

Holy Bible

Aionian Edition®

Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

AionianBible.org

Перша в світі Біблія перекладається зворотним шляхом
100% безкоштовне копіювання та друк
також відомий як “ Фіолетова Біблія ”

Holy Bible Aionian Edition ®
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 6/26/2023
Source copyright: Public Domain
Ivan Ogienko, 1930

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 5/7/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Зміст

Старий заповіт

Буття	11
Вихід	42
Левит	68
Числа	87
Повторення Закону	113
Ісус Навин	136
Книга Суддів	151
Рут	166
1 Самуїлова	168
2 Самуїлова	188
1 царів	205
2 царів	225
1 хроніки	243
2 хроніки	260
Ездра	281
Неемія	287
Естер	296
Йов	301
Псалми	316
Приповісті	352
Екклезіяст	365
Пісня над піснями	370
Ісая	373
Єремія	402
Плач Єремії	436
Єзекіль	439
Даниїл	469
Осія	479
Йоїл	484
Амос	486
Овдій	490
Йона	491
Михей	493
Наум	496
Авакум	498
Софонія	500
Огій	502
Захарія	503
Малахії	508

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	513
Від Марка	532
Від Луки	544
Від Івана	565
Дії	581
До римлян	601
1 до коринтян	609
2 до коринтян	617
До галатів	622
До ефесян	625
До филип'ян	628
До колоссян	630
1 до солунян	632
2 до солунян	634
1 Тимофію	635
2 Тимофію	637
До Тита	639
До Филимона	640
До євреїв	641
Якова	647
1 Петра	649
2 Петра	652
1 Івана	654
2 Івана	656
3 Івана	657
Юда	658
Об'явлення	659
Додаток	
Керівництво для Читачів	
Глосарій	
Карти	
Доля	
Ілюстрації, Doré	

Старий заповіт

І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча
половиного, який обертаєся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Буття 3:24

Буття

1 На почáтку Бог створив небо та землю. **2** А земля була пуста та порожня, і тéмрява була над безоднєю, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. **3** I сказав Бог: „Хай станеться світло!“ I сталося світло. **4** I побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від тéмряви. **5** I Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. I був вечір, і був ранок, — день перший. **6** I сказав Бог: „Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“ **7** I Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. I сталося так. **8** I назвав Бог твердь: „Небо“. I був вечір, і був ранок — день другий. **9** I сказав Бог: „Нехай збереться вода з-попід неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. I сталося так. **10** I назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. I Бог побачив, що добре воно. **11** I сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. I сталося так. **12** I земля траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. I Бог побачив, що добре воно. **13** I був вечір, і був ранок, — день третій. **14** I сказав Бог: „Нехай бúдути світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. **15** I нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею“. I сталося так. **16** I вчинив Бог обíдва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі. **17** I Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, **18** і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від тéмряви. I Бог побачив, що це добре. **19** I був вечір, і був ранок, — день четвертий. **20** I сказав Бог: „Нехай вода вирóйті дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю“. **21** I створив Бог риби великі, і всяку душу живу плаваючу, що її вода вирóла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. I Бог побачив, що добре воно. **22** I поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтесь, і наповнійте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“ **23** I був вечір, і був ранок, — день п'ятій. **24** I сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плаваюче, і зéмну звірину за родом її“. I сталося так. **25** I вчинив Бог зéмну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плаваюче за родом його. I бачив Бог, що добре воно. **26** I сказав Бог: „Створíмо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над мóрською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плаваючим, що плаває по землі“. **27** I Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як

чоловіка та жінку створив їх. **28** I поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтесь, і наповнійте землю, оволодійте нею, і пануйте над мóрськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плаваючим живим на землі!“ **29** I сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревинний, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам! **30** I зéмній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плаває по землі, що душа в ньому жива, — уся зелень яринна на їжу для них.“ I сталося так. **31** I побачив Бог усе, що вчинив. I ото, — вельми добре воно! I був вечір, і був ранок, — день шостий.

2 I були скінчені небо й земля, і все вóїнство їхне. **2** I скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. I Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. **3** I поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. **4** Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо і землю. **5** I не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. **6** I пара з землі підіймалась, і напувала всю землю. **7** I створив Господь Бог людину з пороху зéмного. I дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина живою душою. **8** I насадив Господь Бог рай ув Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. **9** I зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принаднє на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред раю, і дерево пізнання добра і зла. **10** I річка з Едену виходить, щоб пойти рай. I звідти розділюється і стає чотирмá початками. **11** Iмення одному Пішон, — оточує він усю землю Хавіла, де є золото. **12** A золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс. **13** Im'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує весь край Етіопії. **14** A im'я річки третьої — Тигр, — вона протікає на сході Ашшуру. A річка четверта — вона Ефрат. **15** I взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала. **16** I наказав Господь Бог Адамові, кажучи: „Із кожного дерева в раю ти можеш їсти. **17** Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їді твоєї від нього ти напевно помреш!“ **18** I сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створюйому поміч, подібну до нього“. **19** I вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. A все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно імення йому. **20** I назвав Адám імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Ale Адамові помочі Він не знайшов, щоб подібна до нього була. **21** I вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. I Він узяв одне з ребер його, і тілом закрив його місце. **22** I перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на

жінку, і привів її до Адама. **23** І промовив Адам: „Оцé тепér вона — кістя від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона жінкою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. **24** Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“. **25** І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не соромилися.

3 Але змій був хитріший над усю польову звірину, яку

Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю?“ **2** І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева раю ми можемо їсти, **3** але з плодів дерева, що в середині раю, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“. **4** І сказав змій до жінки: „Умерти — не вмрете! **5** Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло“.**6** І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, — і він з'їв. **7** І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що нагі вони. І зшили вони фігові листя, і зробили опаски собі. **8** І почули вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повіяв денний холодок. І скловався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. **9** І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“ **10** А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо нагий я, — і скловався“. **11** І промовив Господь: „Хто сказав тебе, що ти нагий? Чи ти не єв з того дерева, що Я звелів був тебе, щоб ти з нього не єв?“ **12** А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, — і я єв“. **13** Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Щó це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змій спокусив мене, — і я їла“.**14** І до змія сказав Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятіший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плавувати, і порох ти їстимеш у всі дні своїого життя. **15** І Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жаліти його в п'яту“. **16** До жінки промовив: „Помножуючи, помножу терпіння твої та болі vagітности твої. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, — а він буде панувати над тобою“. **17** І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голосу жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав був тебе, говорячи: „Від нього не їж“, — проклата через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні своїого життя. **18** Терпину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову. **19** У поті своїого лиця ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороху вернешся“. **20** І назавв Адám ім'я своїй жінці: Єва, бо вона була мати всього живого. **21** І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одежду шкуряну — і

зодягнув їх. **22** І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він свої руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“. **23** І вислав Його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятій він був. **24** І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертався навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

4 І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла,

і породила Каїна, і сказала: „Набула чоловіка від Господа“. **2** А далі вона породила брата йому Авеля. І був Авель пастух отари, а Каїн був рільник. **3** І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. **4** А Авель, — він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, **5** а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. **6** І сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? **7** Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“. **8** І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, — і вбив його. **9** І сказав Господь Каїнові: „де Авель, твій брат?“ А той відказав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“ **10** І сказав Господь: „Щó ти зробив? Голос крові брата твого взвиває до Мене з землі. **11** А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. **12** Коли будеш ти порати землю, вона більше не даст тебе сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі“. **13** І сказав Каїн до Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести. **14** Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду ховатись від лица Твого. І я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене, той уб'є мене“. **15** І промовив до нього Господь: „Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пімщений“. І вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його. **16** І вийшов Каїн з-перед лиця Господнього, й осів у крайні Нод, на схід від Едenu. **17** І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. **18** І народився в Еноха Iрад, а Iрад породив Мегуяїла, а Мегуяїл породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха. **19** І взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а ймення другій Цілла. **20** І породила Ада Явала, — він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду. **21** А ймення брата його Ювал, — він був батьком усім, хто держить у рукáх гусла й сопілку. **22** А Цілла також породила Тувалкайнана, що кував всіляку мідь та залізо. А сестра Тувалкайнана Ноемá. **23** І промовив Ламех до жінок своїх: „Адо й Цілло, послухайте ви моого голосу, жони Ламехові,

почуйте ви слова мого! Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану свою, **24** і як буде усемеро пімщений Каїн, то Ламех — у сімдесятого й семеро!“ **25** І пізнав Адам ще свою жінку, — і сина вона породила. І назвала Ймення йому: Сиф, бо „Бог дав мені інше насіння за Авеля, що забив його Каїн“. **26** А Сифові теж народився був син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали бути призовати Ймення Господнє.

5 Оде книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. **2** Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. І того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє імення: Людина. **3** І жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. **4** І булó Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. **5** А всіх Адамових днів булó, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. **6** І жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. **7** І жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. І породив він синів і дочок. **8** А були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. **9** І жив Енош дев'ятдесят літ, та й породив він Кенана. **10** І жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. І породив він синів і дочок. **11** А були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. **12** І жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'іла. **13** І жив Кенан по тому, як породив Магалал'іла, вісім сотень літ і сорок літ. І породив він синів і дочок. **14** А всіх Кенанових днів булó дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. **15** І жив Магалал'іл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. **16** І жив Магалал'іл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. І породив він синів і дочок. **17** А були всі дні Магалал'ілові вісім сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. Та й помер він. **18** І жив Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. **19** І жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. **20** А були всі Яредові дні дев'ять сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. **21** І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. **22** І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів і дочок. **23** А всіх Енохових днів булó три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. **24** І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог. **25** І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. **26** І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів і дочок. **27** А всіх Метушалахових днів булó дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. **28** І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, **29** ім'я йому назвав: Ной, говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в трудах рук наших коло землі, що Господь її викляв“. **30** І

жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок. **31** А всіх Ламехових днів булó сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. **32** І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6 І сталося, що розпочала людина розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. **2** І побачили Божі сини лібдських дочек, що вродливі вони, і взяли собі жінок із усіх, яких вибрали. **3** І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перемагатися в людяні навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ“. **4** За тих днів на землі були вéлетні, а також по тому, як стали прихóдити Божі сини до лібдських дочек. І вони ім народжували, — то були силачі, що славні від віку. **5** І бачив Господь, що велике розбéщення людини на землі, і ввесі нахил думки серця її — тільки зло повсякденно. **6** І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своїм. **7** І промовив Господь: „Зітру Я людіну, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плавунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що її Я вчинив“. **8** Але Ной знайшов милість у Господніх очах. **9** Це ось оповість про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. **10** І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета, **11** і зіпсулась земля перед Божим лицем, і наповнилась земля насильством. **12** І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. **13** І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо наповнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. **14** Зроби собі ковчега з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчега, і смолою осмолиш його ізсерéдини та ізнадвору“. **15** І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчега, п'ятдесят ліктів широта йому, а тридцять ліктів височина йому. **16** Отвір учишини в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхні долішні, другорядні й третьорядні. **17** А Я ось наведу потоп, воду на землю, щоб з-під неба винищить кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! **18** І складу Я заповіта Своего з тобою, і ввійдеш до ковчегу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінкі твоїх синів із тобою. **19** І впровадиш до ковчегу по двоє з усього, — з усього живого, із кожного тіла, щоб іх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. **20** Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, із усіх плавунів на землі за родом їх, — по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб іх зберегти живими. **21** А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, — і буде для тебе ѹ для них на поживу.“ **22** І зробив Ной усе, — як звелів йому Бог, так зробив він.

7 І сказав Господь Ноєві: „Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я бачив тебе праведним перед

лицем Своїм в оцім роді. **2** Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої – двоє: самця та самицю її. **3** Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. **4** Ось бо по семи днях Я літиму на землю дощ сорок день і сорок ночей, – і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі!“ **5** І зробив Ной усе, як звелів був Господь. **6** А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, – вода на землі. **7** І ввійшов Ной, і сини його, і жінка його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу. **8** Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плаває на землі, **9** по двоє ввійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як Бог Ноєві був ізвелів. **10** І сталося по семи днях, – і воді потопу линули на землю. **11** Року шостої сотні літ життя Ноевого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, – цього дня відкрилися всі джерела великої безодні, і розчинилися небесні роетвори. **12** І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. **13** Того самого дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноєві, і жінка Ноева, і три невістки його з ними, **14** вони та всяка звіріна за родом її, і всяка худоба за родом її, і всяке плаваюче, що плаває по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. **15** І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. **16** А те, що ввійшло, – самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчега. **17** І був потоп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понесяла ковчега. І він високо став над землею. **18** І прибула вода, і сильно збільшилась вона на землі, – і пливав ковчег на поверхні води. **19** І дуже-дуже вода на землі прибула, і покрилися усі гори високі, що під небом усім. **20** На п'ятнадцять ліктів угороу вода прибула, – і покрилися гори. **21** І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плавунів, що плавають по землі, і кожна людина. **22** Усе, що в ніздрях його дух життя, з усього, що на суходолі – вимерло було. **23** І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плавунів, і аж до птаства небесного, – вони стерлись з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. **24** І прибуvalа вода на землі сто і п'ятдесят день.

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожну звірину та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, – і вода заспокійлась. **2** І закрились джерела безодні та небесні роетвори, – і дощ з неба спинівся. **3** І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадти по ста і п'ятдесяти днях. **4** А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Арапатських. **5** І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. **6** І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу, що його

він зробив. **7** І вислав він қрука. І літав той туди та назад, аж поки не висохла вода з-над землі. **8** І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі. **9** Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упustив її. **10** І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. **11** І голубка вернулась до нього вечірнього часу, – і ось у неї в дзюбку лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. **12** І він зачекав іще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась. **13** І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця – висохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висохла поверхня землі! **14** А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця – висохла земля. **15** І промовив Ноєві Господь, кажучи: **16** „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. **17** Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плавунів, що плавають по землі, повиводь із собою. І хай ройтесь вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються“. **18** І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. **19** Кожна звіrina, кожен плавун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми – вийшли з ковчегу вони. **20** І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику ціlopалення. **21** І почув Господь пахощі любі, і в серці Своєму промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. **22** Надалі, по всі дні землі, сівба та жнива, і холоднечата спека, і літо й зима, і день та ніч – не припиняться!“

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтесь, та наповнюйте землю! **2** І ляк перед вами, і страх перед вами буде між усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим ройтесь земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віddані вони. **3** Усе, що плаває, що живе воно, – буде вам на їжу. Як зелену ярину – Я віddав вам усе. **4** Тільки м'яса з душою його, щебто з кров'ю його, не будете ви споживати. **5** А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки кóжного брата його Я буду жадати душу лідську. **6** Хто вилле кров людську з людіні, то виллята буде його кров, бо Він учинив людіні за образом Божим. **7** Ви ж плодіться й розмножуйтесь, ройтесь на землі та розмножуйтесь на ній!“ **8** І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: **9** „А Я, – ось Свого заповіта укладаю Я з вами

та з вашим потомством по вас. **10** І зожною живою душою, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї земної звіриній з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини. **11** І Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не буде вже знищено водою потопу, і більш не буде потопу, щоб землю нищити". **12** І Бог промовляє: „Оде знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж зальною живою душою, що з вами, на вічні покоління: **13** Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. **14** І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. **15** І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між зальною живою душою в кожному тілі. І більш не буде вода для потопу, щоб вигубляти кожне тіло. **16** І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між зальною живою душою в кожному тілі, що воно на землі". **17** І сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі". **18** І були сини Ноєві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфет. А Хам — він був батько Ханаанів. **19** Оці троє були сини Ноєві, і від них заліднилася вся земля. **20** І зачав був Ной, муж землі, садити виноград. **21** І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. **22** І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом браттям своїм надвірі. **23** Узяли тоді Сим та Яфет одежину, і поклали обидва на плечі свої, і поздекували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозаду обличчя свої, і не бачили наготи батька свого. **24** А Ной вітвірився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. **25** І сказав він: „Проклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм браттям!" **26** І сказав він: „Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому!" **27** Нехай Бог розпрострібить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!" **28** А Ной жив по потопі триста літ і п'ятдесят літ. **29** А всіх Ноєвих днів булó дев'ятсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10 Оце нащадки синів Ноєвих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: **2** Сини Яфетові: Гомер, і Ма'аг, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас. **3** А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тогарма. **4** А сини Явани: Еліша, і Таршіш, і Китти, і додани. **5** Від них відділилися острівні народів у їхніх краях, кожний за мовою свою, за своїми родами, у наробдах своїх. **6** А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. **7** А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. **8** Куш же породив Німроду, — він розпочав на землі вéлетнів. **9** Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем". **10** А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар.

11 З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, **12** і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике. **13** А Міцраїм породив лудів, і анатів, і легавів, і нафтухів, **14** і патрусів, і каслухів, що звідси пішли філістимляни, і кафторів. **15** А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, **16** і Евсеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, **17** і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина, **18** і Арвадеянина, і Цемареянина, і Хаматеянина. А потім розпоршилися роди Ханаанеянина. **19** І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цево'му, аж до Лашу. **20** Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх наробдах. **21** А Симові — теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів. **22** Сини Симові: Еلام, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. **23** А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Mash. **24** А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. **25** А Еверові народилося двоє синів: ім'я першому Пелег, бо за днів його поділилась земля, а ймення його брата — Йоктан. **26** А Йоктан породив Алmodада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Єраха, **27** і Гадорама, і Узала, і Диклу, **28** і Увала, і Авімала, і Шеву, **29** і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові. **30** А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східної. **31** Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх наробдах. **32** Оце роди синів Ноєвих, за нащадками їхніми, у їхніх наробдах. І народи від них поділились на землі по потопі.

11 І була вся земля — одна мова та словá одні. **12** І сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шінеарському краї рівнину знайшли, і оселилися там. **13** І сказали вони один єдному: „Ану, наробімо цегли, і добре її випалімо!" І стала цегла для них замість каменя, а смола земляна була ім за вапно. **14** І сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпоршилися по поверхні всієї землі". **15** І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. **16** І промовив Господь: „Один це нарід, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. **17** Тож зійдімо, і змішаймо там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один єдного". **18** І розпоробшив їх звідти Господь по поверхні всієї землі, — і вони перестали будувати те місто. **19** І тому то названо ймення йому: Вавилон, бо там помішав Господь мову всієї землі. І розпоробшив їх звідти Господь по поверхні всієї землі. **20** Оце нащадки Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада, два роки по потопі. **21** І жив Сим по тому, як породив Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і дочок. **22** А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й породив він Шелаха. **23** І жив Арпахшад по тому, як породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І

породив він синів та дочок. **14** Шелах же жив тридцять літ, та й породив він Евера. **15** І жив Шелах по тому, як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І породив він синів та дочок. **16** Евер же жив тридцять літ і чотири, та й породив він Пелега. **17** І жив Евер по тому, як породив він Пелега, чотири сотні літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **18** Пелег же жив тридцять літ, та й породив Рей. **19** І жив Пелег по тому, як породив Рей, дві сотні літ і дев'ять літ. І породив він синів та дочок. **20** А Рей жив тридцять і два роки, та й породив Серуга. **21** І жив Рей по тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І породив він синів та дочок. **22** А Серуг жив тридцять літ, та й породив Нахора. **23** І жив Серуг по тому, як породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів та дочок. **24** А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та й породив він Тераха. **25** І жив Нахор по тому, як породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **26** Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. **27** А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. **28** Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. **29** І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана, Мілчного батька і батька Їски. **30** А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона. **31** І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина Таранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. **32** І булд днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

12 І промовив Господь до Аврама: „Вийди зо своєї землі, і від родінни своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажу. **2** І нарідом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твоє, — і будеш ти благословенням. **3** І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі!“ **4** І відправився Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. **5** І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і ввесь маєток, який набули, і людей, що їх набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули. **6** І пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамрэ. А ханаанянин тоді проживав у цім Краї. **7** І Господь явився Авраму й сказав: „Я дам оцей Край потомству твоєму“. І він збудував там жертівника Господеві, що явився йому. **8** А звідти він рушив на гору від сходу від Бет-Елу, і намета свого розіп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і приклікав Господнє Ймення. **9** І подавався Аврам усе далі на півден. **10** І стався був голод у Краї. І зійшов

Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став. **11** І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сари: „Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя. **12** І станеться, як побачать тебе егіптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене вб'ють, а тебе позоставлять живою. **13** Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе.“ **14** І сталося, як прийшов був Аврам до Єгипту, то егіптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона. **15** І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового. **16** І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невільниці, і ослиці, і верблуди. **17** І вдарив Господь фараона та дім його великими порáзами через Сару, Аврамову жінку. **18** І приклікав фараон Аврама й сказав: „Щó ж то мені ти вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка? **19** Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її. А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!“ **20** І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Негеву. **2** А Аврам був велими багатий на худобу, насрібло й на золото. **3** І пішов він в мандрівки свої від Негеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм, **4** до місця жертівника, що його він зробив там напочатку. І Аврам там приклікав Господнє Ймення. **5** Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети. **6** І не вміщала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. **7** І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанянин та періззейнин сиділи тоді в Краї. **8** І промовив до Лота Аврам: „Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня. **9** Хіба не ввесь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш лівобруч, — то я піду правобруч, а як ти правобруч, — то під'я лівобруч“. **10** І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край! **11** І Лот вибрав собі всю околицю Йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. **12** Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. **13** А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. **14** І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на півден, і на схід, і на захід, **15** бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму“.

твоєму. 16 І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох земний, то теж і потомство твое перелічене буде. 17 Устань, пройдись по Краю вздовж його та вшіршки його, — бо тобі його дам!“ 18 І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господеві.

14 І сталося за днів Амрафела, царя Шинеару, Аріоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Елamu, і Тидала, царя Гойму, — 2 вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемевером, царем Цевоїму, і з царем Белаю, що Цоар тепер. 3 Усі ці зібрались були до долини Сіддім, — вона тепер море Солоне. 4 Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. 5 А року четырнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаймі, 6 і Хоряніна в горах Сейру аж до Ел-Парану, що він при пустині. 7 І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, — воно тепер Кадеш, — і звоювали всю землю Амаліка, а також Аморея, що сидів у Хацон-Тамарі. 8 І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адми, і цар Цевоїму, і цар Белаю, — тепер він Цоар, — і вишикувалися з ними на бій у долині Сіддім, — 9 із Кедор-Лаомером, царем Еlamу, і Тидалом, царем Гойму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Аріохом, царем Елласару, — чотири царі проти п'ятьох. 10 А долина Сіддім була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. 11 І взяли вони ввесь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли. 12 І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли. 13 І прийшов був недобиток, та й розповів єврею Аврамові, — а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешкового й брата Анерового, Аврамових спільників. 14 І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узорбів своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану. 15 І він поділився на гуртій вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. 16 І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. 17 Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона тепер долина Царська. 18 А Мелхиседек, цар Салиму, виніс хліб та вино. А він був священик Бога Всешишнього. 19 І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всешишнього, що створив небо й землю. 20 І благословенний Бог Всешишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього. 21 І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“. 22 Аврам же сказав

цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всешишнього, Творця неба й землі, — 23 що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твое, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. 24 Я не хочу нічого, — даси тільки те, що слуги поїли, та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

15 По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя велими велика“. 2 А Аврам відізвався: „Господи, Господи, — що даси Ти мені, коли я бездітний ходжу, а керівник моого господарства — він Елі-Езер із Дамаску“. 3 І сказав Аврам: „Оточ, Ти не дав нашадка мені, і ото мій керівник — спадкоємець мені“. 4 І ось слово Господнє до нього таке: „Він не буде спадкоємець тобі, але той, хто вийде з твоего нутра, — він буде спадкоємець тобі“. 5 І Господь його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічти“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твоє!“ 6 І ввірував Аврам Господеві, а Він залишив йому те в праведність. 7 І промовив до нього: „Я Господь, що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її“. 8 І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаєся, що буду спадкоємець її?“ 9 Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине“. 10 І взяв він для Нього все те, і розсік його пополовині, і дав кожну частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. 11 І зліталося хиже птаство на трупи, та Аврам відганяв його. 12 Коли ж сонце схилялось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий. 13 І промовив Господь до Аврама: „Добре знай, що потомство твое буде прихідком в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. 14 Але нарід, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком. 15 А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, у старості добрій похованний будеш. 16 А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина“. 17 І сталося, коли зайшло сонце й була тёмрява, то ось з'явилася мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. 18 І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Насінню твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрати: 19 хенеянина, і кенізєянина, і кадмонеянина, 20 і хіттеянина, і періззееянина, і рефаеянина, 21 і амореянина, і ханаанеянина, і гіргашеянина, і евусеянина“.

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в ній була єгіптянка невільниця, а імення її Агар. 2 І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди ж до моєї невільниці, — може від неї одержу я сина“. І послухався Аврам

голосу Сари. 3 І взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Агар, свою невільницю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. 4 І він увійшов до Агарі, — і вона зачалá. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. 5 І сказала Сара Аврамові: „Моя кривда на тобі! Я дала була свою невільницю до лоня твоого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою!“ 6 І промовив Аврам до Сари: „Таж невільниця твоя в руці твої! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“. І Сара гнобила її. І втекла Агар від обличчя її. 7 І знайшов її Ангол Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур, 8 і сказав: „Агаро, Сарина невільнице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та відказала: „Я втікаю від обличчя Сари, пані моєї“. 9 А Ангол Господній промовив до неї: „Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“ 10 І Ангол Господній промовив до неї: „Сильно розмножу потомство твоє, і через безліч буде воно незліченнé“. 11 І Ангол Господній до неї сказав: „Ось ти зачала, і сина породиш, і назвеш ім'я йому Ізмаїл, бо прислухався Господь до твоєї недолі. 12 А він буде як дикий осел між людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на нього. І буде він жити при всіх своїх браттях“. 13 І назвала вона Ймення Господа, що мовив до неї: „Ти Бог видіння!“ Бó сказала вона: „Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?“ 14 Тому джерело було назване „Джерело Живого, Хто бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж Баредом. 15 І вродила Агар Аврамові сина, а Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Агар: Ізмаїл. 16 А Аврам був віку восьмидесяти літ і шести літ, коли Агар вродила була Аврамові Ізмаїла.

17 І був Аврам віку дев'ятидесяти літ і дев'яти літ, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! 2 І дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе“. 3 І впав Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи: 4 „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох народів. 5 І не буде вже кликатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я твоє: Авраам, бо вчинив Я тебе батьком багатьох народів. 6 І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть. 7 І я складу заповіта Свого поміж Мною та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. 8 І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твоого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, — і Я буду їм Богом“. 9 І сказав Авраамові Бог: „А ти заповіта Мого стерегти mesh, ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях. 10 То Мій заповіт, що його ви виконуватимете, поміж Мною й поміж вами, і поміж

потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде обрізаний у вас. 11 І буде ви обрізані на тілі крайньої плоті вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами. 12 А кожен чоловічої статі восьмидесяти у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що він не з потомства твоого. 13 Щодо обрізання, — нехай буде обрізаний уроджений дому твоого й куплений за срібло твоє, — і буде Мій заповіт на вашім тілі заповітом вічним. 14 А необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі своєї крайньої плоті, то сята буде душа та з народу свого, — він зірвав заповіта Мого!“ 15 І сказав Авраамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я її: Сарра. 16 І поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. І поблагословлю Я її, і станеться з неї народи, і царі народів будуть із неї!“ 17 І впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. І подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить?“ 18 А до Бога сказав Авраам: „Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“ 19 Бог же сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісаک. І Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по нім. 20 А щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим народом учиню Я його. 21 А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року“. 22 І Він перестав говорити з ним. І Бог вознісся від Авраама. 23 І взяв Авраам Ізмаїла, сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої статі з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоті їх того самого дня, як Бог говорив з ним. 24 А Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'яти літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його. 25 А Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його. 26 Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. 27 І всі мужі дому його, — народжені дому й куплені за срібло з-поміж чужоплемінних, — були обрізані з ним.

18 І явився до нього Господь між дубами Мамрé, а він сидів при вході в намет під час денної спеки. 2 І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, 3 та й промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не проходить повз Свойого раба! 4 Принесуть трохи води, — і ноги Свої помийте, і спочиньте під деревом. 5 І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз Свойого раба“. І сказали вони: „Зроби так, як сказав“. 6 І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, замісій, і зроби коржі“. 7 І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав

слузі, а той швидко його приготував. 8 I взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля Них під деревом. I їли Вони. 9 I сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“ А він відказав: „Ось у наметі“. 10 I сказав один з Них: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. I ось буде син у Сарри, жінки твоє...“ А Сарра це чула при вході намету, що був за Ним. 11 Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче. 12 I засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Тож пан мій старий!“ 13 I сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостáрілась? 14 Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж тоді матиме сина“. 15 A Сарра відрікалася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — таки сміялася ти!“ 16 I повставали звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпроводити. 17 A Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? 18 Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі! 19 Bo вибрав Я його, щоб він наказав синам своїм і домові своєму по собі. I будуть вони дотримуватися дороги Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“. 20 I промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, 21 зійдú ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загибель, а як ні — то побачу“. 22 I повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще стояв перед Господнім лицем. 23 I Авраам підішов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим? 24 Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятдесяти тих праведних, що в ньому є? 25 Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“ 26 I промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайду п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“. 27 I відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілився був говорити до Господа свого, а я порох та попіл. 28 Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“ I промовив Господь: „Не знишу, коли там знайду сорок і п'ять!“ 29 I промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради сорок!“ 30 I сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Господа, і нехай я скажу: „Може тридцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю, коли ти тридцять знайду там!“ 31 I сказав Авраам: „Оце я осмілився був говорити до Господа моего: Може

двадцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради двадцяти!“ 32 I сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Господа, і нехай я скажу тільки рáзу цього: Може хоч десять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не знишу й ради десятьох!“ 33 I пішов Господь, як скінчив говорити до Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19 I прибули обідва Анголі до Содому надвечір, а Лот сидів у брамі содомській. I побачив Лот, і встав ім назустріч, і вклонився обличчям до землі, 2 та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помійт ноги свої, а рано встанете й підете на дорогу свою“. А вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“ 3 A він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. I вчинив він для них прийняття, і напік прісного — і їли вони. 4 Ще вони не полягали, а люди того міста, люди Содому — від малого аж до старого, увесь нарід звідусюди оточили той дім. 5 I вони закричали до Лота, і сказали йому: „De ті мужі, що ноch цієї до тебе прийшли? Виведи їх до нас, — щоб нам іх пізнати!“ 6 I Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою, 7 і сказав: „Браття мої, — не чинітьlixого! 8 Ось у мене дві доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу, а ви ім робіть, що вам до вподобі. Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху моого“. 9 A вони закричали: „Іди собі геть!“ I сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж ім!“ I сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері. 10 Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. 11 A людей, що при вході до дому зібрались, вони вдалили сліпотою, — від малого аж до великого. I ті попомучилися, шукаючи входу. 12 I сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочек своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця, 13 бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його“. 14 I вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочек його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун. 15 A коли зійшла світова зірница, то Анголі принагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочек своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста“. 16 A що він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочек його, і вивели його, і поставили поза містом. 17 I сталося, коли один з них виводив їх поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся позад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гору, щоб тобі не загинути“. 18 A Лот ім відказав: „Ні ж бо, Господи! 19 Ось Твій раб знайшов милість в

очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гору, щоб бува не спіткало мене зло, і я помру. **20** Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюсь я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя“. **21** I відказав Він до нього: „Ось Я прихиливсь до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. **22** Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому Й назвав ім'я тому місту: Цоар. **23** Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. **24** I Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огнём, від Господа з неба. **25** I поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. **26** А жінка його, Лотова, озирнулася позад нього, — і стала стовпом соляним! **27** I встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. **28** I він подивився на Содом та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. I побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки... **29** I сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з середини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. **30** I піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочки його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. I осів у печері, він та обидві дочки його. **31** I промовила старша молодшій: „Наш батько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цілій землі. **32** Ходи, — напіймо свого батька вином, і покладімося з ним. I оживимо нашадків від нашого батька“. **33** I ночі тієї вони напоїли вином свого батька. I прийшла старша та й поклалася з батьком своїм. А він не знов, коли вона лягла й коли всталася... **34** I сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулій ночі поклалася була з своїм батьком. Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним, — і оживимо нашадків від нашого батька“.
35 I також ночі тієї вони напоїли вином свого батька. I всталася молодша та й поклалася з ним. А він не знов, коли вона лягла й коли всталася... **36** I завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого. **37** I вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Мові. Він батько моавів аж до цього дня. **38** A молодша — вона вродила також, і назвала ймення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20 I вирушив звідти Авраам до краю Негев поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі. **21** I сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. I послав Авімелех, цар Герару, і взяв Сарру. **23** I прийшов Бог до Авімелеха у сні нічнім, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“. **4** A Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'еш також люд праведний? **5** Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук

своїх“. **6** I промовив до нього Бог у сні: „І Я знаю, що в чистоті свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. **7** A тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“. **8** I встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. **9** I закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Щó ти нам учинив? чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство мое великий гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив!“ **10** I сказав Авімелех Авраамові: „Щó ти мав на увазі, що вчинив таку річ?“ **11** I сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж стрáху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. **12** I притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька моого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені. **13** I сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька моого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди прийдем, — говори ти на мене: він мій брат“. **14** I взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невільниць, та й дав Авраамові. I вернув йому Сарру, жінку його. **15** I сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осядь там, де тобі до вподоби“. **16** A Саррі сказав: „Ось тисячу сéклів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. I перед усіма ти оправдана“. **17** I помолився Авраам Богові, — і вздоробив Бог Авімелеха, і жінку його, і невільниць його, — і почали вони знову роджати. **18** Bo справді стримав був Господь кожну утрóбу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21 A Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. **21** Сарра зачалá, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. **3** I назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісаак. **4** I обрізав Авраам Ісаaka, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому. **5** A Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісаак, син його. **6** I промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене“. **7** I промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Bo вродила я сина в старості його“. **8** I дитина росла, і була відлучена. I справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісаака. **9** I побачила Сарра сина Агари егіптянки, що вродила була Авраамові, що він насліхаеться. **10** I сказала вона Авраамові: „Прожени ту невільницю та сина її, бо не буде наслідувати син тієї невільниці разом із сином моїм, із Ісааком“. **11** Ale ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. **12** I промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця

та через невільницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство. **13** І також сина невільниці тієї — учиню його народом, бо він — твое насіння“. **14** І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюкі води, і дав до Агари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беер-Шева. **15** І скінчилася вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. **16** І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стріліти луком, бо сказала: „Нехай я не бачу смерті цієї дитини!“ І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. **17** І почув Бог голос того хлопця. І кликнув до Агари Божий Ангол із неба, і сказав їй: „Що тобі, Агаро? Не бейся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. **18** Устань, підйми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим народом зроблю Я його“. **19** І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця. **20** І з хлопцем був Бог, — і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник. **21** І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського краю. **22** І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, що ти робиш! **23** А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка моого, і онука моого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробуваваеш“. **24** І сказав Авраам: „Я присягаю!“ **25** І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. **26** І сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти не розповів мені, ю ані я не чув, хібащо сьогодні“. **27** І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обідва вони склали умову. **28** І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно. **29** І сказав Авімелех до Авраама: „Щó вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно?“ **30** А той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідоцтво, що я викопав цю криницю“. **31** Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. **32** І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю філістимського. **33** А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там Ім'я Господа, Бога Вічного. **34** І Авраам пробував у філістимській землі багато днів.

22 І сталося після цих випадків, що Бог випробував Авраама. І сказав Він до нього: „Аврааме!“ А той відказав: „Ось я!“ **2** І промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинака, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в ціlopáлення на одній із тих гір, що про неї скажу тобі“. **3** І встав Авраам рано вранці, і свого осла осідав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для ціlopáлення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця,

що про нього сказав йому Бог. **4** А третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. **5** І сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і поклонимся, і повернемося до вас“. **6** І взяв Авраам дрібва для ціlopáлення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони разом обое. **7** І сказав Ісаک до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я, сину мій!“ І промовив Ісаک: „Ось огонь та дрібва, а де ж ягня на ціlopáлення?“ **8** І відказав Авраам: „Бог наглядить ягня Собі на ціlopáлення, сину мій!“ І пішли вони разом обое. **9** І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертівника, і дрова розкладав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дровами. **10** І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... **11** Та озвався до нього Ангол Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“ А той відізвався: „Ось я!“ **12** І Ангол промовив: „Не витягай своєї руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богообійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинака свого“. **13** А Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гущавині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв бараня, і приніс його на ціlopáлення замість сина свого. **14** І назвав Авраам ім'я місця того: „Господь наглядить“, що й сьогодні говориться: „На горі Господь з'явиться“. **15** А Ангол Господній із неба озвався до Авраама подруге, **16** і сказав: „Клянуся Собою, — це слово Господнє, — тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, одинака свого, **17** то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок, що на березі моря. І потомство твое внаслідує брами твоїх ворогів. **18** І всі народи землі будуть Насінням твоїм благословляти себе через те, що послухався ти Мого голосу“. **19** І вернувсь Авраам до слуг своїх. І встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеви. І осів Авраам у Беер-Шеві. **20** І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: **21** Уца, перворідного його, і Бузя, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, **22** І Кеседа, і Хазо, і Пілдаша, і Ідлафи, і Бетуїла. **23** А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмерох породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. **24** А наложниця його — а їй на імення Рейма — вродила й вона Теваха й Гахама, і Тахаша й Мааху.

23 І було життя Саррінного сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Саррінного. **2** І вмерла Сарра в Кірят-Арбі, — це Хеврон у краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. **3** І встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: **4**, „Я прихόдько ѹ захóжкий між вами. Дайте в себе мені власність для гробу, і нехай я поховаю свою небіжку з-перед обличчя свого“. **5** І відповілі сини Хетові Авраамові, та

й сказали йому: **6** Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“. **7** I встав Авраам, і вклонився народу тієї землі, синам Хетовим, **8** та й промовив до них і сказав: „Коли ви згідні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послухайте мене, і настирливо просіть для мене Ефона, сина Цохарового, **9** і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність для гробу“. **10** А Ефон пробувáв серед Хетових синів. I відповів хіттеянин Ефон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи: **11** „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на нім, віддав я тобі, — на очах синів народу моого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою“. **12** I вклонивсь Авраам перед народом тієї землі, **13** та й сказав до Ефона, так що чув був нарбд тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухав! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай поховаю небіжку свою“. **14** А Ефон відповів Авраамові, говорячи йому: **15** „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай!“ **16** I послухав Авраам Ефона. I відважив Авраам Ефонові срібло, про яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. **17** I стало поле Ефонове, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій граници його навколо, **18** купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його. **19** I по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпели, перед Мамре, — це Хеврон у землі ханаанській. **20** I стало поле й печера, що на нім, Авраамові на власність для гробу від синів Хетових.

24 А Авраам був старий, у літа ввійшов. I Господь Авраама поблагословив був усім. **2** I сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегнó мое, **3** і я заприсягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина моого з-посеред дочек ханаанянина, серед якого я пробуваю. **4** Bo ти підеш до краю моого, і до місця моого народження, і візьмеш жінку для сина моого, для Ісаака“. **5** I сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“ **6** I промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув моого сина туди! **7** Господь, що взяв мене з дому батька моого й з краю моого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоїм нащадкам Я дам оцю землю“, Він пошле Свого Ангела перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина моого! **8** А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги

своєї. Тільки сина моого ти туди не вертай“. **9** I раб поклав свою руку під стегнó Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю спráву. **10** I взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. I взяв різне добро свого пана в руку свою. I він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. **11** I поставив верблюди навколошки за містом при водній криниці надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, **12** та й промовив: „Господи, Боже пана моого Авраама, — подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом! **13** Ось я стою над водним джерелом, а дочки мешканців міста виходять воду брати. **14** I станеться, що дівчина, до якої скажу: Нахили но глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої я понапувую, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісаака. I з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“. **15** I сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. A її глек — на плечі в ней. **16** A дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівиця, і чоловік не пізнав ще її. I зійшла вона до джерела, і напівнила глека свого, та й вийшла. **17** I вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай но напитись води з твого глека!“ **18** A та відказала: „Напийся, мій пане!“ I вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напоїла його. **19** A коли закінчila пойти його, то сказала: „Також для верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються“. **20** I метнулась вона, і глека свого спорожнила до пійла. I іще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. **21** A чоловік той дивувався її та мовчав, щоб піznати, чи Господь пощастив дорогу йому, чи ні? **22** I сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага її, — і два нáручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм, — **23** та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твоїого є місце для нас ночувати?“ **24** Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“. **25** I сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“. **26** I той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, **27** та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана моого Авраама, що не опустив милости Своїї вірности Своїї від пана моого! Я був у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів моого пана“. **28** I побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду. **29** A в Ревеки був брат, на імення йому Лаван. I побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. **30** I сталося, як він побачив сережку та нáручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ревеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, — **31** і сказав: „Увійди, благословенний Господь! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце для верблюдів“. **32** I ввійшов той чоловік до

дому. А Лаван порозідливав верблуди, і дав соломи й паші для верблудів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. **33** І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажу своєї справи“. А Лаван відказав: „Говори!“ **34** І той став говорити: „Я раб Авраамів. **35** А Господь щéдро поблагословив моого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і золото, і рабів, і невільниць, і верблуди, й осли. **36** А Сарра, жінка пана моого, бувши старою, уродила панові моему сина. А він йому все дав, що мав. **37** І заприяг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина моого з-посеред дочок ханаанеянина, що я пробувáю в його краю. **38** Але підеш до дому батька моого, і до моего роду, і візьмеш жінку для сина моого“. **39** І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“ **40** І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангела з тобою, і дорогу твою пощастиТЬ, і ти візьмеш жінку для сина моого з роду моего й з дому батька моого. **41** Тоді будеш очищений ти від заклýття моего, як прийдеш до роду моого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від заклýття моего. **42** І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана моого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогу мою, що нею ходжу я! **43** Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я її скажу: Дай но мені напитися трохи води зного глека, **44** вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблудів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана моого.“ **45** І поки скінчів я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! **46** І метнулась вона, і зного глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапувала й верблуди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблуди. **47** А я запитався її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І сережку надів я до носа її, і наручні на руки її. **48** І я нахилився, і вклонився до землі Господéві, і поблагословив Господа, Бога пана моого Авраама, що Він провадив мене дорогою вýзначеною, щоб узяти дочку брата пана моого для сина його. **49** А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся правóручу або лівóручу*. **50** І відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можем сказати тобі нічого злого чи доброго. **51** Ось перед тобою Ревека, — візьми та й їди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був“. **52** І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господéві. **53** І вийняв той раб срібний посуд, і посуд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. **54** І їли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: „Відішліть мене

до пана моого“. **55** І сказав її брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“. **56** І сказав він до них: „Не спізняйте мене, бо Господь пощастив мою путь. Відішліть мене, і нехай я підú до пана свого“. **57** А вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“ **58** І покликали Ревеку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з оцим чоловіком?“ А вона відказала: „Підú“. **59** І послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його. **60** І вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нашадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“. **61** І встало Ревека й служниці її, і посадили на верблудів, і поїхали за тим чоловіком. І взяв раб Ревеку й відішв. **62** А Ісак був вернувся з пòдорожі до криниці Лахай-Рої, і сидів у краї пòденному. **63** І вийшов Ісак на прогулінку в поле, як вечір наставав. І він звів свої очі, і побачив, — ось верблуди йдуть. **64** І Ревека звелá свої очі, та й Ісака побачила, — і злізла з верблуда. **65** І сказала вона до раба: „Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. І вона покривало взяла, та й накрилась. **66** І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. **67** І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

25 А Авраам іще взяв жінку, а імення її Кетурá. **2** А вона породила йому Зімрана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. **3** А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. **4** А сини Мідіянові: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — усі вони сини Кетури. **5** І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. **6** А синам наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східного. **7** А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. **8** І спочív та й умер Авраам у старошах добрих, старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні. **9** І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрана, сина Цохара хіттейнина, що навпроти Мамрé, — **10** поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його. **11** І сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої. **12** А оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Агáр, невільниця Саррина. **13** І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбейл, і Мівсам, **14** І Мішма, і Дума, і Масса, **15** Хадад, і Тема, Нафіш, і Кедма. **16** Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні імення за дворами їх і за їх кочовищами, — дванадцять начальників для їхніх племен. **17** А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і

тридцять літ, і сім літ. І спочів та й умер він, і був узятий до своєї рідні. **18** І розложилися вони від Хавіли аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру. І він оселився перед усіма своїми братами. **19** А оце боповість про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака. **20** І був Ісаак віку сорока літ, як він узяв собі за жінку Ревеку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського, сестру арамеянина Лавана. **21** І молився Ісаак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. І Господь був ублаганий ним, — і завагітніла Ревека, жінка його. **22** І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: „Коли так, то для чого я це переношу!“ І пішла запитатися Господа. **23** І промовив до неї Господь: „Два племена в утробі твоїй, і два народи з твого нутрія будуть виділені, і стане сильніший народ від народа, і старший молодшому буде служити“. **24** І сповнились дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її. **25** І вийшов перший червонуватий, увесь він — немов плащ волосяний. І назвали ймення йому: Ісаю. **26** А потім вийшов його брат, а рука його трималася п'яти Ісаю. І назвав ім'я йому: Яків. А Ісаак був віку шостидесяти літ, коли народились вони. **27** І вирошли хлопці. І став Ісаю чоловіком, що знався на вловах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів. **28** І полюбив Ісаак Ісаю, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. **29** І зварив був Яків їжу, а з поля прибув Ісаю, і змучений був. **30** І сказав Ісаю до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали ймення йому: Едом. **31** А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“. **32** І промовив Ісаю: „Ось я умираю, — то нащо ж мені оте перворідство?“ **33** А Яків сказав: „Присягні ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. **34** І Яків дав Ісаю хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знахтував Ісаю перворідство своє.

26 І настав був голод у Країб, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісаак до Авімелеха, царя філістимського, до Герару. **2** І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в землі, про яку Я скажу тобі. **3** Оселися хвилево в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму. **4** І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляться в потомстві твоїм усі народи землі, **5** через те, що Авраам послухав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“. **6** І осів Ісаак у Герарі. **7** І питалися люди тієї місцевості про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевості через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“. **8** І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар філістимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісаак

забавляється з Ревекою, жінкою своєю. **9** І покликав Авімелех Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?“ Ісаак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“ **10** І сказав Авімелех: „Щó ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і ти гріх би спровадив на нас!“ **11** І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“. **12** І посів Ісаак у землі тій, і зібраав того року стократно, і Господь поблагословив був його. **13** І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. **14** І була в нього отара овець та кіз, і череда товару, і багато рабів. І заздрили йому філістимляни. **15** І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, філістимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею. **16** І сказав Авімелех Ісакові: „Іди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“ **17** І пішов Ісаак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. **18** І знову Ісаак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх філістимляни по Авраамовій смерті. І він назвав їм імення, як імення, що батько його був їм назвав. **19** І копали Ісаакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. **20** І сварилися пастухи ґерарські з пастухами Ісааковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. **21** І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна. **22** І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварились за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот, і сказав: „Тепер нам поширив Господь, — і в Країб ми розмножимось“. **23** А звідти піднявся він до Beer-Шеви. **24** І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Мого раба“. **25** І він збудував там жертівника, і покликав Господне Ймення. І поставив він там намета свого, а раби Ісаакові криницю там викопали. **26** І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол, головний начальник війська його. **27** І сказав їм Ісаак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зnenávidili мене, і вислали мене від себе“. **28** А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, — поміж нами й поміж тобою, і складімо умову з тобою, **29** що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулися до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром. Ти тепер благословенний від Господа!“ **30** І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили. **31** А рано вони повставали, і присягли один одному. І відіслав їх Ісаак, і вони пішли від нього з миром. **32** І сталося того дня, і прийшли Ісаакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“ **33** І він назвав її: Шів'a, чому ймення

міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. 34 І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттеянина Беери, і Босмату, дочку хіттеянина Елона. 35 І вони стали гіркотою духа для Ісаака й Ревеки.

27 І сталося, що зостарівсь Ісаак, і затемнилися очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісаава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відклав йому: „Ось я!“ 2 І промовив до нього Ісаак: „Оце я зостарівся, не знаю дня смерти своєї... 3 А тепер візьми знаряддя своє, — сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську. 4 І зготуй мені найдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“. 5 А Ревека чула, як говорив Ісаак до Ісаава, сина свого. І пішов Ісаав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. 6 А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісаава, брата твого, говорячи: 7 „Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені найдок смачний, — нехай з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“. 8 А тепер, сину мій, послухай моого голосу, те, що я розкажу тобі. 9 Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я іх приготую, як найдок смачний для батька твого, як він любить. 10 І принесеш батькові своему, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“. 11 І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Тож брат мій Ісаав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький! 12 Може обмащає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення“. 13 І сказала йому його мати: „На мені прокляття твоє, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені“. 14 І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його найдок смачний, як любив його батько. 15 І взяла Ревека гарні вбранні свого старшого сина Ісаава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. 16 А шкури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию його. 17 І дала смачний найдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. 18 І прибув він до батька свого та й сказав: „Батьку мій!“ А той відклав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“ 19 А Яків промовив до батька свого: „Я Ісаав перворідний. Я зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“. 20 І сказав Ісаак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відклав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“. 21 І промовив Ісаак до Якова: „Підійди но, і нехай я обмащаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісаав, чи ні“. 22 І підійшов Яків до Ісаака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: „Голос — голос Якова, а руки — руки Ісаавові“. 23 І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісаава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. 24 І сказав він: „То ти син мій Ісаав?“ А той відклав: „Я“. 25 І промовив Ісаак: „Подай

же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. 26 І промовив до нього Ісаак, його батько: „Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій!“ 27 І він підійшов, і поціluвав його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: „Дивись, запах сина мого — немов запах поля, що його Господь благословив! 28 І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багато й вина молодого! 29 Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для браттів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає — проклайтий, а хто поблагословить тебе — благословенний!“ 30 І сталося, як закінчив був Ісаак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісаака, батька свого, аж Ісаак, його брат, прийшов з полювання свого. 31 І також він приготовив найдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: „Нехай встане мій батько, і хай єсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!“ 32 І озвався до нього Ісаак, його батько: „Хто ти?“ А той відклав: „Я син твій, — твій перворідний Ісаав“. 33 І Ісаак затремтів тремтінням аж надто великим, та й сказав: „Хто ж тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? І він буде благословенний!“ 34 Як Ісаав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав він до батька свого: „Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ 35 А той відклав: „Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твое!“ 36 І промовив Ісаав: „Тому звалось ім'я його: Яків, і він обманув два рази мене: забрав перворідство мое, а це тепер забрав благословення мое“. І сказав він: „Чи ти не заховав для мене благословення?“ 37 А Ісаак відповів і промовив до Ісаава: „Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. І я забезпечив його хлібом і молодим вином. А що ж тоді тобі я зроблю, сину мій?“ 38 І сказав Ісаав до батька свого: „Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ І підніс Ісаак голос свій, та й заплакав... 39 І відповів Ісаак, батько його, та й промовив до нього: „Ото буде садіба твоя без ситости землі, і без роси небесної згори. 40 І зо свого меча будеш жити, і будеш служити ти брату своєму. Та однако коли постараєшся, то зламаєш ярмо його з ший своєї...“ 41 І зененавідів Ісаав Якова через благословення, що поблагословив його батько його. І сказав Ісаав у серці своєму: „Нехай наближаться дні жалоби по батьку моєму, — і я вб'ю Якова, брата свого“. 42 І розказано Ревеци слова Ісаава, її старшого сина. І послала, і покликала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: „Ось Ісаав, брат твій, тішиться тим, що уб'є тебе. 43 А тепер, сину мій, послухай моого голосу, — і встань, і втечи собі до Лавана, брата

мого, до Харану. **44** I посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернеться лютість твого брата, **45** аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?“ **46** I сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нашо жити мені?“

28 I покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських. **2** Устань, піди до Падану арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. **3** А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів. **4** I дастъ тобі благословення Абраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі землю твого тимчасового замешкання, що Бог дав був її Абраамові“. **5** I послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ревеки, матері Якова Й Ісава. **6** I побачив Ісав, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узяв собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських“, **7** і що послухався Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського. **8** I побачив Ісав, що дочки ханаанські недобри в очах Ісака, батька його, **9** і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Абраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. **10** I вийшов Яків із Beer-Шеви, і пішов до Харану. **11** I натрапив він був на одне місце, і почував там, бо сонце зайшло було. I взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. I він ліг на тім місці. **12** I снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. I ось Анголій Божі виходили й сходили по ній. **13** I ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Абраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм. **14** I буде потомство твоє, немов порох землі. I поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на півден. I благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. **15** I ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і вернү тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиніо, що Я сказав був тобі“. **16** I прокинувся Яків зо свого сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав!“ **17** I злякався він і сказав: „Яке страшнє оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна“. **18** I встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. **19** I назавв він ім'я тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. **20** I склав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог буде зо мною, і буде мене пильнувати на цій

дорозі, якою ходжу, і дастъ мені хліба їсти та одежду вдягнутись, **21** я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, **22** і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. I зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

29 I зібрався Яків, і пішов до краю синів Кедему.

I побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада. A на отворі криниці лежав великий камінь. **3** I збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. **4** I сказав до пастухів Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ A ті відказали: „Ми з Харану“. **5** I сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового?“ I відказали: „Знаємо“. **6** I сказав їм: „Чи гаразд із ним?“ I відказали: „Гаразд. A ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою“. **7** I сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійтесь отару, та йдіть пасість“. **8** A вони відказали: „Не можемо, аж поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, — тоді понапуваємо отару“. **9** Іще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. **10** I сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата матері своєї, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. **11** I поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав... **12** I Яків оповів Рахіль, що він брат батька її, і що він син Ревеки. A та побігла, і розповіла батькові своєму... **13** I сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. A він розповів Лаванові про всі ті пригоди. **14** I промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кість моя й тіло моє!“ I сидів він із ним місяць часу. **15** I сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені даремно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“ **16** A в Лавана було дві дочки: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. **17** Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливої вигляду. **18** I покохав Яків Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“. **19** I промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною!“ **20** I служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. **21** I сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду!“ **22** I зібрав Лаван усіх людей тієї місцевості, і справив гостину. **23** I сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. I Яків із нею зійшовся. **24** A Лаван дав їй Зілпу, невільницю свою, дав Лії, дочці своїй, за невільницю. **25** A вранці виявилося, що то була Лія! I промовив Яків до Лавана: „Що це ти вчинив мені? Xіба не за Рахіль працював я в тебе? Нáщо ж обманив

ти мене? **26** А Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. **27** Виповни тиждень для цієї, і буде дáна тобі також та, за працю, що бúдеш працювати в мене ще сім літ других“. **28** І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку. **29** І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невільницю свою, дав їй за невільницю. **30** І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других. **31** І побачив Господь, що зненáвиджена Лія, і відкрив її утробу, а Рахіль була неплідна. **32** І завагітніла Лія, і сина породила, і назвала ім'я йому: Рувім, бо сказала була: „Господь споглянув на недолю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“ **33** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я зненáвиджена, і дав мені також цього. І назвала ймення йому: Симеон. **34** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому її назвала ім'я йому: Левій. **35** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тим разом я буду хвалити Господа!“ Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала рожати.

30 І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І заздріла Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю!“ **2** І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід утроби?“ **3** І сказала вона: „Ось невільниця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“. **4** І вона дала йому Білгу, невільницю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. **5** І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. **6** І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“ Тому її назвала ймення йому: Дан. **7** І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невільниця Рахілина, другого сина Якова. **8** І сказала Рахіль: „Великою боротьбою боролася я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім. **9** І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невільницю, і далਾ її Якову за жінку. **10** І вродила Зілпа, невільниця Лéїна, Якову сина. **11** І сказала Лія: „Прийшло щастя“, і назвала ймення йому Гад. **12** І вродила Зілпа, невільниця Лїїна, другого сина Якову. **13** І промовила Лія: „То на блажéство мое, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асýр. **14** І пішов Рувім за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лїї, матері своєї. І сказала Рахіль до Лїї: „Дай мені з мандрагорових яблучок сина твого!“ **15** А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? I забереш також мандрагорові яблучка сина мого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого!“ **16** І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла

назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина мого“. **1** І лежав він із нею ночі тієї. **17** І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. **18** І промовила Лія: „Дав Бог заплату мені, що дала я невільницю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Іссахáр. **19** І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. **20** І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулóн. **21** А потому вродила дочку, і назвала ймення її: Діна. **22** І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив її утробу. **23** І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“ **24** І назвала ймення йому: Йóсип, кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“ **25** І сталося, коли Рахіль породила Йóсипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я підú до свого місця й до Краю свого. **26** Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я підú, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі!“ **27** І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудув з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе!“ **28** І далі казав: „Признач собі заплату від мене, — і я дам“. **29** А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя за мною. **30** Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відкби нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?“ **31** І сказав Лаван: „Щó ж я тобі дам?“ А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати. **32** Я сьогодні перейдú через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполáсу, і кожну овечку чорну — з-помíж овець, і переполосе й крапчасте з-помíж кіз, — і це буде заплата мені. **33** І справедливість моя посвідчить за мене в завтрашнім дні, коли прийдеш глýнути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполосе з-помíж кіз і не чорне з-помíж овець, — крадене воно в мене“. **34** А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“ **35** І того дня вилучив він козлів пасастих і поікрапованіх, і всі кози крапчасті й переполосі, усе, що біле булó в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів. **36** І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару. **37** І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була. **38** І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходить пити. І вони злучувалися, як прихóдили пити. **39** І злучувалася отара при киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполосими. **40** І відділяв Яків тих овечок, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І

клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. **41** І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кій перед очі отари, щоб вона злучувалася при тих киях. **42** А як отара слаба була, то не клав, і ставалось, що слабе припадало Лаванові, а міцніше — Якову. **43** І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблюди, і осли.

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь“. **2** І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. **3** І промовив Господь до Якова: „Вернися до краю батьків своїх, і до місця твого народження. А я буду з тобою“. **4** І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, **5** та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька моого був зо мною. **6** А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашому батькові. **7** І батько ваш сміявся з мене, і десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле. **8** Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті. **9** І відній Бог худобу вашого батька, та й дав мені. **10** І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був у очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. **11** І сказав мені Ангол у сні: „Якове!“ А я відказав: „Ось я!“ **12** Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, — пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі. **13** Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“. **14** І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? **15** Тож він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді пожер нашє срібло. **16** Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“. **17** І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюди. **18** І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобуту худобу свою, що набув у Падані арамейськім, щоб прийти до Ісаака, батька свого, до землі ханаанської. **19** А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. **20** І Яків обманув Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. **21** І втік він, і все, що його. І встав, і перешов річку, і прямував до Гілеядської гори. **22** А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік. **23** І взяв він з собою братів своїх, і гнався за ним дорогою семи день, та й догнав його на горі

Гілеядській. **24** І прийшов Бог до Лавана арамеяніна в нічнім сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. **25** І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. **26** І промовив Лаван до Якова: „Щó ти зробив? Ти обманув мене, і забрав моїх дочек, немов бранок меча! **27** Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гуслами. **28** І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочек моїх. Тож ти нерозумно вчинив! **29** Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зло. Алé Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. **30** А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нáшо ти покрав моїх богів?“ **31** А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я дýмав: Аби но він не забрав від мене своїх дочек! **32** При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, щó твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знов, що Рахіль їх покрала. **33** І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невільниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахілиного. **34** А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов. **35** А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька моого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайнє жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов. **36** І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провіна моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, **37** що ти обмацав усі мої речі? Щó ти знайшов зо всіх речей свого дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома. **38** Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози твої не мертвili свого плоду, а баранів отари твоїя я не ів. **39** Розшарпаного диким звірем я не принісив до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, щó було вкрадене вдень, і щó було вкрадене вночі. **40** Бувало, що вдень з'їдала мене спекота, а вночі пámорозь, а мій сон мандрував від моїх очей. **41** Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочек твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз зміняв мені свою заплату! **42** Коли б не був при мені Бог батька моого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісаак, то тепер ти відіслав би мене впорожні!... Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі“. **43** І відповів Лаван і сказав до Якова: „Дóчки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, що ти бачиш — то мое. А дочкам моїм, щó зроблю їм сьогодні, або іхнім дітям, що вони породили їх? **44** А тепер ходи, — я ти вчинімо умову, і оце буде свідком поміж

мною й поміж тобою“. 45 I взяв Яків каменя, і поставив його за пам'ятника. 46 I сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння“. I назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. 47 I назвав її Лаван: Егар-Сагадута, а Яків її назвав: Гал-Ед. 48 I промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні“, тому то й названо ймення її: Гал-Ед. 49 I Міцпа, бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного. 50 Коли ти будеш крівдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!“ 51 A Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. 52 Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейдú цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле. 53 Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька“. I Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак. 54 I приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. I вони їли хліб і ночували на горі. 55 I встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків своїх, і дочок своїх, — і поблагословив їх. I пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32 A Яків пішов на дорогу свою. I спіткали його Божі Анголі. 21 Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ I він назвав ім'я тому місцю: Маханаїм. 3 I послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. 4 I наказав їм, говорячи: „Скажіть так моєму панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задергався аж дотепер. 5 I маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільницю. I я послав розказати панові моєму, щоб знайти милість в очах твоїх“. 6 I вернулися посли до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“ 7 I Яків сильно злякався, і був затурбований. I він поділив нарбд, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблоди на два табори. 8 I сказав: „Коли прийде Ісав до табору одного, і розб'є його, то вціліє позосталий табір“. 9 I Яків промовив: „Боже батька моого Авраама, і Боже батька моого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добрé“. 10 Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірності, яку Ти чинив був Своєму рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. 11 Збережи ж мене від рук мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. 12 A Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нашадки твої покладу, як той морський пісок, що його не злічити через безліч!“ 13 I він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: 14 кіз двісті, і козлів двадцять, овець двісті, і баранів двадцять, 15 верблодиць дійних та

їх жереб'ят тридцять, корів сорок, а биків десятеро, ослиць двадцять, а ослят десятеро. 16 I дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. I сказав він до рабів своїх: „Ідіть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“. 17 I він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чие те, що перед тобою? 18 то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моєму Ісавові. А ото й він сам за нами“. 19 I наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, 20 і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він підійме обличчя мое.“ 21 I йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі. 22 I встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невільниці свої та одинадцятьо дітей своїх, і перейшов брід Яббок. 23 I він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. 24 I зостався Яків сам. I боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. 25 I Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглобу стегнá його. I звихнувся суглоб стегнá Якова, як він боровся з Ним. 26 I промовив: „Пусти Мене, бо зійшла досвітня зоря“. A той відказав: „Не пушу Тебе, коли не поблагословивши мене“. 27 I промовив до нього: „Як твое ймення!“ Той відказав: „Яків“. 28 I сказав „Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, — і подужав“. 29 I запитав Яків і сказав: „Скажи ж Ім'я Своє“. A Той відказав: „Пошо питаш про Ймення Мое!“ I Він поблагословив його там. 30 I назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл, бо „бачив був Бога лицем у лиці, та збереглася душа моя“. 31 I засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. I він кульгав на своє стегнó. 32 Тому не їдуть Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглобі стегнá, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегнá Якового, жили стегна.

33 I звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. I він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на обох невільниць своїх. 2 I поставив він тих невільниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її перед останніми, а Рахіль та Йосипа останніми. 3 A сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого. 4 I побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. I вони заплакали. 5 I звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. I сказав: „Хто та так?“ A той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба“. 6 I підійшли сюди невільниці, і їхні діти, та й вклонилися. 7 I підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йосип і Рахіль, та й вклонилися. 8 I сказав Ісав: „А що це за цілий табір твой, що я спіткав?“ A той відказав: „Щоб знайти милість в очах моого пана“. 9 A Ісав сказав: „Я маю багато, мій

брате, — твоє нехай бу́де тобі!”. **10** А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка моого з моєї руки. Бож я побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лицезріння, і ти собі уподобав мене. **11** Візьми ж благословення мое, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. I благав він його, — і той узвів. **12** I промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я під' обік тёбе!“. **13** А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. **14** Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я під' поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду до пана свого до Сейру!“. **15** I промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною“. А той відказав: „Пошо знаходжу я таку милість в очах свого пана?“ **16** I вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сейру. **17** А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я тому місцю: Суккот. **18** I Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом. **19** I купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сихема, за сто срібняків. **20** I поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34 I вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочек того краю. **21** побачив її Сихем, син Гамора хівейянина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її. **3** I пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого. **4** I сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи: „Візьми те дівчу за жінку для мене!“ **5** А Яків почув, що той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. I мовчав Яків, аж поки прибули вони. **6** I вийшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним. **7** I прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не робиться. **8** А Гамор говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрагла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку!“ **9** I посвоячтесь з нами, — дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьміть собі. **10** I осядтесь з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім“. **11** I промовив Сихем до батька її та до братів її: Нехай я знайду милість у ваших очах, і що ви скажете мені — я дам. **12** Сильно побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!“ **13** I відповілі сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну, сестру їх. **14** I сказали до них: „Ми не можемо зробити тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плоть, бо то ганьба для нас. **15** Ми тільки за те прихилимось до

vas, коли ви станете, як ми, — щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі. **16** I дамо вам своїх дочок, а ваших дочек візьмемо собі, й осядемось із вами, і станемо одним народом. **17** А коли ви не послухаете нас, щоб обрізатися, то ми візьмемо свої дочки, та й підемо“. **18** I їхні слова були добре в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. **19** I не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. A він був найпovажніший у всім домі батька свого. **20** I прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: **21**, Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий перед ними. Дочек їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочек даймо їм. **22** Тільки за це прихильтесь до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас бу́де обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. **23** Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилімось до них, і нехай вони осядуть із нами. **24** I послухали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. I були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. **25** I сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дінині, взяли кожен меча свого, і безпечно напали на місто, і побивали всіх чоловіків. **26** Також Гамор й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну з дому Сихемового, та й вийшли. **27** Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру. **28** Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі, **29** і ввесь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все, що де в домі було. **30** I сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зневідженним у мешканців цього краю, у ханаанеянина й периззейнина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім“. **31** А вони відкazали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?“

35 I сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втікав був перед Ісавом, братом своїм“. **2** I сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтесь, і змініть свою одіж. **3** I встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зробімо я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску, і був зо мною в дорозі, якою ходив я“. **4** I вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків склав їх під дубом, що перед Сихемом. **5** I виришили вони. I великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова. **6** I прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, щоб до Бет-Елу, він і ввесь нарід, що був з ним. **7** I збудував він там

жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли він утікав перед своїм братом. **8** I вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут. **9** I ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його. **10** I сказав йому Бог: „Ім'я твоє Яків. Не буде вже кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“. I назвав ім'я йому: Ізраїль. **11** I сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодися й розмножуйся, — нарбд і громада народів буде з тебе, і царі вийдуть із стéгон твоїх. **12** A той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по tobі дам Я той Край“. **13** I вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. **14** I поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника кам'яного, і вилив на нього винне ліття, і полив його оливою. **15** I назвав Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. **16** I він рушив із Бет-Елу. I була ще ківра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. **17** I сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповітуха: „Не байся, бо й це тобі син“. **18** I сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні, а його батько назвав його: Веніямін. **19** I вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеем. **20** I поставив Яків пам'ятника на гробі її, — це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. **21** I рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Міг'дал-Едеру. **22** I сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. I почув Ізраїль, і було це злим йому. **23** Сини Ліїні: перворідний Якова Рувійм, і Симебон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулон. **24** Сини Рахіліні: Йобисп і Веніямін. **25** A сини Білги, невільниці Рахілиної: Дан і Нефталій. **26** A сини Зілпи, невільниці Ліїної: Гад і Асір. Oце сини Якова, що йому народжено в Падані арамейському. **27** I прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамрэ, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. **28** I були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. **29** I впокóївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. I поховали його Ісав та Яків, сини його.

36 A оце нащадки Ісава, цебто Едома. **2** Ісав узяв жінок своїх з дочек ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівейянина, (questioned) **3** та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову. **4** I породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, **5** а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Oце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі. **6** I взяв Ісав жінок своїх, і синів своїх, і дочек своїх, і всі душі дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, **7** бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх

через їхню худобу. **8** I осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом. **9** A оце нащадки Ісава, батька Едому на горі Сеїр. **10** Oце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки. **11** A сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефб, і Гатам, і Кеназ. **12** A Тимна була наложниця Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амалійка. Oце сині Ади, Ісавової жінки. **13** A оце сини Реуїлові: Нагат і Зера, Шамма й Мізза. Oце сини Босмати, Ісавової жінки. **14** A оци були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісавової жінки, — і вродила вона Ісаву Єуша, і Ялама, і Корея. **15** A оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ, **16** провідник Корей, провідник Гатам, провідник Амалик. Oце провідники Еліфаза в kraю Едома, oце сини Ади. **17** A оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Oце провідники Реуїлові в kraю едомському, oце сини Босмати, Ісавової жінки. **18** A оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш, провідник Яlam, провідник Корей, — oце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. **19** Oце сини Ісава, цебто Едома, і oце їхні провідники. **20** Oце сини Сеїра, хореянина, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана, **21** і Дішон, і Ецев, і Дішан, — oце провідники хореянина, сини Сеїру, kraю едомського. **22** A сини Лотана були: Хорі й Гемам, а Лотанова сестра — Тимна. **23** A оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. **24** A ото сини Ців'онові: і Ая, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. **25** A оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. **26** A оце сини Дішонові: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. **27** Oто сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. **28** Oце сини Дішана: Уц і Аран. **29** Oце провідники хореянина: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он, провідник Ана, **30** провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — oце провідники хореянина за їхніми провідниками в kraї Сеїр. **31** A оце царі, що царювали в kraю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. **32** I царював в Едомі Бела, син Beora, а ймення його міста Дінгава. **33** I вмер Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Boцри. **34** I вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. **35** I вмер Хушам, і зацарював замість нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян на полі Moавa, а ймення його міста Авіт. **36** I вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Mashеку. **37** I вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. **38** I вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Axборів. **39** I вмер Баал-Ханан, син Axборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'їл, дочка Матреди, дочки Me-Загава. **40** A оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами:

проводник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, 41 провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Піонон, 42 провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, 43 провідник Магділ, провідник Ірам. Още провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

37 I осився Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. 2 Още сповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами своїми, з синами Білги та з синами Зілпі, жінок батька свого. I Йосип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька. 3 А Ізраїль любив Йосипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. I він справив йому квітчасте вбрання. 4 I бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і зненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно. 5 I снівся був Йосипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього. 6 I сказав він до них: „Послухайте но про той сон, що снівся мені. 7 А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. I ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопові моєму“ . 8 I сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ I вони збільшили ненависть до нього через сни його та через слова його. 9 I снівся йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снівся мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“. 10 I він розповів це батькові своєму та браттям своїм. I докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Що ти за сон, що снівся тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб уклонитися тобі до землі?“ 11 I заздріли йому брати його, а батько його запам'ятав ці слова. 12 I пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. 13 I сказав Ізраїль до Йосипа: „Тож брати твої пасуть у Сихем! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Ось я!“ 14 I сказав він до нього: „Піди но, побач стан братів твоїх і стан отарі, та й дай мені відповідь“. I він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. 15 I знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. I запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“ 16 A той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони виласяють?“ 17 I сказав той чоловік: „Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотайну“. I пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотайні. 18 A вони побачили його зділека, і поки він наблизився до них, то змовлялися на нього, щоб убити його. 19 I сказали вони один єдному: „Ось іде той сновидець! 20 A тепер давайте вбиймо його, і вкинемо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! I побачимо, що буде з його снами“. 21 I почув це Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“ 22 I сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на

њого“, щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. 23 I сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. 24 I взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, — не було в ній води. 25 I сіли вони попоїсти хліба.

I звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмайлітів іде з Гілеаду, а верблуди їхні несуть паході, і бальзам, і ладан, — іде він спровадити це до Єгипту. 26 I сказав Юда до своїх братів: „Яка кóристъ, що вбéмо нашого брата, і затаїмό його кров? 27 Давайте продамо його Ізмайлітянам, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. I послухалися брати його. 28 I коли проходили мідіяніти, купці, то витягли й підняли Йосипа з ями. I продали Йосипа ізмайлітянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. 29 A Рувім вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! I розірвав він одежду свою... 30 I вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немає хлóпця! А я, — куди я піду?“ 31 A вони взяли Йосипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. 32 I послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання — твого сина воно, чи ні?“ 33 A він пізнав його та й сказав: „Вбрання моого сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаний Йосип!“ 34 I роздер Яків одіж свою, і зодягнув веретище на стéгна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своєму... 35 I зачали всі сини його та всі дочки його потішати його. Але він не міг утішитися, та й сказав: „У жалобі зійду я до сина моого до шеолу“. I плакав за ним його батько. (*Sheol h7585*) 36 A мідіяніти продали Йосипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царської сторожі.

38 Сталося того часу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а ймення йому Хіра. 2 I побачив там Юда дочку одного ханаанеянина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з нею зійшовся. 3 I завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. 4 I завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан. 5 I ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його. 6 I взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я їй: Тамара. 7 I був Ер, Юдин перворідний, злій в очах Господа, — і Господь його вбив. 8 I сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого“. 9 A Онан знат, що не його буде насіння ти. I сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. 10 I було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. 11 I сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій“. Bo він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати

його“. І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. 12 I минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижіїв отари своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянин. 13 А Тамарі розповіли, кажучи: „Ось тесть твій іде до Тімни стригти отару свою“. 14 I зняла вона з себе одежду відівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. I сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку. 15 I побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє. 16 I він збочив до неї на дорогу й сказав: „А ну но я ввійду до тебе!“ Бін не знав, що вона невістка його. А вона відказала: „Що даси мені, коли прийдеш до мене?“ 17 А він відказав: „Я пошлю козлятко з отарі“. I сказала вона: „Якщо даси застіву, аж поки пришлеш“. 18 А він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?“ Та сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй“. I він дав їй, і зішовся з нею, а вона завагітніла від нього. 19 I встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одежду відівства свого. 20 А Юда послав козлятко через пристяга свого адулламітянина, щоб узяти заставу з рукі тієї жінки. Та він не знайшов її. 21 I запитав він людей її місця, говорячи: „Де та блудниця, що була в Енаїм при дорозі?“ Вони відказали: „Не була тут блудниця“. 22 I вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця“. 23 I сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти“. 24 I сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд“. А Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спалена“. 25 Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому“. I сказала: „Пізнай но, чия то печатка, і шнури, і ця палиця?“ 26 I пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав її Шелі, синові своему“. I вже більше не знав він її. 27 I сталося в часі, як родила вона, — а ось близнята в утробі її. 28 I сталося, як родила вона, показалася рука одного; і взяла баба-сповітуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше“. 29 I сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. I сказала вона: „Нáшто ти роздер для себе перепóну?“ I назвала ім'я йому Перец. 30 A потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. I вона назвала ім'я йому: Зéрах.

39 А Йосип був відведений до Єгипту. I купив його Потіфáр, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж егіптянин, з руки ізмайлітян, що звели його туди. 2 I був Господь з Йосипом, а він став чоловіком, що мав щастя. I пробував він у домі свого пана егіптянина. 3 I побачив його пан, що

Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його. 4 I Йосип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призначив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку. 5 I сталося, — відкóли він призначив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дім егіптянина через Йосипа. I було благословення Господнє в усьому, що він мав, — у домі й на полі. 6 I він позоставив усе, що мав, у руці Йосипові. I не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що єв. А Йосип був гарного стану та вродливого вигляду. 7 I сталося по тих пригодах, і звелá свої очі на Йосипа жінка пана його. I сказала вона: „Ляж зо мною!“ 8 A він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож пан май не знає при мені нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. 9 Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, хібащо тебе, — бо ти жінка його. Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?“ 10 I сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. 11 I сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не булб нікого з людей дому. 12 I схопила вона його за одежду його, кажучи: „Лягай же зо мною!“ A він позоставив свою одежду в її руці, та ютік, і вибіг надвір. 13 I сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одежду в її руці та ютік надвір, 14 то покликала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: „Дивіться, — він припровадив нам якось єрея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом. 15 I сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала, то позоставив одежду свою в мене, та ютік, і вибіг надвір. 16 I я поклала його одежду при собі аж до приходу пана його до свого дому“. 17 I вона переказала йому цими словами, говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єрея, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. 18 I сталося, як підняла я свій голос і закричала, то він позоставив свою одежду при мені, та ютік надвір“. 19 I сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив мені твій раб“, то запалився гнів його. 20 I взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язнічного, до місця, де були ув'язнені царські в'язні. I пробував він там у тім домі в'язничнім. 21 А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милість в очах начальника в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. 22 Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь.

40 I сталося по тих пригодах, чашник егіпетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві егіпетському. 2 I розгнівався фараон на

двох своїх євнухів, — на начальника чашників і на начальника пекарів. 3 І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. 4 А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм услуговував. І були вони деякий час під вартою. 5 І снівся їм обоим сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за значенням його сна, чашникові й пекареві царя єгипетського, що були ув'язненні у в'язничному домі. 6 І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. 7 І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“ 8 А вони сказали йому: „Снівся нам сон, а відгадати його немає кому“. 9 І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідже но мені!“ 9 І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні своїм, — ось виноградний кущ передо мною. 10 А в виноградному кущі три виноградні галузки, а він сам ніби розцві, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. 11 А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаши, і дав ту чашу в руку фараона“. 12 І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні. 13 Ще за три дні підійде фараон твою голову, і верне тебе на твое становище, і ти дасяй чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. 14 Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випровадиш мене з цього дому. 15 Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене вкинути до цієї ями“. 16 І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші пе́чива на голові моїй. 17 А в коші горішньому — зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах ів його з коші з-над моєї голови“. 18 І відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні. 19 Ще за три дні підійде фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твое з тебе.“ 20 І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. І підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. 21 І вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову. 22 А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. 23 Та начальник чашників не пам'ятив про Йосипа, та й забув за нього.

41 І сталося по закінченні двох літ ча́сі, і сниться фараонові, — ось він стоїть над Річкою. 2 І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і пâслися на лузі. 3 А ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, бридкі виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки. 4 І корови бридкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих. І прокинувся

фараон. 5 І знову заснув він. І снилося йому вдруге, — аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. 6 А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. 7 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, — а то був сон. 8 І сталося рано, — і занепокібся дух його. І послав він, і покликав усіх ворожбітів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові. 9 І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадую гріхи свої“. 10 Розгнівався був фараон на рабів своїх, і вмістив мене під вартоу дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. 11 І однієї ночі снівся нам сон, мені та йому, кожному снівся сон за своїм значенням. 12 А там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповілі йому, а він відгадав нам наші сні, кожному за сном його відгадав. 13 І сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище мое, а того повісив“. 14 І послав фараон, і покликав Йосипа, — і його сквално вивели з в'язниці. І оголосив, і змінив одежду свою, — і він прибув до фараона. 15 І промовив фараон до Йосипа: „Снівся мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухуєш сон, щоб відгадати його“. 16 А Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові“. 17 І сказав фараон до Йосипа: „Бачив я в сні своїм — ось я стою на березі Річки. 18 І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони пâслися на лузі. 19 А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридкіх, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. 20 І корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих. 21 І ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся. 22 І побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків повних та добрих. 23 А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. 24 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив“. 25 І сказав Йосип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щó Бог робить, те Він звістив фараонові. 26 Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. А сон — один він. 27 А сім корів худих і бридкіх, що вийшли за ними, — сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то бúдуть сім літ голодних. 28 Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щó Бог робить, те Він показав фараонові. 29 Ось приходять сім літ, — великий достаток у всім краї єгипетськім. 30 А по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. 31 І не буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий. 32 А що

сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її.

33 А тепер нехай фараон наздрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. **34** Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. **35** І нехай вони позибають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позибають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. **36** І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голodom“. **37** І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. **38** І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім?“ **39** І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. **40** Ти будеш над домом моїм, а слів твоїх уст буде слухатися ввесь народ мій. Тільки троном я буду вищий від тебе“. **41** І сказав фараон Йосипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“. **42** І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одежду віссонну, а на шию йому повісив золотого ланцюга. **43** І зробив, що він іздив його другим побозом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтесь!“ І поставив його над усім єгипетським краєм. **44** І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійде своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетськім“. **45** І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. **46** А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лиця фараонового, і перешов через увесь єгипетський край. **47** А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. **48** І зібрали він усю їжу семи літ, що була в єгипетськім краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. **49** І зібрали Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок, аж перестав рахувати, бо не було вже числа. **50** А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому Осната, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **51** І назвав Йосип ім'я перворідному: Манаасія, бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та ввесь дім моого батька“. **52** А імення другому назвав: Єфрем, бо „розмножив мене Бог у краї недолі моєї“. **53** І скінчилася сім літ достатку, що були в єгипетськім краї. **54** І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетськім краї був хліб. **55** Але виголоднів увесь єгипетський край, а нарід став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усюму Єгипту: „Ідіть до Йосипа. Що він вам скаже, те робіть“. **56** І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптові. А голод зміцнявся в єгипетськім краї. **57** І

прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пошо ви споглядаєте один на одного?“ **2** І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зайдіть туди, і купіть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не помремо“. **3** І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. **4** А Веніаміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спіткало його яке нещастья!“ **5** І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що прихідли, бо був голод у Краї ханаанськім. **6** А Йосип — він володар над тим краєм, він продавав хліб усюму народові тієї землі. І прибули Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. **7** І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав піznати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибули ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“. **8** І пізнав Йосип братів своїх, а вони не віпізнали його. **9** І згадав Йосип сини, що про них йому снились булі. І сказав він до них: „Ви шпигуни! Ви прибули підглянути слабі місця цієї землі!“ **10** А вони відказали йому: „Ні, пане мій, араби твої прибули купити їжі. **11** Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої не були шпигунами!“ **12** Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі місця цієї землі!“ **13** А вони відказали: „Дванадцятеро твоїх рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а одного нема“. **14** І промовив ім Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. **15** Оцим ви будете війробувані: Клянуся життям фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийдёте сюди наймолодший ваш брат! **16** Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддані пробі, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“ **17** І він забрав їх під варту на три дні. **18** А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся, **19** якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варти, а ви йдіть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів. **20** А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і будуть потвердженні ваші слова, а ви не повмираєте“. І вони зробили так. **21** І говорили вони один єдному: „Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили недолю душі його, коли він благав нас, а ми не послухали. Тому то прийшло це нещастья на нас!“ **22** І відповів ім Рувім, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не гріште проти хлопця, та ви не послухали. А оце й кров його жадається“ **23** А вони не знали, що Йосип іх розуміє, бо був поміж ними перекладач. **24** А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеона, та й з'явив його на їхніх очах. **25** А Йосип наказав, щоб

напóвнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. **26** І понéсі вони хліб свíй на ослах своїх, і пішли звідти. **27** І відкрив один мішка свого, щоб ослові своему дати паші на нічлігу, та й побачив срібло свое, — а воно ось в отворі мішка його! **28** І сказав він братам своїм: „Повернене срібло мое, — і ось воно в мішку мої!“ І завмерло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до одного: „Щó це Бог нам зробив?“ **29** І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповілій йому все, щó іх спіткало було, говорячи: **30** „Той муж, пан того краю, говорив із нами суверо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. **31** А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами! **32** Ми дванадцятеро братів, сини нашого бáтька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим бáтьком у ханаанському Краї“. **33** І сказав до нас муж той, пан того краю: „З того пізнáю, що правдиві ви, — зостáвте зо мною однóго вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хліб та й ідіть. **34** І приведіть до мене брата вашого найменшого, і бúду я знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете переходитьи цей край для купівлі.“ **35** І сталося, — вони випорóжнювали мішки свої, а ось у кожного вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та іх бáтько, — і полякались. **36** І сказав до них Яків, іх бáтько: „Ви позбавили мене дíтей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Веніаміна заберете? Усе те на мене!“ **37** І промовив Рувім до бáтька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'еш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе!“ **38** А той відкazав: „Не зíйде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався... А трапиться йому нещастя в дорозі, якою пíдете, то в смутку зведете мою сивину до шéболу!“ (*Sheol h7585*)

43 А голод став тяжкий у тім краї. **2** І сталося, як вони скінчili їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них бáтько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“ **3** І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лиця моого без вашого брата з вами!“ **4** Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зíйдемо, і купимо тобі їжі. **5** А коли не пошлеш, не зíйдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лиця моого без вашого брата з вами“. **6** І промовив Ізráїль: „Нáшo зло ви вчинили менi, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“ **7** А вони відkazали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи бáтько ваш їще живий? Чи є в вас брат? І ми розповіли йому віdpovідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“ **8** І сказав Юда до Ізráїля, бáтька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не повмираємо і ми, і ти, і наші дíти. **9** Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його

до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою по всі дні! **10** А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися булý два рази“. **11** І сказав їм Ізráїль, іх бáтько: „Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи бальзаму, і трохи меду, паxoщів, і ладану, дактилів, і мигдалів. **12** А срібла візьміть удвóє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка. **13** А брата вашого заберіть, — і встаньте, ідіть до того мужа. **14** А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата Й Веніаміна. А я, — певно стратив сина свого!“ **15** І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвóє срібла в руку свою, і Веніаміна, і встали, та й зíйшли до Єгипту. І стали вони перед лицем Йосиповим. **16** І побачив Йосип Веніаміна з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упровадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною бúдуть їсти ці люди опíвдні“. **17** І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впровадив той чоловік тих людей до Йóсипового дому. **18** І полякалися ті люди, що були впроваджені до Йóсипового дому. І сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепитись до нас, і напасті на нас, і забрати за рабів нас та наші осli“. **19** І приступили вони до чоловіка, що над домом Йóсиповим, та й говорили до нього при вході в дім. **20** І сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зíйшли були напочатку купити їжі. **21** І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, — а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою! **22** А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків“. **23** А той відkazав: „Мир вам! Не бáйтесь! Бог ваш і Бог вашого бáтька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. І вивів до них Симеона. **24** І впровадив той чоловік тих людей до Йóсипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. **25** І вони приготували дарунки до приходу Йосипа опíвдні, бо почули, що там вони їстимуть хліб. **26** І ввійшов Йóсип до дому, а вони принéсли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі. **27** А він запитав їх про мир і сказав: „Чи гарáзд вашому бáтькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“ **28** А вони віdкazали: „Гарáзд рабові твоєму, бáтькові нашему. Ще він живий“. І вони схилилися, і вклонилися до землі. **29** І зів він очі свої, та й побачив Веніаміна, свого брата, сина матері своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ І сказав: „Нехай Бог буде милостíвий до тебе, мій сину!“ **30** І Йóсип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... **31** І вмів він лице своє, і

вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліб!“ **32** I поклали йому окремо, а їм окремо, й єгиптянам, що їли з ним, окремо, бо єгиптяни не можуть їсти хліб з єреями, бо це огіда для Єгипту. **33** I вони посідали перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. I здивувалися ці люди один перед одним. **34** I він посилив дари страви від себе до них. А дар Веніамінів був більший від дару всіх їх уп'ятеро. I пили вони, і повпивалися з ним.

44 I наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понаповнуй мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. I поклади срібло кожного до отвору мішка його. **2** A чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. I зробив той за словом Йосиповим, яке він сказав був. **3** Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. **4** Вони вийшли з міста, ще не віддалися, а Йосип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожені їх, та й скажи їм: „Нáщо ви заплатили злом за добро? **5** Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? I зле ви зробили, що вчинили таке“. **6** I той їх догнав, і сказав їм ті слова. **7** A вони відказали йому: „Нáщо пан мій говорить отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ. **8** Таж сріблó, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. A як би ми вкрали з дому пана твоого срібло чи золото? **9** У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моєму панові“. **10** A той відказав: „Тож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“. **11** I поспішно поспускали вони кожен свого мішка на землю. I пороз'язували кожен мішка свого. **12** I став він шукати. Розпочав від найстаршого, а скінчив наймолодшим. I знайдена чаша в мішку Веніаміновім! **13** I пороздирали вони свою одяж! I кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. **14** I ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, — а він ще був там. I попадали вони перед лицем його на землю. **15** I сказав до них Йосип: „Що це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я?“ **16** A Юда промовив: „Що ми скажемо панові моєму? Що будемо говорити? Чим виправдаємося? Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми раби панові моєму, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“. **17** A Йосип відказав: „Далéке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! A ви йдіть із миром до вашого батька“. **18** I приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів твій на раба твоого, бо ти такий, як фараон. **19** Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“ **20** I сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його

вмер. I позостався він сам у своєї матері, а батько його любить. **21** A ти був сказав своїм рабам: „Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“. **22** I сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. A покине він батька свого, то помре той“. **23** A ти сказав своїм рабам: „Коли не зайде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лиця мого“. **24** I сталося, коли ми зйшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. **25** A батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“. **26** A ми відказали: „Не можемо зйти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зайдемо ми, бо не можемо бачити лица того мужа, якщо брат наш наймолодший не буде з нами“. **27** I сказав до нас раб твій, наш батько: „Ви знаєте, що двох булá породила мені жінка моя. **28** Ta пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він. I я не бачив його аж дотепér. **29** A заберете ви також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведеть ви сивину мою цим злом до шеолу“. (*Sheol h7585*) **30** A тепер, коли я прийду до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душою тією, — **31** To станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. I зведеть твої раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до шеолу. (*Sheol h7585*) **32** Bo раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні! **33** A тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моєму. A юнак нехай іде з своїми братами! **34** Bo як я прийду до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька“.

45 I не міг Йосип здергатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ I не було з ним нікого, коли Йосип відкрився браттям своїм. **2** I він голосько заплакав, і почули єгиптяни, і почув дім фараонів. **3** Йосип промовив до браттів своїх: „Я Йосип... Чи живий ще мій батько?“ I не могли його браття йому відповісти, бо вони налякалися його. **4** A Йосип промовив до братів своїх: „Підійдіть же до мене!“ I вони підійшли, а він проказав: „Я Йосип, ваш брат, якого ви продали були до Єгипту. **5** A тепер не сумуйте, і нехай не буде жáлю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення. **6** Bo ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнів. **7** I послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позостались на землі, і щоб утримати для вас при житті велике число спасених. **8** I виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. I Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. **9** Постіпіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся. **10** I осядь у землі

Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твое. **11** І прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднівши, і дім твій, і все, що твое. **12** І ось очі ваші й очі брата моого Веніяміна бачать, що це мої уста говорять до вас. **13** І оповісті батькові моєму про всю славу мою в Єгипті, та про все, що ви бачили. І поспішіть, і приведіть вашого батька сюди!“ **14** І впав він на шию Веніяміну, братові своему, та й заплакав, і Веніямін плакав на ший його... **15** І цілавув він усіх братів своїх, і плакав над ними... А потім говорили брати його з ним. **16** І розголоблено в домі фараоновім чутку, говорячи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. **17** І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понаїв'очуйте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського. **18** І заберіть вашого батька й доми ваші, та й приайдіть до мене, а я дам вам добра египетського краю. І споживайте ситість землі. **19** А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з египетського краю возій для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте. **20** А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього египетського краю — ваше воно“. **21** І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживу на дорогу. **22** І дав усім їм кожному переміні одежі, а Веніямінові дав три сотні срібла та п'ять перемін одежі. **23** А батькові своему послав він оце: десять ослів, нав'очених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'очених зближям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. **24** І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“ **25** І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. **26** І розповіли йому, кажучи: „Ще Йосип живий“, і що він панує над усім египетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... **27** І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він возій, що послав Йосип, щоб везти його, то ожив дух Якова, їхнього батька. **28** І промовив Ізраїль: „Досить! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!“

46 І виrushив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Beer-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісаака. **2** І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відклав: „Ось я!“ **3** І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. **4** Я зійду з тобою до Єгипту, і я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закріє рукою своєю очі твої!“ **5** І встав Яків з Beer-Шеви. І повéзли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його. **6** І взяли вони стада свої, і маєток свій, що набули в землі ханаанській, і прибули до Єгипту Яків та ввесь рід його з ним. **7** Він привів із собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з

собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і ввесь рід свій. **8** А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувім. **9** І сини Рувімові: Ханох, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. **10** І сини Симеонові: Емур, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанеянки. **11** І сини Левіві: Гершон, Кегат і Мерарі. **12** І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. **13** І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон. **14** І сини Завулонові: Серед, і Елон, і Яхліл. **15** Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейськім, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочек його тридцять три. **16** І сини Гадові: Ціфон, і Харті, Шуні, і Ецbon, Ері, і Ароді, і Ар'їл. **17** І сини Асірові: Імна, і Ішва, і Ішві, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіл. **18** Оце сини Зілпи, що Лаван був дав її своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ. **19** Сини Рахілі, жінки Якова: Йобсип і Веніямін. **20** І вродилися Йосипові в египетськім краї Манасія та Єфрém, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **21** І сини Веніямінові: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муппім, і Хуппім, і Ард. **22** Оце сини Рахіліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. **23** І сини Данові: Хушім. **24** І сини Нефталімові: Яхсеїл, і Гуні, і Єцер, і Шіллем. **25** Оце сини Білги, що її Лаван дав був своїй дочці Рахілі. І вона породила їх Якову, усіх душ сім. **26** Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стéгон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. **27** А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. **28** І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним дорóгу до Гошену. І прибулі вони до краю Гошен. **29** І запріг Йосип свою колесницю, і виrushив назустріч батькові своєму Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на ший його. **30** І промовив Ізраїль до Йосипа: „Нехай тепер помру я, побачивши обліччя твое, що ти ще живий!“ **31** А Йосип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Підú й розкажу фараонові, та й повім йому: Брата мої й дім батька моого, що були в Краї ханаанськім, прибули до мене. **32** А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. І вони пропровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхне булó. **33** І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше зайняття? **34** то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодості своєї аж дотепér, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — огіда“.

47 І прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхне прибули з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен“. **2** І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіків, та й поставив їх перед лицем фараоновим. **3** І сказав фараон до братів його: „Яке

ваше зайняття?“ А вони відказали фараонові: „Пастухи отари рabi твої, — і ми, і наші батьки“. 4 I сказали вони фараонові: „Ми прибулý, щоб мéшкати в краї цíм, нема бо пашi для отарí, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гóшен“. 5 I промовив фараон до Йосипа, говорячи: „Батько твíй та брати твої прибулý до тебе. 6 Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшім місці цього краю осади батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гóшен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“. 7 I привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. I Яків поблагословив фараона. 8 I промовив фараон до Якова: „Скільки днів часу життя твого?“ 9 A Яків сказав до фараона: „Днів часу мандрівки мої — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя моого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої“. 10 I Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличча фараонового. 11 I осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращім місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон. 12 I постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. 13 A хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. I віснажився єгипетський край та Край ханаанський через той голод. 14 I зібрав Йосип усе срібло, що знаходилося в єгипетськім краї та в Краї ханаанськім, за поживу, що вони купували. I Йосип вніс те срібло до фараонового дому. 15 I вичерпалося срібло в краї єгипетськім та в Краї ханаанськім. I прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам хліба! Нащо нам умирати перед тобою, тому що вичерпалося срібло?“ 16 A Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“. 17 I вони пропровадили худобу свою до Йосипа. I дав їм Йосип хліба за коні, і за отарі, і за череди худоби, і за осли. I він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. 18 I скінчivся той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а чéреди здобутку в нашого пана. Нічого не зосталося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля! 19 Нáшо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будéмо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремо, а земля не опустіє“. 20 I Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спрòдували кожен поле своє, посилився бо був голод між ними. I стала земля фараоновою. 21 A народ — він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. 22 Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутику від фараона. I вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому

не продалí своєї землі. 23 I сказав Йосип до нарóду: „Оце купив я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійте землю. 24 A настануть жнівá, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частини бúдуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей“. 25 A вони відказали: „Ти нас удéржив при життї. Нехай же знáйдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові“. 26 A Йосип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоновою. 27 I осів Ізраїль в єгипетськім краї в країні Гóшен, і набули в нім володіння. I вони розродилися й сильно розмножилися. 28 I жив Яків в єгипетськім краї сімнадцять літ. I булý дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ. 29 I наблизилися дні Ізраїля до смерті. I кликнув він до сина свого до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегнó мое, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай мене в Єгипті! 30 I ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаєш мене в їхньому гробі“. A той відказав: „Я вчиню за словом твоїм“. 31 A Яків сказав: „Присягні ж мені!“ I він присягнув йому. I вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48 I сталося потих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твíй хворé“. I він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрéма. 2 I промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твíй син Йосип!“ I зміцнivся Ізраїль, та й сів на постелі. 3 I сказав Яків до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене. 4 I сказав Він до мене: „Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащáдкам твоїм по тобі володінням навíki“. 5 A тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетськім краї до прибууття мого до тебе до Єгипту, — вони мої! Єфрем і Манасія, як Рубíм і Симéон, будуть мої. 6 A нащадки твої, що породиш по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на імення своїх братів у наслідді своїм. 7 A я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанськім на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Ефрати. I я поховав був її там, на дорозі до Ефрати, — це Віфлеем“. 8 A Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?“ 9 I сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут“. A той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю“. 10 A очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися. I Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх. 11 I сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твої, а осі Бог дав мені побачити й насіння твое“. 12 I Йосип підвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі. 13 I Йосип узяв їх обох, — Єфрема своєю правоицею від лівиці Ізраїля, а Манасію своєю лівицею

від правиці Ізраїля, та й до нього підвів. **14** I простяг Ізраїль правицю свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія — перворідний. **15** I він поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісак, що пасе мене, відколи існує аж до цього дня, **16** Ангол, що рятує мене від усього лихого, — нехай поблагословить цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я мое й ім'я батьків моїх Авраама та Ісака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі!“ **17** A Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, — і було це не до вподоби Йому. I він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіїну. **18** I сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицю свою на його голову!“ **19** A батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! I він буде нарбом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею нарбів“. **20** I він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословлені Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ I поставив Єфрема перед Манасією. **21** I сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю... А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків! **22** A я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм.“

49 I покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, що вас спіткає наприкінці днів. **2** Зійтіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтесь до Ізраїля, вашого батька! **3** Рувіме, — ти мій перворідний, моя міць і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутності! **4** Ти пінівся був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе своєго отця, і зbezчестив його, на постелю мою ти піднявся! **5** Симеон і Левій — то браті, їхня зброя — знارяддя насильства. **6** Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилічиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людіну забили, а в своїй самоволі вола копіт позбавили... **7** Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжкá бо вона! Поділó їх я в Якові, і їх розпоробшу в Ізраїлі! **8** О Юдо, — похвáлья тебе твої братти! Рука твоя — на шїї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклоняється. **9** Юда — лев молодий! Ти, мій сину, вертаєшся з здóбичі: прихиливсь він, поклався як лев й як левиця, — зведе хто його? **10** Не відійметься бéрло від Юди, ані в його стéгон законодавець, аж прийде Примиритель, що Йому буде послух нарбів. **11** Він прив'язує до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини — сина ослиці своєї. Він одежу свою буде прати в вині, а шату свою — в виноградній крові! **12** Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока — білозубий. **13**

Завулóн буде мешкати над берегом мóрським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його — до Сидону. **14** Іссахáр — то костистий осел, що лежить між кошарами. **15** I побачив він спóкій, що добрий, та землю, що стала приемна, і він нахилив свої плечі, щоб нести, і став працювати на податок. **16** Дан буде судити свій нарб, як один із Ізраїльських родів. **17** Дан буде вужéм при дорозі, змію отрýливою при шляху, що п'яти коневі кусає, і його верхівéць позад себе впаде. **18** Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! **19** Гад — на нього юрба нападатиме, та він нападе на їх п'яти. **20** Асýр — його хліб буде ситий, і він буде давати присмáки царські. **21** Нефталíм — вільна ланя, він прекрасні словá видає. **22** Йóсип — вітка родюча, вітка родючая над джерелом, її віття по муру спинáється. **23** I огірчíли його та з луку стріляли, і зненáвиділи були стрільці його. **24** Та зостався міцним його лук, і стали пружні раменá його рук, — від рук Сильного Якового, звідти Пáстир, Твердýня синів Ізраїлевих. **25** Проси ти від Бога, свого Отця, — і Він допоможе тобі, і проси Всемогутнього — і Він благословить тебе благословéнням небес, що на висоті, благословeнням безодні, що долі лежить, благословeннями перс та утроби. **26** Благословeння батька твого стали сильніші від благословeння батьків моїх, — аж до пожадáних висот віковічних. Нехай вони будуть на голову Йóсипову, на мákівку вибраного з-поміж братів своїх! **27** Веніамíн — хижий вовк: вранці єсть він ловітву, а на вечір роздíлює здóбич“. **28** Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, що говорив їм батько їх. I він поблагословив їх, — кожного за благословeнням його поблагословив їх. **29** I він наказав їм, і промовив до них: „Я прилучаюся до своєї рідні... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефона хіттеянина, **30** у тій печері, що на полі Махпели, що навпроти Мамрé в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефона хіттеянина на володіння для гробу. **31** Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там похвалили Ісака та його жінку Ревеку, і там поховав я Лію. **32** Поле я печера, що на нім, то добуток від синів Хета“. **33** I закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочив. I він прилучився до своєї рідні.

50 I впав Йосип на лицé батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. **2** I звелів Йóсип рабам своїм лікарям забальзамувати батька його. I забальзамували цí лікарі Ізраїля. **3** I спóвнилося Йому сорок день, бо так сповняються дні бальзамування. I оплакував його Єгипет сімдесят день. **4** A як минули дні оплакування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: „Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: **5** „Батько мій заприсяг був мене, говорячи: „Ось я вмираю. У гробі моїм, що я собі викопав у Крайні ханаанській, — там поховаш мене“. А тепер нехай я підú, і поховаю батька свого, та

й вернúся“. **6** І сказав фараон: „Піди, і поховай свого батька, як заприсяг він тебе“. **7** І пішов Йосип поховати батька свого, а з ним пішли всі раби фараонові, старші дому його, і всі старші єгипетського краю, **8** і ввесь дім Йосипів, і браття його, і дім батька його. Тільки дітей своїх та дрібну й велику худобу свою вони позостáвили в країні Гощен. **9** І виrushili з ним також колесніці та комóнники. І був табір їх дуже великий. **10** І прийшли вони до Горен-Атаду, що по другім боці Йордáну, і плакали там великим та дуже ревним плачéм... І він учинив бáтькові своєму семиденну жалобу. **11** І побачили мешканці того Краю, ханаанеяни, жалобу в Горен-Атаді, та й сказали: „То сильна жалоба для Єгипту!“ Тому то кликнули ім'ї його Авел-Міцрайм, що на тім боці Йордану. **12** І вчинили йому сини його так, як він ім заповів був. **13** І понéсли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпели, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хіттеянина Ефрана, навпроти Мамрé. **14** А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всі, хто ходив з ним ховати батька його. **15** І побачили Йосипові брати, що вмер їхній бáтько, та й сказали: „А щó як зnenáвидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були заподіяли?“ **16** І переказали вони Йосипові, говорячи: „Бáтько твíй заповів був перед своєю смертю, кажучи: **17** Отак скажіть Йосипові: Прошú, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“ І заплакав Йосип, як вони говорили до нього... **18** І пішли також браття його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“ **19** А Йосип промовив до них: „Не бáйтесь, бо хіба ж я замість Бога? **20** Ви задумували були на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий нарóд! **21** А тепер не лякайтеся, — я бýду утримувати вас та дітей ваших!“ І він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. **22** І осівся Йосип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ. **23** І побачив Йосип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасіїного, були народилися на Йосипові коліна. **24** І сказав Йосип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову“. **25** І Йосип заприсяг Ізраїлевих синів, говорячи: „Конче згадає Бог вас, а ви вýнесете звідси кості мої!“ **26** І впокóївся Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамувáли його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Вихід

1 А оце ймення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту. Кожен із дому своїм прибули: **2** Рувім, Симеон, Левій і Юда, **3** Іссахар, Завулон і Веніямін, **4** Дан і Нефталім, Гад і Асір. **5** І було всіх душ, що вийшли з стегнá Якового, сімдесят душ. А Йосип був ув Єгипті. **6** І вмер Йосип і всі братя його, та ввесь той рід. **7** А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувались, та й стали вони надзвичайно сильні. **8** І наповнився ними той край. **9** І став над Єгиптом новий цар, що не знов Йосипа. **10** І сказав він до народу свого: „Ось нарбд Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас! **11** Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не множився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших, — і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“. **12** І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарями. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес. **13** Але що більше його гнобили, то більше він множився та більше ширився. І жахалися єгиптяни через Ізраїлевих синів. **14** І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати. **15** І вони огірчували їхнє життя тяжкоб процею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити. **16** І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповітухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другій — Пуа, **17** і говорив: „Як будете бабувати єврейок, то дивіться на пórід: коли буде син, то вбийте його, а коли це дочка, — то нехай живе“. **18** Але баби-сповітухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишали хлопчиків при житті. **19** І покликав єгипетський цар баб-сповітух, та й сказав їм: „Нáшо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“ **20** І сказали баби-сповітухи до фараона: „Бо євреїки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповітухи: поки прийде до них баба-сповітуха, то вони вже й народять“. **21** І Бог чинив добро бабам-сповітухам, а нарбд розмножувався, і сильно міцнів. **22** І сталося, тому, що ті баби-сповітухи боялися Бога, то Він будував їм domi. **23** І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого єврейського сина — кидайте його до Річки, а кожну дочку — заставляйте при житті!“

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левіеву. **3** І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці. **4** Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірусову скриньку, і виасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на бéрезі Річки. **5** А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться. **6** І зйшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку

серед очерету, — і послала невільницю свою, щоб узяла її. **7** І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилосéрдилася над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“ **8** І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не піти й не покликати тобі жінку-мамку з єврейок, і вона годуватиме тебе дитину?“ **9** І сказала її дочка фараонова: „Іди“. **10** І пішла та дівчина, і покликала матір дитину. **11** А дочка фараонова сказала до неї: „Нá тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату“. **12** І взяла та жінка дитину, і годувала її. **13** І підроسلо те дитя, і вона привела його до фараонової дочки, — і він став її за сина. І вона назвала йому Йосей, і сказала: „бо з води я витягла його“. **14** І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпінь. І побачив він єгиптянина, що бив єврея з братів його. **15** І зирнувся він туди та сюди, і побачив, що нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в пісок. **16** І вийшов він другого дня, — аж ось свáряться двоє єреїв. І сказав він несправедливому: „Нáшо ти бéш свого близьнього?“ **17** А той відказав: „Хто тебе настановив за начальника та за суддю над нами? Чи ти думаєш убити мене, як ти бив був єгиптянина?“ І злякався Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа стала відома!“ **18** І почув фараон про цю справу, та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від фараонового лиця, й оселився в країні Мідіян. **19** А в мідіянського жерця було сім дочок. І прийшли вони, і витягали воду, і наповнили корита, щоб напоїти отáру свого батька. **20** І прийшли пастухи й відігнали їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню отару. **21** І прибулі вони до Реуїла, свого батька, а той поспітив: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“ **22** А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам води й напоїв отару“ **23** І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'їсть хліба“. **24** І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору. **25** І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом, бо сказав: „Я став прихильником у чужому краї“. **26** І сталося по довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеві сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога. **27** І почув Бог їхній стогн. І згадав Бог Свого заповіта з Авраамом, Ісаком та Яковом. **28** І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

3 А Мойсей пас отару тестя свого Ітра, жерця мідіянського. І провадив він цю отару за пустиню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву. **2** І явився йому Ангол Господній у польм'ї огняному з-посеред тернóвого куща. І побачив він, що та терніна горить огнем, але не згоріє кущ. **3** І сказав Мойсей: „Зíйду но, і побачу це велике видіння, — чому не згоряє та терніна?“ **4** І побачив Господь, що він зйшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї

терніни і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“ 5 І сказав Він: „Не зближайся сюди! Здійми взуттє своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїшти, — земля це свята!“ 6 І сказав: „Я Бог батька твого, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова!“ І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога! 7 І промовив Господь: „Я спрівіді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителлями, бо пізнав Я болі його. 8 І Я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанеянина, і хіттеянина, і амореянина, і періззеянина, і хіввеянина, і єусеянина. 9 А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до Мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть. 10 А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту нарід Мій, синів Ізраїлевих!“ 11 І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?“ 12 А Він відказав: „Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі“. 13 І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас“, то вони запитають мене: „Яке Ім'я Його?“ Що я скажу їм?“ 14 І сказав Бог Мойсеєві: „Я Той, що є“. І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Суцій послав мене до вас“. 15 І сказав іще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова послав мене до вас. А оце Ім'я Мое навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід. 16 Іди, зberи старшіх Ізраїлевих та й скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заподіяне вам ув Єгипті“. 17 І сказав Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанеянина, і хіттеянина, і амореянина, і періззеянина, і хіввеянина, і єусеянина, до Краю, що тече молоком та медом. 18 І вони послухають слів твого, і прийдеш ти та старші Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог єреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденнну дорогу в пустиню, і складемо жертви Господеві, Богові нашому! 19 І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не буде змушений рукою сильною. 20 І Я витягну Свою руку, та й поб'ю Єгипет усіма чудами Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас. 21 І Я дам милість цьому нарідові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви впорожні! 22 Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого посуд срібний і посуд золотий та одежду, і покладете це на синів ваших та на дочок ваших, — і заберете здобич від Єгипту“.

4 І відповів Мойсей та й сказав: „Так вони не повірять мені, і не послухають голосу моого, бо скажуть: Господь не явився тобі!“ 21 промовив до нього Господь:

„Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“. 3 І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього. 4 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за хвост!“ І він простяг свою руку й узвів його, — і той став палицею в долоні його. 5 „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова“. 6 І сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвіну свою, і витягнув її, — аж ось рука його побліла від прокази, як сніг! 7 А Він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвину свою!“ І він поклав знову руку свою до своєї пахвіни, і витягнув її з пахвіни своєї, — і ось вона стала знобу, як тіло його. 8 „І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної. 9 І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллеш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“. 10 Та Мойсей сказав до Господа: „О Господи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Своего раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязикій“. 11 І сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь? 12 А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, що ти маєш говорити“. 13 А він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли іншого, кого маєш послати“. 14 І запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: „Чи ж не Аарон твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм. 15 І ти будеш говорити до нього, і вкладеш слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, що маєте робити. 16 І він буде говорити за тебе до наріду. І станеться, — він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога. 17 І ти візьмеш у руку свою оцю палицю, якою ознаки чинитимеш“. 18 І пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого Ітра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А Ітро сказав до Мойсея: „иди в мир!“ 19 І сказав Господь до Мойсея в Мідяні: „Іди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“. 20 І взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. І взяв Мойсей палицю Божу в руку свою. 21 І сказав Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я ожорсточу серце його, — і він не відпустить наріду. 22 І ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль. 23 І кажу Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого перворідного“. 24 І сталося в дорозі на нічлігу, —

стрів був його Господь і шукав, щоб убити його. 25 Та Ціппора взяла кременя, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“ 26 І пустив Він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрізання“. 27 І сказав Господь до Аарона: „Іди назустріч Мойсею в пустиню!“ І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його. 28 І розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що Він наказав був йому. 29 І пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів. 30 І переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсеєві. А той ті ознаки чинив на очах народу. 31 І повірив народ той. І почули вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти народ Мій, — і нехай вони святкують Мені на пустині!“ 2 А фараон відказав: „Хто Господь, що послухаєсь слова Його, щоб відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпушу!“ 3 І сказали вони: „Бог єреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господіві, Богові нашому, щоб не доторкнувся Він до нас мором або мечем“. 4 І сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідіть до своїх діл!“ 5 І сказав фараон: „Таж багато тепер цього простолюда, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“. 6 І того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи: 7 „Не давайте більше народові соломи, щоб робити цеглу, як учбóра й позавчóра. Нехай ідуть самі, та збирають собі соломи. 8 А призначено число цегли, що вони робили вчbóra й позавchóra, накладете на них, — не зменшуйте з нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходім, принесімо жертву нашему Богові!“ 9 Нехай буде тяжка праця на цих людей, і нехай працюють на ній, і нехай покинуть облудні слова“. 10 І вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам соломи. 11 Самі йдіть, наберіть собі соломи, дé знайдете, бо нічого не зменшene з вашої роботи!“ 12 І розпоробшився народ той по всій єгипетській землі, щоб збирати стерніо на солому. 13 А погоничі наставали, говорячи: „Скінчить вашу щоденну працю в час так, як коли б була солома“. 14 І були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчili свого приділу для виробу цегли й учбóra й сьогодні, як було дотепер?“ 15 І прибулі писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм? 16 Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — кажуть нам — робіть! І ось роби твої биті, — і грішиш перед народом своїм!“ 17 А він відкazав: „Нероби ви,

нероби! Тому ви говорите: Ходім, принесімо жертву Господіві. 18 А тепер ідіть, працюйте, а соломи не дадуть вам! Але призначено число цегли ви дасте!“ 19 І бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часі!“ 20 І стрілі вони Мойсея та Аарона, що стояли насупроти них, як вони виходили від фараона, 21 та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви вчинили ненáвисним дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меча в їхню руку побивати нас!“ 22 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду вчинив цьому народові? Чому Ти послав мені це? 23 Бо відкóli прийшов я до фараона, щоб говорити Твоїм Ім'ям, він ще більшу кривду чинить цьому народові, а насправді Ти не визволив народу Свого!“

6 І сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиніо Я фараонові, бо він, змушений рукою сильною, їх відпúстить, і, змушений рукою сильною, вижене їх із краю свого“. 2 І говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь! 3 І являвся Я Авраамові, Ісаю та Яковові Богом Всемогутнім, але Йменням Своїм „Господь“ Я не дався їм пізнати. 4 А також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували. 5 І почув Я теж стогн синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх своїми рабами, — і згадав заповіта Свого. 6 Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! І Я виведу вас з-під тягарів Єгипту, і взвивлю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненим рамéном та великими прýсудами. 7 І візьмú вас Собі за народу, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту! 8 І введу вас до того Краю, що про нього Я підняв був Свою руку, щоб дати його Авраамові, Ісаю та Якову. І Я дам його вам на спáдщину. Я — Господь!“ 9 І так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не слухали Мойсея через легкодухість та тяжку роботу. 10 І казав Господь до Мойсея, говорячи: 11 „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого краю“. 12 І казав Мойсей перед лицем Господін, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? А я — необрізановустий! 13 І казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського краю. 14 Оце голови бáтьківських домів їхніх. Сини Рувіма, перворідного Ізраїлевого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі, — це родійни Рувімові. 15 А сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанянки, — це родійни Симеонові. 16 А оце імена синів Левівих за їхніми родійнами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. А літá життя Левівого — сто і тридцять і сім літ. 17 Сини Гершонові: Лівні, і Шім" за їхніми родійнами. 18 А сини Кегатові: Амрам, і Іцгар, і Хеврон,

і Уззїл. А літа життя Кегатового — сто і тридцять і три роки. **19** А сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце родійни Левієві за їхніми рбдами. **20** І взяв Амрам свою тітку Йохевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. А літа життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ. **21** А сини Іцаріві: Корах, і Нефег, і Зіхрі. **22** А сини Уззїлові: Мішайл, і Елцафан, і Сітрі. **23** І взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігут, і Елеазара, і Ітамара. **24** А сини Корахові: Ассир, і Елканна, і Аваасаф, — це родійни Корахові. **25** А Елеазар, син Ааронів, узяв собі з дочек Путіллових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Оце голови бáтьківських домів Левітів за їхніми родійнами. **26** Оце Аарон і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми військовими відділами“. **27** Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарон. **28** І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетськім краї, **29** то казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю тобі“. **30** І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Таж я необрізановустий! Як же слухати буде мене фараон?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивісь, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій. **2** Ти бúдеш говорити все, що Я накажу тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого краю. **3** А Я вчиню запеклими фараонове серце, і помножу ознаки мої та чуда мої в єгипетськім краї. **4** І не послухає вас фараон, а Я покладу Свою руку на Єгипет, і виведу війська Свої, народ Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського краю великими присудами. **5** І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою руку на Єгипет — і виведу від них Ізраїлевих синів“. **6** І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони. **7** А Мойсей був віку восьмидесяти літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона. **8** І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи: **9** „Коли бúде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Вíзьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем! **10** І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, — і вона стала вужем! **11** І покликав фараон також мудреців та ворожбитів, — і вчинили так само й вони, чарівникі єгипетські, своїми чарами. **12** І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні. **13** Та затверділо фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. **14** І сказав Господь до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити народ! **15** Піди до фараона рано вранці.

Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку. **16** І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тéбе, кажучи: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать мені на пустині! Та не послухався ти дотепér“. **17** Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдáрю палицею, що в руці моїй, по воді, що в Ріцці, — і вона зміниться на кров! **18** А риба, що в Ріцці, погине. І засмердиться Річка, і попом'ячається єгиптяни, щоб пити воду з Річки!“ **19** І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Вíзьми свою палицю, і простягні свою руку над водою єгиптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'янім, і в каміннім.“ **20** І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив вóду, що в Ріцці, на очах фараона й на очах його рабів. І змінилася вся вода, що в Ріцці, на кров! **21** А риби, що в Ріцці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгиптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетськім краї. **22** І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. **23** І повернувся фараон, і ввійшов до дому свого, і не приклад він свого серця також до цього. **24** І всі єгиптяни копали біля річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з річки. **25** І минуло сім день по тóму, як Господь ударив річку.

8 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій народ, — і нехай вони служать мені. **2** А коли ти відмовишся відпустити, то ось Я вдáрю весь край твій жабами. **3** І стане річка рóти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжко твое, і до домув рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до дíжок твоїх. **4** І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повілазять ці жаби“. **5** І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою руку з палицею своєю на річкі, на потоки, і на ставки, і повивóдь жаб на єгипетський край“. **6** І простяг Аарон руку свою на єгипетські вóди, — і вийшла жабнá, та й покрила єгипетську землю. **7** Та так само зробили їй єгипетські чарівники своїми чарами, — і вивели жаб на єгипетську землю. **8** І покликав фараон Мойсей й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа нехай виведе ці жаби від мене й від народу моого, а я відпушу народ той, — і нехай приносять жертви для Господа!“ **9** І сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і з слуг твоїх, і за народ твій, щоб понищили жаби від тебе й від домув твоїх, — тільки в ріцці вони позостануться“. **10** А той відказав: „На завтра“. І сказав Мойсей: „За словом твоїм! Щоб ти знов, що нема Такого, як Господь, Бог наш! **11** І відійдуть жаби від

тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в річці вони позостануться“. 12 I вийшов Мойсей та Аарон від фараона. I клікав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона. 13 I зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль. 14 I збирали їх цілими купами, — і засмерділась земля! 15 I побачив фараон, що стала полегша, і знову стало запеклим серце його, — і не послухався їх, як говорив був Господь. 16 I сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягні свою пâлицю, та й удар земний порох, — і нехай він стане вôшами в усьому єгипетському краї!“ 17 I зробили вони так. I простяг Аарон руку свою з палицею своєю, та й ударив земний порох, — і він стався вôшами на людіні й на скотіні. Увесь земний порох стався вôшами в усьому єгипетському краї! 18 I так само робили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. I була вошвâ на людіні й на скотіні. 19 I сказали чарівники фараонові: „Це палець Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 20 I сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він піде до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мîй народ, і нехай вони служать Мені! 21 Bo коли ти не відпустиш народу Мого, то ось Я пошлó на тебе, і на слуг твоїх, і на нарòд твїй, і на домі твої рої мух. I єгипетські domi будуть повні мушнâ, а також земля, на якій вони живуть. 22 I відділів того дня землю Гошен, що Mîй народ живе на ній, щоб не булó там роїв мух, щоб ти знов, що Я — Господь посеред землї! 23 I зроблó Я різницю між народом Moїm та народом твоїм. Узвітра буде це знамéно!“ 24 I зробив Господь так. I нашла численна мушнâ на дім фараона, і на дім рабів його, і на всю єгипетську землю. I нищилася земля через ті рої мух! 25 I кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підіть, принесítъ жертви вашому Богові в цьому краї!“ 26 A Мойсей відкazав: „Не годíться чинити так, бо то огиду для Єгипту mi приносили б у жертву Господу, Богові нашому. Тож бúдемо приносити в жертву огиду для єгíптян на їхніх очах, і вони не вкаменуþуть нас? 27 Триденною дорогою mi підемо на пустиню, і принесéмо жертву Господévi, Богові нашему, як скаже Він нам“. 28 I сказав фараон: „Я відпушþ вас, і ви принесете жертву Господévi, Богові нашему на пустинї: Тільки нехай більше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господévi“. 30 I вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа. 31 I зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рої мух від фараона, від рабів його, і від народу його. I не зосталося ані однієї.

32 A фараон зробив запеклим своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

9 I сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Mîй народ, і нехай вони служать Мені! 2 Bo коли ти відмовишся відпустити, і будеш держати їх ще, 3 то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на конях, на ослах, на верблôдах, на худобі великої і дрібнїй, — моровиця дуже тяжка. 4 I відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого зо всього, що належить Ізраїлевим синам“. 5 I призначив Господь усталений час, кажучи: „Узвітра Господь зробить цю річ у цім краї“. 6 I зробив Господь ту річ назавтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згинуло ані одне. 7 I послав фараон довідатись, — а ось не згинуло з худоби Ізраїлевої ані одне! I стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того! 8 I сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваші сажі з пêчи, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових. 9 I стане вона курявою над усюєю єгипетською землею, а на людіні й скотині стане гноякáми, що кинутися прищâми в усьому єгипетському краї“. 10 I набрали вони сажі з пêчи, та й стали перед фараоновим лицем. I кинув її Мойсей до неба, і стали прищувати гноякý, що кинулися на людіні й на скотині. 11 A чарівники не моглистати перед Мойсеем через гноякý, бо гнояк той був на чарівниках і на всіх єгíптянах. 12 I вчинив запеклим Господа фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь до Мойсея. 13 I сказав Господь до Мойсея: „У стань рано вранці, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Mîй народ, і нехай вони служать Мені! 14 Bo цим разом Я пошлó всі урâзи Moї на серце твоє, і на рабів твоїх, і на нарòд твїй, щоб ти знов, що немає на всій землі Такого, як Я! 15 Bo тепер, коли я простягнув Свою руку, то побив тебе та народ твїй мором, і ти був би вігублений із землї. 16 Ale Я для тóго залишив тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповідалі про Ймénня Moє по всій землї. 17 Ty ще опираєшся проти нарòду Mого, щоб іх не відпустити. 18 Ось Я взавтра, цього сâме часу, зішлю дошом тяжéнний град, що такого, як він, не бувало в Єгипті від дня його заложеня аж до сьогодні. 19 A тепер пошли, позаганяй худобу свою та все, що твое в полі. Кожна людіна й худоба, що буде застукана в полі, і не буде зâбрана додому, — то зійде на них град, і вони повмирають!“ 20 Xто з фараонових рабів боявся Господнього слова, той зігнав своїх рабів та свою худобу до домів. 21 A хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позалишâ рабів своїх та худобу свою на полі. 22 I сказав Господь до Мойсея: „Простягні свою руку до неба, — і нехай буде град у всьому єгипетському краї на людіні, і на худобу, і на

всю польову траву в єгипетській землі!“ 23 І простяг Мойсей пàлицю свою до неба, — і Господь дав грòми та град. І зийшов на землю огонь, і Господь дошòв грòдом на єгипетську землю. 24 І був град, і огонь горòв посеред тяжéнного грòду, що не бувало такого, як вíн, у всім єгипетськім краї, вòдкòли вíн став був нарòдом. 25 І повибивав той грòд у всім єгипетськім краї все, що на полí, — вòд людíни аж до худоби! І всю польову рослінність побив той грòд, а кожне польове дерево поламав! 26 Тíльки в землі Гóшен, де жили Ізраїлеві сини, не було грàду. 27 І послав фараон, і покликав Мойсeя та Аарона, та й сказав до них: „Згрíшив я тим разом! Господь — справедливий, а я та народ мíй — несправедлив! 28 Благайте Господа, і дòсить бути Божим громáм та грàдов! А я вòдпушù вас, і ви бóльше не залишитеся“. 29 І сказав до нього Мойсeй: „Я вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — грòми перестануть, а грàду вже не буде, — щòб ти знов, що Господня ця земля! 30 А ти й раби твої, — знаю я, що ви ще не боїтесь перед лицем Господа Бога!“ 31 А льон та ячmінь був побитий, бо ячmінь дозрівав, а льон цвів. 32 А пшениця та жито не були вýбиті, бо пíзні вони. 33 І зийшов Мойсeй вòд фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали грòми та грòд, а дощ не лив на землю. 34 І побачив фараон, що перестав дощ, і грòд та грòми, — та й далі грíшив. І чинив вíн запеклим свое серце, вíн та раби його. 35 І стало запеклим фараонове серце, — і вíн не вòдпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсeя.

10 І сказав Господь до Мойсeя: „Увíди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щòб показати ці ознаки Мої серед нього, 2 і щòб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, щò зробив Я в Єгипті, та про ознаки Мої, що вчинив я серед них. І ви бóдете знати, що Я — Господь!“ 3 І ввійшли Мойсeй та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог євреїв: Аж доки ти бóдеш вòдмовлятися впокоритися передо Мною? Вòдпусти Мíй нарòд, — і нехай вони служать Мені! 4 Бо коли ти вòдмòвишся вòдпустити народ Мíй, то ось Я взавтра спроваджу сарану на твíй край. 5 І покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. І поїсть вона решту вцілого, позосталого вам вòд грòду, і поїсть вона кожне дерево, що росте вам з землі. 6 І перепòвниться нею домíй ваші, і домíй всіх рабів ваших, і домíй всього Єгипту, чого не бачили батькí ваши та батьків твоїх вòд дня існування їх на землі аж до сьогодні!“ 7 І він вòдвернувся, і зийшов вòд фараона. 7 І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пàсткою? Вòдпусти цих людей, — і нехай вони служать Господévi, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“ 8 І повéрнено Мойсeя та Аарона до фараона, а вíн їм сказав: „Ідіть, служіть Господévi, Богові вашому. Хто та хто пíде?“ 9 І вòдповів Мойсeй: „Ми пíдемо з мòлоддю нашою та

з старими нашими, з синами нашими та з дòчками нашими, з дòрбною нашою худобою та з великою нашою худобою пíдемо, — бо в нас свято Господне“. 10 А він вòдказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я вòдпушù вас і дòтей ваших! Та глядіть, бо щось лихе перед вами. 11 Тож нехай ідуть самі чоловíки, та й служіть Господévi, бо того ви бажаєте“. І вигнано їх вòд лица фараонового. 12 І сказав Господь до Мойсeя: „Простягни свою руку на єгипетську землю сараною, і нехай вона нáайде на єгипетський краї, і нехай поїсть усю зéмну траву, усе, що грòд позалишà“. 13 І простяг Мойсeй свою пàлицю на єгипетську землю, — і Господь навів схíдній вíтер на землю, цíлий день той і цíлу нíч. Настав ранок, — і схíдній вíтер наніс сарану! 14 І найшла сарана на всю єгипетську землю, і заляглá в усім єгипетськім краї, дуже багато! Перед нею не булó такої сарани, як вона, і по нíй не бóude такої! 15 І покрила вона поверхню всíєї землі, і потéмніла земля! І поїла вона всю зéмну траву та ввесь плíд дёрева, що грòд позостáвив. І не зостáлось нíякої зелені анí на дереві, анí на польовій рослінності в усім єгипетськім краї! 16 І поспішив фараон покликати Мойсeя та Аарона, та й сказав: „Згрíшив я Господévi, Богові вашому, та вам! 17 А тепер пробач же мíй грíх тíльки цього разу, і помолітесь до Господа, вашого Бога, — і нехай тíльки вòдвérne від мене цю смерть!“ 18 І він зийшов вòд фараона й молився до Господа. 19 І повернúv Господь зáхідній дуже сильний вíтер назад, і він поніс сарану, та й укинув її до Червоного моря. Не позостáлась жодна сарана в усім єгипетськім краї. 20 Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він знов не вòдпустив Ізраїлевих синів. 21 І сказав Господь до Мойсeя: „Простягни свою руку до неба, — і станеться тéмрява на єгипетській землі, і нехай буде тéмрява, щòб вòдчули її.“ 22 І простяг Мойсeй свою руку до неба, — і стáлася густа тéмрява по всíєї єгипетській землі три дні. 23 Не бачили один óдного, і нíхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим синам булó світло в їхніх садíбах. 24 І покликав фараон Мойсeя, та й сказав: „Ідіть, служіть Господévi! Тíльки дòрбна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостáнеться. Також дòтвóра ваша нехай іде з вами!“ 25 Та Мойсeй вòдказав: „Дай в наши руки також жертви та цílopáлення, і ми спорядимó жертву Господévi, Богові нашому. 26 І також худоба наша пíде з нами, — не зостáнеться анí копíта, бо з нього ми вíзьмемо на слúження Господévi, Богові нашому. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господévi“. 27 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, і він не хотів вòдпустити їх. 28 І сказав йому фараон: „Іди вòд мене! Стережися, щòб ти не бачив бóльше лиця моого, бо того дня, коли побачиш лице мое, ти помреш!“ 29 А Мойсeй вòдказав: „Так сказав ти... Я бóльш уже не побачу лиця твого!“

11 І сказав Господь до Мойсeя: „Ще однú порáзу наведú Я на фараона й на Єгипет. Потому він

відпустить вас ізвідси. А коли він буде відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси! **2** Скажи ж у вýха народу, і нехай позýчить кожен від свого близнього, а кожна від своєї близньої посуд срібний та посуд золотий“, **3** і дав Господь милість тому нарóдові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсей, був дуже великий в египетськім краї в очах фараонових рабів та в очах того нарóду. **4** і промовив Мойсей: „Так сказав Господь! Коло пíвночі Я вийду посеред Єгипту. **5** і помре кожен перворíдний египетської землі від перворíдного фараона, що сидить на своїм престолі, до перворíдного невíльниці, що за жóрнами, і все перворíдне з худоби. **6** і здíйметься великий зойк по всій египетській землі, що такого, як він, не бувало, і такого, як він, більш не буде. **7** А в усіх синів ізраїлевих — від людіні й аж до худоби — навіть пес не висуне язикá свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між ізраїлем. **8** і зíйдуть усі оці рabi твої до мене, і поклоняться мені, кажучи: Вийди ти та ввесь нарóд, що слухає тебе. По цьому я вийду“. і він вийшов від фараона, розпáленій гнівом. **9** і сказав Господь до Мойсея: „Не послухав вас фараон, — щоб могли помножитись чуда Мої в египетськім краї“. **10** А Мойсей та Аарон учили всі оці чуда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклий Господь фараонове серце, — і він не відпустив ізраїлевих синів із своєї землі.

12 і сказав Господь до Мойсея й до Аарона в египетськім краї, говорячи: **2**, „Оцей місяць для вас — почáток місяців. Він вам перший між місяцями року. **3** Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятий день цього місяця нехай вíзьмуть собі кожен ягні за домом батьків, ягня на дім. **4** А коли буде той дíм замалий, щоб з'їсти ягні, то нехай вíзьмє він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їðбою своєю полíчиться на те ягня. **5** Ягня у вас нехай бúде без вади, самець, однорíчне. Вíзьміть його з овечок та з кіз. **6** і нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. I заколе його цíлий збір ізраїлевої громади на смеркáнні. **7** і нехай вíзьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвíрки, і на одвíрок верхній у тих домáх, що бúдуть їсти його в них. **8** і нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спéчене на оgní, та опрісноки. Нехай їдять його на гíрких травах. **9** Не їжте з нього сирового та варéного, зварéного в воді, бо до їdi тільки спéчене на оgní, голова його з голінками його та з нутрóм його. **10** і не лишайте з нього нічого до ránku, а полищене з нього до ránku спаліть на оgní. **11** А їсти його бúдете так: стéгна ваші пíдперéзані, вzуттý ваше на ногах ваших, а пáлиця ваша в руці вашíй, і бúдете ви їсти його в поспíху. Пáсха це для Господа! **12** і перейду Я тієї ночі в египетськім краї, і повбиваю в египетській землі кожного перворíдного від людіні аж до скотини. А над усіма египетськими богáми вчиню Я суд. Я — Господь! **13** і буде та кров вам

знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину вас. I не буде між вами згúбної порáзи, коли Я вбíватиму в египетськім краї. **14** і стане той день для вас пám'яtkoю, і бúдете святкувати його, як свято для Господа на всі роди ваші! Як постанову вíчну бúдете святкувати його! **15** Сім днів бúдете їсти опрісноки. Алé першого дня зробите, щоб не булó квáшеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квáшене, — від дня першого аж до дня сьомого, — то буде вýтятa душа та з ізраїля. **16** А першого дня бúдуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки щó їсти кожній душі, таєдине робítимете ви. **17** і ви будете додéрживати опріsноків, бо саме того дня Я вивів вíйська ваші з египетського краю. I бúдете додéрживати того дня в ваших родах, як постанови вíчної. **18** Першого місяця, чотирнадцятого дня місяця бúдете їсти опріsноки аж до вечора дня двадцять первого того ж місяця. **19** Сім день квáшене не буде знахóдитися в ваших домáх, бо кожен, хто їстиме квáшене, то буде вýтятa душа та з ізраїльської громади, чи то серед прихóдків, чи то тих, хто народився у краї. **20** Жодного квáшеного не будете їсти в усіх ваших оселях, — будете їсти опріsноки!“ **21** I покликав Мойсей усіх старšíх ізраїлевих, та й промовив до них: „Спровадьте й вíзьміть собі дрібну худобину за родíнами вашими, і заколіть пáschu. **22** I вízьміть в'язку ісбу й умочіть у кров, що в посúдині, і доторкніться горíшнього одвírka й двох одвírkів бічníх кров'ю, що в посудині. A ви, — ніхто не вийдетe з дверей дому свого аж до ránku! **23** I перéйде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвírku горíшнім i на двох одvírkach bíchníx, — i обminé Господь тí дверí, і не дастъ згубникові ввійти до ваших домів, щоб ударити. **24** A ви бúдете дотримувати цю рíч, як постанови для себе й для синів своїх аж навíki. **25** I станеться, коли ви ввíйдете до того Краю, що дастъ вам Господь, як Він обіцяв був, то ви бúдете додéрживати цíєї служби. **26** I станеться, коли запитають вас ваши сини: „Щó то за служба ваша?“ **27** то відкажете: „Це жертува — Пасха для Господа, що обминув був доми ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а доми наші зберіг“. I схилився нарóд, — і вклонивсь до землі. **28** I пíшли й учили сини ізраїля, — як наказав був Господь Мойсееві та Ааронові, так учили вони. **29** I сталося в половині нóчі, і вдарив Господь в египетськім краї кожного перворíдного, від перворíдного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворíдного полонéного, що у в'язníчному domi, і кожного перворíдного худоби. **30** I встав фараон уночí, він та всі rabi його, та ввесь Єгипет. I знявся великий зойк в Єгипті, бо не булó дому, щоб не було там померлого!... **31** I покликав фараон Мойселя та Аарона вночí, та й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред нарódu mого, — і ви, і сини ізраїлеві. I йдіть, служіть Господévi, як ви казали! **32** I дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику вízьміть, як ви казали, та й ідіть. I

поблагословіть і мене!“ **33** І квапили єгіптяни народ той, щоб спішно відпустити їх із краю, бо казали: „Усі ми помремо!“ **34** І поніс той народ тісто своє, поки воно вкисло, діжкії свої, зав'язані в іхні одежі, на плечах своїх. **35** І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеєвим, і позичили від єгіптян посуд срібний і посуд золотий та шати. **36** А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту. **37** І вирушили Ізраїлеві сини з Рамесесу до Суккоту, близько шости сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей, **38** а також багато різного люду піднялися з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий. **39** І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні коржі, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли баритися, а поживи на дорогу не приготували собі. **40** А перебування Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Господні війська з єгипетського краю. **42** Це ніч сторбжі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського краю. Ця сама ніч — сторбжа для Господа всім синам Ізраїля на іхні покоління. **43** І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужинець не буде їсти її. **44** А кожен раб лідський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її. **45** Прихόдько та наймит не буде їсти її. **46** В самому домі буде вона їстися, не винесеш із дому назовні того м'яса, а костей його не зламаєте. **47** Уся громада Ізраїлевів буде справляти її. **48** А коли буде мешкати з тобою прихόдько, і схоче справляти Пасху Господеві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічої статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як народжений в краї. А кожен необрізаний не буде їсти її. **49** Один закон буде для тубильця й для прихόдька, що мешкає серед вас“. **50** І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. **51** І сталося того саме дня, — вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми відділами.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку утрібу серед Ізраїлевих синів, серед людей й серед худоби, — для Мене воно!“ **3** І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому рабства! Більше руки Господь вивів вас ізвідти; і не будете їсти квашеного. **4** Ви виходите сьогодні, у місяці авіві. **5** І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанеянина, і хіттеянина, і амореянина, і хіввеянина, і евусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі край, який тече молоком та медом, то ти будеш служити ту службу того місяця. **6** Сім день будеш їсти опрісноки, а дні сьомого — свято для Господа! **7** Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться

в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім краї твоїм! **8** І оповісі синові своему того дня, говорячи: Це для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“. **9** І буде тобі це за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закон був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту. **10** І будеш додержуватися цієї постанови в означенні чаї її з року в рік. **11** І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанеянина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і даст її тобі, **12** то відділиш усе, що розкриває утрібу, для Господа, і все перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа! **13** А кожного віслокá, що розкриває утрібу, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. І кожного перворідного лідського серед синів твоїх викупиш. **14** І станеться, коли взавтра запитає тебе син твій, говорячи: Щó то? то відповіси йому: Силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства. **15** І сталося, коли фараон учинив запеклим своє серце, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетськім краї, від перворідного лідського й аж до перворідного худоби. Тому то я принішу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває утрібу, а кожного перворідного синів своїх викуплюю. **16** І станеться це за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту“. **17** І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі філістимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. **18** І повів Бог той народ окружнію дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського краю узбронені. **19** А Мойсей забрав із собою кості Йосипа, бо присягою той закляв був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“. **20** І вони рúшили з Суккоту, і розтаборилися в Етам, на границі пустині. **21** А Господь ішов перед ними вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі огню, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі. **22** Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп огню з-перед обличчя народу!

14 І говорив Господь до Мойсея, кажучи: **2** „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуться, і нехай отáборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефоном. Навпроти нього отáборитеся над морем. **3** І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, зáмкнено пустиню для них. **4** І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюся через фараона та через військо його. І пізнають єгіптяни, що Я — Господь!“ **5** І вони вчинили так. **5** І повідомлено царя єгипетського, що втік той народ. І змінилося серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Щó це ми зробили, що відпустили Ізраїля від роботи нам?“ **6** І запріг він свою колесницю, і забрав народ свій

з собою. **7** I взяв він шість сотень добірних колесниць, і всі колесниці Єгипту, і трійкових над усім ними. **8** I Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою! **9** I гналися єгиптяни за ними, уся кіннота, колесниці фараонові, і комонники його та військо його, — і догнали їх, як вони отаборилися були над морем, під Пі-Гахіром, перед Баал-Цефоном. **10** A фараон наблизявся. I звали Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгиптяни женуться за ними! I дуже злякались вони... I кликали Ізраїлеві сини до Господа, **11** a Мойсееві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Що це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту? **12** Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рабство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“ **13** I сказав Мойсей до народу: „Не бійтесь! Стійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Bo єгиптян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіки! **14** Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!“ **15** I промовив Господь до Мойсея: „Що ти до Мене клічеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають! **16** A ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розігні його, — і нехай увійде Ізраїлеві сини в середину моря, на суходіл. **17** A Я, — ось Я вчиню запеклим серце єгиптянам, і вони ввійдуть за ними. I буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці, його, і через комонників його. **18** I пізнають єгиптяни, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комонників його!“ **19** I рушив Ангол Божий, що йшов перед Ізраїльським табором, і пішов за ними; і рушив стовп хмари перед ними, і став за ними, **20** i ввійшов він у середину між табір Єгипту й між табір Ізраїлів. I була та хмара й темрява для Єгипту, а ніч розсвітлив він для Ізраїля. I не зближався один до одного цілу ніч. **21** I простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східнім вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода. **22** I ввійшли Ізраїлеві сини в середину моря, як на суходіл, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівіці їхньої. **23** A єгиптяни гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесниці його, та його комонники до середини моря. **24** I сталося за ранньої сторожі, і поглянув Господь на єгипетський табір у стовпі огня й хмари, та й привів у заміщення єгипетський табір. **25** I посыдаў колеса з колесниці його, і вчинив, що йому булó тяжко ходити. I єгиптяни сказали: „Утікаймо від ізраїльтян, бо Господь воює за них з Єгиптом!“ **26** I промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вірнеться вода на єгиптян, на їхніх колесниці й на комонників їхніх“. **27** I простяг Мойсей руку свою на море, — і море вернулося, коли настав ранок, до сили своєї, а єгиптяни втікали навпроти нього. I

кинув Господь єгиптян у середину моря! **28** I вернулась вода, і позакривала колесниці та комонників усьому фараоновому військові, що ввійшло за ними в море. Ан жоден із них не зостався! **29** A Ізраїлеві сини йшли суходолом у середині моря, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівіці їхньої. **30** I визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. I бачив Ізраїль мертвих єгиптян на березі моря. **31** I побачив Ізраїль сильну руку, яку віявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! I ввірував він у Господа, та в Мойсея, раба Його.

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини оцю пісню Господеві, та й проказали, говорячи: „Я буду співати Господеві, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівці його кинув до моря! **2** Моя сила та пісня — Господь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і прославлю Його, Він Бог батька моого, — і звеличу Його! **3** Господь — Муж війни, Єговá — Йому Імénня! **4** Колесниці фараонові й військо його вкинув у море, а вибір його трійковіх у Червоному морі затоплений. **5** Безодні їх позакривали, зйшли до глибінь, як той камінь! **6** Права рука Твоя, Господи, вславлена силою, правиця Твоя трощить ворога, Господи! **7** A Своєю безмірною величчю Ти розбиваєш Своїх заколотників, посилаєш паличій Свій гнів, — він їх поїдає, немов ту солому! **8** A пòдувом ніздрі Твоїх вода скùпчилась, вир спинився, немов та стіна, потоки загуслі були в серці моря! **9** Нахваляvся був ворог: „Поженусь — дожену! Попаю здобичу, — душа моя спòвниться ними! Меча свого віхоплю я, — і понищить рука моя їх!“ **10** Ta дмухнýв Ти був духом Своїм — і закрило їх море: вони потопились в бурхливій воді, немов бlico! **11** Xто подібний Тобі серед бòгів, o Господи? Xто подібний Тобі, Препрославлений святістю? Ти в славі грізний, Чудотворче! **12** Простягнув Ти правицю Свою — і земля їх поглінула! **13** Милосердям Своїм вів народ, якого Ти визволив, Своєю Ти силою ввів у мешкання Свої святини! **14** Почули народи — і тремтіли, обгорнула тривога мешканців землі філістимської! **15** Старшини едомські тоді побентéжились, моáвських вельмож обгорнуло тремтіння, розплি�вися усі ханаанці! **16** Напали на них страх та жах, через вéлич рамéна Твойого замоквли, як камінь, аж поки перéйде народ Твій, o Господи, аж поки перейде народ, що його Ти набув! **17** Ti їх уведеш, і їх посадиш на гору спáдку Твого, на місці, яке вчинив, Господи, жýтлом Своїм, до Святини Господньої, що поставили руки Твої, **18** i Господь зацарює навікі віків!“ **19** Bo коли ввійшов був до моря кінь фараона з колесницею його та з його комонниками, то Господь повернув на них води мóрські, а Ізраїлеві сини пішли суходолом у середині моря. **20** I взяла бубна пророчиця Маріям, сестра Ааронова, а за нею повіходили всі жінкі з бубнами та з танцями. **21** I відповіла їм Маріям: Співайте для Господа, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівця

його кинув до моря!“ 22 І повів Мойсей Ізраїля від Червоного моря, і вийшли вони до пустині Шур. І вийшли вони три дні в пустині, — і не знаходили води. 23 І прийшли вони до Мари, і не могли пити води з Мари, бо гіркá вона. Тому названо ймення її: Марá. 24 І став нарόд рéмствувати на Мойсея, говорячи: „Щó ми бýдемо пити?“ 25 І він клíкав до Господа! І показав йому Господь дерево, і він кинув його до води, — і стала вода та солодка! Там Він дав йому постанову та право, і там його вýprobував. 26 І сказав Він: „Коли дíйсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твоого, і будеш робити слuhne в очах Його, і будеш слухатися зáповíдей Його, і будеш виконувати всí постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лíкар твíй!“ 27 І прийшли вони до Єлíму, а там дванадцять вóдних джерéл та сімдесят пальм. І вони отáборилися там над водою.

16 І рушили вони з Єлíму, і вся громада Ізраїлевих синíв прибула до пустині Сін, що між Єлíмом та між Сінáем, п'ятнадцятого дня другого місяця по вýході їх з єгипетського краю. 2 І стала рéмствувати вся громада Ізраїлевих синíв на Мойсея та на Аарона в пустині. 3 І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були повмирали від Господньої руки в єгипетськім краї, як ми сидíли над горшком м'яса, як ми юї хліба дóсить! Бó ви вивели нас до цíєї пустині, щоб поморити голodom увесь цей збíр!“ 4 І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спускатиму вам дощем хліб із неба, а нарόд вихóдитиме й щоденно збиратиме, скільки треба на день, щоб вýprobувати його, чи буде він ходити в Моєму Закónі, чи ні. 5 А настане шостий день, то приготують, що принесúть, і буде подвíйне супроти того, що збирають день-у-день“. 6 І сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синíв: „Настане вечíр — і ви довíдаєтесь, що Господь вивів вас із єгипетського краю. 7 А настане ранок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рéмствування на Господа. А мý щó, що ви рéмствуете на нас?“ 8 І сказав Мойсей: „Довíдаєтесь, як увечорі Господь дастъ вам м'яса на їжу, а рано хліба на насíчення, бо почув Господь рéмствування ваші, що ви рéмствуете на Ньюго. А мý щó? Не на нас рéмствування ваше, а на Господа!“ 9 І сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всíй громаді Ізраїлевих синíв: Наблизуєтесь перед лицем Господа, бо Він почув ваши рéмствування!“ 10 І сталося, коли говорив Аарон до всієї громади Ізраїлевих синíв, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показалася в хмарі! 11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Я почув рéмствування Ізраїлевих синíв. Промовляй до них, кажучи: Під вечíр бýдете юсти м'ясо, а рано насíтитесь хлібом, — і познаєте, що Я — Господь, Бог ваш!“ 13 І сталося ввечорі, і знялися перепеліці, і покрили тáбр. А рано була верстvá роси навколо тáбру. 14 І піднялася верстvá тієї роси, — аж ось на повéрхні пустині щось дрíбне, вузькувате, дрíбне,

немов пáмрозь на землі. 15 І побачили Ізраїлеві сини, та ї казали один до одного: „Ман гу?“, бо не знали, щó то. А Мойсей відказав їм: „Це той хліб, що дав вам Господь на їжу. 16 Це те, що про ньюго Господь наказав: Збираїте з ньюго кожен у мíру їдí своєї, гóмер на голову, за числом ваших душ: вíзьміть кожен для того, хто в намéти їого. 17 І зробили так Ізраїлеві сини, і назибрали хто бóльше, а хто менше. 18 І змíряли вони гóмером, — і не мав зайвого той, хто зібраав бóльше, а хто зібраав менше, не мав нестачі, — зібрали кожен у мíру своєї їди! 19 І сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з ньюго до ранку!“ 20 Та не послухали вони Мойсея, і дехто позоставлýли з ньюго до ранку, а воно зачевíвіло, і стало смердюче. І розгнівався на них Мойсей! 21 І зибрали його щóранку, кожен у мíру своєї їди. А розгрівалося сонце — і воно розтавало. 22 І сталося шостого дня, — поназбíрували вони хліба подвíйно, два гóмери на одного. І посхóдилися всí начальники громади, і розповіли Мойсееві. 23 А він сказав до них: „Це те, що говорив Господь: Повний спокíй, субота свята для Господа взавтра. Що бýдете пекти — печіть, а що бýдете варити — варіть, а все позостале покладіть собі на скóвок до ранку“. 24 І поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і червíй не було в нім. 25 І сказав Мойсей: „Їжте його сьогодні, бо сьогодні субота для Господа. Сьогодні не знайдете його на полі. 26 Шість день будете зибрати його, а дня сьомого — субота: не бóude в нíй того“. 27 І сталося сьомого дня, повихóдили були з нарóду збирати, та не знайшли. 28 І сказав Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповíді Мої та закóni Мої? 29 Побачте, — Господь дав вам суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьомого дня не виходить ніхто з свого місця!“ 30 І сьомого дня нарóд відпочивав. 31 І назвав Ізраїлів дім іm'я тому: мánна. Вона булá, як коріандрове насíння, біла, а смак її, — як тісто в меду. 32 І сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Напóвни нею гóмер на скóвок для ваших поколінь, щоб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського краю!“ 33 І сказав Мойсей до Аарона: „Вíзьми одну посúдину, і поклади туди повний гóмер мánни, і постав її перед Господнім лицем на скóвок для ваших поколінь“. 34 І як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свідоцтва на скóвок. 35 А Ізраїлеві сини юї ту манну сорок лít, аж до прибуttí їх до краю заселеного, їли манну аж до прихóду їх до границí ханаанського краю. 36 А гóмер — він десята частина ефи.

17 І рушила вся громада Ізраїлевих синíв із пустині Сін на похóди свої з накáзу Господнього, і отáборилася в Рефíдімі. І не було води пити нарóдові. 2 І сварився нарóд із Мойсеєм, і казали вони: „Дайте нам води, і ми бýдемо пити!“ А Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритеся зо мною? Нащо випробóвуєте Господа?“

3 І народ був там спраглий води. І рěмствував народ на Мойсєя й говорив: „Нáшо це ти вýпровадив нас із Єгипту? Щоб повбивати спраглого мене та синів моїх, та отáри мої?“ **4** І кликав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цьому народові? Ще трохи, — і вони вкаменють мене!“ **5** І сказав Господь до Мойсєя: „Перейдися перед народом, і вíзьми з собою декого з старших Ізраїлевих, а пáлицю, що нею ти вдарив був Рíчку, вíзьми в свою руку, та йди! **6** Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдариш у скелю, — і вийде із неї вода, і буде пити народ!“ Зробив Мойсей так на очах старших Ізраїлевих. **7** І назвав він ім'́ того місця: Мáссá та Мéріва через колотнечу Ізраїлевих синів і через вýprobування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“ **8** І прибув Амалíк, і воював з Ізраїлем у Рефідімі. **9** І сказав Мойсей до Ісуса: „Вибері нам людей, і вийди, воюй з Амалíком. Узвітра я стану на верхів'ї гори, а Божа пáлиця буде в моїй руці!“ **10** І зробив Ісус, як сказав йому́ Мойсей, щоб воювати з Амалíком. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори. **11** І сталося, коли Мойсей підіймав свої руки, то перемагав Ізраїль, а коли руки його опускались, то перемагав Амалíк. **12** А руки Мойсееві стали тяжкі. І взялі вони каменя, і поклали під ним. І сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували руки йому, один із цього боку, а один із того. І були його руки стáлі аж до зáходу сонця. **13** І переміг Ісус Амалíка й народ його вістрям мечá. **14** І сказав Господь до Мойсєя: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докráю зíтру Я пám'ять Амалíкову з-під неба.“ **15** І збудував Мойсей жéртвника, і назвав ім'́ йому: Єгова-Нісси. **16** І проказав він: „Бо рука на Господньому прáпорі: Господéві вíйна з Амалíком із роду в рíд!“

18 І почув Ітрó, жрець мідіянський, Мойсéв тeстъ, усе, що зробив був Бог для Мойсєя та для Свого народу Ізраїлевого, що вивів Господь Ізраїля з Єгипту. **2** І взяв Ітрó, Мойсéв тeстъ, жінку Мойсееву Ціппору, по відісланні її, **3** та обох синів її, що ймення одному Гершом, бо сказав був: „Я став прихόдьком у чужому краї“, **4** а імення другому Елізер, бо „Бог мого батька був мені помічю, і визволив мене від фараонового меча“. **5** І прибув Ітрó, тeстъ Мойсéв, і сини його та жінка його до Мойсєя в пустиню, де він отáборився там біля Божої гори. **6** І сказав він до Мойсєя: „Я, тeстъ твій Ітрó, прихόджу до тебе, і жінка твоя, і обýдва сини її з нею“. **7** І вийшов Мойсей навпроти свого тeстя, та й уклонився до землі, і поцілував його. І питали вони один одного про мир, і ввійшли до намету. **8** І оповів Мойсей своєму тeстеві про все, що зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраїля, про всі ті труднощі, які він спіткав був по дорозі, та Господь визволив їх. **9** І тішився Ітрó всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраїля, що визволив його з египетської руки. **10** І промовив Ітрó: „Благословéнний

Господь, що вíзволив вас з египетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки египетської. **11** Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгíптяни віхвалялись над ними“. **12** І взяв Ітрó, Мойсéв тeстъ, ціlopáлення та жертви для Бога. І прийшов Аарон та всі старші Ізраїлеві їсти хліб з Мойсеевим тестем перед Божим обличчям. **13** І сталося назавтра, і сів Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсєя від ранку аж до вечора. **14** І побачив тeстъ Мойсéв усе, що він робить народові, та й сказав: „Щó це за річ, що ти робиш народові? Для чого ти сидиш сам один, а весь народ стоїть навколо від ранку аж до вечора?“ **15** А Мойсей відказав своєму тeстеві: „Бо народ приходить до мене питатися суду Бога. **16** Бо як мають вони справу, то приходить до мене, і я суджú поміж тим і тим, та оголосую постанови Божі та закони Його“. **17** І сказав тeстъ Мойсéв до нього: „Недобра ця річ, що ти чиниш. **18** Справді стóмишся і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потрапиши ти чинити її сам один! **19** Тепер послухай мого слова, пораджу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і приноси справи до Бога. **20** І ти остережéш їх за постанови та за закони, і об'явиш їм ту путь, якою вони підуть, і тे діло, яке вони зроблять. **21** А ти наéдриш зо всього народу мужів здібних, богоbezлівих, мужів справедливих, що ненáвидять зиск, і настанóвиш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. **22** І будуть вони судити народ кожного чáсу. І станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самі. Полегші собі, і нехай вони несуть тягар із тобою. **23** Коли ти зробиш цю річ, а Бог тобі накаже, то ти втримаєшся, а також увесь народ цей прийде на свое місце в мірі“. **24** І послухався Мойсей голосу тeстя свого, і зробив усе, що той був сказав. **25** І вибрали Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настановів їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. **26** І судили вони народ кожного чáсу. Справу трудну приносили Мойсееві, а кожну малу справу — судили самі. **27** І відпустив Мойсей тeстя свого, і він пішов собі до краю свого.

19 Третього місяця по вýході Ізраїлевих синів із египетського краю, того дня прибулý вони на Сінайську пустиню. **2** І рушили вони з Рефідімом, і ввійшли до Сінайської пустині, та й отáборилися в пустині. І отáборився там Ізраїль навпроти гори. **3** А Мойсей увійшов до Бога. І кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звістиш синам Ізраїля: **4** Ви бачили, що Я зробив був Єгиптові, і носив вас на крýлах орлýних, і привів вас до Себе. **5** А тепер, коли справді послухаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю більше всіх народів, бо

вся земля — то Моя! **6** А ви станете Мені царством священиків та народом святым. Оце ті речі, що про них будеш казати Ізраїлевим синам! **7** I прибув Мойсей, і покликав і старших народніх, та й виложив перед ними всі ті слова, що Господь наказав був йому. **8** I відповів увесь народ разом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зробимо!“ А Мойсей доніс слова народу до Господа. **9** I промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тебе прийду в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб повірив і тобі навіки!“ I переповів Мойсей слова народу до Господа. **10** I промовив Господь до Мойсея: „Іди до людей, і освяти їх сьогодні та завтра, і нехай вони війперуть одіж свою. **11** I нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зійде Господь на гору Сінай на очах усього народу. **12** I обведеш границею народ довкіла, говорячи: Стежіться сходити на гору й доторкуватися до краю її. Кожен, хто доторкнеться до гори, буде кінче забитий! **13** Нехай не доторкнеться до неї рука, бо буде кінче вкаменіваний, або буде справді застрілений, чи то худобина, чи то людина, — не буде жити вона. Як сурма засурмить протяжливо, вони вийдуть на гору“. **14** I зійшов Мойсей з гори до народу, і освятив народ, а вони війпрали одежу свою. **15** I він сказав до народу: „Будьте готові на третій день; не входьте до жіночок“. **16** I сталося третього дня, коли ранок настав, — і знялися грому та бlyскавки, і густа хмара над горою та сильний голос сурми! I затремтів увесь народ, що був у таборі... **17** I вивів Мойсей народ із табору назустріч Богові, і вони стали під горою. **18** А гора Сінай — уся вона димувала через те, що Господь зійшов на неї в огні! I піднявся дим її, немов дим вапнірки, і сильно затремтіла вся гора. **19** I розлігся голос сурмі, і він сильно все могутнів: Мойсей говорить, а Бог відповідає йому голосно. **20** I зійшов Господь на гору Сінай, на верхів'я гори. I покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. I вийшов Мойсей. **21** I промовив Господь до Мойсея: „Зайди, остережи народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине. **22** А також священики, що будуть підходити до Господа, нехай перше освятяться, щоб Господь їх не повбивав“. **23** I сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гору Сінай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границею цю гору, і освяти її“. **24** I промовив до нього Господь: „Іди, зайди, а потім вийди ти й Аарон з тобою, а священики й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбивав їх. **25** I зійшов Мойсей до народу, і сказав їм це все.

20 I Бог промовляв всі слова і оці, кажучи: **2**, „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю з дому рабства. **3** Хай не буде тобі інших богів передо Мною! **4** Не роби собі різьбій і всякої подобії з того, що на небі вгорі, і що на землі добрі, і що в воді під землею. **5** Не вклоняйся їм і не служи їм,

бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає за провійну батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, **6** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. **7** Не призовай Імення Господа, Бога твого, наадрімно, бо не помилує Господь того, хто призоватиме Його Імення наадрімно. **8** Пам'ятай день суботній, щоб святити його! **9** Шість день працій і роби всю працю свою, **10** а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочкар' твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихόдько твій, що в брамах твоїх. **11** Bo шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословів Господь день суботній і освятив його. **12** Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі! **13** Не вбивай! **14** Не чини перелюбу! **15** Не кради! **16** Не свідкуй неправдиво на свого близького! **17** Не жадай дому близького свого, не жадай жони близького свого, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що близького твого!“ **18** I вийшов народ бачив та чув грому та польм'я, і голос сурмі, і гору димлячу. I побачив народ, — і всі третмтіли та й поставали здалека. **19** I сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не повмирали“. **20** I промовив Мойсей до народу: „Не бійтесь, бо Бог прибув для війпробування вас, і щоб страх Його був на ваших обліччях, щоб ви не грішили“. **21** I став народ здалека, а Мойсей підійшов до мороку, де був Бог. **22** I промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з небес. **23** Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі. **24** Ty зробиш для Мене жертвника з землі, і будеш приносити на ньому свої цілопалення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я згадаю Імення Свое, Я до тебе прийду й поблагословлю тебе. **25** A коли зробиш Мені жертвника з каменів, то не будеш будувати його з обтесаних, бо ти підносиш би над ним знаряддя своє, і занечистив би його. **26** I не будеш вхідити до Мого жертвника ступенями, щоб не була відкрита при ньому твоя нагота“.

21 A оце закони, що ти викладеш перед ними: **2** Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дармо на волю. **3** Якщо прийде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його. **4** Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочок, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один. **5** A якщо раб той щиро скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою та дітей своїх, — не вийду на волю“, **6** то нехай його пан приведе його до суддів, і підведе його до дверей

або до бічніх одвірків, та й проколе пан його вухо йому шилом, — і він буде робити йому повіки! 7 А коли хто продасть дочку свою на невільницю, — не вийде вона, як виходять раби. 8 Якщо вона невгодна в очах свого пана, який призначив був її собі, то нехай позовітить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її. 9 А якщо призначить її для сина свого, то зробить її за правом дочок. 10 Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи її, одежі її і подружнього пожитті її. 11 А коли він цих трьох речей не робитиме її, то вона вийде дармом, без окупу. 12 Хто вдарить людіну, і вона вмре, той конче буде забитий. 13 А хто не чатував, а Бог підвів кого в його руку, то дам тобі місце, куди той утече. 14 А коли хто буде замишляти на близького свого, щоб забити його з хитростю, — візьмеш його від жертвника Мого на смерть. 15 А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий. 16 А хто вкраде людіну і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий. 17 І хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий. 18 А коли будуть сваритися люди, і вдарить один єдного каменем або кулаком, і той не вмре, а зляже на постелю, 19 якщо встане й буде проходжуватися надворі з оперттям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогаяння часу його та справді вилікує. 20 А коли хто вдарить раба свого або невільницю свою кием, а той помре під рукою його, то конче буде покараний той. 21 Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші. 22 А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. 23 А якщо станеться нещастя, то даси душу за душу, 24 око за око, зuba за зуба, руку за руку, ногу за ногу, 25 опарення за опарення, рану за рану, синяка за синяка. 26 А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невільниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його. 27 А якщо виб'є зуба раба свого, або зуба невільниці своєї, той на волю відпустить того за зуба його. 28 А коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменіваний той віл, і м'ясо його не буде їджено, а власник того вола невинний. 29 А якщо віл був битлівим і вчора, і третього дня, і було те засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменіваний, а також власник буде забитий. 30 Якщо на нього буде накладений викуп, то дасть викупа за душу свою, скільки буде на нього накладене. 31 Або вдарить віл сина, або вдарить дочку, — буде зроблено йому за цим законом. 33 А коли хто розкриє яму, або викопає яму й не закриє її, і впаде туди віл або осел, 34 власник ями відшкодує, — верне гроші власникові його, а загинуле буде йому. 35 А коли чийсь віл ударить вола його близького, і згине той,

то продадуть вола живого, а гроші за нього поділять пополовині, і також загинулого поділять пополовині. 36 А коли буде відоме, що віл був битлівим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

22 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продасть його, то відшкодує п'ять штук великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку. 2 Коли злодій буде зловлений в підкіпі, і буде побитий так, що помре, то нема провінії крові на тому, хто побив. 3 Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому провінія крові. Злодій конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде прόбаний за свою крадіжку. 4 Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла, до ягняти, то нехай відшкодує узвоє. 5 Коли хто війпase поле або виноградинка, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника. 6 Коли вийде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скірта, або збіжжя стояче, або поле, — конче відшкодує той, хто запалив пожежу. 7 Коли хто дасть своєму близькому срібло або посуд на збереження, а воно буде вкрадене з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злодій, нехай відшкодує узвоє. 8 Якщо ж злодій не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї рукі на працю свого близького. 9 У кожній справі провини, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке хто скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує узвоє своєму близькому. 10 Коли хто дасть своєму близькому на збереження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто того не бачив, — 11 присяга Господня нехай буде між обома, що він не простяг своєї рукі на власність свого близького, а власник її нехай забере, а позваний не буде відшкодовувати. 12 А якщо справді буде вкрадена від нього, то нехай відшкодує власникovi її. 13 Якщо дійсно буде розшарпане вона, нехай принесе її як свідчтво, а за розшарпане він не відшкодує. 14 А коли хто позичить від свого близького худобину, а вона буде скалічена або згине, а власник її не був із нею, то конче відшкодує; 15 якщо ж власник був із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде та шкода в заплату її. 16 А коли хто підмовить дівчину, яка не заручена, і ляже з нею, то нехай дасть їй віно, і візьме її собі за жінку. 17 Якщо батько її справді підмовить віддати її йому, — нехай відважить срібла згідно з віном дівочим. 18 Чарівниці не зоставиш при житті. 19 Кожен, хто зляжеться з худобиною, конче буде забитий. 20 Кожен, хто принесить жертву Богам,крім Бога Одного, підпадає закляттю. 21 А прихόдька не будеш утикати та гнобити його, бо й ви були

прихόдьками в єгипетськім краї. **22** Жодної вдови та сироти не будеш гнобити; **23** якщо ж ти справді гнобитьмиш їх, то коли вони, клічучи, клікатимуть до Мене, то конче почую їхній зойк, **24** і розпалиться гнів Мій, і побиваю вас мечем, і стануть жінки ваші вдівами, а діти ваши сиротами. **25** Якщо позичиш гроші народові Моєму, бідному, що з тобою, то не будь йому, як суворий позичальник, — не покладеш на нього лихви. **26** Якщо дійсно візьмеш у застáву одежу близнього свого, то вернеш її йому до зáходу сонця, **27** бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? I станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний. **28** Бога не будеш лихослóвити, а начальника в народі твоїм не будеш проклинати. **29** Не будеш спізнюватися, щодо жертв, із щедрістю збіжжя та з плінами твоїми. Перворідного з синів своїх дасій Мені. **30** Так зробиш волові своему, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своею матір'ю, а восьмого дня дасій Мені. **31** I ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

23 Не будеш розносити неправдивих поголосок. Не покладеш руки своєї з несправедливим, щоб бути свідком неправди. **2** Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. I не будеш висловлюватися про позов, прихиляючись до більшості, щоб перегнати правду. **3** I не будеш потурати вбогому в його позові. **4** Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому. **5** Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загáїшся помогти йому, — конче поможеш разом із ним. **6** Не перегинай суду на бік вбогого свого в його позові. **7** Від неправдивої справи віддалишся, а чистого Й справедливого не забий, бо Я не всправедливлю несправедливого. **8** А хабарá не візьмеш, бо хабár осліплює зрячих і викривляє слова справедливих. **9** А прихόдька не будеш тиснути, бож ви познали душу прихόдьку, бо самі були прихόдьками в єгипетськім краї. **10** I шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай, **11** а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твоого, а позостале по них буде їсти польова звіринá. Так само зробиш для виноградинка твоого, і для оливки твоєї. **12** Шість день будеш робити ділам свої, а сьомого дня спочинеш, щоб відпочив віл твій, і осел твій, і щоб відідхнув син невільниці твоєї Й прихόдько. **13** I все, що Я сказав вам, будете виконувати. А ймéння інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх. **14** Три рази на рік будеш святкувати Мені. **15** Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авіва, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. I не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками. **16** I свято жнiv первоплóду праці твоєї, що сіеш на полі. I свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою. **17** Три рази

на рік буде являтися ввесь чоловічий рід твій перед лицем Владики Господа. **18** Не будеш приносити крові жертви Моєї на квашенім, а лій Моєї святкової жертви не буде ночувати аж до ранку. **19** Початки первоплóду твоєї землі принесеш до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері. **20** Ось Я посилаю Ангела перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготував. **21** Стережися перед лицем Його, і слухайся Його голосу! Не протився Йому, бо Він не пробачить вашого гріха, — бо Ім'я Мое в Ньому **22** Коли ж справді послухаеш ти Його голосу, і вчиниш усе, що говорю, то Я буду ворогувати проти ворогів твоїх, і буду гнобити твоїх гнобителів. **23** Бо Мій Ангол ходитиме перед лицем твоїм, і запровадить тебе до амореянина, і хіттеянина, і періззейнина, і ханаанеянина, хіввеянина, і евусеянина, — а Я знишу його. **24** Не будеш вклонятися їхнім богам, і служити їм не будеш, і не будеш чинити за вчинками їх, бо конче порозбиваеш і конче поламаеш їхні стовпí для богів. **25** I будеш служити ти Господеві, Богові своему, і Він поблагословить твій хліб та воду твою, і з-посеред тебе усуне хворобу. **26** У твоїм краї не буде такої, що скидає плодá, ані неплідної. Число твоїх днів Я доповню. **27** Свій страх пошлю перед лицем твоїм, і приведу в замішання ввесь цей народ, що ти ввійдеш між нього. I всіх ворогів твоїх обернú до тебе потýлицею. **28** I пошлю шéршня перед тобою, і він вижене перед тобою хіввеянина, ханаанеянина та хіттеянина. **29** Не вижену їх перед тобою в однім році, щоб не став той край спустошеним, і не розмножилася на тебе польова звіринá. **30** Помалу Я буду їх виганяти перед тобою, аж поки ти розрòдишся, і посадеш цей край. **31** I покладу границю твою від моря Червоного Й аж до моря Філістимського, і від пустині аж до річки, бо дам в вашу руку мéшканців цього краю, — і ти виженеш їх перед собою. **32** Не складай умови з ними та з їхніми богами. **33** Не будуть сидіти вони в твоїм краї, щоб не ввести тебе в гріх супроти Мене, коли будеш служити їхнім богам, бо це буде пастка тобі!"

24 А до Мойсея сказав Він: „Вийди до Господа ти й Аарón, Надав та Авіgú, та сімдесят із Ізраїлевих старших, і вклоніться здаleка. **2** А Мойсей нехай підїде до Господа сам, а вони не підїдуть. А народ з ним не вийде“. **3** I прибув Мойсей, та й оповів народові всі Господні слова та всі закони. I ввесь народ відповів одноголосно, та й сказали: „Усе, про що говорив Господь, зробимо!“ **4** I написав Мойсей всі Господні слова. I встав він рано вранці, та й збудувáв жéртвника під горою, та дванадцять кам'яних стовпів для дванадцяти Ізраїлевих племéн. **5** I послав він юнаків, синів Ізраїлевих, і вони зложили ціlopáлення, і принесли жертви, мирні жертви для Господа, бички. **6** I взяв Мойсей половину крові, і влив до мідниць, а другу половину тієї крові вилив на жéртвника. **7** I

взяв він книгу заповіту, та й відчитав вголос народові. А вони сказали: „Усе, що говорив Господь, зробимо й послухаємо!“ 8 I взяв Мойсей тієї кропив на народ, та й сказав: „Оце кров заповіту, що Господь уклав із вами про всі оці речі!“ 9 I вийшов Мойсей й Аарон, Надав та Авіт, та сімдесят Ізраїлевих старших, 10 I вони споглядали на Ізраїлевого Бога, а під ногами Його ніби зроблене з сапфірової плити, і немов саме небо, щодо ясності. 11 I він не простяг Свої руки на достойних із синів Ізраїля. I вони споглядали на Бога, — і їли й пили. 12 I промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на гору, і будь там. I дам тобі кам'яні табліці, і закона та заповідь, що Я написав для навчання їх“. 13 I встав Мойсей та Ісус, слуга Його, і вийшов Мойсей на Божу гору. 14 A до старших сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми вірнемось до вас! A ось Аарон та Хур будуть із вами. Xто матиме справу, нехай прийде до них“. 15 I вийшов Мойсей на гору, а хмара закрила гору. 16 I слава Господня спочивала на горі Сінай, а хмара закривала її шість день. A сьомого дня Він кликнув до Мойсея з середини хмари. 17 A вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхів'ї гори, на очах Ізраїлевих синів. 18 I ввійшов Мойсей у середину хмари, і вийшов на гору. I Мойсей пробував на горі сорок день та сорок ночей.

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для Мене приношення. Від кожного мужа, що даст добровільно його серце, візьмите приношення для Мéне. 3 A оце те приношення, що візьмете від них: золото, і срібло, і мідь, 4 i блакіт, і пурпур, і чéрвень, і віссон, і козíна вовна, 5 i шкуркí бáráнчí, начервону пофарбовані, і шкурки тахашéви, і дерево акáї, 6 олива на освітлення, пахощі до оливії намáщення, і пахощі для кадíла, 7 i каміння онíксове, і каміння на oprávu до ефóду й до нагрудника. 8 I нехай збудують Мені святиню, — і перебувáтиму серед них. 9 Як усе, що Я покажу тобі — будóву скінї та будóву речей її, — і так зробите. 10 I зроблять вони ковчéга з акáїного дерева, — два ліктí й пíв довжинá його, і лíкотí i пíв ширинá його, і лíкотí i пíв вишина його. 11 I пообкладаєш його щирим золотом зсередини та іззовні. I зробиши вінцá золотого навкóло над ним. 12 I виллеш для нього чотири золоті каблúчки, і даси на чотирьох кутах його, — дві каблúчки на одному боці його, і дві каблúчки на другому боці його. 13 I поробиш держакí з акáїного дерева, і пообкладаєш їх золотом. 14 I повсóуєш ці держакí в каблúчки на боках ковчéгу, щоб ними носити ковчéга. 15 В ковчéгових каблúчках будуть ці держакí; не відступлять вони від нього. 16 I покладеш до ковчéгу те свідóцтво, що Я тобі дам. 17 I зробиши віко з щирого золота, — два ліктí й пíв довжинá його, і лíкотí i пíв ширинá його. 18 I зробиши два золоті херувíми, — роботою кutoю зробиши їх з обох кінців віка. 19 I зроби-

одного херувима з кінця звідси, а одного херувима з кінця звідти. Від того віка поробите тих херувимів на обох кінцях його. 20 I будуть ті херувими простягати крýла дого́рі, і затіновати своїми крýльми над віком, а їхні обличчя — одне до бдного; до віка будуть обличчя тих херувимів. 21 I покладеш те віко згорí на ковчéга, а до цього ковчега покладеш свідóцтво, яке Я тобі дам. 22 I буду тобі відкриватися там, і буду говорити з тобою з-над віка з-посеред обох херувимів, що над ковчéгом свідóцтва, про все, що розповім тобі для синів Ізраїлевих. 23 I зробиши стола з акаїного дерева, — два ліктí довжинá його, і лíкотí ширинá його, і лíкотí i пíв вишинá його. 24 I пообкладаєш його щирим золотом, і зробиши вінцá золотого для нього навкóло. 25 I ліштву зробиши для нього в долоню навкóло, і зробиши вінцá золотого навкóло, — для ліштви його. 26 I зробиши для нього чотири каблúчки із золота, та й даси ці каблúчки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 27 Навпроти ліштви будуть ці каблúчки, на вкладáння для держакíв, щоб носити стола. 28 I поробиш ті держакí з акáїного дерева, і пообкладаєш їх золотом, і на них будуть носити стола. 29 I поробиш миский його, і кадильницí його, і чаші його та кухлі його, щоб ними лiti, — з щирого золота їх ти поробиш. 30 A на столі покладеш хліб показаний, що зáвжди перед Моїм лицем. 31 I зробиши свíчникá з щирого золота, — роботою кutoю нехай буде зроблено цього свíчника. Стовп його, і рамéна його, кéлихи його, гудзí його й квítkí його — будуть із нього. 32 I шість рамéн вихóдитимут із боків його, — три рамéni свíчника з однóго боку його, і три рамéni свíчника з другого боку його. 33 Три кéлихи мигдалоподібні в однім рамéni, гудзí i квítka, і три мигдалоподібні келихи в рамéni другіm, гудзí i квítka. Так на шести рамéнах, що виходять із свíчника. 34 A на стовпі свíчника чотири келихи мигдалоподібні, гудзí його та квítkí його. 35 I гудзí під двома рамéнами з нього, і гудзí під іншими двома рамéнами з нього, і гудзí під третіми двома рамéнами з нього, — у шести рамéнах, що виходять із свíчника. 36 Їхні гудзí та їхні рамéna нехай будуть із нього. Уесь він — одне куття щирого золота. 37 I зробиши сім лямпáдок до нього, і нехай засвітять його лямпáдки, і нехай він світить на передню сторону його. 38 A його щíпчики та його лопáтки на вúгіль — щире золото. 39 З талантu щирого золота зробиши його та ввесь цей посуд. 40 I дивíсь, і зроби за тим зразком, що тобі показувано на горі.

26 А скінію зробиши із десяти покривал із суканого віссону, і блакíті, і пурпuru та з червені. Херувими — мистецькою роботою зробиши ти їх. 2 Довжинá одного покривала — двадцять і вісім ліктíв, а ширинá одного покривала — чотири ліктí. Усім покривálam міра одна. 3 П'ять покривál буде поспіннаних одне до бдного, і п'ять покривál інших буде поспіннаних одне до бдного. 4 I поробиш блакíтні петéльки на краю одного покривála з кінця в спинánni.

І так само зробиш на краю кінцевого покривала в спинанні другім. 5 П'ятдесят петельок поробиш у покривалі однім, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. 6 І зробиш п'ятдесят золотих гачків, і поспинáеш ті покривала одне до одного тими гачками, — і буде одна скіння. 7 І поробиш покривала з вовни козійної на намета над внутрішньою скинією, — зробиш їх одинадцять покривал. 8 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. 9 І поспинáеш п'ять покривал осібно, і шість покривал осібно, а шосте покривало складеш удвоє напереді намету. 10 І поробиш п'ятдесят петельок на краю одніого покривала, кінцевого в спинанні, і п'ятдесят петельок на краї покривала другого спинання. 11 І зробиш п'ятдесят мідяніх гачків, і повсюбую ті гачкі в петельки і поспинаеш намета, — і буде він один. 12 А те, що звисає, лишок в наметових покривалах, половина залишку покривала, — буде звисати ззаду скинії. 13 І лікоть із цього, і лікоть із того боку в залишку в довжині наметового покривала буде звішений на боки скинії з цього й з того боку на покрітті її. 14 І зробиш накрітті для скинії, — баранячі начервоні пофарбовані шкурки, і накріття зверху з тахашевих шкурок. 15 І поробиш для скинії стоячі дошки з акаційного дерева. 16 Десять ліктів довжинá дошки, і лікоть і півліктя ширинá однієї дошки. 17 В одній дощі дві ручки, сполучені одна до однієї. Так зробиш усім дошкам скинійним. 18 І поробиш дошки для скинії, — двадцять дощóк на бік південний, на північний. 19 І сорок срібних підстáв поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підстáви під однією дошкою для двох ручок її, і дві підстáви під дошкою другою для двох ручок її. 20 А для другого боку скинії, в сторону півночі — двадцять дощóк. 21 І для них сорок срібних підстáв, — дві підстáви під одну дошку, і дві підстáви під дошку другу. 22 А для заднього боку скинії на захід зробиш шість дощóк. 23 І дві дошки зробиш для кутів скинії на заднього бока. 24 І нехай вони будуть поєднані здолу, і нехай разом будуть поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обох них; нехай вони будуть для обх кутів. 25 І буде вісім дощóк, а їхні підстáви зо срібла, — шістнадцять підстáв: дві підстáви під одну дошку, і дві під дошку другу. 26 І зробиш зáсуви з акаційного дерева, — п'ять для дощóк одного боку скинії, 27 і п'ять зáсуви для дощóк другого боку скинії, і п'ять зáсуви для дощóк заднього боку на захід. 28 А середній зáсув посередній дошкою буде засувати від кінця до кінця. 29 А ці дошки пообкладаєш золотом, а каблучки їхні, на вкладання для зáсувів, поробиш із золота; і ці зáсуви пообкладаєш золотом. 30 І поставиш скинію згідно з приписами, як тобі показано на горі. 31 І зробиш завісу з блакіті, і пурпур, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробити її з херувимами. 32 І

повісь її на чотирох акаційних стовпáх, пообкладаних золотом, — гакі їх золоті, — на чотирох срібних підстáвах. 33 І повісь ту завісу під гачкáми, і внесеш туди за завісу ковчéга свідбóтства. І ця завіса буде відділяти вам між святиною й між Святé Святіх! 34 І покладеш те віко на ковчéга свідбóтства в Святому Святіх. 35 І поставиш стола назовні завіси, а свічникá — навпроти столу на боці скинії на південь, а стола поставиш на боці півночі. 36 І зробиш заслону входу скинії з блакіті, і пурпур, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. 37 І зробиш для заслони п'ять акаційних стовпів, і пообкладаєш їх золотом; гакі їх — золото; і виллеш для них п'ять мідяних підстáв.

27 І зробиш жéртвівника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжинá, і п'ять ліктів ширинá; квадратовий нехай буде той жéртвівник, а вишинá його — три лікті. 2 І поробиш роги його на чотирох кутáх його, — із нього нехай будуть роги його. І пообкладаєш його мідью. 3 І поробиш горшкí на зáпіування пóпулу з нього, і лопáтки його, і кропильницí його, і видéльця його, і його лопатки на вугіль. Для всього посуду його будеш уживати міді. 4 І зробиш для нього мідянú мерéжу роботою сítки, а над мережою зробиш чотири мідянí каблучки на чотирох кінцях його. 5 І покладеш її здолу під ліштву жéртвівника, і буде та мерéжа аж до половини жéртвівника. 6 І поробиш держакí для жéртвівника, держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх мідью. 7 І буде всунено держаки його в каблучки; і будуть ті держаки на двох боках жéртвівника при нóшенні його. 8 Порожнýвим усередні зробиш його з дощóк. Як показано було тобі на горі, так нехай зроблять. 9 І зробиш скинійне подвír'я. На південну сторону, на південь запони для подвír'я, — суканій віссон; довжина першій стороні сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстáв із міді — двадцять. Гакí тих стовпів та обручі їхні — сріblo. 11 І так само на сторону півночі вдовжину запони: довжинá — сто ліктів; а стовпів для нього — двадцять, а підстáв для них — двадцять, із міді. Гакí тих стовпів та обручі їхні — сріblo. 12 А ширинá подвír'я в сторону заходу: запони — п'ятдесят ліктів, а для них стовпів — десять, а їхніх підстáв — десять. 13 А ширина подвír'я в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 І на п'ятнадцять ліктів запони для боку; стовпів для них — три, і підстáв для них — три. 15 А для боку другого — п'ятнадцять ліктів запони; стовпів для них три, і підстáв для них — три. 16 А для брами подвír'я — заслона на двадцять ліктів із блакіті, і пурпур, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. Для них стовпів — чотири, і підстáв їхні — чотири. 17 Усі стовпі подвír'я поспінані навколо сріблом; їхні гакі — сріблó, а підстáви їхні — мідь. 18 Довжина подвír'я — сто ліктів, а ширина — скрізь п'ятдесят, а вишина — п'ять ліктів. Запони з суканого віссону,

а підстави стовпів — мідь. **19** Усі речі скінії — для всякої і служби в ній, усі кілкі її усі кілки подвір'я — мідь. **20** І ти накажеш Ізраїлевим синам, і нехай вони приносять тобі оливу з оливок, чисту, тобчену, для освітлення, щоб завжди горіла лямпáда. **21** У скіннії заповіту назовні зависі, що на свідоцтві, приготує її на запалення Аарон та сини його від вечора аж до ранку перед лицем Господнім. Це вічна постанова їхнім родам від Ізраїлевих синів!

28 А ти візьми до себе брата свого Аарона та синів його з ним, з-поміж Ізраїлевих синів, щоб він був священиком для Мене, Аарона, Надава, і Авігу, Елеазара та Ітамара, синів Ааронових. **2** І зробиш священні шати для брата свого Аарона на славу й красу. **3** І ти скажеш усім мудрорадим, що Я наповнив їх духом мудrosti, і вони зроблять Ааронові шати для посвячення його, щоб був священиком для Мене. **4** А оце ті шати, що вони зроблять: нагрудник, і ефóд, і верхню шату, і хітон плéтений, завій і пояс. І зробиш священні шати для брата свого Аарона та для синів його, щоб він був священиком для Мене. **5** І візьмуть вони золота, і блакиті, і пурпур, і червені та віссону, — **6** і зроблять ефóду з золота, блакиті, і пурпур, і червені та з віссону сúканого, — робота мистця. **7** Два злучені нараменники будуть у нього при обох кінцях його, і буде він сполучений. **8** А пояс мистецький його ефóду, що на нім, тієї ж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакиті, і пурпур, і червені та з сúканого віссону. **9** І візьмеш два бníкові камені, та й вирізьбиш на них імена Ізраїлевих синів, — **10** шість із їхніх імен на камені однім, а імення шості позалихи на камені другім, за їхнім нарòдженням. **11** Роботою різьбаря каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обоз каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх. **12** І положиш обидва камені на нараменниках ефóду, — камені пам'яти для Ізраїлевих синів. І буде носити Аарон їхні імення перед Божим лицем на обох плечах своїх на пам'ять. **13** А гнізда поробиш із золота. **14** І два ланцюгій зо щирого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. І даси ті плетені ланцюгій на гнізда. **15** І зробиш нагрудника сúдного, роботою мистця, як робота ефóду зробиш його, — із золота, блакиті, і пурпур, і червені та зі віссону сúканого зробиш його. **16** Квадратовий нехай буде він, зложений удвоє, — п'яд' довжина його, і п'яд' ширина його. **17** І понасаджуєш на ньому каменеве насáдження, — чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смарágd — ряд перший. **18** А ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс. **19** А ряд третій: опáль, агáт і аметист. **20** А четвертий ряд: хризоліт, і бníк, і берýл, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах. **21** А камені нехай будуть на імення дванадцяти Ізраїлевих синів, на імення їх; різьбою печатки кожен на імення його нехай будуть для дванадцяти родів. **22** І поробиш на нагруднику сукані ланцюгій плетеною роботою зо щирого золота. **23** І зробиш на нагруднику дві

золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кінцях нагрудника. **24** І даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **25** А два кінці двох шнурів даси до двох гнізд, і даси на нараменники ефóду спереду його. **26** І зробиш дві золоті каблúчки, і покладеш їх на двох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефóду, всерéдину. **27** І зробиш дві золоті каблучки, та й даси їх на обидва нараменники ефóду здóбу, спéреду його, при спolúченні його, над мистецьким поясом ефóду. **28** І прив'яжути нагрудника від каблучок його до каблучок ефóду блакйтною ниткою, щоб був на мистецькім поясі ефóду, — і не буде рухатись нагрúдник із-над ефóду. **29** І буде носити Аарон імена Ізраїлевих синів в сúднім нагруднику на серці своїм, як буде входити до святині, — на посвячесну пам'ять перед Господнім лицем. **30** І даси до судного нагрудника урім та туммім, — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господнім лицем. І буде завжди носити Аарон суд Ізраїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям. **31** І зробиш вéрхню шату для ефóду, усю блакітну. **32** І нехай буде в серéдині її отвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний отвір буде їй, — щоб їй не дертися. **33** І поробиш на подолку її гранáтові яблука з блакиті, і пурпуру та з червені, на подолку її навколо, і золоті дзвінки поміж ними навколо, — **34** золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шати навколо. **35** І нехай вона буде на Ааронові для слúження, і нехай буде чутий голос його при вході його до святині перед Господнім обличчям, і при виході його, — щоб йому не померти. **36** І зробиш квітку зо щирого золота, і вýрізьбиш на ній, як різьба печатки: „Святиня для Господа“. **37** І покладеш її на нитці з блакиті, і нехай вона буде на завбі, — на переді завою нехай буде вона. **38** І нехай буде вона на Аароновім чолі, і нехай носить Аарон гріх тієї святощі, що Ізраїлеві сини посвятять її для всіх своїх святих дарунків. І нехай вона буде завжди на його чолі на благовоління для них перед Господнім лицем. **39** І витчеш хіtona з віссону, і зробиш завоя з віссону, і зробиш пояса роботою гаптяrá. **40** І для синів Ааронових поробиш хіtoni, і поробиш їм поясі, і поробиш їм покриття голови на славу й красу. **41** І понадягаєш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. І помажеш їх, і рукоположиш їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священиками Мені. **42** І пороби їм ліньяну спíдню óдіж, щоб закрити тілесну наготу, — від стéгон аж до голінок нехай будуть вони. **43** І нехай будуть вони на Ааронові та на синах його при вході їх до скіннії заповіту, або при приході їх до жéртвника на слúження в святині, — і не понесуть вони гріха, і не помрутъ. Це вічна постанова йому та нащадкам його по ньому!

29 А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священиками Мені. Візьми

одного бичка молодого та два безвадні барани, 2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливою, і прісні коржі, помазані оливою, — із ліпшої пшеничної муки поробиш їх. 3 I покладеш їх до одного кошá, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барани. 4 A Аарона та синів його приведи до входу скинії умовлення, і обмишь їх водою. 5 I візьмеш шати та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шату, і в ефода, і в нагрудника, і оперéжеш його мистецьким поясом ефóду. 6 I наложиш завбóя на його голову, а на завíї даси вінцá святості. 7 I візьмеш оливу помáзання, і виллеш йому на голову, — та й помáжеш його. 8 I приведеш синів його, та й повибраєш їх у хітóни. 9 I попідпрéзуєш їх поясом, Аарона та синів його, і наложиш їм покриття голови, — і буде для них свящéнство на вічну постанову. I рукоположиш Аарона та синів його. 10 I приведеш бичка до скинії заповіту, і покладе Аарон та сини його руки свої на голову того бичка. 11 I зарéжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скинії заповіту. 12 I візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жертвівника пальцем своїм, а всю кров виллеш до основи жéртвівника. 13 I візьмеш увесь лій, що покриває нутрó, і сальникá на печінці, і обідві нирки та лій, що на них, та й спалиш на жéртвівнику. 14 A м'ясо бичка, і шкуру його та нечистоти його спалиш в огні поза табрòм, — це жертва за гріх. 15 I візьмеш одного барана, і нехай покладуть Аарон та сини його свої руки на голову того баранá. 16 I зарéжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покрóпиш жертвівника навкóло. 17 A того барана порозтинаeш на куски його, і віполошщ нутроці його та голінки його, і покладеш на куски його та на голову його. 18 I спалиш усього баранá на жéртвівнику, — це ціlopáлення для Господа, паhoщи любі, огнянá жертва, — для Господа вона. 19 I візьмеш другого барана, — і покладé Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 20 I зарéжеш того барана, і візьмеш крові його, та й даси на пíпку Ааронового вуха, і на пíпку правого вуха синів його, і на великий палець правої руки їхньої, і на великий палець їхньої правої ноги. I покропиш ту кров на жéртвівника навкóло. 21 I візьмеш із крові, що на жéртвівнику, і з оливи помáзання, та й покрóпиш на Аарона й на шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. I освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним! 22 I візьмеш із того барана лій та курдюкá, і лій, що покриває нутроці, і сальникá на печінці, і обідві нирки, і лій, що на них, і праве стегнó, бо це баран посвячення. 23 I один буханéць хліба, і один хлібний оливний калáч, і один коржик із кошá з прісним, що перед лицем Господнім. 24 I покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколихáеш його, як колихáння перед Господнім лицем. 25 I візьмеш його з їхньої руки, та й спалиш на жéртвівнику на ціlopáлення, на паhoщи любі перед Господнім лицем, — це огнянá жертва для Господа. 26 I візьмеш грудýну з барана

посвячення, що Ааронів, і поколихаєш її, як колихáння перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина. 27 I посвятиши грудýну колихáння та стегнó принoшеннia, що були колихані, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його. 28 I буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це принoшеннia. I буде воно принoшеннiam від Ізраїлевих синів і мирних їхніх жертов, — їхнє принoшеннia для Господа. 29 A свящéнні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помáзання в них і на рукоположення їх. 30 Сім день носитиме їх той із синів його, що буде священиком замість нього, що ввійде до скинії заповіту на слúження в святині. 31 I візьмеш барана посвячення, і звариш м'ясо його в святім місці. 32 I буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинії заповіту. 33 I поїдять вони те, чим окуплено їх на рукоположення їх, на посвячення їх. A чужий не буде їсти, — бо святість воно! 34 A якщо позостáнеться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде те іджене, бо святість воно! 35 I зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх. 36 A бичка, жертву за гріх, будеш споряджáти щоденно для окúplення. I будеш очищати жéртвівника, коли будеш чинити окúplений його. I помажеш його на його посвячення. 37 Сім день будеш складати окупа на жéртвівнику — й освятиши його, і стане той жéртвівник найсвятішим. Усе, що доторкнеться до жéртвівника, освятиться. 38 A оце те, що будеш споряджáти на жéртвівнику: ягнята, однорічного віку, двое на день — зáвжди. 39 Одне ягня спорядиш уранці, а друге ягня спорядиш під вечір. 40 I десятину ефи пшеничної муки, мішаної в товченій оливі, чверть гіну, і на ліття чверть гіну вина на одне ягня. 41 A ягня друге спорядиш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плінну її спорядиш йому, — на паhoщи любі, огнянá жертва для Господа, — 42 стало ціlopáлення для ваших поколінь при вході до скинії заповіту перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там. 43 I буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і це місце буде освячене Моею словою. 44 I освячу скинію заповіту, і жéртвівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священиками Мені. 45 I буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом. 46 I пізнають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського краю, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

30 I зробиш жéртвівника на кадíння кадíла, — з акаційного дерева зробиш його. 2 Lікоть довжинá його, і лікоть ширинá його, — квадратовий нехай буде він, а два лікті вишинá його. З нього виходитимуть рóги його. 3 I пообкладаєш його щирим золотом, — дах його та стіни його навкóло, та рóги його. I

зробиш йому вінця золотого навколо. 4 I дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде це на вкладання для держаків, щоб ними носити його. 5 I поробиш держаки з акаційного дерева, і пообкладаеш їх золотом. 6 I поставиш його перед завісю, що над ковчегом свідоцтва, перед віком, що на свідоцтві, яким Я буду тобі об'являтися там. 7 I буде Аарон кадити на ньому кадило пахощів щоранку, — коли він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його. 8 I при запаленні лямпадок під, вечір він буде кадити його. Це постійне кадило перед Господнім лицем на вашій покоління! 9 Не запалите на ньому чужого кадила, ані цілопалення, ані жертви хлібої, і жертви рідинної не будете лiti на ньому. 10 I складé Аарон єкупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році дня Окуплення складé він єкупа на нього на вашій покоління. Це найсвятіше для Господа!“ 11 I промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Коли будеш робити перелік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лічити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господеві при переліку їх, — і не буде між ними моровиці при переліку їх. 13 Още дасть кожен, що переходить на переліку: половину шекля, на міру шеклем святіні, — двадцять ґер той шекель; половина цього шекля — принішенння для Господа. 14 Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть принішенння для Господа. 15 Багатий не побільшить, а вбогий не зменшить від половини шекля, даючи принішенння Господеві для складання єкупу за вашій душі. 16 I візьмеш гроши єкупу від Ізраїлевих синів, та їх даси їх на роботу скинії заповіту. I буде воно Ізраїлевим синам на пам'ять перед Господнім обличчям для окуплення за вашій душі“. 17 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 18 „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на вмивання. I поставиш її між скинією заповіту й між жертвівником, і наллеш туди води. 19 I будуть Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої. 20 Коли вони входитимуть до скинії заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жертвівника на сліження, щоб спалити огняну жертву для Господа. 21 I будуть вони вмивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. I буде це для них вічна постанова, — для нього й для нашадків його на їхній покоління!“ 22 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 23 „А ти візьми собі найкращих пахощів: самотечної мірри п'ять сотень шеклів, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят, 24 і касії п'ять сотень шеклів на міру шеклем святині, та гін олівкової оліви. 25 I зробиш її миром святого помазання, масть складену, робота робітника масти. Це буде миро святого помазання. 26 I намастиш ним скинію заповіту, і ковчега свідоцтва, 27 і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертвівника кадила, 28 і жертвівника цілопалення та всі речі його, і

вмивальницю та підставу її. 29 I освятиш їх, і стануть вони найсвятішим, — усе, що доторкнеться до них, освятиться! 30 I помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослуження Мені. 31 А до синів Ізраїлевих будеш говорити, кáжучи: Це буде Мені миро святого помазання на ваші покоління. 32 На людське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святыня воно, воно буде святыня для вас! 33 Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витягти із народу свого!“ 34 I промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі пахощів: бальзаму, і оніху, і хелбану, пахощів, та чистого ладану, — кожне буде в рівній частині. 35 I зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, посолене, чисте, святе. 36 I зітреш із неї надрібно, і даси з неї перед обличчям свідоцтва в скинії заповіту, що Я буду являтися тобі там, — це буде найсвятіше для вас! 37 А кадило, що зробите, за постановою про нього це зробите собі, — воно буде тобі святість для Господа! 38 Кожен, хто зробить, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витягти із народу свого!“

31 I промовив Господь до Мойсея, говорячи: 2 „Дивися, — Я покликав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного племени, 3 і напівнину його Духом Божим, мудрістю, і розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи, 4 на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, 5 і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дерева, щоб робити в усій роботі. 6 I Я ото дав із ним Оголіява, Ахісамахового сина, Данового племени. А в серце кожного мудросердого Я дав мудрість, — і зроблять вони все, що Я наказав був тобі: 7 скинію заповіту, і ковчега для свідоцтва, і віко, що на ньому, і всі скинійні речі, 8 і стола та речі його, і чистого свічника та всі речі його, і жертвівника кадила, 9 і жертвівника цілопалення та всі речі його, і вмивальнницю та підставу її, 10 і шати служебні, і шати священні для священика Аарона, і шати синів його на священнослуження, 11 і оливу помазання, і запашне кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зроблять“. 12 I промовив Господь до Мойсея, говорячи: 13 „А ти промовляй Ізраїлевим синам, говорячи: Тільки суботи Мої будете пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви пізнали, що Я — Господь, що освячує вас! 14 I будете пильнувати суботу, бо вона святість для вас. Xto опоганить її, той конче буде забитий, бо кожен, хто робить у ній роботу, то буде стята душа та з-посеред народів її! 15 Шість день буде робитися праця, а дня сьомого — субота відпочинку від праці, святість для Господа. Кожен, хто робить роботу за суботнього дня, той конче буде забитий! 16 I будуть Ізраїлеві сини додержувати суботу, щоб зробити суботу вічним заповітом для своїх поколінь. 17 Це знак навіки поміж

Мною та поміж Ізраїлевими синами, бо шість день творив Господь небо та землю, а дня сьомого — перервав працю та спочив". **18** І дав Він Мойсéєві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві табліці свідоцтва, табліці кам'яні, писані Божим пальцем.

32 І побачив нарбóд, що загаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався нарбóд проти Аарона, та й сказали до нього: „Устань, зроби нам богів, що бúдуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому". **21** сказав їм Аарон „Поздіймайте золоті серéжки, що в ушах ваших жіноч, ваших синів та дочок ваших, і поприносьте до мене". **3** І ввесь нарбóд поздіймав з себе золоті серéжки, що в їхніх ушах, та й познóсили до Аарона. **4** І взяв він це з їхньої руки, і вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: „Оце твої боги, Ізраїль, що вивели тебе з єгипетського краю!" **5** І побачив це Аарон, і збудував жертівника перед ним. І клинув Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!" **6** І повставали вони взаутра рано вранці, і принесли ціlopáлення, і привели мируні жертву. І засів нарбóд до їдí та до питтý, і встали бáвітися. **7** А Господь промовляв до Мойсея: „Іди, зійди, бо зіпсувся нарбóд твій, якого ти вивів із єгипетського краю. **8** Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїль, що вивели тебе з єгипетського краю!" **9** І промовив Господь до Мойсея: „Я бачив нарбóд твой, і ось нарбóд — твердоший він! **10** А тепер залиши Мене, — і розпáлиться гнів Мій на них, і Я вінищу їх, а тебе зроблю великим нарбóдом". **11** І Мойсей став благати лицé Господа, Бога свого, та й сказав: „Нáшo, Господи, розпáлюється гнів Твій на народ Твій, якого Ти випровадив з єгипетського краю силою великою та міцною рукою? **12** Нáшo будуть казати єгíтьяни, говорячи: На зле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горáх, та щоб винищити їх з повéрхні землї?. Вернися з рóзпалу гніву Свого, та й відверні зло від Свого нарбóду! **13** Згадай про Авраама, Ісака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помнóжу ваших нащáдків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащáдкам, — і вони посéдуть навíki". **14** І відвернів Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своєму народобóvi. **15** І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві табліці свідоцтва, писані з обох їхніх сторін, — звідси й звідти вони були писані. **16** А табліці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, вýрізблene на табліцях. **17** І почув Ісус голос нарбódu, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик бóю в табóру!" **18** А той відкзав: „Це не крик сили перемóжців і не крик слабости переможених, — я чую голос спíву!" **19** І сталося, коли він набlíзився до табóру, то побачив теля те та тáнці... І розпалився гнів Мойсéєв, і він кинув

табліці із рук своїх, — та й розторбщив їх під горою!. **20** І схопíв він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолов, аж став порох І розсíлав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих. **21** І сказав Мойсей Ааронові: „Щó вчинив тобі нарбóд цей, що ти гріх великий навів на нього?" **22** А Аарон відкzав: „Нехай не запáлиться гнів моого пана! Ти знаєш нарбóд цей, що він у злому. **23** І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому. **24** І сказав я до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля". **25** І побачив Мойсей народ, що незагнúзданий він, бо Аарон розгнузdáv його на гáньбу поміж їхніми ворогами. **26** І став Мойсей у брамі табóру й сказав: „Хто за Господа — до мене!" І зібралися до нього всі Левіїні сини. **27** І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припашті кожен меча свого на стегнó своє, перейдіть, і верніться від брами до брами в табóрі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен більшнього свого". **28** І зробили Левіїні сини за словом Мойсéєвим. І впalo з нарбódu того дня близько трох тисяч чоловіка. **29** І сказав Мойсей: „Освятіть сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благословéння". **30** І сталося назавтра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрíшили великим гріхом, а тепер зійдú я до Господа, — може складу окúплення за ваш гріх". **31** І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрíшив цей нарбód великим гріхом, — вони зробили собі золотих богів! **32** А тепер, коли б Ти пробачив ім їхній гріх! А як нí, — витри мене з книги Своєї, яку Ти написав". **33** І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрíшив Мені, того витру із книги Своєї. **34** А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангол піде перед лицем твоїм. А в день карі Моеї — покараю їх за їхній гріх! **35** І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

33 І говорив Господь до Мойсея: „Іди, вийди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нащáдкам твоїм дам його, **2** і пошло перед лицем твоїм Ангола, і попрограмою ханаанеянина, амореянина, і хítteянина, і періззейнина, хíввеянина, і евuseянина, — **3** до краю, що тече молоком та медом, бо Я не пíдú серед тебе, — бо ти народ твердоший, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі". **4** І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздоби. **5** Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердоший, — якщо одну хвилину пíдú серед тебе, то вýгублю тебе! Тож тепер здíйми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчинíо тобі". **6** І поздіймали Ізраїлеві сини свої оздоби під горою Хорíв. **7** А Мойсей узяв намéта, та й нап'яв його поза табóром, далеко від табóру, і

назвав його: скинія заповіту. I бувало, — кожен, хто шукав Господа, входив до скинії заповіту, що поза табором. 8 I бувало, коли виходив Мойсей до скинії, то підбівся ввесь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися за Мойсеем, аж поки він не входив до скинії. 9 I бувало, коли входив Мойсей до скинії, то сходив стовп хмари, і ставав при вході скинії, та Й говорив Бог із Мойсеем. 10 I ввесь нарód бачив стовп хмари, що стояв при вході скинії. I ввесь народ підбівся, та Й вклонялися, кожен при вході намету свого. 11 I говорив Господь до Мойсея лице в лиці, як говорити хто до друга свого. I вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини скинії. 12 I сказав Мойсей до Господа: „Дивися, — Ти говориш мені: Випровади цей нарód, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. А Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх. 13 Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені дорогу Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. I побач, бо цей люд — то народ Твій“. 14 A він відказав: „Сам Я підú, — і введу тебе до відпочинку“. 15 I сказав він до Нього: „Коли Сам Ти не підеш, то не виводь нас ізівдси. 16 Бож чим тоді пізнається, що знайшов милість в очах Твоїх я та нарód Твій? Чи ж не тим, що Ти підеш із нами? I будемо вірізнені я та народ Твій від кожного народу, що на поверхні землі“.

17 I промовив Господь до Мойсея: „Також цю річ, про яку говорив ти, зробліо, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“. 18 A він відказав: „Покажи мені славу Свою!“

19 I він промовив: „Я переведу все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім ім'ям перед тобою. I Я помилую, до кого милостівий, і змилосерджуся, до кого милосердний!“

20 I він промовив: „Ти не зможеш побачити лица Могó, — бо людина не може побачити Мене — і жити“. 21 I промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі. 22 I станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщу Тебе в щілині скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейдú. 23 A здійму руку Свою, — і ти побачиш Мене ззаду, а обличчя Мое не буде видімé“.

34 I промовив Господь до Мойсея: „Витеши собі дві кам'яні табліці, як перші, і Я напишу на цих табліцях слова, що були на перших табліцях, які ти розшиб. 2 I приготовся на рано. I вийдеш рано вранці на гору Сінáй, і станеш Мені там на верхів'ї горі. 3 A з тобою ніхто не вийде, і на всій горі нехай нікого не буде видно. I також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гори“. 4 I витесав він дві кам'яні табліці, як перші. I встав Мойсей рано вранці, та Й вийшов на гору Сінáй, як Господь звелів був йому. I взяв він у руку свою дві табліці кам'яні. 5 A Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та Й покликав ім'ям Господа. 6 I перейшов Господь перед лицем його, та Й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і

милостівий, довготерпелівий, і многомилостівий та правдивий, 7 що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх, та певне не вважає чистим винуватого, бо карає провину батьків на дітях, і на дітях дітей, і на третіх, і на четвертих поколіннях“. 8 I Мойсей поквапно вклонився до землі, і впав, 9 та Й сказав: „Якщо я знайшов милість в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо нарód цей твердошій. I Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зроби нас спàдком Своїм“. 10 A він відказав: „Ось Я складаю заповіта перед усім нарòдом твоїм. Я чинитиму чуда, які не були творені на всій землі і в жодного нарòду. I побачить увесь народ, серед якого ти знаходишся, чин Господній, що Я чиню його з тобою, — який він страшний! 11 Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореяніна, і ханаанеяніна, і хittеяніна, і періззейніна, і хіввеяніна, і евусеяніна. 12 Стережися, щоб не склав ти умобі з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став пàсткою серед тебе. 13 Bo vi їхні жертівники поруйнуете, а їхні камінні стовпí для богів поторощите, а їхні дерева святі повирубуете. 14 Bo не будеш ти кланятись богові іншому, бо Господь — ревнівий ім'я Його, Бог ревнівий Він! 15 Щоб не склав ти умови з мешканцем краю, як будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і будуть богам своїм жертви приносити, то якщо він покличе тебе, то ти не будеш їсти із жертви його. 16 I не візьмеш із дочок його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і вчинять розпùсниками синів твоїх вслід за богами своїми. 17 Литих богів не зробиш собі. 18 Будеш виконувати свято Опрісноків. Сім день будеш їсти опрісноки, що Я наказав був тобі на умовлений час місяця авіва, бо в місяці авіві ти вийшов з Єгипту. 19 Усе, що відкриває утрóбу — то Мое, як і всяка твоя худоба, що є самець, відкриття утроби вола та вівці. 20 A відкриття утроби осла викупиш ягнім. A якщо його не викупиш, то заб'еш його, зламавши шию. Кожного перворòдного з синів твоїх викупиш. I не будуть являтися перед обличчя Мое з порожньою рукою. 21 Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочинеш від праці; в брòї та жживá спочинеш від праці. 22 I свято тижнів зробиш собі, і первоплòду жжив пшениці, і свято збору врожаю під кінець року. 23 Тричі в році вся чоловіча стат' буде являтися перед лицем Владики Господа, Бога Ізраїлевого. 24 Bo Я віженну людей перед лицем твоїм, і розширю границю твою, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лицем Господа, Бога твого, тричі в році. 25 Не будеш приносити на квáшенім крові жертви твоєї, і не переночує до рана святкóва жертва Пасхи. 26 Початок первоплòдів твоєї землі принесéш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері“. 27 I промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі словá, бо згідно з цими словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем“.

28 І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не єв і води не пив. І написав на табліцях слова Заповіту, — Десять Заповідей. **29** І сталося, коли східив Мойсей з гори Сінай, — а обідні табліці свідоцтва в Мойсеєвій руці при сході його з гори, — що Мойсей не знов, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним. **30** І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойселя, — аж ось лице його променіло, і вони боялися підійти до нього! **31** І кликнув до них Мойсей, і звернулися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них. **32** А потім попідходили всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Сінай. **33** І скінчів Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покривало. **34** А коли Мойсей вхідив перед Господнє лицезріння, то здіймав покривало аж до самого виходу. І він вихідив, і говорив до Ізраїлевих синів, що було наказано йому. **35** І бачили Ізраїлеві сини лицезріння Мойсея, — що променіло лице Мойсея. І Мойсей знов накладав покривало на лице своє аж до відходу свого, щоб говорити з Ним.

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити. **2** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен, хто робитиме працю в нім, буде забитий! **3** Не розпаліте огню за суботнього дня по всіх ваших осадах“. **4** І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, кάжучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи: **5** Візьміть від себе принішенння для Господа. Кожен за щедрим серцем своїм принесе його, принішенння Господнє: золото, і срібло, і мідь, **6** і блакитъ, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козину, **7** і начервоно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаційні дерева, **8** і оливу на освітлення, і паході на оливу помазання, та паході на кадило, **9** і каміння оніксове, і каміння на оправу до ефоду й до нагрудника. **10** А кожен із вас мудросердий прийде та зробить, що наказав був і Господь: **11** скінію внутрішню та її намета зовнішнього, і покріття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її; **12** ковчega, і держаки його, віко й завісу заслони; **13** стола, і держаки його, і всі речі його, і хліб показний; **14** і свічника освітлення, і речі його, і лямпадки його, і оливу освітлення; **15** і жертівника кадило, і держаки його, і оливу помазання, і кадило паходів та заслону входу і при вході; **16** жертівника цілопалення, і мідяну його сітку, держаки його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; **17** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я; **18** кілки скінії, і кілки подвір'я та шнури їхні; **19** і шати служебні на служення в святині, священні шати для священика Аарона, та шати синів його, на священнослуження“. **20** І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея. **21** І приходили кожен чоловік, кого вело серце його, і кожен, кого

дух його чинив щедрим, і принісали принішенння Господнє для роботи скіннії заповіту, і на кожну працю його, і на священні шати. **22** І приходили ті чоловіки з жінками, кожен щедросердий, і принісали гачка, і носову сережку, і пурпур, і сережку, всяки золоті речі, та все, що людина принісала, як золото принішенння для Господа. **23** І кожна людина принесла, що хто мав: блакитъ, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві. **24** Кожен, хто жертвував срібне та мідяне принішенння, принісив Господнє принішенння, і кожен, хто мав, попринісали акаційне дерево, на всяке зайняття коло тієї роботи. **25** І кожна мудросерда жінка пряла руками своїми, і принісала пряжу: блакитъ, і пурпур, і червень, і віссон. **26** І всі жінки, кого вело їхнє серце, пряли козину вовну. **27** А начальники попринісали каміння оніксу, і каміння встановлення для ефоду та для нагрудника, **28** і паході, і оливу на освітлення, і для оливи помазання, і для запашного кадила. **29** Кожен чоловік та жінка, кого їхнє серце схиляло приністи для кожної праці, яку Господь наказав робити рукою Мойсея, — Ізраїлеві сини принісали добровільний дар для Господа. **30** І сказав Мойсей до Ізраїлевих синів: „Дивіться, — Господь назавав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного роду. **31** І напівнів його Духом Божим, мудрістю, розумуванням, і знанням, і здібностю до всякої роботи **32** на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, **33** і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дерева, щоб робити в усякій мистецькій роботі. **34** І вклав в його серце, щоб навчав, він і Оголіяв, син Ахісамаха, Дáнового племені. **35** Він напівнів їх мудрістю серця, щоб робили вони всяку роботу обрібника, і мистця, і гаптівника в блакиті, і в пурпурі, і в червені, і в віссоні, і ткача, що роблять усяку роботу й задумують мистецькі речі.

36 І зробить Бецал'їл та Оголіяв, та кожен мудросердий чоловік, кому Господь дав мудрості та розсудку, щоб уміти зробити кожну працю роботи в святині на все, що Господь наказав був. **2** І покликав Мойсей Бецал'їла та Оголіява, та кожного мудросердого чоловіка, кому Господь подав мудрість у серце, кожного, кого вело серце зблизитися до тієї праці, щоб зробити її. **3** І взяли вони від Мойсея все принішенння, що познісили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще принісали до нього щоранку добровільного дара. **4** І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять, **5** і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить більше, ніж потрібно булó для праці, яку Господь звелів був зробити“. **6** І Мойсей наказав проголосити в таборі, говорячи: „Ні чоловік, ні жінка нехай не роблять уже нічого на принішенння для святині“. І був стриманий народ від принісів. **7** А наготовленого було досить для кожної праці, щоб зробити її, і ще

зоставалось. 8 І зробили кожен мудросердій із тих, що робили скинійну працю: десять покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою він поробив їх. 9 Довжинá одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширинá одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна. 10 І поспинáв він п'ять покривал одне до бдного, і п'ять інших покривал поспинав одне до бдного. 11 І поробив він блакитні петельки на краю одногó покривала з кінця в спинánni. Так само зробив на краю кінцевого покривала в спинánni другім. 12 П'ятдесят петельок зробив він у покривалі однім, і п'ятдесят петельок зробив він на кінці покривала, що в другім спинánni. Ті петельки протилеглі одна до однієї. 13 І зробив він п'ятдесят золотих гачків, і поспинáв ті покривала одне до бдного тими гачками, — і стала одна скинія. 14 І зробив він покривала з вовни козиної до намета над внутрішньою скинією, — одинадцять покривал зробив таких. 15 Довжинá одного покривала — тридцять ліктів, а ширинá одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. 16 І поспинáв він п'ять покривал осібно, а шість тих покривал осібно. 17 І поробив він п'ятдесят петельок на краю кінцевого покривала в спинánni, і п'ятдесят петельок поробив на краю покривала другого спинánnia. 18 І зробив він п'ятдесят мідяних гачків на спинánnia скинії, щоб стала вона одна. 19 І зробив він накриття для скинії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 20 І поробив він для скинії стоячі дошки з акаційного дерева. 21 Десять ліктів довжинá дóшки, і лікоть і півліктя ширинá однієї дóшки. 22 В одній дóщці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так він поробив усі дошки скинії. 23 І поробив він дошки для скинії, — двадцять дощók на бік південний, на південь. 24 І сорок срібних підстав поробив він під тими двадцятьма дошками, — дві підставі під однією дошкою для ручок її, і дві підставі під дошкою другою для двох ручок її. 25 А для другого боку скинії, у бік півночі — зробив він двадцять дощók. 26 І для них сорок срібних підстав, — дві підставі під одну дошку, і дві підставі під дошку другу. 27 А для заднього боку скинії на захід зробив він шість дощók. 28 І дві дошки зробив він для скинійних кутів на заднього бока. 29 І були вони поєднані здолу, і разом були вони поєднані на верху її до однієї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох кутів. 30 І було вісім дощók, а їхні підстави зо срібла, — шіснадцять підстав: по дві підставі під одну дошку. 31 І зробив він засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку скинії, 32 і п'ять засувів для дощок другого боку скинії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. 33 І зробив він середнього засува, щоб засувати по серéдині дощок від кінця до кінця. 34 А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхні, на вкладáння для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом. 35 І зробив він завісу з блакиті, і пурпуру, і

червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. 36 І він зробив для неї чотири акаційні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири срібних підставі. 37 І зробив він заслону для входу скинії з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. 38 А стовпí її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхі та їх обручі золотом; а підстави їхні — п'ять із міді.

37 І зробив Бецал'їл ковчéга з акаційного дерева, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширини його, і лікоть і пів вишина його. 2 І пообкладав він його щирим золотом зсерéдини та іззобні. І вінця золотого зробив навколо над ним. 3 І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох кутах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його. 4 І він поробив держаки з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом. 5 І він повсóував ці держаки в каблучки на боках ковчéгу, щоб носити ковчega. 6 І віко зробив зо щирого золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширини його. 7 І зробив два золоті херувими, — роботою кутою зробив їх з обох кінців віка. 8 І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його. 9 І були ті херувими з простягненими дотори крилами, і затінювали своїми крилами над віком, а їхні лиця — одне до бдного; до віка були схýлені лиця тих херувимів. 10 І зробив він стола з акаційного дерева, — два лікті довжина його, і лікоть ширини його, і лікоть і пів вишина його. 11 І пообкладав його щирим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо, і зробив вінця золотого навколо для ліштви його. 13 І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 14 При ліштві були ті каблучки, вкладáння для держаків, щоб носити стола. 15 І поробив він ті держаки з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб носити стола. 16 І поробив він ті речі, що на столі: миски його, і кадильниці його, і кухлі його та чаші його, що ними літо, — золото щире. 17 І зробив він свічника зо щирого золота, — роботою кутою зробив він того свічника. Стовп його, і рамéна його, келихи його, гудзі його квіти його — виходили з нього. 18 І шість рамен виходило з боків його, — три рамені свічника з одніого боку його, і три рамені свічника з другого боку його. 19 Три келихи мигдалоподібні в однім рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другім, гудзь і квітка. Так на шести раменах, що виходять із свічника. 20 А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квітки його. 21 І гудзь під двома раменами з нього, і гудзь під другими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шести рамен, що виходять із свічника. 22 Їхні гудзі та їхні

рамéна виходили з нього. Увесь він — одне куття щирого золота. 23 І зробив він сім лямпадок до нього; а його щíпчики та його лопатки на вугіль — зо щирого золота. 24 З таланту щирого золота зробив він його та всі його речі. 25 І зробив він кадильного жéртвника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширини його, квадратовий, а два лікті вишина його. З нього були його роги. 26 І пообкладав він його щирим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив. 27 І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладáння для держаків, щоб ними носити його. 28 І держаки поробив із акаційного дерева, і золотом пообкладав їх. 29 І зробив він миро святого помáзання, і чисте кадило паxoщів, — робота робітникá масти.

38 І зробив він жéртвника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратовий, а вишина його — три лікті. 2 І поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. І пообкладав його міddю. 3 І він поробив усі речі жéртвника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді. 4 І мерéжу зробив він із міді для жéртвника роботою сітки, під лиштув його здолу до половини його. 5 І вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладáння для держаків. 6 І поробив він держаки з акаційного дерева, і пообкладав їх міddю. 7 І повсouував він ті держаки в каблучки на боках жéртвника, щоб ними носити його. Порожнявим усерéдині зробив його з дощók. 8 І зробив він умивальницю з міdі та пídstavu її з міdі, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході скіннї заповіту. 9 І зробив він подвír'я. На пívdénnу стóрону, на пólудéнь запони того подвír', — суканий вísson, сто ліктів. 10 А стовpіv для нього — двадцять, а їхніх pídstav із міdі — двадцять. Гаки tих стovpіv та обручі їхні — срíblo. 11 А в сторону pívnocí — сто ліктіv; стovpіv для них — двадцять i pídstav для них — двадцять, iз міdі. Гаки tих stovpіv та обручі їхні — срíblo. 12 А в сторону záxodu, — запони, píyatdesát líktív; stovpіv для них — deсять, i pídstav для них deсять. Гаки tих stovpіv та обручі їхnі — sрíblo. 13 А в сторону péredu, сходу, — píyatdesát líktív. 14 Запони до bóku — píyatnadçaty líktív; stovpіv для них — tri, i pídstav для них — tri. 15 A для другого boku з цíeї j з tíeї stóroni бrami подvír'я — запони na píyatnadçaty líktív; stovpіv для них — tri, i pídstav для них — tri. 16 Bсi запони подvír'я nавколо — vísson cukanij. 17 A pídstavи для stovpіv — míd, gаки stovpіv та обручі їхnі — sрíblo. A obklad verxhí iх — sрíblo, i вони — всi stovpіv подvír'я — pospínni sрíblom. 18 A zaslona бrami подvír'я — rобота гаптivnika: blakit, i purpur, i cherven, ta sukanij vísson; i dwadzat líktív довжина його, i píyda ширина його, skladeniy udvoe. 19 I ponasádjivali na nyomu chotiri ridi камenya. Rяд:

запонам подvír'я. 19 A stovpіv для них — chotiri, i pídstav для них — chotiri, iз míd. Gаки iх — sрíblo, i obklad verxhí iх ta їхnіх obrucuiv — sрíblo. 20 A всi kílki для skinii i для подvír'я nавколо — míd. 21 Oце perelik skinii, skinii svidoçtva, quo був obrahanovaniy na prikaz Moysesa, — za dopomogoou Levitiv píd rukoou Itamara, sina Aarona, svyaçhennika. 22 A Beçal'íl, sin Uríja, sina Xura, Yuðinogo plemeni, porobiv use, quo Gosподь nakanav buv Moysesovi. 23 A z nim Ogoljáv, sin Axísamahív, Danovogo plemeni, obróbluvach, i misteçc, i gaptvnik blakittu, i purpurom, i chervennu, i vissonom. 24 Use zoloto, vjite dla praci u súi róboti svyatini, to bulo zoloto kolixhania, — dwadzat i dev'jat talantiv ta sím сотень i triidzat shekliv na miru sheklem svyatini. 25 A sríblo polichenih u gromadí muživ — sto talantiv ta tischa, i símсот i símdesiat i píyta shekliv na miru sheklem svyatini, 26 na голову beka, cebto polovina sheklia na miru sheklem svyatini dla koñkogo, kto perehodiv pri pereliku víd viku dwadzat likti i vište, — dla shostisot tischa i troya tischa i píyatistot i píyatidesati. 27 I bulo sto talantiv sríbla na vídliitý pídstav svyatini ta pídstav завisi, — сотня pídstav na сотню talantiv, talant na pídstavu. 28 A z tischa i semisot i semidesati i píyat shekliv porobiv vín gaki dla stovpív, i poobkladav iñhni verxhí ta pospináv iñh. 29 A míd koliixanía bulo símdesiat talantiv ta dví tischa i chotiriista shekliv. 30 I porobiv vín iñh pídstavu vñodu skinii zapovítu, i жértvnika mídjanego, i його mídjanu merежu, ta всi rечі жértvnika, 31 i pídstavu podvír'ya nавколо, i pídstavu brami podvír'ya, i skinii kílki, i всi kílki podvír'ya nавколо.

39 A z blakit i purpuru ta cherveni porobili voni slujbovi shati dla slúžheniya v svyatini. I porobili svyaçhenni shati, quo voni dla Aarona, jak Gosподь nakanav buv Moysesovi. 2 I zrobiv vín ephóda z zolota, blakiti, i purpuru, i cherveni ta z sukanij víssunu. 3 I povibivali voni zolotí blyaxi, ta j nastrigli nitbok na robotu sered blakiti, i sered purpuru, i sered cherveni, i sered víssunu, — rlobota mistcä. 4 Vonи zrobili dla nýgo zluchení na ramenniki, na обох kínczakh його vín buv spolúchennyj. 5 A pojas misteçckij dla nakladánnia ephódu, quo z nim z'édnaniy i odnákovogo z nim virobu, — zoloto, blakit, i purpur, i cherven, i sukanij vísson, jak Gosподь nakanav buv Moysesovi. 6 I porobili voni kamén onískov, otochení zolotimi ghízdam, výrízbleni rízbyo печatki, z iménami Izrailevikh siniv. 7 I vín iñh poklav na ephodov na ramenniki, — kamén na pam'jat'ya dla Izrailevikh siniv, jak Gosподь nakanav buv Moysesovi. 8 I zrobiv vín nágrudnika, rlobota mistcä, jak rlobota ephodu, — zoloto, blakit, i purpur, i cherven, i sukanij vísson. 9 Kvadratoviy vín buv, skladeniym udvoe zrobili nágrudnika, — píyda довжина його, i píyda ширина його, skladeniy udvoe. 10 I ponasádjivali na nyomu chotiri ridi каменya. Rяд:

рубін, топáz і смарágд — ряд перший. **11** А ряд другий: карбúнкул, сапфір і яспіс. **12** А ряд третій: опál, агáт і ametýst. **13** А четвертий ряд: хризоліт, бñїк і берél, — вони вставлені золотими насадами в своїх гніздах. **14** А камені ті — на імення дванадцятьох Ізраїлевих синів вони, на імення їх; різьбою печатки кожен на ім'я його для дванадцяті племен. **15** I поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. **16** I зробили вони два золоті гнізда та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника. **17** I дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **18** А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нараменники ефоду спереду його. **19** I зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на край його, що до сторони ефоду, всерéдину. **20** I зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нараменники ефоду здолу, спéреду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. **21** I прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецькім поясі ефоду, — і не буде рóхатись нагрудник із над ефоду, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** I зробив він шáту для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну. **23** А отвір шáти в серéдині її, як отвір пánцера; край отвóру її обрамований навколо, — щоб не дéртися її. **24** I поробили вони на подóлку шáти гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з суканої червені. **25** I поробили дзвінкі зо щирого золота, і дали ті дзвінки поміж гранатові яблука на подóлку шáти навколо, поміж ті гранатові яблука, — **26** дзвінок і гранатове яблуко, дзвінок і гранатове яблуко на подóлку шáти тієї навколо, на слúження, як Господь наказав був Мойсеєві. **27** I поробили вони хítóни з вíссону, робота ткача, для Аарона та для синів його, **28** і завóя з вíссону, і шапкí накриття з вíссону, і льняна спíдня óдіж із сukanого вíссону, і пояса з сukanого вíссону, **29** і блакиті, і пурпур та з червені, робота гаптяря, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** I зробили квітку, вінця святості, зо щирого золота, і написали на нім письмом різьби печатки: „Святість для Господа“. **31** I далí на нім блакитну нитку, щоб булá на завóї згори, як Господь наказав був Мойсеєві. **32** I скінчíлася вся робота скінії, скінії заповіту. I зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили вони. **33** I познóсили вони до Мойсея скінію внутрішню, намета зовнішнього та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпи її та пídstави її, **34** і накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завíсу заслони, **35** ковчега свíдоцтва, і держаки його, і вíко, **36** стола, усі речі його, і хліб показний, **37** чистого свíчника та лямпадки його, лямпадки розстáвлени, та всі речі його й оливу освітлення, **38** і золотого жертвінника, миро помáзання, і запашнé кадило, і завíсу при вході скінії, **39** мідяного жертвінника, і його мідяну мережку, держаки його, і всі речі його,

умивальницю та пídstavu її, **40** запони подвír'я, стовпи його, і пídstavи його, і заслону для брами подвír'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в скінії, у скінії заповіту, **41** службóvi шати для слúження в святині, священні шати священика Аарона, і шати синів його для священнослúження. **42** Усе так, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу. **43** I побачив Мойсеj усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. I поблагословив їх Мойсеj!

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для скінії заповіту. **3** I поставиш там ковчега свíдоцтва, і закрішиш ковчега завíсою. **4** I внесеш стола, і порозкладаеш належне йому; і внесеш свíчника, і запалиш його лямпадки. **5** I поставиш золотого жертвінника для кадила перед ковчегом свíдоцтва; і повíсиш заслону входу скінії. **6** I поставиш жертвінника цílopáлення перед входом скінії, скінії заповіту. **7** I поставиш умивальницю між скінією заповіту та між жертвінником, і даси туди води. **8** I поставиш подvír'я навколо, і даси заслону брами подvír'я. **9** I вízьмеш миро помáзання, та й помáжеш скінію та все, що в нíй, і освáтиш її та всі речі її, — і стане вона святістю. **10** I помажеш жертвінника цílopáлення та всі речі його, і освáтиш жертвінника, — і стане жертвінник Найсвятішим. **11** I помажеш умивальницю та пídstavu її, — і освáтиш її. **12** I привédesh Аарона та синів його до входу скінії заповіту, та й обмиеш їх водою. **13** I зодягнеш Аарона в священні шати, і помажеш його, і освáтиш його, — і він буде священнослужити Мені. **14** I привédesh синів його, і позодягаеш їх у хítони. **15** I помажеш їх, як помазав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. I станеться, що помáзання їх буде на них на вічне свящеñство, на їхні покоління!“ **16** I зробив Мойсеj усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив. **17** I сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена скінія! **18** I поставив Мойсеj скінію, і дав пídstavи її, і поклав дошки її, і дав засови її, і поставив стовпи її. **19** I розтягнув намета над внутрішньою скінією, і поклав скінійне накриття на неї згорí, як Господь наказав був Мойсеєві. **20** I взяв він і поклав свídoцтво до ковчега, а на ковчега поклав держакí, і дав на ковчега вíко згори. **21** I він ковчега до скінії, і повісив завíсу заслони, і закрив ковчег свídoцтва, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** I дав він стола в скінію заповіту, на стороні скінії на пívnich, поза завíсою. **23** I порозкладáв на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **24** I поставив свíчника в скінії заповіту навпроти стола, на стороні скінії на пívdenn. **25** I позасвічував лямпадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **26** I поставив золотого жертвінника в скінії заповіту перед завíсою. **27** I кадив

він на ньому запашні кадила, як Господь наказав був Мойсеєві. **28** І повісив входобу заслону до скинії. **29** А жертвіника цілопалення поставив при вході скинії, скинії заповіту, і приніс на ньому цілопалення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І поставив умивальницю між скинією заповіту та між жертвіником, і туди дав води на миття. **31** І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої. **32** Коли вони входили до скинії заповіту, і коли зближалися до жертвіника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсеєві. **33** І поставив подвір'я навколо скинії та жертвіника, і повісив заслону брами подвір'я. **34** А хмара закрила скинію заповіту, і слава Господня наповнила скинію. **35** І не міг Мойсей увійти до скинії заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня наповнила скинію. **36** А коли підіймалася хмара з-над скинії, то Ізраїлеві сини рушали в усі свої підорожі. **37** А якщо хмара не підіймалася, то не рушали вони аж до дня, коли вона підіймалася, **38** бо над скинією вдень була хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на очах усього Ізраїлевого дому в усіх його підорожках!

Левит

1 Кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з скинії заповіту, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої та худоби дрібної принесете вашу жертву. **3** Якщо жертва його — цілопалення з худоби великої, то нехай принесе його, самця безвадного; нехай приведе його до скинії заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім. **4** І покладе він руку свою на голову цілопалення, — і буде йому дано вподобання на очищення від гріхів його. **5** І заріжте він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священики, принесуть кров, і покроплять тією кров'ю на жертівника навколо, що при вході до скинії заповіту. **6** І здере він шкуру з жертви цілопалення, і розітне його на куски його. **7** І дадуть сини священика Аарона огню на жертівника, і покладуть дров на тім огні. **8** І порозкладають Ааронові сини, священики, ті куски, голову та товщ, на дрόвах, що на огні, який на жертівнику. **9** А його нутрощі та голінки його обміс водою. І священик усе те спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **10** А якщо його жертва з дрібної худобини, — з овець або з кіз на цілопалення, то нехай приведе його, безвадного самця, **11** і заріжте його на боці жертівника на північ, перед Господнім лицем. І покроплять сини Ааронові, священики, кров'ю його на жертівника навколо. **12** І розітне його на куски його, і голову його, і товщ його, а священик порозкладає їх на дрόвах, що на огні, який на жертівнику. **13** А нутрощі та голінки обміс водою. І священик принесе все це, та й спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **14** А якщо цілопалення його — жертва для Господа з птаства, то нехай з горлиць або з голубенят принесе жертву свою. **15** І принесе її священик до жертівника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертівнику, а кров його буде вилита при стіні жертівника. **16** І здійме його воло в пір'ї його, і кине його при жертівнику на схід на місце попелу. **17** І роздере його між крильми його, але не відділить їх. А священик спалить його на жертівнику на дрόвах, що на огні, — воно цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

2 А коли хто принесе жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва його, а він поле на неї оліви, і дасть на неї ладану. **2** І принесе її до Ааронових синів, священиків, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оліви її зо всім її ладаном, та й спалить священик на жертівнику за пригáдувальну частину, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **3** А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, це Найсвятіше з Господніх жéртов! **4** А коли принесеш

жертву, жертву хлібну випеченої в печі, то нехай це буде пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оліві, та прісні коржики, помазані оливкою. **5** А якщо твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оліві, прісна. **6** Поламати її на шматочки, і поллеш на неї оливу, — це хлібна жертва. **7** А якщо твоя жертва — жертва хлібна смáження, то нехай буде зроблена в оліві з пшеничної муки. **8** І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих речей, для Господа, і подаси її до священика, а він принесе її до жертівника. **9** І принесе священик із хлібної жертви за пригáдувальну частину її, та й спалить на жертівнику, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **10** А позостале з цієї хлібної жéртви — для Аарона та для синів його: це Найсвятіше з Господніх жéртов! **11** Кожна хлібна жертва, яку принесете Господévi, не буде зроблена квашено, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жертви для Господа. **12** Як жертву первоплоду принесіть її для Господа, а на жертівника вона не приноситься на любі пахощі. **13** І кожну жертву, жертву хлібну, посолиш сіллю. І хлібної жертви твоєї не позбавиш солі заповіту Бога твого, — на кожній жертві твоїй принесеш солі. **14** А якщо принесеш хлібну жертву первоплóдів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зéрно принесеш хлібну жертву своїх первоплодів. **15** І полий на неї оліви, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна. **16** І спалить священик за пригáдувальну частину її з потовченого зéрна, із оліви її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

3 А якщо його жертва — мýрна, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи саміцю, — він принесе її безвадну перед Господнє лице, **2** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріжте її при вході до скинії заповіту. А Ааронові сини, священики, покроплять тією кров'ю на жертівника навколо. **3** І принесе він із мирної жертви огняну жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та ввесь лій, що на нутрощах, **4** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стéгнах, а сальникá на печінці — здійме його з нирками. **5** І спалять те сини Ааронові на жертівнику на цілопалення, що на дрόвах, яке на огні, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **6** А якщо з дрібної худоби його жертва на мирну жертву для Господа, самець чи саміця, то безвадну принесе її. **7** Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице, **8** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріжте її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покроплять кров'ю її на жертівника навколо. **9** І він принесе з мирної жертви огняну жертву для Господа, — цілого курдюкá, якого здійме при хребті, і лій, що закриває нутрощі, і ввесь лій, що на нутрощах, **10** і обидві нирки та лій, що на них, що на стéгнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. **11** І

священик спалить те на жертівнику, — хліб огняної жертви для Господа. 12 А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лицем Господнім, 13 і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сині покроплять кров'ю її на жертівника навколо. 14 І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та ввесь лій, що на нутрощах, 15 і обідві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійми його з нирками. 16 І священик спалить їх на жертівнику, — це пожива, огняна жертва на любі паоші; увесь лій — для Господа. 17 Оце постанова вічна для ваших родів у всіх осадах ваших: жодного лою й жодної крові не будете їсти“.

4 Господь промовляє до Мойсея, говорячи: 2 Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: “Коли хто невмисне згрішил проти якої зо всіх зáповíдей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, — 3 якщо помázаний священик згрішил на провину народу, то він принесе за гріх свій, що згрішив ним, бичкá, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх. 4 І приведé він того бичка до входу скинії заповіту перед Господнім лицем, і покладé свої руки на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем. 5 А помázаний священик візьме кроби того бичка, та й внесе її до скинії заповіту. 6 І вмоčить священик пальця свого в ту кров, та й покропить тію кров'ю сім раз перед Господнім лицем пéред завіси святині. 7 І дасть священик з тієї крові на роги жертівника кадила паошів, перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю кров бичка вилле до підстави жертівника ціlopáлення, що при вході скинії заповіту. 8 А ввесь лій бичкá жертви за гріх — принесе з нього лій, що закриває нутрощі, і ввесь лій, що на нутрощах, 9 і обідві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійми його з нирками, 10 як приноситься з вола мирної жертви, — і священик спалить те на жертівнику ціlopáлення. 11 А шкуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутрощі його, і нечистість їх, — 12 і всього бичка винесе поза тáбр до чистого місця, до місця висипання попелу, і спалить його на дрóвах в огні, — на висипанні попелу буде спáлений він. 13 А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішил, і діло буде затáене з очей зборів, і зроблять що проти якої зо всіх Господніх зáповíдей, чого не можна робити, і завинять, 14 а гріх буде пíznаний, що вони згрішилиним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. І вони приведуть його перед скинію заповіту. 15 А старші громади покладуть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже один з них бичка перед лицем Господнім. 16 А помázаний священик внесе крові бичка до скинії заповіту. 17 І вмоčить священик пальця свого в ту

кров, та й покропить сім раз перед Господнім лицем пéред завіси. 18 І дасть він із тієї крові на роги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю ту кров вилле до підстави жертівника ціlopáлення, що при вході скинії заповіту. 19 А ввесь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику. 20 І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само зробить із ним. І так священик дасть очищення за них, — і буде прощено їм. 21 І винесе бичка поза тáбр, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів. 22 Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне проти якої зо всіх зáповíдей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завинить, 23 і буде пíznаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла, 24 і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де рíжеться ціл опалення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх. 25 А священик візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника ціlopáлення, а кров його вилле до підстави жертівника ціlopáлення. 26 А ввесь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священик його з гріха його, — і буде прощений йому. 27 А коли яка душа з народу землі невмисне згрішил, коли зробить що проти якої з заповідей Господніх, чого робити не можна, та й завинить, 28 і буде пíznаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадну козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був, 29 і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці ціlopáлення. 30 А священик візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника ціlopáлення, а всю її кров вилле до підстави жертівника. 31 А ввесь її лій він здійми, як знятий був лій із мирної жертви, і священик спалить на жертівнику на паоші любі для Господа. І так священик очистить його, — і буде прощено йому. 32 А якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то приведе безвадну самицю, 33 і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх у місці, де рíже він жертву ціlopáлення. 34 І візьме священик із крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника ціlopáлення, а всю кров її вилле до підстави жертівника. 35 А ввесь лій її здійми, як здіймається лій вівці з мирної жертви, та й спалить священик його на жертівнику на огняні жертви Господні. І так очистить його священик за гріх його, що згрішив був, — і буде прощено йому.

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і буде свідком, або бачив, або знав, але не виявив, то понесе свою провину; 2 або особа, що доторкнеться якої нечистої речі, або пáдла звірини нечистої, або падла худоби нечистої, або падла нечистого плаzuочного, і буде це незнáне їй, то вона — нечиста й завинить; 3 або коли доторкнеться нечистоти людіні, всякої нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде це незнáне

їй, а вона довідається, то завинить; 4 або коли хто присягнє, вимовляючи нерозважно устами своїми, чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно вимовляє людина в присязі, і буде це незнане йому, а він довідається, що завинив одним із цих, — 5 то станеться, що завинить одним із цих, і візнає, чим він згрішив у тому. 6 I приведе він Господіві жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самоцю з дрібної худоби, — вівцю або козу — на жертву за гріх, а священик очистить його від гріхá його. 7 A якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві горлиці або двоє голубенят Господіві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення. 8 I принесе їх до священика, а він перше принесе те, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від шиї її, але не відділити. 9 I покропить із крові жертви за гріх на стіну жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх. 10 A другого зробить цілопаленням за уставом. I очистить його священик від гріхá його, що згрішив той, — і буде прощено йому. 11 A якщо він не спроможний на дві горлиці або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за те, чим згрішив, десяту частину ефі пшеничної муки на жертву за гріх, не докладе до неї оліви й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх. 12 I принесе її до священика, а священик візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огняні жертви Господіві, — вона жертва за гріх. 13 I очистить його священик від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прощений; і буде вона для священика, як жертва хлібна“. 14 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 15 „Коли хто переступом спроневіриться, і невмисне згрішибти проти Господівів святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана з дрібної худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем святині на жертву за провину. 16 А те, що згрішибти проти святощів, повérне, і додасть до нього п'яту частину його священикові, а священик очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому. 17 A якщо згрішибти коли хто, і зробить що проти якої зо всіх Господівів заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх, 18 то він приведе до священика безвадного барана з дрібної худоби в оцінці твоїй на жертву за провину. I очистить його священик за помилку його, що нею помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому. 19 Це жертва за провину: він справді завинив Господіві“.

6 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Коли хто згрішибти і переступом спроневіриться проти Господа, і скаже неправду на близнього свого щодо дâного на сховок, щодо даного в зâклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у близнього свого, 3 або знайде якусъ згубу та й скаже неправду про

ней, і присягнє неправдиво на одне зо всього, що робить людина, і згрішибти тим, 4 то станеться, коли він згрішибти і завинить, — нехай повéрне грабунок, що заграбував, або вýмущеня, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложене в нього, або згубу, що знайшов, 5 або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину тому, чие воно, дасть його в день, коли виявиться провина його. 6 I він приведе Господіві до священика жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібної худоби за твоєю оцінкою на жертву за провину. 7 I священик очистить його перед Господнім лицем, і буде йому прощено все до одного, що і він зробив на провину“. 8 I Господь промовляв до Мойсея, кâжучи: 9 „Накажи Ааронові та синам його, повідáючи: Оце закон цілопалення: Воно приноситься на огњиці своїм на жертівнику цілу ніч аж до ранку, а огонь жертівника горітиме на ньому. 10 I надіне священик лъяннъ свою шату, і лъяне спіднє зодягне на тіло свое, і збере попіл, що на нього огонь спалить цілопалення на жертівнику, та й покладе його при жертівнику. 11 I здійме він шати свої, і зодягне одіж іншу, та й винесе попіл поза тâбір до чистого місця. 12 A огонь на жертівнику горітиме на ньому, не погасне, а священик палитиме на ньому дрібва щоранку, і кластимє на нього цілопалення, і палитиме на ньому лій мирних жертв. 13 Огонь зâвждї горітиме на жертівнику, не погасне. 14 A оце закон про хлібну жертву: Ааронові сини принесуть її перед лицем Господнім до пêреду жертівника. 15 I візьмете він із неї жменю своєю з пшеничної муки хлібної жертви, та з оліви її, та ввесь ладан, що на хлібній жертві, та й спалить на жертівнику, — любі паходї, це частина її, як пригадувальна для Господа. 16 A позостале з неї їстимуть Аарон та сини його, — прісне буде іджене воно в святім місці, на подвір'ї скинії заповіту бûдуть їсти її. 17 Не буде пêчена вона квашеною. Іхню частину — Я дав це з огняніх Моїх жертв; вона — Найсвятіше, як жертва за гріх та жертва за провину. 18 Кожен нащадок чоловічої статі поміж Ааронових дітей буде її їсти, — вічна постанова для ваших поколінь, — з огняніх жертв Господівіх. Усе, що доторкнеться до них, освятиться“. 19 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 20 „Оце жертва Аарона та синів його, що принесуть Господіві в дні помázання його: десята частина ефі пшеничної муки, це постійна хлібна жертва: половина її — рано, а половина її — ввечорі. 21 На лопатці в оліві буде вона зроблена; принесеш її вимішану, випечену жертву хлібну в кусках принесеш, — любі паходї для Господа. 22 A помázаний священик зробить її — замість нього зробить її котрийсь із синів його, — це вічна Господня постанова. Уся вона буде спалена. 23 A кожна священикова хлібна жертва буде ціла, — не буде іджена“. 24 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 25 „Промовляй до Аарона та до синів його,

говорячи: Оце закён про жертву за гріх: На місці, де зарізується цілопалення, буде зарізувана жертва за гріх перед лицем Господнім, — Найсвятіше вона! **26** Священик, що складає її як жертву за гріх, буде юсти її, — на місці святому буде вона іджена, на подвір'ї скинії заповіту. **27** Усе, що доторкнеться до м'яса її, стане святе; а що з її крові покропить на одéжу, — що покропиться нею, те випереш на місці святому. **28** А глянняний посуд, що в ньому вона вárена, буде розбитий. А якщо в мідянім посуді була вона вárена, то буде вичищений до близку й виполосканий водою. **29** Кожен чоловічої статі із священиків буде юсти її, — Найсвятіше вона. **30** А кожна жертва за гріх, що з крові її буде внесено до скинії заповіту на окуплення в святині, не буде іджена, — в огні буде спалена.

7 А оце закён жертви за провину, — Найсвятіше вона. **2** На місці, де ріжуть цілопалення, заріжуть жертву за провину, а кров її священик покропить на жертівника навколо. **3** А ввесь її лій із неї він принесé, — курдюкá, і лій, що покриває нутроші, **4** і обідві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці здійме з нирками, **5** та й спалить те священик на жертівнику, — це огняна жертва для Господа, жертва за провину вона. **6** Кожен чоловічої статі серед священиків буде юсти її, — на місці святому буде вона іджена, Найсвятіше вона. **7** Як про жертву за гріх, так само про жертву за провини — закён їм один: священикові, що очистить нею, йому вона буде. **8** А священик, що приносить чиесь цілопалення, — шкура цілопалення, яке приніс він, священикові, йому вона буде. **9** І кожна жертва хлібна, що в печі буде печена, і кожна приготовлена в горшку та на лопатці, — священикові, що приносить її, йому вона буде. **10** А кожна хлібна жертва, мішана в оливі й суха, — буде вона всім синам Аароновим, як одному, так і другому. **11** А оце закён про мирну жертву, що хтось принесе її Господеві. **12** Якщо принесе її на подяку, то він принесе на жертву подяки прісні калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані оливою, і вимішана пшенична мука, калачі, мішані в оливі. **13** Разом із калачами квáшеного хліба принесе він жертву свою, при мирній жертві подяки його. **14** І принесе він щось одне з кожної жертви, — приношення для Господа; це буде священикові, що кропить кров мирної жертви, — буде йому. **15** А м'ясо мирної жертви подяки його буде іджене в дні його жертви, — не позоставить із нього нічого до ранку. **16** А якщо жертва його приношення — обітниця, або добровільний дар, то вона буде іджена в день принесення ним його жертви, а позостале з неї назавтра буде іджене. **17** А позостале з м'яса кривавої жертви в третім дні буде спалене. **18** А якщо справді буде іджене з м'яса мирної жертви його в третім дні, то не буде вподобаний той, хто приносить її, — це не буде заличене йому, буде нéчисть; а хто юстиме з неї, понесе свій гріх. **19** А те м'ясо, що доторкнеться до чогось нечистого, не буде іджене, — на огні буде

спалене. А м'ясо чисте — кожен чистий буде юсти м'ясо. **20** А душа, що буде юсти м'ясо з мирної жертви, що вона Господня, а нéчисть його на ньому, то буде вона винищена з народу свого. **21** А коли хто доторкнеться до чогось нечистого, до нечистоти людської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плаzуочого, та проте буде юсти з м'яса мирної жертви, що Господня вона, то буде той винищений із народу свого". **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Кажи до Ізраїлевих синів, говорячи: жодного лою волового, ані овечого, ані козиного не бúдете юсти. **24** А лій із пáдла лій пошматованого буде вживаний для всякої потреби, але юсти — не будете юсти його. **25** Бо кожен, хто юстить лій із худоби, що з неї приносить огняну жертву для Господа, то душа та, що юстить, буде винищена з народу свого. **26** І жодної крові птаства та худоби не будете юсти по всіх ваших осéлях. **27** Кожна душа, що юстиме яку-будь кров, — то буде винищена душа та з-посеред народу свого". **28** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **29** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, той принесе своє приношення Господеві з своєї мирної жертви. **30** Руки його принесуть огняні жертви Господні, — лій із грудиною, принесе грудину, щоб колихáти її, як колихáння перед Господнім лицем. **31** І священик спалить той лій на жéртвінику. А та грудина буде Ааронові та синам його. **32** А праве стегно з мирних жéртов ваших дасте священикові, як приношення. **33** Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертв та лій, — йому буде на пáйку праве стегнó. **34** Бо Я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихáння й стегно приношення з мирних жертв їхніх, та Й дав їх священикові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів. **35** Оце ча́стка з помáзання Аарона та частка з помáзання синів його з огняніх жéртов Господніх у день приношення їх на священнослуження Господеві, **36** що наказав Господь давати їм у день їхнього помáзання від Ізраїлевих синів, — вічна постанова на їхні покоління! **37** Оце закён про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за провінну, і про посвячення, та про жертву мирну, **38** що Господь наказав був Мойсеєві на Сінáйській горі в день накáзу Його Ізраїлевим синам приносити жертви свої Господеві в Сінáйській пустіні".

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Вíзьми Аарόна та синів його з ним, і шати, і оливу помáзання, і бичка жертви за гріх, і два барани, і кошá з опрісноками. **3** І зberi всю громаду до входу скинії заповіту". **4** І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І зібралась громада до входу скинії заповіту. **5** І промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити". **6** І привів Мойсей Аарона й синів його, та Й умив їх водою. **7** І дав він на нього хітóна, й оперезáв його поясом, і зодягнув його шáтою, і дав на нього ефóда, і оперезав його поясом

ефоду, і прикріпив ним ефода на ньому. 8 I поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урім та туммім. 9 I поклав завбóя на голову його, і поклав на завбóя спереду його золоту квітку, вінця святости, як Господь наказав був Мойсеєві. 10 I взяв Мойсей оливу помáзання, і намастив скинію, і все, що в нíй, та й освятив їх. 11 I покропів він із неї сім раз на жéртвника, і намастив жертвівника та ввесь посуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити. 12 I вилив з оліви помáзання на Аарóнову голову, та й помáзав його, щоб його посвятити. 13 I привів Мойсей Аарóнових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття голови, як Господь наказав був Мойсеєві. 14 I підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарон та сини його свої руки на голову того бичка жертви за гріх. 15 I зарізав, і взяв Мойсей кróви і дав своїм пальцем на роги навколо жéртвника, — і очистив жертвівника. А кров вилив до підстави жертвівника, і освятив його для очищання на ньому. 16 I взяв він увесь лій, що на нýтроцах, і сальникá на печінці, і обідві нýрки та їхній лій, — і Мойсей спалив на жертвівнику. 17 A бичка, і шкуру його, і м'ясо його, і нечистість його спалив в огні поза табором, як Господь наказав був Мойсеєві. 18 I привів він барана ціlopáлення, — і поклали Аарон та сини його руки свої на голову барана. 19 I зарізав, і покропив Мойсей кров'ю навколо жертвівника. 20 A барана розсік на куски його, — і Мойсей спалив голову, і куски, і товщ. 21 A нýтроци та голінки пообмивав водою. I Мойсей спалив цілого барана на жертвівнику, — це ціlopáлення на пáхощі любі, це огнянá жертва для Господа, як Господь наказав був Мойсеєві. 22 I привів барана другого, барана посвячення. I поклали Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 23 I зарізав, і взяв Мойсей із кróви його та й дав на пíпку правого вуха Аарóнового й на великого пальця правої руки його, і на великого пальця правої ноги його. 24 I привів Аарóнових синів, і дав Мойсей із кróви тієї на пíпку правого їхнього вуха, і на великого пальця правої руки їх, і на великого пальця правої ноги їх. I покропив Мойсей тією кров'ю жертвівника навколо. 25 I взяв він лій, і курдюкá, і ввесь лій, що на нýтроцах, і сальника на печінці, і обідві нýрки й їх лій, і стегнó правиці. 26 A з кошá з опрісноками, що перед лицем Господнім, узяв одного прісного калача та калача хлібного, одну оливу та одного коржика, і поклав на лої й на правім стегні. 27 I дав він усе на руки Аарона, і на руки синів його, і заколихáв це, як колихáння перед Господнім лицем. 28 I взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жертвівнику на ціlopáлення, — воно жертва посвячення, на пáхощі любі, воно огняна жертва для Господа. 29 I взяв Мойсей грудіну та й заколихáв її, як колихáння перед Господнім лицем, із барана посвячення. Вона булá для Мойсея на пáйку, як Господь наказав був Мойсеєві. 30 I взяв Мойсей оливу помáзання та кróви, що на жертвівнику, і покропів на

Аарόна, на шáти його, і на синів його, і на шáти синів його з ним. I посвятив Аарона, шáти його, і синів його, і шáти синів його з ним. 31 I сказав Мойсей до Аарόна й до синів його: „Варіть м'ясо при вході скинії заповіту, і там бúдете їсти його, і хліб, що в коші посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його. 32 A позостале з м'яса та з хліба спалите в огні. 33 A із входу скинії заповіту не вийдете сім день, аж до дня вýповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвячувати вас. 34 Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас. 35 A при вході скинії заповіту бúдете сидіти день і ніч сім день, і будете викóнувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“. 36 I зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

9 I сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарónа та синів його, та старших Ізраїлевих, 2 та й сказав до Аарона: „Візьми собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і барана на ціlopáлення, безвадних, і принеси перед Господне лицем. 3 A до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня однорічних, без вад, на ціlopáлення, 4 і вола, і барана на жертву мирну, на заріз перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оліві, бо сьогодні обýвіться вам Господé“. 5 I вони взяли, що наказав був Мойсей, перед скинію заповіту. I прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем. 6 I сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господь наказав був, — зробіте, і обýвіться вам слава Господня“. 7 I сказав Мойсей до Аарона: „Підйди до жертвівника, і вчини свою жертву за гріх та своє ціlopáлення, і очисти себе та нарóд, і вчини жертву за нарóд, і очисти їх, як наказав був Господь“. 8 I підйшов Аарон до жертвівника, та й зарізав теля жертви за свій гріх. 9 A сини Аарóнові принéсли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жéртвника, а кров вилив до підстави жертвівника. 10 A лій і нýрки та сальникá на печінці з жертви за гріх спалив на жертвівнику, як Господь наказав був Мойсеєві, 11 а м'ясо та шкуру спалив в огні поза табором. 12 I зарізав він жертву ціlopáлення, а Аарóнові сини подали йому кров, і він покропив на жертвівника навколо. 13 A ціlopáлення — достачали йому його частінами, і голову, а він палив на жертвівнику. 14 I обмив він нýтроци та голінки, і спалив на ціlopáленні на жертвівнику. 15 I приніс він жертву за нарóд, і взяв козлá жертви за гріх нарóду, та й зарізав його, — і склав його в жертві за гріх, як і першого. 16 I він приніс ціlopáлення, і вчинив його за постановою. 17 I він приніс хлібну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жертвівнику, крім ціlopáлення ранкóвого. 18 I зарізав він вола й барана — жертву мирну, що належить нарóдові, а сини Аарóнові принéсли йому кров, і він покропив нею жертвівника навколо, 19 і принéсли лій з вола

та з барана, курдюка, і лій, що покриває нутрощі, і нирки, і сальника на печінці. 20 І поклали вони лій на грудіну, а він спалив лій на жертвінику. 21 А грудіну та праве стегно Аарон колихає, як колихання перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей. 22 І підняв Аарон свої руки до наріду, та й поблагословив його, і зійшов від приношення жертви за гріх і цілопалення та мирної жертви. 23 І ввійшов Мойсей та Аарон до скинії заповіту; і вийшли вони, і поблагословили народ, — і слава Господня показалася всьому народові. 24 І вийшов огонь від лиця Господнього, і спалив на жертвінику цілопалення та товщ. А ввесь народ бачив це, — і закричали вони з радості, та й попадали на обличча свої.

10 І взяли Ааронові сини, Надав та Авігу, кожен кадильницю свою, і дали в них огню, і поклали на ньому кадило, і принесли перед Господнє лице чужий огонь, якого Він не наказав був принести ім. 2 І вийшов огонь від лиця Господнього, та й спалив іх, — і вони повмирали перед Господнім лицем. 3 І сказав Мойсей до Аарона: „Це те, про що говорив був Господь, кажучи: Серед близьких Моїх Я буду освячений, і перед усім народом буду прославлений“. І замовк Аарон. 4 І покликав Мойсей Мисаїла та Елцафана, синів Уззіїла, Ааронового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святини поза табір“. 5 І вони підійшли, та й винесли їх в їхніх хітонах поза табір, як наказав був Мойсей. 6 І сказав Мойсей до Аарона, та до Елеазара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одеж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгніався Він. А брати ваши, — увесь дім Ізраїл будуть оплакувати те спалення, що спалив Господь. 7 А зо входу скинії заповіту не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олиця Господнього помазання“. І зробили вони за Мойсеєвим словом. 8 А Господь промовляв до Аарона, говорячи: 9 „Вина та п'янкого напою не пий ані ти, ані сини твої з тобою при вході вашім до скинії заповіту, — щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколін, 10 і щоб розрізняті між святістю та між несвятістю, і між нечистим та між чистим, 11 і щоб навчати Ізраїлевих синів усіх постанов, про що говорив до них Господь через Мойсєя“. 12 І Мойсей промовляв до Аарона та до Елеазара й до Ітамара, позосталих синів його: „Візьміть хлібну жертву, полищену з огняних Господніх жертов, та й їжте її прісну при жертвінику, бо це — Найсвятіше. 13 І будете істи її в місці святому, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх з огняних жертов Господніх, бо так мені наказано. 14 А грудину колихання та стегно приношення будете істи в місці чистому, ти й сини твої, та твої дочки з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх дані з мирних жертов Ізраїлевих синів. 15 Стегно приношення й грудину колихання на огняних жертах-

лою принесуть вони, щоб колихати як колихання перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твоїх з тобою на вічну постанову, як наказав Господь“. 16 А козла жертви за гріх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгніався на Елеазара й на Ітамара, позосталих Ааронових синів, кажучи: 17 „Чому ви не з'єли жертви за гріх у місці святому? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб уневажнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем. 18 Тож не внесено крові її до святыні всередину. Будете конче істи її в святыні, як я наказав“. 19 І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні принесли вони свою жертву за гріх і цілопалення своє перед Господнє лицем, — і трапилося мені оце. А буду я істи жертву за гріх сьогодні, — чи буде це добре в Господніх очах?“ 20 І почув Мойсей, — і булó це добре в його очах.

11 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи ім: 2 „Промовляйте до Ізраїлевих синів, кажучи: Оце та звіринá, що будете істи зо всієї худоби, що на землі: 3 Кожну з худоби, що має розділені копіта, і що має копита роздібені розривом, що жує жуйку, — її будете істи. 4 Тільки цього не будете істи з тих, що жують жуйку, і з тих, що мають розділені копіта: вербліода, бо він жує жуйку, та розділених копит не має, — нечистий він для вас. 5 І тушкáнчика, бо він жує жуйку, та не має розділених копіт, — нечистий він для вас. 6 І зайця, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. 7 І свинí, бо вона має розділені рáтиці, і має рáтиці роздібені розривом, та жуйки не жує, — нечиста вона для вас. 8 Їхнього м'яса не будете істи, а до їхнього пáдла не будете доторкатися, — нечисте воно для вас. 9 Оце будете істи зо всього, що в воді: усе, що має плавці та лускú в воді, у морях та в річках, — їх будете істи. 10 А все, що не має плавців та лускі в морях і в річках, зо всього, що роїться в воді, і зо всього, що пливає в воді, — гидота вони для вас! 11 І вони будуть гидота для вас, — їхнього м'яса не будете істи, а їхнього пáдла будете брідитися. 12 Усе, що не має плавців та лускі в воді, — гидота воно для вас. 13 А з птаства будете брідитися оцього, — не будете істи, гидота вони: орла, грифа й морського орла, 14 і коршака, і сокола за родом його, 15 усякого крука за родом його, 16 і струся, і сови, і яструба за родом його, 17 і пугача, і рибалки, та єбіса, 18 і лебедя, і пелікана, і сича, 19 і бусла, чаплі за родом її, і одуда, і нетопира. 20 Уся комашнá, що ходить на чотирьох, — гидота вона для вас. 21 Тільки те будете істи зо всієї комашні, що ходить на чотирьох, що має голінki вище своїх ніг, щоб ними скакати на землі. 22 Оци серед них будете істи: сарану за родом її, і сол'ам за родом його, і харгол за родом його, і хаѓав за родом його. 23 А вся гáдина летюча, що має чотири ноги, — гидота вона для вас. 24 І через них ви будете ставати нечисті: кожен, хто доторкнеться до їхнього пáдла, буде нечистий аж

до вечора. **25** А кожен, хто понесе що з їхнього падла, випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора. **26** Щодо всякої худоби, що має розділене копітко, і що не має роздвоєного розривом копитта, і жуйки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий. **27** А кожне серед усякої звіринини, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий аж до вечора. **28** А хто носить їхнє падло, випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас. **29** А оце вам нечисте серед плавунів, що плавають по землі: кріт, і миша, і ящірка за родом її, **30** і ховрахи, і щур, і слімак, і южак, і тхір. **31** Оці нечисті для вас серед усього плаваючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора. **32** I все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна річ, — з дерева, або з одежі, або з шкури, або з грубої тканини, кожна річ, що вживается до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті аж до вечора, а потому стануть чистими. **33** А всякий глиняний посуд, що з них упаде що до його середини, — усе, що в середині його, стане нечисте, а його розіб'ете. **34** Кожна їжа, що ються, на якій була вода з такого посуду, буде нечиста; а кожен напій, що п'ється, у кожнім такім посуді стане нечистим. **35** I все, що на нього впаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розвалене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас. **36** Тільки джерело та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий. **37** А коли що впаде з їхнього падла на всяке насіння сівбі, що сіється, — чисте воно. **38** А коли буде налита вода на насіння, і впаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас. **39** А коли помре що з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора. **40** А хто юТЬ із падла її, той випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора. I хто носить падло її, той випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора. **41** А все плаваюче, що плаває по землі, гидота воно, — не буде юстися. **42** Усе, що півзає на животі, і все, що півзає на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плаваюче, що плаває по землі, — не будете їх юсти, бо гидота вони. **43** Не занечищуйте душ своїх усім плаваючим, що плаває, — і не зробитеся нечисті ними, і не станете нечисті ними. **44** Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освятитеся, і будьте святі, бо святий Я, і не занечищуйте душ своїх усім плаваючим, що плаває по землі. **45** Бо Я — Господь, що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути для вас Богом. I будьте святі, бо святий Я. **46** Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу звіринину, що рухається в воді, і про всяку душу, що плаває по землі, **47** щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що ються, та між звіриною, що не ються”.

12 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли

жінка зачнє, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячного її, буде нечиста вона. **3** А восьмого дня буде обрізане тіло крайньої плоті його. **4** I буде вона сидіти в кріві очищення тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися, а до святині не ввійде аж до війовнення днів очищення її. **5** А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистоти її місячної, і буде сидіти вона на крові очищення шістдесят день і шість день. **6** А по війовненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на цілопалення, та голубеня або горлицю на жертву за гріх, до входу скинії заповіту до священика. **7** I він принесе це перед Господнє лице, і очистить її, і вона очиститься від джерел або своєї кріви. Це закон про породіллю дитини чоловічої або жіночої статі. **8** А коли рука її не спроможеться на ягня, то візьме вона дві горлиці або двоє голубенят, — одне на цілопалення й одне на жертву за гріх, й очистить її священик, — і вона стане чиста”.

13 I Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи: **2** „Чоловік, коли буде на шкурі тіла його напухлина, або лишай, або біла пляма, і буде на шкурі тіла його ніби болічка проказа, то буде спроваджений він до священика Аарона або одного з синів його, священиків. **3** I огляне священик ту болічку на шкурі тіла, а волосся на болічці переміnilося на біле, і вигляд болічки глибший від шкури тіла його, — болічка прокази воно. I огляне її священик, і візьмає його за нечистого. **4** А якщо болічка — біла вона на шкурі тіла його, а вигляд її не глибший від шкури, і волосся її не переміnilося на біле, то замкне священик хворого на сім день. **5** I огляне її священик сьомого дня, а ось — болічка, на погляд його, спинилася, не пошірилася та болічка по шкурі, то замкне його священик у друге на сім день. **6** I огляне його священик сьомого дня в друге, а ось — болічка поблідла, не пошірилася та болічка по шкурі, то священик візьмає його за чистого, — лишай вона. I випере він одежу свою та й стане чистий. **7** А якщо справді пошіриться лишай той по шкурі появленні священику на очищення його, то віться він у друге до священика. **8** I огляне священик, а ось — лишай той пошірився по шкурі, то священик візнає його за нечистого, — проказа воно. **9** Коли буде на людяні болячка прокази, то буде приведена до священика. **10** I огляне священик, а ось на шкурі біла напухлина, і вона переміnilа волосся на біле, і на напухлині ріст живого м'яса, **11** то це стара проказа на шкурі тіла його. I священик візнає його за нечистого, але не замкне його, бо справді давно він нечистий. **12** А якщо справді кинеться та проказа по шкурі, і покриє та проказа всю шкуру хворого від голови його аж до ніг його, куди лиши глянути очі священикові, **13** i огляне священик, а ось — проказа та покрила все тіло його, то

він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона. **14** А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий. **15** І огляне священик живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, проказа воно. **16** Або коли живе м'ясо знобу переміниться на біле, то він прийде до священика. **17** І огляне його священик, а ось — перемінилася болячка на білу, то священик визнає ту болячку за чисту, — чиста вона. **18** А тіло, коли буде на ньому на шкурі його гноїк, і він вілікуваний, **19** а на місці гноякі буде біла напухлина, або біла, червонява пляма, то покажеться священикові. **20** І огляне священик, а ось — вигляд її нижчий від шкури, а волосся її перемінилося на біле, то священик визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гнояк. **21** А якщо огляне її священик, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкури, і вона бліда, то замкне його священик на сім день. **22** А якщо справді пошириться по шкурі, то священик візнає його за нечистого, — болячка прокази вона. **23** А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиряка, і священик візнає його за чистого. **24** Або тіло, коли буде на шкурі його опалення від огню, і буде заріст того опалення плямкою білою червонявою або білою, **25** то огляне її священик, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкури, — проказа вона, в опаленні кинулась. І визнає священик його за нечистого, — болячка прокази вона. **26** А якщо священик огляне її, а ось у плямі нема білого волосу, і вона не нижча від шкури, і вона бліда, то священик замкне його на сім день. **27** І огляне його священик восьмого дня. Якщо справді пошириться по шкурі, то священик визнає його за нечистого — болячка прокази вона. **28** А якщо пляма спіниться на своїм місці, не поширилася по шкурі, і вона бліда, — вона напухлина опалення. І священик визнає його за чистого, бо струп опалення вона. **29** А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді, **30** то священик огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкури, а в ній жовтий, тонкий волос, то священик візнає його за нечисту, — пárші вона, вона проказа голови або бороди. **31** А коли священик огляне болячку пárшів, а ось — вид її не глибший від шкури, і в ній нема чорного волосу, то священик замкне хворого на пárші на сім день. **32** І огляне священик ту болячку сьомого дня, а ось — не поширилася пárші, і волосся в них не стали жовті, а вид пárшів не глибший від шкури, **33** то він поголиться, а пárшів не поголить. І замкне священик хворого на пárші вдруге на сім день. **34** І огляне священик пárші сьомого дня, а ось — пárші не поширилися по шкурі, і їхній вид не глибший від шкури, то священик визнає його за чистого, — і він випере одежду свою, і стане чистий. **35** А якщо справді поширяться пárші по шкурі по його очищені, **36** то священик огляне його, а ось — поширились

парші по шкурі, то священик не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він. **37** А якщо, на його погляд, парші спинилися, і в них виросло чорне волосся, то парші вілікувані, — він чистий. І священик визнає його за чистого. **38** А чоловік або жінка, коли на шкурі їхнього тіла буде багато білих плям, **39** то огляне священик, а ось — на шкурі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкурі, чистий він. **40** А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий. **41** А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спереду, — він чистий. **42** А коли на лісіні ззаду або на лісіні спереду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лісіні задній його або в лісіні передній його. **43** І огляне його священик, а ось напухлина болячки біла червонява в лісіні задній його або в лісіні передній його, як вигляд прокази на шкурі тіла, **44** то це чоловік проказений, — нечистий він. Конче визнає священик його за нечистого, — на голові його болячка його. **45** А проказений, що проказа на ньому, — одежа його буде роздірта, а голова його буде відкрита, і по уста закріє, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“ **46** По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза табором оселя його. **47** А одежа, коли буде на ній зараза прокази, на одежі вовняній або на одежі лінняній, **48** або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкурі, або на всякім шкурянім віробі, **49** і буде та зараза зеленява або червонява на одежі, або на шкурі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкуряній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священикові. **50** І огляне священик ту заразу, та й замкне заразливі на сім день. **51** А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, на всьому, що зроблене зо шкури, — та зараза злослива проказа, нечиста вона. **52** І він спалить ту одежу, або нитку прямовісну, або нитку позему в вовні або в льоні, або всякі річ шкуряну, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа це, огнем буде спалена. **53** А якщо священик побачить, а ось — не поширилася зараза на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній, **54** то священик накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкнє те вдруге на сім день. **55** І огляне священик заразу по війпранні, і ось, — зараза не перемінила свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона заглиблення на стороні його передній або на стороні його задній. **56** А якщо священик побачив, а ось — зараза та зблідла по війпранні її, то він відріве її від одежі або від шкури, або від нитки прямовісної, або від нитки поземої. **57** А якщо вона покажеться ще на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкуряній речі, — то це шíриться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза. **58** А

одежа, або нитка прямовісна, або нитка позема, або яка шкурянá річ, що випереш і зійде від них та зараза, то буде вирана вдруге, — і буде чиста. 59 Още закон про хворобу прокази на одежі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очищенні її або на признанні її за нечисту“.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Оце буде закон про прокаженого в дні очищення його: І буде він приведений до священика. 3 І вийде священик поза табір, і огляне священик, а ось — вілкувана хвороба прокази в прокаженого, 4 то священик накаже, і візьме для очищуваного двох живих чистих птахів, і кéдрового дерева, і червону нитку, та ісопу. 5 І накаже священик, і заріже одногого птака до гліняного посуду над живою водою. 6 Птаха живого — він візьме його, і кéдрового дерева, і червону нитку, та ісопу, і вмочить їх та живого птака в крові птака, зарізаного над живою водою. 7 І покропить на очищуваного від прокази сім раз, та й очистить його, а живого птака пустить у поле. 8 А очищуваний випере одежду свою й поголить усе волосся свое, і обмиється в воді, — стане чистий. А потому ввійде до табору, і буде жити поза наметом своїм сім день. 9 І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся свое, свою голову, і бороду свою, і брови очей своїх, і все волосся свое оголить, і випере одежду свою, і вимие тіло свое в воді, — і стане він чистий. 10 А восьмого дня візьме він двоє баранців безвáдних, і одну однорічну безвадну вівцю і три десятих пшеничної муки, — жертва хлібна, мішана в оливі, і одного лога оливи. 11 І поставить священик, що очищує, чоловіка очищуваного з ними перед Господнім лицем при вході скінії заповіту. 12 І візьме священик одного баранця, і принес його на жертву за гріх, та лога оливи, та й буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. 13 І він заріже того баранця в місці, де ріже жертву за гріх і цілопáлення, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священика, найсвятіше вона. 14 І візьме священик крові жертви за провину, та й дасть священик на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. 15 І візьме священик з логу оливи, та й вилле на ліву долоню свою. 16 І вмочить священик правого пальця свого в оливу, що на лівій долоні його, і покропить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем. 17 А з решти оливи, що на долоні його, священик дасть на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину. 18 А позостале з оливи, що на долоні священиковій, дасть на голову очищуваного. І священик очистить його перед Господнім лицем. 19 І вчинить священик жертву за гріх, і очистить очищуваного з нечистоти його,

а потім заріже цілопáлення. 20 І зложить священик те цілопáлення та ту хлібну жертву на жертвінику, і священик очистить його, — і стане він чистий. 21 А якщо він бідний, і рука його неспромóжна, то візьме одного баранця на жертву за провину на колихання, щоб очистити його, і одну десяту ефій пшеничної муки, мішану в оливі, і лога оливи, 22 та дві гóрлиці або двоє голубенят, на що спроможна рука його, і буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопáлення. 23 І він принесе їх восьмого дня на своє очищення до священика, до входу скінії заповіту перед Господнім лицем. 24 І візьме священик ягня жертви за провину й лога оливи, та й буде колихати їх священик, як колихання перед Господнім лицем. 25 І заріже ягня жертви за провину, і візьме священик кроби жертви за провину, та й дасть на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. 26 А з оливи вилле священик на ліву долоню свою. 27 І покропить священик своїм правим пальцем з оливи, що на лівій долоні його, сім раз перед Господнім лицем. 28 І дасть священик із оливи, що на долоні його, на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його, на місце крові жертви за провину. 29 А позостале з оливи, що на священиковій долоні, дасть на голову очищуваного на очищення його перед Господнім лицем. 30 І він спорядить одну з горлиць або з голубенят із того, на що спроможна рука його, 31 на що спроможна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопáлення понад жертву хлібну. І очистить священик очищуваного перед Господнім лицем. 32 Още закон про того, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспромóжна при очищенні його“. 33 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 34 „Коли ви ввійдете до ханаáнського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на домі Краю вашого володіння, 35 то прийде той, що його той дім, та й скаже священикові, говорячи: „Ніби зараза показалася мені в домі“. 36 І накаже священик, і опорожнять той дім, поки прийде священик, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потому ввійде священик, щоб оглянути той дім. 37 І він огляне заразу, і ось — у стінах дому заглýблення зеленáві або червонáві, а їхній вид нижчий від стіни. 38 І вийде священик із того дому до вýходу дому того, і замкнє той дім на сім день. 39 І вéрнеться священик сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стінах того дому. 40 І накаже священик, і витягнуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого. 41 А дім той він вýшкребе зсередини кругом, а глину, що вýшкребли, вýспильуть поза містом, до нечистого місця. 42 І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтinkує той дім. 43 А якщо вернеться та зараза, і кинеться в домі по вýтягненні того каміння й по вýшкрабенні того дому й по обтinkуванні, 44

то ввійде священик і огляне, а ось — поширилася та зараза в тім домі, — проказа злосліва вона в тім домі, нечистий він. **45** І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і ввесь тинк дому, і винесе поза місто, до нечистого місця. **46** А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора. **47** А хто лежить у тім домі, той випере одежду свою, і хто єсть у тім домі, той випере одежду свою. **48** А якщо знобу ввійде священик і побачить, а ось — не поширилася зараза в домі по обтинкуванні дому, то священик візнає той дім за чистий, бо зараза вілікувана. **49** І візьме він на очищення того дому два птахи, і кедрового дерева, і чёрвені, та ісопу. **50** І заріже одного птаха до глиняного посуду над живою водою. **51** І візьме він кедрового дерева, та ісопу, і чёрвені, і живого птаха, та й умоочить їх у крові зарізаного птаха та в живій воді, — і сім раз покропить на той дім. **52** І очистить він той дім пташіною кров'ю, і живою водою, і птахом живим, і кедровим деревом, і ісопом, і чёрвенню. **53** І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий. **54** Оце закон для всякої хвороби прокази та для пárш, **55** і для прокази одежі, і для дому, **56** і для напúхлини, і для лишаю, і для білої плями, — **57** для навчання на день занечищення й на день відчищення. Оце закон про проказу“.

15 І Господь промовляє до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів і скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектиме течा його, — нечистий він. **3** А це буде про нечистість його в течі його: коли тіло його випускає течу свою, або коли в тілі його задéржалася теча його, — воно нечистість його. **4** Кожне лóже, що течівий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна річ, що він сяде на ній, буде нечиста. **5** І кожен, хто доторкнеться ложа його, випере свою одежду й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **6** А хто сяде на річ, що на ній сидів течівий, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **7** А хто доторкнеться до тіла течівого, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **8** А коли течівий плюне на чистого, то випере той одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **9** І кожен пòвз, що на нім конно їде течівий, буде нечистий. **10** І кожен, хто доторкнеться до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **11** І кожен, кого доторкнеться течівий, — а рук своїх він не обілляв водою, — то випере він одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **12** А глиняний посуд, що його доторкнеться течівий, буде розбитий, а кожен посуд дерев'яний буде обмитий водою. **13** А коли течівий стане чистий від течі своєї, то він відлічить сім день на своє очищення, — і випере

одежу свою, і обмие тіло своє в живій воді, — і стане чистий. **14** А восьмого дня він візьме собі дві горлиці або двоє голубенят, та й прийде перед лице Господнє до входу скинії заповіту, і дасть їх священикові. **15** І спорядить їх священик: одне — жертвою за гріх, а одне — ціlopáленням, та й очистить священик його перед Господнім лицем від течі його. **16** А чоловік, коли вийде з нього насіння парування, то обмие в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора. **17** А всяка одяга й всяка шкура, що на ній буде насіння парування, то вона буде віпрана в воді, і буде нечиста аж до вечора. **18** І жінка, що чоловік лежатиме з нею на парування, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора. **19** А жінка, коли буде течіва, — кров буде течею її в тілі її — то сім день буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора. **20** І все, на чому вона сяде, буде нечисте. **21** А кожен, хто доторкнеться до місця лежання її, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, хто доторкнеться до всякої речі, на якій вона сидить, той випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **23** А якщо булó б щось на ложі або на тій речі, що вона сиділа на ній, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора. **24** А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім день. **25** А жінка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часі нечистості її, або коли буде текти понад нечистості її, то всі дні течі нечистості її буде вона, як за днів нечистості її, — нечиста вона. **26** Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течі її, буде для неї, як ложе її нечистості. І кожна річ, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість місячного очищення її. **27** І кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одежду свою, і обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **28** А якщо вона очиститься від течі своєї, то відлічить собі сім день, а потому стане чиста. **29** А восьмого дня візьме собі дві горлиці, або двоє голубенят, та й принесе їх до священика до входу скинії заповіту. **30** І спорядить священик одне — жертвою за гріх, а одне — ціlopáленням, та й очистить священик її перед Господнім лицем від течі нечистості її. **31** І віддлітите Ізраїлевих синів від їхньої нечистості, — щоб не повмирали вони в своїй нечистості через занечищення їхнє Моеї скинії, яка серед них. **32** Оце закон про течівого та про того, що з нього виходить насіння лежання, що ним занечищується, **33** і про хвору в місячнім очищенні її, і про течівого на течу свою, для чоловіка й для жінки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою“.

16 І Господь промовляє до Мойсея по смерті обох Аарнових синів, коли вони були наблизилися перед Господнє лице — і померли. **2** І сказав Господь

до Мойсея: „Промовляй до Аарона, брата свого, і нехай він не входить кожного часу до святині за завісу, перед віко, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі явлюся над тим віком. 3 З оцим увійде Аарон до святині, — з телям на жертву за гріх та з бараном на цілопалення. 4 Він зодягне священного льняного хітона, і льняна спідня одіж буде на тілі його, і підпережеться льняним поясом, і обвінеться льняним завоем, — вони священні шати. І обміє в воді своє тіло, та й зодягне він їх. 5 А від громади ізраїлевих синів візьме він два козли на жертву за гріх та одного барана на цілопалення. 6 І принесе Аарон теля жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім. 7 І візьме він обох тих козлів, та й поставить їх перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. 8 І кине Аарон на обох тих козлів жеребкі, — один жеребок для Господа, і один жеребок для Азазеля. 9 І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребок для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. 10 А козел, що на нього випав жеребок для Азазеля, буде поставленний живим перед Господнє лице, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню. 11 І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка жертви за гріх, що належить йому. 12 І візьме повну кадильницю горючого вугілля з-над жертвінника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко товченого запашного кадила, та й внесе за завісу. 13 І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закриє віко, що над свідоцтвом, — щоб він не помер. 14 І візьме він крові бичка, та й покропить пальцем своїм на піреді віка на схід, а перед віком покропить з кроїв сім раз своїм пальцем. 15 І заріже козла жертви за гріх, що належить нарбдові, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покропить її на віко та перед віком. 16 І очистить він святиню з нечистоти ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для скинії заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти. 17 І жоден чоловік не буде в скинії заповіту, коли він входить на очищення до святині, аж до виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду ізраїлеву. 18 І вийде він до жертвінника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на роги жертвінника навколо. 19 І покропить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та освятить його від нечистоти ізраїлевих синів. 20 А коли він скінчить очищення святині й скинії заповіту та жертвінника, то приведе живого козла. 21 І покладе Аарон обідні руки свої на голову живого козла, і візьмає над ним усі гріхи ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеної чоловіка на пустиню. 22 І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до краю неврожайнаго, і пустить того козла в пустиню.

23 І ввійде Аарон до скинії заповіту, і здійме льняні шати, що зодягнув був при вході його до святині, і покладе їх там. 24 І обміє він тіло своє в воді в місці святім, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопалення своє та цілопалення за нарбд, і очистить себе та нарбд. 25 А лій жертви за гріх спалить на жертвіннику. 26 А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одежду свою й обміє тіло своє в воді, а потому ввійде до табору. 27 А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внесено на очищення в святині, віпровадять поза табір, та й спалять в огні їхні шкурі, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти. 28 А той, хто їх палить, випере одежду свою й обміє своє тіло в воді, а потому ввійде до табору. 29 І це стане для вас на вічну постанову, — събомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихόдько, що мешкає серед вас, 30 бо того дня буде окут ваш на очищення ваше, — зо всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом. 31 Субота повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова. 32 А очистить той священик, що помазали його, і що посвятили його бути священиком замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні, 33 та й очистить Святе Святих, і скинію заповіту, і жертвінника очистить, і очистить священиків та весь нарбд громади. 34 І буде це для вас на вічну постанову на очищення ізраїлевих синів зо всіх їхніх гріхів раз у році“. І він учинив, як Господь наказав був Мойсеєві.

17 І Господь промовляє до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи: 3 Кожен чоловік із ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або козу в таборі, або щось заріже поза табором, 4 а до входу скинії заповіту не приведе того на принесення жертви для Господа перед скинією Господиною, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде вінищений чоловік той з-посеред нарбду свого, 5 щоб приводили ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому полі, і спроваджали для Господа до входу скинії заповіту до священика, і різали їх, як мирні жертви для Господа. 6 І покропить священик тією кров'ю на Господнього жертвінника при вході скинії заповіту, та й спалить лій на любі пахощі для Господа. 7 І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-демонам, за якими вони блудять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління. 8 А їм скажеш: Кожен чоловік із ізраїлевого дому та з прихόдькою, що буде мешкати серед вас, який принесе цілопалення або жертву, 9 а до входу скинії заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред нарбду свого! 10 А кожен чоловік із ізраїлевого дому та з прихόдькою, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що

ість вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її, 11 бо життя тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертівника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу. 12 Тому сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і прихόдько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові. 13 А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихόдка, що мешкає серед них, що вполіб єздобич звіриній або птаства, що їджено, то він вилле кров того ѹ закріє її піском. 14 Бо життя кожного тіла — кров його, життя його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крови кожного тіла ви не будете їсти, бо життя кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понищенні. 15 А всяка душа, що їстиме пáдло та розшáрпане серед тубільця і серед прихόдька, нехай випере одежду свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а потім стане чистий. 16 А якщо він не випере, а тіла свого не обмие, то понесе свою провину.

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш! 3 За чином єгипетського краю, що сиділи ви в нім, не робіть, і за чином Краю ханаанського, що Я впроваджу вас туди, не зробите, і звичаями їхніми не пíдете. 4 Ви викóнуватимете устáви Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш! 5 І будете додержувати постанови Мої та устáви Мої, що людина їх викóне й ними живе. Я — Господь! 6 Жоден чоловік не наблизиться до жодної однокровної своєї, щоб відкрити наготу. Я — Господь! 7 Наготі батька свого й наготі матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготі її! 8 Наготі жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого! 9 Наготі сестри своєї, дочки батька свого або дочки матері своєї, що народилися в домі або народилися назbvnі, — не відкриєш їхньої наготи! 10 Наготі дочки сина свого або дочки дочки своєї, — не відкриєш наготі їхньої, бо вони — нагота твоя! 11 Наготі дочки жінки батька свого, нарідженої від батька твого, — вона сестра твоя, не відкриєш наготі її! 12 Наготі сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна батька твого! 13 Наготі сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї. 14 Наготи брата батька свого не відкриєш, до жінки його не наблизишся, — вона тітка твоя! 15 Наготі невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш наготі її! 16 Наготи жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого! 17 Наготи жінки й дочки її не відкриєш; дочки сина її й дочки дочки її не візъмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні її, це кровозмішання! 18 І жінки з сестрою її не візъмеш на супéрництво, щоб відкрити наготу її при ній за життя її. 19 А до жінки в час віddлення нечистості її не наблизишся, щоб відкрити наготу її. 20 А з жінкою свого близнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим. 21 А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і

не зневáжиш Імени Бога свого. Я — Господь! 22 А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гидота воно! 23 І з жодною худобиною не злижешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паскудство! 24 Не занечищуйтеся тим усім, бо всім тим занечищенні ті люди, яких Я виганяю перед вами. 25 І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля вýригнула мешканців своїх! 26 І ви будете додéрживати постанови Моїх та устáви Моїх, і не зробите жодної зо всіх тих гидот, як і тубілець чи прихόдько, що мешкає серед вас. 27 Бо всі ті гидоти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля. 28 І щоб та земля не вýригнула вас через ваше занечищенні її, як вона вýригнула наріб, який перед вами. 29 Бо кожен, хто зробить одну зо всіх тих гидот, то дúши, що роблять, будуть винищенні з-посеред їхнього нарібу. 30 І ви будете додержувати накáзів Моїх, щоб не чинити чого з тих гидотних постанов, що роблені перед вами, — і не спогáнитеся ними. Я — Господь, Бог ваш!”

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святі, бо святий Я, — Господь, Бог ваш! 3 Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субіт Моїх будете додéрживати. Я — Господь, Бог ваш! 4 Не звертáйтесь до ідолів, і не робіть собі литих божків. Я — Господь Бог ваш! 5 А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на вподобання вас принесете її. 6 Ви будете їсти її в день принесення вашого та взавтра, а позостале до дня третього — огнем буде спалене. 7 А якщо справді буде їджено воно третього дня, — нечистість воно, не буде вподобане. 8 А хто те єсть, понесе він свій гріх, бо спогáнів він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого! 9 А коли ти будеш жати жніво своєї землі, не докінчай жати до краю свого поля, а попадалих колосків твого жніва не будеш збирати; 10 а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбогого та для прихόдька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш! 11 Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на ѿдного! 12 І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо зневажиш Ім'я Бога свого. Я — Господь! 13 Не будеш гнобити близнього свого, і не будеш грабувати, і не задержиш в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита. 14 Не будеш проклинати глухого, а перед слíпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! 15 Не зробите кривди в суді: не будеш потурати особі вбогого, і не будеш підлещуватися до особи вельможного, — за правдою суди свого близнього! 16 Не будеш ходити пліткарém серед нарібу свого. Не будеш наставати на життя свого близнього. Я — Господь! 17 Не будеш ненáвидіти брата свого в серці своєму. Конче вияви неправду

свого близьнього, — і не понесеш гріха за нього. **18** Не будеш мститися, і не будеш ненавидіти синів свого народу. І будеш любити близьнього свого, як самого себе! Я — Господь! **19** Постанови Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоєсто. Поля свого не будеш обсівати двоєсто. А одежа двоєста, мішанина ниток, не ввійде на тебе. **20** А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невільниця, заручена чоловікові, а справді не була вона викуплена, або визволення не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть вони забиті, бо не увільнена вона. **21** І спровадить він жертву за провину свою Господеві до входу скинії заповіту, — барана жертви за провину. **22** І очистить його священик бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І проститься йому гріх його, що він був згрішив. **23** А коли ви ввійдете до краю цього, і понасаджуєте всяке єстивнє дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їдане. **24** А року четвертого ввесь плід його присвятиться для Господа. **25** А року п'ятого будете юсти плід його, щоб помножився для вас урожай його. Я — Господь, Бог ваш. **26** Не будете юсти з кров'ю. Не будете ворожити, і не будете чарувати! **27** Не будете стригти волосся довкіл голови вашої, і не будеш ніщити краю бороди своєї. **28** І не зробите на тілі своїм нарізу за душу померлого, і не зробите на собі накбленого напису. Я — Господь! **29** Не безчесть своєї дочки, і не роби її блудливою, щоб не стала блудливою ця земля, і не напоївилася земля розпустою. **30** Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **31** Не звертайтесь до духів померлих та до ворожбітів, і не доводьте себе до опоганення ними. Я — Господь, Бог ваш! **32** Перед лицем сивизні встань, і вшануй лице старого, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **33** А коли мешкатиме з тобою приходько в вашім краї, то не будете гнобити його. **34** Як тубілець із вас буде для вас приходько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як самого себе, бо приходьки були ви в єгипетськім краї. Я — Господь, Бог ваш! **35** Не будете чинити кривди в суді, у мірі, у вазі та в мірі рідині. **36** Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гін вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю! **37** І ви будете держати всі постанови Мої та всі устави Мої, і виконуватимете їх. Я — Господь!“

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2**, „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з приходькою, що мешкає в Ізраїлі, який даст із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — народ краю закідає його камінням. **3** А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і вінищу його з-поміж наріду його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб занечистити святиню Мою, зbezчестити Мое святе Ймення. **4** А якщо справді люди того краю

сховають свої очі від того чоловіка, коли він даст із насіння свого Молохові, щоб не забити його, **5** то Я звернУ Своє лице проти того чоловіка та проти родини його, — і вінищу його й усіх, що блудять за ним, блудячи за Молохом, з-посеред наріду його. **6** А душа, що звертається до померлих духів та до чарівників, щоб блудити за ними, — то Я звернУ Своє лице проти тієї душі, — і вінищу того з-посеред наріду його. **7** І ви будете освячуватися, і будьте святі, бо Я — Господь, Бог ваш! **8** І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас! **9** Бо кожен чоловік, що проклянє свого батька чи матір свою, буде конче забитий, — батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на ньому! **10** А кожен, хто буде чинити перелюб із чиею жінкою, хто буде чинити перелюб із жінкою свого близьнього, — буде конче забитий перелюбник та перелюбница. **11** І А хто буде лежати із жінкою батька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті обе вони, кров їхня на них! **12** А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті обе вони, гидоту вчинили вони, кров їхня на них! **13** А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гидоту вчинили обе вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них! **14** А хто візьме жінку й матір її, — гидота це, в огні спалить його та її, і не буде кровозмішання серед вас! **15** А хто паруватиметься з скотиною, — буде конче забитий, і скотину ту заб'єте. **16** А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'єши ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров їхня на них! **17** А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очах синів їхнього наріду, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою! **18** А хто буде лежати із жінкою, часу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерело її обнажів, а вона відкрила джерело своєї крові, — то будуть вони обе знищені з-посеред народу свого! **19** І не відкриєш наготі сестри матері своєї й сестри батька свого, бо однокровну свою обнаживши, — вони понесуть провину свою. **20** А хто буде лежати з тіткою своєю, — він відкрив наготу дядька свого, гріх свій вони понесуть, — бездітні помруті! **21** А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкриє наготу брата свого, — бездітні будуть. **22** І ви будете додержувати всі постанови Мої й усі устави Мої, і будете виконувати їх, — і не виригне вас земля та, куди Я впроваджаю вас, щоб сиділи ви в ній. **23** І не будите ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обрідив. **24** І сказав Я до вас: ви вспадкуєте їхню землю, а Я дам її вам на спадщину її, землю, що плинє молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що відділив вас від тих нарідів! **25** І ви відділяйте між худобою чистою та нечистою, і між пташтвом нечистим та чистим, і не

занечищуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що роїться на землі, що Я відділив для вас, як нечисте. **26** І будьте для мене святі, бо святий Я, Господь. І Я відділю вас від тих нарбів, щоб ви були Мої. **27** А чоловік або жінка, коли будуть вони викликати духа мерців або ворожити, — будуть конче забиті, камінням закидають їх, кров їхня на них!“

21 І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священиків, Ааронових синів, і скажеш їм: Ніхто з вас нехай не занечиститься через доторкнення до померлого серед свого нарбду. **2** Бо тільки через доторкнення до близьких однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого, **3** і через сестру свою, дівчину близьку йому, що не була замужем, — через тих він може занечиститися доторкненням. **4** Бувши одружений, нехай не занечиститься серед рідні своєї, щоб не збезчестити себе. **5** Не зроблять вони лісини на голові своїй, і краю бороди своєї не підстрижуть, а на тлі своїм не наріжуть надрізів. **6** Святі вони будуть для Бога свого, і не збезчестять вони Ймення Бога свого, бо вони приносять огняні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі. **7** Жінки блудливої та збезещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого. **8** І освятиш його, бо він приносить хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас! **9** А священикова дочки, коли зачне робити блуд, вона збечестить батька свого, — увогні буде спалена. **10** А священик, найбільший від братів своїх, що на голову його буде виллята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запустить і шат своїх не роздерє, **11** і до жодного вмерлого не ввайде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміє занечиститися. **12** І він не відійде від святыни, і не занечистить святыні Бога свого, бо на ньому посвячення олivi помазання його Бога. Я — Господь! **13** І він візьме жінку в дівоцтві її. **14** Удові, і розвіденої, і збезещеної, блудливої, — тих він не візьме, а тільки дівіцю з-поміж рідні своєї він візьме за жінку. **15** І не збечестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його“. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принести хліб свого Бога. **18** Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгáвий, або кирпáтий або довготелéсий, **19** або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку, **20** або горбатий, або висохлий, або більмо на очі його, або коростяvий, або паршиvий, або з розчавленими юдрами, — **21** кожен чоловік із насіння священика Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принести Господні огняні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принести хліб свого Бога.

22 Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та зо святощів. **23** Та до завіси не підійде він, і до жертвіника не приступить, бо вада в нім, — і не збечестить святыні Моєї, бо Я — Господь, що освячує їх“. **24** І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

„Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони обережно поводяться зо святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують Мені, і нехай не безчестять Мого святого Ймення. Я — Господь! **3** Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблизиться зо всякої вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвятають Господеві, а нечистість його на нім, то буде винищена душа та з-перед лиця Мого. Я — Господь! **4** Кожен чоловік з Ааронового насіння, коли він прокажений або течівий, не буде їсти зо святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться зо всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання, **5** або хто доторкнеться до всякого плаузнá, через якого він стане нечистий, або до людини, через яку стане нечистий, через усяку нечистість її, — **6** особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмие свого тіла в воді. **7** А коли зайде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його. **8** Пáдла та розшáрпаного не буде він їсти, щоб не занечиститись ним. Я — Господь! **9** І будуть вони стерегти Мої прíкази, — щоб не понести через те гріхá на собі, і щоб не померти через нього, коли б збечестили їх. Я — Господь, що освячує їх! **10** А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священика й нáймит не будуть їсти святощів. **11** А коли священик купить чоловіка, — купівля сріблà його це, — той буде їсти їх, також урóджений дому його, — вони будуть їсти його хліб. **12** А священикова дочки, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів. **13** А священикова дочки, коли буде вдова, або розвéдена, а дітей не має, і вéрнеться до дому свого батька, — як за мóлодості своєї, буде їсти з хліба батька свого. А кожен чужий не буде їсти його. **14** А чоловік, коли з'їсть святощі через помилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священикові ті святощі, **15** і священики не збечестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві, **16** і не стягнуть на себе вини за провину ідження своїх святощів. Бо Я — Господь, що освячує їх“. **17** І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **18**, „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прихóдька між Ізраїлем, що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господеві на ціlopáлення, **19** то нехай принесе на вподобання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз. **20** Жодного, що в нім вада, не принесете, бо не буде воно на вподобання вас.

21 А чоловік, коли принесе Господіві мирну жертву на виразно вісловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподобання, жодна вада не буде в ній: **22** сліпа, або зламана, або скалічена, або шолуди́ва, або коробствава, або паршива, — не принесете тих Господеві, і жертви огняній не дасте з них на жертівника для Господа. **23** А воля та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні Богові. **24** А того, що має ядра розчавлені, чи збиті, чи відрівані, чи відрізані, — не піднесете Господіві, і в вашому Краї не зробите того. **25** І з руки чужинця не принесете хліба нашого Бога зо всіх таких, бо в них зіспуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня восьмого й далі буде вгодне на жертву огняній для Господа. **28** А корові та вівці, — її й малі її не заріжете одного дня. **29** А коли будете приносити вдячну жертву для Господа, то приносите так, щоб вона була вгодна. **30** Того дня буде вона з'їджена, — не заставите з неї аж до ранку. Я — Господь! **31** І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь! **32** І не будете безчестити Мого святого Ймення, і Я буду освячений серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас, **33** що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них скликатимете святі збори, още вони, свята Мої: **3** Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших! **4** Още свята Господні, святі збори, що скличете їх у їхнім означенім часі: **5** У місяці першім, чотирнадцятого дня місяця під вечір — Пасха для Господа. **6** А п'ятнадцятого дня того місяця — свято Опісноків для Господа, сім день будете їсти опісноки. **7** Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайняття не будете робити. **8** І будете приносити для Господа жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайняття не будете робити“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жніво його, то снопа первоплоду ваших жнив принесете до священика, **11** а він буде колихати снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священик буде колихати його. **12** І ви прирідите в дні вашого колихання снопа однорічне безвадне ягня на ціlopáлення для Господа. **13** А хлібна його жертва — дві десяті ефи пшеничної муки, мішаної в оливі, огняній жертва для Господа, пающи любі; а жертва лита його — вино,

чверть гіна. **14** А хліба, і прýженого зéрна, і свіжих зéрен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принесення жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **15** І відлічите ви собі першого дня по святі, від дня вашого принесення снопа колихання, сім тижнів, повні будуть вони. **16** А до першого дня по сьомі тижні відлічите п'ятдесят днів, та й принесете хлібну нову жертву для Господа. **17** З ваших осель принесете два хліби колихання, — дві десяті ефі пшеничної муки будуть вони, будуть спечені квáшенні, первоплоди для Господа. **18** І принесете понад той хліб сім ягнят безвадних у віці року, ю одного бичка та два барани, — вони будуть ціlopáлення для Господа, і жертва хлібна, і жертви литі для них, огняній жертва, пающи любі для Господа. **19** І спорядйтے одного козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну. **20** І священик буде колихати їх разом із хлібом первоплодів, як колихання перед Господнім лицем, над двома ягнятами. Вони будуть святощі для Господа, для священика. **21** І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не будете робити. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **22** А коли ви будете жати жніво вашої землі, не дожинай краю поля твого, а попадалих колосків жніва твого не будеш збирати, — для вбогого та для прихόдька позоставиш їх. Я — Господь, Бог ваш!“ **23** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **24** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, первого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сýрмлення, святі збори. **25** Жодного робочого зайняття не будете робити, і принесете огняній жертву для Господа“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі будуть для вас, і будете впокоряти душі ваші, і принесете огняній жертву для Господа. **28** І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого. **29** Бо кожна душа, що не буде впокрюватись того самого дня, то буде вона вінищена з своєї рідні. **30** А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я війгублю ту душу з-посеред наріду її. **31** Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **32** Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу“. **33** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **34** „Промовляй до Ізраїлевих синів, кáжучи: П'ятнадцятого дня того сьомого місяця, — свято Кúчок, сім день для Господа. **35** Первого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **36** Сім день будете приносити огняній жертву для Господа; восьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огняній жертву для Господа; це віddання

свята, — юдного робочого зайняття не будете робити. **37** Оце свята Господні, що скликуватимете на них святі збори, щоб принесити огняні́ жертву для Господа, цілопа́лення, хлібну жертву й заколену жертву, і жертви літі, — належне дніві в його дні, **38** окрім Господніх субіт, і окрім дáрів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарувань, що дастé Господéві. **39** А п'ятнадцятого дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкувати свято Господнє сім день; першого дня повний спочинок, і восьмого повний спочинок. **40** І візьмете собі першого дня плóду гарного дерева, пáльмові віття, і галúзку многолистого дерева та припотóчних тополь, — і будете веселитися перед лицем Господа, Бога вашого, сім день. **41** І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкувати його. **42** У кúчках будете сидіти сім день, — кожен тубілець в Ізраїлі сидітиме в кúчках, **43** щоб ваші покоління пізнали, що Я в кúчках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського краю. Я — Господь, Бог ваш!“ **44** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вічальної оліви з олійкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лямпаду. **3** Поза завісою свідоцтва в скинії заповіту прирядить її Аарón від вечора аж до ранку перед Господнім лицем назáвжди. Це вічна постанова для ваших поколінь! **4** На чистим свічнику прирядить він ті лямпади перед Господнім лицем назáвжди. **5** І візьмеш пшеничної муки, і випечеш із неї дванадцять калачів, — по дві десяті ефій буде один калáч. **6** І покладеш їх у два ряди, шість у ряд, на чистому столі перед Господнім лицем, **7** і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хліба за пригáдувальну частину, — огнянá жертва для Господа. **8** Щосуботи він покладе його перед Господнім лицем зáвжди, від Ізраїлевих синів, вічний заповіт. **9** І він буде для Аарона та для синів його, і вони будуть їсти його в святому місці, бо він наїсвятіше з огняніх жертв Господніх. Це вічна постанова“. **10** І вийшов син ізраїльтянки, — а він був син єгіптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в таборі син тієї ізраїльтянки з одним ізраїльтянином. **11** І син тієї ізраїльтянки богозневажив Ім'я Господнє, і проклинав. І привелій його до Мойсея. А ймення матері його — Шеломіт, дочка Діври, з Данового племені. **12** І посадили його під сторожу аж до віясення через уста Господні. **13** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **14** „Виведи того, що проклинав, поза табір, і покладуть усі, хто чув, свої руки на голову його, і закидає його камінням усі громада. **15** А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Кожен чоловік, коли проклянє Бога свого, то понесе він свій гріх. **16**

А той, хто богозневáжив Господнє Ймення, — буде конче забитий, конче укамене його вся громада; чи прихóдко, чи тубілець, коли богозневажáтиме Ймення Господнє, буде забитий. **17** І кожен, хто заб'e людíну, — буде конче забитий. **18** А хто заб'e яку скотíну, той відшкодує її, — життя за життя. **19** І кожен, коли зробить ваду своєму близньому, — як хто зробив, так буде зроблено йому: **20** зламáння за зламання, око за око, зуб за зуба, — яку ваду зробить хто кому, така буде зроблена йому. **21** А хто заб'e скотину, той відшкодує її, а хто заб'e людíну, той буде забитий. **22** Суд один буде для вас, — прихóдко буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“ **23** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели того, хто проклинав, поза тáбір, та й закýдали його камінням. І зробили Ізраїлеві сини, як Господь наказав був Мойсеєві.

25 І Господь промовляв до Мойсея на Сінáйській горі, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Коли ви ввійдете до землі, що Я даю вам, то святкуватиме земля та суботу для Господа. **3** Шість літ будеш засівати своє поле, і шість літ обтинáтиш свого виноградника, і збиратимеш урожай його, **4** а сьомого року — субота повного відпочинку буде для землі, повний відпочинок, субота для Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградинка свого не будеш обтинáти. **5** Саморóслого колосу живі твої не будеш жати, а грон з необрізаних виногráдин твоїх не збиратимеш, — рік повного відпочинку буде для землі. **6** І те, що самé вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невільниці твої, і для наемника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою, **7** і для скотини твої, і для звірини, що в краї твоїм, — буде ввесь урожай його на їжу. **8** І відлічиши собі сім суботніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи суботніх років сорок літ і дев'ять. **9** І засúрмите у сúрми сьомого місяця, десятого дня місяця, — в день Очищення засúрмите в сúрми по цілому краю. **10** І освятите рік п'ятнадцятіччя, і оголосите волю в краї для всіх мéшканців його, — ювіléй він буде для вас: і вéрнетесь кожен до своєї посіlosti, і кожен до родини своєї вéрнетесь. **11** Ювіléй цей рік п'ятнадцятіччя буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати саморóслі колосся її, і не будете збирати грон з необрізаних виногráдин їх, **12** бо це ювілей, святощі будуть для вас, — з поля буде їсти врожай його. **13** У році того ювілею вéрнетесь кожен до своєї посіlosti. **14** А коли продастé що своєму близньому, або купите з руки свого близнього, не обманюйте один бдного. **15** За числом років по ювілії купиш від близнього свого, за числом років урожаю він продастъ тобі. **16** За многістю літ побільшиш ціну тієї купíвлі, а за малістю літ змéншиш ціну тієї купíвлі, бо він продає тобі число літ урожаю. **17** І не обманите один бдного, і будеш боятися Бога свого, бо Я — Господь, Бог ваш! **18** І ви вýконаєте постанови Мої, а

уста́ви Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпічно сидітимете на землі. **19** І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досыта, і безпечно сидітимете на ній. **20** А коли ви скажете: Що бу́демо їсти събомого року, тож не бу́демо съяти, не бу́демо збирати врожай свої? **21** І зошлю Я благословення Своє на вас шостого року, — і зродить врожай на три роки. **22** І будете съяти восьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до вірrostу врожаю його будете їсти старе. **23** А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя та земля, бо ви прихόдьки та осілі в Мене. **24** А ви в усій землі вашої посіlosti дозволяйте викуп землі. **25** Коли збідніє твій брат, і продасть із своєї посіlosti, то прйде викупник його, близький йому, — і викупить прбдаж брата свого. **26** А чоловік, коли не буде йому викупника, а рука його стане спроможна, і знайде потрібне на викуп його, **27** то облічить він літá прбдажу свого, і вérne позостале чоловікові, що продав йому, та й вérнеться до своєї посіlosti. **28** А якщо рука його не знайде потрібного на заплату йому, то буде прбдаж його в руці покупця його аж до ювілейного року, — і вйде він в ювілє, та й вérнеться до посіlosti своєї. **29** А коли хто продасть мешканський дім в обмуробованому місті, то викуп його буде до кінця року від часу прбдажу його, — рік буде на викуп його. **30** А якщо він не буде викупленій аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має мур, назавжди для покупця його на покоління його, — не вийде він в ювілє. **31** А домій в оселях, що не мають муру навколо, до поля землі буде те прираховане, — і буде йому викуп, і в ювілє він вийде. **32** А містя Левітів, домій в містах їх посіlosti — викуп для Левітів завжди буде можливий. **33** А хто викупить від Левітів, то прбдаж дому й міста посіlosti його вийде в ювілє, бо то доми міст Левітів, їхня посіlostь серед Ізраїлевих синів. **34** А пасовісько навколо їхніх міст не буде прбдане, бо це вічна посіlostь для них. **35** А коли збідніє твій брат, а його рука неспроможною стане, то підтримаєш його, прихόдько він чи осілий, — і житиме він із тобою. **36** Не візьмеш від нього ліхву та прибу́тку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. **37** Срібла свого не даси йому на ліхву, і на прибу́ток не даси їжі своєї. **38** Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю, щоб дати вам ханаанську землю, щоб бути вашим Богом. **39** А коли збідніє брат твій при тобі, і буде прбданий тобі, то не будеш робити ним праці раба, — **40** як наїмит, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі. **41** І вийде від тебе він та сини його з ним, і вérнеться він до родини своєї, і до посіlosti батьків своїх вérнеться він: **42** бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського краю, не будуть вони прбдані прбдажем раба. **43** Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога свого. **44** А раб твій та невільниця твоя, що будуть твої, будуть із нарідів, що навколо вас, — із них купите раба й невільницю. **45** А також із синів осілих, що

мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашім, — і будуть вони вам на посілість. **46** І передастé їх, як спадщину, вашим синам по вас на спадок посіlosti навіki, ними будете робити, а братами вашими, синами Ізраїлевими, один єдним, не будете володіти жорстоко. **47** А коли рука прихόдька чи осілого при тобі спроможна, а брат твій збідніє при ньому, і буде прбданий прихόдько чи осілому в тебе, або нащадкові племени прихόдька, **48** то потім, як буде прбданий, викуп буде йому, — один із братів його викупить його, **49** або дядько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спроможна рука його, — і буде викупленій. **50** І облічить він із тим, хто набув його, від року прбдажу його аж до ювілейного року, — і буде ціна прбдажу його за числом літ; як за дні наймита буде поліченено йому. **51** Якщо ще багато літ, то згідно з ними він верне свій викуп із сріблá його купівлі. **52** А якщо позостало мало літ до ювілейного року, то облічить йому, — згідно з роками його верне свого викупу. **53** Як щорічний наймит він буде при ньому, — він не буде жорстоко панувати над ним на твоїх очах. **54** А якщо він не буде викупленій у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним, **55** бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби вони, що Я вивів їх із єгипетського краю. Я — Господь, Бог ваш!

26 Не зробите собі божків та ідола, і кам'яного стовпа не поставите собі, і каменя з фігурами не покладете в вашім краї, щоб кланятися перед ними. Бо Я — Господь, Бог ваш! **2** Субіт Моїх будете додерживати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **3** Якщо будете ходити згідно з постановами Моїми, а заповідей Моїх будете додержувати й будете виконувати їх, **4** то дам ваші дощі в їхнім часі, і земля дасть свій урожай, а польовé дерево дасть плід свій. **5** І молочння досягне вам виноградобрння, а виноградобрння досягне сіяння, і ви будете їсти хліб свій досыта, і будете сидіти безпечно в вашому краї. **6** І дам мир у краї, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, — бо злу звірину винищу з землі, а меч не перейде через край ваш. **7** І ви будете гнати ворогів своїх, а вони попадають перед вами від меча. **8** І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, — і попадають вороги ваші перед вами від меча. **9** І обернусь Я до вас, і розплоджу вас, і розмножу вас, і виконаю Свого заповіта з вами. **10** І ви будете їсти старе-перестаріле, і повидаєте старе перед новім. **11** І поставлю місце перебування Свого серед вас, — і душа Моя не обридить вами. **12** І буду ходити серед вас, і буду вам Богом, а ви будете мені народом. **13** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського краю, щоб ви не були їм рабами. І Я поламав занози вашого ярмá, — і вивів вас із піднёсеною головою. **14** А коли ви не будете слухніні мені, і не виконуватиме всіх цих заповідей, **15** і якщо постановами Моїми будете

погорджувати, і якщо душа ваша брідитиметься законами Моїми, щоб не виконувати всіх зáповідей Моїх, щоб ламати вам заповіта Мого, — **16** то й Я зроблó вам оце: поставлю над вами перестрах, сухоти й пропасницю, що винищують очі й обезсилють душу. I ви надаремно сýятимете насіння своє, — бо поїдять його вороги ваші. **17** I зверну Я лице Своє на вас, — і ви будете вдарені перед своїми ворогами. I будуть панувати над вами ненáвисники ваші, — і ви будете втікати, хоч ніхто вас не гнатиме. **18** А якщо й при тому не будете слухняні Мені, то Я семикратно побільшú кару на вас за ваші грíхі. **19** I зломлó пихú вашої сили, і зроблó ваше небо як залізо, а землю вашу як мідь! **20** I надаремно буде вичéрпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землі не дасть свого плóду. **21** A якщо й тоді пíдете проти Мене, і не схочете бути слухнýими Мені, то Я семикратно збільшú над вами удара Свого згідно з вашими грíхами. **22** I пошлó на вас пíльну звíрину, а вона винищить вам дíтей, і вигубить вашу худобу, і зменшить кількість вашу, і попустошить ваши дороги. **23** A якщо цими карами не будete нáвчені, і будете ходити противі Мене, **24** то й Я пíд'ю противі вас, і вдáрю вас і Я семикратно за ваші грíхі. **25** I приведú на вас меча, що помстить пíмstu за заповіта, — і ви будете зібрані до ваших міст, і Я пошлю моровíцю на вас, і ви будете віддані в руку ворога. **26** Коли Я знищу вам хліб, пíдпору вашу, то десять жіночок будуть пекти хліб вам в одній печі, і вернутъ хліб ваш вагою, а ви будете їсти — і не насытитеся. **27** A якщо й тим не станете слухнýні Мені, і будете ходити противі Мене, **28** то й Я з лютістю пíд'ю противі вас, і також Я семикратно покараю вас за ваші грíхі, — **29** і ви тіло своїх синів будете їсти, і тіло дочек своїх будете поїдати... **30** I поруйную ваші висóти, і повитинаю ваші стовпí сонця, і поскладаю трупи ваші на трупах божків ваших, — і обрідить душа Моя вас! **31** I вчиню міста ваші руїною, і поспустошую ваши святині, — і не приймú ваших пащоців любих. **32** I спустошшу Я край той, — і будуть дивуватися з тóго ваші вороги, що мешкають у ньому. **33** A вас порозпорóшую поміж нарóдів, і вийму за вами меча, — і стане край ваш спустошенню, а містá ваші будуть руїною... **34** Тоді земля та надолúжить собі за суботні роки по всі дні спустошенню її. Коли будете в краї ваших ворогів, тоді ваша земля святкуватиме відпочинок, і надолúжить собі за свої суботні роки. **35** По всі дні спустошення святкуватиме вона відпочинок, чого не святкувалася в суботні роки, коли ви сиділи на ній. **36** A щодо позосталих серед вас, то впровáджу в їхні серця полохлívість в краях їхніх ворогів, — і буде їх гнати навіть шелест подмúхненого вітром листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечем, та й попáдають, хоч ніхто не женеться... **37** I будуть вони спотикáтися один об одного, ніби від мечá, хоч ніхто не женеться за ними. I ви не зможете стати противі ваших ворогів. **38** I погинете серед поганів, і пожерé вас земля ваших

ворогів. **39** A позосталі серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріхівій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними. **40** I вýзнають вони гріхи свії та гріхи батьків своїх, що ними спроневірилися були Мені, а також, що ходили противі Мене. **41** Також і я пíд'ю противі них, і впровáджу їх до краю їхніх ворогів. Якщо тоді впокóриться їхнє необрíзане серце, то тоді понесутъ кару за свої гріхи. **42** I я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той край. **43** A край той буде позбавлений їх, і надолúжить собі свої суботні роки, опустілій від них, а вони понесутъ кару за свої гріхи, а то для тóго, що законами Моїми погорджували, а постанови Мої огідила була їхня душа. **44** A проте, коли вони пробувáли в краю своїх ворогів, то Я не погорджуваю ними, і не збрíдив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Bo Я — Господь, Бог їх! **45** I я пам'ятатиму ім заповіта з предками, що Я вивів їх з єгипетського краю на очах поган, щоб бути ім Богом. Я — Господь!“ **46** Оце постанови, і устáви та закóни, що дав Господь між Собою та між Ізраїлевими синами на Сінáйській горі через Мойсея.

27 I Господь промовляє до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш ім: Коли хто складає обітницю Богові за твоєю оцінкою душ для Господа, **3** то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяті літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шéклів срібла на міру шéклем святині; **4** а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шéклів. **5** A якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шéклів, а для жінки — десять шéклів. **6** A якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шéклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шéклів срібла. **7** A якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шéклів, а для жінки — десять шéклів. **8** A якщо він обіднілій противі твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцінї́є його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяє, оцінї́є його священик. **9** A якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що даетяся із неї для Господа, буде святощами. **10** Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — добрю; а якщо справдí заступити худобу худобою, то буде вона та заступство її — буде святощами. **11** A якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертв для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком, **12** і священик оцінї́є її чи то добре, чи недобре. Як оцінї́є священик, так нехай буде. **13** A якщо він справдí викупить її, то додасть п'яту частину її над оцінку твою. **14** A коли хто посвятить дім свії на святість для Господа, то священик оцінї́є його чи то добре, чи недобре. Як оцінї́є його священик, так

стане. **15** А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то дадасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його. **16** А якщо хтось посвятить Господеві з поля своєї посіlosti, то буде оцінка твоя посівом його, — п'осів хомера ячмénю за п'ятдесят шеклів срібла. **17** Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоєю. **18** А якщо посвятить поле своє по ювілеї, то священик облічить йому те срібло за роками, позосталими до ювілейного року, і те буде відняте від оцінки твоєї. **19** А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то дадасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його. **20** А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасте те поле кому іншому, то вже не буде воно викуплене. **21** I буде те поле, коли воно вийде в ювілеї, святість для Господа, як поле закляття, — для священика буде посілість ним. **22** А якщо він посвятить Господеві поле купівлі своєї, що не з поля посіlosti його, **23** то священик облічить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа. **24** В ювілейному році вérнеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі. **25** А вся оцінка твоя буде шéклем святыни, — двадцять гер буде шéкель. **26** Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, ніхто не посвятить його, — чи то віл, чи то овечка, — Господеві воно! **27** А якщо в худобі нечистій, то викупить за твоєю оцінкою, і дадасть п'яту частину над нього. А якщо не буде викуплене, то буде прόдане за оцінкою твоєю. **28** Тільки кóжне закляття, що людина заклєнē Господеві зо всього, що його, — від людіни, і худоби, і від поля його посіlosti, не буде прόдане й не буде викуплене, — воно найсвятіше для Господа. **29** Кóжне закляття, що буде оголошене за закляття з-посеред людей, не буде викуплене, — буде конче забите. **30** А всяка десятина з землі, з насіння землі, з плóду дерева, — Господеві воно, святощі для Господа! **31** А якщо дíйсно викупить хтось свою десятину, — той дадасть п'яту частину її над неї. **32** А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перéйде під палицею, — десяте буде святість для Господа. **33** Не буде перебирати між добрим та злим, і не замінить його. А якщо справді заступить його, то буде воно та застúпство його, — буде святість, не буде викуплене“.

Числа

1 Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині в скінні заповіту першого дня другого місяця, другого року від виходу їх з єгипетського краю, говорячи: **2**, „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх головами, **3** від віку двадцяти літ і вище, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі, — за військовими відділами їхніми перелічіть їх ти та Аарон. **4** А з вами будуть по одному мужеві для племені; той муж — голова дому батьків своїх він. **5** А оце імення тих мужів, що стануть із вами: для Рувіма — Еліцур, син Шедеуров; **6** для Симеона — Шелуміїл, син Цурішаддайв; **7** для Юди — Нахшон, син Аммінадавів; **8** для Іссахара — Натаанайл, син Цуарів; **9** для Завулона — Елів, син Хелонів; **10** для Йосипових синів, від єфрема — Елішама, син Аммігудів; від Манасії — Гамаліїл, син Педацурів; **11** для Веніаміна — Авідан, син Гід'оніїв; **12** для Дáна — Ахіезер, син Аммішаддайв; **13** для Асýра — Паг'їл, син Охранів; **14** для Гада — Ел'ясфа, син Деуїлів; **15** для Нефталіма — Ахіра, син Енанів. **16** Оце покликані громади, начальники племен їхніх батьків. Вони голови тисяч Ізраїлевих. **17** I взяв Мойсей та Аарон тих мужів, що були названі пойменно, **18** і вони зібрали всю ту громаду першого дня другого місяця. I вони виявили родоводи свої за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, за головами їх, **19** як Господь наказав був Мойсеєві. I він перелічив їх у Сінайській пустині. **20** I було синів Рувіма, перворідного Ізраїлевого, їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен за головами їх, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **21** перелічені їхні від Рувимового племені — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **22** У Симеонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків перелік їх числом імен за головами їхніми, усі чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **23** перелічені їхні від Симеонового племені — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **24** У Гадових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **25** перелічені їхні від Гадового племені — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **26** У Юдових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **27** перелічені їхні від Юдового племені — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **28** У Іссахáрових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **29** перелічені їхні від Іссахáрового племені — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **30** У Завулóнових синів їхніх нащадків за

їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **31** перелічені їхні від Завулонового племени — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **32** У Йосипових синів: у єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **33** перелічені їхні від єфремового племени — сорок тисяч і п'ятсот. **34** У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **35** перелічені їхні від племені Манасіїного — тридцять і дві тисячі й двісті. **36** У Веніамíнових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **37** перелічені їхні від Веніамінового племени — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **38** У Дáнових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **39** перелічені їхні від Данового племени — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **40** У Асýрових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **41** перелічені їхні від Асýрового племени, — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **42** У синів Нефталíмових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **43** перелічені їхні від племені Нефталíмового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **44** Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, дванадцятеро мужа, — вони були по одному мужеві для дому батьків своїх. **45** I були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі, **46** і були всі перелічені — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **47** А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх. **48** I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **49**, „Тільки Левієвого племени не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих синів. **50** A ти постав Левітів наглядачами над скінією свідоцтва, і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скінню та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отáборяться навколо скінні. **51** A коли скіння буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде спинатися скіння, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий. **52** I отáборяться Ізраїлеві сини кожен у таборі своїм, і кожен при своїм прáпорі за своїми військовими відділами. **53** A Левити отáборяться навколо скіннії свідоцтва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. I будуть Левити виконувати сторожу скіннії свідоцтва“. **54** I зробили Ізраїлеві сини, — згідно зо всім, як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили вони.

2 Господь промовляв до Мойсєя та до Аарона, говорячи: **2** „Отáборяться Ізраїлеві сини кожен при прáпорі своїм за ознаками домів своїх батьків, — навпроти скіннї заповіту навколо отáборяться. **3** Напереді на схід отáборяться: прáпор Юдиного табору за своїми військовими віддлами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів; **4** а його військо та його перéлік — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **5** А при ньому отáбориться Іссахарове плéм'я, а начальник Іссахарових синів — Натаанайл, син Цуарів; **6** а його військо та його перéлік — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **7** Плéм'я Завулонове, а начальник Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів; **8** а його військо та його перéлік — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **9** Усіх перелічених Юдиного табору — сто тисяч і вісімдесят тисяч і шість тисяч і чотириста за своїми військовими віддлами. Вони рушать найперше. **10** Прáпор Рувимового табору — на пíвдень, за військовими віддлами своїми, а начальник Рувимових синів — Еліцур, син Шедеурів; **11** а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **12** А при ньому отáborиться Симеонове плéм'я, а начальник Симеонових синів — Шелуміїл, син Цурішаддаїв; **13** а його військо та його пере; лік — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **14** І Гадове плéм'я, а начальник Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів; **15** а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **16** Усіх перелічених Рувимового табору — сто тисяч і п'ятдесят і одна тисяча й чотириста й п'ятдесят за своїми військовими віддлами. Вони рушать другі. **17** І як рушить скіння заповіту, то тáбір Левítів буде серед таборів. Як вони отáborяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за своїми прáпорами. **18** Прáпор Єфрémового табору за військовими віддлами своїми — на зáхід, а начальник Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів; **19** а його військо та їхній перéлік — сорок тисяч і п'ятсот. **20** А при ньому плéм'я Манасїне, а начальник синів Манасїних — Гамалїїл, син Педацуїв; **21** а його військо та їхній перелік — тридцять і дві тисячі й двісті. **22** І Веніаминове плéм'я, а начальник Веніаминових синів — Авідан, син Гід'оніїв; **23** а його військо та їхній перелік — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **24** Усіх перелічених Єфремового табору — сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військовими віддлами. Вони рушать треті. **25** Прáпор Дáнового табору — пíвніч, за своїми військовими віддлами, а начальник Данових синів — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **26** а його військо та їхній перелік — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **27** А при ньому отáborиться Асирове плéм'я, а начальник Асирових синів — Паг'їл, син Охранів; **28** а його військо та їхній перелік — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **29** І плéм'я Неftalímovе, а начальник синів Неftalímovих — Axira, син Енанів; **30** а його військо та їхній перелік — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **31** Усіх перелічених Дáнового табору — сто тисяч і

п'ятдесят і сім тисяч і шістсот. Вони рушать наостанку за прáпорами своїми“. **32** Оце перелічені Ізраїлевих синів за домами батьків своїх, усіх перелічених тих таборів за своїми військовими віддлами — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **33** А Левити не перелічені серед Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **34** І Ізраїлеві сини зробили все, що Господь наказав був Мойсеєві, — так вони тaborували за прáпорами своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

3 А оце нащадки Аарóнові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсєя на Сінайській горі. **1** І оце імена Ааронових синів: перворідний Надав, і Авігу, Елеазар та Ітамар. **3** Оце імена Ааронових синів, помázаних священиків, що він посвятив їх бути священиками. **4** Та помер Надав та Авігу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сінайській пустині, а синів у них не було. І були священиками Елеазар та Ітамар за життя батька свого Аарона. **5** І Господь промовляв до Мойсєя, говорячи: **6** „Приведи Левієве плéм'я, і постав його перед священиком Аароном, — і вони будуть услугобувати йому. **7** І будуть вони виконувати сторóжу його та всієї громади перед скіннію заповіту, щоб виконувати службу скінній. **8** І будуть вони стерегти всі речі скіннії заповіту та сторóжу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скінній. **9** І даси Левітів Ааронові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів. **10** А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого священства, а чужий, хто наблизиться, — буде забитий“. **11** І Господь промовляв до Мойсєя, говорячи: **12** „А я оце взяв Левітів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають утрóбу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої, **13** бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в єгипетськім краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людін аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!“ **14** І Господь промовляв до Мойсєя в Сінайській пустині, говорячи: **15** „Перелічи Левієвих синів за домами їхніх батьків, за рóдами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічи їх“. **16** І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано. **17** І були за іменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі. **18** А оце імена Гершонових синів за їхніми родами: Лівні та Шім'ї. **19** А сини Кегáтові за їхніми родами: Амрам і Іцгар, Хеврон і Уззіл. **20** А сини Мерарі за їхніми родами: Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків. **21** Від Гершона: рід Лівнівих та рід Шім'євих. Оце вони, роди Гершонових. **22** Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсот. **23** Роди Гершонових будуть тaborувати за намéтом на зáхід. **24** А начальник

батьківського дому Гершонових — Ел'ясаф, син Лайлів. **25** А дogleгляд Гершонових синів у скіннії заповіту: скіння внутрішня і намёт зовнішній, і покриття його, і завіса входу скіннії заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслони входу подвір'я, що на скіннії та на жертівнику навколо, і шнури її — до всієї служби його. **27** А від Кегата: рід Амрамових, і рід Іцхарових, і рід Хевронових, і рід Оззілових, — оце вони, роди Кегатових. **28** Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістсот, що пильнували сторожу святині. **29** Роди Кегатових синів отаборяться на подовжньому боці скіннії на півден. **30** А начальник батькового дому родів Кегатових Еліцафан, син Уззіїлів. **31** А їхній дogleгляд: ковчег, і стіл, і свічник, і жертівники, і святі речі, що служать ними, і завіса, — і вся служба при тому. **32** А начальник Левієвих начальників — Елеазар, син священика Аарона, що мав дogleгляд над тими, хто пильнує сторожу святині. **33** Від Мерарі: рід Махлієвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди Мерарієві. **34** А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті. **35** А начальник батьківського дому Мерарієвих родів — Цуріїл, син Авіхайлів. Вони отаборяться на подовжнім боці скіннії на північ. **36** А дogleгляд сторожі Мерарієвих синів: дошки скіннії, і засоби її, і стовпії її, і підстави її, і всі речі її, — і вся служба її, **37** і стовпії подвір'я навколо, і їхні підстави, і кілки їхні, і їхні шнúри. **38** А ті, що таборують спереду перед скіннією, перед скіннією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторожу святині, сторожу за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблизиться, — буде забитий. **39** Усі перелічені Левійтів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній накáз за їхніми родами, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі. **40** І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх. **41** І візьми для Мене Левійтів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“. **42** І перелічив Мойсей, як Господь наказав був йому, усіх перворідних серед Ізраїлевих синів. **43** І було всіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Візьми Левійтів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість їхньої худоби, і будуть Левити Мої. Я — Господь! **46** А на óкуп тих двохсот і семидесят і трьох, що позостали понад Левитами з перворідного Ізраїлевих синів, **47** то візьми по п'яти шеклів на голову, на міру шеклем святині візьмеш, — двадцять گер шекель, **48** і даси ті гроши Ааронові та синам його, як óкуп за позосталих серед них“. **49** І взяв Мойсей гроши óкупу від позосталих понад вýкуплених Левитами, **50** від перворідного

Ізраїлевих синів узяв він ті гроши, — тисячу і триста і шістдесят і п'ять на міру шéклем святині. **51** І дав Мойсей гроши óкупу Ааронові та синам його за Господнім накáзом, як Господь наказав був Мойсéєві.

4 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків **3** від віку тридцяті літ і вище й аж до віку п'тидесяти літ, кожного, хто здатний до вýська, щоб виконувати працю в наметі скіннії заповіту. **4** Оце служба Кегатових синів у скіннії заповіту: носити Святе Святих. **5** Коли табір рушатиме, то ввійде Аарон та сини його, та й здимут завісу заслони, і покриють нею ковчега свідоцтва. **6** І дадуть на нього шкурянé тахашеве накриття, і розкладуть згори покривало, усе з блакиті, і накладуть держаки його. **7** А на столі показних хлібів розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього миский, і ложки, і чаши, і кухлі на ліття, і хліб повсякчáсний буде на ньому. **8** І розкладуть на них шату з чéрвенні, і покриють її шкурянім тахашевим покріттям, і накладуть держаки його. **9** І візьмуть блакитну шату, і покриють свічника освітлення, і лямпадки його, і щипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оліви його, якими служать при ньому, **10** і покриють його і ввесь посуд його шкурянім тахашевим покріттям, і покладуть на держаки. **11** А на золотий жертівник розкладуть блакитну шату, і покриють його шкурянім тахашевим покріттям, і вкладуть його держаки. **12** І візьмуть увесь посуд служження, що ним служать у святині, і дадуть до блакитної шати, і покриють їх шкурянім тахашевим покріттям, і покладуть на держаки. **13** І заберуть пóпіл із жертівника, і розкладуть на ньому шату пурпурóву, **14** і покладуть на нього ввесь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропильниці, — ввесь посуд жертівника; і розкладуть на ньому шкурянé тахашеве покріття, і вкладуть держаки його. **15** І скінчить Аарон та сини покривати святиню та ввесь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнутися до святого, щоб не повмирati. **16** А дogleгляд Елеазара, сина священика Аарона, — олива освітлення, і кадило паходців, і повсякчáсна хлібна жертва, і олива помазання, дogleгляд усієї скіннії та всього, що в ній, у святині та в речах її“. **17** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **18** „Не винищуйте плéмени Кегатових родів з-посеред Левітів. **19** І оце зробіть їм, і будуть жити й не повмирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на нôшенні його. **20** А самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святині, — і щоб не повмирati“. **21** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **22** „Перелічи також Гершонових синів, — вони за домами своїх батьків, за родами

своїми, 23 від віку тридцяти літ і вище аж до віку п'ятирічності літ перелічиши їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. 24 Оце служба Гершонових родів, — на службу й на нόшення: 25 вони будуть носити покривала скинії, і скинію заповіту, покриття її й покриття тахашеве, що на ній згори, і завісу входу скинії заповіту, 26 і запоні подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при скинії та при жертвінику навколо, і шнúри їхні, і ввесь посуд служби їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони. 27 На наказ Аарона та синів його буде вся служба Гершонових синів щодо всього нόшення їхнього та щодо всієї служби їхньої. І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити. 28 Оце служба родів Гершонових синів у скинії заповіту, а їхня сторожа — у руці Ітамара, сина священика Ааронового. 29 Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічиши їх 30 від віку тридцяти літ і вище, й аж до віку п'ятирічності літ, перелічиши їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. 31 А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в скинії заповіту: дошки скинії, і засуві її, і стовпи її, і підстави її, 32 і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнúри, — зо всіма їхніми речами, і зо всію службою їхньою, — і пойменно перелічиши речі, що вони дбають про їхнє нόшення. 33 Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в скинії заповіту під рукою Ітамара, сина священика Аарона“. 34 І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків 35 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятирічності літ, кожного, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту. 36 І було їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят. 37 Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. 38 А перелічені Гершонових синів за своїми родами та за домами своїх батьків 39 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятирічності літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — 40 і було їхніх перелічених за родами їхніми, за домами своїх батьків — дві тисячі й шістсот і тридцять. 41 Оце перелічені родів Гершонових синів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом. 42 А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків 43 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятирічності літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — 44 і було їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті. 45 Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. 46 Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами своїми, за домами своїх батьків 47 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятирічності

літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю нόшення в скинії заповіту, — 48 і було їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят. 49 За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на нόшенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсееві.

5 Господь промовляє до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокажéного, і кожного течíвого, і кожного нечистого через дотóркнення до мертвого тіла. 3 І чоловіка й жінку будете висилати, поза тáбір будете висилати їх, і вони не занечистяль тáбрóв своїх, що Я серед них пробувáю“. 4 І зробили так Ізраїлеві сини, і повисилали їх поза тáбір, — як Господь промовляв був Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини. 5 І Господь промовляє до Мойсея, говорячи: 6 „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який лóдський гріх, чинячи тим спроневірення проти Господа, і завинить душа та, 7 то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і дадасть до неї п'ятину її, та й дасть тому, кому завинив він. 8 А якщо в того чоловіка нема викупникá, щоб йому звернути ту ціну провини, то провіна та буде звérнена Господéві, і буде це священикові, опріч барана очищення, що ним очистить його. 9 А кожне приношення зо всяких святощів Ізраїлевих синів, що принесуть священикові, буде йому. 10 І що хто посвятить, буде йому. Щó хто дасть священикові, буде йому“. 11 І Господь промовляє до Мойсея, говорячи: 12 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневірить його, 13 і буде хто злягатися з нею і буде затаєне від очей її чоловіка, і буде заховане, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде схоплена, 14 та на ньому перéйде дух ревнощів, і він буде ревнівий за свою жінку, що вона занечищена; або перейде на ньому дух ревнощів, і він буде ревнівий за свою жінку, а вона не була занечищена, 15 то приведé той чоловік свою жінку до священика, і принесе за неї жертву її, — десяту частину ефí ячної муки, оливи на неї вилле, і не дасть на неї ладану, бо це хлібна жертва ревнощів, жертва пригáдувальна, що пригáдує провину. 16 І священик приведe її, і поставить перед Господнім лицем. 17 І вíзьме священик святої води в гліняну посудину, і пороху, що буде на долівці скинії, вíзьме священик, та й дасть до води. 18 І поставить священик ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє голову тієї жінки, і дасть на руки її хлібну жертву пригáдувальну, — це хлібна жертва рéвнощів. А в руці священика буде гірка вода, що наводить прокляття. 19 І закляне її священик та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим гріхом, живши з чоловіком своїм, — очистися від гіркої води, що наводить прокляття. 20 А коли ж ти зрадила, живши з чоловіком своїм, і коли ти занечищилася, і хтось злігся з тобою, крім твого чоловіка“, — 21

і закляне священик ту жінку клятвою прокляття, і скаже священик тій жінці: „Нехай дастъ тебе Господъ на прокляття та клятву серед народу твого тим, що Господъ зробить стегнъ твое опалим, а живитъ твой напухлим, 22 і ввайде ця вода, що наводить прокляття, до нутръ твого, щоб зробити живитъ напухлим, і щоб зробити стегнъ опалим“. А жінка та скаже: „Амінь, амінь! 23 і напише священик ті прокляття на звої, і обмие гіркою водою, 24 і напоїть ту жінку гіркою водою, що наводить прокляття; і ввайде в неї та вода, що наводить прокляття, і дає гіркий біль. 25 і візьме священик із руки тієї жінки ту хлібну жертву ревнощів, і буде колихати ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника. 26 і візьмете священик жменю з хлібної жертви, як пригáдувальну частину, та й спалить на жертівнику. А після напоїть ту жінку водою. 27 і напоїть водою, і станеться, — якщо була вона занечищена й спроневірила своєму чоловікові, то ввайде в неї та вода, що наводить прокляття, і дастъ гіркий біль, — і опухне живитъ її, і западе стегнъ її, і стане та жінка прокляттям серед народу свого. 28 А якщо та жінка не була занечищена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дітей. 29 Още закон про ревнощі, коли зрадить жінка чоловікові своєму, і занечиститься, 30 або коли на чоловіка наїде дух ревнощів, і він буде ревнивий за жінку свою, то поставить ту жінку перед Господнім лицем, а священик виконає над нею ввесь цей закон. 31 і буде очищений той чоловік від гріхів, а жінка та понесе свій гріх“.

6 1 Господъ промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловік або жінка, коли вирішиться скласти обітницю назіра, щоб посвятити себе Господеві, 3 то він стримається від вина та п'янкого напою, не буде пити єцту винного та оцту з п'янкого напою, і южного виноградного сочку не питиме, і не юстиме ані свіжого, ані сухого винограду. 4 Усі дні посвячення свого не буде він юсти нічого, що зроблене з винограду, від зернят аж до лушпиння. 5 Усі дні його посвячення на назіра бритва не торкнеться голови його; аж до вільнення днів, що посвятить Господеві, він буде святий, — мусить запустити волосся голови своєї! 6 Усі дні посвячення його Господеві не підійде він до мертвого тіла, 7 навіть через батька свого та через матір свою, через брата свого та через сестру свою не занечиститься ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його. 8 Усі дні посвячення його — святий він для Господу. 9 А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечистить цим голову свого посвячення, то оголить голову свою в день очищення свого, — сьомого дня оголить її. 10 А восьмого дня він принесе дві горлиці або двоє голубенят до священика до входу скинії заповіту. 11 і священик принесе одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і

посвятить його голову того дня. 12 і почне він знобу дні посвячення свого Господеві, і принесе однорічне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення. 13 і оце закон про назіра: того дня, коли випобівнюються дні його посвячення, священик приведе його до входу скинії заповіту. 14 і принесе він Господеві жертву свою, — одне безвадне однорічне ягня — на цілопалення, і одну безвадну однорічну вівцю — на жертву за гріх, і одного безвадного барана — на жертву мирну, 15 і кіш опрісноків із пшеничної муки, калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані олівою, і хлібну їжю жертву, і їхні літі жертви. 16 і принесе священик перед Господнім лицем, і принесе його жертву за гріх та його цілопалення. 17 А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священик принесе його хлібну жертву та його жертву літу. 18 і оголить той назір голову свого посвячення у входа скинії заповіту, і візьмете волосся голови свого посвячення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою. 19 і візьмете священик варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коши, і одного прісного коржика, та й дастъ на долоні назіра, як він оголить голову свого посвячення. 20 і священик буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. Це святощ для священика, понад грудіну колихання й понад стегно приношення. А по цьому той назір може пити вино. 21 Още закон про назіра, що обіцяє свою жертву Господеві за своє посвячення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцює, так він зробить за законом про посвячення його“. 22 і Господъ промовляв до Мойсея, говорячи: 23 „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм: 24 Нехай Господъ поблагословить тебе, і нехай Він тебе стереже! 25 Нехай Господъ засяє на тебе лицем Своїм, і нехай буде милостівий до тебе! 26 Нехай Господъ зверне на тебе лице Свое, і хай дастъ тобі мир! 27 Вони будуть кликати Ймення Моє на Ізраїлевих синів, а Я благословляти їх!“

7 1 сталося того дня, коли Мойсей закінчив ставити скинію, і помазав її, і посвятив її та всі речі її, і жертівника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх, 2 то попринесили Ізраїлеві начальники, голови домів своїх батьків, — вони начальники племен, вони ті, що стояли над переліком, — 3 і принесли свою жертву перед Господнім лицем: шість критих возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одногі, і поставили їх перед скинію. 4 і промовив Господъ до Мойсея, говорячи: 5 „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу скинії заповіту, і даси їх Левитам, кожному за службою його“. 6 і взяв Мойсей возі та волі, та й дав їх Левитам: 7 два вози та чотири воли дав Гершоновим синам, за їхньою службою, 8 а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священика Аарона. 9 А Кегатовим

синам не дав, бо на них лежить служба святыні, — на плéах повинні носити. **10** І попріносили начальники жертву на понóву жéртвіника в день його помáзання, і попріносили начальники свою жертву перед жертвіником. **11** А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє приношення на понóву жéртвіника“.**12** І був той, хто першого дня приніс своє приношення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного плéмени. **13** А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **14** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **15** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **16** один козел на жертву за гріх, **17** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце приношення Нахшона, Аммінадавого сина. **18** Другого дня приніс Натаанаїл, син Цуарів, начальник Іссахáрів. **19** Приніс він своє приношення: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву. **20** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **21** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **22** один козел на жертву за гріх, **23** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натаанаїла, Цуарового сина. **24** Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів. **25** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **26** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **27** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **28** один козел на жертву за гріх, **29** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліава, Хелонового сина. **30** Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліцур, син Шедеурів. **31** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **32** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **33** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **34** один козел на жертву за гріх, **35** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Педеурового сина. **36** П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелумíїл, син Цурішаддаїв. **37** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **38** одна кадильница, — десять

шеклів золота, повна кадила, **39** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **40** один козел на жертву за гріх, **41** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелумíїла, Цурішаддаївого сина. **42** Шостого дня — начальник Гáдових синів Ел'ясаф, син Деуїлів. **43** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **44** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **45** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **46** один козел на жертву за гріх, **47** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина. **48** Сьомого дня — начальник Ефремових синів Елішама, син Аммігудів. **49** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **50** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **51** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **52** один козел на жертву за гріх, **53** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішами, Аммігудового сина. **54** Восьмого дня — начальник синів Манасії, Гамаліїл, син Педоцурів. **55** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **56** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **57** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **58** один козел на жертву за гріх, **59** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамаліїла, Педоцурового сина. **60** Дев'ятого дня — начальник Веніяминових синів Авідан, син Гід'оніїв. **61** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **62** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **63** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **64** один козел на жертву за гріх, **65** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онівого сина. **66** Десятого дня — начальник Данових синів Ахіезер, син Аммішаддаїв. **67** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святыні, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **68** одна кадильница, — десять шеклів золота, повна кадила, **69** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **70** один козел на жертву за гріх, **71** а на мирну жертву

— два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Axіезера, Amмішаддаєвого сина. 72 Одинадцятого дня — начальник Асирових синів Pag'їл, син Охранів. 73 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, 74 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 75 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 76 один козел на жертву за гріх, 77 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Pag'їла, Охранового сина. 78 Дванадцятого дня — начальник Нефталимових синів Axіра, син Енанів. 79 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святиині, обідві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, 80 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 81 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 82 один козел на жертву за гріх, 83 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Axіри, Енанового сина. 84 Оце обряд освячення жертівника в дні його помазання, від Ізраїлевих начальників: срібних мисок дванадцять, срібних кропильниць дванадцять, золотих кадильниць дванадцять, 85 сто й тридцять шеклів одна срібна миска, і сімдесят одна кропильниця. Усе срібло посудин — дві тисячі й чотириста шеклів на міру шеклем святиині. 86 Кадильниць золотих дванадцять, повні кадила, по десяти шеклів кадильниця на міру шеклем святиині; усе золото кадильниць — сто й двадцять шеклів. 87 Уся велика худоба на цілопалення: дванадцять телят, баранів дванадцять, ягнят однорічних дванадцять, та жертва хлібна їх, і козлів дванадцять на жертву за гріх. 88 А вся худоба мирної жертви: двадцять і чотири теляті, баранів шістдесят, козлів шістдесят, ягнят однорічних шістдесят. Оце обряд освячення жертівника по помазанні його. 89 А коли Мойсей входив до скінії заповіту, щоб говорити з Ним, то він чув голос, що говорив до нього з-понад віка, яке на ковчезі свідіцтва, — з-поміж обох херувимів говорив Він до нього.

8 1 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Аарона та й скажи йому: Коли ти світитимеш лямпáдki, то з пéреду свíчника будуть свítiti сíм лямпádki“. 3 I Аарон зробив так, — з пéреду свíчника засвítив його лямпádki, як Господь наказав був Мойсеєві. 4 А оце робота свíчника: він кутtя золоте аж до пédestri його, аж до квítok його кутtя віn. За взíрцем, що Господь показав був Мойсеєві, так він зробив свíчника. 5 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 6 „Вíзьми Левітів з-посеред Ізраїлевих синів, та й очисть їх. 7 I так зробиш їм, щоб очистити їх: покропíй на них водою жертви за гріх, і нехай обголятъ

бритвою все тіло своє, і нехай вíперуть одежу свою, — і стануть чисті. 8 I вони вíзьмуть теля, а його хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, і друге теля вíзьмеш на жертву за гріх. 9 I приведеш Левітів до скінії заповіту, і збереш усю громаду Ізраїлевих синів. 10 I приведеш Левітів перед Господнє лице, а Ізраїлеві сини покладуть свої руки на Левітів. 11 I буде Аарон посвячувати Левітів, як посвячення перед Господнім лицем від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби. 12 А Левіти покладуть свої руки на гóлову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопаленням для Господа, щоб очистити Левітів. 13 I поставиш Левітів перед Аароном та перед синами його, — і будеш посвячувати їх, як посвячення для Господа. 14 I відділиш Левітів з-поміж Ізраїлевих синів, і будуть Левіти Moї. 15 A по цьому Левіти ввíйдуть, щоб служити в скінії заповіту, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посвячення, 16 бо вони дáні, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утрóбу, узяв Я їх Собі, 17 бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед людейни й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в египетськім краї, Я посвятив їх Собі. 18 I взяв Я Левітів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів. 19 I дав Я Левітів, як дар Аарнові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скінії заповіту, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не булó поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підхóдили до святиинї“. 20 I зробив Мойсей й Аарón та вся громада Ізраїлевих синів для Левітів усе, — як Господь наказав був Мойсеєві про Левітів, так зробили їм Ізраїлеві сини. 21 I очистилися Левіти, і випрали одяг свíй, а Аарón посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими. 22 A по тому ввíйшли Левіти, щоб виконувати свою службу в скінії заповіту перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсеєві про Левітів, так їм зробили вони. 23 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 24 „Оце щодо Левітів: від вíку двадцяти й п'яти літ і вище ввíйдуть вони до праці на службу скінії заповіту. 25 A від вíку п'ятидесяти літ відійдуть від служби, — і не будуть уже служити. 26 I будуть вони обслуговувати братів своїх у скінії заповіту, щоб виконувати сторóжу, а служби не будуть робити. Так зробиш Левітам у їхній службі“.

9 1 Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині другого року по вíході з египетського краю, першого місяця, говорячи: 2 „I нехай справлять Ізраїлеві сини Пásху в означений час. 3 Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма уставами її спорядйтē ї“. 4 I Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб спрavili вони Пásху. 5 I спрavili вони Пасху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця надвічір

у Сінайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. 6 Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла померлої людіні, і не могли справити Пасху того дня. І прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона, 7 та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через дотик до тіла померлої людини. Чому ми будемо позбавлені ласки принести жертву Господню означеного часу серед Ізраїлевих синів?“ 8 І сказав до них Мойсей: „Постійте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“. 9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 10 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловік із вас, або з ваших нащадків, коли буде нечистий через дотик до мертвого тіла, або буде в далекій дорозі, то й він справить Пасху для Господа. 11 Місяця другого, четирнадцятого дня надвечір спорядять вони її, — з опрісноками та з гірким зіллям будуть їсти її. 12 Не позоставлять із неї до ранку, а костей не зламають у ній, — за повною постановою Пасхи спроявлять її. 13 А чоловік, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджати Пасху, то буде винищена душа та з народу її, бо Господньої жертви він не приніс означеного часу її. Гріх свій понесе той чоловік! 14 А коли перебуватиме з вами прихόдько, то справить він Пасху для Господа, — за постановою про Пасху та за уставом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихόдька, і для тубільця землі. 15 А того дня, коли поставлено скинію, хмара покрила скинію над ковчегом свідоцтва. А ввечорі булó над скинією, як подобає огню, аж до ранку. 16 Так завжди бувало: удень покривала його та хмара, а вночі — подобає огню. 17 І коли підіймалася хмара з-над скинії, то потому рушали Ізраїлеві сини, а на тому місці, на якому хмара ставала, там тaborували Ізраїлеві сини. 18 На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній накáz тaborували. Усі ті дні, коли хмара перебувала над скинією, вони тaborували. 19 А коли хмара багато днів позоставалася над скинією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторожу, — і не рушали. 20 І бувало, що хмара булá над скинією полічені дні, то вони на Господній накáz тaborували, і на Господній наказ рушали. 21 І бувало, що хмара була від вечора аж до ранку, а підіймалася хмара вранці, то рушали вони. Або день і ніч була, і підіймалася хмара, то рушали вони. 22 Або два дні, або місяць, або рік хмара булá над нею, над скинією, — Ізраїлеві сини тaborували, і не рушали, а коли вона підіймалася, — рушали вони. 23 На Господній наказ тaborували вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторожу на Господній наказ через Мойсея.

10 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Зроби собі дві срібні сурмі, — куттям зробиш їх; і будуть вони тобі на склікання громади та на рушання таборів. 3 І засурмлайтъ у них, — і збереться до тебе громада при вході скинії зборів. 4 А якщо засурмлять в одну, то зберуться до тебе начальники,

голови Ізраїлевих тисяч. 5 А засурмлять на сполóх, то рúшать табори, що таборуєтъ на сході. 6 А засурмите на сполóх удру́ге, то рúшать табори, що таборуєтъ на півдні, — будуть сурмити на сполóх, щоб рушали вони. 7 А на склікання зборів засурмите, але без сполоху. 8 А сурмити в сúрми будуть Ааронові сини, священики. І ці сúрмлення будуть для вас на вічну постанову для ваших поколінь. 9 А коли підете війною в вашому Краю на ворога, що гнóбить вас, і засурмите на сполох, то ви будете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів. 10 А в день вашої радості, і в ваші свята та первого дня ваших місяців засурмите в ті сúрми на ваших цілопáленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на пригáд перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваш!“ 11 І сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця підніялася хмара з-над скинії свідоцтва. 12 І рушили Ізраїлеві сини з Сінайської пустині на похóди свої, і хмара спинилася в пустині Паран. 13 І рушили вони вперше за Господнім накázом через Мойсея. 14 І найперш рушив прáпор табору синів Юдиних за своїми військовими віddíлами, а над військом його — Нахшон, син Аммінадавів. 15 А над військом плéмени синів Іссахара — Натаанаїл, син Цуарів. 16 А над військом племени Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів. 17 І була розібрана скинія, і рушили Гершонові сини та сини Мерарієві, носії скинії. 18 І рушив прáпор табору Рувима за своїми військовими віddíлами, а над військом його — Еліцур, син Шедеурів. 19 А над військом племени Симеонових синів — Шелуміїл, син Цурішаддáїв. 20 А над військом племени Гадових синів — Ел'ясф, син Деуїлів. 21 І рушили сини Кегатові, носії святыни, та й поставили скинію до приходу їх, усіх інших. 22 І рушив прáпор табору синів Єфремових за своїми військовими віddíлами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів. 23 А над військом племени синів Манасіїних — Гамалїїл, син Педацуров. 24 А над військом племени Веніаминових синів — Авідан, син Гідеонів. 25 І рушив прáпор табору синів Данових — як задня сторожа для всіх таборів — за своїми військовими віddíлами, а над військом його — Ахіезер, син Аммішаддáїв. 26 А над військом племени Асирових синів — Паг'їл, син Охрана. 27 А над військом племени синів Нефталімових — Ахіра, син Енанів. 28 Оце похóди Ізраїлевих синів за їхніми військовими віddíлами. І рушили вони. 29 І сказав Мойсей до Ховава, сина мідянітіянина Ревуїла, Мойсеевого тестя: „Ми рушаємо до того місця, що про нього Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добро, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“. 30 Та той відкazав йому: „Не підú, але підú до краю свого та до місця своєї бáтьківщини“. 31 А Мойсей відkazав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше тaborування в пустині, то будеш нам очима. 32 І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчýнимо

тобі“. 33 І рушили вони від Господньої гори триденною дорогою. А ковчег заповіту Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб війвідати для них місце спинитися. 34 А хмара Господня була над ними вдень, коли вони рушали з табору. 35 І бувало, коли ковчег вирушав, то Мойсей промовляв: „Устань же, о Господи, і хай розпоробашася Твої вороги, і хай повтікають Твої ненавійники з-перед Твоїого лиця“. 36 А коли він ставав, то говорив: „Вернися, о Господи, до десятисячок тисяч Ізраїля!“

11 І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. 1 почув Господь, і запала в Його гнів, — і загорівся між ними Господній огонь, та й пожер їх у кінці табору. 2 І народ став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, — і погас той огонь. 3 І він назвав ім'я того місця: Тав'ера, бо між ними горів був Господній огонь. 4 А збиранина, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорили: „Хто нагодує нас м'ясом? 5 Ми згадуємо рибу, що її в Єгипті даремно, отірки й дині, і пір, і цибулю, і часник. 6 А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки маніна нам перед очима“. 7 А манна — як коріяндрою насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталу. 8 Люди розхідлилися, і збирави її та мололи жорнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коржя. 9 А коли роса спадала на табір, спадала й та манна на нього. 10 І почув Мойсей, що народ плаче в родинах своїх, кожен при вході намету свого. І сильно запала в гнів Господній, і в очах Мойсеевих то було зло. 11 І сказав Мойсей до Господа: „Нáщо вчинив Ти зло своєму рабові, і чому́ я не знайшов милости в очах Твоїх, що Ти поклав тягарá всього нарóду на мене? 12 Чи я був вагітний усім тим нарóдом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця, до землі, яку Ти присягнув батькам його? 13 Звідки мені взяти м'яса, щоб дати всьому цьому нарóдові? Бо вони плачуть передо мною, говорячи: Дай же нам м'яса, і ми бúдемо їсти! 14 Не подолаю я сам носити всього цього народа, — бо він тяжкий за мене! 15 А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!“ 16 І сказав Господь до Мойсея: „Збери ж мені сімдесятю людьми зі старших Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші народу та його наглядачі, і візьми їх до скіннії заповіту, і стануть вони там із тобою. 17 І зайду, і буду розмовляти там із тобою, і візьму від Духа, що на тобі, і покладу на них, — і вони носитимуть із тобою тягарá того народа, і не будеш носити ти сам. 18 А до нарóду скажи: Освятіться назáвтра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушей, говорячи: Хто дастя нам їсти м'яса, бо добре було нам в Єгипті? І дастя Господь вам м'яса, і ви будете їсти. 19 Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не

десять день, і не двадцять день, 20 але цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших ніздрів, і стане вам на огиду, бо ви знéхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорячи: Чого це ми вийшли з Єгипту?“ 21 І сказав Мойсей: „Шістсот тисяч піхоти той нарóд, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам ім м'яса, і вони будуть їсти місяць чàсу. 22 Чи худоба дрібна та худоба велика заріжеться для них, — і вистачить їм? Чи також збереться для них уся морська риба, — і вистачить їм?“ 23 А Господь сказав до Мойсея: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи спóвниться тобі Мое слово, чи нí“. 24 І вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. І зібра він сімдесятю чоловіка зі старших народу, і поставив їх навколо скіннії. 25 І зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сімдесят чоловіка старших. І сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали. 26 І зосталося двоє людей в таборі, ім'я одному Елдад, а імення другому Медад. І спочив на них Дух; а вони були серед записаних, та не вийшли до скіннії, і пророкували в таборі. 27 І побіг юнак, і промовив до Мойсея й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“ 28 І відповів Ісус, син Навінів, Мойсеев слуга від своєї молодості, та й сказав: „Пане мій Мойсею, — заборонни їм!“ 29 І сказав йому Мойсей: „Чи ти зáздрісний за мене? О, якби то ввесь Господній нарóд став пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“ 30 І вернувся Мойсей до табору, він та старші Ізраїлеві. 31 І знявся вітер від Господа, і навіяв перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі. 32 І встав нарóд, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день назавтра збирави перепелицю. Хто збирав мало, той зібрал десять хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору. 33 Те м'ясо було ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на нарóд! І вдарив Господь дуже великою порáзкою в нарóд... 34 І названо імення того місця: Ківрот-Гаттаава, бо там поховали нарóд пожадливий. 35 З Ківрот-Гаттаави рушили люди до Гацероту, і були в Гацероті.

12 І нарікали Маріям та Аарон на Мойсея за жінку кущитянку, що взяв, бо він узяв був жінку кущитянку. 2 І казали вони: „Чи тільки з Мойсеем Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ І почув це Господь. 3 А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі. 4 І нагло сказав Господь до Мойсея й до Аарона та до Маріям: „Вийдіть ви троє до скіннії заповіту“. І вони троє вийшли. 5 І зійшов Господь у стовпі хмари, і став при вході скіннії, та й покликав Аарона й Маріям. І вийшли обоє вони. 6 І сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо бу́де між вами пророк, то Я, Господь,

дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним буду. 7 Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений! 8 Говорю Я з ним єста до уст, а не видінням і не загáдками, і Образ Господа він оглядає. І чому не боялися ви нарікати на Мойсея, Мойого раба?“ 9 I запалав гнів Господній на них, — і Він пішов, 10 а хмара відступила з-над скинії. А ось Маріям — прокажена, зблівши, як сніг! I обернувшись Аарон до Маріям, аж ось вона прокажена! 11 I сказав Аарон до Мойсея: „Будь лáскав, мiй пане, — не поклади ж на нас гріхá, що були ми нерозумні та що прогрішались! 12 Нехай же не буде вона, як та мертвa дитина, що, як виходить з утрóбі матери своéї, то зітліла половина тіла її“. 13 I Мойсей клíкав до Господа, говорячи: „Боже, вилíкуй же її!“ 14 I сказав Господь до Мойсея: „А коли б її бáтько справдí плонув на обличчя її, чи не буде вона сiм день засоромлена? Вона буде зáмкнена сiм день поза табóром, а потiм повéрнеться“. 15 I була зáмкнена Маріáм поза табóром сiм день, а нарóд не рúшив аж до повернення Маріям. 16 A потiм рушив нарóд із Гацероту, і тaborувáv у пустині Парáн.

13 I промовляв Господь до Мойсея, говорячи: 2 „Пошли людей, і вони розвíдають ханаáнський край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по однóму чоловíкові від племéни своїх бáтьків, кожного начальника в них“. 3 I послав їх Мойсей з пустині Парáн за Господнім накáзом. Усí вони мужі достойні, — вони голови Ізраїлевих синів. 4 A оце ймення їх: для Рувимового племени — Шаммуа, син Заккурів; 5 для Симеонового племени — Шафат, син Хорíїв; 6 для Юдиного племени — Калев, син Ефуннеїв; 7 для Іссахáрового племени — Іг'ал, син Йосипів; 8 для Ефрémового племени — Осія, син Навинів; 9 для Веніямíнового племени — Палті, син Рафуїв; 10 для Завулбóнового племени — Гаддіїл, син Содїв; 11 для Йбсипового племени, для племени Манасїного — Гадді, син Сусіїв; 12 для Дáнового племени — Аммїл, син Гемалліїв; 13 для Асýрового племени — Сетур, син Михаїлів; 14 для Нефталíмового племени — Нахбі, син Вофсіїв; 15 для Гáдового племени — Геуїл, син Махіїв. 16 Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвíдати той край. I назвав Мойсей Осію, Навинового сина: Ісýс. 17 I послав їх Мойсей розвíдати край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на пíвдень, і ввíйдете на гору, 18 та й побачите той край — який він, і нарóд, що сидить у ньому, — чи сíльний він, чи слабий, чи малій він, чи численній? 19 I який той край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злий? I які тí міста, що він сидить у них, — чи в табóрах, чи в твердíнях? 20 I яка та земля, — чи масná вона, чи піснá? Чи є на нíй дерево, чи нí? I будьте відвáжнí, і вíзміть з плóду землі; а дні цí — дні виноградного первоплóду“. 21 I знялýся вони, і розвíдали той Край від пустині Цін аж до Рехова, у напрямі до Хамоту. 22 I пíшли вони на пíвдень, і прибулý аж до Хеврónу, а там були Ахíман, Шешай та

Талмай, нащáдки вéлетня. A Хеврон був збудований за сíм лíт перед Цоаном египетським. 23 I прибулý вони аж до долини Ешколу, і витяли там галузку з одним гроном винограду, і вдвох понéсли його на жердíні; також узялý із гранатíв та з фíг. 24 Te місце назвали: Нахал-Ешкол, через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там. 25 I вернулися вони з рóзвídkи того краю по сорокá днях. 26 I пíшли, і прийшли вони до Мойсея й до Аарона та до всíї громади Ізраїлевих синів, до пустині Паран, до Кадешу, і здалý справу їм та всíї тíй громаді, і показали плíд того краю. 27 I вони розповілý йому та й сказали: „Прибулý мi до краю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плíд його! 28 Ta нарóд той, що сидить у тíм краї, мíцнý, а міста укрíплені, дуже великі. A також бачили мi там нащáдків вéлетня... 29 Амалíк сидить у краї пíвденнім, а хíттéянин, і евсéянин, і аморéянин сидять на горі, а ханаанéянин сидить над морем та при Йордáні“. 30 A Калев утихомириував нарóд перед Мойсеем та й сказав: „Конче ввíйдемо мi заволодíємо ним, бо мi справдí переможем його!“ 31 Ta люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввíйти до того нарóду, бо він сильніший за нас“. 32 I пustili вони між Ізраїлевими синами злу вістку про той край, що розвíдали його, говорячи: „Той край, що мi перейшлí по ньому, щоб розвíдати його, це край, який поїдає своїх мéшканців. A ввесь той народ, що мi бачили в ньому, люди високі на зrіст. 33 I там мi бачили вéлетнів, синів Енаáка, з роду велетнів, і були мi в своїх очáх немов та саранá, і такими були мi і в їхніх очáx.“

14 I знялá зоїк уся та громада, та й заголосила. I плакав нарóд той тíєї ночі. 2 I нарікали на Мойсея та на Аарона всí Ізраїлеві сини. I сказала до них вся громада: „О, якби мi померли буlí в египетськім краї, або щоб мi померли були в цíй пустині! 3 I нашо Господь провадить нас до того краю, щоб нам попáдати від меча? Жíнкí наші та дíти наші стануть здóбичю... Чи не краще нам вернúтися до Єгипту?“ 4 I сказали вони один до одного: „Оберíмо собі голóву, та й вертаймось до Єгипту!“ 5 I впали Мойсей та Аарон на обличчя свої перед усíм збором громади Ізраїлевих синів. 6 A Ісýс, син Навінів, та Калев, син Ефуннеїв, із тих, що розвíдали той Край, пороздириали одежу свою, 7 та й сказали до всíї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той край, що перейшлí мi по ньому, щоб розвíдати його, край той дуже-дуже хороший! 8 Якщо Господь уподóбає Собí нас, то впровадить нас до того Краю, і дасть його нам, край, який тече молоком та медом. 9 Тíльки не бунтуйтесь проти Господа, — і не бйтесь нарóду того краю, бо вони — хлíб для нас! Їхня тíнь відíйшла від них, а з нами Господь, — не бйтесь їх! 10 I сказала була вся громада, щоб камíнням закидати їх, та слава Господня появилася в скинїї заповіту всíм Ізраїлевим синам... 11 I промовив Господь до

Мойсея: „Аж доки буде цей народ зневажати Мене, і аж доки не будуть вони вірувати в Мене, у всі ті ознаки, що Я учинив був серед нього? 12 Ударю його поразою, і позбáвлю його насліддя, а тебе зроблю народом більшим і сильнішим від нього“. 13 І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з-посеред нього вивів Своєю силою народ цей, 14 та й скаже до мéшканців цього краю, які чули, що Ти Господь серед цього народу, що око-в-око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стоїть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, — 15 якщо заб'еш Ти цей народ, як одну людіну, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи: 16 Через неспромóжність Господа впровáдити той народ до краю, якого Він заприсяг був ім, вигубив їх у пустині. 17 А тепер нехай же звелічиться сила Господня, як Ти наказав був, говорячи: 18 „Господь довготерпівий, і багатомилостíвий, Він прощає провину та переступ, і не очистить винного, а карає провину батьків на третіх і на четвертих поколіннях“. 19 Прости ж провину цього народу через велику милість Свою, як прощáв Ти цьому народові від Єгипту й аж сюди!“ 20 А Господь сказав: „Я простиш за словом твоїм. 21 Але, як Я живий, — слава Господня напóвнить увесь оцей край. 22 Тому всі ті люди, що бачили славу Мою та ознаки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого, 23 поправді кажу, — не побачать вони того краю, що Я заприсяг був іхнім батькам. І всі, хто зневажає Мене, не побачать його! 24 Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він викóнував накази Мої, то Я введу його до того краю, куди він увійшов був, і потомство його оволодіє ним. 25 А амаликітянин та ханаанéянин сидить у долині. Узвітра оберніться, та й рушайте на пустиню дорогою Червоного моря!“ 26 І Господь промовляв до Мойселя до Аарона, говорячи: 27 „Аж доки цій злій громаді нарікати на Мене? Нарікáння Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув. 28 Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: Поправді кажу, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблó вам. 29 У цій пустині попáдають ваші трупи, та всі перелічені ваши всім вашим числом від віку двадцяті літ і вище, що нарікали на Мене. 30 Поправді кажу, — ви не ввійдете до того краю, що Я підносив був на присягу руку Свою, що будете перебувати в нім, — окрім Калева, сина Ефунне́вого, та Ісуса, сина Наві́нового. 31 А діти ваши, що про них казали ви: станете здóбичю ворогові, то впровáджу Я їх, і пізнають вони цей край, яким ви обрідили. 32 І ваши власні трупи попáдають у цій пустині! 33 А ваши сини будуть блукати на пустині сорок літ, і відповідатимут за зраду вашу, аж поки вýгинуть ваши трупи на пустині. 34 Числом тих днів, що розвíдували ви той край, сорок день, будете ви нести ваши гріхи по року за день — сорок літ, і пізнаєте, що значить бути покинутими Мною! 35 Я, Господь, говорив: Поправді кажу, — оце зроблó всій цій злій

громаді, що змовляється проти Мене: у цій пустині вýгинуть, і тут повмирають“. 36 А ті люди, яких Мойсей послав був розвíдати той край, коли вернулися, то зробили, що вся громада нарікала на нього, і пустили злу вістку на той край, 37 то ті люди, що пустили були злу вістку на той край, повмирали від порáзи перед Господнім лицем. 38 А Ісус, син Наві́нов, та Калев, син Ефунне́в, жили з тих людей, що ходили розвíдати той край. 39 І говорив Мойсей ці слова до всіх Ізраїлевих синів, — і народ був у тяжкій жалобі! 40 І повставали вони рано вранці, та й повихóдили на верхів'я гори, говорячи: „Ось ми, — і ми пíдемо до місця, що Господь був сказав, бо ми прогрішили“. 41 А Мойсей сказав: „Чому ж ви переступаете накáз Господній? Так це не вдастся! 42 Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то бúдете побиті своїми ворогами. 43 Бо там перед вами амаликітянин і ханаанéянин, і ви попáдаєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“. 44 Але вони осмілилися вийти на верхів'я гори, а ковчéг свідоцтва Господнього та Мойсей не рúшилися з-посеред табору. 45 І зійшов амаликітянин та ханаанéянин, що сидить на тій горі, та й побили їх, і били їх аж до Хорми.

15 І Господь промовляв до Мойселя, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви вýїдете до краю ваших осель, що Я даю вам, 3 і принесете огнянý жертву для Господа, ціlopáлення, або криваву жертву на спóвнення обітниці, або в дáрі, або в означених часах при спорáдженні любих пахощів для Господа з худоби великої або з худоби дрібної, 4 то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десяту частину ефи пшеничної муки, мішаної в чверті гіна оліви, 5 і вина для лitoї жертви принесеш чверті гіна на ціlopáлення або для жертви для кожного ягняти. 6 Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини ефи пшеничної муки, мішаної в оліви третьої частини гіна. 7 І вина для лitoї жертви третю частину гіна, — принесеш пахощі любі для Господа. 8 А коли принесеш молодого бичка як ціlopáлення, або як жертву на спóвнення обітниці, або як мирну жертву для Господа, 9 то принесёш молодого бичка і хлібну жертву, — три десятих частини ефи пшеничної муки, мішаної в оліви половини гіна. 10 І принесеш на литу жертву пів гіна вина, — жертва огнянина, пахощі любі для Господа. 11 Так буде робитися для однóго вола, або для одного барана, або для ягняті з-поміж овець, або з-поміж кіз. 12 За числом жертв, що принесете, так зробите для кожної, за числом їх. 13 Кожен тубілець так принесе це, щоб принести огнянý жертву, пахощі любі для Господа. 14 А коли з вами буде тимчасово мéшкати прихóдько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огнянý жертву, пахощі любі для Господа, — як принесете ви, так принесе й він. 15 Збори, — постанова одна для вас та для прихóдька, що мéшкає тимчасово,

— постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихόдько буде перед Господнім лицем! 16 Один закон і одна постанова буде вам і прихόдькові, що мешкає тимчасово з вами“. 17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 18 „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до краю, що Я впроваджу вас туди, 19 то станеться, коли ви юстимете хліб того краю, — ви принесете приношення для Господа. 20 Як початок діл ваших, калача принесете на приношення, — як приношення тóку, принесете його. 21 Від початку діл ваших дасте Господеві приношення, — постанова для ваших поколінь! 22 А коли ви помилитеся, і не виконаете всіх тих заповідей, що Господь говорив до Мойсея, 23 усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далі для ваших поколінь, 24 то станеться, коли зроблено помилку через недбляд громади, нехай вся громада принесе одного бичка, молоде з великої худоби, на цілопалення, на пающі любі для Господа, а хлібна його жертва та літа жертва його за постановою, і козла на жертву за гріх. 25 І очистить священик всю громаду синів Ізраїлевих, і буде прощено їм, бо то помилка, а вони принесли жертву свою, жертву огняну для Господа та жертву свою за гріх перед лицем Господнім за свою помилку. 26 І буде прощено всій громаді Ізраїлевих синів та прихόдькові, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилковий гріх усього народа. 27 А якщо згрішить помилково одна душа, то вона принесе однорічну козу на жертву за гріх. 28 І очистить священик ту душу, що помилілась, що згрішила помилково перед Господнім лицем, на очищення її, — і буде прощено їй. 29 Тубільцеві серед Ізраїлевих синів та прихόдькові, що мешкає тимчасово серед них, — закон один буде вам для того, хто зробить гріх помилково. 30 А та душа, що зробить зухвалою рукою, — чи з тубільця, чи з прихόдька, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред народа її. 31 Бо він зніхтував слово Господа, і зламав Його заповідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на ній“. 32 І були Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирає дрібна суботнього дня. 33 І привели його ті, хто знайшов його, як збирав дрібна, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади. 34 І взяли його під сторожу, бо не було вирішено, що зробити йому. 35 І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закідати його камінням усій громаді поза табором!“ 36 І віпровадила його вся громада поза табор, та й закідала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсеєві. 37 І сказав Господь до Мойсея, говорячи: 38 „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кута́си на краях своїх одяг, вони й їхні покоління, і дадуть на кута́са полі блакитну нитку. 39 І буде вона вам за кута́са, — і будете бачити його, і пам'ятатимете всі Господні заповіді, і виконаете їх, і не будьте оглядатися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучій,

ви зраджуєте, 40 щоб згадували ви та виконували всі Мої заповіді, — і будьте святі для вашого Бога! 41 Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

16 І взяли Корéй, син Іцгара, сина Кегата, сина Левівого, і Датáн, і Авіróн, сини Елія́вові, та Он, син Пелета, сини Руві́мові, 2 та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники громади, закликані на збори, люди вельможні. 3 І зібралися вони на Мойсея та на Аарона, та й сказали до них: „Досить вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чому ви несéтесь понад зборами Господніми?“ 4 І почув це Мойсея, та й упав на обличчя свое. 5 І промовив він до Корéя та до всієї громади його, говорячи: „Уранці Господь дасть знати, хто Його та хто святий, щоб наблизити його до Себе; а кого вибере, того Він і наблизить до Себе. 6 Зробіть ви оце: візьміть собі кадильниці, Корéю та вся громада твоя, 7 і дайте в них огню та покладіть на них кадила перед Господнє лице завтра. І станеться, — той чоловік, що Господь його вибере, — він святий. Досить вам, Левієві сини!“ 8 І сказав Мойсея до Корéя: „Слухайте же, Левієві сини, — 9 чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлевої громади, щоб наблизити вас до Себе, і щоб ви виконували службу Господньої скинії, і стояли перед громадою, щоб служити їй? 10 І Він наблизив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із тобою; а ти будеш домагатися ще й священства? 11 Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарон, — щó він, що ви ремствуєте проти нього?“ 12 І послав Мойсея та Аарон закликати Датáна й Авіróна, синів Елія́вових, та сказали вони: „Не вийдемо! 13 Чи мало того, що ти вивів нас із краю, який тече молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельможею? 14 Ти не віпровадив нас ані до краю, що тече молоком та медом, ані не дав нам на власність поля та виноградники. Чи ти війдереш очі цим людям? Не вийдемо!“ 15 А Мойсея сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього приношення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“ 16 І сказав Мойсея до Корéя: „Ти та вся громада твоя будьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарон узвітва. 17 І візьміть кожен свою кадильницю, і покладіть на неї кадила та й принесёте перед Господнє лицезрінням свою кадильницю свою, двісті й п'ятдесят кадильниць, і ти та Аарон, кожен кадильницю свою“. 18 І взяли кожен кадильницю свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила, та й стали при вході скинії заповіту, а також Мойсея та Аарона. 19 І Корéй зібрав на них усю громаду до входу скинії заповіту. І показалася слава Господня всій громаді! 20 І промовив Господь до Мойсея та до Аарона, говорячи: 21 „Відділіться від цієї громади, — Я винишу їх умить!“ 22 А вони попадали

на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрішить один чоловік, чи Ти будеш гніватися на всю громаду?“ 23 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 24 „Скажи до громади, говорячи: Відступіться зо всіх боків від місця мешкання Корéя, Датана й Аврóна!“ 25 I встав Мойсей, і пішов до Датана та Аврона, і пішли за ним стáрші Ізраїлеві. 26 I він промовляв до громади, говорячи: „Відступіть від наметів тих несправедливих людей, і не доторкніться до всього, що їхне, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“ 27 I вони відступілися від місця мешкання Корéя, Датана й Аврона зо всіх боків; а Датан та Аврón вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінкі їх, і сини їх, та діти їхні. 28 I сказав Мойсей: „Оцим пізнаєте, що Господь послав мене зробити всі ділá цí, що вони не з моєї вýгадки. 29 Якщо вони повмирають, як умирає кожна людіна, і їх спіткає доля кожної людіни, то не Господь послав мене! 30 A коли Господь створить щось новé, і земля відкриє уста свої та й поглине їх та все, що їхне, і вони зíйдуть живі до шеблу, то пізнаєте, що люди обрásили Господа“. (Sheol h7585) 31 I сталося, як скінчів він говорити всі ці слова, то розступилася та земля, що під ними! 32 A земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домій їхні, і кожну людіну, що Кореева, та ввесь їх маєток. 33 I зíйшли вони та все, що їхне, живі до шеблу, і накрила їх земля, і вони погинули з-посеред збору! (Sheol h7585) 34 A ввесь Ізраїль, що був навколо них, повтікав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“ 35 I вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті й п'ятдесят чоловіка, що принoсили кадило! 36 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 37 „Скажи до Елеазáра, сина священика Аарóна, і нехай він позбирає ті кадильниці з-посеред погорíлиця, а огонь повидає геть, бо вони освятилися, 38 кадильниці тих грішників, їхньою смертю. И нехай і вони зроблять із них біті блáхи на покриття для жертівника, бо принoсили їх перед Господнє лицé, і вони освятилися. И будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“. 39 I взяв священик Елеазáр мідяні кадильниці, що принoсили їх ті, що спалені, і перекувáли їх на покриття для жертівника, 40 пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насління, не наблизáвся кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Кореем та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея. 41 A назавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній нарóд!“ 42 I сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скіннї заповіту, — аж ось покрила її хмара, і показалася слава Господня! 43 I ввійшли Мойсей та Аарон до пéреду скіннї заповіту. 44 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 45 „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я війниш їх умить!“ I вони попáдали на обличчя свої. 46 I сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильницю, і

поклади на неї огню від жéртівника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисть її, бо вийшов гнів від Господнього лиця, і розпочалася порáзка“. 47 I взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до серéдини зборів, аж ось — розпочалася порáзка нарóду! I він поклав кадила, і очистив нарóд. 48 I став він поміж умérлими та поміж живими, — і затрималася та порáзка. 49 I булó померлих поразкою чотирнáдцять тисяч і сімсот, окрім померлих у справі Корея. 50 I вернувся Аарон до Мойсея до входу скіннї заповіту, а порáзка припинилася.

17 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

„Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми від них по одній пáлиці для бáтьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх бáтьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його. 3 A Ааронове ймення напишеш на Левієвій пáлиці, бо одна пáлиця для голови дому бáтьків їх. 4 I покладеш їх у скіннї заповіту перед ковчегом свідоцтва, де Я, за умовою, буду являтися вам. 5 I станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. I Я відхилó від Себе нарікáння Ізраїлевих синів, що вони нарікáють на вас“.

6 I Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і далі йому всі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх бáтьків, дванадцять пáлиць. A пáлиця Ааронова — серед їхніх палиць. 7 I поклав Мойсей ті палиці перед Господнім лицем у скіннї заповіту. 8 I сталося назáвтра, — і вийшов Мойсей до скіннї заповіту, аж ось зацвілá Аарóнова палиця для Левієвого дому, — і пустила пúп'янки, і зацвілá квіткою, і випустила дозрілі мигдáлі!

9 I виніс Мойсей усі ті палици зперед Господнього лиця до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взялі кожен свою палицю.

10 I сказав Господь до Мойсея: „Верни Аарóнову палицю до ковчéгу свідоцтва, щоб берегти на оznаку для неслухнáних синів, і спýниш їхні нарікáння проти Мене, щоб не повмирали вони“. 11 I зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив. 12 I сказали Ізраїлеві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми повмираємо, погинемо, усі ми погинемо! 13 Кожен, хто наблизíться до Господньої скіннї, помре. Чи ж ми дорешти вýремо?“

18 I сказав Господь до Аарона:

„Ти й сини твої та дім бáтька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святині; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого свящéнства. 2 A також ти набlíзиш до себе братів своїх, плéм'я Левіїне, плéм'я бáтька свого, і вони злúчаться з тобою, і будуть прислужувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скіннїю свідоцтва. 3 I будуть вони виконувати твою сторóжу та сторóжу всієї скіннї, — тільки до речей святині та до жéртівника не приступлять, щоб не повмирали як вони, так і ви. 4 I злúчаться вони з тобою, і будуть виконувати сторожу скіннї заповіту, для всякої служби в скіннї, а чужий не

приступить до вас. 5 І будете ви виконувати сторожу святині та сторожу жертівника, щоб не булό вже гніву на Ізраїлевих синів. 6 А оце взяв ваших братів Левитів з-посеред Ізраїлевих синів для вас, як дар вони дані Господеві, щоб виконувати службу скинії заповіту. 7 А ти та сини твої з тобою будете допильнувати ваше священство для всякої речі жертівника та для того, що поза завісовою, і будете робити. Як службу дару даю Я священство вам, а чужий, хто приступить, буде забитий“. 8 І Господь промовляв до Аарона: „Я оце доручив тобі пильнувати за принесеннями Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанову. 9 Оце буде тобі з найсвятіших жертв, без огню: кожна їхня хлібна жертва, і кожна їхня жертва за гріх, і кожна їхня жертва за провину, що звернуть Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів! 10 На найсвятішому місці будеш ти істи. Кожен чоловічої статі буде істи, — це буде святість для тебе. 11 А це тобі принесення їхнього дару всіх колихань Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен чистий у твоїм домі буде це істи. 12 Усе найкраще зі свіжої оліви, і все найкраще з молодого вина та збіжжя, їхні первоплоди, що вони дадуть Господеві, — Я віddав їх тобі. 13 Первоплоди усього, що в їхньому краю, що вони принесуть Господеві, будуть для тебе, — кожен чистий у твоїм домі буде те істи. 14 Усе закляте між Ізраїлем буде тобі. 15 Усе, що розкриває утробу кожного тіла, що принесуть Господеві з-поміж людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки конче викупиш перворідного людіни, і перворідне з нечистої худобини викупиш. 16 А вийдеш його: від місячного віку викупиш за твоєю оцінкою, — п'ять шеќлів срібла на міру шеклем святині, двадцять гер він. 17 Тільки перворідного з волів, або перворідного з овечок, або перворідного з кіз не викупиш, — вони святість: їхньою кров'ю окропиш жертівника, а їхній лій спалиш, якогняній жертву на любі паході для Господа. 18 А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колихання, і як стегно правиці буде для тебе. 19 Усі святощі принесення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віddав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічною постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою“. 20 сказав Господь до Аарона: „У їхньому краю ти не будеш мати власності, і не буде тобі частки між ними, — Я частка твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами! 21 А Левівим синам Я дав ось кожну десятину в Ізраїлі на спадщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу скинії заповіту. 22 І Ізраїлеві сини не приступлять уже до скинії заповіту, щоб не понести гріха, і не вмерти. 23 І буде Левіт сам виконувати службу скинії заповіту, і сам понесе вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити

спадщину, 24 бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левитам за спадщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину“. 25 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 26 „А до Левитів будеш ти промовляти та й скажеш ім: Коли візьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спадщину, то ви принесёте з неї Господнє приношення, — десятину з десятини. 27 І буде пораховане ваше приношення як збіжжя з тóку, і як побвня з кадки чавіла. 28 Так принесете й ви Господнє приношення зо всіх ваших десятин, що візьмете від Ізраїлевих синів, і дасте з того Господнє приношення священикові Ааронові. 29 За всіх ваших дárів принесе кожен Господнє приношення, зо всього найкращого посвячення з нього. 30 І скажи ім: коли ви буде приносити найкраще з нього, то це порахується Левітам, як урожай тóку, і як урожай кадки чавіла. 31 І буде істи це на кожному місці ви та дім ваш, бо це нагорода для вас взамін за вашу службу в скинії заповіту. 32 І ви не понесете через це гріха, коли будете приносити найкраще з нього, а святощів Ізраїлевих синів не зbezчестите, і не повмираєте“.

19 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для тебе безвадну руду ялівку, — що в ній нема вади, що на ней не накладали ярмá. 3 І дасте її до священика Елеазáра, а він виведе її поза тáбр. І заріжуть її перед ним. 4 І візьме Елеазáр пальцем своїм її кробі, та й покропить кров'ю її пéред скинії заповіту сім раз. 5 І спáлиться та ялівка на його очаї, — шкура її, і м'ясо її, і кров її з її нечистостями спáлиться. 6 І візьме священик кéдром дерево, і ісоп та чéрвень, та й кине до середини погорілиця тíєї ялівки. 7 І випере той священик шати свої та обміє тіло своє в воді, а потім увійде до табóру. І буде той священик нечистий аж до вечора. 8 А той, хто палит її, випере одежу свою в воді й обміє тіло своє в воді, та й буде нечистий аж до вечора. 9 І збере чистий чоловік пóпіл тíєї ялівки, і покладе поза табóром в чистому місці, — і буде це для громади Ізраїлевих синів на сковорінці для очищальної води, — це жертва за гріх. 10 А той, хто збирає попіл тíєї ялівки, випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора. 11 І буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає серед них тимчасово. 12 А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла людіни, то буде нечистий сім день. 13 Він очиститься тим попелом дня третього та дня сьомого, — і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий. 14 Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла людіни, що померла, і не очиститься, — він занечистив Господню скинію, і буде винищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покроплена на нього, — нечистий він буде, нечистість

його в ньому. **14** Оце той закон: коли в наметі помре людина, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день. **15** І кожна відкрита посудина, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона. **16** А кожен, хто доторкнеться на поверхні поля до трупа від мечі, або до померлого, або до костей людіні, або до грібу, — буде нечистий сім день. **17** І візьмуть для того нечистого — поброху з погорілиця жертви за гріх, і наліпуть на нього живої води до посуду. **18** А чистий чоловік візьме ісопу, і вмоочить у ту воду, та й покропить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до грібу. **19** І покропить той чистий на нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одежу свою й обміє в воді, — і стане чистий увечері. **20** А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занечистив Господню святыню, — очищальна вода не була кроплена на нього, нечистий він. **21** І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одежу свою, а хто доторкається до очищаальної води, буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, до кого доторкнеться нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора.

20

І ввійшли ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів нарód у Кадеші. І померла там Маріам, і була там похована. **2** І не було води для громади, і вони зібралися проти Мойсея та проти Аарона. **3** І сварився той нарód із Мойсеем, та й сказали, говорячи: „О, якби ми повмирали були, коли наші брати вмирали перед Господнім лицем! **4** Нáшо ви привели Господню громаду на цю пустиню, щоб повмирали тут ми та худоба наша? **5** І нáшо ви віввели нас із Єгипту, щоб привести нас на це зле місце? Тут не родить збіжжя, ані фіги, ані виноград, ані гранатове яблуко, і навіть немає напитись води!“ **6** І ввійшли Мойсей та Аарон від громади до входу скинії заповіту, та й попадали на обличя свої. І слава Господня з'явилася їм! **7** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **8** „Візьми жéло, та збери громаду ти та брат твій Аарón, і скажете до тієї скелі на їхніх очáх, — і вона дастъ свою воду. І виведеш для них воду з тієї скелі, та й напóш ту громаду та їхню худобу!“ **9** І взяв Мойсей те жéло з-перед Господнього лица, як Він наказав був йому. **10** І зібрали Мойсей та Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до них: „Послухайте ж, неслухнáні, чи з цієї скелі ми виведемо для вас воду?“ **11** І підніс Мойсей руку свою, та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, — і вийшло багато води! І пилá громада та їхня худоба! **12** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що ви не ввірвали в Мене, щоб з'явилася святість Моя на очах ізраїлевих синів, ви не введе́те цієї громади до краю,

що Я дав їм.“ **13** Це вода Меріви, де сварилися ізраїлеві сини з Господом, і святість Його з'явилася їм. **14** І послав Мойсей послів із Кадешу до царя едомського сказати: „Таккаже брат твій ізраїль: Ти знаєш усю тяготу, що впала на нас. **15** І зійшли були наші батькі до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато часу, а Єгипет чинив зло нам та батькам нашим. **16** І голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та й послав Ангола, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в Кадеші, що при самім кінці твоєї границі. **17** Нехай же ми перéйдемо через твій край! Ми не підемо полем та виноградником, і не будéмо пити води з криниці, — ми підемо дорогою царською, не збочимо ні правобруч, ні лівобруч, аж поки не перéйдемо границі твоєї!“ **18** І сказав до нього Едом: „Ти не перéйдеш у мене, бо інакше я з мечем вийду проти тебе!“ **19** І сказали йому ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо будéмо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого більше, — тільки нехай перейдý у своїми ногами!“ **20** А той відказав: „Не перéйдеш!“ І вийшов Едом навпроти нього з численним народом та з сильною рукою. **21** І відмовив Едом дати ізраїлеві перейти його границі, і ізраїль збочив від нього. **22** І рушили з Кадешу, і вийшли ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори. **23** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едомського краю, говорячи: **24** „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідні, бо він не ввіде до того Краю, що Я дав ізраїлевим синам, через те, що ви були неслухнáні наказу Моєму при воді Меріви. **25** Візьми Аарона та сина його Елеазáра, та й виведи їх на Гор-гору. **26** І нехай Аарон здіймє шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарон буде зáбраний, та й помре там“. **27** І зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-гору на очах усієї громади. **28** І зняв Мойсей з Аарона шати його, і зодягнув у них сина його Елеазáра, — і Аарон помер там на верхів'ї гори. І зійшов Мойсей та Елеазáр із гори. **29** І бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарона ввесь ізраїлеві дім тридцять день.

21

І почув ханаанéянин, цар Арапу, що сидів на полýdnі, що ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з ізраїлем, і взяв у нього до неволі полонéних. **21** Склад ізраїль обйтницю Господéві й сказав: „Якщо справді даси Ти нарód той у мою руку, то я вчиню їхні міста заклýттям“. **3** І вислухав Господь голос ізраїлів, — і дав йому ханаанéянина, і він учинив заклýттям їх та їхні міста, і назвав ім'ї тому містові: Хорма. **4** І рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійті едомський край. І піду пала душа того нарodu в тій дорозі. **5** І промовляв той нарód проти Бога та против Мойсея: „Нáшо ви віввели нас із Єгипту, щоб ми повмирали в пустині? Бож нема тут хліба й нема води, а душі нашій обрідла ця непридатна їжа!“ **6** І послав Господь на той нарód зміїв сарafív, і вони кусали нарód. І померло багато народу з ізраїля. **7** І прийшов народ до Мойсея та й

сказав: „Згрішили ми, бо говорили проти Господа та против тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих зміїв“. І молився Мойсей за народ. **8** І сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сарфá, і вистав його на жердіні. І станеться, — кожен покусаний, як погляне на нього, то буде жити“. **9** І зробив Мойсей мідяніого змія, і виставив його на жердіні. І сталося, якщо змій покусав кого, то той дивився на мідяніого змія — і жив! **10** І рушили Ізраїлеві сини, і тaborували в Овоті. **11** І рушили вони з Овоту, і тaborували в Іє-Гааварімі, на пустині, що перед Моавом, від сходу сонця. **12** Звідти вони рушили, і тaborували в долині Зереду. **13** Звідти рушили й тaborували на тім боці Арнону в пустині, що виходить із аморейської граници, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та амореянином. **14** Тому розповідається в „Книжці воен Господніх“: „Вагев у Суфі, і потоки Арнону, **15** і спад потоків, що збочив на місце Ару, і на моавську границю опертій“. **16** А звідти до Бееру. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Зberи нарбóд, і нехай Я дам ім воду“. **17** Тоді заспівав був Ізраїль цю пісню: „Піднесися, криніце, співайте про неї! **18** Криниця, — вельмажі копали її, її викопали нарбдні достойники бéрлом, жезлами своїми“. А з Мідбару до Маттани, **19** а з Маттани до Нахалілу, а з Нахалілу до Бамоту, **20** а з Бамоту до долини, що на моавському полі, у верхівки Пісгі, що звérнена до пустині. **21** І послав Ізраїль послів до Сигона аморейського царя, говорячи: **22** „Нехай я перейдú в твоїм краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з криниці, — ми пíдемо царськю дорогою, аж поки перéдемо землю твою“. **23** І не дав Сигбн Ізраїлеві перейти в граници його. І зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йогці, і воював з Ізраїлем. **24** І вдарив його Ізраїль вістрям меча, і посів край його від Арнону аж до Яббоку, аж до синів Аммуна, бо Аз — границя синів Аммуна. **25** І позабираав Ізраїль усі ті містá. І осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його. **26** Бо Хешбон — місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнону. **27** Тому й розповідають кобзарі: „Підійт до Хешбону, — нехай він збудується, і хай міцно поставиться місто Сигбоне“. **28** Бо вийшов огонь із Хешбону, а пólум'я з міста Сигонового, — він місто моавське пожер, володарів арнонських висот. **29** Горе тобі, о Моаве, ти згинув, нарбde Кемошів! Він зробив був синів своїх утікачами, а дочок своїх дав у неволю Сигону, царю аморейському. **30** І розбили ми їх, — згинув Хешбон до Дівону, і ми попустошили аж до Нофаху, що аж до Медвій“. **31** І Ізраїль осів в аморейському краї. **32** І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи амореянином, що жив там. **33** І повернулись вони, і пішли дорогою Башану. І вийшов Ог, цар башанський, насупроти них, він та ввесь його

народ, на війну до Едреї. **34** І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зроби йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні. **35** І вони побили його й синів його та ввесь народ його, так що нікого не зосталося. І вони заволоділи краєм його.

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й тaborували в моавських степах по тім боці приєрихонського Йордáну. **2** І побачив Балак, син Ціппорів, усе, що зробив Ізраїль амореянинові. **3** І дуже злякався Моав того нарбdu, бо він був великий. І настрайшився Моав Ізраїлевих синів. **4** І сказав Моав до мідіянських старших: Тепер повискубує оця громада всі наші околиці, як вискубує віл польову зеленину“. А Балак, син Ціппорів, був того часу моавським царем. **5** І послав він послів до Валаáма, Беорового сина, до Петору, що над Річкою, до краю синів народа його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов народ із Єгипту, ось покрив він повéрхню землі, і сидить навпроти мене. **6** А тепер ходи ж, прокляні мені цей народ, бо він міцніший за мяне. Може я потраплю вдарати його, і вижену його з краю, бо знаю, що кого ти поблагословіш, той благословленний, а кого проклянеш, — проклятий“. **7** І пішли моавські старші та старші Мідіяну, — а дарунки за чари в руці їх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові слова. **8** А він ім сказав: „Ночуйте тут і цієї ночі, і я перекажу вам слово, як Господь промовлятиме до мене“, і зостались моавські вельможі в Валаамі. **9** І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“ **10** І сказав Валаам до Бога: „Балак, син Ціппорів, цар моавський, послав до мене сказати: **11** Ось народ виходить з Єгипту, і закрив повéрхню землі; тепер іди ж, прокляні мені його, — може я потраплю воювати з ним, і вижену його“. **12** І сказав Бог до Валаама: „Не пíдеш ти з ними, не проклянеш того народа, бо благословленний він!“ **13** І встав Валаам уранці та й сказав до Валакових вельмож: „Вертáйтесь до свого краю, бо відмовив Господь позволити мені пíти з вами“. **14** І встали моавські вельможі, і прийшли до Балака та й сказали: „Відмовив Валаам пíти з нами“. **15** А Балак знóбу послав вельмож, більше й поважніших від тих. **16** І прибулі вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппорів: Не стримуйся прийти до мене, **17** бо справді дуже вшаную тебе, і все, що скажеш мені, зроблю. І ходи ж, — прокляні мені народ той!“ **18** І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дастъ мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господа, Бога моого, щоб зробити річ малу чи річ велику. **19** А тепер посидьте й ви тут цієї ночі, а я пізнáю, що ще Господь буде говорити мені“. **20** І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, іди з ними. Але тільки те, що Я промовлýтиму до тебе, — тé ти зробиш“. **21** І встав Валаам уранці, і осідлав

свою осліцю, та й пішов із моавськими вельможами. **22** I запалився гнів Божий, що він іде. I став Ангол Господній на дорозі за перешкоду йому, а він іде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним. **23** I побачила та ослиця Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. I збочила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збочила на доробу. **24** I став Ангол Господній на стежці виноградників, — стіна з цієї сторони, і стіна з тієї. **25** I побачила та ослиця Господнього Ангола, і притиснулася до стіни, та й притиснула до стіни Валаамову ногу. I він далі її бив. **26** I Ангол Господній знов перейшов, і став у тісному місці, де нема дороги збочити ні праворуч, ні ліворуч. **27** I побачила та ослиця Господнього Ангола — і лягla під Валаамом. I запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю кием. **28** I відкрив Господь уста ослиці, і сказала вона до Валаама: „Що я зробила тобі, то ти оце тричі вдарив мене?“ **29** I сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“ **30** I сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти іздиш на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи ж справді звикла я робити тобі так?“ I він відказав: „Ні!“ **31** I відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а його витягнений меч у руці його. I схилився він, і впав на обличчя своє. **32** I сказав до нього Ангол Господній: „Нáшo ти вдарив ослицю свою оце тричі? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною. **33** I побачила мене ця ослиця, і збочила перед лицем моїм ось власне тричі. I коли б вона не збочила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою“. **34** I сказав Валаам до Господнього Ангола: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мéне. А тепер, якщо це зло в очах твоїх, то я вернуся собі“. **35** I сказав Ангол Господній до Валаама: „Іди з цими людьмí, і те слово, що скажу тобі, — його тільки будеш говорити“. I пішов Валаам з Балаковими вельможами. **36** I почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Ір-Моаву, що на границі Арнону, що на краю границі. **37** I сказав Балак до Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб поклýкати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потраплю вшанувати тебе?“ **38** I сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потраплю я сказати щось? Те слово, що Бог вкладе в уста мої, його тільки я буду промовляти!“ **39** I пішов Валаам із Балаком, і прибули вони до Кір'ят-Хуцоту. **40** I приніс Балак на жертву худобу велику та худобу дрібну, і послав Валаамові та вельможам, що з ним. **41** I сталося вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

23 I сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертівників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. **2** I зробив Балак, як Валаам говорив. I

приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жертівнику. **3** I сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм ціlopáленням, а я підú, — може стріну Господа навпроти себе, і щó Він об'явить мені, я перекажу тобі!“ I він пішов на лису гору. **4** I стрівся Валаамові Бог, і сказав він Йому: „Сім жертівників склав я, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику!“ **5** I вклав Господь слово до Валаамових уст та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти!“ **6** I вернувсь він до нього, аж ось він стоїть над своїм ціlopáленням, він та всі вельможі моавські. **7** I він виголосив свою приповітку пророчу й сказав: „Із Араму мене припровáдив Валак, цар моавський, з гір сходу: Іди ж, прокляни мені Якова, а йди ж, скажи зло на Ізраїл! **8** Шо ж я буду того проклинати, що Бог не прокляв був його? I що ж буду казати зло на тóго, що гніву на нього не має Госпóдь? **9** Bo я бачу його з вершка скель, і з пагірків його оглядаю, — тож нарóд пробуває самітно, а серед людей не рахується. **10** Xто ж перелічив порох Яковів, і хто зрахував пил Ізраїл? Хай душа моя вмре смертю праведних, і кінець мíй хай буде такий, як його!“ **11** I сказав Балак до Валаама: „Що ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословів іх!“ **12** A той відповів та й сказав: „Чи ж не те, щó Господь вкладе в мої уста, я буду пильнувати, щоб té говорити?“ **13** I сказав до нього Балак: „Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. I прокляни мені його, мого ворога, звідти!“ **14** I він узяв його на Седе-Цофім, на верхів'я Пісгі, і збудував сім жертівників, і приніс бичка та барана на кожнім жертівнику. **15** I сказав він до Балака: „Стань тут над своїм ціlopáленням, а я стріну там Господа“. **16** I стрів Господь Валаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти!“ **17** I прийшов він до нього, аж ось він стоїть над своїм ціlopáленням, а з ним вельможі моавські. I сказав Йому Балак: „Щó ж говорив Госпóдь?“ **18** I він виголосив свою приповітку пророчу й сказав: „У стань же, Балаку, та й слухай, нахили своє ухо до мене, о сину Ціппрів! **19** Бог не чоловíк, щоб неправду казати, і Він не син лідський, щоб Йому жалкувати. Чи ж Він був сказав — і не зробить, чи ж Він говорив — та й не виконає? **20** Оце — я одéржав наказа — поблагословіти, і поблагословів Він, і я того не відвернú! **21** Не видно страждання між Яковом, і не запримітно нещастия в Ізраїлі, — з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя! **22** Бог, що вивів був іх із Єгипту, Він для нього, — як міць однорóжця! **23** Bo нема ворожбí поміж Яковом, і чáрів нема між Ізраїлем, — тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві, щó Бог учинив. **24** Тож устане нарóд, як левиця, і підійметься він, немов лев! Він не ляже, аж поки не буде він жерти здобичу, і аж поки не буде він пить кров забитих!“ **25** I сказав

Балак до Валаама: „Ні проклинати — не проклинай його, ні благословити — не благословляй його!“ 26 I сказав Валаам, і відповів до Балака: „Чи ж не казав я тобі, говорячи: Усе, що буде промовляти Господь, те зроблó?“ 27 I сказав Балак до Валаама: „Ходи ж, візьмú тебе ще до іншого місця, — може сподобається в Божих очáх, і ти звідти проклянеш мені його!“ 28 I взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звérнений до пустині. 29 I сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. 30 I зробив Балак, як сказав був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертвінику.

24 I побачив Валаам, що Господéві вгодно поблагословити Ізраїль, і не пішов, як кожного разу, на ворожбú, і звернув лицé своé до пустині. 21 звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїль, що пробувáв за своїми племенáми. I на ньому був Дух Божий! 3 I він виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 4 це мова того, хто слухається Божих слів, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 5 Які, Якове, гарні намети твої, місця перебування твоего, Ізраїлю! 6 Вони розтяглися, немов ті долини, немов ті садкí понад рíчкою, вони як дерéва алойні, що Господь насадив, як кéдри над вóдами! 7 Вода потече з його відер, а насіння його — над великими вóдами. Його цар стане вищий за Агáга, і царство його піднесéться. 8 Iз Єгипту Бог вивів його, Він для нього — як міць однорожця! Пойсті він людей, що ворожі йому, і їхні кості потрощить, а стрілі його поламає. 9 Нахилився він, ліг, немов лев, і як левиця, — хто підйиме його? Хто благословляє тебе — той благословéнний, а хто проклинає тебе — той проклятий!“ 10 I запалав гнів Балаків на Валаама, і сплеснув він у долоні свої! I сказав Балак до Валаама: „Я покликав тебе проклясти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце трич! 11 А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: конче пошаную тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани!“ 12 I сказав Валаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи: 13 Якщо Балак дастъ мені повний свíй дíм срібла та золота, то й тоді я не змóжу переступити наказу Господнього, щоб зробити добре чи зло з власної волі, — щó казатиме Господь, тé я буду говорити! 14 А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звіщу тобі, що і зробить той народ твоєму народові на кінці днів!“ 15 I він виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 16 мова того, хто слухається Божих слів, і знає думку Всевишнього, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 17 Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький! Сходить зорý он від Якова, і підймається бéрло з Ізраїля, — ламає він скроні Moava та чéрепа всіх синів Сифа! 18 I

стане Еdom за спáдчину, і стане Сеїр за посíлість своїх ворогів, а Ізраїль робитиме справи велиki! 19 I той запанує, хто з Якова, і вигубить рештки із міста! 20 I побачив він Амаліка, і виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „Початок народів — Амалік, та загине напріkінці й віn!“ 21 I побачив він кенеянина, і виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „Міцна ця оселя твоя, і поклав ти на скелі гніздо свое! 22 Ale вигублений буде Каїн, незабáром Ашшуръ поневолить тебе!“ 23 I він виголосив свою приповістку пророчу й сказав: „О, хто ж буде жити, як зачне Бог робити оце? 24 I кораблі приплівуть від кіттей, і Ашшуръ впокóрять, і Евера впокóрять. Та загине напріkінці й віn!“ 25 I встав Валаам і пішов, та й вернувся до місця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

25 I осіvся Ізраїль у Шіттімі, і нарóд зачав ходити на розпусту до мoавських дочók, 2 а вони закликáли народ до жертв їхнім богам, — і народ їв та вклоняvся богам їхнім. 3 I Ізраїль прилішився був до пеорського Ваала. I запалав гнів Господній на Ізраїля. 4 I сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів нарóду, та й повішай їх для Господа навпроти сонця. I відвérнеться палючий Господній гнів від Ізраїля!“ 5 I сказав Мойсей до Ізраїлевих сúдів: „Позабивайте кожен мужів своїх, приліплеñих до пеорського Ваала“. 6 Aж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідіяніtянку на очáх Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скинії заповіту. 7 I побачив це Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона. I встав він з-посéред громади, і взяв списá в свою руку. 8 I ввійшов він за Ізраїлевим мужем до серéдини мéшкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянina та ту жінку, — аж через її черево. I булá стримана поразка Ізраїлевих синів. 9 I померло в поразці двадцять і чотири тисячі. 10 I промовив Господь до Мойсея, говорячи: 11 „Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона, відвернув Мою лють від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моєю серед них. I Я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горлівості. 12 Тому скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир. 13 I буде йому та насінню його по нім заповіт вічного священства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів“. 14 A ймення забитого Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідіяніtянкою, — Зімрі, син Салу, начальник бáтькового дому Симеона. 15 I іm'я тієї забитої мідіяніtської жінки — Козбí, дочка Цура, що був головою племен бáтькового дому в Мідіяні. 16 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 17 „Ненáвидіти мідіяніtів, і бýдете їх забивати! 18 Бож вони ненáвидять вас у своїх пídstупах, що звóдили вас через Пеора, і через Козбí, дочку мідіяніtського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора. I сталося по порáзці,

26 i сказав Господь до Мойсея й до Елеазара, сина священика Аарона, говорячи: 2 „Перелічіть усю

громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі. **3** І говорив до них Мойсей та священик Елеазар у моавських степах над приерихонським Йорданом, говорячи: **4**, „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсеєві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського краю“. **5** Рувійм, перворідний Ізраїлів. Рувимові сини: Ханох — рід Ханохів, від Паллу — рід Паллуїв, **6** від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв. **7** Оце Рувимові роди. І були їхні перелічені: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять. **8** А сини Паллуеві: Еліяв. **9** А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датан та Авірон, покликані громади, що підбурювали проти Мойсея та проти Аарона в Кореєвій громаді, коли вони підбурювали на Господа. **10** І відкрила земля свої уста, та й поглинула їх та Корея при смерті тієї громади, коли огонь пожер був двісті і п'ятдесят люда, і стали вони за ознаку. **11** А Кореєві сини не померли. **12** Сини Симебнові за їхніми рôдами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, в Яхіна — рід Яхінів, **13** від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів. **14** Оце Симеонові рôди, — двадцять і дві тисячі й двісті. **15** Сини Гадові за їхніми рôдами: від Цефона — рід Цефонів, від Хаггі — рід Хаггіїв, від Шуні — рід Шуніїв, **16** від Озні — рід Озніїв, від Ери — рід Еріїв, **17** від Арода рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв. **18** Оце рôди Гадових синів, за їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот. **19** Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанськім Краї. **20** І були Юдині сини за їхніми рôдами: від Шели — рід Шелин, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів. **21** А Пéрецеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів. **22** Оце Юдини рôди за їхнім переліченням: сімдесят і шість тисяч і п'ятсот. **23** Сини Іссахáрові за їхніми рôдами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввин, **24** від Яшува — рід Яшувів, від Шімрона — рід Шімронів. **25** Оце Іссахáрові рôди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста. **26** Сини Заву́лонові за їхніми рôдами: від Середа — рід Середів, від Елона — рід Елонів, від Яхлєїла — рід Яхлєїлів. **27** Оце Заву́лонові рôди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот. **28** Сини Йóсипа за їхніми рôдами: Мана́сія та Єфрém. **29** Сини Мана́сіїні: від Махіра — рід Махірів, а Махір породив Гілеада, від Гілеада — рід Гілеадів. **30** Оце Гілеадові сині: Єзер — рід Єзерів, від Хелека — рід Хелеків, **31** і Асріїл — рід Асріїлів, і Шехем — рід Шехемів, **32** і Шеміда — рід Шемідин, і Хефер — рід Хеферів. **33** А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А імення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца. **34** Оце рôди Мана́сіїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот. **35** Оце Єфрémові сині за їхніми рôдами: від Шутелаха — рід Шутелахів, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів. **36** А оце Шутелахові сині: від Ерана — рід Еранів. **37**

Оце рôди Єфрémових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йóсипові сині за їхніми рôдами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів, **39** від Шефуфама — рід Шефуфамів, від Хуфама — рід Хуфамів. **40** А сині Белині були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів. **41** Оце Веніамійнові сині за їхніми рôдами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістсот. **42** Оце Дáнові сини за їхніми рôдами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові рôди за їхніми родами. **43** Всі Шухамові рôди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотириста. **44** Асíрові сині за їхніми рôдами: від Імни — рід Імнин, від Ішві — рід Ішвіїв, від Берії — рід Беріїв. **45** Сини Берії: від Хевера — рід Хеверів, від Малкіїла — рід Малкіїлів, **46** а ймення Асíрової дочки Сарах. **47** Оце рôди Асíрових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **48** Сини Нефталі́мові за їхніми рôдами: від Яхцéла — рід Яхцéлів, від Гуні — рід Гуніїв, **49** від Єцера — рід Єцерів, від Шіллема — рід Шіллемів. **50** Оце рôди Нефталі́мові за їхніми рôдами й за їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста. **51** Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять. **52** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **53** Для цих буде поділений край у спáдок за числом імен. **54** Числénному примнóжиш спáдшину його, — а малому змénшиш спáдок його, кожному за переліченням його буде дана спáдщина його. **55** Тільки жеребком поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племéн їхніх батьків. **56** За жеребком буде поділена спáдщина його поміж числénним та малýм. **57** А оце перелічені Левити за їхніми рôдами: від Гершона — рід Гершонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерапі — рід Мераріїв. **58** Оце роди Левієві: рід Левіїв, рід Хевроніїв, рід Махліїв, рід Мушшів, рід Кореїв, а Кегат породив Амрама. **59** А ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочка Левієва, що вродила її Левієві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Маріям. **60** І вродилися Ааронові Надав, й Авігу, й Елеазар, й Ітамар. **61** А Надав та Авігу померли, коли вони приносили чужий огонь перед Господне лицé. **62** І були їхні перелічені — двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дáна бо їм спáдщина серед Ізраїлевих синів. **63** Оце перелічені Мойсея та священика Елеазара, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських степах над приерихонським Йорданом. **64** А серед тих не було вже нікого з переліченіх Мойсея та священика Аарона, що перелічували Ізраїлевих синів на Сінайській пустині, **65** бо Господь був сказав їм: „Конче повмираєте ви на пустині“. І не позостався з них ніхто, крім Калéва, сина Єfunнеевого, та Ісуса, сина Навінового.

27 І прийшли дочки Целофхада, сина Хеферового, сина Гілеадового, сина Махірового, сина

Манасіїного, з робів Манасії, сина Йо́сипового, а оце ймення дочок його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірца.

2 I стали вони перед Мойсеєм і перед священиком Елеазаром та перед начальниками, і всію громадою при вході скинії заповіту, говорячи: **3** „Наш бáтько помер у пустині, і він не був серед громади змóвників на Господа в Кореевій громаді, бо він помер за свій гріх, а синів він не мав. **4** Чому ймення нашого батька буде відняті з-посеред його роду, що немає в нього сина? Дай же нам володіння серед братів нашого батька!“ **5** I приніс Мойсей їхню справу перед Господнє лице. **6** I сказав Господь до Мойсея, говорячи: **7** „Целофхадові дочки слушно говорять. Конче даси їм володіння спадкóве серед братів їхнього батька, і зробиш, щоб перейшла ім спадщина їхнього батька. **8** A до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Коли хто помре, а сина в нього нема, то зробите, щоб спáдок його перейшов дочці його. **9** A якщо в нього немає дочки, то дасте спáдщину його братам його. **10** A якщо в нього немає братів, то дасте спáдок його братам батька його. **11** A якщо в його батька немає братів, то дасте спáдщину його рóдичеві, близькому йому з його роду, і він посяде його. А це стане для Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсеєві“. **12** I сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гору Аварім, і побач той край, що Я дав Ізраїлевим синам **13** I побачиш його, і будеш прилучений до своєї рідні і ти, як був прилучений твій брат Аарón, **14** бо ви були неслухнáні наказам Моім у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очáх“. Це вода Меріви Кадеської в пустині Цін. **15** I промовив Господь до Мойсея, говорячи: **16** „Нехай призначить Господь, Бог дýхів і кожного тіла, чоловіка над громадою, **17** що вийде перед ними, і що ввíйде перед ними, і що випровадить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отáра, що не має паствуha“. **18** I сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навінового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладéш свою рóку на нього. **19** I поставиши його перед священиком Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очáх. **20** I даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів. **21** I стане він перед священиком Елеазаром, і він запитає для нього вýроку уріму перед Господнім лицем. I за накázом його вийдуть, і за накázом його ввíйдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“. **22** I зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. I взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою. **23** I поклав він руки свої на нього, і заповів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

28 I Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огняніх Моїх жéртов, паxoщі любі Мої, щоб принесити Мені означеного часу. **3** I скажи їм: Оце огнянá жертва, що принесете Господévi: безвadні однорíчні ягњата,

— двоє на день, ціlopáлення зáвжди. **4** Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш на́двечір. **5** I десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в тóвченій оливі чверть гíна. **6** Ce stale ціlopáлення, принесене на Сінайській горі на паxoщі любі, огнянá жертва для Господа. **7** A лита жертва його — чверть гíна для одного ягњати. У святині принесеш літу жертву вина для Господа. **8** A друге ягня принесеш на́двечір, принесеш як хлібну жертву ранку й як жертву літу його, — це огнянá жертва, любі паxoщі для Господа. **9** A суботнього дня — двоє однорíчних безвadних ягњат, і дві десяті пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оливі, і жертва лита його. **10** Ce суботне ціlopáлення щосуботи його, — окрім ціlopáлення стáлого та його лitoї жертви. **11** A першого дня ваших місяців принесёте ціlopáлення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорíчні ягњата — сім безвadних, **12** i три десяті ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного бичка, і дві десяті пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного ягњати. Ce ціlopáлення, паxoщі любі, огнянá жертва для Господа. **14** A їхні літі жертви: пів гíна вина буде для бика, а третина гíна для барана, а четвертина гíна для ягњати. Ce новомісячне ціlopáлення кожного молодика, для всіх молодиків року. **15** I буде принесений один козел на жертву за гріх для Господа, крім стáлого ціlopáлення, і лита жертва його. **16** A першого місяця, чотирнáдцятого дня місяця — Пáсха для Господа. **17** A п'ятнáдцятого дня того місяця — свято, сім день опрісники їсти. **18** Першого дня — святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **19** I принесёте огнянú жертву, ціlopáлення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, і сім однорíчних ягњат, — безвadні вони будуть у вас. **20** A їхня хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, принесете три десяті ефи для бичка й дві десяті для барана. **21** Po десятій частині ефí принесеш для одного ягњати, так для семи ягњат. **22** I одного козла жертви за гріх на очищення вас, **23** окрім ціlopáлення ранку, що належить до стáлого ціlopáлення, принесёте оце. **24** Як оце, бýдете приносити щоденно сім день хліб огнянóї жертви, любі паxoщі для Господа; окрім стáлого ціlopáлення буде це принесене, і лита жертва його. **25** A сýмого дня будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. **26** A дня первоплóдів, коли приносите новú хлібну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. **27** I принесёте ціlopáлення на любі паxoщі для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягњат однорíчних. **28** A їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для одного бичка, дві десяті для одного барана, **29**

по десятій частині ефи для одного ягняти, так для семи ягнят. **30** Козел один, — на очищення вас, **31** окрім сталого цілопалення та хлібної його жертви це принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не будете робити, це буде для вас день сурмлення. **21** спорядіте цілопалення на пахощі любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягната, — семеро безвадних. **3** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для барана, **4** і одна десята для одного ягната, так для семи ягнят, **5** і один козел, жертва за гріх, на очищення вас, **6** окрім новомісячного цілопалення й хлібної його жертви та цілопалення сталого, і хлібної його жертви та їхніх литих жертв за їхньою постановою, на любі пахощі, огнянá жертва для Господа. **7** А десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — і будете впокоряті свої душі, жодного зайняття не будете робити. **8** I принесете цілопалення для Господа, любі пахощі: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні будуть у вас. **9** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для одного барана, **10** по десятій для одного ягната, так для семи ягнят. **11** Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопалення, і його жертви хлібної та їхніх литих жертв. **12** А п'янадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святі збори, — жодного робочого заняття не будете робити, і будете святкувати сім день для Господа. **13** I принесете цілопалення, огнянú жертву, пахощі любі для Господа: бички, молоде з великої худоби, — тринадцятро, барани — два, однорічних ягнят — чотирнадцятро, безвадні будуть вони. **14** А хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для кожного з тринадцяті бичків, дві десяті для одного баранá, для двох баранів, **15** і по десятій для кожного з чотирнадцяті ягнят, **16** і один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення, його хлібної жертви та його жертви літої. **17** А другого дня: бичкі, молоде з великої худоби, — дванадцятро, баранí — два, однорічні ягната — чотирнадцятро, безвадні. **18** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **19** I козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення й хлібної його жертви та їхніх литих жертв. **20** А третього дня: бички — одинадцятро, баранí — два, однорічні ягната — чотирнадцятро, безвадні. **21** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **22** I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення й його хлібної жертви та його

литої жертви. **23** А четвертого дня: бичкі — десятеро, баранí — два, однорічні ягната — чотирнадцятро, безвадні. **24** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **25** I козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення їхньої хлібної жертви та їхньої літої жертви. **26** А п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягната — чотирнадцятро, безвадні. **27** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **28** I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його літої жертви. **29** А шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягната — чотирнадцятро, безвадні. **30** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх за постановою. **31** I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його літої жертви. **32** А сьомого дня: бичкі — семеро, барани — двоє, однорічні ягната — чотирнадцятро, безвадні. **33** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **34** I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його літої жертви. **35** А восьмого дня буде для вас віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **36** I принесете цілопалення, огнянú жертву, пахощі любі для Господа: бичкá — одного, баранá — одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні. **37** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягнят — за числом їх, за постановою. **38** I козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його літої жертви. **39** Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дárів, для ваших цілопалень, і для ваших хлібних жертв, і для ваших литих жертв, і для ваших жертв мирних“. **40** I Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсеєві.

30 I Промовляв Мойсей до голів племéн Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що Господь наказав: **2** Коли хто складає обітницю для Господа або присягнє присягу заректи зарóка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст. **3** А жінка, коли складає обітницю для Господа, і заречé зарóка в домі свого батька в своїй молодості, **4** і почue її батько обітницю її та зарóка, що зареклá на свою душу, та буде мовчати її батько її, то будуть важні всі обітниці її, і буде важний кожен зарíк її, що вона зареклá на душу свої. **5** А якщо батько її заборонить її того дня, коли був почув, усі обітниці її та зарóки її, що зареклá на свою душу, то не будуть вони важні, а Господь пробачить її, бо її батько заборонив їй. **6** А якщо буде вона заміжня, а обітниці її на ній або мова уст її, що зареклá на душу свою, **7** і почue її чоловік, і буде мовчати її того дня,

коли почує, то будуть важні обітниці її, і заробки її, що зареклá на свою душу, будуть важні. 8 А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить їй і уневáжнить обітниці її, що на ній, і мову уст її, що зареклá на свою душу, то Господь проплаче її. 9 А обітниця вдови та розвéденої, усе, що зареклá на свою душу, буде важнé на ній. 10 А якщо вона обітувала в домі свого чоловіка, або зареклá заробка на свою душу присягою, 11 а чоловік її чув та змóвчав її, не заборонив її, то будуть важні всі обітниці її, і кожен зарíк, що зареклá на свою душу, буде важнý. 12 А якщо спрavdi уневáжнить їх чоловік її того дня, коли він почує, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зарóків душі її, не буде важнé, — її чоловік уневáжжив їх, і Господь проплаче її. 13 Кожна обітниця й кожна присяга заробку впокоряти свою душу, — чоловік її зробить важнóю, або чоловік її уневáжнить її. 14 А якщо чоловік її, замóвчуочи, буде мовчáти її з дня на день, то зробить важнýми всі її обітниці, або всі її заробки, що на ній; зробив їх важнýми, бо він мовчав її того дня, коли був почув. 15 А якщо спрavdi уneváжнить він їх по тому, як був почув, то понесе він гріх її. 16 Оце постанови, що Господь наказав був Мойсéєvi, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між бáтьком та його дочкою в її мóлодості в домі бáтька свого“.

31 I Господь промовляв до Мойсeя, говорячи: 2 „Пімстí мідіянітам за кривду Ізраїлевих синів, потім бúдеш прилучений до своєї ріднї“. 3 I промовив Мойсей до народу, говорячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідіян, щоб дати Господню пімсту на мідіян. 4 По тисячі з племені зо всіх Ізраїлевих племен пошлите до війська“ 5 I були призначені з Ізраїлевих тисяч — тисяча з племені — дванадцять тисяч узброєних для війська. 6 I послав їх Мойсей — тисячу з кожного племені — до їх війська, і Пінхаса, сина священика Елеазара, на війну, і святий посуд, і сýрми для сýрмлення в його руці. 7 I рýшили війною па Мідіяна, як наказав був Господь Мойсéєvi, і позабивали кожного чоловічої статі. 8 I крім тих забитих, позабивали мідіянських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, — п'ять мідіянських царів, і Валаама, Беорового сина, забили мечем. 9 I полонили Ізраїлеви сини мідіянських жінок і їхніх дітей, і всю їхню худобу, і всі їхні стада та ввесь їх маéток пограбували. 10 A всі їхні міста по їхніх осадах та всі їхні оселі попалили огнем. 11 I позабирали вони все захóплене й усю здóбич, людей та худобу. 12 I вони привели до Мойсeя й до священика Елеазáра та до громади Ізраїлевих синів полонéних і здóбич, і захóплене до табору, до моавських степів, що над приєрхóнським Йордáном. 13 I вийшли Мойсей і священик Елеазáр та всі начальники громади назустріч їм поза тáбір. 14 I розгнівався Мойсей на військових провідників, тисячників та сотників, що верталися з

війська тієї війни. 15 I сказав до них Мойсей: „Чи ви позоставили живими всіх жінóк? 16 Тож вони були для Ізраїлевих синів — за радою Валаама — причиною на відстúплењня від Господа через Пеора! I була порázka в Господній громаді. 17 А тепер позабивайте кожного хлопця між дітьми, і кожну жінку, що познала чоловіка на мужеськім лóжі, повбивайте. 18 A всіх молодих жінок, що не познали мужеського лóжа, зоставте живими для себе. 19 A ви пробудьте поза табором сім день. Кожен, хто забив кого, і кожен, хто доторкався трупа, очистьтеся дня третього й дня сьомого ви та ваші бáрнці. 20 I ви очистите кожну одежду, і кожну шкуряну рíч, і все зроблене з козíної вовни, і кожну дерев'яну рíч“. 21 I сказав священик Елеазáр вóїнам, що ходили на війну: „Оце постанова закóну, що Господь наказав був Мойсéєvi: 22 Тільки золото й сріblo, мідь, залізо, цíну та олово, 23 кожну рíч, що видержить в огні, перепровáдите через огонь, — і стане чиста, тільки перше очищáльно водою очиститься; а все, що не видéржує огню, перепровáдите через воду. 24 I виперете одежду свою сьомого дня, і станете чисті, а потому ввýдете до табору“. 25 I Господь промовляв до Мойсeя, говорячи: 26 „Перелічи здóбич бáрнців між людьмí й між худобою ти й священик Елеазáр та голови бáтьківських домів громади. 27 I подíлиш ту здóбич пополовині між учасниками війни, що входять до війська, і між усією громадою. 28 I принесеш даніну для Господа від військових, що входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людіні й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібнї. 29 З їхньої половини вíзьми, і даси священикові Елеазарові як Господнє приношення. 30 A з половини Ізраїлевих синів вíзьмеш одного війняного з п'ятидесяти — з людіні, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібнї, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скіннї“. 31 I зробив Мойсéй та священик Елеазáр, як Господь наказав був Мойсéєvi. 32 I була здóбич, позостале грабунку, що захопíли були військові: дрібнї худоби — шістсот тисяч і сімдесáт тисяч і п'ять тисяч. 33 A худоба велика -сімдесáт і дві тисячі. 34 I осли — шістдесáт і одна тисяча. 35 A душ лóдських із жінок, що не познали мужеського лóжа, усіх душ — тридцять і дві тисячі. 36 I була половина, чáстка тих, що вхóдили до війська, число худоби дрібнї — триста тисяч і тридцать тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. 37 I була даніна для Господа з худоби дрібнї, — шість сотень сімдесáт і п'ять. 38 A худоба велика: тридцать і шість тисяч, а їхня даніна для Господа — сімдесáт і двоє. 39 A осли: тридцать тисяч і п'ять сотень, а їхня даніна для Господа — шістдесáт і один. 40 A душ лóдських: шістнадцать тисяч, а їхня даніна для Господа — тридцать і дві душі. 41 I дав Мойсей даніну Господнього приношення священикові Елеазарові, як Господь наказав був Мойсéєvi. 42 I з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей віddíлив, від людей, що

вирушали на війну, — 43 і була громадська половина з дрібної худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. 44 А худоба велика — тридцять і шість тисяч. 45 А осли — тридцять тисяч і п'ять сотень. 46 А лібдських душ — шістнадцять тисяч, — 47 і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів вийнятого одного з п'ятидесяти з людейни та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії, як Господь наказав був Мойсеєві. 49 та й сказали Мойсеєві: „Твої раби перелічили військових, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракувало. 50 І ми принесли Господню жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і нарамінник, п'ерстень, сережки та нашійника на очищення наших душ перед Господнім лицем“. 51 І взяв Мойсей та священик Елеазар від них те золото, кожну зроблену річ. 52 І було всього золота приношення, що принесли для Господа, — шістнадцять тисяч сімсот і п'ятдесят шеклів від тисячників і від сотників. 53 Військові грабували кожен для себе. 54 І взяв Мойсей та священик Елеазар те золото від тисячників та сотників, і внесли його до скинії заповіту, — пам'ятка для Ізраїлевих синів перед Господнім лицем.

32 А в Рувимових синів та в синів Гáдових були великі стада, дуже численні. І побачили вони край Язверський та край Гíлеадський, а ото це місце — місце добре для худоби. 2 І прийшли Гáдові сини та сини Рувимові, та й сказали до Мойсея й до священика Елеазара та до громадських начальників, говорячи: 3 „Аторот, і Дівон, і Язер, і Німра, і Хешбон, і Ел'але і Севам, і Нево, і Беон, — 4 та земля, що Господь побив був перед Ізраїлевою громадою, — вона земля добра для худоби, а в твоїх рабів є худоба“. 5 І сказали вони: „Якщо ми знайшли ласку в очах твоїх, то нехай дáно буде ту землю твоїм рабам на володіння. Не перепроваджуй нас через Йордан!“ 6 І сказав Мойсей до Гáдових синів та до синів Рувимових: „Чи брати ваші підуть на війну, а ви будете тут сидіти? 7 І для чого ви стримуете серце Ізраїлевих синів від переходу до того краю, що дав їм Господь? 8 Так зробили були ваші батькі, коли я послиав їх із Кадеш-Барнеа побачити той край. 9 І ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не вхóдити до того краю, що дав їм Господь. 10 І запалився Господній гнів того дня, і присягнув Він, говорячи: 11 „Поправді кажу, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцяти літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісаакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх, 12 окрім Калева, Ефуннесевого сина, кеніззейнина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони виконували накази за Господом. 13 І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчíлося все те покоління, що робило зло в Господніх очах“. 14 А оце

стали ви замість ваших батьків, як нащадки грішних людей, щоб збільшити ще палічий гнів Господній на Ізраїля. 15 Bo як ви відвérнетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому народові“. 16 А вони підійшли до нього та й сказали: „Ми побудуємо тут кошáри для нашої худоби та містá для наших дітей, 17 а ми самі узбрóїмося, готові до бóю перед Ізраїлевими синами, аж поки не введéмо їх до їхнього місця. А діти наши осядуть по твердіннях містах, охороняючи себе перед мéшканцями цієї землі. 18 Ми не вéрнемось до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спáдком своїм. 19 Bo ми не бúдемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спáдщина з цього боку Йордану на схід“. 20 І сказав ім Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узбрóїтесь на війну перед Господнім лицем, 21 і перéйде кожен ваш узбрóєний Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вижене ворогів Своїх перед Собою, 22 то буде здобутий той край перед Господнім лицем, і ви потому вéрнетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. I буде вам цей край на володіння перед Господнім лицем. 23 A якщо не зробите так, то ви згрішили Господéві, і знайте, що ваш гріх знайде вас! 24 Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошáри для ваших отáр. A що вийшло з ваших уст, те зробíть“. 25 І сказали Гáдові сини та сини Рувимові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зроблять, як пан наш приказує. 26 Dіти наші, жінки наші, стáдо наше та вся наша худоба будуть там, у гíлеадських містах. 27 A раби твої перéйдутуть, кожен військовий озбрóєний, перед Господнім лицем на війну, як пан наш наказує“. 28 І Мойсей наказав про них священикові Елеазарові й Ісусові, синові Навіновому, та головам бáтьківських домів племен Ізраїлевих синів. 29 І сказав Мойсей до них: „Якщо Гáдові сини та сини Рувимові перéйдутуть із вами Йордан, кожен озбрóєний на війну перед лицем Господнім, і буде здобутий край перед вами, то дасте їм гíлеадський край на володіння. 30 A якщо вони не перéйдутуть з вами озбрóєні, то отримають володіння серед вас в ханаанському крáї“. 31 І відповіли Гáдові сини та сини Рувимові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зробíмо. 32 Ми перéйдемо озбрóєні перед Господнім лицем до ханаанського краю, а з нами буде наше володіння по цей бік Йордану“. 33 І Мойсей дав їм, Гáдовим синам і синам Рувимовим та половині племені Манасії, йбсипового сина, царство Сігона, царя аморейського, і царство Ога, царя башанського, той край по містах його, у границях міст того краю навколо. 34 І збудували Гáдові сини Дівон, і Атарот, і Ароер, 35 і Атарот Шофан, і Язер, і Йогбегу, 36 і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердінні міста та кошáри для отáр. 37 A Рувимові сини збудували: Хешбон, і Ел'але, і Кір'ятайм, 38 і Нево, і Баал-Меон, зміненоіменні, і Сивму, і назвали йменнями містá, що вони збудували. 39 І пішли сини Махіра, сина Манасії, до Гíлеаду, та

й здобулій його і позбавили спадщини амореянина, що в ньому. 40 І дав Мойсей Г'ілеад Maxірові, синові Манасії, і той осів у ньому. 41 А Яір, син Манасіїн, пішов і здобув їхні села, та й назвав їх: Яірові села. 42 А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з єгипетського краю за своїми військовими відділами під рукою Мойсея та Аарона. 2 А Мойсей написав їхні виходи з їхніми походами за Господнім наказом, і оце їхні походи за їхніми виходами. 3 І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очах усього Єгипту. 4 А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь судій. 5 І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і тaborували в Суккоті. 6 І рушили з Суккоту й тaborували в Етамі, що на краю пустині. 7 І рушили з Етamu, а вернулися до Пі-Хироту, що перед Баал-Цефоном, і тaborували перед Mігдолом. 8 І рушили з-перед Хироту, і перейшли серед моря до пустині, і йшли триденною дорогою в Етамській пустині, і тaborували в Марі. 9 І рушили з Мари й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерел води та сімдесят пальм, — і тaborували там. 10 І рушили з Еліму й тaborували над Червоним морем. 11 І рушили з-над Червоного моря й тaborували в пустині Сін. 12 І рушили з пустині Сін і тaborували в Дофci. 13 І рушили з Дофки й тaborували в Алуші. 14 І рушили з Алушу й тaborували в Ріфідімі, — і не було там води на пиття для народу. 15 І рушили з Ріфідіму й тaborували в пустині Сінай. 16 І рушили з пустині Сінай і тaborували в Ківрот-Гаттааві. 17 І рушили з Ківрот-Гаттааві й тaborували в Хацероті. 18 І рушили з Хацероту й тaborували в Рітмі. 19 І рушили з Рітмі й тaborували в Ріммоні Переца. 20 І рушили з Ріммону Переца й тaborували в Ліvnі. 21 І рушили з Ліvnі й тaborували в Picci. 22 І рушили з Picci й тaborували в Кегелаті. 23 І рушили з Кегелати й тaborували на горі Шефер. 24 І рушили з гори Шефер і тaborували в Хараді. 25 І рушили з Харади й тaborували в Макгелоті. 26 І рушили з Макгелоту й тaborували в Taxatі. 27 І рушили з Taxatу й тaborували в Тераху. 28 І рушили з Тераху й тaborували в Mітці. 29 І рушили з Mітcki й тaborували в Xашмоні. 30 І рушили з Xашмони й тaborували в Moserotі. 31 І рушили з Moserotу й тaborували в Benе-Яакані. 32 І рушили з Benе-Яакану й тaborували в Xорі Гідгаду. 33 І рушили з Xору Гідгаду й тaborували в Йотваті. 34 І рушили з Йотвати й тaborували в Avronі. 35 І рушили з Avronи й тaborували в Eцyon-Гевері. 36 І рушили з Eцyon-Геверу й тaborували в пустині Цін, це — Кадеш. 37 І рушили з Кадешу й тaborували на Гор-горі, на краю еdomської землі. 38 І зійшов священик Aарон на Гор-гору з Господнього наказу, та й помер там сорокового року виходу Ізраїлевих

чинів з єгипетського краю, п'ятого місяця, першого дня місяця. 39 А Aарон був віку ста й двадцятий триль літ, коли помер він на Гор-горі. 40 І почув ханаанєнин, цар Aраду, — а він сидів на півні в краї ханаанськім, — що йдуть Ізраїлеві сини. 41 І рушили від Гор-гори й тaborували в Цалмоні. 42 І рушили з Цалмони й тaborували в Пуноні. 43 І рушили з Пунону й тaborували в Oвоті. 44 І рушили з Oвоту й тaborували в Іїє-Гааварімі, на moавській границі. 45 І рушили з Іїєм й тaborували в Дівоні Гаду. 46 І рушили з Дівону Гаду й тaborували в Алмон-Дівлатаймі. 47 І рушили з Алмон-Дівлатаймі й тaborували в горах Aварім перед Нево. 48 І рушили з гір Aварім, і тaborували в moавських степах. 49 І тaborували вони над Йорданом від Бет-Єшмоту аж до Aвел-Шіттіму в Moавських степах над приєрхонським Йорданом, говорячи: 51 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краю, 52 то проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуете. 53 І ви заволодієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність. 54 І ви заволодієте тим Краєм жеребком за вашими родами: численному збільшите власність його, а малому змініште власність його, — де вийде йому жеребок, туди йому буде, за племенами ваших батьків буде володіти собі. 55 А якщо ви не виженете мешканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колючками в ваших очах та тірнями в ваших боках. I будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете. 56 І станеться, — як Я думав був учинити їм, учиніо те вам“.

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви вийдете до ханаанського краю, — це буде той край, що припаде вам у спадщині, ханаанський край по границях його. 3 І буде вам південна сторона від пустині Цін при Едомі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід. 4 І скрується вам та границя з полудня до Maale-Аkrabbіmu, і перейде до Ціну, і будуть виходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. I вийде вона до Хацар-Аддару й перейде до Aцмону. 5 І скрується границя з Aцмону до єгипетського потоку, і будуть її виходи до моря. 6 А границя західна, — буде для вас море Велике, це буде для вас західня границя. 7 А оце буде для вас північна границя: від Великого моря визначите собі за границю Гор-горо. 8 Від Гор-гори визначите в напрямі до Гамату, і будуть виходи границі до Цедаду. 9 І вийде границя до Zіfrону, і будуть її виходи до Гацар-Енану. Це буде вам північна границя. 10 І визначите собі за границю на схід — від Гацар-Енану до Шефаму. 11 І зійде границя від Шефаму до Rіvli, на схід Aіну. I зійде границя, і дійде на беріг Kінеретського моря на схід. 12 І зійде границя до Йордану, і будуть її виходи — море Солоне. Ce

буде для вас край по його границях навколо“. 13 І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребком, що Господь наказав дати дев'яти племенам і половині племені. 14 Во взялій плéм'я Рувимових синів за домами батьків своїх, і плéм'я Гадових синів за домами батьків своїх, і половина плéмени Манасіїного взялій спáдщину свою, 15 два плéмени й половина племени взяли вже свою спáдщину з того боку приєрихонського Йордану на схід та на півден.“ 16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 17 „Оце імена тих мужів, що поділять для вас той край на спáдок: священик Елеазар та Ісус, син Навинів, 18 та вíзьмете по одному князеві з племени, щоб поділити той край на власність. 19 А оце імення тих мужів: для Юдиного племени — Калев, син Єфуннєїв; 20 а для племени Симеонових синів — Шемуїл, син Аммігудів; 21 а для племени Веніямінового — Еліад, син Кілонів; 22 для племени Дáнових синів — князь Буккі, син Йоглів. 23 для Йóсипових синів, для племени синів Манасіїних — князь Ханнїл, син Ефодів; 24 а для племени Єфрémових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанів; 25 а для племени Завулнових синів — князь Елісафан, син Парнахів; 26 а для племени Іссахáрових синів — князь Палтїїл, син Аззана; 27 а для племени Асýрових синів — князь Ахігуд, син Шеломіїв; 28 а для племени синів Нефталíмових — князь Педайл, син Аммігудів. 29 Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський край на спáдщину для Ізраїлевих синів.

35 І Господь промовляв до Мойсея на моавських стeпах над приєрихонським Йорданом, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спáдку свого володіння містá на сидіння, і пасови́сько для міст навколо них дасте ви Левитам. 3 І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасови́ська будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої зvirини. 4 А пасови́ська тих міст, що дасте Левитам, будуть тягнутись від міскої стіни й назóвні — тисяча локтів навколо. 5 І відміряєте поза містом на східну сторону — дві тисячі ліктів, і на півдèнну сторону — дві тисячі ліктів, і на західну сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — усередині. Це будуть для вас міські пасови́ська. 6 А з міст, що дастé Левитам, буде шість міст на схóвища, що дасте, щоб утікати туди убійникам. А окрім них дастé сорок і два міста. 7 Усі ті міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасови́ська. 8 А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого дасте більше, а від меншого — менше, кожен за спáдком своїм, яким володітиме, дасте із своїх міст Левитам“. 9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 10 „Промовляй до Ізраїлевих синів та їх скажи їм: Коли ви перéйдете Йордан до ханаанського краю, 11 то виберіть собі міста, — вони будуть на схóвища для вас, і втече туди

убійник, що заб'є душу невмисне. 12 І будуть для вас ті міста на схóвища перед месником, і не помре убійник, поки не стане на суд перед громадою. 13 А ті міста, що дасте, — шість міст на схóвища буде для вас. 14 Три місті дасте по той бік Йордану, а три місті дасте в ханаанському краї, — вони будуть міста на схóвища. 15 Ці шість міст будуть на схóвища для Ізраїлевих синів, і для приєхóдька та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'є кого невмисне. 16 А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 17 А якщо вдарив його кáменем, що був у руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 18 Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було в руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 19 Месник за кров — він заб'є убійника; як спíткає його, він заб'є його. 20 А якщо пхне його з нéнависти, або кине на нього чим навмисне, а той помере, 21 або з ворогування вдарив його своею рукою, а той помер, — буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник; месник за кров заб'є убійника, як спíткає його. 22 А як хто випадкво, без нéнависти пхнув кого або кинув на нього невмисне якимбудь знаряддям, 23 або якимбудь кáменем, що від нього можна померти, кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був ворог йому й не шукав йому зла, 24 то розсудить громада між убійником та між месником за кров за цими постановами. 25 І громада вíзволить убійника з руки месника за кров, і громада верне його до міста схóвища його, що втік був туди. І осяде він у ньому аж до смерті найвищого священика, помáзаного святою олівою. 26 А якщо убійник, виходячи, вийде з границі міста схóвища його, куди втік був, 27 і знайде його месник за кров поза границями міста схóвища його, і замордує месник за кров убійника, — нема йому вини кróви! 28 Бо він повíнен сидіти в місті схóвища свого аж до смерті найвищого священика. А по смерті найвищого священика вéрнеться убійник до землі володіння свого. 29 І буде це для вас на правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших оселях. 30 Коли хто заб'є кого, то месник за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не дóсить проти кого, щоб осудити на смерть. 31 І не вíзьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий. 32 І не вíзьмете окупу від змушеного втікати до міста схóвища його, щоб вернувся сидіти в краю до смерті священика. 33 І не збечéстите того краю, що ви в ньому, бо та кров — вона безчéстить край, а краєві не прощається за кров, що проліта в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив. 34 І не занечíтиш того краю, що ви сидите в ньому, що Я пробую серед нього. Бо Я — Господь, що пробую посеред синів Ізраїлевих!“

36 І поприєхóдили голови бáтьківських домів родів синів Гілеада, сина Манасіїного з

родів Йоосипових синів, і промовили перед Мойсеєм та перед князями, головами батьківських домів Ізраїлевих синів, **2** і сказали: „Господь наказав моему панові дати жеребком цей край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього наказа дати спадок нашого брата Целофхада його дочкам. **3** І якщо вони будуть за жінок кому з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спадщина зо спадку наших батьків, і буде додане над спадок тому племені, що вони стануть ім за жінок, а з жеребка нашого спадку буде відняте. **4** А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спадщина додана до спадку племени, що стануть ім за жінок, і їхня спадщина буде віднята від спадку племени наших батьків“. **5** І наказав Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім наказом, говорячи: „Слушно говорить плем'я Йоосипових синів. **6** Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дочок, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто ім подобається, тільки родові племени їхнього батька вони стануть за жінок. **7** І не буде переходить спадщина Ізраїлевих синів від племени до племени, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спадщини племени своїх батьків. **8** А кожна дочка, що посаде спадщину від племени Ізраїлевих синів, стане за жінку одному з роду племени батька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спадком батьків своїх. **9** І не буде переходити спадок від племени до іншого племени, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спадку свого“. **10** Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дочки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жінок для синів дядьків своїх. **11** Тим, що з родів синів Манасіїних, сина Йоосипового, стали вони за жінок, а їхня спадщина залишилася за племенем роду їхнього батька. **12** Оце заповіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степах над приєрихонським Йорданом.

Повторення Закону

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом, **2** одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа. **3** І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них, **4** по тому, як забив він Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, і Ога, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї. **5** На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей виснити Закон, говорячи: **6** „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Досить вам сидіти на цій горі! **7** Обернітесь й рушайте, і йдіть на гору амореяніна, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на побережжі моря, — до краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрату. **8** Ось Я дав вам цей край! Увійдіть, і заволодійте цим краєм, що на нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісаакові та Якову, що дасть його їм та їхньому наасінню по них“! **9** І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не мóжу я сам носити вас. **10** Господь, Бог ваш, розмножив вас, і ось ви сьогодні, щодо численності, як зóрі небесні! **11** Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам. **12** Як я сам понесу тяготу вашу, і тягáть ваш, і ваши суперéчки? **13** Візьміть собі мýжів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас“. **14** І ви відповілі мені та й сказали: „Добра та річ, що ти кажеш зробити! **15** І взяв я голів ваших племéн, мужів мудрих та знаних, і поставив їх головами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племéн. **16** І наказав я того часу вашим сúдям, говорячи: „Вислухóвуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між прихóдком його. **17** Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малого, так і великого вíслухаєте, не будете боятися обличчя людейни, бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжка для вас, принесете мені, і я вислухаю ї“. **18** І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите. **19** І ми рушили з Хориву, та й перейшли цю велику й страшну пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореяніна, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа. **20** І сказав я до вас: „Прийшли ви до Аморейської гори, що Господь, Бог наш, дає нам. **21** Ось, Господь, Бог твій, відає тобі цей край. Увійди, заволодій, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бíйся ѿ не лякайся!“ **22** А ви всі підійшли до мене та й сказали: „Пошлімо мужів перед

собою, і нехай вони вíслідять нам той край, та нехай принесуть нам відомість про дорогу, що нею підемо, та про містá, куди ввíйдемо“. **23** І булá та річ добра в моїх очáх, і взяв я у вас дванадцять мýжа, — муж один для плéмени. **24** І вони відішли, і зíйшли на гору, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, Край. **25** І взяли вони в свою рúку з плéду того краю, і принесли до нас, і здалí нам справу, і сказали: „Добрый твой край, що Господь, Бог наш, дає нам!“ **26** Та ви не хотіли йти, і були неслухнýні наказам Господа, Бога вашого. **27** І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „З нéнависти до нас Господь вивів нас з єгипетського краю, щоб дати нас у руку аморéяніна на вíгублення нас. **28** Куди ми пíдемо? Брати наши розслабили наше серце, говорячи: Нарóд той більший та вищий від нас, міста велики й уміщні аж до неба, і навіть вéлетнів ми бачили там“. **29** І сказав я до вас: „Не лякайтесь ѿ не бíйтесь їх! **30** Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очáх, **31** і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого приходу до цього місяця. **32** Та все таки ви не вíруєте в Господа, вашого Бога, **33** що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше тaborування, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що бúдете нею ходити, а хмарою вдень“. **34** І Господь вислухав голос ваших слíв, та й розгніався, і заприягнув, говорячи: **35** Поправді кажу, — ніхто серед цих людей, цього злого покоління, не побачить того доброго краю, що присяг Я дати вашим батькам, **36** окрім Калева, Єфуннеевого сина, — він побачить його, і йому Я дам той край, по якому ступав він, та синам його, через те, що він віповняв наказа Господнього. **37** Також на мене розгніався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввíйдеш туди! **38** Ісус, син Навінів, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцні його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє nim. **39** А діти ваші, про яких ви сказали: „На здóбич будуть вони“, та сини ваші, що сьогодні не знають ні добра, ані зла, — вони ввíйдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють nim. **40** А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря“. **41** А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господévi! Ми вíйдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш“. І припerezáли ви кожен вíйськову збрóю свою, і відважилися вийти на гору. **42** Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вíйдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами“. **43** І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухнýні наказам Господнім. І ви свавільно переступили наказа, і зíйшли на гору. **44** І вийшов навперéйми вас аморéянін, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять то бджоли, і товкли вас в Сеїрі аж до Горми. **45** І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого

голосу, і не нахилив Свого вуха до вас. **46** І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки там ви сиділи.

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до мене. І кружляли ми навколо горій Сеїр багато днів. **2** І сказав Господь до мене, говорячи: **3** „Добсіть вам кружляти навколо цієї горій, — обернітесь на північ! **4** А нарідів наказуй, говорячи: Ви переходіте границі ваших братів, Ісавових синів, що мешкають у Сеїрі. І будуть вони боятися вас, та й ви пильно стережіться! **5** Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього краю місця ані на стопу ноги, бо гору Сеїр Я дав Ісавові, як спадщину. **6** Їжу купите від них за срібло — і будете їсти, а також воду будете купувати в них за срібло — і будете пити. **7** Бо Господь, Бог твій, поблагословив тебе в кожному чині твоєї руки, знає Він ходу твою в цій великій пустині. Оце сорок літ Господь, Бог твій, з тобою, — не відчув ти недостачі ні в чому! **8** І перейшли ми від наших братів, Ісавових синів, що сидять у Сеїрі, від дороги стéпу, від Елату, і від Ейон-Геверу. І обернулися ми, та й перейшли дорогою моавської пустині. **9** І сказав Господь мені: „Не ворогуй з Моавом, і не дратуй їх війною, бо Я не дам тобі з його краю спадщини, — бо Лотовим синам дав Я Ар на спáдок“. **10** Перед тим сиділи в ньому еми, народ великий, і численний, і високий, як вéлетні. **11** Рефаями вважалися їх вони, як вéлетні, а моавіття кличуть їх: еми. **12** А в Сеїрі перед тим сиділи були гореї, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль країсі спáдку свого, що дав їм Господь. **13** „Тепер устаньте, і перейдіть поток Зеред“. І перейшли ми потік Зеред. **14** А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа, аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військових із табору, як Господь присягнув був ім. **15** Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до решти. **16** І сталося, коли вигнули всі військові і вимерли з-посеред наріду, **17** то Господь промовляв до мене, говорячи: **18** „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар. **19** І прийдеш близько до Аммонових синів, — не ненáвидь їх і не дратуй їх, бо не дам тобі спáдку з краю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спáдщину! **20** За край рефаїв вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммоніття кликали їх: замзуми, **21** нарід великий, і численний, і високий, як вéлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них, **22** як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сеїрі, що заволоділи хореянами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидіть аж до сьогодні. **23** А аввеїв, що сидять по оселях аж до Ази, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них. **24** „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, амореяніна, а

край його зачни забирати, та й воюй з ним. **25** Того дня Я зачнú навбóдити страх та жах перед тобою на наріду під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтять, і жахнуться перед тобою“. **26** І послав я послів з пустині Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи: **27** „Нехай же я перейдú в твоїм краї в дорозі, — я підú дорогою, не збочу ні правобруч, ні лівобруч. **28** Їжу за срібло продаси мені, — і я їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейдú я ногами, **29** як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моаві, що сидять у Арі, аж перейдú я Йордáн до того краю, що його нам дає Господь, Бог наш“. **30** Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорсточив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це вíдко. **31** І сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його край; зачни заволодівати, щоб успадкувати його край.“ **32** І вийшов Сигон навпроти нас, він та ввесь народ його, на війну до Ягацу. **33** І дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та ввесь його народ. **34** І того часу ми здобули всі його міста, і зробили закляттям кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили ми. **35** Тільки худобу забрали ми собі на здбич, та захоплене в містах, що ми їх здобули. **36** Від Ароєру, що на березі аронського потоку, і від міста, що в долині, і аж до Гілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усе віддав нам Господь, Бог наш. **37** Тільки до краю Аммонових синів не наблизився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

3 І обернулися ми, та й пішли дорогою до Батану. **1** Вийшов навперéими нас Огъ, цар башанський, він та ввесь його нарід, на війну до Едреї. **2** І сказав Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і ввесь нарід його та край його, і зробив йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореян, що сидів у Хешбоні“. **3** І дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Огъ, царя башанського, та ввесь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позосталося в нього. **4** І здобули ми всі міста його, і того часу не було міста, що не взяли б ми від них, — шістдесят міст, усю арговську околицю, цárство Огъ в Башані. **5** Усі ці міста укріплені, — мур високий, ворота й зáсув, окрім дуже багатьох відкритих міст. **6** І вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усе місто, чоловіків, жінок та дітей. **7** А всю худобу й захоплене з міст забрали ми собі на здбич. **8** І взяли ми того часу той край з руки обох царів амореяніна, що по другому боці Йордáну, від Аронського потоку аж до гори Гермбн, — **9** сидоняні кличуть на Гермón Сірýбн, а амореяни кличуть на нього Сенíр, — **10** усі містá на рівніні, і ввесь Гілеад, і ввесь Башан аж до Салхи й Едреї, міст

царства Ога в Башані. **11** Бо тільки Ог, цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його лóже, ложе залізне; чи ж не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять ліктів довжинá його, і чотири лікті ширинá його, на міру лікtem чоловіка. **12** А край той того чáсу посíли ми. Від Ароеру, що над Арнонським потóком, і половину гори Гíлеад, і містá його я дав Рувíмовим та Гáдовим. **13** А решту Гíлеаду та ввесь Башан, царство Ога, віddав я половині плéменні Манаасíйного, усю околицю арговську, — на ввесь той Башан кличеться: край рефаїв. **14** Яір, син Манаасíйн, узяв всю Аргову околицю аж до границі гешурів та маахатів, і він назвав їх своїм іменем: Башáн, сéла Яіра, і так їх кличуть аж до цього дня. **15** А Махíрові дав я Гíлеад. **16** А Рувíмовим та Гáдовим дав я від Гíлеаду й аж до Арнонського потóку, серéдину потоку та границю, і аж до потоку Ябоку, границі Аммонових синів, **17** і степ, і Йордáн, і границю його від Кіннерету аж до моря стéпу, моря Солоного, у узбíччя Пісгí на схід. **18** I чáсу тогó наказав я вам, говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам цей край, щоб ви посíли його; узброєні перéйдете перед вашими братами, Ізраїлевими синами, усі вíйськові. **19** Тільки ваші жíнки, і ваші дíти та ваша худоба, — я знаю, що худоба ваша велика! — будуть сидіти по ваших містáх, що я дав вам, **20** аж Господь дастъ спочíйнок братам вашим, як вам, і посядуть також вони той край, що Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йордáну, — і вéрнетесь кожен до спáдку свого, що я дав вам“. **21** А Ісусові наказав я того чáсу, говорячи: „Ото твої очі бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим царям, — так зробить Господь усім цáрствам, куди ти переходиш. **22** Не будеш боятися їх, бо Господь, Бог ваш, Він Той, що воює для вас“. **23** I благав я того чáсу Господа, говорячи: **24** „Владико Господи, — Ти зачав показувати рабові Своему вéлич Свою та міцнú Свою руку! Бо хто інший Бог на небі та на землі, що зробить, як чýни Твої, як велиki дíла Твої? **25** Нехай перéйdý ж я та побачу той хороший край, що по тім боці Йордáну, ту гарну гíрську землю та Ливáн!“ **26** Та Господь розгнівався на мене через вас, і не послухав мене. I сказав Господь до мене: „Дóсить тобі, — не говори більше до Мене в цíй справі! **27** Вийди на верхíв'я Пісгí, і зведи свої очі на зáхід, і на пíвніч, і на пíвдень, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не перéйдеш цього Йордáну! **28** I напоумí Ісуса, і зміцни його, й укрíпи його, бо він перéйде перед цим нарóдом, і він зробить, що вони посядуть той край, який ти побачиш“. **29** I осíли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та закóнів, що я навчав вас чинити, щоб жíлі ви, і ввійшли, й посíли цей край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам. **2** Не додавáйте до того, що я вам наказую, і не зменшáйте з того, щоб виконувати заповídi Господа, Бога вашого, що я наказав вам. **3** Очі ваші бачили те, що

Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пíшов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твíй, з-посеред тебе. **4** А ви, що лíнули до Господа, Бога вашого, усí ви живі сьогодні. **5** Дíвіться, — навчив я вас постанов та закóнів, як наказав мені Господь, Бог мíй, чинити так серед того Кráю, куди ви входите, щоб посíсти його. **6** Бережíть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очáх нарóдів, що вíслухають усіх постанов тих та й скажутъ: Тíльки він мудрий та розумний нарóд, цей великий люд! **7** Бо хто інший такий великий нарóд, що мав би богів, таких йому близькíх, як Господь, Бог наш, кожного ráзу, як ми кличемо до Ньюго? **8** I хто інший такий великий нарóд, що має постанови й закóні такі справедливі, як увесь той Закóн, що я даю перед вами сьогодні? **9** Тíльки стережіся, і дуже пильнú свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не повихbили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до вíдома синам твоїм та синам твоїх синів, **10** про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на Хорíві, як Господь говорив був до мене: „Збери Мені той нарóд, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчаться боятися Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчáють“. **11** I поприходили ви, та й поставали пíд горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, а при тому була темрява, хmara та мряка. **12** I промовляв Господь до вас із серéдини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу. **13** I Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповíдей, і написав їх на двох камінних табlíцях. **14** А мені Господь наказав того чáсу навчати вас постанов та закóнів, щоб виконували ви їх у краї, куди ви переходите володіти ним. **15** I бúдете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хорíві з серéдини огню, **16** щоб ви не зíпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось бовбáна, зобрáження самцá чи самицí, **17** зобрáження всякої худобини, що на землі, зобрáження всякого крилатого птáха, що лíтає пíд небом, **18** зобрáження всякого плаzýючого по землі, зобрáження всякої риби, що в воді пíд землею, **19** і щоб ти, звівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе вíйсько небесне, щоб не був ти зvéдений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твíй, приділив їх усім нарóдам пíд усім небом. **20** A вас Господь узяв та й вивів вас із залізної гутнічої пéчі, — з Єгипту, щоб ви стали для Ньюго нарóдом надíлу, як сьогодні це вíдко. **21** A Господь був розгнівався на мене за ваши дíла, і поклявся, що не перéйdý я Йордáну, і не ввійdý до того хорошого краю, що Господь, Бог твíй, дає тобі на спáдщину. **22** Bo я умру в цьому краї, я не перéйdý Йордáну, а ви перéйдете й посядете той хороший край. **23** Стережіся, щоб не забули ви заповіту Господа, вашего Бога, якого склав з вами, щоб не зробили ви

собі боввáна на подобу всього, як наказав тобі Господь, Бог твій. **24** Бо Господь, Бог твій, — Він палючий огонь, Бог заздрісний. **25** Коли ти породиш синів, і синів твоїх синів, і постарієте ви в країб, і зіпсуетесь, і зробите боввáна на подобу чогось, і зробите зло в очах Господа, Бога свого, та Його розгнівите, **26** то беру Я сьогодні за свідків проти вас небо й землю, що незабаром конче погинете в країб, на вспадкування якого ви переходітес туди Йордáн. Не будуть довгі ваші дні в ньому, бо конче ви будете вýгублені. **27** I розпорóшить вас Господь посеред народів, і будете ви нечисленими поміж людами, куди попровáдить вас Господь. **28** I будете служити там богам, дíлу рук лідських, дереву та каменеві, які не бачать, і не чують, і не їдять, і не нюхають. **29** Та коли ви будете шукати звідти Господа, Бога свого, то знайдете, якщо будете шукати Його всім серцем своїм та всією душою своєю. **30** Як будеш у біді своїй, і коли спіткають тебе в кінці днів усі оці речі, то вéрнешся ти до Господа, Бога свого, і послухаеш Його голосу. **31** Бо Господь, Бог твій — Бог милостивий: Він не залишить тебе й не знищить тебе, і не забуде заповіту батьків твоїх, яким ти присягнув був. **32** Бо питай но про перші дні, що були перше тебе, від того дня, коли Бог створив людінну на землі, і від кінця неба й аж до кінця неба, — чи бувало щось таке, як ця велика річ, або чи чуте було щось таке, як вона: **33** чи чув народ голос Бога, що говорив із середини огню, як чув ти і жив? **34** Або чи намагався який бог піти взяти собі народ з-посеред іншого народу проблемами, ознаками, і чудами, і війною, і сильною рукою, і раменом витягненим, і стрáхами великими, як усе те, що зробив був вам Господь, Бог ваш, в Єгипті на очах твоїх? **35** Тобі було показане це, щоб ти пізнав, що Господь — Він Бог, і нема іншого, окрім Нього. **36** Він дав тобі з неба почути Його голос, щоб навчити тебе, а на землі показав тобі Свій великий огонь, і словá Його чув ти з середини огню. **37** I тому, що кохав Він батьків твоїх, то вибрав їхне насіння по них, і Сам Він вивів тебе Свою великою силою з Єгипту, **38** щоб прогнати перед тобою народи, більші й сильніші за тебе, щоб ввести тебе, та дати тобі їхній край на спáдок, як сьогодні це вýдко. **39** I пізнаєш сьогодні, і візьмеш до серця свого, що Господь — Він Бог на небі вгорі й на землі долі, — іншого нема. **40** I будеш пильнувати постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти продóжив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні". **41** Тоді виділив Мойсей три місті по той бік Йордáну на схід сонця, **42** щоб утікав туди убійник, що замордує свого близнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора. I втече він до одного з цих міст, і буде жити: **43** Бецер у пустині, у краї рівниннім, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манаасіному. **44** I оце Закон, що Мойсей поклав перед Ізраїлевими синами, **45** оце свідоцства, і постанови, і закони, що

Мойсей говорив їх до Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту, **46** по той бік Йордáну в долині навпроти Бет-Пеору в краї Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту. **47** I вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бік Йордáну на схід сонця, **48** від Ароера, що над берегом арнонського потоку, і аж до гори Сіон, цебто Гермон, **49** і весь степ по тім боці Йордáну на схід і аж до моря стéпу під узбіччям Пісгі.

50 I скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й закони, які я говорю сьогодні в ваші уші, і навчиться їх, і будете пильнувати виконувати їх. **2** Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хоріві. **3** Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі. **4** Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з середини огню. **5** I того часу стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гору, коли Він говорив: **6**, „Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. **7** Xай не буде тобі інших богів при Мені! **8** Не роби собі різьби й усякої подобі з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. **9** Не вклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнівий, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що ненáвідять Мене, **10** і що чинить ми́лість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді. **11** Не присягай Іменем Господа, Бога твоого, надарéмно, бо не помилує Господь того, хто присягає Його Ім'ям надарéмно. **12** Пильний дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твій. **13** Шість день працюй, і роби всю працю свою, **14** а день съомий — субота для Господа, Бога твоого: не роби жодної праці ти й син твій та дочкá твоя, і раб твій та невільниця твоя, і віл твій, і осел твій, і всяка худоба твоя, і прихóдко твій, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твій і невільниця твоя, як і ти. **15** I будеш пам'ятати, що був ти рабом в єгипетському краї, і вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненим раменом, тому наказав тобі Господь, Бог твій, святкувати суботний день. **16** Шануй свого бáтька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твій, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **17** Не вбивай! **18** Не чини перéлюбу! **19** Не кради! **20** Не свідчі неправдиво противі близнього свого! **21** I не бажай жони близнього свого, і не бажай дому близнього свого, ані поля його, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в близнього твоого! **22** Словя ці Господь промовляє до всього вашого зібрання, на горі з середини огню, хмари та мряки, сильним голосом. I більш не говорив, і написав їх на двох камінних

таблицях, і дав їх мені. **23** І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред тёмряви, а гора горіла огнем, то прийшли до мене всі голови ваших племен та ваші старші, **24** та я сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та велич Свою, і голос Його чули ми з середини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива! **25** А тепер нáщо маємо вмирати? Бо спалити нас той великий огонь! Якщо ми бýдемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то помрёмо. **26** Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з середини огню, і жило б? **27** Приступи сам, і слухай усе, що скаже Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й виконаемо“. **28** І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене, і сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього нарбóду, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли. **29** О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки! **30** Іди, скажи їм: Вертайтесь собі до наметів своїх! **31** А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожну заповідь, і постанові, і закони, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у краї, що Я даю їм на спадщину Його“. **32** І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні праворуч, ні ліворуч. **33** Усією тією дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в краї, що ви оволодіте ним.

6 А оце заповідь, постанови та закони, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у краї, що ви переходите туди посісти Його, **2** щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твій, та син твого сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні. **3** І слухай, Ізраїлю, і пильний виконувати це, щоб було добре тобі, і щоб ви сильно розмножились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, дати край, що тече молоком та медом. **4** Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! **5** І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душою своєю, і всією силою своєю! **6** І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. **7** І пильно навчиш цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш у домі, і як ходітимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. **8** І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми. **9** І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх. **10** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісаакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні містá, яких ти не будував, **11** та domi, повні всякого добра, яких ти не наповнював, і tésaní kolodzjázi, яких ти не тесáv, i vinnogradniki ta olivki, яких ти не садив, і ти будеш їсти й насійтишся,

— **12** стережися тоді, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства! **13** Бійся Господа, Бога свого, і Йому будеш служити, і Йменням Його будеш присягати. **14** Не будеш ходити за іншими богами з богів тих нарбóдів, що в околицях ваших, **15** бо Господь, Бог твій — Бог ревнивий посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі. **16** Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Massi. **17** Будете конче пильнувати заповідей Господа, Бога вашого, і свідцтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі. **18** І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм, **19** щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою, як говорив був Господь. **20** Коли запитає тебе син твій колись, говорячи: „Що це за свідцтва й постанови та закони, що вам наказав Господь, Бог наш?“ **21** то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою. **22** І дав Господь ознаки та чуда велики та страшні на Єгипет, і на фараона та ввесь дім Його на наших очах. **23** А нас вивів звідти, щоб увести нас та дати той край, що присягнув був Він нашим батькам. **24** І наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боятися Господа, Бога нашого, щоб булó добре нам усі дні, щоб утримати нас при житті, як дні цього. **25** І буде нам праведність у тому, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

7 Коли Господь, Бог твій, уведе і тебе до того краю, куди ти входиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене численні поганські народи перед тобою: хіттєяніна, і гіргашеяніна, і амореяніна, і ханаанеяніна, і періззейянина, і хіввеяніна, і евусеяніна, — сім народів, численніших та міцніших за тебе. **2** І коли дастъ їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понишиш: конче учиниш їх закляттям, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердний. **3** І не споріднююся з ними: дочки свої не даси Його синові, а Його дочки не візьмеш для сина свого, **4** бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить. **5** Але тільки так будете їм робити: жертівники їхні порозбиваєте, а їхні стовпи поламаєте, святі їхні дерева постиняете, а бовванів їхніх попаліте в огні, **6** бо ти святий нарбóд для Господа, Бога свого, — тебе вибрає Господь, Бог твій, щоб ти був Йому вібраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. **7** Не через численність вашу понад усі народи Господь уподобав вас та вибрає вас, бож ви найменші зо всіх народів, **8** але з Господньої любові до вас, і через додержання Його присяги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому рабства, з руки фараона, царя єгипетського. **9** І ти пізнáеш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той

Бог вірний, що стереже заповіта та милість для тих, хто любить Його, та хто додержує Його заповіді на тисячу поколінь, 10 і що надолу́жить ненависникам Своїм, ім самим, щоб вигубити їх; не загайтесь Він щодо Свого ненависника, — відплатить йому самому. 11 А ти будеш виконувати заповіді й постанови та закони, що Я сьогодні наказую виконувати їх. 12 І станеться, — за те, що ви будете слухатися цих законів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то Й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам твоїм. 13 І буде Він любити тебе, і поблагословить тебе, і розмножить тебе, і поблагословить плід твоєї утробы та плід твоєї землі, — збіжжя твое, і сік твій виноградний, і сік твоїх олівок, пórід биків твоїх і котіння отáри твоєї на тій землі, яку присягнув батькам твоїм дати тобі. 14 Ти будеш благословенний поміж усіма народаами, — не буде серед тебе безплідного та безплідної, також і між худобою твоєю. 15 І Господь відхильти від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведé їх на тебе, а дастъ їх на всіх твоїх ворогів. 16 І ти винищиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, — не змілосéрдиться око твое над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пástka для тебе. 17 Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, — як я зможу вигнати їх?“ — 18 не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові, — 19 ті великі випробування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та вітягнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учинить усім тим народаам, що ти їх боїшся. 20 Також і шéршнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуть позосталі та ті, що поховалися перед тобою. 21 Не бійся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний. 22 І викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу зперед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмножилася над тобою польова звіринá. 23 І дастъ їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентéжить їх великим бентеженням, аж поки не будуть вігублені. 24 І віддастъ їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхне ім'я з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не вігубиш їх. 25 Бовванів їхніх богів попаліте в огні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не візьмеш його собі, щоб тим не впасти до пастки, бо то огіда для Господа, Бога твого. 26 І не внесеш цієї огіди до дому свого, і не станеш закляттям, як вона. Конче зогідиш її, і конче будеш брýдитися нею, бо закляття вона.

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посіли той край, що Господь присягнув вашим батькам. 2 І будеш пам'ятати всю ту дорóгу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб війпробувати

тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні. 3 І впокóрював Він тебе, і морів тебе голодом, і годував тебе мánною, якої не знови ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина. 4 Одежа твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ. 5 І пізнаєш ти в серці своїм, що, як навчає чоловік сина свого, так навчає тебе Господь, Бог твій. 6 І будеш виконувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його, 7 бо Господь, Бог твій, уводить тебе до краю хорошого, до краю водних потóків, джерéл та бездень, що виходять у долині й на горі, 8 до краю пшениці, як ячмénю, і винограду, і фíги, і гранáту, до краю олівкового дéрева та меду, 9 до краю, де подостатком будеш їсти хліб, де не забракне нічого, до краю, що каміння його — залізо, а з його гíр добуватимеш мідь. 10 І будеш ти їсти й наситишся, і поблагословиш Господа, Бога свого, у тім добрім краї, що дав Він тобі. 11 Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і законів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, 12 щоб, коли ти будеш їсти й наситишся, і добре domi будуватимеш, і осядеш у них, 13 а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмножиться, і срібло та золото розмножаться тобі, і все, що твое, розмножиться, 14 то щоб не загорділося серце твое, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства, 15 що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сарáф, і скорпíон, і височла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'янé скелі, 16 що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокорити тебе, і щоб випробувати тебе, щоб чинити тобі добро наостанку, 17 щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та міць моєї руки здобули мені цей добрóbut“. 18 І будеш ти пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути потúту, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього. 19 І станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і підеш за іншими богами, і будеш ім служити, і будеш вклонятися ім, то вроčисто свідчу вам сьогодні, — ви конче погинете! 20 Як ті люди, що Господь вігубляє зперед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні перехóдиш Йордáн, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й мініншими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба, 2 народом великим та високим, вéletnými, яких ти знаєш, і про яких ти чув: „Хто стане перед вéletnými?“ 3 І пізнаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходити перед тобою, як огонь пойдаючий, — Він вігубить їх і Він понижуватиме їх перед тобою. І ти виженеш їх і вігубиш їх незабáром,

як Господь говорив був тобі. **4** Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через пра́ведність мою ввів мене Господь посісти цей Край, і через непра́ведність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“.**5** Не через пра́ведність твою, і не через простоту твого серця ти входиш володіти їхнім Краєм, але через неправедність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісаакові та Якову. **6** I пізнаєш, що не через пра́ведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердошій. **7** Пам'ятай, не забудь, що ти гнівів Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухніні були ви проти Господа. **8** I на Хоріві розгнівіли були ви Господа, — і Господь був розгнівався на вас, щоб вигубити вас. **9** Коли я сходив на гору взяти кам'яні табліці заповіту, що Господь склав був із вами, то сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв, і води не пив. **10** I Господь дав мені обідів кам'яні табліці, писані Божим пальцем, а на них усі ті слова, що Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів. **11** I сталося, на кінці сорокá день і сорокá ночей дав мені Господь дві кам'яні табліці, табліці заповіту. **12** I сказав мені Господь: „Устань, швидко зайди звідси, бо зіспусвся нарбд твій, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро збочили з дороги, яку Я наказав ім, — зробили собі литого боввáна“. **13** I сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той нарбд, — і ось він нарбд твердошій“. **14** Позостав Мене, і Я вітгублю їх, і зітру́ їхнє імення з-під неба, тебе зроблю нарodom міцнішим та численнішим від нього“. **15** I я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обідів табліці заповіту в обох руках моїх. **16** I побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого боввáна, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам! **17** I схопив я за обідів табліці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розторощив їх на ваших очах!... **18** I впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не їв і води не пив, за ввесь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в очах Господа, щоб Його розгнівіти, **19** бо боявся я гніву та люті, якими розгнівався був на вас Господь, щоб вітгубити вас, — та вислухав Господь мене й цього рáзу. **20** A на Аарона Господь дуже розгнівався був, щоб погубити його. I молився я того часу також за Аарона. **21** A гріх ваш, що вчинили ви, телі та я взяв та й спалив його в огні, і розторощив його, добре змолов, аж стало воно дрібним, немов порох. I кинув я порох його до потóку, що сходить з гори. **22** I в Тав'єри, і в Massi, і в Ківрот-Гаттааві гнівіли ви Господа. **23** A коли Господь посылав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійтдіть, та й посадьте той край, що Я дав вам“, то були ви неслухніні накáзу Господа, Бога вашого, і не повірили Йому, і не послухалися Його голосу. **24**

Неслухніні були ви Господéві від дня, як я вас пізнав. **25** I впав я перед Господнім лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що вітгубить вас. **26** I молився я до Господа й говорив: „Владико Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти викупив Своєю величністю, що Ти вивів його з Єгипту сильною рукою! **27** Згадай Своїх рабів — Авраама, Ісаака та Якова, не вважай на запеклість цього нарбdu й на несправедливість та гріх його, **28** щоб не сказав той краї, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того краю, що Ти говорив ім, та з Своєї ненависті до них Ти вивів їх, щоб побити їх у пустині. **29** A вони народ Твій та насліддя Твое, що Ти вивів Своєю великою силою та Своїм вітгягненим рамéном“.

10 Того часу сказав був до мене Господь: „Вітгеші собі дві камінні табліці, як перші, та й вийди до Мене на гору, і зроби собі дерев'яного ковчéга. **2** A Я напишу на тих табліцях слова, що були на перших табліцях, які ти побив, і покладеш їх у ковчézi.“ **3** I зробив я ковчéга з акаційного дерева, і витесав я дві камінні табліці, як перші, та й зійшов на гору, а обідів табліці в руці моїй. **4** I Він написав на тих табліцях, як перше письмо, Десять Заповідей, що Господь говорив був до вас на горі з середини огню в день зборів. I Господь дав їх мені. **5** I обернувся я, та й зійшов із гори, і поклав ті табліці, що зробив, до ковчéгу. I були вони там, як наказав був Господь. **6** A Ізраїлеві сини рушили з Беероту Яаканових синів до Мосери. Там помер Аарóн, і був там похóваний, а священиком став замість нього його син Елеазáр. **7** A звідти рушили до Гудгоди, а з Гудгоди до Йотвати, до краю водних потоків. **8** Того часу Господь відділив був Левієве плéм'я, щоб носило ковчega Господнього заповіту, щоб стояло перед Господнім лицем, щоб служило Йому, і щоб благословляло Його Іменням аж до цього дня. **9** Тому не було Левієви частки та спáдку з братами. Господь — Він спáдщина його, як промовляв був Господь, Бог твій, Йому. **10** A я стояв на горі, як за тих перших днів, сорок день і сорок ночей. I вислухав Господь мене також цього ráзу, — не захотів Господь погубити тебе. **11** I сказав був до мене Господь: „Устань, іди в похід перед нарodom. I ввійтдуть вони, і посадуть той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати ім“ **12** A тепер, Ізраїлю, чого жадає від тебе Господь, Бог твій? Тільки того, щоб боятися Господа, Бога твого, ходити всімá Його дорóгами, і любити Його, і служити Господéві, Богу твоему, усім серцем своїм і всією душою своєю, **13** виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було тобі добре. **14** Тож належить Господéві, Богу твоему, небо, і небо небес, земля й усе, що на ній. **15** Тільки батьків твоїх уподóбав Господь, щоб любити їх, і вибрає вас, їхнє націння по них, зо всіх нарбдів, як бáчиш цього дня. **16** I ви обріжете країню плоть свого серця, а шiї свої не зробите більше твердю, **17**

бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшний, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме. **18** Він чинить суд сироті та вдові, і любить прихόдька, щоб дати Йому хліба й одежу. **19** І будете ви любити прихόдька, бо прихόдьками були ви самі в египетськім краї. **20** Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горнутись, а Іменням Його будеш присягати. **21** Він хвалá твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні ділá, які бачили очі твої. **22** Сімдесятмá душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численності, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зорі на небі!

11 І будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додержувати постанови Його, і звичаї Його, і законої Його, і заповіді Його по всі дні. **2** І ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили кара́ння Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й рамено Його витягнене, **3** і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонів, египетському царéви та всьому Його краєvi, **4** і що Він зробив був війську Єгипта, кóням його та колесніцям його, що пустив над ними воду Червоного моря, коли вони гнались за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього, **5** і що Він зробив був для вас у пустині аж до вашого приходу до цього місця, **6** і що Він зробив був Датáнові й Авірónові, синам Еліява, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні домí, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля. **7** Бо очі ваши — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив. **8** І будете ви виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і вийшли, і заволоділи тим краєm, куди переходіте ви, щоб посісти його, **9** і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягнув був вашим батькам дати їм та їхньому насінню край, що тече молоком та медом. **10** Бо цей край, куди входиш ти заволодіти ним, він не такий, як египетський край, звідки вийшли ви, де ти засівши було насіння своє й поливаєш працею ніг своїх, як горбд варивний. **11** А цей край, куди ви переходіте посісти його, то край гір та долин, — із небесного дощу він напоюється. **12** Край, що про нього дбає Господь, Бог твій, завжди на ньому очі Господа, Бога твого, від почáтку року аж до кінця року. **13** І станеться, якщо справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душою, **14** то Я дам вам дощ вашого краю своєчасно, дощ ранній і дощ пізній, і збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою. **15** І дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти істти й насітишся. **16** Стережіться, щоб не було звéдене ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим богам, і не вклонялися їм. **17** А

то запалиться гнів Господній на вас, і замкнé небо, і не буде дощу, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам. **18** І покладете ви ці слова Мої на свої серця та на свої дúши, і прив'яжете їх на знáка на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. **19** І будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш. **20** І ти понаписуєш їх на бічніх одвірках дому свого і на брамах своїх, **21** щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, якý Господь присягнув був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею. **22** Бо якщо будете ви конче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма дорóгами Його, і щоб горнутись до Нього, — **23** то Господь вижене всі ті народи перед вами, і ви посядете народи більші й міцніші від вас. **24** Кожне місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустиній Лівану, від Річки, річки Ефрату й аж до моря Остáннього буде ваша границя. **25** Не встóть ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господа, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як Він говорив вам. **26** Ось, сьогодні я даю перед вами благословéння й проклáття: **27** благословeння, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні, **28** і проклáття, якщо не будете слухатися заповідей Господа, Бога свого, і збочите з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богами, яких ви не знали. **29** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведé тебе до краю, куди ти входиш посісти його, то даси благословeння на горі Гарізім, а проклáття на горі Евáл. **30** От вони на тóму боці Йордáну за дорогою зáходу сонця, у краю ханаанеянина, що сидить у степу навпроти Гілгáлу при діброзві Морé. **31** Бо ви переходите Йордáн, щоб увійти посісти той край, що дає вам Господь, Бог ваш. І посядете його, й осядете в ньому, **32** і будете додержувати, щоб виконувати всі постанови й закóни Його, які я сьогодні даю вам.

12 Оце постанови та закóни, які ви пильнуватимете виконувати в краї, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на насліддя його всі дні, які жйтимете на цій землі. **2** Конче вінищите всі ті місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих горах і на пагірках, та під кожним зеленим дéревом. **3** І розваліте їхні жертvники, і поламаєте камінні стовпи для богів, і їхні святі дерéва попаліте в огні, а бовбáнів їхніх богів порубаете, і вигубите їхнє Імення з того місця. **4** Не робитимете так Господéві, вашому Богові, **5** бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, зо всіх ваших племéн, щоб покласти там Ім'я Своє, на місці перебувáння Його будете шукати, і ти прийдеш туди. **6** І принесéте туди свої ціlopáлення, і свої жертві, і свої десятини та приношення рук своїх,

і обітниці свої, і дарі свої, і перворідних худоби своєї великої та худоби своєї дрібної. 7 I будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнеться ваша рука, ви та домій ваши, якими поблагословів тебе Господь, Бог твій. 8 Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе, що йому здається справедливим в очах тільки його, 9 бо ви дотепер не ввійшли до місця відпочинку й до спадщини, що Господь, Бог твій, дає тобі. 10 А коли ви перейдете Йордан і осядете в краї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спадщину, і Він застикоїть вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидітимете безпечно, 11 то станеться, на те місце, що його вибере Господь, Бог ваш, щоб Ім'я Його перебувало там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цілопалення, і свої жертви, десятини свої та приношення рук своїх, і всі добірні жертви обітниць своїх, що обіцяєте Господеві. 12 I будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваши, і дочки ваши, і раби ваши, і невільниці ваши, і Левит, що в ваших брамах, бо нема йому частки й спадку з вами. 13 Стережися, щоб не приносив ти своїх цілопалень на кожному місці, яке побачиш, 14 бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в одному з племен твоїх, там принесеш свої цілопалення, і там зробиш усе, що я наказую тобі. 15 Ale скільки запрагне душа твоя, будеш різати й будеш їсти м'ясо, за благословенням Господа, Бога твого, що його дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сарну й як блена. 16 Тільки кробви не їстимеш, — на землю виллеш її, як воду. 17 Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини збіжжя свого, і соцю виноградного свого, і оливи своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, і всіх обітниць своїх, що будеш обіцяти, і добровільних дарів своїх, і приношення своєї руки, 18 бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твій, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левіт, що в брамах твоїх. I будеш ти радіти перед лицем Господа, Бога свого, усім, до чого доторкнеться рука твоя. 19 Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землі своїй. 20 Коли Господь, Бог твій, пошириє границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я їм м'ясо“, бо буде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всім жаданням душі своєї будеш ти їсти м'ясо. 21 Коли буде далеке від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твій, щоб перебувало там Ім'я Його, то заріжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрібної, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жаданням своєї душі. 22 Тільки як єсться сарну й блена, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його. 23 Тільки будь обережним, щоб не їсти кробви, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі разом з м'яском. 24 Не будеш їсти її, — на землю виллеш її, як воду. 25 Не будеш їсти її, щоб булó добре тобі та синам твоїм

на тобі, коли робитимеш справедливе в Господів очах. 26 Тільки святощі свої, що будуть у тебе, та обітниці свої понесеш, і прийдеш до місця, яке вибере Господь. 27 I принесеш своє цілопалення, м'ясо та кров, на жертівнику Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жертов буде вилита на жертівнику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти. 28 Виконуй і слухай усі ті слова, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі навіки, коли будеш робити добре та справедливе в очах Господа, Бога свого. 29 Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входиш, щоб посісти їх перед собою, і посадиш їх, і осядеш у їхньому краї, 30 то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вигублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служать ті люди богам своїм, то зроблю так і я. 31 Не зробиш так Господеві, Богу своему; бо всяку гидоту, яку Господь зненавідів, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочок своїх вони палять вогні для богів своїх. 32 Кожне слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не відіймеш від нього.

13 Якщо повстане серед тебе пророк або сновідець, і дасть тобі ознаку або чудо, 2 i збудеться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, до того говорячи: „Ходімо ж за іншими богами, яких ти не знаєш, і будемо їм служити“, 3 то не слухайся слів того пророка або такого сновідця, бо цим Господь, Бог ваш, випробовує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всію свою душою. 4 За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Йому будете служити, і до Нього будете лінунти. 5 A пророк той або той сновідець нехай буде забитий, бо намовляв на відступство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського краю і викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиши зло з-посеред себе. 6 Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служім іншим богам“, яких не знаєш та батьки твої, 7 з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця землі, 8 то не будеш згождуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосердитися око твоє над ним, і не змилосердиться й не сковає його, 9 бо конче заб'еш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — настінку. 10 I закидаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. 11 A ввесь Ізраїль буде слухати і буде боятися, і більше не буде робити такої злой речі серед тебе. 12 Коли

почуеш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій, дає тебе, щоб сидіти там, що про нього кажуть: **13** вийшли люди, сини велийялові, з-поміж тебе, і звелі з правдивої дороги мешканців свого міста, кажучи: „Ходімо ж, і служім іншим богам“, яких ви не знали, **14** то будеш допитуватися, і будеш досліджувати, і будеш добре питати, а ось — воно правда, дійсна та річ, була зроблена та гидота посеред тебе, **15** то конче вибий мешканців того міста вістрям меча, — віддай на закляття його й усе, що в ньому, та худобу його вибий вістрям меча. **16** А всю здобич його збереш до середини майдану його, і спалиш огнем те місто та всю здобич його цілковито для Господа, Бога твоого. I стане воно купою руїн навіки, не буде вже воно відбудоване. **17** I нічого з закляття нехай не прилипне до руки твоєї, щоб відвернувся Господь від палючого гніву Свого й дав тобі милосердя, і змилосердився над тобою, і розмножив тебе, як присягнув був батькам твоїм, **18** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую тобі, щоб виконувати те, що справедливе в очах Господа, Бога твоого.

14 Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарізів, і не вистригаїте волосся над вашими очима за помірлого, **2** бо ти святий нарód для Господа, Бога твоого, і Господь тебе вибрав, щоб був ти Йому вибраним нарódом зо всіх народів, що на поверхні землі. **3** Не будеш їсти жодної гидоти. **4** Оце та худоба, що ви будете їсти: віл, кожне з овець і кожне з кіз, **5** блень, і сárна, і буйвіл, і лáня, і зубр, і антилóпа, і жиráфа. **6** Кожну з худоби, що має розділені копíта та що має копíта, роздвоені розрívом, що жує жýйку між худобою, — те будете їсти. **7** Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жýйку й що мають розділені копíта, розщíлені: верблóда, і зайця, і тушкáнчика, бо вони жують жýйку, та копит не роздíлили, — нечисті вони для вас. **8** I свинí, бо має розділені ráтиці, а жуїки не жує, — нечиста вона для вас: їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього пáдла не доторкнётесь. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді, — усе, що має плавці та лускú, будете їсти. **10** А все, що не має плавців та луски, не будете їсти, — нечисте воно для вас. **11** Кожного чистого птаха будете їсти. **12** А оце, чого з них ви не будете їсти: орла, і гríфа, і морського орла, **13** і кóршака, і сóкола за родом його, **14** і всякого крúка за родом його, **15** і стрúся, і сови, і яструба за родом його, **16** пúгача, і юбíса, і лéбедя, **17** і пелíкáна, і сичá, і рибалки, **18** і бúслы, і чáплí за родом її, і одуда, і кажанá. **19** I кожне плаzuюче з птаства — нечисте воно для вас, не будете їсти. **20** Кожного чистого птаха будете їсти. **21** Не будете їсти жодного пáдла, — даси його приходькові, що в брамах твоїх, і він їстиме його, або продаси чужýнцеві, бо ти народ святий для Господа, Бога свого. Не будеш варити ягняти в молоці матері його. **22** Конче даси десятину з усього врожаю

насіння твого, що рік-річно на полі зростé. **23** I будеш ти їсти перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке Він вибере, щоб Ім'я Його перебувáло там, десятину збіжжя свого, виноградного соку свого, і оливки свої, і перворідних худоби своїх великої й худоби своїх дрібнії, щоб навчився ти боятися Господа, Бога свого, по всі дні. **24** А коли дорога буде занадто довга для тебе, так що не зможеш понести тогó, бо буде занадто далеке від тебе місце, яке вибере Господь, Бог твій, щоб покласти Ім'я Своє там, коли поблагослóвить тебе Господь, Бог твій, **25** то даси в сріблі, і зав'яжеш те срібло в руці своїй, і підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій. **26** I витратиш те срібло на все, чого буде жадати душа твоя, — на худобу велику й худобу дрібну, і на вино, і на п'янкý напій, і на все, чого зажадає від тебе душа твоя, і будеш ти їсти там перед лицем Господа, Бога свого, і будеш тішитися ти та дім твій. **27** А Левит, що живé по брамах твоїх, — не кидай його, бо нема йому частки й спáдку з тобою. **28** На кінці трьох років відділиш усю десятину свого врожаю в тім році, і покладеш у брамах своїх. **29** I прийде Левит, бо нема йому частки й спáдку з тобою, і приходько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх, і будуть їсти й насйтяться, щоб поблагословів тебе Господь, Бог твій, у кожному чині твоєї руки, що будеш робити.

15 У кінці семи літ зробиш відпúщення. **2** А оце те відпúщення: кожен позикодавець, що позичає своєму близькому, не буде натискати на свого близького та на брата свого, бо оголошено відпúщення ради Господа. **3** На чужýнця будеш натискати, а що буде твое в брата твоого, те відпустить йому рука твоя, **4** та тільки не буде серед тебе вбогого, бо конче поблагослóвить тебе Господь у краї, якого Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок, щоб ти посів його, **5** якщо тільки конче будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконувати кожну ту заповідь, що я наказую тобі сьогодні. **6** Бо Господь, Бог твій, поблагословів тебе, як говорив був тобі, і ти зробиш, що багато людей даватимуть тобі пóзичку, а ти не даватимеш пóзички. I будеш ти панувати над баґатым народаами, а над тобою не будуть панувати. **7** Коли буде серед тебе вбогий, один із братів твоїх ув одній із брам твоїх у краї твоїм, що Господь, Бог твій, дає тобі, то не зробиш запéклим свого серця, і не замкнеш свої руки від убогого брата свого, **8** бо конче відкриеш свою руку йому, і конче позичиш йому за його потребою, що буде бракувати йому. **9** Стережися, щоб у серці твоїм не зродилася зла думка, щоб ти не сказав: „Наблýзвіся сьомий рік, рік відпúщення“, і буде зло твое око на вбогого брата твоого, і не даси ти йому, то він буде кликати на тебе до Господа, і буде на тобі гріх. **10** Конче даси йому, і нехай не жаліє твое серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту річ поблагослóвить тебе Господь, Бог твій у кожнім чині твоїм, і в усьому, до чого доторкнеться рука твоя. **11**

Бо не переведеться убогий з-посеред краю, тому я наказую тобі, говорячи: „Конче відкривай руку свою для брата свого, і вбогоого свого, і для незаможного свого в краї своїм“. **12** Коли буде прòданий тобі брат твїй єрей або єрейка, то буде служити тобі шість літ, а сьомого року відпустиш його вільним від себе. **13** А коли відпустиш його вільним від себе, не відпустиш його побожньо, — **14** конче наділій його з худоби своєї дрібної, і з тóку свого, і з кадки чавіла свого, — чим поблагословів тебе Господь, Бог твій, те даси йому. **15** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетськім краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні. **16** І станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою, **17** то візьмеш шило та й прокóлеш його вухо до дверéй, — і стане він тобі вічним рабом; і невільниці свої зробиш так само. **18** Нехай не буде тобі тяжким в очах твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наéмницьку платнію він відробів тобі вдвое за шість літ, і поблагословіть тебе Господь, Бог твій, у всім, що ти робитимеш. **19** Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиш Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним вола свого, і не будеш стригти перворідного отáри своєї. **20** Перед лицем Господа, Бога свого, рíк-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь. **21** А коли буде в нім вада, — кульгáве або слíпе, усяка зла вада, то не принесéш його в жертву для Господа, Бога свого, — **22** у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сárну й як блéна. **23** Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

16 Додержай місяця авіва, і спрáвиш Пásху для Господа, Бога свого, бо в місяці авіві вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі. **2** І заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його. **3** Не будеш їсти при тому квáшеному, сім день будеш їсти при тому опрісноку, хліб бідування, — бо в поспіху вийшов ти з єгипетського краю, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого вýходу з єгипетського краю. **4** І не буде бачене в тебе квáшене сім день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву ввечері першого дня, ніщо не буде ночувати до ранку. **5** Не будеш заколювати пасху в одному з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі. **6** Алé тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його, заколеш пасху ввечері, при зáході сонця, у час твого вýходу з Єгипту. **7** І будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обéрнешся, і підеш до наметів своїх. **8** Шість день будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — відданнá свята для Господа, Бога твого, і не будеш робити зайняття. **9** Сім тижнів відлічиш собі, — від початку праці серпá на дозрілому збіжжí

зачнеш лічити сім тижнів. **10** І справиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дárу своєї руки, що нею даси, як поблагословіть тебе Господь, Бог твій. **11** І будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і прихóдько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його. **12** І будеш пам'ятати, що ти сам був рабом в Єгипті, і будеш додержувати це, і будеш виконувати ці постанови. **13** Свято Кúчок будеш справляти собі сім день, коли збереш з тóку свого та з кáдки чавіла свого. **14** І будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левит, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх. **15** Сім день будеш святкувати Господеві, Богові своему, у місці, яке вибере Господь, бо поблагословіть тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усякім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний. **16** Три рази в році вся чоловіча стать буде з'являтися перед лицем Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок, і ніхто не буде бачений перед лицем Господнім упорожні, — **17** кожен принесе дар руки своєї, за благословенням Господа, Бога свого, що дав Він тобі. **18** Суддів та урядників настанбíши собі в усіх містах своїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племенáх твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом. **19** Не викривиш закону, — не будеш дивитися на особу, і не візьмеш пíдкупу, бо пíдкуп ослíплює очі мудрих і викрýвлює словá справедливих. **20** За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі. **21** Не посадиш собі святого дéрева, усякого дéрева при жертвінику Господа, Бога твого, що зробиш собі, **22** і не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш приносити в жертву Господеві, Богові своему вола або однé з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гидота для Господа, Бога твого. **2** Коли буде знайдений серед тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зло в очах Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіту, **3** що пíшов би й служив би іншим богам, і вклоняvся б й та сонцеві або місяцеві, або всім збрям небесним, чого я не наказав, **4** і буде розказано тобі, і ти почуеш, і будеш добре допитуватися, а ото — воно правда, дíйсна та річ, була зроблена ота гидота серед Ізраїля, **5** то вýпровадиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту зло річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкамене́ш їх камінням, і вони погинуть. **6** На словá двох свідків або трьох свідків буде забитий обвинувачений, що має померти; на слова одного свідка не буде забитий. **7** Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити

його, а рука всього народу — наостанку. І вигубиш зло з-посеред себе. 8 Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місця, яке вибере його Господь, Бог твій. 9 І прийдеш до священиків-Левітів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово присуду. 10 І ти поступиш за тим словом, що подадуть тебе з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як нáвчать тебе. 11 Ти поступиш за закóном, що навчать тебе, і за вýроком, що скажуть тебе, — не відступиш нí правóруч нí лíвóруч від слова, що подадуть тебе. 12 А коли хто через зухвáлість не послухається священика, що стоїть там на слúженні Господéві, Богові твоему, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля. 13 А ввесь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвáло. 14 Коли ти ввíйдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тебе, і посадеш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усí народи, що в моїх окóлицях“, 15 то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужýнця, що він не брат твій. 16 Тільки щоб він не примножував собі кóней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примножити кóней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтесь вже більше тією дорогою“. 17 І хай не примножить він собі жіноч, щоб не відступило його серце, і сріблá та золота хай він не примножить собі дуже. 18 І станеться, як буде він сидіти на троні цáрства свого, то напише собі відписа цього Закóну з книги, що перед лицем священиків-Левітів. 19 І буде вона з ним, і буде він читати в нíй усí дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додéрживати всіх слів цього Закóну та тих постанов, щоб викóнувати їх, 20 щоб не гóрдувало серце його своїми братами, і щоб не збучував він нí правóруч, нí лíвóруч від цієї заповіді, щоб продóвжив дні на своїм цáрстві він та сини його серед Ізраїля.

18 Священикам-Левитам, усьому Левієвому плéмені не буде частки та спáдку разом з Ізраїлем, — огняні жертви Господа та частки його будуть їм. 2 А спáдку не буде йому серед братів його: Господь — Він спáдок його, як Він говорив був йому. 3 А оце буде належати священикам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священикові плечé, і щóки, і шлúнок. 4 Початок від збíжжя свого, від виноградного сочку свого, і від оливки свої, і початок стриження отари своєї даси ти йому. 5 Бо його вибрав Господь, Бог твій, зо всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господнє Ім'я, він та сини його по всі дні. 6 А коли прийде Левіт з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жадáнням свої душі

до місця, яке вибере Господь, 7 і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усí його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем, 8 то по рівній частці будуть вони їсти, опріч маєтку, прòданого по батьках. 9 Коли будеш вхòдити до краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити такого, як гидóта цих народів. 10 Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбó, хто ворожить по хмaraх, і хто ворожить по птахах, і хто чарівник, 11 і хто чорнокníжник, і хто викликає духа померлого та духа віщого, і хто питаете померлих. 12 Bo гидóта для Господа кожен, хто чинить таке, і через тí гидóти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою. 13 Бездоганний будеш ти перед Господом, Богом своїм, 14 бо цí народи, що ти посадеш їх, слухають тих, хто ворожить по хмaraх та ворожбítv, а ти — не таке дав тебе Господь, Бог твій. 15 Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як я, поставить тебе Господь, Бог твій, — Його будете слухати, 16 згідно з усíм, чого жадав ти від Господа, Бога свого, на Хорíві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“. 17 І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони. 18 Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, Такого, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він ім говоритиме все, що Я накажу. 19 І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покарáю того. 20 A той пророк, що зухвало відважиться промовляти Моїм Ім'ям слова, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“. 21 А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми пíзнаємо те слово, якого Господь не говорив? 22 Щó буде говорити той пророк Ім'ям Господа, і не станеться та річ, і не прийде, то це те слово, якого не сказав Господь. У зухвáлості говорив його той пророк, і ти не будеш боятися його.

19 Коли Господь, Бог твій, повигублює народи, що Господь, Бог твій, дає тебе їхній край, і ти повиганяєш їх, і осядеш по їхніх містах та по їхніх домах, 2 то три місті відділиш собі в середні своего краю, що Господь, Бог твій, дає його тебе на володіння. 3 Приготуєш собі дорогу, і поділиш натроє землю твого краю, що Господь, Бог твій, дає тебе на спáдок, і це буде на втíкання туди кожного убійника. 4 A оце справа убійника, що втече туди й буде жити: хто вб'є свого близнього ненарóком, а він не був ворогом його від учора й позавчора; 5 або хто ввíйде з своїм близкім до лісу рубати дерéва, і розмахнеться рука його з сокирою, щоб зрубати дерéво, а залізо спаде з топорища й попаде в його близнього, і той помре, то він утече до одного з тих міст, і буде жити, 6 щоб не гнався месник за кров за убійником, коли розпалиться серце його, і щоб не догнав його, якщо буде довга та

дорога, і не вбив його, хоч він не підлягає смерті, бо не був він ворогом його від учора й позавчора. 7 Тому то я наказую тобі, говорячи: „Три міста відділиш собі“. 8 А якщо Господь, Бог твій, розширить границю твою, як присягнув був батькам твоїм, і дасть тобі всю оцю землю, що говорив був дати батькам твоїм, 9 коли ти будеш додержувати всі ці заповіді, щоб виконувати їх, що я наказую тобі сьогодні, — щоб любити Господа, Бога свого, і щоб ходити дорогами Його всі дні, — то додаси собі ще три міста понад ті три, 10 щоб не була пролита неповинна кров серед твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і не буде на тобі кров. 11 А коли хто буде ненавидіти свого близнього, і буде чатувати на нього, і повстане на нього та й уб'є його, і той помре, і втече він до одного з тих міст, 12 то пошлють старші його міста, і візьмуть його звідти, і дадуть його в руку месника крові, і він помре. 13 Не змилосердиться око твое над ним, і ти усунеш кров неповинного з Ізраїля, і буде добре тобі. 14 Не пересунеш межі свого близнього, яку розмежували предки в надлії твоїм, яке посадивши в краю, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. 15 Не стане один свідок на кого для всякої провини і для всякого гріха, — у кожнім гріху, що згрішить, на слова двох свідків або на слова трьох свідків відбудеться справа. 16 Коли стане на кого неправдивий свідок, щоб свідчити проти нього підступно, 17 то стануть двоє цих людей, що мають суперечку, перед лицем Господнім, перед священиками та суддями, що будуть у тих днях. 18 І судді добре дослідять, а ось свідок — неправдивий той свідок, неправду говорив на брата свого, 19 то зробите йому так, як він замишляв був зробити своєму братові, — і вигубиш зло з-посеред себе. 20 А позосталі будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе такого, як та річ зла. 21 І не змилосердиться око твое: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за руку, нога за ногу.

20 Коли ти вийдеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися іх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю. 2 І станеться, коли ви приступите до бою, то підйде священик і буде промовляти до народу, 3 та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до бою проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бійтесь, і не страшіться, і не лякайтесь іх, 4 бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“ 5 А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є тут такий, що збудував новій дім, та не справив обряду поновин? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на ньому обряду поновин. 6 І хто є тут такий, що засадив виноградинка та не користався ним? Нехай

він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не скористався ним. 7 А хто є тут такий, що засватав жінку, та не взяв її? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не взяв її“. 8 І далі промовляти урядники до народу та й скажуть: „Хто є тут такий, що ляклівий та м'якосердий? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не розслабив він серця братів своїх, як є серце його“. 9 І станеться, коли урядники закінчать промовляти до народу, то призначати зверхників для військових відділів на чоло народу. 10 Коли ти приступиш до міста, щоб воювати з ним, то запропонуй йому перше мир. 11 І станеться, якщо воно відповість тобі: „Мир“, і відчинить браму тобі, то ввесь той народ, що знаходиться в ньому, буде тобі на данину, і буде служити тобі. 12 А якщо воно не замирить з тобою, і буде провадити з тобою війну, то обложиш його. 13 І Господь, Бог твій, дасть його в руку твою, а ти повбиваєш усю чоловічу стать його вістрям меча. 14 Тільки жінок, і дітей, і худобу, і все, що буде в тім місті, всю здобич його забереш собі, і будеш ти істи здобич ворогів своїх, що дав тобі Господь, Бог твій. 15 Так ти зробиш усім містам, дуже далеким від тебе, що вони не з міст цих народів. 16 Тільки з містих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володіння, не позоставиш при житті жодної душі, 17 бо конче вчиниш їх закляттям: Хіттеянина, і Амореянина, і Ханаанеянина, і Періззеянина, і Хіввеянина, і Євусеянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій, 18 щоб вони не навчили вас робити такого, як усі їхні гидоти, що робили вони богам своїм, бо тоді згрішите ви перед Господом, Богом своїм. 19 Коли будеш облягати місто багато днів, щоб воювати з ним та щоб здобути його, то не знищи його дέрева, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти істимеш, і його не будеш стинати, бо чи ж пільне дέрево — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста? 20 Тільки дерево, що про нього ти знаєш, що воно не дерево на їжу, його знишиш та зітнеш, і будеш будувати з нього речі облягання против того міста, яке провадить з тобою війну, аж до упадку його.

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володіння, буде знайдений забитий, що впав на полі, і не буде відомим, хто вбив його, 2 то повиходять старші твої та судді твої, та візміряють до тих міст, що навколо забитого. 3 І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі. 4 І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихаючого потоку, що на ньому не брано, і що він не засіваний, і там у долині висихаючого потоку переріжуть шию тій телиці. 5 І підйдуть священики, Левієви сини, — бо їх вибрає Господь, Бог твій, щоб служили Йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям,

і за їхніми словами буде рішатися всяка суперечка та всяка пораза. 6 I всі старші того міста, найближчі до забитого, уміють свої руки над телицею, що в долині висихаючого потоку їй перерізана шия. 7 I освідчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наши не бачили. 8 Прости народові своєму, Ізраїлеві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Своого, Ізраїля“, I буде прощена їм та кров. 9 A ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. 10 Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дасті їх у твою руку, і ти пополониш із них полоненіх, 11 і побачиш серед полоненіх гарновиду жінку, і вподобаєш її собі, і вільмеш собі за жінку, 12 то впровадиш її до середини свого дому, а вона оголить свою голову й обітне свої нігти. 13 I здійме вона з себе одіж полону свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць часу, а по тому ти вийдеш до неї й станеш їй чоловіком, і вона стане тобі за жінку. 14 I станеться, коли ти потім не полюбиш її, то відпустиш її за її волею, а продати — не продаси її за срібло, і не будеш повідитися з нею як з невільницею, бо ти жив із нею. 15 Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна зненавиджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та зненавиджена, і буде перворідний син від зненавидженої, 16 то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, що буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина зненавидженої, 17 але за перворідного визнає сина зненавидженої, щоб дати йому подвійно з усього, що в нього знайдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства. 18 Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докорятимуть йому, а він не буде їх слухатися, 19 то батько його та мати його схоплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того місця. 20 I скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухній та непокірний, — він не слухає голосу нашого, ласун та п'яніця“. 21 I всі люди його міста закидають його камінням, — і він помре. I вигубиш те зло з-посеред себе, а ввесь Ізраїль буде слухатися й буде боятися. 22 A коли буде на кому гріх смертного присуду, і буде він убитий, і ти повісиш його на дереві, 23 то труп його не буде почувати на дереві, але конче поховаеш його того дня, бо повішений — Боже прокляття, і ти не занечистиши своєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спадок.

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із отарі, що заблуділи, то ти не скриваєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові. 2 A якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і пове́рнеш його йому. 3

I так зробиш ослові його, і так зробиш одежі його, і так зробиш усякій згубі брату свого, що згублена в нього, а ти знайдеш її, — не зможеш ховати її. 4 Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не скриваєшся від них, — конче підіймеш їх разом із ним. 5 Не буде чоловіча річ на жінці, а мужчина не зодягнє жіночої одежі, бо кожен, хто чинить це, — огіда він для Господа, Бога свого. 6 Коли спіткається на дорозі пташине кубло перед тобою на якомубудь дереві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не візьмеш тієї матері з дітьми, — 7 конче відпустиши ту матір, а дітей візьмеш собі, щоб було добре тобі, і щоб ти продовжив свої дні. 8 Коли збудуєш новий дім, то зробиш поруччя для дâху свого, і не напровадиш крові на дім свій, коли спаде з нього хтось. 9 Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щоб не зробити заклятим усе насіння: і що засіш, і врожай виноградинка. 10 Не будеш орати волом і ослом разом. 11 Не одягнеш одежі з двійного матеріялу, — з вовни та льону разом. 12 Поробиш собі кута́си на чотирьох краях свого покриття, що ним покриваєшся. 13 Коли хто візьме жінку, і ввіде до неї, але потім зненавидить її, 14 і зводитиме на неї ганьбліві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і зблізився з нею, та не знайшов у неї дівоцтва“, 15 то візьмете батько тієї дівчини та мати її, і віднесуть доказа дівоцтва тієї дівчини до старших міста, до брами. 16 I скаже батько тієї дівчини до старших: „Я дав тому чоловікові дочку свою за жінку, та він зненавидів її. 17 I ось він зводить на неї ганьбліві слова, говорячи: „Я не знайшов у твоєї дочці дівоцтва“, а оце знаки дівоцтва моєї дочки“. I розтягнуть одежу перед старшими міста. 18 A старші того міста візьмуть того чоловіка, та й покарають його, 19 і накладуть на нього пеніб, сто шеклів срібла, — і дадуть батькові тієї дівчини, — бо він пустив неславу на Ізраїльву дівчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні. 20 A якщо правдою було це слово, — не знайдене було дівоцтво в тієї дівчини, — 21 то приведуть ту дівчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроневірення дому батька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе. 22 Коли буде знайдений хто, що лежить із заміжньою жінкою, то помруть вони обоє, — той чоловік, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля. 23 Коли дівчина буде заручена чоловікові, і спіткає її хто в місті, і ляже з нею, 24 то виведете їх обох до брами того міста, і вкаменуете їх камінням, і вони помруть, — ту дівчину за те, що не кричала в місті, а того чоловіка за те, що збезчестив жінку свого близького, і вигубиш зло серед себе. 25 A як хто на полі спіткає заручену дівчину, і схопить її та й ляже з нею, то помре той чоловік, що ліг із нею, він сам, 26 а тій дівчині не зробиш нічого, — нема тій дівчині смертального гріха, бо це таке, як повстане

хто на свого ближнього й уб'є його, така це річ. 27 Бо в полі він спіткав її, — кричала та заручена дівчина, та не було кому врятувати її. 28 Коли хто спіткає дівчину, що не була заручена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх, 29 то той чоловік, що лежав із нею, дасть батькові тієї дівчини п'ятдесят шеклів срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збечестив її, — не зможе він відпустити її по всій своїй дні. 30 Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подолка одежі батька свого.

23 Не ввійде на збори Господні раніший розчавленням ютер та з відрізаним членом. 2 Неправоловіжний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління його не ввійде на збори Господні. 3 Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте їхнє покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки, 4 за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найняли були на тебе Валаама, Беорового сина з Петору Араму двох річок, щоб проклясти тебе. 5 Та не хотів Господь, Бог твій, слухати Валаама, і перемінив тебе Господь, Бог твій, те прокляття на благословення, бо любить тебе Господь, Бог твій. 6 Не будеш бажати для них миру й добра по всій своїй навіки. 7 Не обрідиш собі Ідумейнину, бо він твій брат; не обрідиш собі Єгіптянину, бо був ти приходьком у краї його. 8 Сини, що народяться їм, покоління третє ввійде з них на збори Господні. 9 Коли табір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злой речі. 10 Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної пригоди, то він вийде поза табір, — до середини табору не ввійде. 11 А коли наступатиме вечір, обмиштесь в воді, а по зáході сонця ввійде до середини табору. 12 А місце на потребу буде тобі поза табором, щоб виходити тебе туди назовні. 13 А лопатка буде в тебе на поясі твоїм; і станеться, коли ти сидитимеш назовні, то будеш копати нею, і знóву закриш свою нечистість, 14 бо Господь, Бог твій, ходить у середині табору твого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде табір твій святий, і Він не побачить у тебе соромітної речі, і не відвérнеться. 15 Не видавай панові раба його, який сковашся до тебе від пана свого. 16 З тобою він сидитиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гнобити його. 17 Блудниця не буде з Ізраїлевих дочок, і блудодій не буде з Ізраїлевих синів. 18 Не принесеш дару розпусниці її ціни пса до дому Господа, Бога твого, ні за яку обітницю, бо тож вони обое — гидота перед Господом, Богом твоїм. 19 Не будеш позичати братові своєму на відсоток срібла, на відсоток южі та всякої речі, що позичається на відсоток. 20 Чужому позичиш на відсоток, а братові своєму не позичиш на відсоток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чого доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти

входиш на володіння її. 21 Коли ти складеш обітницю Господеві, Богові твоєму, не загаюйся виконати її, бо конче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх. 22 А коли ти не складав обітниці, не буде на тобі гріха. 23 Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обіцяв ти Господеві, Богові твоєму, добровільну жертву, що промовлявши своїми устами. 24 Коли ввійдеш до виноградника свого ближнього, то будеш істи виноград, скільки схоче душа твоя, до свого насичення, а до посуду свого не візьмеш. 25 Коли ти ввійдеш на дозріле збіжжя свого ближнього, то будеш рвати колоски рукою свою, а серпом не будеш жати на дозрілім збіжжі свого ближнього.

24 Як хто візьме жінку, і стане їй чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшов у ній яку ганебну річ, то напишіть їй листа розводового, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. 21 Ввійде вона з його дому, і піде, і вийде з іншого чоловіка, 3 і коли зненавидить її той останній чоловік, то напишіть їй листа розводового, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку, 4 не може перший її муж, що відпустив її, вернути її узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечищена, бо це огіда перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішною тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок. 5 Коли хто недавно одружився, не піде він до війська, і ніяка справа не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і порáдує свою жінку, що взяв. 6 Ніхто не візьме в застáву долішнього каменя жóрен або горішнього каменя жóрен, бо він душу взяв би в застáву. 7 Коли буде хто знайдений, що вкраєвого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде повбóдитися з ним як із невільником, або й продасть його, то нехай помре той злодій, і ти вигубиш зло з-посеред себе. 8 Стережися в хворобі прокáзи, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчать вас священики-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те, 9 Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Маріямі в дорозі, коли ви виходили з Єгипту. 10 Коли ти позичиш своєму ближньому позичку з чогось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти застáву його, — 11 назовні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, винесе до тебе застáву назовні. 12 А якщо він чоловік убогий, не ляжеш спати, маючи застáву його, — 13 конче вéрнеш йому ту застáву при зáході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого. 14 Не будеш утискати нáймита, убогого й незаможного з братів своїх та з приходькою свого, що в краї твоїй у брамах твоїх. 15 Того ж дня даси йому заплату, і не зайде над нею незаплаченою сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. І не буде він кликати на тебе до Господа, і не

буде гріхá на тобі. **16** Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за гріх свій смертю покáраний буде. **17** Не скривиш суду на прихóдька, на сироту, і не будеш брати в застáву вдовійної одежі. **18** I будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити цю річ. **19** Коли будеш жати жніво своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не вéрнешся взяти його, — він буде прихóдькові, сироті та вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чині твоїх рук. **20** Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галúзках за собою: воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **21** Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати поліщеного за собою, — воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **22** I будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськім крáї, тому я наказую тобі робити цю річ.

25 Коли буде суперéчка між людьмí, і вони прйдуть до сýду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять. **2** I станеться, якщо вартий биттá той несправедливий, то покладе його судя, і буде його бити перед собою, — число ударів згідно з його несправедливістю. **3** Сорокá ударами буде його бити, не більше; щоб не бити його більше над те великим биттáм, і щоб не був злегковáжений брат твій на очáх твоїх. **4** Не зав'яжеш рóта волові, коли він молотить. **5** Коли браття сидíтимуть разом, і один із них помре, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде зámіж назовні за чужого, — дíвер її прйде до неї та й вíзьме її собі за жінку, і подíвере її. **6** I буде перворíдний, що вона породить, — стане він ім'ям його брата, що помер, і не буде стерте ім'я його з Ізраїля. **7** А якщо той чоловíк не схоче взяти своєї братової, то братовá його вíйде до брами до старших та й скаже: „Дíвер мíй відмовився відновити своєму братові ім'я в Ізраїлі, не хотів подíверувáти мене“. **8** I покличуть його старшí його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“, **9** то пíдїде його братовá до нього на очáх старших, і здíмє йому чобота з ноги його, і плюне в обличя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловíкові, що не буде дому свого брата“. **10** I буде зване ім'я його в Ізраїлі: Дíм роззутого. **11** Коли чоловíки будуть сваритися разом один з юним, і пíдїде жінка однóго, щоб оберегти свого чоловíка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схóпить за сором його, **12** то відрubaєш руку її, — нехай не змілосéрдиться око твоє! **13** Не буде в тебе в торбі твоїй подвíйного камéнья до вагí, великого й малóго, **14** не буде тобі в твоїм дому подвíйної ефí, великої й малої. **15** Камíнь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефá буде в тебе повна і справедлива, щоб продóвжилися дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **16** Bo огіда перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість.

17 Пам'ятайте, щó зробив був тобі Амалíк у дорозі, коли ви виходили з Єгипту, **18** що спíткав тебе в дорозі, і повбивав між тобою всіх задніх ослáблених, коли ти був змúчений та струджений, а він не боявся Бога. **19** I станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в крáї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спáдок, щоб посíсти його, то зíтреш пам'ять Амалíка з-під неба. Не забудь!

26 I станеться, коли ти ввíйдеш до того крáю, що Господь, Бог твій, дає тобі як спáдок, і посядеш його, і осядеш у ньому, **2** то вíзьмеш із почáтків усякого плóду землі, що збереш із Крáю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й пíдеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувáло ім'я його. **3** I прйдеш ти до священика, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчу ще сьогодні Господéві, Богові твоєму, що я ввíйшов до краю, що Господь заприсягнув був батькам нашим, щоб дати нам“. **4** I вíзьмє священик того кошá з твоїї руки, і покладе його перед жéртвником Господа, Бога твоого. **5** A ти відповіси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний арамéянин був мíй батько, і він зíйшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьмá людьмí, та й став там народом великим, сильним та численним. **6** I чинили нам зло егíптяни, і гнобили нас, і давали нас на роботу тяжкú. **7** I голосили ми до Господа, Бога батьків наших. I почув Господь голос наш, і побачив нашу біdú, і труд наш, і úтиск наш. **8** I вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та рамéном вітягненім, і стрáхом великим, і ознаками та чудами. **9** I привів нас до цього місця, і дав нам цей край, край, що тече молоком та медом. **10** A тепер оце приніс я почáток плóду тієї землі, яку Ти дав мені, Господи“. I покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклóнишся перед лицем Господа, Бога свого. **11** I будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та дòмові твоєму, ти, і Левіт, і прихóдько, що посеред тéбē. **12** A коли ти скінчíш десятýнні всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, прихóдькові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і наसíтяться, **13** то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та прихóдькові, сироті та вдові, за всíмá Твоїми заповідями, що Ти наказав був мені, — я не переступив котроїсíз заповідей Твоїх і не забув. **14** Не їв я з нього в жалобí своїй, і не брав з нього в нечистості, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені. **15** Споглянь же з святого мéшкання Свого, із небéс, і поблагослові народ Свій, Ізраїль, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“. **16** Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати цí постанови та закóни, а ти будеш додержувати, та будеш виконувати їх усíм серцем своїм та всíєю душою

своєю. **17** Ти сьогодні засвідчив Господіві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити доробами Його, і що будеш виконувати постанови Його, і заповіді Його, і закобни Його, і що будеш слухатися голосу Його. **18** А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Йому народом вибраним, як Він наказав був тобі, і що ти виконуватимеш усі заповіді Його, **19** і що Він ставить тебе найвищим понад усі народи, яких Господь учинив, на хвалу, і на ім'я, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, народом святим, як Він говорив вам.

27 **I** наказав Мойсей та Ізраїлеві старші народові, говорячи: „Додержуйте всіх заповідей, що я сьогодні наказую вам! **2** I станеться того дня, коли ви перейдете Йордан до того краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике каміння, і повішши їх вапніом. **3** I понаписуєш на них усі слова цього Закону, коли перейдеш, щоб увійшов ти до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе. **4** I станеться, коли ви перейдете Йордан, поставите те каміння, що я наказую вам сьогодні, на горі Евáл, і повішните їх вапніом. **5** I збудуеш там жертівника для Господа, Бога свого, жертівника з каміння, — не піднесеш над ними заліза. **6** З нетесаного каміння збудуеш жертівника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому цілопалення Господіві, Богові своему. **7** I принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого. **8** I напишеш на тих каміннях усі слова цього Закону дуже вирáзно“. **9** I промовляв Мойсей та всі священики-Левити, до всього Ізраїля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став народом Господа, Бога свого. **10** I будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Його та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні! **11** I наказав Мойсей того дня народові, говорячи: **12** „Оці стануть на горі Гарізім, щоб благословляти народ, коли ви перейдете Йордан: Симебн, і Левій, і Юда, і Іссахáр, і Йóсип, і Веніамін. **13** А оці стануть для клятви на горі Евáл: Рувім, Гáд, і Асýр, і Завулóн, Дан і Нефта́лім. **14** I відповідять Левити, і скажуть до всіх Ізраїлевих мужів сильним голосом: **15** „Проклýта людина, що зробить бовбáна різаного або литого, гидоту для Господа, чин різьбáрських рук, і поставить таємно! I відповість увесь народ, та й скаже: амінь! **16** Проклýтий той, хто легковáжий свого батька та свою матір! A ввесь народ скаже: амінь! **17** Проклýтий, хто пересуває межу свого ближнього! A ввесь народ скаже: амінь! **18** Проклýтий, хто робить блудчим слíпого в дозорі! A ввесь народ скаже: амінь! **19** Проклýтий, хто перекручує право прихóдка, сироти та вдови! A ввесь народ скаже: амінь! **20** Проклýтий, хто лягає з жінкою батька свого, бо відкрив він подолка одежі свого батька! A ввесь народ скаже: амінь! **21** Проклýтий,

хто лягає з усяким скотом! A ввесь народ скаже: амінь! **22** Проклýтий, хто лягає з сестрою своєю, дочкою свого батька або з дочкою своєї матері! A ввесь народ скаже: амінь! **23** Проклýтий, хто лягає з тещою своєю! A ввесь народ скаже: амінь! **24** Проклýтий, хто вбиває свого близького потаємно! A ввесь народ скаже: амінь! **25** Проклýтий, хто бере пíдкупу, щоб забити кого, проляти кров неповійні! A ввесь народ скаже: амінь! **26** Проклýтий, хто не дотримає слів цього Закону, щоб виконувати їх! A ввесь народ скаже: амінь!“

28 „I станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей, що я наказую тобі сьогодні, то поставить тебе Господь, Бог твій, найвищим над усі народи землі. **2** I прийдуть на тебе всі оці благословéння, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого. **3** Благословéнний ти в місті, і благословeнний ти на полі! **4** Благословeнний плід утроби твоєї, і плід твоєї землі, і плід худоби твоєї, пórід биків твоїх і котіння отáри твоєї! **5** Благословeнний твій кіш та дíжá твоя! **6** Благословeнний ти у вході своїм, і благословeнний ти в вýході своїм! **7** Господь учинить, що ворогі твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорóгою вийдут навперéми тебе, а сіномадорогами втікатимуть перед тобою. **8** Господь накаже Своєму благословeнню бути з тобою в комóрах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі. **9** Господь поставить тебе Собі за святий народ, як присягнув був тобі, коли ти будеш додéрживатися заповідей Господа, Бога твого, і пíдеш дорогами Його. **10** I побачать усі народи землі, що Господне Ім'я кличеться на тобі, — і будуть боятися тебе. **11** I Господь дасть тобі добрий прýрист у плóді утроби твоєї, і в плóді худоби твоєї, і в плóді поля твого на тій землі, що Господь заприсягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі. **12** Господь відчинить для тебе Свою добру скарбницю, небесá, щоб дати дош для краю твого в чаcі його, і щоб поблагословíти всякий чин твоєї руки. I ти позичатимеш багатьом народам, а сам не позичатимеш ні в кого. **13** I вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки вéрхом, а не будеш дòлом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати, **14** і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані правóруч, ані лівóруч, щоб ходити за іншими богáми й служити їм. **15** Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, то прийдуть на тебе всі оці проклýття, і досягнуть тебе: **16** Проклýтий ти в місті, і проклýтий ти в полі! **17** Проклýтий кіш твій та дíжá твоя! **18** Проклýтий плід утроби твоєї та плід твоєї землі, пórід

биків твоїх та котіння отари твоєї! 19 Проклятий ти у вході своїм, і проклятий ти в виході своїм! 20 Пошле Господь на тебе прокляття, і замішання, і нещастя на всякий побчин твоєї руки, що ти зробиш, аж поки ти не будеш вигублений, і аж поки ти скоро не загинеш через зло твоїх чинів, що опустив ти Мене. 21 Приліпить Господь до тебе моровицю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі, куди ти входиш посісти її. 22 Ударить Господь тебе сухотами, і пропащицею, і запаленням, і гарячкою, і мечом, і посухою, і іржéю, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш. 23 І стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, заливом. 24 Дасть Господь замість дощу Краєві твоєму курячу, а порох із неба буде східити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений. 25 Віддасть тебе Господь на порázку твоїм ворогам. Однією дорогою ти вийдеш навпереди його, а сінома дорогами втікатимеш перед ним, і будеш розпорощений по всіх царствах землі. 26 І буде твій труп на їжу для всякого птаства небесного та для худоби земної, і не буде нікого, хто б їх пополошив. 27 Ударить тебе Господь єгипетським гнояком, гúдзами, лишайми, струпами такими, що не зможеш їх вілікувати. 28 Ударить тебе Господь божевілям, і сліпотою, і туподумством. 29 І будеш ти мацати в південь, як мацає сліпий у тéмряві, і не матимеш поводження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утискуваний та граббаний, та не буде кому боронити. 30 Одружишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуеш, та в ній не сидітимеш. Засадиш виноградинка, та не будеш користатися ним. 31 Заколений буде віл твій на очах твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграббаний перед тобою, і не вернеться до тебе. Отара твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе. 32 Сини твої та дочки твої будуть віддані іншому нарідovі, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цілий день, а твоя рука не матиме сили. 33 Плід твоєї землі та ввесь труд твій пойстя народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утискуваний та гноблений по всі дні. 34 І ти збожеволієш від того, що бачитимуть очі твої. 35 Ударить тебе Господь злим гнояком на колінах і на стéгнах, від якого не зможеш вілікуватися, від стопи ніг твоїх і аж до чéрепа твого. 36 Відведé Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батьків твої, і ти будеш служити там іншим богам, — дéреву та каменеві. 37 І станеш ти страхіттям, поговóром та посміхвищем перед усіх наріdів, куди відведé тебе Господь. 38 Багато насіння вінесеш на поле, та мало збереш, — бо пожерé його саранá. 39 Позасаджуеш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо пожерé його черvá. 40 Будуть у тебе оливки по всім краї твоїм, та оливою не будеш маститися, — бо поспадає оливка твоя. 41 Ти порóдиш синів і дочок, та не будуть для тебе вони, — бо підуть у неволю. 42 Усяке твое дéрево та плід твоєї землі обсяде черvá.

43 Прихóдько, що серед тебе, піднесеться понад тебе вýсоко-вýсоко, а ти зíйдеш низько-низько. 44 Він тобі позичатиме, а ти йому не позичатимеш, він стане головою, а ти станеш хвостом. 45 І прийдуть на тебе всі оці прокляття, і будуть гнати тебе, і доженутъ тебе, аж поки ти будеш вигублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був тобі. 46 І будуть вони на тобі на ознáку та на дóказ, та на насінні твоєму аж навіki. 47 За те, що не служив ти Господévi, Богові своєму, у радості та в добrі серця, із рясноти всього, 48 то будеш служити вórogovi своєму, якого Господь пошле на тебе, у голоді, і в прáгненні, і в наготі, і в недостатку всього, а він дасть заливне ярмо на твою шию, аж поки вигубить тебе. 49 Господь нанесе на тебе народ іздалéka, з кінця землі, так, як летить орел, народ, що мови його ти не розумієш, 50 народ жорстокий, що не зважатиме на старого, а для юнака не буде милостíвий. 51 І він буде жерти плід твоєї худоби та плід твоєї землі, аж поки вигубить тебе, і він не позоставить тобі збіжжя, ані виноградного соку, ані оліви, ані пóроду биків твоїх, ані котіння отарі твоєї, аж поки вигубить тебе. 52 І він буде облягати тебе в усіх твоїх бráмах, аж поки порозвалює по всім твоїм краї твої міцні і укрíплени мýри, на які ти надіявся, і буде гнобити тебе в усіх твоїх брамах по всім твоїм краї, що дав тобі Господь, Бог твій. 53 І будеш ти їсти плід утроби своєї, тіло синів своїх та дочок своїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в облózi та в утиску, яким буде гнобити тебе твій ворог. 54 Кожен найлагідніший серед тебе й найбільше вýпещений, — буде око його лихе на брата свого, і на жінку лóня свого, і на решту синів своїх, що позоставить їх ворог, 55 щоб не дати ані одному з них тіла синів своїх, що буде він їсти, бо йому не позостанеться нічого в облózi та в утиску, яким буде утискати тебе твій ворог по всіх твоїх брамах. 56 Найлагідніша між тобою й найбільше вýпещена, що через пéщення та ніжність не прòбуvala ставити на землю стопії своєї ноги, — зле буде око її на мужа лóня свого, і на сина свого, і на дочку свою, 57 і на послід, що виходить з-поміж нíg її при породі, і на дітей своїх, що порóдить, — бо пойстя їх таємно через недостаток усього в облózi та в утиску, яким буде гнобити тебе твій ворог у брамах твоїх. 58 Якщо ти не будеш додéржувати, щоб виконувати всі слова цього Закóну, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшного Ймення Господа, Бога твого, 59 то Господь наведé надзвичайні порази на тебе, та порази на насіння твое, порази великі та певні, і хвороби злі та постійні. 60 І наведé Він на тебе всякий єгипетський біль, якого боявся ти, а він пристане до тебе. 61 Також усяку хворобу та всяку поразу, що не написана в книзі цього Закóну, — наведé їх Господь на тебе, аж поки бúдеш ти вигублений. 62 І позостане вас мало, — зáмість того, що були ви, щодо численності, як зóрі небесні, — бо ти не слухався голосу Господа,

Бога свого. **63** І станеться, як Господь радів був вами, коли робив вам добро, і коли розміожував вас, так буде радіти Господь вами, коли вигублітиме вас та коли виннішуватиме вас, — і ви будете вирвані з-над цієї землі, куди ти входиш постії її. **64** І розпорошить тебе Господь серед усіх народів від кінця землі й аж до кінця землі, і ти служитимеш там іншим богам, яких не знав ані ти, ані батьки твої, — дέреву та каменеві. **65** І поміж цими народами не будеш ти спокійний, і не буде місця спочинку для стопі твоїх ніг. І Господь даст тебе тобі там серце тремтіче, і ослаблення очей, і омлівання душі. **66** І буде життя твоє вісіти на волоску перед тобою і ти боятимешся вдень та вночі, і не будеш певний свого життя. **67** Уранці ти скажеш: „О, якби вечір!“, а ввечері скажеш: „О, якби ранок!“ зо стріху серця свого, що будеш боятися, та з видіння очей своїх, що будеш бачити. **68** І верне тебе Господь до Єгипту на кораблях тією дорогою, про яку я казав тобі, що вже більше не побачиш її, і там ви продаватиметеся ворогам своїм за рабів та за невільниць, — та не буде покупця“.

29 Оце слова заповіту, що наказав був Господь Мойсеєві скласти з Ізраїлевими синами в моавському краї, окрім того заповіту, що склав був із ними на Хоріві. **21** Скликав Мойсей усього Ізраїля та й сказав їм: „Ви бачили все, що зробив був Господь на ваших очах в єгипетськім краї фараонові, і всім рабам його та всьому його краєві, — **3** ті великих випробування, що бачили очі твої, ті великі ознаки та чуда, **4** та не дав вам Господь серця, щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб слухати, аж до дня цього. **5** І провадив я вас сорок літ пустинею, — не зужиліся одежі ваші на вас, а чобіт твій не зужився на твоїй нозі. **6** Не їди ви хліба, і вина та п'янікого напою не пили ви, щоб піznати, що Я — Господь, Бог ваш. **7** А коли ви прийшли до цього місця, то вийшов був навпереди вас на війну Сигон, цар хешбонський, та Ог', цар башанський, — і побили ми їх, **8** і забрали ми їхній край, та й дали його на спадок Рувімовим та Гадовим та половині племені Манастінного. **9** Додержуй же слів цього заповіту, і виконуй їх, щоб мали ви повідомлення в усьому, що будете робити. **10** Ви стоїте сьогодні всі перед лицем Господа, Бога вашого: голови ваші, племена ваші, старші ваші та урядники ваші, усякий Ізраїлів муж, **11** діти ваші, ваші жінки та твій прихильник, що посеред таборів твоїх від колій дров твоїх аж до черпача твоєї води, **12** щоб ти ввійшов у заповіт Господа, Бога свого, та в клятву Його, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з тобою, **13** щоб поставити сьогодні тебе народом для Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і як присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісаакові та Якову. **14** І не з вами самими я складаю цього заповіту та цю клятву, **15** але теж і з тим, хто тут з нами сьогодні стоїть перед лицем Господа, Бога нашого, так і з тим, хто сьогодні не з нами тут. **16** Bo ви знаєте, що ми сиділи були в єгипетськім краї, і що ми

проходили серед тих народів, які ви перейшли, **17** і ви бачили їхні огиди та їхніх бовванів, дерево та камінь, срібло та золото, що з ними. **18** Стережіться, щоб не був серед вас чоловік або жінка, або рід, або плéм'я, що серце його сьогодні відвертається від Господа, Бога нашого, щоб піти служити богам цих народів, щоб не був серед вас корінь, що вирощує ѯдь та полін, **19** щоб не було, що коли він почне словá цього прокляття, то поблагословиться в серці своїм, говорячи: Мир буде мені, хоч і ходитиму в сваволі свого серця. Тоді загине і напбений, і спрágнений. **20** Не захоче Господь простити йому, бо тоді запалиться Господній гнів та лютість Його на цього чоловіка, і буде лежати на ньому все прокляття, написане в цій книзі, і Господь витре ім' його з-під неба. **21** І відділить його Господь на зло від усіх Ізраїлевих племен, згідно з усіма прокляттями заповіту, написаного в цій книзі Закону. **22** І скаже останнє покоління, ваші сини, що постануть за вами, і чужий, що прийде з далекої країни, і побачить порази цього Краю та його хвороби, які пошлі Господь на нього: **23** сірка та сіль, погорілище — уся земля його, не буде вона засівана, і не пустить рослин, і не зійде на ній жодна трава, як по знищенні Содому та Гомори, Адми та Цевоїму, що поруйнували був Господь у гніві Своїм та в люті Своїй. **24** І скажуть усі ті народи: „Для чого Господь зробив так цьому краєві? Що то за горіння цього великого гніву?“ **25** І скажуть: „За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога своїх батьків, якого Він склав був із ними, коли вивівдив їх з єгипетського краю. **26** І вони пішли, і служили іншим богам, і вклонялися їм, богам, що не знали їх, і що Він не приділив їм. **27** І запалився Господній гнів на цей край, щоб навести на нього все прокляття, написане в цій книзі. **28** І вирвав їх Господь з-над цієї землі в гніві, і в люті, і в великом обуренні, та й кинув їх до іншого краю, як цього дня. **29** Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкрите — наше та наших синів аж навіки, щоб виконувати всі словá цього Закону“.

30 І станеться, коли прийдуть на тебе всі ці слова, благословення та прокляття, що я дав перед тобою, і ти візьмеш їх до свого серця перед усіх цих народів, куди закинув тебе Господь, Бог твій, **2** і ти навернешся до Господа, Бога свого, і будеш слухатися Його голосу в усьому, що я сьогодні тобі наказую, та ти сини твої, усім своїм серцем та всією своєю душою, **3** то поверне з неволі Господь, Бог твій, тебе, і змилосердиться над тобою, і знóву позбирає тебе зо всіх народів, куди розпорошив тебе Господь, Бог твій. **4** Якщо буде твій вигнанець на кінці неба, то й звідти позбирає тебе Господь, Бог твій, і звідти Він візьме тебе. **5** І введе тебе Господь, Бог твій, до краю, що посіли батьки твої, і ти посидеш його, і Він учинить добро тобі, і розміожить тебе більше за батьків твоїх. **6** І обріже Господь, Бог твій, серце твоє та серце насіння твого, щоб ти любив Господа, Бога свого, усім своїм

серцем та всією душою своєю, щоб жити тобі. 7 І дастъ Господь, Бог твій, усі ці прокляття на ворогів твоїх, та на тих, хто ненáвидить тебе, хто гнав тебе. 8 А ти вéрнешся, і бúдеш слухатися Господнього голосу, і будеш виконувати всі Його заповіді, які я сьогодні наказую тобі. 9 І зробить Господь, Бог твій, що будеш ти мати нáдмір у кожному чині своєї руки, у плóді утрóбі своєї, і в плóді худоби своєї, і в плоді своєї землі на добрe, бо Господь знóбу буде радіти тобою на добро, як радів був твоїми батькáми, 10 коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб дотримувати заповіді Його та постанови Його, написані в цій книзі Закóну, коли навéрнешся до Господа, Бога свого, усім серцем своїм та всією душою своєю, 11 бо ця заповідь, що я сьогодні наказую тобі, не тяжкá вона для тебе, і не далéка вона. 12 Не на небі вона, щоб сказати: Хто зíйде на небо для нас, та нам її вíзьме і нам оголбítъ, а ми будемо виконувати її? 13 І не по тім боці моря вона, щоб сказати: Хто пíде для нас на той бік моря, і вíзьме її нам, і оголбítъ її нам, а ми будемо виконувати її? 14 Бож дуже близькá до тебе та річ, — вона в устах твоїх та в серці твоїм, щоб виконувати її. 15 Дивися: я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло. 16 Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закóна Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у краї, куди ти входиш на наслíддя. 17 А якщо серце твое відвéрнеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звéсти, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, 18 я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти перехóдиш Йордáн, щоб увійти туди на оволодіння її. 19 Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословéння та прокляття. І ти вýбери життя, щоб жив ти та насіння твое, 20 щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб лíнугти до Нього, бож Він життя твое, і довготá днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку заприсягнув Господь батькáм твоїм Авраамові, Ісаакові та Якову, дати їм“.

31 І пíшов Мойсéй, і промовляв до всього Ізраїля оці словá, 2 та й сказав їм: „Я сьогодні вíку ста й двадцятí літ. Не можу вже вихóдити та вхóдити, і Господь сказав мені: Не перéйдеш ти цього Йордáну. 3 Господь, Бог твій, — Він пíде перед тобою, Він вигубить цí народи перед тобою, і ти заволодíеш ними. Ісус перéйде перед тобою, як говорив був Господь. 4 І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому краeві, яких вигубив Він. 5 І дастъ їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією зáповіддю, що я вам наказав був. 6 Будьте сильні та відважні, не бýйтесь, не лякайтесь перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опустить Він тебе й не покине тебе“. 7 І

покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на очáх усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввíйдеш з цим нарóдом до того краю, якого Господь заприсягнúв їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм Його на спáдок. 8 А Господь, Він Той, що пíде перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, — не бýйтесь їх не лякайтесь“. 9 І написав Мойсей цього Закóну, та й дав його до священиків, Левієвих синів, що носять ковчéга Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старшіх. 10 І наказав їм Мойсей, говорячи: „У кінці семи літ, окрéсленого чáсу року відпúщення, у свято Кучок, 11 коли прийде ввесь Ізраїль з'явитися перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закóна перед усім Ізраїлем до їхніх ушей. 12 Збери той народ, — чоловíків, і жінок, і дітей, і прихóдька свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога вашого, і додéржували виконувати всі слова цього Закóну. 13 А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви жýтимете на цій землі, куди ви перехóдите Йордáн, щоб посíтити її“. 14 І сказав Господь до Мойсeя: „Оце наблýзилися дні твої до смерти. Поклич Ісуса, і станьте в скинї заповіту, а Я йому накажу“. І пíшов Мойсей та Ісус, і стали в скинї заповіту. 15 І появився Господь у скинї в стопі хмари, і став той стопі хмари біля скинїного входу. 16 І сказав Господь до Мойсeя: „Ось ти спочинеш з батькáми своїми, а цей нарóд устане та й буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увіхóдить, щоб бути в серéдині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним. 17 І того дня запáлиться Мíй гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лицé від них, а він буде знищений, і знайдутъ його численні нещастиа та утиски. І скаже він того дня: „Хíба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене цí нещастиа“ 18 А Я того дня кончe сховаю лицé Своє через усе те зло, що зробив він, бо звернúвся до інших богів. 19 А тепер запишіть собі оцю пíсню, і навчі її Ізраїлевих синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пíсня за свідка на Ізраїлевих синів. 20 Коли Я введу його до тíєї землі, яку присягнув його батькáм, що тече молоком та медом, і він буде юсти й наसíтиться, і потовстіє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з обрásою, і зламає він заповіта Мого, 21 то станеться, коли знайдутъ його численні нещастиа та утиски, що пíсня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забúдеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення серця його, що він чинить сьогодні, перше нíж введу його до того краю, що Я присягнув“. 22 І написав Мойсей ту пíсню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів. 23 І наказав він Ісусові, Навіновому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впровáдиш Ізраїлевих синів до того краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“. 24 І сталося, як Мойсей скінчíв писати слова цього Закóну до книги аж до кінця їх, 25 то Мойсей наказав Левítам,

що носять ковчéга Господнього заповіту, говорячи:
26 „Візьміть книгу цього Закону, і покладіть її збоку ковчéга заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка. **27** Бо я знаю неслухнáність твою та твердú твою шию. Бо ще сьогоднí, коли я живу з вами, ви були неслухнáні Господévi, а тим більш будете по смерті мої! **28** Зберіть до мене всіх старших ваших племéн та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей цi словá, і покличу небо й землю на свідчення проти них. **29** Бо я знаю, що по смерті мої, псууючися, зіпсуетесь ви, і відхилитесь з тiєї дороги, яку я наказав вам, і в кiнцi днiв спiткáє вас нещастя, коли будете робити зло в Господнiх очáх, щоб гнівити Його чином своїх рук“. **30** I промовляв Мойсей до ушey всiєї Ізраїлевої громади словá оцiєї пiснi аж до закiнчення їх:

32 „Слухай, небо, а я говорíтиму, і хай почує земля мову уст мої! **2** Нехай ллється наука моя, мов той дощ, хай тече, як росá, моя мова, як крáплí дощу на траву, та як злýва на зелень. **3** Як буду я кликати Імénня Господнє, то славу віддаите ви нашому Боговi!
4 Він Скеля, а дiло Його досконаlé, всi бо дороги Його справедливi, — Бог вiрний, і кривdi немає в Ньому, справедливий i праведний Віn. **5** Зiпсúлись вони, — не Його то синí, поколiння невiрне й покrúчене.
6 Чи тим вiддастé Господévi, народé нíкчémний, й немудriй? Чи ж не Віn — Бáтько твíй, твíй Tворéць? Віn тебе вчинив, і Віn мiцно поставив тебе. **7** Пам'ятай про днi давнi, розважайte про рóki усiх поколiн, — запитай свого бáтька, i покажe тобi твоiх тих старших, a вони тобi скажут. **8** Як Всеviшнíй нарóдам спáдок давав, коли Віn роздiляв синíв людських, Віn поставив граници народам за числом Ізraїлевих синíв. **9** Bo частка Господня — нарód Його, Якіv — відмíяний єdil спáдшини Його. **10** Знайшов Віn Його на пустинній землi та в стépu завивання пустéльних гiен, та й Його оточiй, уважав Віn за ним, зберíгав Віn Його, як зiнíцю оту свого oка. **11** Як гнiздо свое будить oрел, як ширýe віn понад своimi малáтами, крила свої простягає, бере їх, та носить їх віn на рамéni крилатim своїm, — **12** так Господь Сам провáдив Його, a бoga чужого при ním не булó. **13** Віn Його садовív на висотах землi, i віn їv польzví vrožái, Віn медом iз скелi Його goduváv, i оливою з скéльного krémena, **14** маслом з худоби великої та молоком віd худоби дріbnoї, rázom iз лоem ягнят та барániw з Bашánu i козлív, rázom z такою pшеницею, як líj на nirkáh, i кров vиноградnoї ýгоди pив tи vином. **15** I потovstív єshurún ta й бrikátiis stav, I tи потovstív, pogrubív, stav gladkíj. I покинув віn Бога, щo Його stворív, i Skélu спасiння свого zlegkovájiv. **16** Чужими bogами Його роздражnili, Його roзgnívili своimi гidótami. **17** Вони дémonam жертви складали, не Богу, складали bogám, що не відалi їх, новým, що недавно прийшли, — ne лякалися їх батьки вашi! **18** Забуваesh ти Skélu, Яка

породила тебе, i забуваesh ти Бога, що тебе народив. **19** I побачив Госpóдъ, та й зненáвидiв їх, через gnív на синív Своїх i на дочок Своїх, **20** та й сказав: „Лице Я Свое заховаю від них, побачу, який їх kíneць, bo вони поколiння розbéщене, díti, що в них нема вíri. **21** Роздражnili Мене вони тим, хто не Бог, Мене roзgnívili своimi марнóтами, тому роздражnю ѹх. **22** Bo був загорiвся огонь Mого gnívu, i пaliyvся віn aж до шeблu найgliбшого, i віn землю poїv та ѹї vroжai, i спалив був pідвálini gíp. (*Sheol h7585*) **23** Я на них нагромáджу нещастя, зуживу Свої стрíli на них. **24** Будуть вiснаженi вони голodom, i poїdженi будуть oгнем та заráзою лютою, i зúba зvíryni нашлю Я на них, з отрутою плаzuñiв по землi. **25** Надворi забiвatiime меч, a в кiмнátах — страхittя, як юнакá, так i дiвчину, грудné немовlý з чоловíком посívílim. **26** Я сказав: Повигúблю ѹх, vіdrívú від людей ѹхню пам'ять, **27** та це Я vіdklav з-за ворожого gnívu, щоб противники їх не згордíлися, щоб вони не сказали: Pіdnéslasя нашa рука, i не Господъ учинив уse цe. **28** Bo вони — люд безрадnий, i нема в них rozумuvánnia. **29** Коли б були мудri вони, зrozумíli б oце, rozсудили б були про kíneць свíj. **30** Як може один gnati tischa, a два — проганять десять tischa, коли то не te, що їх продалá ѹхня Skеля, i Господъ видав їх? **31** Не така бо їх скеля, як наша та Skélya, хай сúdять самi вороги. **32** Bo ѹх виноград — з виноградu sódómskого та з píль tих gomórských, виннi ягоди ѹхni — отrýni to ýгоди, вони gróna gírkoti для них. **33** вино ѹхne — zmíina отrýta i гadiócha pogiбельна ýd! **34** Чи zámknenе в Мене не це, u скарбniця Moiх запечátanе? **35** Mоя pímsta ѹi vídpláta на час, коли ѹхня ногá посковзneťся, bo bлизъkiй день pogiбelí їх, поспiшае mайбутne для них. **36** Bo rozсудить Господъ Свíj нарód, i zmílosérditъся Віn nad Сvoimi рабами, як побачить, що ѹхня ruka oслabila, i нема ní невiльного, aní víльного. **37** I Віn скаже тодi: De їх бógi, de скеля, що в níj поховались вони, **38** що їlli вони líj kriwahiv їх жértov, pili вino жértov їх lithix? Нехай vstanutъ i вам dopomozutъ, i хай будуть покровом для вас. **39** Pобачте тепер, що Я — Я є Tой, i Бога немає krim Menе. Pобиваю ѹ oжívlujo Я, i не vryatue níkto vіd Moiї ruki. **40** Bo do неба pídnóшу Я ruku Cvoju та й kajú: Я navíki Жivij! **41** Pоправdi kajú вам: Я vístrya Cвого mecha na gostrý, i ruka Mоя sхópítъся суду, todí vídmišu Я Cvoim ворогам, i Cvoim nenhavísnikam Я vídplachu. **42** Я stríli Cvoi понапoюю krov'ju, — a Míj mech poїdátimе m'yo, krov'ju забитого й bráncya, головами kuchmátimi ворога. **43** Radíjte, pogani, z нарódom Його, bo Віn vídmištъся za кров Cvoihs всiх rabív, i pímstu poverne Cvoim ворогам, i víkupitъ землю Cvoju, Cвiй нарód“. **44** I prijshov Mойсей, i prомовляv всi словá ciéji písni do ushey naródu, vіn та Icус, sin Navíniw. **45** A kolii Mойсей skínciiv промовляti всi ci слова do всiого Ізraїlia, **46** то сказав vіn do них: „Приложiть свої серцá

до всіх тих слів, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всі слова цього Закону. **47** Бо це для вас не слово порожнє, — воно життя ваше, і цим словом ви продовжите дні на цій землі, куди ви переходітe Йордан, щоб посісти її“.

48 I Господь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи: **49** „Вийди на ту гору Аварім, на гору Невб, що в моавському краї, що навпроти Ерихону, і побач ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам на володіння. **50** I вмри на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своєї рідні, як помер був твій брат Аарон на Гор-горі, і долучився до своєї рідні, **51** за те, що ви спроневірилися були Мені серед Ізраїлевих синів при воді Меріви в Кадешу на пустині Цін, за те, що ви не освятили Мене серед Ізраїлевих синів. **52** Bo знавпроти побачиш ти той край, та не ввійдеш туди, до того краю, що Я даю Ізраїлевим синам“.

33 A оце благословення, яким поблагословив Ізраїлевих синів Мойсей, чоловік Божий, перед своєю смертю, **2** та й сказав: „Господь від Сінаю прибув, і зйшов від Сеїру до них, появився у світлі з Парашу гори, і прийшов із Меріви Кадешу. По правіці Його — огонь Закону для них. **3** Теж нарόди Він любить. Всі святій Його — у руці Твоїй, і вони припадають до ніг Твоїх, слухають мови Твоєї. **4** Дав Мойсей нам Закона, спадщину зборові Якова. **5** I був Він царем в Єшуруні, як нарідній голови разом збиралися, племена Ізраїлеві. **6** Рувім хай живе, іnehай не помре, і число люду його нехай буде велике“. **7** A це про Юду. I він сказав: „Почуй, Господи, голосу Юди, і до народа його Ти впровадиш його. Йому воюватимуть руки його, а Ти будеш поміч йому на його ворогів“. **8** A про Левія сказав: „Твій туммім і твій урім — для чоловіка святого Твого, що його Ти був від пробував у Массі, що суперечку з ним мав над водою Меріви, **9** що каже про батька свого та про матір свою: „Не бачив тебе“, що братів своїх не пізнає, і не знає синів своїх, — бо додержують слова Твого, і вони заповіту Твого стережуть. **10** Навчають вони про правá Твої Якова, а про Закона Твоєго — Ізраїля, приносять кадило Тобі та на жéртвник Твій цілопáлення. **11** Поблагослови його силу, о Господи, а чин його рук уподобай Собі. Поламай стéгна тим, що стають проти нього, та нéнависть мають на нього, — щоб більш не повстали вони!“ **12** Про Веніямина сказав: „Він Господній улюблений, перебуває безпечно при Ньому, а Він окриває його цíлий день і в рамéнах Його спочиває“. **13** A про Йóсипа він сказав: „Благословенний від Господа краї Його дарами з неба, з роси та з безодні, що долі лежить, **14** із дáру врожаїв від сонця, і з дáру рослині від місяців, **15** із верхíв'я гíр сходу, і з дáру відвічних пагírkiv, **16** із дару землі та її повнотí. А милість Того, що в тернóвім кущі пробувáв, нехай прийде на голову Йóсипа та на тím'я вýрізненого між братами своїми. **17** Величність його — як вола його перворідного, а рóги його — роги

бúйвола, — ними буде колоти нарóди всі разом, аж до кінців землі, а вони — міріяди єфрémові, а вони — Манасіїн тисячі“. **18** A про Завулóна сказав: „Радій, Завулóне, як будеш виходити, і ти, Іссахáре, у наметах своїх! **19** Вони кличуть нарóди на гори, приносять там праведні жертви, бо будуть вони споживати достáток морський та скарби, зариті в пíскú“. **20** A про Гáда сказав: „Благословенний, хто Гáда розши́рює! Він лíг, як левíця, і жере рам'я й чéреп. **21** Забезпечив він ча́стку для себе, бо там ча́стка прихóвана від Праводавця, і прийшов із головами нарóду, виконав правду Господню і Його постанови з Ізраїлем“. **22** A на Дáна сказав: „Дан левів левчúк, що з Башáну вискакує“. **23** A на Нефталíма сказав: „Нефталíм ситий мíлістю, і повен Господнього благословéння, — захід та пíвдень посадь!“ **24** A про Асира сказав: „Аси́р благословенний найбільше з синів, уподобаний серед братів своїх, і в оливу вмочає він ногу свою. **25** Залізо та мідь — то запóра твоя, а сила твоя — як усі твої дні. **26** Немає такого, як Бог, Єшурúне, що іде по небу на поміч тобі, а Своєю величністю іде на хмарах. **27** Покróва твоя — Бог Предвічний і ти в вічних рамéнах Його. I вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повиниший Його! **28** I перебуває Ізраїль безпечно, самотно, він Яковове джерело в краї збіжжя й вина, а небо його сипле краплями рóсу. **29** Ти блаженний, Ізраїлю! Який інший нарóд, якого спасає Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї величності. I будуть твої вороги при тобі упокóрюватись, а ти по висóтах їх будеш ступати“.

34 I вийшов Мойсей із моавських степів на гору Невб, на верхíв'я Пíсгí, що навпроти Ерихону, а Господь дав йому побачити весь край: Гíлеáд аж до Дáну, **2** і весь Нефталíм, і край Єфрема та Манасії, і весь край Юди аж до Остáнного моря, **3** і пíвдень, і рівнину долини Ерихону, пальмового міста аж до Цоару. **4** I сказав Господь до нього: „Оце той край, що Я присягнув Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Насíнню твоему Я дам його. Я вчинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не перéйдеш“. **5** I впокóївся там Мойсей, Господній раб, у моавському краї на приказ Господа. **6** I похováний він у долині в моавському краї навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає гробу його аж до цього дня. **7** A Мойсей був віку ста й двадцять лíт, коли він помер, та не затéмнилось око його, і волгість його не зменшилась. **8** I оплакували Мойсея Ізраїлеві сини в моавських степах тридцять день, та й покінчлися дні оплакування жалоби за Мойсеем. **9** A Ісус, син Навінів, був повний духа мудрості, бо Мойсей поклав свої руки на нього. I слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві. **10** I не появився вже в Ізраїлі пророк, як Мойсей, що знав його Господь обличчя-в-обличчя, **11** щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетськім краї фараонові й усім рабам його та всьому його краєві, **12** і щодо всієї

тієї сильної руки, і щодо всього того страху великого,
що Мойсей чинив на очах усього Ізраїля.

Iсус Навин

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Ісуса, сина Навінового, Мойсеєвого слуги, говорячи: **2** „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер уставай, перейди цей Йордан ти та ввесь народ цей до того краю, що Я даю ім, Ізраїлевим синам. **3** Кожне місце, що стопа ноги вашої ступить на ньому, Я дав вам, як Я говорив був Мойсеєві. **4** Від пустині цього Ливану й аж до Великої Річки, річки Ефрату,увесь край хіттейан, і аж до Великого моря на захід буде ваша границя. **5** Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою, — не залишуй тебе й не покину тебе. **6** Будь сильний та відважний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той край, що Я присягнув був іхнім батькам дати ім. **7** Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб додерживати чинніти за всім тим Законом, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхилишся від нього ні правобруч, ні лівобруч, щоб щастило тобі в усьому, де ти будеш ходити. **8** Нехай книга цього Закону не відіде від твоїх уст, але будеш роздумувати про ней вдень та вночі, щоб додерживати чинніти все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дороги свої, і тоді буде щастити тобі. **9** Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відважний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, дέти будеш ходити“. **10** І наказав Ісус урядникам наріду, говорячи: **11** „Перейдіть посеред табору, і накажіть нарідові, говорячи: Приготуйте собі поживу на дорогу, бо по трьох днях ви переходите цей Йордан, щоб увійти посисті той край, що Господь, Бог ваш, дає вам його на спадщину“. **12** А Рувійовому й Гадовому та половині племені Манасійного Ісус сказав, говорячи: **13** „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочинок дає вам, дав вам цей край. **14** Ваші жінки, діти ваші та ваша худоба зостануться в краї, що дав вам Мойсей по той бік Йордану, а ви перейдете обрію перед вашими братами, усі сильні військові, і допоможете їм, **15** аж поки Господь не дастъ відпочинку вашим братам, як вам, і посидуть і вони той край, що Господь, Бог ваш, дає ім. **16** І ви вірнетесь до краю вашого спадку, і посадете його, що дав вам Мойсей, раб Господній, по той бік Йордану на схід сонця“. **16** А вони відповіли Ісусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зробимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо. **17** Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебе, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсеєм. **18** Кожен, хто буде неслухнаний наказам твоїм, і не буде слухатися слів твоїх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

2 І послав Ісус, син Навінів, із Сittіму двох таємних вивідувачів, говорячи: „Ідіть, розгляньте цей край

та Єрихон“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудніці, а ім'ї її Рахáв. І переночували вони там. **2** І було донесено ерихонському цареві, говорячи: „Ось цієї нобі прийшли сюди якісь люди з Ізраїлевих синів, щоб відвідати цей край“. **3** І послав ерихонський цар до Рахáви, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, щоб відвідати ввесь цей край“. **4** А та жінка взяла двох тих людей, та й скovalа їх. І сказала: „Так, приходили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони. **5** А коли замикалася брама зо смéрком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женіться за ними, то ви доженеїх“. **6** А вона відвела їх на дах, та й скovalа їх у жмутах льбону, що були зложені в неї на даху. **7** А ті люди погналися за ними йорданською дорогою аж до брідів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними. **8** І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах, **9** і сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей край, і що жах перед вами напав на нас, і що всі мешканці цього краю умлівають зо страху перед вами. **10** Бо ми чули те, що Господь висушив воду Червоного моря перед вами, коли ви виходили з Єгипту, і що зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йордану, Сигонові та Огові, яких ви вчинили закляттям. **11** І чули ми це, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в людіні зо страху перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небесах угорі й на землі дол! **12** А тепер присягніть мені Господом, що як я вчинила з вами мілість, так зробите й ви мілість з домом батька моого, і дасте мені правдивого знака. **13** І зоставите при житті батька мого, і матір мою, і братів моїх, і сестер моїх, і все, що іхнє, і врятуєте наше життя від смерті“. **14** І сказали її ті люди: „Душа наша за вас нехай віддана буде на смерть, якщо ви не відкриете цієї нашої справи. І буде, коли Господь передаватиме нам оцей край, то ми вчинимо тобі милість та правду“. **15** І вона спустила їх шнуром через вікно, бо дім її був у стіні міського мýру, і в мурі вона жила. **16** І сказала вона ім: „Ідіть на гору, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтесь там три дні, аж поки не врнеться погоня, а потоому підете своєю дорогою“. **17** І сказали до неї ті люди: „Ми будемо чисті від цієї присяги тобі, що ти заприсяглá нас, якщо ти не вчиниш так. **18** Оце, як ми будемо вхodити до краю, то ти прив'яжеш шнуркá з цієї нитки чéрвені в вікні, що ти ним нас спустила. А батька свого, і матір свою, і братів своїх, і ввесь дім свого батька збереш до себе до дому. **19** І буде, — усі, хто вийде з дверей твого дому назовні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому. **20** А коли ти відкриеш цю нашу справу, то ми будемо чисті від присяги тобі, якою ти заприсягла нас“. **21** А вона сказала: „Як ви сказали, нехай буде воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного сúканого шнуркá. **22**

І вони пішли, і вийшли на гору, та й сиділи там три дні, аж поки вернулася погоня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх. **23** І повернулися ті два мужі, і зійшли з гори, і перейшли Йордан, і прийшли до Ісуса, сина Навійового, та й розповілій йому все, що їх спіткáло. **24** І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мешканці цього краю омліли зо стрáху перед нами“.

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Ситтіму, та й прийшли аж до Йордану він та всі Ізраїлеві сини. І переночували вони там перше, ніж перейшли. **2** І сталося по трьох днях, і перейшлі урядники між табором, **3** і наказали нарідovi, говорячи: „Коли ви побачите ковчéга заповіту Господа, Бога вашого, та священиків-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і підете за ним. **4** Тільки віддаля між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч ліктів. Не наблизяйтесь до нього, щоб ви знали ту дорогу, якою підете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“. **5** І сказав Ісус до наріду: „Освятіться, бо Господь узвітра чинитиме чуда поміж вами“. **6** І сказав Ісус до священиків, говорячи: „Понесіть ковчega заповіту, і перейдіть Йордан перед народом“. І понесли вони ковчega заповіту, і пішли перед народом. **7** І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпічнú Я звелічувати тебе на очах усього Ізраїля, який буде бачити, що як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою. **8** А ти накажеш священикам, що носять ковчega заповіту, говорячи: Коли ви ввійдете до краю води Йордану, станете в Йордані“. **9** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Підійдіть сюди, і послухайте слів Господа, Бога вашого“. **10** І Ісус сказав: „По цьому пізнаєте, що Бог Живий поміж вами, і конче Він вижене перед вами ханаанéянina, і хіттéянina, і хівбéянina, і періззéянina, і гíргашéянina, і евусéянina. **11** Оце ковчeg заповіту Владики всієї землі переходить перед вами через Йордан. **12** А тепер візьміть собі дванадцять мужів з Ізраїлевих племéн, по одному мужеві на плéм'я. **13** І станеться, коли спіниться стóпи ніг священиків, що носять ковчega Господа. Владики всієї землі, у воді Йордану, буде спінена вода, що тече звéрху, і стане одним валом“. **14** І сталося, коли рушив нарід зо своїх наметів, щоб перейти Йордан, а священики, що несли ковчega заповіту перед народом, **15** і коли нося ковчega прийшли до Йордану, а ноги священиків, що несли ковчega, занýрилися в воду скраю, а Йордан був повний по всі береги свої всі дні жнiv, **16** то спинилась вода, що звéрху текла, стала одним валом, дуже далéко від міста Адáма, що збоку Цортану, а та, що текла до стéпу, до Солоного моря, стекла збóсім, і булá відділена, а народ перейшов навпроти Ерихону. **17** А священики, що несли ковчega заповіту Господнього, стали міцно на сухому посередній Йордану, і ввесь Ізраїль переходить

по сухому, аж поки не скінчíв переходити Йордан увесь народ.

4 І сталося, як увесь народ закінчíв переходить Йордан, то сказав Господь до Ісуса, говорячи: **2** „Візьміть собі з народу дванадцять мужів, по одному мужеві з племéни. **3** І накажете їм, говорячи: Винесіть звідси, із середини Йордану, із місця, де міцно стояли ноги священиків, дванадцять каменів, і перенесёте їх із собою, і покладете їх на нічлігу, що в ньому будете ночувати цієїночі“. **4** І покликав Ісус тих дванадцять мужів, що настановив з Ізраїлевих синів, по одному мужеві з племéни, **5** та й сказав їм Ісус: „Підійдіть перед ковчéгом Господа, Бога вашого, до середини Йордану, і підійміть собі кожен на плечé своє одніго каменя за числом племéн Ізраїлевих синів, **6** щоб то було знаком між вами, коли взавтра запитають ваши сини, говорячи: Шо це в вас за каміння? **7** то скажете їм, що булá відділена Йорданська вода перед ковчегом Господнього заповіту, — коли він переходить в Йордані, була відділена Йорданська вода. І будуть ті каміння за пам'ятку для Ізраїлевих синів аж навіки“. **8** І зробили Ізраїлеві сини так, як наказав Ісус, — і понесли вони дванадцять каменів із середини Йордану, як говорив Господь до Ісуса, за числом племен Ізраїлевих синів. І перенесли їх із собою до нічлігу, та й поклали їх там. **9** А інших дванадцять каменів поставив Ісус в середині Йордану на місці, де стояли ноги священиків, що несли ковчega заповіту, — і вони там аж до дня цього. **10** А священики, що несли ковчega, стояли в середині Йордану аж до закінчення всього, що Господь наказав був Ісусові сказати наріду, згідно з усім тим, що наказав був Мойсей Ісусові. А народ квáпився і переходить. **11** І сталося, як увесь народ скінчíв переходить, то перейшов Господній ковчeg та священики перед нарідом. **12** І перейшлі Рувімові сини й сини Гадові та половина племéни Манасéїного, озброєні до бою, перед Ізраїлевими синами, як Мойсей говорив був до них. **13** Коло сорока тисяч озбрéних вояків перейшли перед Господнім лицем на війну до ерихонських степів. **14** Того дня звелічив Господь Ісуса на очах усього Ізраїля, і стали боятися його, як боялися Мойсея по всі дні його життя. **15** І сказав Господь до Ісуса, говорячи: **16** „Накажи священикам, що носять ковчega заповіту, і нехай вони вийдуть з Йордану“. **17** І наказав Ісус священикам, говорячи: „Вийдіть з Йордану!“ **18** І сталося, коли священики, що несли ковчega Господнього заповіту, вийшли з середини Йордану, а стóпи ніг священиків відірвалися від нього, щоб стати на сухому, та вода Йордану вернúлася на своє місце, і пішла, як учора-позавчора, по всіх його берегах. **19** А народ вийшов із Йордану десятого дня першого місяця, та й тaborувáв у Гíлгáлі, на східному боці Ерихону. **20** А дванадцять тих каменів, що взялі з Йордану, Ісус поставив у Гíлгáлі. **21** І сказав він до Ізраїлевих синів, говорячи: „Коли взавтра

запитають вас ваші сини своїх батьків, говорячи: Що це за каміння? 22 то познайомте ваших синів, говорячи: По сухому перейшов був Ізраїль цей Йордан, 23 бо Господь, Бог ваш, висушив воду Йордану перед вами, аж поки ви не перейшли, як зробив був Господь, Бог ваш, морю Червоному, яке Він висушив перед нами, аж поки ми не перейшли, 24 щоб усі народи землі пізнали руку Господню, що сильна вона, щоб боялися ви Господа, Бога вашого, по всі дні“.

5 I сталося, як усі аморейські царі, що по той бік Йордану на захід, і всі ханаанські царі, що над морем, почули, що Господь висушив був воду Йордану перед Ізраїлевими синами, аж поки вони перейшли, то зомліло їхнє серце, і не було вже в них духу зо страху перед Ізраїлевими синами. 2 Того часу сказав Господь до Ісуса: „Нароби собі камінних ножів, і пообрізуй Ізраїлевих синів знобу, другий раз“. 3 I наробыв собі Ісус камінних ножів, та й пообрізував Ізраїлевих синів при Гів'ат-Гааралоті. 4 А оце та причина, чому Ісус пообрізував: увесь народ, що вийшов був із Єгипту, чоловічої статі, усі воякі, повмирали в пустині в дорозі, коли вийшли з Єгипту. 5 Бу був обрізаний увесь народ, що виходив, а всього народу, що народився в пустині в дорозі по вийході з Єгипту, не обрізували. 6 Bo сорок літ ходили Ізраїлеві сини в пустині, аж поки не вигинув увесь той народ, ті воякі, що вийшли були з Єгипту, що не слухалися Господнього голосу, що Господь заприсягнув був ім не показати ім того краю, що Господь заприсягнув був їхнім батькам дати ім край, який тече молоком та медом. 7 A їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрізані, бо їх не обрізували в дорозі. 8 I сталося, як увесь народ закінчив обрізуватися, то вони осіли в таборі на своїх місцях аж до відужання. 9 I сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську ганьбу“. I назвав те місце ім'ям: Гілгал, і так є аж до цього дня. 10 I таборували Ізраїлеві сини в Гілгалі, і справили Пасху ввечорі четирнадцятого дня місяця на ерихонських степах. 11 A назавтра по Пасці їли вони того самого дня з урожаю того краю, опрісноки та пражене. 12 I перестала падати манна з другого дня, як вони їли з урожаю того краю, і вже більш не було Ізраїлевим синам манни, — і їли вони того року з урожаю ханаанського краю. 13 I сталося, коли Ісус був при Ерихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стойти навпроти нього чоловік, а витягнений його меч у руці його. I підійшов Ісус до нього, та й сказав йому: „Чи Ти наш, чи наших ворогів?“ 14 A Той відказав: „Ні, бо Я Вождь Господнього війська, тепер Я прийшов“. I впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав Йому: „Що говорити мій Пан своєму рабові?“ 15 I сказав Вождь Господнього війська до Ісуса: „Скинь взуття своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ I зробив Ісус так.

6 A Ерихон замкнувся, і був замкнений зо страху перед Ізраїлевими синами, — ніхто не виходив і не вхідив. 2 I сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою руку Ерихон та царя його, сильних вояків. 3 I обійтете навколо це місто, всі воякі, — обхід навколо міста один раз. Так зробиш шість день. 4 A сім священиків будуть нести сім сурим із баранячих рогів перед ковчегом. A сьомого дня обійтете навколо те місто сім раз, а священики засурмлять у роги. 5 I станеться, коли засурмить баранячий ріг, коли ви почуете голос тієї сурмі, а ввесь народ крикне гучним криком, то мур цього міста впаде на своєму місці, а народ увійде кожен перед себе“. 6 I покликав Ісус, син Навинів, священиків, та й сказав до них: „Несіть ковчega заповіту, а сім священиків будуть нести сім сурим із баранячих рогів перед Господнім ковчегом“. 7 A до народу сказав: „Підіть, обійтіть навколо це місто, а озбрієний піде перед Господнім ковчегом“. 8 I сталося, як Ісус сказав це народові, то сім священиків, що нёсли сім сурим із баранячих рогів, ішли та сурміли в ці сурми, а ковчег Господнього заповіту йшов за ними. 9 A озбрієні йшли перед священиками, що сурміли в роги, а військо заднє йшло за ковчегом. I все сурміли в сурми. 10 A народові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте почути вашого голосу, і не вийде слово з ваших уст аж до дня, коли я скажу вам: Закрічі! I ви закрічіте“. 11 I Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. I ввійшли до табору, та й ночували в таборі. 12 I встав Ісус рано вранці, і понесли священики Господнього ковчега. 13 A сім священиків, що нёсли сім сурим із баранячих рогів перед Господнім ковчегом, ішли та все сурміли в сурми, а озбрієні йшли перед ними, а військо заднє йшло за Господнім ковчегом. I все сурміли в сурми. 14 I обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табору. Так зробили шість день. 15 I сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як сходила рання зоря, і обійшли навколо міста за тим приписом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз. 16 I сталося, коли сьомого рáзу засурміли священики в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закрічіть, бо Господь віддав вам це місто! 17 I станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудниця Рахаб буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона скована була послів, яких ми посылали. 18 Ta тільки стережіться заклятого, щоб ви самі не стали закляттям, і не взялі з заклятого, і щоб тим не завелі Ізраїлевого табору під закляття, і не довелі його до нещастя. 19 A все срібло та золото, і речі мідяні та залізні, — це святість для Господа, воно ввійде до Господньої скарбниці“. 20 I закрічав народ, і засурміли в сурми. I сталося, як народ почув голос сурмі, і закрічав народ гучним криком, то впав мур на своєму місці, а народ увійшов до міста, кожен перед собе. I здобулі вони те місто. 21 I зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка

й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібної худоби, і осла, — усе знищили вістрям мечá. **22** А до двох тих людей, що вивідували край, Ісус сказав: „Увійдіть до дому тієї жінки блудниці, і вийведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви заприсягли булий її“. **23** І ввійшли юнакі, вивідувачі, і вивели Рахáв, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі ро́ди її вивели ї умістили поза Ізраїлевим табором. **24** А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому. **25** А блудницю Рахáв, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла вона серед Ізраїля, і так є аж до цього дня, бо сковала була послів, яких послав був Ісус вівідати Ерихон. **26** І того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклайтий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Ерихон, — на перворіднім своїм він заложить його, і на наймолодшім своїм поставить брами його“.**27** І був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім краї.

7 І спроневірилися Ізраїлеві сини в заклятому, — Ахай, син Кармія, сина Завдієвого, сина Зерахового, Юдиного племені, узяв із заклятого. І запалівся Господній гнів на Ізраїлевих синів. **2** І послав Ісус мужів з Ерихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вівідайте цей Край“. І пішли ті мужі, і вивідали той Ай. **3** І вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде весь нарód, — коло двох тисяч ліоба або коло трьох тисяч люда нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всього народу туди, бо ті вороги нечисленні!“ **4** І пішли туди з народу коло трьох тисяч люда, — та вони повтікали перед айськими людьми. **5** І айські люди повибивали з них коло тридцять й шести чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім, і розбили їх на узбіччі гори. І охліло серце народу, та й стало як вода. **6** І роздер Ісус одежу свою, та й упав на обличча своє на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і посипали порохом свою голову. **7** І сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче перепровадив цей нарód через Йордан, щоб дати нас у руку аморéянину, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осили по той бік Йордану! **8** О, Господи! Що я скажу про тому, як Ізраїль обернув потилицю перед своїми ворогами?**9** І почують ханаанеянин та всі мешканці цього краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. І що Ти зробиш Своєму величому Йменню?“ **10** І сказав Господь до Ісуса: „Устань, — пощо то ти падаєш на обличча своє? **11** Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з заклятого, а також крали, і обманювали, і клали поміж свої речі. **12** І не зможуть Ізраїлеві сини встóяти перед своїми ворогами, — вони обернуть спіну перед ворогами своїми, бо стали закляттям. Не буду більше

з вами, якщо не вýгубите заклятого з-поміж себе!

13 Устань, освяти народ та й скажеш: Освятіться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Закляте перед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устóяти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того заклятого. **14** І підходьте рáно вранці за вашими племенáми. І станеться, те плéм'я, що його виявить Господь, нехай підходить за рóдами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домáми, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужчýнами. **15** І станеться, хто буде вýявлений у заклятім, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіта Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“. **16** І встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенáми, — і булó виявлене Юдине плéм'я. **17** І привів він Юдині рóди, і був вýявлений рід Зархіїв. І привів він Зархіїв рід за родíнами, і був вýявлений Завдій. **18** І привів він його дім за мужчýнами, і був вýявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племени. **19** І сказав Ісус до Ахана: „Сину мій, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, що ти зробив? Не скажи неправди передо мною!“ **20** І відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дійсно, згрішив я Господévi, Богові Ізраїля, і зробив так та так. **21** І побачив я в здобичі одного доброго шін'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого злівка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забажав я їх, і взяв їх. І ось вони сковані в землі в серéдині намету моого, а срібло під ним“. **22** І послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сковане воно в наметі, а срібло під ним. **23** І забрали його з серéдини намету, і принесли його до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його перед Господнім лицем. **24** І взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого злівка, і синів його, і дочок його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а весь Ізраїль із ним, та й повиводили їх до долини Ахор. **25** І сказав Ісус: „Нáшо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведé це нещастя Господь цього дня!“ І вкаменували його, увесь Ізраїль, камінням. І попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням. **26** І поставили над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. І спинив Господь лютість гніву Свого, тому назвав ім'я того місця: Ахор, аж до цього дня.

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бейся й не лякайся, — візьми з собою весь вýськоvий люд, та й устань, піdi на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя, і нарód його, і місто його, і край його. **2** І зробиш Аевi, і царевi його, як ти зробив Ерихонові та царевi його, — тільки здóбич його та худобу його заберете собi. Постав собi зáсадку на місто позад нього“. **3** І встав Ісус та весь вýськоvий люд, щоб iти на Ай. І вибраv Ісус тридцять тисяч чоловіка сильних вояків, та й послав їх уночі. **4** І він наказав їм, говорячи: „Глядіть, чатуйте на Ай з-позад міста, — не віddalaйтесь дуже

від міста, і будьте всі готові. **5** А я та ввесь народ, що зо мною, прийдемо до міста. І станеться, коли вийдуть навперéими нам, як перше, то ми втчено перед ними. **6** І вийдуть вони за нами, а ми відтýнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. І ми втчено перед ними. **7** А ви встанете з зáсідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дастъ його вам у вашу руку. **8** І станеться, як ви візьмете місто, то підпáлите місто огнем, — зробите за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“. **9** І послав їх Ісус, і пішли вони на зáсідку, та її засіли між Бет-Елом та між Аєм, із зáходу від Аю. А Ісус ночував тієїночі серед нарóду. **10** І встав Ісус рано вранці, і переглянув нарóд, і пішов він та Ізраїлеві старші перед нарóдом до Аю. **11** А всі воякі, що були з ним, пішли під гору, і підійшли, і прийшли навпроти того міста, і таборували з пíвночі Аю, а між ним та між Аєм була долина. **12** І взяв він коло п'яти тисяч чоловіка, і поставив їх як зáсідку між Бет-Елом та між Аєм з зáходу міста. **13** І розклав нарóд, увесь тáбір, що з пíвночі міста, а задню частину його з зáходу міста. І прийшов Ісус тієїночі на серéдину долини. **14** І сталося, як побачив це айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли навперéими Ізраїля на бій, він та ввесь його нарóд, на означеній час перед стен. А він не знов, що є зáсідка на нього з-позад міста. **15** А Ісус та ввесь Ізраїль удавали, ніби побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню. **16** А ті скликали ввесь нарóд, що в місті, щоб гнатися за ними. І гналися вони за Ісусом, і віддалилися від міста. **17** І не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. І позостáвили вони місто відчíненим, та її гналися за Ізраїлем. **18** І сказав Господь до Ісуса: „Простягні списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. І простягнув Ісус списа, що в руці його, до міста. **19** А зáсідка швидко встала зо свого місця, та її побігли, як він простягнув свою руку. І ввійшли вони до міста, і здобулі його, і поквáпилися та її підпалили те місто огнем. **20** І обернúлися айські люди позад себе, та її побачили, аж ось знявся дим міста до неба! І не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди... А нарóд, що втікав до пустині, обернувся на тих, хто гнався за ним. **21** А Ісус та ввесь Ізраїль, як побачили, що зáсідка здобулá те місто, і що знявся дим із міста, то вернулися, та її повбивали айських людей. **22** А ті повихdили з міста навперéими них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього боку, а ті з того. І повбивали їх, так що не позостáлося з них нікого, хто врятувався б чи втік. **23** А айського царя вони скопили живого, і привелі його до Ісуса. **24** І сталося, як покінчíв Ізраїль забивати всіх айських мéшканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попáдали вони від вістря меча аж до останнього, то вернувся ввесь Ізраїль до Аю, і перебили його вістрям меча. **25** І було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мéшканці. **26** А Ісус не

опускáв своєї руки, що витягнув зо списом, аж поки не вчинив заклýттям усіх айських мéшканців. **27** Тільки худобу та здобич того міста позабирає собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові. **28** І спалив Ісус Аї, і поклав його вічною рóю, пусткою, і так є аж до цього дня. **29** А айського царя повісив на дереві аж до вечірнього часу. А коли сонце захóдило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. І накýдали над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. **30** Тоді Ісус збудував жертвника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евáл, **31** як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Закóну, — жéртвника з цілого каміння, що над ними не пíдймали заліза. І принесли на ньому ціlopáлення для Господа, і принесли мирні жертви. **32** І він написав там на тих каміннях відписа Мойсеєвого Закóну, що той написав перед Ізраїлевими синами. **33** А ввесь Ізраїль, і старші його, і урядники, і сúди його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священиків-Левитів, що носять ковчега Господнього заповіту, як прихóдько, так і тубілець, — половина його навпроти гори Гарізім, а половина його навпроти гори Евáл, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїлів нарóд найперше. **34** А пóтім він читав усі слова того Закóну, благословéння та проклýття, усе так, як написано в Закóні. **35** Не було слóва зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма зборами Ізраїля, і жінок, і дітей, і прихóдька, що ходить серед них.

9 І сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йордáну, на горі та на подíллі, та на всім березі Великого моря навпроти Лівáну: хіттéянин, і аморéянин, ханаанéянин, перізéянин, хіввéянин і евсéянин, **2** то вони зібралися разом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля. **3** А мéшканці Гíв'ону почули, що Ісус зробив Ерихнові та Аєві, **4** то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і забезпéчились живністю на дорогу, — і взяли повитýрані мішки для ослів своїх, і бурдюкі для вина повитýрані, і потріскані, і пов'язані, **5** і взуття повитýране та полáтане на їхніх ногах, і одежа на них поношена, а ввесь хліб їхньої поживи на дорогу був сухий, заплісній. **6** І пішли вони до Ісуса, до табору в Гíлгáлі, та її сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого краю, а ви тепер складіть з нами умову“. **7** І сказали Ізраїлеві мужі до хіввéяни: „Може ви сидітē поблізу нас, то юк ми складемо з вами умову“ **8** І сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“. А Ісус сказав до них: „Хтó ви та звідки прихóдите?“ **9** І вони сказали йому: „З дуже далекого краю прийшли твої раби до Ймéння Господа, Бога твого, бо ми чули чутку про Ньюго, і все, що Він зробив був в Єгипті, **10** і все, що Він зробив двом аморейським царям, що по той бік Йордáну, — Сигонові, цареві хешбонському, та Огові, цареві башанському, що в Аштароті. **11** І сказали

до нас наші старші та всі мешканці нашого краю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на дорогу, і йдіть навпроти них та й скажете їм: Ми ваші раби, а тепер складіть із нами умову. 12 Още наш хліб: теплим ми забезпечилися ним у поживу на дорогу з наших домів у день нашого виходу, щоб іти до вас, а тепер ось він висох і став запліснілий. 13 А ці бурдюкі вина, що понаповнювали ми нові, ось подерлися! А ось одежа наша та взуття наше повитиралося від цієї дужедалекої дороги“. 14 І взяли люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст не питали. 15 І вчинив їм Ісус мир, і склав з ними умову, щоб заставити їх при житті, і присягнули їм начальники громади. 16 І сталося по трьох днях по тому, як склали з ними умову, то почули, що близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними. 17 І рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибули до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беэрот, і Кір'ят-Еарім. 18 І не побивали їх Ізраїлеві сини, бо начальники громади присягли були їм Господом, Богом Ізраїля. І нарікала вся громада на начальників. 19 І сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них. 20 Още зробімо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“.

21 І сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. І стали вони рубати дрібна та носити воду для всієї громади, як говорили їм начальники. 22 І покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому ви обманіли нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидите серед нас? 23 А тепер ви прокліті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубачі дров, і носії води для дому Бога моого“. 24 А вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді виявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твій, наказав Мойсеєві, Своєму рабові, дати вам увесь цей край, і війгубити всіх мешканців цієї землі перед вами. І ми дуже налякалися за своє життя зо страху перед вами, і зробили оцю річ. 25 А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очах твоїх учинити нам, учини“. 26 І він зробив їм так, — і врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не побивали їх. 27 І дав їх Ісус того дня за рубачів дров та за носіїв води для громади й для Господнього жертівника, і так є аж до цього дня, до місяця, яке він вибере.

10 І сталося, як почув ерусалимський цар Адоні-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його закляттям, і що як зробив Ерихонові й цареві його, так зробив Аеві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них, 2 то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі. 3 І послав ерусалимський цар Адоні-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахіського царя Яффі, і до еглонського царя Девіра, говорячи: 4 „Приайдіть до мене, і допоможіть мені, і ми поб'емо Гів'она, бо він замирів з Ісусом та

з Ізраїлевими синами“. 5 І вони зібралися, і пішли п'ять аморейських царів: цар ерусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахіський, цар еглонський, вони та всі табори їхні, і розтаборувалися при Гів'оні, і воювали проти них. 6 І послали гів'онські люди до Ісуса та до табору в Гілгал, говорячи: „Не стримуй своєї руки від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зібралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“. 7 І рушив Ісус із Гілгалу, він та з ним усі воякій й військові лицарі. 8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“. 9 І прибув до них Ісус зненáцька, — цілу ніч ішов із Гілгалу. 10 І Господь навів на них замішання перед Ізраїлем, і побив їх великою порáзкою в Гів'оні. І він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеди. 11 І сталося, коли вони втікали перед Ізраїлем і були на сході від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике каміння аж до Азеки, і вони вмирали. Тих, що повмирали від градового каміння, було більше від тих, що Ізраїлеві сини побивали мечем. 12 Тоді Ісус говорив Господеві того дня, коли Господь дав аморéяніна перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля: „Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяцю, ув аялонській долині! 13 І сонце затрималося, а місяць спинився, аж поки народ відімстився своїм ворогам“. Чи це не написане в книзі Праведного? І сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день. 14 І не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь так слухав лідського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля. 15 І вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табору в Гілгал. 16 А ті п'ять царів повтікали, та й сковалися в печері в Маккеді. 17 І було донесено Ісусові й сказано: „Знайдені ті п'ять царів, сковані в печері в Маккеді“. 18 А Ісус відказав: „Приваліть велике каміння на бтвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерегти. 19 А ви не стійте, — женіться за своїми ворогами, і пониште їхні зáдні стéжі, і не давайте їм вхóдити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“. 20 І сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику порáзу, так, що прийшов їм кінець, а врятovanі повтікали від них, і повхóдили до твердійних міст, 21 то ввесь народ у спокóї вернувся до табору до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів! 22 І сказав Ісус: „Відчиніть бтвір печери, і приведіть до мене з печери тих п'ятьох царів“. 23 І вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьох царів: царя ерусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахіського, царя еглонського. 24 І сталося, як привелі тих царів до Ісуса, то Ісус закликав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підйдіть, — постáвте свої ноги на ший цих царів“. І вони попідхóдили, і постáвили свої

ноги на їхні шиї. **25** І сказав до них Ісус: „Не бійтесь й не лякайтесь, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“. **26** А по цьому Ісус бив їх, і повбивав їх, і повісив їх на п'ятьох деревах. І висіли вони на тих деревах аж до вечора. **27** І сталося на час зáходу сонця, Ісус наказав, і поздіймали їх із дерев, і повкидали їх до печери, де вони були похованіся, і понакладали велике каміння на отвір печери, де вони аж до цього дня. **28** А Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістрям меча її та царя її, учинив закляттям їх та кожну особу, хто був у ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він її цареві те саме, що зробив був цареві ерихонському. **29** А Ісус та ввесь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни. **30** І дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістрям меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському. **31** І перейшов Ісус та ввесь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і тaborував при ньому та воював проти нього. **32** І дав Господь в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістрям меча його та кожну особу, що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні. **33** Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив жодного в ньому. **34** І перейшов Ісус та ввесь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглону, і тaborувавши при ньому та воювали з ним. **35** І здобул його того дня, і побили його вістрям меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закляттям, — усе так, як зробив був Лахішу. **36** І пішов Ісус та ввесь Ізраїль із ним з Еглону до Хеврону, і воював із ним. **37** І здобув його, і побив вістрям меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в ньому, — не позоставив жодного врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. І зробив закляттям його та кожну особу, що в ньому була. **38** І вернувся Ісус та ввесь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним. **39** І він здобув його, і царя його, і всі міста його, і побивали їх вістрям меча, та й зробив закляттям кожну душу, що в ньому, не позоставив жодного врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її. **40** І побив Ісус увесь край: гору, і Негев і Шефелу, і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив жодного врятованого, а кожну особу зробив закляттям, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів. **41** І бив їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і ввесь гошенський край, і аж до Гів'ону. **42** А всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь, Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля. **43** І вернувся Ісус та ввесь Ізраїль із ним до табору в Гіл'гал.

11 І сталося, як почув це хацорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шімронського, і до царя ахшафського, **2** і до царів, що з півночі на горі та в степу на південь Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з зáходу, — **3** ханаанéянин

зо зходу та з зáходу, а аморéянин, і хіттéянин, і періззéянин, і евусéянин, а хіввéянин під Гермоном, у краї Міцпі. **4** І вийшли вони та всі їхні табори з ними, народ, численний кількістю, як пісок, що на березі моря, і кóней та колесниць — дуже багато. **5** І змòвилися всі ці царі, і прийшли й тaborували разом при озері Мером, іцоб воювати з Ізраїлем. **6** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо завтра коло цього часу Я покладу їх усіх трùпами перед Ізраїлем; їхнім кóням попідрíзуєш жили ніг, а їхні колесниці попалиш вогні“. **7** І вийшов на них зненáнка Ісус та всі воякі з ним при озері Мером, та й напали на них. **8** І дав їх Господь в Ізраїлеву руку, і вони повбивали їх, і гнали їх аж до Великого Сидону, і аж до Місрефот-Майму, і аж до долини Міцпі на схід, і повибивали їх, так що не зоставили їм жодного врятованого. **9** І зробив ім Ісус, як сказав йому Господь: їхнім кóням попідрíзувають жили, а їхні колесниці попалив увогні. **10** І вернувся Ісус того часу, і здобув Хацор, а його царя вбив мечем, бо Хацор перед тим був головою всіх тих царств. **11** І вони повбивали вістрям меча кожну особу, що в ньому, зробили їх закляттям, — не позосталася жодна душа, а Хацора спалив огнем. **12** А всі царські містá та всіх їхніх царів Ісус здобув, та й повбивав їх вістрям меча, зробив їх закляттям, як наказав був Мойсей, раб Господній. **13** Тільки всі містá, що стоять на згíр'ях своїх, не спалив їх Ізраїль, крім Хацору, — одногó його спалив Ісус. **14** А всю здóбич тих міст та худобу Ізраїлеві сини забрали собі; тільки кожну людіну побили вістрям меча, аж поки вони не вигубили їх, — не позоставили жоднó душі. **15** Як Господь наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, так Мойсей наказав Ісусові, і так зробив Ісус, — не занехáв ані слова зо всього, що Господь наказав був Мойсеєві. **16** І взяв Ісус ввесь той край: гори Юди і ввесь Негев, і ввесь гошенський край, і Шефелу, і Араву, і гори Ізраїлеві, і їхню надмóрську низину, **17** від гори Халак, що тягнеться до Сейру, і аж до Баал-Гаду в ливанській долині під горою Гермон. А всіх їхніх царів він забрав, і бив їх, і повбивав їх. **18** Довгий час провадив Ісус війну зо всімá тими царями. **19** Не було міста, що склало б мир з Ізраїлевими синами, окрім хіввéянина, гíв'онських мéшканців, — усе взялі війною. **20** Бо від Господа булó, щоб зробити запеклим їхне серце на війну проти Ізраїля, щоб учинити їх закляттям, щоб не було для них милости, але щоб вигубити їх, як Господь наказав був Мойсеєві. **21** І прийшов Ісус того часу, і вигубив вéлетнів із гори, з Хеврону, з Девіру, з Анаву, і з усіх Юдських гíр, і з усіх Ізраїлевих гíр, — разом з їхніми містами Ісус зробив їх закляттям. **22** Не позоставив вéлетня в краї Ізраїлевих синів, — вони позостали тільки в Аззі, в Гаті та в Ашдоді. **23** І взяв Ісус увесь край, усе так, як говорив був Господь до Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві на спáдок, за їхнім подíлом на їхні племéна. А край заспокóївся від війни.

12

А оце царі того краю, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній край по тім боці Йордану на схід сонця, від арнонського потоку аж до гори Гермона, та ввесь степ на схід: **2** Сигон, цар аморейський, що сидів у Хешбоні, що панував від Ароеру, що над берегом арнонського потоку, і середина потоку, і половина Гілеаду, і аж до потоку Ябоку, границі синів Аммонових, **3** і степ аж до озера Кінроту на схід, і аж до степового моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаешимот, і від Теману під узбіччями Пісгі. **4** І границя Ога, царя башанського, із остатку рефаїв, що сидів в Аштароті, і в Едреї, **5** і що панував на горі Гермона, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, — границя Сигона, царя хешбонського. **6** Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його Мойсей раб Господній, на спадок Рувимовому та Гадовому та половині племені Манасіїного. **7** А оце царі того краю, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бік Йордану на захід від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халак, що підіймається до Сейру, і Ісус віддав її Ізраїлевим племенам на спадок за їхнім поділом, **8** на горі, і в Шефілі, і в Араві, і на узбіччі, і в пустині, і на південні, — хіттеянина, амореянина, і ханаанеянина, періззеянина, хівеянина й евусеянина: **9** цар ерихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, **10** цар єрусалимський один, цар хевронський один, **11** цар ярмутський один, цар лахіський один, **12** цар єглонський один, цар гезерський один, **13** цар девірський один, цар гедерський один, **14** цар хоремський один, цар арадський один, **15** цар лівенський один, цар адулламський один, **16** цар маккедський один, цар бет-елський один, **17** цар тапнухацький один, цар хеферський один, **18** цар афекський один, цар шаронський один, **19** цар мадонський один, цар хацорський один, **20** цар шімронський один, цар ахшафський один, **21** цар таанахський один, цар мегіддівський один, **22** цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один, **23** цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоймський при Гіл'галі один, **24** цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

13

І Ісус постарівся й увійшов у дні. І сказав Господь до нього: „Ти постарівся та ввійшов у дні, а краю позостається ще дуже багато, щоб пости його. **2** Оце позосталий край: усі округи філістимські, і ввесь Гешурей, **3** від Шіхору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону на північ, що до ханаанеянина заличений, п'ять філістимських князів: аззатський, ашдодський, ашкелонський, гаттійський і екронський, та аввей. **4** Від півдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської границі, **5** і гілевейська земля, і ввесь Ливан на схід сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату. **6** Усіх мешканців гір від Ливану аж до Місрефот-Майму, усіх сидонян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими

синами. Тільки поділі її жеребком на спадок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі. **7** А тепер поділи цей край на спадок дев'ятій племенам та половині племени Манасіїному“. **8** Рázом із ним Рувимові та Гáдові взяли свій спадок що дав їм Мойсей по той бік Йордану на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній, **9** від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону, **10** і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, аж до границі Аммонових синів, **11** і Гілеад, і границя гешурейська та маахетська, і вся гора Гермон, і ввесь Башан аж до Салхи, **12** усе царство Ога в Башані, що царював в Аштароті та в Едреї, — він позостався з останку рефаїв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх. **13** І не вигнали Ізраїлеві сини гешуреянина, і маахатеянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня. **14** Тільки Левіевому племені не дав він спадку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спадок його, „як Я говорив був йому.“ **15** І дав Мойсей племені Рувимових синів спадок за їхніми рóдами. **16** І була їм границя від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівнина при Медеві, **17** Хешбон і всі міста його, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон, **18** і Ягца, і Кедемот, і Мефаат, **19** і Кір'ятайм, і Сівма, і Церет-Гашшахар на горі Емеку, **20** і Бет-Пеор, і узбіччя Пісгі, і Бет-Гаешимот, **21** і всі міста рівнини, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, що Мойсей убив його та мідіянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того краю. **22** А Валаама, Беорового сина, чарівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побили. **23** І була границя Рувимових синів: Йордан і границя. Це спадок Рувимових синів за їхніми родами, їхні міста та їхні оселі. **24** І дав Мойсей Гадовому племені, синам Гада за їхніми родами, **25** і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммонових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби, **26** А з Хешбону аж до Рамат Гамміцпі й Бетоніму, а від Маханаїму аж до границі Девіру, **27** і в долині Бет-Гараму, і Бет-Німра, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід. **28** Це спадок Гадових синів за їхніми родами, міста та їхні оселі. **29** І дав Мойсей половині племени Манасіїного, і воно було половині племени Манасіїних синів за їхніми рóдами. **30** І була їхня границя від Манахайму, увесь Башан, усе царство Ога, царя башанського, і всі села Яиру, що в Башані, шістдесят міст. **31** А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста Огового царства в Башані, — синам Махіра, Манасіїного сина, половині синів Махіра за їхніми рóдами. **32** Оце те, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід. **33** А Левіевому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

14

А оце те, шо посіли Ізраїлеві сини в ханаанському краї, шо дали їм на спáдок священик Елеазáр, і Ісус, син Навінів, та голови батьків племен Ізраїлевих синів. 2 Жеребкóм приділили їхній спáдок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти племенам і половині плéмени. 3 Бо дав Мойсей наслíддя двох племéн, та половини плéмени по той бік Йордáну, а Левитам спáдку не дав серед них. 4 Бо йóсипових синів було двоє поколінь, Манаасія та Єфрém, а Левитам не дали спáдку в краї, а тільки міста на осéлення та їхні пасови́ська для їхніо худоби та для їхнього маєтку. 5 Як наказав був Господь Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили край. 6 I підійшли Юдині сини до Ісуса в Гілгáлі, та й сказав до нього Калéв, син Єфуннéїв, кеназзéянин: „Ти знаеш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа. 7 Я був віку сорок літ, коли Мойсей, раб Господній, посылав мене з Кадеш-Барнеа війvдати той край. I я доклав йому справу, як було в серці моїм. 8 А мої браття, що ходили зо мною, знесíли булий серце народу, а я обставáв за Господом, Богом моїм. 9 I присягнув Мойсей того дня, говорячи: „Поправді кажу, — той край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спáдок тобі та синам твоїм аж навíki, бо ти обставáв за Господом, Богом моїм. 10 A тепер оце Господь позоставив мене при житті, як говорив. Оце сорок і п'ять літ відтоді, як Господь говорив був це слово Мойсееві, коли Ізраїль ходив у пустині. A тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ. 11 Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей посылав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й тепер, щоб воювати, і вихóдити, і приходити. 12 A тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там вéлетні та великі укрíплéni містá. Може Господь буде зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“. 13 I поблагословив його Ісус, і дав Калевові, синові Єфуннеевому, Хеврón за спáдок. 14 Тому став Хеврón Калевові, синові Єфуннеевому, кеназзéянинові, за спáдок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставáв за Господом, Богом Ізраїля. 15 A ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба, що між вéletnіv був найбільший чоловік. A Край заспокóїvся від вíйни.

15

I був жеребk для плéмени Юдиних синів за їхніми рóдами: до еdomської граници пустиня Цін, на пíвдень від теманського краю. 2 I була їм пíвденна границя від кінця Солоного моря, від затоки, звérненої на пíвдень. 3 I йде вона на пíвдень від Маале-Акраббіму, і перехóдить до Ціну, і підімається з пíвдня, від Кадеш-Барнеа й перехóдить до Хецрону, і підімається до Аддару й обертається до Кар до Каркаї. 4 I перехóдить вона до Адмону, і йде до єгипетського потоку, і границя закінчується на зáхід. Це буде для вас пíвденна границя. 5 A границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордáну. A границя у

бік пíвночі: від морської затоки з кінця Йордáну, 6 i підімається границя до Бет-Хогли й перехóдить на пíвніч від Бет-Гаарови; і підімається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена. 7 I підімається та границя від ахорської долини, а на пíвночі звертається до Гілгáлу, що навпроти Маале-Адумміму, що на пíвдень від потоку. I перехóдить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі. 8 I підімається та границя до Ге-Бен-Гіnnому побіч євусеянина з пíвдня, — це Єрусалým. I підімається та границя до верхíв'я гори, що навпроти Ге-Гіnnому на зáхід, що в кінці Емек-Рефаїmu на пíвніч. 9 I біжить та границя від верхíв'я гори до джерелá Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефрóну; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Еаріm. 10 I обертається та границя з Баали на зáхід до гори Сeіr, і переходить до плечá гори Еаріm з пíвночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тімни. 11 I йде та границя по край Екрону на пíвніч, і біжить та границя до Шíkkaronu, і перехóдить до гори Баали, і йде до Явнéлу. I границя закінчується при зáході. 12 A зáхідня границя — до Великого моря. A границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми рóдами. 13 A Калеву, синові Єфуннеевому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім накáзом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька вéletnіv, воно — Хеврон. 14 I Калév повиганяв зvдти трьох вéletnіv: Шешая, і Ахімана, і Талмая, урðджених вéletnіv. 15 I пíшов він зvдти до девíрських мéшканців, а ім'я Девíра давніше — Кір'ят-Сефер. 16 I сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобúде його, то дам йому дочкú мою Ахсу за жінку“. 17 I здобув його Отніїl, син Кеназіv, брат Калевіv. I він дав йому свою дочкú Ахсу за жінку. 18 I сталося, коли вона відхóдila, то намовила його жадати пóля від її батька. I зíйшла вона з осла, а Калév сказав її: „Щó тобі?“ 19 I вона сказала: „Дай мені дар благословéння! Bo ти дав мені землю суху, то даси мені це й водні джерéla“. I він дав їй Гуллот горíшній та Гуллот дóлішній. 20 Oце спáдок племени Юдиних синів за їхніми рóдами. 21 I були ті міста від краю племени Юдиних синів до еdomської граници на пíвдні: Кавцеїl, і Едер, і Ягур, 22 і Кіна, і Дімона, і Ад'ада, (questioned) 23 і Кедеш, і Хацор, і Ітнан, 24 Зіf, і Телем, і Беалот, 25 і Хацор-Хадатта, і Керійт-Хецрон, це Хацор, 26 Амам, і Шема, і Молада, 27 і Хацор-Гадда, і Хешмон, і Бет-Пелет, 28 і Хацар-Шуал, і Beer-Шева, і Бізjotея, 29 Баала, і Ійіm, і Ецем, 30 і Елтолад, і Хесіл, і Хорма, 31 і Ціklag, і Мадманна, і Сансанна, 32 і Леваот, і Шілхіm, і Аїn, і Ріммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі. 33 На Шефалі: Ештаол, і Цор'a, і Ашна, 34 і заноах, і Ен-Ганніm, Таппуах і Гаенам, 35 Ярмут, і Адуллам, Сохó й Азека, 36 і Шаараїm, і Адітайm, і Гедера, і Гедеротайm, — чотирнáдцять міст та їхні оселі. 37 Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, 38 і Діл'an, і Міцпе, і Йоктейl, 39 Лахіш, і Боцкат, і Еглон, 40 і Каббон, і Лахмас, і Кітліш, 41 і Гедерот, Бет-Дагон, і Наама, і Маккеда, — шістнáдцять міст та їхні оселі. 42 Лівна, і Етер, і Ашан, 43 і Івтах, і

Ашна, і Неців, **44** і Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять міст та їхні оселі. **45** Екрон і підлеглі міста його та оселі його. **46** Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі. **47** Ашдод, підлеглі міста його та оселі його; Азза, підлеглі міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя. **48** І на горах: Шамір, і Яттір, і Сохо, **49** і Данна, і Кір'ят-Санна, він Девір, **50** і Анав, і Ештемо, і Анім, **51** і Гошен, і Холон, і Гіло, — одинадцять міст та їхні оселі. **52** Арап, і Дума, і Еш'ян, **53** і Янім, і Бет-Таппуах, і Афека, **54** і Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Ціор, — дев'ять міст та їхні оселі. **55** Маон, Кармел, і Зіф, і Юта, **56** Ізреїл, і Йокдеам, і Заноах, **57** Каїн, Гів'я, і Тімна, — десять міст та їхні оселі. **58** Халхул, Бет-Цур, і Гедор, **59** і Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість міст та їхні оселі. **60** Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарім, і Рабба, — двоє міст та їхні оселі. **61** На пустині: Бет-Гарава, Міддін, і Сехаха, **62** і Нівшан, і Ір-Гаммелах, і Ен-Геді, — шість міст та їхні оселі. **63** А евусéян, мешканців Єрусалиму, Юдини сини не могли їх вигнати, — і осів Євусéянин із Юдиними синами в Єрусалимі, і так є аж до цього дня,

16 І вийшов жеребок для Йосипових синів: від ерихонського Йордану до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Ерихону по горі до Бет-Елу. **2** І виходить вона з Бет-Елу до Луз, і переходить до границі Арки до Атароту, **3** і сходить на захід до границі яфлеської, аж до границі Бет-Хорону доЛішнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі. **4** І посли це Йосипові сини, Манасія та Єфрем. **5** І була границя Єфремових синів за їхніми рóдами, а границя їхнього спáдку на схід була: Атрот-Аддар аж до горішнього Бет-Хорону. **6** І виходить та границя до Міхметату з півночі, і повéртається границя на схід до Таанат-Шіло, та й переходить його зо сходу до Яноаху. **7** І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Ерихону, і виходить до Йордану. **8** А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спáдок племені Єфремових синів за їхніми рóдами. **9** І містá, відділені для Єфремових синів, були серед спáдку Манасіїних синів, усі ті міста та їхні оселі. **10** Та не вигнали вони ханаанéянину, що сидів у Гезері. І сидів ханаанéянин посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працею.

17 І вийшов жеребóк для Манасіїного племені, бо він пérвенець Йосипів, Махірові, Манасіїному пérвенцеві, Гілеадовому батькові, бо він був во́йк, то був йому Гілеад та Башан. **2** І було для позосталих Манасіїних синів за їхніми рóдами: синам Авіезера, і синам Хелека, і синам Азріїла, і синам Шехема, і синам Хефера, і синам Шеміда. Оце сини Манасії, Йосипового сина, мýжі, за їхніми рóдами. **3** А в Целофхада, сина Хефера, сина Гілеада, сина Махіра, сина Манасіїного, не було в нього синів, а тільки дóчки. А оце імена його дóочки: Махла, і Ноа, і Хогла, Мілка та Тірца. **4** І прийшли вони до священика Елеазара, і до Ісуса, Навинового

сина, та перед начальників, говорячи: „Господь наказав був Мойсеєві дати нам спáдок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спáдок серед братів їхнього батька. **5** І випало для Манасії десять наділів, окрім землі Гілеаду та Башану, що по той бік Йордану, **6** бо Манасіїні дóочки посли спáдок серед синів його, а гілеадський край був для позосталих Манасіїних синів. **7** І була Манасіїна границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигему, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху. **8** Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасіїній границі — для Єфремових синів. **9** І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці містá Єфремові серед Манасіїних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі. **10** На південь — Єфремове, а на північ — Манасіїне, а границею того було море. А в Асірі вони стикалися з півночі, а в Іссахáрі зо сходу. **11** І було для Манасії в Іссахарі та в Асірі: Бет-Шеан та його залежні міста, і Івлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і мешканці Мегіддо та його залежні міста, три верховини. **12** Та Манасіїні сини не могли повиганяті мешканців цих міст, і ханаанéянин продовжував сидіти в тому краї. **13** І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханаанéянину на даніну, а вигнати — не вигнали його. **14** І говорили Йосипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спáдок один жеребóк та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословів мене Господь“. **15** І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, то піди до лісу, та й повикорчóвуеш собі там у краї періззéянина та рефаїв, бо Єфремова гора стала тіснá для тебе“. **16** І сказали Йосипові сини: „Не вистачить нам тієї гори, та й залізна колесніця в кожного ханаанéянина, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, так і в того, що в долині Ізреельській“. **17** І сказав Ісус до Йосипового дому, до Єфрема та до Манасії, говорячи: „Ти численний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жеребóк, **18** але буде тобі гористий край; а що там ліс, то викорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханаанéянина, хоч у нього колесніці залізні, хоч він сильний“.

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шілó, і вони помістили там скінню заповіту, а перед ними був здобутий край. **2** І позоставалося серед Ізраїлевих синів сім племéн, що не поділили ще спáдку свого. **3** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінувáтися пíти посісти той край, що дав вам Господь, Бог ваших батьків? **4** Дайте від себе по три мýжі на плéм'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по краю, і опишуть його за їхнім спáдком, та й прийдуть до мене. **5** І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Йосипів дім стане на своїй границі з півночі.

6 А ви опишете той край, сім частин, і принесёте описа мені сюди, а я кину вам жеребка тут перед лицем Господа, Бога нашого. **7** А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодіяня Господнє — спáдщина його. **А** Гад, і Рувійм, та половина Манастиїного плéмени взяли свій спáдок по той бік Йордану на схід, що дав їм Мойсей, раб Господній“. **8** I встали ті мýжі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли описувати край, говорячи: „Ідіть і походіть по краю, і опишть його, та й вертайтеся до мене. А я кину вам жеребка тут перед Господнім лицем у Шілó“.

9 I пішли ті мýжі, і перейшли по краю, та й описали його за містами на сім частин у книжці. I прийшли вони до Ісуа до табору в Шілó. **10** I кинув їм Ісус жеребка в Шілó перед Господнім лицем. I поділив там Ісус край для Ізраїлевих синів за їхніми пôдлами. **11** I вийшов жеребóк для плéмени Веніамíнових синів за їхніми рôдами, і вийшла границя їхнього жеребка між синами Юдиними та мїж синами Йбисловими. **12** I була їм границя на північну стóрону від Йордану. I підіймається та границя до краю Ерихону з півночі, і підіймається на гору на захід, і закінчується при пустині Бет-Евен. **13** А звідти переходить та границя до Лузу, до краю Лузу на південь, це — Бет-Ел. I схóдить та границя до Атрот-Аддару на гору, що з півдня до дôлішнього Бет-Хорону. **14** I тягнеться та границя, і повертається на західній бік, на південь від гори, що навпроти Бет-Хорону на південь, і закінчується при Кір'ят-Баалі, це — Кір'ят-Єарім, місті Юдиних синів. Це західня сторона. **15** А півдenna сторона — від кінця Кір'ят-Єаріму. I виходить та границя на захід, і виходить до джерелá Ме-Нефтоаху. **16** I схóдить та границя до кінця гори, що навпроти Ге-Бен-Гіннома, що в долині Рефаїм на північ. I схóдить Ге-Гінном побіч евусéянина на південь, і схóдить до Ен-Рогелу, **17** i тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адуммім. I схóдить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену. **18** I переходить побіч навпроти Арави на північ, та й схóдить до Арави. **19** I переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затóці Солоного моря на північ, до кінця Йордану з півдня. Це границя півдenna. **20** А Йордан граничить його зо східної сторони. Це спáдок Веніамíнових синів за границями його навколо, за рôдами його. **21** I були міста для плéмени Веніамíнових синів за їхніми рôдами: Ерихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кециц, **22** i Бет-Гаарава, і Цемараїм, і Бет-Ел, **23** i Аввім, і Пара, і Офра, **24** i Кефар-Гааммоні, і Офні, і Гева, — дванадцять міст та їхні оселі. **25** Гів'он, і Рама, і Beerot, **26** i Міцпе, і Кефіра, і Моца, **27** i Рекем, і ірпейl, і Пар'ала, **28** i Цела, Елеф, і Евусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят-Єарім, — чотирнадцять міст та їхні оселі. Це спáдок Веніамíнових синів за їхніми рôдами.

19 А другий жеребóк вийшов Симеонові, плéмени Симеонових синів за їхніми рôдами. I був їхній

спáдок серед спáдку Юдиних синів. **21** був їм у спáдку: Беер-Шева, і Молада, **3** i Хацар-Шуал, і Бала, і Ецем, **4** i Елтолад, і Бетул, і Хорма, **5** i Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хацар-Суса, **6** i Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі. **7** Аїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі. **8** A всі оселі, що навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спáдок плéмени Симеонових синів за їхніми рôдами. **9** З наділу Юдиних синів — спáдок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. I посіли Симеонові сини в серéдині їхнього спáдку. **10** A третій жеребóк вийшов Завулóновим синам за їхніми рôдами, і була границя їхнього спáдку аж до Саріду. **11** I підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Дabbешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йокнеаму, **12** i вертается з Саріду на схід, до сходу сонця, на границю Кіслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія. **13** A звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Ріммон-Гамметоару, до Неї. **14** I повертається його границя з півночі Ханнатону, і закінчується при Ге-Іфтах-Елі. **15** I Каттат, і Нагалал, і Шімрон, і Ід'ала, і Віфлеем, дванадцять міст та їхні оселі. **16** Ce спáдок Завулóнових синів за їхніми рôдами, оці містá та їхні оселі. **17** Четвертий жеребóк вийшов Іссахáрові, — Іссахáровим синам за їхніми рôдами. **18** I була їхня границя: єзреел, і Кесуллот, і Шунем, **19** i Хафараїм, і Шіон, і Анахарат, **20** i Раббіт, і Кішйон, і Евес, **21** i Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Пацец. **22** I дотикається та границя до Фавору, і Шахацім, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йордані, — шістнадцять міст та їхні оселі. **23** Оце спáдок плéмени Іссахáрових синів за їхніми рôдами, — містá та їхні оселі. **24** A p'ятий жеребóк вийшов плéмени Асирових синів за їхніми рôдами. **25** I була їхня границя: Хелкат, і Халі, і Бетен, і Ахшат, **26** i Алламмелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармéлю на захід та Шіхор-Лівнату, (*questioned*). **27** i вертается на схід сонця до Бет-Дагону, і дотикається Завулóна та Ге-Іфтах-Елу, на північ Бет-Гаемеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва. **28** I Ерон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого. **29** I вертается та границя до Рамі та аж до міста Мівцар-Цору, і вертается границя до Хоси, і закінчується при заході від околиці Ахзіву, **30** i Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі. **31** Оце сáддок плéмени Асирових синів за їхніми рôдами, ті міста та їхні оселі. **32** Синам Неftалимовим вийшов шостий жеребóк, — для синів Неftалимових за їхніми рôдами. **33** I була їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цаананнімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнєїл аж до Лаккуму, і кінчáлася вона при Йордані. **34** I повертається та границя на захід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккоку та дотикається Завулóна з полúдня, а Асира дотикається з заходу, а Юди при Йордані на схід сонця. **35** A міста тверdіnní: Ціddіm, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет, **36** i

Адама, і Рама, і Хацор, **37** і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор, **38** і Ір'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі. **39** Оце спáдок племени синів Нефталімових за їхніми рóдами, містá та їхні оселі. **40** А племені Дáнових синів за їхніми рóдами вийшов сьомий жеребок. **41** І була границя їхнього наслíдка: Цор'а, і Ештаол, і Ір-Шемеш, **42** і Шаалаббін, і Айялон, і Ітла, **43** і Елон, і Тімната, і Екрон, **44** і Елтеке, і Гіббетон, і Баалат, **45** і Егуд, і Бене-Берак, і Гат-Ріммон, **46** і Ме-Яркон, і Раккон із границею навпроти Яфи. **47** І вийшла границя Данових синів від них. А Дáнові сини пішли її воювали з Лешемом, і здобули його, і побили вістрям меча, і посіли його, та й осілися в ньому. І вони назвали Лешему ім'я: Дан, як ім'я їхнього батька Дана. **48** Оце спáдок племени Дáнових синів за їхніми рóдами, ті містá та їхні оселі. **49** І скінчili вони посідати край згідно з його границями. І дали Ізраїлеві сини спáдок Ісусові, синові Навиновому, посеред себе. **50** На Господній накáс дали йому те місто, яке він жадав: Тімнат-Серах на Єфремовій горі. І збудував він місто, та й осівся в ньому. **51** Оце той спáдок, що священик Елеазар і Ісус, син Навинів, та голови домів батьків давали племéнам Ізраїлевих синів жеребком у Шілó перед Господнім лицем при вході до скинії заповіту. І покінчili вони дíлити край.

20 І Госпóдъ промовляв до Ісуа, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Дайте собі міста на схóвища, про які Я говорив вам через Мойсея, **3** щоб утікав туди убійник, що заб'є кого ненарóком невмисне, і вони будуть для вас на місці схóвища від мéсника за кров. **4** І втече він до однóго з тих міст, і стане при вході міської брами, та й буде голосно говорити старшім того міста про свою справу. І вони візьмуть його до міста до сéбе, і дадуть йому місце, і він осяде з ними. **5** А коли буде гнатися за ним мéсник, то не видадуть убійника в руку його, бо він невмисне забив свого близкого, і не був йому ворогом ані вчора, ані позавчора. **6** І буде він сидіти в тому місті, аж поки не стане перед громадою на суд, аж до смерті найвищого священика, що буде в тих днях. Тоді повéрнеться убійник, та й увíде до свого міста та до свого дому, до того міста, звідки він утік“. **7** І посвятили вони Кедеш в Галілі на Нефталімовій горі, і Сихем на Єфремовій горі та Кір'ят-Арбу, воно Ефон, на горі Юдиній. **8** А по той бік ерихонського Йордáну на схід вони дали: Бецер на пустині, на рівнині, із Рувимового племени, і Рамот у Гілеаді з Гадового племени, і Галан у Башані з Манасíїного племени. **9** Оце були міста призначення для всіх Ізраїлевих синів та для приходька, що мешкає чужинцем серед них, на схóвище туди кожному, хто вб'є кого ненарóком. І не помре він від руки мéсника за кров, аж поки не стане перед громадою.

21 І підійшли голови домів батьків Левієвих до священика Елеазара й до Ісуа, сина Навинового,

та до голів домів батьків племен Ізраїлевих синів, **2** та й говорили до них у Шілó в ханаанському краї, кажучи: „Госпóдъ наказав був через Мойсея дати нам міста на сидіння, а їхні пасовицька для нашої худоби“. **3** І дали Ізраїлеві сини Левитам зо свого надíлу на накáс Господній ті міста та їхні пасовицька. **4** І вийшов жеребок для родів кегатеянина. І були синам священика Аарона з Левитів від племени Юдиного, і від племени Симеонового, і від племени Веніаминового тринадцять міст. **5** А Кегатовим синам, що позосталися з рóдів племени Єфремового з племени Данового та з половини племени Манасíїного жеребком дісталося десять міст. **6** А для Гершонових синів від родів Іссахáрового племени, і від Асýрового племени, і від Нефталімового племени, і від половини Манасíїного племени в Башані жеребком дісталося тринадцять міст. **7** Мерарéвим синам за їхніми рóдами дісталося від племени Рувимового, і від племени Гáдового, і від племени Завулóнового — дванадцять міст. **8** І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовицька, як наказав був Госпóдъ через Мойсея, жеребком. **9** І дали вони з племени синів Юдиних та з племени синів Симеонових ті міста, що будуть нижче нáзвані ймénням своїм. **10** І було для Ааронових синів із родів кегатеянина, з Левієвих синів, бо їм був жеребок найперше. **11** І дали їм місто Кір'ят, батька вéлетнів Арби, воно Хеврón, на Юдиних горах, та його пасовицька навколо нього. **12** А мíйське поле та оселі його дали Калеву, синові Єфуннеевому, на власність його. **13** А синам священика Аарона дали місто схóвища вбíйника: Хеврón та його пасовицька, і Лíвну та її пасовицька, **14** і Яттір та його пасовицька, і Ештемоа та її пасовицька, **15** і Холон та його пасовицька, і Девíр та його пасовицька, **16** і Аїн та його пасовицька, і Ютту та її пасовицька, Бет-Шемеш та його пасовицька, — дев'ять міст від двох тих племéн. **17** А від Веніамінового племени: Гів'он та його пасовицька, Геву та її пасовицька, **18** Анатоль та його пасовицька, і Алмон та його пасовицька, — міст четверо. **19** Усіх міст Ааронових синів, священиків, — тринадцять міст та їхні пасовицька. **20** А рóдам Кегатових синів, Левитам, що позостали від Кегатових синів, містá їхнього жеребка були від Єфремового племени. **21** І дали їм місто схóвища вбíйника: Сихем та його пасовицька, на Єфремовій горі, і Гезер та його пасовицька. **22** І Ківцáїм та його пасовицька, і Бет-Хорон та його пасовицька, міст четверо. **23** А від Данового племени: Елтеке та його пасовицька, Гіббетон та його пасовицька, **24** Айялон та його пасовицька, Гат-Ріммон та його пасовицька, — міст четверо. **25** А від половини Манасíїного племени: Таанах та його пасовицька, і Гат-Ріммон та його пасовицька, — міст двое. **26** Усіх міст — десять та їхні пасовицька для родів позосталих Кегатових синів. **27** А для Гершонових синів з Левієвих рóдів від половини Манасíїного племени місто схóвища вбíйника: Голан у Башані

та його пасовиська, і Беештера та її пасовиська, — міст двоє. 28 А від Іссахáрового племені: Кіш'йон та його пасовиська, Доврат та його пасовиська, 29 Ярмут та його пасовиська, Ен-Ганнім та його пасовиська, міст четверо. 30 А від Асирового племені: Міш'ал та його пасовиська, Ардон та його пасовиська, 31 Хелкат та його пасовиська, Рехов та його пасовиська, — міст четверо. 32 А від Нефталíмового племені місто схóвища вбíйника: Кедеш у Галіл та його пасовиська, і Хаммот-Дор та його пасовиська, і Картан та його пасовиська, — міст троє. 33 Усіх міст Гéршóнових за їхніми родами — тринацять міст та їхні пасовиська. 34 А для родів Мерарíєвих синів, Левітів, позосталих від племени Завулóнового: Йокнеам та його пасовиська, Карта та її пасовиська. 35 Дімна та її пасовиська, Нагалат та його пасовиська, — міст четверо. 36 А від Рувимового племені: Бецар та його пасовиська, і Ягца та її пасовиська, 37 Кедемот та його пасовиська, і Мефаат та його пасовиська, — міст четверо. 38 А від Гадового племені місто схóвища вбíйника: Рамот у Гíлеаді та його пасовиська, і Маханаїм та його пасовиська, 39 Хешбон та його пасовиська, Язер та його пасовиська, — усіх міст четверо. 40 Усіх міст для Мерарíєвих синів за їхніми рóдами, що позосталих з Левієвих рóдів, було за їхнім жеребкóм дванадцять міст. 41 Усіх Левієвих міст серед власності Ізраїлевих синів — сорок і вісім міст та їхні пасовиська. 42 Будуть ті міста такі: кожне місто з пасовиськом його навколо нього, — так для всіх тих міст. 43 І дав Господь Ізраїлеві ввесь той край, що присягнув був дати його їхнім батькам, і вони посли його та й осілися в ньому. 44 І Господь дав їм мир навколо, усе так, як присягнув був їхнім батькам. І ніхто зо всіх їхніх ворогів не встояв перед ними, — усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку. 45 Нічого не було невíконаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Ізраїлевого дому, — усе збулося.

22 Тоді покликав Ісус племéно Рувимове та Гадове, та половину Манасíїного племені, 2 та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсей, і ви слухалися голосу моого про все, що я вам наказував. 3 Ви оце не лишили братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували вýконання заповідей Господа, Бога вашого. 4 А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер повернítесь, та й ідіть собі до наметів своїх, до краю вашої власності, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йордáну. 5 Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Закóна, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всімá Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Ньюго, і служити Йому всім вашим серцем та всію вашою душою“. 6 І поблагословив їх Ісус, та й послав їх, а вони пішли до наметів своїх. 7 А половину Манасíїного племені

Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йордáну на зáхід. І також, коли Ісус відпускав їх до їхніх наметів, то поблагословив їх, 8 та й сказав до них, говорячи: „Верніться до своїх наметів із великими маєтками та з дуже численною худобою, зо сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатьомá одяжами. Поділіть здобич від ваших ворогів із вашими братами“. 9 І вернулися, і пішли сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасíїного племені від Ізраїлевих синів, із Шілбó, що в ханаанському краї, щоб піти до краю Гíлеад, до краю своєї власності, що посли його на наказ Господній через Мойсeя. 10 І прийшли до йордáнських могил, що в ханаанському краї, і збудували там сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасíїного племені жéртвника над Йордáном, жертвника великого на вид. 11 І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасíїного племені жéртвника навпроти ханаанського краю, при йордáнських могилах, на боці Ізраїлевих синів. 12 І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шілбó, щоб піти на них вýною. 13 І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Гадових та до половини Манасíїного племені гíлеадського краю Пінхаса, сина священика Елеазара, 14 та з ним десять начальників, по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих. 15 І прийшли вони до синів Рувимових й до синів Гадових та до половини Манасíїного племені до гíлеадського краю, та й говорили з ними, кажучи: 16 „Так сказала вся Господня громада: щó це за перéступ, що ви спроневíрилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бo ви збудували собі жéртвника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа. 17 Чи нам мало Пеорового грíхá, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була порáза в Господній громаді? 18 А ви відвертáетесь сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунтууетесь сьогодні проти Господа, а Він узавтра розгніваетесь на всю Ізраїлеву громаду. 19 І справді, — якщо край вашої посіlosti нечистий, перейдіть собі до краю Господньої посіlosti, що там пробу вae Господня скинія, і візьміть посілість серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жéртвника, окрім жертвника Господа, Бога нашого. 20 Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневíрився був перéступом у заклятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свíй грíх“. 21 І відповіли сини Рувимові, сини Гадові та половина Манасíїного племені, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих: 22 „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пощадí нас цього дня, якщо бунтом і якщо перéступом проти Господа ми це зробили, 23 якщо ми збудували собі жéртвника на відвérнення від Господа; а якщо ми будували на

принесення цілопалення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, то Господь — Він відплатить, 24 і якщо ми не зробили цього з обáвою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого? 25 Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Гадові, Йордан, — нема вам наділу в Господі! 1 ваші сини відірвуть наших синів від бляжні Господа. 26 Тож сказали ми: Зробім собі, збудуємо жертівника не на цілопалення й не на жертву, 27 але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими цілопаленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини завтра до наших синів: нема вам наділу в Господі! 28 I сказали ми: I станеться, коли так скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертівника, що зробили були наши батьки не на цілопалення й не на жертву, але щоб був він свідком між нами та між вами. 29 Борони нас, Боже, бунтуватися нам проти Господа, і відвертатися сьогодні від Господа, щоб будувати жертівника на цілопалення, і на жертву хлібну, і на жертву, окрім жертівника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його“. 30 I почув священик Пінхас та начальники громади й голови тисяч Ізраїлевих, що були з ним, ті словá, що казали сини Рувимові й сини Гадові та сини Манасіїні, і було це добре в їхніх очах. 31 I сказав Пінхас, син священика Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Гадових та до синів Манасіїніх: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спроневірилися Господéві тим переступом, — тепér ви візволили Ізраїлевих синів від Господньої руки“. 32 I вернувся Пінхас, син священика Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Гадових з гілеадського краю до Краю ханаанського до Ізраїлевих синів, і здали їм звіт. 33 I була добра та річ в очах синів Ізраїлевих. І поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них війною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Гадові сидять у ньому. 34 I назвали сини Рувимові та сини Гадові ім'я жертівників: Ед, бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

23 I сталося по багатьох днях по тому, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постáрів, увійшов у літá, 2 то покликав Ісус усього Ізраїля, його старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постáрів, увійшов у літá. 3 А ви бачили все, щó зробив був Господь, Бог ваш, усім цим лóдям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас! 4 Дивіться, — ось я поділів вам жеребком цих позосталих людей на спáдок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце заходу сонця. 5 А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і

віжене їх перед вами, і ви посядете їхній край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас. 6 I ви будете дуже сильні, щоб викóнувати й чинити все, написане в книзі Закóну Мойсеєвого, щоб не відхилятися від нього ані правóруч, ані лівóруч, 7 щоб ви не змішувалися з цими людьмí, цими позосталими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете заприсягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм, 8 бо ви бúдете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня. 9 I вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня. 10 Один чоловік із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Вояк для вас, як говорив був Він вам. 11 I бúдете ви дуже пильнувати про свої дýші, щоб любити Господа, Бога вашого. 12 Bo якщо справді будете ви відвертатися й приліпітесь до решти цих народів, цих позосталих із вами, і будете свáтатися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами, 13 то дíйсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнатиме ці народи перед вами, і вони стануть для вас сítкою й пáсткою, та баготом на ваші бóкі, та тéрням на ваші очі, аж поки ви не вýгинете з-над цієї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш. 14 A я оце сьогодні відхóдju дорóгою всієї землі. A ви будете знати всім своїм серцем та всією своєю душою, що не відпalo ані одне слово зо всіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збулося вам, не відпalo з нього ані одне слово. 15 I станеться, отáк, як збулося вам усе те добре слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведé Господь на вас усе те слово зло, аж поки Він вигубить вас з-над цієї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш. 16 Коли ви перестúпите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і пíдете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запáлиться гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого краю, що його Він вам дав“.

24 I зібрав Ісус усі Ізраїлеві племéна до Сіхéму, і покликав Ізраїлевих старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, і поставали вони перед Божим лицем. 2 I сказав Ісус до всього народу: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Річки сіdли були ваші батьки від віkів: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим богам. 3 I взяв Я вашого батька Авраама з того бóку Річки, і водив його по всьому ханаанському краї, і розмножив насіння його, і дав йому Ісака. 4 I дав Я Ісáкові Якова та Ісáва, і дав Ісавові гору Сейр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту. 5 I послав Я Мойсея та Аарона, та й удáрив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас. 6 I вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за вашими батькáми колеснýцями та верхівцями до Червоного моря. 7 I кликали вони до Господа, і Він поклав тéмряву між вами та між Єгíптянином, і навів на нього море, і

воно покрило його, — і ваші очі бачили те, що зробив Я в Єгипті. І сиділи ви в пустині багато днів. **8** І ввів я вас до краю амореян, що сидять по тім боці Йордáну, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. І ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами. **9** І встав був Балáк, син Ціппóрів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. І він послав і покликав Валаама, Бебрового сина, щоб проклясти вас. **10** Та не хотів Я слухати Валаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки. **11** І перейшли ви Йордáн, і прийшли до Єрихóну. І воювали з вами господарі Єрихону: періззейнин, і ханаанеянин, і хіттеянин, і гіргашеянин, і хіввеянин, і евусеянин, а Я дав їх у вашу руку. **12** І послав Я перед вами шéршня, і він вигнав їх перед вами, двох царів аморейських, — не мечém твоїм і не лúком твоїм. **13** І дав Я вам край, що над ним ти не трудився, і містá, що їх ви не будували, і ви осілися в них; , виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли. **14** А тепер бійтесь Господа й служіть Йому в невíнності та в правді, і повідкідайте богів, яким служили ваші батькі на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господéві. **15** А якщо зло в очах ваших служити Господéві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваши батькі, що по тóму боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидите в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господéві“. **16** І відповів народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам! **17** Бо Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рáбства, і що зробив на наших очах ті великі знамéна, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по всіх народах, що ми перейшли серед них. **18** І повиганяв Господь усі народи та амореянин, мéшканця цього краю, перед нами. І ми бúдемо служити Господéві, бо Він — Бог наш“. **19** І сказав Ісус до народу: „Ви не здоллєте служити Господéві, бо Він — Бог святий, Бог ревнивий Він. Не прóстить Він вашу провину та ваших грíхів. **20** Коли ви покинете Господа, і бýдете служити чужим богам, то Він вéрнеться, і зробить вам зло, і вýгубить вас по тóму, як робив був добро вам“. **21** І сказав нарóд до Ісуа: „Ні, таки Господéві бýдемо служити!“ **22** І сказав Ісус до нарóду: „Ви свíдки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. І сказали вони: „Свíдки!“ **23** „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихиліть своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“. **24** І сказав нарóд до Ісуа: „Господéві, Богові нашему, ми бýдемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“ **25** І склав Ісус заповіта з нарóдом того дня, і дав йому постанови та закóни в Сихéмі. **26** І написав Ісус ті слова в книзі Божого Закóну, і взяв великого камéння, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині. **27** І сказав Ісус до всього нарóду: „Ось оцей камінь буде на нас на свідчення, бо він чув усі Господні словá, що Він говорив з нами. І він буде на вас за свíдка, щоб ви не вýреклися

вашого Бога“. **28** І відпустив Ісус народ, кожного до спáдку його. **29** І сталося по тих випáдках, і вмер Ісус, син Навінів, раб Господній, віку ста й десяти літ. **30** І поховáли його в границі спáдку його, у Тімнат-Серахові, що в Єфремових горáх, на північ від гори Гааш. **31** І служив Ізраїль Господéві по всі дні Ісуа та по всі дні старших, що продóжили дні свої по Ісусi, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві. **32** А Йóсипові кості, які Ізраїлеві сини вýнесли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на ділýнці поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихемового батька, за сто кеситів. **33** І Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхів'ї Пінхаса, його сина, яке булó йому дáне на Єфремовій горі.

Книга Суддів

1 І сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеві сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханаанеянина, щоб воювати з ним?“ **2** І сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“. **3** І сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди зо мною на мій жеребок, і будемо воювати з ханаанеянином, то піду я з тобою на твій жеребок“. І пішов із ним Симебн. **4** І піднявся Юда, а Господь дав ханаанеянина та періззейнина в їхню руку. І вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка. **5** І знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і побили ханаанеянина та періззейнина. **6** І втікав Адоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловили його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг. **7** І сказав Адоні-Безек: „Сімдесят царів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збиралі поживу під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“ **8** І воювали Юдині сини з Ерусалимом, і здобули його, і побили його вістрям мечів, а місто пустили з огнем. **9** А потому Юдині сини зійшли воювати з ханаанеянином, мешканцем гори, і Негеву, і Шефелі. **10** І пішов Юда до ханаанеянина, що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону було колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, й Ахімана та Талмая. **11** А звідти пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер. **12** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“. **13** І здобув його Отніл, син Кенезів, брат Калевів, молодший від нього. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. **14** І сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ **15** І вона сказала йому: „Дай мені дара благословення!“ Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела“. І Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-долішній. **16** А сини Кенея, Мойсеєвого тестя, пішли з міста Пальм з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. І пішов він, і осівся з народом. **17** І пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханаанеянина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. І назвав ім'я того міста: Хорма. **18** І здобув Юда Аззу та границю її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його. **19** І був Господь з Юдою, і він повиганяв мешканців гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесниці. **20** І дали Калевові Хеврон, як говорив був Мойсей, і він вигнав звідти трьох в'елетнів. **21** А евусейнина, мешканця Ерусалиму, не вигнали Веніаминові сини, — і осів евусейнин із Веніаминовими синами в Ерусалимі, і сидіть тут аж до цього дня. **22** І пішов також дім Йосипів до Бет-Елу, а Господь був з ними. **23** І війвідав Йосипів дім у Бет-Елі, а ім'я того міста колись було Луз. **24** І побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а

ми вчинимо тобі мілість!“ **25** І він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістрям меча, а того чоловіка та ввесь його рід відпустили. **26** І пішов той чоловік до краю хіттейан, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня. **27** А Манасія не повиганяв мешканців Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Івлеаму та його залежних міст, і мешканців Міріддо та його залежних міст, — і ханаанеяни волів сидіти в тому краї. **28** І сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханаанеянина даніну, але вигнати — не вигнав його. **29** І Єфрем не вигнав ханаанеянина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханаанеяни серед нього в Гезері. **30** Завулон не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханаанеянина серед нього, і став за даніну. **31** Асир не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелбі, і Афіку, і Рехову. **32** І осівся асирець серед ханаанеянина, мешканця того краю, бо він не вигнав його. **33** Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся серед ханаанеянина, мешканця того краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали ім за даніну. **34** І тиснув амореянин Данових синів на гору, бо не давав йому сходити на долину. **35** І волів амореянин сидіти на горі Херес в Айялоні та в Шаалевім, та стала сильною рука Йосипового дому, — він став за даніну. **36** А границя амореїська — від Маале-Акраббім, і від Сели та вище.

2 І прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того краю, що присягнув був вашим батькам. І сказав Я: не зламаю Свого заповіту з вами повіки! **2** А ви не складете заповіту з мешканцями цього краю, їхні жертвиники порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Що це ви зробили? **3** І теж сказав: Не прожену їх від вас, і вони стануть вам тéрням у боки, а їхні боги стануть вам пáсткою“. **4** І сталося, як Ангол Господній говорив ці слова до всіх Ізраїлевих синів, то народ підніс свій голос, та й заплакав. **5** І назвали ім'я того місця: Бохім, і приносили там жертви Господеві. **6** А Ісус відпустив народ, і Ізраїлеві сини розійшлися кожен до свого спáдку, щоб посісти той край. **7** І служив народ Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, які продовжили дні свої по Ісусі, що бачили всякий великий чин Господа, якого зробив Він Ізраїлеві. **8** І вмер Ісус, син Навінів, раб Господній, віку ста й десяти літ. **9** І поховали його в мéжах спáдщини його, у Тімнат-Хересі, в Єфремових горах, на північ від гори Гааш. **10** І також усе це покоління було прилучене до батьків своїх, а по них настало інше покоління, що не знало Господа, а також тих діл, які чинив Він Ізраїлеві. **11** І Ізраїлеві сини чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам. **12** І вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із єгипетського краю, та

й пішли за іншими богами, за богами тих народів, що були в їхніх окілицях, і вклонялися їм, і гнівіли Господа. 13 І покинули вони Господа, та й служили Ваалові та Астартам. 14 І запалав Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку грабіжників, — і вони їх грабували. І Він передав їх у руку навкіlishnіх їхніх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами. 15 У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як заприєгнув їм Господь. І Він дуже їх тиснув. 16 І поставив Господь суддів, і вони рятували їх від руки їхніх грабіжників. 17 Та вони не слухалися також своїх суддів, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхиліся з тієї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб слухатися Господніх наказів. Вони так не робили! 18 А коли Господь ставив їм суддів, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхніх ворогів по всі дні того судді, бо Господь жалував їх через їхній стогін через тих, що їх переслідували та гноїли їх. 19 І бувало, як умیرав той суддя, вони знову псувалися більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонятися, і вони не кидали чинів своїх та своєї неслухняної дороги. 20 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люд цей переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу, 21 тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, умираючи, 22 щоб вій пробувати ними Ізраїля, — чи держатимуться вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні. 23 І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на вій пробування ними Ізраїля, — усі ті, що не знали всіх війн ханаанських, 2 тільки щоб пізнали покоління Ізраїлевих синів, щоб навчити їх війній, тільки таких, що перед тим не знали їх: 3 п'ять воло́дарів філістимських, і всі ханаанеяни, і сидоняни, і хіввеяни, мешканці гори Ливану, від гори Баал-Гермон аж до війходу до Гамату. 4 І були вони залишені на вій пробування ними Ізраїля, щоб пізнати, чи будуть вони слухатися заповідей Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея. 5 А Ізраїлеві сини сиділи серед ханаанеянин, хіттеянин, і амореянин, і періззеянин, і хіввеянин, і евусеянин. 6 І вони брали їхніх дочок собі за жінок, а своїх дочок давали їхнім синам, та служили їхнім богам. 7 І Ізраїлеві сини робили зло в Господніх очах, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваалам та Астартам. 8 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Ріш'атайма, царя Араму двох річок. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Ріш'атаймові вісім літ. 9 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятівникá, і він врятував їх, — Отніїла, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього. 10 І був на

ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на війнý, і Господь дав у його руку Кушан-Ріш'атайма, царя арамського. І була сильна рука його над Кушан-Ріш'атаймом. 11 І мав край мир сорок літ, і помер Отніїл, син Кеназа. 12 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і Господь зміцнив Еглона, царя моавського, над Ізраїлем через те, що вони робили зло в Господніх очах. 13 І зібрав він до себе синів Аммонових та Амалікових, та й пішов і підбив Ізраїля. І вони посли Місто Пальм. 14 І служили Ізраїлеві сини Еглонові, цареві моавському, вісімнадцять літ. 15 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив їм рятівникá, — Егуда, сина Герового, сина ємінеянини, чоловіка лівшу, з безвладною правою рукою. І послали Ізраїлеві сини через нього дарунка Еглонові, цареві моавському. 16 І зробив собі Егуд меч, а в нього два вістря, гошед довжина його, — він прип'яв його під своїм убраним на стегні своєї правиці. 17 І приніс він того дарунка Еглонові, цареві моавському. А Еглон — чоловік дуже товстий. 18 І сталося, коли він скінчів підносити того дарунка, то відпустив тих, що несли того дарунка. 19 А він вернувся від бовванів, що при Гілгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о царю!“ А той сказав: „Тихо!“ І вийшли від нього всі, хто стояв при ньому. 20 І Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохолодній горниці, що була для нього самого. І сказав Егуд: „Я маю Боже слово для тебе“. І той устав із стільця. 21 І простяг Егуд свою лівицю, і витяг меча з-над стегні своєї правиці, — та й загнав його йому в живіт. 22 І ввійшла також ручка за вістрям, а сало закрило за вістрям, бо він не витягнув меча з його живота. І ввійшло вістря до міжкріччя. 23 І вийшов Егуд до сіній, і зачинив за собою двері тієї горниці, та й замкнув. 24 І він вийшов. А царські раби ввійшли та й побачили, аж ось двері горниці замкнені. І вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолодному покої“. 25 І чекали вони аж допізна, а ото він не відчиняє дверей горниці. І взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі! 26 А Егуд утік, поки вони зволікались. І він перейшов ті боввани, і склався втечею до Сеїру. 27 І сталося, коли він прийшов, то засурмів у сурмú на єфремових горах. І Ізраїлеві сини зійшли з ним з гори, а він перед ними. 28 І сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ І зійшли вони за ним, і захопіли йорданські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти. 29 І побили вони Моава того часу, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремезного й кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік. 30 І був того дня приборканій Моав під Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесят літ. 31 А по ньому був Шамгáр, син Аната. І побив він філістимлян шістсот чоловіка кием на худобу. І він теж урятував Ізраїля.

4 А Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх очах, а Егуд умер. 2 І передав їх Господь у руку Явіна,

царя ханаанського, що царював у Гацорі. А зверхником його війська був Сіце́ра, і він сидів у Харошет-Гагго́їмі. **3** І клікали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ятсот залізних колесніць, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ. **4** А Девóра пророчиця, жінка Лаппідота, — вона судила Ізраїля того ча́су. **5** І сиділа вона під Девóриною Пáльмою, між Рамою та між Бет-Елом в Єфрémових горах, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд. **6** І вона послала й покликала Барáка, Авіноамового сина, з Кедешу Нефталі́мового. І сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Іди, зíйдеш на гору Фавбр, і візмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефталі́мових та з синів Завулóнових. **7** А я приведу до тебе, до Кішонської долини, Сіце́ру, начальника Явінового війська, і колесніці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“. **8** І сказав до неї Барáк: „Якщо ти підеш зо мною, то підú, а якщо не підеш зо мною, — не підú“ **9** А вона відказала: „Піти — підú з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти підеш, бо в руку жінки Господь передасть Сіце́ру!“ І встала Девóра, і пішла з Барáком до Кедешу. **10** І скликав Барáк Завулбна та Нефталіма до Кедешу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. І пішла з ним Девóра. **11** А кенеянин Хевер відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеєвого тéства, і розклав намета свого аж до Елону в Цaanанімі, що при Кедеші. **12** І доне́сли Сіце́ри, що Барáк, син Авіноамів, зішов на гору Фавбр. **13** І скликав Сіце́ра всі свої колесніці, дев'ятсот залізних колесніць, та ввесь народ, що з ним, з Харошет-Гагго́їм до кішонської долини. **14** І сказала Девóра до Барака: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сіце́ру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою!“ І зішов Барак з гори Фавбр, а за ним десять тисяч чоловіка. **15** І Господь привів у замішання Сіце́ру, і всі колесніці та ввесь той тáбір вістрям меча перед Бараком. І зішов Сіце́ра з колесніці, і побіг пíшки. **16** А Барак гнався за колесніцями та за табором аж до Харошет-Гагго́їму. І впав увесь тáбір Сісерин від вістря меча, — не позосталось ані одного. **17** А Сіце́ра втік пíшки до намету Яїли, жінки кенеяніна Хевера, бо був мир між Явіном, царем Гацору, та між домом кенеяніна Хевера. **18** І вийшла Яїл навпроти Сіце́ри, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до менé, — не бійся!“ І він зішов до неї до намéту, і вона накрила його кíлимом. **19** І сказав він до неї: „Напíй мене трохи водою, бо я спáргнений!“ І відкрила вона молочного бурдюкá, і напоїла його, та й накрила його. **20** І сказав він до неї: „Стань при вході намéту. І якщо хто ввійде й запитає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповіси: Нема“ **21** І взяла Яїл, жінка Хеверова, намéтового кілкá, і взяла в свою руку молоткá, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кілкá в його скрóнью, аж у землю. А він спав, змúченій, — і він помер. **22** А ось Барак женеться за Сісерою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Іди, і я покажу тобі того чоловіка, що ти шукаєш“ І ввійшов він до неї,

а ось Сіце́ра лежить мертвий, а кілкá у скрóні його! **23** Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами. **24** А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

5 І співала Девóра й Барáк, син Авіноамів, того дня, говорячи: **2** „Що в Ізраїлі закñязувáли князí, що нарóд себе жéртвувати став, — поблагословíте ви Господа! **3** Почуйте, царі, уші наставте, князí: я — Господéві я буду спíвати, виспíвати буду Господа, Бога Ізраїля! **4** Господи, — як Ти йшов із Сейру, як виходив із поля едомського, то тремтіла земля, також капало небо, і хмари дощіли водою. **5** Перед Господнім лицем розгливалися гори, — цей Сінáй перед Господом, Богом Ізраїля. **6** За днів Шамгара, сина Анатового, спорожніли дорóги, подорожні ж ходили крутими дорóгами. **7** Нестало селýнства в Ізраїлі, не стало, аж поки я не повстала, Девóра, аж поки я не повстала, мати в Ізраїлі. **8** Коли вибрали новіх він богів, тоді в брамах війна зачалася. Поправді кажу вам, — небачений щит був і спис в сорок тисяч Ізраїля! **9** Серце мое до Ізраїлевих тих начальників, що жертвується для нарóду, — поблагословіте ви Господа! **10** Ті, хто їздить на білих ослíцях, хто сидить на килимáх та дорогою ходить, — оповідайте! **11** Через крик при дíлнні здобíчі між місцíми, де воду беруть, — там виспíвують правди Господні, правди селýнства Його у Ізраїлі. Тоді то зішов був до брам Господній нарóд. **12** Збудися, збудися, Девóро! Збудися, збудися, — і пíсню спíрай! Устань, Барáку, і візьми до неволі своїх полонéніх, сину Авіноámів! **13** Тоді позосталий зішов до потужних нарóду, проти хоробрих Господь був до мене зішов. **14** Від Єфрема прийшли були ті, що в Амаліку їх корень; Веніамін за тобою, серед нарóдів твоїх; від Махíра зійшли були провідникій; а від Завулóна оті, хто веде первом пíсаря. **15** І князí Іссахарові рázом з Девóрою, і Іссахáр, як Барáк, був відпúщений пíшки в долину. Великі вивíдування у Рувимових віddілах! **16** Чого ти усівсь між кошáрами, щоб слухати мéкання стад? Великі вивíдування у Рувимових віddілах! **17** Пробуває Гíлеад на тім боці Йордáну, а Дан — чому на кораблях буде мéшкати він? На березі моря осівся Асíр, і при потоках своїх пробуває. **18** Завулóн — це нарóд, що прирік свою душу на смерть, а Нефталíм — на польових висотáх. **19** Царі прибули, воювали, тоді воювали царі ханаанські в Таанах при воді Мегídda, та здобíчі срібла не взяли. **20** Із неба бойовано, — збрí з доріг своїх битих воювали з Сісерою. **21** Кішонський потíк позмігав їх, потíк стародавній, Кішонський потíк. З силою будеш ступати, о душé моя! **22** Тоді стукотіли копíта коня від бігу швидкóго, від бігу його скакунíв! **23** „Прокляніте Мероза“, каже Ангол Господній, „проклясти — прокляніть його мéшканців, бо вони не прийшли Господéві на поміч, Господéві на

поміч з хоробрими!“ 24 Нехай буде благословенна між жінками Яїл, жінка кенаїєнна Хевера, — нехай буде благословенна вона між жінками в наметі. 25 Водій він просив — подалá молока, у царській чаші принесла п'янкé молоко. 26 Ліву руку свою до кілкá простягає, а правицю свою — до молоткá робітничого. І вгатила Сісеру, і розбила вона йому голову, і скрінню розбила й пробила йому. 27 Між ногами її він схилився, упав і лежав, між ногами її він схилився, упав, — де схилився, там забитий упав. 28 Через вікно виглядала та голосила Сісерина мати крізь гратеги: „Чому колесниця його припізнилась вернутись? Чому припізнились колеса запряжок його?“ 29 Мудрі княгині її дають відповідь їй, та її вона сама відповідає собі: 30 „Ось здобич знаходить та ділить вони, — бранка, дві бранці на кожного мýжа! А здобич із шат кольорових — Сісері, здобич із шат кольорових, різноманітна тканина, на два боки гаптovaná, — жінці на шию“. 31 Нехай отак згинуть усі вороги Твої, Господи! А хто любить Його, той як сонце, що сходить у силі своїй!“ 32 Край мав мир сорок літ.

6 А ізраїлеві сини чинили зло в очах Господніх, і Господь дав їх у руку мідяніттян на сім літ. 2 І зміцніла мідянівська рука над ізраїлем. ізраїлеві сини поробили собі зо страху перед мідяніттянами проходи, що в горах, і печери, і твердині. 3 І бувало, якщо посіяv ізраїль, то підіймався мідянін Амалік та сини Кедему, і йшли на нього. 4 І вони таборували в них, і нищили врожай землі аж до підходу до Гázи. І не лишали вони в ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібної худоби, ані вола, ані осла, 5 бо вони й іхня худоба та іхні намети ходили, і приходили в такій кількості, як саранá, а їм та іхнім верблідам не було числа. І вони приходили до краю, щоб пустошити його. 6 І через мідяніна ізраїль дуже зубожів, і ізраїлеві сини кликали до Господа. 7 І сталося, коли ізраїлеві сини кликали до Господа через мідяніна, 8 то Господь послав до ізраїлевих синів мýжу пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому рабства. 9 І Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тýснув. І Я повігняв їх перед вами, а іхній край віддав вам. 10 І сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в іхньому краї сидітے ви. Та ви не послухалися Мого голосу!“ 11 І прийшов Ангол Господній, і всівся під дубом, що в Офрі, який належить аві-еузріянину Йоашеві. А син його Гедеон молотив пшеницю в виноградному чавілі, щоб заховатися перед мідяніттянами. 12 І явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хоробрий мýку!“ 13 А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нáшо прийшло на нас усе це? І де всі Його чуда, про які оповідали нам наші батьки, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і віддав нас у руку мідяніна!“ 14 І обернувшись до нього Господь і сказав: „Іди з цією своєю силою, і ти спасеш

ізраїля з мідянінської руки. Оце Я послав тебе!“ 15 І відказав йому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу ізраїля? Ось моя тисяча найнуженніша в Манасії, а я наймолодший у домі батька свого!“ 16 І сказав йому Господь: „Але Я бýду з тобою, і ти поб'еш мідяніттян, як однóго чоловіка!“ 17 А той до Нього сказав: „Якщо знайшов я милість в очах Твоїх, то зроби мені ознáку, що Ти говориш зо мною. 18 Не відходь же звідси, аж поки я не прийду до Тебе, і не принесу дарунка мого, і не покладу перед лицем Твоїм!“ 19 А той відказав: „Я буду сидіти аж до твого повéрення!“ 20 І Гедеон увійшов до хати, і спорядив козенá, і опрісноків з ефíмуки, м'ясо поклав до кошá, а юшку влив до горщиця. І приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним. 21 І сказав до нього Ангол Божий: „Вíзьми це м'ясо і ці опрісноки, та й поклади на оцю скéлю, а юшку вилий!“ І той так зробив. 22 І витягнув Ангол Господній кінець пáлиці, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся зо скелі огонь, та й поїв те м'ясо та опрісноки, а Ангол Господній зник з його очей. 23 І побачив Гедеон, що це Ангол Господній. І сказав Гедеон: „Ах, Владико, Господи, бож я бачив Господнього Ангола обличчя в обличчя!“ 24 І сказав йому Господь: „Мир тобі, — не бýся, не помреш!“ 25 І Гедеон збудував там жéртвника для Господа, і назвав ім'ї йому: Єгова-Шалом. Він ішe є аж до цього дня в Офрі Авіезеровій. 26 І сталося тієї ночі, і сказав йому Господь: „Вíзьми бичка з волів батька свого, і другого бичка семилітнього, і розбий Вaaлового жéртвника батька свого, а святе дерево, що при ньому, зрубай. 27 І збудуеш жéртвника Господévi, Богові своему, на верху цієї твердині, у порядку. І вíзьмеш другого бичка, і принесеш цілопáлення дровáми з святого дерева, яке зрубаєш!“ 28 І взяв Гедеон десять людей зо своїх рабів, і зробив, як говорив до нього Господь. І сталося, через те, що боявся дому батька свого та людей того міста, щоб робити вдень, то зробив уночі. 29 І встали люди того міста рано вранці, аж ось жéртвник Вaaлів розбитий, а святе дерево, що при ньому, порубане, а другого бичка принесено в жéртву на збудованому жéртвнику. 30 І говорили вони один одному: „Хто зробив оцю річ?“ вони вивéдували й шукали, та й сказали: „Гедеон, син Йоáшів, зробив оцю річ!“ 31 І сказали люди того міста до Йоáша: „Виведи сина свого, і нехай він помре, бо розбив Вaaлового жéртвника та порубав святе дерево, що при ньому!“ 32 І сказав Йоáш до всіх, що стояли при ньому: „Чи ви будете обставати за Вaaлом? Чи ви допоможете йому? Хто буде обставати за ним, той буде забитий до рánку. Якщо він Бог, то нехай сам заступається за себе, коли той розбив його жéртвника!“ 33 І він назвав ім'ї йому того дня: Еруббаал, говорячи: „Нехай змагається з ним Вaaл, бо він розбив його жéртвника!“ 34 А всі мідяніттяні амаликіттяні та сини Кедему були зібрани разом, і перейшли Йордан, і таборували в долині Ізреел. 35 А Дух Господній зійшов на Гедеона, і він засурмíв у

сурмӯ, і був скликаний Авіезер за ним. **35** I він послав послів по всьому Манаасії, і був скликаний за ним і він. I послав він послів до Асіра, і до Завулона, і до Нефталіма, — і вони вийшли навпере́йми них. **36** I сказав Гедеон до Бога: „Якщо Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив, — **37** то ось я розстелю на тобі вівніне рунó; якщо росá буде на самім руні, а на всій землі сухо, то я буду знати, що Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив!“ **38** I сталося так. I встав він рано взвітра, і розстелів рунó, і вичавив росу з рунá, — повне горнá води. **39** I сказав Гедеон до Бога: „Нехай не запалиться гнів Твій на мене, нехай я скажу тільки цей раз, нехай но я спрóbую руном тільки цей раз: нехай буде сухо на самім руні, а на всій землі нехай буде росá.“ **40** I Бог зробив так тієї ночі, — і було сухо на самім руні, а на всій землі була роса.

7 I встав рано вранці Еруббаál, — це Гедеон, — та ввесь народ, що з ним, і таборували над Ен-Хародом. А мідіянітянський табір був із півночі від Гів'ат-Гамморев долині. **2** I сказав Господь до Гедеона: „Численний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідіянітям в його руку, — щоб не запишався надо Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене. **3** А тепер поклич до ушай люду, говорячи: Хто боїться й тремтить, нехай вéрнеться й відіде від гори Гілеад“. I вернулося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позосталось. **4** I сказав Господь до Гедеона: „Ще численний цей народ. Зведи їх до води, і Я там переберу його тобі. I буде, як Я скажу тобі: Цей пíде з тобою, — той пíде з тобою, а кожен, що скажу тобі: Цей не пíде з тобою, той не пíде“. **5** I привів він народ до води. I сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хлéпти воду язиком своїм, як хлéпче пес, поставиши його окремо. А кожен, хто припадé на коліна свої, щоб пити, — поставиши його окремо“. **6** I було число тих, що хлéпти, носячи рукою своєю до уст своїх, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на коліна свої, щоб пити воду. **7** I сказав Господь до Гедеона: „Трьомá сотнями мужів, що хлéпти, спасу тебе, і дам мідіянітян у твою руку, а ввесь народ пíде кожен на своє місце“. **8** I взяли вони в свою руку пожіву народу та свої сúрми, а всіх інших ізраїльтян він відпустив, кожного до намéту свого, а три сотні мужа затримав. А мідіянітянський табір був під ним у долині. **9** I сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зайдí до табору, бо Я дав його в руку твою. **10** А якщо ти боїшся зйти, зайді ти та Пура, твій слуга, до табору. **11** I почуеш, що вони говорять, а потім зміцніться твої руки, і ти зайдеш до табору“. I зійшов він та Пура, слуга його, до краю озброєних у таборі. **12** А мідіянітяни й амаликітяни та всі сини Кедему лежали в долині, як саранá, щодо численності. А верблóдам їх нема числа, — як пісон на березі моря, щодо численності. **13** I прийшов Гедеон, аж ось один оповідає другові своєму сон. I він казав: „Оце снівся мені сон, а ото буханéць ячmінного хліба котиться в

мідіянітянському таборі. I докотíвся він аж до намéту, та й ударив його, а той упав, і перевернув його дотори, і намет той бухнув“. **14** I відповів його друг та й сказав: „Це ніщо інше, як меч Гедеона, Йоашового сина, мужа Ізраїльського, — Бог дав у його руку мідіяніттян та ввесь табір“. **15** I сталося, як Гедеон почув оповідáння про той сон та розгáдку його, то вклонився, і вернувся до Ізраїлевого табору та й сказав: „Уставайте, бо Господь дав у вашу руку мідіянітянський табір!“ **16** I поділив він три сотні тих мужів на три відділи, і дав у руку їх усіх сúрми, і порожні глéки, та смолоскíпи до середини тих глéків. **17** I сказав він до них: „Щó будете бачити від мене, то й ви так зробите. А ось я пíду до краю табору, і буде, — як я зроблю, так зробите й ви. **18** I засурмíли в сúрми й ви навколо всього табору, та й скажете: меч за Господа та за Гедеона!“ **19** I прийшов Гедеон та сотня мужів, що з ним, до краю табору, на початку середньої сторожі, коли тільки но поставили сторожу. I засурмíли вони в сúрми, і побили глéки, що в їхніх руках. **20** I засурмíли три відділи в сúрми, і повторили глéки, і тримали рукою своєї лíвцí смолоскíпа, а рукою своєї правíцí — сúрми, щоб сурмíти. I кричали вони: „Меч за Господа та за Гедеона!“ **21** I стояли кожен на своїм місці навколо табору, а ввесь табір бігав, і вони кричали й утікали. **22** I засурмíли три сотні сúрем, а Господь обернув меча одного на одного та на ввесь табір. I табір побіг аж до Бет-Гашшítta до Церери, аж до Сефат-Авел-Мехоли при Таббаті. **23** I були скликані ізраїльтяни з Нефталім, і з Асиру, і з усього Манаасї, — і вони гналися за мідіяніттянами. **24** А по всіх Ефремових горáх Гедеон послав послів, говорячи: „Зійдіть навпере́йми мідіянітян, і заступіть їм воду аж до Бет-Бари та Йордáн“. I скликали всіх Ефремових людей, та й заступили воду аж до Бет-Бари та Йордán. **25** I вони захопіли двох мідіянітянських князів: Орева та Зеева, і вбили Орева в Цур-Ореві, а Зеева вбили в Екев-Зееві. I гналися за мідіяніттянами, а голови Орева та Зеева перенéли до Гедеона на той бік Йордánu.

8 I сказали йому мужі Ефремові: „Щó це за річ зробив ти нам, що не покликав нас, коли йшов воювати з Мідійном?“ I вони сильно сперечáлися з ним. **2** I сказав він до них: „Що я зробив тепер таке, як ви? Чи не лíпше пíзні виноградини Ефремові від авіезерового винобрáння?“ **3** У вашу руку Бог дав мідіянітянських князів, — Орева та Зеева, — і щó мíг я зробити, як ви?“ Тоді заспокóївся їхнíй дух проти нього, як він сказав оце слово. **4** I прийшов Гедеон до Йордánu, і перейшов він та три сотні мужів, що з ним, змúчені в погóні. **5** I сказав він до людей Суккоту: „Дайте но буханíв хліба народові, що за мною, бо вони змúчені, а я женуся за Зевахом та Цалмунною, царями мідіянітянськими!“ **6** I сказали суккотські князі: „Чи рука Зеваха та Цалмунна вже в твоїй руці, щоб давати

хліб твоєму війську?“ 7 І сказав Гедеон: „Тому то, коли Господь дастъ у мою руку Зеваха та Цалмунну, то я буду молотити ваше тіло пустинними тे́рнями та колючками!“ 8 І пішов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пенуїлу відповілі йому, як відповілі люди Суккоту. 9 І він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертатимусь у мірі, — розіб'ю оцю вéжу!“ 10 А Зеваха та Цалмунну були в Каркорі, і з ними їхні табори, близько п'ятнадцяти тисяч, — усі позосталі з усього табору синів Кедему. А тих, що впали, — було сто й двадцять тисяч чоловіка, що витягали мечи. 11 А Гедеон пішов дорогою Шехуне-Боголіму зо сходу до Коваху й Йогбеги. І розбив він табор, коли тáбір був безпечний. 12 І втікали Зеваха та Цалмунну, а він гнався за ними. І він схопив обох мідянітянських царів, Зеваха та Цалмунну, а на ввесь тáбір нагнав жаху. 13 І вернувшись Гедеон, син Йоашів, із війни з Маале-Гахересу. 14 І захопив він юнака з людей Суккоту, та й запитався його. І той написав йому ймення князів Суккоту та старших його, — сімдесят і сім чоловіка. 15 І пришов він до людей Суккоту та й сказав їм: „Ось Зеваха та Цалмунна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дамо хліба твоїм змученим лóдям?“ 16 І схопив він старших того міста, і пустинне тeрня та колючкі, і побив ними суккотських людей. 17 А пенуїльську вéжу розбив, і позабивав людей того міста. 18 І сказав він до Зеваха та до Цалмунни: „Як ті люди, що ви повбивали на Фаврóї?“ А ті сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“. 19 А він сказав: „То брати мої, сини моєї матері. Як живий Господь, — коли б ви були позоставили їх при житті, не повбивав би я вас!“ 20 І сказав він до Єтера, свого пérвенця: „Устань, — забий їх!“ Та той юнак не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще малій. 21 І сказав Зеваха та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловікові сила його“. І встав Гедеон, і вбив Зеваха та Цалмунну, і забрав оздобні місяці, що були на шиях їхніх верблóдів. 22 І сказали Ізраїлеві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твій, і син твоєго сина, бо ти спас нас від руки Мідіяна“. 23 І сказав до них Гедеон: „Не буде панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, — Господь пануватиме над вами“. 24 І сказав до них Гедеон: „Попрошу від вас прохáння, — і дайте мені кожен носову серéжку зо своєї здóбичі“, — бо в них, мідянітян, були золоті носові серéжки, бо ізмáльтян вони. 25 І сказали вони: „Дати — дамо“. І розтягнули одежду, і кидали туди кожен носову серéжку зо своєї здóбичі. 26 І була вага золотих носових серéжок, що він просив, тисяча й сімсот шеклів золота, крім оздобних місяців, і серéжок, і пурпuroвих шат, що були на мідянітянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблóдів. 27 А Гедеон зробив із того ефóда, і поставив його у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там перéлюб увесь Ізраїль, і це стало пáсткою для Гедеона та для дому його. 28 І

був упоکрений Мідіян перед Ізраїлевими синами, і він більш не підімав своєї голові. І Край мав мир сорок літ за Гедеонових днів. 29 І пішов Єруббаál, син Йоашів, та й осівся в своїм домі. 30 А в Гедеона було сімдесят синів, що походили зо стéгон його, бо він мав багато жіночок. 31 А налóжниця його, що в Сихемі, — породила йому сина й вона, а він назвав ім'я йому: Авімелех. 32 І помер Гедеон, син Йоашів, у добрій сивизні, і був похованій у грòбі Йоаша, батька свого, в Офрі авіезеровій. 33 І сталося, як помер Гедеон, то Ізраїлеві сині знóбу чинили перéлюб із Ваáлами, і поставили собі Ваал-Берита за бога. 34 І Ізраїлеві сини не пам'ятали Господа, Бога свого, що спасав їх від руки всіх їхніх навkóлишніх ворогів. 35 І не зробили вони милости з домом Єруббаáла-Гедеона такої, як усе те добро, яке він зробив для Ізраїля.

9 І пішов Авімелех, син Єруббаалів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всього роду бáтьківського дому своєї матері, кажучи: 2 „Говорíть гóлосно до всіх сихемських господарів: Шó ліпше для вас: чи панувáння над вами семидесят мужів, усіх Єруббаáлових синів, чи панувáння над вами мýжа однóго? І пам'ятайте, що я кість ваша та тіло ваше“. 3 І говорили брати його матері про ньюго гóлосно до сихемських господарів усі ті словá, — і їхнє серце схилилося до Авімелеха, бо вони сказали: „Він наш брат“. 4 І далі йому сімдесят шеклів срібла з дому Баал-Беріта, а Авімелех найняв за них пустих та легковáжних людей, — і вони пішли за ним. 5 А він пришов до дому свого батька в Офру, і повбивав своїх братів, синів Єруббаáлових, сімдесят чоловіка на однім камені. І позостався тільки Йотам, син Єруббаáлів, наймолодший, бо сковався. 6 І були зібрані всі сихемські господарі та ввесь Бет-Мілло, і вони пішли та й настановили Авімелеха за царя при Елон-Мущцаві, що в Сихемі. 7 І повідомили про це Йотама, і він пішов, і став на верхів'ї гори Гаріззім, і підвищив свій голос, і закликав та й сказав їм: „Почуйте мене, сихемські господарі, і хай почує вас Бог! 8 Пішли були раз деревá, щоб помáзати царя над собою, і сказали вони до олýвки: Царю ти над нами! 9 А олýвка сказала до них: Чи я загубила свій товщ, що Бога ти людей ним шануєть, і сторожити піdú над дерéвами? 10 І сказали деревá до фíги: Іди ти, та й над нами царю! 11 І сказала їм фíга: Чи я загубила свої солодощі та свій добрий врожай, і сторожити піdú над дерéвами? 12 І деревá промовили до винограду: Іди ти, та й над нами царю! 13 І промовив до них виноград: Чи я загубив свого сóка, що Бога ти людей веселить, і сторожити піdú над дерéвами? 14 Тоді всі деревá сказали терніні: Іди ти, та й над нами царю! 15 А терніна сказала деревам: якщо справді мене на царя над собою помáзуете, — піdíйтіть, поховáйтесь в тіні мої! А як ні, — то ось вийде огонь із терніни, та кедри ливáнські поїсть! 16 А тепер, — якщо направду й

у невинності зробили ви, що настановили Авімелеха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаалом та з домом його, і якщо ви зробили йому за заслугу руки його, **17** бо мій бáтько воював за вас, і кинув був життя своє на небезпéку, і врятував вас із руки Мідіяна, **18** а ви сьогодні повстали на дім бáтька моого, та й побивали синів його, сімдесят люда, на однóму камені, і настановили царем Авімелеха, сина його невільниці, над сихемськими господарями, бо він брат ваш, **19** і якщо в правді й невинності зробили ви з Єруббаалом та з домом його цього дня, — то радійте Авімелехом, і нехай і він радіє вами! **20** А як ні, — вийде огонь з Авімелеха, та й поїсть господарів Сихему й Бет-Мілло, і вийде огонь із господарів Сихему й з Бет-Мілло, та й з'ість Авімелеха“.

21 I втік Йотам і збіг, і пішов до Beerу, і сидів там перед братом своїм. **22** I володів Авімелехом над Ізраїлем три роки. **23** I послав Господь злого духа між Авімелехом та між сихемськими господарями, — і зрадили сихемські господарі Авімелеха, **24** щоб прийшла кривда семидесяти Єруббаалових синів, а їхня кров спала на Авімелеха, їхнього брата, що їх побивав, та на сихемських господарів, що зміцнили його руки забити братів своїх. **25** I сихемські господарі поставили на верхів'ях гір чатівників на нього, і вони грабували все, що приходило до них на дорозі. I сказано про це Авімелеху. **26** I прийшов Гаал, Еведів син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемські господарі. **27** I виходили вони в поле, і збирали виноград свій, і вичáлювали, і робили празник. I входили вони до дому свого бога, і їли й пили та проклинали Авімелеха. **28** I говорив Гаал, син Еведів: „Хто Авімелех і хто Сихем, що бúдемо служити йому? Чи ж він не син Єруббаалів, а Зевул начальник його? Служіть людям Гемора, бáтька Сихема, а чому ми бúдемо служити йому? **29** А хто дав би цього народу в мою руку, то я прогнав би Авімелеха. I він скаже до Авімелеха: Помнож своє вíйсько, та й вийди!“ **30** I почув Зевул, голова міста, слова Гаала, сина Еведового, — і запалився його гнів. **31** I послав він послів до Авімелеха з хитрістю, говорячи: „Ось Гаал, син Еведів, та брати його приходять до Сихему, і ось вони підбúрюють місто проти тебе. **32** A тепер устань уночі ти та той народ, що з тобою, і чатуй на полі. **33** I буде, — встанеш рано вранці, як схóдиме сонце, і нападеш на місто. I ось, — він та народ той, що з ним, вíйдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя“. **34** I встав уночі Авімелех та ввесь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири віddili. **35** I вийшов Гаал, син Еведів, і став при вході міської брами. I встав Авімелех та народ, що з ним, із засідки. **36** A Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ схóдить із верхів гíр“. I сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гíрську тінь, немов людей!“ **37** A Гаал далі говорив та казав: „Ось народ сходить з верхів'я, а один віddil приходить із

дороги Елон-Меоненіму“. **38** I сказав до нього Зевул: „Де тоді уста твої, що говорили: Хто Авімелех, що ми бúдем служити йому? А оце той народ, що ти погóрдкував ним. Виходь же тепер, та й воїй з ним!“ **39** I вийшов Гаал перед сихемськими господарями, та й воював з Авімелехом. **40** I Авімелех погнав його, і він побіг перед ним. I напáдало багато трупів аж до входу до брами. **41** I осівся Авімелех в Арумі, а Зевул вигнав Гаал а та братів його, щоб не сиділи в Сихемі. **42** I сталося другого дня, і вийшов нарóд на поле, а Авімелеху донéсли про це. **43** I взяв він людей, і поділив їх на три віddili, та й чатував на полі. I побачив він, аж ось народ виходить із міста, — і встав він на них, та й побив їх. **44** A Авімелех та віddili, що з ним, напали й стали при вході міської брами, а два віddili напали на все, що в полі, та й побивали їх. **45** I Авімелех воював із містом цíлій той день, та й здобув місто, а народ, що був у ньому, позабивав. I зруйнував він те місто, та й обсíяв його сіллю. **46** I почули про це всі, хто був у сихемській башті, і ввійшли до твердині, до дому бога Беріта. **47** I було донéсено Авімелехові, що зібралися всі господарі сихемської бáшти. **48** I вийшов Авімелех на гору Цалмон, він та ввесь народ, що з ним. I взяв Авімелех сокири в свою руку, та й настинá галúзя з дéрева, і познóсив його, і поклав на своє плече. I сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, щó зробив я, — поспішно зробіть, як я“.

49 I настинá також увесь народ кожен галúзя собі, і пішли за Авімелехом, і поскладали над печeroю, та й підпалили над ними ту печеру огнем. I повмирали всі люди сихемської вéжі, близько тисячі чоловíків та жінок. **50** I пішов Авімелех до Тевецу, і тaborувáв при Тевеці, та й здобув його. **51** A в серéдині міста булá міцнá башта, і повtíкали туди всі чоловíкі й жінки та всі господарі міста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тíєї башти. **52** I прийшов Авімелех аж до башти, та й воював із нею. I піdйшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем. **53** Todí одна жінка кинула горíшнього кáменя від жóрен на Авімелехову голову, — та й розторóшила йому чéрепа. **54** I він зараз кликнув до юнакá, свого зброенóші, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жінка забила!“ I його юнак проколов його, — і він помер. **55** I побачили ізráльтяни, що Авімелех помер, та й порозхóдилися кожен на своє місце. **56** I Бог віddав Авімелехові зло, яке він зробив був своєму бáтькові, що побивав сімдесят братів своїх. **57** A все зло сихемських людей Бог повернув на їхню голову, — і прийшло на них прокlýття Йотама, Єруббаáлового сина.

10 I став по Авімелехові на спасіння Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, муж Іссахарів. I він сидів у Шамірі в Ефремових горáх. **2** I судив він Ізраїля двадцять і три роки, та й помер, і був похóваний в Шамірі. **3** I став по ньому Яір ríleadeянин, і судив Ізраїля двадцять і два роки. **4** I було в нього тридцять

синів, що їздили на тридцять молодих ослах, а в них тридцять міст, — їх кличуть аж до цього дня: Ярові села, що в гілеадському краї. 5 I помер Яір, і був похований в Камоні. 6 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам та Астартам, і богам арамським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам філістимським. I покинули вони Господа, і не служили Йому. 7 I запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в руку філістимлян та в руку синів Аммонових. 8 I вони били й мучили Ізраїлевих синів від того року, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бік Йордану в аморейському краї, що в Гілеаді. 9 I перейшли Аммонів сини Йордан, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Єфремовим домом. I Ізраїлеві було дуже тісно! 10 I клікали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваалам“.

11 I сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від амореяніна, і від Аммонівих синів, і від філістимлян? 12 А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобили вас, і ви клікали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки. 13 А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасатиму вас. 14 Ідіть, і кличте до тих богів, що ви вибрали їх, — вони спасуть вас у часі вашого утиску“.

15 I сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“

16 I повикудали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господеві. I знетерпелівилась душа Його через Ізраїлеве страждання. 17 А Аммонів сини були склікані, та й таборували в Гілеаді. I були зібрані Ізраїлеві сини, та й таборували в Міцпі.

18 I сказали той народ та гілеадські князі, один до одного: „Хто той чоловік, що зачне воювати з Аммоновими синами? Він стане головою для всіх гілеадських мешканців“.

11 А гілеадянин Іфтах був хоробрий воїк. А він був син блудливої жінки, і з нею Гілеад породив Іфтаха. 2 I породила Гілеадова жінка Йому синів. I повиростали сини тієї жінки, та й вигнали Іфтаха, і сказали Йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“ 3 I втік Іфтах перед своїми братами, і осівся в краї Тов. I зібралися до Іфтаха гуліці люди, та й виходили з ним. 4 I сталося по часі, і воювали Аммонів сини з Ізраїлем. 5 I сталося, як воювали Аммонів сини з Ізраїлем, то пішли гілеадські старші, щоб забрати Іфтаха з краю Тов. 6 I сказали вони до Іфтаха: „Іди ж, і будеш нам провідником, і будемо воювати з Аммоновими синами“. 7 I сказав Іфтах до гілеадських старших: „Чи ж не ви зненавидили мене, і вигнали мене з дому моого батька? I чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в біді?“ 8 I сказали гілеадські старші до Іфтаха: „Зате ми тепер вернулися до тебе! I ти піди з нами,

і будемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мешканців гілеадських“. 9 I сказав Іфтах до гілеадських старших: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дастъ їх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“ 10 I сказали гілеадські старші до Іфтаха: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоє, так зробимо!“ 11 I пішов Іфтах з гілеадськими старшими, і народ настановив Його собі за голову та провідника, а Іфтах промовляв усі свої слова перед Господнім лицем у Міцпі.

12 I послав Іфтах послів до царів Аммонових синів, говорячи: „Що тобі до мене, що ти прийшов до мене воювати з моїм краєм?“ 13 I сказав цар Аммонових синів до Іфтахових послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він вихідив з Єгипту, від Арнона й аж до Ябоку та аж до Йордану. А тепер верни ж їх у міри!“ 14 А Іфтах ще послав послів до царя Аммонових синів, 15 i сказав Йому: „Так сказав Іфтах: Не взяв Ізраїль краю Моавого та краю Аммонових синів, 16 бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадешу. 17 I послав Ізраїль послів до едомського царя, говорячи: Нехай я перейду твоїм краєм, — та не послухав едомський цар. I послав він також до царя моавського, — та й той не хотів. I осівся Ізраїль у Кадешу. 18 I пішов він пустинею, і обійшов край едомський та край моавський, і прийшов зо сходу сонця до моавського краю, та й таборували по тім боці Арнона, а в моавські границі не входили, бо Арнон — границя Моава. 19 I послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав Йому Ізраїль: „Нехай ми перейдемо твоїм краєм аж до місця свого!“ 20 I не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мірно перейшов його границями. I зібрав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохці, і воювали з Ізраїлем. 21 I дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та ввесь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. I посів Ізраїль увесь край амореяніна, мешканця того краю. 22 I вони посіли всю аморейську країну від Арнона й аж до Ябоку, і від пустині та аж до Йордану. 23 А тепер Господь, Бог Ізраїлів, вигнав Амореяніна перед народом Своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його? 24 Отож, що дастъ тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо. 25 А тепер чи справді ти ліпший від Балака, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними? 26 Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ap'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час? 27 A тобі я не згрішив, а ти робиш зо мною зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими“. 28 Та цар Аммонових синів не послухався слів Іфтаха, що до нього посылав. 29 I Дух Господній перебував на

Їфтахові, і він перейшов Гілеад та Манаєю, і перейшов гілеадську Міцпі, а з гілеадської Міцпе перейшов до Аммонових синів. 30 І обіцяв Іфтах обітницю Господевій сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою руку, 31 то станеться, — виходячий, що вийде з дверей мого дому навпроти мене, коли я вертатимусь з міром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу його в ціlopалення“. 32 І прийшов Іфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку. 33 І він побив їх дуже великою порáзкою від Ароера й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміму. І впокорíлися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими. 34 І прийшов Іфтах до Міцпі до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочка його з бубнами та з танцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього, окрім неї, ані сина, ані дочки. 35 І сталося, як він побачив її, то роздéр одежду свою та й сказав: „Ах, дóчко моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однією з тих, що нещаслíвлять мене. Бо я дав Господеві обіт, і не мжжу відмовитися від нього“. 36 А вона відказала йому: „Бáтьку мýй, ти дав обітницю Господеві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пíмсту на твоїх ворогів, на Аммонових синів“. 37 І сказала вона до свого бáтька: „Нехай буде мені зроблена оця рíч: відпусти мене на два місяці, і нехай я пíду й зíйду на гору, і нехай оплáчу дíувáння свое я та прýятельки мої“. 38 А він сказав: „Іди!“ І послав її на два місяці. І пíшла вона та її прýятельки, і оплакувала дíувáння свое. 39 І сталося в кінці двох місяців, і вернúлася вона до бáтька свого, а він учинив над нею свою обітницю, яку обіцяв був, і вона не пíзнала мужа. І сталося це звичаем в Ізраїлі: 40 рíк-річно ходять Ізраїлеві дочки плакати за дочкою гíлеадяніна Іфтаха, чотири дні в році.

12 І були скликані Єфрémові люди, і перейшли на пívních та й сказали до Іфтаха: „Чомý перейшов ти Йордан, щоб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав пíти з собою? Ми спálimо огнем твíй дím із тобою. 2 І сказав їм Іфтах: „Велику боротьбу мав я та народ мýй з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його рук. 3 І коли я побачив, що ви не спасёте, то поклав я дóшу свою на небезпéку, і перейшов Йордан до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чого прийшли ви до мене цього дня, щоб воювати зо мною?“ 4 І зíбрав Іфтах усіх гíлеадських людей, та й воював з Єфремом. І побили гíлеадські люди Єфрема, бо ті сказали: „Ви Єфрémoví vtíkací, — Гílead помíж Єfremom та pomíj Manasíeou“. 5 І зайняв Гílead Йорданські перехódi до Єfremea. І сталося, коли говорили Єfremoví vtíkací: „Нехай я перейdú“, то гíleadські люди йому говорили: „Чи ти efremivec?“ Той казав: „Hí“. 6 І казали йому: „Скажи нò шíbbólét“. А той казав: „Síbbólét“, бо не mít вýmoviti так. І хапáli його, і rízali при Йорданськім

перехódi. І впало того часу в Єfremea сорок ідві тисячі. 7 І судив Іфтах Ізраїля шість років. І пomer гíleadjanin Іftah, і був похованій у місті Гíleadi. 8 А по ньому Ізраїля судив Іvцан з Вífleem. 9 І було в нього тридцять синів, а тридцять дочок він відпустив заміж назóvní, і тридцать дочок впровадив для синів своїх назóvní. І судив він Ізраїля сім літ. 10 І пomer Іvцан і був похованій в Вífleem. 11 А по ньому Ізраїля судив завулónіvec Елон, і судив Ізраїля десять літ. 12 І пomer завулónіvec Елон, і був похованій в Айлоні, у Завулонівім кráї. 13 А по ньому Ізраїля судив Авдón, син Гíllela, pír'atonjanin. 14 І було в нього сорок синів та тридцять онúkів, що їzdili на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім літ. 15 І пomer Авдон, син Гíllela, pír'atonjanin, і був похованій в Єfremovіm kráї, на горі амаликéянина.

13 А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх очах. І Господь віддав їх у руку філістíмлян на сорок літ. 2 І був один чоловік з Цар'ї, дánівець з роду, а ім'я йому — Манóах. А жінка його була неплідна, і не родила. 3 І явився Ангол Господній до тієї жінки, та й промовив до неї: „Ось ти неплідна, і не роджала, але ти зачнеш і породиш сина. 4 А тепер стережись, і не пий вина та p'yaniko напóiu, і не јж níčoho нечистого, 5 бо ось ти зачнеш, і сина породиш, і брýтва не торкнеться його голови, бо дитя ти буде Божим назорéем від утрóbi, — і він зачне спасáти Ізраїля з руки філістíмлян“. 6 І прийшла та жінка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік прихódив до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангела, дуже грíзний. І я не питала його, звідki він, а ймénnya свого він мені не сказав. 7 І сказав він мені: Ось ти зачнéш, і породиш сина, а тепер не пий вина та p'yaniko напóiu, і не јж жодної нечистоти, бо дитя ти буде Божим назорéем від утрóbi аж до дня смерти своé“. 8 І благав Манóах Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його посылав Ти, нехай прийde щe до нас, і нехай нас навчýt, щó ми зробимо для дитини, що народиться“. 9 І вислухав Бог цей Маноахів голос, і прийшов Божий Ангол щe до тієї жінки. А вона сиділа на полі, і Манóаха, чоловіка її, не було з нею. 10 І поспішила та жінка, і побігла та й оповіlа чоловікові своєmu, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що прихódив був того дня до мéne“. 11 І встав, і пíшов Маноах за своєю жінкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до цієї жінки?“ А той сказав: „Я“. 12 І сказав Маноах: „Тепер нехай спóвниться слово твое. Та як нам вихóувати ту дитину, і що чинити з нею? 13 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Усього, щó сказав я жінці, нехай вона стережéться. 14 Усього, щó виходить із виноградного кущá, не буде вона істи, а вина та напóiu p'yaniko нехай не p'e, і níčoho нечистого нехай не юст. Нехай додержує всього, що я наказав“. 15 І сказав Маноах до Ангела Господнього: „Нехай

ми задержимо тебе, і приготівимо для тебе козля“.

16 I сказав Ангол Господній до Маноаха: „Якщо ти задержиш мене, я не буду істи твого хліба. А якщо приготуєш цілопалення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знов, що це Ангол Господній.

17 I сказав Маноах діс Господнього Ангола: „Яке ім'я твое? Коли сповниться твое слово, то ми вшануємо тебе“.

18 I сказав йому Ангол Господній: „Чому ти питашся про мое ім'я? Вено дивне“.

19 I взяв Маноаха козля та жертву хлібну, і на скелі приніс Господеві. I Він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили те.

20 I сталося, коли піблум'я підімалося з-над жертівника до неба, то Ангол Господній вознісся в піблум'ї жертівника. А Маноах та жінка його бачили це, та й попадали обличчям своїм на землю.

21 I Ангол Господній більш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангол Господній.

22 I сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помримо, бо ми бачили Бога“.

23 I сказала йому жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопалення та хлібної жертви, і не дав би нам побачити всього цього, і не обявив би нам цього часу речі, як це“.

24 I породила та жінка сина, і назвала ім'я йому: Самсон. I виростав той хлопець, і Господь благословляв його.

25 А Дух Господній почав діяти в ньому в Дановім таборі між Цор'я та між Ештаолом.

14 I зійшов Самсон до Тімні, і побачив у Тімні жінку з філістимських дочок.

2 I пішов він, і розповів своєму батькові та своїй матері, та й сказав: „Я наглядів у Тімні жінку з філістимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“.

3 I сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних філістимлян?“ I сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“.

4 А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав зáчіпки з філістимлянами. А того часу філістимляни панували над Ізраїлем.

5 I зійшов Самсон і батько його та мати його до Тімні, і прийшли аж до тімненських виноградників, — аж ось навпроти нього ричить левчук.

6 I зійшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. I він не сказав своєму батькові та своїй матері, що зробив.

7 I він зійшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах.

8 A по часі він вертався забрати її, і звернув із дороги побачити пáдло лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед.

9 I він виїхкріб його на свою долоню, і пішов, і їв та й їв. I він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони їли. I він не сказав їм, що той мед він зішкраб із тіла лева.

10 I зійшов його батько до тієї жінки, а Самсон справив там прийняття, бо так роблять юнаки.

11 I сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятеро дружків, і були з ним.

12 I сказав

їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам зáгадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляних сорочок та тридцять змін одежі.

13 A якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляних сорочок та тридцять змін одежі“. I вони сказали йому: „Загáдуй зáгадку свою, а ми послухаємо її“.

14 I він сказав їм: „З ідучого вийшло їстивне, а з сильного вийшло солодке“. I не могли вони розгадати за три дні.

15 I сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам та зáгадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дім твоого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маéток наш, чи ні?“

16 I плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненáвидиш мене й не любиш мене. Ти загадав зáгадку синам мого народу, а мені не розгадав“. A він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?“

17 A вона плакала при ньому сім день, коли в них булó прийняття. I сталося сьомого дня, і він розгадав її, бо вона докучáла йому. A вона розгадала ту зáгадку синам свого народу.

18 I сказали йому люди того міста сьомого дня, поки зайдло сонце: „Що солодше від меду, і що сильніше від лева?“ A він їм відказав: „Якби ви не орали моєю телицею, то ви зáгадки не відгадали б мої“.

19 I зійшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцятеро чоловіка, і пороздягав їх, і віддав ті зміни одежі тим, що розгадали зáгадку. I запалівся гнів його, і він пішов до дому батька свого.

20 A Самсонова жінка дostaлася дружків його, що приятелювáв із ним.

15 A по часі сталося в днях жнiv пшениці, і відвідав Самсон з козлям своєю жінку та й сказав: „Нехай увійдú я до моїї жінки, до кімнати“. Та батько її не дав йому ввійти.

2 I сказав її батько: „Я дійсно подумав був, що ти справді зненáвидів її, а тому я дав її твоєму дружкóvi. Чи молодша сестра її не ліпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“.

3 I сказав їм Самсон: „Цого разу я не буду винний перед філістимлянами, коли я зроблю їм зло“.

4 I пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. I взяв він смолоскіпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскіпа всерéдині поміж два хвости.

5 I запалив він огонь у тих смолоскіпах, і пустив лисиць в філістимські житá. I попалив він стíрти та житá, і оливкові сади.

6 I сказали філістимляни: „Хтò це зробив?“ A їм відказали: „Самсон, зять тімнеянина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкóvi його“.

I пішли філістимляни, та й спалили огнем її та батька її.

7 I сказав їм Самсон: „Хоч ви й зробили так, як це, та проте я конче пíмщусь на вас, і аж тоді перестáну“.

8 I він сильно побив їх дошкульною порáзкою. I пішов він, і осівся в щíліні скелі Етам.

9 I посбóдили філістимляни, і тaborувáли в Юді, і розтягліся до Лехі.

10 I сказали Юдині люди: „Чого ви

посхідили проти нас?“ А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“. 11 I пішли три тисячі люда від Юди до щілинни скелі Етам. I сказали вони Самсонові: „Чи ти не знав, що над нами панують філістимляни? I що це ти нам учинив? А він ім сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив ім“. 12 I сказали йому: „Ми зійшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку філістимлян“. I сказав ім Самсон: „Присягніть мені, що ви не заб'єте мене“. 13 A вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки зв'яжемо тебе та дамо тебе в іхню руку, а забити – не заб'ємо тебе“. I зв'язали його двома новими шнурями, і звели його зо скелі. 14 Він прийшов аж до Лехі, а філістимляни зняли крик проти нього. I зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сукані шнурі, що на раменах його, як лляні, що перегоріли в огні, – і поспадають з його рук путь його. 15 I знайшов він свіжу ослячу щелепу, і простяг свою руку й узяв його, та й побив ним тисячу чоловіка. 16 I сказав Самсон: „Ослячою цією щелепою дійсно поклав їх на купу, – ослячою цією щелепою тисячу люда побив я“. 17 I сталося, як скінчів він це говорити, то кинув ту щелепу зо своєї руки, і назвав ім'я тому місцю: Рамат-Лехі. 18 I сильно він спрагнув, і клікнув до Господа та й сказав: „Ти дав у руку Свого раба це велике спасіння, а тепер я помр'ю від прагнення, і впаду в руку необрізаних“. 19 I пробив Бог джерело, що в Лехі, і вийшла з нього вода, – і він напився, і вернувся його дух, і він ожив. Тому назвав він ім'я йому: Ен-Гаккоре, що в Лехі, і так воно зветься аж до цього дня. 20 I судив він Ізраїля за днів філістимлян двадцять літ.

16 I пішов Самсон до Гази, і побачив там жінку блудницю, і ввійшов до неї. 2 A аззеянам донесли, говорячи: „Самсон прийшов сюди!“ I оточили вони, і чатували на нього всю ніч у міській брамі. I вони тихо поводилися всю ніч, говорячи: „Будемо чатувати аж до ранішнього світу, – і заб'ємо його“. 3 I лежав Самсон аж до півночі. А опівночі встав, і склонив за двері міської брами та за обидва бічні одвірки, та й вирвав їх разом із застувом, і поклав на свої плечі, і виніс їх на верхів'я гори, що навпроти Хеврону. 4 I сталося потому, і покохав він жінку в долині Сорек, а ім'я її Деліла. 5 I прийшли до неї філістимські володарі, та й сказали їй: „Намов його та й побач, – у чому його велика сила, і чим переможемо його та зв'яжемо його, щоб упокорити його? А ми кожен дамо тобі тисячу й сто шеклів срібла“. 6 I сказала Деліла до Самсона: „Розкажи мені, у чому твоя велика сила, і чим можна зв'язати, щоб упокорити тебе?“ 7 I сказав їй Самсон: „Якщо зв'яжуть мене сінома мокрими шнурями, що ще не висушені, то ослабну та й стану, як кожен із людей“. 8 I принесли їй філістимські володарі сім мокрих шнурів, що ще не були висушені, а вона зв'язала його ними. 9 A засідка сиділа в неї в іншій кімнаті. I вона сказала до нього:

„Філістимляни на тебе, Самсоне!“ I він розірвав ті шнурі, як розривається нитка з клоччя, коли понюхає огню. I не пізнана була його сила. 10 I сказала Деліла до Самсона: „Оце ти обманів мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені тепер, чим можна зв'язати тебе?“ 11 A він ій сказав: „Якщо справді зв'яжуть мене новими суканими шнурями, якими не робилася робота, то ослабну й стану, як кожен із людей“. 12 I взяла Деліла нові шнурі, та й зв'язала його ними, і сказала до нього: „Філістимляни на тебе, Самсоне!“ A засідка сиділа в іншій кімнаті. I він зірвав їх зо своїх плечей, немов нитку. 13 I сказала Деліла Самсонові: „Доси ти обманював мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені, чим можна зв'язати тебе?“ A він ій сказав: „Якщо утчеш сім кучерів моєї голови з основою“. 14 I вона прибила їх ткацьким клинком, та й сказала до нього: „Філістимляни на тебе, Самсоне!“ A він обудився зо сну свого, та й вирвав ткацького клинка тканіни та оснобу. 15 I сказала вона до нього: „Як ти говориш: кохаю тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обманів ти мене, і не розповів мені, у чому твоя велика сила“. 16 I сталося, коли вона докучала йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпливилася душа його на смерть. 17 I виложив він ій усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалась моєї голови, бо я Божий назорéй від утробы своєї матері. Якщо я буду оголений, то відступить від мене сила моя, і я ослабну, та й стану, як кожна людина“. 18 I побачила Деліла, що він розповів ій усе своє серце, і послала й покликала філістимських володарів, говорячи: „Прийдіть і цим разом, бо він розповів мені все своє серце“. I прийшли до неї філістимські володарі, і знісля срібло в своїй руці. 19 A вона приспала його на колінах своїх, і покликала чоловіка та й наказала оголити сім кучерів його голови. I став він слáбнути, і відступила від нього сила його. 20 I сказала вона: „Філістимляни на тебе, Самсоне!“ I збудився він зо сну свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стрясуся“. A він не знав, що Господь відступився від нього. 21 I взялі його філістимляни, та й вібрали очі йому. I вони звелі його до Гази, і зв'язали його мідяними ланцюгами, і він молов у домі ув'язнених. 22 A волос голови його зачав рости по тому, як був він оголений. 23 A філістимські володарі зібралися, щоб принести велику жертву Дагнові, своєму бóгові, та повеселитися. I сказали вони: „Наш бóг передав у нашу руку Самсона, ворога нашого“. 24 I бачив його народ, і хвалили своїх бóгів, і говорили: „Наш бóг передав у нашу руку нашого ворога та спустошителя нашого краю, який наші трúпи намножив“. 25 I сталося, коли їхне серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він посмішить нас“. I покликали Самсона з дому ув'язнених, і він витівав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпами. 26 I сказав Самсон юнакові, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мені, до тих стовпів, що на

них цей дім стоять міцно, і нехай я обіпруся на них“.²⁷ А той дім був повеню чоловіків та жінок, і туди зібралися всі філістимські волбодарі, а на даху було близько трьох тисяч чоловіків та жінок, що приглядалися до жартів Самсона. **28** І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владику Господи, згадай же про мене, та зміни мене тільки цього рáзу, Боже, і нехай я пімщу філістимлянам одну пімstu за двóє очей своїх!“ **29** І обняв Самсон обідва середінні стовпі, що на них міцно стояв той дім, і обпéрся на них, — на одного правицю своєю, а на одного лівицею своєю. **30** І сказав Самсон: „Нехай помрý я разом із філістимлянами!“³¹ І він з великою силою сперся на стовпи, — і впав той дім на володарів та на весь той народ, що в ньому. І були ті померлі, що він побивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що побивав їх за свого життя. **31** І зійшли його брати та весь той батька, і понесли його, і віннесли та й поховали його між Цор’ю та між Ештаолом у грóбі Маноаха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

17 І був чоловік з Єфремових гір, а ім'я йому Михá. **2** І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто шеклівсрібла, що в тебе взяті, а ти прокляла за них, і також сказала це, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, це я його взяв“. І сказала мати його: „Благословéнний син мій у Господа!“ **3** Він вернув ту тисячу й сто шеклівсрібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господеві з своєї руки за сина свого, щоб зробити боввáна рíзьбленого та боввана лítого. А тепер звертаю його тобі!“ **4** Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла його мати дві сотні шеклівсрібла та й дала його золотарévi, а він зробив із нього боввáна рíзьбленого та боввана лítого; і було це в домі Михá. **5** А цей чоловік Михá мав уdoma божњицю. І зробив він ефóда та терáфи, і вісвятив одного з синів своїх, і він був йому за священика. **6** Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його очах. **7** І був юнáк із Віфлеéму Юдиного, з Юдиного рóду, а він Левит, і він був там прихóдько. **8** І пішов той чоловік з того міста, із Віфлеéму Юдиного, щоб часо́во пожити, де знайдé. І прийшов він до Єфремових гір до дому Михá, щоб далі йти своєю дорогою. **9** І сказав йому Михá: „Звідкіля ти прихóдиш?“ А той йому відказав: „Я Левит із Віфлеéму Юдейського, а я йду, щоб часо́во пожити, де знайдé.“ **10** І сказав йому Михá: „Зоставайся ж zo мною, і будь мені за отця та за священика, а я дам тобі десять шеклів срібла на рíк і потрібну одежду та поживу твою“. І пішов той Левит до нього, **11** і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юнáк йому, як один із синів його. **12** І Миха вісвятив того Левита, і був йому той юнáк за священика, і був у Михиному дому. **13** І сказав Михá: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священика“.

18 Того часу не було царя в Ізраїлі, і того часу Данове плéм'я шукало собі наділу на оселю, бо до того дня не випало йому жеребкá на наділ серед Ізраїлевих племéн. **2** І Данові сини послали зо свого рódu p'ятеро люда з загалу людей військових, щоб вони вивідали Край та дослідили його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михиного дому, і переночували там. **3** Коли вони були біля Михиного дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зайдли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і щó ти тут робиш? І щó ти тут маєш?“ **4** І сказав він до них: „Так і так зробив мені Миха, — і він найняв мене, і я став йому за священика“. **5** А вони сказали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо“. **6** І сказав ім священик: „Ідіть із мýром, — перед Господом ваша дорога, якою ви пíдете“. **7** І пішли ті p'ятеро людей, і прийшли в Лайш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звічаем сидóнян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би ім щось зло в Краї, посів би влáду над ними, і вони далéко від сидóнян, і нема ім дíла нí до кого. **8** І прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. І сказали ім брати їх: „Щó ви принéсли?“ **9** А вони відказали: „Устаньте, і пíдемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите? Не лінітесь, щоб пíти, щоб прийти та посісти той Край. **10** Як ви пíдете, то ввійдете до народу безпечноного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу rúku, — це місце, що там нема недостачі жодної речі, що на землї“. **11** І рушили звідти з Данового рódu з Цор'ю та з Ештаолу шістсот чоловіка, оперéзаних збрюю. **12** І пішли вони тайторуáli в Кір'ят-Еарім в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю: Маханé-Дан, і так воно зв'ється аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Еарімом. **13** І перейшли вони звідти на Єфремові гори, і прийшли аж до Михиного дому. **14** І відповіли p'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край до Лайшу, і сказали своїм браттям: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефóда та терáфи, і боввáн ríзьблений та бовван лítий? А тепер знайте, щó зробите“. **15** І вони зайдли туди до дому того юнака Левита, до Михиного дому, і запитали його про мир. **16** А шість сотень мужа, що з Данових синів, оперéзаних своєю збрюю, стояли при вході до брами. **17** І пішли p'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край, увійшли туди, узяли rízьбленого боввана, і ефóда та терáфи, і бовvana лítого. А при вході до брами стояв священик та шістсот мужа, оперéзаних збрюю. **18** І ті ввійшли до Михиного дому, і взяли rízьбленого бовvana, ефода та терáфи та бовvana лítого. І сказав до них той священик: „Щó ви робите?“ **19** А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої та й іди з нами, і стань нам за отця та за священика. Чи тобі лíпше бути священиком дому одного чоловіка, чи бути тобі священиком для плéмени та для роду

Ізраїлевого?“ 20 І стало добре на серці того священика, і він узяв ефіда та терáфи й різьбленого боввана, і ввійшов поміж народ. 21 І повернулися вони та й пішли, а дітей, і худобу, і тягár пустили перед себе. 22 Коли вони віддалилися від Михиного дому, то люди, що в домáх, які разом із домом Михиним, були скликані, та й догнали Данових синів. 23 І кричали вони до Данових синів, а ті обернули обличчя свої та й сказали до Михи: „Щó тобі, що ти кричиш?“ 24 І він сказав: „Ви забрали бога мого, що я зробив, та священика, та й пішли. І що мені щé? І що то ви говорите мені: що тобі?“ 25 І сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твоого голосу, а то наші люди із злости нападуть на вас, і ти долуши душу свою до своєї рідні. 26 І Данові сини пішли на свою дорогу. І побачив Миха, що вони сильніші від нього, і обернувся, та й пішов до свого дому. 27 А вони взяли, щó зробив був Миха, та священика, що був у нього, та й пішли на Лайш, на народ спокійний та безпечний. І вони побили їх вістрям меча, а місто спалили огнем. 28 А рятівника не було, бо далеке воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно було в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому. 29 І вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Dana, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я того міста було Лайш. 30 І поставили Данові сини того різьбленого боввана в себе, а Йонатáн, син Гершома, Манасіїного сина, він та сини його були священиками для Данового племені аж до дня вýходу на вигнáння того краю. 31 І поклали вони в себе Михиного різьбленого боввана, що зробив він, і він був у них по всі дні буття Божого дому в Шілі.

19 І сталося тими днями, — а царя в Ізраїлі не було — і був один Левит прихόдько на узбíччях Ефремових гíр. І взяв він собі жінку наложницю з Юдиного Віфлеему. 2 А наложниця його чинила перéлоб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до Віфлеему Юдиного, і була там чотири місяці чásу. 3 І встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним був слуга його та пара ослів. І вона ввелá його до дому батька свого. І побачив його бáтько тіé молодої жінки, та й радісно вийшов назустріч йому. 4 І тримав його тесть його, бáтько тіé молодої жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там. 5 І сталося четвертого дня, і повставали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. І сказав бáтько тіé молодої жінки до зятя свого: „Підкрíпи своє серце кавалком хліба, а потім пíдете“. 6 І сіли вони, і обoez рázом їли та пили. А бáтько тіé молодої жінки сказав до того чоловíка: „Зволі же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“ 7 Але встав той чоловíк, щоб іти, а тесь його сильно просив його. І вернувся він, і переночував там. 8 І встав він рано вранці п'ятого дня, щоб іти, а бáтько тіé молодої жінки сказав: „Підкрíпи ж своє серце!“ І зволíкали

вони аж до схíлку дня, і їли обoez вони. 9 І встав той чоловíк, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. 10 І сказав йому тесть його, бáтько тіé молодої жінки: „Ось день схiliвся на вечір, — переночуй же! Ось день кладеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! І встанете завтра рано, у дорóгу свою, та й пíдеш до намету свого“. 10 Та той чоловíк не хотів ночувати. І встав він та й пішов, і прийшов навпроти Євусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'юченых ослів, і його наложниця з ним. 11 Вони були, при Євусі, а день дуже схiliвся. І сказав слуга до пана свого: „Ходíм, і зайдíмо до цього євусейського міста, та й переночуюмо в ньому“. 12 І сказав до нього пан його: „Не заходить до міста чужýнців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а передйдімо до Гíв‘ї“. 13 І сказав він до слуги свого: „Ходíм, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуюмо в Гíв‘ї або в Рамі“. 14 І перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гíв‘ї, що булá Веніаминова. 15 І зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гíв‘ї. І він увійшов та й сів на майдáні того міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати. 16 Аж ось старий чоловíк іде ввéчорі з поля з своєї роботи. А цей чоловíк був з Ефремових гíр, і він був прихόдько в Гíв‘ї. А люди того місця — синій Веніаминові. 17 І звів він очі свої та й побачив того чоловíка мандрівника на міському майдáні. І сказав той старий чоловíк: „Куди ти йдеш та звідки прихóдиш?“ 18 А той до нього сказав: „Ми перехóдимо з Юдиного Віфлеему аж до узбíччя Ефремових гíр, — звідти я. І ходив я аж до Юдиного Віфлесму, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому. 19 Є юсолома, і паша для наших ослін, є хліб та вино мені ювельниці твоїй та слузі з твоїми рабами, — не бракує юдної речі!“ 20 І сказав той старий чоловíк: „Мир тобі, — нехай уся недостáча твоя на мені, тільки на майдáні не ночуй!“ 21 І він увійшов його до свого дому, і дав ослям кóрму, а самі вони пообмінивали ноги свої та й їли й пили. 22 Коли вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той дім та стúкали в двері. І казали вони тому старому чоловíкові, власникові того дому, говорячи: „Виведи чоловíка, що ввійшов до дому твого, — і ми пíзнаєм його!“ 23 І вийшов до них той чоловíк, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По тому, як увійшов цей чоловíк до мого дому, не зробіть такої гідоти!“ 24 Ось дочкá моя дівчина, та його наложниця, — я їх вíведу, а ви вíзьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловíкові ви не зробите цієї огідної речі!“ 25 Та ті люди не хотіли слухати його. І скопів той чоловíк свою наложницю, і вивів до них назóвні. І вони познали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зíйшла рання зоря. 26 І прийшла та жінка, як ранок вертався, та й упала, і лежала при вході дому того чоловíка, що пан її був там, аж до світу. 27 А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, —

аж ось та жінка, його налόжниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі. **28** І сказав він до неї: „Уставай і підемо!“ Та вона не відповіла, бо вмерла. І взяв він її на осла. І встав той чоловік, і пішов до свого місця. **29** І вийшов він до дому свого, і взяв ножа, і скопів свою налόжницю та й порізав її за костями її на дванадцять кусків, і порозлив по всій Ізраїлевій країні. **30** І сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бачено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, радьте та говоріть!“

20 І повихідили всі Ізраїлеві сини, і була зібрана громада, як один чоловік, від Дану аж до Беер-Шеви, а гілеадський край до Господа в Міцпу. **2** І стали проводирі всього того народу, усі Ізраїлеві племена, на зборах Божого народу, — чотириста тисяч пішого люду, хто витягує меч. **3** І почули Веніаминові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпу. І сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, эк сталося такé зло?“ **4** І відповів той чоловік Левіт, чоловік тієї замордованої жінки, та й сказав: „До Гів'ї, що Веніаминова, увійшов я та наложниця моя, щоб ночувати. **5** І встали на мене господарі Гів'ї, і вночі оточили через мене той дім. Мене замішиля забити, а наложницю мою збезчестили, — і померла вона. **6** І скопів я наложницю, і порізав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володіння, бо вони вчинили розпustу та гидоту серед Ізраїля. **7** Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“ **8** І встав увесь народ, як один муж, говорячи: „Не підемо ніхто до намету свого, і не зайдемо до дому свого! **9** А тепер оце та річ, що зробимо Гів'ї: підемо на неї за жеребком! **10** І візьмемо десятеро людей на сотню, щодо всіх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяли поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гів'ї Веніамина, згідно з усією гидотою, що він зробив Ізраїлеві“. **11** І був зібраний кожен ізраїльтянин до того міста разом, як один чоловік. **12** І послали Ізраїлеві племена людей по всіх Веніамінових рôдах, говорячи: „Щó це за зло, що сталося між вами? **13** А тепер давайте тих людей, розпушних синів, що в Гів'ї, — і ми побивавоємо їх, та й вигубимо зло з Ізраїля“. Та не хотіли Веніаминові сини слухати голосу своїх братів, Ізраїлевих синів. **14** І Веніаминові сини були зібрани з міст до Гів'ї, щоб піти на війну з Ізраїлевими синами. **15** І Веніаминові сини з міст були перелічені того дня, — двадцять і шість тисяч чоловіка, що витягають меч, окрім мешканців Гів'ї, — із них були перелічені сім сотень вибраного чоловіка. **16** З усього того народу було сім сотень вибраного чоловіка, із нечинною рукою правиці своєї, лівіш, — кожен той кидав каменем із прашці на волос, і не східивав. **17** І були перелічені ізраїльтяни, окрім Веніамина, — чотириста тисяч чоловіка, що витягають меч, кожен військовий. **18** І

встали вони, і ввійшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто піде нам спереду на бій з Веніаминовими синами?“ І сказав Господь: „Юда спереду“. **19** І встали Ізраїлеві сини рано вранці, і тaborували при Гів'ї. **20** І вийшов Ізраїльтянин на війну з Веніамином, і сточили ізраїльтяни з ними бій при Гів'ї. **21** І вийшли Веніаминові сини з Гів'ї, та й повалили між Ізраїлем того дня двадцять і дві тисячі чоловіка на землю. **22** І зміцнівся народ, Ізраїлеві мужі, і точили бій далі в тому місці, де точили бій першого дня. **23** І ввійшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнім лицем аж до вечора. І питалися вони Господа, говорячи: „Чи далі підú я на бій з синами Веніамина, мого брата?“ І сказав Господь: „Ідіть на нього!“ **24** І прийшли Ізраїлеві сини до Веніаминових синів дня другого. **25** А Веніамин вийшов із Гів'ї другого дня навпроти них, та й повалив між Ізраїлевими синами на землю ще вісімнадцять тисяч чоловіка, — усі ті, що витягають меч. **26** І прийшли всі Ізраїлеві сини та ввесь народ, і ввійшли до Бет-Елу, та й плакали, і сиділи там перед Господнім лицем, і побстили того дня аж до вечора. І принесли вони ціlopалення та мирні жертви перед Господнім лицем. **27** І питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днів ковчéг Божого заповіту був там). **28** А Пінхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед Його лицем), говорячи: „Чи далі підú ще на бій з синами Веніамина, мого брата, чи спинюся?“ А Господь сказав: „Ідіть, бо взавтра Я дам його в твою руку“. **29** І поставив Ізраїль зáсідку навколо Гів'ї. **30** І пішли Ізраїлеві сини на синів Веніаминових третього дня, і сточили бій проти Гів'ї, як і раніш. **31** І вийшли Веніаминові сини навпроти народу, одірвалися від міста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гів'ї, у полі, — коло тридцяти чоловіка між Ізраїлем. **32** І сказали Веніаминові сини: „Биті вони перед нами, як перше!“ А Ізраїлеві сини сказали: „Утікаймо, — і відірвемо їх від міста на дороги“. **33** І кожен муж Ізраїля повстав із свого місця, і сточили бій у Баал-Тамарі, а Ізраїлева зáсідка рушила з свого місця, з Мааре-Гева. **34** І прийшли перед Гів'у десять тисяч чоловіка, вибраного з усього Ізраїля, і бій став тяжкий. А вони не знали, що суне на них те зло. **35** І вдарив Господь Веніамина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня між Веніамином двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усі ті, що витягають меч. **36** І побачили Веніаминові сини, що побиті вони, а ізраїльтяни уступили місце Веніаминові, бо вірили зáсідці, яку поставили на Гів'у. **37** А зáсідка поспішилася, і напала на Гів'у. І зáсідка вступила, і побила все місто вістрям меча. **38** А Ізраїльтяни мав із зáсідкою умовленого знака, — щоб із міста підняла великий дим. **39** І відступили ізраїльтяни в бою, а Веніамин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцяtero люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як

за першого бою!“ **40** А з міста став підйматися стовп диму. І обернувся Веніямін позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба! **41** І обернувся Ізраїльянин, а Веніямінівець перестрা�хився, бо побачив, що досягло його те зло. **42** І обернулися вони перед Ізраїльянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині його. **43** Вони оточили Веніяміна, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця. **44** Полягло тоді з Веніяміна вісімнадцять тисяч чоловіка, — усе це люди хоробрі. **45** І повернулися вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірюється останній виноград, п'ять тисяч люда. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі люда. **46** І було всіх, що впали того дня з Веніяміна, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меч, — усе це люди хоробрі. **47** І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. **48** А ізраїльяні вернулися до Веніямінових синів, та й повбивали їх вістрям меча, — мужчин із міста, і худобу, і все знайдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пустили з огнем.

21 І присягнув Ізраїльянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть своєї дочки Веніямінові за жінку!“ **2** І посібдився народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднёсли вони голос свій, та й плакали плачом великим. **3** І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьогодні бракувало з Ізраїля одне плém'я?“ **4** І сталося назавтра, і встав рано нарόд, та й збудували жéртвінника, і принесли цілопáлення та мирні жертви. **5** І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та присяга була велика на того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“. **6** І жалували Ізраїлеві сини за Веніяміном, своїм братом, та й сказали: „Сьогодні відрубане з Ізраїля одне плém'я! **7** Щó ми зробимо їм, позосталим, щодо жінок? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочкою наших за жінок!“ **8** І сказали вони: „Якé однé з Ізраїлевих племен не прийшлó до Господа до Міцпи?“ Аж ось віявилось, що з Явшу гíлеадського ніхто не прихòдив до табору на збори. **9** І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мéшканців Явшу гíлеадського! **10** І послала громада туди двадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідіть, і повбиваєте мéшканців гíлеадського Явшу вістрям меча, — і жінок і дітей. **11** А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожну ланку, що пізнáла чоловіка, зробите закляттям“. **12** І знайшли вони з мéшканців гíлеадського Явшу чотири сотні дівчат паннів, що не пізнáли чоловіка, і спровадили їх до табору в Шілó, що в ханаанському Краї. **13** І послала вся та громада, а ті говорили до

Веніямінових синів, що в Села-Ріммоні, та й клинули їм: „Мир!“ **14** І вернувся Веніямін того часу, і дали їм тих жіноч, яких позоставили при житті, із жінок гíлеадського Явшу. Та не знайшли їм досить. **15** А народ той жалував за Веніяміном, бо Господь зробив пролóма в Ізраїлевих племенах. **16** І сказали старші громади: „Щó ми зробимо позосталим щодо жінок? Бо вигублена жінка з Веніяміна“. **17** І сказали вони: „Останки насліддя — для Веніяміна, і не буде витерте плém'я з Ізраїля. **18** А ми не можемо дати ім жінок із наших дочок, бо Ізраїлеві сини присяглý, говорячи: „Проклáтий, хто дає жінку Веніямінові!“ **19** І сказали вони: „Ось буває рíк-у-рíк свято Господнє в Шілó, що на північ від Бет-Елу, на схід сонця від дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з пíвдня від Левоні“. **20** І наказали вони Веніяміновим синам, говорячи: „Ідіть, і будете чатувати в виноградниках. **21** І побачите, аж ось дочки Шілá вийдуть танцювати танці, то ви вийдете з виноградників, та й скішопітіте собі кожен свою жінку з дочок Шілá, і пíдете в Веніямінів край. **22** І буде, коли їхні батьки або їхні брати прийдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилуйтесь над ними, бо не взялý ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали їм, тому цього часу ви винні!“ **23** І зробили так Веніямінові сини, і взяли жінок за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пíшли вони, і вернулися до надíлу свого, і побудували містá, та й осілися в них. **24** І порозхóдилися звідти Ізраїлеві сини того часу кожен до племени свого та до роду свого, і пíшли звідти кожен до спáдку свого. **25** Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очáх!

Рут

1 I сталося за чáсу, коли судді судили, то був голод у Країб. I пішов був чоловік з Юдиного Віфлеему мешкати в моавських полéх, він і жінка та двоє синів його. **2** A ім'я тому чоловікові Елімелéх, а ім'я жінці його Ноомі; і ім'я двох синів його — Махлон і Кільон, ефратянини з Віфлеему Юдиного. I прийшли вони на моавські полé, та й залишилися. **3** I помер Елімелех, муж Ноомі, і зосталася вона та два їхні сини. **4** I взяли вони собі за жіночі моавітянок, — ім'я одній Орпá, а ім'я другій Рут. I сиділи вони там близько десяти літ. **5** I повмирали й вони обоє, Махлон та Кільон. I позосталася та жінка по двох дíтях своїх та по чоловікові своему. **6** I встала вона та невістки її, і вернулися з моавських пíль, бо почула на моавському полі, що Господь згадав про нарóд Свíй, даючи йм хліба. **7** I вийшла вона з того місця, де була там, та обідві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю. **8** I сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. I нехай Господь зробить із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною. **9** Нехай Господь дасть вам, — і ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“¹ I вона поцілуvala їх, а вони підняли свій голос та плакали. **10** I вони сказали до неї: „Ні, — з тобою ми вéрнемось до нарóду твоого!“ **11** A Ноомі сказала: „Вертайтесь, дочки мої, — чого ви пíдете зо мною? Чи я маю ще в утрóбі своїх синів, а вони стануть вам за чоловíків? **12** Верніться, дочки мої, ідіть, бо я занадто старá, щоб бути для мужа. А коли б я й сказала: Маю надію, і коли б цієї ночі була з мужем, і також породила синів, — **13** чи ж ви чекали б їх, аж поки повиростають? Чи ж ви з'язалися б з ними, щоб не бути замужем? Ні, дочки мої, бо мені значно пíрше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“. **14** I підняли вони голос свíй, і заплакали ще. I поцілуvala Орпа свою свекrúху, а Рут пригорнулася до неї. **15** I сказала Ноомі: „Ось зовíця твоя вернулася до нарóду свого та до богів своїх, — вернися й ти за зовíцею своєю!“ **16** A Рут відкзала: „Не силуй мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди пíдеш ти, туди пíдú й я, а де житимеш ти, там житиму й я. Нарóд твíй буде мíй нарóд, а Бог твíй — мíй Бог. **17** De помреш ти, там помру й я, і там буду похована. Нехай Господь зробить мені так, і так нехай дадасть, і тільки смерть розлучить мене з тобою“. **18** I побачила Ноомі, що вона настоює йти за нею, і перестала вговорювати її. **19** I пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеему. I сталося, коли вони вхóдили до Віфлеему, то зашуміло все місто про них, і говорили: „Чи це Ноомі?“ **20** A вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Марá, бо велику гíркоту зробив мені Всемогутній. **21** Я замóжною пішла була, та порожњою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь

свідчив проти мене, а Всемогутній послав мені горе?“ **22** I вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка її, що верталася з моавських пíль. I прийшли вони до Віфлеему на початку жнив ячménю.

2 A Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового рóду, а ім'я йому Бóаз. **2** I сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Пíдú но я на поле, і назираю колосся за тим, у кого в очáх знайдú милість“. A та її сказала: „Іди, моя дóчко!“ **3** I пішла вона, і прийшла та її збирала за женçáми. A припáдок навíї її на дíлянку поля Бóаза, що з Елімелéхового рóду. **4** Aж ось прийшов із Віфлеему Бóаз, та й сказав до женçáv: „Господь з вами!“² A вони відкzали йому: „Нехай поблагословить тебе Господь!“ **5** I сказав Бóаз до слуги свого, поставленого над женçámi: „Чия це дíвчина?“ **6** I відповів той слуга, поставлений над женçámi, і сказав: „Дíвчина — моавітянка вона, що вернулася з Ноомі з моавських пíль. **7** A вона сказала: Нехай я збиратиму, та назираю між спóнами за женçámi! I прийшла вона, і стала від самого рáнку й аж дотепéр; а вдома вона була мало“. **8** I сказав Бóаз до Рут: „Ото чуеш, дóчко моя, — не ходи збирати на іншому полі, і не йди звíдси, і так пристань до моїх дíвчат! **9** Доглядай цього поля, де будуть жати, і ти пíдеш за ними. Ось я наказав слúгам не займати тебе. A як спрagnesh, то пíдеш до начинь, та й нап'єшся з того, що поначéрпують слúги!“ **10** I впала вона на обличча свое, та й вклонилася до землі, і сказала йому: „Чому знайшла я мíлість в очáх твоїх, що ти прихилився до мене, хоч я чужá?“ **11** I відповів Бóаз і сказав її: „Докладно розповіджено мені все, що зробила ти з своєю свекrúху по смерті твого чоловíка, — і ти кинула батька свого й матíр свою та край свого народження, і пішла до нарóду, якого не знала вчора-позавчора. **12** Нехай Господь заплатить за чин твíй, і нехай буде нагорóда твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла схovатися пíд крильмí Його!“ **13** A вона сказала: „Нехай я знайдú милість в очáх твоїх, пане мíй, бо ти потішив мене, і говорив до серця своєї невíльниці. A я не є навíть як одна з твоїх невíльниць!“ **14** I сказав їй Бóаз у час їдí: „Пíдїди сюди, та з'їж хліба й замочи у кvasi шматок свíй“. I сіла вона збоку женçív, а він подав її прáженого зéрна. I їла вона й насилилася, і ще й позоставила. **15** I встала вона збирати. A Бóаз наказав слúгам своїм, говорячи: „І між спóнами нехай збирає, і не крýвдьте її. **16** I також конче киньте її зо спóнів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не лайте її!“ **17** I збирала вона на полі аж до вечора, і вýmolотила те, що назирала, і було близько ефíя ячménю. **18** I понесла вона, і ввійшла до міста, і її свекrúха побачила, що вона назирала. A вона вийняла, і далá їй, що позоставила по своїй їжі. **19** I сказала її свекrúха її: „Дé ти збирала сьогодні, і дé ти робила? Нехай буде благословéнний, хто прийняв тебе!“³ I вона розповіла своїй свекrúхі, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я того чоловíка, що я

сьогодні робила в нього, Бóаз“. 20 І сказала Ноомі до невістки своєї: „Благословенний він у Господа, що не позбавив милості своєї ані живих, ані померлих“. І сказала їй Ноомі: „Близький нам той чоловік, — він із наших рòдичів“. 21 І сказала моавітянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчиться моїх жнів“. 22 І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дòчко моя, що ти вийдеш з його служницями, щоб не чіпали тебе на іншому полі“. 23 І вона пристала до Боазових служниць, щоб збирати аж до закінчення жнів ячмénю та жнів пшениці. І вона жила з своєю свекрухою.

3 І сказала її свекруха її Ноомі: „Дòчко моя, ось я пошукаю для тебе місця спочíнку, що буде добре тобі. 2 А тепер ось Бóаз, наш рòдич, що була ти з його служницями, ось він цієї ночі буде віяти ячmінь на току. 3 А ти вмийся, і намастіся, і надягни на себе крашу одежду свою, та й зїди на тік. Але не показуйся на очі тому чоловікові, аж поки він не скінчить їсти та пити. 4 І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те місце, де він лежить. І ти прийдеш, і відкриєш приніжжя його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“. 5 А та відказала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зроблю“. 6 І зійшла вона на тік, і зробила все, як наказала її свекруха її. 7 А Бóаз з'їв та випив, та й стало вèсело йому на серці, і прийшов він покластися біля копíї. А вона тихо прийшла, і відкрила його приніжжя та й лягла. 8 І сталося опівночі, і затримтів той чоловік, та й звівся, — аж ось жінка лежить у приніжжі його! 9 І він сказав: „Хто ти?“ А вона відказала: „Я невільниця твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невільницю, бо ти мій рòдич“. 10 А він сказав: „Благословенна ти в Господа, дòчко моя! Твоя остання ласка до мене ліпша від першої, — що не пішла ти за юнаками, чи вони біdnі, чи вони багаті. 11 А тепер, дòчко моя, не бійся! Усе, що скажеш, я зроблю тобі, — бо все місто народу моого знає, що ти жінка чеснотна! 12 А тепер справді, що я рòдич, — та є рòдич ще, близкий від мене. 13 Ночуй цю ніч, а ранком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до ранку“. 14 І лежала вона у приніжжі його аж до ранку, і встала, перше ніж можна розпізнати один бðного. А він сказав: „Нехай не пізнають, що жінка приходила на тік“. 15 І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відмíряв шість мір ячmіню, і поклав на неї, та й пішов до міста. 16 А вона прийшла до своєї свекрухи. А та сказала: „Як спрáва, дòчко моя?“ А вона розповіла їй усе, що зробив їй той чоловік. 17 І сказала: „Ці шість мір ячmіню він дав мені, бо сказав: Не приходь пòрожньо до своєї свекрухи“. 18 А та сказала: „Почекай, моя дòчко, аж поки довідаєшся, як вýпаде справа, бо той чоловік не заспокóїться, доки не викінчить цієї справи сьогодні“.

4 А Бóаз прийшов до брами, та й сів там. Аж ось проходить рòдич, про якого говорив був Бóаз. І він сказав йому: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зайшов і сів. 2 А Бóаз узяв десять мужа зо старших того міста та й сказав: „Сідайте тут!“ вони посідали. 3 І сказав він до рòдича: „Ділýнку поля, що нашого брата Елімелéха, продалá Ноомі, яка вернулася з моавського поля. 4 А я постановив: Подам тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять тут, та при старших моого народу. Якщо викупиш — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“. 5 І сказав Бóаз: „Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавітянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я померлому на наділі його“. 6 А рòдич сказав: „Не можу я викупити собі, щоб не понищити свого наділу. Викупи собі моого викупа, бо я не можу викупити“. 7 А оце було колись серед Ізраїля на викуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здіймав сандáлю свою, і давав своєму близньому, і це було свідцтвом перед Ізраїлем. 8 І сказав рòдич до Боаза: „Купи собі!“ І зняв свою сандáлю. 9 І сказав Боаз до старших та до всього народу: „Ви свідки сьогодні, що я набув усе, що Елімелéхове, і все, що Кіліонове та Махлонове з руки Ноомі. 10 А також моавітянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спàдкові його, — і не буде знищено ім'я померлого між братами його та з брами його місця. Ви сьогодні свідки на це!“ 11 І сказав увесь народ, що були в брамі, та старші, свідки: „Нехай дàсть Господь цю жінку, що входить до дому твого, як Рахиль та як Лію, що вони обидві збудували Ізраїлів дім. І розбагатій в Ефраті, і здобуть собі славне ім'я в Віфлеемі. 12 А з насіння, що Господь дàсть тобі від цієї молодої жінки, нехай стане дім твій, як дім Переца, що Тамар породила була Юді“. 13 І взяв Бóаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увійшов до неї, а Господь дав їй вагітність, — і вона породила сина. 14 І сказали жінкі до Ноомі: „Благословенний Господь, що не позбавив тебе сьогодні родича! І буде славним ім'я його перед Ізраїлем. 15 І він буде тобі потішителем душі та на виживлення твоєї сивині, бо породила його твоя невістка, що любить тебе, що ліпша тобі за сімóх синів“. 16 І взяла Ноомі та дитину, і поклала її на коліна свої, і була її за няньку. 17 А сусідки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомі!“ І назвали ім'я йому: Овéд. А він — батько Єссéя, Давíдового батька. 18 А Перецові нащадки: Перец породив Гециона, 19 а Гецион породив Рама, а Рам породив Аммінадава, 20 а Аммінадав породив Нахшона, а Нахшон породив Салмона; 21 а Салмон породив Бóаза, а Бóаз породив Овéду; 22 а Овéд породив Єссéя, а Єссéй породив Давíда.

1 Самуїлова

1 І був один чоловік із Раматайм-Цофіму, з єфремових гір, а ім'я йому Елкана, син Ерохама, сина Ілії, сина Тоху, сина Шуфа, ефримлянин. **2** А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніні діти, а в Анні дітей не було. **3** А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шілó, щоб вклонитися та принесити жертви Господу Савабту. А там два Іліїві сини, — Гоффні та Пінхас, були священиками для Господа. **4** І як бував той день, і Елкана приносив жертви, то він давав своїй жінці Пеніні ї усім синам її та дочкиам її частини, **5** а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утрόбу. **6** А її суперниця розпалювала її гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утрόбу. **7** І так робив він рік-у-рік, коли вона входила до Господнього дому, а та так гнівіла її. І вона плакала й не їла. **8** І сказав їй чоловік її Елкана: „Анно, чого ти плачеш і чому не їси? І чого сумнє твоє серце? Чи ж я не ліпший тобі за десятьох синів?“ **9** І встала Анна по іді та по питті в Шілó, а священик Ілій сидів на стільці при бічному одвірку Господнього храму. **10** А вона була скорбна духом, і молилася до Господа та плакала гірко. **11** І склала вона обітницю, та й сказала: „Господи Савабте, якщо дійсно споглянеш на біду Твоєї невільниці, і згадаеш мене, і не забудеш Своєї невільниці, і даси Своїй невільниці нашадка чоловічої статі, то я дам його Господеві на всі дні життя його, а бритва не торкнеться його голови“. **12** І сталося, коли вона довго молилася перед Господнім лицем, то Ілій пильнував за її устами. **13** А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губи її порушувалися, а голос її не був чутливий. І вважав її Ілій за п'яну. **14** І сказав до неї Ілій: „Ах доки ти будеш п'яною? Вітвєрезись зо свого вина!“ **15** А Анна відповіла та й сказала: „Ні, пане мій, — я жінка скорбна духом, а вина та п'янокого напою не пила я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем. **16** Не вважай своєї невільниці за негідницею, бо я говорила аж доти з великої своєї скорботи та з туги своєї“. **17** І відповів Ілій та й сказав: „Іди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажання твоє, яке ти від Нього жадала“ **18** А вона сказала: „Нехай невільниця твоя знайде милість в очах твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й їла, а обличчя її не було вже сумне. **19** І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елкана пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про неї. **20** І сталося по році, і завагітніла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я їйому: Самуїл, бо від Господа жадала його. **21** І пішов той чоловік Елкана та ввесь дім його вчинити для Господа річну жертву та обітниці свої. **22** А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде відлучений цей хлопчик, то відведе його, — і він з'явиться перед

Господнім лицем, і назавжди позостанеться там!“ **23** І сказав ій чоловік її Елкана: „Роби те, що добре в очах твоїх! Залишайся, аж поки відлучиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалася та жінка, і годувала свого сина, аж поки вона відлучила його. **24** А коли відлучила, то повела його з собою та з трьома бичками й одною ефбою муки, і бурдюком вина, і привелá його до Господнього дому до Шілó. А той хлопчик був ще малій. **25** І зарізали бичка, і привели того хлопчика до Ілія. **26** І вона сказала: „О, пане мій, як жива душа твоя, мій пане, — я та жінка, що стояла з тобою отут, щоб молитися Господеві. **27** Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадання мое, що я просила від Нього. **28** А тепер я віддаю його Господеві на всі дні, скільки він жаданий для Господа“. І вклонилася там Господеві.

2 І молилася Анна та й проказала: „Звеселілося Господом серце мое, мій ріг став високим у Гóсподі! Розкрýлися юста мої на моїх ворогів, бо радію з спасіння Твого! **2** Немає святого, подібного Господу, немає нікого, крім Тебé, і скелі немає, як Бог наш! **3** Більше не говоріть зарозуміло, нехай з ваших уст не виходить зухвальство, бо Господь — Бог знання, і Він уплянівше вчинки! **4** Лук сильних поламаний, а немічні оперезалися силою! **5** Наймаються сіті за хліб, а голодні відпочивають, аж неплідна сім'я породила, а многодітна — знесіліла. **6** Господь побиває ї оживлює, до шеóлу зникає ї підносять до неба. (*Sheol h7585*) **7** Господь зубожує та збагачує, понижує Він та звелічує. **8** Підіймає нуждённого з пороху, підносять убогоого зо смітників, щоб посадити з великоможами й престол слави їм дать на спáдшину, бо Господні основи землі, і на них Він поставив вселенну. **9** Він ноги святих Своїх стереже, нечестиві ж погинуть у тéмряві, бо сильним не з сили стає чоловік. **10** Господь — хай поламані будуть його супротивники! У небі Господь загримить, і розсудить Він кінці землі! **11** Він подасть силу Своєму царéві, і рога повищить Свого помазанця! **12** І пішов Елкана до Рами, до дому свого. А той отрек служив Господеві при священикові Ілії. **12** А сини Ілія були люди негідні, — вони не знали Господа, **13** ані звýчаю священичого з народом. Коли хто принесив жертву, то, як варилось м'ясо, приходив священиків слуга, а в його руці — тризубе видельце. **14** І він із грюкотом стромляв до мідниці, або до кітла, або до горшка, або до горніти, — і все, що витягне видельце, священик собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шілó. **15** Також поки палили лій, то приходив священиків слуга, та й говорив до чоловіка, що принесив жертву: „Дай м'яса на печенью для священика, бо він не візьме від тебе м'яса варéного, а тільки сире!“ **16** А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше спалять і той лій, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьмý

силою!“ 17 І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву 18 А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отрок був оперезаний ллянім ефодом. 19 А малу верхню одежину робила йому його мати, і приносила йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем принесити річну жертву. 20 А Іллі поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дастъ тобі нашадків від цієї жінки, за віданого, що Господь узяв“. І пішли вони на місце свое. 21 І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А отрок Самуїл ріс із Господом. 22 А Іллі був дуже старий. І почув він усе, що сини його роблять усьому Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіту. 23 І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу. 24 Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відхиляєте Господній нарід від Закону! 25 Якщо хто згрішить супроти людіні, то помоляться за неї перед Богом. А якщо людина згрішить супроти Господа, — хто заступиться за неї?“ Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх. 26 А отрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей. 27 І прийшов Божий чоловік до Іллія, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж Я справді не об'явився дόмові твоого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі? 28 Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священика, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефода перед Моїм лицем. І дав Я дόмові твоого батька всі жертви Ізраїлевих синів. 29 Чого ж ви берете під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене, щоб ви потовстіли від найкращих частин усякого Ізраїлевого дару перед лицем Моїм. 30 Тому то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твоого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господне: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть зневажені! 31 Ось приходять дні, і Я відітнур рамено твоє та рамено дому батька твоого, щоб не було старого в домі твоєму. 32 І побачиш біду Мого мешкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоєм по всі дні. 33 Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб вибрали очі твої, і щоб зробити біль душі твоїй, — та ввесь добрість твоого дому повмирає в силі віку. 34 А оце тобі ознáка, що прийде на обох синів твоїх, на Хофні та Пінхаса, — обидва вони помруть одного дня. 35 А Я поставлю Собі священика вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Моєю душою. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм помázанцем по всі дні. 36 І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоєм, прийде вклонятися йому за

агору срібла та за буханéць хліба, і скаже: Долучи мене до одного з священицтв, щоб їсти кавалок хліба“.

3 А отрок Самуїл служив Господеві при Іллі. А Господнє слово було рідкé за тих днів, видіння не було частé. 2 І сталося того дня, коли Іллі лежав на своєму місці, а очі його стали затемнитися, він не міг бачити, 3 і поки Божий світильник ще не погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчéг, 4 і покликав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“ 5 І побіг він до Іллія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай!“ І він пішов і ліг. 6 А Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ І встав Самуїл, і пішов до Іллія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сину мій. Вернися, лягай!“ 7 А Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрилося йому Господнє слово. 8 А Господь далі покликав Самуїла третій раз. І він устав, і пішов до Іллія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. І зрозумів Іллій, що то Господь кличе отрока. 9 І сказав Іллій до Самуїла: „Іди, лягай. І якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“ І пішов Самуїл, та й ліг на свое місце. 10 І ввійшов Господь, і став, і покликав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ А Самуїл відказав: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“ 11 І сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблó таку річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почве про неї, задзвенить в обох вúхах його. 12 Того дня Я виконаю над Ілліем все, що Я говорив про дім його, від почáтку й до кінця. 13 І розповій Мому, що Я суджú дім його навіки за гріх, про який він знав, що сини його богозневажають, та не спиняю їх. 14 Тому присягнув Я дому Іллія, що не очиститься гріх Ілліевого дому жертвою та жертвою хлібною навіki“. 15 І лежав Самуїл аж до ранку, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся розповісти Ілліеві про те видіння. 16 І покликав Іллі Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“ 17 І сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди перед мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай дадасть, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зо всього того, що говорив Він до тебе!“ 18 І розповів Йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він — Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“ 19 І виростав Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив ані жодного зо всіх Його слів. 20 І ввесь Ізраїль, від Дана аж до Беер-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній. 21 А Господь далі показувався в Шілó, бо Господь явився був у Шілó Самуїлові в слові Господньому.

4 І було Самуїлове слово для всього Ізраїля. І вийшов Ізраїль на війну проти філістимлян, та й тaborував при Евен-Гаезері, а філістимляни тaborували в Афеку. 2 І вишикувались філістимляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед

філістімлянами. І вони побили в боєвому шікові на полі близько чотирьох тисяч чоловіка. **3** І прийшов народ до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед філістімлянами? Візьмімо собі з Шілі ковчега Господнього заповіту, і нехай ввійде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів!“ **4** І послав народ до Шілі, і понеєли звідти ковчега заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. А там були двоє Іл'євих синів, Хоффні та Пінхас, із ковчегом Божого заповіту. **5** І сталося, як ковчег заповіту Господнього прибув до табору, то ввесі Ізраїль скрикнув великим окриком, — аж застогнала земля! **6** А філістімляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“ І довідалися вони, що Господній ковчег прибув до табору. **7** І полякалися філістімляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“ і сказали вони: „Біда нам, бо такого, як це, не було ще ніколи! **8** Біда нам! Хто нас урятує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили були Єгипет усякою поразою у пустині! **9** Зміцніться та будьте мужні, філістімляни, щоб ви не служили єреям, як вони служили вам. І будьте мужні, — і воюйте!“ **10** І воювали філістімляни. І був побитий Ізраїль, і кожен утікав до свого намету. І та поразка була дуже велика. І впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти. **11** А Божий ковчег був узятий, і два Іл'єви сини, Хоффні та Пінхас, полягли. **12** І побіг один веніямінівець із бюю, і прибув того дня до Шілі; а одежа його була подерта, і порох на голові його. **13** І прибув він, — аж ось Іл'ї сидить на стільці при дорозі й виглядає, бо серце йому трептіло за Божого ковчега. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, — і закричало все місто! **14** А Іл'ї почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того нáтовпу?“ А той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Іл'єві. **15** А Іл'ї був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його поміркли, і він не міг бачити. **16** І сказав той чоловік до Іл'ї: „Я той, що прибіг із бюю, і я втік сьогодні з бойових лав!“ І сказав Іл'ї: „Щó тo сталося, мій сину?“ **17** І відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед філістімлянами, і стала велика поразка в народі. І обідвa сини твої, Хоффні та Пінхас, полягли. А ковчéг Божий узятий!“ **18** І сталося, як згадав він про Божого ковчéга, то впав Іл'ї зо стільця нáвзнак при брамі, — зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старій та тяжкий. А він судив Ізраїля сорок літ. **19** А невістка його, Пінхасова жінка, була важкá, близькá до рódів. І як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчeg і помер тесть її та чоловік її, то впала на коліна, та й породила, бо прийшли на неї породільні болі її. **20** А як настав час смерти її, то казали ті, що стояли при ній: „Не бійся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла, і не взяла цього до серця свого. **21** І вона назвала ім'я тому хлопцеві: Іхавод, кажучи: „Відійшла Ізраїлева слава!“ Бо почула про взяття Божого ковчéга,

і про тестя свого та про мужа свого, **22** та й сказала: „Відійшла слава від Ізраїля, бо взятий Божий ковчéг“. **5** А філістімляни взяли Божого ковчега, і принеєли його з Евен-Гаезеру до Ашдóбу. **2** І взяли філістімляни Божого ковчéга, і принеєли його до Дагонового дому, і поставили його біля Дагóна. **3** А другого дня вранці повставали ашдодяни, аж ось Дагóн лежить ницьмá на землі перед Господнім ковчéгом! І взяли вони Дагóна, і поставили його на його місце. **4** А наступного дня повставали вони рано, — аж ось Дагóн лежить ницьмá на землі перед Господнім ковчегом! А Дагонова голова та обідвa долоні рук його лежать відтяті на порозі, — тільки тулуб Дагóнів позостав при ньому. **5** Тому то жерці та всі, хто входить до Дагóнового дому, не ступають на Дагонів поріг у Ашдóбі аж до цього дня. **6** І стала тяжкá Господня рука на ашдодян, — і Він їх пустóшив та бив їх болáчками, Ашдóд та довкілля його. **7** І побачили ашдодяни, що так, та й сказали: Нехай не зостається з нами ковчeg Ізраїлевого Бога, бо стала тяжкóю Його рука на нас та на Дагóна, бога нашого!“ **8** І послали вони, і зібрали до себе всіх філістімських володарів, та й сказали: „Щó ми зробимо з ковчегом Ізраїлевого Бога?“ А ті відказали: „Нехай ковчeg Ізраїлевого Бога перéйде до Гату!“ І вони перенесли ковчега Ізраїлевого Бога. **9** І сталося по тому, як вони перенеєли його, то Господня рука була проти міста, — сталося дуже велике замішання. І вдарив Він людей того міста від малого ѹаж до великого, — і появилися на них болáчки. **10** І вони вислали Божого ковчега до Екрóну. І сталося, як Божий ковчeg прибув до Екрóну, то екроняни стали кричати, говорячи: „Перенеєли до нас ковчega Ізраїлевого Бога, щоб вигубив нас та нарóд наш!“ **11** І послали вони, і зібрали всіх філістімських володарів, та й говорили: „Відішліть ковчега Ізраїлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'e нас та нарóд нашого“, бо було смертельне замішання в усьому місті. І Божа рука стала там дуже тяжкá. **12** А ті люди, хто не повмиráв, були вдарені болáчками, — і зойк міста піднáвся до неба!

6 І був Божий ковчeg у філістімській землі сім місяців. **2** І покликали філістімляни жерців та ворожйтів, говорячи: „Щó робити з Господнім ковчегом? Скажіть нам, як відіслати його на його місце?“ **3** А ті сказали: „Якщо ви відіслаете ковчега Ізраїлевого Бога, то не відіслайте його побóжно, але конче принесіть Йому жертву за провину, — тоді будете віллікувані, і ви пізнаєте, чому не відступає Його рука від вас!“ **4** І ті спітали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемо Йому?“ А ті відказали: „За числом філістімських володарів — п'ять золотих болáчок та п'ять золотих мишей. Бо одна порáза для всіх вас та для ваших володарів. **5** І зробіть подоби ваших болáчок та подоби ваших мишей, що вигублюють землю, і воздайте славу Ізраїловому Богові, — може

Він полéгчить Свою руку з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого крáю. **6** І чого ви будете робити запеклими свої серця, як робили запеклим серце своє Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пішли? **7** А тепер візьміть, і зробіть однóго новóго воза, і візьміть дві дíйні корóв, що на них не накладалося ярмá, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому. **8** І візьмите Господнього ковчega, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесёте Йому жертвою за провину, покладете в скрýні збóку її. І відпустите його, і він пíде. **9** І побачите: Якщо він увійде до Бет-Шемешу дорогою до своєї граници, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пíзнаємо, що не його рука доторкнулася нас, — випáдок то був нам! **10** І зробили ті люди так. І взялі вони дві дíйні корóв, і запряглі їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома. **11** І поставили вони Господнього ковчega на воза, і скрýні, і золоті миші, і подоби їхніх болячок. **12** І корóви пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією бýтою дорогою та все ревлý, і не відхідлялися ні правóруч, ні лівóруч. А філистýмські володарі йшли за ними аж до граници Бет-Шемешу. **13** А люди Бет-Шемешу жали пшеници в долині. І звели вони очі свої та й побачили ковчega, — і зраділи, що побачили! **14** А віз увійшов на поле бет-шемешанина Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. І вони накололи дров із воза, а корів принéсли ціlopáленням для Господа. **15** А Левити зняли Господнього ковчega та скриню, що була з ним, що в нім були золоті речі, та й поставили при великому камені. А люди Бет-Шемешу принéсли ціlopáлення, і принóсили того дня жертви для Господа. **16** А п'ять філистýмських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону. **17** А оце ті золоті болячки, що філистýмляни звернули Господéві жертвою за провину: одна за Ашдóд, одна за Гáзу, одна за Ашкелóн, одна за Гáт, одна за Екрóн. **18** А золоті миші були за числом усіх філистýмських міст п'ятьох володарів, від міста тверdíнного й аж до безмурного селá, і аж до великого каменя, що на ньому поставили Господнього ковчega, і він знаходиться аж до цього дня на полі бет-шемешанина Ісуса. **19** І вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчeg. І вибив Він між нарóдом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. І був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою порáзкою.

20 І сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможестати перед лицем Господа, Того Бога Святого? І до кого Він пíде від нас?“ **21** І вони послали послів до мешканців Кір'ят-Еаріму, говорячи: „Філистýмляни вернули Господнього ковчega. Зійтдіть, знесіть його до сéбе“.

7 І поприхóдили люди Кір'ят-Еаріму, та й пíдняли Господнього ковчega, і внёсли його до Авінадавового дому на узgír'ї в Гív'ї, а сина його Елеазара посвятили стерегтí Господнього ковчega. **21** сталося, від дня, коли ковчeg полішився у Кір'ят-Еарімі, минуло багато ча́сів,

а було його двадцять літ. А ввесь Ізраїлів дім плакав за Господом. **3** І сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви ціlim вашим серцем вертáетесь до Господа, повиқидайте з-помíж себе чужих богів та Астáрт, і міцно прихíліть свої серця до Господа, і служіть Самому Йому, — і Він спасé вас із руки філистýмлян“.
4 І повиқидали Ізраїлеві сини Ваáлів та Астáрт, та й служили Господéві, Самому Йому. **5** І сказав Самуїл: „Зберіть усього Ізраїля до Міцпí, а я буду молитися за вас до Господа!“ **6** І зібралися до Міцпí, і чéрпали воду та ліли перед Господнім лицем, і пíстили того дня, та й казали там: „Ми згрíшили перед Господом!“
І судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпí. **7** І почули філистýмляни, що Ізраїлеві сини зібралися до Міцпí, — і пíднялися філистýмські володарі на Ізраїль. І почули про це Ізраїлеві сини, та й злякалися філистýмлян. **8** І сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай кликати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасé нас від руки філистýмлян“. **9** І взяв Самуїл одне молóчне ягнý, і принíс його повним ціlopáленням для Господа. І клíкав Самуїл до Господа за Ізраїля, а Господь відповів йому. **10** І принóсив Самуїл ціlopáлення, а філистýмляни приступili до бою проти Ізраїля. І загrimів Господь того дня сильним громом на філистýмлян, та й привів їх у замішання, — і були вони побиті перед Ізраїлем. **11** І повиходили Ізраїлеві люди з Міцпí, та й гнали філистýмлян, і били їх аж пíд Бет-Кар. **12** І взяв Самуїл одного каменя, і поклав між Міцпою та між Шенам, та й назвав іm'ї йому: Евен-Езер. І він сказав: „Аж доти допомíг нам Господь“. **13** І були філистýмляни перемóжені, і далі вже не вхíдili в Ізраїлеві граници. І була Господня рука на філистýмлянах за всі дні Самуїлові. **14** І вернулися до Ізраїля ті містá, що філистýмляни забрали були від Ізраїля, від Екрóну й аж до Гáту, а їхню граници Ізраїль урятував від руки філистýмлян. І був мир між Ізраїлем та між Аморéянином. **15** І судив Самуїл Ізраїля всі дні життя свого. **16** І ходив він рík-рíчно, і обходив Бет-Ел, і Гíл'гал, і Міцпú, — і судив Ізраїля по всіх тих місцáх. **17** І вертався до Рамí, бо там був дім його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жéртвника для Господа.

8 І сталося, як Самуїл постáрівся, то поставив синів своїх за сýддів для Ізраїля. **21** було іm'ї перворíдного сина його Йоїл, а іm'ї другого його — Авійя, судді в Beer-Шеві. **3** А сини його не йшли його дорогою, — і вхíдлялися до зýску, і брали пíдкупа, і ламали Закóна. **4** І зібралися всі Ізраїлеві старшí, і прийшли до Самуїла до Рамí, **5** та й сказали до нього: „Ось ти постáрівся, а сини твої не йдуть дорóгами твоїми. Тепер настановí нам царя, щоб судив нас, як у всіх нарóдів“. **6** І була та річ зла в Самуїлових очáх, як вони сказали: „Настановí нам царя, щоб судив нас“. І молився Самуїл до Господа. **7** І сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того

нарόду щодо всього, про що він сказав тобі, бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царювá над ними. **8** Як усí тí ділá, що вони чинили від дня, коли Я вивів їх з Єгипту, і аж до цього дня, і як вони кíдали Мене й служили іншим богам, так вони чинять і тобі. **9** А тепер послухай їхнього голосу, тільки конче остережéш їх, і розповісі ім пра́во того царя, що буде царювати над ними“. **10** I переказав Самуїл всі Господні словá до нарóду, що жадав від нього царя, **11** і сказав: „Оце буде пра́во царя, що царюватиме над вами: він вíзьме синів ваших і поставить собі в колесніці свої та серед іздців своїх, і вони бúдуть бігати перед колесніцею його; **12** і щоб поставити собі тисячників та п'ятдесятників, і щоб орати бóрку його, і щоб жати жніво його, і щоб робити збрóю військову його та колеснічні приладдя його. **13** А дочок ваших забере за мировáрниць, і за кухáрок, і за пéкарок. **14** I він позабирає поля ваших, і виноградники ваших, та країці ваши олýвки, — і пороздає своїм слýгам. **15** А з вашого посíву та з ваших виноградників братиме десятину, і даватиме своїм євнухам та своїм слýгам. **16** I він забере рабів ваших, і ваших невільниць, і найліпших ваших юнаків, і ваших ослів, — і буде вживати їх на роботу свою. **17** Він братиме десятину з вашої отáри, а ви станете йому за рабів. **18** I ви будете клíкати того дня проти вашого царя, якого собі вýбрали, — та не відповість вам Господь того дня!“ **19** Та нарóд відмбíвся слухати Самуїлового голосу, та й сказав: „Ні, — нехай тільки цар буде над нами! **20** I бúдемо ми, як усí люди, і буде нас судити наш цар. I він ходíтиме перед нами, і провáдитиме наші вýйни“. **21** I вислухав Самуїл усí словá нарóду, і переказав їх гóлосно Господévi. **22** А Господь сказав до Самуїла: „Послúхайся їхнього голосу, і постав ім цар!“ I сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Ідіть кожен до міста свого!“

9 I був чоловíк із Веніямíнового племени, а іm'я йому Кіш, син Авíїла, сина Церорового, сина Бехоратового, сина Афіяхового, веніямíнівець, людýна заможна. **21** був у нього син, а іm'я йому Саúл, молодий та гарний. I з Ізраїлевих синів не було нíкого вродливішого за нього, — цілою головою він був вищий від кожного з усього нарóду. **3** I пропáли були Кішові, Саúловому бáтькові, ослíці. I сказав Кіш до свого сина Саула: „Вíзьми з собою однóго із слуг, і встань, — іди, пошукай ослицí!“ **4** I він перейшов Ефрémові гори, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. I перейшли вони край Шеаліму, — та нема. I перейшов він край Веніамінів, та не знайшли. **5** Увійшли вони до краю Цуф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай вернімося, щоб не занехáв бáтько ослíць, та не став журýтися за нами!“ **6** А той відказав йому: „Ось у цьому містí є чоловíк Божий, а той чоловíк шануваний. Усе, що він говорить, конче спрáвджується. Тепер сходíмо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пíшли б!“ **7** I сказав Саул до свого слуги: „Ось ми

пíдемо, — та щó ми принесéмо цьому чоловíкові? Бо хлíб вийшов із наших торб, а подарунка нема, щоб принéсти Божому чоловíкові. Щó ми маємо?“ **8** A той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знахóдиться чверть шéкля срíбла, і я дам Божому чоловíкові, а він розповість нам про нашу дорогу“. **9** Колись в Ізраїлі, коли ходив питатися Бога, то так говорив: „Давайте пíдемо до провýдця“. Бо що сьогодні „прорóк“, колись звалося „провýдець“. **10** I сказав Саул до свого слуги: „Добре твоє слово. Давай пíдемо!“ I пíшли вони до того міста, де був чоловíк Божий. **11** Коли вони пíдіймалися по узбíччях до міста, то знайшли дíвчат, що вийшли були набрати води. I сказали вони до них: „Чи є тут провýдець?“ **12** A тí відповілі йм та й сказали: „Є, — ось перед тобою! Поспíши тепер, бо сьогодні він прийшов до міста, — бо сьогодні в нарóду жертва на пágíрku. **13** Як увійдете до міста, так знайдете його, поки він не вийде на пágírok їсти, — бо народ не єсть аж до його прихóду, бо він благословляє жертву, потім їдять поклýкані. A тепер увійдіть, бо зараз ви знайдете його“. **14** I пíдняліся вони до міста. Як вони вхóдили до серéдини того міста, аж ось Самуїл виходить навпрóти них, щоб іти на пágírok. **15** A Господь, за день перед Сауловим прихódom, виявив був Самуїлові, говорячи: **16** „Цього чásу взавтра пошлю до тебе чоловíка з Веніямíнового краю, і ти помáжеш його на володаря над Моїм Ізраїлевим народом, і він спасе нарóд Мíй від руки філістýмлян. Я бо зглянувся на нарóд Мíй, бо голосіння його дíйшло до Мене!“ **17** A коли Самуїл побачив Саúла, то Господь сказав йому: „Оце той чоловíк, що Я казав тобі, — він володíтиме нарóдом Моїм“. **18** I пíдійшов Саúл до Самуїла в серéдині брами та й сказав: „Скажи мені, дé тут дíм провýдця?“ **19** I відповів Самуїл Саулові та й сказав: „Я той провýдець. Вийди перед мене на пágírok, і ви бúдете їсти зо мною сьогодні. A рано я відпушу тебе, і про все, що в серці твоїм, я розповім тобі. **20** A щодо ослíць, що пропáли тобі, — сьогодні вже три дні, — не журуся за них, бо знайшлися вони. Та для кого все пожадáне в Ізраїлі? Xiba ж не для tébe та для всього дому бáтька твого?“ **21** I відповів Саул та й сказав: „Чи ж я не веніямíнівець, із найменших Ізраїлевих племен? A рід мíй найменший з усіх родів Веніямíнового пléмени. I чого ти говориш мені отаке слово?“ **22** I взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнати, і дав їм місце на чолí поклýканіх, а тих було близько тридцáтій чоловíка. **23** I сказав Самуїл до кúхаря: „Дай же ту чáстку, що дав я тобі, що про нéї я сказав тобі: Відклáди її в себе!“ **24** I подав кúхар стегнó та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. A Самуїл сказав: „Оце позостáвлéне! Поклади перед собою та їж, бо воно схóване для тебе на умóвлений час, коли я сказав: Покликав Я нарóд“. I Саул їв із Самуїлом того дня. **25** I зíйшли вони з пágírka до міста, і він розмовляв із Саулом на даху свого дому. **26** I повставали вони

рано вранці. І сталося, як зійшлá рання зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпушу тебе!“ І встав Саул, і вони вийшли обоє, він та Саул, на вулицю. **27** Коли вони підходили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слузі, і нехай він іде перед нами“. І той пішов. „А ти зараз спинися, — я оголошу тебе Боже слово!“

10 I взяв Самуїл посудинку оливи, та й вилляв на його голову, і поцілав його та й сказав: „Чи це не помáзав тебе Господь над спáдком Своїм на володаря? (І будеш ти царювати над народом Господнім, і ти візволиш його від руки ворогів його навколо. І ось тобі ознáка, що Господь помáзав тебе над спáдком Своїм на володаря.) **2** Як пíдеш ти сьогодні від мене, то при Рахілінім грóбі, у Веніаміновій країні в Целцаху, знáйдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Знáйдені ті ослици, яких ти шукати ходив. А още бáтько твíй занехáяв справи тих ослиць, та й зажурíвся за вас, говорячи: Щó я зроблю для свого сина? **3** І перéйдеш ти звідти й далі, і пíдеш аж до дíбрби Фавóрської, а там знáйдуть тебе три чоловíкі, що йдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трох ягнят, а один несе три буханці хлíба, а один несе бурдюкá вина. **4** І запитають вони тебе про мир, та дадуть тобі два хлíби, і ти вíзьмеш із їхньої руки. **5** Потому вíйдеш ти на Божíй горбок, де намíсники фíлистимські. І станеться, як ти вíйдеш там до міста, то стрíнеш громаду пророків, що сходять з пágірка, а перед ними áрфа, та бúбон, та сопíлка, та цíтра, і вони пророкуþть. **6** І зліне на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкувáти, і станеш іншою людíною. **7** І станеться, коли збúдуться тобі цí ознáки, — роби собі, що знáйде рука твоя, бо Бог з тобою. **8** І зíйдеш ти передо мною до Гíлгáлу, а я зíйду до тебе, щоб принéсти цílopáлення, щоб принóсити мирні жертви. Сíм день будеш чекати, аж поки прийdú я до тебе, і завídomлю тебе, щó будеш робiti“. **9** І сталося, як повернувся він, щоб іти від Самуїла, то Бог змінив йому серце на інше, а всí тí оznаки прийшли того дня. **10** І прийшли вони туди до Гíв'ї, аж ось громада пророків назустріч йому. І злінув на нього Дух Божий, — і він пророкував серед них. **11** І сталося, — кожен, хто зінав його віddávna, а тепер побачили, — ось він пророкує рáзом із пророками, то казали один до одного: „Щó то сталося Кíшовому синові? Чи й Саул мíж пророками?“ **12** І вíдповів чоловíк звідти й сказав: „А хто їхníй бáтько?“ Тому то стало за приказку: „Чи й Саул мíж пророками?“ **13** І перестав він пророкувати, і прийшов на пágірок. **14** І сказав Саулів дáдько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“ А той відkазав: „Шукати ослици. І побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“. **15** А дáдько Саулів сказав: „Скажи ж менi, щó сказав вам Самуїл?“ **16** І сказав Саул до дáдька свого: „Справдí розповів нам, що знáйдені тí ослици“. А про справу цárства, що говорив Самуїл, не розповів йому. **17** І скликав Самуїл народ до Господа, до Мíцпí,

18 та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руків всіх царств, що гнобíли вас. **19** А ви сьогодні погóрдували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещастí ваших та ýтисків ваших. І ви сказали йому: „Ні, таки царя постав над нами. А тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими племéнами та за вашими тисячами“. **20** І привів Самуїл усі Ізраїлеві племéна, і булó виявлене Веніамінове плéм'я. **21** І привів він Веніамінове плéм'я за рóдами його, і був виявлений рíд Матріїв. І привів він рíд Матріїв за їхníми мужчýнами, і був вýявлений Сауль, син Кíшів. І шукали його, та не знахóдили. **22** І питалися Господа ще: „Чи прийde він ще скóди?“ А Господь вíдповів: „Он він захóвáвся між речами!“ **23** І вони побíгли, і взяли його звідти. І він став серед народу, — і був вищий від усього народу на цíлу голову. **24** І сказав Самуїл до всього народу: „Чи бачите, кого вибрали Господь? Бо нема такого, як він, серед усього народу“. І ввесь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе цар!“ **25** А Самуїл промовляв до народу про правá царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. І відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого. **26** І також Саул пíшов до дому свого до Гíв'ї, а з нím пíшли тí воякí, що Господь дíткнувся їхníх сердéць. **27** А негíдні сини говорили: „Що, нас спасе отакий?“ І гордували ним, і не принéсли йому дара. Та він мовчав.

11 І вийшов аммоніtянин Нахаш, і тaboruváv при гíлеадському Явешу. І сказали всí явескí люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми бúдемо служити тобi!“ **2** І сказав до них аммоніtянин Нахаш: „Про це складý з вами умову, — щоб кожному з вас вýбрати праве око, і я вчинí це на гáнбú для всього Ізраїля“. **3** І сказали до нього явескí старшí: „Зачекай нам сíм день, і нехай ми пошлемо послív у всі Ізраїлеві краї. І якщо нема нам порятунку, то вíйдемо до тебе“. **4** І прийшли тí послí do Саулової Гíв'ї, і говорили тí словá до ушей народу. І ввесь народ пídnis свíй голос, та й заплакав. **5** Аж ось Саул іде за худобою з поля. І сказав Саул: „Щó народовí, що плачут?“ І розповій йому слова явескíх людей. **6** І злінув Божий Дух на Саула, як слухав віn tí словá, і дуже запалав його гнів! **7** І взяв віn пару худобин, і порíзav її, і порозсилав по всім Ізраїлевім Краї через послív, говорячи: „Хто не вíйде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зроблено худобí його!“ І великий страх спав на людей, і вони повихóдили, як один чоловíк. **8** І віn перелíčiv їх у Безеку, - і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч. **9** І сказали вони до послív, що прийшли: „Так скажете мéшканцям гíлеадського Явешу: Узвіtra, як пригрíє сонце, буде вам порятóнок“. І прийшли тí послí, і розповій явескíм людям, — і вони зрадili. **10** І сказали явескí люди: „Узвіtra ми вíйдемо до вас,

а ви зробите нам усе, що добре в очах ваших“. 11 І сталося назавтра, і склав Саул із народу три відділи, і вони пройшли в середину табору за ранньої сторожі, та й били Амона аж до спекоті дня. І сталося, — позосталі розбіглися, і не позосталося між ними двох разом. 12 І сказав народ до Самуїла: „Хтò той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваемо!“ 13 Та Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“. 14 А Самуїл сказав до народу: Ходіть, і підемо в Гілгал, та й відновимо там царство!“ 15 І пішов увесь народ до Гілгалу, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гілгалі, і принесили мирні жертви перед Господнім лицем. І дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мужі!

12 І сказав Самуїл до всього Ізраїля: „Ось я послухався вашого голосу в усному, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя. 2 А тепер той цар ось ходить перед вами. А я постарів та посів, а сини мої — ось вони з вами. І я ходив перед вами від своєї молодості аж до цього дня. 3 Ось я! Свідкуйте проти мене перед Господом та перед Його помазанцем: чийого вола я взяв, чи осла чийого взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насильство? І з чиєї руки взяв я підкупу, і відвернув свої очі від нього? І все це я поверну вам“. 4 А вони сказали: „Не гнобійти нас, і не чинив нам насильства, і ні від кого нічого не брав“. 5 І він сказав: „Господь свідок на вас, і свідок Його помазанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“ 6 І сказав Самуїл до народу: „Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарона, і що вивів наших батьків із єгипетського краю. 7 А тепер станьте, і я буду судитися з вами перед Господнім лицем про всі добродійства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батьками. 8 Як Яків прийшов був до Єгипту, і батьків ваши кликали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели наших батьків із Єгипту, і осадили їх у цьому місці. 9 Та вони забули Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сіцері, начальника хацорського війська, і в руку філістимлян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них. 10 І кликали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Ваalam та Астартам. А тепер урятуй нас із рук наших ворогів, і ми будемо служити Тобі. 11 І послав Господь Еруббаала, і Бедаїа, і Іфтахі, і Самуїла, — і врятував вас із рук довкблишніх ваших ворогів, і ви сиділи безпечно. 12 А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А Цар ваш — Господь, Бог ваш. 13 А тепер ось той цар, якого ви выбрали, якого жадали, і ось дав Господь над вами царя. 14 Якщо ви будете боятися Господа, і будете служити Йому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете ви, і цар, що царює над вами, ходити за Господом,

Богом вашим. 15 А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків! 16 І ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах. 17 Чи ж сьогодні не живів на пшеницю? Я покличу до Господа, і Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя“. 18 І клікнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. І ввесь народ сильно злякався Господа та Самуїла! 19 І сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхи додали ми ще й оце зло, що жадали для себе царя“. 20 І сказав Самуїл до народу: „Не бійтесь! Ви зробили все те зло, тільки не відступіть від Господа, і служіть Господеві всім серцем своїм! 21 І не відступайте, і не йдіть за марнотами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнота вони. 22 Бо Господь не полішив народу Свого ради Свого великого Йміння, бо зволив Господь зробити вас народом Своїм. 23 Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб перестав я молитися за вас! І я буду наставляти вас на дорогу добрі та прости. 24 Тільки бійтесь Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які велики діла вчинив Він із вами! 25 А якщо справді буде чинити зло, — погинете ви, і цар ваш!“

13 Рік був, як Саул зацарював, і два роки царював над Ізраїлем. 2 І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча були з Йонатаном у Веніаминовій Гів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх. 3 І побив Йонатан філістимського намісника, що в Геві. І почули це філістимляни, а Саул засурмів у сурму по всьому Краю, говорячи: „Нехай почують євреї!“ 4 А ввесь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив філістимського намісника, і тим Ізраїль став ненависним серед філістимлян“. І скликаний був народ за Саулом до Гілгалу. 5 А філістимляни були зібрані воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численності, як піску на морському березі. І вийшли вони, і тaborували в Міхмаші, на схід Бет-Авену. 6 А Ізраїльтянин побачив, що скрутно Йому, що народ був пригноблений, — і народ ховався по печерах, і по щілинах, і по скелях, і по лъвах та по ямах. 7 А інші євреї перейшли Йордан до краю Гада та до Гілеаду. А Саул був ще у Гілгалі, а ввесь народ із тривогою поспішав за ним. 8 І чекав він сім день умовленого часу, що призначив Самуїл, та Самуїл не прийшов до Гілгалу, — і народ став розбігатися від нього. 9 І сказав Саул: „Приведіть до мене призначене на ціlopáлення та мирні жертви“. І він приніс ціlopáлення. 10 І сталося, як скінчів він принести ціlopáлення, то ось приходіть Самуїл. І

вийшов Саул, щоб зустріти його, щоб привітати його. **11** І сказав Самуїл: „Щó ти зробив?“ А Саул відказав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умовлений час тих днів. А філистимляни зібралися в Міхмаші. **12** І сказав: Тепер філистимляни зійдуть до мене до Гіл'галу, а Господнього лиця я ще не вблагав. **13** Я вирішив, і приніс ціlopáлення!“ **13** І сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навіки твоє царство над Ізраїлем. **14** А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому бути володарем над народом Своїм, бо ти не виконав, щó наказав був тобі Господь“. **15** І встав Самуїл, і зійшов із Гіл'галу до Веніаминової Гів'ї. А Саул перелічив народ, що знахòдився з ним, — близько шести сотень чоловіка. **16** І Саул і син його Йонатан та народ, що знахòдився з ним, сиділи в Веніаминовій Геві, філистимляни ж таборували в Міхмаші. **17** І вийшли руйники з філистимського табору трьома відділами: один відділ звертається на офрійську дорогу до краю Шуал, **18** і один відділ звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один відділ звертається на дорогу до границі, що провадить від Ге-Цевоїму до пустині. **19** А ковалі не було по всім Ізраїлевім Краї, бо філистимляни сказали: „Щоб не робили єреї мечá чи списа!“ **20** І схòдив увесь Ізраїль до філистимлян гостріти кожен свого плуга, і заступа свого, і сокиру свою, і серпá свого, **21** коли тупíлися вістря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і мусіли схòдити, щоб направити вістря рожнá. **22** І сталося за днів війни, — і не знайшлося ані меча, ані списа в руці всього народу, що був з Саулом та з Йонатаном, та був знайдений тільки для Саула та для сина його Йонатана. **23** І вийшла філистимська залóга до переходу Міхмашу.

14 Одного дня сказав Йонатан, син Саулів, до слуги, свого зброенóши: „Ходім, і перейдімо до філистимської залóги, що з того бóку“. А батькові своєму він цього не розповів. **2** А Саул сидів на кінці згíр'я під гранáтовим дéревом, що в Мігроні. А народу, що з ним, було близько шести сотень чоловіка. **3** А Ахія, син Ахітува, брата Іхавода, сина Пінхаса, сина Ілія, священика в Шілó, носив ефбá. А народ не знов, що пішов Йонатан. **4** А між тими переходами, що Йонатан хотів перейти до філистимської залоги, була зубчаста скеля з цього боку переходу й зубчаста скеля з того боку переходу. А ім'я одній Boцец, а ім'я другій Сенне. **5** Один зуб — скеля — стовп із пíвночі, навпроти Міхмашу, а один із пíвдня, навпроти Геві. **6** І сказав Йонатан до слуги, свого зброенóши: „Ходім, і перейдімо до сторóжі тих необрізаних, може Господь зробить поміч для нас, — бо Господéві нема перешкоди спасати через багатьох чи через небагатьох“. **7** І сказав йому його зброенóша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди хоче серце твоє!“ **8**

І сказав Йонатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемось їм. **9** Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не пíдіймемося до них. **10** А якщо вони скажуть так: Підійміться до нас, — то пíдіймемося, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас буде знáком“. **11** І вони обидва показалися філистимській сторóжі. **12** І сказали філистимляни: „Ось виходять із щíлін єреї, що поховалися там“. **13** І люди залóги відповіли Йонатанові та його зброеноші та й сказали: „Підійміться до нас, — і ми вам щось скажемо!“ **14** І сказав Йонатан зброеноші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“ **15** І пíднявся Йонатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброеноша. **16** І падали філистимляни перед Йонатаном, а його зброеноша добивав за ним. **17** І була перша порázka, що вдарив Йонатан та його зброеноша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби оброблюваного парою волів поля на день. **18** І стався сполóх у табóрі, на полі, та в усьому народі. Залóга та нищýтeli — затремтіли й вони. І задрижала земля, і знявся великий сполóх! **19** І побачили Саулові вартівники в Веніаминовій Гів'ї, аж ось нáтовп розплівається, і біжть сюди та туди. **20** І сказав Саул до народу, що був з ним: „Перегляньте й побачте, хто пíшов від нас?“ І переглянули, аж ось нема Йонатана та його зброеноші. **21** І сказав Саул до Ахії: „Принеси Божого ковчега!“ **22** Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. **23** І сталося, коли Саул говорив до священика, то замішання в філистимському таборі все більшало та шíрилось. **24** І сказав Саул до священика: „Спини свою руку!“ **25** І зібралися Саул та ввесь народ, що був із ним, і вони пíшли аж до місця бóю, — аж ось меч кожного на його близьнього, замішання дуже велике! **26** А між філистимлянами, як і давніш, були єреї, що поприхòдили з ними з табóром, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що був із Саулом та Йонатаном. **27** А всі ізраїльтяни, що ховалися в Ефремових горáх, почули, що філистимляни втікають, і погналися за ними й вони до бóю. **28** І спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов аж за Бет-Евен. **29** Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав клятву на народ, говорячи: „Проклáтий той чоловíк, що буде їсти хліб до вечора, поки я пíмщýся на своїх ворогах.“ **30** І ввесь той народ не їв хліба **31** І ввесь народ пíшов до лíсу, а там був мед на гáльяні. **32** І ввійшов народ до тóго лíсу, аж ось струмóк меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся присíгти. **33** А Йонатан не чув, коли батько його заприсягнúв був народ. І простягнув він кінець кия, що був у руці його, і вмочив його в стíльнíк меду, та й пíдніс руку свою до уст своїх. І роз'ясníлися очі йому! **34** А на це один із народу промовив і сказав: „Заприсягаючи, заприсяг твій батько народ, говорячи: Проклáтий той чоловíк, що буде їсти хліб сьогодні! І змучився від цього народ“. **35** І сказав Йонатан:

„Знещасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'яснилися очі мої, коли я скуштував трохи цього меду. **30** А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б порázка філістимлян?“ **31** І били вони того дня між філістимлянами від Міхмашу аж до Айялону. А народ дуже змучився. **32** І кинувся народ на здобич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. І їв народ із кров'ю! **33** І розповілі Саулові, кажучи: „Ось народ гришить проти Господа, — єсть із кров'ю!“ А той відказав: „Зрадили ви! Прикотіть до мене сьогодні великого каменя!“ **34** І сказав Саул: „Розійтися між людьми, та й скажіть ім: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штуку дрібної худобини, і заріжте тут. І будете їсти, і не згрішите против Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. І попривідив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своєю рукою, і порізали там. **35** І збудував Саул жертівника для Господа; його першого зачав він будувати, як жертівника для Господа. **36** І сказав Саул: „Зійдімо вночі за філістимлянами, та й винишуймо їх аж до ранкового світла, — і не полішимо між ними нікого!“ А вони сказали: „Роби все, що добре в очах твоїх“. А священик сказав: „Приступімо тут до Бога!“ **37** І запитався Саул Бога: „Чи зійти за філістимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“ Та Він не відповів йому того дня. **38** І сказав Саул: „Зійтіться сюди всі видатні народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні. **39** Бо як живий Господь, що допоміг Ізраїлові, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то конче помре він!“ Та ніхто не відповів йому з усього народу. **40** І сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатан на другий бік“. І сказав той народ до Саула: „Зроби, що добре в очах твоїх!“ **41** І сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумі!“ І був віявленій жеребком Йонатан та Саул, а народ повіхідив оправданим. **42** І сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм Йонатаном“. І був віявленій Йонатан. **43** І сказав Саул до Йонатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“ І розповів йому Йонатан і сказав: „Я справді скуштував кінцем кия, що був у руці моїй, трохи меду. Ось я помру за це!“ **44** І сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай дадастъ, що конче помреш, Йонатане!“ **45** А народ сказав до Саула: „Чи помирати Йонатанові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спаде волосина з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“ І визволив народ Йонатана, і він не помер. **46** І відійшов Саул від філістимлян, а філістимляни пішли на своє місце. **47** І здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всімá своїми ворогами: з Моавом, і з синами Амона, і з Едомом, і з царями Цови, і з філістимлянами. І скрізь, проти кого він обертався, мав успіх. **48** І склав він військо, та й побив Амаліка, і врятував Ізраїля з рук грабіжника. **49** І були в Саула сини: Йонатан, і

Ішві, і Малкішуя; а ім'я двох дочок його: ім'я старшій Мераб, а ім'я молодшій Мелхоба. **50** А ім'я Саулової жінки: Ахіоам, дочка Ахімáца. А ім'я провідниця його війська: Авнер, син Нера, Саулового дядька. **51** А Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авіїлів. **52** І була сильна війна на філістимлян за всіх Саулових днів. І коли Саул бачив якого чоловіка хороборого та якого сильного, то брав його до себе.

15 І сказав Самуїл до Саула: „Господь послав був мене помáзти тебе на царя над народом Його, над Ізраїлем. А тепер послухайся голосу Господніх слів. **2** Так сказав Господь Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалик Ізраїлові, що клав йому перешкоду на дорозі, коли він виходив із Єгипту. **3** Тепер іди, і поб'еш Амаліка, і вчиниш закляттям усе, що його, і не змилосéрдишся над ним. І позабиваєш усе, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовлят, від вола й аж до осла“. **4** І Саул оповістив народ, і перелічив їх у Теламі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди. **5** І прийшов Саул аж до Амалікового міста, та й засів у долині. **6** І сказав Саул кенéянам: „Діť, відокремтесь, вийдіть з-поміж Амалік'янинів, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім ізраїльтянам, коли вони виходили з Єгипту“. І відокремився Кенéянин з-поміж Амаліка. **7** А Саул побив Амалика від Хавілі аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту. **8** І зловив він Агага, амалікського царя, живого, а ввесі народ зробив закляттям, та й побив вістрям меча. **9** Та змилосéрдився Саул і народ над Агагом, і над найліпшим з його худоби дрібної й з худоби його великої та з товару вгодованого, і над вівцями, та над усім добром, і не хотіли зробити їх закляттям. А все маловарте й худе — його зробили закляттям. **10** І було Господнє слово до Самуїла й казало: **11**, „Жалкую, що Я настановів Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. І запалився гнів Самуїлів, і він кликав до Господа цілу ніч. **12** А рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. І Самуїлові донéсли, говорячи: „Саул прийшов до Кармёлу, і ось ставить собі пám'ятника, а потому повернúвся й пішов, і зійшов до Гілгалу“. **13** І прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословéнний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“. **14** А Самуїл сказав: „А що це за мéкання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“ **15** І сказав Саул: „Від Амалік'янинів привели їх, бо народ змилосéрдився над найліпшим із худоби дрібної та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позостале вчинили закляттям“. **16** А Самуїл сказав до Саула: „Покінь, а я розповім тобі, що Господь говорив мені цієї ночі“ А той сказав йому: „Говори“. **17** І сказав Самуїл: „Хоч ти малій був в очах своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племéн? Чи ж не помáзав тебе Господь на царя над Ізраїлем? **18** І послав тебе

Господь дорогою, і сказав: Іди, і вчиниш закляттям нечестивих амалкітян, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вигубиш їх. **19** І чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здобич, і зробив оце зло в Господніх очах?“ **20** І сказав Саул до Самуїла: „Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, — і привів я Агага, царя амаликського, а Амалика зробив закляттям. **21** А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як початок закляття, щоб принесити в жертву Господеві, Богові твоему, в Гілгал!“ **22** І сказав Самуїл: „Чи жадання Господа ціlopáлень та жертв таке, як послух Господньому голосу? Тож послух ліпший від жертві, покірливість — краща від баранячого лобу! **23** Во непокірливість — як гріх ворожбітства, а свавільство — як провина та служба боввáнам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“. **24** І сказав Саул до Самуїла: „Прогрішався я, бо переступив накази Господні та словá твої, — бо я боявся народу, та послухався його голосу. **25** А тепер прости ж май гріх, і вернися зо мною, — і я поклонюсь Господеві!“ **26** Та Самуїл сказав до Саула: „Не вернуся з тобою, бо ти погордів Господнім словом, а Господь погордів тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“. **27** І повернувся Самуїл, щоб піти, а Саул скопів пóлу плаща його, та й відірвав. **28** І сказав до нього Самуїл: „Господь відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоєму біжньому, ліпшому від тебе! **29** І також Ізраїлева Слава не скаже неправди та не буде каятися, бо Він не людíна, щоб каятися“. **30** А Саул сказав: „Прогрішався я! Але вшануй мене перед старшими моого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюся Господеві, Богові твоему“. **31** І вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві. **32** І сказав Самуїл: „Підвідіть до мене Агага, царя амаликського“. І пішов до нього Агаг весело. І сказав Агаг: „Справді, — відступилася гíркота смерті!“ **33** А Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя маті між жінкáми“. І посік Самуїл Агага перед Господнім лицем у Гілгалі. **34** І пішов Самуїл до Рамія, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гівї. **35** І більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерті, та Самуїл сумувáв за Саулом. А Господь жалкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

16 І сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумувáтимеш за Саулом? Тож Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Наповни рога свого оливою, та й іди, — пошилю тебе до віфлеемлянина Ессея, бо Я наглянув Собі царя між синами його!“ **21** сказав Самуїл: „Як я піду? А почує Саул, то вб'є мене“. А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я пришов, щоб принести жертву для Господа. **3** І закличеш Ессéя на жертву, а Я тобі дам знати, що маєш робити, і помáжеш Мені того, кого скажу тобі!“ **4** І зробив Самуїл, що Господь говорив.

I прийшов він до Біфлеєму, а старші міста вийшли йому назустріч із третмінням. I сказали вони: „Чи твій прихід — то мир?“ **5** А він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб принести жертву Господеві. Освятітесь, і прийдете зо мною до жертви“. I освятив він Ессéя та синів його, і покликав їх на жертву. **6** I сталося, як вони поприхóдили, то побачив він Еліява, та й сказав: „Справді — перед Господом помáзанець Його!“ **7** Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличя його та на високість зросту його, бо Я відкинув його Собі! Во Бог бачить не те, що бачить людýна: чоловíк бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце“ **8** I покликав Ессéй Авінадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибраав Господь!“ **9** I привів Ессéй Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибраав Господь“. **10** I привів Ессéй сімох своїх синів перед Самуїла. I сказав Самуїл до Ессея: „Цих не вибраав Господь“. **11** I сказав Самуїл до Ессея: „Чи то всі твої діти?“ A той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“. I сказав Самуїл до Ессея: „Пошли ж привéсти його, бо не сядемо за стíл, аж поки він не прийде сюди“. **12** I послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану. А Господь сказав Самуїлові: „Устань, помáж його, — бо це він!“ **13** I взяв Самуїл рога оливи, та й помáзав його серед братів його. I Дух Господній злинув на Давида, і був на ньому від того дня й далі. А Самуїл устав, і пішов до Рамія. **14** I Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злій, посланий від Господа. **15** I сказали раби Саула до нього: „Оце злій дух від Бога нападає на тебе. **16** Нехай скаже пан наш, — раби твої пошукають тобі кого, хто вміє грati на гúслах. I станеться, коли буде на тебе злій дух від Бога, то заграє той рукою своєю, — і буде тобі добре“. **17** I сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мéне“. **18** I відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеемлянина Ессéя, що вміє грati, — лíцар та вояка, і розуміється на речах, і чоловíк хорошої постáви. I Господь із ним“. **19** I послав Саул послів до Ессéя й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі“. **20** I взяв Ессéй осла, наладованого хлібом, та бурдюкá вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула. **21** I прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. I той сильно полюбив його, і він став йому зброєнóшою. **22** I послав Саул до Ессея, говорячи: „Нехай остаеться Давид при мені, бо він знайшов ласку в очах моїх“. **23** I бувало, коли злій дух від Бога нападав на Саула, то Давид брав гúсла, та й грав своєю рукою. I легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступáв від нього той злій дух.

17 I зібрали філістýмляни свої вíйська на вíйну. I зібралися вони до Сохо, що Юдине, і тaborувáli між Сохо та між Азекою в Ефес-Даммімі. **2** I зібралися Саул та ізráїльтяни, і тaborувáli в долині Елі, і вставилися до бóю проти філістýмлян. **3** I стояли

філістимляни на горі з того боку, а Ізраїль стояв на горі з цього боку, а поміж ними долина. 4 І вийшов із філістимських таборів одноборець, ім'я йому Голійт із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь. 5 А на голові його — мідянин шолом, і він одягнений був у панцера з лускі; а вага того панцера — п'ять тисяч шеклів міді. 6 А на ногах його — мідяні наголіники, а за плечима його — мідяні спис. 7 А держак списка його — як ткацький вал, а вістря спису його — шістсот шеклів заліза. А перед ним ходив щитонбаша. 8 І став він, і кликнув до Ізраїлевих полків, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бю? Чи ж я не філістимлянин, а ви не рabi Саулові? Оберіть собі кого, і нехай він зайде до мене. 9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми стáнемо вам за рабів. А якщо я переможу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабів, і будете служити нам“. 10 І сказав філістимлянин: „Я цього дня зневажив Ізраїлеві полкі. Дайте мені чоловіка, і будемо битися вдвох“. 11 І чув Саул та ввесь Ізраїль ці слова філістимляніна, — і вони перестрा�хилися та сильно налякалися. 12 А Давид — син того мужа ефратяніна, з Юдиного Віфлеєму, а ім'я йому Єссей, що мав восьмеро синів. І цей чоловік за Саулових днів був старій, увійшов у літа. 13 І пішли троє найстарших Єссеєвих синів, пішли за Саулом на війну. А імена трьох синів його, що пішли на війну: перворідний Еліяв, а другий його — Авінадав, а третій — Шамма. 14 А Давид — він найменший, а три найстарші пішли за Саулом. 15 А Давид ходив до Саула, та вертався пастурами свого батька в Віфлеємі. 16 А той філістимлянин підхόдив ранком та ввечорі, і виступав сорок день. 17 І сказав Єссей до сина свого Давида: „Візьми но для братів своїх ефу цього прáженого зéрна, і десять цих хлібів, та й віднесій скоренько до табору до своїх братів. 18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаеш про повóдження братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“ 19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни були в долині Елі, — воювали з філістимлянами. 20 І встав Давид рано вранці, і полішив отару свою на стóрожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Єссей. І ввійшов він до обозу, а військо вихóдило до бойового стрóю, і підняли вони окрик у бою. 21 І вишикувалися Ізраїль та Філістимлянин лáва проти лáви. 22 І Давид позоставив свою нóшу в стóрожа речей, та й побіг до польку. І ввійшов він, і запитав своїх братів про повóдження. 23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із філістимських полків одноборець, філістимлянин Голійт ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув. 24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже лякалися. 25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, зблагати його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним

в Ізраїлі“. 26 І спитався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Щó буде зроблене тому, хто вб'є цього філістимляніна й здýме обráзу з Ізраїля?“ 27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде зроблено чоловікові, хто вб'є його“. 28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліяв гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кóго ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!“ 29 А Давид відказав: „Та щó я зробив тепер? Чи не на накá батька?“ 30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше. 31 І були почути слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його. 32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається нічие серце через нього. Раб твій пíде, і буде битися з отим філістимляніном“. 33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш пíти на того філістимляніна битися з ним, бо ти малій, а він воїк від своєї мóлодості“. 34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухом свого батька при отарі, і приходив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібної худоби зо стада, 35 а я вихóдив за ним, і побивав його, і виривав те з пáщи його. А як він ставав на мене, то я хапав його за його грíву, та й побивав його. 36 І лева, і ведмеди побивáв твій раб. І цей необрізаний філістимлянин буде, як один із них, бо він зневажив полкі Живого Бога!“ 37 І сказав Давид: „Господь, що врятувáв мене з лапи лева та з лапи ведмеди, Він урятuє мене з руки цього філістимляніна“. І сказав Саул: „Іди, і нехай Господь буде з тобою!“ 38 І зодягнув Саул Давида в свою одíж, і дав мідяніго шолома на його голову, і надів на нього панцера. 39 І прип'яв Давид меча його на одежду свою, та й силкувáвся йти, бо він не звік був до того. І сказав Давид до Саула: „Не мóжу в цьому ходити, бо я не звік!“ І поскідáв Давид їх із себе. 40 І взяв він кия свого в свою руку, і вибрav собі п'ять вігладжених камінців із потоку, і поклав їх у пастушу тórbu, яку мав, та в торбíну, а його прáща — у руці його. І він пішов до філістимляніна. 41 А філістимлянин підхόдив усе близче до Давида, і чоловік ніс щитá перед ним. 42 І подивився філістимлянин, та й побачив Давида, — і злегковáжив його, бо той був ще хлопець, рум'яний юнáк стрункó постáви. 43 І сказав філістимлянін до Давида: „Чи я пес, що ти вийшов на мене з кíєм?“ І філістимлянин прокляв Давида своїми богами. 44 І сказав філістимлянін до Давида: „Ходи ж до мене, а я твоє тіло віddам птаству небесному та звіринí польовí“. 45 І сказав Давид до філістимляніна: „Ти йдеш на мене з мечем і списом та рáтищем, а я йду на тебе в Ім'я Господа Саваóта, Бога військ Ізраїлевих, які ти зневáжив. 46 Сьогодні віddасть тебе Господь у мою рóку, — і я поб'ю тебé, і відітнú голову твою з

тебе, і дня цього я дам падло філістимського табору птаству небесному та земній звірині. I пізнає вся земля, що є Бог Ізраїл! 47 I пізнає вся громада те, що Господь спасає не мечем та списом, — бо це війна Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“. 48 I сталося, коли філістимлянин устав і пішов, і зблізився до Давида, то Давид поспішив і побіг до лаві навпроти філістимлянина. 49 I простяг Давид руку свою до тóрби, і взяв звідти каменя, та й кинув із пращі, — і вдарив філістимлянина в чоло його. I той камінь втявся йому в чоло, — і він упав на обличчя своє на землю. 50 I отак переміг Давид філістимлянину пращею та каменем, — і вдарив він філістимлянину, та й убив його, а меча не було в Давидовій руці. 51 I підбіг Давид, і став на філістимлянина, і вихопив його меч, і витяг його з його піхви, — та й убив його, і відтяв ним йому голову! I побачили філістимляни, що помер їх силáч, — і стали втікати! 52 A люди Ізраїлеві та Юдині скопілися, і зняли крик, та й погнали філістимлян аж доти, де йдеться до Гáю, і аж до брами Екрону. I падали трупи філістимлян по дорозі аж до Шаараїму, і аж до Гату, і аж до Екрону. 53 I вернулися Ізраїлеві сини з погоні за філістимлянами, та й розграбували їхні табори. 54 A Давид узяв голову того філістимлянину, і приніс її до Єрусалиму, а збрóю його склав у своєму намéті. 55 A як Саул побачив Давида, що виходив напроти філістимлянину, то сказав до Авнера, провідника війська: „Чий син оцей хлóпець, Авнérе?“ A Авнér відказав: „Присягаю життям твоїм, о цáрю, що не знаю!“ 56 I сказав цар: „Запитай, чий син цей юнáк?“ 57 A коли Давид вертався, побивши філістимлянину, то Авнér узяв його й привів його перед Саулем, а голова філістимлянину — у руці його. 58 I сказав до нього Саул: „Чий ти син, хлóпче?“ A Давид відкazав: „Я син раба твого віфлеемлянина Єссéя“.

18 I сталося, як скінчíв він говорити до Саула, то Йонатáнова душа зв'язалася з душою Давидовою, — і полюбив його Йонатан, як душу свою. 2 I того дня взяв його Саúл, і не пустив його вернутися до дому його батька. 3 I склав Йонатáн із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою. 4 I зняв Йонатán із себе плащá, що був на ньому, та й дав його Давидові, і вбранній своє, і все аж до меча свого, і аж до лóuka свого, і аж до пояса свого. 5 I ходив Давид скрізь, куди посылав його Саул, і робив мудро. I настановів його Саул над воякáми, і він подібався усьому нарóдові, а також Сауловим рабам. 6 I сталося, як вони ишли, коли Давид вертався, побивши філістимлянину, то повихóдили жінкí з всіх Ізраїлевих міст, — щоб співати та танцювати назустріч царя Саула, із бýбнами, із радістю, та з цимбалами. 7 I викрикували ті жінкí, що грали, та й казали: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 8 I дуже запалився Саулів гнів, і та річ була неприємна йому, і він сказав: „Давидові дали десятки тисяч, а мені дали тисячі, —

йому бракує ще тільки царювáння!“ 9 I від того дня і далі Саул дивився зáздрісним оком на Давида. 10 I сталося другого дня, і напав злýй дух від Бога на Саула, і він став несамовитий в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденно, а в Сауловій руці був спис. 11 I кинув Саул списа, кажучи про себе: „Удáрю в Давида, і приб'ю його до стін!“ Ta Давид два рази ухильився від нього. 12 I боявся Саул Давида, бо з ним був Господь, а від Саула Він відступíв. 13 I віддалів його Саул від себе, і настановів його собі тисячником, і він виходив на війни, і вертався перед нарóдом. 14 I мав Давид повбóження в усіх дорогах своїх, і з ним був Господь. 15 I побачив Саул, що той має велике повбóження, і налякався його. 16 A ввесі Ізраїль та Юда любили Давида, бо він виходив на війни, і вертався перед ними. 17 I сказав Саул до Давида: „Ось моя найстарша дочкá Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки будь мені хорошим та воюй Господні війни!“ A про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука філістимлян!“ 18 A Давид сказав до Саула: „Хто я, і як же життя мое та рід моего батька в Ізраїлі, що я стану зáтем царев?“ 19 I сталося, коли настав час дати Давидові Мерав, Саулову дочкú, то вона була вýдана за жінку мехолатянинові Адрíїлові, 20 a Давида покохала Мелхóла, друга Саулові дочкá. I розповілі про це Саулові, і ця річ була слухана в очах його. 21 I сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за пástку, — і нехай буде на ньому рука філістимлян!“ A до Давида Саул сказав у друге: „Посвóчишся сьогодні зо мною!“ 22 I наказав Саул своїм рабам: „Промовляйте до Давида потíху, говорячи: Ось цар уподóбав тебе собі, а всі його рabi полюбили тебе, а тепер ти посвóчишся з царем“. 23 I Саулові раби говорили ці слова до Давидових ушей. A Давид сказав: „Чи то легко в ваших очах посвóчитися з царем? Таж я людина вбога та маловажна!“ 24 I розповілі це раби Саула йому, говорячи: „Отак говорив Давид“. 25 I сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажає цар заплати за молоду, а бажає тільки сто крайніх плотів філістимських, щоб пімститися на неприятелях царя“. A Саул думав тим зробити, щоб Давид попав до руки філістимлян. 26 I його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових очах, щоб посвóчитися з царем. I в недовгому часі 27 встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед філістимлян двісті чоловіка. I Давид приніс їхні крайні плоті, і дав їх у повному числі цареві, щоб посвóчитися з царем. I Саул дав йому за жінку дочкú свою Мелхóлу. 28 I побачив Саул, і пізнав, що Господь із Давидом, а Мелхóла, Саулові дочкá, полюбила його. 29 A Саул ще й далі боявся Давида. I Саул ненáвидів Давида по всі дні. 30 I вихóдили воювати філістимські провідники, і бувало — скільки вони вихóдили, то Давид мав найбільше повбóження від усіх Саулових рабів. I стало ім'я його дуже шановане.

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида. **2** І розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранці стережися, — сиди в укритті, і сковайся. **3** А я вийду, і стану при своєму батькові на полі, де ти будеш, і я буду говорити про тебе до свого батька. І що побачу, те розповім тобі!“ **4** І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба свого, проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добрі для тебе. **5** І наражав він на небезпеку життя своє, і вбив філістимлянина, — і Господь учинив велике спасіння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішиш ти проти невинної кропви, бажаючи вбити Давида безпричинно?“ **6** І послухався Саул Йонатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“ **7** І покликав Йонатан Давида, і переказав йому Йонатан усі ті слова. І привів Йонатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше. **8** А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з філістимлянами, та й завдав їм велику поразку, — і вони повтікали перед ним. **9** А злій дух від Господа був на Саулі, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою. **10** А Саул хотів ударити списом у Давида, прибити його до стіни, та відхилився той перед Саулом, і він увігнав списа в стіну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі. **11** І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерегли його й щоб убили його вранці. І розповіла Давидові його жінка Мелхола, говорячи: „Якщо ти не врятуеш свого життя цієї ночі, то завтра ти будеш забитий“. **12** І Мелхола спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався. **13** І взяла Мелхола домашнього божжака, і поклала до ліжка, а подушку з козячого волосу поклала в головах його, та й прикрила плащем. **14** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида, а вона сказала: „Він хворий!“ **15** І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесіть його в ліжку до мене, щоб забити його!“ **16** І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божжак, а в головах його — подушка з козячого волосу! **17** І сказав Саул до Мелхоли: „Нáшо ти так обманіла мене, і відпустила мого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше вб'ю тебе!“ **18** А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, що зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті. **19** І розповіджене Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі!“ **20** І послав Саул посланців, щоб узяли Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкувала, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони. **21** І розповілі про це Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони. **22** І пішов

і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „Де Самуїл та Давид?“ А запитаний відказав: „Ось у Найоті в Рамі!“ **23** І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі. **24** І зняв і він одежду свою, і пророкував і він перед Самуїлом, і лежав нагий цілій той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

20 І втік Давид з Найоту в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Щó я зробив, яка провіна моя й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає моеї душі?“ **2** А той відказав: „Борони Боже, — ти не помреш! Таж батько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому мій батько заховає від мене цю справу? Цього не будé!“ **3** А Давид іще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очах твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмучений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не більше кропу!“ **4** І сказав Йонатан до Давида: „Щó підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“ **5** І сказав Давид до Йонатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджú я з царем, щоб їсти з ним. Але ти відпусти мене, а я сковуюся в полі аж до третього вечора. **6** Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що конче жадав від мене Давид, щоб йому забіти до свого міста Віфлеєму, бо там річна жертва для всього роду його. **7** Якщо він скаже так: „Добре!“ то мир твоєму робові. А якщо дійсно запалає йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього. **8** І зробиш милість своєму робові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіт із собою. А якщо є на мені провійна, — убий мене ти, а до батька твого пошо мене весті?“ **9** І відказав Йонатан: „Борони тебе, Боже! Бо якщо справді пізнато, що в моєму батьку постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу тобі?“ **10** І сказав Давид до Йонатана: „Хто повідомить мене, якщо батько твій відповість тобі жорстоке?“ **11** А Йонатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обідва на поле. **12** І сказав Йонатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що після завтра цього часу вівідаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлі до тебе, і не сповішут тебе, — **13** так нехай зробить Господь Йонатану, і так нехай додаст! А якщо моему батькові вгодно зробити зло тобі, то сповіщу тебе, і відішлі до тебе, і ти підеш у мирі, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм батьком. **14** І ти, якщо я буду ще живий, хіба не зробиш зо мною Господньої милості? Коли ж я помр'ю, **15** то не відбирай своєї милості від дому моєї навіки, а навіт тоді, як Господь понищить усіх Давидових ворогів із поверхні землі. **16** І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І склав Йонатан умову з Давидовим дном. **17** І Йонатан далі присягався Давидові в своїй любові до нього,

бо він покохав його, як свою душу. **18** І сказав йому Йонатан: „Узавтра новомісячя, і ти будеш згаданий, бо буде порожнє твоє місце. **19** А третього дня скоро зійдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався у день твого чину, і сядеш при камені Азéл. **20** А я пушу три стрілі набік, ніби стріляючи собі до мети. **21** І ось пошлó я слугу: „Іди, знайди ті стрілі!“ Якщо, говорячи, скажú я до хлопця: „Он ті стрілі тут перед тобою, візьми їх“, то прихóдь, бо мир тобі, і нема нічого злого, як живий Господь!“ **22** А якщо я скажú до того юнака так: „Он ті стріли за тобою далі!“, то втікай, бо Господь відпускає тебе. **23** А та річ, що про неї говорили ми, я та ти, — ось Господь буде свідком між мною та між тобою аж навіки!“ **24** І сковався Давид у полі. І було новомісяччя, а цар засів до їжі. **25** І сів цар на стільці своїм, як разу-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнér сів збоку Саула, а Давидове місце було порожнє. **26** Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випáдок, Давид не чистий, бо не очистився“. **27** І сталося другого дня, на другий день новомісяччя, — булó порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чому не прийшов на хліб Єссеїв син і вчора, і сьогодні?“ **28** І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлеєму. **29** І він говорив: Пусти мене, бо в тому місті для нас родовá жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в очах твоїх, нехай я побіжý та побачу братів моїх. Тому не прийшов він до царського столу“. **30** І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухнáний сíну! Чи ж не знаю я, що ти вибрав Єссеївого сина на свíй сором та на сором і неславу своєї матері? **31** Бо всі дні, поки Єссеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твое. А тепер пошли, і приведій його до мене, бо він призначений на смерть“. **32** І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чому він буде забитий? Щó він зробив?“ **33** Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида. **34** І встав Йонатан від столу, розпалений гнівом, і не ів хліба і дрúгого дня новомісяччя, бо був засмучений за Давида, бо його обráзив його батько. **35** І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умовлений з Давидом час, а з ним був малій хлопець. **36** І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стрілі, що я вýстріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілó поза нього. **37** І прийшов хлопець до місця стрілі, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“ **38** І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібраав Йонатанів хлопець стрілі, та й прийшов до свого пана. **39** А той хлопець нічого не знат, — тільки Йонатан та Давид знати ту справу. **40** І віддав Йонатану свою зброю юнакові, якого мав, та й сказав йому: „Іди, занеси це до міста!“ **41** Той юнак пішов, а Давид устав із південного боку, і впав на обличчя своє на

землю, та й поклонився три рази. І поцілували вони один єдного, і оплачували один єдного, а Давид гірко плакав. **42** І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господнє Ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, — нехай буде аж навіки!“ І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

21 І прийшов Давид до Нóва, до священика Ахімелéха. А Ахімélех із третмісячним стрівом Давида сказав йому: „Чому ти сам, і нікого немає з тобою?“ **21** І сказав Давид до священика Ахімелеха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього, тієї справи, за якою я посилю тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце. **3** А тепер, щó є в тебе під рукою? П'ять хлібів дай у мою руку, або щó знайдеться“. **4** А священик відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичайногó хліба під рукою, а є тільки хліб святий, якщо твої слуги здéржалися від жінки“. **5** І відповів Давид священикові, та й сказав йому: „Так, бо жіночк не було при нас як учора, так і позавчора, відкóли я вийшов, і тіла слуг були чисті. А то хліб звичайнй, особливо коли сьогодні замість цього інший хліб у посудині стане святим“. **6** І дав йому священик святе, бо не було там іншого хліба, крім хлібів показних, що були зняті з-перед Господнього лиця, щоб покласти теплий хліб того дня, коли його забирають. **7** А там того дня знахóдився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я йому Доєт, ідумéянин, провідник пастухів, яких мав Саул. **8** І сказав Давид до Ахімелéха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або мечá? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані іншої збрóї своєї, бо царська справа була нáгла“. **9** А священик сказав: „Є меч філістíмлянина Голіáта, що ти вбив його в долині Ела, — ось він із ефбом, загóрнений одежею. Якщо вýзвмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема іншого такого, як він, — дай його мені!“ **10** І встав Давид, і втікав того дня перед Саулом, і прибув до Ахíша, царя гáтського. **11** І сказали до нього Ахíшеві рабі: „Чи ж не цей Давид цар Краю? Хіба ж не про нього співають у тáнцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої““. **12** І заховав Давид ті слова в своєму серці, і сильно боявся Ахíша, царя гáтського. **13** І змінив він свій рóзум на їхніх очах, і шалів при них, і бив по д्वéрях брами, і пускав сліну свою на свою бороду. **14** І сказав Ахíш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що схóдить із розуму. Нáшо привелій його до мене? **15** Чи мені бракує безумних, що ви привелій його, щоб схóдив із розуму передо мною? Чи такий може вхóдити до моого дому?“

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллáм. А брати його та ввесь дім батька його почули про це, та й посхóдилися до нього туди. **2** І позиралися

до нього кожен пригноблений, і кожен, хто був задовжений, і кожен огірчений в душі, — і він став над ними провідником. І було їх із ним близько чотирох сотень люда. 3 І пішов Давид ізвідти до Моавської Міцпі, та й сказав до моавського царя: „Нехай прийде батько мій та мати моя, і будуть із вами, аж поки я бу́ду знати, що зробить мені Бог“ 4 І він привів їх до моавського царя, і вони осілися з ним на всі дні Давидового перебування в твердіні. 5 А пророк Гад сказав до Давида: „Ти не бу́деш сидіти в твердіні, — іди, і перейдеш собі до Юдиного краю!“ І пішов Давид, і прийшов до лісу Херет. 6 І почув Саул, що пізнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидів у Гів'ї під тамариском на узгір'ї, а список його був у руці його, і всі його раби стояли при ньому. 7 І сказав Саул до слуг своїх, що стояли при ньому: „Послухайте, веніамінівці! Чи вже ж Єссéїв син дасть усім вам полá та виноградники? Чи вже ж настанóвить усіх вас тисячниками та сотниками, 8 що всі ви змовилися на мене, і не донéсли до вуха моого, що син мій склав умову з Єссéевим сином, і ніхто з вас не змілосéрдився надо мною, і не відкрив мені, що син мій поставив моого раба чатувати на мене, і те діється і цього дня?“ 9 І відповів ідумéянин Доег, — а він стояв при Саулових слúгах, — і сказав: „Я бачив Єссéевого сина, що приходив до Нова, до Ахімелéха, Ахітувового сина, 10 і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому мечá філістíмлянина Голіáта“. 11 І послав цар покликати священика Ахімелéха, сина Ахітувового, та ввесь дім його батька, священиків, що в Нові. І всі вони прибулý до царя. 12 А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахітуві!“ А той відклав: „Ось я, мій пан!“ 13 І сказав до нього Саул: „Нáщо ви змовилися на мене, ти та Єссéїв син, коли ти дав йому хліба та меча, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене й чигáв, як цього дня?“ 14 І відповів Ахімелéх цареві та й сказав: „А хто серед усіх рабів твоїх вірний, як Давид, царів зять, і має приступ до тайної ради, і шанований у твоєму домі? 15 Хіба сьогодні зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого та на ввесь дім батька моого, бо в усьому тому твій раб не знає нічого, — ані малóго, ані великого“. 16 А цар сказав: „Конче помреш, Ахімелеху, ти та ввесь дім батька твоого!“ 17 І сказав цар слúгам, що стояли при ньому: „Підійдіть, і побивайте Господніх священиків, бо ѿї рука разом із Давидом, бо вони знали, що втікає він, та не донéсли до вуха моого“. Та не хотіли цареві раби простягнути своєї руки, щоб діткнути до Господніх священиків. 18 Тоді цар сказав до Доега: „Підійди ти, і вдар священиків!“ І підійшов ідумéянин Доег, та й ударив священиків, — і вбив того дня вісімдесят і п'ять чоловіка, що носять лляного ефóда. 19 А Нов, священиче місто, цар побив вістрям меча все, — від чоловіка й аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрібнú худобину, — усе побив вістрям меча. 20 Та втік один син Ахімелеха,

Ахітувового сина, а ім'я йому: Евіятáр. І втік він до Давида. 21 І Евіятáр доніс Давидові, що Саул побивав Господніх священиків. 22 А Давид сказав до Евіятáра: „Я знов того дня, що там ідумéянин Доег, який конче розповість Саулові. Я став причиною загибелі всіх душ дому твого батька! 23 Зостанься ж зо мною, не бійся, бо той, хто шукатиме моєї душі, шукатиме й душі твої, та ти бу́деш стерéжений у мене“.

23 І донéсли Давидові, говорячи: „Ось філістíмляни обляглý Кейлу, і грабують клунí“. 2 І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи підú й перемóжу тих філістíмлян?“ А Господь сказав до Давида: „Іди, — і побéш філістíмлян та спасеш Кейлу“ 3 А Давидові люди сказали до нього: „Ось ми боїмся тут у Юді, а що ж буде, коли підемо в Кейлу, проти філістимських лав?“ 4 А Давид ще далі питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зайдí до Кейли, бо Я даю філістíмлян у твою руку“ 5 І пішов Давид та люди його до Кейли, та й воюав із філістíмлянами, і зайняв їхню худобу, і наніс їм велику порáзу. І спас Давид мéшканців Кейли. 6 І сталося, коли втікає Евіятáр, син Ахімелеха, до Давида в Кейлу, то ефóд був у його руці. 7 А Саулові донéсено, що Давид увійшов у Кейлу. І сказав Саул: „Бог віддав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли ввійшов до міста з ворбтами та зáсувом“ 8 І скликав Саул увесь народ на війну, щоб зйти до Кейли облягти Давида та людей його. 9 І дізвався Давид, що Саул задуме лихо на нього, і сказав до священика Евіятáра: „Принеси ефóда!“ 10 І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче ввійти до Кейли, щоб вигубити місто через мене. 11 Чи відадуть мене громадяни Кейли в його руку? Чи зайде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповіж же Своєму рабові!“ І сказав Господь: „Зайде“. 12 І запитався Давид: „Чи відадуть громадяни Кейли мене та людей моїх у Саулову руку?“ А Господь сказав: „Відадуть“ 13 І встав Давид та його люди, близько шести сотень чоловіка, та й вийшли з Кейли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донéсено, що Давид утік із Кейли, і він занехáяв похід. 14 І осівся Давид у пустині в твердінях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його повсякденno, та Бог не дав його в руку йому. 15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид пробував у пустині Зіф у Хореші. 16 І встав Йонатан, Саулів син, і пішов до Давида до Хорешу, і зміцнив його на дусі в Бозі, 17 та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знáйде тебе рука моого батька Саула! І ти бу́деш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі застúпником. І це знає й батько мій Саул“ 18 І вони обідва склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Йонатан пішов до свого дому. 19 А зіфéяни прийшли до Саула до Гів'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердінях у Хорешу, на взгір'ї Хахіла, що з півдня від Єшішону. 20

А тепер, за всім жаданням своєї душі, о цáрю, конче зíди, а нам — хібá видати його в цареву руку“²¹ сказав Саул: „Благословéнні ви в Господа, бо змилосéрдилися надо мною! ²² Ідіть же, приготýйте ще, і розпíznáйте, і побачте місце його, де буде нога його, хто його там бачив, бо казали мені: сильно хитрує він! ²³ І подивітесь, і розізнайте всі схóванки, дé він ховається, і вéрнетесь до мене з певною звісткою, — і я пíдú з вами. І буде, якщо він є в Країб, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“²⁴ І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди були в Маонській пустині в Арапі, на пíвдень від Єшімону. ²⁵ А Саул та його люди пішли шукати. І доне́сли про це Давидові, і він зійшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині. ²⁶ І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відійти перед Саулом, а Саул та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопити їх. ²⁷ І прийшов посланець до Саула, говорячи: „Іди поспішно, бо філістýмляни кинулися на Край!“ ²⁸ І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов навперéми філістýмлян. Тому то назвали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлекот. ²⁹ А Давид вийшов звідти, і осівся в твердýнях Ен-Геді.

24 І сталося, як вернувся Саул із погоні за філістýмлянами, то доне́сли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді“². І взяв Саул три тисячі вíйська, вýбраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на поверхні газельських скель. ³ І прийшов він до кошáр на отари при дорозі, а там печéра. І Саул увійшов туди для потреби, а по бокáх печери сиділи Давид та люди його. ⁴ І сказали люди Давида до нього: „Оде той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твоого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очáх“. А Давид устав, і тихо відтяв полу Саулового плаща. ⁵ І сталося пóтім, і серце Давидове все докоряло йому, що він відтяв полу Саулового плаща. ⁶ І сказав він до своїх людей: „Борони мене, Господи, щоб зробити ту рíч моему панові, Господньому помáзанцеві, щоб простягнути руку свою на нього, бо він — помáзанець Господнїй!“ ⁷ І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою. ⁸ А потóму Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о цáрю!“⁹ А Саул озирнúвся назад, а Давид схилився обличчям до землі та й поклонився. ⁹ І сказав Давид до Саула: „Нáшо ти слухаєш слíв того, хто каже: Давид хоче тобі зла? ¹⁰ Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змилосéрдився над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помáзанець Господнїй! ¹¹ І подивися, бáтьку мій, і поглянь на полу плаща свого в моїй руці, бо

коли я відрíзував цю полу плаща твого, то я не забив тебе. Пізнай та побач, що в моїй руці нема зла та гріха, і не згрішив я проти тебе, а ти чигáеш на душу мою, щоб забráти її! ¹² Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай пíмстítся Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі! ¹³ Як говорить стародавня прýказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі! ¹⁴ За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим псом, за однією блохою? ¹⁵ І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки“¹⁶ І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твíй голос, сину мíй Давиде?“¹⁷ І підняв Саул голос свíй, та й заплакав. ¹⁷ І сказав він до Давида: „Справедливíший ти від мене, бо ти робив мені добро, а я робив тобі лихо. ¹⁸ Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив. ¹⁹ Як чоловíк знáйде свого ворога, то хíба відпускає його доброю дорогою? І Господь відплáтить тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня. ²⁰ А тепер я ось пíзnav, що дíйсно будеш ти царювати, і стане в руці твоїй Ізраїлеве царство. ²¹ А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння моє по мені, і що не вигубиш імені моє з дому батька моого“²² ²¹ Давид заприсягнúв Саулові. І пішов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввійшли до твердýні.

25 І вмер Самуїл, і зібрався ввесь Ізраиль, та й оплакував його, і поховали його в його домі в Рамі. А Давид устав, і пішов у пустиню Парáн. ² І був чоловíк у Маоні, а оселя його на Кармéлі, і цей чоловíк був дуже багатий, і мав три тисячі дрібнóї худоби та тисячу кíз. І був він на Кармéлі, коли стригли отару його. ³ А ім'я тому чоловíкові Навáл, а ім'я жінцí його Avíráil. А жінка та була доброго розуму та вродлíва, чоловíк же той був жорстóкий та злочинний, із роду Калева. ⁴ А Давид почув у пустині, що Навал стриже свою отару. ⁵ І послав Давид десять хлопцí. І сказав Давид до тих хлопцíв: „Вийдіть на Кармéл, і прийдете до Навала й запитаете його в моєму йменні про мир, ⁶ та й скажете так братові моему: І тóbi мир, і дому твоєму мир, і, всьому, що твоє, мир! ⁷ А тепер почув я, що в тебе стрижуть. Пастухи твої були з нами, — ми не крýвдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Кармeli. ⁸ Запитай своїх слуг, і вони розповідять тобі. І нехай знáйдуть в очáх твоїх милість мої хлопцí, бо доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знáйде рука твоя!“ ⁹ І прийшли Давидові хлопцí, і промовили до Навала, в імені Давида, усі цí слова. І спинíлися. ¹⁰ І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто такий Давид та хто Єссéв син? Сьогодні намнóжилося рабів, що вириваються кожен від пана свого! ¹¹ Я візýму хліб свíй і воду свою та зарíзане, що нарізав я для

своїх стрижій, та й дам лібдям, яких не знаю, звідки то вони?“ 12 І Давидові хлопці пішли назад на свою дорогу, і вернулися, і прийшли, і розповілій йому всі ці слова. 13 А Давид сказав до людей своїх: „Припережіть кожен меча свого!“І приперезали кожен меча свого, і приперезав І Давид свого меча. І вийшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловіка, а дві сотні остались при речах. 14 А один хлопець із Навалових слуг доніс Авіг'айл, Наваловій жінці, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них. 15 А ті люди дуже добре для нас, і не були ми покривдені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були ми на полі. 16 Муром були вони над нами і вночі, і вдень повсіячес, коли ми були з ними, як ми пасли отари. 17 А тепер пізнай та побач, що зробиш, бо дозріло зло на нашого пана та на весь дім його. А він негідний, із ним не можна говорити“. 18 Тоді Авіг'айл поспішно взяла двісті хлібів, і два бурдюків вина, і п'ятеро приготовлених з отарі, і п'ять сеїв пряженого зерна, а сто – родзинок, та двісті – сущених фіг. І склала це на ослів. 19 І сказала вона до своїх слуг: „Ідіть передо мною, а я ось піду за вами“. 20 І сталося, як вона ішла на ослі Й спускалася в гірськуму укритті, аж ось Давид та люди його сходять навпереди її. І вона стрінула їх. 21 А Давид, сказав: „Надармо ж пильнував я все, що належить тому чоловікові в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені злом за добро! 22 Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позоставлю до ранку зо всього належного йому бодай те, що мочиться до стіни!“ 23 А Авіг'айл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличча своє, та й вклонилася до землі. 24 І впала вона до ніг йому та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провина! І дозволь говорити твоїй невільниці до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невільниці. 25 Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Навала, бо яке ім'я його, такий він: Навал ім'я йому, і глупота з ним! А я, невільниця твоя, не бачила хлопців моого пана, що ти посилив. 26 А тепер, мій пане, – як живий Господь і як жива душа твоя! – Господь стримає тебе, щоб ти не ввійшов до пролиття крові, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Навал, вороги твої та ті, що шукають зла на пана мого! 27 А оце дарунок, якого принесла твоя невільниця своєму панові, буде даний хлопцям, що служать моєму панові. 28 Прости ж провину невільниці своєї, бо конче зробить Господь моєму панові вірний дім, бо пан мій провадить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів. 29 І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа моого пана зв'язана у в'язці живих із Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх – нехай він її кине, як із пращи! 30 І станеться, коли Господь зробить моєму панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем,

31 то це не буде тобі на спотикання та на спокусу серця моого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій пімстився сам. А коли Господь зробить добро моєму панові, то ти згадаеш про свою невільницю!“ 32 І сказав Давид до Авіг'айл: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене! 33 І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на пролиття крові, і щоб рука моя не відмстила за мене. 34 Але – живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зробити тобі зло, бо коли б ти була не поспішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла ранку Навалові не заставлено б навіть те, що мочиться до стіни!“ 35 І взяв Давид із руки її те, що вона принесла йому, а їй сказав: „Іди з миром до свого дому! Бачиш, – я послухався голосу твого, і простив тобі!“ 36 І прийшла Авіг'айл до Навала, аж ось у нього прийняття в його домі, немов прийняття царськé! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яній. І вона не розповіла йому нічого, – ані малого, ані великого аж до світла ранку. 37 І сталося, вранці, коли Навал вітвірезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь. 38 І сталося днів через десять, і вразив Господь Навала, і той помер. 39 І почув Давид, що Навал помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу обраzi моєї від Навала, а раба Свого стримав від зла, – зло Навала звернув Господь на його голову!“ І Давид послав, і говорив про Авіг'айл, щоб узяти її собі за жінку. 40 І прийшли Давидові раби до Авіг'айл на Кармел, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку“. 41 А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця готова стати невільницею, щоб мити ноги рабів пана моого!“ 42 І Авіг'айл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при ногах її. І пішла вона за Давидовими посланцями, та й стала йому за жінку. 43 А Ахіонам узяв Давид з Ізреелу, і вони обідві стали йому за жінок 44 А Саул віддав дочку свою Мелхолу, Давидову жінку, Палтієві, Лайшевому синові, що з Галліум.

26 І прийшли зіф'яни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на взгір'ях Гахілі навпроти Єшімону!“ 2 І встав Саул, і зійшов у пустиню Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, вибраних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф. 3 І таборував Саул на згір'ї Гахілі, що навпроти Єшімону, на дорозі. А Давид пробував у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині. 4 І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов. 5 А Давид устав, і прийшов до місця, де таборував Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авшер, син Нерів, керівник його війська. А Саул лежав у таборі, а нарід таборував навколо нього. 6 І звернувся Давид, і сказав до хіттейянина Ахімелеха та до Авіша, Церуевого сина, Йоавового брата,

говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ I сказав Авішай: „Я зійдú з тобою!“ 7 I пришов Давид та Авішай до Саўловоого народу вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а спіс його встремлений у землю в приголів'ї його, а Авнér та народ лежать навколо нього. 8 I сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколі я його списом аж до землі одним ударом, і не повторюйому!“ 9 I сказав Давид до Авішай: „Не губи його, бо хто простягав руку свою на Господнього помáзанця, і був невинний?“ 10 I сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь урásить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війнú і загине. 11 Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помáзанця! А тепер візьми цього списка, що в приголів'ї його, та горнá води, і ходімо собі!“ 12 I взяв Давид списка та горнá води з Саўловоого приголів'я, та й пішли собі. I ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа. 13 I перейшов Давид на той бік, і став здáлека на верховіні гори, а між ними — велика прóсторінь. 14 I крикнув Давид до народу та до Авнéra, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповісíй, Авнérе?“ А Авнér відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“ 15 I сказав Давид до Авнера: „Чи ти не муж? I хто рівний тобі в Ізраїлі? I чому не пильнував ти свого пана, царя? Бо приходив один із народу, щоб погубити царя, твого пана. 16 Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти, бо не пильнували ви пана свого, Господнього помáзанця! А тепер побач, де царів спис, та де горнá води, що були в приголів'ї його?“ 17 I пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давіде?“ А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, цáрю!“ 18 I далі сказав: „Нáщо то пан мій ганяється за своїм рабом? Бо щó я зробив, і яке зло в моїй руці? 19 A тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашнюю жертвою, а якщо лóдські сини, — проклáті вони перед Господнім лицем, бо вони відігнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спáдку, говорячи: „Іди, служи іншим богам!“ 20 A тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїлів цар шукати однієї блöхи, як женуть куропáту в горáх!“ 21 I сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давиде, бо не вчиніо вже тобі зла за те, що дорогé було мое життя в очáх твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помилявся“ 22 A Давид відповів та й сказав: „Ось царів спис, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме. 23 A Господь відплáтить кожному за його справедливість та правду його, — що Господь дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підімати свої руки на Господнього помáзанця. 24 I ось, — яке велике було життя твое цього дня в очáх моїх, таке велике нехай буде мое життя в очáх Господа, і нехай Він урятує мене від усякого úтиску!“ 25 I сказав Саул

до Давида: „Благословéнний ти, сину мій Давиде! I ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ I пішов Давид на свою дорóгу, а Саул вернувся на своє місце.

27 I сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саульову руку. Нема мені лíпшого, як, утікаючи, утечú до філістимського краю, — і відмовиться від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлевій країні, і я втечú від руки його“. 2 I встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гáтського царя. 3 I осівся Давид з Ахíшем у Гáті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінбáн та Авігáїл, колíшня жінка Навáлова, кармелітка. 4 I донесено Саулові, що Давид утік до Гáту, і він більш уже не шукав його. 5 A Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очáх твоїх, нехай дадуть мені місце в одному з міст цíєї землі, і нехай я осяду там. I чого сидíтиме раб твій у місті твого царства разом із тобою?“ 6 I дав йому Ахіш того дня Цíклаг, чому належить Цíклаг Юдиним цáрям аж до цього дня. 7 A число днів, що Давид сидів на філістимській землі, було рік та чотири місяці. 8 I схóдив Давид та люди його, і нападáли на Гéшуреянина, і на Гíрзéянина, і на Амаликитянina, бо вони мéшканцí цього краю відвíку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до єгипетського краю. 9 I побивав Давид той край, і не лишав при житті аní чоловіка, аní жінки, і забирає худобу дрібнú та худобу велику, і осли, і верблóди, і одежду, — і вертався, і приходив до Ахіша. 10 I питався Ахíш: „На кóго нападали ви сьогодні?“ A Давид казав: „На пíвдень Юдин, і на пíвдень Єрахмеелéянина, і на пíвдень Кенеянина“. 11 A Давид не лишав при житті аní чоловіка, аní жінки, щоб привéсти до Гáту, говорячи: „Щоб не донéсли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звýчай по всі дні, коли сидів на філістимській землі!“ 12 I вірив Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обрýднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вíчного раба!“

28 I сталося тими днями, і зібрали філістимляни свої військовí табори, щоб воювати з Ізраїлем. I сказав Ахíш до Давида: „Щоб ти певно знов, що вíйдеш зо мною в таборі, ти та люди твої“. 2 I сказав Давид до Ахіша: „Тому́ тепер ти піznáеш, щó зробить твій раб“. A Ахíш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем мої голови по всі дні“. 3 A Самуїл тоді помер, і оплакував його ввесь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. A Саул повиганяv із Краю ворожбítів та вішунів. 4 I зібралися філістимляни, і прийшли, і тaborувáli в Шунемі. A Саул зібрав усього Ізраїля, і тaborувáli в Гілбоа. 5 I побачив Саул філістимський тáбр та й злякався, і сильно затремтіло йому серце. 6 I питався Саул Господа, та не відповів йому Господь аní в снах, аní уріmom, аní пророками. 7 I сказав Саул до своїх рабів: „Пошукуйте мені жінку ворожку, і я піdú до неї, і запитаю її“. I віdpovіli йому раби його: „Ось жінка ворожка, в

Ен-Дорі“. 8 I перебрався Саул, і надів іншу одежду, і пішов він та двоє людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожи мені, і виклич мені тогб, кого скажу тобі!“ 9 A та жінка відповіла йому: „Ти ж знаєш, що зробив Саул, — що в Краю він вигубив ворожбітів та віщунів. I нащо ти важиш на мою душу, щоб забити її?“ 10 I Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спіткає тебе вина за цю річ!“ 11 I сказала та жінка: „Кого я виклич тобі?“ А він відказав: „Самуїла виклич мені“. 12 I побачила та жінка Самуїла, та й крикнула сильним голосом! I сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нащо ти обманув мене, — таж ти Саул!“ 13 I сказав їй цар: „Не бійся! Але що ти бачиш?“ А та жінка відказала Саулові: „Я бачу ніби богів, що виходять із землі!“ 14 I він їй сказав: „Який його вид?“ А та відказала: „Виходить старий чоловік, зодігнений у довгу одежду“. I Саул пізнав, що то Самуїл, і схилив свое обличча до землі, та й уклонився. 15 I сказав Самуїл до Саула: „Нащо ти непокобіш мене, мене викликаючи?“ А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — філістимляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. I покликав я тебе, щоб ти навчив мене, що я маю робити“. 16 I сказав Самуїл: „І нащо ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом? 17 I Господь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його твоєму близньому, — Давидові. 18 Як ти не слухався Господнього голосу, і не виконав полум'янного гніву Його на Амалика, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня. 19 I Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки філістимлян. А завтра ти та сини твої будете разом зо мною; також Ізраїлевого табора віддасть Господь до руки філістимлян“. 20 I Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не єв він хліба цілий той день та цілу тут ніч. 21 I підійшla та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. I сказала до нього: „Ось невільниця твоя послухалася твого голосу, — і наразіла життя своє на небезпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені. 22 A тепер ти послухай також голосу своєї невільниці, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж i буде в тобі сила, коли підеш дорогою“. 23 A він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Ти сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. I звівся він із землі, і всівся на ліжку. 24 A та жінка мала в домі годоване теля, — і поспішно зарізала його. I взяла вона муки й замісила, і спекла з того пріснє. 25 I принесла те перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Potім устали й пішли тієї ночі.

29 I зібрали філістимляни всі свої війська до Афеку, а Ізраїль таборував в Аїні, що в Ізреелі. 2 A філістимські князі переходили за сотнями та за

тисячами, Давид же та люди його ішли накінці разом з Ахішем. 3 I казали філістимські князі: „Що це за євреї?“ A Ахіш відказав філістимським князям: „Тож це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого злого від дня його приходу аж до дня цього.“ 4 I гнівалися на нього філістимські князі. I сказали йому філістимські князі: „Заверни тогі чоловіка, і нехай він вірнеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. I чим він може подобатися своєму панові? Хіба головами цих людей? 5 Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 6 I покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в таборі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий. 7 A тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах філістимських князів“. 8 A Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? I що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм обличчям, аж до цього дня, що я не вийду й не буду воювати з ворогами моого пана, царя?“ 9 I відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангол Божий. Та філістимські князі сказали: Нехай не йде він із нами на війну! 10 A тепер устань рано вранці ти та рabi пана твого, що прийшли з тобою. I повставайте рано вранці, і як вам розсвіні, ідіть!“ 11 I встав рано вранці Давид та люди його, щоб піти ранком і вернутися до філістимського краю. A філістимляни пішли до Ізраїля.

30 I сталося, коли Давид та люди його йшли до Ціклагу, третього дня, то амаликітяни вдерлися до півдня та до Ціклагу, — і побили Ціклаг та спалили його огнем. 2 I позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малого аж до великого, нікого не забили, але забрали, та й пішли своєю дорогою. 3 I прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спалене огнем! A їхні жінки, та сини їхні, та їхні дочки — забрані в неволю. 4 I підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати. 5 I були взяті до неволі обійдів Давидові жінки: їзреелітка Ахіона та Авігайл, колишня жінка кармелітанина Навала. 6 I було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, — кожен обурився за синів своїх та за дочок своїх. Ta Давид зміцнівся Господом, Богом, своїм. 7 I сказав Давид до священика Евіятара, Ахімелéхового сина: „Принеси до мене ефода!“ I Евіятар приніс ефода до Давида. 8 I запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?“ A він відказав йому: „Женися, бо конче доженеш, і конче візволиш“. 9 I пішов Давид, він та шість сотень люда,

що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор; а відстали спинилися. 10 І гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинилися, бо були слабі, щоб перейти потока Бесор. 11 І знайшли вони в полі єгиптянина, і привели його до Давида, і дали йому хліба, а він їв, і напоїли його водою. 12 І дали йому половину грудки сушених фіг та дві в'язки родзинок. І він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хліба та не пив води три дні та три ночі. 13 І запитав його Давид: „Чий ти та звідкіля ти?“ А той відклав: „Я єгипетський юнак, раб амаликитянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворів три дні тому. 14 Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Ціклаг ми спалили огнем“. 15 І сказав йому Давид: „Чи не заведеш мене до тієї орди?“ А той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'еш мене, і що не відаси мене в руку моого пана, то спроваджу тебе до тієї орди“. 16 І він спровадив його, аж ось — вони розпорощені по поверхні всієї тієї землі, ідуть та п'ють та святкують з приводу всієї тієї великої здобичі, що вони набрали з філистимського краю та з Краю Юдиного. 17 І бив їх Давид від ранку аж до вечора настуپного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що повсідіали на верблідів, і повтікали. 18 І врятував Давид усе, що позабирає був Амалик. І обідві свої жінки Давид урятував. 19 І не пропало їм нічого: усе, від малого й аж до великого, і аж до синів та дочок, і від здобичі, і аж до всього, що ті взяли були собі, — усе вернув Давид! 20 І взяв Давид усю худобу дрібну та худобу велику, а ті, що йшли перед тією чередою, говорили: „Це Давидова здобич!“ 21 Потому прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабі, щоб іти за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повиходіли назустріч Давидові та назустріч народові, що з ним. 22 І підішов Давид до народу, і запитався їх про мир. 23 І стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходили з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм здобичі, що ми відняли, бо кожному дамо тільки жінок його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“ 24 А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав орду, що йшла на нас, у нашу руку. 25 А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бóю, то така частина й того, хто сидів при рéчах, — рівно поділять“. 26 І сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звійчай для Ізраїля, і він існує аж до цього дня. 27 І прийшов Давид до Ціклагу, і послав зо здобичі Юдиним старшим, прýятелям своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здобичі Господніх ворогів“, — 28 тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамоті півдennім, і тим, що в Яттері, 29 і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа, 30 і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Кенéяніна, 31 і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в

Атаху, 31 і тим, що в Хевроні, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

31 А філистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед філистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. 2 І догнали філистимляни Саула та його синів. І повбивали філистимляни Йонатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів. 3 І став бій тяжкий для Саула, і його знайшли луčники, — він був дуже поранений тими луčниками. 4 І сказав Саул до свого зброєніші: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не пробили мене, і не знуща́лися надо мною!“ Та не хотів зброєніша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меча, — та й упав на нього! 5 І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на свого меча, та й помер із ним. 6 І помер того дня Саул і троє синів його та зброєноша, також усі люди разом. 7 А ізраїльтяни, що мешкали на тім боці долини й на тім боці Йордану, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покідали ті міста й повтікали, а філистимляни поприходили й осілися в них. 8 І сталося другого дня, і прийшли філистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та трьох синів його, що лежали на горі Гілбоа. 9 І вони стяли йому голову, і поздиралі збрюю його, і послали в філистимські краї навколо, щоб сповістити в домах їхніх божків та народові. 10 І вони поклали збрюю його в домі Астáрти, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану. 11 І почули мéшканці гíлеадського Явшу про те, що філистимляни зробили Саулові, 12 і встали всі хороబі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з мури Бет-Шану, і прийшли до Явшу, та й спалили їх там. 13 І взяли вони їхні кості, і поховали під тамаріском в Явшу, та й постили сім день.

2 Самуїлова

1 I сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амаліка, то він сидів у Ціклагу два дні. **2** I сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табору від Саула, — а одежа його роздерта, і порох на його голові. I сталося, як прийшов він до Давида, то впав на землю й поклонився. **3** I сказав Йому Давид: „Звідки це ти приходиш?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табору“. **4** I сказав до нього Давид: „Що це сталося, — розкажіть мені!“ А той відказав: Народ утік із бюю, а також багато з народу попадало й повмирило, і теж Саул та син його Йонатан померли“. **5** A Давид сказав юнакові, що розповідав Йому: „Як ти пізнав, що помер Саул та син його Йонатан?“ **6** I сказав той юнак, що розповідав Йому: Припáдком натрапив я на горі Гілбоа, — аж ось Саул, наст्रомлений на списа свого, а колеснийці та їздці доганяють його. **7** I він обернувся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я відповів: Ось я! **8** I сказав він до мене: Хто ти? А я відказав Йому: Я амаликітянин. **9** I сказав він до мене: Стань надо мною, та й убий мене, бо скопів мене корч, а вся душа ще в мені! **10** I став я при ньому, та й убив його, бо я знат, що він не буде живій по упадку своїм. I взяв я вінць, що на голові його, та наплéчника, що на плечі його, і приніс сюди до пана свого“. **11** I скопівся Давид за одежі свої, та й роздёр їх, і теж усі люди, що були з ним. **12** I голосили вони й плакали, та постили аж до вечора за Саулом та за сином його Йонатаном, і за нарбом Господнім та за Ізраїлевим домом, що попадали від мечі. **13** I сказав Давид юнакові, що розповідав Йому: „Звідки ти?“ А той відказав: „Я син одного приходька, амаликітянина“. **14** I сказав Йому Давид: „Як ти не побоїться простягти руку свою, щоб убити Господнього помáзанця?“ **15** I покликав Давид одного з слуг своїх і сказав: „Підійди, — убий його!“ I той удáрив його, і він помер. **16** I сказав до нього Давид: „Кров твоя на голові твоїй, бо уста твої посвідчили про тебе, говорячи: Я вбив Господнього помáзанця“. **17** I Давид заголосів за Саулом та за його сином Йонатаном такою жалобною пісенною, **18** та й сказав навчити Юдиних синів пісні про лúку. Ось вона написана в книзі Праведного: **19** „О пишному Ізраїлові, побита із лука на згíр'ях своїх, ой попáдали лíцарі!“ **20** Не розказуйте в Гáті про це, не сповіщайте на вúлицях Ашкалону, щоб не тішилися філістíмлянські дочки, щоб не раділи дочки необрíзаних! **21** Гілбоáвські гори, — щоб на вас не булó ні роси, ні дощу, ані пóля для жертви принéсення! Бо сплýмлений там щит хороших, щит Саулів, як нíби оливово він не помáзаний! **22** Від крові забитих, від лóю хороших не відривається був лук Йонатанів, і не вертався меч Саулів напóрожно! **23** Саул та Йонатан, ці улóблені й милі за своїого життя, — і в смertі своїй нерозлúчні, прудкіші були від орлів та сильніші від лéвів! **24** Дочки Ізраїлеві,

— за Саулом заплáчте, що вас зодягав у багряніцю з приkráсами, що оздоблював золотом вашу одéжу! **25** Ой, попáдали лíцарі посеред бóю! Йонатан на пагíрках твоїх ось забитий! **26** Скорблю по тобі, Йонатане, мíй брате! Ти для мене був вéльми улóблений, — кохáння твое розkішніше для мене було від кохáння жіночого! **27** Ой, попáдали лíцарі, і загíнула збрóя вíйськовá!“

2 I сталося потóму, і запítávся Давид Господа, говорячи: „Чи йти мені в одне з Юдиних міст?“ А Господь відкazav йому: „Іди!“ I сказав Давид: „Куди я пíду?“ А він відkazav: „У Хеврón!“ **2** I ввійшов туди Давид, а також дві жíнки його: ізреелітка Ахінóам та Авіgáїl, колиšня жінка кармелéянина Навáла. **3** I людей своїх, що були з ним, привів Давид кожного та дíм його, і вони осíлися по хеврónських містах. **4** I посхóдilisya Юдині мúжі, і помáзали там Давида царем над Юдиним дòмом. А Давидові розpovíl, какучи: „Люди гíлеáдського Явéшу поховáли Саула“. **5** I послав Давид людей до гíleádського Явéшу, і сказав до них: „Благословéнні ви для Господа, що зробили цю милість із своїм паном, із Саулом, та поховáли його!“ **6** A тепер нехай Господь зробить вам милість та правду, і я теж зроблó вам те добро за те, що ви зробili цю рíч. **7** A тепер нехай зміцнýться ваші руки, і бúдьте мужні, бо пomer пан ваш Саул, а також Юдин дíм помáзав мене царем над собою“. **8** A Авнér, Нéрів син, провідник Саулового вíйська, узяв Іш-Бóшета, Саулового сина, та й привів його до Маханаїmu. **9** I він настановів його царем над Гíleадом, і над Ашурéянином, і над Ізреéлем, і над Ефремом, і над Веніаміном, і над усім Ізраїлем. **10** Іш-Бóшет, Саулів син, був вíку сорокá лíт, коли зацарювáв над Ізраїлем, і царювáв два роки, — тільки дíм Юdi був за Давидом. **11** A число днів, що Давид був царем у Хеврóni над Юдиним дòмом, — сім лíт і щість місяців. **12** I вийшов Авнér, Нéрів син, та слúги Іш-Бóшета, Саулового сина, з Маханаїmu до Гív'ону. **13** A Йоáв, син Церуї, та Давидові слúги вийшли й зустрíli їх разом при гív'онському стávі. I засіли вони — тí з того бóку ставу, а тí з цього бóку стávу. **14** I сказав Авнér до Йоава: „Нехай встануть цí юнакí, і побáвляться перед нами!“ I сказав Йоав: „Нехай встануть“. **15** I встали, і перейшли в числі дванадцятí для Веніаміна та для Іш-Бóшета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг. **16** I скopíli один óдного за голову, та й всадили свого мечá до бóку один óдного, — і попадали разом. I назвали іm'я тому місцю: Хелкат-Гаццурíм, що в Гív'оні. **17** I знáвся того дня дуже жорстокíй бíй, і був побитий Авнér та Ізраїлеві люди Давидовими слúгами. **18** I були там три сини Церуї: Йоав, і Авшáй, і Асаíl. A Асаíl був легкíй в ногáх своїх, як пользовá та газéля. **19** I гнався Асаíl за Авнером, і не збочував, ані правóруч, ані лíвóруч із погоні за Авнером. **20** I обернувся Авнér позад себе й сказав: „Чи це ти, Асаíle?“ A той відkazav: „Я“. **21** I сказав

йому Авнér: „Збоч собі на правицю свою чи на лівицю свою, і схопій собі одного із слуг, і візьмій собі збрюю його!“ Та не хотів Асаїл спинітися погоні за ним. **22** А Авнер знов говорив до Асаїла: „Спиніся в гонитві за мною! Нáшо що я вб'ю тебе? I як зведу я обличчя своє до брата твого Йоáва?“ **23** А той відмовився спинітися. I вдарив його Авнер заднім кінцем списа в живіт, — і спис вийшов іззáду його! I впав він там, і помер на місці. I сталося, — кожен, хто приходив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спинявся. **24** I гналися Йоав та Авішай за Авнером. I сонце зайшло, а вони прийшли до згíр'я Амма, що навпроти Гіаху, на дорозі до Гів'онської пустині. **25** I зібралися Веніамінові сини при Авнері, і склали один відділ, та й спинілися на верхів'ї одного взгíр'я. **26** I кликнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи зáвжди меч буде жерти? Чи ти не знаєш, що гíркота бúде наостánку? I аж доки ти не скажеш народові спинітися в гонитві за своїми братами?“ **27** А Йоав відкazав: „Як живий Бог, — коли б ти не сказав був іншого, то ще від ранку народ був бы перестав гнатися за братом своїм“. **28** I засурмів Йоав у сурмú, і спинівся ввесь народ, і не гналися вже за Ізраїлем, і більше вже не воювали. **29** А Авнér та люди його йшли стéпом усю ту нíч, і перейшли Йордан, і пройшли ввесь Бітрон, і прийшли до Маханáту. **30** I Йоав вернувся з погоні за Авнером, і зібраув увесь народ, і забрáкло з Давидових слуг дев'ятнадцять чоловіка та Асаїла. **31** А Давидові слúги побили з Веніаміна та з людей Авнера, — три сотні їх шістдесят чоловіка, що померли. **32** I війнесли Асаїла, і поховали його в грóбі батька його, що в Віфлеемі. I йшли цíлу нíч Йоав та люди його, а розсвілò їм у Хеврóni.

3 I булá довга та війná між домом Сауловим та між домом Давидовим. А Давид усе зміцнювався, а Саулів дім усе слáбнув. **2** I в Хеврóni народíлися Давидові сини, — і був його пéрвісток Амнóн, від їзреелітки Ахінóам; **3** а другий син його — Кіl'áv від Авіgáil, колíшньої жінки кармелéйнина Навала; а третій Авесалóм, син Маахі, дочки Талмая, царя гешурського; **4** а четвертий — Адóнія, син Хаг'ít, а п'ятий — Шефатія, син Авіталь, **5** а шостий — Ідреам, від Еглі, Давидової жінки, — оці народíлися Давидові в Хеврóni. **6** I сталося, коли булá війна між домом Сауловим та домом Давидовим, то Авнér тримався Саулового дому. **7** I мав Саул налóжницю, а іm'я її Рíцпа, дочка Аїї. I сказав Іш-Бошет до Авнера: „Чого ти прийшов до налóжниці батька моого?“ **8** I дуже запалився Авнérові гнів на слова Іш-Бошетові, і він сказав: „Чи я псяча юдська головá? Сьогодні я роблó ласку домові твого батька Саула, його братам та його прýятелям, і не віddáv тебе в Давидову руку, а ти сьогодні згадав на мені грíх цíєї жінки? **9** Нехай так зробить Бог Авнérові, і нехай ще додáсть йому, якщо я не зроблó Давидові так, як Господь присягнúв був йому, **10** щоб перенéсти цárство від Саулового дому,

і щоб поставити Давидів трон над Ізраїлем та над Юдою від Дану й аж до Беер-Шеви“. **11** I той не міг уже віdpovídáти Авнérові ані слова, бо боявся його. **12** I послав Авнér замість себе послів до Давида сказати: „Чия це земля?“ I ще сказати: „Складí ж свою умову зо мною, і ось рука моя буде з тобою, щоб привернúти до тебе всього Ізраїля“. **13** А Давид відкazав: „Добре, я складú з тобою умову! Тільки одніє речі я жадаю від тебе, а саме: ти не побачиш обlíччя моого, якщо ти не приведéш Мелхí, Саúлової дочки, коли ти прийдеш побачити мене“. **14** I послав Давид послів до Іш-Бошета, Саулового сина, говорячи: „Віddай жінку мою Мелхú, яку я заручíв був собі за сотню крайніх плотів філістíмських“. **15** I послав Іш-Бошет, і взяв її від її чоловіка, від Палтíїла, сина Лáїша. **16** I пíшов з нею чоловік її, і все плакав за нею аж до Бахурímu. I сказав до нього Авнér: „Іди, верніся!“ I той вернувся. **17** А Авнérове слово з Ізраїлевими старшими було таке: „Ви вже давно бажаєте мати Давида цarem над собою. **18** А тепер зробіть це, бо Господь сказав був до Давида, говорячи: „Рукою Мого раба Давида Я спасу народ Мíй, Ізраїля, від руки філістíмлян та від руки всіх ворогів його“. **19** I говорив Авнér також до ушей Веніамінових. I також пíшов Авнér говорити до ушей Давидових у Хеврóni, — усе, що добре в очáх Ізраїля та в очáх усного дому Веніамінового. **20** I прийшов Авнér до Давида до Хеврónu, а з ним двадцятеро люда. I Давид зробив прийняття Авнérові та людям, що з ним. **21** I сказав Авнér до Давида: „Нехай я встану й пíдú, і приведú до пана, царя моого, усого Ізраїля, а вони складúть із тобою умову, і ти будеш царювати над усім, чого бúде жадати душа твоя“. I віdpustiv Dавид Авнér, і він пíшов із мýром. **22** Аж ось прийшли слúги Давидові та Йоав із похóду, і принéсли з собою велику здóбич. А Авнera не було з Давидом у Хеврóni, бо він віdpustiv його, і той пíшов із миром. **23** А Йоав та все військо, що було з ним, прийшли. I розповілі Йоаву, говорячи: „Приходив Авнér, син Нерів, до царя, а він віdpustiv його, — і той пíшов із миром“. **24** I прийшов Йоав до царя та й сказав: „Щó ти зробив? Ось приходив до тебе Авнér, — нáшо ти віdpustiv його, і він віdійшов? **25** Ти знаєш Авнera, Нерового сина, — він приходив, щоб намовити тебе та щоб вívіdati твíj вихíd та вхíd твíj, і щоб вívіdati все, щó ти робиш“. **26** I вийшов Йоав від Давида, і послав посланців за Авнerom, і вони завернúли його з Бор-Гассíri, а Давид про те не зnaв. **27** I вернувся Авнér до Хеврónu, а Йоав віdvív його в серéдину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його там у живіт, — і той помер за кров брата його Асаїла. **28** A пóтім почув про це Давид і сказав: „Невинний я та цárство моє перед Гóсподом аж навíki в крові Авнera, Нерового сина. **29** Нехай вона спadé на голову Йоава та на ввесь дíм його батька! I нехай не перестає в Йоавовому дому течíйвий, і прокажéний, і той, хто опирається на кия, і хто падає від меча, і хто не має хлíba!“ **30** A Йоав та брат його Авішай убили

Авнера за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гів'оні в бою. **31** І сказав Давид до Йоава та до всього народу, що був з ним: „Роздеріть вашу одéжу, і опережіться верéтищем, та й голосіть за Авнером!“ А цар Давид ішов за мáрами. **32** І поховáли Авнера в Хеврóni, а цар підніс свíй голос та й плакав над Авнеровим гробом, і плакав увесь народ. **33** І заспівав цар жалобну пíсню над Авнером та й сказав: „Чи Авнér мав загинути смертю негíдного? **34** Твої рóки були не пов'ýзані, не забиті були твої ноги в кайдáни, — ти впав, як від непрáедних пáдаюти!“ І ввесь народ ще більше плакав над ним. **35** І прийшов увесь народ, щоб намóвити Давида покріпítися хлíбом ще того дня, та присягнúв Давид, говорячи: „Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед зáходом сонця скуштю хлíба або чогобúд!“ **36** А ввесь народ довідався про це, і це було добре в іхніх очáх, як і все, щó робив цар, було добре в очáх усього народу. **37** І того дня довідалися ввесь народ та ввесь Ізраíль, що то не булó від царя, щоб забити Авнера, сина Нерового. **38** І сказав цар своїм слúгам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня! **39** А я сьогодні слабíй, хоч помáзаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильніші від мене. Нехай відплатить Господь злочýнцеві за його зло!“

4 **I** почув Саулів син, що помер Авнér у Хеврóni, — і опустилися рóки його, а ввесь Ізраíль збентéжився. **2** А Саулів син мав двох мóжів, керівників віddілів, — ім'я однóму Баана, а ім'я дрóгому Рехав, сини бееротяніна Rímmona, з Веніамінових синів, бо й Beerot заплчений був на Веніаміна. **3** Та повtíкали бееротяни до Гíttámu, і мéшкали там прихóдьками, і так є аж до цього дня. **4** А Йонатан, Саулів син, мав кульгáового сина; він був вíку п'яти лíт, коли прийшла зvістка про Саула та Йонатана з Ізреелю. А нянька його нéсла його утíкала; і сталося, коли вона поспішно втíкала, то він упав й окривів. А ім'я його Мефівóшет. **5** І пíшли сини бееротяніна Rímmona, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спекóта, до Іш-Бошетового дому, — а він лежав у пíвдénному спочýнку. **6** І ото ввійшли вони аж до серéдини дому, нíби взяти пшеници, та й удáрили його в живіт. І Рехав та брат його Баана втекlí. **7** Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на лíжку своїм у своїй спáльні, — і вони вdáрили його, і вbili його, і зняли йому голову. І взяли вони його голову, і юшли стeповою дорогою всю нíч. **8** І принéсли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврóni, та й сказали царévi: „Оце головá Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоé душі. І дав Господь цього дня панові моéму, цареві, пíмstu над Саулом та над насíнням його“. **9** І віdpoví David Reháovi та братові його Баані, синам бееротяніна Rímmona, і сказав іm: „Як живий Господь, що взволив душу мою від усякого утису, **10** коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в очáх своїх, як приемний вísnik, — я схопíв його, і вbив його в Цíklagu, замість

дати йому нагорóду за зvістку, **11** тим більше, коли люди несправедlíві вbili справедlíвого чоловíка в domí його на постéлі його! А тепер чи я не пошукаo його кроби з вашої руки, і не вígubлю вас із Kráyu?“ **12** І Давид наказав слúгам, — і вони вbili їх, і вídrubali їхні róki та їхні ноги, та й повíсили над стáвом у Хеврóni. А Іш-Бошетову голову взяли й поховали в Авнеровим гробом в Хевроні.

5 **I** посчóдилися всí Ізраíлеві племéна до Давида в Хеврóni та й сказали йому: „Оце мі кість твой та tílo твоé mi! **2** І давніш, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраíля на вíйну і привóдив назад. І Господь тобі сказав: Ти будеш пастý нароðа Mogó, Іzráiля, і ти бúдеш володарем над Іzráilem“ **3** І прийшли всí Іzráilevі старші в Хеврóni, а цар Давид склав із ними умову в Хеврóni перед Господнім лицем. І помáзали вони Давида царем над Іzráilem. **4** Давид був вíku тридцяти лíт, коли став царювати, і сорок лíт царювá віn. **5** У Хеврóni царював віn над Юдою сім лíт і шість місяціv, а в Ерусалимі царював тридцять і три роки над усім Іzráilem та Юдою. **6** І píшов цар та люди його до Ерусалиму на Евусéянина, мéшканця того Kráyu. А той сказав Давидові, говорячи: „Ти не вvíjesh сюdi, хíba повиганéш слípих та кривих!“ А це значить: Давид níkóli не вvíjde сюdi! **7** Та Давид здобув tverdýnіo Сíon, — віn став Davídovim Místom. **8** І сказав Давид того дня: „Кожен, хто забéє евусéянина, нехай скине до канálu, а з ним і кривих та слípих“, зnenavídженih для Davídovoї dushi. Тому говорять: „Slípíj та кривíj не vvíjde do domu!“ **9** І осévся Давид у tverdýnі, і назвав іm'я йї: Davídove Místo. І будувá David návkólo víd Mílló й userédin. **10** І Давид ставав уse bíльшим, а Gospóđ, Bog Cavaot, був із ним. **11** І послав Xírám, цар Týrskýj, poslív do Davida, ta kédrovogo déréva, i telsív, i kaménejrív dla stíñ, i voni zbuduváli dím dla Davida. **12** І пересvídchivsya David, що Gospóđ поставив його míčno царем над Іzráilem, i що Vín pídnis царство його radi нароðu Cвого Іzráileja. **13** А David uzýv že nalóžniçt та žinók з Ерусалиму po výhodí його з Хеврону, — i наrodílysi Davidoví ще сини та dóčki. **14** A oce iméná narodzéniñjmu yomu в Ерусалимі: Шаммуя, i Шовав, i Натан, i Соломон, **15** i Іvhár, i Еlíšua, i Нафег, i Яfia, **16** i Еlíshama, i Еlíyáda, i Еlíphálet. **17** І почули фíliystímljani, що Davida pomázali царем над Іzráilem, i vijíshli всí фíliystímljani, що шukati Davida. І David почuv pro ce, i zíjshov do tverdýnì. **18** A фíliystímljani prijíshli ta roztashuváliся в doliní Refaím. **19** A David zapitavša Gospoda, говорячи: „Чи vixhodít meni proti фíliystímljan? Chi dasí iñh u mojí ruky?“ I Gospóđ vídkazav do Davida: „Vixhodí, bo správdí dam фíliystímljan u ruky tvojou!“ **20** І прийшов David do Baal-Peraçímu. I побiv iñh tam David ta й сказав: „Gospóđ rózírváv vorogív moíh pereðo mnoju, як rozriwává vódi“. Тому vín nazuvá iñm'я тому mísco: Baal-Peraçim. **21** I voni polišíjli tam svoíh bójkív, a

їх забрав Давид та люди його. **22** А філістимляни зніву прийшли та розташувалися в долині Рефаїм. **23** І запитався Давид Господа, а Він сказав: „Не виходь, — оточий їх з-позаду, і прийді до них від бальзамового ліску. **24** І станеться, коли ти почуєш шélest крбку на верховіттях бальзамового ліску, тоді поспіши, бо то тоді вийшов Господь перед тобою, щоб побити філістимський тábір“.

25 І Давид зробив так, як наказав йому Господь, — і він побив філістимлян від Геви аж туди, кудою йти до Гезера.

6 А Давид зніву зібрав вýбране вýсько в Ізраїлі, тридцять тисяч. **2** І встав та й пішов Давид та ввесь народ, що був з ним з Юдиного Баалу, щоб винести звідти Божого ковчéга, що над ним клíчеться Ім'я, — Ім'я Господа Саваóта, що замешкує на херувýмах. **3** І вони постáвили Божого ковчега на новóго вóза, і винесли його з Авінадавового дому, що в Гíв'ї. А Узза та Ахйо, сини Авінадавові, провáдили того новóго вóза. **4** І несли його з Авінадавового дому, що в Гíв'ї, і йшли з ковчегом Божим, а Ахйо йшов перед ковчегом. **5** А Давид та ввесь Ізраїлів дім грали перед Божим лицем усюю силою та піснями, і на цýтрах, і на арфах, і на бúбнах, на гýслах, і на цимбалах. **6** І прийшли вони аж до Горен-Нахону, а Узза простоя руку до Божого ковчегу, і схопíв його, бо зноровíлась булá худобá. **7** І запалíвся Господній гнів на Уззу, — і Бог уráзив його там за цю провину. І він помер там при Божому ковчезі. **8** І запалився Давидів гнів за те, що Господь покарав Уззу, і він назавв ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. **9** І Давид злякався Господа того дня та й сказав: „Як увýде до мéне Господній ковчeg?“ **10** І не хотів Давид перенóсити Господнього ковчега до себе, до Давидового Міста, а скерувáв його Давид до дому гатянини Овед-Едома. **11** І пробувáв Господній ковчег у домі гатянини Овед-Едома три місяці, і Господь поблагословів Овед-Едома та ввесь його дім. **12** І донéсено цареві Давидові, говорячи: „Господь поблагословів дім Овед-Едома та все, що його, ради ковчегу Божого“. І пішов Давид, і виніс Божого ковчега з дому Овед-Едома до Давидового Міста з радістю. **13** І сталося, коли ті, хто ніc Господнього ковчега, ступали шість кроків, то він принóсив у жертву вола та відгодобану штуку худоби. **14** А Давид танцював перед Господнім лицем зо всієї сили. І Давид був оперéзаний ллянýм ефðом. **15** І Давид та ввесь Ізраїлів дім несли Господнього ковчега з óкриком та з сурмленням сурмíй. **16** І сталося, коли Господній ковчег увýшов до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка, виглядала через вíкно, і побачила царя Давида, що танцювáв та скакав перед Господнім лицем. І вона погордíла ним у серці своєму. **17** І принéсили Господнього ковчега, і поставили його на місці його серед намéту, що для нього постáвив Давид. І приніс Давид цílopáлення перед Господнім лицем та жертву мирну. **18** А коли Давид скінчíв принóсити

цílopáлення та мирні жертви, то він поблагословів народ Іменем Господа Саваота. **19** І він роздав для всього народу, для всього Ізраїлевого на́товпу, від чоловіка й аж до жінки, для кожного по одному буханцévi хлíба, по одному кавálкові печéного м'яса та по одному виноградному калачévi. І пішов увесь народ кожен до дому свого. **20** І вернувся Давид, щоб поблагословити свíй дíм. І вийшла Мелхóла, Саулова дочка, навпроти Давида й сказала: „Який славний був сьогодні Ізраїлів цар, що обнажáвся сьогодні на очáх невíльниць своїх рабів, як обнажується який з пустунíв!“ **21** І сказав Давид до Мелхоли: „Перед лицем Господа, що вибрав мене над твого батька та над увесь дíм його, і наказав мені бути володарем над Господнім народом, над Ізраїлем, — буду веселíтися перед Господнім лицем! **22** І коли я буду погордженій ще більш від того, і буду низький у своїх очáх, то при невíльницях, що ти говорила, — і при них я буду шанований!“ **23** І в Мелхоли, Саулової дочки, — по цьому не було її дитини аж до дня смерті її.

7 І сталося, коли цар осів у своєму дому, а Господь дав йому відпочíнути від усіх ворогів його навколо, **2** то цар сказав до пророка Натáна: „Подивися, — я сиджú в кéдровому домі, а Божий ковчeg знахóдиться під завíсою!“ **3** І сказав Натáн до царя: „Усе, що в серці твоїм, іди й зроби, бо Господь з тобою“. **4** І сталося тієї ночі, і було Господнє слово до Натáна, кажучи: **5** „Іди й скажеш до раба Мого, до Давида: Так сказав Господь: Чи ти збудуеш Мені дíм на Мое пробувáння? **6** Бо Я не пробувáв у дому від дня вýведення Мого Ізраїлевих синів з Єгипту й аж до цього дня, але ходив у наметі та в шатрі. **7** Скрíзь, де ходив Я помíж Ізраїлевими синáми, чи промовив Я хоч слово з яким із Ізраїлевих племéн, якому наказав Я пасти народá Мого, Ізраїля, говорячи: Чому не збудувáли ви Мені кéдрового дому? **8** А тепер так скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовýська, як ходив ти за отарою, щоб ти став володарем над народом Мóїм, над Ізраїлем. **9** І був Я з тобою в усьому, де ти ходив, і вýгубив Я всіх ворогів твоїх з-перед тебе, і зробив тобі велике ім'я, як ім'я великих на землі. **10** І встановив Я місце для народу Мого, для Ізраїля, і він пробувáтиме на своєму місці, і не буде вже непокóєний, і кривдники не будуть більше гнобítи його, як перед тим. **11** А від того дня, як Я настановíв суддів над народом Мóїм, Ізраїлем, то Я дав тобі мир від усіх ворогів твоїх. І Господь об'являє тебе, що Господь побудóє тебе дíм. **12** Коли вýповниться твої дні, і ти ляжеш із своїми батьками, то Я постáвлю по тобі насіння твоє, що вýїде з утрóби твоєї, і зміцнó його царства. **13** Він збудóє дíм для Ймéння Мого, а Я зміцнó престо ла його царства навíки. **14** Я буду йому за Батька, а він буде Мені за сина. Коли він скрýвить дорогу свою, то Я покараю його лóдською пáлицею та порáзами лóдських синів. **15** Та мýлість Моя не відхиливтися від

нього, як відхилив Я її від Саула, якого Я відкинув перед Тобою. **16** I буде певним твій дім та царство твоє аж навіки перед тобою. Престол твій буде міцно стояти аж навіки!“ **17** Як усі ці слова, як усе це видіння, — так говорив Натан до Давида. **18** Тоді пришов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й сказав: „Хто я, Господи Боже, і що май дім, що Ти привів мене аж сюди? **19** Та й це ще було малé в очах Твоїх, Господи Боже, і Ти говорив також про Свого раба в будуччині. А це за закóном лібдським, Господи Боже! **20** I щó ще більше говорйтиме Давид Тобі? Та Ти знаєш Свого рабá, Господи Боже! **21** Ради слова Свого та за серцем Своїм Ти зробив усю цю величність, звіщуючи це Своєму рабові. **22** Тому Ти великий, Господи Боже, бо немає такого, як Ти, і немає Бога, окрім Тебе, згідно з усім, що ми чули своїми ушіма. **23** А який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за нарód, і щоб установити йому Своє Ймénня, — і щоб учинити вам цю величність, — та страшні речі для Свого Краю ради нарóду Свого, якого викупив Собі з Єгипту, від людей та від богів його? **24** I Ти зміцнів Собі народ Свій, Ізраїля, — Собі за нарód аж навіки, і Ти, Господи, став для них за Бога. **25** А тепер, Господи Боже, затверди аж навіки те слово, що Ти говорив про Свого раба та про дім його, і вчини, як Ти говорив! **26** Нехай буде великим Ім'я Твоє аж навіки, щоб говорити: Госпóдь Саваóт — Бог над Ізраїлем! А дім Твого раба Давида буде міцно стояти перед лицем Твоїм! **27** Bo Ti, Господи Саваóте, Боже Ізраїлів, об'явів Своєму рабові, говорячи: Збудóю тобі дім, тому́ раб Твій здобúвся на відвагу помолитися до Тебе цією молитвою! **28** A тепер, Господи Боже, Ти — Той Бог, а слова Твої будуть правдою, і Ти говорив Своєму рабові це добро. **29** A тепер звóль поблагословити дім Свого раба, щоб був навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи Боже, говорив це, і від Твого благословення буде поблагослóвлений навіки дім раба Твого!”

8 I сталося по тому, і побив Давид філістíмлян, і поконав їх. I взяв Давид кéрму влáди з рукí філістíмлян. **2** I побив він Моава, і перемір'яv іх шнúром, поклав їх на зéмлю, — і відміряv два шнúри на побиття, а повен шнур — на позостáвлення при житті. I стали моавитяни Давидовими рабами, які принoсили йому даніну. **3** I побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити влáду свою при рíці Ефráті. **4** I здобúв Давид від нього тисячу й сім сотень іздíців та двадцять тисяч чоловіка пíшого. А коням усіх тих колесníць Давид попідрíзував жили, і позостáвив із того сто колесníць. **5** I пришов Арам дамáський, щоб допомогти Гадад'езерові, цареві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** I настановив Давид залóги в дамáському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що принoсили данину йому, а Госпóдь допомагав Давидові в усьому, дé він ходив. **7** I забрав Давид золоті щити, що були в рабів

Гадад'езера, і приніc їх до Єрусалиму. **8** A з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді. **9** A коли почув Toї, цар Хамоту, що Давид побив усé вíйсько Гадад'езера, **10** то Toї послав свого сина Йорáма до царя Давида, щоб повітáти його, та щоб поблагословити його за те, що він зáвжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Toї воював проти Гадад'езера. A в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні. **11** Також їх присвятiv цар Давид Господеві разом зо сріблом та золотом, що він присвятiv був із зáбраного в усіх нарóдів, яких він здобув: **12** з Араму, і з Моаву, і з синів Амона, і з філістíмлян, і з Амалíка, і з здóбичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови. **13** I здобúв Давид собі іm'я, коли він вернувся з побиття вісімнадцяти тисяч Араму в Бегé-Мелах. **14** I він постáвив залóги в Едомі, — в усьому Едомі поставив залóги. I став увесь Едом за рабів для Давида. I допомагав Госпóдь Давидові в усьому, дé він ходив. **15** I царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього нарóду свого. **16** A Йоав, син Церуї, був над вíйськом, а Йосафáт, син Ахілудів, був канцлером. **17** A Садóк, син Ахítuva, та Ахíмелех, син Евіятара, були священики, Серая був писарем. **18** A Беная, син Єгояди, був над Керетянином та над Пелетянином. A Давидові сини були начальниками царського двóру.

9 I сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблó йому ласку ради Йонатáна“. **2** A при Сауловім дому був раб, а іm'я йому — Ціва. I покликали його до Давида, а цар сказав йому: „Чи ти Ціва?“ A той відкazav: „Рab твíй!“ **3** I сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Божу ласку?“. I сказав Ціва до царя: „Є ще син Йонатáн, кривий на ноги“. **4** I сказав йому цар: „Де він?“ A Ціва відkazav царевi: „Ось він у домі Maxipa, Аммíловоого сина, в Ло-Девári.“ **5** I цар Давид послав, і взяв його з дому Maxíra, Аммíловоого сина, із Ло-Девáру. **6** I пришов Мефíошет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. I Давид сказав: „Мефíошете!“ A той відkazav: „Ось твíй раб!“ **7** I сказав йому Давид: „Не бýйся, бо справдí зроблó тобі все поле твого батька Саула. A ти будеш зáвжди їсти хліb при моєму столі“. **8** A той уклонився й сказав: „Щó твíй раб, що ти звернувся до такого мертвого пса, як я?“ **9** A цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що було Саулове та всього його дому, я дав синові твого пана. **10** I будеш працювати йому на землі ти й сини твої та раби твої. I будеш принoсити з урожаю, і буде хліb для сина твого пана, і він буде його їсти. A Мефíошет, син пана твого, буде зáвжди їсти хліb при моєму столі“. A Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів. **11** I сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже май пан цар своєму рабові, так зробить твíй раб“. „А Мефíошет —

сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царських синів“. **12** А Мефівощет мав малого сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто мешкав у домі Цівн, були раби для Мефівощета. **13** А Мефівощет сидів в Єрусалимі, бо він зáвжди їв при царському столі. І він був кривий на обідні свої ноги.

10 І сталося по тому, і помер цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ганун. **2** І сказав Давид: „Зроблю я ласку Ганунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені!“. І послав Давид, щоб його порадувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибулі Давидові раби до аммонітського краю. **3** А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твоого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителів? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його відвідати, а потім зніщити його?“ **4** І взяв Ганун Давидових слуг, та й оголосив половину їхньої бороди, та обрізав їхню одежду на половину, аж до сидіння їх, та й відпустив їх. **5** І донесли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мůжі були дуже осорблени. І цар їм сказав: „Сидіть в Ерихоні, аж поки відросте вам бородá, потім повернетесь“. **6** І побачили аммонітяни, що вони зненавіджені в Давида. І аммонітяни послали й найняли Арам -Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і тов'ян дванадцять тисяч чоловіка. **7** А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все лицарське військо. **8** І повіхідили аммонітяни, і встановились до бóю при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі були на полі. **9** І побачив Йоáв, що бойовий фронт звернений на нього спереду та позаду, то вибрав Ізраїлевих вибраних, та й установив їх навпроти Арама. **10** А решту народу дав під руку свого брата Авшая, і встановив навпроти аммонітян, **11** і сказав: „Якщо Арам буде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то я піду допомагати тобі. **12** Будь мůжній, і станьмо міцно за наробд наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ **13** А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшли на бій з Арамом, то ті повтікали перед ним. **14** А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авішаєм, і ввійшли до міста. І вернувся Йоав від аммонітян і вийшов до Єрусалиму. **15** А коли побачив Арам, що він побитий Ізраїлем, то вони позиралися разом. **16** І послав Гадад'езер, і вивів Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Геламу. А Шовах, провідник Гадад'езерового війська, був перед ними. **17** І булó донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Геламу. А Арам установився навпроти Давида, і воював із ним. **18** І побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид побивав з Араму сім сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. І вбив він Шоваха, зверхника війська його, і той там помер. **19** А коли всі царі, підліглі

Гадад'езера, побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирілися з Ізраїлем, і служили йому. І Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

11 І сталося по рóку, у час вýходу царів на вýну, то послав Давид Йоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони вýгубили аммонітян й облягли Раббú. А Давид сидів в Єрусалимі. **2** І сталося надвечір, і встав Давид із лóжа свого, і проходжувався на даху царського дому. І побачив він із даху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродлива. **3** І послав Давид, і запитався про ту жінку. А посланий сказав: „Так же Вірсавія, Еліякова дочка, жінка хіттейнина Урії!“ **4** І послав Давид посланців, і взяв її. І вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечистоти своєї, і вернулася до свого дому. **5** І завагітніла та жінка. І послала вона, і донесла Давидові її сказала: „Я завагітніла!“ **6** А Давид послав до Йоава: „Пошли мені хіттейнина Урію!“ **7** І Йоав послав Урію до Давида. **8** І прийшов Урія до нього, а Давид запитався про стан Йоава, і про стан народу, і про стан вýйні. **9** І сказав Давид до Урії: „Іди до свого дому та обмий свої нòги“. **10** І вийшов Урія з царського дому, а за ним понесли гостинця царського. **11** Та Урія спав при вході до царського дому з усіма слугами пана свого, а до свого дому не пішов. **12** І донесли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свого!“ **13** І сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти прихóдиш? Чому ти не пішов до свого дому?“ **14** І сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатráх, а пан мій Йоав та раби моого пана тaboróють на голому полі. А я підú до свого дому, щоб їсти й пити та лежати zo своєю жінкою? Клянуся життям твоїм та життям душі твоєї, що не зроблю я такої речі!“ **15** І сказав Давид до Урії: „Позостáнься тут і сьогодні, а завтра я відпушу тебе!“ **16** І позоставáся Урія в Єрусалимі того дня та дня другого. **17** І покликав Його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підійшов його. І вийшов він увечорі, щоб покластися на лóже своїм разом зо слугами пана свого, а до дому свого не пішов. **18** І сталося ранком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію. **19** А в листі тому він написав так: „Поставте Урію напереді найтяжчого бóю, і відступітے від нього, щоб він був удáрений, і помер“. **20** І сталося, коли Йоав облóжив місто, то поставив Урію на те місце, про яке знат, що там хороబі мужі. **21** І вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали дехто з наробд, із Давидових слуг, і повмирали, також хіттейнин Урія. **22** І послав Йоав, і донес Давидові про всі справи того бóю. **23** І наказав він послові, говорячи: „Як покінчиш ти оповідати цареві про всі справи того бóю, **24** і буде, якщо ти розгніваеш царя, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підійшли до міста воювати? Чи ви не знали, що бýдуть кидати на вас з-над муру? **25** Хто забив був Авімелеха, Еруббешетового сина? Чи не жінка кінула на нього горішнього каменя від жóрен з муру, і він помер у Тевеї? Чого ви близько підійшли до

муру?“То ти скажеш: Помер також хіттєянин Урія”. **22** I пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав. **23** I сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були переможцями над ними аж до входу в браму. **24** А стрільці стріляли на твоїх рабів з мури, і померли дехто з царевих рабів, а також помер твій раб хіттєянин Урія“. **25** I сказав Давид до послá: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злу в очах твоїх ця річ, бо меч пожирає то цього, то того. Підсиль війну свою проти міста, та я розвали його! I підбадьбр його, Йоава!“ **26** I прочула Урієва жінка, що помер її чоловік Урія, і голосила за своїм чоловіком. **27** А як минула жалоба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породила йому сина. Та в Господніх очах була злою та річ, що оце зробив був Давид.

12 I послав Господь Натана до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два чоловіки були в одному місті, — один замбжний, а один убогий. **2** У замбжного було дуже багато худоби дрібної та худоби великої. **3** А вбогий нічого не мав, окрім однієї малої овечки, яку він набув та утримував при житті. I росла вона з ним та з синами його разом, — із кавалка хліба його їла й з келіха його пилá, та на лоні його лежала, і булá йому як дочкиá. **4** I прийшов до багатого чоловіка подорожній, та той жалував узяті з худоби своєї дрібної чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їжу для подорожнього, що до нього прийшов, — і він узяв овечку того вбогого чоловіка, і спорядів її для чоловіка, що до нього прийшов“. **5** I сильно запалáв Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натана: „Як живий Господь, — вартий смерти той чоловік, що чинить такé. **6** А овечку він оплатить чотирикро́тно, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змилосéрдився“. **7** I сказав Натан до Давида: „Тý той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помáзав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Саўлової руки. **8** I дав тобі дім твого пана, та жіноч пана твого на лоно твое, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то додам тобі ще цього та того. **9** I чому ти зневáжив Господне слово, і вчинив це зло в очах його? Хіттеянина Урію вбив ти мечем, а його дружину взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів. **10** А тепер не відстúпити меч від твого дому аж навіки за те, що зневáжив ти Менé, і взяв дружину хіттеянику Урія, щоб була тобі за жінку. **11** Так сказав Господь: Ось Я наведу на тебе зло з твого дому, і заберу жіноч твоїх на очах твоїх, і дам близькому твоєму, а він покладéться з жінкáми твоїми при світлі цього сонця. **12** Хоч ти вчинив потаéмно, а Я зроблю що річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем“. **13** I сказав Давид до Натана: „Згрішив я перед Господом!“ А Натан сказав до Давида: „I Господь зняв твій гріх, — не помреш! **14** Та що ти спонукáв зневáження Господа цією річчю,

то син твій, народжений тобі, конче помре“. **15** I пішов Натан до свого дому, а Господь урásив дитя, що Давидові породíла Урієва жінка, і воно захвóріло. **16** А Давид молив Бога за дитинку, і постив Давид, і вхóдив до кімнати, і ночував, поклавшись на землю. **17** I прийшли старші його дому до нього, щоб піднáти його з землі, та він не хотів, і не підкрайпíвся з ними хлібом. **18** I сталося събомого дня, — і помéрло те дитя, а Давидові слуѓи боялися донéсти йому, що померло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Померло це дитя“, то ще вчинить щось лихе“. **19** А Давид побачив, що слуѓи його шепочуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що помéрло те дитя. I сказав Давид до своїх слуг: „Чи не помéрло те дитя?“ А ті відказали: „Помéрло“. **20** I звісся Давид із землі, і помівся, і намастíвся, і змінив свою одéжу, і ввійшов до Господнього дому та й поклонíвся. Потому ввійшов до свого дому, і захотів їсти, — і поклали йому хліб, і він їв. **21** I сказали йому слуѓи його: „Щó це за річ, яку ти вчинив? Коли те дитя жилó, ти постив та плакав; а як помéрло те дитя, ти встав та й їв хліб?“ **22** A він відказав: „Коли те дитя ще жилó, я постив та плакав, бо казав: Хто знає, може Господь учинить мені милість, і буде жити дитя тे? **23** A тепер, — помéрло воно. Нáшо то я б постив? Чи змôжу ще повернути його? Я підú до нього, а воно не вéрнеться до мене“. **24** I потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. I вона вродíла сина, а він назвав ім'я йому: Соломон. I Господь полюбив його, **25** i послав пророка Натана, і той назвав ім'я йому: Едід'я, ради Господа. **26** A Йоáв воюав з Раббою аммонітян, і здобув царськé місто. **27** I послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воюав я з Раббою, і здобув я місто води. **28** A тепер зберій решту народу, і табору біля міста, та здобудь його, щоб не здобув те місто я, і щоб не було воно нáзване моїм ім'ям“. **29** I зібрав Давид увесь народ, і пішов до Рабби, і воюав із нею, та й здобув її. **30** I взяв він корóну з голови їхнього царя, а вага її — талант золота, та дорогий камінь, і Давид поклав її на свою голову. I він виніс дуже багато здобичі з того міста. **31** A народ, що був у ньому, він повивóдив, і поклав їх під пілку, і під заліzní долота та під заліzní сокири, і позаганів їх до цегельнáї пéчі. I так робив він усім аммонітським містам. I вернувся Давид та ввесь народ до Єрусалиму.

13 I сталося по тому, — мав Авесалóм, син Давидів, уродливу сестру, а ім'я її Тамáра. I покохав її Амнóн, син Давидів. **2** I вболів Амнóн так, що він аж захвóрів через свою сестру Тамару, бо вона була дівчина, і Амнóнові здавалося трудно щось їй зробити. **3** A Амнóн мав товáриша, а ім'я йому Йонадáв, син Шім'ї, Давидового брата. I Йонадáв був чоловік дуже хитрий. **4** I він сказав йому: „Чого ти, царéвичу, такий марний щорáнку? Чи ж не розповісі мені?“ I сказав

йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру брата свого Авесалома“. 5 І сказав йому Йонадав: „Ляж на ложі своему, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай підкріпить мене хлібом, і нехай зробить на моїх очах ту їжу, щоб я бачив та їв із рукій її“ 6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спече на моїх очах два млинці, і я попоїм з її руки“ 7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорячи: „Іди до дому твого брата Амнона, і приготóв йому їжу“ 8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взяла вона тіста, і замісила, і приготовила на очах його, та й спекла млинці. 9 І взяла вона сковорідку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“ І повиходили від нього всі люди. 10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімнати, і я з'їм із твоєї руки“ І взяла Тамара млинці, що приготовила, та й принесла своєму братові Амнонові до кімнати. 11 І вона принесла до нього, щоб їв, а він скопів її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж за мною, моя сестро!“ 12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безчестя мене, бо не робиться так в Ізраїл! Не роби цієї гидоти 13 І куди я понесу свою гáньбу? А ти станеш, як один із мерзотників в Ізраїлі. Ти переговоріз з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі“ 14 Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і збезчестив її, і лежав із нею... 15 І по цьому дуже зненавідів її Амнон великою нéнавистю, бо ця нéнависть, якою він зненавідів її, була більша від любові, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“ 16 А вона відказав йому: „Через це велике зло, по тóму, що зробив ти зо мною, хочеш ще вýгнати мене?“ Та він не хотів її слухати. 17 І покликав він юнака свого, слугу свого, та й сказав: „Вýженінте оцю від мене геть, і замкні за нею двері!“ 18 А на нíй була квітчáста тýнка, бо так завжди вбирайалися царські дочки, панні. І його слуга вýпровадив її назовні, і замкнув за нею двері. 19 А Тамáра посíпала пóпелом свою голову, а квітчáсту тýнку, що була на нíй, роздéрла, і поклала руку свою на голову свою, і все ходила та голосила... 20 І сказав до неї брат її Авесалом: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця свого“... І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесалома. 21 А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався! 22 І не говорив Авесалом з Амноном ні про добре, ні про зло, бо Авесалом зненавідів Амнона за те, що той збезчестив сестру його Тамáру. 23 І сталося по двох рóках, і мав Авесалом стрýження овець у Баал-Хацорі, що при Єфремі, — і Авесалом заклýкав усіх царських синів. 24 І прийшов Авесалом до царя та й сказав: „Ось у раба твого стрýження, — нехай пíде цар та раби його з твоїм рабом“ 25 І сказав цар до Авесалома:

„Ні, сину мíй, не пíдемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяготу“. І той сильно просив його, та він не хотів пíти, але поблагословів його. 26 І сказав Авесалом: „А як нí, нехай пíде з нами брат мíй Амнóн!“ І сказав йому цар: „Чого вíй пíде з тобою?“ 27 Та Авесалом сильно просив його, і він послав з ним Амнона та всіх царських синів. 28 А Авесалом загадáв юнакам своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселіє на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб'єте його. Не бійтесь, — чи ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“ 29 І зробили Авесаломові юнакі Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли вéрхи кожен на мула свого, та й повтікали. 30 І сталося, були вони ще в дорозі, а вістка прийшла до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царських синів, і не позосталося з них нí однóго“ 31 І цар устав, і роздéр шáти свої, та й упав на землю, і всі слúги його стояли при ньому з роздéтими шáтами. 32 І відповів Йонадав, син Шíм'ї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мíй пан: Усіх юнаків, царських синів, повбивали, бо помер тільки сам Амнóн. Бо на накáз Авесалома це було вýрішene від дня, як той збезчестив сестру його Тамáру. 33 А тепер нехай мíй пан цар не кладе на свое серце такого, говорячи: Усі царські сини повмирали, — бо помер тільки сам Амнón“. 34 І Авесалом утíк. А юнак вартíвник звів свої очі й побачив, аж ось числénний народ іде дорогою, що була за ним, від боку гори. 35 І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“. 36 І сталося, як скінчíв він говорити, аж ось поприходили царські сини, і пíднěсли свíй голос та й плакали. А також цар та всі слúги його плакали вéльми рéвним плачéм... 37 А Авесалом утíк, і пíшов до Талмая, Аммíхурового сина, царя гешурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усí тí дні. 38 А Авесалом утíк, і пíшов до Гешúру, і пробув там три рóки. 39 І перестав цар Давид гýватися на Авесалома, бо він був зчáсом потíшений за Амнона, що помер.

14 А Йоав, син Церуї, пíзнав, що царéве серце прихилíлося до Авесалома. 2 І послав Йоав до Текої, і взяв звідти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалобу, і вberись у жалобні шáти, і не намашуйся оливовою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалобі за пomerлим. 3 І прийдеш ти до царя, та скажеш до нього таке то слово“ І Йоав поклав ці слова в її уста. 4 І говорила та текоїянка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклонилася та й сказала: „Поможи, цáрю!“ 5 І сказав до неї цар: „Щó тобі?“ А та відказала: „Ta я жінка вдова, а чоловíк мíй помер. 6 А в невíльниці твоїй двоє синів. I посварíлися вони обýдва в полі, а рятíвникá між ними не було, — і вдарив один однóго, та й убив його. 7 A ось увесь рíд устав на невíльницю твою та й кажутъ: Видай убійника свого брата, і ми вб'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадкоéмця. I погáсьть

вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишити моєму чоловікові ані ймénня, ані нащáдків на поверхні землї". 8 I сказав цар до тієї жінки: „Іди до свого дому, а я накажу про тебе“. 9 I сказала та текоїтняка до царя: „На мене, пане мій цáрю, той гріх, та на дім моого батька, а цар та трон його невинні“. 10 I сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведеш його до мене, і він більш уже не зáйме тебе“. 11 Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помножити на згубу мéсника за кров та щоб вони не погубили моого сина“. А він відказав: „Як живий Господь, — не впадé на землю й волосíна сина твого!“ 12 I сказала та жінка: „Нехай но невільниця твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“ 13 I сказала та жінка: „А чому ти так думаеш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинувáтив, бо цар не вертáє свого вигнáнця. 14 Бо ми конче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрati. Та Бог не знищить душі, і Він задумав не відвернути від Сéбé відгнаного. 15 I оце тепер прийшла я сказати панові моєму цареві оцю справу, бо той нарóд настáшив мене. I сказала твоя невільниця: Нехай скажу я цареві, — може виконає цар слово своєї невільниці. 16 Bo цар вислухає, щоб урятувáти свою невільницю з руків того чоловіка, що хоче вýгубити мене та моого сина разом із Божого спáдку. 17 I сказала твоя невільниця: Нехай станеться слово моого пана царя на втіху мені, бо мій пан цар як Ангол Божий, і розуміє добре та зло. А Господь, Бог твíй, буде з тобою!“ 18 A цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про щó я спитаю тебе“, I сказала та жінка: „Нехай же говорити пан мій цар!“ 19 I цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ I відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій цáрю, — не можна відхилитися ані правóруч, ані лівóруч від усього, щó говорив мій пан цар, бо твíй раб Йоáв — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невільниці всі ці слова. 20 Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твíй Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангол, щоб знати про все, що на землї“. 21 I сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверні того юнакá, Авесалóм!“ 22 I впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословів царя. I сказав Йоав: „Сьогодні раб твíй пíзнав, що знайшов ласку в очáх твоїх, пане мій цáрю, бо цар виконав прохáння свого раба“. 23 I встав Йоав і пішов до Гешуру, і привів Авесалóм до Єрусалиму. 24 A цар сказав: „Нехай він вéрнеться до свого дому, алé обличчя моє не побачить“. I вернувся Авесалóм до дому свого, та царського обличчя не бачив. 25 A такого вродлíвого мужа, як Авесалóм, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хвáлений, — від стопи ноги його й аж до вéрху головí його не було в нýому вáди. 26 A коли він голив свою голову, — а голив він щороку, бо тяжкé було волосся на нýому, тому голив його — то вáжив

волосся голови своєї на двісті шеклів царської ваги. 27 I народíлися Авесаломові троє синів та одна дочка, а іm'їй Тамáра. Вона була жінка вродліва з вýгляду. 28 I сидів Авесалóм в Єрусалимі два роки чáсу, а царського обличчя не бачив. 29 I послав Авесалóм до Йоáва, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. I послав він іще другий раз, та той не хотів прийти. 30 I сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову дíлáнку поля, що поруч мого, а в нього там ячмíнь, — ідіть і піdpalíte його огнем“. I Авесаломові слúги піdpалили ту дíлáнку поля огнем. 31 Тоді Йоав устав і прийшов до Авесалома до дому, та й сказав йому: „Нашо слúги твої піdpалили огнем ту мою дíлáнку поля?“ 32 I сказав Авесалом до Йоава: „Я ж посылав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлó тебе до царя сказати: Чого я прийшóв із Гешúру? Добре було б мені ще лишатися там. А тепер нехай я побачу царськé обличчя, а якщо є на мені гріх, то нехай уб'є мене“. 33 I прийшов Йоав до царя, і розповів йому те. I покликав він Авесалóма, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поціluвав Авесалома...

15 I сталося по тóму, і завів собі Авесалом пóвоза та конí, та п'ятдесят чоловіка, що бігали перед нím. 2 I вставав Авесалом рано, та й ставав при дорозі до брами. I, бувало, кожного чоловіка, що мав супéрèчку та їшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питав: „З якого ти міста?“ I той говорив: „З однóго з Ізраїлевих племен твíй раб“. 3 I говорив до нього Авесалом: „Дивися, словá твоїї добrí та слушнí, та в царя нема кому тебе вислухати“. 4 I говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краї, то до мене прихóдив би кожен чоловíк, що мав би супéрèчку чи судову справу, а я випráвduvav би його“. 5 I, бувало, коли хто піхóдив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його та цíлуval його. 6 I робив Авесалóм, як ось це, усьому Ізраїлеві, хто прихóдив на суд до царя. I крав Авесалом серця Ізраїлевих людей! 7 I сталося в кінці сорока лíт, і сказав Авесалом до царя: „Піdú я та вýповню обítницю мою, що я обіцяв від Господévi в Хеврóni. 8 Bo раб твíй, коли осів був у Гешúру в Арамі, склав обítницю, говорячи: Якщо Господь справдí поверне мене до Єrusалиму, то я буду служити Господévi“. 9 I сказав йому цар: „Іди з миром!“ I той устав та й пíшов до Хеврону. 10 I порозsилав Авесалом вивíduvачів по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почуєте сúрмлення сурмí, то скажете: Зацарював Авесалóм у Хевроні!“ 11 A з Авесаломом пíшли двісті чоловіка з Єrusалиму, що були покликанi; а йшли вони в простотí свої, і нічого не знали. 12 I послав Авесалом покликати гíлоняніна Ахítófela, Давидового дорáдника, з його міста з Гíло, як він мав принoсити жертви. I був то сильний бунт, і народ все змножувався з Авесалóмом. 13 I прийшов віsnik до Давида, говорячи: „Серце ізраїльтян стало за

Авесаломом". 14 I сказав Давид до всіх своїх слуг, що були з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втікаймо, а то не зможемо втекти перед Авесаломом. Поспішітесь відійти, щоб він не поспішив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побив цього міста вістрям меча". 15 I сказали цареві царські раби: „Усе, що вибере наш пан цар, то при тобі твої раби!" 16 I вийшов цар та ввесь його дім пішки, а цар позоставив десять жінок наложниць, щоб стерегли дім. 17 I вийшов цар та ввесь народ пішки, і стали вони в Бет-Гамерхаку. 18 А всі його слуги йшли перед ним, а також усі керетяни й усі пелетяни та всі гатяни, — шість сотень чоловіка, що прийшли були пішки з Гату, ішли перед царем. 19 А цар сказав до гатянині Іттая: „Чого підеш і ти з нами? Вернися, і сиди з тим царем, бо ти чужий та й вигнанець зо свого місця. 20 Учора прийшов ти, а сьогодні я мав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди під'їх, — куди доведеться. Вернися, і забери братів своїх із собою. А Господь учинить тобі милість та правду!" 21 I відповів Іттай до царя та й сказав: „Як живий Господь і живий мій пан цар, — тільки в тому місці, в якому буде мій пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твій раб!" 22 I сказав Давид до Іттая: „Іди й перейди!" І перейшов гатянин Іттай та всі його люди, та всі діти, що були з ним. 23 А ввесь той Край плакав ревним голосом, і ввесь народ переходив. А цар переходив потік Кедрон, і ввесь народ переходив дорогою до пустині. 24 А ось ішли Й Садок та всі Левити з ним, що нёсли ковчега Божого заповіту. І вони поставили Божого ковчега, а Евіятар принесив ціlopалення, аж поки ввесь народ не вийшов із міста. 25 I сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайду милість у Господніх очах, і Він поверне мене, то я побачу Його та мешкання Його. 26 А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в очах Його". 27 I сказав цар до священика Садока: „Чи ти бачиш це все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахімáц та син Евіятарів Йонатан, обідва ваші сини будуть із вами. 28 Глядіть, я буду проволікати в степах цієї пустині, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідомити мене". 29 I повернув Садок та Евіятар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там. 30 A Давид сходив узбіччям на гору Оливну, та все плакав. А голова його була покрита, і він ішов босий. А ввесь народ, що був із ним, усі позакривали голову свою, і все йшли та плакали... 31 A Давидові донесли, говорячи: „Ахітóфел серед зрадників з Авесаломом". I Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумно Ахітóфелову раду!" 32 I сталося, коли вийшов Давид на верхів'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеянин Хушáй у роздертій туніці, а порох на його голові. 33 I сказав йому Давид: „Якщо ти підеш зо мною, то будеш мені тягарéм. 34 A якщо вéрнешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о цáрю! Я був віддавна рабом батька твого, а тепер я твій раб", то зламаєш

мені Ахітóфелеву раду. 35 I чи ж не будуть там із тобою священики Садок та Евіятáр? I станеться, — усяку річ, яку ти почуєш із царéвого дому, розповій священикам Садокові та Евіятáрові. 36 Ось там із ними двое їхніх синів: Ахіmáц у Садока та Йонатан у Евіятáра — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почуєте". 37 I вийшов Хушáй, Давидів друг, до міста. А Авесалом також увійшов до Єрусалиму.

16 А коли Давид пройшов трохи з верхів'я, аж ось Цівá, Мефівóшетів слуга назустріч йому, та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзíйник, і сто літніх плодів, та бурдóк вина. 2 I сказав цар до Ціви: „Що це тобі?" А Цівá відкazав: „Ці осли для царського дому на їзду, а хліб та літні плоди — на їду юнакам, а вино — на пиття змýченому в пустині". 3 I сказав цар: „А де син твого пана?" А Цівá відkazav царévi: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів дім поверне мені царство моого батька". 4 I сказав цар до Ціви: „Ось тобі все, що в Мефівóшета". А Цівá відkazav, уклонившись: „Нехай я знайду ласку в очах твоїх, пане мій цáрю". 5 I прийшов цар Давид до Бахурímu, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я йому Шіm'ї, син Герін. Він ішов і все проклинав. 6 I він кидав камінням на Давида та на всіх рабів царя Давида, хочувесь народ та всі ліцця були на правіці його та на лівіці його. 7 I отак говорив Шіm'ї в прокльоні своїм: „Іди, іди геть, кривавий переступник та чоловіче негідний! 8 Господь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарювáти замість нього. I віддав Господь царство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!" 9 I сказав до царя Авішай, син Церуї: „Нашо проклинає цей мертвий пес мого пана царя? Під'я, і зітнú йому голову!" 10 A цар відkazav: „Щó обходить це мене та вас, сини Церуїні? Що він проклинає, то це Господь йому сказав: Проклянії Давида! А хто скаже: Нáшо ти так зробив?" 11 I сказав Давид до Авішай та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утробы мої, шукає мої душі, а щó вже говорити про цього веніамінівця! Дайте йому спóкій, і нехай проклинає, бо так наказав йому зробити Господь! 12 Може зглянеться Господь над моєю бідою, і повéрне мені цього дня добром замість його прокляття". 13 I йшов Давид та люди його дорогою, а Шіm'ї йшов узбіччям гори навпроти нього. I він ішов та все проклинав, і кидав камінням на нього, та порóшив порóхом. 14 I прийшов цар та ввесь народ, що був із ним, змýчені, і відідхнúли там. 15 A Авесалом та ввесь ізраїльський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахіtófел. 16 I сталося, як прийшов аркеянин Хушáй, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хушáй до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!" 17 I сказав Авесалом до Хушáя: „Це така ласка твоя з прýятелем твоїм? Чому не пішов ти з своїм прýятелем?" 18 I сказав Хушáй до Авесалома: „Ні, бо

кого вибрав Господь та цей народ, та кожен Ізраїлів муж, то я буду його, і з ним позостануся. **19** А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як служив я батькові твоєму, так буду й тобі!“ **20** I сказав Авесалом до Ахітóфела: „Дайте пораду, що маємо робити!“ **21** I сказав Ахітóфел до Авесалома: „Прийди до наложницьного батька, яких він позоставив стерегти дім. I коли почує ввесь Ізраїль, що став ти зненавідженій у свого батька, то зміцниться руки всім, хто з тобою!“ **22** I розтяглі Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложницьного батька свого на очах усього Ізраїля. **23** A Ахітóфелова порада, яку він радив тими днями, була така певна, як питати про Боже слово, — така була Ахітóфелова порада і для Давида, і для Авесалома!

17 I сказав Ахітóфел до Авесалома: „Виберу я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом. **2** I нападу я на нього, а він змучений та слабосíлий, і він затримтить, — і повтікає ввесь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя. **3** I навернú я ввесь народ до тéбе; як не буде чоловіка, якого душі ти шукаєш, то ввесь народ буде мати мир“. **4** I була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших. **5** I сказав Авесалом: „Поклич теж аркейніна Хушáя, та нехай послухаємо, що в устах його, — нехай скаже також він!“ **6** I прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахітóфел. Чи виконаємо словá його? Якщо ні, говори ти!“ **7** I сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахітóфел!“ **8** I сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони лíзарі, та розліочені вони, як медвéдиця, позбáвлена на полі дітей. А батько твíй вояк, і не буде ночувати з народом. **9** Ось тепер він ховеться в одній з ям, або в іншому місці. I коли б сталося, що хтось упадé серед них, нападаючих, напочатку, а хтобудь почує та скаже: Сталася порáзка в народі, який за Авесаломом, **10** а хоча б він і хороший, якого серце — як серце лéв'яче, то справді ослабне, бо ввесь Ізраїль знає, що батько твíй лíзар і хоробрі ті, що з ним. **11** Тому рáджу я: нехай конче збереться до тебе ввесь Ізраїль від Данаї аж до Beer-Шеви, многотóю я пíсок, що над морем, і ти сам пíдеш до бóю. **12** I прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападемо на нього, як падає росá на землю, і не позоставимо ані при нім, ані між усіма людьмí, що з ним, ані однóго. **13** A якщо він збереться до якого міста, то ввесь Ізраїль занесé на те місто шнúри, та й потягнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика!“ **14** I сказав Авесалом та всі Ізраїлеві мужі: „Лíпша рада аркейніна Хушая від ради Ахітóфелової!“ Bo це Господь наказав зламати добру Ахітóфелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалома. **15** I сказав Хушай до священиків Садóка та Евітара: „Так і так радив Ахітóфел Авесаломові та Ізраїлевим старшим, а я радив так і так. **16** A тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не

ночуй цієї ночі в степáх пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглýнутий цар та ввесь народ, що з ним!“ **17** A Йонатан та Ахімáац стояли в Ен-Рогелі. I пішла невільниця й розповілá їм, а вони пішли й донéсли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста. **18** Ta їх побачив один юнáк та й доніс Авесаломові. I вони обійтєш швидко пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм подвíр'ї, і спустилися туди. **19** A жінка тая взяла й розтяглá заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зérна, — і нічого не було пíзнано. **20** I прийшли Авесаломові раби до тієї жінки до дому та й сказали: „De Ахімáац та Йонатан?“ A жінка та їм сказала: „Перейшлý через воду!“ I ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму. **21** I сталося по їхньому відхóді, вони вийшли з колодязя, і пішли та донéсли Давидові. I сказали вони до Давида: „Уставайте, і перехóдьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітóфел!“ **22** I повставали Давид та ввесь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позостáлося ані однóго, що не перейшов би Йордáну. **23** A коли Ахітóфел побачив, що порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. I він зарядив про дім свíй, та й повісився, і помер, і був похований у грóбі свого батька... **24** A Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним. **25** I Авесалом настановів над військом Амасу замість Йоава. А Амаса був син чоловіка, що ім'я йому Ітра, ізрееліт, який увійшов був до Авігáїл, дочки Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері. **26** I тaborувáв Ізраїль та Авесалом у гíлеадському краї. **27** I сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Рабbi, і Maxíp, Аммíelів син з Ло-Девару, і гíлеадянин Барзíллай з Рогéліму **28** поприносили постéлі, і чаši, і ганчárський посуд, і пшеницi, і ячменю, і муки, і прáженого зérна, **29** і меду, і масла, і худобу дрібнú, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їli, бо сказали: „Цей народ голодний і змучений та спрágнений у пустині!“

18 A Давид переглянув народ, що з ним, і настановів над ними тýсячників та сотників. **2** I послав Давид народ, — третину під рукою Йоава, і третину під рукою Авшáя, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою Гатяніна Іттáя. I сказав цар до народу: „Конче пíдú також і я з вами!“ **3** Ta народ сказав: „Ти не пíдеш! Bo якщо ми справді втечéмо, вони не звернуть на нас уваги. I якщо половина нас повмирає, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тисяч. A тепер буде лíпше, як буде допомагáти нам із міста!“ **4** I сказав до них цар: „Щó буде добре в очах ваших, зроблю!“ I став цар при брамі, а ввесь народ повихóдив за сотнями та за тисячами. **5** A цар наказав Йоавові й Авішаєві та Іттаєві, говорячи:

„Оберέжно будьте мені з моїм юнаком Авесаломом!“ А ввесь народ чув, як цар наказав усім провідникам про Авесалома. 6 I вийшов народ на поле навпереди Ізраїля, і був бій в Єфремовому лісі. 7 I був побитий там Ізраїль народ Давидовими рабами. I була там того дня велика порázka, — полягло двадцять тисяч! 8 I пошірився там бій по всій тій землі, і того дня більш народу пожер ліс, ніж поїв меч. 9 I спіткався Авесалом із Давидовими рабами, а Авесалом їхав на мулі. I підбіг мул під гущавину великого дуба, а його волося заплуталося в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що під ним, перебіг. 10 I побачив це один чоловік, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесалома, що віситься на дубі“. 11 I сказав Йоав до чоловіка, що доніс йому: „Ось ти бачив, а чому ти не вразив його там на землі, а я дав би був тобі десять шеклів срібла та одногля пояса“. 12 I сказав той чоловік до Йоава: „А коли б я важив на руці своїй навіть тисячу шеклів срібла, — не простягну свої руки на царського сина, бо ми чули на власні вуха, що цар наказав тобі й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: Збережіть мені моого юнака Авесалома! 13 Або коли б я допустився в душі своїй неправди, — а всяка річ не затайте перед царем! — то й ти став би проти мене“. 14 I сказав Йоав: „Не буду отак зволікати з тобою!“ I він уявив три стрілі в руку свою, і вбив їх у серце Авесалома, що ще живий вісів на середині дуба. 15 I оточили його десять юнаків, Йоавові зброеноши, і вдарили Авесалома, та й убили його. 16 I засурмів Йоав у сурмі, а народ повернувся з погоні за Ізраїлем, бо Йоав стримав народ. 17 I взяли вони Авесалома, та й кинули його в лісі до великої ями, і накідали над ним дуже велику могилу з каміння, а ввесь Ізраїль повтікав кожен до намету свого. 18 А Авесалом уявив був і поставив собі ще за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про ймення моє“. I він назвав пам'ятникові ім'я на своє ім'я. I звалось його: Яд-Авесалом, і так звуться він аж до цього дня. 19 А Ахімáац, Садоків син, сказав: „Побіжуй я ї сповіщу цареві, що Господь візволив його від руки його ворогів“. 20 I сказав йому Йоав: „Не ти вісник цього дня, а сповістіш іншого дня. А цього дня не сповістіш тому, що це ж царський син помер“. 21 I сказав Йоав до кущита: „Іди, донеси цареві, що ти бачив“. А кущит уклонився Йоавові, та й побіг. 22 А Ахімáац, син Садока, знову сказав до Йоава: „А нехай буде, що буде! Побіжуй я за кущитом!“ Йоав же відклав: „Пошо ти побіжиш, мій сину, коли нема доброї вістки?“ 23 „А нехай буде, що буде, — побіжуй!“ I той сказав йому: „Біжи!“ I побіг Ахімáац дорогою рівнини, і віпераєв кущита. 24 А Давид сидів між двома брамами. А вартівник пішов на дахи брами на мур, і звів свої очі та й побачив, — аж ось біжить самітний чоловік. 25 I кликнув вартівник, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — вістка в устах його!“ А чоловік усе йшов та зближався. 26 I

побачив вартівник іншого чоловіка, що біг. I кликнув вартівник до сторожа брами й сказав: „Ось біжить самітний чоловік“. А цар сказав: „І цей зо звісткою!“ 27 I сказав вартівник: „Я бачу біг первого, як біг Ахімáаца, Садокового сина“. А цар сказав: „То чоловік добрий, і приходить з доброю звісткою“. 28 I кликнув Ахімáаца, і сказав до царя: „Мир!“ I вклонився він цареві своїм обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Господь, Бог твій, що видав людей, які піднісли були руку свою проти моого пана царя!“ 29 А цар сказав: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ I сказав Ахімáаца: „Я бачив велике заміщення, коли Йоав посылав царського раба та мене, твоего раба, та я не знаю, що то“. 30 I сказав цар: „Відійди на бік, стань отут“. I той відійшов на бік та й став. 31 Аж ось приходить кущит. I сказав кущит: „Нехай прийме звістку мій пан цар, бо сьогодні візволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“ 32 I сказав цар до кущита: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ I сказав кущит: „Нехай станеться, як тому юнакові, ворогам моого пана царя та всім, що повстали на тебе на зло!“ 33 I затрептів цар, і вийшов на горішній поверх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесаломе, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“

19 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалобу по Авесаломові“. 2 I того дня ця перемога обернулася на жалобу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“ 3 I прокрадався народ того дня, щоб увійти до міста, як прокрадається народ, засоромлений своєю втечею з бюю. 4 А цар закрив своє обличчя. I голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“ 5 I прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогодні ти засоромив обличчя всіх своїх рабів, які сьогодні врятували життя твое, і життя синів твоїх та дочок твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх, 6 через те, що ти любиш тих, хто тебе ненавидить, і ненавидиш тих, хто тебе любить, бож сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалом був живий, а ми всі сьогодні були мертві, то тоді це було б любе в очах твоїх... 7 А тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Bo присягаю Господом, якщо ти не війдеш, то цієї ночі ніхто не буде ночувати з тобою, і це буде тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодості твоєї аж дотепер!“ 8 I цар устав та й засів у брамі, а всьому народові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!“ I посіхдився ввесь народ перед царським обличчям, а Ізраїль повтікав кожен до своїх наметів. 9 I сперечався ввесь народ по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки філістимлян, а тепер угік із краю перед Авесаломом. 10 А Авесалом, якого ми

помáзали буlí над собою, помер на вíйні. А тепер чого ви зволíкаєте щоб вернути царя?“ 11 І цар Давид послав до священиків, до Садока та до Евіятара, говорячи: „Говорíть так до Юдиних старших: Чого ви бúдете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло вже до царя, до його дому. 12 Ви браття мої, ви кість моя та тіло мое! І чого ви бúдете останніми, щоб вернути царя? 13 А Амасі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло мое? Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо ти не бúдеш у мене вождем вíйська по всі дні замість Йоава“. 14 І прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одного чоловіка. І послали вони до царя: „Вернися ти та всі твої слуги!“ 15 І вернувся цар, і прийшов аж до Йордану, а Юда прийшов до Гілгала назустріч цареві, щоб перепровадити царя через Йордан. 16 А Шім’ї, Герин син, Веніаминівець, що з Бахуріму, поспішив і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида. 17 І з ним було тисяча чоловіка з Веніамина, та Ціва, слуга Саулового дому, і п’ятнадцятеро синів його та двадцятеро його рабів із ним. І вони перейшли Йордан перед царем. 18 І перейшов порбн, щоб перепровадити царський дім та зробити, що було добре в очах його. А Шім’ї, Герин син, упав перед царем, як той переходив Йордан, 19 та й цареві сказав: „Нехай пан не порахує мені переступу, і не пам’ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Єрусалиму, — щоб цар не поклав це до серця свого! 20 Бо раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього йóсипового дому перший, щоб вийти зустріти моого пана царя“. 21 А Авішáй, син Церуїн, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Шім’ї за те, що проклиняв Господнього помáзанця?“ 22 А Давид відказав: „Щó вам до мене, сини Церуїні, що ви сьогодні стаете мені за сатану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?“ 23 А до Шім’ї цар сказав: „Не помреш!“ І заприягнýв йому цар. 24 І зійшов спіткáти царя й Мефівшет, онук Саулів. А він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуса свого, і не оправляв своєї одежі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром. 25 І сталося, коли прийшов він до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чому ти не пішов зо мною, Мефівшете?“ 26 А той відкзав: „Пане мій цáрю, — раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгáвий. 27 Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангол, тому зроби, що добре в очах твоїх! 28 Бож хіба ввесь дім батька моого не був вартий смерти перед моїм паном царем? Та ти вмістив раба свого серед їдців свого стóлу. І яке ж я маю право скáржитися перед царем?“ 29 І сказав йому цар: „Пóщо ти говориш іще оці свої слова? Я сказав: ти та Ціва поділіте поле“. 30 І сказав Мефівшет до царя: „Нехай він вíзьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов із миром

до дому свого!“ 31 А гíлеáдянин Барзіллай зійшов з Рогеліму, і перейшов з царем Йордан, щоб провéсти його за Йордан. 32 А Барзіллай був дуже старий, віку восьмидесяті літ. І він годував царя, як той сидів був у Маханаїм, бо він був дуже заможна людина. 33 І сказав цар до Барзіллая: „Перейди зо мною, і я буду годувати тебе при собі в Єрусалимі“. 34 І сказав Барзіллай до царя: „Скільки ще часу життя моого, що я підú з царем до Єрусалиму? 35 Я сьогодні вíку восьмидесяті літ. Чи можу я розпíзнавати між добрим та злим? Чи розкштує твій раб, щó буду істи та щó буду пити? Чи послухаю я ще голосу співаків та співáчок? І пошó буде ще раб твій тягарем для свого пана царя? 36 Трохи перéйде твій раб із царем за Йордан. І чого цар висвідчує мені оце? 37 Нехай раб твій вéрнеться, і нехай помре у своєму місті при гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, син мій Кімган перéйде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, щó добре в очах твоїх“. 38 І сказав цар: „Кімгáн перéйде зо мною, а я зроблю йому, щó міле в очах твоїх. І все, щó вибереш у мене, я зроблю тобі!“ 39 І ввесь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. І цар поціluвав Барзілля, та й поблагословив його, і той вернувся на свое місце. 40 І перейшов цар до Гілгала, а з ним перейшов Кімган та ввесь Юдин народ, і вони перепровадили царя, а також перейшla половина Ізраїлевого нарбdu. 41 Аж ось усі ізráльтяни прийшли до царя. І сказали вони цареві: „Чому вкraли тебе наші браття, люди Юдині, і перепровадили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з ним? 42 І відповілі всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! І чого то запаліvся тобі gnіv на цю rіč? Чи справdі z’ili mi щo в царя? Чи теж справdі vіn роздав нам які dарунki?“ 43 І відповілі ізráльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми lіpші vід вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше vід слова ізráльтян.

20 І трапився там негідний чоловік, а iм’ї йому Шéва, син Біхрі, веніаминівець. І засурмíв він у сурмý та й сказав: „Немає нам частки в Давиді, і нема нам спáдщини у сина Єссéвого! Ізраїлю, — усí до намéтів своїх!“ 2 І pішов кожen ізráльтянин від Давида за Шéвою, сином Біхрі, а юдéянин позостався при своєму цареві vід Йордану й аж до Єрусалиму. 3 І прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. І взяв цар десять жіноk наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віddав іх до дómu сторóжі; і віn іх годував, ale до них не приходív. I були вони uв’язнені аж до дня своєї смерті, — удíвство за життя чоловіка. 4 І сказав цар до Амасі: „Склиch мені юдéян у три дні, а ти стань отут!“ 5 І pішов Амасá, щоб скликати Юду, та спíзniвся vід oзnaченого часу, про який vіn умовився. 6 І сказав Давид до Авішáя: „Тепер Шéва, син Біхrí, зробить нам зло більше vід Авесалома. Вíзьмij тi слуг

свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі твердінних міст, і не щез із наших очей“. 7 І вийшли за ним Йоавові люди, і керетянин, і пелетянин та всі лицарі, і повиходили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. 8 Вони були при великом камені, що в Гів'оні, а Амаса вийшов проти них. А Йоав був зодігнений в шату свою, а на ній пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в піхві, з якої лèгко виходив і вхідив. 9 І сказав Йоав до Амаси: „Чи гаразд тобі, брате мій?“ 10 А Амаса не остерігся меча, що був у Йоавовій руці. І той ударив його ним у живіт, і вілив нутро його на землю, і не повторив йому, а той помер... 11 Йоав та брат його Авішай гналися за Шевою, сином Біхрі. 12 А один з Йоавових слуг став над ним та й говорив: „Хто жадає Йоава, і хто за Давида, — за Йоавом!“ 13 А Амасу валявся в крові на середині битої дороги. І побачив той чоловік, що ввесь народ став, то стягнув Амасу з битої дороги на поле, і накинув на нього одéжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав. 14 Як був він стягнений з битої дороги, пішов кожен чоловік за Йоавом, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. 15 А Йоавові люди прийшли й облягли його в Авелі Бет-Маахі, і насипали при місті вáла, що стояв на передмурі. А ввесь нарбóд, що був з Йоавом, заходився завалити мýра. 16 І покликала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йоавові: Підійди сюди, я й буду говорити до тебе!“ 17 І він підійшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йоав?“ А він відкazав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невільниці!“ А він відkazав: „Я слухаю“. 18 І сказала вона, говорячи: „Коли́сь треба було переговóрювати, а саме, — конче запитатися в Авлé, і так закінчíли б справу. 19 Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаєш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Пóщо ти нишиш спáдщину Господню?“ 20 А Йоав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не знішу й не вýгублю! 21 Це не так, бо чоловік з Ефремових гíр, Шéва, син Біхрі, ім'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самóго, я пíду від міста“. І сказала та жінка до Йоава: „Ось голову його кинуть тобі через мур!“ 22 І пішла та жінка до всього народу в своїй мудрості, — і відрубáли голову Шéви, сина Біхрі, та й кинули до Йоава. А той засурмíв у сurmý, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йоав вернувся в Єрусалим до царя. 23 І став Йоав над усім Ізраїлевим вýськом, а Бенáя, син Егоядин, над керетянином та над пелетянином; 24 а Адорам — над даниною, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером; 25 а Сева — писарем, а Садок та Евітар — священиками. 26 А також яріянин Іра був священиком у Давида.

21 І був голод за днів Давида три роки, рік за роком. І шукав Давид Господнього лиця, а Господь сказав: „Кров на Саула та на його дім за те, що повбивав він гів'онітян“. 2 І покликав цар гів'онітян та й сказав їм про це. А гів'онітяни, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку аморéянина, а Ізраїлеві сини були присягнúли їм. Та Саул шукав, щоб повбивати їх через свою горливість для синів Ізраїля та Юди. 3 І сказав Давид до гів'онітян: „Щó зроблю вам і чим надолúжу, щоб ви поблагословíли Господню спáдщину?“ 4 І сказали йому гів'онітяни: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі“. А він сказав: „Щó ви скажете, зроблю вам“. 5 І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замишляв на нас, щоб нас вінищти, щоб ми не стали в усій Ізраїлевій граници, — 6 нехай буде нам дáно семero мужа з синів його, і ми повішаемо їх для Господа в Гів'аті Саула, Господнього вýбрáнця“. А цар сказав: „Я дам“. 7 Та змилосéрдився цар над Мефівшетом, сином Йонатáна, Саулового сина, через Господню присягу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаю, Сауловим сином. 8 І взяв цар двох синів Ріцпи, дочкí Айї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефівшета, і п'ятьох синів Мелхолі, Саулової дочкí, що вона породила Адріїлові, синові мехолатинна Барзілля, 9 та й дав їх у руку гів'онітян, — і вони повішали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семero разом, а були вони побиті в перших днях жнiv, коли почáток жнiv ячмénю. 10 А Ріцпа, дочка Айїна, взяла верéтище, і простягla його собі на скелі, і була там від почáтку жнiv аж поки не зйшлý на них вóди з неба, і не далá вона спочити на них птáству небесному вдень, а польовíй зvíринí вночі. 11 І було донéсено Давидові, щó зробила Ріцпа, Айїна дочká, Саурова налóжниця. 12 А Давид пíшов, і взяв кості Саула та кості сина його Йонатáна від госpóдарів гíлеадського Явшу, що вýкraли були їх із майдáну Бет-Шану що їх повісили там філістíмляни того дня, коли філістíмляни побили Саула в Гілбоа. 13 І винíс він зvідти кості Саула та кості сина його Йонатана, і зíбрали кості повішаних. 14 І поховали кості Саула та сина його Йонатана в Веніаминовому крáї, в Целí, в гробі батька його Кіша. І зробили все, що наказав був цар, — і потóму Бог був ублáганий Кráем. 15 І була ще вýйна філістíмлян з Ізраїлем. І зíйшов Давид та з ним слуги його, і воювали з філістíмлянами. І змучився Давид. 16 І був Ішбí в Нові, що з нащáдків Рафи, а вага його списá три сотні шеклів міді, і оперéзаний він був новою зbroєю. І він сказав, щоб забити Давида. 17 Та поміг йому Авішай, син Церуїн, — і він ударив філістíмлянина, та й забив його. Тодí Давидові люди присяглý йому, говорячи: „Ти не вýйдеш уже з нами на вýйну, — і не погáшиш Ізраїлевого свíтильника!“ 18 І сталося пóтім, і булá ще вýйна в Нові з філістíмлянами. Тодí хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащáдків

Рафи. 19 I булá ще війна в Нові з філістимлянами, і віфлеемець Елханан, син Яаре, побив гатяніна Голіята, — а держák спісá його був, як ткацький вал. 20 I була ще війна в Гаті. А там чоловік величного зросту, що мав на руках та на ногá по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був народжений тому Рафи. 21 I зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата! 22 Четверо тих були народжені тому Рафи в Гаті, — і попáдали вони від руки Давида та від руки його слуг.

22 I промовив Давид до Господа словá оцієї пісні того дня, як Господь урятувáв був його з рукí всіх його ворогів та з долоні Саулою, 2 та й сказав: „Господь моя скéля й твердіня моя, і для мене Спаситель Він мій! 3 Мій Бог — моя скéля, сховаюсь я в ній, Він щит мій і ріг Він спасіння мого, Він бáшта моя та мое пристанóвище! Спаситель мій, — Ти врятуеш мене від насíлля! 4 Я клíчу: Преславний Господь, і я вýзволений від своїх ворогів! 5 Bo хvíлі смертельні мене оточíли, потоки велíяáла лякають мене. 6 Тенéта шéбуле мене оточíли, а пáстки смертельні мене поперéдили! (*Sheol h7585*) 7 В тісноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я волáю, — I Він почує мій голос із храму Свого, і в ушах Його — зойк мій. 8 Захитáлась земля й затримtila, затрýсяй хitalisь небесні пíдвálinni, — бо Він запалився від gnívu! 9 Iz nízder Його бúхнув дим, з Його ж ust — пожирújíй oгонь, запаливсь жар від Nьюго! 10 Він небо простáг — i спустився, а хmara gустá píd ногámi Його. 11 Usívся Vіn na xeruviáma — лítetí, i явivsya na vítryanix krylakh. 12 A návkolo Себе поклав témravu, mow kurní, zbir vodi, gusti xmari víscoki. 13 Víd blísku, shó buv péréd Hím, zapaliłosya vugíllia goríóche. 14 Господь загrimiv u nебесáx, i Свíj голos Всеvišníj подав. 15 Він послав Свої стрíli ta iх rozporóshiv, poslav blískavku i їх побentéjiv. 16 I pokazáliś ríchiča vódní, i vídkiyliś osnovi vcelénnói, — víd swáru Tvoígo, o Господи, víd podíku vítru iz nízder Його. 17 Він послав iz visokostí, uzvay Vín mené, vityag mené z vod velykikh. 18 Він mené vrytuváv, — bo vpođobav mené! 21 Нехай Господь зробить мені по моїй справедlíвості, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх! 22 Bo беріg я дорógi Господні, i víd Бога свого я не vídstupív, 23 bo vsei Його prýsudi péréd mnoju, postanovi ž Його, — ne vstupliosya víd nich! 24 I buv ja Йому nепорóchnim, i sterigse svoëj prövinii. 25 I Господь заплатив був мені po моїй справедlívostí, za chistotou moëu péréd ochima Його. 26 Z справедlívym Ti справедlívo povódihsya, iz chesnim — po-čésnому, 27 iz chistim — povódihsya chisto, a z lukavim — za lukávstvom Його! 28 I narod iz bidi Ty spasæsh, a oči Tvoi — na zukhálih, jahik

ти принижуеш. 29 Bo свіtilьnik Ty, Господи, míj, i освítit Gospodъ moju témravu! 30 Bo z Tobiou pob'joя vorožko viddila, iz Bogom svóim probérúsъ через mur! 31 Бог — непорочна дорóga Його, слово Господне очищene, щит Він для всіх, who vdaetsya do Nybógo! 32 Bo xto Бог, okrím Gospoda? I xto skela, krím nashogo Бога? 33 Бог — сильне moe пристанóвище, i дорогу moю Непорóchniy vividuvav. 34 Він чинить ноги мої, як olényači, i ставить мене на висótoch moíh, 35 Moi ruki navchaе до бóю, i на raména moi luka mídyanego napináe. 36 I дав Ty meni щит спасіnня Cвого, i чинить велиkim мене Tвоя помíc! 37 Ty chiniš широкim míj krok pido mnou, — i stópi moj ne spítknút'sya. 38 Жену я sovih vorogiv, i povigublio ih, i ne vernúsya, aж поки ne výniyu ih! 39 Ya ih povigublio i ih potroshu, — i ne vstanut' voni, i povpadaut' píd ноги moi. 40 Ty zh dla bóju mene pídpérízuesh silo, valish píd mene moíh voroхóbnikiv. 41 Povernúv Ty plachima do mene moíh vorogiv, moíh nenanvýsnikiv, — ja ih понišu! 42 Oziraliś voni — ta nemae спасíтеля, klíkali do Gospoda — i ne vídpovív im! 43 I ja ih zítrú, yak tój poroх zemli, yak boloto na vúliçyah — ih rozíttrú i roztopchú ih! 44 Ty zh víd buntu nařodu moyógo mene berежesh, na gólovu lódu mene steréjésh, meni bùdut' sluzhiti nařodi, jahik ja ne znaw! 45 Peredo mnoju chujjincí pídléshuut'ya, na vístku pro mene — sluhñi meni. 46 B'yanut' chujjincí, i tremtat' y tverdýnix sovih. 47 Живий Господь, — i благословенна будь, Скеle моя, i nehay pídnescet'sya Бог скelí спасіnня mogo! 48 Бог, iho pómsti za méne dae, i iho narodi píd mene pozñijuvav, 49 iho rýtue mene víd moíh vorogiv, — Ty zvelíchiv mene nad povstánçiv na mene, spašeš mene víd nasílñnika! 50 Tomu y xvaliò Tебе, Господи, sered nařodiv, Iménnu Tvoému spíva! 51 Ti báshta спасіnня Cвойógo царя, i milist' vchinias Cвóemu pomázanciev, — Davidu i nasínniu jahog až náviki!“

23 A oце останні Davidoví слова: „Слово Davida, syna Eссévego, i словo múža vísokopóstávlenego, pomázanogo Богом Якововим, i sologodkogo písnotvórcya Izráilevogo. 2 Dux Gospodnij govorít' v meni, a слово Його — na moimязíkú! 3 Сказав Бог Izraéliv, Skela Izraélava говорила meni: panýuchiy серед людей, — справедliviy panue u Bójim strahú! 4 I vín буде, як svítlo poránku bezxámárnoho, kolli sonce vixhodít' urançi, i ja z blísku trava virostáe z zemli pô došci! 5 Chi mîj dîm ne takiy péréd Богом? Bichnogo bo zapovíta u vysomu meni tam ukládeno — i vín steréjésh, bo vín use spasínnia moe i use žadánnia! Xiba Vín ne daсть, ižb vín vyríc? 6 A nechestiviy, ja téren, vídkiyñeniy, i voni vsei, bo rukoju jahog ne berüt' 7 A xto xoché do них dotorknút'sya, nehay запасéshsya zalízom chi dêrjakom spísa, i na mísči svóim ognem budut' popaléni!“ 8 A oце iмена Davidovih líçariv: Йошев-Башшевет, тахкемонець, голова гвардii, — vín vimaхuvav svóim dêrjakom одним rázom na wicim сотень побитих. 9 Po nyomu Eleazár, sin Dodo, sina Ahoxi, buv sered troyox

лицарів з Давидом. Коли філістимляни зневажа́ли ізраїльцін, що зібралися там на війну, і повтікали всі ізраїльцін, 10 він устав, та й ударив на філістимлян, аж змучилася рука його, і приліпилася рука його до меча. І зробив Господь велике спасіння того дня, а нарбд вертався за ним тільки на грабування. 11 А по ньому Шамма, син Аге, гааряянин. І зібралися філістимляни до Лехи, а там була діллянка поля, повна сочевиці, а нарбд повтікав перед філістимлянами. 12 І став він посередіні тієї діллянки та й врятував її, а філістимлян побив. І зробив Господь велике спасіння. 13 І зійшли троє з тридцяти напочатку, і прийшли в жнів'я до Давида, до твердині Адуллам. А громада філістимлян тaborувала в долині Рефаїм. 14 Давид же тоді був у твердині, а залога філістимська була тоді в Віфлеемі. 15 І спрігнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з криниці, що в брамі?“ 16 І прόдерлися ці три ліцарі до філістимського табору, і зачерпнули води з віфлеемської криниці, що в брамі. І вони вийнесли, і принесли до Давида, та він не схотів її пити, — і вилив її для Господа, 17 та й сказав: „Борони мене, Господи, чинити таке! Чи я буду пити кров тих мужів, що ходили, наражаючи життям своїм? І не хотів він пити ї... Оце зробили три ці ліцарі. 18 А Авішай, брат Йоава, Церуїного сина, — він голова цих тридцяти. І він вимахував своїм списом над трьома сотнями, що побив. І він мав славу серед тих трьох. 19 Із тих тридцятьох він був найбільше поважа́ний, і став він їм за провідником. А до тих трьох не належав. 20 А Беная, син Егоядін, син хороброго мужа, багаточинний, з Кавцієлу, побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов, і забив лева в середіні ями сніжного дня. 21 Також побив він одного егіптянина, мужа поставного, а в руці цього егіптянина був список. І зійшов він до нього з кием, і видер список з руки того егіптянина, — та й убив його списом його. 22 Оце зробив Беная, син Егоядін, і його слава була серед тих трьох лицарів. 23 З тих тридцяти він був поважніший, а до тих трьох не належав. І Давид призначив його до своєї таємної ради. 24 Асаїл, Йоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеему; 25 Шамма хародянин, Еліка хародянин, 26 Хелец палтіянин; Іра, син Іквешів, текоїтянин; 27 Авіезер аннетотянин, Мевуннай хушатянин, 28 Цалмон ахоянин, Магарай нетофатянин, 29 Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Рівайв, міг'гів'атянин, сини Веніямінові; 30 Беная пір'ятонянин, Гіддай з Нахале-Гаашу, 31 Аві-Алвон арватянин, Азмавет бархум'янин, 32 Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан, 33 Шамма гааряянин; Ахіам, син Шаарів, араяянин; 34 Еліфелет, син Ахасбайв, сина маахатяніна; Еліям, син Ахітофелів, гіллонянин; 35 Хецрав кармелянин, Паарай арб'янин, 36 Іг'ал, син Нatanів, з Цови; Бані гадянин, 37 Целек аммонеянин; Нахарай бееротянин, зброеноша Йоава, сина Церуїного; 38 Іра їтрянин, Гарев їтрянин, 39 Урія хіттянин, — усіх тридцять і сім.

24 І знобу запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив сатану Давида проти них, говорячи: „Іди, перелічи Ізраїля та Юду!“ 2 І сказав цар до Йоава, вождя війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих племен від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічіть народ, — і я пізнано число цього народу“. 3 І сказав Йоав до царя: „Нехай же Господь, Бог твій, додасть до народу в сто раз стільки, скільки є, а очі моого пана, царя, бачать. Та нащо пан мій, цар, уподобав собі таку річ?“ 4 Ти цареве слово до Йоава та на військових провідників перемогло. І вийшов Йоав та військові провідники від царя, щоб перелічити Ізраїлев народ. 5 І прийшли вони Йордан, і тaborували в Ароері, з правого боку міста, що лежить в середіні долини Гаду та при Язери. 6 І прийшли вони до Гілеаду та до краю Тахтім-Ходші. І прийшли до Дан-Яану, і навколо до Сидону. 7 І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хіввеянина та ханаанеянина, і вийшли до Юдиного Негеву, до Беер-Шеви. 8 І мандрували вони по цілому краю, і прийшли в кінці дев'яти місяців та дводцяти днів до Єрусалиму. 9 І дав Йоав цареві число переліку народу. І було Ізраїля вісімсот тисячильних мужів, що витягають меч, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка. 10 І збентежилося Давидове серце, як перелічив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрішив, що зробив це! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже немудро вчинив!“ 11 І встав Давид рано вранці, а Господнє слово було до пророка Гада, Давидового прозорілівця, говорячи: 12 „Іди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю її тобі“. 13 І прийшов Гад до Давида, і розповів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім літ голоду в твоїм краї, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а вони тебе гнатимуть, чи теж буде три дні моровиця в твоїм Краї? Подумай тепер та й ріши, яке слово вернү я Тому, Хто послав мене“. 14 І сказав Давид до Гада: „Сильно скорблію я! Нехай же впаде ми до Господньої руки, „бо велике Його милосердя“, а в руку людську нехай я не впаду!“ 15 І дав Господь моровицю в Ізраїлі від ранку й аж до чауса умовлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сімдесят тисяч чоловіка... 16 І простяг той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб вигубити його, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв перед народу: Забагато тепер, попусті своєю рукою!“ А Ангол Господній був при тці евусеянина Аравни. 17 І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивав перед народу, і проказав: „Я ось згрішив, і пішов проти Закону. А ці вівці, — що зробили вони? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька моого!“ 18 І прийшов того дня Гад до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господеві жертівника на току евусеянина Аравни“. 19 І пішов Давид за словами Гадовими, як наказав був Господь. 20 І виглянув Аравна, і побачив царя та його

слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві обличчям своїм до землі. **21** І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мій, цар, до свого раба?“ А Давид відказав: „Купити від тебе цього тóка, щоб збудувати жéртівника для Господа, — і буде стримана зараза від нарóду“. **22** І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мій, цар, візьме, і нехай принесé жертву, щó добре в очáх його. Дивися, — ось худоба на цíлопáлення, а молотíлки та юрма — на дróва. **23** Усе віддаé Аравна, о цáрю, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твíй, нехай уподобає Собі тебе!“ **24** І сказав цар до Аравни: „Ні, — бо тільки куплю від тебе за цíну, і не принесу дármo цíлопáленъ Господévi, Богові моему“. І купив Давид тóка й худобу за срібло п'ятидесятій шéклів. **25** І Давид збудувáв там жéртівника для Господа, і приніс цíлопáлення та мирні жертви. І Господь був ублáганий для Краю, — і була стрýмана зараза від Ізраїля.

1 Царів

1 А Давид постáрів, увійшов у літа. І покривали його одежами, та не було йому тéпло. **2** І сказали йому його раби: „Нехай пошукають для пана царя молоду дíвчину, — і стане вона перед царем, і буде йому за доглýдачку. І буде вона лежати при лоні твоїм, — і буде тéпло панові цареві!“ **3** І шукали дíвчину вродліву по всій Ізраїлевій граници, та й знайшли шунаммітку Авішáг, і привели її до царя. **4** А та дíвчина була дуже вродліва. І булá вона цареві доглýдачкою, і прислугóувала йому, та цар не пізнав її. **5** А Адóнія, син Хагтіти, бундóчився та говорив: „Я буду царювати!“ і спрavив він собі побоза та верхіві, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою. **6** А батько його нікóли його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“ А він також був дуже вродлівий, і мати народила його по Авесаломі. **7** І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та зо священиком Евіятаром, — і вони помагали Адонії. **8** А священик Садок, і Беная, син Єгоядин, і пророк Натáн, і Шім'ї, і Реї та Давидові лицарі не були з Адонією. **9** І приніс Адóнія в жертву худоби дрібної та худоби великої, та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Рогелі, і заклýкав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських слуг. **10** А пророка Натана, і Беная, і лицарів та брата свого Соломона він не поклýкав. **11** І сказав Натáн до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарювáв Адóнія, син Хагтіти, а пан наш Давид не знає про те?“ **12** А тепер іди, я тобі порáджу, — і рятуй життя своє та життя сина свого Соломóна! **13** Іди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: Чи ж не ти, пане мій цáрю, присягнув був своїй невільниці, говорячи: Син твій Соломóн буде царювати після мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарювáв Адóнія? **14** Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійдú за тобою, і потверджú слова твої!“ **15** І ввійшла Вірсавія до царя в кімнату, — а цар був дуже старий, і шунаммітка Авішáг послугóувала цареві. **16** І похилилася Вірсавія, і вклонилася цареві до землі. А цар сказав: „Щó тобі?“ **17** І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невільниці Господом, Богом своїм: Соломóн, син твій, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм. **18** А тепер ось зацарювáв Адóнія, а ти, пане мій цáрю, не знаєш про те. **19** І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і поклýкав усіх царських синів, і священика Евіятара та Йоава, вождя війська, а раба твого Соломóна не поклýкав. **20** А ти, пане мій цáрю, — очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хтó буде сидіти на троні пана мого царя по ньому. **21** Інáкше станеться, як спочíне пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломóн винними“. **22** І ось, ще вона говорила з царем, а прийшов пророк Натáн. **23** І донéсли цареві, говорячи: „Ось пророк Натáн!“

ввійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі. **24** І сказав Натáн: „Пане мій цáрю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм? **25** Бо зйшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він поклýкав усіх царських синів, і провідників війська, і священика Евіятара, і ось вони їдуть та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адóнія! **26** А мене — я раб твій! — і священика Садóка, і Беная, сина Єгоядиного, та раба твого Соломона не поклýкав. **27** Чи ця річ була від пана мого царя, а ти не повідомив раба свого, хтó буде сидіти на троні мого пана царя по ньому?“ **28** А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“ і прийшлá вона перед царськé обличчя, і стала перед царем. **29** І присягнúв цар та й сказав: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, — **30** як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твій Соломóн буде царювати по мені, і він буде сидіти на моєму троні замість мене, — так я й зроблó цього дня!“ **31** І вклонилася Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навíki!“ **32** І сказав цар Давид: „Покличте мені священика Садóка, і пророка Натáна та Беная, сина Єгоядиного“. І поприхóдили вони перед царéве обличчя. **33** І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадіть мого сина Соломона на мою мúлицю, і зведіть його до Гіхону. **34** А там помаже його священик Садок та пророк Натаан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурмý та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон! **35** Потім підете за ним, а він увійде та й сяде на моєму троні, і він буде царювати замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“. **36** І відповів Беная, син Єгоядин, та й сказав: „Амінь. Так нехай скаже Господь, Бог пана мого царя!“ **37** Як був Господь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звелічить трон його над троном пана мого царя Давида!“ **38** І пішов священик Садок та пророк Натаан, і Беная, син Єгоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повелій його до Гіхону. **39** І взяв священик Садок рога оліви із скіннї, та й помазав Соломона. І засурмíли в сурмý, та й кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“ **40** І піднявся за ним ввесь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадáлася від їхнього голосу! **41** І почув це Адонія та всі поклýкані, що були з ним, а вони тільки що скінчíли істі. І почув Йоав голос сурмý та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“ **42** Ще він говорив, аж ось прихóдить Йоанатан, син священика Евіятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, і звісти нам щось добре!“ **43** І відповів Йоанатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановíв на царя Соломона! **44** І послав із ним цар священика Садока та пророка Натаана, і Беная, Єгоядиного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони

посадили його на царську мूлицию. **45** I помáзали його в Гіхоні священик Садок та пророк Нatan на царя. I повихóдили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули. **46** I Соломон уже засів на троні царства. **47** I також посхóдилися царські слуги, щоб поблагословити нашого пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славнішим від твоєго імені, і нехай звеличить його трон над тронами твогó! I вклонився цар на лóжі своїм. **48** I сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидрýчого на моїм троні, а мої очі те бачать!“ **49** I затрептіли, і повставали всі покликані, що були з Адонією, і пішли кожен на дорóгу свою... **50** A Адонія боявся Соломона. I встав він, і пішов, і скопíвся за роги жéртвника. **51** I донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адонія злякався царя Соломона, й ось він скопíвся за роги жéртвника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягнє мені, що не вб'є свого раба мечем!“ **52** I сказав Соломон: „Якщо він буде мýжем чéсним, ані волосина його не впаде на землю! A якщо знайдеться в ньому зло, то помре“. **53** I послав цар Соломон, і відвілей його від жéртвника. I прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Іди до свого дому!“

2 I наблизилися Давидові дні до смерті, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи: **2**, „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцнý та станеш мужем. **3** I будеш ти стерегтý накáзи Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, щоб стерегтý постанови Його, заповіді Його, та устави Його й свідчення Його, як писано в Мойсеевім Законі, щоб тобі щастило в усьому, що будеш робити, і скрізь, куди звérнешся, **4** щоб вýповнив Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правдї всім своїм серцем та всією душою своєю, то, сказав: Не буде переводу нíкому від тебе на троні Ізраїлевім! **5** A також ти знаєш, що зробив мені Йоáв, син Церуїн, щó зробив він двом провідникам Ізраїлевих вýськ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Єterовому. Він повбивав їх, і пролив воєнну кров у час миру, і поплýмив воєнною кров'ю свого пояса, що на стéгнах Його, та сандáлі свої, що на ногáх Його. **6** I ти зробиш за своєю мудрістю, і не даси знázитися сивині Його мирно до шеблу. (*Sheol h7585*) **7** A синам гíлеядяніна Барзíлля зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що ѓдуть за твоїм столом, бо вони отак прийшли до менé, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом. **8** A ось з тобою Шíм'ї, Герін син, веніамінівець із Бахурумі. A він проклýв був мене гострим проклýттям того дня, коли я йшов до Маханаїму. Ta він прийшов до Йордану стрінути мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем! **9** A тепер не прощай йомý, бо ти муж мудрий, і знатимеш, щó зробити йому, — і ти сивину його зведéш у крові до шеблу“. (*Sheol h7585*) **10** I спочив Давид з батьками своїми, і

був похóваний у Давидовім Місті. **11** A дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хевроні царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки. **12** I сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його царювáння було дуже міцнé. **13** I прийшов Адónія, син Гагтін, до Вíрсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи приїхд твій — з миром?“ I він відкзав: „З миром!“ **14** I сказав: „Справа в мене до тéбе“. A вона відкзала: „Говори!“ **15** I він сказав: „Ти знаєш, що мое було це царство, і на мене звернув увесь Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Ta відійшло царство, і достáлось моєму братові, бо від Господа це сталося йому. **16** A тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй мені!“ A вона сказала йому: „Говори!“ **17** I він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунаммítку Авішаг за жінку!“ **18** I сказала Вíрсавія: „Добре, — я скажу про тебе царéви“. **19** I прийшла Вíрсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. A цар устав назустріч їй, і вклонився їй, та її сів на своєму троні. I поставив він трона й для царевої матері, і вона сіла по правій її. **20** I сказала вона: „Одне мале жадання бажаю я від тебе, — не відмов мені!“ I сказав її цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмовлю тобі!“ **21** I сказала вона: „Нехай шунаммítка Авішаг буде дáна братові твоєму Адонії за жінку!“ **22** I відповів цар Соломон та й сказав своїй матері: „І нашо ти прόсиш шунаммítку Авішаг для Адонії? Та попроси для нього й царства, бо він брат мýй, стáрший від мене, і для нього, і для священика Евіятара, і для Йоава, Церуїного сина!“ **23** I присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, коли не на душу свою говорив Адонія це слово... **24** A тепер, — як живий Господь, що міцно поставив мене й посадовив мене на троні моого батька Давида, і що зробив мені дім, як говорив був, — сьогодні буде вбитий Адонія!“ **25** I послав цар Соломон через Бенаю, Єгоядиного сина, — і він урásив його, і той помер... **26** A священикові Евіятарові цар сказав: „Іди до Анатоту на поля свої, бо ти чоловік смерті, а цього дня не вб'ю тебе, бо носив ти ковчега Владики Господа перед обличчям батька моого Давида, і що терпів ти в усьому, в чому терпів мýй батько!“ **27** I вигнав Соломон Евіятара, щоб не був священиком для Господа, щоб вýповнилося слово Господнє, яке говорив у Шілó на дім Ілїв. **28** A звістка про це прийшла аж до Йоава, бо Йоав схилявся до Адонії, а до Авесалома не схилявся. I втік Йоав до Господньої скинї, і скопíвся за роги жéртвника... **29** I донесено цареві Соломонові, що Йоав утік до скинї Господньої, і ось він при жéртвнику. I послав Соломон Бенаю, Єгоядиного сина, говорячи: „Іди, — уразй його!“ **30** I ввійшов Бенаю до Господньої скинї, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ A той відкzав: „Ні, я тут помру!“ I передав Бенаю цареві це слово, говорячи: „Так сказав Йоав, і так відповів мені!“ **31** I сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, і вразй його. I поховаєш

його, і здіймеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому мого батька. **32** I нехай оберне Господь його кров на його голову, що він урásив був двох мужів справедливих та ліпших від нього, і повбивав їх мечем, а батько мій Давид того не знав: Авнера, Нериного сина, провідника Ізраїлевого війська, та Амасу, сина Єстеревого, провідника Юдиного війська. **33** I нехай звérнется їхня кров на голову Йоава та на голову насіння його навіки. А Давидові й насінню його та дому його й трону його нехай буде мир від Господа аж навіки!“ **34** I пішов Беная, Єгоядин син, і вráзвив його, та й убив його. I був він похóваний у своїм домі в пустині. **35** A цар, замість нього, настановив над військом Бенаю, Єгоядіного сина, а священика Садока цар настановив замість Евіятара. **36** I послав цар, і покликав Шім’ї та й сказав йому: „Збудуй собі дім в Єрусалимі, й осядеш там, і не вийдеш звідти ані сюди, ані туди. **37** I буде того дня, як ти вийдеш і перéйдеш поток Кедрón, то щоб ти добре знов, що конче помреш. Кров твоя буде на голові твої!“ **38** I сказав Шім’ї до царя: „Добра це річ. Як наказав пан мій цар, так зробить раб твій!“ I сидів Шім’ї в Єрусалимі багато днів. **39** I сталося в кінці трьох років, і втеклий двоє рабів Шім’ї до Ахіша, Маахіного сина, гатського царя. I донéсли Шім’ї, говорячи: „Ось раб твої в Гаті!“ **40** I встав Шім’ї, й осідлав осла свого та й подався до Ахіша, щоб пошукати своїх рабів. I пішов Шім’ї, і привів своїх рабів з Гату. **41** A Соломонові донéсено, що Шім’ї пішов з Єрусалиму в Гат і вернувся. **42** I послав цар, і покликав Шім’ї та й сказав до нього: „Чи ж я не заприяг тебе Господом, і не взяв свідка проти тебе, говорячи: Того дня, коли ти вийдеш і підеш туди чи сюди, щоб ти добре знов, що конче помреш? I ти сказав мені: Добра це річ, що я чув. **43** I чому ти не додержувався Господньої присяги та накáза, що я наказав був тобі?“ **44** I сказав цар до Шім’ї: „Ти знаєш усе те зло, і знало твое серце, що зробив ти Давидові, батькові моєму. I поверне Господь твое зло на твою голову. **45** A цар Соломон — благословений, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки!“ **46** I цар наказав Бенай, Єгоядіному синові, і той вийшов і вráзвив його, — і він номер. I царство зміцніло в Соломоновій руці.

3 I посвóчivся Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв фараонову дочку, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчíв будувати свого дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму. **2** Ta народ принóсив жертви на пáгíрках, бо не був ще збудований дім для Господнього Імені аж до тих днів. **3** I полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він принóсив жертви та кадив на пáгíрках. **4** I пішов був цар до Гів’ону, щоб принóсити там жертви, бо то найбільший пáгíрок. Тисячу цілопáленъ приніс Соломон на тому жéртвникові. **5** У Гів’оні з’явився

Господь до Соломона в нічному сні. I Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“ **6** A Соломон відказав: „Ти зробив був велику милість із рабом Своїм Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простотбою серця з Тобою. I зберіг Ти йому ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є цього дня. **7** A тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба цarem замість батька моого Давида, — а я недобросток, не знаю вýходу та входу. **8** A раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрav, — він народ численний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту. **9** Дай же Своєму рабові серце розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізнати добре від злого, бо хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?“ **10** I булá та rіch приємна в Господніх очáх, що Соломон попросив оцю rіch. **11** I сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю rіch, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, **12** то ось зроблó Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не булó перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі. **13** A також те, чого не просив ти, Я даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою й не буде нікого серед царів усе життя твое. **14** A якщо ти ходйтимеш Moїми дорогами, щоб дотримувати постанови Moї та заповіді Moї, як ходив був батько твій Давид, то продóвжу дні твої!“ **15** I прокинувся Соломон, аж ось — це був сон. I ввійшов він до Єрусалиму, та й став перед ковчегом Господнього заповіту, і приніс цілопáленъ та вчинив жертви мирні. I зробив він гостину для всіх своїх слуг. **16** I прийшли до царя дві жінки блудніці, та й стали перед обличям його. **17** I сказала одна жінка: „Прошó, пане мій, — я та ця жінка сидимó в одному домі. I породила я при ній у цьому домі. **18** I сталося третього дня по породі моїм, і породила теж оця жінка. A mi булý ráзом, níkógo чужого в домі з нами не булó, tільки двоє нас було в домі. **19** A вночі pомер син цієї жінки, bo вона налягла на нього. **20** I встала вона перед ночі, і взялá мого сина від мене, — a невільниця твоя спала, — i поклала його при своєму лоні, a свого pомерлого сина поклала при лоні моїм. **21** I встала я рано, щоб погодувати сина свого, aж ось — pомер він! I придивилася я до нього рано, a ото — не був це син мій, що я породила... **22** A інша жінка відказала: „Hi, to мій син — живий, a твій син — мертвий!“ A та говорила: „Hi, to твій син — мертвий, a мій син — живий!“ I так сперечáлись вони перед царем. **23** I сказав цар: „Ця говорит: Ce мій син живий, a син твій — мертвий, a та говорит: Hi, to син твій — мертвий, a мій син — живий.“ **24** I сказав цар: „Подайте мені меч!“ I принéсли меча перед цареве обличчя. **25** I сказав цар: „Розітніть ce живе дитя надвóє, i дайте половину однії, a половину дрúгій!“ **26** I сказала до царя жінка, що син її — той живий, bo запалилася любов її до сина свого, — i

сказала вона: „Прошу́, пане мій, дайте їй немовлятко живим, а забити — не забивайте йогó!“ А та каже: „Хай не буде ні мені, ні тобі, — розгинайте!“ 27 А цар відповів та й сказав: „Дайте їй це живе немовлятко, а вбивати — не вбивайте його. Вона його мати!“ 28 І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар розсудив, і стали боятися царя, бо бачили, що в ньому Божа мудрість, щоб чинити суд.

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем. 2 А оце його провідник: Азарія, Садоків син, священик. 3 Еліхореф та Ахійя, сини Шіші, писарі. Йосафат, син Ахілудів, канцлер. 4 А Бенáя, Єгоядин син, — над військом, а Садок та Евіятар — священики. 5 А Азарія, Нatanів син, — над намісниками, а Завуд, син Нatanія — священик, товариш царів. 6 А Ахішар — над домом, а Адонірам, Авдин син — над даниною. 7 А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дім його, — місяць на рік був на одного на годування. 8 А оце їхні імена: Бен-Гур — в Ефремових горах, 9 Бен-Декер — у Макаці, і в Шалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану. 10 Бен-Гесед — в Аруботі, йому належали: Сохо та ввесь край Хеферу. 11 Бен-Авінадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка, була йому за жінку. 12 Баана, Ахілудів син — Таанах і Мегіддо та ввесь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Ізреелу, від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеаму. 13 Бен-Гевер — у гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яїра, сина Манасії, що в Гілеаді, йому околиця Аргоду, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мідянім засувом. 14 Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі. 15 Ахімáац — в Нефталімі; також він узвял Босмат, Соломонову дочку, за жінку. 16 Баана, Хушаїв син, в Асирі та в Бе-Алоті. 17 Йосафат, Парухів син, в Іссахарі. 18 Шім'ї, Елин син, — у Веніямині. 19 Гевер, — син Уріїв, — у гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Ога, царя башанського. А один намісник, що в усьому Краї. 20 Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо многотій. Вони їли й пили та тішилися! 21 А Соломон панував над усім царствами від Річки аж до філістимського краю та аж до границі Єгипту. Вони приносили дари та служили Соломонові по всі дні його життя. 22 І була Соломонова пожива на один день: тридцять корів пшеничної муки, а шістдесят корів іншої муки. 23 Десятеро з великої ситої худоби, і двадцять з худоби великої з паші та сотня худоби дрібної, окрім блена, і сárни, і антилопи та ситих гусок. 24 Бо він панував по всій цій стороні Річки від Тіфсаху та аж до Аззі над усім царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо. 25 І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та під своєю фігою від Дану й аж до Beer-Шеви всі дні Соломона. 26 І було в Соломона сорок тисяч стiйлів для коней колесниць його та дванадцять тисяч верхівців. 27 І

годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до стóлу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостачі ні в чому. 28 А ячмéно та соломи для коней та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього. 29 І дав Бог Соломонові дуже багато мудрості та розуму, а широкість серця — як пісок, що на березі моря. 30 І збільшілася Соломонова мудрість над мудрістю усіх синів сходу та над усю мудрість Єгипту. 31 І був він мудріший від усякого чоловіка, — від Етана езрахітського, і Гемана, і Калколя та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було славне серед усіх людей навколо. 32 І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було — тисяча й п'ять. 33 І говорив він про дерева, від кедру, що на Ливані, й аж до ісопу, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плавуоче та про риб. 34 І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів краю, що чули про мудрість його.

5 І послав Хірам, цар Тиру, своїх слуг до Соломона, бо почув, що його помáзали на царя на місце батька його, бо Хірам був приятелем Давидовим по всі дні. 21 І послав Соломон до Хірама, говорячи: 3 „Ти знаєш мого батька Давида, що не міг він збудувати дому для Імені Господа, Бога свого, через війни, що оточували його, аж поки Господь не віддав їх, ворогів, під стопи ніг його. 4 А тепер Господь, Бог мій, дав мені відпочинок навколо, — нема противника, і нема злого випáдку. 5 І ото я маю на думці збудувати дім Імені Господа, Бога моого, як Господь говорив був моєму батькові Давидові, кажучи: Син твій, якого дам замість тебе на трон твій, він збудує той дім для Ймénня Могó. 6 А тепер накажи, і нехай зітнуть мені кедри з Ливану, а раби мої будуть із рабами твоїми, а в нагороду за твоїх рабів я дам тобі все, що скажеш, бо ти знаєш, що серед нас немає нікого, хто вмів би стинати дерева, як сидоня“. 7 І сталося, як почув Хірам Соломонові словá, то дуже зрадів та й сказав: „Благословéнний Господь сьогодні, що дав Давидові мудрого сина над цим великим народом!“ 8 І послав Хірам до Соломона, говорячи: „Почув я про те, про що посылав ти до мене. Я вýконаю все бажання твоє, щодо дёрева кéдрового та дерева кипарисового. 9 Мої раби спустять із Ливану до моря, а я їх поскладаю в плоти, і відпра́влю морем аж до місця, про яке пошлеш мені звістку, і порозбивáю їх там, і ти заберéш. А ти вýконаєш мое бажання, — дати хліба для моего domu“. 10 І давав Хірам Соломонові дерева кéдрові та дерева кипарисові, — усе за бажанням його. 11 А Соломон давав Хірамові двадцять тисяч корів пшеници, — живість для дому його, та двадцять тисяч корів тóвченої оліви. Так давав Соломон Хірамові рік-у-рік. 12 А Господь дав Соломонові мудрість, як обіцяв був йому. І був мир між Хірамом та між Соломоном, і обідва вони склали умову. 13 А Соломон зібрали данійну робітників зо всього Ізраїля, і була та

данина — тридцять тисяч чоловіка. 14 І він посылав їх до Ливану, по десять тисяч на місяць, напереміну: місяць були вони на Ливані, два місяці — у домі своїм; а Адонірам доглядав над робітниками. 15 І було в Соломона сімдесят тисяч тягарбівих носіїв та вісімдесят тисяч ламачів у горах, 16 окрім трох тисяч і трох сотень керівників, що настановив Соломон над працею, — вони правила над народом, що робили працю. 17 І цар наказав, і вони ламалі велике каміння, каміння дороге, щоб закласти дім із тесаного каміння. 18 І їх отесували будівнічі Соломонові й будівнічі Хірамові та гівляни, і наготобили дреева та каміння на збудування храму.

6 І сталося, року чотирисотого й вісімдесятого по віході Ізраїлевих синів з єгипетського краю, четвертого року Соломонового царювання над Ізраїлем, місяця зіва, почав він будувати той храм для Господа. 2 А той храм, що цар Соломон збудував для Господа, — шістдесят ліктів довжина його, а двадцять — шириня його, а тридцять ліктів — вишина його. 3 А притвір перед храмом цього дому — двадцять ліктів довжина його, відповідно широкості храму, десять ліктів ширіна його перед храмом. 4 І зробив він для храму прозорі вікна, широкі знадвору й вузькі всередині. 5 А до стіни храму збудував він прибудівку навколо, зо стінами дому навколо храму та найсвятішого, і поробив бічні кімнати навколо. 6 Додішня прибудівка — ширіна її п'ять ліктів, а середня — шість ліктів ширіна її, а третя — сім ліктів ширіна її, бо він дав навколо храму знадвору виступи, щоб не тримати іх у стінах храму. 7 А храм, коли був будіваний, будувався з вікінченого каменя з каменоломні, а молоткі та сокира, всяке залізне знаряддя не було чуте в храмі, коли його будували. 8 Вхід до середньої бічної кімнати був з правого боку храму, а крученими східами вхідли до середньої, а з середньої — до третьої. 9 І збудував він той храм та й покінчив його. І покрив він храм дошками та брусками кедрових дерев. 10 І збудував він прибудівку на весь храм, — п'ять ліктів вишина її, і вона трималася храму кедровими деревінами. 11 І бул Господнє слово до Соломона, говорячи: 12 „Цей храм, що ти будуеш, — якщо ти ходйтимеш Моїми уставами й постанови Мої будеш виконувати, і будеш дотримувати всі Мої заповіді, щоб ними ходити, то Я віповню на тобі Своє слово, яке Я говорив був батькові твоєму Давидові. 13 І пробуватиму посеред Ізраїлевих синів, і не покину Свого Ізраїлевого наріду“. 14 І збудував Соломон той храм та й скінчів його. 15 І побудував він стіни храму зсередини з кедрових дошок, від підлоги храму аж до стін стропу покрив усередині деревом, а підлогу храму покрив кипарисовими дішками. 16 І збудував тих двадцять ліктів стіні ззаду храму з кедрових дошок, від підлоги аж до стін стропу, і це збудував йому зсередини за девіра, за Святе Святих. 17 А той

храм був на сорок ліктів, він — той, що перед девіром. 18 А на кедріні всередині храму була різьба отірків та відкритих квітів. Все — кедріна, камінь був невидний. 19 А найсвятіше він приготовив усередині храму, щоб дати туди ковчега Господнього заповіту. 20 А середина найсвятішого двадцять ліктів довжиня, і двадцять ліктів шириня, і двадцять ліктів вишиня його, і він покрив його щірим золотом, і також покрив кедрового жертівника. 21 І Соломон покрив той храм зсередини щирим золотом, а перед найсвятішим перетягнув золотими ланцюгами, та покрив його золотом. 22 І весь храм він покрив золотом аж до кінця всього храму і всього жертівника, що при найсвятішому, покрив золотом. 23 І зробив у найсвятішому двох херувімів з оливкового дерева, — десять ліктів вишиня його. 24 І п'ять ліктів одне крило херувіма, і п'ять ліктів друге крило херувіма; десять ліктів від кінця одного його крила і аж до кінця другого його крила. 25 І десять ліктів був і другий херувім, — одна міра й один вид обом херувімам. 26 Височиня одного херувіма — десять ліктів, і так і другого херувіма. 27 І дав він тих херувімів усередині внутрішнього храму. І херувими простягали свої крила, і торкалося крилодного однієї стіни, а крилодругого херувіма торкалося другої стіни. А іхні внутрішні крила дотикалися крилодо крил. 28 І він покрив херувімів золотом. 29 А всі стіни храму навколо приоздобив ритими різьбами херувімів і пальм та розкритих квітів, зсередини та від зовнішньої частини. 30 А підлогу храму він покрив золотом для внутрішньої та для зовнішньої частини. 31 А на вхід до найсвятішого зробив двері з оливкового дреева; стовп, бічні одвірки — п'ятикутні. 32 І двоє дверей були з оливкового дреева, і на них були пороблені різьби херувімів і пальм та розкритих квітів, і покрив золотом; і обклав золотом тих херувімів та ті пальми. 33 І так поробив і одвірки для входу до храму, з оливкового дерева, одвірки чотирикутні. 34 А двоє дверей були з кипарисового дреева. Дві частини одних дверей та дві частини других дверей були рухомі. 35 І повирізував на них херувімів і пальми та розкриті квіти, і покрив золотом, вікнутим по різьбі. 36 І збудував він унурішній двір, — три ряди тесаного каменя та ряд стяготого кедрового бруса. 37 Року четвертого був заложений храм Господній, у місяці зів, 38 а року одинадцятого, у місяці бул, — він місяць восьмий — був закінчений той храм зо всіма речами його та за всіма планами його. І він будував його сім років.

7 А свій дім Соломон будував тринадцять років, та й скінчів увесь свій дім. 2 І збудував він дім Ливанського Лісу, — сто ліктів довжина його, і п'ятдесят ліктів ширіна його, і тридцять ліктів вишина його, на чотирох рядах кедрових стовпів, а кедрові бруси — на стовпах. 3 І покритий він був кедріною звірху на бічних кімнатах, що на сорока п'яти стовпах, по п'ятнадцять на ряд. 4 А ліуків

було три ряди, вікно до вікна три рази. 5 А всі двері та бічні одвірки — чотирикутні, з порогами, а навпроти — вікно до вікна три рази. 6 І зробив він сіни зо стовпів, — п'ятдесят ліктів довжинá їх та тридцять ліктів ширина їх, і інші сіни перед ними, і стовпи, і причілок дáху. 7 І зробив він тронову зали, де судив, зали судовý, і покрив кедрýною від підлоги до стéлі. 8 А його дім, де жив, на іншому дворі, зсередини сіней, був такий, як та робота. І зробив він дім для фараонової дочки, яку взяв Соломон, — як ті сіни. 9 Усе це з дорогого каміння, тéсаного за мірою, обрізаного пíлкою зсередини та іззівні, і від оснóви аж до стéлі, а іззівні аж до великого дворá. 10 А заснований він був на дорогих каміннях, каміннях великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів, 11 А згори — дорогі каміння, тéсані за мірою, та кедрýна. 12 А навколо — великий двíр, три ряди тесаного каміння та ряд стýтого кéдрowego брусся; те саме й для внутрішнього двóру Господнього храму та для сіней храму. 13 І послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хíрама, — 14 це син однієї вдови, з плéмени Нефталимового, а бáтько його — тирянин, що робив на міdі. І був він напóвнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міdі. І прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу. 15 І він відлив два мідяні стовпí, — вісімнадцять ліктів височинá одного стовпá, а шнур дванадцяти ліктів оточів би його; такий і стовп другий. 16 І зробив він дві мáковиці, щоб дати на верхí тих стовпів, відлив їх із міdі; п'ять ліктів височина однієї мáковиці, і п'ять ліктів височина мáковиці другої. 17 А на тих мáковицях, що були на верхáх стовпів, було мерéживо плéтенé роботи та шнуркý роботою ланцюжкíв, — сім на мáковиці однії і сім на мáковиці другої. 18 І поробив він ті стовпí так, що два ряди гранáтових яблук були навколо на одному мерéживі, щоб покрити мáковиці, що на верхý; і так зробив і мáковиці другої. 19 А мáковиці, що на верхý тих стовпів, були зроблені як лíлéї, на чотири лікті, у притвóri. 20 І мáковиці на обох стовпах також звéрху, навпроти вýпуклини, що з боку мерéжива. А тих гранáтових яблук — двісті, рядами навколо на мáковиці другої. 21 І поставив він ті стовпи до притvóru храму. І поставив він правого стовpá, і назвав іm'ї йому: Яхін; і поставив стовpа лíвого, і назвав іm'ї йому: Boаз. 22 А на верхý стовpі — зроблено як лíлéї. І булá скінчена робота стовpів. 23 І зробив він лíte море, десять ліктів від краю його аж до краю його, навколо круглáste, і п'ять ліктів височинá його. А шнур на тридцять ліктів оточів би його навколо. 24 А здолу на краях його отóчували його подоби огírkív, по десять у лікті, — вони отóчували море навколо. Було два ряди тих огírkív, вилитих при лittí його. 25 Воно стояло на дванадцятьох волáх, — три обéрnení на пívnich, і три обérnení на záxid, і три обérnení на pívdén, і три обérnení на súxid. А море на них зvérху, а ввесь зад їх — до нутrá. 26 А грубina

його — долона, а краї його подібні до краю кéлиха, як квітки лíléї. Містило воно дві тисячі батív. 27 І зробив він десять мідяніх пídstaví, — чотири лíktí довжина однієї pídstaví, і чотири лíktí ширина її, а три лíktí вишина її. 28 А оце робота pídstaví: у них лíshví, а ті лíshví pomíj prutámi. 29 А на лíshvax, що мíj prutámi, левý, волí, херувími. А на prutáx — зvérху pídníjki, а пíd левámi та волámi — kítyci, зrobленí rózložistimi. 30 І чотири mídjaní kóbla dla однієї pídstaví та mídjaní ósi. А на чотирох rógaх — їхní raména, píd mídníceju — raména lití, з кожного боку kítyci. 31 А gírlo його — з нутrá mákoviči й višče líkoty; а gírlo krougláste, roboti pídníjka, líkoty i pívlíkty; i takож na gírle його rízby, a raméno їх kvaðratóve, ne krougláste. 32 І чотири tí kóbla buili píd líshvami, a ósi kolécs — u pídstaví. А višina odnogo kóbla — líkoty i pívlíkta. 33 А robota tix kíl — jak robota kóbla vozobovo; їхní ósi, i їhñi obídja, i їhñi shpíci, i їhñi mátočini — use liite. 34 І чотири raména na chotiryoх rógaх odnієї pídstaví; з pídstaví vihódili raména її. 35 А на verhú pídstaví builo okrugle návkólla, pívlíkta višini; а на verhú pídstaví rúchki її та líshvi її z nej. 36 І vín povírizuval na tablíjach rúchok її та na líshvax її хeruvimí levív та pálymi, na kónnim vílñím mísçi, та kítyci návkolo. 37 Як це, vín zrobiv deсять pídstav, — littí one, míra одна, одна robota dla nich usíh. 38 І zrobiv vín deсять mídjaní umívalyńci, — sорок bátív mála kójna umívalyńci; чотири líktí kójna umívalyńci; одна umívalyńci на однí pídstaví, tak dla deсяti pídstav. 39 І дав tí pídstaví — p'ять na bozí xramu z praviči, i p'ять na bozí xramu z líviči його, а more дав na pravomu bozí xramu, napéred, návproti polúdňa. 40 І porobiv Xíram umívalyńci lopatki та kropilnyńci. I pokíncív Xíram robiti vso tu robota, що zrobiv цареві Sólomonoví dla xramu Gospodnýgo: 41 dva stovpi та dvi golívki mákovič, що na verhú stovpí, i dva meréjiva na pokrittý dvoх golívok mákovič, що na verhú stovpí; 42 i chotiri сотní granátovih jabluk dla dvoх meréjiv, — dva rády granátovih jabluk dla odnogo meréjiva, na pokrittý oboх golívok mákovič, що na verhú stovpí; 43 i pídstaví — deсять, i vmiwalyńci — deсять; 44 i odne more, i voli — dvanadzat' píd morem; 45 i górnjata, i lopátki, i kropilnyńci та vci tí rechi, щo Xíram porobiv цареві Sólomonoví v Gospodnýmu domí, — use výpolíruvana míd. 46 Na Jórdánskij rívníni povídliavá ih çar u glibokí zemli míj Cukkotom ta míj Çaretanom. 47 I porozstavljá Sólomon usí ci rechi; čerez duže veliku mnogotú ih ne bula správdjena vaga míd. 48 I porobiv Sólomon usí rechi, щo v Gospodnýmu xramí: zolotogo jértvinnka, i zolotogo stolá, щo na nýomu chlíb pokaznij, 49 i svíchnikí, — p'ять z praviči ta p'ять z líviči, перед naysvätishim, zo šírogo zolota; i kvítki, i lymppádi, i shíppchiki, — z zolota; 50 i miskí, i nýjicí, i kropilnyńci, i lópatki, — zoloto

щире; і чопí для дверей внутрішнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото. **51** І була покінчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. І Соломон повнóсив освячені речі свого батька Давида; срібло й золото та речі дав у скарбниці Господнього храму.

8 Тоді Соломон зібраав усіх Ізраїлевих старших та голів племéн, керівників бáтьківських домів Ізраїлевих синів, до царя Соломона до Єрусалиму, щоб перенéсти ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **21** були зібрані до царя Соломона всі ізраїльяни в свято в місяці етанім, він — місяць сьомий. **3** І поприходили всі Ізраїлеві старші, а священики понéсли ковчега. **4** І понéсли вони Господнього ковчега, і скинію заповіту та всі святі речі, що в ковчезі; і понéсли їх священики та Левити. **5** А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралися при ньому, були з ним перед ковчегом, і приносили в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через мнóгість не була вона ані записувана, ані лічена. **6** І внесли священики ковчега Господнього заповіту до девіру храму, до Святого Святих, під крýла херувимів. **7** Бo херувими простягáли крýла над місцем ковчегу, і затінювали херувими над ковчегом та над його держаками звéрху. **8** А ті держаки були довгі, і голівки тих держаків були видні з святыні перед найсвятішим, а назовні не були видні. І вони там аж до цього дня. **9** У ковчезі не було нічого, тільки дві камінні табlíци, що поклав туди Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіту з Ізраїлевими синами при виході їх з єгипетського краю. **10** І сталося, як священики виходили з святыні, то хмара напóвнила Господній храм. **11** І не могли священики стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня напóвнила Господній храм! **12** Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. **13** Будóючи, я збудувáв оцей храм, на осéлю Тобі, місце Твоого пробування навíки!“ **14** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраїлів збíр, увесь же Ізраїлів збíр стояв. **15** І він сказав: „Благословéнний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і рукою Свою тепер вýконав, говорячи: **16** Від того дня, коли Я вивів Свій народ, Ізраїля, з Єгипту, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племéн, щоб збудувати храм на пробування Мого Ймéння там. І вибрав Я Давида, щоб був над Моїм Ізраїлевим народом. **17** І було на серці моого батька Давида збудувати храм для Ймéння Господа, Бога Ізраїля. **18** Та сказав Господь до моого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймéння Мого, ти зробив добре, що було тобі це на серці. **19** Тільки ти не збудуеш цього храму, але син твій, що вийде із стéгон твоїх, — він збудує цей дім для Ймéння Мого! **20** І вýконав Господь Своє слово, що Він говорив. І став я на місце батька моого Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення

Господа, Бога Ізраїлевого. **21** І встановив я там місце для ковчега, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського краю.“ **22** І став Соломон перед Господнім жéртвівником навпроти всього Ізраїлевого збóру, і простяг руки свої до неба та й сказав: **23** „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небесах угорí та на землі дòлі. Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **24** Ти додéржав Своéму рабові, Давидові, бáтькові моему, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Свою виконав, як цього дня. **25** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерж для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив був йому, кажучи: Не буде в тебе перевбóду з-перед лиця Мого нíкому з тих, що сидíтимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої будут держатися своїх доріг, щоб ходити перед Моїм лицем, як ти ходив перед лицем Моїм. **26** А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запéвнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своему Давидові, моему бáтькові. **27** Бо чи ж справдí Бог сидить на землі? Ось небо та небес не обýмають Тебе, — щó ж тоді храм той, що я збудувáв? **28** Та Ти зглýнешся на молитву Свого раба та на його благáння, Господи, Боже мíй, щоб почути спíв та молитву, якою раб твíй мóлиться перед лицем Твоїм сьогодні, **29** щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай буде Ймéння Мое там, щоб почути молитву, якою буде молýтися Твíй раб на цьому місці! **30** І Ти будеш прислухáтися до благáння Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. А Ти почуєш на місці Свого пробувáння, на небесах, — і почуєш, і простиш. **31** Як згрíшить людíна проти свого близнього, і вимагáтимуть від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийдуть перед Твíй жéртвівник у цьому храмі, **32** то Ти почуєш із небес, і зробиш, і розсúдиш Своїх рабів, — осúдиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і всправедлívish праведного, щоб віddати йому за його справедливіstю. **33** Коли Твíй народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрішíв Тобі, і коли вони звérнутуться до Тéбе, і будуть слáвити Ім'я Твоє, і будуть молýтися, і будуть благати Тебе в цьому храмі, **34** то Ти почуєш із небес, і простиш грíх народу Свого, Ізраїля, і вéрнеш їх до землі, яку дав Ти їхнім бáтькам. **35** Коли замкнéться небо й не буде дощý, бо прогрішáться Тобі, то коли знову вони помóльяться на цьому місці, і будуть слáвити Ім'я Твоє, — і від грíха свого відвérнутýся, бо Ти будеш їх впокорýти, — **36** то Ти почуєш на небесах, і простиш грíх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони пíдуть, і Ти дасí дощ на край Свій, якого Ти дав Своєму народові на спáдщину. **37** Голод коли будé в краю, моровиця коли будé, посúха, жовtáчка, саранá, черvá коли будé, коли його ворог стане тіснítи його в краю міст його, коли буде яка порáза, яка

хвороба, — 38 усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людіни чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен почне рану свого серця, і простягне руки свої до цього храму, 39 то Ти почуеш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і простий, і зробиш, і даси кожному за всімай його дорогами, бо Ти Сам знаєш серце всіх лібдських синів, 40 щоб вони боялися Тебе по всі дні, доки вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим. 41 Також і чужинця, що він не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ім'яння Твого, — 42 бо почутої і вони про велике Ім'я Твоє, і про сильну руку Твою та про витягнене рамено Твоє, — і прийде він і помолиться в цьому храмі, 43 Ти почуеш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш все, про що буде клікати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував. 44 Коли народ Твій вийде на війну на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ім'яння Твого, 45 то почуеш Ти з неба їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! 46 Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людіни, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і віддаси їх ворогові, а їхні полонителі відведуть їх у неволю до ворожого краю далекого чи близького, 47 і коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті в неволю, і навернуться, і будуть благати Тебе в краю полонителів своїх, говорячи: Ми згрішили, і безбожне чинили, були ми винні; 48 і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душою своєю в краю ворогів своїх, що їх поневили, і помоляться до Тебе в напрямі до свого краю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імені Твого, 49 то Ти почуеш на небесах, постійному місті пробування Свого, їхню молитву та їхнє благання, і зробиш їм суд, 50 і пробачиш Своєму народові, що вони згрішили Тобі, і всі їхні провини, що завинили проти Тебе, і нахилиш до любові полонителів їхніх, і вони змилосердяться над ними, 51 бо вони — народ Твій та народ Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з середини залізної гутнічої печі, — 52 щоб очі Твої були відкриті на благання Твого раба та на благання народу Твого, Ізраїля, щоб прислухуватися до них, коли вони клікатимуть до Тебе. 53 Бо Ти виділив їх з всіх народів Собі на народ, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти вивів наших батьків із Єгипту, Владико мій, Господи!“ 54 І сталося, як Соломон скінчів цю молитву й благання до Господа, то він устав від Господнього жертівника, де він стояв на колінах своїх, а руки його були простягнені до неба. 55 І встав він, і поблагословів усі Ізраїлеві збори, говорячи сильним голосом: 56 „Благословенний Господь, що дав мир Своєму народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпало ані одне слово з всіх

Його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея. 57 Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він із нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас, 58 щоб прихильти наше серце до Себе, щоб ми ходили всімай Його дорогами, щоб ми дотримувалися наказів Його, і уставів Його та постанов Його, як і Він наказав був нашим батькам. 59 І нехай будуть оці слова мої, якими я благав перед Господнім лицем, близькі до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день, 60 щоб знали всі народи землі, що Господь — Він Бог, і нема вже іншого! 61 І нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами Його та щоб перестерігати заповіді Його, як цього дня!“ 62 А цар та ввесь Ізраїль з ним принесли жертву перед Господнім лицем. 63 І приніс Соломон жертву для мирних жертв, що принесив для Господа: двадцять і дві тисячі худоби великої, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали освячення Господнього храму цар та всі Ізраїлеві сини. 64 Того дня цар освятив середину двoru, що перед храмом Господнім, бо приготував там цілопалення й хлібну жертву та лій мирних жертв, бо мідяний жертівник, що перед Господнім лицем, був малій для прийняття цілопалення й хлібної жертви та лою мирних жертв. 65 І вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирнадцять день. 66 Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагословіли царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своєму рабові Давидові та Своєму народові Ізраїлеві.

9 І сталося, як Соломон покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що праґнув він зробити, 2 то Господь явився Соломонові другий раз, як явився йому в Гі'оні. 3 І сказав Господь до нього: „Вислухав Я молітви твої та благання твої, якими благав ти перед лицем Моїм, — Я освятив той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Мое там аж навіки. І будуть там Мої очі та серце Мое по всі дні. 4 А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистоті серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх, 5 то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навіки, як Я говорив був батькові твоєму Давидові, кажучи: Не буде перевід нікому з нащадків твоїх на Ізраїлевім троні. 6 Якщо ж справді відвінетесь ви та ваші сини від Мене, і не будете дотримувати заповідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, 7 то Я винижу Ізраїля з поверхні землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ім'яння Свого, відкину від лиця

Свого. І стане Ізраїль за приповітку та за посміховище серед усіх народів! 8 І храм цей найвищий, — кожен, хто проходитиме біля нього, скам'яніє та свисне від здивування. І скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цвому? 9 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського краю, і держаліся міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лихоліття! 10 І сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два domi, храм Господній та дім царський, 11 а Хірам, цар тирський, достачав Соломонові кедрові дерева й дерева кипарисові, та золото на кожне бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї Галіл. 12 І вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобались йому вони. 13 І він сказав: „Що це за містя, які ти дав мені, мій брате?“ І він назвав ім'я їм: Край Кавулу, і так вони звуться аж до цього дня. 14 І послав Хірам цареві сто й двадцять талантів золота. 15 А оце наказ тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і муру єрусалимського, і Хацору, і Мегіддо, і Гезеру. 16 Фараон, єгипетський цар, прийшов і здобув Гезер, та й спалив його огнем, а ханаанеянина, що сидів у місті, убив, і віддав його як віно для своєї дочки, Соломонової жінки. 17 І збудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Дблішного, 18 і Баалата, і Тамара в пустині того краю, 19 і всі міста на запаси, що були Соломонові, і міста на колесниці, і міста на верхівців, і інші бажання Соломонові, що бажав збудувати в Єрусалимі та на Ливані, та в усьому Краї панування його. 20 Увесь народ, що позостався з амореян, хіттейян та періззейян, хіввейян та евусеян, що вони не з Ізраїлевих синів, 21 їхні сині, що були позоставлені по них у Краю, яких Ізраїлеві сини не могли вигубити, — то взяв їх Соломон за поборових працівників, і так є аж до цього дня. 22 А з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — воякі, і його раби, і провідники його, і старші над трьома, і провідники над його колесницями та його верхівці. 23 Оце приставлені провідники, що були над Соломоновою роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правили народом, який робив на праці. 24 Тільки фараонова дочка вийшла з Давидового Міста до свого дому, якого збудував її; тоді збудував він Мілло. 25 І приносив Соломон три рази річно ціlopлення та мирні жертви на жертівнику, що збудував Господіві, і кадив на тому, що перед Господнім лицем. І викінчив він той дім. 26 І цар Соломон нарібів кораблів в Ецион-Гевері, що при Елоті на березі Червоного моря в едомському краї. 27 І послав Хірам корабліми своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими. 28 І прийшли вони до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й двадцять талантів золота, та й привезли до царя Соломона.

10 А цариця Шеві, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імені, то прийшла

війпробувати його загадками. 2 І прийшла вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблідами, що несли пáхощі, і з дуже численним золотом, і з дорогим камінням. І прийшла вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її. 3 І Соломон віяслив їй усі її слова, — не було речі, незнаної цареві, якої не порішив би він її. 4 І побачила цариця Шеві всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував, 5 і їжу стôлу його, і мéшкання рабів його, і постáву слуг його та їхні одежі, і напòї його, і ціlopлення, що він принісить у Господньому домі, — і не могла вона з дива вийти! 6 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість. 7 І не повірила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була предстáвлена мені й половина: ти перевійшив мудрість та добро тієї слави, про яку я чула! 8 Щасливі люди твої, щасливі оци твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість! 9 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до Ізраїля навіки. 10 І настановив тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“ 10 І далá вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пáхощів та дорогої каміння. Більш уже нікім не приходило так багато, як оци пáхощі, що цариця Шеві дала цареві Соломонові! 11 І також Хірамові кораблі, що довзили золото з Офіру, спроваджували з Офіру багато алмúгового дерева та дороге каміння. 12 І поробив цар з алмúгового дерева поруччя для Господнього храму та для дому царського, і гúсла, і арфи для співаків. Нікім не приходило так багато алмúгового дерева, і не бáчено аж до цього дня! 13 А цар Соломон дав цариці Шеві на жадання її все, чого вона бажала, окрім того, що дав її як царський дарунок Соломонів. І обернулася вона, та й пішла до свого краю, вона та слуги її. 14 І булá вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень шістдесят і шість талантів золота, 15 окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих, та від усіх царів Арабії та краївих намісників. 16 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів золота йшло на одногó щита, 17 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три міні золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. 18 І зробив цар великого трона зі слонової кóсти, і покрив його щирим золотом. 19 У трона було шість ступенів; а голова в трона круглýста позад його та поруччя з того й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. 20 І двадцять левів стояли там на шести ступенях із того й з того боку. По всіх царствах не було так зробленого! 21 І ввесь посуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічого із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 22 Бо цар мав на морі таршіські кораблі

рázом із кораблями Хірамовими. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довозили золото, і срібло, і слонову кість, і мавп, і пав. **23** І став цар Соломон найбільшим від усіх земних царів, щодо багатства та щодо мудrosti. **24** І вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його мудrosti, що Бог дав у його серце. **25** І вони принесли кожен свого дáра, — речі срібні та речі золоті, й одежду, і збрюю, і пахощі, коні та мули, — із року в рік. **26** І назбирав Соломон колесниць та верхівців, і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничих містах та з царем в Єрусалимі. **27** І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, як каміння, а кéдрів наскладав, щодо числennosti, як сикомори, що в Шефел! **28** А кóней, що були в Соломона, привóдили з Єгипту та з Кеве; царські купці брали їх із Кеве за встановлені грóши. **29** І вхóдила й вихóдила колесниця з Єгипту за шість сотень шеклів срібла, а кінь — за сто й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хіттійських та царям сирійським.

11 А цар Соломон покохав багато чужинних жінок: **1** і дочку фараонову, моавіянок, аммоніянок, еdomіянок, сидонянок, хіттіянок, **2** із тих народів, що про них Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не ввійдете між них, і вони не ввійдуть між вас, бо вони спроваді нахилять ваші серця до своїх богів“. До них прихильвся Соломон коханням. **3** І було в нього жінок-княгинь сім сотень, а наложниць — три сотні. І жінкі його прихилили його серце. **4** І сталося на час Соломонової старости, жінкі його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида. **5** І пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомом, гидотою аммонітською. **6** І робив Соломон зло в очах Господніх, і не йшов певно за Господом, як його батько Давид. **7** Тоді Соломон збудував жéртвника для Кемоша, моавської гидоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гидоти аммонійських синів. **8** І так він зробив для всіх своїх чужинних жінок, що кадили та принесли жертви для своїх богів. **9** І розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся, **10** і наказував йому про цю річ, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь. **11** І сказав Господь до Соломона: „Томý, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові. **12** Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його! **13** Та всього царства Я не відберу, — одне племéно Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибраv“. **14** І поставив Господь Соломонові за протíвника едомлянина Гадáда, — він із царського наспіння в Едомі. **15** І сталося, коли Давид

був з Едомом, коли Йоáв, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі. **16** Бо шість місяців сидів там Йоав та ввесь Ізраїль, аж поки він не вибурив кожного чоловічої статі в Едомі. **17** І втік Гадáд, він та з ним мужі едомські, зо слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим хлопцем. **18** І встали вони з Мідіяну й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому дім та призначив йому утримання, і дав йому зéмлю. **19** І знайшов Гадад велику милість у фараонових очáх, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси. **20** І породіла йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виховала його в фараоновому домі. І був Генуват у фараоновому домі серед фараонових синів. **21** І почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батькáми, та що помер Йоав, начальник війська. І сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, я й піdú до свого Крáю!“ **22** А фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені, що ти оце хочеш іти до свого крáю?“ Та той сказав: „Ні, таки конче відпусті мене!“ **23** І поставив Бог йому, Соломонові, за противника ще Й Резона, сина Ел'яди, що втік від Гадад'єзера, царя Цови, свого пана. **24** І зібраv він при собі людей, та й став провідником банди, коли Давид розбивав їх. І пішли вони до Дамáску, й осілися в ньому, і панували в Дамаску. **25** І був він протíвником для Ізраїля за всіх Соломонових днів, а це окрім того лиха, щочинив Гадад. І брідив він Ізраїлем, і запанував над Сирією. **26** А Єровоáм, син Неватів, ефрémівець, із Цереди, а іm'я його матері — Церуа, жінка вдова, — був раб Соломонів. І підняв він руку на царя. **27** А оце та причина, що він підняв руку на царя: Соломон будував Міллó, і попрàвив пролім у Місті Давида, свого батька. **28** А той муж Єровоам був відважний. І побачив Соломон цього юнакá, що він роботáщий, і призначив його над усімá носіямí Йосипового дому. **29** І сталося того чаусу, і вийшов Єровоам з Єрусалиму. І знайшов його на дорозі шілонянин Ахíйя, пророк. Він був одýгнений в новý одíж, й обýдва вони були самі на полі. **30** І скопíв Ахíйя за ту новý одежу, що була на ньому, та й подерїї на дванадцять кусків. **31** І сказав він до Єровоáма: „Вíзьми собі десять кусків, бо так сказав Господь, Бог Ізраїля: Оце Я віddiráю царство з Соломонової руки, і дам тобі десять племéн. **32** А одне племéно буде йому ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста, що Я вибраv його зо всіх Ізраїлевих племéн. **33** Це томý, що вони покинули Мене і вклонялися Астáрті, сидонській богині, і Кемошеві, богові моавському, та Мілкомові, богові аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очáх, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид. **34** Та не вíзьму Я всього царства з руки його, бо оставило його володарем по всі дні життя його ради раба Мого Давида, що Я вибраv його, який додéрживав заповіді Моїх та

постанов Моїх. **35** І візьмú Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племéн. **36** А синові його дам одне племéно, щоб позоставався світильник рабові Моєму Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Мое Ймéння. **37** А тебе Я візьмú, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем. **38** І станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міцний дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля. **39** І буду впокоряти Давидове насління ради того, тільки не по всі дні“. **40** І шукав Соломон, щоб забити Єровоáма. І встав Єровоáм, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. І пробував він в Єгипті аж до Соломонової смерті. **41** А решта Соломонових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“. **42** А днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, було сорок літ. **43** І спочив Соломон зо своїми батьками, і був похований у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ám.

12 І пішов Рехав'ám до Сихéму, бо до Сихему зійшовся ввесь Ізраїль, щоб настановити його царем. **2** І сталося, що це почув Єровоáм, Неватів син, коли був іще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. І осівся Єровоáм ув Єгипті. **3** І послали й покликали його. І прийшов Єровоáм та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмб, а ти тепер полегший жорстоку роботу батька свого та тяжкé його ярмо, що наклав він був на нас, і ми бúдемо служити тобі“. **5** А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. **6** І радився цар Рехав'ám зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому нарóдові?“ **7** І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому нарóдові, і будеш служити ім, і відповісі ім, і говоритимеш їм добре слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. **8** Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирошли разом із ним, що стояли перед ним. **9** І сказав він до них: „Щó ви радите, і щó відповімò цьому нарóдові, який говорив мені, кажучи: Полегший ярмб, що твій батько наклав був на нас“. **10** І говорили до нього ті молодики, що вирошли з ним, кажучи: „Так скажеш тому нарóдові, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмб, а ти дай полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізíнець грубий за стéгна моого батька! **11** А тепер: мій батько наклав був на вас тяжкé ярмб, а я додáм до вашого ярма! Батько мій карав вас бичáми, а я каратиму вас скорпíонами!“ **12** І прийшов Єровоáм та ввесь народ до Рехав'ама

третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. **13** І цар жорстоко відповів народові, і відкинув пораду старшій, що радили йому. **14** І він говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я додáм до вашого ярма. Батько мій карав вас бичáми, а я каратиму вас скорпíонами!“ **15** І не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб спрáвдилось слово Його, яке говорив був Господь через шілоняніна Ахійю до Єровоама, Неватового сина. **16** І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частýна в Давиді? І спáдщини нема нам у сині Єссéя! До наметів своїх, о Ізраїлю! Познáй тепер дім свій, Давиде!“ І пішов Ізраїль до наметів своїх. **17** А Ізраїлеві сини, що сиділі в Юдиних містах, — тільки над ними зацарювáв Рехав'ám. **18** І послав цар Рехав'ам Адоніráма, що був над даниною, та ввесь Ізраїль закýдав його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішів сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. **19** І збунтувався Ізраїль проти Давидового дому, і від нього відпав, і так є аж до цього дня. **20** І сталося, як увесь Ізраїль почув, що вернувся Єровоáм, то послали й покликали його на збори, та й настановіли його царем над усім Ізраїлем. За дном Давида не було нікого, окрім одного Юдиного племени. **21** І прийшов Рехав'ám до Єрусалиму, і зібрав увесь Юдин дім та Веніаминове племено, сто й вісімдесят тисяч вýбраних вýськóвих, щоб воювати з Ізраїлевим домом, щоб вернути царство Рехав'амові, Соломоновому синові. **22** І було Боже слово до Шемáї, чоловіка Божого, говорячи: **23** „Скажи Рехав'амові, Соломоновому синові, цареві Юдиному, та всьому домові Юдиному й Веніаминовому, і решті народу, говорячи: **24** Так говорити Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братáми, Ізраїлевими синами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господнього слова, і вернулися, щоб піти за Господнім словом. **25** І збудував Єровоам Сихема в Єфремових горáх, та й осівся в ньому. І вийшов він звідти, і збудував Пенуїла. **26** І сказав Єровоам у своєму серці: „Тепер вéрнеться царство до Давидового дому! **27** Якщо нарóд цей буде ходити до Єрусалиму, щоб принoсити жертви в Господньому домі, то вéрнеться серце цього народу до їхнього пана, до Рехав'ама, царя Юдиного. І вони заб'ють мене, та й вéрнуться до Рехав'ама, царя Юдиного“. **28** І порадився цар, і зробив два золоті тельцí, і сказав до народу: „Дóсить вам ходити до Єрусалиму! Оце, Ізраїлю, бóги твої, що вивели тебе з єгипетського краю!“ **29** І поставив він одного в Бет-Елі, а одного в Дані. **30** І булá та річ на гріх, бо народ ходив до одного з них аж до Дану. **31** І зробив він жертвінé місце на пáгірку, і настановив священиків з усього народу, що не були з Левівих синів. **32** І встановив Єровоам свято восьмому місяці, п'ятнадцятого дня місяця, подібне до свята, що в Юді, — і приносив жертву на жертвнику. Так зробив він

у Бет-Елі, щоб приносити в жертву тельцям, які він зробив. І настановив він у Бет-Елі священиків пágірків, що поробив. **33** І принісив він жертви на жертівнику, що зробив у Бет-Елі, п'ятнадцятого дня восьмого місяця, якого вимислив зного серця. І вчинив він свято для ізраїлевих синів, і підішов до жéртівника, щоб покадити.

13 А ось чоловік Божий прийшов за Господнім словом із Юди до Бет-Елу. А Єровоам стояв при жéртівнику, щоб кадити. **2** І кликнув чоловік Божий при жертівнику за словом Господнім і сказав: „Жéртівнику, жéртівнику, — так сказав Господь: Ось у Давидовому домі нарідиться син, Йосія ім'я йому, і він на тобі принесе в жертву священиків пágірків, що на тобі кáдять, і кості людські спáляться на тобі. **3** І дастъ він того дня чудо, говорячи: Оце те чудо, про яке говорив Господь: Ось цей жéртівник розпадеться, і вісиплеться погл, що на ньому!“ **4** І сталося, як цар почув слова цього Божого чоловіка, що кликав до жéртівника в Бет-Елі, то Єровоам простяг руку свою від жéртівника, говорячи: „Схопіть його!“ І всхола рука йому, яку він простяг до нього, і він не міг вернути її до себе. **5** А жéртівник розпався, і попіл висипався з жéртівника, за тим чудом, що дав Божий чоловік за словом Господнім... **6** А цар відповів і сказав до Божого чоловіка: „Умилостів лицé Господа, Бога твого, і помолися за мене, і нехай вéрнеться рука моя до мене!“ І чоловік Божий умилостівив Господнє лицé, і царська рука вернулася до нього, і була, як перед тим... **7** І сказав цар до Божого чоловіка: „Увійди зо мною до дому й попоїж, і я дам тобі дáра!“ **8** А чоловік Божий сказав до царя: „Якщо ти даси мені пíв дому свого, — не вvíjdú я з тобою, і не юстиму хліба, і не питиму води в цьому міscї! **9** Бо так наказано мені за словом Господнім, говорячи: Ти не юстимеш хліба, і не питимеш води, і не вéрнешся дорогою, якою пíшов!“ **10** І пíшов він іншою дорогою, і не вернувся тією дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу. **11** А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповілій йому про ввесь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповілій іх своєму батькові. **12** І промовив до них їхній батько: „Дé ж та дорога, якою він пíшов?“ А його сини бачили ту дорогу, якою пíшов Божий чоловік, що прийшов був з Юди. **13** І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мені осла!“ І вони осідлали йому осла, і він сів на нього. **14** І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“ А той відкazав: „Я“ **15** І сказав він до нього: „Іди зо мною до дому та з'їж хліба!“ **16** А той відkazav: „Не мóжу вернутися з тобою та ввйти з тобою, і не юстиму хліба, і не питиму води з тобою в цьому міscї! **17** Бо було мені скáзано за словом Господнім: Не юстимеш хліба й не питимеш там води, і не вéрнешся тією

дорогою, якою ти йшов!“ **18** А той відkazav йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, кажучи: Заверни його з собою до дому свого, і нехай він єсть хліб і нехай п'є воду“. Він же говорив йому неправду! **19** І він вернувся з ним, і ів хліб у його домі та пив воду. **20** І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господнє слово до пророка, що вернув його. **21** І він кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди, говорячи: „Так сказав Господь: Томý, що був ти неслухняний Господнім накáзам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій, **22** і ти вернувся, і ів хліб та пив воду в міscї, про яке Він говорив тобі: Не ѹх хліба й не пий води, — то не вvíde твій, труп до гробу батьків твоїх!“ **23** І сталося, як той поїв хліба та напився, то він осідлав йому осла, тому прорóкові, що він вернув його. **24** І той подався, та спíткав його на дорозі лев, та й забив його. І був кінений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при трупі. **25** Аж ось приходять люди, і побачили того трупа, кіненого на дорозі, та лева, що стояв при трупі. І вони прийшли й говорили в тім місті, де сидів старий пророк. **26** І почув про це той пророк, що вернув його з дороги, та й сказав: „Це той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім наказом, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“. **27** І сказав він до синів своїх, говорячи: „Осідлайте мені осла!“ І осідлали. **28** І поїхав він, і знайшов його трупа, кіненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла. **29** І підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. І вvíшов старий пророк до міста, щоб оплакати та поховати того. **30** І поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“ **31** І сталося по його пбхороні, і сказав він до синів своїх, говорячи: „Коли я помрú, то поховаете мене в грóбі, що в ньому похованій цей Божий чоловік. При костях його покладіть мої кости! **32** Бо конче збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жéртівником, що в Бет-Елі, та над усіма жéртівниками міscями на пágірках, що в містах самарійських.“ **33** По цій пригòді Єровоам не зíшов зо своєї злої дороги, і настановляв священиків пágірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священиком пágірків. **34** І стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вýгублення, і на вýнищення з-над поверхні землі.

14 Того часу заслав Авія, Єровоамів син **2** І сказав Єровоам до своєї жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. І підеш до Шілó, — ото там пророк Ахíйя, який говорив про мене, що я буду царем над цим народом. **3** І візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбáон меду, і вvíйдеш до нього. Він скаже тобі, щó буде хлопцеві“. **4** І зробила так Єровоамова жінка. І встала вона, та пíшла до Шілó, і вvíйшла до Ахíйевого дому. А Ахíйя не міг бачити,

бо очі йому стемніли через його старість. 5 І Господь сказав до Ахії: „Ось приходить Єовоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабий. Отак і так будеш їй говорити. І станеться, коли вона ввійде, то вдаватиме чужу“. 6 І сталося, як Ахія почув шарудіння ніг її, як вона вхідила до входу, то сказав: „Увійди, Єовоамова жінко! Чому то ти вдаєш чужу? А я післаний до тебе з твердою звісткою. 7 Іди, скажи Єовоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїль: Тому, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за князя над Моїм народом, Ізраїлем, 8 і відірвав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Мій раб Давид, що додержував заповідей Моїх, і що ходив за Мною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Моїх, 9 і робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих бовванів, щоб гнівіти Мене, а Мене ти відкинув геть, 10 тому ось Я навідбуло лихо на Єовоамів дім, і вигублю в Єовоама навіть те, що мочить на стіну, невільника й вільного в Ізраїлі, і вимету позостале по Єовоамовім домі, як вимітається сміття, аж не зостанеться нічого. 11 Померлого в Єовоама в місті поїдуть пси, а померлого на полі поїсть птаство небесне. Так сказав Господь. 12 А ти встань, іди до свого дому. Як ноги твої входитимуть до міста, то помре той хлопець. 13 І буде його оплакувати ввесь Ізраїль, і поховають його, бо він — один в Єовоама ввійде до грбю, бо тільки в ньому в Єовоамовім домі була знайдена добра річ для Господа, Бога Ізраїлевого. 14 А Господь поставить Собі царя над Ізраїлем, який вигубить Єовоамів дім того дня. Та що станеться тепер? 15 І поб'є Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! І вирве Він Ізраїля з-над цієї хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бік Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що гнівають Господа. 16 І Він видасть Ізраїля через гріх Єовоама, що грішив сам, і що ввійшов у гріх Ізраїля“. 17 І встало Єовоамова жінка, і пішла, і прийшла до Тірці. Як вона вхідила до порога дому, то той хлопець помер. 18 І поховали його, і оплакував його ввесь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахію. 19 А решта Єовоамових діл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 20 А час, який царював Єовоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Надав. 21 А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрал Господь зо всіх Ізраїлевих племен, щоб покласти там Свое Ім'я. А ім'я його матері: аммонітка Наама. 22 А Юда робив зло в Господніх очах, і вони гнівіли Його більш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхом, яким грішили. 23 І також вони будували собі жертівники на пагірках, і стовпі, і Астарті на кожному високому взгір'ї та під кожним зеленим

деревом. 24 І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гідоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя. 25 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим. 26 І позабираав він скарбі Господнього дому та скарби дому царéвого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щити, що Соломон поробив був. 27 А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому. 28 І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, бігуні носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. 29 А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 30 А війна між Рехав'амом та між Єовоамом точилася по всі дні. 31 І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похованний зо своїми батьками в Давидовому Місті. А ім'я його матері — аммонітка Наама. А замість нього зацарював його син Авіям.

15 А вісімнадцятого року царя Єовоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авіям. 2 Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. 3 І він ходив в усіх гріхах свого батька, які той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида. 4 Во Господь, Бог його, ради Давида дав йому світільника в Єрусалимі, щоб постачити сина його по ньому та укріпити Єрусалим. 5 Во Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хіттійнина Урії. 6 А війна між Рехав'амом та між Єовоамом точилася по всі дні життя його. 7 А решта Авіяможих діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. І війна точилася між Авіяможом та між Єовоамом. 8 І спочив Авіям зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. 9 А року двадцятого Єовоама, Ізраїлевого царя, зацарював Аса, цар Юдин. 10 І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. 11 І робив Аса добре в Господніх очах, як батько його Давид. 12 І вигнав він блудодіїв із краю, і повикидав усіх божків, яких поробили були їхні батьки. 13 І навіть матір свою Мааху, — і її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила була ідола для Астарті. І Аса порубав ідола її, та й спалив у долині Кедрон. 14 А пагірки не минулися; тільки Асінне серце було все з Господом по всі його дні. 15 І він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і посуд. 16 А війна точилася між Асою та між Башою по всі їхні дні. 17 І пішов Баша, цар Ізраїль, на Юду, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, вихідти та вхідити. 18 І взяв Аса все срібло та золото, позостале в скарбницях храму Господнього та дому царéвого, та й дав його до

рукі своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гадада, сина Тавримонна, сина Хезйонового, сирійського царя, що сидів у Дамаску, говорячи: **19** „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дáра, срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. **20** І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників свого війська на Ізраїлеві міста, та й побив Ййона, і Дана, і Авела, Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталімову. **21** І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, й осівся в Тірці. **22** А цар Аса закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинили каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша. І цар Аса збудував з того Веніаминову Геву. **23** А решта діл Аси та вся лицарськість його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час старості своєї він заслаб був на свої ноги. **24** І спочив Аса з батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька. А замість нього зацарював його син Йосафат. **25** А над Ізраїлем зацарював Надав, Еровоамів син, у другому році Асі, царя Юдиного, та й царював над Ізраїлем два роки. **26** І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого та в гріху його, що вводив теж у гріх Ізраїля. **27** І змóвився на нього Баша, син Ахії, з Іссахáрового дому, та й побив його Баша в Гіббетоні філістимському. А Надáв та ввесь Ізраїль облягали Гіббетон. **28** І вбив він Баша в третьому році Асі, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **29** І сталося, як зацарював він, то побив увесь Еровоамів дім, — не позоставив Еровоамові жодної душі, аж поки не вігубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба шілоняніна Ахіїю, **30** за гріх Еровоáма, що грішив сам і що вводив у гріх Ізраїля, через свій гнів, яким гнівив Господа, Бога Ізраїлевого. **31** А решта діл Надава та все, що він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** А війна точилася між Асбою та між Башéю, Ізраїлевим царем, по всі дні їх. **33** Третього року Асі, царя Юдиного, зацарював Башá, син Ахіїн, над усім Ізраїлем у Тірці, на двадцять і чотири роки. **34** І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою Еровоама та в гріху його, що вводив у гріх Ізраїля.

16 І було Господнє слово до Єгý, Хананієвого сина, про Башу, говорячи: **2** „Тому, що Я підніс тебе з пóроху, і настановив тебе володарем над Моїм народом, Ізраїлем, а ти пішов Еровоамовою дорогою та вводив у гріх народ Мій, Ізраїля, щоб гнівіти Мене гріхами їх, **3** то ось Я вігублю по Баші та по домі його, — зроблю твій дім, як дім Еровоама, Неватового сина. **4** Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть птаство небесне“. **5** А решта діл Баші, і що він зробив був, і лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **6** І спочив Башá зо своїми батьками, і був похований в

Тірці, а замість нього зацарював син його Елá. **7** І було слово Господнє через пророка Єгу, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через усе те зло, що кóїв він у Господніх очах, щоб гнівіти Його чином своїх рук, щоб бути, як Еровоамів дім, що Він побив його. **8** Двадцять і шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тірці, на два роки. **9** І змóвився на нього його раб Зімрі, провідник половини колесниць. І коли він, п'яний, пив у домі Арци, що був над його домом у Тірці, **10** то прийшов Зімрі й убив його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **11** І сталося, як він зацарював та сів на його троні, то він вібив увесь Башин дім, — не позоставив навіть того, що мочить на стіну, ані рідних його, ані дру́зів його. **12** І вігубив Зімрі ввесь Башин дім, за словом Господа, що промовляв був до Баші через пророка Єгу, **13** за всі гріхі Баші та гріхи Елі, його сина, що грішили самі, і що ввóдили в гріх Ізраїля, щоб гнівіти Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гидотами. **14** А решта діл Елі та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **15** У році двадцятому й сьомому Аси, царя Юдиного, зацарював Зімрі в Тірці на сім день, коли народ облягáв філістимський Гіббетон. **16** І прочув народ, що облягав, таке: „Змóвився Зімрі та й убив царя!“ І ввесь Ізраїль настановів царем над Ізраїлем Омрі, провідникà війська, того дня в таборі. **17** І підняліся Омрі та ввесь Ізраїль із ним із Гіббетону, і обляглі Тірцу. **18** І сталося, як побачив Зімрі, що місто здобуте, то ввішов до палацу царéвого дому, та й спалив над собою царськý дім огнем, і помер **19** за гріх свій, що грішив ним, щоб робити зло в Господніх очах, щоб ходити дорогою Еровоама та в гріху його, який він чинив, щоб вводити в гріх Ізраїля. **20** А решта діл Зімрі та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **21** Тоді Ізраїлів народ поділівся пополовині: половина народу була за Тівні, Гінатового сина, щоб настановити його царем, а половина — за Омрі. **22** Та був сильніший народ, що стояв за Омрі, від наріду, що був за Тівні, Гінатового сина. І помер Тівні, а зацарював Омрі. **23** У році тридцятому й першому Аси, царя Юдиного, над Ізраїлем зацарював на двадцять літ Омрі. У Тірці царював він шість років. **24** І купив він від Шемера гору Шомерон за два таланти срібла, і забудував гору, і назвав ім'я міста, яке збудував, іменем пана тієї гори: Шомерон. **25** І робив Омрі зло в Господніх очах, і чинив зло більше від усіх, хто був перед ним. **26** І ходив він усією дорогою Еровоама, сина Неватового, та в гріхах його, якими вводив у гріх Ізраїля, щоб гнівіти Господа, Бога Ізраїля, гидотами своїми. **27** А решта діл Омрі, що робив він, та лицарськість його, яку він чинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **28** І спочив Омрі з своїми батьками, і був похований у Самарії. А замість нього зацарював його син Ахáв. **29** Ахáв, син Омрі, зацарював над Ізраїлем у році

тридцятому й восьмому Аси, царя Юдиного. І царював Ахав, син Омрі, над Ізраїлем у Самарії двадцять і два роки. **30** І робив Ахав, син Омрі, зло в Господніх очах більше від усіх, хто був перед ним. **31** І булό йому мало ходити в гріхах Єровоама, Неватового сина, — і він узяв за жінку Єзавель, дочку Етбаала, сидонського царя. І він пішов, і служив Баалові, і вклонявся йому. **32** І він поставив жертівника для Баала в Бааловому домі, якого збудував у Шомероні. **33** І зробив Ахав Астарту. І Ахав далі чинив, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, більше від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним. **34** За його днів Хіл з Бет-Елу відбудував Ерихона, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшім своїм Сегілові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навінового сина.

17 І сказав тіш'янин Ілля, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем Його я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“ **2** І було до нього слово Господне, говорячи: **3** „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сковашся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **4** І станеться, — будеш ти пити з потоцю, а крукам наказав Я годувати тебе там“. **5** І він пішов, і зробив за Господнім словом: і пішов, і осівся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **6** А крукі принесли йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечорі, а з потоцю він пив. **7** І сталося на кінці днів, і вісох потік, бо в краю не було дощу. **8** І було Господнє слово до нього, говорячи: **9** „Устань, іди до Сарепти сидонської, ї осядеш там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“! **10** І він устав та й пішов до Сарепти. І прибув він до входу міста, аж ось там збирає дрібна вдова. І він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посудини, й я нап'юся“. **11** І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“ **12** А та відказала: „Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калача, а тільки повну прýгорщу бóрощна в дзбанку та трохи олії в горніті. А оце я назираю дві полінці дров, і підú, і приготóвлю це собі та синові своєму. І з'їмо ми, — та й помремо“... **13** І сказав до неї Ілля: „Не бейся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочатку зроби мені з того малого калача, і вінесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш пótім. **14** Bo так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзбанок муки не скінчиться, і не забráкне в горніті олії аж до дня, як Господь дастъ дощу на повéрхню землі!“ **15** І пішла вона, і зробила за словом Ілля, і їла вона й він та її дім довгі дні, — **16** „дзбанок муки не скінчиться, і не забráкло в горніті олії“, за словом Господа, що говорив через Ілля. **17** І сталося по тих пригóдах, — заслав був син тієї жінки, господині того дому. І була його хвороба дуже тяжка, аж духу не позосталося в ньому. **18** І сказала вона до Ілля: „Щó тобі до мене, чоловіче Божий? Пришов ти

до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити моого сина!“ **19** І сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ **20** І він узяв його з лоня її, і виніс його в горнницю, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку. **21** І клікнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи ѿдів, що я в неї мéшкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“ **22** І вислухав Господь голоса Іллі, і вернулася душа дитини в неї, — і вона ожилá... **23** І взяв Ілля дитину, і зніс її з горнниці додбólu, і віддав її матері її. І сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“ **24** І сказала та жінка до Іллі: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

18 І минуло багато днів, і було Господнє слово до Іллі третього року, говорячи: „Іди, покажися до Ахава, а Я дам дощ на поверхню землі“. **2** І пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод. **3** І покликав Ахав Овдія, що був над домом, а Овдій був дуже богобійний. **4** І сталося, коли Єзавель вигúблювала Господніх пророків, то Овдій узяв сотню пророків, та й сковав їх по п'ятидесяті чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою. **5** І сказав Ахав до Овдія: „Іди по краю до всіх водних джерел та до всіх потоків, — може знайдемо трави, і позостáвимо при житті коня та мула, і не вигубимо худоби“... **6** І поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овдій пішов сам другою дорогою. **7** І був Овдій у дорозі, аж ось Ілля назустріч йому. І пізнав він його, і впав на обличчя своє та сказав: „Чи то ти, пане мій Іллє?“ **8** А той відкazав йому: „Я. Іди, скажи панові своему: Ось тут Ілля!“ **9** А він сказав: „Чим я прогрішив, що ти віддаєш свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене? **10** Як живий Господь, Бог твій, — немає народу та царства, що туди не посылав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприся́в те царство та той народ, що знайдуть тебе. **11** А тепер ти говориш: Іди, скажи своému панові: Ось тут Ілля! **12** І станеться, я підú від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. І прийдú я, щоб донéсти Ахаву, а коли він не знайде тебе, то вбé мене. А раб твій боїться Господа від своéї мòлодості. **13** Чи ж не було сказано панові моєму та, що зробив я, коли Єзавель побивала Господніх пророків, а я сковав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятидесяті чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою? **14** А тепер ти кажеш: Іди, скажи своému панові: Ось тут Ілля, — і він мене вбé!“ **15** Та Ілля відкazав: „Як живий Господь Саваóт, що я стою перед Його лицем, — сьогодні я покажúся йому!“ **16** І пішов Овдій назустріч Ахáву, та й доніс йому те. І пішов Ахав навпроти Іллі. **17** І сталося, коли Ахав побачив Ілля, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непокóш Ізраїля?“ **18** А той відкazав: „Не я внесла́йвив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька

через ваше недотримання Господніх заповідей, та й ти пішов за Ваалами. **19** А тепер пошли, збери до мене на гору Кармель усього Ізраїля та чотири сотні її п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарти, що їдуть зо стібуль Єзавелі¹. **20** І послав Ахав по всіх Ізраїлевих синах, і зібраав пророків на гору Кармель. **21** І підійшов Ілля до всього наріду й сказав: „Чи довго ви будете скакати на двох галузках? Якщо Господь — Бог, ідіть за Ним, а якщо Ваал — ідіть за ним!“ Та не відповів йому народ ані слова. **22** І сказав Ілля до наріду: „Я сам позостався Господній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні її п'ятдесят чоловіка. **23** І нехай дадуть нам двох бичків, і нехай вони виберуть собі одного бичка, і нехай заріжуть його, і нехай покладуть на дріва, а огні не покладуть. І я приготую одного бичка, і дам на дріва, а огні не покладу. **24** І ви покличете ім'я бога вашого, а я поклічу ім'я Господа. І станеться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!“ **25** І сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одного бичка, і приготуйте перші, бо ви численніші, і покличте ім'я свого бога, а огні не покладете“. **26** І взяли вони того бичка, що він дав їм, і вони приготували й кликали Ваалове ім'я від ранку й аж до полудня, говорячи: „Ваале, почуй нас!“ Та не було ані голосу, ані відповіді. І скакали вони біля жертівника, що зробили. **27** І сталося отівдін, і сміявся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильнішим, бо він Бог! Може він роздумує, або відлучиться, або в дорозі! Може він спить, то прокинеться!“ **28** І стали вони кликати голосом сильнішим, і кололися, за своїм звічаем, мечами та ратищами, аж лілася з них кров. **29** І сталося, як минувся південь, то вони пророкували аж до часу принесення хлібної жертви, — та не було ані голосу, ані відповіді, ані слуху... **30** І сказав Ілля до всього наріду: „Підійдіть до мене!“ І підійшов увесь нарід до нього, а він поправив розбитого Господнього жертівника. **31** І взяв Ілля дванадцять каміння, за числом племен синів Якова, до якого було слово Господнє, говорячи: „Ізраїль буде ім'я твоє!“ **32** І збудував із того каміння жертівника в ім'я Господне, і зробив рова, площею на дві санті метри, навколо жертівника. **33** І наклав дров, і зарізав бичка та й поклав на дрівах. **34** І він сказав: „Наповніть чотири відрі води, і нехай виллють на цілопалення та на дріва“. І сказав: „Повторіть!“ І повторили. І сказав: „Зробіть утретє!“ І зробили втретє. **35** І потекла вода навколо жертівника, а також рів наповнився водою. **36** І сталося в час принесення хлібної жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраамів, Ісаїків та Ізраїль! Сьогодні пізнають, що Ти Ізраїль Бог, а Я Твій раб, і що все оце я зробив Твоїм словом. **37** Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай пізнає цей нарід, що Ти — Господь, Бог, і Ти обернеш іхнє серце назад!“ **38** І спав Господній огонь, та й пожер зілопалення, і дріва, і каміння, і порох, і вілизав воду, що в рові. **39** І

побачили це всі люди, та й попадали на обличчя свої й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!“ **40** І сказав до них Ілля: „Схопіть Ваалових пророків! Нехай ніхто не втече з них!“ І похапали їх, а Ілля звів їх до потоку Кішбон, та й порізав їх... **41** І сказав Ілля до Ахава: „Увійди, їж і пий, бо ось чути шум дощу!“ **42** І пішов Ахав, щоб їсти та пити, а Ілля зійшов на верхів'я Кармела, і нахилився до землі, і поклав обличчя своє між своїм коліна. **43** І сказав він до свого хлопця: „Увійди, подивися в напрямі моря!“ І той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічого!“ Та він відказав: „Вернися сім раз!“ **44** І сталося сьомого разу, і він сказав: „Ось мала хмара, немов долоня лібдська, підіймається з моря“. А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запрягай і зайди, і не затримає тебе дощ“. **45** І сталося по недовгому часі, і потімніло небо від хмар, і зірвався вітер, — і пішов великий дощ. А Ахав сів на воза, та й відправився в Ізреел. **46** А Господня рука булá на Іллі. І він оперезав свої стегна, та й побіг перед Ахавом аж до самого Ізреелу.

19 А Ахáв доніс Єзавéлі все, що зробив був Ілля, і все те, що він повбивав усіх пророків мечем. **2** І послала Єзавéль посланця до Іллі, говорячи: „Отак нехай зроблять мені боги, і так нехай додадуть, якщо цього чауса завтра я не зроблю душі твоїй, як зроблено душі кожного з них!“ **3** І побачив він це, і встав та й пішов, боячись за душу свою. І прийшов він до Юдиної Беер-Шеви, і позоставив там свого хлопця. **4** А сам пішов пустинею, дорогою одного дня, і сів під одним ялівцем, і заждав собі смерті, і сказав: „Добся тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батьків своїх!“ **5** І поклався він, і заснув під одним ялівцем. Аж ось Ангол діткнувся його та й сказав йому: „Устань та попоїж!“ **6** І глянув він, аж ось у його головах калач, спечений на вугіллі, та дзбанок води. І він їв та пив, і знобу поклався. **7** І вернувся Ангол Господній удруге, і діткнувся його та й сказав: „Устань, попоїж, бо дорога тяжка перед тобою“. **8** І він устав, і попоїв та напився. І він ішов, підкріплений тією їжею, сорок день та сорок ночів аж до Божої гори Хорів. **9** І прибув він туди до печери, і переночував там, аж ось Господнє слово до нього. І сказав Він йому: „Чого ти тут, Іллє?“ **10** А той відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Саваота, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жертівники Твої, а пророків Твоїх побивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб зняти її!“ **11** А Він відказав: „Увійди, і станеш на горі перед Господнім лицем. Аж ось переходитиме Господь, а перед Господнім лицем вітер великий та міцний, що зриває гори та скелі ламає. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі Господь. **12** А по трусі огонь, — і не в огні Господь. А по огні — тихий лагідний голос!“ **13** І сталося, як почув це Ілля, то закрив своє обличчя плащем своїм, та й вийшов, і став у входа печери.

Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чогό ти тут, Іллέ?“ **14** А він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Саваобра, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жертвінники твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **15** І сказав до нього Господь: „Іди, вернися на свою доробу на Дамаську пустинню. І прийдеш, і помажеш Хазаїла на царя над Сирією. **16** А Єгу, Німшівого сина, помажеш на царя над Ізраїлем, а Єлісéя, Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість себе. **17** І станеться, — хто втече від Хазаїлового меча, того вб'є Єгу, а хто втече від меча Єгу, того вб'є Єлісéя. **18** А в Ізраїлі Я позоставив сім тисяч, — усі коліна, що не схилилися перед Баалом, та всі уста, що не цілували його“. **19** І пішов він ізвідти, і знайшов Єлісéя, Шафатового сина, а він орé. Дванадцять запрягів перед ним, а він при дванадцятому. І підішов до нього Ілля та й кинув йому свого плащá. **20** І позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поцілує я батька свого та свою матір, — та й підú за тобою!“ А той відказав йому: „Іди, але вернися, бо щó я зробив тобі?“ **21** І вернувся він від нього, і взяв запряга волів та й приніс його в жертву, а юрмами волів зварив його м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллею, та й служив йому.

20 А Бен-Гадáд, цар сирійський, зібрав усе своє військо та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесниці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї. **21** І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста, **3** та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гадáд: Срібло твое та золото твое — мое воно, а жінкі твої та сині твої, ці найліпші, — мої вони!“ **4** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій цáрю! Твій я та все, що мое!“ **5** І знову вернулися ті послі та й сказали: „Так сказав Бен-Гадáд, говорячи: Я посылав до тебе, говорячи: Ти даси мені срібло свое, і золото свое, і жіночої своїх, і синів своїх. **6** А взаємно цього часу пошlo і своїх рабів до тебе, і вони перешукáють дім твій та доми твоїх рабів. І станеться, — на все, що сподобається ім, вони накладуть свої руки, та й заберуть“. **7** І скликав Ізраїлів цар усіх старших Краю та й сказав: „Довідайтесь й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жіночої моїх, і по синів моїх, і по срібло моє, і по золото моє, — і я йому не відмовив“. **8** І сказали до нього всі старші та ввесь народ: „Не слухай, і не погóджуйся!“ **9** І сказав він до послів Бен-Гадада: „Скажіть моєму панові цареві: Усе, про щó посылав ти до свого раба напочатку, я зроблó, а цієї речі зробити не мóжу“. І пішли послі, і віднёсli йому відповідь. **10** І послав до нього Бен-Гадáд та й сказав: „Нехай так зроблять мені бógi, і нехай так додадутé, якщо самарійського пороху вистачить по жмені всьому народобі, що стойтъ при мені!“ **11** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Кажіть: Хай не хвáлиться той, хто мечा

припинáє, а той, хто розв'ýзує!“ **12** І сталося, як почув він цю відповідь, — а він пив, він та царі в шáтрах, — то сказав до своїх рабів: „Пустіть тарани!“ І вони пустили тарани, на місто. **13** Аж ось один пророк підійшов до Ахáва, Ізраїлевого царя, та й сказав: „Так сказав Господь: Чи бачив ти ввесь оцей великий нáтовп? Ось Я даю його сьогодні в руку твою, і ти піznáеш, що Я — Господь!“ **14** І сказав Ахав: „Ким?“ А той відказав: „Так сказав Господь: Слúгами начальників округу“. І сказав: „Хто розпічнé вýйну?“ А той відказав: „Ти“. **15** І перелічив він слуг начальників судових окруж, і було дві сотні й тридцять два. А по них перелічив увесь народ, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч. **16** І вийшли вони опівдні, а Бен-Гадад пив п'ýний у шáтрах, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому. **17** І вийшли напочатку слуги начальників округу. І послав Бен-Гадад, і донесли йому, кажучи: „Ось повихóдили люди з Самарії.“ **18** А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схопіть їх живих, а якщо на вýйну повихóдили, — теж живими схопіть їх у неволю!“ **19** А то вийшли з міста слуги начальників округу та вýсько, що йшло за ними. **20** І побивали вони один одного, і побігли сиріяни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями. **21** І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесниці, і завдав в Сирії великої порáзи. **22** І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Іди, тримайся мужньо, і піznай та побач, що ти зробиш, бо, як міне рік, сирійський цар зно́бу пíде на тебе!“ **23** А слуги сирійського царя сказали йому: „Бог gír — їхній Бог, тому вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівніні, — присягаємо, що бúдемо сильніші від них!“ **24** І зроби цю річ: Поскидáтих царів, кожного з його місця, і понаставлій намісників замість них. **25** А ти збереш собі вýсько, як те, що відпало від тебе, і кónей, скільки було кónей, і колесниць, скільки було колесниць, і бúдемо воювати з ними на рівніні. Присягаємо, що ми бúдемо сильніші від них!“ І він послухався їхнього голосу, і зробив так. **26** І сталося по році, і Бен-Гадáд переглянув Сирію, і пішов до Афеку на вýйну з Ізраїлем. **27** А Ізраїлеві сини були переглянені й забезпеченні живністю, та й вийшли навпроти них. І таборували Ізраїлеві сини навпроти них, як дві отарі кіз, а сиріяни наповнили Край. **28** І підійшов Божий чоловік, і говорив до Ізраїлевого царя та й сказав: „Так сказав Господь: Тому, що сказали сиріяни: Господь — Бог gír, а не Бог долин Він, то дам увесь цей великий нáтовп у твою руку, і ви піznáете, що Я — Господь!“ **29** І таборували ті навпроти тих сім день. І сталося сьомого дня, і розпалівся бій, — і побили Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч піхоти, одногó дня. **30** А позосталі повтікали до Афеку, до міста, та впав мур на двадцять і сім тисяч позосталих чоловіків. А Бен-Гадад утік і ввійшов до міста, до внúтрішньої кімнати. **31** І сказали до нього його слуги: „Ось ми чули, що царі Ізраїлевого дому — вони царі милостіві. Покладім верéтища на

стéгна свої, а шнурí — на свої голови, і вийдім до Ізраїлевого царя, — може він пощадіть твою душу“. 32 I підперезáлі вони верéтищами стéгна свої, а шнури — на свої голови, і прийшли до Ізраїлевого царя та й сказали: „Твій раб Бен-Гадад сказав: Нехай живе душа моя!“ А той відкзав: „Чи він іще живий? Він мій брат!“ 33 A ті люди взялі це за натýка, і поспішили скористáтися з того й сказали: „Брат твій Бен-Гадад!“ I той відкзав: „Підіть, приведіть його!“ I вийшов до нього Бен-Гадад, а той посадив його на колесницю. 34 I сказав до нього Бен-Гадад: „Ті міста, що бáтько мій був забрав від твого батька, я повернú. I ти урýдиш собі в Дамáску вулиці, як мій бáтько урядив був у Самарії“. „А я — сказав Ахав — по умові відпушу тебе“. I він склав з ним умову, та й відпустив його. 35 Тоді один чоловік із пророчих синів сказав до свого ближнього за Господнім словом: „Удар мене!“ Та відмовився той чоловік ударити його. 36 I сказав він йому: „За те, що ти не послухався Господнього голосу, то ось ти пíдеш від мене — і вбé тебе лев!“ I пíшов той від нього, і спíткав його лев та й забив. 37 I знайшов він іншого чоловіка та й сказав: „Удар мене!“ I той чоловік ударив його, — ударив та й зранив. 38 I пíшов той пророк, і став цареві на дорозі, і перебрався, і закрив хусткою очі свої. 39 I сталося, цар прохóдив, а він кричав до царя й говорив: „Раб твій ввýшов у серéдину бою. Аж ось один чоловік відійшов, і пíдвів до мене мужа й сказав: Пильний цього мужа! Якщо його не стане, то буде твое життя замість його життя, або відважиш таланта срібла. 40 I сталося, раб твій робив тут та тут, а він зник“. I сказав до нього Ізраїлів цар: „Такий твій прýсуд, — ти сам проказáв“. 41 A той спíшно зняв хустку з-над очей своїх, — і пíзнав його Ізраїлів цар, що він із пророків. 42 A той йому сказав: „Так сказав Господь: Томý, що ти вíпustив із руки чоловіка, Мені призначéного, то буде життя твое за його життя, а нарóд твій — за його нарóд!“ 43 I пíшов Ізраїлів цар до свого дому незадовóлений та гнівний, і прибув у Самарію.

21 I сталося по цих пригóдах таке. У ѯреелýнина Навота, що в Ізреéлі, був виногráдник при палаці Ахава, самарíйського царя. 2 I говорив Ахав до Навота, кажучи: „Дай мені свого виногráдника, і він буде мені за ярýнного горóда, бо він близький до моого дому. А я дам тобі замість нього виногráдника лíпшого від нього. Якщо це добре в очах твоїх, я дам тобі срібла, цінú його“. 3 I сказав Навот до Ахава: „Заборóнено мені від Господа, щоб я дав тобі спáдщину моїх бáтьків“. 4 I ввýшов Ахав до дому свого незадовóлений та гнівний через те слово, яке говорив йому ѯреелýнин Навóт, бо той сказав: „Не дам тобі спáдщини бáтьків моїх!“ I лíг він на ліжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не їв хліба. 5 I прийшла до нього жінка його Єзавéль та й сказала йому: „Чогó це твій дух сумнý, і ти не єси хліба?“ 6 I сказав він до неї: „Бо я говорив до ѯреелýнина Навóта. I сказав я йому: Дай мені

свого виногráдника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виногráдника лíпшого. Та він відкzав: Не дам тобі свого виногráдника!“ 7 I сказала до нього його жінка Єзавéль: „Отепер ти зробишся царéм над Ізраїлем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твое серце. А виногráдника ѯреелýнина Навота дам тобі я“. 8 I понаписувала вона листý в імені Ахава, і позапечáтуvala їх його печáткою, та й порозісалала ті листи до старšíх та до вельмóжних, що були в його місті, що сидíли з Навотом. 9 A в тих листах вона понаписувала так: „Оголосít píst, і посадíть Навóta на чолí народу. 10 I посадíть двох негídnих людей навпроти нього, — нехай свíдчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. I вívedít його, і вкаменýjte його, — і нехай він помрe“. 11 I зробili мужі його міста, старші та вельможні, що сидíли в його місті, так, як послала до них Єзавéль, як булó напíсано в листах, які вона порозісалá до них. 12 Оголосíli вони píst, i посадили Навота на чолí народу. 13 I прийшли два чоловíки негídnі, і сіли навпроти нього. I ті негídnі люди свídчили на нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневáжив Бога й царя!“ I вивели його поза місто, та й укаменуvali його камінням, — і він помер. 14 I послали вони до Єзавéli, говорячи: „Навót укаменóvаний i pomer“. 15 I сталося, як почула Єзавéль, що Навót укаменóvаний i pomer, то сказала Єзавéль до Ахава: „Устань, посядь виногráдника ѯреелýнина Навота, що відмовив дати його тобі за срібло, бо Навót не живий, а pomer“. 16 I сталося, як почув Ахав, що Навот pomer, то Ахав устав, щоб зíйти до виногráдника ѯреелýнина Навота, щоб посíти його. 17 I було Господнє слово до tíshb'ýnina Illí, говорячи: 18 „Устань, зíди назýstrích Ахава, Ізраїлевого царя, що в Самарії, ось він у Навотовому виногráднику, куди зíйшов, щоб посíти його. 19 I будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вbiv, a тепер хочеш посíти? I говоритимеш до нього, кажучи: Так сказав Господь: На тому міscí, де psi лизали Навотову кров, psi лизатимуть і твою власну кров!“ 20 I сказав Ахав до Illí: „Ось ти знайшов мене, вóроже мíй!“ A той відkzав: „Знайшов, бо ти запróдався чинити зло в Господніх очáx. 21 Ось Я спровáджу на тебе лихо, і вýгублю все за тобою, і вýгублю Ахавові навíть te, що móчить на стíну, і невíльного та вíльного в Ізраїlі!. 22 I зробili з твоїм domom, як із domom Èrovoama, Неватового сина, як із domom Bashi, Axíevого sина, za той gnív, яkim roznívib ty Mené ta vvív u gríh Ízraílía“. 23 I takож до Єзавéli говорив Господь, кажучи: „Psi z'ídýja Єзавéль na peredmýr'í Ízreélu. 24 Pomerlого в Ахава в místi poýdýt psi, a pomerlого na polí — poýstí ptaство nебесne. 25 Bo ще не було такого, як Ахав, що запróдався чинити зло в Господніх очáx, що його намовила жінка його Єзавéль. 26 I він чинив дуже гідke, iðuchi за iðolami, use так, як робили amoréjani, що їх Господь повиганív перед Ізраїlevimi sinámi“. 27 I сталося, як Ахáv почув цí слова, то rózdré vín шати

свої, і зодягнув на тіло своє верéтище, і постив, і лежав у верéтищі, і ходив сумовýто... **28** I було Господнє слово до тішб'янини Іллі, говорячи: **29**, „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорýвся перед лицем Моїм? За те, що він упокорýвся перед Моїм лицем, не наведý Я лиха за його днів, — за днів його сина наведý Я те лихо на його дім“.

22 I прожили вони три роки, і не було вýїни між Сирією та між Ізраїлем. **21** сталося третього року, і зíйшов Йосафáт, цар Юдин, до Ізраїлевого царя. **31** сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що гíлеадський Рамот — наш? А ми мовчимó, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя“.**4** I сказав він до Йосафáта: „Чи ти пíдеш зо мною на вýйну до гíлеадського Рамоту?“ А Йосафáт відкazав: „Я — як ти, народ мíй — як народ твíй, мої конí — як твої конí!“ **5** I сказав Йосафáт до Ізраїлевого царя: „Вивíдай зараз слово Господне!“ **6** I зíбрав Ізраїлів цар пророків, близько чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на вýйну на гíлеадський Рамот, чи занехáти?“ А тí відkазали: „Іди, а Господь дастъ його в цареву руку“.**7** I сказав Йосафáт: „Чи нема тут ішe Господнього пророка, — і вývідаємо від нього“. **8** I сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивíдати Господа. Та я ненáвиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зло. Це Міхей, син Імлін“. А Йосафáт відkазав: „Нехай цар не говорит так!“ **9** I покликав Ізраїлів цар одного євнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Імлінного сина!“ **10** I цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні своїм, повбýрані в шáти при вході до брами Самарії, а всí пророки пророкували перед ними. **11** А Седекія, Кенаанин син, зробив собі заліні рóги й сказав: „Так сказав Господь: Оцім будеш побивати сиріян аж до вýгублення їх!“ **12** I всí пророки пророкували так, говорячи: Виходь до гíлеадського Рамоту, і пощастиль тобі, — і Господь дастъ його в цареву руку“. **13** А той посланець, що пíшов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусто звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твое, як слово кожного з них, і ти говорйтимеш добро“.**14** I сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже мені Господь, я ти говоритиму!“ **15** I прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхéо, — чи пíдемо на вýйну до гíлеадського Рамоту, чи занехáємо?“ А той відkазав йому: „Вийди, і пощастиль тобі, — і Господь дастъ у цареву руку“. **16** I сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічого, тільки правду в Im'я Господа?“ **17** A той відkазав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорбленого по горах, немов овéць, що не мають пастухá. I сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вéрнутися з миром кожен до дому свого“. **18** I сказав Ізраїлів цар до Йосафáта: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихé?“ **19** A Міхей відkазав:

„Тому послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своїм, а все небесне вíйсько стояло при Ньому з правíці Його та з лíвіці Його. **20** I сказав Господь: Хтó намовить Ахава, і він вийде й упаде в гíлеадському Рамоті? I говорив той так, а той говорив так. **21** I вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намобíлю його! I сказав йому Господь: Чим? **22** A той відkазав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! **23** A тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оцих пророків, а Господь говорив на тебе лихé“... **24** I підійшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудою це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ **25** A Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вíжиш до найдальшої кімнати, щоб скhováтися“. **26** I сказав Ізраїлів цар: „Вíзьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Йоаша, царевого сина, **27** та й скажеш: Отак сказав цар: Посадіть оцього до вýязнічного дому, і давайте йому юсти скupo хліба й скupo води, аж поки я не вернúся з миром“. **28** A Міхей відkазав: „Якщо справдí вéрнешся ти з миром, то не говорив Господь через мене!“ I до того сказав: „Слухайте це, всí нарóди!“ **29** I вийшов Ізраїлів цар та Йосафáт, цар Юдин, до гíлеадського Рамоту. **30** I сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберúся, і пíду на бíй, а ти вбери свої царські шати!“ I перебрався Ізраїлів цар, і пíшов на бíй. **31** A сирійський цар наказав керівникам своїх колесníць, тридцять і двом, говорячи: „Не бúдете воювати з малýм та з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем“. **32** I сталося, як керівник колесníць побачили Йосафáта, то вони сказали: „Це дíйсно Ізраїлів цар!“ I зайшли на нього, щоб воювати, а Йосафáт закричав. **33** I сталося, як керівник колесníць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернúли від нього. **34** A один чоловік знéхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між пíд'язнінням пояса та між пáнцерем. A той сказав своєму вíзникові: „Поверни назад, і виведи мене з табóру, бо я ранéний!“ **35** I знявся бíй того дня, а цар був постáвлений на колесníці проти Сирїї, і помер увéчорі. I кров із рані текла в колесníцю. **36** A як сонце захóдило, нісся крик у табóрі такий: „Кожен — до міста свого, і кожен — до кráю свого!“ **37** I помер цар, і був привéзений до Самарії. I поховали царя в Самарії. **38** I полоскали колесníцю над ставом у Самарії, і пси лизáли його кров, а блудніці мили своє тіло, за словом Господнім, що Він говорив. **39** A решта Ахавових дíл, і все, що він зробив був, і дім зо слонової кости, що він збудував, і всí містá, які він побудувáв, — отож вони написані в Кнізі Хронікі Ізраїлевих царів. **40** I спочив Ахав із батьkами своїми, а замість нього зацарювáв син його Ахазія. **41** A Йосафáт, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого. **42** Йосафáт був вíку тридцяти й п'яти лíт, коли він

зацарював, і двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азува, дочка Шілхи. **43** І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не збочував із неї, щоб чинити добре в Господніх очах. Тільки пágірки не були пониженні, — народ іще принісив жертви й кадив на пágірках. **44** І Йосафат замирив з Ізраїлевим царем. **45** А решта Йосафатових діл та лицáрськість його, що він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **46** А решту блудодіїв, що позоставалося за днів його батька Аси, він вигубив із Краю. **47** А царя не було в Едомі, — був намісник царів. **48** А Йосафат наробив був таршіських кораблів, щоб піти до Офіру по золото, та не пішов, бо порозбивалося кораблі при Ецион-Гевері. **49** Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай підуть на кораблях мої раби з рабами твоїми“. Та Йосафат не захотів. **50** І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похованний в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Єгорам. **51** Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки. **52** І робив він лихé в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого й дорогою своєї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **53** І служив він Ваалові, і вклонявся йому, та й гнівів Гóспода, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його батько.

2 Царів

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля. **2**

А Ахазія випав через гроти в своїй горниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи відуджаю я з своєї цієї хвороби?“ **3** Ангол Господній говорив до тішб'янини Іллі: „Устань, вийди назустріч послів самарійського царя та й скажи ім: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога? **4** Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ **5** І пішов Ілля. **5** І вернулися послі до царя, а він сказав до них: „Щó це ви вернúлися?“ **6** А вони відказали йому: „Назустріч нам вийшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилаєш війвідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому тे ложе, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш“... **7** А він ім сказав: „Якого вігляду той чоловік, що вийшов назустріч вас, і говорив вам оці слова?“ **8** Вони ж відказали: „Де чоловік волохатий, а шкуряний пояс оперезаний на стéгнах його“. А він сказав: „Це тішб'янин Ілля!“ **9** І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов він до нього, аж ось він сидить на верхіві горі. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зайди ж ізвідти!“ **10** А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо я Божий чоловік, нехай зайде з неба огонь, і нехай пожер тебе та п'ятдесятку твою!“ **11** І зійшов із неба огонь, і пожер його та його п'ятдесятку... **11** І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зайди ж скоро!“ **12** І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо я Божий чоловік, нехай зайде з неба огонь, і нехай пожер тебе та твою п'ятдесятку!“ **13** І зійшов із неба Божий огонь, і пожер його та його п'ятдесятку... **13** І знóву послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та упав на коліна свої перед Іллею, і благав його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорогá душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесятій, в очах твоїх!“ **14** Ось зійшов був огонь із неба, та й пожер тих двох перших п'ятдесятників та їхні п'ятдесятки; а тепер нехай буде дорогá душа моя в очах твоїх!“ **15** А Ангол Господній сказав до Іллі: „Зайди з ним, не бійся його!“ **16** Та й сказав до нього: „Так сказав Господь: Тому, що ти посилив послів, щоб війвідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб війвідати словá Його, — тому те ложе, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ **17** І той помер, за словом Господа, що говорив до Іллі, а замість нього зацарювá Єгорам,

другого року Єгорама, сина Йосафáта, Юдиного царя, бо не було в нього сина. **18** А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїльових царів.

2 І сталося, коли Господь мав узяти Іллю в віхрі

на небо, то йшов Ілля та Єлісéй із Гілгáлу. **2** І сказав Ілля до Єлісея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлісéй відказав: „Як живий Господь і живá душа твоя, — я не залишú тебе!“ **3** І зійшли вони до Бет-Елу. **3** І повіхóдили бет-ельські пророчі сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ **4** А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **4** І сказав йому Ілля: „Єлісéю, сиди тут, бо Господь послав менé до Ерихóну“. Та той відказав: „Як живий Господь і живá душа твоя, — я не залишú тебе!“ **5** І прийшли вони до Ерихóну. **5** І підійшli ерихонські пророчі сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ **6** А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **6** І сказав йому Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав менé до Йордáну!“ **7** Та той відказав: „Як живий Господь і живá душа твоя, — я не залишú тебе!“ **8** І пішли вони обé. **7** І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпрóти здáлека, а вони обýда стали над Йордáном. **8** І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона роздíлілась пополовині тудí та сюдí... **9** І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлісея: „Прости, що маю зробити тобі, поки я бýду взятий від тебе!“ **10** І сказав Єлісéй: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“ **11** А той відказав: „Тяжкóго зажадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе, — буде тобі так, а якщо ні — не бýде“. **11** І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось з'явився огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від одного. І возніssя Ілля в віхрі на небо... **12** А Єлісéй це бачив, і він закричав: „Бáтьку мýй, бáтьку мýй, вóзе Ізраїлів та верхівí його!“ **13** Та вже не побачив його... І скопівся він сильно за одежу свою та й роздер її на дві частині. **13** І підняв він Іллéвого плаща, що спав із нього, і вернувся, і став на бéрезі Йордáну. **14** І взяв він Іллéвого плаща, що спав із нього, і вдарив по воді та сказав: „Де Господь, Бог Іллі?“ **15** І також він ударив по воді, — і вона роздíлілася пополовині тудí та сюдí... **15** І побачили його знавпрóти ерихонські пророчі сини, та й сказали: „На Єлісéї спочív дух Іллі!“ **16** І пішли вони назустріч йому, і попáдали перед ним до землі, **16** та й сказали до нього: „Ось із твоїми рабами є п'ятдесят чоловіка хоробрих, — нехай вони пíдуть та пошукають твого пана, — а ну ж забráв його Дух Господній, і кінув його на одну з гір або в одну з долин!“ **17** А той відказав: „Не посирайте!“ **17** Та вони сильно благали його, аж докúчили йому, то він сказав: „Посирайте!“ **18** І послáли вони п'ятдесят чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли йогó. **18** І

вони вернúлися до нього (а він мéшкав в Єрихоні). I сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдіть“? 19 I сказали люди того міста Єлисеєві: „Ось положення цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша, а земля неплідна“. 20 A він сказав: „Подайте мені новобóго дзбáнка, і покладіть туди сóли“. I вони подалий йому. 21 I він вийшов до джерелá води, і кинув туди сóли й сказав: „Так сказав Господь: Уздорóвив Я цю воду, — не бúде вже звідти смерти, ані непліддя!“ 22 I булá вілкuvана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Єлисея, яке він говорив. 23 I відішов він звідти до Бет-Елу. А коли він ішов дорогою, то малí хлопцí вихóдили з того міста й наспіхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“ 24 I він обернúвся назад і побачив їх, та й проклýв їх Іменем Господнім. I вийшли дві ведмедíці з лісу, і розірвáли з них сорок і двоє дíтей. 25 A він пішов звідти до гори Кармél, а звідти вернувся до Самарії.

3 А Єгорáм, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, у вісімнадцятому році Йосафáта, Юдиного царя, і царював дванадцять роکів. 2 I чинив він лихо в Господніх очáх, тільки не так, як бáтько його та мати його, — він викинув Баалового бовбáна, що зробив був бáтько його. 3 Проте гріхів Єровоама, Неватового сина, що ввóдив у гріх Ізраїля, він тримáвся, і не відставав від них. 4 A Меша, цар моавський, розвóдив дрібну худобу, і давав Ізраїловому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч rúnnih баранів. 5 I сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя. 6 I вийшов того дня цар Єгорам із Самарії, і перелíčiv усього Ізраїля. 7 I пішов він, і послав до Йосафáта, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи пíдеш зо мною на війну до Моаву?“ A той відкazav: „Вíйду. Я — як ти, мíй народ — як твíй народ, мої конí — як твої конí!“ 8 I сказав: „Котрóю дорогою pídem?“ A той відkazav: „Дорогою еdomської пустинí“. 9 I пішов цар Ізраїл, і цар Юдин, і цар еdomський, і йшли обхíдною дорóгою сім день. I не було води табóрові та худобі, що була при них. 10 I сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господъ викликав трьох оцих царів, щоб віddati їх у руку Моава!“ 11 I сказав Йосафáт: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивіdati слово Господá?“ I віdpovív один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Тут є Єлисеj, Шафатів син, що служив Іллí“. 12 I сказав Йосафát: „Слово Господнє з ним!“ I зйшли до нього цар Ізраїл, і Йосафат, і цар еdomський. 13 I сказав Єлисеj до Ізраїлевого царя: „Щó тобí до мене? Iди до пророків бáтька свого та до пророків своéї матерí!“ A Ізраїлів цар віdkazav йому: „Нí, бо Господъ поклýkав трьох цих царів, щоб віddati їх у руку Моава!“ 14 I сказав Єлисеj: „Як живий Господъ Саваóт, що я стою перед лицем Його, — коли б я не зважáв на Йосафата, Юдиного царя, не спогlýnув би на тебе, і не побачив би я тебе. 15 A тепер приведíть мені гусляr!“ I сталося, коли грав гусляr, то на Єлисеj була Господня рука, 16 i

він сказав: „Так сказав Господь: Накопайte на цíй долині яму за ямою! 17 Bo так сказав Господь: Не побачите віtrу, і не побачите дощу, а потíк цей бúde напóvnений водою. I бúdetе пити vi, та чéреди вашi, та ваша хúdbá. 18 Ta буде цього мало в Господніх очáx, — i Віn видастi i Moava в вашу руку. 19 I vi поб'éte всяке ukríplene місто та всяке місто вýbrane, i всяке добре деревo повалите, i всí водні джерéla загátitе, i всяку добру полевú dílánku завалите камínnym“. 20 I сталося рáнком, коли принósítse хlíbna жертва, aж ось полilaся вoda з еdomсьkoї дороги. I напóvniliся зemля водою. 21 A ввесь Moav почув, що тí цari вийшли воюватi з nimi. I вони скlíkali всíx, хто нóсить póяса й старше, i поставáli на граниci. 22 I повставáli вони рано вранцí, i сонце засvítilo над водою. I побачили moavlyni návproti воду, červonu, як кров. 23 I казали вони: „Цe кров, — rubauchisya, porubáliса цari mечámi, i pozabiváli один óдного. A тепер на zdóbich, Moave!“ 24 I прийшли вони до Ізраїлевого тábóru. I встав Ізраíль ta й побив moavlyán, i tí povtikáli перед nimi. I вони вvíyshli do них, i bili moavlyán, 25 a mista rúynuvali, i na всяку добру pol'yuw dílánku — usi kídali svogo kámenya й zakidáli ði, i всяke džereló vodi zágačuváli, i valíli всяke dobré дерево, й aж télki в Kíp-Xareshetí pozostávili kamínnya його. I otóchili taraní, ta й bili його. 26 I побачив moavský цar, що bíj перемагáe його, i взяв віn cím сотень cholvíka, щo orudouť mечém, щob prodértisya do edomskégo цarý, ta ne zmíg. 27 I віn uzyav svogo pervořídnoho sina, щo mav цarouváti zamíst' nýgo, i prinís його цílopálennym na muri. I povstav великий gnív na Іzraíl, — i вони vídstupili víd nýgo, i vernuvsi do svogo kráu.

4 A одна з жінок пророчих синíв klíkala до Єлисеj, говорячи: „Pomer rab tvíj, míj chlovík! A ti знаeš, щo rab tvíj boyvся Gospoda. A pozichálñik priyshov osy, щob zabratí sobi dvoe dítej mojih za rabív“. 2 I сказав до nej Єлисеj: „Щó я зроблю tobí? Rózkaži mení, щó є в тебе в domí“. A ta vídkazala: „Níčoho nema v domí tvoej nevílñicí, — e télki gornjoliivi“. 3 A віn сказав: „Idi, pozich sobi na stóroni posud víd usíx sús'dok tvojih, posud porojknij. Ne béri malo! 4 I výídesh, i zamknésh dverí za soboju za sínami svóimi, i ponaliwáesh u vscí tí posúdini, a povní povídstavljáj“. 5 I píšla wona víd nýgo, i zamknúla dverí za soboju ta za sínami svóimi. Woni podaváli ði posud, a wona naлиwála. 6 I сталося, kolii понapóvniano posud, to sказала wona do sina svogo: „Podai mení ũe posudu!“ A віn vídkazav ði: „Nema vже posudu“. I spinilas olica. 7 I wona priyshla, i donésla Bózmu chlovíkovi. I віn сказав: „Idi, prodaj tu olicu, ta ū zaplati svóemu pozichálñnikovi. A ti ta siní tvojí budete žiti na pozostále“. 8 I сталося penvnoho dnia, i priyshov Єlišej do Shunámu, a tam buła bagata žinká, — i wona silno просila його do sebe poësti xlíba. I buvalo, skílkvi raziv priyshodiv vín, zaходiv tudi išti xlíba. 9 I сказала

вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який зáжды приходить до нас, він святий. **10** Зробим же малу муровану горницю, і поставимо йому там ліжко, і стола, і стільця, і свічникá. І коли він приходитиме до нас, то захóдитиме туди“. **11** Одного разу прийшов він туди, і зайдов до горниці та й ліг там. **12** І сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамітянку!“¹І той покликав її, і вона стала перед ним. **13** І сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклувáлася про всі наші потреби. Щó зробити тобі за це! Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ А вона відкзала: „Ні, — я сиджú серед народу свого!“ **14** І сказав він: „Щó ж зробити її?“ А Гехазі відкзав: „Та вона не має сина, а чоловік її старий“. **15** А він сказав: „Поклич її“. І він покликав її, і вона стала при вході. **16** І він сказав: „На цей означеній час, коли саме цей час вéрнеться, ти обійтмáтиш сина!“ А вона відкзала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїй невільници!“ **17** Та зачалá та жінка, і породила сина на той означеній час, того саме часу, про який говорив до неї Єлісей. **18** І росло те дитя. А одного разу вийшло воно до свого бáтька до женців. **19** І сказали воно до свого бáтька: „Голова моя, голова моя!“ А той сказав слузі: „Занесй його до його матері!“ **20** І той поніс його, і приніс його до його матері. І сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло... **21** І ввійшла вона, і поклала його на ліжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та вийшла. **22** І покликала вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені одного із слуг та одну з ослиць, і я поїду до Божого чоловіка й вернуся“. **23** А він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісячя й не субота“. А вона відкзала: „Добре!“ **24** І осідлала вона ослицю, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй мені в їзді, аж поки не скажу тобі!“ **25** І поїхала вона, і приїхала до Божого чоловіка, до гори Кармель. І сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось та шунамітянка!“ **26** Побіжи ж назустріч їй та скажи їй: Чи все гарáзд тобі, чи гарáзд чоловікові твоему, чи гарáзд дитині?“ А та відкzала: „Усе гарáзд!“ **27** І прийшла вона до Божого чоловіка на гору, і сильно схопила за нóги його. А Гехазі підійшов, щоб відіпхнутi її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбóвана душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав менi“. **28** А вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впровáджуй мене в обмáну?“ **29** І він сказав до Гехазі: „Опережи стéгна свої, і візьми мою пáлициу в руку свою та й іди. Коли спíткáеш кого, не повíтаеш його, а коли хто повíтає тебе, не віdpovíсй йому. І покладеш мою палициу на хлóпцеве обличчя“. **30** А мати того хлóпця сказала: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишú тебе!“ І він устав і пішов за нею. **31** А Гехазі пішов перед ними, і поклав ту палициу на хлóпцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття.

I вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудíвся той хлóпець!“ **32** І ввійшов Єлісей у дім, аж ось той хлóпець лежить мертвий на ліжку його! **33** І ввійшов він, і замкнув двері за ними обомá, та й молився до Господа. **34** І ввійшов він, і ліг на того хлóпця, і поклав уста свої на уста його, а очі свої на очі його, і долоні свої на долоні його. І схилився над ним, і стало тепле тіло тéї дитини!... **35** І він знóбу ходив по дому раз сюдý, а раз тудý. І ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлóпець аж до семи раз. І розплóщив той хлóпець очі свої. **36** І покликав він Гехазі та й сказав: „Поклич ти шунамітянку!“¹І той покликав її. І прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!“ **37** І ввійшла вона, і впала до його нíг, і вклонíлася до землі. І взяла вона сина свого та вийшла... **38** І вернувся Єлісей до Гілгалу. А в Краó був голод, і пророчі сини сиділи перед ним. І сказав він до свого хлóпця: „Пристав великого горшкá, і звари їжу для пророчих синів“. **39** І вийшов один на поле, щоб назбирати яринí, і знайшов там виткú рослину, і назбирav із неї повну свою одежу диких отíків. І він прийшов, і накришив до горшкá їжí, бо вони не знали тóго. **40** І поналивали вони лібдям їжі. І сталося, як вони їли ту їжу, то закричали й сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!“ І не могли вони їсти... **41** А він сказав: „Дайте мuký!“²І він всипав її до горшка і сказав: „Наливай нарóдові, і нехай їдять!“³І вже не булó нічого злого в горшkú. **42** І прийшов один чоловік із Баал-Шалішу, і приніс Божому чоловікові хлíб первоплóду, — двадцять ячmінних хлíбців та зérна в колосkáх у своїй торbí. І сказав Єліséy: „Дай нарóдові, і нехай вони їдять!“ **43** А слуга його сказав: „Що оце покладу я перед сотнею чоловіка?“ Тa він відкzав: „Дай нарóдові, і нехай їдять, бо так сказав Господь: їжте й позоставте!“ **44** І він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

5 А Наамáн, начальник війська сирійського царя, був муж великий перед своїм паном, вельміловажáний, бо через нього Господь дав перемогу Сирії. І був це муж дуже хоробрый, але прокажéний. **2** А сирійці вийшли були брдами, і взяли до неволі з Ізраїлевого краю малú дívчину, і вона услугóувала жінці Наамана. **3** І сказала вона до своєї пані: „Ох, коли б пан мíй побував у того пророка, що в Самарії, то він вилíкував би його від прокáзи його!“ **4** А Нааман прийшов, і доніс своєму панові, говорячи: „Отак і отак говорила та дívchina, що з Ізраїлевого краю!“ **5** І сказав сирійський цар: „Тож пídi, а я пошлів свого листа до Ізраїлевого царя!“ І той пíшов, і взяв із собою десять талантів срібла та шість тисяч шеклів золота, і десять змін одéжі. **6** І він приніс до Ізраїлевого царя такого листа: „Ось тепер, як прийде оцей лист до тебе, то знай: ото послав я до тебе свого раба Наамана, а ти вілíкуеш його від прокáзи його.“ **7** І сталося, як Ізраїлів цар перечитáв цього листа, то роздер свої шáти й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати чи лишати при житті, що той посилає до

мене, щоб я вілікував чоловіка від прокáзи його? Тож знáйте й дивіться — це він шукає проти мене зáчíпки". 8 I сталося, як почув Єлісей, Божий чоловік, що Ізраїлів цар роздер шати свої, то послав до царя, говорячи: „Нашо роздéр ти шати свої? Нехай той прийде до мене, і пíзнає, що є пророк ув Ізраїлі!“ 9 I прибув Нааман зо своїми кíньями та з колесníцею своєю, і став при вході Єлісеевого дому. 10 I послав Єлісей до нього посла, говорячи: „Іди, і вýмieshся сíм раз у Йордáні, і вигóться тіло твоє тобі, — й очистишся“. 11 I розгнівався Нааман, і пíшов і сказав: „Ось я подумав бу: він вýйде до мене, і стане, і закличе Im'я Господа, Бога свого, і покладé свою руку на те місце, і вілікує прокажéного... 12 Чи ж не лíші Авана та Парпар, дамáські рíчки, від усіх Ізраїлевих вод? Чи не мíг я вýмитися в них, і стати чистим?“ I повернувся він, і пíшов у гніві. 13 I пíдійшли його раби, і говорили до нього, і сказали: „Батьку мíй, коли б велику рíч говорив тобі той пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він сказав тобі тільки: Умíйся — і будеш чистий!“ 14 I зíйшов він, і занúрився в Йордáні сíм раз, за словом Божого чоловіка. I сталося тіло його, як тіло малóго хлопця, — і став він чистий!... 15 I вернувся до Божого чоловіка він та ввесь тáбір його. I прийшов він, і став перед ним та й сказав: „Оце пíзнав я, що на всíй землі нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер вízьmí дарунка від свого раба“. 16 Ta Єлісей відказав: „Як живий Господь, що стої перед лицем Його, — я не вízьmú!“ A той сильно просив його взяти, та він віdmóвився. 17 I сказав Наамáн: „А як нí, то нехай буде дáно твоему рабові землі, скільки понесутъ два мули, бо твíй раб не буде вже принóсити цílopáлення та жертву іншим богам, а тільки Господévi! 18 Tільки оцю рíч нехай прóстить Господь твоему рабові: коли мíй пан прийде до Ріммонового дому, щоб там поклонятися, і опирáтиметься на мою руку, то й я схилíся в Ріммоновім домі. Коли я клáнятимуся в Ріммоновім домі, то нехай прóстить Господь твоему рабові цю рíч!“ 19 A той відказав: „Іди з миром!“ I відійшов від нього на невелику віdstань. 20 I сказав Гéхázi, слуга Єлісея, чоловіка Божого: „Ось мíй пан стримав цього сирíянина Наамана, щоб нíчого не взяти з руки його, що він принíс. „Як живий Господь, — побіжí за ним і вízьmú щось від нього!“ 21 I погнався Гéхázi за Наамáном. I побачив Нааман бігуна за собою, і зіскочив із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразd?“ 22 A той відказав: „Гаразd! Пан мíй послав мене, говорячи: Ось тепер прийшли до мене з Ефремових гíр двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві змíні одежі!“ 23 A Нааман відказав: „Будь ласкав, — вízьми два талánti!“ I він упрóшував його. I зав'язав він два талánti срібла в дві тórbí, та дві змínі одежі, і дав своїм слúгам, а вони понéсли перед ним. 24 I прийшов він до згír'я, і взяв з їхньої руки, і вміstив у дому, а тих людей віdpustiv, і вони píшли. 25 A він прийшов та й став перед паном своїм. I сказав до нього Єлісей:

„Звідки ти, Гéхázi?“ A той відказав: „Нíкуди не ходíв твíй раб, — aní туди, aní сюди“... 26 I сказав Єлісей до нього: „Чи мое серце не ходило з тобою, коли обернúvся твой муж зо свого воза назýstrích тобí? Чи час бráти сріbло та бráти одежі, i оливки, i виноградинка, i худобу дріbnú та худобу велику, i рабів, i невíльниць? 27 Тож Нааманова прокáза нехай приліpиться до тебе та до насíння твого навíki!“ I той вийшов від нього прокажéний, побlіvши, як сnít!

6 I сказали пророчі сини до Єлісея: „Ось тe місце, де ми сидимо перед тобою, затísné для нас. 2 Ходíм aж до Йордáну, i вízьmí звідти кожен по одній деревíні, i зробимо собі місце, щоб сидіти там“ A він сказав: „Ідіt!“ 3 I сказав один: „Будь же ласkávий, i ходи zo своїми рабами!“ A він сказав: „Я пídú!“ 4 I пíшов він iз ними, i вони прийшли до Йордáну, i рубáli дерево. 5 I сталося, коли один валив деревíну, то впала сокира до води. A той скрикнув i сказав: „Ох, пане мíй, таž вона позíчена!“ 6 I сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?“ A той показав йому тe місце. I він віdrubav kусок дерева i кинув туди, — i вíplivila сокира! 7 I він сказав: „Витягни собí!“ A той простáг свою руку i взяв. 8 Сирíйський цар воював з Ізраїлем. I радився він zo слúгами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде мое тaboruvánnia“. 9 A Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися перехóдiti oце місце, bo там схóдяться сирíяni!“ 10 I послав Ізраїlіv цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остеріgáv його; i віn стерígsя tam не раз i не dva. 11 I сильно занепokóiloся серце сирíйського царя про ту rích, i віn покликав своїх слуг та й сказав do них: „Чи не розповіsté менi, хто з наших zradjuke перед Ізраїльським царем?“ 12 I сказав один з його слуг: „Ni, пане мíй цáрю, це не наш, a це Єлісей, той пророк, що в Ізраїlі, donósítъ Ізраїлевому цареві tí слова, що ти говóriш у спальні своїй!“... 13 A віn віdказав: „Ідіt, i подіvіtесь, дé віn, — i я пошloj вízьmú його!“ I донéseno йому, kажучи: „Ось віn у Dotan!“ 14 I послав віn туди koní, i колесníci та вíysko. I прийшли вони вночі i оточили te mісто. 15 A слуга Божого чоловіка встав рано i вíyshov, aж ось вíysko отóchue mіsto, i koní, i колесníci! I сказав його слуга do нього: „Ох, пане мíй, щó бúdemo рobiti?“ 16 A той віdказав: „Не bíjся, bo tí, щo з nami, численñiši víd tix, щo з nimi“. 17 I молився Єліséy i говорив: „Господи, розkryj йому очi, i нехай віn побачить!“ I віdkriv Господь очi того слугí, i віn побачив, aж ось горá повна kónej ta ogňaníkh kolесníci havkólo Єlíséy!... 18 I зíйшли сирíянци до нього, a Єlíséy pomolivsya do Господа i сказав: „Удар цей люд slípotó!“ I віn ударив їх slípotóu za Єlíséevim словom... 19 I сказав do них Єlíséy: „Ce не ta doróga й ne te mіsto. Idítsя za myno, i я проведý vas do того чоловíka, якого ви шukae“ I віn завív iх u Samarió. 20 I сталося, як прийшли вони do Samarii, to Єlíséy сказав: „Господи, віdkrij oči очi, i нехай вони побачать!“ I Господь віdkriv їхні очi, i

вони побачили, — аж ось вони в середині Самарії!... 21 І сказав Ізраїлів цар до Єлисея, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій бáтьку?“ 22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваєш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечем та своїм списом? Поклади хліб та воду перед ними, і нехай вони їдять та п'ють, і нехай ідуть до свого пана!“ 23 І справив цар для них велику гостину, і вони їшли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські брди вже більш не вхόдили до Ізраїлевого Краю. 24 І сталося по тому, і зібраав Бен-Гадад, сирійський цар, увесь свій табір, і він зійшов і обліг Самарію. 25 І був великий голод у Самарії. І ось ті облягали їх, а осяча голова кощувала вісімдесят шеклів срібла, а чвертка каву голубійного помету п'ять шеклів срібла. 26 І сталося, проходив Ізраїлів цар по мурі, а одна жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане цáрю!“ 27 А він відказав: „Як тобі не поможе Господь, звідки я поможу тобі? Чи з тóку, або з чавíя?“ 28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмò його сьогодні, а мого сина з'їмò в завтра. 29 І зварили ми могò сина та з'їли його... І сказала я до неї другого дня: Дай сина свого, і ми з'їмò його, та вона сковалася свого сина“. 30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мурі. І нарòд побачив, — аж ось верéтище на тілі його zo спòду! 31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, якщо позостанеться голова Єлисея, Шафатового сина, на ньому сьогодні!“ 32 А Єлисей сидів у своєму домі, а з ним сиділи старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старшіх: „Чи ви бачите, що цей син убійника послав зняти мою голову? Глядіть, як прийде цей посол, то замкніть двері, — і притýнете його в двéрях. Ось і шарудіння ніг пана його за ним“. 33 Ще він говорив із ними, аж ось прихóдить до нього посланець. І він сказав: „Отаке зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Єлисей: „Послухайте слово Господнє: Так сказав Господь: Цього часу взвітва буде сéя пшеничної муки — за шéкля, і дві сéї ячménю — за шекля в брамі Самарії“. 21 Відповів Божому чоловікові вельможа царя, що він на його руку спирається, і сказав: „Якби Господь поробив отвóри в небі, чи стала б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очýма, — та їсти звідти не будеш“. 3 І були при вході до брами чотири прокажéni чоловіки. І сказали вони один до одного: „Чого ми сидимó тут, аж поки не помремó? 4 Якщо ми скажемо: Увійдімо до міста, а в місті голод, то помremó там; а якщо сидíтимемо тут, то теж помremó. Отож, ходіть, і перейдімо до сирійського табору, — якщо там позоставлять нас при житті, будемо жити, а якщо заб'ють нас, то помremó“. 5 І встали вони на двéчir, щоб іти до сирійського табору. І прибули вони до краю сирійського табору, аж ось — нема там

нікого! 6 Bo Господь учинив, що сирійський табір почув стукотняву колесниць і їржáння коней, та гáлас великого вýська. І сказали вони один до одного: „Ось Ізраїлів цар найняв на нас хítteйських царів та царів єгипетських, щоб пішли на нас!“ 7 І встали вони, і повтікали надвéчir, і полишили свої намети, ѹсли свої, і табір, як він був, та й повтікали, спасаючи життя своє! 8 I прийшли ті прокажéni аж до краю табору, і ввійшли до одногого намету, — і їшли й пили, і повинбили звідти срібло й золото та вbranñ, і пішли й захóвали. І вони знóбу ввійшли до іншого намету, і повинбили звідти, і пішли та й скhóvali. 9 I сказали вони один до одного: „Неслушно ми рóbimo. Цей день — він день доброї звістки, а ми мовчимо. Як ми бúдемо чekати аж до ранішнього свíтла, то впадé на нас провина. A тепер хóдімо, і ввійдімо й донесímo царевому дому!“ 10 I прийшли вони, і покликали міськіх воротарів, та й донесли їм, говорячи: „Увійшли ми до сирійського табору, а там нема ані людін, ані лóдського голосу, а тільки поприв'язувані коні та поприв'язувані осли, та намети, як вони були!“ 11 I воротарі покликали, і донесли про це до самого царського дому. 12 I встав цар уночі й сказав своїм слúгам: „Розкажу я вам, ѹто нам зробили сирійці. Вони знають, ѹто ми голодні, і повихóдили з табору, ѹто скhóvatiся на полі, говорячи: „Коли ті повихóдять із міста, то ми скhópimo їх живих, та я увійдемо до міста!“ 13 I відповів один із його слуг і сказав: „Нехай вízьмуть п'ятеро позосталих коней, ѹто лишилися в ньому, у місті. Ось вони, — (із усього вýська Ізраїлевого тільки љи лишилися, із усього вýська Ізраїля, ѹто згинуло), — і пошлèмо, і побачимо“. 14 I взялі вони дві колесниці з кíньми, і цар послав їх услід за сирійським табором, говорячи: „Ідіть і подивіться“. 15 I пішли вони за ними аж до Йордáну, аж ось уся дорога повна вbranñ та речéй, ѹто покýдали сирійці, як поспішали! I вернúлися ці посли, і донесли цареві. 16 I вийшов нарòd, і розграбували сирійський табір. І кощувала сéя пшеничної муки по шеклю, і дві сéї ячménю по шеклю за словом Господнім! 17 I цар признáчив того вельможу, ѹто на його руку він опирався, доглядати над брамою. Та затоптав його нарòd у брамі, і він помер, як казав був Божий чоловік, який говорив, коли прихóдив до нього цар. 18 I сталося, коли Божий чоловік говорив до царя, кажучи: „Дві сéї ячménю по шеклю, і сéя пшеничної муки по шеклю буде того часу взвітва в брамі Самарії, 19 то цей вельможа відповів Божому чоловікові й сказав: „Якби Господь поробив отвóри в небі, чи стала б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очýма, — та їсти звідти не будеш“. 20 I сталося йому так, і затоптав його нарòd у брамі, і він помер.

8 A Єлисей говорив до жінки, ѹто її сина він воскресív, кажучи: „Устань та йди ти та дім твíй, і мешкай дебудь, бо Господь приклíкав голод, і він прийшов до краю на сім лíт“. 2 I встала та жінка, і зробила за словом Божого чоловіка. I пішла вона та її дім,

і замешкала в філістимському краї сім літ. 3 І сталося наприкінці семи років, вернулася та жінка з філістимського краю, і пішла до царя благати за свій дім та за своє поле. 4 А цар говорив до Гехазі, слуги Божого чоловіка, кажучи: „Розкажи мені про все те велике, що зробив Елісей!“. 5 І сталося, як він оповідав цареві, що той воскресив померлого, аж ось та жінка, що він воскресив сина її, благає царя за свій дім та за своє поле. 6 І сказав Гехазі: „Пане мій царю, оце та жінка, і це той син її, що воскресив Елісей!“ 7 І прийшов Елісей до Дамаску, а Бен-Гадад, сирійський цар, хворий. І донесено йому, кажучи: „Божий чоловік прийшов аж сюди!“ 8 І сказав цар до Газаїла: „Візьми в свою руку подарунка, та йди зустріти чоловіка Божого. І запитайся Господа через нього, кажучи: „Чи відуджаю я від оції хвороби?“ 9 І пішов Газаїл спіткати його, і взяв подарунка в руку свою, та зо всього добрà Дамаску тягару на сорок верблідів. І прийшов, і став перед ним та й сказав: „Син твій Бен-Гадад, цар сирійський, послав мене до тебе, питуючи: Чи видужаю я з оції хвороби?“ 10 І сказав до нього Елісей: „Іди, скажи йому: Жити — житимеш, та Господь показав мені, що напевно помре він“. 11 І наставив він обличчя своє на нього, і довго вдивлявся, аж той збентежився. І заплакав Божий чоловік. 12 А Газаїл сказав: „Чого плаче мій пан?“ А той відклав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердіні пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваєш мечем, і дітей їхніх порозбиваєш, а їхне вагітнє — посічеш“. 13 А Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?“ І сказав Елісей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“ 14 І пішов він від Елісея, і прийшов до свого пана. А той сказав йому: „Щó говорив тобі Елісей?“ І він сказав: „Говорив мені: жити — житимеш!“ 15 І сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. І зацарював Газаїл замість нього. 16 А п'ятого року Йорама, Ахавового сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Єгорам, син Йосафатів, цар Юдин. 17 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. 18 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 19 Та не хотів Господь погубити Юду ради раба Своого Давида, як обіцяв був йому дати світильника йому та синам його по всі дні. 20 За його днів збунтувався був Едом, — вийшли з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 21 І пішов Йорам до Цаіру, а з ним усі колесниці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесниць, то народ повтікав до наметів своїх. 22 І збунтувався Едом, і вийшов з-під Юдиної руки, і так е аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася й Лівна. 23 А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 24 І спочив Йорам із батьками своїми,

і був похованний із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахázія. 25 У дванадцятому році Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 26 Ахазія був віку двадцяти і двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя. 27 І ходив він дорогою Ахавого дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дім, бо він був зять Ахавого дому. 28 І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газаїлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяні Йорама. 29 І вернувся цар Йорам лікуватися в Ізреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. А Ахазія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавового сина, в Ізреелі, бо той був слабій.

9 А пророк Елісей покликав одногі з пророчих синів і сказав йому: „Підпережий свої стéгна, і візьми це горнà оліви в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту. 2 І прийдеш туди, і побач там Єгú, сина Йосафáта, Німшієвого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до вну́трішньої кімнати. 3 І візьмеш горнà цієї оліви, і віллеш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помáзує тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчіниши двері й утечеш, і не будеш чекати“. 4 І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту. 5 І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгу відклав: „До кóго з усіх нас?“ І той сказав: „До тебе, о керівнику!“ 6 І він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помáзує тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем! 7 І ти поб'еш дім Ахава, пана свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавéлі. 8 І згине ввесь Ахавів дім, і вігублю Ахавові навіть те, що мочиться на стінù, і невільного та вільного в Ізраїлі! 9 І зробіло Ахавів дім, як дім Єровоама, Неватового сина, і як дім Баші, сина Ахійного. 10 А Єзавéлю з'їдять пси в Ізреелевій діллянці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинив він двері та й утік... 11 А Єгú вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого прихóдив той несамовитий до тебе?“ А він відклав: „Ви знаєте того чоловіка та його мову!“ 12 А вони відкзали: „Неправда! Розкажи ж нам!“ І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помáзує тебе на царя над Ізраїлем!“ 13 А ті поспішно взяли кожен шати свої, і постеліли під ним на верхú ходів. І засурміли вони в сурмý, і сказали: „Зацарював Єгú!“ 14 І змовився Єгу, син Йосафáта, Німшієвого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамоту, він та ввесь Ізраїль перед Газаїлом, сирійським царем. 15 І вернувся цар Єгорам лікуватися в Ізреелі від ран, що вчинили йому сиріяни, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. І

сказав Єгу: „Якщо згода ваша на те, нехай не вийде жбден утікач із міста, щоб піти доноєсти в Ізреелі!“ 16 I сів вёрхи Єгу, і поїхав до Ізреелу, бо Йорам лежав там. А Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама. 17 A на башті в Ізреелі стояв вартовий. I побачив він нáтовп Єгуй, як він ішов, і сказав: „Я бачу нáтовп!“ 18 A Єгорам відказав: Візьми верхівця, і пошли назустріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаражд?“ 18 I відправився верхівець назустріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гаражд?“ 19 A Єгү відказав: „Що тобі до того? Повертай за мною!“ 19 I доніс вартовий, говорячи: „Прийшов той посол аж до них, та не вернувся“. 19 I послав він другого верхівця, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гаражд?“ 20 A Єгү відказав: „Що тобі до гарáду? Повертай за мною!“ 20 I доніс вартовий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кінна їздá, як їзда Єгу, Німшієвого сина, бо ёде несамовито“. 21 I сказав Єгорам: „Запрягай!“ 21 I запріг його колесницю. I відправився Єгорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесницею, щоб зустріти Єгу, — і спіткáли його в ділайніці Ізреелянина Навота. 22 I сталося, як Єгорам побачив Єгу, то сказав: „Чи все гаражд, Єгу?“ 22 A той відказав: „Який гаражд при перéлобі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“ 23 I обернув Єгорам руки свої та й утік. I сказав він Ахазії: „Зрада, Ахазіе!“ 24 A Єгу взяв лука в руку свою, і вдарив Єгорама між його раменами, — і пробила стріла його серце, і він похилився на колесниці свої... 25 I сказав Єгу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, кинь його на ділайніці поля Ізреелянина Навота. Bo пам'тай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь пропрік на нього оце пророцтво: 26 Поправді кажу, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорити Господь, і відплачуй тобі на цій же ділайніці, говорити Господь. А тепер кинь його на цій ділайніці, говорити Господь. А тепер кинь його на цій ділайніці за словом Господнім“. 27 A Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втікав дорогою на Бет-Гагган, а Єгү погнáвся за ним і сказав: „Убийте й його на колесниці!“ 28 I поранили його в Маале-Гурі, що при Івлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там. 29 A раби його відвéзли його вéрхи до Ерусалиму, та й поховали його в його грбі з батькáми його в Давидовому Місті. 30 A в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою зацарював Ахазія. 31 I прийшов Єгу до Ізрееля, а Єзавель почула про це, і нафарбуvala очі свої, і прикрасила голову свою, та й виглянула через вікно. 32 A Єгу входить до брами. I сказала вона: „Чи все гаражд, Зімрі, убивце пана свого?“ 33 I підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“ 34 I виглянули до нього дватри євнухи. 35 A він сказав: „Скиньте її!“ 36 I викинули її, — і брізнула кров її на стіну та на коні. I він топтав її... 37 I він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підіть до тієї проклáтої, і поховайте її, бо все ж таки вона царева дочки!“ 38 I пішли поховати її, та не знайшли з неї нічого, а тільки чéрепа, та ноги, та долоні рук. 39 I вони вернулися, і донéсли йому про це. A він

відказав: „Це слово Господа, що казав був через раба Свого тішб'янія Іллю, говорячи: В Ізреелевій ділайніці пси з'їдять Єзавеліне тіло! 40 I буде Єзавелін труп, як погній на повéрхні поля в Ізреелевій ділайніці, так що не скажуть: Це Єзавель“. 41 A Єхавель

10 A Ахáв мав сімдесят синів у Самарії. I понапісуval Єгу листи, і порозсилáв до Самарії, до провідників Ізреелу, до старших і до виховників Ахавових синів, говорячи: 2 „Як тільки прийде лист цей до вас, — а з вами сини вашого пана, і з вами колесніці, і коні, і твердіні, і зброя, — 3 то виберіть найліпшого та найвідповіднішого з синів вашого пана, і посадіть його на трон вашого батька, та й воюйте за дім вашого пана!“ 4 A вони дуже-дуже налякалися й сказали: „Ось два царі не встóяли перед ним, якже встоїмо ми?“ 5 I послали ті, що були над домом та над тим містом, і старші, і виховники до Єгу, говорячи: „Ми рabi твої, і зробимо все, що ти нам скажеш. Та ми не настанівимо царем нікого, — що добре в очах твоїх, те роби!“ 6 A він написав до них другого листа, пишучи: „Якщо ви мої, і слухнáні моєму голосові, візьміть голови мужів, синів вашого пана, і прийдіть до мене цього часу взвітра до Ізреелу“ (а царських синів було сімдесят чоловіка, при міських вельможах, що віховали їх). 7 I сталося, як прийшов той лист до них, то побрали вони царських синів, та й позабивали сімдесят чоловіка. I поскладáли вони їхні голови в кóшки, та й послали до нього в Ізреел. 8 I прибув посол, і доніс йому, кажучи: „Принéсли голови царських синів!“ 9 A він сказав: „Покладіть їх на дві купі при вході до брами до ранку!“ 10 I сталося вранці, і він вийшов і став, і сказав до всього нарóду: „Ви невínni. Я вчинив змову на свого пана й убив його. А хто повбивав усіх цих? 11 I Єгу повбивав усіх позосталих з Ахавового дому в Ізреелі, і всіх вельмож його, і знайомих його, і священиків його, так, що не позоставив йому і врятованого! 12 I встав він і відішов, і пішов до Самарії. A коли він був на дорозі при Бет-Екед-Гароімі, 13 то спіткав братів Ахазії, Юдиного царя, і сказав: „Хто ви?“ 14 A він сказав: „Хопіть їх живих, і позабивали їх до ями Бет-Екеду, сорок і два чоловіка, — і він не позоставив ані одного з них! 15 I пішов він ізвідти, і спіткав Егонадава, Рехавового сина, що йшов навпроти нього, і привітав його та й сказав до нього: „Чи твое серце шире до мене, як мое серце до тебе?“ 16 A Егонадав відказав: „Так! Дай же свою рóку!“ 17 I той дав руку свою, і підняв його до себе до колесниці, 18 і сказав: „Іди ж зо мною, і приглянáсь до моєї запопáдливости для Господа!“ 19 I посадили його в колесницю його. 20 I прибув він до Самарії, і повбивав усіх позосталих в Ахава в Самарії, і вібив аж до кінця

його, за словом Господа, що говорив був до Іллі. **18** І зібрав Єгу ввесь народ і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Єгу служйтиме йому більше! **19** А тепер покличте до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священиків. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відступній, не буде живий!“ А Єгу зробив це підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові. **20** І сказав Єгур: „Оголосіть святочні збори для Ваала!“ і вони оголосили. **21** І послав Єгу по всьому Ізраїлю. І посіхлися всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не прийшов би. І прибулі вони до Ваалового дому, — і переповнivся Ваалів дім від входу до входу. **22** І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одежду для всіх тих, хто служить Ваалові“. І той виніс ім ту одежду. **23** І ввійшов Єгу та Єгонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служителів: „Пошукуйте й подивіться, щоб не був тут із вами ніхто з Господніх слуг, а тільки самі ті, хто служить Ваалові“. **24** І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопалення. А Єгур поставив собі назовні вісімдесят чоловіка й сказав: „Кожен, у кого втече хто з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його буде за життя тогó!“ **25** І сталося, як скінчів він приріджувати цілопалення, то Єгу сказав до бігунів та до старшій: „Увійдіть, повбивайте їх, — нехай ніхто не вийде!“ І повбивали їх вістрям мечá, і поскидали їх ті бігуні та старшіни. Потому пішли до міста Ваалового дому. **26** І повинсили вони бовванів Ваалового дому, і попалили те. **27** І розбили вони Ваалового боввана, і розбили Ваалів дім, та й зробили з нього нечисте місце, і так є аж до сьогодні. **28** І вигубив Єгу Ваала з Ізраїля. **29** Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, від золотих тельців, що в Бет-Елі та що в Дані. **30** І сказав Господь до Єгу: „Тому, що ти добре зробив угодне в очах Моїх, зробив Ахавовому дому все, що було на серці Моєму, — сидітимуть сини твої на Ізраїлевому троні аж до четвертого покоління“. **31** Та Єгу не пильнував ходити за Законом Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля. **32** За тих днів розпочав Господь відрубувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газайл в усій Ізраїлевій країні, **33** від Йордану на схід сонця, увесь край Гілеаду, Гадів, Рувимів та Манасійн, від Ароера, що над потоком Аррон, і Гілеад та Башан. **34** А решта діл Єгу, і все, що він зробив, і вся лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **35** І спочив Єгу зо своїми батькáми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Єгоахаз. **36** А дні, що царював Єгу над Ізраїлем у Самарії, були двадцять і вісім літ.

11 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насління.
2 А Єгошева, дочкá царя Йорама, сестра Ахазії, взяла

Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбíваних царських синів, його та няньку його, і сковала в спальній кімнаті. І сковали його від Аталії, і він не був забитий. **3** І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм. **4** А сьомого року послав Єгояда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і заприягнув їх у Господньому домі, і показав їм царського сина. **5** І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробіте. Третина з вас, що приходите в суботу, будете виконувати сторожу царського дому. **6** А третина буде в брамі Сур, а третина — у брамі за бігунами, — і будете виконувати сторожу дому на зміну. **7** А дві частини з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторожу Господнього дому при цареві. **8** І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто ввійшов би до рядів, нехай буде забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“. **9** І зробили сотники все, що наказав священик Єгояда. І взялі кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священика Єгояди. **10** І дав священик сотникам список та щити, що належали цареві Давидові, що були в Господньому домі. **11** І поставали бігуні, кожен зо зброєю свою в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жéртвінику та при домі, навколо біля царя. **12** А він вивів царéвого сина, і поклав на нього корону та нарамінники. І зробили вони його царем, і помázали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **13** І почула Аталія голос бігунів та народа, і прийшла до народу до Господнього дому. **14** І побачила вона, аж ось цар стоїть за звічаєм на помості, а при царі зверхники та сúрми, а ввесь народ краю тішиться та сурмить у сúрми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, зрада!“ **15** А священик Єгояда наказав сотникам, поставленим над вýйськом, і сказав до них: „Вíпровадьте її поза ряді, а хто піде за нею, тогó забийте мечем!“ Бо священик сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“ **16** І зробили її прóхід, і вона прийшла Кінським входом до царського дому, і там булá забита. **17** І склав Єгояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом. **18** І ввійшов увесь народ Краю до Ваалового дому, та й прозивали його та жéртвінику його, і боввánів його зовсім поламáли, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жéртвінниками. А при Господньому дому священик поставив вárти. **19** І взяв він сотників і карійців, і бігунів та ввесь народ краю, і вивели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через браму бігунів до царського дому, і той сів на царському троні. **20** І тішиться ввесь народ краю, а місто заспокóєлось. А Аталію вбили мечем у царському домі. **21** Єгоаш був віку семи років, коли зацарював.

12 Сьомого року Єгу зацарював Єгоаш, і сорок років царював він в Ерусалимі. А ім'я його матері —

Ців'я, з Беер-Шеви. 2 І робив Єгоаш угодне в Господніх очах по всі дні, коли вказував йому священик Єгояда. 3 Тільки пâгірки не були понищенні, — народ ще принесив жертви та кадив на пâгірках. 4 І сказав Єгоаш до священика: „Усе посвячене срібло, що буде внесено до Господнього дому, срібло перелічених людей, срібло за душі за вартістю їх, усе срібло, скільки людіні спаде на серце принести до Господнього дому, 5 візьмуть собі священики, кожен від знайомого свого, і вони зроблять напрâву Господнього дому в усьому, що буде знайдене там на напрâву. 6 І сталося двадцятого й третього року царя Єгоаша, священики не напрâвили ушкодження храму. 7 І покликав цар Єгоаш священика Єгояду й священиків, та й сказав ім: „Чому ви не направляєте ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайомих, а на напрâву ушкодження храму віддасте його“. 8 І погодилися священики не брати срібла від народу, і не направляти ушкодження храму. 9 І взяв священик Єгояда одну скриньку, і продовбáв дîрку на віку її, і поставив її при жéртвнику правобrуч, як входити до Господнього дому. І давали туди священики, що стерегли порога, усе срібло, що принеслися до Господнього дому. 10 І бувало, як вони бачили, що намножилося те срібло в скрині, то приходив царський писар та великий священик, і вони в'язали в мішки та рахували срібло, знайдене в Господньому дому. 11 І давали те перелічене срібло на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його тêсям та будiвнiчим, що робили в Господньому дому. 12 І мулярам, і каменярам, і на зáкуп дêрева та тêсаного каменя, та на направу ушкodження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для направи. 13 Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаши, ножиці, кропильниці, сúрми, усяка рiч золота та рiч срiбна з того срiбла, що принеслися до Господнього дому, 14 бо його давали робітникам праці та направляли ним дiм Господнiй. 15 І не облiчували тих людей, яким давали те срібло до їхнiх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо тi робили чесно. 16 Срібло ж жертви за провину та жертвов за грîх не вносилося до Господнього дому, — воно було для священиків. 17 Вийшов тодi Газаїl, сирiйський цар, та й воював з Гатом, — і здобув його. І намiрився Газаїl іти на Ерусалим. 18 І взяв Єгоаш, Юдин цар, усi святi речi, що присвятили були Йосафат, і Єгорам, і Ахазiя, батькi його, царi Юдинi, та святi речi свої, і все золото, що знайшлося в скарбницях Господнього дому та дому царського, та й послав Газаїловi, царевi сирiйському, — і той вiдiшов вiд Ерусалиму... 19 А решта дiл Йоаша, і все, що вiн зробив, — он вони написанi в Кнiзi Хронiки Юдиних царiв. 20 І встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Міллo, де йдеться до Сiлли. 21 Йозахар, Шiм'atiв син, та Єгозавад, Шomeriв син, його слуги, забили його, і вiн помер. І поховали його з батькami

його в Давидовiм Мiстi, а замiсть нього зацарював син його Амацiя.

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазiї, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарiї Єгоахаз, син Єгу, на сiмнадцять лiт. 2 І робив вiн зло в Господnих очах, і ходив у грîхах Єовоама, Неватового сина, що вводив у грîх Ізраїля, і не вiдхилiвся вiд того. 3 І запалився гнiв Господа на Ізраїля, і Вiн дав їх у руку Газаїла, царя сирiйського, та в руку Бен-Гадада, Газаїлового сина, на всi тi днi. 4 Тa вблагав Єгоахаз лице Господне, — і Господь його вислухав, бо бачив Вiн горе Ізраїля, бо тиснув їх сирiйський цар. 5 І дав Господь Ізраїлевi спасiтеля, і вони вийшли з-пiд руки Сирiї. І сидili Ізраїлевi сини в своїх наметах, як давнiш. 6 Тiльки не вiдiйшли вони з грîхiв дому Єовоама, що вводив у грîх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астарта стояла в Самарiї. 7 А Сирiя не позоставила Єгоахазовi народу, як тiльки п'ятдесят верхiвцiв та десять возiв, та десять тисяч пiхоти, бо їх вигубив сирiйський цар, і зробив їх порохом на топтâння. 8 А решта дiл Єгоахаза, і все, що вiн робив, та його лицарськiсть, он вони написанi в Кнiзi Ізраїлевих царiв. 9 І спочив Єгоахаз з батьkами своїми, і поховали його в Самарiї, а замiсть нього зацарював син його Йоаш. 10 Тридцятого й сiомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарiї Йоаш, Єгоахазiв син, на шiстнадцять лiт. 11 І робив вiн зло в Господnих очах, і не вiдходив вiд усiх грîхiв Єовоама, Неватового сина, що вводив у грîх Ізраїля, і в томu ходив. 12 А решта дiл Йоаша, і все, що вiн робив, і лицарськiсть його, як вiн воював з Амацiєю, Юдиним царем, — он вони написанi в Кнiзi Хронiки Ізраїлевих царiв. 13 І спочив Йоаш з батьkами своїми, а Єовоам сiв на тронi його. І був похованiй Йоаш у Самарiї, з Ізраїлевими царями. 14 А Єлисей заслав на недûгу, що з нeї й помér. І зiйшов до нього Йоаш, Ізраїлев цар, і плакав над ним i говорив: „Бâтку мiй, батьку мiй, колесnicе Ізраїleva та верхiвцi його!“ 15 І сказав йому Єлисей: „Вiзъми лука та стрiли“. І принiс той до нього лука та стрiли. 16 А вiн сказав Ізраїлевому царевi: „Поклади свою руку на лука!“ І той поклав свою руку. А Єлисей поклав свої руки на руки царевi. 17 І вiн сказав: „Вiдчини вiкно на схiд!“ І той вiдчинив. І сказав Єлисей: „Стрiляй!“ І той вистрiлив, а вiн сказав: „Стрiля спасiння Господнього, і стрiля спасiння против Сирiї. І поб'еш ти Сирiю в Афеку аж до кiнця!“ 18 І вiн сказав: „Вiзъми стрiли!“ І той узяв, а вiн сказав до Ізраїлевого царя: „Удар по землi!“ І вiн ударив три рази та й став. 19 І розгiнiвся над нього Божiй чоловiк i сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шiсть раз, тодi побив бiй Сирiю аж до кiнця! А тепер тiльки три рази поб'еш ти Сирiю“. 20 І спочив Єлисей, і поховали його. А моавськi брди прийшли до Краю наступного року. 21 І сталося, як ховали одногого чоловiка, то погребальники побачили тi брди, та й кинули того чоловiка до Єлисееvого грôбу. А коли впав

і доторкнувся той чоловік до Єлисеєвих костей, то воскрес, і встав на ноги свої... **22** А Газаїл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Єгоахаза. **23** Та Господь був милостівий до них, і змилувався над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів відгубити їх, і не відкинув їх від Свого лиця аж дотепер. **24** І спочив Газаїл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад. **25** І Йоаш, Єгоахазів син, узяв назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газаїлового сина, що взяв був із руки Єгоахаза, свого батька, у війні. Три рази побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин. **2** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять років. А ім'я його матері Єгоаддан, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ принісив жертву та кадив на пагірках. **5** І сталося, як зміцнилося царство в руці його, то він повбивав своїх слуг, що забили його батька царя. **6** А синів убійників він не позабивав, як написано в Книзі Мойсєєвого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“. **7** Він побив Едома в Соляній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'їй: Йоктеїл, і так вона зветься аж до цього дня. **8** Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди ж, поміряємось!“ **9** І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Ливані, послав до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай же дочку свою моєму синові за жінку! Та перейшla польовá звіринá, що на Ливані, і вітоптала той тéрен. **10** Побити — побив ти Едома, і піднёсlo тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! І пощо бýдеш ти дроchтися zo злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?“ **11** Та не послухався Амація. І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помірялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. **12** І був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. **13** А Йоаш, цар Ізраїлів, скопій Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибув до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від єфремової брами аж до брами наріжної, чотири сотні ліктів. **14** І забрав він усе золото й срібло, та ввесе посуд, що знаходився в Господньому домі та в скарбницях дому царéвого, та запоручників, і вернувся в Самарію. **15** А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицарськість його, і як воюав з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** І спочив Йоаш з своїми батьками, і був похований у Самарії з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам. **17** І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин,

по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. **18** А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **19** І вчинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. **20** І повезли його на конях, і він був похований з батьками своїми в Давидовому Місті. **21** І взяв ввесь Юдин народ Азарію, — а він був віку шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. **22** Він збудував Елат, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. **23** П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії, на сорок і один рік. **24** І робив він зло в Господніх очах, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріхи Ізраїля. **25** Він вернув Ізраїлеву границю відти, де йдеться до Гамату, аж до степового моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина пророка Амміттая, що з Гат-Гахеферу, **26** бо Господь побачив Ізраїлеву біду, дуже гірку, і не було вже невільного та вільного, і не було помічника Ізраїлеві. **27** Та не говорив Господь знищити Ізраїлеве ім'я з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина. **28** А решта діл Єровоама та лицарськість його, як воюав, і як вернув Юді Дамаск та Хамат в Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **29** І спочив Єровоам із батьками своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

15 Двадцятого й сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Азарія, син Амації, Юдиного царя. **2** Він був віку шістнадцяти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Ехолія, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив його батько Амація. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ ще принісив жертву та кадив на пагірках. **5** І вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерті, і сидів ув осібному домі. А над домом був Йотам, царів син, — він судив народ Краю. **6** А решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **7** І спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам. **8** Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарій, син Єровоама, на шість місяців. **9** І робив він зло в Господніх очах, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріхи Ізраїля. **10** І вчинив змову на нього Шаллум, Явешів син, і бив його перед народом і вбив його, і зацарював замість нього. **11** А решта діл Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **12** Още Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть сидіти тобі на Ізраїлевому троні“. І сталося так. **13** Шаллум, Явешів син, зацарював тридцятого й

дев'ятого року Уззії, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії. **14** I пішов Менахем, Гадів син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Явшевового сина, в Самарії, і побив його, і зацарював замість нього. **15** А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчинило воно брами. I він побив його, а все вагітнє повитинав. **17** Тридцятого й дев'ятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадів син, на десять літ. **18** I робив він зло в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів **19** прийшов Пул, асирійський цар, на край. I дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб змінити царство в його руці. **20** А Менахем розклав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, по п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. I вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю. **21** А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **22** I спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія. **23** П'ятдесятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, на два роки. **24** I робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **25** I вчинив на нього змову Пеках, син Ремалії, старшині його, і забив його в палаці царського дому, з Ар'гом та з Ар'ем, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеадян. I він убив його, і зацарював замість нього. **26** А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **27** П'ятдесятого й другого року Азарії, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пеках, син Ремалії, на двадцять років. **28** I робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **29** За днів Пекаха, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Ййона, і Авел-Бет-Мааху, і Йоноаха, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла, увесь край Нефталимів, та й вигнав їх до Асирії. **30** А Осія, син Елін, склав змову на Пекаха, сина Ремалії, і вдарив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззіїного сина. **31** А решта діл Пекаха та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** Другого року Пекаха, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотам, син Уззії, Юдиного царя. **33** Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочкá. **34** I робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззія, робив він. **35** Тільки пágірки не були знищенні, — народ іще приносив жертви та кадив на пágірках. Він збудував горішню браму Господнього дому. **36** А

решта діл Йотама та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **37** За тих днів зачав Господь посылати на Юду Реціна, сирійського царя, та Пекаха, сина Ремалії. **38** I спочив Йотам із своїми батькамі, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

16 Сімнадцятого року Пекаха, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя. **2** Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в очах Господа, Бога свого, як батько його Давид. **3** I ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гідотою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами. **4** I принесив він жертву та кадив на пágірках, і на згір'ях, та під усяким зеленим деревом. **5** Тоді прийшов Рецін, сирійський цар, та Пеках, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. I обляглі вони Ахаза, та не змоглі звоювати. **6** Того часу Рецін, сирійський цар, вернув Едомові Елату, і вигнав юдеїв з Елоту. I едомляни прибули до Елату, й осілися там, і живуть тут аж до цього дня. **7** I послав Ахаз послів до Тіглат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вийди й спаси мене з рук сирійського царя та з руки царя Ізраїлевого, що повстають на менé“. **8** I взяв Ахаз срібло та золото, знайдене в Господньому дому та в скарбницях дому царéвого, і послав дарунка до асирійського царя. **9** I послухав його асирійський цар. I пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив. **10** I пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Піл'есера, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жéртвівника. I послав цар Ахаз до священика Урії подобу жéртвівника та взір його всієї його будови. **11** I збудував священик Урія жéртвівника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священик Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску. **12** I прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жéртвівника, і приступив цар до жéртвівника, і приніс на ньому жертву. **13** I спалив він своє ціlopáлення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жéртвівника. **14** А мідянóго жéртвівника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, з-поміж жéртвівника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жéртвівника на північ. **15** I наказав цар Ахаз священикові Урії, говорячи: „На великому жéртвівнику пали ранішнє ціlopáлення та вечірню хлібну жертву, і ціlopáлення цареве та хлібну його жéртвівника, і ціlopáлення всього народу Краю та хлібну їхню жéртвівника, і їхні ливні жéртви. I всю кров ціlopáлення та всю кров жéртвівника покропиш на нього. А щодо мідянóго жéртвівника, то я розвáжу“. **16** I зробив священик Урія все так, як наказав був цар Ахаз. **17** А цар Ахаз повідрубував рами підстав, і відсунув із

них умивальницю, і зняв море з мідяніх волів, що під ним, і поставив його на камінну підлігу. **18** І закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя. **19** А решта діл Ахаза, що він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** І спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізкія.

17 Дванадцятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елін, на дев'яте років. **2** І робив він зло в Господніх очах, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним. **3** На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба, і давав йому данійну. **4** Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він посылав послів до Со, єгипетського царя, та не принісив асирійському цареві данини, як рік-у-рік те робив був. І замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язничому домі. **5** І вийшов асирійський цар на ввесь Край, і прийшов до Самарії, й облягав її три роки. **6** Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини грішли проти Господа, Бога свого, що війшовав іх з єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів, **8** і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами, та Ізраїлевих царів, які вони встановили, **9** а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, словá, що не були слушні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартової башти аж до твердинного міста, **10** і ставили собі стовпи для богів та Астарти на кожному високому взір'ї та під усіким зеленим деревом, **11** і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівити Господа, **12** і служили бовбáнам, про яких Господь говорив їм: „Не будьте робити цієї речі“, **13** то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорливців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно зо всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“. **14** Та не слухали вони, і робили твердбою свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. **15** І нéхтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батьками, і свідоцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гідотою й марнотами, та за народами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. **16** І полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого бовбáна, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному військові та служили Ваалові. **17** І вони перевóдили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарувáли чáрами, і ворожили, і віддавалися

робити зло в Господніх очах, щоб гнівiti Його. **18** І сильно розгніався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лиця, — не позостало нікого, тільки саме Юдине плéм'я. **19** Та Йуда не додержував заповідей Господа, Бога свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановили. **20** І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого насління, і впокоряв їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лица Свого, **21** бо Ізраїль розірвав з Давидовим дном, і вони зробили царем Єроовоама, Неватового сина, а Єроовоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх. **22** І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єроовоамових гріхах, які він робив, не відстúпалися з того, **23** аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лица Свого, як говорив був через усіх Своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнання з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня. **24** І спровáдив асирійський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамоту, і з Сефарвáму, й оселів по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посіли вони Самарію, й осілися по містах її. **25** І сталося, на почáтку пробування їх там не боялися вони Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх. **26** І сказали вони до асирійського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселів по містах Самарії, не знають права Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“. **27** І наказав асирійський цар, говорячи: „Відведіть туди одногó зо священиків, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього краю“. **28** І прибув один із священиків, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав їх, як мають боятися Господа. **29** Та крім того кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили попередні самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділі. **30** А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нерегала, а гаматяни зробили Ашіму, **31** а авв'яни зробили Нівхаза та Тартака, а мéшканці Сефарвáму палили синів своїх увогні Адраммелехові й Анаммелехові, сефарвáмським богам. **32** І при тому вони боялися Господа, і настановили собі з-серед себе священиків пагірків, і вони принoсили їм жертви в пагірковому місці. **33** Вони боялися Господа, і богам своїм служили за правом тих народів, звідки повиганяли їх. **34** Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповіддю, як наказав був Господь синам Якова, якому дав ім'я Ізраїль. **35** І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете приносити жертв їм, **36** а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського краю великою силою та витягненим рамéном, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете приносити жертви.

37 I устави, і правá, і Закóна, і заповідь, які написав вам, бúдете додéржувати, щоб викóнувати по всі дні, а богів інших не будете боятися. **38** А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів, **39** а тільки Господа, Бога вашого, будете боятися, і Він вирятує вас із руки всіх ваших ворогів“.

40 Та не послухали вони, бо все робили за своїм попереднім звýчаем. **41** I ті народи все боялися Господа, але служили бовбáнам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

18 I сталося третього року Осїї, сина Еліного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин. **2** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочкá Захарія. **3** I робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид. **4** Він понищив пáгірки, і поламав стовпи для богів, і стяг Астарту, і розбив мідянóго змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштán. **5** Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним. **6** I міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсеєві. **7** I був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав повбождення. I збунтувався він на асирíйського царя, і не служив йому. **8** Він побив філістíмлян аж до Аззї та границі її від вартової башти аж до твердінного міста. **9** I сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осїї, Еліного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманасár, цар асирíйський, на Самарію, та й обліг її. **10** I здобув він її по трох роках: шостого року Єзекії, — це дев'ятий рік Осїї, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія. **11** I вигнав асирíйський цар Ізраїля до Асирії, і попrowadив їх у Халах, і в Хавор, над річку Газан, та до мідійських міст. **12** Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіта Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили. **13** A чотирнадцятого року царя Єзекії пришов Санхерів, цар асирíйський, на всі укріплени Юдині містá, та й захопив їх. **14** I послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирíйського, до Лахішу, говорячи: „Згрішив я! Відйди від мене, а що накладéш на мене, понесу.“ I наклав асирíйський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота. **15** I віддав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царéвих скарбницях. **16** Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та зо стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його асирíйському цареві. **17** A асирíйський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного комáндувача, і великого євнуха та великого чашника з великим

військом до Єрусалиму. I пішли вони, і прийшли та й стали над водотáгом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валóшників. **18** I клíкнули вони до царя, і до них вийшов Еліяким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. **19** I сказав до них великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирíйський: Що це за надія, на яку ти надієшся? **20** Чи думаеш ти, що слово уст, то вже рада та сила до вýйни? На кóго тепер надієшся, що збунтувався проти мене? **21** Тепер оце ти надієшся собі опéртися на оту полáману очеретýну, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона вхóдить у долоню йому й продíрвлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього. **22** A коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понищив пáгірки Його та жéртвники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жéртвником будете вклонятися в Єрусалимі? **23** A тепер піди в зáклад із моїм паном, асирíйським царем, і я дам тобі дві тисячі коней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. **24** I як же ти проженеш хоч однóго намісника з найменших слуг моого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесніць та верхівців! **25** Тепер же, чи без Господа пришов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піди на той край та знищ його!“ **26** I сказав Еліяким, син Хілкії, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамéйському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юдейському в слух тих людей, що на мурі“. **27** I сказав до них великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами юсти вій кал та пити свою сéчу?“ **28** I став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя асирíйського: **29** Так сказав цар: Нехай не дýрить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки його! **30** Inehay не запевнýє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дáно цього міста в руку царя асирíйського. **31** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирíйський: Примиріться зо много, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фíгу свою, і пийте кожен воду зо своєї кóпанки, **32** аж поки я не прийдú й не візмý вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирали! I не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас! **33** Чи справді врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирíйського царя? **34** Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятували вони Самарію від моєї руки? **35** Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то невже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ **36** I мовчав

той нарбд, і не відповів йому ані слова, бо це був накás царя, що сказав: „Не відповідайте йому!“ 37 I пришов Еліаким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, кáнцлер, із роздертими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

19 I сталося, як почув це цар Єзекія, то роздér свої шати та накрився верéтою, і ввійшов до Господнього дому. 2 I послав він Еліакима, начальника палати, і писара Шевну, та старших із священиків, покритих верéтами, до пророка Ісаї, Амосового сина. 3 I сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картáння та наруги! Бó підійшли діти аж до виходу утрóби, та немає сили породити! 4 Може почве Господь, Бог твý, всí словá великого чашника, що його послав асирíйський цар, пан його, на обráзу Живого Бога, і Господь, Бог твý, покарає за словá, які чuv, а ти принесéш молитву за рештку, що ще знаходиться“. 5 I прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. 6 I сказав їм Ісаї: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бýйся тих слíв, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирíйського царя! 7 Ось Я дам в нього духа, і він почве звістку, — і вéрнеться до свого краю. I Я вражу його мечéм у його кrá“. 8 I вернувся великий чашник, і знайшов асирíйського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лахішу. 9 A коли він почув про Тіргаку, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!“ то вернувся, і послав послів до Єзекії, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не звóдить тебе Бог твý, що ти надéшся на Ньюго, кажучи: Не буде дáний Єрусалим у руку асирíйського царя. 11 Ось ти чuv, щó зробили асирíйські царі всíм країм, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятóваний? 12 Чи врятували їх боги тих народів, яких понищили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? 13 Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарвáму, Гени та Івв?“ 14 I взяв Єзекія ті листи з рукі послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. I Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем: 15 I Єзекія молився перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувíмах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небесá та землю! 16 Нахилí, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкryй, Господи, очі Свої та й побач, і почуй слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога! 17 Справді, Господи, асирíйські царі попустóшили ті народи та їхній край. 18 I кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин лóдських рук, дерево та камінь, і понищили їх. 19 A тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усí царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 20 I послав Ісаї, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирíйського. 21 Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордине

тобою, сміється із тебе дівіця, сіонська дочкиá, вслід тобі головою хитає дочкиá Єрусалиму! 22 Кого лаяв ти та ображав, і на кóго повійців ти голос та вгру бóднісів твої очі? — На Святоого Ізраїлевого! 23 Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Iz бéзліччю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на боки Ливану, і позрúбу кéдри високі його, добrні його кипариси, і вийду аж на вершок його на нічліг, — у гущину його саду. 24 Я копаю та п'ю чужу воду, і стопою свої ноги повису́шу я всí египетські рíki! 25 Xiba ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створíв? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплювани, на купу румбовиць обертаєш їх... 26 A мéшканці їхні безсили, настрашенні та побентéжені. Вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахáх, як попалене збіжжя, яке не дospílo... 27 I сидіння твоє, і твý вихід та вхід твý Я знаю, і твоє проти Мене обурення. 28 За твоє проти Мене обурення, що гордіння твоя надійшла до ушай Моїх, то на ніздрі твої Я сережку привішу, а вуділо Моє — в твої уста, і тебе повернú Я тією дорогою, якою прийшов ти! 29 A оце тобі знак: їкте цього року збіжжя самосійне, а другого року — саморóсле, а третього року — сítіте та жніть, і садіть виноградники, та й їкте їх плíд. 30 A врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додолу, і свого плодá дастъ угóру. 31 Bo з Єрусалиму вийде позостáле, а рештки — від гори Сіону. Ревність Господа Саваота зробить це! 32 Tomу так сказав Господь про асирíйського царя: Він не ввійде до міста оцього, і туди він не кине стрілі, і щитом її не поперéдить, і вáла на нього не вíсипле! 33 Якою дорогою прýїде, то нею повéрнеться, у місто ж оце він не ввійде, говорить Господь! 34 I це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мого раба!“ 35 I сталося тієї ночі, і вийшов Ангол Господній, і забив в асирíйському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. I повставали вони рано вранці, аж ось — усí мертві трýпи! 36 A Санхерів, асирíйський цар, рушив та й пíшов, і вернувся її осівся в Ніневії. 37 I сталося, коли він молився в домі Ністроха, свого бога, то Адраммелех та Шар'еци убили його мечéм, а самі втекли до краю Арапáт. A замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

20 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. I прийшов до нього Ісаї, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своїм домом, бо ти вмреш, а не відужаєш“. 2 A той відвернув обличчя свое до стіни, і помолився до Господа, говорячи: 3 „О, Господи, згадай же, що я ходив перед лицем Твоїм правдою та щíлим серцем, і робив я добре в очáх Твоїх“. I заплакав Єзекія ревним плачém. 4 I сталося, Ісаї не вийшов ще з середини міста, а до нього було Господнє слово, говорячи: 5 „Вернися, і скажеш до Єзекії, володаря Мого народу: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву

твою, побачив Я слізозу твою! Ось Я вилікую тебе, — третього дня зійдеш ти до Господнього дому! 6 I до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню ще місто ради Себе та ради раба Свого Давида“. 7 A Ісая сказав: „Візьміть грудку фіг“ . I взялі й поклали на того гноякá, — і він відужав... 8 I сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене вілікує, і що я третього дня зійду до Господнього дому?“ 9 I сказав Ісаї: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед на десять ступенів, чи щоб вернулася на десять ступенів?“ 10 I сказав Єзекія: „Легко тіні похилитися вперед на десять ступенів; ні, — а нехай тінь врнеться назад на десять ступенів!“ 11 I клікнув пророк Ісая до Господа, і Він завернув тінь на ступенях, де вона спускалася на ступені Ахазові, на десять ступенів... 12 Того часу послав Беродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листа та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворів. 13 I вислухав іх Єзекія, і показав їм усю скарбницю свою, — і срібло, і золото, і пахощі, і добру оливу, і всю зброявню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. 14 I пришов пророк Ісаї до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? I звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого краю, з Вавилону“. 15 I той сказав: „Що вони бачили в домі твоєму?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх“, 16 I сказав Ісаї до Єзекії: „Послухай Господнього слова: 17 Ось прихдять дні, і все, що в домі твоєму, і що були зібрали батьки твої аж до цього дня, буде винесене до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорити Господь! 18 A з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породиш, дікого заберуть, — і вони будуть євнухами в палацах вавилонського царя!“ 19 I сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господне слово, яке ти сказав!“ I подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“ 20 A решта діл Єзекії та вся лицарськість його, і як він зробив стáва та водотáга, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 21 I спочив Єзекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасія.

21 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. A ім'я його матері — Хевці-Ваг. 2 I робив він зло в Господніх очах, за гідотою тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів. 3 I він знóву побудував пáгірки, що їх винищив був його батько Єзекія, і понаставляв жéртвників Ваалові, і зробив Астáрту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і вклонявся всім небесним світлам та служив їм. 4 I побудував він жéртвники в Господньому дому, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі покладу ља ім'я Своє!“ 5 I побудував він жéртвники для всіх

небесних світил на обóх подвíр'ях Господнього дому. 6 I він перепровадив свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настановив викликувачів духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. 7 I поставив він бовбáна Астарти, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх Ізраїлевих племен, покладу ља ім'я Своє навіки! 8 I більше не мандруватиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони бúдуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, та ввесь Закон, що наказав їм Мій раб Мойсей“. 9 Ta не послухалися вони. I Манасія звів їх до того, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя Ізраїлевих синів. 10 I говорив Господь через Своїх рабів пророків, кажучи: 11 „За те, що Манасія, цар Юдин, зробив ці гідоти, учинив пірше від усього, що робили були аморéяни, що були перед ним, і ввів у гріх також Юду божкáми своїми, 12 тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я навбóджу таке зло на Єрусалим та на Юду, що в кожного, хто почує про це, задзвенить в обох вúхах! 13 I протягнУ Я на Єрусалим мірку Самарії, та вагу Ахавого дому, і вйтру Єрусалим, як витирають миску: витер і перевернув її дотори дном! 14 I покину останок наділу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабіж та на здóбич для всіх їхніх ворогів, 15 тому, що вони робили зло в Моїх очах, і все гнівili Мене він дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього... 16 A також Манасія пролив дуже багато невинної крòви, аж напбóвив нею Єрусалим від входу до входу, окрім свого гріха, що ввів у гріх Юду, щоб чинити зло в Господніх очах. 17 A решта діл Манасії, та все, що він зробив, і гріх його, яким він грішив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 18 I спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку свого дому, в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Амón. 19 Амón був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. A ім'я його матері — Мешуллемет, дочкá Харуца з Йотви. 20 I робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. 21 I ходив він усією тією дорогою, якою ходив його батько, і служив тим бовбáнам, яким служив батько його, і вклонявся їм. 22 I покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою. 23 I вчинили змову слуги Амана на нього, і вбили царя в його домі. 24 Ta народ Краю перебив усіх змòвників на царя Амана. I народ настановив царем Краю замість нього сина його Йосію. 25 A решта діл Амана, усе, що робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 26 I поховали його в його гробі в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Йосія.

22 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. A ім'я його матері — Єдіда, дочкá Адаї з Бoцкту. 2 I

робив він угодне в Господніх очах, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Асалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи: „**4**, Піди до Хілкії, первосвященика, і нехай перелічить те срібло, що знісено до Господнього дому, що зібрали від народу сторожі пороба. **5** І нехай дадуть його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому дому, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому дому, щоб направляти ушкодження храму, — **6** теслярам, і будівничим, і мулярам, щоб купувати дерево та тесане каміння на праву храму. **7** Тільки нехай не облічуються з ними про те срібло, що дáне на їхню руку, бо чесно вони роблять“. **8** І сказав Хілкія, первосвященик, до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому дому Книгу Закону!“ І дав Хілкія ту Книгу Шафанові, і той перечитав її. **9** І ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві вістку, і сказав: „Раби твої вісипали те срібло, що знайдене в домі, і далі його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому дому!“ **10** І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкія дав мені книгу“. І Шафан перечитав її перед царем. **11** І сталося, як цар почув слова Книги Закону, то роздер свої шати... **12** І наказав цар священикові Хілкії, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхайловому синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому слузі, говорячи: **13**, Ідіть, звернітесь до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї знайденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалися слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“. **14** І пішов священик Хілкія, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Асая до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Тікви, сина Хархасового, стóрожа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новому Місті, — і говорили до неї. **15** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **16** Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі слова тієї книги, що читав Юдин цар, **17** за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнівіти Мене всім дíлом своїх рук. І розпалівся Мій гнів на це місце, — і він не погасне! **18** А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова, які ти чув: **19** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорівся перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спустошеннем та прокляттям, і що ти роздер шати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **20** Тому то Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мирі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я навіджу на оце місце“. І вони принесли цю вістку цареві.

23 А цар послав, і зібрали до нього всіх старших Юди та Єрусалиму. **2** І ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священики, і пророки, і ввесь народ від малого й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова Книги Заповіту, знайденої в Господньому дому. **3** І став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додέрювати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душою, щоб виконати слова того заповіту, що написані в тій книзі. І ввесь народ пристав до заповіту. **4** І наказав цар Хілкії, великому священикові, і іншим священикам та сторожам пороба, щоб повинисили з Господнього храму всі речі, зроблені для Баала та для Астарти, та для всіх небесних світил. І він попалів їх поза Єрусалимом на кедронських полях, а їхній пóрох відніс до Бет-Елу. **5** І він посыдав жерців, що їх понаставляли були Юдині царі, і що вони кадили на пágірках по Юдиних містах та в окóлицях Єрусалиму, і кадили для Баала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил. **6** І він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедронської долини, та її спалив в кедронській долині, і стер на пóроху, а її пóрох кинув на гробі звичайних людей. **7** І він порозбивав domi культу блудодійників, що були при Господньому дому, де жінкі ткали завісу для Астарти. **8** І він віпровадив усіх священиків з Юдиних міст, і опоганив пágірки, де священики кадили, від Геві аж до Беер-Шеви, і порозбивав пágірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що лівóруч тому, хто вхóдив до брами міста. **9** Але священики пágірків не вхóдили до Господнього жéртвника в Єрусалимі, а тільки їшли пріснé серед своїх братів. **10** І він опоганив місце стáвлennia на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не перевóдив через огонь сина свого та дочку свою для Молоха. **11** І він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від входу до Господнього дому, при кіmnáti євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесніці сонця попалів увогні. **12** А жéртвники, що були на даху Ахазової горниці, що поробили Юдині царі, та жéртвники, що поробів Манасія на двох подвír'ях Господнього дому, цар порозбивав. І він звідти побіг, і кинув їхній пóрох до кедронського потóку. **13** А пágірки, що навпроти Єрусалиму, правóруч гори Згуби, які побудував був Соломон, Ізраїлів цар, для Астарти, гидоти сидонської, і для Кемота, гидоти моавської, і для Мілкома, гидоти Аммонових синів, цар поопоганював. **14** І він порозбивав стовпи для богів, і постинав посвячені дерéва, а їхнє місце напóвнив лóдськими кісткáми. **15** А також жéртвника, що в Бет-Елі, пágірка, що зробив був Єровоам, син Неватів, що ввів у гріх Ізраїля, також жéртвника цього та цього пágірка він розбив, і спалив того пágірка та стер на пóроху, і Астарту спалив. **16** І обернúвся Йосія, та й

побачив гробій, що були там на горі. І послав він, і позабирає кості з гробів, і попалів на жертівнику, — і оголішив його, за словом Господнім, яке склікав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. **17** І сказав цар: „Щó це за надгробок, що я бачу?“ А люди того міста сказали йому: „Це надгробок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жертівнику в Бет-Елі“. **18** А він сказав: „Дайте йому спóкій, — нехай ніхто не рухає костéй його“. І зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії. **19** А також усі домій пáгірків, що по самарійських містах, що поробили були ізраїлеві царі, щоб гнівіти Господа, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. **20** І порізав він усіх священиків пáгірків, що були там, на жертівниках, і попалив на них людські кості, та й вернувся до Єрусалиму. **21** І наказав цар усьому народові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оцій Книзі Заповіту“. **22** Бо не справлялася ця Пасха від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних. **23** І тільки вісімнадцятого року царя Йосії справлялася Пасха для Господа в Єрусалимі. **24** А також викликачів духів померлих, і духів віщих, і домових божків, і бовбáнів, і всякі гидоти, що з'явилися в Юдинім краї та в Єрусалимі, повинищував Йосія, щоб поставити слова Закону, написані в книзі, що знайшов священик Хілкія в Господньому домі. **25** А такого царя, як він, не було перед ним, що навернúвся б до Господа всім своїм серцем, і всію душою своєю, і всію силою своєю, за всім Мойсеевим Законом, і по ньому не повставав такий, як він. **26** Тільки не спинився Господь від рéвности Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі отрèчення, якими гнівив Його Манасія. **27** І сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лиця Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибраав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Мое буде там!“ **28** А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **29** За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Ефрát. І вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Мегіддо, коли він побачив його... **30** І його раби повéзли його мертвого з Мегіддо, і привéзли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ краю взяв Єгоахаза, сина Йосії, і помázали його, та й настановили його царем замість його батька. **31** Єгоахаз був вікі двадцять й трохи літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочкá Єремії, з Лівни. **32** І робив він зло в Господніх очáх, усе так, як робили його батьки. **33** І фараон Нехо з'язав його в Рівлі, в гаматському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кáру на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **34** А царем настановив фараон Нехо Ел'якима, сина Йосії, замість батька його Йосії, і змінив ім'я його на Єгоахим.

Єгоахаза він узяв, і той прибув до Єгипту та й помер там. **35** І Єгояким давав фараонові срібла та золота; тільки розклав це на край, щоб давати те срібло та золото з народу краю за оцінкою землї кожного, щоб віддати фараонові Нехо. **36** Єгояким був вікі двадцять й п'ятирічний, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Зевуда, дочка Педаї, з Руми. **37** І робив він зло в Господніх очáх, усе так, як робили батьків його.

24 За його днів прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, а Єгоякім був йому три роки невільником, та потім збунтувався на нього. **2** А Господь послав на нього брðи халдéї, і брðи сирійські, і брðи моавські, та брðи синів Аммана. І він послав їх на Юду, щоб вýгубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків. **3** Тільки на накáс Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лица Його за грїхи Манасії, за все, що він робив, **4** а також за неповíнну кров, яку він пролив, і на пòвнiv Єрусалим неповíнною кровю; і не хотів Господь простити. **5** А решта Єгоякімових дíл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **6** І спочив Єгояким зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін. **7** І більше вже не виходив єгипетський цар зо свого краю, бо вавилонський цар забрав усе від Єгипетського потоку аж до річки Ефрátу, усе, що належало єгипетському цареві. **8** Єгояхін був вікі вісімнадцять літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочкá Елнатана, з Єрусалиму. **9** І робив він зло в Господніх очáх, усе так, як робив його батько. **10** Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходонóсора, царя вавилонського, і місто попало в облогу. **11** І прийшов Навуходонóсор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягáли його. **12** І вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і княzí його, і євнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царювання. **13** І позабирає він звідти всі скарбі Господнього дому та скарбі дому царéвого, і повіdrúбував всі золоті речі, які поробив був Соломон, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь. **14** І повіbóдив він увесь Єрусалим, і всіх княzів, і всіх лицарів військових, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх тéслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нуждennого народу Краю... **15** І він вивів до Вавилону Єгояхіна та царéву матір, і царських жіночків, і його євнухів, і видатних у краї, — усіх вýпровадив у неволю з Єрусалиму до Вавилону. **16** І всіх військових, сім тисяч, і теслів та ковалів тисячу, усіх лицарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону. **17** А царем настановив вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхіна, замість нього, і перемінів ім'я його на Седекію. **18** Седекія був вікі двадцять

й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка єремії з Лівни. **19** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був єгояким. **20** Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Йуду, і Він відкинув їх від Свого лиця. І Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти нього, і побудували проти нього вала навколо. **2** І було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії. **3** Дев'ятого дня місяця настас сильний голод у місті, і не було хліба для народу краю. **4** І пробитий був пролім у мурі міста, і всі воякі повтікали вночі дорогою брами між двома мурями, що при царському садку, бо халдії були при місті навколо. А цар утік дорогою в степ. **5** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його в ерихонських степах, а все його військо розпоршилося від нього. **6** І скопили царя, і відвілей його до вавилонського царя до Рівли, і там його той засудив. **7** А синів Седекії зарізали на його очах, а очі Седекії він вибрав, і скував його двома мідяніми кайданами, та й відвів його до Вавилону... **8** А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходоносора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, слуга вавилонського царя. **9** І він спалив дім Господній та дім царевий, і всі домії в Єрусалимі, і кожен великий дім спалив огнем. **10** І мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. **11** А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту прόстого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. **12** А з бідноти Краю начальник царської сторожі позоставив декого за виняр' та за рільників. **13** А мідяні стовпі, що в Господньому домі, і підстіаві, і мідяне море, що в Господньому домі, халдії поламали, і віднесли їхню мідь до Вавилону. **14** І горнята, і лопатки, і ножі, і ложки, і ввесь мідяний посуд, що вживався при службі, позабирали. **15** І кадильниці, і чаші, усе, що було золоте — забрав золото, а що було срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. **16** Два стовпі, одне море та ті підстави, що Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для всіх цих речей! **17** Вісімнадцять ліктів високість одного стовпа й одна мідяна маковиця, а високість маковиці — три лікті, та мережка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа з мережкою — так само. **18** І начальник царської сторожі взяв Сераю, первоєвретника, і Цефанію, другого священика, та трьох сторожів поробга. **19** А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над

військовими, та п'ять чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військових відділів, що записував народ краю до військових відділів, і шістдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. **20** І позабирали їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівли. **21** І вдарив їх вавилонський цар, і повбивав їх у Рівлі, у гаматовому краї. І пішов Йуда на вигнання з своєї землі. **22** А народ, що позостався в Юдиному краї, якого позоставив Навуходоносор, вавилонський цар, то настановив над ним Гедалію, сина Ахікама, Шафанового сина. **23** І почули всі військові зверхники, вони та люди, що вавилонський цар настановив Гедалію, то поприходили до Гедалії до Міцпі і Ізмаїл, син Нетанії, і Йоханан, син Кареахів, і Серая, син нетофатяніна Танхумета, і Яазанія, син маахатяніна, вони та їхні люди. **24** І присягнув Гедалія їм та їхнім людям, і сказав їм: „Не бійтесь бути підданими халдейцям, осядьте в Краї та служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ **25** І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, Елішамового сина, з царського насіння, та десять мужів із ним, і вдарили вони Гедалію, — і він помер, і юдеїв, і халдіїв, що були з ними в Міцпі. **26** І знявся ввесь народ, від малого й аж до великого, та зверхники військ, і пішов до Єгипту, бо боявся халдіїв. **27** І сталося тридцятого й сьомого року неволі єгояхіна, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцять сьомого дня місяця, Евл-Меродах, цар вавилонський, у році свого запарювання, змилувався над єгояхіном, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **28** І він говорив із ним ласкаво, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **29** І змінив в'язнічу одежду його, і він зажидає їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **30** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від царя, щоденне щоденно, по всі дні його життя.

1 хроніки

1 Адам, Сиф, Енош, **2** Кенан, Магалал'їл, Яред, **3** Енох, Метушелах, Ламех, **4** Ной, Сим, Хам та Яфет. **5** Сини Яфетові: Гомер, і Мағот, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тірас. **6** А сини Гомерові: Ашкеназ і Діфат, і Тогарма. **7** А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кіттяни й роданяни. **8** Сини Хамові: Куш і Міцраїм, Пут і Ханаан. **9** А сини Кушеві: Шева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Рамині: Шева й Дедан. **10** А Куш породів Німрода, — він зачав бути вéлетом на землі. **11** А Міцраїм породив лудян, і анат'ян, і легав'ян, і нафтух'ян, **12** і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звідти філістимляни, і кафторян. **13** А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета, **14** і евусеянина, і амореянина, і гіргашеянина, **15** і хіввеянина, і аркейянина, і сінеянина, **16** і арвадянина, і цемарянина, і хаматянина. **17** Сини Симові: Еlam, і Ашишур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех. **18** А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера. **19** А Еверові народилося двоє синів, — ім'я одному Пелег, бо за його днів була поділена земля, а ім'я брата його — Йоктан. **20** А Йоктан породів Алmodада, і Шелефа, і Хацармавета, і Ерака, **21** і Гадорама, і Узала, і Діклу, **22** і Евала, і Авімала, і Шеву, **23** і Офира, і Хавілу, і Йовава, — усі вони сини Йоктанові. **24** Сим, Арпахшад, Шалах, **25** Пелег, Рей, **26** Серуг, Нахор, Терах, **27** Арам, він же Авраам. **28** Сини Авраамові: Ісаак та Ізмаїл. **29** Оце їхні нащадки: первороджений Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбейл, і Мівсам, **30** Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Тема, **31** Єтур, Нафіш, і Кедема, — оце вони сини Ізмаїлові. **32** А сини Кетури, Авраамової наложниці: вона породила Зімрана, і Йокшана, і Медана, і Мідіяна, і Ішбака, і Шуаха. А Йокшанові сини: Шева й Дедан. **33** А Мідіянові сини: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — ці всі сини Кетури. **34** А Авраам породив Ісаака. Ісаакові сини: Ісаїв ізраїль. **35** Ісаюові сини: Еліфаз, Рейул, і Єуш, і Йалам, і Кора. **36** Сини Еліфазові: Теман і Омар, Цефій Гатам, Кеназ і Тімна, і Амалик. **37** Сини Рейулові: Нахат, Зерах, Шамма і Мізза. **38** А сини Сейрові: Лотан, і Шовал, і Ців'он, і Ана, і Дішон, і Ецер, і Дішан. **39** А сини Лотанові: Хорі, і Гомам, і Ахот, Лотан, Тімна. **40** Сини Шовалові: Ал'ян, і Манахат, і Евал, Шефи, і Онам. А сини Ців'онові: Айя й Ана. **41** А сини Анині: Дішон. А сини Дішонові: Хамран, і Ешбан, і Ітран, і Керан. **42** Сини Ецерові: Білган, і Зааван, Яакан. Сини Дішонові: Уц та Аран. **43** А оце царі, що царювали в Едомовому краї перед зацарюванням царя в Ізраїлевих синів: Бела, Беорів син, а ім'я його міста — Дінгава. **44** І помер Бела, а замість нього зацарював Йовав, Зерахів син з Boцри. **45** І помер Йовав, а замість нього зацарював Хушам із краю теманянини. **46** І помер Хушам, а замість нього зацарював Гадад, Бедадів син, що побив був Мідіяна на Моавському полі, а ім'я

місту його Авіт. **47** І помер Гадад, а замість нього зацарював Самла з Масреки. **48** І помер Самла, а замість нього зацарював Саул з Рехевот-Ганнагару. **49** І помер Саул, а замість нього зацарював Баал-Ханан, син Ахборів. **50** І помер Баал-Ханан, а замість нього зацарював Гадад, а ім'я його міста — Раї, а ім'я жінки його — Мегетав'їл, дочка Матреда, дочкій Ме-Загавової. **51** І помер Гадад. І були потому провідник Едому: провідник Тімна, провідник Ал'я, провідник Єтет, **52** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Піон, **53** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **54** провідник Маг'дїл, провідник Ірам, — оце провідники Едому.

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувім, Симеон, Левій, і Юда, Іссахар, і Завулон, **2** Дан, Йосип, Веніямін, Нефталім, Гад і Асир. **3** Юдині сини: Ер, і Онан, і Шела, — троє народилися йому від ханаанеянки Бат-Шуї. І був Ер, Юдин первороджений, нечестивий в очах Господа, — і Він забиць його. **4** А Тамар, невістка його, породила йому Пéреца та Зéваха, — усіх Юдиних синів п'ятого. **5** Сини Перецові: Хецрон та Хамул. **6** А сини Зерахові: Зімрі, і Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, — усіх їх п'ятого. **7** А Кармієві сини: Ахар, що напровадив біду на Ізраїля, що спроневірився в заклятті. **8** А сини Етанові: Азарія. **9** А сини Хецронові, що народилися йому: Ерахмеїл, і Рам, і Келувай. **10** А Рам породів Аммінадава, а Аммінадав породив Нахшона, начальника синів Юдиних. **11** А Нахшон породив Салму, а Салма породив Боаза, **12** а Боаз породив Оведа, а Овед породив Єссéя. **13** А Єссéй породив свого первородженого Еліава, і Авінадава другого, і Шім'у третього, **14** Натаніїла четвертого, Раддая п'ятого, **15** Оцема шостого, Давида сьомого. **16** А їхні сестри: Церуя й Авідайл. А Церуїні сини: Авшай, і Йоав, і Аса-Ел, — усіх троє. **17** А Авігайл породила Амасу, а батько Амасин — щмеелянин Єстер. **18** А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Еріот дітей. А оце сини її: Єшер, і Шовав, і Ардон. **19** І померла Азува, а Калев узяв собі Ефрату, і вона породила йому Хура. **20** А Хур породив Урі, а Урі породив Бецаліїла. **21** А потому прийшов Хецрон до дочки Maxіра, Гілеадового батька, і він узяв її, — а він був віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува. **22** А Сер'ув породив Яіра, і він мав двадцять і три місті в гілеадському краї. **23** Але Гешур та Арам забрали від них Яірові оселі, Кенат та залежні від нього міста, шістдесят міст. Усе це сини Maxіра, Гілеадового батька. **24** А по Хецроновій смерті прийшов Калев до Ефрати, і Хецронова жінка Авія породила йому Ашхура, батька Текої. **25** А сини Ерахмеїла, Хецронового первородженого, були: первороджений Рам, і Буна, і Орен, і Оцем, Ахія. **26** І була в Ерахмеїла інша жінка, а ім'я її Атара, — вона мати Онама. **27** А сини Рама, Ерахмеїлового первородженого, були: Маац, і Ямін, і Екер. **28** А сини Онамові були: Шаммай,

і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур. **29** А ім'я Авішурої жінці — Авіхаїл, і вона породила йому Ахбана та Моліда. **30** А сини Надавові: Селед та Аппай, а Селед помер без дітей. **31** А сини Аппаймові: Іш'ї, А сини Іш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай. **32** А сини Яди, Шаммаєвого брата: Єстер і Йонатан. І помер Єстер без дітей. **33** А Йонатанові сини: Пелет, і Заза, — оце були сини Єрахмейлові. **34** А в Шешана не було синів, а тільки дочки. Був у Шешана раб єгиптянин, а ім'я йому Ярха. **35** І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттай. **36** А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада, **37** А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа. **38** А Овед породив Єгу, а Єгу породив Азарію, **39** а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу. **40** А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмай породив Шаллуму. **41** А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму. **42** А сини Калева, Єрахмейлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. І сини Мареші, Хевронового батька. **43** А Хевронові сини: Корах, і Таппух, і Рекем, і Шама. **44** А Шама породив Рахама, Єракеамового батька, а Рекем породив Шаммая. **45** А сини Шаммаєві: Маон, а Маон був основник Бет-Цуру. **46** А Ефа, наложниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Газеза. А Харан породив Газеза. **47** А сини Єгдаєві: Регем, і Йотам, і Гешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф. **48** Калевова наложниця Мааха породила Шевера та Тірхату. **49** І породила вона Шаафа, батька Мадманни, Шеву, батька Махбени, та батька Гів'ї. А дочка Калевова — Ахса. **50** Оце були сини Калева, сина Гура, первородженого Ефрати: Шовал, батько Кір'ят-Еаріму, **51** Салма, батько Вифлеєма, Гареф, батько Бе-Гадеру. **52** У Шovalа, батька Кір'ят-Еаріму, були сини: Гарое, Хаці-Гамменухот. **53** А роди Кір'ят-Еаріма: ютряни, путяни, шуматяни, мішрояни, — від них пішли цор'яни та ештауляни. **54** Сини Салмині: Бет-Лехем, і нетофаляни, Атрот, Бет-Іоав, і хаці-гаммонахтяни, цоряни. **55** А роди писарів, мешканців Ябецу, тір'яни, шім'яни, сухатяни, — вони кіняни, що походять від Хамата, батька Бет-Рехавового.

3 А оце були Давідові сини, що народилися йому в Хевроні: первороджений — Амнон, від Ізреелітянки Ахіона; другий — Данийл, від кармелітянки Авігаїл; **2** третій — Авесалом, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; четвертий — Адонійя, син Хаггіт; **3** п'ятий — Шефатія, від Авітал; шостий — Ітреам, від жінки його Егли; **4** шестою народжено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Єрусалимі. **5** А оци народилися йому в Єрусалимі: Шім'я, і Шовав, і Натан, і Соломон, — четверо від Вірсавії, Аммілової дочки, **6** і Івхар, і Елішама, і Еліфалет, **7** і Ногаг, і Нефег, і Яфія, **8** і Елішама, і Еліядя, і Еліфелет, — дів'ятеро. **9** Усе це Давідові сині, окрім синів наложниць та сестрі йх Тамари. **10** А син Соломонів — Рехав'ам, його син

Авійя, його син — Аса, його син — Йосафат, **11** його син — Йорам, його син — Ахазія, його син — Йоаш, **12** його син — Амація, його син — Азарія, його син — Йотам, **13** його син — Ахаз, його син — Хізкія, його син Манасія, **14** його син — Амон, його син — Йосія. **15** А сини Йосії: первороджений — Йоханан, другий — Єгояким, третій — Седекія, четвертий — Шаллум. **16** А сини Єгоякимові: Їхонія — син його, та син його Седекія. **17** А сини Їхонії: Ассір, Шеал'тіїл, син його, **18** і Малкірам, і Педая, і Шен'ацца, Єкам'я, Гошама, і Недав'я. **19** А сини Педаї: Зоровавель і Шім'ї. А сини Зоровавеля: Мешуллам, і Хананія, і сестра їхня Шеломіт, **20** і Хашува, і Огел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро. **21** А син и Хананії: Пелатія та Єшая, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадії, сини Шеханії. **22** А сини Шеханії: Шемая. А сини Шемай: Хаттиш, і Й'ал, і Баріах, і Неарія, і Шафат, — шестеро. **23** А син и Неарії: Ел'йоенай, і Хізкія, і Азрікам, — троє. **24** А сини Ел'йоенаєві: Годав'я, і Ел'яшів, і Пелая, і Аккув, і Йоханан, і Делая, і Анані, — сім'єро.

4 Сини Юдині: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал.

2 А Рея, син Шовалів, породив Яхата, а Яхат породив Ахуман та Лахада, — оце робі цор'яни. **3** А оци Ави-Етамові: Ізреел, і Ішма, і Ідбаш, а ім'я їхній сестрі — Гаццелелпоні. **4** А Пенуїл — батько Гедора, а Езер — батько Куш. Оце сини Хура, Єфремового первородженого, батька Віфлеєму. **5** А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара. **6** І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахштарі, — оце сини Наарині. **7** А сини Хел'їні: Церет, і Цохар, і Етнан. **8** А Коц породив Анува, і Гаццовеву, і роди Ахархела, сина Гарумового. **9** А Ябец був поважаний більше від своїх братів, і мати його назвала йому ім'я Ябец, говорячи: Я породила його в болісті. **10** І кликнув Ябец до Бога Ізраїлевого, говорячи: „Коли б Ти, благословляючи, поблагословив мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив охорону від ліхія, щоб не засмучувати мене!“¹ І Бог послав, чого він просив. **11** А Келув, брат Шухи, породив Мехіра, — він батько Ештона. **12** А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасеаха, і Техінну, батька міста Нахаша. Це люди Рехі. **13** А сини Кеназа: Отніїл та Серая. А сини Отніїлові: Хатат. **14** А Меонотай породив Офру, а Серая породив Яава, батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісники. **15** А сини Калева, Єфуннеєвого сина: Іру, Ела та Наам. А Елин син — Кеназ. **16** А сини Єгаллел'ілові: Зіф і Зіфа, Тір'я й Асар'їл. **17** А сини Езри: Єстер, і Меред, і Ефер, і Ялон. А оце сини Біт'ї, фараонової дочки, що взяв Меред; і вона зачала й породила Мір'яма, і Шаммая, і Ішбаха, батька Ештемої. **18** А жінка його юдеянка породила Єреда, батька Гедору, і Хевера, батька Сохі, і Єкутіїла, батька Заноаха. **19** А сини жінки Годії, сестри Нахама, батька Гарм'янина Кейли та маахатяніна Ештемоа, **20** а сини Симеонові: Амнон, і Рінна, Бен-Ханан, і Тілон. А сини

їш'ї: Зохет та Бен-Зохет. **21** Сини Шели, Юдиного сина: Ер, батько Лехи, і Лада, батько Мареші, і робди дому робітників віссону, з дому Ашбей. **22** І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф, що володіли Моавом, і Яшуві-Лехем. Та це справи стародавні. **23** Вони були ганчарі, і замішували саджі та горбidi; вони жили там у царя для його роботи. **24** Сини Симеонові: Немуйл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул, **25** його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син — Мішма. **26** А сини Мішми: Хаммуйл — син його, його син — Заккур, його син — Шім'ї. **27** А в Шім'ї було шістнадцять синів та шість дочок, а брати його не мали багатьох синів, і не помножили ввесь свій рід так, як сини Юдині. **28** І осілися вони в Beer-Шеві, і в Моладі, і в Хацар-Шуалі, **29** і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді, **30** і в Бетуїл, і в Хормі, і в Цілагу, **31** і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до запарювання Давидового. **32** А їхні осади: Етам, і Аїн, Ріммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст. **33** А всі їхні осади, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх оселення та родоводи їх про них. **34** А Мешовав, і Ямлех, і Йоша, син Амації, **35** і Йоїл, і Єгу, син Йошів'ї, сина Сераї, сина Асіїлового, **36** і Ельоенай, і Якова, і Шохая, і Асая, і Адіїл, і Єсіміїл, і Беная, **37** і Зіза, син Шіф'ї, сина Аллона, сина Єдаї, сина Шімрі, сина Шемай. **38** Це ті, що входять в імена князів у свої робdi, а дім своїх батьків сильно розмножили. **39** І пішли вони до Мево-Гедору, аж до східнього боку долини, щоб пошукати пасовицька для своїх отáр. **40** І знайшли вони пасовицько сите та добре, а той край був просторий, і тихий та спокійний, бо від Хама походили ті, що сиділи там колись. **41** І пішли ці, записані іменами за днів Єзекії, царя Юдиного, і розбіль їхні намети там, і побили меїнітів, що були знайдені там, що їх учинили закляттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасовицько для їхньої дрібної худоби. **42** А з них, з Симеонових синів, пішли на гору Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Неарія, і Рефая, і Уззіїл, сини Іш'ї, були на чолі їх. **43** І вони побили останок урятованих Амаліїка, й осілися там аж до цього дня.

5 А сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого, — бо він первороджений, та за беззечнення ним ложа свого батька перворідство було дане синам Йосипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства. **2** Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство дісталося Йосипові. **3** Сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі. **4** Йоїлові сини: Шемая — син його, його син Гог, син його — Шім'ї, **5** син його Міха, син його — Реая, син його — Баал, **6** син його Беера, якого вигнав Тіллегат-Пілнеесер, цар асирійський. Він був начальником Рувімівців. **7** А брати його, за його робdами, у приписувані за потомством їх, були: голова Єїл, і Захарій, **8** і Бела, син Азаза, сина Шеми, Йоїлового

сина, — він сидів в Ароєрі й аж по Нево та Баал-Меон. **9** А на схід він сидів аж до віхуди на пустиню від річки Ефрат, бо їхні чéреди в гілеадському краї стали численні. **10** А за Саулових днів вони провадили віхуду з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх наметах на всім просторі на схід від Гілеаду. **11** А Гадові сини сиділи навпроти них у башанському краї аж до Салхи. **12** Йоїл — голова, а Шафам — другий, і Янай, і Шафат у Башані. **13** А їхні браття за домáми своїх батьків: Михайл, і Мешуллам, і Шева, і Йорай, і Якан, і Зія, і Евер, — сéмеро. **14** Още сини Авіхайл, сина Хурі, сина Яроаха, сина Гілеада, сина Михайлa, сина Єшішай, сина Єхдо, сина Буза. **15** Ахі, син Авдіїла, сина Гунієвого, головий дому батьків їх. **16** І сиділи вони в Гілеаді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасовицьках Шарону, на місцях вихуди їх. **17** Усі вони були переписані в днях Йотама, Юдиного царя, та в днях Єровоама, царя Ізраїлевого. **18** Синів Рувіма, і гадян, і половини Манасійного племени, людей військових, що носять щита й меча та натягують лука, та війпрактикуваних у війні — було сорок і чотири тисячі і сім сотень і шістдесят, що виходили з військом. **19** І провадили вони віхуду з агарянами, і з Ітуром, і з Нафішем, і з Нодавом. **20** І дáна була їм поміч на них, і віддані були в їхню руку ті агаряні та всі, що з ними, бо вони кликали до Бога в бої, і Він був ублаганий, бо вони надялися на Нього. **21** І вони зайняли їхні чéреди: їхніх верблóдів п'ятдесят тисяч, і дрібної худоби двісті й п'ятдесят тисяч, і ослів дві тисячі, а лóдських душ — сто тисяч. **22** Бо трупів попадало багато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на своєму місці аж до неволі. **23** А сини половини Манасійного племени сиділи в краї від Башану аж до Баал-Хермону й Сеніру та горі Гермónу. Вони розмножилися. **24** А оце голови домів їхніх батьків: і Ефер, і Іш'ї, і Елїл, і Азріїл, і Ірмея, і Годавія, і Яхдїїл, — мужі відважні, мужі славні, голови домів їхніх батьків. **25** Та спроповірилися вони Богові своїх батьків, і блудили за богами народів Краю, яких Бог вигубив перед ними. **26** І Бог Ізраїлів збудив духа Пула, царя асирійського, і духа Тілленат-Піл'несера, царя асирійського, і він віселив їх, Рувімівців і Гадівців та половину Манасійного племени, і запровадив їх у Халах, і Хавор, і Хару, та до річки Гозан, і вони там аж до цього дня.

6 Левієві сини: Гершон, Кегат і Мерарі. **2** А сини Кегатові: Амрам, Іцхар, Хеврон, і Уззіїл. **3** А сини Амрамові: Аарон, і Мойсéй, і Міріам. А сини Ааронові: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **4** Елеазар породив Пінхаса, Пінхас породив Авішую, **5** а Авішуя породив Буккі, а Буккі породив Уззі. **6** А Уззі породив Зерахію, а Зерахія породив Мерайот. **7** Мерайот породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. **8** А Ахітув породив Садока, а Садок породив Ахімаца. **9** А Ахімац породив Азарію, а Азарія породив Йоханана. **10** А Йоханан породив Азарію, — це той, що був священиком у Господньому

домі, якого вибудував Соломон в Єрусалимі. **11** А Азарія породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. **12** А Ахітув породив Садока, а Садок породив Шаллума. **13** А Шаллум породив Хілкію, а Хілкія породив Азарію. **14** А Азарія породив Сераю, а Серая породив Єгоцадака. **15** А Єгоцадак пішов до неволі, коли Господь вивів Іуду та Єрусалим через Навуходонісора. **16** Сини Левієві: Гершом, Кегат та Мерарі. **17** А оце ймénня Гершомових синів: Ліvnі та Шіm'ї. **18** А сини Кегатові: Амрам, і Іцхар, і Хеврон, і Уззіїл. **19** Сини Мерарієві: Махлі та Муші. А оце Левієві рбdi за їхніми батьками: **20** у Гершома: Ліvnі його син, син його Яхат, його син — Зімма, **21** його син — Йоах, його син — Іddo, його син — Зерах, його син — Єатрай. **22** Сини Кегатові: Аммінадав — син його, його син — Корах, син його — Accip, **23** син його — Елкана, син його — Ев'ясаф, син його — Accip, **24** син його — Тахат, син його — Уріїл, син його Уззійя та Саул — син його. **25** А сини Елкани: Амасай та Ахімот. **26** Елкана — його син, Цофай — син його, і Нахат — син його, **27** Еліав — син його, Ерохам — син його, Елкана — син його. **28** А Самуїлові сини: первороджений Йоїл, а другий Авійя. **29** Сини Мерарієві: Махлі, його син — Ліvnі, його син — Шіm'ї, його син Узза, **30** син його — Шіm'a, син його — Хаггія, син його — Асая. **31** А оце ті, яких Давид поставив для спiвáння в Господньому домі, від часу мýру ковчега. **32** I вони служили перед скінією, скінією заповіту, пiснею, аж поки Соломон не збудував Господнього дому в Єрусалимі. I вони ставали, за уставом своїм, на свою службу. **33** А оце ті, що стояли, та їхні сини: спiвák Геман, син Йоїла, сина Самуїла, **34** сина Елкани, сина Ерохама, сина Елїла, сина Тоаха, **35** сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата, сина Амасая, **36** сина Алкани, сина Йоїла, сина Азарії, сина Цефанії, **37** сина Тахата, сина Accipa, сина Ев'ясафа, сина Кораха, **38** сина Іцхара, сина Кегата, сина Леві, сина Ізраїля. **39** А брат його Асаф, що стояв на правiцi його: Асаф був сином Берехї, сина Шіm'ї, **40** сина Михаїла, сина Баасеї, сина Малкїї, **41** сина Етні, сина Зераха, сина Адаї, **42** сина Етана, сина Зіммі, сина Шіm'ї, **43** сина Йахата, сина Гершома, сина Леві. **44** А сини Мерарі, брати їхні на лiвицi: Етам, син Кіші, сина Авді, сина Маллуха, **45** сина Хашав'ї, сина Амацї, сина Хілкії, **46** сина Амцї, сина Бані, сина Шамері **47** сина Маxtі, сина Муші, сина Мерарі, сина Леві. **48** А брати їх Левити данi на всяку роботу скiнї Божого дому. **49** А Аарон та сини його палили на жертвнику цilopáлення та на кадильному жертвнику, i були на всяку роботу Святого Святих, та на очищення Ізраїля, згiдно зо всiм тим, що наказав був Мойсей, раб Божий. **50** А оце Ааронові сини: Елеазар — син його, його син — Піnhас, його син — Авiшуя, **51** його син — Буккі, його син — Уззі, його син — Зерахія, **52** його син — Мерайот, його син — Амарія, його син — Ахітув, **53** його син — Садок, його син — Ахімац. **54** А оце мiсце їхнього сидiння за їхніми осáдами, в їхнiх грaniцях, синам Аароновим, з роду Кегатiвцiв, бо для них був такий жеребók.

55 I дали їм Хеврón в Юдиному краї, та пасовицька його навколо нього. **56** А мiське поле та осади його дали Калеву, синові Ефунне. **57** А Аароновим синам дали мiста скhoviща: Хеврón, i Ліvnу та її пасовицька, i Яттір, i Ештемоа та пасовицька його, **58** i Хілен та пасовицька його, Девір та пасовицька його, **59** i Ашон та пасовицька його, i Бет-Шемеш та пасовицька його. **60** А з племенi Венiяминового: Геву та пасовицька її, i Алемет та пасовицька його, i Анатот та пасовицька його, — усiх їхнiх мiст в їхnих rodax — triнацдять mіst. **61** А Кегатовим синам, позостаlim iз роду племени, дано з половини племени, племени Манасiїного, жеребком десять mіst. **62** А Гершомовим синам, за їхніми рбdiами, з племени Іссахáрового, i з племени Асíрового, i з племени Неftalíмового, i з племени Манасiїного в Башанi дано triнацdять mіst. **63** Синам Мерарієвим за рбdiами їх iз племени Рувíмового, i з племени Гадового, i з племени Завулóнового дано за жеребком дванадцять mіst. **64** I дали Ізраїлевi сини Левитам тi мiста та їхнi пасовицька. **65** Вони дали жеребком iз племени Юдиних синів, i з племени Симеонових синів, i з племени Венiяминових синів tі mіsta, що їх вони назвали iменами. **66** А щodo тих, що з родiв Кегатових синів, то mіsta грaniць їх були вiд Ефремового племени. **67** I дали їм mіsta скhoviща: Сихем та пасовицька його, в Ефремових горах, i Гезер та пасовицька його, **68** i Йокмеам та пасовицька його, i Бет-Хорон та пасовицька його, **69** i Аялон та пасовицька його, i Гат-Ріmmон та пасовицька його. **70** А з половини Манасiїного племени: Анер та пасовицька його, i Біl'am та пасовицька його, за рbdiами позосталих Кегатових синів. **71** Гершомовим синам iз роду половини Манасiїного племени: Голан у Башанi та пасовицька його, i Аштарот та пасовицька його. **72** А з Іссахáрового племени: Кедеш та пасовицька його, i Добрat та пасовицька його, **73** i Рамот та пасовицька його, i Анем та пасовицька його. **74** А з Асíрового племени: Машал та пасовицька його, i Авдон та пасовицька його, **75** i Хукок та пасовицька його, i Рехов та пасовицька його. **76** А з племени Неftalíмового: Кедеш у Галлі та пасовицька його, i Хаммон та пасовицька його, i Kip'yaтай та пасовицька його. **77** А позостаlim Мерарієвим синам iз Завулонового племени: Ріmmон та пасовицька його, Фавор та пасовицька його. **78** А з другого боку Йорданu при Ерихонi, на схiд вiд Йорданu, з Рувимового племени: Бецер на пустинi та пасовицька його, i Ягца та пасовицька її, **79** i Кедемот та пасовицька його, i Мефаат та пасовицька його. **80** А з Гадового племени: Рамот у Гileадi та пасовицька його, i Маханайм та пасовицька його, **81** i Хешбон та пасовицька його, i Язiр та пасовицька його,

7 А Іссахáровi сини: Тола, i Пуа, Яшув i Шімрон, — четверо. **2** А Толинi сини: Уззі, i Рефая, i Єріїл, i Яхмай, i Івсам, i Самуїл, — голови їхнiх батькiвських

домів Толи, хоробрі воякі своїх робів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень. **3** А сини Уззі: Ізрахія. А сини Ізрахії: Михайл, і Овадія, і Йоїл, йшший, — п'ятеро, вони всі голови. **4** А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато жіноч та синів. **5** А їхніх братів по всіх Іссахарових родах, хоробрих вояків, було вісімдесят і сім тисяч, — усі вони переписані. **6** Веніямін: Бела, і Бекер, і Єдіял, — троє. **7** А сини Белині: Ецбон, і Уззі, і Уззіл, і Єрімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі воякі. А в родоводах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири. **8** А сини Бехеворі: Земіра, і Йоаш, і Еліезер, і Ельоенай, і Омрі, і Єремот, і Авія, і Анатот, і Алемет, — усе це Бехеворі сини. **9** А в родоводах їх, за їхніми нащадками, головами дому їхніх батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і двісті. **10** А сини Єдіялові: Білган. А сини Білганові: Єуш, і Веніямін, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар. **11** Усіх цих Едіялових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військовим відділом на війну. **12** I Шуппім, і Хуппім, сини Іра, Хушім — син Ахера. **13** Сини Нефталимові: Яхціл, і Гуні, і Єцер, і Шаллум, — сини Білги. **14** Сини Манасіїні: Асріл, якого породила його наложниця арамітка; вона породила Й Maxіра, Гілеадового батька. **15** A Maxіr узяв жінку для Хуппіма та Шуппіма, а ім'я його сестрі Мааха, а ім'я другому — Целофхад. А в Целофхада були тільки дочки. **16** I породила Мааха, Maxіrova жінка, сина, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його — Шареш. А його сини — Улам і Рекем. **17** A Уламові сини: Бедан. Още сини Гілеада, сина Maxіra, сина Манасіїного. **18** A сестра його Молехет породила Ішгода, і Авіезера, і Maxлу. **19** A сини Шеміди були: Ахіян, і Шехем, і Лікхі, і Аніям. **20** A сини Єфремові: Шутелах, і Веред, син його, і син його Taxat, і син його Ел'ада, і син його Taxat, **21** i син його Завад, і син його Шутелах, і Езер, і Ел'ад. I повбивали їх люди Гату, наріджені в Краї, бо вони зійшли були забрати їхні чéреди. (*questioned*) **22** I був у жалобі їх батько Єфрем численні дні, а брати його приходили розважати його. **23** I ввійшов він до жінки своєї, і зачалá вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія, бо зло булó в домі його. **24** A дочка його — Шеера. I вона збудувала Бет-Хорон дôлішній і горішній та Уззен-Шееру. **25** I син його Рефах, і Решеф, і син його Телах, і син його Taxan, **26** син його Ладан, син його Аммігуд, син його Елішама, **27** син його Нон, син його Ісус. **28** A їхня послість та місця їхнього оселення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належній йому міста, аж до Аїї та належних йому міст. **29** A на руки Манасіїних синів: Бет-Шеан та належній йому міста, Танах та належній йому міста, Мегіддо та належній йому міста, Дор та належній йому міста, — у них сиділи сини Йосипа, Ізраїлевого сина. **30** Сини

Асирові: Імна, і Ішва, і Ішви, і Берія, та сестра їх Серах. **31** A сини Беріїні: Хевер і Малкіл, — він батько Бірзаїта. **32** A Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотама, і сестру їх Шую. **33** A сини Яфлетові: Пасах, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові. **34** A сини Шемерові: Ахі і Рогагта, Яхебба та Арам. **35** A сини Гелема, його брата: Цофах, і Імна, і Шелеш, і Амал. **36** Сини Цофахові: Суах, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Імра, **37** Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Ітран, і Веера. **38** A сини Єтерові: Єфунне, і Піспа, і Ара. **39** A сини Улли: Арах, і Ханніїл, і Ріція. **40** Усе це Асирові сини, голови батьківських домів, вибрані ліцарі воякі, голови начальників. А в родовідних книгах військових записано, число їхніх людей було — двадцять і шість тисяч.

8 A Веніямін породив первородженого свого Белу, дрого — Ашбелу, і третього — Ахраха, **2** четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу. **3** A в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд, **4** і Авішуя, і Нааман, і Ахоах, **5** і Гера, і Шефуфан, і Хурам. **6** A оце синій Ехудові, — вони були голови дому батьків, мешканців Геві, та переселено їх до Манахату: **7** i Нааман, і Ахія, і Гера, — він їх переселив, і породив Уззу та Ахіхуда. **8** A Шахараїм породив дітей на моавському полі по тому, як він відіслав своїх жіноч Хушім та Баару. **9** I породив він від Ходеш, своєї жінки: Йовава, і Цівію, і Мешу, і Малкам, **10** і Єуц, і Сохію, і Мірму, — це сини його, голови батьківських домів. **11** A від Хушім він породив Авітува та Елпаала. **12** A сини Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував Оно Й Лод та належній йому міста. **13** A Берія та Шема — вони голови дому батьків, мешканців Айялону; вони вигнали мешканців Гату. **14** A Ахій, Шашак і Єремот, **15** і Зевадія, і Арад, і Адер, **16** і Михайл, і Йашна, і Йоха — сини Берії. **17** A Зевадія, і Мешуллам, і Хізкі, і Хевер, **18** і Ішмерай, і Ізлія, і Йовав, — сини Елпаалові. **19** A Яким, і Зіхрі, і Завді, **20** і Еліенай, і Ціллєтай, і Еліїл, **21** і Адая, і Берая, і Шімрат, — сини Шімееїві. **22** A Ішпан, і Евер, і Еліїл, **23** i Авдон, і Зіхрі, і Ханан, **24** і Хананія, і Еلام, і Антотія, **25** і Іфдея, і Пенуїл, — сини Шашакові. **26** A Шамшерай, і Шехарія, і Атalia, **27** і Ярөшія, і Елія, і Зіхрі, — сини Ерохамові. **28** Оце голови дому батьків за їхніми нащадками, голови, що вони сиділи в Єрусалимі. **29** A в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону, а ім'я його жінці — Мааха, **30** і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Надав, **31** і Гedor, і Ахій, і Зехер. **32** A Міклот породив Шім'у. I вони теж сиділи в Єрусалимі, при братáх своїх, зо своїми братáми. **33** A Нер породив Кіша. A Кіш породив Саула, а Сауль породив Йонатанів, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **34** A син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **35** A сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тареа, і Ахаз. **36** A Ахаз породив Єгоадду, а Єгоадда породив Алемета, і Азмавета, і Зімрі; а Зімрі породив Моцу. **37** A Моца породив Бін'ю, його син — Рафа, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **38** A в Ацела було шéстеро синів, а оце їхні імена:

Азрікам, Бохеру, і Ізмайл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — усі вони сини Ацелові. **39** А сини Ешека, брата його: первороджений його Улам, другий — Єуш, третій — Еліфелет. **40** А Уламові сини були мужі хоробрі воякі, що натягували лука й що мали багато синів та онуків, — сотню й п'ятдесят. Усі вони з Веніяминових синів.

9 А весь Ізраїль був переписаний, й ось вони були записані в книзі Ізраїлевих царів. А Юда був переселений до Вавилону за своє спроповіднення. **2** А перші мешканці, що сиділи в своїй поселості, по своїх містах, були: Ізраїль, священики, Левити та слуги храму. **3** А в Єрусалимі сиділи з Юдиних синів, і з Веніяминових синів, і з синів єфремових та Манасіїв: **4** Утай, син Аммігуда, сина Омрі, сина Імрі, сина Бані, з синів Переца, Юдиного сина. **5** А з шілонян: первороджений Асая та синій його. **6** А з синів Зерахових: Єуйл та брати їх, — шість сотень і дев'ятдесят. **7** А з синів Веніяминових: Саллу, син Мешуллама, сина Годавії, сина Сенуї, **8** і Івнея, син Єрохамів; і Ела, син Уззі, сина Міхрі, і Мешуллам, син Шефатії, сина Реуїла, сина Івнії, **9** і брати їхні за їхніми нащадками, — дев'ять сотень і п'ятдесят і шість. Усі ці мужі — голови батьків, дому батьків своїх. **10** А із священиків: єдая, і Єгоярів, і Яхін. **11** А Азарія, син Хілкії, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітава, — у правитель Божого дому; **12** і Адая, син Єрохама, сина Нашхура, сина Малкії; і Масай, син Адіїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешіллеміта, сина Іммера; **13** і брати їх, голови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістдесят, дуже добрі мужі на працю в ділі Божого дому. **14** А з Левитів: Шемая, син Хассува, сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарі; **15** і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа; **16** і Авадія, син Шемаї, сина Галала, сина Єдутина; і Берехія, син Аси, сина Елкани, що сидів в осадах нетоф'ян. **17** А придвірні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум був голова. **18** А як дотепер вони в царській брамі на схід, вони придвірні таббрів Левівих синів. **19** А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, корахівці, на праці служби, стерегли пороги скінії, а їхні батьки були над Господнім таббором, стерегли вхід. **20** А Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись звірхником, і Господь був із ним. **21** Захарій, син Мешелемії, був придвірний при вході скінії заповіту. **22** Усіх їх, війраних на придвірних при порогах, було двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осадах. Їх поставив Давид та прозорливець Самуїл за їх вірність. **23** А вони та їхні сини були при брамах Господнього дому, дому скінії, за вárтами. **24** На чотири боки були придвірні: на схід, на захід, на північ, на півден. **25** А брати їхні були по сéлах, мусили приходити на сім день, від часу до часу, щоб бути з ними на службі, **26** бо в службі були чотири перші придвірні, вони Левити; вони ж доглядали помéшкань та скарбів

Божого дому. **27** І вони всю ніч перебували навколо Божого дому, бо на них був обов'язок вárти, і вони щоранку відмікали двері. **28** А з них були деято коло службового посуду, бо за числом його принoсили, і за числом його винoсили. **29** А з них деято були призначенні до посуду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливовою, і над ладаном, і над пáхощами. **30** А з священических синів були ті, що мішали запашнé на кадило. **31** А Маттітія з Левитів, — він первороджений корахівця Шаллума, — був у службі над справою сковорід. **32** А з синів кегатівців, з їхніх братів, були над хлібом показнýм, щоб приготувати щосуботи. **33** А оце співакі, голови батьківських домів Левитів, по кімнатах, були вільні від іншої праці, бо вдень та вночі були вони при своїй роботі. **34** Оце голови батьківських домів Левитів за їхніми нащадками, голови, що сиділи в Єрусалимі. **35** А в Гів'оні сидили: батько Гів'ону Еїл, а ім'я його жінці Мааха, **36** і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Нер, і Надав, **37** і Гедор, і Ахйо, і Захарій, і Міклот. **38** А Міклот породив Шім'ама. І вони теж сиділи в Єрусалимі при братáх своїх, зо своїми братáми. **39** А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив і Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **40** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **41** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тахрея. **42** А Ахаз породив Яру, а Яра, породив Алмета, і Азмавета, і Зімрі. А Зімрі породив Моцу. **43** А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **44** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмайл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

10 А філістимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед філістимлянами, і падали трúпами на горі Гілбоа. **2** І гналися філістимляни за Саулом та за його синáми. І повбивали філістимляни Йонатáна, і Авінадава, і Малкі-Шуя, Саúлових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і луčники кінулися на нього, — і він злякався тих луčників. **4** І сказав Саул до свого зброєнóши: „Вítягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрíзані, і не знущалися на до меню!“ Та не хотів зброєнóша, бо дуже боявся. Тоді взяв Сауль мечá — та й упав на нього. **5** І побачив зброєнóша, що помер Сауль, і впав і він на меча, та й помер... **6** І помер Саул і троє синів його, та весь його дім помéрли разом. **7** І побачили всі ізрáльтяни, що мешкали в долині, що всі втікають, та що помер Саул та сини його, то покідали свої містá й повтікали, а філістимляни поприхóдили, і осілися в них... **8** І сталося другого дня, і прийшли філістимляни, щоб пообdirати трúпи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони пообdirали його, і понéсли голову його та збрóю його, і послали в філістимські краї навкóло, щоб сповістити в домах своїх божків та нарідові. **10** І вони поклали збрóю

його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Дагона. **11** I почув увесь гілеадський Явеш про все, що філістимляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і понесли Саулове тіло та тілā синів його, і принесли до Явешу, та й поховали їхні кості під дубом в Явеші, і постили сім день. **13** I помер Саул за своє беззаконня, що він ним спроневірився проти Господа через Господнє слово, якого не тримався, а також через те, що питався віщого духа, щоб вивідати, **14** а не вивідував від Господа. I Він убив його, а царство його передав Давідові, Ессеєвому синові.

11 I зібра вся ввесь Ізраїль до Давида в Хеврон, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твое! **2** I давніш, коли Саул був царем, ти водив та приводив Ізраїля на війну. I сказав Господь, Бог твій, тобі: Ти будеш пасті народа Мого, Ізраїля, і ти будеш князевим над нарodem Moїм, Ізраїлем“. **3** I прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. I помазали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла. **4** I пішов Давид та ввесь Ізраїль до Єрусалиму, — він Єусв, і там були єусеяни, мешканці того краю. **5** I сказали мешканці Єусви до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давід твердіню Сіон, — він Місто Давида. **6** I сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є єусеянина, той стане за голову та за зв'єрхника“. I ввійшов найперше Йоав, син Церуїн, і став за голову. **7** I осівся Давід у твердіні, тому назвав ім'я йї: Давідове Місто. **8** I він збудував місто навколо, від Міллó аж навколо, а Йоав відновив решту міста. **9** I Давид ставав усе більшим, а Господь Саваот був із ним. **10** A оце голови Давидових ліцарів, що хорооро трудилися з ним у його царстві, з усім Ізраїлем, щоб настановити його царем, за Господнім словом, над Ізраїлем. **11** A оце число Давидових ліцарів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув своїм списом — і побив за один раз три сотні! **12** A за ним Елеазар, син Додо, ахօ'янин, — він один із трьох ліцарів. **13** Він був із Давидом у Пас-Дамімі, а філістимляни зібралися там на бій. I була там ділянка поля, повна ячменю, а нарід утікав перед філістимлянами. **14** Ta вони стали посеред ділянки, і врятували її та й побили філістимлян. I Господь подав велику перемогу! **15** I зійшли троє з тих тридцяти на переді на скелю до Давида, до печери Адуллам. А філістимський табір таборував у долині Рефайм. **16** Давид же був тоді в твердіні, а філістимська залога була тоді в Віфлеемі. **17** I спрагнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з віфлеемської криниці, що в брамі?“ **18** I продёрлися ці троє до філістимського табору, і зачерпнули води з віфлеемської криниці, що в брамі. I вони віннесли її принесли до Давида, та Давид не схотів її пити, — і вилив її для Господа, **19** та й сказав: „Борони мене, Боже мій, чинити таке! Чи я буду пити кров цих мужів, що ходили, наражаючи

життя своє? Божиттям своїм вони принесли її!“ I не хотів він пити її. Оце зробили троє цих ліцарів. **20** A Авшай, Йоавів брат, — він голова тих трьох. I він має махнув своїм списом — і побив три сотні! I він мав найславніше ім'я серед трьох. **21** З тих трьох серед двох він був найшанованіший, і став ім' за провідником. A до тих трьох не досг. **22** Беная, син Єгоядин, син хороборого мужа, великий у ділах, з Кавцелу, — він побив двох синів Аріла моавського. I він зійшов і забив лева в середині ями сніжного дня. **23** I він побив одного егіптянина, мужа поставного, на п'ять ліктів, а в руці егіптянина був список, як ткацький вал. I зійшов він до нього з кием, і вирвав список з руки того егіптянина, — та й його забив його списом. **24** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його ім'я було серед тих трьох хороших. **25** З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досг. I Давид призначив його до своєї прибічної сторожі. **26** A хороборі м'ужі були ці: Асаїл, Йоавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлеему, **27** гарор'янин Шаммот, пелонянин Хелес, **28** Іра, син Іккешів, текоянин, антотянин Авіезер, **29** хушатянин Сіббехай, ахօ'янин Ілай, **30** нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин, **31** Ітай, син Ріваїв, з Гів'ї Веніяминової, пір'атонянин Беная, **32** Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авіїл, **33** бахарум'янин Азмавет, шаалвонянин Ел'яхба, **34** сини гізонянина Гашема, Йонатан, син Шаге, гарар'янин, **35** Ахіям, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урів, **36** мехар'янин Хефер, пелонянин Ахія, **37** кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлай, **38** Йоїл, брат Нatanів, Мівхар, син Гагрі, **39** аммонітянин Целек, беротянин Нахрай, зброеноша Йоава, Церуїного сина, **40** ітрянин Іра, ітрянин Гарев, **41** хіттеянин Урія, Завад, син Ахлая, **42** Адіна, син Шізин, Рувімівець, голова Рувімівців і над тридцятьма, **43** Ханан, син Маахін, і мітнянин Йосафат, **44** аштерянин Уззія, Шама, і Еуїл, сини ароерянина Хотама, **45** Едіайл, син Шімрі, і Йоха, його брат, тіцяний, **46** махав'янин Елїл, і Ерівай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Ітма, **47** Етїл, і Овед, і Ясїїл із Цови.

12 A це ті, що поприходили до Давида в Ціклаг', коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед ліцарів, що допомагали в війні, **2** що були озбрієні луком, що кидали правицею та лівицею каміння та стріли з лука, з Саулових братів, від Веніаміна: **3** голова Ахіезер та Йоаш, сини гів'яніна Шемаї, і Єзїїл та Пелет, Азмаветові сини, і Берах, і аннетотянин Єгу, **4** і гів'онянин Ішмая, ліцар серед тридцятьма та старший над тридцатьма, і Ірмея, і Яхазїл, і Йоханан, і ғедерянин Йозавад, **5** Ел'узай, і Ерімот, і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія, **6** Елкана, і Ішшія, і Азареїл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни, **7** і Йоїла та Зевадія, сини Ерохамові, з Гедору. **8** A з ғядян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі воякі, мужі відважні, на війні, озбрієні великим щитом та списом. A їхні обличчя — то обличчя лéв'ячі, а щодо швидкости — вони були,

як сárни на горáх. 9 Голова — Езер, другий — Овадія, третій — Еліав, 10 четвертий — Мішманна, п'ятий — Єрмей, 11 шостий — Аттай, сьомий — Елїл, 12 восьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад, 13 десятий — Єремія, одинадцятий — Махбанай. 14 Оці були з Гадових синів, голови військових відділів, малій — один на сотню, а великий — на тисячу. 15 Це ті, що перейшли Йордан першого місяця, коли він був перепоїнений понад усі береги свої, і порозганяли всіх мешканців долин на схід та на захід. 16 I прийшли з синів Веніаминових та Юдиних аж до твердині до Давида. 17 A Давид вийшов перед них, і, відповідаючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомагати мені, буде мое серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмані в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“ 18 I зійшов Дух на Амасая, голову тридцяти, і він проказав: „Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Єссéї! Мир тобі, і мир тóму, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!“ I прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська. 19 I з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із філістимлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо філістимські князі, порадившись, відіслали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“ 20 Коли він ішов до Ціклагу, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдайл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетай, — голови Манасіїних тисячок. 21 I вони допомагали Давидові проти юрбі, бо вони всі — хоробрі воякі, і поставали провідниками військових відділів. 22 Бо день-у-день приходили вони до Давида помагати йому, аж став тáбр великий, як тáбр Божий. 23 A още число головних озброєних військових відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврон, щоб передати Саулове царство йому, за Господнім словом: 24 Юдиних синів, що носили великого щита та списа, — шість тисяч і вісім сотень озброєного війська. 25 З Симеонових синів хоробрих вояків військового відділу — сім тисяч і сто. 26 З Левівих синів — чотири тисячі й шістьсотень. 27 I Єгояда, проводір синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень. 28 I юнак Садок, хоробрий вояк, та дім його батька, — зверхників двадцять і два. 29 A з Веніаминових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепер трималися Саулового дому. 30 A з Єфремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужів славних дому їхніх батьків. 31 A з половини Манасіїного племені — вісімнадцять тисяч, що були докладно зазначені за іменем, щоб прийти настановити Давида царем. 32 A з Іссахарових синів, що мали розуміння часу, щоб знати, що буде робити Ізраїль, їх голів було двісті, а всі їхні брати робили за їхнім накázом. 33 З Завулона тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовому порядку зо всякими військовими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем. 34 A з Нефталіму — тисяча зверхників, а при них зо

щитом та списом — тридцять і сім тисяч. 35 A з Данян тих, що ставляться в бойовому порядку — двадцять і вісім тисяч і шість сотень. 36 A з Асýра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч. 37 A з того боку Йордану з Рувімівців, і Гадівців, і з половини Манаїї, зо всякими військовими знаряддями для бою — сто й двадцять тисяч. 38 Усі ці люди — військові, що ставилися в бойовому порядку, цілим серцем поприходили до Хеврона, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односéрді, щоб настановити Давида царем. 39 I були вони там із Давидом три дні, іли та пили, бо їхні брати наготовили ім. 40 A також ті, що були близькі до них, аж до Іссахáра, і Завулóна, і Нефталíма, спровáджували хліб ослами, і верблóдами, і мұлами, і худобою великою, їжу мучнú, спресовані фігí, і родзíнки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібнú, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

13 I рáдився Давид із тисячниками та з сотниками, зо всімá значнýми. 2 I сказав Давид до всієї Ізраїльової громáди: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподóбане, пошлімо до наших братів, позосталих по всіх Ізраїлевих краях, а з ними до священиків та Левитів, по містах та по їхніх пасовиськах, і нехай зберуться до нас. 3 I вернімо ковчега нашого Бога до нас, бо не зверталися ми до нього за Саулових днів“. 4 I сказала вся громада, щоб зробити так, бо слушна була та річ в очах усього народу. 5 I зібраав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шіхору як туди, де йдеться до Хамату, щоб спровáдити Божого ковчега з Кір'ят-Еаріму. 6 I пішов Давид та ввесь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Еарім, щоб винести звідти ковчега Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я Його прикладяється. 7 I повéзли Божого ковчега на новому возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахйо провáдили того воза. 8 A Давид та ввесь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — із піснями, і на цýтрах, і на арфах, і на бúбнах, і на цимбалах, і на сúрмах. 9 I прийшли вони аж до Кідонового тóку, і простяг Узза свою руку, щоб підхопити ковчега, бо воли нахиліли його. 10 I запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчега. I помер він там перед Господнім лицем... 11 I зажурíвся Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно зв'ється аж до цього дня. 12 I того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до сéбе Божого ковчега?“ 13 I не повіз Давид ковчега до сéбе, до Давидового Міста, а направив його до дому гатяніна Овед-Едома. 14 I пробувáв Божий ковчег із домом Овед-Едома в його дому три місяці. А Господь поблагословів дім Овед-Едома, та все, що було його.

14 A Хірám, цар тирський, послав до Давида послів, і кéдрового дерева, каменярів та теслярів, щоб

збудувати йому дім. 2 І пізнав Давид, що Госпόдь міцно поставив його царем над Ізраїлем, бо царство його було піднісene високо ради народу його, Ізраїля. 3 І взяв Давид іще жінок в Єрусалимі, — і Давид породив іще синів та дочок. 4 А оце імена народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа і Шовав, Нatan і Соломон, 5 і Ївхар, і Елішуя, і Елпелет, 6 і Ногах, і Нефер', і Яфія, 7 і Елішама, і Ел'ядя, і Еліфелет. 8 І почули філистимляни, що Давид був помазаний на царя над усім Ізраїлем, — і піднялися всі філистимляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них. 9 А філистимляни прийшли й стали таборами в долині Рефаїм. 10 І питався Давид у Бога, говорячи: „Чи виходити на філистимлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“¹ відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“. 11 І зійшлі вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. І сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою моєю, як прорів води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім! 12 А вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спалені в огні. 13 А філистимляни ще отáборилися в долині. 14 А Давид іще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не підеш за ними, а поверні від них, і прибúдеш до них з-навпроти бальзамового ліскá. 15 І станеться, як ти почуєш шелест нíби кроків на верховіттях бальзамових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити філистимський тáбрі“. 16 І зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побили філистимський тáбрі від Гів'ону аж до Гезеру. 17 І нéсloся Давидове ім'я по всіх краях, а Госпόдь дав, що всі нарди боялись його.

15 І поробив він собі домій в Давидовому Місті, і приготувив місце на Божого ковчега, і розтягнув для нього скінію. 2 Тоді Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковчега, окрім Левитів, бо їх вибрали Господь носити ковчега Господа та служити Йому аж навіки. 3 І Давид зібрав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вінести Господнього ковчega на його місце, яке приготувив йому він. 4 І зібрав Давид Ааронових синів та Левитів. 5 Від Кегатових синів: зверхник Уріїл, а братів його — сотня й двадцять. 6 Від синів Мерарі: зверхник Асая, а братів його — двісті й двадцять. 7 Від Гершомових синів: зверхник Йоїл, а братів його — сотня й тридцять. 8 Від Еліцафанових синів: зверхник Шемая, а братів його — двісті. 9 Від Хевронових синів: зверхник Елїль, а братів його — вісімдесят. 10 Від Уззілових синів: зверхник Аммінадав, а братів його — сотня й дванадцять. 11 І покликав Давид священиків Садóка та Евіятара, та Левитів: Уріла, Асаю, і Йоїла, Шемаю і Елїла, і Аммінадава 12 та й сказав до них: „Ви голови родів Левитів. Освятіться ви та ваші брати, і перенесёте ковчега Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготувив я йому. 13 Bo через те, що спочатку не ви це робили, то вдарив нас Госпόдь, Бог наш, бо ми не шукали його так, як належало“.¹⁴

I освятилися священики та Левити, щоб перенéсти ковчега Господа, Бога Ізраїлевого. 15 І понéсли сини Левитів Божого ковчега, як наказав був Мойсей за Господнім словом, на плéчах своїх, на держакáх, на собі. 16 І сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на приладдях пісні, на цýтрах, арфах, та тих, що грають на цимбалах, щоб підністи голос на радість. 17 І поставили Левити Гемана, Йоїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехії, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї. 18 А з ними їхніх братів других: Захарія, і Язіїла, і Шемірамота, і Єхїла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттітію, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, — придвéрних. 19 А співаків: Гемана, Асафа та Етана — грati на мідяній цимбалах. 20 А Захарія, і Азїла, і Шемірамота, і Єхїла, і Унні, і Еліава, і Маасею, і Бенаю — на цýтрах, на аlamot. 21 А Маттітію, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, і Азазію — на арфах, на октáві, щоб починати гру. 22 А Кенанію, зверхника Левитів, — над нóшенням; він навчав носити, бо вмів того. 23 А Берехія та Елкана — придвéрні при ковчезі. 24 А Шеванія, і Йосафат, і Натанаїл, і Амасай, і Захарій, і Беная, і Еліезер, священики, — сурмíли в сúрми перед Божим ковчегом, а Овед-Едом та Єхїя — придвéрні для ковчега. 25 І пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб перенéсти ковчега Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю. 26 І сталося, коли Бог допомагав Левитам, що нéсли ковчега Господнього заповіту, то вони принéсли в жертву сім биків та сім баранів. 27 А Давид був зодýгнений в одежу з вісóну, як і всі Левити, що нéсли ковчега, і спíвакі, і Кенанія, зверхник нóшення і спíваків, а на Давиді був ще й льняний ефóд. 28 І ввесь Ізраїль нíс ковчега Господнього заповіту з радісним криком, і зо звуком рога, і з сúрмами, і з цимбалами, гráючи на цýтрах та на арфах. 29 І сталося, коли ковчег Господнього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочкá, виглядала через вікно. І побачила вона царя Давида, що танцював та грав, і зневáжila його в своему серці.

16 І принéсли вони Божого ковчега, і поставили його в середині скінії, що розтягнú для нього Давид, і принéсли цілопáлення та мирні жертви перед Божим лицем. 2 І покінчів Давид принéсти цілопáлення та мирні жéртви, та й поблагословів народ Ім'я Господнім. 3 І він поділив для всякого Ізраїлевого мýжа, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханцéві хлíба, і по кавáлкові м'яса та по виноградному калачéві. 4 І він попризвічав перед Господнім ковчегом із Левитів слúжачих, щоб вони визнавáли, і прославляли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого: 5 Асаф був головою, а другий по ньому — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хїл, і Маттітія, і Еліяв, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на знаряддях цýтрах та на арфах, а Асаф голосно грав на цимбалах. 6 А священики Беная та Яхазїл — на сúрмах,

зáвжди перед ковчегом Божого заповіту. 7 Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подíку Господéви через Асафа та братів його: 8 „Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед нарódів звіщайте про вчінки Його! 9 Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! 10 Хваліться святим Його Імénням, хай тішиться серце шукачючих Господа! 11 Пошúкуйте Господа й силу Його, лице Його зáвжди шукайте! 12 Пам'тайте про чуда Його, які Він учинив, про ознáки Його та про прýсуди уст Його 13 ви, насіння Ізраїля, раба Його, сини Яковові, вибрánці Його! 14 Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його прýсуди! 15 Пам'тайте навíки Його заповіта, слово, яке наказав Він на тисячу рóдів, 16 що склав Він Його з Авраамом, і присягу Його — для Ісака. 17 І Він поставив Його за Закóна для Якова, Ізраїлеві — заповітом навíки, 18 говорячи: „Дам тобі край ханаáнський, як наділ спнáдщини для вас!“ 19 Тоді їх було невелике число, нечислèнні були та прихóдьки на іншій землі, 20 і від нарóду ходили вони до нарóду, і від царства до іншого люду. 21 Не дозвóлив нікому Він крýвдити їх, і за них Він царям докорáв: 22 „Не дотóркуйтесь до Моїх помázанців, а пророкам Моїм не робіте лихóго!“ 23 Господéви спíвайте, вся зéмле, з дня-на-день сповіщайте спасіння Його! 24 Розповідайте про славу Його між погáнами, про чуда Його — між усíма нарóдами. 25 Бо великий Господь і прослáвлений вéльми, і Він найгрíзний над бóгів усіх! 26 Во всі бóги нарóдів — божкí, а Господь небесá сотворив! 27 Слава та вéлич — перед лицем Його, сила та радість — на місці Його. 28 Дайте Господу, рóди нарóдів, дайте Господу славу та силу, 29 дайте Господу славу Імénня Його, принóсьте дарунка й прихóдьте перед лицем Його! Кланяйтесь Господévi в величчі святому! 30 Перед лицем Його затретмí, уся зéмле, — бо міцно постáвлений всéсвіт, щоб не захитáвся! 31 Хай небо радіє, і хай веселіться земля, і хай серед нарóдів говорять: „Царіе Господь!“ 32 Нехай гrimить море й його повнотá, нехай поле радіє та все, що на нýому! 33 Тоді перед Господním лицем дерéва ліснí заспівають, бо землю судити йде Він. 34 Дякуйте Господу, добрý бо Він, бо навíки Його милосéрдя! 35 I промовте: Спаси нас, о Боже спасіння нашого, і зberi нас, і нас урятуй від нарóдів, щоб дякувати Імénню святому Твоéму, щоб Твою хвалитися славою! 36 Благословéнний Господь, Бог Ізраїлів, від вíку й навíки!“ А нарóд увесь сказав: „Амінь“ і „Хвалá Господévi!“ 37 I Давид позоставив там перед ковчегом Господním заповіту Асафа та братів його, щоб зáвжди служили перед ковчегом, щó в якій день треба булó, 38 i Овед-Едома та братів його, шістдесят і вісмóх; а Овед-Едома, Єдутунового сина, та Хоса — за придвéрних; 39 а священика Садока та братів його священиків — перед Господním наметом на пágíрку, що в Гíв'оні, 40 щоб принóсити ціlopáлення для Господа на жéртвнику ціlopáлення, зáвжди рáнком та ввéчорі, та на все інше, що написане в Закóні Господа, що наказав був Ізраїлеві.

41 А з ними Геман та Єдутун, та решта вýбраних, що булý доклáдно зазначені поіменно, щоб „Дякувати Господévi, бо навíки Його милосéрдя!“ 42 А з ними сúрми та цимбáли для тих, що грають, та знарýдя для Божої пíсні. А сини Єдутунові — сторожі до брами. 43 I порозéхóдився ввесь нарóд, кожен до дому свого. А Давид вернувся, щоб поблагословити свíй дíм.

17 I сталося, як Давид сидів був у домі своїм, то сказав Давид до пророка Натана: „Ось я сиджú в кéдровому домі, а ковчег Господním заповіту — під занавíсами!“ 2 I сказав Натáн до Давида: „Зроби все, що в серíї твоєму, бо Бог із тобою!“ 3 I сталося тієї ночі, і булó Боже слово до Натана, говорячи: 4 „Іди, і скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь: Не ти збудуеш Мені цього храма на перебувáння. 5 Bo Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього, і ходив від шатrá до шатrá, і від намету до намету. 6 Скрíзь, де тільки ходив Я між усíм Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котрому з Ізраїлевих сúдів, яким наказав Я пасти народа Мого: Чому ви не збудували Мені кéдрового храма? 7 A тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Саваóт: Я взяв тебе з пасови́ська від отáри, щоб став ти володарем над Моїм нарóдом, Ізраїлем. 8 I був Я з тобою скрíзь, дéти ходив, і вíнищив Я всíх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі ім'я, як ім'я тих великих, що на землі. 9 I дав Я місце Моєму нарóдові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебувáтиме на тому самому місці. I він уже не трemтíтиме, а крýвдники не будуть нищити його, як перше. 10 A від дñів, коли Я настановíв сúдів над Своїм нарóдом, Ізраїлем, то понíзвив усíх ворогів Твоїх. I звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дíм. 11 I станеться, коли вíповінться твої дñi, щоб піти до батькív своїх, то Я постáвлю по тобі твоє насіння, що буде з синів Твоїх, і поставлю міцно його царство. 12 Він збудує Мені храм, а Я постáвлю його тропа міцно аж навíки. 13 Я буду йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Своїх Я не відіймú від нýого, як відняв Я від того, що був перед тобою. 14 I поставлю його в храмі Своїм та в царстві Своїм аж навíки, і трон його буде міцно стояти навíки“. 15 За всíмá цими словами, за всíм цим видínniam, — так говорив Натán до Давида. 16 I прийшов цар Давид, і сів перед Господním лицем та й промовив: „Хтó я, Господи, Боже, і щó таке дíм мý, що Ти довів мене аж сюди? 17 Та я це було мале в очáх Твоїх, Боже, і Ти говорив про дíм Свого раба на майбутнє, і Ти показав мені покоління лóдське, і пídnis мене, Господи Боже! 18 Щó Давид додасть ще до Твого на вшанувáння Твого раба? А Ти Свого раба знаєш! 19 Господи, ради Свого раба та за серцем Своїм зробив Ти все це велике, щоб завіdómitи про всí ти велиki речі. 20 Господи, нема Такого, як Ти, і нема Бога, окрім Тебе, за всíм tim, щó ми чули своїми ушýma. 21 I який є щé один люд на землі, як Твíй нарóд, Ізраїль, щоб Бог приходив вíкупити його Собі

за народу, і щоб установити Собі ймення великих та страшніх речей, щоб вигнати народу перед народом Своїм, якого Ти вийкупив із Єгипту? 22 І зробив Ти народ Свій, Ізраїль, Собі за народу аж навіки, і Ти, Господи, став йому за Бога! 23 А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив! 24 А Твое Ім'я нехай буде міцнє, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Саваобр, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида постявлений міцно перед лицем Твоїм. 25 Бо Ти, Боже мій, об'явив Своєму рабові, що Ти збудуеш йому дім, тому раб Твій знайшов потребу молитися перед лицем Твоїм. 26 А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре. 27 А тепер був Ти ласкавий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагословлений навіки!"

18 I сталося по тóму, і побив Давид філістимлян та поконав їх; і взяв він Гат та належні йому міста з рук філістимлян. 2 I побив він Моава, — і стали моавіттяни Давидовими рабами, що приносили дáри. 3 I побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефрátі. 4 I здобув Давид від нього тисячу колесниць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пíшого люду. I попідрізував Давид жили коням усіх колесниць, і позоставив із них тільки сотню для колесниць. 5 I прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сиріян двадцять і дві тисячі чоловіка. 6 I поставив Давид у Сирії Дамáській залóгу, і сиріяни стали для Давида рабами, що приносили дáри. А Господь допомагав Давидові скрізь, дé він ходив. 7 I позабирав Давид золоті щити, що були на Гадад'езерових рабах, і познóсив їх до Єрусалиму. 8 A з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабирав Давид дуже багато міді, — з неї поробив Соломон мідяне море й стовпі, та мідяні рéчи. 9 I прочув Тou, цар хамотський, що Давид побив усé вíйсько Гадад'езера, царя цовського. 10 I послав він сина свого Гадорама до царя Давида, щоб привітати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер провáдив вíйну з Tou, — а з ним послав всякі речі золоті, і срібні, і мідяні. 11 I Давид присвятив їх Господéві рázом із тим сріблом та золотом, що повинóсив від усіх народів з Едому, і з Моаву, і від Аммонівих синів та від Амаліка. 12 A Авшай, син Церуїн, побив Едома в Соляній долині, вісімнадцять тисяч. 13 I поставив він в Едомі залóгу, і став увесь Едом Давидовими рабами. А Господь допомагав Давидові скрізь, дé він ходив. 14 I царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьому своєму народові. 15 A Йоав, син Церуїн, був над вíйськом, а Йосафат, син Ахілудів, — кáнцлер. 16 A Садóк, син Ахітувів, та Авімéлех, син Ев'ятарів, були священики,

а Шавша — писар. 17 A Беная, син Єгоядин, був над керетянином та над пелетянином, а Давидові сини — перші при царéвій руці.

19 I сталося по тóму, і помер Нахаш, цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ханун. 2 I сказав Давид: „Зробlio я мíлість Ханунові, Нахашевому синові, як бáтько його зробив був мíлість менi“. I Давид послав послів, щоб потішити його за його бáтька. I прибули Давидові раби до аммонітського крáю, до Хануна, щоб потішити його. 3 A начальники аммонітян сказали до Хануна: „Чи Давид шáнue бáтька твого в очáх твоїх тим, що послав тобі потішителі? Чи ж раби його прийшли до тебе не на те, щоб вíвідати, і щоб знищити, і щоб вíшпигувати край?“ 4 I взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обрізав їхню одéжу в половині аж до сидіння, та й відпустив їх... 5 I пішли й донéсли Давидові про тих мужів, а він послав навпроти них, бо ті мужі були дуже осоромлені. I цар їм сказав: „Сидіть в Ерихоні, аж поки відростé вам борода, потім повéрнетесь“. 6 I побачили аммонітяни, що вони зненáвиджені в Давида. I послав Ханун та аммонітяни тисячу талантів срібла, щоб вíнайняти собі колесніці та верхівців з Араму двох рíчок і з Араму Маахи та з Цови. 7 I найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесниць, і царя Мааха та народ його, — і прийшли й тaborувáли перед Медовою. Також аммонітяни збралися зо своїх міст і прийшли до бóю. 8 A коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все вíйсько лíцарів. 9 I повихóдили аммонітяни, і вставилися до бóю при вході до міста. A царі, що прийшли, — вони самі були на полі. 10 I побачив Йоáв, що бойовíй фронт став на нього спéреду та позáду, то вибрav зо всього вíбраного в Ізраїлі, та й установив їх навпроти сиріян. 11 A решту народу дав пíд рóку свого брата Ав'шая, й їх установивли навпроти аммонітян, 12 i сказав: „Якщо сиріяни бúдуть сильніші від мене, то будеш мені на помíч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то допоможу тобi. 13 Будь мужній, і стíймо міцно за народ наш та за містá нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очáх Йогó!“ 14 A коли Йоав та народ, що був із ним, підійшов перед сиріян до бóю, то тí повtíкали перед ним. 15 A аммонітяни побачили, що повtíкали сиріяни, то й вони повtíкали перед братом його Ав'шаем, і вvíйшли до міста, а Йоáв прибув до Єрусалиму. 16 A коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привели сиріяни, що з другого боку Рíчки, а Шофах, зверхник Гадад'езерового вíйська, був перед ними. 17 I було донéсено Давидові, і він зíбрав усього Ізраїля, і передішов Йордán та прийшов до них, і встáвився проти них. I встановився Давид на бíй проти сиріян, і вони воювали з ним. 18 I побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесниць та сорок тисяч пíшого люду. I вбив він Шофаха, зверхника вíйська... 19 A коли Гадад'езерові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем,

то замирилися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітянам.

20 І сталося по році, того часу, як царі виходили на війну, то Йоав повів військову силу, та й нищив аммонітський край. І прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І побив Йоав Раббу, і зруйнував її. **21** зняв Давид корону іхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здобичі з того міста. **3** А нарбд, що був у ньому, повиводив, і перетинав їх пілками, і забивав залишними долотами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським містам. І вернувся Давид та ввесь нарбд до Єрусалиму. **4** І сталося по тому, і була війна в Гезері з філістимлянами. Тоді хушанін Сіббехай убив Сіппая, з Рефаєвих нащадків, і вони були поконані. **5** І була ще війна з філістимлянами, і Елханан, син Яірів, побив Лахмі, брата гатяніна Голіята, — а держак списа його був, як ткацький вал! **6** І була ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зросту, що мав пошість пальців, — усього двадцять і чотири. І він також був із нащадків Рефая. **7** І зневажав він Ізраїля, — та забив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата. **8** Ці також походили від Рефая в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

21 І повстав сатана на Ізраїля, і намобив Давида перелічіти Ізраїля. **2** І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелічіть Ізраїля від Beer-Шеви й аж до Дану, і донесіть мені, — і я знатиму число їх!“ **3** І сказав Йоав: „Нехай Господь додасть до народу Свого в сто раз стільки, скільки е! Чи не всі вони, пане мій царю, рabi моого пана? Нáшо буде шукати цього пана мій, нашо це буде за провину для Ізраїля?“ **4** Та цареве слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всьому Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму. **5** І дав Йоав Давидові число перéліку народу. І було всього Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меч, а Юди — чотири сотні й сімдесят тисяч чоловіка, що витягають меча. **6** А Левія та Веніаміна він не перерахувá серед них, бо царське слово було огидою для Йоава... **7** І було зло в Божих очах на ту річ, — і Він ударив Ізраїля! **8** І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж гріх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“... **9** І сказав Господь до Гада, Давидового прозорілівця, говорячи: **10** „Іди, і будеш говорити Давидові, кажучи: Так говорити Господь: Три карпі кладу Я на тéбе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю тобі!“ **11** І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Госпóдь: Вíй бери собі: **12** чи три роки голоду, чи теж три місяці твого втікáння перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганятиме тебе, чи три дні Господнього меча та моровіці в Краю, і Ангол Господній бýде нищити по всій Ізраїлевій

границі. А тепер розваж, яке слово вернú Я Тому, Хто послав мене“... **13** І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже велике його милосéрдя, а в руку людську нехай я не впаду!“ **14** І дав Господь моровіцю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесят тисяч чоловік! **15** І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це ліхо. І сказав Він до Ангола, що вигублював: „Забагато тепер! Попусти свою рóку!“ А Ангол Господній стояв при тóці євусéянина Орнана. **16** І підняв Давид очі свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його був витягнений меч, скерований на Єрусалим. І впав Давид та ті старші, покриті верéтами, на обличчя свої. **17** І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? Я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — що зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька моого, а не на нарбд Твоéму, щоб погубити його.“ **18** А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жéртвівника для Господа на току євусéянина Орнана. **19** І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені. **20** І обернувшись Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, що були з ним, поховалися. А Орнан молотив пшеницию. **21** І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із тóку, і поклонився Давíдові обличчям до землі. **22** І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього тóку, я я збудую на ньому жéртвівника для Господа. Дай мені його за срібло повної ваги, — і буде стрýмана моровіця від нарбdu“. **23** І сказав Орнан до Давида: „Вíзьми собі, і нехай зробить мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю цю худобу на ціlopáлення, а молотárki — на дрóва, а пшенициу на хлібну жéртву. Усе я даю!“ **24** І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купóючи, куплó за срібло повної ваги, бо не пíднесу твого в жéртві для Господа, і не спалю ціlopáлення дáрмо!“ **25** І дав Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шéклів. **26** І збудував там Давид жéртвівника для Господа, і приніс ціlopáлення та мирні жéртви. І кликнув він до Господа, і Він відповів йому огнем із небес на жéртвівник ціlopáлення. **27** І сказав Господь до Ангола, і він уклав меча свого до пíхов його. **28** Того часу, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току євусéянина Орнана, то принóсив там жéртву. **29** А Господня скинія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жéртвівник ціlopáлення були того часу на пáгірку в Гíв'оні. **30** Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо настраїшився меча Господнього Ангола.

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і це жéртвівник на ціlopáлення для Ізраїля!“ **2** І сказав Давид, щоб зібрати прихóдьків, що були в Ізраїловому

Краї, і поставив каменярів тесати бріли каміння, щоб збудувати Божого дома. 3 І заготовив Давид силу зализа на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і таку силу міді, що їй не було ваги, 4 і кедрового дерева без числа, бо сідонаї та тиряни спровадили давидові силу кедрового дерева. 5 І сказав Давид: „Мій син Соломон ще юнаць та тендітний, — приготую ж йому все на цей храм на збудування для Господа, щоб піднести його високо на славу та на велич для всіх країв. Приготую ж я все для нього!“ 6 І Давид заготовив бе́зліч усього перед своєю смертю. 6 І він покликав сина свого Соломона, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля. 7 І сказав Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці вібудувати храм для Ймення Господа, Бога моого. 8 Та було про мене Господнє слово, кажучи: Бе́зліч крові пролив ти та війни велики провадив. Не збудуеш ти храма для Мого Ймення, бо багато крові пролив ти на землю перед лицем Мого! 9 Ось нарідиться тобі син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від усіх ворогів його навколо, бо Соломон буде ім'ям йому, і Я дам на Ізраїля за його днів мир та тишу. 10 Він збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина, а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства його над Ізраїлем аж навіки! 11 Тепер, сину мій, нехай Господь буде з тобою, і буде щастіти тобі, і збудуеш ти дім для Господа, Бога свого, як говорив Він про тебе. 12 Тільки нехай даст тобі Господь розум та розважливість, і нехай поставить тебе над Ізраїлем, і ти будеш стерегти Закон Господа, Бога свого. 13 Тоді буде щастіти тобі, якщо будеш додерживати, щоб чинити устави та права, які наказав був Господь Мойсеєви про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бійся й не стражайся! 14 Ось я в скудоті своїй заготовив для Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу тисяч талантів срібла, а для міді та для заліза — нема ваги, бо бе́зліч того; і дерево, і каміння заготовив я, а ти до них додасий. 15 А в тебе бе́зліч робітників для праці, — теслярів і каменярів та дереворубів, та всяких здібних на всяку роботу. 16 Золоту, сріблу, і міді та залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь буде з тобою!“ 17 І наказав Давид усім Ізраїлевим князям, щоб допомагали синові його Соломонові: 18 „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? І Він дав вам мир навколо, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і булá здобута ця земля перед лицем Господа та перед нарідом Його. 19 Тепер прихиліть серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. І встаньте, і збудуйте святыню Господа Бога, щоб перенести ковчега Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудованого для Господнього Ймення.“

23 А коли Давид постарів і наसітився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона. 2 І зібраав він усіх Ізраїлевих князів, і священиків та Левітів. 3 І були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми

головами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч. 4 Із них для керування над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч, 5 і чотири тисячі придворних, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних знаряддях, „які я зробив на слáлення“. 6 І поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Гершона, Кегата та Мерарі. 7 З Гершонівців — Ладан і Шім'ї. 8 Ладанові сини: голова Егіл, і Зетам, і Йоїл, троє. 9 Сини Шім'ї: Шеломіт, і Хазайл, і Гаран, троє, вони голови бáтьківських домів Ладана. 10 А сини Шім'ї: Яхат, Зіза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо. 11 І був Яхат головою, а Зіза другий, а Єуш та Берія не мали багато синів, і стали за один бáтьківський дім при переліченні. 12 Кегатові сини: Амрам, Іцгар, Хеврон та Уззіїл, четверо. 13 Амрамові сини: Аарон та Мойсей. І був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Святих, його та синів його аж навіки, щоб кадити перед лицем Господа, щоб служити Йому та щоб благословляти Ім'ям Його аж навіки. 14 А Мойсей — Божий чоловік, сини його полічені до Левівого племені. 15 Сини Мойсеєви: Гершом та Еліезер. 16 Сини Гершомові: Шевуїл, голова. 17 А сини Еліезерові були: Рехавія, голова; і не було в Еліезера інших синів, а сини Рехавія сильно помножились. 18 Сини Іцгарові: Шеломіт, голова. 19 Сини Хевронові: Ерія — голова, Амарія — другий, Яхазїл — третій, і Єкам'ам — четвертий. 20 Сини Уззіїлові: Міхал — голова, а Ішшія — другий. 21 Сини Мераріві: Махлі й Муші. Сини Махлі: Елеазар і Кіш. 22 І помер Елеазар, і не було в нього синів, бо тільки дочки, і їх побрали собі Кішові сини, їхні брати. 23 Синій Мушіві: Махлі, і Едер, і Еремот, — троє. 24 Оце синій Левіві за домом батьків їх, голови дому батьків за перегляненням їхнім, числом ім'ян за особами їх, що чинили роботу для будобви Господнього дому, від віку двадцяти років і вище. 25 Бо Давид сказав: Господь, Бог Ізраїля, дав мир Своєму нарідovі, і він осівся в Єрусалимі аж навіки. 26 І також Левитам не треба носити скинії та всіх речей її для служби її“, 27 бо за останніми наказами Давида вони становлять число Левівих синів від віку двадцяти літ і вище. 28 Бо їхнє становище — при руці Ааронових синів для служби Господнього дому над подвір'ями, і над кімнатами, і над чистотою усіх святощів та роботи служби Господнього дому, 29 і при хлібі виставнім, і при пшеничній муці на хлібну жертву та на прісні коржі, і при сковородах, і при праїенні, і при всякій мірі ваги та мірі довжині. 30 І щоб ставати щоранку на подяку та на хвалу Господа, і так і на вечір. 31 І при всякому спаленні цілопалень для Господа на суботи, на молодикі, і на свята в числі за правом на них, зáжды перед лицем Господнім. 32 І чинили вони охорону скинії заповіту, і сторожу святыні, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього дому.

24

А в Ааронових синів такі їхні чéрги: Ааронові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. 2 Та повмирали Надав та Авігу за життя їхнього батька, і не мали вони синів, тому священнодіяли Елеазар та Ітамар. 3 І поділив їх Давид і Садóк, з Елеазарових синів, та Ахімелех, з Ітамарових синів, за їхнім урýдом в їхній службі. 4 І були знáйдені Елеазáрові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. І вони поділили їх: для Елеазáрових синів голів дому батьків було шíстнадцять, а для Ітамарових синів для дому батьків їх — вісім. 5 І поділили їх жеребkами, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових. 6 І записав їх Шемая, син Натанаїлів, писар із Левітів, перед царем, і головніми, і священиком Садóком, і Ахімелехом, сином Евіятаровим, і головами дому батьків священиків та Левітів. Один бáтьківський дім був узятий для Елеазара, а один був узятий для Ітамара. 7 І вийшов перший жеребок для Єгояріва, другий — для Єдаї, 8 третій — для Харіма, четвертий — для Сеоріма, 9 п'ятий — для Малкії, шостий — для Міяміна, 10 сьомий для Гаккоца, восьмий — для Авії, 11 дев'ятий — для Єшуї, десятий — для Шеханї, 12 одинадцятий — для Ел'яшіва, дванадцятий — для Якіма, 13 тринадцятий — для Хуппи, чотирнадцятий — для Єшев'ава, 14 п'ятнадцятий — для Білгї, шістнадцятий — для Іммера, 15 сімнадцятий — для Хезіра, вісімнадцятий — для Гаппіщеца, 16 дев'ятнадцятий — для Петах'ї, двадцятий — для Єхезкела, 17 двадцять і перший — для Яхіна, двадцять і другий — для Гамула, 18 двадцять і третій — для Делаї, двадцять і четвертий — для Маазії. 19 Оце порýдок їхньої служби, щоб прихóдити до Господнього дому за їхньою постановою через Аарона, їхнього батька, як йому наказав був Господь, Бог Ізраїлів. 20 А від позосталих Левієвих синів: від Амрамових синів — Шувайл, від синів Шувайлівих — Єхедія. 21 Від Рехавї, від синів Рехавї: голова Ішшія. 22 Від Іцгарівців: Шеломот, від Шеломотових синів: Яхат. 23 А сини Хевронові: Ерія, другий — Амарія, третій — Яхазїл, четвертий — Єкам'ам. 24 Сини Уззїлові: Міха, сини Міхіні: Шамір. 25 Брат Міхи — Ішшія, сини Ішшійні — Захарій. 26 Сини Мерарієві: Махлі та Муші, сини Язії — Бено. 27 Сини Мерарієві, від Язії: Бено, і Шогам, і Заккур, і Іврі. 28 У Махлі: Елеазар, у нього не було синів. 29 Від Кіша, сини Кішові: Єрахмеїл. 30 А сини Мушіеві: Махлі, і Едер, і Ерімот. Оце сини Левітів, за домом їхніх батьків. 31 І кидали жеребкі і вони відповідно до братів своїх, Ааронових синів, перед царем Давидом, і Садóком, і Ахімелехом, і головами дому батьків священиків та Левітів, голови родин нарівні зо своїм меншим братом.

25

І віddілів Давид та зверхники війська на службу синів Асафа, і Гемана, і Єдутуна, що провіщували на цýтрах, і на арфах, і на цимбалах. А число їх, людей

праці до служби, було таке: 2 від Асафових синів: Заккур, і Йосип, і Нетанія, і Асаф'їла, Асафові сини, при Асафі, що пророкував при царі. 3 Від Єдутуна, Єдутунові сини: Гедалія, і Цері, і Ісаїя, Хашавія, і Маттітія, — шéстери при своєму батькові Єдутуні, що пророкував на цитрі на дяку та на хвалу Господéви. 4 Від Гемана, Геманові сини: Буккія, Маттанія, Уззїл, Шевуїл, і Ерімот, Хананія, Ханані, Еліата, Гіddалті, і Ромамті, Езер, Йошбекаша, Маллоті, Готір, Махазіот. 5 Усі ці — сини Гемана, царського прозорлівця в Божих словáх, щоб підвіщувати силу. І дав Бог Геманові чотирнáдцять синів та три дочки. 6 Усі вони були при своéму батькові, на співі Господнього дому, на цимбалах, на арфах та цýтрах для служби в Божому домі; при царі — Асаф, Єдутон та Геман. 7 І було їхнє число з їхніми братáми, вýвченими спíву для Господа, усіх розуміючих, — двісті й вісімдесят і вісім. 8 І кинули вони жеребкі, чергá віdpovídno черзі, як малій, так і великий, учитель з учнем. 9 І вийшов перший жереббок від Асафа для Йосипа, другий — Гедалія, він і братй його та сини його, дванадцять. 10 Третій Заккур, сини його та брати його, дванадцять. 11 Четвертий — для Іцрі, сини його та брати його, дванадцять. 12 П'ятий — Нетанія, сини його та брати його, дванадцять. 13 Шостий — Буккія, сини його та брати його, дванадцять. 14 Сьомий — Єсаф'їла, сини його та брати його, дванадцять. 15 Восьмий — Ісаїя, сини його та брати його, дванадцять. 16 Дев'ятий — Маттанія, сини його та брати його, дванадцять. 17 Десятий — Шім'ї, сини його та брати його, дванадцять. 18 Одинадцятий — Азарїїл, сини його та брати його, дванадцять. 19 Дванадцятий — для Хашав'ї, сини його та брати його, дванадцять. 20 Тринадцятий — для Шувайла, сини його та брати його, дванадцять. 21 Чотирнáдцятий — для Маттітії, сини його та брати його, дванадцять. 22 П'ятнадцятий — для Еремота, сини його та брати його, дванадцять. 23 Шістнадцятий — для Хананії, сини його брати його, дванадцять. 24 Сімнадцятий — для Йошбекаші, сини його та брати його, дванадцять. 25 Вісімнадцятий — для Ханані, сини його та брати його, дванадцять. 26 Дев'ятнадцятий — для Маллоті, сини його та брати його, дванадцять. 27 Двадцятий — для Еліяти, сини його та брати його, дванадцять. 28 Двадцять і перший — для Готіра, сини його та брати його, дванадцять. 29 Двадцять і другий — для Гіddалті, сини його та брати його, дванадцять. 30 Двадцять і третій — для Махазіота, сини його та брати його, дванадцять. 31 Двадцять і четвертий — для Ромамті-Езера, сини його та брати його, дванадцять.

26

Чéрги придéрних, від Корáхівців: Мешелемія, син Коре, з Асафових синів. 2 А в Мешелемії сини: перворóдженій — Захарій, другий — Єдіайл, третій — Зевадія, четвертий — Ятнїл, 3 п'ятий — Елам, шостий — Єгоханан, сьомий — Ел'єгенаї. 4 А в Овед-Едома сини: перворóдженій — Шемая, другий — Єгозавад,

третій — Йоах, четвертий — Сахар, і п'ятий — Натанаїл, 5 шостий — Амміїл, сьомий — Іссахар, восьмий — Пеуллєтай, бо поблагословив його Бог. 6 У сина його Шемаї народилися сини, що панували над домом їхнього батька, бо вони — хоробрі воякі. 7 Сини Шемаї: Отні, і Рефаїл, і Овед, Елзавад; його брати, мужі хоробрі, — Елігу та Шемахія. 8 Усі ці — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — кожен хоробрій муж у силі до праці, шістдесят і два для Овед-Едома. 9 А в Мешелемії було синів та братів, мужів хоробрих, вісімнадцять. 10 А в Хосі, з синів Мерарі, сини: голова — Шімрі, бо хоч не був він первороджений, та батько його настановив його за голову: 11 другий — Хілкія, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хосі — тринадцять. 12 У цих були чéрги придвéрних, за головами мужчин, чéрги відповідно до їхніх братів на слúження в Господньому домі. 13 І кинули вони жеребкій, як малий, так і великий, за домом їхніх батьків, для кожної брами. 14 І впав жеребок на схід для Шелемії. І кинули жеребкій для сина його Захарія, мудрого дорадника, і вийшов жеребок його на північ, 15 для Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комори. 16 Для Шуппіма та для Хосі — на захід, разом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, вárта навпроти вárти. 17 На схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє. 18 Для Парбари на захід — четверо для битого шлáху, двоє для Парбари. 19 Оце чéрги придвéрних із синів Корахівців та з синів Мерарі. 20 А Левити: Ахіяй був над скáрбами Божого дому та до скарбів святині. 21 Сини Ладана, сини Гершонівців, від Ладана, голови дому батьків, від Ладана Гершонівця: Ехилі. 22 Сини Ехілі: Зетам та Йоїл, брат його, над скáрбами Господнього дому. 23 Для Амрамівців, для Іцгарівців, для Хевронівців, для Аззіївців: 24 Шевуїл, син Гершома, сина Мойсея, — володар над скарбами. 25 А брати його від Елізера: його син — Рехавія, і його син Ісая, і його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт. 26 Цей Шеломіт та брати його були над усімá скáрбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхи війська, — 27 з вбén та зо здóбичі вони присвячували на підтрíмання Господнього дому, — 28 і все, що посвятив прозорливець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Йоав, син Церуїн, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його. 29 Від Іцгарівців: Кенанія та сини його — на зóвнішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на сúддів. 30 Від Хевронівців: Хашавія та брати його, мужі хоробрі, тисяча й сім сотень, — над переглядом Ізраїля з другого боку Йордану на захід, для всякої Господньої праці та для роботи царської. 31 Від Хевронівців: Ерійя — голова для Хевронівця, для його нащáдків, за домом батьків. У сороковому році Давидового царювання вони були дослідженні, і серед них знайдено хоробрих мужів в глеадському Язери. 32 А брати його — мужі

хоробрі, дві тисячі й сім сотень, голови дому батьків. І цар Давид настановив їх над Рувімівцями і над Гадівцями та над половиною племені Манасїїного для всякої Божої справи та справи царської.

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числом, голови батьківських родів і тисячники, і сотники та їхні урдники служили цареві щодо всякої справи відділів, що приходив та відходив місяць у місяць для всіх місяців року; один відділ мав двадцять і чотири тисячі. 2 Над першим відділом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдіїлів, а на відділ його — двадцять і чотири тисячі. 3 Він був з Перецових синів, голова всіх військових зверхників на перший місяць. 4 А над відділом другого місяця — Ахохівець Додай, а володар його відділу — Міклот; а на його відділ ішло двадцять і чотири тисячі. 5 Третій зверхник війська на третій місяць — священик Беная, голова, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 6 Цей Беная — ліцар із тридцять й над тридцятьма; а над його відділом був син його Аммізавад. 7 Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по ньому син його Зевадія; а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 8 П'ятий на місяць п'ятий — зверхник ізрах'янин Шамут, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 9 Шостий на місяць шостий — Іра, син текоянина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 10 Сьомий на місяць сьомий — пелонянин Хелец з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 11 Восьмий на місяць восьмий — хушанин Сіббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 12 Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Веніямінівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 13 Десятий на місяць десятий — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 14 Одинаццятий на одинадцятирітій місяць — пір'атонянин Беная з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 15 Дванадцятирітій на дванадцятирітій місяць — нетоф'янин Хелдай з Отнїла, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 16 А над Ізраїлевими племенами були: для Рувімівців — володар Елізер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахі. 17 Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарона — Садоک. 18 Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахáра — Омрі, син Михайлів. 19 Для Завулóна — Ішмая, син Овадії, для Нефталіма — Ерімот син Азрїїлів. 20 Для Єфремових синів — Осія, син Азазії, для половини Манасїїного племені — Йоїл, син Педаї. 21 Для половини Манасїї в Гілеаді — Іддо, син Захарія, для Веніаміна — Яасіїл, син Авнерів. 22 Для Дана — Азарїїл, син Єрохамів. Оце звérхники Ізраїлевих племен. 23 А Давид не перелічів їхнього числа від віку двадцяти літ і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорі небесні. 24 Йоáв, син Церуїн, зачав був лічити, та не скінчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло те число в число хроніки

царя Давида. **25** А над скáрбами царськими — Азмавет, Адїлів син, а над скáрбами на полі, у містах, і в сéлах та в бáштах — Єгонатан, син Уззії. **26** А над тими, що робили польову роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів. **27** А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запáсів вина — шефам'янин Завді. **28** А над оливками та над сикомбрями, що в Шефелі, — гедерянин Баал-Ханан; а над скáрбами оливи — Йоаш. **29** А над великою худобою, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шітрай, а над великою худобою в долíнах — Шафат, син Адлаїв. **30** А над верблóдами — їзмáльтянин Овіл, а над осlíцьми — меронотянин Єхдея. **31** А над дрібною худобою — гагрянин Язів. Усі оци — зверхники мастку, що мав цар Давид. **32** А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхїль, син Нахмоніїв, був із царськими синами. **33** А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — прýятель царів. **34** А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенаї, та Евітар, а звéрхник царського вýйська — Йоав.

28 I зíбрав Давид усіх Ізраїлевих князíв, зверхників племéн, і зверхників віddíлів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і зверхників усякого маєтку та добутку царя та синів його разом з євнухами та лíцарями, та всякого хороцого вояка до Єрусалиму. **2** I встав цар Давид на нóги свої та й сказав: „Послухайте мене, брати мої та нарóде мій! Я серцем своїм був за те, щоб збудувати храм миру для ковчега Господнього заповіту та на підніжок нíг нашого Бога, я приготóвив потрібне на збудувáння. **3** А Бог сказав мені: Ти не збудуеш храма для Мого Ймéння, бо ти муж воéн і кров проливав. **4** Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене з усього дому батька моого, щоб бути царем над Ізраїлем навíки, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дім батька моого, а серед синів моого батька — мене уподóбав Собі, щоб настановити царем над усім Ізраїлем. **5** А зо всіх моїх синів, — бо багатьох синів дав мені Господь — то Він вибрав сина моого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем. **6** I Він сказав мені: Соломон, син твíй, — він збудує храма Мого та дворí Мóї, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я бýду йому за Отця. **7** I міцно поставлю Я царство його аж навíки, якщо він буде сильний, щоб виконувати заповіді Мої та постанови Мої, як цього дня. **8** А тепер на очáх усього Ізраїля, Господнього збору, та в ушах нашого Бога говорí вам: Додержуйте й дослíджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посли цей добрий Край і віддали його в спáдщину по собі синам вашим аж навíки. **9** А тепер, сину мíй Соломóне, знай Бога, Отця твого, і служи Йому всíм серцем та всíєю душою, бо Господь вивíдує всí серця та знає всякий витвір думóк. Якщо будеш шукати Його, то ти знайдеш Його, а якщо залишиш Його, Він залишить тебе назáвжди. **10** Тепер дивися, що Господь вибрав тебе збудувати дім на святыню.

Будь міцнý та роби!“ **11** I Давид дав своєму синові Соломóнові взори Господнього дому: прitвóру, і домів його, і скáрбниць його, і бóрниць його, і кімнат його внутрішніх, і дому для ковчегу, **12** і взíр усього, що було в дусі його для подвíр'я Господнього дому, і для всіх кімнат навкóло, для скáрбів Бóжого дому та для скáрбів святыни, **13** і для віddíлів священиків та Левитів, і для всякої праці служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому. **14** I дав він золота — вагою для золота, для всіх речей кожної служби; і срібла для всіх срібних речей — вагою, для всіх речей кожної служби; **15** і вагу для золотих свічників та золотих їхніх лямпáдок, — вагою кожного свічника та лямпадок його, і для срібних свічників, — вагою для свічникá та лямпадок його, за роботою кожного свічникá. **16** I дав золота вагою для столів хліbів показніх, для кожного стóлу і срібла для срібних столів, **17** і видéльца, і кропильницí, і чаркí — чисте золото, і для золотих кéліхів — вагою для кожного кéліха, і для кéліхів срібних, — вагою для кожного келіха. **18** A для кадильного жертvника — дав очищеного золота вагою, і на подобу воза, для золотих херувimíв, що простягають крила свої й покривають над ковчегом Господнього заповіту. **19** Усе це він зрозумів із письма з Господньої руки, що булá над ним, усі роботи взору. **20** I сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь сильний і будь відважний, і роби, не бíйся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мíй, з тобою, — Він не покине тебе й не позостáвить тебе аж до закінчення всії праці роботи Господнього дому... **21** A оце чéрги священиків та Левитів для всякої служби Бóжого дому. I будуть з тобою в усякій праці рévní люди, здбні на всяку службу, а начальники та ввесь нарóд, — на всі накáзи твої“.

29 I сказав цар Давид до всього збору: „Син мíй Соломон, що його одного Бог вибрав, ще молодий та тендíтний, а ця праця — велика, бо не для людíни ця будова, а для Господа Бога. **2** A я всíєю своею силою приготóвив для храму свого Бога золото на золоті речі, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізni, і дерево — на дерев'яні, каміння шогáмське та до оправ, каміння нофéське та кольорóве, і всякий дорогий камінь та бézlích мармурóвого камíння. **3** I ще, через мое замíлування до дому Бога моего, є в мене скарб власного золота та срібла, — і його я віddав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму: **4** три тисячі талантів золота, офíрського золота, і сім тисяч очищеного срібла на покритті стін тих домів; **5** на кожну золоту річ та на кожну срібну, і на всяку працю рукою майстрів. I хто ще жéртує, щоб сьогодні напóвнити свою rúку пожéртвою для Господа?“ **6** I стали жéртувати начальники бáтьківських рóдів та начальники Ізраїлевих племéн, і тисячники та сотники, і начальники праці для царя. **7** I дали вони на роботу Бóжого дому золота п'ять тисяч

талантів та десять тисяч дарéйків, і срібла десять тисяч талантів, і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів. **8** А в кого знайшлóся приньому дорогоцінне каміння, тí дали його до скарбницí Господнього дому, до руки Гершонівця Єхїла. **9** I радів народ за їхню жертву, бо вони жéртували Господéви з цілого серця, а також цар Давид радів великою радістю.

10 I поблагословів Давид Господа на очах усього збору. I сказав Давид: „Благословенний Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку! **11** Твоя, Господи, могутність і сила, і велич, і вічність, і слава, і все на небесах та на землі! Твої, Господи, цárства, і Ти піднесений над усім з Голову! **12** I багáтство та слава — від Тéбé, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хоробrість, і в руці Твоїй — побільшити та зміцнити все. **13** А тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я Твоєї величи. **14** I хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу так жéртувати, як це? Бо все це — від Тебе, і з Твоєї руки далí ми Тобі. **15** Bo ми прихóдьки перед лицем Твоїм та чужінці, як усі наши батьки! Наші дні на землі — мов та тінь, і немає тривáлого! **16** Господи, Боже наш, уся ця бézlíč, яку ми наготовили на збудувáння Тобі храму для Ймення Твоєї святості, — із Твоєї рукí вона, і все це — Твоє! **17** I я знаю, Боже мій, що Ти вивíдуеш серце й любиш ширість. У широті серця свого я пожéртував це все, а тепер бачу я з радістю нарбд Твій, який знахóдиться тут, що жертвує себе Тобі. **18** Господи, Боже Авраама, Ісаака та Якова, наших батьків, — збережи ж навіки цей нáпрямок думóк серця нарбdu Твого, і міцно скеруй іхнé серце до Себе! **19** A моєму синові Соломонові дай серце цíле, щоб викóнувати заповіді Твої, свідбтва Твої та устави Твої, і щоб чинити все, і щоб збудувати цю твердýню, яку я приготóвив!“ **20** I сказав Давид до всього збору: „Поблагословіть же Господа, вашого Бога!“I ввесь збíр поблагословив Господа, Бога своїх батьків, — і нахилилися, і вклонилися всі до землі Господéви й царéви! **21** I принéсли вони для Господа жертви, і спалили цілопáлення для Господа другого дня від того дня, — тисячу бичків, тисячу баранів, тисячу овéчок, і ливні їхні жертви, і бézlíč жертв за всього Ізраїля. **22** I вони їли й пили перед Господом того дня з великою радістю, і вдруге настановили Соломона, Давидового сина, і помázали його Господéви на володаря, а Садóка на священика. **23** I сів Соломón на Господньому трóні за царя на місці свого батька Давида, і щастíло йому, і його слухався ввесь Ізраїль. **24** I всі князі та лíцарі, а також усі сині царя Давида піддалися під Соломона. **25** I Господь вýсоко звелíчив Соломона на очах усього Ізраїля, і дав на нього величність царства, якої не було перед ним ані на жодному царéви над Ізраїлем. **26** I Давид, син Єссéїв, царювá над усім Ізраїлем. **27** A дні, що він царював над Ізраїлем, були сорок лíт: у Хеврóni царював він сім років, а в Єрусалимі царював тридцять і три. **28** I помéр він у добрій сивині, ситий днями, багáтством та славою, а замість нього зацарював син

Його Соломóн. **29** A діlá царя Давида, перші й останні, ось вони описані в історії провідця Самуїла, і в історії пророка Натáна, і в історії прозорлýвця Гада, **30** разом з усім царством його, і лицáрськістю його та часами, що перейшли над ним і над Ізраїлем, та над усіма царствами тих країв.

2 хроніки

1 І зміцнився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звелічив його. **2** І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів. **3** І пішли Соломон та ввесь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скинія Божого заповіту, яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині. **4** Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Еаріму туди, де приготував Йому місце Давид, бо він поставив Йому скинію в Єрусалимі. **5** А мідяніого жертвівника, що зробив був Веселіл, син Юрії, сина Хурового, він поставив перед скинією Господньою. І звертався до нього Соломон та збір. **6** І зійшов Соломон туди перед Господнє лице на мідяніого жертвівника, що належав до скинії заповіту, і приніс на ньому тисячу ціlopленъ. **7** Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав Йому: „Зажадай, чого дати тобі!“ **8** І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього. **9** Тепер, Господи, Боже, нехай буде вільнене слово Твоє до батька моого Давида, бо Ти настановів мене царем над народом численним, як порох землі. **10** Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій народ?“ **11** І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, і ти не жадав багатства, маєтків та слави, ані душі ворогів своїх, а також довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудрості та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановів тебе царем, **12** то дастесь тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі такі, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“ **13** І прийшов Соломон із пагірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму, від скинії заповіту, і зацарював над Ізраїлем. **14** І зібрал Соломон колесниць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничих містах та при царі в Єрусалимі. **15** І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, щодо численності, як сикомор, що в Шефелі. **16** А кóней, що були в Соломона, привoдили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували іх з Кеве. **17** І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесницю за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хittitських та царів сирійських.

2 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Імення та дім царський для сéбе. **2** І відлічив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горáх, а керівників над ними — три тисячі й шість сотень. **3** І послав Соломон до Хірама, царя тирського, говорячи: „Як зробив ти у

батьком моїм Давидом, і послав був йому кéдри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, так зроби й мені. **4** Ось я будує храм для Ймення Господа, Бога моого, щоб присвятити Йому, щоб кадити перед Його лицем запашнē кадило, і для постійного покладення хліба та для ціlopленъ на ранок і на вечір, на суботи й на молодик та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем! **5** А храм, якого я будує, великий, бо Бог наш більший від усіх богів! **6** А хто має силу збудувати Йому храма, коли небо й небеса небес не обіймають Його? І хто я, що збудую Йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем Його! **7** А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в чéрвені, і в блакіті, і що вміє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготував батько мій Давид. **8** І пошли мені з Ливану дéрева кéдрового, кипарисового та сандáлового, бо я знаю, що твої раби вміють рубати дéрева ливанські. І оце мої раби будуть рабами твоїми, щоб наготовити мені бéзліч дерева, бо цей храм, що я будує, буде великий та пишний! **10** А ось дереворубам, що стинають дерéва, рабам твоїм, дав я пшеници, як поживи, двадцять тисяч кóрів, та ячменю двадцять тисяч кóрів, і вина двадцять тисяч бáтів, і оливи двадцять тисяч бáтів“. **11** І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“. **12** І сказав Хірам: „Благословéнний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небеса та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого, який має розум та багатий на знання, що збудує дім Господній та дім царський для сéбе! **13** А тепер я посилаю мудрого чоловіка, що має знання, Хурам-Аві, **14** сина жінки з Данових дочок, — а батько його тиráнин, — що вміє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в дерéвах, у пурпурі й у блакіті, і в віссоні, і в чéрвені, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дáна Йому з мистцями твоїми та з мистцями пана моого Давида, батька твоого. **15** А тепер пшеницю й ячмінь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм рабам. **16** А ми нарубаємо дерéв із Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму“. **17** І перелічів Соломон усіх людей прихóдків, що в Ізраїловому Краї, за переліком, що перелічив був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шістьсотень. **18** І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горáх, та три тисячі й шість сотень керівників, що спонукували той нарóд до праці.

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морія, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготував Давид на тóці евусеянина Орнана. **2** І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювáння. **3** А це основа будови Божого дому: довжинá — шістдесят

ліктів старою мірою, а ширинá — двадцять ліктів. **4** А притвóр, щодо довжини, був за шириною храму, двадцять ліктів, а вишинá — сто й двадцять. І покрив він його зсерéдини чистим золотом. **5** А великий храм він покрив кипарíсовим деревом, і покрив його добрым золотом, і наробыв на ньому пальм та ланцюгí. **6** І покрив він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото було з Парвáму. **7** І покрив він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повирóзував херувимів. **8** І зробив дім Святого Святих: довжина його за ширинou храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцать ліктів. І покрив він його добрым золотом, на таланти — шість сотень. **9** А вага цвяхів на шеклі золота — п'ятдесят; і горніці покрив золотом. **10** І зробив він у дімі Святого Святих двох херувимів різьб'яню роботою, і покрив їх золотом. **11** А крила херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило одного — на п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима. **12** А крило другого херувима — п'ять ліктів, дотикалося стіні храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима. **13** Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на ногах своїх, а їхні обличчя — до храму. **14** І зробив він завісу, — блакіть, і пурпур, і чéрвень, і віссон, і наробыв на ній херувимів. **15** І зробив він перед храмом два стовпí, тридцять і п'ять ліктів завдóвжки, а мáковиці, що на верху його, п'ять ліктів. **16** І поробив ланцюгí, як у девíрі, і дав їх на верхі тих стовпíв. І зробив сотню гранáтових яблук, і дав на ланцюгí. **17** І поставив стовпí перед храмом, — один з правиці, а один з лівиці. І назвав ім'я правому: Яхін, а ім'я лівому — Баоз.

4 І зробив мідяного жéртвника, двадцять ліктів довжинá йому і двадцять ліктів ширинá йому, і десять ліктів височинá йому. **2** І зробив він лите море, десять на міру лікtem від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру лікtem височинá йому. А шнур — тридцять на міру лікtem — отóчував його навколо. **3** А під ним — постать волів, що з всіх сторін отóчують його, на десять ліктів на міру лікtem оточують море навколо; два ряди волів відліти при відливанні його. **4** Воно стояло на дванадцятьох волáх, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на півден, і три обернені на схід. А море на них звéрху, а всі зади їх — до нутрá. **5** А грубina його — долоня, а край його — як робота краю кéліха, квітки лілéї. Містило воно три тисячі бáтів. **6** І зробив десять умивáльниці, і поставив п'ять з правиці, а п'ять з лівиці, щоб мити в них, — приготóвлене на цілопáлення полóщуту у них, а море — для священиків, щоб митися в ньому. **7** І зробив десять золотих свічників, як належалося, і поставив їх у храмі п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. **8** І зробив десять столів, і поставив у храмі, — п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропíльниці. **9** І зробив священиче

подвí'я та подвí'я велике, і двері до подвí'я, і їхні двері покрив міddю. **10** А море поставив з правого боку на південний схід. **11** І поробив Хурам горніта, і лопáтки, і кропільниці. І покінчíв Хурам робити працю, яку зробив для царя Соломона в Божому домі: **12** два стовпí, і кúлі, і дві мáковиці на верху тих стовпíв, і дві мерéжки на покрітті обýдвох куль мáковиць, що на верхах стовпíв, **13** і чотири сотні гранáтових яблук для обох мерéжок, два ряди гранáтових яблук для однієї мережки, щоб покрити обýдvi кулі мáковиць, що на пéреді тих стовпíв. **14** І поробив пídstávi, і поробив умивáльниці на тих пídstávah, **15** одне море, і дванадцять волів пíд ним, **16** і горніта, і лопáтки, і видéльца, і всі їхні речі поробив Хурам-Авів цареві Соломонові для Господнього дому з вýполíruваної міdі. **17** На Йордáнській рівніні повідливáв їх цар у гlýniстій землі між Суккотом та між Цередою. **18** І наробыв Соломон усіх цих речей дуже багато, бо не досліджена була вага міdі. **19** І поробив Соломон усі речі, що в Божому дому, та золотого жéртвника й столи, а на них — хліб показнý, **20** і свічникý, і їхні лямпáдki, щоб запалювати їх за постановою перед девírom, — зо щирого золота. **21** А квіткý, і лямпádkи, і щíпчики — із золота, з досконалого золота. **22** А нόжиці, і кропільниці, і лóжки, і кадильниці — зо щирого золота; а вхід до дому, його внутрішні двері до Святого Святих та двері дому до храму — із золота.

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повнóсив освячені речі свого батька Давида, і сріблó, і золото, і всі ці речі дав до скарбниці Божого дому. **2** Тоді Соломон зíбрав до Єрусалиму ізраїлевих старшій, і всіх голів племéн, начальників бáтьківських родів ізраїлевих синів, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **3** І були зібрані до царя всі ізраїльтяни в свято, воно — съомого місяця. **4** І поприходíли всі ізраїлеві старшій, і Левити понéсли ковчега. **5** І понéсли ковчега та скінню заповіту, і всі святі речі, що в скіннї, — несли їх священики та Левити. **6** А цар Соломон та вся ізраїлева громада, що зібралися при ньому перед ковчегом, принóсили в жертву худобу дрібнú та худобу велику, що через многоту не була ані запíсувана, ані лíчена! **7** І священики внесли ковчега Господнього заповіту до його місця, до девíru дому, до Святого Святих, під крила херувимів. **8** А херувими простягáли крила над місцем ковчега, і затінювали херувими над ковчегом та над його держакáми звéрху. **9** А ті держакí були довгí, і головки тих держакíв були видні з ковчегу, що перед девírom, а назóвні не були видні. І були вони там аж до цього дня. **10** У ковчезí не було нічого, тільки дві таблýці, що поклав Мойсей на Хорíїв, коли Господь склав був заповіта з ізраїлевими синами при виході їх із Єгíпу. **11** І сталося, як священики виходили із святині, — а всі священики, що були там, освятилися, без додéржання черг, — **12** а Левити спíвакí, — усі вони, аж до Асафа,

Гемана, Єдутуна, і синів їхніх та братів їхніх, — убрани в віссон, з цимбалами, із арфами та з цітрами, стояли на схід від жертвника, а з ними сто й двадцять священиків, що сурміли на сурмах, 13 і було воно для сурмачів та співаків як одне, щоб подати один голос на хвалу та дяку Господіві, і як загримів голос на сурмах, і на цимбалах, і на музичних знарядях, і як хвалили Господа: „Добрій бо Він, бо навікі Його милосердя!“, — то дім, дім Господній наповнився хмарою! 14 І не могли священики стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила дім Божий!

6 Тоді Соломон проказав: „„Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. 2 А я збудував храм оселі Твоєї, і місце Твого пробування навікі!“ 3 І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. 4 А він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і руками Своїми виконав, кажучи: 5 Від того дня, коли Я вивів Свій народ з єгипетського краю, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племен, щоб збудувати храм на пробування Мого Імені там. І не вибрав Я нікого, щоб був володарем над народом Моїм, Ізраїлем. 6 Та вибрав Я Ерусалім на пробування Мого Імені там, і вибрав Я Давида, щоб був над народом Моїм, Ізраїлем. 7 І було на серці моого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. 8 Та сказав Господь до моого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці. 9 Тільки ти не збудуеш цього храму, але син твій, що вийде із стегон твоїх, — він збудує цей храм для Ймення Мого! 10 І спóвнив Господь Своє слово, що Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. 11 І поставив я там ковчега, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав із Ізраїлевими синами“. 12 І став він перед Господнім жертвником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки. 13 А Соломон зробив був мідянé стóйло, і поставив його на середину подвір'я, — п'ять ліктів довжина йому, і п'ять ліктів ширина йому, а три лікті вишина йому. І став він на ньому, і став на коліна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба, 14 та й сказав: „Господи, Боже Ізраїлі! Нема подібного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. 15 Ти спóвнив Своєму рабові Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю віповнив, як цього дня. 16 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, спóвни для Своого раба Давида, моого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведеться з-перед лиця Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні,

якщо тільки сини твої будуть додержувати своїх доріг, щоб ходити в Законі Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм. 17 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твое, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові. 18 Бо чи ж справді Бог сидить з людиною на землі? Ось небо та небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм цей, що я збудував? 19 І Ти звérнешся до молитви Свого раба та до його благання, Господи, Боже мій, щоб почтути пóклика та молитву, якою раб Твій молиться перед лицем Твоїм, 20 щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладеш Ім'я Своє там, щоб почтути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці. 21 І Ти будеш прислухатися до благань Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почуш із місця Свого пробування, із небес — і почуеш, і пробачиш. 22 Якщо згрішить людина проти свого близького, і буде примушена принести клятву, щоб присягнути, і клятва прийде перед Твоїм жертвником у цьому храмі, 23 то Ти почуш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — обвинувати несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, й усправедливши справедливого, щоб дати йому за його справедливістю. 24 А якщо Твій народ, Ізраїль, буде вдáрений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звérнуться, і будуть хвалити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благати Тебе в цьому храмі, 25 то Ти почуш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вéрнеш їх до землі, яку дав Ти ім та їхнім батькам! 26 Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогрішається Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть слáвити Ім'я Твоє, — і з гріхом свого навéрнуться, бо Ти будеш їх впокоряті, — 27 то Ти почуеш на небесах, і пробачиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своєму народові на спáдщину! 28 Голод коли буде в Краї, моровиця коли буде, посуха, жовтака, саранá, червá коли буде, коли його вороги гнобитимуть його в Краї міст його, коли буде яка порáза, яка хвороба, — 29 усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людіни чи від усього нарóду Твого, Ізраїля, коли кожен буде знати порáзу свою та горе свое, і простáгне руки свої до цього храму, 30 то Ти почуеш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і пробачиш, і даси тому чоловікові за всімá його дорогами, бо Ти знаєш серце його, бо Ти один знаєш серце лóдських синів, 31 щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всі дні, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим! 32 Також і чужинця, який не з нарóду Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ймénня Твого великого, і руки Твої Сильної та рамéна Твого вітязненого, і прийде, і помóлиться в цьому храмі, 33 то Ти почуеш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб

усі наріди землі пізнали Ім'я Твоє, та щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'я Твоє покликане над оцім храмом, що я збудував! **34** Коли народ Твій вийде на війну на своїх ворогів, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Тебе в напрямі до цього міста, що Ти вибрали його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **35** то почуеш Ти з небес їхню молитву та їхнє блага́ння, — і вчиниш їм суд! **36** Коли вони згріша́ть Тобі, — бо немає людіни, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх вбrogові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького, **37** і коли вони прийдуть до розуму в країб, куди взяті до неволі, і навернутися, і будуть блага́ти Тебе в краї своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили дорогу свою, і були ми несправедливі, **38** і коли вони навернутися до Тебе всім своїм серцем і всією душою своєю в краї своєї неволі, куди їх поневіли, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в напрямі міста, яке Ти вибрали, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **39** то Ти почуеш із небес, із постійного місця пробування Свого, їхню молитву та їхнє блага́ння, і вчиниш їм суд, і простиш Своєму народові, що вони згрішили Тобі! **40** Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої настівлі на слухання молитви цього місця! **41** А тепер, — Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочинок, Ти й ковчег сили Твоєї! Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодігнуться, а побажні Твої хай добром веселяться! **42** Господи Боже, не відвртай лиця від Свого помазанця, згадай же про милість Своєму рабові Давиду!"

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопалення та жертви, а слава Господня наповнила храм той! **2** I священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня наповнила дім Господній! **3** А всі Ізраїлеві сини бачили, як сходив огонь та Господня слава на храм той, і вони попадали обличчям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонилися до землі, і дякували Господеві: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ **4** А цар та ввесь народ принісали жертву перед Господнім лицем. **5** I приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. I виконали обряд освячення Божого дому цар та ввесь народ. **6** А священики стояли на вárтах своїх, а Левити — зо знайдяями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господеві, „Бо навіки Його милосердя“, коли Давид хвалив ними; і священики сурміли навпроти них, а ввесь Ізраїль стояв. **7** I посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім дном, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідний жéртвник, якого зробив Соломон, не міг умістити цілопалення й хлібної жертви та лою. **8** I справив Соломон того

часу те свято на сім день, а ввесь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеться до Хамату, аж до єгипетського потоку. **9** А восьмого дня спрвили віддáння свята, бо обряд освячення жéртвника спрвляли сім день, і свято сім день. **10** А дnia двадцятого й третього събомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Савидові й Соломонові, та народові Своєму Ізраїлові. **11** I закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все, що прихóдило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому дому та в дому своєму, пощастило йому. **12** I явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухав Я молитви твої, та вибрали оце місце для Себе на храм жертви. **13** Якщо Я замкнú небеса, і не буде дощу, і якщо накажу сарані поїсти землю, і якщо нашлó моровицю на народ Мій, **14** і впокоряться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я Мое, і помоляться, і будуть шукати Ім'я Могó, і повернуть за злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прощу їхній гріх, та я вилікую їхній Край! **15** Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої настівлі на слухання молитви цього місця. **16** I тепер Я вибрали, і освятив цей храм, щоб Ім'я Мое було там аж навіки, Мої ж очі та серце Мое будуть там по всі дні. **17** А тепер, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, щоб зробити все, що наказаў Я тобі, і якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та прав Моїх, **18** то постівлю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе перевóду нікому з пануючих в Ізраїлі! **19** А якщо ви відвérнетесь та покинете устави Мої й заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, **20** то Я повириваю їх з Моеї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лица Свого, і дам його за приповістку та за посміхóице серед усіх нарідів! **21** А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто прохóдитиме біля нього, скам'янє та й скаже: За щó Господь зробив так цьому Краєві та храму цьому?... **22** I відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навів на них усе оце ліхо!"

8 I сталося по двадцятьох рóках, коли Соломон будував дім Господній та свій дім, **2** то містá, які дав Хурáм Соломонові, Соломон розбудувáв їх, і осадíв там Ізраїлевих синів. **3** I пішов Соломон до Хават-Цови, і переміг її. **4** I збудував він Тадмора в пустині, та всі міста для запáсів, що побудував у Хаматі. **5** I побудував він Бет-Хорон горішній та Бет-Хорон дòлішній, твердінні містá, — мýри, двері та зáсуви, **6** і Баалат, і всі міста для запáсів, що були в Соломона, і всі містá для колесніць, і містá для верхівців, і всяке пожадання Соломона, що жадав він збудувати в Єрусалимі й на Лівані, та в усьому

Краї його панування. 7 Увесь народ, позосталий з хіттеян, і з амореян, і з періззеян, і з хівбеян, і з евусеян, що вони не з Ізраїля, 8 з їхніх синів, що зосталися по них у Краї, що їх не повигублювали Ізраїлеві сини, то їх Соломон узяв на данину, і це позосталося аж до цього дня. 9 А Ізраїлевих синів Соломон не робив рабами для своєї праці, алі вони були військові, і зв'єрхники сторожі його, і зв'єрхники колесниць його та його верхівців. 10 І оце вони були зв'єрхники намісники царя Соломона, — двісті і п'ятдесят, що панували над народом. 11 А фараонову дочку перевіз Соломон із Давидового Міста до дому, що збудував для неї, як сказав: „Не буде сидіти мені жінка в домі Давида, Ізраїлевого царя, бо святий він, бо Господній ковчег увійшов у нього“. 12 Тоді Соломон приніс цілопалення для Господа на Господньому жертівнику, якого він збудував перед притвіром, 13 щоб за потребою кожного дня приносити жертву за Мойсеєвим наказом, на суботи, і на молодиці, і на свята три рази в році: в свято Опрайсоків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок. 14 І поставив він, за розпорядком Давида, батька свого, чёрги священиків на їхню службу, і Левітів на їхніх вárтах на хвалу та на службу відповідно до священиків за потребою кожного дня, і придvéрних в їхніх чергах для кожної брами, бо такий був наказ Давида, Божого чоловіка. 15 І не відступали вони від наказів царя про священиків та Левітів, щодо всякої речі й щодо скáрбів. 16 І була зроблена вся Соломонова праця аж до цього дня, від заложення Господнього дому й аж до закінчення його, коли був закінчений дім Господній. 17 Тоді пішов Соломон до Ецлон-Геверу та до Елоту над мóрським берегом в едомському краї. 18 І прислав йому Хурáм через своїх рабів кораблі та рабів, що знали море. І прийшли вони з Соломоновими рабами до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й п'ятдесят талантів золота, і привезли до царя Соломона.

9 А цариця Шеви почула була про славу Соломонову, і прийшла вý пробувати Соломона загáдками в Ерусалимі. Прийшла вона з дуже великим баґáтством, — із верблóдами, що нéсли пáхощі та бéзліч золота й дорогої каміння. І прийшла вона до Соломона, і говорила з ним про все, що було на серці її. 21 Соломон вияснив її усі її запити, і не було запиту, незнаного Соломонові, якого не порішив би він її. 3 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дім, що він збудувáв, 4 і їжу стóлу його, і мéшкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одéжі, і чáшників його, та їхні одéжі, і вхід його, яким він ухóдить до Господнього дому, — і не могла вона з дива вийти! 5 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої дíла та про твою мудрість. 6 І не повірила я їхнім словам, аж поки самá не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була представлена мені й половина великоści твоєї мудrosti: ти перевищив славу, про

яку я чула! 7 Щасливі люди твої, і щасливі оці твої слúги, що зáвжди стоять перед обличчям твоїм та слухають твою мудрість! 8 Нехай буде благословéнний Госпóдь, Бог твій, що вподóбав тебе, щоб посадити тебе на Свого трóна за царя у Гóспода, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраїля, щоб утвердити його навíki. І Він настановив тебе над ними царем, щоб чинити право та справедливість!“ 9 І далá вона царéви сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пáхощíв та дорогé каміння. І більш уже не було таких пáхощíв, як ті, що цариця Шеви далá царévi Соломонovi! 10 І також Хурámovi раби та раби Соломонovi, що довóзили золото з Офíру, спровáджували алмúгове дерево та дорогé каміння. 11 І поробив цар з алмúгового дéрева схóди для Господнього дому та для дому царського, і гúсла, і арфи для спíвакív. І такі речі, як вони, не бáчені перед тим в юдейському Краї! 12 А цар Соломон дав цариці Шеви все бажання її, чого вона бажáла, окрім такого, що вона привéзла до царя. І пíшла вона назад до свого краю, вона та слúги її. 13 І була вага того золота, що прихóдило для Соломона в однóму році, шість сотень і шíстдесят і шість талантів золота, 14 окрім того, що прихóдило від купців та з торгóвлі хóдáчих. І всí царі аráбські та намісники Краю довóзили золото й срíбло Соломонovi. 15 І зробив цар Соломон дві сотні великих щítів із кутого золота, — шість сотень шеклів кутого золота йшло на однóго щита, 16 та три сотні щítів менших із кутого золота, — три сотні шеклів золота йшло на однóго щита. І цар віddав їх до дому Ливанського Лíсу. 17 І зробив цар великого трóna zo слонóvoї кости, і покрив його чистим золотом. 18 У трóna було шість схíдців та піdníжка з золота позад трону, та порúчя з цього й з того боку при місці сидіння, та два леві, що стояли при порúччях. 19 І дванадцять левів стояли там на шести ступенях з того й з того боку. По всіх царствах не було так зробленого! 20 І ввесь посуд на питтý царя Соломона — золото, і всí речі дому Ливанського Лíсу — щире золото, нічого з срíбла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 21 Бо царévi кораблі ходили до Таршíшу з Хурámovimi рабами. Раз на три роки прихóдili таршíські кораблі, що довóзили золото та срíбло, слонóvu кістю, і мávp та пáv. 22 І став цар Соломон найбільшим від усіх зéмних царів, щодо баگatства та щодо мудростi. 23 І всí земні царі хотіли бачити Соломона, щоб послухати його мудростi, що Бог дав у його серце. 24 І вони приносили кожен свого дáра, — речі срібні та речі золоті, й одежу, збрóю та пáхощі, коні та мули, — щó на рíк припадáло. 25 І було в Соломона чотири тисячі кíнських жóлобів та колесниць, і дванадцять тисяч верхівців, і він порозмíщував їх по колесничих містах та при царі в Ерусалимі. 26 І він панував над усімá царями від Рíчки й аж до краю філістíмлян, і аж до египетської граници. 27 І Соломон наскладав в Ерусалимі срібла, мов того каміння, а кедрів наскладав,

щодо численності, як сикомбрі, що в Шефелі! 28 А кóней привóдили Соломонові з Єгипту та з усіх країв. 29 А решта Соломонових дíл, перших та останніх, — ото вони описані в історії пророка Натана, і в пророцтві шілонянину Ахії, і в видіннях прозорлýвця Еді на Єровоама, Неватового сина. 30 І царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок літ. 31 І спочив Соломон зо своїми батькáми, і поховали його в Місті Давида, батька його, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

10 І пішов Рехав'ам до Сихéму, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем. 2 І сталося, як почув це Єровоам, Неватів син, — він був в Єгипті, куди втік від царя Соломона, — то вернувся Єровоам з Єгипту. 3 І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та весь Ізраїль, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: 4 „Твій бáтько вчинив був тяжким наше ярмó, а ти полегші жорстóку роботу батька свого та тяжкé його ярмо, що наклав він був на нас, і ми бúдемо служити тобі“. 5 А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до менé“. І пішов той народ. 6 І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ 7 І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добрим для цього народу, і зробиш за волею їх, і говорíти меш їм добrі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. 8 Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодикáми, що вирошли разом із ним, що стояли перед ним. 9 І сказав він до них: „Щó ви радите, і щó відповім цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегш ярмó, яке твій бáтько наклав був на нас“. 10 І говорили з ним ті молодикí, що вирошли з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: „Твій бáтько вчинив був тяжким наше ярмó, а ти дай полéгшу нам.“ Отак скажеш до них: Мій мізíнець грубіль за стéгна мого батька! 11 А тепер: мій бáтько наклав був на вас тяжкé ярмо, а я добавлю до вашого ярма! Бáтько мій карав вас бичами, а я бítиму скорпíонами!“ 12 І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 І цар жорстóко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших, 14 і говорив до них за порадою тих молодикíв, кажучи: „Мій бáтько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я добавлю до нього! Бáтько мій карав вас бичами, а я — скорпíонами!“ 15 І не послухався цар народу, бо це спричинене було від Бога, — щоб спрáвдити Господéві слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахію, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів царéві, кажучи: „Яка нам частíна в Давиді? І спáдщины нема нам у сині Єссéя! Усі до наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свíй, Давиде!“ І пішов увесь Ізраїль до наметів своїх... 17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в

Юдиних містах, — то над ними зацарювá Рехав'ам. 18 І послав цар Рехав'ам Гадорама, що був над даніною, та Ізраїлеві сини закидали його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. 19 І відпав Ізраїль від Давидового дому, і так є аж до цього дня.

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дім Юдин та Веніамінів, сто й вісімдесят тисяч вибраних військóвих, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові. 2 І було Господне слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: 3 „Скажи Рехав'амові, Соломонову синові, царéві Юдиному, та всьому Ізраїлеві в Юді та в Веніаміні, говорячи: 4 Так сказав Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братáми! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господніх слів, і вернулися з походу на Єровоама. 5 І осівся Рехав'ам в Єрусалимі, і побудував твердінні міста в Юді. 6 І збудував він Віфлеема, і Етама, і Текою, 7 і Бет-Цура, і Соху, і Адуллама, 8 і Гата, і Марешу, і Зіфа, 9 і Адораїма, і Лахіша, і Азеку, 10 і Цор'у, і Аяялона, і Хеврона, що в Юді та в Веніаміні, міста твердінні. 11 І зміцнив він ті твердінні, і дав у них начальників, і запаси, і оліви, і вина, 12 а до кожного окремого міста — великі щитí та рáтища, і дуже сильно їх позміцнював. І був його Юда та Веніамін. 13 А священики та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої граници. 14 Бо Левити кидали пасовицька свої та власність свою, і приходили до Юди та до Єрусалиму, бо Єровоам та сини його усунули їх від священичого службіння Господéві, 15 і понаставляли собі священиків для пáгрíків та демонів, та для тельцíв, що він понароблював. 16 А за ними, зо всіх Ізраїлевих племéн ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, приходили до Єрусалиму приносити жертви Господéві, Богові батьків своїх. 17 І зміцнили вони Юдине царство, і підсíлили Рехав'ама, Соломонового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона. 18 І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку Єрімота, Давидового сина, та Авіхáїл, дочку Еліава, Ісаєвого сина. 19 І вона породила йому синів: Єуша, і Шемарію, Загама. 20 А по нíй він узяв Мааху, дочку Авесаломову, і вона породила йому Авійю, і Аттая, і Зізу, і Шеломіта. 21 І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку, над усіх жінок своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жінок та шістдесят наложниць, і породив двадцять і вісім синів та шістдесят дочок. 22 А за голову Рехав'ам поставив Авійю, Маахіного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настановити його царем. 23 І мудро він чинив, і порозсилав усіх синів своїх до всіх країв Юди й Веніаміна, до всіх твердінних міст, і дав їм багате утрýмання, і підшукав їм багато жінок.

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він сильний, то покинув він, і весь Ізраїль із

ним, Господнього Закόна. 2 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалім, — бо вони спроневірилися Господеві, — 3 з тисячею й двомаста́ми колесні́ць та з шістдесятма́ тисячами верхіві́ць: і не було числа для нарóду, що прийшов із ним з Єгипту, — ливія́нам, суккійянам та кушанам. 4 І здобув він тверді́нні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусалиму. 5 А пророк Шемая прийшов до Рехав'ама та Юдиних зверхників, що зібралися до Єрусалиму, утікаючи перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і видав у Шішакову руку!“ 6 І впокорі́лися Ізраїлеві зверхники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“ 7 А коли Господь побачив, що вони впокорі́лися, то було Господнє слово до Шемаї, говорячи: „Упокорі́лися вони, — не нищитиму їх, алé дам ім трохи людей на порятунок, і не виллеться гнів Мій на Єрусалім через Шішака. 8 Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають тоді службу Мені та службу царствам зéмним“. 9 І вийшов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, і забрав скáрби Господнього дому та скáрби дому царéвого, — і все позабирає. І забрав він золоті щіті, що Соломон поробив був. 10 А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щіті, і склав їх на руки зверхника сторожів, що стереглі вхід до царського дому. 11 І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, прихóдили бігуні, та й носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. 12 А коли він впокорі́вся, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигублення. Та й у Юдеї були ще справи добре. 13 І зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам був віку сорокá й одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому́ місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племéн, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я його матері — аммонітка Наама. 14 І робив він лихé, бо не схильяв свого серця, щоб звертатися до Господа. 15 А Рехав'амові ділá, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та прозорливця Іддо: „Родословні книги“. І точилися війни поміж Рехав'амом та Єровоамом по всі дні. 16 І спочив Рехав'ам зо своїми батькáми, і був він похований у Давидовому Місті, а замість нього зацарював його син Авійя.

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою. 2 Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Міхая, дочка Уріїла з Гів'ї. І війна́ точилася між Авійєю та між Єровоамом. 3 І зачав Авійя війну з військом хоробрих вояків, — чотири сотні тисяч вýбраних мужів, а Єровоам приготовився до війни з ним з вісімома сотнями тисяч вýбраних мужів, хоробрих вояків. 4 І встав Авійя з-над гори Цемараїм, що в Ефремових горах, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоаме, та ввесь Ізраїль! 5 Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навіки, йому та синам

його, соляною умовою? 6 Та встав Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина, і збунтувався на пана свого. 7 І зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали мідніші від Рехав'ама, Соломонового сина. А Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильним проти них. 8 А тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельці, яких Єровоам понароблював вам за богів. 9 Чи ж ви не повиганяли Господніх священиків, Ааронових синів, та Левитів? І понаставляли ви собі священиків, як ставлять нарóди цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сінома́ баранами, то стає священиком для того, що не є Богом. 10 А ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили Його, а наши священики, що служать Господеві, це Ааронові сини, а Левити — при службі. 11 І ми принoсимо Господеві ціlopáлення кожного ранку та кожного вечора, і запашнé кадило, і укладáння хліба на чистому столі, і золотий свічник та лямпáди його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережéмо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили Його! 12 І ось з нами на чолі Бог, і священики Його, і голосні сúрми, щоб сурмíти на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведéться!“ 13 А Єровоам вирядив зáсідку, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а зáсідка — позад них. 14 І обернулися юдéї, аж ось у них бій спéреду та ззаду! І кlyкали вони до Господа, а священики сурмíли в сúрми... 15 І закричали юдéї. І сталося, як юдéї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійєю та перед Юдою. 16 І повtкали ізráльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку. 17 І вдарили в них Авійя та народ його великою побóзою, і попáдали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вýбраних мужів! 18 І впокорилися Ізраїлеві сини того чásу, а Юдині сини зміцніли, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батьків. 19 І гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього містá: Бет-Ел та залежні його міста, і Єшану та залежні її міста, і Ефрон та залежні його міста. 20 І Єровоам не затримав сили вже за днів Авійя. І вдарив його Господь, і він помер. 21 І зміцнився Авійя, і взяв собі чотирнáдцять жінóк, і породив двадцять і двоє синів та шістнадцятеро дочок. 22 А решта Авійєвих діл, і дороги його та словá його описані в історії пророка Іддо.

14 І спочив Авійя зо своїми батькáми, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокóївся Край на десять літ. 2 І робив Аса добре та вгодне в очáх Господа, Бога свого. 3 І повсuvав він жéртвники чужих богів та пáгірки, і порозбивав камінні стовпí для божків, і постинав святі дерéва. 4 І наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Закóна та заповідь. 5 І повсuvав він зо всіх Юдиних міст пáгірки та подоби сонця. І заспокóїлося царство при ньому. 6 І побудував він тверді́нні міста в Юді,

бо заспокойвся край, і не було на нього війни за тих років, бо Господь дав йому мир. 7 I сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, ѿточимо муром та бáштами, ворітьмі та засувами. Іще він, цей край, наш, бо зверталися ми до Господа, нашого Бога. Зверталися ми, і Він дав нам мир навколо“. I побудували, і їм щастіло. 8 I було в Аси війська: носії великих щитів та ратищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніаміна таких, що носять малого щитá, та лúчників — двісті й вісімдесят тисяч. Усі вони — хоробрі воякі. 9 I вийшов на них кущеянин Зерах із військом у тисячу тисяч та з трьома сотнями колесніць, і прибув аж до Мареші. 10 I вийшов Аса проти нього, і вони встáвилися до бóю в долині Цефат при Мареші. 11 I кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Тéбе, допомогти числénному або безsíлому. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опиráємося, і в Ім'ї Твоє ми прийшли на цю бéзліч. Господи, Ти Бог наш, нехай людýна не має сили проти Тебе!“ 12 I побив Господь кущеян перед Асою та перед Юдою, — і кущеяни повтікали. 13 I гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. I попáдало з кущеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторошенні перед Господнім лицем та перед табором Його. I понéсли вони дуже багато здóбичі. 14 I побили вони всі міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. I пограбували вони всі ті міста, бо в них було багато здóбичі. 15 Порозбивали вони також намети чередників, і зайняли дуже багато дрібної худоби та верблóдів, та й вернулися до Єрусалиму.

15 А Азарія, син Оведів, — злинув на нього Дух Божий. 2 I вийшов він перед Асу та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та весь Юдо й Веніамін! Господь з вами, якщо будете з Ним, і якщо будете Його шукати, дастъ вам знайти Себе. A якщо ви полишите Його, — полишить Він вас! 3 У Ізраїля булó багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священика-чителя та без Закóну. 4 I вернувся він в утиску своєму до Господа, Бога Ізраїлевого, і вони шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. 5 A тими часами не було спокóю ані тому, хто виходить, ані тому, хто входить, бо були великі неспокóї усіх мéшканців краю. 6 I воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побентéжив їх усяким лихом. 7 A ви будьте міцні, і нехай не slabнутъ ваші rуки, бо є нагорода для вашої чинності!“ 8 A коли Аса почув оці слова та прoroцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то зміцнівся, і повикидав поганські гидóти зо всього краю Юдиного та Веніамінового, та з міст, які він здобув з Єфремових гір, і відновив Господнього жéртвника, що перед Господнім притвóром. 9 I зібраv він усьюЮду й Веніаміна та тих, що мéшкали часово з ними з Єфрему, і з Манасії, і з Симеона, бо дуже багато поперебíгали до нього з Ізраїля, коли побачили, що з ним Господь, його Бог. 10 I вони зібралися до Єрусалиму третього місяця, п'ятнадцятого року

царювáння Аси. 11 I принéсли вони того дня в жертву для Господа зо здóбичі, яку попривóдили: худоби великої — сім сотень, а худоби дрібної — сім тисяч. 12 I ввійшли вони в умову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батьків, усім своїм серцем та всію своею душою. 13 A кожен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраїля, буде забитий від малого й аж до великого, від чоловіка й аж до жінки. 14 I заприяглýся вони Господéві голосом сильним, і окликом, і сúрмами, і рогáми. 15 I тішився ввесь Юда тією присáгою, бо вони заприяглýся всім серцем своїм, і всію своею волею шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. I Господь дав їм мир навколо. 16 I навіть Мааху, матір царя Аси, і її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила булá ідола Астарті. I Аса порубав бовбáна її, і розтер, і спалив у долині Кедрон. 17 Ta пáгірki не минулися в Ізраїля, алé Асине серце було все з Господом по всі його дні. 18 I вnіs він до Божого дому святі речі свого батька та святі речі свої, — срібло, і золото, і посуд. 19 A війні не булó аж до тридцять й п'ятого року царювáння Аси.

16 Тридцятого й шостого року царювáння Аси пíшов

Баша, Ізраїлів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходить та вхóдити. 2 I винíс Аса срібло та золото із скарбниць Господнього дому та дому царéвого, і послав до Бен-Гадада, царя сирійського, що сидів у Дамаску, говорячи: 3 „, Е умова між мною та між тобою, і між батьком моїм та батьком твоїм. Ось послав я тобі срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башео, царем Ізраїлевим, і нехай він відíде від мене“. 4 I послухався Бен-Гадад царя Аси, і послав зверхників свого війська на Ізраїлеві міста, і вони поруйнували Ійона, і Дану, і Авел-Маїма та всі запаси міст Нефталімових. 5 I сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю. 6 A цар Аса взяв усього Юду, і вони повинісіли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша, і побудувáв з того Геву та Міцпу. 7 A того часу прийшов прозорлýвець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через те, що ти спираєшся на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твої руки військо сирійського царя. 8 Чи ж не булý кущеяни та ливіяни військом дуже великим, колесніцями й верхівцями дуже числénними? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку. 9 Bo очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцнити тих, у кого все їхне серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепér будуть у тебе війни!“ 10 I розгніався Аса на прозорлýвця, і дав його до в'язніці, бо був у гніві на нього за це. I Аса тиснув декого з нарбdu того часу. 11 I оце Асині ділá, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів. 12 I занедýжав Аса тридцятого й дев'ятого року свого царювáння на свої ноги, і хвороба його булá тяжкá. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лíкарів. 13 I спочив Аса з своїми

батькáми, і помер сорокового й першого року свого царювання. **14** I поховали його в його гробнíцяx, які він викопав собí в Давидовому Місті. I поклали його на ложі, що він напóвнив пáхощами та різними, поміsteцькому зробленими, мастýми. I спалили йому дуже велике паління.

17 А замість нього зацарював син його Йосафáт, та зміцнівся над Ізраїлем. **2** I поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав залóги в Юдиному краї та в Єфремових містах, які був здобув його батько Аса. **3** I був Господь з Йосафáтом, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Вaaлів. **4** Bo він звертався до Бога свого батька, і ходив за Його заповідями, а не за чином Ізраїля. **5** I Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея давала дарунка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави. **6** I повійщилось серце його на Господніх дорогах, і він іще повсuvав пáгірки та Астарти з Юди. **7** A третього року свого царювання послав він до своїх зверхників, до Бен-Хайлa, і до Овадїї, і до Захарія, і до Нatanайла, і до Mіхáї, щоб вони навчали в Юдиних містах. **8** A з ними були Левити: Шемая, і Нatanія, і Зевадія, і Асаїl, і Шемірамот, і Єлонатан, і Адонійа, і Товійя, і Тов-Адонійа, Левити, а з ними Елішама та Єгорам, священики. **9** I навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закóну Господнього. I ходили вони довкóla по всіх Юдиних містах, і навчали серед нарóду. **10** I був страх Господній на всіх царствах краю, що навкólo Юди, і вони не воювали з Йосафатом. **11** A від філістимлян принoсили Йосафатові дári та сріbло данини; також араби привoдили йому дрібнú худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів. **12** I Йосафат усе зростав угóру. I побудував він в Юdі tverdýnі та міста на запáси. **13** I мав він багато добра по Юдиних містах, і мужіv військових, хоробрих воякіv в Єрусалимі. **14** A oце їхній перéгляд, за домами їхніх батькіv. Від Юdi тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих воякіv. **15** A при ньому зверхник Єгоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч. **16** A при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господévi, а з ним двісті тисяч хоробрих воякіv. **17** A від Веніаміна: хоробрий вояк Ел'яд, а з ним двісті тисяч uзбрéних луком та щитом. **18** A при ньому Єгозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч uзбрéного війська. **19** Oци служили цареві, oprích tix, яких цар umístiv по tverdýnnix mіstах po vçbomu Юdi.

18 I булó в Йосафата багато багатства та слави, і він посwoйчився з Axavom. **2** A по кількох рóках píшов віn до Axava do Samarij. I Axav наrízav багато худоби дріbнóї та худоби великої йomý та наrðovi, що з ním, i намовив його piti na gileadskij Ramot. **3** I сказав Axav, цар Іzraéliv, do Йосафata, царя Юdino: „Chi pídesh zo mnoju do gileadskoj Ramot?“ A той віdkazav йому: „Я — як ti, наrod mý — як twiй narod, i будu z

tobou на výjnî“. **4** I сказав Йосафat do Іzraélovo царя: „Vývídai zaraz slovo Gospodne!“ **5** I zíbrav Іzraéliv цar prorokiv, chotiri сотnî cholvíka, ta й сказав do них: „Chi ytí nam na výjnû na gileadskij Ramot, chi занехáti?“ A tî сказали: „Idi, i Bog dastъ його в цареву ruku!“ **6** I сказав Йосафat: „Chi nemâ tut iše Gospodnîgo proroka, — i zverñimso do nygo!“ **7** I сказав Іzraéliv цar do Йосафata: „E щe один муж, щob через nygo zvernuti do Gospoda. Ta ja nenávidju його, bo vñ ne prorokue na mené dobré, a po vñ dñi svoi télki lixe. Ce Míxéy, sin ïmliñ.“ A Йосафat vïdkazav: „Nehay çar ne говорить таке!“ **8** I poklikav Іzraéliv цar одного évnuka i сказав: „Privedi skoríše Míxéya, ïmliñgo sina!“ **9** A цar Іzraéliv ta Йосафat, цar Юdin, sidili kojen na troní svoim, povbíraní v shati; a sidili voni pri vñходi brami Samarii, a vñ proroki prorokuváli перед nimi. **10** A Cídkij, Kenaanin sin, zrobiv sobi zalízni rogi i сказав: „Tak сказав Gospod: Ocim budesh bodaťi siríjan až do výgublenia īx!“ **11** I vñ proroki prorokuváli tak, говорячи: „Vixódb do gileadskogo Ramotu, i mай успíh, — i Gospodь daſtъ його в цареву ruku!“ **12** A той послanec, щo píshov poklikati Míxéya, говорив do nygo, kajchuci: „Ocь слова tix prorokiv, — одноúsno zvíšaťu царевi dobré. Nehay же буде слово твоé таке, як кожного z них, — i ti говорйтимеш dobré“. **13** I сказав Míxéy: „Ja живий Gospod, — te, щo скаже Gospod, télki te говоритимu!“ **14** I priyshov vñ do цarya, a цar сказав do nygo: „Míxéyo, chi ytí na výjnû do gileadskoj Ramotu, chi занехáti?“ A той vïdkazav: „Výidit, i будете mati успíh, — i voni будуть daní v vñshu ruku!“ **15** I сказав йому цar: „Až skílki razív ja zaprisyagav тебе, щo ty не говорйтимеш менi níčogo, télki pravdu v Im'j Gospoda?“ **16** A той vïdkazav: „Ja bachiw usygo Іzraélja, rozpórshenego po góráx, nemov vñvci, щo ne maют pastuha. I сказав Gospod: Nemae v nich pana, — nehay vérnutyse z mírom kojen do domu svogo!“ **17** I сказав Іzraéliv цar do Йосафata: „Chi ж ne казав я тобi, — vñ ne буде prorokuvati meni dobrógo, a télki lixe?“ **18** A Míxéy vïdkazav: „Tomu послухайте Gospodnîgo slova: Bachiw ja Gospoda, щo sidiv na prestolí Svoim, a все nubesne vñsco stoyalo po pravici Ígoja ta po livi ci Ígoja. **19** I сказав Gospod: Xto namovitъ Axava, Іzraélovo цarya, i vñ vñjide i upadé v gileadskomu Ramot? I говорили: той говорив tak, a той говорив tak. **20** I vñjishov duh, i stav pered Gospodnîm лицem ta й сказав: Я namóvlu його! I сказав йому Gospod: Чим? **21** A той vïdkazav: Я vñjide i stanu duhom nеправdi v ustax usiх його prorokiv. A Gospod сказав: Ti namoviš, a takож переможеш; vñjidi ta й zrobí tak! **22** A тепер oце Gospod дав духа nеправdi v usta ocih tvoiх prorokiv, i Gospod говорив na тебе nedobrē. **23** I pídijshov Cídkij, Kenaanin sin, i vñdariv Míxey po щoči ta й сказав: „Kudoju ce perejshov Dux Gospodnîj vñd mene, щob говорити z тобою?“ **24** A Míxey vïdkazav: „Ocь ti побачиш ce того дня, коли

ввійдеш до внутрішньої кімнати, щоб скриватися“. 25 І сказав Ізраїлів цар: „Візьміть Міхея, і відведіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царевого сина, 26 та й скажете: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язницьного дому, і давайте йому їсти скупо хліба й скупо води, аж поки я не вернуся з миром“. 27 А Міхеїв відклав: „Якщо справді вірнешся ти з миром, то не говорив Господь через мене“. І до того сказав: „Слухайте це, усі люди!“ 28 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. 29 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберуся й піду на бій, а ти вбери свої шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішли на бій. 30 А сирійський цар наказав зверхникам своїх колесниць, говорячи: „Не воюйте ні з малім, ні з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем!“ 31 І сталося, як зверхники колесниць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ Вони оточили його, щоб воювати. І закричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього. 32 І сталося, як зверхники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. 33 А один чоловік зніхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав візникові: „Зверни назад, і випровадь мене від війська, бо я ранений!... 34 І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був поставлений на колесниці проти сиріян аж до вечора. І помер він під час зáходу сонця...

19 І вернувшись Йосафат, цар Юдин, із міром до дому свого до Єрусалиму. 2 І вийшов перед нього прозорливець Егу, син Ханані, та й сказав до царя Йосафата: „Чи бúдеш допомагати несправедливому, а тих, хто нехáвидить Господа, бúдеш любити? І за це на тобі гнів від Господнього лиця. 3 Але й добре речі знайшлися при тобі, бо ти повигублював Астáрти з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“. 4 І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знібув вихóдив між народ від Беер-Шеви аж до єфремових гір, і навертав їх до Господа, Бога їхніх батьків. 5 І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укрíплених Юдиних містах, для кожного міста. 6 І сказав він до суддів: „Дивіться, що ви робите, бо не для людін ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду. 7 А тепер нехай буде Господній страх на вас. Стережіться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані браннý дарунка“. 8 А також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левітів і з священників та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього суду та для суперéчок. І вернулися вони до Єрусалиму. 9 І він наказав їм, говорячи: „Отак чинить у страху Господньому, вірністю та цíлим серцем. 10 А щодо всякої суперéчки, що прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, де треба розсудити чи то за кров, чи то за Закон, чи то за заповідь, устави, чи за правá, то остережете їх, і вони не згрішать Господévi, і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрішите! 11 А ось священик Амарія — голова над вами

до всяких Господніх речей, а Завадія, син Ізмаїлів, володар Юдиного дому, — до всякої царевої речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцні й зробіть, — і нехай буде Господь з добрим!“

20 І сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними деякі з меунян, проти Йосафата на війну. 2 І прийшли, і донесли Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила силенна з того боку моря, з Сирії, і ось вони в Хацдон-Тамарі, воно — Ен-Гедi“. 3 І злякався Йосафат, і постановив звернúтися до Господа. І він проголосив піст на всю Юдею. 4 І зібралися юдéяни просити допомоги від Господа, також попрохóдили зо всіх Юдиних міст просити Господа. 5 І став Йосафат у зборі Юдиному та єрусалімському в Господньому домі, перед новим подвір'ям, 6 та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесах? І Ти пануєш над усіма царствами народів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає такого, хто б став проти Тебе! 7 Чи ж не Ти, Боже наш, повіганів мéшканців цього Краю перед народом Твоїм, Ізраїлем, і дав його Авраамовому наслінню, Твоéму прýятелеві навікі? 8 І вони осілися в ньому, і збудували Тобі в ньому святиню для Імення Твого, говорячи: 9 Якщо прийде на нас зло, — меч укарáння, чи моровиця, чи голод, то ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоїм, бо Ім'я Твое в цьому храмі, і будемо кликати до Тебе з нашого утиску, — і Ти почуєш, і спасеш. 10 А тепер ось сини Аммонові й Моавові та мéшканці горій Сеїр, що через них Ти не дав ізраїльтянам іти, коли вони минули їх, і не вигубили їх, 11 і оце вони відплачують нам навáлою, щоб вигнати нас із спáдку Твого, який Ти віддав нам. 12 Боже наш, чи ж Ти не осудиш їх? Нема бо в нас сили перед цією силою силéнною, що прихóдить на нас, і ми не знаємо, щó зробимо, бо наші очі — на Тебе!“ 13 А всі юдéяни стояли перед Господнім лицем, також діти їхні, жінки їхні та їхні сини. 14 А Яхазіїл, син Захарія, сина Бенáї, Єїла, сина Маттанії, Левіт із Асафових синів, — був на ньому Дух Господній серед збору, 15 і він сказав: „Послухайте, ввесь Юдо й мéшканці Єрусалиму та цáрю Йосафате! Так говорити до вас Господь: Не бýйтесь та не жахайтесь перед цією силéнною силою, бо не ваша ця війна, але Божа! 16 Узвітра зайдіть на них, — ось вони входять збіччям Ціцу, і ви їх знайдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл. 17 Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господнє спасіння з вами, Юдо й Єрусалиме! Не бýйтесь й не жахайтесь, — узвітра вихóдьте перед них, а Господь буде з вами!“ 18 І вклонився Йосафат обличчям до землі, а ввесь Юда та мéшканці Єрусалиму попáдали перед Господнім лицем, щоб уклонитися Господévi. 19 І встали Левити з синів Кегатівців та з синів Корахівців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим. 20 І повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині

Текоя. А як вони вихідти, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене, юдо та мешканці Єрусалиму! Віруйте в Господа, вашого Бога, і будете запевнені, — вірте пророкам Його, і пощаститься вам!“ 21 І радився він з народом, і поставив співаків для Господа, і вони хвалили величність святости, коли йшли перед озбрієними, і говорили: „Дякуйте Господу, бо навіки Його милосердя!“ 22 А того часу, коли зачалі вони співати та хвалити, дав Господь засідку на синів Аммонівих і Маавових та на мешканців гори Сейр, що прийшли бути проти Юди, — і були вони побиті, 23 бо повстали аммонітни та маавітни на мешканців гори Сейр, щоб учинити їх закліттям, і щоб вигубити. А коли вони покінчили це з мешканцями Сейру, стали помагати один проти одного, щоб вигубити себе. 24 І коли Юда прийшов на вартівні до пустині, і поглянули вони на натовп, аж ось тріпу, що попадали на землю, і не було урятованого! 25 І прийшов Йосафат та нарбд його, щоб пограбувати їхню здобич, і знайшли серед них душі багато і маєтку, і одежі, і коштівностей, і понабирали собі стільки, що не могли нести. І вони три дні все грабували ту здобич, бо численна була вона! 26 А четвертого дня зібралися вони до долини Бераха, бо там благословляли Господа; тому назвали ім'я тому місцю: долина Бераха, і так воно зветься аж до сьогодні. 27 І вернулися всі юдеяни та єрусалимляни, а Йосафат на чолі їх, щоб вернутися до Єрусалиму з радістю, бо звеселів їх Господь спасінням від їхніх ворогів. 28 І прибулі вони до Єрусалиму з арфами й з цітрами та сурмами до Господнього дому. 29 І був Божий страх на всі царства країв, коли вони почули, що Господь воював з ізраїлевими ворогами. 30 І заспокійся Йосафатове царство, і дав йому його Бог мир навколо. 31 І царював Йосафат над Юдою. Він був віку тридцяти й п'яти років, коли зацарював, а двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азука, дочка Шілхи. 32 І ходив він дорогою свого батька Аси, і не уступався з неї, щоб робити вгодне в Господніх очах. 33 Тільки пагірки не минулися, і народ іще не вчинив свого серця міцнім для Бога своїх батьків. 34 А решта Йосафатових діл, перші й останні, — ото вони описані в записах Егу, сина Ханані, що внесене до книги ізраїлевих царів. 35 А по тому поєднався Йосафат, цар Юдин, з Ахазією, ізраїлевим царем, що робив несправедливо. 36 І поєднався він із ним, щоб поробити кораблі, щоб ходити до Таршішу. І поробили вони кораблі в Ецион-Гевері. 37 Та Еліезер, син Додаві, з Мареші, пророкував на Йосафата, говорячи: „За те, що ти поєднався з Ахазією, поруйнував Господь чини твої!“ І порозбивалися ті кораблі, і не могли йти до Таршішу.

21 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований із своїми батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам. 21 були в нього брати, Йосафатові сини: Азарія, і Ехіїл, і Захарій, і Азарія, і Михайл, і Шефатія, — усі вони сини

Йосафата, ізраїлевого царя. 3 І дав їм їхній батько великі подарунки срібла, і золота, і коштівності з твердінними містами в Юді, а царство дав Єгорамові, бо він первороджений. 4 І став Єгорам на царстві батька. І зміцнівся він, і позабивав усіх братів своїх мечем, а також декого з ізраїлевих зверхників. 5 Єгорам був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі. 6 І ходив він дорогою ізраїлевих царів, як робив Ахаві дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 7 Та не хотів Господь погубити Давидів дім ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні. 8 За його днів відпав був Едом з-під Юдині руки, і настановили над собою царя. 9 І пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесніці з ним. І сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесніць. 10 І відпав Едом з-під Юдині руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покінув Господа, Бога своїх батьків. 11 Також він наробив пагірків по Юдиних містах, і вчинив перелюбами єрусалимських мешканців, а Юду звів. 12 І прийшов до нього лист від пророка Іллі такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида, твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Йосафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя, 13 а ходив дорогою ізраїлевого царя, і вчинив перелюбниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелюбниками дім Ахаві, а також братів своїх, дім свого батька, ліпших від тебе, ти позабивав, 14 то ось ударить Господь великою пораю в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маєтку твоєму. 15 А ти будеш у великих хворобах, у хворобі нутрі свого, аж вийдуть нутроши твої через довгочасну хворобу“. 16 І збудив Господь на Єгорама духа філістимлян та арабів, що при етіопах. 17 І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього, і позабирали ввесь маєток, що знахідився в царському домі, а також синів його та жіночок його. І не позосталося в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його. 18 А по усьому тому вдарив його Господь у нутроши його невидіжною хворобою. 19 І сталося по певному часі, коли надійшов кінець двох років, вийшли його нутроши від хвороби його, і він помер у тяжких болях. А народ його не зробив для нього спалення пахощів, як робили спалення батькам його. 20 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. І відійшов він, і ніхто за ним не жалував; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царських гробах.

22 А мешканці Єрусалиму настановили царем замість нього Ахазію, його найменшого сина, бо всіх перших позабивала та ватага, що приходила з арабами на табір. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 2 Ахазія був віку сорока й двох літ, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рік. А

ім'я його матері — Аталія, дочка Омрієва. 3 Також він ходив дорогою Ахавового дому, бо його мати була йому дорадниця, щоб чинити беззаконня. 4 І чинив він зло в Господніх очах, як Ахавів дім, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погибель йому. 5 Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Єгорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на війну на Хазайлі, сирійського царя, в гілеадський Рамот. І побили сиріяни Йорама. 6 І вернувся він лікуватися в Ізреелі від тих ран, що завдали йому в Рамі, як він воював із Хазайлом, сирійським царем. А Азарія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Єгорама, Ахавого сина, в Ізреелі, бо він був слабий. 7 І від Бога було на погибель Ахазії, щоб прийти до Єгорама, бо як прийшов, вийшов з Єгорамом на Єгуп, сина Німі, що Господь помáзв його відгубити Ахавів дім. 8 І сталося, коли Єгу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабивав їх. 9 І відшукав він Ахазію, і скопили його, а він ховався в Самарії. І привели його до Єгу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі Ахазії нікого, хто мав би силу царювати. 10 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то стала й відгубила все цареве насіння Юдиного дому... 11 А Єгосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбійваних царських синів, і далá його та няньку його до спальної кімнати. І склава його Єгосав'ат, дочка царя Єгорама, жінка священика Єгояди, — бо вона була сестра Ахазії, — перед Аталією, і та не забила його. 12 І він був з ними в Божому дому, ховáючися шість років, а Аталія царювала над краєм.

23 А съомого року зміцнився Єгояда й прийняв сотників: Азарію, Єрохамового сина, і Ізмаїла, сина Єгохананового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрієвого, — в умову з собою. 2 І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму. 3 І ввесь збір склав у Божому дому умову з царем. І сказав ім'я Єгояда: „Оце царський син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів. 4 Оце та річ, яку зробите: третина з вас, що приходите в суботу, із священиків та з Левитів, будете за придвéрних біля порогів. 5 А третина — при царському дому, а третина — при брамі Єсад, а ввесь нарód — у подвір'ях Господнього дому. 6 І нехай не входить до Господнього дому ніхто, окрім священиків та тих, хто прислуговує із Левитів, — вони ввійдуть, бо освячені вони, а ввесь народ буде пильнувати Господньої сторожі. 7 І оточать Левити царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий увійшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“. 8 І зробили Левити та ввесь Юда все, що наказав священик Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та

відходять у суботу, бо священик Єгояда не звільнив черг. 9 І дав священик Єгояда сотникам ратища, і малі щити, і інші щити, що належали цареві Давидові, що були в Божому дому. 10 І поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жéртвінику та при домі, навколо біля царя. 11 І вивели вони царського сина, і поклали на нього корону та звої Закону. І зробили вони його царем, і помáзали його Єгояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“ 12 І почула Аталія голос нарóду, що бігав та слáвив царя, і прийшла до нарóду до Господнього дому. 13 І побачила вона, аж ось цар стоїть на помóсті своїм при вході, а при царі зверхники та сúрми, а ввесь народ краю радіє та сурмíть у сúрми, а спíваки — з музичними знаряддями, що подавали до відома знаки на хвалу. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“ 14 А священик Єгояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шерéги, а хто інший пíде за нею, — нехай буде забитий мечем!“ 15 І зробили її прóхід, і вона вийшла входом Кінської брами до царського дому, і там забили її. 16 І склав Єгояда умову між собою й між усім нарóдом та між царем, щоб бути нарóдом Господнім. 17 І ввійшов увесь нарóд до Ваалового дому, та й порозбíвали його та жéртвінику його, і бовбáнів його зóвсім поламáли, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жéртвінками. 18 А в Господньому дому Єгояда віддав урýди на руку священиків та Левитів, яких поділив Давид над Господнім дном, щоб принесити Господні ціlopáлення, як написано в Мойсеєвім Законі, з радістю та зо спíвом, за устáвом Давидовим. 19 А при брамах Господнього дому поставив він придвéрних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий. 20 І взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинуєть над нарóдом, та ввесь нарóд краю, і відвелі царя з Господнього дому. І ввійшли вони через горішню браму до царського дому, і посадили царя на троні царства. 21 І радів увесь нарóд краю, а місто заспокóїлося. А Аталію вбили мечем.

24 Йоаш був віку семи років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Цівія, з Беер-Шеви. 2 І робив Йоаш вгодне в Господніх очах по всі дні священика Єгояди. 3 І взяв йому Єгояда дві жінки, а той породів синів та дочок. 4 І сталося по тому, булó в Йоашевому серці відновити Господній дім. 5 І зібрали він священиків та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містах, і збирайте з усього Ізраїля срібло на направу храму вашого Бога рік-річно, і ви будете спíшити в цій справі!“ Та не спíшілися Левити. 6 І покликав цар Єгояду, голову священиків, і сказав до нього: „Чому ти не жадаєш від Левитів, щоб принесили з Юди та з Єрусалиму дарунки, за постановою Мойсея, раба Господнього,

та Ізраїлевого збору — на скінію свідьбцтва? 7 Бо сини нечестивої Аталії вломілися бути до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів⁸. 8 I сказав цар, і зробили одну скрійнику, і поставили її в брамі Господнього дому назовні. 9 I проголосили в Юді та в Єрусалимі принісити для Господа дáток, що його встановив на Ізраїля в пустині Мойсей, Божий раб. 10 I раділи всі звérхники та ввесь нарóд, і принісали й кíдали до скриньки, аж поки вона напóвнилася. 11 I бувало того чáсу, коли Левити принісали скриньку на царський перегляд, і як вони бачили, що численне те срібло, то прихóдив царський писар та призначений від священика-голови, і вони випорóжнювали скриньку. Потім віднісили її, і повертали її на її місце. Так робили вони день-у-день, і зібрали дуже багато срібла. 12 A цар та Єгояд давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та тéслів, щоб віднóвлювати дім Господній, а також тим, що обробляли залізо та мідь на зміцнення Господнього дому. 13 I працювали робітникі, і чинилася направа працею їхньої руки. I поставили вони Божий дім на міру його, і зміцнили його. 14 A коли покінчили, вони принéсли перед царя та Єгояду решту срібла. I поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвопринóшення, і ложки, і посуд золотий та срібний. I принісали ціlopáлення в Господньому дому зáвжи, по всі дні Єгояди. 15 I постарів Єгояд, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцять літ, коли помер. 16 I поховали його в Давидовому Mісті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму. 17 A по Єгоядиній смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послухав. 18 I покинули вони дім Господа, Бога своїх батьків, та й служили Астáртам та божkáм. I був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провину. 19 I послав Він між них пророків, щоб привернúти їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слухались. 20 A Дух Господній огорнýв Захарія, сина священика Єгояди, і він став перед нарóдом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіти? Ви не матимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“ 21 I змóвилися вони на нього, і закíдали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому. 22 I не пам'ятáв цар Йоаш тієї милості, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина його. A як той умирал, то сказав: „Нехай побачить Господа, і нехай покарає!“ 23 I сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибулý до Юди та до Єрусалиму, і позабивали всіх зверхників нарóду, а всю здóбич із них послали цареві в Дамáск. 24 Хоч з малобу кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господа дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. A над Йоашем вони виконали присуд. 25 A коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжкіх

хворобах, змóвилися на нього його раби за кров синів священика Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер. I поховали його в Давидовому Mісті, та не поховали його в гробáх царських. 26 A оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шімріт. 27 A сини його, і великість тягару, покладеного на нього, і віdbудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. A замість нього зацарював син його Амація.

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. A ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму. 2 I робив він угодне в Господніх очáх, тільки не з цілим серцем. 3 I сталося, як зміцнилося царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька. 4 A синів їх він не позабивав, як написано в книзі Мойсеевого Закóну, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помрé“. 5 I зібрав Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тисячниками та за сотниками для всього Юди та Веніаміна; і він перелічив їх від віку двадцять років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч вýбраного, здатного до війська, хто тримає рáтище та великого щитá. 6 I найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла. 7 I прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О цáрю, нехай не вихóдить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господа не з Ізраїлем, ні з юдним із синів Єфрема. 8 Ale юди тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчніть Бог, що ти спíткнéся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спíткнúтися“. 9 I сказав Амація до Божого чоловіка: „А щó робити з тією сотнею талантів, що я дав Ізраїлевому війську?“ A Божий чоловік відказав: „Господа може дати тобі більше від цього!“ 10 I віddíлив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб ішло на своє місце. I дуже запалився їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запáленому гніві. 11 A Амація зміцнівся, і попровадив свій нарóд, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сeòрових синів, 12 a десять тисяч живих узялý Юдині сини до неволі. I привелý їх на верхíв'я скелі, і поскідáли їх з верхíв'я тієї скелі, — і всі вони позабивалися. 13 A люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсíпалися по Юдиних містах від Самарії й аж до Бет-Хорону, і повбивали з них три тисячі, і пограбували велику здóбич. 14 I сталося по тому, як прийшов Амація, побивши едóмлян, то він приніс богів Сeòрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонívся, і ім' кадив. 15 I запалився Господній гнів на Амацію, і він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нáшо ти звертався до богів цього нарóду, богів, що не врятували нарóду свого від твоєї руки?“ 16 I сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив тебе за царевого дорáдника? Перестань собі,

нащо вбивати тебе?“¹І перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради!“ **17** І радився Амація, цар Юдин, і послав до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди но, поміряємось!“ **18** І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Ливані, послала до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай но дочку свою моєму синові за жінку! Та перешла польовá звіринá, що на Ливані, і витоптала ту терніну. **19** Ти сказав: Ось побив ти Едома, і піднєслó тебе серце твоє, щоб пишатися. Тепер сиди ж у своєму домі. Нáшо будеш дрохитися зо злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“ **20** Та не послухався Амація, бо від Бога було це, щоб віддати їх у руку ворога, бо зверталися вони до едомських богів. **21** І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустріліся він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. **22** І був побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. **23** А Йоаш, цар Ізраїлів, скопів Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Єгоахаза, у Бет-Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролім в єрусалиському мурі, від єфремової брами аж до брами Наріжної, чотири сотні ліктів. **24** І забрав він усе золото й срібло, та ввесь посуд, що знахóдився в Божому домі в Овед-Едома, та скáрби царевого дому, та заклáдників, і вернувся в Самарію. **25** І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. **26** А решта діл Амації, перші та останні, ото вони написані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** А від часу, коли Амація відступив від Господа, то склали на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. **28** І повéзли його на кóнях, і поховали його з батькáми його в Давидовому Місті.

26 І взяв увесь Юдин народ Уззійю, — а він був шістнадцять літ, — і настановíли його царем замість батька його Амації. **2** Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. **3** Уззій був віку шістнадцять літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ехолія, з Єрусалиму. **4** І робив він угодне в Господніх очáх, усе, що робив батько його Амація. **5** І став він звертатися до Бога за днів Захáрія, що розумів Божі видіння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх. **6** І він вийшов, і воював із філістíмлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував містá в Асдоді та в філістíмлян. **7** І допоміг йому Бог над філістíмлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецітами. **8** І давали аммонітяни даніну для Уззії, а ім'я його пронéслося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнівся. **9** І збудував Уззій башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гай, і над Мікцоа, і позміцнював їх. **10** І побудував він бáшти в пустині, і повисíкував багато ям

для води, бо мав великі чéреди і на долині, і на рівніні, рільників, і виноградарів у горáх, і садкí, бо він любив хліборобство. **11** І булó в Уззіїй вýсько, що провáдило вýну, яке виходило на вýну відділом за числом їхнього перéліку через писаря Єїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царéвих зверхників. **12** Усе число голів бáтькíвських родів, хоробрих воякíв, дві тисячі й шість сотень. **13** А при них вýська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять вýну великою силою, щоб допомагати царéві на ворога. **14** І наготовíв для них Уззій для всього вýська щитí малí й рáтища, і шоломí, і пáнцери, і лóкі, і прáщного каміння. **15** І наробыв він в Єрусалимі вýськових машíн, майстерно придúманіх, щоб були вони на баштах і на рóгах на стрілáння стрілами та великим камінням. І пронéслося ім'я його аж надто далéко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сильним. **16** А як він зміцнів, запишáлося його серце аж до зíпсуття, і він спроневíрився Господéві, Богові своему. І ввішов він до храму Господнього, щоб кадити на кадильному жéртвінику. **17** А за ним пíшов священик Азарія, а з ним Господні священики, вісімдесят хоробрих мужів. **18** І стали вони проти царя Уззії та й сказали йому: „Не тобі, Уззій, кадити для Господа, а священикам, синам Аароновим, посвяченім на кадіння... Вийди зо святині, бо ти спроневíрився, і не за честь це бúде тобі від Господа Бога!“ **19** І розгнівався Уззій, — а в руці його була кадильниця на кадіння. А коли він розгнівався на священиків, то на чолі його показáлася прокáза, перед священиками в Господньому домі, при кадильному жéртвінику... **20** І глянув на нього первосвященик Азарія та всі священики, аж ось він прокажéний на чолі своїм! І вони поспішно вýгнали його звідти, та й сам він поспішив вийти, бо вráзвив його Госпóдь! **21** І був цар Уззій прокажéний аж до дня своєї смерті, і сидів в осібному домі прокажéний, бо був вýлучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йотам, — він судив народ Краю. **22** А решту діл Уззії, перші й останні, описав пророк Ісаї, син Амосів. **23** І спочив Уззій з своїми батькáми, і поховали його з батьками його на погребовому царському полі, бо сказали: „Він прокажéний“. А замість нього зацарював син його Йотам.

27 Йотáм був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Еруша, Садокова дочкá. **2** І робив він угóдне в Господніх очáх, усе, що робив був його батько Уззій. Тільки він не вхóдив до Господнього храму, та народ іще грíшив. **3** Він збудував горíшнú браму Господнього дому, і багато побудував на мóрі Офел. **4** І побудувáв він містá в Юдиних горáх, а в лісах побудував твердýні та бáшти. **5** І він воював з царем аммонітян, і був сильніший від них. І далий йому аммонітяни того року сотні талантів срібла, і десять тисяч кóрів пшениці та десять тисяч ячмénю. Це

давали йому аммонітіяни й року другого та третього. **6** I став сильний Йотам, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого. **7** А решта Йотамових діл, і всі війни його та дороги його, — ось вони описані в Кнізі Царів Ізраїлевих та Юдиних. **8** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **9** I спочив Йотам із своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахаз.

28 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **2** I ходив він доробами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів. **3** I він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гидотами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами. **4** I він принісив жертви та кадив на пагірках і на висотах, та під кожним зеленим деревом. **5** I дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони повбивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох полонених, і спровадили до Дамаску. Крім того, він був віданий і в руку Ізраїлевого царя, і той урázив його великою порáзою. **6** I побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хоробрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків. **7** A Зіхрі, лицар Ефремів, забив Маасею, царського сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі. **8** I Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жіноч, синів та дочок, а також пограбували від них велику здóбич, і спровадили ту здóбич до Самарії. **9** A там був Господній пророк, Оded ім'я Йому. I він вийшов перед військо, що входило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повибивали між ними з лютістю, яка досягла аж до небес. **10** A тепер ви задумуєте здобути собі за рабів та за невільниць дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провин проти Господа, Бога вашого? **11** Отож, послухайте мене тепер, і верніть тих полонених, яких взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас рéвність Господнього гніву!“ **12** I встали дехто з голів Ефремових синів: Азарія, син Єгоханана, Берехія, син Мешіллемоті, і Їхізкія, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлайв, проти тих, що приходили з війська, **13** та й сказали до них: „Не привóдьте цих полонених сюди, бо на провину нам проти Господа ви задумуєте додати це до наших гріхів та до нашої провійни. Bo велика наша провійна та жар гніву Господнього на Ізраїля!“ **14** I озброєні покинули тих полонених та ту здóбич перед зверхниками та всім збором. **15** I встали ті мужі, що були означені іменами, і взяли полонених, і всіх їхніх нагіх позодягали зо здóбичі, і зодягнули їх, і обули їх, і нагодували їх, і напоїли їх, і намастіли їх, і кожного слабого з них повéзли на ослах. I припровáдили їх до Ерихону, міста пальм, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії. **16** Того часу послав цар Ахаз до асирійських царів, щоб допомогли Йому. **17** Прийшли

ще й едомляни, і побили багатьох між Юдою, і взяли до неволі полонених. **18** A філістимляни розсíпалися по містах Шефелі та Юдиного Негеву, і здобули Бет-Шемеш, і Айялон, і Гедерот, і Сохо та залéжні міста його, і Тімну та залежні міста її, і Гімзо та залежні міста його, й осілися там. **19** Bo Господь прийíзвив Юду через Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроневíрився великим гріхом проти Господа. **20** I прийшов на нього Тіглат Пілнеесер, цар асирійський, й утискав його, і не допоміг Йому. **21** Bo Ахáз пограбував був Господній дім, і дім царів, і зверхників, і дав це асирійському царéві, та не було це на поміч Йому. **22** A в ча́сі утиску йогó, то продовжував спроневíрюватися Господéві він, той цар Ахáз. **23** I принісив він жертви дамáським богам, що його побили, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, то буду приносити їм жертви, і вони будуть допомагати мені!“ A вони були Йому на те, щоб спотикався він та ввесь Ізраїль! **24** I Ахаз зібрав посуд Божого дому, і порубав посуд Божого дому. I позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жéртвіники в кожному куті в Єрусалимі... **25** I в кожному місті Юдиному поробив він пágірки, щоб кадити іншим богам, — і розгнівав Господа, Бога батьків своїх. **26** A решта його діл та всі дороги його, перші й останні, ото вони описані в Кнізі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** I спочив Ахáз зо своїми батьками, і поховали його в місті, в Єрусалимі, бо не внесли його до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього зацарював син його Єзекія.

29 Єзекія зацарював у віці двадцяти й п'яті літ, і двадцять і dev'ять літ царював він в Єрусалимі. A ім'я його матері — Авіяя, дочка Захарії. **2** I робив він угодне в Господніх очах, як усе, що робив був його батько Давид. **3** Він першого року свого царювання, місяця першого відчинив двері Господнього дому, і попрàвив їх. **4** I привів він священиків та Левітів, і зібрав їх на скідні площа, **5** та й сказав їм: „Послухайте мене, Левити! Освятіться тепер, і освятіть дім Господа, Бога ваших батьків, і віннесіть нечистість із святині. **6** Bo наші батьки сироневíрилися, і робили лихé в очах Господа, Бога нашого, і залишили Його, і відвернули своє обличчя від Господньої скинії, й обернулися спиною до неї. **7** Також замкнули вони двері притвору, і погасили лямпáдки, а кадила не кадили, і ціlopáлення не принoсили в святині для Ізраїлевого Бога. **8** I був Господній гнів на Юду та на Єрусалим, і Він дав їх на гáньбу, і на спустошення, і на посміховище, як ви бачите своїми очýма. **9** I ось попáдали наші батьки від меча, а наші сини, і наші дочки, і жінки наші в неволі за це! **10** Тепер на моєму серці лежить скласти заповіта з Господом, Ізраїлевим Богом, — і нехай Він відвérне від нас жар гніву Свого. **11** Сини мої, не будьте недбалі тепер, бо вас Господь вибрав ставати перед лицем Його на службу Йому, та щоб служити Йому й кадити Йому!“ **12** I встали Левити: Махат,

син Амасаїв, і Йоїл, син Азарії, від синів Кегатових; а від синів Мерарієвих: Кіш, син Авдіїв, і Азарія, син Єгаллеї'лів; а від Гершонівців: Йоах, син Зіммін, і Еден, син Йоахів; **13** а від синів Еліцафанових: Шімрі, і Єїл; а від синів Асафових: Захарій та Маттанія. **14** А від Геманових синів: Єхіїл, і Шім'ї; а від синів Єдутиунових: Шемая та Уззїїл. **15** І зібрали вони братів своїх, і освятилися, і пішли за наказом царським у справах Господніх, щоб очистити Господній дім. **16** І повходили священики до середини Господнього дому на очищенння. І повинісали вони всю нечистість, яку знайшли в Господньому храмі, до подвір'я Господнього дому, а Левити взяли це, щоб винести назовні до долини Кедрон. **17** І зачали вони першого дня першого місяця освящати, а восьмого дня того місяця ввійшли до Господнього притвору. І освятили вони Господній дім за вісім день, а шістнадцятого дня першого місяця закінчили. **18** І ввійшли вони в середину дому до царя Єзекії та й сказали: „Очистили ми ввесь Господній дім, і жертівника цілопалення, та всі його речі, і стіл укладання хлібів та всі його речі. **19** А всі ті речі, які цар Ахаз занехав був за свого царювання, коли спроповівся, ми приготовили та освятили, і ось вони перед Господнім жертівником“. **20** І встав рано цар Єзекія, і зібрав зверхники міста та й увійшов до Господнього дому. **21** І привелі вони сім биків, і сім баранів, і сім овчок, і сім козлів на жертву за гріх: за царство, і за святыню, і за Юду, а він звелів Аароновим синам, священикам, принести це в жертву на Господньому жертівнику. **22** І порізали ту велику худобу, а священики прийняли кров і покропили на жертівника; і порізали баранів, і покропили ту кров на жертівника; і порізали овчок, і покропили ту кров на жертівника. **23** І привелі козлів жертви за гріх перед царя та збори, і вони поклали свої руки на них. **24** І зарізали їх священики, а їхньою кров'ю очистили жертівника, щоб очистити всього Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелів цар принести це цілопалення та цю жертву за гріх. **25** І поставив він Левітів Господнього дому з цимбалами, з арфами та з цітрами, за наказом Давида та Гада, царевого прозорливця, та пророка Натана, бо в руці Господа наказ, що йде через пророків Його. **26** І поставали Левити з Давидовим знаряддям, а священики — із сурмами. **27** І сказав Єзекія принести цілопалення на жертівника. А коли розпочали цілопалення, зачався спів Господів і звуки сурим і музичного знаряддя Давида, Ізраїлевого царя. **28** І ввесь збір вклонився, і співаки співали, а сурми сурміли, — це все аж до кінця цілопалення! **29** А як скінчіли приносити жертву, попадали навколошки цар та всі, що були з ним, і вклонилися. **30** І сказав цар Єзекія та зверхники до Левітів, щоб вони хвалили Господа словами Давида та прозорливця Асафа, — і вони хвалили з великою радістю, і схилялися, і вклонялися до землі. **31** І відповів Єзекія й сказав: „Тепер ви освячені для

Господа. Підійдіть, і приведіть жертви та прýноси вдячні для Господнього дому“¹. І привів збір жертви та прýноси вдячні, і кожен, хто мав жертвénне серце, — принісив цілопалення. **32** І було число цілопалення, що спровадив збір: худоби великої — сімдесят, баранів — сотня, овчок — двісті, для цілопалення Господéви все це. **33** А для святоності: худоби великої — шість сотень, а худоби дрібної — три тисячі. **34** Тільки священиків було мало, і не могли вони обдирати шкур зо всіх цілопалень; і допомагали їм їхні брати Левити аж до скінчення праці, і поки освятилися священики, бо Левити були простосердіші на освячення, аніж священики. **35** І також було багато пáлень серед мирних жертв і серед жертв литих до цілопалення. І так була відновлена служба Господнього дому. **36** І радів Єзекія та ввесь народ тим, щó Бог приготувив для народу, бо та річ стала несподівано!

30 І послав Єзекія по всьому Ізраїлю та по Юдеї, а також написав листі до країв єфрема та Манасії, щоб прийшли до Господнього дому в Єрусалимі, щоб спрвiti Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога. **2** І радився цар і зверхники його та ввесь збір в Єрусалимі, щоб спрвiti Пасху другого місяця. **3** Бо не могли спрвiti її того чау, бо священики не освятилися в потрібному числі, а народ не зібрався до Єрусалиму. **4** І була вгодна та річ в очах царевих та в очах усього збору. **5** І вони постановили оголосити по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дана, щоб приходили спрвiti Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її так, як написано. **6** І пішли бігуні з листами від царя та його зверхників по всьому Ізраїлі та Юдеї, та за наказом царя говорили: „Ізраїлеві сини, верніться до Господа, Бога Авраамового, Ісакового та Ізраїлевого, — і Він поврнеться до останку, позосталого вам із руки асирійських царів. **7** І не будьте такі, як ваші батьки та як ваші брати, що спроповірилися Господеві, Богові їхніх батьків, — і Він дав їх на спустощення, як ви бачите. **8** Тепер не будьте твердошії, як ваші батьки. Покоріться Господеві, і ввійдіть до святині Його, яку Він освятив навіки, і служіть Господеві, Богові вашому, і Він відврне від вас жар гніву Свого. **9** Бо як ви наврнетесь до Господа, то братій ваші та ваші сини знайдуть милосердя в своїх поневільників, і зможуть вернутися до цього Краю, — бо милостивий і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відврне лица від вас, якщо ви наврнетесь до Нього“². **10** І сторожі все переходили з міста до міста по краю єфремовому та Манасійному й аж до Завулоні. Та люди глузували з них, і висміювали їх. **11** Тільки люди з Асира, і Манасії та з Завулона впокорілися, і поприходили до Єрусалиму. **12** Також в Юдеї була Божа рука, щоб дати їм одне серце для виконання наказу царя та зверхників за Господнім словом. **13** І зібрався до Єрусалиму численний народ, щоб спрвiti свято

Опрісноків другого місяця, збір дуже численний. **14** І встали вони, і повикидали ідолські жертви, що були в Єрусалимі, і повикидали всі кадильниці, та й повикидали до долини Кедрон. **15** І зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня другого місяця, а священики та Левити засоромилися й освятилися, і принесли цілопалення до Господнього дому. **16** І поставали вони на своєму місці за їхнім правом, за Законом Мойсея, чоловіка Божого. Священики кропили кров, беручи з рукі Левитів. **17** Багато було в зборі, що не освятилися, тому Левити були для різання пасхальних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа. **18** Бо бéзліч нарбóу, багато з Ефрема та Манасії, Іссахара та Завулона не очистилися, але їли Пасху, не так, як написано. Та Єзекія молився за них, говорячи: „Добрий Господь прости тижденно, **19** хто все своє серце міцно встановив, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не зробив він за правилами чистоти святині!“ **20** І послухав Господь Єзекію, і простів народ. **21** І справляли ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрісноків сім день з великою радістю, а Левити та священики день-у-день славили Господа всією силою. **22** І промовляв Єзекія до серця всіх Левитів, що мали добре розуміння для Господа. І їли святкували жертву сім день, і принесли мирні жертви, і сповідалися Господеві, Богові батьків своїх. **23** І ввесь збір нарадився справити свято ще другі сім день, — і справляли сім день в радості. **24** Бо Єзекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібні, а зверхники далі для збору тисячу биків і десять тисяч худоби дрібні. І освятилося багато священиків. **25** І радів увесь Юдин збір, і священики та Левити, і ввесь збір, що прийшов з Ізраїлем, і приходьки, що поприходили з Ізраїлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї. **26** І була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізраїлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі! **27** І встали священики та Левити, і поблагословили нарбóу. І почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святої Йогоб, — до небес!

31 А коли це все скінчилось, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпій для божків, і постинали посвячені дерева, і порозбивали пáтірки та жертви, що висуло Юді й Веніямін, і в Ефремі та Манасії аж до кінця. Потому вернулися всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посіlosti, до своїх міст. **2** І Єзекія поставив чéрги священиків та Левитів за їхніми віddlами, кожного за його слúженням, зо священиків та з Левитів, на цілопалення, і на мирні жертви, — на служення й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх тaborів. **3** А царева частка зо здобутку його приділена була на цілопалення: на цілопалення ранішні та вечірні, і на цілопалення на суботи й на молодиці та на свята, як написано в Законі Господньому. **4** І наказав він нарбóові, мéшканцям

Єрусалиму, давати частку священичу та левитську, щоб вони були ревними в Законі Господньому. **5** А як поширився той накáс, поназнóсили Ізраїлеві сини багато первоплóдів збіжжя, виноградного соку, і нової оліви, і меду, і всякого полевого врожаю; і як десятину того всього багато поназнóсили. **6** А Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони попринесли десятину худоби великої та худоби дрібні, і десятину святих речей, посвячених Господеві, їхньому Богові, і понадавали того багато куп. **7** Третього місяця зачалý складати тí купи, а місяця сьомого закінчли. **8** І прийшли Єзекія та зверхники, і побачили тí купи, — і поблагословіли Господа та нарбó Його, Ізраїля. **9** І вивідував Єзекія священиків та Левитів про тí купи. **10** І говорив до нього священик Азарія, голова Садокового дому, і сказав: „Відкóli зачалý принести принесення до Господнього дому, ми їли й були сittí, і багато позостáлося, бо Господь поблагословив нарбó Свій. А з останків склáдено оцю многоту. **11** Тоді Єзекія наказав приготóвити комóри в Господньому домі, — і приготóвили. **12** І вірно перенéсли туди приношення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат Його Шім'ї — другим. **13** А Єхіл, і Азазія, і Нахат, і Асагел, і Ерімот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядóвцями під рукою Конанії та брата Його Шім'ї, призначені царем та Азарієм, володарем при Божому дому. **14** А Коре, син Імни, Левит, придвérний зо східного боку, був над добровільними жертвами Богові, щоб видавати Господні приношення та речі найсвятіші. **15** А при ньому були: Еден, і Мін'ямін, і Єшуа, і Шемая, Амарія, і Шеханія по священичих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за чéргами, як великому, так і малому, **16** окрім їхніх позаписуваних: для мужчин від віку трьох літ і вище, для кожного, хто приходив до Господнього дому на щоденне дíло, на їхнє слúження, за їхніми сторóжами та за їхніми чéргами, **17** і приписаним священикам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторóжах їхніх та в чéргах їхніх, **18** і їхнім приписаним з усімá їхніми дітьми, їхніми жінкáми, і їхніми синами, і їхніми дóчками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвящаються на святыню. **19** А синам священика Аарона, на полях пасовицька їхніх міст, у кожному місті поставлені були мужі, що зазначені поіменно, щоб давати частки кожному мужчіні серед священиків та всякому приписаному серед Левитів. **20** І зробив Єзекія так, як це, по всій Юдеї. І робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого. **21** І в усякому дíлі, яке він зачинав, — у роботі Божого дому, і в Законі, і в заповіді, щоб звертатися до Бога свого, робив він усім своїм серцем, і мав успіх.

32 По цих справах та по цій вірності прийшов Санхерів, цар асирійський, і ввійшов в Юдею, і розклався табором проти укріплених міст, і дýмав

здобути їх собі. 2 І побачив Єзекія, що прийшов Санхерів, і що він задумує війну на Єрусалим, 3 то він нарадився зо своїми зверхниками та своїми лицарями позатицяти джерельні води, що назовні міста. І вони допомогли йому. 4 І було зібрано багато народу, і вони позатицяли всі джерела й потік, що плив у Країб, говорячи: „Нáшо б мали так багато води асирійські царі, коли прийдуть?“ 5 І він підбадьорився, і забудував увесь віломаний мур, і поставив на нього бáшту, а поза тим муром — інший мур, і зміцнів Мілло в Давидовому Місті, і наробив багато рáтищ та щитів. 6 І понаставляв він над народом військових зверхників, і зібраў їх до себе, на майдан біля міської брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи: 7 „Будьте міцні та будьте мужні, не бáйтесь й не жахайтесь перед асирійським царем та перед усім тим нáтовпом, що з ним, бо з нами бóльше, нíж із ним. 8 З ним рамéно тлéсне, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та воювати наші війни!“ 9 І оперся народ на слова Єзекії, Юдиного царя. 9 По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам тaborувáв проти Лахішу, і вся сила його була з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати: 10 „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На щó ви сподіváетесь і сидите в облóзі в Єрусалимі? 11 Оце Єзекія намовляє вас, щоб дати вас на смерть від голоду та від спрáги, кажучи: Господь, Бог наш, урятuе нас від руки асирійського царя. 12 Чи ж не він, Єзекія, поруйнував пáгірки його та жéртвники його, і сказав до Юди та до Єрусалиму, говорячи: Перед одним жéртвником будете вклонятися й на ньому бúдете кадити? 13 Чи ж ви не знаєте, щó зробив я та бáтьки мої всім нарóдам земель? Чи справді могли бóги нарóдів тих країв урятuвати свíй край від мої руки? 14 Хтó з-поміж усіх богів цих нарóдів, яких мої бáтьки вчинили закляттям, міг урятuвати свíй нарóд від мої руки? Як зможе Бог ваш урятuвати вас від мої руки? 15 А тепер нехай не обманює вас Єзекія, і нехай не звóдить вас, як оце. І не вірте йому, бо не змíг жóден бог жóдного нарóду та царства врятувати свого нарóду від мої руки та від руки бáтьків моїх, то тим бóльше ваши бóги не врятують вас від мої руки!“ 16 І ще говорили його раби на Господа, Бога, та на Його раба Єзекію. 17 І писав він листí з лáйкою на Господа, Ізраїлевого Бога, і говорив на Нього таке: „Як бóги нарóдів тих країв не спасли свого нарóду від мої руки, так не спасе Єзекіїн Бог нарóду Свого від мої руки!“ 18 І кликали вони сильним голосом по-юдéйському до єрусалимського нарóду, що був на мурі, щоб настрашити їх та налякати їх, щоб здобути місто. 19 І говорили вони на Бога єрусалимського, як на богів землі, чин людських рук. 20 І молився цар Єзекія та пророк Ісаї, син Амосів, про це, і кликали до неба. 21 І послав Господь Ангола, і він вигубив кожного хороброго вояка, і володаря, і звéрхника в таборі царя асирійського, і той вернувся з сóромом обличчя до

кráю свого. А коли він прийшов до дому бога свого, то дехто з тих, що вийшли з нутрó його, вбили його там мечем. 22 І спас Господь Єзекію та єрусалимських мéшканців від руки Санхеріва, царя асирійського, та від руки всякого, і дав їм мир навкólo. 23 І багато-хто принóсили дáра для Господа до Єрусалиму та дорогоцінні речі для Єзекії, Юдиного царя. І він по цьому піднісся в очáх усіх нарóдів! 24 Тими днями занедýжав Єзекія смертельно. І він молився до Господа, — і Він відповів йому, і дав йому знака. 25 Та Єзекія не віддав так, як було зроблено йому, бо запишнілося серце його. І був гнів Божий на нього, і на Юдею, та на Єрусалим. 26 Але впокорíвся Єзекія в пишноті серця свого, він та мéшканці Єрусалиму, — і не прийшов на них Господній гнів за днів Єзекії. 27 І було в Єзекії дуже багато багатства та слави, і він поробив собі скарбницí на срібло й на золото, та на камінь дорогий, і на пáхощі, і на щиті, і на всякі дорогі речі, 28 і клунí на врожай збóжжя, і виноградного соку, і свíжої оліви, і жолобí для всякої худоби, і жолобí для черід. 29 І побудував він собі містá, і мав великий набуток худоби дрібнóї та худоби великої, бо Бог дав йому дуже великий маєток. 30 І він, Єзекія, заткнув вихíд води горíшнього Гіхону, і вивів її вдолíну на зáхід від Давидового Міста. І мав Єзекія úспíх в усіх своїх дíлах. 31 Тільки при послáх вавилонських зверхників, посланих до нього, щоб вивідати про чудо, що було в Країб, залишив був його Бог, щоб вý пробувати його, щоб пíznati все в його серці. 32 А решта дíл Єзекії та його чеснóти, — ото вони описані в видіннях пророка Ісаї, Амосового сина, у Кнізі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 33 І спочив Єзекія з бáтьками своїми, і поховали його на узбíччях гробів Давидових синів, і віддалí йому честь по смерті його, — уся Юдея та мéшканці Єрусалиму. А замість нього зацарював син його Манасія.

33 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. 2 І робив він лихé в Господніх очáх, за поганською гидóтою тих нарóдів, яких вигнав Господь з-перед Ізраїлевих синів. 3 І він знóв побудував пáгірки, які порозивав був його бáтько Єзекія, і понаставляв жéртвники для Вaaлів, і поробив Астáрти, і вклонявся всім небéсним сíлам, і служив їм. 4 І побудував він жéртвники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі буде Ім'я Моє навíki!“ 5 І побудував він жéртвники для всіх небесних сил на обох подвí'ях Господнього дому. 6 І він перепроваджував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і настановляв викликувачів дýхів померлих і дýхів віщих, і багато робив зла в очáх Господа, щоб гнíвіти Його. 7 І поставив він рíзаного бовбáна, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх міст Ізраїлевих племен,

покладу Я Ім'я Своє навікі! 8 І більше не виступить Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устави, і постанови, дані через Мойсея". 9 Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів. 10 І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони. 11 І Господь навів на них зверхників війська асирійського царя, а вони скопили Манасію на побід, і скували його мідяніми кайданами та й повелі його до Вавилону. 12 А як був він утискуваний, благав він лицез Господа, Бога свого, і дуже впокорівся перед лицем Бога своїх батьків. 13 І молився він до Нього, і Він був ублаганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог! 14 По цьому збудував він зовнішній мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І понаставляв він військових зверхників по всіх укріплених містах Юдеї. 15 І повикидав він чужих богів та подобу боввана з Господнього дому, і всі жертви, що він побудував був на горі Господнього дому та в Єрусалимі, і викинув те поза місто. 16 І збудував він Господнього жертвища на пагірках, тільки вже Господеві, Богові своєму. 17 А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорливиців, що говорили до нього Ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони описані в історії Ізраїлевих царів. 19 А молитва його, і як Він був ублаганий, і ввесь його гріх та його спроневірення, і місця, що побудував на них пагірки й поставив Астарті та боввані перед своїм упокorenням, — ось вони описані в словах його прозорливиців. 20 І спочив Манасія з батьками своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Амбон. 21 Амон був віку двадцять й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. 22 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. А всім бовванам, яких наробив його батько Манасія, Амбон приніс жертви та служив їм. 23 І не впокорівся він перед Господнім лицем, як упокорівся був його батько Манасія, і він, Амон, побільшів провину. 24 І змівлися раби його на нього, і забили його в його домі. 25 Та народ Краю перебив усіх змівників на царя Амона. І настановив народ Краю царем замість нього сина його Йосію.

34 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. 2 І робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. 3 І восьмого року царювання свого, бувши ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого

Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пагірків, і Астарті, і бовванів різаних та литих. 4 І порозбивали перед ним Ваалові жертвники, а стовпі сонця, що були на них, він повирубував, а Астарті, і боввані різані та літі поламав і розтер, і розкидав на гробі тих, хто принісив їм жертви. 5 А кості жерців попалив на їхніх жертвниках, і очистив Юдею та Єрусалим. 6 А по містах Манасії, і Ефрема, і Симеона, і аж до Нефталіма по їхніх руїнах навколо 7 порозбивав жертвники та Астарті, і потовк боввані на порох, а всі ідоли сонця повирубував в усьому Ізраїловому краї, і вернувся до Єрусалиму. 8 А вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та Божого дому, послав він Шафана, сина Асалії, і Маасею, зверхника міста, та Йоаха, та канцлера Йоаха, сина Йоахазового, щоб направити дім Господа, Бога його. 9 І прийшли вони до первосвященика Хілкії, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стерегли поробі, з руків Манасії й Ефрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Веніаміна та мешканців Єрусалиму. 10 І далі на руку робітників праці, пристявлених до Господнього дому, а робітники тієї праці, що робили в Господньому дому, віддали на відбудову та на направу Божого дому. 11 І далі вони теслям, і будівництвом, щоб купувати тесане каміння та дерева на зв'язування та на покриття домів, що їх понищили Юдині царі. 12 А ті люди чесно виконували працю, а над ними були постійні Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарієвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. А всі ті Левити, що розумілися на музичних знаряддях, 13 були над носіями, і керували всім робітникам на кожну роботу; а з Левітів були писарі й урядники та придворні. 14 А коли вони виймали срібло, принесене до Господнього дому, священик Хілкія знайшов книгу Господнього Закону, даного через Мойсея. 15 І відповів Хілкія й сказав до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі книгу Закону!“ І дав Хілкія ту книгу Діафанові. 16 І приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс цареві ще відповідь, говорячи: „Усе, що діяно через твоїх рабів, вони роблять. 17 І вони вісипали те срібло, що знайдене в Господньому дому, і дали його на руку пристявлених та на руку робітників праці“. 18 І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкія дав мені книгу“. І Шафан перечитав з неї перед царем. 19 І сталося, як цар почув слова книги Закону, то роздер свої шати... 20 І наказав цар Хілкії, і Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи: 21 „Ідіть, зверніться до Господа про мене та про позосталих в Ізраїлі та в Юдеї, про слова цієї книги, що знайдена. Великий бо гнів Господній, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотримували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цій книзі“. 22 І пішов Хілкія та ті, кому звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шалума, сина Токегата, сина

Хасріного, стóрожа шат, а вона сиділа в Єрусалімі на Новому Місті, — і говорили до неї про це. **23** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **24** Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мéшканців його, усі ті проклýття, що написані в книзі, яку читали перед Юдиним царем, **25** за те, що вони покýнули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівти Мене всім дíлами своїх рук. І вилився гнів Мій на це місце, — і він не погасне. **26** А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — про ті слова, які ти чув: **27** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорився перед лицем Бога свого, коли ти почув слова Його на це місце та на мéшканців його, і ти впокорився перед лицем Моїм, і роздéр свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорити Господь. **28** Ось Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилúчений до гробів своїх у спокії, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведу на оце місце та на мéшканців його!“ вони принесли відповідь цареві. **29** А цар послав, і зібрав усіх старших Юдеї та Єрусалиму. **30** І ввійшов до Господнього дому цар, і кожен муж Юдеї, і мéшканці Єрусалиму, і священики, і Левити, і весь народ від великого й аж до малого, і він прочитав уголос слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **31** І став цар на своєму місці, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і устави Його всім серцем своїм та всім життям своїм, щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі. **32** І наставив він кожного, хто знахóдився в Єрусалимі та в Веніаміні, до того. І мéшканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків. **33** І Йосія повикидав усі поганські гидоти з усіх країв, що в Ізраїлевих синів, і змусив кожного, хто знахóдився в Ізраїлі, служити Господеві, їхньому Богові. За всіх днів його вони не відступали від Господа, Бога своїх батьків.

35 І справив Йосія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця. **2** І поставив він священиків на їхні становища, і підбадьорував їх на службу Господнього дому. **3** І сказав він Левитам, настáвникам усього Ізраїля, посвяченним для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудувáв Соломон, син Давидів, цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на рамéнах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його народові, Ізраїлеві. **4** І приготуйтеся за родом ваших батьків, за вашими чéргами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона. **5** І станьте в святині за відділами батьківських рóдів ваших братів, синів народу, — а пóділ за батьківськими домами в Левитів. **6** І заріжте пасхальне ягнá, ѹ освятіться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через

Мойсея“. **7** І дав Йосія для людських синів худоби дрібної, овéчок та молодих кіз, що все на пасхальне ягнá для кожного, хто знахóдився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набутку царевого. **8** А його звéрхники дали на жертву для народу, для священиків та для Левитів: Хілкія, і Захарій, і Єхіїл, старші в Божому домі, дали священикам на пасхальні жéртви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі. **9** А Конанія, і Шемая, і брат його Натанал, і Хашавія, і Єїл, і Йозавад, зверхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жéртви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень. **10** І була міцно встановлена служба, — і стали священики на своїм становищі, а Левити — при своїх чéргах, за накázом царя. **11** І різали пасхальне ягня, а священики кропíли кров'ю, беручí з їхньої руки, а Левити здириали шкуру. **12** І відділили, що було на ціlopáлення, щоб дати їх за відділами, по батьківських домах синам народу на принебесення Господеві, як написано в Мойсеєвій книзі. І так зробили ї з худобою великою. **13** І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жертви варили в горшках, і в котлáх, і в горнітах, і швидко нéсли всім синам народу. **14** А потім наварíли собі та священикам, бо священики, Аарóнові сини, були зайняті принебесенням ціlopáлення та лóю аж до ночі, то Левити наготовили їжі собі та священикам, Аарóновим синам. **15** А співакі, Асафові сини, були на своїх місцях за накázом Давида, і Асафа, і Гемана, і Єдутина, царевого прозорлýвця, а придvéрні були при кожній брамі, — їм не треба було відхóдити від своїх робít, бо їхні браті Левити наготовили їм. **16** І була міцно встановлена вся Господня служба того дня, щоб спрáвiti Пásху й принести ціlopáлення на Господньому жéртвінику, за накázом царя Йосії. **17** І Ізраїлеві сини, що знахóдилися там, спрavляли того чáсу Пásху та свято Опрíскові сім день. **18** І не спрavлялася Пásха, як ця, в Ізраїлі від днів пророка Самуїла, а всі Ізраїлеві царі не спрavляли такої, як ця Пásха, що справив Йосія, і священики, і Левити, і весь Юда та Ізраїль, що знахóдився там, та мéшканці Єрусалиму. **19** Вісімнадцятого року царювання Йосії спрavлялася ця Пásха. **20** По всьому цьому, коли Йосія приготòвив дім Божий, прийшов Нехó, цар египетський, щоб воювати в Каркеміші над Ефратом, а Йосія вийшов навпроти нього. **21** І послав той до нього послів, говорячи: „Щó мені до тебе, цáрю Юдин? Не проти тебе прихóджу я сьогодні, але проти дому, що воює з мною. А Бог наказав мені спíшити. Не протився Богові, що зо мною, і нехай Він не знищить тебе!“ **22** Та Йосія не відвернувся від нього, але перебрався, щоб воювати з ним, і не послухався слів Нехо, що були з Божого накázу, і прийшов воювати в долині Мегíддо. **23** І вýстріли стрільцí на царя Йосію. І сказав цар до своїх рабів: „Відведіть мене, бо я сильно ранений... **24** І перевелій його його раби з військової колесницí

на його другий піввіць, і відвёзли його до Єрусалиму. І помер він, і був похований у гробах своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії. 25 І Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співаки та співачки оповідали в жалобних своїх піснях про Йосію, і так є аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“. 26 А решта діл Йосії та його чесноти, за написаним у Господнім Законі, 27 і дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 А нарбд краю взяв Йоахáза, сина Йосії, і настановив його царем в Єрусалимі замість батька його. 2 Йоахáз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. 3 І скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. 4 І єгипетський цар настановив царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якима, і змінив ім'я йому на Єгояким. А брата його Йоахаза узвя Нехо й відвів його до Єгипту. 5 Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. І робив він зло в очах Господа, Бога свого. 6 На нього пішов Навуходонóсор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдáни, щоб відвёсти його до Вавилону. 7 А дещо з пòсуду Господнього дому Навуходонóсор відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні. 8 А решта Єгоякимових діл та гидоти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Єгояхін. 9 Єгояхін був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він лихé в Господніх очах. 10 А по році послав цар Навуходонóсор, і привів його до Вавилону з дорогим пòсудом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію. 11 Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. 12 І робив він зло в очах Господа, Бога свого, — не впокорився перед пророком Єремією, що говорив ізнаку Господнього. 13 І він також відкінувся від царя Навуходонóсора, що був заприсягнув його Господом, — і вчинив твердбою свою шию, і став запéклім, щоб не навертáтися до Господа, Бога Ізраїлевого. 14 Також усі звéрхники священиків та народу ще більше грішили, шануючи гидоти погані, і вони занечайтили Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі. 15 А Господь, Бог їхніх батьків, усе послиав до них через Своїх послів слова остороги, бо Він змилосéрдився над народом Своїм та над осéлею Своєю. 16 Та вони соромили Божих послів, і погорджували їхніми словами, і насміхáлися з Його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ Його так, що не було вже ліку. 17 І Він навів на них халдейського царя, і той позабивáв

мечем їхніх вýбраних у домі їхньої святині, і не змилосéрдився ані над юнаком, ані над дíвчиною, ані над старíм, ані над старéзним, — усе дав в його руку... 18 І всі речі Божого дому, великі та малі, і скáрби дому Господнього та дому царя його зверхників, — усе переніс до Вавилону. 19 І спалили вони Божий дім, і порозбивáли мур Єрусалиму, і всі палáти його попалили огнем, а всі дорогі речі його понíшили... 20 І пішлó на вигнáння до Вавилону позостáле від мечá, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства, 21 щоб вýповнилося Господнє слово, прорéчене Єреміїнimi устами, аж поки вподóбає собі земля свої суботи, — по всі дні її спустóшеннia святкувáла вона суботи, щоб спóвнилися сімдесят літ. 22 А першого року Кíра, царя перського, коли спóвнилось слово Господнє, прорéчене устами Єреміїнimi, збудив Господь духа Кíра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своéму, а також на письмí, говорячи: 23 „Так говорить Кíр, цар перський: Усі зéмні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усьбóго Його народу, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

Ездра

1 А первого року Кіра, царя перського, щоб сповнилось слово Господнє, прорéчене устами Ереміїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **2** „Так говорить Кір, цар перський: Усі зéмні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. **3** Хто між вами з усього Його нарбdu, — нехай буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Юдеї, і нехай буде дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі. **4** А кожному позосталому по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маєтком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“. **5** I повставали голови бáтьківських родів Юди та Веніамина, і священики, і Левити, аж до всякої, що Бог збудив духа його, щоб піти будувати дім Господа, що в Єрусалимі. **6** А все їхнє довkllя зміцніло їм руки речами срібними та золотими, маєтком, і худобою, і коштobностями, окрім того, що хто пожéртував був добровільно. **7** А цар Кір повинісив речі Господнього дому, які забрав був Навуходонóсor з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, — **8** і повинісив їх Кір, цар перський, рукою скарбника Мітредата, а той відрахував іх Шешбаццарові, Юдиному начальникові. **9** I оце їхнє число: мисбóк золотих — тридцять, мисбóк срібних тисяча, ножíв — двадцять і дев'ять, **10** келіхів золотих — тридцять, келіхів срібних подвійних — чотири сотні й десять, посуду іншого — тисяча. **11** Усього золотого й срібного посуду — п'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завіз Шешбаццар, коли вигнáнці вертáлися з Вавилонu до Єрусалиму.

2 А оце вихóдky з округи, що прийшли з полóну вигнáння, яких вигнав був Навуходонóсor, цар вавилóнський, до Вавилóну, і вони повернулися до Єрусалиму та Юдеї, кожен до міста свого, **2** ті, що прийшли були з Зоравелем, Ісусом, Неемією, Сераею, Реелаю, Мордехаем, Білшаном, Міспаром, Бігваem, Рехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **3** синів Пар'oshovих — дві тисячі сто сімдесят і два, **4** синів Шефатíїних — три сотні сімдесят і два, **5** синів Арахових — сім сотень сімдесят і п'ять, **6** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі вісім сотень і дванадцять, **7** синів Еlamovих — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **8** синів Заттуевих — дев'ять сотень і сорок і п'ять, **9** синів Заккеevих — сім сотень і шістдесят, **10** синів Баніевих — шість сотень сорок і два, **11** синів Беваevих — шість сотень двадцять і три, **12** синів Азgadovих — тисяча двісті двадцять і два, **13** синів Адонíкамових — шість сотень шістдесят і шість, **14** синів Біgvaevих — дві тисячі п'ятдесят і шість, **15** синів Адінових — чотири сотні п'ятдесят і чотири, **16** синів Атерових, від Єзекії — дев'ятдесят і вісім,

17 синів Бецаevих — три сотні двадцять і три, **18** синів Йориних — сто й дванадцять, **19** синів Хашумових — двісті двадцять і три, **20** синів Гíббарових — дев'ятдесят і п'ять, **21** вихóдky з Віфлеему — сто двадцять і три, **22** людей з Нетофи — п'ятдесят і шість, **23** людей з Анатоту — сто двадцять і вісім, **24** вихódky з Азмавету — сорок і два, **25** вихódky з Кір'ят-Аріmu, Кефіri та Beerотu — сім сотень і сорок і три, **26** вихódky з Rami та Гевi: шістьсотень двадцять і один, **27** людей з Mіхмасу — сто двадцать і два, **28** людей з Bet-Елу та Aю — двісті двадцять і три, **29** вихódky з Nевo — п'ятдесят і два, **30** вихódky з Magbíshu — сто п'ятдесят і шість, **31** вихódky з Elamu Dругого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **32** вихódky з Xarímu — три сотні й двадцять, **33** вихódky з Lodu, Xadídu та Ono — сім сотень двадцять і п'ять, **34** вихódky з Eriхонu — три сотні сорок і п'ять, **35** вихódky з Senaí — три тисячі і шість сотень і тридцять. **36** Священиків: синів Єдаevих з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **37** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **38** синів Pашхuvovих — тисяча двісті сорок і сім, **39** синів Xарímovих — тисяча й сімнадцять. **40** Левітів: синів Ісусових і Kадmílovих, з синів Гадавї — сімдесят і чотири. **41** Спíваків: синів Асаfovих — сто двадцять і вісім. **42** Синів придвéрних: синів Шаллumovих, синів Aтерovих, синів Tалmonovих, синів Akкуvovих, синів Xatítiniх, синів Shovaevих, — усіх сто тридцять і дев'ять. **43** Храмових пíddánців: синів Цíхіnих, синів Xасуфіnих, синів Tabbaotovих, **44** синів Kerossovих, синів Ciaginих, синів Padonovих, **45** синів Levanihих, синів Xагávinih, синів Akkuvovих, **46** синів Xагávovих, синів Samlaevих, синів Xananovих, **47** синів Gíddelovих, синів Gахarovих, синів Reaníhих, **48** синів Reçínovих, синів Nekodinovих, синів Gazzamovих, **49** синів Uzzinих, синів Pasceahovих, синів Besaevих, **50** синів Asninihих, синів Meunímovих, синів Neufusímovих, **51** синів Bakbukovих, синів Xakufinих, синів Xархuvovих, **52** синів Baçlputovих, синів Meхídinих, синів Xаршиних, **53** синів Barcosovих, синів Císrinих, синів Temahovих, **54** синів Nézihovих, синів Xatífinих, **55** синів Sоломonovих рабів: синів Sotaevих, синів Soferetovих, синів Terudinих, **56** Синів Яалиnих, синів Darkonovих, синів Gíddelovих, **57** синів Шефатíїных, синів Hattílovих, синів Poхeret-Gaццевáimovих, синів Amíevих, — **58** усього цих храмових píddánців та синів Sоломonovих рабів — три сотні дев'ятдесят і два. **59** A оце ті, що прийшли з Tel-Melaхu, з Tel-Xarší, Kерuv-Addanu та Іmmeru, та не могли довéсти роду бáтьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: **60** синів Delaínhих, синів Tovíjnih, синів Nekodinovих — шість сотень п'ятдесят і два. **61** I з синів священичів: сини Xovaijní, сини Koцovi, сини Bärzíllay, що взяв жінку з дочок гíleadjanina Bärzíllay, і звався їхнім іm'ým. **62** Вони шукали свого зáпису родоводу, та не знайшли, і були вони вýлучені зо священства, **63** а намісник сказав їм, щоб вони не

їли зо Святого Святих, аж поки не стане священик до уріму та тумміму. **64** Усього збору разом сорок дві тисячі три сотні шістдесят, **65** окрім їхніх рабів та невільниць, — цих було сім тисяч три сотні тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті. **66** Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, **67** їхніх верблів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і дводцять. **68** А з голів батьківських родів, коли вони прийшли до Господнього дому, щоб поставити його на його становищі. **69** За своєю спроможністю вони дали до скарбу на працю: золота шістдесят одну тисячу дарейків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священичих убрáнь — сто. **70** I осілися священики й Левити, та з народу, і співаки, і придворні, і храмові підданці по своїх містах, і ввесь Ізраїль по своїх містах.

3 А коли настав сьомий місяць, і Ізраїлеві сини були по містах, то зібра вся народ, як один чоловік, до Ерусалиму. **21** встав Ісус, син Йоцадаків, та брати його священики, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудували жертвінника Бога Ізраїля, щоб приносити на ньому цілопáлення, як написано в Законі Мойсея, Божого чоловіка. **3** I поставили міцно жертвінника на його основі, бо були вони в страху від народів країв, і приносили на ньому цілопáлення для Господа, цілопáлення на ранок та на вечір. **4** I справили свято Кýчок, як написано, і щоденні цілопáлення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день, **5** а по тому — цілопáлення стало, і на молодик, і на всі присвячені Господéві свята, і для кожного, хто жертвує добровільну жертву для Господа. **6** Від першого дня сьомого місяця зачали приносити цілопáлення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи. **7** I дали срібла каменярам та тésлям, і їжі, і питвá та оливі, сидонянам та тиряnam, щоб достачали кéдрів дерéва з Ливану до Яфського моря за дозволом їм Кíра, царя перського. **8** А другого року по своєму приході до Божого дому до Ерусалиму, дру́гого місяця, почали робити Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоцадаків, і решта їхніх братів, священики та Левити, і всі, хто поприхóдив з неволі в Ерусалим, а Левитів від віку двадцяти років і вище поставили керувáти над працею Господнього дому. **9** I став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдин, як один чоловік, на дбáгляд над робітниками праці в Божому дому, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити. **10** А коли клали основу Господнього храму, то поставили облачénних священиків із сúрмами, а Левитів, Асафових синів, із цимбáлами, щоб слáвiti Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя. **11** I відповіли вони хвалю та подякою Господéві, — „Добрий бо Він, бо навіki Його милосердя“на Ізраїля. А ввесь народ викликував гучнім побліком, слáвлячи Господа за основу Господнього дому! **12** А багато-хто

зо священиків і Левитів та з голів бáтьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснуванні його, того храму, своїми очýма, плакали рéвним голосом, а багато-хто поклíкували піднёсеним голосом у радості. **13** I не міг нарбóд розпізнати голосу побліку радости від голосу плачú народу, бо нарбóд сильно викликував, а голос був чутій аж далеко.

4 I почули Юдин та Веніаминові ворогí, що вигнáнці будують храма Господéві, Богові Ізраїля. **21** прийшли вони до Зоровáвеля та до голів бáтьківських родів, та й сказали їм: I ми бúдемо будувáти з вами, бо ми звертáємось, як ви, до вашого Бога, і ми приносимо Йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирíйського, що привів нас сюди³. **3** I сказав їм Зоровавель і Ісус, та решта голів бáтьківських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми бúдемо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як наказáв нам цар Кíр, цар перський“. **4** I став народ тієї землі ослáблювати руки Юдиного народу та страхати їх при будувáнні. **5** I підкúплювали вони проти них дорáдників царських, щоб заламáти їхній зáдум, по всі дні Кíра, царя перського, як аж до царювáння Дáрія, царя перського. **6** A за царя Ахашвероша, на початку його царюváння, написали вони оскарження на мéшканців Йudeї та Ерусалиму. **7** A за днів Артаксеркса написав Бішлам, Мітредат, Товéїл та решта товаришів його до Артаксеркса, царя перського. A лист був написаний по-арамéйськи, а перекладений по-перські. **8** Начальник Рехум та писар Шíмай написали одного листа проти Ерусалиму до царя Артаксеркса отак. **9** Тоді начальник Рехум та писар Шíмай та решта товаришів його, судді урядники, писарчукі, писарі, аркев'яни, вавилóняни, шушанýни, цебто еламíti, **10** та решта нарбóдів, яких повиганяв Аснаппар, великий та славний, й осадив їх у місті Самарії та в решті Зарíччя. **11** Оце віdpis листа, що послали до нього: „До царя Артаксеркса твої раби, люди Зарíччя. I ось **12** щоб було відомé цареві, що Йudeї, які вийшли від тебе до нас, прибули до Ерусалиму. Вони будують місто бунтівніче та шкіdlíve, i вдосконалюють мури, а підвálini полípшили. **13** A тепер щоб було відомé цареві, що коли тільки це місто буде збудоване, а мури закíнчаться, вони не будуть давати aní данині, aní подáтку, aní мита, а це буде шкoditi царському прибúткові. **14** I ото, беруich на увагу, що сіль царського палáцу — сіль наша, а царський сором не випадає нам бачити, тому ми посилаємо й завídomlýemo царя, **15** щоб пошукували в книзі спомінів бáтьків твоїх, i ти знайдеш у книзі спомінів, i знатимеш, що місто це — місто бунтівніче та шkídlive царям та окrúgam, i що в ньому піdíymáli бунт від правíku, чomý місто це було зruynоване. **16** Ми сповіщаємо царя, що коли тільки місто це буде добудоване, а мури закíнчаться, то через те не бýде тобі частки в Зарíччї“. **17** Цар послав віdpovíd: „Начальникові Рехумові, i писареві

Шімшаєві, та решті їхніх товаришів, що сидять у Самарії, і решта Заріччя: Мир вам! А тепер, — 18 лист, якого ви послали до нас, вирáзно прочитаний передо мною. 19 І був вýданий від мене накáз, і шукали та й знайшли, що місто це з давніх-давен підіймáлося на царів, і повстáння та бунт робилися в ньому. 20 І могутні царі були над Єрусалимом, і панували в усьому Заріччі, а даніна, подáток та мито давалися їм. 21 А тепер видайте накáза, щоб спинíлися ці люди, а місто це не будувáлося, поки від мене не буде вýданий новий накáз. 22 І будьте бéрежні, щоб через це не зробити побóмки. Нáщо ростíме зло на шкоду царям?“ 23 Тоді, як тільки був прочитаний вýдпис листа царя Артаксеркса перед Рехумом і писарем Шімшаєм та їхніми товаришами, пішли вони поспішно до Єрусалиму, і спинíли роботу їх зброюю та насилям! 24 Тим спинилася робота Божого дому, що в Єрусалимі, і спинíлася вона аж до другого року царювання Дарія, царя перського...

5 І пророкувá пророк Огій та Захáрій, син Іddo, пророки, на юдеїв, що в Юдеї та в Єрусалимі, в Ім'я Бога Ізраїля, що над ними. 2 Тоді встали Зоровавель, син Шеалтлів, та Ісус, син Йоцадаків, і зачали будувати Божий дім, що в Єрусалимі, а з ними Божі пророки, що допомагали їм. 3 Того чáсу пришов до них Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай та їхні товариші, і сказали їм так: „Хтó видав вам накáза будувати цей храм і кінчáти цю будову?“ 4 Тоді ми сказали їм іменá тих мужів, що будують цього будинка. 5 Та око їхнього Бога було на юдейських старших, і вони не спинили їх, аж поки не піде донéсення до Дарія, і тоді дадуть писéмну вýповідь про це. 6 Ось вýдпис листа, що послав Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай, та товариство його, і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, — 7 вони послали йому донéсення, а в ньому писано так: „Цареві Дарієві — усякого миру! 8 Щоб було відомé цареві, що ми ходили до Юдейської окрýги, до дому великого Бога, а він будуеться з великого камéння, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться докладно, і успіх у їхній руці. 9 Тоді ми питалися тих старших, і сказали їм так: Хто видав вам накáза будувати цей храм і кінчáти цю святиню? 10 А також питалися ми їх про їхні імена, щоб повідомити тебе, що запишемо ім'я тих мужів, які за голову в них. 11 А вони так вýповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небéс та землї, і будуємо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчíв його великий Ізраїлів цар. 12 Але згóдом, коли наші батьків розгнівіли були Бога небéс, Він віддав їх у руку Навуходоно́сора, царя вавилóнського, халдея, а храм той — він зруйнувáв його, а нарóд вигнав до Вавилону. 13 Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав накáза будувати цей дім Божий. 14 А також посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоно́сор був

винíс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, винíс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я його Шешбаццар, якого він настановив намісником. 15 І сказав він йому: Візьми цей посуд, іди, віднесй його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будується на своєму місці. 16 Тоді той Шешбаццар прийшов, заклав підвáлини Божого дому в Єрусалимі, і відтоді й аж до цього чáсу він будується, і не скінчений. 17 І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукáється в домі царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра вýданий був накáз будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

6 Тоді цар Дáрій видав накáза, і шукали в домі, де складають скáрби книжóк у Вавилоні. 2 І був знайдений один звíй в зáмку Ахметі, що в мідійській окрýзі, а в ньому написано так: „На пам'ять. 3 Першого року царя Кіра цар Кір видав наказа: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будується на місці, де приносять жертви, а його підвáлини залóжені. Вишинá його — шістдесят ліктíв, ширинá його — шістдесят ліктíв. 4 Три рядí з великого камéнню, і один ряд з дерева, а видáтки будуть дáні з царського дому. 5 А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоно́сор винíс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повéрнутъ, і нехай він пíде до храму, що в Єрусалимі, на свое місце, і покладéш те в Божому дому“. 6 „Тепер же ти, Таттенай, наміснику Заріччя, ти, Шетар-Бозенай з товаришиами своїми, перси, що в Заріччі, — віддалíться звідти! 7 Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці. 8 А від мене дáний накáз про те, щó ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добрá, з данини Заріччя, нехай докладно дається видáток тим людям, щоб не спиняти роботи. 9 А щó буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овечок на принéсення Небéсному Богові, пшеници, сіль, вино та оливу, що скажуть священики, які в Єрусалимі, щоб без омáни видавалося їм день-удень, 10 щоб вони зáвжди приносили пáхощі в жертву Небéсному Богові та молилися за життя царя та синів його. 11 А від мене вýданий накáз, що коли який чоловік змінить це мое слово, то буде вýрване дерево з дому його, і буде постáвлene, а він будé прибитий на ньому, а дім його буде обéрнений за це в руйну! 12 А Бог, що вчинив, щоб там пробувáло Ім'я Його, знищить кожного царя та нарóду, що простáгне свою руку, щоб змінити це, щоб ушкóдити той Божий дім, що в Єрусалимі! Я, Дáрій, видав цього накáза, — нехай він докладно буде вýконаний!“ 13 Тоді Таттенай, намісник Заріччя, Шетар-Бозенай та їхні товариші докладно зробили згíдно з тим, як послав цар Дáрій. 14 А юдейські старші будували, і щастило їм за прорóцтвом пророка Огія та Захарія, сина Іddo. I

вони збудували й закінчіли з накáзу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського. **15** І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювання царя Дарія. **16** І справили Ізраїлеві сини, священики й Левити та решта вигнáнців свято віднóлення того Божого дому а радістю. **17** І принéсли в жертву на свято віднóлення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих племéн. **18** І поставили священиків за їхніми частинами, а Левитів — за чéргами їхніми на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея. **19** А повéренці справили Пásху чотирнадцятого дня першого місяця, **20** бо очистилися священики та Левити, як один, — усí вони чисті. І вони зарізали пасхáльне ягнá для всіх повéренців, для своїх братів священиків та для себе. **21** І їли Ізраїлеві сини, що вернúлися з вигнáння, і також усí, хто відділився до них від иечистоти народів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **22** І справляли вони свято Опрісноків сім день у радості, бо Господь їх потішив і обернув до них серце асирíйського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

7 А по цих пригóдах, за царювання Артаксеркса, царя перського, Єздра, син Азарії, сина Хайлкії, **2** сина Шаллұна, сина Садока, сина Ахітуви, **3** сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота, **4** сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі, **5** сина Авішү, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященика, — **6** цей Ездр вийшов із Вавилону, а він був учитель, знавéць Мойсеєвого Закóну, що його дав Господь, Бог Ізраїл. І дав йому цар згідно з тим, як була на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожадання. **7** І пішли з ним дехто з Ізраїлевих синів, і з священиків, і Левитів, і співаків, і придвéрних, і храмових піддáнців до Єрусалиму сьомого року царя Артаксéрка. **8** І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царювання. **9** Бо першого дня місяця першого був почáток вýходу з Вавилону, а першого дня п'ятого місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його Бога була добра на ньому. **10** Бо Ездр приготóвив своє серце досліджувати Господнього Закóну, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права. **11** А оце вýдпис писáння, що цар Артаксéркс дав священикові Ездрі, учителеві, що пише словá заповідей Господа та Його устави над Ізраїлем: **12** „Артаксéркс, цар над царями, до священика Ездри, досконалого вчителя Закóну Бога Небесного, і так далі. **13** А ось вýданий від мене накáз, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого нарóду, і їхніх священиків, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде, **14** через те, що ти посланий від царя та семи його дорáдників, щоб дослідити про Юдею та про Єрусалим

за правом твого Бога, правом, що в руці твоїй, **15** і щоб відpráвити срібло та золото, що цар та дорадники його пожéртували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебування в Єрусалимі, **16** і все срібло та золото, яке ти знайдеш у всій вавилонській окрúзі разом із пожéртвами народу та священиків, які жéртують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі. **17** Тому ти невíдкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жертви хлібні та їх жертви ливні, і принесéш їх на жéртвнику дому вашого Бога, що в Єрусалимі. **18** А що тобі та браттям твоїм буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробíть за вподóбанням вашого Бога. **19** А посуд, що даний тобі на слúження дому твого Бога, віddай у цілості перед Богом Єрусалиму. **20** А решта потрібного для дому Бога твого, що випаде тобі дати, буде дáна з дому царських скарбів. **21** А від мене — я цар Артаксеркс — вýданий накáз для всіх скарбників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священик Ездра, учитель Закóну Бога Небесного, нехай буде докладно зроблене: **22** срібла — аж до сотні талантів, і пшениці аж до сотні кóрів, і вина аж до сотні бáтів, і оліви аж до сотні батів, а соли — без зáпису. **23** Усе, що з накáзу Небесного Бога, нехай буде горливо зроблене для дому Небесного Бога, бо нáшо був би гнів на царство царя та на синів його? **24** І вас завідомлýємо, що всі священики та Левити, співакі, придвéрні, храмові піддáнці та працівники того Божого дому вільні, — даніни, подáтку, чи мýта не належить накладати на них! **25** А ти, Ездро, за мудрістю Бога твого, яка в руці твоїй, попризначай сúддів та виконáвців Закóну, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає закóни твого Бога, а хто не знає, тих навчите. **26** А кожен, хто не буде виконувати Закóна твого Бога та закóна царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигнáння, чи то на кару маєткову, чи то на уv'язнення“. **27** Благословенний Господь, Бог наших батьків, що вклav у царéве серце, щоб оздобити дім Господній, що в Єрусалимі, **28** а на мене нахилíв милість перед царем та його дорáдниками, та всіма хоробрими царéвими зvéрхниками! А я зміцнýвся, бо рука Господа, Бога, була надо мною, і я зібрав провідніх людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

8 А оце голови їхніх батьків та їх родовíд, що пішли зо мною, за царювання царя Артаксéркса, з Вавилону: **2** з Пінхасових синів: Гéршом, з Ітамарових синів: Даніїл, з Давидових синів: Хаттуш. **3** з Шеханіїнх синів, з Пар'oshovих синів: Захарій, а з ним за родовóдом — сто й п'ятдесят мужчýн. **4** з Пахат-Моавових синів: Ел'егоенай, син Зерахíїн, а з ним двісті мужчин. **5** з синів Затту: Шеханія, син Яхазíїл, а з ним три сотні мужчин. **6** з Адінових синів: Евед, син Йонатанів, а з ним п'ятдесят мужчин. **7** з Еламових синів: Єшая, син Аталіїн, а з ним сімдесят мужчин. **8** з Шефатіїнх синів: Зевадія, син Михаїлів, а з ним

вісімдесят мужчин. **9** З Йоавових синів: Овадія, син Єгілів, а з ним двісті й вісімнадцять мужчин. **10** А з синів Бані: Шеломіт, син Йосіфій, а з ним сотня й шістдесят мужчин. **11** А з Беваєвих синів: Захарій, син Беваїв, а з ним двадцять і вісім мужчин. **12** А з Азгадових синів: Йоханан, син Катанів, а з ним сотня й десять мужчин. **13** А з Адонікамових синів — останні, а оце їхні імена: Еліфелет, Єїл, і Шемая, а з ними шістдесят мужчин. **14** А з Біг'ваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сімдесят мужчин. **15** І зібрав я їх до річки, що впадає до Агави, і ми тaborували там три дні. І переглянув я народ та священиків, і не знайшов там нікого з Левівих синів. **16** І послав я по Елізера, по Аріїла, по Шемаю, по Елнатана, і по Яріва, і по Елнатана, і по Натана, і по Захарія, і по Мешуллама, голів, і по Йойаріва, і по Елнатана, учителів. **17** І відправив я їх до Іддо, голови в місцевості Касіф', і вклав в їхні уста слова, щоб говорити до Іддо та братів його, підданих у місцевості Касіф', щоб вони привели нам служітілів для дому нашого Бога. **18** І привели вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чоловіка розумного з синів Махлі, сина Левія, Ізраїлевого сина, та Шеревею й синів його та братів його, — вісімнадцять, **19** та Хашавію, а з ним Єшао, з синів Мерарієвих, братів його та синів його — двадцять, **20** а з підданців храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Левитам, — двісті й двадцять підданців: усі вони були означені поіменно. **21** І проголосив я там піст, над річкою Агавою, щоб упокорятися нам перед лицем нашого Бога, щоб просити від Нього щасливої дороги для нас і для дітей наших та для всього нашого маєтку, **22** бо я соромився просити від царя війська та верхівців, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“ **23** І постили ми, і просили нашого Бога про це, і Він дав нам ублагати Себе. **24** І я відділив із священичих зверхників дванадцять до Шеревеї, Хашавії, і до десятих їхніх братів з ними. **25** І відважив я їм срібло й золото та посуд принесення нашого Божого дому, що принесли цар, і його дорадники, і його зверхники та ввесь Ізраїль, що знахόдився там. **26** І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талантів срібла, а срібних речей — сто талантів, золота — сто талантів, **27** а золотих чаш — двадцять на тисячу дарейків, а посудин з золоченої й доброї міді — дві, дорогі, як золото. **28** І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків. **29** Пильнуйте й бережіть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священиків і Левітів та зверхниками батьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнат Господнього дому“. **30** І прийняли священики та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога. **31** І

рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівника на дорозі. **32** І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні. **33** А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священика Меремота, сина Уріїного, а з ним був Елеазар, син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Єшуїн, та Ноадія, син Біннуїв, Левити, — **34** за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага. **35** Ті, що прийшли з полону, сини вигнання, принесли ціlopáлення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все ціlopáлення для Господа. **36** І віддалі цареві наказі царським сатрапам та намісникам Заріччя, а ті підтримували народ та Божий дім.

9 А як скінчилось це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священики та Левити не відділися від народів цих країв з їхніми гидотами, від хананеян, періззеян, евусеян, аммонеян, моавіян, егіптян та амореян, **2** бо побрали з їхніх дочок собі та своїм синам, змішалося святе насіння з народами цих країв, а рука зверхників та представників була перша в цьому спроповідненні“. **3** А коли я почув це слово, то роздер я одежду свою та плаща свого, і рвав волосся з голови своєї та з бороди своєї, і сидів оставпілій... **4** І зібралися до мене всі тремтічі перед словами Бога Ізраїлевого за спроповіднення поверненців, а я сидів оставпілій аж до жертви вечірньої. **5** А за вечірньої жертви встав я з упокорення свого, і, роздерши шату свою та плаща свого, упав я на коліна свої, і простягнув руки свої до Господа, Бога моого... **6** І сказав я: „Боже мій, соромлюся я та стидаюся піднести, Боже мій, обличчя свое до Тебе, бо беззаконня наші помножилися понад голову, а наша провінція виросла аж до неба! **7** Від днів наших батьків ми в великій провині аж до дня цього, а за наші беззаконня були віддані ми, наші царі, наші священики в руку царів цих країв на мечі, на полон, і на грабіж, і на посоромлення обличчя, як цього дня. **8** А тепер на малу хвилю стáлася нам мілість від Господа, Бога нашого, щоб позоставити нам останок, і дати нам затвердитися на місці святині Його, щоб освітити очі наші, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашій неволі! **9** Бо рabi ми, та в нашій неволі не покинув нас Бог наш, і прихилив до нас мілість перед пéрськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дім нашого Бога й щоб відбудувати руїни його, та щоб дати нам захист в Юдеї та в Єрусалимі. **10** А тепер що скажемо, Боже наш, по цьому? Бо ми покінули заповіді Твої, **11** які Ти наказав через Своїх рабів пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посісти, він край нечистий через нечистість народу цих країв, через їхні гидоти, що наповнили його від краю до краю своєю нечистістю. **12** А тепер дочок своїх не

давайте їхнім синам, а їхніх дочок не беріть для своїх синів, і не питайте їх про мир та про добро їх аж навіки, щоб ви стали сильні, та споживали добро цієї землі, і віддалі на спадок вашим синам аж навіки.

13 А по тому всьому, що прийшло на нас за наші злі чини та за нашу велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав кару більше від гріхів нашого, і дав нам таку рештку, — **14** чи знобу ми ламатимемо заповіді Твої, і будемо посвоячуватися з оцими мерзотними народами? Чи ж Ти не розгніваєшся на нас аж до вичублення нас, так що ніхто не позостає бі і не врятується?

15 Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позосталися останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встять нам за це перед лицем Твоїм!“

10 А коли Ездра молився та сповідався, плакав та припадав перед Божим домом, зібра вся до нього з Ізраїля дуже великий збір, — чоловіки, і жінки та діти, бо нарід плакав ревним плачом... **2** І відповів Шеханія, Ехілів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневірилися нашему Богові, бо взяли ми чужинок із нарідів цього краю за жінок. Але є ще надія для Ізраїля в цьому! **3** А тепер складімо заповіта нашему Богові, що випровадимо від себе всіх жінок та наріджене від них, за радою пана нашого, та тих, хто тремтить перед заповіддою нашого Бога, і буде зроблене за Законом. **4** Устань, бо на тобі ця річ, а ми з тобою. Будь м'ужній і дай!“ **5** І встав Ездра, і заприсяг зверхників, священиків і Левітів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. І вони заприсягли. **6** І Ездра встав зперед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшівового сына, і ночував там. Хліба він не ів і води не пив, бо був у жалобі за спроневірення повірненців. **7** І оголосили в Юдеї та в Єрусалимі до всіх повірненців, щоб зібралися до Єрусалиму. **8** А кожен, хто не прийде до трьох день, за порадою зверхників та старших, — увесь маєток того буде зроблений закляттям, а він буде вилучений із громади повірненців. **9** І зібралися всі люди Юди та Веніamina до Єрусалиму до трьох день, — це був дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. І сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтічий від цієї справи та від дощу. **10** І встав священик Ездра та й сказав до них: „Ви спроневірилися, і взяли чужинних жінок, щоб побільшити Ізраїлеву провіну. **11** А тепер повинітися Господеві, Богові ваших батьків, і чиніть Його волю! І віддалітися від нарідів цього краю та від тих чужих жінок!“ **12** І відповіла вся громада, і сказали гучним голосом: „Так, за словом твоїм, ми повинні зробити!

13 Але нарід численний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі. **14** Нехай же стануть наші зверхники за ввесь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінок, нехай прийде на означені часи, а з ними старші кожного міста та судді його, аж поки не відвірнеться від нас

жар гніву нашого Бога за цю річ!“. **15** Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквін, а Мешуллам та Левіт Шеббетай допомагали їм. **16** І зробили так повірненні. І відділив собі священик Ездра людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поіменно. І сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу. **17** І скінчили до першого дня першого місяця справи про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінок. **18** І знайшлися поміж священичими синами, що взяли чужинних жінок, із синів Єшуї, сина Йоцадакового, та братів його: Моасея, і Елізера, і Ярів, і Гедалія. **19** І далі вони руку свою, що повіпроваджують жінок своїх, а винні принесли в жертву баранів з отарі за провіну свою. **20** А з синів Іммерових: Ханані та Зевадія. **21** І з синів Харімових: Массея, і Елія, і Шемая, і Ехіл, і Уззія. **22** Із синів Пашхурових: Ел'йоенай, Маасея, Ізмаїл, Натанал, Йозавад та Ел'аса. **23** А з Левітів: Йозавад, і Шім'ї, і Келая, він Келіта, Петахія, Юда та Елізер. **24** А з співаків: Ел'яшів. А з придворних: Шаллум, і Телем, та Урі. **25** А з Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Їззія, і Малкія, і Міямін, і Елеазар, і Малкія та Беная. **26** А з синів Еламових: Маттанія, Захарій, і Ехіл, і Авді, і Еремот, і Елія, **27** І з синів Затту: Ел'йоенай, Ел'яшів, Маттанія, і Еремот, і Завад та Азіза. **28** А з синів Беваєвих: Єгоханан, Хананія, Заббай, Атлай. **29** І з синів Банівих: Мешуллам, Маллух, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот. **30** І з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная, Маасея, Маттанія, Веселіл, і Біннуй та Манасія. **31** І з синів Харімових: Елізер, Їшія, і Малкія, Шемая, Шімон, **32** Веніамін, Маллух, Шемарія. **33** З синів Хашумових: Маттенай, Маттатта, Завад, Еліфелет, Еремай, Манасія, Шім'ї. **34** З синів Банаєвих: Маадай, Амрам, і Уїл, **35** Беная, Бедея, Келугу, **36** Ванія, Меремот, Ел'ятів, **37** Маттанія, Маттенай, і Ясай, **38** і Бані, і Біннуй, Шім'ї, **39** і Шелемія, і Нatan, і Адая, **40** Махнадвай, Шашай, Шарай, **41** Азаріл, і Шелемія, Шемарія, **42** Шаллум, Амарія, Йосип. **43** А з синів Нево: Єїл, Маттітія, Завад, Зевіна, Яддай, і Йоїл, Беная. **44** Усі оці взяли були чужинних жінок, а деякі з цих жінок і дітей породили.

Неемія

1 Словá Неемії, Гахаліїного сина: „І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан. **2** I прийшов Ханані, один із братів моїх, він та люди з Юдеї. I запитався я іх про юдеїв, що врятувалися, що позостали від полону, та про Єрусалим. **3** A вони сказали мені: „Позосталі, що лишилися з полону, там в окрузі, живуть у великий бід та в гáньбі, а мур Єрусалиму поруйнований, а брами його попалені огнем... **4** I сталося, як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога. **5** I сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізний, що дотримуеш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримує заповіді Свої, — **6** нехай же буде ухо Твоє чуткé, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твоого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — і я і дім батька моого грішили! **7** Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уставів, і прав, які наказав Ти Мойсеєві, рабові Своєму. **8** Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, говорячи: як ви спроневіритеся, — Я розпоршу вас поміж народаами! **9** Та коли навéрнетесь до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, то якщо будуть ваші вигнáнці на краю небес, — то й звідти позираю їх, і приведу до того місця, яке Я вибрав, щоб там перебувало Im'я Moe! **10** A вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою. **11** Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухо Твоє чуткé до молитви Твоего раба та до молитви Твоїх рабів, що прáгнуть боятися Ймення Твого! I дай же сьогодні успіху Своєму рабові, і дай знайти милосердя перед очим мужем!“А я був чашником царевим.

2 I сталося в місяці нісáні, двадцятого року царя Артаксéркаса, було раз вино перед ним. I взяв я те вино й дав цареві. I я, здавалося, не був сумний перед ним. **2** Ta сказав мені цар: „Чому́ обличчя твоє сумнé, — чи ти не хворий? Це не інше що, як тільки сум серця“. I я вéльми сильно злякався! **3** I сказав я до царя: „Нехай цар живе навíki! Чому́ не буде сумнé обличчя мое, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“ **4** I сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“I я помолився до Небесного Бога, **5** i сказав цареві: Якщо це цареві вгодне, і якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, — і я відбуду́його!“ **6** I сказав мені цар (а цариця сиділа при ньому): „Скільки чáсу буде дорога твоя, і коли ти повéрнешся?“I сподобалось це цареві, і він послав мене, а я призначів йому час. **7** I сказав

я цареві: „Якщо це цареві вгодне, нехай дадуть мені листі до намісників Заріччя, щоб провáдили мене, аж поки не прийdу до Юдеї, **8** I листа до Асафа, дозбрця царевого лісу, щоб дав мені дéрева на брусся для замкóвих брам, що належать до Божого дому, і для міського муру, і для дому, що до нього ввійдú“. I дав мені цар в міру того, як добра була Божа рука надо мною. **9** I прибув я до намісників Заріччя, і дав їм цареві листі. A цар послав зо мною зверхників війська та верхівців. **10** I почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонітянин Товія, і було ім прикро, дуже прикро, що прийшов чоловік клопотатися про добро для Ізраїлевих синів. **11** I прийшов я до Єрусалиму, і був там три дні. **12** I встав я вночі, я та трохи людей зо мною, і не розповів я нікому, що Бог мій дав до мого серця зробити для Єрусалиму. A худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею їздив. **13** I вийшов я Долинною брамою вночі, і пішов до джерела Таннін, і до брами Смітникової. I я докладно оглянув мури Єрусалиму, що булі поруйновані, а брами його були попалені огнем. **14** I перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для переходу худоби, що булá підо мною. **15** I йшов я долиною вночі, і докладно оглядав мура. Potім я вернувся, і ввійшов Долинною брамою, і вернувся. **16** A заступники не знали, куди я пішов та що я робліо, а юдеям, і священикам, і шляхті, і заступникам, і решті тих, що робили працю, я доти нічого не розповідáв. **17** I сказав я до них: „Ви бачите бідú, що ми в нíй, що Єрусалим зруйнований, а бráми його попалені огнем. Ідіть, і збудуйте мура Єрусалиму, і вже не будемо ми гáньбою!“ **18** I розповів я їм про руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав він мені. I сказали вони: „Станемо ї збудуємо!“I зміцнили вони руки свої на добре дíло. **19** I почув це хоронянин Санваллат та аммонітянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погbрджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“ **20** A я їм відповів i сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам успіх, а ми, Його раби, станемо ї збудуємо! A вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалимі!“

3 I встав Еліяшів, первосвященик, та брати його священики, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставляли її двері, й аж до башти Mea освятили її, аж до башти Ханан'ла. **2** A поруч нього будували ерихоняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв. **3** A браму Рибну збудували сини Сенайні, і вони покрили її бруссями, і повставляли двері її, замк її та зáсуви її. **4** A поруч них направляв Меремот, син Урії, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехії, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син. **5** A поруч них направляли теконя, алé їхні вельможі не схилили своєї шиї в службу свого Господа. **6** A браму Стару направляли Йояда, син Пасеахів, та Мешуллам, син Бесодеїн, — вони покривали бруссями,

і вставляли двері її, і замкій її та засуви її. 7 А поруч них направляв гів'онеянин Мелатія та меронотеянин Ядон, люди Гів'ону та Міцпи, що належали до володіння намісника Заріччя. 8 Поруч нього направляв Уззіїл, син Хархайн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів, — і вони відновили Єрусалима аж до Широкого муру. 9 А поруч нього направляв Рефая, син Хурів, зверхник половини єрусалимської окружки. 10 А поруч нього направляв Єдая, син Харумофів, а то навпроти дому свого, а при його руці направляв Хаттуш, син Хашавнейн. 11 Другу міру направляв Малкія, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей. 12 А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської окружки, він та дочкá його. 13 Браму Долинну направляв Ханун та мéшканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замкій її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітникової брами. 14 А Смітниковою браму направив Малкія, син Рехавів, зверхник бет-керемської окружки, — він збудував її, і повставляв її двері, замкій її та засуви її. 15 А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезе'єв, зверхник окружки Міцпи, — він збудував її, і покрів її, і повставляв її двері, замкій її та засуви її, і направив мур ставу Шелах до царського садку, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста. 16 За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетцурської окружки аж до місця навпроти Давидових гробів і аж до зробленого стáбу, і аж до дому Лицарів. 17 За ним направляли Левити: Рехум, син Баніїв, поруч нього направляв зверхник половини окружки Кеїла, для своєї окружки. 18 За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини окружки Кеїла. 19 І направляв поруч нього Езер, син Ешуїн, зверхник окружки, міру другу, від місця навпроти виходу до збройні наріжника. 20 За ним ревно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященика Еліашіва. 21 За ним направляв Меремот, син Уріїт, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліашівого дому й аж до кінця Еліашівого дому. 22 А за ним направляли священики, люди Йорданської окружки. 23 За ним направляв Веніамін, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананійного, при своєму дому. 24 За ним направляв Біннуй, син Хенададів, міру другу, від Азарійного дому аж до наріжника й аж до робі. 25 Палал, син Узайв, — від місця навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язнічному подвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів. 26 А підданці храму сиділи в Офелі аж до місця навпроти Водної брами на схід та навпроти виступаючої башти. 27 За ним направляли техояни, міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офельського муру. 28 З-над Кінської брами направляли священики, кожен навпроти дому свого. 29 За ним і направляв Садок, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемая, син

Шеханіїн, сторож Східньої брами. 30 За ним направляв Хананія, син Шелеміїн, та Ханун, шостий син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехіїн, навпроти своєї кімнати. 31 За ним направляв Малкія, син золотаря, аж до дому храмових підданців та крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної горниці. 32 А між наріжною горницею до Овечої брами направляли золотарі та крамарі.

4 І сталося, як почув Санваллат, що ми будуємо того мура, то він запалився гнівом, і дуже розгніався, і сміявся з юдеїв. 2 І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Щó це роблять ці мізерні юдеї? Чи ім це позоставлять? Чи бúдуть вони приносити жертву? Чи закінчать цього дня? Чи оживають вони ці каміння з куп пороху, а вони ж — попалені?“ 3 А аммонітянин Товійя був при ньому й сказав: „Та ѿщ вони будують? Якщо вийде лисиця, то вона зробить дíрку в їхній камінній стіні!“ 4 „Почуй, Боже наш, що ми стали погóрдою, і поверни їхню гáньбу на голову їхню, і дай їх на здóбич у край полону! 5 І не закрий їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лиця Твоого, бо вони обрázили будівничих!“ 6 І збудувáли ми того мура, і був пов'язаний увесь той мур аж до половини його. А серце народу було, щоб дálі робити! 7 І сталося, як почув Санваллát, і Товійя, і араби, і аммонітяни, і ашдодяни, що направляється єрусалимський мур, що віломи в стіні стали затарасóуватися, то дуже запалілися гнівом. 8 І змóвилися вони всі разом, щоб іти воювати з єрусалимом, та щоб учинити йому замішання. 9 І молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторóжу вдень та вночі, перед ними. 10 І сказав Юда: „Ослáблa сила носія, а звáлиць багато, — і ми не зможемо дálі будувати мura!“ 11 А наші ненáвисники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прийдемо до серéдини їх, і позабівáємо їх, та її спíймimo працю!“ 12 І сталося, як приходили ті юдеяни, що сиділи при них, то говорили нам про це разів десять, зо всіх місць, де вони пробувáли. 13 Тоді поставив я сторóжу здóлу того місця за муром у печéрах. І поставив я народ за їхніми робами, з їхніми мечáми, їхніми рáтищами та їхніми лúками. 14 І розглянув я це, і встав і сказав я до шляхéтних, і до заступників, і до решти нарóду: „Не бýйтесь перед ними! Згадайте Господа великого та грізного, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочок ваших, жіноک ваших та за домíй вашí!“ 15 І сталося, як почули наші вороги, що нам те відóме, то Господь зламав їхній зáдум, і всі ми вернúлися до муру, кожен до праці своєї. 16 І було від того дня, що половина моїх юнаків робили працю, а половина їх міцно тримала списи, щитí, і луки та пánцері, а зверхники стояли позад Юдиного дому. 17 Будівнічі працювали на мурі, а носíї наладóували тягár, — вони однією рукою робили працю, а однією міцно тримали списа. 18 А в

кожного будівничого його меч був прив'язаний на стéгнах його, і так вони будували, а біля мене був сурмáч. **19** I сказав я до шляхéтних, до заступників та до решти народу: „Праця велика й простóра, а ми повіддíлковані на мурі, далéко один від óдного. **20** Тому то в місце, де почуєте голос сурмí, туди негайно збирайтесь до нас. Бог наш буде воювати для нас!“ **21** I так ми робили працю, і половина їх міцно тримала списи від сходу ранньої зорі аж до пойвлення зір. **22** Також того чáсу сказав я до народу: „Кожен з юнаком своїм нехай ночують у серéдині Ерусалиму, і бúдуть вони для нас уночі — сторóже, а вдень — на працю“. **23** I нí я, ані брати мої, ані юнаки мої, ані сторожі, що були за мною, ми не здíмали своєї одéжі, — кожен мав свою зброю при своéму стегні.

5 I був великий крик народу та їхніх жіноч на своїх братів єдеїв. **21** були такі, що говорили: „Ми даемо в застáву синів своїх та дочок своїх, і беремо збíжжя, і ѓмо й живемо!“ **3** I були такі, що говорили: „Ми заставляємо поля свої, і виноградники свої, і домиї свої, і беремо збíжжя в цьому голоді!“ **4** I були такі, що говорили: „Ми позичаємо срібло на податок царський за наші поля та наші виноградники. **5** А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тýснемо наших синів та наших дочок за рабів, і є з наших дочок утýскувані. Ми не в силі робити, а полá наші та виноградники наші належать іншим“. **6** I сильно запалáв у мені гнів, коли я почув їхній крик та ці слова! **7** A мое серце дало мені раду, і я сперечáвся з шляхéтними та з заступниками та й сказав їм: „Ви застáвою тýснете один óдного!“ скликав я на них великі збори. **8** I сказав я до них: „Ми викуповуємо своїх братів єдеїв, прódаних погáнам, за нашою спромогою, а ви бúдете продавати своїх братів, і вони продаються нам?“ I мовчали вони, і не знахóдили слова... **9** I сказав я: „Не добра це річ, що ви робите! Чи ж не в бóязні нашого Бога ви маєте ходити, через гáньбу від тих поганів, наших ворогів? **10** Також і я, брати мої та юнаки мої були позикодávцями срібла та збíжжя. Опустімо ж ми оцей борг! **11** Верніть їм зараз їхні полá, їхні виноградники, їхні оливки, їхні домиї та відсóток срібла, і збíжжя, виноградний сíк та нову оливу, що ви дали їм у застáву за них!“ **12** I вони сказали: „Повéрнемо, і не бúдемо жадати від них! Зróбимо так, як ти говориш!“ I покликав я священиків, і заприсягнýв їх зробити за цим словом. **13** Витрусив я й свою пáзуху та й сказав: „Нехай отак вйтрусить Бог кожного чоловіка, хто не спóвнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай бúде такий вйтрушений та порóжнїй!“ I сказали всі збори: „Амíни!“ I слáвили вони Господа, і народ зробив за цим словом. **14** Також від дня, коли цар наказав мені бути їхнім намíсником в Юдиному крáї від року двадцятого й аж до року тридцять другого царя Артаксéркаса, — дванадцять літ не Ѱв намíсничого хліба ані я, ані брати мої. **15** A намíсники поперéдні, що були передо мною, чинили

тяжкé над народом, і брали від них хлібом та вином однóго дня сорок шеклів срібла; також їхні слúги панували над народом. А я не робив так через страх Божий. **16** A також у праці того муру я пíдтрíмував, і пóля не купували ми, а всí мої слúги були зібрани там над працею. **17** A за столом моїм були юдеї та заступники, — сто й п'ятдесят чоловіка, та й ті, хто прихóдив до нас із народів, що навколо нас. **18** A що готóвилося на один день, було: віл один, худоби дрібної — шестero вýбраних, і птиця готовáлася в мене, а за десять день вихóдило багато всякого вина. A при тому я не жадав намíсничого хліба, бо та робота направи мурів була тяжká на тому народі. **19** Запам'ятай же мені, Боже мíй, на добре все те, що я робив для цього народу!

6 I сталося, коли почув Санваллат, і Товíйя, і арап Гешем та решта наших ворогів, що я збудував мура, і що не позостáлося в ньому вýлому, — але до цього чáсу дверей у брамах я не повставляв, — **2** то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Приходь, і вмовимся рázом у Кефíрім в долині Оно!“ A вони замищляли зробити мені зло. **3** I послав я до них послів, говорячи: „Я робló велику працю, і не мóжу прийти. Нáшо буде перервана ця праця, як кину її та пíдú до вас?“ **4** I посылали до мене так само чотири рázи, а я віdpovíдав їм так само. **5** I так само Санваллат п'ятий раз прислав до мéне слугу свого, а в руці його був відкритий лист. **6** A в ньому написане: „Чується серед народів, і Гашму говорить: Ти та єдеї замищляєш віddíлitisя, тому то ти будуеш того мура, і хочеш бути їм за царя, за тими словáми. **7** Та й пророків ти понаставляв, щоб викryíkuвали про тебе в Ерусалимі, говорячи: Цар в Юd! A тепер цар почве оці речі. Отож, — приходь, і порáдьмось rázom!“ **8** I послав я до нýбого, говорячи: „Не булó таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повimishlýv!“ **9** Bo всí вони лякали нас, говорячи: „Нехай ослáбнуть їхні руки з цéї праці, — і не буде вона зроблена!“ Ta тепер, о Боже, змíцні мої rúky! **10** I я ввýшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'їлового сина, а він був задéржаний. I він сказав: „Умовимся пíти до Бóжого дому, до серéдини храму, і замкнéмо храмові двері, бо прýйдуть забити тебе, — власне вночі прýйдуть забити тебе“. **11** Ta я віdkazav: „Чи такий чоловíк, як я, має vtíkati? I xtó é takij, як я, що ввýde do храму й буде жити? Не ввýdý!“ **12** I píznav я, що то не Бог послав його, коли він говорив на мене те прoroctvo, а to Tovíjya ta Sanvallat pídkupili його... **13** Bo він був pídkuplénij, щоб я боявся, — і зробив так, і зgríshiv. Ce було для них на злýi pøogovír, щob обráziti мене. **14** Zапам'ятай же, Боже мíй, Tovíjya ta Sanvallatovi za cimi vchinakiами його, a takож proročicí Noadíj ta reshí proroköv, щo strachali mene! **15** I був закíнchений mur dwadzjatogo й p'iatogo dnia mísiaçya elula, za p'iatdesát i dva dní. **16** I сталося, як почули про це всí наші вороги, ta побачили всí народи,

що були навколо нас, то вони впали в очіх своїх та й пізнали, що ця праця була зроблена від нашого Бога! **17** Тими днями також шляхетні юдеї писали багато своїх листів, що йшли до Товіїї, а Товійні приходили до них. **18** Бо багато-хто в Юдеї були заприсаженими пріятелями йому, бо він був зять Шеханії, Арахового сина, а син його Єгоханан узяв дочку Мешулама, Берехінного сина. **19** І говорили передо мною добре про нього, а слово мої передавали йому. Товійя посылав листі, щоб настражати мене.

7 І сталося, як був збудований мур, то повставляв я двері, і були понаставлювані придверні, співакі та Левити. **2** І призначив я над Єрусалимом свого брата Ханані та зверхника твердині Хананію, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших. **3** І сказав я до них: „Нехай не відчиняються єрусалимські брами аж до спеки сонця. І поки вони самі стоять, нехай позамикають двері, і так тримайте. І поставити варти з єрусалимських мешканців, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“ **4** А місто було широко-просторе й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані. **5** І поклав мені Бог мій на серце мое зібрати шляхетних, і заступників та народа, щоб переписати. І знайшов я книжку перепису тих, хто прийшов перше, а в ній я знайшов написане таке: **6** Още вихідки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходоносор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого, **7** ті, що прийшли були з Зоравелем, Ісусом, Неемією, Азарією, Раамією, Нахаманієм, Мордехаєм, Білшаном, Місперетом, Біг'ваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **8** синів Пар'шових – дві тисячі сто й сімдесят і два, **9** синів Шеватінних – три сотні і сімдесят і два, **10** синів Арахових – шість сотень п'ятдесят і два, **11** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових – дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять, **12** синів Еламових – тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **13** синів Заттуєвих – вісім сотень сорок і п'ять, **14** синів Заккаєвих – сім сотень і шістдесят, **15** синів Біннуєвих – шість сотень сорок і вісім, **16** синів Беваєвих – шість сотень двадцять і вісім, **17** синів Аз'гадових – дві тисячі три сотні двадцять і два, **18** синів Адонікамових – шість сотень шістдесят і сім, **19** синів Біг'ваєвих – дві тисячі шістдесят і сім, **20** синів Адінових – шість сотень п'ятдесят і п'ять, **21** синів Атерових, – з синів Хізкійніх – дев'ятдесят і вісім, **22** синів Хашумових – три сотні двадцять і вісім, **23** синів Бецаєвих – три сотні двадцять і чотири, **24** синів Харіфових – сто дванадцять, **25** синів Гів'онових – дев'ятдесят і п'ять, **26** людей з Віфлеєму та Нетофи – сто вісімдесят і вісім, **27** людей з Анототу – сто двадцять і вісім, **28** людей з Бет-Азмавету – сорок і два, **29** людей з Кір'ят-Єаріму, Кефіри та Беероту – сім сотень сорок і три, **30** людей з Рами та Гаві –

шістьсотень двадцять і один, **31** людей з Міхмасу – сто двадцять і два, **32** людей з Бет-Елу та Аю – сто двадцять і три, **33** людей з Нево Другого – п'ятдесят і два, **34** вихідків з Еламу Другого – тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **35** вихідків з Харіму – три сотні й двадцять, **36** вихідків з Єріхону – три сотні сорок і п'ять, **37** вихідків з Лоду, Хадіду й Оно – сім сотень і двадцять і один, **38** вихідків з Сенай – три тисячі дев'ятьсотень і тридцять. **39** Священиків: синів Єдайних з Ісусового дому – дев'ятьсотень сімдесят і три, **40** синів Іммерових – тисяча п'ятдесят і два, **41** синів Пашхурових – тисяча двісті сорок і сім, **42** синів Харімових – тисяча сімдесят і чотири. **43** Левитів: синів Ісусових з Кадміїлового дому, з Годевиних синів – сімдесят і чотири. **44** Співаків: синів Асафових – сто сорок і вісім, **45** Придверніх: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітініх, синів Шоваєвих – сто тридцять і вісім, **46** Храмових піддніців: сини Ціхіні, сини Хасуфіні, сини Таббаотові, **47** сини Керосові, сини Сіїні, сини Падонові, **48** сини Леванині, сини Хагавіні, сини Салмаєві, **49** сини Хананові, сини Гідделові, сини Гахарові, **50** сини Реїні, сини Реїнові, сини Некодіні, **51** сини Газзамові, сини Уззіні, сини Пасеахові, **52** сини Бесаєві, сини Меунімові, сини Нефішесінові, **53** сини Бакбутові, сини Хакуфіні, сини Хархурові, **54** сини Бацлітові, сини Мехідині, сини Харшині, **55** сини Баркосові, сини Сісеріні, сини Темахові, **56** сини Неціяхові, сини Хатітіні. **57** Синів Соломонових рабів: сини Сотаєві, сини Соферетові, сини Перідині, **58** сини Яалині, сини Дарконові, сини Гідделові, **59** сини Шефатіні, сини Хаттілові, сини Похерет-Гаццеваімові, сини Амонові, – **60** усього цих храмових піддніців та синів Соломонових рабів – три сотні дев'ятдесят і два. **61** А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: **62** синів Делайних, синів Товійніх, синів Некодініх – шістьсотень сорок і два. **63** А з священиків: сини Ховайні, сини Коцові, сини Барзілля, що взяв жінку з дочок гілеадяніна Барзілля, і став зватися їхнім ім'ям. **64** Вони шукали зáпису свого родовіду, але він не знайшовся, – і були вони вілучені зо священства, **65** а намісник сказав їм, щоб вони не їшли зо Святого Святих, аж поки не стане священик до уріму та тумміму. **66** Усього збору разом – сорок дві тисячі триста й шістдесят, **67** окрім їхніх рабів та їхніх невільниць, – цих було сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співачок – двісті й сорок і п'ять. **68** Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів – двісті сорок і п'ять, **69** верблів – чотири сотні тридцять і п'ять, ослів – шістьсотень і сім сотень і двадцять. **70** А частина голів батьківських робів дали на працю: намісник дав до скарбниці: золота тисячу дарéйків, кропильниць – п'ятдесят, священических шат – п'ятсот і тридцять. **71** А з голів батьківських родів

дали до скарбниці на працю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін. **72** А що далá рéшта нарóду: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священичих шат — шістдесят і сім. **73** І осілися священики, і Левити, і придéрні, і спíваки, і дехто з нарóду, і храмові пíddáńci, і ввесь Ізраїль по своїх містах. Як настав сьомий місяць, то Ізраїлеві сини були по своїх містах.

8 І зібрався ввесь нарóд, як один чоловік, на майдáн, що перед Водною брамою, і сказали учителеві Ездрі принаéти книги Мойсеевого Закóну, що наказав був Господь Ізраїлеві. **2** І приніс священик Ездра Закóна перед збори з чоловіків та аж до жіноч, і всіх, хто розумів чуте, першого дня сьомого місяця. **3** І читав він у нім на майдáні, що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінкáми та тими, хто розуміє, а уші всього нарóду були звернені до книги Закóну. **4** І стояв учитель Ездра на дерев'яному пíddáńci, що зробили для цéї справи, а при ньому стояв Маттія, і Шема, і Аная, і Урія, і Хілкія, і Маасея на правіці його, а на лівіці його: Педая, і Мішайл, і Малкія, і Хашум, і Хашбаддана, Захарій, Мешуллам. **5** І розгорнув Ездра цю книгу на очах усього нарóду, бо він був вище від усього нарóду, а коли він розгорнув, увесь нарóд устав. **6** І поблагословив Ездра Господа, Бога великого, а ввесь нарóд відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднёсенням своїх рук. І всі скhилáлися, і вклонялися Господévi обличчям до землі! **7** А Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годія, Маасея, Келіта, Азарія, Йозавад, Ханан, Пелая та Левити пояснювали нарóдові Закóну, а нарóд був на своєму місці. **8** І читали в книзі, у Божому Закóні виráзно, і вияснювали знáчення, і робили зрозумілим чýтане. **9** І сказав намíсник Неемія, і священик учитель Ездра й Левити, що вияснюювали нарóдові, до всього нарóду: „День цей — святий він для Господа, Бога вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Bo плакав увесь нарóд, як почув слова Закóну. **10** І сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодкé, і посиляйте чáстки тому, в кого нема наготóвленого. Bo святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість у Господі — це ваша сила!“ **11** Левити потішали ввесь нарóд, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“ **12** І пішов увесь нарóд їсти та пити, і посиляти чáстки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розповілі йому. **13** А другого дня зібралáся голови бáтьківських родів усього нарóду, священики та Левити, до вчителя Ездри, щоб він вияснів їм слова Закóну. **14** І знайшли напíсане в Закóні, що наказав був Господа через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кúчках у свято сьомого місяця, **15** і щоб розголосили й оголосили по всіх своїх містах та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на гору, і понанóбсяте галуззя олівкового, і галуззя дерева олівкового, і галуззя мýртового, і галуззя пáльмового,

і галуззя густолістого дерева, щоб поробити кúчки, як написано“. **16** І вийшов нарóд, і поназнóували, і поробили собі кúчки кожен на даху свої, і в подвíр'ях своїх, і в подвíр'ях Божого дому, і на майдáні Водної брами, і на майдáні брами Єфремової. **17** І поробила кúчки вся громада, що вернулася з полону, і сиділа в кúчках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Навіного сина, аж до дня цього. І була дуже велика радість! **18** І читал и в книзі Божого Закóну щоденно, від первого дня аж до дня останнього. І справляли свято сім день; а восьмого дня — віддáння, за устáвом.

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зібралáся Ізраїлеві сини в пості та в верéтищах, а на них — пóрох. **2** А Ізраїлеве насіння відділилося від усіх чужінців, і поставали й визнавали грíхи свої та провини своїх батьків. **3** І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Закóну Господа, Бога свого, а чверть сповідалися і вклонялися Господévi, Богові своему. **4** І стали на левítському пíddáńci Ісус, і Бані, Кадмíїл, Шеванія, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і кlykали сильним голосом до Господа, Бога свого. **5** І сказали Левити: Ісус, і Кадмíїл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годія, Шеванія, Петахія: „Устаньте, поблагословіть Господа, Бога свого, від вíку аж до вíку! I нехай благословляють Ім'я слави Твої, і нехай воно буде звелічене над усією благословéння та славу! **6** Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхне вíйсько, землю та все, що на ній, моря та все, що в них, і Ти оживляєш їх усіх, а небесне вíйсько Тобі вклоняється! **7** Ти — то Господь, Бог, що вибрav Авráma, і вивів його з халдейського Уру, і дав йому ім'я Авраám. **8** І Ти знайшов серце його вірним перед лицем Своїм, і склав був із ним заповіта, щоб дати край хананеян, хіттеян, амореян, періззеян, евuseян, гíргасеян, щоб дати насінню його. І Ти вíконав слова Свої, бо Ти праведний! **9** І побачив Ти бíду наших батьків ув Єгипті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем. **10** І дав Ти знакі та чуда на фараоні та на всіх його рабах, і на всім нарódі краю його, бо пізнав Ти, що вони гордо повóдилися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я, як видно цього дня. **11** І море Ти розсíк перед ними, і вони перейшли серед моря по суходóлу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до глибін, як камінь до бурхлівої води. **12** І Ти прòвáдив їх стовpом хмарí вдень, а стовpом огні вночі, щоб освітлювати їм ту дорогу, якою мали йти. **13** І Ти зíйшов був на гору Сінáй, і говорив з ними з небес, і дав їм справедливі правá та правдів закóни, устави та заповіді добri. **14** І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді, й устави та право наказав Ти їм через раба Свого Мойсея. **15** І хліб із небес дав Ти був їм на їхній голод, і воду zo скелі Ти вивів був їм на їхню спáрагу. І Ти сказав їм, щоб ішли посíти край, який Ти присягнúв дати їм. **16** Та вони й наші батькій були вперті, і робили тверdóю свою шию, і не слухали Твоїх заповідей. **17** І відмовлялися

вони слухати, і не пам'ятали чуд Твоїх, які Ти чинив був із ними, і стали твердошій, і настановили собі голову, щоб вернутися до своєї неволі в непослуху. Та Ти Бог, що прощаєш, Ти ласкавий та милосердний, довготерпливий та багатомилостивий, — і Ти не покинув їх! **18** Хоч вони зробили були собі літого тельця та сказали: Оце бог твій, що вийв тебе з Єгипту, і робили великі образи, **19** та Ти в великом Своїм милосерді не залишив їх у пустині, — стовп хмарі не відходив від них удень, щоб вести їх дорогою, а стовпогні вночі, щоб освітлювати їм дорогу, якою малийти. **20** I Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудрими, і манні Своєї не стримував від їхніх уст, і відому Ти їм давав на їхнє праґнення. **21** I сорок літ живив Ти їх у пустині. Не було недостатку ні в чомусь, — одежі їхні не дёрлися, а ноги їхні не пухли. **22** I дав Ти їм царства та народа, які призначив на пôділ, — і вони посіли край Сигона, і край царя хешбонського, і край Ога, царя башанського. **23** А їхніх синів Ти помножив, як зорі небесні, і ввів їх до краю, що про нього казав Ти їхнім батькам, щоб ішли посісти. **24** I ввійшли сини, і посіли той край, і Ти впокорив перед ними мешканців того краю ханаанеян, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та народа того краю, щоб чинити з ними за своєю волею. **25** I поздобували вони містя укріплени, та землю ситу, і посли доми, повні всякого добрà, повитесувані в скелях водозбори, виноградники, і оливки, і багато овочевих дерёв. I вони їли й насітилися, і поставали товсті, і наслоджувалися Твоїм великим добром. **26** I стали вони неслухайні, і побунтувалися проти Тебе, і кинули Закона Твого геть за свою спину, і позабивали пророків Твоїх, що свідчили між ними, щоб навернути їх до Тебе. I чинили вони великі образи. **27** I дав Ти їх у руку їхніх ворогів, а ті утискали їх. А в часі горя свого вони кликали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своїм великим милосердям давав їм спасітілів, і вони спасали їх з рукі їхніх ворогів. **28** Та коли був їм мир, вони знобу чинили зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у руку їхніх ворогів, і ті панували над ними. I вони знобукли до Тебе, а Ти з неба їх вислуховував, і спасав їх за милосердям Своїм довгий час. **29** I свідчив Ти проти них, щоб навернути їх до Закону Твого, та вони чинили лихе, і не слухалися заповідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б людина чинила, то жила б ними, — і становало рамено їх неслухайнé, а шию свою робили твердою, і не слухалися. **30** I зволікав Ти їм довгі рóки, і свідчив проти них Своїм Духом через Своїх пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у руку народів цих країв. **31** I через велике Своє милосердя Ти не вигубив і не покинув їх, бо Ти Бог ласкавий та милосердний! **32** A тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість, — нехай не буде малюю перед лицем Твоїм уся та мóка, що спіткала нас, наших царів, наших зверхників, і священиків наших, і пророків наших, і батьків наших, і весь Твій

народ від днів асирійських царів аж до цього дня! **33** A ти справедливий у всьому, що приходить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедливі. **34** A наши царі, наши зверхники, наши священики та наши батьки не виконували Закона Твого, і не слухалися заповідей Твоїх та свідцтв Твоїх, що Ти свідчив против них. **35** I вони в царстві своїм та в великом добрі Твоїм, яке Ти їм давав, і в тому просторому та сítому краї, що Ти дав перед ними, не служили Тобі, і не відвернулися від своїх злих чинів. **36** Ось ми сьогодні раби, а цей Край, що Ти дав його нашим батькам, щоб істі плід його та добро його, — ось ми раби в ньому! **37** I він множить свій урожай для царів, яких Ти дав над нами за наші гріхи, і вони панують над нашими тілами та над нашою худобою за своїм уподобанням, і ми в великому утисків!“ **38** Через те все ми складаємо певну умову, і підписуємо, а печатки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священики.

10 A між тих, що поклали печатки, були: намісник Неемія, син Хахаліїн, і Цідкія, **2** Серая, Азарія, Еремія, **3** Пашхур, Амарія, Малкія, **4** Хаттуш, Шеванія, Маллух, **5** Харім, Меремот, Овадія, **6** Даніїл, Гіннетон, Барух, **7** Мешуллам, Авія, Мійямін, **8** Маазія, Білгай, Шемая, — оце священики. **9** A Левити: Ісус, син Азаніїн, Біннуй, з Хенададових синів, Кадміїл. **10** A їхні брати: Шеванія, Годія, Келіта, Пелая, Ханан, **11** Міха, Рехов, Хашавія, **12** Заккур, Шеревія, Шеванія, **13** Годія, Бані, Беніну. **14** Голови народа: Пар'osh, Пахат-Моав, Еlam, Затту, Бані, **15** Бунні, Аз'адад, Бевай, **16** Адонійя, Біг'вай, Адін, **17** Атер, Хізкія, Аззур, **18** Годія, Хашум, Бецай, **19** Харіф, Аннатот, Невай, **20** Маг'піяш, Мешуллам, Хезір, **21** Мешеваз'їл, Садок, Яддуя, **22** Пелатія, Ханан, Аная, **23** Осія, Хананія, Хашшув, **24** Галлохеш, Пілха, Шовек, **25** Рехум, Хашавна, Маасея, **26** і Ахія, Ханан, Анаан, **27** Маллух, Харім, Баана. **28** I решта народа, священики, Левити, придверні, співакі, храмові піddанці, і кожен, відділений від народа краю до Божого Закону, їхні жінки, їхні сини, та їхні дочки, кожен знаючий та розуміючий, **29** зміцнюють присягу при браттях своїх, при своїх шляхетних, і вступили в клятву та присягу, щоб ходити в Божому Законі, що був даний через Мойсея, Божого раба, і щоб дотримуватися, і щоб виконувати всі заповіді Господа, нашого Бога, і права Його, і постанови Його, **30** і що не дамо наших синів народа краю, а їхніх дочек не візьмемо для наших синів. **31** A від народа цього Краю, що спроваджують товáри та всяке збліжжя в день суботній на продаж, не візьмемо від них у суботу та в святі дні, і съомого року понехаємо землю та всякого роду боргій. **32** I поставили ми собі за обов'язок, щоб давати нам третину шекля в рік на службу дому нашого Бога, **33** на хліб показний, і на постійний дар, і на постійне ціlopáлення, на суботи, на молодиці, на свята, і на освячені речі, і на жéртви за гріх на окуплення за Ізраїль, і на всяку працю дому нашого Бога. **34** I кинули ми жеребкі про пожертву дров, священики, Левити та нарід, щоб принoсити до

дому нашого Бога, за домом наших батьків, на означені часі рік-річно, щоб палити на жéртівнику Господа, нашого Бога, як написано в Законі, 35 і щоб принісити первоплоди нашої землі та первоплоди всякого плоду зо всякого дéрева рік-річно до Господнього дому, 36 і первороджених синів наших та нашої худоби, як написано в Законі, і первороджених худоби нашої великої та худоби нашої дрібної, щоб принісити до дому нашого Бога до священиків, що служать у домі нашого Бога, 37 і первочаток наших діж, і наші принішенні, і плід усякого дéрева, молодé вино та оливу спровадимо священикам до кімнати дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх містах нашої роботи. 38 І буде священик, син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесуть десятину від десятини до дому нашого Бога до комірів, до скарбниці. 39 Бо до комірів будуть знosiти сини Ізраїлеві та сини Левитів принішенні збіжжя, молодого вина та оливи, і там є речі святині, служачі священики, і придворні, і співаки. І ми не опустимо дому нашого Бога!

11 І сиділи зверхи народу в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привести одногó з десяти сидіти в Єрусалимі, місті святу, а дев'ять частин зостаються по інших містах. 2 І поблагословив народ усіх тих людей, що пожéртувалися сидіти в Єрусалимі. 3 А оце голови окружні, що сиділи в Єрусалимі, а по Юдиних містах сиділи, кожен у своїй поспілості, по своїх містах, Ізраїль, священики, і Левити, і храмові піддани, і сини Соломонових рабів. 4 А в Єрусалимі сиділи оці з синів Юдиних та з синів Веніяминових. Із синів Юдиних: Атая, син Уззії, сина Захарія, сина Амарії, сина Шефатії, сина Магаліїла, із синів Перецових. 5 І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йояріва, сина Захарія, сина Шлоні. 6 Усіх синів Перецових, що сиділи в Єрусалимі, було чотири сотні шістдесят і вісім хоробріх людей. 7 А оце Веніяминові сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоеда, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітїла, сина Ісаї. 8 А по ньюому: Габбай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім. 9 А Йоїл, син Зіхрі, був провідником над ними, а Юда, син Сенуїн, другий над містом. 10 Із священиків: Єдая, син Йоярів, Яхін, 11 Серая, син Хілкії, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі. 12 А інших братів, що робили службу для Божого дому, — вісім сотень і двадцять і два. І Адая, син Ерохама, сина Пелалії, сина Амці, сина Захарія, сина Пашхура, сина Малкії, 13 а інших братів, голів бáтьківських родів у двісті сорок і два. І Амашсай, син Азаріїла, сина Ахезая, сина Мешіллемота, сина Іммера, 14 а інших братів, хоробрих воїків, сто двадцять і вісім, а провідник над ними — Завдіїл, син Гедоліма. 15 А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама, сина

Хашавії, сина Бунні. 16 А Шаббетай та Йозавад були над звінішньою службою для Божого дому, з голів Левитів. 17 А Матанія, син Міхи, сина Завді, сина Асафового, був головою, що починав славословити при молитві, і Бакбукія, другий з братів його, і Авда, син Шаммуї, сина Галала, сина Єдутонового. 18 Усіх Левитів у святому місті було двісті вісімдесят і чотири. 19 А придвéрні: Аккув, Талмон та інні брати, що сторожили при брамах, — сто сімдесят і два. 20 А решта Ізраїля, священики, Левити були по всіх Юдиних містах, кожен у наділі своїм. 21 А храмові піддани сиділи в Офелі, а Ціха та Гішпа були над підданицями. 22 А провідником Левитів в Єрусалимі був Уззі, син Бані, сина Хашавії, сина Маттанії, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при службі Божого дому, 23 бо був царів наїз про них та певна оплата на співаків про кожен день. 24 А Петахія, син Мешезав'їла, із синів Зераха, сина Юдиного, був при руці царя для всіх справ народу. 25 А по дворах на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залежних її містах, і в Дівоні та залежних його містах, і в Єкавцелі та залежних його містах, 26 і в Єшуї, і в Моладі, і в Бет-Пелеті, 27 і в Хасар-Шуалі, і в Беер-Шеві та залежних його містах, 28 і в Ціклагу, і в Мехоні та в залежних її містах, 29 і в Ен-Ріммоні, і в Цор'ї, і в Ярмуті, 30 Заноаху, Адулламі та дворах її, в Лахішу та полях його, в Азі та залежних її містах. І тaborували вони від Беер-Шеви аж до долини Гінном. 31 А Веніяминові сини, починаючи від Геві, заселили оці міста: Міхмаш, і Аяї, і Бет-Ел та залежні його міста, 32 Анатот, Нов, Ананія, 33 Хацор, Рама, Гіттайм, 34 Хадід, Цевоїм, Неваллат, 35 Лод і Оно, долина Харашим. 36 А з Левитів Юдині відділи жили в краї Веніямина.

12 А оце священики та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтіловим, та з Ісусом: Серая, Ірмея, Ездра, 2 Амарія, Маллух, Хаттуш, 3 Шеханія, Рехум, Меремот, 4 Іддо, Гіннетой, Авіяя, 5 Мійямін, Маадія, Білга, 6 Шемая, і Йоярів, Єдая, 7 Саллу, Амок, Хілкія, Єдая. Це голови священиків та братій інні з днів Ісуса. 8 А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, головний над славослов'ям він та братій його. 9 А Бакбукія та Унні, інні брати, були навпроти них на сторожі. 10 А Ісус породив Йоякима, а Йояким породив Ел'яшів, а Ел'яшів породив Йояду, 11 а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя. 12 А за Йоякимових днів були священики, голови бáтьківських родів: з роду Серайного — Мерая, з Ірмеїного — Хананія, 13 з Ездриного — Мешуллам, з Амаріїного — Єгоханан, 14 з Меліхового — Йонатан, з Шеванійного — Йосип, 15 з Харімового — Адна, з Мерайотового — Хелкай, 16 з Іддового — Захарій, з Гіннетонового — Мешуллам, 17 з Авіїйного — Зіхрі, з Мін'ямінового та з Моадейного — Пілтай, 18 з Білгінного — Шаммуя, з Шемайного — Йонатан, 19 а з Йоярівового — Маттенай, з Єдайного — Уззі, 20 з Саллаевого — Каллай, з Амокового — Евер, 21 з

Хілкійїного — Хашавія, з Єдаїного — Натаанайл. 22 Левити, голови батьківських родів, були записані за днів Ел'яшіва, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священики — за царювання Дарія перського. 23 Сини Левія, голови батьківських родів, записані в Книгу Хронік, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшівого. 24 А голови Левитів: Хашавія, Шеревія, і Ісус, син Кадміїлів, та брати їхні були навпроти них, щоб хвалити та славити за наказом Давида, Божого чоловіка, чергá за чергóю. 25 Матанія, і Бакбукія, Овадія, Мешуллам, Талмон, Аккув, придвéрні, сторбжа в бráмних склáдах. 26 Вони були за днів Йоякима, сина Ісуса, сина Йоцадакового, та за днів намісника Неемії та священика вчителя Ездри. 27 А в свято освячення єрусалимського муру шукали Левитів по всіх їхніх місцях, щоб привéсти їх до Єрусалиму спрáвити свято освячення та радости з похвалами, із піснею, цимбалами, арфами та з цíтрами. 28 I позбирáлися сині спíваків та з окрýги навkóло Єрусалиму та з осель нетофатян, 29 i з Бет-Гагг'лала, і з пль Геві та Азмавету, бо спíвакі побудувáли собі дворій навkóло Єрусалиму. 30 I очистилися священики та Левити, і вони очистили народ, і брами та мур. 31 I повvóдив я Юдиних зверхників на мур, і поставив два великі збори славослóвників та похóди, з них один пíшов правóрuch по муру до Смітникóвої брами. 32 A за ними йшов Гоша та половина Юдиних зверхників, 33 i Азарія, Ездра, і Мешуллам, 34 Юда, і Веніямін, Шемая, і Ірмея. 35 A з священичих синів із сúrmами: Захарій, син Йонатана, сина Шемаї, сина Маттанії, сина Міхай, сина Заккура, сина Асафового, 36 а брати його: Шемая, і Азаріїл, Мілай, Гілалай, Маай, Натаанайл, і Юда, Ханані з музíчними зnaрýддями Давида, Божого чоловіка, а вчитель Ездра — перед ними. 37 A при Джерельній брамі, навпроти них, вони йшли ступеніми Давидового Міста, входом на стіну над Давидовим домом і аж до Водної брами на схід. 38 A другий збрій славослóвників ішов лівóрuch, а за ним я та половина нарódu, зvérhoх по муру вище башти Печей та аж до Широкого муру, 39 i від Ефремової брами та до брами Старої, і до брами Рýбnoї, і башти Ханан'ла, і башти Меа, і аж до брами Овечої, і спинíлися біля брами Уv'язнення. 40 I стали обíдва збрій славослóвників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мною, 41 i священики: Ел'яким, Маасея, Мін'ямин, Міхая, Ельоенай, Захарій, Хананія з сúrmами, 42 i Маасея, і Шемая, і Елеазар, і Уззі, і Єгоханан, і Малкія, і Еlam, і Езер. I спíвакі спíвали, а Ізрахія був провідником. 43 I вони принóсили того дня великі жертви та радíli, бо Бог порадував їх великою радістю. I радíli також жінкі та діти, і аж далéко чута була радість Єрусалиму! 44 I того дня були попрізнáчувані люди над коморами для скárбів, для принóшень, для первоплóдів та для десятин, щоб знóсити в них з міських пíлів закónnі ча́стки священикам та Левитам, бо радість Юдеї була — дивитися на священиків та на Левитів, що стояли!

45 I вони стереглі постанóви свого Бога, і постанови про очищення, і були спíваками та придвéрними за накázом Давида та сина його Соломона. 46 Bo віddávnà, за днів Давида та Асафа, були голови спíваків та пísní хвалий й збори славослóвників для Бога. 47 I ввесь Ізраїль за днів Зоровавеля та за днів Неемії давав ча́стки спíвáцкі та придвéрничі, щодня належне, і освячував це Левитам, а Левити освячували Аарóновим синам.

13 Того дня читане було з Мойсеєвої книги вголос народу, і було знайдене написане в нíй, що Аммонітянин та Moавітянин не ввійде до Божої громади, і так бúde аж навíki, 2 bo вони не стріли були Ізраїлевих синів хлібом та водою, і найнялі були на нього Валаама проклясти його, та Бог наш обернув те прокляття на благословення. 3 I сталося, як почули вони Закóн, то віddiliли від Ізраїля все чуже. 4 A перед тим священик Ел'яшів, призначений до комори дому нашого Бога, близький Товійїn, 5 то зробив йому велику комору, а туди давали колись жертву хлібну, лáдан, і посуд, і десятину збіжжя, молоде вино та оливу, призначені зáповіддю для Левитів, і спíваків, і придвéрних, і священичі принéсення. 6 A за ввесь цей час не був я в Єрусалимі, бо в тридцять другому році Артаксéрка, царя вавилонського, я пришов був до царя, та по певному чáсі вýпросився я від царя. 7 I прийшов я до Єрусалиму, і розглянувся в тому злі, що зробив Ел'яшів Товійї, роблячи йому комору на подвíр'я Божого дому. 8 I було мені дуже зло, я всі домашні Товійїні речі повикидаў геть із комори. 9 I я сказав, і очистили комори, а я вернув туди посуд Божого дому, хлібну жертву та лáдан. 10 I довідався я, що левитські ча́стки не давалися, а вони повtíкали кожен на поле своє, ті Левити та спíвакі, що робили свою працю. 11 I докоряв я заступникам та й сказав: „Чого опущений дім Божий?“ I зібрав я їх, і поставив їх на їхніх місцях. 12 I вся Юдея принóсила десятину збіжжя, і молодого вина, і оливи до скарбниць. 13 I настановів я над скарбницями священика Шелемію й книжника Садока та Педаю з Левитів, а на їхні руку — Ханана, сина Заккура, сина Маттаніїного, бо вони були уважáні за вірних. I на них покладено — дíлity ча́стки для їхніх братів. 14 Пам'ятай же мене, Боже, за це, і не зtítr моїх добродійств, які я зробив у Божому дому та в сторбжах! 15 Тими днями бачив я в Юдеї таких, що топтáли в суботу чавíla, і носили снопí, і нав'ючували на ослів вино, виноград, і фír, і всíлякий тяgáp, і вéзли до Єрусалиму суботнього дня. I я при свídkах остеріг їх того дня, коли вони продавали живність. 16 A тирані мéшкали в ньюму, і постачáли рибу й усе на прóдаж, і продавали в суботу Юдиним синам та в Єрусалимі. 17 I докоряв я Юдиним шляхéтним та й сказав ім: „Щó це за рíч, яку ви робите, і безчестите суботний день? 18 Чи ж не так робили ваші батьки, а наш Бог спровадив усе це зло на нас та на це місто? A ви побільшуєте жар гніву на Ізраїля зневажáнням

суботи“. **19** І бувало, як падала вечерова тінь на єрусалимські брами перед суботою, то я наказував, — і були замікувані брами. І звелів я, щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тятар не входив суботнього дня! **20** І ночували крамарі та продавці всього продажного раз і два поза Єрусалимом. **21** І остеріг я їх при свідках та й сказав їм: „Чого ви ночуете навпроти муру? Якщо ви повтбrite це, я простягну руку на вас!“ Від того часу вони не приходили в суботу. **22** І сказав я Левитам, щоб вони очистилися й приходили стерегти брами, щоб освятити суботній день. Також це запам'ятай мені, Боже мій, і змилуйся надо мною за великістю милості Твоєї! **23** Тими днями бачив я також юдеїв, що брали собі за жінок ашдодянок, аммонітянок, моавітянок. **24** А їхні сини говорили наполовину по-ашдодському, і не вміли говорити по-юдейському, а говорили мовою того чи того нарбу. **25** І докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і заприсягав їх Богом, кάжучи: „Не давайте ваших дочок їхнім синам, і не беріть їхніх дочок для ваших синів та для вас. **26** Чи ж не цим згрішив був Соломон, Ізраїлів цар, — а між багатьма нарбдами не було такого царя, як він, і був уподобаний Богові своєму, і Бог настановив його царем над усім Ізраїлем, — і його ввелів в гріх ті чужі жінки? **27** І тому чи ж чуте булó таке, щоб чинити все це велике лихо на спроневірення проти нашого Бога, щоб брати чужих жінок?“ **28** А один із синів Йояди, сина Ел'яшіва, великого священика, був зятем хороняніна Санваллата, — і я вигнав його від себе! **29** Запам'ятай же їм, Боже мій, за спламлення священства та заповіту священичого та левітського! **30** І очистив я їх від усього чужого, і встановив чéрги для священиків та для Левитів, кожного в службі їх, **31** і для пожертви дров в означених часах, і для первоплодів. Запам'ятай же мене, Боже мій, на добро!“

Естер

1 І сталося за днів Ахашвероша, це той Ахашверош, що царював від Індії аж до Егіопії, сто й двадцять і сім окруж, — **2** за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сузи. **3** Третього року свого царювання справив він гостину для всіх своїх князів та для своїх слуг війська перського та мідійського, старших та правителів округ, **4** показуючи багатство слави царства свого й пишну славу своєї величності довгі дні, сто й вісімдесят день. **5** А по скінченні цих днів справив цар для всього народа, що знаходився в замку Сузи, від великого й аж до малого, гостину на сім день на садкому подвір'ї царського палацу. **6** Біла, зелена та блакитна тканіна, тримана віссоновими та пурпурними шнурями, вісіла на срібних стовпцях та мармурових колонах. Золоті та срібні ложа стояли на підлозі з плиток з зеленого, білого, жовтого й чорного мáрмуру. **7** А напів подавали в золотому посуді, в посуді все різному, і царського вина було вельми щедро, за великою спроможністю царя. **8** А пиття було за встановленим порядком, — ніхто не примушував, бо цар так установив усім значним своєму дому, щоб чинили за вподобою кожного. **9** Також цариця Вáшті спрівила гостину для жінок в царському домі царя Ахашвероша. **10** Сьомого дня, коли цареві стало весело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бігті, і Авагті, Зетарові та Каркасові, сімомъ євнухам, які служили перед обличчям царя Ахашвероша, **11** привести царицю Вáшті перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати народа та зверхникам її красу, бо була вона вродливого вигляду. **12** Та цариця Вáшті відмовилася прийти за царським словом, що було передане їй через євнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його літість! **13** І сказав цар до мудреців, що знають часі (бо так царська справа йшла перед усіма, що знали закона та право), **14** а близькими до нього були: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан, сім князів перських та мідійських, які бачать царéве обличчя й сидять перші в царстві): **15** „Як велить закон, щоб зробити з царицею Вáшті за те, що не виконала слова царя Ахашвероша, переданого їй через євнухів?“ **16** І сказав Мемухан перед царем та князями: „Не перед самим царем проповинилася цариця Вáшті, але їй перед усіма князями та перед усіма народами, що по всіх окружах царя Ахашвероша. **17** Бо царічин учінок дійде до всіх жінок, і спричіниться до погордження іхніх чоловіків в їхніх очах, бо будуть говорити: Цар Ахашверош сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшла! **18** І цього дня казатимут та саме княгині перські та мідійські, що почують про царічин учінок, до всіх царських князів, — і буде багато погорди та гніву! **19** Якщо цареві це добре, нехай вийде царський наказ від нього й нехай

буде записане в законах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Вáшті більш не приходила перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасть іншій, ліпшій від неї. **20** А коли почуетися царський наказ, який цар зробить відомим у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінкі віддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малого“. **21** І була приемна ця рада в очах царя та князів, і цар зробив за Мемухановим словом. **22** І пороз силав він листи до всіх царських окруж, до кожної округи — письмом її, і до кожного народа — мовою його, щоб кожен чоловік був пánом у домі своєму, і говорив про це мовою свого народа.

2 По цих подіях, коли затихла лютість царя Ахашвероша, згадав він про Вáшті, і що вона зробила, і що було заріджено про неї. **2** І сказали царські отроки, його слуги: „Нехай пошукають для царя дівчат, уродливих на вигляд паннів, **3** і нехай цар призначить урядників по всіх окружах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дівчат, паннів уродливого вигляду, до замку Сузи, до дому жінок під руку Гегáя, царського євнуха, стóрожа жінок, і дати їм потрібне для їхнього причепурення. **4** А та дівчина, що буде найкраща в царських очах, буде царювати замість Вáшті“. І була приемна ця рада у царéвих очах, — і він зробив так. **5** А в замку Сузи був один юдеїнин, а ім'я йому Мордехáй, син Яира, сина Шім'ї, сина Кішового, муж Веніямінівець, **6** що був узятий з Єрусалиму з тим полоном, який був узятий разом з Ехонією, царем Юдиним, якого взяв був Навуходоно́сор, цар вавилонський. **7** І він виховував Гадассу, вона ж Естéр, дочку свого дáдька, бо не мала вона ні батька, ні матері. А ця дівчина була хорошо постáва та вродливого вигляду, а коли помер її бáтько та мати її, Мордехáй узяв її собі за дочку. **8** І сталося, коли був оголошений царський наказ та закон його, і коли збиралі багато дівчат до замку Сузи під руку Гегáя, то взята була Й Естéр до царського дому під руку Гегáя, стóрожа жінок. **9** І була та дівчина хороша в його очах, і мала ласку перед ним, і він приспішив видати їй потрібне для її причепурення й її частики, та дати її сімох відповідних дівчат із царського дому. І він перемістив її та дівчат її до найкращого місця в домі жінок. **10** Естéр не віявила ні про нарід свій, ні про місце свого народження, бо Мордехáй наказав їй, щоб цього вона не віявлала. **11** А кожного дня Мордехáй ходив до подвір'я дому жінок, щоб довідатись, як мається Естéр та що вона робить. **12** А коли приходила черга для кожної дівчини вхòдити до царя Ахашвероша, коли кінчалися дванадцять місяців установленого порядку для жінок, — бо так виповнілися дні їхнього причепурювання: шість місяців — мировою оливовою, а шість місяців пахощами та іншим потрібним для причепурювання жінок, — **13** то з тим дівчина приходила до царя: давалося їй усе, що вона скаже, щоб воно йшло з

нею з дому жінок до дому царського. **14** Ввечорі вона приходила, а ранком вона верталася до другого дому жінок під руку Шаазгаза, царського євнуха, стóрожа наложниць. Вона вже не входила до царя, хіба б що цар пожадав її, і вона була покликана за ім'ям. **15** А коли настала черга для Естері, — дочкі Авіхая, Мордехайового дядька, що взяв її собі за дочку, — щоб іти до царя, вона нічого не жадала, як тільки того, що казав Гегай, царський євнух, сторож жінок. І Естер мала ласку в очах усіх, хто її бачив! **16** І була взята Естер до царя Ахашвероша, до царського дому його, десятого місяця, він місяць тевет, сьомого року царювання його. **17** І цар покохав Естер понад усіх жінок, і вона мала прихильність та ласку перед його обличчям понад усіх дівчат, — і він поклав царську корону на її голову, і зробив її царицею замість Вáшті. **18** І спрівів цар велику гостину для всіх своїх князів та своїх слуг, гостину для Естері, і зробив полегшення для окруж, і дав дарунка за царською спроможністю. **19** А коли збиралі дівчат другий раз, то Мордехай сидів при царській брамі. **20** Естер же не виявляла місця свого народження та народу свого, як наказав був її Мордехай, бо Естер виконувала Мордехаєве слово так, як коли була в нього на вихованні. **21** Тими днями, коли Мордехай сидів у царській брамі, розгнавалися Бігтан та Тереш, два царські євнухи зо сторожів портів, — і задумували простягнути руку на царя Ахашвероша. **22** І стала відома ця річ Мордехаєві, і він доніс про це цариці Естері, а Естер переказала цареві в імені Мордехая. **23** І була розвідана ця справа, і знайдено так, і ті обое були повішенні на шибеници. І було записане це в хроніці перед обличчям царським.

3 По цих подіях цар Ахашверош звеличив Гáмана, сина Гаммедатового, ага́г'яніна, і повійшив його, і поставив його крісло понад усіх князів, що були з ним. **2** А всі цареві раби, що були в царській брамі, падали на коліна та вклонялися Гáманові, бо так про нього наказав цар. А Мордехай не падав на коліна й не вклонявся. **3** І сказали царські раби, що були в царській брамі, до Мордехая: „Чого ти переступаєш царéвого накáза?“ **4** І сталося, як вони говорили до нього день-у-день, а він не слухався їх, то вони донесли Гáманові, щоб побачити, чи втримається Мордехай у своїм слові, бо він виявив їм, що він юдéянин. **5** І побачив Гáман, що Мордехай не падає на коліна й не вклоняється йому, — і Гáман перепопнivся лютістю... **6** І погорджував він у своїх очах простягнути руку свою не тільки на Мордехая, самого його, бо донесли йому про Мордехаїв народ, і Гáман шукав випадку вýгубити всіх юдéян, що були в усьому Ахашверóшевому царстві, народ Мордехаїв. **7** Першого місяця, він місяць нісан, дванадцятого року царя Ахашвероша, кíдано пúра, цебто жеребкá, перед Гáманом із дня на день та з місяця на місяць, і жереб упав на дванадцятий місяць, він місяць адар. **8** І

сказав Гáман до царя Ахашвероша: „Є один народ, розпорóшений та поділений між нарóдами в усіх окружах твоого царства, а закóни їх різнятися від закóнів усіх нарóдів із закóнів царських вони не викóнують, — і цареві не варто позоставляти їх. **9** Якщо це цареві вгодне, нехай буде написано вýгубити їх, а я відважу десять тисяч талантів срібла на руки робітників, щоб унесли до царських скарбниць“! **10** І зняв цар пérсня свого зо своєї руки, і дав його Гáманові, синові Гаммедатовому, ага́г'янінові, ненáвисникові юдéїв. **11** І сказав цар до Гáмана: „Це срібло віддаю тебе, і даетесь тобі ѹ той нарóд, щоб робити з ним, як угодно в очах твоїх!“ **12** І були покликані царські писарі першого місяця тринадцятого дня в ньому, і було написано все так, як наказав Гáман до царських сатрапів та до намісників, що були над кожною окружою, і до князів кожного нарóду, до кожної окружі письмом його, і до кожного нарóду мовою його; в імені царя Ахашвероша було написано, і припеча́тано булó царським пérснем. **13** І були послані листи через гінців до всіх царських окруж, щоб були повигúбловані, побиті та понищені всі юдéї від хлопця й аж до старбого, діти та жінки одного тринадцятого дня місяця дванадцятого, він місяць адар, а здбич по них пограбувати. **14** Відпис із цього листа щоб був виданий як закóн, у кожній окружі, і оголблений для всіх нарóдів, щоб були готові на цей день. **15** Гінці вийшли, пігнані царéвим словом. А закóн був виданий в замку Сúзи. А цар та Гáман сіли до питтá, а місто Сузі було в замішенні.

4 А Мордехай довідався про все, що було зроблено. **1** І роздёр Мордехай одежу свою, і зодягнув верéтище та посипався пóпелом, і вийшов на серéдину міста, та кричав криком сильним та гíрким! **2** І прийшов він аж під царську браму, бо не можна було вхóдити в царську браму в верéтищному убраниї. **3** А в кожній окружі та місці, куди дохóдило слово царя та його закóну, були для юдéїв велика жалоба, і піст, і плач, і голосіння, а верéтище та пóпел були лóжем для багатьох... **4** І прийшли дівчата Естеріні й євнухи її, та й донесли їй про це. І дуже затриміла цариця, і послала одежду зодягнути Мордехáя та зняти з нього верéтище, та він не прийняв. **5** І покликала Естері Гатаха, одного з євнухів царя, якого він пристáвив до неї, і наказала йому довідатися про Мордехая, що тó з ним, і чого то жалоба? **6** І вийшов Гатах на міську площу, що перед царською брамою. **7** І виявив йому Мордехáй усе, що спíткало його, і про суму срібла, яку Гáман сказав відважити до царської скарбниці за юдéїв, щоб вýгубити їх. **8** І він дав йому відписа листа закóну, що був виданий у Сúзах на вýгублення їх, щоб показав Естері, та щоб доніс їй, і щоб наказав їй піти до царя благáти його та просити перед його обличчям за її нарóд. **9** І вийшов Гатах, і доніс Естері Мордехаєві словá. **10** І сказала Естері до Гатаха, і наказала йому переказати Мордехаєві: **11**, „Усі царські

раби та народ царських окруж знають, що кожен чоловік та жінка, що прийде до царя до вінчаного подвір'я непокликаний, один йому закон, — убити його, окрім того, кому цар простягне золоте берло, — і буде він жити. А мене не кличуть вхідти до царя отуже тридцять день“. 12 I переказали Мордехаєві Естлерині слова. 13 I сказав Мордехай відповісти Естері: „Не думай в душі своїй, що втешеш до царського дому одна з усіх євреїв... 14 Bo якщо справді будеш ти мовчачи цього часу, то полегшення та врятування прийде для євреїв з іншого місця, а ти та дім твоого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягнеть ти царства!“ 15 I сказала Естер відповісти Мордехаєві: 16 „Іди, збери всіх євреїв, що знаходяться в Сузах, і постій за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівчата мої будемо постити так, і так прийду до царя, хоч це не буде за законом. А якщо я загину, то загину“. 17 I пішов Мордехай, і зробив усе, як звеліла йому Естер.

5 I сталося третього дня, і вбрала Естер царські шати, та й стала на вінчаному подвір'ї царського дому, навпроти царського дому. А цар сидів на троні свого царства в царському домі навпроти входу до дому. 2 I сталося, як цар побачив царицю Естер, що стоїть у брамі, то знайшлі вона ласку в очах його. I цар простягнув Естері золоте берло, що в руці його, а Естер підійшла й доторкнулася до кінця берла. 3 I сказав до неї цар: „Що тобі, царице Естер? I яке прохання твоє? Якщо побажаеш аж до половини царства, то буде дане тобі!“ 4 A Естер відповіла: „Якщо це цареві вгодне, нехай прийде цар та Гаман сьогодні на гостину, яку я вчиню йому!“ 5 I сказав цар: „Скоріше покличте Гамана, щоб виконати Естерині слові!“ I прийшов цар та Гаман у гостину, що вчинила Естер. 6 I сказав цар до Естери при питті вина: „Яке жадання твоє? I буде тобі дане. I яке прохання твоє? Якщо побажаеш аж до половини царства, то буде зроблено!“ 7 I відповіла Естер та й сказала: „Моє жадання та мое прохання таке: 8 Якщо знайшлі я ласку в царєвих очах, і якщо це цареві вгодне, щоб ввілити жадання мое й щоб виконати прохання мое, — нехай прийде цар та Гаман на гостину, що зроблю їм, і взвітра я зроблю за царевим словом“. 9 I вийшов Гаман того дня радісний та добросердій. Та коли Гаман побачив Мордехая в царській брамі, і він не встав і не затримав перед ним, то Гаман переповинився любістю на Мордехая. 10 Та стримався Гаман, і прийшов до свого дому. I послав він покликати своїх приятелів та жінку свою Зереш. 11 I розповів їм Гаман про славу свого багатства, та про численність синів своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князів та слуг царєвих. 12 I сказав Гаман: „А цариця Естер не привела з царем на гостину, яку зробила, нікого, крім мене. I також назавтра я покликаний до неї з царем! 13 Ta все це нічого не варте мені цього часу, доки я бачу того юдея

Мордехая, що сидить у царській брамі!“ 14 I сказала до нього жінка його Зереш та всі його пристягні: „Нехай приготують шібеницю, високу на п'ятдесят ліктів, а ранком скажи цареві, і нехай повіситься на ній Мордехая, і підеш з царем радісний на гостину!“ I була приемна та рада для Гамана, і зробив він ту шібеницю.

6 Тієїночі втік був сон від царя, і він сказав принести Книгу пам'яток, Хроніки, — і вони читалися перед обличчям царським. 2 I знайдене булó написане, що Мордехай доніс на Бігдана та Тереша, двох царських євиухів, зі сторожів поробі, що задумували були простягнути руку на царя Ахашвероша. 3 I сказав цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехаєві за це?“ I сказали цареві отроки, що прислуговували йому: „Нічого йому не зроблено...“ 4 I спіткав цар: „Хто на подвір'ї?“ A Гаман прийшов на звінніше подвір'я царського дому, щоб сказати цареві повістити Мордехая на тій шібениці, яку приготував для нього. 5 I сказали отроки царя до нього: „Ось Гаман стоїть на подвір'ї!“ I сказав цар: „Нехай увійде!“ 6 I Гаман увійшов, а цар йому сказав: „Що зробити з чоловіком, якому цар хоче чести?“ I подумав Гаман у серці своїм: „Кому ж цар зажадає вчинити честь більше, як мені?“ 7 I відповів Гаман цареві: „Тому чоловікові, якому цар жадає чести, 8 нехай принесуть цареву одежду, яку цар зодягав, та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була дা�на царська корона на його голову. 9 I дати цю одежду та цього коня на руку котрогось із старших князів царевих. I нехай зодягнуть того чоловіка, якому цар жадає чести, і нехай возять його на коні на міській площі, і нехай кличуть перед ним: „Так робиться мужеві, якому цар жадає чести!“ 10 I сказав цар до Гамана: „Постіши, візьмі одежду та коня, як казав ти, і зроби так юдеєві Мордехаєві, що сидить у царській брамі. Не пропусти нічого зо всього, що ти говорив!“ 11 I взяв Гаман одежду та коня, і зодягнув Мордехая, і возив його на міській площі, і кричав перед ним: „Так робиться мужеві, якому цар жадає чести!“ 12 I вернувся Мордехай до царської брами, а Гаман поспішив до дому свого сумній та закривши голову. 13 I розповів Гаман жінці своїй Зереш та всім пристягнім своїм усе, що спіткало його. I сказали йому мудреці його та жінка його Зереш: „Якщо з юдейського насління Мордехай, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дійсно впадеш перед ним!“ 14 Ще вони говорили з ним, а євиухи царські прибули й поспішили відвісти Гамана на гостину, яку зробила Естер.

7 I прийшов цар та Гаман на гостину цариці Естер. 2 I сказав цар до Естери також другого дня при питті вина: „Яке жадання твоє? I буде тобі дане. I яке прохання твоє? Якщо побажаеш аж до половини царства, то буде зроблено!“ 3 I відповіла цариця Естер та й сказала: „Якщо знайшлі я ласку в очах твоїх, о царю, і якщо це цареві вгодне, нехай буде дане мені життя мое на жадання мое, а нарід мій — на

прохання мое! 4 Бо прόдані ми, я та нарбд мій, на вігублення, на забіль та на погібель... Та коли б ми були прόдані на рабів та на невільниць, мовчала б я, бо цей утиск був би не вартий царéвого занепокóення". 5 Тоді сказав цар Ахашверош, і повів до цариці Естéри: „Хтò то він, і де тóй, що його серце напóвнило його відвагою чинити так?" 6 I сказала Естéр: „Ненáвисник та ворог — це злий Гаман!" I Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці. 7 А цар у своїй лютості устав від гостйни, і вийшов до палацового сáду. А Гáман став просити царицю Естéру за життя свое, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя... 8 I цар вернувся з палацового сáду до дому питтý вина, а Гаман припав до ліжка, що на ньому була Естéра. I цар сказав: „Чи хочеш також збезчестити царицю в мене в домі?" Як тільки це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя... 9 I сказав Харвона, один з євнухів перед царевим обличчям: „Ta ось шíбениця, яку зробив Гáман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів". I сказав цар: „Повісьте його на нїй!" 10 I повісили Гáмана на шíбениці, яку він приготóвив був для Мордехая, а лютість царéва втихла.

8 Того дня цар Ахашверош віddав цариці Естéрі дім Гáмана, ненáвисника юдеїв, а Мордехáй став перед цареве обличчя, бо Естéр виявила, хтò він для неї. 2 I зняв цар свого персня, що забрав від Гáмана, та й дав його Мордехáєві, а Естéр настановила Мордехая над Гамановим домом. 3 I Естéр далі говорила перед обличчям царя. I впала вона перед його ногами, і плакала та благáла його відвернути лихо агag'янина Гамана та зáдуми його, які задýмували був на юдеїв. 4 I простягнув цар до Естéри золоте бéрло, а Естéр устала й стала перед царéвим обличчям, 5 та й сказала: „Якщо це цареві вгóдне, й якщо знайшлá я ласку перед обличчям його, і вгодна ця річ перед царевим обличчям та вгодна я в очáх його, нехай буде написано, щоб були повéрнені ті листí задумів аgag'янина Гамана, Гаммедакового сина, що написав був повigúлювати юдеїв, які є в царевих окружах. 6 Bo як я могла б дивитися на лихо, що спítkáe нарбд мій, і як я могла б дивитися на загібель роду свого?" 7 I сказав цар Ахашверош до цариці Естéри та до юдéяніна Мордехáя: „Ось я дав Естéрі дім Гамана, а його повісили на шíбениці за те, що простýг був руку свою на юдеїв. 8 A ви пишіть до юдеїв, як добре в ваших очáх, в імені царя, і прি�печáтайте царськýм перснем, бо листá, що був написаний в імені царя та був прি�пechatаний царськýм перснем, не можна віdmінiti". 9 I були поклíкані царськí писарí того чáсу, місяця третього, — він місяць сіван, двадцять i третього дня в ньому, і було написане все, як наказав був Мордехáй, до юдеїв, і до сатrápів, і намісників, і зверхників округ, що від Году й аж до Кушу, — сто й двадцять i сім окруж, і до кожної окружи письмом її,

i до кожного народу мовою його, та до юдеїв їхнім письмом та їхньою мовою. 10 I понапíсував він листí в імені царя Ахашвероша, і попріпecháтував перснем царськýм, і послав через гінців на конях, які їздять на держáвних конях, конях баскіх, 11 що цар дав право юдеям, які живуть у кожному місті, зібраться ї стати за своє життя, вигубити, забити та погубити всяке військо нарбdu та окружи, що ненáвидять їх, дітей та жінок, а здóбич по них — розграбувати, 12 однóго дня по всіх окружах царя Ахашвероша, — тринадцятого дня дванадцятого місяця, — він місяць адáp. 13 Відпис цього листа щоб був віданий, як закóн, у кожній окрузі, пoсланий був відкритий для всіх нарбdu, і щоб юдеї були готові на той день помстýтися на своїх ворогах. 14 Гінці, що поїхали вéрхи на швидкých конях, вийшли, приспішени та пігнані царськýм словом. А цей накáз був дáний у замку Сýзи. 15 A Мордехай вийшов з-перед царéвого обличчя в царськý одежі, блакитнý та білý, а на ньому велика золота корона та віссоннý i пурпúровий завíй. I місто Сýзи раділо та тішилося! 16 Юдеям було тоді світло, i радість, i веселість, i честь! 17 I в кожній окрузі та в кожному місті, куди досягає слово царя та закóн його, була юдеям радість та веселість, бéнкет та свято! I багато-хто з нарбdu краю стали юдéями, бо на них напав страх перед юдéями.

9 A дванадцятого місяця, — він місяць адáp, — тринадцятого дня в ньому, коли накáз царя та закóн його мали бути віконані, дня, коли вороги юдеїв сподівалися запанувати над ними, повернулося те так, що вони, юдеї, запанували над ненáвисниками своїми, 2 зібралися юдеї в своїх містах по всіх окружах царя Ахашвероша, щоб простягнúти руку на тих, що задýмували ім лихо, та ніхтò не став перед ними, бо страх перед ними напав на всі нарбdu. 3 A всі зверхники округ, i сатрапи, i намісники, i виконáвці царськý праці підтримували юдеїв, бо напав на них страх перед Мордехаєм. 4 Bo Мордехáй став великим у царському домі, а вістка про нього покотилася по всіх окружах, bo той чоловíк, Мордехай, усе ріc. 5 I били юдеї всіх своїх ворогів, побиваючи мечем, i забиваючи та вигúлюючи їх, i робили з своїми ворогами за свою волею. 6 A в замку Сýзи юдеї позабивали та повigúлювали п'ять сотень чоловíка, 7 i Паршандату, i Далфона, i Аспату, 8 i Пората, i Адалю, i Аридата, 9 i Пармашту, i Арісај, i Арідая, i Вайзата, 10 десятьох синів Гáмана, Гаммедакового сина, ненáвисника юдеїв, забили, а на грабунок не простягли своєї руки. 11 Того дня число забитих у замку Сýзи прийшло перед цареве обличчя. 12 I сказав цар до цариці Естéри: „У замку Сýзи юдеї позабивали та повigúлювали п'ять сотень чоловíка та десятьох Гаманових синів. що вони зробили в решті царевих окруж? I яке жадáння твоє? I будé тобі ввolenе. I яке ще прохáння твоє? I будé зроблене". 13 I віdpovіла Естéр: „Якщо це цареві

вгодне, нехай буде дáне юдеям, що в Сýзах, також узвітра вчинити за закóном цього дня, а десятьох Гаманових синів нехай повісить на шýбеницї“.¹⁴ І сказав цар, щоб було зроблено так, — і був дáний закóн у Сýзах, а десятьох Гаманових синів повісили.¹⁵ І зібралися юдеї, що в Сýзах, також чотирнáдцятого дня місяця адáр, і вýбили в Сýзах три сотні чоловіка, а на грабúнок не простигли своєї руки.¹⁶ А решта юдеїв, що жили по царських окрýгах, зібралися та й стали до бóю за свое життя, і відпочíли від ворогів своїх. І позабивáли вони між своїми ненáвисниками сімдесát і п'ять тисяч, а на грабúнок не простягли своєї руки.¹⁷ Це було тринáдцятого дня місяця адара, а чотирнáдцятого в ньому настав мир, — і зробили його днем гостýни та радості.¹⁸ А юдеї, що в Сýзах, зібралися тринáдцятого дня в ньому та чотирнáдцятого в ньому, а мир мали п'ятнáдцятого дня в ньому, — і зробили його днем гостýни та радості.¹⁹ Тому то юдеї неогорóджених селищ, що сидять по неогорóджених містах, роблять чотирнáдцятий день місяця адара днем радості й гостини та свята, та днем посилáння дарýнків один óдному.²⁰ А Мордехáй описав цi подiї, і порозsилав листi до всiх юдеїв, що по всiх окрýгах царя Ахашвероша, до близьких та далеких,²¹ щоб вони постановiли святкувати чотирнáдцятий день місяця адáра та п'ятнáдцятий день у ньому кожного року,²² як тi днi, коли юдеї відпочíли від ворогів своїх, і як той місяць, коли iм сум обернúvся на радiсть, жалóба — на свято, щоб зробити їх днями гостýни та радостi, і посилáння дарýнків один óдному та дарýнків убогим.²³ І прийнялi юдеї цe, що зачалi робити, і про щo написав iм Мордехáй,²⁴ що агag'янин Гáман, син Гаммедатiв, ненáвисник усiх юдеїв, замiшлýв був на юдеїв, щоб вýгубити їх, і кидав пúра, цебто жеребká, на збентéження їх та на згубу їхню.²⁵ Та коли прийшла вона, Естер, перед обличчя, царя вiн наказав листом: „Нехай обéрнеться його злий зáдум, якого вiн задýмав був на юдеїв, на його голову!“²⁶ І повісили його та синів його на шýбеници.²⁷ Тому то й назвали цi днi: Пурím, від iменi „пур“. Тому то згiдно зо всimá словами цього листа, і що вони бачили про це й що трáпилося з ними,²⁸ юдеї постановiли й прийнялi на себе й на нащáдкiв своїх, та на всiх, хто поєднається з ними, і не віdstúплять, алé щоб святкувати два tí dñi кожного року згiдно з напiсаним про них та згiдно з їхníм часом.²⁹ А днi цi мають споминáтися та святкуватися в кожному поколinni, у кожному rôdї, у кожнїй окrýzi, у кожному místi. А цi днi, Пурím, не минуться мiж юdeями, а pam'ять про них не скiнчиться з їхním насiння.³⁰ І написала цариця Естер, дочка Avícháilova, та юdeянin Мордехáй з сильним domagánniem другий раз про te, щоб викónuvati цього листá про Purím.³¹ І porozsila vín listi do всiх юdeїv, do sta i dva dñatí i semei okrý Ahashveróshovoго цárstva, zo slovami miru ta pravdi,³² щob вони викónuvati tí dñi Purím

у їх oznáchenihs часáx, як постановiв про них юdeянin Mordехáy ta цariçia Ester, i як вони sami постановiли na себе ta na našádki svójch priýpisi postiòv ta iñxño gołosínnia.³² A Esterin nakás stvérdiv ci priýpisi pro Purím, i bulo ce zapísane v knigi.

10 І наклав цар Ахашверóш данínu на землю та на морсьki островi.² A ввесь chin його сили ta його лицáрskih díl, i viráznih opis velichnosti Mordехáya, що зvelichiv його цар, — ось вони opýsaní v Kniži Xronik цarív mídíjskix ta peršskix.³ Bo юdeénin Mordехáy buv drugiy po czari Ahashveróshi, i velikiy dla юdei, i miliiy dla bagatyoх bratív svoiх, jakiy shukav dobra dla naródu svogo й говорив „мир!“ dla vsei našádki svoiх.

ЙОВ

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я Йому́ Йов. І був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав. **2** І народилися йому сéмеро синів та три дочки. **3** А маеток його був: сім тисяч худоби дрібної, і три тисячі верблóдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. І був цей чоловік більший від усіх синів сходу. **4** А сини його ходили один до одного, і справляли гостйну в домі того, чий був день. І посылали вони, і кликали трьох своїх сестер, щоб їсти та пити із ними. **5** І бувало, як миналося коло бенкéтних днів, то Йов посылав за дітьми їх освячував їх, — і вставав він рано вранці, і приносив ціlopáлення за числом їх усіх, бо Йов казав: „Може згрішили сини мої, і зневажили Бога в серці своєму“. Так робив Йов по всі дні. **6** І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати при Господі. І пришов поміж ними й сатанá. **7** І сказав Господь до сатанí: „Звідки ти йдеш?“ А сатанá відповів Господéві й сказав: „Я мандрувáв по землі та й перейшов її“. **8** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“. **9** І відповів сатанá Господéві й сказав: „Чи ж Йов дárмо боїться Бога? **10** Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословів, а маєток його поширився по краю. **11** Але простягни тільки руку Свою, і доторкніся до всього, що його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **12** І сказав Господь до сатанí: „Ось усе, що його, — у твоїй руці, тільки на нього самóго не простягай свої руки!“ **13** І пішов сатанá від лица Господнього. **14** І сталося одного дня, коли сини його та дочки його їли та вино пили в домі свого первородженого брата, **15** то прибіг до Йова посланець та й сказав: „Худоба велика орала, а ослиці пásлися при них. **16** Аж тут напали сабей й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донести тобі!“ **17** Він ще говорив, аж прибігає інший та й каже: „З неба спав Божий огонь, і спалив отáру та слуг, та й пожер їх. А втік тільки я сам, щоб донести тобі!“ **18** Він ще говорив, аж біжить ще інший та й каже: „Халдéї поділілися на три віddíli, і напали на верблódів, та й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донести тобі!“ **19** Поки він говорив, аж надбігає ще інший та й каже: „Сини твої та дочки твої їли та вино пили в домі свого первородженого брата. **20** Аж раптóво надійшов великий вітер з боку пустині, та й ударив на чотири роги дому, — і він упав на юнаків, і вони повмирали. І втік тільки я сам, щоб донести тобі!“ **21** І встав Йов, і роздéр плаща свого, й обстриг свою голову, та й упав на землю, і поклонився, **22** та й сказав: „Я вийшов нагай із утробы матері своєї, і нагай повернусь туди,

в зéмлю! Господь дав, — і Господь узяв. Нехай буде благословéнне Господнe Ім'я!“ **22** При всьому цьому Йов не згрішив, і не сказав на Бога нічого безумного!

2 І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати перед Господом; і пришов також сатана поміж ними, щоб стати перед Господом. **2** І сказав Господь до сатанí: „Звідки ти йдеш?“ А сатанá відповів Господéві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **3** І сказав Господь до сатанí: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, який Бога боїться, а від злого втікає. І він ще тримається міцно в своїй невинності, а ти намовляв був Мене на нього, щоб без прýводу його зruйнувати“. **4** І відповів сатана Господéві й сказав: „Шкíра за шкíру, і все, що хто має, віддасть він за душу свою. **5** Але простягни но Ти руку Свою, і доторкнись до костéй його та до тіла його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **6** І сказав Господь до сатанí: „Ось він у руці твоїй, — тільки душу його бережи!“ **7** І вийшов сатана від лиця Господнього, та й ударив Йова злим гнояком від стопи ноги його аж до його чéрепа. **8** А той узяв собі черепкá, щоб шкréбти себе. І він сидів серед побелу. **9** І сказала йому його жінка: „Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни Бога — і помреш!“ **10** А він до неї відкзав: „Ти говóриш отак, як говóрить яка з божевільних! Чи ж ми бúдем приймати від Бога добрé, а злого не приймем?“ При всьому тому Йов не згрішив своїми устами. **11** І почули троє прýятelів Йóвових про все те нещастя, що прийшло на нього, і поприходили кожен з місця свого: теманýнин Еліfáš, шух'янин Біddád та наамáтjanin Цофáр. І вмовилися вони прийти разом, щоб похитати головою над ним та потішити його. **12** І звелі вони здáлека очі свої, — і не пізнали його. І піднésли вони голос свíj, та й заголосили, і роздéрли кожен одежду свою, і кидали пóрох над своїми головами аж до неба. **13** І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промóвив до нього ні слова, бо вони бáчили, що біль його вéльми великий

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свíj день нарóдження. **2** І Йов заговорив та й сказав: „Хай загине той день, що я в ньому родився, і та níč, що сказала: „Зачáвсь чоловік!“ **4** Нехай стане цей день темнотóю, нехай Бог з висотí не згадає його, і нехай не являється світло над ним!. **5** Бодай témrava й мórok його заступíli, бодай хmara над ним пробувála, бодай témnoñi денні лякали його! **6** Оци níč — бодай témniñtъ її обгорнúla, нехай у днях року не буде назвáна вона, хай не ввíде вона в число місяців! **7** Тож ця níč нехай буде самítна, хай не прийде до неї спívánnja! **8** Бодай її ті проклинали, що день проклинають, що левíjatá готові збудити! **9** Хай потémníют зóri порáнку її, нехай має надію на світло — й не буде його, і хай вона не побачить тремтých

повік зорі ранньої, — 10 бо вона не замкнула дверей нутра матернього, і не сковала страждання з очей моїх! 11 Чому я не згинув у турбі? Як вийшов, із нутра то чому я не вмер? 12 Чого прийняли ті коліна мене? І нащо ті перса, які я був ссав? 13 Бо тепер я лежав би спокійно, я спав би, та був би мені відпочинок 14 з царями та з земними рідниками, що гробніці будують собі, 15 або із князями, що золото мали, що домій своїм спріблом наповнювали! 16 Або чом я не ставсь недоноськом прихованим, немов ті немовлята, що світла не бачили? 17 Там же безбожники перестають докучати, і спочивають там змученосілі, 18 разом з тим мають спокій ув'язнені, — вони не почують вже крику гнобителя! 19 Малій та великий — там рівні, а раб вільний від пана свого... 20 І нащо Він струдженному дає світло, і життя — гіркодухим, 21 що вичікують смерти — й немає її, що її відкопали б, як скарби заховані, 22 тим, що радісно тішилися б, веселілись, коли б знайшли гроба, 23 мужчіні, якому дорога закрита, що Бог тінню закрив перед ним? 24 Бо зідхання мое випереджує хліб мій, а зйотки мої полились, як вода, 25 бо страх, що його я жахався, — до мене прибув, і чого я боявся — прийшло те мені. 26 Не знов я спокію й не був втихомірений, і я не відпочив, — та нещастя прийшло!“

4 І відповів теманянин Еліфаз та й сказав: 2 „Коли спробувати слово до тебе, — чи мука не буде ще більша? Та хто стрімата зможе словá? 3 Таж ти багатьох був навчав, а руки ослаблі зміцняв, 4 того, хтò спотикáється, підіймали слова твої, а коліна тремткíти зміцняв! 5 А тепер, як нещастя на тебе найшло, то ти змучився, тебе досягло воно — і ти налякався. 6 Хіба не булá богоїність твоя за надію твою, за твоє сподівання — невинність доріг твоїх? 7 Пригадай но, чи гинув невинний, і де праведні вігублені? 8 Як я бачив таких, що орали були беззаконня, та сіяли кривду, то й жали її: 9 вони гинуть від підиху Божого, і від духу гнівного його погибають! 10 Левіне ричання й рик лютого лева минає, і левчукам вилущаються зуби. 11 Гине лев, як немає здобичі, і левенята левіці втікають. 12 І закрадається слово до мене, і мое ухо почуло ось дέшо від нього. 13 У роздумуваннях над нічними видіннями, коли міцний сон обіймає людей, 14 спіткав мене жах та тремтіння, і багато костей моїх він струсонув, — 15 і дух перейшов по обличчі моїм, стало дуба волосся на тілі моїм. 16 Він стояв, але я не пізнав його вигляду, — образ навпроти очей моїх був, і тихий голос почув я: 17 „Хіба праведніша людина за Бога, хіба чоловік за своєго Творця є чистіший? 18 Таж рабам Своїм Він не йме віри, і накладає вину й на Своїх Анголів! 19 Що ж тоді мешканці глинняних хат, що в поросі їхня основа? — Як міль, вион будуть розчавлені! 20 Вони тóвчені зранку до вечора, — і без помочі гинуть назавжди. 21 Слава їхня минається з ними, — вони помирають не в мудрості!“

5 Ану клич, — чи є хто, щоб тобі відповів? І до кóго з святих ти вдаєшся? 2 Бо гнів побиває безглúзного, а зáздрої смерть завдаєтъ нерозумному! 3 Я бачив безумного, як він розсівся, — та зараз оселя його спорохнýвіла. 4 Від спасіння далекі сини його, вони без рятунку почáвлени будуть у брамах! 5 Його жніво голодний поїсть, і з-між тéрну його заберé, — і спрágнені ось поковтáють маеток його! 6 Бо нещастя вихóдить не з пóроху, а горе росте не з землі, — 7 бо людина народжується на страждання, як іскри, щоб угóру летіти. 8 А я б удавáвся до Бога, і на Бога б поклав свою справу, — 9 Він чинить велике та недослідиме, предивне, якому немає числа, 10 бо Він дає дощ на повéрхню землі, і на полі посилає Він воду, 11 щоб постáвить низьких на високе, і зміцнити спасіння засмучених. 12 Він розвіює зáдуми хитрих, і не виконують плану їх руки, 13 Він мудрих лукáвством їх лóвить, і рада крутíська марнóю стає, — 14 вдень знахóдять вони темноту, а в пólудень мáцають, мов уночі! 15 І Він від меча урятóвuje бідного, а з міцної руки — бідарá, 16 і стається надія нуждèнному, і замкнула устá свої кривда! 17 Тож блаженна людина, яку Бог картáє, і ти не цурайсь Всемогутнього кари: 18 Но Він рану завdáсть — і перев'яже, Він ламає — вигóють руки Його! 19 В шíсткох лихах спасá тебе, а в сімох не діткнé тебе зло: 20 Викуплáє тебе Він від смерті за голоду, а в бою — з рук меча. 21 Як бич язíка запанує, сковаєшся ти, і не будеш боятись руїни, як прийде вона. 22 З насилля та з голоду будеш сміятись, а земнóї звíріні не бійся. 23 Бо з камінням на полі є в тебе умова, і звір польовий примíрився з тобою. 24 І довідаєшся, що намéт твій спокійний, і переглáнеш домівку свою, — і не знайдеш у нíй недостáтку. 25 І довідаєшся, що числénne насіння твоє, а нащáдки твої — як трава на землі! 26 І в дозрілому вíці до гробу ти зíйдеш, як збіжжя дospíle ввіхóдити до клуні за чáсу свого! 27 Отож, досліділи ми це — й воно так, послухай цього, — й зрозумíй собі все!“

6 А Йов відповів та й сказав: 2 „Коли б смýток мій вірно був звáжений, а з ним рázом нещастя мое підняли на вазі, 3 то тепер воно тяжче було б від морського піску, тому нерозváжне словá мої кажутъ! 4 Бо в мені Всемогутнього стрíли, і їхня отрута п'є духа могí, страхі Божі шикуються в бій проти мéне... 5 Чи дикий осел над травою ревé? Хіба реве віл, коли ясла повні? 6 Чи без солі їдять несмачнé, чи є смак у білкові яйця? 7 Чого не хотіла торкнúтись душа моя, все те стало мені за поживу в хворóbi. 8 О, коли б же збулося прохáння мое, а мое сподівання дав Бог! 9 О, коли б зволив Бог розчавити мене, простягнúв Свою руку — й мене поламáв, — 10 то була б ще потіха мені, і скакáв би я в немилосéрному болí, бо я не зрікався слів Святого! 11 Яка сила моя, що надію я матиму? І який мій кінець, щоб продовжити життя мое це? 12 Чи сила камінна — то сила моя? Чи тіло мое мідянé? 13 Чи не поміч для

мене в мені, чи спасіння від мене відсунене? 14 Для того, хто гине, товариш — то ласка, хоча б опустів того страх Всемогутнього. 15 Братій мої зраджують, мов той потік, мов річице потоків, минають вони, 16 темніші від льбу вони, в них ховаться сніг. 17 Коли сонце їх гріє, вони висихають, у теплі — гинуть з місця свого. 18 Карава́ни дорогу свою відхиляють, ухідять в пустиню — й щезають. 19 Карава́ни з Темій поглядають, походи з Шевій покладають надії на них. 20 І засоромилися, що вони сподівались; до нього прийшли — та й збентежились. 21 Так і ви тепер стали ніщо, побачили страх — і злякалися! 22 Чи я говорив коли: „Дайте мені, а з маєтку свого дайте підкуп за мене, 23 і врятуйте мене з руки ворога, і з рук гнобителівих мене викупіть?“ 24 Навчіть ви мене — і я буду мовчати, а в чим я невмісне згрішив — розтлумачте мені. 25 Які гострі слова справедливі, та що то довбдить догана від вас? 26 Чи ви думаете докоряті слова міми? Бо на вітер слова одчайдушного, 27 і на сироту нападаєте ви, і копаете яму для друга свого! 28 Та звольте поглянути на мене тепер, а я не скажу перед вами неправди. 29 Верніться ж, хай кривди не буде, і верніться, — ще в тім моя правда! 30 Хіба в мене на язиці є неправда? чи ж не маю смаку, щоб розпізнати нещастя?

7 Хіба чоловік на землі — не на службі військовій? І його дні — як дні наймита! 2 Як раб, спрігнений тіні, і як наймит чекає заплати за працю свою, 3 так місяці мірности діно в спацік мені, та ноці терпіння мені відлічили. 4 Коли я кладусь, то кажу: „Коли встану?“ Тігнеться вечір, і перевертання із боку на бік їм до ранку. 5 Зодяглоє мое тіло черв'ю та стріпами в поросі, шкіра моя затверділа й бридка. 6 А дні мої стали швидчіші за ткáцького чобника, і в марнотній надії минають вони. 7 Пам'ятай, що життя мое — вітер, мое око вже більш не побачить добра. 8 Не побачить мене око того, хто бачив мене, Твої очі поглянуть на мене — та немає мене. 9 Як хмара зникає й проходить, так хто сходить в шебл, не виходить, (*Sheol h7585*) 10 не вертається вже той до дому свого, та й його не пізнає вже місце його. 11 Тож не стримаю я своїх уст, говоритиму в утиску духа свого, нарікати я буду в гіркоті своєї душі: 12 Чи я море чи морська потвóра, що Ти надо мною сторожу поставив? 13 Коли я кажу: „Нехай пóстіль потішить мене, хай думкі мої ложе мое забере“, 14 то Ти снами лякаеш мене, і видіннями стрáшиш мене 15 І душа моя прáгне задушення, смерти хочути мої кості. 16 Я обрідив життям. Не повіки ж я житиму! Відпусти ж Ти мене, бо марнота оці мої дні! 17 Що таке чоловік, що його Ти підносиш, що серце Своє прикладаєш до нього? 18 Ти щоранку за ним назираєш, щохвилі його Ти досліджуєш. 19 Як довго від мене ще Ти не відврнешся, не пустиш мене проковтнуті хоч сліну свою? 20 Я згрішив. Що ж я маю робити, о Стóроже людський? Чому Ти поклав

мене ціллю для Себе, — і я стався собі тягарéм? 21 І чому Ти не простиш моего гріха, і не відкинеш провини моєї? А тепер я до побоюх ляжу, і Ти будеш шукати мене, — та немає мене“.

8 I заговорив шух'янин Білдáд та й сказав: 2 „Аж доки ти будеш таке теревéнти? I доки слова твоїх уст будуть вітром бурхливим? 3 Чи Бог скрýвлює суд, і хіба Всемогутній викрýвлює правду? 4 Якщо твої діти згрішили Йому, то Він їх віддав в руку їх беззаконня! 5 Якщо ти звертатися будеш до Бога, і будеш блага́ти Всемогутнього, 6 якщо чистий ти та безневінний, — то тепер Він тобі Свою милість пробудить, і напóвнить оселю твою справедливістю, 7 і хоч твій почáток нуждений, алé твій кінець буде вéльми великий! 8 Поспітай в покоління давнішого, і міцно збагні батьків їхніх, — 9 бо ми ж учорáшні, й нічого не знаєм, бо тінь — наші дні на землі, — 10 отож вони нáвчать тебе, тобі скажуть, і з серця своїого слова подадуть: 11 Чи папírus росте без болота? Чи росте очерéт без води? 12 Він ішe в доспіванні своїм, не зривається, але сохне раніш за всілку траву: 13 отакі то дороги всіх тих, хто забувá про Бога! I згине надія безбожного, 14 бо його сподівання — як те павутиння, і як дім павуків — його певність 15 На свій дім опирається, та не встоїть, тримається міцно за нього, — й не вдергjиться він. 16 Він зеленіє на сонці, і галúзки його випинаються понад садкá його, — 17 на купі каміння сплелося коріння його, воно між камінням вросло: 18 Якщо вирвут його з його місця, то зречеться його: тебе я не бачил! 19 Така радість дороги його, а з побоюх інші ростуть. 20 Тож невинного Бог не цурається, і не буде тримати за руку злочинців, 21 аж напóвнить устá твої сміхом, а губи твої — криком радості... 22 Твої ненавісники в сором зодягнутися, і намету безбожних не буде!“

9 А Йов відповів та й сказав: 2 Справді пізnav я, що так. Та як оправdáтись людні земній перед Богом? 3 Якщо вона схоче на прою стати з Ним, — Він відповіді йї не дасть ні на одні із тисяч скáржень. 4 Він мудрого серця й могутньої сили; хто був проти Нього упертий — і цілім зостався? 5 Він горі зриває, й не знають вони, що в гніві Своїм Він їх перевернув. 6 Він землю трясé з її місця, і стовпії її трýсяться. 7 Він сонцеві скаже, — й не сходить воно, і Він запечатує збрі. 8 Розтягує небо Він Сам, і хóдить по морських висóтах, 9 Він Вóза створив, Оріона та Волосожáра, та збрі півдénні. 10 Він чинить велике та недослідиме, предивне, якому немає числа! 11 Ось Він надо мною проходить, та я не побачу, і Він перéйде, а я не приглáнусь до Нього 12 Ось Він схóпить кого, — хто завéрне Його, хто скаже Йому: щó Ти робиш? 13 Бог гніву Своого не спýнить, під Ним гнуться Рагáові помічникі, — 14 що ж тоді відповім я Йому? Які я слова підберу против Нього, 15 я, який коли б був справедливий, то не відповідав би, я, що благаю своїого Суддю? 16 Коли б я взивáв, а Він

мені відповідь дав, — не повірю, що вчув би мій голос, 17 Він, що бурею може розтірти мене та помножити рани мої безневійно. 18 Не дає Він мені й звісті духа моого, бо мене насичає гіркотою. 19 Коли ходить про силу, то Він Всемогутній, коли ж ходить про суд, — хто посвідчить мені? 20 Якщо б справедливим я був, то осудять мене мої єста, якщо я безневійний, то вчинять мене винуватим. 21 Я невинний, проте своєї душі я не знаю, і не рáдий життям своїм я. 22 Це одне, а тому́ я кажу: невинного як і лукавого Він вигубляє. 23 Якщо нагло бич смерть заподіює, — Він з прόби невинних сміється. 24 У руку безбожного дáна земля, та Він лиця сúдів її закриває. Як не Він, тоді хто? 25 А дні мої стали швидкіші, як той скорохóд, повтікали, не бачили доброго, 26 проминули, немов ті човні очерéтяні, мов орел, що несеться на здобич. 27 Якщо я скажу: Хай забуду свое нарікáння, хай змінію я обличчя свое й підбадьорюся, 28 то боюся всіх смутків своїх, і я знаю, що Ти не очистиш мене. 29 Все одно буду я винуватий, то нáшо надармо я мучитися буду? 30 Коли б я умився сніговю водою, і почистив би лúгом долоні свої, 31 то й тоді Ти до грóбу опустиш мене, і учінить бридким мене юдіж моя. 32 Бо Він не людіна, як я, я Йому відповіді я не дам, і не пíдемо разом на суд, 33 поміж нами нема посередника, що поклав би на нас на обóх свою руку. 34 Нехай забере Він від мене Своїого бичá, Його ж страх хай мене не жахає, 35 тоді буду казати, я не буду боятися Його, бо я не такий сам з собою!

10 Життя моє стало бридкé для моєї душі... Нехай нарікáння своє я на сéбе пущу, нехай говоріо я в гíркоті своєї душі! 2 Скажу Богові я: Не осуджуй менé! Повідом же мене, чого став Ти зо мною на прю? 3 Чи це добра Тобі, що Ти гнóбиш менé, що погóрдjuеш твóривом рук Своїх, а раду безбожних освítлюєш? 4 Хіба маеш Ти очі тілесні? Чи Ти бачиш так само, як бачить людіна людіну? 5 Хіба Твої дні — як дні людські, чи лíта Твої — як дні мужа, 6 що шукаєш провини моєї й вівідуеш грíх мíй, 7 хоч відаєш Ти, що я не беззаконник, та нема, хто б мене врятувáв від Твоєї руки? 8 Твої руки створили мене і вчинили менé, потім Ти обернувся — і гýбиш мене. 9 Пам'ятай, що мов глину мене обробíв Ти, — і в порох мене обертаєш. 10 Чи не ллèш мене, мов молоко, і не згустíв Ти мене, мов на сир? 11 Ти шкíрою й тілом мене зодягáєш, і сплів Ти мене із костей та із жил. 12 Життя й милість подáв Ти мені, а опíка Твоя стерегла мого духа. 13 А оце заховав Ти у серці Своéму, — я знаю, що е воно в Тебе: 14 якщо я грíшy, Ти мене стережéш, та з провини моєї мене не очíшуєш. 15 Якщо я провинібóся, то горе менi! А якщо я невинний, не смію підніти свою голову, сítий стидом та напбóєній горем своїм! 16 А коли піднесéтесь вона, то Ти ловиши мене, як той лев, і знóву предивно зо мною повбóїшся: 17 поноблюєш свідків Своїх против мене, помножуєш гнів Свій на

мене, військо за військом на мене Ти шлеш. 18 I нáшо з утрóби Ти вивів мене? Я був би помер, — і жоднісіньке око мене не побачило б, 19 як нíбито не існував був би я, перейшов би з утрóби до грóбу. 20 Отож, дні мої нечислённі, — перестань же, як від мене вступíсь, і нехай не турбóюся я бодай трóхи, 21 поки я не підú — я не вернúся! — до краю темноти та смертної тіні, 22 до тéмного краю, як мóрок, до тъмного краю, в якому порядків нема, і де світло, як тéмрява".

11 I заговорив наамáтінин Цофáр та й сказав: 2 „Чи має зостáтись без відповіді бéзліч слів? I хіба язикáта людіна невинною буде? 3 Чи мужі замóвчать твої теревéні, як не бýде кому засоромити тебе? 4 Ось говориши ти: „Чисте мое міркувáння, і я чистий в очáх Твоїх, Боже!“ 5 О, коли б говорити став Бог, і відків Свої уста до тéбě, 6 і представив тобі таємніці премудрості, бо вони — як тí чуда роздумування! I знай, — вимагає Бог менше від тебе, нíж провини твої того вартí! 7 Чи ти Божу глибінь дослідíш, чи знаєш ти аж до кінця Всемогутнього? 8 Вона вища від неба, — що зможеш зробити? I глибша вона за шeбл, — як піznáеш її? (*Sheol h7585*) 9 її міра — довша за землю, і ширша за море вона! 10 Якщо Він перéйде й замкнє щось, і згромáдить, — то хто заборонíть Йому? 11 Но Він знає нíкчémністі людські та бачить насилья, — і Він не доглянє? 12 Тож людіна порожня мудрішає, хоч народжується, як те дике ослí! 13 Якщо ти зміцніш своє серце, і свої руки до Ньюго простягнеш, — 14 якщо є беззаконня в руці твоїй, то прожені ти Його, і кривда в намéтах твоїх нехай не пробувáє, — 15 тож тоді ти пíдйомеш обличчя невинне своє, і бýдеш міцній, і не будеш боятись! 16 Bo забудеш страждання, — про них будеш згáдувати, як про воду, яка пропливла. 17 Від пíвдня повстане життя, а тéмрява буде, як рáнок. 18 I будеш ти певний, бо маєш надію, і викопаєш собі яму та й будеш безпéчно лежати, — 19 і будеш лежати, як ніхто не сполóши, і багато-хто будуть підлéшуватися до обличчя твого. 20 A очі безбожних минуться, і згине притулок у них, а їхня надія — то стóгін душі!"

12 A Йов відповів та й сказав: 2 „Справді, — то ж вí тільки люди, і мудрість із вами помрé! 3 Так і я маю розум, як ви, — я не нижчий від вас! I в кóго немає такого, як це? 4 Посмíхóвищем став я для друга свого, я, що клíкав до Бога, і Він мені відповідáв, — посмíхóвищем став справедливий, невинний. 5 Нещасливцю погорда, — на думку спокíйного, — приготóвлена для споткáння ногí! 6 Спокíйні намети грабіжників, і безпечність у тих, хто Бога гнівійт, у тóго, хто нíби то Бога провáдить рукою своєю. 7 Ale запитай хоч худобу — і навчить тебе, і птаство небесне — як тобі розповість. 8 Або говори до землі — як вона вівчить тебе, і розкажуть тобі риби мóрські. 9 Xто б із цього всього не пíзнав, що Господня рука це вчинила? 10 Що в Ньюго в руці душа всього живого й дух кожного людського тіла? 11 Чи ж не ухо словá

роздирає, піднебіння ж смакує для себе поживу? 12 Мудрість — у старших, бо добрість днів — розум. 13 Мудрість та сила — у Нього, Його рада та розум. 14 Ось Він зруйнує — й не буде воно відбудоване, замкнє чоловіка — й не буде він випущений. 15 Ось Він стримає віди — і висохнуть, Він їх пустить — то землю вони перевернуть. 16 В Нього сила та зáдум, у Нього заблуджений і той, хто призвідить до блíду. 17 Він увібрить у помилку рáдників, і обез'умлює сúддів, 18 Він розв'язує путь царів і прiperíзє пояса на їхні стéгна. 19 Він провадить священиків бoso, і потужних повалює, 20 Він надійним устá відіймає й забирає від старших розумність. 21 На достойників лле Він погороду, а пояса можним ослаблює. 22 Відкриває Він речі глибокі із тéмряви, а темне провáдить на світло. 23 Він робить нарóди потúжними — й знову їх нищить, Він нарóди поширює, і потім вивóдить в неволю. 24 Відіймає Він розум в нарódnіх голів на землі та блукати їх змушує по бездорóжній пустелі, — 25 вони ходять навпомацки в тéмряві темній, і Він упроваджує їх в блуканýну, мов п'яного!

13 Ось усе оце бачило око мое, чуло ухо мое, — та усе зауважило. 2 Як знаете ви — знаю й я, я не нижчий від вас, 3 і я говорýтиму до Всемогутнього, і перекóнувати хочу Бога! 4 Та неправду куéте тут ви, лікарі непутýщи ви всí! 5 О, коли б ви наспráвdi мовчали, то вам це за мудрість булó б! 6 Послухайте но перекóнань моїх: і вíслухайте заперéчення уст моїх. 7 Чи будете ви говорити неправду про Бога, чи будете ви говорити омáну про Нього? 8 Чи будете ви уважати на Нього? Чи за Бога на про постаете? 9 Чи добре, що вас Він дослíдить? Чи як з людýни сміються, так будете ви насмíкáтися з Нього? 10 Насправді Він вас покарає, якщо бúдете ви потурати таємно особи! 11 Чи ж вéлич Його не настрапíше вас, і не нападає на вас Його страх? 12 Ваші нагáдування — це прислíв'я із пóпелу, ваші бáшти — це гlíняні башти! 13 Мовчíть передо мною, — а я говорýтиму, і нехай щóбудь прýйде на мéне! 14 Нашо дéртиму я свое тílo зубами своїми, а душу свою покладу в свою рóку? 15 Ось Він мене вб'є, і я надії не матиму, — але перед облýччям Його про дорóги свої сперечáтися буду! 16 I це мені буде спасінням, бо перед облýччя Його не пíдїде безбожний. 17 Направду послухайте слóва могó, а мое це освідчення — в ваших ушах нехай бúде. 18 Ось я суд спорядíв, — бо я справедливий, те знаю! 19 Xто той, що буде зо мною провáдити прою? Bo тепер я замовк би й помер би. 20 Тільки двох цих речей не роби Ти зо мною, тодí від облýччя Твого я не буду ховатись: 21 віддали Свою руку від мене, а Твíй страх хай мене не жахá! 22 Тодí клич, а я віdpovídátimu, або я говорýтиму, Ти же мені віdpovídá dай! 23 Скільки в мене провин та грíхів? Покажи Ти мені мíй перéstуп та грíх мíй! 24 Чому Ти ховаеш облýччя Своє і вважаеш мене Собí вóрого? 25 Чи Ти будеш страхáти завíяній віtrom листók? Чи Ти соломíну суху будеш гнати? 26 Bo Ти пишеш на

мене гíркоти й провини моого молодéчого вíку даєш на спáдок мені, 27 i в кайдáni закóбуеш нóги мої, і всí дороги мої стерéжеш, нáизирí ходиш за мною, 28 i віn розпадається, мов та трухлáвина, немов та одежа, що міль її з'їла!

14 Людýна, що від жінки нарóдженá, короткодéнna та повна печáлями: 2 вона виходить, як квíтка — зíв'яне, і втíкає, мов тінь, — і не зостається. 3 I на такого Ти очі Свої відкрiváеш, і водиш на суд із Собою Його! 4 Xто чистого вíвестi може з нечистого? Aní один! 5 Якщо вízначенí Його дні, число Його місяців — в Тебе, якщо Ти призначив для нього метý, що її не перéйде, — 6 віdverniся від нього — і віn заспокóйтися, і буде віn тішитися своїм днем, як той нáймит. 7 Bo дерево має надію: якщо буде стáте, то силу отримає знóву, і пárост Його не загине; 8 якщо постаріє в землі Його корінь і в побóсі вмре Його пень, 9 то віd вóдного зáпаху знов зацвíté, і пустить галúзя, немов саджанéць! 10 A помре чоловíк — і зникає, а сконає людýна — то де ж вона є? 11 Як вода витíкає із озера, а рíчка спадає та соxне, 12 tak i та людýна покладéться — й не встане, — аж до закíнчення неба не збудиться людí та не прокинутися зó сну свого. 13 O, якби Ти в шéблі мене заховав, коли б Ти мене приховав, аж поки минéться Твíй gnív, коли б час Ти призначив менí, — та й про мене згадав! (*Sheol h7585*) 14 Як помре чоловíк, то чи віn оживе? Буду мати надію по всí дні свójого життя, аж поки не прийde замíна для мене! 15 Кликав би Ти, — то я віdpovív би Тобí, за чин Своїх рук сумував би, 16 bo кроки мої рахував би тепер, а моjого грíха не стерí би, — 17 провина моя була b запечáтана в вúзлику, і Ти закрив би мое бессаконня. 18 Алé гора справді впадé, а скéля зсуvaється з місця свого, 19 каміння стирає вода, її злýва спolóщue порох землі, — так надію тогó Ti губиш. 20 Ti силою схóпиш назáвжди Його, — і віdхóдить, Ti міняеш обличчя Його — й віdсilaеш Його. 21 Чи синí Його славнí, того віn не знає, чи в прýкromu staní — того віn не віdae. 22 Bolíe віn тільки тодí, коли тіло на нýому, коли в нýому душа — тодí тýжите“.

15 I віdpovív temanýnин Еліfáz та й сказав: 2 „Чи віdpovídатиме мудра людýна знанніm віtrяním, i схíдñm віtrом напóvnить utробу свою? 3 Búde віpправдуватися тим словом, що не надається, чи тими речáми, що пожитку немає від них? 4 Ti страх Божий руйнуеш такóж, i пустóшиш молитву до Бога, 5 bo навчає провина твоя — твої usta, i ти вибираєш собi языка хитруnів. 6 Оскаржáють тебе твої usta, не я, i твої губи свídkуютъ на тébe: 7 Чи ти народився людýною першою, чи раніше, níж эгír'я, ти ствóрений? 8 Чи ти слухав у Божíй таємній наrádi, та мудрість для себе забрав? 9 Шо ти знаєш, чого б ми не знали? Шо ти зрозумív, — i не з нами воно? 10 Помíж нами i сивий, отój i старий, старший днýми vіd бáтька твого. 11 Чи мало для тебе — потíшеннia Божí та слово, яке віn

сховав у тобі? 12 Чого то піднісить тебе твоє серце, ѹкі то знаки твої очі дають, 13 що на Бога звертасяши духа свого, і з своїх уст випускаеш подібні слова? 14 Що таке чоловік, щоб опрівданим бути, і щоб був справедливим від жінки нарощений? 15 Також Він навіть святим Своїм не довіряє, і не опрівдані в очах Його небеса, — 16 що ж тоді чоловік той бриджий та зіпсуйт, що п'є кривду, як воду? 17 Я тобі розповім, — ти послухай мене, а що бачив, то те розкажу, 18 про що мудрі донесли та від батьків своїх не затаїли того, — 19 ім самим була дâна земля, і не приходив чужий поміж них. 20 Безбожний тримтіть по всі дні, а насильників мало років заховано. 21 Вереск жахів — у нього в ушах, серед миру приходить на нього грабіжник. 22 Він не вірить, що вірнеться від темноти, і він вичікується для мечи. 23 Він мандрує за хлібом, — та де він? Знає він, що для нього встановлений день темноти. 24 Страшать його утиск та гноблення, хапають його, немов цар, що готовий до бюю, 25 бо руку свою простягав він на Бога, і повставав на Всемогутнього, 26 проти Нього твердою він шиею бігав, товстими хребтаами щитів своїх. 27 Бо закрив він обличчя своє своїм салом, і бόки обклав своїм жиром, 28 і сидів у містах поруйнованих, у домах тих, що в них не сидять, що на купи каміння призначенні. 29 Він не буде багатий, і не встотиться сила його, і по землі не поширяться іхні маєтки. 30 Не вступиться з тімноти він, пôлум'я висушить пárост його, і духом уст Його буде він схоплений. 31 Хай не вірить в марноту заблуканий, бо марнотою буде заплата йому, — 32 вона війовниться не за днів його, а його верховіття не буде зелене! 33 Поскидає насиллям, немов виноград, недозрілість свою, поронить він квіття свое, як оливка, — 34 бо збори безбожних спустошенні будуть, а огонь пожерé дім хабарника: 35 він злом вагітні, і породить марноту, і оману потує утріба його”.

16 А Йов відповів та й сказав: 2 „Чув я такого багато, — даремні розрідники всі ви! 3 Чи настане кінець вітряним цим словам? Або що зміцніло тебе, що так відповідаєш? 4 І говорив би, як ви, якби ви на місці моєму булі, — я додав би словами на вас, і головою своєю кивав би на вас, 5 устами своїми зміцнів би я вас, і не стримав би рух своїх губ на розраду! 6 Якщо я говоритиму, біль мій не стримається, а якщо перестану, що відійде від мене? 7 Та тепер ось Він змучив мене: Всю громаду мою Ти спустошив, 8 і поморщив мене, і це стало за свідчення, і змарнілість моя проти мене повстала, — і очевідьки мені докоряє! 9 Його гнів мене шáрпає та ненавідить мене, скрèгоче на мене зубами своїми, мій ворог вигострює очі свої проти мене... 10 Вони пâщі свої роззвяляють на мене, б'ють ганебно по щóках мене, збираються разом на мене: 11 Бог злочинцеві видав мене, і кинув у руки безбожних менé. 12 Спокійний я був, — та третячим мене Він зробив. I за шию вхопив Він мене — й розторощив мене, та й поставив мене Собі ціллю:

13 Його стрільці мене оточили, розриває ниркі мої Він не жалівши, мою жовч виливає на землю. 14 Він робить пролім на проломі в мені, Він на мене біжить, як силач. 15 Верету пошив я на шкіру свою та під порох знізив свою голову. 16 Зашарілось обличчя моє від плачу, і на повіках моїх залягла смертна тінь, 17 хоч насильства немає в долінях моїх, і чиста молитва моя! 18 Не прикрій, земле, крові моєї, і хай місця не буде для збóку могó, — 19 бо тепер ось на небі мій Свідок, Самовідець мій на висоті. 20 Глузлівці мої, мої дру́зі, — мое око до Бога сльозить, 21 і нехай Він дозволить людіні змагання із Богом, як між сином людським і ближнім його, — 22 бо почислені роки минута, і підú я дорогою, та й не вернúсь.

17 Мій дух заламався, мої дні погасають, — зостались мені самі гроби! 2 Дійсно, насмішки зо мною, я мое око в розгірченні іхнім ночує. 3 Поклади, дай застáву за мене Ти Сам, — хто ж то той, що умову зо мною забе по рукáх? 4 Бо від розуміння закрив Ти їх серце тому не звелічуєш їх. 5 Він призначє близькі на поділ, а очі синів його тémніють, 6 Він поставив мене за прислів'я в народів, і став я таким, на якого плюють. 7 З безталання потемніло око мое, а всі члени мої — як та тінь... 8 Праведники оставляють на це, і невинний встає на безбожного. 9 І праведний буде держатися дорогою своєї, а хто чисторукий — побільшиться в силі. 10 Але всі ви повернетсяя, — і приходьте, та я не зиахóджу між вами розумного. 11 Мої дні проминули, порвалися думи мої, моого серця маєток, — 12 вони мені ніч обертують на день, наближують світло при тémрівлі! 13 Якщо сподіваюсь, то тільки шéбу, як дому свого, в темноті постелю своє ложе. (Sheol h7585) 14 До грóбу я кличу: „О батьку ти мій!“ До черві: „Моя мамо та сестро моя!“ 15 Де ж тоді та надія моя? А надія моя, — хто побачить її? 16 До шéлових зáсувів зїде вона, коли зїдемо разом до пôроху“. (Sheol h7585)

18 I заговорив шук'янин Білдáд та й сказав: 2 „Як довго ви будete пâстками класти словá? Розміркуйте, а потім собі погово́римо! 3 Чому́ пораховані ми, як худоба? Чому в ваших очах ми безумні? 4 О ти, що розшáрпуєш душу свою в своїм гніві, — чи для тебе земля опустіє, а скеля осу́неться з місця свого? 5 Також світільник безбожних погасне, і не буде світитися іскра огні його: 6 його світло стемніє в наметі, і згасне на ньому світильник його, 7 стануть тісні кроки сили його, і вдарить його власна рада! 8 Бо він кінений в пâстку ногами своїми, і на грátі він буде ходити: 9 пâстка схóпити за стóпу його, зміцниться сітка на ньому, — 10 на нього захóваний шнур на землі, а пâстка на нього — на стéжці. 11 Страхіття жахають його звідусль, і женуться за ним по слідах. 12 Його сила голодно буде, а нещастя при боці його приготоване. 13 Його шкіра пôдженна буде хворобою, поїсть члени його первороджений смерти.

14 Відірвана буде безпека його від намету його, а Ти до царя жахів його приведеш... **15** Він перебуває в наметі своєму, який не його, на мешкання його буде кінена сірка. **16** Здолу посóхнуть коріння його, а згорі — його віття зів'яне. **17** Його пам'ять загине з землі, а на вулиці ймénня не буде йому. **18** Заженуть його з світла до тéмряви, і ввесь світ проганяє його. **19** У нього немає в народі нащáдка, ні внука, і немає останку в місцях його мéшкання. **20** На згадку про день його оставівали останні, за волоssя ж хапáлись давніші... **21** Ось такі то мешкання неправедного, і це місце того, хто Бога не знає!"

19 А Йов відповів та й сказав: **2** „Аж доки смутити ви бýдете душу мою, та душити словами мене? **3** Десять раз це мене ви соромите, гнобить мене не стидáетесь! **4** Якщо справді зблудíв я, то мýй грíх при мені позостáне. **5** Чи ви величáетесь справді над мною, і виказуєте мою гáньбу на мене? **6** Знайте тоді, що Бог скрýвдив мене, і тенéта Свої розточíв надо мною! **7** Ось „гвалт!” я кричý, та не відповідає ніхто, говошý, — та немає суду! **8** Він дорогу мою оточíв — і я не перейдý, Він поклав на стежкí мої тéмряву! **9** Він стягнув з мене славу мою і вінцí зняв мені з голови! **10** Звідусль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вýвернув Він. **11** І на мене Свíй гнів запалив, і заражувáв Він мене до Своїх ворогів: **12** полкý Його разом приходять, і торúють на мéне доробу свою, і таборують навколо намету моого. **13** Віддалів Він від мене братів моїх, а знайбí мої почужáли для мене, **14** мої близкі відстáли, і забúли про мене знайбíмої мої. **15** Мéшканцí дому моого, і служницí мої за чужого вважають менé, — чужаком я став в їхніх очáх. **16** Я кличу свойого раба — і він відповіді не дає, хоч своїми устáми благаю його. **17** Мýй дух став бридкýй для моєї дружйни, а мýй зáпах — синам моєї утрóби. **18** Навіть діти малí зневажають мене, — коли я встаю, то глузують із мене. **19** Мої всí повíрники брýдяться мною, а кого я кохав — обернúлись на мене. **20** До шкíри моїй й до тíла моого приліпилися кості мої, ще біля зубів лиш зосталася шкíра моя. **21** Змилуйтесь надо мною, о, змилуйтесь надо мною ви, близкі мої, бо Божа рука доторкнúлась мене! **22** Чого ви мене переслідуєте, немов Бог, і не насíчуетесь моїм тíлом? **23** О, коли б записати словá мої, о, коли б були в книжці вони позазнáчуванí, **24** коли б рýльцем залізним та бливом в скелі навíки вони були вýтесанí! **25** Та я знаю, що мýй Викупítель живий, і останнього дня Він пíдйиме із пороху **26** цю шкíру мою, яка розпадається, і з тíла своего я Бога побачу, **27** сам я побачу Його, я мої очі побачать, а не очі чужí. Тануть нýрки мої в моїм нýтрí! **28** Коли скажете ви: „Нáшо будемо гнати його, коли корень справи знахóдиться в нýому!” **29** то побійтесь меча собі ви, бо гнів за провину — то меч, щоб ви знали, що є ще Суддя!"

20 І відповів нааматянин Цофáр та й сказав: **2** „Тому то думкí мої відповідати мене навертáють, і тому то в мені цей мýй поспíх! **3** Соромлýву нагáну собí я почув, та дух з мого розуму відповідає мені. **4** Чи знаєш ти те, що від вічности, відколí людíна на землі була постáвлена, — **5** то спíв несправедливих короткíй, а радість безбожного — тільки на хвилю? **6** Якщо пíднесéться величність його аж до неба, а його голова аж до хмари досýгне, **7** протé він загине навíки, немов його гнíй, хто бачив його, запитає: де він? **8** Немов сон улетить — і не знайдуть його, мов видіння нічнé, він сполóшений буде: **9** його бачило око, та бачити більше не бýде, і вже не побачить його його місце... **10** Сини його запобігáтимуть лáсکи в нужdennix, а рóкі його позвертáють маestok його. **11** Повні костí його молодечости, — та до пóроху з ним вона ляже! **12** Якщо в ýстах його зло солодкé, — його він таїть пíд своїм язиком, **13** над ним милосéрдиться та не пускає його, і тримає його в своїх устах, — **14** то цей хлíб в його нýтроцах зміниться, — стане він жóвчю змíйною в нутрі його! **15** Він маestok чужого ковтав, алé його вýблює: Бог виганяє його із утрóби його. **16** Отрóту змíйну він сáтиме, гадючий язик його вбýє! **17** Він рíчкових джерéл не побачить, струмків меду та молока. **18** Позвертає він працу чужу, і її не ковтнé, як і маestok, набутий з виміni своїї, жувати не буде. **19** Бо він переслідував, кидав убогих, він дíм грабував, хоч не ставив його! **20** Бо спокóю не знав він у нутрі своїм, і свого наймíлшого не збереже. **21** Немає останку з обжýрства його, тому нетривáле добро його все: **22** за побní достатку його буде тісно йому, рука кожного скрýвдженого прýдє на нýого! **23** Хай напóvnena буде утрóба його, та пошле Він на нýого жар гнíву Свого, і бýде дощýти на нýого недýгами його. **24** Він бýде втíкати від збрóї заліznoї, — та пронýже його мідний лук. **25** Він стане мечá витягати, і вийде він із тíла, та держák його вийде із жóvči його, і перéстрах на нýого впадé! **26** При скárbах його всí нещаствia захóвани, його буде жéрти огонь не роздmýхуваний, позостале в наметі його буде знищене. **27** Небо відкрие його беззаконня, а земля протi нýого повстане, — **28** урожай його дому втече, розплівиться в день гнíву Його. **29** Оце доля від Бога людíні безбожнíй, і спáдщина Богом для неї!"

21 А Йов відповів та й сказав: **2** „Уважно послухайте слóво мое, і нехай бýде мені це розráдою вашою! **3** Перетéрпіть мені, а я промовлýтиму, — по промові ж моїй наsmíхáтися будеш. **4** Xíba до людíни мое нарíкannia? Чи не мав би чого стати нетерpélivim мýй дух? **5** Обернítесь до мене — і жахнítесь, та руку на уста свої покладіть. **6** І якщо я згадаю про це, то жахнáюсь, і морозом проймáється тíло мое. **7** Чого несправедливí живутъ, доживають до вíku, і багатством змíйnются? **8** Насíння їх мíцно стóйт перед ними, при них, а їхні нащáдki — на їхніх очáx.

9 Доми їхні — то спóкій від страху, і над ними нема бича Божого. **10** Спинається бик його, і не дарéмно, — зачинає корова його, й не скидає. **11** Вони випускають своїх молодáт, як отару, а їх дíти вибрикують. **12** Вони голос здíймають при бубні та цитрі, і веселяться при звуку сопілки. **13** Провадять в добrі свої dñi, і ходять в спóкій в шéбл. (*Sheol h7585*) **14** А до Бога говорять вони: „Уступíся від нас, — ми ж дорíг Твоїх знати не хочем! **15** Шо таке Всемогутній, що бúдем служити Йому? I щó скористáem, як будем благати Його?“ **16** Та не в їхній руці добро їхне, — далéка від мене порада безбожних... **17** Як часто світýльник безбожним згасає, і приходить на них їх нещаствя? — Він приділює в гніві Своїм на них пáстки! **18** Вони будуть, немов та солома на віtrі, і немов та полова, що буря скопила її! **19** „Бог ховає синам його кривду Свою“ — та нехай надолúжить самому Йому, і він знáтиме! **20** Нехай його очі побачать нещаствя його, й бодай сам він пив гнів Всемогутнього! **21** Яке бо старáння його про родíну по ньому, як для нього число його місяців вже перелíчене? **22** Чи буде хто Бога навчати знаннá, Його, що й небесних судйтиме? **23** Оцей в повній силі своїй помирає, — увесь він спокійний та мýрний, **24** дíжкій його повні були молока, а мізок костéй його свíjий. **25** А цей помирає з душою отíреною, і доброго не споживáv віn, **26** та порохом будуть лежати обóe вони, і червá їх покриє. **27** Тож я знаю думкí ваші й зáдуми, що хочете крýвдити ними мене. **28** Бож питаете ви: Дé князív dím, і де намéт пробувáння безбожних? **29** Тож спítайтесь тих, що дорогою йдуть, а їхніх оznák не затáюйте: **30** що буває врятóваний злий в день загибелі, на день гніvu відвóдиться в зáхист! **31** Хто йомú розповість у лицé про дорогу його? А коли наробив, хто йомú надолúжить? **32** I на кладóвіще буде провádjений віn, і про могилу подбають. **33** Скíby долини солодкі йомú, і тýгнеться кожна людína за ним, а тим, хто попéреду нього, — немає числа. **34** I як ви мене потíшаєте мárnіstю, коли з ваших віdpovídej зостається сама тýлki фальш?“

22 I заговорив теманянин Еліfáz та й сказав: **2**, „Чи для Бога людína корýсна? Бо мудрý корýсний самому собi! **3** Xíba Всемогутній бажає, щоб ти нíbi праведним був? I що за кóристь Йому, як дороги свої ти вважаєш невиннimi сам? **4** Чи Він буде карати, тебе боячíсь, і чи пíде з тобою на суд? **5** Xíba твоє зло не велике? Таж твоїm беззакóнняm немає kínci! **6** Таж з братів своїх брав ти застávу дарéмно, а з нагóго одежу стягав! **7** Не поїv ти водою знemóженого, і віd голодного стримував хлíb. **8** А сíльна людína — то їй оцей край, і почéсний у ньому сидítиме. **9** Ти напóржњo вдív віdpislav, і сирítskí raména gnobíliss, — **10** тому пástki тебе оточíli, і жахає тебе наглýi strah, **11** твоє свítlo stemnílo, níčogo ne bachiš, i велиka woda zakriava tebe. **12** Chi ж Бог не висoký, як nebó? Ta na zóri ugóru poglyaný, які stali vissokí voni! **13** A tiкажеш: „Що vídae Бог? Chi судитиме

Віn через mlu? **14** Xmari — завíca Йому, я Віn не бачить, і ходить по krýzi níbesnomu“. **15** Chi ти будеш trymatíssis дороги vídvíchni, що neju stupaíli bezbožní, **16** щоnevchásn buli voni zgúblení, що ríčka rozlita, pídvvalina iž, **17** що до Бога казали вони: „Vídstuپisya víd hasl“ta: „Щó зробить для нас Всемогутný?“ **18** A Віn domi їхní napóvniu добrom! Ale vídraliiss víd mené porada bezbožní! **19** Справедliví це бачать ta tíshatís, i nasmíhaisya z nygo невиннij: **20** „Справdvi vígublenijs nash protivnik, a ostanok iž víjker ogonj!“ **21** Zapriaznýsijs iž Ním, ta i mай spókij, — cim priyde na тебе dobró. **22** Zakóna vízmy z Його ust, a слова Його в серце свое поклади. **23** Якщо vérneshas do Vсemogutnýgo, — будеш zbudóvanijs, i vídraliiss bezzakonija z nametiv svoi. **24** I vikiň do pórku zoloto, i mow kamínz z potoku ofírskye te zoloto, — **25** i буде тобi Vсemogutný za zoloto ta za sríblo blískuché tob! **26** Bo todí Vсemogutnýgo ty pokoхаеш i do Бога pídymesh oblichia свое, — **27** будеш благати Його — я Віn почue тебе, i ti obitnicii svoi nadolújish. **28** A щó postanóviš, to vípovinítisya te tobí, i na drogax tvoiַ буде sátyi svítlo. **29** Bo zniжує Віn spinu pišnogo, xto ж smirennyi, tomu pomagaе. **30** Rytue Віn i níbezvýnnogo, i toy chistotou tvoiַ рук uryatovanijs буде“.

23 A Йов vídlovív ta й сказав: **2**, „Моя мова й сьгодні gírká, — тýжче стражdánnia moe за stoghnánnia moi. **3** O, якби то я зnaв, де Його я знайду, то прийшов bi до місця Його пробувánня! **4** Я б перед обличчям Його свою справу поклав, а уста свої я напóvniu bi dóbodami, — **5** rozíznav bi slová, щó менi vídpovíst, i я зрозумív bi, щó скаже менi. **6** Chi zo myno na priu Віn z velikoo siloou stané? O ni, — týlki b uvgau zvernuv Віn na men! **7** Справедliviy sudivsya b tam z Ním, я ж назávždi b zvílnijsv víd svoyogo Suddi. **8** Ta pídý u na sxd — i nemae Його, a na záxid udamsya — Його ne побачu, **9** na pívñobi shukau Його — я ne vhoplo, zbochu na pívden — i ne dobachao. **10** A Віn знає дорогу, яка при менi, — xai bi víprobuvav Віn мене, — mow te zoloto, víydu! **11** Trimalasъ нога моя коло stopý Його, дороги Його я держávся я ne zbochiv. **12** Я ne vídstopavsi víd zapoviđi Його gub, nad ustávju свою я хovav слова ust Його. **13** Ale Віn при одnómu, — як завérpne Його? Як чого zakhadae dusha Його, — te Віn учiniti: **14** bo Віn víkonae, щó pro мене признáchiv, i в Nygo bagato takogo, ja cel! **15** Tomu перед oblichciam Його я tremchý, rozwazka — я jahaюсь Його. **16** A Бог pom'jakishiv moe серце, i Vсemogutný menе nastrashiv, **17** bo ne znišchienij я víd temnóti, aní víd oblichia svogo, що temnіst закрила його!

24 Для чого часi не захованi víd Vсemogutnýgo? Ti ж, зnaютъ Його, Його dnív ne побачать! **2** Пересóvouyut méjki bezbožní, stado graþouyut voni ta pasút, **3** zaimaþou osla v sirotyini, berutъ u zaþávuy wola víd udovicu. **4** voni bídñih z dogri spixháyut,

разом мусять ховатися збіджені краю. 5 Тож вони, бідарі, немов дики осли на пустині, виходять на працю свою, здобичі шукаючи, — степ Йому хліба дає для дітей. 6 На полі вночі вони жнуть, і збирають собі виноград у безбожного, 7 нáго noctують вони, без одежі, і не мають вкриття собі в холоді, 8 мокнуть від зливи гірської, а заслóни не маючи, скелю вони обіймають. 9 Сироту відривають від перс, і в застáву беруть від убогого. 10 Ходять нáго вони, без вbraneї, і голодними носять снопи. 11 Хоч між мýрами їхніми рóблять оливу, тóпчути чавíла, — та прагнути вони! 12 Стогнути люди із міста, і кричить душа вбýваних, а Бог на це зло не звертає уваги. 13 Вони проти світла бунтують, не знають доріг Його, і на стéжках Його не сидять. 14 На світанку встає душогуб, замордóвує бідного та злідаря, а ніч він провóдить, як злóдій. 15 А перелюбника око чекає смеркáння, говорячи: „Не побачить мене жодне око!“ і заслóну кладе на обличчя. 16 Підкóпуються під домій в темноті, замикáються вдень, світла не знають вони, 17 бо ранок для них усіх разом — то тémрява, і знають вони жахи тémряви. 18 Такий легкий він на повéрхні води, на землі їхня частка проклýта, — не вéрнеться він на дорогу садів-виноградів. 19 Як посúха та спéка їдять сніжну воду, так шéбл поїсть грішників! (Sheol h7585) 20 Забуде його лоно матері, буде жерти червá його, мов солодощі, більше не буде він згáдуваний, — і безбожник поламаний буде, мов дéрево! 21 Чинить зло для безздітної він, щоб вона не родила, і вдовиці не зробить добра. 22 А міццю своєю він тягне могутніх, — коли він встає, то ніхто вже не певний своїого життя! 23 Бог дає Йому все на безпéку, і на те він спирáється, та очі Його бачать їхні дороги: 24 підіймуться трохи — я не має вже їх, бо понижені. Як усе, вони гинуть, — і зréзуються, немов та колоскóва голóвка. 25 Якщо ж нí, то хто зробить мене неправомóвцем, а слово мое на марноту обéрне?“

25 I заговорив шух'янин Білдáд та й сказав: 2 „Панувáння та бóстрах — у Ньюго, Який на висóтах Своїх чинить мир. 3 Чи вíйську Його є число? I над ким Його світло не схóдить? 4 I як може людýна бути праведною перед Богом, і як може бути чистим, від жінки народжений? 5 Таж Йому навіть місяць не світить, і в очах Його й зóрі не ясні! 6 Шо ж тоді людýна отá, — червáк, чи син людський — хробáк?“

26 А Йов відповів та й сказав: 2 „Як безsíлому ти допоміг, як рамено підпер ти немóжному? 3 Що ти радив немудрому, яку раду подав багатьом? 4 Кому ти словá говорив, і чий дух вийшов з тебе? 5 Рефаїми тремтять під водою й всі її мéшканці. 6 Голий шéбл перед Ним, і нема покриття Аваддóну. (Sheol h7585) 7 Він над порожнечею пívních простяг, на нíчому Він землю повíсів. 8 Він зав'ýзує воду в Своїх облакáх, і не розбивається хмара під ними. 9 Він поставив престóла Свого, розтягнув над ним хмару Свою. 10 На поверхні

води Він зазнáчив межу аж до границі між світлом та тémрявою. 11 Стovpi неба тremtять та страшаться від гніву Його. 12 Він міццю Свою вспокібює море, і Своїм розумом нищить Рагáва. 13 Своїм Духом Він небо прикрáшив, рука Його в ньому створила втíкаючого Скорпíона. 14 Таж це все — самі кíнці дороги Його, — бо ми тільки слabké шепotínnia чувáли про Ньюго, grím потúgi ж Його — хто його зрозумíє?“

27 I Йов далі вів мову свою та й казав: 2 „Як живий Бог, — відкінув Він право мое, і душу мою засмутив Всемогутній, 3 і як довго в мені ще душа моя, і дух Божий у нíздрях моїх, — 4 неправди устá мої не говорýтимутъ, а язык мíй не скаже омáни! 5 Борони мене, Боже, призначáти вас за справедливих! Доки я не помрý, своеї невинності я не відкіну від себе, — 6 за свою справедливість тримаюся міцно, — я її не пущу, мое серце не буде ганьбити нí одного з днів моїх, — 7 нехай буде мій ворог — немов той безбожник, а хто повстae proti мене — як кривдник! 8 Яка ж бо надія лукавому, коли віdpré, коли вízъme Бог душу його? 9 Чи Бог вíслухає його крик, коли прийde на ньюго нещастя? 10 Чи буде втíшатися він Всемогутнім? Буде кликати Бога за кожного чásу? 11 Я вас буду навчати про Божу руку, що є у Всемогутнього — я не сховаю, — 12 таж самі ви це бачили всі, то чого ж nísenítницí плéщete? 13 Така доля людýни безбожної, це спáдщина насильників, що отрýмають від Всемогутнього: 14 Як розмножаться діti його — то хíba для меча, а нащáдки його не наसýтяться хлíbom! 15 Позосталих по нím моровíця сховae, і вдовиці його не заплачутъ... 16 Якщо накопíчить він срíблá, немóв того пороху, і нагotúe одежі, як глини, 17 то він нагotúe, а праведний вдягне, а срíблó невинний подíлить. 18 Він буде свíй дíм, як та мíль, як той сторож, що ставить собі куренá, 19 він лягає багатим, та більше не зробить того: свої очі відкриє — я нemaє його. 20 Страхíття досýгнуть його, мов вода, вночі буря укрáде його, 21 схídníj víter його понесé — і минéться, і бурею скóпить його з його місця... 22 Оце все Він кине на ньюго, — і не змилосéрдиться, і від руки Його мусить той спíшно втíкати! 23 Своїми долóнами спléсne над ним, і свíсne над ним з свого місця.

28 Отож, має срíблó свое джерeló, і є місце для золота, де його чýстять, 2 залізо береться із пороху, з камéнья мідь виплавляється. 3 Людýна кладе для темнóти кíнцá, і докráю дослídjuе все, і шукає камíння у тémряві та в смертній тíні: 4 ламає в копáльні далеко від мéшканця; забуті ноговою людýни, вісьть місця, віddaléni від чоловíka. 5 Земля — хлíb із неї похóдить, а під нею порýто, немов би огнем, 6 місце сапfíru — камíння її, й порох золота в нíj. 7 Стежка туди — не знає її хижий птах, її oko орлíne не бачило, 8 не ступала по нíj молода зvíriñá, не ходив нею лев. 9 Чоловík свою руку по кrémiñ вitágtue, гори від кореня перевертáe, 10 пробивáe у скелях канали,

і все дороге бачить око його! 11 Він загáчує рíки від вýливу, а захóвані речі вивóдить на світло. 12 Та де мудрість знахóдиться, і дé місце розуму? 13 Людійна не знає ціни її, і вона у країні живих не знахóдиться. 14 Безóдня говорить: „Вона не в мені!“ і море звіщає: „Вона не зо мною!“ 15 Щирого золота дати за неї не можна, і не вáжиться срíбло ціною за неї. 16 Не важать за неї оíрського золота, ні дорогого онíксу й сапíру. 17 Золото й скло — не ріvnáються в вárтості її, і її не змінáти на посуд із щирого золота. 18 Корáл й криштál i не зgádуються, а набúток премудростi — лíпший за pérlí! 19 Не rívnáється її еtíópský топáz, i не вáжиться золото щире за неї. 20 А мудrість ізвídkи прихóдить, i дé місце розуму? 21 Bo вона від очей усього живого захóвана, i від птаства небесного скрита вона. 22 Авадdón той i смерть промовляють: Уshima своími мi чули про неї лиш чутку! 23 Tíльки Бог розумíe дорогу її, i тíльки Віn знає місце її! 24 Bo Віn aж на кíнці землі приdivláється, báчить píд небом усíм. 25 Колí Віn чинив vagu вýtròv, a воду utvóruvав míroю, 26 коли Віn уstávu складav для дощу ta дороги для blískavki grому, 27 todí Віn побачiv її ta про neї povív, mično поставiv її ta її doslídív! 28 I sказав Віn люdíni todi: „Tаж strah Gospodní — ce mудrість, a vídstup víd zlого — ce rozum!“

29 I Йов далі вів мову свою та й сказав: 2 „О, коли б я був той, як за місяціv давніх, як за дніv тих, коли боронív мене Бог, 3 коли над головою моєю свіtivsia свіtильник Його, i при свіtlí його я ходив в темnotí, 4 як був я за дніv тих своéї pogójkoї óсени, коли Божа милість була над намéтом моїm, 5 коли Всемогутній zo мною ще був, a návkólo мене — мої díti, 6 коли мої krókы kупалися в маслі, a скеля olívñi stруmký bílya мене lila! 7 Коли я вихódив do брами pri místi, i ставiv na площи sidínnia свое, 8 як tíльki vbachali мене юнакí — to ховались, a stárpshí vstabáli i стояli, 9 zwérxniki strimuvali свою мову ta klapli dolonu на уста свої, — 10 ховався todí голос володарív, a їхníj яzik приlípáv їm був до pídnebínnia, 11 Bo яке ухо чуло про мене, to звало blazénnim мене, i яке oko bachiло, to свídkuvalo za мене, — 12 bo я rjatuvav bídárý, що pro pomích kričav, i sirotu tа bezpómíchnego. 13 Blagoslovénnia ginuchogo na méne prihódilo, a серце vдовicí chiniv я spíváochim! 14 Zodýgavсь я u праведnіstv, i вона zodýgala мене, nemov pлащ ta завíj было право moe. 15 Очima я був dla слípого, a kriwomu — ногами я був. 16 Bídárám я був bátykom, supérécku ж, якоj не znav, я doslídjuvav. 17 Й я toróbshv zlochincevi щélepi, i vyrivav iz zubív його sхóplene. 18 I говорив: Umru я в своемu gñízdi, i svoi dní я помñjku, nemov той písko: 19 dla води був vídkritiy míj корень, a rosa zostavala на vítci моїj. 20 Mоя слава була при менi все nová, i в ruzi моїj luk míj vídñblyvav silu. 21 Мене слúхалися i dожидáli, i мовчали на раду мою. 22 Po словi моїm

уже не говорили, i падала мова моя на них krápljami.

23 I чekали мене, як дошу, i уsta свої vídkrivali, nemov на весínniй той дощик. 24 Коли я, бувало, смíявся до них, то не vírili, ta свіtla oblichia mogo не гасíli. 25 Vibiraв я дорогу для них i сидív на chól, i пробувáv, nemov цар той u вýsъku, коли tíshit засmúchenihs vín!

30 A тепер насмíхаются з мене молодшí vіd мене лíтами, тi, що їхníj bátykв я briдиўsia b покlasti iз psami отari moeї. 2 Ta й сила рук їхnіj для чого бувála менi? Povnja сил їх minułsia! 3 Samotní buili в недостátku ta голodí, ssali вони суху зemлю, зrуynovanu ta opustílu! 4 rvali вони лобodú на kúshach, jałivcze ж korínnia було їхníj chlóbom. 5 Вони buili вýgnaní z-pomíkj людей, kričali на них, nemov на zlodíiв, 6 tak що вони пробувáli в яrúghах долин, po ýmaх píd зemnih ta скелях, 7 revíli вони mík kúshach, zbiraliсsia píd térnym, — 8 sinii nerozumногой díti неслavного, вони buili вýgnaní z kráo! 9 A тепер я stav píscneю їm, i zrobivsia для них pогovórom. 10 Вони обridíli мене, víddalíliсsь vіd мене, i vіd моjого oblichia ne strimali slíni, 11 bo Віn rózv'язáv mogo пояса й mučit мене, to й вони ось vuzdécku iз себе vídkinuли перед oblichiam моїm. 12 Po правivíci vstaют жovtodzóbi, nögi meni pídstavljato, i tópchuť на мене дороги нещastia svogo. 13 Porilis вони мою stéjkju, hóčtuy mati kóristь iз моjого жittya, nemae komu їх затrimati, — 14 nemov через wílím широкий прихódять, valjatysia popid rumóvištem. 15 Obernúlosi страхítta на мене, moя слava prónéssla, як víter, i, як хmara, minułsia щастia moe. 16 A тепер rozlivatysia в мене dушa moя, xapaют мене dní нещastia! 17 Vnochí мої kostí vіd мене víddóbuťsia, a жíli мої ne vspokójouться. 18 Z великоj Bójoj sili зmíniłsia tílo moe, i nedúga мене operízu, moj hítón. 19 Віn ukuniv мене do болota, i stav я podíbñij do póróxu й pôpelu. 20 Я kliču do Tебе, ta Ti meni vídpovídí ne daesh, я перед Tобою стою, Ti ж на мене лише приdivláeşsia. 21 Ti зmíniłsia meni na жorстокого, мене Tiженеш siloю Сvoëi ruki. 22 Na víter pídnay Ti мене, na nygo мене posadiv, i robiš, щob я roztopívьsia na спустóshennia! 23 Знаю я: Ti до smerti provádiш мене, i до domu zíbránnia, якого priznačiv для всього живого. 24 Xiba ne prostýgáe ruky potopélynik, chi vín u нещastí svóim ne kričit? 25 Chi ж ne plakav я за bídarem? Chi za vbgom dusha moя ne sumuvala? 26 Bo чekav я dobrá, ale lixo priyishlo, spodívavся я свítla, ta temnóta priyishla. 27 Kiplyat мої нútroschi й ne замовkáto, zustríli мене dní нещastia, 28ходжу почorniliy bez sonçya, na zbori vstaao ta kriču. 29 Я stav bratom shakálam, a cstrusýtam — továrišem, 30 моja шkóra zchornila ta й lúpítysia з мене, vіd spekóti спalílsis kostí moj. 31 I стала jalóboju árpha moя, a sopílka moя — zójkom plachlyvim.

31 Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дівчину? 2 І звёрху яка доля від Бога, чи спáдщина від Всемогутнього із висот? 3 Хіба не загібль для крýвника, і хіба не нещаствя злочýнцям? 4 Хіба ж Він не бачить дорóги мої, і не лічить усі мої крóки? 5 Якщо я ходив у марноті, і на оману спíшила нога моя, — 6 то нехай на вазі справедливости звáжить мене, — і невинність мою Бог пізнає! 7 Якщо збóчує крок мій з дороги, і за очима моїми пішло мое серце, і до рук моїх нéчиство приліпла, — 8 то нехай сіо я, а єсть інший, а рослинність моя нехай вýрвана буде з корінням! 9 Якщо мое серце звабlилось до жінки чужої, і причáювався я при двéрях моjого товáриша, 10 то хай мéле для іншого жінка моя, і над нею нехай нахилýться інші! 11 Бо гидóта оце, ѹ це провина пíдсúдна, 12 бо огонь ѹе, який буде жерти аж до Аваддбу, і вýрве з корінням увесь урожай мíй! 13 Якщо я понéхтував правом своjого раба чи своєї нeвільницї в їх супéречці зо мною, 14 то ѹ що я зроблі, як пíдійметься Бог? А коли Він приглáнеться, ѹ що Йому віdpovím? 15 Чи ж не Той, Хто мене учинив у нутрі, учинив і його, і Один утворíв нас в утробі? 16 Чи бажання убогих я стримував, а очі вдовицям засмúчував? 17 Чи я сам поїдав свíй шматóк, і з нього не ъв сиротá? 18 Таж від днів молодéчих моїх виростáв він у мене, як в батька, і від утроби матери моїє я провáдив його! 19 Якщо бачив я гýнучого без одежі, і вbranný не булó в сіromáхи, — 20 чи ж не благословляли мене його стéгна, і рýном овечок моїх він не грівся? 21 Якщо на сироту я порýшував руку свою, коли бачив у брамі собі допомогу, — 22 хай raméno мое віdpadé від своjого плеча, а рука моя від суглобу свого нехай буде віdlámana! 23 Бо острах на мене — нещаствя від Бога, а перед величчям Його я не можу встóйти. 24 Чи я золото клав за надію собі, чи до щирого золота я говорив: „Ти, безпеко моя“? 25 Чи тíшився я, ѹ велике багатство мое, ѹ ѹ рука моя стíльки надбала? 26 Коли бачив я сонце, як сяє воно, а місяць велично пливé, 27 то коли б потаéмно повáбилося серце мое, і цíлунки рукою я їм посылав, — 28 це так само провина пídсúдна була б, бо віdríkся б я Бога Всеviшнього! 29 Чи я тíшився упáдком своjого ненáвисника, чи порушувавсь я, коли зло спотикáло його? 30 Таки нí, — не давав я на гріх пídnебínnia свого, ѹ ѹ проклáттям жадати душі його. 31 Хіба люди намéту мого не казали: „Хто покаже такого, хто з м'яса його не насýтився?“ 32 Чужýнець на вулиці не ноchuвáв, — я дверí свої віdcinяв подорóжнью. 33 Чи ховав свої прógríхи я, як людýна, ѹ ѹ своému нутрі зataїти провину свою? 34 Бо тоді я боявся б великого нáтовпу, і сором від рóдів жахав би мене, я мовчав би, я з дверей не вихóдив. 35 О, якби мене вислухав хто! Оце пídpis мої руки: Нехай Всемогутньїй мені віdpovість, а ось зvíй, зо скаргóю, ѹ його написав мій protívник. 36 Чи ж я не носив би його на своєму плечі, не обvínuvся б ним, як vínkámi? 37 Число крóків

своїх я представлю йому; мов до knýzя, наблизуясь до нього. 38 Якщо проти мене голóсить земля моя, ѹ ѹ бórozni плачутъ із нею, 39 якщо без грошéй я ѹв плódi ѹї, а ѹї власніка я стогнáти примушував, — 40 то зámість пшеници хай вýросте téren, а замість ячménю — куkíl!“ Слова Йова скіnчilisя.

32 I перестáli ті троє мужів віdpovídati Йову, бо віn був справедливий в очах своїх. 2 I запалиvся gnív Елíгу, сина Барах'їловоого, бузяніна, з роду Рамового, — на Йова запалиvся gnív його за те, ѹ той уважав душу свою справедливішою за Бога. 3 Також на трьох приятelів його запалиvся gnív за те, ѹ не знайшли вони віdpovídi, а зробили тільки Йова винним. 4 A Елíгу вичíкуvав Йова та їх із словами, бо вони були стáрші віком за нього. 5 I побачив Елíгу, ѹ нема належної vіdpovídi в устах тих трьох людей, — і запалиvся його gnív! 6 I віdpovіv бузянін Елíгу, син Барах'їлів, та й сказав: „Молодий я лítámi, ви ж стáрші, тому то я strýmuвavся та бояvся знаннї своеї вýсловити вам 7 Я подýмав: Хай віk промовляє, і хай розуму вчить многолíttї! 8 Справді, дух — віn у людýні, та Всемогутнього pódiх їх мудрими чинить. 9 Многолíttні не зáвжди розумнї, і не все розуміються в праві старі. 10 Тому я кажу: Послухай мене, — хай знаннї своеї вýсловлю й я! 11 Тож слів ваших вichíkuvав я, наставляв свої uші до вашої мудростi, поки справу ви дослідите. 12 I приглядався до вас, я ось немає míж вами, хто б Йобу довіv, хто б vіdpovídь дав на слова його! 13 Щоб ви не сказали: „Ми мудrість знайшли: не людýна, а Бог перемóже його!“ 14 Не на мене слова віn скербував, і я не vіdpovím Йому мовою вашою. 15 Полякались вони, вже не vіdpovídáto, не мають вже слів, 16 Я чекав, ѹ не бýдуть вони говорити, ѹ спliníllisя, не vіdpovídaютъ уже. 17 Віdpovím також я свою чáстку, і вýсловлю й я свою dýmku. 18 Bo я повний словámi, — дух моjого нутrá докuchaе менi. 19 Ось утроба моя, мов вино невídkryte, — вона trískaytъ, як нові бурдюкí! 20 Нехай я скажу — я буде легше менi, нехай ýста vіdkriu свої — я vіdpovím! 21 На особу не бýду уваги звертати, не буду pídléshuvatissя до людýні, 22 bo не вmíu pídléshuvatissя! Коли ж нí, — нехай зaraз vízmye мене мíj Tворéць!

33 Ale слухай но, Йóve, промови мої, і vízmyi до uшey всí словá мої. 2 Ось я уста свої vídkriuáio, в моїх устах говорить яzik мíj. 3 Простотá моого серця — словá мої, і вýсловлять ясно знаннї мої уста. 4 Дух Божий мене учинив, я oживляє мене Всемогутнього pódiх. 5 Якщо можеш, то дай менi vіdpovídь, вýshikuйсь передо мною, постávся! 6 Тож Божий і я, як і ти, — з гlini вýtisnений теж і я! 7 Otto straþ míj тебе не nastráshitъ, і не буде týjkóo рука моя на тобi. 8 Отож, говорив до моїх uшey ти, і я чув голос слів: 9 „Чистий я, без gríha, я невинний, і немає провини в менi! 10 Оце Sam Vín причини на мене знахóditъ, уважае мене Собi ворогом. 11 У

кайдáни закув мої нóги, усі стежкí мої Він стереже“. 12 Ось у цьому ти не справедливий! Відповім я тобі, бо більший же Бог за людýн! 13 Чого Ти із Ним сперечáєшся, що про всі Свої справи Він відповіді не дає? 14 Бо Бог промовляє і раз, і два рáзи, та людýна не бачить тогó: 15 у сні, у видінні нíчнóму, коли мíцний сой на людей нападáє, в дрімбах на ложі, — 16 тоді відкриває Він ухо людей, і настрапшує їх осто́рогою, 17 щоб відвéсти людýну від чину її, і Він гордість від мужа ховає, 18 щоб від грóбу повстримати душу його, а живая його щоб не впала на рáтище. 19 І карається хворістю він на постелі своїй, а в костях його свárка міцнá. 20 І жива його брідиться хлібом, а душа його — стравою влóбленою. 21 Гине тіло його, аж не видно його, і вистають його кості, що пérше не видні були. 22 І до грóбу душа його зблíжується, а живая його — до померлих іде. 23 Якщо ж Ангол-застúпник при нім, один з тисячі, щоб представити людýні її правоту, 24 то Він буде йому милосердний та й скаже: „Звільни ти його, щоб до грóбу не йшов він, — Я вíкуп знайшов“. 25 Тоді відмолóдиться тіло його, повéрне до днів його юності. 26 Він благатиме Бога, й його Собі Він уподобає, і обличчя його буде бачити з окликом радости, і чоловíкові верне його справедливість. 27 Він дивíтиметься на людей й говоритиме: „Я грíшив був і правду кривив, та мені не відплачено. 28 Він викупив душу мою, щоб до грóбу не йшла, і буде бачити світло живая моя“. 29 Бог робить це все двíчí-трíчí з людýною, 30 щоб душу її відвернути від грóбу, щоб він був освітлений світлом живих. 31 Уважай, Йове, слухай мене, мовчи, а я промовлятиму! 32 Коли маєш словá, то дай мені відповідь, говори, бо бажаю твого оправдáння. 33 Якщо нí — ти послухай мене; помовчи, я й навчý тебе мудrosti!“

34 І говорив Елíгу та й сказав: 2 „Слухайте, мудрі, словá цí мої, ви ж, розважкі, почуйте менé! 3 Бо ухо слова випробóве, а піднебіння їжу куштúє. 4 Виберім право собі, між собою пíзнаймо, щó добре. 5 Бо Йов говорив: „Я був справедливий, та відкинув Бог право мое. 6 Чи буду неправду казати за право свое? Без винí небезпечна стрíлá моя“. 7 Чи є такий муж, як цей Йов, що п'є глузувáння, як воду, 8 і товаришує з злочинцями, і ходить з людьмí беззакónнимi? 9 Бо він каже: „Нема людýні ко́ристi, коли її Бог уподобає“. 10 Тож вислухайте, ви розумні, мене: Бог далекий від несправедливості, і Всемогутній від кривidi! 11 Бо за чином людýні Він їй надолóжить, і згідно з своєю дорогою знайде людýна заплату! 12 Тож поправді, не чинить Бог несправедливого, і Всемогутній не скривлює прáва. 13 Хто землю довірив Йому, і хто на Нього вселéнну поклав? 14 Коли б Він до Себе забрав Своє серце, Свíй дух, і Свíй пóдих до Себе забráб, — 15 всяке тіло погíнуло б вмить, а людýна повернúлася б на порóх! 16 Коли маєш ти розум, послухай же це, почуй голос оцих моїх слів: 17 Хіба

стрýмuvати може ненáвисник право? I хібá осудити ти зможеш Всеправедного? 18 Хіба можна сказати царéви: „Негідний“, а вельможним: „Безбожний“? 19 Так Він не звертає уваги на звéрхників, і не вирíзнює мóжного перед убогим, бо всí вони — чин Його рук, 20 за хвіlinу вони помирають, опíвночі. Доторкнéться Він мóжних — і гинуть вони, сильний усýнений буде рукою не лóдською. 21 Bo очі Його на дорогах людýні, і Він бачить всí кróки її, — 22 немає темноти, немає і тéмряви, де б злочинці скhóвались. 23 Bo людýні Він не призначає ознáченій час, щоб ходила до Бога на суд. 24 Він сильних ламає без дóсліду, і ставить на місце їх інших. 25 Бож знає Він іхні дíлá, — обéрне вночі — і почáвлé будуть! 26 Як несправедливих урázить Він їх, на видному місці, 27 за те, що вони відступили від Нього, і не розуміли доріг Його всіх, 28 щоб зойк сíромáхи спровáдiti до Нього, бо Він чує благáння пригнíчених. 29 Коли Він заспокóть, то хто винувáти буде? Коли Він закріє лицé, хто побачить Його? А це робиться і над нарóдом, і над людýною рáзом, 30 щоб не панував чоловíк нечестíвий із тих, що правлять за пáстку народові. 31 Bo Богові треба отак говорити: „Несу я заслужене, — злого робити не буду! 32 Чого я не бачу, навчи Ти мене; коли кривdu зробив я, то більше не бúду чинити!“ 33 Чи на думку твою надолóжить Він це, бо відкинув ти тe? Bo вибереш ти, а не я, а що знаєш, кажи! 34 Мені скажуть розумні та муж мудрий, який мене слухає: 35 „Йов говорить немудро, а словá його без розуміння. 36 O, коли б Йов дослідженій був аж навíki за відповіді, як злі люди, 37 бо він додає до своєgo грíхá ще провину, — між нами він плéще в долоні та мнóжить на Бога промови свої“.

35 І говорив Елíгу та й сказав: 2 „Чи це полíчив ти за право, як кажеш: „Моя праведність більша за Божу“? 3 Bo ти говорив: „Щó поможе тобi? Якó кори́сть із цього я матиму більшу, аніж від своєgo грíхá?“ 4 Я тобi відповім, а з тобою і близкіm твоїm. 5 Подивися на небо й побач, і на хмары споглянь, — вони вищи за тебе. 6 Як ти будеш грíшти, щó зробиш Йому? A станутъ числénні провини твої, щó ти вчиниш Йому? 7 Коли праведним станеш, щó даси ти Йому? Або щó Він вíзьме з твоєї руки? 8 Для людýні, як ти, беззакónня твоє, і для людського сина твоя справедливість! 9 Від бéзлічі гнóблення стогнуть вони, кричать від тверdóго плеча багатьох. 10 Ta не скаже ніхто: Де ж той Бог, що мене Він створив, що вночі дас спívi, 11 що нас над худобу земнý Він навчae, і над птаство небесne вчиняє нас мудрими? 12 Вони там кричать, але через бундóчність злочинців Він відповіді не дає. 13 Тільки марнóти не слухає Бог, і Всемогутній не бачить її. 14 Щó ж тоді, коли кажеш: „Не бачив Його!“ Ta є суд перед Ним, — і чекай ти йогó! 15 A тепер, коли гнíв Його не покарав, і не дуже пíзnav про глупóту, 16 то намáрно Йов уста свої відкриває та мнóжить словá без знання“.

36 І далі Елігу казав: **2** „Почекай мені трохи, ѹ тобі покажу, бо ще є про Бога словá. **3** Зачину викладати я здáлека, і Творцéю своєму віддам справедливість. **4** Бо справді словá мої не неправдиві, — я з тобою безвáдний в знаннї. **5** Таж Бог сильний, і не відкидає нікóго, Він міцний в силі серця. **6** Не лишає безбожного Він при житті, але право для біdnих дає. **7** Від праведного Він очей Своїх не відвертá, але їх садóвить з царями на троні назáвжди, — і вони підвіщаються. **8** А як тільки вони ланцюгами пов'язані, і тримаються в пúтах біdý, **9** то Він їм представляє їх вчинок та їхні провини, що багато їх стало. **10** Відкриває Він ухо їх для остоbоги, та велítъ, щоб вернулися від беззаконня. **11** Якщо тільки послухаються, та стануть служити Йому, покінчать вони свої дні у добрі, а рóki свої у приéмнощах. **12** Коли ж не послухаються, то наскочать на рáтище, і покінчать життя без знаннї. **13** А злосерді кладуть гнів на себе, не кричать, коли в'яже Він їх. **14** У мóлодості помирає душа їх, а їхня живая — поміж блудниками. **15** Він визволяє убогоого з горя його, а в переслíдуванні відкриває їм ухо. **16** Також і тебе Він би вібавив був із тісноті на ширóкість, що в нíй нема утиску, а те, що на стíл твій поклалося б, повне тóвщу було б. **17** Та правом безбожного ти переповнений, право ж та суд підпíрають людýну. **18** Отож лютість нехай не намóвить тебе до плескáння в долоні, а бóup великий нехай не завéрне з дороги тебе. **19** Чи в біdі допоможе твій зойк та всі зміцнення сили? **20** Не квапся до ноchí тісí, коли вýрвані будуть народи із місця свого. **21** Стережись, не звертайся до зла, яке зáміст bidi ти обрав. **22** Отож, Бог найвищий у силі Своїй, — хто навчає, як Він? **23** Хто дорогу Його Йому вказувати будé? I хто скаже: „Ти кривду зробив?“ **24** Пам'ятай, щоб звелічувати Його вчинок, про якого виспívують люди, **25** що Його бачить всяка людýна, чоловík приглядæться здáлека. **26** Отож, Бог великий та недовíдомий, і недослідиме число Його ліt! **27** Bo стягає Він краплі води, і дощем вони падають з хмарою Його, **28** що хмари спускають Його, і спадають дощем на багато людей. **29** Також хто зрозуміє розтáгнення хмари, гріm намету Його? **30** Отож, розтягає Він світло Своє над Собою і мóрську глибінь закриває, **31** бо ними Він судить народи, багато поживи дає. **32** Він тримає в руках Своїх блýскавку, і керує її проти ціlі. **33** Її гúrkіt звіщає про неї, і прихіd її відчуває й худóba.

37 Отож, і від цього тремтить мое серце і зrушилось з місця свого. **2** Увáжливо слухайте гук Його голосу, і гріm, що несеться із уст Його, — **3** Його Він пускає попід усім небом, а світло Своє — аж на кінці землі. **4** За Ним гріm ричить левом, гrimить гúkom своєї величности, і Його Він не стримує, почуется голос Його. **5** Бог предивно гrimить Своїм голосом, вчиняє великі ділá, яких не розумімо ми. **6** До снíгу говорить Він: „Падай на землю!“ а дощеві та зливі: „Будьте сильні!“ **7** Він руку печáтає кóжній людýні, щоб пізнали всі люди про дílo Його. **8** I зvír входить

у схóвище, і живе в своїх лíгвищах. **9** Із кімнати південnoї буря прихóдить, а з віtrу північного — холод. **10** Від Божого пóдику lіd повстає, і вóдна широкість тужáвіe. **11** Також Він обтáжує вільгістю тýu, і свіtlo свое розпорóшує хмara, **12** і вона по околицях ходить та блукає за Його прóводом, щоб чинити все те, що накаже Він їй на поверхні вселенnoї, — **13** віn навóдить її чи на кару для краю Своего, чи на милість. **14** Бери, Йове, оце до ушей, уставай і розважа Божі чúda! **15** Чи ти знаєш, щó Бог накладає на них, і зájsnue свіtlo із хмari Своей? **16** Чи ти знаєш, як носиться хмara в повіtrí, про чúda Того, Який має безвáдne знаннї, **17** ти, що шáти твої стають теплі, як стíшується земля з пóлудня? **18** Чи ти рozтяgav із Ним хмara, міцнý, немов дзéркало лите? **19** Навчи нас, що скажем Йому? Через темність ми не впорядкуємо словá. **20** Чи Йому оповістять, щó буду казати? Чи змíг хто сказáти, що Він знищений буде? **21** I тепер ми не бачимо свіtla, щоб свіtilo у хмaraх, та віter перéйde — і вíчистить їх. **22** Із північі прихóдить воно, немов золото te, ta nad Богом величність страшна. **23** Всемогутній, — Його не знайшли ми, Він могутній у силі, але Він не мучить нікóго судом та великою правдою. **24** Тому нехай люди бояться Його, бо на всіх мудросérdix не дивиться Віn“.

38 Тоді віdpoví Господь Йову із бурі й сказав: **2** „Хтó то такий, що затéмнє раду словáми без розуму? **3** Підпережи но ти стéгна свої, як мужчина, а Я буду питати тебе, — ти ж Мені поясни! **4** Дé ти був, коли землю оснóуваваа Я? Розкажи, якщо маєш знаннї! **5** Xto оснóvїї положив, чи ти знаєш? Аbo xтó рozтяgнув по нíй шнura? **6** У що підстави її позапóшувані, або xтó поклав каміні наріжний її, **7** коли рáзом співали всі зóri порánni та radísnij ókrík здíмали всі Божі сини? **8** I xто море ворóтами загородív, як воно виступаólo, немов би з утрóbi вихódilo, **9** коли хмari поклав Я за одíж Йому, а імлú — за Його пелошкí, **10** i призnaчív Йому Я границю Свою та поставив засúva й ворóta, **11** i сказав: „Аж досí ти дíйдеш, не дали, i тут ось межа твоїх хвиль гордовítix?“ **12** Чи за своїх днів ти наказував ránkovi? Чи досvítní зорí показав її місце, **13** щоб хáпалась за кінці землі та посíпались з неї безбожнї? **14** Земля змінється, мов та глина печátki, i стають, немов одíj, вони! **15** I нехай від безбожних їх свіtlo vídýmетсяя, а високе raméno зlamáeться! **16** Чи ти схóдив коли аж до мórських джерél, i чи ти перехóджувався дном безоднї? **17** Чи для тебе віdкрiti були брами смерти, i чи бачив ти брами смертельnoї tíni? **18** Чи широкість землі ти оглянув? Розкажи, якщо знаєш це все! **19** Dé та добóga, що свіtlo на нíj пробуває? A тémrava — de її mіsce, **20** щоб узяти її до граници її, i щоб знати стежкí її domu? **21** Знаєш ти, bo тодí народився ж ти був, i велике число твоїх днів! **22** Чи дохódiv коли ти до схóvanok snígu, i схóvanki gradu ти бачив, **23** які Я тримаю на час лихолíttя,

на день бóю й вíйни? 24 Якою дорогою дíлиться вíтер, розпорóшується по землі вíтерéць? 25 Хто для зливи протóку провíв, а для громовíці — дорогу, 26 щоб дошýти на землю безлюдну, на пустиню, в якій чоловíка нема, 27 щоб пустиню та пущу насычувати, і щоб забезпéчити вíхід траві? 28 Чи є бáтько в дощі, чи хто крáплі рося́ породíй? 29 Iz чиеї утроби лíд вийшов, а іній небесний — хто його породив? 30 Як камінь, тужáвіть води, а повéрхня безодні ховається. 31 Чи зв'яжеш ти зá'язки Волосожáру, чи розв'яжеш вíжкий в Оріона? 32 Чи вíведеш чásу свого Зодíака, чи Вóза з синами його попровáдиш? 33 Чи ти знаєш устáви небéс? Чи ти покладéш на землі їхню вláду? 34 Чи пíдімеш свíй голос до хмар, — і багато води тебе вкриє? 35 Чи блискавки ти посилаєш, і пíдуть вони, ю тобі скажутъ „Ось ми“? 36 Хто мудrість вкладає людині в нутró? Або — хтó дає сérцеві розум? 37 Хто мудrіство хмари зрахує, і хто може затримати небесні посúди, 38 коли пóрох зливається в злívки, а кавалки злипаються? 39 Чи здóбич левиці ти зловиш, і заспокóїш життя левчukív, 40 як вони по легóвицах тúляться, на чáтах сидять по кущáх? 41 Хто готує для крúка поживу його, як до Бога кричать його дíти, як без їжі блукають вони?

39 Хíба ти пíзnav час народження скéльних козíць? Хíба ти пильнував час мук побóру лáni? 2 Чи на місяці лíчиш, що спóвнитись мусять, і вíдаєш час їх народження, 3 коли приклáяють вони, випускають дíтей своїх, і звíльняються від болів побóру? 4 Набираються сил їхні дíти, на полі зростають, відхóдять і більше до них не вертаються. 5 Хто пustív осла дикого вíльним, і хто розв'язав ослу дикому пúту, 6 якому призначив Я степ його домом, а місцем його пробувáння — солóну пустиню? 7 Він сміється із гáласу міста, не чує він крику погóнича. 8 Шо захóдить по горах, то паша його, і шукає він усього зеленого. 9 Чи захоче служити тобі однорíг? Чи при яслах твоїх ночуватиме він? 10 Чи ти однорóга прив'яжеш до його борозníй поворóзям? Чи буде він боронувáти за тобою долини? 11 Чи повíriш йому через те, що має він силу велику, — і свою працю на ньюго попúстиш? 12 Чи повíriш йому, що він вéрне насíння твоє, і збере тобі тíк? 13 Крило стрýсеве радíсно б'ється, чи ж крило це ю пíр'їна лелéки? 14 Бо юїця свої він на землю кладé та в поросíх вíгryváce, 15 і забувá, що нога може їх розчáвити, а звíр польовий може їх розтоплáти. 16 Він жорстокий віднóсно дíтей своїх, нíби вони не його, а що праця його може бути надарéмна, того не боїться, 17 бо Бог учинив, щоб забув він про мудrість, і не наділив його розумом. 18 А за чásу надхóду стрýльців ударяє він крýльми повíтря, — і сміється з коня та з його верхíцí! 19 Чи ти силу конévi даси, чи шию його ти зодáгнеш у гриву? 20 Чи ти зробиш, що буде скакати він, мов саранá? Величne іржáння його страшelézne! 21 Б'e ногою в долині та тíшиться силою, іде він насупроти зброї, 22 — сміється з страху ю не жахається,

і не веरтáється з-перед меча, 23 хоч дзвóнить над ним сагайдáк, вістря списóве та ráтище! 24 Він із шалéністю та лютістю землю ковтає, і не вірить, що чути тук рогу. 25 При кожному розі кричить він: „I-га!“ винюхує здалека бíй, грім гетьмáнів та крик. 26 Чи јаструб лíтає твоєю премудrістю, на пíвденні простягує крýла свої? 27 Чи з твойого накáзу орел пíдімається, і мóстить кублó свое на висоті? 28 На скелі замéшкує він та ночує, на скéльнім вершкú та твердýні, — 29 ізвідти визóрює южу, далéко вдивляються очі його, 30 а його пташенята п'ють кров. Де ж забйті, там він“.

40 I говорив Господь Йову ю сказал: 2 „Чи буде ставати на прою з Всемогутнім огúдник? Хто спречаетись з Богом, хай на це відповість!“ 3 I Йов відповів Господéві ю сказал: 4 „Одея ю знікчémnів, — що ж маю Тобі відповісти? Я кладу свою руку на уста свої. 5 Я раз говорив був, і вже не скажу, а вдруге — і більш не додам!“ 6 I відповів Господь Йову із бурі ю сказал: 7 „Пíдпережий то стéгна свої, як мужчина: Я буду питати тебе, — ти ж поясной Мен! 8 Чи ти хочеш порóшити право Мое, винувáтити Мене, щоб оправdаним бути? 9 Коли маеш рамéно, як Бог, і голосом ти загримиш, немов Він, 10 то окрась Ти себе пишнотою ю величністю, зодягніся у славу ю красу! 11 Розпорóш лютість гніву свого, і поглянь на все горде — ю принíзь ти його! 12 Поглянь на все горде — ю його впокорі, поспихá нечестивих на їхньому місці, 13 поховай їх у пóросі разом, а їхні обличчя обвíй в укритті. 14 Тоді ю Я тебе слáвити буду, як правиця твоя допоможе тобі! 15 А ось бегемóт, що його Я створив, як тебе, — траву, як худóба велика, він юсть. 16 Otto сила його в його стéгнах, його ж міцність — у м'язах його живота. 17 Випростóвує він, немов кéдра, свойого хвостá, жили стéгон його посплítались. 18 Його кости — немов мідяні оті рóри, костомáхи його — як ті прýття заліzní. 19 Голова оце Божих дорíг; і тільки Творéць його може зблíзити до ньюго меча. 20 Бо гори приносять поживу йому, і там гráється вся звíринá польовоá. 21 Під лótosами він вилéжується, в укритті очерéту й болота. 22 Лótosи тінню свою вкривають його, тополі поточні його обортáють. 23 Ось пíдімáється рíчка, та він не боїться її, він безпechний, хоча б сам Йордáн йому в пáщу впливав! 24 Хто може схопити його в його очах, гákáми нíздрю продíравити?

41 Чи левіятáна потáгнеш гáчком, і йому язика стягнеш шнúrom? 2 Чи очеретínu вкладеш йому в нíздря, чи терніною щóку йому продíравиш? 3 Чи він бýде багато благати тебе, чи бýде тобі говорити лагíдne? 4 Чи складе він умову з тобою, і ти вíзьмеш його за раба собі вíчного? 5 Чи ним бáвітись будеш, як птáхом, і прив'яжеш його для дíвчáтко своїх? 6 Чи ним спíльнику торгувáтимут, чи подíлять його між купцív -хананéїv? 7 Чи шпилькáми прокóлиш ти шкíру його, а острóгою рýб'ячою — його гóлову? 8 Поклади ж

свою руку на нього, й згадай про війну, — і більше того не чини! 9 Тож надія твоя неправдива, — на сам вигляд його упадеш. 10 Нема смільчака, щоб його він збудив, — а хто ж перед обличчям Моїм зможе стати? 11 Хто вийде навпроти Мене — й буде цілій? Що під небом усім — це Мое! 12 Не буду мовчати про члени його, про стан його сили й красу його складу. 13 Хто відкриє поверхню одежі його? Хто підіде коли до двійніх його шлопів? 14 Двері обличчя його хто відчинить? Навколо зубів його жах! 15 Його спина — канали щитів, поєднання їх — крем'янá печать. 16 Одне до одного дохodить, а вітер між ними не пройде. 17 Одне до одного притвérджені, сполучені, і не відділяться. 18 Його чхання засвічує світло, а очі його — як повіки зорі світові! 19 Бúхає пólum'я з пàщі його, вириваються іскри огненні! 20 Iz нíздер його валить дим, немов з того горшка, що кипить та біжить. 21 Його пóдих розпалює вýгіль, і бúхає пólum'я з пàщі його. 22 Сила ноchuє на шíй його, а страх перед ним utíкає. 23 M'ясо нутрà його міцно тримається, — воно в ньому tverdé, не хитається. 24 Його серце, мов з каменя вилите, і tverdé, як те долішнє жбрóno! 25 Як pídvobdítся vín, перелякуються силачі, та й ховаються з жáху. 26 Tой меч, що досýgne його, не встоїть, ані спис, ані ráтище й пánцер. 27 За солому залізо вважає, а мідь — за гнилý деревйну! 28 Син лука, стріла, не примýsит uvtíkati його, каміння із прáщі для нього зміняється в сіно. 29 Булаву uvажає vín за соломйнку, і smíteться із póbsvistu rátiща. 30 Píd ním gostre черép'я, — лягає на góstre, немов у болото. 31 Чинить vín, що кипить глибочину, мов горнá, і обéртає море в окріп. 32 Стежка svítitъ за ním, а безбдня zdaється йom'ю sivýno. 33 Nemae подоби йому на землі, vín безстрашним створений, 34 vín bachtit усе, що висóke, vín цар над усім пишним зvír'jam!"

42 А Йов віdpovів Господévi й сказав: 2 „Я знаю, що можеш Ти все, і не спиняється зáдум у Тебе! 3 Хто ж то такий, що ховас порáду немудру? Тому я говорив, але не розумів. Це чудніше від мене, й не знаю його: 4 „Слухай же ти, а Я буду казати, запитаю тебе, — ти ж Мені поясní“. 5 Тільки послухом уха я чув був про Тебе, а тепер моє око ось бачить Тебе. 6 Тому я зrікаюсь говóреного, і каюсь у поросі й pópel!“ 7 I сталося по тому, як Господé промовив ці слова до Йова, сказав Господé теманянину Еліфазові: „Запалився Míй gñív на тебе та на двох твоїх приятelív, бо ви не говорили слúшного про Мене, як раб Míй Йов. 8 A тепер віzьmíté собі сім бичків та сім баранів, і йдіть до Мого раба Йова, і принесéte ціlopálenня за себе, а Míй раб Йов помóлиться за вас, бо тільки з ним Я буду рахувáтися, щоб не вчинити вам злóї речі, — бо ви не говорили слúшного про Мене, як раб Míй Йов“. 9 I píшли теманянин Еліfáz, і шух'янин Білдád, та нааматянин Цофár, і зробили, як говорив їм Господé. I споглянув Господé на Йова. 10 I Господé привернýv

Йова до першого стáну, коли він помолився за своїх прýятelív. I помnóжив Господé усе, що Йов мав, удвоє. 11 I поприhóдили до нього всі брати його, і всі сéстри його та всі поперéдні знайомі його, і їли з ним хліб у його domí. I вони головою хитáли над ним, та потішали його за все зло, що Господé був спровáдив на нього. I дали вони йому кожен по одній кесíté, і кожен по одній золотій обручці. 12 A Господé поблагословів останок dnív Йова більше від почátku його, і булó в нього чотирнáдцять tisyač дрібнóї худоби, і шість tisyač верблóдів, tisyača пар худоби великої та tisyača osliyc. 13 I булó в нього сéмеро синів та три dochký. 14 I назавав він іm'я першій: Єmíma, i іm'я другій: Keçia, a іm'я третій: Keren-Gappuх. 15 I таких вродливих жінок, як Йовові dóčki, не знайшloся по всій землі. I дав іm'їх батько спáдщину pomíж іхніми братами. 16 A Йов жив по тому сотню й сорок років, і побачив синів своїх та синів синів своїх, чотири поколіnni. 17 I впокóбívся Йов старим та насиченим днями.

Псалми

1 Блажен муж, що за радою несправедливих неходить, і не стоїть на дорозі грішних, і не сидить на сидінні злоріків, **2** та в Законі Господнім Його насліда, і про Закон Його вдень та вночі він роздумує! **3** він буде, як дерево, над водним потоком посаджене, що рόдить свій плід своєд часно, і що листя не в'яне його, — і всé, що він чинить, — щастить йому! **4** Не так ті безбожні, — вони як половина, що вітер її розвіває! **5** Ось тому ти не встать безбожні на суді, ані грішники у зборі праведних, — **6** дорогу бо праведних знає Господь, а дорога безбожних загине!

2 Чого то племена бунтують, а народи задумують мårне? **2** Земні царі повстають, і князі нараджуються разом на Господа та на Його Помазанця: **3** „Позриваймо міхні кайдани, і поскідаймо із себе їхні пûти! **4** Але Той, Хто на небесах пробувáе — посміється, Владика іх висміє! **5** Він тоді в Своїм гніві промовить до них, і настрáши їх Він у Своїм пересéрді: **6** „Я ж помазав Свого Царя на Сіон, святу гору Свою. **7** Я хочу звістити постанову: Промовив до Мене Господь: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив. **8** Жадай Ти від Мене, — і дам Я народи Тобі, як спадщину Твою, володіння ж Твоє — аж по кінці землі! **9** Ти їх повбиваеш залізним жезлом, потовчеш їх, як посуд ганчарський“. **10** А тепер — помудрійт, царі, навчіться ви, сûдді землі: **11** Служіть Господеві зо стрáхом, і радійте з третмінням! **12** Шануйте Сина, щоб Він не розгнівався, і щоб вам не загинути в дорозі, бо гнів Його незабаром запалиться. Блаженні усі, хто на Нього надіється!

3 Псалом Давидів, як він утікав був перед Авесаломом, своїм сином. Господи, — як багато моїх ворогів, як багато стають проти мене! **2** Багато-хто кажуть про душу мою: „Йому в Бозі спасіння нема!“ Сéла. **3** Але, Господи, — щити Ти для мене та слава моя, і мою голову Ти підймаєш! **4** Своїм голосом кличу до Господа, — і Він озвітиться зо святоті Свої гори. (Сéла) **5** Я лягаю і сплю, і пробуджуся, бо Господь підпирає мене, — **6** і я не побоююсь десяти тисяч людів, які проти мене навколо отáборились! **7** Устань же, о Господи! Спаси мене, Боже мій, бо Ти рâзиш усіх ворогів моїх в щóку, зуби грішникам крýши! **8** Спасіння від Господа, і над нарòдом Твоїм — Твоє благословення! (Сéла)

4 Для диригента хору. На струнних знарддях. Псалом Давидів. Коли клíчущу, — озвіся до мене, Боже правди моєї, Ти прôстір для мене робив у тісноті ... Помилуй мене, і почýй молитву мою! **2** Людські сини, — доки слава моя буде гáньбитись? Доки будете марне любити, шукати неправди? (Сéла) **3** знайте, що святого для Себе Господь відділив, почue Господь, як я кликати буду до Нього! **4** Гнівайтесь, та не гріште; на ложах своїх розмішляйте у ваших серцях, та й мовчіть! (Села) **5** Жертви правди принoсите, і надійтесь

на Господа. **6** Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добрó?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лиця! **7** Ти даеш більшу радість у серці моїм, ніж у них, як помnожилося їхнє збіжжя та їхнє вино молоде. **8** У спокóї я ляжу, і заснú, бо Ти, Господи, єдиний даеш мені жити безпечно!

5 Для диригента хору. До флейти. Псалом Давидів. Почуй, Господи, мову мою, стогнання мое зрозумій **2** Прислухайсь до голосу збійку могó, о мій Цáрю та Боже Ти мій, як до Тебе молитися бýду! **3** Ти слухаєш, Господи, рáнком мій голос, — рáнком молитися буду до Тебе та буду чекати, **4** бо Бог Ти не той, що несправедливості хоче, — зло не буде в Тобі пробувати! **5** Перед очима Твоїми не втримаються гультаї, всіх злочинців ненáвидиш Ти. **6** Погубиши Ти неправомóвців, кровожéрну й піdstупну людіну обрýдить Господь. **7** А я в ласці великій Твоїй до дому Твого ввійду, до Храму святого Твого вклонюся в страху Твоїм. **8** Провадь мене, Господи, в правді Своїй задля моїх ворогів, і вýрівняй передо мною дорогу Свою, — **9** бо в їхніх устах нема прáви, нутро їхнє приносить нещастя, грíб відкритий — їхнє горло, свíй язык вони роблять гладéньким! **10** Признай їх за винних, о Боже, через свої зáміри хай упадуть, за їхні великі злочíнства відкинь їх від Себе, бо вони проти Тебе бунтують! **11** А всі, хто надію на Тебе складають, хай тішаться, — будуть вічно співати вони, і Ти їх охорониш, і будуть радіти Тобою, хто любить Ім'я Твоє! **12** Бо Ти, Господи, благословлятимеш праведного, милістю вкriєш його, як щитом!

6 Для диригента хору. На струнних знарддях. На октаву. Псалом Давидів. Не карай мене, Господи, в гніві Своїм, не завдавай мені карі в Своїм пересéрді! **2** Помилуй мене, Господи, я ж бо слабий, уздорóв мене, Господи, бо тремтять мої кости, **3** і душа моя сильно стривожена, а ти, Господи, доки? **4** Вернися, о Господи, вýзволи душу мою, ради ласки Своїї спаси Ти мене! **5** Бож у смерті нема пам'ятання про Тебе, у шéблі ж хто буде хвалити Тебе? (Sheol h7585) **6** Змúчився я від стогнання свого, щоночі постелю свою обмиava слíзмí, слíзами своїми окроплюю ложе свое! **7** Мое око зів'яло з печалі, постáріло через усіх ворогів моїх. **8** Віdstупітесь від мене, усі беззаконники, бо почув Господь голос моего плачу! **9** Благáння мое Господь вýслухає, молитву мою Господь прийме, — **10** усі мої вороги посoróмлені будуть, і будуть наstráшенні дуже: хай вéрнутися, — і будуть вони посoróмлені зáраз!

7 Жалобна пісня Давидова, яку він співав Господеві в справі веніямінівця Кýша. Господи, Боже мій, — я до Тебе вдаїся: спаси Ти мене від усіх моїх напасників, і визволь мене, **2** щоб ворог моїї душі не розшáрповав, як лев, що кості ламає, й ніхто не рятує! **3** Господи, Боже мій, коли я таке учинив, коли є беззаконня в долонях моїх, **4** коли я доброчíнцеві злом відплатив, і без причини ограбувáв свого противника, — **5** вбrog

нехай переслідує душу мою, і нехай доженé, і нехай до землі він потопче життя мое, — і хай мою славу обéрне на порох! (Сéла) 6 Устань же, о Господи, в гніві Своїм, понесíся на лютість моїх ворогів, і до мене скерýй постанову Свою, яку Ти заповів! 7 І громада народів отóчить Тебе, і над нею верніся на висоту! 8 Господь судить людей, — суди ж мене, Господи, за моєю правотою й за моєю невійністю. 9 Нехай злóба безбожних скінчиться, а Ти зміцни праведного, бо вивідеш Ти серця й нирки, о праведний Боже! 10 Щит мій у Бозі, Який чистих серцем спасає. 11 Бог Суддя справедливий, і щоденно на злого Бог гнівається, 12 коли хто не навéрнеться, — буде гостріти меча Свого Він, Свого лука натáгне й настáвить його, 13 і йому приготувив смертельні знаряддя, — Він зробить огністими стріли Свої. 14 Otto, беззаконня зачне нечестивий, і завагітніє безправ'ям, — і породить неправду. 15 Він рова копав, і його викопав, і впав сам до ями, яку приготóвив, — 16 обéрнеться зло його на його голову, і на мákівку зíйде його беззаконня! 17 Я ж Господа буду хвалити за Його правою, і буду віспівувати Імення Всешишнього Господа!

8 Для диригента хору. На інструменті гатійськім.
Псалом Давидів. Господи, Владико наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймénня, — Слава Твоя понад небесами! 2 З уст дітей твоїх немовлят учинив Ти хвалу ради Своїх ворогів, щоб знищити противника твоєго. 3 Коли бачу Твої небеса — діло пальців Твоїх, місяця та зорі, що Ти встановив, — 4 то є людина, що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого Ти згадуєш? 5 А однак учинив Ти його мало меншим від Бога, і словою твоїм вéличкою Ти коронуєш його! 6 Учинив Ти його волóдарем твóрива рук Своїх, все під ноги йому вмістí: 7 худобу дрібну та биків, їх усіх, а також степовіх звірів диких, 8 птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорóгами ходить! 9 Господи, Боже наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймénня!

9 Для диригента хору. На спів: „На смерть сина“.
Псалом Давидів. Хвалитиму Господа усім серцем своїм, розповім про всі чуда Твої! 2 Я буду радіти, і тішитись буду Тобою, і буду віспівувати Імення Твоє, о Всешишній! 3 Як будуть назад відступати мої вороги, то спіткнúться і вігинут перед обличчям Твоїм! 4 Бо суд мій і справу мою розсудив Ти, Ти на троні суддівім сидів, Судде праведний! 5 Докорів Ти народам, безбожного зنىшив, ім'я їхнє Ти витер навічні вікі! 6 О вóроже мій, руйнувáння твої закінчíлись на вічність, — ти й містá повалив був, і згинула з ними їхня пам'ять! 7 Та буде Господь пробувáти навіки, Він для сýду поставив престола Свого, 8 і вселену Він буде судити по правді, справедливістю буде судити народи. 9 I твердінею буде Господь для пригніченого, в час недолі — притулком. 10 I на Тебе надійтись будуть уси, що Ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих,

хто шукає Тебе! 11 Співайте Господéві, що сидить на Сіоні, між нарóдами розповідайте про чýни Його, 12 бо карає Він чинки кривáви, про них пам'ятає, і не забуває Він збýку убогих! 13 Помилуй мене, Господи, поглянь на страждáння мое від моїх ненавісників, Ти, що мене підіймáеш із брам смерти, 14 щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сіонської дóні я буду радіти спасінням Твоїм! 15 Нарóди попáдали в яму, яку самі вýкопали, до пáстки, яку захóвали, нога їхня схóплена. 16 Господь знáй, Він суд учинив, — спіткнúсь нечестивий у вчинку своєї руки! Гра на струнах. (Села) 17 Попрýмúють безбожні в шéбл, всі нарóди, що Бога забули, (*Sheol h7585*) 18 бож не навіки забудéться бідний, надія убогих не згине назáвжди! 19 Устань же, о Господи, — хай людина не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть нарóди! 20 Накинь, Господи, побoстрах на них, — нехай знають нарóди, що вони тільки люди! (Сéла)

10 Для чóго стоїш Ти, о Господи, здáлека, в час недолі ховаєшся? 2 Безбожний в своїм гордувáнні женеться за вбогим, — хай схóплеї будуть у пídstупах, які замішляли вони! 3 Bo жадáнням своєї душі нечестивий пишається, а ласун проклинає, зневажає він Господа. 4 У горóдцах каже безбожний, що „Він не слíдкує“, бо „Бога нема“, — оце всі його помисли! 5 Сильні дороги його повсякчáсно, від нього судí Твої вýсоко, — тим то віddmúхе він ворогів своїх. 6 Сказав він у серці своєму: „Я не захитáюсь, бо лíха навіки не буде менi“. 7 Устá його повні проклýття й обмáння та зради, пíд його язиком — злочíнство й перéступ. 8 Причáвши, сидить на подвíр'ях, мордує невинного, його очі слíдкують за вбогим. 9 В укритті він чатує, як лев той у зáростi, чатує схопти угобого, хапає угобого й тягне його в свою сíтку. 10 Припадає, знижається він, — і попадають угобі в його мíцні кíгти ... 11 Безбожний говорить у серці своїм: „Бог забув, заховав Він обличчя Своє, не побачить нíкóbi“. 12 Устань же, о Господи Боже, руку Свою пíдїми, не забудь про угобих! 13 Чомý нечестивий обráжує Бога і говорить у серці своїм, що Ти не слíдкуеш? 14 Алé Ти все бачиш, бо спостерíаш злочинство та ýтиск, щоб віддати Своєю рукою! На Тебе слабий опиráється, Ти сироті помíчнік. 15 Зламай же рамéно безбожному, і злого скарай за неправду його, — аж більше не знайдеш його! 16 Господь — Цар на вічні вíkí, із землі Його згинут погани! 17 Бажáння понíжених чуєш Ти, Господи, серця їх зміцнáеш, їх вислухóвує ухо Твоє, 18 щоб дати суд сироті та пригніченому, щоб більш не страшíв чоловíк із землі!

11 Для диригента хору. Давидів. Я надіюсь на Господа, — як жекажете ви до моєї душі: „Відлітайти на гору свою, немов птах?“ 2 Bo ось нечестиві натáгують лóка, міцно ставлять стрілу свою на тятíву, щоб у тéмряві до простосердих стріляти. 3 Як основи зруйновано, — щó тоді праведний зробить? 4 Господь

у святім Своїм храмі, Господь — престол Його на небесах, бачать очі Його, повіки Його випробовують лідських синів! 5 Господь випробовує праведного, а безбожного й того, хто любить насилля, — ненавідить душа Його! 6 Він спустить дощем на безбожних горюче вугілля, огонь, і сірку, і вітер гарячий, — це частка їхньої чаші. 7 Бо Господь справедливий, кохає Він правду, — праведний бачить обліччу Його!

12 Для диригента хору. На октаву. Псалом Давидів. Спаси мене, Господи, бо нема вже побожного, з-поміж лідських синів познікали вже вірні! 2 Марноут говорять один до одногого, їхні уста облєсні, і серцем подвійним говорять. 3 Нехай підітнє Господь уста облєслів та язика чванькувального 4 тим, хто говорить: „Своїм язиком будем сильні, наші уста при нас, — хто ж буде нам пан?“ 5 Через утиск убогих, ради стóгону бідних тепер Я повстану, — говорить Господь, — поставлю в безпéці того, на кóго розтýгують сítку! 6 Господні слова — слова чисті, як срібло, очищене в глинянім горні, сім раз перетоблене! 7 Ти, Господи, іх пильнуватимеш, і будеш навіки нас стерегти перед родом оцим! 8 Безбожні круjlлють навколо, бо нікчémність між лідських синів підіймається.

13 Для диригента хору. Псалом Давидів. Доки, Господи, бýдеш мене забувати назáжды, доки будеш ховати від мéне обличчя Своє? 2 Як довго я буду складати в душі своїй болі, у серці своїм — щодня смýток? Як довго мýй ворог піdnиситься буде над мене? 3 Згляньясь, озвися до мене, о Господи, Боже мý! Просвіти мої очі, щоб на смерть не заснув я! 4 Щоб мýй неприятель не сказав: „Я його переміг!“ Щоб мої вороги не радили, як я захитáюсь! 5 Я надію на милість Твою покладаю, мое серце радіє спасінням Твоїм! 6 Я буду співати Господéві, бо Він добрідіство для мене вчинив.

14 Для диригента хору. Давидів. 2 Господь дивиться з неба на лідських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. 3 Усе повідступало, разом стали бридкими вони, нема доброчинця, нема ні одного! 4 Чи ж не розуміють всі ті, хто чинить безпрáв'я, хто мýй люд поїдає? Вони хліб Господній їдять, та не кличуть Його, 5 Тоді настрашилися стрáхом вони, бо Бог в праведнім роді. 6 Раду вбогого гáньбите ви, та Господь охорона йому. 7 Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Своєму нарібу повéрне Господь, то радíтиме Яків, втішáтися буде Ізраїль!

15 Псалом Давидів. 2 Той, хто в невинності ходить, і праведність чинить, і правду говорить у серці своїм, 3 хто не обмовляє своїм язиком, і злого не чинить для друга свого, і свого близнього не зневажає! 4 Обридлівий погорджений в очах його, і він богобійних шанує, присягає, для себе хоча б і на зло, — і дотримує; 5 не дає свого срібла на лíхву, і не

бере на невинного пídkупу. Хто чинить таке, — нікóли той не захитáється!

16 Золота пісня Давідова. 2 Я сказав Господéві: „Ти Бог мýй і — добро мое тільки в Тобі!“ 3 До святих, які на землі, що шляхтні вони, — до них все жадáння мое! 4 Нехай мñoжаться смýтки для тих, хто набув собі інших богів, — я не буду приносить їм лíвної жертви із крові, і їхніх імén не носитиму в устах своїх! 5 Господь — то частина спáдку моого та чаши мої, Ти долю мою пídpíraeš! 6 Частики припали для мене в хороших місцях, і гарна для мене спáдщина моя! 7 Благословляю я Господа, що радить мені, нáвіть ночáми навчають мене мої нýрки. 8 Уявляю я Господа перед собою постíйно, бо Він по правиці моїй, — й я не буду захитаний! 9 Через те мое серце радіє та дух веселиться, — і тіло мое спочиває безпечно! 10 Но Ти не опúстиш мої душі до шéблу, не попúстиш Своєму святому побачити тління! (Sheol h7585) 11 Дорогу життя Ти покажеш мені: радість велика з Тобою, завжди блаженство в правиці Твоїй!

17 Молитва Давідова. 2 Від Твого лица нехай вирок мýй вийде, а очі Твої нехай бачать мою правоту! 3 Ти вýprobував мое серце, навістíв уночі, перетопíв Ти мене, — й не знайшов чогось злого. І роздúмuvав я, щоб лихе з моїх уст не вихóдило, 4 а в лідських дíлáх, за словом уст Твоїх, я стергíся дорíг гнобителя. 5 Зміцнýй стóпи мої на дорóгах Твоїх, щоб крóки мої не хитáлися! 6 Я клíчу до Тебе, бо віdpovísі мені, Боже, — нахили Своє ухо до мене, вислухай мову мою, 7 покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вдається до Тебе від заколотників проти правиці Твоїї. 8 Хорони Ти мене, як зініцю Свою, дочку ока, у тіні Своїх крил заховай Ти мене 9 від безбожних, що гублять мене, — смертельні мої вороги оточили мене! 10 Тóвщем замкнули вони свое серце, уста їхні говорять бундічно. 11 Вороги оточили тепер наши крòки, наставили очі свої, щоб мене повалити на землю. 12 Із них кожен подíбний до лева, що шáрпати прагне, й як левчук, що сидить в укриттї. 13 Устань же, о Господи, — його поперéдь, кинь його на колíна! Мечем Своїм душу мою збережі від безбожного, 14 від людей рукою Свою, Господи, від людей цього світу, що частка їхня в цьому житті, що Ти скаром Своїм наповнیш їхнє чéрево! Сити їхні сини, останок же свíй для дíтей вони лíшать. 15 А я в правді побачу обліччу Твое, і, збудившися, насíчусь Свою подóбою!

18 Для диригента хору. Раба Господнього Давида, коли він промовив до Господа словá цієї пісні того дня, як Господь урятував його з руків всіх його ворогів та від руки Саула, то він проказав: Полюблю Тебе, Господи, сило моя, 2 Господь моя скéля й твердінья моя, і Він мýй Спаситель! Мýй Бог — моя скéля, скhовався я в нíй, Він щит мýй, і рíг Він спасіння могó, Він башта моя! 3 Я клíчу: Преславний Господь, і я вýзволений від своїх ворогів! 4 Тенéта смертельні

мене оточили, і потоки велійяла лякають мене! 5 Тенета шебу мене оточили, і пастки смертельні мене попередили. (Sheol h7585) 6 В тісноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я взвиваю, — Він почує мій голос із храму Свого, і доходить мій зойк до лица Його в уші Йому! 7 Захиталась земля й затрептіла, і затряслась і хитались підвальнини гір, — бо Він запалівся від гніву: 8 із ніздер Його бухнув дим, з Його ж уст — пожирущий огонь, і жар запалився від Нього! 9 Він небо простяг — і спустився, а хмара густа під ногами Його. 10 Усівся Він на херувима й лєтів, і на вітрових крилах понісся. 11 Поклав тémрятьву Він — як заслону Свою, довкілля Його — то тémрятьва вод, а мешкання Його — густі хмари! 12 Від блиску, що був перед Ним, град і жар огнianий пройшли хмари Його. 13 І Господь загrimів у небесах, і Всешишній Свій голос подав, град і жар огнianий! 14 Він послав Свої стріли, — та їх розпоробшив, і стрілив Він бlyскавками, — та їх побентéжив. 15 Показалися річища водні, і відкрілись основи вселенної, — від сваріння Твого, о Господі, від пôдиху вітру із ніздер Твоїх. 16 Він простяг з висоти Свою руку, узяв Він мене, витяг мене з вод великих, — 17 він мене врятував від моого потужного ворога, і від моїх ненавісників, — бо сильніші від мене вони! 18 Напали на мене вони в день нещастя могó, — та Господь був моїм опертам, — 19 і на місце розлогі Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподобав мене! 20 Нехай Господь зробить мені за моєю справедливістю, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх, 21 бо берег я дороги Господні, і від Бога свого я не віdstупив, 22 бо всі Його присуди передо мною, і не відкидав я від себе Його постанóв! 23 І був я із Ним непорочний, і стерігся своєї провини, 24 і Господь заплатив був мені за моєю справедливістю, згідно з чистістю рук моїх перед очима Його. 25 Iz справедливим повóдишся Ти справедливо, із чéсним — по-чéсному, 26 із чистим — повóдишся чисто, а з лукавим — за лукавством Його, 27 бо народ із біди Ти спасаеш, а очі зухвáлі принижуеш, 28 бо Ти світиш моого світильника, Господь — Бог мій, освітлює Він мою témrятьву! 29 Бо з Тобою поб'ю я ворожого віddila, і з Богом своїм проберусь через мур. 30 Бог — непорочна дорога Його, слово Господнє очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Нього! 31 Бо хто Бог, окрім Господа? і хто скеля, крім нашого Бога? 32 Цей Бог мене силою оперезáв, і дорогу мою учинив непорочною, 33 Він зробив мої нòги, мов у лáні, і ставить мене на висòтах моїх, 34 мої руки навчає до бóю, і на рамéна мої лука мідяного напинáe. 35 I дав Ти мені щит спасіння Свого, а правíця Твоя підpirає мене, і чинить великим мене Твоя поміч. 36 Ти чиниш широким мій крок під мною, — і стóпи мої не спіткнúться. 37 Женуся я за ворогами своїми, — і їх доженý, і не вернúся, аж поки не війнишу їх, — 38 я їх потрошу, — і вони встати не зможуть, повпадають під ноги мої! 39 Ти ж для бóю мене підperzóuseш силою, вáлиш під мене моїх ворохóбників. 40 Повернув Ти до

мене плечима моїх ворогів, — і понищу ненáвисників я своїх! 41 Кричали вони, — та немає спасителя, взвівали до Господа, — і не відповів їм. 42 I я їх зітру, як той пóрох на вітрі, як болото на вулицях, їх потопчу! 43 Ти від бунту народу мене бережеш, Ти робиш мене головою племенам, мені будуть служити народи, яких я не знав! 44 На вістку про мене — слухнáні мені, до мене чужінці підлèшуються, 45 в'януту чужінці і тримтять у твердіньях своїх. 46 Живий Господь, — і благословенна будь, скеле моя, і нехай Бог спасіння моего звелічиться, 47 Бог, що помсти за мене дає, і що народи під мене підбив, 48 що рятует мене від моїх ворогів, — Ти звелічив мене над повстáнців на мене, спасаеш мене від насильника! 49 Тому то хвалю Тебе, Господи, серед народів, і Ймénню Твоéму співаю! 50 Ти Своéму цареві спасіння побільшуеш, і милість вчиняеш Своéму помázанцеві Давиду й насінню його аж навіki.

19 Для диригента хору. Псалом Давидів. Небо звіщає про Божу славу, а про чин Його рук розказує небозvід. 2 Оповіщує день дневі слово, а ніч ночі показує думку, — 3 без мови й без слів, не чутній їхній голос, 4 та по цілій землі пішов відголос їхній, і до краю вселенної їхні слова! Для сонця намéта поставив у них, — 5 а воно, немов той молодій, що виходить із-під балдахіну свого, — воно тішиться, мов той герой, щоб пробігти дорогу! 6 Вихід Його з краю неба, а обіг Його — аж на кінці його, і від спеки Його ніщо не заховáється. 7 Господній Закон досконалій, — він зміцнює душу. Свідчення Господа певне, — воно недосvіденого умудряє. 8 Справедливі Господні накази, бо серце вони звеселють. Заповідь Господа чиста, — вона очі просвітлює. 9 Страх Господа чистий, — він навіki стойти. Присуди Господа — правда, вони справедливі всі разом, 10 дорожчі вони понад золото і понад бéзліч щирого золота, і солодші за мед і за сік щільниковий, — 11 і раб Твій у них бережкій, а в дотриманні їх — нагорода велика. 12 А пóмилки хто зрозуміє? Від таємних очисти Ти мене, 13 і від свавільців Свого раба заховáй, нехай не панують вони надо мною, тоді непорочним я буду, і від провини великої буду очищений. 14 Нехай бýуть із волі Твоéї слова моїх уст, а думкі моого серця — перед лицем Твоїм, Господи, скеле моя й мій Спасителю!

20 Для диригента хору. Псалом Давидів. В день недолі озвéться до тебе Госпóдъ, Ім'я Бога Якового зробить сильним тебе! 2 Він пошле тобі пóміч із святили, і з Сionу тебе підіпрé! 3 Усі жертви твої пам'ятати Він буде, і буде вважати твоє ціlopáлення ситим. (Сéла) 4 Він дасть тобі, як твоє серце бажає, і війовнить цілій твій зáдум! 5 Ми бýдем радіти спасінням Твоїм, і піддýмемо прáпор в Ім'я Бога нашого, — нехай Господь виконає всі прохáння твої! 6 Тепер я пізnav, що спасає Господь помázанця Свого, дає йому віdpovíдь з неба святого Свого могútnimi

чінами помічної правиці Своєї. 7 Одні колесницями хвáляться, а інші кіньми, а ми бúдем хвалитись Ім'ям Господа, нашого Бога: 8 вони похилились і впали, а ми стóмо та ростéмо на силах! 9 Господи, спаси! Хай озвéться нам Цар у день нашого клíкання!

21 Для диригента хору. Псалом Давидів. Господи, силою Твоєю веселиться цар, і спасінням Твоїм — як він сильно радіє! 2 Ти йому дав бажання серця його, і прохання уст його не відмовив. (Сéла) 3 Бо Ти його вýпередив благословеннями добрà, на голову йому поклав корону зо щирого золота. 4 Життя він у Тéбē просив, — і дав Ти йому довголіття на вічні вікі! 5 Слава велика його при Твоїй допомозі, хвалу та величність кладеш Ти на нього, 6 бо Ти вчіниш його благословенням вічним, звеселиш його радістю, як буде він разом з Тобою! 7 Цар має надію на Господа, у ласці Всевишнього не захитається він. 8 Знайде рука Твоя всіх ворогів Твоїх, знайде правиця Твоя Твоїх ненавісників. 9 На час гніву Своого Ти їх учиниш огненою піччю, Господь гнівом Своїм їх понишить, і огонь пожерé їх. 10 Ти вýгубиш плід їхній із землі, а їхнє насіння з-поміж синів лідóських. 11 Бо нещастя на Тебе вони простягли, замишляли злу думку, якої здійснити не зможуть, 12 бо Ти їх обéрнеш плечіма до нас, на тятівах Своїх міцно стріли поставиш на них. 13 Піднесіся ж, о Господи, в силі Своїй, а ми бúдем співати й хвалити могутність Твою!

22 Для диригента хору. На спів: „Ланя зорі досвітньої“. Псалом Давидів. Боже мій, Боже мій, — нашо мене Ти покинув? Далекі слова мого збýку від спасіння мого! 2 Мій Боже, взвиваю я вдень, — та Ти не озвéшся, і клíчу вночі, — і спокóю немає мені! 3 Та Ти — Святий, пробувáеш на хвáлах Ізраїлевих! 4 На Тебе надіялися наши батькí, надіялися — і Ти вýзволив їх. 5 До Тебе взивали вони — і спасéні були, на Тебе надіялися — і не посорóмiliся. 6 А я — червяк, а не чоловíк, посміхвище людóське й погорда в народі. 7 Всі, хто бачить мене, — на сміхаються з мене, розкriвають ротí, головою хитають! 8 „Покладáвся на Господа він, — хай же рятує його, нехай Той його вýзволить, — він бо Його upodóбав!“ 9 Bo з утрóби Ti вивів мене, Ti безпéчним мене учинив був на пéрсах матері мої! 10 На Тебе з утрóби я здáний, від утрóби матері мої — Ti мій Бог! 11 Не віддалýся від мене, бо горе близькé, бо нема мені помічника! 12 Багато биків оточили мене, башáнські бугай обступили мене, 13 на мене розкрили вони свої пáщі, як лев, що шматує й ричить! 14 Я розлитий, немов та вода, і всі кості мої поділілись, стало серце мое, немов віск, розтопíлось в моéму нутрі. 15 Висохла сила моя, як лушпíння, і приліп мій язик до мого піднебіння, і в поróх смертéльний поклав Ti мене. 16 Bo pси оточили мене, обліг мене нáтовп злочíнців, прокололи вони мої руки та ноги мої. 17 Я висох, рапахую всі кості свої, а вони придивляються й бачать нещастя в мені! 18 Вони

ділять для сéбе одежу мою, а про шáту мою жеребká вони кидають. 19 A Ti, Господи, не віддалýся, — Допомóго моя, поспіши ж мені на оборону! 20 Від меча збережи мою душу, одинáчку мою з руки пса! 21 Спаси мене від паці лéв'ячої, а вбогу мою — від рогів бýйволів. 22 Я звіцтиму Ймення Твоє своїм бráттям, буду хвалити Тебе серед збóру! 23 Xто бóйтесь Господа, прославляйте Його, увесь Яковів роде — шануйте Його, страхайтесь Його, все насіння Ізраїлеве, 24 bo Він не погóрдував і не зневáжив страждáння убогого, і від нього обличчя Свого не сховав, а почув, як він кликав до Нýбого! 25 Від Тебе повстáне хвалá моя в зборі великім, — принесу свої жертви в присутності тих, хто бóйтесь Його, — 26 будуть їсти покíрні — і сítими стáнуть, хвалитимут Господа тí, хто шукає Його, буде жити серце ваше навíki! 27 Усі кíнці землі спам'ятáють, і до Господа вéрнутуться, і вклóнятися перед обличчям Його всі племéна народів, 28 bo царство Господнє, — і Він Пан над народами! 29 Будуть їсти й поклоняться всі баgачі на землі, перед обличчям Його на коліна попáдають всі, хто до поróху скóдить і не може себе оживити! 30 Бýде потóмство служити Йому, — як залíчене буде навíki у Господа. 31 Прийдуть і будуть звіщать Його правду народові, який буде народжений, що Він це вчинив!

23 Псалом Давидів. 2 на пасовицьких зелених осéлить менé, на тиху воду мене запровáдить! 3 Він душу мою відживляє, провáдить менé ради Ймénня Свого по стежkáх справедливости. 4 Коли я пíду хоча б навíт долиною смертной téмряви, то не буду боятися злого, бо Ти при мені, — Твоє жéзло й Твíй посох — вони мене вtíшат! 5 Ti передо мною трапéзу зготóвив при моїх ворогах, мою голову Ti намастíв був оливово, моя чаша — то нádmír питт! 6 Tльки добрó й милосердя мене супровóдити будуть по всі дñі моого життя, а я пробувáтиму в домі Господньому довгí часí!

24 Псалом Давидів. 2 bo заклав Він її на морáх, і на рíцках її встановíв. 3 Xто зíде на гору Господню, і хто бóуде стояти на місці святому Його? — 4 У кóго чисті руки та щире серце, і хто не нахиляє на марнóту своєї душі, і хто не присягав на обмáну, 5 нехай нóсить він благословення від Господа, а праведність — від Бога спасіння свого! 6 Таке покоління усіх, хто шукає Його, хто прáгне обличчя Твого, Боже Яковів! (Сéла) 7 Піднесіте верхí свої, брами, і будьте відчýнені, вхóди відвíчні, — і ввíдye Цар слави! 8 Xто ж to Цар слави? — Господь сильний й могутній, Господь, що потúжний в бою! 9 Піднесіте верхí свої, брами, і піднесіте, вхóди відвíчні, — і ввídye Цар слави! 10 Xто ж to Він, той Цар слави? Господь Саваóт — Він Цар слави! (Сéла)

25 Давидів. 2 Боже мій, я на Тебе надіюсь, — нехай же я не засорóмлюсь, нехай не радіють мої вороги ради мене! 3 Не будуть також посoróмленi всі, хто

на Тебе надіється, та нехай посомляться ті, хто на Тебе встає надаремно! 4 Дороги Твої дай пізнати мені, Господи, стежками Своїми мене попровадь, 5 провадь мене в правді Своїй і навчи Ти мене, бо Ти Бог спасіння мого, кожен день я на Тебе надіюсь! 6 Пам'ятай милосердя Своє, о мій Господи, і ласки Свої, бо відвічні вони! 7 Гріхи молодéого віку мого та провини мої не пригадуй, — пам'ятай мене, Господи, в ласці Своїй через добрість Свою! 8 Господь добрий та праведний, тому грішних навчає в дорозі, — 9 Він провадить покірних у правді, і лагідних навчає дороги Своєї! 10 Всі Господні стежкі — милосердя та правда для тих, хто Його заповіта й свідоцтва додержує. 11 Ради Імénня Свого, о Господи, прости мені прогріх, великий бо він! 12 Хто тобі чоловік, що боїться він Господа? — Він наставить його на доробу, котру має вибрати: 13 душа його життиме в щасті, і насіння його вспадкує землю! 14 Пріязнь Господня до тих, хто боїться Його, і Свій заповіт Він звістить їм. 15 Мої очі постійно до Господа, бо Він з пастки витягує ноги мої. 16 Оберніся до мене й помилуй мене, — я ж бо самітний та бідний! 17 Муки серця моого поширились, — візволь мене з моїх утисків! 18 Подивися на горе мое та на мýку мою, — і прости всі гріхі мої! 19 Подивись на моїх ворогів, — як їх стало багато, вони лютою ненавистю ненавідять мене! 20 Пильнуй же моє душі та мене хороній, — щоб не бути мені засорбленим, бо надіюсь на Тебе! 21 Невинність та правда нехай оточають мене, бо надіюсь на Тебе! 22 Визволи, Боже, Ізраїля від усіх його утисків!

26 Давидів. 2 Перевір мене, Господи, і віпробуй мене, перетопій мої нýрки та серце мое, 3 бо перед очима моїми Твоє милосердя, і в правді Твоїй я ходив. 4 Не сидів я з людьмí неправдивими, і не буду ходити з лукавими, 5 я громаду злочинців зненáвидів, і з грішниками я сидіти не буду. 6 Умію в невіянності руки свої, і обійдú Твого, Господи, жéртвника, 7 щоб хвалу Тобі гóлоносно вýголосити, та звістити про всі чуда Твої. 8 Господи, — полюбив я оселю дому Твого, і місце перебування слави Твоєї. 9 Не губи Ти моє душі з нечестивими, та мого життя з кровожéрами, 10 що в руках їх злодійство, що їхня правіця наповнена пíдкупом. 11 А я бýду ходити в своїй непорочності, — візволь мене та помилуй мене! 12 Нога моя стала на рівному місці, — на зброках я благословляти Господа!

27 Давидів. 2 Коли будуть зближатись до менé злочинці, щоб жерти їм тіло мое, мої напасники та мої вороги, — вони спотикнúться й попáдають! 3 коли проти мене розлóжиться тáбір, то серце мое не злякається, коли проти мене повстáне вýйна, — я надіялась буду на те, — на побóміч Його! 4 Одного прошó я від Господа, буду жадати тогó, — щоб я міг пробувати в Господньому домі по всі дні свого життя, щоб я міг оглядати Господню приємність і в храмі

Його пробувати! 5 бо Він заховає мене дня нещастя в Своїй скýнї, сховає мене потаéмно в Своєму намéті, на скелю мене провéдé! 6 А тепер пíднесéться моя голова понад ворогами моїми навкólo мене, і я в Його скýнї буду принoсити жертви при відзвуках сурм, і я буду співати та грati Господéв! 7 Почуй, Господи, голос мій, коли клíчу, і помилуй мене, і озвíся до мене! 8 За Тебе промовило серце мое: „Шукайте Мого лиця!“ тому, Господи, буду шукати обличчя Твого: 9 не ховай же від мене обличчя Свого, у гніві Свого раба не відкнин! Ти був мені побóміч, — не кидал мене, і не лишай мене, Боже спасіння мого, 10 бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь приймé мене! 11 Дорогу Свою покажи мені, Господи, і провадь мене стéжкою рівною, ради моїх ворогів! 12 Не видай мене на свавóлю моїх ворогів, бо повстали на мене ті свідки облúдні та неправdomóвці, 13 немов би не вірував я, що в країні життя я побачу Господнє добро! 14 Надійся на Господа, будь сíльний, і хай буде міцнé твоє серце, і надійся на Господа!

28 Давидів. 2 Почуй голос благáння моого, як я клíчу до Тебе, коли руки свої я пíдношу до храму святого Твого! 3 Не хапай мене з грішними ти тими, хто чинить безпráвство, хто плéтé своїм близкім про мир, — але зло в їхнім серці! 4 Віддай їм за їхнім учinkом, і з алом їхніх учinkів, згідно з дíлом їхніх рук Ти їм дай, верни їм заслужене ними, 5 бо вони не вдивlяються в чинність Господню й дíла Його рук, — нехай їх поруїнє, і нехай не буде Він їх! 6 Благословéнний Господь, — бо Він почув голос благáння моого! 7 Господь моя сила та щит мій, на нього надіялось серце мое, — й Він мені допоміг, і втішилося мое серце, і спíвом своїм я прославлю Його! 8 Господь сила народу Свого, і зáхист спасіння Свого помáзанця! 9 Спаси Свій народ, і поблагослови спадщину Свою, і паси їх, і пíднось їх навіki!

29 Псалом Давидів. 2 Дайте Господу славу Імénня Його, у препíшній святині впадіть перед Господом! 3 Голос Господній над вóдами, Бог слави grimittь, Господь над великими вóдами! 4 Голос Господній із силою, голос Господній з величністю. 5 Голос Господній ламає кедрíни, голос Господній торóщить кедрíни ливáнські. 6 Він примусить скакати Ливáн як телá, та Сýріон, мов молоду антилóпу. 7 Голос Господній викréшует пóлум'я огњáне, 8 голос Господній пустиню трéмтіти примушує, Господь чинить пустелю Кадéша трéмтяchoю. 9 Голос Господній примушує лáні трéмтіти, й лісій обнажає, а в храмі Його все належне Йому виголóшує: „Слава!“ 10 Господь пробувá в час потóпу, і буде Господь пробувати повíк віку Царем! 11 Господь подасть силу народу Своéму, Господь поблагословить мíром нарóд Свíй!

30 Псалом Давидів. Пісня освáчення дому. Буду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибинí мене

вітяг, і не потішив моїх ворогів ради мене! 2 Господи, Боже мій, я кликав до Тебе, — і мене вздоровів Ти. 3 Господи, вивів Ти душу мою із шебу, — Ти мене оживив, щоб в могилу не сходити мені! (Sheol h7585) 4 Співайте Господеві, святій Його, й славте пам'ять святині Його! 5 Бо хвилю триває Він у гніві Своїм, все життя — в Своїй ласці: буває увечорі плач, а радість на ранок! 6 А я говорив був у мірі своєму: „Я не захитаюсь навіки“! 7 Господи, в ласці Своїй Ти поставив мене на горі моїх сил. Як лице Своє Ти заховáв, то збентéжився я. 8 До Тебе я кличу, о Господи, і благаю я Господа: 9 „Яка кóристь із кróви моєї, коли я до гробу зíйду? Чи хвалити Тебе буде пóрох? Чи він вýявить правду Твою? 10 Почуй, Господи, і помилуй мене, Господи, бúдь мені помічником!“ 11 Ти перемінив мені плач мій на радість, жалобу мою розв'язáв, і підперезáв мене радістю, 12 щоб славу співала людина Тобі й не замóвкала! Господи, Боже мій, — повік слáвити буду Тебе!

31 Для диригента хору. Псалом Давидів. На Тебе надіюсь я, Господи, хай не буду повік засоромлений, візволь мене в Своїй правді! 2 Нахили Своє ухо до méне, скоро мене порятуй, стань для мене могутньою скéлею, домом твердýні, щоб спас Ти мене! 3 Бо ти скéля моя та твердýня моя, і ради Ймéння Свого Ти будеш провадити менéй керувати менé! 4 Ти вітягнеш з пáстки мене, що на мене таéмно постáвили, — бо Ти сила моя! 5 У руку Твою доручáю я духа свого, — і Ти мене візволиш, Господи, Боже правди! 6 Я зченáвидив всіх, хто шанує бовбáнів марніх, я ж надіюсь на Господа. 7 Я буду радіти та тішитися в Твоїй мілості, що побачив Ти горе мое, що приглáнувся Ти до скорботи моєї душі, 8 і мене не віddав в руку ворога, на місці розлóгім поставив Ти ноги мої! 9 Помилуй мене, Господи, бо тісно мені, — від горя вже віsnажилось мое око, душа моя й нутро мое, 10 бо скінчилось життя мое в смýтку, а роки мої — у квілінні, моя сила спіткнулася через мій гріх, і віsnажились мої кости! 11 Я в усіх ворогів своїх став посміховищем, надто сусідам своїм, і страхіттям — знайóним моїм, хто бачить надвóрі мене — угíкают від мене! 12 Я забутий у серці, немов той небíжчик, став я немов та розбита посудина. 13 Бо чую багато шептáння, страхáння навkólo, як змовляються разом на мене, — вони замишляють забрати мою душу, 14 а я покладаю надію на Тебе, о Господи, я кажу: „Ти мій Бог!“ 15 В Твою руку кладу свою долю, — Ти ж візволь мене від руки ворогів моїх і моїх переслідників! 16 Хай засяє обличчя Твоє на Твого раба, та спаси мене в ласці Своїй, 17 Господи, щоб не бути мені посоромленім, що кличу до Тебе! Нехай посоромлені будуть безбожні, хай замовкнутъ та йдуть до шeбу, (Sheol h7585) 18 нехай заніміють облúдні устá, що гідоту говорять на праведного із пихóю й погордою! 19 Яка величéзна Твоя доброта, яку

заховав Ти для тих, хто боїться Тебе, яку приготóвив для тих, хто на Тебе надіється перед лóдськими синами! 20 Ти їх у заслоні обличчя Свого заховаш від лóдських тенéт, Ти їх від лихих язиків у наметі скhоваш! 21 Благословéнний Господь, що вчинив мені милість чудóвну Свою в оборонному місті! 22 А я говорив у своїм побентéженні: „Я віdríзаний з-перед очéй Твоїх!“ Та дíйсно Ти вислухав голос благáння моого, коли я до Тебе взивáв. 23 Любіть Господа, усі святій Його, — стережé Господь вірних, а гордому з лишком віdpлачує. 24 Будьте сильні, і хай буде міцнé ваше серце, усі, хто надію покладає на Господа!

32 Давидів. Пісня навчáльна. 2 блаженна людíна, що Господь її гріхá не запічить, що нема в її дусі лукáвства! 3 Коли я мовчав, спорохнýвіли кості мої в цілодéнному збóйку моєму, 4 бо рука Твоя вдень та вночі надо мною тяжít, і волóга моя обернулась на літню посúху! (Сéла) 5 Я віdkрив Тобі гріх свíй, і не скhовав був провини своєї. Я сказав був: „Признаóся в простýпках своїх перед Господом!“ і провину мого гріха Ти простиw. (Сéла) 6 Тому кожен побожний віdpovíдного часу молитися буде до Тебе, і навіть велика навáла води не досéгне до нього! 7 Ти покróba моя, Ти від ýтиску будеш мене стерегt, Ти обгóрнеш мене радістю спасіння! (Сéла) 8 „Я зроблю тебе мудрим, і буду навчати тебе у дорóзі, якою ти будеш ходити, Я дам тобі раду, Мое око вважає на тéбе! 9 Не будьте, як кінь, як той мул нерозумні, що їх треба прибрóкати оздóбою їхньою — вудíлом і вузdéckoю, як до тебе вони не зближáться“. 10 Багато хворíb — на безбожного, хто ж надію свою покладає на Господа — того милість отóчує! 11 Веселíтесь у Гóсподі, і тіштесь, праведні, і спíвайте із радістю, всі щиросéрді!

33 Спíвайте із радістю, праведні в Господі, — бо щíрим лицéб хвалí! 2 Хваліть Господа гúслами, спíвайте Йому з десятистрúнною áрфою, 3 заспíвайте Йому нову пíсню, гарно заграйте Йому з гуком сúрем, 4 бо щíре Господнє слово, і кожен чин Його вірний! 5 Правду та суд Він кохáе, і Господнью милости повна земля! 6 Словом Господнім учíнене небо, а подихом уст Його все його військо. 7 Воду мóрську збирає Він, мов би до міху, безбóдні складає в комóрах. 8 Буде боятися Господа цíла земля, всі мéшканці всéсвіту бúдуть лякатись Його, 9 бо сказав Він — і сталось, наказав — і з'явилось. 10 Господь rádu погáнів понíщить, понíвечить мýслі народів, 11 а зáдум Господній навíki стоятиме, думкí Його серця — на вíчні вíкí! 12 Блаженний той люд, що Богом у нього Господь, блаженний народ, що Він вибрав його на спáдок Собі! 13 Господь споглядає з небéс, і бачить усіх синів лóдських, 14 приглáдається з місця оселі Своєї до всіх, хто замешкує землю: 15 Хто створив серце кожного з них, наглядає всі їхні дíл! 16 Немає царя, що його многість війська спасає, не врятується вéлетень великістю сили, 17 для спасіння той кінь

ненадійний, і великістю сили своєї він не збереже, — 18 ось око Господнє на тих, хто боїться Його, хто надію на милість Його покладає, 19 щоб рятувати життя їхне від смерті, і щоб за час голоду їх оживляти! 20 Душа наша надію складає на Господа, — Він наша поміч і щит наш, 21 бо Ним радується наше серце, бо на Імення святе Його ми надію кладемо! 22 Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас, коли покладаємо надію на Тебе!

34 Давидів, коли він удавав був причинного перед Авімелехом, що вигнав його, і той пішов. Я благословлятиму Господа кожного часу, хваля Йому зáвсіди в устах моїх! 2 Душа моя буде хвалитися Господом, — хай це почують слухні, і нехай звеселяться! 3 За мною звелічуйте Господа, і підносьте Ім'я Його разом! 4 Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене, і від усіх небезпек мене визволив. 5 Приглядайтесь до Нього — й засяєте, і не посorомляться ваші обличчя! 6 Цей убогий взивав, — і Господь його віслухав, і від усіх його бід його визволив. 7 Ангол Господній табором стає кругом тих, хто боїться його, — і визволює їх. 8 Скуштуйте й побачте, який добрій Господь, блаженна людина, що надію на Нього кладе! 9 Бійтесь Господа, всі святі Його, бо ті, що бояться Його, недостатку не мають! 10 Левчукі бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа, недостатку не чують в усьому добрі. 11 Ходіть, діти, послухайте мене, — стрáху Господнього я вас навчу! 12 Хто та людина, що хоче життя, що любить дні довгі, щоб бачити добро? 13 Свого язика бережи від лихого, а уста свої — від говірений піdstупу. 14 Віdstupisya від злого і добре чини, миру шукай і женися за ним! 15 Очі Господні на праведних, уші ж Його — на їхній зойк, 16 Господнє лицé — на злочинців, щоб вінищити їхню пам'ять з землі. 17 Коли праivedні кличуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх визволює їх. 18 Господь зламаносердим близький, і впокрівних духом спасає. 19 Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх: 20 Він пильнує всі кості його, — із них жóдна не зламається! 21 Зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненáвидить праведного. 22 Господь візволить душу рабів Своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!

35 Давидів. 2 візьми малого й великого щита, — і встань мені на допомогу! 3 Дістань списа, і дорогу замкни моїм напасникам, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє!“ 4 Нехай засоромляться й будуть погáньблені ті, хто чатує на душу мою; хай відступлять назад і нехай посorомляться ті, хто лихо мені замишляє. 5 Бодай вони стали, немов та полóва на вітрі, і Ангол Господній нехай їх жене; 6 нехай буде дорóга їхня тéмна й сковзька, і Ангол Господній нехай їх жене, — 7 бо вони безпричинно тенéта свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою! 8 Нехай нáгла загибель, якої не знає, на нього

спаде, і сítка його, яку він наставив, хай зловить його у нágle нещастя, — бодай він до нього упав! 9 А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомогою! 10 Скажутъ усі мої кости: „Господи, хто подібний до Тебе?“ Ти рятуєш убогого від сильнішого над нього, покíрного та бідаря — від його дерія. 11 Свідки встають неправдиві, чого я не знов — питаютъ мене, 12 віддають мені злом за добро, осирóчують душу мою! 13 А я, як вони хворували буlí, зодягався в верéту, душу свою мучив пóстом, молитва ж моя поверталася на лоно мое. 14 Як прýятель, бúцім то брат він для мене, — так я ходив, нíби був я в жалобі по матері, був я засмúчений, схíлений. 15 А вони, як упав я, радіють та схóдяться, напасникі против мене збираються, я ж не знаю про те; кричать, і не вмовкáють, 16 з дармóдами та пересmішниками скрèгочуть на мене своїми зубами. 17 Господи, — чи довго Ти бúдеш дивитись на це? Відверні мою душу від їхніх зубів, від отих левчukів одинáчку мою! 18 Я буду Тебе прославляти на збóрах великих, буду Тебе вихваляти в числénім нарóді! 19 Нехай з мене не тішаться ті, хто ворогує на мене безвýнно, нехай ті не моргáють очима, хто мене без причини ненáвидить, 20 бо говорять вони не про мир, але на спокíйних у краї облúdnі словá вимишляють, 21 свої уста на мене вони розкривають, говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“ 22 Ти бачив це, Господи, — не помовчí ж, Господи, — не віddalaiся від мене! 23 Устань, і збудися на суд мíй, Боже мíй і Господи мíй, на супéречку мою, 24 розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мíй, і нехай через мене не тішаться, 25 нехай не говорять у серці своїм: „Ага, — його маемо ми“, хай не кажуть вони: „Ми його проковтнúли“. 26 Нехай посorомляться та застидаються разом, хто з мого нещастя радіє, бодай вбрались у сором та в гáньбу, хто рота свого розкриває на мене! 27 Хай співають та звесе ляються ті, хто бажає мені правотí, і нехай кажуть зáвжди: „Хай буде великий Господь, що миру бажає Своєму рабові!“ 28 А язик мíй звіщатиме правду Твою, славу Твою кожен день!

36 Для диригента хору. Раба Господнього Давида. Грішне слово безбожного в серці моїм: „Нема страху Божого перед очима його“, 2 бо в очах своїх він до себе підлещується, щоб бúцім то гріх свíй знайти, щоб зnenáviditi. 3 Словá його уст — то марнота й обмана, перестав він бути мудрим, щоб чинити добро. 4 Беззаконство задýмуете він на постéлі своїй, стає на дорозі недобрій, не цурається злого. 5 Господи, — аж до небéс милосердя Твоє, аж до хмар Твоя вірність, 6 Твоя справедливість — немов гори Божі, Твої суди — безздýна велика, людіну й худобу спасаєш Ти, Господи! 7 Яка дорогá Твоя милість, о Боже, і ховаються людські сини в тіні Твоїх крил: 8 вони з ситості дому Твого напoються, і Ти їх напuváш з потока Своїх солодощів, 9 бо в Тебе джерéло життя, в Твоїм свіtlі побачимо

світло! 10 Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе, а правду Свою — на людей щиро сердих! 11 Нога пішних нехай не наступить на мене, і безбожна рука нехай не викидає мене! 12 Попадали там беззаконники, повалено їх — і встати не зможуть.

37 Давидів. 2 бо вони, як трава, будуть скоро покішенні, і мов та зелена біліна — пов'януть! 3 Надійся на Господа й добрі чини, землю замешкую та правди дотримуй! 4 Хай Господь буде розкіш твоя, — і Він сповнить тобі твого серця бажання! 5 На Господа здай дорогоу свою, і на Нього надію клади, і Він зробить, 6 і Він віпровадить, немов світло, твою справедливість, а правду твою — немов південу. 7 Жди Господа міочки й на Нього надійся, не розпалюйся гнівом на того, хто щасливою чинить дорогу свою, на людінну, що виконує зáдуми злі. 8 Повстрімайсь від гніву й покинь пересéрдя, не розпалюйся лютістю, щоб чинити лиши зло, 9 бо втяті будуть злочинці, а ті, хто вповає на Господа — землю вспадкують! 10 А ще трохи — й не буде безбожного, і будеш дивитись на місце його — і не буде його, 11 а покірні вспадкують землю, — і зарозкошують миром великим! 12 Лихе замишляє безбожник на праведного, і скрегоче на нього своїми зубами, 13 та Господь посміється із нього, — бачить бо Він, що наближується його день! 14 Безбожні меч добувáють та лука свого натягають, щоб звалити нуждённого й бідного, щоб порізати людей простої дороги, — 15 та ввійде їхній меч до їхнього власного серця, і поламані будуть їхні луки! 16 Краще мале справедливого, ніж велике благаство безбожних, і то багатьох, 17 бо зламані будуть рамена безбожних, а справедливих Господь підпíрає! 18 Знає Господь дні невійнних, а їхня спадщина пробуде навіки, 19 за лихоліття не будуть вони посorблени, і за днів голоду ситими будуть. 20 Бо загинуть безбожні, і Господні вороги, як овечий той лій, занікнуть, у димі занікнуту вони! 21 Позичає безбожний — і не віддає, а праведний милість висвідчує та роздає, 22 бо благословені від Нього вспадкують землю, а проклáті від Нього — понищенні будуть! 23 Від Господа кроки людіни побожної ставляться міцно, і Він любить дорогу її; 24 коли ж упадé, то не буде покінена, бо руку її підпíрає Господь. 25 Я був молодий і постáрівся, та не бачив я праведного, щоб опущений був, ні нашадків його, щоб хліба просили. 26 Кожен день виявляє він милість та позичає, і над потомством його благословення. 27 Ухиляйся від злого та добре чини, та й навіки живи! 28 Бо любить Господь справедливість, і Він богобійних Своїх не покине, — вони будуть навіки бережені, а насіння безбожних загине! 29 Успадкують праведні землю, і повік будуть жити на ній. 30 Уста праведного кажуть мудрість, язик же його промовляє про право, 31 Закон Бога його — в його серці, кроки його не спіткнúться. 32 А безбожний чатує на праведного, і пильнує забити його, 33 та Господь не зоставить його

в руках того, і несправедливим не вчінить його, коли буде судити його. 34 Надійся на Господа, та держися дороги Його, — і піднese Він тебе, щоб успадкувати землю, ти бачитимеш, як пониженні будуть безбожні. 35 Я бачив безбожного, що збуджував пострах, що розкоренівся, немов саморосле зелене те дерево, 36 та він проминув, — й ось немає його, і шукав я його, — й не знайшов! 37 Бережи неповійнного та дивися на праведного, бо людіні спокóю належить майбутність, 38 переступники ж разом понищенні будуть, — майбутність безбожних загине! 39 А спасіння праведних — від Господа, Він їхня твердіння за час лихоліття, 40 і Господь їм поможе та їх порятує, візволить їх від безбожних і їх збереже, — бо вдавались до Нього вони!

38 Псалом Давидів. На пám'ятку. Господи, не карай мене в гніві Своїм, і не завдавай мені кари в Своїм пересéрді, 2 бо прошили мене Твої стріли, і рука Твоя тяжко спустілась на мене, 3 Від гніву Твого нема цілого місця на тілі мої, немає спокóю в костях моїх через мій гріх, 4 бо провини мої переросли мою голову, як великий тягár, вони тяжкі над сили мої, 5 смердять та гниють мої рани з глупоти моєї. 6 Скóрчений я, і над міру похилений, цілий день я тиняюсь сумній, 7 бо нутро мое повне запалення, і в тілі моїм нема цілого місця. 8 Обезсíлений я й перемучений тяжко, ридáю від стбону серця свого. 9 Господи, всі бажання мої — перед Тобою, зідхання ж мое не сковалось від Тебе. 10 Сильно тріpочеться серце мое, опустила мене моя сила, навіть ясність очей моїх — і вона не зо мною. 11 Дрýзі мої й мої прýятelі поставали здалá від мої біди, а близкі мої поставали опódal. 12 Тенéта розставили ті, хто чатує на душу мою, а ті, хто бажає нещастя мені, говорять проклáття, і ввесь день вимишляють зрадливé! 13 А я, мов глухий, вже не чую, і мов той німий, який усті своїх не відкриває. 14 І я став, мов людіна, що нічого не чує і в устах своїх оправдання не має, 15 бо на Тебе надіюся я, Господи, Ти відповій, Господи, Боже мій! 16 Бо сказав я: „Нехай не потішаться з мене, нехай не несуться вони понад мене, коли послизнається нога моя!“ 17 Бо я до упадку готовий, і передо мною постійно недуга моя, 18 бо провину свою визнаю, журюся гріхом своїм я! 19 А мої вороги проживають, міцніють, і без причини помножилися мої нéдруги. 20 Ті ж, хто відплаче злом за добро, обчóрюють мене, бо женусь за добрим. 21 Не покинь мене, Господи, Боже мій, не віддаляйся від мене, 22 поспіши мені на допомогу, Господи, — Ти спасіння мое!

39 Для диригента хору. Едутúна. Псалом Давидів. Я сказав: „Пильнувати я буду дороги свої, щоб своїм язиком не грішти, накладу я вузdéчку на уста свої, поки передо мною безбожний. 2 Занімів я в мовчанні, замовк про добро, а мій біль був подржнений. 3 Розпалилося серце мое у моéму нутрі, палає огонь від

мого роздумування. Я став говорити своїм язиком: **4** „Повідомй мене, Господи, про кінець мій та про днів моїх міру, яка то вона, — нехай знаю, коли я помр'ю!“ **5** Ось відміряв долонею Ти мої дні, а мій вік — як ніщо проти Тебе, і тільки марнота сама — кожна людина жива! (Села) **6** У темноті лишиходить людина, клопочеться тільки про мårне: громадить вона, — та не знає, хто звóзити буде оте! **7** А тепер на що маю надіятись, Господи? Надія моя — на Тебе вона! **8** Від усіх моїх прогріхів визволи мене, не чини мене посміхом для нерозумного! **9** Занімів я та уст своїх не відкриваю, бо Ти те вчинив, — **10** забери Ти від мене Свій дόторк, від порази Твоєї руки я кінчаюсь. **11** Ти караеш людину докорами за беззаконня, Ти знищив, як міль, привáбність її, — кожна людина — неправду марнота! (Села) **12** Вислухай, Господи, молитву мою, і почуй благáння мое, не будь мовчазний до моєї слози, бо прихóдько я в Тебе, мандрівник, як батьківі всі! **13** Відвéрни гнів від мене — і я підкрайплюся, перше ніж відйdу, — і не буде мене!

40 Для диригента хору. Псалом Давидів. Непохитно надіюсь на Господа, і Він прихилився до мене, і благáння мое Він почув. **2** Витяг мене Він із згубної ями, із багнá болотистого, і поставив на скелі ноги мої, і зміцнив мої стóпи, **3** і дав пісню нову в мої уста, для нашого Бога хвалу, — нехай бачати багато: хто й пострах хай мають, і хай вони мають надію на Господа! **4** Благенна людина, що Бога вчинила своєю твердінею, і не зверталаась до пíшних та тих, що вони до неправди схиляються! **5** Багато вчинив Ти, о Господи, Боже мій, Твої чуда й думки Твої — тільки про нас, нема Тобі рівного! Я хотів би все це показати й про це розказати, та воно численніше, що можна його розповісти. **6** Жертви й приношення Ти не схотів, Ти розкрив мені уші, ціlopáлення й жертви покутної Ти не жадав. **7** Тоді я сказав: „Ось я пришов із звóем книжки, про мене написаної“. **8** Твою волю чинити, мій Боже, я хочу, і Закон Твій — у мене в серці. **9** Я проповідував правду в великому зборі, — ото, своїх уст неув'язнью я, Господи, знаєш Ти, — **10** справедливість Твою не ховав я в середині серця свого, про вірність Твою та спасіння Твое я звіщав, не таїв я про милість Твою та про правду Твою на великім зібранині. **11** Тому, Господи, неув'язній милосердя Свого від мене, а милість та правда Твоя нехай зáвжди мене стережуть, **12** бо нещастя без ліку мене оточили, беззаконня мої досягли вже мене, так що й бачити не мόжу, — вони численнішими стали за волосями на моїй голові, і серце мое опустило мене. **13** Зволъ спасти мене, Господи, Господи, поспіши ж бо на поміч мені, — **14** нехай посоромлені будуть, і хай згáньблени будуть усі, хто шукає моєї душі, щоб скопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені будуть, хто бажає для мене лихого! **15** Бодай скам'яніли від сорому, хто говорить до мене: „Ага! Ага!“ **16** Нехай тішаться

та веселяться Тобою всі ті, хто шукає Тебе та хто любить спасіння Твоє, нехай зáвжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **17** А я вбогий та бідний, — за мене подбає Господь: моя поміч і мій оборонець — то Ти, Боже мій, — не спізняйся!

41 Для диригента хору. Псалом Давидів. Блаженний, хто дбає про вбогого, — в день нещастя Господь порятує його! **2** Господь берегтиме його та його оживлітиме, буде блаженний такий на землі, і Він не видаст його на поталу його ворогам! **3** На ложі недýги подасть йому сили Господь, — усе ложе йому перемінить в недýзу його. **4** Я промовив був: „Господи, май же Ти милість до мене, вілкій душу мою, бо я перед Тобою згрішив! **5** Вороги мої кажуть на мене лихé: „Коли вмре та загине імénня його?“ **6** А коли хто прихóдить відвідати, — мовить марнé: його серце збирає для себе лихе, і як вийде надвір, то говорить про те. **7** Всі мої вороги між собою шепочуться разом на мене, на мéне лихé замишляють: **8** „Негідна річ тисне його, а щó він поклався — то більше не встане!“ **9** Навіть прýятель мій, на якого надіявся я, що мій хліб споживав, — підняв против мене п'ятý! **10** Але, Господи, помилуй мене, і мене підіймí, — і я ім відплачу, — **11** із тóго довідаюся, що Ти любиш мене, коли надо мною сурміти не буде мій ворог. **12** А я — через невійність мою Ти підсилиши мене, і перед обличчям Своїм ти постáвиш навіки менé! **13** Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від вíку ю до вíку! Амінь і аміни!

42 Для диригента хору. Псалом навчальний, синів Корéєвих. Як ліне той бóлень до водних потоків, так ліне до Тебе, о Боже, душа моя, **2** душа моя спрágнена Бога, Бога Живого! Коли я прийdу й появліюсь перед Божим лицем? **3** Сльозá моя стала для мене пожýвою вдень та вночі, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **4** Як про це пригадаю, то душу свою виливаю, як я в многолібді ходив, і водив їх до Божого дому, із голосом спíву й подяки святкового на́топпу. **5** Чого, душа моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокóїшся? Май надію на Бога, бо я Йому бúду ще дýкувати за спасіння Його! **6** Мій Боже, душа моя тýжить в мені, бо я пам'ятáю про Тебе з країни Йордáну й Гермónу, із гори із Міц'áр. **7** Прикликає безóдня безóдню на гúrkіт Твоїх водоспадів, усі вали Твої й хвилі Твої перейшли надо мною. **8** Удень виявляє Господь Свою милість, уночі ж Його пісня зо мною, молитва до Бога моого життя! **9** Повім я до Бога: „Ти Скеле моя, чому Ти про мене забув? Чого я блукаю сумнýм через ýтиск ворожий? **10** Ніби кості ламають мені, хто вороги мої лають мене, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **11** Чого, душа моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокóїшся? Май надію на Бога, бо я Йому бúду ще дýкувати за спасіння Його, моого Бога!

43 Розсудій мене, Боже, я справуйся за справу мою із людьми небогобійними, визволі мене від людні обмани та кривди! 2 Бож Бог Ти мої твердіні, чого ж Ти покинув мене? Чого я блукаю сумній через утиск ворожий? 3 Пошли Своє світло та правду Свою, — вони мене бу́дуть провадити, вони запровадять мене до Твоєї святої гори та до місць пробування Твого. 4 I нехай я дістанусь до Божого жертовника, до Бога розради п потіхи мої, — і буду на арфі хвалити Тебе, Боже, Боже Ти мій! 5 Чого, душé моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокóїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дýкувати за спасіння Іого, мого Бога!

44 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом навчальний. Боже, своїми ушами ми чули, наші батькі нам оповідали: велике Ти діло вчинив за їхніх днів, за днів стародавніх: 2 Ти вигнав поганів Своєю рукою, а іх осадів, понищив народи, а іх Ти поширив! 3 Не мечем бо своїм вони землю посли, і їхнє рамено їм не помогло, — а правиця Твоя та рамено Твое, та Світло обличчя Твого, бо Ти іх уподобав! 4 Ти Сам — Цар мій, о Боже, звели ж про спасіння для Якова: 5 Тобою поб'ємо своїх ворогів, Ім'ям Твоїм будемо топтати повсталих на нас, 6 бо я буду надіятися не на лука свого, і мій меч не поможе мені, 7 але Ти нас спасеш від противників наших, і наших ненáвисників засоромиш! 8 Ми хвáлимось Богом щодні, і повіки Ім'ям Твоє слáвимо, (Сéла) 9 та однак Ти покинув і нас засоромив, і вже не вихóдиш із нашими військами: 10 Ти вчинив, що від ворога ми обернúлись назад, а наші ненáвисники грабувáли собі наш маєток. 11 Ти віддав нас на поїд, немов тих овéчок, і нас розпорбшив посеред нарóдів, 12 Ти за бéзцін продав Свій нарóд, і ціній Йому не побільшив! 13 Ти нас нашим сусідам віддав на зневáгу, на нарóгу та посміх для наших окóлиць, 14 Ти нас учинив за прислів'я поганам, і головою хитáють нарóди на нас. 15 Передо мною щоденно безчестя мое, і сором вкriває обличчя мое, — 16 через голос того, хто лає мене й проклинає, через ворога й мéсника. 17 Прийшло було все це на нас, та ми не забúли про Тебе, й заповіту Твого не порúшили, 18 не вступíлось назад наше серце, і не відхилíвся наш крок від Твоєї дорóги! 19 Хоч у місце шакалів Ти віпхнув був нас, і прикрив був нас смéртою тінню, — 20 чи й тоді ми забули Ім'я Бога нашого, і руки свої простягнули до Бога чужого? 21 Таж про те Бог довідається, бо Він знає таємністі серця, — 22 що нас побивають за Тебе щоденно, пораховано нас, як овечок жертóвних. 23 Прокинься ж, — для чого Ти, Господи, спиш? Пробудíся, — не кидай назáвжди! 24 Для чого обличчя Своє Ти ховаєш, забуваєш про нашу недолю та нашу тісноту? 25 Бо душа наша зніжилася аж до пороху, а живіт наш приліг до землі. 26 Устань же, о Помоче наша, і вýкупи нас через милість Свою!

45 Для диригента хору. На „Лілеї“. Синів Корéєвих. Псалом навчальний. Пісня любови. Мое серце

бриніть добрим словом, проказую я: Для Царя мої твóри, мій язик — мов перо скоропíсця! 2 Ти крашій від лóдських синів, в Твоїх устах розлита краса та добрó, тому благословів Бог навіki Тебе. 3 Прив'яжи до стегнá Свого, Сильний, Свого меча, красу Свою та величність Свою, 4 і в величності Своїй сідай, та й вéрхи помчися за справи правди, і лáгідности та справедливости, — і нáвчить Тебе страшних чинів правиця Твой! 5 Твої стріли нагóстрені, — а від них під Тобою нарóди попáдають, — у серце Царських ворогів. 6 Престол Твій, о Боже, на вічні вікі, берло правди — берло Царства Твого. 7 Ти полюбив справедливість, а беззаконія зnenáвидів, тому намастів Тебе Бог, Твій Бог, олівою радості понад друзів Твоїх. 8 Миро, алóe й кассія — всі шáти Твої, а з палат із слонóвої кости — струни Тебе звеселíли. 9 Серед скáрбів Твоїх — царські дóчки, по правиці Твоїй стала цариця в офірському щируму золоті. 10 Слухай, дóчко, й побач, і нахили свое ухо, — і забудь свій нарóд і дім батька свого! 11 А Цар буде жадати твоєї краси, бо Він — твій Госпóдь, а ти до землі Йому кланяйся. 12 А Тýрська дóчка прийде з дáром, будуть благати тебе найбагатші з нарóду. 13 Вся оздоба царській дóчки — усередні, шата ж її погаптóвана золотом. 14 У шáти гаптóвані ворану провадять її до Царя, за нею дівчáта, подrúги її, до Тебе проваджені. 15 Провадять їх з рáдошами та потіхою, — у палату царськú вони вíйдуть. 16 Замість батьків Твоїх бу́дуть синій Твої, — їх по цілій землі Ти поставиш волóдарями. 17 Я буду Ім'я Твоє згáдувати по всіх поколіннях, тому то нарóди по вічні віки Тебе слáвiti будуть!

46 Для диригента хору. Синів Корéєвих. На спів „Аламот“. Пісня. Бог для нас — охорона та сила, допомóга в недолях, що часто трапляються, 2 тому не лякаємо ми, як трясéться земля, і коли гори зсуваються в серце мóрів! 3 Шумлять і киплять Його вóди, через вéлич Його тремтять гори. (Сéла) 4 Річка, — віднóги її веселять місто Боже, найсвятіше із місць пробування Всеїшнього. 5 Бог серед нього, — нехай не хитаеться, Бог поможе Йому, коли ранок настане. 6 Шуміли нарóди, хиталися цárства, а Він голос подав Свій — і земля розплівлáся. 7 З нами Господь Саваóт, наша твердінія — Бог Яковів. (Сéла) 8 Ідіть, оглядайте Господні дíла, — які руйнувáння вчинив на землі! 9 Аж до краю землі припиняє Він війни, ламає Він лука й торóщить списа, палить огнем колеснії! 10 „Вгамуйтесь та знайте, що Бог Я, піднесусь між нарóдами, піднесусь на землі!“ 11 З нами Господь Саваóт, наша твердінія — Бог Яковів! (Сéла)

47 Для диригента хору. Синів Корéєвих, Псалом. Всі нарóди, — плещíть у долоні, поклíкуйте Богові голосом рáдости, 2 грізний бо Всешишній Госпóдь, Цар великий всієї землі! 3 Він нарóди під нас підбиває, а поган — нам під ноги, 4 Він нашу спáдщину для нас вибирає, величність для Якова, що його полюбив.

(Сéла) 5 Бог виступає при радісних єкриках, Господь — при голосі рóга. 6 Співайте Богові нашому, співайте, співайте Царéви нашему, співайте, 7 бо Бог — Цар усієї землі, співайте навчальний псалом! 8 Бог зацарювáв над нарóдами, Бог сів на святому Своєму престóлу! 9 Зібрались владíки народів, народ Бога Авраамового, як Божí щítí на землі, — між ними Він сильно звелíчений!

48 Пісня. Псалом синів Корéєвих. Великий Господь і прославлений вéльми в місті нашого Бога, на святій Своїй горі! 2 Препишна країна, розráда всієї землі, — то Сіонська гора, на північних окблицях, місто Царя можновлáдного! 3 Бог у хрáмах Своїх, за твердиню Він знáй. 4 Бо царі ось зібралися, ішли вони разом, 5 але, як побачили, то здивувáлись, полякалися та й розпорóшилися. 6 Обгорнув їх там страх, немов бíль породíллю; 7 Ти східнім вітром розбив кораблі ті Таршíські. 8 Як ми чули, так бачили в місті Господа Саваóта, у місті нашого Бога, — Бог міцно поставить навíki його! (Сéла) 9 Розмишліли ми, Боже, про мýлість Твою серед храму Твого. 10 Як Ім'я Твоє, Боже, так слava Твоя — аж по кíнці землі, справедливості повна правíця Твоя! 11 Нехай веселíться Сіонська гора, Юдині дóчки хай тішаться через Твої правосúддя. 12 Оточíте Сіон й обступíте його, полíčіть його бáшти, 13 зверніте увагу на вáла його, високість палати його пообмíрюйте, щоб розповісти поколіnnю настúпному, 14 бо Цей Бог — то наш Бог на вíчні вíкі, Він буде провáдити нас аж до смерти!

49 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом. Слухайте це, всі нарóди, вíзьміте до ушей, усі мéшканці всéсвіту, 2 і лóдські сини й сини мýжів, разом багатий та вбогий, 3 — мої уста казатимуть мудрість, думка ж сéрця мого — розумність, 4 нахилю свое ухо до прíказки, розв'яжу свою зáгадку лóро! 5 Чому маю боятись у день лихолíття, як стане круг мене неправда моїх ошукáнців, 6 які на багáтство своє покладають надію, і своїми достáтками хвáляться? 7 Але жодна людíна не вíкупить брата, не дасть його вíкупу Богові, — 8 бо вíкуп їхніх душ дорогий, і не перестане навíki, — 9 щоб міг він ще жити навíki й не бачити грóбу! 10 Та люди побачать, що мудрі вмирають так само, як гинуть невíглас та нéуک, і лишаються для інших багатство своє. 11 Вони дóумаюти, нíби домій їхні навíki, місця їхнього замéшкання — з роду до роду, іменáми своїми звуть землі, 12 та не зостається в пошані людíна, — подíбна худобі, що гине! 13 Така їхня дорога — глупота для них, та за ними йдуть ті, хто кохає їхню думку. (Сéла) 14 Вони зíйдуть в шeол, — і смерть їх пасе, немов вíвці, а праведники запанують над ними від рання; подоба їхня знищиться, шeбл буде мешканням для них. (*Sheol h7585*) 15 Та визволить Бог мою душу із владi шeблу, бо Він мене вíзьме! (Сéла) (*Sheol h7585*) 16 Не лякайся, коли багаті людíна, коли збóльшується слava дому її, — 17 бо, вмираючи,

не забере вона всéного, її слava не пíде за нею! 18 Хоч вона свою душу за життя свого хвáлить, і славлять тебе, як для себе ти чиниш добро, — 19 вона прийде до роду батьків своїх, що світла вони не побачать навíki! 20 Людíна в пошані, але нерозумна, — подíбна худобі, що гине!

50 Псалом Асафів. 2 Із Сіону, корони красí, Бог явився в промінні! 3 Прихóдить наш Бог, — і не буде мовчати: палючий огонь перед Ним, а круг Ньюго все бúриться сильно! 4 Він покличе згорí небесá, і землю — нарóд Свій судити: 5 „Позбирайте для Мене побожних Моїх, що над жертвою склали заповіта зо Мною!“ 6 I небесá звістять правду Його, що Бог — Він суддя. (Сéла) 7 „Слухай же ти, Мíй нарóд, бо буду ось Я говорити, Ізраїлеві, і буду свідчить на тебе: Бог, Бог твíй Я! 8 Я бýду картáти тебе не за жертви твої, — бо все передо Мною твої цílopáлення, 9 не вíзьму Я бичка з твого дому, нí козлív із кошáр твоїх, 10 бо належить Мені вся лísná звíринá та худоба із тисячí гíр, 11 Я знаю все птáство гíрськé, і звíр польовý при Мені! 12 Якби був Я голодний, тобі б не сказав, — бо Моя вся вселéнна й усе, що на нíй! 13 Чи Я м'ясо бичкíв споживáю, і чи п'ю кров козлív? 14 Приноси Богові в жертву подíку, і виконуй свої обітниці Всевíшньому, 15 і до Мене поклич в день недолí, — Я тебе порятую, ти ж прослáвиш Мене!“ 16 А до грíшника Бог промовляє: „Чого про устави Мої розповідаєш, і чого заповіта Мого на устáх своїх нóсиш? 17 Ти ж науку зненáвидів, і поза себе словá Moї вíкинув. 18 Як ти злодія бачив, то бíгав із ним, і з перелюбниками накладав. 19 Свої уста пускаєш на зло, і язик твíй омáну плетé. 20 Ти сидиш, проти брата свого наговóрюєш, поголóски пускаєш про сина своєї матері. 21 Оце ти робив, Я ж мовчав, і ти дóумав, що Я такий сáмий, як ти. Тому буду картати тебе, і вíложу все перед очí твої! 22 Зрозумíйтے ж це ви, що забуваєте Бога, щоб Я не скопíв, — бо не буде кому рятувати! 23 Xто жертву подяки приносить, той шанує Мене; а хто на дорогу Свою уважá, Боже спасіння йому покажу!“

51 Для диригента хору. Псалом Давидів, коли до нього прийшов пророк Натáн, як Давид увійшов був до Вíрсавíї Помилуй мене, Боже, з великої милості Твоéї, і з великого милосердя Свого заглáдь беззакóння мої! 2 Обмий мене зóвсім з моого беззакóння, ѹ очисти мене від моого грíха, 3 бо свої беззакóння я знаю, а мýй грíх передо мною постíйно. 4 Тобі, однómu Tobí я згрíшив, і перед очíми Твоїми лukáve вчинив, тому справедливий Ти будеш у мові Своїй, бездогáнний у сúdi Своїм. 5 Отож я в беззакóнні нарóдженій, і в грíху зачáла мене мати моя. 6 Otto, полюбив еси правду в глибíнах, і в таємних речáх виявляеш премудрість мені. 7 Очисти ісóпом мене, — і буду я чистий, обмий Ти мене — і я стану біліший від снíгу. 8 Дай почутти мені втіху й радість, — і радітимутъ кості, що Ти покрушив. 9 Обличчя Своє заховай від грíхів моїх, і всі

беззаконня мої позаглайджуй. **10** Серце чисте створи мені, Боже, і тривалого духа в моєму нутрі відновій. **11** Не відкінь мене від Свого лиця, й не бери Свого Духа Святого від мене. **12** Верни мені радість спасіння Твого, і злігдінм духом підтримай мене. **13** Я буду навчати беззаконців доріг Твоїх, — і навернутся грішні до Тебе. **14** Визволь мене від переступу кробного, Боже, Боже спасіння мого, мій язик нехай славить Твою справедливість! **15** Господи, відкрий мої уста, і язик мій звістить Тобі хвалу, **16** бо Ти жертви не прағнеш, а дам цілопалення, — то не любе воно Тобі буде. **17** Жертва Бóгові — зламаний Дух; серцем зламаним та упокореним Ти не погордущеш, Боже! **18** Ущасливів Своїм благовільнням Сіон, збудуй мýри для Єрусалиму, — **19** тоді Ти полюбиш Собі жертви правди, цілопалення та приношення, тоді покладуть на Твій віттар тельців!

52 Для диригента хору. Псалом навчальний Давидів, як прийшов був ідумéянин Доег' та Йаулові був оповів, і до нього сказав: „Давид увійшов до дому Ахімéлеха“. Чого хвáлишся злом, о могутній? Цілий дénъ Бóжа милість зо мною. **2** Замишляє лукавство язик твій, як та бритва нагострена ти, що чиниш обману! **3** Ти зло полюбив над добро, а неправду — більш, як правду казати, (Сéла) **4** ти любиш усякі шкідливі слова, ти язíку обманний! **5** Отож, Бог зруйнує назáждзи тебе, тебе викине й вирве з намету тебе, й тебе викоренить із країни життя. (Сéла) **6** I побачать це прáведні, й будуть боятись, і будуть сміятися з нього: **7** „Ось муж, що Бога не чинить своєю твердінкою, та на великість благатства свого покладає надію, втікає до злого свого“. **8** А я — як зелена олівка у Божому дому, надіюсь на Божу милість на вічні вікі! **9** Буду слáвити вічно Тебе, що вчинив Ти оце, і про ймéння Твое буду звіщати побожним Твоїм, що добре воно!

53 Для диригента хору. На „Махалат“. Навчальний псалом. Давидів. Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога!“ Зіпсувались воно, і несправедливість обрідливу чинять, нема доброчинця! **2** Бог зорить із неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усі повідступали, разом стали огідними, нема доброчинця, нема ні однóго! **4** Чи ж не розуміють оті, хто беззаконня вчиняє, що мій люд поїдається? Воно споживають хліб Божий, та не кличуть Його! **5** Тоді настрашилися стрáхом воно, хоч страху не було, бо розсипав Бог кості того, хто тебе оточив був, — ти їх посоромив, бо ними погрідував Бог! **6** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Свого народу поверне Господь, то радітиме Яків, утішатися буде Ізрáль!

54 Для диригента хору. На негінах. Псалом навчальний Давидів, як зіфéні прийшли були та сказали Саулові: „Ось Давид поміж нами ховається!“ Спаси мене, Боже, Імéнням Своїм, і міцю

Своєю мене оправдáй! **2** Вислухай, Боже, молитву мою, нахили Своє ухо до слів моїх уст, **3** бо чужінці повстали на мене, розбішаки ж шукають моєї душі, — воно Бога не ставили перед собою. (Сéла) **4** Ось Бог помагає мені, Господь серед тих, хто підтримує душу мою. **5** Хай повérнеться зло на моїх ворогів, Своєю правдою війници їх. **6** В добровільному дарі я жертву Тобі принесу, Ім'я Твоє, Господи, слáвити буду, що добре воно, **7** бо мене воно визволило від усяких нещасть, і я бачу занéпад моїх ворогів!

55 Для диригента хору. На негінах. Навчальний Давидів псалом. Вислухай, Боже, молитву мою від благання мого не ховайся! **2** Прислухайсь до мене й подай мені відповідь, — я блукаю у смутку своїм і стогнú, — **3** від крику ворóжого, від утисків грішного, бо гріх накидáють на мене воно, і в гніві мене переслідують. **4** Тремтить мое серце в мені, і страхи смертельні напали на мене, **5** страх та тремтіння на мене найшлі, і тривога мене обгорнула. **6** I сказав я: „Коли б я мав крила, немов та голубка, то я полетів би й спочив!“ **7** Отож, помандрую далéко, пробуватиму я на пустині. (Сéла) **8** Постішú собі, щоб утекти перед вітром бурхливим та бурею. **9** Вигуби, Господи, та погуби язíка їхнього, бо в місті я бачив насильство та свáрку, — **10** воно ходять удень та вночі коло нього на мýрах його, а гріх та неправда всерéдині в ньому, **11** нещасть всерéдині в ньому, а з вулиць його не виходять насилля й обмáна, **12** бож не ворог злорічить на мене, — це я переніс би, — і не ненáвисник мій побільшивсь надо мною, я сковався б від нього, — **13** але ти, — чоловік мені рівня, мій приятель близький і знайомий мені, **14** з яким солодко щиру розмову провáдимо, і ходимо до Божого дому серед бурхливого нáтовпу. **15** Нехай же впаде на них смерть, нехай зíйдуть воно до шéбу живими, — бо зло в їхнім мéшканні, у їхній серéдині! (*Sheol h7585*) **16** Я кличу до Бога, і Господь урятує мене: **17** увéчорі, вráнці й отíвдні я скажусь й зідхаю, — і Він віслухає моого голосу! **18** У мірі Він викупить душу мою, щоб до мене воно не зближались, бо багато було їх на мене! **19** Бог віслухає, і їм Той відповість, Хто відвíку сидить на престолі, (Сéла) бо немає у них перемін, і Бога воно не бояться, — **20** ворог вітязнув руки свої проти тих, що в спокóї жили з ним, він ганьбíв заповіта свого, **21** його уста гладéнky, як масло, — та свáрка у серці його, від оліви м'якіші слова його, та воно — як мечі ті оголені! **22** Свого тягарá поклади ти на Господа, — і тебе Він підтримає, Він ніколи не дастя захитатися праведному! **23** А Ти їх, Боже мій, поскидаеш до ями погибелі! Люди чýнів кривавих й обмани, — бодай своїх днів воно не дожили навіть до половини, а я покладаю надію на Тебе!

56 Для диригента хору. На „Німа голубка вдалечині“. Золотий Давидів псалом, коли філістýмляни захопили були його в Гáті. Помилуй мене, Боже, бо

тóпче мене чоловíк, — цíлий день він воює та тýсне мене! 2 Чату́ють мої вороги цíлий день, бо багато таких, що воюють завéято на мене! 3 Того дня, коли страх обгортáє мене, я надію на Тебе кладу, — 4 я в Бозі хвалитиму слово Його, на Бога надію кладу, й не боюся, — що тіло учýнить мені? 5 Цíлий день біль принóсить словá мої, усі їхні думкí проти мене на зло: 6 слíдкують, ховаються, пильнують вони мої стóпи... Як чатують на душу мою, 7 так Ти через гріх віджení їх, пониж, Боже, людей в Своїм гніві! 8 Полічiv Ти тинjння мое, помістí ж мої слóзы перед Собою, чи ж вони не запíсані в книзі Твоїй? 9 Тоді то мої вороги повтікають назад, того дня, як я клíкати буду. Те я знаю, що Бог при мені, 10 і в Бозі я справу свою докінчú, докінчú я в Господі справу! 11 На Бога надію кладу й не боюсь, — щó людýна учýнить мені? 12 На мені зостаються, о Боже, присяги Тобі, та для Тебе я вýповню жертви хвалí. 13 Як Ти спас мою душу від смерти, то хíба ж не спасеш моїх нíг від падіння, щоб у світлі життя я ходив перед Богом?

57 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли він утікав від Саула в печéру. Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо до Тебе вдається душа моя, і в тіні Твоїх крил я сховаюсь, аж поки нещастя мине! 2 Я кличу до Бога Всевишнього, до Бога, що чинить для мене добро. 3 Він пошле з небес — і врятує мене, Він погáньбить того, хо чатує на мене. (Сéла) Бог пошле Свою милість та правду Свою 4 на душу мою. Знахóджуся я серед лéвів, що лóдських синів пожирають, їхні зуби — як спис той та стрíли, а їхній язик — гострий меч. 5 Піднесіся ж, о Боже, над небо, — а слава Твоя над всíєю землею! 6 Вороги приготували пástку для стíп моїх, душу мою нахíлили, вони вýкопали вовчу яму для мене, — і попáдали в неї самi! (Сéла) 7 Мое серце змíцнілося, Боже, змíцнілося серце мое, — я буду співати та слáвити Тебе! 8 Збудиша ж ти, хвáло моя, пробудиша ж ти, афро та цíтро, — я буду будíти досéтню зорі! 9 Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед нарòдів, я буду співати Тобі між племéнами, 10 бо Твое милосердя велике — воно аж до неба, а правда Твоя — аж до хмар! 11 Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над всíєю землею!

58 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів. Чи ж то справдí ви, можні, говорите правду, чи лóдських синів слушно судите? 2 Отже, у серці ви чините кривди, дорогу насильства рук ваших торóете ви на землі. 3 Від лоня ще матернього — вже віddáleni несправедливі, з утрóbi ще матерньої заблудíлися неправdomóбвíci, — 4 їхня отрута така, як отрута змíїна, як отрута глухої гадюки, що ухо свое затулíє, 5 що не слухає голосу заклиначív, чарівникá, в чараках вprávного! 6 Поруйнý, Боже, зуби їхні в їхніх устáх, левчukáм розбíй, Господи, щéлепи, — 7 нехай розплíвуться, немов та вода, що собí розтíкається, хай

пов'януть вони, як трава по дорозі, 8 бодай стали, немов той слímák, що в своїй слízotí розпускається, щоб сонця не бачили, як мертвий отой плíd u жíнki! 9 Поки почують терніну запáлену ваші горшки, — нехай буря її рознесе, чи свíжу, чи спáлену! 10 А праведний tíshítis буде, бо помсту побачить, у кróbi безбожного стópi свої він обмíe! 11 I скаже людýна: „Поправdí e plíd справедливому, справdí e Бог, — судя на землі!“

59 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли послав був Саул, істереглý його дíм, щоб убити Його. Вíзволь мене від моїх ворогív, о мій Боже, від напасників моїх охоронí Ти мене! 2 Вíзволь мене від злочýнцív, і спаси мене від кровожéрних, 3 бо ось причáлись на душу мою, на мене збираються сильнí, — не моя в тíм провина, о Господи, і не мій грíх! 4 Без моїї провини вони он збíгаються та готóуються, — устань же назýstrích мені та побач! 5 I Ти, Господи, Боже Саваоте, Боже Ізраїліv, збудиша, щоб покарáти всíх поган, — і не помилуй нíкого із зráдників злих! (Сéла) 6 Нáдвèчir вони повертаються, скýглють, як пес, і перебíгають по місту, 7 як ось слова вивергáють устáми своїми, мечі в їхніх губах, — та хто це почue. 8 Але посмієшся з них, Господи, і всíх поган засорóмиш! 9 Твердýne моя, я Тебе пильнувátimu, — бо Бог оборóна моя! 10 Мій Бог, — Його милість мене поперéдила, Бог учинить мені, що побачу падіння своїх ворогív! 11 Не вбивáй їх, щоб нарòd мій цíого не забув, — міццю Свою розвíй їх i зниж їх, о щите наш, Господи! 12 Гріх їхnіh уст — слово губ їхnіh, і нехай вони схópleni будуть своєю пихóю, і за клятву я брехню, яку кажутъ! 13 У гніві їх знищ, знищ — і хай їх не буде, і хай знають вони, що царіє Бог в Якові, аж до кíнців землі! (Сéла) 14 A нáдвèchir вони повертаються, скýглють, як пес, і перебíгають по місту 15 Вони вéштатись будуть, щоб їсти, коли ж не наїдáться, то скáржитись будуть. 16 A я буду співати про силу Твою, буду радісно врónci хвалити Твою милість, бо для мене Ти був в день недолі моїї твердýneю й зáхистом! 17 Твердýne моя, — до Тебе співати я буду, бо Бог оборóна моя, милостívий мій Боже!

60 Для диригента хору. На спів: „Лíлея свíдченя“. Золотий псалом Давидів для навчáння, коли він підпалив був Арám двох ríčok i Arám Цoví, і коли вернувся Йоав і побив Едóma в Соляній долині, дванадцять тисяч. Боже, покинув Ти нас, розпорóшив Ти нас, Ти нагнíвався був, — поверніся ж до нас! 2 Ти землею затряс, і її розірвав, — уздоров же улáмki її, бо вона захитáлась! 3 Ти вчинив, що нарòd Твí побачив тяжké, напoїv нас отрутним вином. 4 Ти дав прápora тим, хо боїться Тебе, щоб збíралися вони перед правдою. (Сéла) 5 щоб любí Tvoї були вíзвoleni, Свою правицею допоможí, й обізвíся до нас! 6 У святині Своїй Бог промовив: „Нехай розвеселíos, — роздílø Я Сихém i долину Суккóтську помíрюю! 7 Належить Мені

Гілеа́д, Мені Манасія, а єфрем — охорона Моїй голові, Юда — бéрло Мое. 8 Моáв — то міднýця Мого миттý, на Едóм узуттýм Своїм кину, філістéю, — вигукуй для Мене із радістю!“ 9 Хто мене запровáдить до міста твердýнного, хтó до Едóму мене попровáдить? 10 Хíбá ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого вíйська не вýйдеш вже, Боже? 11 Подай же нам помíч на ворога, лíдська бо помíч — марнóта! 12 Ми мужність вýявимо в Бозí, — і Він потóпче противників наших!

61 Для диригента хору. На струннім інструменті.

Псалом Давидів. Вислухай, Боже, благáння мое, почуй же молитву мою, — 2 я клíчу до Тебе від краю землі, коли серце мое омлівá! На скéлю, що вища від мене, мене попровáдь, 3 бо для мене Ти став пристанóвищем, бáштою сильною супроти ворога! 4 Хай я оселіosя навíki в намéti Твоїm, в укриттí Твоїх крýл заховáюся, (Сéла) 5 bo Ty, Боже, почув обітницí мої, Ty дав спáдшину тим, хто Ймéння Твоого боїться! 6 Царévi примнóж днí до днív, продовж рóki йому — немов вíчні вíkí, 7 нехай віn перед Божим лицем пробувáe навíki, хай милість та правда його стережут! 8 Отак буду спíвати я зáвжди про Ймення Твоє, виконувати буду щodénnno обіти свої!

62 Для диригента хору. Для Єдуtúna. Псалом Давидів. Тільки від Бога чекай у мовчánni, o душé моja, віd Ньюго спасínnia moe! 2 Тільки Віn моя скéля й спасínnia moe, Віn тверdýnia moja, — tomú ne захитаюся дуже! 3 Доки бúдете vi нападáti на людínu? Usi хочете vi розтрошítí ði, немов мур той похílений, мов bi паркáн той валющий! 4 Voní tílkyj dýumaþt, ýk bi zípхнути ði z висотi, voni полюбили непrávdu: благословляють своїми устámi, в своему ж нутрí проклинают! (Сéla) 5 Тільки віd Богa чекай у мовчánni, o душé moja, bo віd Ньюго nadíja moja! 6 Тільки Віn моя скéля й спасínnia moe, Віn тверdýnia moja, — tomú ne захитаюся! 7 У Бозí спасínnia moe й moja слava, скéля сили moej, moe пристанóviще в Бозí! 8 Míj нарóde, — кожного чáсу nadíjtесь na Ньюго, серце свое перед Ним виливáйте, Бог для нас — пристанóviще! (Сéla) 9 Справdí, лídсьki синí — як ta pára, синí й viщих mýživ — обмána: як uzjati na vagú — voni легшí vіd pari всi rázom! 10 Не nadíjtесь na útisk, i ne pišajtесь gрабúnkom; як багатство roste, — ne прикладájte свого серця до ньюго! 11 Один раз Бог сказав, a dvíči j chuv, — що сила — u Богa! 12 I в тебе, o Господи, милість, bo віdpláchuesh кожному згідно з дílami його!

63 Псалом Давидів, коли був віn у пустині юдейській. Боже — Ty Бог míj, я шукаю vіd ránnia Tebe, душа moja prágne do Tebe, тужить tílo moe za Tобoю в krajiné pustélynní i víymuchení bez води. 2 Я так приглядáváse do Tebe в святині, щоб bачiti силu Твою й Твою славу, — 3 lípsha bo милість Твоя над життя, й мої usta Tebe прославляють! 4 Так я буду в жittí своїm благословляти Tebe, radi Йménny Tвогó буду rуки

свої pídiymati! 5 Nasíchuyetsya, níbi loem i tovshem, duša moja, a ustá moí hvalyať gubámi spívnymi. 6 Як zgadao Tebe na postélej svoíj, rozmišljau про Tebe в сторожах níchnih: 7 quo stav Ti na pomíč dla mene, в tiniж Tvoih kryil ja spívatim! 8 Prigoronułasя do Tebe duša moja, pravícy Tvoja pídpiraе mene. 9 Вороги ж moju dušu shukayut для zgubi, — nehay zapadútse do spódu zemlji, 10 nehay pomordóvaní búdtu mécem, bodai stali šakálam požývo! 11 A цar звесelit'sya u Bozí, буде хválenij кожen, kto jomu prisyaže, будуть bo zámkněn usta lžemóbçiam!

64 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вислухай,

Боже, мíj голos, як скárjusya я, víd stráxu ворожого душу мою хорони! 2 Заховай мене víd потaémnego збору злочинцív, víd kriku свавíl'civ, 3 яkí нагостrýli свого язíká, як меча, natyagnuli стрíl'j свою словом gírkym, 4 щob taeñno стрílati в невinnogo, — voni нагло стрíl'jtimuþt в nygo, i ne búdtu bojatys! 5 U zlíi spraví zmícnjatü себе, zmovlýtse pástki taeñno rozstávit, kajkut: „Хто bude ih bachtis?“ 6 Voni krividi хovaютъ. Zagnemo, як zádm ihkñi spóvnitъ, bo nütroþt cholvíka ta serce — gliboke! 7 Alé vchinitъ Бог, що стрíl'j на них стрíl'j, — i háglò poránení будуть, 8 i vchinitъ, що ihkñi язík dopadétyse до них, — i будуть хитáti головою usi, xto спoglyne на них! 9 I всi люди bojatys будуть, i будуть rozkažutati про чин Богa, i dilo Його зrozumjut! 10 I праведníj Gospodom búde raditi, i буде vdaþátisя до Ньюго, i búdtu poxvalen всi prostosérđ!

65 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня.

Tobi, Боже, належиться слава в Сioní, i Tobi маë vídđanij бути obít! 2 Ty, що molýtvi вислúhuesh, всяke tílo do Tebe prihódit! 3 Spravi gríshni zrobilißc sylñiši víd nas, — Ti нашi gríhi probacháesh! 4 Blazhenniy, kogo vibařaesh Ty ta nabližáesh, — в осélyax Tvoih spochiváti tой буде! nasítimosc mi dobróm domu Tвогó, naysvatišim iž xramu Tвогó! 5 Grízni réchi Ty vídpovídaesh nam prawdoju, Боже, Spasitelju наш, nadie всi kínciv zemlji ta súšich daloko na morí, 6 quo gorí stavish Свою siloju, pídperezanij miſcio, 7 quo vtihomíрюesh gúrkít moriv, ihkñi xwíll ta gálas naródib. 8 I будуть bojatys oznák Tvoih méshkançí kínciv zemlji. Ty rozweselaþt krajnu, de vixid poránku j de večir. 9 Ty vídvdúesh zemlu ta poþi ði, Ty zbagacauesh щedro ði, — pôvñi wodi potík Božij, Ty zbijjka gotuesh ði, — bo Ty tak prigotóviv ði! 10 Ty ríllju ði nasíchuyesh wóglkistu, vyrívnuesh grúddja ði, rozpuskauesh doþčami ði, Ty благословляюш roslínnistu ði! 11 Ty dobróm Своїm rík vkoronbuesh, i stejkij Tvoi krápljami tóvshu tečútý!

12 Pasovíyska пустині спливáotse krápljami, i radistu pídperezálii uzgr'! 13 Lugi zodiygnułi otárami, a dolini pokriili zbijjjam, — gukáotu voni ta spívaotu!

66 Для диригента хору. Пісня. Псалом. 2 виспívuite честь Його Йménnu, честь для слави Його

покладіть! 3 Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізні! Через силу велику Твою — Твої вороги піддаутся Тобі, 4 вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Ймення Твоє!“ (Сéла) 5 Ідіть і погляньте на Божі ділá, — Він грізний у ділáх проти людських синів! 6 Він на суходіл змінив море, — й переходили рíчку ногою, — там раділи ми в Ньому! 7 Він царіє навіки Свою могутністю, очі Його між нарóдами збрять, — нехай не несуться відстúпники! (Сéла) 8 Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його разголошуйте, 9 що зберіг при житті нашу душу, і не дав нозі нашій спіткнутись, 10 бо Ти, Боже, нас випробовував, Ти нас перетопив, як сріблó перетоплюється. 11 Ти нас до в'язніці впровадив, Ти пута поклав нам на стéгна, 12 Ти іздти дав був людіні по головах наших, ми ввійшли до огню й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів! 13 Увійдú я до дому Твого з ціlopáленнями, обіти свої Тобі виплачу ті, 14 що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тісноті мої! 15 Ціlopáлення ситих тельців піднесу Тобі з димом кадильним баráнчим, приготую биків із козлами. (Сéла) 16 Ідіть, і послухайте, всі богохінні, а я розкажу, що Він учинив для моєї душі: 17 До Нього я кликав устáми своїми, і хвáли Йому — під моїм язиком! 18 Коли б беззаконня я бачив у серці своїм, то Господь не почув би мене, 19 алé Бог почув, — і вислухав голос моєї молитви! 20 Благословенний Бог, Який не відкинув моєї молитви й Свого милосердя від мене!

67 Для диригента хору. На струнних знаряддях. Псалом. Пісня. Нехай Бог помилує нас, і хай поблагослóвить, хай засяє над нами обличчям Своїм, (Сéла) 2 щоб піznати дорогу Твою на землі, посеред нарóдів усіх — спасіння Твоє! 3 Хай Тебе вихвалють нарóди, о Боже, хай слáвлять Тебе всі нарóди! 4 Нехай веселиться й співають племéна, бо Ти правдою сúдиш нарóди й племéна ведеш на землі! (Сéла) 5 Хай Тебе вихвалють нарóди, о Боже, хай слáвлять Тебе всі нарóди! 6 Земля врожай свій далá, — Бог поблагословів нас, наш Бог! 7 Нехай благословляє нас Бог, і всі кінці землі хай бояться Його!

68 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Нехай воскрéсне Бог, — і розпорóщаться вороги Його, і нехай від лиця Його повтікають Його ненавісники! 2 Як дим розвіváється, так їх розвíй, як тóпиться віск від огню, отак несправедліві загíнуть перед Божим лицéм! 3 А прáведні будуть радіti, і будуть тішитися перед Богом, і веселíтisя в радості будутi! 4 Спíвайте Богові, виспíвуйте Йménю Його, ріvnяйте дорогу Тому, Хто єde на хмарах, — Господь Йому Йménня, — та перед Ним веселíтisя! 5 Сýротам батько й вдовицям суддá, — то Бог у святому мешkánni Своїм! 6 Бог самітних уводить до дому, витягує в'язнів з кайданів, — тільки відстúпники мéшкати будуть у спáленій сонцем землі! 7 Боже, коли перед нарóдом Своїм

Ти вихóдив, коли йшов Ти пустинею, (Сéла) 8 то трясáся земля, також кáпало небо було перед Богом, Сіnáй затремтів перед Богом, Богом Ізраїля! 9 Дощ добродійний спускаєш Ти кроплями, Боже, на спáдок Свíй перемéчений — міцно поставив його. 10 У ньому сиділо Твоє многолóддя, у Своїй доброті все готуєш Ти бідному, Боже! 11 Господь дає слово; провісниць велика многóта: 12 „Царі військ утікають, утікають, пánі ж дóму роздíлю здóбич“. 13 Коли ви спочиваєте між обійтáмі — то крýла голубки покриті сріблом, а пéра її — зеленкáвістю золота. 14 Коли Всемогúтній царів розпорóшував в Краї, то сніг Ти спускав на Цалмóni. 15 Гора Божа — Башánska гора, гора верхогír'я — гора та Башánska. 16 Верхогír'я, — чого зáздírсno дívitesя на ту гору, що Бог зажадав на мешkánni Своє, і Господь буде мéшкати там зávjédi? 17 Колесníць Божих дві десятьсячки, тисячі багатокrátні, — Господь із Сіnáю прибув до святині. 18 Ти піdnявся був на висоту, полонéних набрав, узяв дари ради людіні, — і відстúпники мéшкати будуть у Господа Бога також. 19 Благословенний Господь, — тягári Він щоденно нам носить, Бог — наше спасіння! (Сéла) 20 Бог для нас — Бог спасіння, і в Господа Владики виходи смерти! 21 Але розторóщить Бог голову Своїх ворогів, мákівку, вкриту волоссям, того, хто в грíхáх своїх ходить! 22 Промовив Господь: „Я спровáджу з Башánu тебе, з глибин моря спровáджу, 23 щоб ти ногу свою мив у кróvі, щоб язик твоїх пísiv mав частину свою в ворогів!“ 24 Похóди Твої, Боже, бáченno, похóди Бога мого у святині моого Царя: 25 Попéреду йшли спíвакi, потому грачi, посеред дíвчат, що бряжчáli на бúbnax: 26 „Благословляйте на зборах Бога, Господа, ви, хто від джерел Ізраїля!“ 27 Там Веніамíн молодий, їхній волóдар, княzí Юdi, їхні полкi, княzí Завулóна, княzí Неftalíma. 28 Твій Бог наказав тобі силу, — будь силою, Боже, тогó, кого нам учинив! 29 Iз храму Твого на Єрусалим царі привезуть Тобi дара. 30 Погрозí звíринí в очерéti, чередi волíв рázом з телятами людськими, понищ тих, хто кавálkami срíблá мýlуеться, розпорóш тi нарóди, що воен бажають! 31 Прýйдуть з Єгипту посли, і руки свої Куш простягне до Бога. 32 Царства землі, — спíвайте Богові, виспíвуйте Господа, (Сéла) 33 що їздить в відвíчному небi небес. Ось Він загrimить Своїм голосом, голосом сильним. 34 Вíznhajte Богові силу, величність Його над Ізраїлем, а в хмарах потуга Його! 35 Бог грíзний у святинях Своїх, Бог Ізраїlів Він, що нарódov дає силу й міць, Бог благословénniй!

69 Для диригента хору. На спíв „Лелíї“. Давидів. Спаси мене, Боже, бо вódi вже аж до душі пíдйшли! 2 Я загруз у глибокім багñi, і нема на чíм стати, ввійшов я до водних глибíн, — і мене залишí течí! 3 Я змучився в крику своїм, вýsoхло горло мое, очі мої затумáнились від виглядання надії від Бога мого! 4 Tих, хто мене без причини ненáвидить, стало більш, як вóлосся на моїй голові, набráлися сили мої вороги, що безвýнно мене переслідуют,

— чого не грабував, те вертаю! 5 Боже, Ти знаєш глупоту мою, а гріхі мої перед Тобою не сховані! 6 Нехай через мене не матимут стіду оті, хто на Тебе надіться, Господи, Господи Саваоте; нехай через мене не матимуть сорому ті, хто шукає Тебе, Боже Ізраїлів, — 7 бо я ради Тебе зневагу ношу, ганьба покрила обличчя мое! 8 Для братів своїх став я відчужжений, і чужий для синів своєї матері, 9 бо ревність до дому Твойого з'їдає мене, і зневаги Твоїх зневажальників спадають на мене, 10 і пістом я віплакав душу свою, а це сталося мені на зневагу. 11 За одежу надів я верётут, — і за пріказку став я для них: 12 про мене балакають ті, хто в брамі сидить, і пісні тих, хто п'янкі попиває. 13 А я — молитва моя до Тебе, Господи, в часі Твоєї зичливості; в многоті милосердя Твойого подай мені відповідь про певність спасіння Твого, 14 взволь з болота мене, щоб я не втопився, щоб я урятований був від своїх ненавісників та від глибокости води! 15 Хай мене не заллє водянá течія, і хай глибінь мене не проковтнє, і нехай своїх уст не замкнё надо мною безодні! 16 Обізвіся до мене, о Господи, в міру доброї ласки Своєї, в міру великої Свого милосердя зверніся до мене, 17 і обличчя Свого не ховай від Свого раба, бо тісно мені, — озвіся ж небаром до мене, 18 наблизісь до моєї душі, порятуй же її, ради моїх ворогів відкупій Ти мене! 19 Ти знаєш наругу мою, і мій сором та ганьбу мою, — перед Тобою всі мої вороги! 20 Мое серце зламала наруга, і невигбний мій сором: я чекав співчуттї — та немає його, і потішителів — та не знайшов! 21 І жобчі поклали у мій хліб потгашення, а в спрাই моїм оцтом мене напували. 22 Бодай паствою стала ім'їхня трапеза, а іхні учти — тенетами, 23 бодай іхні очі потемніли, щоб ім' не бачити, а іхні клуби хай зажвди хитаються! 24 Вільй на них Свою ревність, а польм'я гніву Твого нехай іх доганяє! 25 Нехай іхнє село опустошене буде, хай мешканця в іхніх наметах не буде! 26 Бо кого Ти був збив, — вони ще переслідують, і побільшують мукі раненім Тобою. 27 Додай же гріха на іхній гріх, щоб вони не ввійшли в справедливість Твою, 28 нехай скріслені будуть із книги життя, і хай не будуть записані з праведними! 29 А я бідний та хворий, але, Боже, — спасіння Твое мене чинить могутнім, 30 і я піснею буду хвалити Ім'я Боже, співом вдячним Його величатиму! 31 І буде для Господа краща вона від вола, від бика, що роги він має, що копіта роздвоблені має. 32 Побачать слухні, — і будуть радіти, хто ж Бога шукає — нехай оживе ваше серце, 33 бо до вбогих Господь прислухається, і в'язні Свої не гордую Він! 34 Нехай хвалить Його небеса та земля, море й усе, що в них рухається, 35 бо спасе Бог Сіона, і збуде для Юди містя, — і замешкають там, і вспадкують його, 36 і нашадки рабів Його посядуть його, і ті, хто любить Ім'я Його, житимуть в нім!

70 Для диригента хору. Давидів. На пам'ятку. Поквапся спасті мене, Боже, Господи, поспіши я

ж на поміч мені! 2 Нехай посоромлені будуть, і хай застидаються ті, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені будуть усі, хто бажає для мене лихобі! 3 Бодай повернуся з соромом ті, хто говорить на мене: „Ага! Ага!“ 4 Нехай тішаться та веселяться Тобою усі, хто шукає Тебе, та хто любить спасіння Твое, і хай зажвди говорять: „Хай буде великий Господь!“ 5 А я вбогий та бідний, — поспіши ж Ти до Мене, о Боже: моя поміч і мій оборонець — то Ти, Боже мій, — не спізнійся!

71 До Тебе вдаєя я. Господи, — хай же не буде повік засоромлений! — 2 візволь мене через правду Свою, і звільні мене, нахили Свое ухо до мене, і спасі мене, 3 стань для мене за скелю мешкальну, куди міг би я зажвди ховатися! Ти наказав рятувати мене, бо Ти скеля моя та твердіння моя! 4 Боже мій, візволь мене від руки беззаконного, від руки того, хто кривдить та гнобить мене, 5 Ти бо, Владіко, надія моя, Господи, Ти охорона моя від юнацького віку моого! 6 На Тебе оперся я був від народження, від утроби моєї матері — Ти охорона моя, в Тобі моя слава постійно! 7 Я став бағатъом, як дивовище, — та Ти сильна моя охорона! 8 Устя мої повні Твоєї хвали, увесь день — Твоєї величності! 9 Не кидай мене на час старости, коли зміниться сила моя, не лиши Ти мене, 10 бо мої вороги проти мене змовляються, а ті, що чатують на душу мою — нараджуються разом, 11 говорячи: „Бог покинув його, — доганяйте й хапайте його, бо нема, хто б його врятував!“ 12 Не відділлюйся, Боже, від мене, Боже мій — поспіши я на поміч мені! 13 Нехай посоромляться, хай познікають усі, хто ненавидить душу мою, бодай зодягліся в наругу та в сором усі, хто праґне для мене лихобі! 14 А я буду постійно надіятись, і славу Твою над усе я поміжжу! 15 Устя мої оповідатимуть правду Твою, про спасіння Твое — увесь день, бо числя їх не знаю, — 16 буду славити вчинки великі всевладіального Господа, згадаю про правду Твою, єдиною Твою! 17 Боже, навчав Ти мене від юнацтва моого, — і аж дотепер я звіщаю про чуда Твої. 18 А Ти, Боже, не кидай мене аж до старости та сивині, поки я не звіщу про рамено Твое поколінню, і кожному, хто тільки прийде — про чини великі Твої! 19 Бо Твоя справедливість, о Боже, сягає аж до високості, Боже, що речі великі вчинів, — хто рівний Тобі? 20 Ти мені показав був великі та люті нещастя, та знов Ти оживиш мене, і з безодень землі мене знобу Ти витягнеш, 21 Ти збільшиш величність мою, і знову потішиш мене! 22 А я буду на арфі хвалити Тебе, Твою правду, мій Боже, із гуслями буду співати Тобі, Святий Ти Ізраїлів! 23 Нехай співом радіють устя мої, бо буду співати Тобі я та душа моя, яку Ти врятував! 24 Шепоче про правду Твою мій язик цілий день, бо посоромлені, бо поганьблени всі, хто шукає лихобі для мене!

72 Соломонів. 2 хай він правою судить народу Твого, а вбогих Твоїх — справедливістю! 3 Нехай

гори приносять нарідovi мир, а пагірки — правду. 4 Він судитиме вбогих наріду, помагатиме бідним, і тýснути буде гнобителя! 5 Будуть боятись Тебé, поки сонця, і поки місяця, — з рódu до рódu! 6 Він зíйде, як дощ на покіс, немов краплі, що зróшують землю! 7 Праведний буде цвістí в його дñi, а спóкій великий — аж поки світтиме місяць, — 8 і він запанує від моря до моря, і від Рíкї аж до кíнців землї! 9 Мешканці пустинь на колíна попáдають перед обличчям його, а його вороги будуть побоювати лизати. 10 Царі Таршíшу та островів дадуть дáри, принесуть царі Шéви та Сéви дарунки! 11 I впадуть перед ним усí царі, і будуть служити йому всі наріди, 12 бо візволить він бідаря, що голосять, та вбогого, що немає собі допомоги! 13 Він змилується над убогим та бідним, і спасé душу бідних, 14 від кривidi ї насíлля вратує їхню душу, їхня кров дорогá буде в очах його! 15 I буде він жити, і дастъ йому з золота Шéви, і зáвжди молитися буде за нього, буде благословляти його кожен день! 16 На землї буде збіжжя багато, на гíрському верху зашумить, як Лівáн, його плíд, і нарід зацвіте по містах, як трава на землї! 17 Хай іm'я його буде навíki, хай росте, поки сонця, наймénня його, нехай благословляються ним, — будуть хвалити його всі наріди! 18 Благословен Госпóдь Бог, Бог Ізраїлів, єдиний, що чуда вчинé, 19 i благословéнне навíki Im'я його слави, і хай його слава всю землю напóвнить! Амінь і амінь! 20 Скінчились молитви Давида, сина Ессéя.

73 Псалом Асáфів. 2 A я, — мало не послизнулися ноги мої, мало не посковзнулися стопи мої, 3 бо лихим я завíдував, бачивши спóкій безбожних, — 4 бо не мають страждання до смерті своєї, і здорове їхне тіло, 5 на людській роботі нема їх, і разом із іншими лóдьми не зазнають вони вдáriv. 6 Тому то пixa їхню шию оздоблює, зодягає їх шáта насíлля, 7 вилазять їм очі від жíру, бажання їхнього серця збулýся, 8 сміються й злосліво говорять про ютиск, говорять бундючно: 9 свої уста до неба підносять, — а їхній язик по землї походжáє! 10 Тому то туди його люди звертáються, і щедро беруть собі воду 11 та й кажуть: „Хíбá Бог те знає, і чи має Всевíшній відомість, 12 як он ті безбожні й безпечні на світі збільшили багáтство своє?“ 13 Направду, надáрмо очистив я серце свое, і в невíнності вимив рóки свої, 14 i ввесе день я побитий, і щорáнку покáраний. 15 Коли б я сказав: „Буду так говорити, як вони“, то спроневíрився б я поколіnnю синів Твоїх. 16 I роздúмував я, щоб пізнати оте, — та труднé воно в очах моїх, 17 аж пришов я в Божу святиню, — і кінець їхній побачив: 18 направду, — Ти їх на слизькому поставив, на спустошеннia кинув Ти їх! 19 Як вони в одній хвилі спустошеннi, згинули, пощезали від стрáхів! 20 Немов сном по обúдженні, Господи, образом їхнім погbрдиш, мов сном по обúдженнi! 21 Бо болить мое серце, і в нутрі моїм коле, 22 а я немов бидло й не знаю, — я перед Тобою худобою став! 23 Та

я зáвжди з Тобою, — Ти дéржиш мене за правицю, 24 Ти Своєю порадою вóдиш мене, і потóму до слави Ти вíзьмеш мене! 25 Xто є мені на небесах, окрім Тебé? А я при Тобi на землї не бажаю нічого! 26 Гине тóло мое й мое серце, та Бог — скеля серця моого й моя доля навíki, 27 бо погинуть ось тí, хто бокує від Тебé, понíщиш Ти кожного, хто відстúпить від Тебé! 28 A я, — близькість Бога для мене добró, — на Владику, на Господа свою певність складаю, щоб звіщасти про всі Твої чíни!

74 Псалом навчáльний, Асáфів. 2 Спогадай про громаду Свою, яку Ти віddávna набув, про племéно спádku Свого, що його Ти був вíkupiv, про ту гору Сіон, що на нíj оселívся, — 3 пíдїмми ж Свої стóпи до вíchnих rúin, бо вórog усе зruинував у святинi! 4 Ревіli Tvoї ворогi у святинi Tvoїi, умістíli oznáki за oznáki svoї, — 5 виглядало то так, якbi хто догорý pídímáv був сокíri в гущávni dréava. 6 A тепер її rízby uráz rozbívaютъ вони молотком та сокírami, 7 Святиню Tvoю на огony віddalý, осélo Tvoого Йménia aж дощéntu збезчéстили. 8 Сказали вони в своїм серцi: „Zruinuymo їх разом!“ i спалíli в kraío всí mísca Božix зборiв... 9 Naших oznák mi ne bachiimo, nema vже proroka, i mík nami nemaє такого, who знає, aж доки це буде ... 10 Aж доки, o Боже, гнобитель зnuщається буде, зневажáтиме ворог навíki Im'я Tvoe? 11 Для чого притрýmuesh руку Свою та правицю Свою? З серéдини лónia Свого їх понísh! 12 A Ti, Božje, víddávna míj Цар, Ti чиниш спасínnia посéред землї! 13 Роздíliv Ti був море Своєю потúgoю, побив голови змíям на вóдах, 14 Ti левíjatánovi gólovu був поторóщiv, його Ti віddav був на їжу нарідові пустині, 15 Ti був роздíliv джерeló та потík, Ti вýsushiv ríki велиki! 16 Tвíj день, a також Tвоя níč, приготовив Ti свítlo та сонце, 17 всí graniçí zemlї Ti поставив, Ti lító та zímu stvoríp! 18 Pam'jatay же про це: вórog зnuщається з Господа, a наріd нerozumñij зnevájue Йménia Tvoe!“ 19 He віddai зvírinni душi Svoëj górlíci, живої Tvoїх bídariв не забудь же назávždi! 20 Споглянь же на Свíj запòvít, bo темnóti зemlї повнi méškaní насиllia! 21 Нехай не віddódit пригнóблений посorómlenim, bídñi та вбогий нехай прославíjoty Іménia Tvoe! 22 Встань же, o Боже, судíся за справу Свою, pam'jatay про щodénnu наругу Свою від безумного! 23 Не забудь же про вéреск Своїх ворогiв, про gálas бунтivnikiв proti Tebe, що зávždi зростає!

75 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом Асáfів. Пісня. Прославляємо, Боже, Тебé, прославляєм, bo близькé Tvoе Йménia! Оповідають про чúda Tvoї. 2 „Коли прийde godina oznáchená, то Я буду судýti справедливо. 3 Roztopílász зemlja, i всí її méškaní, ta stovpíj її zmínciou Я. (Séla) 4 Я сказав до лихих: Не шalíte, a безбожним: Не pídímájte vi roga svogó dogorý, ne говоріть tverdošijno, 6 bo ne víd sходу, i ne víd záходу,

пустійні надіїде повищення, 7 алé судить Бог: того Він понижує, а того повищує, — 8 бо чаша в Господній руці, а шумліве вино повне мішаного, — і наливає Він з нього, усі ж беззаконні землі висуть та вип'ють лиши дріжджі її! 9 А я буду звіщати навіки, співатиму Богові Якова, 10 відрубаю всі роги безбожних, — роги праведного піднесутся!

76 Для диригента хору. На негінах. Псалом Асафів.
Пісня. Бог знаний у Юді, Його Ім'яння велике в Ізраїлі! 2 У Салімі намет Його, а мешкання Його на Сіоні, — 3 Він там поламав стрілі луку, щитá та меча, та вийнú! (Сéла) 4 Ти осяйний, потужніший за гори відвічні. 5 Обдерто людей сильносéрдих, задрімали вони своїм сном, — і не знайшли своїх рук усі мужі військові. 6 Від сваріння Твого, Боже Яковів, оглúшується колесниця та кінь: 7 Ти — Ти грізний, і хто перед обличчям Твоїм устоїть часу гніву Твого? 8 Як звіщаєш Ти суд із небес, то боїться й стихáє земля, 9 як встає Бог на суд, щоб спасті всіх покірних землі! (Сéла) 10 Бо їхнів лóдський Тебе вихваляє, решту ж гніву Ти поясом в'яжеш. 11 Присягайте й виконуйте Господу, Богові вашому, усі, хто Його оточає, хай приносять дарунка Грізному: 12 Він духа вельмож впокоряє, страшний Він для зéмних царів!

77 Для диригента хору. Для Еудутуна. Псалом Асафів.
Мій голос до Бога, — я клíккати буду, мій голос до Бога, — я почує мене! 2 В день недолі моєї шукаю я Господа, до Нього рука моя вітязнена вночі й не зомліє, не хоче душа моя бути потішена: 3 згадаю про Бога й зідхáю, розважаю — я мій дух омлівáє! (Сéла) 4 Ти дéржиш повíki очéй моїх, я побитий і не говорю. 5 Пригадую я про дні давні, про роки відвічні, 6 свою пісню вночі я пригадую, говорю з своїм серцем, а мій дух розважає: 7 Чи навіки покине Господа, і вже більш не вподобає? 8 Чи навіки спинíлася милість Його? Чи скінчíлося слово Його в рід і рід? 9 Чи Бог мілувати позабúв? Чи гнівом замкнув Він Своє милосéрдя? (Сéла) 10 І промовив був я: „То страждáння мое — переміна правíці Всевишнього“. 11 Пригадаю я вчинки Господні, як чудо Твое я згадаю віddávna, 12 і буду я дýмати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої оповíм! 13 Боже, — святая дорóга Твоя, котрýй бог великий, як Бог наш? 14 Ти Той Бог, що чýда вчиняє, Ти вýявив силу Свою між нарóдами, 15 Ти вýзволив люд Свій рамéном, — синів Якова я Йóсипа! (Сéла) 16 Тебе бачили води, о Боже, Тебе бачили вóди — я тремтіли, затряслися я безбóдні. 17 Лилáся струмком вода з хмар, тучі вýдали грім, також там і сям Твої стрілі літали. 18 Гуркіт грому Твого на небесному колі, я блискавкí освітіли вселéнну, тремтіла я тряслáся земля! 19 Через море дорóга Твоя, а стéжка Твоя — через вóди велиki, і не видно булó Твоїх стíp. 20 Ти провáдив нарóд Свíй, немов ту отáру, рукою Мойсéя та Аарóна.

78 Пісня навчáльна Асафова. 2 нехай я відкрию устá своїй прýказкою, нехай стародávní прислív' я вýсловлю! 3 Щó ми чули й пíзнали, і щó розповідали батькí наші нам, — 4 того не сховаемо від їхніх синів, будемо розповідáти про славу Господню аж до покоління останнього, і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив! 5 Він поставив засвідчення в Якові, а Закóна поклав ув Ізраїлі, про які наказав був Він нашим батькáм завідомити про них синів їхніх, 6 щоб знало про це покоління майбútne, сини, що народжені будуть, — устáнуть і будуть розповідати своїм дітям. 7 І положать на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегтýмуть. 8 І не стануть вони, немов їхні батькí, поколінням непокíрливим та бунтівнýчим, поколінням, що серця свого не постáвило мідно, і що дух його Богу невíрний. 9 Сини єфрема, озбрóєні лóчниками, повернулися взад у день бóю: 10 вони не береглý заповіту Божого, а ходили в Закóні Його відреклися, 11 і забули вони Його чýни та чýда Його, які йм показав. 12 Він чудо вчинив був для їхніх батькíв ув єгипетськім краї, на полі Цоанськім: 13 Він море розсíк, і їх перепровáдив, а воду поставив, як вал; 14 і провáдив їх хмарою вдень, а сáйвом огніó цілу нíч; 15 на пустині Він скелі розсíк, і щедро усіх напоїв, як з безбóдні. 16 Він витягнув із скелі потóки, і вóди текли, немов рíки. 17 Та грішili вони проти Нього ще дálí, і в пустіші гнівіли Всевишнього, 18 і Бога вони випробóували в своїм серці, для душ своїх їжí бажаючи. 19 І вони говорили насýпроти Бога й казали: „Чи Бог зможe в пустині трапéзу зготóвiti?“ 20 Тож ударив у скелю — і вóди линúли, і полилися потóки! „Чи Він зможe також дати хлíba? Чи Він наготує м'ясíva нарódovi Своému?“ 21 Тому то почув це Госпóд та я розгнівався, — і огонь запалав проти Якова, і проти Ізраїля теж знявся гнів, 22 бо не вíрували вони в Бога, і на спасіння Його не надіялись. 23 А Він хмарам згори наказав, — і відчинив двері неба, 24 і спустив, немов дощ, на них мánnu для їжí, — і збíжжя небесне їм дав: 25 Хлíb ángольський їла людíна, Він послав їм поживи до сítostí! 26 Крім цього, Він схíднього вітра порúшив на небi, і міццю Свою привів полуднéвого вітра, — 27 i дощем на них м'ясо пустив, немов пóрох, а птаство крилáte, як мóрський пíscók, 28 і спустив його серед табóru його, коло наметів Його. 29 І їли вони та я насíтилися дýже, — Він їм їхнє бажáння принic! 30 Та ще не вдовольníли жадáння свого, ще їхня їжа була в їхніх устáх, 31 а гнів Божий пídnávся на них, та я побив їхніх сítix, і вибрáнців Ізраїлевих повалív. 32 Протé ще я далі грішили вони та не вірили в чуда Його, 33 — я Він докíнchiv у марноті їхні dñi, а їхні lítá — у страху. 34 Як Він їх побивáv, то бажали Його, — я вертályся, я Бога шукали, 35 і пригадáували, що Бог — їхня скеля, і Бог Всевишнýj — то їхній Викупитель. 36 I своїми устámi влéщували Його, а своїм язиком лжу сплítáli Йомý, 37 бо їхнє серце не мідно стояло

при Нім, і не були вони вірні в Його заповіті. **38** Та він, Милосердний, гріх прощав і їх не губив, і часто відвіртав Свій гнів, і не будив усю Свою лютість, **39** і Він пам'ятив, що вони тільки тіло, вітер, який переходить і не повертається! **40** Скільки вони прогнівляли Його на пустині, зневажаючи Його на стерпі! **41** I все знову та знов випробовували вони Бога, і зневажали Святого Ізраїлевого, — **42** вони не пам'ятали руки Його з дня, як Він вібавив їх із недолі, **43** як в Єгипті чинив Він знаменна Свої, а на полі Цоанському чуда Свої, **44** і в кров обернув річки їхні та їхні потоки, щоб вони не пили. **45** Він послав був на них рої мух, — і їх жеркли вони, і жаб — і вони їх губили. **46** А врожай їхній віддав був Він гусені, а їхню працю — сарані. **47** Виноград їхній Він грідом побив, а прýморозком — їхні шовковиці. **48** I Він градові віддав їхній скот, а близькавкам — чéреди їхні. **49** Він послав був на них Свій гнів запальний, і лютість, і обурення, і утиск, наслáння злих англóв. **50** Він дорогу зрівняв був для гніву Свого, їхні душі не стримав від смерти, життя ж їхнє віддав моровиці. **51** I побив Він усіх перворідних в Єгипті, пéрвістків сили в наметах Хáмових. **52** I повів Він, немов ту отару, нарбд Свій, і їх попровáдив, як стадо, в пустині. **53** I провадив безпечно Він їх, і вони не боялись, а море накрило булó ворогів їхніх. **54** I Він їх привів до границі святині Свої, до тієї гори, що правиця Його набула. **55** I нарбди Він повиганяв перед їхнім обличчям, і кинув для них жеребкá про спáдок, — і в їхніх намéтах племéна Ізраїлеві оселів. **56** Та й далі вони випробовували та гнівili Всешишнього Бога, і Його постанóв не додéржували, **57** і відступали та зраджували, немов їхні батьки відвернулися, як обмáнливий лук. **58** I жéртвниками своїми гнівili Його, і дроchili Його своїми фíгúрами. **59** Бог почув усе це — і розгнівався, і сильно обрýдивсь Ізраїлем, **60** і покинув осéлю в Шілó, скинію ту, що вміstив був посеред людей, **61** і віддав до неволі Він силу Свою, а величність Свою — в руку вóрoga. **62** I віддав для меча Свій нарбд, і розгнівався був на спáдщину Свою: **63** його юнаків огонь пожирáв, а дівчáтам Його не спíвали весéльних пíсéнь, **64** його священики від меча поляглí, — і не плакали вдови його. **65** Та небавом збудився Господь, немов зó сну, як той вéлет, що нíbi вином був пídkóшений, **66** і вдарив Своїх ворогів по озáдку, — вічну гáньбу їм дав! **67** Та Він погордів намет Йóсипів, і племéна Ефремового не обрав, **68** а вибрav Собі плем'я Юдине, гору Сіон, що її полюбив! **69** I святиню Свою збудував Він, як місце високе, як землю, що навíki її вгруntувáv. **70** I вибрav Давида, Свого раба, і від кошáр його взяв, **71** від кíтних овéчок його Він привів, щоб Якова пас він, народи Свого, та Ізраїля, спáдок Свій, — **72** і він пас їх у широті серця свого, і провádив їх мудрістю рук своїх!

79 Псалом Аcáфів. 2 Rabів Твоїх трупи вони віддали на пожíву для птаства небесного, тіло Твоїх bogobíjníx — зvírñi зemníj. 3 Вони розливали їхніo

кров, немов воду, в окóлицях Єрусалиму, — і не було погребáльників! **4** Ми стали за гáньбу для наших сусíдів, за наругу та побósmіх для наших окóлиць. **5** Aж дóki, о Господи, гніватись будеш назáвжди, доки буде палáти Твій гнів, як огонь? **6** Вилий Свій гнів на людей, що Тебе не пíзнали, і на цáрства, що Йménня Твого не клíчутъ, **7** бо вони з'ili Якова, а мешкáння його опустóшили! **8** Не пам'ятай грíхів прéдківських нам, — нехай поперéдить нас скоро Твое милосердя, бо ми зóвсім ослáбли! **9** Поможи нам, Боже нашого спасіння, ради слави Йménня Твого, і збережи нас, і прости наші грíхи ради Ймення Свого! **10** Чого будуть казати погáни: „De їхній Бог?“ Нехай в наших очáх між народами стане відомою помста за пролíту кров Твоїх рабів, **11** нехай перед лицé Твое дíйде стогн в'ýznya! За великістю сили рамéна Твого збережи на смерть прирокóваних! **12** A нашим сусíдам верни семикáртона на лоно їхнє їхню наругу, якою Тебе зневажали, о Господи! **13** A mi, Твій нарбд і отара Твого пасовицька, будем дáкувати Тобі вíчно, будем оповідáти про славу Твою з роdu в рíд!

80 Для диригента хору. На „Лíлеї“. Свідóцтво. Псалом Асафів. Пáстирю Ізраїлів, — послухай же, Ти, що провáдиш, немов ту отару, Йóсипа, що на Херувимах сидиш, — появися **2** перед обличчям Ефréма, і Веніамíна, і Манацíї! Пробуди Свою силу, і прийди, щоб спастi нас! **3** Боже, приверни нас, і хай засяє обличчя Твое, — я мi спасéмось! **4** Господи, Боже Саваóте, — доки будеш Ти гніватись на молитву нарбду Свого? **5** Ти вчинив був, що їli вони слíзний хліb, і їх напóїв Ти сльозámi великої мíri. **6** Ти нас положíв супéрèчкою нашим сусíдам, і насмíхаєшся з нас непriятelí наші. **7** Боже Саваóте, — приверни нас, і хай засяє обличчя Твое, — я мi спасéмось! **8** Виногráдину Ти переніс із Єгипту, Ти вигнав нарбdi — я її посадив, **9** Ти вýпорожнів перед нею, — і закореніла коріння свое, як перепóвnila край, **10** гори покрилися тінню її, а віття її — Божí кéдri, **11** аж до моря галúzki її посилаеш, а пárостi її — до ríki! **12** Алé нашо вилíм зробив Ти в горóжкі її, — і всi ницьать її, хто прохóдить дорогою? **13** Гризé її вепр лісовий, і зvírñna польовá вýїда її! **14** Боже Саваóте, — вернися ж, споглянь із небес і побач, і відвídай цього виногráдника, **15** і охорони Його, якого насадила правиця Твоя, і галúzku, яку Ти для Себе змíцniв! **16** В огні виногráдина спалена, відтятя, гинуть від свáру обличчя Твого, — **17** нехай буде рука Твоя над мужем Твоїєю правицí, на лóдському сині, якого змíцнив Ти Собi! **18** A mi не відступимо від Тебе, Ти нас оживиš, і мi будемо Im'ý Tvoe кликати! **19** Господи, Боже Саваóте, приверни нас, і хай засяє обличчя Твое, — я мi спасéмось!

81 Для диригента хору. На гítíjськім знарядді. Асафів. Спíвайте Богові, нашій твердіні, покликуйте Богові Якова, **2** заспíвайте пíсню, і заграйте на бúbní, на цýтрí приемній із гúslami, **3** засурмíть у

сурмú в новомісяччя, на пòвні в день нашого свята, 4 бо це право Ізраїлеві, Закон Бога Якова! 5 На свідчення в Йосипі Він учинив його, як пішов був на землю єгипетську. Почув був там мову, якої не знав: 6 „Рамéна його Я звільнив з тягару, від кошá його руки звільнiliсь. 7 Ти був кликав у недолi, — я віддер тебе, Я відповідаю тобі в укритті громовім, Я війпробував був тебе над водою Меріви. (Сéла) 8 Слухай же ти, Мій нарòд, і хай Я засвідчу тобі, о Ізраїлю, — коли б ти послухав Мене: 9 нехай бога чужого у тебе не буде, і не кланяйся богу сторонньому! 10 Я — Господь, Бог твій, що з краю єгипетського тебе вивів, відчини свої уста — і Я іх напòвню! 11 Алé Мій нарòд не послухався був Мого голосу, не згодився зо Мною Ізраїль, — 12 і Я іх пустив ради впèртості їхнього серця, — нехай вони йдуть за своїми порàдами! 13 Коли б Мій нарòд був послухав Мене, коли б був Ізраїль ходив по дорóгах Моїх, 14 ще мало — і Я похилив би був їхніх ворогів, і руку Свою повернùв би був Я на протíвників їхніх! 15 Ненавíсники Господа йому б покорíлись, — і бувби навíкі їхній час, 16 і Я жíром пшеници його годувáвши, і медом із скелі тебе насищá!“

82 Псалом Аcáфів. 2 „Аж доки ви будете несправедливо судити, і доки бùдете ви пíдіймати обличчя безбожних? (Сéла) 3 Розсудіте нуждèнного та сироту, оправдайте убогого та бідаря, 4 порятуйте нуждèнного та бідакá, збережіть з руки несправедливих!“ 5 Не пíзнали та не зрозумíли, у тémpravі ходять вони. Всі основи землі захищались. 6 Я сказав був: „Ви — боги, і сини ви Всешишнього всі, 7 та однак повмиráєте ви, як людіна, і попáдаєте, як кожен із вельмóж“. 8 Устань же, о Боже, та землю суди, бо у влáді Твоїй всі нарòди!

83 Пісня. Псалом Аcáфів. Боже, не будь мовчазníм, не мовчи, і не будь Ти спокíйним, о Боже, — 2 бо ось зашуміли Твої ворогі, а Твої ненавíсники голови попíдіймáли! 3 Вони проти народу Твого хитрий зáдум видумують, і нараджуються проти тих, кого Ти бережéш! 4 Вони кажуть: „Ходіть но, та знищимо їх з-між нарòдів, — і згадуватись більш не буде імénня Ізраїля!“ 5 Bo вони однодùшно нарадилися, проти Тебе умови складають, — 6 намети Едóма й ізмаїльтян, Moáv та агарýни, 7 Гевáл і Аммón, і Амалíк, Філістéя з мешкáнцями Тýру. 8 I Aишpúr поєднався був з ними, — вони синам Лóтовим стали рамéном. (Сéла) 9 Зроби їм, як Míдýнові, як Cicéri, як Явінові в долині Kíшbón, — 10 при Ен-Дóрі вони були знищені, стали погнóбem землі! 11 Поклади їх та їхніх вельмож, як Орéва, як Зéева, як Зéвaha, як Цалмúнну, усіх їхніх князíв, 12 що казали були: „Візьмімо на спáдок для себе помéшкання Божé!“ 13 Боже мій, — бодай стали вони, немов бóрох у вихрі, як солома на вітрі! 14 Як огонь пálить ліс, як запалює полúм'я гори, 15 так Ти їх пожени Своїм вýхром, і настраш Своєю бурею! 16 Напòвни обличчя їхнє сбóром, і хай шукають вони Твое Ймення, о

Господи! 17 Нехай будуть вони засорóмленi, і зáвжди хай будуть настрашèні, і хай застидаються, і хай вони згíнуть! 18 I нехай вони знають, що Ти, — Твое Ймення Госpóдь, Сам Ти, Всешишній, на цíлій землі!

84 Для диригента хору. На гíтійськім знарядді. Синів Корéєвих, Псалом. Які любí осéлі Tвої, Господи Саваóte! 2 Затужена та омлівá душа моя за подвíр'ями Господа, моє серце та тіло мое линуть до Бога Живóго! 3 I пташка знахóдить домівку, і кублó собі лáстівка, де кладе пташèнáтка свої, при жертvниках Tвоїх, Господи Саваote, Цáрю мій і Боже мій! 4 Блажénni, хто мéшкає в домі Tвоїm, — вони будуть повíki хвалити Тебé! (Сéла) 5 Блажénnna людіна, що в Тобі має силу свою, блаженний, що в їхньому серці дороги до Тébe, 6 тí, що через долину Плачú переходять, чинять її джерелом, — і дощ ранній дає благословéння! 7 Вони ходять від сили до сили, і показуються перед Богом у Сioní. 8 Господи, Боже Саваote, — послухай молитву мою, почуй, Боже Якові! (Сéла) 9 Шите наш, — поглянь же, о Боже, і придивíсь до обличчя Свого помазáнця! 10 Lípphiй бо день на подвír'ях Tвоїх, анíж тисяча в іншому місці, — я б вибрав сидіти при порозі дому Бога моого, анíж жити в намéтах безбожности! 11 Bo сонце та щит — Господь, Бог! Господь дає мíлість та славу, добра не відмовліє усім, хто в невíнності ходить. 12 Господи Саваóte, — блажénnna людіна, що на Тебе надіється!

85 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом. Ти впòдібав Собі Свою землю, о Гóсподи, долю Якову Ти повернùv, 2 Ти провину нарòду Свого простíв, увесь гріх їхній покрý! (Сéла) 3 Ти гнів Свій увесь занехáv, Ти повстрíмав Свій гніv від палючої лóтости! 4 Поверни нас до Себе, о Боже нашого спасіння, а Свій гніv проти нас поторóш! 5 Чи навíкі Ти гніватись будеш на нас, і протягнesh Свій гніv з роду в ріd? 6 Отож, Ти ожíвиш нас знову, — і буде радіти нарòд Твій Тобою! 7 Покажи нам, о Господи, мілість Свою, і подай нам спасіння Своє, 8 нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він „Мир!“ нарòдові Своєму й Своїм святим, і нехай до безúмства вони не вертáються! 9 Справді, спасіння Його близькé тим, хто боїться Його, щоб слава Його була в нашій землі. 10 Мілість та правда спíткаються, справедливість та мир поціlуються, 11 правда з землі виростає, а справедливість із небéс визирá. 12 I Господь дасть добро, а земля наша дасть урожай свíj. 13 Справедливість ходитиме перед обличчям Його, і крòки свої на дорогу поставить.

86 Молитва Давидова. 2 Бережи мою душу, бо я bogobíйний, спаси Ти, мій Боже, Свого раба, що на Тебе надію кладé! 3 Змилосéрдься до мене, о Господи, бо я клічу до Тебе ввесь день, 4 потіш душу Свого раба, бо до Тебе підношу я, Господи, душу мою, 5 bo Ty, Господи, добрий і вибачливий, і многомилостíвий для всіх, хто клíче до Тебе! 6 Почуй же, о Господи, молитву

мою, і вислухай голос благання моего, — 7 в день недолі своєї я кличу до Тебе, бо Ти обізвешся до мене! 8 Нема, Господи, поміж богами такого, як Ти, і чинів нема, як чині Твої! 9 Всі народи, яких Ти створив, поприходять і попадають перед лицем Твоим, Господи, та Ім'я Твое славити будуть, 10 великий бо Ти, та чуда вчиняеш, Ти — Бог єдиний! 11 Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я буду ходити у правді Твоїй, приєднай мое серце боятися Ймення Твого! 12 Я буду всім серцем своїм вихвалити Тебе, Господи, Боже Ти мій, і славити буду повіки Ім'я Твое, 13 велика бо милість Твоя надо мною, і вирвав Ти душу мою від шебу глибокого! (Sheol h7585) 14 Боже, злочинці повстали на мене, а натовп гнобителів прагне моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе. 15 А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпливий і многомилостивий, і справедливий, — 16 зглянися на мене, і помилуй мене, подай же Своєму рабові Свою силу, і спаси сина Своєї невільниці! 17 Учини мені знака на добре, — і нехай це побачать мої ненавійники, і хай засорблени будуть, бо Ти, Господи, мені допоміг та мене звеселів!

87 Синів Кореєвих. Псалом, Пісня. 2 Господь любить брами Сіону понад усі сéлиця Яковові. 3 Славне розповідають про тебе, місто Боже! (Сéла) 4 „Тим, хто знає мене, нагадаю про Рáгав та про Вавилóн; ось Філістéя та Тир з Кýшем кажуть: Отой народився був там“. 5 і про Сіон говорíтимутъ: „Той і той народився був у ньому, ѹ Сам Всешишнї зміцняє його!“ 6 Господь буде лічити у книзі нарòдів: „Оцей народився був там!“ (Сéла) 7 і співають, і грають вони: „У Тобі — всі джерéла мої!“

88 Пісня. Псалом. Синів Кореєвих. Для диригента хору. На „Махалат леаннот“. Пісня навчальна Гéмана езрахéянина. Господи, Боже спасіння мого, вдень я кличу ѿ вночи Я перед Тобою: 2 хай молитва моя дійде перед обличчя Твое, нахили Свое ухо до збýку моего, 3 душа бо моя наситилась нещастями, а життя мое зблíзилося до шебу! (Sheol h7585) 4 Я до тих прирахований став, що в могилу відхóдять, я став, немов муж той безсилій. 5 Я кинений серед померлих, немов оті трúпи, що в грóбі лежать, що про них Ти не згадуєш більш, і потяті вони від Твоеї руки. 6 Умістíв Ти мене в глибочезну могилу, до пітьмí в глибинах. 7 На мене ляглá Твоя лють, і Ти всімá Своїми ламаннями мучив мене. (Сéла) 8 Віддалив Ти від мене знайомих моїх, учинив Ти мене за огіду для них, Я зáмкнений і не виходжу, 9 стемніло з біди мое око. Я кожного дня Тебе кличу, о Господи, простягаю до Тебе руки свої! 10 Чи Ти чудо вчиниш померлим? Чи трúпи встануть і будуть хвалити Тебе? (Сéла) 11 Хіба милість Твоя буде в грóбі звіщатись, а вірність Твоя в аввадоні? 12 Чи познається в тéмряві чудо Твое, а в краю забуття — справедливість Твоя? 13 Та я кличу до Тебе, о Господи, і вранці молитва моя Тебе випереджує. 14 Для чого, о Господи, кидаєш душу мою, ховаєш від мене обличчя

Своє? 15 Нуждённий я та помираю відмáлку, переношу страхіття Твої, я ослаблений став. 16 Переїшлі надо мною Твої пересéрдя, страхіття Твої зруйнували мене, — 17 вони оточають мене, як вода, увесь день, вони разом мене облягають. 18 друга й прýятеля віддалив Ти від мене, знайомі мої — як та тéмрява!

89 Навчальна пісня Етáна езрахéянина. Про милості

Господа буду співати повíki, я буду звіщати устáми своїми про вірність Твою з роду в рід! 2 Бо я був сказав: „Буде навíки збудовано мілість, а небо — Ти вірність Свою встановляеш на нім“. 3 „Я склав заповіта з вибрáнцем Своїм, присягнув Я Давидові, Моєму рабові: 4 Встановлó Я навíки насління твое, а твій трон Я збудую на вічні вікí!“ (Сéла) 5 і небо хвалитиме, Господи, чудо Твое, також вірність Твою на зібрáнні святих, 6 бо хто в небі подібний до Господа? Хто подібний до Господа серед Божих синів? 7 Бог дуже страшний у зібрáнні святих, і грíзний Він на цíле довkілля Своє! 8 Господи, Боже Саваоте, — хто сильний, як Ти, Господи? А вірність Твоя — на довkіллі Твоїм! 9 Ти пануєш над силою моря, коли підіймаєшся хвілі, Ти їх втихомíрюєш. 10 Ти стиснув Рагáва, як трупа, і сильним рамéном Своїм розпорóшив Своїх ворогів. 11 Твої небесá, Твоя теж земля, вселéнна і все, що на нíй, — Ти їх заложив! 12 Північ та південе — Ти їх створив, Фавор та Хермón співають про Ймення Твое. 13 Могутнє рамéно Твое, рука Твоя сильна, висока правíця Твоя! 14 Справедливість та право — підстáва престолу Твого, мілість та правда — обличчя Твое випереджують! 15 Блажéнний нарòд, що знає він поклик святковий, — Господи, вони ходять у світлі обличчя Твого! 16 Радіють вони цілий день Твоїм Іменням, і підвіщуються Твоєю справедливістю, 17 бо окráса їхньої сили — то Ти, а Твоєю зичлівістю ріг наш піднóситься, 18 бо щит наш — Господній, а цар наш — від Святого Ізраїлевого! 19 Тоді богобійним Своїм про мовляв Ти в об'явленні та говорив: „Я поклав допомогу на сильного, Я вибрáнця підніс із нарòду: 20 знайшов Я Давида, Свого раба, — Я його намастíв Своєю святою оливою, 21 щоб із ним була сильна рука Моя, а рамéно Мое вміцніло його!“ 22 Ворог на нього не нападé, а син беззаконня не буде його переслідувати, 23 — його ворогів поб'ю перед обличчям його, і вдáрю його ненавійників! 24 Із ним Моя вірність та мілість Моя, а Йменням Моїм його ріг піднесеться, — 25 і Я покладу його руку на море, і на рíki — правíцю його. 26 Він Мене буде звати: „Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!“ 27 Я вчиню його теж перворíдним, найвищим над зéмних царів. 28 Свою мілість для нього навíки сковáю, і Мій заповіт йому вірний, 29 і насління його покладу й навíки, а трона його — як дні неба! 30 Коли ж його діти покинуть Закóна Мого, і не будуть держáтись накáзів Моїх, 31 коли ізневáжать Мої постанóви, і не будуть держатись накáзів Моїх, 32 тоді пáлицею навíку їхню провíйну, та порáзами — їхнє беззаконня! 33 А ласки Своєї від нього Я не заберу,

і не зраджу його в Своїй вірності, **34** не збезчещу Свого заповіту, а що було з уст Моїх вийшло, того не зміні! **35** Одне в Своїй святості Я присягнув, — не повім Я неправди Давидові: **36** повік буде насіння його, а престол його передо Мною — як сонце, **37** як місяць, він буде стояти повіки, і Свідок на хмарі — правдивий”. (Сéла) **38** А Ти опустив та обрідив, розгнівався Ти на Свого помазанця, — **39** Ти неважливим зробив заповіта Свого раба, Ти скинув на землю корону його, **40** всю горобжу його поламав, твердіні його обернув на руїну! **41** Всі грабують його, хто проходить дорогою, — він став для сусідів своїх посміхвищем. **42** Підніс Ти правицю його переслідувачів, усіх його ворогів Ти потішив, **43** і Ти відвернув вістря шаблі його, у війні ж не підтримав його. **44** Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю, **45** скоротив Ти був дні його мòлодості, розтягнув над ним сором! (Сéла) **46** Доки, Господи, бùдеш ховатись назáвжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? **47** Пам'ятай же про мене, — яка довгота життя людського? Для чого створив Ти всіх людських синів на ніщо? **48** Котрýй чоловік буде жити, а смерті не бачитиме, збереже свою душу від сили шеблу? (Сéла) (*Sheol h7585*) **49** Де Твої перші милості, Господи, що їх присягав Ти Давидові у Своїй вірності? **50** Згадай, Господи, про гáньбу рабів Своїх, яку я ношú у своїм лоні від усіх великих нарòдів, **51** якою Твої вороги зневажають, о Господи, і кроки Твого помазанця безславлять! **52** Благословèнний навіки Господь! Амінь і амінь!

90 Молитва Мойсея, чоловіка Божого. **2** Пέрше ніж гòри нарòджені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог! **3** Ти людіну вертаєш до пороху, і кажеш: „Вернітесь, людські сини!“ **4** Во в очах Твоїх тисяча літ, — немов день той вчорашній, який проминув, як сторóжа нічна. **5** Пустив Ти на них течію, вони стали, як сон, вони, як трава, що минає: **6** уранці вона розцвітає й росте, — а на вечір зів'янє та сòхне! **7** Во від гніву Твого ми гінemo, і пересердям Твоїм перестрàшени, — **8** Ти наші провійни поклав перед Себе, гріхи ж нашої мòлодості — на світі Свого лиця! **9** Во всі наші дні промайнули у гніві Твоїм, скінчili літá ми свої, як зідхáння. **10** Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ, і гордощі їхні — страждáння й марнота, бо все швидко минає, і ми відлітáємо. **11** Хто відає силу гніву Твого? А Твоє пересéрдя — як страх перед Тобою! **12** Навчи нас лічитьи отак наші дні, щоб ми набули серце мудре! **13** Привернися ж, о Господи, — доки терпíтимемо? — і пожалі Своїх рабів! **14** Насити нас уранці Своїм милосердям, і ми бùдемо співати й радіти по всі наші дні! **15** Порадуй же нас за ті дні, коли Ти впокоря́в нас, за ті рóки, що в них ми зазнали лихого! **16** Нехай вийвиться Твоє діло рабам Твоїм, а величність Твоя — їхнім синам, **17** і хай буде над нами благовоління

Господа, Бога нашого, і діло рук наших утверdí нам, і діло рук наших — утверdí його!

91 Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тіні Всемогутнього мешкає, **2** той скаже до Господа: „Охорóно моя та твердінє моя, Боже мій“, — я надіюсь на Ньюго! **3** Во Він тебе вирве з тенет птахолóва, з моровиці згубної, **4** Він пером Своїм вкриє тебе, і під крільми його заховаєшся ти! Щит та лук — Його правда. **5** Не будеш боятися стрáху нічного, ані стріли, що вдень пролітає, **6** ані зарази, що в тèмряві ходить, ані моровиці, що нищить опівдні, — **7** впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч правобrуч від тебе, до тебе ж не дійде! **8** Тільки своїми очима подівишся, — і заплату безбожним попобачиш, **9** бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учинів за своє пристановище! **10** Тебе зло не спіткáє, і до намету твого вдар не наблизиться, **11** бо Своїм Анголам Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, — **12** на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги! **13** На лева й вужá ти наступиш, левчuká й крокодила ти будеш топтати! **14**,Що бажав він Мене, то його збережу, зроблю його сильним, — бо знає Ім'я Мое він; **15** як він Мене клíкатиме, то йому відповім, Я з ним буду в недолі, врятуй його та прослáвлю його, **16** і довгістю днів Я насичу його, і він бачити буде спасіння Мое!“

92 Псалом. Пісня на день суботній. То добре, щоб дякувати Господеві й виспівувати Ймénня Твоє, о Всевишній, **2** вранці розповідати про милість Твою, а ночами — про правду Твою — **3** на десятистрùнній й на арфі, на ліотні та гúслах, **4** бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком Своїм, — про ділá Твоїх рук я співаю! **5** Які то величні діла Твої, Господи, дуже глибокі думки Твої, **6** — нерозумна людіна не знає, а недòумок не зрозуміє тогó! **7** Коли несправедливі ростуть, як трава, і цвітуть всі злочинці, то на те, щоб навіки були вони знищені, — **8** а Ти, Господи, на висоті повік-віку! **9** Во ось вороги Твої, Господи, бо ось вороги Твої згинуть, розпорóшаться всі беззаконники! **10** I Ти рóба мого підніс немов в однорóдця, мене намастив Ти оливовою свіжою. **11** I дивилося око мое на занéпад моїх ворогів, тих злочинців, що на мене встають, — почують про це мої уши! **12** Зацвітé справедливий, як пáльма, і війженеться, немов кедр на Лівáні, — **13** посаджені в домі Господнім цвітуть на подвір'ях нашого Бога, **14** іще в сивині вони будуть цвісти, будуть ситі та свіжі, **15** щоб розповідати, що щирий Господь, моя скеля, і в Ньому неправди нема!

93 Царює Господь, — зодягнúвся у велич, зодягнувся Господь, опerezávся Він силою, — і міцно поставлений всéсвіт, щоб не захитався! **2** Престол Твій постáвлений міцно спрадáвна, від вічності Ти! **3** Ріки піднèсли, о Господи, ріки піднèсли свій гúrkit, ріки бùдуть піdnositi шум від удару їхніх хвиль, — **4**

та над гуркіт великих тих вод, над морські потужні хвилі, — могутніший Господь у висоті! 5 Свідочства Твої дуже певні, а дому Твоєму належиться святість, о Господи, на довгій дні!

94 Бог помсти — Господь, Бог помсти з'явився, — 2 піднесіся, о Судде землі, бундючним заплату віддай! 3 Аж доки безбожні, о Господи, аж доки безбожні втішаться будуть? 4 Доки будуть верзти, говорити бундючно, доки будуть пишатись злочинці? 5 Вони тиснуть нарід Твій, о Господи, а спадок Твій вони мучать. 6 Вдову та чужінця вбивають вони, і мordують сиріт 7 та й говорять: „Не бачить Господь, і не завважить Бог Яковів“⁸. 8 Зрозумійте це ви, нерозумні в наріді, а ви, убогі на розум, коли наберётесь глúзу? 9 Хіба Той, що ухо щепів, — чи Він не почує? Хіба Той, що oko створів, — чи Він не побачить? 10 Хіба Той, що карає наріди, — чи Він не скартáє, Він, що навчає людіну знанні? 11 Господь знає всі лі́дські думки, що марнота вони! 12 Блаженний той муж, що його Ти караєш, о Господи, і з Закону Свого навчаеш його, 13 щоб його заспокóїти від лиходéння, аж поки не вікопана буде яма безбожному, 14 бо Господь не опустить наріду Свого, а спáдку Свого не полíшисть, 15 бо до праведності суд повéрнеться, а за ним — всі невинного серця! 16 Xто встане зо мною навпроти злостівих, хто встане зо мною навпроти злочинців? 17 Коли б не Господь мені в поміч, то душа моя трóхи булá б не ляглá в царство смерті! 18 Коли я кажу: „Похитнулась нога моя“, то, Господи, милість Твоя підпíрає мене! 19 Коли мої думкí болючі в нутрі моїм мнóжаться, то розради Твої веселять мою душу! 20 Чи престол беззаконія з Тобою з'єднáється, той, що гріх учиняє над право? 21 Збираються проти душі справедливого, і чисту кров винувáтять. 22 I Господь став для мене твердýнею, і мій Бог став за скелю притулку мою, 23 і Він їхню силу на них повернув, і злом їхнім їх нищить, їхнищить Господь, Бог наш!

95 Ходіть, заспіваймо Господévi, поклíкуймо радісно скелі спасіння нашого, 2 хвалою обличчя Його виперéджуймо, співаймо для Ньюго пісні, 3 бо Господь — Бог великий, і великий Він Цар над богами всімá, 4 що в Ньюго в руці глибіні землі, і Його верхогр'я гірські, 5 що море Його, і вчинив Він його, і руки Його суходіл уформували! 6 Приайдіть, поклонімся, і припадім, на коліна впадім перед Господом, що нас учинив! 7 Він наш Бог, а ми люди Його пасовіська й отара руки Його. Сьогодні, коли Його голос почуете, 8 „не робіте твердим серця вашого, мов при Меріві, немов на пустині в день спрóби, 9 коли ваші батькí Мене брали на спрóбу, Мене випробували, також бачили дíло Мое. 10 Сорок літ був огідним мені оцей рід, і Я сказав: Цей нарід — блудосерді вони, і не пізнали доріг Моїх, 11 тому заприясягся Я в гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони!“

96 Співайте для Господа пісню нову, уся зéмле, — співайте для Господа! 2 Співайте для Господа, благословляйте Ім'я Його, з дня на день сповіщайте спасіння Його! 3 Розповідайте про славу Його між погáнами, про чуда Його — між усими нарідами, 4 бо великий Господь і прославлений вéльми, Він грізний понад богів усіх! 5 Bo всі боги нарідів — божкí, а Госпóдь створив небесá, — 6 перед лицем Його слава та велич, сила й краса — у святині Його! 7 Дайте Господу, рóди нарідів, дайте Господу славу та силу, 8 дайте Господу славу ймéння Його, жертви принoсьте і вхóдьте в подвір'я Його! 9 Додолу впадіть ув оздобі святій перед Господом, тремтіть перед обличчям Його, уся зéмле, 10 сповістіть між нарідами: „Царіe Госпóдь! Він вселéнну зміцнів, щоб не захитáлась, Він будé судити людей справедливо!“ 11 Xай небо радіє, і хай веселиться земля, нехай гримить море й усе, що у нім, 12 нехай поле радіє та все, що на ньому! Нехай заспівають тоді всі дерéва лісні, — 13 перед Господнім лицем, бо грядé Він, бо зéмлю судити грядé, є — Він за справедливістю буде судити вселéнну, і наріди — по правді Своїй!

97 Царіe Госпóдь: хай радіє земля, нехай веселиться численні острови! 2 Xмара та мóрок круг Ньюго, справедливість та право — підстава престолу Його. 3 Огонь іде перед лицем Його, і ворогів Його пálити навкóло. 4 Освітили вселéнну Його близкавицí, — те бачить земля та тремтіть! 5 Гори, як віск, розтопілися перед обличчям Господнім, перед обличчям Господа всієї землі. 6 Небо розповідає про правду Його, й бачить славу Його всі наріди. 7 Нехай посоромлені будуть усі, хто ідолам служить, хто божкáми вихвáлюється! Додолу впадіть перед Ним, усі бóги! 8 Почув і звеселівся Сіон, і потішились Юдині дóчки через Твої прýсуди, Господи, 9 бо над усією землею Найвýщий Ти, Господи, над богáми всімá Ти піднесéний сильно! 10 Xто Господа любить, — ненáвидьте зло! Xто рятує душі святих Своїх, Той вýзволить їх із рук несправедливих. 11 Світло сіється для справедливого, а для простосердих — розráда. 12 Радійте, праведні, Господом, і славте Його святу пám'ять!

98 Псалом. 2 Спасіння Своє Господь вýявив, перед очима нарідів відкрив Свою правду. 3 Пам'ятає Він Якову милість Свою, й Свою вірність для дому Ізраїля. Бачать всі кінці землі те спасіння, що чинить наш Бог. 4 Уся зéмле, виклíкуйте Господу, поклíкуйте радісно, і співайте та грайте! 5 Грайте Господévi на гýслах, на гýслах і піснопíнням, 6 на сýрмах і голосом рогу викликайте перед обличчям Царя Цього Й Господа! 7 Нехай шумить море й усе, що у ньому, вселéнна й мешкáнці її, 8 ріки хай плащуть в долоні, разом радіють хай гbri 9 перед обличчям Господнім, бо Він землю судити грядé: Він за справедливістю буде судити вселéнну, і народи по правді!

99

Царює Господь, — і наріди тримтять, сидить на Херувімах, і трясеться земля! 2 Великий Господь на Сіоні, і піднёсений Він над усіма нарідами! 3 Хай Ім'я Твоє слáвлять, — велике й грізне воно! 4 А сила Царя любить право, справедливість Ти міцно постáвив, Ти Якову право та правду вчинив! 5 Звелічуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжкові ніг Його, — Він бо Святий! 6 Мойсей й Аарон — серед священиків Його, а Самуїл серед тих, що кличуть Ім'я Його. Вони кликали до Господа, — і Він вислухав їх, 7 у стовпі хмари до них говорив. Вони зберігали свідоцтва Його й постанови, що Він дав був для них. 8 Господи, Боже наш, — Ти вислухував їх, Ти був для них Богом вибачливим, але мстився за їхні ділі. 9 Звелічуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь перед горою святою Його, — бо Святий Господь, Бог наш!

100

Вдячний псалом. 2 Служіть Господеві із радістю, перед обличчя Його підйдігте зо співом! 3 Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас учинив, і Його ми, — Його ми народ та отара Його пасовищська. 4 Увійдіть в Його брами з подякуванням, на подвір'я Його з похвалбою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, 5 бо добрий Господь, Його милість навіки, а вірність Його — з роду в рід!

101

Псалом Давидів. 2 придивлятимуся до дороги невинного. Коли прийдеш до мене? Я буду ходити в невійності серця свого серед дому моєго, 3 не поставлю я перед очима своїми речі нікчémnoї, діло відступства ненáвиджу, — не приляже до мене воно, 4 перекíрливе серце відхόдить від мене, лихого не знаю! 5 Xto таємно обчóрнюв близьнього свого, — я знищу тогó, високобóкого й гордосéрдого, — його не стерплю! 6 Мої очі — на вірних землі, щоб сиділи зо мною. Xto хóдить дорогою невинного, той буде служити мені. 7 Обмáнець не сяде в серéдині дому моєго, і міцно не стане навпроти очей моїх неправдомóвець! 8 Всіх безбожних землі буду нíщти кожного рáнку, щоб з міста Господнього вýгубити всіх злочинців!

102

Молитва вбого, коли він слабне та перед Господнім лицем виливає мову свою. Господи, вýслушай молитву мою, і благáння мое нехай дíдje до Тебе! 2 Не ховай від мене обличчя Свого, в день недолі моєї — схили Свое ухо до мéне, в день благáння озвися небáвом до мене! 3 Bo минають, як дим, мої дні, а кості мої — немов вýсохли в óгнищі. 4 Як трава та — побіте та вýсохло серце мое, так що я забував їсти хліб свій. 5 Від зóйку стогнáння мого приліпли до тіла мої кості. 6 Upodobívся я пеликáнові пустині, я став, як той пúгач руїн! 7 Я безсонний, і став, немов пташка самотня на дáсі. 8 Уесь день ображают мене вороги мої, ті, хто з мене кепкúє, заприсяглись проти мене! 9 I пóпіл я їм, немов хліб, а напóї свої із плачém перемішую, — 10 через гнів Твій та лютість Твою, бо підняв був мене

Ти та й кинув менé. 11 Moї dні — як похíлена tінь, я сохну, немов та трава! 12 A Ti, Господи, бúдеш повík пробувати, а пам'ять Твоя — з роду в rіd. 13 Ti встанеш та змилуєшся над Сіоном, бо час учинити йому милосердя, бо прийшов реченéць, 14 bo рabi Tvoї pokoхáli й каміння Його, і порох Його полюбили! 15 I будуть боятися наріди Господнього Імénня, а всі зéмні царі — слави Tvoї! 16 Bo Господь побудує Сіона, пойвиться в славі Своїй. 17 Do молитви забутих зéрнеться Він, і молитви їхньої не осоромить. 18 Zapишеться це поколінню майбутньому, і нарід, який ствóрений буде, хвалитиме Господа, 19 bo споглянув Він із високості святої Своїї, Господь зóрив на землю з небés, 20 щоб почути зідхання ув'язненого, щоб на смерть прирокованих вýзволити, 21 щоб розповідати про Імénня Господнє в Сіоні, а в Єрусалимі — про славу Його, 22 коли разом зберуться наріди й держáви служити Господеві. 23 Moю силу в дорозі Він вýsnажив, дні мої скоротів. 24 Я кажу: „Боже мій, — не бери Ти мене в половині днів моїх! Tvoї рóki — на вічні víki. 25 Колись землю Ти був заклáв, а небо — то чин Tvoїх рук, — 26 позникають вони, а Ти бúдеш стояти. I всі вони, як одéжа, загинуть, Ty їх зміниш, немов те вbranný, — i мину́ться вони. 27 Ty ж — Tой Самий, a роки Tvoї не закінчаться! 28 Сини Tvoїх рабів будуть жити, a їхнє насіння стоятиме міцно перед обличчям Tvoїм!“

103

Давидів. 2 Благослови, душа моя, Господа, і не забувай за всі добродійства Його! 3 Всі провини Tvoї Він прощає, всі недúги твої вzdorowláe. 4 Від могили життя твоє Він визволé, Він милістю та милосердям тебе коронує. 5 Він бажáння твоє насиčає добром, — віdnovitъся, мов той орел, твоя юність! 6 Господь чинить правду та суд для всіх переслідуваних. 7 Він дороги Свої об'явив був Мойсéєві, ділá Свої — дітям Ізраїлевим. 8 Щедрий і милосердний Господь, довготерпелівий і многомилостівий. 9 Не зáвжди на нас ворогує, і не навіки захóвує гнів. 10 He за нашими прóгрíхами Він повóдиться з нами, і відплачует нам не за прóвіннами нашими. 11 Bo як вýсоко небо стóйтъ над землею, — велика така Його милість до тих, хто боїться Його, 12 як далекий від зáходу схід, так Він віddalív від нас наші провини! 13 Як жалує бáтько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його, 14 bo знає Він ствóрення наше, пам'ятає, що ми — поброх: 15 чоловíк — як трава дні Його, немов цвіт польовий — так цвіте він, 16 ta вітер перéйде над ним — i немає Його, і вже місце Його не пíзнáє Його. 17 A милість Господня від вíку й до вíку на тих, хто боїться Його, і правда Його — над синами синів, 18 що Його заповіта додéржують, і що пам'ятають накáзи Його, щоб виконувати їх! 19 Господь міцно поставив на Небі престóла Свого, а Цárство Його над усім володі. 20 Благословіть Господа, Його Анголí, вéлетні сильні, що викónуєте Його слово, щоб слухати голосу слів Його! 21 Благословіть Господа, усі сили небесні Його,

слу́ги Його, що чините волю Його! 22 Благословіть Господа, всі ділá Його, на всіх місцях царювáння Його!
Благослови, душа моя, Гóспода!

104 Благослови, душа моя, Господа! Господи, Боже мій, Ти вéльми великий, зодягнúвся Ти в вéличта в славу! 2 Зодягає Він світло, як шати, небеса простигає, немов би завісу. 3 Він ставить на вóдах палати Свої, хмáри кладе за Свої колеснїці, ходить на крýлах вітробóвих! 4 Він чинить вітря за Своїх посланців, палючий огонь — за Своїх слуг. 5 Землю Ти вгрунтuváv на оснóвах її, щоб на вічні вíки вона не захитáлась, 6 безóднею вкрив Ти її, немов шатою. Стала вода над горáми, — 7 від погróзи Твоєї вона втекла, від гýркоту грому Твоого побігла вона, — 8 виходить на гори та схóдить в долíni, на місце, що Ти встановíв був для неї. 9 Ти границю поклав, щоб її вона не перейшлá, щоб вона не вернúлася землю покрити. 10 Він джерéла пускає в потóки, що пливуть між горáми, 11 напувáють вони всю пíльну звíрину, ними дíki ослí гасять спáргу свою. 12 Птаство небесne над ними живе, видає воно голос з-посéред галýзок. 13 Він напоює гори з палáців Своїх, із плоду чýнів Твоїх земля сítиться. 14 Траву для худоби вирóшує, та зеленіну для праці людýні, щоб хліб добувáти з землі, 15 і вино, що серце людýні воно звеселé, щоб більш від олivi bлищало обличчя, і хліb, що серце людýні зміцнáє. 16 Насичуються Господні дрéва, ті кéдri ливáнські, що Ти насадív, 17 що там кубляться птáхи, бузъkó, — кипарíси мешkánnia Його. 18 Гóри високі — для диких козíць, скелі — скóвище скéльним звírinam. 19 i місяця Він учинив для озnaчення часу, сонце знає свíj záhíd. 20 Темноту Ty nавódiш — i ních naстае, в níj порúшуетse вся зvírina lísna, — 21 ríčatý levcuký za zdobýceю та шукauть vіd Бога своєї pожívji. 22 Soncze ж засvitit — вони повtíkaют, та й kladutys по нóрах своїх. 23 Люdýna vixodit на прaцю swoju, i na róbotu swoju až do béchora. 24 Якi то chisleni díla Tvoi, Господи, — Ty mudro vchiniv ixs usi, Tvoego tвóriva повна зemlia! 25 Oсь mope велике й rózlobo-shiróke, — tam povzóche, i chisla ijm nemaе, zvírina malá ta velika! 26 Hодяty tam korabli, tam toj leviyatán, якого stvoriv Ti, щob bavitisya Йому в móri. 27 Voni всi chekaют Tebe, — щob Ty chásu svogo pожivu ijm dav. 28 Daesh ijm — zbiraют voni, ruku Svoju rozkriavaesh — dobrrom nasicháyutsya. 29 Xovaesh oblichcha Svoe — to voni perelýkaní, zabiraesh ijm duha — vmiрают voni, ta й vertáyutsya do svogo poróhu. 30 Posilaesh Ty duha Svoego — voni tвórяться, i Ty vídnovlýaesh oblichcha zemli. 31 Nехай буде слava Господня nавíki, hай dílami Svoimi radie Господь! 32 Vіn poglyane na zemлю — i vona затremtít, dotorknéться do gíp — i dimýoti voni! 33 Я буду spívatи Господévi в swoemu жittí, буду grati dla Бога mого, aж pokíживý! 34 Budе priemna Йому mya mowa, — я Господом буду raditi! 35 Nехай zginutu gríshni z zemli, a bezbozhni — nemaе vже ixs! Благослови, душа моя, Господа! Alilýu!

105 Дякуйте Господу, кличте Im'я Йогó, серед нарódіv зvíЩайte про чýни Його! 2 Спíвайте Йому, грайте Йому, говорíte про всí чýda Його! 3 Xvalíteсь svatym Його йméniam, hай tíshitsya serze shukáuchim Gospoda! 4 Pošukýuete Gospoda i silu Його, лице Його závždi shukait! 5 Pam'jataite pro chýda Його, які Vіn uchiniv, pro oznaki Його ta pro prýsudi ust Його, 6 vi, nasinna Avraama, raba Його, sinii Яковovi, vibránci Його! 7 Vіn — Gospódr, Bog наш, po cílji zemli Його prýsudi! 8 Vіn pam'jatae navíki Svoego zapovita, te slovo, jake nakanazav buv na tisachy rodív, 9 щo sklav Vіn Його z Avraámom, i prisígut Svoju — dla Icaka. 10 Vіn postaviv iu za Zakóna dla Якова, Izraélve — zapovítom navíki, 11 говорячи: „Я dam tobí Kraj xanaánskiy, частинu spádshini dla vas“! 12 Todí iu buló невелике число, nechisleni buili ta prihódky na níj, 13 iходили вони vіd naródu do naródu, vіd царства do iñshoго líbdu. 14 Ne dозвóliv níkomu Vіn kryvditi iu, i za них Vіn царям dokorjáv: 15 „Ne dotórkuytesya do MoiХ pomazánçiv, a prorokam MoiH ne robíte lixogo!“ 16 I poklikav Vіn golod na zemлю, víske xlíbne steblo polamáv. 17 Pered iñním oblichchiam Vіn muža послav, — za rabu Йósim pródanij buv. 18 Kайдánami mýchili nögi Його, zalízo proishlo в Його tílo, 19 až do chásu vypóvnennia sloba Його, — slivo Gospodne Його bulo výjavilo. 20 Цар послav — i Його rozv'язáv, volódar narodív — i Його buv zvílniy. 21 Vіn nastanoviv його panom nad domom svoim, i volódarem nad usím maetkom svoim, 22 щob v'yanív vіn його možnovládci po voli svoi, a starších його umudráv. 23 I Izraélль прибuv do Egíptu, i Jakív zaméshkav u Xámovim kráj. 24 A naród Svíj Vіn silno rozmójiv, i zrobiv buv rýsníshim Його vіd Його vorogív. 25 Vіn перемínih iñne serze, щob naroda Його nenavídili, щob braлиs на хýtrozhi proti rabiv Його. 26 Vіn poslav buv Móiseja, Svoego raba, Aarona, щo viabav Його, 27 — voni положили buili серед них Його réchi známenni, ta chýda u Xámovim kráj. 28 Vіn temnótu naslav — i potémnilo, i voni ne protívili словu Його. 29 Vіn перемínih iñnu водu na krov, i vmorív iñnu ribu. 30 Iñni kraj zaroívsa buv žábami, naviéte в pokóyah царіv iñnih. 31 Vіn szakaz — i прибули roj muh, woši в цílomu obširí iñnomyu. 32 Vіn gradom zrobiv iñni doz, paljúchij ogoń — na iñnu zemлю. 33 I Vіn povibivav vinograd iñni ta fígové дерево iñne, i деревínu na obširí iñnomyu povilomluvav. 34 Vіn szakaz — i найшла sarańa ta gýsine bez líku, — 35 usiu jarinu в iñním kráj pожérla, i plíd zemli iñnói z'ila. 36 I Vіn povibivav usihs pérvistkiv в iñnomyu kráj, почátkot usykoj iñnói sili. 37 I Vіn výprovadiv iu s críblu ta в золотi, i серед iñnih plémén ne buló, kto b spítknúvsi. 38 Egípet radív, kolí viyishli voni, bo strach перед nimi napáv buv na них. 39 Vіn xmaru prostiag na zaslonu, a ogoń — na osvítlenia nachi. 40 Zajadav buv Izraélль — i Vіn perepeliçci naslav, i xlíbom nubesnim Vіn ixs goduváv. 41 Vídchiniv buv Vіn skelio —

й линула вода, потекли були ріки в пустинях, 42 бо Він пам'ятає за святе Своє слово, за Авраама, Свого раба. 43 І Він з радістю вивів народ Свій, зо співом — вибраних Своїх, 44 і їм землю народів роздав, і посіли вони працю лідів, 45 щоб виконували Його заповіді, та закони Його береглі! Алілуй!

106 Алілуй! 2 Хто розкаже про велич Господню, розповість усю славу Його? 3 Блаженні, хто держиться права, хто чинить правду кожного часу! 4 Згадай мене, Господи, в ласці Своїй до народу Свого, відвідай мене спасінням Своїм, 5 щоб побачити добре вибраних Твоїх, щоб я тішівся радощами Твого народу, і хвалився зо спадком Твоїм! 6 Ми згрішили з батьками своїми, скривили, неправдіве чинили. 7 Не зважали на чуда Твої батьки наші в Єгипті, многоті Твоїх ласк не пригадували й бунтувались над морем, над морем Червоним. 8 Та Він ради Ймення Свого їх спас, щоб виявити Свою силу. 9 Він кликнув на море Червоне — і висохло, і Він їх повів через морські глибини, немов по пустині! 10 І Він спас їх з руки неприятеля, визволив їх з руки ворога, — 11 і закрила вода супротивників їхніх, жоден з них не зостався! 12 Тоді то в слова Його ввірвали, виспіували Йому славу. 13 Та скоро забули вони Його чин, не чекали поради Його, 14 і палали в пустині жаданням, і Бога в пустині ізнов випробовували, 15 і Він їхнє жадання їм дав, але худість послав в їхню душу. 16 Та Мойсею позаєдили в таборі, і Ааронові, святому Господньому. 17 Розкрилась земля — і Датана поглинула, Авіронові збори накрила, 18 і огонь запалав на їхніх зборах, — і пілум'я те попалило безбожних. 19 Зробили тельця на Хоріві, і били поклони бовванові вілітому, — 20 і змінили вони свою славу на образ вола, що траву пожирає, 21 забули про Бога, свого Спасителя, що велике в Єгипті вчинив, 22 у землі Хамовій чуда, страшні речі над морем Червоним. 23 І сказав Він понішти їх, коли б не Мойсей, вибраний Його, що став був у віломі перед обличчям Його — відвернути Його гнів, щоб не шкодив! 24 Погордили землею жаданою, не повірили слову Його, 25 і реєстрували по наметах своїх, неслухнані були до Господнього голосу. 26 І Він підіняв Свою руку на них, щоб їх повалити в пустині, 27 і щоб повалити їхнє потомство посеред народів, та щоб розпоропшити їх по країнах! 28 І служили Ваалові пеірському, й їли вони жертви мертвих, 29 і ділами своїми розгнівали Бога, — тому вдерлась зараха між них! 30 І встав тоді Пінхас та й розсудив, — і зараха затрималась, 31 і Йому пораховано в праведність це, з роду в рід аж навіки. 32 І розгнівали Бога вони над водою Меріві, і через них стало зле для Мойсея, 33 бо духа Його засмутили, і він говорив нерозважно устами своїми. 34 Вони не позніщували тих народів, що Господь говорив їм про них, — 35 і помішались з поганами, та їхніх учинків навчились. 36 І божищам їхнім служили, а ті пасткою стали для них. 37 І приносили в жертву синів своїх, а

дочок своїх — дімонам, 38 — і кров чисту лилій, кров синів своїх і дочок своїх, що їх у жертву приносили божищам ханаанським. І через кривавий переступ земля посквернилась, 39 і стали нечисті вони через учинки свої, і перелюб чинили ділами своїми. 40 І проти народу Свого запалав гнів Господній, і спацок Його Йому став огідним, 41 і відав їх у руку народів, — і їхні ненависники панували над ними, 42 і їхні вороги їх гнобили, і вони впокорилися під їхню руку. 43 Багато разів Він визволював їх, але вони вперти були своїм зáдумом, — і пригноблено їх через їхню провійну! 44 Та побачив Він їхню тісноту, коли почув їхні благання, 45 і Він пригадав їм Свого заповіта, і пожалував був за Своєю великою милістю, 46 і збудив милосердя до них між усіма, що їх полонили! 47 Спаси нас, о Господи, Боже наш, і нас позбирай з-між народів, щоб дýкувати Ймénnu святому Твоєму, щоб Твоєю хвалитися славою! 48 Благословенний Господь, Бог Ізраїлів звіку й навіки! І ввесь народ нехай скаже: Амін! Алілуй!

107 „Дýкуйте Господу, добрій бо Він, бо навіки Його милосердя!“ 2 хай так скажуть ті всі, що Господь урятував їх, що візволив їх з руки ворога, 3 і з країв їх зібрали, — від сходу й західу, від півночі й моря! 4 Блудили вони по пустині дорогою голою, осілого міста не знахόдили, 5 голодні та спрágнені, і в них їхня душа омлівала. 6 І в недолі своїй вони Господа кликали, і Він візволяв їх від ютисків їхніх! 7 І Він їх попровадив дорогою прόстою, щоб до міста осілого йшли. 8 Нехай же подія складутъ Господéві за милість Його, та за чуда Його синам лідським, 9 бо наситив Він спрágнену Душу, а душу голодну напоївши добром! 10 Ті, хто перебував був у тémряві та в смéртній тіні, то в'язні біда та заліза, 11 бо вони спротивлялися Божим словам, і відкінули раду Всевишнього. 12 Та Він упокорів їхнє серце терпінням, спіткнúлись вони — і ніхто не поміг, 13 і в недолі своїй вони Господа кликали, і Він візволяв їх від ютисків їхніх! 14 І Він вивів їх з тémряви й мороку, їхні ж кайдані сторóщив. 15 Нехай же подяку складутъ Господéві за милість Його, та за чуда Його синам лідським, 16 бо Він поламав мідні двері, і засуви зализні зрубав! 17 Нерозумні страждали за грішну дорогу свою й за свої беззаконня. 18 Душа їхня від усякої їжі відвérталася, — і дійшли вони аж до брам смерті, 19 і в недолі своїй вони Господа кликали, і Він візволяв їх від ютисків їхніх, — 20 Він послав Свое слово та їх уздорóвив, і їх урятував з їхньої хвороби! 21 Нехай же подяку складутъ Господéві за милість Його та за чуда Його синам лідським, 22 і хай жертви подяки приносять, і хай розповідають зо співом про чини Його! 23 Ті, хто по морю пливé кораблями, хто чинить зайняття своє на великій воді, — 24 вони бачили чини Господні та чуда Його в глибині! 25 Він скаже — і буря зривається, і підносяться хвилі Його, 26 до неба вони

підіймаються, до безодні спадають, — у небезпеці душа їхня хвилюється! 27 Вони крутяться й ходять вперед та назад, як п'яній, і вся їхня мудрість бентежиться! 28 Та в недолі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків їхніх! 29 Він змінює бурю на тишу, — і стихають їхні хвили, 30 і раділи, що втіхи вони, і Він їх привів до бажаної пристані. 31 Нехай же подяку складуть Господеві за милість, та за чуда Його синам лідським! 32 Нехай величають Його на нарбоньому зборі, і нехай вихваляють Його на засіданні старших! 33 Він обертає річки в пустиню, а водні джерела — на суходіл, 34 плодічу землю — на солончак через злобу мешканців її. 35 Він пустиню обертає в водне болото, а землю суху — в джерело, 36 і голодних садобить Він там, а вони ставлять місто на мешкання, 37 і поля засівають, і виноградники садять, — і отримують плід урожаю! 38 І благословляє Він їх, — і сильно розмножуються, і одержують плід урожаю! 39 Та змаліли вони й похилилися з утиску злого та з смутку. 40 Виливає Він ганьбу на можних, — і блудять вони без дороги в пустині, 41 а вбогого Він підіймає з убозства, і розмножує роди, немов ту отару. 42 Це бачать правдивій радіють, і закриває усті свої всяке безправ'я. 43 Хто мудрий, той все це завважить, — і пізнають вони милосердя Господне!

108 Пісня. Псалом Давидів. Мое серце зміцнілося, Боже, — я буду співати та славити разом з своєю хвалбою! 2 Збудися ж ти, арфо та цітро, — я буду будити досвітню зорю! 3 Я буду Тебе вихвалати, о Господи, серед нардів, і буду співати Тобі між племенами, 4 бо більше від неба Твоє милосердя, а правда Твоя — аж до хмар! 5 Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над усією землею! 6 Щоб любі Твої були візволені, Своєю правицею допоможій обізвіся до нас! 7 У святині Своїй Бог промовив: „Нехай Я звеселіся, — розділі Я Сихем, і долину Суккотську поміряю. 8 Належить Мені Гілеад, і Мені Манаасія, а Ефре́м — охорона Моєї голови, Юда — бéрло Моє. 9 Моáв — то мідніця Мого миттія, на Едом узуттім Своїм кину, над Філістейю буду погúкувати!“ 10 Хто мене запровадить до міста твердінного, хто до Едому мене приведé? 11 Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? 12 Подай же нам поміч на ворога, лідська бо поміч — марнота! 13 Ми мужність покажемо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

109 Для диригента хору. Псалом Давидів. 2 бо мої вороги порозкривали на мене усті нечестіві та пéльки лукаві, язиком неправдивим говорять зо мною! 3 І вони оточили мене словами ненависті, і без причини на мене воюють, 4 обмовляють мене за любов мою, а я — молюся за них, 5 вони віддають мені злом за добро, і ненавистю — за любов мою! 6 Постав же над ним нечестивого, і по правici його сатанá нехай стане! 7 Як буде судитись — нехай

вийде винним, молитва ж його бодай стала гріхом! 8 Нехай дні його будуть короткі, хай інший маєток його заберé! 9 Бодай діти його стали сиротами, а жінка його — удовою! 10 І хай діти його все мандрують та жéбрають, і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував! 11 Бодай їм тенета розставив лихвáр на все, що його, і нехай розграбують чужі його працю! 12 Щоб до нього ніхто милосердя не виявив, і бодай не було його сиротам милости! 13 Щоб на знищенні стали наша́дки його, бодай було скрёслене в другому роді ім'ї їхні! 14 Беззаконня батьків його хай пам'ятáться в Господа, і хай не стирається гріх його матері! 15 Нехай будуть вони перед Господом зáвжди, а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, — 16 ворог бо не пам'ятає милосердя чиніти, і напаствува́в був людіні убогу та бідну, та серцем засмúчену, щоб убивати її! 17 Полюбив він проклýття, бодай же на нього воно надійшло! — і не хотів благословення, — щоб вони віддалилось від нього! 18 Зодягнув він проклýття, немов свою одіж, прося́кло воно, як вода, в його нутро, та в кості його, мов олиця! 19 Бодай воно стало йому за одежду, в яку зодягнеться, і за пояс, що зáвжди він ним підперéжеться! 20 Це заплата від Господа тим, хто мене обмовляє, на душу мою наговбює зло! 21 А Ти Господи, Владико, зо мною зроби ради Ймénня Свого, що добре Твоє милосердя, — мене порятуй, 22 бо я вбогий та бідний, і зранене серце мое в моїм нутрі! 23 Я ходжу, мов та тінь, коли хілиться день, немов саранá — я відкінений! 24 Коліна мої знесілися з посту, і вихудло тіло мое з недостачі оливи, 25 і я став для них за посміхвище, коли бачать мене, — головою своєю хитають. 26 Поможи мені, Господи, Боже мій, за Своїм милосердям спаси Ти мене! 27 І нехай вони знають, що Твоя це рука, що Ти, Господи, все це вчинів! 28 Нехай проклинають вони, Ти ж поблагословій! Вони повстають, та нехай засорблени будуть, а раб Твій радітиме! 29 Хай зодягнеться ганьбою ті, хто мене обмовляє, і хай вони сором свій вдягнуть, як шату! 30 Я устáми своїми хвалитиму голосно Господа, і між баґатьмá Його славити буду, 31 бо стóйт на правici убогого Він для спасіння від тих, хто осуджує душу його!

110 Псалом Давидів. 2 Господь із Сіону пошле бéрло сили Свої, — пануй Ти поміж ворогами Своїми! 3 Народ Твій готовий у день військового побору Твого, — в оздобах святині із лóня зірніц прилине для Тебе, немов та роса, Твоя молодість. 4 Поклявся Господь, — і не буде жаліти: „Ти священик навіки за чином Мелхиседéковим“. 5 По правici Твоїй розторóщить Владика царів у день гніву Свого, 6 Він буде судити між нардами, землю віповнить трупами, розторóщить Він голову в краї великім. 7 Буде пити з струмкá на дорозі, тому́ то підійме Він голову!“

111 Аллóуя! 2 Великі Господні ділá, — вони пожадáні для всіх, хто їх любить! 3 Його діло — краса

та величність, а правда Його пробувáє навíки! 4 Він пám'ятку чудам Своїм учинив, — милостíвий та щедрýй Госпóдь! 5 Пожíву дає Він для тих, хто боїться Його, заповіта Свого пам'ятає повíк! 6 Силу чýнів Своїх об'явив Він народові Своéму, щоб спáдщину народів їм дати. 7 Ділá рук Його — правда та право, всí накáзи Його справедліві, — 8 вони кріпкі на вічні вíкý, вони зроблені вірністю і правотою! 9 Послав Він Своєму народові визвóлення, заповіта Свого поставив навíки, святе та грізné Його Імénня! 10 Почáток премудрості — страх перед Господом, — добрий розум у тих, хто викóнує це, Його слава навíки стоїть!

112 Алілúя! 2 Буде сíльним насíння його на землі, буде поблагословлений рíд безневíнних! 3 Багатство й достаток у домі його, а правда Його пробувáє навíки! 4 Світло схóдить у тéмряві для справедливих, — Він ласкáвий, і милостíвий, і праведний! 5 Добрий муж милостíвий та позичає, уdéржує справи свої справедливістю, 6 і навíки він не захітáється, — у вічній пám'яті праведний бúде! 7 Не боїться він звістки лихої, Його серце міцнé, надію складає на Господа! 8 Уміцнене серце його не боїться, бо він бачить нещастя поміж ворогáми своїми! 9 Він щедро убогим дає, Його правда навíки стоїть, Його рíг пíдіймається в славі! 10 Це бачить безбожний та гнівається, скрèгочé зубами своїми та тáне. Бажáння безбожних загине!

113 Алілúя! 2 Нехай буде благословенне Господнє Ім'я відтепéр і навíки! 3 Від сходу сонця аж до захóду його — прославляйте Господнє Ім'я! 4 Господъ пíдіймається над усí народí, Його слава понад небеса! 5 Хто подíбний до Господа, нашого Бога, що мéшкає на висоті, 6 та знижується, щоб побачити те, що на небесáх і на землі? 7 Бідарá Він пíдвóдить із пороху, зо смíття пíдіймає нуждéнного, 8 щоб його посадíти з вельмóжними, з вельмóжними люду Йогó! 9 Він неплíдну в домі садóвить за радíсну матíр дíтей! Алілuya!

114 Як виходив Ізраїль з Єгипту, від народу чужого дім Яковів, — 2 Юда став за святыню Йому, а Ізраїль — Його панувáнням! 3 Побачило море все це — і побíгло, Йордáн повернувся назáд! 4 Гóри скакáли, немов баранцí, а пагíрки — немов тí ягнýта! 5 Щó тобі, море, що ти втíкаеш? Йордáне, що ти повернуvся назáд? 6 Чого скáчете, гори, немов баранцí, а пагíрки — мов тí ягнýта? 7 Тремти, зéмле, перед Господнім лицем, перед лицем Бога Якова, 8 що скелю обéртає в озеро водне, а кремíнь — на водне джерéло!

115 Не нам, Господи, не нам, але Йменню Своéму дай славу за милість Твою, за правду Твою! 2 Пошо мають казати народи: „Дé же то їхнíй Бог?“ 3 А Бог наш на небі, — усе, що хотíв, учинив 4 Їхнí божкí — срібло й золото, дíло рук лóдських: 5 вони мають устá — й не говорять, очі мають вони — і не

бачать, 6 мають уші — й не чують, мають носа — й без ніóху, 7 мають руки — та не дотикáються, мають ноги — й не ходять, своїм гóрлом вони не говорять! 8 Нехай станут такí, як вони, тí, хто їх виробляє, усí, хто надію на них покладає! 9 Ізраїль, — надію складай лиши на Господа: Він їм помíч та щít їм! 10 Аарóновий dome, — надíйтесь на Господа: Він їм помíч та щít їм! 11 Тí, що Господа боїтесь, — надíйтесь на Господа: Він їм помíч та щít їм! 12 Господъ пам'ятає про нас, — нехай поблагословить! Нехай поблагословить Ізраїлів дíм, нехай поблагословить Він дíм Аарóнів! 13 Нехай поблагословить Він тих, хто має до Господа страх, малíх та великих! 14 Нехай вас розмножить Госпóдь, — вас і ваших дíтей! 15 Благословеннí ви в Господа, що вчинив небо й землю! 16 Небо, — небо для Господа, а землю віddав синам лóдським! 17 Не мертвí хвалитимут Господа, анí тí всí, хто сходить у місце мовчáння, — 18 а ми благословлýтимемо Господа — відтепéр й аж навíки! Аліluya!

116 2бо Він нахилив Своє ухо до мене, і я клíкатиму в свої дñi! 3 Болі смерти мене оточíly і знайшли мене мýki шéблу, нещастья та смýток знайшов я! (Sheol h7585) 4 А я в Ім'я Господа кличу: „О Господи, вíзволи ж душу мою!“ 5 Господъ милостíвий та справедливий, і наш Бог милосердний! 6 Пильнує Господъ недосvідчених, — став я нуждéнний, та Він допомóже менi! 7 Вернися, о душé моя, до свого відпочíнку, бо Госпóдь робить добре тобі, 8 бо від смерти Ти вíзволив душу мою, від слýзóй — мое око, ногу мою від спотíкáння. 9 Я ходитиму перед обличчям Господнім на землях живих! 10 Я вíriv, коли говорив: „Я сильно пригнічений!“ 11 Я сказав був у поспíху: Кожна людíна говорить неправду!“ 12 Чим я віdpлачý Господévi за всí добrodíствia Його на менi? 13 Я чашу спасіння прийmу, і приклíчу Господнє Ім'я! 14 Присýги свої Господévi я вíконаю перед усíм народом Йогó! 15 Дорогá в очах Господа смерть богобíйних Його! 16 О Господи, я бо Твíй раб, я Твíй раб, син Твоїї невíльницї, — Ти кайдáni мої розв'язá! 17 Я жертву подяки Тобі принесý, і Господнім Ім'ям буду клíкати! 18 Присýги свої Господévi я вíконаю перед усíм народом Його, 19 на подвíр'ях Господнього Дому, посеред тебе, о Єрусалим! Аліluya!

117 Хвалíть Господа, всí племена, прославляйте Його, всí народи, 2 бо змíцнілось Його милосердя над нами, а правда Господня навíки! Аліluya!

118 Дякуйте Господа, добрий бо Він, бо навíки Його милосердя! 2 Нехай скаже Ізраїль, бо навíки Його милосердя! 3 Нехай скаже дíм Аарóнів, бо навíки Його милосердя! 4 Нехай скажут тí, хто боїться Господа, бо навíки Його милосердя! 5 У тісноті я клíкав до Господа, — і простóром озвався до мене Госпóдь! 6 За мною Господъ — не боюся нікого, що

зробить людіна мені? 7 Господь серед тих, що мені помагають, — і побачу загибель своїх ненавісників. 8 Краще вдаватись до Господа, ніж надіятися на людіну, 9 краче вдаватись до Господа, ніж надіятися на вельможних! 10 Всі наріди мене оточили, — я ж Господнім Ім'ям їх понищив! 11 Оточили мене й обступили мене, — я ж Господнім Ім'ям їх понищив! 12 Оточили мене немов бджоли, та погасли вони, як терноїй огонь, — я бо Господнім Ім'ям їх понищив! 13 Дошкульно попхнув ти мене на падіння, — та Господь спас мене! 14 Господь моя сила та пісня, і став Він спасінням мені! 15 Голос співу й спасіння в наметах між праведників: „Господня правіця виконує чуда! 16 Правіця Господня підноситься, правіця Господня виконує чуда!“ 17 Не помр'ю, але житиму, і буду звіщати про чини Господні! 18 Покарати мене — покарав був Господь, та смерти мені не завдав. 19 Відчиніте мені брами правди, — я ними ввійду, буду славити Господа! 20 „Це брама Господня, — праведники в ній вхodять“. 21 Я буду хвалити Тебе, бо озвався до мене, і став Ти спасінням мені! 22 Камінь, що його будівничі відкінули, той наріжним став каменем, — 23 від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших! 24 Це день, що його створив Господь, — радімо та тішмося в нім! 25 Прόсimo, Господи, — спаси! Прόсimo, Господи, — пощасти! 26 Благословен, хто грядé у Господнє Ім'я! Благословляємо вас із Господнього дому! 27 Господь — Бог, і засіяв Він нам. Прив'яжите святкову жертву шнурами аж до наріжників жéртвника! 28 Ти мій Бог, і я бýду Тебе прославляти, мій Боже, я буду Тебе величáти! 29 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!

119 Блаженні непорочні в дорóзі, що ходять Законом Господнім! 2 Блаженні, хто держить свідочства Його, хто шукає Його всім серцем, 3 і хто кривди не робить, хто ходить путями Його! 4 Ти видаєш накази Свої, щоб виконувати пильно. 5 Коли б же дороги мої були півні, щоб держатиси Твоїх постанов, — 6 не бýду тоді засорблений я, як буду дивитись на всі Твої заповіді! 7 Щирим серцем я буду Тебе прославляти, як навчуся законів Твоїх справедливих. 8 Я буду держатись Твоїх постанов, — не кидай же збóсім менé! 9 Чим додéржити юнак у чистоті свою стéжку? — Як держатиметься Твоїх слів! 10 Цілим серцем своїм я шукаю Тебе, — не дай же мені заблу́дитися від Твоїх заповідей! 11 Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішти проти Тебе. 12 Благословен єсí, Господи, навчи мене постанов Своїх! 13 Устáми своїми я розповідаю про всі прýсуди уст Твоїх. 14 З дороги свідочтв Твоїх радію я, як маєтком великим. 15 Про накази Твої розмовлятиму я, і на стежкій Твої буду дивитись. 16 Я буду радіти Твоїми постановами, слова Твого не забуду! 17 Своéму рабові пощасти, щоб я жив, — і я буду держатися слова Твого! 18 Відкрий мої очі, і хай чуда Закону Твого я побачу! 19 На землі я

приходько, — Своїх заповідей не ховай Ти від мене! 20 Омлівá душа моя з тýги за Твоїми законами кожного ча́су. 21 Насварíв Ти проклятих отих гордунíв, що вхиляються від Твоїх заповідей. 22 Відверні Ти від мене зневáгу та сором, бо держуся свідочтв Твоїх я! 23 Теж вельможі сидять та на мене змовляються, та Твій раб про постанови Твої розмовляє, 24 і свідочтва Твої — то потіха моя, то для мене дорáдники! 25 Душа моя гнететься до побоху, — за словом Своїм оживи Ти мене! 26 Про дорóги свої я казáв, і почув Ти мене, — навчи Ти мене постанов Своїх! 27 Дай мені розуміти дорóгу накázів Твоїх, — і про чуда Твої звіщатиму. 28 Розплівáє зо смýтку душа моя, постав мене згідно зо словом Своїм! 29 Дорогу неправди від мене відсúнь, і дай мені з ласки Свої Закон! 30 Я вибрав путь правди, закони Твої біля себе поставив. 31 До свідочтв Твоїх я приєднáвся, — Господи, не посorом же мене! 32 Буду бігти шляхом Твоїх заповідей, бо пошириш Ти серце мое. 33 Путь Своїх постанов покажи мені, Господи, — і я буду держатись її до кінця! 34 Дай мені зрозуміти, і нехай я держуся Закону Твого, і всім серцем я буду триматись його! 35 Провадь мене стéжкою Твоїх заповідей, бо в ній я знайшов уподобу. 36 Серце мое прихилí до свідочтв Твоїх, а не до кóристи. 37 Відверни мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі Своїй оживи Ти мене! 38 Для Свого раба сповни слово Своє, що на страх Твій воно. 39 Відверни Ти від мене зневáгу, якої боюся, бо добrі закони Твої. 40 Ось я прагну накázів Твоїх, — оживи мене правдою Своєю! 41 I хай зíйде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твое, згідно з словом Твоїм, 42 і нехай віdpovím я тому, хто словом ганьбить мене, бо надіюсь на слово Твое! 43 I не віdіmáй з моїх уст слова правди ніkóli, бо я жду Твоїх прýсудів! 44 A я бýду держатися зáждí Закону Твого, на вічні віkí! 45 I бýду ходити в широкості, бо накázів Твоїх я шукаю. 46 I бýду я перед царýми звіщати про свідочтва Твої, — я не зазнаю я сóromu! 47 I буду я розкошувати Твоїми заповідями, бо їх полюбив, 48 i я руки свої простягнý до Твоїх заповідей, бо їх полюбив, і буду роздумувати про Твої постанови! 49 Пам'ятай про те слово Своému рабові, що його наказав Ти чекати мені. 50 Це розráда моя в моїм горі, як слово Твое оживляє мене. 51 Гордунí наsmíхалися з мене занáдто, та я не віdstупив від Закону Твого! 52 Твої прýсуди я пам'ятáю відвíku, о Господи, — і радíu! 53 Буря мене обгорнула через нечестивих, що Закона Твого опускають! 54 Спívi для мене — Твої постанови у домі моєї мандрívki. 55 Я вночі пам'ятаю Ім'я Твое, Господи, і держуся Закону Твого! 56 Оце сталося мені, бо накázів Твоїх я держуся. 57 Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держатись мені Твоїх слів“. 58 Я благаю Тебе цілим серцем: Учини мені милість за словом Своїм! 59 Я розвáжив дорóги свої, і до свідочтв Твоїх ноги свої звернýv. 60 Я спíшý ю не барóся виконувати Твої заповіді. 61 Тенéта безбожних мене оточíли, та я не забув про

Закόна Твого. 62 Опівночі встаю я, щоб скласти подяку Тобі за прýсиуди правди Твої. 63 Я прýятель всім, хто боїться Тебé, й хто накáзі Твої бережé! 64 Милосердя Твого, о Гóсподи, повна земля, — навчи Ти мене Своїх постанóв! 65 Ти з рабом Своїм добре зробив, Господи, за словом Своїм. 66 Навчи мене доброго розуму та пíзнавання, бо в заповіді Твої вíрую я! 67 Доки я не страждáв, блудив був, та тепер я держусь Твого слова. 68 Ти добрий, і чиниш добрó, — навчи Ти мене Своїх постанóв! 69 Гордунí вимишлюють на мене неправду, — а я цíлим серцем держуся накáзів Твоїх. 70 Зробилось нечule, як лíй, їхнє серце, — а я розкошую з Закóну Твого. 71 Добре мені, що я змýчений був, — щоб навчitися Твоїх постанóв! 72 Лíпший для мене Закóн Твоїх уст, анíж тисячі золота ї срібла. 73 Руки Твої створili мене й збудувáли менé, — подай мені розуму, й хай я навчусь Твоїх зáповідей! 74 Хто боїться Тебе, ті побачать мене та й зрадíють, бо я Твого слóва чекаю! 75 Знаю я, Господи, що справедлýві буlí Твої прýсиуди, і справедлýво мене понижáв Ти. 76 Нехай буде милість Твоя на розráду мені, — за словом Твоїм до Свого раба. 77 Нехай зíйде на мене Твое милосердя, — я жýтиму, бо Закóн Твíй — розráда моя. 78 Нехай гордунí посорóмлені будуть, бо робили нечесно, а я буду роздúмувати про накáзі Твої. 79 До мéné повéрнутся тí, хто боїться Тебе, — і пíznáють свídçтva Tvoї. 80 Нехай серце мое буде чистe в Твоїх постанóвах, щоб я не посoróмився! 81 Душа моя слабне від тúги за спасíнням Твоїм, — чекаю я слова Твої! 82 За словом Твоїм гáснуть очі мої та питаютъ: „Коли Ти потíшиш мене?“ 83 Хоч я став, як той мíх у димý, та Твоїх постанóв не забув. 84 Скільки днів для Твого раба? Коли прýсиуда зробиш моїм переслíдникам? 85 Гордунí покопáли були мені юми, що не за Закóном Твоїм. 86 Усí Твої зáповіді справедливі; неправдivo мене переслíдують, — допоможй Ти мені! 87 Мáлощo не погубíли мене на землі, — та я не покинув накáзів Ivoїх! 88 Оживí Ти мене за Своїм милосердям, — і я буду триматися свídçtva уст Твоїх! 89 Навíki, о Господи, слово Твое в небесáх пробувáе. 90 З роду в рíд Твоя правда; Ти землю поставив — і стала вона, — 91 усí за Твоїми судáми сьогодні стоять, бо раби Твої всí. 92 Коли б не Закóн Твíй, розráда моя, то я був би загинув в недолí свої! 93 Я повíк не забуду накáзів Твоїх, бо Ти ними мене оживляєш. 94 Твíй я, спаси Ти мене, бо накáзі Твоїх я шукаю! 95 Чекають безбожní забити мене, а я про свídçtva Твої розважаю. 96 Я бачив кíнець усього досконáлого, алé Твоя заповідь вéльми широка! 97 Як я кохáю Закóна Твого, цíлий день вíн — розмова моя! 98 Твоя зáповіді робить мудríshim мене від моїх ворогів, — вона бо навíki моя! 99 Я став розумніший за всіх своїх учителів, — бо свídçtva Твої — то розмова моя! 100 Став я мудríshий за старших, — бо держуся накáзів Твоїх! 101 Я від кожної злóї дороги повстíмую ноги свої, щоб держáтися слóва Твого. 102 Я не ухиляюся від Твоїх

прýсудів, Ти бо навчаєш мене. 103 Яке то солодке слово Твое для моого пídnебínnia, солодше від меду воно моїм úстам! 104 Від накázів Твоїх я мудríshий стаю, тому то ненáвиджу всяку дорогу неправди! 105 Для моєї ноги Твое слово свítlynik, то свítlo для стéжки моєї. 106 Я присýг — і дотримаю, що бýду держáтися прýсудів правди Твої. 107 Перемúчений я аж занádtto, — за словом Своїм оживí мене, Господи! 108 Хай же бýду приемні Тобі жертви уст моїх, Господи, і навчи Ти мене Своїх прýсиуд! 109 У небезпеці душа моя зáвжди. алé я Закóну Твого не забув. 110 Безбожní поставили пáстку на мене, та я не зблудív від накázів Твоїх. 111 Я навíki свídçtva Твої вспадкувáv, бо вони — радість серця могó. 112 Я серце своє нахилív, щоб чинити Твої поstanóv, — повík, до кíncý. 113 Сумнівne ненávidжу я, а Закóну Твого покохáv. 114 Ти моя охорónna та щит мýj, — чекáю я слóва Твого. 115 Вídstupítisya від мене, злочíнцí, і я бýdu держáтися заповідей моого Бога! 116 За словом Своїм пídprý Ti мене, і я жýтиму, і в надíї моїй не завдай мені сóromu! 117 Пídkrípi Ti мене — і спасуся, і я бýdu дивитися зáвжди в Твоїх поstanóv! 118 Ти погórdjuesh усímá, хто від Твоїх поstanóv vídstupáe, бо хýtroši їхní — неправда. 119 Всíх безбожníх землí vídkidaesh, як жýjel, томý pokohav я свídçtva Твої. 120 Zo stráhu Tvojego moe tílo tremtítý, я я бóюсь Твоїх прýсиud! 121 Я право та правду чиню, щоб мене не вíddav Ti моїm pereslídnicam. 122 Poruchí Ti na dobré Свого раба, щоб мене гордунí не gnobiли. 123 Gasnuttu очi мої за спасíнням Твоїм та за словом правди Твої. 124 Uchiní ж Ti Своєmu рабові за Своїм милосердям, і навchi Ti мене Своїх поstanóv! 125 Я раб Твíй, і зроби мене мудrim, — і свídçtva Твої буду znati! 126 Ce для Господа час, щоб дíйти: Закóна Твого уневáжнили. 127 Tomý я любljo Tvoї заповіdі bíльш vіd золота ї щírgo золота. 128 Tomý всí накází Tvoї uважаю za слúshni, a кожnu дорógu неправdi нenávidжу! 129 Чудóvvi свídçtva Твої, tomý то душа моя dérжиться їх. 130 Víhd u словá Tvoї svítlo dae, nedosvídcheni muddrimi robít. 131 Я ýsta svoї rózkrivaю й повítrja kovtáu, bo chou jadobbu do Tvoїх заповídej. 132 Oberñisya do мене та будь милостívij мені, як чиниш Ti тим, хто кохáе Iménna Tvoë. 133 Своїм словом зmienni мої kroki, — i ne daj panuváti надо myno níjkumu prógríxovi. 134 Víd lóidscskogo utisku vízvölle мене, — i nekhay я держáusya накází Tvoїх! 135 Xay zaséye лице Tvoë na Tвого раба, i навchi Ti мене ustáviv Своїх! 136 Plivutv vódní potóki z ochéj моїх, bo Tвого Zакónu ne dodéržyout. 137 Ti праведnij, Gospodi, i prým Tvoї prýsiudi, 138 bo Ti накázáv справедlivi svídçtva Svoї ї shiru pravdu! 139 Níshchit mene mya révnist, bo мої vorogí pозabuváli словá Tvoї. 140 Bélmí очíshene слово Tvoë, i Tвíj раб його любить. 141 Я malíj i pogórdjenniy, ta ne забуваю накází Tvoїх. 142 Pраведnist Tвоя — праведnist víchna, a Zакón Tвíj — то правда. 143 Nedolya ta útisk mene obgorñuli, — alé Tvoї заповіdі — mya rózkish! 144 Prawda svídçtva Tvoїх víchna, — poday meni rozumu,

й буду я жити! 145 Цілим серцем я кличу: почуй мене, Господи, і я буду держатись устáвів Твоїх! 146 Я кличу до Тебе, — спаси Ти мене, і я буду держатись свідцтв Твоїх! 147 Світанок я віпередив та й вже кличу, Твого слова чекаю. 148 Мої очі сторожі нічні випереджують, щоб про слово Твое розмовляти. 149 Почуй же мій голос з Свого милосердя, о Господи, оживи Ти менé з Свого прýсду! 150 Наближаться ті, що за чином ганéбним ганяють, від Закóну Твого далекі, 151 та близький Ти, о Господи, а всі Твої зáповіді — справедливість! 152 Віддавна я знаю свідцтва Твої, бо навіки Ти їх заклáв! 153 Подивись на недолю мою та мене порятуй, бо я не забиваю Закóну Твого! 154 Вступайся за справу мою й мене вýзволи, за словом Своїм оживи Ти мене! 155 Від безбожних спасіння далéке, бо вони не шукають Твоїх постанóв. 156 Велике Твое милосердя, о Господи, оживи Ти мене з Свого прýсду! 157 Багато моїх переслідників та ворогів моїх, — але від свідцтв Твоїх не відхилáюсь! 158 Бачив я зрадників й брýдився ними, бо не дéржать вони Твого слова. 159 Подивися: любліо я накази Твої, — за милосердям Своїм оживи мене, Господи! 160 Правда — пíдвалина слова Твого, а прýсди правди Твоєї — навіки. 161 Безневíнно вельмóжі мене переслідують, та серце мое Твого слова боїться. 162 Радію я словом Твоїм, нíби здóбич велику знайшов. 163 Я неправду ненáвиджу й брýджуся нею, — покохав я Закóна Твого! 164 Сім раз денno я слáвлю Тебе через прýсди правди Твоєї. 165 Мир великий для тих, хто кохає Закóна Твого, — і не мають вони спотикáння. 166 На спасіння Твое я надюся, Господи, і Твої заповіді викóную. 167 Душа моя дéржить свідцтва Твої, і я сильно любліо їх. 168 Я держуся накázів Твоїх та свідцтв Твоїх, бо перед Тобою мої всі дорóги! 169 Благáння мое хай наблíзиться перед лицем Твое, Господи, за словом Своїм подай мені розуму! 170 Нехай прýйде молитва моя перед лицем Твое, — за словом Своїм мене вýзволь! 171 Нехай ýста мої вимовляють хвалу, бо устáвів Своїх Ти навчаєш мене. 172 Хай язик мій звіщатиме слово Твое, бо всі Твої зáповіді — справедливість. 173 Нехай буде рука Твоя в поміч мені, бо я вибрав накази Твої. 174 Я прáгну спасіння Твого, о Господи, а Закóн Твій — то рóзкіш моя! 175 Хай душа моя буде живá, і хай слáвить Тебе, а Твій прýсд нехай допоможе мені! 176 Я блукаю, немов та овечка загúблена, — пошукаj же Свого раба, бо я не забув Твоїх зáповідей!

120 Пісня прочáн. 2 Господи, вýзволь же душу мою від губí неправдivoї, від язика зрадлíвого! 3 щó Тобі дасть, або щó для Тебе додáсть лукавий язик? — 4 Загóstreni стріli потúжного із ялівцéвим вугíллям! 5 Горе мені, що замéшкую в Мéшеху, що живу із шатráми Кедáру! 6 Довго душа моя перебуvalа собі разом з тими, хто ненáвидить мир: 7 я — за мир, та коли говорю, то вони — за вýйну!

121 Пісня прочáн. 2 мені допомóга від Господа, що вчинив небо й зéмлю! 3 Він не дасть захитатись нозí твоїй, не здрімáє твій Сторож: 4 оце не дріmáє й не спить Сторож Ізраїlів! 5 Госpóдь — то твій Сторож, Госpóдь — твоя тінь при правíці твоїй, — 6 удень сонце не вдáрить тебе, ані місяць вночí! 7 Госpóдь стерегтýме тебе від усякого зла, стерегтýме Він душу твою, — 8 Госpóдь стерегтýме твій вýхід та вхід відтепéр аж навíki!

122 Пісня прочáн. Давидова. 2 Ноги наші стояли в ворóтях Твоїх, Єрусалиме. 3 Єрусалиме, збудованій ти як те місто, що злúчене разом, 4 куди схóдять племéна, племéна Господні, — щоб свідчiti Ізраїлеві, щоб Імénnu Господньому дáкувати! 5 Bo то там на престóлах для суду сидять, на престолах дому Давíдового. 6 Миру бажайte для Єрусалиму: „Нехай будуть безпéчні, хто любить тебе!“ 7 Нехай буде мир у твоїх передмýр'ях, безпéка в палáтах твоїх! 8 Ради братті мої та дрýзів моїх я буду казáти: „Мир тобi!“ 9 Ради дому Господа, нашого Бога, я буду шукати для тебе добрá!

123 Пісня прочáн. 2 Otto bo, як очі рабів до рукý їх панів, як очі невíльниці — до рукý її пані, отак наші очі до Господа, нашого Бога, аж поки не змíлується Він над нами! 3 Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо погóрди ми дóсить насытились! 4 Душа наша насытилась дóсить собi: від безпéчних — наруги, від пíшних — погóрди!

124 Пісня прочáн. Давидова. 3 то нас поковтáli б живцéм, коли розпалívся на нас їхній gnív, 4 то нас позалиvalа б вoda, душу нашу потík перейшов би. 5 душу нашу тоді перейшла б та бурхлíva вoda! 6 Благословénnий Госpódь, що не дав нас на здóбич для їхníх зubí! 7 Душа наша, як птах, урятуváлась із сíльцá pтахолóvів, — сíльцé розíрvalось, а ми врятуváлись! 8 Наша помích — ув Іменi Господа, що вчинив небо й зemлю!

125 Пісня прочáн. 2 Єrusalím, — гори круг нýого, а Госpódь круг нарódu Свого відтепéр й аж навíki! 3 Не спочине бо бéрло нечéstivих на долі прávednih, щоб прávedni не простяглі своїх рук до неправdi. 4 Зроби ж, Господи, дóbre для добрих, та для прostosérdix! 5 Tих же, що збóчують на свої манівцí, — нехай їх провáдить Госpódь разом із bezzakónciam! Мир на Ізraїlія!

126 2 Наші ýста тоді булí повні весéлощів, а язик наш — спívánnia! Казали тоді між нарóдами: Велике вчинív Госpódь з ними!“ 3 Велике вчинív Госpódь з нами, — були ráдіsní mi! 4 Вернися ж із нашим полóном, о Господи, nemóv tí džeréla, na pívdeny! 5 Xto cíe з slíz'ym, zo spívom toj jnje: 6 все хóдить та плаче, хто нóсить торбínu насиñia на посív, — та вéрнеться з спívom, хто нóсить снопí svoї!

127 Пісня прочан. Соломонова. 2 Даремно вам
рано вставати, допізна сидти, юсти хліб
загорбаний, — Він і в спанні подасть другові Своєму!
3 Діти — спадщина Господне, плід утроби — нагорода!
4 Як стріли в руках того веletня, так і сині молоді:
5 блаженний той муж, що сагайдака свого ними
наповнив, — не будуть такі посоромлені, коли в брамі
вони говоритимуть із ворогами!

128 Пісня прочан. 2 Коли труд своїх рук будеш
юсти, — блажен ти, і добре тобі! 3 Твоя жінка в
кутakh твого дому — як та виноградина пілдна, твої діти
навколо твого стола — немов саджанці ті олівкові!
4 Оце так буде поблагословлений муж, що боиться
він Господа! 5 Нехай поблагословить тебе Господь із
Сіону, — і побачиш добрі Єрусалиму по всій дні свого
життя, 6 і побачиш онуків своїх! Мир на Ізраїля!

129 Пісня прочан. 2 Багато гнобили мене від
юнацтва могó, та мене не подужали! 3 Оралі
були на хребті моїм плугатарі, поклали вони довгі
бóрозни, 4 та Господь справедливий, — Він шнúри
безбожних порвá! 5 Нехай посоромлені будуть, і
хай повідступають назад усі ті, хто Сиона ненавидить!
6 Бодай стали вони, як трава на дахах, що всихає
вона, поки вýросте, 7 що нею жмені своєї жнець не
напóвнить, ані оберéмка свого в'язальника, 8 і не скаже
прохóжий до них: „Благословéння Господне на вас,
благословляємо вас Ім'ям Господа!”

130 Пісня прочан. 2 Господи, начуй же мій голос!
Нехай уші Твої будуть чýлі на голос благáння
могó! 3 Якщо, Господи, будеш зважати на беззаконня,
— хто встóйті, Владíко? 4 Бо в Тебе пробачення, щоб
боятись Тебе. 5 Я надіюсь на Господа, має надію душа
моя, і на слово Його я впováю. 6 Виглядає душа моя
Господа більш, ніж порáнку сторóжа, що до ранку вона
стережé. 7 Хай надію складає Ізраїль на Господа, бо
з Господом милість, і велике визвóлення з Ним, 8 і
Ізраїля вýзволить Він від усіх його прогріхів!

131 Пісня прочан. Давидова. 2 Так я втихомірював
і заспокіював душу свою, як дитя, від перс
мами своєї відлúчене, як дитина відлúчена в мене
душа моя! 3 Хай надію складає Ізраїль на Господа
відтепé аж навíки!

132 Пісня прочан. 2 що клявсь Господévi, присягávся
був Сильному Якова: 3 „Не ввійдý я в намéт
свого дому, не зійдý я на ложе постелі своєї, 4 не дам
сну своїм очам, дрімáння повíкам своїм, 5 аж поки не
знайдý я для Господа місця, місця перебування для
Сильного Якова“! 6 Ось ми чули про Нього в Ефráfi, на
Яárських полях ми знайшли Його. 7 Увійдім же
в мешkáння Його, поклонíмось піdníжкові ніг Його!
8 Встань же Господи, йди до Свого відпочíнку, Ти й
ковчег сили Твої! 9 Священики Твої хай зодýгнутся в
правду, і будуть співати Твої богобíйні! 10 Ради Давида,

Свого раба, не відвéртай лиця від Свого помазáнця. 11
Господь присягнув був Давидові правду, і не відступить
від неї: „Від плóду утрóби твоїї Я посаджú на престолі
твоїї! 12 Якщо будуть синовé твоїї пильнувати Мого
заповіта й свіdцтва Мого, що його Я навчáтиму їх,
то ю сини їхні на вічні вікí будуть сидти на троні
твоїї!“ 13 Bo вибрав Сіона Госпóдь, уподóбав його на
осéлю Собі: 14 „To місце Мого відпочинку на вічні вікí,
пробуватиму тут, бо його уподóбав, — 15 пожíву його
щедро благословлі, і хлібом убогих його нагоду! 16
Священиків його зодягнú у спасіння, а його богобíйні
співатимуть радісно. 17 Я там вýрошу рога Давидового,
для Свого помазáнця вготую свіtльника, — 18 ворогів
його соромом позодягá, а на ньому корона його буде
сýяти“!

133 Пісня прочан. Давидова. 2 Воно — як та
добра оліва на голову, що спливáє на бороду,
Аарóнову бороду, що спливáє на кінці одежі його! 3
Воно — як хермонська росá, що спадає на гори Сіону,
бо там наказав Господь благословéння, повíkvíчne
життя!

134 Пісня прочан. 2 Ваші руки здýмáть до святині, і
Господа благословіть! 3 Нехай поблагословить
тебе із Сіону Госпóдь, що вчинíв небо й землю!

135 Алілýa! 2 що стоїтё в домі Господньому, на
подвír'ях дому нашого Бога! 3 Хваліт Господа,
— бо добрий Госпóдь, співайте Імénню Його, — бо
приємне воно, 4 бо вибрав Госпóдь собі Якова, Ізраїля
— на власність Свою! 5 Знаю бо я, що Госпóдь і Владика
наш більший від богів усіх! 6 Все, що хоче Госпóдь,
те Він чинить на небі та на землі, на морях та по
всяких глибинах! 7 Підіймає Він хмари від краю землі,
бліскавíці вчинив для дощу, випровáджує вітер з
запáсів Своїх. 8 Він позабивáв перворíдних Єгипту, від
людін аж до скотини. 9 Він послав між Єгипет ознáки
та чуда, — на фараона і на рабів всіх його. 10 Він урázив
багато нарóдів, і потúжних царів повбивá: 11 Сигóна,
царя аморéїн, і Ога, Башáну царя, та всіх ханаáнських
царів. 12 I Він дав їхню землю спадщиною, на спáдок
Ізраїлеві, Своєму нарóдові. 13 Госпóдь, Йménня Твоє
віkovíchne, Госпóдь, — пам'ять Твоя з роду в рід! 14 Bo
буде судити Госпóдь Свій нарóд, та змилосéрдиться
Він над Своїми рабами. 15 Божки людів — то срібло та
золото, діло рук людських: 16 вони мають устá — й не
говорять, очі мають вони — і не бачать, 17 мають уші
— й не чують, в їхніх устáх нема віddihu! 18 Нехай
стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію
на них покладає! 19 Доме Ізраїлів, — благословіть Госпóдь!
20 Доме Левíїв, — благословіть Госпóдь! Хто боїться
Госпóдь, — благословіть Госпóдь! 21 Благословéнний
Госпóдь від Сіону, що мéшкає в Єрусалимі! Аліlýa!

136 Дáкуйте Госпóдь, — добрий бо Він, бо навíki
Його милосéрдя! 2 Дáкуйте Богу богів, бо

навіки Його милосердя! 3 Дáкуйте Владíці влadiк, бо навіки Його милосердя! 4 Тому, хто чуда велики Єдиний вчинє, бо навіки Його милосердя! 5 Хто розумом небо вчинив, бо навіки Його милосердя! 6 Хто землю простяг над водою, бо навіки Його милосердя! 7 Хто світла велики вчинив, бо навіки Його милосердя! 8 сонце, щоб вдень панувало воно, бо навіки Його милосердя! 9 місяця й зорі, щоб вони панували вночі, бо навіки Його милосердя! 10 Хто Єгипет побив був у їхніх перворідних, бо навіки Його милосердя! 11 і Ізраїля вивів з-між них, бо навіки Його милосердя! 12 рукою міцнou й раменом простягненим, бо навіки Його милосердя! 13 Хто море Червоне розтяг на частини, бо навіки Його милосердя! 14 і серед нього Ізраїля перепровадив, бо навіки Його милосердя! 15 і фараона та військо його вкинув у море Червоне, бо навіки Його милосердя! 16 Хто провадив нарбд Свій в пустині, бо навіки Його милосердя! 17 Хто великих царів повбивав, бо навіки Його милосердя! 18 і потужних царів перебій, бо навіки Його милосердя! 19 Сигбона, царя амореян, бо навіки Його милосердя! 20 і Ога, Башану царя, бо навіки Його милосердя! 21 і Хто землю їхню дав на спадщину, бо навіки Його милосердя! 22 на спадок Ізраїлеві, Своєму рабові, бо навіки Його милосердя! 23 Хто про нас пам'ятав у пониженні нашім, бо навіки Його милосердя! 24 і від ворогів наших визволив нас, бо навіки Його милосердя! 25 Хто кожному тілові хліба дає, бо навіки Його милосердя! 26 Дáкуйте Богу небесному, бо навіки Його милосердя!

137 Над рíчками Вавилонскими, — там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! 2 На вéрбах у ньому повісили ми свої арфи, 3 співу бо пісні від нас там жадали булій поневbлюvачі наші, а весéощів — наші мучителі: „Заспівайте но нам із Сіонських пíсéнь!“ 4 Як же зможемо ми заспівати Господнюю пíсню в землі чужинця? 5 Якщо я забуду за тебе, о Ерусалиме, — хай забуде за мене правийця моя! 6 Нехай мій яzik до моого піdnебіnnя приліпne, якщо я не б буду тебе пам'ятати, якщо не поставлю я Ерусалима над радістю найвищої свої! 7 Пам'ятай же, о Господи, едомським синам про день Ерусалиму, як кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте аж до підвáлин його!“ 8 Вавилонська дóчко, що маеш і ти ограбовану бути, — блажен, хто заплатить тобі за твій чин, що ти нам заподіяла! 9 Блажен, хто ухопить та порозбивае об скелю і твої немовлята!

138 Давидів. 2 Вклоняюсь до храму святого Твоого, і слáвлю Імénня Твоє за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звелічив Ти був над усе Своє Імénня та слово Своє! 3 Удень, як взивáю, почуеш мене, піdbáдрюеш силою душу мою! 4 Усі зéмні царі прославлять Тебе, Господи, будуть, бо почують вони слово уст Твоїх, 5 і будуть співати про Господні дорóги, бо слава Господня велика, 6 бо високий Господь, — але

бачить низького, а гордого Він пíзнаe іздалéка! 7 Якщо серед тісноти піdú, — Ти ожivиш мене, на лютість моїх ворогів пошлеш руку Свою, і правіца Твоя допоможе мені, — 8 для мене Господь оце виконаe! Твоя милість, о Господи, вічна, — чýнів Свої руки не полиш!

139 Для диригента хору. Псалом Давидів. 2 Ти знаеш сидіння мое та вставання мое, думку мою розуміеш здалéка. 3 Дорогу мою та лежання мое виміряеш, і Ти всі путі мої знаеш, — 4 бо ще слова нема на моїм язиці, а вже, Господи, знаеш те все! 5 Оточив Ти мене ззаду й спереду, і руку Свою надо мною поклав. 6 Дивне знанні над мое розуміння, високе воно, — я його не подолаю! 7 Куди я від Духа Твого піdú, і куди я втечý від Твого лиця? 8 Якщо я на небо зійду, — то Ти там, або постеліся в шéблі — ось Ти! (*Sheol h7585*) 9 Понесуся на крýлах зірніці, спочину я на кінці моря, 10 — то рука Твоя й там попровадить мене, і мене буде тримати правіца Твоя! 11 Коли б я сказав: „Тільки тéмрява вкриє мене, і ніч — світло для мене“, 12 то мене не закріє від Тебе і тéмрява, і ніч буде світити, як день, і темнота — як світло! 13 Бо Ти вчинив нирки мої, Ти вýткав мене в утрóbi матери моєї, — 14 Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні дíлá Твої, і душа моя відає вéльми про це! 15 I кості мої не сховались від Тебе, бо я вчynenій був в укритті, я вýтканий був у глибýнах землї! 16 Мого зáродка бачили очі Твої, і до книги Твоєї записані всі мої члени та дні, що в них були вчynenі, коли жодного з них не бул... 17 Які дороги мені стали думкí Твої, Боже, як побльшилося їх число, — 18 перелíчу їх, — численніші вони від пíску! Як пробуджуся, — то я ще з Тобою. 19 Якби, Боже, вразів Ти безбожника, а ви, кровожерці, віdstупітесь від мене! 20 Вони називають піdstупно Тебе, Твої вороги на марноту пускаються! 21 Отож, ненавідju Твоїх ненавіsників, Господи, і Твоїх заколотників брайdujusь: 22 повно ненавистю я ненавіdju їх, вони стали мені ворогами! 23 Вýprobуй, Боже, мене, — і пíзнай мое серце, дослідій Ти мене, — і пíзнай мої зáдуми, 24 і побач, чи не иду я дорогою зла, і на вíчну дорогу мене попровадь!

140 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вíзволь мене від людіні лихóї, о Господи, бережи мене від насильника, 2 що в серці своїм замишляють злі речі, що вíйни щодня викликáють! 3 Вони гóстрять свого язика, як той вуж, отрута гадюча під їхніми юстами! (Сéла) 4 Пильний мене, Господи, від рук нечестівого, бережи мене від насильника, що задумали стóпи мої захитати! 5 Чванліві сковали на мене тенéта та шнúри, розтягли свою сítку при стéжці, сільця розмістили на мéне! (Сéла) 6 Я сказав Господévi: „Ти Бог мій, — почуй же, о Господи, голос благánnia mого!“ 7 Господи, Владико мій, сило моого спасіння, що в день бóю покрив мою голову, — 8 не виконай, Господи, бажань безбожного, не здійсній його зáдуму! (Сéла) 9 Бодай головí не піdnéсли всі ті, хто мене оточív,

бодай зло їхніх уст їх покрило! 10 Хай прýсок на них упадé, нехай кине Він їх до огню, до провáлля, щоб не встали вони! 11 Злоязýчна людýна — щоб міцнóю вона не булá на землї, людýна насильства — бодай лихо спíймáло її, щоб попхнúти на погибíль! 12 Я знаю, що зробить Господь правосúдя убогому, прýсуд правдивий для бідних, — 13 тільки праведні дáкувати будуть Імénню Твоєму, невинні сидítимут перед обличчям Твоїм!

141 Псалом Давидів. 2 Нехай стáне молитва моя як кадíло перед лицем Твоїм, підношення рук моїх — як жертва вечérня! 3 Поклади, Господи, сторожу на ýста мої, стережí двері губ моїх! 4 Не дай нахилятися серцю моєму до речі лихої, — щоб учýнки робити безбóжністю, із людьми, що чинять перéступ, і щоб не ласувáвся я їхніми присмáками! 5 Як праведний врásить мене, — то це милість, а докóрить мені, — це олýва на голову, її не відкине моя голова, бо ще і молитва моя проти їхнього зла. 6 Їхні сúдді по скелі розкýдані, та словá мої вчувають, бо приємні вони. 7 Як дрóба рубáють й розкóлюють їх на землї, так розкýдані наші кісткі над отвóром шéбулу. (*Sheol h7585*) 8 Бо до Тебе, о Господи, Владико, мої очі, на Тебе надіюсь — не зруйнóвуй мого життя! 9 Бережи Ти від пáстки мене, що на мене поставили, та від тенéту переступників! 10 Хай безбóжні попáдають разом до сítки своєї, а я промину!

142 Псалом навчáльний, Давида, коли він був у печері. Молитва. Мій голос до Господа, — я кличу, мій голос до Господа, — я благáю! 2 Перед обличчям Його виливаю я мову свою, про недолю свою я розkáзу перед обличчям Йогó, 3 колý омліває мій дух у мені. А Ти знаєш дорогу мою: на дорозі, якою ходжý, пáстку для мене сховали! 4 Правóруч поглянъ і побач: немає нíкого знайóмого, загинув притúлок від мене, ніхто не питає за душу мою. 5 Я кличу до Тебе, о Господи, я кажý: „Ти мое пристанóвище, доля моя у країні живих!“ 6 Прислúхайся ж Ти до благáння мого, бо зробився я зóвсім нужdénний! Визволь мене від моїх переслíдників, бо стали сильніші від мене вони! 7 Вíведи душу мою із в'язнýці, щоб слáвити Імénня Твоє! Праведні отóчать мене, як учýниш добро надо мною!

143 Псалом Давидів. 2 І на суд не вступай із рабом Своїм, — бо жoden живий перед обличчям Твоїм справедlíвим не буде! 3 Бо неприятель переслíдує душу мою, тóпче живую мою до землї. Посадив мене в тéмряву, як мерцíв цього свíту! 4 Омліває мій дух у мені, кам'яñє в нутрí моїм серце мое. 5 Я згадую дні стародávní, над усíми Твоїми чинами роздúмую, говорю про дíлá Твоїх рук. 6 Я рóки свої простягаю до Тебе, душа моя прáгне Тебе, як пересохла земля! (Сéла) 7 Постпíші мене вíслухати, Господи, — дух мій кінчáється! Не ховай Ти від мене обличчя Свого, і нехай я не бúду подíбний до тих, хо схóдить до

грóбу! 8 Об'явí мені вранці Своє милосердя, бо на Тебе надіюсь, повідом Ти мене про дорогу, якою я маю ходítи, бо до Тебе підношу я душу свою! 9 Урятуй мене, Господи, від моїх ворогів, бо до Тебе вдаєся! 10 Навчи мене волю чинити Твою, бо Ти Бог мій, — добрий Дух Твíй нехай попровáдить мене по рívní землї! 11 Ради Імення Свого, о Господи, оживи мене, Своєю правдою вíведи душу мою від недол! 12 А в Своїм милосерді понищ моїх ворогів, і вíгуби всіх, хо ненáвидить душу мою, бо я — раб Твíй!

144 Давидів. 2 Він мое милосердя й твердíння моя, фортеця моя та моя охорónа мені, Він мій щит, і я до Ньюго вдаєся, Він мій нарóд підбиває під мене! 3 Господи, щó то людýна, що знаєш її, щó то син людóський, що зважаєш на ньюго? 4 Людýна стала до пáри подíбна, її дні — як та тінь промінýща! 5 Господи, нахили Своє небо, — й зíйді, доторкніся до гíр, — і вони задимýють! 6 Заблищи близкавíцею, й їх розпорóш, пошли Свої стрíли, і їх побентéж! 7 Пошли з висотý Свою руку, й мене порятý, і возвіль мене з вод великих, від руки чужинців, 8 що їхні устá промовляють неправду, а їхня правíця — правíця зрадлíва! 9 Боже, я пíсню нову запспіваю Тобі, на áрфі десятистрúнній заграю Тобі, 10 що Ти перемогу царям подаёш, що рятуеш Давида, Свого раба, від лихого мечá! 11 Порятуй же мене й збережи Ти мене від руки чужинців, що їхні устá промовляють марнóту, а їхня правíця — правиця зрадлíва, 12 щоб булí сини наші, немов саджанцí, вíплекані в їхній мілодості, наши дóчки — немов ті нарíжні стовпí, вýтесані на окráсу палати! 13 Повні наші комóри, — вони видають найрізніше, кóтяться тисячами наші вíвці та кóзи, десятками тисяч по наших подвíр'ях розплóджуються! 14 Ситі наші бикí, немає пригóд і немає хворобí, і на вúлицях наших нема нарíкáнý! 15 Блаженний нарóд, що йому так ведéться, блаженний нарóд, що Господь — йому Бог!

145 Хвалá Давидова. 2 Я кожного дня Тебе благословлýтиму, і хвалитиму Імénня Твоє повíк-вíку! 3 Великий Господь і прославлений вéльми, і недослíдиме величчя Його! 4 Рíд рóдові буде хвалити дíлá Ivoї, і будуть могутність Твою виявляти! 5 Про пишну славу величчя Твого, про справи чудóвні Твої розповíм! 6 Будуть казати про силу грíзних Твоїх чýнів, а про вéлич Твою — розповíм я про неї. 7 Пáм'ять про добrість велику Твою сповіщáтимут, і будуть співати про правду Твою! 8 Щéдрий і милосердний Господь, довготерпíвий й многомилостíвий, 9 Господь добрий до всіх, а Його милосердя — на всі Його твóрива! 10 Тебе, Господи, слáвити будуть усі Твої твóрива, а свяti Твої Тебе благословлýтимут, 11 про славу Царства Твого звіщáтимут, про могутність Твою говорíтимут, 12 щоб людóським синам об'явíти про могутність Його та про славу величчя Царства Його! 13 Царство Твоє — царство всіх вíків, а вláda

Твоя — по всі роди! **14** Господь підпирає всіх падаючих, усіх зігнутих Він випростобує! **15** Очі всіх уповояють на Тéбę, і Ти їм пожíву даеш своєчáсно, **16** Ти руку Свою відкриваеш, — і все, що живе, Ти зичліво годуєш! **17** Господь справедливий на кожній дорозі Своїй, і милостивий у всіх Своїх учинках, **18** Господь близький всім, хто взвіває до Нього, хто правдою кличе Його! **19** Волю тих, хто боїться Його, Він сповняє, і благання їх чує та їм помагає, — **20** Господь береже тих усіх, хто любить Його, а безбожних усіх Він понищить! **21** Славу Господню устá мої будуть звіщати, і благословлятиме кожне тіло святе Його Імення на віки вікі!

146 Алілуя! **2** хвалити Господа, поки живу, співати Богу моему, аж поки існую! **3** Не надійтесь на князів, на людського сина, бо в ньому спасіння нема: **4** вийде дух його — і він до своєї землі повертається, — того дня його задуми гинуть! **5** Блаженний, кому́ його поміч — Бог Яковів, що надія його — на Господа, Бога Його, **6** що небо та землю вчинив, море й усе, що є в них, що правди пильнує навіки, **7** правосуддя вчиняє покрівдженим, що хліба голодним дає! Господь в'язнів розв'язує, **8** Господь очі сліпим відкриває, Господь випростобує зігнутих, Господь милує праведних! **9** Господь обороняє прихόдьків, сироту та вдовицю підтримує, а дорогу безбожних викриває! **10** Хай царі є навіки Господь, Бог твій, Сіоне, із роду у рід! Алілуя!

147 Хваліть Господа, — добрий бо Він, виспівуйте нашему Богу, — приемний бо Він, — Йому подобає хвалі! **2** Господь Єрусалима буде, збирає вигнанців Ізраїлевих. **3** Він зламаносéрдих лікує, і їхні рани боліоб'язує, **4** вираховує Він число зброям, і кожній із них дає Ім'яня. **5** Великий Господь наш, та дужий на силі, Його мудrosti міри нема! **6** Господь підіймає слухнýchих, безбожних понижує аж до землі. **7** Дайте відповідь Господу нашему вдячною піснею, заграйте для нашого Бога на гúслах: **8** Він хмарами небо вкриває, приготóвлює дощ для землі, оброщує гори травою, **9** худобі дає її корм, воронятам — чого вони кличутъ! **10** Не в силі коня уподоба Його, і не в члéнах людіни Його закохання, — **11** Господь любить тих, хто боїться Його, хто надію складає на милість Його! **12** Хвали Господа, Єрусалиме, прославляй Свого Бога, Сіоне, **13** бо зміцняє Він зáсуви брам твоїх, синів твоїх благословляє в тобі, **14** чинить мир у граници твоїй, годує тебе пшеницею щирою, **15** посилає на землю накáза Свого, — дуже швидко летить Його Слово! **16** Дає сніг, немов вóвну, розпорóшує пáмороzi, буцім то порох, **17** Він кидає лід Свій, немов ті кришкій, — і перед морозом Його хто устоїть? **18** Та Він пошлē Своє слово, — та й roztóпити його, Своїм вітром повіє, — вода потече! **19** Своє слово звіщає Він Якову, постанови Свої та Свої правосуддя — Ізраїлю: **20** для жодного люду Він так не зробив, — той не знають вони правосуддя Його! Алілуя!

148 Алілуя! **2** Хваліте Його, всі Його Анголі, хваліте Його, усі війська Йогó: **3** Хваліте Його, сонце й місяцю, хваліте Його, усі зорі ясні! **4** Хваліте Його, небеса із небес, та води, що над небесами! **5** Нехай Господа хвалять вони, бо Він наказав, — і створились вони, **6** Він їх поставив на вічні вікі, дав накáза, — і не переступлять Його! **7** Хваліть Господа тákож з землі: риби велики й безобрдні усі, **8** огонь та град, сніг та туман, вітер бурхливий, що виконує слово Його, **9** гори та пágirki всі, плідне дерево та всі кедріни, **10** звіринá й вся худоба, все плаzuюче та птáство крилате, **11** зéмні царі й всі народи, князі та всі сúddi землі, **12** юнакі та дівчиці, старі разом із дітьми, — **13** нехай усі хвалять Господне Ім'я, бо Його тільки Ім'яня звелічилось, величність Його на землі й небесах! **14** Він рога народу Своєму підніс! Слава всім богобійним Його, дітям Ізраїлевим, народові, що до Нього близький! Алілуя!

149 Алілуя! **2** Хай Ізраїль радіє Творцем своїм, хай Царем своїм тішиться діти Сіону! **3** Нехай славлять Ім'я Його танцем, нехай вигравають для Нього на бубні та гúслах, **4** бо знаходить Господь уподобу в народі Своїм, прикрашає покірних спасінням! **5** Хай радіють у славі святі, хай співають на лóжах своїх, **6** прославлення Бога — на їхніх устáх, а меч обосічний — у їхніх рукáх, **7** щоб чинити між племéнами помсту, між народами — кáри, **8** щоб їхніх царів пов'язати кайданами, а їхніх вельмож — ланцюгами, **9** щоб між ними чинити суд написаний! Він — величність для всіх богобійних! Алілуя!

150 Алілуя! Хваліть Бога в святині Його, хваліте Його на могутнім Його небозvóді! **2** Хваліте Його за чини могутні Його, хваліте Його за могутню величність Його! **3** Хваліте Його звуком трубним, хваліте Його на арфі та гúслах! **4** Хваліте Його на бубні та танцем, хваліте Його на стрúнах та флейті! **5** Хваліте Його на цимбалах дзвінкіх, хваліте Його на цимбалах гучніх! **6** Все, що дýхає, — хай Господа хвалить! Алілуя!

Приповісті

1 Приповісті Соломона, сина Давидового, царя Ізраїлевого, — 2 щоб пізнати премудрість і карність, щоб зрозуміти розсудні слова, 3 щоб прийняти напоумлення мудrosti, праведностi, і праva й простоти, 4 щоб мудростi дати простодушним, юнаковi — пiзнання й розважкiсть. 5 Хай послухає мудрий — і примiжкiть науку, а розумний здобуде хай мудрих думок, 6 щоб пiзнати ту приповість та загадкiв говорення, слова мудрецiв та їхнi зáгадки. 7 Страх Господнiй — початок премудrosti, — нерозумнi погордjuють мудростю та напiчуванням. 8 Послухай, мiй синu, напiччення батька свого, і не вiдкiдай науки матерi своei, — 9 вони бо хороший вiнок для твоєї голови, і приkráса на шию твою. 10 Мiй синu, як грiшники будуть тебе намовляти, — то з ними не згожdуйся тi! 11 Якщo скажуть вони: „Ходи з нами, чатуймо на кров, безпричинно засядмо на неповинного, 12 живих поковтiamo мi їх, як шeбл, та здорових, як тих, якi сходять до гробу! (Sheol h7585) 13 Ми знайдемо всiляке багатство цiннi, перепoвнимо здбiччю нашi хатi! 14 Жеребóк свiй ти кинеш iз нами, — буде сáкova одна для всiх нас“, — 15 синu мiй, — не ходи ти дорóгою з ними, спинiй ногу свою вiд їхnої стéжки, 16 бо бiжать їхni ноги на зло, і поспiшають, щоб кров проливати! 17 Бож надáрмо поставлена сítka на очах усього крилáтого: 18 то вони на кров власну чатують, засiдають на душу свою! 19 Такi то дорóги усiх, хто зáздriй чужого добра: вонó бере душу свого власникá! 20 Кличе мудрость на вулицi, на площах свiй голос дає, 21 на шумливих мiсцях проповiде, у мiстi при входах до брам вона каже словá своi: 22 „Доки ви, нерозумнi, глупоту любитимете? Аж доки насмiшники будуть кохатись собi в глузуваннi, а безглúздí ненáвидiти будуть знанiй? 23 Звернiться но ви до картáння мого, — ось я вiллю вам духа свого, сповiщu вам слова своi! 24 Бо кликала я, та вiдмовились ви, простяглá була рука свою, та нiхто не прислухувався! 25 I всю раду мою ви вiдкинули, картáння ж мого не схотiли! 26 Тож у вашiм нещастi смiятися буду i я, насмiхáтися буду, як прийde ваш страх. 27 Коли прийde ваш страх, немов вихор, і привáлиться ваше нещастя, мов буря, як прийde недоля та úтиск на вас, 28 тодi кликати будуть мене, але не вiдповiм, будуть шукати мене, та не знайдуте мене, — 29 за те, що науку зnenávidili, і не вiбрали stráhu Господнього, 30 не хотiли поради моєї, погорdjuвали всiма моїми докóрами! 31 I томý хай їдять вони з плódu дороги своєї, а з порад своїх хай насищáются, — 32 бо вiдстúпство безумних заб'e їх, і безпéчнiсть безтáмних їх вiгубить! 33 A хто мене слухає, той буде жити безпéочно, і буде спокiйний вiд страху перед злом!“

2 Синu мiй, якщo прiйmеш слова мої ти, а накáзи мої при собi заховаеш, 2 щоб слухало мудrosti вuхо твоє, свое серце прихiлиш до розуму, 3 якщo до розсудку ти кликати будеш, до розуму кликатимеш своїм голосом, 4 якщo бúдеш шукати його, немов срiблá, і бúдеш його ти пошúкувати, як тих схóваних скárbiв, — 5 тодi зрозумiеш страх Господнiй, і знайдesh ти Богопiznánnia, — 6 бо Господъ дає мудрость, з Його уст — знанiй й розум! 7 Вiн спасiння ховає для щирех, мов щит той для тих, хто в невинностi ходить, 8 щоб справедливих стежок стерегтi, і бережé Вiн дорогу Своїх богоbíйних! 9 Тодi ти збагнеш справедливiсть та право, і простоту, всiляку дорóгу добра, 10 бо мудрость uвiйde до серця твогó, і буде приемне знанiй для твоєї душi! 11 розважkiсть тодi тебе пильнуватиме, розум тебе стерегтiме, 12 щоб тебе врятувати вiд злої дороги, вiд людiни, що каже лукаве, 13 вiд тих, хто стежкий простотi покiдає, щоб ходити дорóгами témravji, 14 що тiшаться, роблячи зло, що радiють крутiстwами злого, 15 що стежкий їхni крутi, і вiдхóдять своїми путýми, — 16 щоб тебе врятувати вiд блуднiцi, вiд чужинки, що мóвить м'якéнky словá, 17 що покинула друга юнацтва свого, а про заповiт свого Бога забула, — 18 вона бо iз домом своїм западéться у смерть, а стежкий її — до померлих, 19 níхтó, хто входить до неї, не вéрнеться, і стéжki життя не досáгне, — 20 щоб ходив ти дорóгою добрих, і стежкий справедливих берiг! 21 Bo замéшkают праведнi землю, і невиннi зостáнутся в níй, 22 a безбожнi з землi будуть вiгубленi, і повiривáются з neї невiрнi!

3 Синu мiй, не забудь ти моїї науки, і нехай мої заповiдi стережутъ твоє серце, 2 бо примiжkать для тебе вони довготу твоїх днiв, і рокiв життя та спокóю! 3 Mílіstъ та правда нехай не залiшать тебе, — прив'яж iх до шiї своei, напиши їх на таблiцi серця свого, — 4 i знайдesh ти ласку та добру премудростi в очах Бога й людiни! 5 Надiйся на Господа всiм своїм серцем, а на розум свiй не покладайся! 6 Пiзnavай ти Його на всiх дорóгах своїх, і Вiн вiпростує твої стежки. 7 Не будь мудрий у власних очáx, — бiйся Господа та uxiliajся вiд злого! 8 Ce буде лíком для тiла твого, напóem для костей твоїх. 9 Шануй Господа iз маєтку свого, і з початку всiх плódiв своїх, — 10 і будуть комори твої перепoвненi сítistю, а чавíла твої будуть переливáться вином молодiм! 11 Miй синu, картáння Господнього не вiдкiдай, і картáння Його не вважай тяgaréм, — 12 bo когó Господъ любить, картáe того, і кохає, немов батько сина! 13 Блаженна людiна, що мудрость знайшла, і людiна, що розум одéржала, 14 bo лiпше надбáння її вiд надбáння срiблá, і вiд щирого золота лiпшиi прибуток її, 15 дорожка за pérli вона, і всiляke жадáння твоє не зrivnjeться з нею. 16 Довгiсть днiв — у правiцї її, багатство та слava — в lívicї її. 17 Dorógi її — то дороги приемности, всi стежкий її — мир. 18 Вона дерево життя для тих, хто тримається мiцно її, і блаженний, хто дéржить її! 19

Господь мудрістю землю заклав, небо розумом міцно поставив. **20** Знанням Його порозкривались безодні, і кроплять росою ті хмари. **21** Мій сину, нехай від очей твоїх це не відходить, стережи добрий розум і розважність, **22** і вони будуть життям для твоєї душі, і прикрасою ший твоєї, — **23** Тоді підеш безпечно своєю дорогою, а нога твоя не спотикнеться! **24** Якщо покладешся — не будеш боятись, а ляжеш, то буде приємний твій сон. **25** Не будеш боятися нáглого стрáху, ні бурі безбожних, як прийде, — **26** бо твоєю надією буде Господь, і Він пильнуватиме нóгу твою, щоб вона не зловилася у пастку! **27** Не стримуй добра потребу́чому, коли в силі твоєї рукі ще вчинить, **28** не кажи своїм близкім: „Іди, і знóбу прийди, а завтра я дам“, коли маєш з собою. **29** Не виброй лихого на свого близького, коли він безпечно з тобою сидить. **30** Не сварися з людиною дармо, якщо злого вона не вчинила тобі. **31** Не зáздри насильників, і ні однієї з доріг його не вибирай, **32** бо брайдить Господь крутіями, а з праведними в Ньюго дружба. **33** Проклýття Господне на домі безбожного, а мéшкання праведних Він благословить, — **34** з насмішників Він насміхається, а покíрливим милість дає. **35** Мудрі славу вспадковують, а нерозумні носítимуть сóром.

4 Послухайте, діти, напúчення батькового, і прислухайтесь, щоб навчитися розуму, **2** бо даю я вам добру науку: закóна мого не кидайте, **3** бо сином у бáтька свого я був, пещéний й єдиний у неньки своєї. **4** І навчав він мене, і мені говорив: Нехай дéржиться серце твоє моїх слів, стережі мої заповіді та й живи! **5** Здобудь мудрість, здобудь собі розум, не забудь, і не цурайся слів моїх уст, — **6** не кидай її — вона буде тебе стерегти! кохай ти її — вона буде тебе пильнувати! **7** Початок премудрості — мудрість здобудь, а за ввесь свій маєток здобудь собі розуму! **8** Тримай її високо — і підійме тебе, ушанує тебе, як її ти пригòрнеш: **9** вона даст голові твоїй гарний вінок, пишну корону тобі подарує! **10** Послухай, мій сину, й бери ти словá мої, і помножайтесь роки твоєго життя, — **11** дороги премудрості вчу я тебе, стежкáми прямýми провáджу тебе: **12** коли підеш, то крок твій не буде тісній, а коли побіжиш — не спіткнёшся! **13** Міцно тримайся напúчування, не лишай, його стережі, — воно бо життя твоє! **14** На стéжку безбожних не йди, і не ходи на дорогу лихих, — **15** покинь ти її, не йди нею, усунься від неї й мини, — **16** бо вони не заснуть, якщо злого не вчинять, відійметься сон їм, як не зроблять кому, щоб спіткнүться! **17** Болі вони хліб безбожжя їдять, і вино грабежу попивають. **18** А путь праведних — ніби те світло яснé, що світить все більше та більш аж до повного дня! **19** Дорога ж безбожних — як тéмність: не знають, об щó спотикнутýся. **20** Мій сину, прислухуйся до моїх слів, до речéй моїх ухо свое нахили! **21** Нехай не відійдуть вони від очей твоїх, бережи їх в серéдині серця своого! **22** Бо життя вони тим, хто їх знайде, а для тіла усього його лікування. **23** Над усе, що лише

стережéться, серце своє стережі, бо з нього похóдить життя. **24** Відкинь ти від себе лукáвство уст, віддали ти від себе круглýство губ. **25** Нехай дивляться очі твої уперéд, а повíki твої нехай перед тобою просту́ть. **26** Стежку ніг своїх вýрівняй, і стануть міцні всі дороги твої: **27** не вступайся ні вправо, ні вліво, — усуни свою ногу від зла!

5 Мій сину, на мудрість мою уважай, нахили своє ухо до мого розуму, **2** щоб розважність ти міг стерегти, а пізнáння — хай уста твої стережутъ! **3** Бо крáпають сόлодощ губи блуднїці, а уста її від оліви маснїші, **4** та гіркий їй кінець, мов полін, гострий, як меч обосчін, — **5** її ноги до смерті спускаються, шéбуль тримаються кроки її! (*Sheol h755*) **6** Вона путь життя не урівноє, її стежки непевні, і цього не знає вона. **7** Тож тепер, мої діти, мене ви послухайте, не відхóдьте від слів моїх уст: **8** віддали ти від неї дорогу свою, і не зближайсь до дверей її дому, **9** щоб слави свої ти іншим не дав, а роки свої — для жорстокого, **10** щоб чужі не насилились сили твоєї й маєтку твоого в чужім домі! **11** І будеш стогнати при своєму кінці, як знemожеться тіло твоє й твої сили, **12** і скажеш: „Як ненáвидів я те напúчування, а картáння те серце мое відкидало! **13** І не слухав я голосу своїх учителів, і уха свого не схилáв до наставників. **14** Трóхи не був я при кожному злому, в серéдині збору й громади!“ **15** Пий воду з криниці свої, і теку́че зного колóдязя: **16** чи ж мають на вулицю виліти бути джерéла твої, а на площі — потоки твоєї води? — **17** Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою! **18** Хай твоє джерело буде благословéнne, і радій через жінку твоїх юніх літ, — **19** вона лáня любовна та сérна прекрасна, її перса напоять тебе кожnocháсно, — впivайся ж назáжди кохáнням її! **20** І нáшо, мій сину, ти маєш впivатись блуднїцею, і нáшо ти будеш пригòртати груди чужíнки? **21** Бож перед очима Господніми всі дороги людіні, і стежкі її всі Він рівняє: **22** власні провини безбожного схóплять його, і поворóзям свого гріха буде зв'язаний він, **23** помиратиме він без напúчування, і буде блукати в великій глупоті своїй!

6 Мій сину, якщо поручíвся ти за свого близького, дав руку свою за чужóго, — **2** ти попався до пáстки з-за слів своїх уст, схóплений ти із-за слів своїх уст!

3 Учini тоді це, сину мій, та рятуйсь, бо впав ти до рук свого близького: іди, впади в пóрох, і на близкіх своїх напíрай, **4** не дай сну своїм очам, і дрімáння повíкам своїм, **5** рятуйся, як сérна, з рукí, і як птах із руки птахолóba! **6** Іди до мурашки, лінóху, поглянь на дороги її — й помудрій: **7** нема в неї волóдяря, ані урýдника, ані правýтеля; **8** вона заготóвлює літом свій хліб, збирає в живá свою їжу. **9** Аж доки, лінóху, ти будеш вилéживатись, коли ти зо сну свого встанеш? **10** Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложíти, щоб полéжати, — **11** і

прийде, немов волоцюга, твоя незаможність, і злідні твої, як озбрієний муж! **12** Людіна нікчємна, чоловік злочинний, він ходить з лукавими юстами, **13** він моргáе очіма своїми, шургáе своїми ногáми, знаки подає пальцями своїми, **14** в його серці лукавство вибрює зло кожночáсно, сваркí розсíвáе, — **15** тому на́гло прихóдить погибль його, буде раптoм побитий — і лíку нема! **16** Оцих щість ненавидить Господь, а ці сім — то гидóта душі Його: **17** очі пишні, брехливý язик, і руки, що кров неповійну ллють, **18** серце, що плéкає злочинні думкí, ноги, що сквáпно бíжать на лихе, **19** свíдок брехливий, що брехні роздмúхує, і хто розсíває сваркí між братів! **20** Стережи, сину мій, заповідь батька свого, і не відкідай науки матері своєї! **21** Прив'яжи їх на серці своєму назáвжди, повісь їх на шíї свої! **22** Вона буде провáдити тебе у ходí, стерегтíм тебе, коли будеш лежати, а пробуди́шся — мовити буде до тебе! **23** Бо заповідь Божа — світільник, а наука — то світло, дороба ж життя — то навчальнí картáння, **24** щоб тебе стерегтí від злослівої жінки, від облésливого язика чужінки. **25** Не жадай її врòди у серці своїм, і тебе хай не вíзьме своїми повíками, — **26** Бо вартість розплóсної жінки — то бóханець хлíба, а жінка заміжня вловлює душу ціннý... **27** Чи вíзьме людіна огонь на лоно свое, — і бдíж її не згорить? **28** Чи буде людіна ходíти по вугíллю розпáленому, і не попáляться ноги її? **29** Так і той, хто вчащає до жінки свого близкого: не буде некáраним кожен, хто доторкнється до неї! **30** Не погóрджуєт злóдіем, якщо він укрáде, щоб рятувати життя свое, коли він голодує, **31** та як буде він знайдений, — всéмеро він відшкодує, віддаст все майно свого дому! **32** Хто чинить перéлюб, не має той розуму, — він знищує душу свою, — **33** побої та сором він знайде, а гáньба його не зітрéться, **34** бо зáздрощи — лютість мужчíни, і не змілосéрдиться він у день помсти: **35** він не зверне уваги на жoden твій викуп, і не схоче, коли ти гостíнця прибíльшиш!

7 Сину мій, бережи ти слова мої, мої ж заповіді заховай при собі, **2** бережи мої заповіді — та й живи, а наука моя — немов в очах твоїх та зініця, **3** прив'яжи їх на пальцях своїх, напиши на табліці тій серця свого! **4** На мудрість скажи: „Ти сестра моя!“ а розум назви: „Мій довíрений!“ **5** щоб тебе стерегтí від блуднїці, від чужінки, що мовить м'якенькі слова. **6** Бо я визирáв був в вікно свого дому, через грati мого вікна, **7** і приглядавсь до невíж, розглядавсь між мòлоддю. І юнá ось, позбáвлений розуму, **8** проходив по ринку при розі його, і ступив по дорозі до дому її, **9** коли вітерéць повівав був увечорі дня, у тémряві ночі та мòроку. **10** Аж ось жінка в убрáнні блуднїці назустріч йому, із серцем пídstupním, **11** галаслíва та непогамóвана, її ноги у домі своїм не бувають: **12** раз на вулиці, раз на майдáнах, і при кожному рóзі чатує вона. **13** I вхопíла вона його міцно та й поцілуvala його, беззорбмним зробила обличчя своє та й сказала

йому: **14** „У мене тепер мирні жертви, — вíповнила я сьогодні обіти свої! **15** Тому то я вийшла назустріч тобі, пошукати обличчя твого, — і знайшла я тебе! **16** Килимáми я вíстелила своє лóже, — тканинами різних кольорів з египетського полотná, **17** постéлою свою я посíпала мýррою, алóем та цинамóном. **18** Ходи ж, аж до ранку впiváтися будем кохáнням, любов'ю натíшимось ми! **19** Бо вдома нема чоловіка, — пíшов удалеку дорогу: **20** вузлик срíблá він узяв в свою руку, — хíба на день побvні повéрне до дому свого“. **21** Прихíлила його веломóвством своїм, облésливістю своїх губ його звáбила, — **22** він раптoм за нею пíшов, немов віл, до зарíзу провáдженій, і немов пес, що ведуть його на ланцюгú до уv'язнення, **23** як той птах, поспíшає до сítки, і не знає, що це на життя його пástka ... **24** А тепер, мої діти, мене ви послúхайте, і на слова моїх уст уважáйте: **25** Хай не збóчує серце твоє на дороги її, не блукай ти стежкáми її, **26** бо вона багатьох уже трúпами кíнула, і числénні всі, нею забйт! **27** Її дім — до шеблу дорóги, що провадять до смертних кímnát. (Sheol h7585)

8 Чи ж мудрість не кличе, і не подає свого голосу розум? **2** На верхí'ях холмів, при дорозі та на перехрéстях стоїть он вона! **3** При брамах, при вході до міста, де вхóдиться в дверí, там голосно кличе вона: **4** „До вас, мужі, я кличу, а май голос до лóдських синів: **5** Зрозумíйте но, нéуки, мудрість, зрозумíйте ви розум, безглóзdi! **6** Послухайте, я бо шляхéтne кажу, і відкрийтá моїх губ — то простóta. **7** Бо правду говорять устá мої, а лукавство — гидóта для губ моїх. **8** Всі слова моїх уст справедливі, нема в них крутíства й лукавства. **9** Усі вони прòсті, хто їх розуміє, і щирí для тих, хто знахóдить знання. **10** Вíзьміть ви картáння мое, а не срíблó, і знання, добíрніше від щирого золота: **11** лíпша бо мудрість за перéли, і не рівняються її всі клейнбdi! **12** Я, мудrість, живу разом з розумом, і знахóджу пíзнання розвáжne. **13** Страх Господнїй — лихе все ненавидíti: я ненáвиджу лíху та гордість, і дорогу лиху та лукаві устá! **14** В мене рада ї оглáдність, я розум, і сила у мене. **15** Мною царюють царі, а законодáвці правá справедливí встанóвлюють. **16** Мною прáвлять владики й вельмóжні, всі праведні сùddi. **17** Я кохаю всіх тих, хто кохає мене, хто ж шукає мене — мене знайде! **18** За мною багатство та слава, тривáлий маєток та правда: **19** лíпший плíд май від щирого золота й золота чистого, а прибуток май лíпший за срíблó добíрне! **20** Путtю праведною я ходжу, поміж правних стежkók, **21** щоб дати багатство в спáдщину для тих, хто кохає мене, — і я понапóвнюю їхні скарбницí! **22** Господь мене мав на почáтку Своїй дороги, перше чýнів Своїх, спервóвíku, — **23** відвíку була я встанóвлена, від почáтки, від правíку землї. **24** Нарóджена я, як безóдень іще не булó, коли не було ще джерéл, водою обтáжених. **25** Нарóджена я, поки гòри поставлені ще не булý, давніше за пágirki, **26** коли ще землї не вчинив Він, нí пíль, нí почatkoвого

пороху всесвіту. 27 Коли приправляв небеса — я булá там, коли крýга вставлýв на повéрхні безóдні, 28 коли хмари умíцювали Він нагорí, я джерéла безóдні змíцяв, 29 коли клав Він для моря устáва його, щоб його берегíв вода не переходила, коли ставив основи землі, — 30 то я мáйstrom у Ньюго булá, і була я весéлощами день-у-день, радючи перед обличчям Його кожнóчáсно, 31 радіочи на земнім крýзі Його, а забáва моя — із синами людськими! 32 Тепер же, послухайте, діти, мене, і блажénní, хто буде дороги мої стерегтý! 33 Навчáння послухайте й мудрими станьте, і не відступайте від нього! 34 Блажénnia людína, яка мене слухає, щоб пильнувати при двéрях моїх день-у-день, щоб одvírki мої берегтý! 35 Xto bo знахóдить мене, той знахóдить життя, і одéржує милість від Господа. 36 A xtó proti мене грíшty, oграбóvye душу свою; всí, xто мене nенавídить, tí smért pokoхали!"

9 Мудрість свíj dím збудувала, сím stovplív svoíh wítесала. 2 Зарíзала te, що було na зарíz, змíшала вино свое, і трапéзу свою приготóвila. 3 Dívchat svoíh visslala, i kliche bona na vissótak mísckých: 4 „Xto bídñij na rozum, hajt prýjde siodi, “a xto nerozumñij, говорить йому: 5 „Ходíть, споживайte із хлíba mogó, ta píjte z vina, що йогó я змíшала! 6 Pokinьте глупótu — i будете жити, i ходíte дорогою rozumu!“ 7 Xto kartács nasmíshnika, tój sobí gánby bere, xto j bezbožnikoví vigorovorøe, sòrom sobí nabuvaе. 8 He doríkáy peresmíshnikoví, щob тебе не zenéavidív vín, víkártay mudrogo — i vín pokoхае тебе. 9 Daj mudromu — i vín pomudrje išce, navíc prawednego — i pribílshít vín mudrosti! 10 Страх Господníй — початок премудrosti, a píznánia Svyatogo — це rozum, — 11 bo myno pomnójácteся dní tvojí, i dodadút tobí rókiv žitтя. 12 Якsto ti zmudrív — to dla sebe zmudrív, a jak stanesh nasmíshnikom, sam ponescésh! 13 Жінка bezglúzda kriklíva, nerozumna, i níčoho ne знае! 14 Cídaе bona na sidínni при вході до domu svógo, na vissókstях mísca, 15 щob klikitati tix, kto dorogoю ýde, xto puttio svojou prostýu: 16 „Хто bídñij na rozum, hajt prýjde siodi, “a xto nerozumñij, то каже йомý: 17 „Woda krádena — sologdka, i priémñij prikhóvаний xlíb“. 18 I ne vídaе vín, щo samí tam merí, u glibiñax shébolu — zapróshení neyo! (Sheol h7585)

10 Син мудрий — потíха для батька, а син nerozumñij — to смutoк для nenykij його. 2 Не поможуть неправедní скарби, а справедlivost' víd smerti vizzvóloje. 3 Не допустить Господь голодuváti dusu prawednego, a nabútok bezbožnikoví zginie. 4 Ledača ruka do ubózvta vede, ruka ж róbotýsha zbagachaue. 5 Xto lítom zbiiraе — син мудрий, kto ж drímaе в zhivná — син bezputnij. 6 Благословéнства на голову prawednego, a уста безbožním прикрие насильство. 7 Pam'ять pro prawednego — на благословéння, a yménna bezbožníh загине. 8 Zapovídí mudrosérđij prijmae, ale durnogúbij vpadé. 9 Xto в невинностi ходить,

той ходить bezpečno, a xto kriwitye дороги свої, буде вíявleníj. 10 Xto okom morgae, той смutoк dae, ale durnogúbij vpadé. 11 Уста prawedного — то джерelo життя, a уста безbožním прикрие насильство. 12 Ненávist побудjuє свárki, a любов покrivaе всí výni. 13 В устах rozумного mудrість знахódиться, a rízka — na spinu beztýmного. 14 Прихóvouyutu mudiři znanný, a уста nerozumного — blízkyk do загиbeli. 15 Maetok bagatogo — mísco tverdýnne його, pogibél ubogih — їxni zlídñi. 16 Doríbok prawedного — на життя, pribytuk bezbožного — в грíh. 17 Xto napúčuvanía sterежé — той на stéjci життя, a xto nehtyé kartánna, той blúdít. 18 Xto nenávist ховае, в того губи brekhlyvi, a xto náklepi shirity, той durnovérxhij. 19 Ne brakuje gríha в многомóvnosti, a xto strimue gubi svoi, той rozumñij. 20 Язык prawedного — то dobrne sríbló, a rozum bezbožníh — mizérñij. 21 Pasútý bagatoy gubi prawedного, bezgluzdi ж umiraют з nerózumu. 22 Blagoslovénnja Gospodne — woно zbagachaе, i smútka woно не prinóssit з собю. 23 Neshlyáxhétne robiti — забáva nevíglasa, a mudiřt — люdíni rozumñij. 24 Чого нечестívij bojt'sya, te prýjde na nýgo, a prágnenia prawednih spóvnyt'sya. 25 Як burja, яka pronesétsya, to й gine bezbožñij, a prawedñij mae dovíchnu osnóvu. 26 Як ócet zubam, i jak dim dla óchý, tak líniwiy dla tix, xto його posilaе. 27 Страх Gospodníj primnójue dní, a róki bezbožníh vkorót'tsya. 28 Spodívánnja dla prawedníh — radist', a nadíja bezbožníh zagine. 29 Дорога Gospodnia — tverdýnja nevýnnim, a zagibil' — zlochinçym. 30 Пovík prawedñij ne zaхitáystya, a bezbožnikи ne pожivut' na zemlji. 31 Уста prawedного даютu mudiřt, a lukavij язык буде vতtij. 32 Уста prawedного upodbania знаютu, a уста bezbožníh — lukávstvo.

11 Obmánlivi šálki — ogída dla Gospoda, a povna vagá — це Його upodóba. 2 Priyde pišnisti, ta prýjde i gánby, a z sumírnimi — mudiřt. 3 Nevinništ' prostoserdík vede їx, a lukávstvo zradlívih — їx vifgbüt. 4 Ne pomózhe bagatstvo в день gnívu, a sprawedlivost' víd smerti vizzvóloje. 5 Справедlivost' nevinnego dorogu йому vizzvótue, bezbožñij же padaе через bezbožñost' svoi. 6 Справедlivost' prymih їx rytue, a zradliví zaхópleni будуть svojou zaхálništ'yu. 7 Pri smerti люdíni bezbožñi gine nadíja, zniakaе chékánia люdíni níkchémnou. 8 Viriwaеt'sya prawedñij з utysku, i zamíst' nýgo bezbožñij ide. 9 Cwogo bližnýgo niyshít lukavij ustámi, a znanným vizzvólyt'sya prawedñi. 10 Dobrom prawedñih mísco radie, a jak ginyt bezbožñi — stívaе. 11 Blagoslovénnjam chésnih pídnóst'sya mísco, a ustámi bezbožníh ruyinút'sya. 12 Xto pogórdjuje bližnijm svoim, той pозbávlenij rozumu, a rozumna люdína mowchit'. 13 Viyavlye obmóvnik tayemne, vírnoduhij же sprawu ховае. 14 Narod padaе з bráku rozumñogo próbodyu, pri chislennosti ж rádnikov

спасіння буває. 15 Зле робить, як хто за чужого пору́чується, хто ж пору́ку ненавидить, той безпечний. 16 Жінка чеснотна ося́гує слави, і пильні багатства здобу́уть. 17 Людина ласкáва душі своїй чинить добро, а жорстока замучує тіло своє. 18 Чинить діло безвáртне безбожний, хто ж праведність сіє — заплату правдиву одéржує. 19 Отак праведність є на житті, хто ж женéться за злом, той до смерті зближáється. 20 Серцем лукаві — огíда для Господа, а хто в неповинності ходить — Його уподóба. 21 Ручаюся: не бúде невинним лихий, а нащáдок правдивих захованій буде. 22 Золотая серéжка в свині на ніздрі — це жінка гарна, позбáвлена розуму. 23 Жадáння у праведних — тільки добро, надія безбожних — то гнів. 24 Дехто щедро дає, та ще додається йому, а дехто ховає над міру, та тільки біdnє. 25 Душа, яка благословляє, насычена буде, а хто побіть інших, — напбений буде і він. 26 Хто задержує збіжжя, того проклинає нарóд, хто ж поживу випрóдує, тому благословéння на голову. 27 Хто прагне добра, той шукає вподобання, хто ж лихого жадає, то й прийде на нього воно. 28 Хто надію кладе на багатство своє, той впадé, а праведники зеленіють, як листя. 29 Хто нéряд уносить до дому свого, той вітер посáде, а дурноголóвий розумному стане рабом. 30 Плід праведного — дерево житті, і мудрий житті набуває. 31 Коли праведний ось надолúжується на землі, то тим більше безбожний та грішний!

12 Хто любить навчáння, той любить пíзнáння, а хто дóкір ненáвидить, той нерозумний. 2 Добрий від Господа має вподобання, а людіну злих замíрів осудить Господь. 3 Не зміцниться людіна безбожністю, корінь же праведних не захітáється. 4 Жінка чеснотна — корона для чоловíка свого, а засорóмлююча — мов та гниль в його кóстях. 5 Думки праведних — право, пídstупні замíri безбожних — омана. 6 Безбожних слова — чатувáння на кров, а уста невинних урятовують їх. 7 Переvernуті безбожних — і вже їх нема, а дім праведних буде стояти. 8 Хвалять людіну за розум її, а кривосердий стає на погóрdu. 9 Лíпше прóстий, але роботáщий на себе, від того, хто поважним себе видає, та хліба позбáвлений. 10 Пíклується праведний життім худоби своєї, а серце безбожних жорстоке. 11 Хто оброблює землю свою, той хлібом насычуеться, хто ж за марнýцею гónиться, той позбáвлений розуму. 12 Безбожний жадає ловити у сítку лихий, а в праведних корень приносить плоди. 13 Пастка злого — в грíху його уст, а праведний з úтиску вýїде. 14 Людіна насычуеться добром з плоду уст, і зроблене рук чоловíка до нього впадé. 15 Дорога безúмця прямá в його очах, а мудрий послухає ради. 16 Нерозумного гнів пíзнається відрáзу, розумний же мóвчи ховає зневáгу. 17 Хто правду говорить, той вýявлює праведність, а свíдок брехливий — оману. 18 Дехто говорит, мов коле мечéм, язик же премудрих — то лíki. 19 Уста правдиві стóйтимуть вічно, а брехливий язик — лиш на хвилю. 20 В серці тих,

хто зло бóре, — омана, а радість у тих, хто дорáджує мир. 21 Жодна кривда не трáпиться праведному, а безбожні напóвняться лихом. 22 Уста брехливі — огíда у Господа, а чинячі правду — Його уподóба. 23 Прихóве мудра людіна знáння, а серце безумних глупоту викликує. 24 Роботáща рука панувáтиме, а лíнива даниною стане. 25 Тýга на серці людіни чавить її, добре ж слово її веселить. 26 Праведний вýвідає свою путь, а дорога безбожних зведé їх самíх. 27 Не буде ледáчій пекти свого пóлову, а людіна трудáща набуде маéток ціnný. 28 В путі прáведности є житті, і на стежці її нема смерти.

13 Син мудрий приймає картáння від батька, а наsmíshnik докóру не слухає. 23 плоду уст чоловíк споживає добро, а жадóba зрадливих — насильство. 3 Xto уста свої стережé, той душу свою бережé, а хто гúbi свої розпускаé, — на того погíбель. 4 Пожадає душа лíнюхá, та дарéмно, душа ж роботáщих насытиться. 5 Ненáвидить праведний слово брехливé, безбожний же чинить лихе, і себе засорóмлює. 6 Праведність оберíгає невинного на дорозі його, а безбожність погúблює грíшника. 7 Дехто вдає баgачá, хоч нíчого не має, а дехто вдає бíдакá, хоч маєток великий у нього. 8 Викуп за душу людіни — багатство її, а вбогий й докóру не чує. 9 Світло праведних вéсело свítить, а свítilьник безбожних погáсне. 10 Тільки сварка пихó зчиняється, а мудрість із тими, хто ráдиться. 11 Багатство, заскóро здобуте, — помéншується, хто ж збирає помáлу — примнóжує. 12 Задовга надія — недúга для серця, а бажáння, що спóвнююється, — це дерево житті. 13 Xto погóрджує словом Господнім, той шкодить собі, хто ж страх має до заповídi, тому надолúжується. 14 Наука премудрого — криниця житті, щоб віddalítiса vіd pastok смérti. 15 Добрий розум приносить приємність, а дорога зрадливих — погúба для них. 16 Кожен розумний за мудрістю робить, а безúмний глупоту показує. 17 Безбожний посол у нещастия впадé, а вírний посол — немов лík. 18 Xto ламає поуку — убозство та гáньба томý, а хто береже осторógu — шанований віn. 19 Вýkonane побажáння приємне душі, а вступítis vіd zla — то огída безумним. 20 Xto з мудрими ходить, той мудрим стає, а хто товаришé з безúмним, той лиха набúde. 21 Грíшників зло доганýe, а праведним Бог надолúжить добром. 22 Добрий лишає спáдок і онýкам, маєтож грíшника схóваний буде для праведного. 23 Убогому буде багато поживи і з поля невправного, та деякі гинуть з безпрáv'ya. 24 Xto стримує рíзку свою, той ненáвидить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для нього картáння. 25 Праведний єсть, скільки схоче душа, живіт же безбожників зáвсíди брак відчуває.

14 Мудра жінка будує свíй дім, а безумна своєю рукою руйнує його. 2 Xto ходить в простоті своїй, боїться той Господа, а в кóго дорóги кривí,

той погорджує Ним. 3 На устах безумця галузка пихі, а губи премудрих їх стережуть. 4 Де немає биків, там ясла порожні, а щедрість врожаю — у силі волі. 5 Свідок правдивий не лже, а свідок брехливий говорить неправду. 6 Насмішник шукає премудрості, — та надаремно, пізнання легкé для розумного. 7 Ходи здáлека від людій безумні, і від того, в кого мудрих уст ти не бачив. 8 Мудрість розумного — то розуміння дороги своєї, а глупота дурних — то омана. 9 Нерозумні сміються з гріха, а між праведними — уподобання. 10 Серце знає гіркуту своєї душі, і в радість його не втручається інший. 11 Бude вýгублений дім безбожних, а намет безневійніх розквітне. 12 Буває, дорóга людійні здається простою, та кінець її — стежка до смерти. 13 Також іноді і від сміху болить серце, і закінчення радості — смýток. 14 Хто підступного серця, насітиться той із доріг своїх, а добра людійна — із чинів своїх. 15 Вірить безглúздий в кожнісіньке слово, а мудрий зважає на крошки свої. 16 Мудрий боїться й від злого вступає, нерозумний же гнівається та смілівий. 17 Скорий на гнів учиняє глупоту, а людійна лукава зненáвиджена. 18 Нерозумні глупоту вспадкоюють, а мудрі знанням коронуються. 19 Поклоняється злі перед добрими, а безбожники — при брамах праведного. 20 Убогий зненáвиджений навіть близькім своїм, а в багатого дрúзі численні. 21 Хто погорджує близькім своїм, той грішишь, а ласкáвий до вбогих — блаженний. 22 Чи ж не блýдять, хто бре лихе? А милість та правда для тих, хто бре добро. 23 Кожна праця принесить достаток, алé праця уст в недостаток веде. 24 Корона премудрих — їхня мудрість, а вінечъ нерозумних — глупота. 25 Свідок правдивий визволює душі, а свідок обмáнливий — брехні торочить. 26 У Господньому стрáхові сильна надія, і Він пристановище дітям Своїм. 27 Страх Господній — криніця життя, щоб віддалитися від пасток смерти. 28 У численності люду величність царя, а в бráку народу — погибель волóдаря. 29 Терпелівий у гніві — багаторозумний, а гнілівий вчиняє глупоту. 30 Лáгідне серце — життя то для тіла, а зáздрість — гнилізна костéй. 31 Хто тисне нуждённого, той ображає свого Творця, а хто милостівий до вбогого, той поважає Його. 32 Безбожний у зло свое падає, а праведний повний надії при смерті своїй. 33 Мудрість має спочинок у серці розумного, а що в нутрі безумних, те вýявиться. 34 Праведність люд підїмáє, а беззаконня — то сором народів. 35 Ласка царéва — рабові розумному, гнів же його — проти того, хто соромить його.

15 Лáгідна відповідь гнів відвертає, а слово врázливе гнів підїмáє. 2 Язык мудрих — то добре знання, а устя нерозумних глупоту висловлюють. 3 Очі Господні на кожному місці, — позирають на злих та на добрих. 4 Язык лáгідний — то дерево життя, а лукавство його — заламання на дусі. 5 Зневажає безумний напучення

бáтькове, а хто береже осторóгу, стає розумніший. 6 Дім праведного — скарб великий, а в плóді безбожного — бéзлад. 7 Уста мудрих знання розсівають, а серце безглúздих не так. 8 Жертва безбожних — огíда для Господа, а молитва невинних — Його уподóба. 9 Господéви огіда — дорога безбожного, а того, хто женеться за праведністю, Він кохає. 10 Луга кара на тóго, хто путь оставляє, а хто осторóгу не ненáвидить, той умирає. 11 Шебл І Аваддóн перед Господом, — тим більше серця синів лóдських! (Sheol h7585) 12 Насмішник не любить картáння собі, — він до мудрих не пíде. 13 Рáдісне серце лицé веселить, а при смýтку сердечному дух приголомшений. 14 Серце розумне шукає знання, а уста безумних глупоту пасу́ть. 15 Нуждённому всí дні лихі, кому ж добре на серці, у того гостіна постійно. 16 Лíпше мале у Господньому стрáху, ані ж скарб великий, та тривóга при тóму. 17 Лíпша пожýва ярýнна, і при тому любов, аніж тучний віл, та ненáвисть при тóму. 18 Гніліва людійна роздрáжнює сварку, терпелівá ж у гніві вспокóює зáколот. 19 Дорога лíнівого — то терновýння, а путь щиріх — дорога гладкá. 20 Мудрий син тішить бáтька свого, а людійна безумна погорджує матíрю своєю. 21 Глупота — то радість для нерозумного, а людійна розумна дорогою прóстою ходить. 22 Ламаються зáдуми з бráку порáди, при числénності ж рáдників спóвняться. 23 Радість людійні — у відповіді його уст, а слово на ча́сі своему — яке воно добре! 24 Путь життя для премудрого — угóру, щоб віддáлюватись від шеблу внизу. (Sheol h7585) 25 Дім пишних руйнує Госпóдь, але стáвить межу для вдови. 26 Думки злого — огíда для Господа, але чисті для Ньюго приéмні словá. 27 Зажéлівий робить нещасним свíй дíм, хто ж дарунки ненáвидить, той буде жити. 28 Серце праведного розмíркує про відповідь, а уста безбожних вибрýзкують зло. 29 Далекий Госпóдь від безбожних, алé справедливих молитву Він чує. 30 Світло очéй тішить серце, добра звістка пíдкрíплює кóсті. 31 Ухо, що навчáння життя вислухóвє, буде перебувáти між мудрими. 32 Хто напóчування не приймає, той не дбає про душу свою, а хто слухається осторóги, здобуде той розум. 33 Страх Господній — навчáння премудrosti, а перед словою — скромність іде.

16 Заміри серця належать людійні, та від Господа — відповідь языка. 2 Всі дороги людійні чисті в очах її, та зважує душі Госпóдь. 3 Поклади свої чини на Госпóдя, і будуть постáвлени міцно думкí твої. 4 Все Госпóдь учинив ради цíлей Своїх, — і безбожного на днину зла. 5 Огíда для Госпóда всякий бундючний, — ручуся: не буде такий без вини! 6 Провина викúплюється через милість та правду, і страх Господній відвóдить від злого. 7 Як дороги людійні Госпóдь уподóбає, то й її ворогів Він замíрює з нею. 8 Лíпше мале справедливе, аніж великі прибúтки з безпрáв'я. 9 Розум людійни обдумує путь її, але кроки

її наставляє Господь. **10** Вирішальне слово в царя на губах, тому в суді устя його не спроневіряться. **11** Вага її шальки правдиві — від Господа, все каміння вагове в торбінці — то діло Його. **12** Чинити безбожне — огіда царям, бо трон зміцнюється справедливістю. **13** Уподоба царям — губи праївності, і він любить того, хто правдиве говорить. **14** Гнів царя — вісник смерті, та мудра людина злагоднить його. **15** У світлі царського обличчя — життя, а його уподоба — мов хмара дощєва весною. **16** Набування премудрості — як же це ліпше від золота, набування ж розуму — добірніше від срібла! **17** Путь справедливих — ухиляється від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охоронює. **18** Перед загибллю гордість буває, а перед угідком — бундючність. **19** Ліпше бути покірливим із лагідними, ніж здбичі ділити з бундючними. **20** Хто вважає на слово, той знайде добро, хто ж надію складає на Господа — буде блаженний. **21** Мудросердого кличуть „розумний“, а солодощ уст прибавляє науки. **22** Розум — джерело життя власників його, а картання безумних — глупота. **23** Серце мудрого чинить розумними уста його, і на уста його прибавляє навчання. **24** Приємні слова — щільниківий то мед, солодкий душі й лік на кості. **25** Буває, дорога людіні здається простю, та кінець її — стежка до смерті. **26** Людина трудяща працею для себе, бо до того примушує рот її. **27** Нікчемна людина копає лихе, а на устах її — як паличий огонь. **28** Лукава людина сваркі розсіває, а обмівник розділє друзів. **29** Насильник підмовлює друга свого, і провадить його по недобрій дорозі. **30** Хто прижмурює очі свої, той кругліства видумує, хто губами знаки подає, той виконує зло. **31** Сивізна — то пишна корона, знахдяТЬ її на дорозі праведності. **32** Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста. **33** За пазуху жереб вкладається, та ввесь його вірок — від Господа.

17 Ліпший черствий кусок zo спокоєм, ніж дім, повний учти м'ясної zo сваркою. **2** Раб розумний панує над сином безпутнім, і серед братів він поділить спадок. **3** Для срібла — топільна посудина, а горно — для золота, Господь же серця випробовує. **4** Лиходій слухається уст безбожних, слухає неправдомов язика лиходійного. **5** Хто сміється з убогого, той ображает свого Творця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини. **6** Корона для старших — онуки, а пишнота дітей — їхні батькі. **7** Не пристойна безумному мова поважна, а тим більше шляхетному — мова брехлива. **8** Хабар в очах його власника — самоцвіт: до всього, до чого повернеться, буде щастіти йому. **9** Хто шукає любові — провину ховає, хто ж про неї повторює, розгроює друзів. **10** На розумного більше впливає одне остереження, як на глупака сто ударів. **11** Злій шукає лише неслухняності, та вісник жорстокий на нього пошлеТЬся. **12** Ліпше спіткати обездітнену ведмедицю,

що кидається на людіну, аніж нерозумного в глупоті його. **13** Хто відплачует злом за добро, — не відступить лихе з його дому. **14** Почин сварки — то прбрив води, тому перед вибухом сварки покинь ти її! **15** Хто оправдує несправедливого, і хто засуджує праведного, — обідва вони Господів огідні. **16** Нашо ті гроши в руці нерозумного, щоб мудрість купити, як мозку нема? **17** Правдивий друг любить за всякої часу, в недолі ж він робиться братом. **18** Людина, позбавлена розуму, ручиться, — поруку дає за друга свого. **19** Хто сварку кохає, той любить гріх; хто ж підвищує уста свої, той шукає нещастя. **20** Людина лукавого серця не знайде добра, хто ж лукавить своїм язицом, упаде в зло. **21** Хто родить безумного, родить на смуток собі, і не потішиться батько безглазого. **22** Серце радісне добрі лікує, а пригноблений дух сушить кості. **23** Безбожний таємно бере хабара, щоб зігнути путі правосуддя. **24** З обличчям розумного — мудрість, а очі глупці — аж на кінці землі. **25** Нерозумний син — смуток для батька, для своєї ж родительки — гіркість. **26** Не добре карати справедливого, бити шляхетних за щирість! **27** Хто словя свої стримує, той знає пізнання, і холоднокровний — розумна людина. **28** І глупак, як мовчить, уважається мудрим, а як уста свої закриває — розумним.

18 Примхлівий шукає сваволі, стає проти всього розумного. **2** Нерозумний не хоче навчатися, а тільки свій ум показати. **3** З приходом безбожного й ганьба приходить, а з легковажнням — сором. **4** Словя уст людіни — глибока вода, джерело премудrosti — бризкотливий потік. **5** Не добре вважати на обличчя безбожного, щоб праведного повалити на суді. **6** Устя нерозумного тягнуть до сварки, а словя його кличуть бійкі. **7** Язык нерозумного — загибель для нього, а уста його — то тенета на душу його. **8** Слова обмівника — мов ті присмаки, і вони сходять у нутро утроби. **9** Теж недбалий у праці своїй — то брат марнотратнику. **10** Господнє Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний. **11** Маєток багатому — місто твердінне його, і немов міцний мур ув уяві його. **12** Перед загибллю серце людіни високо несеТЬся, перед славою ж — скромність. **13** Хто відповідає на слово, ще поки почув, — то глупота та сором йому! **14** Дух дійсного мужа виносить терпіння своє, а духа прийтого хто піднесе? **15** Серце розумне знання набуває, і вухо премудрих шукає знання. **16** Дарунок людіни виводить із утису, і провадить її до великих людей. **17** Перший у сварці своїй уважає себе справедливим, але прийде противник його та й дослідить його. **18** Жереб перериває сваркі, та відділює сильних один від одного. **19** Розлючений брат противставиться більше за місто твердінне, а сваркі, — немов засуви замку. **20** Із плоду уст людіни насиЧується її шлунок, вона насиЧується плодом уст своїх. **21** Смерть та життя — у владі язика, хто ж кохає

його, його плід поїдає. 22 Хто жінку чеснотну знайшов, знайшов той добрó, і милість отримав від Господа. 23 Убогий говорить блага́льно, багатий же відповідає зухвáло. 24 Є товариши на розбиття, та є й прýятель, більше від брата прив'язаний.

19 Ліпший убогий, що ходить в своїй неповінності, ніж лукавий устáми та нерозумний. 2 Теж не добра душа без знаннá, а хто нáглить ногами, спítkнеться. 3 Глупота людýни дорогу її викривляє, і на Господа гнівається її серце. 4 Маєток примножує дрýзів численних, а від бідакá відпадає й товариш його. 5 Свідок брехливий не буде без кари, а хто брéхні говорити, не буде врятóваний. 6 Багато-хто гóдяТЬ тому, хто гостинці дає, і кожен товариш людýни, яка не скupиться на дари. 7 Бідарá ненавідять всі браття його, а тимбільш його прýятелі відпадають від нього; а коли за словами поради женеться, — нема їх! 8 Хто ума набуває, кохає той душу свою, а хто розум стережé, той знахóдить добро. 9 Свідок брехливий не буде без кари, хто ж неправду говорити, загине. 10 Не лиціо пишнóта безумному, тим більше рабові панувати над звéрхником. 11 Розум людýни припинює гнів її, а величність її — перейти над провиною. 12 Гнів царя — немов рик левчuká, а ласкáвість його — як роса на траву. 13 Син безумний — погибль для батька свого, а жінка сварлива — як рýнva, що з неї вода тече зáвжди. 14 Хата й маєток — спáдщина батьків, а жінка розумна — від Господа. 15 Лíнощи сон накидають, і лíнича душа — голодує. 16 Хто заповідь охороняє, той душу свою стережé; хто дороги свої легковáжить, — помре. 17 Хто милостíвий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолúжить йому. 18 Картáльного свого сина, коли є надія навчити, та забити його — не піднось свою душу. 19 Людýна великого гніву хай кару несе, бо якщо ти врятúеш її, то вчýниш ще гíрше. 20 Слухай ради й картáння приймай, щоб мудрим ти став при своєму кíнці. 21 У серці людýни багато думóк, але вýповниться тільки задум Господній. 22 Здобуток людýні — то милість її, але ліпший бідár за людýну брехливу. 23 Страх Господній ведé до життя, і хто його має, той ситим ночує, і зло не досýгне його. 24 У миску стромляє лінох свою руку, до уст же своїх не підйime її. 25 Як битимеш нерозважного, то помудріє й немудрий, а будеш розумного остерігáти, то він зрозуміє поуку. 26 Хто батька грабує, хто матір жене? — Це син, що застíджує та осоромлює, — 27 перестані же, мíй сину, навчатися від нерозумних, щоб відступитися від слів знаннí! 28 Свідок нíкчемний висміює суд, а уста безбожних выбíрзкують кривду. 29 На насмíшників кари готові постíйно, і вдари на спíну безумним.

20 Вино — то насмíшник, напій п'янкýй — галасúн, і кожен, хто блúдить у ньому, немудрий. 2 Страх царя — як рик лева; хто до гніву довóдить його, — проти свого життя прогрішає. 3 Слава людýни, що гнів

покидає, а кожен глупák вибухáє. 4 Лíнивий не бréе із осени, а захоче в жнivá — і нíчого нема. 5 Рада в серці людýни — глибока вода, і розумна людýна її повíчérпue. 6 Багато людей себе звуть милосердними, та вірну людýну хто знáйде? 7 У своїй неповінності праведний ходить, — блаженнí по ньому сини його! 8 Цар сидить на суддéвім престолі, всяке зло розганяє своїми очima. 9 Хто скаже: „Очи́стив я серце свое, очистився я від свого грíхá?“ 10 Вага неоднакова, неоднакова міра, — обé вони — то огíда для Господа. 11 Навіть юнá буде пíзнаний з чýнів своїх, — чи чин його чистий й чи прóстий. 12 Ухо, що слухає, й око, що бачить, — Господъ учинив їх обé. 13 Не кохайся в спаннí, щоб не зéбідніти; розплющ свої очі — та хлíбом насытися! 14 „Зле, зле!“ —каже той, хто купує, а як пíде собi, тодí хвáлиться кúпном. 15 Є золото й перел багато, та розумні устá — найцінніший то посуд. 16 Вíзьми його óдіж, бо він поручивсь за чужого, і за чужýнку вíзьми його зáстав. 17 Хлíб з неправди солодкий людýні, та пíскóм потім бúдуть наповнені ýста її. 18 Тримаються зáмíri радою, і вíйну провáдь мудрими рáдами. 19 Виявляє обмýвник таемне, а ти не вtrучайся до того, лéгко хто розтúлює уста свої. 20 Хто кляне свого батька та матір свою, — погасне свíтильник йому серед тéмряви! 21 Спáдок спóchatку заскоро набúтий, — не буде кíнець його поблагослóвлений! 22 Не кажи: „Надолúжу я зло!“ — май надію на Господа, і Він допоможе тобi. 23 Вага неоднакова — то огíда для Господа, а омáнливі шáльки не добri. 24 Від Господа — кроки людýни, а людýна — як вона зрозуміє дорогу свою? 25 Тенéта людýні казати „святé“ нерозважно, а згóдом свої обітñíці дослíджувати. 26 Мудрий цар розpóрошить безбожних, і звéрне на них своє кóло для мук. 27 Дух людýни — свíтильник Господній, що все нýтро обшукує. 28 Милість та правда царя стережут, і трона свого він пíдтримує милістю. 29 Окраса юнáцтва — їхня сила, а пишність старíх — сивинá. 30 Синякі від побоїв — то масть лíкувальна на злого, та вдари нут्रý живота.

21 Вóдні потóки — царéве це серце в Господній руці: куди тільки захоче, його Він скерóве. 2 Всяка дорога людýни пряма в її очах, та керує серцями Госпóдь. 3 Справедливість та правду чинити — для Господа це добíрнíше за жертву. 4 Муж гордого ока та серця надутого — несправедливий, а свíтильник безбожних — це грíх. 5 Думки пíльного лиш на достаток ведуть, а всякий кваплýвий — на збиток. 6 Набувáння майна язиком неправдивим — це скороминuща марнóта шукаючих смерти. 7 Насильство безбожних прямúє на них, бо прáва чинити не хóчут. 8 Дорога злочинця крутá, а чистий — прямíй його чин. 9 Лíпше жити в кутí на даху, нíж з сварливою жíнkoю в спíльному дому. 10 Лихого жадає душа нечестивого, і в очах його близкíй його не отримає милости. 11 Як карають глумлýвця мудrіє безумний, а як мудрого вчать, — знаннí набуває. 12 До

дому свого приглядається праведний, а безбожний довбдить до зла. **13** Хто вухо своє затикає від збйку убогого, то й він буде кликати, та не отримає відповіді. **14** Таємний дарунок погáшує гнів, а нейвний гостинець — лютъ сильну. **15** Радість праведному — правосуддя чинити, а злочинцеві — страх. **16** Людина, що зблуджує від путі розуму, у зборі померлих спочине. **17** Хто любить весéлощі, той немаючий, хто любить вино та оливу, той не збагатíє. **18** Безбожний — то викуп за праведного, а лукавий — за щирого. **19** Ліпше сидіти в пустинній країні, ніж зварливо та сердитою жінкою. **20** Скарб цінний та олива в мешканині премудрого, та нищить безумна людина його. **21** Хто женеться за праведністю та за милістю, той знаходить життя, справедливість та славу. **22** До міста хоробрих увійде премудрий, і твердінню надії його поруйнє. **23** Хто стереже свої уста й свого язикá, той душу свою зберігає від лиха. **24** Надутий пихóю — насмішник ім'я йому, він робить усе із бундóчним зухвáльством. **25** Пожадання лінівого вб'e його, бо руки його відмовляють робити, — **26** він кожного дня пожадліво жадає, а справедливий дає та не жалує. **27** Жертва безбожних — огýда, а надто тоді, як за дíло безчесне принобситься. **28** Свідок брехливий загине, а людина, що слухає Боже, говорйтиме зáвжди. **29** Безбожна людина жорстока обличчям своїм, а невинний зміцнє дорогу свою. **30** Нема мудрості, ані розуму, ані ради насути Господа. **31** Приготовлений кінь на день бóю, алé перемога від Господа!

22 Ліпше добре ім'я за багатство велике, і ліпша милість за срібло та золото. **2** Багатий та вбогий стрічаються, — Господь іх обох створив. **3** Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть і караються. **4** Заплата покори і страху Господнього, — це багатство, і слава, і життя. **5** Терпінна й пастик на дорозі лукавого, а хто стереже свою душу, відійде далеко від них. **6** Привчай юнака до дороги його, і він, як постáріється, не уступиться з неї. **7** Багатий панує над бідними, а боржник — раб позичальника. **8** Хто сіє крýвdu, той жáтиме лихо, а бич гніву його покінчиться. **9** Хто доброго ока, той поблагословлений буде, бо дас він убогому з хліба свого. **10** Глумливого вижени, — і вийде з ним сварка, і суперечка та гáньба припíнятся. **11** Хто чистість серця кохає, той має хороше на устах, і другом йому буде цар. **12** Очі Господа оберігають знаннá, а лукаві слова Він відкине. **13** Лінівий говорить: „На вулиці лев, — серед майдану я буду забитий!“ **14** Уста кохáнки — яма глибока: на кóго Господь має гнів, той впадає туди. **15** До юнакового серця глупота прив'язана, та різка картáння віddáлить від нього її. **16** Хто тисне убогого, щоб собі збагатитись, і хто багачéви дає, — той певно збідніє. **17** Нахили свое вухо, і послухай слів мудрих, і серце зверні до моого знаннá, **18** бо гарне воно, коли будеш ти їх у своєму нутрі стерегти, — хай стануть

на устах твоїх вони разом! **19** Щоб надія твоя була в Гóсподі, я й сьогодні навчу тебе. **20** Хіба ж не писав тобі трíчі з порадами та із знаннýм, **21** щоб тобі завідомити правду, правдиві слова, щоб ти істину міг відповісти тому, хто тебе запитає. **22** Не грабуй незамóжного, бо він незамóжній, і не тисни убогого в брамі, **23** бо Господь за їхню справу судитиметься, і грабіжникам їхнім отягує Він душу. **24** Не дружись із чоловíком гнівлíвим, і не ходи із людíною лютою, **25** щоб доріг її ти не навчíвся, і тенéта не взяв для своєї душі. **26** Не будь серед тих, хто порóку дає, серед тих, хто порúчуються за боргí: **27** коли ти не матимеш чим заплатити, — нашо візьмут з-під тебе постéлю твою? **28** Не пересувай вíкової границі, яку встановили батькí твої. **29** Ти бачив людіну, мотóру в занятті своїм? Вона перед царýми спокíйно стоятиме, та не встóйті вона перед прóстими.

23 Коли сядеш хліб їсти з волóдарем, то пильно вважай, щó перед тобою, — **2** і поклади собі в горло ножа, якщо ти ненажéра: **3** не жадай його ласощíв, бо вони — хліб обмáнливий! **4** Не мордуйся, щоб мати багатство, — відступíся від дýмки своєї про це, — **5** свої очі ти звéрнеш на нього, — і нема вже його: бо конче змайструє воно собі крýла, і полетить, мов орел той, до неба. **6** не їж хліба в злóкого, і не пожадай лакомíнок його, **7** бо як у душі своїй він обрахóвує, такий е. Він скаже тобі: „їж та пий!“, але серце його не з тобою, — **8** той кавáлок, якого ти з'їв, із себе вíкинеш, і свої гарні слова надарено потрáтиш! **9** Не кажі до ушай нерозумному, бо погóрдить він мудрістю слів твоїх. **10** Не пересувай вíкової границі, і не входь на сиртські полá, **11** бо їхній Визволитель міцній, — Він за справу їхню буде судитись з тобою! **12** Свое серце зверні до навчáння, а уші свої — до розумних речей. **13** Не стримуй напúчування юнакá, — коли різкою вíб'eши його, не помре: **14** ти різкою вíб'eши його, — і душу його від шéбу врятуєш. (*Sheol h7585*) **15** Мій сину, якщо твое серце змудріло, то буде радіти також мое серце, **16** і нутрó мое буде тішитись, коли уста твої говорйтимуть слушне. **17** Нехай серце твое не завíдуетe грíшинм, і повсíкчас пильнú тільки страху Господнього, **18** бо існує майбутнє, і надія твоя не загине. **19** Послухай, мій сину, та й помудрій, і нехай твое серце ступає дорогою рівною. **20** Не будь поміж тими, що жлýктають вино, поміж тими, що м'ясо собі пожирáють, **21** бо п'яніця й жерýн збідніють, а сонливий одýгне лахмítтя. **22** Слухай бáтька свого, — він тебе породив, і не гордýй, як постáріла мати твоя. **23** Купи собі й не продавай правду, мудрість, і картáння та розум. **24** Буде вéльми радіти бáтько праведного, і родитель премудрого втішиться ним. **25** Хай радіє твій бáтько та мати твоя, хай потішиться та, що тебе породила. **26** Дай мені, сину мій, своє серце, і очі твої хай кохають дорóги мої. **27** Бо блудníця — то яма глибока, а кринíця тіsná — чужа жінка. **28** I вона,

мов грабіжник, чатує, і примножує зрадників поміж людьми. **29** В кого „ої“, в кого „ай“, в кого свárки, в кого клóпіт, в кого рани дарéмні, в кого біч червоні? — **30** У тих, хто запізнюються над вином, у тих, хто прихóдить попробувати вина змішаного. **31** Не дивись на вино, як воно рум'яніє, як виблíскue в келіху й рівненько ллеться, — **32** кінець його буде кусати, як гад, і вжáлить, немов та гадюка, — **33** пантрувати очі твої на чужі жінки, і серце твоє говорйтиме дурощі... **34** I ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на щоглóвім верху. **35** I скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я ж не почув, — коли я прокинусь, шукатиму далі того ж“.

24 Не завíдуй злим ліодям, не бажай бути з ними, 2 бо їхнє серце говорить про здíрство, а уста їхні мовлять про зло. **3** Дім будується мудрістю, і розумом стáвиться міцно. **4** А через пізнання кімнати напòбнюються усíлким маéтком ціннім та приéмним. **5** Мудрий сильніший від сильного, а людíна розумна — від повносилиого. **6** Тому то провадь вíйну мудрими рáдами, бо спасіння — в числénності рáдників. **7** Для безумного мудрість за надто висока, — своїх уст не розкриє при брамі. **8** Xто чинíти лихе заміряє, тогó звуть лукавим. **9** Замір глупоти — то гріх, а насмішник — огíда людíні. **10** Якщо ти в день недолі знесíльvisя, то малá твоя сила. **11** Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на стрáчення хíлиться, — хíба не підтрýмаеш їх? **12** Якщо скажеш: „Цього ми не знали!“ чи ж Той, хто серцí випробóве, знати не буде? Він Сторож твоєї душі, і Він знає про це, і повéрне людíні за чином її. **13** Їж, сíну мій, мед, бо він добрий, а мед щíльникóвий — солодкий він на піднебіnní твоїм, — **14** отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбутність, і надія твоя не понíйтися! **15** Не чатує на помéшкання праведного, ти безбожнику, не огráблou мешkánnia його, **16** бо праведний сім раз впадé — та зведéться, а безбожний в погибель впадé! **17** Не тішся, як ворог твій пáдаe, а коли він спíкнється, — хай серце твое не радíe, **18** щоб Господь не побачив, і це не було в Його очах лихим, і щоб Він не звернув Свого гніву від нього на тебе! **19** Не пались на злочинців, не заздри безбожним, **20** бо злому не буде майбутності, свítilьник безбожних погасне. **21** Бійся, сíну мій, Господа та цáрї, не водися з непévnimi, **22** бо погибель їхня нагло постане, а бíду від обох тих хто знае? **23** I оце ось походить від мудрих: Звертати увагу в судí на обличчя — не добре. **24** Xто буде казати безбожному: „Праведний ти!“ того проклинáтимут люди, і гніватись будуть на того нарóди. **25** A тим, хто картаe його, буде міле оцé, і прийде на них благословéння добра! **26** Mов у губi цluse, хто віdpovída правдive. **27** Приготуй свою працю надbóri, i оброби собi поле, а потім збудуеш свiй dím. **28** Не будь ложним свídkom на свого близнього, і не пídговórou устámi своїmi. **29** Не кажи: „Як зробив

віn менi, так зроблю я йому, — вернú людíni за чином ї!“ **30** Я прохóдив край поля людíni línivoї, та край виноградника недоúмкуватого, — **31** i бóссе все воно позаростало тéрням, будякámi покрита поверхня його, каміnnий же мур його був поруйнований. **32** I бачив я те, і увагу звернув, і взяв я поúку собi: **33** „Щe трóхи поспáти, подріmáti щe трóхи, руки трохи зложyти, щоб полéжati, — **34** i прихóдить, немов мандрívník, незамóжність твоя, і нýжда твоя, як oзбрóenij муж!“

25 I оце Соломóновi приповіstí, щo зібрали люди Єзекíї, Юдиного цárja. **2** Слава Божа — щоб справу схováti, а слава цárіv — щоб розвídati справу. **3** Небо висóкістю, i земля глибинóu, i серце цárіv — недослídýmі. **4** Як відкінути жúжель від срíbla, то золотарévi виходить посúdina, — **5** коли віddaliti безбожного з-перед обличчя цárévoго, то справедливістю міцно постávиться трон його. **6** Перед цárem не пишáysя, а на міscі великих не стíй, **7** бо лípше, як скажутъ тобi: „Ходи вище сюdi!“ аníж тебе знíziti перед шляhétnim, що бачили очi твої. **8** Не спíshisя ставати до пóзову, бо щó будеш робити в кінці його, як тебе засорómitь твíй близñjí? **9** Судися за свáрку свою з своїм близñjí, але не виявляй таemníci іnhógo, **10** щоб тебе не обráziv, хто слухати буде, i щob не вернулась на тебе обmóva твоя. **11** Золотi яблука на сріbní tarelé — це слово, прокáзане чásу свого. **12** Золотая серéjka й oздoba зо щírgo золотa — це мудрий картách для uважного uха. **13** Nemov snígová прохолóba в день жniv — посол vírnij для тих, хто його послала, i віn душу пана свого oжivlýe. **14** Xмарі та wíter, a немае дошу це людína, що чвáниться dárom, та його не даe. **15** Волódar эм'ýkhuется terpelívistю, a m'ýkénykij языk ломить kístku. **16** Якщо мед ти знайшов, то спожай, скільки дóсить тобi, щоб ним не пересítitisя та не звернути. **17** Здержу hó ногу свою від дому твого товариша, щоб тобою віn не пересítisя, i не зnenavídib тебе. **18** Молот, i меч, i gosta strílá — людína, що говорить на близñjого свого, як свídок bрехливий. **19** Гнилий зуб та кульgáva нога — це надія на зрадливого radника в день твого útisiku. **20** Шо здíйmatи одежу холодного дня, що лiti ѿет на сódu, — це — спívatи písní серцю zasmuченому. **21** Якщо голодує твій ворог — нагодуй його хлíbom, a як спárgnений віn — водою напíй ти його, **22** bo цim пригortáesh ти жар на його gólovu, i Господь nadolýjитъ тобi! **23** Вíter pívnichni народжує дощ, a taemníj языk — сердите обличчя. **24** Lípше жити в kútí на daхú, níž z сварливою жíнkoю в спíllynom domí. **25** Dобра zwístka здалекого kraýa — це холодна водиця на спárgnenu dušu. **26** Джерeló скаlamúchenе чi зípsutiy потík — це праведний, що схilaється перед безбожним. **27** Іsti medu bagato — ne добре, tak dospíjuvati vlasnu slávu — ne слava. **28** Люdína, що стрímu немае для духу свого, — це зruyñbanе mіsto без mýru.

26

Як літом той сніг, і як дощ у жнивá, — тák не лицéбé глупцévi пошана. 2 Як пташка літає, як лáстívka лине, так невинне проклýття не спóвниться. 3 Батíg на коня, обрótъ на осла, а рíзка на спýnu глупцív. 4 Нерозумному відповіді не давáй за нерозум його, щоб і ти не став рíвний йому. 5 Нерозумному відповідь дай за безумством його, щоб він в очах своїх не став мудрим. 6 Хто через глупцá посилає словá, той ноги собi обтинає, отрútu він p'е. 7 Як волóчаться нóги в кульгávого, так у безумних устáх приповіstка. 8 Як прив'язувati камíнь коштовний до прáщи, так глупцévi пошану давати. 9 Як téрен, що влізé у руку, отак приповіstка в устáх нерозумного. 10 Як стрíлець, що все ránitъ, так і той, хто наймає глупцá, і наймає usyakих prohojikh. 11 Як вертается pес до своеї blyubotini, так глупоту свою повторяє глупák. 12 Чи ти бачив людýni, що мудра в очах своїх? Більша надія глупцévi, нíж тíй. 13 Líniyiv говорить: „Лев на дорозі! Лев на майдán!“ 14 Дверi обéрtaются на своєmu чопí, а líniyiv — на лíжku своím. 15 Свою руку líniyiv стромляє до миски, — та пídnesti до рота тíй йому тяжко. 16 Líniyiv мудríshy uв очах своїх за címoх, що віdповídaютъ rozumno. 17 Pса za vúha xapaе, xто, ydutchi, ustryvaе do сварки чужої. 18 Як той, xто vдаe божевíльного, kídae ıskri, stríli ta smerte, 19 tak i людýni, що обманюe друга свого taкажe: „Tаж цé я жартую!“ 20 З браку дров огонь гасне, a без плítkarý moknke сварка. 21 Bугílля для жару, a дробa оgnévi, a людýna сварлиva — щоб сварку rozpáluvati. 22 Словá обмvника — мов tí присmáki, i у нутрó живota вони схóдятъ. 23 Як срíblo з жújeliцею, на горшковi накládenе, так полým'яні usta, a серце лихе, — 24 uстами своїми maskúytesь ворог, i ховае ománu в своému нутрí: 25 коли віn говорить lagidno — ne vírти тíому, bo в серцí тíого cím ogíd! 26 Як nenhávistъ прикрита ománo, — тí зlo vídkrivaetъся в зборi. 27 Xto яmu kopáe, той в neí vpadé, a xto kótitъ камínnia — na nýogo woно повертáetъся. 28 Breхliviy яzик nenháviditъ своїх utýskuvanih, i usta gladényk do zhubi provádya.

27

Не вихáлюiся зáвтрашníм dнем, bo не знаeш, шо день той порóditъ. 2 Нехай інший тебе вихvaliye, a не usta твої, чujkij, a не gubi твої. 3 Kamínnia — týgrá, i písok — vajkja rích, ta gnív nerozumного тяжкий vіd них vіd обох. 4 Lutostъ — жorostkostъ, a gnív — to затoplenja, ta xto перед zazdrístiu vstoity? 5 Lípше vídkrite kartánnia, níjh taemna любов. 6 Poboї kohanogo vírnistъ показуютъ, a в nenhávisnika poçlúnki chislenñi. 7 Cita duša topchje y med çílñnikoviy, a golidnij duši vse gírké — to sologdke. 8 Як птах, що gnízdó свое kинув, так i люdýna, що з mísca свого mandrué. 9 Oliwa y kadiilo potíshuoutъ серце, i sologdki нам друг за душевну poradu. 10 Druga свого y друга бátyka свого не kidaï, a в dím брата свого не прихódъ в день нещастия свого, —

lípshij cuscida bliżzkyj zaдалекого brata! 11 Budъ mudriy, miй sinu, y potiš moe serce, i я matimу що vídpovístъ, як meni dokorýtyme xto. 12 Mudriy bachiť lixe — i ховаеся, a bezumni йduť — i караються. 13 Vízmy його odíj, bo vín poruchivsъ за чужого, i za chuzhínkou zastäv vízmy. 14 Xto silnym голосом blagoсловляe iz ránnego ranku svogo tovariša, — za proklýtta zalíchuytъ це йому. 15 Rýnva, postižno tekúcha slotlivogo dnia ta jíhka swarliva — odnákovе: 16 xto xochе schovati tí — tой vítra ховае, chi olimu paxúchu pravici svoéi, що vidaeštъ себе. 17 Як gostritъ zaližo zaližo, tak gostritъ люdýna лице svogo druga. 18 Сторож fígovnici plódi tí spokjivaе, a xto panu svogo sterеже, той shanovaniy. 19 Як лице до лица u водi, tak serce люdýni do sercя люdýni. 20 Sheol i Avaddón ne nasítaytъся, — ne nasítaytъся i очi люdýni. (Sheol h7585) 21 Shо dla sríbla topíl'na posúdina, i górnó — dla zolota, te dla люdýni ustá, які xvaliť tí. 22 Xoch nerozumного будеш tovktí tovkačém pomíž zérnami в stúpí, — ne vídíde vídíde nýogo глупота його! 23 Dóbre znai viglyad svoé otari, pokladi свое serce na chéredi, 24 bo bagatstvo tvoe ne navíki, i chi korona tvoя z rodü v ríd? 25 Pоявилася zélenъ, i trava pokazalasъ, i zbiraytъся síno iž típ, — 26 budutъ vívcí tobí na vbranný, i kozlý — cína polya, 27 i moloka tvoíh kíz буде dósiti na ýju tobí, na ýdú tvoego domu, i na життя для служnicy tvoíh.

28

Безбожні vtíkáyutъ, kolи тí неженýtъся за nimi, a spravedliviy bezpečnij, nemov той levcuk. 2 Koli krai provinýtъся, то мае bagato volódariv, kolи же люdýna rozumna i знаibcha, то dérжitъся døvgo. 3 Люdýna uboga, що gnóbitytъ nujdennix, це zlyva ruchuká, що xliba po níj ne buvaе. 4 Ti, xto Zakón zališáe, xvaliť bezbожных, a ti, xto Zakón berежe, na них bürjatъся. 5 Люdи lixhi правосúdya ne rozumioytъ, a shukaocí Gospoda vse rozumioytъ. 6 Lípше ubogiy, що xoditъ в своїй nепovinnosti, níjh krivodorógiy, xoch vín i bagáč. 7 Xto Zakón berежe, rozumnyi той sin, a xto vóditъся iž gulytäyami, zasoromljoе bátyka svogó. 8 Xto mnójkitъ lihxvar'skym vídsočtком bagatstvo свое, той для tógo gromáditytъ його, xto laskaviy dla bídñih. 9 Xto vídkhylie vúho свое, щоб не слухati Zakóna, то буде ogídna й molitva того. 10 Xto próstih доводить bludíti dorogou zla, sam do jami svoéi vpadé, a nenhávistъ posádytъ добро. 11 Bagata люdýna v ocháх svoíh mudra, ta rozumnyi ubogiy roesliditъ tí. 12 Veliča pišnóta, як tishatъся praviedni, kolи же nespravedlivи зростаютъ, to треба shukati люdýnu. 13 Xto ховае provinji svoi, tomý ne vedétyся, a xto признается ta kidae iž, той буде pomílyvaniy. 14 Blажenna люdýna, що завjdi obáchna, a xto ojorostchue serce svoe, той vpadae в lixe. 15 Lев ríchuchij y vedi'mdъ nenháerliviy — ce bezbózhnyi woldar nad люdom ubogim. 16 Володар, pozavleniyi rozumu, tisne doškúlno, a nenhávisnik zájherlivosti буде mati dní dovgi. 17 Люdýna, obtýjena za dušogúbство, vtíkáe do gróby, —

нехай її не підпирають! 18 Хто ходить невинний, той буде спасений, а криводорогий впаде на одній із доріг. 19 Хто землю свою обробляє, той наसйтиться хлібом, а хто за марнотним женеться, насйтиться вбогістю. 20 Вірна людина багата на благословення, а хто спішно збагачується, непокараним той не залишиться. 21 Увагу звертати на особу — не добре, бо ѹ за кус хліба людина згрішить. 22 Завидіоща людина спішить до багатства, і не знає, що прийде на неї нужда. 23 Хто напоумляє людину, той знаходить вкінці більшу ласку, ніж той, хто лестить язиком. 24 Хто батька свого й свою матір грабує і каже: „Це не гріх“, той розбійнику друг. 25 Захлінний викликує сварку, хто ж має надію на Господа, буде насычений. 26 Хто надію кладе на свій розум, то він нерозумний, а хто мудрістю ходить, той буде вратіваний. 27 Хто дає немаючому, той недостатку не знатиме, хто ж свої очі ховає від нього, той зазнає багато проклять. 28 Коли підіймаються люди безбожні, людина ховается, а як гинуть вони, то множаться праведні.

29 Чоловік остережуваний, та твердошиїй, буде зламаний нагло, і ліку не буде йому. 2 Коли множаться праведні, радіє нарód, як панує же безбожний — то стóгне нарód. 3 Людина, що мудрість кохає, потішує батька свого, а хто попасає блудниць, той губить маєток. 4 Цар утримує край правосуддям, а людина хабáрна руйнує його. 5 Людина, що другові своєму підлешує, на стóпах його пастку ставить. 6 У провині людini лихої знаходиться пастка, а справедливий радіє та тішиться. 7 Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пізнання про це. 8 Люди глузліві підбúрюють місто, а мудрі утишують гнів. 9 Мудра людина, що правується із нерозумним, то чи гнівається, чи сміється, — спокію не знає. 10 Кровожéрці ненáвидяять праведного, справедливі ж шукають спаси його душу. 11 Глуपáк уесь свій гнів увиявляє, а мудрий назад його стримує. 12 Володар, що слухає слова брехливого, — безбожні всі слуги його! 13 Убогий й гнобитель стрічається, — їм обом Господь очі освітлює. 14 Як цар правою судить убогих, стоятиме трон його зáвжди. 15 Різка й поука премудрість дають, а дитина, залишена тільки собі, засоромлює матір свою. 16 Як множаться несправедливі — провіна розмножується, але праведні бачитимут іхній упадок. 17 Карай сина свого — ѹ він тебе запокóть, і приéмоці дасть для твоєї душі. 18 Без пророчих видінь люд розбéщений, коли ж стереже він Закона — блаженний. 19 Раб словами не буде покáраний, — хоч він розуміє, алé не послухає. 20 Чи бачив людіну, квапліву в словах своїх? — Більша надія глупцéви, ніж ѹ! 21 Хто розпéщує змáлку свого раба, то кінець його буде невдячний. 22 Гнівлíва людина викликує сварку, а лютий вчиняє багато провин. 23 Гордіня людіни її понижає, а чести набуває покíрливий духом. 24 Хто дíлиться з злóдієм, той

ненáвидить душу свою, — він чує прокляття, та не виявляє. 25 Страх перед людіною пáстку дає, хто ж надію складає на Господа, буде безпечний. 26 Багато шукають для себе обличчя володаря, та від Господа суд для людіни. 27 Насильник — огіда для праведних, а простодорогий — огіда безбожному.

30 Словá Агúра, Якéевого сина, массéянина: „Слово мужчíни: Трудився я, Боже, трудився я, Боже, — і змучився я! 2 Бо дýмаю, що немудріший за кожного я, і не маю я лóдського розуму, 3 і не навчився я мудrosti, і не знаю піznання святих.... 4 Хто на небо ввійшов — і зйшов? Хто у жméni Свої зібрav вітер? Хто воду в одежу зv'язав? Хто поставив усі kінці землї? Яке Йménnia Його, і яке Йménnia Сина Його, коли знаєш? 5 Кожне Боже слово очищене, щит Він для тих, хто в Нім пристановище має. 6 До слів Його не додавай, щоб тебе не скартав Він, і щоб неправомóвцем не став ти. 7 Двох речей я від Тебе просив, — не відмов мені, поки помрý: 8 віддалí Ти від мене марноту та слово брехлíве, убóзвта й багатства мені не давай! Годуй мене хлібом, для мéне призnaченим, 9 щоб я не пересíтися та ѹ не відрíкся, і не сказав: „Хто Госpóдъ?“ і щоб я не збіднів і не крав, і не зневáжив Ім'я мого Бога. 10 Раба не обмовлý перед паном Його, щоб тебе не прокляв він, і ти винуватим не став. 11 Оце покоління, що батька свого проклинає, і нéнky своєї не благословляє, 12 покоління, що чисте в очах своїх, та від бруду свого не обмите, 13 покоління, — які гордісні очі його, а повíki його як піdnéслися! 14 Покоління, що в нього мечі — його зуби, а гострі ножі — його щéлепи, щоб пожéрти убогих із краю й нужdénних з землї! 15 Дві дочки в кровожéрця: „Дай, дай!“ Оци три не насытяться, чотири не скажуть „досить!“: 16 шéбл та утроба неплідна, водою земля не насытиться, і не скаже „досить“ огонь! (Sheol h7585) 17 Око, що з батька сміється й погóрджує послухом матері, — нехай відъюбають його крúки потóчні, і нехай орленята його пожерут! 18 Три речі оци дивовіжні для мене, і чотири, яких я не знаю: 19 дорога орлýна в повítrí, дорога змíна на скелі, корабельна дорога в серéдині моря, і дорога мужчíни при дívчині!. 20 Така ось дорога блудливої жінки: наїлась та витерла уста своїй повілá: „Не вчинила я злого!“ 21 Трясéться земля під трьома, і під чотирмá, яких знéсти не може вона: 22 під рабом, коли він зацарéє, і під нерозумним, як хліба наїться, 23 під розпýтницею, коли взята за жінку, і невíльницею, коли вижене пані свої!. 24 Оци ось чотири малі на землі, та вони вéльми мудрі: 25 мурáшки, — не сильний нарód, та пожíву свою заготóвлюють літом; 26 борсукí, — люд не сильний, та в скелі свій дім вони ставлять; 27 немає царя в сарані, — але вся вона в стрóї бойóвим вихóдить; 28 павук тільки лáпками пнеться, та він і в палáтах царських! 29 Добре ступають ці трое, і добре хóдять чотири: 30 лев, найсильніший помíж звíринóю, який не вступається ні перед ким, 31 осéдланий кінь, і козел, та той цар,

що з ним військо! **32** Якщо ти допустівся глупоти пихою, й якщо замір'єш лихе, — то руку на уста! **33** Бо збивання молока дає масло, і дає кров вдар по носі, тиск же на гнів дає сварку“.

31 Слова Лемуїла, царя Массі́, що ними навчала його його мати: **2** „Що, сину мій, і що, сину утроби моєї, і що, сину обітниць моїх? **3** Не давай жінкам сили своєї, ні доріг своїх для руйнувальниць царів! **4** Не царям, Лемуїле, вино, не царям, і нáпíй той п'янкýй не князýм, **5** щоб не впився він та не забув про Закóна, і щоб не змінив для всіх гнóблених прáва! **6** Дайте напóю п'янкóго тому, хто гине, а вина — гíркодúхим: **7** він вип'є й забуде за бідність свою, і мóкії своєї вже не пам'ятатиме! **8** Відкривай свої уста немóві, для судá всім нещасним. **9** Відкривáй свої уста, й суди справедливо, і правосúддя зроби для убогого та для нужdéного. **10** Хто жінку чеснóтну знайдé? а цiна її більша від перел. **11** довірjе їй серце її чоловіка, і йому не забráкне прибутику! **12** Вона чинить для ньюго добрó, а не зло, по всí дні свого життя. **13** Шукає вона вовни й льбну, і робить охоче своїми руками. **14** Вона, немов кораблі ті купéцькі, здалéка спроваджує хліб свíй. **15** I встане вона ще вночі, і видасть для дому свого поживу, а порýдок служнýцям своїм. **16** Про поле вона намишляла, і його набулá, із плóду долоней своїх засадила вона виноградинка. **17** Вона пíдперíзує силою стéгна свої та зміцнє рамéна свої. **18** Вона розуміє, що добра робота її, і свíтильник її не погáсне вночі. **19** Вона рóки свої простягає до прýдки, а долоні її веретéно тримають. **20** Долоню свою відкриває для вбогого, а руки свої простягає до бідного. **21** Холоду в домі своїм не боїться вона, бо подвійно одáгнений ввесь її дíм. **22** Килимí поробила собі, вíссон та кармазíн — убрáння її. **23** Чоловíк її знáний при брамах, як сидить він із старшими краю. **24** Тонку тúníку робить вона й продає, і купцéві дає поясí. **25** Сила та пýшність — одежа її, і сміється вона до прийдéцьного дня. **26** Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостíва наука їй на язиці. **27** Доглядає вона ходи дому свого, і хліба з лінівства не єсть. **28** Устають її дíти, і хвалять її, чоловíк її — й він похвалéє її: **29** „Багато булó тих чеснóтних дочок, та ти їх усіх перевíшила!“ **30** Краса — то омáна, а врода — марнóта, жінка ж богобойзna — вона буде хвáленa! **31** Дайте їй з плоду рук її, і нехай її вчíнки її вихваляють при брамах!“

Екклезіяст

1 Книга Проповідника, сина Давидового, царя в Єрусалимі. **2** Наймарніша марнота, сказав Проповідник, наймарніша марнота, — марнота ус! **3** Яка користь людіні в усім її труді, який вона робить під сонцем? **4** Покоління відходить, й покоління приходить, а земля віковічно стоїть! **5** І сонечко сходить, і сонце заходить, і поспішає до місця свого, де сходить воно. **6** Вісі вітер на південь, і на північ вертається, крътиться, крутиться він та й іде, і на круг свій вертається вітер. **7** Всі потоки до моря пливуть, але море — воно не наповнюється: до місця, ізвідки пливуть, ті потоки вони повертаються, щоб знову плисти! **8** Повні труду всі речі, — людина скажати всюгож не потрапить! Не наскітиться баченням око, і не наповниться слуханням ухо. **9** Що булó, воно й будé, і що робилось, будé робитись воно, — і немає нічого новбого під сонцем! **10** Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це новé!“ Та воно вже булó від віків, що булý перед нами! **11** Нема згадки про перше, а також про настуپне, що будé, — про них згадки не будé між тими, що будутъ потоуму. **12** Я, Проповідник, був царем над Ізраїлем в Єрусалимі. **13** І поклав я на серце своє, щоб шукати й досліджувати мудрістю все, що робилось під небом. Це праця тяжкá, яку дав Бог для людських синів, щоб мозолитись нею. **14** Я бачив усі справи, що чинíлись під сонцем: й ось усе це — марнота та лόвлення вітру! **15** Покривленого не напráвиш, а неіснúючого не полічиш! **16** Говорив я був з серцем своїм та казав: Ось я велику премудрість набув, Найбільшу за всіх, що до менé над Єрусалимом булý. І бачило серце мое всяку мудрість і знання. **17** І поклав я на серце своє, щоб пізнати премудрість, і піznати безумство й глупоту, — і збагнув я, що й це все — та лόвлення вітру! **18** Бо при многості мудрості множиться й клопіт, хто ж піznання побільшує, той побільшує й біль!

2 Сказав був я в серці своéму: Іди но, хай вíпробую тебе радістю, і придивись до добрá, — та й воно ось марнота. **2** На сміх я сказав: „Нерозумний“, а на радість: „Щó робить вона?“ **3** Задумав я в серці своéму вином оживляти свое тіло, і провáдити мудрістю серце свое, і що буду держатись глупоти, аж поки побачу, щó ж добре для людських синів, що робили б під небом за короткого часу свого життя. **4** Поробив я великі ділá: поставив для себе домí, задля сéбе садив виноградники, **5** запровáдив для себе садкí та гаї, і понасаджував в них усілáких дерев овочевих. **6** Наробив я для себе ставíв, щоб поливати із них ліс дерéв, що виростали. **7** Набував я для себе рабів та невільниць, були в мене й домівники. А худоби великої та худоби дрібної було в мене більше, ніж у всіх, що в Єрусалимі до менé булý! **8** Назбирав я собі також срібла та золота, і скárbív царів та провінцій,

завів я собі співаків та співáчок, і всякі приємнощі людських синів, жінок — налóжниць. **9** І звелічувавсь я усе більше та більше, над усіх, що в Єрусалимі до мене булý, моя мудрість стояла також при мені. **10** І всього, чого очі мої пожада́ли, я їм не відмовлював: я не стримував серце свого від жодної втіхи, бо тішилось серце мое від усякого труду могб, — і це була частка моя від усякого труду свого! **11** Та коли я звернúвся до всіх своїх чинів, що їх поробили були мої руки, і до труду, що я потрудився був, рóbлячи, — й ось усе це марнота та лόвлення вітру, і немає під сонцем нічого корýсного! **12** І звернувсь я, щоб бачити мудрість, і бéзум, і дурощі. Бо що зробить людина, що прийде вона по царі? Тільки те, що вона вже зробила! **13** І я побачив, що є перевага у мудrosti над глупотю, як є перевага у світла над тéмрявою: **14** у мудрого очі його в голові його, а безглúздий у тéмряві ходить; та теж я пізnav, що доля одна всім їм трáпиться! **15** І промовив я в серці своému: Коли доля, яка нерозумному трапиться, трапиться також мені, то нáшо тоді я мудрішим ставав? І я говорив був у серці своїм, що марнота й оце. **16** Не лишаеться пам'яти про мудрого, як і про нерозумного, на вічні вікі, — в днях настуpних зовсім все забудеться, і мудрий вмирає так сáмо, як і нерозумний. **17** І життя я зненáвидів, бо протíвний мені кожен чин, що під сонцем він чиниться, — бо все це марнота та лόвлення вітру! **18** І зненáвидів я ввесь свій труд, що під сонцем трудíвся я був, — бо його позостаюло людіні, що буде вона по мені, **19** а хто знає, чи мудрий той буде чи нерозумний, хто запанує над цілим трудом моїм, над яким я трудився й змудрів був під сонцем? Це марнота також. **20** І я обернувся чинити, щоб серце мое прийшло в рóзпач від усього труда, що чинив я під сонцем. **21** Бо буває людіна, що трудиться з мудрістю, зі знаннім та із хýстом, та все полишає на долю людіні, яка не труdiлася в тóму: Марнота й оце й зло велике! **22** Та й що має людіна зо всього свого труда та із клóпоту серця свого, що під сонцем працює вона? **23** Бо всі дні її — муки, а смуток — рóбота її, і навіть вночі її серце спокóю не знає, — теж марнота й оце! **24** Нема лíшого зéмній людіні над те, щоб їсти та пити, і щоб душа її бачила добре із труду свого. Та й оце все, я бачив, воно з руки Бога! **25** Бо хто буде їсти, і хто спожива́ти спроможе без Ньюго? **26** Бо людіні, що перед лицем Його добра, дає Він премудрість, і піznання, і радість; а грішникові Він роботу дає, щоб збирати й громáдити, — щоб піznіше віддати тому, хто добрий перед Божим лицем. Марнота і це все та лόвлення вітру!

3 Для всього свій час, і година свої кожній справі під небом: **2** час родítись і час помирати, час садити і час виривати посáджене, **3** час вбивати і час лікувати, час руйнувати і час будувати, **4** час плакати й час реготати, час ридати і час танцювати, **5** час розкидати каміння і час каміння громáдити,

час обійтися і час ухилятись обійтися, 6 час шукати і час розгубити, час збирати і час розкидати, 7 час дерти і час зашивати, час мовчати і час говорити, 8 час кохати і час ненавидіти, час війні і час миру! 9 Яка крість трудящому в тім, над чим трудиться він? 10 Я бачив роботу, що Бог був дав людським синам, щоб трудіться над нею, 11 — усе Він прегарним зробив свого часу, і вічність поклав їм у серце, хоч не розуміє людина тих діл, що Бог учинив, від початку та аж до кінця. 12 Я знаю, немає нічого в них крашого, як тільки радіти й робити добро у своему житті. 13 І отож, як котрій чоловік єсть та п'є і в усім своїм труді радіє добром, — це дар Божий! 14 Я знаю, що все, що Бог робить, воно зостається навіки, — до того не можна нічого додати, — і з того не можна нічого відняти, і Бог так зробив, щоб боялись Його! 15 Що є, то було вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог! 16 І я бачив під сонцем іще: місце суду, — а в нім беззаконня, і місце правди, — у ньому ж неправда. 17 Я сказав був у серці своєму: Судитиме Бог справедливого й несправедливого, бо для кожної справи є час, і на всяке там діло. 18 Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів, щоб Бог випробовував їх, і щоб бачити їм, що вони як ті звірі, 19 бо доля для людських синів і доля звіріни — однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті, і для всіх один підих, і нема над твариною війшості людям, — марнота бо все! 20 Все до місця одногого йде: все постало із пороху, і врнеться все знов до пороху. 21 Хто те знає, чи дух людських синів підіймається вгору, і чи спускається вділ до землі дух скотини? 22 І я бачив, — нема чоловікові крашого, як ділами своїми радіти, бо це доля його! Бхто поведé його глáнути, що буде по ньому?

4 І знов я побачив всі утиски, що чинилися під сонцем, — і слізоза ось утискуваних, та немає для них потішителя, і насилля з руки, що їх гноблять, і немає для них потішителя. 2 І я похвалив тих померлих, що давно повмирали, більш від живих, що живуть дотепер. 3 А краще від них від обох тій людяні, що досі іще не була, що не бачила чину лихого, що робився під сонцем! 4 І я бачив ввесь труд та ввесь успіх учінку, викликáє заздрість одного до одного, — і це все марнота та ловлення вітру!. 5 Нерозумний сидить, склавши руки свої, та жерé свое тіло, — 6 краща повна долоня спокіо за повні дві жмені клопоту та за ловлення вітру! 7 І знову я бачив марноту під сонцем: 8 Буває самотній, і не має нікого він іншого, сина чи брата у нього нема, та немає кінця всьому зусиллю його, і не насытиться око багатством його, і він не повість: „Та для кого дбаю і позбавляю добра свою душу?” Марнота й оце, і даремна робота воно. 9 Краще двом, як одному, бо мають хорошу заплату за труд свій, 10 і якби вони впали, підійме однé свого друга! Та горе одному, як він упадé, й нема дру́гої,

щоб підвéсти його. 11 Також коли вдвох покладутися, то тепло їм буде, а як же зогрітись одному? 12 А коли б хто напав на одногого, то вдвох вони стануть на нього, — і нитка потрійна не скоро пірбеться! 13 Ліпший убогий та мудрий юнáк, аніж цар старий та нерозумний, що вже осторог не приймає, 14 бо виходить юнак і з в'язніці, щоб зацарювати, хоч у царстві своїм народивсь він убогим! 15 Я бачив усіх живих, що ходять під сонцем, на боці цього юнака, — цього дру́гоого, що став він на місце його. 16 Немає кінця всьому людові, всьому, що був перед ним, та й наступні не втішаться nim, — бо ѿ це теж марнота та ловлення вітру!

5 Пильний за ноговою своєю, як до Божого дому йдеш, бо прийти, щоб послухати, — це краще за жертву безглазих, бо не знають нічого вони, окрім чинення зла! 2 Не квапся своїми устами, і серце твое нехай не поспішає казати словá перед Божим лицем, — Бог бо на небі, а ти на землі, тому то нехай нечисленими будуть слова твої! 3 Бо як сон наступає через велику роботу, так багато слів має і голос безглазого. 4 Коли зробиш обітницю Богові, то не зволікай її виповнити, бо в Нього нема уподобання до нерозумних, а що ти обітуеш, сповни! 5 Краще не дати обіту, ніж дати обіт — і не сповнити! 6 Не давай своїм устам впроваджувати свое тіло у гріх, і не говори перед Анголом Божим: „Це помилка!” Пощо Бог буде гніватися на твій голос, і діла твоїх рук буде нищити? 7 Бо марнота в численності снів, як і в мнозості слів, але ти бійся Бога! 8 Якщо ти побачиш у краї якому утискування бідаря та порушення права та правди, не дивуйся тій речі, бо високий пильнус згорі над високим, а над ними Всевишній. 9 І пожиток землі є для всіх, бо поле й сам цар обробляє. 10 Хто срібло кохає, той не насытиться сріблом, хто ж кохає багатство з прибутком, це марнота також! 11 Як маєток примножується, то множиться й ті, що його поїдають, і яка крість його власників, як тільки, щоб бачили очі його? 12 Сон солодкий в трудящого, чи багато, чи мало він єсть, а ситість багатого спати йому не дає. 13 Є лихо болюче, я бачив під сонцем його: багатство, яке бережеться його власників на лихо йому, — 14 і гине багатство таке в нещасливів випадку, а рóдиться син — і немає нічого у нього в руці: 15 як він вийшов нагий із утрóби матері своєї, так відхóдить ізнов, як прийшов, і нічого не винесе він з свого тру́ду, що можна б узяти своєю рукою! 16 І це тéж зло болюче: так само, як він був прийшов, так відійде, — і яка йому крість, що трудився на вітер? 17 А до того всі дні свої їв у темноті, і багато мав смутку, й хвороби та люти. 18 Оце, що я бачив, як добре та гарне: щоб їла людина й пила, і щоб бачила добре в усіому своєму тру́ду, що під сонцем ним трудиться в час нечислених тих днів свого віку, які Бог їй дав, — бо це доля її! 19 Також кожна людина, що Бог дав їй багатство й маєтки, і

владу їй дав споживати із того, та брати свою частку та тішитися своїм трудом, — то це Божий дарунок! 20 Бо вона днів свого життя небагато на пам'яті матиме, — то Бог в її серце шле радість!

6 Є ще зло, що я бачив під сонцем, і багато його між людьми: 2 Ось людина, що Бог їй благаство дає, і маєтки та славу, і недостатку ні в чому, чого зажадає, не чує вона для своєї душі, але Бог не дав влади її та споживати, — бо чужа людина те поїсть: Це марнота її недуга тяжка! 3 Якби сотню дітей наплодив чоловік, і прожив пречисленні літа, і дні віку його були довгі, але не наскілька добрим душа його, а до того не мав би її належного похорону, то кажу: недоноскові краще від нього! 4 Во в марноті прийшов він, і в тімряву йде, і в тімряві сковане буде ім'яння його, — 5 ані сонця не бачив він, ані пізнав: йому спокійніше від того! 6 А коли б він жив двічі післячі літи, та не бачив добрі, — то хіба не до місяця одного все йде? 7 Увесь труд людіни — для рота її, і пожадання її не виповнюються. 8 Во що більшого має мудрець, ніж безглуздий, що має убогий над тим, що перед живими уміє ходити? 9 Краще бачити очима, аніж мандрувати жаданнями, — і також це марнота та лоблення вітру... 10 Що булό, тому ім'яння його вже надане давно, і відоме, що він чоловік, і він не може правуватися з сильнішим від нього, 11 бо багато речей, що марноту примножують, але яка користь від них для людіни? 12 Во хто знає, що добре людіні в житті, за небагатьох днів марнота життя її, які пробуває вона, немов тінь? Та ѿ що розкаже людіні, що буде під сонцем по ній?

7 Краще добре ім'я від оліви хорошої, а день смерти людіни — від дня її вродження! 2 Краще ходити до дому жалоби, ніж ходити до дому бенкету, бо то — кінець кожній людіні, і живий та до серця свого бере! 3 Краший смуток від сміху, бо при обличчі сумнім добре серце! 4 Серце мудрих — у домі жалоби, а серце безглуздих — у домі веселощів. 5 Краще слухати докір розумного, аніж слухати пісні безумних, 6 бо як тріскот терніни під горщиком, такий сміх нерозумного. Теж марнота й оце! 7 Коли мудрий кого утискає, то й сам нерозумним стає, а хабар губить серце. 8 Кінець діла ліпший від початку його; ліпший терпеливий від чванькуватого! 9 Не спіши в своїм дусі, щоб гніватися, бо гнів спочиває у нáдрах глупців. 10 Не кажи: „Щó це сталося, що перші дні були краї за ці?“, бо не з мудрості ти запитався про це. 11 Добра мудрість з багатством, а прибуток для тих, хто ще сонечко бачить, 12 бо в тіні мудrosti — як у тіні срібла, та користь пізнатня у тóму, що мудрість життя зберігає тому, хто має її. 13 Розваж Божий учинок, — бо хто може те війпростати, що Він покривів? 14 За доброго дня користай із добрà, за злого ж — розважай: Одне й друге вчинив Бог на те, щоб людіна нічого по собі не знайшла! 15 В днях марноти своєї її всього набачивсь: буває справедливий, що гине в своїй

справедливості, буває й безбожний, що довго живе в своїм злі. 16 Не будь справедливим занадто, і не роби себе мудрим над міру: пощо нищити маєш себе? 17 Не будь несправедливим занадто, і немудрим не будь: пощо маєш померти в нечасі своїм? 18 Добре, щоб ти ухопівся за це, але й з того своєї руки не спускай, бо богобоязний втече від усього того. 19 Мудрість робить мудрого сильнішим за десятьох володарів, що в місті. 20 Немає людіни праведної на землі, що робила б добро й не грішила, 21 тому не клади свого серця на всякі словá, що говорять, щоб не чути свого раба, коли він лихослóвить тебе, 22 знає бо серце твоє, що багато разів також ти лихослóвив на інших! 23 Усé це я в мудрості війпробував, і сказав: „Стану мудрим!“ Та далéка від мене вона! 24 Далéке оте, що булó, і глибóке, глибóке, — хто знайде його? 25 Звернувшись я серцем своїм, щоб пізнати й розвідати, та шукати премудрість і розум, та щоб пізнати, що безбожність — глупота, а нерозум — безумство! 26 І знайшов я річ гіршу від смерті — то жінку, бо пастка вона, її ж серце — тенéта, а руки її — то кайдані! Хто добрий у Бога — врятovanий буде від неї, а грішного схóпить вона! 27 Подивися, оце я знайшов, сказав Проповідник: рівнямо одне до одного, щоб знайти зрозуміння! 28 Чого ще шукала душа моя, та не знайшла: я людіну знайшов одну з тисяч, але жінки між ними всіма не знайшов! 29 Крім того, поглянь, що знайшов я: що праведною вчинив Бог людіну, та вігадок усяких шукають вони!

8 Хто, як той мудрий, і значення речі хто знає?

Розсвітлоє мудрість людіни обличчя її, і суворість лиця її змінюється. 2 Я раджу: Наказа царського виконуй, і то ради присяги перед Богом. 3 Не квапся від нього відходити, не стій при злій справі, бо все, що захоче, він зробить, 4 бо слово царéве — то влада, і хто йому скаже: „Щó робиш?“ 5 Хто виконує заповідь, той не пізнає нічого лихого, серце ж мудрого знає час і право. 6 Во для кожної речі час і право своє, бо лихо людіни численне на ній, 7 бо не знає, що буде, і як саме буде, хто її розповість? 8 Немає людіни, яка панувала б над вітром, щоб стримати вітер, і влади нема над днем смерти, і на війні нема звільнення, і пана свого не врятує безбожність. 9 Усе це я бачив, і серце своє прикладав я до кожного чину, що відбувається під сонцем. І був час, коли запанувала людіна над людіною на лиху для неї. 10 І я бачив безбожних похованіх, і до їхнього гробу приходили, а ті, що чинили добро, повикýдані з місця святого, і в місті забути. Марнота й оце! 11 Що скоро не чиниться прýсуд за вчинок лихий, тому серце ліодських синів повне ними, щоб чинити лихé. 12 Хоч сто раз чинить грішний лихé, а Бог суд відкладає йому, однакож я знаю, що тýм буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям Його має страх! 13 А безбожному добре не буде, і мов тінь, довгих днів він не матиме, бо він перед Божим лицем стрáху не має! 14 Є марнота, яка

на землі діється, — що є справедливі, що лихо спадає на них, мов за вчинок безбожних, а є безбожні, що добре спадає на них, мов за чин справедливих! Я сказав, що марнота й оце! 15 І радість я похваляв: що немає людіні під сонцем добрà, хіба тільки щоб їсти, та пити та тішитися, і оце супроводить її в її праці за часу життя її, що під сонцем Бог дав був їй. 16 Коли я поклав своє серце, щоб мудрість пізнати, і побачити чин, що діється він на землі, бо ні вдень ні вночі сну не бачить людіна своїми очима, 17 і коли я побачив усякий чин Бога, тоді я пізнав, що не може людіна злагнути чину, під сонцем учіненого! Тому скільки людіна не трудиться, щоб дошукатись цього, то не знайде, і коли й мудрий скаже, що знає, — не зможе знайти!

9 Отож бо все це я до серця свого взяв, і бачило серце мое все оце, що праведні й мудрі та їхні учінки — у Божій руці, так само любов чи ненависть: Людіна не знає нічого, що є перед нею! 2 Однакове всім випадає: праведному і безбожному, доброму й чистому та нечистому, і тому, хто жертву приносить, і тому, хто жертви не приносить, як доброму, так і грішникові, тому, хто клянеться, як і тому, хто клятви боїться! 3 Оце зле у всім, що під сонцем тим діється, — що однакове всім випадає, і серце лідських синів повне зла, і за життя їхнього безумства в їхньому серці, а по тому до мертвих відходять. 4 Хто захочиться поміж живих, той має надію, бо краще собаці живому, ніж левові мертвому! 5 Бо знають живі, що помруть, а померлі нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, 6 і їхнє кохання, і їхня ненависть, та заздрощі їхні загинули вже, і нема вже їм частки навікі ні в чому, що під сонцем тим діється! 7 Тож іди, їж із радістю хліб свій, та з серцем веселим вино свое пий, коли Бог уподобав Собі твої вчинки! 8 Нехай кожного часу одежа твоя буде біла, і нехай на твоїй голові не бракує оліви! 9 Заживай життя з жінкою, яку ти кохаєш, по всі дні марноти твоєї, що Бог дав для тебе під сонцем на всі дні марноти твоєї, — бо оце твоя доля в житті та в твоєму труду!, що під сонцем ним трудишся ти! 10 Все, що всілі чинити рука твоя, тес роби, бо немає в шеолі, куди ти йдеш, ні роботи, ні роздуму, ані знання, ані мудрості! (Sheol h7585) 11 Знову я бачив під сонцем, що біг не у скорих, і біг не в хоробрих, а хліб не в премудрих, і не в розумних багатство, ні ласка — у знавців, — а від часу й нагоди залежні вони! 12 Бо часу свого людіна не знає, мов риби, полівлени в пágубну сітку, і мов птахи, захоплені в сільце, — так хапаються лідські сини за час лихі, коли воно нáгло спадає, на них! 13 Також оци мудрість я бачив під сонцем, і велика для мене здавалась вона: 14 Було мале місто, і було в ньому мало людей. І раз прийшов цар великий до нього, й його оточив, і побудував проти нього велику облогу. 15 Але в ньому знайшлася людіна убога, та мудра, і вона врятувала те місто своєю премудрістю, — та пізніше ніхто не згадав

про цю вбогу людіну! 16 І я говорив: Краща мудрість за силу; однако погорджується мудрість бідного, і не слухаються його слів! 17 Слова мудрих, почуті в спокії, країці від крику володаря поміж безглùздими. 18 Мудрість краща від зброй військової, але один грішник погубить багато добрà.

10 Мертві муhi псують та зашумовують оливу мирова́рника, — так трохи глупоті псує мудрість та славу. 2 Серце мудрого тягне правобрuch, а серце безумного — лівобрuch. 3 Коли нерозумний і прямою дорогою йде, йому серця бракує, і всім він говорить, що він нерозумний. 4 Коли гнів володаря стане на тебе, не лишай свого місця, — бо лагідність доводить до прощення навіть великих провин. 5 Є зло, що я бачив під сонцем, мов пóмилка, що повстає від володаря: 6 на великих висотах глупота буває постáвлена, а багати сидять у низині! 7 Я бачив на кóнях рабів, князі ж пішки ходили, немов ті раби. 8 Хто яму копає, той в неї впадé, а хто валить мура, того гáдина вкусить. 9 Хто зносиТЬ каміння, порáниться nim; хто дроба рубає, загробжений nimi. 10 Як залізо ступіє, й хтось лéза не вýгострить, той мусить напрýжити свою силу, — та мудрість зарадить йому! 11 Коли вкусить гадюка перед закляттям, тоді ворожбít не потрібний. 12 Словá з уст премудрого — мілість, а губи безумного нищать його: 13 почáток слів його уст — глупота, а кінець його уст — зле шалéнство. 14 Нерозумний говорить багато, та не знає людіна, що буде; а що буде по ньому, хто скаже йому? 15 Втомляє безумного праця його, бо не знає й дороги до міста. 16 Горе, краю, тобі, коли цар твій — хлопчина, а владíк твої спозарáнку їдять! 17 Щасливий ти, краю, коли син шляхéтних у тебе цarem, а владík твої своєчасно їдять, як ті мýжі, а не як п'яніці! 18 Від лінощів вáлиться стеля, а з опúщення руک тече дах. 19 Гостіну спрavляють для радошів, і вином веселиться життя, а за сріблó все це можна мати. 20 Навіть у дýмці своїй не злослóв на царя, і в спáльні своїй не клянія багачá, — небесний бо птах віднесé твою мову, а крилатий розкаже про слово твоє.

11 Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов знайдеш його. 2 Давай частку на сім чи на вісім, бо не знаєш, яке буде зло на землі. 3 Коли переповниться хмарі дощем, то виллють на землю його. А коли деревійна на південь впадé чи на північ, залишитьсяя місці, куди деревійна впадé. 4 Хто вважає на вітер, не буде той сýти, а хто споглядає на хмарі, не буде той жати. 5 Як не відаєш ти, яка то путь вітру, як кості зростають в утрóbi вагітної, так не відаєш ти чину Бога, що робить усе. 6 Сíй ранком насіння своє, та й під вечір хай не спочиває рука твоя, не знаєш бо ти, котре вýйде на краще тобі, — оце чи оте, чи обé однáково добrі. 7 І світло солодкe, і добре очам сонце бачити, 8 і коли б людіна жила й довгі рокí, хай за всіх їх вона тішиться, і хай пам'ятає

дні тёмряви, бо їх бу́де багато, — усе, що надійде, марнота! **9** Тішся, юначе, своїм молодоцтвом, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодоців твоїх! І ходи ти дорогами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впровадить тебе Бог до сýду! **10** Тому жени смуток від серця свого, і віддаляй зле від тіла твого, бо й дитинство, і рання життєва зоря — то марнота!

12 І пам'ятай в днях юнацтва свого про свого Творця, аж поки не прийдуть злі дні, й не наступлять літá, про які говорити ти будеш: „Для мене вони неприємні!“ **2** аж поки не стéмніє сонце, і світло, і місяць, і зорі, і не вéрнутися хмари густі за дощем, **3** у день, коли затримтять ті, хто дім стереже, і зігнуться мужні, і спінять роботу свою млинарі, бо їх стане мало, і потéмніють ті, хто в вікно визирає, **4** і двері подвійні на вулицю зáмкнені бу́дуть, як змénшиться гúркіт млинá, і голос пташійни замовкне, і затихнуть всі дочки спíвучі, **5** і будуть боятись високого місця, і жáхи в дорозі їм бу́дуть, і мигдалъ зацвіте, й обтяжé кобайлка, і загине бажання, бо людýна відходить до вічного дому свого, а по вулиці будуть ходити довкóла голосільники, **6** аж поки не пíрветься срібний шнурóк, і не зломиться кругла посúдина з золота, і при джерелі не розбíється глек, і не зламається кóло, й не ру́не в криницю... **7** і вéрнеться порох у землю, як був, а дух вéрнеться знóву до Бога, що дав був його! **8** Наймарніша марнота, — сказав Проповідник, — марнота — усе! **9** Крім того, що Проповідник був мудрий, він навчав ще нарóд знання. Він важив та досліджував, склав багато прíповістей. **10** Проповідник пильнував знахóдити потрібні слова, і вірно писав правдиві слова. **11** Слова мудрих — немов оті лéза в гíрлізі, і мов позабівані цвáхі, складачí ж таких слів, — вони дáні від одного Пáстиря. **12** А понад те, сину мій, будь оберéжний: складати багато книжóк — не буде кінця, а багато навчатися — мука для тіла! **13** Підсумок усього почутого: Бога бíйся, й чинí Його зáповіді, бо належить це кожній людýні! **14** Бо Бог приведé кожну справу на суд, і все потаємне, — чи добре воно, чи лихе!

Пісня над піснями

1 Соломонова Пісня над піснями. 2 „Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, — бо ліпші кохання твої від вина! 3 На запах оліви твої запашні, твое ймénня — неначе оліва розлита, тому діви кохають тебе! 4 Потягни ти мене за собою, біж! Цар впровадив мене у палати свої, — ми радіти та тішитись будемо тобою, згадаємо кохання твої, від вина приемніші, — поправді кохають тебе! 5 Дочки ерусалимські, — я чорна та гарна, немов ті намети кедарські, мов зáнависи Соломонові! 6 Не дивіться на те, що смуглáвенька я, бож сонце мене опаліло, — сини неньки моєї на мене розгівалися, настановили мене сторожити виноградники, — та свого виноградника власного не встерегла я!“ 7 „Скажи ж мені ти, кого покохала душа моя: Дé ти пасеш? Де даеш ти спочýти у спéку отáрі? Пошó біля стад твоїх друзів я буду, немов та причíнна!“ 8 „Якщо ти не знаєш цьогó, вродливіша посеред жіноч, то вийди собі за слíдами отари, і випáсуй при шáтрах пастúших козлýтка свої! 9 „Я тебе прирівнів до лошиці в возáх фараонових, о моя ти подрúженъко! 10 Гарні щíчки твої поміж шнúрами пérел, а шийка твоя — між разkáми намиста! 11 Ланцюжкі золоті мі поробимо тобі разом із срібними кульками!“ 12 „Доки цар при своéму столі, то мій нард видаe свої пáхощі. 13 Мій коханий для мене — мов кíтиця мíрри: спочивае між персами в мене! 14 Мій коханий для мене — мов кíпрове гроно в енгéдських садáх-виноградах!“ 15 „Яка ти прекрасна, моя ти подrúженъко, яка ти хороша! Твої очі немов голубíні!“ 16 „Який ти прекрасний, о мій ти коханий, який ти приемný! а ложе нам — зéленъ! 17 Бруси наших домів — то кедрýни, стелі в нас — кипариси!“

2 „Я — саронська тройнда, я долинна ліléя! 2 Як ліléя між téреном, так подrúга моя поміж дíвами!“ 3 „Як та яблуня між лíсовими дерéвами, так мій коханий поміж юнакáми, — його тíні жадала й сиділа я в нíй, і його плíд для мого пídnебínnia солодкий! 4 Він впровадив мене до винárni, а прáпор його надо мною — любов! 5 Пídkrípíte мене виногráдовим péchivom, освíjíté мене яблуками, — бо я хвора з любови! 6 Líva ruka його — píd головою моєю, правíця ж його — пригортáе мене! 7 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, гázélyami чи пользовími оленями, — щоб ви не спolóхали, й щоб не збудили любови, аж доки йому до вподobí!“ 8 „Голос моего коханого! Ось він іде, ось він скаче горáми, по пагírkах вистriйbuе. 9 Мій коханий подíbnyй до сáрни чи до молодого оленя. Он стоїть він у нас за стíною, зазирає у вíкна, заглядає у грáти. 10 Мій коханий oзвався й промовив до мене: „Уставай же, подrúго моя, моя красна, й до мене ходí! 11 Bo oце проминула пора дощовá, дощ ущúх, перейшов собі він. 12 Показались квítki на землі, пора соловéйка настала, і голос гóрлицí

в нашему краї лунáe! 13 Фíга вýпустила свої ранні плodí, і розцвіl виногráдини пáхощí вýдали. Уставай же, подrúgo моя, моя красна, й до мéне ходí!“ 14 „Голубкó моя у розцвílinах скéльних, у бéскíдñi схóвку, — дай побачити мені твоє лíчko, дай почути мені голосóк твíй, бо голос твíй мiliй, а лíчko твоє уродлýve!“ 15 „Лovíte nam лísiци, лísinýta маленькí, що ушкóджуют нам виногráдники, виногráдники ж нашí — у цvíti! 16 Мíй коханий — він мíй, я ж його, він пасе між лíлéям! 17 Поки день прохолódu навíe, а тíni втчéуть, — вернись, мíй коханий, стань подíbnyй до сáрни чи до молодого олена в пахúchих горáx!“

3 „По нóчах на лóжкі своїм я шukala тогó, кого полюбила душа моя. Шukala його, — та його не знайшlá. 2 Xай устану й нехай я пройдýся по містí, хай на вúлицях та на майдáнах того пошукаю, кого полюбила душа моя! Шukala його, — та його не знайшlá. 3 Слítkáli мене сторожí, що по містí прохóдять. „Чи не бачили чáсом того, кого полюбила душа моя?“ 4 Небагато пройшла я від них, — та я знайшlá я тогó, кого полюбила душа моя: скопíла його, — й не пустила його, аж пóki його не ввелá у дíм неньки своéї, та в kímnátu тíeї, що в утробі носила мене! 5 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, гázélyami чи пользовími оленями, щоб ви не спolóхали, щоб не збудíli любови, аж доки йому до вподobí!“ 6 „Хто вона, що вихóдить із пустинí, немов стовpi дímu, окúrena мírroю й ládanom, всílýkimi пáхощами продавçya!“ 7 „Ось лóже його, Соломоне, — шístdesiat лицárih návkoľo nýego, із лицárih слávñix Israélívix! 8 Усí вони мають меча, усí вправнí в бої, кожен має свого меча при своему стegní proti stráhu níchnógo. 9 Hóši zrobiv собі цар Соломон іz lívánškix derév: 10 stovpi iñhí zrobiv віn iз sríbla, a iñhí opertý — золоте, purpuróbre сidínnia, iñhí serédina výstelena kohánňam dochók erusaliimskix! 11 Pídíté i побачте, o дочки сíónskí, царя Соломона в вínkú, що nim мати його uvinčála його в день весíllia його та в день радості серця його!“

4 „Яка ти прекрасна, моя ти подrúженъко, яка ти хороша! Твої очenýtka, немов ті голубíki, глядýté зза серpánku твого! Твої kóssi — немов стадо kíz, що хvílyami сходýté з гори Гíleádskoi! 2 Tvoї zúbki — немов та отара овець пообстрýganih, що з кúpelю вийшли, що kóttayté bлизnýta, і між ними немає nепlídnoi, 3 Tvoї gúbki — немов karmaziñova nítka, твої ústonýka краснí, мов частина granátnogo яблука — скróna твоя за серpánkom твóim! 4 Tvoя shia — немов та Davídova báshta, na zbróju збудóvana: tisicha щítív повíshena в níj, use щiti liýciariv! 5 Dva pérsa твої — мов tí dvoe blíznyt molodix u gázéli, щo vypásyutse míj líléiam. 6 Poki день прохолódu навíe, a tíni vtečuyt, pídú ja sobí na tu mýrrinu góru й na págorok ladanu“. 7 „Usya ti прекрасна, моя ти подrúженъко, i plými нема на тобі! 8 Zo mnoю з Lívanu, моя наречéna,

зо мною з Лівану ти підеш! Споглянеш з вершини Амáни, з вершини Сенíру й Гермóну, з легóвища левів, з леопáрдових гíр. 9 Забráла ти серце менí, моя сéстро, моя наречéна, забráла ти серце менí самим óчком своїм, разóчком однéнýким намиста свого! 10 Яке любе кохáння твоє, о сестрице моя, наречéна! Скíльки лíпша любов твоя за вино, а запáшність олів твоїх — за всí пáхощí!“ 11 Уста твої кráпають мед цíльникóвий, моя наречена, мед і молоко — під твоїм язичkом, а пáхощ одежі твоéї — як лíвáнські тí пáхощí!“ 12 „Замкнéний садок — то сестриця моя, наречена моя — замкнéний садок, джерелó запечáтане. 13 Лоно твоє — сад гранáтових яблук з плодом досконалым, кíпри із нáрдами, 14 нард і шафрáн, пахуча тростíна й корíця з усíм деревами лáдану, мírra й алóе зо всíмá найзапашнíшими пáхощами, 15 ти джерелó садковé, криниця живої води, та тíє, що плýне з Лíвáну!“ 16 „Прокинься, о вíтре з пívnichí, і прилинь, вítre з полúдня, — повíй на садок мíй: нехай потечуть його пáхощ! Хай кохáнний мíй прýйде до сáду свого, і нехай споживé плíд найкращий його!“

5 „Прийшов я до сáду свого, о сéстро моя, наречена! Збираю я міrrу свою із бальzáмом своїм, споживáю свого стíльникá разом із медом своїм, п'ю вино я свое зо своїм молоком! Споживайте, спíвdrúzí, — пийте до скóчу, коханí!“ 2 „Я спíлю, — мое ж серце чувáє. Ось голос моого коханого! Стukaє. „Вíдчини менí, сéстро моя, о моя ти подrúженько, голубко моя, моя чista, — бо росою покrýлася вся моя голова, мої kúcheri — kráplями nocti!“ 3 „Зняла я одежду свою, — я знóbu її надягнý. Помила я níjki свої, — як же їх занечíshy!“ 4 Мíй коханий простáг свою руку крíз бtvír, — і нутро мое сxviliuvaóлось від нýgo! 5 Встала я вídchinítи своému коханому, — а з рук моїх kápalala mírra, і mírra tekla na zasývki zamká з моїх пальцív. 6 Вídchiniila своému коханому, — а коханий мíй зник, вídhiшов! Dushí ne staválo в менí, як вín говорив. Я шukala його, та його не знайшla. Я gukála його, та вín ne vídizvávся do мене. 7 Сtríli мене сторожí, що ходять по místi, — nabili мене, завдалí менi ráni. Zderli з мене мое покríválo, сторожí mísckih murív!“ 8 „Zaklinau я vas, dochki erusalímskí, — як мого коханого strínete vi, що йому повísté? — Шо я хвора з кохánnia!“ 9 „Chim koханий твíj kraçhij víd iñshix koхanix, vrodliwísha з jhíno! Chim koханий твíj kraçhij víd iñshix koхanix, щo tak zaklináesh ti nas?“ 10 „Koхaniй míj bílij й rym'yanij, viznachnijshí vín víd deсяти tisíach iñshix. 11 Gолова його — щирее золото, його kúcheri — pál'movе vítta, chorní, як bôron. 12 Його очí — nemov голубkí nad džerélami wódnimi, u moloçí povimívaní, щo nad povnim strumkóm posidáli! 13 Його líčka — як grádká bállzámumu, nemov kvítñikí zapashní! Його gubi — líl'e, z jekih kápae mírra tekúcha! 14 Його ruki — stovpíz zolotí, povisádjuvaní xrisolítom, a lóno його — tvír mistéczkij z slonóvoi kosti, pokritiij sapfírami! 15 Його stégna — stovpi marmuróbvi, postávléní na zolotíi

pidstávi! Його вигляд — nemov tój Líván, vín juhák — як tí kédri! 16 Usta його — sologdóshi, i vín uwéss — pojzádnia. Oze míj koхanij, y oze míj drúžkó, dochki erusalímskí!“

6 „Kudi tvíj koхanij píšow, o návrodliwísha з jhíno? Kudi sprámyuváv tvíj koхanij? Bo mi pošukásmo його iz tobóu!“ 2 „Míj koхanij píšow do sadóčka svogó, в kvítñikí zapashní, щob paсти в sadkáh i zbiřati líl'e. 3 Я належu swoemu koхanому, a mení — míj koхanij, щo pasé míj líl'eymi!“ 4 „Ty prekrasna, moy tì podrújzenko, moy ta Tírcá, ty хорошa, як Erusalim, ty grízná, як víjská z prapórami! 5 Vídverní tì svoí ochenýta víd mené, bo voni nepokóbjat mené! Tvoi kosi — nemov stado kíz, щo khvílymi sходjat z togo Gíleádu! 6 Tvoi zubi — nemov ta otara ovécy, щo z kúpelu vijyshli, щo kóťtay bлизnýta, i míj nimi nemaes nеплídnoi! 7 Mow chastiña granátnogo yabluka — skróbyna tvoja za serpánkom tvoím! 8 Shístdesát è caryci, i vícimdesát è náložnicy, a dívchatam nemaes числа, — 9 ta edina bona — ця golubka mоя, mоя чista! U nénky swoej bona odińáčka, obrána bona u swojej rodítelkii! Як bachiili döčki Cionu ū, to щasliwo zvali ū, caryci i náložnici — to vixvali ū! 10 Xto ce taká, щo bona vixgladae, nemov ta dosvítňia zorý, prekrasna, як mísacy, як sonce — яsná, як polkí z prapórami — grízná?“ 11 „Zíjshla я в oríhoviy sad, щob poglýnuti na púp'janochki pri potóci, щob pobaciti tam, chi zaçví v vinograd, chi granátoví ybluní porozcvítáli? 12 I ne zunýlaся я, як mené posadila dusha moy míj kolæsníci moëi drúžiní boýr!“ 13 „Verñijsa, verñijsa, Sulumítko! Verñijsa, verñijsa, — nehaj mi na тебе nadívimosy!“, Чого вам дивитися на Sulumítku, nemov bi na tâneç víjskóvij?“

7 „Xoroši яki stali ноги tvoi в черевичках, kniazivno moi! Zaokrúglennya stégon tvoi — moy namisto,rukami mistéczkimi vítochen! 2 Tvoe loño — nemov kruklotóchena chasha, v jkjí ne zabrákne vina zapashnógo! Tvíj živit — sníp pshenici, otócheniy timi líl'eymi! 3 Dva pérsa tvoi — nemov dwoe sarnýtok bлизnýt! 4 Tvoia shia — як bášta iž kosti slonóvoi, tvoi очi — ozérca v Heshbóni pri bramí того Bat-Rabímu, v тебе níc — nemov báshtha lívánskya, щo dívítse vse v bík Damašku! 5 Golívka tvoja na tobí — moy Karméł, a kocá na golívci tvoi — nemov púrpur, — polóneniyi цar timi kúcheriyam! 6 Яка ty prekrasna й priemna ja, o любов в rozkóshakh! 7 Stav podíbniy do pálymi tvoi stan, tvoi же pérsa — do gron vinoigrádñih! 8 Ya podúmav: výberusya na zio pálymu, shopliosya za vítta ū, — i nehaj stanutu Pérsa tvoi, nemov vinoigradni tí grona, a páhoss dihxánny tvoego — як ybluka!“ 9 „A ústa tvoi — як naylópše vino: prostóue woно do mogo koхanogo, chinnit promóvistimi y usta splychih! 10 Ya naлежu swoemu koхanому, a його pojzádnia — do mené! 11 Hodí zh, míj koхanij, ta výjdemo v pole, perenočýemo v célah! 12 Ustanemo rano, яk hódim u

сади - виногради, подівимося, чи зацвів виноград, чи квіткі розцвілісь, чи грана́тові яблуні порозцвітали? Там любов свою тобі дам! **13** Видадуть пах мандрагóри, при наших же вхóдах — всілýкі коштовні плодí, новí та старí, що я їх заховала для тебе, коханий ти мій!“

8 „О, коли б ти мені був за брата, що пéрса ссав в нені мої, коли б стріла тебе я на вулиці, ціluvala б тебе, — і ніхто мені не докоря́в би! **2** Повелá б я тебе й привелá б у дім нені своєї: ти навчав би мене, я б тебе напоїла вином запашним, сóком грана́тових яблук своїх! **3** Ліва рука його — під головою моєю, правиця ж його — пригортáє мене! **4** Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, — нащо б сполóхали, й нащо б збудили любови, аж доки йому до вподобbi!“ **5** „Хто вона, що вихóдить із пустині, спирáючися на свого коханого? Під яблуною я збудíла тебе, — там повилá тебе мати твоя, там тебе повилá твоя породítелька!“ **6** „Поклади ти мене, як печатку на серце свое, як печать на рамéно свое, бо сильна любов, як смерть, зáздрощí неперемóжні, немов той шéбл, — його жар — жар огню, воно пóлум'я Господа! (*Sheol h7585*) **7** Вóди великі не зможуть згасíти кохáння, ані рíки його не залійтъ! Коли б хто давав за любов маєток увесьного дому, то ним погордíли б зовсíм!“ **8** „Є сестра в нас мала, й перс у ней нема ще. Що зробимо нашій сестрýчці в той день, коли свáтати бýдуть її? — **9** Якщо вона мур, — заборóло із срібла збудуємо на нíй, а якщо вона дверí — обкладéмо кедрóвою дóшкою їх“ **10** „Я мур, мої ж пéрса — як бáшти, — тодí я булá в його очах мов та, яка спóкій провáдитъ“. **11** „Виноградинка мав Соломон у Баал-Гамóні, виноградника він віддавáв сторожáм, — щоб кожен принóсив за плíд його тисячу срібла. **12** Але мій виногráдник, що маю його, при мені! Тобі, Соломóне, хай буде та тисяча, а сторожáм його плóду — дві сотні! **13** О ти, що сидиш у садkáх, — друзí твої прислухáються до твого голосу: дай почутi його і менi!“ **14** „Утікай, мій кохáний, і станься подібний до сárни собі, чи до молодого оленя у бальзамових горах!“

Iсая

1 Видіння Ісаї, Амосового сина, яке він був бачив про Іudeю та про Єрусалим за днів Уззії, Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів. **2** Послухайте ви, небеса, і ти, земле, почуй, бо говорить Господь: Синів Собі виховав й викохав Я, а вони знялий бунт проти Мене! **3** Віл знає свого власникя, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає Менé, не звертає уваги нарбд Мій на Менé. **4** О люду ти грішний, нарбд тяжкої провини, лиходійське насління, сини-шкідникі, — ви покинули Господа, ви Святого Ізраїлевого понехтували, — обернулись назад! **5** У що будете биті ще, коли неслухнійними далі ви будете? Хвора ваша вся голова, і все серце боляще. **6** Від підішви ноги й аж до голови нема цілого місця на ньому: рани й гудзі, та свіжі пораї невічавлені, і не позав'язувані, і олівою не порозм'якувані. **7** Земля ваша спустошена, огнем спалені ваши містя, поле ваше, — на ваших очах поїдають чужинці його, — з того всього пустиня, немов з руйнування чужинців! **8** I позосталася Сіонська дочки, мов курінь в винограднику, мов шатръ на ночілі в огірковому полі, як місто обложене. **9** Коли б був Господь Саваобр не лишив нам останку малого, ми були б як Содом, до Гоморри ми стали б подібні. **10** Послухайте слова Господнього, содомські князі, почуїте Закон Бога нашого, нарбд гоморський, — **11** нáщо Мені многота ваших жéртов? говорить Господь. Наситився Я цілопáленнями баранів і жиром сітих телят, а крові биков та овець і козлів не жадаю! **12** Як приходите ви, щоб явитися перед обличям Moї, хто жадає того з руки вашої, щоб топтali подвір'я Moї? **13** Не приносять ви більше марнотного дáру, ваше кадило — огіда для Мене воно; новомісячя та ті суботи і склікання зборів, — не можу знести Я марноти ції! **14** Новомісячя ваші й усі ваші свята — ненавідить душа Моя їх: вони стали Мені тягарéм, — Я змучений зносити їх. **15** Коли ж руки свої простягаєте, Я mróжу від вас Свої очі! Навіть коли ви молитву примножуєте, Я не слухаю вас, — ваші руки наповнені крòв'ю. **16** Умийтесь, очистьте себе! Відкіньте зло ваших учінків із-перед очей Moїх, перестаньте чинити лихé! **17** Навчіться чинити добро, правосуддя жадайте, карайте грабіжника, дайте суд сироті, за вдову заступайтесь! **18** Прийтіть, і будемо правуватися, — говорит Господь: коли ваши гріхи будуть як кармазин, — стануть білі, мов сніг; якщо будуть червоні, немов багряніця, — то стануть мов вовна вони! **19** Як захочете ви та послухаетесь, то будете добра землі споживати. **20** А коли ви відмовитеся й неслухнійними будете, — меч пожерé вас, бо уста Господні сказали оце! **21** Як стало розпùсницею вірне місто: було повне воно правосуддя, справедливість у нім пробувала, тепер же — розбійники! **22** Срібло твоє стало жúжелицею, твоє питво водою розпùщене. **23** Князі твої впérті і друзі злодіям вони, хабарá вони люблять усі та

женуться за дáчкою, не судять вони сироті, удобина справа до них не доходить. **24** Тому то говорить Господь, Господь Саваобр, Сíлыній Ізраїлів: О, буду Я тішитися над Своїми супротивниками, і помщусь на Своїх ворогах! **25** I на тебе Я руку Свою обернú, і твою жúжелицю немов лúгом вýтоплю, і все твоє близко повідкидаю! **26** I вернú твоїх сúддів, як перше булó, і твоїх радників, як напочатку. По цьому тебе будуть звати: місто справедливости, місто вірне! **27** Правосуддям Сіон буде вýкуплений, а той, хто навéрнеться в нім, — справедливістю. **28** А знищення грішників та винуватців відбудеться разом, і ті, що покинули Гóспода, будуть пониженні. **29** I будете ви посоромлені за ті дуби, що їх пожадали, і застидаєтесь за садкі, які вýбрали ви. **30** Bo становете ви, як той дуб, що листя всихає ютому, і як сад, що не має води. **31** I стáнеться сильний кострицею, його ж діло — за іскру, і вони обое попаляться разом, — і не буде нікого, хто б те погасив!

2 Слово, що його бачив Ісаї, син Амосів, про Іudeю та про Єрусалим: **2** I стáнеться на кінці днів, міцно постáвлена буде гора дому Господнього на шпилі гір, і піднята буде вона понад згíр'я, — і полінуть до неї всі люди. **3** I пíдуть численні народи та й скажуть: „Ходіть та зберімось на гору Господню, до дому Бога Якового, і доріг Своїх Він нас навчить, і ми пíдемо стежкáми Його! Bo вýїде з Сіону Закон, і слово Господне — з Єрусалиму“. **4** Він буде судити між людьми, і буде численні народи розсуджувати. I мечі свої перекуто вони на лемеші, а списіс свої — на серпі. Не підійме меча народ проти нарбdu, і більше не будуть навчáтись вýйні! **5** Доме Яковів, — ідіть, і попростóємо в свіtlі Господньому! **6** Bo Ty був покинув нарбdu Свого, дім Яковів, — бо повні безладя за схóду вони, та ворожбítів, немов філістимляни, і накладають із дітьми чужинців. **7** I напóвнився край його сріблом та золотом, — і немає кінця його скáрам. I напóвнився край його кіньями, — і немає кінця колесницям його. **8** I напóвнився край його ідолами, — він клáнється дíлу рук своїх, тому, що зробили були Його пálыци, — **9** i поклонилася людіна, і чоловік упокорíвся. A Ty їм не даруй! **10** Iди в скелью, і сковайся у порох від стрáху Господнього, і від пишноти Його вéличі! **11** Горді єї людіни поникнуть, і буде обніжена людська високість, — і буде високим Сам тільки Господь того дня! **12** Bo настане день Господа Саваобра на все горde й високе, і на все вýсунене, — і понижене буде воно, **13** i на всі кéдri лівáнські, високі та вýсунені, і на всілáкі башáнські дуби, **14** i на всі гори високі, і на всі згíр'я піднёсні, **15** i на всі бáшти високі, і на всі мýри стрíмкі, **16** i на всі кораблі із Таршішу, і на все, на що дíвимося пожадливо! **17** I понизиться гордість людіни, і обніжена буде високість людéй, — і буде високим Сам тільки Господь того дня, **18** a бóжища звóсім мінуться! **19** I вони пíдуть до скéльних печéр та

до піроху в ями від стрáху Господнього і від пишноти Його величі, коли прийде Він бóстрах збудити на землі!

20 Покине людýна того дня божків своїх срібних і божків своїх золотих, що собі наробила булá, щоб вклоня́тись кротам і кажанам, **21** щоб піти у печéри й розщілини скéльні від стрáху Господнього і від слави величчя Йогó, коли прийде Він бóстрах збудити на землі! **22** Відсíйнъєж собі від людýни, що віддих на носі її, бо зáшоїї поважáти?

3 Бо Господь ось, Господь Саваóт візьме з Єрусалиму

ї з Йudeї піdpóру й опóру: усяку pіdpóru від хліба, і всяку pіdpóru води, **2** лíця та воякá, судью та пророка, і чарíвника та старóго, **3** п'ятдесятника та родовítого, і радника, і в мистéцтві премудрого, і в заклýттях умíлого, — **4** і за правýтeliв дам юнакíв, і дíтвакí запанують над ними! **5** I буде чавíти народ один бðного, і кожен свого бlíжнього! Повстане хлопчák на старóго, а легковажений на поважáного. **6** Bo схóпить брат брата свого в домі батька свого та й скаже: „Ти маєш одéжу, то будь нашим правýтелем, і під рукою твою хай буде ruїna oци“! **7** Того дня він піdдіме свíй голос та й скаже: „Не бóду я ráni обв'язувати вам, бо в домі моему немає ні хліба, ні бðягу, — не настановлýйте мене за правýтеля людó“!

8 Bo рухнув Єрусалим, і впала Йudeя, бо їхníj язик та їхníj чин — проти Господа, щоб упéртими бути очам Його слави. **9** Проти них свíдчить вýраз лиця їхњого, а гріх свíй вони виявлýють, немов той Содóм, не перéчать. Горе їхníj душі, бо вчинили вони собі зло!

10 Скажíте про праведного: Буде дòбре йому, бо вони споживутé плíд учíнкív своїх. **11** Та горе безбожному, зле, бо йому буде зроблений чин Його рук! **12** Нарóд Míj, — дíтійська Його утискáють, а жíнкí мають гору над ним... Нарóде ти Míj, — твої провідники вчинили блудýчим тебе, і дорогу стежók твоїх сплútali!

13 Господь став на прю, і стоїть, щоб судити народи. **14** Господь іде на суд, щоб судитись з старшýми народу Свóго та з вождýми його: „Ви виногráдника знишили, грабунок з убогоого — в ваших домáх! **15** Шо це сталося вам, що нарóд Míj ви гнобите та утискáете вбогих?“ Так говорить Господь, Бог Саваóт.

16 I промовив Господь: Зате, що дóчки Сіонськí загордíли, і ходять витягненошíї, і моргáють очima, і все ходять дрібñimi крóбками, і дзвонять спрýжками на ногах своїх, **17** тому вчýнить Господь тíм'я Сіонських дóчок паршивим, і їхníj сором обнажить Господь! **18** Того дня поскidae Господь окráсу спрýжок на їхníх ногах, і чíльця, і місцí, **19** сережки, нарамénniki, і серпánnki, **20** і завóї, і ланцюжкí на ногах, і пояскí, і пляшечкí з пáхощами, і чарívníci прýviski, **21** перsní, і сережки носовí, **22** чудóvi убрánnia, і окріttá, і намíтки та торби, **23** дзеркалá й лýняні хитбóni та турбáni, і прозóрі покривála. **24** I стáнеться, замість бальзámu — смóрід буде, і замість поýса — шнур, а замість мистéцько уклáдених кучерíв — лýсина, і замість хитbóna цínnógo — верéта з паскóм, а замість красí — спалenýna! **25**

Попáдають мýжі твої від мечá, а лицáрство твоє — на вýні, — **26** і бóудуть стогнáти та пláкати voróta її, і буде спустóшена, ї сяде на землю Сіонська дóчка.

4 I того дня сím жíнók схоплять мужа однóго, говорячи: „Ми бóudemо ѓсти свíй хліb, і зодягátimem одjк swoю, — тíльки йménням твоїм хай нас кличуть, — забери ти наш сбórom!“ **2** Того дня буде пárость Господня красбó та славою, плíd же зéмний — величністю та пишнотó для врятóваних із Ізраїля. **3** I буде зосталий в Сіоні й полiшненý в Єрусалимі, — святим буде зватися він, кожен, хто жити запíсаній в Єрусалимі, **4** коли нечистотú Господь змие з сіонських дóчок, а кров Єрусалиму спolóще з-посеред Його духом права та духом очýщення. **5** I ствóрить Господь над усяким житlóм на Сіонськíй горí та над місцем зíbránnia — уdeнь хмáru, вночí же дíм i блíск огню полум'яного, бо над всякою славою буде покróba. **6** I буде шatró udeнь tínnu vіd spéki, i záxistom ta ukrittým vіd negódi й дошý!

5 Заспíваю ж я вам про Свойóго Улóблéного пíсню любóvnu про Його виногrádника! На плódóчому vérci гори виноградника мав був Míj Priýatel. **2** I обкопав Віn Йогó, й віd камínnia очистив його, і виноградом добírnim Його засадív, i báshtu поставив посеред Йогó, i вýtesav у nýmu chavílo, i chekav, що родítíme vіn виноград, — та vіn уrodív díkí ýгоди! **3** Тепер же ти, ерусалимський мешkánche та мужу ѹдейському, розсудít но мíж Mною й Moím виноградником: **4** щó ще можна вчинити булó для Mого виноградника, ale Я не зробив того в nýmu? Чому Я чекав, що родитиме vіn виноград, a vіn уrodív díkí ýгоди? **5** А тепер завídómlju Я вас, щó зроблю для Свого виноградника: живопlít Його вýkinu, i vіn буде на зníщenня, горóжу Його розвalí, i vіn на потóptanня бóude, **6** зроблó Я загúbu йому, — vіn не буде обтýnаний aní pídcápuvaniy, — i виросте téрня й будýчча на nýmu, a хmáram звелó, щоб дошу не давали на nýgo! **7** Bo виноградник Господа Саваota — то Ізраїlіv dím, a муж Юdi — кохáний Його саджáneç. Сподívавсь правосúдya, та ось кроволýttя, сподívавсь справедливosti Віn, та ось зойк. **8** Горе тим, що долúчуютé dóma do dómua, a pole do polia pritóchouyut, aж mísca бракue для іnhix, tak níbi samí sidíté серед kráiu! **9** В мої uшí sказав був Господь Саваót: Направdu, — багato domív попustóshenі bóudut, велиki та добri, i не буде мешkáncia для них. **10** Bo десять загóñiv землі виноградника бáta одnógo vródtay, a насínnia odnógo xoméra poródtit efy. **11** Горе тим, що встають рано vránci i женутъ за напóem p'yaníkym, i triváoyut pri ním aж до béchora, щоб вином rozpalýtis! **12** I stálaçsí цýtra ta árfa, býbon ta somílka й вино — za їhnu gúlyáncu, a na dílo Господне не дивляться, ne вbacháyut Йогó chinu рук. **13** Tому píde нарód Míj na vighánnia nепередбácheno, i вельмójí Його голoduvátimut, a nátopv Його — výsohne з прágnenia. **14** Tomý to

розширив шебл пожадливість свою і безмірно розкрив свою пащу, і зійде до нього його пишнота, і його на́това, і гуркіт його, ї ті, що тішаться в ньому. (*Sheol h7585*) 15 I людина поніжиться, і упокориться муж, а очі високих понікнуть, 16 а Господь Саваот возвеличиться в суді, і Бог Святий віявить святість Свою в справедливості! 17 I пастися бу́дуть овечки, немов би на луці своїй, а зоставлене з ситих чужі поїдять. 18 Горе тим, що вину притягають до себе шнура́ми марно́ти, а гріх — як моту́зям від воза, 19 та кажуть: „Хай квáпиться Він, хай принáглить Свій чин, щоб ми бачили, а постанóва Святого Ізраїлевого хай наблíзиться і нехай прийде — і пізна́мо ми“! 20 Горе тим, що зло називають добрóм, а добро — злом, що ставлять темно́ту за світло, а світло — за тéмряву, що ставлять гíркé за солодке, а солодке — за гíркé! 21 Горе мудрим у власних очах та розумним перед собою самýм! 22 Горе тим, що хоробrи винцé попивають, і силачі на мішанія п'янкого напóю, 23 що несправедливого чýнять в суді за хабár справедливим, а праведність праведного усуvaють від нього. 24 Томý, як огненний язик пожирає стерні, а від пólum'я нíкне трава, — отак спорохніві корінь у них, і рознесеться їхній цвіт, немов кúрява, бо від себе відкинули Закон Господа Саваота, і знéхтували вони слово Святого Ізраїлевого! 25 Томý запалівся гнів Господа на нарбд Його, і на нього Він вітягнув руку Свою, — та й урázив його: і захиталися гори, і сталося їхнього трóпу, як сміття серед вулиць! При цьому всьому не відвернúвсь Його гнів, і вітягнена ще рука Його! 26 I підїміме праپóра народу здалéка, і засвіще йому з кінця краю, і прийде він хутко та легко, — 27 немає між ними утóмленого та такого, який би спíткнувся! Не дрімає ніхто і не спить, а пояс із стéгон Його не здійmається та не зривається шнур при взутті Його. 28 Його стріли погóстрені, і всі луки Його понатáгувані. Копíта у коней Його немов крémінь вважаються, а колéса Його — немов вýхор. 29 Його рик — як левіці, і він заричить, немов ті левчуки, і він загарчить, і здобич ухóпить, її понесé, — і ніхто не врятує! 30 I на нього ревítиме він того дня, як те море ревé. I погляне на землю, а там густа тéмрява, і світло померкло у хмарах її.

6 Року смерти царя Озї бачив я Господа, що сидів на високому та піdnéсеному престолі, а кінці одежі Його перепóвнювали храм. 2 Серафíми стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличя свое, і двома закривав ноги свої, а двома літав. 3 I кликав один до бдного Й говорив: „Свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна слави Його!“ 4 I захиталися чопí порогів від голосу того, хто кликав, а храм перепóвнився димом! 5 Тоді я сказав: „Горе мені, бо я занапáщений! Бó я чоловíк нечистоустий, і сиджú посеред народу нечистоустого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваота!“ 6 I прилетів до мене один з Серафíмів, а в руці його вýгіль розпáлений, якого він узвя щипцями з-над жéртвника. 7 I він доторкнувся

до уст моїх та й сказав: „Ось доторкнулося це твоїх уст, і відійшло беззаконня твоє, і гріх твій окуплений“. 8 I почув я голос Господа, що говорив: „Кого Я пошлó, і хто пíде для Нас?“ А я відказав: „Ось я, — пошли Ти мене!“ 9 А Він проказав: „Іди, і скажеш наробdі цьому: Ви бúдете чути постійно, та не зрозумієте, і будете бачити зáждji, але не пíзнáєте. 10 Учинí затужа́вілим серце народу цвогb, і тяжкими зроби його уші, а очі йому позаклéюй, щоб не бачив очима своїми, й уshima своїми не чув, і щоб не зрозумів своїм серцем, і не навернúвся, і не був уздорóвлений він!“ 11 I сказав я: „Аж доки, о Господi?“ А Він відказá: „Аж доки містá спустітю без мéшканця, і домій без людей, а земля спустошена бúде зовсíм“. 12 I віddáлить людіну Господь, і буде велике опúщення серед землї. 13 I коли позостáнеться в нíй ще десята частíна, вона знову спустошена бúде. Але мов з тereбíнту й мов з дýбу, зостáнеться в них пень по зrубi, насіння бо святостi — пень їхній!

7 I сталося за днів Ахáза, сина Йотáма, Уззїного сина, царя Юди, вийшов Рецин, цар сирíйський, і Пéках, син Ремалíїн, цар Ізраїлів, до Ерусалиму на вíйну на нього, та не міг звоювати його. 2 I сповіщено Давидів дім, і сказано: „Став табором Арám у землі Ефремовій“. I захиталося серце його й серце народу його, як хитаються лісові дерéва від вітру! 3 I сказав Господь до Ісаї: „Вийди навпроти Ахаза, ти та твій син Шеар-Яшув, до кінця водовóду горíшнього ставу, на биту дорогу Пóля-Валюшників. 4 I скажеш до нього: Стережися й будь спокійний, не бíйся, а серце твое нехай не мякне через два зáлишки тих димлých головéшок, від пólum'я гніву Рецина й Арама та сина Ремалíїного, 5 за те, що Арам, Ефрем та син Ремалíїн радили проти тебе лихе, говорячи: 6 Ходім на Юдею та її налякаємо, і здобúдемо для себе, і настанóвимо царем серед нього Тавеїлового сина. 7 Так сказав Господь Бог: Цього не станеться й не бúде! 8 Бо голова Арámу — Дамáск, а голова Дамаску — Рецин, та ще шістдесят і п'ять літ, — і буде зламаний Ефрем, так що перестане бути нарóдом! 9 А голова Ефрему — Самарія, а голова Самарії — син Ремалíїн. Якщо ви не повíрите, то не встóйтé“. 10 I Господь далі говорив до Ахаза й казав: 11 „Зажадай собі знака від Господа, Бога твого, і зайди глибоко до шeблу, або зайди вýсоко догорý!“ (*Sheol h7585*) 12 А Ахаз відказав: „Не пожадаю я, і не буду спокúшувати Господа“. 13 I він сказав: „Послухайте, дome Давидів, — чи мало вам трудити людей, що трудите також Бога мого? 14 Тому Господь Сам дасть вам знака: Ось Діва в утрóbi зачнé, і Сина порóдить, і назвéш ім'я Йому: Еммануїл. 15 Масло та мед буде Він споживати, аж поки не пíznáє того, як зло відкідати та добро вибирати. 16 Bo поки пíznáє Ta Дитíна, як зло відкідати та добро вибирати, буде покýнена та земля, що ти лякаєшся перед двома царями її.“ 17 Спровадить Господь на тебе, і на нарбд твій, і на дім бáтька твого

дні, які не приходили від дня відступлення Єфрема від Юди, — спровадить царя асирійського. **18** І станеться в день той, привабить Господь муху, що в кінці рік Єгипту, та бджолу, що в асирійському краї, **19** і вони прилетять, та усідуться всі по проваллях стрімких та по щілинах скельних, і в усіх терновиннях, та на луках усіх. **20** Дня того оголить Господь немов бритвою, найнятюю по тім боці рікій, — царем асирійським, голову та волося ніг, забере також бороду. **21** І буде дня того, що хто прогодує корівку та дві штуки худоби дрібної, **22** то станеться, що від многоті молока, що надобіть, споживатиме масло, бо масло та мед буде істи всякий, хто зостанеться серед землі. **23** І буде дня того: кожне місце, що в нім буде тисяча лоз винограду на тисячу срібла, стане терніною та будяком! **24** За стрілами й з луком він буде ходити туди, бо стане терніною та будяком уся земля. **25** А на всі гори, що заступом копано їх, ти не зайдеш туди, бо будеш боятись терніни й будяччя, — і станеться місцем вони, куди волів посилатимуть, і топтатимуть вівці його.

8 І промовив до мене Господь: „Візьми собі велику табличю, і напиши на ній лібдським письмом: „Квапиться здобич, скорий грабіж“. **2** І взяв я за свідків собі свідків вірних, — священика Урію та Захарія, Єверехійного сина. **3** І зблізився я до пророчиці, і вона зачалá, і породила сина. Господь же до мене промовив: Назви ім'я Йому: Квапиться здобич, скорий грабіж. **4** Бо поки юнак той умітиме кликати „Батьку мій“, та: „Мамо моя“, понесеться багатство Дамаску та здобич Самарії перед обличчя царя асирійського*. **5** І Господь ще далі говорив до мене й казав: **6**,За те, що нарбд цей зніхтував воду Сілоамську, яка тихо пливе, і має радість з Реціном і з сином Ремалінім, **7** то тому ось Господь піднесе на них воду рікій, сильну й велику, — царя асирійського та всю славу його. **8** І підіметься вона понад усі свої річища, і піде понад усі береги свої. **9** І перейде по Юді вона, залé та затопить, аж до ший досягне, і розтягне вона свої крила на всю широчину твого краю, о Еммануїле! **10** Озлоблійтесь нарбди, й збентежені будете, почуй, уся земле далéка! Озбройтесь, і збентежені будете, озбройтесь, і збентежені будете! **10** Радьте раду — і буде вона поруйнована, слово кажіть — і не збудеться, бо з нами Бог!“ **11** Бо так говорив був до мене Господь у силі Своєї руки надо мною, й остерігав мене, щоб не ходити дорогою цього нарбду, і казав: **12**,„Не кажіть „змова“ на все, на що каже „змова“ цей нарбд, і не бійтесь тогó, чого він боїться, і не лякайтесь! **13** Господа Саваота — Його свято шануйте, і Його вам боятись, Його вам лякайтись! **14** І буде Він за святиню, і за камінь спотикання, і за скелю спокуси для двох домів Ізраїля, за сітку й за пастку для мешканця Єрусалиму. **15** І спіткнуться об них багато-хто, і попадають, і будуть поламані, і заплутаються, і будуть схоплені. **16** Зв'яжи свідоцтво, запечатай Закону між Моїми учнями*. **17** І

я буду чекати Господа, що ховає лицє Своє від Якового дому, і буду надіятись на Нього. **18** Ось я та ті діти, що дав мені Господь, вони на знаку та на чуда в Ізраїлі від Господа Саваота, що пробуває на горі Сіон. **19** А коли вам скажуть: „Запітуйте діухів померлих та чародіїв, що цвірінкають та муркають“, то відповістé: „Чи ж нарбд не звертається до свого Бога? За живих питатися мертвих?“ **20** До Закону й свідоцтва! Як вони не так кажуть, як це, то немає для них зорі рâнної! **21** І буде блукати утискуваний та голодний. І станеться, коли він зголодніє, то запіниться, і проклянє царя свого та Бога свого, і погляне доторг, **22** і подівиться він на землю, аж ось тут горе та темнота, тёмрява утиску, — і він буде пхнутий у тімність.

9 Бо не буде темноти для того, хто утискуваний.

Перша пора злегковажила була край Завулонів та край Нефталімів, а остання прославить дорогу приморську, другий бік Йордану, окружу поганів. **2** Нарбд, який в тémряві ходить, Світло велике побачить, і над тими, хто сидить у краю тіні смерті, Світло засіє над ними! **3** Ти помножиши нарбд цей, Ти збільшиш йому радість. Вони перед лицем Твоїм будуть радіти, як радіють в жнівá, як тішаться в час, коли ділять здобич! **4** Во зламав Ти ярмо тягару його, і кія з рамена його, жезло його пригнобителя, як за днів Мадіяма. **5** Усکий бо чобіт військовий, що гúпає гúчно, та одéжа, поплімлена кров'ю, — стане все це пожéкою, за їжу огню! **6** Во Дитя народилося нам, даний нам Син, і влада на раменах його, і кликнуть ім'я Йому: Дівний Порадник, Бог сильний, Отець вічності, Князь миру. **7** Без кінця буде множитися панування та мир на троні Давида у цáрстві його, щоб поставити міцно його й щоб підперти його правосуддям та правою відтепер й аж навікі, — рéвність Господа Саваота це зробить! **8** Проти Якова слово послав був Господь, а впало воно на Ізраїля, **9** і пізнáе нарбд, увесь він, Єфрем та мешканець Самарії, що говорять з пихою й надутістю сéрця: **10**,„Попадали цегли, а ми побудуємо з камéнem тéсаного, сíкомóri позrубувано, — та замінимо їх кéдрами!“ **11** Та над ним Господь зміцнив противників Реціна, а його ворогів нацькувá: **12** Арама попéреду, а філістíмлян позáду, і пожéрли Ізраїля цíлою пáщею. При цбому всьому не відвернувсь Його гнів, і вýтягнена ще рука Його! **13** Та нарбд не звернúвся до Того, Хто врásив його, і не шукали Господа Саваота. **14** Тому́ та Господа відсік від Ізраїля голову й хвіст, пальму й очеретину за одного дня. **15** Старий та поважáний — це та голова, а пророк, що навчає неправди, це хвіст. **16** І сталося, що поводáтари цього нарбdu зробилися звідниками, і гинуть провáджені ними. **17** Тому́ та його юнаками радіти не буде Господь, а до сиріт його й його вдів милосердя не матиме, бо кожен безбожний й злочинець, і злобне всі уста говорять. При цьому всьому не відвернúвсь Його гнів, і вýтягнена ще рука Його! **18** Во злоба горить, як огонь, пожирає

терніну й будячя, і пале по зáпустах лісу, і крýтяться вверх стовпі диму. **19** Від лютості Господа Саваота земля загориться, і стане наробд, як пожýва огню, і не пощадить жoden брата свого! **20** I рíзати буде правóруч, та бýде голодний, і жéртиме зліва, але не насытиться, кожен жéртиме тіло рамéна свого: **21** Манаасія — Ефрёма, а Ефрém — Манаасію, разом обое на Юду. При цьому всьому не відвернýусь Його гнів, і вýтягнена ще рука Його!

10 Горе законодáвцям несправедливим, та писарям, які пишуть на лихо, **2** щоб від правосуддя усýнути бідних, і щоб відняти правá від убогих нарóду Мого, щоб стали вдовицí здобýчею їм, і пограбувáти сиріт. **3** А що ви чинíтимете в день навіщення, і нáглої згуби, що прийде здалéка, — до кóго втечéте за пómіччю, і дé позостáвите славу свою? **4** Нічого не лíшиться — тільки зігнúтися між полонéними, і попádatи між позабýваними. При цьому всьому не відвернýусь Його гнів, і вýтягнена ще рука Його! **5** Біда асирийцеві, жéзлові гніву Мого, а кий у руках Його — це пересéрдя Мое! **6** На люд нечестíвий пошлó Я його, про нарóд Мого гніву йому накажу, щоб набрати здобýчи й вчинити грабúонок, і щоб потоптати Його, як болото на вúлицях. **7** Та не так він собі розуміє, а серце Його не так мýслить, бо в серці Його — щоб немало нарóдів понíщити та погубити! **8** Бо говорить: Хíба мої провідників разом усí не царі? **9** Чи ж Кално не такий, як Кархеміш? Чи ж Хамáт не такий, як Арпáд? Хíба ж не така Самарія, як Дамаск? **10** Тому що рука моя цárства божків досяглá, а в них більші боввáни, як в Ерусалимі та в Самарії, **11** то хíба не зроблó я так само для Ерусалиму й боввáнів Його, як зробив я був для Самарії її божків її? **12** I становеться, як доконá весь чин Свій Господь на Сіонській горі та в Ерусалимі, то скаже: Навíшú я плодíй гордовítosti серця царя асирийського та пишнóту чванливих очей Його! **13** Бо він каже: Вчинив я це міццю своєї руки й своїм розумом, я бо розумний, — і відмінáю граници нарóдів, а їхній маєток грабу́ю, як сильний, скидаю пану́ючих! **14** I досяглá, мов кублó те, багатства нарóдів рука моя, як збирають покýнені яйця, я всю зéмлю зібраю, — і ніхто не порушив крилóм, і дзюбáк не відкriп, і не зацвíрнýкав. **15** Чи бýде сокира пишáтися понад свого рубачá? Чи понад свого пилувáльника буде гордítися пилка? Нíби жезло повíщує тих, хто Його пíдїмає, нíби пíднóсить кий того, хто не є дерево! **16** Зате Господь, Бог Саваот пошле сухорláвість на ситих Його, і під Його славою — пólum'я буде палáти, немов би пожар! **17** I Світло Ізраїля стане огнем, а Святий Його — пólum'ям, і запálить воно, як пожерé Його тéрня й будячя Його в один день! **18** I славу лісу Його й Його сáду вýгубить Він від душі й аж до тіла, і бýде, що зníдіє він, мов той хворий, — **19** I буде остáнок дерéв Його лісу такий нечислénний, що й хлóпець їх спишe! **20** I становеться в день той, остáнок Ізраїля і врятóвані дому Якова не бýдуть вже більш

опиráтись на тóго, хто б'є їх, — як обіпру́ться у правді на Господа, Святого Ізраїлевого. **21** Останок навéрнеться, останок Якова, до Сильного Бога. **22** Бо коли б був нарóд твій, Ізраїль, як мóрський пісок, тільки останок із нього навéрнеться! Загíbelь призначена є, щоб вýповнилась справедливість, **23** бо вýконає Господь, Бог Саваот постановлену згубу посеред всíєї землї. **24** Тому так промовляє Господь, Бог Саваот: Мíй нарóde, мешkáнче Сіону, не бíйсь асирийця! Він пáлицею тебе вдарить, і кия свого пíдїме на тéбе, як колись на дорозі египетській. **25** Бо мало ще, трохи побúде, — та як скíнчиться лють, і зvéрнеться гнів Мíй на зníщення їх! **26** I збýдить на нього бичá Господь Саваот, як уráзив був Він Мадійма при скелі Ореv, і кий Його буде на морі, і його Він простáгне, як колись на Єгипет! **27** I становеться в день той, з твого рамена тяgáр Його здíметься, а з-над шíї твоїї ярмó Його, і через ситість ярмó буде зníщене! **28** Він прийде навпроти Айтуту, перéйде в Мігрóн, свої речі складе до Міхмáшу. **29** Перéйдуть провáлля, Гева — ноchlíг нам, затремтіла Рама, утекла Саулова Гíв'a. **30** Заголосíти, о дóчко Галліму, послухай, Лáше, о бідний Анатот! **31** Мадмéна розbíглась, мешkáнці Гевímu vtíкають. **32** Ще сьогодні зостáнеться він у Нові; своєю рукою грозить горі дóчкі Сіону, пáгíрку Ерусалиму. **33** Ось Господь, Бог Саваот відтинá галúзки застрашáльною силою, — і найвиїші постáвою будуть постíнані, а високі бýдуть понíжені. **34** I буде обтýта навkólo залізом гущáвина лісу, і Лівáн упадé від Могутнього!

11 I вýйде Пагінчик із пня Ессéвого, і Галúзка дасть плíд із коріння Його. **2** I спочíне на Нім Дух Господній, — дух мудрості й розуму, дух поради й лицáрства, дух пíznánnia та стрáху Господньому, і Він не на погляд очей своїх буде судити, і не на послух ушéй Своїх буде рíшати, **4** ale буде судити убогих за правою, і правосуддя чинíтиме слушно сумíрним землї. I вдарить Він землю жezlóм Своїх уст, а вíдхідом губ Своїх смерть заподíє безбожному. **5** I становеться поясом клúбів Його справедливість, вірність же — поясом стéгон Його! **6** I замéшкає вовк із вíвцéю, і буде лежати пантéра з козлýм, і буде разом телятко й левчúк, та теля вíдгóдане, а дитина мала іх водíтиме! **7** A корова й ведмíдь будуть пастися разом, разом бýдуть лежати їхні дíти, і лев буде юсти солому, немов та худоба! **8** I буде бáвітися немовлятко над дíркою гада, і віднáте від перс дитинчá простягнé свою руку над нóру гадюки, — **9** не вчинять лихого та шкоди не зроблять на всíй святій Моїй горі, бо земля буде повна пíznánnia Господнього так, як море вода покривае! **10** I становеться в день той: до Кореня Ессéвого, — що стане прáпором нарóдам, — погани звертатися будуть до Ньюго, і буде славою місце спочíнку Його! **11** I становеться в день той, і знóбу подруге простáгне Господь Свою руку, щоб набути остáнок нарódu Свого,

що полішиться з Ашшуру й з Єгипту, і з Патросу та з Етіопії, і з Еламу й з Шін'ару, і з Хамату, та з морських островів. 12 І поганам підійме Він праپора, і згромадить вигнанців Ізраїля, і розпороблення Юди збере з чотирьох країв світу! 13 І спіниться заздрість Єфрема, і вйті будуть супротивники Юди, — не буде вже заздрити Юді Єфре́м, а Юда не буде гнобити Єфрема. 14 І вони полетять на плече філістимлян до моря, пограбують гуртком синів сходу, на Едома й Моава вони накладуть свою руку, і діти Аммона їх слухати будуть. 15 І вчинить закляттям Господь затоку моря Єгипетського, і руку Свою простягнє на ріків в сильнім вітрі Своїм, і на сім потоків розділить її, і буде можна її у взутті переходити. 16 І буде широка дорόга для рे�ши народу Його, що з Ашшуру зостанеться, як була для Ізраїля в день, коли він вихідив із краю егіпетського.

12 1 ти скажеш дня того: Хвались Тебе, Господи, бо Ти гнівався на мене, та гнів Твій вщухає, й мене Ти порадуєш, 2 оце, — Бог спасіння моє! Безпечний я, і не боюсь, бо Господь, — Господь сила моя та мій спів, і спасінням для мене Він став! 3 І ви в радості будете чéрпати воду з спасенних джерел! 4 І скажете ви того дня: „Дáкуйте Господу, кличте Імення Йогó, сповістіть між народаами про вчинки Його, пригадайте, що Імення Його превеличне! 5 Співайте для Господа, Він бо величне вчинив, і хай цé буде знане по цілій землі! 6 Радій та співай, ти мешканко Сіону, бо серед тебе Великий, — Святий Ізраїл!

13 Пророцтво про Вавилон, що бачив Іса́я, син Амосів. 2 Підійміте праپора на лисуу гору, кличте їх голосніш, помахайте рукою, щоб ішли у ворота! 3 Я звелів був Своїм посвяченним, теж покликав лицарство Свое на Мій гнів, що зухвáло радіють. 4 Чути гáмір у горах, як народу численного, чути гомін згромаджених тут царств народаїв: це переглядає Господь Саваóт бойовé Свое військо! 5 Приходять з далекого краю, із кінців небес, Господь і знараддя гніву Його, щоб усю землю поніщити! 6 Голосіть, бо близький день Господній, — він від Всемогутнього прийде, немов зруйнувáння. 7 Тому то ослабнуть всі руки, і кожне серце людіни зневіриться. 8 І вони налякаються, болі та муки їх скоплять, немов породілля та, будуть третміти. Остовплюють один перед одним, полум'яні обличчя — то їхні обличчя. 9 Оце день Господній приходить, суборий, і лютість, і полум'я гніву, щоб землю зробити спустошенням, а грішних її повигублювати з неї! 10 Бо зорі небесні та їхні сузір'я не дадуть свого світла, сонце затмíться при сході своéму, а місяць не буде вже сяяти світлом своїм. 11 „І Я покараю всéсвіт за зло, а безбожних за їхню провину, бундочність злочинця спиню, а гордість насильників знижу! 12 Я зроблю людіну дорожкою від щирого золота, і смертну людіну — від офірського золота“. 13 Тому небеса захищаю, і рухнется земля з свого місця

від лютості Господа Саваóта, у День, як палатиме гнів Його. 14 І буде народ, як та сárна сполошена чи як отара, якої зібрать немає кому. До народу свого кожен звérнеться, і кожен до краю свого втікатиме. 15 Кожен знайдений буде закбленим, і кожен узятій впаде від меча. 16 А їхні діти на їхніх очах порозбívани будуть, їхні доми пограбовані будуть, а їхні жінок побезчестять! 17 Оце Я збуджу на них мідян, що срібла не лічать, а золото — не чують бажання до нього, — 18 і будуть вбивати юнаків їхніх луки, і над плодом утрóби вони милосердя не матимуть, їхнє око над дітьми не матиме милости. 19 І стане тоді Вавилон, краса царств, пишнота халдейської гордості, таким, як Бог зруйнував був Содом та Гомóрру! 20 Не буде назавжди заселений він, ні замешкалий з роду в рід, і араб там не стане наметом, і там пастихі не спочинуть з своєю отáрою. 21 Але будуть барлóжити там звірі пустині, і будуть домій їхні сòвами побіні, і там пробуватимуть стрýсі, і волохаті дéмони там танцюватимуть. 22 І завіють шакáли в порожніх хорóмах Його, а гієни в веселих палáцах! 1 Близькé вже настуplення часу Його, і не забáряться ці його дні!

14 14 Bo Господь змилосéрдиться над Яковом, і вибере зноvu Ізраїля, і на їхній землі їх посéлить. I чужинець долучений буде до них, і приéднані будуть до дому Якового. 21 народи їх вíзьмуть, і їх погровáть до їхнього місця, а Ізраїлів дім на Господній землі за рабів та за невільниць їх прийме собі на спáдшину. I вízьмуть вони до неволі тих, хто їх поневóлив, і вони над своїми гнобительями запанують! 3 І буде в той день, як Господь дасть тобі відпочинок із терпіння твого та з неспокóю твого, та з праці тяжкóї, яку ти був мусів робити, 4 то ти заспіваєш оцю пісню глумліву про царя Вавилону та й скажеш: Як гнобитель минувся, — минулося гноблення! 5 Господь зламав кия безбожних і жéзла пануých, 6 що народи постійним ударом у лютості бив, що в гніві гнобів був людей переслúданням безупiйним. 7 Спочила була, заспокóлася вся земля, і виспіве гóлосно. 8 Кипариси та кéдри ливáнські тобою втішаються й кажуть: „Відкóли ти ліг, не приходить на нас дроворóб!“ 9 Заворóшивсь тобою із долу шéбл назустріч твоему приходу; померлих тобі побудів, усіх проводирів на землі, і підняв з їхніх трóнів всіх лóдських царів. (*Sheol h7585*) 10 Вони всі зачнúть говорити та й скажуть тобі: „І ти ослабів, як і ми, став подібний до нас!“ 11 Зіпхнuta в шéбл твоя гордість та гра твоїх арф; вістелено під тобою червóю, і червíк накриває тебе. (*Sheol h7585*) 12 Як спав ти з небес, о сину зірніці досвітньої, ясная зоре, ти розбився об землю, погромнику лóдів! 13 Ти ж сказав був у серці своєму: „Зайду я на небо, повище зір Божих постáвлю престола свого, сяду я на горі збору богів, на кінцях північних, 14 підіймуся понад гори хмар, уподібньюсь Всевишньому! 15 Та скіннений ти до шéбу, до найглібшого гробу! (*Sheol h7585*) 16 Ti,

що на тебе дивитися будуть, приглядатися будуть до тебе, звірнути увагу на тебе: „Чи то той чоловік, що змушував землю тремтіти, що зневілював царства трусиць, 17 що він обертав у пустиню вселенну, а міста її бурив, що в'язнів своїх не пускав він додому? 18 Усі царі людів, вони всі у славі ляглі, кожен у своїй усипальні, 19 ти ж від гробу свого відкіннений геть, мов галузка бридка, оточений вбитими та мечем перешитими, що до гробу між камінь спускається, як потоптаний труп. 20 Ти не будеш поєднаний з ними у гробі, бо землю свою зруйнував, свій народ повбивав. Насіння злочинців повік не згадається! 21 Його дітям зготуйте різню за вину їхніх батьків, щоб вони не повстали, і землі не вспадкували, і не наповнили світу містами. 22 І на них Я повстáну, — говорить Господь Саваот, — і вйтні ім'я Вавилону й останок його, і нащадка й онука, говорить Господь! 23 І вчині љого їжакові оселею та відним багном, і мітлою вигублення позамітіа його, говорить Господь Саваот! 24 Присягав був Господь Саваот та казав: Поправді, — як міслив собі Я, так стається, ѹк Я був врадив — те сповниться, 25 щоб стовкті асирійця в країні Моїї, і на горах Моїх розтопчу його! Ярмо його здійметься з них, і тягар його скинеться з їхніх рамен! 26 Це та рада, яка про всю землю урâджена, і це та рука, що простягнена на всі народи. 27 Бо врадив Господь Саваот, і хто його раду відмінить? А рука його вітягнена, — ѹк хто відвérне її? 28 У році смерті царя Ахаза було таке пророцтво: 29 Не тішся, уся філістимська земле, що зламане жéзло, яке тебе вдарило, бо з гадічого кореня віповзе лута змії, і огністий летючий дракон буде плôдом її! 30 І пâстиса будуть перворідні бідних, і вбогі безпечно лежатимуть, а твій корень Я голodom віморою, і рештки твої він добе! 31 Плач же, брамо, ти ж місто, кричи, — розплівлáся ти, вся філістимська земле, бо приходить із півночі дим, і не буде нікого, хто відстав би з його вояків! 32 І що відповісться народнім послам? — Що Сіона Господь заложів, і сковáються в ньому уборі з наріду його!

15 Пророцтво про Моава. Справді вночі Ар-Моав пограбований був та поніщений, справді вночі Кір-Моав пограбований був та понищений. 2 Він пішов до святині, а Дивон на верхів'я, щоб плакати; на Нево й на Медеу голосьть Моав. На всіх головах його лісина, обстріжена кожна його бородá, 3 на всіх його вулицях підперезалися веретою, на дахах його та на площах його всі голосять, з плачом розплівляються. 4 І кричали Ешbon та Ел'але, аж до Ягáцу був чутій їхній голос, тому то голосять вояки Моава, і душа його в ньому тремтить. 5 Мое серце кричить про Моава, втікач його — аж до Цоару, до Еглат-Шелішії, бо з плачом ходять збіччям Лухіту, бо на Хоронаїмській дорозі встає крик загибелі, 6 бо вбди Німріму спустошенням будуть, бо посóхла трава, муравá позникáла, немає нічого зеленого. 7 Тому то набутий останок і маєток вони віднесуть за потік степовий. 8 Бо країну Моава той

крик оточив, по Еглайм його голосіння, і по Беер-Елім голосіння його. 9 Бо напóвнилась кров'ю димонська вода, бо Я покладу на Димон додатковé: лева для втікачів із Моава, і на останок землі.

16 Овечки пошліт власникові землі, із Сели на пустиню, на гору Сіонської дочки. 2 І станеться, мов те сполошене птаство, з кубал повігнене, будуть дочки Моавські при бродах Арнону: 3 „Подай раду, зроби присуд, учини нічну тінь свою повного полуночі, сковай вигнанці Моаву, стань їм захистом перед грабіжником, бо не стало насильника, скінчівся грабунок, загинув топтач із землі. 5 І буде утвéрдженій мілістю трон, і сяде на ньому у правді в наметі Давида суддя, що дбатиме за правосуддя та буде в справедливості вправний. 6 Ми чули про гордість Моава, що гордий він дуже, про свавољу його й його гордість, про літість його, про неслухні його нісенітниці“. 7 Буде тому голосиty Моав над Моавом, увесь голосити він буде! За паляніцями з грон Кір-Харесути плакати будуть насправді побиті, 8 бо посохли хешбонські полі, і виноградник Сівми; володарі народів понищили гроздна добірні, які до Язера сягали й зникали в пустині; галузки ж його розтягались, і море вони перейшли. 9 Тому то язéрським плачом буду плакати за виноградину Сівми. Сльозою своєю тебе орошу, о Хешбоне й Ел'але, бо крик бóю напав на твій збір та на жніво твоє. 10 І буде зáбрана радість та втіха із сáду, а по виноградниках пісні не буде й не здійметься оклик. Вина по чавíлах не буде топтати чавíльник, — оклик радості Я припинів! 11 Тому то в жалобі звучать про Моав мої нутроши, мов би та арфа, а нутро мое — про Кір-Херес. 12 І буде, як віявитися, що змучивсь на взгíр'ї Моав, і ввійде молитися у святиню свою, та він не осягне нічого. 13 Оце слово, яке говорив був віddавна Господь про Моава. 14 А тепер Господь каже, говорячи: За три роки, однáкові з літами наймита, буде зневáжена слава Моава з усім велелібдям його, а позосталість — мала та дрібна, невелика!

17 Пророцтво про Дамаск. Ось Дамáск вилукається з міст, і стається, як купа руїн. 2 Покинені будуть міста Ароеру, для черід вони будуть, і ті будуть лежати, і не буде кому їх сполошити. 3 Заникне твердіння з Ефрема, і царство з Дамаску, і решта Арáму — будуть, як слава синів Ізраїля, говорить Господь Саваот! 4 І станеться в день той, слава Якова зníді, і вихудне товщ його тіла. 5 І буде, немов би жнець збирає збіжжя, а рамено його жне колосся; і буде, немов би збирають колосся в долині Рефаїм. 6 І на ньому зостануться залишки з плодів, як при обшиванні оливки: дві-три ягідки на верховітті, чотири-п'ять на галузках пілдної деревини, говорить Господь, Бог Ізраїлів. 7 Того дня звéрне людина зір до свого Творця, а очі її на Святого Ізраїлевого дивитися будуть. 8 І не буде звертатись

людіна до жéртвників, чину рук своїх, і не буде дивитись на те, що зробили були її пальці, ні на ашёри, ані на стовпі на честь сонця. **9** Того дня її сильні міста будуть, мов ті опустілі місця лісу та верхів'я гір, що їх позоставлено перед синами Ізраїля, і руйною станеться те. **10** Во забула ти, дóчко Ізраїля, Бога спасіння свого, і не пам'ятала про Скелю сили своєї. Тому тó сáдиш розсадника приемного, і пересаджуеш туди чужу виноградину. **11** Того дня, як садила, ти обгородила його, і про посів свій подбáла, щоб рано зацвілó. Але жніво минулося в день слабости та невигóйного болю! **12** Бíда, рев численних нарódів, — туркóчутъ, як гúркіт морів, і галас племéн, — вони галасують, як гúркіт міцної води. **13** Галасують племéна, як гúркіт міцної води, та Він їм погрóзить, і кожен далéко втече, і буде гнаний, немов та полóва на горах за вітром, і мов перед вихром перекотиполе. **14** Як вечір насуне — то й жах ось, поки ранок настане — не буде його. Це талан наших грабівників, і це доля дерíлюдів наших!

18 Горе тобі, дзвінокрýлий ти кráю, що з другого бóку річок етіóпських, **2** що морем послів посилаєш на човнах папíрусових по повéрхні води! Ідіть, скорохóдні посли, до народу високого й блискучезбрóйного, до народу страшного віddávна й аж досí, до люду пресíльного, що топче усе, що річки його землю поперетинáли. **3** Усі мéшканці всéсвіту, що на землі пробувáєте, — дивіться, коли піднесéться прapor на горáх, слухайте, чи не затrúbлять у ríг. **4** Во Господь так промовив до мене: Я буду спокíйний, і буду дивитись з місця Свого пробувáння, — як теплóte при свіtlі яснóму, як та хmara роси в спéку жniv! **5** Во перед жnivámi, як скíнчиться цвіt, недозріле ж усе стане зrílimи грóznamи, то Він зríjke серpámi galúzza m'яkí, а galúzki, що стéляться, повídkidae, повídrúbuе Віn. **6** Будуть вони позостáвлéni разом для хижого птаха гíрського й зvíriñi зemnói, — i lító над ним проведé хижий птах, і вся зémna зvíriñna над ним перезýmuе. **7** Того часу принéсений буде дárónek для Господа Саваota від народу високого й блискучезбрóйного, і від народу страшного віddávна й аж досí, від люду пресíльного, що топче усе, що річки його землю поперетинáли, до місця йménia Господа Саваota па Сionсьkíй горі.

19 Прoroцтво про Єгипет. Ось на хmari легéньkíй несеться Господь і прибúde в Єгипет, — і затremtýť перед лицем Його бовváni Єгипту, і серце Єгипту roztáne посеред nьoго. **21** pídbúrjo егíptjanina na егíptjanina, і будуть точíti вíjnu кожen з братом своїm, і кожен із близкіm своїm, місто з містом, а царство із царством. **3** I Єгипet на дусi понíkne в своému нутрí, а раду його Я поплútao, і вони будуть питati бовvániv своїх, і заклинаčiv дuxív та дuxív pomerliх i своїх vorожbítiv. **4** I víddam Я Єгипet u руку жorстókого pана, i цар лютий nad нim запануе, говорить Господь, Господь Саваot! **5** I зникne iз Morya

вода, і висохне Rícka, та й стане суха. **6** I зasmerdýťся rícky та нужdñnimi станутъ, і повisixáyutъ притóki Єgíptu, пов'ýne komíšta очerétt. **7** Lugi nad ríkoю, nad берегом rícky, i все, що при ríczi посíяне, повisixáe, roзвíeťsya все, і не буде його. **8** I заплачуутъ rybálkii, i будуть ridati всi tí, що gachák закidáyutъ do rícky, a tí, що roztágouyutъ névíd на воду, stratíty nadío. **9** A tí, що працюютъ при chésaním лyoní та tчtуть polotnó, zasorómlyatъся. **10** I будуть osnóvi Єgíptu rozbítí, всi ж працþouči za плату на dusi впадутъ. **11** Díjsno, vélmožki Цoánu bezumni, i neruzumno стала rada mudriх faraonovix rádnikiv. I як faraonovi скажете: Я син mudreçiv, я син давníh цarív? **12** De ж вони, de твої mudreç? I xay rozkájutъ тобi й xay píznáyutъ, що poradiv GospodЬ Savaot на Єgípet. **13** Stali nemudrí vélmožki Цoánu, vélmožki Memfisu obmáneni, учiniili bludýchim Єgípet головniši з plemén його. **14** Gospodъ влив у nьoго дух óduru, i вони вчинили bludýchim Єgípet в usýkomu chinі його, як blúdity p'yaníci в blyvóti svoi. **15** I Єgípet ne matime díla, що вmíli b вчинiti його голова abo хvist, пальмóva galúzka чi очeretína. **16** Tого дня стане Єgípet, nemov tí жiñkí, i tremtítim, i буде лякатись pómaху ruki Gospoda Savaota, що Віn нею nad nim помахáe. **17** I стане юдейсьka зemля для Єgípetu za постrah: кожен, кому пригадають про неї, злякається перед zádumom Gospoda Savaota, якого повзяv Віn на nьoго. **18** Tого дня буде p'ять míst в egyptském krái, що говоритимутъ xanaanškou mовою й присягатимутъ Gospodom Savaotom. Odne буде зватися Ir-Gaheres. **19** Tого дня серед kráu egyptskégo буде жéртвник Gospodу, i stovp при graniçi його Gospodévi. **20** I vín буде в egyptském krái oznakoju й svídkom dla Gospoda Savaota, — kolí будуть взвiati do Gospoda перед gnobýteljami, to pošle їm спасителя та оборónca, який їх спасе. **21** I стане знаний Gospodъ для Єgípetu, i того дня pозnáyutъ egyptian Gospoda, i будуть служiti жertvoju й жertvoju xlíbnoju, i присяgnútъ obitniçio Gospodévi, i wípovnýtъ. **22** I vrázítъ egyptian Gospodъ, буде бити їх та líkuвати, i до Gospoda zvérнутъся, i Віn daстtся їm ublagati Себе, i їх viliку. **23** Tого дня буде bita дорога з Єgípetu в Asiriu, i príjdytъ asiríjci do egyptian, a egyptian do asiríjci, i будуть служiti egyptian з asiríjci Gospodévi. **24** Tого дня буде Izraél trétím kraem побíc Єgípetu й Asiríi, благословénniam sered zeml, **25** bo Gospodъ Savaot його поблагословiв та й сказав: Blagoslovennij naród míj Єgípet, i Aishur, chin MoiХ ruk, ta Izraél, spádçina Moya!

20 Tого roku, kolí Tartan priyshov do Ašdodu, як його послав був Sar'gon, цар asiríjskij, i vín wojuvab був з Ašdodom i zdobuv його, **2** того часу казav був Gospodъ čerez Isaю, Amosovogo sina, говорячи: „Idi, i rozv'ýjesh verétu z-nad stégon svoi, i zdíjmesh vzutti з своéї ноги!“ I vín zrobiv tak, —

ходив нагий та босий. 3 І Господь говорив: „Як ходив Мій раб Ісая нагий та босий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етіопію, — 4 так поведé цар асирійський полонéних Єгипту вигнáнців Етіопїї, юнаків та старіх, нагих та босих, навіть з оздаком відкритим. Сором Єгипту! 5 І будуть збентежені та засоромлені за Етіопію, куди звérнений зір їхній, та за Єгипет, їхню пишноту. 6 І скаже того дня мешкáнець того побережжя: Оце таке місце, куди звérнений зір наш, куди ми втікали за помічю, щоб урятуватися перед асирійським царем. І як ми втечемо?“

21 Пророцтво про пустиню надмóрську. Як нóсяться бурі на півдні, так ворог іде із пустині, із краю страшного. 2 Видіння грізné мені явлене: Грабує грабіжник, пустошник пустошить. Прийди, о Еламе, Мадай обложи, — усяким зідханням зробив Я кінець*. 3 Тому та напóвнилися мої стéгна тремтінням, і болі скопíли мене, немов породільні ті болі. Я скривився від того, що чув, я від бáченого перестрáшивсь. 4 Забилося серце мое, тремтіння напало мене несподівано; вечір розкоші мої змінився мені на страхіття. 5 Поставлений стіл, килимáми накрито, ються та п'ється. Уставайте, правитеle, щити намастіть! 6 Бо до мене сказав Господь так: „Іди, вартовóго постав, — щó побачить, нехай донесé“. 7 І коли він похóда побачив, по парі ізди́в, поїзд ослів, поїзд верблóдів, — і прислухується він з увагою, із увагою пильною. 8 І він крикнув, як лев: „Я зáвжди стою вдень на вárті, о Господі, і стою на сторóжі своїй усі ночі!“ 9 Аж ось іще похóд мужів, по двоє ізди́в. І він відповів та сказав: „Упав, упав Вавилóн, а всі стáтуї бóгів його порозбивані об землю!“ 10 О мій помолочений ти, сину тóку мою! Я звістив вам, що чув був від Господа Саваота, Бога Ізраїльового. 11 Пророцтво про Думу. До мене кричить із Сейру: „Стóроже, яка пора ночки? Стóроже, яка пора ночки?“ 12 А сторож сказав: „Настав рáнок, а все ж іще ніч. Якщо ви питáтимете, то питайте та знóву прийдіть!“ 13 Пророцтво про Арабію. У лісі в стeпу ночувáти, ви будete каравáни деданів. 14 Мешканці Теманського краю, винесítь воду назустріч для спрágненого, вtікача зустрічайте із хлібом! 15 Bo втеклý вони перед мечáми, перед голим мечéм, і перед натягненим луком, і перед тяготóю вýйни. 16 Bo до мене Господь сказав так: Ще за рíк, як рíк нáйтита, і вся слava Кедару покíнчиться. 17 A понадто полишиться невелике число лúчників з лíцарів кедáрських синів, бо Господь, Бог Ізраїлів, це говорив.

22 Пророцтво про долину Видіння. Що це сталося тобі, що ти висипав увесь на дахі? 2 Місто спóвнене гáласом, місто гучнé, місто веселе! Побиті твої — не побиті мечéм, і не повмирали в вýйні. 3 Усі ráзом утекли твої проводирí, без вýстрілу луку поз'язні; усі, хто з тобою знайшовся, пов'язні ráзом, — хоч вони повтікали далéко. 4 Тому я сказав: Відверніться від мене, я гíрко заплачу! Не

силуйтеся потішати мене, що нарóду моого дочки поруйнóвана, — 5 bo це день збентéження, і стоптánня, і зáкоту, день Господа, Бога Саваота, у долині Видіння, день розвáлення муру та зóйку на горах! 6 A Елам узяв сагайдакá, у поході мужів з верхівцями, Кір же витяг щитá. 7 І сталося, найкращі долини твої понапóвнювались колеснýцями, а при брамі іздиці понаставлені. 8 I відкрив він заслóну із Юди, і ти поглянув того дня на збрóю дому лісу. 9 І побачили в Місті Давидовім щíліни, що багато їх стало, і зібрали води з ставу дóлшнього; 10 i порахувáли доми в Єрусалимі, і порозбивали доми ті на змінення муру; 11 i зробили ви між двома мýрами збíр для старого ставкá, але ви не дивились на Того, Хтó це зробив, Хто це віддавна створив, ви не бачили. 12 I Господь, Бог Саваот того дня був покликав на плач, і на голосіння, і на обстригáння волбáся, і щоб оперезáтись верéтою. 13 Та ось радість і втіха: забивають худобу велику та рíжуть худобу дрібнú, їдять мясо й вино попивáють, викрикуючи: „Будем їсти та пити, бо взвітра помрém!“ 14 I відкрив Господь Саваот в мої уші: Напевно не прóститься вам беззакóнство оце, аж поки ви не помретé, промовив Господь, Бог Саваот. 15 Так промовив Господь, Бог Саваот: Іди, увійди до того управитеle, до Шевни, що над домом, та й скажеш: 16 „Щó тут маєш, і хтó тут у тебе, що грóба для себе тут вýдовбáв?“ Ти вýрубав на висоті свого грóба, ти вýдовбав в скелі оселю собі, 17 та Господь тебе з силою вýкине, лíцярю, і хапáючи, схóпить тебе, 18 звівáючи, звýне тебе на клубок, і кине, як кóлю, у землю простóру, і там ти помрéш, і пíдуть туди й вози славні твої, о гáньбо ти дому свого госпóдаря! 19 I попхнý тебе з стану твогó, і скину тебе з того місця, на якому стоїш. 20 I станеться в день той, і поклíчу Свого раба Еліякима, сина Хілкіїного, 21 i на нього хітóна твогó одягнý, і пíдпережý Я його твоїм пóясом, панувáння твоє дам у руку його, і стане він бáтьком для мéшканця Єрусалиму та для Юдиного дому! 22 I дам ключá дому Давидового на рамéно його, — i коли він відчýнить, не буде кому замикáти, коли ж він замкнé, то не буде кому відчиняти. 23 I його Я забíо, мов кілкá, в певне місце, і стане він дóмові батька свого троном слави. 24 I повісять на ньому всю славу отцíвського дому його, нащáдки та дíci відрóстки, увесь посуд малий від мисóк й аж до всякого посуду глиняного! 25 Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитнýться кілóк, що був в певне місце забитий, і буде віdrубаний та й упадé, — і знищений буде тягár, що на ньому, бо так каже Госпóдъ!

23 Пророцтво про Тир. Голосіть, кораблі Таршíшу, бо Тир поруйнóваний: без домів і без входу з кіттейського краю. Так було їм відкрито. 2 Замовчите, мешканці надмóр'я! Сидóнські купці, які морем пливуть, тебé перепóвнили. 3 I насіння Шіхору у водах великих, жнivo Рíки то набóток його, і нарóдам він

став за торгобвицю. 4 Соромся, Сидоне, сказали бо море, морська твердіня, говорячи: я не терпіла з породу та не породила, і не виховала юнаків, і дівчат я не викохала. 5 Коли до Єгипту ця звістка прибуде, вони затримтять, як на звістку про Тир. 6 Перейдіть до Таршішу, ридайте, мешканці надмбр'я! 7 Чи це ваше місто веселе, що початок його з давен-дáвна? Його нòги несуть його в далечину оселитися. 8 Хтò це постановив був про Тир, що корони давав, що князьми бували купці його, а його торговці на землі були в шані? 9 Господь Саваот це призначив, щоб збезчестити пиху всякої славі, щоб усіх славних землі злегковажити. 10 Перейди ти свій край, мов Ріка, дóчко Таршішу, — вже нема перепони — 11 Свою руку простяй Він на море, і царства затрься! Господь про Ханаан наказав, щоб твердіню його зруйнувати, 12 і сказав: Не будеш ти більше радіти, збезчещена дівчина, дóчко Сидону! Уставай, перейди до Кіттіму, але й там ти спочинку не матимеш. 13 Це земля ханаанська; на ніщо обернувся цей народ, — Ашшур для пустинних звірів влаштував був її. Вони збудували тут бáшти вартові, і палáци її повалили, у руїну її обернули. 14 Голосіть, кораблі Таршішу, бо спустошена ваша твердіня! 15 І станеться в день той, Тир буде забутій на сімдесят літ, як дні панування одногого царя. По семидесяти літах станеться Тирові, як у тій пісні блудніці: 16 „Візьми гúсла, і пройдіся по місті, забута блудніце! Приємно заграй, багато пісень заспівай, щоб тебе пригадали!“ 17 І буде, як сімдесят літ покінчиться, згадає про Тира Господь, і знову він братиме плату за блудодійство, і чинитиме блуд з усіма царствами світу на поверхні землі. 18 І стане набуток його та прибуток його із торгівлі Господеві присвяченим. Не буде збиратися він і не буде ховатись, бо набуток його буде тим, хто сидітиме перед обличям Господнім, щоб їсти досыті та мати розкішну одежду.

24 Ось Господь нищить землю й пустошить її, й обертáє поверхню її, а мешканців її розпоробшує. 2 І стане священик як і народ, а пан — немов раб, пані, — як невільниця її, продавець — немов той покупець, боргувальник — немов винувáтець, віритель — як довжник. 3 Земля буде дощенту зруйнована та пограббована вся, бо це слово Господь проказáв, — 4 засумує, зів'яне земля, ослабіє й зів'яне вселенна, ослабіють вельможі народу землі. 5 Й осквернилась земля під своїми мешканцями, бо переступили закони, постанову порушили, зламали вони заповіта відвічного. 6 Тому землю прокляття поїло, й одéржали кару мешканці її, тому що згоріли мешканці землі, і небагато людей позосталося. 7 Сумує вино молоде, виноградина в'яне, усі радіносерді зідхáють, 8 спинíлися радоші бубнів, галас веселунів перестає, затихла потіха від гúсел! 9 При пісні вина вже не п'ять, став гірким п'янкій напій для тих, хто його попиває. 10 Зруйноване місто спустошено, всі домі позамікані, щоб не ввійти. 11 На вулицях крик за вином, усяка

радість помérкла, веселість землі на вигнання пішла, — 12 позосталося в місті спустошення, і розбита на звáлище брама. 13 Бо так буде посеред землі, посеред народів, як при оббіянні оливки, немов при визбýруванні, коли збір винограду скінчíвся. 14 Свій голос підіймут і будуть радіти, через величину Господню викрýкувати голосно будуть від моря. 15 Тому Господа славте на сході, на морських островáх Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! 16 Ми чуємо співі від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені: Грабіжники граблять, і грабуючи, граблять грабіжно! 17 Страх і яма та пастка на тебе, мешканче землі! 18 І станеться, той, хто втікатиме від крику жáху, до ями впадé, хто ж із ями вихóдить, буде схоплений в пастку, бо відкриті розтвобри згорі, а підстáви землі затримтіли. 19 Земля поруйнована звóсім, земля поторощена, вся земля захитáлась. 20 Защиталася земля, немов п'яній, і рухається, мов нічліжний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більш не встане! 21 І станеться в день той, Господь навістить військо висоти на висоті, і земних царів на землі, — 22 і будуть зібрани разом, мов в'язні до ями, і у в'язницю вони будуть зáмкнені, а по днях багатьох будуть навіщені! 23 Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарювá на Сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старішими слава його!

25 Господи, — Ти мій Бог! Я буду Тебе величati, хвалити Імénня Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні прирèчення, певну правду! 2 Bo Ty kupoю каменя місто вчинив, укріпле місто — руїною, чужинéцький палáц перестав бути містом, навіki не буде воно відбудоване! 3 Тому буде хвалити Тебе народ сильний, місто лóдів насильників буде боятися Тебе, 4 bo твердинею став Ти нуждёному, твердинею став для убогого в час його єтиску, охоронюю від хуртовини, тіnnю від спéки, — і дух тих насильників був немов хуртовини на стiну! 5 Як спекоту в пустині, Ти крики чужинців прибóркав; як тіnnю від хмари спекоту, спів насильників так Він приглúши! 6 I вчнить Господь Саваот на горі цій гостину з страв сітих, гостину із вин молодих, із шпíкового тóвщі, із очiщених вин молодих. 7 I Він на горі цій понiщить заслону, заслону над усіма народами, та покриття, що розтягнене над усіма лóдами. 8 Смерть знищена буде назáжді, і витре слóзó Господь Бог із обличчя усякого, і гáньбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. 9 І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Нього ми мали надію — і Він спас нас! Це Господь, що на Нього ми мали надію, — тішмося ж ми та радімо спасінням Його! 10 Bo Господня рука на горі цій спочине, Моав же на місці своєму потоптаній буде, як солома витоптується у гнóвці, 11 і простягне він руки свої серед неї, немов той пливáк простягає, щоб плíвати, і принíзить пиху його Він разом з підступами його рук. 12 A високу твердиню

цих мурів твоїх Він розвáлить, понíзить, на землю їх кине, у пóрох!

26 Того дня заспівають у Юдинім краї пісню таку: У нас сильне місто! Він чинить спасіння за мури й примурки. **2** Відчіняйте ворота, і хай ввійде люд праведний, хто вірність коронить! **3** Думку, опéрту на Тебе, збережéш Ти у повнім спокії, бо на Тебе надію вона поклидає. **4** Надійтесь завжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердіння! **5** Бо зни́зив Він тих, хто замéшкує на висоті, неприступне те місто — поні́зив його, Він поні́зив його до землі, повалíв аж у пóрох його! **6** Його топче нога, — ноги вбогого, стóпи нуждених. **7** Прóста дорога для праведного, путь праведного Ти вирівнююш. **8** I на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тéбе: За Ймення Твоє та за пам'ять Твою пожадання моєї душі, — **9** за Тобою душа моя тужить вночі, також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе, бо коли на землі Твої суди, то мéшканці світу навчаються правди! **10** Хоч буде безбожний помилуваний, то протé справедливости він не навчиться: у краї правоти він чинитиме лиходи, а величності Господа він не побачить! **11** Господи, піднялáся рука Твоя високо, та не бачать вони! Нехай же побачати гордівість Твою до нарóду, і нехай посоромляться, хай огонь пожерé ворогів твоїх! **12** Ти, Господи, вчиниш нам мир, бо й усі чини наші нам Ти доконáв! **13** Господи, Боже наш, панували над нами пани окрім Тéбе, та тільки Тобою ми згадуємо Ймénня Твоє. **14** Померлі вони не оживуть, мертві не встануть вони, тому Ти навíдав та вýгубив їх, і затéр всяку згádkу про них. **15** Розмнóжив Ти люд, і прославив Себе, всі граници землі Ти далéко посóунув. **16** Господи, в горі шукали Тебé, шепті прохáння лілій, коли Ти їх картáв. **17** Як жінка вагітна до породу зблíжується, в своїх болях трemтить та кричить, — так ми стали, о Господи, перед обличям Твоїм: **18** ми були вагітними та кóрчилися з болю, немов би родíли ми вíтер, ми спасіння землі не вчинили, і мéшканці всéсвіту не народílyсь. **19** Померлі твої оживуть, воскресне й мое мертвє тіло. тому пробудíться й спíвайте, ві мéшканці пóроху, бо роса Твоя — це роса зéлені, і земля вýкине мертвих! **20** Іди, мій нарóde, ввійди до покóїв своїх, і свої двері замкні за собою, сковайся на хвилю малу, поки лютість перéйде! **21** Бо Господь ось виходить із місця Свого, навідати провини мешкáнців землі, кожного з них, — і відкриє земля свою кров, і вже не закріє забитих своїх!

27 У той день навíдає Господь Своїм твердім, і дужим та сильним мечéм левіятáна, змія прудкого, і левіятána, змія звівкого, і дракóна, що в морі, заб'e. **2** У той день заспівайте про нього, про виноградник принáдний: **3** Я Господь, його Стóрож, щохвілі його Я напóю; щоб хто не навíдав його, стережу його вдень та вночі, **4** Я гніву не маю. Хто

Мені дастъ терніну й будáччя, — на бій Я підú проти них, і спалó їх усіх! **5** Хіба буде держáтися міцно Мого він захисту, щоб мир учинíти зо Мною, зо Мною щоб мир учинíти! **6** Яків у майбутньому пустить коріння, розцвітеться Ізраїль і пуп'янки пустить, і поверхню вселеної плóдом напóвнить. **7** Чи Він урásив його, як урásив того, хто бив був його? Чи він був забитий, як забиті були його вбíвники? **8** Ти вигнав його, відіслав його й сýдишся з ним, вигнав його Своїм пóдволом сильним у день схíдного вітру. **9** Тому вина Якова буде окúплена цим, а це плíд увесть: усунення з нього грíхá, коли він учинить каміння все жéртвника побитим, немов грудкí крейди, і не стоятимут більше Астáрти, і стовпí на честь сонця. **10** Бо місто укрíплене буде самотнe, мешkáння покинене та позостáвлene, мов би пустиня, — там пастися буде теля, і там буде лежати воно, та понíщить галúзки його. **11** Коли вýсохнуть віття його, то полáмане буде, — жінки прийдуть і спалять його. А що це нерозумний народ, тому милосердя до нього Творéць його мати не буде, і не буде ласкáвий до нього Створýтесь його. **12** I станеться в день той, плодí помолóтить Господь від бігу рíki до потоку египетського, а ви по однóму позbýрані будете, синовé Ізраїля! **13** I станеться в день той, і буде засúрмлено в велику сурмú, і прийдуть, хто гинув у краї асирийському, і вигнáнці до краю египетського, і будуть вони на святій горі в Ерусалимі вклонятися Господévi.

28 Горе тобі, Самарії, короні пишноти єфрémлян п'яніх, квітці зів'ялій красí його гордости, що лежить на верхíв'ї долині врожáйної, від вина поп'яніліх! **2** Ось потужний та сильний у Господу, — мов злива із градом, мов буря руйна, мов повідь сильнá, заливнá, його кине на землю із силою! **3** Ногами потоптана буде корона пишноти єфрémлян п'яніх, **4** i станеться квітка зів'яла красí його гордости, що на верхíв'ї долині врожайної, немов передчасно дозріла та смóква, що її як побачить людина, ковтає її, як вона ще в долоні його! **5** Стане Господь Саваот того дня за прекрасну корону, і за пишний вінок для останку нарódu Його, **6** i духом права тому, хто сидить у суді, і хоробрістю тим, хто до брами повéртає бі! **7** ось ці від вина позбива́лісь з дороги, і від п'янікого напóю хитаються: священик і пророк позбива́лісь з дороги напóем п'яніким, від вина збаламути́лісь, від напóю п'янікого хитаються, блýдять вони у видіннях, у постановах своїх спотикаються. **8** Бо всі столи повні блювóтою калу, аж місця нема! **9** „Кого буде навчати пізнáння, і кому вияснити об'явлення буде? Відставлених від молока чи від перс повідлúчуваних?

10 Бо на заповідь заповід, заповід на заповід, прáвило на прáвило, прáвило на прáвило, трохи тут, трохи там“. **11** Тому незрозумілими юстами й іншою мовою буде казати нарóдові цьому **12** Отой, Хто до них говорив: „Це спóйнок! Дайте змученому відпочity,

— і це відпочинок“, — та вони не хотіли послухати. **13** І станеться їм слово Господа: заповідь на заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там, щоб пішли та попадали нáвзнак, і щоб були зламані й впали до пáстки й зловилися! **14** Тому то послухайте слова Господнього, ганьбителі, що пануєте над тим нарбом, що в Єфусалим! **15** Бо кажете ви: „Заповіта ми склали зо смертю і з шéблом зробили умову. Як перейде той бич, мов вода заливнá, то не прийде до нас, бо брехнó ми зробили притулком своїм, і в брехнí ми скhováлися!“ (*Sheol h7585*) **16** Тому Господь Бог сказав так: Оце поклав каменя Я на Сіоні, каменя вýпробуваного, нарíжного, дорогоого, міцно закладéного. Хто вірує в нього, не буде той засоромлений! **17** І право за мірйо Я покладú, а справедливість — вагою; і притулок брехнí град понищить, а скhовище вóди заллють! **18** І заповіт ваш із смертю поламаний буде, а ваша умова з шéблом не втрýмається: як перéйде нищівнá кáра, то вас вона стóпче! (*Sheol h7585*) **19** Коли тільки перéйде вона, вона вас забере, бо щорáнку вона перехóдити буде, удень та вночí, — і стáнеться, — тільки з третмінням ви бúдете слухати звістку про це. **20** Бо буде постеля коротка, щоб на нíй розтягнúться, а покривáло вузьке, щоб накрýтися ним, **21** Бо повстане Господь, немов на горі Перецим; затримтись Він у гніві, немов у долині в Гів'оні, щоб Свíй чин учинити, предивний Свíй чин, щоб зробити роботу Свою, незвýчайну роботу Свою! **22** Тож не насмíхáйтесь тепер, щоб не стали міцнішими ваши кайдáни, бо призначене знищення чув я від Господа, Бога Саваота, про всю землю. **23** Візьміть це до ушей і почуйте мíй голос, послухайте пильно й почуйте мíй голос! **24** Чи кожного дня оре рáтай на посíв, рalить землю свою й боронує? **25** Чи ж, як рівною зробить поверхню її, він не сіє чорнúху й не кидає кmin, не розсíвáє пшеници та просо й ячmінь на означенім місці, а жито в мéжах її? **26** І за правом напутив його, його Бог його вýвчив цього: **27** Бож не бороню чорнúху молотиться, і коло возбве неходить по кminі, а палицею б'ють чорнúху та кiem — той кmin. **28** Розтирається збíжжя? Ні, бо його не назáвжди молотиться кóнче, і підганяють кóло возбве та коні на нього, а не розтирають його. **29** І це вийшло від Господа Саваота, — чудова порада Його, і велика премудрість Його!

29 Горе Ари́лу, Ари́лу, місту, що Давид у нім таборувá! Рíк до року додайте, хай свýта закíнчать свíй круг! **21** притисну Ари́ла, і станеться лéмент та плач, і він стане на мене, як óгнище Боже. **31** отáборюся проти тебе навkólo, і сторóжею стíсну тебе, і бáшти поставлю на тебе. **41** ти будеш понíжений, і будеш з землі говорити, і приглúшено буде звучати твоє слово. І стане твíй голос з землі, мов померлого дух, і шепотíтиме з пороху слово твоє. **51** буде юrbá ворогів твоїх, мов тонкий пил, юrbá ж насильників — мов полóва зниклýва, і це станеться нагло, раптóвно.

6 Господь Саваот тебе громом та трусом навíдає, і шумом великим, вихром та бурею, та огнянім їдким пólum'ям. **7** буде, як сон, як видіння нічне та юrbá всіх народів, що на Аriїла воюють, і всí, хто воює на нього, і проти тверdíni його, і хто йому докучає. **8** буде, мов бачить голодний у сні, нíbi єсть, а прокинеться він — і порожня душа його, і мов спрágнений бачить у сні, нíbi p'e, а прокинеться він — і ось змучений, а душа його спráгнена! Тáк буде нáтовпoví всіх нарбів, що пíдуть вýйною на гору Сіон. **9** Одубíйтесь й дивуйтесь, заліпіть собі очі й ослíпніть! Вони повпiváлися, та не вином, захitalись, та не від п'янкóго напóю, **10** бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та закрив ваши очі, затýмáрив пророків і ваших голів та провідціv! **11** І буде вам кожне видіння, немов би слова запечáтаної книжки, що дають її тому, хто вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Не мóжу, — вона ж запечáтана“. **12** І дають оту книжку тому, хто не вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Я не вмію читати“. **13** І промовив Господь: За те, що нарб цей устáми своїми наблýжується, і губами своїми шанує Мене, але серце свое віддалив віn від Мене, а страх їхнíй до Мене — заучена заповідь лóдська, **14** тому Я ось ізноvu предивне вчиню з цим нарбом, вчиню чудо й диво, і загине мудрість премудрих його, а розум розумних його заховается. **15** Горе тим, що глýбоко зáдум ховають від Господа, і чиняться в тémряві їхнí дíla, і що говорять вони: „Хто нас бачить, і хто про нас знає?“ **16** О, ваша фальшивостe! Чи ганчár уважається рівним до глини? Чи зроблене скаже про майстра свого: „Віn мене не зробив“, а твíр про свого творцá говоритиме: „Віn не розуміє цього“? **17** Xiba за короткого чásу Lívan на садка не обérнеться, а садок порахóваний буде за лíс? **18** І в той день слова книжки почують глúхі, а очі слípих із темнóти та з тémряви бачити будуть, **19** і сумírní поблýшать у Господі радість свою, а люди убогі в Святому Ізраїлі tíshitись будуть! **20** Bo скінчívся насильник, і минувся наsmíshник, і понíщені всí тí, хто дбáє про кривду, **21** хто судить людíну за слово одне, на того ж, хто судить у бramí, вони ставлять пáстку, і праведного випихáють обмáною. **22** Тому то Господь, що викупив Авраама, сказав домові Якова так: Не буде тепер засоромлений Якіv, й обличчя його не поблýдне тепер, **23** bo як віn серед себе побачить дítéй своїх, чин Moїh рук, вони будуть святити Мое Ймення, і посвятити Святого Якового, і будуть боятися Бога Ізраїля! **24** Тодí то хто блýдить у дусí, тí розум пíзнають, а хто réмствує, тí поуки навчáться!

30 Горе синам неслухнýм, говорити Господь, що чинять наради, які не від Мене, і складають умови, — та без Духа Мого, щоб додати грíх на грíх, **2** що йдуть, щоб зíйти до Єгипту, але Moїh ust не питали, щоб захисту у фараона шукати, і щоб скhоватися в tíni Єгипту! **3** І стане вам соромом захист отой фараонів,

а ховання у тіні Єгипту — за гáньбу, 4 бо в Цоані були його провідники, і його посланці до Ханесу прийшли. 5 Вони посorомлені будуть усі за народ, що не буде корисний для них, що не буде на поміч і не на пожиток, а на сором та гáньбу. 6 Пророцтво про Бегемота пíвдня. В краю утиску та переслідування, звідки левіця та лев, гадюка й огністий летіючий дракон, носять багатство своє на хребті молодих ослюків, і скарби свої на верблóжім горбі до нарóду, який не поможе. 7 А Єгипет, — його поміч марна та пуста, тому то я кликнув на тес: Рагав, сидіти спокійно! 8 Тепер увійди, напиши на табліці для них, і в книжці спиши це, і нехай на пізніші часи воно буде і свідком навіки. 9 Бо це неслухняний нарóд, що брехливі сині, сині, що не хочуть послухати науки Господньої, 10 що говорять провідцям: „Не бачте!“ а пророкам: „Не пророкуйте правдивого нам, говоріть нам гладеньке, передбачте оманливе, 11 уступіться з дороги, збóчте з путі, забéріть з-перед нас Святого Ізраїлевого!“ 12 Тому промовляє Святий Ізраїль так: За те, що ви нéхтуєте оцим словом, і надію кладéте на тиск та крутіство, і на це опираєтесь, 13 тому буде для вас ця провіна, як вíлім, що має власті, що зáє на мурі високім, що нагло, раптово приходить руїна його! 14 І Він поруйнує його, як руйнується посуд ганчарський, розбиваючи без милосердя його, і в уламках його не знайдеться ані черепкá, щоб із їїнниша взяти огні чи води зачерпнúти з кринички. 15 Бо так промовляє Господь, Бог, Святий Ізраїль: Коли ви навéрнетесь та спочинете, то врятovanі будете, сила вам буде в утишенні та в сподівáнні. Та ви не хотіли, 16 і казали: „О ні, бо на кóнях втчено“, тому то втікати ви будете, „На баскіх ми поїдемо“, тому стануть баскіми погбóничі ваші! 17 Від крику однóго — поліне одна тисяча, від крику п'яťох — дременéте ви всі, аж зостáнетесь, немов щóгла ота на вершечку гори, і немов прáпор на взгíрї! 18 І проте Господь буде чекати, щоб помилувати вас, і тому Він пíдіметься, щоб милосердя вчинити над вами. Бо Господи — то Бог правосуддя: блаженні всі ті, хто надію на Ньюго кладé! 19 Бо ти, о нарóде в Сіоні, що в Єрусалімі сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милостівим поправді Він буде до тебе на голос благáння твого, і як почуете його, відповість Він тобі. 20 І дастъ вам Господь хліба в утиску і воду в гнобительстві, та твої вчителі вже не будуть ховатись, і очі твої вчителів твоїх бачити будуть. 21 А коли ви відхíлите правóруч, чи пíдете лівóруч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — простуйте ви нею!“ 22 І нечистим учините ви поволóку бовбáнів своїх із сріблáй покритті на божкá золотого свого, розпорoшиши ти їх, як нечисте, і „геть“ скажеш йому. 23 І Він пошле дощ на насіння твое, яким будеш обсíювати землю, та хліб урожаю землі, — і поживний та ситий він буде. Того дня на широкім пасовищку пастися буде твоя чередá, 24 а воли й віслиюкі, що обróблують

землю, будуть мішанку їсти солону, лопáтою й віялкою перечищenu. 25 І на кожній високій горі та на кожному взгíрї високому будуть струмкі та потóки води в день великого бóю, коли бáшти попáдають. 26 І світло місяця стане, немов світло сонця, світло ж сонця усéмеро буде ясніше, як сімох днів, у той день, як Господь перев'ýже зламáння нарóду Свого та загóть порáнення вдару Свого! 27 Ось Імénня Господнє приходíть здалéка, палахкотить Його гнів, і здійmáється тáжко: Його уста обурéння повні, язик же Його, як жерúщий огонь, 28 Його ж подих, як потóп заливнý, що до шíї сягáє, щоб просіяти люди на ситі погибелі. І буде на щéлерах людів вузdéчка, що тáгне до блúdu. 29 Буде пісня для вас, як за нóбі освячення свята, і радість сердечна, мов у тóго, хто ходить з сопілкою, щоб вийти на гору Господню до Склí Ізраїля. 30 І Господь дастъ почути велич голосу Свого, опускáння ж рамéна Свого покаже у гніві бурхливому та в огніному жерúщому полум'ї, у бурі й дощі, та в камінному граді! 31 Бо від голосу Господа буде лякатись Ашишур, що жезлом буде битий. 32 І станеться, кожне удáрення кия карáння Його, що на нього Господь покладе, буде з бóbnami й áрфою, і Він рухом Свої руки воюватиме з ним у бóях. 33 Бо давно приготóвлений Тóфет, — приготóвлений він і для царя, глибоким, широким учніній; на багатті огню його й дров багатéнно, — запалить його подих Господній, немов би потóка сірчáного!

31 Горе тим, що в Єгипет по поміч ідуть, що на кóней спираються, і на колесніці надію свою покладають, — вони бо числени! та на верхівці, — бо вони дуже сильні! але на Святого Ізраїлевого не дивляться, і до Господа не звертáються! 2 Та мудрий і Він, і спровáдить лихе, і Своїх слів не відмінить, і пíдіметься Він проти дому безбожних, і проти помочі несправедливих. 3 А Єгипет — не Бог, а людина, а коні їхні — тіло, не дух: як простáгне Господь Свою руку, то спíткнéться помáгач, впадé і пíдпомáганий, — і разом вони всі погинуть! 4 Бо до мене Господь сказав так: Як мýркає лев чи левчук над своєю здобýччю, хоч покликана буде на нього юрбá пастухів, він голосу їхнього не лякається, та не боїться їхнього крику, — так зíйде Господь Саваот воювати на Сіонській горі та на взгíрї її! 5 Як пtáхи летіючі пташáт, так Єрусалима Господь Саваот охорónить, охорónить літáючи, та збережé, пощаđить та врятує! 6 Верніться до Того, від Кого далеко відpláli, синове Ізраїлеві! 7 Бо дня того обридить собі чоловíк божків срібних своїх та бовбáнів своїх золотих, що вам наробили на гріх руки ваши. 8 І Ашишур упадé від меча не чоловíка, і його пожерé меч не людíни; і він побіжить не перед мечем, і стануть його юнакі кріпакáми. 9 А скеля його проминéться від стрáху, і владики його затривóжаться перед прaporом. Так говорить Господь, що має огонь на Сіоні, а в Єрусалимі у Ньюго горніло.

32 Тож за праведністю царюватиме цар, а князі володітимуть за правосуддям. 2 І станеться кожен, як зáхист від вітру, і немов та заслона від зліви, як потоки води на пустині, як тінь скелі тяжкої на спраглій землі. 3 І не будуть заплющенні очі видіощих, і слухатимуть вýха тих, які слухають! 4 І знанні розумітиме серце нерозвáжких, а язик недорíкуватих поспішить говорити вирázно. 5 Не будуть вже кликати достойним глупця, а на обмáнця не скажуть шляхéтний, 6 бо глупоту говорити безумний, а серце його беззаконня вчиняє, щоб робити лукавство, та щоб говорити до Господа слово облúдне, щоб душу голодного вýпорожнити й напóю позбавити спрágлого! 7 А лукавий — лихі його чини: він лихе замишляє, щоб нýщти скрбомних словами брехливими, як убогий говорити про право, 8 а шляхéтний мíркує шляхéтне, і стoйт при шляхéтному. 9 Устаньте, безжúrnі жінкі, почуйте мýй голос, дочки безтурботні, послухайте слóва мого! 10 Днів багато на рíк ви, безтурботні, тремтітимете, бо збíр винограду скінчíвся, а згromáження плóду не прийде! 11 Тремтіть, ви безжúrnі, дрижіть, безтурботні, роздягніться, себе обнажіть, опережіться по стéгнах! 12 За принádnі полý будуть битися в груди, за виноградник урожайний. 13 На землі цíй нарódu мого зíйде téрен й будáчча, по всіх домах радости спалenína, на місті веселому. 14 Бо пáлац опúщений буде, міський гómіn замóвкne, ёfel та бáшта навík стануть юмами, радістю диких ослів, пасови́ськом черíd, 15 аж Дух з височинí пролéться на нас, а пустиня в садók обéрнеться, а садок порахований буде за лíс! 16 Тоді пробувáтиме право в пустині, на нív ж родючíй сидítиме правда. 17 І буде роботою істини — мир, а працею правди — спокíйність й безpéка навíki. 18 І осяде нарód мýj у мешkánni спокíйním, і в безпечних міsczах, і в спокíйних міsczах vіdpochýnku. 19 І буде пádatи град на повáleníj líс, і зnízиться місто в долину. 20 Блаженнí ви, сівачі понад всякими вóдами, що віdpuskáte ногу волóvi й ословi на вóлю!

33 Горе тобi, що пустóшиш, хоч сам не спустóшений, тобi, що грабóуш, хоч тебе й не грабóвано! Коли ти пустóшиш скíńchíš, — опустóшений будеш, коли грабувáти скíńchíš, тебе пограбóують. 2 Господi, змилуйсь над нами, — на Тебе надіmось мi! Будь їхním raméном щоранку та в час ýтушки нашим спасínnim! 3 Від сильного голосу Твого народи vtíkatimутъ, від Твого вивíщення розпорóшаться люди. 4 І ваша здобíч збереться, як збирають тих kónikiv, як лítae ота саранá, — так кидатись будуть на неї. 5 Величний Господь, бо на височинí пробувáe; Він напóвнив Сіон правосуддям та правою. 6 І буде безпека за чáсу твого, щедрóta спасínnia, мудrosti та píznánnia. Страх Господній — буде він скárbom його. 7 Тож по вулицях їхní хорóбрí кричать, гírko плачуть провísniki миру. 8 Бйті дороги порóжніми стали, нема мандрívця на дорозі! Він зламав запóвіта, зневáжiv міstá, злегковажiv

людínu. 9 Сумує та слабне земля, засорóмився й в'яне Ливáн, став Сарón немов пúща, Башán та Karmél свое листя зронíli. 10 Нині воскрéсну, говорить Господь, нині прослáвлюсь, нині буду вознésений! 11 Заваготéте сíном, стернó vi породите; дух ваш — огонь, який вас пожерé. 12 І стануть нарódi за місце палínnia вапná, за тернýnu потýtu, і будуть огнем вони спáленi. 13 Почуйте, далекi, що Я був зробив, і пíзнайte, близькí, Мою силу! 14 Затривожились гріshni в Сіонi, і трépet безбожних обняв. „Хто з нас мéшкатиме при жерýцім огні?“ 15 Хто хóдить у правдíй говорить правдive, хто брýдиться зýском насилия, хто долонí свої випорóжнє, щоб хабára не тримати, хто ухо свое затикає, щоб не чути про кровопролýття, і зажмурює очі свої, щоб не бачити зла, — 16 той перебуватиме на високостях, скéльні твердинi — його недоступна оселя, його хлíb буде дáний йому, вода йому зáвжди запévnena! 17 Твої очі побачать Царя в Його пишñi красi, будуть бачити землю далеку. 18 Твоє серце роздýмувати буде про страх: Де Той, Хто рахує? Де Той, Хто все важить? Де Той, Хто обýслює бáшти? 19 Уже не побачиш нарódu зухвалого, народу глибокомóвного, якого не можна було б розíbrati, незрозумíloyzíkого, якого не можна було б зрозумíti. 20 Подивись на Сіон, на місто наших святкових zíbránn, — очі твої вгледять Ерусалим, мешkánnia спокíйne, скинío ту незрушímu, — кíлля її не порушаться ввík, а всí шнури її не порвуться. 21 Bo велíчний Господь для нас тільки отám, — місце потоків й простóriх ríčok, — не ходить по ньому веслóvий báydák, і міцñiй корабéль не перéide його. 22 Bo Господь — наш суддя, Господь законодáвець для нас, Господь то наш цар, і Він нас спасé! 23 Опустилися шнúri твої, не змíцнjuютъ пíдвálini щógли своєї, вítril ne натягують. Тоді будуть дílitи награбóvanu здóbich, і навít kriví gрабuvátimu. 24 І не скаже мешkáneç „Я хворий!“ і прóщени будуть провини нарódu, що в ньому живе.

34 Набlízvtesya, люди, щоб чути, нарódi ж, послухайте! Xай почue земля та все те, що на нíj, вселenna й нащádkи її! 2 Господníй bo gnív на всi люди, а лютíсть на все їхñe вýйсько: Він їх учинив за закlýttia, віddav їх na rízv! 3 І їхní побití rozkýdaní будуть, а з трупív їхních zdíjmetsya смórid, roztópljatся góri víd їхњooї króby. 4 I небесní svítila usí poznikáyut, a nêbo, як зvíj книжkovýj, буде зvínene, i всí його zbrí popádaютъ, як спадае отe виногrádove листя, як спадае з фígóvniци plíd nedozr líj! 5 Bo на небí напóbenij mеч Míj, — oце віn на Еdoma спускается та на закlýtij народ Míj на суд; 6 mеч Господníй напóvniwsya krov'j, stav sitij víd lojo, víd kroví telýt ta kozlív, víd lojo baránych hýrok, bo Господу жертva в Boçtri rízanína велика в еdómskíj zemlji. 7 I býwoli zíjdуть iз nimi, i teliçi z bikkámi, i napójtysya krov'j їхníj kraj i nasítitysya týkom їхníj porox, —

8 бо це буде день помсти Господньої, рік заплати за зáкотол проти Сіону! 9 І переміниться в смóлу потóки його, його ж порох — у сíрку, і смóлою палóбою стане їхній край, 10 Не погасне вночі ані вдень, дим його пíдімáтися буде повíк, з роду в рíд опустошений буде, на вíki вíkів не перéйде по ньому ніхто. 11 І посýде його пелíкан та южáк, і перебувáтимут в ньому совá та ворона, і над ним Він розтáгне мíрильного шнúра спустошения та виска зنىщenня. 12 Не буде шляхéтних у ньому, щоб царство там проголосýти, і стануть нíчим усі князí його. 13 І буде тернýна рости по палáтах його, крапíва й будáчя в тверdýнях його, і він стане мешkáнням шакálів, подвí'ям для стрýсів. 14 І будуть стрíчатися там дíкі зvíri пустинні з гíнами, а польvík буде кликати друга свого; Лíлít тíльки там засpокóйтися і знáide собі вídpochýnok! 15 Там kúblitись буде скакúча гадюка й складáтиме яйцá, і висíджувати буде та вигрíváтиме яйцá свої. Там теж яструби будуть збíратись один до однóго. 16 Пошукуйте у книзі Господній й читайте: Із них не забракнє нí одного, не будуть шукати один одного, бо ýста Його — то вони наказали, а Дух Його — Він їх зíбрав! 17 І Він кинув для них жеребká, а рука Його шнúром мíрильним його подíлила для них, і посýдуть його аж повíк, з роду в рíд будуть в нíм пробуáти!

35 Звеселíться пустиня та пúща, і радíтиме степ, і зацвíté, мов трóйнда, — 2 розцвítáючи, буде цвіstí та радíti, буде вtíha також та спívánnya, бо dána юmou буде слava Lívanu, пишnóta Karmélu й Sarónu, — вони бачитимут славу Господа, велич нашого Бога! 3 Зmícníte ruki oхlálí, і pídkrípít spotíklíví kolína! 4 Скажíte tím, що вони боязlívого серця: „Будьте mícní, не лякайтесь! Ось ваш Бог, помста приýde, як Božka vídplata, — Він приýde й спасе вас! 5 Тодí то розплóщаťsya очi slípim i vídchýnjaťsya vúxa глухým, 6 тодí буде скакati kriwým, nemov blénym, i буде спívati bezmóvnyj яzík, bo bódi в пустiné zab'yut džerelóm, i потоки в stepý! 7 I mísce suxé stanе stávom, a sprágñenij kraj — zbirnikóm vod džerélyñix; legovíšte shakalív, в яkím spochivali, stanе míscem trostíni й papírusu. 8 I буде там bita дорога та путь, і будуть її називати: дорога свята, — не ходитиме нею нечистий, і вона буде належати наróbóvi його; не забlúdit takож nerozumnyj, як буде tíeю дорогоюйти. 9 Не буде там лева, і дика зvírýna ne píde na nej, ne znáidetysya tam, a будуть ходити лиш víkupleni. 10 I Господні викуplenni vérнутся та до Сіону зо спívom uvídytъ, i radístъ довíčna на їхній головi! Веселість та radístъ osýgnutъ вони, a журба та zídhánja vtečtuy!

36 I сталося, чотирнáдцятого року царя Єзекíї пришов Санхérív, цар асирíjský, на всi уkrípленi Юдинi міsta, ta й zaхопiv їх. 2 I послav асирíjský цар величного чáшnika з Lахíshu do Еrusalimu, do царя Єзекíї, з величim víjskem, i vín

став при водовóді горíшnого ставу, на бítíj дорozí поля Валóšnikív. 3 I вийшов до нього Елýkим, син Хílkíjín, начальник палати, i писар Шевна, та Йоах, син Асаfív, kánczler. 4 I сказав їm великий чáshnik: „Скажíte єzekíi: Otak сказав великий цар, цар асирíjský: Щó це за надíja, na яку ty nadéshsja? 5 Чи dúmaesh ti, що словo уст, то вже рада та сила до víjni? Na kógo тепер nadéshsja, що збунтуvався proti мене? 6 Oсь ty nadíjavся opértisya na otu polámánuочeretýnu, na Египет, що коли xto opíráetsya на nej, то вона входить у dolonju юmu, i prodíravlojue їi. Отакий фараон, цар египetský, для всіх, хто nadéshsja на нього! 7 A коли ty скажesh менi: Mi nadéshsja на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не той, що Єзекíя повсóuvav пágórki його та жértvники його, i сказав Юdí та Еrusalimoví: перед oциm tílky жértvnikom будете вklonjatisya? 8 A тепер uvídyi но в союз з моim panom, асирíjskym цarem, i я dam tobí dví tisyci kóney, якщо ty зможеш собi dati на них verhívci. 9 I як же ty проженésh хоч одного namísnika з найменших рабів mого panu? A ty собi nadíjavся на Египет ради колесnícy та verhívcí! 10 Тепер же, чи без volí Господа приyшов я на цей край, щоб зniщiti його? Господъ сказав був менi: „Pídi на той край та й zniщ його!“ 11 I сказав Елýkim, i Шевна та Йоах до великого чáshnika: „Говори до своїх рабів по-araméjskому, bo mi rozumíemo, i не говори до нас no-juđejskому в голос при тих людях, що на murí“. 12 I сказав великий чáshnik: „Чи pan mýi послav мене говорити: цi слова до твого pana ta do тебе? Xiba ne do цих людей, що сидять на murí, щоб iз vami isti svíj kál ta piti svoju séchu?“ 13 I став великий чáshnik, i kliknuy guchnim голосом по-juđejskому, i сказав: „Послухайте slív великого царя, царя асирíjskого! 14 Так сказав цар: Нехай не dúritъ вас Єзекíя, bo віn не зможе vрятuvať вас! 15 I нехай не запевnýe вас Єзекíя Господом, говорячи: Рятуючи, vрятuvať вас Господъ, i не буде dáno цього mіsta в rukу царя асирíjskого. 16 Не слухайте Єзекíї, bo так сказав цар асирíjský: „Примiríťsya zo mnoju, ta й výidítъ до мене, ta й јkte кожen svíj vinoigrad ta кожen fígu swoju, i píjte кожen vodu zo svoej kópanki, 17 aж поки я не приýdú й не vízmyu вас do kráju takogo ж, як ваш kraj, do kráju zbjžja та vinoigradnogo soku, do kraju xlíba та vinoigradnikov. 18 Щоб не намовiv вас Єзекíя, говорячи: Господъ poriytue нас! Chi vрятuvali bogý tих nařódov, кожen svíj kraj víd ruky аsiríjskogo царя? 19 De bogý Xamatu та Arpadu? De боги Сефарváim? I chi vрятuvali вони Самарíu víd moeї ruky? 20 Kotriý z-pomíž usíh bogív цих kraiв uriytuvav svíj kraj víd moeї ruky, — то невже ж Господъ uriytue Еrusalim víd moeї ruky?“ 21 I mовчали вони, i не vídpovíli aní slova, bo цe був nakás царя, що сказав „Не vídpovídaty юmu!“ 22 I пришов Елýkim, син Хílkíjín, начальник палати, i писар Шевна, i Йоах, Асаfív син, kánczler, з

роздéртими шáтами, до Єзекíї, і донéсли йому слова великого чáшника.

37 I сталося, як почув це цар Єзекíя, то роздéр свої шáти та накрився верéтою, і ввійшов до Господнього дому, **2** I послав він Еліякима, керівникá палáти, і писаря Шевну, та старших із священиків, покритих верéтами, до пророка Ісаї, Амосового сина. **3** I сказали вони до нього: „Так сказав Єзекíя: Цей день — це день горя й картáння та наруги! Бó підійшли дíти аж до виходу утрóби, та немає сили породити! **4** Може почує Господь, Бог твíй, слова великого чашника, що його послав асирíйський цар, пан його, на образу Живого Бога, і Господь, Бог твíй, покарає за слова, якічув, а ти принесéш молитву за решту, що ще знахóдиться“. **5** I прийшли раби царя Єзекíї до Ісаї. **6** I сказав їм Ісаї „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бíйся тих слíв, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирíйського царя. **7** Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, і вéрнеться до свого краю. I Я вражу його мечем у його краї!“ **8** I вернувся великий чашник, і знайшов асирíйського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лахішу. **9** I він почув про Тіргаку, царя етіопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ I почув вій, і послав послів до Єзекíї, говорячи: **10** „Так скажете до Єзекíї, Юдиного царя, говорячи: Нехай не звóдить тебе Бог твíй, на якого ти надіїшся, кажучи: Не буде дáний Ерусалим у руку асирíйського царя. **11** Ось ти чув, щó зробили асирíйські царі всíм країм, щó учинили їх закляттям, а ти будеш урятovаний? **12** Чи іх урятuvали боги тих нарóдів, яких понищили батьки мої: Гозана, i Харана, i Рецефа, i синів Едена, що в Телассарі? **13** Де він, цар Хамату, i цар Арпаду, i цар міста Сефарвáту, Гени та Ізвї?“ **14** I взяв Єзекíя ті листи з рукі послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. I Єзекíя розгорнув однóго листа перед Господнім лицем. **15** I Єзекíя молився перед Господнім лицем, говорячи: **16** „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створíш небесá та землю! **17** Нахили, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй всí словá Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога. **18** Справді, Господи, асирíйські царі попустóшили всí народи та іхні краї. **19** I кинули вони іхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин лóдських рук, дерево та камінь, і понищили їх. **20** A тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усí царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ **21** I послав Ісаї, Амосів син, до Єзекíї, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про щó ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирíйського. **22** Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордє тобою, сміється із тебе дíвіця, сіонська дóчка, вслід тобі головою хитає дóчка Ерусалиму! **23** Кого лаяв ти та ображáв, і на кóго повíйшив ти голос та

вгóру пíдніс свої очі? На Святого Ізраїлевого! **24** Через рабів своїх Господа ти ображáв та казав: Iz бéзлічно своїх колесниць я вийшов на гори високі, на бóкі Лівану, і позрúбу кéдри високі його, добíрні його кипарíси, і зберúсь на вершок його височинí, — в гущину його сáду, **25** я копаю та п'ю чужу воду, і стопóю свої ноги повисóшую я всí егíпетські рíki! **26** Xiba ти не чув, що віддáвна зробив Я оце, що за днів стародávníх Я це був створив? Тепер же спровáдив Я це, що ти нишиш містá поукрíповані, на купу румóвищ обéртаєш їх. **27** A мéшканцí іхні — без сил, настráшenі та побентéжені, вони стали, як зíлля оте польовé, мов трава зеленíюча, як трава на дахáх, як попáлене збíжжя, яке не доспíло. **28** I сідіння твоє, і твíй вихíд та вхíд твíй Я знаю, і твоє proti Мéне обурéння. **29** За твоє proti Мéне обурéння, що гордýня твоя надíйшла до вух Moїх, то на nízdrí твої Й серéжку привíшу, а вудíло Moє — в твої usta, i тебе повернý я тію дорогою, якою прийшов ти! **30** A оце тобі знак: Їжте цього року збíжжя самосíйне, а другого року саморóсле, а третього року — сíté та жnіt, i садіть виноградники, та Їжте іхній плíd. **31** A врятóване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додóлу, і свого плодá дастъ угòру. **32** Bo з Ерусалиму вýїде позостале, а рештки — з гори Сіон. Ревність Господа Саваота зробить це. **33** Тому так сказав Господь про асирíйського царя: Він не вvíde до міста цього, i туди він не кине стрíл, i щítom її не попéредить, i вála на нього не вýsипле. **34** Якою дорогою прийde, то нею й повéрнеться, у місто ж оце він не вvíde, — говорить Господь! **35** I це місто Я оборонí на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мого раба!“ **36** I вийшов Ангол Господній, i забив в асирíйському табóрі сто i вíсімдесáт i п'ять тисяч. I повставали рано вранцí, аж ось — усí тілá мéртви. **37** A Санхерív, асирíйський цар, рушив та й пíшов, i вернувся, ѹ осівся в Ніневї. **38** I сталося, коли він молився в домі Нісхора, свого бога, то сини його Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до краю Арагат. A замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

38 Тими днями смертéльно захворíв був Єзекíя. I прийшов до нього Ісаї, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Зарядí своему дóмові, bo ти вмираеш і не будеш жити“. **2** I відвернув Єзекíя обличчя своє до стíni, i помолився до Господа, і сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твоїм правдою та цíлим серцем, i робив я добре в очáх Твоїх!“ I заплакав Єзекíя ревним плачем! **4** I було Господнє слово до Ісаї, говорячи: **5** „Іди i скажеш до Єзекíї: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я слóзу твою! Ось Я додаю до днів твоїх p'ятнадцять лíт, **6** i з руки асирíйського царя врятую тебе та це місто, i обороню це місто. **7** I оце тобі знак від Господа, що Господь зробить ту рíч, про яку говорив: **8** ось я

вертаю тінь ступеня, що від сонця зійшла на ступені Ахазові, назад на десять ступенів“. І вернулося сонце на десять ступенів тими ступенями, якими зійшло було. **9** Ось писання Єзекії, Юдиного царя, коли він був захвірів та видужав з своєї хвороби: **10** „Я сказав був: Опівдні днів своїх відійді до шеблових брам, решти робків своїх я не матиму. (*Sheol h7585*) **11** Я сказав: Не побачу я Господа, Господа в краї живих, уже між мешканцями царства померлих не побачу людейни. **12** Домівка моя вже розібрана, і від мене відібрана, немов той пастуший намет; я життя своє звійнув, мов ткач, — від основи мене Він відірве, покінчить мене з дня до ночі. **13** Я кричав аж до ранку... Він, як лев, поторощить всі кості мої, з дня до ночі покінчить зо мною... **14** Пишуй я, мов ластівка чи журавель, воркочуй, мов той голуб; заніділі очі мої, визираючи до високості. Господи, причавлений я, — поручися за мене! **15** Що маю сказати? А що Він сказав був мені, те й вчинив. Тихо змандрую всі літа свої через гіркість моєї душі! **16** Господи, на них, на словах Твоїх, життю люди, і в усьому цьому житті моєї душі, — уздоров же мене й оживи Ти мене! **17** Ось терпіння це вийшло мені на добро, Ти стримав від гробу гниттю мою душу, бо Ти кинув за спину Свою всі гріхи мої, **18** бо не буде ж шебл прославляти Тебе, смерть не буде Тебе вихвалити. Не мають надії на правду Твою ті, хто сходить до гробу. (*Sheol h7585*) **19** Живий, тільки живий — Тебе славити буде, як я ось сьогодні, батько синам розголосить про правду Твою! **20** Господь на спасіння мені, і ми будем співати пісностіві свої у домі Господнім по всі дні моого життя!“ **21** А Ісая сказав: „Нехай візьмуть грудку фіг, і нехай розітруть на тому гнояку, — і видужає! **22** А Єзекія промовив: „Який знак, що я вийду до Господнього дому?“

39 Того часу послав Меродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листи та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що той захвірів та видужав. **2** І радів ними Єзекія, і показав їм скарбницю свою, — срібло, і золото, і пахощі, і добру оліву, і всю збройню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. **3** І прийшов пророк Ісая до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли до мене з далекого краю, з Вавилону“. **4** І той сказав: „Що вони бачили в домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх.“ **5** І сказав Ісая до Єзекії: „Послухай же слова Господа Саваота: **6** Ось приходять дні, і все, що в домі твоєму, і що були зібрали батьків твої аж до цього дня, буде винесене аж до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорити Господь... **7** А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породиш, заберуть, — і вони будуть євнухами в палацах вавилонського царя!“ **8** І сказав Єзекія до Ісаї:

„Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“

40 Утішайте, втішайте народа Мого, говорити ваш Бог! **2** Промовляйте до серця Єрусалиму, і закликте до нього, що віповнилась його доля тяжка, що вина йому вибачена, що він за свої всі гріхи вдвоє взяв з руки Господа! **3** Голос кличе: На пустині вготуйте дорогу Господню, в степу вирівняйте битий шлях Богу нашему! **4** Хай підійметься всяка долина, і хай знизиться всяка гора та підгірок, і хай стане крутé за рівнину, а пасма гірські — за долину! **5** І з'явиться слава Господня, і разом побачить її кожне тіло, бо уста Господні оце прореклі! **6** Голос кличе: „Звіщай!“ Я ж спітав: „Про що буде звіщати? Всяке тіло — трава, всяка ж слава — як цвіт польовий: **7** Трава засихає, а квітка зів'яне, як підих Господній повіє на ней! Справді, нарід — то трава: **8** Трава засихає, а квітка зів'яне, Слово ж нашого Бога повіки стойтиме! **9** На гору високу зберися собі, благовіснику Сіону, свого голоса сильно підвіщ, благовіснику Єрусалиму! Підвіщ, не лякайся, скажи містам Юди: Ось Бог ваш! **10** Ось прийде Господь, Бог, як сильний, і буде рамено Його панувати для Нього! Ось із Ним нагорода Його, а перед обличчям Його — відплата Його. **11** Він отару Свою буде пасті, як Пастир, рамено Своїм позирає ягніття, і на лоні Своєму носить іх, дінняків же провадити буде! **12** Хто відомі проміряв своею долоною, а п'яде війміряв небо, і третіною міри обняв пил землі, і гори ті зважив вагбою, а взгір'я — шалькамі? **13** Хто Господнього Духа збагнув, і ді та людина, що ради свої подавала Йому? **14** З ким радився Він, і той напоумив Його, та навчав путі праوا, і пізнання навчив був Його, і Його напоумив дороги розумної! **15** Тож нарід — як крапля з відрá, а важати — як порох на ша́льках! Також Він островій підіймає, немов ту пилинку! **16** І Ливана не вистачить на запаління жертвовне, не стане їй звір'я його на цілопалення! **17** Насупроти Нього всі люди — немов бініщо, пораховані в Нього марнотою та порожнечею. **18** І до кого вподобите Бога, і подобу яку ви постівіте поруч із Ним? **19** Майстер божкá відливá, золотár же його кріє золотом, та виливає йому срібляні ланцюжкі. **20** Убогий на дáра такого бере собі дерево, що не гниє, розшукує впрáвного майстра, щоб поставив божкá, який не захитається. **21** Хіба ви не знаєте, чи ви не чули, чи вам не сповіщено здáвна булó, чи ви не зрозуміли підвáлин землі? **22** Він Той, Хто сидить понад крúгом землі, а мешканці її — немов та саранá. Він небо простяг, мов тkanину тонку, і розтягнув Він його, мов намета на мешкання. **23** Він Той, Хто князíв обертáє в ніщо, робить сýдів землі за марноту: **24** вони не були ще посаджені, і не були ще посіяні, і пень їхній в землі ще не закорінівся, та як тільки на них Він дмухнув, вони повсихáли, і буря понéсла їх, мов ту солому! **25** І до кого Менé прирівнїєте, і йому буду рівний? говорити

Святий. 26 Підійміть у височину ваші очі й побачте, хто те все створів? Той, Хто зорі вивідить за їхнім числом та ключе ім'ям їх усіх! І нікто не загубиться через всесильність та всемогутність Його. 27 Пóщо говориш ти, Якове, і кажеш, Ізраїлю: „Закрита дорóга моя перед Господом, і від Бога моого відійшлó мое право“.¹ 28 Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відвічний — Господь, що кінці землі Він створів?² Він не змúчується та не втóмлюється, і не забагненний розум Його. 29 Він змýченому дає силу, а безсиłому — міць. 30 І помýчаться хлопцí й потóмляться, і юнакі спотикнúться — спіткнúться, 31 а ті, хто надію складає на Господа, силу відновлять, крила підіймуть, немов ті орлі, будуть бігати — і не потóмляться, будуть ходити — і не помýчаться!

41 Послúхайте мовчки Мене, острóв, а нарóди, чекайте навчáння Mogo! Хай підійдуть і скажутъ: Приступíмо всі разом на сýд!³ 2 Хто зо сходу того пробудíв, що Його супровóдить в ходí перемога? Він нарóди дає перед ним та царів на топтáння, їхнього меча обертá на порох, Його лука — в солому розвíяну. 3 Він жеңе їх, спокíйно дорóгою йде, якою він не перехóдив ногáми своїми. 4 Хто вчинив та зробив це? Той, хто роди покликав віддáвна: Я, Господь, перший, і з останніми Я той же Самий! 5 Бачили це острóв та жахáлися, кінці землі трипотілі, наблýжувались та прихóдили. 6 Один óдному допомагає і говóрить до брата свого: „Будь міцнýй!“ 7 І підбáдьорує мáйстер золотаря, а той, хто молотом глáдить, того, хто б'є на ковáдлі, і каже про спбéння: Добре воно! і Його зміцнóе цвяхами, щоб не хитáлось. 8 Та ти, о Ізраїлю, рабе Mýj, Якове, що Я тебе вýбрав, насління Авраама, друга Mого, 9 ти, якого Я взяв був із кінців землі та покликав тебе із окráїн її, і сказав був до тебе: Ти раб Mýj, Я вýбрав тебе й не відкýнув тебе, 10 не бýся, з тобою бо Я, і не озирайсь, бо Я Бог твíй! Зміцнó Я тебе, і тобі поможу, і правицéо правди Своéї тебе Я підтрýмаю. 11 Отож, засорóмляться та знýковіють усі проти тебе запáлені, стануть нíчим та погинуть твої супrotívники. 12 Шукатимеш їх, але їх ти не знайдеш, своїх супrotívників; стануть нíчим та марнóтою тí, хто провáдить вýйну проти téбе. 13 Бо Я — Господь, Бог твíй, що дéржить тебе за правицю й говорить до тебе: Не бýся, — Я тобі поможу! 14 Не бýся, ти Яковів чéрве, ти жмéнко Ізраїleva: Я тобі поможу, говорить Господь, і твíй Викупитель — Святий Ізраїl!⁴ 15 Ось зроблю Я тебе молотáркою гóстрою, новóю, зубчáстою, — помолотиши ти горí та їх поторóщиши, а підгíрки полóбою вчиниш!⁵ 16 Переvíеш їх ти, й вíтер їх рознесé, і буря їх розпорóшиш, і ти будеш утішáтиса Господом, будеш хвалýтись Святим Ізraїlevim. 17 Убогі та біdní шукають води, та нема, яzik їхній від прáгнення висох, — Я, Господь, і їх вýслушаю, Бог Ізраїl, не лишу їх!⁶ 18 Я рíki відкriю на лисих горáх, а джерéla — посеред долин, обернý Я пустиню на óзеро вóдне, а землю сухý — на джерéla! 19 На пустиню дам кéдра, акаéю,

мýрта й маслýну, постáвлю Я ráзом в степú кипарýса та ѿвора й бука, 20 щоб ráзом побачили й знали, і пересvídчились та зрозумíli, що Господня рука це зробила, і створив це Святий Ізраїl!⁷ 21 Принесítъ свою справу, говорить Господь, припровáдьте Мені свої дóкази,каже Цар Яковів. 22 Хай підійдуть і хай нам розкажутъ, що трáпиться! Вýяснítъ спáрви минулí, що вони е, а ми серце наше на те покладéмо й пíznáemo їхній кíнець, або сповістíть про майбутнє. 23 Розкажіть наперéд про майбутнє, і пíznáemo ми, що ви бóги. Отож, учиніть ви добро чи зробіть що лихé, щоб ми здивувáлисі і ráзом побачили. 24 Та ви менш від нíчого, і менший ваш чин від марнóti, — гидóta, хто вас вибираe! 25 Я з пívnoci мужа збудив — і прийшов він, зо схíd сónця в Im'ý Moe кличе, — і він буде чавity княzív, мов ту грязíbку, й як ганчár глину тópче! 26 Хто сказав це віddávna, щоб знали те ми, і щоб наперéд ми сказали: „Це правда?“ Та нíкто не сказав, і нíкто не повív, і нíкто не почув ваших слíв. 27 Я перший сказав до Сíону: Оце, то вони! А Ерусалимові дам благovísnika. 28 І я дивлюсь, та нíкого нема, і немає мíж ними порáдника, щоб віdpovílý, коли їх запитáo. 29 Тож нíщо всі вони, їхні чини — марнóta, вíter та порожnécha — їхнí  doli!

42 Оце Слуга Mýj, що Я пídpíraю Його, Mýj Обránecy, що Його полюбила душа Mоя. Я злив Свого Duха на Nýgo, і Він правосúдya нарódam подáсть. 2 Він не буде кричати, і клíkati не буде, і на вúлицях чути не дастъ Свого gόlosu. 3 Він очеретíny надlómленої не долómitъ, і гнотa тлíochого не погáсить, буде суд видавати за правдою. 4 Не вtómиться Віn, і не знемóжеться, поки прýсуду не покладе на землі, і будуть чекати Закóна Його острóв. 5 Говорить отак Бог, Господь, що створив небесá i їх roztýgnýv, що землю простág та все те, що із neї vixhóдить, що нарódovi на níj Віn dixhánnia дає, і духа всím tim, хто ходить по níj. 6 Я, Господь, покликав Тебе в справедливості, і буду мíцno trimatí за rúki Тебе, і Тебе берегtýmu, і дам Я Тебе заповítom нарódovi, за Свítlo pogánam, 7 щоб очi vídkriti nezrýchim, щоб вývesti в'язnja z в'язníci, а з temníci — tих měshkançiv témryavi! 8 Я Господь, — оце Йménia Mose, і іншому slavi Своéї не дам, ní хвáli Своéї bójkám. 9 Rечі давні прийшли ось, новí ж Я повím, дам почýti вам про них, поки вýrostутъ. 10 Заспívайте для Господа písnю nový, víd krájo землі Йому хválu! Нехай шумить море, і все, що e в nyómu, острóv та їхні měshkanç! 11 Хай голosno kličutъ пустиня й místá її, oséli, що в них проживав Kedár! Хай висpívouть měshkanç skelí, хай кричать iз вершyni gírsýkó! 12 Нехай Góspodу чесьt віddadýtъ, i на острóvах Його славу zwíšaotъ! 13 Господь wíjde, як lýzhar, rózbúdítъ завzýttia Своє, як wóyák, pídímе Віn okrikt та буде кричати, — переможе Своїх ворогіv! 14 Я віdvíku mowčav, mowčazný buv та strýmuwawc, а тепер Я kričatímu, мов породílly! буду tâjko zídhati ѹxapáti повítrya! 15 Спустóшу Я горí й pídgírki, i всí

їхні зілля посушу, і річкі обернú в островí, і ставí повису́шю! 16 Я попровáджу незрячих дорогою, якої не знають, стежkáми незнáими їх поведу, обернú перед ними темноту на світло, а нерівнē — в рівнýну. Оце речі, які Я зроблó, і їх не покíну! 17 Відстúплять назáд, посorомляться соромом тí, хто надію складáв на божká, хто бовvánam казав: Ви наші боги! 18 Почуйте, глухí, а незрýчí, прозрíте, щоб бачити! 19 Хто слíпий, як не раб Мíй, а глухий, як посол Мíй, що Я посилаю його? Хто слíпий, як довíрений, і слíпий, як раб Господа? 20 Ти бачив багато, але не зберіг, мав вúха відкрítí, але не почув. 21 Госпóдъ захотíв був того ради правди Своéї, збíльшíв та прославив Закóна. 22 Але він нарóд попустóшений та поплюндрóваний: усí вони по печéрах пов'язанí та по в'язníцях похóвані; стали вони за грабíж, і немає визвольника, за здобич, й немає того, хто б сказав: Поверні! 23 Хто з вас вíзьме оце до вух, на майбутнє почue й послúхае? 24 Хто Якова дав на здобич, а Ізраíля грабíжникам? Хíба ж не Госпóдъ, що ми проти Ньюго грíшили буlí i не хотíli ходíти путýми Його, а Закóна Його ми не слúхали? 25 I Він вíлив на ньюго жар гнíву Свого та наслíдля вíйни, що палахкотíло навкólo Його, — та він не пíзнáv, i в ньюм горílo воно, — та не брав віn до сéрця цього!

43 А тепер отак каже Госпóдъ, що створив тебе, Якове, i тебе вформувáv, o Ізраíлю: Не бíйся, бо Я тебе вíкупив, Я поклíкав іm'я твоє. Мíй ти! 2 Коли перехóдитимеш через вóди, Я буду з тобою, а через рíчкí — не затóплять тебе, коли будеш огонь перехóдiti, — не попечéшся, i не буде палíти тебе його пóлум'я. 3 Bo Я — Госпódъ, Бог твíй, Святий Ізраílіv, твíй Спасíтель! Дав Я на вíкуп за тебе Єгипта, Еtiопíю i Севу замість тéбе. 4 Через те, що ти став дорогíj в Moїch óbach, шанóваний став, й Я тебе покохáv, то людей замість тебе віddám, а нарódi — за душу твою. 5 Не бíйся, бо Я ж із тобою! Зо сходу згромáджу наслíдня твоє, i з заходу тебе позбírao. 6 Скажу пíвночí: Дай, а до пívdnia: Не стрíмуj! Попривóдти ти синів моїх здалéka, a дóчки мої — віd окráin землí, 7 i кожного, хто тільки зветься Імénням Moїm, i кого Я на слávu Свою був створív, kого вформувáv та kого Я вчинív. 8 Приведи ти нарóda слípого, хоч очí віn має, i глухих, хоч вúха в них e! 9 Нехай рáзом зберуться всí люди i нарódi згромáдяться: xtó помíj nimi rózкáже про це, i xtó rozpovíst' про минуле? Нехай дадуть свídkív своїх — i oprávdaní búduť, i xай вони чують та скажут: Це правда! 10 Ви свídkí Moї, говорить Госпódъ, ta rab Míj, якого Я вíbrao, щоб píznali й Mení vi povíriili, ta zrozumíli, що це Я. Do Menе не зроблено Бога, i не буде цього по Meni! 11 Я, я Госпódъ, i krim Menе немає Spasítelja! 12 Я rózkaзav, i spomíj, i zwistív, i Бога чужого немає míj vami, viж swídkí Moї, — говорить Госпódъ, — a я Bog! 13 I Я zdávna Tой Samij, i níkto ne vrýtuze з Moїruký, - як що Я vchiní, to xtó ce peremínit? 14 Так говорить Госпódъ, ваш Вídkupítelj, Святий Ізраílіv: Radí vas Я послav у

Вавилон, i зганjю usíh vtíkachiv, a xaldeív — korabli iх utíhi. 15 Я Госпódъ, ваш Святий, Tворéць Ізраílya, Цар ваш! 16 Tak говорить Госпódъ, що дорогу на морí дае, a stéjkju — в могутнý водí, 17 що вíprowadiv kolésníciyu й konya, víjsko ta silu, що rázom lяglij i не встали, zotlili, як лyon, — ta pogáslji. 18 Ne zgradujiye vже pro minule, i pro давне ne dýmait! 19 Oсь зrobliо Я новé, тепер вírosté. Chi ж pro ce vi не знаете? Tеж zrobliо Я дорогу в stepú, a в pustini — rícky. 20 Budе sláviti Menе pólsová zvíriná, shakali ta strýcí, bo vodu Я dam na stegú, a в pustini rícky, щоб напuvati naród Míj, vibráncia Mogó. 21 Цей naród Я Собí vformuváv, — vín буде zwízhati pro slávu Moju. 22 Ta Menе ti ne klíkav, o Якове, ne zmágavša za Menе, Izraílu. 23 Ti Mení ne prívodiv yagnjt' cílopálen' svoíh, i svoími jertvami ne shanuvav ti Menе... Я тебе ne silyuvav, щоб prinósti jertvu xlíbnu, i kadijlom ne muchiv тебе. 24 Ocherétu zapáshnogo ne kupuvav ti za sríblo Mení, i ne napuvav ti Menе losem jertvov svoíh, — tílki svoími gríhami Menе ti turubuváv ta svoími proviniamis mychiv Menе! 25 Я, я є Tój, Xto stíraé provinini tvoi radi Cебе, a gríxh tvoi ne pam'ytáe! 26 Prigadaij ti Mení — i sudímosa rázom, rozkajj ti Mení, щоб tobí opravdátijs! 27 Tвой bátyko buv peršíy zgríshiv, i vídpli víd Menе tvoi poserédniki, 28 tomú Я pозбавив свящénssta sväzhenikiv, i Якова дав на prokláttja, i na znevágu — Izraíly!

44 А тепер ось послухай, o Якове, рабе Míj, ta Izraílu, якого Я вíbrao. 2 Tak говорить Госпódъ, що тебе учinij i тебе вформувav víd utróbi, i tobí pomagaes: Не бíйся, рабе Míj, Якове, i ſhurúne, якого Я вíbrao! 3 Bo víllju Я воду на sprágne, a tekúci potóki na suhodíl, — villju Duha Cвого na nasínnia твоë, a blagoslovénnja Moe na našádkiv твоíh, 4 i будуть вони virostati, nemov míj travbóju, nemov tí topolí pri vódnih potókach! 5 Цей буде kazati: Я Gospódnij, a tój zwatimysej iméniam Якова, iñshij napiše svoë rukoju: dla Gospoda я, i буде zwatitsej iméniam Izraílya. 6 Tak говорить Gospódъ, Цар Izraílіv ta Vídkupítelj Його, Gospódъ Cavaót: Я peršíj, i Я ostanñij, i Бога нема, okrím Méne! 7 I xtó zveteysa, jaк Я? Xай rozkajje pro te, i xay zwistít' te Mení z того chásu, kolli Я zakláv u давнýni naród, i xay nam rozkajje mایbútne i priyédéshne. 8 Ne bíyteysa ta ne lяkajteys! Xíba zdávna Я ne rózposiiv buv tobí ja ne zwistív? A vi svídkí Moi! Chi є Бог, okrím Méne! I Skelí nemae, ne znaio ní jédonoi! 9 Vsí, що roblyt' bovvániv, — marñota voni, i iñhí ulioblení ne pomagaot, a svídkami togo samí: ne bachtat' voni ta ne znaot, щob zaistidátijs! 10 Xto boga zrobiv ta idola vílliv, щob vín ne pomagaet! 11 Tózh drýzí його posoromleni будуть usí, mäistrij i — voni tílki z ludéj. Xay voni vís zberút'sya ta stanut: voni poljakóut'sya ta posoromlyat'sya rázom! 12 Kováyl tne z zalíza sokiuru, i v goríčim vuglil praciøe, i formue bokká molotkámi ta robít' його svoim silynim raménom, a pri tím tój golodnij i bezsiliy,

не п'є води й мучиться. **13** А тёсля витягує шнур, визнáчує штýфтом його, того ідола, гемблями робить його та окрёсле циркулем це, і робить його на подобу людйни, як розкішний зразок чоловіка, щоб у домі постáвити. **14** Настинає кедрýн він собі, і візьме грáба й дуба, і міцнé собі вýкохає між ліснýми деревами, ясен посадить, а дбáцьк вирóшує. **15** І стане людйні оце все на пálivo, — і візьме частину із того й зогреться, теж підпáлить в печі й спече хліб. Також вýробить бога й йому поклоняйтесь, ідолом зробить його, — і перед ним на колїна впадає. **16** Половину його він попалить в оgnі, на половині його варить м'ясо та їсть, печéю печé ѹнасичається, також греться та приговює: „Як добре, — нагрівся, відчúв я огонь“. **17** А останок його він за бога вчинив, за бовvána свого, перед ним на колїна впадає та кланяється, йому молиться й каже: „Рятуй же мене, бо ти бог май!“ **18** Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажмурені, щоб не побачити, і стверdли їхні серця, щоб не розуміти! **19** І не покладé він до серця свого, і немає знanný aní розуму, щоб проказати: „Половину його попалів я в оgnі, і на вугіллі його я пік хліб, смажив м'ясо та їв. А решту його за огіду вчиню, — буду кланятися дерев'яній колоді?“ **20** Він годується попелом! Звелó його серце обмáнене, — і він не врятує своеї душі, та не скаже: „Хіба не брехня у правиці моїй?“ **21** Пам'ятай про це, Якове та Ізраїлю, бо ти раб Май! Я тебе вформував був для Себе рабом, Май Ізраїлю, — ти не будеш забутий у Мене! **22** Провини твої постиráв Я, мов хмáру, і немов мрáку — гріхи твої, — наверніся ж до Мене, тебе бо Я вýкупив! **23** Радíйте, небесá, бо Господь це зробив; виклýкайте радісно, глибіни землі; втішайтесь співом, о горі та лісі, та в нім всяке дерево, бо Господь вýкупив Якова, і прослáвивсь в Ізраїл! **24** Так говорить Господь, твій Відкупитель, та Той, що тебе вформувáв від утрóbi: Я, Господь, Той, Хто чинить усе: Розтягнув Я Сам небо та землю втverдів, — хто при тім був зо Мною? **25** Хто ознаки ламає брехлýвим, і робить безглúдими чарівників, Хто з нічим мудреців відсилáe, і їхні знanný обертáe в нерóзум, **26** Хто спóвнює слово Свого раба, і виконує раду Своїх посланців, Хто Єрусалимові каже: „Ти будеш засéлений!“ а юдейським містам: „Забудовані будете ви, а руїни його віdbудóу!“ **27** Хто глибіні проказує: „Вýсохни, а річкі твої Я повисúшую“, **28** Хто до Кіра говорить: „Май пастирю“, і всяке Мое пожадання він вýконає та Єрусалимові скаже: „Збудóваний будеш!“ а храмові: „Будеш заклáдений!“

45 Так говорить Господь до Свого помáзанця Кіра: Я міцно тримає тебе за правицю, щоб перед обличчям твоїм повалити народи, і з стéгон царів розв'яжу поясій, щоб відчинити двері перед тобою, а брами не будуть замíкані. **2** Я перед тобою під'ї повірівнюю вýсунене, двері міdní зламаю і порозбивáю залізнí засуви. **3** І дам тобі скáрби, що в тémряві, та багáтства захóвані, щоб пізnav ти, що Я — то Господь,

Який кличе тебе за йménням твоїм, Бог Ізраїлів, **4** ради раба Мого Якова й ради вибрáнця Мого Ізраїля, і кличу тебе твоїм iмénням, тебе називаю, хоч ти не знаеш Мене. **5** Я — Господь, і нема вже нікого, нема іншого Бога, крім Мéне. Я тебе підperíзу, хоч ти не знаеш Мене, **6** щоб дізнáлися зо сходу сонця й з заходу, що крім Мене немає нікого; Я — Господь, і нема вже нікого, **7** Я, що світло форму́ю та тёмність творіó, чиню мир і недолю творіó, Я — Господь, Який робить це все! **8** Спустіть рóсу згорí, небесá, а із хмар хай спливé справедливість! Хай земля віdkrivaється, і хай порóдить спасіння та правду, хай разом ростутъ! Я, Господь, це вчинив! **9** Горе тому, хто з Творцем своїм свáриться, черепók із земníх черепків! Чи глина повість ганчáреві своему: „Що робиш?“ а дíло його: „Ти без рук!“ **10** Горе тому, хто патýкає бáтькові: „Пошо ти плóдиш?“ а жінці: „Пошо ти родиш?“ **11** Так говорить Господь, Святий Ізраїлів, і Той, Хто його вформувáв: „Питайте Мене про майбútne, а долю синів Моїх й чин Моїх рук позостáвте Мені!“ **12** Я землю вчинів і створів людіну на нíй, небесá Я руками Своїми простяг і про їхні збрí звелів. **13** Я збудів його в правді, і зріvnю йому всі дороги. Він місто Мое побудує і віdpustitъ вигнáнців Моїх не за вýкуп і не за дарунка, — говорити Господь Саваót. **14** Так говорить Господь: Прáця Єгипту й торгíвля Етіопії та високі севáтyni перéдуть до тебе та бúдуть твої. Пíдуть вони за тобою, у кайдáнах перéдуть, і будуть вклоня́тись тобі та благáти тебé: „Тільки в тéбě є Бог, і нема більш, нема іншого Бога!“ **15** Справді Ти Бог таємній, Бог Ізраїлів, Спаситель! **16** Всі вони засорóмляться ѹнýяковіють, майстри ідолів píдуть у соромі разом, **17** Ізраїль же буде спасéний від Господа вічним спасіnням: не будете ви засорóмлені aní знеслáвлени аж на вічні вíki! **18** Bo так промовляє Господь, Творець неба. Він той Бог, що землю вформувáв та її вчинів, і міцно поставив її; не як порожнечу її створів, — на проживання на нíй Він її вформувáв. Я — Господь, і нема більше іншого Бога! **19** Я не говорив в укриттї, на темному місці землі. Я не говорив до насіння Якова: Шукасте дármo Мене! Я — Господь, — говоріо справедливість, звіщаю правдиве! **20** Зберіться й прийдіть, наблýзьтеся разом, урятóвани всі із поганів! Не знає нічого, хто дерево носить, бовvána свого, та що молиться богові, який не поможет. **21** Розкажіть та наблýзьтеся, і хай разом нарадíться: Хто розповів це віddávna, із давніх часів це звіstív? Чи ж не Я, ваш Господь? Бож немає вже Бога, крім Мéне, окрім Мене нема Бога праведного та Спасителя! **22** Зверніться до Мене й спасéтесь, всі kínci землі, бо Я — Бог, і нема більше іншого Бога! **23** Я Собою Самим присягáv, справедливість із уст Моїх вýйшла, те слово, яке не повéрнеться: усякé коліно вклоня́тись буде Мені, усякий язик присягнé **24** Й Мені скаже: Тільки в Господі правда та сила! Прийдуть до Нього та засорóмляться всі, що на Нього запáлюються. **25** Через

Господа усправедлівляться, і буде прославлене всяке насіння Ізраїля!

46 Бел упав на коліна, зігнувся Нево, — стали ідоли їхні для звіріни й худоби. Те, що колись ви носили, накладене, мов той тягár на худобу пому́чену. **2** Зігнулися й разом упали вони на коліна; не могли врятувати тягарá, і самі до полóну пішли. **3** Почуйте Мене, дому Яковів, та ввесь залишку дому Ізраїлевого, яких від живота Я підняв, носив від утрóби, **4** і Я буду Той Самий до стáрости вашої, і до сивини вас носítиму, Я вчинив, і Я буду носити, й Я двігатиму й порятúю! **5** До кóго Мене ви вподобите та прирівнáєте, до кого подібним Менé ви учините, щоб схожому бути? **6** Тí, що золото сплють з кисí, срібло ж важать вагою, винáймлюють золотарý, щоб із того ім бога зробив, і перед ним вонипадають та поклоняються, **7** носять його на плечí, підіймають його, і ставлять його на місці його. I стoйтí, і з місця свого він не рухається; коли ж хто до нього кричить, то він не відповість, і не врятує його від недолí. **8** Пам'ятайте про це та змужнійте, візьміть це на розум, провійники! **9** Пам'ятайте про давне, відвічне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нікого, як Я, **10** що звіщаю кінець від почáтку, і наперéд — що не сталося ще, і що говоріó: „Мíй зáмíр відбúдеться, і всяке жадáння Своє Я вчиню“, **11** що хижого птаха zo схóду прикликую, з краюдалекого мужа Своєї поради! Так, Я сказав — те й спровáджу, що Я задумав був — тee зроблó! **12** Почуйте Мене, твердосéрді, далекі від справедливості! **13** Я Свою справедливість набlíзив, — вона недалéко, а спасіння Мое не припíзниється, і дам на Сіоні спасіння, дам Ізраїлеві Свою вéлич!

47 Зійди й сядь у пóрох, о діво, дóчко Вавилону! Сядь на землю, без трону, о дóчко халдéй! Бо кликати більше не будуть на тебе: тендítна та вýпещена! **2** Вíзьми жбрóна — й муکí намелí, намíтку свою відхíлі, закачай нò подóлка та стéгна відкryй, і бредí через ríki, — **3** і буде твíй сором відкритий, і стид твíй покажеться! Я пóмstu вчиню, і не бúду щадítти людíни! **4** Наш Відкупитель, Господь Саваóт Йому Ймénня, Святий Ізраїлів. **5** Сиди мóвчики й ввійді до темноти, о дóчко халдéй, бо кликати більше не будуть тебе: Пані царств! **6** Розлóтився Я на нарóд Свíй, збезчестив спáдшину Свою, та й віddav їх у руку твою. Ти не вýвила милосердя до них: ти над стáрцем учинила яrmó свое дуже тяжкýм, **7** та й сказала: „Навíki я пáнею бúду!“¹ до серця собí не взяла тих речéй, не подумала про свíй кíнecь. **8** А тепер це послухай, розpéщена, що безpéочно сидиш, що говбриш у серці своїм: „Я, — і більше ніхто! Не буду сидіти вдвою, і не знатиму страти дíтей!“ **9** Та прийдуть на тебе несподівано те й те в один день, страта дíтей та вдíвство, вони в повній мíрі на тебе спадуть при усíй многотí твоїх чáriv, при силі великій твоїх заклиnáн! **10** Тí ж бо надію складала на злóbu свою, говорила:

„Ніхто не побачить мене!“ Звелá тебе мудрість твоя та знаннá твое, і сказала ти в серці своїм: „Я, — і більше ніхто!“ **11** I прийде на тебе лихе, що відвороjити його ти не зможеш, і на тебе нещастя впадé, що не зможеш його окупити, і прийде на тебе раптóвно спустóшення, про яке ти не знаєш. **12** Ставай же з своїми закlýttями та з бézlíčco чáriv своїх, якими ти мýчилася від юнáцтва свого, — може зможеш ти допомогти, може ти настрахáеш! **13** Змучилася ти від великої кількості рад своїх, — хай же стануть і хай допоможуть тобі тí, хто небо розríзуе, хто до зíр придивляється, хто провіщує кожного місяця, що має на тéбē прийти! **14** Ось стали вони, мов солома: огонь їх попáлить, — не врятують свої душі з руки пólum'я, — це не жар, щоб погріти себе, ані пólum'я, щоб сидіти біля нього. **15** Такими тобі стануть тí, що спíвпрацювали ти з ними, ворожбíти твої від юнáцтва твого, — кожен буде блудíти на свíй бík, немає нікого, хто б тебе врятував!

48 Послухайте це, дому Яковів, що звéтесь імénням Ізраїлевим, і що вийшли із Юдиних вод, що клянётесь Йménням Господнім та Бога Ізраїля згадуетe, хоч не в правді та не в справедливості! **2** Bo від міста святого вони прозивáються та на Бога Ізраїлевого спíрáються, — Йому Йménня Госпóдь Саваóт! **3** Я віddávna звіщá про минуле, — із уст Моїх вийшло воно й розповів Я про нього, раптóвно зробив, — і прийшло. **4** Томý, що Я знов, що вперéтий ти є, твоя ж шия — то м'язи зализні, а чóло твоє — міdяne, **5** то звіщав Я віddávna тобі, іще поки прийшло, розповів Я тобі, щоб ти не говорив: „Мíй божók це зробив, а про це наказав мíй бовvána та мíй іdol“! **6** Тí чув, — переглянь усе це; і ви хíba не визнаéte цого! Тепер розповів Я тобі новинíй таємníцí, яких ти не знов. **7** Тepép вони ствóренi, а не віddávna, а пéред цim днем ти не чув був про них, щоб не сказати: „Оце я їх знов“! **8** Ta не чув ти й не знов, і віddávna ти не віdkrивав свого вúха, бо Я знов, що напéвно ти зrádiš, і зváno тебе від утрóби: перéвертень. **9** Ради Йménня Свого Я спинáo Свíй gnív, і ради слави Своєї Я стрímuся proti tébe, щоб не зniщiti тебе. **10** Оце перетопív Я тебе, але не як тe срíbo, у горні недолí тебе дослídív. **11** Ради Себе, ради Себе роблó, бо як буде збечéщене Йménня Мое? A іншому слави Своєї не дам. **12** Почуй Мене, Якове та Ізраїлю, Мíй покликáний: Це Я, Я перший, також Я останній! **13** Теж рука Моя землю закlála, і небо напnúla правýця Моя, — Я закlýchu до них — і вони стануть разом. **14** Зберіться ви всí та й послухайте: Хтó серед вас розповів був про те? Кого Господь любить, вчíнить волю Його в Вавилоні, рамéno ж Його на халdéях. **15** Я, Я говорив і покликав його, спровádив його, і він на дорозі своїй буде мати повбдження. **16** Набlízьтесь до Мене, послухайте це: Споконvíku Я не говорив потаéмно; від часу, як дíялось це, Я був там. A тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух. **17** Гак

говорить Господь, твій Відкупитель, Святий Ізраїлів: Я — Господь, Бог твій, що навчає тебе про корісне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маєш ходити. **18** О, коли б ти прислухувався до Моїх заповідей, то був би твій спокій, як річка, а твоя справедливість, немов морські хвилі! **19** А насіння твого було б, як піску, а нащадків твого живота — немов зернят його, і витяте й вигублене не було б твоє йміння із-перед обличчя Мого! **20** Виrushіть із Вавилону, втечіть від халдеїв, радісним співом звістіть, оце розголосіть, аж до краю землі рознесеть це, скажіть: Господь викупив раба Свого Якова! **21** І спріти не знали вони на пустинях, якими провадив Він їх: воду з скелі пустив ім, — Він скелю розбив — і вода потекла! **22** Для безбожників спокію немає, говорить Господь.

49 Почуйте Мене, острові, і наріди здалéка, і вважайте: Господь із утробы покликав Мене, Мое Йміння згадав з нутра нéньки Моеї. **2** І Мої уста вчинив Він, як той гострий меч, заховав Мене в тіні Своєї руки, і Мене вчинив за добірну стрілу, в Своїм сагайдаці заховав Він Мене. **3** І до Мене прорік: Ти раб Мій, Ізраїлю, Яким Я прославлюсь! **4** Я відповів: Надарéмно трудивсь Я, на порожнечу й марноту зужив Свою силу: Справді ж з Господом право Мое, і нагорода Моя з Моїм Богом. **5** Тепер же промовив Господь, що Мене вформував Собі від живота за раба, щоб навернúти Собі Якова, і щоб Ізраїль для Нього був зібраний. І був Я шануваний в очах Господніх, а Мій Бог стався міццю Моєю. **6** Він сказав: Того мало, щоб був Ти Мені за раба, щоб відновити племéна Якова, щоб вернути врятуваних Ізраїля, алé Я вчиню Тебе світлом нарóдів, щоб був Ти спасінням Моїм аж до краю землі! **7** Так говорить Господь, Відкупитель Ізраїлів, Святий Його, до погордженого на душі, до обрідженного від людей, до раба тих волóдарів: Побачать царі, і князі повстають, — і поклоняться ради Господа, що вірний, ради Святого Ізраїлевого, що вибрав Тебе. **8** Так говорить Господь: За чáсу вподобання Я відповів Тобі, в день спасіння Тобі допоміг, і стерегтиму Тебе, і дам Я Тебе заповітом нарóдів, щоб край обновити, щоб поділити спадки спустошени, **9** щоб в'язням сказати: „Вихóдьте“, а тим, хто в темноті: „З'явіться!“ При дорогах вони будуть пастися, і по всіх лісих горббинах їхні пасови́ська. **10** Не будуть голодні вони, ані спрágнені, і не вдарить їх спéка, ні сонце, — бо Той, Хто їх милує, їх попровáдить і до вóдних джерéл поведé їх. **11** І вчиню Я всі гори Свої за дорóгу, і підймуться біті шляхі Мої. **12** Ось ці здалéка прийдуть, а ці ось із півночі й з заходу, а ці з краю Сінім. **13** Радійте, небесá, звеселіся ти, земле, ви ж, гори, втішáйтесь співом, бо Господь звеселів Свій нарóд, і змилувався над Своїми убогими! **14** І сказав був Сіон: Господь кинув менé, і Господь мій про мéне забув. **15** Чи ж жінка забудé своє немовлá, щоб не пожаліти її сина утроби своєї? Та коли б вони позабували, то Я не забуду про тебе! **16** Отож на долонах Своїх тебе вýрізьбив Я, твої мури позáсаді

передо Мною. **17** Синóве твої поспіша́ться до тебе, а тi, хто руйнує тебе й тi, хто нищить тебе, повідхóдять від тебе. **18** Здйми свої очі навколо й побач: всi вони позиралися й йдуть ось до тебе! Як живий Я, говорить Господь: усіх їх, як оздóбу, зодягнеш, та підв'яжешся ними, немов наречéна. **19** Бо руїни твої та пустині твої, і зруйновані край твій тепер справді стануть тіснimi для мéшканців, і будуть віддалені тi, хто тебе руйнував. **20** Іще до вух твоїх скажуть синóве сиртства твого: Тіснé мені місце оце, посунься для мене, я сяду! **21** І скажеш у серці своїм: Хто мені їх зродив, як була осирóчена я та самітна, була вýгнана та заблудила? I хто вýховав їх? Я зостáлась сама, а цi, — звідki вони? **22** Так сказав Господь Бог: Ось Я підійму Свою руку до лóдів, і піднесу до нарóдів прaporа Свого, — і позносять синів твоїх в пázусi, а дóчок твоїх попринóсять на плéчах. **23** І будуть царі за твоїх виховáтельiв, а їхні цариці — за нáньок твоїх. Лицем до землі вони будуть вклоня́ться тобі та лизáтиуть пил твоїх нíг, і тi пізнáеш, що Я — то Господь, що не посoróмляться тi, хто на Мене надіється! **24** Чи ж від сильного буде віднáта здобич, і чи награбоване гвалтівником урятovanе буде? **25** Bo Господь каже так: Полонені відіbrані будуть від сильного, і врятovanа буде здобич насильника, і Я стану на прю із твоїми супéрчниками, синів же твоїх Я спасу. **26** І я змúшу твоїх гнобитеleв iсті тіло свое, і вони повпiváються власною кров'ю, немов би вином молодýм. I пізнає тодi кожне тіло, що Я — то Господь, твій Спаситель та твій Відкупитель, Потýжний Яковів!

50 Так говорить Господь: Де вашої матері лист розводóвий, з яким Я її відпустíв? Або хто є з Моїх боргуvalників, якому Я вас був продав? Тож за ваші провійни ви прóдані, і за ваши гріхі ваша мати віdpúщенá. **2** Чому тó нікого немає, коли Я прихóджу, і не віdpovídáє nіхто, коли клíчу? Чи рука Моя справді короткою стала, щоб викупляти, і хіба рятувати нема в Мені сили? Таж докором Своїм Я висúшуше море, обéрtaю ríki в пустиню, їхня риба гнies без води й умирає із прágнення! **3** Небесá зодягаю Я в témryavu, i покриттým їхнім верéту чиню. **4** Господь Бог Мені дав мову вprávnu, щоб уміти зміцнýти словом змúченого, Він щоранку пробуджує, збýджує вýхо Мені, щоб слухати, мов учні. **5** Господь Бог відкрив вýхо Мені, й Я не став неслухnýм, назад не віdstupív. **6** Підставив Я спíну Свою тим, хто б'e, а щbki Свої — щипачáм, обличчя Свого не сковав від gáньbi й pliuvánnia. **7** Ale Господь Бог допоможе Мені, тому не соромлюся Я, тому Я зробив був обличчя Свое, немов krémíny, i знаю, що не буду застíдженій Я. **8** Близько Той, Xto Мене всправедливлює, — хто ж стане зо Мною на прю? Станьмо разом, — хто Míj супrotívник? Xай до Мене підїде! **9** Отож, Господь Бог допоможе Мені, — хто ж отой, що призначé Мене винувáтим? Вони всi розпадутся, немов та одежа, — їх міль пожерé! **10** Xto між вами лякається Господа і голос Його Слуги

слухає? Хто ходить у тімряві, світла ж немає йому, — хай надіється він на Господне Ім'я, і хай на Бога свого опирається! 11 Тож усі, що огонь ви запалюєте, що огненними стрілами ви поузбрюювані, — ходіть у жарі свого огню та в стрілах огненних, які розпаліли! 3 Моеї руки оце станеться вам, — і ви будете в муках лежати!

51 Почуйте Мене, хто женеться за праведністю, хто пошукує Господа! Погляньте на скелю, з якої ви витесані, і на каменоломню, з якої ви відовоані. 2 Гляньте на Авраама, батька свого, та на Сарру, що вас породила, бо тільки одногого його Я покликав, але благословив був його та розмножив його. 3 Бо Сиона Господь потішáє, всі руїни його потішáє, й обертає пустині його на Едéн, його ж степ — на Господній садóк! Пробува́тимут в ньому утіха та радість, хвалá й пісноспіви. 4 Послухай Мене, Мій народé, і візьми до вух, ти племéно Мое, бо вийде від Мене Закóн, а Своє правосуддя поставлю за світло народам! 5 Близька правда Моя: вийде спасіння Мое, а рамéна Мої будуть суд видавати народам. Острорвí будуть мати надію на Мене і сподівáння свої покладутъ на рамéно Мое. 6 Здіймít' свої очі до неба, і погляньте на землю додóлу! Бо небо, як дим, прoderéться, а земля розпадéться, мов одіж, мешканці ж її, як та воша, погинуть, — спасіння ж Мое буде вічне, а правда Моя не зламається! 7 Почуйте Мене, знавці правди, народé, що в серці його Мій Закóн: Не бійтесь людської гáньби та їхніх обráз не лякайтесь, 8 бо поточить їх міль, мов одежу, й як вóйну, червá їх зжéр, а правда Мое буде вічна, і спасіння мое з роду в рід! 9 Збудися, збудись, зодягнійся у силу, рамéно Господне! Збудися, як у давнину, як за покоління віків! Хіба це не ти Рагáва зрубáло, крокодíла здірáвило? 10 Хіба це не ти море вýсушило, вóди безодні великої, що мóрську глибýну вчинилі дорóгою, щоб вýкуплені перейшли? 11 Отак визволéнці Господні повéрнутуться та до Сionу зо співом увýдуть, — і на їхній голові буде радість відвічна, веселість та втіху осýгнуть вони, а журба та зідхáння втечутъ! 12 Я, — Я ваш Той Утішитель! Хто ж то ти, що боїшся людіні смerteльної лóдського сина, що до трави він подíбний? 13 I ти забуваеш про Господа, що вчинив був тебе, що напнýв небеса Він та землю заклáв, і зáвжди щоденно лякаєшся гніву гнобíтеля, що готовий тебе погубити. Але де той гнобíтелей гнів? 14 Закутий в кайдани небáвом розв'язаний буде, і не помре він у ямі, і не забráкне йому його хліба. 15 Bo Я — Господь, Бог твій, що збúрює море, — й ревуть його хвилі, Господь Саваот Йому Імéння! 16 I кладу Я слова Свої в уста твої та ховаю тебе в тіні рук Своїх, щоб небо напнýти та зéмлю заклáсти, і сказати Сionові: Ти Мій народ! 17 Збудися, збудися, устань, дочки Ерусалиму, що з руки із Господніої вýпила ти келіх гніву Його, чашу-келіх óдуру випила, вýцідila. 18 За всіх тих синів, що вона породила, нікого нема, хто б провáдив

її; за всіх тих синів, яких вýховала, нікого нема, хто б підтрýмав її. 19 Ці дві речі спіткали тебе, — але хто пожаліє тебе? Руйна й недоля, і голод та меч, — хто розвáжить тебе? 20 Синове твої повмлівáли, лежали на рóзі всіх вúлиць, мов блéнь у тенéтах, повні гніву Господніого, крику Бога твого. 21 Тому то послухай оцього, убога й спýніла, але не з вина: 22 Так говорить Господь твій, Господь і твій Бог, що на прю за наробд Свій стаé: Ось кéліха óдуру Я забираю з твоєї руки, чашу-келіха гніву Могó, — більше пити його вже не будéш! 23 I дам Я його в руку тих, що гнобíли тебе, що вони до твоєї душі говорили: „Схились, і по тобі ми перéйдемо!“ і поклала ти спíну свою, немов землю, й як вулицю для перехóжих.

52 Збудися, збудися, зодягнійся, Сionе, у силу свою, зодягнійся у шати пишноти своєї, о Ерусалиме, о місто святе, бо вже необрýзаний та занечищений більше не ввýдє до тебе! 2 Обтруси з себе порох, устань та сідай, Ерусалиме! Розв'яжі пута шíї своєї, о бráнко, о дóчко Сionу! 3 Bo Господькаже так: Задáрмо були ви попрðані, тому бýдете вýкуплені не за срíбло. 4 Bo так Господь Бог промовляє: До Єгипту зíшов був народ Мій в почáтку, щоб мéшкати там, а Ашишур за нішó його тýснув. 5 A тепер що Мені тут, — говорить Господь, — коли взятий дарéмно народ Мій? Шаліють волóдáрі їхні, — говорить Господь, — і постїйно ввесь день Мое Імення зневáжене. 6 Тому Мое Імénня пíзнáе народ Мій, тому того дня він пíзнáе, що Я — то Отой, що говорить: Ось Я! 7 Які гарні на горах ноги благовíсника, що звішáє про мир, що добро провіщає, що спасіння звіщає, що говорить Сionові: „Царює твій Бог!“ 8 Слухай, — твої сторожі зняли голос, укупі спíвають, бо бачать вони око-вóко, коли до Сionу Господь повертається. 9 Радійте, спíвайте сумісно, о ерусалимські руїни, бо народá Свого Господь звеселíв, — вýкупив Ерусалима! 10 Господь обнажíв на очáх усіх народів святее рамéно Своє, — і спасіння від нашого Бога побачать всі кінці землї! 11 Уступíться, вступíться та вýйтіть ізвідти, нечистого не доторкáйтесь, вýйтіть з серéдини його, очистьтеся ви, що нóсите посуд Господній! 12 Bo не в поспíху вýйдete і не навтéки ви пíдете, бо пíде Господь перед вами, за вами же Ізраїлів Бог. 13 Ось стане розумне робítи Мій Слуга, пíдйметься й буде повищений, і височенным Він стане! 14 Як багато-хто Ним дивувáлісь, — такий то був змінений обraz Його, що й не був людіною, а вýгляд Його, що й не був сином лóдським! 15 Отак Він здивує численніх народів, царі свої уста замкнуть перед Ним, бо побачать, про що не говорено їм, і зрозуміють, чого не чували вони!

53 Xto нашій спасéнній тій звістці повíрив, і над ким відкрива́лось рамéно Господнє? 2 Bo Він виріс перед Ним, мов галúзка, і мов корінь з сухої землі, — не мав Він принáди й не мав пишноті; і ми Його бачили, та красí не було, щоб Його пожадáти! 3

Він погордженій був, Його люди покинули, стрáдник, знайомий з хоробами, і від Якого обличчя ховали, погордженій, і ми не цінували Його. **4** Направду ж Він нéмочі наші узяв і наши болі поніс, а миуважали Його за порáненого, нíби Бог Його вдарили поразами й мучив. **5** А Він був ранéний за наші грíхи, за наші провíни Він мýчений був, — кара на Ньюму була за наш мир, Його ж рáнами нас уздорóвлено! **6** Усí ми блудíли, немов тí овечки, розпорóшились кожен на власну дорогу, — і на Ньюго Господь поклáв грíх усіх нас! **7** Він гнóблений був та понíжуvalий, але уст Своїх не відкривáв. Як ягня був провáджений Він на закóлення, як овечка перед стрижáями своїми мовчить, так і Він не відкривáв Своїх уст. **8** Від úтиску й сýду Він зáбраний був, і хто збагнé Його ríд? Бó з кráю живих Він віdírvаний був, за провíни Мого нарódu на смерть Його дáно. **9** Із злочинцями вýзначили Йому грóба Його, та Його поховали в багатого, хоч провини Він не учинíв, і не було в Його úстах омáни. **10** Та звóлив Господь, щоб побити Його, щоб мýки завdáно Йому. Якщо ж душу Свою покладé Він як жертву за грíх, то побачить насíння, і житиме довгíй дñi, і замír Господнíй рукою Його буде мати повбóження! **11** Він через мýки Свої dуші буде бачити плíд, та й насítиться. Справедливий, Мíй Слуга, оправдає пíznánniam Своїм багатьох, і їхní грíхъ понесé. **12** Тому то дам údíl Йому мíж великими, і з потúжними буде дíлiti здобич за те, що на смерть віddав душу Свою, і з злочинцями був порахóваний, хоч грíхъ багатьохъ Сам носív і заступávсь за злочинців!

54 Веселися ж, неплídná, яка не родила, спívánniam утішайся й радíй, що мук породíльних не мала, бо в покиненої буде більше синíв від синíв замíжньої, говорить Господь! **2** Пошир мíscze намéту свого, а завísi намétni помéškanь твоїх повitýgáy, не затрýmu! Свої шнури продóvж, а кíločki свої pозmícný! **3** Бо правóruch i lívóruch поширишся ти, а насínня твоє одídychatи нарódi, i заселяти místá opustóshení. **4** Не bíjся, bo sóromu ti ne zaznaesh, i ne sorómся, bo ne budesh zaстídjena, bo pro sòrom svogo yuáctva zabudesh, a gánybi udívstva svogó ti ne budesh уже pam'jati! **5** Bo Múž tvíj, Tvorécy tvíj, — Господь Саваот Йому Йménnia, a tvíj Víkupítel — Святíj Izraélw, — Він Богом usié zemlí bude zváñiy! **6** Bo Господь був покликав тебе, як покýнуту жíнku й засмýчену духом, як жínku yuáctva Свого, як була ти vídkýnena, каже tvíj Бог. **7** На хвильку малú Я тебе був покинув, ale з miloserdym велиkim тебе pозbíráo. **8** У zápalí gnívu Я скhovav bув oblichchya Свое na хвилину víd тебе, ta víchnou milístiu zmílouloся nad тобою,каже tvíj Víkupítel, Господь. **9** Bo для Мene oце — мов tí Nóbevi wódi: як Я присяgnuv bув, що Nóbevi wódi не прийduть уже над землю, так Я присяgnuv, щоб на тебе не гнíватися й не картáти тебе! **10** Bo зrúshatся góri i холмí захítáytesя, ta milístiu Moya ne vídíde víd тебе, i заповít Mogo miru

не захítáytesя,каже твíj милостíveць, Господь. **11** Моя dóčko uboga ta bureu gnana, nevtíshna, — ось камínnia твої покладú в malahtí, основи ж твої закладú iз sapfír! **12** I пороблó iз rubínu karñízi твої, твої ж brámi — з камínnia karbúnkula, a всю gorójhu твою — з дорогого камínnia. **13** Всí sinii твої стануть за ýchni Господníh, i спókíj гlibokiy настане sinam твоim! **14** Будеш mícno постáвлена праведnítu, staný daléko víd útisiku, bo ne boýtimessя, i víd stráxu, bo do тебе ne zblízítse vín. **15** Kolíj xto chíplátysi буде до тебе, то це не víd Мene, xto chíplátysi буде до тébe, той перед тобою впадé. **16** Otож, Я створив kovalá, який dme na ogoń iз vugílla, i vifrbloje zbroju svogo remeslá; i vifgbúnnika teж Я створив, який niщit ty zbroju. **17** Жодна zbroja, що zroblena буде на тебе, ne matime úspíhu, i kojnísínnika языka, який stané z тобою do сýdu, осудиш. Це спádzhina Господníh rabív, a iñne opravdánnia víd Мene, говорить Господь!

55 O, всí спárgneni, — ýdít do водí, a vi, що не маєte sríbla, — iðít, kuptíj žívnosti — й ýkte! I ýdít, bez sríbla kuptíj žívnosti, i без платní vina y moloka! **2** Nášco будete vákijti sríbla za te, що не xlíb, i pracio vashu za te, що не cítit? Послухайте pílno Мene, i spozivájte dobró, — i nekhaj rozkošou u násití vasha dusha! **3** Naxilítie свое vúcho, i do Мene priyédít, poslухайте, i jítimye vasha dusha! I Я z вами складú заповítia navíki na nezmínni Davidovi milostí. **4** Otож, Його дав Я за свídka naródam, за проводír та vladíku naródam. **5** Tож poklichesh narób, що не знаesh його, i той люд, що не знає тебе, i вони поспísháytesя do тебе, radi Господа, Бога твого, i radi Святого Izraélw, що просláviv тебе. **6** Shukajte Господа, dokíj можна znayti Його, kliche Його, як Він bлизъко! **7** Xay bezbožnij pokinie dorogu swoju, a krujtí — svoi zádumi, i xay do Господа zvérnjetse, — i його Він pomilue, i do нашого Бога, bo Він probachaе bagato! **8** Bo vashí dumkí — ne Moi цe dumkí, a dorogi Moi — to ne vashí dorogi, говорить Господь. **9** Bo наскílkы nебо višce za zemliu, naštílki višci dorogi Moi za vashí dorogi, a dumkí Moi — za vashí dumkí. **10** Bo як došč chi to sníg sходit z nebá ty tudi ne vertaeystya, až pokí zemli ne napóti i rodóčou vchiníti ſi, i našinna dae siváčevi, a xlíb iđunóvi, — **11** tak буде i Слово Moe, що vixhódit iз ust Moi: porojném do Мene woно ne vertaeystya, ale zrobity, що Я pожадáv, i буде мати повbóження в тómu, на що Я його posila! **12** Bo з radístiu výjide vи, i з mýrom provádjenni будете. Гори i холmí будуть tishitisa перед vami spívánnyam, i всí póljoví derewá будуть pléskati в dolóni. **13** Na míscze terñini zrosté kíparísc, a zamíst kropívi — pojvítse myrt. I stané use Господévi на славу, na víchnu oznaku, яка не понíjczytse!

56 Так говорить Господь: Berежítie правосúdya i chinítie справедlivist, nezabárom bo прийde спасínnia Moe, i pojvítse právednist Moya. **2** Blаженна

людіна, що робить такé, і син людський, що міцно тримається цього, що хоронить суботу, щоб її не безчестити, та бережé свою рýку, щоб жодного зла не вчинити! 3 І нехай не повість чужинéць, який прилучився до Господа, кажучи: „Насправdі мене віddílіv від народу Свого Господé“, і скопéць хай не скаже: „Так я сухе дерево!“ 4 Bo таккаже Господъ про скопців, що суботи Мої бережутъ, і вибирають завгóдне Мені, і що тримаються міцно Мого заповіту: 5 Я їм дам у Своїм домі та в мýрах Своїх місце і ймénня, що краще воно за синів та дочок, — Я дам йому вічне іm'я, яке не поніщиться! 6 A тих чужинців, що пристали до Господа, щоб служити Йому та любити Господнє Iм'я, щоб бути Йому за рабів, усіх, хто хоронить суботу, щоб її не збезчестити, і тих, що тримаються міцно Мого заповіту, — 7 іх спроваджу на гору святую Мою та потішу їх в домі молитви Моєї! Ціlopáлення їхні та їхні жертви будуть Мені до вподоби на Моїм жéртвінику, бо Мій дім буде нáзваний домом молитви для всіх нарідів! 8 Слово Господа Бога, що збирає вигнанців Ізраїля: Я ще позбирáю до нього, до його зібраних! 9 Польова вся звýріно, прибудьте спожити, також лісовá вся звýріно! 10 Його вартівникі всі слípí, не знають нічого, всі вони пси німі, які гáвкати не можуть, мрійники, лéжні, що люблять дрімáти! 11 I це пси ненажéри, що не знають наслічення, і це пастірі ті, що не вміють уважати: усі вони ходять своєю дорогою, кожен з свого кінця до своєї здобичі. 12 „Прийдіть но, говорять, візьмú я вина, та напóю п'янкого нажлуктимось, — і буде і цей день, і зáвtríшній день далéко щедріший!“

57 Праведний умирає, і немає нікого, хто б узяв це до серця, і мýж побожні беруться за світу, і немає такого, хто б те зрозумів, — що від зла забирáється праведний з світу! 2 Він відходить із мýром; на лóжах своїх спочивають, хто ходить прямою дорогою. 3 Та наблизується сюді, ви сини чарівниці, насіння чужолóжникове та блудніці, — 4 над ким розкошуете ви, над ким розкриваєте рóта, висовуєте язикá? Хіба ви не діти переступу, насіння брехні, 5 ви, що пálитеся пристрастю серед дубів, під деревом кожним зеленим, що дітей над потоками ріжете, під скéльними щíлинами? 6 У гладéнких каміннях потоку твій ýdіl, — вони, вони доля твоя! I їм ти лілá жертву лíту, хлібну жертву принoсила! Чи цим Я заспокóений буду? 7 На горі на високій та вýсуненій ти поставила ложе своє, і туди ти приходиш принoсити жертви. 8 I ти за дверíйма й одвíрком кладеш свого пám'ятника культового, бо ти відстутила від Мене, обнажáєшся й входиш, поширюєш ложе своє, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де місце нагléдиш. 9 I ти до Молоха з оливою ходиш, і намнóжуєш масти свої; і посилаєш далéко своїх посланців, і знижáєшся аж до шéболу. (*Sheol h7585*) 10 Ти змучувалась на численних дорóгах своїх,

але не казала: „Зрікаюсь!“ Знайшла ти оживлення сили своєї, тому не ослабла. 11 I за ким побивáлася ти та лякалась, що невірою стала й Мене не згадаля, не клала на серці своєму? Хіба не тому, що мовчав Я від віку, то ти не боїшся Мене? 12 Я вýявлю про справедливість твою та про вчíнки твої, — та вони не поможуть тобі! 13 Як ти будеш кричати, нехай порятує тебе твоя згráя божків. Ale вітер усіх їх розвíє, схопить пóдих; хто ж на Мене надіється, землю вспadkýe й гору святую Мою одіdíчить! 14 I Він каже: Будуйте дорогу, будуйте дорогу, почистьте дорогу, заберіть перешкóди з дороги наріду Мого! 15 Bo так промовляє Високий і Піdnéсenіj, повíki Живущий, і Святий Його Йménня: Пробувá Я на Височині та в святині, і з зáманим та з упокóреним, щоб оживіти духа скрóмних, і щоб оживіти серця згнóблених! 16 Бож не вічно Я буду судитись, і не зáвжди Я гнíватись буду, бо дух з-від обличчя Мого зомлів би, та й дýші, які Я вчинив. 17 Я гнíався був за гріх користолóбства його, та й урázив його, заховав Я обличчя Своє й лютував, та пíшов він, відступний, дорогою серця свого. 18 Я бачив дорóги його, і вздорóвлю його, і його поведýй дам потíху для нього й для тих, що сумується із ним. 19 Створю Я плíд уст: „Спокíй, спокíй далекому та близькому!“ говорить Господь, і вздорóвлю його. 20 A ті несправедливі — як море розbúрхане, коли бути спокíйним не може воно, і коли вóди його багнóй мул викидають. 21 Для безбожних спокóю немає, говорить Господь!

58 Кричи на все горло, не стрýмуйсь, свíй голос повищ, мов у сурмý, й об'явíти наріду Моею про їхній перéступ, а дóмові Якова — їхні грíх! 2 Вони бо щоденно шукають Мене та жадають пíзнати дорóги Мої, мов нарід той, що праведне чинить, і правá свого Бога не кидає. Питаються в Мене вони про правá справедливости, жадають наблýження Бога: 3 „Нáшо ми постимо, коли Ти не бачиш, мучимо душу свою, Ти ж не знаєш тогó?“ Отак, — у день посту свого ви чините волю свою, і всіх ваших робітників тýснете! 4 Тож на свáрку та зáколо пoстите ви, та щоб кулакóм бити нахáбно. Тепер ви не постите так, щоб ваш голос почутíй був на височині! 5 Хіба ж оце пíст, що Я вибрав його, — той день, коли мóрить людýна душу свою, свою голову гнє, як та очеретíна, і стéлить верéту та пóпіл? Чи ж оце називаєш ти постом та днем уподоби для Господа? 6 Чи ж ось це не той пíст, що Я вибрав його: роз'язати кайдáни безбожности, пута ярмá роз'язати й пустити на волю утýснених, і всяке ярмó розíрвáти? 7 Чи ж не це, — щоб вlamáти голодному хлíba свого, а вбогих бурлákів до дому впровадiti? Що як побачиш нагóго, — щоб вкryтий його, і не скhovátiся від свого ríдного? 8 Засéє тодí, мов досвітня зоря, твоє світlo, і хутко шkóroю рана твоя заростé, і твоя справедливість ходíтиме перед тобою, а слава Господня сторóжею зáдньою! 9 Тодí klykati будеш — i Господъ віdpovість, будеш klykati

— і Він скаже: Ось Я! Якщо віддаліш з-поміж себе ярмо, не бу́деш підносити пальця й казати лихого, **10** і будеш давати голодному хліб свій, і знедоблену душу наситиш, — тоді то засвітить у тёмряві світло твоє, і твоя тёмрява ніби як пôлудень стане, **11** і буде Господь тебе зáвжди провáдити, і душу твою нагодує в посûху, кóсті твої позміцнâ, і ти станеш, немов той напбóений сад, і мов джерелò те, що вôди Його не всихають! **12** I руїни відвічні сини твої позабудобуют, поставиш основи довічнî, і будуть тебе називати: „Замурóвник пролóму, напрâвник шляхів для посéлення“! **13** Якщо ради суботи ти стримаєш ногу свою, щоб не чинити своїх забаганок у день Мiй святий, і будеш звати суботу приéмністю, днем Господнім святим та шанованим, і її пошануєш, — не пôдеш своїми дорогами, діла свого не шукáтимеш та не будеш казати дарéмні слова, — **14** тоді в Гóсподі розкошувáти ти будеш, і Він посадобить тебе на висôтах землї, та зробить, що будеш ти споживáти спáдщину Якова, батька твого, — бо úста Господні сказали оце!

59 Ото ж бо, Господня рука не скорóтшала, щоб не помагати, і Його вúху не стало тяжкýм, щоб не чути, **2** бо то тільки перéступи ваші віddíluвали вас від вашого Бога, і ваші провійни ховáли обличя Його від вас, щоб Він не почув, — **3** бо ваші долоні заплáмлені кров'ю, ваші ж пальці — беззаконням, уста ваши говорять неправду, язик ваш белькóче лихе! **4** Немає нікóго, хто б кликав на суд, і нікого нема, хто судився б попrâвdi, — кожен надію кладе на марноту й говорить неправду, vagitnîe бідою й порôджує злочин! **5** Висíджують юїця гадючі та тчуть павутýння: хто з'їсть з їхніх яєць, помирає, а з розбитого — гáдина вýйде. **6** Нитки їхні не стануть одежею, і вýробами своїми вони не покрýються: їхні дílá — дíла кривди, і в їхніх рукáх — чин насильства. **7** Їхні ноги біжать на лихе, і спíшать проливати невíйну кров, їхні думkи — думки кривdní, руїна й погiйблі на їхніх дорóгах! **8** Дорóги спокóю не знають, і правосúддя немас на їхніх стежkáx, — вони покрутили собі свої стéжки, і кожен, хто нею ступає, не знає спокóю. **9** Тому віddalíloся право від нас, і не сягає до нас справедlіvіst! чекаємо світла, — та ось темnotá, чекаємо сáйva — та й у тémnozhaх хóдимо! **10** Ми маçaемо, мов невидíощi, за стínu, навpomaцki хóдимo, мов тi безóki; спотiкаєmoся mi опívdni, nemov bi smerkóbm, mîjz здорovimi mi, як pomerli! **11** Usi mi rевémo, як ведmédi, i мov голубi tî постiйno вorkóchemo, чекаємо права — й немає, спасínnia — й віd нас віddalíloсь воно. **12** Bo помnожилис нашi перéступi перед Тобою, і свіdkуjoт на нас грíхи нашi, bo з nami peréступi нашi, a нашi провійni — mi знаемо їх! **13** Mi зраджували й говорили неправду на Господа, i повіdstupali vîd нашого Бога, казали про ýtиск та vîdstup, vagitnîi й видúmuvali з свого серця слова непrâvdi. **14** I правосúdдя назád віdstupiлося, a справедlіvіst здалéka стoйт, bo na

майдáni спítknúlaся правда, праведnіst же не може прийти, — **15** i правда зникла, a той, хто віd злого відходить, грабóvаний. I це bачить Господь, — i лихе в Його очах, що права нема! **16** I Він bачив, що немає нікóго, i дивувávсь, що немає застúпника. Ta raméno Його Йому допомогло, i Його праведnіst піdpérla Його, — **17** i Він зодяgnúv праведnіst, як пánцер, a шolóma спасínnia — на Свою голову, i зодяgnúv шati pómsti, як одяg, i покrývся горлývistu, мов bi плащéм! **18** Надолúжити Він гnívom Своїm ворогám згíдно з учínkami їхnimi. Своїm sупrotívnim — заплátoю, oстрôvam надолúжити заплátu. **19** I будуть bоятisя йménia Господnýgo з záходu, a славi Його — зо схíd сонця, bo прийde, як ríčka rвuchá, — вíter Господnýj pожené, — **20** i прийde Викупítel Сíonovi й tím, хто вернувся із прógríhu в Яковi,каже Господь. **21** A Я — ось із nimi умова Moя, говорить Господь: Míй Dух, який на тобi, ta словá Moї, що поклав Я до ust твоїх, не устýплять вони з твоїх ust, i з ust нащádkiv твоїх, i з ust нащádkiv потóмства твого, говорить Господь, віdtepér й aж nавíki!

60 У ставай, свіtisя, Ерусалиме, bo прийшло твоє свіtlo, a славa Господня nad тобою засýla! **2** Bo тёмрява землю вкривáe, a мórok — нарódi, ta сje Господь nad тобою, i славa Його nad тобою з'являється! **3** I пíдуть нарódi za свіtlom твоїm, a царí — за ясніstю сýiva твого. **4** Здíjmi свої очi навkólo й побач: уsi вони зíbrani, i до тебе iдуть; сини твої йдуть iздалéka, a дóchok твоїх на руkáх он несуть! **5** Побачиш тоді — i роз'яснишsя ti, сполохnéться й пошишае серце твоє, bo зvérnеться мбрóсьke багáтство do тебе, i прийde до тебе багáтство нарódi! **6** Бézlích верблódi закriє тебе, молодi tî верблódi з Mídiánu й Eфí, — usi вони прийдут iз Шévi, nositimus золотo й лádan ta хváli Господні зvížatimut. **7** Всi отари кедárskyi зberútесь do тебе, барáni невайбótski послúжатъ тобi, — вони пíдуть usi на Míj vívtar, як жертва приémnna, i Я просlávлю dím славi Свої! **8** Xто вони, що летять, як ta хmara, i немов голубi до своїх голубníkiv? **9** Bo до Мене збираються морепlávci, i найперше pливутъ корабlí iз Taršíshu, щоб привéсти синiv твоїх здалéka, з nimi їхnє срíblo та їхnє золотo для Іменi Господа, Богa твого, i для Святого Izraélja, Віn bo просlávив тебе. **10** I мuri твої побудóють чужýnci, a їхní царí tobí будуть служíти, bo в zápalí gñiu Свого Я був uráziv тебе, a Своїm upodbbaní зmiliouся nad тобою! **11** I будуть постiйno vídkrýtimi brami твої, — aní vdený, ní vnochí ne замкнútse вони, щоб принósiti до тебе багátство нарódi, i їхní царí щоб були приprôdžen! **12** Bo погинуть нарódi ta te цárство, що не схóbutъ служити тобi, — i цi нарódi понíšceni будуть зовsí! **13** Славa лívánska прибúde do тебе, кипarísc, сосна й buk будуть rázom, щоб приздобити mísce святini Moëi, i mísce níg Своїх Я пошаную. **14** I зígnutí прийduть do тебе сини твоїх kryvdnikiv, i клáнятись будуть do стíp твоїх níg usi nenhávisniki, i тебе будуть кликати: Misto

Господнє, Сіон Святого Ізраїлевого! 15 За те, що була ти покійнута та осоружна, о дόчко Сіону, і через тебе ніхто не ходив, то вчиню тебе славою вічною, радістю з роду в рід! 16 І будеш ти ссати молоко із народів, і груди царів будеш ссати, і пізнаєш, що Я — то Господь, твій Спаситель, а твій Викупитель — Потужний Яковів! 17 Замість міді впроваджу я золото, і замість заліза впроваджу сріблó, і замість дерева — мідь, а замість каміння — залізо, і дозбром твоїм зроблю мир, твоїми ж начальниками — справедливість! 18 В твоїм краї не буде вже чуте насилля, руїна й спустошення в межах твоїх, і називéш свої мýри спасінням, а брами свої — похвалобу! 19 Удень сонце не буде тобі вже за світло, і не буде світити тобі місяць за сáйво, бо буде тобі вічним світлом Господь, а твій Бог — за окрасу твою! 20 Не зайде вже сонце твое, і місяць твій вже не сковáється, бо буде тобі вічним світлом Господь, і дні жалоби твоєї покінчаться! 21 А нарód твій — усі справедліві вони, землю вспадкують наїки, пárость Моїх саджанців, чин Моїх рук на прославлення! 22 Цей малій стане тисячею, і наймолодший — нарódом міцнім! Я, Господь, цього часу оце приспішуй!

61

Дух Господа Бога на мені, бо Господь помáзav
Мене благовістити сумíрним, послав Мене перев'язати злáманих серцем, полонéним звіщати свободу, а в'язнім — відчинити в'язніцю, 2 щоб проголосити рік уподобання Господу, та день пóмсти для нашого Бога, щоб потішити всіх, хто в жалобі, 3 щоб радість вчинити сіонським жалобникам, щоб замість пóпелу дати їм оздобу, оливу радости замість жалоби, одежу хвалі замість темного духа! І будуть їх звати дубáми праведности, саджанцями Господніми, щоб прославився Господь! 4 I вони забудують руїни відвічні, відбудують спустошення давні і відновлять міста поруйновані, з роду в рід попустошени. 5 I встануть чужинці та й пástимуть ваші отáри, і сини чужинця будуть вам рільниками та вам винарýми!

6 I будуть вас кликати: Господні, свящéники будуть казати на вас: слуги нашого Бога! Ви будете юсти багатство нарódів, і їхньою славою будете слáвитись. 7 За ваш сором подвійний і за гáньбу та смуток, ваш úділ, — тому то посéдуть вони в своїм краї подвійне, радість вічна їм буде! 8 Bo Господь Я, і правосуддя кохаю, і ненáвиджу рóзбій та кривду, і дам їм заплату за чин їхній поправді, і з ними складу заповіта довічного! 9 I буде насіння їхнє знáне між людами, і між нарódами їхні нащáдки, — усі, хто бачити їх буде, пізнають їх, що вони — те насіння, яке благословів був Господь! 10 Я радісно буду втішатися Гóсподом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнúв мене в шáту спасіння, і в одежу прáведности мене вбрав, немов молодому, поклав Він на мене вінця, і мов молоду, приоздобив красою мене! 11 Bo так як земля та вивóдить рослиниство свою, ѹк як насіння свое родить

сад, так Господь Бог учíнить, що вýросте праведність, і хвалá перед усіма нарódами!

62

Не буду мовчати я ради Сібну, і ради Єрусалиму не буду спокíйний, аж поки не вýйде, як сáйво, його праведність, а спасіння його — як горючий світильник! 2 I побачать нарód твою праведність, а славу твою — всі царі, і ймénням новим будуть звати тебе, що уста Господні докладно означать його. 3 I ти станеш короною слави в Господній руці й діядéмою царства в долоні Бога свого! 4 Вже не скажуть на тебе „покíйнута“, а на край твій не будуть казати вже „пустиня“, бо тебе будуть кликати „в нíй моя втіха“, а край твій „заміжня“, бо Господь пожадає тебе, і твій край буде взятий за жінку! 5 Як юнáк бере панну за жінку, так з тобою одрúжиться Сам Будівничий, і як тішиться той молодий нареченою, так радíтиме Бог твій тобою! 6 На мýрах твоїх, Єрусалиме, Я поставив сторóжу, — ніколи не буде мовчата вона цíлий день та всю нíч. Ви, хто пригадує Господа, не замóвкніть, — 7 i перед Ним не вмовкайте, аж поки не змінить, і аж поки не вчíнить Він Єрусалиму за славу Свою на землї! 8 Господь присягнúв був Своєю правіцею й потужним рамéном Своїм: Направду, не дам уже збíжжа твого ворога твоїм, і пити не будуть чужинці твого виногráдного сóку, що ти працювáв біля нього! 9 Bo ті, хто збирає його, будуть юсти його та й хвалити Господа, і ті, хто громáдить його, будуть пити його на подвір'ях святині Мoeї! 10 Проходьте, проходьте ви бráмами, чýстите дорóгу нарódovi! Будуйте дорóгу, будуйте дорогу, дорогу ту биту, очýстите від камéнів, підійміть над нарódами прáпора! 11 Ось звіщає Господь аж до краю землї: Розкажіте сіонській дочцї: Ось приходить Спасіння твое, ось із Ним нагорода Його, і заплата Його перед Ним! 12 I будуть їх звати нарódом святим, викúplenцями Господа, а на тебе закличуть „жадáна“, незалішene місто!

63

Хто це грядé із Едому, у шáтах червóних із Бoцрý? Хто Той пýшний в убрáнні Своїм, що в вéличі сили Свої вроčисто грядé? — Це Я, що говорить у праведності, що влáдний спасати! 2 Чого то червона одежа Твоя, а шáти Твої як у тóго, хто топче в чавíлі? 3 „Сам один Я чавíло топтáв, і не було із нарódів зо Мною нíкого! I Я топтáв їх у гніві Своїм, і чавíв їх у лóті Своїй, — і брýзкав їх сíк на одежду Мою, і Я поплáмив всі шáти Свої. 4 Bo день пóмсти — у серці Мoїм, і надíйшов рік Мого викúplenня! 5 Я дививсь, але помíчникá не булó, і дивувáвсь, бо пídpóri Мені бракувáло, та рамéно Мoe Мені допомогло, а Мíй гнів — він пíдтрýмав Мене! 6 I топтав Я нарódи у гніві Своїм, і ламáв їх у лóті Своїй, і вилив на землю їхню кров! 7 Буду згáдувати лásки Господні, Господні хвалі за все те, що вчинив нам Господь, за велике добро те для дому Ізраїля, що вчинив Він для них у Своїм милосерді, і в ласці великій Своїй! 8 I сказав: „Вони справdi

нарόд Мій, сини, що неправди не кажуть, “— і став Він для них за Спасітеля. **9** В усякому ютиску їхньому тісно булó і Йому, і Ангол обличчя Його їх спаса́в. Любов'ю Своєю й Своїм милосердям Він ві́купив їх, і їх підніс і носив їх усі дні в давніну. **10** Та стали вони неслухнýними Духа Святого Його засмутили, — і Він обернúвся на вóрота їм, Він Сам воював проти них. **11** Тоді то нарód Його згадає дні давні, Мойсей: Де Той, що їх вивів із моря із пáстирем отари Своєї? Де Той, що в нього поклав Свого Духа Святого? **12** Що Він по правиці Мойселя провáдив рамéно величчя Свого, що Він перед ними роздíлював вóду, щоб зробити Собі вічне Ім'я! **13** Що провáдив безздýями їх, як конý на пустині, — і вони не спíткнúлись? **14** Як схóдить у долину худóба, так їх Дух Господній водив до спочýнку, так і Ти вів нарód Свій, щоб зробити Собі славне Ім'я! **15** Поглянь із небés і побач із мешkáння святині Своєї та слави Своєї: Де горлýвість Твоя та Твої могутні чýни? Де велике число милосердя Твого та лásки Твоєї, що сýпроти мéне затрýмалися? **16** Тільки Ти — наш Отець, бо Авраам нас не знає, а Ізраїль нас не пíзнáє! Ти, Господи, Отець наш, від вíку Ім'я Твоє: наш Ві́купитель! **17** Нашо, Господи, Ти попустíв, що ми блýдимо з дорíг Твоїх, нашо робиш твердýм наше серце, щоб ми не боялись Тебе? Вернися ради рабів Своїх, ради племéн спáдку Свого! **18** Спáдщину займав час короткий святий Твій нарód, — противники наші святиню Твою потоптали! **19** Ми стали такими, немов би відвíку Ти не панувáв був над нами, немов би не клíкалося Твоє Ймénня над нами!

64 О, коли б небесá Ти розdéр і зíшов, — перед обличчям Твоїм розтопíліся б góri, **2** як хвórost горить від огню, як кипить та вода на огні, отак щоб Ім'я Твоє стало відомé Твоїм ворогам, щоб перед обличчям Твоїм затрémти нарóди! **3** Коли Ти чинив страшні рéchi, ми їх не чекали, — коли б Ти зíшов, то перед обличчям Твоїм розтопíліся б góri! **4** I відвíку не чули, до ушей не дохóдило, око не бачило Бога, крім Тéбе, Який би зробив так тому, хто надію на Ньюго кладé! **5** Ти стрíчаеш того, хто радíє та праведність чинить, отих, що вони на дорогах Твоїх пам'ятáють про Тебе. Та розгñíвався Ти, бо ми в тому згréшили навíki та несправедливими стали! **6** I стали всí ми, як нечистий, а вся прáведність нáша — немов поплямбана мíсячним бdíж, і в'янemо всí ми, мов листя, а наша провина, як вíter, несе нас. **7** I немає нíкого, хто кликав би Йménня Твоє, хто збудився б триматися мíцно за Тéбе, бо від нас заховав Ти обличчя Своє й через нашу вину Ти покинув нас нíдiti. **8** Тепер же, о Господи, Ти — наш Отець, ми глина, а Ти наш ганчár, і ми всí — чин Твоєї руки! **9** Не гнівайся, Господи, сильно, і не пам'ятáй повсякчáно провíйни! Тож споглянь, — ми нарód Твій усí! **10** Святі містá Твої стали пустинею, Сіон став пустéлею, стéпом став — Єрусалíм. **11** Дíм святощі нашої й нашої слави, в якім батьки наші хвалили Тéбé, погорíлищем став,

а все наше любé руїною стало. **12** Чи й на це ще Себе будеш стрýмувати, Гóсподи? Будеш мовчати, й занáдто карати нас бýдеш?

65 Я прихилья́вся до тих, що Мене не питали, Я знайдений тими, що Мене не шукали. Я казав: „Оце Я, оце Я!“ до нарódu, що Йménням Мóїм не був зváний. **2** Я ввесь день простягáв Свої руки до люду запéкого, що він, за своїми думkámi, дорóгою ходить недоброю, **3** до нарódu, що в очi Мене прогнівляє постíйно, що жертви приносять в садkáх та що пálить кадило на цéглах, **4** що сидить у гробáх та ночує по ямах, єсть свинíну, і в їхньому посуді — юшка нечиста, **5** що говорить: „Спинíсь, не зближáйся до мéне, бо святíй я для тебе!“ Оце дим в Мóїї нíздri, огонь, що палає ввесь день! **6** Ось напýсане перед обличчям Мóїм: Я не буду мовчати, але відплачу, і надолúжу на їхньому лóni! **7** Укупí перéступи ваші й перéступи ваших батькíв, — говорить Господь, — що кадíли на góрах і на взгíр'ях Мене зневажáли, — і заплату їм вýмíрюю Я найперéше до їхнього лónia! **8** Так говорить Господь: Коли в грóbi знахóдиться сí виногráдний, і хтось скáже: „Не псуй ти його, бо благословéння у ньому“, — отак Я зроблю ради рабів Своїх, щоб усього не нíщти! **9** I насíння Я вýведу з Якова, а з Юdi — спadkóemця gír Moíx, i вибрáнцí Moí одíдичать її, i раби Moí жýтимут там. **10** I стане Шарón пасовýськом отári, а долина Ахór за лíжníцю худóби великої, для нарódu Mogo, що шукали Мене. **11** A ви, що Господа кидаєте, забуваєте góру святу Мою, що ставите Гáду трапéзу, а для Méní вýpövňoуетe жертву литу, **12** то вас відрахóвую Я для мечá, й на колína впадéте ви всí на зарíz, бо кликав Я вас, та ви відповíді не дали, говорив був, алé ви не чули й робили лихé в Moíx очах, і чого не хотív, вибирáли собi! **13** Тому Господь Богкаже так: Ось будуть раби Moí юсти, а ви бúдете голодувáти, ось будуть раби Moí пити, а ви будете спáргnені, ось будуть раби Moí radíti, а ви посорóмлені búдete. **14** Ось раби Moí будуть спíвати від радості серця свого, ви же кричáтимете від серdéчного болю, і від скрúшення духа завóдити búдete. **15** I ви свое Йménня дастé на прокlяttia вибрáнцiam Moí, — і Господь Бог тебе вb'e, а рабам Своїм дастé інше Йménня, **16** так що хто на землі благословéний búde, буде поблагословéлений віn вíрним Богом, а хто на землі присяgáe, вírним Богом присяgne, бо забúдуться юtиски давні i захóвані будуть вони від очéj Moíx! **17** Bo ось Я створí нове небо та зémlju nový, i не згадáються réchi kolíshní, i не прýйдуть на серце! **18** Tож навíki radíte та tíshseся tim, що творó Я, bo ось Я створó Єrusalíma на radíst, a нарóda його — на весélіst! **19** I búdu Я Єrusalímom radíti, i vtíshatísi буду нарódom Своїм, — i не почýтесь в ньюмo вже голос плачý голos zóbyku! **20** Z цього часу не буде вже юного днями й старógo, якії своїх днів не попóбнить, бо сторókij помрé як юnák, а gríshnik i в víci sta lít буде прóklytij! **21** I domí побудóуть, i méshkati будуть, i засáдять вони

виноградники, і будуть їхній плід споживати. **22** Не будуть вони будувати, щоб інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожив, дні бо народу Мого — як дні дέрева, і вибрани ці Мої зуживатимуть чин Своїх рук! **23** Не будуть вони працювати надáрмо, і не будуть родити на страх, вони бо насіння, благословлене Господом, і наша́дки їхні з ними. **24** І стáнеться, поки поклічуть, то Я відповім, — вони будуть іще говорити, а Я вже почúю! **25** Вовк та вівця будуть пástisя разом, і лев буде єсти солому, немов та худоба, а гáдові хлібом його буде бóрох! Вони не чинйтимуть зла й вигублятися не будуть на всій святій Моїй горі, говорити Господь.

66 Так говорити Господь: Небеса — Мій престол, а земля — то підніжок для ніг Моїх: який же то храм, що для Мене збудуєте ви, і яке ото місце Його відпочинку? **2** Таж усе це створила рука Моя, і так все це стáлось, говорити Господь! І при тому дивлюсь Я на вбóгого та на розбýтого духом, і на тремтýчого над Моїм словом. **3** Інáкше хто рíже вола — одночáсно вбиває людíну, принoсить у жертву ягнá — переломлює шию собаці, дарунка принoсить — вживає свинячої крові, складає з кадила частину пригадувальну, — одночáсно божká благословить. Отак як дорóги свої вони повибирали, і до гидотих своїх уподобання чує душа їхня, **4** так вýберу Й Я їх на звéдення, і предмета їхнього стáруха на них наведу, за те, що Я кликав — і ніхто відповіді не давав, говорив Я — й не чули вони, та чинили лихе в Моїх очах, і вýбрали те, чого Я не жадаў! **5** Послухайте слова Господнього ті, що на слово Його тремтите: Кажуть ваші брати, що ненáвидять вас, що вáс ради Ймéння Мого виганяють: „Хай прославлений буде Господь, і ми вашу радість побачимо!“ Та будуть вони посoróмлені! **6** Голос гóмну з міста, голос із храму, — це голос Господа, що заплату дає для Своїх ворогів! **7** Поки зазнáла дрижáння порóду, вона породила, і поки прийшов її бíль, то сина легéнко вона привелá. **8** Хто такé коли чув, і хто бачив такé? Чи зróдженá буде земля в один день, чи нарóдженý буде народ за одним разом? Бо як тільки зазнáла Сіонська дочká породовí дрижáння, то синів своїх вже породила. **9** Чи Я допровáджу до порóду, — і не вчиню, щоб вона породила? говорити Господь. Чи Я, що чиню, щоб родила, — і стримаю? каже твíй Бог. **10** Радійте із Єрусалимом і тіштесь всі ним, хто його покохá! Втішайтесь ним радістю всі, що з-за нього в жалобі були! **11** Щоб ви ссали й наसíтилися з перс потíхи Його, щоб ви ссали та розкошували із перс Його слави! **12** Бо Господькаже так: Ось керую до нього Я мир, немов рíчку, і славу нарóдів, немов той потíк заливнýй: і ви будете ссати, і на руках вас носíтимуть, і бáвитимуть на колíнах! **13** Як когдось його нéнька втішáє, так вас Я потíшу, і ви втішени будете Єрусалимом. **14** І побачите це, ѹ серце ваше радітиме, ѹ як трава молода, розцвітуть ваші кóсті! І в рабáх Його пíзнана буде Господня рука, і буде Він гніватися на Своїх ворогів. **15**

Бо ось прийде Господь у в оgnі, а Його колесníci — мов буря, щоб відплатити жаром гніvu Свógo, а погрóзи Свої — полум'яним огнем! **16** Бо огнем та мечем Своїм буде судитись Господь з кожним тілом, і буде багато побитих від Гóспода. **17** А ті, хто осváчуються й очищає себе у погáнських садkáх, один по однómu, всерéдині, їдять м'ясо свинячé гидоти та миш, — вони разом загинуть, говорити Господь! **18** І Я знаю їхні вчíнки та їхні думki, і прийдú, щоб зібрати всі народи й языки, — і прийдуть вони й Мою славу побачать! **19** І зна́ка на них покладу, і пошлó урятóваних з них до народів, у Таршíш, Пул, і Лул, в Мешех і Кос, у Тувал та Яван, в островий предалéki, що звістки про Мене не чули й не бачили слави Мої, — і звістять мою славу вони між нарóдами! **20** І вони приведуть усіх ваших братів із нарóдів усіх у дарунок для Господа на конях та на колесницах, і на фурах та мулах, та на верблóдах, на гóру святу Мою, до Єрусалиму, говорити Господь, як приносять синóве Ізраїлеві дарунка в посúдині чистій до дому Господнього. **21** І візьмú Я із них за священиків та за Левітів, говорити Господь. **22** Бо як небо новé та новá та земля, що вчиню, стануть перед обличчям Моїм, говорити Господь, так стоятимуть ваші наша́dки та ваше іm'я! **23** І стáнеться, кожного новомíсяччя в часі Його, і щосуботи за чáсу її кожне тіло прихóдитиме, щоб вклоня́тися перед обличчям Моїм, говорити Господь. **24** І вýйдуть вони та й побачать ті трупи людей, що відпáли від Мене, бо їхня черvá не помре й не погáнє огонь їхній, — і стануть вони за гидоту для кожного тіла!

Єремія

1 Словá Єремії, сина Хілкіїного, з священиків, що в Анатоті, у Веніаминовому краї, 2 що булó до нього Господнє слово за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя, тринадцятого року його царювання. 3 І було воно й за днів Егоякима, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до вýходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці. 4 „І прийшло мені слово Господнє, говорячи: 5 Ще поки тебе вформувáв в утробі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутрá, тебе посвятив, дав тебе за пророка народам! 6 А я відповів: О, Господи, Боже, таж я промовляти не вмію, бо я ще юнáк! 7 Господъ же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“, бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлі Я тебе, і скажеш усе, що тобі накажу. 8 Не лякайсь перед ними, бо Я бýду з тобою, щоб тебе рятувати, говорити Господъ! 9 І простяг Господъ руку Свою, і доторкнувсь моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої єста слова Мої! 10 Дивись, — Я сьогодні призначива тебе над народами й царствами, щоб виривáти та бýрити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати! 11 І було мені слово Господнє, говорячи: Щó ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Я бачу мигдалéву галúзку. 12 І сказав мені Господъ: Ти добре бачиш, бо Я пильну Свого слова, щоб спрáвдилось воно. 13 І було мені слово Господне подруге таке: Щó ти бачиш? А я відказав: Я бачу киплáче горнá, а пéред його звérнений з пíвночі на пíвдень. 14 І сказав мені Господъ: З пíвночі відкrestyться зло на всіх мéшканців землі. 15 Бо ось Я покличу всі родини царств на пíвночі, — говорити Господъ, — і вони поприхóдять, і поставлять кожен свого трона при вході до ерусалимських брам, і навколо при всіх мурax його та при всіх юдиних містáх. 16 І бýду судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншім богам, і вклонялися чинам своїх рук. 17 А ти пíдпрéжеш стéгна свої та й устанеш, і бýдеш говорити їм усе, що Я накажу тобі; не бýся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними! 18 Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом твердýнним, і зализним стовпом, і мідяними мýрами проти всíєї цíєї землі, проти царів Юди, проти його князíв, проти його священиків та проти народу цíєї землі. 19 І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорити Господъ, — щоб тебе рятувати!“

2 І було мені слово Господнє, говорячи: 2 „Іди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи: Так говорити Господъ: Я згадав тобі ласку юнацтва твого, ту любов, коли ти наречéна була та за Мною ходила в пустині, в землі незасíяній. 3 Ізраїль — то святість для Господа, почáток врожáю Його. Всі, що їли його, завинíли, — зло прийде на них, говорити Господъ. 4 Послухайте слова Господнього, доме Яковів та всі рóди дому Ізраїля! 5 Так говорити Господъ: яку кривду

знайшли батьки ваші в Мені, що вони віддалились від Мене й пішли за марнóтою, і стали марнýми? 6 І не спітáли вони: де Господъ, що нас вýвів із краю египетського, що провáдив Він нас по пустині, по землі степовій, повній ям, по краю сухому та тéмному, по краю, що в ньому ніхто не ходив, і що там не осілась людýна? 7 І впровáдив Я вас до родíчого Краю, щоб їсти плоди його й добра його. І ви прибули й занечистили землю Мою, і зробили гидотою спáдщину Мою. 8 Священики не повілі: де Господъ? А ті, хто тримає Закóна, Мене не піználi, і пастирі повídpadáli від Мене, а пророки Ваалом пророкувáli, та за тими пішли, хто вам не допомóже, 9 Тому то судитися буде з вами, — говорити Господъ, — і з синами синів ваших бýду судитися! 10 І переїдіть острóв хíттéя, і побачте, і до Кедáру пошліть, та приглáньтесь добре й побачте, чи було там таке, як оце? 11 Чи змінив люд bogív, хоч не Бог вони? А народ Míj змінив свою славу на те, що не помагає! 12 Здивуйтесь цим, небесá, і затремтіть, і злякайтесь над мíру, говорити Господъ! 13 І дві речі лихі Míj народ учинив: покíнули Мене, джерело живої води, щоб собі подовбáти водозбóri, водозбóri полámaní, що води не тримають. 14 Чи Ізраїль Míj раб? Чи він теж кріпак, народжений вðомá? Чому ж здóбиччю він? 15 На нього ревут левчукý, видають голос свíj, і його Край обернúli в пустиню, спалили містá його, так що немає мешkáncya. 16 Також сини Мемфíса й Тахпенеса на чéрепі пásлися в téбē. 17 Чи ж зробило тобі це не те, що покинув ти Господа, Бога свого, щоб провáдив тебе по дорозі? 18 І тепер щó тобі до дороги в Египет? Щó пити воду з Шíхóru? І що тобі до дороги в Aшшúr? Щó пити воду з Ríký? 19 Хай карає тебе твоє зло, і відстúпства твої хай картáють тебе, і пíznай та побач, що лихе та gírké це, що кинув ти Господа, Бога свого, і stráxu Могó над тобою нема, говорити Господъ, Бог Саваот. 20 І віддавна зламала ти, дóčko Cíonu, ярмо свое, пírvala свої поворózki й сказала: Не бýdu служити! Бо на кожному взгír'í високому, і пíд кожним зеленим деревом ти клáлась блудníцею. 21 А Я ж посадив був тебе виноградом добíрним, увésя вíн — насіння правдýve! І як ти змінилась Мені на вýродка винограду чужого? 22 Тому то хоч би ти й помíлася лúgom, і мíla багато собі зажилá б, проте плámoю буде вина твоя перед обличчям Moїm, говорити Господъ Бог! 23 Як ти зможеш сказати: „Я не стала нечистою, за Vaalami я не ходила?“ Подивись на дорогу свою, у долині, чого ти наробíla, пустотлíva верблóдко, що крутиш дороги свої! 24 Ти — як дика ослíця, яка до пустині привикла, що вíter втýгає в жадánni своєї душí, — хто завéрне її в час її похотlýвости? Усí, хто шукає її, не помýчаться, — знайдутъ її в її місці! 25 Стримуй ногу свою, щоб не бути її бósoю, і від прáгнення горло свое. А ти кажеш: „Пропало, вже нí, бо я покохала чужих — і за ними пídú“. 26 Як для злóдія сором, коли буде злóвлений, так себе осорóмив Ізраїlів дíм, вони та царі їхні

звéрхники, й їхні священики, й їхні пророки, 27 що говорять до дерева: „Ти батько мій“, а до каменя: „Ти мене породив“. Бо до Мене вони повернулись плечима, а не обличчям, а за час свого лиха говорять: „Устань та спаси нас!“ 28 А де ж твої бóги, яких наробив ти собі? Хай устануть вони, якщо можуть спасті тебе в час твого лиха, бóж в тебе бóгів, скільки міст твоїх, Юдо! 29 Чого вам зо Мною змагатися? Усі ви відпали від Мене, говорити Господь. 30 Надáрмо Я бив синів ваших, — науки вони не взялі, а ваших пророків ваш меч поз'їдав, немов лев той винішувач! 31 О ви, покоління, — почуйте це слово Господне: Чи пустинею був для Ізраїля Я? Чи може землею великої тémривя? Чому ж каже нарбд Мій: „Ми вільно бу́ємо, — вже не прийдемо до Тебе?“ 32 Чи панна забуде оздобу свою, наречена — про стрічки свої? А нарбд Мій про Мене забув незчислennі вже дні! 33 Як ти вправно дорогу свою повелá, щоб шукати кохáння! Тому то дороги свої призвичаїла ти до злочинства, 34 і навіть на полах одежі твоєї знахóдиться кров душ убогих невинних, яких не зловила на вчинку гарýчому, але понад усім тим 35 ти кажеш: „Невинна я, — Його гнів відвернувся від мене направду“. Ось Я буду змагатися з тобою за те, що ти кажеш: „Я не прогрішила!“ 36 Нáць то тинéшся ти, і міняеш дорогу свої? Таж ти посоромлена будеш Єгиптом, як ти посоромлена від Асирії! 37 І звідти ти вийдеш, залáмуючи свої руки на своїй голові, бо повідкіда́в Господь тих, на кого ти надіялася, і не будеш ти мати в них успíху“.

3 І було мені слово Господне, говорячи: „Як відпüstить хто жінку свою, й вона пíде від нього, та стане за жінку для іншого чоловіка, — чи вéрнеться ще він до неї? Чи ж не стане зовсім обезчéшеною оци жінка? Ти ж перéлюб чинила з кохáнцями бағатомá, і тобі поверта́тись до Мене? говорити Господь. 2 Зведи свої очі на горі порожній дивися, — де перéлюбути не чинила? Ти для них по дорóгах сиділа, немов той араб на пустині, — і збезчéстився край твоїм блúдом та лихом твоїм! 3 І дощі були стрýмувані, і не булó дощу пíзнього, проте мала ти чо́ло блудnїцї, і стратила сором, 4 Чи ж клíкати відній не будеш до Мене: „Отче мій, Ти юнацтва моого Провідник!“ 5 Чи Він пам'ятатиме вічно про гнів, чи назáвжди його стерегтиме?“ Таке ти говориш, і безмéжно зло чиниш. 6 І сказав до мене Господь за днів царя Йосії: „Чи ти бачив, що зробила невíрна дочкá Ізраїлева? Вона ходила на кожну високу гору, і пíд кожне зелене дерево, — і блудdяла там. 7 Я думав: Як зробить вона все оце, то до Мене повéрнеться; та вона не вернúлась, і бачила це сестра її зráдниця, Юдея. 8 І побачила Юдея, що за все те, що перéлюб чинила невíрна дочка Ізраїлева, відпустив Я її, і дав їй листа розводового. Та зрадлíва сестра її, дочка Юдина, не побоялася й пíшла, і блудdювою стала й вона. 9 І сталося від рóзголосу про перéлюб її, збезчéстила вона землю, і

перéлюб чинила з камінням та з деревом. 10 І також при всьому цьому не вернулась до Мене зрадлíва сестра її, дочка Юди, усім своїм серцем, а тільки вдавáла, говорити Господъ“. 11 І промовив до мене Господь: „Невíрна дочкá Ізраїлева всправедлíвила душу свою більш від зрадлíвої дочки Юди. 12 Пíди, і проголоши слова цi на пívnich та й скажеш: Вернися, відстúпна дочко Ізраїлева! говорити Господъ. Не звернú Я Свого обличчя у гнів на вас, бо Я милостивий, — говорити Господъ, і не будú повíк стерегтی Свого гніву. 13 Тільки пíзнай же провíну свою, бо ти проти Господа, Бога свого повстала, і грішила з чужими пíд деревом кожним зеленим, і Мого голосу ви не почули, говорити Господъ. 14 Верніться, діти невíрні, говорити Господъ, бо Я вам Госпóдар, та вíзьмú вас по єдиному з міста, а з роду по два, і вас поведé до Сіону! 15 І дам пáстирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть пáсти вас умінням та рóзумом. 16 І буде, коли ви розмножитеся та розплóдитеся на землі за цих днів, — говорити Господъ, — не скажуту уже: „ковчéг заповіту Господнього“, і він вже не прийде на серце, і його пам'ятати не будуть, і більше не буде він зроблений. 17 Того часу назвату Єрусалима: Господній престол, і до нього, до Єрусалиму згромáжені будуть народи усі ради Ймénня Господнього, і більше не пíдуть вони за впérтістю серця лихого свого, 18 Тими днями дім Юдин із домом Ізраїля пíдуть і разом прибúдуть з пívnichного краю до краю, що вашим батькам на спáдок Я дав. 19 І Я був подúмав: як поставлю тебе Я посéред синів і дам тобі край пожадáний, найкращу спáдщину народів? 1 Я дýмав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвéрнетесь ви від Мене. 20 Справді, як зраджує жінка свого чоловіка, так ви Мене зрадили, діме Ізраїл! каже Господь. 21 Чути голос на лíсих горáх, плач благальний синів Ізраїлевих, вони бо скривили дорóгу свою, забули про Господа, Бога свого: 22 „Верніться, невíрні сини, усі ваші відстúпства Я вілкую!“ Ось прийшли ми до Тебе, бо Ти Господь, Бог наш! 23 Справді, неправда тí пáгірки, той гómin на горах, — справді, в Господі, Богові нашім, спасіння Ізраїлеве! 24 А той сором пожер працю наших батьків від нашої мóлодості, їхню худобу дрібнú й їхню худобу велику, синів їхніх та їхніх дочок. 25 Лежимó ми у сбóрі нашому, і нас покриває ця наша неслава, бо ми прогрішилися Господу, Богові нашому, ми й батьки наші, від нашої мóлодості й до сьогодні, і не слухали голосу Господа, нашого Бога!“

4 Якщó ти, Ізраїлю, вéрнешся, — каже Господъ, — до Мéне ти вéрнешся, і якщó ти відкýнеш із-перед обличчя Мого гидоти свої, то не будеш тинáтись! 2 І якщó ти присягнеш „Як живий Господь“ правдою й правом та справедливістю, то будуть Ним благословлятись нарбdi, і хвалитись Ним будуть. 3 Bo так каже Господь мужам Юди та Єрусалиму: Оріть собi на цíліні, і не сійтe в тернýну! 4 Обрізуйтесь Господéві, й усóньте із ваших сердéць

крайні плоті, юдеї та мешканці Єрусалиму, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя літість, — і буде палати вона, і не буде кому погасити через злі ваші вчинки! 5 Оповістіте в юдеїв та в Єрусалимі звістіть та їх скажіть: Засурміте в сурмі у краю! Кричіть гучним голосом та говоріть: Зберіться та підемо до міст до твердинь! 6 Підійміте пррапор до Сіону, поспішайте, не станьте, бо з півночі зло приведу, і велике нещасти. 7 Лев виходить із своєї гущавини, і той, хто нищить народи, виrushає із місця свого, щоб твій край обернути на руїну, і спустошенні будуть містя твої, так що забрікне і мешканця! 8 Отож, опережайтесь веретами, плачте та голосіть, бо лютість Господнього гніву від нас не відвérнеться! 9 І станеться в день той, — говорити Господь, — згине розум царя і розум князів, і оставлють священики, а пророки здівуються 10 й скажуть: О Господи, Боже, справді обманений сильно нарбд цей та Єрусалим, коли казано: „Буде вам мир“, а меч доторкнуся ось аж до душ! 11 Того часу нарбдові цьому та Єрусалимові сказане будé: Ось вітер палкий з лисих гір на пустіні, на дорозі дочки Мого люду, — не на віяння й не на очищення він! 12 Та вітер сильніший від цього прибude Мені, — і над ними Я суд прокажу. 13 Ось він прийде, як хмари, як буря — його колесниці, від орлів швидші коні його: Горе нам, бо спустошенні будемо ми! 14 Обмий серце свое від лихого, о Єрусалиме, щоб бувти врятovanий! Аж доки в тобі пробуватимут думки марноти твої? 15 Бо голос донбсить із Дáну й звіщає погибель з єфремових гір. 16 Пригадайте нарбдам оце, сповістіть ось про Єрусалим: Приходять з далекого краю його облягаці, і здіймають свій крик на юдейські містя! 17 Як сторожа полів, навколо оточать його, бо він Мені був неслухнàний, говорить Господь! 18 Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихотвое: бо гіркé, бо торкнуло воно аж до серця твого. 19 Ой, утробо моя, ти утробо моя, — я тремчу! Біль серце стискá мені, і трепоче мені мое серце! Не можу мовчати, бо вчула душа моя голос сурмí, гук війни! 20 Біда на біду приклíкається, вся бо земля поруйнована буде, спустошенні будуть зненáцька намети мої, вmittь — завіси мої. 21 Аж доки я бачити прапора буду, буду чути голос сурмí? 22 Тому, що нарбд мій безглúздий, він не знає Менé: вони нерозумні сини й нерозвáжні вони, — мудрі вони, щоб чинити лихе, та не вміють чинити добrá! 23 Дивлюся на землю, аж ось порожнечá та пустка, і на небо — й нема його світла! 24 Дивлюся на гори, аж ось вони трýсяться, і всі згíр'я хитáються! 25 Дивлюся, аж ось вже немає людіні, і порозлітáлось все птаство небесне. 26 Дивлюся, аж ось край родючий пустинею став, а містя його знищені всі від обличчя Господнього, від пôлум'я гніву Його. 27 Бо Господь так прорік: Спустошенням стане ввесь край, та кінця йому ще не вчиню! 28 І буде в жалобі земля через це, і затмáриться небо вгорі, бо Я говорив, що задумав, — і не пожалую, і не відступлюся від того. 29 Від гуркотнечí

їздця та стрільця побіжить усе місто, повтікають в гущавини й злізуть на скелі. Всі містя покýнуті, і немає нікого, хто мешкав би в них. 30 А ти, поруйнована, дочка Сіону, що бùдеш робити? Хоч ти зодягáеш себе в кармазайн, хоч прикрáшуєшся золотою оздoboю, хоч очі свої підмальбуєш фарбою, — та надарéмно прикрáшуєшся: обридли тобою коханці твої, — на життя твое вáжать вони! 31 Бо чую Я крик, немов породіллі, чую стóгін, мов первістки, голос Сіонської дочки, — вона стоне, заломлює руки свої та голо́сить: „Ой, горе мені, бо попало життя мое вбýвникам!“

5 Помандруйте по вулицях Єрусалиму, і розглýнтеся та розпізнáйте, і на майдáнах його пошукайте: чи не знайдете там людіні, чи нема там такого, що чинить за правом, що правди шукає, — то Я їм пробáчу! 2 Коли ж вони кажуть: „Як живий Господь“, то справді клянуться неправдою. 3 Хіба ж очі Твої не для правди, о Господи? Урáїв Ти їх, але їм не болíть, понищив Ти їх, та відмовились узяти поúку вони, обличчя свої поробили від скелі твердішими, відмовились навернúтись! 4 А Я думав: Це прóсти лиш люди, безглúзді, — вони бо не знають дороги Господньої, права Бога свого. 5 Підú но собі до вельмòжних і з ними помóвлю, — бо знають дорогу Господню вони, право Бога свого, — та й вони усі разом зламали ярмó, а шлéї пíрвáли! 6 Тому лев лісовий їх поб'є, погубить їх вовк степовий, пантéра чигáє на їхні містá: кожен, хто вийде із них, пошматóваний буде, бо помnожились їхні грíхи, їхні віdstupства численнimi стали! 7 Хіба через це Я пробáчу тобі: твої діти Мене полишили, і присягаються тим, хто не Бог. Я їх нагодувáв, а вони чужолóжать і нáтовпом ходять до дому блудницí, 8 волóчаться, мов жеребцí відгодовані: кожен іржé до жони свого бlíжнього. 9 Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь. І хіба над нарбдом, як цей, не помстíться душа Моя? 10 Зберіться на мури його та й поніште, алé не вчиняйте кінця їм! Усуньте підпóри його, бо вони не для Господа, 11 бо зráджаючи, Мене зráдив Ізраїлів дім та дім Юдин, говорити Господь. 12 Вони відкуралися Господа та говорили: „Немає Його, й зло не прийде на нас, — ні меча, ані гόлоду ми не побачимо!“ 13 А пророки поробляють віtrом, і немає в них слова Господнього, — отак їм пороблено буде! 14 Тому вирíкає отак Господь Бог Саваóт: За те, що говорите слово такé, ось Я в уста твої вкладу слово Своє за огонь, а нарбд цей — то дрóва, — і він пожерé їх! 15 Ось Я приведу іздалéка нарбда на вас, о доме Ізраїлів, каже Господь, — це сильний нарбд, стародávній це люд, люд, що мови його ти не знаєш, і не зрозуміеш, що він говорíтиме. 16 Його сагайдáк, як відчýнений гріб, усі хоробрі вони. 17 І він пожерé твое жніво та хліб твій, поїсть він синів твоїх та дочек твоїх, худобу дрібнú та худобу велику твою пожерé, з'їсть твогó виноградника й фíгу твою, понищить мечем твердинні міста твої, на які ти надієшся. 18

Та й за тих днів, — говорити Госпόдь, — не зроблю Я із вами кінця! **19** І буде, як скажуть: Зá що Господь, Бог наш зробив нам усе це? то ти скажеш до них: Як Мене ви покинули, і служите в вашому краї богам чужоземним, так чужинцям служити ви будете в краї не вашому! **20** Сповістіть в домі Якова це, та оголосіть це в Йдеї, говорити Госпόдь. **21** Почуй же оце, ти нарόде безумний й безсердий, який має очі — й не бачить, має вуха — й не чує! **22** Чи Мене ви боятись не бўдете, — каже Госпόдь, чи тремтіти не будете перед лицем Моїм? Мене, що пісок поклाव за границю для моря, за вічну межу, якої воно не перейде: хоч повстáнуть, та не переможут, і шумтимуть хвилі його, але не переступлять її! **23** А серце в народа цього неслухнýне та непокрнє, відпáли вони та й пíшли. **24** І не сказали вони в своїм серці: Бýмосья ж Господа, нашого Бога, який дає дощ, дощ ранній та пізній ча́су його, стережé нам устáвлéні тижні для жнiv. **25** Ваші провини оце відхилили, а ваші гріхі від вас стрýмали це добрó. **26** Бо в нарòді Моєму безбожники є, — чигають вони, немов той птахолóв, вони сítки розстáвили, хапають людей. **27** Як клíтка, напóвнена птахами, так домій їхні повні омáни, — томý повирóстали та збагатíлись вони! **28** Потовстíли вони та поглáдшили, переступають також міру злого, справедливо вони не судили сирóтського сúду, — і мають повбóження! — і не помагають убогим у їхній спрavі. **29** Чи ж оцього Я не покараю? говорити Госпόдь. І хіба над нарòдом, як цей, не помстíться душа Моя? **30** Чуднé та страшнé стало в краї: **31** пророки віщують неправду, при помочі їхній панують священики, і нарòд Мій оце так кохає! І що зробите ви, як кíнець тому прýайде?

6 Утікайте, сини Веніамíна, з серéдини Єрусалиму, і засурмíте в сурмý у Текої, і знак пíдйmіть на Бет-Гаккерем, бо з пíвночі грізно пíднóситься зло та велике нещастí! **2** І вýкореню Я Сіонську дочку, вродливу та вýпещену. **3** Пастухи поприходять до неї з своїми стадáми, понапинáють намéти навколо при нíй, кожен місце свое випасáтиме. **4** Приготуйте вýйну проти неї, вставайте та вдармо опíвдні! Горе нам, бо минає вже день, бо вже тýгнуться тíні вечíрні! **5** Уставайте та пíд демо вночі і понíщмо палáти її! **6** Бо так промовляє Госпόдь Саваот: Постинáйте дерéва та вáла насипте при Єрусалим! Вíн те місто, що має зруйнóване бути, в ньому повно насильства: **7** як вýпrikсue воду свою джерeló, так вýпrikсue вíн свое зло. Насилля й грабíж чутí в ньому, перед обличчям Moїм безперéстань хворóба та рана. **8** Будь нáвчений, Єрусалиме, щоб душа Моя не відвернýлась від тебе, щоб тебе не вчинив Я спустóшенням, незасéленним краем! **9** Так говорити Госпόдь Саваot: Позbирають дерéшти остáнki Ізраїля, мов виноградові réштки, — простягнí свою руку, немов виногráдар по грóна! **10** До кóго я буду казати та свíдчити буду, — і слухáтимуть? Необрíзане ось їхнє вухо — і слухати уважно не можуть вони, ось

слово Господнє для них стало посмíхом — вони не жадають його! **11** І гніву Господнього побéн я став, змýчився я, його стрýмуючи, — на вулиці виллю його на дíтей та на збíр юнаків однóчно, бо схóплеñi будуть чоловíк із жíнкою, старий із віджíлим лíтá, **12** і дíстануться іншим домí їхні, теж полá та жíнкí. Бо Я руку Свою простягнý на мешkáнців цíєї землї, говорити Госпόдь. **13** Бо вони від малóго свого й до великого, — усí пожадлývi на зýски, і від пророка та аж до священика роблять неправду. **14** І рани нарòду Могó легковажно лíкують, говорячи: „Мир, мир“, а миру нема! **15** Чи вони засоромилися, що гидóту робили? не засоромилися анí трóхи вони й застидаються не вміють. Тому то впадуть між упáлими в ча́si, — коли їх навíшú Я, спítkнутýся, говорити Госпόдь. **16** Так говорити Госпόдь: На дорогах спíніться та гляньте, і спíтайте про давні стежкí, де то добра дорога, — то нею ѓдіть, і знáйдете мир для своєї душí! Та вони відказали: „Не пíд демо!“ **17** І Я сторожóв був поставив над вами, говорячи: Прислухáйтесь до голосу сурмí! Та вони відказали: „Не будем прислухáватись! **18** Тому слухайте, люди, і пíзнай, ти громáдо, що станеться з ними. **19** Послухай, ти зéмle: Ось Я ведú на нарòд цей лихе, плíд їхніх думóк, бо до слíв Moїх не прислухáлись вони, а Закóном Moїм погордýли! **20** Навíшó Mení te кадíло, що з Шеви прихóдить, запашnýй очерéт із далекого краю! Цílopáлення ваші не любí Mení, ваші ж жертви Mení не приемн! **21** Тому то Госпόдь каже так: Ось Я дам спотíкáння оцьому нарòдові, і спítkнутýся об них разом ваші батькí та синí, сусíд та приятель його, — і загинут! **22** Так говорити Госпόдь: Ось прихóдить нарòд із пíвнічного краю, і збúджується люд великий із кíнців землї. **23** Лóка та ráтище мíцно тримают, жорстокі вони й милосердя не мають, їхній голос, як море ревé, і гарциуют на кónях вони. Ушикбáний, мов чоловíк той до бóю, на тéбē, о дóчко Сіону! **24** Як почули ми звістку про нýбо, омлíли нам руки, обнялá нас тривóга та бíль, немов в породíллі. **25** Не вихóдьте на поле й не ѓдіте дорогою, бо в вóрого меч та страхíття навíkólo! **26** Дóчко нарòду Могó, — верéтою пíдпережíсь та качайся у пópel! Справ жалóбу собí, немов над однóрóдженім, голосіння гírké, — бо прийde зnenáцьka рóйník на нас! **27** Я дав був тебе випробóувачем у нарòdі Moїm, за тверdýnju, щоб ти знову і випробóував їхню дорóгу. **28** Вони всí відстúпники над відстúпниками, чинять нáклепи, усí вони мідь та залízo, вони згúбники! **29** Спалилося дúхало, від оgní зникло олivo, — надármo старánnó рoztópluvano, bo злих ne віddíleno. **30** Срíблом віdkínenim názvano їх, bo Госпόдь їх віdkinuv.

7 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Стань у брамі Господнього дому, і прокажеш там слово оце та промóвиш: Послухайте слово Господнє, ввесь Юдо, що хóдите бráмами цими вклонятися Господу. **3** Так говорити Госпόдь Саваot, Бог Ізраїлів: Попрáвте дороги свої й свої вчíнки, як Я зроблю,

що ви житимете на цім місці! 4 Не надійтесь собі на слова неправдиві, щоб казати: Храм Господній, храм Господній, храм Господній отут! 5 Бо якщо ви насправді поправите ваші добрі та ваші діла, якщо один єдному будете справді чинити справедливо, 6 не будете тиснути чужинця, сироту та вдову, не будете лити невинної крові на місці цьому, і за іншими богами вслід не піддете собі на біду, — 7 то зроблі, що ви пробуватимете на цім місці, у краю, що його дав Я вашим батькам відквікі навіки! 8 Ось собі ви надійтесь на слова неправдиві, які не допоможуть: 9 Чи ви будете красти, вбивати й перелюб чинити, і присягати фальшиво, й кадити Ваалові, і ходити за іншими богами, яких ви не знаєте, — 10 а потім ви прийдете й станете перед обличчям Моїм у цім домі, що зветься Ім'ям Моїм, і скажете: „Урятовані ми“, щоб чинити гидоти всі ці? 11 Чи вертепом розбійників став оці дім, що Ім'я Мое кличеться в ньому, на ваших очах? І Я оце бачу, говорить Господь. 12 Бо підіть но до місця Мого, що в Шілі, дё Я спочатку вчинив був перебування для Йміння Свого, і побачите, що вчинив Я йому через лукавство Мого народа Ізраїлевого. 13 Тепер же за те, що ви робите всі оці вчинки, — говорити Господь, — і що Я говорив був до вас, промовляючи пільно, алé ви не слухали, і кликав Я вас, та ви не відказали, — 14 то зроблі цьому дому, що клікалось в ньому Ім'я Мое, що на нього надійтесь ви, і місцю цьому, що Я дав його вам та вашим батькам, так само, як Я був зробив для Шілі, — 15 і відкіну Я вас від обличчя Свого, як відкінув усіх ваших братів, усе насіння Єфремове! 16 А ти не молись за нарід цей, і блага́ння й молитви за них не здіймай, і Мені не проси, — бо не віслухаю Я тебе! 17 Хіба ти не бачиш, що роблять вони в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму: 18 Діти дрібна збирають, а батьків розкладають огонь, жінки ж місять тісто, щоб спекти калачів тих жертовних „небесній цариці“, і ллють літі жертви для інших богів, на досаду Мені. 19 Та хіба ображають Мене, говорити Господь? Хіба не себе самих, щоб сором покрив їхні обличчя? 20 Тому Господь Бог промовляє отак: Ось ллеться Мій гнів і Моя лють на це місце, на людіну й худобу, і на польові дереві та на земні плоди, — і палатиме він, і не згасне! 21 Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Додайте свої цілопалення до жертв ваших, і їжте м'ясо, 22 бо Я не говорив батькам вашим, і не наказував їм того дня, як вивівдив їх із краю єгипетського, про справи цілопалення й жертви. 23 Бо лише справу оцю Я звелів їм, говорячи: Слухайтесь Мого голосу, і Я буду вам Богом, а ви будете нарідом Моїм, і ходіть усією дорогою, про яку накажу вам, щоб вам було добре. 24 Та не слухали й не нахилили вони свого вуха, а ходили за рâдами та за упèртістю серця лихого свого, і стали до Мене плечима, а не обличчям. 25 Від того дня, коли ваши батьки вийшли з краю єгипетського, аж до дня цього, посылав Я до вас усіх Своїх рабів пророків, посылав

щодня пільно. 26 Та вони не слухалися Мене, і вуха свого не схилляли, і показали себе твердошійними, зло чинили ще більш від батьків своїх, 27 і ти будеш казати їм ці всі слова, та не будуть вони тебе слухати, і будеш ти кликати до них, та вони тобі відповіді не дадуть. 28 I скажеш до них: Оце той нарід, що не слухався голосу Господа, Бога свого, і поїк не брав, — загинула правда, і зникла з їхніх уст. 29 Обстриж ти волбся своє та й відкінь, на лісих горах здійми жалісний спів, бо відкінув Господь і покинув плем'я Свого гніву! 30 Бо Юдині сини чинять зло в Моїх очах, — говорити Господь, — поклали гидоти свої в тому домі, що в нім кликалося Мое Йміння, щоб збезчестити його! 31 I побудували ті жертовні пагірки Тóфета, що в долині Бен-Гіннома, щоб палити синів своїх та дочки своїх на огні, чого Я не наказував, і що на серці Мені не приходило. 32 Тому то приходять ось дні, — говорити Господь, — що не буде вже кликатись „Тóфет“ місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбивства“, і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погреб. 33 I стане труп цього наріду за стêрво небесному птаству та земній звіріні, і не буде, хто б їх відстрашить! 34 I спиніо в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молодої, — бо руйною стане цей край!

8 Того часу, — говорити Господь, — повітрягають кості царів Юди та кості його князів, і кості священиків, і кості пророків, і кості мешканців Єрусалиму з їхніх гробів, 2 i порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма небесними світилами, яких вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверталися до них, і що вклонялися їм. Не будуть вони зібрани й не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! 3 I смерть буде ліпша від життя для всієї решти позосталих зо злого цього роду, по всіх цих місцях позосталих, куди Я їх повиганяв, говорити Господь Саваот. 4 I скажеш до них: Так говорити Господь: Хіба пâдають — і не встають? Хіба хто відступить, то вже не вертается? 5 Чому відступив оцей ерусалимський нарід усевічним відступленням? Міцно схопились вони за оману, не хочуть навернутись. 6 Прислухáвся Я й слухав: неправду говорять, немає нікого, хто б каявсь у своєму лукавстві, говорячи: Що я зробив? Кожен з них обертається до свого бігу, мов той кінь, що женється у бії. 7 I відає бусел у повітря умовлений час свій, а горлиця й ластівка та журавель стережуть час приліту свого, — а нарід Мій не знає Господнього права! 8 Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Закон! Ось справді брехнєо вчинило його брехливé писарське писальне! 9 Засорблени ці мудреці, збентежилися й були схоплені. Ось вони слово Господнє відкінули, — що ж за мудрість ще мають вони? 10 Тому їхні жінки віддам іншим, а їхні поля — здобувцям, бо вони від малого та аж до великого — усі віддалися

користолюбству, від пророка та аж до священика чинять неправду! 11 І легеніко лікують нещастя народу Мого, говорячи: „Мир, мир“ — а миру нема! 12 Чи вони засоромилися, що гидоту робили? Ні трохи вони не засоромилися, і застидались не вміють, — тому то впадуть між упалими в чаї навіщення їх, спіткнуться, говорити Господь. 13 Зберу їх дощенту, говорити Господь: не буде ягд у них на винограді, і не буде на фіговім дереві фіг, а їхнє листя пов'яне, і пошлі їм таких, що їх пойдуть. 14 „Пошо ми сидимо? Збирайтесь та підемо в твердійні міста та й погінемо там, бо Господь, Бог наш, учинив, що ми згінено, і напоїв нас водою трійливою, бо ми Господеві зтрішили“. 15 Ми миру чекали, — й немає добра, часу вілікування — й ось жах! 16 Чути фіркання кінця його аж від Дану, від гуку іржання його жеребців уся земля затримті! 17 Прийдуть вони, й пожеруть усю землю та повні її, місто й тих, хто замешкує в ньому. 17 Бо ось Я пошлі проти вас тих вужів та гадів, що немає закліття на них, і вони вас кусатимуть, каже Господь! 18 Яка моя втіха у смутку? Болить мені серце мое. 19 Ось голосіння дочкі Мого народу з далекого краю: „Чи Господь не в Сіоні? Чи не в нім його Цар?“ Нащо Мене розгнівили своїми бовванами, тими чужими марнотами? 20 „Минули жнива, покінчилось літо, а ми не спасені“. 21 Через нещастя дочкі народу могро зневласливаний я, і міцно страхіття мене обняло. 22 Чи немає бальзаму в Гілеаді? Чи ж немає там лікаря? Чому немає вілікування для доньки народу Мого?

9 Ой, коли б голова моя стала водою, а око мое — за джерело сліз, то я плакав би вдень та вночі над побитими доньками народу Мого! 2 Ой, коли б на пустині нічліг подорожніх я мав, тоді б я покинув народу свого, і пішов би від них, бо вони перелібники всі, збори зрадників! 3 Вони напинають свого язикá, немов лука свого, для неправди, міцніють вони на землі не для правди, бо від злого до злого ідути і не знають Мене, говорити Господь! 4 Один одного остерігайтесь, і не покладайтесь на жодного брата, — кожен бо брат обманти — обмáнить, і прíятель кожен — обмóвник! 5 Один одного звóдить, і правди не кажуть, привчili свого язикá говорити неправду, помýчилися, лихо чинячи! 6 Серед омáни твоє проживання, через омáну не хочути пізнані Мене, говорити Господь. 7 Тому так промовляю Господь Саваóт: Ось Я їх перетоплю та випробую їх, бо що маю вчинити Я ради дочкі Свого люду? 8 Їхній язик — смертоносна стрілá, він омáну говорить: устáми своїми говорити із близкім про мир, а в нутрі своéму кладе свою зáсадку. 9 Чи ж за це Я їх не покараю? говорити Господь. Хіба ж над народом, як цей, непомститься душа Моя? 10 Я плач та ридання здіймú над очими горáми, і спів жалобний — понад степовими лугами, вони бо попалені так, що ними неходить ніхто, і рéву худоби не чути: від птаства небесного й аж до худоби розбіглося все, відійшло!

1 Я Єрусалим на руїни віддам, на мешкáння шакалів, а юдські містá на спустошенні дам, — і не буде мешкáнця у них! 12 Хто муж мудрий, який зрозумів би оце, і до кого Господні устá промовляли, щоб вяснити те, за що згинув цей край, за що спáлений він, як пустиня, і що нéю неходить ніхто? 13 А Господь відказав: За те, що вони покінули Закона Мого, що Я дав перед ними, і не слухалися Мого голосу, і не ходили за ним, за Законом, 14 а ходили за впérтістю серця свого й за Ваáлами, що навчili про них їхні батькі. 15 Тому так промовляє Господь Саваot, Бог Ізраїлів: Ось Я їх, цей народ, полином нагодую й водою отруйною їх напої! 16 І розпоробшу Я їх серед народів, яких ні вони, ні батькі їхні не знали, і пошлю Я за ними мечá, аж поки не вигублю їх! 17 Так говорити Господь Саваóт: Розглýньтесь та голоsльниць покличте, і нехай вони прийдуть, і пошліте до мудрих жінок, — і вони поприходять! 18 І хай поспішають, і хай спів жалоби над ними підіймуть, — і хай наші очі зайдуться сльозбю, а з наших повíків вода хай течé! 19 Бо почується голос жалобного співу з Сіону: „Як ми попустошенні, як посорблени дуже! Бо ми покинули свій край, бо покинули місце свого пробування“. 20 Тож почуйте, жінкі, слово Господа, і хай ваше ухо візьмé слово уст Його, і навчíть дочек ваших жалобного співу, й одна одні — жалобної пісні! 21 Бо смерть увійшла в наші вікна, до наших палáт увійшla, щоб вірізати дітей з вулиці, із площ — юнаків. 22 Кажи так: Говорить Господь: І напáдає людського трупа, мов гнóю на полі, і мов тих снопів за женцем, і не буде кому позбирати! 23 Так говорити Господь: Хай не хвáлиться мудрий своєю премудрістю, і хай не хвалиться ліцар своєю хоробрістю, багатий багатством своїм хай не хвалиться! 24 Бо хто буде хвалитись, хай хвáлиться тільки оцим: що він розуміє та знає Мене, що Я — то Господь, Який на землі чинить мілість, правосуддя та правду, бо в цьому Мое уподобання, каже Господь! 25 Ось дні наступають, — говорити Господь, — і Я навіщу всіх обрізаних та необрізаних, 26 Єгипет та Юду, й Едома та Аммонових синів, і Моава та всіх, хто волóсся довкóла стрижé, хто сидить на пустині, бо всі оци люди — пообрізані, а ввесь дім Ізраїлів — необрізаносéрдий!

10 Послухайте слова тогó, що вамкаже Господь, о доме Ізраїлів! 2 Так говорити Господь: Не навчайтесь доріг цих народів, і небесних оznák не лякайтесь, — бо тільки погáни лякаються їх! 3 Бо устави народів — марнота вони, божок бо — це дерево, з лісу вýрубане, і це дíло рук майстра сокирою! 4 Сріблом та злотом його прикрáшають, цвáхами та молоткáми прикрíплюють їх, і він не захитається. 5 Вони, як опýдало на огíркóвім горбді, і безмовні, і конче їх носять, бо не ходять вони. Не бйтесь їх, бо не вчиняють лихого, і також учинити добро — це не в їхній силі! 6 Такого, як Ти, нема, Господи: Ти великий й велике Ім'я Твоє могутністю! 7 Хто не буде боятись Тебе, Цáрю народів? Бо Тобі це належить, бо між

усімá мудрецями нарóдів і в усьому їхньому царстві немає такого, як Ти! 8 Вони стали всі разом безумні й безглазді, — наука марнá — оце дерево! 9 Срібна бляха з Таршішу привéзена, золото ж з Офіру, праця майстра й рукí золотáрської, блакіть та пурпúра — їхня одíж, усí вони — праця мистців. 10 А Господь — Бог правдивий, Він — Бог Живий та Цар вічний! Від гніву Його затрясéться земля, і не знесу́ть Його гніву нарóди. 11 Отак їм скажіть: боги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього! 12 Свою Він силою землю вчинив, Свою премудростю міцно поставив вселенну, і небо напнúв Своїм розумом. 13 Як голос Його забриніть, — у небесах шумлять води, а коли підймає Він хмарі із краю землі, коли блискавки чинить дощем та вітер вивбóдить з крýвок Своїх, 14 тоді кожна людіна дуріє в своєму знанні, усяк золотáр посорблений через бовбáна, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! 15 Марнота вони, вони праця на смíх, — в час навіщення їх вони згинуть! 16 Не така, як оці, частка Яковова, бо Він все вформувáв, а Ізраїль — племéно спáдку Його, Господь Саваот — Його Ймénня! 17 Забери із землі свíй товáр, ти, що сидиш ув облоzí! 18 Бо Господь каже так: Ось цим разом Я кину мешканців цієї землі, мов із прáщі, і притисну їх так, щоб піznánnia знайшли. 19 Ой, горе мені з-за нещастя могó, моя рана болюча! А я говорив: це хвороба моя, і знесу я її. 20 Намéта могó попустóшено і зірвані всі мої шнúри. Розійшлісь мої діти від мене й нема їх, нема вже кому розтягнúти намéта могó та повíсiti завési мої. 21 Бо пáстирі стали безглазді, і вони не звертáлись до Господа, — тому не щастíлося їм, і розпорóшene все їхне стáдо. 22 Голос звістки: Іде ось, і гýркіt великий з піvníчного краю, щоб юдáкі містá обернутi в спустóшення, на мешкання шакáлів. 23 Знаю, Господи, я, що не в волі людіни дорóги її, не в силі людіни, коли вона ходить, кермувати своїм крóком. 24 Карай мене, Господи, тільки ж за сúдом, не гнівом Своїм, щоб не знищити менé! 25 Вилий літість Свою на нарóди, що не знають Тебе, та на рóди, що Ймénня Твого не кликали, що Якова з'ili й пожéрли його, і погубили його, а мешкання його опустóшили!“

11 Слово, що було до Еремії від Господа, кажучи:
2 „Послухайте слів заповіту оцьбóго, і будете їх говорити юдеям і мешканцям Єрусалиму, 3 і скажеш ти їм: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Прóклята та людіна, що не слухає слів заповіту цього, 4 що його наказав був Я вашим батьkám того дня, коли їх вивbóдив із краю египетського, із залізного горна, говорячи: Слухайтесь Мого голосу, і робіть усе те, що Я накажу вам, — і будéте ви нарòдом Моїм, а Я бýду вам Богом, 5 щоб Я вýповнив прýсигу ту, якою Я вашим батьkám присягáв дати їм Край, що тече молоком, як сьогоднí! А я відповів та сказав: Амíнь, Господи! 6 I промовив до мене Господь: Виголóшуй оці всі слова по юдейських містáх та на вулицях Єрусалиму, говорячи: Слухайтесь

слів заповіту цього, і викónуйте їх! 7 Бо напрavdu засвідчив Я вашим батьkám того дня, як вивodiv їх з краю египетського, і до сьогодні Я пильно засвіdчую, кажучи: Слухайтесь Мого голосу! 8 Та не слухали й не прихиляли вони свого вуха, і кожен ходив за уpértstю злісного серця свого. I Я спровадив на них усí слова заповіту цього, що Я наказав був робити, вони ж не робили. 9 I промовив до мене Господь: Знáдений бунт між юдеями та між мешканцями Єрусалиму! 10 Повернулись вони до грíхів своїх давніх батьkів, що слухатися Моїх слів не хотіли, і пішли за богámi чужими, щоб їм служити. Дім Ізраїлів і дім Юдин зламали Мого заповіта, якого Я склав з їхніми батьkами. 11 Тому так промовляє Господь: Ось Я лихо на них наведу, що вийти із нього не змóжуть, і klykati будуть до Мене, ale не почую Я їх! 12 I пíдуть юдейські містá та єрусалимські мешканці, і будуть кричати до богів, що їм kádять вони, ale ті помогти — не помóжуть їм за часу їхнього лиха! 13 Bo богів твоїх — за числом твоїх міст, Юдо, і за числом вулиць Єрусалиму настáвлено жéртвників для Молóха, жéртвників, щоб кадити Ваалові. 14 A ти не молися за цього нарóда, і благánnia й молитви за них не здímáй, bo Я не почую за часу тогb, коли klykati будуть до Мене з-за лиха свого! 15 Пóшо Моему коханому в домі Моему чинити злі zámíri? Чи тóvstí кускí i m'ясо посвáтne відвérнутv vіd тебе нещастя твоє? Тоді б ти радів! 16 „Олýвка зелена, гарна плódom хорошим“, — так кликнув Господь твоє Йménня. Ale з шумом великого віtrу oгонь запалívся круг нéї, i galúzki її поламаються! 17 A Господь Саваot, що тебе посадив, говорив був на тебе лихе за зло дому Ізраїля та дому Юди, що робили собі, щоб gníviti Menе, щоб kaditи Vaálovi. 18 A Господь дав píznáti meni — я я píznav, i тоді Ty вчинив, що побачив я їхni dílá. 19 A я був, мов лагdána віvцá, що провádять її на закólenня, i не знав, що на мене вони вimiшлáli затíi: „Понíщмо це дерево з плódom його, i з краю живих його вýтніm, i йménня його не згадається більше!“ 20 Ale, Господь Саваote, Ty Суддя справедливий, що досліджуеш нírki та серце, — хай над ними побачу я pómstu Tвою, bo справу свою я довíriv Tobi! 21 Тому так промовляє Господь на людей Anatótu, що пошúkуютu душу твою та говорять: „Не пророкуї Ім'яM Господа, щоб не померти tobí vіd рук наших!“ 22 Тому так промовляє Господь Саваot: Ось Я навіšu їх: vіd mеча юnákí повмирают, a сини їхní та їхní dóčki vіd голоду vmrutv! 23 I останку не буде по них, bo спровádju Я зло на людей Anatótu u roci návistenja їх!

12 Справедливий Ty, Господи, будеш, коли б я судився з Tобою, proté правувátisя буду з Tобою: чomу тóдорога безбожним щастíться, chomu тó спокíjні всí zrádníkí? 2 Ty їх посадив — i вони вкорéniлись, ростуть i приносять плодí. Ty bлизьký в устах їхníх, та далекi vіd їхníх сердéць. 3 A Ty, Господи, знаєш

мене, Ти бачив мене й дослідив мое серце, що з Тобою воно. Відлучій їх, немов на заріз ту отару, і признач їх на день побиттї! 4 Аж доки в жалобі земля пробуватиме, і схонту буде трава всього поля за зло її мешканців? Гине худоба та птаство, бо сказали вони: кінця нашого Він не побачить! 5 Як ти з пішими бігав, і вони тебе змучили, то як будеш змагатися з кіньми? Ти в спокійному краї безпечний, та що будеш робити в повіді Йордану? 6 Бо також твої браття та дім твого батька — і вони тебе зраджують, і криком кричать за тобою, — не вір їм, коли й добре тобі говорйтимуть! 7 Покінув Я Свій дім, залишив спадок Свій; міле Моеї душі Я віддав у долоню її ворогів. 8 Спадок Мій Мені став, мов лев той у лісі, — свій голос дав проти Мене, тому то його Я зневідив. 9 Чи для Мене спадок Мій, — хижий птах різnobáрвний, що хижі птахи позлітались круг нього? Ідіть, позираїте усю польову звірину, спровадьте, щоб жéрли! 10 Численні пастирі попсували Мого виноградника, потоптали Мій єділ, Мій уліблений уділ вони обернули на голу пустиню! 11 Обернули його на спустошенні, він при Мені у жалобі, спустошений, увесь Край опустілив, — бо нікого нема, хто б поклав це на серце собі! 12 Поприходять на всі лисі гори в пустині руйники, бо меч Господа все позжирáє від краю землі й аж до краю землі, миру не буде для всякого тіла! 13 Пшеницю посіяли, тéрня ж пожали, намучилися, та не мали користі. І буде вам сором за ваші плоди через літотість Господнього гніву! 14 Так говорить Господь про лихих усіх сусідів моїх, що вони дотикаються того спáдку, що Я дав на спáдщину народу Моєму Ізраїлеві: Ось Я повириваю їх з їхньої землі, і вирву дім Юдин з середини їхньої. 15 І станеться, як Я їх повириваю, то вернúся й помилую їх, і кожного з них привернú до спáдщини його, і кожного до краю його. 16 І буде, якщо вони справді навчáться доріг народу Мого, щоб присягати Ймénням Моїм: „Як живий Господь“, — як вони присягати навчили народ Мій Ваалом, то збудуються серед народу Мого! 17 А якщо не послухають, то вíрву народ цей, вириваючи та вигубляючи, каже Господь!“

13 Так промовив до мене Господь: „Іди й купи собі лінняного пояса, і підпережй ним свої стéгна, але в воду не кладй його“. 2 І купив я того пояса за Господнім словом, та й підперезáв свої стéгна. 3 І було мені слово Господнє удруге, говорячи: 4 „Візьми того пояса, якого купив, що на стéгнах твоїх, і встань, іди до Ефрату, та й скловай його там у розщілині скéлі!“ 5 І пішов я, і скловав його в Ефраті, як Господь наказав був мені. 6 І сталося по багатьох днях, і сказав мені Господь: „Устань, іди до Ефрату, і візьми звідти того пояса, що Я наказав був тобі скловати його там!“. 7 І пішов я до Ефрату, і викопав, і взяв того пояса з місця, де я скловав був його, — аж ось той пояс нездáтний! 8 І було мені слово Господнє, говорячи: 9 „Так говорить

Господь: Отак знищу Я Юдину гордість та гордість велику Єрусалиму, 10 цього злого народа, що не хоче він слухатися Моїх слів, що ходить за впертвістю серця свого! І пішов він в сліди інших богів, щоб служити їм та поклонятися їм. І станеться він, як цей пояс, — до нічого нездáтний! 11 Бо як прилягає цей пояс до стéгон чоловіка, так притвердів Я до себе ввесь Ізраїлів дім та ввесь Юдин дім, — говорити Господь, — щоб стали народом Мені й ймénням, і хвалю та пишнотою, — та вони не послухались! 12 І скажеш до них оце слово: Так говорити Господь, Бог Ізраїлів: усякий бурдóк вином наповнýється. І відкажуть тобі: „Чи ми справді не знаєм, що всякий бурдóк вином наповнýється?“ 13 І скажеш до них: Так говорити Господь: Ось напóвню Я п'янством усіх мешканців краю цього, і царів, що сидять на Давидовім троні, і священиків, і пророків, і всіх мешканців Єрусалиму. 14 І розіб'ю їх однією об єдного, разом батьків та синів, говорити Господь, — Не змíлуєся, і не змілосéрджує, і не пожалію, щоб їх не понійтити! 15 Послухайте ви та візьміть до ушей, — не вивішуйтеся, бо Господь це сказав! 16 Дайте Господу, Богові вашому, славу, поки не зробить Він тéмно, і поки на тéмних горах не спíткнúться вам ноги! І будете ви сподіватися світла, а Він зробить це тéмряво та вчинить імлю. 17 А коли ви цього не послухаєте, буде плакати таємно душа моя з вашої гордості, йоко мое проливатиме слýзи, і зайдéться слъзою, бо стáдо Господнє зайнmуту у полон! 18 Скажіть до царя й до царéвої матері: Сідайте додблу, бо з голів ваших спала корона вашої слави! 19 Півдennі міста позамíкані будуть, і не буде, хто б їх відчинíв, — вýгнаний буде ввесь Юда, вигнаний буде цíлком! 20 Зведіть ваші очі, і побачте отих, що приходять із пíвночі: де чередá та, що дáна тобі, отáра пишноти твої? 21 Що ти скажеш, о дóчко Сіону, як Він над тобою панáми поставить отих, яких ти навчила булá за довíрених бути, — чи ж мýки не схóплять тебе, немов ту породíллю? 22 коли ж скажеш у серці своєму: „Чому такі речі спíткали мене?“ — за численні провини твої відкриті подóлки твої, отóлени ноги твої силомíць! 23 Чи мýрин відмíнить коли свою шкáру, а пантéра — ті плáми свої? Тоді зможете ви чинити добре, навчéні чинити лихé! 24 Тому розпорóшу їх, мов ту полóву, що з вíтром з пустині летить: 25 Оце жеребóк твій, це єділ, який Я відмíряв тобі, — говорити Господь, — бо забула Мені та надіялася на непrávdu! 26 І закочу теж подóлки твої над обличчя твоє, — і покáжеться гáньба твоя: 27 твої перелóбства й іржáння твої, сором блóду твого на полі на пáгíрках, — Я бачив гидóти твої. Горе тобі, Єрусалиме, що не очистишися! Доки ж іще?“

14 Слово Господнє до Єремії, що було в справі посúхи. 2 „Упала в жалобу Юдея, а брами її ослабіли, насуپилися на землі, і знявся крик Єрусалиму. 3 А вельмíожі її своїх слуг посилають по воду, — вони йдуть до кринíці — й води не знахóдять, їхній посуд порожній вертáться. Засорóмляється та зашарíють

вони, і свої голови понакривáють. **4** Тому, що земля стала спрágла, бо дощú не було на землі, засоромилися рельникій, свої голови понакривáли. **5** Навіть лáня на полі поробдить сарнýтко та й кине, бо немає трави. **6** Навіть дíкі осlí поставали на голих горáх, вíтер втягають, мов тí шакáли, і мérknуть їm очi, бо немає трави. **7** Якщо проти нас свíдчать наші провини, о Господі, то зроби ради Імénня Свого, бо намнóжились наші вídstúники, ми Тобі нагрíшили! **8** О надії Ізраїлева, о Спасителю в чáсі недолí, — нашо будеш Ти в Краї, як той чужанíця, й як той подорожníй, що намета лише на noctlíг roztягáe? **9** Нащо будеш Ти, мов людина оставлíла, немов той силáч, що не може спастiй? Таж Ти в нашій серéдині, Господи, Імénня ж Твоє на нас клíчеться, — не залишáй нас! **10** Так говорить Господь до нарóду цього: Так люблять вони волочítись, а не стрýмувати своїх níг, томý то не має Господь уподбáння в них, — Він тепер їхню провину згадáe, і їхнíй грíх покарае! **11** I промовив до мене Господь: Не молись за нарóд цей на добре йомý: **12** Як вони будуть постити, Я не послухаю їхніх благáнь, а коли принесуту цílopáлення й дар, Я їх не приймý, — бо Я повигúблю всіх їх мечем, і голодом, і моровíце! **13** А я відказав: О Господи, Боже! Ось пророки говóрять до них: „Ви не будете бачити мечá, і не буде вам голоду, правдивий бо мир в цíому міscí вам дам!“ **14** Та промовив до мене Господь: Цí пророки неправду Імénням Моїм пророкують: Я їх не посылав, і не наказував їм, і їм не говорив! Вони вам пророкують невírni видínnia та чáри, níkchémniste й ománu свого céрця. **15** Тому так промовляє Господь на пророків, які пророкують Імénням Моїм, хоч Я не посылав їх, та що кажуть вони: „Меч та голод не буде в цíм kraí“: від мечá та від голоду згинуть пророки такi! **16** А нарóд, що таке пророкуєтъ йомý, розкýданий буде по вулицях Єрусалиму від голоду та від мечá, і не буде кому похovати його, — вони ѹїхні жíнкí, ѹїхнí сини та ѹїхнí дóчки, і виллю на них ѹїхne зло! **17** I ти скажеш до них oце слово: Хай заходять уdeнь та вночí мої очi слízьmí, і нехай не затíхнутъ, бо dívчина, donя нарódu mogó, буде побита великим нещаствям, дуже болóчим udárom! **18** Якщо вíйdu на pole — ось побитi мечéм, й якщо вíйdu до mіsta — ось pomlíl iз голоду, і навíть пророк та священик шmiglájut по kraю, якого не знаютъ. **19** Чи наспáрдї покинув Ти Юду? Чи й Cionom гidúe душа Tвоя? Чому vráziv Ти нас — i немає нам líku? Ми чекаємо миру — й немає добра, i часу вздорóвлення — ta ось tíльki жах! **20** Знаемо, Господи, нашу безбожність, вину наших батькíв, бо ми proti Tebe zgríshili, — **21** ta ne vídkidáy нас radi Іménня Свого, ne bezchëst' tronu slavi Сvoëi, pam'ятai, ne zlamaj zapovit' Сvogo iз nami! **22** Xiba e míž marñimi bôjkâmi pogániv takí, що spuskájut doši? I chi nebó same dae zlýv? Chi ж ne Ti — Господь Бог наш? Tomý to na Tebe nadíemoscь mi, bo Ti ce все chýni!

15 I промовив до мене Господь: Якщо став bi Мойсéй й Самуїл перед лицem Moim, — то душа Moя до нарódu цього не звернулася б! Віджени їх iз-перед Mого лица, і нехай повихóдять! **21** буде, як скажутъ до тебе вони: „Куди пíдемо?“ то скажеш до них: Так говорить Господь: Хто на смерть — тí на смерть, i хто на мечá — на мечá, i хто на гóлод — на гóлод, a хто до полóну — в полónu. **3** I я навíšu їх чотирьомá способámi, говорить Господь: мечем, щоб побити, i пасами, щоб їх волочítis, i птаством небесним, i земнóu зvírýno, щоб жéрli та нíшили. **4** I я dam їх на пострадах usím цáрствам землí за Манастию, Езекíїного сина, царя Юдиного, за те, щó зробив був віn в Єрусалимі. **5** Bo хто змíлується над тобою, o Єрусалиме? I хто спíвчуттj тобі вíявить? I хто зvérne з путí, щоб тебе запитáти про повóдження? **6** Ty покинув Мене, — промовляє Господь, — вídstupiwyся назád, тому Я простяgnув Свою руку на téбе, i знищив тебé, — утомíwся Я жáluвати! **7** I вíячкою їх розвíjiv по бráмах землí, позбавив dítej, i погубív Свíй нарód, bo вони не вернúлись з дорíg неправдивих своїх, **8** — u Menе bíльше булó його вdív, як морськóго píský! A на матír юnáctva, — спровадив опívdni gрабíjnika їm, нагло кинув на nej страхíttя та жах, — **9** зomlila вона, щo címóh породила, вídixhнула свою душу, zayshlo sonce її, коли був iще день, засоромилася та зbentéjillas. A решту їх Я dam píd mечá перед їхními ворогами, говорить Господь. **10** Горе менí, myя matí, що ty породила такого менé, чоловíka сварлívого та чоловíka sутájnnego для всíe землí! Níkому я не позичáv, i níkto менí не боргуáv, ta всí proklinau менé. **11** Промовив Господь: Я справdí pídsílyo на добре тебе, Я справdí vchiní, що просítиме ворог тебе за час зла й за час útisku! **12** Чи можна зlamati zalízo iз pívnoci й míd? **13** Багатство твоє й твої skábri на zdobich víddam, i не za cínu, alé za gríhi твої всí, u всíh graniçyah твоїх. **14** I vchiní, що ty будеш служiti своїm ворогам u tím kraí, якого не знаеш, bo огонь запалáv в Moim gnív, i nad vami paláitim vín! **15** Ty, Господи, знаеш уse, — zгадай же менé застupisza za méne, i помстísiya nad timi, щo góniaty мене! Na dóbgu Свою терпeliwistъ do них мене не бери, знай, що sorom nosiv я за Tebe! **16** Як tílki словá Tvoї знахódili, то я їх poýdáv, i buло слово Tvoe meni radistu i vtíxho serca mogó, bo klikałosz Іménny Tvoe надо mno, o Господи, Боже Cavaóte! **17** Ne sidív я на zbori весélomu ta ne radív, — через ruku Tvoju я samítñii sidív, bo Ty gnívom napóvniw мене. **18** Чому bíль míj stav víchniy, a рана myя nevigóyna, що не хоче загótis? Чи справdí Ty stanesh менí як obmánnyi potík, що wódi його vissixáy? **19** Tomý Господь tak vídkazav: Якщо ty náverneshся, to тебе привернú, i перед лицem Moim stanesh, a як zdobúdesh dorogoçínné z níkchémnogo, bûdesh як ústa Moi: do тебе sami вони зvérnuytъ, a нi ti do них зvérneshся! **20** I dam Я тебе dla ocyógo нарódu za mýra míchnógo iз míd, i будуть вони воювати з тобою, ta не перемóju

тебе: бо Я буду з тобою, щоб спасати тебе й щоб тебе рятувати, говорить Господь! **21** І врятую тебе з руків злих, і з рук насильників тих тебе війзволю!“

16

І було слово Господнє до мене, промовляючи: **2** „Не бери собі жінки, і хай у тебе не буде синів, ні дочок у цьому місці. **3** Бо так промовляє Господь про синів і про дочек, що наріджені в місці цьому, і про їхніх матерів, що наріджають їх, і про їхніх батьків, що їх родять у Краї цьому: **4** Від жахливих хвороб повмирають вони, не будуть оплакувані, і не будуть поховані, — гноем стануть вони на поверхні землі. Від мечя та від голоду згинуть вони, і стане їхній труп стервом птаству небесному й земній звіріні. **5** Бо так промовляє Господь: Не заходь у дім смутку, і не ходи голосити, і не співчуваї їм, бо від цього наріду забрав Я Свій мир, — говорить Господь, — ласку та милість. **6** І повімірію великий малі в цьому Краї, не будуть поховані, і голосити не будуть за ними, і не будуть робити нарізів, і не будуть робити собі лісінни. **7** І не будуть ламати їм хліба в жалобі, щоб потішити їх над померлим, і не напоють їх келіхом втіхи над батьком його й його матір'ю. **8** І до дому бенкету не входь, щоб сидіти із ними, щоб їсти й щоб пити. **9** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я припиню в цьому місці на ваших очах і в днях ваших голос радісний й голос веселий, голос молодого та голос молодої! **10** І буде, коли перекажеш нарідові цьому ці слова, то скажуть тобі: „За що Господь говорив проти нас все велике це лих? І яка вина наша, й який то наш гріх, яким ми прогріялися Господу, Богові нашому?“ **11** І відкажеш до них: За те, що Мене батьки ваші покинули, — каже Господь, — і пішли за іншими богами і служили ім та поклонялися їм, а Мене полишили й Закона Мого не виконували! **12** А ви робите гірше від ваших батьків, і кожен із вас ось іде за упрітістю лю того серця свого, щоб Мені не служити, **13** Тому викину вас з цього Краю до краю, якого не знали ні ви, ані ваши батькі. І будете там богам іншим служити уденъ та вночі, бо не дам Я вам милости. **14** Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю єгипетського“, **15** а тільки: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із північного краю, і зо всіх тих країв, куди був розігнав їх“. Та Я їх вернү на їхню землю, яку Я був дав батькам їхнім. **16** Оце Я пошлю по численних рибáлок, — говорить Господь, — і віловляти їх, немов рибу, а потім пошлю по численних мисливців, і повиловлюють їх з усіх гір, і з усякого взгір'я, і зо скельних розщілин. **17** Бо очі Мої — на всі їхні дороги: вони не сковалися з-перед Мого лиця, і з-перед ока Мого не закрилася їхня провина. **18** І найперше Я їм надолужу подвійно за їхню провину й за гріх їхній, за те, що троупом обріджені своїх зbezчестили Край Мій, а їхні гидоти спáдок Мій перепобвили. **19** О Господи, сило моя та твердінє моя, і зáхисте мій в день недолі! Поприходять до тебе

наріди від кінців землі та й промóвлять: Одідýчили наші батьки лиш неправду й марноту, пожитку ж від них не булó. **20** Чи зробить людина для себе богів, а вони не боги? **21** Тому то ось Я учиню, що пізнають цим разом вони, учиню, що пізнають вони Мою руку та силу Мою, і пізнають, що Ймénня Мое — це Господь!

17 Гріх Юдин написаний рíльцем залізним,

діямáтовим вістрям він вýритий на табліці їхнього серця, і на рóгах жертóвників їхніх. **2** Як про синів своїх, так пам'ятаю про жертóвники свої та своїх Ашéр при зеленому дéреві, на високих підгíрках, **3** про гору на полі. Багатство твоє й твої скáрби на здобич віддам, пагірки жертóвні твої — за гріх по всіляких границях твоїх. **4** І опустиши ти руку свою спáдку свого, що Я дав був тобі. І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запаліли ви в гніві Моїм, й аж навіки палáтиме він! **5** Так говорить Господь: Проклáтий той муж, що надію кладé на людіну, і робить рамéном своїм слабу плоть, а від Господа серце його відступає! **6** І він будé, як голий той кущ у степу, і не побачить, щоб добре прийшlo, і він пробува́тиме в краї сухому в пустині, у краї солоному та незамéшканому. **7** Благословéнний той муж, що покладається на Господа, що Господь — то надія його! **8** І він будé, як дерево те, над водою посаджене, що над потóком пускає коріння свое, і не боїться, як прийде спекóта, — і його листя зелене, і в році посúхи не буде журýтись, і не перестане приносити плóду! **9** Людське серце найлукавіше над все та невигóйне, хто пізнає його? **10** Я Господь, що досліджує серце, що випробовує нýрки, щоб кожному дати згідно з пýткою його, за плódom учýнків його. **11** Куропáтва висíджує яйця, яких не принéсла, — це той, хто багатство набув, та неправдою: він покине його в половині днів своїх, і стане безýмним при своєму кінці. **12** Трон слави, висóкий від вíку, — це місце нашої святині! **13** Надіє Ізраїleva, Господи, — посорóмлені будуть усі, хто Тебе залишаé! Тí, що Мене покидáють, на пíскú будуть списані, бо вони покинули Господа, джерело живої води. **14** Уздоров мене, Господи, і буду вздоровлений я, спаси Ти мене, і я буду спасéний, — бо Ти слава моя! **15** Ось вони мені кажуть: „Де слово Господнє? Нехай воно прийде!“ **16** А я не відтягавсь бути пáстирем в Тебе, не жадáв злого дня, Ти це знаєш, — що вихóдило з уст моїх, те перед лицем Твоїм явне булó. **17** Не будь Ти для мене страхіттю, — на день зла Ти мое пристанóвище! **18** Бодай посорóмлисі тí, хто мене переслíдує, а я щоб не був посорóмлений, нехай побентéжени будуть вони, а я хай не буду збентéжений, день злого на них наведí та зламай їх подвíйним зламáнням! **19** Так промовив до мене Господь: Іди, і станеш у брамі синів наріду, що юдські царі входять нею та нею виходять, та по всіх брамах Ерусалиму. **20** І скажеш до них: Послухайте слова Господнього, царі юдські й уся Юдее, та всі мéшканці Ерусалиму, що входите брамами тими. **21** Так говорить

Господь: Стережіться за душі свої, і не носіть тягару за суботнього дня, і не носіть його брамами Єрусалиму. **22** I не носіть тягару з домів ваших суботнього дня, і жідної праці робити не будете, і день суботній освятите, як Я вашим батькам наказав був! **23** Та вони не послухали, й вуха свого не схилили, і вчинили себе тугошітми, щоб не слухатися та не брати навчання. **24** I буде, якщо Мене справді ви будете слухатись, — каже Господь, — щоб тягару не носити в брами міста цього за суботнього дня, і щоб освятити день суботній, і щоб жодної праці в цей день не робити, — **25** то ходйтимуть брамами міста цього царі та князі, що будуть сидіти на троні Давидовім, що іздити будуть колесницями й кіньми, вони й іхні правителі, юдеї та мешканці Єрусалиму, і це місто стоятиме вічно! **26** I будуть прихідти з Юдиних міст та з околиць Єрусалиму, і з краю Веніаминового, і з рівнини, і з гір, і з півдня, і цілопалення й жертви принесити будуть, та жертву хлібну, і ладан, і будуть принесити жертву подяки до дому Господнього. **27** А якщо ви Мене не послухаєтесь, щоб святити день суботній і щоб тягару не носити, і щоб брамами Єрусалиму суботнього дня не ходити, то огонь підпаліт в іхніх брамах, і він поїсть єрусалимські палахи, — і не погасне!

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2**, „Устань, і зайді до дому ганчаря, і там почуеш слово Мої“. **3** I зійшов я до дому ганчаря, аж ось він робить працю на кружалі. **4** I в руках ганчаря попсулася посудина, яку він із глини робив. I він знобу зробив з неї іншу посудину, як сподівалося ганчареві зробити. **5** I було мені слово Господнє, говорячи: **6** „Чи не міг би зробити й Я вам, як ганчар цей, о доме Ізраїлі? каже Господь. Ось як глина в руці ганчаря, так в руці Моїй, доме Ізраїля, й ви! **7** Я часом кажу про нарід та про царство, щоб вірвати його, і щоб розбити та вигубити, **8** та коли цей нарід, що про нього казав Я, повернеться від свого зла, то пожалую Я щодо того зла, яке думав чинити Йому. **9** А часом кажу про нарід та про царство, щоб його збудувати та щоб посадити, **10** та як він зробить зло в Моїх очах, щоб не слухатися Мого голосу, то пожалую щодо того добрі, про яке говорив, що вчиню Я його. **11** А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Ось готову лиху проти вас, і задуму зайдум на вас, — верніться ж ви кожен з дороги своєї лихобі, і поліпшіть дороги свої й свої вчинки! **12** Та вони відказали: „Пропало! бо ми будем ходити за своїми думками, і кожен робитиме згідно з упрітістю серця свого.“ **13** Тому так промовляє Господь: Постпитайте но ви між нарідами, — чи хто чув, як оце? Страшну річ учинила та діва Ізраїлева! **14** Хіба сніг Лівіану зійде зо скелі на полі? Чи вісоконуть води чужі та холодні, текучі? **15** Бо про Мене забув Мій нарід: вони кадять марноті, а та робить їм так, що вони на дорогах своїх спотикा�ються, на давніх путях, щоб ходити стежкамі, по дорозі невбійтій, **16**

щоб свій Край учинити страхіттям, посміховищем вічним. Кожен, хто буде прохідти ним, оставле та буде хитати головою свою. **17** Мов вітер зо сходу, розвів Я їх перед ворогом; потилицю, а не обличчя Я їм покажу у день їхнього горя!“ **18** I сказали вони: „Ходіть, і обміркуємо заміри на Єремію, бо не згинув Закон у священика, і рада в премудрого, а слово в пророка. Ходіть, і удармо його язиком його власним, і не зважаймо на жодні слова його!“ **19** Послухай мене, о мій Господи, і почуй голос моїх супротивників! **20** Хіба замість доброго злим надолужено буде? Бо яму копають вони для моєї душі. Згадай же, що перед обличчям Твоїм я стояв, щоб добре про них говорити, щоб гнів Твій від них відвернүти! **21** Тому іхні синів віддай голодові, і міццю мечі викинь іх з Краю, і бодай жінки іхні дітей погубили та вдовами стали, а іхні чоловіки хай смертю повбівані будуть, юнаки іхні хай будуть побиті мечем на війні! **22** Нехай чується крик з іхніх домів, — бо орду Ти зненацька спровадиш на них, — бо яму копали вони, щоб схопити мене, і для ніг моїх пастки поставили. **23** А Ти, Господи, знаєш увесь іхній замір на мене на смерть, — не прости їм провин, а гріх іхнього із-перед обличчя Свого не зітри, і хай перед Тобою спіткнуться вони, — зроби поміж ними оце під час гніву Свого!

19 Господь сказав так: „Іди, і купиши бáньку в ганчарі, і візьми собі з старших наріду та з старших священиків. **2** I вийдеш до долини Бен-Гіннома, що при вході до Череп'яної брами, і будеш там оголошувати ті слова, що до тебе Я їх говоритиму. **3** I скажеш: Послухайте слова Господнього, царі Юди та мешканці Єрусалиму! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зло наведу на це місце, так що всякому, хто почує про нього, задзвеніть в його вúхах! **4** Це за те, що вони залишили Мене, і вчинили чужим оце місце, і кадили у ньому для інших богів, що не знали іх ані вони, ні батьки іхні, ані юдейські царі, і кров'ю невинних напобінили місце оце, **5** і пáїрки побудували Баалові, щоб палити дітей своїх на огні цілопалення для Баала, чого не велів Я і не говорив, і що на серце Мені не приходило! **6** Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже звáтися місце це „Тóфет“ і „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина Убійства“. **7** I знищу на місці цьому раду Юдину та Єрусалиму, і впадуть від мечі перед іхніми ворогами та від рук тих, хто шукає іхньої душі, і дам падло іхнє на стéрво для птаства небесного та для земної звíрійни. **8** I вчиню оце місце страхіттям і посміхом, — кожен, хто буде прохідти ним, оставле їй засвище, побачивши всі його вráзи. **9** I вчиню, що вони будуть їсти тіло синів своїх й тіло дочок своїх, і тіло один єдного їсти вони будуть в облóзі та в утискові, яким будуть тýснути їх вороги іхні та ті, хто буде шукати іхню душу. **10** I розіб'еш бáньку на очах тих людей, що ходять з тобою, **11** та й скажеш до них: Так говорить

Господь Саваот: Отак розіб'ю Я нарόд цей та місто оце, як розбивається посуд ганчарський, що не може вже бути напрівленним, — і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погреб. 12 Так зроблю цьому місцю, говорить Господь, та мешканцям його, щоб зробити це місто, як Тóфет. 13 І стануть домій Єрусалиму та домій царів Юди, як місце те Тóфет, — нечисті усі ті домій, що кадили на їхніх дахах усім небесним світілам, та лілій жертві літі для інших богів! 14 І прийшов Єремія з Тóфету, куди посилив його Господь пророкувати, і став у дворі Господнього дому, і сказав до всього наріду: 15 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось спроваджу до міста цього та до всіх його міст усе те лихо, що Я говорив був на нього, бо вчинили вони свою шию твердбою, щоб не слухатися Моїх слів!

20 І почув Пашхур, — Іммерів син, священик, що був старшим наглядачем, начальник Господнього дому, — Єремію, що пророкував ці слова. 2 І Пашхур набив пророка Єремію, і посадив його у в'язницю, що була в горішній брамі Веніаминовій, що в Господньому домі. 3 І сталося наступного дня, і вивів Пашхур Єремію з в'язниці, а Єремія промовив до нього: Не Пашхур Господь дав ім' тобі, а тільки Магор-Міссавів. 4 Бо так промовляє Господь: Ось Я зроблю тебе жахом для тебе самого та для всіх твоїх пріятелів, і вони попадають від меча ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і він нажене їх до Вавилону, і позабиває їх мечем. 5 І дам увесь скарб цього міста та ввесь його здобуток, і всю коштовність його, та всі скарби юдських царів, — усе це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і візьмуть їх та й відведуть їх до Вавилону. 6 А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого підете до полону. І прйдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похованний ти та всі твої пріятелі, яким ти неправдиво пророкував. 7 Намовляв мене, Господи, — і був я намовлений, Ти взяв міцно мене — й переміг! Я став цілий день посміхвищем, кожен глузє із мене. 8 Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: „Гвалт!“ та „Грабіж!“ і так сталося слово Господнє мені цілий день за ганьбу й посміхвищем. 9 І був сказав: Не буду Його споминати, і не буду вже Ймénням Його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той паличий, замкнений у костях моїх, — і я змучився тримати його й більш не мòжу! 10 Бо чув я обмову численних, — ось боях навколо: Розкажіть, — донéсено на нього! Кожен муж, який в мірі зо мною, чатує моого упáду та каже: „Може буде обманений — і переможемо його, і помстимося над ним!“ 11 Та зо мною Господь, як потужний силáч, тому ті, хто женеться за мною, спіткнúться та не перемóжуть! Будуть сильно вони посорблени, бо робили без розуму, — вічний сором їм буде, який не забудеться! 12 А Господь Саваот випробовує праведного, бачить нíрки та серце. Хай над ними побачу я пòмstu Твою, бо Тобі я відкрив свою справу! 13 Співайте пісні Господévi, усі хваліть

Господа, бо спасає Він душу убогого від руки лиходіїв! 14 Проклятий той день, коли я народився, день, коли породила мене моя мати, хай благословéнний не буде! 15 Проклятий той муж, який сповістíв моого батька, говорячи: „Народíлось тобі дитя-хлóпець“, а тим справді потішив його! 16 І бодай стався муж той, немов ті містá, що Господь зруйнував й не пожалував їх, і нехай чує крик він урàнці, а лément військовий у чаcі полудня, 17 за те, що в утрòбі мене не забив, — і тоді була б стала мені моя мати за гріb мій, а утрòба її вагітнóю навік булá б! 18 Чого тò з утрòбі я вийшов, щоб бачити клóпіт й скорботу, і нащо кінчáються в соромі ці мої дні?

21 Слово, що було до Єремії від Господа, коли цар Седекія послав був до нього Пашхура, сина Малкіїного, та священика Цефанію, сина Маасéного, говорячи: 2 „Звернися за нас до Господа, бо Навуходонóсor, цар вавилонський, воює против нас. Може Господь зробити з нами за всіmа Своїми чудами, і той відйде від нас!“ 3 І сказав Єремія до них: „Так скажіть до Седекії: 4 Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад обернú військові знарядя, що в вашій руці, що ви воюєте ними поза муром з вавилонським царем та з халдéями, які облягають вас, і позираю їх до середини цього міста. 5 І буду Я воювати з вами рукою віттягненою та сильним рамéном, і в гніві, і в лóті, і в великом пересéрді! 6 І вражу мéшканців цього міста, і чоловіка, і худобу, — від великої моровиці повмирають вони! 7 А потому — говорить Господь — Я віддам Седекію, Юдиного царя, і його рабів, і нарòд, і врятованих у цьому місті від моровиці, від меча та від голоду в руку Навуходонóсora, царя вавилонського, та в руку ворогів їхніх, що шукають їхньої душі, і він ударить їх вістрям меча, — не змилується над ними й не змилосéрдиться, і не матиме любови! 8 А цьому нарòдові скажеш: Так говорить Господь: Ось Я даю перед вами дорогу життя й дорогу смерти. 9 Xto сидітиме в цьому місті, той помре від мечá, і від голоду та від моровиці; а той, хто перéйде і прйде до халдéїв, що вас облягають, буде жити, і стане йому душа його за здóбич. 10 Bo Я обернú лице Своє на це місто на зле, а не на добре, — говорить Господь, — воно буде дáне в руку царя вавилонського, а він спалить його огнем! 11 A domoví царя Юди скажи так: Послухайте слова Господнього: 12 Доме Davídіv, отак промовляє Господь: Судіть вранці суд і рятуйте грабіваниого від руки переслідника, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лють, — і вона запалá за зло ваших учинків, і не буде кому погасити! 13 Ось Я проти тебе, мешканко долини, о скéле рівнини, — говорить Господь, — на вас, що говорите: „Хто прйде на нас і хто ввійде в помéшкання наші?“ 14 Bo Я покараю вас згідно із плóдом ваших учинків, — говорить Господь, — і огонь запалó в його лісі, і він пожере всі довкілля його!

22

Так говорить Господь: Зійди в дім Юдиного царя, і будеш казати там оце слово, 2 та й промовиш: Послухай Господнього слова, о царю юдейський, що сидиш на Давидовім троні, ти й рabi твої та нарбд твій, що входите в бráми oці. 3 Так говорить Господь: Чиніть правосúддя та правду, і рятуйте грабованого від руки гнобítеля, чужинця ж, сироту та вдову не гнобіть, не грабуйте, і крові невинної не проливайте на місці цьому! 4 Bo коли оце слово наспрáвді ви вýконаєте, то ходитимуть бráмами дому oцього царя, що будуть сидіти на троні Давида, що іздити бúдуть колесніцями й кіньми, він і раб його та нарбд його. 5 A якщо не послухаєтесь oцих слів, то клянуся Собою — говорить Господь: руїною стáнеться дім цей! 6 Bo так промовляє Господь про дім царя Юди: Ти для Мене Гілеад, щит Лівáну, та поправді кажу Я, — тебе обернú на пустиню, на містá незасéлені! 7 I приготóу на тебе отих, що руйнують людіну та збрóю її, і вони твої кéдри добrні зітнúть і їх повкидають в огоны! 8 I люди числénні ходитимуть містом oцим і будуть казати один до одного: Зáщо Господь зробив так цьому місту великому? 9 I відкажутъ: За те, що вони покíнули заповіта Господа, Бога Свого, і вклонялися іншим богам, і служили їм. 10 Не плачте за вмерлим, і не жалкúйте за ним, — але плакати — плачте за тим, хто відходить в полон, бо вже не повéрнеться, і не побачить землі, де він народився. 11 Bo так промовляє Господь до Шаллúма, сина Йосіїного, царя Юдиного, що царював замість Йосії, свого бáтька, що вийшов із місця цього: Він сюди вже не вéрнеться! 12 Bo помре він у місці, куди його полонили, Краю ж цього не побачить уже. 13 Горе тому, хто несправедливістю дім свій буде, а верхні кімнáти — безпráв'ям, хто каже своєму ближньому працювати дарéмно, і платні його йому не дає, 14 що говорить: Збудую собі дім великий, і верхні кімнáти широкі!“І вíкна собі повирúбує, й криє кедрýно, і малює червоню фарбою. 15 Чи ти зацарюєш тому, що в кéдрах ти мéшкаеш? Чи ж твій бáтько не єв та не пив? I коли правосúддя та правду чинив він, тоді було добре йому, — 16 він розсúджував справу нуждéнного й бідного, й тоді добре бул! Чи не це — Мене знати? говорить Господь. 17 Xiba твої очі та серце твое не обéренені тільки на кóристь свої, та щоб проливати кров невинну, і щоб гніт та насилля чинити? 18 Тому так промовляє Господь про Егоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мій брате!“ Й „О сéстро!“ Не будуть за ним голосити: „О пане!“ Й „О величносте його!“ 19 Поховають його, немов того осла, волóчачи та викидаючи геть за брами Єрусалиму. 20 Зійди на Лівáн та й кричи, і в Башані свій голос подай, і кричи з Аварímu, бо понíщені всі твої дру́зи. 21 Говорив Я тобі в час гарáзду твогó, але ти казáла: „Не слúхатиму!“ Це дорóга твоя від юнáцтва твогó, бо не слухалась ти Мого голосу. 22 Усіх твоїх пáстирів буря розкýдає, а кохáнці твої пíдуть до полону, — справді, тоді посорóмлена

та побентéжена будеш за все своє зло! 23 O ти, що сидиш на Лівані, що кúблишся в кéдрах, — як ти бúдеш стогнáти, як бólі й дрижáння на тебе спadútъ, мов на ту породíллю! 24 Як живий Я, — говорить Господь, — коли б був Конíя, син Егоякімів, цар Юдин, печáткою-пérснем на правій руці Moї, — справді Я й зvідти тебе зíрву! 25 I дам Я тебе в руку тих, хто шукає твоєї душі, і в руку тих, що боїшся ти їх, і в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, і в руку халдéїв. 26 I кину тебе й твою матір, яка породила тебе, до іншого краю, де ви не зродíлись, — і там — ви повмиráєте! 27 A до Краю, куди вони прáгнуть душою свою вернúться, — туди не повéрнутъся! 28 Чи муж цей, Конíя, — це гlýнianий посуд, погордженій та розпорóшений? Xiba він посúдина та непotрібна? Чom відкінені він та насіння його, та й закинені в землю, якої не знають? 29 O Краю, мій Краю, о Краю, — послухай Господнього слова: 30 Так говорить Господь: Запишіть людіну oци самітною, мужем, якому не буде щастітись у днях його, bo нíкому з насіння його не пощасти́ться сидіти на троні Давидовім та панувати ще в Юді!

23

Горе пáстирям тим, що розгублюють та розганяють отáру Мого пасовýська, говорить Господь! 2 Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про пáстирів тих, що пасуть Мій нарбд: Ви отáру Мою розпорóшили й іх розгіnáli, та не наглядали за ними. Ось тому покараю Я вас за лихі ваші вчинки, говорить Господь! 3 A я позбираю останок отáри Своєї зо всіх тих країв, куди Я їх повиганяv був, і іх повернú на пасовýська їхні, і вони порозплóджується та розмнóжаться. 4 I над ними поставлю Я пáстирів тих, які пáстимуть їх, і не будуть боятися вже й не злякаються, і не будуть загублені, каже Господь! 5 Ось дні наступають, — говорить Господь, — і поставлю Давидові праведну Пáрость, і Цар зацарéб, і буде Він мудрий, — і правосúддя та правду в Краю запровáдить. 6 За днів Його Юда спасéться, Ізраїль же буде безпечний. A це Його Імéння, яким Його кликати будуть: „Господь — праведність наша“. 7 Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів і вýпровадив насіння дому Ізраїлового з північного краю, і зо всіх тих країв, куди іх був повиганяv!“ I осéдуть вони на своїй землі. 9 Про пророків. Розривається серце мое в моїм нутрі, трípóчуть всі кóсті мої, я став, як п'янý, як той муж, що по ньюму вино перейшлó, через Господа й ради святих Його слів, 10 Bo земля перелібниками стала повна, bo через проклýття потрáпила в жалобу земля, повисихáli в стepáx пасовýська, bo стався лихим їхній бíг, їхня сила — це кривда. 11 Bo й пророк та священик грішáть, — їхнє зlo Я знайшов теж у дому Своїм, говорить Господь. 12 Тому буде для них їхня дорóга, мов скóвзанка в témryaví, вони бúдуть попхнéні й впадутъ через нeї, bo зlo Я спровáджу на них рóку навіщення їх, говорить

Господь. **13** А в тих самарійських про років Я бачив безглúзда, — вони пророкували Ваáлом собі, і вчинили блудчим нарóд Мíй, Ізраїль! **14** А в єрусалимських пророків Я бачив гидóту: перелюбство й ходіння в неправді, і руки злочинців зміцніли вони, щоб ніхто з свого зла не вернúвся. Всі вони Мені стали, немов той Содóм, а мешканці його, як Гомóра. **15** Тому так промовляє Господь Саваóт про пророків оцих: Ось Я їх полином нагоду́ю, і водою отрýйно їх напою, бо від єрусалимських пророків безбожність пішла для всієї землі! **16** Так говорить Господь Саваóт: Не слухайте слів цих пророків, що вам пророку́ють, — вони роблять безглúздими вас, висловлюють прýвиди серця свого, а не слово з уст Господніх. **17** Вони справді говорять до тих, що Мене ображáють: „Господь говорив: Мир вам бúде!“ А кожному, хто ходить в упérтості серця свого, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“ **18** А хто ж то стояв на таємній Господній нарáді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислухáвся й почув? **19** Ось буря Господня, як лютість, вихóдить, а вихор круглýвий на голову несправедливих впадé. **20** Гнів Господній не вérнеться, поки не зробить, і поки не вýконає Він зámірів серця Свого; напрýкінці днів зрозуміте добре все це! **21** Цих пророків Я не посилаю, — вони побігли самі, Я їм не говорив, — та вони пророкують. **22** А якбí в Моїй раді таємній стояли вони, то вони обýвляли б нарóдові Моєму слова Мої, і їх відвèртáли б від їхньої злої дороги, та від зла їхніх учýнків. **23** Чи Я Бог тільки зблíзъка, — говорити Господь, — а не Бог і здалéка? **24** Якщо заховатесь хто у криýках, то Я не побачу Його? говорити Господь. Чи Я неба й землі не напóвню? каже Господь. **25** Я чув, щó говорять пророки, що Ймénням Моїм пророкують неправду й говорять: „Мені снилося, снилось мені!“ **26** Як довго це буде у серці пророків, які пророкують неправду, та пророкують омáну свого серця? **27** Вони замишляють зробити, щоб нарóд Мíй забув Мое Йménня, їхníми снами, які один óдному розповідають, як через Ваáла забули булí їхní батькí Мое Йménня. **28** Той пророк, що йому снився сон, нехай розповідáє про сон, а з яким Мое слово, хай каже про слово правдive Мое, — що соломі до збíжжя? говорити Господь. **29** Хіба слово Мое не таке, як огонь, — говорити Господь, — і як мóлот, що скелю розлóпує? **30** Тому то ось Я на пророків, — говорити Господь, — що словá Мої кráдуть один від однóго. **31** Ось Я на пророків, — говорити Господь, — що вживають свого язикá, але кажутъ: Це мова Господня! **32** Оце Я на тих, що сни неправдиві звіщають, — говорити Господь, — вони розповідають про них та впровáджають в блуд Мíй нарóд своєю неправдою й глúмом своїм, хоч Я не посилаю їх і їм не наказував, і вони помогтí — не помóжутъ нарóдові цьому, говорити Господь. **33** А коли запитає тебе цей нарóд, чи пророк, чи священик, говорити: „Яке то Господнє пророцтво?“ то скажеш до них: „Ви тяgáр, — і Я вас посідáю“, говорити Господь. **34** А пророка

й священика та той нарóд, який скаже: „Господній тяgár“, — то Я мужа того й його дім покáраю! **35** Отак скажете ви один óдному й кожен до брата свого: „Що Господь віdpoví“, й „що Господь говорив?“ **36** А про „Господній тяgár“ не згадуйте більш, бо кожному слово його стане за тяgár, і ви перекрутíли б слова Бога Живого, Господа Саваóта, нашого Бога. **37** Так пророкові скажеш: „Щó Господь тобі віdpoví“, і „Щó Господь говорив?“ **38** Якщо ж будете ви говорити: „Господній тяgár“, тому так промовляє Господь: За те, що ви кажете слово оце: „Господній тяgár“, хоч Я посилаю до вас, кáжучи: Не говоріте „Господній тяgár“, **39** тому конче Я вас підіймú, немóб тяgára, та й викину вас і тє місто, що дав був Я вам та вашим батькáм, від Свого лица. **40** I дам Я на вас сором вічний та вічну ганьбу, що не буде забута!

24 Господь показав мені, і ось два кошí фíг стояли перед храмом Господнім, потóму, як Навуходонóсor, цар вавилонський, вигнав Ехонію, Егоякимового сина, царя Юдиного, та правителів Юdських, і мáйстра, і слóсаря з єrusалиму, та й привів їх до Вавилону. **2** Один кíш — фígi дуже добrі, як фígi первого врожáю, а один кíш — фígi дуже злі, яких не ѓдять через їхню непридáтність. **3** I промовив до мене Господь: Щó ти бачиш, Ереміе? А я відказав: Фígi. Фígi добrі — дуже добrі, а злі — дуже злі, яких не ѓдять через їхню непридáтність. **4** I булó мені слово Господне, говорячи: **5** Так говорити Господь, Бог Ізраїl: Як фígi ці добrі, так обернú Я на добре вигнáнців Юдиних, яких Я послав із цього місця до кráю халдейского. **6** I звернú Я Своє oko на них на добро, і повернú їх до цього кráю, і збудую їх, а не розíb'ю, і засаджу їх, а не вýrvу. **7** I дам Я їм серце піznати Мене, що Я — Господь. I вони Мені будуть нарódom, а Я буду їм Богом, бо вони навéрнутся до Мене всім серцем своїм! **8** А як фígi ті злі, яких не ѓдять через їхню непридáтність, то так говорити Господь: За такого Я дам Седекíо, царя Юдиного, і його правителів та решту єrusалиму, що залишилися в цьому кráї та що сидять у кráї египетському. **9** I дам їх за бóстрах, на зло для всіх царств землі, на гáньбу та за прýтчу, на глum та на проклáття в усіх тих місцях, куди вýжену їх. **10** I пошлó на них меч, і голод та моровицю, аж поки не вигубленí будуть на землі, яку Я був дав їм та їхním батьkáм!“

25 Слово, що булó до Еремії про ввесь нарóд Юdin за четвертого року Егоякима, сина Йосíїного, царя Юдиного — це перший rík Навуходонóсora, царя вавилонського, **2** що його сказав пророк Еремія про ввесь Юdin нарóд та до всіх мéшканців єrusалиму, говорячи: **3** „Від тринадцятого року Йосíї, Амонового сина, царя Юдиного, і аж до цього дня, це вже двадцять і три роки, було слово Господнє до мéне. I говорив я до вас, говорити пильно, та не слухали ви. **4** I посилаю Господь до вас усіх Своїх рабів пророків, рано та

пізно, та не слухали ви, і не нахилили свого уха, щоб послухати. 5 А вони говорили: Верніться кожен зо своєї злой дороги та зо зла ваших учінків, і сидіть на тій землі, яку Господь дав вам та вашим батькам відвіку й аж навіки. 6 І не ходіть за іншими богами, щоб служити їм та щоб вклонятися їм, і не гнівіть Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню вам лихого. 7 Та ви не прислухалися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гнівіти Мене чином рук своїх, на зло собі. 8 Тому так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухалися слів Моїх, 9 ось Я пошлю й позираю всі північні рóди, — говорить Господь, — пошлю до Навуходонòсора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу їх на край цей, і на мéшканців його та на всіх цих нарòдів навколо, і вчиню їх заклýттям, і обернú їх на страхіття, і на посміховище, і на вічні руїни. 10 І Я вигублю в них голос радісний та голос веселий, голос молодого та голос молодої, туркіт жóрен та світло світільника... 11 І стане цей край руїною, спустошенню, а ці народи будуть служити вавилонському цареві сімдесят літ! 12 І станеться, як спóвниться сімдесят літ, покарáю Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провину, та халдейський край, — і обернú його на вічне спустошення. 13 І спроваджу на цей край всі Мої словá, що Я говорив був проти нього, усе, що написане в цій книзі, що пророкував Єремія про всі нарòди. 14 Бо їх поневолять численні народи та велиki царі, і Я надоложу їм за їхнім чином та за дíлом їхніх рук. 15 Бо так промовляє до мене Господь, Бог Ізраїлів: Візьми з Мої руки кéліха вина цього гніву, і напóш ним усі нарòди, до яких посилаю тебе. 16 І будуть вони пити, і будуть хитатися, і стратять розум через мечá, що Я посилаю між них...“ 17 І взяв я кéліха з Господньої руки, і напóїв усі нарòди, до яких Господь висилав мене: 18 Єрусалим та міста Юди, і царів його та правителів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміховище та на проклýття, як цього дня, 19 фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та ввесь його нарòд, 20 і всю мішанину нарòдів Єгипту, і всіх царів краю Уц, і всіх царів філістимського краю, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду, 21 Едома й Moавa та синів Ammona, 22 і всіх царів Тири, і всіх царів Сидону, і всіх царів островів, що на тому боці моря, 23 і Дедана, і Тему, і Буз, і всіх, що волоssя довкóла стрижуть, 24 і всіх царів Арабії, і всіх царів мішаних нарòдів, що пробувáють у пустині, 25 і всіх царів Зіmpí, і всіх царів Еlamu, і всіх царів Mídii, 26 і всіх царів pívnocí, bлизькіх та далеких один від одного, і всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешаху буде пити по них. 27 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Пийте й впивайтесь, і вимéтуйте, і падайте та не вставайте перед мечéм, що Я посилаю між вас. 28 І буде, коли не захочут вони взяти кéліха з твоєї руки на питтý, то промовиш до них: Так говорить Господь Саваот: Конче будете пити! 29 Bo ось у місті, що там було

клиkanе Йménня Moë, зачинаю чинити лихе, а чи ви не покарані бúдete? Покарані бúдete, бо Я кличу меча на всіх мéшканців краю, говорить Господь Саваot! 30 A ти пророкувати їм будеш усі ці словá, й до них скажеш: Господь загримить з височинí, і з мешкання святого Свого Свій голос подасть! Загримить на оселю Свою, кликne Віn, мов чавíльники ті винограду, віdpovість усім мешканцям земним! 31 Díйде гómіn до краю землі, бо в Господа пра із наробами, — Віn буде судити кожне тіло і несправедливих відастъ їхньому мечévi, — говорить Господь. 32 Так говорить Господь Саваot: Ось лихо виходить від люду до люду, і буря велика пробудиться з кíнців землі, — 33 і будуть побиті від Господа в день той лежати від краю землі й аж до краю землі: не будуть оплакувані, і не будуть позбýрані, і не будуть поховані, — гноem становуть вони на поверхні землі! 34 Ридайте, о пáстиri, та голоство, і валийтесь у попелі, проводирі ви отári, бо вýповнились ваші дні для зарízu, і вас розпорóшу, і впаде, немов дорога та посудина! 35 І не матимутъ пáстиri зáхисту, а проводирі чередí — utíkánnia. 36 І чути крик пáстиriв, і елемент тих поводирів чередí, бо пустошить Господь їхню чéреду, 37 і попустошени мирні пасóвиска через палáння Господнього гніvu... 38 Віn покинув, як лев свою пúшу, бо стався страхіттям їхній край через меча гнобителя, і через запал гніvu Його“.

26 На почáтку царюváння Єоякимa, сина Йосíїного, царя Юдиного, було oце слово від Господа, káжучи: 2 „Так говорить Господь: Стань на подвír'ї Господнього дому, і будеш говорити всім Юдиним містам, що приходять на поклін до Господнього дому, усí ті слова, що Я наказав був тобі, щоб до них говорити, — не вbab aní слóva. 3 Може почути вони, і вéрнутъся кожен зо своєї злой дороги, й Я пожалую щодо зла, яке дýмаю вчинити їм через злі їхні вчýnki! 4 I скажеш до них: Так говорить Господь: Якщо ви не будéте прислухуватися до Мене, щоб ходити за Законом Moїm, якого Я дав вам, 5 щоб прислухуватися до слів Moїх рабів пророків, яких Я посилаю до вас рано та пізно, та не слухали ви, 6 то вчиню з оцим дому, як з Shíló, а місто це дам на проклýття для всіх нарòdів землі“. 7 I чули священики, і пророки, і ввесь нарòd Єремію, що говорив ці слова в Господньому дому. 8 I сталося, як Єремії закінчív говорити все, що наказав був Господь сказати до всього нарòdu, то схопили його священики, і пророки, і ввесь нарòd, говорячи: „Ti конче помреш! 9 Нáцо пророкував ти Господнім Im'ým, káжучи: Як Shíló, буде дíм цей, а місто це буде зруйноване, так що не буде в ньому мéшканця?“ I зíбрavся ввесь нарòd proti Єremíї в Господньому domi. 10 I почули ці слова Юдині kniazí, і віdíjшли з царського domu до domu Господнього, і сіли при вході до нової Господньої brami. 11 I сказали священики та пророки до kniazíв та до всього нарòdu, говорячи: „Prisud smerti цiomu' чоловíкові, bo віn пророкував proti цього mіsta, як vi

чули своїми вúхами!“ 12 І сказав Єремія до всіх князів і до всього народу, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті слова, що ви чули. 13 А тепер поліпшіть ваші дороги та ваші чýни, і слухайтесь голосу Господа, вашого Бога, то пожалує Господь щодо зла, яке говорив був на вас. 14 А я — ось я в вашій руці: робіть мені як добре, і як правдиве в ваших очáх! 15 Тільки справді пізнаєте ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровадите на себе й на це місто та на мéшканців його, бо Господь справді послав мене до вас говорити в ваші вúха всі ці слова.“ 16 І сказали князі та ввесь народ до священиків та до пророків: „Цей чоловік не підлягає присуду смерти, бо він говорив до нас Ім'ям Господа, нашого Бога!“ 17 І встали люди зо старших краю, і сказали до всього збору народу, говбрячи: 18 „Міхей з Мораї пророкував за днів Єзекії, царя Юдиного, і сказав до всього юдейського народу, говорячи: Так говорити Господь Саваот: Сіон, як те поле, забраний буде, а Єрусалим за румóвища стане, а гора цього храму — підгíрками лісу. 19 Чи справді забив його Єзекія, цар Юдин, та ввесь Юда? Чи ж він не побоявся Господа, і не злáгодив Господнього лица? І Господь пожалував щодо того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо таке велике зло на свої душі? 20 І також пророкував був Господнім Ім'ям один чоловік, Урія, син Шемаї, з Кір'ят-Єаріму, і пророкував проти цього міста та проти цього краю всі ті слова, як Єремія. 21 І почув був слова його цар Єгояким, і всі лíцарі його та всі князі; і шукав цар способу забити його. І почув це Урія, і злякався, і утік, і пришов до Єгипту. 22 І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Елнатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту. 23 І вони вýвели Урію з Єгипту, і привели його до царя Єгоякима, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробів прóстих людей“. 24 Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку народу забити його.

27 На початку царювання Єгоякима, сина Йосіїного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Так сказав був до мене Господь: Зроби собі поворóзки та юрма, і надінь їх на шию свою. 3 І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синів Аммону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послів, що приходять до Єрусалиму до Седекії, царя Юдиного. 4 І накажеш їм, щоб до своїх володарів говорили: Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям: 5 Я вчинив землю твою людіну, і скотину, що на поверхні землі, Свою силою великою та вýтягненим рамéном Своїм, і дав її тому, хто сподобався в очáх Моїх. 6 А тепер Я віддав усі ці землі в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, раба Мого, а також польову звірину дав Я йому, щоб служила йому. 7 І будуть служити всі народи йому та синові його, і синові сина його, аж поки не прийде

час також його власному краєві, — і поневóлять його численні народи та великі царі. 8 І станеться, — той народ і те царство, що не будуть служити йому, Навуходонóсорі, цареві вавилонському, і того, хто не дасть щї своєї в ярмó вавилонського царя, — покарáю Я народ цей мечем, і голодом, і зарáзою, — говорити Господь, аж поки не зроблó їм кінцí рукою його! 9 А ви не прислухáйтесь до ваших пророків, і до ваших ворожбítів, і до ваших сновíдців, і до ваших знахарів, і до ваших чарівників, що говорять до вас, кáжучи: „Не служіть вавилонському царéву!“ 10 Но вони пророкують вам неправду, щоб віддалити вас з вашої землі, — і Я вас вýжену, і ви погинете. 11 А народ, що вкладе свою шию в ярмó вавилонського царя й буде служити йому, — то залишу його на його землі, — говорити Господь, — і він буде її обробляти, і буде сидіти на ній. 12 І до Седекії, царя Юдиного, говорив Я згідно з усіма цими словáми, кажучи: Вкладіть ваші ший в ярмó вавилонського царя, і служіть йому та його народові, і будете жити. 13 Пóщо помрете ти та народ твій від меча, голоду та моровíці, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському царéву? 14 І не прислухáйтесь до слів пророків, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському царéву“, бо неправду вони вам пророкують. 15 Но Я не посылав їх, — говорити Господь, — і вони пророкують неправду в Ім'я Мое, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам те пророкують! 16 А до священиків та до всього цього народу говорив я, кажучи: Так говорити Господь: Не прислухáйтесь до слів ваших пророків, що пророкують вам, кажучи: „Ось тепер незабáром вертається з Вавилону посуд Господнього дому“, бо лжу вони пророкують. 17 Не прислухáйтесь до них, служіть царéву вавилонському, то будете жити, — нащó буде це місто руйно? 18 А якщо вони пророки, і якщо слово Господнє з ними, нехай же просить вони Господа Саваота, щоб не перейшов посуд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону. 19 Но так промовляє Господь Саваót про стовпи, і про море, і про підстáви, і про решту посуду, позосталого в цьому місті, 20 що не забрав їх Навуходонóсор, цар вавилонський, коли виганяв був в неволю Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, з Єрусалиму до Вавилону, та всіх шляхéтних Юди та Єрусалиму. 21 Но так промовляє Господь Саваót, Бог Ізраїлів, про посуд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму: 22 До Вавилону буде він спровáдженій, і там пробувáтиме аж до дня Моїх відвíдин їх, — говорити Господь, — тоді вýпроваджу його, і вернú його до цього місця“.

28 І сталося того року на початку царювання Седекії, царя Юди, четвертого року, п'ятого місяця, сказав до мене Анáнія, син Аззурів, пророк, що з Гíв'ону, у Господньому домі, на очáх священиків та всього народу, говорячи: 2 „Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Зламаю ярмó царя вавилонського! 3

За два роки часу Я вернú до цього місця ввесь посуд Господнього дому, що забрав був Навуходонóсор, цар вавилонський, з цього місця, і спровáдив його до Вавилону. **4** І єхонію, єгоякимового сина, царя юди, і всіх юдиних вигнáнців, що прийшли до Вавилону, Я вернú до цього місця, — говорити Господь, — бо зламаю ярмó царя вавилонського!“ **5** І говорив пророк єремія до пророка Аナンії на очáх священиків і на очáх усього народу, що стояли в Господньому домі. **6** І сказав пророк єремія: „Амінь! Нехай так зробить Господь, нехай вýконає Господь словá твої, що ти пророкував про поворót посуду Господнього дому та усього вигнáння в неволю з Вавилону до цього місця. **7** Тільки послухай це слово, що я говорю в вýха твої та в вýха усього нарóду: **8** Тí пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, пророкували про числénні краї та про царства велики, про вýни, і про голод та про моровýцю. **9** Пророк, що пророкує про мир, коли спрáвдиться слово пророче, — буде пíзний цей пророк, що його справді послав Господь“. **10** І взяв пророк Аナンія ярмó з шíї пророка єремії, і поламав його. **11** І сказав Аナンія на очáх усього народу, говорячи: „Так говорити Господь: Отак поламаю ярмó Навуходоносора, царя вавилонського, за два роки часу, з шíї всіх нарóдів!“ **12** І пішов пророк єремія своєю дорогою. **13** І було слово Господнє до єремії по тóму, як пророк Аナンія поламав ярмо з шíї пророка єремії, говорячи: **13** „Іди, і скажеш до Аナンії, говорячи: Так говорити Господь: Ти поламав дерев'яне ярмо, але Я зроблó замість нього ярмо залізne. **14** Бó так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих нарóдів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходоносорі, цареві вавилонському, — і вони бúдуть служити йому, і навіть польову звíринu віддам Я йому!“ **15** І сказав пророк єремія до пророка Аナンії: „Послухай же, Аナンіє: Не посылає тебе Господь, але ти довóдиш, що народ цей довíряє неправді. **16** Тому так промовляє Господь: Ось Я викидаю тебе з поверхні землі, — цього року ти помереш, бо про відстúпство від Господа говорив ти!“ **17** І помер пророк Аナンія того року сьомого місяця.

29 А оце слова листа, якого пророк єремія послав з Ерусалиму до зáлишку старших, і до священиків, і до пророків, і до усього народу, що його вигнав Навуходоносор з Ерусалиму до Вавилону, в неволю, — **2** по вýході царя єхонії матері царя та євнухів, князів юди та Ерусалиму, і майстрів та слóсарів Ерусалиму, — **3** через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкіїїного, яких послав Седекія, цар юди, до Навуходоносора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи: **4** „Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів, до усього вигнáння в неволю, що Я вигнав з Ерусалиму до Вавилону: **5** Будуйте domi, — і осýдьте, і засадіть садкí, — і споживайте їхній плíд! **6** Поберіть жіноч, — і зродіть синів та дочок, і візьміть для ваших

синів жіноч, а свої дочки віддайте людям, і нехай вони порóдять синів та дочок, і помножтесь там, і не малійт! **7** Дбайте про спóкій міста, куди Я вас вигнав, і моліться за нього до Господа, бо в спóкій його буде і ваш спóкій. **8** Бó так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нехай не звóдять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислóхуйтесь до ваших снів, що вам снýться. **9** Бó лжу вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не посылав, говорити Господь. **10** Бó так промовляє Господь: По спóвненні семидесяти літ Вавилону Я до вас завітáю, і справджу Своє добре слово про вас, щоб вернути вас до цього місця. **11** Бó Я знаю тí думкí, які дýмаю про вас, — говорити Господь, — думкí спóкію, а не на зло, щоб дати вам будúчність та надію. **12** І ви клíкатимете до Мене, і пíдете, і будете молитися Мені, а Я буду прислухóвуватися до вас. **13** І будете шукати Мене, і знáйтете, коли шукáтимете Мене всім своїм серцем. **14** І Я дамся вам знайти Себе, — говорити Господь, — і вернú вас, і зберу вас зо всіх нарóдів та зо всіх місця, куди Я вигнав був вас, — говорити Господь, — вернú вас до того місця, звíдки вас Я був вигнав. **15** Якщо ви кажете: Господь постáвив нам пророків і в Вавилоні, **16** то так говорити Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до усього нарóду, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигнáння: **17** Так говорити Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меча, голод та моровýцю, і дам їх, як обрýдливі фíги, яких не їдять через їхню неприятність. **18** І буду гнатися за ними мечéм, голодом та моровýцю, і дам їх на пострах для всіх зéмних царств, на прокlýття, і на оставління, і на посміхóвище, і на гáньбу серед усіх нарóдів, куди Я їх був повигнáв, **19** за те, що не слухалися слів Моїх, — говорити Господь, — що посылав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пíзно, та не слухали ви, говорити Господь. **20** А ви, все вигнáння, що послали Я з Ерусалиму до Вавилону, послухайте слова Господнього: **21** Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасéїного, що неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, і він повбиває їх на ваших очáх! **22** І вíзьметесь від них прокlýття для усього юдиного вигнáння, що в Вавилоні, говорити: Нехай учýнить тебе Господь, як Седекію та як Ахава, яких вавилонський цар пíк на огні, **23** за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перéлюб чинили з жінкáми своїх близжніх, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чого Я не звелів їм, а Я віðаю це, і Я свíдок цьому, говорити Господь. **24** А до Шемаїї нехеламітjanina скажеш, говорити: **25** Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кáжучи: За те, що ти своїм ім'ям посылав листи до усього нарóду, що в Ерусалимі, і до священика Цефанії, Маасéїного сина, і до всіх священиків, говорити: **26** Господь тебе дав за священика замість священика єгояди, щоб бути наглýдачем у Господньому дому для кожного

чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і даси його до в'язниці, а на шию кайдані надінеш. **27** А тепер, чому ти не скартав Єремію з Анатоту, що вдає з себе пророка? **28** Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довгі вено, вигнання! Будуйте доми, — і осядьте, і засадіть садкі, — і споживайте їхній плід!“ **29** І священик Цефанія прочитав цього листа вслух пророкові Єремії. **30** І було слово Господнє до Єремії, говорячи: **31** „Пошли всьому вигнанню, говорячи: Так говорить Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемая, хоч Я не посилав його, і зробив, щоб ви надіялися на неправду, **32** тому так промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина Шемаю та насіння його: не буде в нього нікого, хто сидів би серед цього народа, і не побачить він добра, яке Я зроблю для народа Свого, говорить Господь, бо про відступство від Господа говорив він!“

30 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи:
2 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, кажучи: Напиши собі всі ті слова, що тобі говорив Я, до книги. **3** Во приходять ось дні, — говорить Господь, — і Я вернусь народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і вернусь іх до Краю, що їхнім батькам Я був дав, і вони поседуть його. **4** А още ті слова, що Господь говорив про Ізраїля й Юду: **5** Во так промовляє Господь: Почули ми голос страху, переліку, й немає спокію. **6** Запитайте й побачте, чи родить мужчина? Чому ж це Я бачу, що в кожного мужа он руки його — на стегнах його, немов у породіллі, і всяке обличчя поблідо? **7** Ой горе, бо це день великий, — немає такого, як він! А це час недолі для Якова, та з нього він буде врятований! **8** І буде в той день, — говорить Господь Саваот, — поламаю ярмо Я із ший твоєї, а путь твої розірвусь, — і не будуть чужі поневолювати більше його! **9** І будуть служити вони тільки Господеві, Богові своєму, і цареві своєму Давидові, якого поставлю Я їм. **10** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — і не страшайся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе із далекого краю, і нащадків твоїх — з краю їхнього полону! **11** Вірнеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде тогого, хто б його настрашив, **11** бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб спасати тебе! **12** Во зроблю Я кінець всім народам, між якими тебе розпорішив, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, бо не полішу тебе непокараним! **12** Во так промовляє Господь: Невилічальна пораза твоя, рана твоя невигóйна! **13** Немає того, хто б справу твою розсудив для твоєї болічки, нема в тебе ліків таких, щоб над раною м'ясо зросло! **14** Забудуши про тебе всі друзі твої, до тебе вони не звертаються, — бо ворожим ударам Я врásив тебе, жорстокою карою за численні провини твої, за те, що зміцніли гріхи твої. **15** Чого ти кричиши про порáзу свою, про свій біль невигóйний? За численні твої беззаконства, за те, що зміцніли гріхи твої, Я зробив тобі це. **16** Тому

всі, що тебе поїдають, поїджені бúдуть, а всі вороги твої — всі вони підуть в полон, і стануть здобиччю ті, хто тебе обдирає, а всіх, хто грабує тебе, на грабунок віддам! **17** Во вирощу шкунку на рані тобі, і з порáз тебе вилікую, — говорити Господь, — бо „відкнута“ звáно тебе, ти, Сіонська дочка, „якої ніхто не шукає“. **18** Так говорити Господь: Ось Я повернусь з полону шатра Яковові, і змілююся над місцями його пробування, — і на пагірку своїм побудується місто, а палац осéдеться на відповідному місці своїм. **19** І вийде подяка із них та голос радіючих, і я іх помножу, — і не буде їх мало, і прославлю Я їх — і не будуть принижені! **20** І сини його стануть, як перше, а збір його буде міцній перед лицем Моїм, і Я покараю всіх тих, хто його переслідує! **21** І буде із нього Потужний його, і постáне Волóдар його з-поміж нього, й Я набlíжу Його, — й Він підіде до Мене! **22** Во хто є такий, що наразить життя своє на небезпеку, щоб до Мене наблизитись? каже Господь. **22** І станете ви народом Мені, а Я буду вам Богом! **23** Ось буря Господня, лютість виходить, а вихор крутийший на голову безбожних упадé. **24** Не спіниться пôлум'я гніву Господнього, поки Свого не зробить, і поки не виконає зámірів серця Свого, — ви наприкінці днів зрозумієте її!

31 Того часу, — говорить Господь, — для всіх рôдів Ізраїля стану Я Богом, вони ж Мені стануть народом! **2** Так говорить Господь: Знайшов милість в пустині народ, від меча врятіваний, Ізраїль іде на свій спочин. **3** Здалека Господь з'явився мені та й промовив: Я вічним коханням тебе покохав, тому милість тобі виявляю! **4** Ще буду тебе будувати — й збудовану будеш, о діво Ізраїлева! Ти знову приоздобишся в бубні свої, та я підеш у танок тих, хто бáвиться, **5** на горах самарійських ще будеш садити виноградники, виногráдари будуть садити й споживати закóнно собі! **6** Настане бо день, коли кликати буде сторожа на Ефремових горах: Уставайте, та підемо ми на Сіон, до Господа, нашого Бога! **7** Во так промовляє Господь: Співайте для Якова з радістю, та головою народів утішайтесь! Розголосіть, вихваляйте й скажіть: Спаси, Господи, народ Свій, останок Ізраїлів! **8** Ось Я іх приведу із північного краю, і зберу їх із кінців землі, з ними разом слíпий та кульгáвий, важкá й породілля, сюди повертаються збори велики! **9** Вони прийдуть з плачом, та Я іх попроваджу в утіхах. Я іх до потоків водій попроваджу прямóю дорогою, — не спіткнүться на ній, бо Ізраїлеві Я став Отцем, а Ефрем, — перворідний він Мій! **10** Народи, послухайте слова Господнього, і далеко звістіть аж на островах та скажіть: Хто розсіяв Ізраїля, Той позирає його, і стерегтиме його, як пастир отару свою! **11** Во Господь викупив Якова, і визволив його від руки сильнішого від нього. **12** І вони поприходять, і будуть співати на верхній Сіону, і до добра до Господнього будуть горнутись, — до збіжжя, і до виноградного соку, і до олив, і до молодої дрібної худоби та до товару

великого! І стане душа їхня, немов той напобєний сад, і не відчувають уже більше стомлення! 13 Тоді дівчина тішиться буде в танку, і разом юнацтво та старші, — бо Я обернү їхню жалобу на радість, і я їх потішу, і їх звеселю в їхнім смутку! 14 І душу священиків ситістю Я напою, а нарбд Мій добротом Моїм буде насичений, каже Господь! 15 Так говорить Господь: Чути голос у Рамі, плач та ридання гіркé: Рахиль плаче за дітьми своїми, не хоче потішена бути за діти свої, — бо нема їх. 16 Так говорить Господь: Стримай голос свій від голосіння, і від сліз з своїх очей, бо є нагорода для чину твого, — говорить Господь, — і вони вірнутися з краю ворожого! 17 І для твого майбутнього є сподівання, — говорить Господь, — і до границь твоїх вірнутися діти твої! 18 Добре Я чую Єфрема, як він головою похітує, плáучучи: „Покарав Ти мене — і покáраний я, мов теляте ненáвчене! Наверній Ти мене — і вернúся, бо Ти — Господь Бог мій! 19 Бо як я навернúвся, то кáявся, коли ж я пíзнав, то вдарив по стéгнах своїх. Засоромився я та збентежений був, бо я гáнью ношу молодо́щів своїх. 20 Чи Єфрем не Мій син дорогий, чи не люба дитина Моя? То скільки Я не говорю про тиого, завжди сильно його пам'ятаю! Тому то за тиого хвилюється нутро Мое, змилосéрджуся справді над ним, говорить Господь! 21 Постав собі дороговка́зи, стовпій собі порозставляй, зверни своє серце на биту дорогу, якою ти йшла, — і вернися, о діво Ізраїлева, вернися до цих своїх міст! 22 Аж доки тиня́тися бúдеш, о дóчко невíрна? Господь бо новіну створив на землі: жінка спасатиме мужа! 23 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Оце слово прокажуть іще в краї Юдиному й по містах його, коли Я вернú їх: Хай Господь благословить тебе, осéле ти правди, о горó свята! 24 І осядуть на ній Юда та містá його разом усі, селяни та ті, хто ходить з отáрою. 25 Бо напóю Я душу змúчену, і кожну душу скорботну насíчую. 26 На це я збудився й побачив, — і був мені сон мій приємний. 27 Ось дні настають, — говорить Господь, — і засію Ізраїлів дім та дім Юдин наслінням людіні й наслінням скотини. 28 І бúде, як Я пильнувáв був над ними, щоб їх вирівáти та бýрити, і щоб руйнувати, і губити, і чинити лихе, так Я попильнúв над ними, щоб їх будувати й садити, говорить Господь! 29 Тими днями не скажуть уже: „Батьки їли неспіле, а осکóма в синів на зубах!“ 30 бо кожен за власну провину помре, і кожній людіні, що єсть недоспíле, оскóма впадé їй на зуби! 31 Ось дні наступають, — говорить Господь, — і складу́ Я із домом Ізраїлевим і з Юдіним домом Новий Заповіт. 32 Не такий заповіт, що його з їхніми батьками Я склав був у той день, коли міцно за руку їх узяв, щоб їх вивести з краю єгипетського. Та вони поламали Мого заповіта, і Я їх відкинув, говорить Господь! 33 Бо це ось отай Заповіт, що його по цих днях складу́ з домом Ізраїля, — каже Господь: Дам Закóна Свого в серéдину їхню, і на їхніому серці його напишú, і Я стану їм Богом, вони ж Мені будуть нарбдом! 34 І більше не

будуть навчати вони один бóного, і брат свого брата, говорячи: „Пізнайте Господа!“ Бó всі будуть знати Мене, від малого їхнього й аж до великого їхнього, — каже Господь, — бо їхню провійну прощу, і не бóуду вже згадувати їм грíхá! 35 Так говорить Господь, що сонце дає вдень на світло, і порядок місяцеві й збрям на світло вночі, що порóшue море — й шумля́ть його хвілі, Господь Саваот Йому Ймénня! 36 Як відійдуть устави ці з-перед обличчя Мого, — говорить Господь, то й насіння Ізраїлеве перестане нарбдом бути перед обличчям Моїм по всі дні. 37 Так говорить Господь: Так як небо вгорі незмíриме, і не будуть досліджені долі основи землі, то так не відкину і Я все насіння Ізраїлеве за все те, що зробили, говорить Господь! 38 Ось дні настають, — говорить Господь, — і збудується місто оце Господéві від башти Хананеїла аж до брами Наріжної. 39 І пíде мірнýчий шнурок той ще далі, прямо аж до Гареву, й обéрнеться він до Гої. 40 І долина вся трúпів та побелу, і всі полý аж до долини Кедрóну, аж до рогу Кінської брами на схід, — усе цé буде святість для Господа, — не знищиться та не зруйнується ввіki вона!“

32 Слово, що було до Єремії від Господа за десятого року Седекії, царя Юдіного, — це вісімнадцятий рік Навуходонóсора. 2 А тоді військо вавилонського царя облягáло Ерусалим, а пророк Єремія був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдіного, 3 що ув'язнів його Седекія, цар Юдин, говорячи: „Нáщо ти пророкуеш отак: Так говорить Господь: Ось Я вíдам це місто в руку вавилонського царя, — і він здобудé його. 4 А Седекія, цар Юдин, не втчé від руки халдейв, бо конче буде він даний в руку вавилонського царя, і будуть говорити устá його з його устами, а очі його будуть бачити очі його. 5 І заведé він Седекію до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвíдаю його, говорить Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощасти́ться вам“. 6 А Єремія відказав: „Було мені слово Господнє таке: 7 Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дáдька, іде до тебе сказати: Купи собі мое поле, що в Анатоті, бо ти маєш викупнé право купити. 8 І прийшов до мене Ганамеїл, син дáдька моего, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи мое поле, що в Анатоті, що в Веніаминовому краї, бо твоє право спáдщини й твій викуп, — купи собі! І пíзнав я, що це слово Господнє. 9 І купив я це поле від Ганамеїла, сина дáдька моего, що в Анатоті, і відважив йому десять і сім шéклів срібла. 10 І написав я кúпчу, і запечатав, і засвідчив свíдками, та й зважив срібло вагою. 11 І взяв я кúпчого листа запечатаного, за закóном та устáвами, і відкритого. 12 І дав я кúпчого листа Барухові, синові Нерії, Махсéйного сина, на очах сина дáдька моего Ганамеїла та на очах усіх ѿдів, що сиділи в подвір'ї в'язниці. 13 І наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи: 14

Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього кúпчого листа, — і запечатаного, і того листа відкритого, — і даси його в гліняний посуд, щоб заховались на довгий час. **15** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися домій та поля й виноградники в цьому Краї! **16** І молився я до Господа пото́му, як дав був кúпчого листа Барухові, Нерейному синові, промовляючи: **17** О Господи, Боже! Ти небо та землю створив Своєю потужною силою та Своїм витягненим раменом, — нічого для Тебе нема неможливого! **18** Милість Ти тисячам чиниш, і за провину батьків після них віддаєш в лоні їхніх синів, Боже великий та могутній, Господь Саваот Йому Ймénня! **19** Великий в пораді й могутній у чинах, що очі Твої відкриті на всі дороги людських синів, щоб кожному дати згідно з його дорогою та згідно з плодом його чинів, **20** що знаки та чуда чинив Ти в єгипетськім краї, і чиниш їх аж по цей день, і між Ізраїлем, і між нардом, і зробив Собі Ймénня, як цього дня! **21** І Ти вивів нард Свій Ізраїля з краю єгипетського знáками та чудами, і рукою потужною, і раменом витягненим та стрáхом великим. **22** І дав Ти їм край цей, який їхнім батькам заприяг був, щоб дати їм край цей, що тече молоком він та медом. **23** І прийшли, і посли його, та не слухалися Твого голосу, і Законом Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили, і Ти вчинив, що спіткало їх все оце лихо. **24** Ось дохóдять до міста валі, щоб здобути його, й місто віддане бóде у руку халдéїв, що воюють із ним, через меч, і голод, і моровицю, і що говорив Ти, стається, і ось Ти це бачиш. **25** А Ти ж був сказав мені, Господи Боже: Купи собі поле за срібло, і засвідч купівлю свідками, ось місто віддане бóде у руку халдéїв“. **26** І було Господнє слово до Еремії, говорячи: **27** „Ось Я — Господь, Бог кожного тіла: чи для Мене є щось неможливé? **28** Тому так промовляє Господь: Ось Я віддам оце місто у руку халдéїв і в руку Навуходонòсора, царя вавилонського, — і він здобудé його! **29** І прийдуть халдéї, що воюють з цим містом, і підпáлять це місто огнем, та й спáлять його й ті домій, що принoсились жертви Ваалові на їхніх дахах, і лilijsя літи жертви для інших богів, щоб Мене прогнівіти. **30** Бо сини Ізраїлеві та сини Юдині тільки зло учиняли на очах Моїх від юнацтва свого, сини бо Ізраїлеві лиш гнівіли Мене чином рук своїх, кáже Господь. **31** Бо місто це стало Мені на Мій гнів та на лютість Мою з того дня, як його збудувáли, та аж до дня цього, щоб відкинути його від Мого лиця **32** за все те зло синів Ізраїлевих та синів Юдиних, яке учинíли, щоб гнівіти Мене, — вони, їхні царі, князі, їхні священики й їхні пророки, і юдéяни й мéшканці Єрусалиму. **33** І вони обернúлись до Мене потиличею, а не обличчям, хоч Я їх навчав рано й пізно, — та не слухалися, щоб прийняти nauку. **34** І поклали гидоти свої в тому храмі, в якому Ім'я Мое клíкалося, щоб його занечистити. **35** І побудували жертвóні пагrki

Ваалові, що в долині Бен-Гіннома, щоб через огонь перевóдити синів своїх та своїх дóчок Молохові, чого їм не наказував Я, ѹ що не вхóдило в серце Мені, щоб чинити ту гидоту, щоб уводити юду у гріх. **36** Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, до міста цього, про яке ви говорите: Вони віддане буде у руку царя вавилонського мечем, і голодом, і моровицю: **37** Ось Я їх позибаю зо всіх тих країв, куди вигнав був їх Своїм гнівом та люттю Своєю й великом Своїм пересéрдям, і вернú їх до місця цього, і посаджу їх безпéчно, — **38** і вони Мені стануть нардом, а Я буду ім Богом! **39** І дам Я їм серце одне та дорогу одну, щоб боялись Мене по всі дні на добрó собі й синам їхнім по них. **40** І складу з ними вічного заповіта, що не відвернúся від них, щоб їм не чинити Свого добра, і дам ім у серце Свій страх, щоб не відступали від Мене! **41** І буду Я тішиться ними, щоб чинити їм добро, і їх посаджу на землі цій у правді усім Своїм серцем та всюю душою Свою. **42** Бо так промовляє Господь: Як спровáдив був Я все велике це зло на нард цей, так спровáджу на них все добро, яке провіщáв Я про них! **43** І купуватимуть поле в цім краї, про якого ви кажете: „Він — спустошення, так що немає людіній скотини, він відданий в руку халдéїв“. **44** І бóдуть вони купувати полі за сріблó, і писати про це у листі, й запечатувати, і свідчити свідками, у краї Веніаминовому та в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних, і в містах гірських, і в містах долішніх, і в містах півдèнних, — бо вернú їх із полону, говорить Господь!“

33 І було Еремії Господнє слово вдру́ге, коли він ще зáмкнений був на подвір'ї в'язніці, говорячи: **2** „Так говорить Господь, що чинить оце, Господь, що вформóвує це, щоб поставити міцно оце, — Господь Його Йménня: **3** Покликай до Мене — і тобі відповім, і тобі розповім про велике та незрозуміле, чого ти не знаєш! **4** Бо так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про домій цього міста й про домій царів Юди, що їх поруйновано на оборонні валі, — **5** приходять вони воювати з халдeями, щоб домій понапóвнювати людськими трúпами, що вráзив Я гнівом Своїм та люттю Своєю, і сковав Я від міста оцього обличчя Своє за все їхнє зло: **6** Ось Я йому вирощу шкúрку на рані, й дам ліки, та їх уздорóвлю, і відкрию багатство спóкою та правди для них! **7** І Я повернú долю Юди, і долю Ізраїля, і їх розбудую, немов напочáтку. **8** І очищу Я їх з їхніої провини всíлякої, що нагрішили Мені, і пробáчу всі їхні провини, якими нагрішили Мені, та відпáли від Мене. **9** І Єрусалим Мені стане за радісne йménня, за хвалу та пишнóту всім людям землі, що почують про все те добрó, що зробив Я для них! І вони полякуються та затримtять через все те добро та ввесz спóкij, який Я для нього вчинив! **10** Так говорить Господь: Ще буде почутий на місці оцьому, — про яке ви говорите: „Вони поруйноване, так що немає людіній немає скотини“, — у містах Юди й на вулицях

Єрусалиму, спустошених так, що немає людіни, й немає мешканця, й немає скотини, — 11 радісний голос та голос веселий, голос молодого та голос молодої, голос тих, що говорять: „Хвалить Господа Саваота, бо добрий Господь, бо навіки Його милосердя!“ що жертву хвали до Господнього дому приносять, бо Я повернú долю Краю цього, як було напочатку, говорити Господь! 12 Так говорити Господь Саваот: Ще буде на місці оцьбому спустошенному, що немає нічого вони від людіни та аж до скотини, та по містах його всіх — ще буде пасобвісько для пастухів, куди приведуть вони чéреду на відпочинок! 13 У містах у горішніх, у містах долішніх, і в південних містах, і в Веніаминовому краї, і в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних ще проходитиме череда через руки рабочого, говорити Господь! 14 Ось дні настають, — говорити Господь, — і Я війовню добре те слово, що Я провіщáв про Ізраїлів дім і про дім Юдин: 15 тими днáми та часу того Я Давидові зрошу Пагінця справедливости, — Він буде чинити на землі правосуддя та правду! 16 Юда буде спасений в тих днях, а Єрусалим буде жити безпечно, і його будуть кликати так: „Господь — наша правда!“ 17 Бо так промовляє Господь: Нема перевóду Давидовим мýжам, що мають сидіти на троні дому Ізраїлевого, 18 і нема перевóду в Левітів — священиків перед обличчям Моїм тому мýжеві, що буде принoсити цілопáлення, і спалювати хлібну жертву, і принoсити жертву всí днí!“ 19 I було слово Господа до Єремії таке: 20 „Так говорити Господь: Якщо знищите ви заповіта Мого щодо дня та Мого заповіта щодо ночі, щоб не булó дня та ночі в їхньому чаї, 21 то знищений буде також заповіт Мій з Давидом, рабом Моїм, щоб він сина не мав, який не царював би на троні його, і з Левітами — священиками, слугами Моїми! 22 I як незчислennі тí зóрі небесні, а мóрський пíск незmíрénний, так помнóжу насіння Davida, Мого раба, та Левітів, що служать Мені!“ 23 I було слово Господа до Єремії таке: 24 „Хiba ж ти не заввáжив, як нарóд цей казав був, говорячи: „Обíдва тí рóді, яких Господь вибрav, відкінув Віn іх?“ I нарóдом Моїм вони нéхтують, наче б не був віn уже перед ними нарóдом. 25 Так говорити Господь: Якщо заповіта Мого щодо дня та щодо ночі нема, якщо Я уставів для неба й землі не поклав, 26 то відкінуй насіння Якова та раба Мого Davida, щоб не брати володарів із насіння його для насіння Авраама, Ісака та Якова. Та не буде того, — бо вернú їхню долю, й помилую їх!“

34 Слово, що було Єремії від Господа, коли Навуходонóсор, цар вавилонський, і все вýсько його, і всі царства землі, панувáння руки його, та всі нарóди воювали проти Єрусалиму та проти всіх міст його, кажучи: 2 „Так говорити Господь, Бог Ізраїлів: Іди, і скажеш до Седекії, царя Юдиного, і звістíш йому: Так говорити Господь: Ось Я віddám оце місто в руку вавилонського царя, та й спалю його огнем. 3 А ти не втечеш із руки його, бо справдí будеш схóплений

ти, і в руку його будеш віddаний, і очі твої побачать очі вавилонського царя, і уста його говоритимуть з устами твоїми, і до Вавилону ти прийдеш. 4 Ale послухай Господнього слова, Седекіє, цáрю Юдин: Так про тебе говорити Господь: Не помреш від мечá! 5 У мірі помреш ти; і як палили на погребі батькам твоїм, першим царям, що були перед тобою, так будуть палити й тобі, й „О пане“ будуть голосити тобі, бо Я говорив тобі слово, каже Господь“. 6 I говорив пророк Єремія до Седекії, царя Юдиного, всі оці словá в Єрусалимі. 7 А вýсько вавилонського царя воювало з Єрусалимом та зо всімá позосталими містами Юдиними, з Лахішем та з Азекою, бо вони залишилися серед Юдиних міст містами тверdínnimi. 8 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як цар Седекія склав був заповіта з усім нарóдом, що в Єрусалимі, щоб оголосити їм волю, 9 щоб кожен відпустив раба свого, і кожен — свою невíльницю, євея та єврейку, вільними, щоб ніхто не поневóлював свого брата юдея. 10 I послухалися всі князі та весь нарóд, що пристали до заповіту, щоб кожен відпустив свого раба, і кожен — свою невíльницю, вільними, щоб більш не невóлити їх. I вони послухалися, і повідпuskáli. 11 Ale потому вони знóбу вернули тих рабів та тих невíльниць, яких повідпuskáli були вільними, і примусили їх стати за рабів та невíльниць. 12 I було слово Господне до Єремії від Господа, кажучи: 13 „Так говорити Господь, Бог Ізраїлів: Я склав був заповіта з вашими батьками того дня, коли виводив їх із єгипетського краю, з дому рабства, кажучи: 14 „З кінцем семи рóків відпустите кожен свого брата євея, що буде прóданий тобі й послужить тобі шість рóків, і відпустиш його вільним від себе“. Та не слухалися Мене ваші батькí, і не прихилили свого уха до цього. 15 A сьогодні вернулися ви та й зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен своєму близькому, і склали заповіта перед лицем Моїм у тому домі, в якому кликалось Ім'я Мое. 16 Та ви знóбу збезчестили Ім'я Мое, і вернули кожен раба свого й кожен невíльницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невíльницями. 17 Тому так промовляє Господь: Ви не послухалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого близького, тому то ось Я — говорити Господь — оголошу вам волю до меча, до моровії й до голоду, і віddam вас на пострах для всіх царств землі! 18 I віddam цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрізали надвóє теля та перейшли між його кавалками, 19 також княzív Юди та княzív Єрусалиму, євнuxív і священиків, та весь нарóд Краю, що проходили поміж кавалками цього теляти, 20 то Я їх віddam у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, і стане пáдло їхнє стервом для птаства небесного та для зéмної зvirinи... 21 A Седекію, царя Юдиного, та його княzív віddam у

руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, та в руку війська вавилонського царя, що відходить від вас. 22 Ось Я накажу, — говорить Господь, — і вернү їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобудуть його та й спалять його огнем, а Юдині міста віддам на спустошення, — і не буде в них мешканця!“

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів

Єгоякима, сина Йосії, царя Юди, говорячи: 2 „Іди до дому Рехавітів, і будеш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімнат, і напош їх вином“. 3 I взяв я Яазанію, Єреміїного сина, сина Хаваццініного, і братів його, і всіх синів його та ввесь дім Рехавітів. 4 I ввів я їх до Господнього дому, до кімнати синів Ханана, сина Іїдалінного, Божого чоловіка, що була при кімнаті князів, що над кімнатою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував поробга. 5 I поставив я перед синами дому Рехавітів к'еліхи, повні вина, та чаши, та й сказав до них: „Пийте вино!“ 6 A вони відказали: „Не будемо пити вина, бо наш батько Йонадав, син Рехавів, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини аж навіки! 7 I не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, алé сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандруєте!“ 8 I послухалися ми голосу нашого батька Єгонадава, Рехавового сина, про все, що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі наші дні ми, наші жінки, наші сини та дочки наші, 9 і щоб не будувати домів для нашого пробування, а виноградник і поле та насіння не будуть наші. 10 I осіли ми в наметах, і послухалися, та й зробили все, що наказав нам наш батько Йонадав. 11 I сталося, коли Навуходоносор, цар вавилонський, прийшов був на цей край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до Єрусалиму перед військом халдеїв та перед військом Араму. I осілися ми в Єрусалимі“. 12 I було слово Господа до Єремії таке: 13 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Іди, і скажеш до юдеяніна та до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете науки, щоб слухатися Моїх слів? говорить Господь. 14 Додέржано слова Єгонадава, Рехавового сина, що наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили вони аж до дня цього, бо послухалися наказу свого батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не слухалися ви Мене! 15 I посылав Я до вас усіх Своїх рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться до кожен з своєї злої дороги, та віправте вчинки свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам! Та не схилили ви свого уха, і не послухалися Мене. 16 Bo додέржали сини Єгонадава, сина Рехавового, наказа свого батька, що наказав був їм, а нарбд цей не послухався Мене. 17 Тому так промовляє Господь Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я спроваджу на Юду та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я провіщаю був про них. Bo Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“. 18 A до

дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися наказа вашого батька Єгонадава, та держитеся всіх наказів його, і зробили те все, що Я заповів вам, 19 тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нема перевідбути в Йонадава, Рехавового сина, м'яжеві, що стоятиме перед лицем Моїм по всі дні!“

36 I сталося четвертого року Єгоякима, Йосіїного сина, царя Юдиного, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Візьми собі книжкового звоя, і напиши на ньому всі ті слова, що Я говорив тобі про Ізраїля й про Юду, та про всі нарди від дня, коли Я почав говорити тобі, від днів Йосії та аж до цього дня. 3 Може почуте дім Юдин усе те зло, що Я думаю вчинити їм, щоб вернулися кожен зо своєї злої дороги, а Я прошук їхні провину та їхній гріх“. 4 I покликав Єремія Бару́ха, Нерійіного сина, і Бару́х написав з уст Єремії всі Господні слова, що Він говорив йому, на книжковий звій. 5 I наказав Єремія Бару́хові, кажучи: „Я задержаний, — не можу ввійти до Господнього дому. 6 Тому піді сам, прочитай зо звоя, що написав ти з моїх уст, Господні слова в ву́ху народу в Господньому дому в дні посту, а також в ву́ху всього Юди, що приходить зо своїх міст, відчитаєш їх. 7 Може впаде їхнє благання перед Господне лицé, і вони вірнутися кожен зо своєї злої дороги, бо великий гнів та лютість, що Господь говорив проти нарду цього!“ 8 I зробив Бару́х, син Нерійін, усе, що наказав був йому пророк Єремія, щоб прочитати з книги Господні слова в Господньому дому. 9 I сталося п'ятого року Єгоякима, Йосіїного сина, царя Юдиного, дев'ятого місяця, оголосили піст перед Господнім лицем для всього нарду в Єрусалимі та для всього того нарду, що поприходив з Юдиних міст до Єрусалиму. 10 I прочитав Бару́х з книги Єремії слова в дому Господньому в кімнаті писаря Гемарії, Шафанового сина, на горішньому подвір'ї, при вході до нової брами Господнього дому, в ву́ху всього нарду. 11 I почув Михей, син Гемарії, Шафанового сина, всі Господні слова з книги, 12 i зійшов до царського дому, до кімнати писаря, аж ось там сидять усі зверхники: писар Елішама, і Делая, син Шемаїн, і Елнатан, син Ахборів, і Гемарія, син Шафанів, і Седекія, син Хананії, і всі зверхники. 13 I розповів їм Михей всі ті слова, які він почув був, коли Бару́х читав із книги в ву́ху нарду. 14 I всі зверхники послали до Бару́ха Єгудія, сина Нетанії, сина Шелемії, сина Кушінного, говорячи: „Того звоя, що читав ти з нього в ву́ху народу, візьмій його в свою руку та й прийди!“ I взяв Бару́х, син Нерійін, звоя в свою руку та й прийшов до них. 15 A ті сказали до нього: „Сідай же, і прочитай його в наши ву́хи!“ I прочитав Бару́х в їхні ву́хи. 16 I сталося, коли вони почули всі ці слова, жахнулися один перед одним, та й сказали Бару́хові: „Конче перекажімо цареві всі ці слова!“ 17 I запитали вони Бару́ха, говорячи: „Розкажі нам, як ти писав усі ці слова з його уст?“ 18 I сказав їм

Барух: „Він проказував мені з своїх уст усі ці слова, а я писав у книзі чорнилом“. **19** І сказали зверхники до Баруха: „Іди, сковайся, ти та Єремія, і нехай нікто не знає, дέви!“ **20** І прийшли вони до царя на подвір'я, а звóя поклали в кімнату писаря Елішами, і розповілі в вúха царя всі ті слова. **21** І послав цар Єгудія взяти звóя, і той узяв його з кімнати писаря Елішами. І Єгудій прочитав його в вúха царя та в вúха всіх зверхників, що стояли при царі. **22** А цар сидів у зимобому домі, дев'ятого місяця, і перед ним був розпалений коминок. **23** І сталося, коли Єгудій перечítував три чи чотири стовпці, то цар відрізував це пýсарським ножем та й кідав до огні, що в коминку, аж поки не згорів увесь звíй на огні, що в коминку. **24** Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова. **25** І хоч Елнатан, і Делая, і Гемарія просили царя не палити того звóя, та не послухався він їх. **26** І наказав цар Єрахмейлові, синові царéвому, і Сераї, синові Азрїловому, і Шелемії, синові Авдїїловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх сховав. **27** І було Господнє слово до Єремії потому, як цар спалив був звóя та ті слова, що Барух написав з Єреміїних уст, говорячи: **28** „Вíзьми собі знóбу іншого звóя, і напиши на ньому всі перші слова, що були на першому звóї, якого спалив Єгояким, цар Юдин. **29** А про Єгоякима, царя Юдиного, скажеш: Так говорити Господь: Ти спалив цього звóя, говорячи: Нáшо написав ти на ньому таке: Конче прийде цар вавилонський і знищить оцей край, і вýгубить в ньому людіну й скотину. **30** Тому так говорити Господь про Єгоякима, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кінений на спекоту вдень та на холод вночі. **31** І навіщу його та насіння його, і його рабів за їхні провини, і спроваджу на них та на мéшканців Єрусалиму й на юдéяніна все те зло, що Я говорив до них, та вони не послухали“. **32** І Єремія взяв іншого звóя, і дав його пýсареві Барухові, синові Неріїтному, і той написав на ньому з Єреміїних уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгояким, цар Юдин, в огні, і до них було дóдано ще багато подібних слів.

37 І зацарював цар Седекія, син Йосіїїн, замість Конїї, сина Єгоякимового, якого зробив царем Навуходонóсор, цар вавилонський, в Юдиному краї. **2** Та не послухався ані він, ані його раби, ані нарód краю слів Господа, які Він говорив через пророка Єремію. **3** І послав цар Седекія Єгухала, сина Шелеміїного, і священика Цефанію, сина Маасейного, до пророка Єремії, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“ **4** А Єремія тоді ще вільно ходив серед нарóду, бо не дали його ще в'язніці. **5** А фараонове вýсько вийшло з Єгипту. І почули вістку про них халdeї, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму. **6** І було слово Господнє до пророка Єремії, говорячи: **7** „Так промовив Господь, Бог Ізраїлів: Так скажете

до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове вýсько, що вийшло вам на поміч, вéрнеться до свого краю, до Єгипту. **8** А халdeї знóбу вéрнуться, і будуть воювати з цим містом, і здобуутъ його, та й спалять його огнем. **9** Так говорити Господь: Не обманюйте своїх душ, говорячи: „Халdeї конче пíдуть від нас“, бо не пíдуть вони. **10** І якщо б ви побили все халdeйське вýсько, що з вами воює, а з них залишилися б тільки рáнені, то встане кожен із намету свого, і спалять це місто огнем... **11** І сталося, коли халdeйське вýсько відступило від Єрусалиму перед фараоновим вýськом, **12** то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніаминового краю, і щоб сковатися там перед нарóду. **13** Та коли він був біля Веніаминової брами, то був там начальник сторóжі, а ім'я йому Ірія, син Шелемеї, сина Хананіїного. І схопив він пророка Єремію, говорячи: „Ти перехóди до халdeїв!“ **14** А Єремія відказав: „Неправда, — я не перехóджу до халdeїв!“ Та не послухав той його; і схопив Ірія Єремію, і попрóавів його до зверхників. **15** І розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддали його до в'язниці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язничний дíм. **16** І зійшов Єремія до темнічної ями та до пíдвáлу, і сидів там Єремія багато днів. **17** І послав цар Седекія, і взяв його. І спітав його цар у своїм домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ І Єремія відказав: „Є“. І далі сказав: „Ти будеш відданій в руку вавилонського царя!“ **18** І сказав Єремія до царя Седекії: „Щó я згрішив тобі й рабам твоїм та цому нарóдові, що ви віддали мене до в'язниці? **19** І дé ваші пророки, що вам пророкували, говорячи: „Цар вавилонський не прийде на вас та на Край цей?“ **20** А тепер послухай, пане мій цáрю: хай упадé мое благáння перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“ **21** І наказав цар Седекія, й Єремію вмістили в подвір'ї в'язниці, і давали йому буханéць хліба на день з вулиці пéкарів, аж поки не скінчíвся ввесь хліб у місті. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці.

38 І почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син Пашхурів, і Юхал, син Шелемеїн, і Пашхур, син Малкіїн, ті слова, що Єремія говорив до всýого нарóду, кажучи: **2** „Так говорити Господь: Хто сидíтиме в цьому місті, той помре від меча, голоду та від моровиці, а хто вийде до халdeїв, той буде жити, і стане йому душа його за здобич, — і він житиме! **3** Так говорити Господь: Напевно буде дáне це місто в руку вýська вавилонського царя, — і він здобуде його!“ **4** І сказали зверхники до царя: „Нехай же уб'ють цього чоловіка, бо він ослáблює руки вояків, позосталих у цьому місті, та руки всýого нарóду, говорячи їм слова, як оці. Бо цей чоловік не шукає для цього нарóду добра, а тільки зла!“ **5** І сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нíчого не вдéє супроти вас“. **6** І взяли Єремію та й кинули його до ями Малкії, царéвого сина, що в подвір'ї в'язниці, і спустили Єремію шнúрами. А в

ямі була не вода, а тільки багнó, — і загруз Єремія в багні! 7 I почув мурин Евед-Мелех, євнух, який був у царському домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніаминовій брамі. 8 I вийшов Евед-Мелех з царського domu, та й сказав цареві, говорячи: 9 „Пане мій цáрю, цí люди вчинили зло в усьбому, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба“. 10 I наказав цар мýрінові Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси троє люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!“ 11 I взяв Евед-Мелех тих людей з собою, і прийшов до царського domu під скарбницю, і набрав ізвідти подергото шмаття та непотрібних лáхів, і спустив їх до Єремії до ями шнúрами. 12 I сказав мýрин Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнúри!“ I зробив Єремія так. 13 I потягнули Єремію шнúрами, і витягли його з ями. I сидів Єремія в подвíр'ї в'язніці. 14 I послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до сéбе, до третього входу, що в domі Господньому. I сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічого!“ 15 I сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщу тобі, то чи справді не вб'еш ти мене? А коли порáджу тобі, то мене не послухаеш“. 16 I присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'ю тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твої душі!“ 17 I сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїл: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа твоя, а місто це не буде спáлене огнем, і будеш жити ти та дім твій. 18 A якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дáне в руку халдеїв, і вони спáлять його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки“. 19 I сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали менé в іхню руку, і щоб не насміялися з мене“. 20 I сказав Єремія: „Не дадут! Послухай Господнього голосу до того, що я говорію тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя! 21 A якщо ти не скочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив: 22 I ось усі жінкі, що залишилися в domі Юдиного царя, будуть відвéдені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої прýятelі; погрузíли в багнó твої ноги, та вони назад відійшли!“. 23 A всі жінкі твої та всі сини твої будуть відвéдені до халдеїв, і ти не втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схóплений, а місто це буде спáлене огнем“. 24 I сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш. 25 Bo коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прийдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи но нам, щó говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'emo тебе. I щó ж говорив тобі цар?“ 26 to скажеш до них: „Я склав своє благáння перед царськé обличчя, щоб не вертали мене до Єгоптанового domu, щоб там

не помéрти“. 27 I прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно зо всіма тими словами, що звелів був цар. I вони мóвчики відійшли від нього, бо не довідались про обговóрену рíч. 28 I сидів Єремія на подвíр'ї в'язніці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. I сталося, як був здобутий Єрусалим:

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, та все його вíйсько до Єрусалиму та й обляглý його. 2 Одинáдцятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятої дня місяця, був пробитий прóлім до міста. 3 I поприходíли всі зверхники вавилонського царя, і посидали в Середу́шій брамі: Нергал-Сар'ефер, Самгар, Нево, Сарсехім, старший євнух, Нергал-Сар'ефер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя. 4 I сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі воякі, то вони повтікали, і повиходíли вночі з міста дорогою царського садкá, брамою між обомá мýрами, і вийшли дорогою в степ. 5 I погналося халдейське вíйсько за ними, і догнали Седекію в ерихóнських степах. I взяли вони його, і завели його до Навуходонóсora, царя вавилонського, до Рівли, в краї Хамат, і той засудив його. 6 I цар вавилонський порізав Седекіїн синів в Рівлі на очáх його; і всіх шляхéтних Юдиних порізав вавилонський цар. 7 A очі Седекії він вýбрав, і скував його мідяніми кайдáнами, щоб відвéсти його до Вавилону. 8 A дім царя та дому нарódu халдеї попалили огнем, і порозбивали мýри Єрусалиму. 9 A решту нарódu, позосталих у місті, та перебíжців, що попереходíли до нього, і решту нарodu, що позостáлися, вигнав Невузар'адан, начальник царськóї сторожі, до Вавилону. 10 A з біднотí нарodu, що не мали нічого, Невузар'адан, начальник царськóї сторожі, позоставив декого в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та поля. 11 I наказав Навуходонóсор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царськóї сторожі, говорячи: 12 „Візьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, тák з ним зроби!“ 13 I послав Невузар'адан, начальник царськóї сторожі, і Невушазбан, старший євнух, і Нергал-Сар'ефер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя, 14 i послали вони, і взяли Єремію з подвíр'я в'язніці, і дали його до Гедалї, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вýвести його до дому. I осівся він серед нарódu. 15 A до Єремії було Господнє слово, коли він був затрýманий в подвíр'ї в'язніці, таке: 16 „Іди, і скажеш до мýрина Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїл: Ось Я навóджу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть дíятися перед тобою цього дня. 17 Ale тебе врятую цього дня, — говорити Господь, — і ти не будеш віddаний в руку цих людей, яких ти боїшся. 18 Bo конче врятую тебе, і

від меча не впадеш ты, і буде тобі душа твоя за здібич, бо ти надіявся на Мене, говорить Господь“.

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тóму, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамій, коли його він узяв, а він був закутий кайданами серед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону. **2** І взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог твій, говорив оце зло на це місце. **3** І навів, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господéї, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ. **4** А тепер ось я сьогодні розкóвую тебе з кайданів, що на твоїх рукáх. Якщо в очáх твоїх добре пíти zo мною до Вавилону, іди, і звернúй своє око на тебе. А якщо зло в твоїх очах пíти zo мною до Вавилону, то залишишь. Дивися, увесь край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливé пíти, — туди йди!“ **5** І коли той не на вертáвся на це, сказав далi: „То вернися до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними містáми, і живи з ним серед народу; або куди тобі подобається, туди йди“. І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його. **6** І прийшов Єремія до Гедалії, сина Ахікамового, до Міцпі, й осівся з ним серед народу, позосталого в краї. **7** А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалію, сина Ахікамового, і доручив йому мужчин i жіноч та дітей, і тих з бідних краю, що не були вигнанi до Вавилону, **8** то поприходили до Гедалії до Міцпі: і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, та Йонатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини нетофеянина Ефая, і Єзанія, син маахеянина, вони та їхні люди. **9** І Гедалія, син Ахікама, сина Шафанового, заприсягнувся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтесь служити халдеям! Сидіть у краї й служіть вавилонському царéви, — і буде вам добрé! **10** А я ось сидітиму в Міцпі, щоб заступатися за вас перед халдеями, що прйдуть до нас. А ви збирайте вино й літні плóди та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви зайняли! **11** І також усі юдéї, що в Moавi й серед Ammonovих синів, і в Еdomi, і що в усіх країх, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового. **12** І вернúлися всі юдéї zo всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного краю, до Гедалії до Міцпі, і зібрали вина та літніх плodіv дуже багато. **13** А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпі, **14** та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліc, цар Ammonovих синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїного, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікамів. **15** А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи:

„Нехай я підúй уб'ю Ізмаїла, сина Нетаніїного, і ніхто про це не довідається. Нáшо мають забити тебе, і буде розпорбшений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди?“ **16** І сказав Гедалія, син Ахікамів, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лжути говориш на Ізмаїла!“

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамового, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпі, і їли там разом хліб у Міцпі. **2** І встав Ізмаїл, син Нетаніїн, і десять люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар настановив був начальником над краєм. **3** І повбивав Ізмаїл усіх юдéїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдéїв вояків, що знахóдилися там. **4** І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав, — **5** і поприходили люди з Сихему, з Шілó та з Самарії, вісімдесят люда оголеноборóдих, і в подертій одежі та з нарізаними знаками на тілі, а в їхній руці хлібна жертва та лáдан, як принесення для Господнього дому. **6** І вийшов Ізмаїл, син Нетаніїн, навпроти них з Міцпі, іducити та плачучи. І сталося, коли він спіткав їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“ **7** І сталося, як прийшли вони до середини міста, то їх порізвав Ізмаїл, син Нетаніїн, і повкидав їх до середини ями, він та ті люди, що були з ним. **8** Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо заховані в полі скáрби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. І той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів. **9** А та яма, куди повкидав Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баєш, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетаніїн, трúпами. **10** І Ізмаїл узяв у полон усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та ввесь народ, що зостався в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. І забрав їх у полон Ізмаїл, син Нетаніїн, і пíшов, щоб перейти до Ammonovих синів. **11** І почув Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн. **12** І взяли вони всіх тих людей, і пíшли воювати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великий воді, що в Гівоні. **13** І сталося, як увесь народ, що був з Ізмаїлом, побачив Йоханана, сина Кареахового, та всіх військових зверхників, що були з ним, то зрадів. **14** І відвернувся ввесь народ, якого взяв був до полону Ізмаїл з Міцпі, і вернулися, і пíшли до Йоханана, сина Кареахового. **15** А Ізмаїл, син Нетаніїн, utik з вісъмома людьмів від Йоханана, і пíшов до Ammonovих синів. **16** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпі, по тóму, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жіноч:

і дітей, і євнухів, що вернув з Гів'ону. 17 I пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеемі, щоб піти й утікти до Єгипту 18 від халдеїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетанії, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого вавилонський цар настановив був начальником над краєм.

42 I підійшли всі військові зверхники та Йоаханан, син Кареахів, і Єзанія, син Гошаїн, та ввесь народ від малого й аж до великого, 2 та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упаде наше благання перед обличчя твоє, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас. 3 Inehay виявить нам Господь, Бог твій, ту дорогу, якою ми підемо, та те діло, яке ми зробимо“. 4 I промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. I станеться, кожне слово, що Господь відповість вам, звіщу вам, — нічого не затаю від вас“. 5 A вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробимо так, як усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій. 6 Чи добре й чи зло, ми послухаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добре, коли бúдемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“. 7 I сталося з кінцем десятьох днів, і було Господнє слово до Єремії. 8 I він покликав Йоханана, сина Кареахового, і всіх військових зверхників, що були з ним, та ввесь народ від малого й аж до великого, 9 та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благання перед Його лицем: 10 Якщо ви бúдете сидіти в цьому краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо пожалував Я щодо того зла, що зробив був вам. 11 Не бýйтесь вавилонського царя, якого ви боїтесь, не бýйтесь його, — говорить Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки! 12 I дам Я вам мілість, і змилуюся над вами, і він вéрне вас до вашої землі. 13 A якщо ви скажете: „Не бúдемо сидіти в цьому краї“, щоб не слухатися голосу Господа, Бога вашого, 14 кажучи: „Ні, ми підемо до єгипетського краю, де не побачимо війни, і не почуємо звуку сурмíї, і на хліб не бúдемо голодні, і там бúдемо сидіти“, 15 то тому послухайте тепер Господнього слова, решто Юдина! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте своє обличчя, щоб іти до Єгипту, і ввійдете, щоб чужинцями замешкати там, 16 то станеться: той меч, що ви боїтесь його, досягне вас там, ув єгипетськім краї, а голод, якого ви лякаєтесь, пристане до вас в Єгипті, — і там ви повмираєте... 17 I станеться, всі люди, що звернули своє обличчя на мандрівку до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, повмирають від меча, від голоду та від моровицї, і жоден з них не позостанеться й не втече через те зло, що Я спроваджу на них. 18 Bo так каже Господь, Саваот, Бог Ізраїлів: Як вилився гнів Мій та лютість

Моя на мешканців Єрусалиму, так виллеться лютість Моя на вас, коли ви прийдете до Єгипту, і будете там на клятьбу, і на застраження, і на проклýття, і на гáньбу, і ви вже не побачите цього місця. 19 Господь говорить до вас, Юдина решто: Не ходіть до Єгипту! Добре знайте, що сьогодні Я вас остеріг! 20 Bo ви зблудились в душах своїх, що послали мене до Господа, вашого Бога, говорячи: „Молися за нас до Господа, Бога нашого, і все, що скаже Господь, Бог наш, так перекажи нам, — і ми зробимо“. 21 I переказав я вам сьогодні, та не послухалися ви голосу Господа, Бога вашого, та всього того, з чим послав Він мене до вас. 22 A тепер знайте напевно, що повмираєте від меча, голоду та від зарази в тому місці, куди хочетейти, щоб жити там чужинцями“.

43 I сталося, як Єремія скінчів говорити до всього народу всі слова Господа, Бога їхнього, всі ті слова, з якими послав Його до них Господь, Бог їхній, 2 то сказав Азарія, син Гошаїн, і Йоханан, син Кареахів, та всі бундючні люди, кажучи до Єремії: „Брехно ти говориш! Не послав тебе Господь, Бог наш, сказати: Не входьте до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, — 3 то тебе намовив проти нас Барух, син Нерійїн, щоб віддати нас у руку халдеїв, щоб повбивати нас, і щоб вигнати нас до Вавилону“. 4 I не послухався Йоханан, син Кареахів, і всі військові зверхники та ввесь народ Господнього голосу, щоб сидіти в Юдиному краї. 5 I взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники всю Юдину решту, що вернулися від усіх народів, куди були вýтнані, щоб замешкати в Юдиному краї, 6 мужчин та жінок, і дітей та царських дочок, і всяку душу, що Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив був із Гедалією, сином Ахікама, сина Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Нерійним, 7 i прийшли до єгипетського краю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхесу. 8 I було слово Господнє до Єремії в Тахпанхесі таке: 9 „Візьми в свою руку великі каміння, і склав їх у глині на цегляному майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах юдейських людей. 10 I скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю ти візьмут Навуходоносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розтýгне над ними. 11 I він прийде, і вдарить єгипетський край: що призначено на смерть — пíде на смерть, а що до полону — до полону, а що на меч — пíде на меч. 12 I підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистить пастух свою одіж, і вийде звідти в спокóї. 13 I він поламає посвячені стовпі Бет-Шемеша, що в єгипетському краї, а доми єгипетських богів попалить огнем“.

44

Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мігдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в краю Патрос, говорячи: 2 „Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив на Єрусалим та на всі Юдині містá, — і ось вони цього дня руїна, і немає в них мешканця. 3 Це через іхне зло, яке вони зробили, щоб гнівіти Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали ані вони, ані ви, ані ваші батькі. 4 I посылав Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обрядливої речі, яку Я зненавидив! 5 Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам. 6 I вилилася лютість Моя та Мій гнів, і запалáв він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною та пустінєю, як бачите цього дня. 7 А тепер так говорити Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Нáшо ви робите велике зло своїм дýшам, вигублюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовля з-серед Юди, щоб не залишалася вам решта? 8 Нáшо ви робите, щоб гнівіти Мене чинами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли чужинцями замешкати там, щоб погубити себе, і щоб стати прокляттям та гáньбою серед усіх людей землї? 9 Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок Його, і зло ваше та зло ваших жінок, що наростили в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму? 10 Не були вони впокóрені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Закóном Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батькам. 11 Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я звернú обличчя Своє на вас вам на зло, щоб викоренити всього Юдо! 12 I візьмú Я зáлишок Юди, що звернули обличчя свое на мандрíвку в єгипетський край, щоб чужинцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попáдають від меча та від голоду, погинуть від малого й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьбою, застрáщенням, і прокляттям та гáньбою. 13 I покараю замешкалих в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровицею. 14 I не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужинцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного краю, куди вони бажають усією душою своєю вернутися й оселитися там. Але не вéрнутся вони, хіба тільки поодинокі втікачі!“ 15 I відповілі Єремії всі ті люди, що знали, що іхні жінки кáдять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли там у великий збір, і ввесь народ, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи: 16 „Щodo слова, що ти говорив до нас Господнім Ім'ям, ми не слухаємо тебе. 17 Bo напевно виконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лiti її liti жертви, як робили ми та батькі наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. I насищувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили. 18

А відколí перестали ми кадити небесній цариці й liti її liti жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду! 19 A коли ми кадимо небесній цариці й приносимо її liti жертви, то хіба без відома наших чоловіків ми робимо для неї жертобні калачі з її зображенням, і ллемо її liti жертви?“ 20 I сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, говорячи: 21 „Хіба не кадило, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму ви та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — хіба не згадав це Господь, і не ввійшло воно до серця Його? 22 I не зміг Господь більше знесті зла ваших чинів, та ті гидоти, що ви наростили, — тому став ваш край руїною, і застрáщенням та прокляттям, так що немає мешканця, як бачите цього дня“. 23 За те, що кадили ви, і що грішили Господévi, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Закóном Його й Його правом та свідцтвами Його, тому спіткáло вас оце зло, як бачите цього дня“. 24 I сказав Єремія до всього народу та до всіх жінок: Послухайте Господнього слова, ввесь Юдо, що в єгипетському краї! 25 Так говорити Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Ви та ваші жінки говорили своїми устами й своїми руками виконували, кажучи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній цариці й liti її liti жертви, “тому напевно здійснїте ваши присяги, і конче виконайте обітниці ваши. 26 Тому то послухайте Господнього слова, ввесь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своїм Ім'ям, — говорити Господь, — що не буде вже Ім'я Мое кликатися устами жодного юдéянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“ у всьому єгипетському краї. 27 Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдéянин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону. 28 A врятовані від меча вéрнуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечислénними. I пізнає ввесь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужинцями замешкати там, чие слово виконається: Мое чи іхнє? 29 A оце вам той знак, — говорити Господь, — що Я відвідаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче спрвдяється Мої слова на вас на зло. 30 Так говорити Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукають душі Його, як дав Я Седекію, Юдиного царя, у руку Навуходонóсora, вавилонського царя, його ворога, що шукав душі його!“

45

Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерійного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єреміїніх уст, за четвертого року Єгоякима, сина Йосіїного, царя Юдиного, кажучи: 2 „Так говорити Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Баруху: 3 Ти сказав був: „Ой горе мені, бо додав Господь смýту до болю мого! Я змучивсь зідхáнням своїм, і не знайшов відпочинку!“ 4 Так скажеш йому: Так говорити Господь: Ось Я поруйную, що Я збудував, а що Я насадíв, те Я вирву,

також усю землю Свою. 5 А ти ось шукаєш для себе величого. Не шукай, бо ось Я наведу зло на кожне тіло, — говорить Господь, — а тобі дам душу твою за здібоч на всіх тих місцях, дέти будеш ходити!“

46 Слово Господнє, що булó пророкові Єремії про нарбди. 2 На Єгипет. На військо фараона Нехó, єгипетського царя, що був над рíчкою Ефратом у Каркеміші, якого побив Навуходонóсор, вавилонський цар, за четвертого року Єоякима, сина Йосіїного, царя Юдиного: 3 „Приготуйте щиткá та щитá, і приступіть до війни! 4 Запрягайте но конí й сідайте, верхівцí, і поставайте в шоломах! Вічистіть рáтища та зодягніться в кольчуги! 5 Що то бачу: вони полякалися й назад відступають? А лíцарі їхні подблані та втікають і не оглядаються. Страхіття навколо, говорити Господь! 6 Швидкий не втече, і не врятуеться лíцар, — на півночі, при рíчці Ефраті спіткнуться вони та й попáдають! 7 Хто то такий підімається, мов та Рікá, як рíчкý, його води хвилюються? 8 Єгипет, немов та Рікá, підімається він, — мов рíчкý, його води хвилюються, — і каже: Підімуся, покирию я землю, і вігублю місто й мешкáнців його! 9 Сідайте на конí й шалійте, колесницí! І хай лíцарі вийдуть, Куш та Пут, що хапають щитá, та людíцí, що хапають, натягають лúка! 10 А день цей — Господа, Бога Саваота, день помсти, щоб помститися над ворогами Своїми, і меч буде жéрти — й насітиться, і досить нап'ється їхньої крòви, бо цé буде жерства для Господа, Бога Саваота, в північному краї при рíчці Ефраті! 11 Піди до Гíлеаду, ѹ бальзáму візьмí, дívчино, дочко Єгипту! Надармо вживаєш ти лíків багато, — своїх ран не загóїш! 12 Почули нарбdi про гáньбу твою, а крику твого стала повна земля, бо спіткнулися лíцар об лíцаря, разом упали обое вони!“ 13 Слово, що говорив Господь пророкові Єремії про прихід Навуходоносора, царя вавилонського, щоб побити єгипетську землю: 14 „Розкажіте в Єгипті, і розголосіте в Mí'долі, і розголосіте в Ноfі й Тахпанхес! Скажіть: стань, і собi приготуйся, бо меч пожирає круг тебе! 15 Чому твої лíцарі впали? Не втрималися, бо пхнув їх Господь! 16 Стало багато таких, що спіткнулися, навіть падають один на однóго й говорять: Уставай, і до свого народу вернімось, і до краю народження нашого, перед згубним мечéм! 17 Назвите ім'я фараону, царевi єгипетському: Загібіль, — пропустив він усталений час! 18 Як живий Я, — каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймéння, — він прийде, немов би Фавóр у горáх, як при морі Кармéл! 19 Приготуй необхідне собi на мандрíвки, мешкáнко, о дóчко Єгипту, бо стане спустошенням Ноf, і він спáлений буде, — і в ньюм не буде мешкáнця! 20 Єгипет — теля гарноúste, та летить он із півночі ґедзь! 21 Серед ньюго й його наймитí, мов телята вгодовані, та й вони повернулись назад, повтікали разом, не спинились, бо день їхнього нещастя прийшов ось на них, час навіщення їх. 22 Розлягається голос його, як гадюче сичáння, бо йдуть

вони з військом, і прийдуть до ньюго з сокирами, мов дроворúби. 23 Вони ліс його витнуть, — говорить Господь, — хоч він непрохідний, бо стануть вони більш численні, як та саранá, — і не буде числа ім. 24 Засоромлена буде єгипетська дóнка, — буде вýдана в руку нарбdu північного. 25 Говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю Амóна із Но, і фараона, і Єгипет, і богів його, і царів його, і фараона, і тих, що на ньюго надіються. 26 І дам їх у руку всіх тих, хто шукає їхню душу, і в руку Навуходоносора, царя вавилонського, і в руку рабів його, а потóму він буде заселений, як за днів давніх, говорити Господь! 27 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, і не страшіся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе здалéка, і насіння твоє — з краю їхнього полóну! І вéрнеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашів! 28 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — бо Я з тобою, бо зроблó Я кíнець всім нарбдам, куди тебе вигнав, та з тобою кінця не зроблó, і тебе покараю за правом, і тебе непокáраним не полишú!“

47 Слово Господнє, що було пророкові Єремії на філістíмлян, перве як фараон побив Аззу. 2 „Так говорити Господь: Ось підімаються вódi із півночі, і стануть вони за потíк заливний, і заліють вони землю та все, що на нíй, місто й замéшкалих в ньюму, — і буде кричати людíна, і кожен мешkáнець землі заголóсить. 3 Через гук тупотіння копít баских кóней його, через гórkut його колесниць, через скріп його кіл не звернúться батькí до синів, бо зомлíли ім руки, 4 бо настав це той день, щоб понищити всіх філістíмлян, щоб Тýру й Сидóнові вýгубити помíчнú всяку рештку. Бо понищить Господь філістíмлян, рештку острова Кафтора, 5 шолудиўо станове Аззá, згине Ашкелóн, решта долини їхньої. Як довго ти будеш нарíзи робити собi у жалóbi? 6 О мéчу Господній, аж доки ти не заспокóїшся! Вернися до пíхvi своєї, заспокóїться й замóвкни! 7 Але як заспокóїться він, коли наказав йому це Сам Господь? До Ашкелону й до берегу моря, — туди Він призначив його!“

48 На Моава. Так каже Господь Саваот, Бог Ізраїлів: „Горе місту Нево, бо воно поруйнóване; Kíp'ятайм посоромлений, здобутий; посоромлений Зáмок високий, залýканий. 2 Нема більше слави Моáву! У Хешбоні лихе вимишляють на ньюго: „Ходíмо, і вýтнім його із нарбdu!“ Тéж, Мадмене, замóвкнesh і ти: за тобою йде меч! 3 Чути крик із Горонáму: Руїна ѹ нещастя велике! 4 Моав поруйнóваний, крик пíдняли аж до Цаору, 5 бо ходом в Лухít пíдуть догорай з великим плачéм, бо на збíччí Горонáїmu чути крик боязкý про руїну. 6 Утíкайте, рятуйте хоч душу свою, і станете, мов отой вéрес в пустині! 7 Бо за те, що надіяvся ти на вчинки свої та на скáрби свої, ти такóж будеш узятий, і пíде Кемош до полóну, а разом із ним його священики та його звéрхники. 8 І прийде руїна до кожного міста, і не буде вryтóванe жодne

із них, і загине долина, й погублена буде рівніна, бо так говорив був Господ! 9 Дайте крила Моаву, — і він відлетить, і містя його стануть спустошенням, так що не буде мешканця у них. 10 Проклятий, хто робить роботу Господню недбало, і проклятий, хто від крові меча свого стримує! 11 Спокійний Моав від юнітства свого, і мирний на дріжджах своїх, і не літо із посуду в посуд його, і він на вигнання не їшов, тому в нім його смак позостався, а запах його не змінився. 12 Тому то ось дні настають, — говорити Господь, — і пошлі Я на нього розлівачів, — і його розіллють, і посуд його опорожнять, і дзбанкій його порозбиваються! 13 І за Кемоша Моав посоромлений буде, як Ізраїлів дім посоромлений був за Бет-Ел, за місце надії своєї. 14 Як говорите ви: „Ми хоробрі та сильні до бóю?“ 15 Попустошений буде Моав, і до міст його ворог підійметься, — і підуть добірні його юнаки на заріз, каже Цар, що Господь Саваот Йому Імénня. 16 Близький пòхід нещастя Моава, а лихо його дуже квапиться. 17 Співчuwайте йому, всі довkля його, і всі, хто іm'я його знає, скажіте: „Як зламалося сильне це бéрло, ця пáлиця пíшина!“ 18 Спустися зо слави своєї, і всясьдя в пустині, о мéшканко, дóчко Дівону, бо спустошник Моава до тебе прийшов, і понищив твердині твої! 19 Стань на дорозі й чекай, мéшканко Ароеру, питай вtікача та в्रятовану, кажи: „Щó це сталося?“ 20 Моав посоромлений, бо розтрощений він, ридайте та плачте, і звістіте в Арноні, що Моав попустошений! 21 І суд ось прийшов на рівнійний цей край, на Холон й на Ягцу, і на Мефаат, 22 і на Дівон, і на Нево, і на Бет-Дівдатаїм, 23 і на Кір'ятайм, і на Бет-Гамул, і на Бет-Меон, 24 і на Керійот, і на Боцру, і на всі містя моавського краю, далекі й близькі. 25 І відтятий Моавові ріг, і рамено його розтрощене, говорити Господь. 26 Упійте його, — бо пишавськ проти Господа він, — і він з плюскотом упаде до блювоти своєї, — і станеться й він посміховиськом! 27 І чи ж для тебе Ізраїль не був посміховиськом цим? Хіба серед злодіїв був знайдений він, що ти скільки говіриш про нього, то все головою хитаєш? 28 Покиньте містя, і пробуйайте на скелі, мешканці Моава, і будьте, немов та голубка, що над краєм безодні гніздиться! 29 Ми чули про гордість Моава, що чванливий він дуже, про надутість його і його гордування, про бундючність його та пиху його серця. 30 Я знаю, — говорити Господь, — про зухвальство його, і про його балачкій безпідставні, — робили вони неслухнáне! 31 Ридаю тому над Моавом, і кричу за Моавом усім, зідхаю над людьми Кір-Хересу. 32 Більш як за Язером Я плакав, Я плакатиму за тобою, винограднику Сівми! Галúзки твої перейшли аж за море, досягли аж до моря Язера. Спustoшник напав на осінній твій плід, і на винобрáння твое, — 33 і зáбрана буде потіха твоя та радість твоя з виноградника й з краю Моава, і вино із чавіла спині! Не буде топтати топтач, радісний крик при збиранні не буде вже радісним криком

збирання. 34 Від крику Хешбону аж до Ел'але, аж до Ягцау нестися буде їхній голос, від Цаару аж до Горонаїму, до Еглат-Шелішії, бо й вода із Німріму пустинею стане. 35 І вýгублю Я із Моава, — говорити Господь, — того, хто для жéртов вихóдить на пágірок, і бóгові káдить своéму. 36 Тому стогне серце Мoe за Моавом, немов та сопілка, і стогне серце Мoe, як сопілка, за людьми Кір-Хересу, бо погинули ті, хто багáтство набув! 37 Тому кожна голова — облісіла, і кожна борода — обстриженя, на руках у всіх — порізи жалоби, і на стéгнах — верéта. 38 На всіх дахáх Моава й на площах його — самий лéмент, бо розбив Я Моава, мов посуд, якого не люблять, говорити Господь. 39 „Як він розтóшений“плачутъ, „як ганéбно Моав утікав, і як він посоромлений!“І Моав став за посміх та пострах для всього довkля його! 40 Но так промовляє Господь: Ось він, як орел, прилетить, і крила свої над Моавом розгóрне, — 41 містá будуть взяті, і твердині захоплені. І того дня стане серце лицáрства Моава, як серце жони-породіллі! 42 Із народів Моав буде вýгублений, бо пишавськ проти Господа він. 43 Страх, та безодня, та пástka на тебе, мешканче Моава! говорити Господь. 44 Хто від stráhu втече, той в безодні впадé, хто ж з безодні підійметься, той буде скóплений в пástku. Бо спровáджу на нього, на тóго Моава, rík їхnої kari, говорити Господь. 45 Вtікач знесíлені будуть ставати у tіnі Хешбону, бо вийде огонь із Хешбону, а полум'я з поміж Сигону, і поїсть край волбóсся на скрóni Моаву та череп синів галасливих. 46 Горе, Моаве, тобі! Загинув Кемошів народ, бо сини твої взяті в полон, твої ж дóчки — в неволю! 47 І вернú Я Моавові долю напрýкінці днів, говорити Господь. Аж досі — суд на Моава.

49 На Аммонових синів. „Так говорити Господь: Чи немає синів у Ізраїлі? Чи немає спадкоéмця в нього? Чому Гада Мілком одійчив й осівся народ його по містах його? 2 Тому настають ось дні, — говорити Господь, — і Я розголосу крик військовий на Раббу Аммонових синів, — і вона стане за купу руїн, а підлеглі міста її спáлені будуть огнем, і знов одійчиць Ізраїль спáдок свíй, говорити Господь. 3 Ридай, о Хешбоне, бо місто зруйноване! Кричіть, дóчки Рабби, опережайтесь верéтою, лементýйте й блукайте по обійтýах, бо Мілком до полону іде, його священики його зверхники rázom! 4 Чого ти долинами хвáлишся? Долина твоя розпливавсяся кров'ю, о дóчко невірна, що на скарби свої покладаєш надію та кажеш: „Хто прийде до мене?“ 5 Ось Я страх припровáджу на тебе, — говорити Господь, Бог Саваот, — із усього довkля твого, і ви повтікаєте кожен напéред себе, — і не буде кому вtікачів позбирати! 6 А потім вернú Я долю Аммонових синів, говорити Господь“. 7 На Едома. „Так говорити Господь Саваот: Чи в Темані немає вже мудрості? Чи згинула рада розумних? Хіба зíпсувалась їхня мудрість? 8 Утікайте, обернітесь плечима, сядьте глибше, мешканці Дедану, бо привів

Я нещастя Ісава на нього, — той час, коли покараю його! **9** Якщо прийдуть до тебе збирачі винограду, вони не полишать останків, якщо ж прийдуть злодії вночі, напсують, скільки схочутъ. **10** Бо обнажів Я Ісава, повідкривав усі криївки його, і він сховатись не зможе, — спустошene буде насіння його, й його браття, і сусіди його, — і не буде його! **11** Залишій свої сироти, — Я утримаю їх при житті, а вдови твої хай надію на Мене кладутъ! **12** Бо так промовляє Господь: Ось і ті, що не мали б пити чаши цієї, пити будуть напевне, а ти непокáраним будеш? Не будеш без кари, бо справдї ти пýтимеш чашу! **13** Бо Собою присяг Я, — говоритъ Господь, — що Бoцрá за спустошення стане, за гáньбу, пустиню й прокляття, і рóїнами вічними стануть містá її всi! **14** Я звістку від Господа чув, і відправлений вісник між людьми: Зберіться й прийдіть проти неї, і встаньте на бій, **15** бо тебе Я зробив ось малым між нарóдами, погордженим серед людей! **16** Страхіття твоє обманило тебе й гордість серця твого, тебе, що в розщíлинах скелі живеш, що високих підгíрків тримаєшся. Та коли б ти кублó свое й високо ззвив, мов орел, то й ізвідти Я скину тебе, промовляє Господь. **17** I стане Едом за страхіття, — кожен, хто буде проходить ним, оставле її засвище, як порáзи його всi побачить. **18** Як Содóм та Гомóрру й сусідів її поруйновано, каже Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мéшкати чужýнцем син лідський. **19** Ось пíдїметься він, немов лев, із темного лісу Йордáну на вóдяні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вýбраний буде, того Я поставлю над ними. Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пáстир такий, що перед обличчям Моїм устоїть? **20** Тому то послухайте задум Господнїй, що Він на Едома задумав, і думкї Його ті, які Він на мешкáнців Теману замислив: Направду, — найменших з отарі потýгнуть, і попустóшать пасóвисько їхне при них! **21** Від гуку упадку їхнього буде третмíти земля, буде зойк, аж на морі Червоному чути їхній голос. **22** Ось пíдїметься він, як орел, і літатиме, й крила свої над Бoцрбю розгóрне: і стане серце хоробрих едомлян в той день, немов серце жони-породіллі! **23** На Дамаск. „Засоромивсь Хамаш та Арпал, бо злу звістку почули; в неспокóї тривожнім вони, як те море, що не може вспокóтись. **24** Дамáск сторопів, обернувшись втікати, і страх його міцно охопíв, біль та мóки його обгорнули, немов породіллю. **25** Як спорожніло славне це місто, місто вtíхи Моеї! **26** Тому юнакі його падати будуть на плóщах його, і всi військові погинуть того дня, говоритъ Господь Саваот. **27** I під муrom Дамáску огонь запалю, і він пожере Бен-Гадáдські палáци! **28** На Кедар та на царства Хацору, що їх побив Навуходоносор, цар вавилонський. „Так говоритъ Господь: Уставайте, ідіть на Кедár, і нехай попустóшать війська синів сходу! **29** Заберуть їхні намéти та їхню отару, їхні покróvi та всi їхні речі, та їхніх верблódів собі заберуть, і над ними кричатимутъ: Жах звідусíль!

30 Утікайте, мандруйте скоріш, сковайтесь в глибоке, мешкáнці Хацору, — говоритъ Господь, — бо раду нарадив на вас Навуходоносор, цар вавилонський, і зáдум задумав на вас! **31** Уставайте, ідіть на нарóд, що спокíйно, безпечно живе, — промовляє Господь, — немає воріт, і нема в нього зáсувів, самітно живуть. **32** I стануть верблóди їхні здóбиччю, а їхні череда — грабежéм, і на всi вtítri розвíю Я їх, хто волóсся довkóla стриже, і зо всiх їхніх сторін припровáджу на них їхню погýбель, говоритъ Господь. **33** I стане Хацóр за мешкáння шакáliv, за вічне спустошення, — не замéшкає там людина, і син лідський не спíниться в ньюм! **34** Слово Господнє, що було пророкові Еремії на Елам на початку царювання Седекїї, Юдиного царя, таке: **35**, Так говоритъ Господь Саваот: Ось Я зламаю елáмського лука, головну їхню силу! **36** I з чотирьох кінців неба спровáджу чотири вtíri до Еламу, і їх розпорóшу на всi цi вtíri, і не бýде такого нарódu, куди б не прийшли цi вигнáнцi з Еламу. **37** I настáрушу Елам перед їхními ворогáми та перед всímá, хто їхню душу шукає, і лихо на них наведу, лютість гніву Мого, говоритъ Господь, — і пошлó Я за ними меча, аж поки не вýгублю їх! **38** I поставлю Престóла Свого в Еламi, і вýгублю зvідти царя й його зverхників, каже Господь. **39** Але бýде напрíkінці dnív, повернú Я Елáмові долю, говоритъ Господь“.

50 Слово, що Господь говорив на Вавилón, на землю халdeїв через пророка Еремію: **2**, „звіstíte mіж нарóдами й розголосіть, пíдїmіte прaporа та розголосіть, не затайте, скажіть: Здобутий уже Вавилón, засоромлений Бел, зламаний Меродах, бовváni його посоромленi, порозбíванi всi його бóжища! **3** Bo на нього із пíвночі вийшов нарód, що обérne в спустошення землю його, і не буде мешkáнця у нím: від людін та аж до скотини, усi помандрують та пíдуть! **4** Za tих dnív i того часу, — говоритъ Господь, — поприхóдять сини Ізраїлевi, разом вони й сини Юdi, — усе пláуччи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати. **5** Вони будуть питати про Сіона, куди їхні обличчя повéрненi, — щоб прийти й прилучитись до Господа вічним заповітом, який не забúдеться! **6** Míй нарód — це отара загинула: пáстири їхні вчинили блудáчими їх, їх загнали на гори, й ходили вони від гори до пíдгír'я, забули про ложе своє. **7** Uси, що знахóдили їх, жерли їх, і противники їхні говорили: „Не завíнимо за те, бо вони прогрíшилися Господу, Пасóвиську правди й надїї батьків їхніх, — Господévi“. **8** Bіжіть з Вавилónu, i вихóдите із краю халdeїv, i будьте, як козлáty tí перед отáрою! **9** Bo ось Я позbúджую, i на Вавилón наведу зbír великих нарódіv z pívníchного kraю, i вони протi нього шикýуються, — зvіdти здобутий віn бýde! Його стрíli, мов лíцар, якому щастíть, — не вертáються дármo, **10** i зdóbichchю стане Xaldeá, — наसítяться всi, хто пустóшить її, промовляє Господь. **11** Bo радіete vi, bo вtішаетесь vi, що спáдшину Moю

розграбóвуєте, бо ви скачете, мов те теля по траві, та іржéте, немов румакí. **12** Збентéжилася ваша мати занадто, застидалась родítелька ваша. Оце для наróдів кíнець: пустиня, сухózemля й степ! **13** Від Господнього гнíву вона незамéшкана буде та стане спустóшенням уся. Кожен, хто буде прохóдити повз Вавилон, остановí їй засвýще, як побачить усí цí порáзи його! **14** Ушикуýтесь на Вавилон навкругý, всí, хто лука натáгує! Стрíляйте на нього, стрíлі не шкодíутьте, бо він Господéві згрíшив! **15** Здíміть крик проти нього навkólo! Він дав руку пíддатись, стовпí його впали, зруйновані мури його, бо це помста Господня. Помстíться над ним: як зробив він — зробíть так йомú! **16** Повигублюйте і сíвачá з Вавилону, і того, хто хапáе серpá в часі жнiv! Через меч переслíдника вéрнутися всí до нарóду свого, і кожен до краю свого втчé. **17** Ізраїль — вíвцá розпорóшена, що лéви погнали її: перший жер його цар асиríйський, а останній — цей Навуходонóсor, цар вавилонський, розтрóщив йому кості. **18** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїль: Ось Я покараю царя вавилонського й землю його, як Я покарав був царя асиríйського. **19** І вернú Я Ізраїля на пасовиšко його, і він пáстisя буде на Кармелі й Башані, і на горі на Єфремовій та на Гileаді душа його сýтою буде. **20** За тих днів й того чásу — говорить Господь — будуть шукати провину Ізраїлеву, та не буде її, і прóгрíхи Юди, однакне не знайдені будуть вони, бо пробáчу тому, кого Я позостáвлю! **21** На край „Чвáрів подвíйних“, — на нього пídi й на мешkáncív „Покáрання“! Поруйнý i прокlýttam vchini все za nimi, — говорить Господь, — і зроби так усе, як тобí наказá! **22** Гурkít бóю в кráю та велике спустóшеннja! **23** Як побитий й полámаний мólot всíe землї! Яким жахом зробивs Vavilon для нарódіv! **24** Я пástikу поставив на тебе, і схóplenij tи, Vavilone, хоча ти й не зnav! Ти знайдений й схóplenij був, бо ставав ти на прю proti Gospoda! **25** Gospodь vídchiniv Svoe sхóviše, i viyňav izvíditi znarađda gnívu Svogo, ce bo zainýtta dlya Gospoda, Boga Cavaota v xaldejskому kráji. **26** Idíte vi na nýgo iz kráju zemlї, vídchinít' yego kluní, porozkladajte yego, yak snopí, i vchiníte zaklýttam yego, — xai ne буде yomu pozostálого! **27** Yogo vciх volív povbívajte, — xai pídtu voni na zaríz! Gore ūm, bo naastav ūhníj den, cas náváshennja iñ! **28** Gолос тих, що vtíkaют i rytayutся iz vavilonskogo kráju, щоб zvistiti na Sioní pro pómstu Gospoda, нашого Boga, pro pómstu za xrama Yogo. **29** Sklichte na Vavilonu strílyci, usíx, kto luka natáguje, táborom stanyste pri nýmu návkoło, — nehaj yomu vtéchi ne bude! Vídplatíte yomu zgíndo z chýnom yego, як зробив vín — zrobíte tak yomu, bo gordim vín stav proti Gospoda, proti Svyatogo Izraílevogó! **30** Tому to yego yunakí vci poliažut na plóščah yego, a víjskóv yego togo dnia vci pogenut, говорить Господь. **31** Ось Я proti тебе, o píxó, — говорить Господь, Бог Саваот, — bo den' tvi' priyishov, cas tebe pokarati! **32** I spítknëtseya

pixa ÿ upadé, i ne буде того, хто б pídnis iñ. I ogoń po místakh ýogo Я запалó, — i vín pожeré vci dovkíllja ýogo. **33** Tak говорить Господь Саваот: Сини Izraíleví h syni Yuđin — rázom utýskuvaní, i vci, що в polón iñ zabrali, trimaют iñ miñno, ne xochut' iñ wíypustiti. **34** Ale Víkupítel' iñ silnij, Gospodь Savaoat — Yomu Yménia! Vín konče rozсудit' iñno spravu, ѩob zemлю vspokóti, a vavilonskix meskánçiv stríbožkiti. **35** Mec na xaldejv, — говорить Господь, — i na meskánçiv Vavilonu, i na knjazív ýogo, i na ýogo mudreçiv! **36** Mec na vorožbítv — i bezglúzdimi stanut, mech na liçárstvo ýogo — i voni poljakať! **37** Mec na kóni ýogo й na ýogo kolensnici, ta na vcu míshaniñu naródov, jaka sered nýgo, — i stanut voni jaç jínskij! Mec na skárbi ýogo — i pograbóvan budut! **38** Posúha na vódi ýogo, — i voni povisiháyut, bo ce kraj bojkív, i shalíjut voni víd bovvañiv. **39** Tomu zvíri pustínni tam budut sidiťi z shakálami, i strýsi búdut u nýmu sidiťi, i ne bude zasélenij vín vže náviki, i ne bude zaméshkani vín z rodú v ríd. **40** Yak Sodóm ta Gombrúj i súcidiv iñ Bog buv poruynuvav, — говорить Господь, — tak níkto tam ne буде sidiťi, i ne буде v ním meskati chujnycem sin lódskij! **41** Oсь iž pívnoci priyide naród, i lud velikij, i chislénni çari, — voni zbúdjeni budut iñ kínçiv zemlji: **42** Luk ta rátišce miñno trimaют, žorstóki voni i miloserdja ne maют, — iñnij gølos, jak more revé, voni iđut na kónjach, — na тебе voni vshiкуvály, jak муж na výjnu, vavilonskaya dôčko! **43** Pochuv çar vavilonskij vídómst pro nich, — i opustílisa rúki yomu, obxópiv ýogo strah i tremtínja, nemov porodilju! **44** Oсь pídijmaetsya vín, nemov lev, iž temnogo lísu Jordánu na vódjani luksi, i Ya vment zrobli, ѩo vín побíjzhet gety víd nich, a xto výbranij буде, того Я поставлю nad nimi! Bo xto e podibnij Meni, i xto pokliche Mene перед суд, i xto pástir takij, ѩо перед oblichciam Moim vín ustóit? **45** Tomu to posluhajte zádum Gospodnij, ѩо na Vavilon vín zadúmav, i dumkij Yogo tí, ѩо na zemлю xaldejskuyu zamísliv: Popravdi kajku vam, — найменших z otari potýgnyut, i popustóšhat pásowisiko iñne pri nich! **46** Víd rozgolosu pro vzyttj Vavilonu zemlia zadrižkít, i pochuytseya krik mík naródami!

51 Так говорить Господь: Ось Я buriu zbudjú na otój Vavilon ta na meskánçiv „sercja povstánçiv na Mene“. **2** I na Vavilon Ya pošliu výča, i rозвíjot yego, i výporozhnjat yego kraj, bo otbúchat yego u den' zla. **3** Nехай luka svogo napináe strílecy proti togo, хто й sobí napináe, proti togo, хто svoim páncerem chvánilsya! I ne zmiluylateya nad yego yunakámi, zaklýttam uchinítseya uce výjskó yego! **4** I popádaют vbiti v xaldejskому kráji, i poprobívan i yego vuliçyah. **5** Bo Izraïl' ta Yuđa — ne vdíveć vín po Bozi suoemui, po Gospodu Cavaotu, ta napóvnivsya krí iñnij gríhom proti Svyatogo Izraílevogó. **6** Utíkajte z-sered Vavilonu, i кожен urjatóvuite dušu svoju! Za provinu yego ne pogenut, bo ce Gospodévi час

пóмsti, — Він дастъ віdpовідну заплату йому! 7 Вавилон у Господній руці — золотая це чаша, що всю землю напбювала: нарбди впивались вином тим його, тому пошали нарбди! 8 Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальзаму для болю його, — може буде загоєний він! 9 Вавилон лікували, та він не був вілікуваний, — покіньте його, і підемо кожен до краю свого, бо прýсуд його досягнув до небес, і дїшов аж до хмар! 10 Вивів Господъ справедливості наші, — прийдіть, і розповімъ на Сіоні про чин оцей Господа, нашого Бога! 11 Вігостріть стріли, візьміте щити! Збудив Господъ духа мідійських царів, бо на Вавилон Його задум, — понищти його, бо це пóмsti Господня, пóмsti за храма Його! 12 Проти мурів Вавилону підійміте прапора, сторожу зміцніть, сторожів порозставляйте, і чати поставте, бо Господъ і задумав, і зробив, що Він говорив був на мéшканців Вавилону. 13 О ти, що живеш над великими вóдами, що маеш скарбів багатéнно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захлáнності! 14 Господъ Саваот присягав був душою Свою: наповню людьмій тебе, мов саранбо, і на тебе вони крик військовий підіймут! 15 Свою Він силою землю вчинив, Свою премудрістю міцно поставив вселенну, і небо розтаг Своїм розумом. 16 Як голос Його забринить, у небесах шумлять вóди, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли із дощем чинить бльскавки та випровáджує вітер зо сховищ Своїх, 17 тоді кожна людина в знанні туманіє, усяк золотáр посоромлений через бовбáна, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! 18 Марнота вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! 19 Не така, як оці, частка Яковова, бо все цé Він створів, і Ізраїль — племéно спáдщини Його, Господъ Саваот Йому Ймénня! 20 Ти Мій мóлот, знаряддя військове, — тобою поб'ю Я нарбди, і тобою Я вігублю цárства! 21 I тобою поб'ю Я конj й верхівця, і тобою поб'ю колесницю й її візникá! 22 I тобою поб'ю чоловіка та жінку, старого та хлóпця тобою поб'ю, і тобою поб'ю юнака та дівчýну! 23 I тобою поб'ю паствухá й його стáдо, і тобою поб'ю селяніна та зáпряг його, і тобою поб'ю Я намíсників та їхніх застúпників! 24 I Я відплачу Вавилонові і всім мешкáнцям халдéїв усе їхнє зло, що зробили в Сіоні на ваших очáх, промовляє Госпóдъ! 25 Оце Я на тебе, о гбро ти згубна, — говоритъ Госпóдъ, — що всю землю ти гýбиш! I руку Свою простягнú над тобою, і зо скель тебе скину, і зроблю горюю горючою! 26 I не братимутъ з тебе наріжного каменя, ані каменя на підвálini, бо спустошеннiam вічним ти станеш, говоритъ Госпóдъ. 27 Підійміте прapor на землі, засурміть у сурмý між нарбдами, приготуйте нарбди на бій проти нього, покличте на нього цárства Аракату, Міnni та Ашкеназу, призначте гетьмáна над ними, кónей спровадьте, немов ту шорсткú сарану! 28 Приготуйте на бій противи нього нарбди, царів Мідїї, намíсників її та всіх її застúпників, та ввесь край панування її! 29 I затряслáся

земля, і кóрчитись стала від болю, бо здійснілися зáдуми Господа на Вавилóн, щоб край вавилонський вчинити жахлýвим спустошеннiam та без мешkáнця. 30 Силачі вавилонські воювати перестали, — у твердýнях осілись, загинула вся їхня сила, зробились, неначе жінкі, осéлі його попідпáловані, його зáсуви зламані. 31 Бігун бігунові назустріч бýжить, а посол назустріч послóві, щоб звістити царю вавилонському, що з кінця до кінця взяте місто його, 32 і брди захóплени, і фортеці огнем попалíли, вояки перестрáшені. 33 Bo так промовляє Госпóдъ Саваот, Бог Ізраїл: Дочка вавилонська — мов тік в час топтáння його: іще трохи — й настане для неї час жнiv! 34 Пожéр мене й стер мене Навуходонóсor, цар вавилонський, поставив мене, як той посуд порóжній, ковтнúv він менé, немов змій, моїми розкóшами спóвнив свого живота, віпхнув мене... 35 Насилля мое й мое тіло — на Вавилón, говоритъ мешkáнка Сіону, кров же моя — на мешkáнців халдéїв, говоритъ Ерусалим! 36 Тому так промовляє Госпóдъ: Оце Я змагаюсь за справу твою, і помшú твою пóмstu, і вýсушу море його, і джерело його вýсушу. 37 I стане рóюною цей Вавилón, мешkáнням шакálів, страхіттям та посміхом, — і в ньому мешkáнця не буде! 38 Заревуть вони разом, немов левчукі, загарчáть, немов ті левенята. 39 Як вони порозпáлються, то зроблю їм бенкéта та їх упою, щоб раділи й заснули сном вічним, — і вже не пробудяться, каже Госпóдъ! 40 Поспускаю Я їх, мов овець до зарізу, немов баранів із козлáми. 41 Як здобутий Шешáх, і як схóплена слava всієї землї! Яким ось зробивсь Вавилón посéред нарбдів! 42 На Вавилон вийшло море, і вкрився він бéзліччю хвиль тих його. 43 Mista його стануть спустошеннiam, краем пустині та стéпу, тим краем, що в ньому сидіти не буде ніяка людина, і не буде ходити по ньому син людський! 44 I Я навішú Бела в Вавилóні, і вітягну з уст його те, що він був ковтнúv, і вже нарбди до нього не будуть пливстí, немов рíki, і мур вавилонський впадé! 45 Mій нарбde, виходьте із нього й рятуйте від лютості гніву Господнього душу свою! 46 I щоб серце ваше не слáблó, а ви не злякалися вістки, почутóї в краї, бо прийде цього рóку ця звістка, а потім того рóку та звістка, і буде насилья в краї, і повстане панууючий проти панууючого. 47 Тому то ось дні настають, і навішú Я божків Вавилону, і ввесь його край посоромлений буде, і всі його вбиті попáдають в ньому! 48 I над Вавилоном співáтимутъ небо й земля, і все, що є в них, бо на нього прихóдять спустошники з пíвночі, каже Госпódъ. 49 Вавилон мусить упасти за вбитих Ізраїлевих, як за Вавилон впали вбиті всієї землї. 50 Xто втік від мечá, — ідіть, не ставайте! Пам'ятайте й здáлека про Господа, а Ерусалим нехай буде на вашому серці! 51 Застидалися ми, як почули цю гáньбу, сором покрив нам обличчя, бо чужýнці прийшли у святиню Господнього дому. 52 Тому то ось дні настають, — говоритъ Госпódъ, — і бовбáнів його навішú, і буде

стогнáти порáнений по всім краї його! **53** Коли б Вавилон аж до неба піднісся, і коли б уміцнів свою силу він на височині, то все таки прийдуть від Мене до нього спустошники, каже Господь! **54** Чується крик з Вавилону, і велике понíщення з краю халдеїв, **55** бо пустошить Господь Вавилóна і галас великий приглúшує в ньому, і шумлять їхні хвілі, як вóди великі, і розлягається гúркіт їхнього голосу. **56** Бо прийде спустошник на нього, на Вавилон, і скóплене буде лицáрство його, їхній лук поламається, бож Бог відпláти – Господь, Він напевно заплатить! **57** I впоóй його звéрхників та мудреців його, намісників його та заступників його, і його лíцарів, – і сном вічним заснуть, і не збúдяться, каже Цар, Господь Саваот Йому Ймénня. **58** Так говорить Господь Саваот: Товстий мýр вавилонський аж до основ буде зniщений, і брами високі його огнем будуть спáлені, – і мучились дáрмо нарóди, і для огню мордувались племéна!“ **59** Слово, яке пророк Єремія наказав був Сераї, сину Нерії, сина Махсеїного, коли він ішов з Седекією, Юдиним царем, до Вавилону, за четвертого року царювання його. А Серая був головним царським постéльником. **60** I написав Єремія все те лихо, що прийде на Вавилон, до однії книги, усі ті слова, що написані на Вавилон. **61** I сказав Єремія до Сераї: „Як прийдеш ти до Вавилону, то гляди, прочитай усі ці слова. **62** I скажи: Господи, Ти провіща́в на це місце, щоб вигубити його так, що не буде в ньому мéшканця від людіни й аж до скотíни, бо буде воно спустoшенню вічним. **63** I станеться, як ти скінчíш читати цю книгу, прив'яжеш до нéї каменя, і кинеш її до серéдини Ефрату, **64** та й скажеш: Так потоне Вавилон, і не встане через те лихо, що Я на нього наведу, – і вони попомýчаться!“ Аж досí – слова Єремієні.

52 Седекія був вíку двадцяти й одного року, коли зацарював. А царював він в Єрусалимі одинáдцять років; ім'я ж його матері – Хамутал, дочка Єремії з Лівні. **2** I робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. **3** Бо через Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, аж поки Він не відкинув їх від Свого обличчя. А Седекія відпав від вавилонського царя. **4** I сталося за дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця прийшов Навуходонóбр, цар вавилонський, він та все вíйсько його, на Єрусалим, і розтáборилися проти нього, і побудувáли проти нього вáла навколо. **5** I ввійшло місто в облогу аж до одинáдцятого року царя Седекії. **6** Четвертого місяця, дев'ятого дня місяця настав великий голод у місті, і не було хлíба для нарóду краю. **7** I пробитий був прóлім у стіні міста, і всі воякí повтíкали, і повиходили з міста вночі дорóгою брами між двома мýрами, що при царському садкý, бо халдеї були при місті навколо. I пíшли вони дорогою в степ. **8** A халдейське вíйсько погналося за царем, та й догнали Седекія в ерихонських степáх, а

все його вíйсько розпорóшилося від нього. **9** I скопíли царя, і відвельй його до царя вавилонського до Рíвли в краю Хамата, і там його той засудив. **10** I цар вавилонський порíзав Седекíїн синів на очáх його, а також Юдиних зверхників він порíзав у Рíвлі. **11** A очі Седекíї він вýбрав, і з'язвив його ланцóгами. I відвів його вавилонський цар до Вавилону, і посадив його до в'язніці аж до дня його смерти. **12** A п'ятого місяця, десятого дня місяця, – це дев'ятнадцятий рік царя Навуходонóбрса, вавилонського царя, – прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царськїй сторожі, що ставав перед обличчям вавилонського царя. **13** I він спалив Господнью дома та дома царéвого, і всі домí в Єрусалимі, і спалив кожного великого дома огнем. **14** I мури навколо Єрусалиму порозбíвало все халдейське вíйсько, що було з начальником царськїй сторожі. **15** A з бідноти нарóду та решту нарóду, що позостався в місті, і перебíжників, що перебíгли до вавилонського царя, і решту прóbstого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царськїй сторожі. **16** A з бідноти краю начальник царськїй сторожі позостáвив дéкого за винарів та за рíльників. **17** A мідяні стовпí, що в Господнью домі, і пídstaví, і мідянé море, що в Господнью домі, халdeї поламáli, і понéсли всю їхню мідь до Вавилону. **18** I горната, і лопаткí, і нóжиці, і крапíльниці, і ложкí, і ввесь мідянíй побíуд, що ним служать, позабирали. **19** I міскí, і кадíльниці, і крапíльниці, і горната, і свíчникí, і ложкí, і жертбóвні міски, і що було золоте – забрав золото, а що срíбne – срíбло взяв начальник царськїй сторожі. **20** Два стовпí, одне море, дванадцять мідянíх волíв, що пíд пídstávami, що цар Соломон поробив був для Господнью domu, – не було й ваги для міdí всіх цих речей! **21** A стовпí – вісімнадцять лíktíв високість однóго стovpá, і шнурók на дванадцять лíktíв оточував його, а грубинá його – чотири пальцí, всерéдині порóжнявий. **22** I мáковиця на ньому – мідянá, а високість однії мáковиці – п'ять лíktíв та мерéjka, і гранátovi ýблuka на мáковиці навколо, усе мідь. I для другого стовpá – так само, і гранátovi ýблuka. **23** I було гранátovих ýблuk dev'ятdesát i шість на кожну стóronu, усіх гранátovих ýблuk на мерéjci навколо – сто. **24** I начальник царськїй сторожі взяв Сераю, головного священика, і Цефанію, другого священика, та трох сторожíв порóга. **25** A з міста взяв він одного єvnухa, що був начальником над вíйськóвими, та сémero чоловíka з тих, що бачать царéve обличчя, що були знáйdeni в міstí, і пísařa, зверхника вíйсьkóvого vídđilu, що записував нарódu kраю do вíйсьkóvого vídđilu, i шіstdesát чоловíka з нарódu kраю, що знаhódiliся в místí. **26** I позабираv їх Невузар'адан, начальник царськїй сторожі, i віdvív їх do вавилонського царя, do Rívli. **27** I vdariv їх вавилонський цар, i позабibav їх u Rívli, u hamatovmu kráju. I píshov Juða na výgnaní z sovej zemlí! **28** Oce tój naródu, що výgnav Навуходонóбр: u cýomumu roci –

три тисячі й двадцять і три юдеї. **29** У вісімнадцятому році Навуходоносора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі. **30** У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юдеїв. Усіх душ — чотири тисячі й шістьсотень. **31** І сталося за тридцятого й сьомого року вигнання Єгоякіма, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарювання, зміливався над Єгоякімом, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **32** І він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **33** І змінив в'язнічну одежду його, і він зáвжди ів хліб перед ним по всі дні свого життя. **34** А їжа його, їжа стала, видалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерти, по всі дні його життя.

Плач Єремії

1 Як самітно сидить велелібнє це місто, немов удовá воно стало! Могутнє посеред нарóдів, княгиня посеред країн — воно стало данийцею! **2** Гірко плаче по ночах вона, і сльози гарячі на щóках у неї. Нема потішителя в неї зо всіх, що кохали її, — її зрадили всі її дрóзі, вони ворогами її стали! **3** Юдея пішла на вигнання з біди та з роботи тяжкóї, вона оселилася поміж погáнами, спочíнку собі не знайшла! Догнали її всі її переслідники серед тіснот. **4** Дороги сіонської дóнky сумні, бо немає на свято прочáн! Усі брами її попустіли, зідхæє свящéнство її, посумнілі дівчата її, а вона — гірко її! **5** Її грабівників взяли гору над нею, і добре ведéться її ворогам, бо її завдав смутку Господь за числéнність у неї гріхів: Немовлята її до половину пішли перед ворогом. **6** І відійшла від сіонської дóнky вся величність її. Її князі стали, немов блені ті, що паші собі не знахòдять, — і йдуть у безsíллі перед переслідником. **7** У дні лиха свого та страждання свогó дочка ерусалимська спогáдує всі свої скáрби, — що були від днів давніх, як нарóд її впав був у руку ворожу, і не булó, хто б її поміч подав. Вороги споглядали на неї, і сміялись з руїни її. **8** Дочка ерусалимська гріхом прогрішалася, тому́ то нечишою стала, усі, що її шанували, погóрджують нею, начо́ту бо її вони бачили! **I** зідхæє вона, й відвертæться взад. **9** Нечистість її на подólkach у неї. Вона не згадала свого кінця, та упадла предíвно, і нікого нема, хто б потішив її. „Побач, Господи, горе мое, бо звелíчився ворог!“ **10** Гнобитель простяг свою руку на всі її скáрби, і бачить вона, що в святиню її увіходять погáни, про яких наказав Ти: „Не ввíйдуть вони в твої збори!“ **11** Увесь нарóд її стóгне, шукаючи хліба, свої скáрби коштòвні за їжу дають, аби тільки душу свою проживити. „Зглянься, Господи, і подивися, яка стала погóрджена я!“ **12** Не вам кáжучи, гляньте й побачте, усі, хто дорогою йде: чи є такий біль, як мій біль, що завdáний мені, що Господь засмутивним мене у день лютого гніву Свого? **13** Iz височині Він послав в мої кості огонь, і над ними він запанувáв! Розтяг сítку на ноги мої, повернув мене назад, учинив Він менé спустошíло, увесь день боляшоу. **14** Ярмо моїх прòгріхів зв'язане міцно рукою Його, плетúться вони та прихòдять на шию мою! Він зробив, що спíткнúлася сила моя, Господь передав мене в руки такого, що й зvéстись не мóжу. **15** Усіх моїх сильних Господь посикidáв серед мене, мов на свято зібрáння, Він скликав на мене, щоб моїх юнаків поторощити, як у чавíлі, стоптав Господь дíвчину, Юдину дóнky. **16** За оцим плачу я, око мое, — мое око слíзьмí запливá! бо далéко від мене втішитель, що душу мою оживив би; мої діти понéхтувані, бо посíлився ворог! **17** Сіонська дóнka простягла свої руки, — немає розráдника її: Господь наказав проти Якова довкола нього його ворогам,

донька єрусалимська нечишою стала між ними. **18** „Справедливий Господь, а я слову Його неслухнýна булá. Послухайте но, всі народи, і побачте мій біль: дівчата мої та мої юнаки у неволю пíшли! **19** Взвіала до дрóзів своїх, та вони обманули мене! Свящéнство мое й мої стáрши вмирають у місті, шукаючи їжі собі, щоб душу свою поживити. **20** Зглянься, Господи, — тісно мені! Мое нутро бентéжиться, перевертáється серце мое у мені, бо булá зовсíм неслухнýна. На вулиці меч осирóчувавав, а в дóмі — смерть. **21** Почули, що я ось стогнú, й немає мені потішителя, вчули про лихо мое всі мої вороги, — та й зрадíли, що Ти це зробíв. Спровадив Ти день, що його заповів, — бодай стáлося їм, як мені! **22** Бодай перед обличчя Твоє прийшло все їхнє лихо, — і вчини їм, як Ти учинив ось мені за гріхи мої всі, — бо численні стогнáння мої, мое ж серце боляще“.

2 Як захмáрив Господь в Своїм гніві сіонську дóчку! Він кинув із неба на зéмлю пишноту Ізраїля, і не згадав у день гніву Свого про підніжка ногам Своїм, — **2** понищив Господь, не помилував жітла всі Яковові. Він позbúровав у гніві Своїм у дóчki Юди твердіні, на землю звалíв, збезчестив Він цáрство й княzív усіх його. **3** В люті гніву відтяв увесь Ізраїлів ríg, правíцю Свою відвернýв Він від вóрoga, та й запалáв проти Якова, мов той паліóчий огонь, що навколо жерé! **4** Він нап'яv Свого лóка, як ворог, противником стала правíця Його, і Він вибив усе, що для ока було пожадáне, у скіннії дóнky сіонської вилив запéклість Свою, як огонь. **5** Господь став, як той вórog, понищив Ізраїля Він, всі палáти його зруйнуváv, твердіні його попустóшив, — і Юдиній дóнyci примóжiv зідхáння та стóгні! **6** Понищив горóжу Свою, немов у садká, місце зборів Своїх попустóшив, Господь учинив, що забúli в Сіоні про свято її суботу, і відкýнуv цár та священика в літості гніву Свого. **7** Покинув Господь Свого жéртвінника, допустív побезчестити святиню Свою, передав руку вóрoga мóри палáців її, — ворогí зашуміl в Господньому дóмі, немов би святкóвого дня! **8** Задумав Господь зруйнуváti мур сіонської дónky, Він вітягнуv шнур, Свої руки не вернуv, щоб не нищiti, сумніmі vчинiv передmýr'я та мур, — вони разом ослáбли, **9** її брами запáлися в зéмлю, понищив Він та поламáв її зáсуви. Її цар і княzív серед поганів. Немає навчáння Закóну, і пророки її не знахòдять видіння від Господа. **10** Сидять на землі та мовчать старші дónky sіonської, порох посипали на свою голову, підперезáлися верéтами, аж до землі свою голову ерусалимські дівчата схíлили. **11** Повипливали від слíз мої очі, мое нутро клекóче, на землю печінка моя виливається через занéпад дóchki mого люdu, коли немовля й сосунéць умліvávолодіть голодні на площах міських. **12** Вони квільяте свої матерéм: „De пожíva vino?“ і скýлюються, як ранéний, на площах міських, коли дóuши свої випускають на лоні своїх матерíв. **13** Що

засвідчу тобі, що вподоблю до тебе, о єрусалимська дόчко? Що вчиніо тобі рівним, щоб тебе звеселити, о діво, о дόчко сіонська? Бо велика, як море, руйна твої, — хто тебе полікує? 14 Пророки твої провіщають для тебе марноту й фальшиве, і не відкривали твого гріха, щоб долю твою відвернути, — для тебе вбачали пророцтва марноти й вигнання. 15 Усі, що проходять дорогою, плещуть у долоні на тебе, і посвістують та головою своєю хитают над донькою Єрусалиму та кажуть: „Хіба це те місто, що про нього казали: Корона пишної, розрा�да всієї землі?“ 16 Усі вороги твої пашу на тебе роззявлують, свищуть й зубами скречуть та кажуть: „Ми пожерли її. Оце справді той день, що чекали його, — знайшли ми і бачимо його!“ 17 Учинив Господь те, що задумав, Він віповнив слово Свое, що його наказав від днів давніх: усе зруйнував, і милосердя не мав, і ворога втішив тобою, Він роба підійняв супротивних твоїх. 18 Їхнє серце до Господа крик підіймає, о муре, о дόчко Сіону! Проливай, як потік, слози вдень та вночі, не давай відпочинку собі, нехай не спочине зініця твоя! 19 Уставай, голosi уночі на початку сторожі! Виливай своє серце, мов боду, навпроти обличчя Господнього! Підійми ти до Нього долоні свої за душу своїх немовлят, що від голоду мліють на розі всіх вулиць! 20 Споглянь, Господи, і подивися, кому Ти зробив отаке? Чи конечним було, щоб жінкі їли плід свій, своїх немовлят, яких віплекали? Щоб був у святині Господній забитий священик і пророк? 21 Лежать на землі на вулицях рядом юнак та старий. Попадали діви мої та мої парубки від мечі, — Ти побив їх в день гніву Свого, порізав, не мав милосердя. 22 Ти викликував, мов на день свята, жахоти мої із довкілля, — і врятованого не булó, і позостальця в день гніву Господнього, — повигублював ворог мій тих, кого віплекала та зростила булá.

3 Я той муж, який бачив біду від жезла Його гніву, — 2 Він провадив мене й допровадив до тёмряви, а не до світла. 3 Лиш на мене все знову обертає руку Свою цілий день. 4 Він віснажив тіло мое й мою шкіру, мої кості сторбчив, 5 обгородив Він мене, і мене оточив гіркотою та мýкою, 6 у темноті мене посадив, мов померлих давнó. 7 Обгородів Він мене — і не вийду, тяжкими вчинив Він кайдани мої. 8 І коли я кричі й голосу, затикає Він вуха Свої на молитву мою, 9 Камінням обтесаним обгородив Він дороги мої, повікрайловав стежкі мої. 10 Він для мене ведмèдем чатуочим став, немов лев той у сховищі! 11 Поплутав дороги мої та розшарпав менé, учинив Він мене опустошеним! 12 Натягнув Свого лука й поставив мене, наче ціль для стрілі, — 13 пустив стрілі до нíрок моїх з Свого сагайдака! 14 Для всього наріду свого я став посміховиськом, глумливою піснею їхньою цілій день. 15 Наситьв мене гіркотою, мене напоїв поліном. 16 І стер мені зуби жорсткю, до попелу кинув мене, 17 і душа моя спóкій згубила, забув я добrо. 18 І сказав

я: Загублена сила моя, та мое сподівання на Господа. 19 Згадай про біду мою й мýку мою, про полін та отруту, — 20 душа моя згадує безперестанку про це, і гнеться в мені. 21 Оце я нагáду серцеві своему, тому то я маю надію: 22 Це милість Господня, що ми не погинули, бо не нокінчилось Його милосердя, — 23 новé воно кожного ранку, велика бо вірність Твоя! 24 Господь — це мій єділ, — говорить душа моя, — тому я надію на Нього складаю! 25 Господь добрий для тих, хто надію на Нього кладé, для душі, що шукає Його! 26 Добре, коли людина в мовчанні надію кладé на спасіння Господнє. 27 Добре для мужа, як носить ярмо в своїй мблодості, — 28 нехай він самітно сидить і мовчить, як поклав Він на нього його; 29 хай закріє він пóрохом юста свої, може є ще надія; 30 хай щóку тому підставляє, хто його б'e, свою ганьбою насичується. 31 Бо Господь не навікі ж покине! 32 Бо хоч Він і засмутить кого, проте змілується за Свою великою милістю, — 33 бо не мучить Він з серця Свого, і не засмучує людських синів. 34 Щоб топтати під своїми ногами всіх в'язнів землі, 35 щоб перед обличчям Всевишнього право людіни зігнути, 36 щоб гнобити людіну у справі судовій його, — оцього не має на оці Госпóдь! 37 Хто то скаже — і станеться це, як Господь того не наказав? 38 Хіба не виходить усе з уст Всевишнього, — зле та добре? 39 Чого ж нарікає людіна жива? Нехай скáржиться кожен на гріх свій. 40 Пошукаймо доріг своїх та дослідімо, і вернімось до Господа! 41 підіймімо своє серце та руки до Бога на небі! 42 Спроневірились ми й неслухнýними стали, тому не пробачив Ти нам, 43 закрився Ти гнівом і гнав нас, убивав, не помилував, 44 закрив Себе хмарою, щоб до Тебе молитва моя не дійшла. 45 Сміттєм та отíдою нас Ти вчинив між нарідами, 46 наші всі вороги пороззявлі на нас свого рота, 47 страх та яма на нас поприходили, руйна й погибель. 48 Мое око спливá потóками вóдними через нещастя дочки моого люду. 49 Виливается око мое безупíнно, нема бо перéви, 50 аж поки не зглінеться та не побачить Госпóдь із небес, — 51 мое око вчиняє журбú для моєї душі через дóчок усіх мого міста. 52 Лóвлячи, лóвлять мене, немов птаха, мої вороги безпричíнно, 53 життя мое в яму замкнúли вони, і каміннями кинули в мене. 54 Пливуть мені вóди на голову, я говорю: „Вже погублений я!“ 55 Кликав я, Господи, Ймénня Твоé із найглибшої ями, 56 Ти чуеш мій голос, — не захóвуй же вóха Свого від збýку могó, від благáння мого! 57 Ти близький того дня, коли кличу Тебе, Ти говориш: „Не бійся!“ 58 За душу мою Ти змагався, о Господи, життя мое викупив Ти. 59 Ти бачиш, о Господи, кривду мою, — розсуди ж Ти мій суд! 60 Усю їхню помstu ти бачиш, всі зáдуми їхні на мене, 61 Ти чуеш, о Господи, їхні нарúги, всі зáдуми їхні на мéне, 62 мову повстáнців на мене та їхнє сидіння та їхнє вставання, — як зáвжди глумливá їхня пісня! 64 Заплати їм, о Господи, згідно з чином

їхніх рук! 65 Подай їм темноту на серце, прокляття Твоє нехай буде на них! 66 Своїм гнівом жени їх, і вигуби їх з-під Господніх небес!

4 Як потімніло золото, як відміniloся щире te золото добре, як на розі всіх вулиць каміння святе порозкідане! 2 Коштобні сіонські сини, щирим золотом важені, як тепер ось за гліняний посуд полічені, за чин рук ганчарських! 3 Нáвіть шакали витягують пéрса, годують своїх молодát, а дóня народу моого жорстóка, мов струси в пустині: 4 язик сосунця до його піднебіння від спрáги прилип. Хліба жадають собі немовлáty, — як немає нíкого, хто б їм відломív. 5 Ti, що їli присмáki, — на вулицях з голоду мліють; tí, що вýплекані на пурпúri, — тепер смітникій обійтмáють. 6 I більшою стала вина доњки люду мого за прóгріх Содому, що був перевéрнений вмить, — i не торкалися руки до нього. 7 Її можновладці чистіші від снігу були, біліші від молока, їхнє тіло червоне, мов пéрли, їхній вигляд — сапfír, — 8 a тепер їхній вигляд чорніший за сáжу, не rozpíзнають їх на вулицях, їхня шкіра стягнулась на їхній kostí, зробилась сухою, як дерево. 9 Зabitim мечем стало ліpше, níж повбývаним голodom, що гинуть прокблéni, за браком плodív польових. 10 Руки жіночі милосérdnix варили своїх діtочок, які стали пожívoю їm під час rуйнування дочки мого ліódu. 11 Zakínci чiв Господъ ліóтstъ Свою, вилив жар Свого гніву, — i запалív на Сіоні огонь, i pожéр vіn osnóvi йогó! 12 He вірили зéмні царі та всі méshkanci цílого svítu, що vvíde protivník ta vorog do bram Еrusalimu. 13 Uce stáloся ce za pròvini prorokív йогó, za nеправду свящénsства його, що кров праведníkiv серед нього liliý. 14 Po вулицях бродять, nemov tí slípç, poplymóvaní krov'yo, tak що люди не можуть dítknútis до ódgagu їхнього. 15 „Ustupítъsya, nechistí!“ kričali do них, „ustupítъsya, zbočuyte, ne dotórkuytesya!“ I povtíkali voni й mandruvali, i kazali míj lóddy: „Méshkati в нас bílsh ne býdutъ!“ 16 Господнє лице розпорóшило їх, не dívitysya bílshе na них, — bo voni не зверталi uвагi на obliččya священникіv, do старіх voni ласки не mали. 17 Уже проглядіli mi очi svoї, darémno chekávши na pomíc sobi, — na vartí svoї mi chekali наrođu, який nas не спас. 18 Chatyout voni нашi krobki, щobходíti ne mogli mi po plózchах svoїx. Kínecy наш наблýzivsya, spóvniliся нашi dní, bo prijishov nam kínecy. 19 Gnobítelí нашi скorísh buli za orlív pídnébesníx, — voni угнályssia za nami po górah, na нас chatuváli в пустині. 20 Popav в ями живýshий наш Dux, Господній помázaneць, що mi говорили про нього: „Mi býdemо жити в tíi його серед нароđib“. 21 Veselijsya ta tíshsya, o dóčko Edomu, що сидиш в kraju Uc, — takож nad тобою перéide zliy kélíh, up'ešsya й ogólišsya й ti! 22 Skínci лasся кара твоя, dóčko Síonu, — ne буде Bín bílshе тебе viganjati, — ta твое беззакónia skarae Bín, dóčko Edomu, vídrije provinii твої!

5 Згадай, Господи, що з нами сталося, — зглянься й побач нашу гáньбу, — 2 наша спáдщина дістáлась чужим, domi наші — чужýnця! 3 Поставали mi сиротами: нема бáтька, а матíнki наші — nеначе tí vdóbi! 4 Cвою воду за срíbло mi p'émó, наші дróva за gроshi одéржyemo, — щоб насýtitissx хлíbom! 7 Bатьki наші gríshili, ale їх нема, — a mi двигаєmo їхні провýни! 8 Rabи запанувáli над nami, i немає níkogo, хто б вýрятuvav з їхньої ruки. 9 Narájjuчи свою duшу на меч у пустині, достаєmo svíj хлíb. 10 Shkíra наша, мов píč, — попалílascь з pekuchogo голоду, 11 Жіночі на Сіоні безчéстили, дívchat — по Юдейських mіstах. 12 Kняzí їхньою rukou повíshení, лиця старíh не пошаñbaní. 13 Юнакí носять камінь mlinóvий, a хlopçí píd nošeо dров спотikáytesya. 14 Perestali сидіti старшí в bramí, юнакí — svój písnю spívat, 15 vtíha нашого serca spinílascь, наш tânecy zmíniwvь на жалóbu. 16 Spála korona u нас з головý, o горе, bo mi прогрýshlyсь, — 17 tomú наше серце болýЩe, tomú наші очi потémníli, 18 через góru Сіон, що спустóshena, брдять lisiçí pí níj. 19 Probuváesh Ty, Господи, víchno, Tviй престól з роду в ríd: 20 Našo ж nác забуваesh navík, покидаesh на довgí dní нас? 21 Priverñi нас до Себе, o Господи, — i vérnemosь mi, vídnowi нашi dní, як давніше булó! 22 Xíba Ty cílkóm нас vídkinuv, прогнávavь занадто на нас?

Єзекіїль

1 І сталося тридцятого року, четвертого місяця, п'ятого дня місяця, коли я був серед полоненіх над річкою Кеварп, відкрілося небо, і побачив я Богів видіння. **2** П'ятого дня місяця, — це п'ятий рік полону царя Єгоякима, — зі сталося Господнє слово до Єзекіїля, сина Бузі, священика, у халдейському краї над річкою Кеварп, і була там над ним Господня рука. **4** I побачив я, аж ось бурхливий вітер насував із півночі, велика хмара та паличний огонь; а навколо неї — сыйво, а з середини його — ніби блискуча мідь, з-посеред огню. **5** А з середини його — подоба чотирох живих істот, а оце їхній вид: вони мали подобу людін. **6** I кожна мала чотири обличчі, і кожна з них мала чотири крил. **7** А їхня нога — нога приста, а стопа їхньої ноги — як стопа телячої ноги, і вони сяяли, як ніби блискуча мідь. **8** А під їхніми крилами були лідські руки на чотирох сторонах їхніх, і вони четверо мали свої обличчя та свої крила. **9** Їхні крила прилягали одне до одного, не оберталися в ході своїй, — кожне ходило просто наперед себе. **10** А подоба їхнього обличчя — обличчя людін та обличчя лева мали вони четверо з правиці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо. **11** А їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двоє крил злучувалося одне з одним, і двоє закривали їхне тіло. **12** I кожна ходила просто перед себе. Туди, куди бажав дух ходити, вони йшли, не оберталися в ході своїй. **13** А подоба тих істот була на вид вугілля з огнем, вони падали на вигляд смолоскипів; той огонь проходжувався поміж істотами. I огонь мав сыйво, і з огнем вихідила близькавка. **14** I ті живі істоти бігали й верталися, немов близькавка. **15** I придивився я до тих істот, аж ось по одному колесі на землі при тих живих істотах, при чотирох їхніх обличчях. **16** Вид тих колес та їхній вірб — як вигляд хризоліту, й одна подоба їм чотирьом, а їхній вид та їхній вірб — ніби колесо в колесі. **17** Вони ходили в ході своїй на чотири бόки, не оберталися в ході своїй. **18** А їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкола в чотирох їх було повне очей. **19** I коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колеса при них; а коли ті істоти підіймалися з-над землі, підіймалися й ті колеса. **20** Куди бажав дух ходити, ішли, куди мав той дух іти; і ті колеса підіймалися з ними, бо в колесах був дух істот. **21** Коли ті йшли, ходили й вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймалися з-над землі, підіймалися з ними й ті колеса, бо був дух істот у тих колесах. **22** А на головах тих живих істот була подоба небозвіду, ніби грізний кришталь, розтягнений над їхніми головами зори. **23** А під цим небозвідом були їхні прости крила, звірнені одне до одного. У кожній було по двоє крил, що закривали їм їхні тіла. **24** А коли вони йшли,чув я шум їхніх крил,

як шум великої води, як голос Всемогутнього, звук гамору, як табору. А коли вони ставали, опадали їхні крила. **25** I розлягався голос з-над небозвіду, що над їхньою головою. I коли вони ставали, опадали їхні крила. **26** А згори небозвіду, що над їхньою головою, була подоба трону на вигляд каменя сапфіру; а на подобі трону була подоба на вигляд людіни, на ньому зори. **27** I бачив я ніби блискучу мідь, на вид огню в середині його навколо, від виду стегон його й вище, а від виду стегон його й долу бачив я ніби огонь та сыйво навколо нього. **28** Як вигляд веселки, що буває в хмарі в дощовий день, такий був вигляд сяйва навколо. Це був вигляд подоби Господньої слави! I коли я це побачив, я впав на обличчя своє, і почув голос, що говорив.

2 I сказав Він до мене: „Сину людський, зведіся на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!“ **2** I ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене. **3** I сказав Він до мене: „Сину людський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунтуються проти Мене. Вони та їхні батьків відпали від Мене аж до цього дня! **4** А ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвалого обличчя та твердого серця. I ти скажеш до них: Так говорити Господь Бог! **5** А вони чи послухаються, чи занехають, — бо вони дім ворохобний, — то пізнають, що пророк був серед них. **6** А ти, сину людський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будячча та терпіння, і ти сидиш між скорпіонами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дім ворохобний. **7** I будеш говорити до них Мої слова, — чи вони послухаються, чи занехають, бо вони ворохобні. **8** А ти, сину людський, послухай, що кажу Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дім ворохобності, — відкрий свої уста та з'їж, що Я тобі дам“. **9** I побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжковий. **10** I Він розгорнув його перед моїм обличчям, — а він попісанний спереду та ззаду. I було на ньому написано пісні плачу, стогін та горе.

3 I сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього звоя, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“ **2** I відкрив я свої уста, і Він дав мені з'їсти цього звоя. **3** I сказав Він до мене: „Сину людський, нагодуй свого живота, і наповни своє нутро тим звоем, що даю Я тобі!“ I я з'їв. I був він в устах моїх солодкий, як мед. **4** I сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми словами. **5** Бо ти посланий не до наріду чужої мови та тяжкого язика, але до Ізраїлевого дому, **6** не до численних народів чужої мови та тяжкого язика, що ти не розуміш їхніх слів. Та коли б і до них послав тебе, вони будуть слухати тебе! **7** Алé Ізраїлів дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо ввесь Ізраїлів дім — твердолобі та жорстокосерді вони! **8** Ось Я зробив твоє обличчя твердим проти їхнього

обличчя, і чоло твоє твердім проти лоба їхнього. **9** Як той діямант, твердішим від скелі, зробив Я чоло твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дім ворохобності!“ **10** І сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова, які говорію Я до тебе, візьми в свое серце та слухай вухами своїми. **11** Йди, піди до вигнанців, до синів твого народу, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорити Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занехають“. **12** І підійняв мене Дух, і я почув за собою гуркіт громовогого голосу: „Благословенна слава Господня!“ із свого місця, **13** і шум крил живих істот, що дотикались одне об інше, і цокіт коліс рівночасно з ними, і гуркіт громовогого голосу! **14** І Дух підійняв мене, і взяв мене, і йшов я огірчений в літості духа свого, а Господня рука була надо мною сильна! **15** І прийшов я до вигнанців в Тель-Авіві, що сидять при річці Кеварі, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день оставлій. **16** І сталося в кінці семи день, і було слово Господнє до мене таке: **17** „Сину людський, Я настановів тебе вартовим для Ізраїлевого дому, — і як почуєш ти слово з уст Моїх, то остережі їх від Мене. **18** Коли Я скажу безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережеш його й не будеш говорити, щоб остерегти несправедливого від його несправедливої дороги, щоб він жив, то цей безбожний помре за свою провину, а його кров Я зажадаю з твоєї руки! **19** Але ти, коли остережеш несправедливого, а він не вірнеться від своєї несправедливості та від своєї несправедливої дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятував. **20** А коли праведний відвернеться від своєї справедливості та зробить кривду, то я покладу спотикання перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і не згадаються його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду жадати! **21** А ти, коли остережеш справедливого, щоб справедливий не грішив, і він не згрішив, то жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятував“. **22** І була там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене: „Устань, вийди до долини, і там Я буду говорити з тобою“. **23** І встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над річкою Кеварі. І впав я на обличчя своє. **24** Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на ноги мої. І Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкніся в середині свого дому! **25** А ти, сину людський, — ось дадуть на тебе шнурі, і з'яжут тебе ними, і ти не вийдеш з-поміж них! **26** А язик твій приліплю до твого піднебіння, і ти заніміш, і не будеш їм більш докоряти, бо вони — дім ворохобний. **27** А коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорити Господь Бог“. Хто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занехасти — нехай занехає, бо вони дім ворохобний!

4 А ти, сину людський, візьми собі цегліну, і поклади її перед собою, і накріслиш на ній місто Єрусалим.

2 І постав проти нього облогу, і збудуй проти нього башту, і вісип вала навколо нього, і постав проти нього табори війська, і постав проти нього муроломи. **3** І візьми собі залізну сковороду, і постав її ніби залізою стіною поміж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя до нього, і буде воно в облозі, і ти обляжеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому! **4** А ти лятай на лівий свій бік, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину. **5** І Я призначив тобі роки їхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'ятдесят днів, і ти будеш носити провину Ізраїлевого дому. **6** А коли ти це скінчиш, то ляжеш удруге, на правий свій бік, і будеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі призначив. **7** І на облогу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкрите рамено своє, і будеш пророкувати на нього. **8** І ось Я накладу на тебе шнурі, і ти не повернешся з боку одного на інший бік, аж поки ти не закінчиш днів своєї облоги. **9** А ти візьми собі пшениці та ячмінню, і бобів та сочевиці, і проса та вики, і даси їх до одного посуду, і зробиш із них собі хліб, за кількістю днів, що лежатимеш на боці своему, — три сотні й дев'ятдесят день будеш те їсти. **10** А їжа твоя, яку будеш ти їсти, буде вагою двадцять шеќлів на день, час від часу будеш це їсти. **11** І воду будеш пити мірою, шоста частина гіна, час від часу будеш пити. **12** І їстимеш це, як ячмінного калача, і будеш пекти це на кавалках людського калу, перед їхніми очима“. **13** І сказав Господь: „Так будуть їсти Ізраїлеві сини свій нечистий хліб серед тих народів, куди Я їх війдену“. **14** А я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не занечищена, і падла та розшматованого звірям я не єв від молодості своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не входило в мої уста“. **15** І сказав Він до мене: „Дивися, Я дав тобі товáрничий гній замість людського калу, — і ти зроби на ньому свій хліб!“ **16** І сказав Він до мене: „Сину людський, ось Я поламаю підпóру хліба в Єрусалимі, і будуть їсти хліб за вагою та в страху, а воду будуть пити за мірою та зо смутком, **17** щоб відчули вони брак хліба та води, і жахнúлися один з одним, і вони знайдуть за свій гріх!“

5 А ти, сину людський, візьми собі гострого меча, як бритву стрижій; візьми його собі, і проведи ним по голові своїй та по бороді своїй. І візьми собі вагові шальки, і поділі те волбся. **2** Третину спали в огні посеред міста, коли віповниться дні облоги; і візьми другу третину, і посічи мечем навколо нього, а третину розпороши на вітер, і Я вітягну меча за ними. **3** І візьми звідти мале число волбся, і зав'яжи його в своїх пòлах. **4** І візьми із нього ще, і кинь його до середини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на ввесь Ізраїлів дім“. **5** Так говорити Господь Бог: „Цей Єрусалим — Я поставив його в середині народів, а довкілля його — країни. **6** Та він став проти постанов Моїх більше від поганів, а проти устав Моїх

— більше від тих країн, що навколо нього, бо правá Мої вони відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними. 7 Тому́ так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохобілися більше від тих поган, що навколо вас, й уставами Моїми не ходили, і постанов Моїх не виконували, а робили за постановами тих поган, що навколо вас, 8 тому́ так говорить Господь Бог: Ось Я проти тебе, Сам Я, і зроблю серед тебе суді перед очима тих поган! 9 I зроблю на тобі те, чого Я не робив, і нічого подібного вже не зроблю, за гидоті твої. 10 Тому́ серед тебе батьки будуть їсти синів, а сини будуть їсти батьків своїх, і виконаю над тобою присуди, і розпоршу ввесь останок твій на всі вітрі! 11 Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти занечистив святыню Мою всімá гидотами своїми та всімá обрідженнями своїми, то теж Я відкину тебе, й око Мое не матиме милосердя, і Сам Я не змилосéрджуся! 12 Третина твоя помре від моровиці й загине від голоду серед тебе, а третина попаде від меча в твоїх околицях, а третину розпорошу на всі вітрі, і витягну за ними меч! 13 I докінчиться гнів Мій, і Я заспокію Свою лють проти них, і задовольнісѧ. I пізнають вони, що Я, Господь, говорив у горлівості Своїй, коли доконáю Свою лють на них! 14 I зроблю тебе руїною та гáньбою серед людей, що навколо тебе, перед очима кожного, хто буде проходить. 15 I стане шгáньбою та посміхбісъком, осторогою та оставлінням для народів, що навколо тебе, коли буду виконувати на тобі присуди гнівом та люттю, та лютими картаннями. Я, Господь, оце говорив! 16 Коли Я пошлó на них злі стріли голоду, що будуть нищівними, що пошлó їх понищити вас та примножу голод на вас, то Я зламаю вам підпору хліба, — 17 i пошлю на вас голод та зло звірину, і позбавлю тебе дітей, і моровиця та кров перéйде серед тебе, і спроваджу на тебе меча. Я, Господь, оце говорив!“

6 I було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни своє обличчя до Ізраїлевих гір, і пророкуй на них, 3 та й скажеш: Гори Ізраїлеві, послухайте слова Господа Бога! Так говорить Господь Бог горам та підгíркам, і річищам та долинам: Ось Я спроваджу на вас меч, і вигублю ваші пágірки, — 4 і будуть опустoшенні ваші жéртвники, і будуть розбиті ваші фíгури сонця, і кину Я ваших побитих перед вашихи божкáми! 5 I дам трупи Ізраїлевих синів перед їхніми божкáми, і розпорошу ваші кости навколо ваших жéртвників. 6 По всіх місцях вашого перебування містá будуть поруїновані, а пágірки попустoшенні, щоб ваши жéртвники були поруїновані та побезчéщені, і щоб були розтрощені й перестали існувати ваши божкí, і були розбиті ваши фíгури сонця, і були стерті ваши ділá, 7 I впадé забитий між вами, і ви пізнаєте, що Я — Господь! 8 A я позоставлю з вас решту, бо будете мати врятovanих від меча серед нарóдів, коли ви будете розпорoшенні серед країн. 9 I ваші врятovanі згадають про Мене серед нарóдів, куди бу́дуть зáбрани

до полóну, коли Я зламаю їхнє блуднé серце, що відпало від Мене, та їхні очі, що перéлюб чинили з своїми божkáми, і вони самі бу́дуть брýдитися тих зліх речей, що робили, щодо всіх їхніх гидот. 10 I пізнáють вони, що Я — Господь, і що Я не надáрмо говорив, що вчиню їм оцю злу річ! 11 Так говорить Господь Бог: Удар своею долоною й тупні ногою свою, і скажи: Горе за всі злі вчинки Ізраїлевого дому, за які вони попáдають від меча, голоду та моровиц! 12 Той, хто далекий, помре від моровиці, а хто близький — впаде від меча, а хто позостане та буде врятovanий — помре від голоду. I так Я вýкінчу Свою лють на них! 13 I пізнáете ви, що Я — Господь, коли їхні забйті будуть лежати серед їхніх божків навколо їхніх жéртвників на всякім високім підгíр'ї, на всіх щитáх гíр, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони принoсили приємні паxoщи для всіх своїх божків. 14 I Я вýтягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустoшеннiam та пусткою, від пустині аж до Рівлї, по всіх місцях їхнього сидіння... I пізнають вони, що Я — Господь!“

7 1 булó мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину людський, послухай: Отак Господь Бог промовляє до краю Ізраїлевого: Кінéць, надійшов той кінець на чотири окráйки землї! 3 На тéбе тепер цей кінець, і пошлó Я на тéбе Свій гнів, і тебé розсуджú за твоїми дорóгами, і на тебе складá всі гидоти твої! 4 I око Мое над тобою не змíлується, і милосéрдя не бúду Я мати, бо дорóги твої Я на тебе складá, а гидоти твої серед тебе зостáнуть, і пізнаєте ви, що Я — то Господь!“ 5 Отак Господь Бог промовляє: „Ось прихóдить біда на бід! 6 Прихóдить кінець, прихóдить кінець, — він збудíвся на тебе, прихóдить ось він! 7 Надійшла твоя доля для тебе, о мéшканче краю, приходить цей час, близький той день зáколоту, нема на горáх крику радості. 8 Тепер лють Свою незабáром Я виллю на тéбе, і Свій гнів докінчú проти тéбе, і тебе осуджú за твоїми дорогами, і на тéбе складá всі гидоти твої! 9 I око Мое над тобою не змíлується, і милосéрдя не бúду Я мати, бо дорóги твої Я на тебе складá, а гидоти твої серед тебе залíшаться, — і пізнаєте ви, що Я — Господь, що карає! 10 Ось той день, ось прихóдить, доля виходить, вирбстає кий, розцвітає пixa, 11 розвилóся насильство для кíя безбожності! Нічого із них не залíшиться: ані з числenností їхньої, ані з їхнього заворuшення, ані з їхньої пишnotí. 12 Надходить той час, наближáється день. Хто купує, нехай не радіє, а хто продає, хай не буде в жалобі, — бо sunetся лють на все многоліддя його! 13 Bo до прóданого не повéрнеться вже продавéць, хоча б залишíвся при житті між живими, бо прoroцтво про все многоліддя їхнє не відмíниться, і ніхто беззаконням своїм не зміцнýтівого життя. 14 Засúрмлять у сúрму та все приготујуть, — та не пíде ніхто на вíйнú, бо на все многоліддя його Моя лють! 15 На вулиці — меч, моровиця ж та голод — у домі, хто на полі — помре

від меча, а хто в місті — зжерé того голод та мор. 16 I врятovanі з них повтікають, і бúдуть на горах, немов голубíй із долин, — всі бúдуть стогнáти, кожен за гріх свíй. 17 Усí руки ослáбнуть, затремтять, як вода, всí колíна, 18 і верéтами попíдперíзуются, і покріє їх страх, і на кожнім лиці буде сором, а на всіх головáх їхніх — жалóбна та лýсина. 19 Вони повикидають на вулицю срíбло свое, і за нішо їхнє золото стане, — їхнє срібло та золото їхнє не буде могтї врятувати їх удень гніву Господнього, ним не насытять своєї душі йного нýтра вони не напóвнятъ, бо їхня провина була перешкодою! 20 А гордість вчинили за славну оздобу свою, у нíй нарobili бовбáнів гидоти своєї й обрídженъ своїх, тому їм обернú Я її на нечистість, — 21 і віддам її в руку чужих на грабóунок, а нечестивим землі — на здобич. 22 I обличчя Своє відвернú Я від них, і вони побезчестять Мíй скарб, і ввійдуть до нього насильники та й побезчестять його. 23 Зроби ланцюгá, бо земля переповнилась правом кривáвим, а місто насильством напóвнилось. 24 I наведú Я найзліших із нарòдів, — і посáдуть вони доми їхні, і гордість вельмòжних спинó, — і свáтощі їхні побезчещені бúдуть! 25 Загибіль іде, як вони будуть шукати спокóю — та не буде його. 26 Прýде біда до біди, як буде звістка до звістки, і бúдуть шукати прорóтва в пророка, та згине Закóн у священиків і рада — у стárших. 27 Цар буде в жалóбі, і стрáхом зодýгнеться князь, а руки нарòду землі затремтять. За дорóгами їхніми їм учинó, і судитиму їх — їхніми судáми, і пізнáють, що Я — то Господь!

8 I сталося за шостого року, шостого місяця, п'ятого дня місяця сидів я в своéму дому, а Юдині старші сиділи передо мною, — то впала там на мене рука Господа Бога. 2 I побачив я, аж ось подóба, на вигляд чоловíка: від виду стéгон його й дололу — огонь, а від стéгон його й дотори — на вигляд сáйва, нíби палаюча мідь. 3 I витягнув Він подобу руки, і взяв мене за волосся моєї голови, а Дух підійняв мене між землею та між небом, і впровадив мене до Єрусалиму в Божих видіннях, до входу внúтрішньої брами, звérненої на пívních, де місце перебувáння ідола, що виклýкує заздрість. 4 I ось була там слава Ізраїлевого Бога, як той вид, що я бачив у долині! 5 I сказав Він до мене: „Сину людський, зведи очі свої в напрямі на пívních!“ I звів я очі свої в напрямі на пívních, аж ось з пívních, від брами жéртвника, був той ідол заздрости при вході. 6 I сказав Він до мене: „Сину людський, чи ти бачиш, що вони роблять! Це великі гидоти, що Ізраїлів дім робить тут, щоб віддалýтися від Моеї святині! Та ти знóбу побачиш їще бóльші гидоти“. 7 I привé мене до входу подвír'я, і побачив я, — аж ось дíрка в стíni! 8 I сказав Він мені: „Сину людський, прокопáй дíрку в стíni!“ I прокопáв я в стíni, — аж ось вхíd! 9 I сказав Він до мене: „Увійди, і побач ті злі гидоти, які вони роблять отут!“ 10 I ввійшов я в стíni, — аж ось усякий вид плаzuнá та огидлivoї звíринí, і всяki

божкí Ізраїлевого дому, накréслені на стíni навколо кругом. 11 A сімдесáт чоловíка зо старшіх Ізраїлевого дому та Язанія, Шафанів син, що стояв посеред них, стояли перед ними, і кожен мав у своїй руці свою кадильницю, і підіймалися пáхощí з хмари кадíла. 12 I сказав Він до мене: „Чи бачив ти, сину людський, що роблять Ізраїлеві старші в темнóті, кожен у кімнáтах своїх ідолí? Bo говорять вони: Господь нас не бачить, Господь покинув цей край“. 13 I сказав Він до мене: „Ти знóбу побачиш ще бóльші гидоти, які вони роблять“. 14 I Він запровáдив мене до входу до брами Господнього дому що на пívních, — аж ось там сидять жíнкí, що оплакували Таммузу. 15 I сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Ти знóбу побачиш гидоти ще бóльші від цих!“ 16 I Він запровáдив мене до внúтрішнього подвír'я Господнього дому. Аж ось при вході до Господнього храму, між притвóром та між жéртвником, було біля двадцятí й'яти чоловíка: спíни їхні — до Господнього храму, а їхні обличчя — на схід, і вони клáнялися до сходу, до сонця. 17 I сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Чи легко Юдиному дому, щоб не робити тих гидот, які вони роблять отут? Bo вони напóвнили Край насильством, і знову гнівають Мене, як ось вони держать зелені галúзки при нóсі своїм. 18 Тому то Й Я зроблів з лютістю: око Мое не змилується, і милосердя не буду Я мати. I вони будуть кlíкати сильним голосом в вúха Мої, та Я їх не почую!“

9 I кликнув Він в уші мої сильним голосом, кажучи: „Набlíзьте карáтелів міста, і кожен нехай має в своїй руці свої нищівні знарýддя“. 2 I ось прийшли шість чоловíка з дороги горíшньої брами, що звérнена на пívních, і кожен мав у своїй руці свої знарýддя розбивáння, а серед них один чоловíк був одýгнений в льнянé, а пýсарський каламáр був при стéгнах його. I вони прийшли, і стали при мідяному жéртвівнику. 3 A слава Ізраїлевого Бога піднялася з-над Херувíма, що була над ним, до порога дому. I заклýкав Він чоловíка, одýгненого в льнянé, що пýсарський каламáр був при стéгнах його. 4 I сказав Господь до нього: „Перейди серéдиною міста, серéдиною Єрусалиму, і зроби знáка на чóлах людей, що зідхаютъ та стогнуть над усíма тими гидотами, що робляться в його серéдині“. 5 A до інших Він сказав при мені: „Ходíть за ним у місті, і вбивайте; нехай ваше око не має милосердя, і ви не змíлуїтесь! 6 Старóго, юнака, і дívчину, і дíтей та жíнок позабивáйте дощéнту, а до кожній людýні, що на нíй цей знак, не підíйдете; а зачнёте від Моеї святині“. I зачали вони від тих старих людей, що були перед дому. 7 I сказав Він до них: „Занечíстіть цей дім, і напóвніть подвír'я трúпами, і вийдіть!“ I вони повихóдили, і вбивали в місті. 8 I сталося, коли вони вбивали, то я позостався, і впав на свое обличчя, і кlíкав та казав: „О Господи, Боже, чи Ти вýгубиш увесь останок Ізраїлів, виливаючи гнів Свíj

на Єрусалим?“ 9 І сказав Він до мене: „Проприна дому Ізраїля й Юди дуже-дуже велика, і земля наповнена душогубствами, а місто повне кривди. Бо вони кажуть: Господь покинув цей Край, і Господь не бачить. 10 І також Я, — не змилосердиться око Мое, і не змилуюсь Я, їхню дорогоу Я дам на їхню голову!“ 11 І ось чоловік, одягнений в льянінє, що каламар був при стегнах його, приніс відповідь, кажучи: „Я зробив, як мені наказав Ти!“

10 І побачив я, аж ось на небозвіді, що на голові Херувимів, було щось, як камінь сапфір, на вигляд подоби трону бачилося на них. 2 І Він промовив до того чоловіка, одягненого в льянінє, та й сказав: „Увійди поміж колеса під Херувимом, і наповни свої жмені вуглинами огню з-поміж Херувимів, і кинь на місто!“ 3 Він увійшов перед моїми очима. 3 А Херувими стояли з правого боку дому, коли вхідив чоловік, і хмаря наповнила внутрішнє подвір'я. 4 І піднялася слава Господня з-над Херувима на поріг дому, і наповнився дім хмарою, а подвір'я наповнилося сяйвом Господньої слави. 5 А шум крил Херувимів був чутій аж до зовнішнього подвір'я, як голос Бога Всемогутнього, коли Він говорить. 6 І сталося, коли Він наказав чоловікові, одягненому в льянінє, кажучи: „Візьми огонь поміж колесами з-під Херувимів“, то той прийшов і став при кolesi. 7 І Херувим простягнув свою руку з-поміж Херувимів до огню, що поміж Херувимами, і взяв, і дав до жмені одягненого в льянінє, а той узяв і вийшов. 8 І показалася в Херувимів подоба людської руки під їхніми крилами. 9 І я побачив, аж ось чотири колеса при Херувимах, по одному колесі при кожному Херувимі, а вид тих колес, ніби вигляд каменя хрізоліту. 10 А їхній вигляд — подоба одна чотирьом ім, як коли б колесо було в колесі. 11 В ході своїй вони йшли на чотири свої боки, не оберталися в ході своїй, бо до того місця, куди обернеться голова, за нею йшли вони, не оберталися в ході своїй. 12 А все їхнє тіло, і їхні спіни, і їхні руки, і їхні крила, і ті колеса були повні очей навколо, всі чотири мали колеса. 13 А ці колеса були кликані при мені, „Галгал“. 14 А кожного чотири обличчя: обличчя одногого — обличчя Херувима, обличчя другого — обличчя людіні, а третій — обличчя лева, а четвертий — обличчя орла. 15 І піднялися ті Херувими. Це та жива істота, яку я бачив на річці Кевар. 16 А коли йшли ті Херувими, то йшли й ті колеса при них, а коли ті Херувими підіймався свої крила, щоб знятись із землі, не відвертатися також ті колеса від них. 17 Коли ті ставали, ставали й вони, а коли ті підіймалися, підіймалися й вони, бо в них був дух живої істоти. 18 І вийшла слава Господня і з-над порога дому, і стала над Херувимами. 19 І піднялися Херувими свої крила, і знялися з землі на мої очі, коли вони йшли, а ті колеса побіч них, і стали при вході до східної брами Господнього дому, а слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. 20 Це та жива істота, яку я бачив

під Богом Ізраїлевим над річкою Кевар. І я пізнав, що це Херувими. 21 У кожного було по чотири обличчі, у кожного — чотири крилі, а під їхніми крилами — подоба людських рук. 22 А подоба їхнього обличчя — це ті обличчя, які я бачив над річкою Кевар, їхній вигляд та вони самі. Кожен ішов просто вперед.

11 І підійняв мене Дух, і привів мене до східної брами Господнього дому, що обернена на схід. І ось при вході до брам двадцять і п'ять чоловіка, а серед них бачив я Яазанію, сина Аззурового, та Пелатію, сина Венайного, князів народу. 2 І сказав Він до мене: „Сину людський, оце ті люди, що задумують кривду, і радять злу раду в цьому місті, 3 що говорять: „Не скоро будувати домій. Воно — казан, а ми — м'ясо“. 4 Тому пророкуй на них, пророкуй, сину людський!“ 5 І зійшов на мене Дух Господній, та й до мене сказав: „Скажи: Так говорить Господь: Отаккажете, дому Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх. 6 Ви намножили своїх забитих у цьому місті, і наповнили його вулиці тріпами. 7 Тому так говорить Господь Бог: Ваші забиті, що ви їх поклали серед нього, вони те м'ясо, а воно — той казан. Та Я віпроваджу вас із нього! 8 Ви боїтесь меча — і меча наведу Я на вас, говорить Господь Бог. 9 І віпроваджу вас із нього, і дам вас у руку чужих, і зроблю між вами присуди! 10 Від меча ви попадаєте; на границі Ізраїля розсуджу вас, і ви пізнаєте, що Я — то Господь! 11 Воно не буде вам казаном, і ви не станете в ньому м'яском. При границі Ізраїля розсуджу вас! 12 І пізнаєте ви, що Я — Господь, бо за уставами Його ви не ходили, а постанові Моїх не виконували, але виконували за постановами тих нарідів, що навколо вас“. 13 І сталося, коли я пророкував, то Пелатія, син Бенаніїн, помер. І впав я на своє обличчя, і закричав сильним голосом та й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш кінець з Ізраїлевим останком!“ 14 І було мені слово Господнє таке: 15 „Сину людський, брати твої, брати твої — мужі рідні тобі, а ввесь Ізраїлів дім — увесь тобі, що до них говорили мешканці Єрусалиму: Віддалися від Господа, нам даний цей край на володіння, 16 тому скажи: Так говорить Господь Бог: Хоч Я віддали їх поміж народи, і хоч розпоробшив їх по краях, пропе буде для них хоч малою святынею в тих краях, куди вони ввійшли. 17 Тому скажи: Так говорить Господь Бог: І позираю Я вас із народів, зберу з тих країв, серед яких ви розпороблені, і дам вам Ізраїлеву землю. 18 І вони ввійдуть туди, і викинуту з неї усі мерзоти їх та всі гидоти їх. 19 І дам їм одне серце, і нового духа дам у вас, і вийму з їхнього тіла серце камінне, і дам їм серце із м'ясо, 20 щоб вони ходили за уставами Моїми, і додержували Мої постанови та виконували їх. І вони стануть Мені народом, а Я буду їм Богом! 21 А щодо тих, що їхнє серце ходить за гидотами своїми та мерзотами своїми, то повернү їхню дорогу на їхню голову, говорить Господь Бог“. 22 І попідіймали Херувими крила свої, а колеса при них, і слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. 23 І

піднялася слава Господня з-над середини міста, і стала на горі, що зо сходу міста. **24** І дух піdnis мене, і ввів мене в Халдею до полонян у видінні, Духом Божим. І піdnisялося від мене те видіння, яке я бачив. **25** І я говорив до полонян усі Господні слова, які Він наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, ти живеш серед дому ворохбності, — вони мають очі, щоб бачити, та не бачать, мають вуха, щоб слухати, та не чують, бо вони дім ворохбний. **3** А ти, сину людський, поробій собі речі для мандрівки, і йди на вигнання вдень на їхніх очах, і підеш на вигнання зного місця до іншого місця на їхніх очах, може побачать вони, що вони дім ворохбности. **4** І повинosisи свої речі, як речі для мандрівки, удень на їхніх очах, а ти вийдеш увечорі на їхніх очах, як виходять вигнанці. **5** На їхніх очах пробий собі дірку в стіні, і повинosisи нею. **6** На їхніх очах на рамені повинosisи, винесеш потемки, закриєш обличчя свое, і не побачиш землі, бо Я поставив тебе знаком для Ізраїлевого дому“. **7** І зробив я так, як наказано мені: речі свої я повинosisи удень, а ввечорі пробив собі рукою дірку в стіні, потемки повинosisи, — на рамені носив на їхніх очах. **8** А ранком було мені слово Господнє таке: **9** „Сину людський, чи ж не сказав до тебе дім Ізраїлів, дім ворохбности: Що ти робиш? **10** Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та весь Ізраїлів дім, що в ньому вони. **11** Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зроблено ім, — підуть на вигнання в полон! **12** А той начальник, що серед них, на рамені буде нести потемки й вийде; у стіні проб'ють дірку, щоб вивести його; обличчя свое він закриє, щоб не побачити землі очима. **13** І розтягнү на нього сітку Свою, і він буде схоплений в пастку Мою, і відведу його до Вавилону, до халдейського краю, та його він не побачить, і там помре. **14** А все, що навколо нього, його помічники та всі війська його, розпорощу на всі вітря, і витягну за ними меч. **15** І пізнають вони, що Я — Господь, коли розвію їх поміж народами та розпорожу їх по країнах! **16** А нечислених з них людей збережу від меча, від голоду та від зарази, щоб вони оповідали про свої гидоти перед народів, куди поприхобдять. І вони пізнають, що Я — Господь!“ **17** І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, їж свій хліб у дрижанні, а воду свою пий у третмінні та в журбі. **19** І скажеш до народу цього Краю: Так говорить Господь Бог на мешканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остовпінні, бо спустошіть їхній край від своєї побвні за насилля всіх, що мешкають у ньому. **20** І поруйнуються населені містя, а край стане спустошеннем, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **21** І було мені слово Господнє таке: **22** „Сину людський, що це в вас за приповітка така в Ізраїлевій землі: „Продовжайтесь дні, — і зникне всіляке видіння“? **23** Тому скажи їм: Так говорить Господь!

Бог: Припиню Я цю приповітку, і більше не будуть її приповіткувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“. **24** І не буде вже жодного марногого видіння та підлесливого чарування в Ізраїлевім домі. **25** І Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтагнеться вже, бо за ваших днів, dome ворохбности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“. **26** І було мені слово Господнє таке: **27** „Сину людський, ось говорити Ізраїлів дім: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часи він пророкує. **28** Тому їм скажи: Так говорити Господь Бог: Не відтагнеться вже всі слова Мої, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

13 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкують, і скажи пророкам, що провіщають із власного серця: Послухайте Господнього слова! **3** Так говорити Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили! **4** Твої пророки, Ізраїлю, як ті лисиці в руїнах! **5** Не ввійшли ви в проломи, і не загородили загороди над Ізраїлевим дном, щоб стати на бій Господнього дня. **6** Вони бачать марноту та фальшиве чарування, говорячи: „Говорить Господь“, а Господь не посылав їх, та вони мають надію, що сповниться слово. **7** Хіба ж не марнє видіння ви бачили, і не фальшиве чарування ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господь“, а Я не говорив! **8** Тому так говорити Господь Бог: За те, що ви говорите марноту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорити Господь Бог. **9** І буде рука Моя проти пророків, що бачать марноту й чарують ілжею. Вони не будуть на раді народу Мого, і в перепису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог! **10** Саме за те, що вони впровадили народ Мій у помилку, говорячи „мир“, а миру нема. І він буде мура, а вони тинкують його будьяким тінком. **11** Скажи до тих, що тинкують будьяким тінком, що мур упаде. Буде дощ заливний, і ви, каміння великої граду, впаде, і вітер бурхливий розвалить мура. **12** І ось стіна впаде. Чи ж не скажут вам: Де той тинк, яким ви тинкували? **13** Тому так говорити Господь Бог: Я вчиню, що бурхливий вітер валитиме в лютості Мої, і буде дощ заливний в Моїм гніві, і каміння великого граду в лютості на вигублення. **14** І розб'ю Я ту стіну, яку ви обтинкували будьяким тінком, і повалю її до землі, й оголиться підвальина її, і впаде, і ви загинете в середині його, Єрусалима, і пізнаєте, що Я — Господь! **15** І докінчай! Я лютість Свою на стіні та на тих, що тинкують її якимбудь тінком, і скажу вам: Немає стіни та її тинкуальніків, **16** Ізраїлевих пророків, що пророкуваю на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорити Господь! **17** А ти, сину людський, зверни своє обличчя до дочок свого

народу, що пророкують з власного серця, і пророкую на них, **18** та й скажи: Так говорити Господь Бог: Горе тим, що шиють чародійні об'язки на суглоби рук, і роблять хусткі на голову всякої зросту, щоб ловити душі. Невже, ловлячи душі Мого народу, ви свої душі спасете? **19** I ви безчестите Мене в Мого народу за жмені ячміню та за кришкі хліба, забиваючи душі, що не повинні б умирати, та лишаючи при житті душі, що не повинні б жити, своїми обманами Моєму народові, що слухають лжу. **20** Тому так говорити Господь Бог: Ось Я проти ваших чародійних об'язок, ув які ви ловите душі. I позриваю їх із ваших рамен, і повинукаю ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб були вільні, як птахи. **21** I позриваю ваші хустки, і врятую народ Свій з вашої руки, і не будуть вони вже в вашій руці за здбич, і пізнаєте ви, що Я — Господь. **22** За те, що ви лжею заподіяли біль серцю праведного, хоч Я не зробив йому болю, і за те, що ви зміцнююте руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злій дороги, щоб спасті його при житті, **23** тому більш не будете бачити марнощі та не будете віщувати, і Я врятую народ Свій з вашої руки, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“

14 I прийшли до мене мужі з Ізраїлевих старших, і посадили передо мною. **2** I було мені слово Господнє таке: **3**, „Сину людський, ці мужі допустили своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї поклали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони запитувати Мене? **4** Тому говори з ними, та й скажеш до них: Так говорити Господь Бог: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що допустиль своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї покладе перед обличчям своїм, і прийде до пророка, тому Я, Господь, відповім, згідно з цим, згідно з многотою його божків, **5** щоб схопити тих з Ізраїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалілися від Мене через своїх божків! **6** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорити Господь Бог: Наверніться, і відступіть від ваших божків, і від усіх ваших гидот відверніть свої обличчя! **7** Бо кожен чоловік із Ізраїлевого дому або з чужинців, що мешкають серед Ізраїля, коли відступить від Мене, і допустиль своїх божків у своє серце, і покладе спотикання своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до пророка, щоб запитати Мене, тому Я, Господь, відповім від Себе. **8** I зверну Я лицé Своє проти цього чоловіка, і вчиню його за знака та за припovістку, і вигублю його з-посеред Свого народу, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **9** А пророк, коли був зведений, і говорив би слово, — Я, Господь, зведу цього пророка, і простягну руку Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого народу Ізраїлевого! **10** I понесуть вони свою провину, — яка провина того, хто питаетсяя, така буде провінція пророка, **11** щоб не блудів уже Ізраїлів дім від Мене, і не занечіщувався вже всіма своїми гріхами. I будуть вони Мені народом, а Я буду

їм Богом, говорить Господь Бог!“ **12** I було мені слово Господнє таке: **13** „Сину людський, коли згрішить проти Мене земля, спроневірюючи, то Я простягнус Свою руку на неї, і зламаю її хлібну підпору, і пошлю на неї голод, і вигублю з неї людіну й скотину. **14** А коли б серед неї були три мужі: Ной, Даниїл та Йов, вони в своїй справедливості врятували б лише свою власну душу, говорить Господь Бог. **15** Коли б я перепровадив по землі люту звірину, і обезлюдніла б вона, і стала б вона спустошенням, так що ніхто не проходив би нею через ту звірину, **16** то й ці три мужі серед неї, — як живий Я, — говорити Господь Бог, — не врятують вони ні синів, ні дочок! Самі вони будуть врятовані, а край стане спустошенням. **17** Або коли б Я спровадив на цю землю меч, та й мечеві сказав: „Пройди по краю, і вигуби з нього людіну й скотину“, **18** то ці три мужі серед нього, як живий Я! — говорити Господь Бог, — не врятують синів, ні дочок, бо врятуються самі тільки вони! **19** Або коли б Я моровіцю послав до цієї землі, і вилів би на неї свою лютість у крові, щоб вигубити з неї людіну й скотину, **20** а Ной, Даниїл та Йов були б серед неї, — як живий Я! — говорити Господь Бог, — ані сина, ані дочки не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятують тільки свою власну душу. **21** Bo так говорити Господь Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихі присуди: меча, і голод, і люту звірину та моровіцю, щоб вигубити з нього людіну та скотину, **22** то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть віпроваджені, сини та дочки. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і будете потішенні за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього. **23** I потішать вони вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і пізнаєте, що не надармо зробив Я все, що зробив серед нього, говорити Господь Бог!“

15 I було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, чим краще виноградове дерево від усякого дерева, та виноградна галузка, що була серед дерев лісових? **3** Чи візьметесь з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи візьмуть із нього кілкá, щоб повісити на ньому всяку річ? **4** Ось воно дане огнєві на пожертву. Обидва кінці його пожеро огонь, а середина його надгоріла, — чи надається воно до роботи? **5** Як було воно непорушним воно не надавалося на роботу, що ж тепер, коли огонь пожеро його, і воно надгоріло, то ще буде надаватися на роботу? **6** Тому так говорити Господь Бог: Як виноградове дерево між ліснimi деревами, що Я дав його огнєві на пожертву, так дам Я мешканців Єрусалиму! **7** I оберні я лице Своє проти них, — з одногого огню вони вийшли, та пожере їх другий огонь. I пізнаєте, ви, що Я — Господь, коли зверні Своє лицé проти них! **8** I віддам цей Край на спустошення, за те, що вони спроневірилися, говорити Господь Бог!“

16 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, повідом єрусалим про його гидоти, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог до дочкі єрусалиму: Похόдження твоє й народження твоє — з краю ханаанського, твій батько — аморе́ець, а мати твоя — хітте́янка. **4** При твоєму народженні, того дня, як ти народилася, не був обрізаний пупок твій, і водою не була ти обмита на очищенні, ані не була ти посблена, ані не була ти сповіта. **5** Не змільувалося над тобою жодне око, щоб зробити тобі одну з цих речей з милосердя над тобою, алे була ти викинена на відкрите поле, — так мало цінобовано душу твою в день твоєго народження! **6** I проходив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валялася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в своїй крові! Так, Я сказав тебі: Живи в своїй крові! **7** Рости ж, — зробив Я тебе, як польову ростійну, і ти зросла та стала велика, і дійшла ти до найвродливішої вріди: перса вийростались, волос твій виріс, а ти була збісім нага! **8** I проходив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій настів, — час кохання. I простягнув Я полу Свою над тобою, і закрив твою наготу, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, — говорити Господь Бог, — і стала ти Моєю. **9** I обмив Я тебе водою, і сполоскав Я кров твою з тебе, і напер тебе оливою. **10** I зодягнув тебе різникольоровим, взув тебе в тахаш, і сповів тебе в віссон, і покрив тебе швіком. **11** I приоздобив тебе оздобою, і дав нараменники на руки твої, а ланцюгá — на шию твою. **12** I дав Я носову сережку до носа твого, і сережки на вуха твої, а пишну корону на твою голову. **13** I приоздобилась ти золотом та сріблом, а одіж твоя — віссон та шовк, і різникольоровé; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдалося тобі досягти царської гідності! **14** I розійшлося ім'я твое поміж народами за твою красу, бо досконала вона, через пишноту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорити Господь Бог! **15** I покладалася ти на красу свою, і стала розпусною через славу свою, і виливалася ти розпусту свою на кожного перехожого, — його ти булá. **16** I бráла ти з шат своїх, і робила собі різникольорові пàгірки, ічинила розпусту на них, як не бувало й не буде. **17** I бráла ти речі з пишноти своєї, з Мого золота та зо срібла Мого, що дав тобі Я, і наробыла собі подоб чоловічої статі, — ічинила розппусту із ними. **18** I бráла ти свою різникольорову одіж, і покривала їх, а оливу Мою та Мое кадило клала перед ними. **19** А Мій хліб, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віддавала ти те перед їхнє обличчя на любі пàхощі. I сталося це, говорити Господь Бог. **20** I бráла ти синів своїх та дочок своїх, що породила Мені, і приносила їх на їжу їм. Чи мало було розпости твоєї, **21** що ти різала дітей Моїх і давала їм, перепроваджуючи через огонь для них? **22** I при всіх гидотах твоїх та розпастах твоїх ти не пам'яталася про дні своєї молодості, коли була нагюю-пренагюю, коли валялася в крові своїй. **23** I сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі!

говорить Господь Бог, — **24** і побудувала ти собі місця розпости, і поробила собі підвіщення на кожному майдані. **25** На кожному роздоріжжі побудувала ти свої підвіщення, і знесла вила красу свою, і розхиляла ноги свої для кожного перехожого, і побільшувала свою розпусту. **26** I чинила ти розпасту з синами Єгипту, з своїми сусідами великотелесими, і побільшувала свою розпасту, щоб гнівіти Мене. **27** I ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх ненависниць, філистиїмських дочок, засорблених твоєю нечистистю дорогою. **28** Bo чинила ти розпасту з синами Ашшуроми, і не могла наसититися, і блудила з ними, і теж не насилилась. **29** I побільшила ти свою розпасту до купецького краю халдеїв, та теж цим не насилилась. **30** Як змучилося серце твое, — говорити Господь Бог, — коли ти робила всі оці вчинки свавільної розпенної жінки! **31** Коли ти будувала місця своєї розпости на кожному роздоріжжі, а підвіщення свое робила на кожному майдані, то не була ти, як блудниця, щоб збирати заплату за розпасту, **32** але як перелібна жінка, що замість свого чоловіка бере собі чужих. **33** Усім блудницям дають дарунка, а ти сама давала дарунки свої всім коханцям своїм, і підкуповувала їх, щоб приходили до тебе звідусль на розпасту з тобою. **34** I було тобі при твоїй розпасті навпакі від інших жінок, бо не волочились за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпасту, і заплата за розпасту не давалася тобі, то сталося тобі навпакі. **35** Тому то, розпіснице, послухай Господнього слова: **36** Так говорити Господь Бог: За те, що виливались твоя розпаста, і відкривались твоя нагота в блудодійстві твоїм з твоїми коханцями та зо всіма божками гидоти твої, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм, **37** тому ось Я позираю всіх коханців твоїх, яким була ти приемна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненавиділа, і зберу їх коло тебе знавкола, і відкрию їм наготу твою, і вони побачать у весь твій сором! **38** I засуджу тебе присудом на перелібниць та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров лютості та заздрості. **39** I віддам тебе в їхню руку, і вони зруйнують твое місце розпости, і порозівальнуть підвіщення твої, і постягають з тебе шати твої, і позабирають пишні віранні твої, і покладуть тебе збісім нагюю. **40** I зберуть проти тебе збрії, і закідають тебе камінням, і порубають тебе своїми мечами. **41** I попалить домій твої огнем, і зроблять на тебе присуди на очах багатьох жінок. I зроблю Я кінець, щоб не була ти розпісницею, і ти вже не будеш давати дарунка за розпасту! **42** I заспокоїться Моя лютість на тебе, і відійде від тебе Моя заздрість, і Я заспокоюся, і не буду вже гніватися. **43** За те, що ти не пам'яталася про дні своєї молодості, і гнівіла Мене всім тим, то Я ось повернú дорогу твою на твою голову, — говорити Господь Бог, — щоб не чинила ти розпасту після всіх гидот своїх! **44** Ось кожен приповістник говоритиме про тебе приповістку, кажучи: „Яка мати — така її

дóнъка!“ 45 Ти дочкá своéї матерí, що покинула свого чоловíка та своїх синів, і ти сестра своїх сестрó, що покíдали своїх чоловíків та своїх синів. Мати ваша хіттейка, а ваш батько — аморе́ець! 46 А старша сестра твоя — Самарія та дóчки її, що сидять по лівіці твоїй, а сестра твоя, менша від тебе, що сидить по правіці твоїй — це Содома та дóчки її. 47 А ти хіба не ходила їхніми дорóгами й не робила за їхніми гидотами? Мало бракувало, — і зіпсúлася б ти більше від них на всіх своїх дорогах! 48 Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не зробила Содома, сестра твоя, вона та дóчки її, як зробила ти та твої дóчки! 49 Ось оце була провина твоєї сестри Содоми: пихá, сітість їжі та прескокійний спóкій були в нéї та в її дóчкох, а руки вбогого та бідного вона не зміцнýла. 50 I запишáлись вони, і робили гидоти перед Моїм обличчям. I Я їх відкинув, як побачив оце. 51 А Самарія не нагрішила й половини гріхів твоїх, та ти побільшіла гидоти свої більш від них, і оправдала сестрó своїх усімá своїми гидотами, які ти зробила. 52 Тож носи свою гáньбу ти, щочинила її для своїх сестрó, через твої гріхи, якими гидоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливіші за тебе! I також посorumся, і носи свíй сором за твоє всправедливлення своїх сестрó! 53 I повернú Я їхню долю, долю Содоми та дóчок її, і Самарію та дóчок її, і повернú долю твою серед них, 54 щоб носила ти свíй сором, і сорбмилася всього того, що ти наробыла, потішáючи їх. 55 А твої сестри, Содома та дóчки її, вéрнутся до свого поперéднього стáну, і Самарія та дóчки її вéрнутся до свого поперéднього стану, і ти та дóчки твої вéрнетесь до свого поперéднього стáну. 56 I не була сестра твоя Содома згадувана в устах твоїх за днів твоїх гóрдощів, 57 поки не відкрилося зло твоє, коли ганьбíли тебе дóчки Сирії та всіх околиць його, і дóчки філістíмські погóрдjuвали тебе звіduль. 58 Свою розпусту та гидоти свої, — ти їх понесéш, говорить Господь. 59 Бо так говорить Господь Бог: I зроблó Я з тобою, як робила ти, що погордíла присýгою, щоб зламати заповіта. 60 I згадаю Я Свого заповіта з тобою за днів твоїх мóлодості, і поставлю тобі заповіта вічного. 61 I ти згадаеш про свої дороги й засоромишся, коли ти візьмеш сестрó своїх, старших від тебе, разом з меншими від тебе, і дам їх тобі за дóчок, алé не з твого заповіту. 62 I відновлю Я Свого заповіта з тобою, і ти пізнаеш, що Я — Господь, 63 щоб згадала ти й засоромилася, і не могла більше відкривати уста перед гáньбою своєю, коли прошú тобі все, що ти наробыла, говорить Господь Бог“.

17 I булó мені слово Господнє таке: 2 „Сину лóдський, загадай загádku, і склади прýтчу Ізраїлевому домові, 3 та й скажи: Так говорить Господь Бог: Великий орел великоکrýlий, з широко розгóрненими крýлами, повний різнокольорового пíр'я, прилетíв до Лівану, і взяв верховіття кéдру. 4 Чубká галúзок його обірвав, і приніс його до купецького краю, у місті гандляrів поклáв його. 5 I взяв він з

насіння тієї землі, і посіяв його до насіннєвого поля, узяв і засадíв його над великими вóдами, немóб ти вербý. 6 I воно виросло, і стало гіллястим виноградом, низькорослим, що обертáв свої галúзki до нього, а його коріння були під ним. I стало воно виноградом, і вýгнало вítтя, і пустило галúzki. 7 Та був ще один великий орел, великоокрýlий та густопéрій. I ось той виноград витягнув пожадліво своє коріння на нього, і свої галúzki пустив до нього, щоб він напоїв його з грядók свого засáдження. 8 Він був посáджений на добром полі при великих вóдах, щоб пустив галúzki та приніс плíd, щоб став пишним виноградом. 9 Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи поведéться йому? Чи не вýрвуть коріння його, і не позривають плóду його, так що він засóхне? Усе зелене галúzza його посóхне, і не треба великого рамéна та числénного нарódu, щоб вирвати його з його коріння. 10 I ось хоч він засáдженій, — чи поведéться йому? Чи всихáочи, не вбóхне він, як тільки доторкнéться його схídní víter? Він усóхне на грядáká, де посáдженій“. 11 I було мені слово Господнє таке: 12 „Скажи ж домові ворохóбному: чи ви не пíзнали, що цé? Скажи: Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його княzív, і відвів їх до себе до Вавилону. 13 I взяв із царського насіння, і склав з ним умову, і ввів його в присýгу, і забрав потúжних землі, 14 щоб це було царство низькé, щоб воно не пíдіймaloся, щоб дотримувало його умову, і було її vírним. 15 Але той збунтувався проти нього, послав своїх послів до Єгипту, щоб дали йому кóней та багато нарódu. Чи йому поведéться? Чи втечé той, хто робить таке? А коли зламає умову, то чи врятується він? 16 Як живий Я, говорить Господь Бог, — у місці царя, який поставив його царем, той, що погордíв його присýгою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні! 17 I фараон не поможе йому на вíjnі великим вíjськом та числénним нарódom, коли насíплють вала та збудують башту, щоб вигубити багато душ. 18 I погордíв він присýгою, щоб зламати умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, тому він не врятується. 19 Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присýгу Мою, якою він погордíв, та умову Мою, яку він зламав, — дам це на його голову! 20 I розтягнú над ним Свою сítku, і буде він схóplений в пáстку Мою, і спровáджу його до Вавилону, і розсуджúся з ним там за його спроневíрення, яке він спроневíрив проти Мене. 21 I всi втíkací його з усіх його полків попáдают від меча, а позосталі будуть розпорóшеннí на всi вítrí. I пíзнаєте ви, що Я, Господь, говорив! 22 Так говорить Господь Бог: I візмý Я з верховіття високого кédru, і дам до землі. З чубká галúzok його вирву тендítnu, і Сам посаджú на високій та стрímkíй горі. 23 На високій горі Ізраїлевій посаджú її, і вона випустить галúzku й принесé плíd, і стане сильною кедрýnoю. I буде пробувати під ним усяке птаство, усяке крилате буде перебувати в тіні його галúzok. 24 I пíзнають усі

польові дерева, що Я, Господь, понізвив високе дерево, повищив дерево низьке, висушив дерево зелене, і дав розцвітіся дереву сухому. Я, Господь, говорив — і вчинив!“

18 І булó мені слово Господнє таке: **2** „Щó це вам, що ви складаєте приповістку на Ізраїлеву землю, говорячи: „Батьки їли неспіле, а оскóма в синів на зубáх!“ **3** Як живий Я, — говорити Господь Бог, — не будéте вже складати тієї приповістки в Ізраїлі! **4** Тож усі душі Мої: як душа бáтькова, так і душа синова — Мої вони! Душа, що грішить, — вона помре. **5** А чоловік, коли він справедливий, і робить право та справедливість, **6** на горáх жертвénного не єсть, і очей своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки свого близнього не занечищує, а до жінки в ча́сі її нечистоти не наближується, **7** і нікого не тисне, боржників заставу його конче звертає, грабунку не чинить, хліб свíй дає голодному, а голого покриває одежею, **8** на лíхву не дає, а відсотків не бере, від кривди відвертáе руку свою, чинить правдивий суд поміж чоловіком та чоловіком, **9** устáвами Моїми ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду, — справедливий такий конче буде жити, говорити Господь Бог! **10** А як порóдить він сина насильника, що кров проливає, і робить хоч тільки одне з того, **11** чого він усього того не робив, а також на горáх жертвénne їв, і жінку свого близнього занечищуєвав, **12** убогого й бідаря утискав, грабунки чинив, застави боржниківі не звертáв, і до божків звóдив свої очі, гидоту робив, **13** на лíхву давав, і відсóток брав, — то чи буде він жити? Не буде він жити! Він усі ті гидоти чинив, — він мусить конче померти, кров його буде на ньому! **14** А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого бáтька, які той робив, і хоч бачив, та не робив, як той: **15** на горáх жертвénного не їв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не звóдив, жінки свого близнього не занечишуєвав, **16** і нікого не утискав, застáви у зáстав не брав, і грабунку не чинив, хліб свíй голодному давав, а голого одежею покривав, **17** від кривди свою руку відвертáв, лíхви та відсóтоків не брав, правá Мої чинив, устáвами Моїми ходив, — такий не помре за провину свого бáтька, — він конче буде жити! **18** Бáтько ж його, за те, що утиском тиснув, грабунком грабував брата, і що недобре чинив серед нарóду свого, то ось він помре за провину свою! **19** А скажете ви: „Чому той син не поніс провину за бáтька?“ Але ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити! **20** Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за бáтькову провину, а бáтько не понесе за провину сýнову, — справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. **21** А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких нарóбив, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче

він жити, не помре! **22** Усі його гріхі, які нарóбив він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив! **23** Чи Я маю вподóбння в смерті несправедливого? — говорити Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив? **24** А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливости й став робити кривду, — усі ті гидоти, які робить несправедливий, то чи такий буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроневíрення, що він спроневíрив, і за гріхів свій, що згрішив, за них він помре! **25** А ви кажете: „Непráва Господня дорога!“ Послухайте но, доме Ізраїлів, чи ж дорога Моя неправа? Чи не ваши дороги неправі? **26** Коли б справедливий відвернувся від своєї справедливости й чинив кривду, і за те помер, то він помре за кривду свою, яку він чинив. **27** А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливости, яку він чинив, і чинив би право та справедливість, він душу свою при житті збережé. **28** А коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, то конче буде він жити, не помре! **29** А Ізраїлів дімкаже: „Непráва Господня дорога!“ Чи ж Мої дороги неправі, доме Ізраїлів? Чи ж то не ваши дороги неправі? **30** Тому буде судити вас, доме Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорити Господь Бог. Покайтесь, і відвернітесь від усіх ваших гріхів, і не буде вам провина на споткáння! **31** Поскидáйте з себе всі ваші гріхи, якими ви грішили, і створіть собі новé серце та новóго духа! I нáшо маєте померти, Ізраїлів доме? **32** Бо не жадаю Я смерти помирáючого, говорити Господь Бог, але покайтесь та й живіть!

19 А ти пісню жалобну здійми про князів Ізраїлевих, **2** та й скажи: Яка твоя мати левíця: Лягла поміж лéвів, серед левчуків вона вýкохала левенáт! **3** I одне із своїх левенáт вона вýгодувала, левчуком воно стало, і здóбич ловити навчivся, людіну він жер! **4** I пóхід розголосили нарóди на нього, в їхню яму він схóплений був, і його в ланцюгáх до краю египетського відveli. **5** Як левíця побачила, що надарéмно чекає, що пропала надія її, то взяла вона знову одне із своїх левенáт, і вчинила його левчukом. **6** I ходив він між лéвами й став левchukом, і здóбич ловити навчivся, людіну він жер! **7** I він розбивав їхні палáти, і руйнував їхні містá, і від голосу рику його оставлі земля й що на нїй! **8** Та пастку на нього постáвили люди зізнáкою з окрут, і свою сítку на нього розкíнули, — і він схóплений був в їхню яму! **9** I кинули в клíтку його в ланцюгáх, і його відveli до царя вавилонського, і в твердýні його запротóрили, щоб голос його вже нечувся на горах Ізраїлевих. **10** Твоя мати, як той виноград у винограднику, посадженому над водою, плодюча й гілляста була через води велиki. **11** I вирошли пруття міцні, і надавались на бéрла волóдарів, і височів між гущáвинами його зrіст, — і він показався в своїй висоті, у численних галúзках своїх! **12** Та була

вона вірвана в лютості, єз землю кінена, і вітер зо сходу зсушив її плід, — полама́лися й повисиха́ли вони, а її міцний прут — огонь його зжер. **13** А тепер посадили її на пустині, у краї сухому й безвідному, — **14** і вийшов огонь із прута її вітки та й пожер її плід, і немає у неї міцного прута, бérла на панування. Це пісня жалобна, і буде за пісню жалоби вона“.

20 І сталося за сьомого року, в п'ятому місяці, у десятому дні місяця, поприхόдили люди з Ізраїлевих старших, щоб запитатися в Господа, і посідали передо мною. **21** Булó мені слово Господне таке: **3** „Сину людський, говори з Ізраїлевими старшими та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Чи ви прийшли, щоб запитатися в Мене? Як живий Я, — не відповім вам, говорити Господь Бог! **4** Чи ти розсудиш їх, чи ти їх розсудиш, сину людський? Завідом їх про гидоти їхніх батьків, **5** та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я був вибрав Ізраїля, і підніс Свою руку до насіння Якового дому, і відкрився їм в єгипетському краї, і підніс Свою руку до них, говорячи: „Я Господь, Бог ваш“, **6** того дня Я підніс Свою руку до них, щоб вивести їх з єгипетського краю до Краю, що Я вислідив для них, що тече молоком та медом, що він окра́са для всіх країв. **7** І сказав Я до них: Відкідайте кожен гидоти від очей своїх, і не занечищуйтеся божкáми Єгипту. Я — Господь, Бог ваш! **8** Та були вони ворохобні проти Мене, і не хотіли слухатися Мене, не відкідали кожен гидот від очей своїх, і не покинули єгипетських божків. І подумав Я, що виллю на них Свою Лютість, що докінчú на них Свій гнів посеред єгипетського краю. **9** І зробив Я ради Свого Ймénня, щоб воно не безчестилося на очах тих народів, що вони серед них, що Я відкрився їм на їхніх очах, щоб вивести їх з єгипетського краю. **10** І вивів Я їх з єгипетського краю, і спровадив їх до пустині. **11** І дав їм постанови Свої, і познайомив їх з постановами Моїми, які коли чинитиме людина, то житиме ними. **12** І також дав Я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб піznáти, що Я Господь, що освячую їх. **13** Та став ворохобним проти мене Ізраїлів дім на пустині, — уставами Моїми не ходили вони, і повідкідали Мої постанови, які коли чинить людина, то житиме ними, а суботи Мої дуже зневажа́ли. Тому́ Я сказав був, що виллю лютість Свою на них на пустині, щоб вигубити їх. **14** Та зробив Я ради Ймénня Свого, щоб воно не зневажалося на очах тих народів, що на їхніх очах Я вивів їх. **15** Але й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, що не впроваджу їх до краю, якого Я дав, що тече молоком та медом, що окра́са він для всіх країв, **16** за те, що постанови Мої вони відкінули, а устави Мої — не ходили вони ними, і суботи Мої зневажали, бо за своїми божкáми ходило їхнє серце. **17** І змільувалось Моє oko над ними, щоб не нищити їх, і не зробив Я з ними кінця на пустині. **18**

I сказав Я їхнім синам на пустині: Уставами ваших батьків не ходіть, і постанов їхніх не перестерігайте, і божкáми їхніми не занечищуйтесь! **19** Я — Господь, Бог ваш, уставами Моїми ходіть, і постанови Мої перестерігайте й виконуйте їх. **20** І святіть суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною та між вами, щоб піznати, що Я — Господь, Бог ваш! **21** Та стали ворохобні ті сини проти Мене, — уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли робить людина, то житиме ними, і суботи Мої зневажали. І подумав Я був, що виллю лютість Свою на них, щоб заспокoїти гнів Мій на них на пустині. **22** I відвернув Я Свою руку, і зробив ради Йménня Свого, щоб не зневажати його на очах тих народів, що на їхніх очах Я їх вивів. **23** Та й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, щоб розпорoшити їх серед народів і порозсипати їх по країх, **24** за те, що постанови Моїх не чинили, і устави Мої відкінули, а суботи Мої зневажали, і до божків своїх батьків були їхні очі. **25** I тому Я дав їм мати устави недобрі, і постанови, що не будуть вони жити ними. **26** I занечиствив Я їх їхніми дарунками, перепровадженням через огонь кожного, хто відкриває утробу, щоб спустoшити їх, щоб піznали вони, що Я — Господь! **27** Тому говори до Ізраїлевого дому, сину людський, і скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ще oцим зневажали Мене батьки ваші, коли спроповірилися проти Мене: **28** коли Я ввів їх до краю, що про нього, прирікаючи, піднóсив Я Свою руку дати його їм, то коли вони бачили всякий високий пагірок і всяке густе дерево, то принoсили там свої жертви, і давали там свої дари, що гнівili Мене, і складали там свої любi пáхощi, і принoсили там свої літи жертви. **29** І сказав Я до них: Що це за висота, що ви ходите туди? І звeться вона Bamá аж до цього дня. **30** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Чи ви будете занечищуватися дорогою своїх батьків і будете ходити в розпусті за гидотами їхніми? **31** А принoшенням ваших дáрів, перепровадженням ваших синів через огонь ви занечищуетесь при всіх ваших божkáх аж до сьогодні. А ви хочете питати Мене, Ізраїлів dome? Як живий Я, говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді! **32** А що входить вам на серце, зóвсім не станеться те, що ви говорите: „Будемо, як інші народи, як племéна краю, служити дереву та каменю“. **33** Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою потúжною й вýтягненим рамéном та вилíваною лютістю буду царювати над вами! **34** I вýведу вас із тих народів, і позbираю вас із тих країв, де ви розпорoшенні рукою потúжною й вýтягненим рамéном та вилíваною лютістю. **35** I заведу вас до пустині народів, і буду там судитися з вами лицем до лица, — **36** як судився Я з вашими батькіами на пустині єгипетського краю, так буду судитися з вами, говорить Господь Бог! **37** I проведу вас під пáлицею, і введу вас у зv'язóк заповіту. **38** I повибираю з вас бунтівників та тих, що грішать проти Мене,

повипроваджую їх з краю їхнього пробування, і до Ізраїлевої землі вже не вийдуть вони! І пізнаєте ви, що Я — Господь! **39** А ви, Ізраїлів доме, так говорить Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божкам! Ale потім ви напевно будете слухатися Мене, і святого Ймення Мого ви вже не зневажите своїми дарунками та своїми божками. **40** Bo на Моїй святій горі, на високій Ізраїлевій горі, — говорить Господь Бог, — там буде служити Мені всесь Ізраїлів дім, увесь він, що в краю, там Я їх уподобаю Собі, і там заїждаю ваших приношень і первоплодів ваших приношень у всіх ваших святощах! **41** Любими пâощами вподобаю Собі вас, коли вас виведу з нарідів, і зберу вас із тих країв, де ви розпорожені, і буду Я святитися між вами на очах усіх поган. **42** I пізнаєте ви, що Я — Господь, коли впроваджу вас до Ізраїлевої землі, до того краю, що про нього, прирікаючи, підніс Я Свою руку дати його вашим батькам. **43** I згадаєте там свої дороги, і всії свої вчинки, якими ви занечистилися, і почуєте огідження перед самими собою за всі ваші ліха, які наростили. **44** I пізнаєте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з вами ради Ймення Свого, а не за вашими злими дорогами та за вашими зіпсутими вчинками, dome Ізраїлів, говорить Господь Бог“. **45** I булó мені слово Господнє таке: **46** „Сину людський, зверни обличчя своє в напрямі на півден, і крапай словами на полудень, і пророкуй на ліс південного поля. **47** I скажи до південного лісу: Послухай Господнього слова: Так говорить Господь Бог: Ось у тобі запалю Я огонь, і поїсть він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево сухе; полум'яний огонь не погасне, і будуть попалені ним всі простори від півдня до півночі. **48** I побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив його, і він не погасне!“ **49** I сказав я: „О Господи, Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить самі тільки прýтчі?“

21 I булó мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву. **3** I скажи Ізраїлевій землі: Так говорить Господь: Otto Я проти тебе, і меча Свого витягну з піхви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого. **4** Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, тому вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ. **5** I кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з піхви його, — уже не вéрнеться він! **6** A ти, сину людський, стогні, ніби мав би ти зламані стéгна, і гірко стогні на їхніх очах! **7** I буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стóгнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розстане, і всякі руки ослабнутуть, і погасне всякий дух, і всі коліна зайдуться водою! Още прийде та станеться, каже Господь Бог“. **8** I булó мені слово Господнє таке: **9** „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорить Господь: Скажи: Меч, меч, — нагострений він та близкúчий! **10** Щоб принoсити жертву — нагострений він, щоб

блищати — він був полірбаний. Хіба бúдемо радіти? Хіба жезло сина Мого легковáжить усяке дерево? **11** I дал и його вінополірувати, щоб узяти в долоню. Це нагострений меч, і він полірбаний, щоб дати його в руку вбивця. **12** Кричи та реви, сину людський, бо він проти народу Мого, він проти всіх князів Ізраїлевих, — іх віддано мечеві з народом Моїм, тому вдарся по стéгнах! **13** Та він уже віпробуваний. Та що ж тепер, коли йому жéзло обридло? Він не встоїть, каже Господь Бог. **14** A ти, сину людський, пророкуй, і вдар долонею об долоню, і нехай меч подвóйтися та потрóйтися! Це меч побитих, великий меч забитого, що кружляє довкола них. **15** Щоб стопілося серце й полягло якнайбільше при всіх їхніх брамах, Я дам різаніну меча. О горе, — він справді зроблений близкучим, вінополіруваним на різаніну! **16** Об'єднайся, праворуч іди, зверни ліворуч, іди, куди тільки звéрнене буде вістря твоє. **17** I Я вдарю долоню Свою об долоню Свою, і Свою лютъ заспокію. Я, Господь, це прорік!“ **18** I булó мені слово Господнє таке: **19** „A ти, сину людський, признач собі дві дорозі, якими прибúде меч вавилонського царя. Вони вийдуть обидві із краю однóго, а ти вистругай дороговказну руку, на початку дороги до міста її вістругай. **20** Признач дорогу, якою прибуде меч до Рабби Аммонових синів та до Юди в укріплений Єрусалим. **21** Bo цар вавилонський став на роздоріжжі, на початку двох доріг. Щоб ворожити чâрами, трясе він стрілами, питає домашніх божків, розглядає печінку. **22** У правиці його був чар „на Єрусалим“, щоб поставити муролбоми, щоб відкрити уста на крик, щоб підняті голос єкріком, щоб поставити муролбоми на брами, щоб насипати вала, щоб збудувати башту. **23** Ale буде це ім в їхніх очах, як чарування марнотне, буде для них заприєження присягами, та він згадає провину, щоб були вони схоплені. **24** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви згадуєте свої провини, що відкриваєте ваші гріхи, щоб бâчені були ваші гріхи ваших учників, за те, що ви пригадуєте, — у ворожі руки схоплені буде! **25** A ти, недостойний, несправедливий князю Ізраїлів, що надійшов його день у час провини кінцéвої, **26** так говорить Господь Бог: Зняти завóя й скинути корону! Це не зостанеться так, — піднесéться низькé, а високе понíзиться! **27** Руїною, руїною, руїною покладу його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, — і Я Йому дам! **28** A ти, сину людський, пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонових синів та про їхню гáньбу: I скажеш: Меч, меч відкритий на різаніну, близкучий, щоб блищав, як та близкавка, — **29** для тебе бачили обмáнні видіння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шию недостойних злочинців, яких день прийде в час карі кінцéвої. **30** Верни ж меча до піхви його! У місці, де ствóрений ти, у краю похóдження твого осуджу Я тебе! **31** I виллю на тебе Свій гнів, в огні пересéрдя Свого на тебе дмухнú, і дам тебе в руку людей зухвáлих, які знищення замишляють! **32** Ti

станеш огнєві на їжу, твоя кров буде серед землі, не згадають про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

22 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину лідський, чи будеш судити, чи судйтимеш місто крові? І завідом його про всі гидоти його, **3** та й скажеш: Так говорити Господь Бог: Місто проливає кров у своїй середині, щоб прийшов його час, і робить божків собі, щоб занечищуватися! **4** Кров'ю, що ти проливала, о дочки Єрусалиму, грішила ти, а божкáми, яких ти робила, занечистилася, і наблизила свої дні, і прийшла аж до своїх рóків. Тому дам тебе нардам на гáньбу, і на посміховисько для всіх країв! **5** Близькі та далекі від тебе насміхаються з тебе, нечистостімenna, бағатозаколотна! **6** Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменом своїм, були в тебе, щоб кров проливати. **7** Батька та матір у тебе легковáжать, чужйнцевi роблять ютиск серед тебе, сироту та вдову пригнічують у тебе. **8** Моїми святощами ти погорджуеш, а суботи Мої заневажаеш. **9** У тебе є наклéпники, щоб кров проливати, і на пáгíрках їдять у тебе, розпусту чинять серед тебе. **10** Наготу батька в тебе відкривають, жінку, у чаї її місячної нечистоти, безчестять у тебе. **11** І один робить гидоту з жінкою свого близнього, а той занечищує розпустою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку батька свого. **12** Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, лíхву та відсóтка береш ти ѹшóкуеш ютиском близніх своїх. А Мене ти забуваеш, говорити Господь Бог. **13** І ось сплеснúв Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття твої, що були в тебе. **14** Чи встóт' твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це ѹзробив! **15** І розпорóшу тебе серед нардів, і розсíплю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе. **16** І станеш ти збезчéшеною через себе на очах нардів, і пізнаєш, що Я — Господь!“ **17** І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину лідський, дім Ізраїлів став мені за жúжeliцио; усі вони мідв, і цíна, і залізо, і бльво в середині горна, жúжeliцио срібла сталися. **19** Тому так говорити Господь Бог: За те, що всі ви стали жúжeliциою, тому ось Я позираю вас до середини Єрусалиму. **20** Як збирають срібло, і мідв, і залізо, і бльво, і цину до середини горна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопити, — так зберу́ у Своїм гніві та в люті Свої, і покладу, і розтоплю вас! **21** І позираю вас, і дмухнú на вас огнем Свого гніву, і ви будете розтóплеñi в середині його. **22** Як розтóплеñiється срібло в середині горна, так бýде розтóплеñi ви в середині його, і пізнаєте, що Я, Господь, вилив гнів Свій на вас!“ **23** І було мені слово Господнє таке: **24** „Сину лідський, скажи до ней: Ти земля неочищена, у дні гніву дощем не полýтай! **25** Змóва її пророків серед нього, як ревúчий лев, що здóбич шматує: жеруть душу, маєток та бағатство забирають, прибльшують удів її в середині її. **26** Священики її ламають Закóна Мого, і заневажають Мої

святощі, не розрізняють між святым та несвятым, і не оголошують різниці між нечистим та чистим, і від субіт Моїх закривають свої очі. **1** був Я заневáжений серед них. **27** Князі її в середині її, немов ті вовкі, що здóбич шматує, щоб розливати кров, щоб губити душі ради кóристи. **28** А пророки її все замазують болотом, бачать марноту, і чаруєтъ собі неправдою, вони кажуть: „Так говорити Господь Бог“, а Господь не говорив. **29** Народи Краю тиснуть ютиском та грабують грабунком, а вбогого та бідака гнóблять, а чужинця тиснуть у безправ'ї. **30** І шукав Я між ними чоловіка, що поставив би загорбdu, і став би в віломі перед Моїм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив його, — та Я не знайшов! **31** Я вилив на них Свій гнів, огнем пересéрда Свого повігублював їх, іхню дорогу Я дав на їхню голову, каже Господь Бог“.

23 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лідський, були собі дві жінки, дочки однієї матері. **3** І чинили вони в Єгипті розпусту, у своїй молодості чинили розпусту, — там почавлені їхні грúди, там замáцані їхні перса дівочі. **4** А їхні імена: Отóба — старша та Оголіва — сестра її. І стали вони Мої, і породили синів та дочок. А їхні імена: Самарія — Огола, а Єрусалим — Оголіва. **5** І стала розпусною Огола, бувши Моєю, і кохалася з своїми кохáнцями, з асириянами, хто був її близькýй, **6** що їхне убрáння — блакítъ, намісники та заступники вони, усі вони — юнакі вродліві, вéршники, що гарцюють на конях. **7** І дала вона свою розпусту їм, що всі вони добíрні Ашшúрові сини, і всíмá, яких кохала, і всíмá своїми божкáми була вона занечищена. **8** Та не відкідала вона своєї розпусти й від егíптян, бо вони лежали з нею в її молодості, і вони стискали дівочі її перса, і виливали свою розпусту на неї. **9** Тому й дав Я її в руку її кохáнків, у руку Ашшúрових синів, що з ними кохалася вона. **10** Вони відкірили її наготу, позабирали синів її та дочок її, а її забили мечем, І стала вона неславним ім'ям для жінок, і присуди зробили на ній. **11** А сестра її Оголива бачила це, але вчинила любов свою гíршою від неї, а розпусту свою — більшою від розпусти своєї сестри. **12** Вона кохалася з синами Ашшúровими, з близькýмі її намісниками та заступниками, досконало зодягненими, з верхівцями, що гарцюють на конях, усі вони — юнакі вродліві. **13** І побачив Я, що вона обезчéшена, що дорóга одна їм обóм. **14** Та вона ще додала до розпусти своєї, бо коли побачила мýжів, вýрізьблених на стіні, зображення халдéїв, кréслених і запущених червонíлом, **15** підперéзаних поясом по стéгнах своїх, вони з опадаючим завбóм на голові їхній, усі вони на вигляд вýськóви старшіни, подоба синів вавилонських, Халдéя — край народження їхнього, **16** то пожадала вона їх через сам погляд очей своїх, і послала посланців по них, до Халдéя. **17** І прийшли до неї сини Вавилону на ложе любовне, і занечистили

її своєю розпустою, і вона занечистилася ними, — і відвернúлася душа її від них. **18** I відкрила вона розпustу свою, і відкрила свою наготу, тому відвернúлася душа Моя від неї, як відвернúлася душа Моя від її сестри. **19** I побільшіла вона розпustу свою на згадку днів своєї молодості, коли чинила розпustу в єгипетському краї. **20** I жадала вона собі на коханців тих, що їхня плоть — плоть ослина, а їхня похіть — похіть жеребця. **21** I згадала ти розпustу своєї молодості, коли єгиптяни стискали груди твої ради перс твоєї молодості. **22** Тому, Оголиво, так говорить Господь Бог: Ось Я збуджú коханців твоїх на тебе, що від них відвернúлася душа твоя, і спровáджу їх на тебе з довkля, — **23** синів Вавилону, і всіх халдеїв, Пекод, і Шоа, і Коа, і всіх синів Ашшуроivих з ними, уродливі тo юнакі, усі вони — начальники та заступники, військові старшини та славні, усі вони гарують на конях. **24** I прийдуть на тебе з півночі, з колеснýцями та з колéсами, та зо збором нарóдів; щитá великого ї щитá малого та шоломи покладуть проти тебе навколо. I дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами. **25** I звернú Я лютість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твого та вúха твої, а що полішиться в тебе, від меча упадé. Вони позабирають синів твоїх та дочок твоїх, а що залишиться в тебе, буде пожерте огнем. **26** I постягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишнóти твої. **27** I спиню Я розпustу твою в тебе, і розпustу твою з єгипетського краю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш. **28** Bo так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненáвиділа, у руку тих, що від них відвернúлася душа твоя. **29** I зроблять з тобою в нénависті, і вíзьмут здобуток твій, і поставлять тебе нагóю та голою, і буде відкрита наготá перéлюбу твого, і розпustу твоя та твій блуд. **30** Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпusti з нарóдами, за те, що ти збезчестилася їхніми божkáми. **31** Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її кélіха в твою РУку. **32** Так говорить Господь Бог: Кélіха своєї сестри ти вип'еш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за посміховиско, — це бағатомісткý кélіх. **33** П'янством та смутком будеш напóвнена, — буде це кélіх спустошення й рóзруху, кélіх твоеї сестри Самарії. **34** I ти вип'еш його, і витягнеш усе, а черép'я його порозбиваеш, і перса свої порозривáеш, бо це Я говорив, каже Господь Бог. **35** Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спíну свою, то й ти носи розпustу свою та свíй блуд! **36** I сказав Господь до мене: „Сину лібдський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То викажи їм їхні гидоти! **37** Bo вони перéлюб чинили, і кров на їхніх руках, і з божkáми своїми перéлюб чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепровáджували через огонь для них на їжу. **38** Ще оце чинили Мені: Занечистили святиню Мою того дня, і суботи Мої заневáжили. **39** A коли вони рíзали синів своїх для своїх

божkів, то прихóдили до Моеї святині того дня, щоб збезчестити її, і оце так робили вони в серéдині Мого дому. **40** A що більше, — посылали до мужів, що здáлека прихóдять, що до них був посланий посланець, і ось поприхóдили ті, що для них ти вмilaся, нафарбуvalа блакítом очі свої й оздобою приїздóбилася. **41** I сіла ти на дорогоцінному лíжку, а перед ним накритий стíл, і поклала на ньому кадило Мое та оливу Мою. **42** I голос заспокóеної товпи лунав при ньому, і до мужів тієї товпи спровáджували ще п'яних з пустині, і давали нарамéнники на їхні руки та пишні корони на їхні голови. **43** I сказав Я до тієї, що в'янула від перéлюбу: Буде тепер вона ще далі чинити розпustу? **44** I прийшли до неї, як прихóдять до блудніц, так прихóдили до Оголи та Оголиви, розпúсніх жінóк. **45** A люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перéлюб, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перéлюб, і кров на їхніх рукáх. **46** Bo так говорить Господь Бог: Склíкати б на них збори, і дати їх на страх та на здóбич! **47** I збори закíдають їх камінням, і порозsíкають їх своїми мечáми, синів їхніх та їхніх дочок повбивають, а їхні domi попáлять огнем. **48** I спиню Я розпustу в Край, і буде наука всім жінкам, і вони не будуть робити такого, як ваша розпustу! **49** I покладуть вони вашу розпustу на вас, і ви будете носити гріхи ваших божkів. I ви пíзнаете, що Я — Господь Бог!“

24 А за дев'ятою року, десятого місяця, десятого дня місяця було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лібдський, напиши собі ім'я цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим. **3** I розкажі прýтчу на дім ворохóбности, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котлá, пристав та й налив води в нього. **4** Повкладай його кусні до нього, усякий добрий кусóк, стегнó та лопátku, напóвни кісткáми добíрними. **5** Вíзьми добíрніше з отари, розклади пíд ним дрóва, звари його кусні, і щоб у ньому зварилися кості його. **6** Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душогúbnому, котлóvi, що іржá його в ньому, і що його іржá не схóдить із нього! Кусок за куском повitягуй це з нього; на нього нехай не впадé жеребок! **7** Кров бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив, не вилив на землю її, щоб порохом вікрыти її. **8** Шоб лютість пíдійняття, щоб помститися, Я дам його кров на голу скелью, щоб вона непокрита булá. **9** Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душогúbnому, — зблíшшу бгніще й Я! **10** Підклади дров, розпалі цей огонь, доварí м'ясо, і вiliй росíl, а кості хай спáлені бúдуть. **11** I постав його порожнім на вугíлля його, щоб він розігрíвся, і щоб мідь його розпалíлась, і щоб розтопíлась у ньому нечистість його, щоб іржá його зникла. **12** Уесь труд надáрмо píшов, і не зíйшла з нього його велика іржá, — в огонь його з його іржéо! **13** У твоїй нечистоті є розпustя. За те, що Я чистив тебе, алé чистим не став ти, ти з

своєї нечистоти вже не відчýтишся, аж пóки Я не заспокóю Свою лютість на тобі. **14** Я, Господь, це казав, — і надíде воно! І зроблó, не звільнó, і не змилююся, — за твоїми дорóгами та за твоїми дíлами засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!“ **15** І було мені слово Господнє таке: **16** „Сину лóдський, ось Я вíзмú від тебе несподíваним удáром утіху очей твоїх, а ти не голosiй не плач, і нехай не виступить слъзó твоя. **17** Стогнý собі тихо, жалóби по померлих не роби, прикрáсу голови своєї обвий на себе, а взуттý свое взуй на ноги свої, і не закривай вýsів, і не їж жалóбного хлíba“. **18** І говорив я до нарóду рано, а ввечері помéрла мені жíнка... І зробив я рано, як наказано мені. **19** І сказав мені той нарóд: Чи не розповісí нам, щó це нам таке, що ти робиш? **20** І я ім сказав: Було мені слово Господнє таке: **21** Скажи Ізраїловому дому: Так говорить Господь Бог: Ось Я збезчéщу святыню Мою, опóру вашої сили, утіху ваших очей та любе вашí душі. А ваші сини та ваші дóчки, що ви покинули їх, попáдають від меча. **22** І ви зробите, як зробив я: вýsів не закриєте, і хлíба жалóбного не будете ёсти. **23** А прикрáси ваши будуть на ваших головáх, і взуттý ваше — на ваших ногáх, не будете голосити, і не будете плакати, а бýдете сóхнути через свої грíхи, і будете стогнáти один до óдного. **24** І стане Єзекíль вам за знака: усе, що робив він, бýдете робити і ви. І коли те прийде, то пíзнаєте ви, що Я — Господь Бог. **25** А ти, сину лóдський, — того дня, коли вíзмú від них їхню силу, радість пишноти їхньої, утіху очей їхníх, прáгнення їхньої душі, їхníх синів та дочок їхníх, — **26** того дня прийде до тебе врятóваний, щоб сповістити про це в твої вýхах. **27** Цього дня відкriються твої уста рázом з цим урятóваним, і бýдеш говорити, і не бýдеш уже нíмíй, і станеш для них знáком. І пíзнають, що Я — Господь!“

25 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лóдський, зверні своє обличчя до Аммónovих синíв, і пророкуй на них. **3** І скажеш Аммónovim синам: Послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог: За те, що ти говориш „Ага!“ про Мою святыню, бо вона збезчéщена, і про Ізраїлеву землю, бо спустошена, і про Юдин дíм, бо пíшов у полóн, **4** тому́ ось Я дам тебе синам сходу на спáдок, і поставлять вони в тебе шáтра свої, і зроблять у тебе місця свого пробувáння. Вони будуть ёсти твíй плíд, і вони будуть пити твое молоко. **5** І дам я Раббу на стáйню для верблóдів, а Аммónovих синíв на лíгво отари, і ви пíзнаєте, що Я — Господь! **6** Но так Господь Бог промовляє: За твоє плéскання рукою, і твоє тупотíння ногою, і що в душі тíшишся ти всíєю своєю погрóдою до Ізраїлевої землі, **7** тому́ ось Я витягну Свою руку на тебе, і дам тебе на здóбич для нарóдів, і витну тебе з нарóдів, і вýгублю тебе з країв, знищу тебе, і пíзнаєш, що Я — Господь! **8** Так сказав Господь Бог: За те, що Moáv та Ceír говорять: „Ось Юдин дíм — як усí нарóди“, **9**

тому ось Я відкriю Moávове узбíччя від міст, від його міст, від його кíнця, пишноту землі: Ben-Гаєшíмот, Баал-Меон аж до Kíр'ятáйму. **10** Я дам його на спáдок для синів сходу rázom з синами Ammónovimi, щоб не згадувались Ammónovi сини серед нарódів. **11** А над Moávом зроблó прýсди, і пíзнають вони, що Я — Господь! **12** Так говорить Господь Бог: За те, що Едóм мстився мстою над Юдиним домом, і тяжко gríшили, через те, що мстíлися над ними, **13** тому так говорить Господь Бог: І витягну Я руку Свою на Едóма, і витну з нього людíну й скотíну, і вчиню його ruíno, — від Temanu й аж до Dédanu вони попáдають від меча! **14** І дам Я Свою pómstu над Еdomom у руку Mого нарódu Izraïla, і вчиню в Edomí за gñíom Своїм, за лютістю Свою, і зазнають вони Moéї pómsti, говорить Господь Бог! **15** Так говорить Господь Бог: За те, що фílistímljani чинили в pómsti, і mstíliся mstoю через pogórdv в dushí, щоб niщiti в víchní hénavistí, **16** тому так говорить Господь Бог: Ось Я витягну Свою руку на фílistímljan, і витну kerétyan, i výgublu ostanok morskýgo beréga, **17** i vchinu nad nimi jorostkó pomsti lutimi kárami. I píзнають voni, що Я — Господь, kolí Я vchinu Svoju pomstu sered nich!“

26 І сталося одинáдцятого року, першого дня місяця, було слово Господнє до мене таке: **2** „Сину лódський, за те, що Tír говорить на Erusalim: „Agá! зламалися це двері нарódів, він звертáється до мене, і я насíчуся, бо він znižhenniy“, **3** тому так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Tíre, i pídímú na тебе bagato naródіv, як mоре pídýmae svoí hvíli. **4** I понищать voni muri Tíru, i povaляt báshти його, i výmetu z nýgo poroh źego, i oberný źego na golu skelu. **5** Vín буде серед moria mísčem roztágnenya nívodu, bo Я сказав це, — говорить Господь Бог, — i стане vín za zdóbich dla naródіv, **6** a źego dóчки, що na polí, будуть побít mечем, i píznaют voni, що Я — Господь! **7** Bo tak говорить Господь Бог: Ось Я спровádžju do Tíru Návuhodonóssora, wávilonýskogo čarya, z pívnoci, čarya nad čarymi, z konem i koléscnicou ta z verhívcími, i z nimi nátopv, i chislénnyj naród. **8** Vín pозabívaе na polí dóčok tvoíh mечем, i zrobít na тебе báshtu, i nasiple na тебе vála, i postavít proti тебе šítá. **9** I dašt merolóma na muri tvoí, i porozbívai mечами svoími vín báshti tvoí! **10** Víd nádmíru kónnej źego zakrije тебе їhnia kúryava, víd cokotu vérshnika, kólæsa ta koléscnicu затremtát' tvoí muri, jaK буде vín vkhoditi v brami tvoí, jaK vkhoditi do mîsta z rozlámánim mûrom. **11** Kopítami kónnej svoíh vín potópche usí tvoí wuliç, pозabívaе mечem tvíj naród, i na zemljo popádaют pám'tniki tvoéi mogutnosti. **12** I voni rozgrábouť bagatstvo tvoe, i pográbouť továri tvoí, i porozváľouť muri tvoí, i porozbívai domí tvoí pišnji, a kamínnja tvoe, i deréva tvoí, i navít tvíj poroh voni poskiðáyut u vódu! **13** I Я припиню rozlyagánja píseň tvoíh, i brénykít gýsel tvoíh býlše chutij ne

буде. 14 І зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтігнення сітки, і більше не будеш збудований, бо я, Господь, це сказав, Господь Бог промовляє! 15 Отак Господь Бог промовляє до Тиру: Чи ж від шуму падіння твого, коли будуть стогнати ранені, коли забиватимуть посеред тебе, не затремтять острові? 16 І всі князі моря посхождять із тронів своїх, і поздіймають вони свої манти, і постягають свої кольорові одежі, — і зодягнуться страхом, посидаюти на землю, і будуть третміти щоками, і стопом постають над тобою. 17 І пісню жалобну про тебе вони заспівають, і скажуть тобі: Як загинуло ти, як одірване ти від морів, славне місто, що сильним на морі булó, воно його мешканці, що наводили страх свій на всіх його мешканці! 18 Тепер затремтять острові в дні упадку твого, і жахнуться всі ті острові, що на морі, твоєю загубою. 19 Бо так Господь Бог промовляє: Коли Я тебе обернú на спустошene місто, немов ті містá, що вони не замешкані, коли підіймú Я безодню на тебе, і велика вода тебе вкриє, 20 то знижу тебе разом з тими, що сходять в могилу, до преда́нього люду, і в підземній землі осаджú я тебе, як руїни відвічні, із тими, що сходять в могилу, щоб ізньову ти не заселівся, і в країні живих більш не жив! 21 За пострах тебе учиніó, — і не буде тебе, і будуть шукати тебе, — та вже більше не знайдуть навіки, говорить оцé Господь Бог!“

27 І було мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину лідського, здійми пісню жалобну про Тир! 3 І скажеш до Тиру: Ти, що при входах морських пробуваш, що торгуєш з народами на численних островах: Так говорить Господь Бог: Тире, ти сказав: я — то корона краси! 4 У серці морів граници твої; будівничі твої довершили твою красу! 5 З кипарису з Сеніру вони збудували для тебе всі дошки подвійні, взяли кéдра з Ливану, щоб щóглу зробити на тобі. 6 З башанських дубів твої весла зробили, твій пóклад зробили із кости слонової, із смереки з островів тих Кіттейських. 7 Сороакатий з Єгипту віссон був вітром твоїм, щоб за пра́пора бути тобі; блакіт та пурпур з островів Еліши стали твоїм покриттям. 8 Мешканці Сидону й Арваду були веслярами тобі, мудреці твої, Тире, у тебе були, вони — мореплавці твої. 9 Старші з Гевáлу й його мудреці були в тебе за тих, що латали проломи твої. Всі морські кораблі й мореплавці їхні в тебе були, щоб міняти крам твій. 10 Перс, і Луд, і Пут були в війську твоїм воякамі твоїми, вішли в тебе щitatá та шолома, — вони то давали тобі пишноту. 11 Синове Арваду та військо твоє — навколо на мурах твоїх, а Гаммадеї на бáштах твоїх пробували, щиті свої вішли навколо на мурах твоїх, — вони довершили окрасу твою. 12 Таршіш був для тéбе купцем через многоту багатства усякого; сріблом, залізом, циною й оливом платили вони за крам твій. 13 Яван, Тувал та Мешех — це купці твої, — людську душу та мідяні речі давали вони за замінний крам твій. 14 З дому Тогарми

давали коні, і верхівців, і мулів за крам твій. 15 Синове Дедану — твої покупці; численні острови — торгували з тобою, — рогами слонової кости й гебановим деревом звертали данину твою. 16 Арам — твій купець через многоту виробів твоїх; рубін, пурпур, і квітчасту тканину, і віссон, і коралі та дорогоцінний камінь давали тобі за крам твій. 17 Юда й Ізраїлів Край — це купці твої; пшеницю з Мінніту, солодощі, і мед, і оліву й бальзам давали вони за замінний крам твій. 18 Дамаск — твій купець через многоту виробів твоїх, через многоту багатства усякого, вином із Хелбону та білою вовною. 19 Ведан та Яван із Уззалу давали тобі за крам залізо оброблене, бальзам та очерéт, — було це замінним крámом твоїм. 20 Дедан — твій купець килимками до сідел при їздженні. 21 Арабія та всі кедарські князі — покупці це твоєю руками; янгнятами, і баранами, і козлами, — ними торгівля твоя. 22 Купці Шеві й Рами — покупці це твої, — коштовним бальзамом, і дорогим усіляким камінням та золотом давали вони за товáр твій. 23 Харан, і Ханне, і Еден, купці Шеві, Ашшур та Кілмад — це твої покупці. 24 Це твої покупці коштовним убрáнням: покривалами блакитними, і квітчастими, і багатокольоровими тканими вýробами, міцнimi шнúрами пов'язаними за крам твій. 25 Кораблі із Таршішу — твої каравані, для краму твого замінного, — і став ти багатим, і став дуже славним у серці морів. 26 На воду велику тебе завели твої веслярі, і в серці морів східній вітер розіб'є тебé. 27 Багатство твоє та крам твій, і вýроби твої замінні, мореплавці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробої твої, і ті, що міняють замінний крам твій, і всі твої воякі, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, — попáдають в серці морів в дні упадку твого! 28 На лéмент твоїх щоглярів затремтять вали морські, 29 і посхождять з своїх кораблів усі веслярі, мореплавці, всі морські щоглярі, — на землі постають. 30 І заголосять за тебе вони тужним голосом, і кричатимуть гíрко, і свої голови поброхом пообсишають, у попелі будуть качатись! 31 І зроблять собі ради тебе жалобну лісину, і себé оперéжуть верéтами, і плакатимуть за тобою в гíркоті душі гíрким голосінням. 32 І пісню жалоби сини їхні здіймуть про тебе, і над тобою співатимуть жалібно: „Хто інший, як Тир, — посередині моря зруйнований? 33 Коли припливали вýроби твої із морів, насищав ти численні наробди; многоту багатства твого та вýробів замінних твоїх ти збагáчував зéмських царів! 34 Тепер же, коли ти розбитий на морі, у водних глибинах, то замінний вýріб твій і всі збори твої серед тебе попáдали. 35 Над тобою стовплють усі остров'яни, а їхні цари затремтіли від жáху, засльозілися їхні обличчя! 36 Купці серед наробів глузливо свистять над тобою, — ти пострахом став, і не буде навіки тебé!“

28 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину лідського, скажи князеві Тиру: Так говорить Господь Бог: за те, що повійшилось серце твоє й ти

сказав: „Я Бог, сиджú на Божому престолі в серці морів“, а ти тільки людýна, а не Бог, хоч ставив своє серце нарівні з серцем Божим. 3 Ось ти мудріший від Даниїла, — кожен мудрець не прилúчиться до тебе. 4 Свою мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгромáдив золота та срібла в скарбницях своїх. 5 Великою свою мудрістю та торгівлєю свою помнóжив ти багатство своє, і повищилось твоє серце багатством своїм! 6 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим, 7 тому ось Я спровáджу на тебе чужих, насильників поміж нарòдами, і вони повитягають мечі свої на красу твоєї мудrosti, і зневáжать красу твою. 8 Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морів. 9 Чи справді ти скажеш: „Я Бог!“ перед убíвником своїм, а ти ж тільки людýна, а не Бог, у руці тих, що зневажають тебе? 10 Ти помреш смертю необрíзанців, від рук чужих, бо Я це сказав, говорить Господь Бог!“ 11 І було мені слово Господнє таке: 12 „Сину лóдський, здíми жалобну пíсню на тýрського царя, та я скажеш йому: Так говорить Господь Бог: Ти печать досконаlosti, повен мудrosti, і корона краси. 13 Ти пробувáв ув Едéні, садку Божому: усякий дорогий камінь — на одежі твоїй: карнебль, топás і яспіс, хризоліт, согам, і бníкс, сапфíр, рубін і смарáгд, і золото; энаряддя бубнів твоїх та сопíлок твоїх були в тебе ще дня, коли був ти стvбрений, були вони наготóлені. 14 Ти помázаний Херувим хоронíтель, і Я дав тебе на святу гору Божу, ти ходив посеред огністого каміння. 15 Ти був бездогáнний у своїх дорогах від дня твого стvбrenня, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість. 16 Через велику торгíвлю твою твое нутро перепóвнилось наслíлям, і ти прогрішив. Тому Я зневáжив тебе, щоб не був ти на Божій горі, і погубив тебе, хоронíтелю Херувíме, з серéдини огністого каміння. 17 Стало високим твоє серце через красу твою, ти занапастíв свою мудrіstь через свою красу. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед царями, щоб дивились на тебе. 18 Многотою провин своїх, через кривду торгíвлі своєї зневажив ти святині свої. I вивів Я огонь з твоєї серéдини, і він пожér тебе, і Я зробив тебе пóпелом на землі на очах усіх, хто бачить тебе. 19 Усі, хто знає тебе серед нарòdів, оставíють над тобою; ти пострахом станеш, і не буде тебе аж навíki!“ 20 І було мені слово Господнє таке: 21 „Сину лóдський, зверни своє обличчя до Сидону, і пророкý на нього, 22 та я скажеш: так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Сидоне, і буду шанований серед тебе, і пíзнають, що Я — Господь, коли робитиму на нього прýсуди, і коли покажú Свою святість серед нього. 23 І пошлю на нього моровíцю та кров на його вулиці, і впадé серед нього пробитий, що прийде на нього знавкóla, і пíзнають, що Я — Господь. 24 І не буде вже для Ізраїлевого дому колíчо терніни та будýчя, що приносить біль за всіх їхніх окóлиць, що погóрджають ними, і пíзнають вони, що

Я — Господь Бог. 25 Так говорить Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дім із нарòdів, між якими вони розпорóшенні, то Я покажú на ньому Свою святість на очах нарòdів, і вони осядуть на землі своїй, яку Я дав Своєму рабові Якову. 26 І осядуть вони на нíй безпéчно, і будувáтимуть домíй та садитимуть виноградники, і будуть сидіти безпechno, коли Я чинитиму прýsuди на всіх тих, що погóрджають ними з їхнього довkílla. I пíзнають вони, що Я — Господь, їхній Бог!“

29 За десятого року, десятого місяця, дванадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 2 „Сину лóдський, зверни своє обличчя до фараóна, египетського царя, і пророкý на нього та на весь Египет. 3 Говори та я скажеш: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тéбе, фараóне, цáрю египетському, крокодíле великому, що лежиш серед своїх рík, що говóриш: „Моя рíчка — моя, і я утворíв її для себе!“ 4 І вкладу гачкí в щéлепи твої, і поприлíплюю рибу твоїх ríčok до твоєї лускí, і пíдїймú тебе з серéдини твоїх ríčok, і всі риби твоїх ríčok поприлíплюються до твоєї лускí! 5 І вирву тебе я кину в пустиню, тебе та всі риби ríčok твоїх; ти впадéш на поверхні поля, не будеш згромáдженій і не будеш позbírаний, — для зéмної зvíriñi та для птаства небесного дам Я на їжу тебе. 6 І пíзнають усі мéшканцí Египту, що Я — Господь, бо вони були для Ізраїлевого дому очerétyaю пáлицю. 7 Коли вони хапáлись за тебе долонею, ти ламався я роздираю ім усе рамéно; а коли вони опиралися на тебе, ти ламався я чинив, що ім тряслíся всí stégna. 8 Тому так говорить Господь Бог: Ось Я наведú на тебе меч, і витну з-між тебе людýну я скотину. 9 І стане египетський край спустошеннiam та rójou, і пíзнають вони, що Я — Господь, за те, що він говорив: „Ríchka — моя, і я то я її утворив!“ 10 Тому ось Я проти тебе та проти ríčok твоїх, і обернú египетський край на поруйновані rójini, на спустошеннia від Mí'gdolu aж до Севене, і аж до границí Etíopíї, — 11 не перéйде по ньому нога лódська, і нога зvíriñi не перéйде по ньому, і не буде він замéшканий сорок rókіv. 12 І обернú я египетський край на спустошеннia серед спустошених kраїv, а його міста серед поруйнованих mít будуть спустошеннiam сорок rókіv, і розпорóшу Египет серед нарòdіv, і порозsipáю їх по kраїx. 13 Bo так говорить Господь Бог: Напрíkínci сорока rókіv позbíraю Египет з-між нарòdіv, де вони були розпорóшенні. 14 І верну долю Египту, і верну їх до краю Патрос, до краю їхнього похóдження, і вони будуть там царством слабým. 15 З-помíж царств воно буде найнижче, і не пíдїmеться вже понад нарòdами, і поменшú їх, щоб не панували над нарòdами. 16 І не буде вже воно для Ізраїлевого дому надíeю, яка пригадувала б беззаконня, коли вони, зверталися до нього. I пíзнають вони що Я — Господь Бог!“ 17 І сталося за двадцятого я cьомого року, першого місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 18 „Сину лódський, — Навуходонósor, цар вавилонський,

змусив своє військо робити велику працю проти Тиру. Кожна голова вілісіла, і всяке рамено витерте, та нема нагороди ані йому, ані війську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти нього. **19** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам Навуходоносорові, цареві вавилонському, єгипетську землю, і він заберé багатство її, і ограбує грабунком її, і заберé її здобиччю, і вона стане нагороною для війська його. **20** За працю його, яку він робив у ній, Я даю йому єгипетську землю, бо вони це зробили Мені, говорити Господь Бог. **21** Того дня вирощу рога Ізраїлевому дому, а тобі відкрию уста серед них. І вони пізнають, що Я — Господь“.

30 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лібдський, пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосіть „Ой!“ цього дня! **3** Во близький день, і близький день Господній, день хмарний, настає час нарідів! **4** І прийде меч на Єгипет, і буде третміння в Етіопії, коли будуть падати забиті в Єгипті, і заберутъ багатство його, і будуть розбиті основи його. **5** Куш, і Пут, і Луд, і всеськомі помішаний нарід, і Кув, і сини землі заповіту попадають з ними від меча. **6** Так говорить Господь: І попадають підпóрі Єгипту, і так упадé гордина сили його, від Мі́гдолу аж до Севене, від меча попадають у ньому, говорити Господь Бог. **7** І буде він спустошений серед попустошених країв, а містя його будуть серед міст поруйнованих. **8** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть потобрішні всі, хто йому помагає. **9** Того дня повихдять посланці з перед Мого лица на кораблях, щоб налякати безпечну Етіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо це ось надхдити! **10** Так говорить Господь Бог: І Я зроблі кінець єгипетському многолюдству рукою Навуходоносора, вавилонського царя. **11** Він та нарід його з ним, насильники людей, будуть спроваджені зніщити землю, і вони повитягають мечі свої на Єгипет, — і наповнять край побитими! **12** І обернú Я річкі на суходіл, і передам землю в руку злочинців, і спустошу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, це сказав! **13** Так говорить Господь Бог: І повигублюю божків, і зроблі кінець бовбáнам з Нофу, і не буде вже князів в єгипетському краї, і дам побстрах на єгипетську землю. **14** І Пáтрос спустошу, і дам огонь у Цоан, і буду виконувати присуди в Но. **15** І виллю Я гнів Свій на Сіна, твердінню єгипетському, і вйтну многолюдство Но. **16** І пошлó Я огонь на Єгипет, сильно буде корчиться Сін, а Но буде проламаний, а на Ноф нападуть вороги вдень. **17** Юнакі Авену та Пі-Весету попадають від меча, а інші підуть у полон. **18** А в Тахпанхесі потémніє день, коли Я ламатиму там єгипетські юрма, і скінчиться в ньому пихá сили його. Самого його хмара закриє, а його дочки підуть у полон... **19** І буду виконувати присуди над Єгиптом, і вони пізнають, що Я — Господь!“ **20** І сталося, за

одинадцятого року, першого місяця, сьомого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **21** „Сину лібдський, Я зламав рамено фараона, єгипетського царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати ліки, щоб покласти пов'язку, щоб обвінтути його, і щоб зміцнити його вхопитися за меч.“ **22** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетського царя, і поламаю рамено його, те дуже та те зламане, і викину меча з його рукій. **23** І розпорóшу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. **24** І зміцнюю рамено вавилонського царя, і дам меча Свого в його руку, — і зламаю Я фараонові рамено, і він буде стогнати стóгном прокблéного перед ним. **25** І зміднію Я рамено вавилонського царя, а фараонові рамено опадутъ. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам Свого меча в руку вавилонського царя, і простягнú його на єгипетську землю. **26** І розпорóшу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. І пізнають вони, що Я — Господь!“

31 І сталося за одинадцятого року, третього місяця, першого дня місяця, булó мені слово Господнє таке: **2** „Сину лібдський, скажи фараонові, цареві єгипетському, та до його многолюдства: До кóго ти вподоблюєшся в своїй вéличi? **3** Ось Ашшур, кедр на Ливáні, з прекрасними галúзками, з тіністою гущáвиною, і високороблýм, і аж між хмарами буде верховіття його. **4** Вóди його вíховали, безздня його вíкохала, — він річкі свої попровáдив навколо свого насáдження, а канáли свої посилив до всіх дерев польових. **5** Тому його зrіст став вищий від усіх польових дерев, і помножилися галúзки його, і від великої води його віття повидóвжувалось, коли вýгнався він. **6** В його віттях кублилося все птаство небесне, а під його галузками родила ся всяка польова звíринá, а в його тіні сиділи всі численні наріди. **7** І був він уродлýвий висотою свого зросту, довготою галúзок своїх, бо його корінь був при великих вóдах. **8** Кéдри в Божому садку не були рівні йому, кипариси не були подібні до галузок його, а платáни не були, як його віття. Жодне дерево в Божому садку не було подібне до нього красобю своєю! **9** Я зодбив його ряснотою галузок його, і йому зáздрили всі едéнські дерева, що в Божому садку. **10** Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти повїщився зростом, і дав верховіття своє аж між хмари, і повїщилося серце його, коли він став високим, **11** то дай його в руку сильного з нарідів, — він конче зробить йому за його беззаконня, за це Я вýгнав його! **12** І вýтили його чужі, насильники нарідів, і повідкідали його. На горі й на всі долини попадали галузки його, і було поламане віття його по всіх потоках землі, а всі наріди землі повихdили з тіні його й покинули його. **13** Над його руїнами пробувало все небесне птаство, а при галуззях його була всяка польова зvіринá, **14** щоб не повїщувалися своїм зростом усі дерéва при воді, і не давали свого

верховіття поміж хмари, і не ставали у своїй вéличі сильні між ними, що п'ють воду, бо всі вони віддані смерті до підзéмного краю серед лóдських синів, до тих, хто сходить до могили. **15** Так говорить Господь Бог: Того дня, коли він зійшов до шеболу, учинив Я жалобу, закрив над ними безóдню, затримав його рíчкí, і була стримана велика вода, і затéмнiv над ним Лівана, а всі польовí дерéва помліли над ним. (*Sheol h7585*) **16** Від гуку упáдку його Я вчинив тремтýчими наróдами, коли Я знýзві його до шеболу з тими, що сходять до грóбу. I потíшилися в підзéмному краї всі едéнські дерéва, добíрне та добре Лівáнське, всí, що п'ють воду. (*Sheol h7585*) **17** Також вони зíйшли з ними до шеболу, до побитих мечем, що сидíли, як його помíчникí, в його тíні серед нарóдів. (*Sheol h7585*) **18** До кóго став ти так подíбний у славі та в великості серед едéнських дерев? I будеш ти знижений з едéнськими дерéвами до підземного краю, посеред необрíзанців будеш лежати з пробитими мечем. Це фараон та все многолóдство його, говорить Господь Бог“.

32 I сталося за дванадцятого року, дванадцятого місяця, третього дня місяця, булó мені слово Господне таке: **2** „Сину лóдський, здíми пíсню жалобную на фараона, египетського царя, та я скажеш йому: Левчukóvi з нарóдів подíбний ти був, а тепер ти мов мóрська потвóра, — випрíскуєш воду по рíках своїх, і скаlamúчуєш воду ногами своїми, болотиш ти їхні рíчки! **3** Отак Господь Бог промовляє: Ale сítkу Свою розтягнú Я на тебе через збори чисléнних нарóдів, — і тебе Своїм нéводом вýтягну! **4** викину зráзу на землю тебе, і кину тебе Я на поле широке, і над тобою спочíне всяке птаство небесне, і тобою наси́чу зvírýnu всíe землі. **5** I дам твоє м'ясо на горí, а трупом твоїм Я долині напóбню. **6** I землю, де пlíїваеш ти, аж до gíp напою її кров'ю твою, тобою напóвниться ríчища. **7** A коли Я тебе погашú, то небо закрию, а зорі його позатéмнюю, сонце — хмарою вкriю його, а місяць не буде свítiti свого світла. **8** Всí свítila, що свítять на небі, — позатéмнюю їх над тобою, і дам темнóту понад краєм твоїм, говорить Господь Бог! **9** I занепокóю Я серце чисléнних нарóдів, коли вісті рознесú про рýну твою між нарóдами аж до країв, яких ти не знаєш. **10** I оставлю чисléнні нарóди з-за тебе, а їхні царі затримtять через тебе в страху, як буду махáти мечем Своїм Я перед їхním обличям, і трemтítime кожен щохвілі за душу свою в дñi упáдку твógo. **11** Bo так Господь Бог промовляє: Меч царя вавилонського прийде на тебе! **12** Мечами хоробрих Я порозкидаю твоє многолóдство. Усí вони — насильники нарóдів, і гордість Егíпту понищать вони, і все многолóдство його буде вýгублене. **13** I вýгублю ввесь його скот при вóдах великих, і не буде вже їх kalamútiti лódська нога, і копíто скотини не буде вже їх kalamútiti. **14** Todí їхні води очищу, а їхні ríchki попровáджу, неначе оливу, говорить Господь Бог. **15**

Коли обернú Я египетський край на спустóшення, і край опустóшений буде від усього, що в нíм, коли Я поб'ю всіх тих, що замéшкують в ньюму, то пíзнають вони, що Я — то Господь! **16** Oце пíсня жалобна, і будуть жалобно спíвати її, дочки нарóдів будуть спíвати жалобно її, про Єгíпет та про все многолóдство його будуть жалобно спíвати її, говорить Господь Бог“. **17** I сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, булó мені слово Господне таке: **18** „Сину лódський, — жалобно заголоси про многолóдство Єгíпту, і скинь його, його та дочек потúжних нарóдів до підзéмного краю із тими, хто сходить в могилу! **19** Від кóго ти став приємніший? Зíйди й покладíсь з необрíзанціми! **20** Попáдуть серед пробитих мечем, — меч даний на те, із ним ляжут його всí нарóди. **21** Будут йому говорити сильніші з хоробрих з-посéред шеболу із помíчникáми: Посхóдili, полягали ці необрíзанці, побиті мечем: (*Sheol h7585*) **22** Tam Aшшур і всí збори його, навколо ньюма — грóби його, всí побиті вони, від меча всí попáдали, **23** що були його грóби найглибше в могилі, і був його полк біля грóbu його, — всí побиті вони, від меча всí попáдали, що шíрили жах по краю живих. **24** Tam Еlam та ввесь нáтовп його коло грóbu його, — всí побиті вони, від меча всí попáдали, що зíйшли необрíзанці до підзéмного краю, що шíрили жах свíj по краю живих, і понéсли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу. **25** Dalíй йому ложе посеред побитих зо всí многолóдством його, грóbi його коло ньюма, всí вони необрíзанці, побиті мечем, бо шíрили жах свíj по краю живих і понéсли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу, посеред побитих покládений вín. **26** Tam Mешех, Tувал та все многолóдство його, грóbi його коло ньюма, всí вони необрíзанці, побиті мечем, бо шíрили жах свíj по краю живих. **27** I ne býdуть лежати із лíцáрями, що попáдали із необрíзанців, що зíйшли до шеболу з вíйськовим знарýддям своїм, і поклали свої мечі під свої голови, і їхні провина — на їхníх kostýax, бо жах перед лíцáрями був у краї живих, (*Sheol h7585*) **28** A ти розпорбшений між необрíзанціми, і поляжеш із тими, хто побитий мечем. **29** Tam Еdóm, і царі його, і князі всí його, що при всíй своїй силі були зложenі з побитими мечами, — вони ляжут з необрíзанціями та з тими, хто сходить в могилу **30** Tam pívnich kняzí, всí вони й всí сидóняни, що посхódili разом з побитими, хоч був жах від їхnóy, míci, були посóрómленi, і полягали вони, необрíзанці, з побитими мечем, і свою гáньбу понéсли із тими, хто сходить в могилу. **31** Faraon їх побачить, і потíшиться всí многолóдством своїм, мечем побитий фараон та все його вíйсько, говорить Господь Бог! **32** Bo поширю Я жах Свíj на землю живих, і буде покládений серед необрíзанців з побитими мечем фараон та усе многолóдство його, говорить Господь Бог“!

33 I булó мені слово Господне таке: **2** „Сину лódський, говори синам свого нарódu, та й

скажеш до них: Коли б Я спровадив на який край меча, і взяв би народ цього краю одного чоловіка з-поміж себе, і поставив би його собі вартовим, 3 і коли б він побачив меч, що йде на цей край, і засурмів би в сурмú, й остеріг народ, 4 і почув би хто голос сурмí, та не був би оберéжний, і прийшов би меч та й захопíв би його, то кров його на голові його буде! 5 Голос сурмí він чув, та не був оберéжний, — кров його буде на ньому, а він, коли б був оберéжний, урятував би свою душу. 6 А той вартовий, коли б побачив меч, що йде, і не засурмíв би в сурмú, а народ не був би оберéжний, і прийшов би меч, і захопíв би одного з них, то він був би узятий за гріх свíй, а його кров Я зажадаю з руки вартового. 7 А ти, сину людський, — Я дав тебе вартовим для Ізраїлевого дому, і ти почуєш з уст Моїх слово, й остережéш їх від Мене. 8 Коли б Я сказав до безбожного: „Безбожнику, ти конче помреш!“, а ти не говорив би, щоб остерегти безбожного від дороги Його, то він, несправедливий, помре за свíй гріх, а його кров Я вимагатиму з твоєї руки. 9 А ти, коли остережéш несправедливого від дороги Його, щоб вернувся з неї, і він не вéрнеться з своєї дороги, він помре за гріх свíй, а ти душу свою врятувáв. 10 А ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гýнемо, то як бýдемо жити?“ 11 Скажи їм Як живий Я, — говорити Господь Бог, — не прáгну смерти несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги Його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих дорíг, і нáшо вам умирati, dome Ізраїлів? 12 А ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість справедливого — не врятує його в дні грíхá його, а несправедливість несправедливого — не спíткнється він об неї в дні навéрнення від своєї несправедливості, а справедливий не зможе жити в нíй в дні свого грíхá. 13 Коли Я скажú справедливому: Буде конче він жити, а він надіявся б на свою справедливість, та робив би кривду, то вся його справедливість не буде згáдана, і за кривdu свою, що зробив, він помре! 14 А коли Я скажú до несправедливого: Конче помреш ти, а він навéрнеться від свого грíхá, і робитиме право та справедливість: 15 застáву поверне несправедливий, грабунок відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре! 16 Усі грíхи Його, які він нагрішив, не будуть йому згáдані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити! 17 І кажуть сини твого народу: „Несправедлива Господня дорога!“ тоді як несправедлива їхня власна дорога. 18 Коли справедливий відвéрнеться від своєї справедливості, і робитиме кривду, то помре він за те! 19 А коли несправедливий відвéрнеться від своєї несправедливості, і чинитиме право та справедливість, то на них він буде жити! 20 А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас Я буду судити, Ізраїлів доме, за його дорóгами!“ 21 І

сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигнáння, прийшов був до мене втікач з Єрусалиму, говорячи: „Побите це місто!“ 22 А Господня рука була прийшла до мене ввечорі перед приходом цього втікача, і Він відкрив мої єста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої єста, і не був уже я більше німий! 23 Було мені слово Господнє таке: 24 „Сину людський, мéшканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та протé посів цей край, а нас багато, — нам дáний цей край на спáдщину! 25 Тому скажи їм: Так сказав Господь Бог: Ви на крові їсте, а свої очі звóдите до бовvánів своїх, і кров проливаєте, — і цей край посýдете ви? 26 Ви спíраетесь на свого меча, робите гидоту, і кожен безчестить жінку свого ближнього, — і цей край посýдете ви? 27 Так скажеш до них: Так говорити Господь Бог: Як живий Я, — тí, хто в руїнах, попáдають від меча, а той, хто на широкім полі, того віддам звíринí, щоб пожéрла його, а тí, хто в твердýнях та в печéрах, помруть від моровицí! 28 І обернú Я цей край на спустóшення та на сплюндрувáння, і скінчиться пихá сили його, і опустóшить Ізраїлеві гóри, так що не буде й перехожого. 29 І пíзнають вони, що Я — Господь, коли Я обернú цей край на спустóшення та на сплюндрувáння за всі їхні гидоти, що зробили вони. 30 А ти, сину людський, — сини твого народу умовляються про тебе при стíнах і в дvéрях домів, і говорять один з óдним, кожен зо своїм братом, кажучи: Увійдіть та послúхайте, що це за слово, що виходить від Господа? 31 І прийдуть до тебе, як приходить народ, і сядуть перед тобою як Мíй народ, і послухають твоїх слів, але їх не вíконають, бо що приемне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхнє ходить за захлáнністю їхньою. 32 І ось ти для них, як пíсня кохáння, красноголосий і добрий грач, і вони слухають словá твої, але їх не вíконают! 33 А коли оце прийде, — ось воно вже приходить! — то пíзнають вони, що серед них був прорóк“.

34 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, пророкуй на Ізраїлевих пáстирів, пророкуй та й скажеш до них, до тих пáстирів: Так говорити Господь Бог: Горе Ізраїлевим пáстирям, які пасу́ть самих себе! Хіба ж не отáру повинні пáсти пáстирі? 3 Жир ви їсте, та вовну вдягáєте, ситу вівцю рíжете, але отари не пасéте! 4 Слабіх не змíняєте, а хворої не лíкуете, і порáненої не перев'язуете, сполóшеної не вертаєте, і загíнулої не шукаете, але пануєте над ними силою та жорстокістю! 5 І порозпорóшувалися вони з браку пáстиря, і стали за їжу для всякої польової зvíринí, і порозбíгáлися. 6 Блукає отáра Моя по всіх góрах та по всіх високих згíр'ях, і по всій широкій землі розпорóшена отáра Моя, і немає нíкого, хто турбується б про них, і немає нíкого, хто б їх шукав! 7 Тому, пáстирі, послухайте слова Господнього: 8 Як живий Я, говорити Господь

Бог, — за те, що отáра Моя полішена на здóбич, і стала отáра Моя за їжу для всякої польової звíринí через брак пáстиря, і пáстирі Moї не шукають Moєї отари, а себе самих пасу́ть пáстири Moї, а отари Moєї не пасу́ть, 9 томý, пáстирі, послухайте слова Господнього: 10 Так говорить Господь Бог: Ось Я на тих пáстирів, і зажадаю з їхньої руки отари Moєї, і відірвú їх від пасіння отари, і ті пáстири не будуть уже пáсти саміх себе, Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу. 11 Во так Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і зажадаю отару Moю, і переглýну їх. 12 Як пастух переглядає своє стáдо того дня, коли він серед своєї розпорóшеної отари, так Я переглýну отару Свою, і вирятую їх з всіх тих місць, куди вони були розпорóшенні з хмáрного та імлýстого дня. 13 I вíпроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі, і бýду їх пáстти на Ізраїлевих горáх, при рíчищах та по всіх осéлях краю. 14 На пасовищі доброму пáсттиму їх, і на високих Ізраїлевих горáх буде їхній вíпас, — там вони будуть лежати на вíпасі доброму, і випасáтимутъ сите пасовище на Ізраїлевих горáх! 15 Я буду пáстти отару Свою, і Я їх покладу на спочинок, говоритъ Господь Бог. 16 Загинулу вівцю відшукау, а сполóшенну повернý, а порáнену перев'яжу, а хвору зміцні, а ситу та сильну погублі, — буду пáстти її правосуддям! 17 A ви, отáро Моя, так говоритъ Господь Бог: Ось Я бýду судити між вíвцю й вíвцею, між бараном і козлами. 18 Чи мало вам того, що ви спáсуете хороше пасовище, а решту ваших пасовищ ви тóпчете своїми ногами? I воду чисту ви п'єте, а позосталу ногами своїми кalamúтите? 19 I отара Моя мусить випасáти потóптане вашими ногами, і пити скalamúчене вашими ногами! 20 Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам і розсуджу між вíвцю ситою й між вíвцею худою. 21 За те, що ви бóком і рамéном попихáєте, і рогáми вашими кóлете всіх слабих, аж поки не порозпорóшуете їх геть, 22 то Я спасу отару Свою, і вона не буде вже за здóбич, і Я розсуджу між вíвцю та вíвцею! 23 I поставлю над ними однóго пáстиря, і він буде їх пáстти, — раба Moго Давида, він їх буде пáстти, і він їм буде за пáстири! 24 A Я, Господь, буду їм Богом, а раб Mій Давид — кнýзем серед них. Я, Господь, це сказав! 25 I складу Я з ними заповіта миру, і прикінчу на землі злу зvíрину, і вони пробувáтимутъ в пустині безпечно, і будуть спати по лісах. 26 I вчиню їх та довkíлля Moго взгíр'я благословéнням, і спущу дощ в його чаcí, — будуть це дощі благословéнні. 27 I польовé дéрево видасть свíй плíд, а земля видасть свíй урожай, і будуть вони безпечно на своїй землі, і пíзнають, що Я — Господь, коли зламаю занóзи їхнього яrmá, і врятую їх від руки тих, хто їх поневóлив. 28 I не будутъ уже вони за здóбич для народів, і зvíринá зéмна не жéртиме їх, і будутъ вони сидіти безпечно, і не буде нíкого, хто б їх настрашíв. 29 I вíкохаю їм саджанцá на славу, і не будутъ вони вже зáбрани голodom із землі, і не понесутъ уже гáньби народів. 30 I пíзнають вони, що

Я — Господь, Бог їхній, з ними, а вони — народ Mій, дім Ізраїлів, говоритъ Господь Бог. 31 A ви — отáра Моя, отара Moго пасовищська, ви — люди, а Я — Бог ваш, говоритъ Господь Бог“.

35 I було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни свое обличчя до гори Сеíр, і пророкуй на неї 3 та й скажеш їй: Так говоритъ Господь Бог: Ось Я на тебе, горо Сеíре, і вýтагну руку Свою на тебе, і обернý тебе на спустóшенню та на сплюндурувáння. 4 Mіста твої обернý на руїну, а ти будеш спустóшенню, і пíзнаєте ви, що Я — Господь! 5 За те, що ти маєш вíчну ворожнечу, і валила Ізраїлевих синів через меч в часі їхнього нещаствя, в часі загибелі кінцéвої, 6 томý — як живий Я, — говоритъ Господь Бог, — на кров обернý тебе, і кров буде гнати тебе. Отож кров ти зненáвиділа, то кров буде гнати тебе! 7 Обернý Я гору Сеíр на спустóшенню та на сплюндурувáння, і вýтну з неї тогó, хто йде та вертáється. 8 I напóвню його гори трóпами його! Згíр'я твої й долини твої та всі твої ríчища, — побіті мечем попáдають у них! 9 На вíчні руїни обернý Я тебе, а містá твої не засéляється, і пíзнаєте ви, що Я — Господь! 10 За те, що ти кажеш: „Два ці народи, і два ці краї будуть мої, і ми посáдемо те, де Господь був“, 11 томý, — як живий Я, — говоритъ Господь Бог, — зроблó Я за гнíвом твоїм та за зáздristю твоєю, які ти робив із своєї ненáвисти до них, і вони пíзнають Мене, коли буду судити тебе. 12 I пíзнаєш ти, що Я — Господь, чув усі образи твої, які ти казав на Ізраїлеві горы, говорячи: „Вони опустошíлі, дáni нам на їжу!“ 13 I ви величáлися проти Мене своїми устами, і збóльшували проти Мене слова свої, — Я це чув! 14 Так говоритъ Господь Бог: Коли буде радíти вся земля, тодí вчиню її тобі спустóшенню! 15 Як радíш ти зо спáдку Ізраїлевого дому через те, що опустошíло воно, так зроблó Я тобі. Спустóшеннюм станеш, горо Сеíре, та ввесь Едóм, увесь він, і пíзнають вони, що Я — Господь!“

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві горы, та й скажеш: Ізраїлеві горы, послухайте слова Господнього! 2 Так говоритъ Господь Бог: За те, що ворог говоритъ на вас „Агá!“ і вíчні пáгíрки стали вам за спáдшину, 3 томý пророкуй та й скажеш: Так говоритъ Господь Бог: За те, що пустóшено й тóptano вас зnavkóla, щоб були ви спáдком для останку народів, і були ви взяті на kíncik яzíká й на балаканíну народу, 4 тому, Ізраїлеві горы, послухайте слова Господа Бога: Так говоритъ Господь Бог до gír та до zgír'iv, до ríchiщ та до долíн, і до спустóшíлих руїн, і до опúщених міст, що стали за зdóbich та за посмíхóвисько для решти тих народів, що навколо. 5 Так говоритъ Господь Бог: Поправді кажý, що огнем Своєї ревности говорив Я на решту тих народів та на ввесь Едóм, що взяли собі Mій Край за спáдок у ráдostí всього серця, у pогórdi душі, щоб вýgnati його на зdóbich. 6 Tomý пророкуй на Ізраїлеву землю, та й скажеш до gír, до zgír'iv, до

річищ та до долин: Так говорити Господь Бог: Ось Я говорив у ревності Своїй та в гніві Своїм за те, що ви носили гáньбу народів. 7 Тому так говорити Господь Бог: Прирікаючи, Я підняв Свою руку, що ті люди, які навколо вас, — вони понесуть свою гáньбу! 8 А ви, Ізраїлеві гори, розпустіть ваше втія, і бúдете принесити плід свій для Мого народу Ізраїля, бо вони зблíзилися, щоб прийти. 9 Бо ось Я прийду до вас, і звернуся до вас, — і ви бúдете оброблені та обсіяні. 10 I розмножу на вас людіну, увесь Ізраїлів дім, усього його, — і будуть заселені ці містá, а руїни будуть забудовані. 11 I розмножу на вас людіну та скотіну, і вони помножаться та розплодяться, і позаселюю вас, як за вашої давнини, і буду чинити вам краще, як за ваших початків, і ви пізнаєте, що Я — Господь! 12 I попроваджу на вас людіну, мій народ Ізраїлів, і вони посадуть тебе, і станеш ти їм на спáдок, і не будеш уже більше позбавляти їх дітей. 13 Так говорити Господь Бог: За те, що говорять про вас: Ти їси людіну, і позбавляєш народ свій дітей, 14 тому ти не будеш уже їсти людіни, і більше не позбавиш свій народ дітей, говорити Господь Бог! 15 I не почуєш уже ти більше гáньби від погáн, і нарúги народів не будеш більше носити, і не вчíниш більше, щоб народ твій спотикáвся, говорити Господь Бог!“ 16 I булó мені слово Господнє таке: 17 „Сину лóдський, Ізраїлів дім — вони жили на землі своїй, та й занечистили її своєю дорогою та своїми вчинками, — як нечистість жінки в час нечистоти її стала їхня дорога перед Моїм лицем! 18 I вилив Я гнів Свій на них за ту кров, яку вилили вони на землю, та боввáнами своїми занечистили її. 19 I розсіяв Я їх серед народів, і вони були розпорóшенні по країнах. За їхньою дорогою та за їхніми вчинками розсудíв Я їх. 20 I коли прийшли вони до тих народів, куди поприходили, то зневáжили святе Мое Йménня, коли стали до них говорити: „Вони — народ Господа, та з землі Його повиходили!“ 21 I змíувався Я над Своїм святим Im'ям, що Його зневáжив Ізраїлів дім серед народів, куди вони поприходили. 22 Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорити Господь Бог: Не для вас Я робló це, Ізраїлів дому, а тільки для святого Свого Йménня, яке ви зневáжили серед народів, куди ви поприходили. 23 I освячý Я велике Im'я Своé, зневáжене серед народів, що ви зневáжили серед них, і пізнаєте ті люди, що Я — Господь, — говорити Господь Бог, — коли Я покажу Свою святість серед вас на їхніх очáх. 24 I візмý вас із тих народів, і позираю вас зо всіх країв, і приведý вас до вашої землі. 25 I покроплó вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших боввáнів очищу вас. 26 I дам вам новé серце, і нового духа дам у ваше нутрó, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті. 27 I духа Свого дам Я до вашого нутрá, і зроблю Я те, що устáвами Моїми будете ходити, а постанови Мої будете стерегти та викóнувати. 28 I ви будете сидіти в краї, якого Я дав вашим батькáм, і будете Мені народом, а Я буду вам

Богом! 29 I спасу вас від усіх ваших нечистот, і покличу збіжжя, і помнóжу його, і не дам на вас голоду. 30 I намнóжу плід дéрева та врожай поля, щоб ви більше не набиралися сóрому через голод між народами. 31 I згадаєте ви про ваші дороги лихі та про ваші вчинки, що не добrі, і будете брýдитися самих себе за свої провини та за гидоти свої. 32 Нé для вас Я це робйтиму, — говорити Господь Бог, — нехай буде це вам відомé! Зашарíйтесь та посorомтесь ваших доріг, Ізраїлів дóме! 33 Так говорити Господь Бог: Того дня, коли Я очищу вас зо всіх ваших провин, то позасéлою ці містá, і будуть забудовані руїни. 34 A спустошена земля буде оброблювана за те, що булá спустошеннiam на очáх кожного перехожого. 35 I скажут: Цей опустошíлий край став як той едéнський садóк, а ці міста, повáлені й попустошени та поруйнóвані, тепер укрíплени та замéшкані! 36 I пізнають народи, які зостануться навколо вас, що Я, Господь, забудував поруйнóване, засадив спустошíле. Я, Господь, говорив це — і зробив! 37 Так говорити Господь Бог: Щe на це прихилюся до Ізраїлевого дому, щоб зробити їм: помнóжу їх, як лóдську отáру! 38 Як освячена отáра, як отара Ерусалиму в його свята, такі будуть ці поруйнóвані містá, повні отарі лóдської, — і пізнають вони, що Я — Господь!“

37 Булá надо мною Господня рука, і Дух Господній вýпровадив мене, і спинив мене серед долини, а вона — повна кістók! 2 I Він обвів мене біля них навkólo, аж ось їх дуже багато на повéрхні долини, і ось вони стали дуже сухí! 3 I сказав Він менi: „Сину лóдський, чи оживу́т оці кóсті?“ А я відкazav: „Господи Боже, — Ти знаeши!“ 4 I сказав Він менi: „Пророку́ про ці кóсті, та я скажеш до них: Сухі кóсті, послухайте слова Господнього! 5 Так говорити Господь Бог до цих кістók: Ось Я введу́ у вас духа — і ви оживéте! 6 I дам на вас жíли, і вýросте на вас тіло, і простягнú на вас шкíру, і дам у вас духа, — і ви оживéте. I пізнаєте ви, що Я — Господь!“ 7 I пророкував я, як наказано. I зняvся шум, коли я пророкувáв, і ось гórkіt, а кóсті зближáлися, кістка до кістки своєї. 8 I побачив я, аж ось на них жíли, і виросло тіло, і була натýгнена на них шкíra зvérху, та духа не було в них. 9 I сказав Він менi: „Пророку́ до духа, пророку́, сину лóдський, та я скажеш до духа: Так говорити Господь Бог: Приlinь, духу, з чотирьох віtrív, і дихні на цих забитих, — і нехай оживу́т!“ 10 I я пророкував, як Він наказав був менi, — і вvíшов у них дух, і вони ожili, і поставáli на ноги свої, — вýсько дуже-дуже велике! 11 I сказав Він менi: „Сину лóдський, ці кóсті — вони ввесь Ізраїлів дім. Ось вони кажут: Повисíхáli наші кóсті, і загíнула наша надія, нам кíneць! 12 Тому пророкуй та я скажеш до них: Так говорити Господь Бог: Ось Я повíдчиняю ваші гробí, і позvóджу вас із ваших гробів, мій народе, і вvedú вас до Ізраїлевої землі! 13 I пізнаєте ви, що Я Господь, коли Я повíдчиняю ваші гробí, і

коли позвóджу вас із ваших гробів, Мій нарóде! 14 I дам Я в вас Свого Духа, — і ви оживéте, і вміщу вас на вашій землі, і піznáete ви, що Я, Госпóдь, сказав це й зробив, говорить Госпóдъ!“ 15 I булó мені слово Господнє таке: 16 „А ти, сину лóдській, віzьми собі один кусок дéрева, і напиши на ньюмо: „Юді та синам Ізраїля, його дрúзям“, I віzьми ще один кусок дерева, і напиши на ньюмо: „Йóбиспові дерево єфрема та всьому домові Ізраїля, дрúзям його“. 17 I зблизь їх собі одне до ѿного на один кусок дерева, — і вони стануть за ѿні в твоїй руці! 18 I як скажутъ до тебе сини твого нарóду, говорячи: Чи не оголоши нам, що це в тéбе таке? 19 то скажи їм: Так говорить Госпóдь Бог: Ось Я віzьму дерево Йóбиспа, що в єфремовій руці, та племéна Ізраїлеві, його дрúзів, і дам на ньюго дерево Юди, і вчиню їх за одне дерево, — і стануть вони одним у Моїй руці! 20 I будуть ці дерéва, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очах. 21 I скажи до них: Так говорить Госпóдь Бог: Ось Я віzьму Ізраїлевих синів з-посеред нарóдів, куди вони пíшли, і позбирáю їх знавкблá, і введу їх до їхньої землі. 22 I зроблю їх за один нарóд у краї на Ізраїлевих горáх, і будé для всіх них один цар за царя, і не бúдуть уже двомá нарóдами, і не бúдуть уже більш поділені на двоє царств. 23 I більш не будуть вони занечищуватися своїми боввáнами й гидотами своїми та всімá своїми переступами, спасу їх з всіх їхніх осéль, де вони грíшили, й очищу їх. I будуть вони мені нарóдом, а Я буду їм Богом! 24 A раб Мій Давид буде царем над ними, і один пáстир буде для всіх них, і постановами Моїми вони будуть ходити, а устави Мої будуть стерегтъ й викóнувати їх. 25 I осéдуть вони на тій землі, яку Я дав був Моему рабові Яковові, що сиділи на ній їхні батькі, і осéдуть на ній вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навіки, а Мій раб Давид буде їм кнáзем навіки! 26 I складу з ними заповіта миру, — це буде вічний заповіт із ними. I зміцню їх, і намнóжу їх, і дам Свою святыню серед них на віki! 27 I буде місце Мого пробування над ними, і Я буду їм Богом, а вони Мені бúдуть нарóдом. 28 I пíзнають ці нарóди, що Я — Госпóдь, що освятив Ізраїля, коли буде Моя святыня серед них навіки!“

38 I булó мені слово Господнє таке: 2 „Сину лóдській, зверні своє обличчя до Гога, краю Маѓога, кнáзя Рóшу, Мешеху та Тувалу, і пророкуй на ньюго 3 та й скажеш: Так сказав Госпóдъ: Ось Я проти тебе, Гогу, кнáже Рóшу, Мешеху та Тувалу! 4 I завернú тебе, і вкладу гачкі в щéлепи твої, і вíведу тебе та все вíйсько твое, кóней та верхíвців, усі вони досконало озбрóєні, велике збóрище, зо щитами та щитkами, усі озброєні мечами. 5 Парас, Куш і Пут із ними, усі вони зо щитом та з шóломом. 6 Гомер і всі бóрди його, дім Тогарми, кінці піvnічні та всі віddíli його, численні нарóди з тобою. 7 Приготуйся, і приготуй собі ти та все збóрище твое, зібрані при тобі, і бúдеш для них сторóжею. 8 По багатьох днях

ти бúдеш потрібний, у кінці рóків прийдеш до Краю, що повéрнений від меча, що зібраний від численніх нарóдів, на Ізраїлеві гори, що зáвжди були рóїною, а він був вíведеній від нарóдів, і всі вони сидять безпечно. 9 I вíйдеш, прийдеш як буря, будеш як хmara, щоб покрити землю, ти та всі віddíli твої, та численні нарóди з тобою. 10 Так говорить Госпóдъ Бог: I станеться того дня, увійдуть слова на твое серце, і ти бúдеш думати злу дýмку, 11 та я скажеш: Підú на неукріплений край, знайдú спокійних, що безпечно сидять, усі вони сидять в осáдах без муру, і нема в них зáсуva та воріт, 12 щоб набрати здóбичі, і чинити грабунок, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на нарóд, зібраний з народів, що набувають добуток та маєток, що сидять посеред землі. 13 Шева та Дедан, і купці Таршішу, і всі левчукі його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здóбичі, чи ти зібраv своє збóriще, щоб чинити грабунок, щоб вíнести срібло та золото, щоб набрати добутку та маєтку, щоб набрати великої здóбичі? 14 Тому пророкуй, сину лóдській, та й скажеш до Гога: Так говорить Госпóдъ Бог: Чи того дня, коли нарóд Мій сидітиме безпечно, ти не довідаєшся про це? 15 I прийдеш із своего місця, із піvnічних кінців, ти та численні нарóди з тобою, — всі вони гарцюють на кóнях, зборище велике й вíйсько численне! 16 I здіймешся на нарóд Мій Ізраїлів, як хmara, щоб покрити землю. Буде це на кінці днів, і вíведе тебе на Мій Край, щоб нарóди пíзнали Мене, коли Я покажу Свою святыню тобі, Гогу, на їхніх очах. 17 Так говорить Госпóдъ Бог: Чи ти той, що про ньюго говорив Я за давніх днів через Моїх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів про рокій, щоб привéсти тебе на них? 18 I станеться того дня, у дні приходу Гога на Ізраїлеву землю, говорить Госпóдъ Бог, — увійде ревність Моя в нíздri Moї. 19 I в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі. 20 I затрептýться перед Моїм лицем мóрські риби та птаство небесне, і польовá звíринá, всяке гаддý, що плаzuє по землі, і всяка людýна, що на поверхні землі, і будуть поруйнóвані гори, і поваляться єрвища, і всякий мур на землю впадé. 21 I покличу проти ньюго меча на всіх горах Моїх, — говорить Госпóдъ Бог, — меч кожного буде на брата його! 22 I буду судитися з ними моровицёю та кров'ю, і пущу заливний дощ та камінний град, огонь та сíрку на ньюго та на віddíli його, та на численні нарóди, що з ним. 23 I звелíчуся, і покажу Свою святыню, і буду пíзнаний на очах численніх нарóдів, і вони пíзнають, що Я — Госпóдъ!

39 А ти, сину лóдській, пророкуй на Гога та й скажеш: Так говорить Госпóдъ Бог: Ото Я на тебе, кнáже Рóшу, Мешеху та Тувалу! 2 I вернú тебе, і попровáджу тебе, і піdímy тебе з піvnічних кінців, і впровáджу тебе на Ізраїлеві гори. 3 I виб'ю лука твого з твоєї лíвіці, а твої стрíli кину з твоєї правíці.

4 Упадéш на Ізраїлевих горáх ти й усі віddíli твої та нарóди, що з тобою; віddam тебе на з'їдження хýжому птáству, усякому крилатому та польовíй звíринí. **5** На віdkritomu полí впадéш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог! **6** I пошlo Я огонь на Маого та на тих, що безпечно замéшkуют островí, і пíзнають вони, що Я — Господь! **7** A Своє святе Ім'я розглошóу посеред Мого нарodu Ізраїля, і більше не дам зневáжiti святе Мое Ймéння, і нарóди пíзнають, що Я — Господь, Святий Ізраїл! **8** Ось прýide і станеться, — говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив. **9** I повіхóдять мéшkanці Ізраїлевих міст, і накладут огонь, і палитимуть зброю та щиткá й щitá, лука та стрíli, і ручного kия та ráтище, і будуть nими палити огонь сíм років. **10** I не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лісів, бо збрóeю будуть палити огонь, і вízьмуть здóбич із тих, хто брав здóбич із них, і пограбують тих, хто їх грабував, говорить Господь Бог. **11** I станеться того дня, дам Я там Гóгові mіscé грóbu в Ізраїлі, Dolинu Перехóжих, на схіd від моря, і що замикає дорогу перехóжим. I похováють там Гóга й усе його многолíдство, та й назvутъ: Dolина Многолíдства Гóга. **12** I буде хovати їх Ізраїlі dіm, щоб очистити землю, sіm mіscяv. **13** I буде хovати ввесь нарód кráю, і vіnстане для них за pam'ятку, того дня, коли Я прослáвлю Себе, говорить Господь Бог. **14** I віddílять людей, які без перévvi ходítимуть по кráю й хovатимуть з перехóжими pозoсталих ще на повéрхні землі, щоб її очистити. Po семи mіscяx вони ще будуть вишóкувати. **15** I перéйдут ті обхíдникí по кráю, і коли хто побачить lódsку kístku, то поставить при níj знакa, аж поки не похovают її похорónniki в Dolині Mноголídства Гóга. **16** A iм'я mіsta — Гамона. I очистять землю. **17** A ти, sinu lódský, tak говорить Господь Бог: Skажi ptáxovi, усякому крилатому, ta всíj польовíй зvíriní: Згромадьтесь й прийдіть, зберіться навколо nad жерово, що Я принесú для вас, велика жертва на Ізраїлевих горáх, i vi будете юсти m'ясо, i будете пити кров. **18** Vi будете юсти тіlo лýцаrіv, a кров kняzív зemлі будете пити, — баранí, i вívcí, i козлí, bикí, — cитí bашánskí bикí всí вони. **19** I будете юсти лýj aж до сýтosti, i будете пити кров aж до впóenня z Моеj жerетvi, яку Я принес для вас, — **20** i насытитеся pri Мoемu столí kínymi ta верхívцámi, лýцаrями ta всяkimi вояkámi, говорить Господь Бог! **21** I дам Свою славу míж нарóдами, i побачать усí нарódi Míj суд, що зробló Я, ta Moю ruku, що на них покладу. **22** I пíзнае Ізраїlі dіm, що Я — Господь, їхníj Бог, vіd цого дня й dalí. **23** I пíзнають нарóди, що Ізраїlі dіm píshov на vигnánnia za провини свої, za te, що спроневíriлися Mení, a Я схováv buv vіd них лице Своє, i vіddav їх u ruku їхníj népriyatele, i всí вони popádalí vіd mecha. **24** Za їхñou nechýstístvo ta za їхñe bezzakónnja zrobiv Я це з nimi, i схovav vіd них лице Своє. **25** Tomú tak говорить Господь Бог: Тепер pívernu долю Якова, i

zmilуюся над усím Ізраїlevim domom, i буду ревний за Своє святе Йménny. **26** I vіdcúyton вони свою gánybu ta все свое спронevírenny, якým спronevíriлися Mení, kolи сядуть bezpečno na svoíj zemlì, i не буде vже níkogo, kto b' iš strashív, **27** kolи pívernu їх z нарódov, i pízbiráo їх iз kraïv їхníh vorogív, i pokaju Свою svatístvę u них na očák chislennih naródov. **28** I píznaютъ вони, що Я — Господь, Бог їхníj, kolи výjene їх u polón do нарódov, a potómu pízbiráo їх na їхñu zémllu, i bílsh ne pozostávlu tam níkogo z них. **29** I ne скhova vже vіd них Свого лица, bo вilllu Ducha Свого na Ізраїlі dím, говорить Господь Бог!"

40 Двадцятого й p'ятого roku нашого vигnánnia, na почátku roku, deсятого dňa mісяca, чotirnádцятого roku po tomu, jak bulo zruynóvane mіsto, того samogo dňa bula na meni Gospodnja ruka, i Bín uprovádil мене тудí. **2** U Božix видínnix uprovádil Bín mené do Іzrailevoga kráju, i дав спočítí meni na duže vysokíj gorí, a na níj bulá níbi budóva mіsta, z polúdnya. **3** I prívív мене тудí, i oścь cholvík, що його vid, níbi vid blískúcoj míd, a v його ruči — лýnná nitka ta mírnícha pálička, i vín stovay u brami. **4** I skazav meni cej cholvík: „Синu lódský, dívixis svoími очíma й слухай svoími vúchami, i zverní svoje серце na все, що я покажу тобi, bo ty прívedeníj сюdi, щоб показati тобi. Усе, що ty побáchiš, ob'явí Іzrailevomu dómovi“. **5** I oścь mur назovní xramu návkólo, a v ruči того cholvíka mírnícha pálička na shíst líktív, na míru líktem ta doloneco. I zmírav vín ширинu tíe budívlí — одна pálička, i завvíški — одна palička. **6** I priyshov vín do brami, що її péréd u naprämi do sходu, i vvvíshov Űi sxbodami, i zmírav poroga tíe brami — одна palička завšírshki, i drugiij porig — одна pálička завšírshki. **7** A vartívní — одна palička завdóvžki й одна palička завšírshki, a pomíj vartívními — p'ять líktív; a porig brami z buku sínéchok tíe brami, zserédiní — одна palička. **8** I zmírav vín síní tíe brami zserédiní — одна palička. **9** I zmírav síní brami — vícim líktív, a stovpí ůi — dva líktí, a síní brami — zserédiní. **10** A bramní vartívní v naprämi na sход — tri zvídssi й tri zvídtsi, i míra odna im trýom, i míra odna stovplám zvídssi ta zvídtsi. **11** I zmírav vín ширину входу do brami — deсяt líktí, довжiná brami — trinadzat líktív. **12** A rozmежuánnia перед vartívními — один líkoty, i один líkoty zvídtsi, a vartívní — shíst líktív zvídtsi й shíst líktív zvídtsi. **13** I zmírav bramu z dáhu vartívní do dahx ůi, завšírshki — dvaçt i p'ять líktív, dverí návproti dveréy. **14** I porobiv stovpí ůi, shístdesát líktív, i do stovpí pídhódit podvír'ya, návkólo brami. **15** A vіd péredu bramnogo входу aж до péredu sínéy vnitřishnýo brami — p'yatdesát líktív. **16** I buli víkna, широкí znadvóru ůi vuzky v serédiní, do vartívénna ta do їхníh stovpí u serédiní brami návkólo, i tak do sínéy, i víkna návkólo do serédiní, a na stovpáh výrízbleni pálymi. **17** I vín vprovadiv мене do zóvnishnýo podvír'ya. I oścь komóri ta pídloga, vikladena z kamínna, zroblena dla

подвір'я навколо, тридцять комір на підлозі. 18 А ця підлога була позад брам, по довжині брам, дбільшня підлобга. 19 І зміряв він ширину від переду дбільшної брами до переду внутрішнього подвір'я назовні, — сто ліктів, на схід та на північ. 20 А та брама, що перед її в напрямі на північ до зовнішнього подвір'я, він зміряв довжину її та ширину її. 21 І вартівні її три звідси й три звідти, і стовпії її, і сіни її були за мірою першої брами, п'ятдесят ліктів довжині її, а ширині — двадцять і п'ять на міру ліктем. 22 А вікна її, і сіни її та вірізьблені пальми її — за мірою брами, що перед її в напрямі на схід, а сінома східцями входять у неї, а її сіни перед ними. 23 І брама внутрішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів. 24 І він попровадив мене в напрямі на півден, аж ось брама в напрямі на півден. І він зміряв стовпії її та сіни її за тими мірами. 25 А в неї вікна та сіни її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдівжки, а завшіршки — двадцять і п'ять ліктів. 26 А семеро східців — вхід до неї, і сіни її перед ними, а вірізьблені пальми її одна звідси, а одна звідти при стовпах її. 27 А брама внутрішнього подвір'я — у напрямі на півден, і він зміряв від брами до брами в напрямі на півден — сто ліктів. 28 І провадив мене до внутрішнього подвір'я південною брамою, і зміряв південну браму за тими мірами. 29 І вартівні її, і стовпії її, і сіни її за тими мірами, і вікна її, і в сінях її навколо — п'ятдесят ліктів завдівжки, а завшіршки — двадцять і п'ять ліктів. 30 А сіни її навколо — завдівжки двадцять і п'ять ліктів, а завшіршки п'ять ліктів. 31 І сіни її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід. 32 І він провадив мене до зовнішнього подвір'я в напрямі на схід, і зміряв брами за тими мірами. 33 І вартівні її, і стовпії її, і сіни її за тими мірами, а в неї вікна та в її сінях навколо, завдівжки — п'ятдесят ліктів, а завшіршки — двадцять і п'ять ліктів. 34 А її сіни були до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід. 35 І провадив мене до північної брами, і зміряв тими мірами. 36 Вартівні її, стовпії її, і її сіни та вікна в неї навколо, завдівжки — п'ятдесят ліктів, а завшіршки — двадцять і п'ять ліктів. 37 А стовпії її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід. 38 І комора, і її вхід — у стовпах брам, там полошуть цілопалення. 39 А в сінях брами — два столи звідси й два столи звідти, щоб різати на них цілопалення й жертви за гріх та жертви за провину. 40 А при зовнішньому боці, що підіймається до входу північної брами, два столи, і при боці іншому, що при сінях брами, два столи. 41 Чотири столи звідси й чотири столи звідти при боці брами, вісім столів, що на них ріжуть. 42 І чотири столи на цілопалення, каміння тесане, завдівжки — лікоть один і пів, а заввішки — один лікоть; на них кладуть знаряддя, що ними

ріжуть цілопалення та жертву. 43 І гакий, на одну долоню, були приготовані в домі навколо, а на столах — жертовне м'ясо. 44 А назовні внутрішньої брами були дві кімнати у внутрішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній перед — у напрямі на півден, одна при боці східної брами, перед її — у напрямі на північ. 45 І сказав він до мене: „Ця кімната, що перед її в напрямі на півден, для священиків, що стережуть сторожу храму. 46 А та кімната, що перед її в напрямі на північ, для священиків, що виконують сторожу жертівника. Це Садкові сини, що з Левієвих синів наближаються до Господа, щоб служити Йому. 47 І зміряв подвір'я — завдівжки сто ліктів, і завшіршки сто ліктів, чотирикутне, а жертівник був перед храмом. 48 І провадив мене до сіней храму, і зміряв стовпії сіней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширині брами — три лікті звідси й три лікті звідти. 49 Довжині сіней двадцять ліктів, а завшіршки — одинадцять ліктів, а десятьма сходами ходять до нього; а стовпії при стовпах, один звідси, а один звідти.

41 І провадив мене до храму, і він зміряв стовпії, — шість ліктів завшіршки звідси, і шість ліктів завшіршки звідти, ширині скінні. 2 А ширині входу — десять ліктів, а боки входу — п'ять ліктів звідси й п'ять ліктів звідти; і зміряв довжину його — сорок ліктів, а завшіршки двадцять ліктів. 3 І ввійшов він до середини, і зміряв входового стовпія — два лікті, а вхід — шість ліктів, а ширині входу — сім ліктів. 4 І зміряв довжину його — двадцять ліктів, а завшіршки — двадцять ліктів на переді храму. І сказав він мені: „Це Святе Святих!“ 5 І зміряв він стіну храму — шість ліктів, а ширині бічної кімнати — чотири лікті кругом навколо храму. 6 А кімната бічні, кімната при кімні, тридцять в трьох поверхах, і входили в стіну, що храм мав для бічних кімнат навколо кругом, щоб держалися в стіні того храму. 7 І він ставав ширший, і обертається все більше вгору до бічних кімнат, бо той храм був обернений більше вгору, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору, і так дбільшій поверх входить на горішній через середній. 8 І бачив я вишні храму навколо, підвальнині бічних кімнат — повна палаця, шість ліктів. 9 Ширині стіни, що в бічній кімні назовні, п'ять ліктів, а вільне місце між бічними кімнатами, що належить до храму. 10 І поміж коморами — завшіршки двадцять ліктів кругом навколо храму. 11 А вхід з бічної кімні до вільного місця — вхід один у напрямі на північ, і вхід один на півден, а ширині вільного місця — п'ять ліктів кругом навколо. 12 А будівля, що перед відгородженім майданом у напрямі на захід, завшіршки сімдесят ліктів, а стіна будівлі п'ять ліктів, ширині кругом навколо, а довжині її — дев'ятдесят ліктів. 13 І він зміряв той храм, завдівжки — сто ліктів, а відгороджений майдан і будівля та стіни її, завдівжки — сто ліктів. 14 А ширина передньої

частини храму та відгородженого майдану на схід — сто ліктів. **15** І зміряв він довжину будівлі до переду відгородженого майдану, що позад нїй, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сінечки подвір'я. **16** Пороги та вікна, широкі знадвору, і вузькі всередині, галерія навколо них трьох, навпроти поробту дерев'яний обклад навколо й земля до вікон, а вікна зачинені. **17** Усе понад входом і аж до внутрішнього храму, і назовні при кожній стіні кругом навколо, у внутрішньому й у зовнішньому, вірізьблене, **18** і було зроблене херувимами та пальмами, два обличчя в херувима. **19** І людське обличчя — мали пальми звідси, а обличчя левчукá — мали пальми звідти, пороблені при всьому дому навколо. **20** Від землі аж понад вход — пороблені херувими та пальми на стіні храму. **21** Храм мав чотирикутні одвірки, а перед святині мав такий самий вигляд. **22** Жéртвник був із дерева, — три лікті високий, а довжина його — два лікті, а в нього його кутій й підніжжя його та стіни його — дерево. І сказав він мені: „Це той стіл, що перед Господнім лицем!“ **23** А в храмі та в святині було двоє дверей. **24** І в тих дверях було по дві дóщі, обидві дóшки обéрталися, дві в одних дверях, і дві в інших дверях. **25** І були зроблені на них, на дверях храму, херувими та пальми, як пороблені були в стінах, а дерев'яний ганок при переді сіній назовні. **26** І вікна, широкі знадвору й вузькі всередині, і пальми звідси та звідти при боках сіній, і такі бічні кімнати храму та стріхи.

42

І він вивів мене до зовнішнього подвір'я дорогою в напрямі на північ, і ввів мене до кімнат, що навпроти відгородженої площи, і що навпроти будівлі на північ. **2** Навпроти завdóvжки — сто ліктів, вход північний, а завшíршки — п'ятдесят ліктів. **3** Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвір'ї, і навпроти вікленої підлоги, що в зовнішньому подвір'ї, галерія до переду галерії на три поверхні. **4** А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширині до внутрішнього подвір'я, дорогою ста ліктів, а віходи їхні — на північ. **5** А горішні кімнати були коротші, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з дольшіх та з середніх тієї будівлі. **6** Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпі подвір'я, тому вони були вужчі від дольшіх та від середніх на землі. **7** А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвір'я, до переду кімнат — довжина його п'ятдесят ліктів. **8** Но довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвір'я, п'ятдесят ліктів, і ось на переді храму сто ліктів. **9** А під тими кімнатами — хід від сходу, коли вхóдти до них з зовнішнього подвір'я. **10** По ширині муру подвір'я в напрямі на схід до переду вільного місця й до переду будівлі — кімнати. **11** А дорога перед ними — як вид кімнат, що в напрямі на північ, яка довжина, така шириня їхнія, а всі віходи були за їхніми спòсобами та за їхніми віходами. **12**

І як входи кімнат, що в напрямі півдня, такий був вхід на початку дороги, дороги перед відповідним муром у напрямі на схід, коли йти до них. **13** І сказав він мені: Кімнати північні і кімнати південні, що на переді вільного місця, це кімнати священні, де їдять священики, що наближаються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе. **14** Коли священики ввійдуть, то не сміють виходити зі святині до зовнішнього подвір'я, і мають там складати свої шáти, в яких служать, бо вони святоці. І зодягнуть вони інші шати, і тоді тільки можуть зближатися до того, що належить нарідові“. **15** І скінчів він вимірювання внутрішнього храму, і віпровадив мене в напрямі брами, що перед її в напрямі на схід, і зміряв те кругом навколо. **16** Він зміряв мірникою пàлицею східній бік, — п'ять сотень палиць мірникою палицею навколо. **17** Зміряв північний бік, — п'ять сотень палиць мірникою палицею навколо. **18** Зміряв південний бік, — п'ять сотень палиць мірникою палицею. **19** Обернувся до західного боку, — наміряв п'ять сотень палиць мірникою палицею. **20** На чотири стороні відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завdóvжки — п'ять сотень, і завшíршки п'ятьсотень, щоб відділити між святим та звичайним.

43

І попровáдив мене до брами, до брами, що звérнена в напрямі сходу. **2** І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос Його був, як шум великої води, а земля засвітлилася від слави Його! **3** І вид був такий же, як я бачив: як те відіво, що я бачив, коли я прихóдив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевár. І впав я на обличчя своє! **4** І слава Господня ввійшла в храм в напрямі брами, що перед її в напрямі сходу! **5** І підняв мене Дух, і віпровадив мене до внутрішнього подвір'я, і ось слава Господня напóвнила храм! **6** І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені. **7** І сказав Він мені: „Сину людський, це місце престолу Мого, і місце стіп Моїх ніг, де Я буду перебувати навіки посеред Ізраїлевих синів, — не занечистять уже Ізраїлів дім святе Ім'я Мое, вони та їхні царі розпустою своєю та трупами їхніх царів при їхньому вмиráнні! **8** Вони ставили свого порога при Моєму порозі, і свої одвірки при одвірках Моїх, так що тільки стіна була між Мною та між ними, і вони занечистили святе Ім'я Мое своїми гидотами, яких наробыли, і Я вигубив їх у Своїм гніві... **9** Тепер нехай вони віддалять від Мене розпусту свою та трупи своїх царів, і Я буду пробувати між ними навіки. **10** Ти, сину людський, об'явй Ізраїлевому домові про цей храм, і вони посоромляться від своїх провин, і зміряють міру. **11** А якщо вони засоромляться від усього, чого наробыли, то віясні їм вігляд храму, і план його, і віходи його та його входи, і всі устави його, і всі начерки його, і всі закóни його, і напиши

це на очах їх, і нехай вони стережуть усякий нáчертк його, і всі устави його, і нехай вони роблять їх!“ 12 Оце закон храму: на вершині гори вся границя його кругом навколо має бути Святе Святих. Ось це закон храму. 13 А оце міри жéртвника ліктами, лікоть — це лікоть та долоня. І основа жéртвника — лікоть, і лікоть — завшíршки, а його границя до його краю навколо — одна п'ядь, і це задня сторона жéртвника. 14 А від основи на землі аж до дôлішнього обкладу жéртвника — два лікті, а завшíршки — один лікоть, а від малого відступу жéртвника аж до великого — чотири лікті, а завшíршки — лікоть. 15 А жéртвник — чотири лікті високий, а від жéртвника й вище — чотири роги. 16 А єгнище — дванадцять ліктів завdôвжки на дванадцять завшíршки, чотирикутне при чотирьох своїх бóках. 17 А дôлішній обклад — чотирнадцять ліктів завdôвжки на чотирнадцять завшíршки при чотирьох боках її, а границя навколо нього півліктя, а основа його — лікоть навколо, а сходи його зvérneni на схід. 18 І сказав Він мені: „Сину людський, так говорить Господь Бог: Оце устави жéртвника на день, коли він буде зроблений, щоб принесити на ньому ціlopáлення, і кропити на нього кров. 19 І даси священикам-Левитам, що вони з Садокового насління, що набlíжується до Мене, — говорити Господь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх. 20 І візьмеш з його крові, і покропи на чотири його роби й до чотирьох кутів оправи та до границі навколо, — і очисти його та освяти його. 21 І візьмеш бика тієї жертви за гріх, і спалять його на означеному місці храму назbvnі святині. 22 А другого дня принесеш у жертву козла безвáдного на жертву за гріх, і очистяй жéртвника, як очистили биком. 23 А коли покінчиш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безвáдного, і безвадного барана з отари. 24 І приведи їх перед Господнє лицез, і кинуть священики на них сіль, і принесуть їх ціlopáленням для Господа. 25 Сім день бúдеш приготовляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безвáдних приготóвляти. 26 Сім день будуть очищати того жертвника, і очистяй його, і освятаєй його. 27 І скінчаться ті дні, і станеться, восьмого дня й далі приготóвляти священики на жéртвнику ваші ціlopáлення та ваши жертви мирні, — і вподобаю Собі вас, говорити Господь Бог!“

44 І вернув мене в напрямі брами зовnішної святині, що обéрнена на схід, а вона зáмкнена. 2 І сказав мені Господь: „Брама ця буде зáмкнена, не буде відчинена, і ніхто не ввійде в неї, бо в неї ввійшов Господь, Бог Ізраїлів, і вона буде зáмкнена. 3 Князь, сам князь буде сидіти в ній, щоб їсти хліб перед Господнім лицем; сíньми брами він увійде, і сíньми вийде“. 4 І віпровадив мене в напрямі північної брами до переду храму, і побачив я, аж ось слава Господня напóвнила Господній дім! І впав я на обличчя своє. 5 І сказав мені Господь: „Сину людський, зверні

своє серце, і побач своїми очима, а своїми вúхами послухай усе, що Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Господнього дому, і щодо всяких законів його, і зvérнеш своє серце до входу того храму в усіх вýходах святині. 6 І скажеш до ворохóбників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Дóсить вам усіх ваших гидот, Ізраїлів доме, 7 що ви ввóдили чужинців, необрізаносéрдих та необрізанотlіх, щоб були в Моїй святині, щоб зневáжити його, Мій храм, коли принесили Мій хліб, лій та кров, і, крім усіх ваших гидот, зламали Мого заповіта. 8 І ви не нéсли сторóжі святощів Моїх, але поставили їх собі за сторожів Моеї вárти в Моїй святині. 9 Так говорить Господь Бог: Кожен чужинець, необрізаносéрдий та необрізанотlій, не ввійде до Моеї святині; це і про всякого чужинця, що живé серед Ізраїлевих синів. 10 І нáвіть Левити, що були віддалíся від Мене, коли блукав Ізраїль, що були зблудили від Мене за своїми божkáми, і вони понесúть кару за свою вину, — 11 і будуть вони в святині Моїй служити сторожамі при брамах храму, і обслуговувати храм, вони будуть принесити ціlopáлення й жертву нарбдові, і вони будуть ставати перед ними, щоб служити їм. 12 За те, що вони служили їм перед їхніми бовbánами, і стали для Ізраїлевого дому за спотикáння на провíйну, тому підняв Я Свою руку на них, — говорити Господь Бог, — і вони понесúть провíйну свою! 13 І вони не пíдйдуть до Мене, щоб бути священиками Мені, і щоб пíдхóдити до всіх святощів Моїх, до Святого Святих, і будуть носити гáньбу свою та гидоти свої, які наробыли. 14 І дам Я їх сторожамі вárти храму щодо всієї його праці, і щодо всього, що робиться в ньому. 15 А священики-Левити, Садокові сини, що несли сторóжу Моеї святині, коли Ізраїлеві сини зблудíли були від Мене, вони набlíзяться до Мене на службу Мені, і будуть стояти перед Моїм лицем, щоб принесити Мені лій та кров, говорити Господь Бог. 16 Вони ввíйдуть до Моеї святині, і вони набlíзяться до Мого столу на службу Мені, і будуть нести Мої сторóжі. 17 І станеться, коли вони вхóдитимуть до брами внутрішнього подвíр'я, то зодягáтимуть льнянú одíж, і не ввійде на них вовна, коли вони служитимуть у брамах внутрішнього подвíр'я та назbvnі. 18 Льнянá завóї будуть на їхній голові, а льнянá спíдня одежда буде на їхніх стéгнах; не будуть опéрізуватися тим, що викликáє пíт. 19 А коли вони будуть вихóдити до зовnішнього подвíр'я, до нарóду, здíйmáтимуть шáти свої, в яких служили, і поскладають їх у священних кíмнáтах, і зодягнуту іншу одежу, щоб своїми священними шáтами не торкатися нарóду. 20 А головí своєї вони не будуть голýти, і волóсся не запúстять, — конче будуть стрýгти волосся своє. 21 Вина не будуть пити кожен із священиків, коли мáють вхóдити до внутрішнього подвíр'я. 22 А від та рóзвідок не братимутъ собі за жінок, а братимутъ тільки дівчат із насління Ізраїлевого дому, та вдову, що буде вдовою по священикові. 23 А нарóд

Мій будуть вони навчати розрізняти між святым та звичайним, і зроблять їх знаючими різницю між нечистим та чистим. **24** А у суперечці вони стануть, щоб судити, — правосуддям Моїм розсудять її, і будуть стерегти Закони Мої, і устави Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити! **25** І до мертвої людіні не підійдуть, щоб не занечистити себе, а тільки ради батька й матері, і ради сина, і дочки, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, занечистяться. **26** А по його очищенні прирахують йому ще сім день. **27** А того дня, коли він входить до святині, до внуtrішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог. **28** І оце буде ім за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дастé ім в Ізраїлі, — Я їхнє володіння! **29** Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — оце будуть вони їсти, і все закляте в Ізраїлі буде їхнє. **30** І перше з усіх первонаріджених зо всього, і всякі приношення всього зо всіх ваших приношень буде священикам, і початок ваших діл дасте священикові, щоб він поклав благословення на вашому домі. **31** Усякого пáдла та пошматованого з птаства та скотини священики не будуть їсти.

45 А коли ви будете кидати жеребкá про землю в спадщину, то дасте приношення Господévi, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч ліктíв завdóvжki, а десять тисяч завшíршки йому. Це буде святе в усій його граници навколо. **3** А з цієї міри відміряеш двадцять і п'ять тисяч ліктíв завdóvж та десять тисяч завшír, і в цьому буде святына, Святе Святіх. **4** Це святість із землі; вона буде для священиків, що служать святині, для тих, що наближуються, щоб служити Господévi, і буде ім місцем для домів і святих місцем. **5** А двадцять і п'ять тисяч ліктíв завdóvж і десять тисяч завшír буде для Левітів, що служать храмові, ім на володіння, міста на сидіння. **6** А на володіння місту дасте п'ять тисяч завшír і двадцять і п'ять тисяч завdóvж, навпроти святого приношення; воно буде для всього Ізраїлевого дому. **7** А для князя буде з того й з того боку святого приношення й володіння міста, навпроти святого приношення й на переді володіння міста від західного краю на захід, і від східного краю на схід, а завdóvж відповідно одній частині племéна від західної граници до граници східної **8** землі; це буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої князі не будуть уже тиснути народу Мого, а Край дадуть Ізраїлевому дому, їхнім племéнам. **9** Так говорить Господь Бог: Досить вам, Ізраїлеві князі! Насильство та утиスキ відсуньте, а робіть правосуддя та правду, перестаньте випихати народ Мій з його землі, говорить Господь Бог! **10** Майте справедливу vagú, і справедливу eфú та справедливого бáта. **11** Eфá й бат буде однакова міра, щоб бат виносиш десяту частину хóмеру, а десята частина хóмеру — eфá, згідно з хóмером буде міра його. **12** А шékel — двадцять гéрів; двадцять шеклів,

двадцять і п'ять шеклів, та п'ятнадцять шеклів буде вам міна. **13** Оце те приношення, що ви принесёте: шоста частина eфí з хóмеру пшеници й шоста частина eфí з хóмеру ячмéню. **14** А постáнова про оливу з бáта олýви: десята частина бáта з кóру, десять батів — хóмер, бо десять батів — хóмер. **15** І одна штука з отарі з двохсот штук з доброго пасовицька Ізраїлевого на жертву хлібну, і на ціlopáлення, і на жертви мирні, щоб очистити їх, говорить Господь Бог. **16** Увесь народ цього Краю повинен давати приношення для князя в Ізраїлі. **17** А на обов'язку князя буде: ціlopáлення, і жертва хлібна та жертва лита в свята, і в новомісячча та в суботі, в усі свята Ізраїлевого дому, — він приготує жертву за гріх, і жертву хлібну, і ціlopáлення, і жертви мирні на очищенні за Ізраїлів дім. **18** Так говорить Господь Бог: У першому місяці, першого дня місяця візьмеш молодого бика з великої худоби, безвáдного, і очистиш святыню. **19** І візьмëте священик з крові жертви за гріх, і покропить на одвóрок храму та на чотири кути відступу жéртвіника, і на одвóрок брами внуtrішнього подвір'я. **20** І так зробиш сьомого дня першого місяця за кожного, хто прогрішиться через помилку або з глупоти, і очистите храма. **21** У першому місяці, чотирнáдцятого дня місяця буде вам Пásха, свято семидéнне; будете їсти опрісники. **22** І приготує того дня князь за себе та за весь народ краю бика на жертву за гріх. **23** І сім день свята буде він приготóлювати ціlopáлення для Господа, сім биків і сім баранів безвáдних на день, сім день, і жертву за гріх, — козла на день. **24** І приготóвить жертву хлібну, eфú на бика й eфú на баранá, а олivi — gíн на eфú. **25** Сьомого місяця, п'ятнадцятого дня місяця в свято буде він приготóлювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як ціlopáлення, так і жертву хлібну, так і олívу.

46 Так говорить Господь Бог: Брама внуtrішнього подвір'я, що звérнена на схід, буде зámkнена шість день праці, а суботнього дня буде відchнена, і в день новомісячча буде відchнена. **2** І ввíде князь ходом сінéй брами ззóвні, і стане при одвóрку брами, а священики приготујуть його ціlopáлення та його мирну жертву, і він поклониться на порозі брами. А брама не буде зámkнена аж до вечора. **3** І буде вклонятися народ краю при вході цієї брами в суботі та в новомісячча перед Господнім лицéм. **4** А те ціlopáлення, що князь принесé Господévi суботнього дня, це шість безвáдних овець та безвáдний баран. **5** А жертва мучнá — eфá на баранá, а на овець жертва хлібна, — скільки дасть рука ного, а олivi — gíн на eфú. **6** А в день новомісячча — молодий бик з великої худоби, безвáдний, і шéstero овець та баран будуть безвádni. **7** І eфу на бика, і eфу на барана приготує він хлібну жертву, а на овець — як сягнé рука його, а олivi — gíн на eфú. **8** А коли приходйтиме князь, то він увійде ходом сіnéй брами, і тим же ходом своїм вийде. **9** А коли народ краю буде приходити перед Господнe

лице в свята, то хто входить ходом північної брами, щоб поклонитися, вийде ходом брами південної, а хто входить ходом брами південної, вийде ходом брами північної, — не вéрнеться ходом тієї брами, яким увійшов, алé вийде протилéглою йому. **10** А князь буде серед них: при вході їх вийде, і при вýході їх вийде. **11** А в свята та в урочисті дні буде хлібна жертва, — ефá на бика й ефá на баранá, а на вівці — скільки дастъ рука його, а олivi — гін на ефý. **12** А коли князь приготує добровільного дара, ціlopáлення або мирні жертви, дар для Господа, то відчинять йому браму, що звернена на схід, і приготує своє ціlopáлення та свої мирні жертви, як готує за суботи, і вийде, і замкнúть браму по його вýході. **13** А вівцю однорічну, безвáдну, приготóвиш на ціlopáлення кожен день для Господа, щорáнку приготóвиш його. **14** А жертву хлібну приготóвиш до нього щорáнку, шосту частину ефи, а олivi — третину гíна, щоб покропіти пшеничну муку, — це хлібна жертва для Господа, постанови вічні назáвжди. **15** I приготують вівцю й жертву хлібну та оливу щорáнку настале ціlopáлення. **16** Так говорить Господь Бог: Коли князь дастъ кому́ зо своїх синів дáра зо спáдку свого, це буде належати його синам, як їхнє володіння в спáдщині. **17** А коли він дастъ дáра з своего спáдку однóму з своїх рабів, то це буде належати йому аж до року волі його, та й вéрнеться князеві, бо це його спáдок, тільки синам його він належатиме. **18** А князь не вéзьме зо спáдку нарóду, витискаючи їх з їхнього володіння, — із своего володіння дастъ своїм синам спáдок, щоб ніхто з нарóду Мого не розпорóшився зо свого володіння. **19** I впровáдив мене вхòдом, що при боці брами, до свящéнних кіmnát для священиків, що звернені на північ; і ось там є місце на їхньому зáдньому боці на зáхід. **20** I сказав він мені: Оце місце, де священики будуть варити жертву за провину та жертву за гріх, де будуть пектý жертву хлібну, щоб не винóсити до зóvnішнього подвíр'я, і не посвятити народа. **21** I він вивів мене до зóvnішнього подвíр'я, і провів мене по чотирьох рóгах подвíр'я, — і ось ще подвíр'я на кожному розі подвíр'я. **22** На чотирьох рóгах подвíр'я були малі подвíр'я, — сорок ліктів завдовж i тридцять завшир, міра одна для них чотирьох, простоkутні. **23** I був ряд каміння навколо них, навколо них чотирьох, і пороблені кóухні під горожею навколо. **24** I сказав він мені: Оце дім кухарів, що там вárять слуги храму жертву нарóдові.

47 I він вернув мене до дверей храму, аж ось вихòдить вода з-під порога храму на схід, бо перéд того храму на схід. А вода схòдila здолу, з правого боку храму, з півдня від жéртівника. **2** I він вýпровадив мене в напримі брами на північ, і провів мене навколо зóvnішньою дорогою до зóvnішньої брами, дорогою, звérненою на схід; і ось вода випрýскувала з правого боку. **3** I вийшов цей чоловік на схід, а шнур був у його руці, і він відмíряв тисячу ліктів, і перепровáдив

мене водою, водою по кістки. **4** I відмíряв ще тисячу, і перепровáдив мене водою, водою по коліні; і відмíряв ще тисячу, і перепровáдив мене водою по стéгна. **5** I відмíряв він ще тисячу, і був потíк, якого я не міг перейти, бо стала великою та вoda на плиwanня, потíк, що був неперехідний. **6** I сказав він мені: „Чи ти бачив це, сину лóдський?“¹ I повів мене, і вернув мене на берег цього потóку. **7** А коли я вернувся, то ось на бéрезі потóку дуже багато дерéв з цього й з того бóку. **8** I сказав він до мене: „Ця вода виходить до схídnої округи, і схòдить на стep, і схòдить до моря, до води солоної, — і вздорóвиться вода. **9** I станеться, всяка жива душа, що роїться скрізь, куди прихòдить той потíк, буде жити, і буде дуже багато риби, бо вvїшla туdi та вода, і буде вздорóвлена, і буде жити все, куди прйde той потíк. **10** I станеться, стануть при ньому рибаки від Ен-Геді й аж до Ен-Еглайму; вода буде місцем roztágnenня нéводу, їхня риба буде за родом своїм, як риба Великого моря, дуже числénna. **11** Його ж бáгна та каліóжі його не будуть uzdoróvleni, — на сіль вони дáni. **12** А над потóком виросте на його бéрезі з цього й з того боку всяке дéрево юстивné; не опадé його листя, і не перестáне плíд його, — кожного місяця буде давати первоплíди, бо вода його — вона зо святині вихòдить, і буде плíд його на Ѭжу, а його листя на лík. **13** Так говорить Господь Бог: Оце гранíця, що ви посáдете собi цю землю для дванадцяти Izrailevих pлемéñ; йóсип матиме два údíli. **14** I посáдете її як один, так i другий, бо, прирíкаючи, пíдніяв Я був руку Свою дати її вашим батькам, i припадé цей край вам у спáдшину. **15** A oце гранíця kráu: на північному kínci від Великого моря напрямéць до Хетлону, як iти до Цедаду, **16** Xamat, Berota, Cívraim, що між границею Damasku та mіж границею Xamatu, середу́щий Haçapar, що при границi Хавránu. **17** I бúде границя від моря: Haçap-Enon, границя Damasku на північ, i границя Xamatu. Ce північний kíneçz. **18** A схídní kíneçz, z-míj Хавránu та z-míj Damasku, i z-míj Gíleadeu та z-míj Izrailevого kráu — Йордán; від границi aж до схídnego mory víd morye. Ce схídní kíneçz. **19** A pívdenní kíneçz, na pívden: víd Tamaru aж до води Meríot-Kadeshu, потóku, do Великого моря. Ce pívdenní kíneçz, na pívden. **20** A záxidní kíneçz — Велике море, від границi aж навпроти того, де iти на Xamat. Ce záxidní kíneçz. **21** I подílите цю зéмлю собi, Izrailevim pleméñam. **22** I станеться, подílите її жеребkóм на спáдок собi та чужíny, що méshkayti серед вас, що породíli синів серед вас, i станутъ вам, як тубíльci mіж синами Izrailevimi; з вами вони kинутъ жеребká про спáдок серед Izrailevих pleméñ. **23** I станеться, у тому plémeni, de méshkati me з ним той чужíneç, tam dasté його спáдок, говорить Господь Бог.

48 A oце iména pleméñ: Víd pívníchego kínci po bozcí drogoi do Xetlonu, de iти do Xamatu, Haçap-Enan, na границi Damasku na pívních, po bozcí Xamatu, i

будуть вони йому від східного кінця аж до моря, — один уділ Дáнові. **2** А при граници Дана від східного кінця й аж до кінця зáхідного, — один уділ Ассиріві. **3** А при граници Ассýра від східного кінця аж до кінця зáхідного, — один уділ Нефталíмові. **4** А при граници Нефталима від східного кінця аж до кінця зáхідного, — один уділ Манасíї. **5** А при граници Манасíї від східного кінця аж до кінця зáхідного, — один уділ Ефрémові. **6** А при граници Ефрема від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Рувýмові. **7** А при граници Рувима від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Юді. **8** А при граници Юди від східного кінця аж до кінця західного буде те приношення, що ви принесёте, ділянка на двадцять і п'ять тисяч завши́р, а завдóвж — як одна з частин племен зо східного кінця аж до кінця зáхідного, і буде в нíй святиня. **9** Те приношення, що принесёте Господéві, ділянка буде завдóвж двадцять і п'ять тисяч, а завши́р — двадцять тисяч. **10** А святе приношення буде для оцих: ділянка священикам на пívnіч двадцять і п'ять тисяч, а на зáхід завши́р десять тисяч, а на схíд завши́р десять тисяч, а на пíвдень завдóвж двадцять і п'ять тисяч, і Господня святиня буде серед того. **11** Священикам, посвяченим із синів Садока, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканíною Ізраїлевих синів, як блукали Левити, **12** то буде їм приношення з приношення цíєї землі, найсвятіша святість, при граници Левитів. **13** А Левити відповідно граници священиків, ділянка їм на двадцять і п'ять тисяч завдóвж, а завши́р — десят тисяч, уся довжинá — двадцять і п'ять тисяч, а ширинá — десять тисяч. **14** I вони не продадутъ із цього, і не виміняютъ, і первоплід землі ні до кого не перéйде, бо це святість для Господа. **15** А ділянка на п'ять тисяч завши́ршки й на двадцять і п'ять тисяч завдóвжки призначається на оселення й на пасови́ська, а самé те місто буде всерéдині. **16** А оце розмíри його: пívníчний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і пívденний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і від східного краю — чотири тисячі й п'ять сотень, а зáхідний край — чотири тисячі й п'ять сотень. **17** I буде пасови́сько для міста, — на пívnіч двісті й п'ятдесят, і на пívдень двісті й п'ятдесят, і на схíд двісті й п'ятдесят, і на зáхід двісті й п'ятдесят. **18** А позостале на довжину навпроти святого приношення — десять тисяч на схíд і десят тисяч на захід, і бýде воно навпроти святого приношення, і буде плíд його на хліб робітникам міста. **19** А робітникі міста — будуть оброблювати його зо всіх Ізраїлевих племéн. **20** Усе приношення — ділянка на двадцять і п'ять тисяч завдóвж і на двадцять і п'ять тисяч завши́р, чотирикутne, пídnéсене святе приношення понад володíння міста. **21** А позостале — для князя, з цього й з того боку святого приношення та володíння міста перед тими двадцятьма й п'ятьма тисячами приношення аж до граници на схíд та на зáхід, навпроти тих двадцяти й п'яти тисяч аж до

граници на зáхід, навпроти частин племéн, — це князеві, і буде святе приношення, а святина дому — серед них. **22** А з володíння Левитів і з володíння міста серед того, що бýде князеві, між границею Юди й між границею Веніаміна, буде це князеві. **23** А решта племéн від східного кінця аж до кінця зáхідного, — один уділ Веніамíнові. **24** А при граници Веніамíна від східного кінця аж до кінця зáхідного, — один уділ Симéнові. **25** А при граници Симеона від східного кінця аж до кінця зáхідного, — один уділ Іссахáрові. **26** А при граници Іссахара від східного кінця аж до кінця зáхідного, — один уділ Завулóнові. **27** А при граници Завулона від східного кінця аж до кінця зáхідного, — один уділ Гáдові. **28** А при граници Гáда до граници пívdénnoi, на пívdni, то буде границя від Тамару до води Мерíват-Кадешу, потóку, до Великого моря. **29** Оце Край, що подíлите жеребком у спáдок Ізраїлевим племенам, і це їхнí уdíli, говорить Господь Бог. **30** А оце вýходи міста: з пívníчного кінця — чотири тисячі й п'ять сотень мíri. **31** А міські брами — на імена Ізраїлевих племéн, три брами на пívních: одна брама Рувýмова, одна брама Юдина, одна брама Левíєва. **32** А при східному кінці — чотири тисячі й п'ять сотень, а брам троє: одна брама Йóсипова, одна брама Веніамíнова, одна брама Дáнова. **33** I пívденний край — чотири тисячі й п'ять сотень мíri, а брам троє: одна брама Симéнова, одна брама Іссахáрова, одна брама Завулóнова. **34** Зáхідній кíнець — чотири тисячі й п'ятьсот, три їхні брами: одна брама Гáдова, одна брама Ассýрова, одна брама Нефталíмова. **35** Навколо — вíсімнадцять тисяч. А іm'я міста з того дня: „Тут Господь“.

Даниїл

1 За третього року царювання Йоякіма, Юдиного царя, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, до Єрусалиму, та й обліг його. **2** I дав Господь в його руку Йоякіма, Юдиного царя, та частину посуду Божого дому, і він відправив їх до краю вавилонського, до дому свого бога, а посуд відправив до скарбничного дому свого бога. **3** I сказав цар до Ашпеназа, начальника його євнухів, щоб привести з Ізраїлевих синів, і з царського, і з шляхетського роду, **4** юнаків, що нема в них жодної вади, і вони вродливого вигляду та розумні в усякій мудрості, і здібні до знання, і розуміють науку, і щоб у них була мотрість служити в царському палаці, і щоб навчати їх книг та мови халдеїв. **5** I призначів їм цар щоденну поживу, з царської їжі та з вина, що сам його пив, а на їхнє виховання — три роки, а по закінченні їх стануть вони перед царським обличчям. **6** I були серед них з Юдиних синів Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. **7** А начальник євнухів дав їм інші імена, і дав Даниїлові ім'я Валтасар, а Ананії — Шадрах, а Мисаїлові — Мешах, а Азарії — Авед-Него. **8** I поклав Даниїл собі на серце, що він не оскверниться їжею царя та питвом, що той сам його пив, і просив від начальника євнухів, щоб не осквернитися. **9** I дав Бог Даниїлові ласку та милість перед начальником євнухів. **10** I сказав начальник євнухів до Даниїла: „Боюсь я свого пана царя, бо він віззначив вашу їжу та ваше питво. Бо коли б він побачив ваше обличчя худішим, ніж у тих юнаків, що вашого віку, то ви зробите мою голову винуватою перед царем“. **11** I сказав Даниїл до старшого, якого начальник євнухів призначив над Даниїлом, Ананією, Мисаїлом та Азарією: **12** „Вій пробуй но своїх рабів десять день, і нехай дають нам із ярині, — і ми будемо їсти, та воду — і будемо пити. **13** I нехай з'являться перед тобою наші обличчя та обличчя тих юнаків, що їдять царську їжу, — і згідно з тим, що побачиш, зроби зо своїми рабами“. **14** I той послухався їх у цьому, і випробував їх десять день. **15** А по десяти днях їхній вигляд виявився кращим, і вони були здоровіші на тілі, аніж усі ті юнакі, що їли царську їжу. **16** I цей старший віднісив їхню їжу та вино їхнього пиття, а давав їм ярину. **17** А ці чे�тверо юнаків, — дав їм Бог пізнання та розуміння в кожній книжці та мудрості, а Даниїл розумівся на всякому видінні та снах. **18** А на кінець тих днів, коли цар сказав привести їх, то начальник євнухів привів їх перед обличчя Навуходоносорове. **19** I цар розмовляв з ними, і зо всіх них жоден не був знайдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. I вони ставали перед царським обличчям. **20** А всяка справу мудrosti та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удесятеро мудрішими від усіх чарівників та заклиначів, що були в усьому його

царстві. **21** I був Даниїл там аж до першого року царя Кіра.

2 A за другого року Навуходоносорового царювання приснілися Навуходоносорові сни. I занепокоївся дух його, і сон його утік від нього. **2** I сказав цар покликати чарівників та заклиначів, і чаклунів та халдіїв, щоб розповілі цареві його сни. I вони поприходили, і поставали перед царським обличчям. **3** I сказав до них цар: „Снився мені сон, і занепокоївся дух мій, щоб пізнати той сон.“ **4** A халдії говорили цареві по-арамейському: „Царю, живи навіki! Розкажи перше сон своїм рабам, а ми об'явимо роз'язку“. **5** Цар відповів та й сказав до халдіїв: „Мое слово невідкличне: якщо ви не розповістé мені сна та його роз'язку, будете почетвертобані, а ваші domi обернутися в руїни. **6** A якщо ви розповістé сон та його роз'язку, одержите від мене даря i нагороду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його роз'язку“. **7** Вони відповілі вдруге та й сказали: „Цар перше розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо роз'язку“. **8** Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово мое невідклічне. **9** Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас зайдум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж поки зміниться час. Тому розкажіть мені сон, і я пізнаю, що ви об'явите мені, і його роз'язку“. **10** Халдії відповілі перед царем та й сказали: „Нема на суходолі людіни, що могла б об'явити цареву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника й заклинача та халдії. **11** A справа, про яку питаетесь цар, тяжкá, і немає таких, що об'вили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх мешкань разом із тілом“. **12** Za це цар розгнівався, та сильно розпінівся, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців. **13** I вийшов нака́з, і вбивали мудреців, і шукано Даниїла та його товаришів, щоб побивати. **14** Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Аріохові, начальникові царського сторожі, що вийшов був побивати вавилонських мудреців. **15** Він заговорив та й сказав Аріохові, царському владиці: „Чому такий жорстокий нака́з від царя?“ Тоді Аріох розповів Даниїлові справу. **16** I Даниїлувийшов, і просив просити від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить цареві роз'язку сна. **17** Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завдомів про справу товаришів своїх, Ананію, Мисаїла та Азарію, **18** щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців. **19** Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прослівив Небесного Бога. **20** Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благословенне Боже Ім'я від віку й аж до віку, бо Його мудрість та сила. **21** I Він зміняє часі та побри року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним. **22** Він

відкриває глибоке та сховане, знає те, що в тёмряві, а світло спочиває з Ним. **23** Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та слáвлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрів мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу царéву“. **24** Потому Даниїл пішов до Арйоха, якого цар призначів вигубити вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царем, — і я об'явлю цареві рóзв'язку сна“. **25** Тоді Арйох негайно привів Даниїла перед царем, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить цареві рóзв'язку сна“. **26** Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ймénня Валтасáр: „Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його рóзв'язку?“ **27** Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємніці, про яку питаетесь цар, не можуть об'явити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівникі, ані віщуні. **28** Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив царя Навуходонóсора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм — оце вони: **29** Тобі, цáрю, приходили на ложе твое думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде. **30** А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрості всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити цареві рóзв'язку, і ти пізнáеш думки свого серця. **31** Ти, цáрю, бачив, аж ось один великий боввáн, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сíльний; він стояв перед тобою, а вýгляд його був страшний. **32** Цей боввáн такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамéна його — зо срібла, нутрó його та стегнó його — з міді, **33** голінки його — з заліза, ноги його — частинно з заліза, а частинно з глини. **34** Ти бачив, аж ось одírvávся камінь сам, не через руки, і вдарив боввáна по ногах його, що з заліза та з глини, — і розторóщив їх. **35** Того часу розторóщилося, як одне, — залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полóва з тóку жнiv, а вітер їх рóзвíяв, і не знайшлося по них жодного слíду; а камінь, що вдарив того боввáна, став великою горою, і напóвнив усю землю. **36** Оце той сон, а його рóзв'язку зараз скажемо перед царем. **37** Ти, цáрю, цар над царями, якому Небесний Бог дав царство, влáду й міць та славу. **38** І скрізь, де мéшкають лóдські сини, польовá звіринá та птаство небесне, Він дав їх у твою руку, та вчинив тебе пану́чим над усіма ними. Ти — голова, що з золота. **39** А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство трете, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею. **40** А царство четверте буде сíльне, як залізо, бо залізо товчé й розбиває все, так і воно стовчé й рózíb'e, як залізо, що все розбиває. **41** А що ти бачив ноги та пальцí частинно з ганчáрської глини, частинно з заліза, то це буде подíлене царство, і в ньому буде трохи залізної міці, бо ти бачив залізо, змішане з глейкоú глиною. **42** А пальцí ніг частинно з заліза, а частинно з глини,

то й частина царства буде сíльна, а частина буде ламлýва. **43** А що бачив ти залізо, змішане з глейкоú глиною, то вони змішані будуть лóдським насінням, а не будуть прилягáти одне до óдного, як залізо не змішується з глиною. **44** А за днів тих царів Небесний Бог поставить цárство, що навіki не зруйнується, і те царство не буде віddане іншому нарóдові. Воно потовчé й покінчить усі ті царства, а само буде стояти навіki. **45** Бо ти бачив, що з гори віdírvávся камінь сам, не руками, і потóвк залізо, мідь, глину, сріbло та золото. Великий Бог об'явив царéву те, що станеться пóтім. А сон цей певний, і певна його рóзв'язка!“ **46** Тоді цар Навуходонóсор упав на своє обличчя й поклонився Даниїлові, і наказав принóсити йому хлíбну жертву та любі пáхощi! **47** Цар віdpovів Даниїлові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над богáми та Пан над царями, і Він відкриває таємніці, коли міг ти відкрити оцю таємніцю!“ **48** Тоді цар звелíчив Даниїла, і дав йому числénні дару́nki, і вчинив його паном над усім вавилонським краем, і великим провідником над усіма вавилонськими мудрецями. **49** А Даниїл просив від цара, і він призначів над справами вавилонського краю Шадráха, Мешáха та Авед-Нéго, а Даниїл був при царському двóрі.

3 Цар Навуходонóсор зробив був золотого боввáна, — завíшки йому шістдесят лíктів, завшíршки йому шість лíктів. Він поставив його в долині Дура в вавилонській окрúzi. **2** І цар Навуходонóсор послав зібрати сатрапів, заступників, пídsatrapív, радників, сúddív, вищи урядників та всіх округових володарíв, щоб прийшли на посвячення боввáна, якого поставив цар Навуходонóсор. **3** Того часу зібралися сатрапі, заступники, пídsatrapí, радники, скарбникí, сúddí, вищи урядники та всі округові володарí, щоб посвятити боввáна, якого поставив цар Навуходонóсор, і поставали навпроти боввáна, якого поставив Навуходонóсор. **4** А оповіснík закlíkав лункíм гólosom: „До вас говориться, нарóди, люди та язíki! **5** Того часу, коли ви почуєте голос рога, сопílki, gítári, gúsel, písaltrír, фléjiti та всíлякого роду музíku, падайте й поклонітесь золотому боввáнові, якого поставив цар Навуходонóсор. **6** А той, хто не впадé й не поклонітесь, тієї хвілі буде вкненій до серéдини палахкотóчої ogнénnoї péchi. **7** Тому того часу, як усі нарóди почујуть голос рога, сопílki, gítari, gúsel, písaltrír та всíлякого роду музíku, попáдають всі нарóди, люди та язíki, і поклонітесь золотому боввáнові, якого поставив цар Навуходонóсор“. **8** А цього часу наблýзилися халдейські мúжі, і донóсили на юдеїв. **9** Вони заговорили та й сказали царéви Навуходонóсорові: „Цáрю, живи навíki! **10** Ти, цáрю, видав нákáza, щоб кожен чоловíк, хто почує голос рога, сопílki, gítari, gúsel, písaltrír й фléjiti та всíлякої музíki, упав і поклонився золотому боввáнові. **11** А той, хто не впадé й не поклонітесь, буде вкненій до серéдини палахкотóчої ogнénnoї péchi. **12** Е юдеїські

мужі, яких ти призначив над справами вавилонської окрûги, Шадрах, Мешах та Авед-Него, — ці мужі не звернули на тебе, цâрю, уваги: богам твоим не служать, і золотому боввáнові, якого ти поставив, не вклоняються“.¹³ Тоді Навуходонóсor у гнів та в літості наказав привéсти Шадраха, Мешаха та Авед-Него, і того чâсу цих людей привелі перед царя.¹⁴ Навуходонóсor заговорив та й сказав ім: Шадраху, Мешаху та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм богам не служите, а золотому боввáнові, якого я поставив, не вклоняєтесь?¹⁵ Тепер, якщо ви готові, щоб того чâсу, коли почуєте голос рога, соплікі, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіляких родів музику, попâдали й кланялися боввáнові, якого я зробив. А якщо ви не поклонитесь, тієї години будете вкінені до середини палахкотічої огненnoї печі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?¹⁶ Шадрах, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали царéви Навуходонóсорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово.¹⁷ Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотічої огненnoї печі, то Він урятуте й з твої руки, о цâрю!¹⁸ А якщо ні, нехай буде тобі, о цâрю, знáне, що богам твоим ми не служимо, а золотому боввáнові, якого ти поставив, не будемо вклонятися!“¹⁹ Тоді Навуходонóсor перепоїнвісся літостю, і вігляд його обличчя змінився проти Шадраха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усéмеро понад те, як повинно булó напалити її.²⁰ І він наказав хоробрим військовим мужам, що були в його війську, зв'язати Шадраха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотічої огненnoї печі.²¹ Того чâсу ці мужі були пов'язані в своїх плащâх, у своїх сорочких і в своїх шапках, і в своїх убрâннях, і були повкідані до середини палахкотічої огненnoї печі.²² А що слово царя було гостре, то піч напалена була надзвичайно сильно, так що тих мужів, що підймали, щоб укинути Шадраха, Мешаха та Авед-Него, забило їх огнянê пôлум'я.²³ А ці три мужі, Шадрах, Мешах та Авед-Него, упали до середини палахкотічої огненnoї печі пов'язані.²⁴ Тоді цар Навуходонóсor здивувався, і поспiшно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних мужів ми кинули до середини огню?“ Тí відповіли та й сказали цареві: „Певне, цâрю!“²⁵ Він відповів та й сказав: „Таж я бачу чотирьох мужів непов'язаних, що ходять посеред огню, і шкоди їм нема, а вігляд того четвертого подібний до Божого сина!“²⁶ Тоді Навуходонóсor наблизився до чéлюстів палахкотічої огненnoї печі, заговорив та й сказав: „Шадраху, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всешишнього, — вийдіть і прийдіть!“ Тоді Шадрах, Мешах та Авед-Него вийшли з середини огню.²⁷ І зібралися сатрапи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужів, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опалився вôлос їхньої голови, і їхні плащî не змінилися, і запах огню не ввійшов у них.²⁸ Навуходонóсor заговорив та й сказав:

„Благословéнний Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангела, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послухалися царського слова, і дали свої тілá на огонь, аби не служити й не кланятися іншому бóгові, крім Бога свого.²⁹ А тепер від мене видаеться накáз, що кожен з нарбdu, люду та язїка, який скаже що згірдлїve на Бога Шадраха, Мешаха та Авед-Него, буде почетвертобаний, а дім його обéрнений буде на сміттâ, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оцe!“³⁰ Того чâсу цар зробив, щоб добре велося Шадрахові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській окрûзі.

4 „Цар Навуходонóсor, до всіх нарбdu, племен та язїків, що мешкають на всій землї: Нехай вам примножиться мир!² Знáки та чуда, які зробив зо мною Всешишний Бог, уважаю за відповідne об'явити.³ Які велики Його знáки, й які потужні Його чуда! Царство Його — царство вічне, а Його панування — з покоління в покоління!“⁴ „Я, Навуходонóсor, був спокійний в своєму домі, і часливий у палáті своїй.⁵ Я бачив сон, і він настравив мене, а думкí на моєму ложі та видіння моєї голови налякали мене.⁶ І був виданий від мене накáз привести перед мене всіх вавилонських мудреців, щоб вони об'явili менi розv'язку сна.⁷ Того чâсу поприхόдили чарівники, заклиначі, халдей та віщунí, і я розповів перед ними сон, та вони не об'явili менi його розv'язки.⁸ І аж останній прийшов перед мене Даниїл, якому іm'я Валтасáр, як іm'я моого бога, і що в ньому дух Святого Бога. І я розповів йому сон та й сказав: **9** „Валтасáре, начальнику чарівників, я знаю, що в тобі дух Святого Бога, і всяка таємниця не тяжка тобі. Скажи видіння моого сну, що я бачив, та його розv'язку.¹⁰ А видіння моєї голови на моєму ложі такі. Я бачив, аж ось дерево серед землї, а вишинá його велика. **11** Це дерево стало велике та сильне, і вишинá його сягáла до Неба, а його обвід — до кінця всієї землї.¹² Віття його гарне, плід його великий, а в ньому пожíва — для всіх. Під ним знахóдила собi тінь польова звіринá, а на його галúззях мешкали птахи небесні, і з нього живíться кожне тіло.¹³ Бачив я у видіннях своєї голови на моєму ложі, аж ось зійшов з неба Сторож Божий та Святий.¹⁴ І він кликнув із силою, і так проказав: „Зрубайте це дерево, і повідрубуйте галúззя його, позривайте віття його, і порозсипайте його плід. Нехай розійдеться з-під нього звіринá, а птахи — з галúззя його!“¹⁵ Та позоставте в землї пня його кореня, але в пûтах залізних та мідяніх, на зеленій польовій траві. І небесною росою нехай він зрошується, а його чâстка — зо звіриню на польовій траві.¹⁶ Його лідоське серце змінить, і буде дâне йому серце звіріне, і сім часiв перéйдуть над ним.¹⁷ Через постанову Сторожів Божих це слово, а повідженням Святих — ця рiч, аж прийде до того, що пізнати живі, що над лідоським царством панує Всешишний, і кому схоче, дає його, і низького з людей ставить над ним“.¹⁸ Оцей сон бачив я, цар

Навуходонόсоп, а ти, Валтасáре, скажи його рóзв'язку, бо всі мудреці моого царства не можуть сказати мені рóзв'язки, а ти можеш, бо в тобі Дух Святого Бога“. **19** Тоді Даниїл, що ім'я йому Валтасáр, оставив на одну годину, і думкій його перестрा�шили його. Цар заговорив та й сказав: „Валтасáре, нехай не страшиться тебе цей сон та його рóзв'язка!“ Валтасáр відповів та й сказав: „Мій пане, на ворогів би твоїх цей сон, а його рóзв'язка — на твоїх би неприятелів! **20** Дерево, яке ти бачив, що було велике та міцнé, і вишнá його сягала до неба, а обвід його — на всю землю, **21** а віття його гарне, і плід його великий, і в ньому пожива — для всіх, під ним мéшкала польовá звíринá, а на його галúззях перебували птáхи небесні, — **22** ти, цáрю, той, що став великий та потúжний, і твоя великість побільшилася, і сягнула аж до небес, а панування твое — до кíнців землі. **23** А що цар бачив Божого Стóрожа та Святого, який схóдив із небéс, і сказав: Зрубайте це дерево, і знищте його, та позоставте в землі пня його кóреня, але в пúтах залізних та мідяних, на зеленій польовій траві; і небесною росою нехай він зróшується, а його частка — з польовою звíринóю, аж поки перéйдуть над ним сім часів, **24** то ось рóзв'язка, цáрю, і це постанова Всешишного, що сягає на мого пана царя: **25** I тебе вýженуть від людей, і з польовою звíринóю буде пробування твое, і дадуть тобі їсти траву, як волам, і з небесної роси тебе зроблять, і сім часів перéйдуть над тобою, аж поки пíznáеш, що над лóдським царством панує Всешишній, і дає його тому, кому хоче. **26** А що сказали позоставити пня кóреня дерева, — твое царство позостанеться тобі, якщо ти пíznáеш, що панує небо. **27** Тому, цáрю, нехай буде до вподóби моя рада тобі, — зламай же свої грíхі справедливістю, а свої провини — милістю для вбогих, щоб твій мир був довготривáлий“. **28** Усе це сталося над царем Навуходонóсопом. **29** На кíнці дванадцятí місяців прохóджувався він по царському палáцу в Вавилоні. **30** Цар заговорив та й сказав: „Чи ж це не величний Вавилон, що я збудував його на дíм царства мíццю потúги своєї та на славу моєї пишнотí?“ **31** Ще це слово було в úстах царських, коли з неба впав голос: „Тобі говорять, цáрю Навуходонóсопе: Оце царство відхóдить від тебе! **32** I від людей тебе відлúчать, і з польовою звíринóю буде пробування твое, тобі дадуть на їжу траву, як волам, і сім часів перéйдуть над тобою, — аж поки не пíznáеш, що над лóдським царством панує Всешишній, і дає його тому, кому хоче.“ **33** Тíє хвилини вýконалося це слово над Навуходонóсопом, і він був відлúчений від людей, і їв траву, як воли, і його тіло зróшуvalося з небесної роси, аж його волос став великий, як пíр'я орлíне, а його пазурí — як у птáхів. **34** „А на кíнці тих днів я, Навуходонóсоп, звів свої очі до неба, і мій розум вернувся до мене, я я поблагословив Всешишного, і вічно Живого хвалив я та слáвив, що Його панування — панування вічне, а царство Його — з покоління в покоління. **35** А всі

мéшканцí землі пораховані за нíццó, і Він чинить за Своєю Волею серед небесного вíйська та мéшканців землі, і немає нíкого, хто спротíвився б Його руці та й сказав би Йому: Щó Ти робиш? **36** Того чáсу вернúвся мíй розум до мене, і я вернувся до слави царства свого, і ясність моя вернúлася на мéне. I шукали мене мої радники та вельможі мої, і над царством своїм я був постáвлений зно́ву, і мені була дóдана дуже велика величність. **37** Тепер я, Навуходонóсоп, хвалю й звелíчую та слáвлю Небесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога Його — правосúддя, а тих, хтоходить у гордоцах, Він може понíзити“.

5 Цар Валтасáр спрáвив велике прийняття для тисячі своїх вельмож, і на очáх тíєї тисячі пив вино. **2** Коли вино опанувало розум, Валтасáр наказав принéсти золотий та срібний пóсуд, який винíс був його батько Навуходонóсоп із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пiliй цар та вельможі його, його жінкí та його налóжницí. **3** Тоді принéсли золотий пóсуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пiliй з них цар та вельможі його, жінкí його та його налóжницí. **4** Пiliй вони вино й слáвили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних. **5** Аж ось тíєї хвилини вийшли пальцí людської рукí, і писали навпрóти свíчникá на вапнí стíні царського палáцу, і цар бачив зáрис руки, що писала. **6** Тоді змínilася ясність царя, і думкí його настráшили його, ослабlі суглоби крýжíв його, і билися колíна його одне об óдне. **7** Цар сильно закричав привéсти заклиначíв, халдéїв та віщунíв. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецí: „Кожен муж, що прочитає це писáння й обýявить мені його рóзв'язку, той зодýgne пурпúру й золотого ланцюгá на свою шию, і буде панувати третíм у царстві“. **8** Тоді поприхóдили всі царські мудрецí, та не могли прочитати писáння й обýвити царéві його рóзв'язку. **9** Тоді цар Валтасáр сильно перестráшився, а його ясність змínilася на ньому, і його вельможí були безрáдні. **10** На слова царя та вельмож його вvíйшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Цáрю, живи навíki! Нехай не страшаться тебе думкí твої, а ясність твоя нехай не міnється! **11** Е в твоєму царстві муж, що в ньому дих святих богів, а за дñів твого батька в ньому знахóдилась ясність і розум та мудрість, рівна мудрості богів. I цар Навуходонóсоп, твій батько, настановив його начальником чарівників, заклиначíв, халдéїв, віщунíв, бáтько твій цар, **12** бо в ньому, в Даниїлові, якому цар дав ім'я Валтасáр, знахóдився надмíрний дух, і знаннí та розум рóзв'язувати сни, і вислóвлювати зáгадки та розплóтувати вузлí. Нехай буде покликаний тепер Даниїл, і нехай він оголосить рóзв'язку!“ **13** Того чáсу Даниїл був привéдений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Чи ти той Даниїл, що з Юдиних синів вигнáння, яких вивів цар, мій бáтько, з Іudeї? **14** I чув я про тебе, що в тобі духи богів, і що в тобі знахóдиться ясність, і розум та

надмірна мудрість. **15** А тепер були приведені перед мене мудреці, заклиначі, щоб прочитали оце писання, і розповілі мені його роз'язку, та не могли вони ві словити роз'язки цієї речі. **16** А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати недовідоме, і розплутувати вузлі. Тож тепер, якщо можеш прочитати це писання, і розповісті мені його роз'язку, то зодігнеш пурпур, а золотий ланцюг — на твою шию, і ти будеш панувати третім у царстві¹. **17** Тоді Даниїл відповів та й сказав перед царем: „Твої дарі нехай будуть тобі, а дарунки свої давай іншим. Це писання я прочитаю цареві, і розповім тобі його роз'язку. **18** Ти, царю, — Всешишній Бог дав твоєму батькові Навуходоносорові царство, і велич, і славу та пишноту. **19** А через велич, яку Він дав був тобі, всі народа, племена та язіки тремтіли та лякалися перед тим, бо кого він хотів — забивав, а кого хотів — лишав при житті, і кого хотів — підймав, а кого хотів — понижував. **20** А коли загорділося його серце, а дух його ще більше запишнів, він був скінений з трону свого царства, і його слава була взята від нього. **21** І він був вигнаний з-поміж людських синів, і серце його було зрівняне зо звіріним, а пробування його було з дикими ослами. Годували його травою, як волів, а небесною росою зробувалося його тіло, аж поки він не пізнав, що в людському царстві панує Всешишній Бог, і Він ставить над ним того, кого хоче. **22** А ти, сину його Валтасаре, не смирив свого серця, хоч усе це знов. **23** І ти піднісся понад Небесного Господа, і посуд храму Його принесли перед тебе, а ти та вельможі твої, жінкі твої та наложниці твої пили з них вино, і ти хвалив богів срібних та золотих, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних, що не бачать, і не чують та не знають, а Бога, що в руці Його душа твоя й що Його всі дороги твої, ти не прославляв. **24** Того часу від Нього посланий зáрис руки, і написане оце писання. **25** А оце писання, що написане: Менé, менé, текél упарсін. **26** Ось роз'язка цієї речі: „Менé“ — порахував Бог царство твое, і покінчив його. **27** „Текél“ — ти зважений на вазі, і знайдений легéньким. **28** „Перéс“ — поділене царство твое, і віддане мідянам та персам². **29** Тоді наказав Валтасар, і надягли на Даниїла пурпур, а золотого ланцюга — на шию його, і розголосили про нього, що він буде третім пануючим у царстві. **30** Тієї ж ночі був забитий Валтасар, цар халдейський. **31** А мідянин Дарій одéржав царство віці шостидесятій і двох років.

6 Сподобалося Дарієві, і він поставив над царством сто й двадцять сатрапів, щоб були над усім царством. **2** А вище від них — три найвищі урядники, що одним із них був Даниїл, яким ці сатрапі здавали звіт, а цар щоб не був пошкодований. **3** Тоді цей Даниїл близав над найвищими урядниками та сатрапами, бо в ньому був високий дух, і цар задумував поставити його над усім царством. **4** Тоді найвищі урядники та сатрапи стали шукати причини оскаржити Даниїла в

справі царства, але жодної причини чи вади знайти не могли, бо той був вірний, і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього. **5** Тоді ці люди сказали: „Ми не знайдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знайдемо проти нього в законі його Бога“. **6** Тоді найвищі урядники та ті сатрапи поспішили до царя, і так йому говорили: „Царю Даріє, живи навіки! **7** Народилися всі найвищі урядники царства, заступники та сатрапи, радники та підсатрапи встановити царську постанову та видати заборону, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити яке прохання від якогубудь бога чи людіни, крім від тебе, о царю, був укінений до лéв'ячої ями. **8** Тепер, царю, затвердй цю заборону, і напиши це писання, яке не могло б бути змінене за законом мідян та персів, що не міг би бути відмінений“. **9** Тому цар Дарій написав це писання та заборону. **10** А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його горніці були відчинені навпроти Ерусалиму, і в три устальні порі на день він пàдав на свої коліна, і молився та слáвив свого Бога, бо робив так і перед тим. **11** Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога. **12** Тоді вони підійшли й розповілі перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людіна, яка буде просити аж до тридцяти день від якогубудь бога чи людіни, окрім від тебе, царю, буде вкінена до лéв'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“. **13** Тоді вони відповілі та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на заборону, яку написав ти, і в три устальні порі на день приносить свою молитву“. **14** Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до зáходу сонця силувався візволити його. **15** Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар установить, не може бути змінена“. **16** Тоді цар звелів, і привели Даниїла, та й кинули до лéв'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти йому служиш, Він зáвжди врятує тебе!“ **17** І принесений був один камінь, і був покладений на отвір ями, а цар запечатав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмож, що не буде змінена Даниїлова справа. **18** Тоді цар пішов до свого палáцу, і провів ніч у пості, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрував від нього. **19** Того часу цар устав за зірніці на світанку, і в поспіху пішов до лéв'ячої ями. **20** А як цар наблизявся до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти зáвжди служиш, міг урятувати тебе від лéвів?“ **21** Тоді Даниїл заговорив із царем: „Царю, навіки живи! **22** Мій Бог послав Свого Ангела, і позамикав пáщі лéвів, і вони

не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, царю, я не зробив шкоди“. 23 Тоді цар сильно зрадів, і сказав вивести Даниїла з ями. І Даниїл був виведений з ями, і жодної шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого. 24 І сказав цар, і привел тих мужів, що донесли на Даниїла, і повідомляли до лéв'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінок. І вони не сягнули ще до dna ями, як леви вже похапали їх, і потірощили всі їхні кості. 25 Того часу цар Дарій написав до всіх народів, племен та язиків, що мешкали по всій землі: „Нехай мир вам приміжиться!“ 26 Від мене виданийнакáз, щоб у всьому пануванні моого царства тримати та боятися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повіки, і царство Його не буде зруйноване, а панування Його — аж до кінця. 27 Він рятує та визволяє, і чинить знахи та чуда на небі та на землі, Він урятував Даниїла від лéв'ячої сили“. 28 І той Даниїл мав повбдження за царювання Дарія та за царювання Кіра перського.

7 За першого року Валтасáра, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцьке видіння голові своєї на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши з нього головнé. 2 Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив я в своему видінні вночі, аж ось чотири небесні вітря вдарили на Велике море. 3 І чотири велики звірі піднялися з моря, різні один від одного. 4 Передній був, як лев, а крила в нього орліні. Я бачив, аж ось були вирвані йому крила, і він був піднятий від землі, і постáвлений на ноги, як людина, і серце людське було йому дáне. 5 А ось звір інший, другий, подібний до ведмедя, і був постáвлений на однóму боці, і було три ребра в його пáщі між зубами його. І йому сказали так: „Уставай, — їж багато м'яса!“ 6 Потому я бачив, аж ось звір інший, мов пантéра, а в нього на спіні чотири пташині крила. Цей звір мав чотири голови, і була йому дáна влáда. 7 Потому я бачив у видіннях тієї ночі, аж ось четвертий звір, страшний і грізний, та надмірно міцний, і в нього велики залізні зуби. Він жер та торбщик, а решту ногамі своїми топтав, і він різнився від усіх звірів, що були перед ним, і мав десять рóгів. 8 Я приглядався до тих рóгів, аж ось поміж ними піднісся ріг інший, малій, а три з тих передніх рóгів були вирвані з коренем перед ним. І ось у того рога очі, як очі людські, і уста, що говорили про велики речі. 9 Я бачив, аж ось поставили престоли, і всівся Старий дніями. Одежа Його — біла, як сніг, а волосся голови Його — немов чиста вóвна, а престол Його — огняне пólум'я, колéса Його — палахкотічий огонь. 10 Огненна річка пливла й вихóдила з-перед Нього; тисяча тисяч служили йому, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорнулися книги. 11 Я бачив того часу, що від голосу великих слів, які цей ріг говорив, я бачив, аж ось був забитий той звір, і булó погублене тіло його, і булó віддане на спáлення огню. 12 А решті тих звірів відняли їхнє

панування, а довгота в житті була їм дáна аж до усталеного часу та години. 13 Я бачив у видіннях нóчі, аж ось разом з небесними хмарами йшов нíби Син Лі́удський, і прийшов аж до Старого дніями, і Його підвелі перед Нього. 14 Йому було дане панування й слава та царство, і всі народи, племéна та язикі будуть служити Йому. Панування Його — панування вічне, яке не спíниться, а царство Його не буде зруйноване. 15 Дух мíй, Даниїлів, був засумóваний через це, і видіння голови моєї стурбуvalи мене. 16 Я наблизився до однóго з тих, що стояли, і поспітався від нього про істоту всього того. І він сказав мені, і познайомив мене з рóзв'язкою цих речей. 17 Ці велики звірі, що їх чотири, — це чотири царі встануть з землі. 18 І приймуть царство святі Всевишнього, і бúдуть міцно держати царювання аж навіки, і аж на віки віків. 19 Тоді хотів я знати певне про четвертого звіра, що різнився від їх усіх, — він страшний, надмірний, зуби його залізні, а пазурі його мідяні, він жер та торбщик, а решту ногами своїми топтав, 20 і про десять рóгів, що на його голові, і про іншого, що піднісся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а уста говорили про велики речі, а вид його більший від його дружів. 21 Я бачив, що цей ріг учинив бій зо святими, — і переміг їх. 22 Аж ось прийшов Старий дніяни, і дáний був суд святым Всевишнього, і надійшов умóвлений час, — і царство взяли святі. 23 Він так сказав: „Четвертий звір — четверте царство буде на землі, яке буде різнився від усіх царств, і пожерé всю землю, і вýмолотить її та розторбщить її. 24 А десять рогів визначають, що з того царства встане десять царів, а по них встане інший, що буде різнився від попередніх, і скине трох царів. 25 І він буде говорити словá проти Всевишнього, і пригнобить святих Всевишнього, і буде дýмати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його руку аж до однóго часу, і часів і половини часу. 26 Та засяде суд, і скинуть його панування, щоб його знищити та вýгубити аж до кінця. 27 А царство, і панування, і вéлич царств під усім небом буде дáне народові святих Всевишнього. Його царство буде царство вічне, а всі панування — Йому будуть служити й будуть слухнáні“. 28 Аж поті кінець цього слова. Мене, Даниїла, сильно лякали думкí мої, і змінілася ясність моя, але це слово я заховав у своїм серці.

8 За третього року царювання царя Валтасáра з'явилось мені, Даниїлові, видіння по тому, що з'явилось мені перше. 2 І бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у твердіні Шушані, що в окрузі Еламі, і бачив я в видінні, нíби я був над потоком Улáй. 3 І звів я очі свої та й побачив, аж ось один баран стоїть перед потоком, і в нього два роги. А обидва ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс настанку. 4 Я бачив баранá, що колов на зáхід, і на пíвніч, і на пíвдень, і жоден звір не міг стати проти нього, і не було нікóго, хто б урятував від його руки. I

він робив за своїм уподобанням, і став величний. 5 І я придивлявся, аж ось козел з кіз приходить із заходу по поверхні всієї землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між своїми очима. 6 І прийшов він до того барана, що мав ті два роги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчав на нього в лютості свої сили. 7 І я бачив його, що він добіг аж до барана, і роз'ярився на нього, та й ударив того барана, і зламав йому ті два роги, а в барані не було сили стати проти нього. І той кинув його на землю, і потоптав його, і не було нікого, хто б вирятував барана від його руки. 8 А козел з кіз став аж надто великий. А коли він зміцнівся, то був зламаний той великий ріг, а замість нього виросли чотири подоби рога на чотири вітряні неба. 9 А з одного з них вийшов один малій ріг, і з малого став дуже великий до півдня, і до східу, і до Пишної. 10 І він побільшився аж до війська небесного, і скинув на землю декого з війська, із зір, і потоптав їх. 11 І він побільшився аж до Вождя того війська, і від Нього булá віднятa стала жертва, і покинене місце святині Його. 12 І буде віддане йому військо враз із щоденною службою через гріхі, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме успіх. 13 І почув я одного святого, що говорив. А інший святий сказав до тогb, що говорив: „Аж доки це видіння простало жертву та про нищівний гріх, доки святиня й військо віддані на топтання!“ 14 І відказав він менi: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорі-вранків, — тоді буде вільнана очищеною святиня“. 15 І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж. 16 І почув я поміж берегами Уляю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавриїле, виясни йому це видіння!“ 17 І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настравився й упав на обличчя своє. І сказав він менi: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“ 18 А коли він говорив зо мною, я зомлів, і припав своїм обличчям до землі, але він діткнувся до мене, і поставив мене на моєму місці, 19 та й сказав: „Ось я об'являю тобі, що буде в кінці гніву, бо на кінець призначениго часу це видіння. 20 Той баран, якого ти бачив, що мав ті два роги, — це царі мідян та персів. 21 А козел, той волохатий, це цар Греції, а той великий ріг, що між очима його, це перший цар. 22 А той зламаний ріг, і що стали на його місці чотири, — це чотири царства постануть із цього наріду, але вже не в його силі. 23 А в кінці їхнього царства, коли покінчать своє ті грішники, постане цар нахабний та вправний у підступах. 24 І зміцніє його сила, але не його власною силою, і дивно винищить він, і буде мати успіх, і діятиме. І винищить він сильних і нарід святих. 25 А через свою мудрість буде мати успіх, омана буде в його руці, і він звелічиться в своєму серці. І в часі миру він понищить багатьох, і повстане на Владику над владиками, але без руки буде зламаний. 26 А видіння вечора та ранку, про яке було сказано, це

правда, та ти сковай це видіння, бо воно відноситься на далекі часy. 27 А я, Даниїл, знemігся й засlab на кілька днів. І встав я, і робив цареву працю, і оставив з того видіння, але ніхто того не завважив.“

9 За першого року Дарія, Ахашверошового сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством, 2 за першого року його царювання я, Даниїл, бачив у книгах число тих рóків, про які було Господне слово до пророка Єремії, — що сповниться для руїн Єрусалиму сімдесяг рóків. 3 І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохáти з молитвою та з благáннями, у пості, у верéтищі та в пóпелі. 4 І молився я Господévi, Богові своєму, і сповіdávся й казав: „О мiй Господi, Божe великий i грíзний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає Тебе, та для тих, хто виконує Твої заповіdi! 5 Ми прогрішилися та чинили беззаконня, і були несправедливі, і бунтувалися, і відверталися від Твоїх заповідей та від постанов Твоїх. 6 І не прислухáлися ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Твоїм Імені до наших царів, наших начальників та наших батьків, і до всього наріду землі. 7 Тобi, Господi, справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня для юдея, і для мéшканців Єрусалиму, і для всього Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих краях, куди Ти їх вигнала за їхнє спрөнебрення, що допустилися його перед Тобою. 8 Господi, сором на обличчя нам, нашим царям, князям нашим та нашим батькам, що згрішили перед Тобою! 9 А Господévi, нашему Богові, — милість та прόщення, бо ми бунтувалися проти Нього, 10 і не слухалися голосу Господа, нашого Бога, щоб ходити законами Його, які Він дав нам через Своїх рабів пророків. 11 І ввесі Ізраїль переступив Законі Твого, і відвернулися, щоб не слухатися Твого голосу, і було вилите на нас та проклáття та присяга, що написана в Законі Мойсея, Божого раба, бо ми прогрішилися Йому. 12 І Він спбóвнив Своє слово, яке говорив на нас та на наших суддів, що судили нас, щоб спровадити на нас велике зло, — такого не було вчýнено під цíлим небом, яке булó вчинене в Єрусалим! 13 Як написано в Мойсеевому Законі, усе те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа, нашого Бога, щоб вернутися нам від свого гріха, і щоб порозумнішати в Твоїй правді. 14 І Господь пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чýнах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу. 15 А тепер, Господi, Божe наш, що вивів з єгипетського краю Свій нарід потужною рукою, і зробив Собі славне Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі! 16 Господi, у міру всієї Твоєї справедливості нехай відвернеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму, Твоєї святої горі, бо через наші гріхи та через провини наших батьків Єрусалим та нарід Твій відданий на гáньбу для всіх наших окóлиць. 17 І нíні прислухайся,

Боже наш, до молитви Твого раба та до його блага́нь, і нехай засвітиться Твоє лице над Твоєю спустошеною святынею, ради Господа! **18** Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий Свої очі й побач наші спустошення та те місто, де клікалося Ім'я Твое в ньому, бо ми кладемо свої блага́ння перед Твоїм лицем не через свої справедливості, але через велику Твою милість. **19** Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опінняйся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твое кличеться над Твоїм містом і над Твоїм народом!“ **20** А ще я говорив і молився, та ісповідував гріхів свій та народу моєму Ізраїлю, і клав свою молитву перед лицем Господа, моого Бога, за святу гору моого Бога, **21** і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я бачив у видінні напочатку, швидко прилетів, і доторкнувся до мене за часу вечірньої хлібної жертви. **22** І він напічуває мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даниїле, я тепер вийшов, щоб умудрити тебе в розумінні. **23** На початку молитв твоїх вийшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улюблений, і приглянуся до цього слова, і придивися до видіння. **24** Сімдесят років – тижнів призначено для твого народа та для міста твоєї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокутувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть потверджені видіння й пророк, і щоб помáзати Святе Святих. **25** Та знай і розумій: від вýходу накáзу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім тижнів та шістдесят і два тижні. І вéрнеться нарóд, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу. **26** І по тих шістдесятьх і двох тýжнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить нарóд волóдаря, що прийде, а кінець його – у повíddi. І аж до кінця буде вýйна, гострі спустошення. **27** І він зміцнить заповіта для багатьох на один тýждень, а на півтижня припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гидота спустошення, поки знищення й рішучий суд карі не вилється на спустошитея.“.

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даниїлові, що звався ім'ям Валтасар, а слово це – правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав зрозуміння того видіння. **2** „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі три тижні часу. **3** Лóбої стрáви я не єв, а м'ясо й вино не входило до моїх уст, і намáшуватися – не намáшувався я аж до вýповнення цих трьох тижнів часу. **4** А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я нри великій річці, – це Хіддекел. **5** І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одýгнений у луњану одíж, а стéгна його оперéзані золотом з Уфазу. **6** А тіло його – як топáz, а обличча його – як вид блíскавки, а очі його – як огњенé полум'я, а рамéна його та ноги його – ніби блискúча міðr, а звук слів його – як гук нáтовпу.

7 А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були разом зо мною, не бачили цього видіння, але велике тремтіння спало на них, і вони повтікали в укриття. **8** А я зостався сам, і бачив це велике видіння, – і не зосталося в мені сили, а краса обличчя моого змінилася й знищилася, і я не задéржив у собі сили. **9** І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі. **10** І ось рука доторкнулася до мене, і звелá мене на коліна мої та на долоні моїх рук. **11** І сказав він до мене: „Даниїле, мóжу любий, зрозумій ті словá, що я скажу тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я посланий до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й тремтів. **12** А він промовив до мене: „Не бíйся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав своє серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокоритися перед лицем твого Бога, були почуті слова твої, і я прийшов ради твоїх слів. **13** Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських царів. **14** І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоєму нарóдові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“. **15** А коли він говорив зо мною оці слова, я схилiv свое обличчя до землі, і занімів. **16** І ось хтось, як подоба до лóдських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні обернúлися на мене болі мої, і я не задéржив сили в собі. **17** І як може цей раб моого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“ **18** І знов доторкнувся до мене хтось, як вид людіни, і зміцнів мене, **19** та й сказав: „Не бíйся, любий мóжку, – мир тобі! Будь міцний і будь сильний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцнівся й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцнівся!“ **20** І він сказав: „Чи ти знаєш, чого я до тебе прийшов? Та тепер я вертáюсь, щоб воювати з перським кнýзем, а коли вýйду, то ось прийде грецький князь. **21** Алé об'явлю тобі записане в книзі правди. І немає нікóго, хто зміцнюв би мене проти них, окрім вашого кнýзя Михаїла.

11 А я в першому році мідяніна Дарія стояв, щоб зміцнити й посíлити його. **2** А тепер об'явлю тобі правду. Ось іще три царі повстануть для Персії, а четвертий збагатиться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбурить усе проти грецького царства. **3** І повстане хороший цар, і запанує великим пануванням, і робитиме за своїм уподобанням. **4** Та коли він повстане, буде зруйноване його царство, і буде розділене на чотири небесні вітря, а не на його нащáдків, і не за його пануванням, яким він панував, бо царство його буде вýрване й дáне іншим, а не їм. **5** І зміцниться півдénний цар, але один з його князів пересíлить його й запанує, його панування – панування велике. **6** Але по рóках вони

поєднáються, і дочкá південного царя прй́де до царя північного, щоб зробити мир. Але не затрýмає він сили свого рамéна, і не встане потомство його, але буде вýдана вона й тí, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів. **7** I повстане один із галúзки її кóреня на його місце, і він вийде проти вýйська, і ввýде в твердýнно північного царя, і буде дíяти проти них, і опанує їх. **8** I їхніх богів з їхніми литими боввáнами, разом з їхнім улóбленим посудом, золотом та сріблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме більше від північного царя. **9** I він увýде в царство південного царя, але вéрнеться до своєї землї. **10** A сини його озбрóються, і зберуть нáтовп численних воюовників, і один із них конче пíде, і все позаливає, і перéде край, і вéрнеться, і воюватиме аж до його твердýні. **11** I розлóтиться південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем північним, і виставить велике многолóдство, і цей нáтовп буде віddáний у його руку. **12** I буде знищений той нáтовп, і повýщиться його серце, і він кине десятитýячки, та не буде сýльний. **13** I вéрнеться північний цар, і виставить нáтовп, більший від першого, а на кíнець часів та років він конче прй́де з великим вýйськом та з численним маєтком. **14** I за того чáсу багато-хто повстануть на південного царя, а сини насильників твого народу пíдймуться, щоб спрáвдилось видіння, і вони спíткнúться. **15** I прй́де північний цар, і насíпле вала, і здобуде твердýнне місто, і не встоять рамéна півдня та його добíрний народ, і не буде сили встóять. **16** I робитиме той, хто прй́де на нього, за своєю вподбóю, і не буде того, хто встояв би перед ним. I стане він у Пишному Крáї, і буде погибель у його руці. **17** I зверне він своє обличчя, щоб прийтí з потúгою всього свого царства, і складе договóра з ним. I дасть йому молоду дочкиú за жінку, щоб знищити землю, та це не вдасться, і не станеться йому. **18** I звернé він обличчя своє на островý, і здобуде багато. Але вождь спинить йому нарúгу його, всéмеро заплатить йому за наруги його. **19** I зверне він своє обличчя до твердинь свого крáю, і спíткнеться її упадé, і не буде знайдений. **20** A на його місці стане той, що скаже побíрникові податків перейти пишнóту царства, та за кілька днів він загине, але не від гніву й не від бóю. **21** стане на його місці погóрджуваний, та не дадуть йому царської пошáни, але він прй́де непомітно, і опанує царство лéстощами. **22** A вýйська, що затоплювали, він затóпити і знищить, і навіть самого волóдаря, що з ним поєднався. **23** A від чáсу поєднáння з ним він робитиме омáну, і пíдйметься, і змíцнítся малýм народом. **24** Він увýде непомітно в ситу окружу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки його батьків. Він порозкидаe їм награбоване, і здóбич, і маєток, і на твердині буде замишляти свої зáдуми, але до чáсу. **25** I він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим вýйськом. А південний цар пíдготóвиться до вýйни з вýйском великим та дуже міцним, та не

встóить, бо замишляють на нього зáдуми. **26** A тí, що їдять його поживу, поб'ють його, і його вýйсько позаливає край, і попáдають численні забіті. **27** A серце обох цих царів буде на лихе, і при однóму столі вони бúдуть говорити неправду, але не буде успíху, бо кíнець буде ще віdkлáдений на ознáчений час. **28** I він вéрнеться до свого крáю з великим маєтком, а його серце буде проти святого заповіту; і він зробить, і вéрнеться до свого крáю. **29** На умóвлений час він повéрнеться, і прй́де на південь, але останнє не буде, як перше. **30** I прй́дуть на нього кіттейські кораблí, і він налякається, і вéрнеться, і буде чинити опíр святому заповітові, і зробить своє. I він вéрнеться, і погóдиться з тими, хто покýнув святий заповіт. **31** I повстануть його вýйська та й зневáжати святыню, твердиню, і спинять сталу жертву, і поставлять гидóту спустóшенню. **32** A тих, хто чинить несправедливé на заповіт, він прихилить через лéстощи. A народ, що знає свого Бога, змíцні та й дíятиме. **33** A розумні з народу нáвчать багатьох, але спíткнúться об меча та пólum'я, об полón та грабíж якийсь час. **34** A коли вони спíткнúться, будуть спомóжені малóю помíччю, хоч до них прилúчаться багато-хто лéстощами. **35** A дехто з тих розумних спíткнúться, щоб очистити себе, і щоб вибрati, і щоб вибílitися аж до кíнцéвого чáсу, бо ще час до умóленого чáсу. **36** I буде робити той цар за своїм уподобанням, і пíдйметься, і повýщиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме уspíх, аж побki не довéршиться гнів, бо вýконається те, що було вирíшено. **37** I він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на побажáння жінок, і на всякого бoga не буде дивитися, бо він звелíчить себе понад кожного. **38** Aле він буде віddавати честь богові твердинь на його місці, та богові, якого не знали батьки його, віddаватиме честь золотом, і срíблом, і дорогоцінним камінням, і речáми коштóвними. **39** I він посадить у твердині народá чужого бога. Тому, хто пíзнає його, примнóжить славу, і вчíнить їх панами над багатьmá, і подíлить землю на заплату. **40** A в кíнці чáсу зудариться з ним південний цар. I кинеться на нього північний цар колесníцями, і верхівцými, і численнimi кораблями, і прй́де на крáй, і позаливає та перéде їх. **41** I він прй́де до Пишного Крáю, і багато-хто спíткнúться, та оці втечут від його руки: Еdom, і Moav, і останок Ammonovих синів. **42** I він простягнé свою руку на крáй, і не втече египетський край. **43** I він запанує над скárбами золота і срíbla, та над усímá коштovnimi rечámi Єгипту. A лéвіцí та еtióplia пíдуть за ним. **44** Aле його налякають вісткí зо сходу та з пíвночí, і він вийде з великою лóтістю, щоб багатьох погубити та зробити заклýттям. **45** I поставить намети свого палáцу між морями та горою пишної святыни. Та він прй́де до свого кíнця, але не буде йому помíчника.

12 I повстане того чáсу Михайл, великий той князь, що стоїть при синах твого народу, і буде час

утиску, якого не було від існування люду аж до цього часу. І того часу буде врятований із нарбоду твогó кожен, хто буде знайдений записаним у книзі. 2 І багато-хто з тих, що сплять у земному побросі, збудяться, одні на вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту. 3 А розумні будуть сяяти, як світила небозвóду, а ті, хто привів багатьох до праведності, немов зорі, навіки віків. 4 А ти, Даниїле, заховай ці слова, і запечатай цю книгу аж до часу кінця. Багато-хто дослідять її, і так розмножиться знання“. 5 І побачив я, Даниїл, аж ось стоять два інші анголі́ — один тут при цьому березі річки, а один там при тому березі річки. 6 І сказав він до мужа, одягненого в льнянú одіж, що був над водою річки: „Коли буде кінець цим дивним речам?“ 7 І почув я того мужа, одягненого в льнянú одіж, що був над водою річки. І звів він до неба свою правицю та свою лівицю, і присягнув вічно Живим: це буде за час, за часій і за пів часу, і коли скінчиться розбивання сили святого нарбоду, все це спòвниться. 8 А я це слухав і не розумів. І сказав я: „Мій пане, який цьому кінець?“ 9 І він сказав: „Іди, Даниїле, бо заховані запечатані ці слова аж до часу кінця. 10 Багато-хто будуть очищені, і вибіляться, і будуть перетоплені; і будуть несправедливі несправедливими, і цього не зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють. 11 А від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гидота спустошення, мине тисяча двісті й дев'ятдесят день. 12 Благословéнний той, хто чекає, і досýгне до тисячі трьох сотень тридцяти п'яти день! 13 А ти йди до кінця, і відпочйнеш, і встанеш на свою долю під кінець тих днів!“

Осія

1 Слово Господнє, що було до Осії, Беерового сина, за днів Уззії, Йотама, Ахаза, Єзекії, Юдиних царів, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя. **2** Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудливу, і вона породить дітей блуду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“ **3** І він пішов, і взяв Гóмер, дочку Дівлáма, і вона зачала, і породила Йому сина. **4** І сказав Господь до нього: „Назви ім'я Йому Ізреел, бо ще трохи, і покараю кров Ізреелу на домі Егу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому.“ **5** І станеться того дня, і я зламаю Ізраїлевого лука в долині Ізреел“. **6** І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він Йому: „Назви ім'я їй Ло-Рухама, бо більше Я вже не змилуюся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прощу Я ім“. **7** А над Юдиним домом Я змилуюся, і допоможу ім через Господа, їхнього Бога, але не допоможу ім ані луком, ані мечем, ані війною, кіньми чи верхівцями“. **8** І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знобу, і породила сина. **9** А Він сказав: „Назви ім'я Йому Ло-Аммі, бо ви не нарбд Мій, і Я не буду ваш!“ **10** І буде число Ізраїлевих синів, як морський пісок, що його не можна ані зміряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говориться їм: „Ви не нарбд Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“. **11** І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі одногó голову, і повиходять з землі, бо великий день Ізреелу.

2 Скажіть своїм братам: „Нарбд Мій“, а своїм сестрам: „Помилувана“. **2** Судіться з вашою матір'ю, судіться, бо вона не жінка Моя, а Я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свій блуд, і з-поміж своїх перс свій перéлюб, **3** щоб Я не роздягнúв її до нага, і не поставив її такою, як у день її нардження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху землю, і не забив її спрáгою. **4** Над синами ж її Я не змилуюся, бо вони сини блуду, **5** бо їхня мати блудливá була, та, що ними була вагітна, сором чинила, бо казала вона: Я підú за своїми полюбовниками, що дають мені хліб мій та воду мою, мою вовну та лyon мій, оливу мою та напóт мої. **6** Тому то ось Я вкriю твою дорогу тéрнями, і обгороджу її огорожею, — і стежок своїх не знайде вона. **7** І буде вона гнатися за своїми полюбовниками, алé не доженé їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Підú я, і вернуся до моого першого чоловіка, бо краще було мені тоді, як тепер. **8** А вона не знає, що то Я давав їй збіжжя, і виноградний сік, і свіжу оливу, і примножив її срібло та золото, яке вони звернули на Ваала. **9** Тому то заберу назад Своє збіжжя в його чаcі, а Мій сік виноградний в його умовленому чаcі, і заберу Свою вовну та Свій лyon, що був на покритті її наготі. **10** А тепер відкрию її наготу на очах її коханців, і ніхто не врятує її від Моеї руки. **11** І зроблю кінець усякій радості її, святу її, новомісячю її, і

суботі її, та всякому святковому часові. **12** І спустошу її виноградинка та її фігове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодійство, що дали мені мої полюбовники“. А Я обернú їх на ліс, — і їх пожерé польовá звіринá! **13** І навіщу її за дні Ваалів, коли вона кадила. І приоздблювалася ти своєю носовою серéжкою та своїм нашийником, і ходила за своїми полюбовниками, а Мене забувала, говорить Господь. **14** Тому то ось Я намóвлю її, і попрòвáджу її до пустині, і буду говорити до серця її. **15** І дам їй виноградники звідти та долину Ахор за двері надїї, і вона буде там співати, як за днів своєї молодості, як за дня вýходу її з єгипетського краю. **16** І станеться, того дня — говорити Господь — ти кликатимеш: „Чоловіче мій“, і не будеш більше кликати Мене: „Мій ваáле“. **17** І усýну імéна Ваалів з її уст, і вони не будуть більше згáдувані своїм іменем. **18** І складу їм заповіта того дня з польовою звіриню, і з птаством небесним, та з плаzуочим по землі, і лука її меча та вýйну знищу з землі, і покладу її безпечно. **19** І заручуся з тобою навíki, і заручуся з тобою справедливістю, і правосуддям, і милістю та любов'ю. **20** І заручуся з тобою вірністю, і ти пізnaeš Господа. **21** І станеться того дня, Я почую, — говорити Господь, — почую небо, а воно почue землю, **22** а земля задоволить збíжжя, і виноградний сік, і оливу, а вони задовольнятъ Ізреела. **23** І обсю її Собі на землі, і змилуюся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі: Ти нарбд Мій, а він скаже: Мій Боже!“

3 І сказав Господь мені ще: „Іди, покохай жінку, кохану прýятелем, алé перелóбну, подібно, як любить Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до інших богів, і кохаються у виноградних кóржиках“. **2** І я купив її собі за п'ятнадцять шéклів срібла й хóмер ячмéно та лéтех ячменю. **3** І сказав я до неї: „Сиди довгі дні в мене, не будь блудливá, і не будь нічия, також і я буду такий до тébe. **4** Бо Ізраїлеві сини будуть сидіти довгі дні без царя та без knýza, і без жертви та без камінного стовпá, і без ефода та без домашніх божків. **5** Потому Ізраїлеві сини навéрнутися, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, і за останніх днів з тремтінням обéрнутися до Господа та до Його добра.

4 Послухайте слóва Господнього, Ізраїлеві сини, бо Господь має про із мешкáнцями зéмними, бо нема на землі ані правди, ні милости, ані богопізнáння. **2** Клянутъ та неправду говóрять, і вбивають та крáдуть, і чинять перéлюб, поставали насильниками, а кров доторкáється крóви. **3** Тому то в жалобу земля упадé, і стане нещасним усякий мешkáнець на нíї з польовою звіриною ї з птаством небесним, і також морські риби погинуть. **4** Та тільки ніхто хай не свáриться, і хай не плямýє ніхто! А нарбд Мій — як суперéчник з священиком. **5** І спíткнёшся ти вдень, і спíткнёшся з тобою й пророк уночі, і знищу Я матір твою! **6** Погине нарбд Мій за те, що не має знання: тому, що знання

ти відкинув, відкину й тебе, щоб не був ти для Мене священиком. А тому, що забув ти Закон свого Бога, забуду синів твоїх й я! 7 Що більше розміожуються, то більше грішать проти Мене. Їхню славу змінію я на ганьбу! 8 Вони жертву за прòгріх народу Мого їдять, і до провини його свою душу склияють. 9 I буде священикові, як і нарòдові, і дороги його навіщу я на нім, і йому відплачу згідно вчинків його. 10 I вони будуть їсти, але не насітяться, чинитимуть блуд, та не розміожаться, бо покинули дбати про Господа. 11 Блуд і вино та сік виноградний володіють їхнім серцем. 12 Нарòд Мій допитується в свого дέрева, і об'являє йому його пàлиця, бо дух блудодійства заводить до блùду, і вони заблудили від Бога свого. 13 На верховинах гірських вони жертви приносять, і кадять на вèгò'ях під дубом, і тополею та теребінтом, бо хороша їхня тінь, — тому ваші дòчки блудливими стали, а ваші невістки вчиняють перéлюб. 14 Та не покараю ще ваших дòчок, що вони блудодіють, та ваших невісток, що чинять перéлюб, як відходять вони з блудодійками і жертви приносять з розпùсницями. А нарòд без знання загибає! 15 Якщо ти блудливий, Ізраїлю, нехай Юда не буде провийнний! I не ходіть до Гòлгалу, і не приходьте до Бет-Авену, і не присягайте: Як живий Господь! 16 Bo Ізраїль зробився упèртий, немов та упèрта корова. Та тепер Господь пастиме їх, як вівцю на привòллі! 17 Прилучивсь до боввáнів Єфрем, — покíнь ти його! 18 Зbір п'яниць звироднілих учинився розпùсним, їхні провідники покохали нечистість. 19 Вітер їх похапає на крила свої, і вони посоромляться жéртов своїх.

5 Послухайте цього, священики, і почуйте, Ізраїлів дòме, а ви, царський дòме, візьміть до вух, бо вам буде суд, бо ви для Міцпí були пàсткою й сítкою, розтýгненою на Фавбрó. 2 I глибоко вgrùзли в розпусті вони, та я поплямую всіх їх. 3 Я знаю Єфрема, я Ізраїль не схòваний передо Мною, бо тепер блудодійним, Єфреме, ти став, занечистивсь Ізраїль. 4 Не дають їхні вчинки вернутись до Бога, бо дух блудодійства в середині їхній, і не відають Господа. 5 I гордість Ізраїлева засвідчиться перед обличчям його. А Ізраїль й Єфрем упадуть за провину свою, також Юда із ними впадé. 6 З своєю отарою та з своєю худобою вони Господа пíдуть шукати, алé не знайдуть, — Він від них віддалився. 7 Вони зрадили Господа, бо породили сторонніх дíтей, — тепер їх пожерé молодіж разом із частками їхнього поля. 8 Засурміте у рога в Гів'ї, сурмю в Рамі, закричіть у Бет-Авені за тобою, Веніамине! 9 В день картáння Єфрем за спустошеннia стане; поміж племенáми Ізраїля я завідомив про певне. 10 Стали зверхники Юди, мов ті, що межу перенóсять, — на них виллю, як воду, Свій гнів! 11 Єфрем став пригнòблений, сùдом розбитий, бо він намагався ходити за марнотою. 12 I я буду, як міль, для Єфрема, і мов та гнилізна для дому Юди. 13 I побачив

Єфрем свою хворість, а Юда — свого чирякá, і Єфрем відійшов до Ашшúра і послав до царя до великого. Та він вилікувати вас не зможе, і не вигоїть вам чиряка! 14 Bo я — немов лев для Єфрема, і немов той левчук дому Юди. Я, я розшматую їх пíдú, — і ніхто не врятує! 15 Пíдú, повернуся до місця Свого, аж поки провини свої вони не признають, і не стануть шукати Мого лиця. Та в утиску будуть шукати Мене!

6 Ходіть, і вернімось до Господа, бо Він пошматувá — і нас вилíкує, ударив — і нас перев'яже! 2 Oжівить він нас до двох день, а третього дня нас поставить, — і будемо жити ми перед обличчям Його. 3 I пізнаймо, намагаймося піznати ми Господа! Міцно поставлений приїзд Його, мов зірници, і Він прийде до нас, немов дощ, немов дощ весняний, що напоює землю. 4 що, Єфреме, зроблю я тобі, що зроблю тобі, Юдо? I Bo ваша любов, немов хмара поранку, і мов та роса, що зникає уранці, — 5 тому я тесав їх прòроками, позабивав їх прорéченням уст Своїх, і суд Мій, як світло те, вийде. 6 Bo я милості хочу, а не жертви, і Богопізнання — більше від ціlopалень. 7 Вони заповіта Мого порушили, мов той Адám, вони там Мене зрадили. 8 Гілеад, місто злочинців, повне кривавих слідів. 9 I як той розбишака чигáе, так ватага священиків на дорозі в Сіхем — учиняють розбíй, бо злочин учиняють вони. 10 У дòмі Ізраїля бачу жахливе, — там блуд у Єфрема, занечистивсь Ізраїль. 11 Також, Юдо, для тебе жнivá приготóвлений, як я долю нарòду Свого повернú!

7 Коли я лíкую Ізраїля, то виявлюю прòх Єфремів та зло Самарії, бо роблять вони неправдиве, і злòдій прихòдить, грабує на вулиці бáнда. 2 I не дùмають в сердці своéму, що я пам'ятаю про все їхне зло. тепер їхні вчинки ось їх оточили і перед обличчям Моїм поставали. 3 Вони злістю своєю втішають царя, а своїми обмáнами — зvéрхників. 4 Усі вони чинять перéлюб, мов пíч, яку пéкар розпáлює, що напáлювати перестаé, як тісто замісить та вкисне воно. 5 У святкóвий день нашого царя похвòрілі князí від жáру вина, і він простяг до насмішників руку свою. 6 Bo їхне нутро, як пíч, у них палáє їхне серце: всю нíч спить їхній гнів, а на ранок горить, як палючий огонь. 7 Вони всі гарячí, як пíч, і сùддів своїх пожирають. Усі цари їхні попáдали, між ними нікого нема, хто б клíкав до Мене. 8 Змішався Єфрем із нарòдами, Єфрем став млинцем, що печеться неперевéрнений. 9 Його силу чужі пожирають, та про те він не знає, вже й волóсся посивіло в нього, а тогó він не знає. 10 I гордість Ізраїля свідчить на нього, і до Господа, Бога свого вони не вертáються, і не шукають Його у всім цім. 11 A Єфрем став, як голуб, — нерозумний, немудрій: закликають в Египет, а йдуть в Асирію. 12 Як пíдуть вони, розтяgnу Свою сítку над ними, — стягну їх додолу, мов птаство небесне, — за злою їхньою Я їх караю. 13 Горе їм, бо від Мене вони відійшли, погуба на них, бо повстали вони проти Мене! Хоч я викупив

їх, та вони проти Мене говорять неправду. **14** І вони в своїм серці не кличуть до Мене, як виють на ложах своїх, точать сварку за хліб та вино, і відступають від Мене. **15** А я їх картав, їхні рамена зміцняв, а вони зло на Мене задумують. **16** Вони навертा�ються, та не до Всешишнього, стали, немов той обманливий лук. Упадуть від меча їхні князі за гордість свого язикá, — це їхня нарýга в єгипетськім краї!

8 Рога до уст своїх, та й засурмí: на дім Божий спадає неначе орел, бо переступили вони заповіта Мого, і на Закóна Мого повстали. **2** До Мене взвивають вони: „Мій Боже, познали Тебе ми, Ізраїлю!“ **3** Покинув Ізраїль добрó, — ворог його поженé! **4** Вони ставлять царя, алé не від Мене, вони князя ставлять, але Я не знаю! Вони з срібла свого та із золота свого божків нарobili собі, щоб загинути, — **5** відкинув теля твоє Я, Самаріє! Мій гнів запалився на них, — аж доки не можуть вони від провини очиститись? **6** Бо юно від Ізраїля. Зробив його майстер, і юно — то не Бог, бо теля самарійське на кавалки обернеться. **7** А що вітер вони засівають, то бурю пожнуть, — в них не буде й колосся, а зéрно не видасть муки, коли ж видасть, чужí поковтáють її. **8** Ізраїль прокóвтнений, — став між нарóдами він як та rіч, що до неї немає замілування. **9** Бо вони відйшли до Ашшúру, як дикий осел, що самітний собі, а Єфрем за любов дас дáри любовні. **10** І хоч вони здобувáють прихильників серед погáнів, Я їх позбираю тепер, і незабáром вони перестануть помáзувати царя, і княzív. **11** Бо жéртвників був намнóжив Єфрем, щоб грішити, — на провину йому стали цí жéртвники! **12** Я можу йому написати Закóн Свíй хоч тисячу разів, — як чуже пораховане буде! **13** Вони ж жертви кохають, — ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не вподобує їх. Тепер Він згадає про їхню провінну та їхні гріхи покарає, — вони до Єгипту повéрнуться! **14** Ізраїль забув про свого Творця та й буде палáти, а Юда намнóжив твердýнні містá, та пошlo Я огонь на його цí містá, — і пожéрє він палáти його!

9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті нарóди, бо ти чиниш блуд, відступаючи від свого Бога, дар блудодíйний кохаєш на всіх тóках збіжжéвих. **2** Годувати не буде їх тíк та чавíло, а сíк виноградний зведé їх. **3** Не будуть сидіти в Госпóдньому Краї вони, і Єфрем до Єгипту повéрнуться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії. **4** Господéві вина вони лити не будуть, і жертви не будуть приемні Йому; це буде для них, немов хліб похорóнний, — усí, що будуть його споживати, занечýстяться, бо їхній хліб — для насýчення їх, — не для дому Госпóднього. **5** Що зробите ви на день урочíстий та на день свята Госпóднього? **6** Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфіс їх ховає, коштóвність їхнього срібла посýде кропíва, будýчя по їхніх намéтах. **7** Прийшли дні навіщення, прийшли дні заплати, — Ізраїль пізнáе оце: „Нерозумний пророк

цей, шалéний муж духа“, — за числénність провін твоїх і велике зненáвидження! **8** Єфрем — сторож із Богом моїм, пророк — пáстка птахóлóва на всіх дорóгах його, ненáвисть у домі Бога його. **9** Глибóко зіспулись вони, як за днів тих Гíвí, Він згадає за їхні провини, знайшов Я Ізраїля, як фíгу порáнню на фíговім дереві, Я бачив був ваших батьків на почáтку його, та вони до Баал-Пеору прийшли, і себе присвятíли для Бóшета, і стали гидotoю, як полюблene ними. **11** Єфремова слава, як птах, відлетíть: не буде нарóдження, анí зачаттý, анí вагtтности. **12** Бо якщо вони вýкохають свої дíти, то їх повбиваю, так що не буде людýни, бо горе їм, як відступлó Я від них. **13** Єфрем, як Я бачу, — для влóбів йому подалý його власних дíтей, і Єфрем поведé своїх власних дíтей на зарíз... **14** Дай їм, Господи, — що ж Ти дасí? — дай їм утрóбу неплídnу та вýсохлі грýди! **15** Усе їхне зло у Гíлгáлі, бо там Я зненáвидíв їх; за зло їхніх учинків Я вýжену їх з Свого дому. Не буду їх більше любити, — всí їхні княzí vорохóбники! **16** Побитий Єфрем, їхній корень посóх, — він плóду не зродить. А коли вони зродять, то Я повбиваю улóблених їхнього лóна. **17** Відкіне їх Бог мíй, бо вони неслухáнні для Ньюго булý, і будуть вони мандрувати між нарóдами.

10 Ізраїль — буйнý виноград, що родить подíбне собі. Та за многістю плóду свого він намнóжує жéртвники, за добrіstю краю свого бовбáнські стовпí прикрашаé. **2** Облúдne їхнє серце, тому винні тепер вони будуть, Він їхні жéртвники понíщить поруйнє стовпí їхні. **3** За тепер вони кажутъ: Нема в нас царя, бо ми не боялися Господа, а цар щó нам зробить? **4** Говорять порожні слова, клянúться фальшиво, колí заповіта складають, і на грядkáх польовíх цвíте їхнє правосúддя, немов той полýn. **5** За телят Бет-Авену бояться мешkáнцí Самарії, бо в жалóбі опинívся через нього нарóд його, а жерцí будуть плакати над ним, за слáву його, що пíшла на вигнáння від нього. **6** Запровáдженій буде і він в Асирíю царévі великому в дар. Прийме сором Єфрем, і посорóмлений буде Ізраїль за раду свою. **7** Самарíя загине; її цар — немов tríkska отá на повéрхні води! **8** І поруйнóвані будуть висóти Аvena, Ізraїlіv грíх, терnína й будýчя зросте на їхніх жéртвниках, і до гíр вони скажутъ: „Накрийте ви нас!“ а до взгír'ív: „На нас упадíte!“ **9** Від днів Гíví gríshiv ти, Ізраїлю! Там вони полiшились були, — чи ж їх не досýgne в Гíví вíйна проти синів беззакónних? **10** За жадáнням Своїм покараю Я їх, і зберуться нарóди на них, і покáрані будуть вони за подвíїні провини свої. **11** А Єфрем — це привчéна тeliця, що звикла вона молотítи, Сам ярмó накладá на її товсту шию, запряжу я Єфрема, Юда буде орати, Яків буде собi скородíти. **12** Сíйтē собi на справедlivість, за мýліstю жнítъ, орíte собi перelí, бо час навернútись до Господа, ще поки Він прийde і правду линé вам дощém. **13** Ви

беззаконня орали, — пожали ви кривду, плід брехні споживали, бо надіявся ти на дорогу свою, на многість лицарства свого. 14 І станеться шум по народах твоїх, і всі твердині твої поруйновані будуть, як Шалман зруйнував Вет-Арбель в час війни, — була мати з синами убита. 15 Отак вам учинить Бет-Ел за зло вашого зла, — конче згине Ізраїль цар на світанку!

11 Як Ізраїль був хлопцем, Я його покохав, і з Єгипту покликав Я сина Свого. 2 Як часто їх кликав, так вони йшли від Мене, — принесили жертви Ваалам, і кадили бовбáнам. 3 Я ж Єфрема ходити навчав, Я іх брав на рамéна Свої, та не знали вони, що Я їх лікувáв. 4 Я тягнув їх шнуркáми, що людям лицюють, шнуркáми любові, і був Я для них немов ті, що здіймають ярмό з-над їхньої ший, і Я іх годував. 5 До краю єгипетського він не вéрнеться, та Ашшур — він буде для нього царем, бо вони не хотіли вернúтись до Мене. 6 А містáми його ґрасувáтиме меч, і зáсуви його повилáмлює він та й пожерé іх за задуми їхні. 7 А народ Мій схильний відпадати від Мене, і хоч кличути його догори, він не пíдімáться разом. 8 Як тебе Я, Єфреме, віддáм, як вýдам тебе, о Ізраїлю? Як тебе Я віддам, як Адму, учиню тебе, мов Цевої? У Мені перевернулося серце Мое, розпалілася разом і жáлість Моя! 9 Не вчиню жару гніву Свого, більше нíщти Єфрема не буду, бо Бог Я, а не людина, серед тебе — Святий, і не прийdу в люті гніву. 10 За Господом пíдуть вони, а Він заричить, немов лев, і Він заричить, і від зáходу прийdуть в трemтіnni синій. 11 Вони прийdуть в трemtіnni, як птах із Єгипту, і як голуб із краю Ашшúра, і Я посаджу їх по їхніх домáх, говорити Госпóдь. 12 Єфрем оточíв Мене лжею, лукáвством — Ізраїль дім, а Юда держáвся ще з Богом і з святими був вíрний.

12 Єфрем пасе вітра й женеться за вітром із схóду. Неправду й рüйну розмножує він кожного дня, умову складають з Ашшúром, олица ж несéться в Єгипет. 2 Та в Господа з Юдою пря, і Якова Він навістить за путями його, за дíлами його йому зvéрне. 3 Він в утрóbi тrimav за p'ятý свого brata, a в силі svoyi viн borovsya iz Bogom, — 4 i borovsya viн z Angolom, — ta й peremig. Plakav viн, i blagáv viн Його, u Bet-Eli zhainosh Vіn Його, i tam z nami govorib. 5 A Gospodь — Bog Cavaot, Його Йménny — Gospódь. 6 A ti cherez Boga svogo navérneshся, sterzhi milist' ta sud, i závjedi nadíjся na Boga svogó! 7 Nemov Xanaán, — u nygo v ruçi neprávdiva vagá, lubítiv vіn kriwdú chiniti. 8 I kajze Ņfrem: Spravdí z zbagatívsi, zhainosh ja maetok sobi! U vsekh mojch chýnah ne znájdut provinii meni, shro gríhom bi bulá. 9 A Я — Gospódr, Bog tvíj víd kраю єгипетського, — ще в намéтах тебе посаджу, немов за dnív svjata. 10 I Я говорив до пророків, i видіnnia rozmñžkiv, i через prorokiv Я прýtchi kazav. 11 Xiba bezzakonny lišišv Gileád, i marnótoou staliissi liši tam? U Gílgáli priinošili v jertev' woli, a ihni žértvники — mow tí kupy kamínna na bôroznax

пíльних. 12 I vtík Jákiv na pole Aráma, a Izráiel za jínkú robiv, i za jínkú otaru stéríg. 13 I через proroka Gospód' iž Egíptu Izráiel výviv, i prorokom stéréjenniy buv vín. 14 Efrem Gospoda gírko rozgnivav, i tomu yego včiniki kriwavi Bín líshity na nyomu, i povérne yomu yego sorm.

13 Як Єфрем говорив, то трemtíli, — vіn pídnéseniy buv uv Izraíl'i, ta через Vaala zgríshiv i pomer. 2 A тепер іще більше грішать, бо зробили собі вони віdliva з срíbla свого, божків за своєю подобою; робота майстрів усе те, розмовляють із ними вони; ті люди, що жертуv принoсять, цílouyut teliat. 3 Tomu voni stanut, jak xmara poránku, i mow ta rosa, zho zníkae vrançi, nemov ta polóva, sho z tóku vinośsitys bureyu, i наче iž kómina dim. 4 A Я — Gospod, Bog tvíj víd krajo egyptskogo, i BoGa, krim Men, ne bûdesh ti znati, i krim Men nemae Spasitela. 5 Ya tebe na pustini píznav, u peresóhlu krai. 6 Mali dobrí pasóviska i siti buili, nasítili — i zagordilos' ihne serce, tomu to забули pro Men voni! 7 I stav Ya dla nich, nemov lev, na dorozí chigáu, nemov ta pantéra. 8 Napadu Я na nich, nemov ta vedmedítsa, zho dítey zaguibila, i te rózírvu, u zho serce ihne zámknene, i ih, iк levchuk, pожeru tam, shmatuvatim iк pól'ova zvíriná. 9 Pogubiv ti sebe, o Izraíl, bo ti buv proti Men, spásinny svogó. 10 De car tvíj todí? Nekay vín pomóže tobí po místáx tvoihs usic! A de súditi tvoi, zho pro nich ti skazav: Daj nam carya ta kniziv? 11 Ya tobí dav carya v Svoim gniv, i zabrav u Svoi révnosti. 12 Provina Efremova zv'yanana, schovaniy prorgikh yogo. 13 Bolí, nemov portodíll, nadíjdu na nygo. Ne mudriy vín sin, bo iñakše ne buv bi tak dovgó u máterním nýtrí. 14 Z ruk sheolu Ya víkupliu ih, víd smerti ih víbablu. De, smerte, žálo tvoe? De, shébole, tvoia peremoga? Jálz schováteysa перед очima Moimi! (Sheol h7585) 15 Hoch vín dae plíd mík bratámi, ale priyde víter zo sходu, víter Gospódnij, zho zíde z pustini, i vsoxne yogo džereloi, i peresóhne krińčika yogo, — ponizhiti vín skarb vscih koštovnih rечéy! 16 Zavinít Samarija, bo стала uperta do BoGa svogó, — poliažut voni víd mеча! Porozbívaní budut ihni diti, vagitní ihni rozpóroti budut!

14 Verñisya, Izraílju, do Gospoda, BoGa svogó, bo spítknúvsi ty через provinu svoi! 2 Vízmyt' iž sobou slova, ta й zverñt'sya do Gospoda, do Nygo promovte: „Prostí nam usyaku provinu, ta dobré priyimi, i mi prinescémo u jertev' plodá svoihs ust! 3 A什shúr ne spase nas, ne bûdemo ižditi mi na koni, i ne skajemo vje chýnovi рук наших: bože наш, bo týlki Tobiou pomiluvanij sиротá“. 4 „Voroхóbnist' ihnu vilikou, dobrovílno lobitimu ih, bo Míj gniv vídvernuvsi víd nygo. 5 Ya буду Izraílevi, i rosá, rozcívté vín, nenech líléya, i pustit' korínna mow Líván. 6 Rozíjdut'sya yogo paginzi, i буде yogo pišnوتá, mow olívne te derewe, a páxoš yogo — mow Líván. 7 Navérnütssya ti, zho sidili píd ténnu yogo, zbjzjka

ожівлять вони й зацвітуть, немов той виногráд,
будуть згадки про нього, немов про лівáнське винó. **8**
Єфрем, — що йому до боввáнів іще? Я вислухав вже та
побачив його, Я для нього немов кипарíс той зелений:
з Мене знайдений бýде твíй плíд“.**9** Хто мудрий, то
це зрозумíє, розумний — і пізнáє, бо прóсті Господні
дорóги, і праведні ходять по них, а грішні спíткнúться
на них!

Йоїл

1 Слово Господнє, що було до Йоїла, Петуїлового сина. **2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі: чи бувало такé за днів ваших, або за днів ваших батьків? **3** Оповідайте про це синам вашим, а ваші сини — своїм дітям, а іхні сини — поколінню наступному. **4** „Що лишилось по гусені, — зжерла те все саранá, що ж зосталося по саранí — пожер кóник, а решту по кóнику зжерла червá“. **5** Пробудіться, п'яниці, і плачте й ридайте за виногráдовим соком усí, хто вина напивається, бо віднятий він від уст ваших! **6** Бо на Край Мій прийшов люд міцний й незчислений, його зуби — як лéв'ячі зуби, а пáща його — як в левиці. **7** Виноград Мій зробив він спустошенням, Мое ж фíгове дерево геть поламá, дощенту його оголíв та й покинув, галузíки його побіліли. **8** Голосí, як та дівчина, верéтою оперéзана, за наречéним юнáцтва свого. **9** Жертва хлíбна й жертва лита спинíлася в домі Господньому, впали в жалобу священики, слúги Господні. **10** Опустошene поле, упала в жалобу земля, бо спустошene збíжжя, вино молоде пересохло, зів'яла оливка. **11** Засоромилися рíльники, голосили були виногráдari за пшеницю й ячmíнь, бо вýгинуло живо поля. **12** Усох виноград, а фíга зів'яла, гранáтове дерево, й пáльма та яблуня, і повсихáли всí пíльнí дерéва, бо Він висушив радість від людських синів. **13** Опережíться веретою, — і ридайте, священики, голосіть, слуги жéртвника, входьте, ночуйте в верéтах, служителі Бога могó, — бо хлíбна жертва і жертва та лита затрýмана будé від дому вашого Бога! **14** Оголосít святий пíст, скличте збори, позбирайте старšíх, всіх мешканців землі до дому Господа, вашого Бога, і кличте до Господа. **15** Горе дневі тому! Бо близький день Господній, і прийде він від Всемогутнього, мов те спустошenня! **16** Чи ж з-перед очéй наших не відімається їжа, з дому нашого Бога веселість та втіха? **17** Покóрчились зéрна під своїми грúдами, спорожніли комóри, поруйнóвані клúні, бо висохло збíжжя. **18** Як стогne товáр, поголомéшні чéреди, — бо немає їм пáши, отáри спустошenі! **19** До тебе я кличу, о Господі, пожер бо огонь пасовища пустині, а жар попалíв усí дерéва на полі. **20** Навіть пíльна худóба прágне до Тебе, бо водні джéрела посóхи, огонь же пожéр пасовища пустині!

2 Засурмít на Сіоні в сурмý, здíйті крик на святій горі Моїї! Затримтіть, всі мешканці землі, бо прийшов день Господній, бо близько вже він, **2** день темної та тéмряви, день хмари й імлí! Як несеться досвітня зоря по горах, так нарóд цей великий й міцний. Такого, як він, не бувало відвíку, і по ньому не будé вже більш аж до літ з роду в ріd! **3** Перед ним пожирáє огонь, і палахотíть за ним пólum'я! Земля перед ним, як едéнський садók, а за ним — опустіла пустиня, і рятýнку від нього нема! **4** Його

вýгляд — нíби конí, гарцóють вони, наче тí верхівцí! **5** Як гýrkít військóвих возíв, вони скáчуть гíрськýми верхív'ями, як вéреск огнýстого пólum'я, що солому жерé, наче потúжний нарóд, що до бóю постáвлений. **6** Нарóди тремтять перед ним, всí обличчя поблідли. **7** Як лíцарí, мчаться вони, немов воякí вибíгають на мур, і кожен своєю дорóгою йдуть, і з стежкóв своїх не позбíváються, — **8** не пхають вони один Ѭного, ходять своєю дорогою битою, а коли на списá упадуть, то не зránяться. **9** По місті хурчáть, по мурí бíжать, увіхóдять в домí, через вíкна пролáзять, як злóдій. **10** Трясеться земля перед ним, тремтить небо, сонце та місяць темніють, а зорі загýблиють сáйво свое. **11** I голос Свíй видаст Господь перед вíйськом Своїм, бо тáбрí Його величéзний, бо міцний виконáвець слова Його, бо великий день Господа й вéльми страшний, і хто зможе його перенéсти? **12** Тому тó тепер промовляє Господь: Верніться до Мене всí серцем своїм, і пóстом святим, і плачéм та ридáнням! **13** I дерít свое серце, а не свою одíж, і наверніться до Господа, вашого Бога, бо ласкáвий Він та милосéрдний, довготерпелíвий та многомилостíвий, і жалкé за зло! **14** Хто знає, чи Він не повéрнеться та не пожáлує, і по Собі не залишить благословéння, жертву хлíбну та жертву ту литу для Господа, вашего Бога. **15** Засурмít на Сіоні в сурмý, оголосít святий пíст, скличте зíбрáння! **16** Зберіте нарóд, оголосít святí збóri, стáрців згромáдьте, позбирайте дíтей та грудníх немовлáт, нехай вийде з кімнати своєї такóж молодий, молодá ж з-пíд свого накріття! **17** Míж притвóром та жéртвником нехай плачуть священики, слуги Господні, хай мóльять вони: Змíлуїся, Господи, над нарódom Своїм, і не видай на гáньбу спадку Свого, щоб над ним панували погáни. Нашо будуть казати мíж нарóдами: Дé іхнíй Бог? **18** I зáздíрним стане Господь за Свíй край, і змíлується над нарódom Своїм“. **19** I Господь відповів і сказав до нарódu Свого: „Ось Я посилаю вам збíжжя й вино молоде та оливу, і насытитесь нею, і більше не дам вас на нарýгу нарóдам. **20** А цíого пívníчного ворога віддалó Я від вас, і його в край сухий та спустoшений вýжену, — його пéред до схíднього моря, його ж край — до тогó моря зáднього. I вийде злýзíз пíзнього. **21** Не бíйся ти, зéмле, а тíssя й радíй, — бо велике Господь учинив! **22** Не бíйтесь, ти пíльна худóба, бо пустинні пасовища зазеленíють, бо дерево видаст свíй плíд, фíговници та виноград свою силу дадуть. **23** A ви, сіонські сини, радíйте та тíштесь Гóсподом, Богом своїм, бо вам їжí Він дàсть на спасіння, і найперше зíшло вам дошý, дошу рáннього й пíзнього. **24** I тóки напóвняться збíжжям, чавíльні ж кадкí будуть переливáтись вином молодим та оливою. **25** I надолóжу Я вам за тí роки, що пожéрла була саранá, конíк і червá та гусíнь, Мое вíйсько велике, що Я посилав проти вас. **26** A їсти — ви будете їсти й насычуватись, і хвалитимете Im'я Господа, вашего

Бога, що з вами на підив зробив, і посоромлений більше не буде нарбд Мій навіки! 27 І пізнáєте ви, що Я серед Ізраїля, і що Я — Господь, Бог ваш, і немає вже іншого, — і посоромлений більше не буде нарбд Мій навіки! 28 І буде потому, — виллю Я Духа Свого на кожне тіло, і пророкуватимуть ваші синій й ваші дочки, а вашим старім будуть снітися сни, юнакі ваши бачити будуть видіння. 29 І також на рабів та невільниць за тих днів виллю Духа Свого. 30 І дам Я ознаки на небі й землі, — кров та огонь, та стовп диму. 31 Заміниться сонце на тёмність, а місяць — на кров перед приходом Господнього дня, великого та страшного! 32 І станеться, — кожен, хто кликати буде Господнє Ім'я, той спасеться, бо на Сіонській горі та в Єрусалимі буде спасіння, як Господь говорив, та для тих позосталих, що Господь їх покличе.

3 Бо ось тими днями та часу тогó, коли долю Юді та Єрусалиму вернý, 2 то зберу́ всі нарóди, зведу їх у долину Йосафáтову, і там буду судýтися з ними за нарбд Мій й спáдщину Мою, за Ізраїля, що його розпорбшили поміж нарóдами, а Мій край подíлili. 3 І за нард Мій вони кíдали жéреба, і юнакá за блудніцю давали, а дíвчину — за вино продавали, і пили. 4 І щó вам до Мене, Тíре й Сидóне, та всі філістíмські довкíлля? Чи свíй чин на Мені надолúжите? Може хочете щось учинити Мені, то легко та скоро звернý Я ваш чин вам на голову, 5 що сріblo Мое й Мое золото позабирали, а коштóвні клейнóди Мої в свої хráми повнóсили. 6 А синів Юди та Єрусалиму ви грéцким синам продалý, щоб їх віддалити від їхніх границь. 7 Ось Я їх позбúджую з місця тогó, куди їх продалý, — ваш чин повернý вам на голову! 8 І попробаю ваших синів та ваших дочок в руку Юдських синів, а вони віддадуть їх шев'янам, до люду далекого, бо Господь так сказав. 9 Кличте про це між нарóдами, оголосіте святую війну, збудіте лицáрство, хай схóдяться, нехай підіймáються всі воякí. 10 Перекýйте свої лемеші на мечі, а ваш серпí на списí, хай нáвіть безсилій говорити: „Я лíцар!“ 11 Постішіть і прийтіть, всі нарóди з довкíлля, й зберіться, — туди, Господи, спустіши лицáрство Своє. 12 Нехай збúдяться й зíйдуть народи в долину Йосафáтову, бо сяду Я там, щоб судýти всі нарóди з довкíлля. 13 Пошліть на роботу серпá, бо жніво дозріло, приходьте, зíйтіть, бо чавíло напóвнене, кадки переливаються, — бо зло їхнє розмнóжилось! 14 Нáтовти, натовпи у вирíшальній долині, бо близький день Господній у вирíшальній долині. 15 Сонце та місяць стемніють, а зóрі загублять свíй блиск, 16 і Господь загrimить із Сіону, та з Єрусалиму Свíй голос подáсть, і небо й земля затремтáть, та Господь — охорона Своєму нарóдові, і твердиня синам Ізраїлевим! 17 І пізнаєте ви, що Я — Господь, Бог ваш, Який пробувáє в Сіоні, на святій Своїй горі. І станеться Єрусалíм за святиню, і чужí вже не бúдуть ходити по ньому. 18 І станеться

в день той, гори будуть кропítи виноградовий сíк, а підгíрки стоятимуть у молоці, і всі Юдські потóки водою заб'óть, а з дому Господнього вийде джерело, і напóйти долину Шіттім. 19 Египет спустóшенням стане, і пустинею голою стане Едом за насильство синам Юди, за те, що лилій кров невíйну у їхньому крáї. 20 А Юдея жити буде пóвki, і Єрусалíм — з роду в рíд, 21 і помщú за їхню кров, що за неї Я ще не помстíв, і бúде Господь пробувáти на Сіоні!“

АМОС

1 Слова Амоса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив на Ізраїлі за днів Уззії, Юдиного царя, та за днів Єовоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед земле трусом. **2** І він проказав: „Загриміть із Сібону Господь, і з Єрусаліму Свій голос подастъ, і впадуть пасовища пастуші в жалобу та всхоне вершина Кармелу! **3** Так говорить Господь: За три переступи Дамаску й за чотири цього не прощу: за те, що вони молотили Гілеада ціпами залізними. **4** I пошлю Я огонь на дім Хазаїла, — і пожерé він палати Вен-Гадада. **5** I зламаю засува Дамаску, і мешканця витну з долини Авен, і того, хто держатиме бéрло з Бет-Едene, і арамський народ піде в Kip на вигнання, говорити Господь. **6** Так говорить Господь: За три переступи Аззи й за чотири цього не прощу: що всіх гнали в полон, щоб віддати Едомові. **7** I пошлю Я огонь на мур Гази, — і поїсть він палати її. **8** I мешканця витну з Ашдоду, і берлодéржця з Ашкелону, і звернú Свою руку на Екрон, — і вигинуту рештки філістимлян, говорити Господь. **9** Так говорить Господь: За три переступи Тиру й за чотири цього не прощу: за те, що він видав усіх на вигнання в Едом, і не пам'ятив заповіту братів. **10** I пошлю Я огонь на мур Тиру, — і пожерé він палати його! **11** Так говорить Господь: За три переступи Едому й за чотири цього не прощу: за те, що мечем він гнав брата свого, і знищив своє милосéрдя, свій гнів завжди стерг, а лютість свою пильнував повсякчасно. **12** I пошлю Я огонь до Темáну і пожерé він палати Бощр! **13** Так говорити Господь: За три переступи Аммónових синів й за чотири цього не прощу: за те, що пороли гілеадських вагтних, щоб поширити граници свої! **14** I огонь запалю Я на мурі Раббі, — і пожерé він палати її, із криком в день бóю, із віхром в день бурі. **15** I пíде їхній цар на вигнання, він і князі його разом, говорити Господь.

2 Так говорити Господь: За три переступи Моáва й за чотири цього не прощу: за те, що спалив на вапнó кості едомського царя! **2** I пошлю Я огонь на Моава, і пожерé він палати Керійоту, і загине Моав серед гáласу, серед крику, при голосі рóга. **3** I витну суддіо з-серед нього, а з ним позабиваю князів його всіх, говорити Господь. **4** Так говорити Господь: За три прòгрихи Юди й за чотири цього не прощу: за те, що повідкидали Господній Закон, і постанов Його не стереглí, і що на манівці їх звелі їхні лжебóги, за якими пішли їхні батькí. **5** I пошлю Я на Юду огонь, — і пожерé він палати Єрусалим! **6** Так говорити Господь: За три переступи Ізраїлеві й за чотири цього не прощу: за те, що за срібло вони продають справедливого, а за чоботи — вбогого! **7** Вони тóпчууть у зéмному поросі глóбу бідних, а дорóгу сумýрних викрýвлюють. А син й його батько вчащають до однії блудницí, щоб святе Мое Ймénня зневáжити. **8** I вони стелять одíж

застáвлenu, щоб півлежати при кожному жéртвнику, і п'ють в домі Бога свого вино від покárаних. **9** I Я вигубив був з-перед них Аморéя, що його височíнь, як високий той кедр, і він міцний, як дуб. Та Я плід його знищив згорí, а здолу — коріння його. **10** A вас Я був вивів із краю египетського, і сорок років провáдив пустинею вас, щоб ви край аморéйський успадкували. **11** I пророків Я збýджував з ваших синів, а з ваших юнців назорéїв. Хіба ж то не так, синóве Ізраїлеві? говорити Господь. **12** A ви назорéїв поїли вином, а пророкам наказували й говорили: „Не пророкýйте!“ **13** Отож Я потýсну на вас, як тисне спопáми напóвнений вíз, — **14** i згине й в мотóрного втéча, і потýжний не втримає сили своєї, а лýцар свого життя не врятує. **15** I не встóть із лука стрíлèць, і своїми ногами прудкий не втчé, і верхíвéць не врятує свого життя. **16** I наймужніший з лицáрства нагíм утече того дня, говорити Господь.

3 Послухайте слóва тогó, що Господь говорив проти вас, синóве Ізраїлеві, на ввесь оцей рíд, що його Я пídnis був із краю египетського, промовляючи: **2** Тільки вас Я пíзнав зо всіх рóдів землі, тому вас навíшú за всі ваши провини! **3** Чи йдуть двоє рázом, якщо не умбíились? **4** Чи ревé в лісі лев, як нема йому здóбичі? Чи левчúк видає голос свíй із своєї нори, якщо він не зловив? **5** Чи впадé на землі пташка в сítку, як немає сíльцý? Чи пíдїметься сítka з землі, як нічого не злóвить? **6** Чи в місті засурмáть у сурмú, а народ не тремтíтиме? Чи станеться в місті нещастя, що йогó не Господь допустíв? **7** Bo не чинить нічого Господь Бог, не вýявивши таємніці Своєї Своїм рабам пророкам. **8** Лев заревé, — хто тогó не злякається? Господь Бог заговорить, — хто пророкувати не бúде? **9** Rozголосіть над палáтами в Ашдоді, і над палáтами в краї египетському, та й скажіть: Позбирайтесь на горáх Самарїї, і побачте велике збентéження в нíй, та утиск у нíй! **10** I правдиво не вміють робити вони, — говорити Господь, — насильство громáдять та грабунок в палáтах своїх. **11** Томý так Господь Бог промовляє: Ворог облáже навколо цієї землі, і скине із тебе він силу твою, і пограбóвані будуть палати твої. **12** Так говорити Господь: Як чáсом рятує пастух з пащі лé'ячої двí колíні, або пíпку вуха, так будуть врятóвані діти Ізраїлеві, що сидять в Самарїї в закúточку лíжка, та на адамáшку постелі. **13** Послухайте ви та й засвідчíть ув Якововім домі, говорити Господь Бог, Бог Саваóт. **14** Bo в той день, коли Я покараю Ізраїля за провини його, то Я покараю за жéртвники Бет-Елу, — і будуть відрúбані роги жéртвника, і на землю попáдають. **15** I я розíб'ю дім зимовий разом з домом лíтнім, і загíнуть домíв із слонóвої кости, і не стане багато домíв, говорити Господь.

4 Послухайте слóва оцього, корóви башáнські, які на горі самарїській, що тиснете бідних, торóщите вбогих, що своїм хазáям ви говорите: „Принеси, і ми

бúдемо пити!“ 2 Присягав Господь Свою святістю, що ось дні настають на вас, і будуть тяги вас гаками, а ваших нащадків — гачками для лóблення риби! 3 І ви повіхідите віломами, кожна окрім собі, і кінетесь до Хермónу, говорить Госпóдь. 4 Прийдіть до Бет-Елу й грішіть, до Гілгáлу — примнóжте грішти. І свої жертви принóсьте щорáнку, на три дні — ваші десятини. 5 І з дімом пустіть жертву вдячну кваснý, і сповістіть добровільні дарунки, розголосіть, бо ви любите так, синóве Ізраїлеві, говорить Господь Бог. 6 І тому Я вам дав чистоту зубів по всіх ваших містах, і брак хліба по всіх ваших місцях, та ви не вернúлись до Мене, говорить Госпóдь. 7 І я стримав вам дощ за три місяці перед жнивами, і дощ посилив на одне місто, а на друге місто не посилив; одна ділянка була побита дощем, а ділянка, на яку не пустив Я дощу, висихала. 8 І два-три міста рушали до міста однóго напітись води, алé не насичувались, — та ви не вернúлись до Мене, говорить Госпóдь. 9 Я бив вас посúю та зеленýчкою, саранá жерла бéзліч ваших садків й виноградників ваших, і ваших фіг'овниць та ваших олив, — та ви не вернúлись до Мене, говорить Госпóдь. 10 Я на вас посилив моровицю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлóпців, полонячи разом і кóней у вас, підіймав до нíздéр сморід ваших табóрів, — та ви не вернúлись до Мене, говорить Госпóдь. 11 Я війнив вас, як Содóм та Гомóрру Бог виницив, і ви стали, немов головéшка, з пожáру врятóвана, — та ви не вернúлись до Мене, говорить Госпóдь. 12 Тому то зроблó тобі так, о Ізраїлю, а що Я зроблó тобі це, приготуйся, Ізраїлю, до зúстрічі Бога свого! 13 Бо це Той, що вформóвує гори, і що ствóрює вітра, що людýні показує зáдумї, що робить зíрніцю темнóтою, і ступає по згíр'ях землі, — Господь Бог Саваóт Йому Ймénня!

5 Послухайте слова цього, що я ним голосіння підношу за вас, о доме Ізраїлів! 2 Упала, і більше не встане та діва Ізраїлева! Вона кинена на свою землю, — немає, хто звів би її! 3 Бо так Господь Бог промовляє: Місто, що виходило тисячею, позостáвить лиши сотню, а те, що виходило сотнею, позостáвить десятку для дому Ізраїля. 4 Бо так промовляє Госпóдь до дому Ізраїлевого: Навернítесь до Мене її живіт! 5 І не звертáйтесь до Бет-Елу, і до Гілгáлу не приходьте, а через Беер-Шеву не перехóдьте, бо на вигнáння Гілгáлу конче пíде, і марнóтою стане Бет-Ел. 6 Навернítесь до Господа, і будете жити, щоб Вій не ввýшов, як огонь до Йóсипового дому, — і буде він жéрти, та не буде кому погасити в Бет-Елі, — 7 вони змінюють суд на полíн, і кидають правду на землю. 8 Той, хто Волосожáра й Оріона створив, Хто смéртну темнóту змінýє на ранок, а день затемнýє на нíч, хто приликує воду морську й виливає її на повéрхню землі, — Господь Йménня Йому! 9 Він наводить погибель на сильного, — і прийде погибель твердýн! 10 Вони ненавідять тогó, хто у брамі картáе, і обрídжуєть

тим, хто говорить правдive. 11 Тому, що нуждéнного тóпчете ви, і дарунки збíжévi берете від нього, що ви набудувáli будинкіv із камéнья тéсаного, то сидіти не будете в них; понасáджували винограду улóбленоого, та не будете пити із нього вина! 12 Bo Я знаю про ваши числénні провини і про ваши велиki грíх: тýснете ви справедливого, берете ви пíдкуп та викривляєте право убогих у брамі. 13 Тому то розумíний мовчить цього чáсу, бо це час лихий. 14 Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Госпóдь, Бог Саваot, так, як кажете ви. 15 Ненáвидьте зло й покохайте добро, і правосúдya поставте у брамі, — може змилується Господь, Бог Саваot над рéшткою Йóсипа. 16 Тому так промовляє Госпóдь, Бог Саваot, Вседержитель: На майдáнах усіх голосіння, на всіх вулицях крики: ой, ой! I покличуте хліборобів на жалóбу, і голосільніць, що вміють плачлýві пíсні, 17 i стане ридаñня по всіх виноградниках, бо Я передйdу серед тебе, говорить Госпóдь! 18 Горе тим, що жадають Госпóднього дня, — нáшo це вам день Госпóднї? Він не світло, а тéмрява! 19 Це так, коли хто утíкає від лéва, — і ведмíдь спотикáє його! I він убíгає до дому, і опéрся своєю рукою об стíну, — аж гадíока кусає його... 20 Чи ж не є день Госпóднї темнóта, а не світло, і хíба він не темнíй, і сýїва немає у ньому? 21 Зненáвидев Я, обрídив Собі ваші свята, і не нюхаю жéртов ваших зборів. 22 I коли принесéте Мені ціlopáлення та хлібні жéртви свої, Я Собі не вподобаю їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів — не поглáну. 23 Усунь же від Мене пíсéнь своїх гук, і не почую Я рóкоту гúсел твоїх, 24 i хай течé правосúдya, немов та вода, а справедливість — як сильний потík! 25 Чи ж жертви та хлібні приноси за тих сорок лíт на пустині Мені ви принóсили, dome Ізраїлів? 26 Ви ж носили Саккута, своєgo царя, та Кевана, свої виобрáження, зорю ваших богів, що собі поробили. 27 Тому Я вас вижену геть за Дамáск, говорить Господь, що Бог Саваot Йому Йménня!

6 Горе безпéчним на Сіоні, тим, хто надéться на самарíйську гору, тим шляхéтним „першого з нарóдів“, до яких прибувае Ізраїліv дíм! 2 Перейдіть до Калнé та й побачте, і звідти пíдіть до Гамáту великого, і зíйдіть до Гату філістíмля! Чи лíпші вони від цих царств? Чи їхня границя більша за вашу границю? 3 День нещастия вважаете ви за далекий, а час насильства зближаєте! 4 Ви вилéжуete на лóжках з слонíвою кости i вивáлюete на постелях своїх, i їстé баранів із отарі та ситих телát із обори. 5 Під гúслами спíваете ви, мов Давид, ви музичні знарýдя собі видумлýєte. 6 Ви вино попівáєte чáшами, і намашуєte добírною оливою, i над спустóшеннiam Йóсипа не вболіваєte. 7 Тому вони пíдуть тепер на вигнáння на чолí полонéних, i перестане крик вíпещених. 8 Господь присягнув був Свою душою, говорить Господь, Бог Саваot: Пишнóтою Якова бриджу, і палáти його Я ненáвиджу, і видам те місто та все, що є в ньому. 9 I бúде, якщо десять людá

зостануться в домі одному, то й вони повмирають. **10** І його візьме родич та й спалить його, щоб вінести кості із дому, і скаже до того, хто буде в середині дому: „Чи є хто з тобою?“ А той відповість: „Вже немає нікого!“ і скаже той: „Тихше, бо не згадується Йм'я Господа!“ **11** Бо Господь ось накаже, — і ворог розіб'є великий той дім на відламки, а дім малий — на трісکи. **12** Чи бігають коні по скелі? Чи хто виоре море худобою? Тож ви суд обернули на гіркість, а плід справедливості — на полін! **13** Ви марною тішитесь та говорите: Хіба ж ми не власною силою набули собі роги? **14** Бо ось Я поставлю народ проти вас, дому Ізраїлеві, — каже Господь, Бог Саваот, — і вони вас потиснуть ізвідти, де йдуть до Гамату, аж до степового потоку!

7 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Він утворив сарану, коли почала виростати ота́ва, — і ось ота́ва як по сінокосі царському! **2** I сталося, як вона вже пожерла траву на землі, я сказав: Господи, Боже, простій! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? **3** I Господь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Господь. **4** Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Господь Бог покликав судитись огнем, і пожер той велику безодню, і ча́стку пожер. **5** I сказав я: О, Господи, Боже, спин! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? **6** I Господь пожалів був про те. „Не ста́неться це!“ сказав Господь Бог! **7** I Він знов учинив, що я бачив таке: Ось на мурі стрімкому стоять Господь Бог, а в руці Його висок. **8** I промовив до мене Господь: „Що ти бачиш, Амосе?“ А я відказав: „Виска“. I промовив Господь: „Ось Я цього виска покладу посеред народу Мого, Ізраїля, — уже більше йому не прощуй! **9** I спустошіють жертовні підгірки Ісаакові, і поруйновані будуть святині Ізраїлеві, і Я стáну з мечем на дім Єровоамів“. **10** I послав Амація, священик Бет-Елу, до Єровоама, царя Ізраїлевого, кажучи: „Амос змівлюється на тебе серед Ізраїлевого дому, — не може земля змістити всіх його слів! **11** Bo таєм говорить Амос: Єровоам помре від меча, а Ізраїль конче піде на вигнання з своєї землі!“ **12** I сказав Амація до Амоса: „Ясновідчe, іди, утікай собі до Юдиного краю, і јж там хліб, і там пророкуй. **13** A в Бет-Елі вже більше не будеш пророкувати, бо він святиня царя та дім царства“. **14** I відповів Амос і сказав до Амації: „Я не пророк, і не син я пророків, — я паству та оброблювач диких фіговниць. **15** I взяв мене Господь від отарі, і промовив до мене Господь: Іди, пророкуй Моєму народові Ізраїлеві! **16** A тепер послухай Господнього слова: Ти кажеш: Не будеш пророкувати на Ізраїль, і не будеш проповідувати на Ісааків дім. **17** Тому так промовляє Господь: Твоя жінка в місті буде блудливим, і сини твої та дочки твої попадають від меча, а земля твоя буде поділена шнуром, і ти помреш на нечистій землі, а Ізраїль конче піде на вигнання з своєї землі!“

8 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось кіш доспіліх плодів. **2** I сказав Він: „Що бачиш, Амосе?“ А я відказав: „Кіш доспіліх плодів“. I промовив до мене Господь: „Доспів кінець Моєму народові Ізраїлеві, — уже більше йому не прощуй! **3** I обернеться пісні в палатах на зойк того дня, — говорити Господь Бог: буде тріпів багато, — бо ворог на кожному місці накідає їх! **4** Послухайте це, ви, що тобчете бідного, і що праґнете винищити всіх убогих з землі, **5** кажучи: Коли то міне новомісяччя, — щоб нам збіжжя продати? і субота, — щоб нам відчинити збіжеві комори! Щоб зменшити ефу, і щоб шекля побільшили, і щоб викривляти обманну вагу, **6** щоб купувати за срібло нуждених, а вбогого за взуття, і попрідати послід збіжевий? **7** Господь присягнув словою Якова: Не забуду ніколи усіх їхніх вчинків! **8** Чи не затрясеться від цього земля, і всі мешканці її не впадуть у жалобу? Вся вона захвилюється, мов та Рікá, і бурхливо поплине їй обнізиться знов, немов річка Єгипту. **9** I станеться в день той, — говорити Господь Бог, — і вчиню захід сонця опівдні, і для землі серед світлого дня воно стéмніє. **10** I обернú ваші свята в жалобу, а всі ваші пісні — в голосіння, і на всі стéгна спроваджу верету, а на всяку голову лісину, і вчиню це, немов та жалоба по одинакові, кінець же отого, — немов гіркий день! **11** Ось дні настають, — говорити Господь Бог, — і голод пошлю Я на землю, — не голод на хліб, і не спрагу на воду, але спрагу почутти Господні слова! **12** I будуть ходити від моря до моря, і з півночі до сходу блукатимуть, щоб знайти слово Господа, — та не знайдуть його! **13** Того дня будуть мліти від спраги вродливі дівчата та хлопці, **14** що клянуться гріхом самарійським та кажуть: Як живий твій Бог, Дане, і як жива дорога до Беер-Шеви! Та вони всі попадають, і більше не встануть

9 Я бачив Господа, що стояв над жéртвником, і Він сказав: Удар но по маковиці цих воріт, щоб затрясліся пороги, і порозбивай їх на всіх їхніх головах, а їхній останок заб'ю Я мечем. Не втече їм втікáч, і гонець не врятується в них! **2** Якщо б закопались вони до шебулу, то й звідти рука Моя їх заберé, і якщо б піднялися на небо, то й звідти їх скіну! (*Sheol h7585*) **3** A якщо б поховалисъ вони на верховіні Кармелу, — звідти вишукаю й заберу їх, а якщо на дні моря вони поховаються з-перед очей Моїх, то й там Я гадюці звеліо, — і вона їх покусац! **4** A якщо вони підуть в полон перед своїми ворогами, то й там накажу Я мечеві — і він їх повбиває, і на них Я звернú Свое око на зло, а не на добре. **5** Bo коли Господь Бог Саваот доторкнеться землі, то розтáне вона, і в жалобу впадуть всі мешканці її. I вся вона вийде, немов та Рікá, і мов річка Єгипту обнізиться. **6** Він буде на небі чертоги Свої, а Свій небозvід заклав над землею, воду мóрську Він кличе, і виливає її на повéрхню землі, — Господь Йому Йм'я! **7** Xiba ж

ви, Ізраїлеві сини, Мені не такі, як сини етіоплян? говорить Господь. Хіба ж не Ізраїля вивів Я з қраю єгипетського, а філістимлян з Кафтору, а Арама із Кіру? **8** Ось очі Господа Бога на грішне це царство, — і з поверхні землі його вигублю, та вигублюючи, не погубліб дому Якового, говорить Господь. **9** Бо ось Я звелів, і серед нарідів усіх пересію Ізраїлів дім, як пересівáється рéшетом, — і жодне зерéнце на землю не вийде! **10** Упадутъ усі грішні наріду Мого від меча, що говорять: Не досýгне до нас і не стріне оцé нас нещастя! **11** Того дня Я поставлю упáлу Давидову скійнію і пролóми в нíй загороджú, і поставлю руїни його, і відбудую його, як за днів стародáніх, **12** щоб решту Едому посли вони, і всі ті наріди, що в них кликалося Мое Йméння, говорить Господь, Який чинить оце. **13** Ось дні настають, говорить Господь, і орач із женцем зустрінеться, а топтáч винограду — із сіячém, і гори закрáпають виногráдовим соком, а всі взгíря добром потечуть. **14** І долю наріду Свого, Ізраїля, Я повернú, і побудую містá попустóшеннí, і осáдуть вони, і засáдять вони виноградники, й питимуть їхнє вино, і порозвóдять садкí, і будуть їсти їхній бóвоч. **15** І Я посаджú їх на їхній землі, і не бóдуть їх більш виривати з своєї землі, яку Я їм дав, говорить Госпóдь, Бог твíй!“

Овдій

1 Видіння Овдія. Так сказав Господь Бог на Едом: „Почули ми вістку від Господа, і посланий був між нарідів посол, щоб сказати: Уставайте, і станьмо на нього до бюю! **2** Оце Я малім тебе дав між наріди, ти дуже погордженій. **3** Гордість серця твого обманила тебе, який перебуваєш по щілинах скельних, у високім сидінні своїм, що говірши у серці своєму: Хто скине на землю мене? **4** Якщо б ти піднісся, немов той орел, і якщо б ти кублó свое склав поміж збрями, — то й звідти Я скину тебе, промовляє Господь! **5** Чи ж до тебе злодії приходили, чи нічні ті грабіжники, — такий ти понижений! — чи ж вони не накралі б собі скільки треба? Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду, чи ж вони не лишили б хоч війбрків? **6** Як Ісав перешуканий, як криївки його переглянені! **7** Аж до границі прогнали тебе, обманяль тебе твої всі соізники, переможуть тебе твої приятели! Ті, що хліб твій їдуть, пастку розстáлять на тебе, — нема в тому розуму! **8** Чи ж не станеться це того дня, — промовляє Господь, — і вігублю Я мудреців із Едому, а розум з гори Ісавової? **9** І настрáшене буде лицáрство твое, о Темáне, щоб був вітятій кожен з Ісава убівством. **10** Через насилия на Якова на брата твого сором покриє тебе, і ти вітятій будеш навіки. **11** Того дня, коли став ти навпроти, того дня, як чужі полоніли були його військо, і коли чужинці в його брами ввійшли і жéреба кидали про Єрусалим, то й ти був, як один з них! **12** І тому не дивися на день свого брата, на день лиха його, і не тішся з Юдиних синів у день іхньої згуби, і не розкривай своїх уст у день утиску. **13** І не входь ти до брами наріду Могó у день лиха його, і не приглядáйся до зла його й ти в день нещастя його, і не простягáйте своєї рукі до багатства його в день нещастя його! **14** І на роздоріжжі не стй, щоб витинати його втікачів, і в день утиску не видавай його рéшток! **15** Бо близький день Господній над усіма нарідами, — як зробив ти, то так і тобі буде зроблено: вéрнеться на твою голову чин твій! **16** Бо як ви пили на святій Моїй горі, так народи усі завжди пýтимуть! І будуть пити вони, і будуть хлептати, і стануть вони, немов іх не булó. **17** А на Сіонській горі буде спасіння, і буде святою вона, і спáдки свої вже посáде дім Яковів. **18** І дім Якова стане огнем, і дім Йóсипа — пólум'ям, а дім Ісава — соломою, — і будуть палáти вони проти них, і їх пожерутъ, і останку не буде із дому Ісава, бо Господь це сказав. **19** І посáдуть півдéнні Ісáлову гору, а мешканці долин — филистíмлян, і посáдуть єфремове поле та поле самарійське, а Веніамíн — Гíлеад. **20** А полонéні війська Ізраїлевих синів заволодіють тим, що хананейське аж до Цорфáту, а єрусалимські вигнанці в неволі, що в Сефараді, посáдуть містá полууднéви. **21** І спасителі прийдуть на гору Сіон, щоб гору Ісáва судити, — і царство Господнє настане!

Йона

1 І булó слово Господнє до Йóни, Аміттаєвого сина, таке: „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй проти нього, бо іхне зло прийшло перед лицé Мое“. **3** I встав Йóна, щоб утекти до Таршішу з-перед Господнього лиця. I зíйшов він до Яфи, і знайшов кораблý, що йшов до Таршішу, і дав заплату його, і ввійшов у нього, щоб відпíлисти з ними до Таршішу з-перед Господнього лиця. **4** А Господь кинув сильного вітра на море, — і зняля́ся на морі велика буря, і вже дўмали, що корабель буде розбитий. **5** I налякалися морякі, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшигти себе. А Йóна зíйшов до спóду кораблі, і ліг, і заснув. **6** I приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згінемо“. **7** I сказали вони один до óдного: „Ідіть, і киньмо жеребкý, та й пíзнаємо, через кóго нам оце лихó“. I кинули вони жеребкý, — і впав жеребóк на Йóну. **8** I сказали до нього: „Об'яви ж нам, через щó нам це лихó? Яке твоє зайнáття, і звідки ти йдеш? Який твій край, і з якого ти нарóдú?“ **9** I сказав він до них: „Я євре́й, і боюся я Гóспода, Небесного Бога, що вчинив море та суходíl“. **10** I налякалися ті люди великом стрáхом, і сказали до нього: „Щó це ти нарóбив?“ Bo ці люди довíдалися, що він утікає з-перед Господнього лиця, бо він це їм об'явив. **11** I вони сказали до нього: „Щó ми зробимо тобі, щоб утихомíрилось море, щоб не заливáло нас?“ Bo море бушувáло все більше. **12** I сказав він до них: „Візьміть мене, і киньте мене до моря, і втихомíриться море перед вами; бо я знаю, що через мене оци велика буря на вас“. **13** I міцно греблý ці люди, щоб дістатися до суходólu, та не могли, бо море бушувало все більш проти них. **14** I вони клíкнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловíka, і не давай на нас неповíнної крові, бо Ти, Господи, чиниш, як бажаєш!“ **15** I піднялý вони Йóну, і кинули його до моря, — і спинíloся море від своєї лóтости. **16** I налякалися ці люди Господа великим стрáхом, і принíсили Господévi жертви, і складали обітницí. **17** I признáчив Господь велику рибу, щоб вона проковтнúла Йóну. I був Йóна в серéдині цíєї риби три дні та три ночі.

2 I молився Йóна до Господа, Бога свого, з утробы тієї риби, **2** та й казав: „Я клíкав з нещастя свого до Господа, — і відповідь дав Він мені, із нýтра шeолу кричав я, — і почув Ти мій голос! (Sheol h7585) **3** I Ти кинув мене в глибочínу, у серце моря, і потík оточив був мене. Усí хвилі Твої та бурóni Твої надо мною пройшли. **4** I сказав я: Я вýтнаний з-перед очей Твоїх, протé ще побачу я храм Твій святий. **5** Вода аж по душу мене обгорнúла, безбдня мене оточила, очерéт обвивáе кругом мою голову! **6** Я зíйшов аж до спódu

гори, а земля — її зáсуви стали за мною навíki! Та пíдїмеш із ями життя мое, Господи, Боже Ти мíй! **7** Як у мені омлівала душа моя, Господа я спогадáv, — і молитва моя ця до Тебе долíнула, до храму святого Твого! **8** Ti, що тримáються мáрних божкív, — свого Милосердного кидають. **9** А я голоснóю подякою принесу Тобі жертву, про що присягав я, те вýконаю. Спасіння — у Господа!“ **10** I Господь звелів рибі, — і вона вýкинула Йóну на суходíl.

3 I булó слово Господнє слово до Йóни вдрóge таке: **2** „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобí!“ **3** I Йóна встав, і пíшов до Ніневії за Господнім словом. А Ніневія була місто велике-превелике, на три дні ходí. **4** I зачав Йóна ходити по містí, — на один день ходí, — і проповіdував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневія буде зруйнóвана!“ **5** I ніневітнáи ввíрували в Бога, і оголосили пíст, і позодягали верéти, від найбільшого з них аж до найменшого. **6** I дíйшло це слово до царя Ніневії, і він устав зо свого трону, і скинув плаща свого з себе, і покрився верéтою, та й сів на пóпелі. **7** I він звелів клíкнути й сказати в Ніневії з накáзу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покуштують нічого анí людína, анí худоба, худоба велика чи худоба дрібна, нехай вони не пасутсья, і нехай не п'ють води!“ **8** I нехай покриваються верéтами та людína й та худоба, і нехай сильно клíчуть до Бога, і нехай кожен звérne з своєї дороги та від наसíльства, що в іхніх руках. **9** Xто знає, може Бог обéрнеться й пожáлує, і відвérнеться з жару гñіву Свого, — і ми не згинемо!“ **10** I побачив Бог іхні вчинки, що звернули зо своєї злóї дороги, і пожалував Бог щodo того лиха, про яке говорив, що їm учинить, і не вчинив.

4 I було це для Йóни на досáду, досаду велику, і він запалívся. **2** I молився він до Господа та й казав: „О Господи, чи ж не це мое слово, поки я ще був на своїй землї? Тому я перед тим утік до Таршішу, бо я знов, що Ти Бог милостívий та милосердий, довготерпелívий та многомилостívий, і Ти жалкúеш за зло. **3** A тепер, Господи, вíзьми мою душу від мене, бо краще мені смерть від могó життя!“ **4** A Господь відказав: „Чи слушно ти запалívся?“ **5** I вýйшов Йóна з міста, і сів від сходу міста, і поставив собі там куренý, і сів пíд ним у тíni, аж поки побачить, щó буде в містí. **6** I вýrostив Бог рицíнового куща, і він вигнався понад Йóну, щоб бути тínnu над його головою, щоб урятuvati його від його досádi. I вtíшився Йóна від цього рицíнового кущá великою радістю. **7** A при сході зíрнici другого дня признáчив Бог чervякá, і він пíдточiv рицíнового кущá, і той усох. **8** I сталося, як сонце зíйшло, то признáчив Бог схídnego гарячого вітра, — і вдарilo сонце на Йóну голову, — і він зомлів. I він жадав, щоб йому померти, і казав: „Краще мені смерть від могó життя!“ **9** I промовив Бог до Йóни: „Чи слушно запалívся ти за рицíновий кущ?“ A

той відказав: „Дуже розлітився я, — аж на смерть!“

10 І сказав Господь: „Ти змилувався над риціновим кущем, над яким не трудився, і не плéкав його, який виріс за одну ніч, і за одну ніч згинув. **11** А Я не змилувався б над Ніневією, — цим великим містом, що в ньому більше дванадцяті десятисячок люда, які не вміють розрізняти правийці своєї від своєї лівийці, та числена худоба?“

Михей

1 Слово Господнє, що було до морешетського Михея за днів Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим. **2** „Почуйте оце, всі народи, послухай, ти земле та все, що на ній! і хай буде за свідка на вас Господь Бог, Господь з храму святого Свого! **3** Бо Господь ось виходить із місця Свого, і Він сходить і ступає по висотах землі. **4** і топляться гори під Ним, і тануть долини, мов віск від огні, мов ті вόди, що ллються з узбіччя. **5** Усе це за провійнення Якова, за гріх дому Ізраїля. Хто провинення Якова, — чи ж не Самарія? А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусалім? **6** і зробли Самарію руїною в полі, за місце садити виноград, і повишидаю в долину каміння її, і відкрию основи її. **7** і потовчені будуть усі її ідоли, всі ж дарунки її за розпусту попалені бууть в огні, і всіх бовванів її Я віддам на спустошенні. Бізібрала вона від дарунків за блуд, і на подарунки за блуд це повернеться. **8** Над оцим голоситиму я та ридатиму, ходитиму босий і нагий, завідити буду, немов ті шакали, і буду тужити, як струс! **9** Бо рани її невигойні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло аж до брами народу Мого, аж до Єрусалиму. **10** Цього не оголшуйте в Гаті, і плакати — не плачте, качайтесь по побросі в Бет-Леафрі. **11** Переходь соби ти, о мешканко Шафіру, нага, осоромлена, — вже бо не вийде мешканка Цаанану, голосіння Бет-Гаецелу не дасть вам спинитися в ньому. **12** Бо мешканка Мароту чекала добра, та до єрусалимської брами зійшло оце лихо від Господа. **13** Запряжи баскі коні до воза, мешканко Лахішу! Ти початок гріха для сіонської доњинки, бо знайшлісь серед тебе провини Ізраїлеві, **14** тому то даси розводбі листи на Морешет-Гат. Доми Ахзіва — омана для Ізраїлевих царів. **15** Спроваджу тобі те спадкоємця Я, о мешканко Мареші, — Аж по Адуллам прийде слава Ізраїля. **16** Зроби собі лисину та острижися за синів своїх ліобих, пошири свою лисину, мов ув орлá, бо пішли на вигнання від тебе вони!

2 Горе тим, що задумують кривду і на лóжах своїх учиняють лихе! За світла порáнку виконують це, бо їхня рука має силу. **2** Якщо піль жадають, то грабують вони, а домів — то хапають. І вони переслідують мужа та дома його, і чоловіка й спáдки його. **3** Тому так промовляє Господь: Ось Я замишляю на цей рід лихé, що ший своїх з нього не візволите, і ходити не будете гордо, бо це час лихий. **4** Того дня проголосять на вас приповістку, і співатимуть пісню жалобну, говорячи: „Сталось! До пня опустошенні ми, уділ народу моого змінився, — як це діткнulo мене! Наше поле поділене буде чужинцями, **5** тому в тебе не буде нікого, хто кидав би шнура мірнічого, як жеребка на Господнім зібрannі. **6** „Не проповідуйте, та вони проповідують! Хай нам не проповідують, — не досягне нас гáньба“. **7** О ти, що звешся „Яковів дім“, — чи

змалів Дух Господній? Чи ці чини Його? Хіба добре не роблять слова Мої тому, хто ходить правдиво? **8** Ще вчóра були ви народом Моїм, тепер же стаєте за ворога, з одежі верхньої плаща ви стягаєте з тих, хто проходить безпечно, як здобич війни. **9** Жінок Мого народу — з приємного дому її виганяєте кóжну, з дітей славу Мою ви берете навіки. **10** Устаньте й ідіть, бо тут не спочинок, — це за занечищення ваше, що заглáду для вас принесé, вирішальну заглáду. **11** Коли б чоловік, який ходить за вітром, і брехню набрехав, говорячи: Буду тобі проповідувати про вино та про напій п'янкий, то був би він любим пророком оцьому народові. **12** Невідмінно зберу тебе всього, о Якове, невідмінно згромáджу останов Ізраїлів, — разом поставлю його, як отару в Бощрі, як ту чéреду на пасовищі, — і будуть гомоніти вони від много людства! **13** Перед ними вилáмuvач пíде, вони продеруться та браму перéйдуть і вийдуть із неї. І пíде їхній цар перед ними, а Господь — на чолі їх!

3 А я відказав: Послушайте ж, голови Якова та начальники дому Ізраїля, — чи ж не вám знати право? **2** Добро ви ненáвидите та кохаєте зло, шкіру їхню здираєте з них, а їхнє тіло — з костей їхніх. **3** Ві останок народу Мого їсте та стягаєте з них їхню шкіру, а їхні кости ламаєте, і січте, немов до горнáти, і мов м'ясо в котел. **4** Вони тоді клíкати будуть до Господа, та Він відповіді їм не дасть, і заховає обличчя Своє того чáсу від них, коли будуть робити ліхи свої вчинки. **5** Так говорить Господь на пророків, що вводять народ Мій у блуд, що зубами своїми гризууть та поклíкують: „Мир!“ А на тóго, хто їм не дає що до рота, на нього святую війну оголшують. **6** Тому буде вам ніч, щоб не стало видіння, і стéмніє вам, щоб не чарувати. І над тими пророками сонце закобтиться, і над ними потéмніє день. **7** І посоромлени будуть такі прозорливці, і будуть застіджені чарівникі, і всі вони свої úста закриють, бо не буде їм Божої відповіді. **8** А ю повний сили й Господніого Духа, і правди й відваги, щоб представити Якову прóгріх його, а Ізраїлеві — його гріх. **9** Почуйте ж це, голови дому Якового та начальники дому Ізраїля, які нéхтують справедливість, а все прóсте викрýвлють, **10** вони кров'ю будують Сіона, а кривдою — Єрусалима. **11** Його голови судять за хабарá, і навчають за плату його ті священики, і за сріблó ворóжать пророки його, хоч на Господа вони опирайтесь, кажучи: „Хіба не Господь серед нас? Зло не прийде на нас!“ **12** О так, — через вас Сіон буде на поле забраний, а Єрусалим на руїн обéрнеться, а гора храмовá стане взгíр'ями лісу.

4 Та бúде напрíкінці днів, гора дому Господніого міцно постáвлена буде вершиною гíр, і піднésена буде вона понад узgír'я, і будуть народи до ней пливstí. **2** І пíдуть численні народи та й скажуть: Ходімо, і вийдім на гору Господню та до дому Якового, і Він буде навчати дорíг Своїх нас, і ми бúдемо ходити стежkáми

Його. Бо війде Закон із Сіону, а слово Господнє — із Ерусалиму. **3** І Він буде судити численні племена, і розсуджувати буде народи місці аж у далекині. І вони перекуто є мечі свої на лемеші, а списи свої — на серпі. Не підійме меча нарід на нарід, і більше не будуть навчатись війні! **4** І буде кожен сидіти під своїм виноградником, і під своєю фіговницею, і не буде того, хто б страшів, бо уста Господа Саваота очі прорекли. **5** Усі бо наріди ходитимуть кожен ім'ям свого Бога, а ми будемо ходити ім'ям Господа, нашого Бога, на віки віків! **6** Того дня — промовляє Господь — позираю кульгаве й згромаджу розгнане, і те, що на нього навів коли лиху. **7** І зроблю Я кульгаве останком, а віддалене — потужним нарідом, і зацарює над ними Господь на Сіонській горі відтепер й аж навіки! **8** А ти, башто Черідна, підгірку Сіонської доньки, прийде до тебе і дійде старе панування, царювання для донечки Єрусалиму. **9** Тепер нáшо здіймаєш ти бкрист? Чи в тебе немає царя? Чи ж загинув твій радник, що ти кóрчишся, мов породілля? **10** Війде та кóрчся, о дóчко Сіону, немов породілля, бо тепер вийдеш із міста та перевбуватимеш у полі, і прийдеш аж до Вавилону. Та будеш ти там урятована, там Господь тебе викупить з рук твоїх ворогів! **11** А зараз зібрались на тебе численні наріди, говорячи: Нехай він зневажений буде, і нехай наше око побачить нещастя Сіону! **12** Та не знають вони Господніх думок, і не розуміють поради Його, бо Він їх позирає, як до клуні снопій. **13** Ставай та молоти, дóчко Сіону, бо Я ріг твій залізом учиню, а копіта твої вчиню міddio, і ти розпоршиши численні наріди та вчіниш закляттям для Господа несправедливий їхній зиск, а їхне багатство — Владиці всієї землі.

5 І згромаджуєш тепер, дóчко тóвпищ! Облóгу вчинили на нас, тростіною б'ють по щоці Ізраїлевого суддю... **2** А ти, Віфлееме-Єфрате, хоч малий ти у тисячах Юди, — із тебе Мені війде Той, що буде Владика в Ізраїлі, і віддална постáння Його, від днів віковінних. **3** Тому Він їх видасть до часу, аж поки ота не породить, що має родити, а останок братів Його вéрнеться до Ізраїлевих синів. **4** І стане, і буде Він пасти Господньою силою, величністю Ймénня Господа Бога Свого. І осядуть вони, бо Він стане великий тепер аж до кінців землі! **5** І Він буде миром. Як прийде до нашого краю Ашшур, і буде топтатись по наших палахах, то поставимо на нього сім пáстирів та восьмеро лóдських княжат. **6** І вони будуть пасти мечем край Ашшура, край же Німрода — у воротях його. Та Він від Ашшура врятує, як той прийде в наш край, і коли буде топтатись по наших граніцях. **7** І Яковів зáлишок буде посеред численних нарідів, як роса та від Господа, як той дощ на траві, і він надії не кластиме на чоловіка, і не буде надії складати на лóдських синів. **8** І Яковів зáлишок буде між лóдами, серед численних нарідів, як лев між лісною худобою, як левчук між отарами овець, — що як він перехóдить,

то тóпче й шматує, і немає нікого, хто б зміг урятувати. **9** Хай зведе́ться рука твоя на твоїх ненавісників, і хай всі вороги твої вйтяті бúдути! **10** І станеться в день той, говорити Господь, — і вйтну Я кónі твої з-серед тебе, і колесніці твої повигулюю. **11** І понижу містá твого крáю, і всі твердіні твої порозвалию. **12** І повипоблюю чáри з твоєї руки, і ворожбítів у тебе не буде. **13** І понижу боввáни твої та жертбóvnі стовпí твої з-посеред тебе, і ти чýнові рук своїх більше не будеш вклоня́тися. **14** І повитинáо дерéва жертбóvnі твої з-серед тебе, і містá твої вигублю. **15** І в гніві та в лютості побисту вчиню над нарідами, що Мене не послухались!

6 Послушайте, що промовляє Господь: Устань, сперчайсь перед горами, і хай узгíр'я почують твій голос! **2** Послушайте, гори, Господнього сýду, і візьміть до вух, ви, основи землі, бо в Господа пря із народом Своїм, і з Ізраїлем буде судитися Він! **3** „Наріде ти Мій, що тобі Я зробив і чим мучив тебе, — свідчи на Мéне! **4** Во Я з краю єгипетського тебе вивів, і тебе викупив з дому рабів, і перед тобою послав Я Мойсея, Аарона та Маріам. **5** Мій наріде, згадай, що Балáк, цар моавський, задумував був, і що йому відповів Валаам, син Беóрів, від Шіттіму аж по Гілгаль, щоб пізнати тобі справедливості Господа“. **6** „З чим підú перед Господа, схилóсь перед Богом Високості? Чи підú перед Нього з цілопáленнями, з річними телятами? **7** Чи Господь уподóбає тисячі баранів, десятитисячі потоків олив? Чи да姆 зі свій гріхового перéвенця, плід утроби моєї за гріх моєї душі?“ **8** „Було тобі віявлено, о людіно, що добре, і чого пожадає від тебе Господь, — нічого, а тільки чинити правосуддя, і милосéрдя любити, і з твоїм Богом ходити сумирно“ **9** Голос Господній клíче до міста, — а хто мудрий, боїться той Йménня Твого: „Послушайте жéзла Його, Хто призначив його: **10** Чи єше у домі безбожного коштобвності несправедливі, та неповна й непráвна ефá? **11** Чи Я всправедлívлю вагу неправду, і калітку з важкáми обмáнними? **12** Що повні насильства його багачі, мешкáнці ж його говорили неправду, а їхній язик в їхніх устах — омáна, **13** то теж бити зачнú Я тебе, пустóшити тебе за гріх твої. **14** Будеш ти істі, але не наситишся, і буде голод у нутрі твоїм, і станеш ховати, але не врятуєш, а що ти врятуєш — мечéви віддáм. **15** Ти сіяти будеш, але не пожнёш, ти будеш оливку топтати, та не будеш маститись оливкою, і молодий виноград, та вина ти не пítимеш! **16** Во ще перехóвуються всі устави Омрі та всі вчинки дому Ахава, і за їхніми радами ходите ви, тому то Я видам тебе на спустoшення, і на посміх — мешкáнців його, і ви гáньбу наріду Мого понесéте!

7 Горе мені, бо я став, мов недóбрікі літні, як зáлишки по винобрánni; нема гробна на їжу, нема дospíloї фíги, якої жадає душа моя! **2** Згинув побожний з землі, і нема поміж лóдьми правдивого. Вони всі чату́ть

на кров, один єдного ловлять у сітку. **3** Наставлени
руки на зло, щоб вправно чинити його, начальник
жадає дарунків, судя ж судить за плату, а великий
говорить жадання своєї душі, і викривлюють все. **4**
Найліпший із них — як будяк, найправдивіший —
гірший від тéрену. Настає день Твоїх сторожів, Твоїх
відвідин, — тепер буде збентéження їхне! **5** I дрóтуві
не довіряйте, не надійтесь на прýятеля, від тíєї, що
при лоні твоéму лежить, пильнýй двері уст своїх! **6**
Бо гордý син бáтьком своїм, дочки повстає проти
нéньки свої, невістка — проти свекрухи свої, вороги
чоловíку — домáшнý його! **7** А я виглядаю на Господа,
надіюсь на Бога спасіння моого, — Бог мій почue менé!
8 Не тішся, моя супротíвниця, з мéне, — хоч я впала,
Сіонська дочки, проте встáну, хоч сиджу в темноті, та
Господь мені світло! **9** Буду знóсити я гнів Господнý,
бо згрішила Йомý, аж похи не вирíшить справи мої, та
сýду не вчинить мені. Він на світло мене попровáдить,
— побачу Його справедливість! **10** I побачить оце все
моя супротíвниця, і сором покриє її, бо казала мені:
„Де Він, Господь, Бог твíй?“ Приглядáтимутся мої очі
до неї, — її тóпчути тепер, як болото на вулицях. **11**
Настане той день, щоб мури твої будувати, — тодí
віddalíться границя твоя цього дня! **12** Це той день,
коли прийдуть до тéбе з Асириї та але до Єгипту, і
від Єгипту та аж до Рíкї, і від моря до моря, і від
горíй до горíй. **13** I спустóшенням стане земля на
мешкáнців її, через плíд їхніх учинків. **14** Паси Мíй
нарóд своїм бéрлом, отару спáдку Твогó; що пробуває
в лíсі самотньо, у серéдині саду, хай пасу́ться вони
на Башані й Гileádi, як за днів стародávníх. **15** Як за
днів твого вýходу з краю египетського, покажу йому
чуда. **16** Нарóди побачать оце, і посорóмлені бúдуть
при всíй своїй силі, руку покладут на юста, їхні вýха
оглúхнуть. **17** Будуть поброх лизати вони, як той гад, як
плазюче землі, повилázять з дрижáнням з укрíплеñ
своїх, вони бúдуть трemтíти перед Господом, Богом
нашим, і бúдуть боятись Тебе! **18** Хто Бог інший, як Ти,
що прощає провíну і пробачує прóгрíх останку спáдку
Свого, Свого гніву не дéржить назáвжди, бо кохаеться
в милостí? **19** Знов над нами Він змíлується, наші
провини потóпче, — Ти кинеш у морську глибочíнь
усí наші грíхи. **20** Ти даси правду Яковові, Авраамові
милість, яку присягнув Він для наших бáтьків від днів
стародávníх“.

Наум

1 Пророцтво на Ніневію. Книга видіння елкошайця Наума. **2**, „Палкій Бог, і мстівий Господь, Господь мстивий та лютий, — Господь мстивий до тих, хто Його ненавидить, і пам'ятає про кривду Своїх ворогів. **3** Господь довготерпільний і великої потути, та очистити винного — Він не очистить. Господь — у бурі та в віхрі дороба Його, а хмара — від стіп Його курява. **4** Як загнівається Він на море, то сушить Його, і всі ріки висуше, в'яне Башан та Кармел, і в'яне та квітка Лівану. **5** Гори тремтять перед Ним, а підгірки топніуть, перед обличчям Його трясеться земля та вселена, та всі її мешканці. **6** Хто встоть перед гнівом Його, і хто стане у полум'ї люті Його? Його шал виливається, мов той огонь, і розпадаються скелі від Нього! **7** Добрий Господь, пристановище Він у день ютиску, і знає Він тих, хто на Нього надіться! **8** Але в зливі навальній Він зробить кінця між Його заколотниками, і ворогів зажене у темноту. **9** Що ви думаете про Господа? Бо Він зробить кінця, — не постачне два рази насильство. **10** Бо вони переплутані, наче той тéрен, і повпиваються, немов би вином, — вони будуть пожерті зовсім, мов солома суха! **11** З тебе вийшов задумуючий проти Господа лихо, радник нікчémний. **12** Так говорить Господа: Хоч були б найсильніші і дуже численні, та постіянані будуть вони, та їх минуться! И хоч Я тебе мучив, та мучити більше тебе вже не буду! **13** А тепер Я зламаю ярмо його, яке на тобі, і путь твої позриваю. **14** И накаже на тебе, Ашшуре, Господь: Більш не буде вже сіятися з твоого ѹміння! З дому бога твого Я бовбáна та цдола вйтну, зроблю тобі грóба із них, бо ти став легковáжений. **15** Ось на горах ноги благовісника, що звішає про мир: Святкуй, Юдо, свята свої, виконуй присяги свої, бо більше не буде нікчémний ходити по тобі, — він вйтятий ввесь!

2 На тебе йде розпорóшувач, — твердіні свої стережí, виглядáй на дорогу, зміцнáй свої стéгна, міцно скріпи свою потуту, **2** бо вéрне Господь вéлич Якова, як вéлич Ізраїля, що їхні спустошителі поруйнували, і понищили їхні виноградні галузки. **3** Щит хороших його зачервонений, воякій в кармазині; блищиць сталь у день збрóєння їхнього на колесніцях, хвиліються рáтища. **4** Колесніці шалено по вулицях мчать, по майдáнах гуркóчуть, їхній вид — немов полум'я те смолоскіп, літають вони, як ті бlyскавки. **5** Він згадає шляхéтних своїх, та спіткнúться вони у ходí своїй; вони поспішають на мури її, і постáвлена міцно будівля облоги. **6** Брами річок відчиняються, а палата руйнується. **7** I постанóвлено: буде оголена, відведéться в полон, а рабині її голосятимуть, мов ті голубки, що воркують на персах своїх. **8** I Ніневія — як сáджавка вóдна, що вóди її відпливають. „Стійте, стійте!“ Та немає нікого, хто б їх завернýв! **9**

Розграбóвуйте срібло, розграбóвуйте золото, — немає кінця наготовленому, багатству коштóвних речéй. **10** Зніщення та зруйнування й спустошення буде. I серце розтóпиться, і нòги дрижáтимуть, і корóчи по крýжах усіх, а обличчя їх всіх на червóно розпáляться. **11** Де леговище лéвів, і для левчуків пасовище, що там ходив лев та левиця, та левенý, — і нікто не лякав? **12** Лев грабував для своїх молодят і душив для левиць своїх він, і печéри свої переповнював здóбиччю, а лíгва свої — награбованим. **13** Ось Я проти тебе, — говорити Господь Саваót, — і попало серед диму твої колéсниці, а твоїх левчуків поїсть меч, і повитинáю з землі грабування твої, і вже не почується голос твого посла.

3 Горе місту цьому кровожéрному, воно все неправда, воно повне наси́лля, грабіж не виходить із нього! **2** Чути свист батогá, гúркіт кóлеса, і чвал кóней, і колеснічна гуркóтнява, з і гін верхівцí, і полум'я мечá, і блик рáтища, і багато побитих, і мертвих велике числó, і трýпу немає кінця, і спотикáтимуться об їхній труп, — **4** це за многоту́ блудоді́ствства розпùсници, привáбно ласкáвої, впрáвної в чáрах, що нарóди за блуд свíй вона продавала, а рóди — за чáри свої. **5** Ось Я проти тебе, — говорити Господь Саваót, — і подóлка твого пíдіймú на обличчя твоє, і покажу Я твíй сором нарóдам, а цáрствам — твíй стид! **6** I кину на тебе огýди, і погóрденою вчинó Я тебе, і зроблю Я тебе, мов позбрóице! **7** I станеться, — кожен, хто вглéдить тебе, від тебе втече та й прокаже: „Пограбвана Ніневія!“Хто вýсловить її спíвчуття? Звíдки буду шукати тобі потішителів? **8** Чи краща ти від Но-Амона, що сидить серед рík, — вода коло нього, що вал його — море, від моря — його мур? **9** Етíопія — сила його, і Египет, і не має кінця. Пут та лівійцí були тобі в пóміч, — **10** та він на вигнáння пíшов, у полон. А діти його порозбíвані на роздоріжжí всіх вулиць, і кидали жéреб про славних його, й всі вельможі його у кайдáни закутí. **11** Уп'ешся і ти, будеш схóвана, твердіні від ворога будеш шукати і ти! **12** Всí фортецí твої, — мов тí фíги з доспíлми óвочами: коли затрýсаутся, то падають у юста того, хто їх єсть. **13** Ось нарóд твíй — немов тí жíнкí серед тебе: вони повíдчиняють твоїм ворогам брами краю твого, огонь пожерé твої зáсуви. **14** Водí на облогу собі наберí, твердіні свої позміцнáй, увійди до болота та в глині топчíсь, форму на цеглу візъмí міцно в рóку. **15** Там огонь тебе з'їсть, посічé тебе меч, пожеру́ть тебе, наче та гусíнь. Стань численна, як гусíнь, стань численна, немов саранá, — **16** понамóжуй купцíв своїх більше від зíрок небесних, — але гусíнь та знищить тебе й полетíть! **17** Вельможнí твої — немов та саранá, гетьмáни твої — мов мошwá, що гніздíться по стíнах в день хóлоду, але сонце засвітить — і вони помандróують, і не пíзнане буде те місце, де вони пробувáли. **18** Твої пástiри, цáрю асирíйський, поснúли, лежать вельможí твої,

твій нарбд розпорóшивсь по гóрах, — і немає кому́
позбирáти його. **19** Нема ліку для лиха твого, рана
твоя невигóйна! Всí, що звістку про тебе почують,
заплéшуть у долонí на тебе, — бо над ким твоє зло не
ходило постїйно?“

Авакум

1 Пророцтво, яке бачив пророк Авакум. **2** Аж доки я, Господи, клікнати буду, а Ти не почуеш? До тебе я кличу: „Насильство!“ та Ти не спасаєш! **3** Для чого непрাইсть мені Ти показуєш та позираєш на мýку? А передо мною грабіж та насильство, і суперечка стається, і носиться свárka. **4** Тому то Закон припиняється, і не виходить до чину назáвсіди право, бо несправедливий вигублює праведного, тому правосуддя вихόдить покрýвленим. **5** Приглýнтеся ви до нарóдів, і дивіться, і дуже здивуйтесь, бо вчиню Я за ваших днів дíло, про яке не повірите ви, коли буде розkáзане. **6** Бо оце Я поставлю халдéїв, народ лютий та скорий, що грасує по широкій землі, щоб захопити оселі, які не його. **7** Страшний та грізний він, — від нього самóго вихóдить і право його, і великість його. **8** I від пантéр його коні швидші, і від вовків вечерóвих лютіші. I розлетається його верхівці, а ізди його здáлека прийдуть, — вони будуть лéгти, ненáче орел, що на їжу поспішає. **9** Він приходить увесь на насильство, а ціль їх обличчя — вперед, і наберé полонéних, як тóго пíскý. **10** I він глузує з царів, а князí — сміх для нього. Він сміється з твердіні усякої, бо на вал насилає землі, і її здобувáє! **11** Тоді він несетися, як вíтер, і перéйде, і згрішить, бо зробить за бога свого оцю силу свою. **12** Хіба ж Ти не віddávна, о Господи? Боже Ти мíй, мíй Святий, — не помрéмо! Господи, Ти для суду поставив його, і, о Скеле, призначив його на карáння! **13** Твої очі занáдто пречисті, щоб міг Ти дивитись на зло, і на насильство дивитись не можеш. Чому ж дивишся Ти на грабіжників, мовчиш, коли несправедливий винищує справедливішого від сéбé? **14** Ти ж маєш людей, як у морі тих риб, немов ту червý, що пана над нею нема. **15** Усé це грабіжник витáгує вúdkою, своїм неводом тáгне оцé, та збирає оцé в свою сítку, тому тíшиться він та радíє. **16** Тому жертву приносить він нéводові, — і кáдить для сítки своєї, бо від них сидит ýdil його та добírnа пожíва його! **17** Чи на це випорóжнює він свого нéвода, і зáвжди готовé убивати нарóди без милості?

2 Нехай я стою на сторóжі своїй, і нехай на облóзі я стану, і хай виглядаю, щоб бачити, що він буде казати мені, і щó віdpovість на жалобу мою. **2** А Господь віdpovів та й сказав: Напиши це видíння і поясní на таблíцях, щоб читáч його лéгко читав. **3** Бо ще на умóвлений час це видíння, і приспíша кíнець, і не обмáне. Якщо б протяgnúлось, чекай ти його, бо воно конче прийде, не спíznиться. **4** Ось надута, не прóста душа його в ньому, а праведний житиме вíрою своєю. **5** I що ж, — як зрадлíve вино, так гórda людíна спокóю не знає: він розzávлює пáщу свою, як шeбл, і не насичується, як та смерть, і всіх людей він до сéбé збирає, і всі нарóди до себе згromáджує. (Sheol h7585) **6** Чи ж усí вони не складуть приповíстки на нього та

загáдки насмíшливої йому не прокáжуть: „Горе тому, хто для себе розмнóжує те, що не його! Аж дóki це будé? Горе тому, хто чинить тяжкóю заставу на сéбé!“ **7** Хіба нагло не встануть отí, хто тебé буде гryзти, і збúдяться тí, хто тебé попихáє, і за здóбич ти станеш для них? **8** За те, що ти грабувáв був багато нарóдів, вся рéшта нарóдів тебе пограбує за ту людську кров, і за насильство над краем, над містом та над усíмá, хто мéшкає в ньому. **9** Горе тому, хто неправедний зиск побирає для дому свого, щоб покласти гнíздо свое на висотí, і тим із рук злого вратóваним бути! **10** Нарáдив ти сором для дому свого, щоб кíнець учинити численним нарóдам, і ти прогрíшівся за душу свою. **11** Бо камíнь з стíни буде клíкнати, і йому віdpovість сволок із дéрева. **12** Горе тому, хто кров'ю місто буде, хто беззакónям встановлює город! **13** Чи ж оце не від Господа Саваota, що народи трýдяться для отніb, і мýчаться люди на мáрність? **14** Бо пíзнánniam Господньої слави напóvnena буде земля, як море вода покривá. **15** Горе тому, хтó свого бlíжнього напóює з кélіху гnívu свого, і пóйт, щоб бáчти сóром його! **16** ти насилишся гáньбою бíльше, як славою. Пий також ти, та показуй свíй сором! На тебе обérнеться кélíх правíці Господньої, гáньба ж на славу твою! **17** Бо насилия твоє над Лíвáном на тебе спадé, а грабúнок худоби зламає тебе за кров людську, та за насилия над краем, над містом та над усíмá, хто мéшкає в ньому. **18** Якíй дастъ пожýток боввáн, що його вýrízvibв творець його, і вídliv, і вчитель неправди, що творець його мав охоту чинити богів цих nímih? **19** Горе тому, хто дереву каже: „Збудíсь“, мовчazlývому каменю: „Зrúşsia!“ Чи він буде навчати? Ось він срíблом та золотом вíkladéniy, ale жбного духу в ньому нема! **20** А Господь у Своїм храмі святítm, — мовчи перед обличчям його, уся зéмle!“

3 Молитва пророка Авакума, для спíву на струнному прýладі: **2** „Господи, звíстку Твою я почув та й злякався! Господи, оживи Свós dílo в серéдині рокí, у серéдині лíт об'явí, у гnívi про милість згадай! **3** Бог іde від Теману, і Святий від Парану гори. (Céla) Вéлич Його вкрила небо, і слави Його стала повна земля! **4** A сایво булó, наче сónяжne свítllo, промíння при боцí у Нього, і там укриттý Його потúги. **5** Перед обличчям Його морóвця іde, а по стópах Його пнеться пólum'я. **6** Став, — і землю віn змíряв, поглянув — і нарódi затрýas, — і попáдали гори довíčni, вíkovi похилились узgír'я. Путí Його вíčni. **7** Я бачив намéti Кушána під кривдою, тремтять покривála мídiánskого краю. **8** Чи на ríki, о Господи, Ти запалáv, чи на ríki Твíj gnív? Чи Твоє пересérda на море, що їздиш на kóniах Своїх, на спасénnih Своїх колесnícя? **9** Лук твíj голий, нагий, напóvnений стрíl sagaydák. (Céla) Ти ríckами землю розsík. **10** Тебе вгlediши, гори дрижали, водяна течíj потeklá, безdня свíj голос далá, зняла вíscoko руки свої. **11** Конце й місáць спинílyся в мешkánni

своєму при світлі Твоїх стріл, що літають при сяйві
бліскучого спіса Твогó. **12** У ліоті ступав Ти землею, у
гніві людей молотíв. **13** Ти вийшов спасти Свій народ,
спасти Помазанця Свого. Ти з дому безбожного гóлову
збив, обнажíв Ти основу по шию. (Сéла) **14** Ти пробив
його спісами гóлову князя Йогó, як вони піднялися,
щоб мене розпорбшити; вони тішилися, немов мали
пожéрти таéмно убогого. **15** Ти кіньми Своїми по
мбрю топтáв, по вóдній великій громáді. **16** Я почув
— і затремтіла утрóба моя, задзвеніли на голос цей
гúби мої, гнилýзна ввійшлá в мої кóсті, і тремчú я
на місці своїм, бо маю чекати в спокóї день úтиску,
коли прийде народ, який має на вас наступáти. **17** Коли б фíгове дерево не зацвілó, і не булó б урожáю в
виноградниках, обманíло зайняття оливкою, а поле
їжі не вродило б, позникала отара з кошáри і не стало
б в обóрах худоби, — **18** то я Гóсподом тішитись
буду й тодí, радíтиму Богом спасіння свого! **19** Бог
Госпóдь — моя сила, і чинить Він нóги мої, як у лáні, і
вóдить мене по висóтах!“Для диригента хору на моїх
стрúнних знарýддях.

Софонія

1 Слово Господнє, що булó до Софónії, сина Куші, сина Гедáлії, сина Амарії, сина Єзекíї, за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя. **2** „Забираючи, все заберу з-над повérхні землі, промовляє Господь. **3** Заберу Я людíну й худобу, заберу птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну людíну з повérхні землі, промовляє Господь. **4** I руку Свою простягнú Я на Юду і на всіх мéшканців Єрусалиму, — і вýтублю з місця оцього останок Ваáла, імénня жерців зо священиками, **5** i тих, хто вклоняється на дахах свítlam небесним, і тих, хто вклоняється, хто присягає Гóсподом, і хто присягає царем своїм, **6** i тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Ньюго. **7** Замовчíй перед Гóсподом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготóвив, посвятив Своїх покликаних. **8** I станеться в день Господньої жертви, і навíцú Я княzív, і синів царя, і всіх, хто зодягáє одежу чужíнну. **9** I навíцú Я кожного, хто перескакує через порíг того дня, тих, хто наповнює дíм свого пана насилям й оманою. **10** I буде в дні тóму, — говорить Господь, — голос крику із Рибої брами, і завивáння із Міста Новóго, і велика руїна із пágirkiv. **11** Ридайте, мешкáнці Махтéшу, бо понíщений буде ввесь купéцький нарóд, будуть вýтубленi всí, хто важить срíблó. **12** I станеться часу того, і перешукаю Я з лáмпами Єрусалим, і навíцú Я тих мýжів, які задубíли на дрíжджах своїх, що говорять у серці своému: „Господь не вчинить добра, і лíха не зробить.“ **13** I здóбиччю стане все їхнє багатство, а їхні домí — за спустошенню, — I будуть вони будувати домí, але в них не сидíтимутъ, і виноградники будуть садити, та вина їхнього не питимутъ. **14** Близький день Господній великий, він близький й дуже швидко настане. Ось голос Господнього дня, — тодí гíрко кричатиме навíці хоробrий! **15** День гнíву цей день, день смутку й насíлля, день збúрення та зруйнувáння, день темноти та тémряви, день хмар й імлí, **16** день сýрмлення й окрику проti укрíплених міст та проti високих міських заборóлів. **17** I будуть чинити Я úтиск людíні, і будуть ходити вони, як слíпí, бо згрíшили вони проti Гóспода. I вýllється кров їхня, немов той пíсок, а їхнє тіло, — як гníй. **18** Спасти їх не зможe в день гнíву Господнього ні їхнє срíблó, ані золото їхнє, — і огнем Його зáздроців буде пойдженa цíла землá, бо скíнчення тільки присpíшene зробить зо всíми мешkáнцями краю цього.

2 Посорóмтесь та застидáйтесь, нарóde без сорому, **2** поки нарóдиться установлене, — мине день, як половá! — поки не прийde на вас лютість гнíву Господнього, поки не прийde на вас день Господнього гнíву! **3** Шукайte Господа, всí покріні землі, хто викóнue право Його! Шукайte правди, шукайte смирénня, — може будete схóванi ви в день Господнього гнíву!

4 Bo покíнутa буде Аzzá, a Aшkelón onuстошеннiam stanе, Aшdóд — opívdñj його виженутъ, a Eкrón буде вýrvаний. **5** Gore мешkánci довkílля morskógo, naрódoví krits'kym! Слово Господнє на вас, xананé, kráu филистímляn, — Я тебе вигubлю так, що не буде мешkáncia! **6** I býde довkílля morské pасoвýщami, побními ям пастухi та кошár для отari, **7** i буде oце побéréжja oстанковí domu Юдиного, na них пасти býdуть, u domáx Aшkelónu вéchorí býdуть лягati, bo їх vídvaðe Господь, їхníй Бог, i Вíн їхню долю привéрne. **8** Чuv я gáньbu Moavovу y обrázi Ammónovih sиніv, яki ображали нарód Míi i chvaniлися nad границею їхњю. **9** Tomý — як живий Я! — говорить Господь Cavaót, Бог Izraélív, — stanе Moáv як Cодóm, a Ammonovі sini — як Gombrá: землею тернýni, i солончакóм, i navíki спустoшеннiam! Pограбує їх решta нарódu Mogo, a zálišok люdu Mogó iх посáде. **10** Oце їm za їхњu piхú, bo вони ображали й chvaniлися proti нарódu Господа Cavaota. **11** Господь býde grízñij proti них, bo Вíн zništít всíх бógiv землі, i вклоня́tisya будуть Йому кожen з місця свого, usi островí tих народіv. **12** Також vi, etíópljani, побití mечem Moím býdete. **13** I na pívnic простиagnе Вíн руку Свою, та й погубить Aшshúra, i Nínevíjo учinitь спустoшеннiam, suходóлом, мов ту pустelю. **14** I будуть лежati серед neї stадá, usyka pольowá zvérina, i pelíkán, i їжák будуть noctuvali на mistéckix prikrásax її, сова býde krichatи в víkní, na porózí voróna, bo víddeþto kedriñu йогó. **15** Oце отe radíscne mіsto, що bezpečno живе, що говорить u серці своému: „Я, — i немає вже bíльше níkógo!“ Як стало воно опустoшеннiam, legóviщem для zvériní! Kожen, хто буде prohódit повz ньюго, zasvízhe, svoю rukoju makhné!

3 Gore mіstu tomý woroхóbnому та занечищеному, mіstu — наsílñnikovi! **2** Ne слухаеться воно голосу, ne приймае kartánňa, ne складae надїї на Господа, do Бога свого ne зближаеться. **3** Його зvérhники посеред ньюго — то лévi ревúchi, його судí — вечírní vovký, яki не лишають до ránku níchogo. **4** Пророки його — chvanýkuátí, zradlýví, його священики зневажájoutь святиню, lamaютъ Zákona. **5** Серед ньюго Господь справедливий, — Вíн кривdi не чинить, щoránku dae Свое право на сónyashne svítlo, ne brákne його, ale kryvdnik ne vídæ sorómu. **6** Narodi Я вýtubiv, попустoшenі їхní заборóla, Я вулицi їхní зруйnuváv, — i нема перехójого, їхní místá поруйnóvaní, tak що немає ѹ людíni, немає ѹ mешkáncia! **7** Я йому говорив: „Tílky býdesh bojatísse Menе, tílky priýmehs kartánňa“, — i не вýtate буде mешkánnia його, усе, що про ньюго Я постановív, та вони ревно psúli всí chíni svoi! **8** Tomý to chekajte Menе, — промовляє Господь, — na tой день, коли встану, як свídok, bo право Moë — pозbíratи нарódi, zgrómáditi царства, щob výlitи na них Свою лють, uвесь жар Свого гнívu, bo огнем Moíх zázdrociw býde погlíntuta ciла земля! **9** Bo тодí usta чистi нарódam Я dam, щоб usi вони кликали Йménia

Господнє, щоб рамéном одним послужити Йому́. **10**
З другого боку річóк Етíопíї Моїх поклóнників, Моїх
роздорóшених дárýнком Мені принесúть. **11** Того дня
ти не бýдеш сорбóмитись всíмá своíми дíлáми, якими
грíшив проти Мене, бо тодí Я вídkýну з твоéї серéдини
тих, хто радíє твою пишнóтою, і ти вíсоко бýльш не
стоятимеш вже на святíй Моїй горі. **12** І серед тебе
зостáвлю убогий й нужdénний нарóд, і бýдуть шукати
пристанóвища в Імénní Господníм вони. **13** Останок
Ізраїlív кривди не буде робити, і не бýдуть казати
неправди, і облудний язик в іхníх ýстах не знáйдеться,
бо пáстися будуть вони та вилéжуватись, і не буде
такого, хто б їх настрашíв. **14** Спíвай, дóчко Сíону!
Втішáйся, Ізраíлю! Радíй та втішáйся всíм серцем,
дóчко Єrusалиmu! **15** Вíдкинув Господъ твої прýсуdi,
усунув у кут твого ворога! Серед тебе Господъ, царь
Ізраїlív, — уже ти не бýдеш боятися зла! **16** Того дня
буде сказане Єrusалиmові: „Не бíйся!“ Сíонові: „Нехай
не опýтstяться руки твої!“ **17** Господъ, Бог твíй, серед
тебе, — Вélet спасé! Він у радостi буде вtішáтись
тобою, обнóвить любов Свою, зо спíвом вtішáтись буде
тобою! **18** Тих, що сумують за святами, Я позbíraю, —
від тебе вони, тягарéм над ними був сором. **19** Ось Я
вчинí зо всíмá мучítелями твоíми кíнець того чásу,
і спасý кульгáве, і позbíraю розígnане, і зроблó їх
хвалю та йménniam у цílому Кráї їхнього сброму. **20**
Того чásу спровáджу Я вас, і того чásу Я вас позbíraю,
бо на йménnia й на славу вíddam вас помíж усíх нарódіv
землí, коли долю вернý вам на ваших очáx, промовляе
Господъ“.

Огій

1 Другого року царя Дáрія, шостого місяця, першого дня місяця, булó Господнє слово через пророка Огія до Зоровáвеля, Шеалтїловоого сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Єгосадáкового сина, великого священика, кажучи: **2** „Так говорить Господь Саваóт, промовляючи: Нарóд цей говорить: Не прийшов тепер час дому Господнього, щоб бути збудованим!“ **3** I було Господнє слово через пророка Огія, говорячи: **4** „Чи час вам сидіти по ваших домáх, покритих кáфлями, хоч дíм цей збúрений? **5** А тепер отак промовляє Господь Саваóт: Зверніть ваше серце до ваших дорí! **6** Багато ви сіте, та збираєте мало, їсте, — та не насичуетесь, п'єте — та не напивáетесь, зодягáетесь — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дíр'яного гаманця. **7** Так говорить Господь Саваóт: Зверніть ваше серце до ваших дорí! **8** Виходьте на гору, і спроваджуйте дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдú Я вподóбу, та буду шануваний, каже Господь. **9** Звертається до числéнного, та виходить ось мало, і що принóсите в дíм, то розвíюю те. Защо? питает Господь Саваот. — За храм Мíй, що збурений він, а ви кожен женете до дому свого. **10** Тому що над вами затрималось небо давати росу, а земля урожай свíй задéржала. **11** I я кликав посúху на край, і на гори, і на збíжжя, і на сíк виноградний, і на молоду оливку, і на те, що земля видає, і на людíну, і на худобу, і на всю працю рук“. **12** I Зоровáвель, син Шалтїлів, та Ісус, син Єгосадака, великого священика, та вся решта нарóду послухалися голосу Господа, Бога свого, і слíв пророка Огія, як послав його Господь, іхній Бог. I боявся нарóд лиця Господнього. **13** I сказав Огій, посол Господній, від Господа посланий до нарóду, говорячи: „Я з вами, говорить Господь!“ **14** I збудив Господь духа Зоровáвеля, сина Шалтїловоого, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Єгосадака, великого священика, і духа всíєї решти нарóду, і вони поприхóдили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, іхнього Бога, **15** двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дáрія.

2 Сьюмого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господнє через пророка Огія таке: **2** „Скажи но до Зоровáвеля, сина Шалтїловоого, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Єгосадакового, великого священика, та до решти нарóду, говорячи. **3** Хто серед вас позостався, що бачив цей дíм у першій його слáві? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як нíшó в ваших очáх? **4** А тепер будь мýжній, Зоровáвель, говорити Господь, і змíцнися, Ісусе, сину Єгосадаків, священику великий, і змíцнися, ввесь нарóде землі, говорити Господь, і рóбить, бо Я з вами, говорити Господь Саваóт. **5** Слóва, якими Я склав з вами заповіта, коли ви виходили з Єгипту, а дух Мíй пробувáє серед вас, не бýйтесь! **6** Бо так промовляє

Господь Саваóт: Ще раз, — а станеться це незабáром, — і Я затрýсú небо та землю, і море та суходíl! **7** I затрýсú всíмá нарóдами, і прийдуть коштóвності всіх нарóдів, і напóвню цей дíм слáвою, говорити Господь Саваóт. **8** Мое срíбо й Мое золото, говорити Господь Саваот. **9** Більша буде слava цього останнього дому від першого, говорити Господь Саваот, і на цьому місці Я дам мир, говорити Господь Саваот“. **10** Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дáрія булó слово Господнє через пророка Огія таке: **11** „Так говорить Господь Саваóт: Запитай но священиків про Закóна, говорячи: **12** Ось несе хтось освячене м'ясо в полі своєї одéжі, і доторкнéться полюю своєю до хлíба, чи до потráви, чи до вина, чи до олivi, чи до якої пожýви, — чи стане те освяченим? I священики віdpovíl та й сказали: „Нí!“ **13** Тоді Огій сказав: Якщо б нечистий через мертвого доторкнúvся до всього цього, чи стане воно нечистим? I віdpovíl священики та й сказали: „Стане нечистим!“ **14** I віdpovíl Огій та й сказав: „Отакий нарóд цей, і такий цей люд перед Моím лицем, — говорити Господь, — і такий усякий чин іхnіх рук, і що вони складають там, — нечисте воно! **15** А тепер зверніть но своє серце на час від цього дня й далí, ще пóки не був поклáдений камінь до каменя в Господньому храмі. **16** Віdkóli то було, що прихóдив бувало до копíці набирати двадцять мíр, а було тíльки десять, прихóдив до чавíla набрати п'ятдесят мír, а було двадцять. **17** Бив Я вас посúху й зеленýчного та грádom, усí чйни ваших рук, та не кликали ви до Мене, говорити Господь. **18** Зверніть ваші серця на час від цього дня й далí, від дня двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був заснóваний Господній храм, зверніть ваше серце на це. **19** Чи є ще насіння в комбрí? Бо ще виноград, і фíгове дерево, і дерево гранáтове, і дерево олýкове, — нíшо не принóсило плóду. Від цього дня Я поблагословлю іх“. **20** I булó слово Господнє до Огія вдруге двадцятого й четвертого дня того ж місяця таке: **21** Скажи Зоровáвель, намісникові Юдиному, говорячи: Я затрýсú небо та землю, **22** і поперевертáю трóni царств, і повигúблию силу поганських царств, і поперевертáю колесníці та тих, хто їздить у них, і попáдають конí та іхні верхívцí, один мечем óдного. **23** Того дня, — говорити Господь Саваóт, — вíзьмú Я тебе, Зоровáвель, сину Шеалтїлів, Мíй rábe, — говорити Господь, — і покладу́ тебе, немов ту печáтку, бо Я тебе вибраv, говорити Господь Саваóт“.

Захарія

1 Восьмого місяця другого року Дáрія булó Господнé слово до пророка Захáрія, сина Берехíї, сина Іddового, таке: **2** „Розгніався Господь на батьків ваших паліóчим гнівом. **3** І скажи ім: Так говорить Господь Саваóт: Верніться до Мене, — говорить Господь Саваот, — і вернúся до вас, говорить Господь Саваот. **4** Не будьте, як ваши батькí, що до них клíкали стародавнí пророки, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Верніться з дорíг ваших злих і з чíнів ваших лихих! Та не слухáли ви й не прислухáлись до Мене, говорить Господь. **5** Де вони, батьки ваши? А пророки — чи ж навíки живут? **6** Та слова Moї й постанови Moї, що Я наказáв рабам Moїм пророкам, чи ж не досяглі вони до ваших батькíв? I вернулись вони та й сказали: Як задúмав Господь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Вíн із нами“. **7** Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дáрія було слово Господнé до пророка Захáрія, сина Берехíї сина Іddового, таке: **8** „Бачив я цíєї нóчі, аж ось на червóному конí їде муж, і він стоїть між мýртами, що в глибині, а за ним конí червóні,rudí та білі. **9** I сказав я: „Щó це, мíй пане?“ I відказав мені той ангол, що говорив зо мною: „Я тобі покажý, щó це таке“. **10** I відповів той муж, що стояв між мýртами, та й сказав: „Це тí, що Господь їх послав обйтí землю“. **11** I відповілí вони Господньому анголові, що стояв між мýртами, та й сказали: „Перейшли ми землю, і ось уся земля сидить спокíйно“. **12** I відповів ангол Господнїй та й сказав: „Гóсподи Саваóте, аж дóki Ti не змílosérdišsia над Ерусалимом та над Юдиними містáми, на якí Ti гніваєшся оце сімдесáт лíт?“ **13** I відповів Господь анголові, що говорив зо мною, слова добrí, слова втíшливи. **14** I сказав до мене той ангол, що говорив зо мною: „Клич, говорячи: Так говорить Господь Саваot: Пíклуюся Я про Ерусалим та про Сíон великим пíклувáнням. **15** I гnіvом великим Я гnіvaюся на тí спокíйні нарóди, на яких Я мало гnіvався, а вони допомоглí злому. **16** Тому так промовляє Господь: Вернуся Я до Ерусалиму з милосердям, храм Míй буде збудóваний у ньюому, — говорить Господь Саваót, — а мírníchий шнур буде розтáгнений над Ерусалимом. **17** Ще клích та й скажи: Так говорить Господь Саваot: Знов добром перепóвнятся містá Moї, і Господь ще потíшить Сíона, і ще вíбере Ерусалима!“ **18** I звíв я очі свої, та й побачив, аж ось чотири рógi. **19** I запитáv я ангола, що говорив зо мною: „Щó це?“ A вíн відказав мені: „Це тí рógi, що розпорóшили Юdu й Ізраíля та Ерусалим“. **20** I Господь показав мені чотирьох майстрíв. **21** I запитав я: „Щó вони приходять зробитí?“ A Вíн відказав, говорячи: „Це тí рógi, що розпорóшили Юdu, так що нíхто не пíдвí головý. A цí прийшли настрашитí їх, щоб скинути рógi tих

нарódів, що пíдносять rógi proti Юdного kráju, щob його rozporóshiti“.

2 I звíв я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його rуци mírníchий shnur. **2** I сказав я: „Kуди ti йдеш?“ A вíн vídkazav мені: „Щоб zmírati Еrusalim, щob побачити, яka ширинá його та яка довжинá його“. **3** Aж ось ангол, що говорив зо мною, виходить, а nавпротi ньюого виходить Ангол iнший. **4** I сказав вíн до ньюого: „Bíjki, говори цíому юнакóvi, кажучi: Невkríplenij буде Еrusalim через mnogisté людей та худоби в serédiní його. **5** A Я стану для ньюого, — говорить Господь, — oгняním murom nawkólo, і стану слávoю в serédiní його. **6** „Gore, gore, — vtíkajte z pívníchnego kráju, — говорить Господь, — bo na chotyri nебесní vítrí rózporóshu Я vas, promovlae Господь. **7** Gore, — vtíkaj do Cíonu, meskánko dochkí Vavílónu! **8** Bo tak promovlae Господь Саваót: Для slávi poslav Вín mené do naródív, щo vas gрабувáli, bo kto vas dótorkuetsya, tóid dótorkuetsya do zírčíj Íjgo oka. **9** Bo ось tílky makhnú Я своею rukoju na них, — i dla jkhnich rabív voni zdobichchou stanut, i píznaete vi, щo Господь Саваot мене vísław. **10** Spívaj же ta tíshsja, o dóčko Cíonu, bo ось Я prihódjju ta perebuvátimu poseréd tébe, говорить Господь! **11** I dñia tógo prihlúčatся люди chislénni do Господа, „i stanut naródom Meni, a Я perebuvátimu poseréd tébe“, i dovídæsya, щo Господь Саваot мене vísław do тебе. **12** I Yuđu, spádok Svíj, posáde Господь na svatíj zemli, i viberet Erusalima Вín iše! **13** Zamovchi ж, všyke tílo, перед Господním лицem, bo Вín probudívsa z meskánija svatogo Cwogó!“

3 I показав Вín mení Icusa, velikogo sväthennika, щo stoyav pered лицem Господnýho angola, a sataná stoyav po pravíci його, щob protivititsya йому. **2** I сказав Господь sataní: „Господь буде kartáti тебе, satanó, i буде kartáti тебе Господь, Який vibrau Sobí Erusalima! Chi ж vín ne головéška, щo vícíl'a víd ognju?“ **3** A Icys odágnenij buv u brudnú odéjku, i stoyav pered лицem angola. **4** I vín заговорив та й сказав do tix, щo stoyali pered його лицem, говорячи: „Zdíjmítz z nьюого цю brudnú odéjku!“ I сказав vín йому: „Я зняv z tébe provinu tvoju, i zodiyagnu тебе в шati koštóbni“. **5** I vín сказав: „Nehaj pokladut' chistogo завója na його gólovu!“ I poklali chistogo завója na його gólovu, i zodiyglí його в шati, a angol Господný Icusevi, promovlýochi: **7** Tak говорить Господь Саваót: Якщо ti bûdesh xoditi Moími dorógami, i якщо steregtýmesh storóžu Mojo, todí ty будеш судiti Míj dím, i takож будеш steregtý Moí podbír'ja, i dam tobí xoditi pomíj timi, щo stoyat' tut. **8** Posluchaj no, Icuse, velikij sväthenniku, ty ta blyžnij tvoj, щo sیدat' pered tobou, bo voni mýži známenni, bo ось Я прivedú Cwoga raba Pagińca. **9** Bo oce tój kamíň, щo його Я poklav pered Icusem. Na одном камені sím očey. Oсь Я výrízblju na nьюому rízbyú його, — говорить Господь Саваot, — i vídkinu vinu ciéej

землі за один день. **10** Того дня, — говорить Господь Саваот, — ви будете кликати один ізного під виноград і під фігове дерево“.

4 I вернувся той ангол, що говорив зо мною, і збудив мене, як чоловіка, якого будять збіс сну його. **2** I сказав він до мене: „Що ти бачиш?“ А я відказав: „Бачу я, — ось світільник, увесь із золота, і чаша на верху його, і сім лямпад його на ньому, і по сім рурочок для лямпад, що на верху його. **3** I дві олівки на ньому, — одна з правіці чаши, а одна на лівіці її“. **4** I говорив я й сказав до ангола, що говорив зо мною, кажучи: „Що це, мій пан?“ **5** I відповів ангол, що говорив зо мною, та й сказав мені: „Чи ж ти не знаєш, що це таке?“ А я відказав: „Ні, пане!“ **6** I відповів він, і сказав мені, говорячи: „Оце таке Господнє слово до Зоровавеля: Не силою й не міццю, але тільки Моїм Духом, говорить Господь Саваот. **7** Хто ти, гбро велика? Перед Зоровавелем ти станеш рівніною. I він винесе наріжного каменя при криках: Милість, милість йому!“ **8** I було мені слово Господнє таке: **9** „Зоровавелеві руки заклали цей дім, і руки його викінчать, і ти пізнаєш, що Господь Саваот послав мене до вас. **10** Бо хто буде погорджувати днем малих речей? Але будуть тішитися, і будуть дивитися на теслярського вискака в руці Зоровавеля ті сёмеро, — Господні очі, що ходять по всій землі“. **11** I заговорив я та й до нього сказав: „Що це за дві оливки правобруч свічника й лівобруч його?“ **12** I заговорив я вдруге, та й до нього сказав: „Що це за дві галузки оливок, що через дві золоті руїки виливаються з себе золото? **13** I сказав він до мене, говорячи: „Хіба ти не знаєш, що це?“ А я відказав: „Ні, пане!“ **14** I він сказав: „Це два Помазанці, що стоять перед Господом всієї землі“.

5 I знову підніс я свої очі, та й побачив, аж ось летить звій. **2** I сказав він до мене: „Що ти бачиш?“ А я відказав: „Я бачу летячого звоя. Довжина його — двадцять мірою ліктем, а ширина його — десять ліктів.“ **3** I сказав він мені: „Це те прокляття, що виходить на поверхню всієї землі. Бо кожен злодій буде знищений згідно з тим, що з цього боку звою написане, і кожен, хто присягає ложно, буде знищений згідно з тим, що з того боку звою написане. **4** I привів Я його, прокляття, — говорить Господь Саваот, — і прийде воно до дому злодія, і до дому того, хто ложно присягає Йменням Моїм, і воно міцно осядеться в середині дому його, і вигубить його, і дерева його та каміння його“. **5** I вийшов той ангол, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведій мої очі й побач, що це виходить?“ **6** I сказав я: „Що це таке?“ А він відказав: „Це ефá, що виходить“. I ще він сказав: „Це їхня подоба в усьому краї“. **7** Аж ось піднялася олів'яна пòкришка, а це була одна жінка, що сиділа посеред ефí. **8** I він сказав: „Це та несправедливість“. I кинув її до середини ефí, і кинув олив'яного куска до її отвору. **9** I звів я очі свої та й побачив, аж ось дві жінки виходять, і вітер гудів

в їхніх крилах, а їхні крила — як крила чорногúза. I піднялі вони ефú між землею та між небом. **10** I сказав я до ангола, що зо мною говорив: „Кудý вони несуть цю ефý?“ **11** I сказав він до мене: „Щоб збудувати її дім у краю Шін'ар. А коли він буде постáвлений, то буде покладена там на місці своєму“.

6 I знову звів я очі свої та й побачив, аж ось чотири колесніці виходять з-між двох гір, а ті гори — гори з міді. **2** В колесніці перший — коні червоні, а в колесніці другий — коні чорні, **3** а в колесніці третьї — коні білі, а в колесніці четвертій — коні пасасти, міцні. **4** I відповів я та й сказав до Ангола, що говорив зо мною: „Що це таке, мій пан?“ **5** I ангол відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні вітря, що виходять після стояння перед Господом усієї землі. **6** У котрім коні чорні, ті виходять до північного краю, а ті білі вийшли за ними, а ті пасасти вийшли до південного краю, **7** а ті сильні вийшли й шукали ходи, щоб перейти по землі. I він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!“ I ходили вони по землі. **8** I кликнув він до мене й казав мені, говорячи: „Побач, ті, що вийшли до північного краю, заспокoїли духа моого в північному краї“. **9** I було мені слово Господнє таке: **10** „Візьми від вигнання, від Хелдая, і від Товії, і від Єдаї, і прийдеш ти того дня, і ввійдеш до дому Йошії, Цефанієвого сина, що прийшли з Вавилону. **11** I візьмеш срібло та золото, і зробиш корони, і покладеш на голову Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика. **12** I скажеш до нього, говорячи: Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Оце муж, Пагонець ім'я йому, і зо свого місця виросте він, і збудує храма Господнього. **13** I він збудує храма Господнього, і він буде носити величність, і сяде, і буде панувати на троні своєму, і він стане священиком на троні своєму, і рада миру буде поміж ними обома. **14** А ті корони будуть Хелдаєві, і Товії, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому. **15** I далекі прийдуть, і побудують у храмі Господньому, і ви пізнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. I це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

7 I сталося, у четвертому році царя Дáрія було Господнє слово до Захáрія четвертого дня дев'ятої місяця, кіслева. **2** I послав Бет-Ел Сар'ециа й Регем-Мéлеха та людей його, щоб Господа вблагати, **3** щоб сказати священикам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятої місяця та постити, як я робив це багато рóків?“ **4** I було слово Господа Саваота таке: **5** „Говори до всього народу землі й до священиків, кажучи: Якщо ви постили та лементували п'ятої й сьомого місяця, і то сімдесят років чи то ви постили для Мене? **6** A коли ви їсте та коли ви п'єте, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте? **7** Чи ж це не ті слова, які Господь виголошував через давніх пророків, коли Єрусалим був населений та спокійний, і його містá навколо

нього, і південь, і рівніна були населені?“ 8 І було до Захарія слово Господнє таке: 9 „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: „Судіть суд по правді, і чиніть один єдному милосердя та милість. 10 А вдовій й сиротій, чужінця та вбогого не гнобіть, і не думайте зла один єдному в серці своєму!“ 11 Та вони не хотіли слухати, і відвернули своє рамено від Мене, а вуха свої вчинили тяжкими, щоб не слухати, 12 і серце своє зробили кріменем, щоб не слухати Закону, та тих слів, що послав Господь Саваот Своїм Духом через давніх пророків. І був великий гнів від Господа Саваота. 13 „І сталося, як Я кликав, то вони не слухалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Саваот. 14 І розвів Я їх по всіх народах, які не знали їх, а край був спустошений по них, так що не було такого, хто б переходив чи вертався, і вони зробили улюблений край спустошеним“.

8 І було мені слово Господнє таке: 2 „Так говорить Господь Саваот: Зáздрю Я за Сіон великою зáздристю, і великою ревністю Я зáздрю за нього. 3 Так говорить Господь: Вернуся Я до Сіону, і буду пробувати в середині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „горою святою“. 4 Так говорить Господь Саваот: Ще будуть сидіти на єрусалимських майданах дідій та бабій, і кожен з паліцею в своїй руці через довгий вік. 5 А міські майдани будуть переповнені хлопцями та дівчатаами, що будуть бáвитися на майданах його. 6 Так говорить Господь Саваот: Коли дивне це в очах останку наріду цього за цих днів, чи ж воно буде дивне в очах Моїх? промовляє Господь Саваот. 7 Так говорить Господь Саваот: Ото Я спасу Свій нарід із східного краю та з краю зáходу сонця. 8 І спроваджу Я їх, і вони будуть пробувати в середині Єрусалиму, і стануть нарідом Моїм, а Я стану ім Богом у правді та в праведності. 9 Так говорить Господь Саваот: Нехай стануть сильними ваші руки, ви, що слухаєте цими днями слова ці з уст пророків, що були в дені закладин дому Господа Саваота, храму, щоб був побудований. 10 Бо перед цими днями не було нагороди для людіни, ані нагороди для худоби, і для того, хто виходив, і для того, хто входив не було спокію від ворога, і пускав Я всіх людей одногого проти єдного. 11 Тому Я тепер для останку оцього наріду не буду такий, як за тих давніх днів, промовляє Господь Саваот. 12 Бо буде насіння миру: виноград дастів свій плід, а земля урожай свій подасть, а небо дастів росу свою, і вчиню Я, що решта оцього наріду це все посяде. 13 І станеться, як були ви прокляттям серед нарідів, dome Юдин та dome Ізраїль, так Я вас спасу, і ви станете благословенням. Не бійтесь, — хай зміцніють ваши руки! 14 Бо так промовляє Господь Саваот: Як Я думав зробити вам зло, коли ваши батьки прогнівліли Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жалував Я, 15 так знобу задумав Я днями оцимі вчинити

добро Єрусалимові та Юдиному дому. Не бійтесь! 16 Още речі, які будете робити: Говоріть правду один єдному, правду та суд миру судіть у ваших брамах. 17 І не думайте зла в своїм серці один проти єдного, і не любіть неправдиво присяги, бо це все оте, що зненавидив Я, промовляє Господь.“ 18 І було мені слово Господнє таке: 19 „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця стане для Юдиного дому на радість і на втіху, та на веселі свята, але правду та мир любіте! 20 Так говорить Господь Саваот: Ще прийдуть наріди та мешканці численних міст. 21 І прийдуть мешканці одного міста до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підú також я. 22 І поприходять численні наріди та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і благати Господа. 23 Так говорить Господь Саваот: І станеться тими днями, що скоплять десять мужів з усіх язиків тих нарідів, і скоплять за пібу ѹдея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

9 „Пророцтво Господнього слова на землю Хадрás та Дамáск, місця спочинку його, бо око Господнє на Арám та на всі Ізраїлеві племена, 2 а також на Гамát, щоеже із ним, на Тир та Сидón, бо він став дуже мудрий. 3 І Тир твердіню собі збудував, і сріблá нагромáдив, як пóроха, а щíрого золота — як багнá на вулицях. 4 Ось Господь зробить бідним його, і на морі поб'є його поту́гу, і він сам буде пожéртий огнем. 5 Побачить це Ашкелón, та љ злякається, і Аззá, і дуже настрайтиться, і Екрóн, бо надія його засоромиться. І згине цар із Аззí, а Ашкелон не буде заселений. 6 І буде в Ашдóді сидіти байстріóк, і Я вигублю гордість філістíмлян. 7 І викину кров його з його уст, а гидоту його з-між зубів його, і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді, а Екрон — як евусéй. 8 І стану табором біля Свого дому проти війська, проти того, хто переходить і хто вертався; і вже не перéїде гнобітель повз них, бо тепер Я це бачив Своїми очима. 9 Радій вельми, о дочки Сіону, веселись, дочки Єрусалиму! Ось Цар твій до тебе грядé, справедливий і повний спасіння, покрінний, і ѓде на ослі, і на молодім віслюкобі, сині осліці. 10 І вигублю Я колесніці з Ефрема, і коня з Єрусалиму, і військовий лук знищений буде. І нарідам Він мир сповістить, а Його панування — від моря до моря, і від Рікій аж до кінців землі. 11 Також ти, — за крок заповіту твого! Я пустив твоїх в'язнів із ями, в якій немає води. 12 До твердіні верніться, о в'язні надії! І сьогодні звіщаю: Подвійно тобі повернү́! 13 Бо Юду собі натягнú, немов лúка, напóвніо Ефремом його, і збуджú твоїх синів, Сіоне, на синів твоїх, Яване, і вчиню Я тебе за мечá для лицáрства. 14 А Господь з'явиться над ними, і стрілá Його вийде, як блísкавка, і Господь Бог засурмýть у сурмý, і піде півдénними бýрями. 15 І Господь Саваот берегтиме всіх їх, і вони

поїдати та потобчути каміння, що кідається, і вони будуть пити та будуть шуміти, немов те вино, і будуть повні, як чаша жертівна, неначе ті роги жертівника. **16** І спасе їх Господь, їхній Бог, того дня, Свій народ, як отару, бо вони, як каміння корони, засяють у Краї Його. **17** і що за добро Його буде, і що за краса Його! Збіжжя поможе рости юнакам, а дівчатам — вино молоде.

10 Просіть від Господа дощу ча́су весняного пізнього дощу, — Господь чинить близькавки, і зливний дощ посилає ім, кожному траву на полі. **2** Бо говорять марноута домової божкій, і віщуній бачать лжу, і розказують сні неправдиві, потішують марноуткою. Тому вони бродять, немов та отара, мандрують вони, бо без пастиря. **3** На пастирів гнів Мій паладе, а козлів навіщу, бо стадо Своє, Юдин дім покарає Господь Саваот, і вчинить Він їх, немов Своїм славним конем на війні. **4** З нього буде наріжник, із нього кілобі, з нього лук бойовий, з нього вийдуть керманичі разом усі, **5** і будуть, немов те лицарство, що топче воно на війні, як болото на вулицях, і будуть вони воювати, бо з ними Господь, і кіннотних їздців засорбллють. **6** І вчиніо Я лицарським дім Юдин, а дім Йосипів спасу, і вернү іх, бо змилосердивсь над ними, і стануть вони, ніби Я іх не кидав, Бо Я — Господь Бог їхній, і буду Я іх вислухувати. **7** І стане лицарським Ефрем, і звеселі їхнє серце, немов від вина, а їхні сини це побачать та будуть радіти, потішиться серце їхнє Господом. **8** Я ім дам знáка та іх позираю, бо Я викупив їх, і мнобжитись будуть, як мнобжились. **9** І розсію Я іх між народами, і в далеких краях вони будуть Мене згадувати, і житимут з дітьми своїми, і вірнутися. **10** І вернү іх із краю єгипетського, і позгромаджую їх із Ашшурою, і введу їх до краю Гілеаду й Лівану, і місця не вистачить ім. **11** І прийде по морі нещастя, і хвилі на морі ударить, і повисихають усі глибіни Рікі, — і буде понижена гордість Ашшурою, і від Єгипту відіметься бéрло. **12** І зміцніо їх у Господі, і ймénням Його вони будуть ходити, говорити Господь!

11 Лівáне, відкрай свої двері, — і огонь пожерé з твоїх кéдрів! **2** Голоси, кипарисе, бо кéдр он упав, пограбовані пíшні! Голосите, башáнські дубí, бо ліс неприступний звалився! **3** Чути голос витяті пастухів, бо гордоці їхні пограбовані! Чути рик левчуків, бо йордáнська краса попустóшена. **4** Так говорити Господь, мій Бог: Паси ти отару, яка на заріз, **5** що ріжуть їх їхні купці — і не винні, а їхні продавці промовляють: Благословéнний Господь, що я збагатí! А їхні пастухи не помилують їх! **6** Бо Я не помилую більше вже мéшканців цеї землі, промовляє Господь. І ось передам Я людіну, одногó однóмú до рук, та до рук царя їхнього, — і землю вони потовчутъ, і Я з їхніх рук не врятую нікого! **7** І пас Я отару, яка на заріз тим, хто торгує отарою. І взяв Я Собі два кій, і одногó назвав: „Милість“, а одного назвав: „Згóда“, і пас Я отару. **8** І

знищив Я трьох пастухів за один місяць. І Я втратив терпіння до них, бо душа їхня обрідила Мене. **9** Тому Я сказав: Не пáстиму вас! Та вівця, що має померти, нехай умре, а що має погублена бути — хай буде погублена, а позосталі хай тіло одна однієї з'їдять! **10** І Я взяв Свого кия „Милість“, і його поламав, щоб зламати Свого заповіта, якого Я склав був зо всіма народами. **11** І він зламаний був того дня, і пізнали покупці отари, які на Мене вважають, що це слово Господнє. **12** І сказав Я до них: Якщо добре це в ваших очах, дайте платніо Мою, а як ні, перестаньте! І вони Мою платніо відвáжили — тридцять срібняків. **13** І промовив до мене Господь: Кинь її ганчарéви, ту славну цінú, що вони оцінili Мене! І Я взяв оті тридцять срібняків, і те кинув до дому Господнього, до ганчаря. **14** І зламав Я Свого кия другого, „Згоду“, щоб зламати братéрство між Юдою та між Ізраїлем. **15** І промовив до мене Господь: Ще візьми собі знаряддя пастуха нерозумного. **16** Бо ось Я настановлю пастиря на землі, — він загублених не відвáдає, розпорóшеного не буде шукати, і зламаної не вилікує, стоячої не годувáтиме, а м'ясо ситої їстиме, і рáтиці їхні поламає. **17** Горе негідному пастиреві, який покидáє отару! Меч на рамено його та в його праве oko: конче всохне рамено йому, і конче стемнє його праве oko!"

12 Пророцтво Господнього слова на Ізраїля. „Говорить Господь, що небо напнúв та землю заклáв, і вформувáв дух людині у нýтрі її: **2** Ось Я Ерусалим учиніо за кéліха оп'яніння всім народам навколо, і на Юду також, коли буде в облóзі на Ерусалим. **3** І буде в той день, Я зроблю Ерусалима за камінь тяжкий всім народам: усі, хто буде його порушати, будуть конче порáнені, і зберуться на нього всі народи землі. **4** Того дня, — промовляє Господь, — удáрю всіх кóней сполóшеннiam, і шалéнством — його верхівця, а над Юдиним дномом відкрию Я очі Свої, і всіх кóней народів поб'ю слíпотою. **5** І скажуть тоді князі Юдині в серці своєму: Моя потúга — то мéшканці Ерусалиму у Господі Саваоті, їхньому Бózi! **6** Того дня Я вчиніо князів Юди, немов ту жарбóню з огнем між дровáми, і як палáючий смолоскіп між снопáми, і будуть вони пожирати праворуч і ліворуч всі довkіlni народи. І знóву осýде на місці своéму Ерусалим, — у Ерусалимі. **7** І Господь допоможе найперше Юдиним намéтам, щоб не збільшилась слава Давидового дому та ерусалимського мéшканця понад Юду. **8** Того дня оборонить Господь ерусалимського мéшканця, — і буде того дня той, хто спотикáється серед них, як Давид, а дім Давидів — як Бог, як Ангол Господній перед ними. **9** І станеться в день той, і Я буду шукати, щоб понищити всі ті народи, що прихóдять на Ерусалим. **10** А на Давидів дім та на ерусалимського мéшканця Я виллю Духа милости та молитви. І будуть дивитись на Мéне, Кого прокололи, і будуть за Ним голосити, як голосяться за одинцем, і гíрко заплачутъ за Ним, як

плачуть за п'ервенцем. **11** Того дня здійметься велике голосіння в Єрусалимі, як голосіння Гададріммона в Мегіддонській долині. **12** І буде земля голосити, кожен рід окремо: окремо рід дому Давида, і окремо жінки їх, окремо рід дому Натана, і окремо жінки їх, **13** окремо рід дому Левія, і окремо жінки їх, окремо рід Шім'ї, і окремо жінки їх. **14** Усі роди, які позостали, — кожен рід окремо, і окремо жінки їх.

13 Того дня відкриється джерело для Давидового дому та для єрусалимських мешканців для жертви за гріх і за нечистоту. **2** І станеться в день той, говорить Господь Саваот, повигублюю йменні бовванів з землі, і не будуть вони більше згадуватись, бо й пророків та духа нечистого віеду Я із землі! **3** І станеться, коли буде хто пророкувати ще, то скажуть йому його батько та мати його, що його породили: Не будеш ти жити, бо ложне говориш Господнім Ім'ям! **4** І заколять його його батько та мати його, що його породили, за те, що неправду він пророкував. **5** І станеться в день той, посоромлені будуть пророки оті, кожен видінням своїм, коли пророкував він, і волосяници не будуть вони зодягати, щоб обманювати. **5** І скаже він: Я не пророк, — я людина, що пороа землю, бо земля — мій набуток з юнацтва могого. **6** А коли йому скаже хто: „Що це за рाहі на твоїх рукаках?“ то відкаже: „Побито мене в домі тих, хто кохає мене“. **7** О мечу, збудися на Мого пастиря та на мужа, Мого товаріша, каже Господь Саваот! Удар пастиря — і розпоробашася вівця, і Я обернуся на маліх Свою руку. **8** І станеться в цілому краї, — говорить Господь, — дві частині в нім війтяті будуть, помруть, а третя частина зоставлена буде у ньому. **9** І цю третю частину введу на огонь, і очищу їх, як очищається срібло, і їх випробую, як випробовується оте золото. Він клікати буде Ймення Мое, і Я йому відповім і скажу: „Це нарід Мій“, а він скаже: „Господь — то мій Бог!“

14 Ось день настає для Господа, і серед тёбе поділена буде здобич. **2** І зберу всі народи до Єрусалиму на бій, і буде здобуте це місто, і пограбовані будуть домі, а жінки побезчещені. І вийде півміста в полон на вигнання, а решта наріду не буде погублена з міста. **3** І вийде Господь, — і стане на проіз нарідами цими, як дня боротьбі Його, за дня бюю. **4** І того дня стануть ноги Його на Олівній горі, що перед Єрусалимом зо сходу, а Олівна гора на свої половини роздвоїться, на схід і на захід, на дуже велику долину. І на північ осунеться половина гори, а половина її — на півден. **5** І втікати ви будете в долину Моїх гір, бо долина гірська сягатиме по Асал. І втікати ви будете, як утікали перед землетрусом за днів Уззії, царя Юдиного. І прийде Господь, Бог мій, і з Ним усі святі. **6** І станеться в день той, — світла не буде, і буде холод та замерзання. **7** І буде єдиний то день, Господу знайний, — то буде не день, і не ніч, і буде, — на час вечора станеться світло. **8** І станеться в день той, вийде з Єрусалиму живая

вода, — половина її до східного моря, а половина її до моря західного. Літом і зимою це буде. **9** І стане Господь за царя над землею всією, — Господь буде один того дня, і одне Ймення Його. **10** Уся ця земля стане стéпом від Геві до Ріммону, на півден Єрусалиму, який стане високим, і пробуватиме на місці своєму від брами Веніаміна аж до місця Першої брами, аж до брами Наріжинків, і від башти Хананеїла аж до царського чавила. **11** І осідуть у ньому, і заклýття вже більше не буде, і безпечно сидітиме Єрусалим. **12** А оце буде поразка, що нею порáзить Господь всі народи, хто піде війною на Єрусалім: згнє тіло Його, хоч він на ногах своїх буде стояти, і очі йому погнівть в своїх ямках, і язик його погнє в своїх устах. **13** І станеться в день той, між ними настане велике збентéження, — і схопить один руку одного, і підїметься рука його понад руку свого більжнього. **14** І навіть Юда воюватиме в Єрусалимі, і буде згромáдженій маєток всіх навkльних нарідів, золото й срібло та білік, дуже багато. **15** І буде така сáма порáзка на коня, мула, верблóда й ослá, та на всяку худобу, що буде в таборах у них, як порáзка оця. **16** І станеться, що позосталі з усіх тих нарідів, що приходили на Єрусалим, то будуть приходити з року на рік, щоб вклонятись Цареві, Господу Саваоту, і щоб святкувати свято Кýчок. **17** І станеться, хто від зéмних племен до Єрусалиму не прийде, щоб вклонятись Цареві, Господу Саваоту, то не буде дощу в них. **18** А якщо не прийде племено єгипетське, і не ввійде всерéдину, то буде на них та порáзка, якою наріди ударить Господь, хто святкувати свято Кýчок не прийде. **19** Оце гріх Єгиптові буде, і гріх всім народам, хто святкувати свято Кýчок не прийде. **20** Буде тогó дня на кінських дзвінках: Святе Господéві, і будуть горната в Господньому домі, немов ті крапильниці перед жертівником. **21** І буде усяке горні в Єрусалимі та в Юді святістю для Господа Саваота, і будуть приходити всі, хто жертву принесить, і будуть з них брати й варítимут в них. І тогó дня не буде вже більше купця в домі Господа Саваота.

Малахії

1 Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахіо. **2**, „Я вас полюбив, — говорить Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас полюбив?“ Чи ж не брат Ісаї Якову? каже Господь, а Я Якова був полюбив, **3** а Ісаїа зненавидів, і зробив його гори спустошенням, а спáдок його — для шакалів пустині. **4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані, та занóву збудуємо руїни“, то так промовляє Господь Саваот: Вони побудують, а Я розвалю! **1** звати їх будуть: Країна безбожності, і нарóд, на якого навіки розгнівавсь Господь! **5** I ваші очі побачать оце, і ви скажете: Стане великий Господь понад границю Ізраїлеву! **6** Шанує син бáтька, а раб — свого пана; та якщо Я вам бáтько, де пошана Моя? А якщо Я вам пан, де страх передо Мною? говорить Господь Саваот вам, священики, що погорджуєте Моїм Імénням та й кажете: „Чим ми погордли Імénням Твоїм?“ **7** На жéртвінник Мій ви приносите хліб занечищений і кажете: „Чим Тебе ми зневажили?“ Тим, що кажете ви: „Трапéза Господня — вона погордженя!“ **8** I коли ви приносите в жертву слíпé, це не зло? I як кульгáве та хворе приносите, чи ж це не зло? Принеси но подíбне своéму намісникові, чи тебе він вподобає, чи пíдїмє обличчя твоє? промовляє Господь Саваот. **9** A тепер ублагáйте ви Боже лицé, і хай стане для нас милостíвим, з ваших рук це булó, то хіба кому з вас Він обличчя пíдїмє? говорить Господь Саваот. **10** Нехай хто серед вас замкне двері святині, і не бúде надáрмо освічувати Мого жéртвінника! Я не маю вподоби до вас, говорить Господь Саваот, і з ваших рук не вподобаю дáр! **11** Bo від сходу сонця й аж по зáхід його звеличиться Ймénня Мое між нарóдами, і кáдиться в кожному міscí для Ймення Мого дар чистий, bo звелíчиться Ймення Мое між нарóдами, каже Господь Саваот. **12** Ви ж Його зневажáете, кáжучи: „Трапéза Господня — вона занечищена, й дохід її, обрídженá страва її“. **13** I до того говорите: „Ось стíльки прáцí!“ і ним нехтуєте, — говорить Господь Саваот, — і приносите кráденé, і кульгáве та хворе, і таку жертву хлібну приносите. Чи буде воно Мені міле з рук ваших? говорить Господь. **14** I проклáтий обмáнець, що в стáді його є самéць, а він обіцяє та в жертву дає Господéві зíпсute, А Я Цар великий, — говорить Господь, — і серед нарódів грíзne Мое Ймення!

2 A тепер до вас зáповідь цяя, священики! **2** Якщо ви не послухаєтесь, і не покладéте на серце собi, щоб Імénню Моему давати хвалу, — говорить Господь Саваот, — то пошило Я проклáття на вас, і проклянý благословення вашi, і вже проклиниáю, бо ви не берéте до серця цього! **3** Ось Я обітнý вам рамéно, і розпорóшу нечистість на ваших облýччях, нечистість свят ваших, і до неї вас вíнесутъ. **4** I пíзнаете ви, що Я заповідь вам цю послав, щоб був заповіт Мій з Левієм, каже Господь

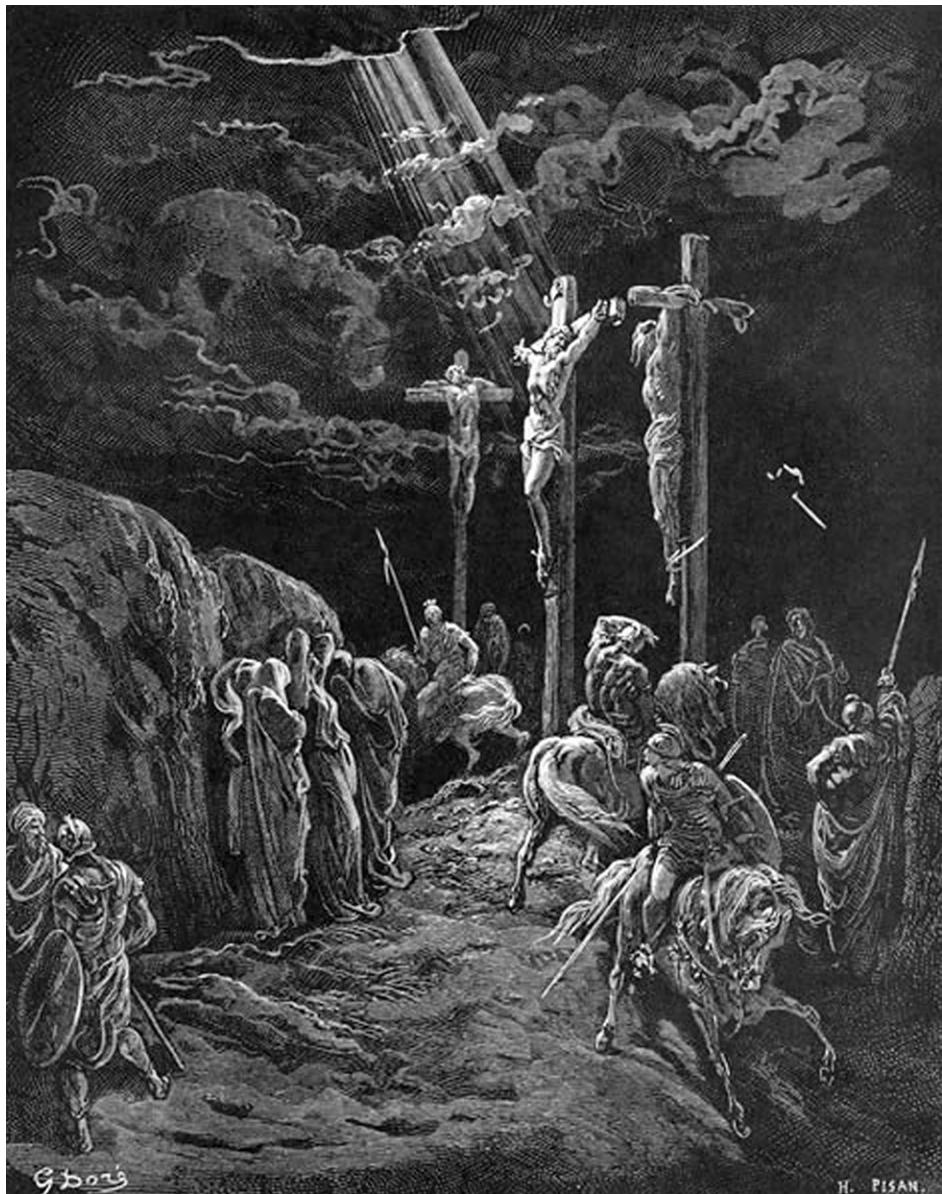
Саваот. **5** Заповіт Мій з ним був для життя та для миру, і Я дав йому страх, і він налякався Мене, та бóйчись перед Імénням Моїм. **6** Закон правди в устáх його був, і не знайшлásя на губáх його кривда, — у мірі й простоті ходив він зо Мною, і багато-кóго відвернýв від вини. **7** Bo úста священикові знанýя стережутъ та Закóна шукають із уст його, бо він ангол Господа Саваота. **8** A ви відхилились з дороги, вчинили таке, що багато спíткнулись в Закóні, Левíєвого заповіта понищили, говорить Господь Саваот. **9** Тому та й Я вас зробив погордjuваними й низькими для всього нарóду, бо не стереже доріг Моїх ви, та не безсторонні в Закóні. **10** Чи Отéць нам усім не одiн? Xiba Бог не один нас створiв? Чому ж один бðного зраджуємо ми, щоб нам зневажати заповіт бáтьків наших? **11** Зраджує Юда, і робиться нечисть серед Ізраїля та в Єрусалимі, — бо Юда зневажив святиню Господню, яку покохав був, і дочку бога чужого за жéнку узяv. **12** Нехай Господь вýгубить кожного, хто таке робить, того, хто чувáє та відповідає з намéтів Якова, і хто дár приносить Господу Саваоту. **13** I робите й друге таке: Господнього жéртвінника ви слíзьми покриваєте, плачeм та стогнáням, бо до дáriv уже Він не зvéрнеться більше, і милой жертви з рук ваших не вíзме. **14** A ви ще й говорите: „Зáщо?“ — За те, що засвідчив Господь між тобою й женою юнацтва твого, якій ти невíрність вчинив, а вона ж твоя пðруга, і дружйна умови твої! **15** Xiba Бог не один нас учинив? I зáлишок духу — Йогó. A що цей один? Насіння від Бога шукав. Тому свого духа пильнýйте, і дружйну юнацтва свойого не зраджуайте! **16** Bo ненáвиджу рóзвід, — говорить Господь, Бог Ізраїлів, — і того, хто вкриває насильством одежду свою, промовляє Господь Саваот. Тому свого духа пильнýйте, — і не зраджуайте! **17** Словами своїми ви мучите Господа, та й питáєте ще: „Чим ми мучимо?“ — Говóренням вашим: „Кожен, хто чинить лíхе, той добрий у Господніх очáх, і Він у них уподобання має“, або: „De Бог правосúддя?“

3 Ось Я посилаю Свого ангола, і він перед обличчям Myim приготує дорóгу. I нáгло прибуðe до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангол заповіту, Якого жадаєте. Ось ѯde Віn, говорить Господь Саваот! **2** I хто вýтерпитъ день Його прибуття, і хто встóйтъ, коли Віn з'явиться? Bo Віn, як огонь той у золотаря, і як у прáльників луг. **3** I Віn сяде топíти та чистити срíбло, і очистить синів Левíя, і їх перечíстить, як золото й срíбло, і будуть для Господа жертву приносити в правді. **4** Tодí буде дар Юdi та Єрусалиму приéмний для Господа, як за днів вíковíчних і за років стародávnіх. **5** I прибуðu до вас Я на суд, і буду свídkom швидким проти чарíвників, і на перелóбників, і проти тих, хто присíгу складає на лжу, і против тих, хто заплáтою нáймита тисне, вдову й сироту, хто відхилиє право чужýнця, Мене ж не боїться, говорить Господь Саваот. **6** Bo Я, Господь, не змíнююся, тому ви, сини Яковові, не будете

знищенні. 7 Від устáв Моїх ви відступили з днів ваших батьків, і їх не стереглі. Верніться ж до Мене, і вернúсь Я до вас! промовляє Господь Саваóт. Та говорите ви: „У чому повéрнемось?“ 8 Чи Бога людýна обманить? Мене ж ви обмáюєте, ще й говорите: „Чýм ми Тебе обманили?“— Десятино та приносами! 9 Прокляттям ви прокляті, а Мене обманили, о люду ти ввесь! 10 Принесít же ви всю десятину до дому скарбницї, щоб стрáва булá в Моїм храмі, і тим Мене вíпробуйте, — промовляє Господь Саваот: чи небесних отвóрів вам не відчинí, та не вíллю вам благословéння аж нádmíр? 11 I ради вас наслáріо Я все те, що жерé, і воно не понíщить вам зéмного плóду, і не заб'e винограду вам на пólі, говорить Господь Саваот. 12 I будуть всí люди вважати вас блажéнними, бо бúдете ви любим кráем, говорить Господь Саваот. 13 Жорстокі ваші словá проти Мене, — говорить Госпóдь, — а ви кажете: „Щó ми на Тебе сказали?“ 14 Ви кажете: „Мárnість служити для Бога! I що за кóристь, що ми стережéмо Його службу, та ходимо в жалóбі перед лицем Господа Саваota? 15 А тепер ми вважаємо пíшних щасливими, і тí, хто вчинé безбожне, будþутся та випробóвуют Бога, і втíкают“. 16 Змовлялись тодí один з óдним і тí, хто стрáх перед Гóсподом маe, — і прислúхавсь Господь, і почув, і перед обличчям Його була пíсана пám'ятна книга про тих, хто стрáх перед Гóсподом маe, і хто поважає Йménня Його. 17 I бúдуть Мені вони влásністю, — каже Господь Саваóт, — на той день, що вчинí, і змилосéрджусь над ними, як змилосéрджується чоловíк над синами своїми, що служать Йому. 18 I ви знóбу побачите рíзвицó між прáведним та нечестíвим, між тим, хто Бóгові служить, та тим, хто не служить Йому.

4 Бо ось наступає той день, що палáе, як пíч, і стануть всí пíшні та кожен, хто чинить безбожне, соломою, — і спálить їх день той, який наступáе, говорить Госпóдь Саваóт, Який не позостáвить їм кóреня, aní галúзки. 2 A для вас, хто Йménня Мойого боїться, зíде Сонце Праведности та лíкуvánnia в промíнях Його, — і ви вíйдете та поскакáєте, мов тí сýті телýта! 3 I безбожних топтати ви будете, бо стануть за пóпíл вони пíд п'ятáми níг ваших у той день, що Його Я вчинí, промовляє Госпóдь Саваóт. 4 Згадайте Закóна Мойсея, Мого рабá, що Йомý наказав на Хорíві устáви й правá щodo всýbogo Ізраíля. 5 Ось Я пошлí вам пророка Иллío, перше níж день Госпóдñi настáне, великий й страшний! 6 I привéрне вíн серце батькíв до синíв, і серце синíвське до їхníх батькíв, щоб Я не прийшов, і не вráзив цей край прокляттям!

НОВИЙ ЗАВІТ

Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“

А як Його одіж ділили, то кидали жереба.

Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родовіду Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авраам породив Ісаака, а Ісаак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фареса та Зару від Тамари. Фарес же породив Есрому, а Есрому породив Арама. **4** А Арам породив Амінадава, Амінадав же породив Наассона, а Наассон породив Салмона. **5** Салмон же породив Вооза від Рахави, а Вооз породив Йовіда від Рути, Йовід же породив Єссея. **6** А Єссей породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Урієвої. **7** Соломон же породив Ровоама, а Ровоам породив Авію, а Авія породив Асафа. **8** Асаф же породив Йосафата, а Йосафат породив Йорама, Йорам же породив Озію. **9** Озія ж породив Йоатама, а Йоатам породив Ахаза, Ахаз же породив Єзекію. **10** А Єзекія породив Манасію, Манасія ж породив Амоса, а Амос породив Йосію. **11** Йосія ж породив Йоякіма, Йоякім породив Ехонію й братів його за вавилонського переселення. **12** А по вавилонським переселенням Ехонія породив Салатіля, а Салатіль породив Зоровавеля. **13** Зоровавель же породив Авіода, а Авіод породив Еліякима, а Еліякім породив Азора. **14** Азор же породив Садока, а Садок породив Ахіма, а Ахім породив Еліюда. **15** Еліод же породив Елеазара, а Елеазар породив Маттана, а Маттан породив Якова. **16** А Яків породив Йосипа, мужа Марії, що з неї родився Ісус, званий Христос. **17** А всіх поколінь від Авраама аж до Давида — чотирнадцять поколінь, і від Давида аж до вавилонського переселення — чотирнадцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирнадцять. **18** Народження ж Ісуса Христа сталося так. Коли Його матір Марію заручено з Йосипом, то перш, ніж зійшлися вони, віявилось, що вона має в утробі від Духа Святого. **19** А Йосип, муж її, бувши праведний, і не бажавши ослівити її, хотів тайкома відпустити її. **20** Коли ж він те подумав, ось з'явилось йому ангел Господній у сні, промовляючи: „Йосипе, сину Давидів, не бейся прийняти Марію, дружину свою, бо зачать в ній — то від Духа Святого. **21** I вона вродить Сина, ти ж даси Йому йміння Ісус, бо спасе Він людей Своїх від їхніх гріхів. **22** А все оце сталося, щоб збулося сказане пророком від Господа, який провіщає: **23** „Ось діва в утробі зачнє, і Сина породить, і назвуть Йому Йміння Еммануїл“, що в перекладі є: З нами Бог“. **24** Як прокинувся ж Йосип зо сну, то зробив, як звелів йому ангел Господній, — і прийняв він дружину свою. **25** I не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав Йому йміння Ісус.

2 Коли ж народився Ісус у Вифлеемі Юдейськім, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибули до Єрусалиму зо сходу, **2** і питали: „Дé наріджений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зірю Його, і прибули поклонитись Йому“. **3** I, як зачув це цар Ірод,

занепокоївся, і з ним увесь Єрусалим. **4** I, зібравши всіх первосвящеників і книжників лідських, він випитував у них, дé має Христос народитись? **5** Вони ж відказали йому: „У Вифлеемі Юдейськім, бо в пророка написано так: **6**,І ти, Вифлееме, земле Юдина, не менший нічим між осадами Юдиними, бо з тебе з'явиться Вождь, що буде Він пасті народ Мій ізраїльський“. **7** Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випитував їх про час, коли з'явилась зоря. **8** I він відіслав їх до Вифлеему, говорячи: „Ідіть, і пильно розвідайтеся про Дитятко; а як знайдете, сповістіть мене, щоб і я міг піти й поклонитись Йому“. **9** Вони ж царя вислухали й відійшли. I ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала звірху, де Дитятко булó. **10** A бачивши зорю, вони надзвичайно зраділи. **11** I, ввійшовши до дому, знайшли там Дитятко з Марією, Його матір'ю. I вони впали ницьма, і вклонились Йому. I, відчинивши скарбниці свої, піднёсli Йому свої дарі: золото, ладан та смірну. **12** A вві snі остережені, щоб не вертатись до Ірода, відійшли вони іншим шляхом до своєї землі. **13** Як вони ж відійшли, ось ангол Господній з'явивсь у сні Йосипові та й сказав: „Уставай, візьми Дитятко та матір Його, і вткай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу тебе, бо Дитятка шукатиме Ірод, щоб Його погубити“. **14** I він устав, узяв Дитятко та матір Його вночі, та й пішов до Єгипту. **15** I він там зоставався аж до смерті Іродової, щоб збулося сказане від Господа пророком, який провіщає: „Із Єгипту покликав Я Сина Свого“. **16** Спостеріг тоді Ірод, що ті мудреці насміялися з нього, та й розгнівався дуже, і послав повбивати в Вифлеемі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше, за часом, що Його в мудреців він був віпитав. **17** Тоді спрівідилось те, що сказав Єремія пророк, промовляючи: **18** „Чути голос у Рамі, плач і ридання та голосіння велике: Рахиль плаче за дітьми своїми, і не дається розважити себе, бо нема їх“. **19** Коли ж Ірод умер, ось ангол Господній з'явився в Єгипті вві snі Йосипові, та й промовив: **20** „Уставай, візьми Дитятко та матір Його, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шукав душу Дитини“. **21** I він устав, узяв Дитятко та матір Його, і прийшов у землю Ізраїлеву. **22** Та прочувши, що царів в Юдеї Архелай, — замість Ірода, батька свого, — побоявся піти туди він. A вві snі остережений, відійшов до країв галілейських. **23** А прибувши, оселився у місті, на ім'я Назарет, щоб збулося пророками сказане, що Він Назарянін буде звáний.

3 Тими ж днями прихόдить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, **2** та й каже: „Покайтесь, бо наблизилося Царство Небесне!“ **3** Bo він той, що про нього сказав Ісаї пророк, промовляючи: „Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ **4** Сам же Іван мав одежу собі з верблізького волосу, і пояс ремінний на стéгнах своїх; а пожива для нього булá саранá та мед польовий. **5** Тоді до нього вихóдив Єрусалим,

і вся Юдея, і вся йорданська окольщина, 6 і в річці Йордані хрестилися від нього, і визнавали гріхи свої. 7 Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв, що приходять на хрещення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надуумів утікати від гніву майбутнього? 8 Отож, — учиніть гідний плід покаяння! 9 І не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння! 10 Но вже до коріння дерев і сокира приклáдена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огнь буде вкинене. 11 Я хріщу вас водою на покаяння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він хреститиме вас Святым Духом й огнем. 12 У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засіків, а половину попалить увогні невгласимім“. 13 Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йорданом до Івана, щоб хреститись від нього. 14 Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен хреститись від тебе, і чи тобійти до мене?“ 15 А Ісус відповів і сказав Йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам вільнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. 16 І охристившись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Івана Духа Божого, що спускався, як голуб, і східив на Нього. 17 І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюбленій, що Його Я вподобав!“

4 Потому Ісус був повéдений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушáв. 2 І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. 3 І ось приступив до Нього спокусник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібами!“ 4 А Він відповів і промовив: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але коянним словом, що походить із уст Божих“. 5 Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на наріжника храму, 6 та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про тебе Своїм Анголам, і вони на руках понесуть тебе, щоб об камінь коли не спіткнув Ти Свої ноги!“ 7 Ісус відказав Йому: „Ще написано: Не спокушай Господа Бога свого!“ 8 Знов диявол бере Його на височезну гору, і показує Йому всі царства на світі та їхню славу, 9 та й каже до Нього: „Це все тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонишся!“ 10 Тоді каже до нього Ісус: „Відійди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ 11 Тоді позоставив диявол Його. І ось анголи приступили, і служили Йому. 12 Як довідавсь Ісус, що Івана ув'язнено, перешов у Галілею. 13 І, покинувши Він Назарéта, прийшов й оселився в Капернаумі примóрськім, на границі країн Завулонової та Нефталімової, 14 щоб спрáвдилось те, що сказав Ісаї пророк, промовляючи: 15 „Завулонова земля, і Нефталімова земля, за Йорданом при мóрській дорозі, Галілеї поганська! 16 Народ, що в темноті сидів, світло велике побачив, а тим, хто сидів у країні

смертельної тіні, засяяло світло“. 17 Із того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ 18 Як прохόдив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Сíмона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що нéвода в море закидали, — бо рибалки були. 19 І Він каже до них: „Ідіть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!“ 20 І вони зараз покинули сítі, та й пішли вслід за Ним. 21 І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, — Зеведéвого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведéем, їхнім бáтьком, що лáгодили свого нéвода в човні, — і покликав Він їх. 22 Вони зараз залишили човна та батька свого, — та й пішли вслід за Ним. 23 І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагóгах навчаючи, та Євáнгелію Царства проповідуючи, і вздорóвлюючи всяку недýту, і всяку неміch між людьми. 24 А чутка про Нього пішла по всій Сíрїї. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслáблених, — і Він їх уздоровляв. 25 І багато людей ішло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайордання.

5 І, побачивши нáтовп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього. 2 І, відкривши устá Свої, Він навчati їх став, промовляючи: 3 „Блаженнí вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне. 4 Блаженнí засмучені, бо вони будуть утішенні. 5 Блаженнí лáгідні, бо землю вспадkують вони. 6 Блаженнí голодні та спáгнені праведности, бо вони нагодовані будуть. 7 Блаженнí милостіві, бо помилувані вони будуть. 8 Блаженнí чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. 9 Блаженнí миротворці, бо вони синами Божими стануть. 10 Блаженнí вýгнані за праведність, бо їхнє Цáрство Небесне. 11 Блаженні ви, як ганbýти та гнати вас будуть, і будуть облúдно на вас наговóрювати всяке слово лихе ради Мене. 12 Радійте та веселітесь, — нагорода бо ваша велика на небесах! Но так гнали й пророків, що були перед вами. 13 Ви — сіль землі. Коли сіль ізвіtrє, то чим насолити її? Не придається вона вже нінáщо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. 14 Ви світло для світу. Не може сковатися місто, що стоїть на верховійні горі. 15 І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світільник, — і світіть воно всім у домі. 16 Отак ваше світло нехай світить перед людьмí, щоб вони бачили ваши добrі дíла, та прославляли Отця вашого, що на небі. 17 Не подумайте, нíби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати. 18 Попráвді ж кажу вам: доки небо й земля не минéться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минéться, аж поки не збудеться все. 19 Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. 20 Кажу бо Я вам: коли

праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! **21** Ви чули, що булó стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові“. **22** А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: „ракá“, підпадає верховному судові, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огненній. (*Geenna g1067*) **23** Тому, коли принесешти до жéртівника свого дáра, та тут ізгадаєш, що брат твíй щось має на тебе, — **24** залиши отут дáра свого перед жéртівником, і пíди, примірись перше з братом своїм, — і тодí поверта́йся, і приноси свого дáра. **25** За своїм супротíвником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротíвник суддí не віddав, а суддý щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язніці не вкинули. **26** Поправді кажу тобi: Не вийдеш ізвідти, поки не віddasí ти й останнього шéляга! **27** Ви чули, що сказано: „Не чини перéлюбу“. **28** А Я вам кажу, що кожен, хто на жíнку подíиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перéлюб у серці своїм. **29** Коли праве око твое спокушає тебе, — його вíбери, і кинь від себе: бо краще тобi, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твое було вкýнене. (*Geenna g1067*) **30** І як правíця твоя спокушає тебе, — відітній її кинь від себе: бо краще тобi, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твое було вкýнене. (*Geenna g1067*) **31** Також сказано: „Хто дружíну свою відпускає, нехай дастъ її листа розводóвого“. **32** А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружíну свою, крім провини розпúсти, той доводить її до перéлюбу. І хто з відпущеню поберéться, той чинить перéлюб. **33** Ще ви чули, що булó стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „викóнуй клятви свої перед Господом“. **34** А Я вам кажу не клястíся зовсíм: ані небом, бо воно престол Божий; **35** ні землею, бо пíдліжок для нíг Його це; ані Ерусалимом, бо він місто Царя Великого; **36** не клянись головою своєю, — бо навіть однієї волосíнки ти не можеш учинити білою чи чорною. **37** Ваше же слово хай будé: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. **38** Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуба“. **39** А Я вам кажу не протíвиться злому. І коли вдарить тебе хто у праву щоку твою, — пídstав йому й другу. **40** А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому. **41** А хто силувати тебе бúде віdbúти подорожне на мілю одну, — іди з ним навіть дві. **42** Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позýчити в тебе — не віdvértайсь від нього. **43** Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненáвидь свого ворога“. **44** А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненáвидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, **45** щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує схóдити концю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. **46** Коли бо ви любите

тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й мýтники роблять? **47** І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то щó ж особливого робите? Чи й погáни не чинять отак? **48** Отож, будьте досконалі, як досконалій Отець ваш Небесний!

6 Стережіться виставляти свою мýlostиню перед людьмí, щоб бачили вас; а як нí, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. **2** Отож, коли чиниш ти мýlostиню, не сурмí перед себе, як то роблять оті лицемíри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **3** А як ти чиниш мýlostиню, — хай не знатиме лíva рука твоя, щó робить правíця твоя, **4** щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твíй, що бачить таємне, віddасть тобi явно. **5** А як мólitesя, то не будьте, як ті лицемíри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрéстях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **6** А ти, коли мólishesя, „увíйди до своєї комíрчини, зачини свої дверi, і помолися“ Отцеві своему, що в таїні; а Отець твíй, що бачить таємне, віddасть тобi явно. **7** А як мólitesя, не прокáзуйтے зáйного, як ті погани, — бо дóумають, нíби вони бúуть вíслуханi за свое велемóвство. **8** Отож, не вподоблáйтесь їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохáння! **9** Ви ж моліться отак: „Отче наш, що на небí! Нехай святиться Ім'я Твое, **10** нехай прийде Царство Твое, нехай буде воля Твоя, як на небí, так і на землі. **11** Хлíба нашого щоденного дай нам сьогодні. **12** І прости нам довгíй нашí, як і ми прощаємо винуватцям нашим. **13** І не введи нас у випробóування, але визволи нас від лукавого. Бо Твое є царство, і сила, і слава навíki. Амíнь“. **14** Бо як людям ви простиште прóгрíхи їхні, то простишт i вам ваш Небесний Отець. **15** А коли ви не бúдете лібдям прощати, то й Отець ваш не простить вам прóгрíхів ваших. **16** А як постите, то не будьте сумнí, як оті лицемíri: вони бо зміняють обличчя свої, щоб бачили люди, що постять вони. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **17** А ти, коли постиш, намастí свою голову, і лице свое вмíй, **18** щоб ти посту свого не виявив лідям, а Отцеві своему, що в таїні; і Отець твíй, що бачить таємне, віddасть тобi явно. **19** Не складайте скárbi собi на землі, де нищить їх мíль та іржа, і де злодíї пídkópуються й викрадають. **20** Складайте ж собi скárbi на небí, де нí мíль, нí іржа їх не нищить, і де злодíї до них не пídkópуються та не кráдут. **21** Бо де скárb твíй, — там бúде й серце твое! **22** Око — то свítíльник для тіла. Тож яко твоє буде здорове, то й усе тіло твое буде свítle. **23** А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твое буде темне. Отож, коли свítlo, що в тобi, є témryava, — то яка ж то велика та témryava! **24** Hixto двом панам служити не може, — бо або однóго зnenávidit, а дрúгого буде любити, або буде тримáтись однóго, а другого знéхтує. Не можете Богові служити й мамóni.

25 Через те вам кажу: Не журіться про житті свої — що будете істи та що будете пити, ні про тіло своє, — у що зодягнётеся. Чи ж не більше від їхі житті, а від одягу тіло? **26** Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? **27** Хто ж із вас, коли жу́риться, зможе додати до зрости свого бодай ліктя одногого? **28** І про одяг чого ви клопочеться? Погляньте на польові лілії, як зростають вони, — не працюють, ані не приядуть. **29** А Я вам кажу, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них. **30** І коли польову ту траву, що сьогодні ось є, а завтра до пічі вкидається, Бог отак зодягає, — скільки ж краще зодягне Він вас, маловірн! **31** Отож, не журіться, кажучи: Що ми будемо істи, чи: Що будемо пити, або: У що ми зодягнемось? **32** Бож усього того погани шукáють; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. **33** Шукайте ж найперш Царства Божого й праведності Його, — а все цé вам додасться. **34** Отож, не журіться про завтрашній день, — бо завтра за себе самó поклопочеться. Кожний день має дósить своєї турботи!

7 Не судіть, щоб і вас не судили; **2** бо яким судом судити бýдете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете мýрятися, такою відмýряють вам. **3** І чого в оці брата свого ти зáскалку бачиш, колóди ж у влásному оці не чуеш? **4** Або як ти скажеш до брата свого: „Давай вийму я зáскалку з ока твого“, коли он колода у влásному оці? **5** Лицемíре, — вийми перше колóду із влásного ока, а пóтім побачиш, як вийняті зáскалку з ока брата твоого. **6** Не давайте святого псам, і не розсипайте перél своїх перед свиньмí, щоб вони не потоптали їх ногами своїми, і, обернувшись, щоб не розшматувáли ї вас... **7** Просіть — і бýде вам дáно, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам; **8** бо кожен, хто просить — одéржує, хто шукає — знахóдить, а хто стукає — відчиняє йому. **9** Чи ж то серед вас є людина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме він? **10** Або коли риби проситиме, то подасть йому гáдину? **11** Тож як ви, бувши злі, потрапіті добrі дарí своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Ньюго! **12** Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Во в цьому Закóн і Пророки. **13** Увіходьте тісніми ворітами, бо простóri ворота й широка дорога, що веде до погибелі, — і нею багато-хто ходять. **14** Но тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до житті, — і мало таких, що знахóдять її! **15** Стережітесь фальшивих пророків, що приходять до вас ув одéжі овечій, а всерéдині — хижі вовкі. **16** По їхніх плодáх ви пізнаєте їх. Но хіба ж виноград на терніні збирають, або фíги — із будяків? **17** Так ото родить добrі плоди кожне дерево добре, а дерево зле плоди родить лихі. **18** Не може родít добре дерево плóду лихого, ані дерево зле

плодів добрих родити. **19** Усяке ж дерево, що доброго плóду не родить, — зrúбується та в огонь укідається. **20** Ото ж бо, — по їхніх плодáх ви пізнаєте їх! **21** Не кожен, хто каже до Мéне: „Господи, Господи!“ увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. **22** Багато-хто скажутъ Мені того дня: „Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкувáли, хіба не Ім'ям Твоїм дéмонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда велиki творили?“ **23** І їм оголосу́ Я тоді: „Я нікóли не знов вас. Відійдіть від мене, хто чинить беззаконні!“ **24** Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, що свíй дíм збудував на камені. **25** І лíнула злива, і розлилися рíчки, і буря зняла́ся, і на дíм отої кинулась, — та не впав, бо на камені був він заснóваний. **26** А кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, — подібний до чоловіка того необáчного, що свíй дíм збудував на пíску. **27** І лíнула злива, і розлилися рíчки, і буря зняла́ся й на дíм отої кинулась, — і він упав. І велика була та руйна його!“ **28** І ото, як Ісус закінчíв цí слова, то нарóд дивувався з науки Його. **29** Бо навчав Він їх, як можновладnий, а не як тí книжники їхні.

8 А коли Він зíйшов із гори, услід за Ним ішов нáтовп великий. **2** І ось підійшов прокажéний, уклонився Йому та й сказав: „Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **3** А Ісус простяг руку, і доторкнуvся до ньюго, говорячи: „Хóчу, — будь чистий!“ і тієї хвилини очистився той від своєї прокази. **4** І говорить до ньюго Ісус: „Гляди, — не розповідáй нікому. Але йди, покажися священниківі, та дар принесі, якого Мойсей заповів, ім на свідоцтво“ **5** А коли Він до Капернаúму ввійшов, то до Ньюго наблизився сотник, та й благати зачав Його, **6** кажучи: „Господи, мýй слуга лежить удома розслáблений, і тяжко страждає“ **7** Він говорить Йому: „Я прийдý уздорóвлю його!“ **8** А сотник Йому відповів: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти пíд стрíху мою. Та промов тільки слово, — і відужає мýй слуга! **9** Но й я — людина пíдвладна, і вояків пíд собою я маю; і одному кажу: пíди — то йде він, а тому: прийдý — і приходить, або рабові своєму: зроби те — і він зробить“. **10** Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправdi кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшóв був такої великої вíри! **11** Кажу ж вам, що багато-хто прийdуть від сходу та зáходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісааком та Яковом. **12** Сини ж Царства — повíддані бýдуть до тéмряви зóвнішньої — буде там плач і скréгіт зúбів! **13** І сказав Ісус сотникові: „Іди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться!“ і тієї ж години одужав слуга його. **14** Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в гарячці. **15** І Він доторкнуvся руки її, — і гарячка покинула ту... І встала вона, та й Йому прислугóувала! **16** А коли настав вечір, привели багатьох біснуватих до Ньюго, — і Він словом Своїм вигнав дýхів, а недужих

усіх уздоровій, 17 щоб спрівдилося, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: „Він узяв наші немочі, і недуги поніс“. 18 А як угледів Ісус навколо Себе багато нарбду, наказав переплінути на той бік. 19 І приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я під'їза Тобою, хоч би куди ти пішов!“ 20 Промовляє до нього Ісус: „Мають нбрн лисиці, а гнізда небесні пташки, — Син же Ліодський не має де й голові прихилити“. 21 А інший із учнів промовив до Нього: „Дозволь мені, Господи, перше піти та батька свого поховати“. 22 А Ісус Йому каже: „Іди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх!“ 23 І коли Він до човна вступив, за Ним увійшли Його учні. 24 І ось буря велика зірвалаась на морі, аж човен зачав заливатися хвильами. А Він спав. 25 І кинулись учні, і збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, — гйнемо!“ 26 А Він відповів ім: „Чого полохливі ви, маловірні?“ Тоді вставав, заказав бурій морю, — і тиша велика настала. 27 А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що вітри та море слухні Йому?“ 28 І, як прибув Він на той бік, до землі Гадаринської, перестріли Його два біснуваті, що вийшли з могильних печер, дуже люті, так що ніхто не міг переходити тією дорогою. 29 І ось, вони стали кричати, говорячи: „Що Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“ 30 А опідаль від них пасся гурт великий свиней. 31 І просилися дімона, кажучи: „Коли вижнеш нас, то пошили нас у той гурт свиней!“ 32 А Він відповів ім: „Ідіть“. І вийшли вони, і пішли в гурт свиней. І ось кинувся з кручі до моря ввесь гурт, — і потопівся в воді. 33 Пастухи ж повтікали; а коли прибули вони в місто, то про все розповілій, і про біснуватих. 34 І ось, усе місто вийшло назустріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали благати, щоб пішов Собі з їхнього краю!

9 І, сівші до човна, Він переплінув, і до міста Свого прибув. 2 І ото, принесли до Нього розслабленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню віру, сказав розслабленому: „Будь бадьорий, сину! Прощається тобі гріхи твої!“ 3 І ось, дехто із книжників стали казати про себе: „Він богозневажає“. 4 Ісус же думкі їхні зізнав і сказав: „Чого думаете ви лукаве в серцях своїх?“ 5 Що легше, — сказати: „Прощається тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи?“ 6 Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Ліодський, — тож каже Вій розслабленому: „Уставай, візьми ложе свое, та й іди у свій дім!“ 7 Той устав і пішов у свій дім. 8 А натовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що лідям Він дав таку владу! 9 А коли Ісус звідти проходив, побачив чоловіка, на ймення Матвія, що сидів на митниці, та й каже Йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. 10 І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлюся багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. 11 Як побачили ж те фарисеї, то сказали до

учнів Його: „Чому то Вчитель ваш єсть із митниками та із грішниками?“ 12 А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребують здорові, а слабі! 13 Ідіть же, і навчайтесь, що то є: „Милости хбчу, а не жертви“. Но Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаяння“. 14 Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постять?“ 15 Ісус же промовив до них: „Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть вони. 16 До одежі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, — бо збліжиться воно, і дірка стане ще гірша. 17 І не вливають вина молодого в стари бурдюк, а то бурдюк розірвутися, і вино розіллеться, і бурдюк пропадуть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, — і одне й друге збережене буде“. 18 Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвілі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“. 19 І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також юні Йогоб. 20 І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровоточу булá, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його. 21 Но вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся одежі Його, то одужаю“. 22 Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорю, дочки, — твоя віра спасла тебе!“ І одужала жінка з тієї години. 23 А Ісус, як прибув до господі старшого, і вздрів дударів та юрбӯ голосільників, 24 то сказав: „Відійдіть, бо не вмерло дівчача, але спить“. І насміхалися з Нього. 25 А коли народ випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встала! 26 І вістка про це розійшлася по всій тій країні. 27 Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“ 28 І коли Він додому прийшов, приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я мбжу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“. 29 Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“ 30 І очі відкрилися ім. А Ісус наказав ім суворо, говорячи: „Глядіть, — щоб ніхто не довідався про це!“ 31 А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. 32 Коли ж ті виходили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був біснуватий. 33 І як дімон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався народ і казав: „Нікби таке не траплялося серед Ізраїля!“ 34 Фарисеї ж казали: „Виганяє Він дімона силою князя дімона!“ 35 І обхідив Ісус всі містá та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздорівлюючи всяку недугу та німіч усяку. 36 А як бачив людей, змілосердчевався Він над ними, бо були вони змучені та розпорощені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. 37 Тоді Він казав Своїм учням: „Жніво справді велике, та робітників мало; 38 тож благайте Господаря жніва, щоб на жніво Своє Він робітників вислав“.

10

І закликав Він дванадцятьох Своїх учнів, і влāду їм дав над нечистими дūхами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровляли всіляку недугоу та неміч всіляку. **2** А ймення апостолів дванадцятьох отакі: перший Сімон, що Петром прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведеїв, та Іван, брат його; **3** Пилип і Вартоломей, Хомá й мйтник Матвій; Яків, син Алфеїв, і Тадеї; **4** Сімон Кананіт, та Юда Іскаріотський, що й видав Його. **5** Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, **6** але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого. **7** А ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблизилось Царство Небесне. **8** Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажених, виганяйте демонів. Ви дармо дістали, дармо й давайте. **9** Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, **10** ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандаль, ані палиці. Во вартий робітник своєї поживи. **11** А як зайдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, — і там перебудьте, аж поки не вийдете. **12** А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир дому цьому!“ **13** І коли буде достойний той дім, — нехай зайде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вёрнеться. **14** А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, вихдячи з дому чи з міста тогó, обтрусіть порох із ніг своїх. **15** Поправді кажу вам: легше буде країні содомській й горомській дня судного, аніж місту тому! **16** Оце посилаю Я вас, як овець між вовкій. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. **17** Стережіться ж людей, бо вони на суді видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть. **18** І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам. **19** А коли видаватимуть вас, не журіться, як або щó говорити: тієї години буде вам дáне, щó маєте ви говорити, **20** бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме. **21** І видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. **22** І за Ім'я Мое будуть усі вас ненáвидіти. А хто вýтерпить аж до кінця, той буде спасéний. **23** А коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажу вам, — не встíгнете ви обійтí міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. **24** Учень не більший за вчителя, а раб — понад пана свого. **25** Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб — як господар його. Коли Вельзевúлом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! **26** Алé не лякайтесь їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не вýявиться. **27** Щó кажу Я вам пótемки, — говоріть те при свіtlі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на дахах. **28** І не лякайтесь тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтесь більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геенні. (Geenna g1067) **29** Чи не два горобці продаються за

гріш? А на землю із них ні один не впадé без волі Отця вашого. **30** А вам і волосся все на голові пораховано. **31** Отож, не лякайтесь, — бо вартніші ви за багатьох горобців. **32** Отже, кожного, хто Мене вýзнає перед людьмí, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. **33** Хто ж Мене відцурається перед людьмí, того Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. **34** Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принéсти, — Я не мир принéсти прийшов, а меча. **35** Я ж прийшов „порізніти чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекrуjoю її“. **36** І: „ворогій чоловікові — домашній його!“ **37** Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. **38** І хто не вíзьме свого хреста, і не пíде за Мною слídom, той Мене недостойний. **39** Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мéне погубить душу свою, — той знайде її. **40** Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того, Хто послав Мене. **41** Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагорóду пророчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагорóду прáведничу. **42** І хто напóтіть, як учня, кого з маліх цих бодай кúхлем водиці холодної, поправді кажу вам, — той не згубить нагорóди своєї“.

11

І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. **2** Прочувши ж Іван у в'язніці про дії Христові, послав через учнів своїх, **3** щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви чуete й бачите: **5** „Сліпі прозрівáють“, і кріві ходять, стають чистими прокажéni, і чують глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається Добра Новýна“. **6** І блаженний, хто через Мене спокúси не матиме!“ **7** Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити народові: „На щó ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойдáє його? **8** Та на щó ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одýгненого? Адже тí, хто носить м'якé, — по палахах царських. **9** По щó ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. **10** Бо це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготу!“ **11** Поправді кажу вам: Між народженими від жіноч не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім — той більший від нього! **12** Від днів же Івана Христителя й досí Царство Небесне здобувається силою, і тí, хто вживає зусилля, хапають його. **13** Усí бо Пророки й Закón do Івана провіщували. **14** Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти. **15** Хто має вýха, — нехай слухає! **16** До кого ж цей рід прирівняю? — До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, **17** і кажуть: „Ми вам

грали, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. 18 Бо прийшов був Іван, що не єв і не пив, вони ж кажуть: „Він д́емона має“. 19 Прийшов же Син Лі́одський, що єсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось, ласу́н і п'янийця, Він пр́иятель мýтників і грішників“. 1 Виправдалася мудрість своїми дíлами“. 20 Ісус тоді став докоряті містам, дé відбулося найбільш Його чуд, що вони не покаялись: 21 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Вефсаїдо! Бо коли б то в Тýрі Й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони кáялися в восянійці та в попелі. 22 Але кажу́ вам: Легше буде дня судного Тиру Й Сидону, ніж вам! 23 А ти, Капернауме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зíйдеш“. Бо коли б у Содомі були відбулися ті чуда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був по съогднішній день. (Hadēs g86) 24 Але кажу́ вам, що содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“ 25 Того часу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлýтам відкрив. 26 Так, Отче, — бо Тобі так було до вподоби! 27 Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. 28 Прийдіть до Мене, усі стрúжені та обтáжені, — і Я вас заспокóю! 29 Візьміть на себе ярмо Мое, і навчíться від Мене, бо Я тихий і серцем покíрливий, — і „знайдете спóкій дúшам своїм“. 30 Бож ярмо Мое любе, а тягár Мій легкий!“

12 Того часу Ісус перехóдив ланáми в суботу. А юні його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. 2 Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. 3 А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, щó зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? 4 Як він увійшов до Божого дому, і спожив хлібі показнí, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? 5 Або ви не читали в Законі що в суботу священики порýшують суботу у храмі, — і невинні вони? 6 А Я вам кажу́, що тут Більший, як храм! 7 Коли б знали ви, щó то є: „Милости хóчу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. 8 Бо Син Лі́одський Господь і суботі!“ 9 І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. 10 І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ 11 А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людіна, яка, одну мавши вівцó, не пíде по неї, і не врятуете її, як вона впаде в яму в суботу? 12 А скільки ж людіна вартніша за ту овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!“ 13 І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорова вона, як і друга. 14 Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Ньюго, — як би Його погубити? 15 А Ісус, розінавши, пішов Собі звідти. 16 А Він наказав їм суворо Його не виявляти, 17 щоб спрáвдилось те,

щó сказав був Ісая пророк, промовляючи: 18 „Ото Мій Слуга, що Я вибрал Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Ньюго, — і Він суд проголосить поганам. 19 Він не буде змагатися, ані кричати, і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу. 20 Він очертітні надлóмленої не долóмить, і гнотá догасаючого не погáсить, поки не допровадить прýсуду до перемоги. 21 І погани надіяться будуть на Ймénня Його!“ 22 Тоді привели до Ньюго німого сліпця, що був біснуватий, — і Він уздорóвив Його, так що німий став говорити та бачити. 23 І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ 24 Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він д́емонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем д́емонів“. 25 А Він знов думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустé. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втрýмається. 26 І коли сатанá сатану виганяє, то дíлиться супроти себе; як же втрýмається царство Його? 27 І коли Вельзевулом виганяю Я д́емонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам сúддями. 28 А коли ж Духом Божим вигóню Я д́емонів, то настало для вас Царство Боже. 29 Або як то хто може вдéртися в дім дужого, та пограбувати добró його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він господу Його пограбує. 30 Хто не зо Мною, той розкидає. 31 Тому таї кажу́ вам: усякий гріх, навіть богозневага, простицься лóдям, але богозневага на Духа не простицься! 32 І як скаже хто слово на Лі́одського Сина, то йому простицься те; а коли скаже проти Духа Святого, — не простицься того йому ані в цíм віці, ані в майбутнім! (aiðn g165) 33 Або вýростіть дерево добре, то й плíд його добрий, або вýростіть дерево зло, то й плíд його злій. Пізнається бо дерево з плóду! 34 Рóде змійний! Як ви можете мовити добре, бувши злі? Бо чим серце напóвнене, те говорять устá. 35 Добра людіна з доброго скáрбу добре виносить, а лукава людіна зо скáрбу лихого виносить лихé. 36 Кажу́ ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадут вони відповідь судного дня! 37 Бо зо слів своїх будеш випрáвданий, і зо слів своїх будеш засúдженій“. 38 Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Ньюго й сказали: „Учителю, — хочемо побачити оznáku від Тéбе“ 39 А Ісус відповів їм: „Рíд лукавий і перелóбний шукає оznаки, — та оznаки йому не дадуть, окрім оznаки пророка Йóни. 40 Як Йóна перебув у серéдині китовій три дні і три ночі, так перебуде три дні та три ночі Й Син Лі́одський у серці землі. 41 Ніневітня становуть на суд із цим родом, — і осудять Його, вони бо покаялися через Йóнину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йóна! 42 Цариця з пíвдня на суд стане з родом оцим, — і засúдить Його, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ото Більший, аніж Соломон! 43 А коли дух нечистий виходить із людіни, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не

знаходить. **44** Тоді він говорить: „Вернуся до дому свого, звідки вийшов“. А як вéрнеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людіні тій гíрше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!“ **46** Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його бсторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йому: „Ото мати Твої й Твої браття стоять онде бсторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: „Хтó мати Моя? І хтó браття Мої?“ **49** І, показавши рукою Свою на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої! **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинйтиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І бéзліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до чóвна та й сів, а весь на́товп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх прýтчами, кажучи: **4** І як сіяв він зéрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзéбували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'яністий, де не мали багато землі, — і негайно посхíдили, бо земля неглибока булá; **6** а як сонце зійшло, — то зів'али, і коріння не мавши, — посохли. **7** А інші попадали в тéрен, — і вигнався терен, і їх поглуший. **8** Інші ж упали на добрую землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втрýдцяtero. **9** Хто має вúха, щоб слухати, нехай слухає!“ **10** І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чому прýтчами Ти промовляєш до них?“ **11** А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дáно пíзнati таємницí Царства Небесного, — їм же не дáно. **12** Бо хто має, то дастися йому та дodaсться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. **13** Я тому говорю до них прýтчами, що вони, дíвлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. **14** І над ними збувається прoroцтво Ісаї, яке промовляє: „Почуєте слухом, — і не зрозумієте, дивитися бúдете оком, — і не побачите. **15** Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чути вúхами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почuti вúхами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздорóвив!“ **16** Очі ж ваші блаженнí, що бачать, і вúха ваши, що чують. **17** Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, — та не бачили, і почути, що чуете ви, — і не чули. **18** Послухайте ж прýтчу про сіячá. **19** До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходить лукавий, і крадé посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. **20** А посіяне на кам'яністому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; **21** але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж ютися або переслідування настають за слово, то він зараз спокується. **22** А між тéрен посіяне, —

це той, хто слухає слово, але клóпоти вíку цього та омана багатства заглúшують слово, — і воно зостається без плóду. (aiōn g165) **23** А посіяне в добrій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плíд він приносить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утрýдцяtero.“ **24** Іншу прýтчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до чоловíка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеници насіяв, та й пішов. **26** А як виросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукль. **27** І прийшли господарéви раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сіяв на полі своїм? Звідки ж узяvся кукль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловíк супrotívник накóїв оце“. А раби відказали Йому: „Отож, — чи не хочеш, щоб пíшли ми і його повípлювали?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, випóлюючи той кукль, ви не вирвали разом із ним і пшеници. **30** Залишіть, — хай разом обе ростуть аж до жнiv; а в жнivá накажу я женціям: Зберіть перше кукль і його пов'яжіть у снопкі, щоб їх попалити; пшеници ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу прýтчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до зéрна гíрчичного, що взяв чоловíк і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрібніше з усього насіння, алé, коли вýросте, більше воно за зéлля, і стає деревом, так що птаство небесне златається, і кубlиться в вíттях його“. **33** Іншу прýтчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рózчини, що її бере жінка, і кладе на три мірі муки, аж поки все вкýсне“. **34** Це все в прýтчах Ісус говорив до людей, і без прýтчі нічого Він їм не казав, **35** щоб спрáвдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкriю у прýтчах устá Свої, розповім таємницí від почину світу!“ **36** Тоді відпустив Він народ і додому прийшов. І піdійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясні нам прýтчу про кукль польовíй“. **37** А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посіяв був, — це Син Ліóдський, **38** а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукль — сини лукавого; **39** а ворог, що всіяв його — це диявол, жнivá — кíнець вíку, а женці — анголí. (aiōn g165) **40** І як збирають кукль, і як пáлять в огні, так буде й напрýкінці вíку цього. (aiōn g165) **41** Пошле Ліóдський Син Своїх анголíв, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззакóння, **42** і їх повкидають до пéchi огнéнnoї, — буде там плач і скréгіт зубів! **43** Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вúха, нехай слухає! **44** Царство Небесне подібне ще до захóваного в полі скárbu, що людýна, знайшовши, ховає його, і з радості з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. **45** Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошóкує перел дóбріх, **46** а як знайде одну дорогоцінну перлýну, то йде, і все продає, що має, і купує її. **47** Подібне ще Царство Небесне до нéвода, у море закýненого, що зібрав він усячину. **48** Коли він напóвниться,

тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають. **49** Так буде й наприйкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, (*αἰων γιετος*) **50** і їх повкидають до п'єчі огненnoї, — буде там плач і скріт зубі! **51** Чи ви зрозумілі це все? — „Так!“ відказали Йому. **52** I Він їм сказав: „Тому кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того господаря, що з скарбниці своєї виносить новé та старе“. **53** I сталося, як скінчив Ісус притчі оці, Він звідти пішов. **54** I прийшов Він до Своєї бáтьківщини, і навчав їх у їхній синаѓозі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сили чудодійні? **55** Чи ж Він не син тéслі? Чи ж мати Його не Марію звється, а брати Його — Яків, і Йо́сип, і Симон та Юда? **56** I чи ж сестри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте?“ **57** I вони спокушались Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм!“ **58** I Він не вчинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

14 Того часу прочув Ірод чотиривлáсник чуткі про Ісуса, **2** і сказав своїм слугам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда творяться ним“. **3** Bo Ірод скопій був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіаду, дружину брата свого Пилипа. **4** Bo до нього Іван говорив: „Не годиться тобі її мати!“ **5** I хотів Ірод смерть заподіяти Йому, та боявся нарóду, бо того за пророка вважали. **6** A як був день нарóдження Ірода, танцювали посеред гостей дочка Іродіадина, та й Іродів догоділа. **7** Тому під присягою він обіцявся її дати, чого тільки попросить вона. **8** A вона, за намовою матері своєї: „Дай мені — проказала — отут на полумиску голову Івана Христителя!“ **9** I цар засмутився, алé через клятву та них, хто сидів при столі з ним, звелів дати. **10** I послав стяти Івана в в'язниці. **11** I принесли на полумискові його голову, та й дали дівчині, а та віднёсля її своїй матері. **12** A учні його прибули, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса. **13** Як Ісус те почув, Він відплів звідти човном у місце пустинне й самотне. I, прочувши, нарóд із міст пішов пішки за Ним. **14** I, як вийшов Ісус, Він побачив багато нарóду, — і змілосердився над ними, і їхніх слабих уздорбив. **15** A коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти нарóд, — хай по селах розійдуться, і куплять поживи собі!“ **16** A Ісус їм сказав: „Непотрібо відхόдити їм, — нагодуйте їх ви!“ **17** Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хліба й дві риби!“ **18** A Він відказав: „Принесіть Мені їх сюди!“ **19** I, звелівши нáтовпові посідати на траві, Він узяв п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хлібі, і дав учням, а учні нарóдові. **20** I всі їли й наситились, а з кусків позосталих назирали дванáдцятро повних кошів. **21** Їдців же було мужа

тисяч із п'ять, крім жіночок і дітей. **22** I зараз звелів Ісус учням до чóвна сіdatи, і переплýсти на той бік раніше Його, аж поки нарóд Він відпúстить. **23** Відпустивши ж нарóд, Він на гору пішов помолитися насамотí; і як вечір настав, був там Сам. **24** A чóвен вже був на середні моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвавсь супrotívний. **25** A о четвертій сторóжі нічній Ісус підійшов до них, ідучи по морю. **26** Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настрáшилися та й казали: „Марá!“ I від stráху вони закричали... **27** A Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — це Я, не лякайтеся!“ **28** Петро ж відповів і сказав: „Коли, Господи, Тý це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді!“ **29** A Він відказав Йому: „Іди“. I, вилізши з чóвна, Петро став іти по воді, і пішов до Ісуса. **30** Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопати, і скричав: „Рятуй мене, Господи!“ **31** I зараз Ісус простяг руку й скопій його, і каже до нього: „Маловірний, чого усуннійся?“ **32** Як до чóвна ж вони ввійшли, буря вщухнула. **33** A приявні в чóвні вклонились Йому та сказали: „Ти справді Син Божий!“ **34** Перепливши ж вони, прибули в землю Генісарéтську. **35** A люди тієї місцевости, пізнавши Його, сповістили по всій тій окóлиці, і до Нього принесли всіх хворих. **36** I благали Його, щоб бодай доторкнутися краю одежі Його. A хто доторкався, — уздорблений був.

15 Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Ерусалиму и сказали: **2**, „Чого Твої учні ламають передáння старших? Bo не миють вони своїх рук, коли хліб споживають“. **3** A Він відповів і промовив до них: „A чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передáння вашого? **4** Bo Бог заповів: „Шануй бáтька та матір“, та: „Хто злорічить на бáтька чи матір, — хай смертью помре“. **5** A ви кажете: Коли скаже хто бáтьку чи матері: „Te, чим би ви скористатися від мене хотіли, то дар Богові“, **6** то може вже й не шанувати той бáтька свого або матір свою. Так ви ради передáння вашого знівечили Боже Слово. **7** Лицемір! Про вас добре Ісая пророкував, говорячи: **8**, „Оці люди устáми шанують Мене, серце ж їхнє далéко від Мене! **9** Ta однак надарéмне шанують Мене, бо навчають наук — лóдських зáповідей“. **10** I Він покликав нарóд, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумійте! **11** He te, що входить до уст, людіну скверніть, але те, що виходить із уст, те людіну скверніть“. **12** Тоді учні Його приступили й сказали Йому: „Чи Ти знаєш, що фарисеї, почуши це слово, спокусíлися?“ **13** A Він відповів і сказав: „Усяка росліна, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. **14** Залишіть ви їх: це слíпі поводáтари для слíпих. A коли слíпий водить слíпого, — обóє до ями впадутъ“. **15** A Петро відповів і до Нього сказав: „Поясни нам цю прýтчу“ **16** A Він відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? **17** Чи ж ви не розумієте, що все те, щó входить до уст, вступає в жivot, та як назовні виходити? **18** Що ж виходити із

уст, те походить із серця, — і воно опоганює людіну. **19** Бо з серця виходять лихі думки, душогубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаґи. **20** Оце те, що людіну опоганює. А їсти руками невмітими, — не опоганює це людіни!“ **21** І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирські й сидонські. **22** І ось жінка одна хананеянка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — д́емон тяжко дочку мою мучить!“ **23** А Він й не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“ **24** А Він відповів і сказав: „Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого“. **25** А вона, підійшовши, уклонилася Йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“ **26** А Він відповів і сказав: „Не годиться взяти хліб у дітей, і кинути щенятам“. **27** Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришки, що спадають зо столу їхніх панів“. **28** Тоді відповів і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!“ І тієї години дочка її відужала. **29** І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілеїського моря, і, зійшовши на гору, сів там. **30** І приступило до Нього багато нарбду, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздорблював їх. **31** А нарбд не вихідив із дива, бо бачив, що говорять німі, калікі стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і слáвив він Бога Ізраїлевого! **32** А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже трій дні зо Мною знахóдяться, але їсти не мають чого; відпустити їх без їжі не хочу, щоб вони не ослабли в дорозі!“ **33** А учні Йому відказали: „Дé нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки нарбdu?“ **34** А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи рибок“. **35** І Він ізвелів на землі посидати нарбдові. **36** І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своїм, а учні нарбдові. **37** І всі їли й насітилися, а з позосталих кусків назирали сім кóшиків пóвних... **38** Ідців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. **39** І, відпустивши нарбд, усів Він до чóвна, і прибув до землі Магдалíнської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. **2** А Він відповів і промовив до них: „Ви звёчора кажете: „Буде погода, — червоніє бо небо!“ **3** А рáнком: „Сьогодні негóда, — червоніє бо небо похмуре!“ Розпізнáти небесне обличчя ви вмієте, ознаки чáсу ж не можете! **4** Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки Йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йоані“ **1**, і, їх полишивши, Він відійшов. **5** А учні Його, перешовши на той бік, забули взяти хліба. **6** Ісус же промовив до них: „Стережіться уважливо фарисéйської та саддукéйської рóзчини!“ **7** Вони ж міркували собі й говорили: „Ми ж хлібів не взяли!“ **8** А Ісус, знативши, запитав: „Чого між собою міркуєте ви, маловірні,

що хлібів не взяли? **9** Чи ж ви щé не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки кошів ви зібрали? **10** А ні про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назирали? **11** Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться но рóзчини фарисéйської та саддукéйської!“ **12** Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стерегтися їм рóзчини хлібної, але фарисéйської та саддукéйської науки. **13** Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Піліппової, питав Своїх учнів і казав: „За кóго нарбдуважає Менé, Сина Ліóдського?“ **14** Вони ж відповілі: „Одні за Івана Христителя, одні за Іллію, інші ж за Еремію або за одного з пророків“. **15** Він каже до них: „А ви за кóго Мене маєте?“ **16** А Сýмон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **17** А Ісус відповів і до нього промовив: „Блаженний ти, Сýмоне, сину Йóнин, бо не тіло і кров тобі оце вýявили, але Мíй Небесний Отець. **18** І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, — і сили áдові не переможуту її. (Hadés g86) **19** І ключі тобі дам від Царства Небесного, і щó на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на небі, а щó на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі!“ **20** Тоді наказав Своїм учням, щоб нікому не казали, що Він — Христóс. **21** Із того чáсу Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первовсвящеників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. **22** І, нáбік відвівши Його, Петро став Йому докоряти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не бúде!“ **23** А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступися від Мене, сатанó, — ти спокуса Мені, бо дúмаєш не про Боже, а про ліóдське!“ **24** Промовив тоді Ісус учням Своїм: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай вíзьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. **25** Бо хто хоче спастí свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знáєде її. **26** Яка ж кóристь людіні, що здобуде ввесі світ, але душу свою занапáстить? Або щó дàсть людіна взамін за душу свою? **27** Бо прийде Син Ліóдський у славі Свого Отця з анголáми Своїми, і тоді „віддасть кожному згідно з дíламі його“. **28** Поправді кажу вам, що деякі з тут-о прийvних не скуштúють смерти, аж поки не побачать Сина Ліóдського, що йде в Царстві Своїм“.

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх осібно на гору високу. **2** І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло. **3** І ось з'явились до них Мойсеї та Іллý, і розмовляли із Ним. **4** І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, добре бути нам тут! Коли хочеш, постáвлю отут три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. **5** Як він ще говорив, ось хмара ясна заслонила їх, і ось голос із хмари почувсь, що казав: „Це Син Мíй Улóблений, що Його Я вподóбав. Його слухайтесь!“ **6** А почувши, попáдали

учні долілиць, і полякалися сильно. **7** А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: „Уставайте й не бійтесь!“ **8** Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самого Ісуса. **9** А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: „Не кажіть нікому про це видіння, аж поки Син Лю́дський із мертвих воскресне“. **10** І запитали Його учні, говорячи: „Що це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ **11** А Він відповів і сказав: „Ілля, правда, прийде, і все приготує. **12** Алé кажу вам, що Ілля вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли. Так і Син Лю́дський має страждати від них“. **13** Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христителя. **14** І як вони до народу прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навколошки впав перед Ним, **15** і сказав: „Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тяжко, бо почасту падає він ув огонь, і почасту в воду. **16** Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздоровити його“. **17** А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний і розбещений, доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене сюди його!“ **18** Потім Ісус погрозів йому, і дімон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! **19** Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: „Чому мій не могли його вигнати?“ **20** А Він їм відповів: „Через ваше невірство. Бо поправді кажу вам: коли будете ви мати віру, хоч як зерно гірчичне, і горі оцій скажете: „Перейді звідси туди“, то й перейде вона, і нічого не матимете неможливого! **21** Цей же рід не виходить інакше, як тільки молитвою й пóstом“. **22** Коли пробували вони в Галілії, то сказав їм Ісус: „Людський Син буде віданий лідям до рук, **23** і вони Його вб'ють, але третього дня Він воскресне“. І тяжко вони зажурились. **24** Як прийшли ж вони в Капернаум, до Петра підійшли збирачі дидрахм на храм, та й сказали: „Чи не заплатить ваш Учитель дидрахми?“ **25** Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: „Як ти думаеш, Сімоне: царі земні з кого беруть мито або подáтки: від синів своїх, чи чужих?“ **26** А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „Тож вільні сини! **27** Та щоб їх не спокусити, піdi над море, та вбудку закинь, і яку першу рибу ізловиш, візьми, і рота відкрий їй, — і знайдеш стати́ра; візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе“.

18 Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питуючи: „Хто найбільший у Царстві Небеснім?“ **2** Він же дитину покликав, і поставив її серед них, **3** та й сказав: „Поправді кажу вам: коли не навернетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне! **4** Отже, хто впокóриться, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім. **5** І хто прийме таку дитину одну в Мое Ймення, той приймає Мене. **6** Хто ж спокусить одне з цих маліх, що вірють в Мене, то краще б такому було, коли б жóрно млинобé на шию йому почепити, — і його потопити в морській глибині. **7**

Від спокúс горе світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе людіні, що від неї прихóдить спокúса! **8** Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокушає тебе, — відтін її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одногоним, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. **(alōnios g166)** **9** І коли твое око тебе спокушає — його вибери й кинь від себе: краще тобі однооким ввійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геенні огненnoї. **(Geenna g1067)** **10** Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із маліх цих; кажу бо Я вам, що їхні Анголі повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. **11** Син бо Лю́дський прийшов, щоб спасті загинулe. **12** Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблúдить, то чи він не покине дев'ятдесятъх і дев'ятьох у горах, і не піде шукати заблúдлої? **13** І коли пощастиТЬ відшукати її, поправді кажу вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'ятдесятъх і дев'ятьох незаблудлих. **14** Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих маліх. **15** А коли прогріштесь твій брат проти тебе, іди й йому викажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбав свого брата. **16** А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб „справа всіляка стверділась устáми двох чи трох свідків.“ **17** А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, — хай буде тобі, як погáнин і мýтник! **18** Поправді кажу вам: Що тільки зв'яжете на землі, зв'яжане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'яжане буде на небі. **19** Ще поправді кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погодíлись про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небі! **20** Бо де двоє чи троє в Ім'я Мое зібрані, — там Я серед них“. **21** Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ **22** Ісус промовляє до нього: „Не кажу тобі — до семи раз, але аж до семидесяти раз по семи! **23** Тим то Царство Небесне подібне одному царéві, що захотів обрахóнок зробити з своїми рабами. **24** Коли ж він почав обрахóувати, то йому привелі однóго, що винен був десять тисяч талантів. **25** А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружйину та діти, і все, що він мав, — і заплатити. **26** Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“ **27** І змілосéрдився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. **28** А як вийшов той раб, то спіткав він однóго з своїх співтováriшів, що був винен йому сто динаріїв. І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ **29** А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“ **30** Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не вérне. **31** Як побачили ж товариши його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму

панові все, що булó. **32** Тоді пан його кличе його, та й говорити до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі ввесь той борг, бо просив ти мене. **33** Чи ти не налéжalo змíлуватись над своїм спíтвотáришем, як і я над тобою був змíluvався?“ **34** І прогнівався пан його, — і катам його видаv, аж поки йому не віддастъ всього боргу. **35** Так само й Отець Мiй Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не простиtть своєму братові з серця свого їхніх прогріхів.“

19 І сталось, як Ісус закінчíв цi словá, то Він виїршив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. **2** А за Ним ішла бéзліч народу, — і Він уздорóвив їх тут. **3** І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружйину свою відпускати з причини всякої?“ **4** А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ **5** І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружйини своєї, — і стануть обе вони одним тілом“, **6** тому то немає вже двох, алé одне тіло. Тож, що Бог спарувáв, — людина нехай не розлúчуе!“ **7** Вони кажуть Йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводóвого, та й відпускати?“ **8** Він говорить до них: „То за ваше жорстокосéрдя дозволив Мойсей відпускати дружйин ваших, спочáтку ж так не булó. **9** А я вам кажу: Хто дружйину відпустить свою не з причини перéлюб, і одrýжиться з іншою, той чинить перéлюб. І хто одrýжиться з розвédenoю, той чинить перéлюб“. **10** Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружйиною, то не добре одrýжуватись“. **11** А Він ім відказав: „Це слово вміщають не всi, але тi, кому дáно. **12** Бо бувають скопцí, що з утрóби ще матерньої народилися так; е й скопцí, що їх люди оскопili, і є скопцí, що самi оскопili себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить!“ **13** Тоді привели Йому дítok, щоб поклав на них руки, і за них помолився, учні ж іm докоряли. **14** Ісус же сказав: „Пустіть дítok, і не боронійтъ іm приходiti до Мене, — бо Царство Небесне належить таким!“ **15** А Він руки на них покláv, та й пíшов звітділá. **16** І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрýj, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (*aiōnios g166*) **17** Він же Йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрýj, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді!“ **18** Той питает Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перéлюб, не кради, не свídkýj неправдиво. **19** Шануй батька та матір“, і: „Люbi свого близьнього, як самого себе“. **20** Говорить до Нього юнák: „Це я виконав все. Чого ще бракує менi?“ **21** Ісус каже Йому: „Коли хочеш бути досконалim, — пíди, продай добра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небi. Потому приходь та й iди вслід за Mною!“ **22** Почувши ж юнák таке слово, відійшов, зажурившись, — бо велиki маєтки віn мав. **23** Ісус же сказав Своїм учням: Поправді кажу вам, що багатому

трудно ввійти в Царство Небесне. **24** Іще вам кажу: Верблóдові легше пройти через гóлчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійтý!“ **25** Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хтó ж тоді може спастýся?“ **26** А Ісус позирнув і сказав ім: „Неможливе це людям, та можливе все Богові“. **27** Тоді відзвався Петро та до Нього сказав: „От усе мi покинули, та я пíшли за Тобою слíдом; щó ж нам буде за це?“ **28** А Ісус відказав ім: „Поправді кажу вам, що коли, при відновленні світу, Син Лі́одський засяде на престолі слави Свої, тоді сядете й ви, що за Mною пíшли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племéн Ізраїлевих. **29** І кожен, хто за Ймéння Мое кине дíм, чи братів, чи сестр, чи матір, чи дíти, чи зéмлі, — той багатокротно одержить і успадкує вічне життя. (*aiōnios g166*) **30** І багато-хто з перших останніми станутъ, а останні — першими.

20 Бо Царство Небесне подібне однómu господáревi, що вдосvіта вийшов згодити робітників у свíй виноградник. **2** Згодившися ж він із робітниками по дінáрію за день, послав їх до свого виноградника. **3** А вийшовши коло години десь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, **4** та й каже до них: „Ідіть і ви до моого виноградника, і щó буде належати, дам вам“. **5** Вони ж відійшли. І вийшов він знов у годині десь шостíй й dev'ятíй, і те саме зробив. **6** А вийшовши коло години одинадцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стоїтé цілий день безробітні?“ **7** Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує ім: „Ідіть і ви в виноградник!“ **8** Коли ж вечір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай ім заплату, почавши з останніх до перших“. **9** І прийшли тi, що з години одинадцятої, і взяли по дінáрію. **10** Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та їх вони по дінару взяли. **11** А взявиши, вони почали нарікáти на господаря, **12** кажучи: „Цi останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпí тягар дня та спекоту!“ **13** А він відповів і сказав до однógo із них: „Не кривдju я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною?“ **14** Візьми ти своє та й iди. Але я хочу дати й цьому ось останньому, як і тобі. **15** Чи ж не вільно менi зо своїм, що я хóчу, зробити? Хіба око твоє зáдре від того, що я добрий?“ **16** Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ **17** Побажавши ж пíти до Єрусалиму, Ісус взяв осібно Дванадцятьох, і на дорозі ім сповістив: **18**, „Оце в Єрусалим мi йдемó, — і первосвященик i книжникам вýданий буде Син Лі́одський, — і засудять на смерть Його. **19** І поганам Його вони видадуть — на нарýту та на катувáння, і на розп'яття, — але третього дня Він воскресне!“ **20** Тоді приступила до Нього матi синів Зеведеївих, і вклонилася, і просила від Нього чогось. **21** А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому: „Скажi, щоб

обйда сини мої ці сіли в Царстві Твоїм — праворуч один, і ліворуч від Тебе один“. 22 А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чащу, що Я її питиму (або христітися хріщенням, що я ним хріщуся)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо“. 23 Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і бу́дете христітися хріщенням, що я ним хрішуся). А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Мое це давати, а кому від Мого Отця те вготовано“. 24 Як почули це десятеро, стали гніватися на обох тих братів. 25 А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. 26 Не так буде між вами, алé хто великий із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. 27 А хто з вас буде першим бажає, — нехай буде він вам за раба. 28 Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! 29 Як вони ж з Ерихону виходили, за Ним ішов натовп великий. 30 І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ 31 Народ же сварився на них, щоб мовчали, вони ж іще більше кричали, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ 32 Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Що хочете, щоб Я вам зробив?“ 33 Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!“ 34 І змілосердивсь Ісус, доторкнувшись до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагії, до гори до Олівної, тоді Ісус вислав двох учнів, 2 до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею ослі; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. 3 А як хто вам що скаже, відкажіть, що їх потребує Господь, — і він зараз пошле іх“. 4 А це сталося, щоб спрівідилось те, що сказав був пророк, промовляючи: 5 „Скажіте Сіонській доньї: Ось до тебе йде Цар твій! Він покріливий, і всів на осла, — на осля, під'яреної сина“ 6 А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. 7 Вони привели до Ісуса ослицю й осля, і одежу поклали на них, — і Він сів на них. 8 І багато народу стеліли одежду свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стеліли дорогою. 9 А нарід, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословленний, хто йде у Господнє Ім'ї! Осанна на висоті!“ 10 А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здигнулося ціле місто, питаючи: „Хто це такий?“ 11 А нарід говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарéту Галілейського!“ 12 Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертав грошомінам столи, та ослони — продавцям голубів. 13 І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбйників“ 14 І приступили у храмі до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздоробив. 15 А

первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурилися, 16 та й сказали Йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали нікої: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу“? 17 І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфáнію, — і там ніч перебув. 18 А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. 19 І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самбога, на нім не знайшов. І до нього Він каже: „Нехай плоду із тебе не буде ніколи повіки!“ 1 фігове дерево зараз усохло. (alōn g165) 20 А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“ 21 Ісус же промовив у відповідь їм: „Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сùмніву, то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те! 22 І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“. 23 А коли Він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященики й старші народу до Нього й сказали: „Якою Ти владою чиниш оце? I хто Тобі владу цю дав?“ 24 Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою владою Я це чиню. 25 Іванове хріщення звідки було: із неба, чи від людей?“ Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“ 26 А як скажемо: „Від людей“, — боїмося народу, бо Івана вважають усі за пророка“. 27 І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню. 28 А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до первого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!“ 29 А той відповів і сказав: „Готовий, паночче“, — і не пішов. 30 І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. А потім покаявся, і пішов. 31 Котрий же з двох учинив волю батькову?“ Вони кажуть: „Останній“. Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що мýтники та блудодíйки випереджують вас у Боже Царство. 32 Бо прийшов був до вас дорогою праведності Іван, та йому не повірили ви, а мýтники та блудодíйки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаялися й опіслá, щоб повірити йому. 33 Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, віддавав у ньому чавíло, башту поставив, — і віддав його винарим, та й пішов. 34 Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоди свої. 35 Винарі ж рабів його похапали, — і одногó побили, а другого замордували, а того вкаменувáли. 36 Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й ім учинили те саме. 37 Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посоромляться сина моого“. 38 Алé винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це

спадкоємець; ходім, замордуймо його, — і заберемо його спадщину!“ **39** І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. **40** Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винарям?“ **41** Вони кажуть Йому: „Злочинців погубить жорстоко, виноградника ж віддасть іншим винарям, що будуть плоди віддавати йому своєчасно“. **42** Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали нікобіли в Писанні: Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ **43** Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дастесь народові, що плоди його буде принести. **44** І хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде — то розчавить його!“ **45** А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі Його, то вони зрозуміли, що про них Він говорить. **46** І намагаались схопити Його, алé побоялись людей, бо вважали Його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи: **2** „Царство Небесне подібне одному цареві, що весілля справляв був для сина свого. **3** І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весілля запрошений, — та ті не хотіли прийти. **4** Зніву послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготував обід свій, закололи бики й відгодоване, — і все готове. Ідіть на весілля!“ **5** Та вони злегковажили та порозходились, — той на поле своє, а той на свій торг. **6** А останні, похапавши рабів його, знущалися, та й повбивали їх. **7** І розгнівався цар, і послав своє військо, — і вигубив тих убийників, а їхнє місто спалив. **8** Тоді каже рабам своїм: „Весілля готове, алé недостойні були ті покликани. **9** Тож підійті на роздоріжжя, і кого тільки спіткаєте, — кличте їх на весілля“. **10** І вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спіткали, — злих і добрих. І весільна кімната гістъмі переповнилась. **11** Як прийшов же той цар на гостей подививсь, побачив там чоловіка, в одежу весільну не вбрâного, **12** та й каже Йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не мавши одежі весільної?“ Той же мовчав. **13** Тоді цар сказав своїм слугам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої тёмряви, — буде плач там і скрегіт зубів!“ **14** Бо багато покликаних, — та вибраних мало“. **15** Тоді фарисеї пішли й умовлялися, як зловити на слові Його. **16** І посилають до Нього своїх учнів із іродійнами, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на ліодське обличчя не дивишся Ти. **17** Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ **18** А Ісус, зневаживши їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? **19** Покажіть Мені гріш податковий!“ І принесли динарія Йому. **20** А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ **21** Ті відказують: „Кесарів“. Тоді каже Він їм: „Тож віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже“. **22** А почувши таке,

вони диву далися. І, лишивши Його, відійшли. **23** Того дня приступили до Нього саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його, **24** та й сказали: „Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не мавши дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“. **25** Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не мавши насіння, зоставив дружину свою братові своєму. **26** Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. **27** А по всіх вмерла й жінка. **28** Отож, у воскресенні котрому з сімох вона дружиною буде?“ Бо всі мали її“. **29** Ісус же промовив у відповідь їм: „Помиляєтесь ви, не зневажи Писання, ні Божої сили. **30** Бо в воскресінні ні женяться, ані заміж виходять, але як Анголій ті на небі. **31** А про воскресіння померлих хіба не читали прореченої вам від Бога, що каже: **32** „Я Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“. **33** А народ, чувши це, дивувався науці Його. **34** Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукеям, зібралися разом. **35** І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи: **36** „Учителю, котра заповідь найбільша в Законі?“ **37** Він же промовив Йому: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всію душою своєю, і всію своею думкою“. **38** Це найбільша й найперша заповідь. **39** А друга однакова з нею: „Люби свого близнього, як самого себе“ **40** На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять“. **41** Коли ж фарисеї зібралися, Ісус їх запитав, **42** і сказав: „Що ви думаете про Христа? Чий Він син?“ Вони Йому кажуть: „Давидів“. **43** Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид його Господом зве, коли каже: **44** „Промовив Господь Господеві моєму: сядь правобруч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“. **45** Тож, коли Давид зве його Господом, — як же Він Йому син?“ **46** І ніхто не спромігся відповісти Йому ані слова... І ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

23 Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, **21** сказав: „На сидінні Мойсеєвім усілися книжники та фарисеї. **3** Тож усе, що вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — та не роблять того! **4** Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на ліодські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хотять їх порушити. **5** Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богоімля свої розширяють, і здовжують кітиці. **6** І люблять вони передніші місця на бенкетах, і передніші лавки в синагогах, **7** і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! **8** А ви вчителями не звітесь, — бо один вам Учитель, а ви всі браті. **9** І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. **10** І не звітесь настáвниками, — бо один вам Настáвник, — Христос. **11** Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! **12** Хто бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться. **13**

Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьмій зачиняєте Царство Небесне, — бо й самі ви не вхідите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте!

14 (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовіні хати поїдаєте, і напоказ молитесь довго, — через те осуд тяжкий ви приймете!) **15** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли те стається, то робите його сином геєнни, вдвое гіршим від вас! (*Geenna g1067*) **16** Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: „Коли хто покляється храмом, то нічого; а хто покляється золотом храму, то той винуватий“. **17** Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? **18** І: „Коли хто покляється жертвником, — то нічого, а хто покляється жертвою, що на нім, то він винуватий“. **19** Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи жертві, чи той жертвник, що освячує жертву? **20** Отож, хто кляється жертвником, — кляється ним та всім, що на ньому. **21** І хто храмом кляється, — кляється ним та Тим, Хто живе в нім. **22** І хто небом кляється, — кляється Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. **23** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даете десятину із м'яти, і гáнуся й кмíну, але найважливіше в Законі покíнули: суд, милосéрдя та віру; це треба робити, і того не кíдати. **24** Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комарі, а верблóда ковтаєте! **25** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кухля та миски, а всерéдині повні вони здирства й кривди! **26** Фарисею слíпий, — очисти перше серéдину кухля, щоб чистий він був і назóвні! **27** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побліених, які гарними зверху здаються, а всерéдині повні трупних кісток та всякої нечистоти! **28** Так і ви, — назовні здаєтесь лібдям за праведних, а всерéдині повні лицемірства та беззаконня! **29** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгрбники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, **30** та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільнокáми їхніми в крові пророків“. **31** Тим самим на себе свідкуєте, що сини ви убивців пророків. **32** Доповніть і ви міру провини ваших батьків! **33** О змїї, о рóді гадючий, — як ви втечете від засуду до геєнни? (*Geenna g1067*) **34** І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розіпнёте, а частину їх ви бичувáтимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. **35** Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові Захáрія, Варахíнного сина, що ви замордували його між храмом і жéртвником! **36** Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей! **37** Ерусалиме, Ерусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тéбе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! **38** Ось ваш дім залишається порожній для вас! **39**

Говоріó бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господнє ім'я!“

24 I вийшов Ісус і від храму пішов. I підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмові. **2** Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправді кажу вам: Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Олівній горі, підійшли Його учні до Нього самотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? I яка буде ознака приходу Твого й кінця віку?“ (*aiōn g165*) **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережітесь, щоб вас хто не звів! **5** Bo багато хто прийде в Ім'я Мое, кажучи: „Я Христос“. I зведуть багатьох. **6** Ви ж про війни почуете, і про воєнні чуткі, — глядіть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кінець ще. **7** Bo „повстане народ на народ, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть місцями. **8** A все це — почáток терпіння породільних. **9** На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненáвидіти всі народи за Імення Мое. **10** I багато-хто в той час спокусяться, і видавати один єдного будуть, і один єдного будуть ненáвидіти. **11** Постане багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. **12** I через розріст беззаконства любовь багатьох охолоне. **13** A хто витерпить аж до кінця, — той буде спасений! **14** I проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідочство народам усім. I тоді прийде кінець! **15** Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустошення“, що про неї звіщав був пророк Даниїл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, — **16** тоді ті, хто в Юдеї, нехай в горі втікають. **17** Xто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого! **18** I хто на полі, — хай назад не вертається взяти одежду свою. **19** Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьмí, за днів тих! **20** Молітесь ж, щоб ваша втеча не сталась зимио, ані в суботу. **21** Bo скорбота велика настане тоді, „якої не булó з первопочину світу аж досі“*й* не будé. **22** I коли б не вкоротíлись ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вýбраних дні ті вкорóтяться. **23** Тоді, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не йmít віри. **24** Bo постануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звелій б, коли б можна, і вýбраних. **25** Оце Я наперед вам сказав. **26** A коли скажуть вам: „Ось Він у пустинї“ — не виходьте, „Ось Він у крійках“ — не вірте! **27** Bo як блýскавка та вибíгає зо схóду, і з'являється аж до зáходу, так буде і прихід Сина Лібдського. **28** Bo де труп, — там зберуться орлі. **29** I зараз, по скорботі тих днів, „сонце затмíться, і місяць не даст світла“, і зорі попáдають з неба, і сили небесні порóшаться. **30** I того часу на небі з'явиться знак Сина Лібдського, і тоді „заголосять всі зéмні племéна“, і побачать вони „Сина Лібдського, що йтиме на хмaraх небесніх“ із великою потúгою й славою. **31** I пошле анголів Своїх Він із голосним сурмовим гуком, і зберуть Його вýбраних —

„від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“. 32 Від дерева ж фігового навчиться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кінеться листя, то ви знаєте, що близько вже літо. 33 Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима! 34 Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. 35 Небо й земля проминеться, але не минуться слова Мое! 36 А про день той й годину не знає ніхто: ані анголі небесні, ані Син, — лише Сам Отець. 37 Як було за днів Нòївих, так буде і прихòд Сина Люòдського. 38 Бо так само, як за днів до потòпу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Нòй увийшов до ковчéгу“, 39 і не знали, аж поки потòп прийшов та й усіх забрав, — так буде і прихòд Сина Люòдського. 40 Будуть двоє на полі тоді, — один візьметься, а другий полішиться. 41 Дві будуть молоти на жòрнах, — одна візьметься, а друга полишиться. 42 Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш. 43 Знайте ж це, що коли б знов гospòдар, о котрій сторожі прийде злòдій, то він пильнував би, і пòдкопати свого дому не дав би. 44 Тому бùдьте готові й ви, — бо прийде Син Люòдський тієї години, коли ви не дùмаєте! 45 Хто ж вòрний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми чelòдниками давати своечасно поживу для них? 46 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! 47 Поправді кажу вам, що над цòлним маєтком своїм він поставить його. 48 А як той злий раб скаже у серці своїм: „Забáртися пан мòй прийти“, 49 і зачне бити товаришів своїх, а їсти та пити з п'яніцями, 50 то пан того раба прийде дня, якого він не сподiвається, і о годині, якої не знає. 51 І він пополовiні розiтne його, і визначить долю йому з лицемiрами, — буде плач там і скрèгіт зубiв!

25 Тодi Царство Небесне буде подiбне до десяти дiв, що побрали каганцi свої, та й пiшли зустрiчати молодого. 2 П'ять же з них нерозумнi були, а п'ять мудрi. 3 Нерозумнi ж, узвiши каганцi, не взяли iз собою оливi. 4 А мудрi набрали оливi в посудинки разом iз своїми каганцями. 5 А коли забарiвсь молодий, то всi задрiмали й поснули. 6 А опiночi крик залунáв: „Ось молодий, — виходьте назустрiч!“ 7 Схопiлись тодi всi тi дiви, і каганцi свої наготовували. 8 Нерозумнi ж сказали до мудрих: „Дайте нам iз своєї оливi, бо нашi каганцi ось гаснуть“. 9 Мудрi ж вiдповiли та сказали: „Щоб, бува, нам iз вam не забракло, — краще вдaiтесь до продавцiв, i купiть собi“. 10 І як вони купувати пiшли, то приiбув молодий; i готовi вiйшли на весiлля з ним, — i замкненi дверi булi. 11 А пòтiм прийшла й решта дiв i казала: „Пане, пане, — вiдчини нам!“ 12 Вiн же в iдповiдь їм проказав: „Поправdі кажу вам, — не знаю я вас!“ 13 Тож пильнуйте, бо не знаєте нi дня, нi години, коли прийде Син Люòдський! 14 Так само ж один чоловiк, як вiдходив, покликав своїх рабiв i передав їм добро свое. 15 I одному вiн дав п'ять талантiв, а другому два, а тому один, — кожному за спроможnistю його. I вiдiйшов. 16 А той, що взяв п'ять

талантiв, негайно пiшов i орудував ними, — i набув вiн п'ять iнших талантiв. 17 Так само ж i той, що взяв два — i вiн ще два iнших набув. 18 A той, що одного взiв, пiшов та й закопав його в землю, — i сховав срiбло пана свого. 19 По довгому ж часi вернуvся пан тих рабiв, та й вiд них зажадав обрахунку. 20 I прийшов той, що взяв п'ять талантiв, — принiс iще п'ять талантiв i сказав: „Пане мiй, п'ять талантiв менi передав ти, — ось я здобiв iншi п'ять талантiв“. 21 Сказав же йому його пан: „Гараzд, рабе добрий i вòрний! Ти в малому був вòрний, над великим поставлю тебе, — увiйди до радощiв пана свого!“ 22 Пiдiйшов же й той, що взяв два талантi, i сказав: „Два талантi менi передав ти, — ось iще два талантi здобiв я“. 23 Сказав йому пан його: „Гараzд, рабе добрий i вòрний! Ти в малому був вòрний, над великим поставлю тебе, — увiйди до радощiв пана свого!“ 24 Пiдiйшов же i той, що одного талантi взяv, i сказав: „Я знов тебе, пане, що твердáти людiна, — ти жнеш, де не сiяв, i збираєш, де не розsipав. 25 I я побояvся, — пiшов i таланта твоого сховав у землю. Ото маєш свое“. 26 I вidpovíв його пан i сказав йому: „Рабе лукавий i лiнивий! Ти знов, що я жну, де не сiяв, i збираю, де не розsipав? 27 Тож тобi було треба вiддати грошi мої грошомinam, i, вернувшись, я взяv бiз з прибутком свое. 28 Вiзьмiть же вiд нього талантi, i вiддайте тому, що десять талантiв вiн має. 29 Bo кожному, хто має, дастесь йому та й додасться, хто ж не має, — забереться вiд нього й те, що вiн має. 30 A раба непотрiбного вкиньте до зовnishnoї темряви, — буде плач там i скрèгiт зубiв! 31 Коли ж прийде Син Люòдський у славi Своїй, i всi анголi з Ним, тодi Вiн засяде на престолi славi Своїї. 32 I перед Ним усi нарòди зберуться, i Вiн вiddiplitь одного вiд одного iх, як вiddiляє вiвчар овець вiд козлiв. 33 I поставить Вiн вiвцi правòруч Себе, а козлята — lòвòруч. 34 Тодi скаже Цар тим, хто правòруч Його: „Прийдiть, благословеннi Mого Отця, посядьте Царство, уготоване вам вiд заклádin свiту. 35 Bo я голодував був — i vi нагодували Мене, прàgnuv — i vi напoili Мене, мандрiвником Я був — i Мене прийняli vi. 36 Buv нагай — i Мене зодягли vi, слабував — i Мене vi вiдвiдали, у в'язniцi Я був — i прийшли vi do Menе“. 37 Tодi вidpovidáть Йому праведнi й скажуть: „Господi, коли to Тебе mi голодного бачили — i нагодували, або спрагненого — i напoili? 38 Коли to Тебе мандрiвником mi бачили — i прийняli, чи нагiм — i зодягли? 39 Коли to Тебе mi недужого бачили, чи в в'язniцi — i do Тебе прийшли?“ 40 Цар вidpovist' i promovit' do них: „Popravd'i кажu вам: що tòльки vchinili vi одному z найменших bratòv Moiçchix, — te Menе vi vchinili“. 41 Tодi скаже й tim, xto lòvòруч: „Idiť vi vòd Menе, prokláti, u vòchniogo ogoňa, що diyalovovi ta його послançym prigotòvaniy. (aiòniòs g166) 42 Bo я голодував був — i vi не нагодували Мене, pràgnuv — i vi не напoili Мене, 43 мандròvnikom Я був — i не прийняli vi Menе, був нагай — i не зодяgли vi

Мене, слабий і в'язниці — і Мене не відвідали ви“. 44 Тоді відповідять і вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрігненого, або мандрівником, чи нагбого, чи недужого, чи в'язниці — і не послужили Тобі?“ 45 Тоді Він відповість їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“ 46 І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“. (αιδοίς γιαννεῖς)

26 I сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: 2 „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Ліодський Син буде виданий на розп'яття“. 3 Тоді первосвященики, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященика, званого Кайяфою, 4 і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. 5 I вони говорили: „Ta не в свято, щоб бува колотнеча в нарбді не сталаась“. 6 Коли ж Ісус був у Віфанні, у домі Симона прокаженого, 7 підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного міра, — і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. 8 Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: „Нашо таке марнотратство? 9 Bo дорого можна було б це продати, і віддати убогим“. 10 Зрозумівші Ісус, промовив до них: „Чого прýкristъ ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила Мені. 11 Bo вбогих ви маєте зáвжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. 12 Bo, виливши миро оце на тіло Мое, вона те вчинила на похорон Мій. 13 Поправді кажу вам: де тільки оця євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане ти, що зробила вона!“ 14 Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвящеників, 15 і сказав: „Щó хочете дати мені, — і я вам Його видам?“ 16 I він відтоді шукав слушного часу, щоб видати Його. 17 А першого дня Оптрісноків учні підійшли до Ісуса й сказали Йому: „Дé хочеш, щоб ми приготували пасху спожити Тобі?“ 18 A Він відказав: „Ідіть до такого то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе“. 19 I учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готовувати. 20 A коли наставвечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. 21 I, як вони споживали, Він сказав: „Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене“. 22 A вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“ 23 A Він відповів і промовив: „Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. 24 Людський Син справді йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Ліодського Сина! Булó б краще йому, коли б той чоловік не родився!“ 25 Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: „Чи не я то, Учителю?“ Відказав Він Йому: „Ти сказав“. 26 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своїм учням, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Мое“. 27 A взявшись чашу, і подякувши вчинивши, Він подав їм і сказав:

„Пийте з неї всі, 28 бо це — кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів! 29 Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новій питиму в Царстві Мого Отця“. 30 A коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. 31 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокуситеся ночі цієї. Bo написано: „Урагу́ Пáстрия, — і розпорбóшаться вівці отари“. 32 Po воскресенні ж Своїм Я вас віпереджу в Галієї“. 33 A Петро відповів і сказав Йому: „Якби й усі спокусíлись про Тебе, — я не спокушуся нікóли“. 34 Промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 35 Говорить до Нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!“ Так сказали й усі учні. 36 Тоді з ними приходить Ісус до місцевості, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки підú й помолюся отам“. 37 I, взявши Петра й двох синів Зеведéвих, зачав сумувати й тужити. 38 Тоді промовляє до них: „Обгрнена сумом смертельним душа Моя! Залишиться тут, і попильнуйте зо Мною“. 39 I, трохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хóчу, а як Ти“. 40 I, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попильнувати зо Мною? 41 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — байдо́рій бо дух, але немічне тіло“. 42 Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!“ 43 I, прийшовши, знову знайшов їх, що спали, бо зважнili ім очі були. 44 I, залишивши їх, знов пішов, і помолився втрéте, те саме слово промовивши. 45 Потому приходить до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблізилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Ліодський. 46 Уставайте, ходім, — ось наблизíвся Мій зрадник!“ 47 I коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших нарбді з мечами та кіями. 48 A зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцілую, то Він, — беріть Його“ 49 I зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радій, Учителю!“ і поцілував Його. 50 Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і скопили Його. 51 A ось один із тих, що з Ісусом були, витягнув руку, і меча свого віхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяг йому вухо. 52 Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть. 53 Чи ти дýмаєш, що не мóжу тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легіонів анголів? 54 Ale як має збутись Писання, що так статися мусить?“ 55 Тієї години промовив Ісус до нарбді: „Немов на розбійника вийшли з мечами

та кіями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взялі ви. **56** Це ж сталось усе, щоб збулися писання пророків“. Усі учні тоді залишили Його й повтікали. **57** А вони схопили Ісуса, і повелі до первосвященика Кайяфи, де зібралися книжники й старші. **58** Петро ж здáлека йшов услід за Ним аж до двóру первосвященика, і, ввійшовши всерéдину, сів із слúжбою, щоб бачити кінеч. **59** А первосвященики та весь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти Йому, **60** і не знахòдили, хоч кривосвíдків багато підхòдило. Аж ось накінець з'явилися двоє, **61** і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“. **62** Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать сùпроти Тебе?“ **63** Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: „Заприєсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?“ **64** Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепéр ви побачите Людського Сина, що сидітиме правóруч сили Божої, і на хмарах небесних прихòдитиме!“ **65** Тоді первосвященик роздéр одежу свою та й сказав: „Він богозневáжив! Нáшо нам іще свíдки потрібні! Ось ви чули тепер Його богозневáгу! **66** Як вам здається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“ **67** Тоді стали плювати на обличчя Йому, та бити по щóках Його, інші ж кіями били, **68** і казали: „Пророку нам, Христé, хтò то вдарив Тебе?“ **69** А Петро перед домом сидів на подвíрї. І приступила до Нього служниця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!“ **70** А він перед всімá відкíся, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“. **71** А коли до воріт він підхòдив, побачила інша його та й сказала приявним там людям: „Оцей був з Ісусом Назаряніном!“ **72** І він знобу відкíся та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловíка!“ **73** Підійшли ж трохи згодом присутній сказали Петрові: „І ти спрavдí з отих, та й мова твоя виявляє тебе“. **74** Тоді він став клястíться та божитись: „Не знаю Цього Чоловíка!“ І заспівав півень хвілі тієї. **75** І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше нíж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав.

27 А коли настав ранок, усі первосвященики й старші народу зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть. **2** І, зв'язавши Його, повелі, та й Пóнтію Пилату намісникові віддалі. **3** Тоді Юда, що вýдав Його, як побачив, що Його засудили, розкayався, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, **4** та й сказав: „Я згрішив, невинну кров вýдавши“. Вони ж відкаzали: „А нам що до того? Дивись собі сам“. **5** І, кинувши в храм срібнякі, відійшов, а потому пішов, — та й повісився. **6** А первосвященики, як взяли срібнякі, то сказали: „Цього не годиться покласти до сховку церковного, —

це ж бо заплата за кров“. **7** А порадившись, купили на них поле ганчáрське, щоб мандрівників ховати, **8** чому й зветься те поле „полем крові“ аж до сьогодні. **9** Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, **10** і далі їх за поле ганчáрське, як Господь наказав був мені“. **11** Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ Ісус же Йому відкazав: „Ти кажеш“. **12** Коли ж первосвященики й старші Його винуватили, Він нічого на те не відкаzував. **13** Тоді каже до Нього Пилат: „Чи не чуеш, — як багато на Тебе свідкóють?“ **14** А Він ні на одне слово Йому не відкаzував, так що намісник був дуже здивований. **15** Мав же намісник звичай відпускати на свято нарòдові в'язні одноного, котрого хотіли вони. **16** Був тоді в'язень відомий, що ззвався Варáвва. **17** І, як зібралися вони, то сказав їм Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варáвву, чи Ісуса, що зветься Христос?“ **18** Бо він знов, що Його через зáздroщі видали. **19** Коли ж він сидів на суддевім сидінні, його дружина прислала сказати Йому: „Нічого не май з отим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього“. **20** А первосвященики й старші попíдмовляли народ, щоб просити за Варáвву, а Ісусові смерть заподіяти. **21** Намісник тоді відповів і сказав їм: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“ Вони ж відкаzали: „Варáвву“. **22** Пилат каже до них: „А щó ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?“ Усі закричали: „Нехай рózp'ятíй будé!“ **23** А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“ Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай рózp'ятíй будé!“ **24** І, як побачив Пилат, що нічого не вдіє, а неспóкій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: „Я невинний у крові Його! Самі ви побачите“. **25** А весь народ відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дíтей!“ **26** Тоді відпустив їм Варáвву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб рózp'ятíй був. **27** Тоді то намісникові воякі, до претóрія взявші Ісуса, зібрали на Нього весь віddіl. **28** І, роздягнувши Його, багряніцю наділи на Нього. **29** І, сплівши з терніни вінка, поклали Йому на голову, а тростíну в правýцю Його. І, навkóлішки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радíй, Цáрю Юдейський!“ **30** І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били. **31** А коли назнущалися з Нього, зняли й з Нього плаща, і зодягнули в одежу Його. І повелі Його на рózp'ятí. **32** А виходячи, стрілі одного кірнéянина, — Сýмон на йméння, — його змусили нéсти для Нього хреста. **33** І, прибуvши на місце, що зветься Голгófом, цебто сказати „Черепóвіще“, **34** далі Йому пити вина, із гіркотою змішаного, — та, покуштуvавши, Він пити не схотів. **35** А рózp'явили Його, вони поділили одежду Його, кинувши жéреба. **36** І, посідавши, стереглі Його там. **37** І напис провини Його помістили над Його

головою: „Це Ісус, Цар Йudeйський“. **38** Тоді розп'ято з Ним двох розбійників: одного правобруч, а одного лівобруч. **39** А хто побіч прохόдив, Його лихослобили та головами своїми хитали, **40** і казали: „Ти, що храма руйнуета за три дні будущий, — спаси Самого Себе! Коли Ти Божий Син, то зайди з хреста!“ **41** Так само ж і первосвященики з книжниками та старшими, наスマкаючися, говорили: **42** „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасті! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зайде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому! **43** Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому. Bo Він говорив: „Я — Син Божий“. **44** Також наスマкалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті. **45** A від години шостої аж до години дев'ятої — тёмрява стала по цілій землі! **46** A коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом, кажучи: „Елі, Елі, лама савахтани?“⁷ “цебто: „Боже Мій, Боже Мій, нáщо Мене Ти покинув?“ **47** Дехто ж із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Іллію. **48** A один із них зараз побіг і взяв губку та, оцтом її наповнивши, настромив на тростину й давав Йому пити. **49** Інші казали: „Чекай но, побачмо, — чи прийде Ілля визволяти Його“. **50** A Ісус знову голосом гучним скрикнув, — і духа віддав. **51** I ось завіса у храмі роздерлась надвое — від вéрху аж додолу, і земля потряслася, і зачали розпадатися скелі, **52** i повідкривались гроби, і повставало багато тіл спочилих святих, **53** а з гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьом з'явились. **54** A сотник та ті, що Ісуса з ним стерегли, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже й казали: „Він був справді Син Божий!“ **55** Було там багато й жінок, що дивилися здáлека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислуговували. **56** Mіж ними була Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йосипа, і мати синів Зеведéєвих. **57** A коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Аrimатéї, на ім'я Йосип, що й сам був навчався в Ісуса. **58** Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвілів тоді видати. **59** I взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув Його в чисте полотно, **60** і поклав Його в гробі новому своїм, що був висік у скелі. Do дверей гробових привалив він великого каменя, та й відійшов. **61** Була ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насустрої грóбу. **62** A наступного дня, що за п'ятницю, до Пилата зібралися первосвященики та фарисеї, **63** і сказали: „Пригадали ми, пане, собі, що обманець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскрéсну“. **64** Звели ж гріб стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали нарідovi: Він із мертвих воскрес! I буде остання обмана гíрша за першу“. **65** Відказав ім Пилат: „Сторóжу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. **66** I вони відійшли, і, запечатавши каменя, біля грóбу сторожу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. **2** I великий ось ставсь землетрýс, бо зійшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від грóбу каменя, та й сів на ньому. **3** Його ж постать була, як та близькавка, а шати його були білі, як сніг. **4** I від стрáху перед ним затряслася сторóжа, та й стала, як мертвa. **5** A ангол озвався й промовив жінкам: „Не лякайтесь, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. **6** Нема Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійтіть, — подивіться на місце, де знахóдився Він. **7** Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото виперéджує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!“ **8** I пішли вони хутко від грóбу, зо стрáхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. **9** Aж ось перестрів іх Ісус і сказав: „Рáдійте! Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. **10** Промовляє тоді ім Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“ **11** Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященикам розповілі все, що сталося. **12** I, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і далій сторожі чимало срібняків, **13** і сказали: „Розповідайте: Його учні вночі прибули, — і вкрали Його, як ми спали. **14** Як почує ж намісник про це, то Його ми переконаємо, і від клопоту вýзволимо вас“. **15** I, взявши вони срібнякій, зробили, як нáвчено іх. I пронéслося слово оце між юдеями, і тримається аж до сьогодні. **16** Одинáдцять же учнів пішли в Галілею на грóбу, куди звелів ім Ісус. **17** I як вони Його вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто вагався. **18** A Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дáна Мені всяка влада на небі й на землі. **19** Тож ідіть, і навчíть всі наріди, христячи іх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, **20** навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. I ото, Я перебувáтиму з вами повсякдénно аж до кінця вíку! Амінь. (aiðn g165)

Від Марка

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого. **2** Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежкі Йому!“ — **4** виступив був так Іван, що в пустині хрестив та проповідував хрещення на покайння — для прощення гріхів. **5** і до нього приходила вся країна йudeйська та всі єрусалимляни, і в річці Йордані від нього хрестилися вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одежду з вербліжого волосу, і мав пояс ремінний на стéгнах своїх, а ів сарану та мед польовий. **7** і він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінця від узуття Його. **8** Я хрестив вас водою, а Той вас хрестить Духом Святым“. **9** і сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана хрестився в Йордані. **10** і зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що схóдив на Нього. **11** і голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“ **12** і зараз повів Його Дух у пустиню. **13** і Він був сорок днів у пустині, випробуваний від сатані, і перебував з звіриню. і служили Йому анголі. **14** А коли Іван віданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, **15** і говорив: „Збулися часи, — і Боже Царство наблизилось. Покайтесь, і віруйте в Євангелію!“ **16** А коли Він проходив біля Галілейського моря, то побачив Сýмона та Андрія, брата Сýмонового, що нéвода в море закидали, — бо рибáлки були. **17** і сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, — і зроблі, що станете ви ловцями людей!“ **18** і зараз вони свого нéвода кинули, — та я пішли вслід за Ним. **19** А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якова Зеведéєвого та брата його Івана, що вони в чòбні нéвода лáгодили. **20** і зараз покликав Він їх. і вони залишили батька свого Зеведéя в чòбні з робітниками, — і пішли вслід за Ним. **21** і приходять вони в суботу ввійшов Він у синагогу, і навчили зачав. **22** і дивувались науці Його, бо навчав Він їх, як можновладній, а не як ті книжники. **23** і зараз у їхній синагозі знайшовся один чоловíк, що мав духа нечистого, і він закричав, **24** і сказав: „Щó Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хтó Ти, — Божий Святий“. **25** Ісус же Йому заказав: „Замовчи, і вийди з нього!“ **26** і затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучним, вийшов із нього. **27** і жахнулися всі, — аж питали вони один іного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із потугою! Навіть дúхам нечистим наказує Він, — і вони Його слухають“. **28** і чутка про Нього пішла хвилі тії по всій Галілейській країні. **29** і вийшли вони із синагоги небáвом, і прийшли з

Яковом та Іваном до дому Сýмонового й Андрієвого. **30** А тéща Сýмона лежала в гарýчці; і зараз сказали про неї Йому. **31** і Він підійшов і підвів її, узвивши за руку, — і гарýчка покинула ту, — і вона зачáла прислуговувати їм. **32** А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали принoсити до Нього недужих усіх та біснúтих. **33** і все місто зібралось перед дверýма. **34** і Він уздорóвив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох дéмонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Його. **35** А над ранком, як дуже ще темно булó, уставши, Він вийшов і пішов у місце самітне, і там молився. **36** А Сýмон та ті, що були з ним, поспішили за Ним. **37** і, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукують Тебе!“ **38** А Він промовляє до них: „Ходíм в інше місце, до сіл та окблишніх міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов“. **39** і пішов, і проповідував в їхніх синагóгах по всій Галілї. і демонів Він виганяв. **40** і приходить до Нього прокажéний, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **41** і змілосéрдився Він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже Йому: „Хóчу, — будь чистий!“ **42** і проказа зійшла з нього хвілі тії, — і чистим він став. **43** А Він, погрозивши Йому, зараз вислав Його, **44** і Йому наказав: „Гляди, — не оповідай нічого нікому. Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очищення, що Мойсей заповів, їм на свідцтво“. **45** А він, вийшовши, став багато оповідати й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебував віддалі по самітних місцях. і схóдилися звідусюди до Нього.

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернаúму, то чутка пішла, що Він у дома. **2** і зібралось багато, аж вони не вміщалися навіть при дéврях. А Він їм виголошував слово. **3** і прийшли ось до Нього, несучи розслáблениго, якого несли четверо. **4** А що через нарóд до Нього наблизитися не могли, то стелю розкрýли, де Він був, і пробравши, звісили ложе, що на ньому лежав розслáблений. **5** А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслáбленому: „Відпускається, сину, гріхи тобі!“ **6** Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: **7** „Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самóго?“ **8** і зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Щó таке ви в серцях своїх думаете? **9** Щó легше: сказати розслáбленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи?“ **10** Але щоб ви знали, що Син Либдéський має влáду прощати гріхи на землі“, — каже розслáбленому: **11** „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свíй дíм!“ **12** і той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усімá, так що всі дивувались і слáвили Бога, і казали: „Нікóли такого не бачили ми!“ **13** і вийшов над море Він знов. А ввесь нáтовп до Нього приходив, — і Він їх навчав. **14** А коли

Він прохόдив, то побачив Левія Алфієвого, що сидів на мýтниці, і каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **15** Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато мýтників і грішників сиділи з Ісусом та з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за Ним. **16** Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він єсть із грішниками та з мýтниками, то сказали до учнів Його: „Чому ти Він єсть із мýтниками та з грішниками?“ **17** А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покайння).“ **18** А учні Іванові та фарисейські постили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські постять, а учні Твої не постять?“ **19** Ісус же промовив до них: „Хіба постити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодий? Доки мають вони молодого з собою, то постити не можуть. **20** Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й постити будуть вони за тих днів. **21** І не пришибає ніхто до старої одежі лáтки з сукна сирового, а як ні, то край лáтки нової одірветься там від старого, — і дíрка стане ще гíрша. **22** І ніхто не вліває вина молодого в старі бурдюки, а то попрориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків“. **23** І сталося, як Він перехόдив ланáми в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колóсся зривати. **24** Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годиться?“ **25** А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали нікбли, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? **26** Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авіятáра, — і спожив хлібі показні, яких їсти не можна булó, — тільки священикам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ **27** І сказав Він до них: „Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи, **28** а тому то Син Лі́бдський Господь і суботі“.

3 І Він знову до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. **2** І, щоб обвинуватити Його, наглядали за Ним, чи Він у суботу того не вздорбить. **3** І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посерéдині!“ **4** А до них промовляє: „У суботу годиться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити?“ Вони ж мовчали. **5** Споглянув Він із гнівом на них, засмúчений закам'янілістю їхніх сердць, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ той простяг, — і рука йому стала здоровая! **6** Фарисеї ж негайно пішли та з іродійнами раду зробили на Нього, — як Його погубити. **7** А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І нáтовп великий ішов вслід за Ним із Галілеї з Йudeї, **8** і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йордана, і з Тýру й Сидóну. Нáтовп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. **9** І сказав Він до учнів Своїх наготовити човна Йому, через нáтовп, щоб до Нього не тýснулись. **10** Бо Він багатьох уздорбив, так що хто тільки нéмочі мав, то тýслись до Нього, щоб Його доторкнúться. **11**

I дúхи нечисті, як тільки вбачали Його, то падали на цьмá перед Ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ **12** А Він їм суворо наказував, щоб вони Його не виявляли. **13** І Він вийшов на гору, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього. **14** І визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебували, і щоб послати на проповідь їх, **15** і щоб мали вони влáду вздоровляти недúги й вигóнити дéмонів. **16** І визначив Він оцих Дванадцятьох: Сýмона, і дав йому ймення Петро, **17** і Якова Зеведéвого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергéс, цебто „сини грóмові“, **18** і Андрíя, і Пилипа, і Вартоломíя, і Матвíя, і Хомý, і Якова Алфíєвого, і Тадéя, і Сýмона Кананíта **19** та Юdu Іскарíотського, що й видав Його. **20** І приходять до дому вони. І знову зібрались нарóду, що вони не могли навіть хліба з'їсти. **21** І коли Його близкі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, нíби Він несамовítий. **22** А книжники, що поприхóдили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевúла, і виганяє дéмонів силою князя дéмонів. **23** І, закликавши їх, Він у прýтчах до них промовляє: „Як може сатанá сатанý виганити? **24** І коли царство поділиться супроти себе, — не може встóяти те царство. **25** І коли дíм поділиться супроти себе, — не може встóяти той дíм. **26** І коли б сатана сам на сéбе повстав і подíлився, то не зможе встóяти він, але згине. **27** Ніхто бо не може вдéртись у дíм дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не з'яже дужого, і аж тоді пограбує госпóду його. **28** Поправді кажú вам, що прóстяться людським синам усí прóгрíхи та богоzневагi, хоч би як вони богоzневажали. **29** Але, хто богоzneváжить Духа Святого, — повíki йому не відпуститься, алé грíху вічному він пíдпадає“. (aiōn g165, aiōnios g166) **30** Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. **31** І поприхóдили мати Його та брати Його, і, бóторонь ставши, послали до Нього і Його викликáли. **32** А нарóд кругом Нього сидів. І сказали Йому: „Ото мати Твоя, і брати Твої, і сéстри Твої он про Тебе питаютъся бóторонь“. **33** А Він їм відповів і сказав: „Хтó Моя мати й брати?“ **34** І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: „Ось мати Моя та братя Moí! **35** Бо хто Божу волю чинитиме, тóй Мені брат, і сестра, і мати“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібрались до Нього багато нарóду, так що Сам Він до чóвна на морі ввійшов і сидів, а нарóд увесь був на землі покрай моря. **2** І багато навчав Він їх прýтчами, і в науці Своїй їм казав: **3**, „Слухайте, — вийшов сíяч ось, щоб сíяти. **4** І сíяв, упало зéрно одне край дороги, — і налетіли пташкí, і його повидzóбували. **5** Друге ж упало на ґрунт кам'яністий, де не мало багато землі, — і негайно зíшло, бо земля неглибока булá; **6** а як сонце зíйшло — то зíв'яло, і, коріння не мавши, усохло. **7** А інше впало між téрен, і вýгнався тéрен, і його поглушив, — і плóду воно не далó. **8** Інше ж упало на добрую землю, — і дало плíд, що посхóдив і рíc; і видало втрíдцяtero, у шíстдесát і в сто раз“. **9** І

сказав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **10** І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма про цю прýтчу. **11** І Він їм відповів: „Вам дáно пíзнати таємниці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в прýтчах, **12** щоб „оком дивились вони — і не бачили, вýхом слухали — і не зрозуміли, щоб коли вони не навернúлися, і відпущені бýдуть грíхи їм!“ **13** І Він їх запитав: „Ви не розумієте прýтчі цієї? Я вам зрозуміти всі прýтчи! **14** Сíяч сíє слово. **15** А котрý край дороги, де сíється слово, — це тí, що як тíльки почують, то зараз приходить до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. **16** Так само й посіянí на кам'янистому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радістю зараз приймають його, **17** та коріння не мають у собі й непостійні; а згóдом, як ýтиск або переслідування наступає за слово, вони спокушаються зараз. **18** А мíж терен посіяне, — це тí, що слухають слово, **19** але клóпоти цьогосвítнíй омана багатства та рíзni бажання ввіходять, та й заглушують слово, — і плóду воно не дає. (*аіðп g165*) **20** А посіяне в добрую землю — це тí, що слухають слово й приймають, — і родять утрíдцятеро, у шíстдесát і в сто раз “. **21** І сказав Він до них: „Чи свíтло принíсять на те, щоб поставити його пíд посúдину, чи може пíд лíжко? А не щоб поставити на свíтльнику? **22** Бо немає нíчого захованого, що не вíявиться, і немає таємного, що не вíде найб. **23** Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **24** І сказав Він до них: „Уважайте, що чуете: Якою мíрою будете мíряті, такою віdmíряють вам, і додадутъ вам. **25** Бо хто має, то дастесь йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. **26** І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловíк, що кидає в землю насíння, **27** і чи спить, чи встає він у�ень та вночí, а насíння пускає пárостки та росте, хоч не знає він, як. **28** Бо родить земля сама з себе: перше врýна, потім кóлос, а тодí повне збíжжя на колосí. **29** А коли плíд дospíє, зараз він „посилає серпá, бо настали жnivá“ **30** І сказав Він: „До чого прирíвнемо Царство Боже? Або в якій прýтчі предstávим йогó? **31** Воно — як те зéрно гíрчичне, яке, коли сíється в землю, найдрíбніше за всí зéмні насíння. **32** Як посіяне ж буде, виростáє, і стає над усí зíллá бíльше, і вítтя пускає велике такé, що кýблitись може в тíні його птаство небесne“. **33** І такими прýтчами багатьомá Він їм слово звíщав, поскíльки вони могли слухати. **34** І без прýтчі нíчого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вияснював усе. **35** І сказав Він до них того дня, коли вечíр настав: „Переплýньмо на той бíк“. **36** І, лишивши нарóд, узяли із собою Його, як у чóвні Він був; і іншí човní були з Ним. **37** І знялася ось буря велика, а хvíлі вливалися в чóвен, аж чóвен водою вже був перепóвнivся! **38** А Він спав на кormí на подушцí... І вони розбудили Його та й сказали Йому: „Учителю, чи Тобі байдужé, що ми гинемо?“ **39** Тодí Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“ І стих вíтер, — і тиша велика настала. **40** І

сказав Він до них: „Чого ви такí poloхливí? Чому вíри не маєте?“ **41** А вони налякалися стрáхом великим, і говорили один до однóго: „Хто ж це такий, що вíтер і море слухнýні Йому?“

5 І на другий бíк моря вони прибулý, до землí Гадарíнської. **2** І як вийшов Він із чóвна, то зараз Його перestríв чоловíк із могильних печéр, що мав духа нечистого. **3** Він мéшкання мав у гробáх, і ніхто й ланцюгáми зв'язати не мíг його, **4** бо часто кайдáнами та ланцюгáми в'язали його, але він розривав ланцюгá та кайдáни торóщив, — і ніхто не мíг угамувáти його. **5** І він повсýкáч перебувá день і нíч у гробáх та в горáх, — і кричав, і бився об камíння. **6** А коли він Ісуса побачив здалéка, то прибíг, і вклонився Йому, **7** і закричав гучníм голосом, кажучи: „Що до мене Тобi, Ісусе, Синu Бога Всеviшнього? Богом Тебе заклинаю, — не муч Ти мене!“ **8** Бо сказав Він Йому: „Вíйди, дýše нечистий, із людíни!“ **9** І запитав Він його: „Як тобi на іm'ý?“ А той відповів: „Легíón менi йménnya — багато бо нас“. **10** І він Його дýже просив, щоб їх не висилав із тíєї землі. **11** Пасся ж там на горі гурт великий свíнéй. **12** І просилися дéмони, кажучи: „Пошли нас у свíнéй, щоб у них ми вvíйшли“. **13** І дозволив Він їм. І повихóдили духи нечисті, і в свíней uvíjwshli. І гурт кинувся з кручí до моря, — а було здvi тисячí їх — і вони потопилися в морі. **14** А їхнí паствуhi повtíkali ta в místí й по сelaх zwístili. І повихóдили люди побачити, щó сталося. **15** І прийшли до Ісуса й побачили, що той bísnuvati, що мав legíóna, ubrániy sidív, i pri umí, — i polyačali voni. **16** Самовídci ж їm rózpovíl, щó stałosi z tím bísnuvatum, takож pro swínej. **17** I voni stali blagati Його, щоб píšow Sobí z їхnýgo krajo. **18** A як Він сív do чóvna, то bísnuvati stav просiti Його, щоб załišiťsi z Ním. **19** Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Іди до дому свого, до своїх, і їm rózpovíž, якí rечí велиki Gospóđb учiniv tobí, i яk zmiłuvavši nad tobóu!“ **20** I píšow vín ta в Десятимístí зачав пропovídavati, якí rечí велиki Ісус учiniv йому. I всí dívuváli. **21** I коли переплив Ісус чóvnom na тóй бík ižnow, то до Nýgo zíbralosь bagato naródu. I був Він над морем. **22** I приходить одіn із старšíх sinagogi, na imenénja Jeř, i, як побачив Його, припадає до níg Йому, **23** i dýže blagaе Його та говорити: „Mоя dochá kíncáeťsya. Priyidi ж, pokladi Svoí ruki na nej, щob vidujala ta žíla!“ **24** I píšow Він із nim. Za Ním nátopv великий išov, i tisnuyvсь do Nýgo. **25** A žínka одна, що дванадцять rókіv xvorou na krovotéchu bulá, **26** щo chimalo natérpilasь víd bagatyo líkarív, i vitratila vse dobro svoje, ta níjakó pomochi з того не mala, a priysha ще do gírshogo, **27** як začula vona pro Ісусa, pídijsha через nátopv ižzádu, i dotorknúlaсь do odéjki Його. **28** Bo vona gorovila pro sebe: „Koli хоч dotorknusь do odéjki Його, то odýjaou“. **29** I visoхlo xvilí tíeї džereló krovotechí ũ, i tílom vídchula вона, що vidujala víd nedýgi! **30** I в ту мить

Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. I Він до народу звернувся й спитав: „Хто доторкнувсь до Моєї одежі?“ 31 I відказали Йому Його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе народ, а питаетесь: Хто доторкнувся до Мене?“ 32 A Він навколо поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. 33 I жінка злякалась та затрусила, бо знала, що сталося їй. I вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, — і всю правду Йому розповіла. 34 A Він їй сказав: „Твоя віра, о дівчко, спасла тебе; іди з міром, і здоровово будь від своєї недуги!“ 35 Як Він ще говорив, приходять ось від старшині синагоги та й кажуть: „Дочкá твоя вмерла; чого ще турбуєш Учителя?“ 36 A Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшині синагоги: „Не лякайся, — тільки віруй! 37 I Він не дозволив іти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. 38 I приходять у дім старшині синагоги, і Він бачить метушної та людей, що плакали та голосили. 39 A ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви метуєтесь та плачете? Не вмерло дівчá, але спить!“ 40 I вони насміхалися з Нього. A Він усіх віпровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча. 41 I взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: „Талітá, кум!“ що значить: „Дівчátko, кажу тебе — встань!“ 42 I в ту мить підвелося й ходило дівчá; а рóків мало з дванадцять. I всі зараз жахнулися з дива великого! 43 A Він наказав їм суворо, щоб ніхто не довідавсь про це. I дати їй юсти звелів.

6 I, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї бáтьківщини, а за Ним ішли учні Його. 2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синагóзі. I багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? I що за мудрість, що дáна Йому? I що за чуда, що стаються руками Його? 3 Xiba ж Він не téсяlia, син Маріїн, брат же Якову, і Йóсипу, і Юді та Сýмонові? A сестри Його хiba тут не між нами?“ I вони спокушалися Ним. 4 A Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хiba тільки в вітчíзni своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“. 5 I Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровив. 6 I Він дивувавсь їх невíрству. I ходив Він по сéлах навколо та навчав. 7 I, закликавши Дванадцятьох, зачав їх по двох посылати, і влáду їм дав над нечистими дúхами. 8 I звелів їм нічого в дорогу не брати, крім пáлицí тільки самої: ні тóрби, ні хлíба, ані мідкíв у свíй чéрес, 9 a ходити в сандáлях, „i двох убрань не носити“. 10 I промовив до них: „Коли ви де ввíдете в дім, залишáтесь там, аж поки не вийдете звідти. 11 A як місто яке вас не прýйме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусиť порох, що в вас під ногами, на свíдчення супроти них. Поправді кажу вам, — легше буде Содому й Гомбрíї дня судного, аніж місту тому!“ 12 I вийшли вони, і проповідували, щоб кáялися. 13 I багато вигонили дéмонів, і оливко хворих багато намáчували — i

вздоровляли. 14 I прочув про Ісуса цар Ірод, — бо іm'я Його стало загáльно відоме, — і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому твóряться чуда від нього. 15 Інші впевнýли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. 16 A Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“ 17 Той бо Ірод, пославши, скопíв був Івана, і в в'язниці закув його, через Іродíду, дружину брата свого Пилипа, бо він одружився був із нею. 18 Bo Іван казав Іродові: „Не годиться тобі мати за дружину жінку брата свого!“ 19 A Іродíда любилась на нього, і хотіла Йому смерть заподіяти, та не могла. 20 Bo Ірод боявся Івана, знавши, що він муж праведний і святий, і беріг його. I, його слухаючи, він дуже бентéжився, але слухав його залюбкí. 21 Ta настав день доГíдний, коли дня нарóження Ірод спрavляв був бенкéта вельможам своїм, і тисячникам, і галíлейській старшині, 22 I коли прийшла дочкá тієї Іродíди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Проси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“ 23 I поклявся він їй: „Чого тільки від мéне попросиш, то дам я тобі, — хоча б і пíвцарства мого!“ 24 Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: „Чого маю просити?“ A та відкazала: „Голови Івана Христителя“. 25 I зараз кваплýво вернулась вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полýмиску голову Івана Христителя!“ 26 I засмутився цар, але через клятву її з-за тих, що з ним були при столі, не схотів її відмовити. 27 I цар зараз послав воякá, і звелів принéсти Іванову голову. 28 I píšow він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його голову на полýмискові, і дівчаті віддав, а дівча віддало її своїй матері. 29 A коли Його учні зачули, то прийшли, і взяли Його тіло, і до грбу поклали його. 30 I посхóдiliся до Ісуса апóстоли, і розповіl Йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. 31 I сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлóдного місця, та трохи спочиньте“. Bo багато народу прихóдilo та відбувало, аж навіть не мали коли й поживитись. 32 I відпливl вони чóвном окремо до місця безлóдного. 33 I побачили їх, коли пlyнули, і багато-хто їх розпізнали. I пíшки побігли туди з усіх міст, та й іх вíпередили. 34 I, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змíлувався над ними, бо були, „немов вівці, що не мають паства“. I зачав їх багато навчати. 35 I, як минуло вже часу доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „Це місце безлóдne, а година вже пíзня. 36 Відпусти їх, — нехай пíдуть в осádi та сéла близькí, і куплять собі чого юсти“. 37 A Він відповів і сказав їм: „Дайте юсти їм вíй“. Вони ж відкazали Йому: „Чи ми маємо пíти та хлíба купити на двісті дíнáріїв, і дати їм юсти?“ 38 A Він їх запитав: „Скільки маєте хлíба? Ідіть, побачте!“ I розізвавши, сказали: „П'ять хлíбів та дві рибí“. 39 I звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля óдного. 40 I розсілись рядами вони, по сто

та по п'ятдесát. 41 I Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хлібі, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. 42 I всі їли й найлися! 43 А з кусків позосталих та з риб назирали дванадцять повних кошів. 44 А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ятью чоловіка! 45 I зараз звелів Своїм учням до човна сідати, і на той бік поплинути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить нарόд. 46 I Він іх відпустив, та й пішов помолитись на гору. 47 А як вечір настав, човен був серед моря, а Він Сам один на землі. 48 Коли ж Він побачив, як вони веслуванням мордуються, — бо вітер їм був супротивний, — о четвертій сторожі вночі підійшов Він до них, по морю йдучий, і хотів їх минути. 49 А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то мара, та й стали кричати, 50 бо Його всі побачили та налякалися. А Він зараз до них обізвався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ 51 I ввійшов Він у човен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, 52 бо не зрозуміли чуда про хліб, бо серце їхнє було затверділе. 53 Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську й причалили. 54 I, як вони повиходили з човна, люди зараз пізнали Його, 55 і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих принісити, де тільки прочули були, що Він є. 56 I куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осель, — клали недужих на майданах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. I хотів тільки до Нього дотрікуватися, той був уздороблений!

7 I зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули із Єрусалиму, 2 і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмітими. 3 Bo фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не вимиють рук; 4 а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вмияються. Багато є й іншого, що вони прийняли, щоб додерживати: миття чаш, і глеків, і мідяніого посуду. 5 I запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими?“ 6 A Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісая, як написано: „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене. 7 Та однак надарéмне шанують Мене, бо навчають наук — лібдських заповідей“. 8 Занехаявши заповідь Божу, передану людських ви тримаєтесь: обмиваєте глеки та чаши, і багато такого подібного й іншого робите ви.“ 9 I сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. 10 Bo Мойсей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертью помре“. 11 A ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корвáн, чи дар Богові ти, чим би ти скористатись від мене хотів, 12 то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, 13 порушуючи Боже Слово вашим переданням, що

його ви самі встановили. I багато такого ви іншого робите“. 14 I Він знóву покликав нарóд і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійтe! 15 Немає нічого назóвні людіні, що, увіходячи в неї, могло б опогáнити її; що ж із неї виходить, — те людіну опогáнє. 16 Коли має хто вýха, щоб слухати, — нехай слýхає!“ 17 A коли від нарóду ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про прýтчу. 18 I Він їм відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? Xіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззóвні в людіну, — не може опогáнити її? 19 Bo не входить до серця Йому, але до живота, і виходить назóвні, очищаючи всяку їжу“. 20 A далі сказав Він: „Що з людіні виходить, — тé людіну опогáнє. 21 Bo зсерéдини, із лібдського серця виходять лихі думкі, розпуста, крадіж, душогубства, 22 перéлоби, здýрства, лукавства, пíдступ, безстыдства, завидіошее око, богозневага, гордощі, бéзум. 23 Усе зло це виходить зсерéдини, — і людіну опогáнє!“ 24 I встав Він, і звідти пішов у землю тýрську й сидонську. I, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідавсь, та не міг утатись. 25 Негайно бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. 26 A ця жінка грекiнja булá, родом сирофинiкiянка. Вона стала благати Його, щоб із дочки її déмона вигнав. 27 A Він їй сказав: „Дай, щоб перше найлися діти, — не годиться бо хліб забирати в дітей, і кинути щенятам!“ 28 A вона Йому в відповідь каже: „Так, Господи! Але навіть щенята їдять під столом від дитячих кришок“. 29 I Він їй сказав: „За слово оце йди собi, — déмон вийшов із твоєї дочки!“ 30 A коли вона в дім свiй вернúлась, то знайшла, що дочки на постелі лежала, а демон вийшов із неї. 31 I вийшов Він знов із країв тýрських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галлелейське, через околиці Десятимістя. 32 I приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. 33 I взяв Він його від нарóду самого, і вклав пальці Свої Йому в вýха, і, сплюнувши, доторкнувся його язикá. 34 I, на небо споглянувши, Він зідхнув і промовив до нього: „Еффатá“; цебто: „Відкрийся!“ 35 I відкрилися вýха Йому, і путо його язика розв'язалось негайно, — і він став говорити виразно! 36 A Він їм звелів, щоб нікому цього не розповідали. Та що більше наказував їм, то ще більш розголóшували. 37 I дуже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорити!“

8 Тими днями, коли було знóву багато нарóду, а їсти не мали чого, покликав Він учнів Своїх та промовив до них: 2 „Жаль мені тих людей, що вже три дні зо Мною знахóдяться, та їсти не мають чого. 3 A коли відпушу їх голодних до їхніх домівок, то ослабнуть у дорозі, бо деякі з них поприхóдили здáлекa“. 4 I відказали Йому Його учні: „Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом отут у пустині? 5 A Він їх запитав: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж

повідомили: „Сéмеро“.

6 Тоді Він народу звелів на землі посідати. I, взявши сéмеро хліба, віddавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали нарбóві, 7 I мали вони трохи рýбок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх.

8 I всі їли й найлися, а з позосталих кусків сім кошів назирали. 9 А ѯців було тисяч з чотири!

10 I всів Він негайно до чóвна з Своїми учнями, та й прибув до землі далманутської.

11 I вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, i, Його випробóвуючи, хотіли від Нього озnaки із неба.

12 A Він тяжко зіхнув у Своїм дусі й промовив: „Якої озnaки цей рíд вимагає? Поправді кажу вам, що родові цьому ознака не буде дана!“

13 I покинув Він їх, усів знову до чóвна, і на той бік відбúв.

14 I забули вони взяти хліба, і крім одного буханця, у чóvnі не мали з собою нічого.

15 A Він ім наказував та говорив: „Стережіться уважливо фарисейської розчини Іродової!“

16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони.

17 A Ісус, знати те, промовляє до них: „Чого ви міркуете, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверділим?“

18 „Мавши очі — не бачите, і мавши вúха — нечуєте?“ I не пам'ятаєте,

19 коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, — скільки повних кошів із кусків ви зібрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сім на чотири тисячі, — скільки кошиків повних з кусків ви зібрали?“ I відказують: „Сім“. 21 I сказав Він до них: „Ви ще не розумієте?“

22 I приходять вони в Віфса́ду. I приводять до Нього слíпого, і благають Його, щоб доторкнúвся до нього.

23 I взяв Він слíпого за руку, та й вивів Його за село. I послиниви очі йому, поклав руки на нього, і питався Його, чи що бачить.

24 I, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, які ходять, немов би дерéва“. 25 Потім знов Він поклав Свої руки на очі йому, — і прозрів той, і одужав, і виráзно став бачити все!

26 I послав Він додому Його наказав: „До села й не заходь, і нікому в селі не розповідай!“

27 Потому пішов Ісус й учні Його до сіл Кесарії Пилипової, а в дорозі питав Своїх учнів, говорячи ім: „За кого Мене люди вважають?“

28 Вони ж відповілі Йому, кажучи: „За Івана Христителя, другі — за Іллія, а інші — за одного з пророків“. 29 I Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро Йому відповідь каже: „Ти — Христос!“

30 I Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали!

31 I почав їх навчати, що Синові Лідському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і Він буде вбитий, — але третього дня Він воскресне.

32 I те слово казав Він відкрито. А Петро узяв набік Його, і Йому став перечити.

33 A Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорів і сказав: „Відступись, сатано, від Мене, бо дýмаеш ти не про Боже, а про лідське!“

34 I Він покликав народ із Своїми учнями, та промовив до них: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та

й за Мною йде! 35 Bo хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євáнгелїї, той її збереже.

36 Яка ж кóристь людіні, що здобудé весь світ, але душу свою занапáстить?

37 Або що назамін дать людіні за душу свою?

38 Bo хто буде Мене та Моеї науки соромитися в роді цім перелібні та грішнім, того посorомиться також Син Лідський, як прийде у славі Свого Отця з анголáми святыми“.

9 I сказав Він до них: „Поправді кажу вам, що деякі з тут-о прийвних не скуштúють смерти, аж поки не бáчитимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“.

2 A через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осібно на гору високу самих, I Він переобразíвсь перед ними.

3 I стала одежа Його осяйná, дуже біла, як сніг, якої білýльник не зміг би так віблілити на землі!

4 I з'явивсь їм Іллá та Мойсей, і розмовляли з Ісусом.

5 I озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, дóбре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“.

6 Bo не здав, щó казати, бо були перелякані.

7 Та хмара ось їх заслоніла, і голос почувся із хмарі: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“

8 I зараз, звівши очі свої, вони вже нікого з собою не бачили, крім Самого Ісуса.

9 A коли з гори сходили, Він ім наказав, щоб нікому того не казали, щó бачили, аж поки Син Лідський із мертвих воскресне.

10 I вони заховали те слово в собі, сперечаючися, щó то є: „воскреснути з мертвих“.

11 I вони запитали Його та сказали: „Щó це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“

12 A Він відказав їм: „Тож Іллá, коли прийде попéреду, усе приготує. Та як же про Лідського Сина написано, що мусить багато Він вýтерпіти, і буде зневáжений?“

13 Ale вам кажу, що ЙІллá був прийшов, — та зробили йому, щó тільки хотіли, як про нього написано“.

14 A коли повернúлись до учнів, коло них вони вглéділи бéліч нарóду та книжників, що сперечалися з ними.

15 I негайно весь нáтовп, як побачив Його, сполохнувся із дива, і назýстріч побіг, і став вітати Його.

16 I запитався Він їх: „Про що сперечáетесь з ними?“

17 I Йому відповів один із нáтовпу: „Учителю, привів я до Тебе ось сина свого, що духа німого він має.“

18 A як він де скóпить Його, то об землю кидає ним, — і він пíну пускає й зубами скрèгоче та соxне. Я казав Твоїм учням, щоб прогнали Його, — та вони не змогли“.

19 A Він ім у відповід каже: „О, рóde невíрний, — доки буду Я з вами? Доки вас Я терпíту? Приведіть до Мене Його!“

20 I до Нього того привели. I як тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той, повалившись на землю, став качатися та заливатися пíною.

21 I Він запитав Його бáтька: „Як давнó Йому сталося цé?“ Той сказав: „Із дитíнства.“

22 I почасту кидав він ним і в огонь, і до води, щоб Його погубити. Ale коли можеш що Ти, то змілуйсь над нами, і нам поможи!“

23 Ісус же Йому відказав: „Щodo того твого „коли можеш“, — то тому,

хто вірує, все можливе!“ **24** Зараз бáтько хлоп'яти з слізьмí закричав і сказав: „Вірю, Господи, — поможи недовірству моéму!“ **25** А Ісус, як побачив, що нáтовп збігається, то нечистому духові заказав, і сказав йому: „Дúше нíмий і глухий, тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не входь!“ **26** І, закричавши та міцно затрясши, той вийшов. І він став, немов мертвий, — аж багато-хто стали казати, що помер він. **27** А Ісус узяв за руку його та й підвів його, — і той устав. **28** Коли ж Він до дому прийшов, то учні питали Його самотою: „Чому мý не могли його вигнати?“ **29** А Він їм сказав: „Цей рíд не виходить інакше, як тільки від молитви та посту“. **30** І вони вийшли звідти, і проходили по Галілеї. А Він не хотів, щоб довідався хто. **31** Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде вýданий лóдям до рук, і вони Його вб'уть, але вбитий, — воскресне Він третього дня!“ **32** Вони ж не зрозуміли цього слова, та боялись Його запитати. **33** І прибули вони в Капернаум. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про щó міркували в дорозі?“ **34** І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хтó найбільший. **35** А як сів, то покликав Він Дванадцятьох, і промовив до них: „Коли хто буди першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ **36** І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: **37** „Коли хто в Ім'я Мое прийде одне з дíтей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ **38** Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили однóго чоловíка, який з нами неходить, що виганяє Ім'ям Твоїм дéмонів; і ми заборонили йому, бо він із нами неходить“. **39** А Ісус відкazав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би небáром лихослóвити Менé. **40** Хто бо не супроти нас, — той за нас! **41** І коли хто напóйтъ вас кóхлем води в Ім'я Мое ради того, що ви Христові, поправді кажú вам: той не згубить своєї нагорóди! **42** Хто ж спокýсить однóго з малíх цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жóрно млинóве на шию йому почепити, та й кинути в море! **43** І коли рука твоя спокушáє тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя однорúким, нíж з обома руками ввійти до геєнни, до огню невгасíмого, (*Geenna g1067*) **44** де „їхнíй червяк не вмирає, і не гасне огонь“. **45** І коли нога твоя спокушáє тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя однóногим, нíж з обома ногами бути вкиненому до геєнни, [до огню невгасíмого], (*Geenna g1067*) **46** де „їхнíй червяк не вмирає, і не гасне огонь“. **47** І коли твое око тебé спокушáє, — вибери його: краще тобі одноóким ввійти в Царство Боже, нíж з обома очима бути вкиненому до геєнни огнénnoї, (*Geenna g1067*) **48** де „їхнíй червяк не вмирає, і не гасне огонь!“ **49** Бо посóлиться кожен огнем, і кожна жертва посóлиться сíллю. **50** Сіль — добра рíч. Коли ж сіль несоленою стане, — чим поправити її? Майте сіль у собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю Юдейську, на той бік Йордáну. І знову зібралися юрбí до Нього, і знов Він навчав їх, звичаєм Своїм. **21** підійшли фарисеї й спитали, Його випробовуючи: „Чи дозволено чоловíкові дружýну свою відпустити?“ **3** А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“ **4** Вони ж відкazали: „Мойсей заповів написати листа розводóвого, та й відпустити“. **5** Ісус же промовив до них: „То за ваше жорстокосéрдя він вам написав оцю заповідь. **6** Бог же з почáтку творіння „створив чоловíком і жінкою їх. **7** Покине тому чоловíк свого бáтька та матíр, **8** і станут обé вони одним тíлом“, — тим то немає вже двох, алé одне тíло. **9** Тож, що Бог спарувáv, — людíна нехай не розлúчу!“ **10** А вдома про це учні знов запитали Його. **11** І Він їм відkazав: „Хто дружýну відпустить свою, та й одrúжиться з іншою, той чинить перéлюб із нею. **12** І коли дружýна покине свого чоловíка, і вийде замíж за іншого, то чинить перéлюб вона“. **13** Тодí попринбили дítок до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докóрля. **14** А коли спостеріг це Ісус, то обúрився, та й промовив до них: „Пустіть дítок до Мéне прихóдити, і не бороніть їм, — бо таких Царство Боже! **15** Попrávdí кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввíдye“. **16** І Він їх пригорнýv, і поблагословив, на них руки поклавши. **17** І коли виrushав Він у путь, то швидко набlíзивs один, упав перед Нім на колíна, і спittався Його: „Учителю Добрý, — що робити менí, щоб вічne життя вспadкувати?“ (*aídpios g166*) **18** Ісус же йому відkazав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрý, крім Бога Самого. **19** Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перéлюбу, не крадí, не свídký неправdivo“, не кривdý, „шануй свого бáтька та матír“. **20** А він відkazав Йому: „Учителю, — це все виконав я ще змálku“. **21** Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив Йому: „Однóго бракує тобі: іди, розpróдай, що маєш, та вбогим роздай, — і матимеш скарб ти на небí! Потому приходь та й іди вслід за Мною, узвiши хреста“. **22** А він засmutivsся тим словом, і пíшов, зажурившись, — бо велиki маєтки він мав! **23** І поглянув довкóла Ісус, та й сказав Своїм учням: „Як тяжко отим, хто має багáтство, увійти в Царство Боже!“ **24** І учні жахнулись від слів Його. А Ісус знов у відповіді каже до них: „Мої дíти, як тяжко отим, хто надíю кладе на багáтство, увійти в Царство Боже! **25** Верблóдові легше пройти через тóлчине вúшko, нíж багáтому в Боже Царство ввійти!“ **26** А вони здивувалися дуже, і казали один до однóго: „Хто ж тодí може спастися?“ **27** Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це лóдям, а не Богові. Bo „для Бога можливе все!“ **28** А Петро став казати Йому: „От усе ми покинули, та й пíшли за Тобою слíдом“. **29** Ісус відkazав: „Попrávdí кажу вам: Немає такого, щоб дíм полишив, чи братів, чи сестré, або матír, чи бáтька, або дíti, чи полý ради Мене та ради Єvángelíї, **30** і не одержав би в сто раз більше тепер, цього чásу, серед

переслідувань, — домів, і братів, і сестер, і матерів, і дітей, і піль, а віці настульному — вічне життя. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими". 32 Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусалім. А Ісус ішов попереду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслід за Ним, боялись. І, взявшися знов Дванадцятьох, почав їм розповідати, що з Ним статися має: 33 „Оце в Єрусалім ми йдемо, і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Лібдський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, 34 і на сміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!" 35 І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведеїв, та й кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що бúдемо просити Тебе". 36 А Він їх поспітив: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?" 37 Вони ж відказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сиділи правобруч від Тебе один, і лівобруч один"! 38 А Ісус відклав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і христитися хрещенням, що Я ним хріщуся?" 39 Вони відказали Йому: „Можемо". А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрещенням, що Я ним хріщуся, ви охриститеся. 40 А сидіти правобруч Мене та лівобруч — не Мое це давати, а кому уготовано". 41 Як почули ж це Десятеро, то обурились на Якова та на Івана. 42 А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. 43 Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. 44 А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. 45 Бо Син Лібдський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох". 46 І приходять вони в Еріхон. А коли з Еріхону вихідив Він разом із Своїми учнями й з бéзліччю люду, сидів і просив при дорозі спілій Вартимéй, син Тимéй. 47 І, прочувши, що то Ісус Назарянін, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо мною!" 48 І сварились на нього багато-хто, щоб мовчáв, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!" 49 І спинився Ісус та й сказав: „Покличте Його!" І кличуть спліого та й кажуть Йому: „Будь бáдъорий, устань, — Він кличе тебе". 50 А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. 51 А Ісус відповів і сказав Йому: „Щó ти хочеш, щоб зробив Я тобі?" Сліпий же Йому відклав: „Учителю, — нехай я прозріо!" 52 Ісус же до нього промовив: „Іди, — твоя віра спасла тебе!" І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони набlíзились до Єрусалиму, до Вітфагії й Віфáнїї, на Оливній горі, тоді Він посилає двох учнів Своїх, 2 і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане ослá, що на нього ніхто ще з людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 3 Коли ж скаже хто вам: „Щó це

ви робите?" відкажіть: „Господь потребує його, — і відішло його сюди зараз". 4 І вони відійшли, і знайшли те осля, що прив'язане коло воріт із наїздову було при дорозі, — і відв'язали його. 5 А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Щó ви робите? Пóщо осля ви відв'язуете?" 6 Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущено їх. 7 І вони привели до Ісуса осля, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. 8 Багато ж нарбóу стелили одежду свою по дорозі, а інші стелили дорогою зéлену, натяту в полях. 9 А ті, що йшли перед Ним і позáду, викрикували: „Осáнна! Благословéнний, хто йде у Господнє Ім'я! 10 Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Осáнна на висоті!" 11 Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувшись все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфáнію з Дванадцятьмá. 12 А назавтра, коли вони вийшли з Віфáнїї, Він зголоднів. 13 І, побачивши здáлека фíгове дерево, вкрите листями, Він підійшов, чи не знайде на ньому чогó. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самбó, — не пора бу на фíги була. 14 І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого плóду не з'їв аж повíki!" А учні Його все те чули. (aiōn g165) 15 І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців у храмі, і поперевертáв столи грошомíнам та ослбні — продавцям голубів. 16 І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм. 17 І Він їх навчав і казав їм: „Хіба не написано: „Дім Мíй — буде домом молитви в нарбóдів усіх", ви ж із нього зробили „печеру розбійників!" 18 І почули це первосвященики й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо нарбóд дивувався науці Його. 19 А як пізно ставало, вони поза місто вихóдили. 20 А прохóдячи вранці, побачили фíгове дерево, усохле від кореня. 21 І, згадавши, Петро говорить Йому: „Учителю, глянь — фíгове дерево, що прокляв Ти, усохло!" 22 А Ісус їм у відповідь каже: „Майте вíру Божу! 23 Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: „Порушся та й кинься до моря", і не матиме сумніву в серці своїм, але матиме вíру, що станеться так, як говорить, — то буде Йому! 24 Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і спóвниться вам. 25 І коли стoйтé на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прóгрíхи ваши. 26 Коли ж не прощаете ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прóгрíхів ваших". 27 І знову прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприхóдили первосвященики й книжники, і старшini до Нього, 28 і сказали Йому: „Якою Ти вláдою все оце чиниш? І хто Тобі вláду цю дав, щоб Ти це робив?" 29 А Ісус відклав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу вам, якою Я вláдон це все чиніо. 30 Іванове хрещення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!" 31 Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба", відкаже: „Чого ж ви Йому не повірили?" 32 А

як скажемо: „Від людей“, — то боялись народу, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. 33 І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То Я не скажу вам, якою Я влāдою це все чиню“.

12

I почав Він у прýтчах до них промовляти:
„Насадив був один чоловíк виноградника, муром обгородив, вýdobув у ньому чавíло, башту поставив, — і віddав його винарýм, та й пíшов. 2 А певного часу послав він раба до своїх винарíв, щоб прийняти частину плоду з виноградника в тих винарíв. 3 Та вони схопили його та й побили, і віdслали нí з чим. 4 I знóву послав він до них раба іншого, — та й того вони зраницili в голову та зневáжili. 5 Тодí вислав віn іншого, — і того вони вбили. I багатьóх іще інших, — набили однíх, а однíх повбивали. 6 I віn мав ще однóго, — сина улóблéного. Наостанок послав і тогó віn до них і сказав: „Посоромляться сина мого!“ 7 A ті винарí міркували собi: „Це спadкоемець; ходíм, замордýмо його, — і нашоу спáдщина бúде!“ 8 I вони схопили його та й убили, і викинули його за виноградник. 9 Отож, що пан виноградника зробить? — Віn прибуде та й вигубить тих винарíв, і віddастъ виноградника іншим. 10 Чи ви не читали в Писáнні: „Камíнь, що його будíвñíchi віdkinули, — той нарíжним став кáменем! 11 Віd Господа сталося це, — і дивне воно в очáх наших“. 12 I шукали Його, щоб схопити, але побоялись народу. Бо вони зрозуміли, що про них Віn цю прýтчу сказав. I, лишивши Його, віdíjшли. 13 I вони вислали деяких із фарiseїв та іродíjнів до Ньюго, щоб зловити на словí Його. 14 Ti ж прийшли та й говорять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаеш зовсím нí на кógo, бо на лóдське обличчя не дивишся, а наставляеш на Божу дорогу правдivo. Чи годíться давати податок для кесаря, чи нí? Давати нам, чи не давати?“ 15 A Ісус, знавши їх лицemírство, сказав їm: „Чого ви Мене випробовуєте? Принесít Мені грíш податковий, щоб бачити“. 16 I принéсли вони. A Віn каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ti ж Йому віdkазали: „Кесарív“. 17 Ісус тодíкаже в віdповідь їm: „Віddайте кесареве — кесаревi, а Богові — Боже!“ I дивувалися з Ньюго вони. 18 I прийшли до Ньюго тí саддукéj, що твердять, нíbi нема воскресіння, і запитали Його та сказали: 19 „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полiшишь дружíну, а дитини не лишишь, то нехай його брат віzьме дружíну його, та й віdnovить насіння для брата свого“. 20 Було сім братív. I перший взяв дружíну й умер, не лишивши дíтей. 21 Другий теж її взяв та й помер, — і віn не лишив дíтей. Так само і третíй. 22 I всí семеро не полiшили дíтей. A по всіх вмерла й жінка. 23 A в воскресінні, як воскреснуть вони, то котрому із них вона дружíною буде? Bo семеро мали за дружíну її“. 24 Ісус їm віdkазав: „Чи ви не тому помиляетесь, що не знаєте анí Писáння, анí Божої сили? 25 Bo як із мертвих воскреснуть, то

не бúдуть женитись, анí замíж виходити, але будуть, немов анголí тí на небí. 26 Шо ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсеевíй книзí, як — при кущí — сказав Йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамív, і Бог Ісаакív, і Бог Яковív“, 27 Bo Віn є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляетесь дúже“. 28 A один із тих книжників, що чув, як вони сперчались, та бачив, як добре Віn віdповідав їm, приступив та й спитався Його: „Котрá заповíдь перша з усіх?“ 29 Ісус віdповів: Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“. 30 I: „Люби Господа, Бога свого, усíм серцем своїм, і всíєю душою своєю, і всíм своїм розумом, і з цíloї сили своїї!“ (Це заповідь перша!) 31 A друга (однáкова з нею): „Люби свого близкього, як самóго себе!“ Нема іншої більшої заповіді над оцí!“ 32 I сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ty поправді сказав, що „Один Віn, і нема іншого, окрім Ньюго“, 33 i що „Любити Його всíм серцем, і всíм розумом, (i всíєю душою), і з цíloї сили“, i що „Любити свого близкього, як самóго себе“, — це важливіше за всí цílopáлення й жертви!“ 34 Ісус же, побачивши, що розумно той віdповідь дав, промовив до ньюго: „Ty недалеко віd Божого Царства!“ I ніхто не наслíловався вже питати Його. 35 Потóму Ісус віdповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як тo книжники кажутъ, що нíbi Христос — син Давидіv? 36 Адже той Давид Святим Духом сказав: „Промовив Господь Господévi моему: сядь правóруч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 37 Сам Давид Його Господом зве, — як же Віn Йому син?“ 38 Віn же казав у науці Своїй: „Стережíться тих книжників, що люблять у довгих одежах прохóджуватись, і привéти на ринках, 39 i перші лавкí в синагогах, і перші місця на прийняттях, 40 що вдовíні хати поїдають, і моляться довго напóказ, — вони тяжче осудження прýмуть!“ 41 I сів Віn навпроти скарбniцí, і дививсь, як народ мідякí до скарбniцí вкидає. I багато заможних укідали багато. 42 I піdíjши одна вбога вдовíця, і поклада дві лépti, цебто грíш. 43 I покликав Віn учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовíця поклада найбільше за всіх, хто клав у скарбniцю. 44 Bo всí клали віd лíшка свого, а вона поклала з убóзвта свого все, що мала, — свíй прожиток увесь“.

13

I коли Віn виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: „Подивися, Учителю — якé то каміння та щó за будíвл!“ 2 Ісус же до ньюго сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оцí? — Не залíшиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ 3 Коли ж Віn сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Якіv, і Іван, і Андрíj: 4 „Скажи нам, коли станеться це? I яка буде оznáka, коли все te вýkonatись має?“ 5 Ісус же почав промовляти до них: „Стережíться, щоб вас хто не звів. 6 Bo багато-хто прýдуть в Im'я Мoe, кажучи: „Це Я“. I зведуть багатьóх. 7 I як про вýйни почуєте ви, і про воєнні

чуткій, — не лякайтесь, бо статись належить тому “. Та це ще не кінець. 8 „Бо повстане нарбд на нарбд, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпнъ породильних. 9 Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. 10 Але перше Євангелія мусить бути нарбдам усім проповідувана. 11 Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтесь зараздлегдь, що вам говорити, — а що дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. 12 I видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. I „діти повстануть навпроти батьків“, — і їм смерть заподіють. 13 I за Ім'я Мое будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! 14 Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона заляглá, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в горі втікають. 15 I хто на покрвлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого! 16 I хто на полі, — хай назад не вертається взяти одежду свою. 17 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! 18 Моліться ж, щоб не трапилося це зимою! 19 Будуть бо ті дні такою „скорботою, що її не було з первопочину світу“, що його Бог створив, „аж досі“, і не буде. 20 I коли б Господь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка людина; але ради вибраних, кого вибрали, укоротів Він ті дні. 21 Тоді ж, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. 22 Bo повстануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити ознаки та чуда, щоб спокусити, як можна, і вибраних. 23 Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперед. 24 Але за тих днів, по скорботі отій, „сонце затьмиться, і місяць не дасть свого світла. 25 i зорі спадатимуть з неба, і сили небесні пору́шаться. 26 I побачать тоді „Сина Людського, щойтиме на хмарах“ із великою потугою й словою. 27 I тоді Він пошле Анголів і зберуть Його вибраних „від вітров чотирьох, від краю землі до крайнеба“. 28 Від дерева ж фігового навчиться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літо. 29 Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. 30 Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться! 31 Небо ж земля проминуться, але не минуться слова Мої! 32 Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анголі на небі, ні Син, — тільки Отець. 33 Уважайте, чувайте ж моліться: бо не знаєте, коли час той настане! 34 Як той чоловік, що від'їхав, і залишив свій дім, і дав рабам своїм влайду ж кожному працю свою, а воротареві звелів пильнувати. 35 Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли прийде пан дому: увчорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. 36 Щоб вас не застав, що спітє, коли врнеться він несподівано. 37 А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!”

14 За два ж дні була Пасха й Опрісноки. А первосвященики й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. 2 Вони говорили: „Та не в свято, щоб бувá колотнеча в нарбді не сталаась“. 3 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона, на проказу слабого, і сидів при столі, підйшла одна жінка, алябастрову пляшечку маючи щирого нардового дуже цінного мира. I розбила вона алябастрову пляшечку, і вилила миро на голову Йому! 4 A дехто обурювались між собою ѹ казали: „Нашо таке марнотратство на миро? 5 Bo можна було б це миро продати бльше, як за три сотні динаріїв, і вбогим роздати“. I нарікали на неї. 6 Ісус же сказав: „Залишть її! Чого прикрість ѹ робите? Вона добрий учник зробила Мені. 7 Bo вбогих ви маєте зважди з собою, і коли схочете, можете ім робити добро, — Мене ж не постійно ви маєте. 8 Шо могла, те зробила вона: зараздлегдь намастіла Мое тіло на похорон. 9 Поправді кажу вам: де тільки ця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку ѹ буде сказане я те, що зробила вона!“ 10 Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвящеників, щоб ім Його видати. 11 A вони, як почули, зраділи, і обіцяли Йому срібняків за те дати. I він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його. 12 A першого дня Опрісноків, коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“ 13 I посилає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підійті до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в глекові воду, — то йдіть за ним. 14 I там, куди він увійде, скажіть до господаря дому: „Учитель питає: „Де кімната Моя, в якій Я споживу зо Своїми учнями пасху?“ 15 I він вам покаже велику гірницю, вістелену та готову: там приготуйте для нас“. 16 I учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готовувати. 17 A коли наставвечір, Він приходить із Дванадцятьма. 18 I як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає зо Мною“, видасть Менé“. 19 Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: „Чи не я?“ 20 A Він їм сказав: „Один із Дванадцятьох, що в миску мачае зо Мною. 21 Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому чоловікові, що видасть він Людського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!“ 22 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Мое!“ 23 I взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили з неї всі. 24 I промовив до них: „Це — кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається. 25 Поправді кажу вам, що віднині не пітиму Я від плоду виноградного до того дня, як новим буду пити його в Царстві Божім!“ 26 A коли відспівали вони, на гору Оливну пішли. 27 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокуситесь ночі цієї, як написано: „Уражу Пастиря, —

і розпорошиться вівці!“ **28** По воскресінні ж Своїм Я вас випереджу в Галілеї“. **29** І відізвався до Нього Петро: „Хоч спокусяться й усі, — та не я!“ **30** Ісус же Йому відказав: „Поправді кажу тебе, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене!“ **31** А він ще сильніше запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречуся Тебе!“ Так же само сказали й усі. **32** І приходять вони до місцевості, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своїм: „Посидьте ви тут, поки Я помолося“. **33** І, взявшись з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити. **34** І сказав Він до них: „Обгрунна сумом смертальним душа Моя! Залиштесь тут і пильнуйте!“ **35** І Він відішов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. **36** І благав Він: „Авва -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“. **37** І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш ти? Однієї години не зміг попильнувати? **38** Пильнуйте й моліться, щоб не впасті в спокусу, — бадьбrijй бо дух, але нémічне тіло!“ **39** І знобу пішов і молився, те саме промовивши слово. **40** А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. І не знали вони, що Йому відказати. **41** І вернувсь Він утрете, та й каже до них: „Ви ще далі спітє й спочиваєте? Скінчено, — надійшла та година: у руки грішникам ось відається Син Лібдський! **42** Уставайте, ходім, — ось наблизивсь Мій зрадник“! **43** І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люди з мечами та кіямі від первосвящеників, і книжників, і старших. **44** А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілую, то Він, — беріть Його, і обережно ведіть!“ **45** І, прийшовши, підішов він негайно та й каже: „Учителю!“ і поцілував Його. **46** Вони ж руки свої наклали на Нього, — і скропили Його. **47** А один із тих, що стояли навколо, меча вихопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв Йому вухо. **48** А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кіямі, щоб узяти Мене. **49** Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“. **50** Тоді всі полишили Його й повтікали. **51** Один же юнак, по нагому загубнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають Його. **52** Але він, покривало покінувши, утік нагай. **53** А Ісуса вони повелі до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники. **54** Петро ж здалека йшов услід за Ним до середини двору первосвященика; і сидів він із службою, і грівсь при огні. **55** А первосвященики та ввесь синедріон шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть, — і не знахόдили. **56** Бо багато-хто свідчив фальшиво на Нього, алé не булó згідних свідчень. **57** Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Нього й казали: **58** „Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні збудую інший, нерукотворний“. **59** Але й так не

було їхнє свідчення згідне. **60** Тоді встав насередині первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони про ти Тебе?“ **61** Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізноў спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословленного?“ **62** А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Лібдського, що сидітиме по правій і сили Божої, і на хмарах небесних приходітиме!“ **63** Роздер тоді первосвященик одягу свою та й сказав: „На що нам ще свідки потрібні? **64** Ви чули цю богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. **65** Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророку!“ Служба теж Його била по щоках. **66** А коли Петро був на подвір'ї надолі, приходить одна із служниць первосвященика, **67** і як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилась на нього та й каже: „І ти був із Ісусом Назаряніном!“ **68** Він же відрікся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, що кажеш“. І вийшов назовні, на нередвір'я. І заспівав тоді півень. **69** Служниця ж, коли Його вгледіла, стала знов говорити прийдівним: „Цей із них!“ **70** І він знобу відрікся. Незабаром же знов говорили прийдівні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галілеянин. Та й мова твої така сáма“. **71** А він став клястися та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“ **72** І заспівав півень хвилі тієї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив Йому: „Перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став.

15 А первосвященики з старшими й книжниками, та ввесь синедріон, зараз уранці, нараду вчинивши, зв'язали Ісуса, повелі та й Пилатові видали. **2** А Пилат запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він Йому відповідь каже: „Сам ти кажеш“. **3** А первосвященики міцно Його винуватили. **4** Тоді Пилат знобу Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідків!“ **5** А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. **6** На свято ж він їм відпускав був одного із в'язнів, котрого просили вони. **7** Був же один, що звався Варап'я, ув'язнений разом із повстáнцями, які за повстання вчинили були душогубство. **8** Коли ж нáтовп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. **9** Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпушу вам Царя Юдейського?“ **10** Бо він знов, що Його через зáздroщí видали первосвященики. **11** А первосвященики нáтовп підмовили, щоб краще пустив їм Варап'я. **12** Пилат же промовив знов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“ **13** Вони ж стали кричати знов: „Розіпні Його!“ **14** Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розіпні Його!“ **15** Пилат же хотів догодити нарбодові, — і відпустив їм Варап'я. І видав Ісуса, збичувáвши, щоб розп'ятій був. **16** Вояки ж повелі Його до середини

двору, цебто в преторій, і цілій відділ скликають. 17 І вони зодягли Його в багряніцю і, співши з терніни вінка, поклали на Нього. 18 І вітати Його зачали: „Радій, Царю Юдейський!“ 19 І тростіною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколішки кидалися та вклонялися Йому. 20 І коли назнущалися з Нього, зняли з Нього багряніцю, і наділи на Нього одежу Його. І Його повелій, щоб розп'ясти Його. 21 І одного перехожого, що з поля вертався, Симона Кіріненна, батька Олександра та Руфа, змусили, щоб хреста Йому ніс. 22 І Його привели на місце Голготу, що значить „Череповище“. 23 І давали Йому пити вина, із міррою змішаного, але Він не прийняв. 24 І Його розп'яли, і „поділили одежу Його, кинувши жереб про неї“, хто що візьме. 25 Булá ж третя година, як Його розп'яли. 26 І був написаний на письменах провини Його: „Цар Юдейський“. 27 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників, — одного правобруч, і одного лівобруч Його. 28 І збулося Писання, що каже: „До злочинців Його заражовано!“ 29 А хто побіч проходив, то Його лихослобили, „головами своїми хитали“ казали: „Отак! Ти, що храма руйнуеш та за три дні будуеш, — 30 зайди із хреста, та спаси Самого Себе!“ 31 Теж і первосвященики з книжниками глузували й один до одного казали: „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти! 32 Христос, Цар Ізраїлів, — нехай зайде тепер із хреста, щоб побачили ми та й увірували!“. Навіть ті, що разом із Ним були розп'яти, насміхалися з Нього. 33 А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої тёмрява стала по цілій землі. 34 О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучним та й вимовив: „Елої, Елої, — лама савахтайні“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, — нáшо Мене Ти покинув?“ 35 Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: „Ось Він кличе Ілліо!“ 36 А один із них побіг, намочив губку єзотом, настромів на тростіну, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прийде Іллі Його зняти!“ 37 А Ісус скрикнув голосом гучним, — і духа віддав! 38 І в храмі завіса роздерлась надвóє, — від вéрху аж додолу. 39 А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ 40 Були ж і жінкі, що дивились здалека, між ними Марія Магдалина, і Марія, маті Якова Молодшого та Йосії, і Саломія, 41 що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислуговували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. 42 А коли настав вечір, — через те, що булó Приготувлення, цебто перед суботою, — 43 прийшов Йосип із Арыматеї, радник поважний, що сам сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового. 44 А Пилат здивувався, щоб Він міг уже вмерти. І, покликавши сотника, запитався його, чи давно вже Розп'ятий помер. 45 І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йосипові. 46 А Йосип купив полотно, і, знявши Його, обгорнув полотном та й поклав Його в гробі, що в скелі був вісічений. І каменя привалив до

могильних дверей. 47 Марія ж Магдалина й Марія, маті Йосієва, дивилися, дé ховали Його.

16 Як минула ж субота, Марія Магдалина, і Марія Яковова, і Саломія накупили пахощів, щоб піти й намастити Його. 2 І на світанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибули, 3 і говорили одна одній: „Хто відвальить нам каменя від могильних дверей?“ 4 А зиркнувши, побачили, що камінь відвалений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака, що праворуч сидів, і був одягнений в білу одежду, — і жахнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назаряніна. Він воскрес, — нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були. 7 Але йдіть, скажіть учням Його та Петрові: Він іде в Галілею попереду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“. 8 А як вийшли вони, то побігли від гробу, бо їх трéпет та страх обгорнув. І не сказали нікому нічого, — бо боялись. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Як воскрес Він уранці дня першого в тижні, то з'явився найперше Марії Магдалині, із якої був вигнав сім демонів. 10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли тому віри. 12 По цьому з'явився Він двом із них у постстаті іншій в дорозі, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено їм. 14 Нарешті, Він з'явився Одинадцятьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недовірство йхне та твердосéрдя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його. 15 І казав Він до них: „Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євáнгелію проповідуйте! 16 Хто увірує й охриститься, — буде спасений, а хто не ввірує — засуджений буде. 17 А тих, хто ввірує, супроводити будуть ознаки такі: у Ім'я Мое демонів будуть вигонити, говоритимуть мовами новýми, 18 братимуть змій; а коли смертодíйне що вип'ють, — не буде їм шкодити; кластимуть руки на хворих, — і добре їм буде!“ 19 Господь же Ісус, по розмові із ними, вознісся на небо, — і сів по Божій правіці. 20 І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і стvérdjував слово ознаками, що його супроводили. Амінь.

Від Луки

1 Через те, що багато-хто бралися складати оповість про спráви, які стались між нами, **2** як нам ті розповіли, хто спочатку були самовідцями й слугами Слóва, **3** тому й я, все від першої хвилі докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостойний Тéофіле, **4** щоб пізнав ти істоту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захáрій, з денної чергíї Авія, та дружина його із дочкою Ааронових, а ім'я її Елісавета. **6** I обе вони були праведні перед Богом, бездоганно сповнючи заповіді постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Елісавета неплідна була, — та й віку старого обе були. **8** I ось раз, як у порядку своєї чергії він служив перед Богом, **9** за звичаєм священства, жеребком Йому випало до Господнього храму ввійти й покадити. **10** Під час же кадіння вся бéзліч народу молилася знадвору. **11** I з'явивсь Йому ангол Господній, ставши правобруч кадильного жéртвника. **12** I стривоживсь Захарій, побачивши, і боязах на нього напав. **13** A ангол до нього промовив: „Не бíйся, Захаріе, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Елісавета сина породить тобі, ти ж даси Йому ім'я Іван. **14** I він буде на радість та втіху тобі, і з його народженням багато-хто втішаться. **15** Bo він буде великий у Господа, „ні вина, ні п'янкого напою не питиме“, і напòвниться Духом Святым ще з утрóби своєї матері. **16** I багато синів із Ізраїля він навéрне до їхнього Господа Бога. **17** I він сам перед Ним будейти в духу й силі Іллі, „щоб серця батьків привернúти до дітей“, і неслухняних — до мудрості праведних, щоб готових людей спорядити для Господа“. **18** I промовив Захарій до Ангола: „Із чого пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похýлого віку“. **19** A ангол прорік Йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене послано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новýну. **20** I замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться ча́су свого!“ **21** A люди чекали Захарія, та й дивувались, чого забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. A він тільки знаки їм давав, — і залишився німий. **23** I як дні його служби скінчились, він вернувся до дому свого. **24** A після тих днів зачалá його дружина Елісавета, і тайлàс p'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглáнувся Він, щоб зняти наругу мою між людьми!“ **26** A шостого місяця від Бога був посланий ангол Гавриїл у галілейське місто, що Йому на ім'я Назарéт, **27** до діви, що заручена з мужем була, на ім'я Йому Йóсип, із дому Давидового, а ім'я dívi — Марія. **28** I, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між

жбнами!“ **29** Вона ж затривожилась словом, та й стала роздумувати, що б то значило це привітання. **30** A ангол промовив до неї: „Не бíйся, Маріе, — бо в Бога благодатъ ти знайшлá! **31** I ось ти в утрóbi зачнèш, і Сина породиш, і даси Йому ім'я Ісус. **32** Він же буде Великий, і Сином Всеви́шнього звáний, і Господь Бог дасть Йому престола Його бáтька Давида. **33** I повік царюватиме Він у дому Якова, і царювáнню Його не буде кінця“. (aiōn g165) **34** A Марія озвалася до ангола: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ **35** I ангол промовив у відповідь й: „Дух Святий злýне на тебе, і Всеви́шнього сила обгóрне тебе, через те то й Святе, що нарóдиться, бýде Син Божий! **36** A ото твоя родичка Елісавета — і вона зачалá в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть неплідною. **37** Bo „для Бога нема неможливої жодної речі!“ **38** A Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоим!“ I відішов áнгол від неї. **39** Тими днями зібралася Марія й пішла, поспішаючи, у гірську окóлицю, у місто Юдине. **40** I ввійшла вона в дім Захарія, та й поздоровила Елісавету. **41** Коли ж Елісавета зачула Маріїн привіт, затріпотала дитина в утрóbi її. I Елісавета напòвнилась Духом Святым, **42** i скрикнула голосом гучним, та й прорекла: „Благословенна Ти між жбнами, і благословенний Плід утрóби твоєї! **43** I звідкілá мені це, що до мене прийшла мати моого Господа? **44** Bo як тільки в вúхах моїх голос привіту твого забринів, — від рáдошів затріпотала дитина в утрóbi моїй! **45** Блаженна ж та, що повірила, бо спòвниться прорéчене її від Господа!“ **46** A Марія промовила: „Величáе душа моя Господа, **47** i радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм, **48** що зглянувся Він на покóру Своєї раби, бо ось від часу цього всі рóди мене за блаженну вважатимуть, **49** bo велике вчинив мені Потýжний! Його ж ім'я святе, **50** i милість Його з роду в рід на тих, хто боїться Його! **51** Він показує міць Свого рамéна, розпорощує тих, хто пишáться думкою серця свого! **52** Він могутніх скидає з престолів, підїмає покрýливих, **53** удоволиње голодних добром, а багатих пускає ні з чýм! **54** Пригорнýв Він Ізраїля, Свого слугу, щоб мілість згадати, **55** як прорік був Він нашим отцем, — Аврааму й насінню його аж повіки!“ (aiōn g165) **56** I залишáлась у неї Марія щось місяців зó три, та й вернулася до дому свого. **57** A Елісаветі настав час родити, — і сина вона породила. **58** I почули сусіди й родіна її, що Господь Свою милість велику на неї послав, — та й утішалися рáзом із нею. **59** I сталося вóсмого дня, прийшли, щоб обрізати дитя, і хотіли назвати його ім'ням бáтька його — Захáрій. **60** I озвалася мати його та й сказала: „Ні, — нехай нázваний буде Іван!“ **61** A до неї сказали: „Таж у родіні твоїй нема жодного, який нázваний був тим ім'ям!“ **62** I кивáли до бáтька його, — як хотів би назвати його? **63** Попросивши ж табличку, написав він словá: „Іван імення Йому“. I всі дивувались. **64** I в тій хвилі уста та язик розв'язались Йому, — і він став говорити,

благословляючи Бога! **65** І страх обгорнув усіх їхніх сусідів, і по всіх верховійнах юдейських пронеслася чутка про це все. **66** А всі, що почули, розважали у серці своїм та казали: „Чим то буде дитина оця?“ Господня рука була з нею. **67** Його ж батько Захарій напобінвісся Духом Святым, та й став пророкувати й казати: **68** „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свій! **69** Він ріг спасіння підніс нам у домі Давида, Свого слуги, **70** як був заповіт відвіку устами святих пророків Своїх, (айді **165**) **71** що від ворогів наших визволить нас, та з руки всіх наших ненависників, **72** що вчинить Він милість нашим отцям, і буде пригадувати Свій святий заповіт, **73** що дотримає й нам ту присягу, якою Він присягавсь Авраамові, отцю нашему, **74** щоб ми, візволившись із руки ворогів, служили безстрашно Йому **75** у святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого. **76** Ти ж, дитино, станеш пророком Всевишнього, бо будеш ходити перед Господом, щоб дорогу Йому приготувати, **77** щоб народу Його дати пізнання спасіння у відпущенні їхніх гріхів, **78** через велике милосердя нашого Бога, що ним Схід із висоти нас відвідав, **79** щоб світити всім тим, хто перебуває в темряві й тіні смертельній, щоб спрямувати наши ноги на дорогу спокою!“ **80** А дитина росла, і скріплялась на дусі, і перебувала в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїлем.

2 І трапилося тими днями, — вийшов наказ царя Августа переписати всю землю. **2** Цей п'єрепис перший відбувся тоді, коли влادу над Сирією мав Квірін. **3** І всі йшли записатися, кожен у місто своє. **4** Пішов теж і Йосип із Галілеї, із міста Назарету, до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Вифлеєм, бо походив із дому та з роду Давидового, **5** щоб Йому записатися із Марією, із ним зарученою, що була вагітна. **6** І сталося, як були вони там, то настав їй день породити. **7** І породила вона свого П'єрвенця Сина, і Його сповилá, і до ясел поклала Його, — бо в заїзді місця не стало для них. **8** А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічній порі вартували отару свою. **9** Аж ось ангол Господній з'явився коло них, і слава Господня осяяла їх. І вони перестрा�шились страхом великом, **10** Та ангол промовив до них: „Не лякайтесь, бо я ось благовіщую вам радість велику, що станеться людям усім. **11** Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь. **12** А ось вам ознака: Дитину сповити ви знайдете, що в яслах лежатиме“. **13** І ось раптом з'явилася з анголом сила велика небесного війська, що Бога хвалили й казали: **14** „Слава Богу на висоті, і на землі спокій, у людях добра воля!“ **15** І сталося, коли анголій відійшли від них в небо, пастухи зачали говорити один одному: „Ходім до Вифлеєму й побачмо, що сталося там, про що сповістив нас Господь“. **16** І прийшли, поспішаючи, і знайшли там Марію та Йосипа, та Дитинку, що в яслах лежала. **17** А побачивши, розповілі про все

те, що про Цю Дитину булó їм звіщено. **18** І всі, хто почув, дивувались тому, що їм пастухи говорили. **19** А Марія оці всі слова зберігала, розважаючи, у серці своїм. **20** Пастухи ж повернулися, прославляючи й хвалячи Бога за все, що почули й побачили, так як їм було сказано. **21** Коли ж війповнилися вісім день, щоб обрізати Його, то Ісусом назвали Його, як був ангол назав, перше ніж Він в утрібі зачався. **22** А коли — за Законом Мойсея — минулися дні їхнього очищення, то до Єрусалиму принесли Його, щоб поставити Його перед Господом, **23** як у Законі Господнім написано: „Кожне дитя чоловічої статі, що розкриває утрібу, має бути посвячене Господу“, **24** і щоб жертву скласти, як у Законі Господньому сказано, — „пару горличат або двоє голубенят“. **25** І ото був в Єрусалимі один чоловік, йому імення Семен, — людина праведна та благочестива, — що потіхи чекав для Ізраїля. І Святий Дух був на ньому. **26** І від Духа Святого йому було звіщено смерти не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього. **27** І Дух у храм припровадив його. І як внесли Дитину Ісуса батькій, щоб за Нього вчинити звичаєм законним, **28** тоді взяв він на руки Його, хвалу Богу віддав та й промовив: **29** „Нині відпускаєш раба Свого, Владико, за словом Твоїм із міром, **30** бо побачили очі мої Спасіння Твоє, **31** яке Ти приготував перед всіма нарбдами, **32** Світло на просвіту поганам і на славу народу Твого Ізраїля!“ **33** І дивувалися батько Його й маті тим, що про Нього булó розповіджене. **34** А Семен іх поблагословив та й прорік до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багатьом на падіння й уставання в Ізраїлі, і на знак спечечання, — **35** і меч душу прошиє самій же тобі, — щоб відкрились думкій сердець багатьох!“ **36** Була й Анна пророциця, дочка Фануїлова з племени Асірового, — вона дожила до глибокої старости, живши з мужем сім років від свого дівування, **37** удова років вісімдесят й чотирьох, що не відлучалася від храму, служачи Богові вдень і вночі постами й молитвами. **38** І години тієї вона надійшла, Бога славила та говорила про Нього всім, хто визволення Єрусалиму чекав. **39** А як виконали за Законом Господнім усе, то вернулися вони в Галілею, до міста свого Назарету. **40** А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудрості. І благодать Божа на Ній пробувала. **41** А батькій Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. **42** І коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли. **43** Як дні ж свята скінчілись були, і верталися вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишівся, а Йосип та маті Його не знали того. **44** Вони думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж роїчами та знайомими. **45** Але, не знайшовши, вернулися в Єрусалим, та й шукали Його. **46** І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. **47** Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. **48** І як вони Його вгледіли, то здивувались,

а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбю шукали Тебе!“ 49 А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Меня? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві?“ 50 Та не зрозуміли вони того слова, що Він ім говорив. 51 І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був ім слухній. А мати Його зберігала оці всі слова в своїм серці. 52 А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтий Пілát панував над Юдеєю, коли в Галілії тetráрхом був Ірод, а Пилип, його брат, був тetráрхом Ітурéї й землі Трахонітської, за тetráрхом Лісція в Авіліні, 2 за первосвящеників Анни й Кайяфі було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія. 3 І він перешов усю землю Йорданську, проповідуючи хрещення покаяння для прощення гріхів, 4 як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! 5 Нехай кожна долина наповниться, гора ж кожна та пригорок зніздиться, що нерівне, нехай випростобується, а дороги вибoїсті стануть гладенькі, — 6 і кожна людина побачить Боже спасіння!“ 7 А Іван говорив до людей, хто приходив, хреститися в нього: Рóде змійний, — хто навчив вас тікати від гніву майбутнього? 8 Отож, учиніть гідний плід покаяння. І не починайте казати в собі: „Маємо бáтька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. 9 Но вже он до коріння дерéв і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плóду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене“. 10 А люди питали його й говорили: „Щó ж нам робити?“ 11 І сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. 12 І приходили й мýтники, щоб хреститися від нього, і питали його: „Учителю, щó ми маємо робити?“ 13 А він ім казав: „Не стягайте нічого над те, що вам звéлено“. 14 Питали ж його й воякій й говорили: „А нам що робити?“ він ім відповів: „Нікого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольнійтесь платнею своєю“. 15 Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, 16 Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрещу вас водою, але йде ось Потúжніший за мене, що Йому розв'язати ремінці від Його взуття я негідний, — Він хреститиме вас Святым Духом й огнем!“ 17 У руці Своїй має Він в'ячку, — і перечистити Свій тік: пшеницю збере до засіків Своїх, а полову попалить увогні невгласімі“. 18 Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новійну народові. 19 А Ірод тetráрх, що Іван докоряй Йому за Іродіайду, дружину брата свого, і за все зло, яке заподіяв був Ірод, 20 до всього додав іще й те, що Івана замкнув до в'язниці. 21 І сталося, як хрестились усі люди, і як Ісус, охрестившися, молився, розкрився небо, 22 і Дух Святий злінув на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся,

що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“ 23 А Сам Ісус, розпочинаючи, мав рóків із тридцять, бувши, як думано, сином Йóсипа, Ілія, 24 сина Маттатового, сина Левіного, сина Мелхіїного, сина Яннаевого, сина Йóсипового, 25 сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслівого, сина Нагтевого, 26 сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенівого, сина Йосихового, сина Йодаевого, 27 сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатіловоого, сина Нирівого, 28 сина Мелхіевого, сина Аддівого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Ірового, 29 сина Ісуевого, сина Елізевового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левівого, 30 сина Семенового, сина Юдиного, сина Йóсипового, сина Йонамового, сина Еліякимового, 31 сина Мелаевого, сина Меннаевого, сина Маттатаевого, сина Натамового, сина Давидового, 32 сина Єссевого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаевого, сина Наассонового, 33 сина Амінадавого, сина Адмінівого, сина Арнівого, сина Еромового, сина Фаресового, сина Юдиного, 34 сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового, 35 сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, 36 сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нéвого, сина Ламéхового, 37 сина Матусалового, сина Енóхового, сина Яретового, сина Малеїлового, сина Каїнамового, 38 сина Еносового, сина Ситового, сина Адáмового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувшись з-над Йордану, і Дух на пустиню Його попровáдив. 2 Сорок день там диявол Його спокушáв, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчíлись вони, то вкінці зголоднів. 3 І диявол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став!“ 4 А Ісус відповів Йому: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“ 5 І він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав Йому всі царства на світі. 6 І диявол сказав Йому: „Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це перéдане, і я даю, кому хочу, її. 7 Тож коли Ти поклонишся передо мною, то все буде Твоє!“ 8 І промовив Ісус Йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Однóму Йому!“ 9 І повів Його в Єрусалим, і на наріжнику храму поставив, та й каже Йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! 10 Но написано: „Він накаже про Тебе Своїм Анголáм, щоб Тебе берегли!“ 11 і: „Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камін Своїї ноги!“ 12 А Ісус відкazав Йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“ 13 І диявол, скінчivши все цеє спокушування, відійшов від Нього до часу. 14 А Ісус у силі Духа вернувся до Галілії, і чутка про Нього рознèлась по всій тій країні. 15 І він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його слáвили. 16 І прибув Він до Назарéту, де був вýхованій. І звичáєм Своїм

Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. 17 І подалі Йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: 18 „На Мені Дух Господній, бо Мене Він помáзвав, щоб Добру Новійну звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полонéним визвóлення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помúчених, 19 щоб проповідувати рік Господнього змíлування“. 20 І, книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулись на Нього. 21 І почав Він до них говорити: „Сьогодні збулося Писання, яке ви почули!“ 22 І всі Йому стверджували й дивувались словам благодáти, що лíнули з уст Його. І казали вони: „Чи ж Він не син Йосипів?“ 23 Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете прýказку: „Лíкарю, — уздоров самого себе! Учини тé й тут, у втчíзні Своїй, щó сталося — чули ми — у Капернаумі“. 24 І сказав Він: „Поправді кажу вам: Жоден пророк не буває приемний у втчíзні своїй. 25 Та правдиво кажу вам: Багато вдовиць перебувáло за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шíсть місяців небо булó зачинилося, так що голод великий настав був по всій тíй землі, 26 а Іллý не до жодної з них не був посланий, тільки в Сарепту Сидонську до овдовéлòї жінки. 27 І багато булó прокажéних за Єлісея пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очистився, крім Неемáна сиріянina“. 28 І всі в синагозі, почувши оце, перепóвнились гнівом. 29 І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повелі аж до краю гори, на якій іхнє місто було побудоване, щоб скинути додолу Його. 30 Але Він перейшов серед них, і віддалíвся. 31 І прийшов Він у Капернаум, галілейське місто, і там їх навчав по суботах. 32 І дивувались науці Його, бо слово Його було влáдне. 33 І був чоловíк у синагозі, що мав духа нечистого démona, і він закричав гучнýм голосом: 34 „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назарéйне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святíй“. 35 А Ісус заборонíв Йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“, кинувши démon того насерéдину, вийшов із нього, нічого Йому не пошкóдивши. 36 І всіх жах обгорнув, і питали вони один Ѳного, кажучи: „Щó то за наука, що дýхам нечистим наказує з влáдою й силою, — і виходять вони?“ 37 І нéслася чутка про Нього по всіх місцях краю. 38 А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сýмона. Теща ж Сýмона в великій гарячці лежала. І просили за неї Його. 39 І, ставши над нею, Він заборонíв тíй гарячці, — і вона полішила її. І, зараз уставши, теща їм прислуговувала. 40 Коли ж сонце захóдило, то всі, хто мав яких хворих на різні недýги, до Нього привóдили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, — та їх уздоровлáв. 41 Із багатьох же виходили й démoni, кричачí та говорячí: „Ти Син Божий!“ Та Він їм заборонíв, і не давав говорити, що знали вони, що Христос Він. 42 Коли ж настав день, Він вийшов, і подавсь до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб

від них не відхóдив. 43 Він же промовив до них: „І іншим містам Я повинен звіщати Добру Новíйну про Боже Царство, — бо на те Мене послано“. 44 І Він проповідував по синагогах Галілеї.

5 І сталося, як тýснувся нáтовп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісарéтського. 2 І Він побачив два чóвни, що стояли край óзера. А рибалки, відішвши від них, полоскали нéвода. 3 І Він увійшов до однóго з човнів, що був Сýмонів, і просив, щоб він трóхи відплiv від землі. І Він сів, та й навчав народ із чóвна. 4 А коли перестав Він навчати, промовив до Сýмона: „Попливи на глибінь, — і закиньте на пóлов свíй нéвід“. 5 А Сýмон сказав Йому відповідь: „Наставнику, — цíлу нíч ми працювали, і не зловили нíчого, — та за словом Твоїм укину нéвода“. 6 А зробивши оце, вони бézlích риби набрали — і їхнíй нéвід почав прориáтись... 7 І кивáli вони до товаришів, що були в другім чóвні, щоб прийшли помогти їм. Тí прийшли, та й напóвнили обýдва човні, — аж стали вони потопáти. 8 А як Сýмон Петро це побачив, то пріпав до колíн Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грíзна людíна!“ 9 Бо від полову риби, що зловили вони, обгорнув жах Його та й усіх, хто з ним був, 10 також Якова й Івана, синів Зеведéєвих, що були спíльнíкамí Сýмона. І сказав Ісус Сýмонові: „Не лякайсь, — від цього часу ти будеш ловити людей!“ 11 І вони повіягáli на землю човні, покинули все, — та й пíшли вслід за Нím. 12 А як Він перебувáв в однóму з міst, ось один чоловíк, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ 13 А Він руку простяг, доторкнуvся до нього й сказав: „Хóчу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зíшла. 14 І звелíв Він Йому не казати нíкому про це. „Але йди, покажися священикові, і принеси за свое очищення, як Мойсей наказав, на свíдчення їm“. 15 А чутка про Нього ще більше пíшла, і багато народу прихóдilo слухати та вздоровлятись від Нього з недýгíв своїх. 16 Він же відхóдив на місце самотнє й молився. 17 І сталося одного із днів, коли Він навчав, і сидíli фарiseй й законовýтлі, що посхожdili за всіх сіл Галілеї й Іudeї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, 18 і ось люди на ложі принéсли чоловíка, що розслáблений був, і намагалися вnести його, і перед Нím поклáсти. 19 Не знайшовши ж кудою пронéсти його з-за нарódu, злізли на дíм, і крізь стелю спустили із ложем його на серéдину перед Ісуса. 20 І, побачивши їхню вíru, сказав Він Йому: „Чоловíче, прощається тобі грíхи твої!“ 21 А книжники та фарiseї почали мíркувати й казати: „Хто ж Оцей, що Богознèвáгу говорить? Хто може прощати грíхи, окрім Бога Самого?“ 22 Відчувши ж Ісус думкí їхнí, промовив у відповідь їм: „Щó мírкуєте ви в серцях ваших? 23 Щó легше: сказати: „Прощається тобі грíхи твої“, чи

сказати: „Уставай та й ходи“? **24** Алé щоб ви знали, що Син Лі́одський має влáду на землі прощати грíхі“, — тож каже Він розслáблenuому: „Кажú Я тобi: Уставай, вíзьми ложе свое, та й іди у свíй дíм!“ **25** I той зараз устав перед ними, узвіши те, на чому лежав, і пíшов у свíй дíм, прославляючи Бога. **26** I всíх жах обгорнув, — і слáвили Бога вони. I перепóвнилися stráhom, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ **27** Після цього ж Він вийшов, і побачив мýтника, на йménня Левíя, що сидíв на мýтницí, та й промовив йому: „Іди за Мною!“ **28** I, покинувши все, той устав, і пíшов услíд за Ним. **29** I справив Левíй у своїm domí velyiku гостínu для Ньюго. I був нáтовp velyiky mýtnikiv й інших, що сидíli з Ним при столí. **30** Farisei ж ta книжники їхní нарíkali на Ньюго, ta учняm Його говорили: „Чому з мýtниками ta із gríshnikami vi ѹsté ta p'eté?“ **31** Icús vídpoví i promoviv do nich: „Líkarya ne потребують здорові, a slabí. **32** Ne priyshov Я, щоб праведних кликати до покáйnýia, a gríshnih“. **33** Voni ж vídkažali do Nьюго: „Chomý учñi Ivanovi často póstystya ta molyatya, takож i fariseyskí, a Twój spóživaют ta p'ytü?“ **34** Icús же promoviv do nich: „Chi ж vi можете zmusiti, щоб póstystili gostí vesélñi, pokí z nimi щe e molodíj? **35** Ale priyádytú tí dní, koli заберуть molodogo víd nich, — todí i póstysti будуть tix dnív“. **36** Rozpóvi же i prikazku ïm: „Níxto látki z odéjki novóbi v odéju staru ne vstavляe, a to poderé i novýu, a latka z novóbi staríj ne nadáystya. **37** I níxto ne vliavae vina molodogo v starí burdjukí, a to poprорiváe vino molode burdjukí, — i vino rózillétya, i burdjukí propadut. **38** Ale треба vliavati vino molode do novíh burdjukív. **39** I níxto, staré pívshi, molodogo ne snoché, boкажe: „Staré lípše!“

6 Iсталось, як Він перехóдив ланáми, у суботу, Його учñi зrивали kolbssya ta iili, roztershi rukamis. **2** A deyaki z farisei'v sказали: „Hášco robite te, chogo ne godítysya robiti v sуботу?“ **3** I promoviv Icús ïm u vídpovíða: „Xiba vi ne chitali togo, zhó zrobiv bув David, koli sam zgoldodñi, takож tí, khol bув iз ním? **4** Khol vín uviíshov bув do Božogo domu, i, vzyvши xlíbí pokazñi, jekh ïsti ne možna bułó, tílki samim swjaženikam, spóživav, i dāv tim, khol bув iз ním?“ **5** I sказав Vín do nich: „Sin Líodskiy — Gospodz i sуботi!“ **6** Iсталось, як v iñshu sуботu zayshov Vín do sinagogi i návchav, znaħódilva tam cholvík, zhó pravíjci jomu bula vsohla. **7** A книжники ta farisei'v vvažali, chì v sуботu togo ne vzdorobít, zhó znayti proti Nьюgo oskárjeniya. **8** A Vín znav dumki їхní, i sказав cholvíkovi, zhó mav suxu ruku: „Pídvedisia, i stan' poserédnin!“ Tój pídviæsya — i stav. **9** Icús же promoviv do nich: „Zapítau Я vas: Žho godítysya v sуботu — robiti dobre, chì robiti lixe, dušu spasti, chì zgubiti?“ **10** I, pозirnúvши na vcih nich, sказав cholvíkovi: „Prostygni svoju ruku!“ Tój zrobiv, — i ruka joho стала здорова! **11** A voni perepóvniлись zlutištio, i один z bñdym zmovlályi, zhó robiti z

Icúsom? **12** Iсталось, що чásу того Він vийшов na góru molitisa, i perebuv ciulu níč na molitvi do Božego. **13** A koli naastav den, poklikav Vín ýchni Cvojih, i obrav iñ nich Dvanadzctýoх, jekh i apóstolami Vín nazvav: **14** Símona, jekogo i Petrom Vín nazvav, i Andrija, brata joho, Jekova i Ivana, Piliipa i Varfolomíja, **15** Matvíja i Xomý, Jekova Alfejego i Símona, zvánego Zilótom, **16** Yudu Jekovogo, i Yudu Iskáriotskogo, zhó zradnikom stava. **17** Khol zayshov Vín iñ nimi, to spinivsya na rívnymu mísçi, takож nátovp gústiy Ýogo ýchni, i bészlich ludey z usiéi Judei ta z Erusalimu, i z primórskogo Tyru i Sidónu, **18** zhó posxódiлися, zhó послухati Ýogo ta vzdorovítysya iz nedúgiv svojih, takож tí, khol víd dûkhiv nečistikh stráždáv, — i voni vzdorovlályi. **19** Uwесь же nařobd namagavsa bodá dotorknútisya do Nьюgo, bo víd Nьюgo vixhódila syla, i vcih vzdorovляla. **20** A Vín, zvívши очi na ýchni Cvojih, говорив: „Bláženni ubogí, — Čarstvo Božje bo vaše. **21** Bláženni golodni тепер, bo vi nagodobanvi býdete. Bláženni zasmúcheni zaraz, bo vtíshitesya vi. **22** Bláženni vi býdete, koli ludi znenávidiat vas, i koli prójenutý vas, i ganybitimut, i zneslávlyat, jak zle, im'ya vaše za Líodskogo Sina. **23** Rádijte togo dnia i veselitýsya, nagoroda bo vaša velyika na nебесáh. Bo tak samo chiniili prorokam bátyk' їхní. **24** Goré ж вам, bagatíam, bo vtíhu svoju vi vже maete. **25** Goré вам, тепер sitim, bo zaznaete góldodu vi. Goré вам, zhó тепер potíshatesya, bo býdete vi sumuvati ta plakati. **26** Goré вам, yak usi люdi pro vas говоритимут добре, bo tak samo chiniili falshivim prorokam bátyk' їхní! **27** A вам, khol sluhayet, Я кажú: „Lubíti svojih vorogiv, dobro robít tim, khol návidit vas. **28** Bláženosvlyajte tix, khol vas proklianae, i molitýsya za tix, khol kriividu vaš chinít. **29** Xto vdarit tebe po щoči, pídstav jomu i drugu, a khol xoché pлаща twógo vziati, — ne zaboronyi i sorochki. **30** I kognomu, khol v tebe prosít — podai, a víd того, khol tvóe zabiarae, — nazad ne jadai. **31** I jak bájaete, zhó vam ludi chiniili, tak samo chinít ïm i vi. **32** A koli lubite tix, khol lubít vas, — jaka vam za te láska? Lublyat bo i gríshniki tix, khol iñ lubít. **33** I koli dobré chiníte tim, khol dobró chinít vam, — jaka vam za te láska? Bo te same i gríshniki roblyat. **34** A koli pozichaete tim, zhó i víd nich spodívaetes vziati, — jaka vam za te láska? Pozichaot bo i gríshniki gríshnikam, zhó odéřjati stílki jek. **35** Tóž lubít svojih vorogiv, robít dobro, pozichaite, ne jduchi níčogo nazad, — i vasa za ce nagoroda velyiko budet, i sinami Vsevýshnego stanete vi, — dobríj bo Vín do nevýčnich i zlih! **36** Budyte ž miloserdni, i Otecъ ваш miloserdni! **37** Takож ne sudit, zhó ne súdjeno i vas; i ne osudjujte, zhó i vas ne osúdjeno; proshajte, to prostiaty i vam. **38** Davajte — i daduyt vam; miroju dobroju, natóptanoju, strúsnutoju i perepóvnejo vam u podólok daduyt. Bo jako vam miroju mriayet, takou vídmiroyut vam. **39** Rozpóvi takож prikazku ïm: „Chi ж може водiti slípogo slípij? Xiba ne obídva v jamu vpadáy? **40**

Ученъ не більший за вчителя; але, удооконалившись, кожен буде, як учитель його. **41** Чого ж в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш? **42** Як ти можеш сказати до брата свого: Давай, брате, я заскалку вийму із ока твого, сам колоди, що в оці твоїм, не вбачаючи? Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого! **43** Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрий. **44** Кожне ж дерево з пліду свого пізнається. Не збирають бо фіг із тернини, винограду ж на глобу не рвуть. **45** Добра людина із доброю скарбниці серця добре виносить, а лиха із лихої виносить лихе. Бо чим серце наповнене, те говорять устя його! **46** Що звете ви Мене: „Господи, Господи“, та не робите того, що Я говорю? **47** Скажу вам, до кого подібний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх: **48** Той подібний тому чоловікові, що, будуючи дім, він глибоко викопав, і основу на камінь поклав. Коли ж зліва настала, вода кинулася на той дім, — та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був! **49** А хто слухає та не виконує, той подібний тому чоловікові, що свій дім збудував на землі без основи. І наперла на нього ріка, — і зараз упав він, і велика була того дому руйна!“

7 А коли Він скінчів усі слова Свої до народу, що слухав Його, то ввійшов у Капернаум. **2** У одного ж сотника тяжко раб занедував, що був дорогий йому, і вмирати вже мав. **3** А коли про Ісуса почув, то послав він до Нього юдейських старших, і благав Його, щоб прийшов, і вздоробив раба його. **4** Вони ж прибули до Ісуса, та й ревно благали Його й говорили: „Він достойний, щоб Ти це зробив йому. **5** Бо він любить народ наш, та й для нас синагогу поставив“. **6** І пішов Ісус із ними. І коли недалеко від дому вже був, сотник друзів послав, щоб сказати Йому: „Не турбуйся, о Господі, бо я недостойний, щоб зайшов Ти під стріху мою. **7** Тому то й себе не вважав я за гідного, щоб до Тебе прийти. Та промов тільки слово, — і раб мій одужає. **8** Бо й я — людина півладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди, — то йде він, а тому: приди, — і приходить, а своєму рабові: зроби тее — і зробить“. **9** Почекавши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до нáтовпу, що йшов слідом за Ним, промовив: „Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“ **10** А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! **11** І сталося, — наступного дня Він відправивсь у місто, що звєтеться Найн, а з Ним ішли учні Його та багато народу. **12** І ось, як до брами міської наблизився Він, винесли вмерлого, одинака в своєї матері, що вдовою була. І з нею був нáтовп великий із міста. **13** Як Господь же побачив її, то змілосéрдився над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ **14** І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він

сказав: „Юначе, кажу тобі: встань!“ **15** І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. **16** А всіх бстрах пройняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над народом Своїм!“ **17** І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. **18** Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, **19** і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **20** А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питуючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **21** А саме тоді багатьох уздоробив був Він від недугів і мук, і від дýхів злих, і слíпим багатьом вернув зір. **22** І промовив Ісус їм у відповідь: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви бачили й чули: „Сліпі прозрівають“, криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, „убогим звіщається Добра Новина“. **23** І блаженний, хто через Мене спокусі не матиме!“ **24** А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана народові: „На що ви дивитесь ходили в пустиню? Чи на очерет, що вітер гойдає його? **25** Та на що ви дивитесь ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Адже ті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палахах царських. **26** На що ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. **27** Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **28** Кажу вам: Між нарідженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього“. **29** І всі люди, що слухали, і мйтники визнали Божу волю за слушну, — і охристились Івановим хрещенням. **30** А фарисеї з законниками відкинули Божу волю про себе, — і не хрестилися від нього. **31** І промовив Господь: „До кого ж уподоблю людей цього роду? І до кого подібні вони? **32** Подібні вони до дітей, що на ринку сидять й один єдиного кличути та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жálібно, та не плакали ви“. **33** Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не єсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він дéмона“. **34** Прийшов же Син Лібдський, що єсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласун і п'яниця, Він прýятель мйтників і грішників“. **35** І віправдалася мудрість усіма своїми ділами“. **36** А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. **37** І ось жінка одна, що була в місті, грішниця, як дізналась, що, Він у фарисеевім домі засів при столі, алябáстрову пляшечку міра принесла, **38** і, припавши до нíг Його ззаду, плачучі, почала обливати слізьмій Йому ноги, і волóссям своїм витирала, ноги Йому цілуvala та миром мастила. **39** Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, кáжучи: „Коли б був Він пророк, Він би знат, хтò ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грішниця!“ **40** І озвався

Ісус та й говорить до нього: „Маю, Сімоне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажи, Учителю“.⁴¹ I промовив Ісус: „Були два боржників в одногого віртителя; один був винен п'ятсот динаріїв, а другий — п'ятдесят. **42** Як вони ж не могли заплатити, простив він обоє. Скажи ж, котрій із них більше полюбити його?“ **43** Відповів Сімон, говорячи: „Дýума, — той, кому більше простив“. I сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. **44** I, обернувшись до жінки, Він промовив до Сімона: „Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твій дім, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слізами Мої ноги й обтерла волбасям своїм. **45** Пощілунку не дав ти Мені, — а вона, відкохи ввійшов Я, Мої ноги цілує невпинно. **46** Голови ти Моєї оливової намастив, — а вона миром ноги мої намостила. **47** Ось тому говорів Я тобі: „Численні гріхи її прощені, бо багато вона полюбила. Кому ж мало прощається, такий мало любить“.⁴⁸ A до неї промовив: „Прощаються тобі гріхи!“ **49** A ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хто ж це Такий, що прощає й гріхи?“ **50** A до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з міром собі!“

8 I сталося, що Він після того проходив містами та селами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новійну про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, **2** та дехто з жінок, що були вздоробрлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдаліною звана, що з неї сім дімона вийшло, **3** і Івінна, дружина Худзі, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм ім служили. **4** I, як зібрались багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. **5** „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно своє. I, як сіяв, упало одне край дороги, — і було повитоптуване, а птахи небесні його повидобували. **6** Друге ж упало на ґрунт кам'яністий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо вогкості. **7** A інше упало між тéрен, — і вигнався тéрен, і його поглушів. **8** Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стократно“. Це сказавши, закликав: „Хто має вýха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **9** Запитали ж Його Його учні, говорячи: „Що визначає ця притча?“ **10** A Він відказав: „Вам дано піznати таємніці Божого Царства, а іншим у прýтках, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. **11** Ось що означає ця притча: Зерно — це Боже Слово. **12** A котрій край дороги, — це ті, хто слухає, але пóтім приходить диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони. **13** A що на кам'яністому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірюють дочасно, — і за час випробування відпадають. **14** A що впало між тéрен, — це ті, хто слухає слово, але, хóдячи, бувають придушенні кліпотами, та багатством, та життєвими розкóшами, — і плóду вони не дають. **15** A те, що на добрій землі, — це отí, хто як слово почує, береже його в широму й доброму серці,

— і плóд приносять вони в терпеливості. **16** A світла засвіченого ніхто не покриває посудиною, і не ставить під ліжко, але ставить його на світильник, щоб бачили світло, хто входить. **17** Немає нічого захóваного, що не визвиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв. **18** Тож пильнуйте, як слухаєте! Bo хто має, то дається йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому, ніби має¹⁹. **19** Do Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через нарóд не могли доступитись до Нього. **20** I сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять єсторонь, і бажають побачити Тебе“. **21** A Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ **22** I сталося, одногого з тих днів увійшов Він до човна, а з Ним Його учні. I сказав Він до них: „Переплýньмо на другий бік озера“. I відчалили. **23** A коли вони пливили, Він заснув. I знялася на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпéці вони. **24** I вони підйшли, і розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гинемо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщухнули, і тиша настала! **25** A до них Він сказав: „De ж ваша вýра?“ I дивувались вони, перестрáшенні, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітрам і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ **26** I вони приплivly до землі Гадаринської, що навпроти Галілеї. **27** I, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі рóки мав він дéмона, не вдягався в одежду, і мешкав не в домі, а в гробах. **28** A коли він Ісуса побачив, то закричав, повалівсь перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всеvішнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ **29** Bo звелів Він нечистому духові вийти з людіні. Довгий час він хапáв був його, — і в'язали його ланцюгами й кайданами, і стерегли його, але він розривав ланцюг, — і демон гнав по пустині його. **30** A Ісус запитався його: „Як тобі на іm'я?“ I той відказав: „Легібн“, бо багато ввійшло в нього дéмона. **31** I благали Його, щоб Він ім не звелів іти в безоднію. (*Abyssos g12*) **32** Пасся ж там на горі гурт великий свинéй. I просилися демони ті, щоб дозволив піти ім у них. I дозволив Він ім. **33** A як дéмони вийшли з тогó чоловіка, то в свиней увійшли. I череда кинулась із кручи до озера, — і потопілась. **34** Пастухи ж, як побачили те, що сталося, повтікали, та в місті й по сéлах звістили. **35** I вийшли побачити, що сталося. I прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що дéмони вийшли із нього, сидів при ногах Ісусових вдáгнений та при умі, — і полякались. **36** Самовідці ж ім розповілі, як видужав той біснуватий. **37** I ввеси народ Гадаринського краю став благати Його, щоб пíшов Він від них, — великий бо страх обгорнув їх. Він же до човна ввійшов і вернувся. **38** A той чоловік, що дéмони вийшли із нього, став благати Його, щоб бути при Ньому. Та Він відпустив його, кажучи: **39** „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ I той пíшов, і по

цілому місту звістив, які речі велики для нього Ісус учинив! **40** А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. **41** Аж ось прийшов муж, Яр на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому Його. **42** Бо він мав одиначку дочку, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, нарбд тиснув Його. **43** А жінка одна, що дванадцять років хворю на кровотечу булá, що ніхто вздоровити не міг її, **44** підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилася їй кровотеча. **45** А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, нарбд коло Тебе он тобіться й тисне!“ **46** Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене!“ **47** А жінка, побачивши, що вона не втайлася, трясучий, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людьми, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. **48** Він же промовив до неї: „Дочки, твоя віра спасла тебе; іди з міром собі!“ **49** Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорити: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ **50** Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайсь, тільки віруй, — і буде спасена вона!“ **51** Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчяти, та матері. **52** А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ **53** І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. **54** А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ **55** І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожилá. І звелів дать їй їсти. **56** І здивувались батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, що сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма дèмонами, і вздоровляти недùги. **2** І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих. **3** І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані пàлицi, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрàнь. **4** І в який дім увійдете, — зоставайтесь там, і звідти відходьте. **5** А як хто вас не прýйме, то, вихòдячи з міста того, обтрусіть від ніг ваших порох на свідчення сùпроти них!“ **6** І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новійну та всюди вздоровляючи. **7** А Ірод тetràрх прочув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, **8** а інши, що Іллá то з'явився, а знов інши, що ожив це один із стародавніх пророків. **9** Тоді Ірод сказав: „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я чую про Нього речі такі?“ І він намагався побачити Його. **10** А коли повернулись апòстоли, вони розповіли Йому, що зробили. І Він їх узяв, та й пішов самотою на місце безлюдне, біля міста, що зветься Віфсаїда. **11** А як люди довідалися, то пішли вслід за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих

уздоровляв, хто потребувáв уздороблення. **12** А день став схилятися. І Дванадцятьох підійшли та й сказали Йому: „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у довкóлишні села ѹ оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“ **13** А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви!“ Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хіба пдемо та купимо поживи для всього нарбdu цього!“ **14** Бо було чоловіків десь тисяч із п'ятьо. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадіть їх рядами — по п'ятидесяті!“ **15** І зробили отак, і всіх їх розсадíли. **16** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали нарбdu. **17** І всі їли й наситилися! А з кусків позосталих зібрали дванадцять кошів. **18** І сталося, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спітив Він їх, кажучи: „За кого люди вважають?“ **19** Вони ж відповілі та сказали: „За Івана Христителя, а ті за Іллію, а інши, — що воскрес один із давніх пророків!“ **20** А Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“ **21** Він же їм заказав, і звелів не казати нікому про це. **22** І сказав Він: „Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“ **23** А до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зрече́ться самбго себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде. **24** Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збережé. **25** Яка ж кóристь людіні, що здобудé ввесь світ, алé занапáстить чи згубить себе? **26** Бо хто буде Мене та Мої наукі сорбомітися, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Своїй, і Отчий, і святих анголів. **27** Правдиво ж кажу вам, що деякі з тут-o прийvних не скуштують смерти, аж поки не побачать Царства Божого!“ **28** І сталося після оцих слів днів за вісім, узяв Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитися на гору. **29** І коли Він молився, то вигляд лиця Його переобразíвся, а одежа Його стала біла й блискúча. **30** І ось два мùжі з Ним розмовляли, — були то Мойсей та Іллá, **31** що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчitи. **32** А Петро та прийvні з ним були змòрені сном, але, пробудíвшись, бачили славу Його й обох мùжів, що стояли при Ньому. **33** І сталося, як із Ним розлучалися вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж отут три шатра: для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі!“ Він не знав, що говорити... **34** А як він говорив це, насунула хмара та їх заслоніла. І вони полякалисъ, як стали ті вхòдити в хмару. **35** І почувся ось голос із хмари, який промовляв: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтесь!“ **36** А коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчáли, і нікому нічого тих днів не казали, що бачили. **37** А наступного дня, як спустилися з гори, перестрів Його нáтовп великий.

38 I закричав ось один чоловік із нарбоду й сказав: Учителю, благаю Тебе, — зглянься над сином моїм, бо одинак він у мене! 39 А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясе ним, аж той піну пускає. I, вимучивши він його, насилу відхдить. 40 I єчнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли“. 41 A Ісус відповів і промовив: „О, роде невірний й розбещений, — доки буду Я з вами, і терпітиму вас? Приведій свого сина сюди!“ 42 A як той іще йшов, дімон кинув його та затряс. Та Ісус заказав тому духу нечистому, — і вздоробив дитину, і віддав її батькові її. 43 I всі дивувалися величі Божій! 44 „Вкладіть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. 45 Проте не зрозуміли вони цього слова, було бо закрите від них, щоб його не забагнули, та боялись його запитати про це слово. 46 I прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? 47 A Ісус, думку серця їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. 48 I промовив до них: „Як хто прийде дитину оцю в Ім'я Мое, Мене він приймає, а як хто Мене прийме, приймає Того, Хто послав Мене. Xто бо найменший між вами всімá, — той великий!“ 49 A Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм дімонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами неходить“. 50 Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ 51 I сталось, коли дні Вознесіння Його наблизились, Він постановив піти в Єрусалим. 52 I Він посланців вислав перед Собою. I пішли вони, та й прибулі до села самарянського, щоб почавлю Йому приготувати. 53 A ті не прийняли Його, бо йшов Він у напрямі Єрусалиму. 54 Як побачили ж те учні Яків й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зійшов з неба та винищив їх, як і Ілля був зробив“. 55 A Він обернувся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. 56 Bo Син Любдський прийшов не губіть душі любдські, а спасати!“ I пішли вони в інше село. 57 I сталось, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я піду за Тобою, хоч би куди Ти пішов“. 58 Ісус же йому відказав: „Мають нόри лисиці, а гнізда — небесні пташкі, — Син же Любдський не має нідέй голови прихилити!“ 59 I промовив до другого Він: „Іди за Мною“. A той відказав: „Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати“. 60 Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерців своїх. A ти йди та звіщай Царство Боже“. 61 A інший сказав був: „Господи, я піду за Тобою, та дозволь мені перш попрощатись із своїми домашніми“. 62 Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладе свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!“

10 Після того призначив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. 2 I промовив до них: „Хоч жніво велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жніва, щоб робітників вислав на жніво Свое. 3 Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовкій. 4

Не носіть ні калітки, ні торби, ні сандалі, і не вітайте в дорозі нікого. 5 Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьому!“ 6 I коли син миру там буде, то спочине на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вірнеться. 7 Зоставайтесь ж у домі тім самім, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дім. 8 A як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть. 9 Уздороблюйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблизилося Царство Боже до вас!“ 10 A як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдіть на вулиці його та й кажіть: 11 „Ми обтрушуємо вам навіть порох, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблизилося Царство Боже!“ 12 Кажу вам: того дня легше буде содомлянам, аніж місту тому!“ 13 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Bo коли б то у Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони покаялися в волосяниці та в попелі! 14 Ale на суді відрадніш буде Тири й Сидону, як вам. 15 A ти, Капернауме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш!“ (Hadēs g86) 16 Xто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, Xто послав Мене“. 17 A ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: „Господи, — навіть дімона кіряться нам у Ім'я Твоє!“ 18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. 19 Ось Я віладу вам дав наступати на змій та скорпіонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не зашкодить. 20 Ta не тіштеся тим, що вам кіряться духи, але тіштесь, що ваші ймення записані в небі!“ 21 Того чауса Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втав Ti оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! 22 Передав Мені все Мій Отець. I не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити“. 23 I, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, що бачите ви! 24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути, що чуєте ви — і не чули!“ 25 I підвівся ось законник один, і сказав, Його випробовуючи: „Учителю, що робити мені, щоб вічне життя осягнути?“ (aiōnios g166) 26 Він же йому відказав: „Щó в Законі написано, як ти читаєш?“ 27 A той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душою своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“, і свого ближнього, як самого себе“. 28 Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити“. 29 A той бажав сам себе віправдати, та й сказав до Ісуса: „А хто то мій біжній?“ 30 A Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Ерихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та я утекли, покинувши лéдві живого його. 31 Проходив випадком тією дорогою священик один, побачив його,

— і проминув. **32** Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. **33** Прохόдив же там якийсь самарянін, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилосердився. **34** І він підійшов, і об'язав йому рани, наливши оліви й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостинниці, та й клопотався про нього. **35** А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: „Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу́ тобі, як вернúся“. **36** Котрій же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто попався розбійникам?“ **37** А він відказав: „Той, хто вчинив йому мілітє“. Ісус же сказав йому: „Іди, — і роби так і ти!“ **38** І сталося, коли вони йшли, Він прийшов до одногого села. Одна ж жінка, Марта й на ім'я, прийняла Його в дім свій. **39** Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова Його. **40** А Марта великою посполучою кlopotáлась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені помогла“. **41** Господь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й журишся ти про багато чого, **42** а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу ча́стку, яка не відбереться від неї“.

11 І сталося, як молився Він у місці одному, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.“ **2** Він же промовив до них: „Коли молитеся, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. **3** Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. **4** І прости нам наши гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржнику нашому. **5** І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого!“ **5** І сказав Він до них: „Хто з вас матиме пріятеля, і піде до нього отівничі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хлібі, **6** бо прийшов із дороги до мене мій пріятель, я ж не маю, що дати йому“.**7** А той із середини відповідь скаже: „Не роби мені клопоту, — уже замкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“. **8** Кажу вам: коли він не встане, і не дастя ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дастя йому, скільки той потребує. **9** І Я вам кажу: просить, — і буде вам дáно, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! **10** Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому, хто стукає — відчиняє. **11** І котрій з вас, батьків, як син хліба проситиме, подастя йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подастя йому гáдину? **12** Або, як яїця він проситиме, дастя йому скорпіона? **13** Отож, коли ви, бувши злі, потрапите добре дарії своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подастя Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ **14** Раз вигóнiv Він дéмона, який був нíмий. І коли демон вийшов, нíмий заговорив. А нарóд дивувався. **15** А

деякі з них гомоніли: „Виганяє Він дéмона силово Вельзевула, князя дéмонів“. **16** А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. **17** Він же знову думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене, запустіє, і дім на дім упадé. **18** А коли й сатана поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигóнiv Я дéмонів. **19** Коли ж Вельзевулом вигóнiv Я дéмонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам сúддями. **20** А коли пальцем Божим вигóнiv Я дéмонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. **21** Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпéці маєток його. **22** Коли ж дужчий від нього його нападé й переможе, то всю збрюю йому заберé, на яку покладався був той, і роздасть свою здобич. **23** Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидае! **24** Коли дух нечистий виходить з людейни, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знахóдячи, каже: „Вернúся до хати своєї, звідки я вийшов“. **25** А як вéрнеться він, то хату знахóдить замéтену й прýбрану. **26** Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живут там. І буде останнє людіні тій гíрше за перше!“ **27** І сталося, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднёсла й сказала до Нього: „Блаженна утрóба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав іх!“ **28** А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його бережé!“ **29** А як люди збирáлися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка Йоанни. **30** Бо як Йоана ознакою був для нíневíтіян, так буде Й Син Людський для роду цього. **31** Цариця пíвдénna на суд стане з мýжами роду цього, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломóнову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломон! **32** Нíневíтіяні стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо покáлися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йона! **33** Засвіченого світла ніхто в схóвок не ставить, ані під посúдину, але на світільника, щоб бачили світло, хто входить. **34** Око твоє — то світільник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне булó, то й усе тіло твоє буде темне. **35** Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося тéмрявою! **36** Бо коли твоє тіло все світле, і не має жáдної темної частини, то все буде світле, неначе б світільник осяяв блиском тебе!“ **37** Коли Він говорив, то один фарисей став благати Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. **38** Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. **39** Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисеї, он чистите зóvnішність кóхля та миски, а ваше нутро повне здýрства та кривид! **40** Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте зóvnішнє, не створив Він і внутрішнє? **41** Тож милостиню подавайте з унутрішнього, — і ось

все буде вам чисте. **42** Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і тогож не лишати! **43** Горе вам, фарисеям, що любите перші лавки в синагогах та привіти на ринках! **44** Горе вам, — бо ви як гробій непомітні, — люди ж ходять по них і не знають того! **45** Озвався ж один із законників, і каже Йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ **46** А Він відказав: „Горе й вам, законникам, бо ви на людей тягарі накладаєте, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не дотркуєтесь тягарів! **47** Горе вам, бо надгробки пророкам ви ставите, — ваші ж батьків були їх повбивали. **48** Так, — визнаете ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви ім надгробки будуєте! **49** Через те ѹ мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків й апостолів, — вони ж декого з них повбивають, а декого віженоутуть, **50** щоб на роді оцім відомстяла кров усіх пророків, що пролита від створення світу, **51** від крові Авеля аж до крові Захарія, що загинув між жертвінником і храмом!“ Так, кажу вам, — відомстяться це все на цім роді! **52** Горе вам, законникам, бо взялі ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, боронили!“ **53** А коли Він вихідив ізівдти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — **54** вони чатували на Нього, щоб зловити що з уст Іого (і щоб оскаржити Його).

12 Того часу, як зібралися десятитисячні нáтовпи народу, — аж топтали вони один іншого, — Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережіться рóзчини фарисейської, що є лицемірством! **2** Бо немає нічого захóваного, що не відкриється, ні таємного, що не віявиться. **3** Тому все, що казали ви пóтемки, — при світлі почується, що ж шептали на вухо в коморах, — на дахах проповідане бўде. **4** Кажú ж вам, Своїм друзям: Не бйтесь тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! **5** Але вкажу вам, кого треба боятися: Бйтесь тогó, хто має владу, убивши, укинути в геенну. Так, кажу вам: Того бйтесь! (*Geenna g1067*) **6** Чи ж не п'ять горобців продають за два грбш? Та проте перед Богом із них ні один не забудить. **7** Але навіть волбся вам на голові пораховане все. Не бйтесь: вартніші ви за багатьох горобців! **8** Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьмí Мене визнає, того визнає Й Син Людський перед Анголáми Божими. **9** Хто ж Мене відцуряється перед людьмí, того відцуряються перед анголáми Божими. **10** I кожному, хто скаже слово на Людського Сина, йому простишься; а хто зневажатиме Духа Святого, — не простишься. **11** А коли вас водитимуть до синагог, і до урáдів, і до влад, — не турбуйтеся, ѹк або що відповідати чи що говорити, — **12** Дух бо Святий вас навчить тієї години, що потрібно казати!“ **13** Озвався до Нього один із народу: „Учителю, скажи братові моему, щоб він спáдщиною поділився зо мною“. **14** А Він відказав Йому: „Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за подільника?“

15 I промовив до них: „Глядіть, остерігайтесь всякої зажéрливості, — бо життя чоловіка не залежить від достатку маєтку його!“ **16** I Він розповів їм притчу, говорячи: „В одного багача гойно нива вродила булá. **17** I міркував він про себе й казав: „Щó робити, що не маю куди зібрати плóдів своїх?“ **18** I сказав: „Оце я зроблó, — порозвáлюю клóні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пащні свою всю та свій достаток. **19** I скажу я душі своїй: „Душé, маєш багато добра, на багато рóків склáденого. Спочивай, ѓж та пий, і веселися!“ **20** Бог же до нього прорік: „Нерозумний, — ночі цієї ось душу твою зажадають від тебе, і кому позостáнеться те, що ти був наготовив?“ **21** Так буває і з тим, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога“. **22** I промовив Він єчням Своїм: „Через це кажу вам: Не журіться про життя, — щó ви будете ѹсти, і ні про тіло, — у щó ви зодýгнетесь. **23** Bo більше від ѓжі життя, а тіло від одягу. **24** Погляньте на гáйвороня, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клуні, — проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті! **25** Xto ж із вас, коли журіться, добавити зможе до зросту свого бодай ліктя однóго? **26** Tож коли ви й найменшого не подолаєте, то чого ж ви про інше клопочeteся? **27** Погляньте на ті он лілé, як вони не приядуть, ані тчуть. Алé говорю вам, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них! **28** I коли он траву, що сьогодні на полі, а завтра до пéчи вкидається, Бог так зодягає, скільки ж краще зодýgne Він вас, маловірні! **29** I не шукайте, щó будете ѹсти, чи щó будете пити, і не клопочітесь. **30** Bo всього цього й люди світу оцього шукають, Отець же ваш знає, що тогó вам потрібно. **31** Шукайте отож Його Царства, а це вам додасться! **32** Не лякайся, черідко малá, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство. **33** Продавайте достатки свої та мілостиню подавайте. Робіть калітки собі не старіючі, — невійчерпний скарб той у небі, куди не закрадається злóдій, і міль де не тóчить. **34** Bo де скарб ваш, там буде й серце ваше! **35** Нехай підперéзані будуть вам стéгна, а світла ручні позасвічувані! **36** I будьте подібними до людей, що очікують пана свого, коли вérнеться він із весілля, щоб, як прийде й застукає, відчинити негайно йому. **37** Блаженні рabi tí, що пан, коли прийде, то знайде, що пильнують вони! Поправді кажу вам: підперéжеться він і їх посадóвить, і, підїшовши, буде їм послугóвувати. **38** I коли прийде о другій чи прийде о третій сторбжі, та знайде так само, — блаженні вони! **39** Знайте ж це, що коли б знов господар, о котрій то годині підкрáдеться злóдій, то він пильнував би, і свого б дому не дав підкопати. **40** Тому будьте готові і ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не дýмаєте!“ **41** Озвався ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш прýтчу оцю, чи до всіх?“ **42** A Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домоправитель, що пан настанóвить Його над своїми чeláдниками, щоб давати харч вýзначену своєчасно? **43** Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він

так! **44** Поправді кажу вам, що над всім маєтком своїм він поставить його. **45** А коли раб той скаже у серці своїм: „Забáртися пан мій прийти“, і засне бити слуга служниць, їсти та пити та напиватися, **46** то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розйтнє його пополовині, і визначить долю йому з невірними! **47** А раб той, що знов волю свого госпóдара, але не приготував, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. **48** Хто ж не знов, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дáно багато, багато від нього ю жадатимутъ. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимутъ. **49** Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я праґну, щоб він уже запалáв! **50** Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те спóвниться! **51** Чи ви дýмаєте, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але пóділ! **52** Віднині бо п'ятеро в домі однóму поділені бúуть: троє супроти двох, і двоє супроти трьох. **53** Стане бáтько на сина, а син проти бáтька, мати против дочки, а дочка против матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!“ **54** Промовив же Він і до нарóду: „Як побачите хмару, що з зáходу суне, то кажете зáраз: Зближається дощ“, — і так і буває. **55** А коли вів вітер півдénний, то кажете: „Буде спекóта“, — і буває. **56** Лицемíри, — лице неба й землі розпíзнати ви вмісте, чому ж не розпíзнате часу цього? **57** Чого ж і самі по собі ви не судите, що справедливе? **58** Бо коли до урýду ти йдеш зо своїм супротíвником, попильнуй з ним залáгодити по дорозі, щоб тебе до судді не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе. **59** Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси й останнього шéляга!“

13 Того чáсу прийшли були дехто, та ю розповіли Йому про галіéян, що їхню кров Пилáт змішав був із їхніми жертвами. **2** Ісус же сказав їм у відповідь: „Чи ви дýмаєте, що оці галіéяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галіéян? **3** Ні, кажу вам; та коли не покаетесь, то загинете всі так! **4** Або ті вісімнадцять, що бáшта на них завалилась булá в Сілóамі й побила їх, — чи дýмаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Ерусалимі живуть? **5** Ні, кажу вам; та коли не покаетесь, то загинете всі так!“ **6** І Він розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав посаджене фíгове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. **7** І сказав винарéви: „Оцé третій рік, відкóли прихóджу шукати плоду на цім фíговім дереві, але не знахóджу; зрубай його, — нащо й землю марнúє воно?“ **8** А той Йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довкóла, і обкладу його гноем, — **9** чи року наступного плóду не вродить воно. Коли ж ні, то зрубаеш його!“ **10** І навчав Він в одній з синагог у суботу. **11** І ось там булá одна

жінка, що вісімнадцять рóків мала духа нéмочі, і була скорчена, і не могла ніяк вýпростатись. **12** А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недýги своєї!“ **13** І Він руки на неї поклав, — і вона зараз вýпросталась, — і стала слáвити Бога! **14** Озвався ж старший синагоги, обурений, що Ісус уздорóбив у суботу, і сказав до нарóду: „Є шість день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздорóвлйтесь, а не дня суботнього“. **15** А Госпóдь відповів і промовив до нього: „Лицемíре, — хіба ж не від'язує кожен із вас у суботу свого вола чи осла від ясел, і не веде напoйти? **16** Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зv'язав вісімнадцять ось рóків, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“ **17** А як Він говорив це, — засорóмiliся всі Його супротивники. І тішився ввесь нарóд всіма славними вчинками, які Він чинив! **18** Він же промовив: „До чого подібне Царство Боже, і до чого його прирівняю? **19** Подібне воно до гíрчичного зéрна, що взяв чоловíк і посіяв його в своїм сáді. І воно вирошло, і деревом стало, і „кубliлось птаство небесне на вtтях його“. **20** І знову сказав Він: „Із чим порівняю Я Боже Царство? **21** Подібне до рózчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вkýсne“. **22** Проходив містами та сéлами Він і навчав, до Ерусалиму простуочи. **23** І озвався до Нього один: „Господи, — хіба буде мало спасéних?“ А Він відказав їм: **24** „Силkýтесь ввійти тіснýми ворýтmi, бо кажу вам, — багато-хто будуть намагатися ввійти, — та не зможуть! **25** Як устане Госпóдар та двері замкнé, ви зачнёте вистóювати ізнадвóру, та стукати в двері й казати: „Господи, — відчини нам!“ А Він вам у відповідь скаже: „Не знаю Я вас, зvідki ви!“ **26** Тоді станете ви говорити: „Ми їлі й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“. **27** А Він вам відкаже: „Говоріо вам, — не знаю Я, зvідki ви. „Відійдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“ **28** Буде плач там і скréгіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божíм, себе ж — вигнаних геть. **29** І прийдуть інші від сходу й захóду, і пíвночі й пíвдня, і при столі в Царстві Божíм засядуть! **30** І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“ **31** Тієї години підійшли дехто з фарiseїв, і сказали Йому: „Вийди собі, і пídi зvідси, — хоче бо 1род убити Тебе“. **32** А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лíсові: Ось дéмонів Я виганяю, і чиню вzдорóблennя, — сьогодні та взвітра, а третього дня закінчý. **33** Однак, Мені треба ходити сьогодні та взвітра, і чáсу найближчого, бо згинути не може пророк поза Ерусалимом. **34** Ерусалиме, Ерусалиме, що вбиваеш пророків та каменуєш послáних до тебе! Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як та квочка збирає під крила курчáток своїх, — та ви не захотіли! **35** Ось „ваш дім зостається порожній для вас!“ Говорю бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настáне, що скажете: „Благословéнний, Хто йде в Господнє Ім'я!“

14

І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одногого з фарисейських старшин, щоб хліба спожити, а вони назирáли за Ним. 2 I ото перед Ним був один чоловік, слабий на водянку. 3 Ісус же озвався й сказав до законників та фарисеїв: „Чи вздоровляти в суботу годиться чи ні?“ 4 Вони ж мовчали. А Він, доторкнувшись, уздоровив його та відпустив. 5 I сказав Він до них: „Коли осел або віл котрόгось із вас упадé до криниці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“ 6 I вони не могли відповісти на це. 7 A як Він спостеріг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрощених притчу: 8 „Коли хто покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаними, 9 і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступіся цьому місцем!“ I тоді ти із соромом станеш займати місце останнє. 10 Ale як ти будеш запрощений, то приходь, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Приятелю, — сідай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. 11 Xтò бо підніситься — буде впокрений, а хто впокоряється — той піднесеться“. 12 A тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обід чи вечéрю, не клич дрúзів своїх, ні братів своїх, ані своїх рóдичів, ні сусідів багатих, щоб так само я вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. 13 Ale, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та слíпих, 14 і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних!“ 15 Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ 16 Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядів був велику вечéрю, і запросив багатьох. 17 I послав він свого раба часу вечéрю сказати запрощеним: „Ідіть, бо вже все наготовано!“ 18 I зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: „Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прощу тебе, — вибач мені!“ 19 A другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спрòбувати їх. Прощу тебе, — вибач мені!“ 20 I знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не мбжу прибути“. 21 I вернувся той раб і панові своему про все розпòвів. Розгніався господар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведі сюди вбогих, і калік, і слíпих, і кривих“. 22 I згодом раб повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“. 23 I сказав пан рабові: „Піди на дороги й на зáгороди, та й сíлуй прийти, щоб напòвнився дім мій. 24 Кажу бо я вам, що жоден із запрощених мýжів тих не покуштує моєї вечері. Bo багато покликаних, та вýбраних мало!“ 25 Ішло ж з Ним багато людей. I, звернувшись, сказав Він до них: 26 „Коли хто прихóдить до Мене, і не зненáвидить свого батька та матері, і дружйній й дітей, і братів і сестер, а до того й свої душі, — той не може бути учнем Моїм! 27 I хто свого хреста не

нese, і не йде вслід за Мною, — той не може бути учнем Моїм! 28 Xто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видáтків не вýрахує, — чи має потрібне на вýконання, 29 щоб, коли покладе він основу, але докінчiti не зможе, усí, хто побачить, не стали б сміятыся з нього, 30 говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчiti не міг!“ 31 Aбо який цар, ідучи на вýйну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спромóжен він із десятмá тисячами стріті того, хто йде з двадцятьмá тисячами проти нього? 32 Коли ж нí, то, як той ще далéко, шле посольство до нього та й просить про мир. 33 Так ото й кожен із вас, який не зреchеться усьобо, що має, не може бути учнем Моїм. 34 Сíль — добра річ. Коли ж сíль несолоною стане, чим приправити її? 35 Hí на землю, нí на гнй не потрібна вона, — її геть викидають. Xто має вýха, щоб слухати, — нехай слухає!“

15

Наблизялись до Нього всі мýтники й грішники, щоб послухати Його. 2 Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грішників та з ними ють“. 3 A Він ім розповів оцю притчу, говорячи: 4 „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятисятій дев'ятій, та й не пíде шукати загинулої, аж поки не знайде її? 5 A знайшовши, кладе на рамéна свої тарадіє. 6 I, прийшовши додому, скликає він дрúзів і сусідів, та й каже до них: „Радійте зо мною, бо знайшов я вівцю свою тую загублену!“ 7 Говорю вам, що так само на небі радітимуть більш за одногого грішника, що кається, аніж за дев'ятисятій і дев'ятій праведників, що не потребують покáйня!... 8 Abo яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? 9 A знайшовши, кличе приятелько та сусідок та каже: „Радійте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“ 10 Так само, кажу вам, радість буває в Божих анголів за одного грішника, який кається“. 11 I він оповів: „У чоловіка одногого було два сини. 12 I молодший із них сказав бáтькові: „Дай мені, бáтьку, належну частину маєтку!“ I той поділив поміж ними маєток. 13 A на пебагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подавсь до далекого краю, і розтратив маєток свíй там, живучи марнотráтно. 14 A як він усе прожив, настав голod великій у тім краї, — і він став бідувати. 15 I пішов він тоді і пристав до одного з мешkанців тієї землі, а той вислав його на поля свóї пасті свинéй. 16 I бажав він напòвнити шлунка свого хоч стручкáми, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому. 17 Tоді він спам'ятається й сказав: „Скільки в бáтька мого наймítів мають хліба аж нádmír, а я отут з голоду гину! 18 Устану, і пíдú я до бáтька свого, та й скажу йому: „Прогрішився я, отче, против неба та сúпроти тебе. 19 Недостойний я вже зватись сином твоїм; прийми ж мене, як одногого з своїх наймítів“. 20 I, вставши, пішов він до бáтька свого. A коли він далеко ще був,

його батько вгледів його, — і перепобнivся жáлем: і побіг він, і кинувсь на шию йому, і зачав ціluвати його! 21 I озвався до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоим“. 22 A батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одежду найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандалі на ноги. 23 Приведіть теля відгодоване та заколіть, — будемо юсти й радіти, 24 бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ I почали веселитись вони. 25 A син стárший його був на полі. I коли він ішов й наблизяvся до дому, почув музíки та танці. 26 I покликав однóго зо слуг, та й спитав: „Що це таке?“ 27 A той каже йому: „To вернувся твій брат, і твій батько звелів заколоти теля відгодоване, — бож здоровим його він прийняв“. 28 I розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. 29 A той віdpovів і до батька сказав: „Ото, стільки рóків служу я тобі, і ніколи накáзу твого не порúшив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із прýятелями своїми потішився я. 30 Коли ж син твій вернувся оцей, що проїв твій маєток із блуднýцями, — ти для нього звелів заколоти теля відгодоване“. 31 I сказав він йому: „Ти зáвжди зо мною, дитино, і все мое — то твое! 32 Веселитись та тішитись треба булó, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він й учням Своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управýтеля, що осکáржений був перед ним, ніби він перевóдить маєток його. 2 I він покликав його, і до нього сказав: „Щó це чую про тебе? Дай звіт про своє управýтельство, бо більше не зможеш рядити“. 3 I управýтель почав міркувати собі: „Щó я маю робити, коли пан управýтельство віддіме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. 4 Знаю, щó я зроблó, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скіннý із управýтельства“. 5 I закликав він нáрізно кожного з боржників свого пана, та й питается первого: „Скільки винен ти панові моему?“ 6 A той віdkазав: „Сто кадок оливи“. I сказав він йому: „Вíзьми ось розписку свою, швидко сїдай та й пиши: п'ятдесят“. 7 A потім питается другого: „А ти скільки винен?“ I той віdkазав: „Сто кірців пшеници“. I сказав він йому: „Вíзьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. 8 I пан похвалив управýтеля цього невíрного, що він мудро вчинив. Bo сини цього світу в своїм поколіnnі мудріші, аніж сини світла. (aión g165) 9 I Я вам кажу: „Набувайте дрúзів собі від багатства неправедного, щоб, коли проминéться воно, прийняли вас до вічних осель. (aiónios g166) 10 Xто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. 11 Отож, коли в несправедливім багатстві ви не були вірні, — хто вам правдиве довірити? 12 I коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дастъ? 13 Жáден раб не може служити двом панам, — бо або однóго зnenáвидить, а

другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знéхтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ 14 Чули все це й фарисеї, що були сріблолюбці, та й стали сміяться з Нього. 15 Він же промовив до них: „Ви себе видаете за праведних перед людьмí, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидóта. 16 Закон і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовіститься, і кожен силкúється втиснутись в нього. 17 Легше небо й земля проминéться, аніж одна риса з Закону загине. 18 Кожен, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перéлюб. I хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перéлюб. 19 Один чоловік був багатий, і зодягався в порфíру й віссон, і щоденно розкішно бенкетувáв. 20 Був і вбогий один, на ім'я йому Лáзар, що лежав у воріт його, стрýпами вкритий, 21 i бажав годувáтися крýшками, що зо столу багатого падали; пси ж прихóдили й рани лизали йому. 22 Та ось сталось, що вбогий умер, — і на Авраамове лóно віднёсли його анголій. Умер же й багатий, — і його поховали. 23 I, тéрплячи муки в адú, звів він очі свої, та й побачив здаю Авраама та Лазаря на лоні його. (Hadés g86) 24 I він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лазаря, — нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язíка прохолóдить, бо я мучуся в пólум'ї цім!“ 25 Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само — лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся. 26 A крім того всього, поміж нами та вами велика безбóдня постáвлена, так що ті, що хóчуть, переходіти не можуть ізвíдси до вас, ані не переходять ізвíдти до нас“. 27 A він віdkазав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім батька моого, 28 bo p'яťох братів маю, — хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждáння!“ 29 Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ 30 A він віdkазав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли прийде хто з мертвих до них, то покаяться“. 31 Йому ж він віdkазав: „Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не йнáтимутъ віри!“

17 I сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе тому, через кого приходить вони! 2 Краще б такому булó, коли б жóрно млинóве на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він однóго з малíх цих! 3 Уважайте на себе! Коли провинíться твій брат, докорý йому, а коли він покаяться, то вибач йому. 4 I хоча б сім раз денно він провинивсь проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюсь“, — вибач йому!“ 5 I сказали апóстоли Господу: „Додáй Ти нам вíri!“ 6 A Господъ віdkазав: „Коли б мали віру, хоч як зéрно пíрчичне, і сказали шовкóвиці цій: „Вíрвіся з коренем і посадися до моря“, — то й послухала б вас! 7 Xто ж із вас, мавши раба, що opé чи пасе, скаже

йому, як він вéрнеться з поля: „Негайно йди та сíдай до столу“? 8 Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вéчéряті, і пíдпережись, і менí прислугóвуй, аж поки я юстíму ти питиму, а потóмти ти сам будеш юсти ти пити“? 9 Чи ж він дýкує тому рабові, що наказане виконав? 10 Так і ви, коли зробите все вам накáзане, то кажіть: „Ми – нíкчемні раби, бо зробили лих те, що повинні зробити були!“ 11 І сталось, коли Він ішов до Єрусалиму, то прохóдив поміж Самарéю та Галілеею. 12 І, коли вхóдив до однóго села, перестрілі Його десять мужів, слáбих на проказу, що стали здалека. 13 Голос пíднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, – змилуйсь над нами!“ 14 І, побачивши їх, Він промовив до них: „Пíдіть і покажіться священикам!“ І сталось, коли вони йшли, то очистились. 15 Один же з них, як побачив, що видужав, то вернúвся, і почав гучним голосом слáвiti Бога. 16 І припав він обличчям до нíг Його, складаючи дýку Йому. А то самарянин був... 17 Ісус же промовив у вíдповіді: „Чи не десять очистилось, – а дев'ять же дé? 18 Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця?“ 19 І сказав Він йому: „Пíдведися ѹди: твоя вíра спасла тебе!“ 20 А як фарисé спитали Його, коли Царство Боже прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прийде помітно, 21 і не скажутъ: „Ось тут“, або: „Там“. Но Боже Царство всерéдині вас!“ 22 І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, – та не побачите. 23 І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, – не ѹдіть, і за ним не біжіть! 24 Но як близькавка, близнувшi, свítить із одного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня Син Людський. 25 А перше належить багато страждати Йому, і відцuрається рíд цей від Ньюго. 26 І, як було за днів Нбóвих, то буде так само ѹди за днів Сина Людського: 27 єли, пили, женилися, заміж вихóдили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчéгу“; прийшов же потоп, – і всіх вигубив. 28 Так само, як було за днів Лóтових: єли, пили, купували, продавали, садили, будували; 29 того ж дня, як Лот вийшов із Содóму, – огонь із сíркою з неба лину́в, і всіх погубив. 30 Так буде тиого дня, як Син Людський з'явиться! 31 Хто буде тогого дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злáзить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертáється, – 32 пам'ятайте про Лóту дружýну! 33 Хто дбáтиме зберегти свою душу, – той погубить її, а коли кто погубить, – той оживить її. 34 Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на одному лíжкові: один вíзьметься, а другий полíшиться. 35 Дві молотимуть разом, – одна вíзьметься, а друга полíшиться. 36 Двое будуть на полі, – один вíзьметься, а другий полíшиться!“ 37 І казали вони Йому в вíдповіді: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися зáвжди, і не занепадáти духом, 2

говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не сорóмився. 3 У тому ж місті вдова перебувáла, що до ньюго ходила й казала: „Оборони мене від моого супротíвника!“ 4 Але він довгий час не хотів. А згóдом сказав сам до сéбе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не сорóмлюся, 5 але через те, що вдовиця оци докучає мені, то вíзьмú в оборону її, щоб вона без кíнця не ходила, і не докучала мені“. 6 І промовив Господь: „Чи чуєте, щó говорить суддя цей неправедний? 7 А чи ж Бог в оборону не вíзьме обráних Своїх, що голосять до Ньюго день і нíч, хоч і бáриться Він щодо них? 8 Кажу вам, що Він їм незабáром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знáйде вíру?“ 9 А для деяких, що були себе певні, що вони нíби праведні, і за нíщо мали інших, Він притчу оци розповів. 10 „Два чоловíки до храму ввíйшли помолитись, – один фарисéй, а другий був мýтник. 11 Фарисéй, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здýрщики, неправедні, перелíбні, або як цей мýтник. 12 Я пошú два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбáю!“ 13 А мýтник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смíв, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостíвий до мене грíшного!“ 14 Говорів вам, що цей повернувся до дому свого більш віправданий, аніж той. Бо кожен, хто пíднóситься, – буде понíжений, хто ж понíжáється, – той пíднесéться“. 15 До Ньюго ж принесили й немовлят, щоб до них доторкнуvся, а учні, побачивши, їм докоряли. 16 А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дíтей, щоб до Мене прихóдили, і не забороняйте їм, – бо таких Царство Боже. 17 Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у ньюго не вíйде!“ 18 І запитався Його один із начáльників, говорячи: „Учителю Добрýй, що робити мені, щоб вспadкувати вічне життя?“ (aiðnios g166) 19 Ісус же йому відказав: „Чого звш Мене Добрим? Ніхто не є Добрýй, – тільки Сам Бог! 20 Знаеш заповіді: „Не чини перéлюбу, не вбивай, не крадí, не свídký неправдиво, шануй свого батька та матíр“. 21 А він відказав: „Усé це я виконав від юнáцтва свого!“ 22 Як почув це Ісус, то промовив до ньюго: Однóго тобі ще бракує: Розпрóдай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, – і матимеш скарб свíй на небі. Вертайся тодí, та й ѹди вслíд за Мною!“ 23 А він, коли почув це, то засумував, бо був вéльми багатий. 24 Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! 25 Но верблíдові легше пройти через гóлчине вúшко, нíж багатому в Боже Царство ввíйти“. 26 Тí же, що чули, спитали: „Хтó ж тодí може спастíся?“ 27 А Він відповів: „Неможливе людям – можливе для Бога!“ 28 І промовив Петро: „От усе ми покинули, – та й пішли за Тобою слíдом“. 29 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб покинув свíй дíм, або дружýну, чи братів, чи батьків, чи дíтей ради Божого Царства, 30 і не одержав би

значно більш цього часу, а вінці наступнім — життя вічне“. (αὶνις γε 165, αἰώνιος γε 166) 31 І, взявши Дванадцятьох, промовив до них: „Оце в Єрусалим ми йдемо, і все здійсниться, що писали Пророки про Ліодського Сина. 32 Но Він відданий буде поганам, і буде осміяний, і покривдженій, і опльбований. 33 І, збичувавши, уб'уть Його, — але третього дня Він воскресне!“ 34 Та з цього нічого вони не збагнули, і ця річ перед ними закрита булá, і скáзаного вони не розуміли. 35 І сталося, як Він наблизявся був до Ерихону, один невидіючий сидів при дорозі й просив. 36 А коли він прочув, що проходить нарόд, то спитався: „Щó це таке?“ 37 А йому відказали, що проходить Ісус Назарянин. 38 І став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилийся надо мною!“ 39 А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замóвк, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилийся надо мною!“ 40 І спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблизивсь до Нього, то Він запитався його: 41 „Щó ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видіющим!“ 42 Ісус же до нього сказав. „Стань видіючий! Твоя віра спасла тебе!“ 43 І зараз видіючим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові.

19 І, ввійшовши Ісус, переходив через Ерихон. 21 Ось чоловік, що звався Закхéй, — він був старший над мýтниками, і був багатий, — 3 бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за нарóду не міг, — бо малій був на зrіст. 4 І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити. 5 А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угòру до нього й промовив: „Закхéю, — зайди зáраз додóлу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм!“ 6 І той зараз додóлу ізліз, і прийняв Його з радістю. 7 А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грішного мужа в гостіну зайшов!“ 8 Став же Закхéй та й промовив до Господа: „Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скрýвдив був чим, — верну вчтвero“. 9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дім цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. 10 Син бо Ліодський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!“ 11 Коли ж вони слухали це, розповів Він іще одну прýтчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму, вони ж дýмали, що об'явитися Боже Царство тепер. 12 Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного, відправився в далеку країну, щоб царство прийняти й вернутись. 13 І покликав він десятьох своїх рабів, дав ім десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки вернúся“. 14 Та його громадяни його ненáвиділи, і послали посланців услід за ним, кажучи: „Не хочемо, щоб він був над нами царем“. 15 І сталося, коли він вернúвся, як царство прийняв, то звелів поскликати рабів, яким сріблó роздав, щоб довідатися, хтó що набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна твоя принеслá десять мін“. 17 І відказав він йому: „Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, —

володій десятьмá містами“. 18 І другий прийшов і сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принеслá“. 19 Він же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьмá містами“. 20 І ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я мав ії скhовану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посія“. 22 І відказав той йому: „Устáми твоїми, злій рабе, суджú я тебе! Ти знат, що я — жорстока людина, беру, чого не поклав, і жну, чого не посія. 23 Чому ж не віддав ти мінáльникам сріблó мого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибутком?“ 24 І сказав він присутнім: „Вíзьміть міну від нього, та дайте тому, хто десять мін має“. 25 І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. 26 Говорю бо я вам: „Кожному, хто має, то дається йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. 27 А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіте сюди, — і на очах моїх іх повбивайте“. 28 А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. 29 І ото, як наблизився до Вітфагї й Віфáнії, на горі, що Олівною зветься, Він двох учнів послав, 30 наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осля, що на нього нікóли ніхто із людей не сідав. Відб'яжіть його, і приведіть. 31 Коли ж вас хто спитає: „Нáшo відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Господъ потребуе його“. 32 Посланцí ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. 33 А коли осля стали відв'язувати, хазяй його іх запитали: „Нáшo осля відв'язуєте?“ 34 Вони ж відказали: „Господъ потребуе його“. 35 І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одежу свою на осля, посадили Ісуса. 36 Коли ж Він їхав, вони простилиали одежу свою по дорозі. 37 А як Він наблизявся вже до сходу з гори Олівної, то ввесь нáтовп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, 38 кажучи: „Благословéнний Цар, що йде у Господнє Ім'ї! Мир на небесáх, і слава на висотi!“ 39 А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: „Учителю, — заборонй Своїм учням!“ 40 А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замóвкнутъ, то каміння кричатиме!“ 41 І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, 42 і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх скhоване це. 43 Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе вáлом отбачать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусiди. 44 І зрівняють з землею тебе, і поб'уть твої діти в тобі, і не позостáвлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти чáсу відвідин твоїх“. 45 А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, 46 до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печéру розбйників“. 47 І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященики й книжники й найважніші з нарóду шукали, щоб Його погубити, 48 але не знахóдили, що вчинити Йому, бо ввесь нарóд горнувся до Нього та слухав Його.

20

І сталося одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новійну звіщав, прийшли первосвященики й книжники з старшими, 2 та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою владою Ти чиниш оце? Або хто Тобі владу цю дав?“ 3 І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і відповідайте Мені: 4 Іванове хрещення з неба булó, чи від людей?“ 5 Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „з неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 6 А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були переконані, що Іван — то пророк“. 7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки. 8 А Ісус відказав їм: „То Й Я не скажу вам, якою владою Я це чиню!“ 9 І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винарям, та й відбув на час довший. 10 А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб дали йому частку з плодів виноградника. Та побили його винарі, і відіслави ні з чим. 11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й зневажили, — та й відіслави ні з чим. 12 І послав він ще третього, а вони й того зраницли й вигнали. 13 Сказав тоді пан виноградника: „Щó маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, — може його посоромляться“. 14 Винарі ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, щоб спадщина наша булá“. 15 І вони його вивели за виноградника, та й убили... Щó ж зробить їм пан виноградника? 16 Він прийде та й вигубить цих винарів, виноградника ж іншим віддасть“. Слухачі ж повілі: „Нехай цього не станеться!“ 17 А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написане: „Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем! 18 Кожен, хто впадé на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упадé, — то розчавить його!“ 19 А книжники й первосвященики руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись наріду. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. 20 І вони слідкували за Ним, і підіслиали підглýдачів, які праведних із себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й влáді намісника. 21 І вони запитали Його та сказали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаеш, і не дивишся на облýччя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. 22 Чи годиться давати податок для кéсаря, чи ні?“ 23 Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? 24 Покажіте динáрія Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. 25 А Він їм відказав: „Тож віддайте кéсареве — кéсареві, а Богові — Боже!“ 26 І не могли вони перед людьмí зловити на слові Його. І дивувáлись вони з Його відповіді, та й замовкли. 27 І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, 28 та сказали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому брат, який має дружину, а помре бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для

брата свого“. 29 Було ж сім братів. І перший, узявши дружину, бездітний умер. 30 І другий узяв був ту дружину, та й той вмер бездітний. 31 І третій узяв був її, так само й усі сéмеро, — і вони дітей не позоставили, та й повмирали. 32 А по всіх умерла жінка. 33 А в воскресінні котрому із них вона дружиною буде? Бо сéмеро мали за дружину її“. 34 Ісус же промовив у відповідь їм: „Женя́ться й заміж виходять сини цього віку. (aiðn g165) 35 А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходитьти, (aiðn g165) 36 ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анголáм, і вони сини Божí, синами воскресіння бувши. 37 А що мертві встають, то Й Мойсей показав — при кущі, — коли він називав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим“. 38 Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“ 39 Дехто ж із книжників відповіли та сказали: „Учителю, — Ти добре сказав!“ 40 І вже не насліювалися питати Його ні про щó. 41 І сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? 42 Тож Давид сам говорить у книзі Псалмів: „Промовив Господь Господéві моєму: сядь правóруч Мене, 43 поки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 44 Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ 45 І, як увесь народ слухав, Він промовив до учнів Своїх: 46 „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавки в синагогах, і перші місця на бенкéтах, 47 що вдовіні хаті поїдають, і моляться довго напóказ, — вони тяжче осудження приймути!“

21

І поглянув Він угорóу, і побачив заможних, що кидали дáри свої до скарбницí. 2 Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лéпти туди вона вкинула. 3 І сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! 4 Во всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убозства свого ввесь прожиток, що мала“. 5 Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: 6 „Надійдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зостанеться й каменя на камені, який не зруйнується“. 7 І запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це?“ 8 Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Во багато-хто прийдуть в Ім'я Мое, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдіть! 9 І, як про війни та рóзрухи почуєте ви, — не лякайтесь, бо перш „статись належить тому“. Але це не кінець ще“. 10 Тоді промовляв Він до них: „Повстане народ на нарід, і царство на царство“. 11 І будуть землетруси велиki та голод, та пóмір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. 12 Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язніци, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Мос. 13 Але це стане вам на свідоцтво. 14 Отож, покладіть у серця свої — наперед не гадáти, щó будете відповідати, 15 бо дам

Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші. **16** І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і дру́зі, а декому з вас заподіють і смерть. **17** І за Ім'я Мое будуть усі вас ненавідіти. **18** Але й волосина вам із голови не загине! **19** Терпеливістю вашою дұші свої ви здобудете. **20** А коли ви побачите Єрусалим, військом оточений, тоді знайте, що до нього наблизилося спустобження. **21** Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у горі втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього! **22** Бо то будуть дні помсти, щоб віконалося все написане. **23** Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті дні, бо буде велика нужда на землі та гнів над цим людом! **24** Поляжуть під гострим мечем, і заберуть до неволі поміж усі народа, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган. **25** І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збентеження від шуму моря та хвиль, **26** коли люди будуть мертвіti від страху й чекання того, що йде на ввесь світ, бо сили небесні порушаться. **27** І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах “із силою й великою славою! **28** Коли ж стане збуватися це, то вий простуйтесь, і підійміть свою голови, — бо зближається ваше визволення!“ **29** І розповів Він їм притчу: „Погляньте на фі́гове дерево, і на всілякі дерева: **30** як вони вже розпукуються, то, бачивши це, самі знаете, що близько вже літо. **31** Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що Боже Царство вже близько! **32** Поправді кажу вам: Не перейде цей рід, аж усе оце станеться. **33** Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! **34** Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтіжувалися ненажерством та п'янством, і життевими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано, **35** немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на поверхні всієї землі. **36** Тож пильнуйте, і кожного часу моліться, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським!“ **37** За дня ж Він у храмі навчав, а на ніч виходив та перебував на горі, що звється Оливна. **38** А зранку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22 Наблизалося ж свято Опрісноків, що Пáскою звється. **2** А первосвященики й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялися народа. **3** Сатана ж увійшов у Юду, звáного Іскаріот, одного з Дванадцятьох. **4** І він пішов, і почав умовлятися з первосвящениками та начальниками, як він видасть Його. **5** Ті ж зраділи, і погодилися дати Йому срібняків. **6** І він обіцяв, і шукав відповідного ча́су, щоб їм видати Його без народа. **7** І настав день Опрісноків, коли пасху приносити в жертву належало. **8** І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, і пригответе нам пасху, щоб її спожили ми“. **9** А вони запитали Його: „Дé Ти хочеш, щоб ми приготували?“ **10** А Він їм відказав: „Ось, як будете вхóдити в місто, стріне вас чоловік, воду

несучи у глекові, — ідіть за ним аж до дому, куди він увійде. **11** І скажіть до господаря дому: Учитель питає тебе: „Де кімната, в якій споживу зо Своїми учнями пасху?“ **12** І він вам покаже велику горницю вистелену: там пригответе“. **13** І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, — і зачали там готувати пасху. **14** А коли настав час, сів до стóлу, і апостоли з Ним. **15** І промовив до них: „Я дуже бажав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки приймú. **16** Бо кажу вам, що вже споживати не буду її, поки спóвниться в Божому Царстві вона“. **17** Узвівши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між собою. **18** Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного, доки Боже Царство не прийде“. **19** Узвівши ж хліб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Мое, що за вас віддається. Це чиніть на спóмин про Мене!“ **20** По вече́рі так само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша — Новий Заповіт у моїй крові, що за вас проливається. **21** Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зрадника. **22** Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видae!“ **23** А вони почали між собою питати, котрий з них мав би це вчинити? **24** І сталося між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого. **25** Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброїнцями звуться. **26** Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як слуга, **27** бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислуговує? Чи не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, як слуга. **28** Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спóкусах Моїх, **29** і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів, **30** щоб ви в Царстві моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племен Ізраїлевих“. **31** І промовив Господь: „Сімоне, Сімоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересісти, мов ту пшеницю. **32** Я ж молився за тебе, щоб не змінилась віра твоя; ти ж колись, як навернешся, зміни браттю свою!“ **33** А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“ **34** Він же прорік: „Говорі тобі, Петре, — півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“... **35** І Він їм сказав: „Як Я вас посилаю без калітки, і без торби, і без сандáль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічого“. **36** „А тепер — каже їм — хто має калітку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продаст одіж свою та й купить меча. **37** Говорю бо Я вам, що віконатися на Мені має й це ось написане: „До злочинців Його заражовано“. Бо те, що про Мене, викóнуеться“. **38** І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Дóсить!“ **39** І Він вийшов, і пішов за звичаєм на гору Оливну. А за Ним пішли учні Його. **40** А прийшовши на місце, сказав їм: „Молітесь, щоб не впасти в спóкусу“. **41** А Він Сам, відійшовши від них, як докинути каменем, на коліна припав та й молився, **42** благаючи: „Отче, як

воліш, — пронесй мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“ **43** І Ангол із неба з'явився до Нього, — і додавав Йому сили. **44** А як був у смертельній тривозі, що пильніш Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю. **45** І, підівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журбій. **46** І промовив до них: „Чото ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасті в спокусу! **47** І, коли Він іще говорив, ось нарід з'явився, і один із Дванадцятьох, що Юдою звуться, ішов перед ними. І він підішов до Ісуса, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він!]“. **48** Ісус же промовив до Нього: „Чи оце поцілунком ти, Юдо, видаєш Сина Людського?“ **49** А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечём нам не вдарити?“ **50** І, один із них рубонув раба первосвященикового, — та й відтяг праве вухо Йому. **51** Та Ісус відізвався й сказав: „Лишіть, — уже досить!“, і, доторкнувшись до вуха Його, уздорбив Його. **52** А до первосвящеників і влади сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кіями. **53** Як щоденно Я з вами у храмі бував, не піднёсли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада тémрюві“. **54** А схопивши Його, повелі й привели у дім первосвященика. Петро ж здалека йшов слідкома. **55** Як розклали ж огонь серед двобру, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. **56** А служниця одна Його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до Нього, сказала: „І цей був із Ним!“ **57** І відрікся від Нього він, твérдячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ **58** Незабáром же другий побачив Його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відкazав: „Ні, чоловіче!“ **59** І як часу минуло з годину, хтось інший твердив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галілеянин“. **60** А Петро відкazав: „Чоловіче, — не відаю, про що ти говориш...“ І зараз, як іще говорив він, півень заспівав. **61** Господь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він Йому: „Перше, ніж заспіва півень, — відречешся ти тричі від мене“. **62** І, вийшовши звідти, він гірко заплакав! **63** А люди, які ув'язніли Ісуса, знущалися з Нього та били. **64** І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хтò то вдарив Тебе?“ **65** І багато інших богозневáг говорили на Нього вони... **66** А коли настав день, то зібралися старші нарід, первосвященики й книжники, і повелі Його в синедріон свій, **67** і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відповів: „Коли Я вам скажу, — не повірите ви. **68** А коли й поспитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді. **69** Незабáром Син Людський сидітиме по правіці сили Божої!“ **70** Тоді всі запитали: „То Ти Божий Син?“ А Він їм відповів: „Самі кажете ви, що то Я“. **71** А вони відкazали: „Нáшо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І знялися всі їхні збори, і повели до Пилата Його. **2** І зачали оскаржати Його й говорили: „Ми стверділи, що Цей ворохобить народ наш, і забороняє податок давати кесареві, та й говорить, що Він, — Христос Цар“. **3** І Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відкazав Йому в відповідь: „Сам ти кажеш...“ **4** Пилат сказав первосвященикам та до народу: „Я не знахóджу жóдної провини в Цій Людійні“. **5** А вони намагались, говорячи: „Він бунтує нарід, навчаючи в усій Іudeї, від Галілеї почавши аж посі“. **6** А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галілеянин?“ **7** І, дізnavшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Єрусалимі також перевував тими днями. **8** Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Його бачити, — багато за Нього чував, і сподівався побачити чудо яке, що буває від Нього. **9** А багато питався Його, та нічого не відповідав Він Йому. **10** І стояли тут первосвященики й книжники, та завзято Його оскаржували. **11** Тоді Ірод із військом своїм ізневажив Його й наслівся, зодягнувши Його в яснобілу одіж, і відіслав до Пилата Його. **12** І того дня стали Ірод із Пилатом за прýятelів між собою, бо давніш ворожнечá між ними булá. **13** А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і нарід, **14** і промовив до них: „Привелі ви мені Чоловіка Цього, як тогb, що бунтує нарід. А ось я перед вами розвідав, — і не знахóджу в Людійні Оцій ані однієї провини такої, про що ви оскаржуете. **15** Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслугóвувало б, Він не вчинив. **16** Отже я покараю Його й відпушу“**17**. **17** Бо повýнен був ім відпустити одніgo на свято. **18** А нарід став кричати й казати: Вíзьми Цього, — відпусти ж нам Варáуву!“ **19** А той за повстáння одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язніці. **20** І знову сказав їм Пилат, хотячі відпустити Ісуса. **21** Та кричали вони й говорили: „Розіпни, розіпни Його!“ **22** Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслугóвувало б, на Ніm не знайшов. Отже я покараю Його й відпушу“**23**. **23** А вони сильним криком свого домагáлися, та вимагали роз'ystи Його. І взяв гору крик їхній та первосвящеників. **24** І Пилат присудив, щоб булó, як просили вони: **25** відпустив їм Варáуву, посадженого за повстáння та вбивство в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віddав їхній волi... **26** І як Його повелі, то схопили якогось Сýмона із Кірінéї, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніc за Ісусом! **27** А за Ніm ішов нáтовп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. **28** А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки єрусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми! **29** Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженні неплідні, та утрóbi, які не родили, і груди, що не годували“. **30** Тоді стануть казати горáм: „Поспадайте на нас“, а узg'ям: „Покрайте нас!“ **31** Bo коли таке роблять

зеленому дереву, то що буде сухому?“ 32 І велий з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. 33 А коли прибули на те місце, що звуть „Череповище“, розп'яли тут Його та злочинників, — одногого правобруч, а одного лівобруч. 34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“ А як Його одіж ділили, то кидали жéреба. 35 А люди стояли й дивились... Насміхалися з ними й старшіни, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе візволить, коли Він Христос, Божий Обрâнець!“ 36 І воякі глузували з Нього: приступаючи, єцт Йому подавали, 37 і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ 38 Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрейським написаний: „Це — Цар Юдейський“. 39 А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ 40 Обізвався ж той другий, і докоряв Йому, кажучи: „Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? 41 Але ми справедливо засуджені, і належну заплату за вчинки свої беремо, — Цей же жодного зла не вчинив“. 42 І сказав до Ісуса: „Спогадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Свое!“ 43 І промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раї!“ 44 Наблизжалася шоста година, — і тёмрява стала по цілій землі аж до години дев'ятої. 45 І сонце затмілось, і в храмі завіса роздерлась надвбі. 46 І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!“ І це прорікши, Він духа віддав. 47 Коли ж сотник побачив, що сталося, він Бога прославив, говорячи: „Дійсно праведний був Чоловік Цей!“ 48 І ввесь нáтовп, який зійшовсь на видобище це, як побачив, що сталося, — бив у грýди себе та вертався. 49 Усі ж знайомі Його й ті жінкі, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це. 50 І ось муж, на ім'я Йому Йосип, що був радником синедріону, людина шановна і праведна, — 51 не пристав він до ради та чину їх, — із Аритматéї, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — 52 цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. 53 І Йосип, знявши Його, обгорнув у полотно, і поклáв Його в грóб, що в скелі був вісічений, і що в ньому ніколи ніхто не лежав. 54 День той був Приготування, і наставала субота. 55 А жінкі, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слідом, і вони бачили грóба, і як покладене тіло Його. 56 Повернувшись, вони наготовіли пáхощів і міра, а в суботу, за заповідю, спочивали.

24 А дні першого в тижні прийшли вони рано вранці до грóбу, несучі наготовані пáхощі, 2 та й застали, що камінь від грóбу відвáлений був. 3 А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. 4 І сталося, як безрадні були вони в цім, ось два мужі в одежах близкучих з'явились при них. 5 А коли налякалисі вони й посхилили обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? 6 Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам

говорив, коли ще перебувáв в Галілії. 7 Він казав: „Сину Ліодському треба бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятыму бути, і воскрéснути третього дня“. 8 І згадали вони ті слова Його! 9 А вернувшись від грóбу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших. 10 То були: Марія Магдалина, і Іванна, і Марія, мати Яковова, і інші з ними, — і вони розповіли апостолам це. 11 Та словá їхні здалися їм вигадкою, — і не повірено їм. 12 Петро ж устав та до грóбу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала. 13 І вернувшись він до себе, і дивувався, що сталося. 13 І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммаус, що від Єрусалиму лежало на стадії із шістдесят. 14 І розмовляли вони між собою про все те, що сталося. 15 І ото, як вони розмовляли, і розпитували один єдного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. 16 Очі ж їхні були стрýмані, щоб Його не пізнали. 17 І спітався Він їх: „Щó за речі такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні?“ 18 І озвався один, Йому ймénня Клеóпа, та й промовив до Нього: „Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що сталося в нім цими днями?“ 19 І спітався Він їх: „Що таке?“ А вони розповіли Йому: „Про Ісуса Назаряніна, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім народом. 20 Як первосвященики й наша старшіна Його віддали на суд смертний, — і Його розп'яли. 21 А ми сподівались були, що Це Той, що має Ізраїля візволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оте сталося. 22 А дехто з наших жінок, що рано були коло грóбу, нас здивували: 23 вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення анголів, які кажуть, що живий Він. 24 І пішли дехто з наших до грóбу, і знайшли так, як казали ї жінкі; та Його не побачили“. 25 Тоді Він сказав їм: „О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про що сповіщали Пророки! 26 Чи ж Христові не це перетéрпіти треба було, і ввійти в Свою славу?“ 27 І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і виясняв їм зо всього Писання, що про Нього булó. 28 І наблизились вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі. 29 А вони не пускали Його й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчáться день“. І Він увійшов, щоб із ними побути. 30 І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав. 31 Тоді очі відкрилися їм, — і пізнали Його. Але Він став для них невидíмий... 32 І говорили вони один єдному: „Чи не палáло нам серце обою, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли виясняв нам Писання?“ 33 І зараз устали вони, і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і тих, що з ними були, 34 які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Сýмонові. 35 А вони розповіли, що сталося було на дорозі, і як пізнали Його в ламáнні хліба. 36 І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“ 37 А вони налякалися та

перестрা�шились, і думали, що бачать духа. **38** Він же промовив до них: „Чого ви стривожились? І пощо ті думки до сердечка ваших входять? **39** Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкнеться до Мене й дізнається, — бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю“. **40** І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги. **41** І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маете тут чогось їсти?“ **42** Вони ж подали Йому кусника риби печеної та стільникá медовобого. **43** І, взявши, Він їв перед ними. **44** І промовив до них: „Це словá, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Законі Мойсєєвім, та в Пророків, і в Псалмах написане“. **45** Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання. **46** І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно булó постраждати Христові, і воскрéснути з мертвих дня третього, **47** і щоб у Ймénня Його проповідувалось покайння, і прόщення гріхів між нарідів усіх, від Єрусалиму почавши. **48** А ви свідки тогó. **49** І ось Я посилаю на вас обйтницю Мого Отця; а ви позостаньтеся в місті, аж поки зодігнетесь силою з висоти“. **50** І Він вивів за місто їх аж до Віфáнії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх. **51** І сталось, як Він благословляв їх, то зачав відступати від них, і на небо возноситься. **52** А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю. **53** І постійно вони перебували в храмі, переславляючи й хвáлячи Бога. Амінь.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога булó, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на почáтку. **3** Усе через Нього повстáло, і ніщо, що повстáло, не повстало без Нього. **4** життя було в Нím, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у тёмряві світить, і тёмрява не обгорнúла його. **6** Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймénня Іван. **7** Він пришов на свідочство, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але свідчить мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людіну, що приходить на світ. **10** Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Його. **11** До свого Вону прибулó, — та свої відцурáлись Його. **12** А всім, що Його прийнялý, їм владу далó дітьмí Божими стати, тим, що вірять у Ймénня Його, **13** що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога. **14** Слово сталося тілом, і перебувáло між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однорéдженого від Отця. **15** Іван свідчить про Нього, і кликав, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з Його повнотí ми одéржали всí, — а то благодáть на благодáть. **17** Закин бो через Мойсея був дáний, а благодáть та правда з'явилася через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога нікбли не бачив, — Однорéджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось свіdочство Іванове, як юdei послали були з Єрусалиму священиків та Левітів, щоб спитали його: „Хтò ти такий?“ **20** Він візняв, і не зrікся, а визнав: „Я — не Христос“. **21** І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?“ і відказує: „Ні!“, „Чи пророк?“ і дав відповідь: „Ні!“ **22** Сказали ж йому: „Хтò ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Щó ти кажеш про себе самого?“ **23** Відказав: „Я голос того, хто кличе: В пустині ріvняйте дорогу Господню“, як Іса́я пророк заповів“. **24** Посланцí ж із фарисеїв були. **25** І вони запитали його та сказали йому: „Для чого ж ти хрестиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ **26** Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хріщу, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте. **27** Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язáти ремінцí від узуттý Його я негíдний“. **28** Це в Віфáнії діялося, на тім боці Йордану, де хрестиив був Іван. **29** Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнець Божий, що на Сéбě гріх світу бере!“ **30** Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. **31** І не знав я Його; та для того прийшов я, хрестиивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився“. **32** І свіdчик Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходив, як голуб, із неба, та заставався на Ньому. **33** І не знав я Його, але Той, Хто хрестити водою послав мене, мені оповів:

„Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто хрестиитиме Духом Святым“. **34** І я бачив, і засвіdчив, що Він — Божий Син!“ **35** Наступного дня стояв знобу Іван та двоє з учнів його. **36** І, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнець Божий!“ **37** І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** А Ісус обернувся і побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого ви шукаєте?“ А вони відкзали Йому: „Равві — перекладене це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ходіть і побачте!“ Ті пішли та й побачили, дé Він жив, і в Нього той день перебули. Було ж коло години десятої. **40** А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Сýмона Петра. **41** Він знайшов перше Сýмона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос“. **42** І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Сýмон, син Йóнин; будеш званий ти Кýфа, що визначає: камінь“. **43** Наступного дня захотів Він пítи в Галíлею. І знайшов Він Пилипа та й каже Йому: „Іди за Мною!“ **44** А Пилип із Віfсаїди похóдив, із міста Андрíя й Петра. **45** Пилип Натанаїла знахóдить та й каже Йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, — Ісуса, сина Йóсипового, із Назарéту“. **46** І сказав Йому Натанаїл: „Та хіба ж може бути з Назарéту що добре?“ Пилип Йому каже: „Прийди та побач“. **47** Ісус, углядівши Натанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справдí ізrаїльтянин, що немає в нім пídstупу!“ **48** Говорить Йому Натанаїл: „Звíдки знаєш мене?“ Ісус віdpoví i до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як пíd фíговим деревом був ти“. **49** Віdpoví i Йому Натанаїл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлі!“ **50** Ісус віdpoví i до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що пíd фíговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ **51** Він каже Йому: „Поправді, поправді кажу вам: Відтепéр ви побачите небо відкрите та анголíв Божих, що на Лібдського Сина пídймаються та спускаються“.

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галíлеї, і була там Ісусова маті. **2** На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його. **3** Як забракло ж вина, то маті Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“ **4** Ісус же відказує їй: „Що тобі, жóно, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ **5** А маті Його до слуг каже: „Зробіть усе те, щó Він вам скаже!“ **6** Було тут шість камінних посúдин на воду, що стояли для очищення юдейського, що віder по двí чи по три вміщали. **7** Ісус каже до слуг: „Напóvníte водою посúдини“. І їх поналивáли вщéртъ. **8** І Він каже до них: „Тепер зачерпніть, і занесіть до весільного стáрости“. І занесли. **9** Як весільний же стáроста скуштуvá воду, що стала вином, а віn не знав, звíдки воно, — знали ж слúги, що води наливали, — то староста кличе тодí

молодого 10 та й каже Йому: „Кожна людина подає перше добре вино, а як понапивашся, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберіг“. 11 Такий початок чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Свою. 12 Вівірували в Нього учні Його. 13 Після цього відправивсь Він Сам, і мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернауму, і там перебули небагато днів. 14 А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. 15 І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи мінайльники. 16 І, зробивши бича з мотузків, Він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а мінайльникам гроши розсіпав, і поперевертав їм столи. 17 І сказав продавцям голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгового! 18 Тоді учні Його згадали, що написано: „Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“ 19 І обізвáлисѧ юдеї й сказали Йому: „Яке нам знамéно покажеш, що Ти можеш робити таке?“ 20 Ісус відповів і промовив до них: „Зрійнуйте цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ 21 Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за трй дні поставиш його?“ 22 А Він говорив про храм тіла Свого. 23 Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і вівірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. 24 А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто вівірували в Його Імénня, побачивши чуда Його, що чинив. 25 Але Сам Ісус ім не звірювся, бо Сам знов усіх, — бо знов Сам, що в людіні було.

3 Був один чоловік із фарисеїв Никодім на ім'я, начальник юдейський. 2 Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде“. 3 Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згорі, то не може побачити Божого Царства“. 4 Никодім Йому каже: „Я може людіні родитися, бувши старою? Хіба може вона ввійти до утробы свої матері знову й родитися?“ 5 Ісус відповів: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не рódиться з води і Духа, той не може ввійти в Царство Боже. 6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. 7 Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитися згорі. 8 Вітер віє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа нарόдженій“. 9 Відповів Никодім і до Нього сказав: „Як це статися може?“ 10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? 11 Поправді, поправді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, що ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. 12 Коли Я говорив вам про зéмне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? 13 І не сходив на небо ніхто, тільки Той, Хто

з неба зійшов, — Людський Син, що на небі. 14 І, як Мойсей підніс змія в пустині, так мусить піднесений бути Й Син Людський, 15 щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. (αἰ̄oνιος g166) 16 Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однорóдженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. (αἰ̄oνιος g166) 17 Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудів, але щоб через Нього світ спасся. 18 Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однорóдженого Сина Божого. 19 Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж тéмряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! 20 Бо кожен, хто робить лихе, ненáвидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його. 21 А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявилися, бо зроблені в Бозі вони“. 22 По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та хрестив. 23 А Іван теж хрестив в Енбі поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й хрестилися, 24 бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. 25 І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. 26 І прийшли до Івана вони та й сказали Йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото хрестить і Він, і до Нього всі йдуть“. 27 Іван відповів і сказав: „Людіні нічого приймати не може, як їй з неба не дастесь. 28 Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. 29 Хто має заручену, той молодий. А дружko молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась! 30 Він має рости, я ж — маліті. 31 Хто звéрху приходить, — Той над усімá. Хто походить із землі, то той зéмний, і говоритъ по-зéмному. Хто приходить із неба, Той над усімá, 32 і що бачив і чув, та Він свідчить, — та свідцтва Його не приймає ніхто. 33 Хто ж прийняв свідцтво Його, той ствердів тим, що Бог правдивий. 34 Бо Кого Бог послав, Той Божí словá промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. 35 Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. 36 Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебувáє“. (αἰ̄oνιος g166)

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та хрестить, як Іван, 2 хоч Ісус не хрестив Сам, а учні Його, 3 Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. 4 І потрібно було Самарію Йому переходити. 5 Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхáр, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йосипові. 6 Там же була Яковова криниця. І Ісус, дорогою змбрений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. 7 Надхóдить ось жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напитись Мені!“ 8 Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити пожíви. 9 Тоді каже Йому

самарянка: „Як же Ти, юдеяни бувши, та просиш напитись від мене, самарянки?“ Бюдеї не сходяться із самарянами. 10 Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напитись Мені“, — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води“. 11 Каже жінка до Нього: „І че спілкав в тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маєш Ти воду живу? 12 Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його?“ 13 Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду цю п'є, буде праґнути знобу. 14 А хто питиме воду, що Я йому дам, праґнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне“. (αἰδον γι65, αἰδοῖος γι66) 15 Каже жінка до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пiti не хотіла, і сюди не приходила брати“. 16 Говорить до неї Ісус: „Іди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди“. 17 Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не маю“. Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка не маю. 18 Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказала“. 19 Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти. 20 Отці наші вклонялися Богу на цій осі горі, а ви твёрдите, що в Ерусалимі те місце, де потрібно вклонятись“. 21 Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надхόдить година, коли ні на горі цій, ані в Ерусалимі вклонятись Отцеві не будете ви. 22 Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємося тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. 23 Але наступає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклонятися будуть Отцеві в дусі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. 24 Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в дусі та в правді вклонятися“. 25 Відказує жінка Йому: „Я знаю, що прийде Месія, що звуться Христос, — як Він прийде, то все розповість нам“. 26 Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою“. 27 І тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте жоден із них не спітав: „Чого хочеш?“ або: „Про що з нею говориш?“ 28 Покинула жінка тоді водоноса свого, і побігла до міста, та й людям говорить: 29 „Ходіть до мене, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що я вчинила. Чи Він не Христос?“ 30 І вони повиходили з міста, і до Нього прийшли. 31 Тим часом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!“ 32 А Він їм відказав: „Я маю поживу на їдження, якої не знаєте ви“. 33 Питали тоді один єдиного учні: „Хіба хто приніс Йому їсти?“ 34 Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершити. 35 Чи не кажете ви: „Ще чотири от місяці, — і настáнуть жнів?“ А Я вам кажу: Підійміть свої очі, та гляньте на ніви, — як для жнів уже пополовіли вони! 36 А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне — разом радили. (αἰδον γι66) 37 Бо про це поговірка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. 38 Я вас жати послав, де

ви не працювали: працювали інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. 39 З того ж міста багато-хто із самарян в Нього ввірвали через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила булá!“ 40 А коли самаряні до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. 41 Значно ж більш вони ввірвали через слово Його. 42 А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізнáли, що справді Спаситель Він світу!“ 43 Як минуло ж два дні, Він ізвідти пішов в Галілею. 44 Сам бо свідчив Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй. 45 А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли галілеїни, побачивши все, що вчинив Він в Ерусалимі на святі, бо ходили на свято й вони. 46 Тоді знобу прийшов Ісус у Кану Галілейську, де перемінив був Він воду на вино. І був там один царедворець, що син його хвóрів у Капернаумі. 47 Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сина йому вздоровив, бо мав той умерти. 48 Ісус же промовив до нього: „Як знамéн тих та чуд не побачите, — не ввірите!“ 49 Царедворець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ 50 Промовляє до нього Ісус: „Іди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов. 51 А коли ще в дорозі він був, то рабі Його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“. 52 А він іх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покинула його“. 53 Зрозумів тоді бáтько, що булá то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І ввірував сам і ввесь його дім. 54 Це знов друге знамéно Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. 2 А в Ерусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесдá по-єврейському звуться, що мала п'ять гáнків. 3 У них лежало багато слабих, слíпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. 4 Бо англ Господній часами спускався до купальні, і порушував воду, і хто перший улáшив, як воду порушено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. 5 А був там один чоловік, що тридцять і вісім рóків був недужим. 6 Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він чаусъ slabue, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ 7 Відповів Йому хворий: „Пане, я не маю людіні, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. А коли я прихóджу, то передо мною вже інший улáзить“. 8 Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ 9 І зараз одужав оций чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота булá, 10 тому то сказали юдеї вздорóвленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“. 11 А він відповів їм: „Хто мене вздорóвив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. 12 А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ 13

Та не знав уздороблений, Хто то Він, бо Ісус ухиливсь від народу, що був на тім місці. **14** Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось відужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталося тобі чого гіршого!“ **15** Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздоробив його, то Ісус. **16** I тому зачали юдеї переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. **17** A Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“. **18** I тому то юдеї ще більш намагалися вбити Його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим роблячись Богові рівним. **19** Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само Й Син робить. **20** Bo Oтець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. I покаже Йому діла більші від цих, щоб ви дивувались. **21** Bo як мертвих Oтець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. **22** Bo Oтець і не судить нікого, а ввесе суд віддав Синові, **23** щоб усі шанували і Сина, як шанують Oтця. Xто не шанує Сина, — не шанує Oтця, що послав Його. **24** Поправді, поправді кажу вам: Xто слухає слова Мого, і вірує в Того, Xто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходиться, але перейшов він від смерті в життя. (aiōnios g166) **25** Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. **26** Bo як має Oтець життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. **27** I Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. **28** Не дивуйтесь цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, — Його голос почують, **29** і повіхдять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Суду. **30** Я нічого не м'ожу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукай бо волі Своєї, але волі Oтця, що послав Мене. **31** Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідоцтво Моє неправдиве. **32** Є Інший, Xто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідоцтво, яким свідчить про Мене. **33** Ви послали булий до Івана, і він свідчив про правду. **34** Ta Я не від людини свідоцтва приймаю, але це говоріб, щоб були ви спасені. **35** Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом Його. **36** Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Oтець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я іх чиню, самі свідчать про Мене, що Oтець Мене послав! **37** Ta й Oтець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули нікому, ані виду Його не бачили. **38** Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. **39** Дослідіть но Писання, бо ви думаете, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (aiōnios g166) **40** Ta до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. **41** Від людей не приймаю Я слави, **42** але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не

маєте. **43** Я прийшов у Йміння Свого Отця, та Мене не приймаєте ви. Коли ж прийде інший у йміння своє, того приймете ви. **44** Як ви можете вірувати, коли славу один від одногого приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не праґнете ви? **45** Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надіється ви! **46** Коли б ви Мойсееві вірили, то Й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. **47** Якщо писанням Його ви не вірите, то як вірите словам Moїм?“

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверіадського моря. **2** A за Ним ішла беzlіch народу, бо бачили чуда Його, що чинив над недужими. **3** Ісус же на гору зійшов, і сидів там зо Своїми учнями. **4** Наблизялася ж Пасха, свято юдейське. **5** A Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка беzlіch народу до Нього йде, говорити Пилипові: „Дé ми купимо хліба, щоб вони поживілись?“ **6** Він же це говорив, його випробовуючи, бо знов Сам, що Він має робити. **7** Пилип Йому відповідь дав: „І за двісті динаріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трохи дістав“. **8** Говорить до Нього Андрій, один з учнів Його, брат Сімона Петра: **9**, „Е тут хлопчина один, що має p'ять ячнин хлібів та дві риби, але щó то на беzlіch таку!“ **10** A Ісус відказав: „Скажіть лідям сіdatи!“ A була на тім місці велика трава. I засіло чоловіка числом із p'ять тисяч. **11** A Ісус узяв хлібій, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони. **12** I, як найились вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирайте куски позосталі, щоб нішо не загинуло“. **13** I зібрали вони. I дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишились їдцім із p'яти ячнин хлібів. **14** A люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: „Це Той справді Пророк, що повинен прибути на світ!“ **15** Спостерігши ж Ісус, що вони мають зáмір прийти та забрати Його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один. **16** A як вечір настав, то зійшли Його учні над море. **17** I, ввійшовши до чóвна, на другий бік моря вони попливли, до Капернауму. I тéмрява вже наступила була, а Ісус ще до них не прихόдив. **18** Від великого ж вітру, що віяв, хвилювалося море. **19** Я вони ж пропливлий стадій із двадцять p'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і до чóвна зближається, — i їх страх обгорнув. **20** Він же каже до них: „Це Я, — не лякайтесь!“ **21** I хотіли вони взяти до чóвна Його; та чóвен зараз пристав до землі, до якої пливли. **22** A наступного дня той народ, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого чóвна, крім одного тогó, що до нього ввійшли були учні Його, не було, і що до чóвна не вхòдив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні. **23** A тим часом із Тіверіади припливлий човн інші близько до місця того, де вони iлі хліб, як Господь учинив був подяку. **24** Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів Його там нема, то в човні посідали самі й прибулий до Капернауму, — i

шукали Ісуса. **25** І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали Йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ **26** Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажу вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і наситились. **27** Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя, яку дастъ вам Син Людський, бо запечатав Його Бог Отець“. (*aiōnios g166*) **28** Сказали ж до Нього вони: „Що ми маємо почати, щоб робити діла Божі?“ **29** Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“. **30** А вони відказали Йому: „Яке ж знамено Ти чиниш, щоб побачили ми й поняли Тебі віри? Що Ти робиш?“ **31** Наші отці їли манну в пустині, як написано: „Хліб із неба ім дав на поживу“. **32** А Ісус їм сказав: „Поправді, поправді кажу вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець дає вам хліб правдивий із неба. **33** Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“. **34** А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам зáвжди!“ **35** Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене прихόдить, — не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, — ніколи не прагнутиме. **36** Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруете. **37** Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть. **38** Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене. **39** Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресів тे останнього дня. **40** Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскрешу Я останнього дня“. (*aiōnios g166*) **41** Тоді стали юдеї рéмствувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зійшов“. **42** І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йоханніса, що ми знаємо батька та матір Його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?“ **43** А Ісус відповів і промовив до них: „Не рéмствуйте ви між собою! **44** Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, — і того воскрешу Я останнього дня. **45** У Пророків написано: „І всі будуть від Бога навченні. “Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене. **46** Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той Отця бачив, Хто походить від Бога. **47** Поправді, поправді кажу Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має. (*aiōnios g166*) **48** Я — хліб життя! **49** Отці ваші в пустині їли манну, — і померли. **50** То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає. **51** Я — хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Мое, яке Я за життя світу дам“. (*aiōnios g165*) **52** Тоді між собою змагатися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“ **53** І сказав їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. **54** Хто тіло Мое споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскрешу Я останнього

дня. (*aiōnios g166*) **55** Бо тіло Мое — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття. **56** Хто тіло Мое споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебувáє, а Я в ньому. **57** Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. **58** То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли манну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повіk!“ (*aiōnios g165*) **59** Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. **60** А багато-хто з учнів Його, як почули оце, гомоніли: „Жорстока це мова! Хтò слухати може йї?“ **61** А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те рéмствують, промовив до них: „Чи оце вас спокушує? **62** А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? **63** То Дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Словá, що іх Я говорив вам, то дух і життя. **64** Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знов спочатку, хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. **65** І сказав Він: „Я тому й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде Йому від Отця дáне те“. **66** Із того часу відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили вже з Ним. **67** І сказав Ісус Дванадцятьом: „Чи не хочете й вій відійти?“ **68** Відповів Йому Симон Петро: „До кóго ми пíдемо, Господи? Ти маєш словá життя вічного. (*aiōnios g166*) **69** Ми ж узвірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **70** Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьох Я вас вибрал? Та один із вас дíйвол“. **71** Це сказав Він про Юду, сина Сімонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьох.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходити по Юдеї, бо юдеї шукали нагóди, щоб убити Його. **2** А надхόдило свято юдèйське — Кúчки. **3** І казали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. **4** Тайкомá бо не робить нічого ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти таке чиниш, то з'явí Себе світові“. **5** Бо не вірували в Нього навіть брати Його! **6** А Ісус промовляє до них: „Не настав ще Мій час, але зáвжди готовий час ваш. **7** Вас ненáвидіти світ не може, а Мене він ненáвидить, бо Я свідчу про нього, що ділá Його злі. **8** Ідіть на це свято, Я ж іще не підú на це свято, бо не війовнivся ще Мій час“. **9** Це сказавши до них, Він зостався у Галілеї. **10** Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді Й Сам Він пішов, — не відкрито, але ніби пóттай. **11** А юдеї за свята шукали Його та питали: „Де Він?“ **12** І поголóска велика про Нього в нарóді була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги нарóд“. **13** Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. **14** У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. **15** І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писáння, не вчившись?“ **16** Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. **17** Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажу Я.“

18 Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедності нема. **19** Чи ж Закона вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закона того не виконує. Нáшо хочете вбити Мене?“ **20** Нарбóд відповів: „Чи Ти дéмона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ **21** Ісус відповів і сказав їм: „Одне дíло зробив Я, — і всі ви дивуетесь. **22** Через це Мойсей дав обрізання вам, — не тому, що воно від Мойсея, але від отців, — та ви й у суботу обрізуєте чоловіка. **23** Коли ж чоловік у суботу приймає обрізання, щоб Закону Мойсеєвого не порушити, чого ж рéмствуєте ви на Мене, що Я всю людіну в суботу вздоробив? **24** Не судіть за обличчям, але суд справедливий чиніть!“ **25** Дехто ж з єрусалимлян казали: „Хібá це не Той, що Його шукають убити? **26** Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дізналися старші, що Він дíйсно Христос? **27** Та ми знаєм Цього, звідки Він. Про Христа ж, коли прийде, ніхто знати не бúде, звідки Він“. **28** І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. **29** Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ **30** Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, — бо то ще не настала година Його. **31** А багато з нарбóду в Нього ввірували та казали: „Коли прийде Христос, чи ж Він чуда чинитиме більші, як чинить Оцей?“ **32** Фарисéї прочули такі поголóски про Нього в нарбóді. Тоді первосвященики та фарисéї послали свої служби, щоб схопити Його. **33** Ісус же сказав: „Ще недовго побуду Я з вами, та й до Того пíдú, Хто послав Мене. **34** Ви бúдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. **35** Тоді говорили юдéї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселéнців між греками, та й греків навчати? **36** Що за слово, яке Він сказав: „Ви бúдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?“ **37** А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'є! **38** Хто вірує в Мене, як каже Писання, то рíки живої води потечуть із утроби його“. **39** Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто ввірував у Нього. Не булó бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прославлений. **40** А багато з нарбóду, почувши словá ті, казали: „Він справді пророк!“ **41** Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хіба прийде Христос із Галілеї? **42** Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Вифлеéму, звідкілá був Давид?“ **43** Так повстала незгода в нарбóді з-за Нього. **44** А дéкотрі з них мали замíр схопити Його, — та ніхто не поклав рук на Нього. **45** І вернулася слúжба до первосвящеників та фарисéїв, а ті їх запитали: „Чому не привели ви Його?“ **46** Відказала та слúжба: „Чоловік ще ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловíк“. **47** А їм

відповілій фарисéї: „Чи й вас із дороги не звéдено? **48** Хібá хто з старшіх або з фарисéїв увірував у Нього? **49** Та проклýтий народ, що не знає Закóну!“ **50** Говорить до них Никодíм, що приходив до Нього вночі, і що був один із них: **51** „Хіба судить Закóн наш людіну, як перше її не вислухає, і не дíзнається, щó вона робить?“ **52** Йому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї!“ **53** І до дому свого пішов кожен.

8 Ісус же на гору Олýнну пішов. **2** А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. А Він сів і навчав їх. **3** І ось книжники та фарисéї приводять до Нього в перéлюбі схóплену жінку, і посерéдині ставлять її, **4** та й говорять Йому: „Оцjo жінку, Учителю, злóвлено на гарячому вчинку перéлюбу. **5** Мойсей же в Закóні звелів нам таких побивати камінням. А Ти що говóриш?“ **6** Це ж казали вони, Його спокúшуючи, та щоб мати на Нього оска́рження. А Ісус, нахилившись додóлу, по землі писав пальцем. **7** А коли ті не переставали питати Його, Він пíдвівся й промовив до них: „Хто з вас без грíхá, — нехай перший на неї той каменем кине!“ **8** І Він знов нахилився додóлу, і писав по землі. **9** А вони, це почувши й сумлінням докóрені, стали один по одному вихóдити, почавши з найстарших та аж до останніх. І зоставсь Сам Ісус і та жінка, що стояла всерéдині. **10** І пíдвівся Ісус, і нікóго, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: „Дé ж ті, жінко, що тебе оска́ржáli? Чи ніхто тебе не засудив?“ **11** А вона відказала: „Ніхто, Господи“. І сказав їй Ісус: „Не засуджу ю Я тебе. Іди собі, але більш не грíши!“ **12** І знóбу Ісус промовляв до них, кажучи: „Я Світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не бúде ходити у тéмряві той, алé матиме світло життя“. **13** Фарисéї ж Йому відказали: „Ти Сам свídчиш про Себе, — тим свídóцтво Твоє неправдиве“. **14** Відповів і сказав їм Ісус: „Хоч і свídчу про Себе Я Сам, — та правдиве свídóцтво Мое, бо Я знаю, звідкíя Я прийшов і куди Я йду. **15** Ви за тíлом судите, — Я не суджú нікóго. **16** А коли Я суджú, то правдивий Мíй суд, бо не Сам Я, а Я та Отець, що послав Він Мене! **17** Та й у вашім Закóні написано, що свídчення двох чоловíків правдиве. **18** Я Сам свídчу про Себе Самого, і свídчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. **19** І сказали до Нього вони: „Де Отець Твíй?“ Ісус відповів: „Не знаєте ви нí Мене, нí Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. **20** Цí словá Він казав при скарбñíці, у храмі навчаючи. І ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його. **21** І сказав Він їм знóбу: „Я відхóджу, ви ж шукати Мене бúдете, і помрете в грíху своїм. Куди Я йду, туди ви прибути не можете“. **22** А юдéї казали: „Чи не в'bé Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете?“ **23** І сказав Він до них: „Ви — від дóлу, Я — звисóка, і ви зо свíту цього, Я не з цього свíту. **24** Тому Й сказав вам, що помрéте в своїх грíхах. Бо коли

не ввірюете, що то Я, то померте в своїх гріхах“. 25 А вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ I Ісус відказав їм: „Той, Хто спочатку, як і говорів Я до вас. 26 Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорів, що від Нього почув“.

27 Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. 28 Тож Ісус їм сказав: „Коли ви підіймете Людського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дію, але те говорів, як Отець Мій Мене був навчив. 29 А Той, Хто послав Мене, перебуває зо Мною; Отець не заставив Самого Мене, бо Я завжди чинів, що Йому до вподобі“. 30 Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували. 31 Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього ввірували: „Як у слові Моїм позостанеся, тоді справді Моїми учнями будете, 32 і пізнайтесь правду, — а правда вас вільними зробить!“

33 Вони відкazали Йому: „Авраамів мі рід, і нічими невільниками не були ми ніколи. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха. 35 I не зостається раб у домі повік, але Син зостається повік. (aiōn g165) 36 Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні. 37 Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заподіяти Мені, бо наука Моя не вміщається в вас. 38 Я те говорів, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого“. 39 Сказали вони Йому в відповідь: „Наш отець — Авраам“. Відкazав їм Ісус: „Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б ділá Авраамові. 40 А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. 41 Ви робите діла батька свого“. Вони ж відкazали Йому: „Не родилися ми від перелюбу, — одного ми маєм Отця — то Бога“. 42 A Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. 43 Чому мови Моеї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. 44 Ваш батько — диявол, і пожадливості батька свого ви виконувати хочете. Він був душогуб споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, — бо він неправдомовеца і батько неправді. 45 A Мені ви не вірите, бо Я правду кажу. 46 Xто з вас може Мені докоріти за гріх? Коли ж правду кажу, чom Мені ви не вірите? 47 Xто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога“. 48 Відізвались юдеї й сказали Йому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянин і дéмона маєш?“ 49 Ісус відповів: „Не маю Я дéмона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажаєте. 50 Не шукаю ж Я власної слави, — е Такий, Хто шукає та судить. 51 Поправді, поправді кажу вам: Xто слово Мое берегтиме, не побачить той смерти повік! (aiōn g165) 52 I сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізналися, що дéмона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Xто науку Мою берегтиме, не скштує той смерти повік. (aiōn g165) 53 Чи ж Ти більший, аніж отець наш

Авраам, що помер? Та повмирали й пророки. Ким Ти робиш Самого Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я слáвлю Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 I ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажу, що не знаю Його, — буду неправдомовеца, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і тішився“. 57 A юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяті рóків не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?“ 58 Ісус їм відкazав: „Поправді, поправді кажу вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 I скопили каміння вони, щоб кинути на Нього. Та сковáвся Ісус, і з храму пішов.

9 A коли Він проходив, побачив чоловіка, що слíпим був з народження. 2 I спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що слíпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явились на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надхдити он ніч, коли жоден нічого не зможе виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Світло для світу“. 6 Промовивши це, Він сплюнув на землю, і з сліни грязіво зробив, і очі слíпому помáзав грязівом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку Сілоáм“ (визначає це „Пóсланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видіощим. 8 A сусіди та ті, що бачили перше його, як був він слíпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. A він відкazав: „Це я!“ 10 I питали його: „Як же очі відкрились тобі?“ 11 A той оповідав: „Чоловік, що Його звуть Ісусом, грязіво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: „Піди в Сілоáм та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 I сказали до нього: „Де Він?“ Відкazує той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. 14 A була то субота, як грязіво Ісус учнів і відкрив Йому очі. 15 I знов запитали його фарисеї, як видіощим він став. A він розповів їм: „Грязіво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Tоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Оцей Чоловік, — бо суботи не дέржить“. A інші казали: „Як же чуда такі може грішна людина чинити?“ I незгода між ними була. 17 Тому знóву говорять слíпому: „Щó ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?“ A той відкazав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї протé Йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого. 19 I запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився слíпим? Як же він тепер бачить?“ 20 A батьки його відповілі та сказали: „Ми знаєм, що цей — то наш син, і що він народився слíпим. 21 Aле як тепер бачить, — не знаємо, або хто Йому очі відкрив, — ми не відаемо. Пospитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про

себе“. 22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змовились, — як хто за Христа Його визнає, щоб той був відлучений від синагоги. 23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його послітайте“. 24 І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. 25 Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ 26 І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ 27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Що бажаєте знобу почути? Може й ви Його учнями хочете стати?“ 28 А вони його вилаяли та й сказали: „То ти Його учень, а ми учні Мойсеєві. 29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узявся Цей, ми не відаємо“. 30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тó ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! 31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, — того слухає Він. 32 Відвіку не чуваю, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. (aiōn g165) 33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. 34 Вони відповілі та й сказали йому: „Ти ввесь у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?“ Геть Його вигнали. 35 Дізnavся Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруєш ти в Сина Божого?“ 36 Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?“ 37 Промовив до нього Ісус: „І ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ 38 А він відказав: „Я вірю, Господи!“ І вклонився Йому. 39 І промовив Ісус: „На суд Я пришов у цей світ, щоб бачили темні, а видібці щоб стали незрячі“. 40 І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали Йому: „Чи ж і ми невидібці?“ 41 Відказав їм Ісус: „Якби ви невидібці були, то не мали б гріхá; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то й ваш гріх зостається при вас!“

10 Поправді, поправді кажу вам: Хто не входить дверіма в кошáру, але перелáзить дéїнде, — той злóдій і розбíйник. 2 А хто входить дверіма, — той вівця пастух. 3 Воротáр відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по ймénню, і випровáджує їх. 4 А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слíдом за ним ідуть, бо знають голос його. 5 За чужим же не пíдуть вони, а будуть утикати від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. 6 Оцю прýтчу повів їм Ісус, але не зрозуміли вонí, про що їм говорив. 7 І знобу промовив Ісус: „Поправді, поправді кажу вам, що Я — двері вівця. 8 Усí, скільки їх перше Мене приходило, — то злóдій і розбíйники, але вівці не слухали їх. 9 Я — двері: коли через Мене хто ввíйде, спасеться, і той ввíйде та вийде, і пасовисько знайде. 10 Злóдій тільки на те закрадається, щоб красти й убивати та нищити. Я пришов, щоб ви мали життя, і подостáтком щоб

мали. 11 Я — Пастир Добрý! Пастир добрий кладé життя власне за вівцí. 12 А наймит, і той, хто не вівчáр, кому вівцí не свої, коли бачить, що вовк наближáється, то кýдає вівцí тíкає, а вовк їх хапає й полóшить. 13 А наймит утíкає томú, що він наймит, і не дбає про вівцí. 14 Я — Пастир Добрý, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. 15 Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівцí кладý. 16 Також маю Я інших овець, які не з цíєї кошáри, — Я повинен і їх прíпровáдити. 17 Мій голос почують вони, — і бýде отáра одна й Один Пастир! 17 Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнóву прийняти його. 18 Ніхто в Мене його не берé, але Я Сам від Себе кладý його. Маю владу віддати його, і маю владу прийняти його знобу, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. 19 З-за цих слів між юдеями знобу незгода знялася. 20 І багато-хто з них говорили: „Він дéмона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви Його?“ 21 Інші казали: „Ці слова не того, хто демона має. Хíба дéмон може очі слíпим відкривати?“ 22 Було тодí свято Відновлення в Ерусалимі. Стояла зима. 23 А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім гáнку. 24 Іудéй тодí обступили Його та й казали Йому: „Доки будеш тримати в непéвності нас? Якшó Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ 25 Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Тí дíла, що чиню їх у Йménня Свого Отця, — вони свідчать про Мене. 26 Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. 27 Мого голосу слухають вівцí Мої, і знаю Я їх, і за Мною слíдком вони йдуть. 28 І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повíк, і ніхто їх не віхопить із Моїх рук. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і віхопити ніхто їх не може Отцевí з рукí. 30 Я й Отець — Ми одне!“ 31 Знов каміння скопíли юдеї, щоб укаменувати Його. 32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учників багато, — за котрý же з тих учників хочете Мене каменувати?“ 33 Юдеї Йому відказали: „Не за добрý учникок хочемо Тебе укаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, бувши людíною, за Бога Себе видаєш“. 34 Відповів їм Ісус: „Хíба не написано в вашім Законí: „Я сказав: ви боги“? 35 Коли тих Він богами назвав, що до них слово Боже булó, — а Писання не може порушене бути, 36 то Томú, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? 37 Коли Я не чиню дíл Свого Отця, то не вірте Мені. 38 А коли Я чиню, то хоч ви Мені вірі й не йméте, повірте дíлом, щоб пíзнали й повíрили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отцí!“ 39 Тодí знобу шукали вони, щоб скопíти Його, але вийшов із рук їхніх Він. 40 І Він знову на тóй бíк Йордáну пíшов, на те місце, де Іван найперше хрістив, та й там перебувá. 41 І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жáдного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве булó. 42 І багато-хто ввíрували в Нього там.

11 Був же хворий один, Лáзар у Віfániї, із села Марíї й сестри її Марти. 2 А Марія, що брат її Лазар

був хворий, була та, що помазала Господа миром, і воло́ссям своїм Йому ноги обтірла. 3 Тоді сестри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що любиши його!“ 4 Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. 5 А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. 6 А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. 7 Після ж того говорить до учнів: „Ходімо знову в Йudeю“. 8 Йому учні сказали: „Учителю, таж допіру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш?“ 9 Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як ходить за дня, не спікнеться, — цьогосвітне бо світло він бачить. 10 А хто ходить нічної пори, той спіктнеться, — бо немає в нім світла“. 11 Още Він сказав, а по тому говорить до них: „Друг наш Лазар заснув, — та під'ї розбудити Його“. 12 А учні сказали Йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“. 13 Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочинок Він каже. 14 Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар. 15 І Я тішусь за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“. 16 Сказав же Хома, називаний Близнюком, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним повмирати“. 17 Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у гробі. 18 А Віфанія поблизу Ерусалиму булá, яких стадій з п'ятнадцять. 19 І багато з юдеїв до Марти й Марії прийшли, щоб за брата розважити їх. 20 Тоді Марта, почувши, що надхόдить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж удома сиділа. 21 Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. 22 Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дастъ Тобі Бог!“ 23 Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“ 24 Відказує Марта Йому: „Знаю, що в воскресіння останнього дня він воскресне“. 25 Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. Хто вірує в мене, — хоч і вмре, буде жити. 26 І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмре. Чи ти віруеш в це?“ (аідп g165) 27 Вона каже Йому: „Так, Господи! Я вірю, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“. 28 І промовивши це, відійшла, та й покликала нишком Марію, сестру свою, кάжучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ 29 А та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. 30 А Ісус не ввійшов був іще до села, а занахідивсь на місці, де Марта зустріла Його. 31 Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подаліся за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, — плакати там. 32 Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“ 33 А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачути юдеї, що з нею прийшли, то в дусі розжалобився та й зворушився Сам, 34 і сказав: „Де його ви поклали?“ Говорячи Йому: „Іди, Господи, та подивися!“ 35 І заплакав Ісус. 36 А юдеї казали: „Дивись, як любив Він його!“ 37 А з

них дехто сказали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“ 38 Ісус же розжалобився знову в Собі, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній наляяв. 39 Промовляє Ісус: „Відваліть цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чути, — бо чотири вже дні він у гробі“. 40 Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти вірувати, — славу Божу побачиш?“ 41 І знялій тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку принішо Тобі, що Мене Ти почув. 42 Та Я знаю, що Ти зажадаєш почутиш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“. 43 І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лáзарю, — вийди сюди!“ 44 І вийшов померлий, по рукам і ногам обв'язаний пásами, а обличчя у нього булó перев'язане хусткою. Ісус каже до них: „Роз'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“. 45 І багато з юдеїв, що посхожилися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували. 46 А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив. 47 Тоді первосвященики та фарисеї склікали раду й казали: „Щó маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? 48 Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірюють, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і край, і народ!“ 49 А один із них, Кайяфа, що був первосвящеником року тогó, промовив до них: „Ви нічого не знаете, 50 і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей, аніж щоб увесь народ мав загинути!“ 51 А того не сказав сам від себе, але, первосвящеником бувши в тім році, пророкував, що Ісус за народ мав умерти, 52 і не лише за народ, але й щоб сполучити в однé розпоршених Божих дітей. 53 Отож, від того дня вони змовилися, щоб убити Його. 54 І тому не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поблизу пустині, до міста, що звється Ефрém, — і тут залишався з Своїми учнями. 55 Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з краю вдалися перед Пасхою в Ерусалим, щоб очистити себе. 56 І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято?“ 57 А первосвященики та фарисеї наказа далі: як дізнається хто, де Він перебуватиме, нехай донесе, — щоб схопити Його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфанії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. 2 І для Нього вечерю там спрàвили, а Марта прислуговувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. 3 А Марія взяла літру мира, — з найдорожчого нарду пахучого, і намастіла Ісусові ноги, і воло́ссям своїм Йому ноги обтерла. І пахощі мира наповнили дім! 4 І говорить один з Його учнів, Іуда Іскаріотський, що мав Його видати: 5 „Чому мира оцього за триста динарів не прòдано, та й не рóздано вбогим?“ 6 А це він сказав не тому, що про вбогих журиявся, а тому, що був злóдій: він мав скриньку на

гроші, — і крав те, що вкидали. 7 І промовив Ісус: „Позостав її ти, — це вона на день похорону заховала Мені. 8 Бо вбогих ви маєте зáвжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“ 9 А нáтовп великий юдéїв довідався, що Він там, та й поприхóдили не з-за Ісуса Самóго, але щоб побачити Й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. 10 А первосвященики змóвилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, 11 бо багато з юдéїв з-за нього відхóдили, та в Ісуса ввíрували. 12 А другого дня, коли бéзліч нарóду, що зібраvся на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, 13 то взялі вони пáльмове вття, і вийшли назустріч Йому та й кричали: „Осанна! Благословéнний, хто йде у Господне Ім'я! Цар Ізраїлів!“ 14 Ісус же, знайшовши осля, сів на нього, як написано: 15 „Не бíйся, дóчко Сіонська! Ото Цар твій іде, сидячí на ослі молодому!“ 16 А учні Його спочатку того не зрозуміли булі, але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що це вчинили Йому. 17 Тоді свідчив нарóд, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з гробу, і воскресив його з мертвих. 18 Через це й зустрів нáтовп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. 19 Фарисéї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нíчого не вдієте: ось пíшов увесь світ услід за Ним!“ 20 А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі гéллени. 21 Вони підійшли до Пилипа, що з Віфсаїди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. 22 Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. 23 Ісус же ім відповідає, говорячи: „Надійшla година, щоб Син Ліóдський прослáвивсь. 24 Поправді, поправді кажу вам: коли зéрно пшеничне, як у землю впадé, не помре, то одне зостається; як умре ж, плíд рясníй принесé. 25 Хто кохає душу свою, той погубить її; хто ж ненáвидить душу свою на цíм свíті, — збереже її в вíчне життя. (aiōnios g166) 26 Як хто служить Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мíй. Як хто служить Мені, того пошанує Отець. 27 Затривожена зараз душа Моя. І що Я повíм? Заступи Мене, Отче, від цíєї години! Та на те Я й прийшов на годину оці... 28 Прослав, Отче, Ім'я Своє!“ Залунáв тоді голос із неба: „І прославив, — і знóбу прославлю!“ 29 А нарóд, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це ангол Йому говорив!“ 30 Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос лунáв, а для вас. 31 Тепер суд цíому свíтові. Князь свíту цíого буде вýgnаний звídsi тепер. 32 І, як буду пídnéсений з землі, то до Себе Я всíх притягнú. 33 А Він це говорив, щоб зазнáчити, якою то смертю Він має померти. 34 А нарóд відповів Йому: „Ми чули з Закóну, що Христос перебуває повíк, то чого ж Ти говориш, що Ліóдському Сину потрібно пídnéсенному бути? Хто такий Цей Син Ліóдський?“ (aiōn g165) 35 І сказав їм Ісус: „Короткий ще час свíтlo з вами. Ходіть, поки маєте свítlo, щоб вас тémrjava не обгорнúла. А хто в тémrjavі ходить, не знає, куди він іде. 36 Аж доки ви маєте свítlo, то вírуйте в свítlo,

щоб синами свítla ви стали“. Промовивши це, Ісус відíйшов, і скhóvávся від них. 37 І хоч Він стíльки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не вvíruвали, 38 щоб спráвdiлось слово пророка Ісаї, який провіщає: „Хто повíрив тому, що ми, Господи, чули, а Господне рамéно кому об'явилось?“ 39 Тому не могли вони вíрити, що знóbu Ісаї прорік: 40 „Заслípив їхні очі, і скам'янів їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не навернúлись, щоб Я їх уздоробив!“ 41 Це Ісаї сказав, коли бачив славу Його, і про Нього звіЩáv. 42 Протé багато-хто навіть із старших у Нього вvíruвали, та не признавались через фарисéїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. 43 Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. 44 А Ісус пídnяv голос, та й промовляє: „Хто вíрує в Мене, не в Мене вíн вíрує, але в Того, Хто послав Мене. 45 А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. 46 Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вíрує в Мене, у тémrjavі не зоставався. 47 Коли б же хто злів Моїх слухав та не вíрував, Я того не суджу, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спастi свіt. 48 Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно бúde судити Його! 49 Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, що Я маю казати та щó говорити. 50 І вíдаю Я, що Його ота заповідь — то вíчne життя. Тож щó Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповіdáv. (aiōnios g166)

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знавши, що настала годíна Йому перейти до Отця з цíого свíту, полюбивши Своїх, що на свíті булі, до кінця полюбив їх. 2 Під час же вечéri, як диявол уже був укінуv у серце синові Сíмона — Юді Іскarіotському, щоб він видав Його, 3 то Ісус, знатиши те, що Отець віddав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, 4 устає від вечéri, і здíмає одежду, бере рушникá й пídpérízується. 5 Потóму налив Він води до вмíвальницi, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушником, що ним був пídpérézаний. 6 І пíходить до Сíмона Петра, а той каже Йому: „Ти, Господи, мýtimesh ноги менi?“ 7 Ісус віdkazav і промовив йому: „Щó Я робló, ти не знаєш тепер, але опíslá зрозумíш“. 8 Говорить до Нього Петро: „Ти повíк мені нíg не обмиш!“ Ісус віdpovív йому: „Колí Я не вмію тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. (aiōn g165) 9 До Нього проказує Сíмон Петро: „Господи, — не самі мої ноги, а й руки та голову!“ 10 Ісус каже йому: „Хто обмítий, тільки ноги обмítiti потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всí“. 11 Бо Він знати Свого зráдника, тому то сказав: „Ви чисті не всí“. 12 Коли ж пообмiváv їхні ноги, і одежду Свою Він надіv, засів знóbu за стíл i промовив до них: „Чи знаєte ви, щó Я зробив вам? 13 Ви Мене називаєte: Учител i Госpóдь, — і добре ви кажete, бо Я е. 14 А коли обмiv ноги вам Я, Госpóдь i Учител,

то повинні й ви один єдному ноги вмивати. **15** Бо то Я вам приклада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. **16** Поправді, поправді кажу вам: Раб не більший за пана свого, посланець же не більший від того, хто вислав його. **17** Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините! **18** Не про всіх вас кажу. Знаю Я, кого вибрали, але щоб збулося Писання: „Хто хліб споживає зо Мною, піднів той на Мене п'яту свою!“ **19** Уже тепер вам кажу, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірвали, що то Я. **20** Поправді, поправді кажу вам: Хто приймає Мого посланця, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ **21** Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді кажу вам, що один із вас видаст Мене!“ **22** І озиралися учні один на одного, непевними бувши, про кого Він каже. **23** При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. **24** От цьому кивнув Симон Петро та й шепнув: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“ **25** І, пригорнувшись до лобня Ісусового, той говорить до Нього: „Хтò це, Господи?“ **26** Ісус же відказує: „Це той, кому, умочивши, подам Я куска“. І, умочивши куска, подав синові Симона, — Юді Іскаріотському! **27** За тим же куском тоді в нього ввійшов сатанá. А Ісус Йому каже: „Щó ти робиш — роби швидше“. **28** Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чого сказав Він Йому. **29** А тому, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. **30** А той, узявши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. **31** Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось прославивсь Син Людський, і в Ньому прославився Бог. **32** Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог прославить у Собі, і зараз прославить Його! **33** Мої діточка, не довго вже буди Мені з вами! Ви шукати Мене будете, алé — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, туди ви прибути не можете“, — те й вам говорю Я тепер. **34** Нову заповідь Я вам даю: Любіть один єдного! Як Я вас полюбив, так любіть один єдного й ви! **35** По тому пізнають усі, що ви учні мої, як будете мати любов між собою“. **36** А Симон Петро Йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, туди ти тепер іти за Мною не можеш, але пітім ти підеш за Мною“. **37** Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не можу? За Тебé я душу свою покладу!“ **38** Ісус відповідає: За Мене покладеш ти душу свою? Поправді, поправді кажу Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Менé.

14 Нехай серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! **2** Багато осель у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувати місце для вас? **3** А коли відйду й приготую вам місце, Я знобу прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я — були й ви. **4** А куди Я йду — дорогу

ви знаєте“. **5** Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ **6** Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходить ніхто, якщо не через Мене. **7** Коли б то були ви пізнáли Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепér Його знаєте ви, і Його бачили“. **8** Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і вістачить нам!“ **9** Промовляє до нього Ісус: „Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ **10** Чи не віруеш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Словá, що Я вам говорю, говорю не від Сéбе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. **11** Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж нí, то повірте за вчинки самі. **12** Поправді, поправді кажу вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця. **13** І коли що просити ви будете в Імénнія Мое, те вчиню, щоб у Сині прославивсь Отець. **14** Коли будите в Мене просити чого в Мое Імénнія, то вчиню. **15** Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберігайте! **16** І вблагаю Отця Я, — і Втішителя іншого дасть вам, щоб із вами повік перебувáв, — (*αἰσθὲντας γε*) **17** Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебувáє, і в вас буде Він. **18** Я не кину вас сиротами, — Я прибúду до вас! **19** Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але вій Мене бачити будете, бо живу Я — і ви жити будете! **20** Того дня пізнаєте ви, що в Своїм Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. **21** Хто заповіді Мої має та іх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мій Отець, і Я полюбліо Його, і об'явлюсь Йому Сам“. **22** Запитує Юда, не Іскаріотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“ **23** Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Мое берегтиме, і Отець Мій полюбить його, і Ми прийдемо до нього, і оселю закладéмо в нього. **24** Хто не любить Мене, той не бережé Моїх слів. А слово, що чуете ви, не Мое, а Отця, що послав Мене. **25** Говорив це Я вам, бувши з вами. **26** Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Мое, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. **27** Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! **28** Чули ви, що Я вам говорю: „Я відхóжу, і вернуся до вас“. Якбý ви любили Мене, то ви б тішилися, що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. **29** І тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви ввірвали, коли станеться. **30** Небагато вже Я говорýтиму з вами, бо надхóдить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, **31** та щоб світ зрозумів, що любліо Я Отця, і як Отець наказав Мені, так робліо. Уставайте, — ходім звідсíля!

15 Я правдива Виногráдина, а Отець Мій — Виногráдар. **2** Усяку галúзку в Мене, що плоду не приносить, Він відтинає, але всяку, що плід родить,

обчищáє її, щоб рясніше родила. **3** Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. **4** Перебувáйте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостáнеться на виногráдині, так і ви, як в Мені перебувáти не будете. **5** Я — Виноградина, ви — галúзя! Хто в Мені перебувáє, а Я в ньому, той рясно зарóджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. **6** Коли хто перебувáти не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галúзка, і всохне. І громáдять їх, і кладуть на огонь, — і згоряте. **7** Коли ж у Мені перебувáти ви будете, а словá Мої позостáнеться в вас, то просіть, чого хочете, — і станеться вам! **8** Отець Мíй прослáвиться в тóму, якщо рясно зарóдите й бýдете учні Мої. **9** Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Мої! **10** Якщо бýдете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебувáтимете, як і Я зберіг Заповіді Своого Отця, і перебуваю в любові Його. **11** Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! **12** Оце Моя заповідь, — щоб любили один óдного ви, як Я вас полюбив! **13** Ніхто більшої любові не має над тут, як хто свою душу поклав би за дрúзів своїх. **14** Ви дрúзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. **15** Я вже більше не бýду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назавв дрúзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. **16** Не ви Мене вибрали, але Я вибраав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й приносили плíд, і щоб плíд ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попрóсите в Імення Мое. **17** Це Я вам заповідую, — щоб любили один óдного ви! **18** Коли вас світ ненáвидить, знайте, що Мене він зnenávidív перше, як вас. **19** Коли б ви zo світу булí, то свое світ любив би. А що ви не zo світу, але Я вас zo світу обрав, тому світ вас ненáвидить. **20** Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслíдували, — то й вас переслíдувати бýдуть; як слово Мое зберігали, — берегтíмуть і ваше. **21** Але все це робитимуть вам за Ім'я Мое, бо не знають Того, хто послав Мене. **22** Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б грíхá, а тепер вимóвки не мають вони за свíй грíх. **23** Хто Мене ненáвидить, — і Мого Отця той ненáвидить. **24** Коли б Я серед них не вчинив був тих дíл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б грíхá. Та тепер вони бачили, — і зnenávidílі i Мене, і Мого Отця. **25** Та щоб спрáвдилось слово, що в їхнім Закóні написане: „Мене безпídstavno зnenávidílі!“ **26** А коли Втішítель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене. **27** Та засвідчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусílyсь. **2** Вас виженуть із синагог. Приайде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заподíє, то дýматиме, ніби службу приносить він Богові! **3** А цé вам учинятъ, бо вони не пíзнали Отця, ні Мене. **4** Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про щó говорив був Я вам,

як настане година. Цього вам не казав Я спочátkу, бо з вами Я був. **5** Тепер же до Того Я Йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ **6** Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше напóвнилось смутком. **7** Та Я правду кажу вам: Краще для вас, щоб пíшов Я, бо як Я не пíдú, Утішítель не прийде до вас. А коли Я пíдú, то пошлю вам Його. **8** А як прийде, Він світові виявить про грíх, і про праведність і про суд: **9** тож про грíх, — що не вíрують у Мене; **10** а про праведність, — що Я до Отця Своого Йду, і Мене не побачите вже; **11** а про суд, — що засúдженій князь цього світу. **12** Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. **13** А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровáдить до цíloї правди, бо не буде казати Сам від Себé, а що тільки почує, — казатиме, і що має настati, — звістить вам. **14** Він прославить Мене, бо Він вízьме з Мого та й вам сповіstíty. **15** Усе, що має Отець, то Мoe; через те Я й сказав, що Він вízьме з Мого та й вам сповіstíty. **16** Незабárom, — і Мене вже не бýдете бачити, і знов незабárom — і Мене ви побачите, бо Я Йду до Отця“. **17** А деякі з учнів Його говорили один до одноho: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабárom, — і Мене вже не бýдете бачити, і знов незабárom — і Мене ви побачите“, та: „Я Йду до Отця“? **18** Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабárom“? Про що каже, не знаємо“. **19** Іcус же пíзнав, що хочут поспитати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою мíркуєте ви, що сказав Я: „Незабárom, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабárom — і Мене ви побачите“? **20** Поправді, поправді кажу вам, що ви бýдете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви бýдете, але сум ваш обéрнеться в радість! **21** Жýриться жінка, що рóдить, — бо настала година її. Як дитинку ж порóдить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за рáдошів, що людина зродíлась на світ. **22** Так сумуете й ви ось тепер, та побачу вас зно́ву, — і серце ваше радітиме, і ніхто радости вашої вам не відíмle! **23** Нí про що ж того дня ви Мене не спітаетe. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Мое Імénня, — Він дастъ вам. **24** Не просили ви досí нічого в Ім'я Мое. Просіть — і отримаєте, щоб повна була ваша радість. **25** Оце все Я в прýтchах до вас говорив. Настаé година, коли прýtchами Я вже не бýду до вас промовляти, але явно звіщу про Отця вам. **26** Того дня ви просíтимете в Мое Іménня, і Я вам не кажу, що влагаю Отця Я за вас, — **27** бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увíрували, що Я вийшов від Бога. **28** Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця“. **29** Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної прýtchi не кажеш. **30** Тепер відаемо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому вíруємо, що Ти вийшов від Бога!“ **31** Іcус їм відповів: „Тепер вíруєте? **32** Otto настаé година, і вже настала, що ви розпорóшитесь кожен у власне своє, а Мене ви Самого покинете. Та не Сам Я,

бо зо Мною Отець! **33** Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнáєте в світі, — але бúдьте відважні: Я світ переміг!"

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив:

„Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, **2** бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (*aīōnios g166*) **3** Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христу, що послав Ти Його. (*aīōnios g166*) **4** Я прославив Тебе на землі, — довершів Я те діло, що Ти дав Мені виконати. **5** І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. **6** Я Ім'я Твое виявив лóдям, що Мені Ти із світу їх дав, Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твое слово. **7** Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, **8** бо словá, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірвали, що послав Ти Мене. **9** Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! **10** Усе бо Мое — то Твое, а Твое — то Мое, і прославивсь Я в них. **11** І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, — заховай в Ім'я Свое їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! **12** Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ймénня Твое, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибель, щоб збулося Писання. **13** Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу. **14** Я їм дав Твое слово, але світ їх зненáвидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. **15** Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. **16** Не від світу вони, як і Я не від світу. **17** Освяти Ти їх правдою! Твое слово — то правда. **18** Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. **19** А за них Я посвячую в жертву Самóго Себе, щоб освячені правдою стали й вони. **20** Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова ввірують у Мене, **21** щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб однó були в Нас і вони, — щоб увірували світ, що Мене Ти послав. **22** А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. **23** Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. **24** Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знахóджуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше заклáдин світу. **25** Отче Праведний! Хочá не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. **26** Я ж Ім'я Твое їм об'явив й об'являтиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, булá в них, а Я в них!"

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на тóй бік потоку Кедрóну, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. **2** Але й Юда, що видав Його,

знав те місце, бо там часто збирались Ісус й Його учні. **3** Отож Юда, узявши відділ війська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. **4** А Ісус, усе відавши, щó з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Когó ви шукаєте?“ **5** Йому відповіли: „Ісуса Назарянíна“. Він говорить до них: „Це Я!“ А стояв із ними Й Юда, що видав Його. **6** І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подалися назад, та й на землю попáдали. **7** І Він знов запитав їх: „Когó ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назарянíна“. **8** Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, — **9** щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікóго із тих, кого дав Ти Мені“. **10** Тоді Сýмон Петро, меча мавши, його віхопив, і рубонúв раба первосвященика, — і відтýв правé вухо йомý. А рабу на ім'я було Малх. **11** Та промовив Ісус до Петра: Всунь у пíхви меча! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ **12** Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, **13** і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфí, що первосвящеником був того року. **14** Це ж був той Кайяфí, що порадив юдеям, що лíпше померти людіні одній за нарбд. **15** А Сýмон Петро й інший учень ішли за Ісусом слíдом. Той же учень відомий був первосвященикові, і ввійшов у двíр первосвящеників із Ісусом. **16** А Петро за ворітми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященикові, і сказав воротárцí, — і впровадив Петра. **17** І питає Петра воротárка служжñця: „Ти хíба не з учнів Цього Чоловíка?“ Той відказує: „Hi!“ **18** А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. **19** А первосвященик спітався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. **20** Ісус Йому відповідь дав: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозí й у храмí, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого Я не говорив. **21** Чого ти питаеш Мене? Поспитайся тих, що чули, щó Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив“. **22** А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щоку, говорячи: „То так відповідаеш первосвященикові?“ **23** Ісус Йому відповідь дав: „Якщо зло Я сказав, — покажи, що то зло; коли ж добре, — за щó Мене б'еш?“ **24** І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфí. **25** А Сýмон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи ти не з учнів Його?“ Він відрíкся й сказав: „Hi!“ **26** Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що Йому Петро вухо відтýв: „Чи тебе я не бачив у саду з Ним?“ **27** І знову відрíкся Петро, — і заспівав пíвень хвілі тієї. **28** А Ісуса ведуть від Кайяфи в претóрій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до претóрія, щоб не опогáнитись, а щоб їсти пасху. **29** Тоді вийшов Пилат назóвні до них і сказав: „Яку скáргу приносите ви на Цього Чоловíка?“ **30** Вони відповіли та й сказали Йому: „Коли́ б Цей злочíнцем не був, ми б Його тобі

не видавали“. 31 А Пилат їм сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його“ Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“, — 32 щоб збулося Ісусове слово, що Його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. 33 Тоді зніву Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Іудейський?“ 34 Ісус відповів: „Чи від себе самого питаети це, чи то інші тобі говорили про Мене?“ 35 Пилат відповів: „Чи ж юдеянин я? Твій народ та первосвященники мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?“ 36 Ісус відповів: „Мое Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Мое Царство, то служба Моя воювала б, щоб не відміни був Я юдеям. Та тепер Мое Царство не звідси“. 37 Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?“ Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос“. 38 Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?“ і сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знахόджу Я в Ньому провини ніякої. 39 Та ви маєте звічай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпусту́ вам Царя Іудейського?“ 40 Та зніву вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варя́ву!“ А Варя́ва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. 2 Воякіж, сплівши з тіруні вінка, Йому поклали на голову, та багряніцю наділи на Нього, 3 і приступали до Нього й казали: „Радій, Цáрю Іудейськý!“ і били по щоках Його. 4 Тоді вийшов назóвні ізніву Пилат та й говорить до них: „Ось Його я вивбóджу назóвні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знахόджу“. 5 і вийшов назóвні Ісус, у тернóвім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!“ 6 Як зобачили ж Його первосвященники й служба, то закричали, говорячи: „Розіпній, розіпній!“ Пилат каже до них: „То візьміть Його ви й розіпніть, — бо провини я в Нім не знахόджу!“ 7 Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закон, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!“ 8 Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, 9 і вернувся в преторій ізніву, і питав Ісуса: „Звідки Ти?“ Та Ісус Йому відповіді не подав. 10 і каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я влáду розп'ясти Тебе, і маю влáду Тебе відпустити?“ 11 Ісус відповів: „Надо Мною ти жодної влáди не мав би, коли б тобі звéрху не дáно булó; тому більший гріх має той, хто Мене тобі віддав“. 12 Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Його пустиш, то не кéсаřів прíятель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кéсаřевi“. 13 Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назóвні Ісуса, і засів на суддéве сидіння, на місці, що зветься літостротон, по-гебрейському ж гаввáта. 14 Був то ж день Приготóвлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!“ 15 Та вони закричали: „Геть, геть

із Ним! Розіпній Його!“ Пилат каже до них: „Царя вашого маю розп'ясти?“ Первосвященники відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кéсаřа!“ 16 Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'ясти. 17 І, нісши Свого хреста, Він вийшов на місце, Черепóвищем зване, поберейському Голгóфу. 18 Там Його розп'яли, а з Ним разом двох інших, з однóго та з другого боку, а Ісуса всерéдин. 19 А Пилат написав і написа, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назарянин, Цар Іудейський“. 20 І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'яtyй, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. 21 Тож сказали Пилатові юдеїські первосвященники: „Не пиши: Цар Іудейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Іудейський. 22 Пилат відповів: „Що я написав — написав!“ 23 Розп'явили Ісуса, воякі взяли одіж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного воякá, теж і хітóна. А хітóн був не шитий, а вйтканий цíлий відвéрху. 24 Тож сказали один до однóго: „Не будемо дерти Його, але жéреба киньмо на нього, — кому припадé“. Щоб збулося Писáння: „Поділили одежду Мою між собою, і метнúли про шату Мою жеребá“. Вояки ж це ї зробили. 25 Під хрестом же Ісуса стояли — Його маті, і сестра Його матері, Марія Клéпова, і Марія Магдалина. 26 Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твій син!“ 27 Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“ і з тієї години той учень узвів її до себе. 28 Потім, зневідно Ісус, що вже все довершилось, щоб збулося Писáння, проказує: „Прáгну!“ 29 Тут стояла посúдина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом напóвнивши, і на тростíну її настромивши, піднёсli до уст Його. 30 А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“ і, голову схиливши, віddав Свого духа. 31 Був же день Приготóвлення, тож юдеї, щоб тілá на хресті не зосталися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінki розп'ятым, і зняти. 32 Тож прийшли воякій поламали голінki першому й другому, що розп'ятый з Ним був. 33 Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали, 34 та один з вояків списом бóка Йому проколов, — і зараз втекла звідти кров та вода. 35 і самовідець засвідчив, і правдиве свідцтво Його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви. 36 Бо це сталося тому, щоб збулося Писáння: „Йому кості ламати не бúдуть!“ 37 І знов друге Писáння говорить: „Дивитися будуть на Того, Кого прокололи“. 38 Потім Йóсип із Аріматéї, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. 39 Прибув також і Никодýм, — що давніше прихóдив вночі до Ісуса, — і смирну приніс, із алóем помішану, щось літрів із сто. 40 Отож, узяли вони тіло Ісусове, та й обгорнули Його у полотно із пáощами, як є звічай ховати в юдеїв. 41 На тім місці,

де Він був розп'ятий, знахόдився сад, а в саду новий гріб, що в ньому нікому ніхто не лежав. **42** Тож отут, — з-за юдейського дня Приготування — вони поклали Ісуса, бо поблизу був гріб.

20

А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно булó, прийшла Марія Магдалина до гробу, та й бачить, що камінь від гробу відвалений. **2** Тож біжить вона та й прибуває до Сімона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взялі Господа з гробу, і ми не знаємо, дé поклали Його!“ **3** Тоді вийшов Петро й другий учень, і до гробу пішли. **4** Вони ж бігли обідва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув. **5** І, нахилившися, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. **6** Прибуває і Сімон Петро, що слідком за ним біг, і входить до гробу, і полотно оглядає, що лежало, **7** і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащаницею, але єсторонь, згортнена, в іншому місці. **8** Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до гробу прибув, і побачив, — і ввірував. **9** Бо ще не розуміли з Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. **10** І учні вернулися знову до сéбе. **11** А Марія стояла при гробі назовні та й плакала. Плачучий, нахилилась до гробу. **12** І бачить два Анголі, що в білім сиділи, — один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. **13** І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відказує їм: „Узялій моого Господа, і я не знаю, де Його поклали. **14** І, сказавши оце, обернулася назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. **15** Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорити до Нього: „Якщо, пане, узяв ти Його, то скажи мені, дé поклаў ти Його, — і Його я візъм!“ **16** Ісус мовить до неї: „Марі!“ А вона обернулася та по-єврейському каже Йому: „Раббуні!“ цебто: „Учителю мій!“ **17** Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповій: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ **18** Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. **19** Того ж дня — дня першого в тижні, — коли вечір настав, а двері, де учні зібралися були, були замкнені, — бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посередині, та й промовляє до них: „Мир вам!“ **20** І, сказавши оце, показав Він їм руки та бóка. А учні зрадили, побачивши Господа. **21** Тоді знóбу сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ **22** Сказавши оце, Він дихнув, і говорити до них: „Прийміть Духа Святого! **23** Кому гріхи простиште, — простягнеться їм, а кому затрýмаете, — то затрýмаються!“ **24** А Хомá, один з Дванадцятьох, званий Близнóк, із ними не був, як приходив Ісус. **25** Інші ж учні сказали Йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках Його знáку відцвáшного я не побачу, і пальця свого не

вкладу до відцвáшної рани, і своєї руки не вкладу до боку Його, — не ввірюю!“ **26** За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хомá, і, як замкнені двері були, прийшов Ісус, і став посередині та й проказав: „Мир вам!“ **27** Потім каже Хомí: „Простягні й свою руку, і вкладай до бóку Мого. І не будь ти невіруючий, але віруючий!“ **28** А Хома відповів і сказав Йому: „Господь мій і Бог мій!“ **29** Промовляє до нього Ісус: „Тому ввірювали ти, що побачив Мене? Блаженнí, що не бачили й увірували!“ **30** Багато ж і інших ознáк учнів був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оцій не записані. **31** Це ж написано, щоб ви ввірвали, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'ї Його!

21

Після цього з'явивсь Ісус знов Своїм учням над морем Тіверіáдським. А з'явився отак. **2** Укупі були Сімон Петро, і Хомá, званий Близнóк, і Натанал, із Кані Галілéйської, і обідва сини Зеведéєві, і двоє інших із учнів Його. **3** Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловити“. Вони кажуть до нього: „І ми підéмо з тобою“. І пішли вони, і всіли до чóвна. Та nocti tíeї нічого вони не вловили. **4** А як ранок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що тó був Ісус. **5** Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якось поживи?“ — „Ні“, вони відказали. **6** А Він їм сказав: „Закиньте нéвода правобruch від чóвна, то й знáйдетe!“ Вони кинули, — і вже не могли Його витягнути із-за бézlíči риби. **7** Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: „Це ж Госпóд!“ А Сімон Петро, як зачув, що Господь то, накинув на себе одéжину, — бо він був нагий, — та й кинувся в море. **8** Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось ліктíв з двістí — приплivли чóвником, тягнучи нéвода з рибою. **9** А коли вони вийшли на землю, то бачать розлóженій жар, а на нім рибу й хліб. **10** Ісус каже до них: „Принесіть тíeї риби, що оце ви вловили!“ **11** Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув нéвода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стíльки було її, — не продерся проте нéвід. **12** Ісус каже до учнів: „Ідіть, снídайте!“ А з учнів ніхто не навáжився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Госпóдь то. **13** Тож підходить Ісус, бере хліб і дає їм, так само ж і рибу. **14** Це вже втрете з'явився Ісус Своїм учням, як із мертвих воскрéє. **15** Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Сімона Петра: „Сíмone, сину Йóнин, — чи ти любиш менé більше цих?“ Той каже Йому: „ Так, Гóсподи, — відаeш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє Йому: „Паси ягњята Moї!“ **16** І говорити Йому Він у друге: „Сímone, сину Йónин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже Йому: „ Так, Гóсподи, — віdaeš Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє Йому: „Паси вívcí Moї!“ **17** Утрете Він каже Йому: „Сímone, сину Йónин, — чи кохаєш Мене?“ Засмутився Петро, що спитав Його втрете: „Чи кохаєш Мене?“ Він каже Йому: „Ти все відаeш, Гóсподи, — віdaeš Ти,

що кохаю Тебе!“ Промовляє до нього Ісус: „Паси вівці Мої! **18** Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, куди ти бажав. А коли постаріеш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперéже, і поведé, куди не захочеш“. **19** А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прославити. Сказавши таке, Він говорить Йому: „Іди за Мною!“ **20** Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкомá йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лóня Йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“ **21** Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“ **22** Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийдú, — що до тóго тобі? Ти йди за Мною!“ **23** І це слово рознéлось булó між братáми, що той учень не вмре. Протé Ісус не сказав Йому, що не вмре, а: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийдú, — що до тóго тобі?“ **24** Це той учень, що свíдчить про це, що Й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свідбóцтво його! **25** Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але дўмаю, що коли б написати про все те зокрéма про кожне, то й сам світ не вмістив би написаних книг! Амінь.

Дії

1 Першу книгу я був написав, о Тебфіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав, **2** аж до дня, коли через Духа Святого подав Він наказі апостолам, що їх вибрав, і вознісся. **3** А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день ім з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібравши з ними, Він звелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітниці Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою христив, — ви ж охищені будете Духом Святым через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовши, питали Його й говорили: „Чи не часу цього відбудутися Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він ім відказав: „То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклаб у владі Своїй. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий зліне на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі!“ **9**, проріки оце, як дивились вони, Він угору вознісітися став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стойте! задивляйтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знахόдиться поблизуко Єрусалиму, на віддалі дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в горницею, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфейв та Сімон Зилот, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на невпинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а наріду було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Належало збутись Писанню тому, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса скопів, **17** бо він був заражований з нами, і жереб служіння оцього прийняв. **18** І він поле набув за заплату злочинства, а впавши сторчмá, він тріснув надвобé, і все нутрó його вилилось. **19** І стало відомé це всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те назване їхнього мовою Акелдамá, що є: Поле крові. **20** Во написано в книзі Псалмів: „Нехай пусткою стане мешкання його, і нехай пожильцí в нім не будé“, а також: „А служіння його заберé нехай інший“ **21** Отже треба, щоб один із тих мужів, що схóдilis з нами повсякчás, як Господь Ісус вхóдив і вихódив між нами, **22** зачавши від хріщення Іванового аж до дня, коли Він вознісся від нас, щоб той разом із нами був свідком Його воскресіння“. **23** І поставили двох: Йосипа, що Варсáвою зветься, і що Юстом був нáзваний, та Маттія. **24** А моливши, казали: „Ти, Господи, знавче всіх сердцé, покажи з

двох однóго, котрого Ти вибрав, **25** щоб він зайняв місце тієї служби й апóстольства, що Юда від нього відпав, щоб іти в своє місце“ **26** І дали жеребкí їм, — і впав жеребок на Маттія, і він заражований був до одинадцятьох апóстолів.

2 Коли ж почáвся день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знахóдилися вкупі. **2** І нáгло зчинився шум із неба, нíби буря раптова зірвáлася, і переповнила весь той дім, де сиділи вони. **3** І з'явилися їм язíки поділені, немов би огненні, та й на кожному з них по одному осів. **4** Усі ж вони спбнiliсь Духом Святым, і почали говорити іншими мóвами, як ім Дух промовляти давав. **5** Перебувáли ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усякого нарóду під небом. **6** А коли оцей гóмін зчинився, зібралася бéзліч нарóду, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! **7** Усі ж побентéжилися та дивувалися, та й казали один до одного: „Хіба ж не галіléяни всі ці, що говорять? **8** Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в нíй нарóдiliся? **9** Парфýни та мідяни та еlamíti, також мéшканці Месопотáмї, Юдеї та Каппадокї, Понту та Азїї, **10** і Фріgї та Памfїлї, Єгипту й лівійських земель край Кірéни, і захожі римляни, **11** юдеї й нововірці, крýтianи й араби, — усі чуємо ми, що говорять вони про велике діла Божí мовами нашими!“ **12** І всі не вихóдили з дива, і безрадні були, і говорили один до одного: „Що ж то статися має?“ **13** А інші казали глузýючи: „Вони повпiváлися вином молодим!“ **14** Ставши ж Петро із Одинадцятьма, свíй голос підніс та й промовив до них: „Мужі юдейські та мéшканці Єрусалиму! Нехай вам оце стане відомé, і послухайте слів моїх! **15** Бо не п'яні вони, як ви дúмаете, — бо третя година дня, **16** а це те, що пророк Йóл передрік: **17** „І буде останніми днями, говорити Господъ: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло, — і будуть пророкувáти сини ваші та ваші дóнъни, юнакі ж ваши бачити будуть видіння, а старим вашим сні будуть снітися. **18** І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також виллю від Духа Свого, — і пророкувати вони будуть! **19** І дам чуда на небі вгорі, а внизу на землі ці знамéна: кров, і огонь, і кúряву диму. **20** Переміниться сонце на тéмряву, а місяць на кров, перше нíж день Господній настане, великий та славний! **21** І станеться, що кожен, хто покличе Господнє Im'я, той спасеться“. **22** Мужі ізраїльські, послухайте ви оцих слів: Ісуса Назаряніна, Мужа, що Його Бог прославив вам силою, і чудами, і тими знамéнами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, **23** Того, що був вýданий певною воleю та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'яли та забили. **24** Та Бог воскресив Його, пута смерти усунувши, — вона бо тримати Його не могла. **25** Бо каже про Нього Давид: „Мав я Господа зáсаді перед очима своїми, бо Він по правиці моїй, щоб я не захитався. **26** Тому серце мое звеселилось, і

зрадів мій язик, і тіло мое відпочайне в надії. **27** Бо не позоставши Ти в ад' моєї душі, і не даси Ти Своему Святому побачити тління! (Hadēs 986) **28** Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене перепобінш утіхою перед обличчям Своїм! **29** Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похований, і знахідиться гроб його в нас аж до цього дня. **30** А бувши ж пророком, та відаючи, що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стегон“, **31** у передбаченні він говорив про Христове воскресіння, що „не буде застовлений в ад‘“, ані тіло Його „не зазнає зотління“. (Hadēs 986) **32** Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі мі! **33** А отож, як правицею Божою був Він вознёсений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте. **34** Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: „Промовив Господь Господеві моєму: Сядь праворуч Мене, **35** доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **36** Ото ж, нехай ввесь Ізраїлів дім твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог Його, Того Ісуса, що Його розп'яли ви!“ **37** Як почули ж оце, вони серцем розжалобились, та й сказали Петрові та іншим апостолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-браття?“ **38** А Петро до них каже: „Покайтесь, і нехай же охриститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете! **39** Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш“. **40** І іншими багатьома словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтесь від цього лукавого роду!“ **41** Отож ті, хто прийняв його слово, охристилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! **42** І вони перебували в наукі апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах. **43** І був боязнь у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. **44** А всі віруючі були вкупу, і мали все спільним. **45** І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба булó. **46** І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, **47** вихвалюючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли разом у храм. **2** І ненесено там чоловіка одногó, що кривий був з утробы своєї матері. Його садовили щоденно в воротях храму, що Красними звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов. **3** Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. **4** Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ **5** І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. **6** Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назаряніна — устань та й ходи!“ **7** І, узвівши його за

правицю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнілися ноги й суглобці його! **8** І, зірвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалаючи Бога! **9** Народ же ввесь бачив, як ходив він та Бога хвалив. **10** І пізнали його, що це той, що при Красних воротях храму сидів ради милостині. І вони перепобінились жáхом та пódивом із того, що сталося йому! **11** А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь нарід зачудований збігся до них на той گанок, який Соломоновим зв'ється. **12** І, побачивши це, промовив Петро до наріду: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуетесь цим, та чого ви на нас позирáєте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своюю силою чи благочестям? **13** „Бог Авраамів, та Ісааків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви віддали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити Його. **14** Але ви відцурáлись Святого та Праведного, і домагалися видати вам душогубця. **15** Начальника ж життя ви забили, та Його воскресив Бог із мертвих, чого свідками — мі! **16** І через віру в Ім'я Його вздорóвilo Ім'я Його того, кого бачите й знаєте. І віра, що від вами всіма. **17** А тепер, братя, знаю, що вчинили ви це з несвідомості, як і ваші начальники. **18** А Бог учинив так, як Він провіщав був устáми Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. **19** Покайтесь ж та наверніться, щоб Він змилувався над вашими гріхами, **20** щоб часів відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа, **21** що Його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків Своїх! (aiōn 9165) **22** Бо Мойсей провіщáв: „Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всім Його слухайте, про що тільки Він вам говоритиме!“ **23** „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, знищена буде з наріду“. **24** Так само всі пророки від Самуїла наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. **25** Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: „І в націнні твоїм усі народи землі благословлені будуть!“ **26** Воскресивши Свого Слугу, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учніків!“

4 А коли промовляли вони до наріду оцé, до них приступили священики, і влáда сторожі храму й саддукей, **2** обурюючись, що навчають нарід та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. **3** І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ранку, бо вже вечір настав був. **4** І багато-хто з тих, хто слухав слово, увірвали; число ж мужів таких було тисяч із п'ять. **5** І сталося, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, **6** і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександер, і скільки було їх із роду первосвященичого. **7** І, поставивши їх посередині, запиталися: „Якою ви силою чи яким

ви ім'ям те робили?“ 8 Тоді Петро, переповнений Духом Святым, промовив до них: „Начальники люду та старшіни Ізраїлеві! 9 Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людіні, як вона вздороблена, - 10 нехай буде відомо всім вам, і всім лідям Ізраїлевим, що Ім'ям Ісуса Христа Назаряніна, що Його розп'яли ви, та Його воскресив Бог із мертвих, — Ним поставлений він перед вами здоровий! 11 Він „камінь, що ви, будівнічі, відкинули, але каменем став Він наріжним!“ 12 І нема ні в кім іншім спасіння. Бо під небом нема іншого Ймénня, даного людям, що ним би спастися ми мали“. 13 А бачивши смілівість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обідва невчені та прости, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. 14 Та бачивши, що вздороблений чоловік стоїть з ними, нічого навпроти сказати не могли. 15 І, звелівши їм вийти із синедріону, зачали радитися між собою, 16 говорячи: „Що робити нам із цими людьмі? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо, і не можемо того заперечити. 17 Та щоб більш не поширювалось це в народі, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я!“ 18 І, закликавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Йménня. 19 І відповілі їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? 20 Но не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули!“ 21 А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі славили Бога за те, що сталося. 22 Но рóків більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулося це чудо вздороблення. 23 Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибули й сповістили, про що первосвященики й старші до них говорили. 24 Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднесли й промовили: „Владико, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! 25 Ти устáми Давида, Свого слуги, отця нашого, сказав Духом Святым: „Чого люди бунтуються, а нарóди задумують мårнє? 26 Повстають царі зéмні, і збираються старші докупи на Господа та на Христа Його“. 27 Но справді зібралися в місці оцім проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Його намастив Ти, Ірод та Понтий Пилат із поганами та з нарódom Ізраїлевим, 28 учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збулося. 29 І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своїм рабам із повною смілівістю слово Твое повідати, 30 коли руку Свою простягатимеш Ти на вздороблення, і щоб знамéна та чуда чинились Ім'ям Твого Святого Отрока Ісуса“. 31 Як вони ж помолились, затрясloся те місце, де зібралися були, і переповнилися всі Святым Духом, — і зачали говорити Слово Боже з смілівістю! 32 А люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жоден із них не вважав що з маєтку свого за своє, але в них усе спільним булó. 33 І апостоли з великою силою свідчили про воскресіння Ісуса Господа, і благодать велика на

всіх них була! 34 Но жоден із них не терпів недостачі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за прόдаж приносили, 35 та й клали в ногах у апостолів, — і роздавалося кожному, хто потрібу в чім мав. 36 Так, Йо́сип, що Варнáвою — що в перекладі є „син потіхі“— був прозваний від апостолів, Левит, родом кіпрянин, 37 мавши поле, продав, а гроши приніс, та й поклав у ногах у апостолів.

5 А один чоловік, на Йménня Анáній, із своєю дружиною Сапфíрою, продав маєток, 2 та й з відома дружини своєї присвóїв частину з заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апостолів. 3 І промовив Петро: „Анáнію, чого сатана твое серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвóїв із заплати за землю? 4 Хіба тे, що ти мав, не твое все було, а прόдане не в твоїй владі було? Чого ж в серце свое ти цю справу поклав? Ти не людям неправду сказав, але Богові!“ 5 Як Анáній зачув ці слова, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! 6 Юнакі ж повставали, обгорнули його, і винесли та й поховали. 7 І сталося, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічого не знавши. 8 І промовив до неї Петро: „Скажи мені, чи за стільки ви землю оту продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“. 9 До неї ж Петро: „Чому це ви змовилися спокúшувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, — і тебе вони винесуть“. 10 І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнакі, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали. 11 І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. 12 А руками апостолів стались знамéна та чуда велики в народі. І були однодушно всі в Соломоновім ганку. 13 А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. 14 І все збільшувалось тих, хто вірує в Господа, бézlíč чоловíків і жінок, 15 так що хворих стали виносити на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітиме Петро, то хоч тінь його впала б на кóго із них. 16 І бézlíč люду збиралася до Єрусалиму з довkliшніх міст, і несли недужих та хворих від дýхів нечистих, — і були вони всі вздороблювані! 17 А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукéйської ересі, переповнiliся зáдрощами, 18 і руки наклали вони на апостолів, і до в'язниці громáдської вкинули їх. 19 Але Ангол Господній вночі відчинив для них двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав: 20 „Ідіть, і, ставши, говоріть до нарóду у храмі всі слова цього життя“. 21 Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріон і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привели. 22 А служба, прийшовши, не знайшla їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, 23 говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю зáмкненою, і сторожу, що при двéрях

стояла; а коли відчинили, то нікого всередині ми не знайшли!“ **24** Як почули слова ці начальник сторожі храму та первосвященики, не могли зрозуміти вони, що б то сталося. **25** Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають народ!“ **26** Пішов тоді старший сторожі зо сліжбою, та й привів їх без насильства, бо боялись наробду, щоб їх не побили камінням. **27** Пропровадивши ж їх, поставили перед синедріоном. І спітався їх первосвященик, говорячи: **28** „Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? I ото, ви своєю науковою перепобнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того пропровадити на нас!“ **29** Відповів же Петро та сказали апостоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей! **30** Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заподіяли, повісивши на дереві. **31** Його Бог підвищив Своєю правицею – на Начальника Й Спаса, щоб дати Ізраїлеві покаяння і прощення гріхів. **32** А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухнійний Йому!“ **33** Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й рा�дилися, як ім смерть заподіяти? **34**

I встав у синедріоні один фарисей, Гамаліїл на ймення, учитель Закону, поважаний від усього народа, та й звелів на часінку апостолів вивести. **35** I промовив до них: „Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що з ними робити ви маєте. **36** Bo перед цими днями повстав був Тевда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотириста люда. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпоробились та обернулись в ніщо. **37** Після нього повстав, під час перепису, Галілеянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпоробились. **38** I тепер кажу вам: Відступіться від цих людей, і занехайте їх! Bo коли від людей оця рада чи справа ця буде, – розпадеться вона. **39** A коли те від Бога, то того зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богообрзтя!“ I послухались ради його. **40** I, покликавши знов апостолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове Йміння, та й їх відпустили. **41** A вони поверталися з синедріону, радіючи, що сподобились прийняти зневагу за Йміння Господа Ісуса. **42** I щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Євангелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намногоилось, зачали нарікати на єреїв ограблені, що в щоденному служінні їхні вдовиці занедбані. **2** Тоді ті Дванадцять покликали баґатьох учнів та й сказали: „Нам не лічить покинути Боже Слово, і служити при столах. **3** Отож, браття, віглядіть із-поміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудrosti, – їх поставимо на службу оцю. **4** A mi перебуватимемо завжди в молитві та в служінні слову“. **5** I всім людям сподобалося оце слово, і обрали Степана, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Прóхора та Никанóра, і Тýмона та Пармéна, і нововірця Миколу з Антіохії,

— **6** їх поставили перед апостолів, і, помолившись, вони руки поклали на них. **7** I росло Слово Боже, і дуже множилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священиків були слухніні вірі. **8** A Степан, повний віри та сил, чинив між нарбом велики зnaméна та чуда. **9** Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лібертінська, і кірнійська, і олександрийська, та з тих, хто походить із Кілікії та з Азії, і зачали спречатись із Степаном. **10** Ale встóяти вони не могли проти мудrosti Й Духа, що він Ним говорив. **11** Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога. **12** I людей попідбúрювали, і старших та книжників, і, напавши, скопили його, і пропровáдили в синедріон. **13** Також свідків фальшивих поставили, які говорили: „Чоловік оцей богозневажні слова безперéстань говорить на це святе місце та проти Закону. **14** Bo ми чули, як він говорив, що Ісус Назарянин зруйнє це місце та змінить звичай, які передав нам Мойсей“. **15** Коли всі, хто в синедріоні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, – як лице Ангела!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“ **2** Степан же промовив: „Послухайте, мужі-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, **3** і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду свого, та й піди до землі, що тобі покажу“. **4** Тоді він уйшов із землі халдейської, та й оселився в Харані. A звідти, як умер йому батько, Він переселив його в землю оцю, що на ній ви живіте тепер. **5** Ta спáдщини на ній Він не дав йому навіть на крок, але обіцяв „дати її на володіння йому його рóдovi по ní“, хоч дитини не мав він. **6** I сказав Бог отак, що насіння його буде приходьком у краї чужому, і поневолять його, і будуть гнобити чотириста рóків. **7** „Але Я – сказав Бог – буду судити нарб, що його поневолить. Опіслá ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці“. **8** I дав Він йому заповіта обрізання. I породив так Ісака, і восьмого дня він обрізав його. A Ісак породив Якова, а Яків – дванадцятьох патріархів. **9** A ті патріархи позáздрили Йосипові, і продалі його до Єгипту. Ale Бог був із ним, **10** i його визволив від усіх його ýтисків, і дав йому благодать та мудрост перед фараоном, царем єгипетським, а він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. **11** A як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то пожіви тоді не знахόдили наши батькі. **12** Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав батьків наших упередше. **13** A як удруге послá, то був пізнаній Йосип братами своїми, і фараонові знаний став Йосипів рід. **14** Тоді Йосип послав, щоб покликати Якова, батька свого, та всю родину свою – сімдесят і п'ять душ. **15** I подáвся Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батьки. **16** I їх перенéсли в Сихéм, і

поклали до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового. 17 А коли наблизяється час обітниці, що нею Бог клявся Авраамові, розрісся народ і намножився в Єгипті, 18 аж поки настав інший цар ув Єгипті, що не знов уже Йосипа. 19 Він хитро наш люд обманув, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. 20 Того часу родився Мойсей, і гáрний він був перед Богом. Він годуваний був у домі батька своїого три місяці. 21 А коли він був вікунений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його викохала. 22 І Мойсей був навчений всієї премудrosti египетської, і був міцний у словах та в ділах своїх. 23 А коли йому спóвнилося сорок рóків, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. 24 Як угледів же він, що одному з них діється кривда, заступився, і відомstív за окрýвдженого, убивши егíptjanina. 25 Він же думав, що браті розуміють, що рукою його Бог дає їм визволення, та не зрозуміли вони. 26 А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один бдного кривдите?“ 27 А той, що близького кривдив, його відіпхнув та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого й суддю? 28 Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти егíptjanina?“ 29 І втік Мойсей через слово оце, і стався приходьком у землі мадімській, де зродив двох синів. 30 А коли сорок рóків проминуло, то з'явився йому Ангол Господній у полум'ї куща огнянбго в пустині Сінайської гори. 31 А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: 32 „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів!“ І затрусиився Мойсей, і не відваживсь поглянути... 33 І промовив до нього Господь: „Скинь взуття з своїх ніг, бо те місце, на якому стоїш, то святая земля! 34 Добре бачив Я утиск нарбdu Свого, що в Єгипті, і стогн його Я почув, і зійшов, щоб їх візволити. Тепер ось іди, — Я пошлю до Єгипту тебе“. 35 Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангола, якому з'явився в кущі, послав за старшого й визвольника. 36 Він їх вивів, чуда й знамéна вчинивши в землі египетській, і на Червоному морі, і сорок рóків у пустині. 37 Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підім'є Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ 38 Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Сінайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; 39 що його не хотіли отці наші слухати, але відіпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, 40 промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краю египетського“. 41 І зробили вони тими днями теля, — і бовбáнові жертви принoсили та веселилися з діл своїх рук. 42 Але Бог відвернувся від них, і попустів

їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи закóлення й жертви Мені ви принoсили сорок рóків у пустині, о доме Ізраїлів? 43 Ви ж носили намéта Молóхового, і зорю вашого бога Ромфáна, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запровáджу вас аж за Вавилон!“ 44 У наших отців на пустині була скиня свіdцтва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. 45 Її наші отці її узяли, і внесли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до ча́су Давида. 46 Він у Бога знайшов благодáть, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. 47 І Соломон збудував Йому дім. 48 Але не в рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк: 49 „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого відпочинку? 50 Хіба не рука Моя всé це створила?“ 51 О ви, твердоши!, люди серця й вух необрізаних! Ви зáвжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! 52 Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих повбивали, хто звіщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убийниками, 53 ви, що Закона одéржали через зарядження Анголів, та не зберігали його!“ 54 Як зачули ж оце, вони запалілися гнівом у серцях своїх, і скрепотáли зубами на нього. 55 А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, — і побачив Божу славу Ісуса, що по Божій правиці стояв, 56 і промовив: „Ось я бачу відчíнене небо, і Сина Любдського, що по Божій правиці стоїть!“ 57 Та вони гучним голосом стали кричати та вúха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... 58 І за місто вони його вівели, і зачалý побивати камінням його. А свідки плащи свої склали в ногах юнакá, який звався Сáвлом. 59 І побивали камінням Степáна, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа моого!“ 60 Упавши ж навkóлішки, скрикнув голосом гучним: „Не заліч їм, о Господи, цього грíха!“ І, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбíвство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апостолів, розпорóшилися по краях юдейських та самарійських. 2 І похвали Степáна мýжі побожні, і плакали ревно за ним. 3 А Савл нищив Церкву, — вдираєвся в домі, витягав чоловіків і жінок та давав до в'язниці. 4 Ходили тоді розпорóщенці, та Боже Слово благовістили. 5 Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. 6 А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чýда, які він чинив. 7 Із багатьох бо, що мали їх, духи нечисті вихóдили з криком великим, і багато розслáблених та кривих уздоровілися. 8 І радість велика в тім місті булá! 9 Був один чоловік, на ім'я Йомý Сýмон, що до того в цім місті займався ворожбíством та дурив самарійський народ, видаючи себе за якогось великого. 10 Його слухали всі, — від

найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Божа, що звється велика!“ **11** Його ж слухалися, бо він їх довший час дивував ворожбіством. **12** Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловікі й жінки охристілися. **13** Увірував навіть сам Сімон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знаменя велики, він дуже дивувався. **14** Як зачули ж апостоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана. **15** А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли, **16** бо ще ні на одного з них Він не сходив, а були вони тільки охрищені в Ім'я Господа Ісуса. **17** Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого! **18** Як побачив же Сімон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він ім гроши, **19** і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на кого покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ **20** Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти думав набути дар Божий за гроши! **21** У цім ділі нема тобі частки ні уделу, бо серце твое перед Богом не слушне. **22** Тож покайся за це лихе діло свое, і проси Господа, — може прбщений буде тобі замір серця твого! **23** Бо я бачу, що ти пробуваш у жовчі гіркій та в путах неправди“. **24** А Сімон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“. **25** А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістили, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євангеліє в багатьох самарійських оселях. **26** А ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порожня вона“. **27** I, вставши, пішов він. I ось муж етіопський, скопе́ць, вельможа Кандаки, царіці етіопської, що був над усіма її скáрбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, **28** вертався, і, сидючи на повозі своїм, читав пророка Ісаю. **29** А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього повозу“. **30** Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: „Чи розуміш, що ти читаєш?“ **31** А той відклав: „Як же мóжу, як ніхто не напутить мене?“ I впросив він Пилипа піднятись та сісти з ним. **32** А слово Писання, що його він читав, було це: „Як вівцю на заріз Його вéдено, і як ягня супроти стрижí безголосе, так Він не відкрив Своїх уст!“ **33** У приніженні суд Йому віднятий був, а про рід Його хто розповість? Бо життя Його із землі забирається“. **34** Відізвався ж скопе́ць до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про кого говорит пророк? Чи про себе, чи про іншого кого?“ **35** А Пилип відкрив уста свої, і, зачавши від цього Писання, благовістив про Ісуса Йому. **36** I, як шляхом вони іхали, прибули до якоїсь води. I озвався скопець: „Ось вода. Що мені заважає христитись?“ **37** А Пилип відклав: „Якщо віруеш із повного серця свого, то можна“. А той відповів і сказав: „Я вірую, що Ісус Христос — то Син Божий!“ **38** I звелів, щоб побіз

спинився. I обідва — Пилип та скопе́ць — увійшли до води, і охристив він його. **39** А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скопе́ць уже більше не бачив його. I він іхав, радіючи, шляхом своїм. **40** А Пилип опинився в Азбті, і, переходячи, звіщав Євангелію всім містам, аж поки прийшов у Кесарію.

9 А Савл, іще дишучи грізьбою й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященика, **2** попросив від нього листій у Дамáск синагогам, щоб, коли знайде яких чоловіків та жінок, що тієї дороги вони, то з'язати й привéсти до Єрусалиму. **3** А коли він ішов й наблизявся до Дамаску, то ось нагло осяло світло із неба його, **4** а він повалився на землю, і голос почув, що йому говорив: „Сáвле, Сáвле, — чому́ ти Мене переслідуєш?“ **5** А він запитав: „Хто Ти, Пане?“ А Той: „Я Ісус, що Його переслідуеш ти. Трудно тобі бити ногою колючку!“ **6** А він, затрусивши та налякавши, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“ А до нього Господь: „Установай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, що маєш робити!“ **7** А люди, що йшли з ним, онімілі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили. **8** Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розпліощені мав, нікого не бачив... I за руку його повелій й привелий до Дамаску. **9** I три дні невидіючий він був, і не єв, і не пив. **10** А в Дамáску був учень один, на ймénня Анáній. I Господь у видінні промовив до нього: „Анáніо!“ А він відклав: „Ось я, Господи!“ **11** Господь же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що Пробстою зветься, і пошукай в домі Юдовім Сáвла на йménня, тарсáнина, ось бо він молиться, **12** і мужа в видінні він бачив, на йménня Ананія, що до нього пришов і руку на нього поклав, щоб став він видіоющий“. **13** Відповів же Анáній: „Чув я, Господи, від бағатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі святым Твоїм! **14** I тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто клíче Ім'я Твоє“. **15** I промовив до нього Господь: „Іди, бо для Мене — посудина вýбрана він, щоб носити Ім'я Мое перед нарбдами, і царями, і синами Ізраїля. **16** Bo Я покажу йому, скільки має він витерпіти за Ім'я Мое“. **17** I Ананій пішов, і до дому вýйшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Сáвле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видіоющий, і напóвнився Духа Святого!“ **18** I хвилі тієї відплали з очей йому ніби луска, і зараз видіоющий він став... I, вставши, охристився, **19** і, прийнявши поживу, на силах зміцнів. **20** I він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він — Божий Син, **21** I дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визнáвців оцього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привéсти до первосвящеників?“ **22** А Савл іще більше зміцнявся, і непокоїв юдеїв, що в Дамаску жили, удовбдноючи,

що Той — то Христос. **23** А як чáсу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити, **24** та Сáлові стала відома їхня змова. А вони день і ніч чатувáли в ворóтях, щоб убити його. **25** Тому учнí забрали його вночí, та й із муру спустили в кошí. **26** А коли він до Єрусалиму прибув, то силкувáвся пристати до учнíв, та його всí ляка́лися, не вірячи, що він учень. **27** Варнава тодí взяв його та й привів до апóстолíв, і їм розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як смíлivo навчав у Дамаску в Ісусове Ймéння. **28** І він із ними входив і вихóдив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я Господа. **29** Він також розмовляв й сперечався з огréченими, а вони намагалися вбити його. **30** Тому браття, довідавшися, відвелі його до Кесарíї, і до Тáрсу його відіслали. **31** А Церква по всíй Юдеї, і Галíлеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в стрáсі Господньому, і сповнýлася втікою Духа Святого. **32** І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що мéшкали в Лíddi. **33** Знайшов же він там чоловíка однóго, на Йméння Енéй, що на лíжку лежав вісíм рокíв, — він розслáблений був. **34** І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постелí собí сам!“¹ І той зараз устав. **35** І його оглядали усí, хто мешкав у Лíddi й Сарóні, які навернулися до Господа. **36** А в Йоппíї була одна учениця, на ймення Тавíта, що в перекладі Сárною зветься. Вона повна була добрих вчинків та мílostинí, що чинила. **37** І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклáли в горнici. **38** А що Лídda лежить недалеко Йоппíї, то учнí, прочувши, що в нíй пробуває Петро, послали до нього двох мúжíв, що благали: „Не гайся прибути до нас!“ **39** І, вставши Петро, пíшов із ними. А коли він прибув, то ввели його в горницю. І обступили його всí вдовицí, плачучи та показуючи йому сýкні й плащи, що їх Сарна робила, як із ними булá. **40** Петро ж із кімнатí всíх вíпровадив, і, ставши навkóлішки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: „Тавíто, вставай!“² А вона свої очі розплíощила, і сіла, уздрívши Петра. **41** Він же руку подав її, і пíдвів її, і заклýкав святих і вдовиц, та й поставив живою її. **42** А це стало віdомé по цíлій Йоппíї, і багато-хто в Господа ввíрували. **43** І сталося, що він багато днів пробув у Йоппíї, в однóго гарбарника Сýмона.

10 Проживав же один чоловíк у Кесарíї, на Йméння Корнýлій, сотник полку, що звавсь Італíйским. **2** З усíм домом своїм він побожний був та богоубíйний, подавав людям щедру мílostинí, і зáвždi Богові молився. **3** Явно він у видínní, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангела Божого, що до нього зíйшов і промовив йому: „Корнýлію!“ **4** Він поглянув на нього й жахнувся, й сказав: „Що, Господи?“³ Той же йому відкazав: „Молýтви твої твоя мílostinia перед Богом згадалися. **5** Тепер же пошли до Йоппíї людей, та й приклич Сýмона, що зветься Петром. **6** Він гостює в однóго гарбарника Сýмона, що дім має при морі. Він

скаже тобі, що ти маєш робити“. **7** Коли ж Ангол, що йому говорив, відішов, той закликав двох із своїх слуг домóвих, і воякá богоубíйного з тих, що служили при ньому, **8** і розповів їм усе та й послав їх в Йопpíю. **9** А наступного дня, як у дорозі були вони та наблизялись до міста, Петро вийшов на горнici, щоб помолитись, о годині десь шостíй. **10** І став він голодний, і істи схотів. Як йому ж готували, захóплеñня на нього найшло, **11** і бачить він небо відкрите, і якусь посúдину, що схóдila, немов простирало велике, яка, за чотири кíнці прив'язана, спускалась додолу. **12** У нíй же знахóдились чотириногі всíлякі, і зéмne гаддя, і небесні пташкí. **13** І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“ **14** А Петро відкazав: „Жáдним способом, Господи, — бо нíкóли не єв я нíчого огýдного чи то нечистого!“ **15** І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очищene, не вважай за огýдне тóго!“ **16** І це сталося тричí, і посúдина знов була взята на небо. **17** Як Петро ж у собі бентéжився, щó б то значило те видínnia, що бачив, то ось посланцí від Корнýлія, розпитавши про Сýмонів дíм, спинилися перед ворýтmi, **18** і спиталися, крикнувши: „Чи то тут сидить Сýмон, що зветься Петро?“ **19** Як Петро ж над видínniam роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловíки шукають тебе. **20** Але встань і зíйди, і пíди з ними без жодного сýмніvu, бо то Я їх послав!“ **21** І зíйшовши Петро до тих мúжív, промовив: „Ось я той, що його ви шукаете. З якої причини прийшли ви?“ **22** А вони відкazали: „Сотник Корнýлій, муж праведний та богоубíйний, слави добroї в усього люду юдейського, святим ángolom був у видínní наставлений, щоб до дому свого поклýкати тебе та послухати слíв твоїх“. **23** Тодí він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пíшов; таож дехто з братів із Йопpíї пíшли з ним. **24** І назавтра прийшли вони до Кесарíї. А Корнýлій чекав їх, рíдній й близьких дрúziv покликавши. **25** А як увіходив Петро, Корнýлій зустрінув його, і до нíг йому впав і вklонився. **26** Та Петро його пíдвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людýна!“ **27** І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зíбралися, **28** і промовив до них: „Ви знаєте, що не вíльно юдееві приставати й прихóдiti до чужанíці. Та відкрив мені Бог, щоб я жодну людýну не мав за огýдну чи то за нечисту. **29** Тому я без vagánnia прибув, як покликано. Тож питаютя я вас: З якої причини ви слали по мене?“ **30** А Корнýлій сказав: „Четвертого дня аж до цíєї години я постив, а о дев'ятирій годині молився я в домі своїм. І ото, перед мене став муж у близкучíй одежi. **31** Й сказав: „Корнýлію, почути молитва твоя, і твої мílostini перед Богом згадалися. **32** Тож пошли до Йопpíї, і приклич Сýмона, що зветься Петром. Він гостює в гарbárniка Сýмона, у госpódi край моря, — він прийde й розповість тобі“. **33** Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всí стоїмó, щоб почuti все те, що Господь наказав

був тобі“. **34** А Петро відкрив є́ста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, **35** але в кожнім наріді приемний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. **36** Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. **37** Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалася з Галілеї, після хрещення, що Іван проповідував, **38** Ісуса, що був із Назарéту, як помазав Його Святым Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздоровлюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. **39** І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. **40** Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, **41** не всьому нарідові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним є й пили, як воскрес Він із мертвих. **42** І Він нам звелів, щоб нарідові ми проповідували та засвідчили, що Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. **43** Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його Ймénня“. **44** Як Петро говорив ще слова ці, злінув Святий Дух на всіх, хто слухав слова. **45** А обрізані віруючі, що з Петром прибули, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на погані! **46** Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звелічували... Петро тоді відповів: **47**, „Чи хто може заборонити христитись водою оцим, що одéржали Духа Святого, як і ми?“ **48** І звелів охриститися ім у Йménня Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погані прийняли Слово Боже. **2** І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрізання, **3** кажучи: „Чого ти ходив до людей необрізаних та споживав із ними?“ **4** Петро ж розпочав і їм розповів за порядком, говорячи: **5**, „Був я в місті Йоппійськім і молився, і бачив в захбленні видіння: якось посúдина схóдila, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. **6** Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотири ноги землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. **7** І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ **8** А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо нікби нічого огідного чи то нечистого в є́ста мої не вхóдило!“ **9** І відповів мені голос із неба в друге: „Що від Бога очищene, не вважай за огідне тогó!“ **10** І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. **11** І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися зáраз. **12** І сказав мені Дух із ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оци шестero браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. **13** І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йоппії, та прикліч того Сýмона, що зветься Петром, **14** він словá тобі скаже, якими спасешся і ти, і ввесь дім твíй“. **15** А як я промовляв,

злінув на них Святий Дух, як спочатку й на нас. **16** І я згадав слово Господнє, як Він говорив: „Іван ось водою хрестив, ви ж охищені будете Духом Святым“. **17** Отож, коли Бог дав однáковий дар ім, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хтò ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ **18** І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав покáяння в житті!“ **19** А ті, хто розпорóшився від переслідування, що знялося було через Степáна, перейшли навіть до Фінкії, і Кіпру, і Антіохії, не звіщаючи слова нікому, крім юдеїв. **20** А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінéї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. **21** І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і навернулось до Господа! **22** І вістка про них досягла до вух єрусалимської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. **23** А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. **24** Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато наріду до Господа! **25** Після того подався Варнава до Тáрсу, щоб Сáвла шукати. **26** А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкви вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами називано учнів. **27** Прибулі ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антіохії. **28** І встав один з них, на Йménня Агáв, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Клáвдія був. **29** Тоді учні, усякий із своєї спроможності, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. **30** Що й зробили, через руки Варнави та Сáвла, пославши до старших.

12 А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гнобити. **2** І мечем він стяв Якова, брата Іванового. **3** А бачивши, що подобалося це юдеям, він задумав скопіти й Петра. Були ж дні Опíскові. **4** І, скопівши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам вояків, щоб його стерегли, бажаючи вивести людям його по Пáсці. **5** Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква рéвно молилася Богові за нього. **6** А як Ірод хотів його вивести, Петро спав тієї ночі між двома воякáми, закутий у два ланцюги, і сторожа пильнувала в'язницю при двéрях. **7** І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло світло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій вставай!“ І ланцюгі йому з рук поспадали. **8** А ангол до ньюго промовив: „Підпережйся, і взуй сандáлі свої“. І він так учинив. І каже Йому: „Зодягнися в плаща свого, та я за мною йди“. **9** І, вийшовши, він ішов услід за ним, і не зінав, чи то правда, що робилось від ангола, бо дýмав, що видіння він бачить. **10** Як сторóжу минули вони першу й другу, то прийшли до зализнóї брами, що до міста веде, — і вона відчинилася сама ім. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, — і відступив ангол зараз від ньюго. **11** Сказав же Петро, опритомнівши: „Тепер

знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекання народу юдейського". **12** А зміркувавши, він прийшов до садиби Марії, матері Івана, званого Мárком, де багато зібралося й молилося. **13** І як Петро в фіртку брами постукав, то вийшла послухати служниця, що звалася Рóда, **14** та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при воротях стоїть! **15** А вони їй сказали: „Чи ти навіснá?“ Та вона запевняла своé, що є так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ **16** А Петро Й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися. **17** Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він ім розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповістіть про це Якова й браттю“. **18** І, вийшовши, він до іншого місця пішов. **19** Коли ж настав день, поміж воякáми зчинилася велика тривога, що то сталося з Петром. **20** А Ірод, пошукувавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стратити. А сам із Юдеї відбув в Кесарію, і там перебував. **21** А Ірод розгніваний був на тирян та сидбяни. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царського постельника Власта, та й миру просили, бо їхня земля годувалася з царськóї. **22** Дня ж призначеного Ірод убраався в одежу царськý, і на підвищенні сів та й до них говорив. **23** А на́товп кричав: „Голос Божий, а не людський!“ **24** А ангол Господній урásив зненáцька його, бо він не віддав слави Богові. І червá його з'їла, і він умер. **25** А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узвіши з собою Івана, що прόзваний Мárком.

13 А в Антіохїї, у тáмошній Церкві були цí пророки та вчителі: Варнава Й Семен, званий Нíгер, і кíрнéянин Луцíй, і Манаїл, що був вигодуваний із тетрáхом Іродом, та ще Савл. **2** Як служили ж вони Господévi та постили, прорік Святій Дух: „Віddlіte Варнаву та Сáвlu для Мene на справу, до якої покликав Я їх!“ **3** Тоді, попóстивши та помолившися, вони руки поклали на них, і відпустили. **4** Вони ж, послані бувши від Духа Святого, прийшли в Селевікю, а звідти до Кіпру відпливнули. **5** Як були ж в Саламіні, то звіщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до послуг же мали Й Івана. **6** А коли перейшли аж до Пáфи ввесь острів, то знайшли ворожбита однóго, лжепророка юдéянина, йому на ім'я Варіcус. **7** Він був при прокóнсулі Сергії Пáвлі, чоловíку розумнім. Той закликав Варнаву та Сáвlu, і прагнув послухати Божого Слова. **8** Але їм опирається Еліма ворожбít той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагавсь відвернути від віри прокóнсула. **9** Але Савл, що Й Павло він, перепобнivsся Духом Святим і на нього споглянув, **10** і промовив: „О сину дияволів, повний всякого пídstупу та всíлякої злости, ти ворогу всякої правди! Чи не перестанеш ти плутати прóстих Господніх дорíг? **11**

тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш слíпий, і сонця бачити не будеш до чáсу!“ **12** І миттю обняв того мóрок та тéмрява, і став він ходити навпóмацки та шукати поводáтора. **13** Тоді той прокóнсул, як побачив, щó сталося, увíрував, і дивувався науці Господній! **14** І, як від Пáфа Павло й тí, хто з ним був, відпливлý, то вони прибули в Памфíлійську Пергíю. А Іван, відлучившися від них, повернувся до Єрусалиму. **15** А вони, пíшовши з Пергї, прийшли до Пісдійської Антіохїї, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посíдали. **16** А по відчitанні Закóну Й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потíхи для люду, промовте!“ **17** Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльяни, та ви, богобíйні! **18** Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і пíдвищив народ, як він перебувáv у єгипетськім краї, і рукою потúжною вивів їх із нього, **19** і літ із сорок Він їх годував у пустині, **20** а вигубивши сíм народів в землі ханаáнській, подíлив жеребкóм їхню землю між ними, **21** мáйже що по чотириста й п'ятидесяти рóках. Після того аж до Самуїла пророка Він ім суддів давáv. **22** А потім забажали царя, і Бог дав ім Саула, сина Кісового, мужа з Веніамíнового племени, на чотири десятки років. **23** А його віddаливши, поставив царем ім Давíда, про якого Й сказав, засвідчуючи: „Знайшов Я Давíда, сина Ессéвого, чоловíка за серцем Своím, що всю волю Мою він виконувати будé“. **24** За обітницeю, із його насіння пíдняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраїлеві, **25** як Іван — перед самим прихóдом Його — усьому народові Ізраїлевому проповідував хріщення на покáння. **26** А коли свою путь Іван виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Кого ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремінцí від узуття Його я недостойний“. **27** Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богобóйній із вас! Для вас було послане слово спасіння цього. **28** Бо мéшканцí Єрусалиму та їхня старшíна Його не пíзнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються — вони спóвнили прýсудом, **29** і хоч жáдної провини смертельної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили Пилата вбити Його. **30** Коли ж усе вýповнилось, що про Нього написане, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали. **31** Але Бог воскресив Його з мертвих! **32** Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили з Ним із Галілї до Єрусалиму, і що тепер вони свíдки Його перед людьми. **33** І ми благовістимó вам ту обітницю, що дáна була нашим отцям, **34** що її нам, їхнім дíтям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мíй Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ **35** А що Він воскресив Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те так заповів: „Я дам вам тí милості, що обіцяni вірно Давиду були!“ **36** Тому тó й дéйнде говорить: „Не даси Ти Своєму Святому побачити тління!“ **37** Бо Давид, що часу свого послужив волі Божíй, спочив, і злучився з отцями

своїми, і тління побачив. 37 Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив. 38 Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прощення гріхів через Нього звіщається вам. 39 І у всім, у чому ви не могли віправдатись Законом Мойсеєвим, через Нього виправдується кожен віручий. 40 Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщено: 41 „Дивіться, погордіші, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я діло роблю за днів ваших, те діло, що йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ 42 А як стали виходити вони, то їх прόшено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. 43 А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із нововірців побожних пішли за Павлом та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. 44 А в наступну суботу зібралися майже все місто послухати Божого Слова. 45 Як юдеї ж побачили натовп, то напоїнились зáздрощів, і стали перечити мові Павла та богозневажати. 46 Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно було говорити Слово Боже; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми звертаемось. (αἰδοῖος γι166) 47 Бо так заповів нам Господь: „Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі!“ 48 А погани, почувши таке, раділи та Слово Господне хвалили. І всі ті, хто призначений був в житті вічне, увірували. (αἰδοῖος γι166) 49 І ширилося Слово Господнє по цілій країні. 50 Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслідування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. 51 Вони ж, обтрусили із ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. 52 А учні сповнілися радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що бéзліч юдеїв й огречених увірували. 2 Невірні ж юдеї підбурili та роз'яtrили душі поган на братів. 3 Та проте довгий час пробулі вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідочство давав слову благодаті Своєї і робив, щоб знамéна та чуда чинились їхніми руками. 4 А в місті нарóд поділився, — і пристали одні до юдеїв, а інші тримались апостолів. 5 Коли ж кинулися ті погани ѹдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, 6 то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікаонських, до Лістрі та Дéрвії, та в околиці їхні, 7 і Євангелю там звіщали. 8 А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. 9 Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру в здоровленім бути, 10 то голосом гучним промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А той скочив, і ходити почав. 11 А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікаонському: „Боги людям вподібнiliсь, та до нас ось зйшли!“ 12 І Варнаву вони звали Зéвсом, а Гермéсом Павла, бо він

провід мав у слові. 13 А жрець Зéвса, що свяtingа його перед містом була, припровадив бики та вінки до воріт, та й з нарóдом принoсити жертву хотів. 14 Та коли про це почули апостоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між нарóд, кричачи 15 та говорячи: „Щó це робите, люди? Таж і ми такі самі смертельні, подібні вам люди, і благовістимо вам, — від оцих ось марнóт навернúтись до Бога Живого, що створив небо й землю, і море, і все, що в них є. 16 За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежкáми своїми, 17 алé не зоставив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часі, та напóбнював ѹжею й радощами серця наші“. 18 І, говорячи це, залéдве спинили нарóд не приносити ім жéртов. 19 А з Антіохії та з Іконії посxoдилися юдеї, і, підбуривши натовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він. 20 Коли ж учні його оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дéрвію. 21 І, якзвістили Євангелю тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, 22 душі учнів зміцняючи, просячи перебувати в вірі, та навчáючи, що через великі єутиски треба нам вхòдити у Боже Царство. 23 І рукопоклáли ім пресвітерів по Церквах, і помолилися з постом та й іх передали Господévi, в Якого ввірували. 24 Як вони ж перейшли Пісідію, прибули в Памфíлію; 25 і, звістивши Господне Слово в Пергї, вони в Атталію ввійшли, 26 а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодаті Божій віддані на діло, що його й закінчили. 27 А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам. 28 І перебувáли вони немалій час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеїв прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обріжетеся за звичаєм Мойсеєвим, то спастися не можете“. 2 Коли ж суперечка повстала й чимале змагання в Павлá та в Варнави з ними, то постановили, щоб Павло та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до апостолів й старших у Єрусалим. 3 Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідаючи про поганське навéрнення, і радість велику чинили всім браттям. 4 Коли ж в Єрусалим прибулі вони, були прийняті Церквою, та апостолами, та старшими, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними. 5 Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обрізувати й наказати, щоб Закона Мойсеєвого берегли. 6 І зібралися апостоли й старші, щоб розглянути справу оци. 7 Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрали Бог поміж нами менé, щоб погани почули слово Євангелії через єста мої, та й увірували. 8 І засвідчив ім Бог Серцезнавець, давши ім Духа Святого, як і нам, 9 і між нами та ними

різниці Він жодної не вчинив, очистивши вірою їхні серця. 10 Отож, чого Бога тепер спокуشعєте, щоб учням на шию покласти ярмό, якого ані наші отці, ані ми не здолали понести? 11 Та ми віруємо, що спасемося благодатью Господа Ісуса так само, як і вони“. 12 І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву Й Павла, що розповідали, які то знамена та чуда вчинив через них Бог між поганами! 13 Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послухайте також мене. 14 Сімон ось розповів, як зглянувся Бог від початку, щоб вибрати людів із поганів для Ім'яння Свого. 15 І пророчі слова з цим погоджуються, як написано: 16 „Потому вернуся, і відбудеться Давидову скінню занепалу, і відбудеться руйни її, і наново поставлю її, 17 щоб шукали Господа люди зостали та всі наріди, над якими Ім'я Мое кликано, — говорить Господь, що чинить це все! 18 Господеві відвіку відомі всі вчинки Його“. (або 9:16) 19 Тому думаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога навертяться, 20 але написати до них, щоб стримувались від занечищення ідолського, та від блуду, і задушених, і від кропви. 21 Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавенідівна, і щосуботи читають його в синагогах“. 22 Тоді постановили апостоли й старші з цілою Церквою вибрати між братами, 23 написавши своїми руками оці: „Апостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сирії, і Кілікії: Вітаємо вас! 24 Через те, що ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували науковою вас, і захищали вам душі, 25 то ми постановили однодушно, зібралиши, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павлом, 26 людьмі тими, що дужі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа. 27 Тож ми Юду та Силу послали, що вияснить усно те саме. 28 Бо звільлось Духові Святому і нам, — тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: 29 стримуватися від ідолських жертв та крові, і задушених, та від блуду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!“ 30 Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібралиши нарід, доручили листа. 31 А перечитавши, раділи з потішенню того. 32 А Юда та Сила, самі бувши пророками, частим словом підбадьбували та зміцняли братів. 33 А як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. 34 Але Сила схотів лишитися там, а Юда вернувся до Єрусалиму. 35 А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячі разом із іншими багатома Слово Господнє. 36 А по декількох днях промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господнє, — як вони пробувашають“. 37 А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Мárком. 38 Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та

з ними на працю не йшов. 39 І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Мárка, і попливнув до Кіпру. 40 А Павло вибрав Силу й пішов, Божій благодаті братами доручений. 41 І проходив він Сирію та Кілікію, Церкві зміцнюючи.

16 І прибув він у Дервію й Лістрі. І ото був там один учень, на ім'я Тимофій, син наверненої однієї юдіянки, а батько був гéллен. 2 Добре свіддіцтво про нього давали брати, що були в Лістрі та в Іконії. 3 Павло захотів його взяти з собою, — і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про батька його, що був гéллен. 4 Як міста ж переходили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постановби, які видали в Єрусалимі апостоли та старші. 5 А Церкві зміцнювалися в вірі, і щоденно зростали кількістю. 6 А що Дух Святий ім не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну галатську. 7 Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітінії, та ім не дозволив Дух Ісусів. 8 Обминувши ж Мізію, прибули до Троади. 9 І Павлові з'явилось видіння вночі: якийсь македонянин став перед ним і благав його, кажучи: „Приди в Македонію, і нам поможи!“ 10 Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македонію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати ім Євангелію. 11 Тож відплівши з Троади, прибули ми навпроти у Самотракію, а другого дня до Неаполя, 12 звідтіля ж у Філіппі, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І пробули ми в цім місті днів кілька. 13 Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що посіхдились. 14 Прислухалася жінка одна, що звалася Лідія, купчиха кармазіном з міста Тіятр, що Бога вона шанувала. Господь же її серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. 15 А коли охристилась вона й ії дім, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господеві, то прийдіть до господі моєї живіт“ . І змусила нас. 16 І сталося, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служжніця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбітством давала великий прибуток панам своїм. 17 Вона йшла слідкома за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всешнього Бога, що вам провіщають дорогу спасіння!“ 18 І багато днів вона це робила. І обуривсь Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ І того часу той вийшов. 19 А пані її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, скопіли Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старшій. 20 Коли ж їх привели до начальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, 21 і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати“. 22 І нáтовп піднявся на них. А начальники здерли одежду із них, та звеліли їх різками сікти. 23 І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному

дозбрцеві, щоб іх пильно стергі. **24** Одержавши такого наказа, той іх повкида́в до внутрішньої в'язниці, а їхні ноги забив у колоди. **25** А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. **26** А ось нáгло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захита́лися! І повідчиналися зараз усі двері, а кайдані з усіх поспада́ли. **27** Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, маючи думку, що повтікали ув'язнені. **28** А Павло скрикнув голосом гучним, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“ **29** Зажадавши ж той світла, ускóчив, і тримтячий припав до Павла та до Сили. **30** І вивів їх звідти й співати: „Добрóдій! Що треба робити мені, щоб спастися?“ **31** А вони відказали: „Вíруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім“. **32** І Слово Господнє звіщали йому та й усім, хто був у домі його. **33** І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани обмив, — і охристився негайно він сам та його всі домашні. **34** І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога. **35** А коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“ **36** І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з мýром ідіть!“ **37** А Павло відкazав ім: „Нас, римлян, незасуджених, різками сікли прилібдо, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!“ **38** Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. А ті налякалися, почувши, що римляни вони. **39** І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. **40** І, вийшовши з в'язниці, прибули вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіполь й Аполлонію, то прийшли до Солу́ня, де була синагога юдейська. **2** І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання, **3** виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого, „я вам проповідую“. **4** І ввірвали дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гéлленів та немало з шляхетних жінок. **5** А невірні юдеї були запалилися зáздрістю, і якихсь негідних людей назирали на вулицях, учинили збіговисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясона, шукали апостолів, щоб до нáтовпу вивести їх. **6** А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясона та декого з братії, кричачі: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили!“ **7** А Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря чинять, говорячи, нíби інший є цар — Ісус“. **8** І вони зворохобили нарóд та начальників міста, що слухали це. **9** Але, узвівши поруку з Ясона та з інших, вони їх відпустили. **10** А

братья відіслали негайно вночі Павла й Силу до Вéрії. **11** Ці були шляхетніші за солу́нян, — і слова прийняли з повним зáпалом, і Писання досліджували день-у-день, чи так воно є. **12** Тож багато із них тоді ввірвали, і з почесних гéлленських жінок та немало із мýжів. **13** Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й Вéрії, прибули вони, і там баламутили та бунтували нарóд. **14** Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позосталися там. **15** А ті, що Павла відпроваджували, провели його аж до Атéн, а прийнявши наказа про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбулý. **16** Як Павло ж їх чекав у Атéнах, у нýому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів. **17** Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. **18** А дехто з філософів епікуреїв та стóків сперечалися з ним. Одні говорили: „Щó то хоче сказати оцей пустомóб?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він ім звіщав Євáнгелію про Ісуса й воскресення. **19** І, взявши його, повели в ареопág та й казали: „Чи можемо знати, щó то є ця наука новá, яку проповідуєш ти? **20** Бо чуднé щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, щó то значити має?“ **21** А всі атéняни та захожі чужинці нíчим іншим радніш не займалися, як аби щось новé говорити чи слухати. **22** Тоді Павло став посéредині ареопáгу й промовив: „Мýжі атéнські! Із усього я бачу, що ви дуже побожні. **23** Бо, проходячи та оглядаючи святощі ваші, я знайшов також жéртвінника, що на нýому написано: „Незнаному Богові“. Ось Того, Кого навманні ви шануєте, Того я проповідую вам. **24** Бог, що створив світ і все, що в нýому, бувши Господом неба й землі, проживає не в хрáмах, рукою збудовáних, **25** і Він не вимагає служіння рук лóдських, нíби в чомусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. **26** І ввесь лóдський рíд Він з однóго створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені дòбі й границі замéшкання їх, **27** щоб Бога шукали вони, чи Його не відчурут i не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. **28** Бо ми в Нім живемó, і рухаємося, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: „Навіть рíд ми Його!“ **29** Отож, бувши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество подібне до золота, або срібла, чи до каменю, твору мистецтва чи лóдської вýгадки. **30** Не зважаючи ж Бог на часи невідомості, ось тепер усім лóдям наказує, щоб скрізь кáялися, **31** бо Він вýзначив день, коли хоче судити поправді ввесь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав дóказа всім, із мертвих Його воскресивши“. **32** Як почули ж вони про воскресення мертвих, то одні насміхатися стали, а інші казали: „Про це будéмо слухати тебе іншим разом“. **33** Так вийшов Павло з-поміж них. **34** А деякі мужі пристали до нього й увірвали, серед них і Діонісій Ареопагít, і жінка, Дамáра ім'ям, та інші із ними.

18

Після цього він вийшов з Атén і прибув до Корінту. 2 I знайшов він одного юдея, на ім'я Акілу, родом із Понту, що недавно прибув із Італії, та Прискіллу, його дружину, — бо Клайдій звелів усім юдеям, щоб покинули Рим. I до них він прийшов, 3 а що був він того ж ремесла, то в них позостався та працював; ремесло ж йому було — виробляти намети. 4 I він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та гелленів. 5 A коли прибулі Сила та Тимофій з Македонії, Павло слову віддався, і він свідчив юдеям, що Ісус — то Христос. 6 Як вони ж спротивлялися та богозневажали, то він обтрусив одежу свою та промовив до них: „Ваша кров — на голову вашу! Я чистий. Відтепер я піду до погані“. 7 I, вийшовши звідти, він прибув до господі одногого, на ім'я Тита Юста, що був богоінний, його ж дім межував із синагогою. 8 A Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з корінтян, почувши, увірували й охристились. 9 Сказав же Павліві Господь у видінні вночі: „Не бійся, але говори й не мовчи, 10 бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накинеться, щоб тобі заподіяти зло, — бо Я маю в цім місті багато людей“. 11 I позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слова Божого. 12 A коли Галліон був в Ахайї проконсулом, то проти Павла однодушно повстали юдеї, і на суд привели його, 13 кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Законом!“ 14 Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злій учинок, то я б справедливо вас вислухав. 15 Ta коли спір іде про слово та ймення Й Закон ваш, то самі доглядайте, — я суддею цього бути не хочу“ 16 I прогнав їх від суду. 17 Todі всі схопили Состéна, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. 18 A Павлó, перебувши доволі ще днів, попрощався з братами, і поплінув у Сíрію, і з ним Прискілла й Акіла; він у Кенхрéях обстриг собі голову, бо обітницю дав був. 19 I прибув він в Ефéс, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями. 20 Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, 21 але попрощався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ I відплів із Ефéсу. 22 I, побувши в Кесарії, він піднівся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антіохію. 23 I, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порýдком проходячи через крайну галáтську та Фрігíю, та всіх учнів зміцняючи. 24 Один же юдей, на ім'я Аполлóс, родом з Олександрії, красномóвець та сильний в Писанні, прибув до Ефéсу. 25 Він був навчений дороги Господньої, і, палáючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрещення. 26 I він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли, і докладніш розповілі йому про дорогу Господню. 27 A коли він схотів перейти до

Ахái, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодáттю, 28 бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно довбáчи, що Ісус — то Христос.

19 I сталося, що коли Аполлóс перебував у Корінти, то Павло, перейшовши горішні країни, прибув до Ефéсу, і деяких учнів знайшов, 2 та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ A вони відказали йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ 3 I він запитав: „Тож у що ви хрестились?“ Вони ж відказали: В Іванове хрещення. 4 I промовив Павло: „Таж Іван хрестив хрещенням на покáння, говорячи лóдям, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, це бто в Ісуса“. 5 Як почули ж їх, то хрестились вони в Ім'я Господа Ісуса. 6 A коли Павло руки на них поклáв, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! 7 A всіх їх булó чоловіка з дванáдцять. 8 A до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. 9 A коли опиралися дехто й не вірували, і дорого Господню лихослóвили перед народом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одногого Тирáна. 10 Ce ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азїї, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. 11 I Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, 12 так що навіть хусткíй й поясій з його тіла принoсили хворим, — і хвороби їх кидали, і духи лукаві виходили з них. 13 Дехто ж із мандрівних ворожбítів юдейських зачали закликати Ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павлó проповіде!“ 14 Ce ж робили якісь сім синів юдейського первосвященника Скéви. 15 Відповів же злій дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ 16 I скóбчив на них чоловік, що в ньому злій дух був, і, перемігши обох, подужав їх так, що втекли вони з дому наїт та порáнені. 17 I це стало відомé юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, — і бoстрах напав на всіх їх, і слáвилося Ім'я Господа Ісуса. 18 I багато-хто з тих, що ввірували, приходили, визнаваючи та відкryваючи вчинки свої. 19 I багато-хто з тих, що займалися чáрами, позnосили книги свої та й перед усімá попалили. I злічили цінú їх, і вийшло на сріблó п'ятдесят тисяч драхм. 20 Так могуче росло та зміцнялося Воже Слово! 21 A як спóвнилось це, Павло в Дусі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удастися у Єрусалим, говорячи: „Як побуду я там, то треба мені Й Рим побачити“. 22 Тож він послав у Македонію двох із тих, що служили йому, Тимофíя й Ерáста, а сам позостався якийсь час ув Азїї. 23 I рóзрух чималий був стався там чáсу того за Господню дорогу. 24 Bo один золотáр, Дмитро на ім'я, що робив сріблáні Артемíдині храмки, та ремісникам заробіток чималий давав, 25 згromадив

він іх і ще інших подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла заробіток ми маємо. **26** І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії — цей Павло збаламутив і відвернув багатінонароду, говорячи, ніби то не боги, що руками пороблені. **27** І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богині великої Артеміди в ніщо заражується, і буде зруйнована й велич тієї, що шанує її ціла Азія та цілий світ“. **28** Почувши ж оце, вони перепобились гнівом, та й стали кричати, говорячи: „Артеміда ефеська велика!“ **29** І місто наповнилось зáкотом. І кинулися однодушно до видобища, скопівши Павлових супутників — Гая та Аристарха, македонян. **30** Як Павло ж хотів у наробд увійти, то учні його не пустили. **31** Також дехто з азійських начальників, що були йому пристяглі, послали до нього й просили, щоб він не вдававсь на видобище. **32** І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатінно з них навіть не знали, чого ради зібралися. **33** А з наробду взяли Олександра, бо юдій його висували. І Олександр дав знака рукою, і хотів віправдатися перед нарбом. **34** А коли розпізнали, що юдійнин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“ **35** А як писар міський заспокоїв нарб, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес — то храмовий доглядач Артеміди великої йї образу, упалого з неба? **36** Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокійними, і не робіти необачно нічого. **37** А ви ж привелі цих людей, що ані святокрадці, ані вашої богині не зневажили. **38** Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на кого, то суди є на ринку й проконсули, — один єдного хай позивають. **39** А коли чогось іншого допомінається, то те вирішиться на законнім зібрannі. **40** Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній рóзrух оскаржити можуть, і немає жадної причини, якою могли б віправдати це зборище“. **41** І, промовивши це, розпустив він громаду.

20 А як зáкот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попрощавшися із ними, вибрався йти в Македонію. **2** Переїшовши ж ті стóрони та підбайдобивши їх довгим словом, прибув до Геллади, **3** і прожив там три місяці. А як він захотів був відплінути в Сýрію, то змову на нього вчинили юдії, тому він узяв думку вертатися через Македонію. **4** Рázом із ним пішов Сóпатер Пíррів із Верії, Аристарх та Секунд із Солýня, і Гай дерв'янін, і Тимофíй, а з азійців — Тýхик та Трохим. **5** Вони відбули наперед, і нас дожидали в Троаді. **6** А мі відплівлій із Філіпів по святих Опрісноків, і прибули днів за п'ять у Троаду до них, де сім день прожили. **7** А дня першого в тижні, як учні зібралися на ламання хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбути, і затягнув своє слово до півночі. **8** А в горниці, де зібралися ми, було багато світел. **9** Юнак же один, Євтих на

ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитнувся, і додолу упав із третього поверху, — і піднялій його мертвого. **10** Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньому!“ **11** А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бésіду довго точив, — аж до досвітку, потім відбув. **12** А хлопця живим привелі, — і зраділи немало. **13** А ми наперед пішли до корабля, та в Асс попливлій, щоб звідти забрати Павла, — бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти. **14** А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми взяли його та прибули в Мітілéну. **15** І, відплінувши звідти, ми назавтра пристали навпроти Хібса, а другого дня приплівлій до Самбосу, наступного ж ми прибули до Мілету. **16** Бо Павло захотів поминути Ефес, щоб йому не барітися в Азії, бо він квáпився, коли буде можливе, бути в Єрусалимі на день П'ятдесятниці. **17** А з Мілету послав до Ефесу, і приклівав пресвітерів Церкви. **18** І, як до нього вони прибули, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами ввесь час перебував, **19** і служив Господеві з усією покорою, і з рясніми слізьмі та напастями, що спіткали мене від юдейської змови, **20** як нічого корýсного я не минув, щоб його вам звістити й навчити вас прилюдно і в домáх. **21** І я свідчив юдеям та гéлленам, щоб вони перед Богом покаялись, та ввірвали в Господа нашого Ісуса Христа. **22** І ось тепер, побуджений Духом, подаюсь я в Єрусалим, не відаючи, що там трапитись має мені, **23** тільки Дух Святий в кожному місті засвідчує, кажучи, що кайдáни та муки чекають мене. **24** Але я ні про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цінним, аби но скінчить дорогою свою та службіння, яке я одéржив від Господа Ісуса, — щоб засвідчити Євáнгелю благодáті Божої. **25** І ось я знаю тепер, що обличчя могó більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідуючи Царство Боже. **26** Тому дня сьогоднішнього вам свідкóю, що я чистий від крові всіх, **27** бо я не вхильсь об'являти вам усю волю Божу! **28** Пильнуйте себе та всіє отáри, в якій Святий Дух вас поставив епíскопами, щоб пасти Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Він. **29** Бо я знаю, що як я відійду, то ввійду між вас вовки люті, що отáри щадити не бúдуть. **30** Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати перекrучене, аби тільки учні тягнуті за собою. **31** Тому та пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безперестань навчав зо слізьмі ось три роки. **32** А тепер доручаю вас Богові та слову благодáті Його, Який має силу будувати та дати спáдшину, серед усіх освячених. **33** Ні срібла, ані золота, ні одежі чиєсь я не побажав. **34** Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. **35** Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабім, та пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блажéнніше давати, ніж брати!“ **36** Проказавши ж оце,

він навколошки впав, та й із ними всімá помолився. **37** І знявсь між усімá плач великий, і вони припадали на Пáвлову шию, і його цíлували. **38** А найтýякче вони сумували з-за слова, яке він прорíк, що не бáчитимуть бóльш обличчя його. І вони провелий його до корабля.

21 А як ми розлучíлися з ними й відплíнули, то дорогою пробстою в Кос прибулý, а другого дня до Родóсу, а звíдти в Патáру. **21** знайшли корабль, що плив у Фíнікíю, увійшли та й поплíнули. **3** А коли показався нам Кíпр, ми лишили лíвóруч його та й попливли в Сíрію. І пристали ми в Тíрі, бо там корабель вантажá мав скласти. **4** І, учніv знайшовши, перебулý тут сім день. Вони через Духа казали Пáвлóvi, щоб до Ерусалиму не йшов. **5** як дні побуту скíнчíлися, то ми вийшли й пíшли, а всí нас провóдили з дружýнами й дíтьмí аж за місто. І, ставши навколошки, помолились на бéрезi. **6** І, попрощавшись один із одним, ми ввíйшли в корабель, а вони повернулися додому. **7** А ми, закінчíвші від Тíру плавбú, пристали до Птолемáди, і, братіv привітавши, один день перебулý в них. **8** А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарíю. І ввíйшли до гospodí благoїvníка Пíліпа, однóго з семи, і позосталися в нього. **9** Віn мав чотири пanní дочки, що пророкували. **10** І коли ми багато дніv у них зоставались, то прибув із Юdeí якийсь пророк, Агáв на іm'я. **11** І прийшов віn до нас, і взяв пояса Пáвлового, та й з'явив свої руки та ноги й сказав: „Дух Святíй так звіщає: Отак з'яжут в Ерусалимі юdeí того мужа, що цей пояс його, і видадуть в руки поган...“ **12** Як почули ж оце, то благали ми та тамтéшні Пáвла, щоб до Ерусалиму не йшов. **13** А Пáвло віdpovív: „Щó робите ви, плачуцí та серце менí розривáючи? Бо за Iм'я Господа Ісуса я готовий не тільки з'язнаним бути, а й померти в Ерусалимі!“ **14** А не могли ми його вмóвити, і замовкли, сказавши: „Нехай дíється Божа воля!“ **15** А після оцих дніv приготувались ми, та до Ерусалиму вýрушили. **16** А з нами пíшли й деякí учні iз Кесарíї, ведучí якогось кíпряніна Мнасóна, давнього учня, що ми в нього спинітися мали. **17** А коли ми прийшли в Ерусалим, то братіv прийняли нас гostýнно. **18** А другого дня Пáвло з нами подáвся до Якова. І всí старші посходились. **19** Поздорóвивши ж їх, розповів віn докладно, щó Бог через служíння його вчинив між поганами. **20** Як вони ж це почули, то слáвили Бога, а до нього промовили: „Бачиш, брате, скíльки tisací серед юdeí uвírvalo, і всí вони – ревнí оборонцí Закóну! **21** Вони ж чули про тебе, нíби ти всíх юdeív, що живуть між поганами, навчаеш віdstúplення віd Мойсея, говорячи, щоб дíтей не обрізуvalи й не тримались звичáїv. **22** Що ж почати? Люd збереться напевно, бо почують, що прибув ти. **23** Отже, зроби це, що порадимо тобі. Ми маємо чотирьох мúжív, що обítницю склали на себе. **24** Вízьми їх, та й із ними очисться, і видátki за них заплати, щоб постригли їм голови. І пíзнають усí, що неправда про тебе їm

сказане, та й що сам ти Закóна пильнуеш. **25** А про тих із поган, що ввíрували, ми писали, розсудивши, щоб вони береглися від ідольських жертв та крові й задушений, та віd блódu“. **26** Тодí взяв Пáвло мужív отих, і назавтра очистився з ними, і ввíйшов у храм, і звіstив про вýkonaння дніv очищення, так, аж за кожного з них булá жертва принéсена. **27** А коли тí сім день закінчíться мали, то азíйські юdeí, як побачили в хrami його, пídbúрили ввесь нарóд, та руки на нього наклали, **28** кричач: „Ізраїльські мужí, рятуйте! Це людína ота, що проти народу Й Закóну та місця цього всíh усюdi навчae! А до того у хram упровадив і гéлленív, – і занечíстив це місце свяte!“ **29** Bo перед тим вони бачили в містí з ним ráзом Трохíma efeýsíni, і гадали про нього, що Пáвло то його ввív у хram. **30** І порушилося цíle місто, і повстало збíгóvіsко людí. І, схопívши Пáвла, потягли його поза хram, а дверí негайно зачинено. **31** Як хотíli ж забити його, то вістка досталась до полковóго tisací, що ввесь Efusaliм збuntuvavся! **32** І віn зараз узяв воякív та сотникív, і подався до них. А вони, як угледíli tisacího воякív, то бити Пáвла перестали. **33** Приступив тодí tisacík, та й ухопív його, і двомá lantcogámi зv'язati зvelív, і допитувati став: хто такий віn і щó віn зробив? **34** Ale кожen що інше викрикував у natóvpí. І, не mіgshi довídati pевного через zákolot, віn зvelív vіdpováditi його do forteci. **35** A коли віn do sходív priyshov, то trapiłosi, що musili něsti його vояki iž-za nátopvu lidošskégo, **36** bo bězlic narodú išla slídkomá ta kričala: „Gete iž ním!“ **37** A kolii Pávlo vkhodiv do forteci, to tisacího pospitavši: „Chi možna meni щo sказati tobí?“ A tój vídkažav: „To ti vmiš po-greycíkum?“ **38** Chi ne tój ti egyptianin, že pered cimi dñami prizviv buv do buntu, i výpovadiv do pustini chotiri tisací potaemníh ubiňníkiv?“ **39** A Pávlo vídkažav: „Ja jodeýnин iž Tárcsu, gromadýnин vídómojho místia v Kílíkíi. Blagaou тебе, – dозволь менi do nařodu promoviti!“ **40** A kolii tój dозвoliv, to Pávlo stav na sходах, i dav znaka rukoju nařodoví. A jač tiša velika nastala, promoviv evreyjskou movoju, kájuchvi:

22 „Мужí-браття й батьки! Послухайте ось тепер вýpovadínná mого перед вами!“ **2** Як зачули ж вони, що до них віn говорить єvрейjskou movoju, то tiša ще бóльша настала. A віn promovlja: **3** „Я jodeýnин, що rodivsya v kílíkíjskому Tárcsi, a výkhovaniy u cím místi, u níg Gamaléla dokladno nавchenej Zakoñu otív; gorlyveçtъ я Bózhij, ja i vci vi sъgodynji. **4** Peresliduvav ja až do smerti cto putъ, i v'язav, i do v'язnici vkiðav chоловíkiv i žínonk, **5** ja zasvídčitъ pro meñe pervosvyaženik ta vci staršíno. Я víd nich buv uzav naviť listyti na bratív, i píshov do Damašku, щob tamtëshnìh zv'язati й privedsti do Erusalimu na karu. **6** I staloся, jač u dorozí ja buv, i nabíjávcs do Damašku opívdnia, to osь meñe naglo

осяяло світло велике з неба! 7 І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуеш?“ 8 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він мені відказав: „Я Ісус Назарянин, що Його переслідуеш ти.“ 9 А ті, що зо мною були, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. 10 А я запитав: „Щó я, Господи, маю робити?“ Господь же до мене промовив: „Уставай та й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призначено робити“. 11 А від ясності світла того невидіб'ям я став. І присутні зо мною за руку мене повелі, і до Дамаску прибув я. 12 А один муж Ананій, у Законі побожний, що добре свідоцтво про нього дають усі юдеї в Дамаску, 13 до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видіб'йший!“ Я хвилі тієї побачив його. 14 І озвавсь він до мене: „Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Його. 15 Бо бúдеш ти свідком Йому перед усіма людьми про оте, що ти бачив та чув! 16 А тепер чого гаєшся? Уставай й охристися, і обмий гріхи свої, прикладавши Ймення Його!“ 17 І сталося, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захоплення впав я, 18 і побачив Його, що до мене сказав: „Постпиши, і піди хутчій з Єрусалиму, бо не приймуть свідоцтва твого про Мене“. 19 А я відкazав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниць садовів та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. 20 А коли лилась кров Твого свідка Степана, то сам я стояв та вбивство Його похвалив, і одежу вбивців Його сторожів“. 21 Але Він до мене промовив: „Іди, бо пошлю Я далеко тебе, — до поган!“ 22 І аж до слова цього Його слухали. Аж ось піднёсли вони голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі, бо жити Йому не годиться!“ 23 І як вони верещали, і одежу штурпляли, і кидали порох у повітря, 24 то звелів тисяцький у фортецю Його відвесті, і звелів бичуванням Його допитати, щоб довідатися, з якої причини на нього вони так кричали. 25 І як Його розтягли для ремінних бичів, то Павло сказав сотникові, що стояв: „Хіба бичувати дозволено вам громадянину римського та ще й незасудженого?“ 26 Якже сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідомив, говорячи: „Щó хочеш робити? Бож римлянин цей чоловік!“ 27 Підійшов тоді тисяцький, та й поспитався його: „Скажи мені, чи ти римлянин?“ А він: „Так!“ відкazав. 28 Відповів на те тисяцький: „За великі грóші громадянство оце я набув“. А Павло відkazав: „А я в нім і родився!“ 29 І віdstупили негайно від нього оті, що хотіли допитувати його. І злякався тисяцький, довідавшись, що той римлянин, і що він ізв'язав був його. 30 А другого дня, бажавши довідатись правди, у чому юдеї його оскаржáють, він звільнив його та звелів, щоб зібралися первосвященики та ввесь синедріон. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

23 І вп'явся очима Павло на той синедріон і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогоднішній

день жив для Бога всім добрим сумлінням!“ 2 Але первосвященик Ананій звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по устах. 3 Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти стіно побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуеш бити мене проти Закону?“ 4 А присутні сказали: „То ти Божому первосвященикові лихослóвиш?“ 5 І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвященик. Во написано: На начальника люду твого не лихослóв“.

6 І Павло, спостерігши, що частина одна — саддукéї, а друга — фарисеї, покликнув у синедріон: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресіння мертвих мене судять!“ 7 Якже він це промовив, колотнечá постала поміж саддукéями та фарисеями, — і роздíлілась юрбá. 8 Саддукéї бо твéрдять, що немає воскресіння, ані áнгола, ані духа, фарисеї ж оце визнають. 9 І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисеїської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: „У чоловікові цьому ми жодного лíха не знаходимо! А коли промовляв Дух до нього, чи ангол, не противмося Богові!“ 10 А коли колотнечá велика зчинилася, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякам увійти та забрати його з-поміж них, і відвéсти в фортецю. 11 А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бáдьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“ 12 А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склáли, говорячи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! 13 А тих, що закляття таке поклáли, було більш сорокá. 14 І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склáли нічого не їсти, аж поки заб'емо Павла! 15 Отож разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш розіznати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його!“ 16 Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. 17 Павло ж зараз покликав одного з сотників, та й сказав: „Цього юнакá запровадь до тисяцького, бо він має Йому щось сказати“. 18 Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровáдити до тебе цього юнакá, що має тобі щось сказати“. 19 І взяв тисяцький того за руку, і нáбíк відвів і спітав: „Щó ти маєш звістити мені?“ 20 А той розповів: „Змову склали юдеї, — просигти тебе, щоб ти взавтра до синедріону Павла пропровáдив, ніби хочуть вони докладніш розпізнати про нього. 21 Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склáли ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. І тепер он готові вони, і чекають твого прирéчення!“ 22 Тоді тисяцький відпустив юнакá, наказавши йому — „не розповідáти ані бдному, що мені ти це віявиш.“ 23 І він закликав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину

вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотників сімдесят, та дві сотні стрільців. **24** Приготуйте також в'ючаків і Павла посадіть, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. **25** І листа написав він такого ось змісту: **26** „Клавдій Лісій намісникові вседостойному Феліксові — поздоровлення! **27** Цього мужа, що його юдеї скопили були та хотіли забити, урятував я, із вояками прийшовши, довідавши, що він римлянин. **28** І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржали, та й привів був його до їхнього синедріону. **29** Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, віртої смерті або ланцюгів. **30** Як донесяли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!“ **31** Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попровадили в Антипатриду. **32** А другого дня, полишивши кіннотчиків, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулись. **33** А ті прибули в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. **34** Намісник листа прочитав і спітав, із якого він краю. А довідавши, що з Кілкії, промовив: **35** „Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники“. І звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Аналій з якимсь старшим, та з промовцем якимсь Тертилом, що перед намісником скрізь лежали, щоб служили йому на Павла. **2** Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для народу цього добрі речі впроваджено через добливість твою, — **3** це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою щирою, вседостойний наш Фелікс! **4** Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. **5** Ми переконалися, що цей чоловік — то зарaza, і що він колотнечу викликсе між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ересі. **6** Він відважився навіть зbezчестити храм, і його ми скопили були, і судити хотіли за нашим Законом. **7** Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, **8** а його винувальникам звелівйти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винуємо“. **9** Юдеї також прилучились до того, говорячи, що то так. **10** І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ баґатьох ти суддя для народу цього, — тому буду сміліш боронитись. **11** Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму вклонитися. **12** І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здібали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здіймав. **13** І не можуть вони довéсти тобі того, у чому тепер оскаржують мене. **14** Але признаюся тобі, що в дорозі

оцій, яку звуть вони ерессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написане. **15** І маю надію я в Бозі, — чого й самі вони сподіваються, — що настане воскресіння праведних і неправедних. **16** І я пильно дбáю про те, щоб зáвсіди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. **17** А по довгих рокáх я прибув, щоб подати моєму народові милостиню та приносі. **18** Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищено в храмі, а не з нáтовпом чи з колотнечею. **19** Їм належало б ось перед тебе прибути й казати, коли мають вони що на мене. **20** Або самі ці нехай скажут, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріоні стояв, **21** крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячі серед них: „За воскресіння мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“ **22** Але Фелікс, дуже добре дорогу цю зневажи, відробчив їм справу, говорячи: „Розсуджуй вашу справу, коли тисяцький Лісій прибудé“ **23** І він намісникові наказав сторожити Павла, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. **24** А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юдеянка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа. **25** І як розповідав він про праведність, і про здергливість, та про майбутній суд, то Фелікс страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж ча́су покличу тебе!“ **26** Разом із тим і сподівáвся він, що дасть Павло грошей йому, тому ѿ часто його прикладáв і розмову з ним вів. **27** Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, — Пбрція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в'язниці Павла залишив.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відішов із Кесарії до Єрусалиму. **2** І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, **3** і ніби милості просили для нього, щоб до Єрусалиму його привели, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. **4** А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабáром туди подається. **5** „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті виrushають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржать його“. **6** І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. **7** Як його ж привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довéсти, **8** бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чим ані проти Закону юдеїв, ані проти храму, ані супроти кésаря“. **9** Тоді Фест, що бажав догодити юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ **10** Та Павло відказав: „Я стою перед судом кésаревим, де належить мені суд прийняти. Юдеїв нічим я не

скрівдив, як і ти дуже добре те знаєш. **11** Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як нема ж нічого того, у чим вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюсь до кесаря!“ **12** Тоді Фест, побалакавши з радою, відповідь дав: „Ти відкликаєшся до кесаря, — до кесаря підеш!“ **13** Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа Й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. **14** А що там багато днів вони пробулі, то Фест віклав справу Павлову цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, **15** на якого, як в Ерусалимі я був, первосвященики й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його осуду. **16** Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людіну якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можності для оборони від закидів. **17** І як зійшлися вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сів наступного дня на сидіння суддів, і звелів привести цього мужа. **18** І винувальники стали круг нього, проте не вказали вини ані жодної з них, яких я сподівався. **19** Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. **20** І я був непевний у цьому змаганні й спітав, чи не хоче піти він до Ерусалиму, і там суд прийняти про це? **21** Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів розсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. **22** А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього м'яжа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почую його“. **23** А назавтра Агріппа Й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залю судової ввійшли разом з тисяцькими та значнішими м'жами міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений. **24** І сказав до них Фест: „О царю Агріппо, та з нами присутні всі м'жі! Ви бачите того, що за нього ввесь люд юдейський мені докучав в Ерусалимі та тут, кричачі, що йому не повинно більш жити. **25** Я ж дізнавсь, що нічого, вárтого смерти, він не вчинив; а що сам він відкликається до Августа, розсудив я послати його. **26** Нічого не маю я певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслухання мав що писати. **27** Бо здається мені нерозвáжливим ув'язненого посылати, і не означити обвинувáчену на нього“.

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе самогó“. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні: **2** „О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усього, у чим мене винуватять юдеї, **3** особливо ж тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперечки. Тому я прошу мене вислухати терпляче. **4** А життя мое змалку, що спочатку почaloся в Ерусалимі серед народа моого, знають усі юдеї, **5** які

відають здáвна мене, аби тільки схопили засвідчити, — що я жив фарисеем за найдокладнішою сектою нашої віри. **6** І тепер я стою отут сúджений за надію обітниці, що Бог дав її нашим отцям, **7** а її виконання чекають побачити наши дванадцять племен, слúжачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї! **8** Чому ви вважаєте за неймовірне, що Бог воскрешає померлих? **9** Правда, дýмав був я, що мені налéжить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назаряніна, **10** що я в Ерусалимі й робив, і багато кого зо святих до в'язниць я замкнув, як отримав був влáду від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. **11** І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вéльми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. **12** Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо влáдою та припору́ченням первосвящеників, **13** то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світlosti сонця, що осяло мене та тих, хто разом зо мною йшов! **14** І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку!“ **15** А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відкзав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. **16** Але підвідіся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. **17** Визволяю тебе від твого народу та від поган, до яких Я тебе посилаю, — **18** відкрити їм очі, щоб вони навернúлись від тémряви в світло та від сатанинóї влáди до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарувáння грíхів і насліддя з освяченими“. **19** Через це я, о царю Агріппо, не був супротивний видінню небесному, **20** але мéшканцям перше Дамаску, потім Ерусалиму й усякого краю юдейського та поганам я проповідував, щоб покáялися й навернúлись до Бога, і чинили дíла, гíдні покáйння. **21** Через це юдеї в святині схопíли мене та й хотіли роздерти. **22** Але, поміч від Бога одержавши, я стоя́ аж до дня сьогоднішнього та свídkou малому й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки Й Мойсеї, що статися має, — **23** що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народові й поганам!“ **24** Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучним голосом: „Дуріеш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму!“ **25** А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. **26** Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь сховáлось від нього, — бо не в зáкutku дýялось це. **27** Чи віруєш, царю Агріппо, Пророкам? Я знаю, що віруеш“. **28** Агріппа ж Павлові: „Ти малошо не намовляєш мене, щоб я став християніном“. **29** А Павло: „Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки но ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів“. **30** І встав цар та намісник, і Верніка

та ті, хто з ними сидів. **31** І нáбíк вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, вárтого смерті або ланцюгів, чоловíк цей не робить!“ **32** Агрíппа ж до Феста сказав: „Míг би бути відпущений цей чоловíк, якби не відкликавсь був до кéсаря“

27 А коли постановлено, щоб відплíнули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юліеві на ім'я, з полку Августа. **2** І поїдали ми на корабля адрамітського, що пливти мав біля місць азíйських, та й відчáлили. Із нами був Арістáрх македóнець із Солúня. **3** А другого дня ми пристали в Сидоні. До Павла ж Юлій ставився по-лóдському, і дозволив до друзів пíти, та їхньої опíки зазнати. **4** А вýрушивши звíдти, припливли ми до Кіпру, бо вíтрí супротívní були. **5** Коли ж переплíнули море, що біля Кілікії й Памфíлїї, то ми прибули до Лікáйської Míри. **6** І там сотник знайшов корабля олександрíйського, що плив в Італію, і всадив нас на нього. **7** І днів багато помалу пливли ми, і насилу насупроти Кніду припливнули, а що вíтер нас не допускав, попливли ми додолу на Кріт при Салмóni. **8** І коли ми насили минули його, то припливли до одного місця, що звється Доброю Прýстанню, недалеко якого знахóдиться місто Ласéя. **9** А як часу минуло багато, і була вже плавбá небезпечна, бо минув уже й пíст, то зачав Павло радити, **10** говорячи їм: „О муж! Я бачу, що буде плавбá з перешкодами та з великим ущербком не лиш для вантажу й корабля, але й для наших душ“. **11** Та сотник довíряв більше стерñичому та власникóві корабля, нíж тому, що Павло говорив. **12** А що прýстань була на зимівлю невíгíдна, то більшість давала пораду відплíнути звíдти, щоб, як можна, дістаться до Фініка, і перезимувати в прýстані крítській, неприступній захíднім вíтрам із пíвдня та з пíвночі. **13** А як вíтер пíвдénний повíяв, то подумали, що бажáння вони досяглí, тому витягли кíтви й попливли покрай Крíту. **14** Але незабáром ударив на них ручкий вíтер, що звється еврóklídon. **15** А коли корабель був пíдхóplený, і не míг противитись вítrovi, то йому віддалили ми й понéслися. **16** І наїхали ми на один острéвèць, що Клáвдою звється, і чóвна насилу затримали змогли. **17** Коли ж його витягли, то зáсобів допомíчних добирали й корабля пíдв'язали. А боявши, щоб не впасти на Сíрт, поспускали вítrila, і носилися так. **18** А коли зачáлá буря мíцно нас кíдати, то другого дня стали ми розвантáжуватись, **19** а третього дня корабельне знарýдя ми повикидали власnóруч. **20** А коли довгí дні не з'являлось нí сонце, нí зóрі, і буря чимала на нас напирада, то останню надíю ми втратили, щоб нам урятуватись. **21** А як довго не їли вони, то Павло став тодí серед них і промовив: „О муж!, тож треба було мене слухатися та не відпливати від Крíту, — і обминули б були цí терпíння та шкоди. **22** А тепер вас благаю триматись на дусí, бо нí бдна душа з вас не згине, окрім корабля. **23**

Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служý, **24** та і прорік: „Не бíйся, Пáвле, бо треба тобі перед кéсарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. **25** Тому то тримайтесь на дусí, о мужі, бо я вíрую Богові, що станеться так, як було мені сказано. **26** І ми мусимо наткнутись на острéв якíй“. **27** А коли надíйшла чотирнáдцята нíч, і ми носились по Адрíятíцькому морю, то десь коло пíвночі стали домísluvatись моряки, що наблизуються до якóєї землі. **28** І, запустивши олýвницю, двадцять сяжнíв знайшли. А від "їхавши трохи, запустити олýвницю знову, — і знайшли сяжнíв п'ятнáдцять. **29** І боявшись, щоб не натрапити нам на скелістí місця, ми закинули чотири кíтви з кormí, і благали, щоб настав день. **30** А коли моряки намагáлись утекти з корабля, і чóвна спускали до моря, вдаючí, нíби кíтви закинутi з носа хóчуть, **31** то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зостáнуться, то спастíсь ви не зможете!“ **32** Тодí воякій перерíзали мóтузи в чóвна, і далí йому впäсти. **33** А коли розвиднітися стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняті, і казав: „Чотирнáдцятий день ось сьогодні без їкі ви перебуваєте, очíкуючи та нíчого не єши. **34** Тому то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови волосíна!“ **35** А промовивши це, узяв хлíb та подякував Богові перед усíмá, і, поламавши, став їсти. **36** Тодí всí пíднëлись на дусí, і, стали поживу приймати. **37** А всіх душ нас було в кораблі — двáстí сімдесят шíсть. **38** І як наїльсь вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збíжжя до моря. **39** А коли настав день, то вони не могли розпíнати землі, однаке затóку якусь тамугледíli, що берега пláского мала, до якого й вýрішили, як можна, приплисти з кораблем. **40** Пíдняли тодí кíтви, і повикидали до моря, і порозv'язували поворózki в стерñá, і вítrilo мале за вítrом поставили, — та й покерувáли до берега. **41** Та ось ми натрáпили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинився на мілкому: нíс загруз й позоставсь нерухóмий, а кormá розбивалась силою хвиль. **42** Воякій ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрýсь не поплив і не втík. **43** Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній námír, і звелів усíм тим, хто пílyati вмíe, щоб скакали та перші на берег вихódili, **44** а іншí — хто на дóшках, а хто на чíмбудь з корабля. І таким чином сталося, що всí врятувались на землю!

28 А коли врятувалися ми, то довíдалися, що острéв той звється Мелíta. **2** Тубíльцí ж нам виявили надзвíчайну людяність, бо вони запалили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. **3** Як Павло ж назбирав купу хмíзу та й поклáв на огонь, змíя вискочила через жар, — і почепилася на руку йому. **4** Як тубíльцí ж угледíli, що змíя почепилася на руку йому, зачали говорити один одному: „Либоњ цей чоловíк душогуб, що йому, від

моря врятованому, Пóмста жити не дозволила!“ 5 Він струснув ту звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! 6 А вони сподівалися, що він спухне або впадé мертвий умíтъ. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. 7 Навкруги ж того місця знахóдились добра начальника бстрова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостів. 8 І сталось, що Публій бáтько лежав, слабий на пропáсницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, уздорóвив його. 9 Якже трапилось це, то й інші на бстрові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. 10 Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їджали, понакладáли, чого було треба. 11 А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскурів, і що на бстрові він перезýмував. 12 І, як ми допливли в Сіракúзи, пробули там три дні. 13 А звідти, пливучий понад берегом, прибулі ми до Рéгії, а що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путеблі, 14 де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибулі ми до Риму. 15 А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфóру та до Тритавéрни. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. 16 А коли прибулі ми до Риму, Павлóві дозволено жити осібно, ураз із воякóм, що його сторожíв. 17 І сталось, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичаїв отцівських, та протé мене вýдано з Ерусалиму ув'язненого в руки римлян. 18 Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельнóї ні однієї в мені не булó. 19 Та юдеї противилися, тому змушений був я відклíкатися на суд кéсарів, але не для того, щоб нарóд свíй у чомусь оскáржити. 20 Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надію Ізраїлеву я обкутий цими кайдáнами“. 21 А вони відказали йому: „Не одéржали ми ні листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе. 22 Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маеш, бо відóмо про секту цю нам, що їй скрізь спротивляються“ 23 А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в госпóду. А він ім від ранку до вечора розповідав, та про Божеє Царство свідоцтва давав, і переконував їх про Ісуса Закóном Мойсéя й Пророками. 24 І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. 25 Вони між собою незгідні булі й повихóдили, як промовив Павло одне слово, що добре прорік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю, 26 промовляючи: „Піди до нарóду цього та й скажи: Ви вухом почуєте, та розуміти не будете, дивитися будete оком, але не побачите! 27 Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чути на вúху вони, і зажмурили

очі свої, щоб якось не побачити очима, і не почути вúхами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздорóвив!“ 28 Тож нехай для вас буде відóме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почуто вони!“ 29 Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. 30 І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто прихóдив до нього, 31 і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборонно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостолом, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насінням Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святості, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святым, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моєму через Ісуса Христа за всіх вас, що віра вона звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровадила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** це бо потішиться разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я зámір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших нарідів. **14** А гéлленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржник. **15** Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь Євангелії, бож вона — сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж ѿдееві, а потім гéлленові. **17** Праведність бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: „А праведний житиме вірою“. **18** Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, **19** тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. **20** Но Його невидиме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видиме. Так що нема ім виправдання, (*aidios g126*) **21** бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але знікчемніли своїми думками, і запаморочилося нерозумне їхнє серце. **22** Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, **23** і славу нетлінного Бога змінили на подобу образа тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гáдів. **24** Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. **25** Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцéви, що благословенний навіки, амінь. (*aidon g165*) **26** Через це Бог їх видав на пожадливість ганебну, — бо їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне. **27** Так само й чоловіки, позоставивши природне єднання з жіночою статтю, розпалілися

своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками сором чинили. I вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блúдові. **28** А що вони не вважали за потрібне мати Бога в піznанні, видав їх Бог на розум перевернений, — щоб чинили непристойне. **29** Вони повні всякої неправедності, лукавства, зажéрливости, злоби, повні заздрости, убивства, суперечки, омані, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненáвидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухнýні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостіві. **32** Вони знають прýсуд Божий, що ті, хто чинить таке, вárті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуеш іншого, сам себе осуджуеш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти дўмаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4** Або погóрджуеш багатством Його добрости, лáгідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покáйння? **5** Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлennя справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалістю в добром дíлі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне, (*aiōnios g166*) **8** а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів. **9** Недоля та ýтиск на всяку душу людини, хто чинить зло, юдея ж перше та гéллена, **10** а слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добрe, ѿдееві ж перше та гéлленові. **11** Но не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрі бо згрішили без Закóну, без Закóну й загинуть, а котрі згрішили в Закóні, прýмут суд за Закóном. **13** Но не слухачі Закóну справедливі перед Богом, але виконавці Закону вýправдані будуть. **14** Но коли погані, що не мають Закóну, з природи чинять законнe, вони, не мавши Закóну, самі собі Закóн, **15** що виявляють дíло Закóну, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна Ѳдну, **16** дня, коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. **17** Ось ти звешся ѿдеем, і спираєшся на Закóна, і хвалишся Богом, **18** і знаєш волю Його, і розуміш, що краще, навчившись із Закóну, **19** і маєш певність, що ти провідник для слíпих, світло для тих, хто знахóдиться в тéмряві, **20** вихóвник нерозумним, учитель дíтiam, що ти маєш зразок знанній правди в Закóні. **21** Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповідуеш не красти, а сам кráдеш! **22** Наказуючи не чинити перéлюбу, чиниш перéлюб! Гidуочи ідолами, чиниш святокрадство! **23** Ти, що хвáлишся Закóном, зневажаєш Бога перéstупом Закóну! **24** Но „через вас зневажається Боже Ймення

в поган“, як написано. **25** Обрізання корісне, коли виконуеш Закон; а коли ти переступник Закону, то обрізання твоє стало необрізанням. **26** Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не порахується його необрізання за обрізання? **27** І необрізаний з природи, виконуючи Закону, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням? **28** Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, **29** але той, що є юдей потаємо, духово, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвалá не від людей, а від Бога.

3 Отож, що має більшого юдей, або яка кóристь від обрізання? **2** Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що ім довірені були Словá Божі. **3** Во ѡж, що не вірували деякі? Чи јхнє недовірство знищить вірність Божу? **4** Зóвсім ні! Бож Бог праведливий, а кожна людіна неправдива, як написано: „Щоб був Ти віправданий у словах Своїх, і переміг, коли будеш судитися“. **5** А коли наша неправедність виставляє праведність Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнів виявляє? Говорю по-лібдському! **6** Зóвсім ні! Бож як Бог судитиме світ? **7** Во коли Божа правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, пощо судити ще й мене, як грішника? **8** І чи не так, як нас лають, і як деякі говірять, ніби ми кажемо: „Робімо зло, щоб вийшло добре?“ Справедливий осуд на таких! **9** То що ж? Маємо перевагу? Анітróхи! Бож ми перед тим довелі, що юдеї й гéллени — усі під гріхом, **10** як написано: „Нема праведного ані ѿдного; **11** нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — **12** усі повідступали, разом стали непотрібні, нема доброчинця, нема ні однóго! **13** Гріб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губах, **14** устá їхні повні прокляття й гіркоті! **15** Швидкі їхні ноги, щоб кров проливати, **16** руїна та злідні на їхніх дорогах, **17** а дороги миру вони не пізнали! **18** Нема страху Божого перед очима їхніми! **19** А ми знаємо, що скільки говірять Закón, він говорить до тих, хто під Законом, щоб замкнути всякі устá, і щоб став увесь світ винний Богові. **20** Во жодне тіло ділами Закону не віправдається перед Ним, — Законом бо гріх пізнається. **21** А тепер, без Закону, праведність Божа з'вилася, про яку свідчать Закон і Пророки. **22** А Божа праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, **23** бо всі згіршили, і позбавлені Божої слави, **24** але дармá віправдаються Його благодаттю, через відкуплення, що в Ісусі Христі, **25** що Його Бог дав у жертву примирення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпущення давніше вчинених гріхів, **26** за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього часу, щоб бути Йому праведним, і віправдувати того, хто вірує в Ісуса. **27** Тож де похвальбá? Виключена. Яким закóном? Законом діл? Ні, але законом віри. **28** Отож, ми

визнаємо, що людіна віправдується вірою, — без діл Закону. **29** Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, **30** бо є один тільки Бог, що віправдає обрізання з віри й необрізання через віру. **31** Тож чи не нищимо ми Закона вірою? Зóвсім ні, — але зміцнюємо Закона.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраам, наш отець за тілом? **2** Во коли Авраам віправдався ділами, то він має похвалу, та не в Бога. **3** Во Писання говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. **4** А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. **5** А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто віправдує нечестивого, віра його порахується в праведність. **6** Як і Давид називає блаженною людіну, якій рахує Бог праведність без діл: **7** „Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. **8** Блаженна людина, якій Господь не порахує гріхá!“ **9** Чи ж це блажéнство з обрізання чи з необрізання? Во говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. **10** Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! **11** І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, **12** і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. **13** Во обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. **14** Во коли спадкоємці ті, хто з Закону, то спорожніла віра й знівечилась обітниця. **15** Во Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й перéstупу. **16** Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, **17** як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив тебе, — перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. **18** Він — проти надії — увірував у надії, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке численнє буде насіння твоє!“ **19** І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, бувши майже сторічним, ні утрόбі Сариної за змертвілу, **20** і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнівся в вірі, і віддав славу Богові, **21** і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. **22** Тому й „залічено це йому в праведність“. **23** Та не написано за нього однóго, що залічено йому, **24** а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, **25** що був виданий за наші гріхи, і воскрес для віправдання нашого.

5 Отож, віправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, **2** через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїм, і хвálimось надіюю слави Божої. **3** І не тільки

нею, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість, **4** а терпеливість — дόсвід, а досвід — надію, **5** а надія не засоромить, бо любов Божа вилилася в наші серця Святым Духом, даним нам. **6** Бо Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. **7** Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважиться вмерти. **8** А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. **9** Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми війправдані. **10** Бо коли ми, бувши ворогами, примирiliся з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примиривши, спасемося життям Його. **11** І не тільки це, але й хвалимося в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примирення. **12** Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. **13** Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не стається в провійну, коли немає Закону. **14** Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. **15** Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одногого померло багато, то тим більш благодать Божа й дар через благодать однієї Людіні, Ісуса Христа, щедро спливій на багатьох. **16** І дар не такий, як те, що сталось від одногого, що згрішив; бо суд за один прогріх — на осуд, а дар благодаті — на війправдання від багатьох прогріхів. **17** Бо коли за переступ одногого смерть панувала через одногого, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведності, запанують у житті через одногого Ісуса Христа. **18** Ось тому, як через переступ одногого на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одногого прийшло війправдання для життя на всіх людей. **19** Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одногого багато-хто стануть праведними. **20** Закон же прийшов, щоб збільшитися переступ. А де збільшитися гріх, там зарясніла благодать, **21** щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios g166)

6 Що ж скажемо? Позостанемося в гріху, щоб благодать примножилася? Зовсім ні! **2** Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім? **3** Чи ви не знаєте, що ми всі, хто хрестилися у Христа Ісуса, у смерть Його хрестилися? **4** Отож, ми поховані з Ним хрещенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя. **5** Бо коли ми з'єдналися подобою смерти Його, то з'єднаємося і подобою воскресення, **6** знаючи те, що наш давній чоловік розп'яний із Ним, щоб знищилося тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, **7** бо хто вмер, той звільниться від гріха! **8** А коли

ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, **9** знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! **10** Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. **11** Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. **12** Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатися його пожадливостей, **13** і не віддавайте членів своїх гріхові за знаряддя неправедності, але віддавайте себе Богові, як ожилих із мертвих, а члени ваші — Богові за знаряддя праведності. **14** Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а під благодаттю. **15** Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе за рабів на послух, то ви й рabi того, кого слухаетесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність? **17** Тож дяка Богові, що ви, бувши рабами гріха, від серця послухалися того роду науки, якому ви себе віддалі. **18** А звільнівшись від гріхів, стали рабами праведності. **19** Говорю я по-ліодському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистості й беззаконню на беззаконня, так тепер віддавайте члени ваші за рабів праведності на освячення. **20** Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведності. **21** Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитеся тепер, бо кінець їх — то смерть. **22** А тепер, звільнівшись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (aiōnios g166) **23** Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім! (aiōnios g166)

7 Чи ви не знаєте, братя, — бо говорю тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? **2** Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільниться від закону чоловіка. **3** Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелібницєю, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелібницєю, якщо стане за дружину іншому чоловікові. **4** Так, мої братя, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскресому з мертвих, щоб приносити плід Богові. **5** Но коли ми жили за тілом, то пристрасті гріховні, що походять від Закону, діяли в наших членах, щоб приносити плід смерті. **6** А тепер ми звільнілись від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам обновленням духа, а не старістю букв. **7** Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знати пожадливости, коли б Закон не наказував: „Не пожадай!“ **8** Але гріх, уявивши прівід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. **9** А я колись жив без Закону, але, коли

прийшла заповідь, то гріх ожив, **10** а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, **11** бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нео вмертвив. **12** Тому ти Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. **13** Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через заповідь. **14** Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, прódаний під гріх. **15** Бо що я виконую, не розумію; я бо чиню не те, що хочу, але що ненавіджу, те я роблю. **16** А коли роблю те, чого я не хочу, то згоджуясь із Законом, що він добрий, **17** а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **18** Знаю бо, що не живе в мені, це тілі моїм, добре; бо бажання лежить у мені, але щоб виконати добре, того не знахόджу. **19** Бо не роблю я доброго, що хочу, але зло, чого не хочу, це чиню. **20** Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **21** Тож знахόджу закона, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. **22** Бо маю задоволення в Законі Божому за внутрішнім чоловіком, **23** та бачу інший закон у членах своїх, що воює проти закону моого розуму, і полонить мене законом гріховним, що знахόдиться в членах моїх. **24** Нещасна я людина! Хто мене візволить від тіла цієї смерті? **25** Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому ти я сам служу розумом Законові Божому, але тілом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного осуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за Духом, **2** бо закон Духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха й смерті. **3** Бо що було неможливе для Закону, у чому був він безсилій тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріхового тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, **4** щоб виконалось віправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за Духом. **5** Бо ті, хто ходить за тілом, думають про тілесне, а хто за Духом — про духовне. **6** Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, **7** думка бо тілесна — ворожнеча на Бога, бо не кóриться Законові Божому, та й не може. **8** I ті, хто ходить за тілом, не можуть догодити Богові. **9** А ви не в тілі, але в Дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. **10** А коли Христос у вас, то хоч тіло мертвє через гріх, але дух живий через праведність. **11** А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, ожівить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. **12** Тому то, браття, ми не боржники тіла, щоб жити за тілом; **13** бо коли живіте за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити. **14** Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; **15** бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличено: „Авва, Отче!“ **16** Сам Цей Дух свідчить разом із духом нашим, що ми — діти Божі. **17**

А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпимо, щоб разом із Ним і прославитись. **18** Бо я думаю, що страждання теперішнього часу нічого не варти супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покорилось марноті не добровільно, але через того, хто скорів його, в надії, **21** що й саме створіння візволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння разом зідає й разом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надію бо ми спаслися. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що бачить, чому б того й надіявся? **25** А коли сподівамось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух допомагає нам у наших німочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** I знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і віправдав, а кого віправдав, тих і прославив. **31** Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскаржувати буде Божих вибраних? Бог Той, що віправдує. **34** Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він праворуч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любові Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас уважають за овець, приречених на заколення“. **37** Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні анголій, ні владі, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, **39** ні вишнá, ні глибинá, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любові Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9 Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені мое сумління через Духа Святого, **2** що маю велику скорботу й невпинну мýку для серця свого! **3** Бо я бажав би сам бути відлúченій від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом; **4** вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіти, і законодáвство, і богослужба, і обітниці, **5** що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усімá Бог, благословéнний, навікі, амінь. (авін g165) **6** Не так, щоб Слово Боже не збулося. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля, **7** і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в

Iсаку буде насіння тобі“. 8 Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітниці признаються за насіння. 9 А слово обітниці таке: „На той час прийді, і буде син у Сарі“. 10 І не тільки це, але й Ревека зачала дітей від одногого ложа отця нашого Iсаака, 11 бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Божа у вибрані 12 не від учинків, але від Того, Хто кличе, — сказано ії: „Більший служитиме меншому“, 13 як і написано: „Полюбив Я Якова, а Iсаава зненавидів“. 14 Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! 15 Бо Вінкаже Мойсеєві: „Помилую, кого хочу помилувати, і змилосерджуся, над ким хочу змилосердитись“. 16 Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. 17 Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Мое Імення“. 18 Отож, кого хоче — Він милує, і кого хоче — ожорсточує. 19 А ти скажеш мені: „Чого ж іще Він докоряє, бо хто може противитись волі Його?“ 20 Отже, хтоти, чоловіче, що ти сперечашся з Богом? Чи скаже твіриво творців: Пощо ти зробив мене так? 21 Чи ганчар не має влади над глиною, щоб із того самого місіва зробити одну посудину на честь, а одну на нечесть? 22 Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадів із великим терпінням посудини гніву, що готові були на погибель, 23 і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготував на славу, 24 на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган. 25 Як і в Осії Він говорить: „Назву Своїм народом не людей Моїх, і не улюбленау — улюбленою, 26 і на місці, де сказано їм: Ви не Мій народ, там названі будуть синами Бога Живого!“ 27 А Iсаа визиває про Ізраїль: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як морський пісок, то тільки останок спасеться, 28 бо вирок закінчений та скорочений у праведності учинить Господь на землі!“ 29 І як Iсаа віщував: „Коли б Господь Саваобр не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содом, і подібні були б до Гоморри!“ 30 Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведності, досягли праведності, тієї праведності, що від віри, 31 а Ізраїль, що шукав Закона праведності, не досяг Закону праведності. 32 Чому? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закону; вони бо спіткнулись об камінь спотикання, 33 як написано: „Ось Я кладу на Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і кожен, хто вірює в Нього, не посоромиться!“

10 Браття, бажання моого серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. 2 Бо я свідчу їм, що вони мають ревність про Бога, але не за розумом. 3 Вони бо, не розуміючи праведності Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божої. 4 Во кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірює. 5 Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „людина“,

яка його виконує, буде ним жити“. 6 А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в своїм серці: Хто вийде на небо?“⁷ цебто звёсти додолу Христа, або: „Хто зійде в безодню?“⁸ цебто вівесті з мертвих Христа. (Abyssos g12) 8 Але що каже ще? „Близько тебе слово, — в устах твоїх і в серці твоїм“, цебто слово віри, що його проповідуємо. 9 Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Iсуза за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, 10 бо серцем віруємо для праведності, а устами ісповідуємо для спасіння. 11 Каже бо Писання: „Кожен, хто вірює в Нього, не буде засоромлений“. 12 Но нема різниці поміж єudeem та гелленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. 13 Но „кожен, хто покличе Господнє Ім‘я, буде спасений“. 14 Але як покличутъ Того, в Кого не вірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? 15 І як будуть проповідувати, коли не будуть послані? Як написано: „Як гарні ноги благовісників миру, благовісників добра“. 16 Але не всі послухались Євангелії. Бо Iсаа каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ 17 Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове. 18 Та кажу: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу!“ 19 Але кажу: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу заздрість у вас ненародом, — роздражню вас нерозумним народом“. 20 А Iсаа сміліво говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ 21 А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухніх і суперечних!“

11 Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув народА Свого? Зовсім ні! Бо й я ізраїльтянин, із насіння Авраамового, Веніямінового племени. 2 Не відкинув Бог народА Свого, що його перше зінає. Чи ви не знаєте, що говорить Писання „про Іллю“, як він скáржиться Богові на Ізраїля, кажучи: 3 „Господи, вони побивали пророків Твоїх, і Твої жéртвіники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. 4 Та що каже йому Божа відповідь: „Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ваалом колін не схилили“. 5 Також і теперішнього часу залишився останок за вібором благодаті. 6 А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодать не була б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодать, інакше вчynок не є вже вчинок. 7 Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не є одержав, та одержали вібрани, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав ім духа засипання, очі, щоб не бачили, і вуха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давід каже: „Нехай станеться стіл їхній за сітку й за пастку, і на спокусу, та їм на заплату; 10 нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай назавжди зігнеться хребёт їхній!“ 11 Тож питаю: Чи ж спіткнулися вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з

їхнього занепаду — спасіння поганам, щоб викликати зáздрість у них. **12** А коли їхній занепад — багатство для світу, а їхнє упокóрення — багатство поганам, — скільки ж більш повнота їхня? **13** Кажу бо я вам, поганам: через те, що я апостол поганів, я хвалю свою службу, **14** може як викличу зáздрість у своїх за тілом, і спасу дéкого з них. **15** Коли ж відкýнення їх — то примíрення світу, то щó їхнє прийняття, як не життя з мертвих? **16** А коли святий першісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й віття святе. **17** Коли ж деякі з галúзок відломíлися, а ти, бувши дике оливне дерево, прищепíвся між них і став спільноком тóвщу олівного кóрена, **18** то не вихваляйся перед галúзками; а коли вихваляєшся, то знай, що не ти носиш кореня, але корінь тебе. **19** Отже скажеш: „Галúзки відломíлися, щоб я прищепíвся“. **20** Добре. Вони відломились невірством, а ти тримаєшся вірою; не величайся, але бійся. **21** Бо коли Бог природних галúзок не пожалував, то Він і тебе не пожáлує! **22** Отже, бач добрість і сувóрість Божу, — на відпалих суворість, а на тебе добрість Божа, коли перебудеш у добрості, коли ж нí, то й ти будеш відтýтий. **23** Та й вони, коли не зостануться в невірстві, прищéпляться, бо має Бог силу їх знову прищепїти. **24** Бо коли ти відтýтий з оливки, дикої з природи, і проти природи защéплений до доброї оливки, то скільки ж більше тí, що природні, прищéпляться до своєї власної оливки? **25** Но не хочу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість стáлась Ізраїлеві почáсти, аж поки не вийде повне число поган, **26** і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: „Прайде з Сіóну Спаситель, і відвérне безбожність від Якова, **27** і це заповіт їм від Мене, коли відіймý грíхи їхні!“ **28** Тож вони за Євангелією вороги ради вас, а за вибором — улюблéні ради отців. **29** Бо дáри й поклýкання Божí невідмíнні. **30** Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер помíлувані через їхній непóслух, **31** так і вони тепер спротíвились для помíлування вас, щоб і самі були помилувані. **32** Бо замкнув Бог усіх у непóслух, щоб помилувати всіх. (**ελεēsē g1653**) **33** О глибінno багатства, і премудrosti, і знанні Божого! Які недовідомі прýсиди Його, і недослідженні дороги Його! **34** „Бо хто розум Господній пíзвав? Або хто був дорадник Йому? **35** Або хто давніш Йому дав, і Йому бýде віддáно?“ **36** Бо все з Ньюго, через Ньюго і для Ньюго! Йому слава навíки. Амíнь. (**aiōn g165**)

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приемну Богові, як розумну службу вашу, **2** і не стосуйтесь до віку цього, але перемініться відновою вашого розуму, щоб пíznati вам, щó є воля Божа, — добро, приемність та досконалість. (**aiōn g165**) **3** Через дáну мені благодáть кажу кожному з вас не думати про себе більш, нíж належить думати, але думати скромно, у мíру віри, як кожному Бог наділів. **4**

Бо як в однім тілі маємо багато членів, а всі члени мають не однакове дíяння, **5** так багато нас є одне тіло в Христі, а зосібна ми один єдиному члені. **6** I ми маємо різні дáри, згідно з благодáттю, дáною нам: коли прoroцтво — то виконуй його в мíру віри, **7** а коли служіння — будь на служінні, коли вчитель — на навчанні, **8** коли втішитель — на потішанні, хто подає — у простоті, хто головує — то з пильністю, хто милосéрдствує — то з привітністю! **9** Любов нехай буде нелицемірна; ненáвидьте зло та тулíться до доброго! **10** Любіть один єдиного братньюю любов'ю; випереджайте один єдиного пошаною! **11** У рéвності не лíнуйтеся, духом палайте, служіть Господévi, **12** тіштесь надією, утиски терпіть, перебувайте в молитві, **13** беріть юділ у потребах святих, будьте гостинні до чужинців! **14** Благословляйте тих, хто вас переслідує; благословляйте, а не проклинайте! **15** Тіштесь з тими, хто тішиться, і плаче з отими, хто плаче! **16** Думайте між собою однáково; не величайтесь, алé наслідуйте слухнáхів; „не вважайте за мудрих себе!“ **17** Не платіть нíкому злом за зло, дбайте про добре перед усімá людьмí! **18** Коли можливо, якщо це залежить від вас — живіть у мірі зо всíмá людьмí! **19** Не мстíтесь самі, улюблéні, але дайте місце гніву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу, говорити Господъ“. **20** Отож, як твíй ворог голодний, — нагодуй його; як він прágне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортáеш розпáлене вýгіля йому на голову. **21** Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людíна кóриться вищíї влáдí, бо немає влáди, як не від Бога, і влáди існуючí встановленí від Бога. **2** Тому той, хто противітесь влáді, противітесь Божíй постановi; а тí, хто противітесь, самí вíзьмутъ бóсуд на себе. **3** Бо володарí — пóстрах не на добrí díla, а на злí. Хочеш не боятися влáді? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, **4** бо володар — Божíй слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зло, то бíйся, бо недáрмо він носить мечá, він бо Божíй слуга, мéсник у гнíві злочýнцев! **5** Тому треба корýтися не тільки ради стрáху кári, але й ради сумління. **6** Через це ви й подáтки даєте, бо вони служíтeli Божí, same tim závždi зайнятí. **7** Тож віддайте належне усíм: кому податок — податок, кому мýto — мito, кому страх — страх, кому честь — честь. **8** Не будьте винні нíкому нíчого, крім того, щоб любити один єдиного. Бо хто іншого любить, той виконав Закóна. **9** Бо заповіді: „Не чини перéлюбу“, „Не вбивай“, „Не крадí“, „Не свídký неправdivo“, „Не пожадáй“ як iñši, вони містяться всí в цьому словí: „Люби своего близкýного, як самого себе!“ **10** Любов не чинить зла близкýому, тож любов — виконáння Закóну. **11** I це томý, що знаєте час, що пора нам уже пробудíтись від сну. Бо тепер спасіння близкé до нас, анíж тодí, коли ми ввíрували. **12** Нích минула, а день набíзився, тож відкíньмо вчинки тéмряви й зодягнімось у зброю

світла. 13 Як удень, поступаймо доброчесно, не в гульні та п'янстві, не в перебілю та розпусті, не в сварні та зáздрощах, 14 але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догóдження тілу не обéртайте на пожадливість!

14 Слабого в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. 2 Один бо вірує, що можна істи все, а нémічний споживає ярину. 3 Хто ість, нехай не погорджує тим, хто не ість. А хто не ість, нехай не осуджує того, хто ість, — Бог бо прийняв його. 4 Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стойть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його. 5 Один вирéзює день від дня, інший же про кожен день судить однáково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. 6 Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто ість, — для Господа ість, бо дякує Богові. А хто не ість, — для Господа не ість, і дякує Богові. 7 Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. 8 Во коли живемо — для Господа живемо, і коли вмиráємо — для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмиráємо — ми Господні! 9 Во Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. 10 А ти нáшо осуджуєш брата свого? Чи чого ти погóрджуєш братом своїм? Во всі станемо перед судним престолом Божим. 11 Во написано: „Я живу, каже Господъ, і схíлиться кожне коліно передо Мною, і вíзнає Бога кожен язик!“ 12 Тому кожен із нас сам за себе дасті відповідь Богові. 13 Отож, не будемо більше осуджувати один óдного, але краще судіть про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси. 14 Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте. 15 Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю повóдишся ти, — не губи своєю поживою тогó, за кого Христос був умер. 16 Нехай ваше добре не зневажається. 17 Во Царство Боже не пожíва й питвó, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святім. 18 Хто цим служить Христові, той Богові місій і шануваний поміж людьмí. 19 Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудувáння один óдного! 20 Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зло людіні, що ість на спотикання. 21 Добре не істи м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гіршиться, або спокúшується, або слабне. 22 Ти маеш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженній той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробується! 23 А хто має сумнів, коли ість, буде осуджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні нести слабості безсилих, а не собі догоджати. 2 Кожен із нас нехай догоджáє близкньому на добро для збудувáння. 3 Во й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги

тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. 4 А все, що давніше написане, написане нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. 5 А Бог терпеливості й потіхи нехай дасті вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, 6 щоб ви однодушно, одними юстами слáвили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. 7 Приймайте тому один óдного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. 8 Кажу ж, що Христос для обрізаних став за слáжку ради Божої правди, щоб отцям потвердiti обітниці, 9 а для поган — щоб слáвили Бога за милосердя, як написано: „Тому я хвалýтиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я Твоє буду виспíувати!“ 10 І ще каже: „Тіштесь, погани, з нарóдом Його!“ 11 І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ 12 І ще каже Ісая: „Буде корінь Єссéїв, що постане, щоб панувáти над поганами, — погани на Нього надіяться бúдуть!“ 13 Бог же надії нехай вас напóвнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагатíлись надією, силою Духа Святого! 14 І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні добрости, напóвнені всяким знанням, і можете й один óдного навчати. 15 А писав я вам почести трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодáттю, що дáна мені від Бога, 16 щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Євáнгелії Божої, щоб приношення поган стало приемне й освячене Духом Святым. 17 Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, 18 бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на послух поган, словом і чином, 19 силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поширив Євáнгелію Христову від Ерусалиму й околиць аж до Ілліріка. 20 При тóму пильнував я звіщати Євáнгелію не там, де Христове Ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужíй, 21 але як написано: „Кому не звіщалось про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ 22 Тому часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. 23 А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, 24 коли тільки підú до Еспáнії, прибúду до вас. Во маю надію, як бúду прохóдити, побачити вас, і що ви проведéте мене туди, коли перше почести матиму я задовóлення з вами побути. 25 А тепер я йду до Ерусалиму послужити святым, 26 бо Македонія й Ахáя вíзнали за добре подати деяку поміч незаможним святым, що в Ерусалимі живутъ. 27 Во вíзнали за добре, та й боржникі вони їхні. Во коли погани стали спільниками в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм. 28 Як це докíнчú та достачу їм плíд цей, тоді через ваше місто я підú до Еспáнії. 29 І знаю, що коли прийдú до вас, то прийдú в повноті Христового благословéння. 30 Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в молýтвах за мене до Бога, 31 щоб мені вíзволитись від неслухнáйних в Юдеї, і щоб служба моя в Ерусалимі булá приемна святым, 32 щоб

із волі Божої з радістю прийти до вас і відпочити з вами! **33** А Бог миру нехай буде зо всіма вами. Амінь.

16 Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, служебницю Церкви в Кенхрэях, **2** щоб ви прийняли її в Господі, як личить святым, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені. **3** Вітайте Прискиллу й Акілу, співробітників моїх у Христі Ісусі, — **4** що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкві з поган, — і їхню домашню Церкву. **5** Вітайте улюблениго мого Епенета, — він пірвісток Азїї для Христа. **6** Вітайте Марію, що напрацювалася багато для вас. **7** Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і спів'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене. **8** Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі. **9** Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стакхія. **10** Вітайте Апеллеса, вій пробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових. **11** Вітайте мого ро́дича Іродіона. Вітайте Наркісових, що в Господі. **12** Вітайте Трифену й Трифобсу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато попрацювала в Господі. **13** Вітайте вибраного в Господі Руфа, і матір його та мою. **14** Вітайте Асинкрайта, Флегона, Ерма, Патріова, Ермія і братів, що з ними. **15** Вітайте Філолоба та Юлію, Нірія й сестру його, і Олімпіяну, і всіх святих, що з ними. **16** Вітайте один одногого святым поцілунком. Вітають вас усі Церкви Христові! **17** Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення против науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, **18** бо такі не служать Господеві нашему Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами звідять серця простодушних. **19** Ваша ж слухність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прости в злому. **20** А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь. **21** Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. **22** Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав. **23** Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморідник Ераст і брат Кварт. **25** А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моею Євангелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана, (*aiōnios g166*) **26** а тепер виявлено, і через пророцькі писання, знаку вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, — (*aiōnios g166*) **27** единому мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь. (*aiōn g165*)

1 до коринтян

1 Павлó, волею Божою покликаний за апóстола Ісуса Христя, і брат Состéн, **2** Божíй Церквí, що в Корíнті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всімá, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христя, їхнього і нашого, — **3** благодáть вам і мир від Бога Отця нашого Й Господа Ісуса Христя! **4** Я зáвжди дякую моєму Богові за вас, через Божу благодáть, що була вам дáна в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагатилися в Ньюму, — словом усяким і всяким знаннýм, **6** бо свідцтво Христове між вами утвердилося, **7** так що не маєте недостáчі в жоднім дáрі благодáти ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христя. **8** Він вас утвердить до кінця неповинними бути дні Господа нашого Ісуса Христя! **9** Вірний Бог, що ви через Ньюго поклýкані до спíльноти Сина Його Ісуса Христя, Господа нашого. **10** Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христя, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами подíлення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! **11** Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлóїних, що між вами суперéчки. **12** А кажу я про те, що з вас кожен говорить: я ж Пáвлів, а я Аполлóсів, а я Кýфин, а я Христів. **13** Чи ж Христос подíлився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павлóві ім'я ви хрестились? **14** Дякую Богові, що я ані однóго з вас не хрестив, окрім Кріспа та Гáя, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охристив був у ймéння свое. **16** Охристив же був я й дім Степанів; більш не знаю, чи хрестив кого іншого я. **17** Бо Христос не послав мене, щоб хрестити, а звіщати Євáнгелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христя. **18** Боже слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємося, — Сила Божа! **19** Бо написано: „Я погублю мудрість премудрих, а розум розумних відкину!“ **20** Де мудрий? Де книжник? Де дослíдуває віку цього? Хіба Бог мудрість світу цього не змінив на глупоту? (aiōn g165) **21** Через те ж, що світ мудрість не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно булó спасті віруючих через дурість проповіді. **22** Бо юдеї жадають ознак, і греки пошукують мудrosti, **23** а ми проповідуюмо Христу розп'ятого, — для юдеїв згіршення, а для греків — безумство, **24** а для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість! **25** Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже нémічне — сильніше воно від людей! **26** Дивітесь бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тíлом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхéтні. **27** Але Бог вибрav немудре світу, щоб засоромити мудрих, і нémічне світу Бог вибрav, щоб засоромити сильне, **28** і простих світу, і погордженіх, і незначнých вибрav Бог, щоб значнé знівечити. **29** так щоб не хвалилося перед Богом жодне тílo. **30** А з Ньюго ви в Христі Ісусі,

що став нам мудрістю від Бога, — прáведністю ж, і освяченням, і відкúплењем, **31** щоб було, як написано: „Хто хвáлиться, нехай хвáлиться Господом!“

2 А я, як пришов до вас, браття, не пришов вам звіщати про Боже свідбóтво з добíрною мовою або мудростю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христя, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великім тремтінні. **4** І слово мое й моя проповідь — не в словáх переконливих людської мудrosti, алé в дóказі Духа та сили, **5** щоб булá віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говórimo про мудрость між досконалими, але мудрость не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, (aiōn g165) **7** алé ми говórimo Божу мудрость у таємниці, прихóвану, яку Бог перед віками призначив нам на славу, (aiōn g165) **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! (aiōn g165) **9** Але, як написано: „Чого очко не бачило й вухо не чуло, і що на серце людіні не впало, те Бог приготувá був тим, хто любить Його!“ **10** А нам Бог відкрив це Своїм Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибінні. **11** Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. **12** А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, **13** що й говоримо не вівченими словами людської мудrosti, але вівченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. **14** А людіна тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо її це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. **15** Духовна ж людіна судить усе, а її судити не може ніхто. **16** Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг навчати?“ А ми маємо розум Христів!

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлáт у Христі. **2** Я вас годувáв молоком, а не твердою ѹжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, **3** бо ви ще тілесні. Бо коли зáздriсть та суперéчки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите? **4** Бо коли хто каже: „Я ж Пáвлів“, а інший: „Я Аполлóсів“, то чи ж ви не тілесні? **5** Но хто ж Аполлóс? Або хто то Павло? Вони тільки служітeli, що ви віврували через них, і то скільки кому дав Госпóдъ. **6** Я посадив, Аполлóс поливав, Бог же зростів, **7** тому ані той, хто сáдить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що рóдить! **8** І хто сáдить, і хто поливає — одне, і кожен одéржить свою нагороду за працею своєю! **9** Бо ми спíвробітники Божі, а ви — Боже поле, Божа будівля. **10** Я за благодатию Божою, що дáна мені, як мудрий будівничий, основу поклав, а інший буде на нíй; але нехай кожен пильнує, як він буде на нíй! **11** Ніхто бо не може поклáсти іншої основи, окрім поклáденої, а вона — Ісус Христос. **12** А коли хто на цíй основі буде з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, **13** то

буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло кожного вія пробує, яке воно є. **14** І коли чие діло, яке збудував хто, устійть, то той нагороду одержить; **15** коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасеться, алé так, як через огонь. **16** Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? **17** Як хто нівечить Божого храма, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! **18** Хай не звідить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. (**аідп
г165**) **19** Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хітрощах їхніх!“ **20** І знову: „Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!“ **21** Тож нехай ніхто не хвálиться людьмí, бо все ваше: **22** чи Павло, чи Аполлóс, чи Кýфа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи тепéрішнє, чи майбутнє — усе ваше, **23** ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служжителів Христових і доморéдників Божих таємниць; **2** а що ще шукається в доморéдниках, — щоб кожен був знайдений вірним. **3** А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я сам не суджу себе. **4** Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не випráвduюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. **5** Тому не судіть передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й віcвітлить таємниці тéмряви та виявить зáдуми сердéц, і тоді кожному бúде похвалá від Бога. **6** Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлóса ради вас, щоб від нас ви навчилися дýмати „не більш, як написано“, щоб ви не чвáнилися один за óдним перед іншим. **7** Хто бо тебе вирізней? Щó ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого чвáнишся, ніби не взяв? **8** Ви вже нагодовані, ви вже збагатíлися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами! **9** Бо я дýмаю, що Бог нас, апóстолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивоїцем світові, — і анголáм, і людям. **10** Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабі, ви ж міцні; ми славні, а ми безчесні! **11** Ми до цього чáсу і голодуємо, і пráгнемо, і нагí ми, і катовані, і тиняємось, **12** і труdимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихослóвлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми тéрпимо; **13** як лають, ми молимось; ми стали, як сміття те для світу, аж досі ми всім, як тí вікідki! **14** Не пишú це для того, щоб вас осорбmitи, але остерігаю, як своїх любих дíтей. **15** Бо хоч би ви мали десять тисяч настáвників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євáнгелію. **16** Тож благаю я вас: будьте наслíдувачами мене! **17** Для цього послав я до вас Тимофíя, що для мене улюблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкvi. **18** Деякі згордili, так немов би не мав я прийти до вас. **19** Та небáвом прийдú до вас, як захоче Господь, і пíznáю не слово

згордilih, але силу. **20** Бо Царство Боже не в слові, а в силі. **21** Чого хочете? Чи прийти до вас з кием, чи з любов'ю та з духом лáгідности?

5 Всюди чути, що між вами перéлюб, і то такий перéлюб, який і між поганами незнáний, — що хтось має за дружíну собі дружину бáтькову. **2** І ви завеличáлися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетeся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віddati такого сataní на погибель тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величáння ваше не добре. Хíба ви не знаєте, що мала рózчина все тісто заквáшує? **7** Отож, очистите стару рózчину, щоб стати вам новим тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принéсений. **8** Тому святкуймо не в давній рózчині, ані в рózчині злоби й лукáства, але в oprísnokах чистоти та правди! **9** Я писав вам у листі не єднáтися з перelóбниками, — **10** але не взагалі з цьогосвітніми перelóбниками, чи з користолóбцями, чи з хижакáми, чи з ідолýнами, бо ви мусіли були б відйтi від світу. **11** А тепер я писав вам не єднáтися з тим, хто зветься братом, та є перelóбник, чи користолóбець, чи ідолýнин, чи злорíка, чи п'янíця, чи хижák, — із такими навіть не їсти! **12** Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вíluchit' lukavого з-поміж себе самих!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, сúditisя в неправедних, а не в святих? **2** Хíба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будete ви світ судити, то чи ж ви негídn судити незначні справи? **3** Хíба ви не знаєте, що ми будем судити анголíв, а не тільки життéve? **4** А ви, коли маєте суд за життeve, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкvi. **5** Я на сором це вам говоріo. Чи ж між вами немає ні óдного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат сúditisя з братом, — і то перед невíрними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що судí між собою ви маєте. Чому краще не тéрпите кривdi? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самi кривdu чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хíба ви не знаєте, що неправедні не вспадkóють Божого Царства? Не обмануйте себе: ні розпóсники, ні ідолýни, ні перelóбники, ні блудодíйники, ні мужолóжники, **10** ні злодїї, ні користолóбці, ні п'янíці, ні злорíки, ні хижакí — Царства Божого не вспадkóють вони! **11** І такими булí дехто з вас, але ви обмiliлись, алé освятились, алé виправдалися Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожýток. Усе мені можна, але мною, нішо володіti не повинно. **13** Їжа для чéревa, і чéревo для їжі, але Бог одне й друге понiщить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же

Й Господа воскресив, воскресіть Він і нас Своєю силою! **15** Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблі їх членами розп'усниці? Збóсм ні! **16** Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується з розп'усницею, стає одним тілом із нею? Боже каже: „Обійда ви будете тілом одним“! **17** А хто з Господом злучується, стає одним духом із Ним. **18** Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. **19** Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? **20** Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. **2** Але щоб уникнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. **3** Нехай віddaє чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружині. **4** Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. **5** Не вхилийтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й схόдитесь знобу докупи, щоб вас сатана не спокушував вашим нестриманням. **6** А це говорів вам як раду, а не як наказа. **7** Бо хочу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. **8** Говорів ж неодруженим і вдовам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. **9** Коли ж не втримаються, — нехай одружаються, бо краще женитися, ніж розпалитися. **10** А тим, що побралися, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком! **11** А коли ж і розлучиться, хай зостається незаміжня, або з чоловіком своїм хай помириться, — і не відпускати чоловікові дружині! **12** Іншим же я говорів, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. **13** І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. **14** Чоловік бо невіруючий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. **15** А як хоче невіруючий розлучитися, хай розлучиться, — не невільиться брат чи сестра в такім разі, бо покликав нас Бог до мури. **16** Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружині? **17** Нехай тільки так ходить кожен, якому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквам я наказую. **18** Хто покликаний був в обрізанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, — нехай не обрізується. **19** Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливé — дотримування Божих заповідей. **20** Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. **21** Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але

коли й можеш стати вільним, то використай краще це. **22** Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа. **23** Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! **24** Браття, кожен із вас, в якім стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! **25** Про дівчат же не маю накáзу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. **26** Отож за сучасного утису добрим уважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. **27** Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. **28** А коли ти й оженишся, то не згрішив; і як дівчина заміж піде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. **29** А це, браття, кажу я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають, **30** а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і хто купує, — як би не набули, **31** а хто цьогосвітнім користується, — як би не користувались, бо минає стан світу цього. **32** А я хочу, щоб ви безклопітні були. Неодріжений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, **33** а одріжений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині, **34** і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А заміжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. **35** А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильцé вам накинути, але щоб пристойно й гордіво держались ви Господа. **36** А як думає хто про дівчину свою, що соромно, як вона переростé, і так мала б лишатись, нехай робить, що хоче, — не згрішить: нехай заміж вихóдять. **37** А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечності, владу ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своему — берегти свою дівчину, той робить добре. **38** Тому й той, хто віddaє свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віddaє — робить краще. **39** Дружина законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмре, вона вільна вихóдити заміж, за кого захоче, аби тільки в Господі. **40** Блаженніша вона, коли так позостанеться за моєю порадою, бо міркую, що я маю Божого Духа.

8 А щодо ідолських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знаннї. Знаннї ж надимає, любов же буде! **2** Коли хто думає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. **3** Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. **4** Тож про споживання ідолських жертв ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного. **5** Бо хоч і існують так звані „боги“ чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, **6** та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить все, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. **7** Та не всі таке мають знаннї, бо деякі мають призвичаєння до ідола й досі, і їдять, як ідолську жертву, — і їхнє сумління, бувши недуже, споганюється. **8** Іжа ж нас

до Бога не зблíжує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічого. **9** Але стережтесь, щоб ця ваша воля не стала якось за спотикання слабім! **10** Коли бо хто бачить тебе, маючого знання, як ти в ідолській божніці сидиш за столом, чи ж сумління його, бувши слабé, не буде спонукане їсти ідолські жертви? **11** І через знання твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! **12** Грішачи так проти братів та вражуючи їхнє слабе сумління, ви проти Христа грішите. **13** Ось тому, коли їжа спокуше брата моого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (aiōn g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? **2** Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печать мого апостольства в Господі. **3** Още оборона моя перед тими, хто судить мене. **4** Чи ми права не маємо їсти та пити? **5** Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апостоли, і Господні брати, і Кіфа? **6** Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? **7** Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградинка садить, — і не єсть з його плоду? Або хто отáру пасе, — і не єсть молока від отáри? **8** Чи я тільки по-лóдському це говорю? Хіба ж і Закон не говорить цього? **9** Бо в Законі Мойсеєвім писано: „Не в'яжи рота волові, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується? **10** Чи говорить Він зовсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати оráч, а молотник — молотити з надією мати частку в своїм сподівáнні. **11** Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо ми ваше тілесне? **12** Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все тéрпимо, аби перешкоди якої Христовій Євáнгелії ми не вчинили. **13** Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вівтареві, із вівтаря мають частку? **14** Так і Господь наказав проповідникам Євáнгелії жити з Євáнгелією. **15** Але з того нічого не вжив я. А цього не писав я для того, щоб для мене так булó. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою! **16** Бо коли я звіщаю Євáнгелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Євáнгелії! **17** Тож коли це роблю добровільно, я маю нагороду; коли ж недобровільно, то виконую службу доручену. **18** Яка ж нагорода мені? — Та, що, благовістячі, я безкорисливо проповідував Христову Євáнгелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. **19** Від усіх бувши вільний, я зробився рабом для всіх, щоб найбільше придбати. **20** Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати; для підзаконних — був, як підзаконний, хоч сам підзаконним не бувши, щоб придбати підзаконних. **21** Для тих, хто без Закону, — я був беззаконний, не бувши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. **22** Для слабих, — як слабий, щоб придбати слабих. Для всіх

я був усе, щоб спасті бодай деяких. **23** А це я роблю для Євáнгелії, щоб стати її спільником. **24** Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжіть так, щоб одéржали ви! **25** І кожен змагун від усього стримується; вони ж — щоб тлінний прийняті вінок, але ми — щоб нетлінний. **26** Тож біжу я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючий. **27** Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати самому негідним.

10 Не хочу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші булí, — і всі перейшли через море, **2** і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, **3** і всі їли ту саму пожіву духовну, **4** і пили всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! **5** Але їх багатьох не вподобав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. **6** А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не булí, як були пожадливі вони. **7** Не будьте також ідолінами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грati“. **8** Не станьмо чинити блúду, як деякі з них блудодіяли, — і полягло їх одного дня двадцять три тисячі. **9** Ані не випробуймо Христа, як деякі з них випробовували, — та й від зміїв загинули. **10** Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. **11** Усе це трапилось з ними, як приклади, а написане нам на науку, бо за нашого часу кінець віку прийшов. (aiōn g165) **12** Тому то, хто дўмає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! **13** Досяглá вас спроба не інша, тільки лóдська; ale вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, ale при спробі й полéгшення дастъ, щоб знести могли ви її. **14** Тому, мої любi, utíkajte від служіння ідолам. **15** Кажу, як розумним; судiть самi, що кажу я. **16** Чаша благословення, яку благословляємо, — чи не спільнота то крові Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнота він тіла Христового? **17** Тому що один хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільнники хліба одного. **18** Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільнікі вівтаря? **19** Тож що я кажу? Що ідолська жертва є щось? Чи що ідол є щось? **20** Ні, але те, що в жертву приносять, „демонам, а не Богові в жертву приносять“. Я же не хочу, щоб ви спільніками для демонів стали. **21** Бо не можете пити чаши Господньої та чаши демонської; не можете бути спільніками Господнього стóлу й столу демонського. **22** Чи ми дратувáтимем Господа? Хіба ми потужніші за Нього? **23** Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та будує не все! **24** Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для близнього! **25** Їжте все, що на ятках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, — **26** Бо „Господня земля, і все, що на нíй“! **27** Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захочете пítý, — їжте все,

що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. 28 Коли ж скаже вам хтось: „Це ідолська жертва“, — не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! 29 Говорі́ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилася сумлінням чужим? 30 Коли я стаю спільніком їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що дякую я? 31 Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! 32 Не робіть спокуси юдеям та гéлленам, та Церкві Божій, 33 як догóджую й я всім у всьому, не шукаючи в тому пожýтку свого, але пожýтку для багатьох, щоб спаслýся вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! 2 Похвалаю ж вас, браття, що ви все мое пам'ятаєте, і захóвуєте так передáння, як я вам передав. 3 Хочу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. 4 Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою голову. 5 І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою голову, бо це є те саме, як булá б вона виголена. 6 Бо коли жінка не покривається, хай стрижеться вона; коли ж жінці сором стрýгтися чи голитися, нехай покривається! 7 Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. 8 Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, 9 не ствóрений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. 10 Тому жінка повина мати на голові знака влáди над нею, ради анголів. 11 Однакче в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. 12 Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. 13 Помíркуйте самі міk собою, чи пристойне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? 14 Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волосся, то безчестя для нього? 15 Коли ж жінка косу запускає, — це слава для неї, бо замість покривала дáна косá її. 16 Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичаю не маємо, ані Церкві Божі. 17 Пропонуючи це вам, я не хвалю, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гíрше. 18 Бо найперше, я чую, що як схóдитесь ви на збóри, то між вами бувають подíлення, у що почасті я й вíрю. 19 Бо мусять між вами й подíли бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. 20 А далі, коли ви збираєтесь разом, то не на те, щоб їсти Господню Вечéрю. 21 Бо кожен спíшить з'їсти власну вечéрю, і один голодує, а другий впивається. 22 Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаóих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю вас? Не похвалиó! 23 Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господъ Ісус начi тiєї, як вýданий був, узяв хліб, 24 подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Мое, що за вас ломáється. Це робіть на спомин про Мене!“ 25 Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть,

коли тільки бúдете пити, на спомин про Мене!“ 26 Бо кожного ráзу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде. 27 Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негíдно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! 28 Нехай же людýна випробóве себе, і так нехай хліб єсть і з чаші хай п'є. 29 Бо хто єсть і п'є негíдно, не розважаючи про тіло, той суд собі єсть і п'є! 30 Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто заснúли. 31 Бо коли б ми самі судили себе, то засуджені ми не були б. 32 Та засуджені від Господа, караємося, щоб нас не засуджено з світом. 33 Ось тому, мої браття, схóдячись на поживу, чекáйте один єдиного. 34 А коли хто голодний, нехай вдома він єсть, щоб не схóдился ви на осуд. А про інше, як прийдú, заряджú.

12 А щодо духовних дárів, то не хóчу я, браття, щоб не відали ви. 2 Знаєте, що коли ви поганами були, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. 3 Тому та какý вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай анатема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Госпóд“, як тільки Духом Святим. 4 € різниця між дарами милості, Дух же той Самий. 5 € й різниця між служíннями, та Господь той же Самий. 6 € різниця й між дíями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. 7 І кожному дається вýявлення Духа на користь. 8 Однóму бо Духом дається слово мудрості, а дру́гому слово знанíя тим же Духом, 9 а іншому вíра тим же Духом, а іншому дáри вздороблення тим же Духом, 10 а іншому рóблення чуд, а іншому пророкувáння, а іншому розпíзнávánnia дýхів, а тому різні мови, а іншому вýяснення мов. 11 А все оце чинить один і той Самий Дух, уdiláючи кожному осібно, як Він хоче. 12 Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члéни тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. 13 Бо ми всі одним Духом охріщені в тілі одне, — чи то юдéї, чи гéллени, чи рabi, чи то вíльні, — і всі ми напоєні Духом одним. 14 Бо тіло не є один член, а багато. 15 Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона? 16 І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не очко, — то хіба через це не від тіла воно? 17 Коли б оком було цíле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? 18 Та нині Бог розклáв члéни в тілі, кожного з них, як хотíв. 19 Якби всі одним члéном були, — то де тіло було б? 20 Отож, тепер члéнів багато, — та тіло одне. 21 Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрібна“; або голова знов ногám: „Ви мені непотрібні“. 22 Але члéни тіла, що здаються слабіші, значно більше потрібні. 23 А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і бридкі наші члени отримують пристойність найбільшу, 24 а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, 25 щоб подíлення в тілі не булó, а

щоб члени одніаково дбали один про іншого. **26** І коли турпить один член, то всі члени з ним турплють; і коли один член пошанюваний, то всі члени з ним тішаються. **27** І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени! **28** А інших поставив Бог у Церкві поперше — апостолами, подруге — пророками, потретє — учительми, потім дав сили, також дарі вздороблення, допомоги, управління, різні мови. **29** Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? **30** Чи ж усі мають дарі вздороблення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі вияснюють? **31** Тож дбайте рівно про ліпші дарі, а я вам покажу путь іще крашу!

13 Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любові не маю, — то став я як мідь та дзвінка або бубон гудічий! **2** І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємніці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любові не маю, — то я ніщо! **3** І коли я роздам усі маєтки свої, і коли я віддаю своє тіло на спалення, та любові не маю, — то пожитку не матиму жадного! **4** Любов довготурпить, любов милосердствує, не заходить, любов не величиться, не надімайтесь, **5** не поводиться нечесно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думаете лихобого, **6** не радіє з неправди, але тішиться правдою, **7** усе зносьте, вірить у все, сподівається всього, усе турпить! **8** Нікому любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припиняються, хоч мови існують, — замовкнуть, хоч існує знання, — та скасуються. **9** Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; **10** коли ж досконале настане, тоді зупиниться те, що частинне. **11** Коли я дитіною був, то я говорив, як дитина, як дитина я думав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитяче. **12** Отож, тепер бачимо ми ніби у дзёркалі, у загадці, але потім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а потім пізнання, як і пізнаній я. **13** А тепер залишаються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкувати. **2** Як говорить хто чужою мовою, той не людям говорити, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорити таємне. **3** А хто пророкує, той людям говорити на збудування, і на умовленій, і на розраді. **4** Як говорити хто чужою мовою, той буде тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву буде. **5** Я ж хочу, щоб мовами говорили всі, а ліпше — щоб пророкували: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорити мовами, хібащо пояснює, щоб будувалася Церква. **6** А тепер, як прийду я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам пожиток зроблю, коли не поясню вам чи то відкриттєм, чи знанням, чи пророцтвом, чи науковою? **7** Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи літня, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б тоді, що

бринить або грає? **8** Бо коли сурмá звук невирázний дає, — хто до бóю готовиться бýде? **9** Так і ви, коли мовою не подастé зрозумілого слова, — як пізнати, що кажете? Ви говорите на вітер! **10** Як багато, наприклад, різних мов є на світі, — і жадна з них не без значення! **11** І коли я не знатиму значення слів, то я буду чужінцем промовцеві, і промовець чужінцем мені. **12** Так і ви, що пильнуете про духовні дари, — дбайте, щоб збагачуватись через них на збудування Церкви! **13** Ось тому, хто говорить чужою мовою, нехай молиться, щоб умів виясняти. **14** Бо коли я молюся чужою мовою, то молиться дух мій, а мій розум без плöду! **15** Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. **16** Бо коли благословлятимеш духом, то як той, що займає місце прòстої людини, промовити „амінь“ на подяку твою? Не знає бо він, що ти кажеш. **17** Ти дякуеш добре, але не будується інший. **18** Дякую Богові моему, — розмовляю я мовами більше всіх вас. **19** Але в Церкві волю п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою! **20** Браття, не будьте дітьми своїм розумом, — будьте в лихому дітьмі, а в розумі досконалими будьте! **21** У Законі написано: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму людям оцим, та Мене вони й так не послухають“, каже Господь. **22** Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих. **23** А як зійде Церква вся разом, і всі говоритимуть чужими мовами, і ввійдуть туди й сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що біснуетесь ви? **24** Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоряють йому, усі судять його, **25** і так таємніці серця його виявляються, і так він падає ницьмá і вклоняється Богові й каже: „Бог справді між вами!“ **26** То що ж, браття? Коли сходитесь ви, то кожен із вас псалом має, має науку, має мову, об'явлення має, має вийснення, — нехай буде все це на збудування! **27** Як говорити хто чужою мовою, говоріть по двох, чи найбільше по трох, і то за чергю, а один нехай перекладає! **28** А коли б не було перекладача, то нехай він у Церкві мовчить, а говорити нехай собі Й Богові! **29** А пророки нехай промовляють по двох чи по трох, а інші нехай розпізнають. **30** Коли ж відкриттє буде іншому з тих, хто сидить, — нехай перший замокне! **31** Бо можете пророкувати ви всі по одному, — щоб училися всі й усі тішилися! **32** І кóряться духи пророчі пророкам, **33** бо Бог не є Богом бéзладу, але миру. **34** нехай у Церкві мовчать жінки ваші! Бо їм говорити не позволено, — тільки корйтись, як каже Й Закон. **35** Коли ж вони хочуть навчитись чогось, нехай вдома питаютъ своїх чоловіків, — непристойно бо жінці говорити в Церкві! **36** Хіба вийшло від вас Слово Боже? Чи прийшло воно тільки до вас? **37** Коли хто вважає себе за пророка або за духовного, нехай розуміє, що я пишу вам, — бо

Господня це заповідь! **38** Коли б же хто не розумів, — нехай не розуміє! **39** Отож, браття мої, майте ревність пророкувати, та не бороніть говорити й мовами! **40** Але все нехай буде добропристойно і статечно!

15 Звіщаю ж вам, браття, Євангелію, яку я вам благовістив, і яку прийняли ви, в якій і стоїт. **2** Якою й спасаєтесь, коли пам'ятаєте, яким словом я благовістив вам, якщо тільки ви ввірвали не наболіп. **3** Бо я передав вам найперш, що й прийняв, — що Христос був умер ради наших гріхів за Писанням, **4** і що Він був похованний, і що третього дня Він воскрес за Писанням, **5** і що з'явився Він Кіфі, потім Дванадцятьом. **6** А потім з'явився нараз більше як п'ятисот браттям, що більшість із них живе й досі, а дехто й спочили. **7** Потому з'явився Він Якову, опісля - усім апостолам. **8** А по всіх Він з'явився й мені, мов якому недородкові. **9** Я бо найменший з апостолів, що негідний зватись апостолом, бо я переслідував був Божу Церкву. **10** Та благодаттю Божою я те, що е, і благодія́ть Його, що в мені, не даремна була, ale я працював більше всіх іх, правда - не я, ale Божа благодія́ть, що зо мною вона. **11** Тож чи я, чи вони, - ми так проповідуємо, і так ви ввірвали. **12** Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, - як же дехто між вами говорить, що немає воскресіння мертвих? **13** Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес! **14** Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша! **15** Ми знайшлися б тоді неправдивими свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що воскресів Він Христос, Якого Він не воскресив, якщо не воскресають померлі. **16** Бо як мертві не воскресають, то й Христос не воскрес! **17** Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна, - ви в своїх ще гріхах, **18** тоді то загинули й ті, що в Христі упокійились! **19** Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найненадійніші від усіх людей! **20** Та нині Христос воскрес із мертвих, - першісток серед покійних. **21** Смерть бо через людіну, і через Людіну воскресіння мертвих. **22** Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть, **23** кожен у своєму порядку: першісток Христос, потім ті, що Христові, під час Його приходу. **24** А потім кінець, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і віладу всяку та силу. **25** Бо належить Йому царювати, аж доки Він не „покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!“ **26** Як ворог останній - смерть знищиться, **27** бо „під ноги Його Він усе впокорів“. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорів Йому все. **28** А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорів Йому, щоб Бог був у всьому все. **29** Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться? **30** Для чого й ми повсякчас наражаємося на небезпеки? **31** Я щодень

умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, Господі нашім. **32** Коли я зо звіріма боровся в Ефесі, яка мені по-людському кібрість, коли мертві не воскресають? „Будем їсти та пити, бо ми звітра вірем!“ **33** Не дайте себе звісти, — товариство лихе псує добре звичаї! **34** Протверзіться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорі́ть вам на сором! **35** Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? і в якім тілі прийдуть?“ **36** Нерозумний, — що ті сієш, те не оживе, як не вмре. **37** I коли сієш, то сіеш не тіло майбутнє, ale голе зéрно, яке трáпиться, — пшеници або чого іншого, **38** i Бог Йому тіло дає, як захоче, і кожному зéрняті тіло його. **39** Не кожне тіло однакове тіло, ale ж інше в людéй, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташóк, та інше у риб. **40** Є небесні тіла й тіла зéмні, ale ж інша слава небесним, а інша зéмнім. **41** Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зоря від зорі відрізняється славою! **42** Так само й воскресіння мертвих: сіється в тління, — в нетління встає, **43** сіється в неславу, — у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає, **44** сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло звичайне, є тіло духовне. **45** Так і написано: „Перша людіна Адám став душою живою“, а останній Адám — то дух оживляючий. **46** Та не перше духовне, ale звичайне, а потім духовне. **47** Перша людіна — з землі, зéмна, друга Людіна — із неба Господь. **48** Який зéмний, такі й зéмні, і Який небесний, такі й небесні. **49** I, як носили ми образ зéмного, так і образ небесного бúдемо носити. **50** I це скажу, браття, що тіло й кров посіти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде. **51** Ось кажу я вам таємніцю: не всі ми заснéмо, та всі перемінимось, — **52** раптом, як оком змигнуті, при останній сурмі: бо засурмить вона — і мертві воскреснуть, а ми перемінимось! **53** Мусить бо тлінне оце зодягнутись в нетління, а смертне оце зодягнеться в безсмертя. **54** А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написане: „Поглинута смерть перемогою!“ **55** Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жалó? (*Hadēs g86*) **56** Жалó ж смерти — то гріх, а сила гріха — то Закон. **57** А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу нам дав.

58 Отож, брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не марнотна у Господі!

16 А щодо складóк на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатíйських. **2** А первого дня в тижні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться Йому, щоб складóк не робити тоді, аж коли я прийду. **3** А коли я прийду, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любові віднёсli до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадáтиме йти, то зо мною підуть. **5** Я прибуду до вас, коли перейду Македонію, бо проходжу через

Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу або й перезімую, щоб мене провели ви, куди я піду. **7** Не хочу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. **8** А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці, **9** бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильнуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я. **11** Тому т нехай ним ніхто не погорджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. **12** А щодо брата Аполлоса, то я дуже благав був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. **13** Пильнуйте, стйтте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаете ви дім Степанів, що в Ахайї він пірвісток, і що службі святым присвятилися вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь з приходу Степана, і Фортуната, і Ахайки, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспокійли духа моого й вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азійські Церкви; Акіла й Прискілла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усі брати. Вітайте один одного святым поцілунком. **21** Привітання моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана та! **23** Благодатъ Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усім а святыми в ім'ї Ахай, — **2** благодать вам і мир від Бога Отця нашого Й Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя Й Бог потіхи всілякої, **4** що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. **5** Но поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа Й потішення наше намножується. **6** Но як тéрпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаемось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які тéрпимо Й ми. **7** А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільніки як у терпіннях, так само і в потісі. **8** Но не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру Й над силу були ми обтяженні, так що ми не надіялися навіть жити. **9** Та самі ми в собі мали прýсуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскрешує мертвих, **10** що від смерті такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємося, що Й ще визволить Він, **11** як поможете разом і молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. **12** Но це нам хвалá, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас. **13** Но іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаете та розумієте, а сподіваєтесь, що ви й до кінця зрозумієте, **14** як частінно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвалá, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. **15** І з певністю цію хотів я давніше прибути до вас, щоб мали ви благодать удрóгі, **16** і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знóву прибути до вас, а ви щоб в Іudeю мене відпровадили. **17** Маючи задум такий, чи я чинив легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні“? **18** Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. **19** Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вами проповідували, я й Силуан, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в Нім було „Так“. **20** Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амінь“, — Богові на славу через нас. **21** А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастів, — то Бог, **22** Який і запечатав нас, і в наші серця дав завідаток Духа. **23** А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячі вас, не прийшов у Корінт дотепéр, **24** не тому, ніби ми беремо влáду над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встóяли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. **2** Но коли я засмúчую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутíв? **3** І це саме

писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися належало, про всіх вас бувши певний, що радість моя — то радість усіх вас! **4** Но з великого горя та з туги сердечної я написав вам з рясніми слізмí не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! **5** А як хто засмутив, не мене засмутив, а почáсти — щоб не пригнітити — і всіх вас. **6** Дóсить такому карáння того, що від багатьох, **7** через те навпакі, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожéр. **8** Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! **9** Но на це я й писав, щоб пізнати ваш дóсвід, чи в усім ви слухнáні. **10** А кому ви прощаєте що, тому Й я; бо Й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, **11** щоб нас сатана не перехитрував, — відомі бо нам його задуми! **12** А коли я прийшов до Троади звіщати Христову Еvángelio, і були двері для мене відчинені в Господі, **13** не мав я спокю для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощаючися з ними, я пішов в Македонію. **14** А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запáшність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! **15** Ми бо для Бога Христова запáшність серед тих, хто спасається, і в тих, які гинуть, **16** для одних бо смертельна запáшність на смерть, а для других запáшність життéva в життя. І хто здатен на це? **17** Но ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирості, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати дорúчuvati самих себé? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручáльних до вас чи від вас? **2** Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають! **3** Виявляете ви, що ви — лист Христів, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблýцах камінних, але на тілесних таблýцах серця. **4** Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, **5** не тому, що ми здібні помíслити щось із сéбе, як від себе, але наша здібність від Бога. **6** І Він нас зробив бути здатними служітелями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. **7** Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитися на обличчя Мойсея, через славу мину́щу обличчя його, **8** скільки ж більш буде в славі тे служіння Духа! **9** Но як служіння осуду — слава, то служіння праведності тим більше багате на славу! **10** Не прославилося бо прославлене, в цій частині, ради слави, що вона переважає, **11** бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! **12** Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої смíльності, **13** а не як Мойсей, що покривáло клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. **14** Але засліпилися їхні думкí, бо те саме покривáло аж до сьогодні лишилось незнані в читáнні Старого Заповіту, бо зникає воно

Христом. **15** Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, **16** „коли ж вони навернутися до Господа, тоді покривало здіймається“. **17** Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. **18** Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимося всі на славу Господню, і зміняємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4 Ось тому, мавши за милосердям Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, **2** але ми відремлюємо тайного сорому, не ходячи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінню людському перед Богом. **3** Коли ж наша Євангелія її закрита, то закрита для тих, хто гине, — **4** для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засяяло світло Євангелії слави Христа, а Він — образ Божий. (aiōn g165)

5 Но ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса. **6** Бо Бог, що звелів був світлу засяяти з тімряви, у серцях наших засяяв, щоб просвітити нам знанням слави Божої — в Особі Христовій. **7** А ми маємо скарб цей у посудинах глінняних, щоб велич сили була Божа, а не від нас. **8** У всьому нас тиснуть, та не потиснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в розpac. **9** Переслідують нас, але ми не полищені; ми повалені, та не погублені. **10** Ми зівсядиносимо в тілі мертвість Ісусову, щоб з'явилось в нашому тілі й життя Ісусове. **11** Но зівсяди нас, що живемо, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилось Ісусове в нашему смертельному тілі. **12** Тому то смерть діє в нас, а життя — у вас. **13** Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, **14** знавши, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, воскресіть з Ісусом і нас, і поставить із вами. **15** Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатила подяку на Божу славу. **16** Через те ми відваги не тратимо, бо хоч ніщиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. **17** Но теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги, (aiōnios g166) **18** коли ми не дивимося на видиме, а на невидиме. Бо видиме — дочасне, невидиме — ж - вічне! (aiōnios g166)

5 Знаємо бо, коли земний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, — дім нерукотворний та вічний. (aiōnios g166) **2** Тому то й зідхаемо, бажаючи приодягтися будівлю нашою, що з неба, **3** коли б тільки її одягнені ми не знайшлися нагі! **4** Но ми, знахідячися в цьому наметі, зідхаемо під тягарем, бо не хочемо роздягтися, але одягтися, щоб смертне пожерлось життям. **5** А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завданок Духа. **6** Отож, бувши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дім у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, **7** бо ходимо вірою, а не видінням, **8** ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дім тіла

й мати дім у Господа. **9** Тому ми й пильнуємо, — чи зостаємося в домі тіла, чи виходимо з дому, — бути Йому любими. **10** Бо мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, — чи добре, чи лихе. **11** Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумліннях ми явні. **12** Но не знобує себе ми доручуємо вам, але даемо вам привід хвалитися нами, щоб мали ви що проти тих, що хвальяться обличчям, а не серцем. **13** Коли бо ми з розуму сходимо, — то Богові, коли ж при здоровому розумі, — то для вас. **14** Но Христова любов спонукає нас, що думають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. **15** А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. **16** Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! **17** Тому то, коли хто в Христі, той створіння нове, — стародавнє минуло, ото стало нове! **18** Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служіння примирення, **19** бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважавши на їхні провини, і поклав у нас слово примирення. **20** Оце ми як посли замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примиріться з Богом! **21** Но Того, Хто не відав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нім!

6 А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божої благодаті не брали надармо. **2** Бо каже: „Приємного часу почув Я тебе, — і поміг Я тобі в день спасіння!“ Ось тепер час приемний, ось тепер день спасіння! **3** Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служіння було бездоганне, **4** а в усьому себе виявляємо, як служителів Божих, у великім терпінні, у скорботах, у бідах, у тіснотах, **5** у вдáрах, у в'язницях, у рóзрухах, у прáцах, у недосипаннях, у постáх, **6** у чистості, у розумі, у лáгідності, у доброті, у Дусі Святім, у нелицемíрній любові, **7** у слові правди, у силі Божій, зо зброею праведности в правіці й лівіці, **8** через славу й безчестя, через гáньбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві; **9** як незнані, та познані, як умираючі, та ось ми живів; як кáрані, та не забиті; **10** як сумні, але зáвжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагáчуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володіємо. **11** Уста наші відкрились до вас, корінтяни, серце наше розширене! **12** У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях! **13** Такою ж відплатою — говоріо, немов дітям — розширені будьте й ви! **14** До чужого ярмá не впрайтайтесь з невірними; бо що спільнота між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з тімрявою? **15** Яка згода в Христа з беліяром? Або яка частка вірного з невірним? **16** Або яка згода поміж Божим храмом та ідолами? Но ві храм Бога Живого, як Бог прорік: „Поселюсь серед них і ходитиму, і буду

їм Богом, — а вони будуть нарбодом Моїм! 17 Вийдіть тому з-поміж них та й відлучітесь, — каже Господь, — і не торкайтесь нечистого, — і Я вас приймú, 18 і буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будete, — говорити Господь Вседержитель!“

7 Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистимо себе від усякої непіднадії тіла та духа, — і творімо святыню у Божім страху! 2 Дайте місце для нас! Ми нікого не скривили, нікого не зіспуvali, нікого не ошукали! 3 Говоріó не на біс, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. 4 У мене велика смілівість до вас, велика мені похвалá з вас, я повний потіхії, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. 5 Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуочи: назовні — бої, страхіття — всередині. 6 Але Бог, що тішить принижених, потішив нас приходом Тита, 7 і не тільки його прибууттєм, а й потішеннем, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу, про ваш смуток, про вашу горлівість до мене, так що я більше тішився. 8 Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каявся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. 9 Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутилися на покáйня, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас. 10 Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть. 11 Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність великою воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горлівість, яку пómstu! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. 12 А коли я й писав вам, то не через того, хто крýвдить, і не через покрýвдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. 13 Тому то потіхою вашою втішилися ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспокóили духа його. 14 Бо коли я про вас йому чим похвалився, то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвалá перед Титом правдива булá! 15 І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покору всіх вас, як його прийняли ви були зо стрáхом і трéмтінням. 16 Отож, тішуся я, що мόжу покластись у всьому на вас!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодаті, що дáна Церквám македонським, 2 що серед великого досвіду горя вони мають радість ряснý, і глибоке їхнє убозство збагáтилось багатством їхньої щирості; 3 бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчу, — 4 із ревним благáнням вони нас просили, щоб ми прийняли дар та спільність служіння святым. 5 І не так, як надіялися ми, але віддали себе перш Господévi та нам із волі Божої, 6 щоб ми благали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчíв би в вас оце добре дíло. 7 А ви, як у всім, збагачуєтесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою

любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. 8 Не кажу це, як накáза, алé пильністю інших досвідчу щирість любові й вашої. 9 Бо ви знаєте благодаті Господа нашого Ісуса Христа, Який, бувши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились Його убозством. 10 І раду даю вам про це, бо це вам на пожйтю, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого рóку. 11 А тепер закінчіть роботу, щоб ви, як горліво бажали, так і виконали б у міру можности. 12 Бо коли є охота, то приемна вона згідно з тим, щó хто має, а не з тим, чого хто не має. 13 Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. 14 Чáсу тепéрішнього ваш достаток нехай нестáтково їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестáток, щоб рівність булá, 15 як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвінý, а хто мало, — не мав недостачi“. 16 Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Тýтове серце, 17 бо благáння прийняв він, алé, бувши горлівий, удався до вас добровільно. 18 А з ним разом послали ми брата, якого по всіх Церквáх хвалять за Євáнгелю, 19 і не тільки оце, але вибраний був від Церкóв бути товаришем нашим у дорозі для благодаті тієї, якій служимо ми на хвалу Самбóго Господа, 20 остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, 21 дбáючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьмí. 22 А ми з ними послали булий брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас. 23 Щодо Тита, то він мій товариш, а ваш співробітник; щодо наших братів — вони посланці від Церкóв, вони слава Христова! 24 Отож, дайте їм доказа своєї любові й нашого хваління вас перед Церквáми!

9 А про службу святым мені зайво писати до вас, 2 бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македонянам, що Ахáя готова з минулого року, а ваша рévnість заохóтила багатьох. 3 А я послав братіv, щоб моя похвалá, щодо вас, не даремна була в цім випáдкові, але, як казав, щоб були ви приготовані, 4 щоб, коли македоняни прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цій речі. 5 Отож, я надумався, що треба вблагати братіv, щоб пішли перше до вас та приготували заздалегíдь оголошений ваш щедрій дар, щоб був він приготований, як щедрій дар, а не rích примусова. 6 А до цього кажу: Хто скупо сіє, — той скупо й жатиме, а хто сіє щедро, — той щедро й жатиме! 7 Нехай кожен дає, як серце йому призволé, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! 8 А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши зáвжди в усьому всілякій достаток, збагáчувалися всяким добрим учинком, 9 як написано: „Розsíпав та вбогим роздав, — Його праведність триває навіki!“ (aión g165) 10 А Той, Хто насіння дає сіячеві та хліб на поживу, — нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростіть плоди

праведності вашої, **11** щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. **12** Бо діло служіння цього не тільки виповнює недостачі святих, але й багатіє багатьма подяками Богові. **13** Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євангелії, що ви визнаете її, та за щирість участництва з ними й усімá, **14** вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. **15** Дяка Богові за невимовний дар Його!

10 А я сам, Павло, благаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухнайший між вами, а не бувши між вами — смілівий я супроти вас. **2** І благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надію, що нею я думаю смілівим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаємося за тілом. **3** Бо хόдячи в тілі, не за тілом воюємо ми, — **4** зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцнá Богом на зруйнування твердінь, — ми руйнуємо зáдуми, **5** і всяке вýнесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонімо всяке знання на послух Христові, **6** і покарати ми готові всякий непóслух, коли здійсниться послух ваш. **7** Чи на обличчя ви дивитеся? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христовій ми. **8** Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою влáдою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромлюсь. **9** Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами, **10** „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутні — слабий, а мова його незначнá“, **11** такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неприсутніми бувши, такі ми й на дíлі, присутніми бувши. **12** Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалить, — вони нерозумно самі себе мірють собою, і рівняють з собою себе. **13** Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру міріла, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти. **14** Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досяглі ми до вас, бо ми досяглі аж до вас із Євангелією Христовою. **15** Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірілом сильно звелічимося ми між вами, **16** щоб і в дальших за вами країнах звіщати Євангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твéрдять. **17** А „хто хвалитися, нехай хвалитися в Господі!“ **18** Бо достойний не той, хто сам себе хвалит, але кого хвалить Госпóдъ!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й тéрпите ви мене. **2** Бо пильную про вас пильністю Божою, заручив бо я вас однóму чоловікові, щоб Христові привéсти вас чистою дівою. **3** Та боюсь я, — як змій звів був Єву лукáвством своїм, щоб так не попсувалися ваши думкí, і ви не вхилилися від простотí й чистоти, що в Христі. **4** Коли бо хто

прийде й зачне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Євангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! **5** Та дýмаю я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. **6** Хоч і неук я словом, але не знаннáм, та всюди в усьому ми вýявлені поміж вами. **7** Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Євангелію благовістив для вас дармо? **8** Оббираю я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтýжив. **9** Бо мýй нестаток попóвнили бráти, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарéм, і збережу. **10** Як правда Христова в мені, так оци похвалá не замóвчана буде про мене в країнах Ахаї. **11** Для чого? Тому, що я вас не люблó? Відомо те Богові! **12** А що я роблó, тe й робитиму, щоб відтýти причину для тих, хто шукає причини, щоб у тóму, чим хвáляться, показались такі, як і ми. **13** Такі бо фальшиві апóстоли, лукаві робітникі, що пíдроблюються на Христових апóстолів. **14** I не дивно, бо сам сатана прикидається áнголом світла! **15** Отож, не велика це рíч, якщо й слуги його прикидаються слúгами праведности. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! **16** Знобу кажу: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як нí, то приймít мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! **17** А що я кажу, не кажу того в Господі, але ніби в безумстві — у цíй частині хвали. **18** Через те ж, що тілом багато-хто хвалитися, то й я похвалилося. **19** Бо ви тéрпите радо безумних, самі мудрими бувши. **20** Бо ви терпите, коли вас хто невóлить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щóках вас б'e. **21** На безчестя кажу, що ми ніби стратили сили. Коли хто відвáжиться чим, то — скажу нерозумно — відвáжуся й я. **22** Євреї вони? — То й я. Ізráїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! **23** Слúги Христові вони? — Говоріо нерозумне: більш я! Я був більш у прáцях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. **24** Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок удáрів без одного, **25** тричі кіями бito мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибині морській; **26** у мандрíвках я часто бувáv, бував у небезпеках на рíчках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого нарóду, у небезпеках поган, у небезпеках по містáх, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, **27** у виснáжуванні та в праці, часто в недосипánni, у голоді й спразі, часто в пості, у холodí та в нагotí. **28** Okрім зóvnishnógo, налягають на мене denní повинності й журба про всí Церкви. **29** Xто слабує, а я не слабу? Xто спокóушується, а я не палюся? **30** Коли треба хвалитися, то неміччю я похвалилося. **31** Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословéнний навíki, — що я не

говоріо неправди. (aiōn g165) 32 У Дамáску намíсник царя Аре́ти стеріг місто Дамáск, щоб схопити мене. 33 алé по мурі мене спúщено в коші вікóнцем, — і я з рук його втік!

12 Не корісно хвалитись мені, бо я прийдú до видінь і об'явлень Господніх. 2 Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирнáдцять рóків тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятій до третього неба. 3 I чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — 4 що до ráю був узятій, і чув він словá невимóвні, що не можна людіні іх висловити. 5 Отаким похвалося, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки своїми нémочами. 6 Bo коли я захóчу хвалитись, то безумний не бýду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене. 7 A щоб я через пребагато об'явлень не величáвся, то дáно мені в тіло колючку, — посланця сатани, щоб бив в обличя мене, щоб я не величáвся. 8 Про нього три рази благав я Господа, щоб він віdstупився від мене. 9 I сказав Він мені: „Дóсить тобі Моеї благодаті, — бо сила Моя здійснюється в немочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми нémочами, щоб сила Христова вселилася в мене. 10 Тому любо мені перебувати в недýгах, у приkостях, у бідах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабíй, тодí я сильníй. 11 Xвáлячися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Bo хвалити мене мали б ви, — бо нí в чóму я не залишився позад від найперших апóстолів, хоч я й ніщо. 12 A ознаки апóстола виявилися між вами в усякім терпíнні, у знамéнах і чýдах та в силах. 13 Що бо е, що ним ви понíзилися більше від інших Церков? Xіба те, що я сам тяgaréм вам не був? Даруйте мені цю провину! 14 Ось утрéте готовий прийти я до вас, і не буду для вас тяgaréм, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати маєток батьkám, але дітям батьkí. 15 Я ж з охотою вýтрачуся й себе вýтрачу за душí ваши, хоч що більше люблó вас, то менше я люблений. 16 Ta нехай буде так, — тяgará я на вас не поклав, але, бувши хитрий, я лукавством від вас брав. 17 Чи я використóував вас через когось із тих, кого до вас посылав? 18 Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит вýкористав вас чим? Xіба ми ходили не в однómu дусí? Xіба не однýми стопáми? 19 Чи ви знóву не дýмаете, що виправдуємося перед вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любi, на вашу будову! 20 Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хóчу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хотете, — хай не будуть між вами суперечка, заздriсть, гніви, обманi, свári, нашепти, пихí, безладдя, 21 щоб знóву, коли я прийдú, не принíзв мене помíж вами мíй Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечýстості, і в перéлюбí, і в розпустí, що kóїlia їх.

13 Оце втретє до вас я йду. „Кожна справа хай станеться вýроком двох чи трьох свídkív“. 2 Поперéджував я й поперéджýю, — як у вас був удрýге, так тепер неприсутнý, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилую, 3 через те, що шукаете доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. 4 Bo хоч Він був і розп'ýтий в нémochi, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча нémichni в Нím, та з Ним бýдемо жити з Божої сили у вас. 5 Випробóуйте самих себе, чи ви в вírі, пíзнавайте самих себе. Xіба ви не знаєте самих себе, що Icус Христос у вас? Xіба тільки, що ви не такi, якими мали б бути. 6 Ale маю надію, що пíзнаєте ви, що ми такi, якими мали б бути. 7 I ми молимо Бога, щоб ви не чинили нíякого лíха, не для тóго, щоб виявились ми досвідченi, а щоб учинили ви добре, а ми бýдем немов негídní. 8 Bo нíчого не можемо ми проти правди, а за правду. 9 Mi тíshimося, коли ми slabí, а ви сильні. Про це й molimося — щоб були досконалими ви! 10 Ось тому то, відсутнý, пишú це, щоб прийшовши, не мав я вчинити суворо за вláдою, якої Госпóдь мені дав на будувáння, а не на rуйнувáння. 11 A накíнець, братя, радíjte, удосконалуйтесь, tіштесь, будьте однодумнí, майте мир, — і Бог любови та мýру буде з вами! 12 Вітайте один одного святым поцíлунком! 13 Usí святы вас вітають! 14 Благодáть Господа нашого Icusa Христа, і любов Бога Й Отця, і спíльність Святого Духа нехай буде зо всímá вами! Amín.

До галатів

1 Апостол Павлó, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, алé від Ісуса Христа Й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, 2 і присутня зо мною вся браття, до Церквó галатíйських: 3 благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, 4 що за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волею Бога Й Отця нашого, — (aiōn g165) 5 Йому слава на вікі вічні, амінь! (aiōn g165) 6 Дивуюся я, що ви так скоро відхýлюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Євáнгелю, 7 що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Євáнгелю. 8 Але якби й ми або áнгол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістíли, — нехай буде проклáтий! 9 Як ми перше казали, і тепер знов кажу: коли хто вам не те благовістíть, що ви прийняли, — нехай буде проклáтий! 10 Бо тепер чи я в людей шукаю признáння чи в Бога? Чи людям дбáю я додгожáти? Бо коли б додгджав я ще людям, я не був би рабом Христовим. 11 Звіда ж вам, браття, що Євáнгелія, яку я благовістíв, — вона не від людей. 12 Бо я не прийняв, ні навчився її від людей, але об'явленням Ісуса Христа. 13 Чули бо ви про мое поступóвання перше в юдействі, що Божу Церкву жорстóко я переслідував та руйнував її. 14 I я перевищував в юдействі багатьох своїх ровéсників роду моого, бувши запéклім прихильником моїх отцíвських передáнь. 15 Коли ж Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї і покликав благодáтю Свою, уподобав 16 виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганами, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, 17 і не відправився в Єрусалим до апóстолів, що передо мною були, а пішов я в Арáбію, і знóбу вернувся в Дамáск. 18 По трьох рóках потóму пішов я в Єрусалим побачити Кýфу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. 19 А іншого з апóстолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. 20 А що вам пишу, ось кажу перед Богом, що я не обманю! 21 Потóму пішов я до сýрських та кíлікíйських країн. 22 Церквáм же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, - 23 тільки чули вони, що той, що колись переслідував іх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. 24 I слáвили Бога вони через мене!

2 Потóму, по чотирнадцятí роках, я знóбу ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши Й Тита з собою. 2 А пішов я за об'явленням. I подав їм Євáнгелю, що її проповідью між поганами, особливо знатнішим, чи не дармá змагаюся я чи змагався. 3 Але Й Тит, що зо мною, бувши греком, не був до обрізання змушений. 4 A щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядáти нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусi, щоб нас поневóлити, 5 то ми їх не послухали ані на хвилю, і не піддалíся були, щоб

тривала в вас правда Євáнгелї. 6 Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чому різниці для мене нема, — не дивиться Бог на осбú людýни! Bo тi, що за щось уважають себе, нічого мені не додалí, 7 але навпакí, — побачивши, що мені припорóчена Євáнгелія для необрíзаних, як Петрові для обрізаних, - 8 bo Той, хто помагав Петрові в апóстольстві між обрізаними, помагав і мені між поганами, - 9 i, пізнавши ту благодáть, що дáна мені, Яків, і Киfa, і Іван, що стовplámi вважаються, подали мені та Варнávi правýці спíльноти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрізаних, 10 тільки щоб ми пам'ятали про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. 11 Коли ж Кýфа прийшов був до Антíохíї, то відкрито я виступив супроти нього, — заслуговував бо він на осуд. 12 Bo він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганами. А коли прибулý, став ховатися та відлучатися, боячýся обрізаних. 13 A з ним лицемíрили й інші ѿдеї, так що навіть Варнávua пристав був до їхнього лицемíства. 14 A коли я побачив, що не йдуть вони рівно за євáнгельською правдою, то перед усíма сказав Киfí: „Коли ти, бувши ѿдеем, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то нáшо поган ти примушуеш жити по-юдейському“? 15 Ми ѿдеї природою, а не грíшники з поган... 16 A коли ми дíзнались, що людýна не може бути виправдана дíлами Закóну, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не дíлами Закóну. Bo жодна людýна дíлами Закóну не буде виправдана! 17 Коли ж, шукаючи виправdáння в Христí, ми й самі показалися грíшниками, то хíба Христос слуга грíху? Зовсíм нí! 18 Bo коли я буду знов те, що був зруйнував, то самого себе роблó злочинцем. 19 Bo Закóном я вмер для Закóну, щоб жити для Бога. Я розp'ýтий з Христом. 20 I живу вже не я, а Христос проживає в мені. A що я живу в тíлі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе. 21 Божої благодáти я не відкідаю. Bo коли набувається праведність Закóном, то Христос надáрмо умер!

3 О, ви нерозумні галáти! Xто вас звíв не корýтися правдí, вас, яким перед очima Ісус Христос переднáркéслений був, як нíби між вами розp'ýтий? 2 Ce одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа дíлами Закóну, чи із прóповідí про віру? 3 Chi ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кíнчíte тепер тíлом? 4 Chi ви так багато терпíли надáрмо? Коли б тільки надармо! 5 Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить дíлами Закóну, чи із прóповідí про віру? 6 Так як Авраáм „був увірував в Бога, — i це залиcheno за праведність йому“. 7 Tож знайте, що тí, хто від віри, — то сини Авраáмові. 8 I Pисáння, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовіstílo Авраáмові: „Благослóвляться в тобі всí нарóди!“ 9 Tomý тí, хто від віри, будúть

поблагословлені з вірним Авраамом. **10** А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокліттям. Бо написано: „Проклітий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“ **11** А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“. **12** А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. **13** Христос відкупив нас від прокліття Закону, ставши прокліттям за нас, бо написано: „Проклітий усякий, хто вісить на дереві“, **14** щоб Авраамове благословлення в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою. **15** Браття, кажу я по-людському: навіть людського затвердженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. **16** А обітниці діні були Авраамові й насінню його. Не говориться: „і насінням“, як про багатьох, але як про одногого: „і Насінню твоему“, яке є Христос. **17** А я кажу це, що заповіту, від Бога затвердженого, Закон, що пришов по чотирьох тридцяти роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. **18** Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці. **19** Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця діна булá; він учинений був анголами рукою посередника. **20** Але посередник не є для одногого, Бог же один. **21** Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Збусім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону! **22** Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була діна обітниця з віри в Ісуса Христа. **23** Але поки прийшла віра, під Законом стережено нас, замкнених до приходу віри, що мала об'явитись. **24** Тому то Закон виховником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. **25** А як віра прийшла, то вже ми не під виховником. **26** Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! **27** Бо ви всі, що в Христа охристилися, у Христа зодянгнулися! **28** Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі! **29** А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

4 Тож кажу я: поки спадкоємець дитина, — він нічим від раба не різний, хоч він пан над усім, **2** але під опікунами та керівниками знаходиться він аж до часу, що визначив батько. **3** Так і ми, — поки дітьми були, то були поневолені стихіями світу. **4** Як настало ж вільнення часу, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Законом, **5** щоб викупити підзаконних, щоб усиновлення ми прийняли. **6** А що ви сині, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликує: „Авва, Отече!“ **7** Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоємець Божий через Христа. **8** Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богів вони не були. **9** А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов, як давніше,

служити? **10** Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на пори та роки. **11** Я боюся за вас, чи не дармо я працював коло вас?. **12** Прошу я вас, браття, — будьте, як я, бо я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покривдили! **13** І знаєте ви, що в нémочі тіла я перше звіщав вам Євангелію, **14** ви ж моєю спокусою в тілі моїм не погордували, і мене не відкинули, але, немов янгола Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса! **15** Тож де ваше тодішнє блаженство? Свідкую бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! **16** Чи ж я став для вас ворогом, правду говорячи вам? **17** Недобре пильнувати про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. **18** То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як прихіджу до вас. **19** Дітки мої, — я знобу для вас терплю муки порόду, поки образ Христа не відіб'ється в вас! **20** Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сùмнів за вас. **21** Скажіть мені ви, що хочете бути під Законом: чи не слухаєтесь ви Закону? **22** Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одного від рабині, а другого від вільної“. **23** Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обітницею. **24** Розуміти це треба інакше, бо це два заповіти: один від гори Сінай, що в рабство народжує, а він — то Агáр. **25** Бо Агáр — то гора Сінай в Арабії, а відповідає сучасному Ерусалимові, який у рабстві з своїми дітьмі. **26** А вішній Ерусалім — вільний, він мати всім нам! **27** Бо написано: „Звеселися, неплідна, ти, що не родиш! Гукай та викликуй ти, що в породі не мучилася, бо в полишеної значно більше дітей, ніж у тієї, що має вона чоловіка!“ **28** А ви, браття, діти обітниці за Ісааком! **29** Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, хто родився за духом, так само й тепер. **30** Та щокаже Писання? „Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкувати син рабині разом із сином вільної!“ **31** Тому, браття, не синій ми рабині, але вільної!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтесь знобу в ярмо рабства! **2** Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуетесь, — то нема вам тоді јодної кóристи від Христа. **3** І свідкую я знобу всякому чоловікові, який обрізуеться, що повинен він виконати ввесь Закон. **4** Ви, що Законом виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті! **5** Бо ми в Дусі з віри чекаємо надії пра́ведности. **6** Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання, — але віра, що чинна любов'ю. **7** Бігли ви добре. Хто заборонив вам корýтися правді? **8** Таке переконання не від Того, Хто вас покликав. **9** Трохи розчини квасить усе тісто! **10** Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого дýмати не будете ви. А хто вас непокóйт, осуджений буде, хоч би він хто був! **11** Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрізання ще проповідую? Тоді спокуса хреста в ніщо обертається! **12** О, коли були навіть відсічені ті, хто підбурює вас!

13 Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала прíводом догоджати тілу, а любов'ю служити один єдному! **14** Бо ввесь Закон в однім слові міститься: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ **15** Коли ж ви гризетé та їсте один єдного, то глядіть, щоб не знишили ви один єдного! **16** І кажу: ходіть у Дусі, — і не вчіните пожадливості тіла, **17** бо тіло бажає противного Духові, а Дух противного тілу, і супротивні вони один єдному, щоб ви чинили не те, чого хочете. **18** Коли ж Дух вас провадить, то ви не під Законом. **19** Учинки тіла явні, то є: перéлюб, нечистість, розпúста, **20** ідолослúження, чáри, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, **21** завідки, п'янство, гúлянки й подібне до цього. Я про це попереджу вас, як і попереджáв був, що хто чинить таке, не вспадкують вони Царства Божого! **22** А плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лáгідність, добрість, вірність, **23** тихість, здергливість: — Закону нема на таких! **24** А ті, що Христові Ісусові, розп'яли вони тіло з пожадливостями та з похותами. **25** Коли Духом живемо, то й Духом ходíмо! **26** Не будьмо чванливі, не дражнімо один єдного, не завідуймо один єдному!

6 Браття, як людíна й упадé в якій прóгріх, то ви, духовні, вправляйте такого духом лáгідності, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! **2** Носіть тягарі один єдного, і так виконаєте закона Христового. **3** Коли бо хто дýмає, що він щóсь, бувши ніщó, сам себе той обманює. **4** Нехай кожен досліджує дíло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! **5** Бо кожен нéстиме свíй власний тягár! **6** А хто слова навчається, нехай дíлиться всяким добром із навчаючим. **7** Не обманюйтесь, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людíна посі, те саме й пожне! **8** Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для Духа, той від Духа пожне життя вічне. (*aiōnios g166*) **9** А роблячи добрe, не знúджуймося, бо часу свого пожнемó, коли не ослабнемо. **10** Тож тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновíрним! **11** Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! **12** Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. **13** Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають Закона, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися ім вашим тілом. **14** А щодо мене, то нехай нíчим не хвялюся, хíба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'яtyй свіt для мене, а я для світу. **15** Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння новé. **16** А всі ті, хто пíде за цим прáвилом, — мир та милість на них, і на Ізраїля Божого! **17** Зрéштою, хай ніхто не турбує мене, бо ношú я Ісусові рани на тілі своїм! **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з духом вашим, браття! Амíнь.

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — 2 нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! 3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, 4 так як вибрав у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, 5 призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за вподобанням волі Своєї, 6 на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, 7 що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через благодатью благодаті Його, 8 яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, 9 об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своїм уподобанням, яке постановив у Самому Собі, 10 для урядження віповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. 11 У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, бувши призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, 12 щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. 13 У Ньому й ви, як почули були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святым Духом обітниці, 14 Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! 15 Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, 16 не перестаю за вас дâкувати, і в молітвах своїх за вас згадую, 17 щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрості та об'явлення для пізнання Його, 18 просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, 19 і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за віявленим потужної сили Його, 20 яку вивив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі правобоч Себе, 21 вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймénня, що назване не тільки в цім віці, але й у майбутньому. (aiōn g165) 22 І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за Голову Церкви, 23 а вона — Його тіло, повня Того, що все всім наповняє!

2 I вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, 2 в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухнýх, (aiōn g165) 3 між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дітьми гніву, як і інші, - 4 Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, 5 і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, - 6 і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних

місцях у Христі Ісусі, 7 щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в доброті до нас у Христі Ісусі. (aiōn g165) 8 Bo спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, 9 не від діл, щоб ніхто не хвалився. 10 Bo ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. 11 Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізані“ на тілі звуть „необрізаними“, 12 що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниці, не мавши надії без Бога на світі. 13 A тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. 14 Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував середйнну перегороду, ворожнечу, Своїм тілом, - 15 Він Свою наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, 16 і хрестом примирити із Богом обох в однім тілі, ворожнечу на ньому забивши. 17 I, прийшовши, „Він благовістів мир вам, далеким, і мир близькýм“, 18 бо обое Ним маємо приступ у Дусі однім до Отця. 19 Отже, ви вже не чужі й не прихόдьки, а співгороджані святым, і домашні для Бога, 20 збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, 21 що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святый храм у Господі, 22 що на ньому і в разом будується Духом на оселю Божу.

3 Чезце це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — 2 якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дâна. 3 Bo мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я вам коротко вище, 4 з чого можете ви, читаючи, пізнати мое розуміння таємниці Христової. 5 A вона за інших поколінь не була оголошена лідським синам, як об'явилась тепер через Духа Його святым апостолам і пророкам, — 6 що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співучасники Його обітниці в Христі Ісусі через Євангелію, 7 якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. 8 Мені, найменшому від усіх святих, дâна була оця благодать, — благовістіти поганам недосліджене багатство Христове, 9 та війсвітлити, що то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, (aiōn g165) 10 щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, 11 за відвічної постанової, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, (aiōn g165) 12 в Якім маємо відвагу та доступу у надії через віру в Нього. 13 Тому то благаю я вас не занепадати духом через терпіння мое через вас, бо воно — ваша слава. 14 Для того схилью коліна свої перед Отцем, 15 що від Нього має ймénня кожен рід на небі й на землі, — 16 щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові вну́трішнім, 17 щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, 18 змогли

зрозуміти зо всіма святыми, що то ширинá й довжинá, і глибинá й вишинá, **19** і пізнати Христову любов, яка перевищує знаннá, щоб були ви напбнені всякою повнотою Божою. **20** А Тому, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або дýмаємо, силою, що діє в нас, **21** Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь. (аліп g165)

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви поводилися гідно поклікання, що до нього покликано вас, **2** зо всякою покорою та лагідністю, з довготерпінням, у любові тéрплячи один бдного, **3** пильнуючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. **4** Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого поклікання. **5** Один Господь, одна віра, одне хрещення, **6** один Бог і Отець усіх, що Він над усімá, і через усіх, і в усіх. **7** А кожному з нас дáна благодать у міру дару Христового. **8** Тому й сказано: „Піднявшися на висоту, Ти полонéних набрав і лóдям дав дáри!“ **9** А те, що „піднявся був“, що то, як не те, що перше й зíйшов був до найижчих місць землї? **10** Хто зíйшов був, Той саме й піднявся вýсоко над усі небесá, щоб напбнити все. **11** I Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, **12** щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, **13** аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й піznання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти, **14** щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вíту науки за лóдською омáною та за лукавством до хитрого блúду, **15** щоб були ми правдомовні в любові, і в усьому зростали в Нього, а Він — Голова, Христос. **16** А з Нього все тіло, складене й звязане всяким допомічним суглóбом, у міру чинності кожного окремого члена, чинить зrist тіла на будування самого себе любов'ю. **17** Отже, говорю я це й свідкóю в Господі, щоб ви більш не поводилися, як поводяться погани в марноті свого розуму, — **18** вони запаморочені розумом, відчужені від життя Божого за неуцтво, що в них, за стверділість їхніх сердéць, **19** вони отупілі й віддалися розпусті, щоб чинити всяку нечисть із заjéрливістю. **20** Але ви не так пізнали Христа, **21** якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, **22** щоб відкинути, за першим поступованим, старого человека, який зотліває в звabлýвих пожадливостях, **23** та відновлятися духом вашого розуму, **24** і зодягнутися в нового человека, стvorenego за Богом у праведності й святості правди. **25** Тому то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого близнього, бо ми члени один для бдного. **26** Гнівайтесь, та не грішть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві, **27** і місця дíявлові не давайте! **28** Хто крав, нехай більше не кráде, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нужdенному. **29** Нехай жодне слово гниле

не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодáть тим, хто чує. **30** I не засмúчуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день вíкупу. **31** Усяке подратування, і гнів, і лютість, і крик, і лайка нехай буде взято від вас разом із усякою злобою. **32** А ви один до бдного будьте ласkávi, милостívi, прощаючи один бдному, як і Бог через Христа вам простиw!

5 Отже, будьте наслідувачами Богові, як улóблені діti, **2** і поводьтеся в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приемні пáхощі. **3** А розпуста та нечисть усяка й заjéрливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як лíчить святым, **4** і гидóта, і марнослóвство або жарти, що непристойні вам, але краще дíкування. **5** Знайте бо це, що жоден розпусник, чи нечистий, або заjéрливий, що він ідолáнин, не має спáдку в Христовому й Божому Царстві! **6** Нехай вас не звóдить ніхто словами марнотnimi, бо гнів Божий приходить за них на неслухнáхних, — **7** тож не будьте їм спíльниками! **8** Ви бо були колись тémрявою, тепер же ви світло в Господі, — поводьтеся, як діti світла, **9** бо плíд світла знахóдиться в кожній добрості, і праведності, і правdi. **10** Допевнійтесь, що приемне для Господа, **11** і не беріть участі в неплідних ділах тémravji, а краще й докоряйте. **12** Bo соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! **13** Усе ж те, що світлом докоряється, стає явne, bo все, що явne стає, то свіtlo. **14** Через це то й говорить: „Сплячий, вставай, і воскрéсni із мертвих, — і Христос освітлить тебе!“ **15** Отож, уважайте, щоб поводитися оберéжно, не як немудрі, але як мудrі, **16** використóвуючи час, — дні бо лукав! **17** Через це не будьте нерозумні, але розумійтe, що є воля Господня. **18** I не впivайтесь вином, в якому розпуста, але краще напбнуйтесь Духом, **19** розмовляючи поміж собою псалмámi, і гímnami, і пísnymi духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа. **20** дякуючи зáвжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, **21** корýчisя один бдному у Христовім страху. **22** Дружини, — корýться своїм чоловíкам, як Господévi, — **23** бо чоловíк — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! **24** I як корýться Церква Христові, так і дружини своїм чоловíкам у всýому. **25** Чоловíки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віddав за неї Себе, **26** щоб її освятити, очистивши водяним кúпелем у слові, **27** щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була свята й непорочна! **28** Чоловíки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. **29** Bo ніkóli níkto не зенáвидів власного тіла, а годує та gríє його, як і Христос Церкву, **30** bo мi — члени Тіла Його від тіла Його від костéй Його! **31** „Покине тому чоловíк батька й матíp, і пристане до дружини своїї,

— і бу́дуть обоє вони одним тілом“. **32** Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! **33** Отже, нехай кожен зокріма із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружину нехай боїться свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливе! **2**, „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, — **3**, „щоб добре велось тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ **4** А батьки, — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напоминанні й остереженні Божому! **5** Раби, — слухайтеся тілесних панів зо страхом і трепетнням у простоті серця вашого, як Христа! **6** Не працуйте тільки про лідське око, немов чоловіковгданики, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, **7** служіть із зичливістю, немов Господіві, а не ліддям! **8** Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний. **9** А пани, — чиніть їм те сâме, занехаюте погроzi, знайте, що для вас і для них є на небi Господь, а Він на обличчя не дивиться! **10** Нарешті, мої брати, зміцнайтеся Господом та могутністю сили Його! **11** Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських. **12** Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї тёмряви, проти піднебесних духів злоби. (aiōn g165) **13** Через це візьміть повну Божу збрю, щоб могли ви дати бопр дня злого, і, все виконавши, витримати. **14** Отже, стйтіте, підперезавши стéгна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведності, **15** і взувши ноги в готовість Євáнгелї миру. **16** А найбільш над усе візьміть щитá віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. **17** Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже. **18** Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться у Дусі, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб дâне булó мені слово відкрити устá свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євáнгелї, **20** для якої посол я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та що я роблю, то все вам розповість Тихýк, улюблений брат і в Господі вірний служитель, **22** якого послав я до вас на це сâме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив. **23** Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благодатъ зо всімá, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

До филип'ян

1 Павло й Тимофій, рabi Христя Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Філіпах, з епіскопами та дияконами: **2** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христя! **3** Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, **4** і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиніо я молитву з рāдошами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христя Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утврдженні Євангелії — спільніки мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христя Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножалася ще більше та більше в пізнанній усякім дослідженням, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** наповнені плодів праведності через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Божу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб віддали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдани мої посміливі та ще більше відважилися Слово Боже звіщати безстрашно. **15** Одні, правда, і через зáздроці та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любові, знáючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші через підступ звіщають Христа нещиро, дýмаючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. **19** Во знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чеканняй надію мою, що я ні в чому не буду посorблений, але цілою смілівістю, як завжди, так і тепер Христос буде звелічений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21** Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбáння. **22** А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібні ради вас. **25** І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на рāдоші в вірі, **26** щоб ваша хвалá через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знóбу прийдú я до вас. **27** Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, — чи прийdú я й побачу вас, чи й не бувши — почув я про вас, що ви стоїте в однім дусі, бóрючись однодушно за віру євангельську, **28** і ні в чому не боячіся противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Ньюго, але і

страждати за Ньюго, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуете про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любові, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то допóвніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого підступом або з чванливості, але в покорі майте один бóного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! **6** Він, бувши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, **7** але Він умáлив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людіні; і подобою ставши, як людіна, **8** Він упокóрив Себе, бувши слухнáний аж до смерті, і то смерти хресної. **9** Тому Й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і зéмних, і підзéмних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої ліобі, як ви завжди слухнáні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо стрáхом і третмíнням виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надáрмо, що я працював не надáрмо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішуся разом із вами всіма. **18** Тіштесь тим самим і ви, і тіштесь разом зо мною! **19** Надіяюся в Господі Ісусі незабáром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розінавши про вас. **20** Бо я однодумця не маю ні бóного, щоб щиріше подбав він про вас. **21** Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового. **22** Та ви знаєте дóсвід його, бо він, немов бáтькові син, зо мною служив для Євангелії. **23** Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною. **24** Але в Господі маю надію, що й сам незабáром прибуду до вас. **25** Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродита, свого співробітника та співбóйовникá, вашого апóстола й служителя в потребі моїй, **26** бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворувá. **27** Бо смертельно він був хворував. Але змиливався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб смутку на смуток не мав. **28** Отож, тим швидше послав я його, щоб тішились ви, його знóбу побачивши, і щоб без смутку я був. **29** Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, **30** бо за діло Христове наблизився був аж до смерті, наражаючи на небезпеку життя, щоб допóвнити ваш нестáток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне. **2** Стережітесь собак, — стережітесь працівників лихих, стережітесь обрізання! **3** Бо обрізання — то ми, що сліжимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло, **4** хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіяється думкою, то тим більше я, — **5** обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веніаминового, єрей із єреїв, фарисей за Законом. **6** Через гордівість я був переслідував Церкву, бувши невинний, щодо праведності в Законі. **7** Але те, що для мене було за надбіння, те ради Христа я за втрату вважав. **8** Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, моого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, **9** щоб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, **10** щоб пізнати Його силу Його воскресіння, та участь у мъках Його, уподоблюючись Його смерті, **11** аби досягнути якось воскресіння з мертвих. **12** Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалівся, але праґну, чи не досягну я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. **13** Браття, я себе не вважаю, що я досягнув. Та тільки, забуваючи те, що позаду, і спішачий до того, що попереду, **14** я женусь до мети за нагородою високого пόклику Божого в Христі Ісусі. **15** Тож усі, хто досконалий, думаймо це; коли ж думаете ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. **16** Та до чого дійшли ми, поступаймо в тім самім далі. **17** Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводиться так, як маєте ви за взір нас. **18** Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорію навіть плáчуши, повóдяється, як вороги хреста Христового. **19** Їхній кінець — то загибель, шлунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони думают тільки про зéмне! **20** Життя ж наше на небі, звідки ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа, **21** Який перемінить тіло нашого пониження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблени, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у Господі стйті, улюблени! **2** Благаю Евбдію, благаю Й Синтихію — думати однаково в Господі. **3** Так, благаю й тебе, товáришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євáнгеліо помагали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких імénня записані в Книзі Життя. **4** Радійте в Господі зáвсіди, і знóву кажу: радійте! **5** Ваша лагідність хай буде відома всім людям. Господь близько! **6** Ні про що не турбуйтесь, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й прохáнням з подякою. **7** І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваши та ваши думки у Христі Ісусі. **8** Наостанку, браття, що тільки правдиве, що тільки чесне, що тільки праведне, що

тільки чисте, що тільки любе, що тільки гідне хвалі, коли яка чеснота, коли яка похвалá, — думайте про те! **9** Чого ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами! **10** Я вéльми потішився в Господі, що справді ви вже новіх сил набули піклуватись про мене; ви й давніш піклувались, та часу сприятливого ви не мали. **11** Не за нестачком кажу, бо навчився я бути задовбленим із того, що маю. **12** Умію я й бути в упокóренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всього й у всім: насищатися й голод терпіти, мати достаток і бути в недостачі. **13** Я все можу в Тім, Хто мене підріпляє, — в Ісусі Христі. **14** Тож ви добре зробили, що участь узяли в моїм горі. **15** І знаєте ви, филип'яни, що на почáтку благовістя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилася булá жóдна Церква до справи давання й приймáння для мене, самі тільки ви, **16** що і раз, і вдруге мені на потреби мої посылали й до Солуня. **17** Кажу це не тому, щоб шукав я давання, — я шукаю плоду, що примножується на річ вашу. **18** Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафродита, що ви послали, як пáхощі запашні, жертву приемну, Богові вгодну. **19** А мій Бог нехай віповнить вашу всяку потребу за Своїм багатством у Славі, у Христі Ісусі. **20** А Богові й нашему Отцеві слава на віки віків. Амінь. (aiōn g165) **21** Вітаюте кожного святого у Христі Ісусі. Вітаюте вас браття, присутні зо мною. **22** Вітаюте вас усі святі, а найбільше ті, хто з кéсаревого дому. **23** Благодáть Господа Ісуса Христа зо всімá вами! Амінь.

ДО КОЛОССЯН

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колосах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, зажади за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготовану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епафра, улюблениго співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнанняволі Його були ви наповнені всякою мудрості й розумом духовним, **10** щоб ви поводилися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому добром ділі принеси плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дâкуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, **13** що визволив нас із влади тімряви й переставив нас до Царства Свого улюблениго Сина, **14** в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидимого Бога, рôджений перш усякого творів. **16** Бо то Ним стvorenó все на небі й на землі, видимé й невидимé, чи то престоли, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** I Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, первороджений з мертвих, щоб усьому Він мав пérшенство. **19** Bo вгодно булó, щоб у Нім перебувáла вся повнотá, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зéмне, чи то небесне. **21** I вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примирив смertю в лідськім тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** якщо тільки пробувáєте в вірі тверdї та стáлі, і не відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став служітлем. **24** Тепер я радію в стражданнях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорботи Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став служітлем за Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святым, (*αἰσθ g165*) **27** що ім Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганами, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній

людіні й навчаючи кожну людіну всякої мудrosti, щоб учинити кожну людіну досконалою в Христі. **29** У тóму й працюю я, борючись силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хочу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикиї, і за всіх, хто не бачив моого тілесного обличчя. **2** Xай потішаться їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудростi й пізнання заховані. **4** A це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при суперечці. **5** Bo хоч тілом я неприсутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, **7** бувши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміщені в вірі, як вас нáвчено, збагачуючись у нíй з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марнобю омáною за переданням лідським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества. **10** I ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому були й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши лідське тіло гріховне в Христовім обрізанні. **12** Ви були з Нім поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** I вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Нім, простивши усім гріхи, **14** знищивши рукописання на нас, що накáзами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибив його на хресті, **15** роззброївши влади й начальства, смілivo їх вивів на посміховисько, — перемігши їх на хресті! **16** Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питво, чи за чергове свято, чи за новомісячя, чи за суботи, — **17** бо це — тінь майдутнього, а тіло — Христове. **18** Нехай вас не зводить ніхто удáваною покорою та службою анголам, вдаючись до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, **19** а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, суглобами й зv'язми з'єднане й зміщене, росте зростом Божим. **20** Отож, як ви вмерли з Христом для стихії світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови: **21** не дотикайся, ані їж, ані рухай, **22** бо то все знійтися, як уживати Його, — за приказами та наукою лідською. **23** Воно ж має вид мудростi в самовільній службі й покорі та в знесилуванні тіла, та не має якогось значення, хіба щодо насилення тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. **2** Дýмайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. **3** Bo ж ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом. **4** Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитеся з Нім у славі і ви. **5** Отож, умертвіть ваші земні члени: розпусту, нéчисть, прýстрасть, лиху пожадливість

та зажерливість, що вона ідолослуження, 6 бо гнів Божий приходить за них на неслухніх. 7 І ви поміж ними ходили колись, як жили поміж ними. 8 Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лютість, злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. 9 Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людіну стародавню з її вчинками, 10 та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Створителя її, 11 де нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, вárвара, скýта, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! 12 Отож, зодягніться, як Божі вибрани, святі та уліблени, у шире милосердя, добротливість, покору, лагідність, довготерпіння. 13 Терпіть один одного, і прощайте собі, коли б мав хто на кóго оскарження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! 14 А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз досконалості! 15 І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликані в одному тілі. І вдячними будьте! 16 Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалмі, гімни, духовні пісні! 17 І все, що тільки робите словом чи дíлом, — усе робіть у Ім'ї Господа Ісуса, дякуючи через Його Богові Й Отцеві. 18 Дружини, — слухайтесь чоловіків своїх, як лицює то в Господі! 19 Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте суворо до них! 20 Діти, — будьте слухніні в усьому батькам, бо це Господеві приемне! 21 Батькі, — не дратуйте дітей своїх, щоб на дусі не впали вони! 22 Раби, — слухайтесь в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про лібдське око, немов підліщаючись, але в простоті серця, боячіся Бога! 23 І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не лóдям! 24 Знайте, що від Господа приймете в нагороду спáдщину, бо служите ви Господеві Христові. 25 А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Но не дивиться Бог на особу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! 2 Будьте тривалі в молитві, і пильнуйте з подякою в ній! 3 Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, 4 щоб звістив я її, як звіщати належить мені. 5 Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час. 6 Слово ваше нехай буде зáвжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. 7 Щó зо мною, то все вам розповість Тихік, уліблений брат, і вірний служитель і співробітник у Господі. 8 Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, 9 із Онісимом, вірним та улібленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, щó діється тут. 10 Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом зо мною, і Мárко, небіж Варнáвін, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, — 11 теж Ісус,

на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. 12 Поздоровлює вас Епафра́с, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він зáвжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконалі були та наповнені всякою Божою волею. 13 І я свідчу за нього, що він має велику гордливість про вас та про тих, що знахóдяться в Лаодикї та в Гіераполі. 14 Вітає вас Лукá, уліблений лíкар, та Димáс. 15 Привітайте братів, що в Лаодикї, і Німфáна, і Церкву домашню його! 16 І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикї, прочитайте і ви. 17 Та скажіть Архíпові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його віконав!“ 18 Привітання моєю рукою Павлою. Пам'ятайте про пúта мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амінь.

1 ДО СОЛУНЯН

1 Павло й Силуан та Тимофій до Церкви Солунської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир! 2 Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. 3 Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любові, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, 4 знайочи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. 5 Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаете ви, які ми були поміж вами для вас. 6 І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого, 7 так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахай. 8 Во пронеслося Слово Господне від вас не тільки в Македонії та в Ахай, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. 9 Вони бо звіщають про нас, який був прихід наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, 10 і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майдутнього гніву.

2 Самі бо ви знаете, браття, прихід наш до вас, що не марній він був. 2 Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філіпах, як знаете, проте ми відважилися в нашім Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. 3 Во покликання наше було не з обмані, ані з нечистоти, ані від лукавства, 4 але, як Бог візнав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не лідям догоджуючи, але Богові, що випробовує наші серця. 5 Ми слова підлісливого не вживали ніколи, як знаете, і не винні в зажерливості. Бог свідок тому! 6 Не шукаємо ми слави в людях, ані в вас, ані в інших. 7 Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх. 8 Так бувши ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам. 9 Во ви пам'ятаєте, браття, наше струднення й утому: день і ніч ми робили, щоб жодного з вас не обйтися, і проповідували вам Божу Євангелію. 10 Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездоганно повідомилися ми між вами, віруючими! 11 Бож знаете ви, як кожного з вас, немов батько дітей своїх власних, 12 просили ми вас, і намовлювали та показували, щоб ви гідно повідомилися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. 13 Тому то й ми дякуємо Богові безперестанку, що, прийнявши почуте від нас Слово Боже, прийнял ви не як слово лідське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. 14 Во стали ви, браття, наслідувачами Церквам Божим, що в Йudeї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були витерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв,

15 що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджуються, і супротивні всім лідям. 16 Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповнити їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці! 17 А ми, браття, на короткий часок розлучившися з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувались побачити ваше лице. 18 Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатана перешкодив був нам. 19 Во хто нам надія, чи радість, чи вінок похвалі? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його приході? 20 Во ви наша слава та радість!

3 Тому то, не стерпівші більше, ми схотіли зостатися в Атенах самі, 2 і послали Тимофія, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі, 3 щоб ані один не хитався в цім горі. Самі бо ви знаете, що на те нас призначено. 4 Во коли ми були в вас, то казали вам наперед, що маємо страждати, як і сталося, і знаете ви. 5 Тому й я, не стерпівші більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом спокусник вас не спокусив, і труд наш не стався б даремний. 6 А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, 7 через те ми потішилися, браття, за вас, у всякому горі та в нашій ніжді, ради вашої віри. 8 Во тепер ми живемо, якщо в Господі відстої! 9 Яку бо подяку ми можемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимося ради вас перед нашим Богом? 10 Ми вдень та вночі ревно молимося, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі. 11 Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вирівняє нашу дорогу до вас! 12 А в вас хай примінить Господь, і нехай злагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! 13 Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святыми Його!

4 А далі, браття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийнял ви від нас, як належить поводитися вам та догоджувати Богові, — як ви й поводитеся, — щоб у тому ще більше зростали! 2 Во ви знаете, які вам накази дали ми Господом Ісусом. 3 Во це воля Божа, — освячення ваше: щоб ви береглися від розпусти, 4 щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, 5 а не в пристрасній пòхоті, як і „погани, що Бога не знають“. 6 Щоб ніхто не кривдив і не визискував брата свого в якібудь справі, бо мèсник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. 7 Во покликав нас Бог не на нечистоту, але на освячення. 8 Отож, хто оце відкидає, зневажає не людину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. 9 А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога нáучені любити один одного, 10 бо чините те всім братам у всій Македонії.

Благаемо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, **11** і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, **12** щоб ви перед чужими пристойно поводилися, і щоб ні від кого не залежали! **13** Не хόчу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. **14** Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе Бог із Ним. **15** Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до приходу Господнього, — ми не попередимо покійних.

16 Сам бо Господь із накázом, при голосі архангела та при Божій сурмі зійде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі, **17** потім ми, що живемо й зостаємо, бúдемо схоплені разом із ними на хмарах на зустріч Господню на повітря, і так зáвсіди бúдемо з Господом.

18 Отож, потішайте один одного цими словами!

5 А про часій та про поїрі, брати, не потрібно писати до вас, **2** бо самі ви докладно те знаєте, що прийде день Господній так, як злодій вночі. **3** Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано прийде загибель на них, як мýка тієї, що носить в утрóбі, — і вони не втечуть! **4** А ви, браття, не в тéмряві, щоб той день захопив вас, як злодій. **5** Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні тéмряві. **6** Тож не бúдемо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі! **7** Тí бо, що сплять — сплять уночі, а тí, що напиваються — вночі напиваються. **8** А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню віри й любові, та в шолом надії спасіння, **9** бо Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одéржали Господом нашим Ісусом Христом, **10** що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимо, укупі з Ним ми жили. **11** Утішайте тому один одного, і збудовуйте один одного, — як і чините ви! **12** Благаемо ж, браття, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшинуєть у Господі, і навчають вас вони, **13** і в великий любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте мир! **14** Благаемо ж, браття, ми вас: напоумляйте непорядних, потішайте малодушних, підтримуйте слабих, усім довготерпіть! **15** Глядіть, щоб ніхто нікому не віддавав злом за зло, але зáвжди добайте про добро один для одного й для всіх! **16** Зáвжди радійте! **17** Безперестанку моліться! **18** Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. **19** Духа не вгашайте!

20 Не гордуйте пророцтвами! **21** Усе досліджуочи, тримайтесь доброго! **22** Стережіться лихого в усякому вýгляді! **23** А Сам Бог миру нехай освітить вас цілком досконало, а непорушений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно зберéжені будуть на прихід Господа нашого Ісуса Христа! **24** Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! **25** Браття, моліться за нас!

26 Привітайте всю браттю святым поцілунком! **27** Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати

перед усіма братами! **28** Благодáть Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амінь!

2 ДО СОЛУНЯН

1 Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашім Бозі Отці Й Господі Ісусі Христі: **2** благодіть вам і мир від Бога Отця Й Господа Ісуса Христа! **3** Ми зáвжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. **4** Так що ми самі хвáлимось вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та утисках, що їх переносите ви. **5** А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! **6** Во справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, **7** а вам, хто утиски терпить, відпочинок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з аngолами сили Своєї, — **8**, «вогні полум'яном», що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає «Євангелії Господа нашого Ісуса». **9** Вони кару приймуть, — вічну погібель від лиця Господнього та від слави потути Його, (*aiōnios g166*) **10** як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. **11** За це ми й молимось зáвжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними поклікання, і міццю наповнив усю добрую вою добrosti й дло віри, **12** щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодать Бога нашого Й Господа Ісуса Христа.

2 Благаемо ж, браття, ми вас, щодо приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього, **2** щоб ви не хвілювалися зараз умом та не жахались ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. **3** Хай ніхто жодним способом вас не зведе! Во той день не настане, аж перше прийде відстулення, і вийвиться беззаконник, призначений на погибель, **4** що противиться та несесться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. **5** Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? **6** І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явиться йому своєчасно. **7** Во вже діється таємніця беззаконня; тільки Той, Хто тримає тепер, буде тримати, аж поки не буде усунений Він із середини. **8** І тоді то з'явиться той беззаконник, що Його Господь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого. **9** Його прихід — за чином сатани — буде з усякою силою й знáками та з неправдивими чудами, **10** і з усякою обманою неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися. **11** І за це Бог пошле їм дію обмані, щоб у неправду повірили, **12** щоб стали засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправедність. **13** А ми зáвжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом браття, що

Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, **14** до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа. **15** Отже, браття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчились чи то словом, чи нашим посланням. **16** Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, — (*aiōnios g166*) **17** нехай ваши серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Настанку, моліться, браття, за нас, щоб ширилось

Слово Господнє та слáвилось, як і в вас, **2** і щоб ми візволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. **3** І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. **4** А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити будете те, що наказуємо вам. **5** Господь же нехай серця ваші спрямуйте на Божу любов та терпливість Христову! **6** А ми вам наказуємо, браття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цураліся кожного брата, що живе по-ледачому, а не за переданням, яке прийняли ви від нас. **7** Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Во ми поміж вами не сідні справляли, **8** і хліба не їли ні в кого даремно, але в перевтому й напрúженні день і ніч працювали, щоб не бути нікому із вас тягарéм, **9** не тому, щоб ми влади не мали, але щоб себе за взірці дати вам, щоб нас ви наслідували. **10** Во коли ми в вас перебували, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не єсть! **11** Во ми чуємо, що дехто між вами живуту по-ледачому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. **12** Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим Ісусом Христом, щоб мóвчи вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, браття, не втóмлюйтесь, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, зауважте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Господь миру нехай зáвжди дасть вам мир усяким способом. Господь з вами всімá! **17** Привіт вам моєю рукою Павлою, — це править за знака в усякім листі. Так пишу я. **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всімá! Амінь.

1 ТИМОФІЮ

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого Й Христа Ісуса, надії нашої, 2 до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! 3 Як я йшов у Македонію, я тебе вблагаю був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, 4 і не звертати уваги на вігадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. 5 Цілі же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. 6 Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, — 7 вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. 8 А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно вживає його, 9 та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухніх, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душогубців, 10 розпусників, мужложожників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, 11 за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. 12 Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашему, що мене за вірного визнав і поставив на службу, 13 мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві. 14 І баґато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. 15 Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасті грішних, із яких перший — то я. 16 Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першім мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. (αἰδός γι66)

17 А Цареві вікі, нетлінному, невидимому, единому Богові честь і слава на вічні вікі. Амін. (αῖον γι65) 18 Цього наказа я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, 19 маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. 20 Серед них Гіменей та Олександер, яких я передав сатані, щоб навчились вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, 2 за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистоті. 3 Бо це добре й приемне Спасителеві нашему Богові, 4 що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди. 5 Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людьми, — людина Христос Ісус, 6 що дав Самого Себе на вікуп за всіх. Таке було свідоцтво часу свого, 7 на що я постявлений був за проповідника та за

апостола, — правду кажу, не обманюю, — за вчителя поганів у вірі та в правді. 8 Отож, хочу я, щоб між чинили молитви на кожному місці, підймаючи чисті руки без гніву та сумніву. 9 Так само й жінкі, — у скромнім убранині, з соромлівістю та невійністю, — нехай прикрашають себе не плетінням волося, не коштовними шатами, 10 але добрими вчинками, як то лічить жінкам, що присвячуються на побожність. 11 Нехай жінка навчається мовчи в повній покорі. 12 А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над мужем, але бути в мовчанні. 13 Адам бо був створений перше, а Єва потому. 14 І Адам не був звідений, але, зведена бувши, жінка попала в переступ. 15 Та спасеться вона дітородженням, якщо пробуватиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто епіскопства хоче, — доброго діла він праґне. 2 А епіскоп має бути бездоганний, муж однієї дружини, тверезий, невинний, чесний, гостинний до приходнів, здібний навчати, 3 не п'яніця, не заводіяка, але тихий, несварливий, не сріблолюбець, 4 щоб добре рядів власним домом, що має дітей у слухнаності з повною чесністю, — 5 бо хто власним домом рядіти не вміє, як він зможе пильнувати про Божу Церкву? — 6 не новонавернений, щоб він не запишався, і не впав у ворожий осуд. 7 Треба, щоб мав він і добре засвідчення від чужинців, щоб не впасти в догану та в сітку диявольську. 8 Так само дияконі мають бути поважні, не двомовці, не багато віддани вину, не соромнозахалні, 9 такі, що мають таємницю віри при чистім сумлінні. 10 Отже, і вони нехай перш випробовуються, а потому хай служать, якщо будуть бездоганні. 11 Так само жінкі нехай будуть поважні, не обмовліві, тверезі та вірні в усьому. 12 Дияконі мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядіть дітеймій й своїми домами. 13 Bo хто добре виконує службу, той добрий ступінь набуває собі та велику відвагу в вірі через Христі Ісуса. 14 Це пишущу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. 15 А коли я спізнююся, то щоб знов ти, як треба повбідитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвальна прâди. 16 Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, анголам показався, проповіданий був між народаами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часі, ті, хто слухає духів підступних і наук дімона, 2 хто в лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє, 3 хто одріжується забороняє, наказує стримуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. 4 Кожне бо Боже твóрив добро, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, 5 воно бо освячується Божим! Словом і молитвою. 6 Як будеш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христі Ісуса, годований

словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов. 7 Цурайся нечистих та бáбських байóк, а вправляйся в благочесті. 8 Бо вправа тілесна мало корýсна, а благочéстя корýсне на все, бо має обітницю життя тепéрішнього та майбутнього. 9 Вірне це слово, і гíдне всякої прийняття! 10 Бо на це ми й працюємо і знóсмимо гáньбу, що надію кладемо на Бога Живого, Який усім людям Спаситель, найбільше ж для вірних. 11 Наказуй оце та навчай! 12 Нехай молодим твоїм віком ніхто не гордúє, але будь зразком для вірних у слові, у житті, у любові, у дусі, у вірі, у чистості! 13 Поки прийдú я, пильний читáння, нагáдування та науки! 14 Не занéдбуй благодáтного дара в собі, що був дáний тобі за проороцтвом із поклáденням рук пресвітерів. 15 Про це пíклуйся, у цім пробувай, щоб успіх твíй був явний для всіх! 16 Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього. Бо чýячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе слухає!

5 Старшого не докорýй, але вмовляй, немов бáтька, а молодших — як братів, 2 старших жінóк — немов матіróк, молодших — як сестéр, зо всякою чистістю. 3 Шануй вдíв, удíв правдивих. 4 А як має вдовíця яка дíтей чи внучат, нехай учаться перше побожно шанувати родíну свою, і відчачуватися батькам, бо це Богові вгодно. 5 А вдовíця правдива й самотня надію складає на Бога, та перевбуває день і ніч у молитвах і благáннях. 6 А котrá у розкóшах живе, — та живою померла. 7 І це наказуй, щоб були непорочні. 8 Коли ж хто про своїх, особливо ж про домáшніх не дбає, той вирíкся віри, і він гíрший від невíрного. 9 А вдову вносити до спíску не менше, як шíстдесятлітню, що булá за дружýну однóму чоловíкові, 10 засвідчену в добрих дíлах, якщо дíтей вýховала, якщо подорожніх приймала, якщо нóги святим умивала, якщо помагала обездóбленим, якщо всякий добрий учинок виконувала. 11 Але вдíв молодих не приймай, бо вони, розпалившіся, хóчуть, наперекóр Христові, замíж вихóдити, 12 через що мають бó суд, бо від першої віри відкинулись. 13 А разом із тим неробітні вони, бо вчаться ходити по домах, і не тільки неробітні, але й лепетливі, і занадто цíкаві, і говорять, чого не годиться. 14 Отож бо, я хочу, щоб молодші замíж вихóдили, родили дíтей, домуом рýдили, не давали противникові анí жодного пóводу для лихомовства. 15 Бо вже дехто пíшли слíдом за сатаною. 16 А коли має вдíв який вíрний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб могла вона втримувати вдíв правдивих. 17 А пресвíтери, які добре пильнують дíла, нехай будуть наділені подвíйною честю, а надто тí, хто працює у словí й науцí. 18 Бо каже Писáння: „Не в'яжи рота волові, що молотить“, та: „Вартий працíвник своєї нагорóди“. 19 Не приймай скарги проти пресвíтера, хíбашо при двох чи трох свíдках. 20 А тих, хто грішить, картай перед усíмá, щоб і інші страх мали. 21 Заклинаю тебе перед Богом Й Ісусом Христом та вýбраними áнголами, щоб

ти заховав це без лицемíрства, нічого не рóблячи з уперéдженням. 22 Не рукопокладáй скоро нíкого, і не приставай до чужих грíхів. Бережи себе чистим! 23 Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлúнка твого та частих недúгів твоїх. 24 У інших людей грíхи явні і йдуть перед ними на бóуд, а за іншими йдуть слíдкомá. 25 Явні так само й добрí дíла, а тí, що інші, схovатись не можуть.

6 Усí раби, які пíд ярмом, нехай уважають панів своїх гíдними всякої чести, щоб не зневажáлися Боже Ім'я та наука. 2 А тí, хто має панів вíруючих, не повинні недбати про них через те, що браття вони, але нехай служать ім тím більше, що вони вíруючі та улюблéні, що вони добродíйства Божí приймають. Оцього навчай та нагадуй! 3 А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слíв Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдivoю вíрою, — 4 той згордíв, нічого не знає, але захвóрів на суперечки й змагáння, що від них повстають заздрість, сваркí, богозневаги, лукаві здогади, 5 постíйні сварні між людьмí зíпсутого розуму й позбавлених правди, які дýмують, нíби благочéстя — то зиск. Цурайся таких! 6 Великий же зиск — то благочéстя із задоволенням. 7 Бо ми не принéсли в світ нíчого, то нíчого не можемо й вýнести. 8 А як маєм поживу та одяг, то ми задовóлені бúдьмо з того. 9 А тí, хто хоче багатíти, упадають у спóкуси та в сítку, та в численні нерозумні й шкíдливі пожадливості, що втручають людей на заглáду й загибель. 10 Бо корень усього лихого — то грошољубство, якому віддавшись, дехто віdbíllись від віри й поклали на себе велиki страждáння. 11 Але тí, о Божа людíно, утíкай від такого, а женися за праведністю, благочéстям, вíрою, любов'ю, терпеливістю, лáгіdnістю! 12 Змагай добrim змáгом вíri, ухопись за вíчne життя, до якого й покликаний тí, і візnav був добре віznánnia перед свídkами багатьmá. (*aiōnios g166*) 13 Наказую перед Богом, що ожívлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре віznánnia засвídchiv за Пóntíem Пílláta, 14 щоб додéржав тí заповíдь чистою та бездогáнною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, 15 що його свого часу покаже блаженний і единий міцний, Цар над царями та Пан над панами, 16 Единий, що має бессmertya, і живе в непristupному свítlí, Якого не бачив нíхто із людей, анí бачити не може. Честь Йому й вíчна влада, амíнь! (*aiōnios g166*) 17 Наказуй багатim за вíku тепéрішнього, щоб не néслися вýsoko, і щоб надí не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спóжítok, (*aiōn g165*) 18 щоб робили добро, багатíllis від добрих дíлах, були щедri та пильні, 19 щоб збírali собí скárb, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдive життя. 20 О Тимофíю, бережи передáння, стережися марнógo базíkania та супéрочок знánní, неправdivo названого так. 21 Дехто віддався Йому, та й від вíri віdpav. Благодáтъ з тобою. Амíнь.

2 ТИМОФІЮ

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюблениго: благодатъ, милость, мир від Бога Отца та Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятуючи сльози твої, щоб наповнитись радістю. **5** Я привіджу на пам'ять собі твою нeliцемірну віру, що перше булá оселілася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Еvníkії; певен же я, що й у тобі вона оселілася. **6** З цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа стряха, але сили, і любови, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелію за силу Бога, **9** що нас спас і покликав святым пòкликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дàна в Христі Ісусі попереду вічних часів. (αῑστος 9:16) **10** А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелію. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апостола та учителя. **12** З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я ввірував та впевнився, що має Він силу заховати на той день застáву мою. **13** Майже за взір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі та любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене стережи Святым Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відвернулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисіфоровому дому, бо він часто мене підкріпляє і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно та знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи лихо, як добрий воїк Христа Ісуса! **4** Бо жоден воїк не в'яжеться в справи життя, аби догоditи тому, хто в'їсько збирає. **5** А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належиться першому покуштувати з плоду. **7** Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелію, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слова Божого не ув'язнити! **10** Через це переношу я все ради вибраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зі славою

вічною. (αῑστος 9:16) **11** Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! **12** А коли терпимо, то будемо разом також царювати. А коли відчуваємо, то й Він відчувається нас! **13** А коли ми невірні, зостається Він вірним, бо не може зректися Самого Себе! **14** Нагадуй про це й заклинай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінагда воно, хіба слухачам на руїну. **15** Силкуюся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганним, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марніх, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а їхнє слово, як рак, буде ширитися. Від таких Гіменея і Філіт, **18** що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однако стоїть міцнá Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відстуਪиться всякий, хто Господнє Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знахόдиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. **21** Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло. **22** Стережися молодечих пожадливостей, тримайся праведности, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. **23** А від нерозумних та від невчених змага́нь ухиляйся, зневажи, що вони родять сваркі. **24** А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до ліха терплячим, **25** що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покáйння, щоб правду пізнати, **26** щоб визволитись від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї.

3 Знай же ти це, що останнimi днями настануть тяжкі часи. **2** Будуть бо люди тоді самолюбні, грошолюбні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухайні, невдячні, непобожні, знерівні, запеклі, осудливі, нестремливі, жорстокі, ненáвисники добра, **4** зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — **5** вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертáйся від таких! **6** До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими пожадливостями, **7** що вони завжди вчаться, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. **8** Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсеєві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, нéуки щодо віри. **9** Та більше не матимуту́ успіху, — бо всім виявиться їхній бéзум, як і з тими булó. **10** Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованням, зámіром, вірою, витривалістю, любов'ю, терпеливістю, **11** переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антioхїї, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. **12** Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані.

13 А люди лихі та дурісвіти матимуть успіх у злому, звідячи й зведені бувши. **14** А ти в тім пробувай, чого тебе навчено, і що тобі звіредо, відаючи тих, від кого навчився був ти. **15** І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуса. **16** Усе Писання Богом написане, і корисне до навчання, до докору, до правди, до виховання в праведності, **17** щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства. **2** Проповідуй Слово, допоминайся вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконай з терпеливістю та з науковою. **3** Настане час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливостями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували. **4** Вони слух свій від правди відвернуть та до байок нахиляться. **5** Але ти будь пільний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповнай свою службу. **6** Бо я вже за жертву стаю, і час відходу моого вже настав. **7** Я змагався добрим змагом, свій біг закінчів, віру зберіг. **8** Наочанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня даста Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто прихід Його полюбив. **9** Подбай незабаром прибути до мене. **10** Бо Димас мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солуня, Кріскент до Галатії, Тит до Далматії. (αὶον γ165) **11** За мною сам тільки Лукá. Візьми Мárка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. **12** А Тихíка послав я в Ефес. **13** Як будеш іти, то плащá принеси, що його я в Троаді зоставив у Кárпа, і книжкí, особливо пергаменові. **14** Котлár Олександер накóїв був лиха чимало мені... Нехай Господь йому віддасть за його вчинками! **15** Стережись його й ти, бо він міцно противився нашим словам! **16** При першій моїй обороні жоден не був при мені, але всі покінули мене... Хай Господь ім того не полічить! **17** Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я візволився з пащі лé'ячої. **18** А від усякого вчинку лихого Господь мене візволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь! (αὶον γ165) **19** Поздоров Прискіллу й Акілу та дім Онисіфора. **20** Ераст позоставси в Корýнті, а Трохýма лишив я слабого в Мілéті. **21** Попильнý прийти до зимії. Вітає тебе Еввýл, і Пуд, і Лин, і Клávdія, і вся браття. **22** Господь з твоїм духом! Благодáть з вами! Амінь.

До Тита

1 Павлó, раб Божий, а апóстол Ісуса Христы, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необмáнливий Бог, (αῖτος §166) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільню вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полішив був у Кріті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановів по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездоганний, муж единої дружини, має вірних дітей, недокорених за блуд або неслухність. **7** Бо епіскоп мусить бути бездоганний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівлівий, не п'яніця, не заводійка, не корисливий, **8** але гостинний до приходнів, добrolобець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, **9** що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухніих, марнословців, зводників, особливо ж з обрізаних, — **11** їм треба устá затуляти: вони цілі дому баламутять, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Крітяни зáвжди брехливі, люті звірі, черевані лініви!“ **13** Це свідоцтво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейські байкі не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертуються. **15** Для чистих все чисте, а для занечищених та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони твéрдять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, бувши бридкі й неслухніні, і до всякої доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб стари чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. **3** Щоб стари жінкі в своїм стані так само були, як належить святым, — не обмбониці, не віддани п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жіноч молодих любити своїх чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухніні своїм чоловікам, щоб не зневажалося Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорушенність, повагу, **8** слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб додогджали, не перéчили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відчуваючись безбожності та світських пожадливостей, жили помірковано та праведно, і

побожно в теперішнім віці, (αῖτος §165) **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, **14** що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. **15** Оце говори та нагадуй, та з усяким накáзом картáй. Хай тобою ніхто не погордý!

3 Нагадуй їм, щоб слухали влáди верховної та корилися їй, і до всякого доброго дíла готові були, **2** щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім людям. **3** Во колись були й ми нерозсудні, неслухніні, звéдені, служили різним пожадливостям та розкошам, жили в злобі та в зáздroщах, бридкими були, ненáвиділи один óдного. **4** А коли з'явилася благодать та людінолюбство Спасителя, нашого Бога, **5** Він нас спас не з дíл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відродження й обніблення Духом Святым, **6** Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, **7** щоб ми виправдалисі Його благодаттю, і стали спадкоéмцями за надію на вічне життя. (αῖτος §166) **8** Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевнів, щоб ті, хто ввірював у Бога, дбали про добri дíла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! **9** Вистерігайсь нерозумних змагáнь, і родоводів, і спорів, і суперéчок про Закон, — бо вони некорісні й марні. **10** Людіні еретика, по першім та другім наставленні, відрікайся, **11** знатиши, що зіпсуся такий та грішиш, і він сам себе засудив. **12** Як пришлю я до тебе Артéма або Тихíка, поквáпся прибути до мене в Нікополь, бо думаю там перезимувати. **13** Законника Зіну та Аполлоса вишли квáпливо вперед, щоб для них не забракло нічого. **14** Нехай же навчаються й наші дбати про добri дíла при конечних потребах, щоб безплодні вони не були. **15** Вітають тебе всі, хто зо мною. Вітай тих, хто любить нас у вірі. Благодáть з вами всімá! Амінь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій,
улюбленому Филимонові й співробітникові нашему,
2 і сестрі любій Апфії, і співвойовникові нашему
Архіпові, і Церкві домашній твоїй: **3** благодать вам
і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа!
4 Я зáвсіди дякую Богові моéму, коли тебе згадую в
молитвах своїх. **5** Бо я чув про любов твою й віру, яку
маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність
віри твоєї діяльна була в піэнанні всякого добра, що
в нас для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й
потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокобївти,
брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі
подавати накáзи тобі про потрібне, **9** але більше з
лювобіїми благаю я, як Павло, старій, тепер же ще й
в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе про сина свого,
про Онісима, що його породив я в кайдáнах своїх.
11 Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же
для тебе й для мене він дуже потрібний. **12** Тобі я
вертаю його, того, хто є неначе серце мое. **13** Я хотів
був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені
послужив у кайдáнах за Євангелію, **14** та без волі твоєї
нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок
не був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо
може для того він був розлучився на час, щоб навіки
прийняв ти його, (aiōnios g166) **16** і вже не як раба, але
вище від раба, — як брата улюбленого, особливо для
мене, а тим більше для тебе, — і за тілом, і в Гóсподі.
17 Отож, коли маєш за друга мене, то прийми його, як
мене. **18** Коли ж він чим скрýвдив тебе або винен тобі,
— полічи це мені. **19** Я, Павло, написав це рукою своею:
„Я віддаю“, щоб тобі не казати, що ти навіть самого
себе мені винен. **20** Так, брате, — нехай я одéржу те,
що від тебе прохаю в Гóсподі. Заспокой мое серце в
Христі! **21** Пересвідчений я про слухнáність твою, і
тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж
я говорю. **22** А разом мені приготуй і помéшкання, бо
надіюся я, що за ваші молитви я буду дарований вам.
23 Вітає тебе Епафра́с, мій спів'язень у Христі Ісусі, **24**
Мáрко, Аристáрх, Димáс, Лукá, — мої співробітники.
25 Благодать Господа Ісуса Христа з вашим духом!
Амінь.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, 2 а в останній ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і вікі Він створив. (автн g165) 3 Він був сяєвом слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. 4 Він остільки був ліпшій понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. 5 Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ I знову: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина!“ 6 I коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говорить: „І нехай Йому вклоняться всі анголи Божі!“ 7 А про анголів Він говорить: „Ти чиниш духів анголамі Своїми, а паличий огонь — Своїми слугами“. 8 А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навік віку; бέрло Твого царювання — бέрло праведності. (автн g165) 9 Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів; через це намастів Тебе, Боже, Твій Бог оливовою радості більше, ніж дру́зів Твоїх“. 10 I: „Ти, Господи, землю колись заклáв, а небо — то чин Твоїх рук. 11 Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постáріють. 12 Як одежу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти завжди Той Сàмий, і роки Твої не закінчаться!“ 13 Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь правобrуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 14 Чи не всі вони духи служебці, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння вспадкувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. 2 Коли бо те слово, що сказали його анголій, було певне, а всякий переступ та непослух прийнялі справедливу заплату, 3 то як ми втечемо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Гóспода, стvérdiloся нам через тих, хто почув, 4 коли Бог був засвідчив ознáками й чудами, і різними силами та обдаруванням Духом Святым із волі Своєї. 5 Но Він не піддав анголам світ майбутній, що про нього говоримо. 6 Але хтось десь засвідчив був, кажучи: „Щó є чоловíк, що Ти пам'ятáеш про нього, і син людський, якого відвідуєш? 7 Ти його вчинив мало меншим від анголів, і чистю й величністю Ти вінчаеш його, і поставив його над ділами рук Своїх, 8 усе піддав Ти під ноги йому!“ А коли Він піддав йому все, то не залишив нічого йому непіддáного. А тепер ще не бачимо, щоб піддáне було йому все. 9 Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголів, що за перетéрплення смерти Він увінчаний чистю й величністю, щоб за благодáтю Божою смерть скуштувати за всіх. 10 Но належало, щоб Той, що все ради Нього й усе від Нього, Хто до слави привів багато синів, Провідника їхнього

спасіння вчинив досконалим через страждання. 11 Но Хто освячує, і ті, хто освячуються — усі від Одного. З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: 12 „Сповішь про Ім'я Твое браттям Своїм, буду хвалити Тебе серед Церкви!“ 13 I ще: „На Нього я бýду надіятися!“ I ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. 14 А що діти стали спільніками тіла та крові, то й Він став учáнником їхнім, щоб смерть знищити того, хто має владу смерті, цебто диявола, 15 та визволити тих усіх, хто все життя стрáхом смерти тримався в неволі. 16 Но приймає Він не Анголів, але Авраамове насління. 17 Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первовсвящеником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. 18 Но в чому був Сам постраждав, вýпробуваний, у тому Він може й випробуванням помогти.

3 Отож, святі брати, учасники небесного покликання, уважайте на Апóстола Й Первовсвященика нашого ісповідання, Ісуса, 2 що вірний Тому, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, 3 бо гідний Він вищої слави понад Мойсeя, поскільки будівнічий має більшу честь, аніж дім. 4 Усякий бо дім хтось буде, а Той, хто все збудував, — то Бог. 5 I Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідоцтво того, що сказати повинно булó. 6 Христос же, як Син, у Його домі. А дім Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надії додéржимо певними аж до кінця. 7 Тому то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуете, 8 не робіть затверділими ваших сердéць, як під час наріkáнь, за днá вýprobuvanня на пустині, 9 де Мене вýprobuvали отці ваші, Мене вýprobuvали, і бачили працю Мою сорок років. 10 Через це Я розгніався був на той рід і сказав: Постійно вони блýдять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, 11 тому Я присягнув у гніві Своїм, що вони до Мого відпочинку не ввýдуть! 12 Стережітесь, брати, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! 13 Але кожного дня заохочуйте один бдного, доки зветься „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрý з вас через підступ гріха. 14 Но ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затрýмамо певним аж до кінця, 15 аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почуете, не робіть затверділими ваших сердéць, як під час наріkáнь!“ 16 Котрý бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? 17 На кóго ж Він „гнівався був сорок рóків?“ Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ 18 Проти кóго Він „був присягався, що не ввýдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухнáих?“ 19 I ми бачимо, що вони не змогли ввýйти за невірство.

4 Отже, бýймося, коли зостається обітниця вхóду до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнýвся. 2 Но Євáнгелія була звіщена нам, як і тим. Але не принéсло пожитку ім слово почуте, бо воно не

злучилося з вірою слухачів. **3** Бо до Його відпочинку вхόдимо ми, що ввірвали, як Він провістив: „Я присяг був у гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були вчінені від закладин світу. **4** Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці Своєї“. **5** А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони!“ **6** Коли ж залишається Otto, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євангелія була перше звіщенна, не ввійшли за непослух, **7** то ще призначає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по такім довгім часі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почуете, не робіть затверділими ваших сердць!“ **8** Бо коли б Ісус (Навин) дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьому. **9** Отож, людові Божому залишається суботство, спочинок. **10** Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учників своїх, як і Бог від Своїх. **11** Отож, попильнуймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у непослух за прикладом тим. **12** Bo Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мозків, і спосібне судити думки та наміри серця. **13** I немає створіння, щоб сковалось перед Ним, алे все нагé та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звіт! **14** Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримаймося визнання нашого! **15** Bo ми маємо не такого Первосвященика, що не міг би співчувати слабостям нашим, але війпробуваного в усьому, подібно до нас, окрім гріха. **16** Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб принесити дарі та жертви за гріхи, **2** і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий slabistio. **3** I тому він повинен як за людей, так само й за себе самого принесити жертви за гріхи. **4** A часті цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарон. **5** Так і Христос, — не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породів“. **6** Як і на іншому місці говорить: „Ти Священик навікі за чином Мелхиседéковим“. (aiōn g165) **7** Він за днів тіла Свого золосінням великим та слізьмі приніс був благання й молитви до Того, Хто від смерти Його міг спасти, — і був вислуханий за побажність Свою. **8** I хоч Сином Він був, проте навчився послуху з того, що вистраждав був. **9** A вдосконалivши, Він для всіх, хто слухній Йому, спричинився для вічного спасіння, (aiōn g166) **10** і від Бога був названий Первосвящеником за чином Мелхиседéковим. **11** Про це нам би треба багато казати, та ві словити важко Його, бо нездібні ви стали, щоб слухати. **12** Ви бо за віком повинні б

бути вчителями, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Слова. I ви стали такими, яким потрібне молоко, а не стріба твердá. **13** Bo хто молока вживає, той недосвідчений у слові праведності, — бо він немовлý. **14** A страва твердá — для дорослих, що мають чуття, привчені звичкою розрізнятися добро й зло.

6 Тому полишмо початки науки Христа, та й звернімося до досконалості, і не кладімо знóву засади покаяння від мертвих учинків та про віру в Бога, **2** Науки про хрещення, про покладання рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. (aiōnios g166) **3** Зробимо й це, коли Бог дозволить. **4** Не можна бо тих, що раз просвітились були, і скуштували небесного дárу, і стали учасниками Духа Святого, **5** і скуштували доброго Божого Слова та сили майбутнього віку, (aiōn g165) **6** та й відпали, знов відновляючи покаянням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. **7** Bo земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добре для тих, хто їх і вирощує, — вона благословення від Бога приймає. **8** Ale та, що приносить тéрня й будяччя, — непотрібна вона та близька до проклýття, а кінець її — спалення. **9** Ta mi сподівáємось, любі, крашого про вас, що спасіння тримається, хоч говоримо й так. **10** Ta не є Бог несправедливий, щоб забути дíло ваше та працю любові, яку показали в Im'я Його ви, що святим послужили та служите. **11** Mi ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця, **12** щоб ви не розлінілись, але переймали від тих, хто обітниці вспадкóвує вірою та терпеливістю. **13** Bo Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим поклястися, поклявся Сам Собою, **14** говорячи: „Поблагословити — Я кónче тебе поблагословлю, та розмножити — розмножу тебе!“ **15** I, терплячи довго отак, Авраам одéржив обітницю. **16** Bo люди клянуться вищим, і клятва на стvérdження кінчає всяку їхню суперечку. **17** Тому Й Бог, хотівши переважно показати спадкоéмцям обітниці незмінність волі Своєї, учинив те при помочі клятви, **18** щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху місну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами, **19** що вони для душі як котвиця, місна та безпечна, що аж до середини входить за заслону, **20** куди, як предтéча, за нас увійшов був Ісус, ставши навікі Первосвящеником за чином Мелхиседéковим. (aiōn g165)

7 Bo цей Мелхиседéк, цар Саліму, священик Бога Всевішнього, що був стрів Авраама, як той вертався по порázці царів, і його поблагословів. **2** Авраам відділив Йому й десятйну від усього, — найперше бо він визначає „цар праведності“, а потім „цар Саліму“, це бото „цар миру“. **3** Він без бáтька, без матері, без родовóду, не мав ані почáтку днів, ані кінця життя, уподобився Божому Сину, — пробуває священиком

зáвжди. 4 Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріарх Авраам! 5 Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з народу, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стéгон. 6 Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, хто обйтницю мав. 7 І без усякої суперечки більший меншого благословляє. 8 І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. 9 І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. 10 Но ще в бáтькових стéгнах він був, коли стрів його Мелхиседек. 11 Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закона одéржали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстav за чином Мелхиседéковим, а не зватися за чином Аароновим? 12 Коли бо священство зміняється, то з потреби буває переміна й Закону. 13 Но Той, що про Нього говориться це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жéртвника. 14 Бож відомо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. 15 І ще більше відомо, коли повстає на подобу Мелхиседéка Інший Священик, 16 що був не за законом тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. 17 Но свідчить: „Ти Священик навіki за чином Мелхиседéковим“. (aiōn g165) 18 Попередня бо заповідь відкладається через нémіч її та некорýність. 19 Но не вдосконалив нічого Закон. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємося до Бога. 20 І поскільки воно не без клятви, — 21 вони бо без клятви булі священиками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Кляvся Господь — і не буде Він каяться: Ти Священик навіki за чином Мелхиседéковим“, — (aiōn g165) 22 то постільки Ісус став запорукою кращого Заповіту! 23 І багато було їх священиків, бо смерть боронила лишатися їм, 24 але Цей, що навіki лишається, безперестанне Священство Він має. (aiōn g165) 25 Тому може Він зáвжди спасати тих, хто через Нього до Бога приходить, бо Він зáвжди живий, щоб за них заступитись. 26 Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобивий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небесá, 27 що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше принoсити жертви за власні гріхи, а потому за лóдські гріхи, — бо Він це раз назáвжди вчинив, принісши Самого Себе. 28 Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, Який досконалий навіki! (aiōn g165)

8 Головна ж річ у тому, про що я говорю: маємо Первосвященика, що засів на небесах, по правиці престолу величности, 2 що Він Священнослужитель святини й правдивої скінії, що її збудував був Господь, а не людина. 3 Усякий бо первосвященик настановляється, щоб принoсити дári та жертви, а

тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. 4 Но коли б на землі перебувáв, то не був би Він священиком, бо тут пробувають священики, що дári приносять за Законом. 5 Вони служать образові й тіні небесного, як Мойсеєві сказано, коли мав докінчiti скінію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“ 6 А тепер одéржав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на країнних обйтницах був узаконений. 7 Но коли б отой перший був бездоганний, не шукалося б місця для другого. 8 Но ім докоряючи, каже: „Ото дні надхóдять, говорити Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу заповіта Нового, 9 не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіті, то Й я їх покинув, говорити Господь! 10 Оце Заповіт, що його Я складу по тих днях із домом Ізраїлевим, говорити Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думкі, і на їхніх серцях напишу їх, і буду ім Богом, вони ж будуть нарòдом Моїм!“ 11 І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: „Пізнай Господа!“ Усі бо вони будуть знати Мене від малого та аж до великого з них! 12 Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш! 13 Коли жкаже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старий. А що порохнýє й старі, те близькé до зотління.

9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та земну святыню. 2 Булá бо уряджена перша скінія, яка зветься „Святе“, а в ній був світильник, і стіл, і жертвовні хліби. 3 А за другою заслóною скінія, що зветься „Святé Святих“. 4 Мала вона золоту кадильницю й ковчéга заповіту, усюди обкутого золотом, а в нім золота посудина з мáнною, і розцвіле жезло Ааронове та табліці заповіту. 5 А над ним херувими слави, що затінювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно. 6 При такому ж урýдженні до першої скінії вхóдили зáвжди священики, прáвлячи служби Богові, 7 а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він принoсить за себе й за лóдські провини. 8 Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святыню, коли ще стоїть перша скінія. 9 Вона образ для часу теперішнього, за якого принoситься дári та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить, 10 що тільки в потравах та в напóях, та в різних обмивáннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до часу прави. 11 Алé Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скінією, нерукотвóрною, цебто не цього втвóрення, 12 і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святыні один раз, та й набуў вічне відкуплéння. (aiōnios g166) 13 Но коли кров козлів та телят та попіл із ялівок, як покропить

нечистих, освячує їх на очищенні тіла, **14** скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Вічним Духом, очистить наше сумління від мертвих учинків, щоб служити нам Богові Живому! (aiōnios g166) **15** Тому Він — Посередник Новобого Заповіту, щоб через смерть, — що булá для відкуплення від переступів, учинених за першого заповіту, — покликані прийняли обітницю вічного спадку. (aiōnios g166) **16** Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповітника, **17** заповіт бо важливий по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник. **18** Тому й перший заповіт освячений був не без крові: **19** Коли бо Мойсей сповістив усім заповіді за Законом усьому народові, він узяв кров козлів та телят із водою й червону вовною та з ісопом, та й покропив і саму оту книгу, і людей, **20** проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і скинію, і ввесь посуд служебний покропив він кров'ю. **22** І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття крові немає відпущення. **23** Отож, треба булó, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме кращими від очів жéртвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не тому, щоб часто приносити в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорічно з кров'ю чужою, **26** бо інакше Він мусів би часто страждати ще від закладин світу, а тепер Він з'явився один раз на схілку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. (aiōn g165) **27** І як людям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жертву принесений, щоб „понéсти гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 **Бо** Закон, мавши тільки тінь майбутнього добра, а не самий образ речей, тими самими жертвами, що зáвжди щороку приносяться, не може нікому вдосконалити тих, хто приступає. **2** Інакше вони перестали б приноситись, бо ті, хто служить, очищені раз, уже б не мали жодної свідомості гріхів. **3** Але в них спóмин про гріхи буває щороку, **4** бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів здіймала гріхи! **5** Тому то, вхóдячи в світ, Він говорить: „Жертви й приношення Ти не схотів, але тіло Мені приготувáв. **6** Цілопáлення й жертви покутної Ти не жадав. **7** Тоді Я сказав: Ось ідú, — в звої книжки про Мене написано, щоб волю чинити Твою, Боже! **8** Він вище сказав, що „жертви й приноси, та цілопáлення й жертви покутної, — які за Законом приносяться, — Ти не жадав і Собі не вподобав“. **9** Потому сказав: „Ось іду, щоб волю Твою чинити, Боже“. Відміняє Він перше, щоб друге поставити. **10** У цій волі ми освячені жертвоприношеннем тіла Ісуса Христа один раз. **11** І кожен священик щоденно стоїть, слúжачи, і часто приносить жертви ті самі, що ніколи не можуть зняти гріхів. **12** А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і назáвжди „по Божій правici засів“, **13** далі чекаючи,

„аж вороги Його будуть покладені за підніжка Його ніг“. **14** Бо жертвоприношням одним вдосконалив Він тих, хто освячується. **15** Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорить: **16** „Оце заповіт, що його по цих днях встановляю Я з ними, говорить Господь, — Закони Свої Я дам в їхні серця, і в їхніх думках напишу їх. **17** А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю!“ **18** А де їхнє відпущення, там нема вже жертвоприношення за гріхи. **19** Отож, браття, ми маємо відвагу вхòдити до святині кров'ю Ісусовою, **20** новобу́й живою дорогою, яку нам обновив Він через завісу, цебто через тіло Своє, **21** маємо й Великого Священика над домом Божим, — **22** то приступімо з ширим серцем, у повноті віри, окропивши серця від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! **23** Тримáймо непохýтне визнáння надїї, вірний бо Той, Хто обіцяє. **24** І уважаймо один за одним для заохоти до любові й до добрих учинків. **25** Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. **26** Бо як ми грішимо самовільно, одержавши пізнáння правди, то вже за гріхи не знахóдиться жертви, **27** а страшливе якесь сподівáння сýду та гнів палючий, що має пожерти противників. **28** Хто відкидає Закона Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — **29** скільки ж більшої мýки, — додумуєтесь? — заслуговує той, хто потоптив Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! **30** Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити народа Свого!“ **31** Страшна річ — упасти в руки Бога Живого! **32** Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й витерпіли запеклу боротьбу страждань. **33** Ви були то видобищем зневаги й знущання, то були учасниками тих, що жили так. **34** Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майнá прийняли з потіхою, відаючи, що маєте в небі для себе майно немину́ще та краще. **35** Тож не відкідаите відваги своєї, бо має велику нагороду вона. **36** Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. **37** Бо ще „мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й барítись не будé!“ **38** А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захитається він, то душа Моя його не вподобає“. **39** Ми ж не з тих, хто хитається на загібель, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підстáва сподіваного, доказ небаченого. **2** Во нею засвідчені старші були. **3** Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталося видиме. (aiōn g165) **4** Вірою Авель приніс Богові жертву крашу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дарі його; нею, і вмерши, він ще промовляє. **5** Вірою Еnoch був перенесений на небо, щоб не бачити смерти; і його не знайшли, бо Бог переніс його. **Бо** раніш, як

його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він додогдів“. 6 Додогдіти ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. 7 Вірою Ной, як дістав об'явлення про те, чого ще не бачив, побоявшись, зробив ковчега, щоб дім свій спасті; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведності, що з віри вона. 8 Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. 9 Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Ісааком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці, 10 бо чекав він міста, що має підвальнину, що Бог його будівничий та творець. 11 Вірою Й Сара сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого віку, бо вірним вважала

Того, Хто обітницю дав. 12 Тому й від одногого, та ще змертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчислений край моря. 13 Усі вони повмирали за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаніці й приходьки“. 14 Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини. 15 І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись. 16 Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не сорбмиться іх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував ім місто. 17 Вірою Авраам, випробуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однородженого, 18 що йому було сказано: „В Ісаакові буде насіння тобі“. 19 Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на пробобраз. 20 Вірою в майбутнє поблагословив Ісаак Якова та Ісаіва. 21 Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йосипового, і „схилився на верх свого жезла.“ 22 Вірою Йосип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповітів. 23 Вірою Мойсей, як родився, перехувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякались наказу царевого. 24 Вірою Мойсей, коли виріс, відрікся зватися сином дочки фараонової. 25 Він хотів краще страждати з народом Божим, аніж мати дочасну гріховну потіху. 26 Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скáрби єгипетські, бо він озирався на Божу нагороду. 27 Вірою він покинув Єгипет, не злякавши гніву царевого, бо він був непохитний, як той, хто Невидимого бачить. 28 Вірою справив він Пасху й покроплення крові, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. 29 Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходолом, на що спокусивши єгиптяни, потопились. 30 Вірою впали ерихонські мýри по семиденнім обхóдженнях їх. 31 Вірою блудніця Рахáв не згинула з невірними, коли з миром прийняла вивідувачів. 32 І що ще скажу? Бо не стане часу мені, щоб оповідати про Гедебона, Варáка, Самсóна, Ефтáя, Давíда й Самуїла та про пророків, 33 що вірою цáрства побивали, правду чинили, одержували обітниці, паші

левам загороджували, 34 силу огненну гасили, утікали від вістря меча, зміцнялисі від слабости, хоробрі були на війні, обертали в розтіч полкі чужоземців; 35 жінки діставали помéрлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визвóлення, щоб отримати краще воскресіння; 36 а інші дізнали наруги та рані, а також кайдані й в'язниці. 37 Камінням побиті бували, допитувані, перепйлювані, умирали, зарубані мечем, тинялися в овечих та кóзячих шкурах, збідовані, засумовані, витерпілі. 38 Ті, що світ не вартій був їх, тинялися по пустинях та горах, і по печерах та проваллях зéмних. 39 І всі вони, одержавши засвідчення вірою, обітниці не прийняли, 40 бо Бог передбачив щось краче про нас, — щоб вони не без нас досконалість одержали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тягár та гріх, що обплутує нас, та й біжім з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, 2 дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетéрпів хреста, не звертивши уваги на сором, і сів по правиці престолу Божого. 3 Тож подумайте про Того, хто перетéрпів такий перекір проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглисі, і не впали на душах своїх. 4 Ви ще не змагаєтесь до крові, борічтесь проти гріха, 5 і забули нáгад, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Господньої кари, і не знemагай, коли Він докоряє тебе. 6 Во Господь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає!“ 7 Коли тéрпите кару, то робить Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що бáтько його не карає? 8 А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви діти з перéлобу, а не сини. 9 А до того, ми мали батьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні корйтися ми Отцеві дúхів, щоб жити? 10 Ті нас за короткого чáсу карали, як ім до вподоби булó, Цей же на кóристь, щоб ми стали учасниками Його святості. 11 Усяка кара в теперішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для нáвчених нею приносить мірний плíд праведності! 12 Тому то „опущені руки й коліна знеможені вýпростуйте“, 13 і „чиніть прості стежкі ногам вашим“, щоб кульгаве не збчило, але краче вýправилося. 14 Пильнуйте про мир зо всіма, і про святість, без якої ніхто не побачить Господа. 15 Дивітесь, щоб хто не зостався без Божої благодаті, щоб „не виріс який гíркий корінь і не наробив непокóю“, і щоб багато-хто не опогáнилисі тим. 16 Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворíдство віддав за поживу саму. 17 Bo знаєте ви, що й після, як схотів він успадкувати благословéння, відкинутий був, — не знайшов бо був можливості до покáння, хоч його з слíзми шукав. 18 Bo ви не приступили до гори дотикáльної та до паличого огню, і до хмари, і до тéмряви, та до бурí, 19 і до сурмóвого звуку, і до голосу слів, що його ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. 20

Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звіринá до гори доторкнéться, то буде камінням побита“.²¹ І таке страшнé те видіння булó, що Мойсей проказав: „Я боюся й тремчý!“²² Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч анголів,²³ і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників,²⁴ і до Посерéдника Новóго Заповіту — до Ісуса, і до покроплення крові, що краще промовляє, як Авелева.²⁵ Глядіть, не відвертáйтесь від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зrekлися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зrікаємся Того, Хто з неба звіщає,²⁶ що голос Його захитав тодí землю, а тепер обіцяv та каже: „Ще раз захитаю не тільки землею, але й небом“.²⁷ А „ще раз“ визначає заміну захитаного, як стvреноого, щоб зосталися ті, хто непохитний.²⁸ Отож ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодáть, що нею приемно служитимемо Богові з побожністю й зо стрáхом.²⁹ Бо наш Бог — то „палóчий огонь“!

13 Братолюбство нехай пробувáє між вами! **2** Не забувайте любові до приходнів, бо деякі нею, нáвіть не відаючи, гостинно прийняли аngolів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знахóдитесь в тілі. **4** Нехай буде в усіх чéсний шлюб та ложе непорóчне, а блúдників та перéлюбів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолюбні, задовольняйтесь тим, щó маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, аnі не відступліся від тебе!“ **6** Тому то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помічník, і я не злякаюсь нікого: що зробить людíна менí?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кíнець їхнього життя, переймайте їхню вíру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і навíki Той Сáмий!
(aiōn g165) **9** Не захоплюйтесь всілякими та чужими науками. Бо рíч добра зміцняти серця благодáтю, а не стрáвами, що користі від них не одéржали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жéртвника, що від нього годуватися права не мають ті, хто скинії служить, — **11** бо котріх зvіряt кров первосвященник уносить до святини за грíхи, тих м'ясо пálиться поза табóром, — **12** тому то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою. **13** Тож виходьмо до Нього поза тáбір, і наругу Його понесíмо, **14** бо постїйного міста не маємо тут, а шукаємо майбутнього! **15** Отож, зáвжди приносимо Богові жертву хвалí, цебто плíд уст, що Im'я Його славлять. **16** Не забувайте ж і про добroчинність та спíльність, бо жертви такі вводні Богові. **17** Слухайтесь ваших наставників та коріться їм, — вони бо пильнують душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони роблять це з радістю, а не зідhaючи, — бо це для вас не корýсne. **18** Молітесь за нас, бо надіємося, що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в усьому повбдитись. **19** А надто

прошу щоб шvйдше до вас мене вéрнено.²⁰ Бог же миру, що з мертвих підніяв великого Пáстиря вівцям кров'ю вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, (aiōnios g166) **21** нехай вас удосконалить у кожному добромu дíлі, щоб волю чинити Його, чинячи в вас любе перед лицем Його через Ісуса Христа, Якому слава на віki вічні. Аmінь. (aiōn g165) **22** Благаю ж вас, браття, прийті слово потíхи, бо коротко я написав вам. **23** Знайте, що наш брат Тимофíй вже вýпущений, і я з ним; коли незабáром він прийде, я вас побачу. **24** Вітайте всіх ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто в Італії. **25** Благодать зо всімá вами! Аmінь.

ЯКОВА

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпоріженні, — вітаю я вас! **2** Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин доскональй, щоб ви досконалі та бездоганні були, і недостачі ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стачає мудrosti, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і буде вона йому дана. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сúмніву. Бо хто має сúмнів, той подібний до морської хвилі, яку жene й кидae вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане щó від Господа. **8** Двоедушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться висбікістю своєю, **10** а багатий — пониженням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла краса її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що вітерпить пробу, бо, бувши випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Віпробуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога спокúшуваний“. Бо Бог злом не спокúшується, і нікого Він Сам не спокúшує. **14** Але кожен спокúшується, як нáдиться й звòдиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потому, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обмáйтесь, брати мої любі! **17** Усяке добре давання та дар доскональї походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якими первоплодом творів Його. **19** Отож, мої брати любі, нехай буде кожна людина швидкá послухати, забарнá говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів лідський не чинить праведності Божої. **21** Тому то відкінте всіляку нечисті та залишок злоби, і прийміть із лágідністю всіяне слово, що може спасти ваши душі. **22** Будьте ж виконáвцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухáє слова, а не виконáвець, той подібний людіні, що риси обличча свого розглядає у дзéркалі, — **24** бо розгляне себе та й відíйде, і зараз забуде, яка вона є. **25** А хто заглядає в закон доскональй, закон волі, і в нім пробуває, той не буде забúдько слухач, але виконавець дíла, — і він буде блаженний у дýянні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує, та своє серце обманює, — марнá побожність тогó! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглýнутися над сýротами та вдовíцями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Брати мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до

вашого зібрánня ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідár у вбогім вбранні, **3** і ви поглянете на тóго, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідарéві прокажете: „Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку мої“, **4** то чи не стало між вами подíлення, і не стали ви злодúмними суддями? **5** Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрали Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоéмців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? **6** А ви бідарій зневажили! Хіба не багачі переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суді? **7** Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаєтесь? **8** Коли ви Закóна Царського виконуєте, за Писáнням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре. **9** Коли ж дивитеся на обличчя, то чините гріх, бо Закóн удоводнє, що ви винуватці. **10** Бо хто всього Закóна виконує, а згрішить в однóму, той винним у всьому стає. **11** Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелóбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелóбства не чиниш, а вбéш, то ти переступник Закóну. **12** Отак говоріть і отак чиніть, як такі, що будете суджені закóном волі. **13** Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. **14** Яка кóристь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але дíл не має? Чи може спасти Його віра? **15** Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного пóкорму, **16** а хтонéбудь із вас до них скаже: „Ідіть з миром, грійтесь та їжте“, та не дасть ім потрібного тілу, — що ж то поможе? **17** Так само й віра, коли дíл не має, — мéртва в собі! **18** Але скаже хтонéбудь: „Маеш ти віру, а я маю дíла; покажи мені віру свою без дíл твоїх, а я покажу тобі віру свою від дíл моїх“. **19** Чи віруеш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й дéмони вірують, — і тремтять. **20** Чи хочеш ти знати, о марнá людіно, що віра без дíл — мéртва? **21** Авраам, отець наш, — чи він не з дíл віправданий був, як поклав був на жéртвника свого сина Ісака? **22** Чи ти бачиш, що віра помогла Його дíлам, і вдосконалилась віра із дíл? **23** І здíйснилося Писáння, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому заражоване в праведність, і був нáзваний він другом Божим“. **24** Отож, чи ви бачите, що людина віправдується від дíл, а не тільки від віри? **25** Чи так само і блудніця Рахáв не з дíл віправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? **26** Бо як тіло без духа мéртве, так і віра без дíл — мéртва!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знавши, що більший осуд приймемо. **2** Бо багато ми всі помиляємося. Коли хто не помиляється в слові, то це муж доскональй, спроможний прибрóкувати й усе тіло. **3** От і кóням вкладаєм уздéчки до рóта, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. **4** От і кораблі, хоч які величезні та гнані віträми жорстокими, проте найменшим стéрном скерóуються, куди хоче стернічий. **5** Так само й язик,

— малий член, але хвáлиться вéльми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! **6** І язик — то огонь. Як світ неправости, постáвлений так поміж нашими членами, язик скверніть усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни. (**Geenna 91067**) **7** Бо всяка природа звірів і пташóк, гадів і мóрських потвор прибрóкується, і прибрóкана буде природою людською, **8** та не може ніхто із людей язика вгамувáти, — він зло безупíнне, він повний отрути смертéльної! **9** Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. **10** Із тих самих уст виходить благословéння й проклáття. Не повинно, брати мої, щоб так це булó! **11** Хіба з однóго отвору виходить вода солодка й гíркá? **12** Хіба може, брати мої, фíтове дерево родити оливки, або виноград — фíги? Солодка вода не тече з солонцí. **13** Хто мудрий і розумний між вами, нехай він покаже ділá свої в лágidній мудрості добрым поводженням! **14** Коли ж гíрку заzдрість та сварку ви маєте в сердці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду, — **15** це не мудрість, що нíби звéрху походить вона, але земна, тілесна та дéмонська. **16** Бо де заzдрість та сварка, там бéзлад та всяка зла рíч! **17** А мудрість, що зверху вона, насамперед чиста, а потім спокíйна, лágidна, покíрлива, повна милосердя та добрих плóдів, безстороння та нелукава. **18** А плід праведности сіється творцями миру.

4 Звідки війни та свари між вами? Чи не звідси, — від ваших пожадливостей, які в ваших членах воюють? **2** Бажаєте ви — та й не маєте, убиваєте й заzдрите — та досягнути не можете, свáритеся та воюєте — та не маєте, бо не прохáєте, **3** прохаєте — та не одержуєте, бо прохаєте на зле, щоб ужити на розкóші свої. **4** Перелíбники та перелíбниці, чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути світові прíятелем, той ворогом Божим стається. **5** Чи ви дúмаєте, що даремно Писáння говорить: „Жадає аж до заzдрости Дух, що в нас пробуває“? **6** Та ще більшу благодáть дає, через що й промовляє: „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодáть“. **7** Тож пídkoríться Богові та спротивляйтесь дíяволові, — то й утече він від вас. **8** Набlíзьтесь до Бога, то й Бог набlíзиться до вас. Очистьте руки, грíшні, та сердця освятíть, двоедущн! **9** Журíться, сумуйте та плачте! Хай обернеться смíх ваш у плач, а радість у сум! **10** У покорíться перед Господнім лицем, — і Він вас пídїм! **11** Не обмовляйте, брати, один óдного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закóна обмовляє та судить Закóна. А коли ти Закóна осуджуеш, то ти не виконáвець Закона, але суддя. **12** Один Законодáвець і Суддя, що може спастi й погубити. А ти хто такий, що осуджуеш близкого? **13** А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи взвавтра ми пíдем у те чи те місто, і там рíк проживéмо, та бúдемо торгувати й заробляти“, **14** ви, що не відаєте, щó трапиться взвавтра, — яке ваше життя? Бо це пара,

що на хвильку з'являється, а потім зникає! **15** Замість того, щоб вам говорити: „Як схоче Госпóдь та бúдемо живі, то зробимо це або те“.**16** А тепер ви хвáлітесь в своїх гóрдоцах, — лихá всяка подібна хвальбá! **17** Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має грíх!

5 А ну ж тепер ви, багач, — плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спíткати: **2** ваше багатство згнило, а ваши вбранні мíль поїла! **3** Золото ваше та срібло поіржáвило, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останній дñi! **4** Ось голосить заплата, що ви затримали в робітників, які жали на ваших полях, — і голосіння женців досягли вух Господа Саваóта! **5** Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця свої вýгодували, немов би на день закóлення. **6** Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не протíвився! **7** Отож, браття, довготерпíть аж до приходу Господа! Ось чекає рíльник дорогоцінного плóду землі, довготéрпíть за нього, аж поки одéржить дощ ранній та пíзній. **8** Довготерпíть же й ви, зміцніть сердця ваші, бо набlíзився прихíд Господній! **9** Не нарікайте один на óдного, браття, щоб вас не засúдено, — он Суддя стоїть перед дверима! **10** Візьміть, браття, пророків за приклад страждáння та довготерпíння, — вони промовляли Господнім Ім'ям! **11** Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпíв. Ви чули про Йовове терпíння та бачили Господній кінець його, що „вéльми Госпóдь милостíвий та щедрý“. **12** А найперше, браття мої, не кляніться нí небом, ані землею, і нíякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“та „Нí, нí“, щоб не впасти вам в óсуд. **13** Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішиться хтось? Хай спíває псалмí! **14** Чи хворíє хто з вас? Хай покличе пресвíтерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастíвши його оливою в Господнє Ім'я, **15** і молитва віри вздорóвить недужого, і Госпóдь його пíдїме, а коли він грíхів був учинив, то вони йому простяться. **16** Отже, признавáйтесь один перед óдним у своїх прóгрíах, і молітвá один за óдного, щоб вам уздорóвиться. Бо дуже могутня рéвна молитва праведного! **17** Ілля був людíна, подíбна до нас прíчастями, і він помолився молитвою, щоб дощú не булó, — і дощу не булó на землі аж три роки ї шíсть місяцíв... **18** І він знов помолився, — і дощу далó небо, а земля вродила свíй плíд! **19** Брátтя мої, — коли хто з-помíж вас заблудить від правди, і його хто наверне, **20** хай знає, що той, хто грíшника навернув від його блúдної дороги, той душу його спасає від смерті та бéзліч грíхів покриває!

1 Петра

1 Петро, апостол Ісуса Христа, захожанам Розпорашення: Понту, Галатії, Каппадокії, Азії Віфінії, вібраним **2** із передбачення Бога Отця, посвяченням Духа, на покору й окроплення кров'ю Ісуса Христа: нехай примножиться вам благодать та мир! **3** Благословений Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресіння з мертвих Ісуса Христа, **4** на спадщину нетлінну й непорочну та нев'янучу, заховану в небі для вас, **5** що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього часу. **6** Тіштесь з того, засмучені трохи тепер, якщо треба, всілякими випробуваннями, **7** щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. **8** Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимірюною славною радістю, **9** бо досягаєте меті віри вашої — спасіння душам. **10** Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благодать, призначену вам. **11** Вони досліджували, на котрий чи на який час показував Дух Христів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждання та славу, що прийдуть по них. **12** Ім відкрито було, що вони не для себе саміх, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благовісників Духом Святым, із неба посланим, на що бажають дивитися анголи. **13** Тому то, підперезавши стéгна свого розуму та бувши тверезі, майте досконалу надію на благодать, що приносяться вам в з'явленні Ісуса Христа. **14** Як слухнані, не застосуйтесь до попередніх пожадливостей вашого невідання, **15** але за Святым, що покликав вас, будьте й самі святі в усім вашім повідомленні, **16** бо написано: „Будьте святі, — Я бо святий!“ **17** І коли ви Отцем звете Того, Хто кожному, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху провадьте час вашого тимчасового замешкання. **18** І знайте, що не тлінним сріблом або золотом відкуплені ви були від марнотою вашого життя, що передане вам від батьків, **19** але дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягњети, **20** що призначений був іще перед закладинами світу, але був з'явлений вам за останнього часу. **21** Через Нього ви віруете в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога. **22** Пóслухом правді очистьте душі свої через Духа на нeliцемíрну братерську любов, і ревно від щирого серця любіть один одного, **23** бо народжені ви не з тлінного насіння, але з нетлінного, — Словом Божим живим та тривалим. (aiōn g165) **24** Бо „кожне тіло — немов та трава, і всяка слава людіни — як цвіт трав'яний: засохне трава — то й цвіт опаде, **25** а Слово

Господнє повік пробуває! А це те Слово, яке звіщене вам у Євангелії. (aiōn g165)

2 Отож, відкладіть усяку злобу, і всякий підступ, і лицемірство, і заздрість, і всякі обмови, **2** і, немов новонароджені немовлята, жадайте щирого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, **3** якщо ви спробували, що добрий Госпіль. **4** Приступайте до Нього, до Каменя живого, дорогоцінного, що відкинули люди Його, але вибрали Бог. **5** І самі, немов те каміння живе, будуйтеся в дім духовий, на священство святе, щоб принісити жертви духовні, приемні для Бога через Ісуса Христа. **6** Во стойте у Писанні: „Ось кладу Я на Сіоні Каменя вибраного, наріжного, дорогоцінного, і хто вірує в Нього, той не буде осоромлений!“ **7** Отож бо, для вас, хто вірує, Він коштовність, а для тих, хто не вірує — „камінь, що Його занедбалі були будівничі, той наріжним став каменем“, **8** і „камінь спотикання, і скеля спокуси“, — і об нього вони спотикання, не вірячи слову, на що Й призначені були. **9** Але ви — вібраний рід, священство царське, нарід святий, люд власності Божої, щоб звіщали чесноти Того, Хто покликав вас із тóмріяви до дивного світла Свого, **10** колись „ненарід“, „а тепер нарід Божий, колись „непомилувані“, „а тепер ви помилувані!“ **11** Благаю вас, любі, як прихильків та подорожників, щоб ви здіржувались від тілесних пожадливостей, що воюють проти душі. **12** Поводтесься поміж поганами добре, щоб за те, за щó вас обмовляють вони, немов би злочинців, побачивши добрі діла, слáвили Бога в день відвідання. **13** Отож, корітесь кожному лóдському творінню ради Господа, — чи то цареві, як найвищому, **14** чи то володарям, як від нього поісланим для кароння злочинців та для похвалі доброчинців. **15** Во така Божа воля, щоб доброчинці гамували нéущество нерозумних людей, — **16** як вільні, а не як ті, що мають волю на прикритті лихого, але як раби Божі. **17** Шануйте всіх, братство любіть, Бога бйтесья, царя поважайте. **18** Раби, — корітесь панам із повним стрáхом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим. **19** Во то вгодне, коли хто, через сумління перед Богом, тéрпить недолю, непоправді страждаючи. **20** Во яка похвалá, коли тéрпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з мóкою тéрпите за добре вчинки, то це вгодне Богові! **21** Во на це ви покликані. Во Й Христос постраждав за нас, і залишив нам приклада, щоб пішли ми слідами Його. **22** „Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу!“ **23** Коли був лихословлений, Він не лихословив взаємно, а коли Він страждав, не погрóжував, але передав Тому, Хто судить справедливо. **24** Він тілом Своїм Сам підніс гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведности жили; Його „ранами ви вздоровилися“. **25** Ви бо були як ті вівці заблукані, та ви повернулись до Пастиря й Опікуна ваших душ.

3 Так само дружини, — коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не коріться слову, були приєднані без слова поводженням дружин, 2 як побачать ваше поводження чисте в страху. 3 А окрасою їм нехай буде не зовнішне, — заплітіння волосся та навішання золота або вбирання одеж, 4 але захвани людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. 5 Но так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корілись своїм чоловікам. 6 Так Сара корилася Авраамові, і паном його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного страху. 7 Чоловіки, — так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабішою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваши молитви. 8 Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. 9 Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знатиши, що на це вас покликано, щоб ви вспадкували благословення. 10 „Бо хто хоче любити життя та бачити добреї дні, нехай збережить свого язика від лихого та уста свої від говірення підступу. 11 Ухиляйся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! 12 Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе!“ 13 І хто заподіє вам зло, коли будете ви оборонцями доброго? 14 А коли ви за праведність і страждате, то ви блаженні! „А їхнього страху не бійтесь, і не тривожтеся!“ 15 А Господа Христа освятіть у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом. 16 Майте добре сумління, щоб тим, за що вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихословники вашого поводження в Христі. 17 Бо ліпше страждати за добре діла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. 18 Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч уміртвлений тілом, але Духом оживлений, 19 Яким Він і духам, що в в'язниці були, зійшовши, звіщав; 20 вони колись непокріливі були, як іх Боже довготерпіння чекало за Небесих днів, коли будувався ковчег, що в ньому мало, цебто вісім душ, спаслось від води. 21 Того образ, хрещення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, 22 що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правici, а Йому підкорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, 2 щоб решту часу в тілі жити вже не для пожадливостей людських, а для Божої волі. 3 Бо досить минулого часу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливостях,

у пияцтві, у гульянках, у пиятиках, у беззаконних ідолослужбах. 4 Вони з того дивуються, що ви разом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. 5 Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! 6 Но на те й мертвим звіщувано Євангелію, щоб вони прийняли суд по-людському тілом, але жили по-Божому духом. 7 Кінець же всьому наблизився. Отже, будьте мудрі й пильнуйте в молитвах! 8 Найперше майте щиро любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! 9 Будьте гостинні один до одного без нікоти! 10 Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. 11 Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. (αἰῶνις g165) 12 Улюблені, не дивуйтесь огневі, що вам посилається на випробування, немов би чужому випадку для вас. 13 Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштесь, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. 14 Коли ж вас ганьблить за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. 15 Ніхто з вас хай не страждає, як душогуб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, 16 а коли — як християнін, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. 17 Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії? 18 А коли „праведний лéдвє спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ 19 Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в доброчинстві Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітера та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись: 2 пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, 3 не пануйте над спáдком Божим, але будьте для стада за взір. 4 А коли Архіпастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінкá слави. 5 Також молоді, — коріться стáршим! А всі майте покору один до одного, бо „Бог протівиться гордим, а смиренним дає благодаті!“ 6 Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повійшив. 7 Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікуються вами! 8 Будьте тверезі, пильнуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучий, як лев, що шукає пожерти кого. 9 Противитесь йому, тверді в вірі, знатиши, що ті самі мýки трапляються й вашому братству по світу. 10 А Бог усѧкої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потéрпів, хай упéвнить, зміцнить, уґрунтуете. (αἰῶνις g166) 11 Йому слава та влада на вічні віки, амінь. (αἰῶνις g165) 12 Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. 13 Вітає вас

rázom вибрана Церква в Вавилоні, і Márko, мій син. **14**
Вітайте один єдного поцілунком любови. Мир вам
усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого Й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножиться в пізнанні Бога Й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожності, подалá нам Його Божа сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стрімання, а в стріманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінівими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцнім свое покликання та війрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнётесь. **11** Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого Й Спасителя Ісуса Христа. (*aiōnios g166*) **12** Тому то ніколи я не занéдбуло про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукавати вас нагáдуванням, **14** знаючи, що я незабáром повинен покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моéму відході зáвжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро видуманими бáйками, але бувши самовідцями Його вéличі. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улóблений, що Його Я вподобáв!“ **18** І цей голос, що з неба зíйшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світильника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднітися, і світова зíрніця засяє у ваших серцах, **20** бо ви знаєте перше про те, що жодне прорóцтво в Писанні від власного вýясnenня не залежить. **21** Бо прорóцтва ніколи не було з волі лóдської, а звіщали його святі Божі мýжі, провáджені Духом Святым.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вами учителі неправдиві, що впровáдять згубні ересі, відречутися від Владíки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибель. **21** багато-хто пíдуть за пожадливістю їхньою, а через них дорóга правдива зневáжиться. **3** І в зажéрливості вони будуть ловити вас словами облéсними. Суд на них віддáвна не бáриться, а їхня загибель не дрімає! **4** Бо як Бог

анголів, що згрішили, не помилував був, а в кайдáнах тéмряви вкинув до áду, і передав зберігати на суд; (*Tartarōō g5020*) **5** і Він не помилував першого світу, а зберіг само восьмого Нóя, проповідника праведности, і навів потóп на світ безбожних; **6** і містá Содóм і Гомóрру спопелів, засудивши на знищенні, і дав приkлада для майбутніх безбожників, **7** а врятував праведного Лóта, змученого поводженням розпусних людей, — **8** бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, бáчачи й чуочи вчинки безбожні, — **9** то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, **10** а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливостями тіла та погорджує влáдою; зухвалі свавільці, що не бояться зневажати слави, **11** хоч анголій, бувши міцю та силою більші за них, не несуть до Господа зневáжливого суду на них. **12** Вони, немов звіринá нерозумна, зроджена природою на злóвлення та загибль, зневажають те, чого не розуміють, і в тлінні своїм будуть знищені, **13** і приймуть заплату за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за рóкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами. **14** Їхні очі наповнені перéлюблом та грíхом безупинним; вони зváблюють душі незмíцені; вони, діти прокляття, мають серце, привчéне до зажéрливості. **15** Вони покинули прóсту дорогу та й заблудили, і пíшли слíдом за Валаáмом Бебровим, що полюбив нагороду несправедливості, **16** але був докорений у своїм беззаконні: німа пíд'ярémna ослиця проговорила лóдським голосом, та й бéзум пророка спинила. **17** Вони — джерéла безводні, хмари, бурею гнáні; для них приготóваний мóрок тéмряви! **18** Бо, вислóвлюючи марнé базíкання, вони зváблюють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втíк від тих, хто живе в розпусті. **19** Вони волю обіцюють їм, самі бувши рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. **20** Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа Й Спасителя Ісуса Христа, а потому знов заплутуються ними та перемагаються, — то останнє буває для них гíрше першого. **21** Бо краще було б не піznати їм дороги праведности, аніж, пíзнавши, вернутись назад від перéданої їм святої заповіді! **22** Бо їм трапилося за правдивою прýказкою: „Вертається пес до своєї блювóтини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишú я до вас, улюблені. У них нагáдуванням я буджú вашу чисту думку, **2** щоб ви пам'ятали слова, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа Й Спасителя, що одéржали через ваших апóстолів. **3** Насамперéд знайте оце, що в останні дні прийдуть із нáсмíшками глúзí, що ходитимуть за своїми пожадливостями, **4** та я скажу: „Де обітниця Його прихóду?“ Бо від того часу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від

початку творіння“. **5** Бо сковане від тих, хто хоче цього, що небо було напочатку, а земля із води та водою складена словом Божим, **6** тому тодішній світ, водою потоплений, згинув. **7** А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. **8** Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблени, що в Господа один день — немов тисяча років, а тисяча років — немов один день! **9** Не бáртесься Господь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготéрпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі навернúлися до каяття. **10** День же Господній прибуде, як злодій вночі, коли з гúркотом небо мине, а стихії, розпéчені, рýнута, а земля та дíла, що на нíй, погорять. **11** А коли все оце поруйнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, **12** що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в якім небо, палючися, зникне, а розпáлені стихії рoэтопляться? **13** Але за Його обітницею ми чекаємо неба новóго й нової землі, що праведність на них пробуває. **14** Тож, улюблени, чекáючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Ньюго нескверні та чисті у мірі. **15** А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, **16** як і по всіх посланнях, що в них він говорить про це. У них є дещо тýжко зрозуміле, що нéуки та незміщені перекручують, як і інші Писання, на власну загибель свою. **17** Тож ви, улюблени, знаючи це наперéд,стережітесь, щоб не були ви звéдені блúдом безбожних і не відпали від свого вгрунтування, **18** але щоб зростали в благодáті й пізнáнні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вíчного! Амíнь. (aiōn g165)

1 Івана

1 Що булó від почáтку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'явилось, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувáло з'явилося нам, — (αἰδοῖς γ166) **3** що ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна булá ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жáдної тéмряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в тéмряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріхá, то себе обманюємо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всіляко! **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишú я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він ублагáння за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізнаéмо це з того, коли заповіді Його додéржуємо. **4** Хто говорить: „Пізнав я Його“, але не додéржує Його заповідів, той неправдомовець, і немає в нім правди! **5** А хто додéржує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконалася. Із того ми пізнаéмо, що в Нім пробувáємо. **6** А хто каже, що в Нім пробувáє, той повинен повбóдиться так, як повбóдився Він. **7** Улюблéні, — не пишú я для вас новý заповідь, але заповідь давню, яку мали від почáтку: заповідь давня, — то слово, що чули його від почáтку. **8** Але новý заповідь я вам пишú, що справді вона в Нім та в вас, — що минається тéмрява, і світло правдиве вже свítить. **9** Хто говорить, що він пробувáє у світлі, та ненáвидить брата свого, той у тéмряві досí. **10** А хто любить брата свого, той пробувáє у світлі, і в ньому спотикáння немає. **11** Хто ж ненáвидить брата свого, пробуває той у тéмряві й ходить у тéмряві, і не знає, куди він іде, бо тéмрява очі йому ослíпила. **12** Пишú я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Ймénня Його. **13** Пишú вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від почáтку. Пишú вам, юнакí, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишú, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від почáтку. Писав я до вас, юнакí, бо міцнí ви, і Слово Боже в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть світ, у тім немає любови Отцівської, **16** бо все, що в світі: пожадливість тілесна,

і пожадливість очам, і пихá життéва, — це не від Отця, а від світу. **17** Минається і світ, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повік пробувáє! (αἰδοῖς γ165) **18** Діти, — остання година! А що чули булý, що антихрист іде, — а тепер з'явилось багато антихристів, — з цього ми пізнаéмо, що остання година настала! **19** Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишíлися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші. **20** А ви маєте помáзання від Святого, і знаєте все. **21** Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. **22** Хто неправдомовець, як не той, хто відкідає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрíкається Отця й Сина! **23** Кожен, хто відрíкається Сина, не має Отця; хто визнаé Сина, той має Отця. **24** Тож, щоб ви чули з почáтку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробувáтиме те, щоб ви чули з почáтку, то й ви пробувáтимете в Сині й Отці. **25** А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя. (αἰδοῖς γ166) **26** Це я написав вам про тих, хто обманює вас. **27** А помáзання, яке прийнялý ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помáзання само вас навчає про все, — воно бо правдиве и нехýбне, — то ѹк вас навчило воно, у тім пробувайте. **28** А тепер, діточки, залишайтесь в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. **29** Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивітесь, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. **2** Улюблéні, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, щоб ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будем подібні до Нього, бо будéмо бачити Його, як Він є. **3** І кожен, хто має на Нього надію оци, очищає себе так же само, як чистий і Він. **4** Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. **5** Ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. **6** Кожен, хто в Нім пробувáє, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його. **7** Діточки, хай ніхто вас не звóдить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! **8** Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від почáтку. Тому що з'явився Син Божий, щоб знищити справи диявола. **9** Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. **10** Цим пізнаéться діти Божі та діти дияволів: Кожен, хто нраведності не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! **11** Бо це та звістка, яку від почáтку ви чули, — щоб любили один одного, **12** не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. **13** Не дивуйтесь, братя мої, коли світ вас ненáвидить!

14 Ми знаємо, що ми перейшли від смерті в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. **15** Кожен, хто ненавидить брата свого, той душогуб. А ви знаєте, що жоден душогуб не має вічного життя, що в нім перебувало б. (aīōnios g166) **16** Ми з того пізнали любов, що дýшу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти дýші за братів! **17** А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостачі, та серце своє зачиняє від нього, то як Божа любов пробуває в такому? **18** Діточки, — любімо не словом, ані язиком, але ділом та правою! **19** Із цього довідуємося, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним, **20** бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все! **21** Улóблени, — коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, **22** і чого тільки попрósимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе для Нього. **23** І оце Його заповідь, щоб ми вірували в Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один єдного, як Він нам заповідь дав! **24** А хто Його заповіді бережé, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

4 Улóблени, — не кожному духові вірте, але випробуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилася в світі. **2** Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який візнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. **3** А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. **4** Ви від Бога, діткі, і ви перемогли їх, — більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. **5** Вони від світу, тому їх говорять від світу, а світ слухає їх. **6** Ми від Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обмані. **7** Улóблени, — любім один єдного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! **8** Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! **9** Любов Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однорóдженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. **10** Не в тóму любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи. **11** Улóблени, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один єдного! **12** Бога не бачив нікóля ніхто. Коли один єдного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалилась. **13** Що ми пробуємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. **14** І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу. **15** Коли хто визнає, що Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває, а він у Бозі. **16** Ми пізнали її увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває! **17** Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. **18** Стрáху немає в

любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має мýку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові. **19** Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. **20** Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомóвець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить? **21** І ми оце заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. **2** Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додéржуємо. **3** Бо то любов Божа, щоб ми додéрживали Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. **4** Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, — віра наша. **5** А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий? **6** То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. **1** Дух свідчить, бо Дух — то правда. **7** Бо трое свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно. **8** І трое свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і трое — в одно. **9** Коли ми приймаємо свідчення лідóське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. **10** Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого. **11** А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його. (aīōnios g166) **12** Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. **13** Оце написав я до вас, що віруете в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. (aīōnios g166) **14** І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно волі Його, то Він слухає нас. **15** А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одéржумо те, чого просимо від Нього. **16** Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай молиться за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього кажу, щоб молився. **17** Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть. **18** Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. **19** Ми знаємо, що ми від Бога, і що ввесь світ лежить у злі. **20** Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб піznати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя! (aīōnios g166) **21** Дітоньки, — бережітесь від ідолів! Амінь.

2 Івана

1 Стáрець – вибраний пані та дітям її, яких я поправці любліо, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: ([аідп
g165](#)) **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христá, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишú тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від почáтку, – щоб ми любили один бдного! **6** А любов ця – щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від почáтку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обмáнців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий – то обманець та антихрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагорóду. **9** Кожен, хто робить перéступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Йогó, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому Йогó, і не вітайте Йогó! **11** Хто бо вітає Йогó, той участь бере в лихіх учинках Йогó. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прибути до вас, і говорити устáми до уст, щоб повна булá ваша радість! **13** Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амінь.

3 Івана

1 Старець — улюбленому Гаєві, якого я направду любліо. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре велόся в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведеться душі твоїй. **3** Бо я дуже зрадів, як прийшли були браття, і засвідчили правду твою, як ти живеш у правді. **4** Я не маю більшої радости від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чіниш, як що робиш для братті та для чужинців, — **6** вони про любов твою свідчили Церкви; добре ти зробиш, як їх віпровадиш, як достойно для Бога, **7** бо вийшли вони ради Ймénня Його, нічого не взявши від поган. **8** Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правди. **9** Я до Церкви писав був, але Діотрéф, що любить бути першим у них, нас не приймає. **10** Тому то, коли я прийдú, то згадаю про вчинки його, що їх робить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовольнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигóнить із Церкви. **11** Улюблений, — не робися подібним до лихого, а до доброго: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. **12** Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве. **13** Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретíнкою, **14** але маю надію побачити тебе незабáром, і говорити устáми до уст. Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів пойменно! Амінь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом: **2** милість вам, і мир, і любов хай примножиться! **3** Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, благаючи боротися за віру, раз дану святым. **4** Бо крадькома повходили деякі люди, на цей осуд віддавна призначенні, безбожні, що благодать нашого Бога обертають у розпусту, і відкідаються единого Владики і Господа нашого — Ісуса Христа. **5** А я хочу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Господь візволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** І анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули житло своє, Він зберіг у вічних кайданах під тімрявою на суд великого дня. (aiōnios g126) **7** Як Содом і Гоморра та містá коло них, що таким самим способом чинили перелюб та ходили за іншим тілом, понесли кару вічного огню, і поставлені в приклад, — (aiōnios g166) **8** так само буде й цим сновидам, що опоганюють тіло, погорджають владами, зневажають слави. **9** І сам архангел Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсеєве тіло, не наважився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Господь докорить тобі!“ **10** А ці зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звіринá, то й у тому псується. **11** Горе ім, бо пішли вони дорогою Каїновою, і попали в обману Валаамової заплати, і загинули в бунті Корéя! **12** Вони скелі підводні на ваших вечерах любові, бо з вами без страху їдять та себе попасають; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дерева безплодні, дівчі померлі, викорінені; **13** люті хвили мóрські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок тімряви бережеться повік. (aiōn g165) **14** Про них же звіщав був Енóх, сьомий від Адáма, і казав: „Ось іде Господь зо Своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити над усімá, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно накoли, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Ньюго безбожні грішники“. **16** Це рéмствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливостях, а уста їхні говорять чванливе; вони вихваляють особи для зíйску! **17** А ви, улюблені, згадуйте словá, що іх давніше казали апостоли Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього часу будуть глупці, що ходитимуть за своїми пожадливостями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлучується від єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться у Дусі Святім, **21** бережіть себе саміх у Божій любові, і чекайте милості Господа нашого Ісуса Христа для вічного життя. (aiōnios g166) **22** І до одних, хто вагається, будьте милостіві, **23** спасайте і вирайте з огню, а до

інших будьте милосердні зо стрáхом, і ненáвидьте навіть одежду, опоганену від тіла! **24** А Тому, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, **25** Единому премудрому Богові, Спасителеві нашему через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутність, сила та влáда перше всього віку, і тепер, і на всі віки! Амінь. (aiōn g165)

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. I Він показав, і послав Своїм анголом рабові Своєму Іванові, 2 який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. 3 Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додержує написане в ньому, — час бо близький! 4 Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Духів, що перед престолом Його, 5 та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Первенець з мертвих і Владіка земних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своєю обмив нас від наших гріхів, 6 що вчинив нас „царями, священиками Богові“ Й Отцеві Своєму, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (aiōn g165) 7 „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне oko, і ті, що Його „прокололибули, і всі племена землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! 8 Я Альфа й Омега, говорити Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! 9 Я, Іван, ваш брат і спільнік у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христá. 10 Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурмí, 11 який говорив: „Що бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефесу, і до Смірни, і до Пергáму, і до Тіятíрів, і до Сард, і до Філадельфíї і до Лаодикíї“. 12 I я оглýнувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. I, оглýнувшись, я побачив сім світильників золотих; 13 а посеред семи світильників „Подібного до Либського Сина, одýгненого в довгудéжу і підперéзаного“ по грудях золотим поясом. 14 A „Його голова та волосся — білі, немов біла вóвна, як сніг; а очі Його — немов пólум'я огнянé. 15 A ноги Його подібні до міd“, розпáлені, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. 16 I сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосчній виходив, а обличя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. 17 I коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. I поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, 18 i Живий. I був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. I маю ключі Я від смерті й від аду. (aiōn g165, Hadēs g86) 19 Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому! 20 Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то анголі семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефесі напиши: „Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: 2 Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і вýprobував тих, хто себе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. 3 I ти

маєш терпіння, і працювá для Ймénня Мого, але не знемігся. 4 Ale маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. 5 Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до тебе прийдú незабаром, і зrуšу твого світильникá з його місця, якщо не покаєшся. 6 Ale маєш оце, що ненáвидиш учинки Николаїтів, яких і Я ненáвиджу. 7 Xto має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквáм: переможцеві дам істи від дерева життя, яке в раb Божím“. 8 A до ангола Церкви в Смірні напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: 9 Я знаю діла твої, і біdú, іuboство, — ale ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдéв вони, та ними не є, ale вони — зборище сатани. 10 Не буйся того, що маєш страждати! Ось диявол вкідатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас вýprobувати. I будете мати біdú десять день. Будь вірний до смерти, і Я тобі дам вінця життя! 11 Xto має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквáм: переможець не буде пошкоджений від другої смерті“. 12 A до ангола Церкви в Пергáмі напиши: „Оце каже Той, що має меч обосчного: 13 Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. I тримаєш ти Ймénня Мое, і ти не відкинувся від віри Моєї навіть за днів, коли в вас, де живе сатана, був убитий Антíпа, свідок Мій вірний. 14 Ale трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто тримається науки Валаама, що навчав був Балáка покласти спотикáння перед синами Ізраїля, щоб ілі ідолські жертви й розпúсту чинили. 15 Так маєш і ти таких, що тримається науки Николаїтської так само. 16 Tож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийдú незабаром, і воюватиму з ними мечем Своїх уст. 17 Xto має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквáм: переможцеві дам істи прихóвану манну, і дам Йому білого каменя, а на камені написане ймення новé, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“. 18 I до ангола Церкви в Тіятíрах напиши: „Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як пólум'я огнянé, а ноги Його подібні до міd: 19 Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. 20 Ale маю на тебе, що жінці Єзавéлі, яка каже, ніби вона пророкíя, ти попускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпustу та істи ідолські жертви. 21 I Я дав був їй часу, щоб покáлася, — та вона не схотіла покаятися в розпusti своїй. 22 Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпustu, у велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються, 23 а діти її поб'ю смертю. I пізнають усі Церквí, що Я Той, Хто нирки й серця вивíрє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. 24 A вам, та іншим, що в Тіятíрах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так зváних глибій сатанí, кажу: не накладú на вас іншого тягара, 25 тільки те, що ви маєте, тримáйте, аж поки прийдú. 26 A переможцеві, і тому, хто аж до кінця додержує Мої вчинки, Я дам Йому влádu „над поганами, 27 i буде пасти їх залізним жезлом; вони, немов гlýняний

посуд, покрúшатися“, як і Я одéржав влáду від Свого Отця, **28** і дам Я йому збрю досвітню. **29** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!”

3 А до ангола Церкви в Сáрдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Дýхів і сім зір: Я знаю діла твої, що маеш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. **2** Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. **3** Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережі, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийдú, немов злодій, і ти знати не бўдеш, якої години на тебе прийдú. **4** Та ти маєш і в Сáрдах кілька імен, що одежі своєї вони не опогáнили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гдіні вони. **5** Переможець зодýгнеться в білу одежду, а ймénня його Я не змію із книги життя, і ймення його вýзнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголáми. **6** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“ **7** I до ангола Церкви в Фíлядéльфíї напиши: „Оце каже Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачиняє, — і ніхто не відчинить“. **8** Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Мое ти зберіг, і від Йménня Мого не відкинувся. **9** Ось Я зроблі, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблі, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“. **10** А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробування, що має прийти на ввесь світ, щоб вíпробувати мéшканців землі. **11** Я прийдú незабаром. Тримай, щó ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав. **12** Переможця зроблі Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні, і на нім напишу Ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Новóго, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я Свое. **13** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“ **14** I до ангола Церкви в Лаодíцїї напиши: „Оце каже Амíнь, Свідок вірний і правдивий, почáток Божого твóрства: **15** Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! **16** А що ти лíтеплій, і ні гарячий, ані холодний, то вíплону тебе з Своїх уст. **17** Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребую нічого“. А не знаєш, що ти нуждénний, і мізерний, і вбогий, і слíпий, і голий! **18** Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перечищеного, щоб збагатítись, і білу одежду, щоб зодягтися, і щоб гáньба наготí твоїї не видна була, а ма́стю на очі намастí свої очі, щоб бачити. **19** Кого Я люблію, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! **20** Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввíйдú, і буду вечéряті з ним, а він зо Мною. **21** Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я перemіг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. **22** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурмú, що зо мною говорив, сказав: „ди сюди, і Я тобі покажу, щó статися має по цьому!“ **2** I зараз у Дусí я був. I ось престол стояв на небі, а на престолі Сидячий. **3** А Сидячий подібний був з вýгляду до каменя яспіса й сардіса, а весéлка навколо престолу видом подібна була до смáráгу. **4** А навколо престолу — двадцять чотири престоли, а на престолах я бачив двадцять чотирьох старців, що сиділи, у шати білі одýгнені, а на головах своїх мали вінцí золоті. **5** А від престолу вихóдили блýскавки, і голosi, і громи. А перед престолом горіли сім свíтильників огняніх, а вони — сім Духів Божих. **6** I перед престолом — як море скляне, до криштáлю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спéреду й ззаду. **7** I перша тварина подібна до лева, а друга тварина подібна до теляти, а третя тварина мала лице, як людýна, а четверта тварина подібна до орла, що летить. **8** I ті чотири тварини, — кожна з них мала навколо по шість крил, а всерéдині повні очей. I спокóю не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержитель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ **9** I коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі й живе віki вічні, (aiõn g165) **10** тодіпадають двадцять чотири старці перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віki вічні, і складають вінцí свої перед престолом та кажуть: (aiõn g165) **11** „Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і зволі Твоєї існує та створене все!“

5 I бачив в правiciі Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всерéдині й назóvní, і запечатану сіmomá печatkami. **2** I бачив я потúжного ангола, який гучним голосом кликав: „Хто гдіній розгорнúти книгу, і зламати печáтки її?“ **3** I не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книгу, ані навіть зазирнути в ней. **4** I плакав я гíрко, що не знайшовся ані один гдіній розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в ней. **5** A один із старців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племени Юдиного, корінь Давидів, переміг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“. **6** I я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стойть Агнець, як закóлений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих Дýхів, посланих на всю землю. **7** I Він підішов, і взяв книгу з правiciі Того, Хто сидить на престолі. **8** A коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попáдали перед Агнцем, а кожен мав гúсла й золоті чаши, повні пахощíв, а вони — молýти святих. **9** I нову пíсню спíвають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був закблений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богові з усякого плéмени, і языка, і нарóду, і люду. **10** I Ти

їх зробив для нашого Бога царями, і священиками, — і вони на землі царюватимуть!“ **11** I я бачив, і чув голосом багатьох анголів навколо престолу, і тварин, і стáрців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. **12** I казали вони гучним голосом: „Достойний Агнець, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!“ **13** I кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (*aiōn g165*) **14** А чотири тварини казали: „Амінь!“ і двадцять чотири стáрці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6 I я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ **2** I я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. I вінця йому дáно, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. **3** I коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ **4** I вийшов кінь другий, — червоний. A тому, хто на ньому сидів, було дáно взяти мир із землі та щоб убивали один одного. I меч великий був дáний йому. **5** I коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ I я глянув, — і ось кінь вороний. A той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. **6** I я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківш пшеници за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ **7** A коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ **8** I я глянув, — і ось кінь чàлий. A той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. I дáна їм влада була на четверті частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земнýми звірьми. (*Hadēs g86*) **9** I коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жéртвником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. **10** I клíкнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститиш тим, хто живе на землі, за кров нашу!“ **11** I кожному з них дáно білу одежду, і сказано ім їще трохи спочити, аж поки допóвнять число їхніх співслуги, і браті їхні, що будуть побиті, як і вони. **12** I коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталося велике трясіння землі, і сонце згоріло, як міх волосяний, і ввесь місяць зробився, як кров. **13** I на землю попадали зорі небесні, як фігове дерево рóнить свої недозрілі плоди, коли потрясе сильний вітер. **14** I небо сковалось, згорнувшись, немов той сувій пергáмену, і кожна гора, і кожен бстрів порушилися з своїх місць. **15** I земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські, **16** та й какутъ до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лиця

Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнця! **17** Bo прийшов це великий день гніву Його, і хто встóяти може?“

7 A по цьому я бачив чотирьох алголів, що стояли на чотирьох кóтах землі та тримали чотири земні вітрі, щоб вітер не віяв на землю, ані на море, ані на жодне дерево. **2** I бачив я іншого ангела, що від схід сонця вихóдив, і мав печáтку Бога Живого. I він гучним голосом крикнув до чотирьох алголів, що їм дáно пошкодити землі та морю, **3** говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладéмо печáтки рабам Бога нашого на їхніх чóлах!“ **4** I почув я число попечáтаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: **5** з племени Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племени Рувійового — дванадцять тисяч, з племени Гáдового — дванадцять тисяч, **6** з племени Асýрового — дванадцять тисяч, з племени Нефталíмового — дванадцять тисяч, з племени Манасéїного — дванадцять тисяч, **7** з племени Симебнового — дванадцять тисяч, з племени Левíїного — дванадцять тисяч, з племени Іссахáрового — дванадцять тисяч, **8** з племени Завулóнового — дванадцять тисяч, з племени Йóсипового — дванадцять тисяч, з племени Веніямíнового — дванадцять тисяч попечатаних. **9** Potóму я глянув, — і ось нáтовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племéн, і народів, і язíків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодýгнені в білу одежду, а в їхніх руках було пáльмове віття. **10** I взивáли вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашему Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ **11** A всі анголí стояли навколо престолу та стáрців і чотирьох тих тварин. I вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, **12** кажучи: „Амінь! Благословення, і слава, і мудрість, і хвалá, і честь, і сила, і міць — нашому Богу на вічні віки! Амінь!“ (*aiōn g165*) **13** I відповів один із стáрців, і до мене сказав: „Оці, що зодýгнені в білу одежду, — хто вони ї звідкóлі поприходили?“ **14** I сказав я йому: „Мíй пане, ти знаєш!“ Він же мені відказав: „Це ті, що прийшли від великого горя, і випали одіж свою, та вибили її в крові Агнця. **15** Tomú то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. A „Той, Хто сидить на престолі, розтýgne намéта над ними“. **16** „Вони голоду ѹ спраги терпíти не бúдуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. **17** Bo Агнець, що серед престолу, „буде їх пасти, і водитиме їх до джерéл вод життя. I Бог кожну сльозу з очей їхніх зітре!“

8 I коли сьому печатку розкрив, німа тýша настала на небі десь на півгодину. **2** I я бачив сімох анголíв, що стояли перед Богом. I дáно було їм сім сýрем. **3** I прийшов другий ангол, та й став перед жéртвником із золотою кадильницею. I було йому дáно багато кадила, щоб до молитóв усіх святих додав на золотого

жéртвника, що перед престолом. 4 I знявся дим кадильний з молýтвами святих від руки ангола перед Богом. 5 A ангол кадильницю взяв, і напóвнiv її огнем із жéртвника, та й кинув на землю. I зчинилися грóми, і гуркотняв, і блýскавиці та трясіння землі. 6 I сім анголів, що мали сім сúрем, приготувáлися, щоб сурмítи. 7 I засурмíв перший ангол, — і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. I спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всіляка зелена трава погоріла. 8 I засурмíв другий ангол, — і немов би велика гора, розпáлена огнем, була вкинена в море. I третина мóря зробилася кров'ю, 9 i померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів. 10 I засурмíв третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палáючи, як смолоскíп. I спала вона на третину рíчок та на водні джерéла. 11 A ймéння зорі тíй Полýн. I стала третина води, як полýн, і багато з людей повмирали з води, бо згíркла вона. 12 I засурмíв ангол четвертий, — і вдáreno третину сонця, і третину місяця, і третину зíр, щоб затýмíлася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж i нíч. 13 I бачив, і чув я однóго орла, що летíв серед неба і кlyкав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмових позосталих трьох анголів, що мають сурмítи!“

9 I засурмив п'ятий ангол, — і я бачив збóрю, що спала із неба додолу. I її дáний був ключ від криниці безóдньої. (*Abyssos g12*) 2 I вона відімкнула криницю безóдню, — i дим повалив із криниці, мов дим із великої пéчі. I затýмíлося сонце ѹї повітря від криничного диму. (*Abyssos g12*) 3 A з думи на землю вийшла саранá, і дáно її міць, як мають міць скorpíoni земні. 4 I наказано її, щоб вона не шкодила земній traví, aní жáдному зíллю, aní жáдному дереву, ale тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. 5 I було дáно її, щоб їх не вбивати, ale мучити p'ять місяціv; а mýka від неї, як mýka від скorpíona, коли вкусить людíну. 6 I в ті дні люди смерти шукатимут, — ta не знáйдутъ її! Померти вони захотять, — ta втече від них смерть! 7 A вигляд саранí був подíбний до kóней, на вíйну приготованих; а на головах у неї — немов би вінкí, подíbni на золото, а обличчя її — немов lódskí обличчя. 8 I мала волосся — як волосся жíноча, a її зуби були — немов лé'ячí. 9 I мала вона пánцери, немов панцери залízní; а шум її крил — немов шум kolесnícy, коли kónej bagato біжить на вíйnu. 10 I мала хвости, подíbni до скorpíonovих, ta жála, a в неї в хвостах її vláda — p'ять місяціv шкодити людям. 11 I мала вона над собою царя, ангола безóдñi; йому по-еврейському im'я Avadðón, а по-грецькому звався він Apollón! (*Abyssos g12*) 12 Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! 13 I засурмíв шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох róbіv золотого жéртвника, який перед Богом, 14 що казав шостому Анголові, який мав сурmý:

„Розв'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій рíці Efráti“. 15 I були порозv'яzuвáni чотири Анголій, приготóвані на годину, i на день, i на місяць, i на rík, щоб ubili третину людей. 16 A число kínnego вíйська — двадцять tisíc раз по десять tisíc; i я чув їхne число. 17 I так бачив я kóney в видínni, a на них верхívіv, що пánцeri мали огніn, i гیacyntoví, i сírchaní. A góloví в kóney — немов голови лé'яchi, a з їхньoго рota виходив огонь, i дim, i сírka. 18 I побита булá третина людей від цих трьох порázok, — від огні, i від диму, i від сírki, що виходили з їхníх rotív. 19 Сила bo kóney була в їхním roti та в їхníх хвostáx. A хвostí їхni подíbni до вújív, що мають góloví, i nimi voni shkodu chinyat. 20 A решта людей, що не вбита булá цими порázokami, не покáялася за díla svoíh рук, щоб не кланятись démonam, aní 'dolam золотим, i сírbním, i mídynam, i kam'yanym, i дерев'yanym, що не можуть voni aní bachtiti, aní chuti, aníходiti. 21 I voni ne pokayaliся в svoíh ubivstvax, aní в charax svoíh, ní в rozpusti svoíj, ní в kradíjkax svoíh.

10 I бачив я іншого потújного Ангола, що сходив із неба. Buv одýgneniy в хмару, i nad його головою весélka була, a обличчя його — немов сонце, a ноги його — як стовпí огњaní, 2 i мав у руці свої книжку rozgörnenu. I він поставив свою праву ногу на море, a лívu — на землю, 3 i закричав гучним голосом, як лев той ричить. I як він закричав, то заговорили сім grómív голосами своїми. 4 A як заговорили сім grómív голосами своїми, я хотів був писати. Ta я почув голос із неба, що до мене казав: „Запечатай оте, що сім grómív казали, i того не пиши!“ 5 A Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі i землі, зняв з неба правíцю свою 6 ta й поклявся Жívuchim по víchni víki, Який stvorib nèbo ta te, що na nyomu, i zemлю ta te, що na níj, i more iž ťi ním, — ťo vже časý не bûde, (aión g165) 7 a dñya golosu cíomogo Angola, kolí vñ zasúrmity, dovershítse Boža taemnicy, jaк Vín blagovístív bûv Svoím rabam pròrokam. 8 I голос, що я чув його з неба, stav znovu говорити zo mnoju i kázati: „Pidi, ta vízьmi rozgörnenu книжку з руки Ангола, що стоїть на mori i zemli“. 9 I píšow я do Ангола ta i promovíty ižomu, щоб дав менi книжку. A vñ meni kájke: „Vízьmi, i z'íj ñ! I gírkisté учiniti вona dla tvojego zhivotu, ta v ustakh tvoiх буде solodka, jaк med“. 10 I я взяв з руки Ангола книжку ta i z'ív ñ. I bûlá вона в ustakh mojih, nemov med toj, solodka. Ta kolí iž z'ív, вона gírkisté зrobila в моim zhivoti... 11 I szakali meni: „Ti musiš zñobu pròrokuvati pro narödi, i pogani, iязiki, i pro bagato царіv.“

11 I dáno trostínu менi, подíbnu do páliçí, i szakanó: „Ustaný, i zmírjaj xrama Božogo i жérтvnika, i tix, xto vklonyayt'sya в nyomu. 2 A dvír, що za xramom, liši ta ne mírjaj його, bo vñ dániy pogana, — i sork dva míszi bûdu topatati вони svate mîsto. 3 I zweli я dñom svídkam Svoím, i bûdu вони pròrokuvati tisycz

двісті й шістдесят день, зодягнені в волосянийцю. 4 Вони — дві оливки і два світильники, що стоять перед Богом землі. 5 І коли б хто схотів учинити їм кривду, то вийде огонь з їхніх уст, — і поїсть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити їм кривду, — той отак мусить бути забитий. 6 Вони мають владу небо замкнути, щоб за днів їхнього пророцтва не йшов дощ, і мають владу вони над водою, — у кров обертали її, і вдарити землю всілякою карою, скільки разів вони схочуть. 7 А коли вони скінчать свідоцтво своє, то звіринá, що з безодні виходить, із ними вийду поведé, — і вона їх переможе та їх повбиває. (Abysos g12) 8 І їхні трупи полишить на майдані великого міста, що звельється духовно Содом і Єгипет, де й Госпідь наш був розп'ятий. 9 І багато з народів, і з племен, і з язіків, і з поган бууть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволяють покласти в гробі їхніх троупів. 10 А мешканці землі будуть тішитися та радіти над ними, і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. 11 А по півчверта днях дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! 12 І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: „Зайдіть сюди!“ і на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивились на них. 13 І тієї години зчинився страшний землетрус, і десята частина міста того завалилася... І в цім трусі загинуло сім тисяч лідських імен, а решта обгорнена жахом булá, — і вони віддали славу Богу Небесному! 14 Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним трете горе!“ 15 І засурмив съомий ангол, — і на небі зчинились гучні голоси, що казали: „Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, — і Він зацарює на вічні вікі!“ (aіdp g165) 16 І дводцять чотири стárці, що на престолах своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, 17 кажучи: „Дяку складаємо Тобі, Господі, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарювá! 18 А погани розлютилися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих судити, і дати заплату рабам Твоїм, пророкам і святым, і тим, хто Імénня Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю“. 19 І розкрився храм Божий на небі, — і ковчéг заповіту Його в Його храмі з'явився. І зчинилися бліскавки, і гуркіт, і грóми, і землетрус, і великий град.

12 І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцятí зір. 2 І вона мала в утробі, і кричала від болю, та мýки терпіла від породу. 3 І з'явилася інша ознака на небі, — ось змій червоноогнianий, великий, що мав сім голів та десять рóгів, а на його головах сім вінців. 4 Його хвіст змів третину зір із неба та й кинув додолу. І змій стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли врòдить. 5 І дитину вродила вона чоловічої стáті, що всі нарóди має пàсти залізним жезлом. І дитина

її була взята до Бога, і до престолу Його. 6 А жінка втекла на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вготоване, щоб там годували її тисячу двісті шістдесят день. 7 І стала на небі війна: Михаїл та його анголи, вчинили з змієм війнú. І змій воював та його анголи, 8 та не втрималися, і вже не знайшлося їм місця на небі. 9 І скіннений був змій великий, вуж стародавній, що звельється диявол і сатанá, що звòдить світ, і скіннений був він додолу, а з ним і його анголи були скінені. 10 І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасіння, і сила, і царство нашого Бога, і влада Христа Його, бо скіннений той, хто братів наших скáржив, хто перед нашим Богом оскаржував їх день і ніч! 11 І вони його перемогли кров'ю Агнця та словом свого засвідчення, і не полюбили життя свого навіть до смерті! 12 Через це звеселіся ти, небо, та ті, хто на нім пробуває! Горе землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лютість велику, знаючи, що короткий час має!“ 13 А коли змій побачив, що додолу він скіннений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. 14 І жінці дáні були два крила великого орла, щоб від змія летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часі, і півчасу. 15 І пустив змій за жінкою з уст своїх вбду, як рóчку, щоб рóчка схопила її. 16 Та жінці земля помогла, — і розкрила земля свої єста, та й випила рóчку, яку змій пустив із своїх уст. 17 І змій розлютувáвся на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідоцтво Ісусове.

13 І я став на морському піскú. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала десять рóгів та сім голів, а на рóгах її було десять вінців, а на її головах богозневажні імена. 2 А звіріна, що я її бачив, подібна до рóся булá, а ноги її — як ведмежі, а паша її — немов лéв'яча паша. І змій дав їй свою силу, і престола свого, і владу велику. 3 А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смертельна її вздоровилася. І вся земля дивувалась, слідуючи за звіріною! 4 І вклонилися змієві, що дав владу звіріні. І вклонились звірині, говорячи: „Хто до звіріни подібний, і хто воювати з нею може?“ 5 І дáно уста, що говорили зухвале та богозневажнє. І її дáно владу діяти сорок два місяці. 6 І відкрила вона свої єста на зневагу проти Бога, щоб богозневажати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе. 7 І її дáно провáдити війну зо святыми, та їх перемогти. І її дáна влада над кожним племенем, і народом, і язиком, і люdom. 8 І її вклóниться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнця, закобленого від закладин світу. 9 Коли має хто вухо, нехай слухає: 10 Коли хто до полóну ведé, — сам пíде в полóн. Коли то мечем убиває, — такий мусить сам бути вбитий мечéм! Отут терпеливість та віра святих! 11 І бачив я іншу звіріну, що виходила з землі. І вона мала два роги, подібні ягнічим, та говорила, як змій. 12 І вона

виконувала всю владу першої звіріні перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися передою звіріні, що в ній вздороблена була її рана смертєльна. 13 І чинить вона велики ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед людьми. 14 І зводить вона мешканців землі через ознаки, що їх діною її чинити перед звірінною, намовляючи мешканців землі зробити образа звіріні, що має рану від меча, та живе. 15 І діною її вклáсти духа образів звіріні, щоб заговорив образ звірини, і зробити, щоб усі, хто не поклониться образом звіріні, побиті були. 16 І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було діною знамéно на їхню правіцю або на їхні чобти, 17 щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамéна ймення звіріні, або числа ймення його. 18 Тут мудрість! Хто має розум, нехай порахує число звірини, бо воно число лібдське. А число її — шістсот шістдесят шість.

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що мають Ім'я Його Ім'я Отця Його, написане на своїх чобтах. 2 І почув я голос із неба, немов шум великої води, і немов гук міцного грому. І почув я голос гусятів, що грали на гúслах своїх, 3 і співали, як пісню нову перед престолом і перед чотирьома тваринами й стáрцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі. 4 Це ті, хто не осквернівся з жінками, бо чисті вони. Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені від людей, пérвістки Богові й Агнцеві, 5 не знайшлося бо пídstупу в їхніх устáх, бо вони непорочні! 6 І побачив я іншого ангела, що летів серед неба, і мав благовістити вічну Євангелію мешканцям землі, і кожному людові, і племені, і язiku, і народові. (aíðnios g166) 7 І він говорив гучним голосом: „Побійтесь Бога та славу віддайте Йому, бо настало година суду Його, і вклоніться Тому, Хто створів небо, і землю, і море, і водні джерела!“ 8 А інший, другий ангел летів слíдом і казав: „Упав, упав Вавилон, місто великий, бо лютим вином розпусти своєї він напоїв усі народи!“ 9 А інший, третій ангел летів услід за ним, гучним голосом кажучи: „Коли хто вклоняється звіріні та образу її, і приймає знамéно на чолі своїм чи на руці своїй, 10 то той питиме з вина Божого гніву, вина незмішаного в чащі гніву Його, і буде мучений в огні й сірці перед анголáми святими та перед Агнцем. 11 А дим їхніх мук пíдійматиметься вічні вікі. І не мають спокóю день і ніч усі ті, хто вклоняється звіріні та образу її, і приймає знамéно ймення його“. (aíðn g165) 12 Тут терпеливість святих, що додéржують заповіді Божі та Ісусову віру! 13 І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспокóяться, бо їхні дíла йдуть за ними слíдом“. 14 І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Лібдського Сина. Він мав на Своїй голові золотого вінця, а в руці Його

гострий серп. 15 І інший ангел вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настало година пожати, дозріло бо жниво землі!“ 16 І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. 17 І інший Ангел вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. 18 І інший ангел, що мав владу над огнем, вийшов від жéртівника. І він гучним голосом кликнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирај грóна зéмної виноградини, бо грóна її вже доспíли“. 19 І ангел кинув додолу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і вкинув в велике чавіло Божого гніву. 20 І потóвчене було чавіло за містом, і потекла кров із чавіла аж до кінських вузdéчок, на тисячу шістсот стадій.

15 І бачив я інше знамéно на небі, велике та дивне, — сім анголíв, що сім кар вони мали, бо ними кінчáвся гнів Божий. 2 І я бачив щось, ніби як море склянé, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звірінну та образа його, і знамéно його, і число його ймення, — стояли на морі скляні, та мали гúсла Божі. 3 І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнця, говорячи: „Великі та дивні дíла Твої, о Господи, Боже Вседержитель! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Цáрю святих! 4 Хтó Тебе, Господи, не побоїться, та ймення Твого не прослáвить? Бó один Ти святий, бо нарóди всí прийдуть та вклóнятися перед Тобою, бо з'явiliся сýди Твої!“ 5 А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скýнії свідчення в небі, 6 і сім анголíв вийшли з храму, і сім кар вони мали. Вони були вдягнені в шáти льняні, чисті й ясні, і пíдперéзані довкола грудей золотими поясами. 7 І одна з чотирьох тих тварин далá сímom анголáм сім чаш золотих, напóвнених гніву Бога, що живе повíк вíку. (aíðn g165) 8 І храм перепóвнivся димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчíлися ті сім кар сімох анголíв.

16 І почув гучний голос із храму, що казав до семи анголíв: „Ідіть, і вилийте на землю сім чаш гніву Божого!“ 2 І пíшов перший ангел, і вилив на землю чашу свою. І шкіldivi та люті болячки обслíли людей, хто мав знамéно звіріній в клóнятися її образу. 3 А другий ангел вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерцá, — і кожна істota жива вмерла в морі. 4 Третій же ангел вилив чашу свою на рíčki та на водні джерела, — і сталася кров. 5 І почув я ангела вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив!“ 6 Bo вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися крові. Вони варті того!“ 7 І я чув, як жéртівник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ 8 A ангел четвертий вилив свою чашу на сонце. І діною Йому палити людей огнем. 9 І спека велика палила людей, і зневажáли вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, — і вони не покаялися, щоб

славу віддати Йому. 10 А п'ятий ангол вилив чашу свою на престола звіріни. І затьмілося царство її, і люди від болю кусали свої язикі, 11 і Бога Небесного вони зневажали від болю свого й від своїх болячок, — та в учинках своїх не покáялись! 12 Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефрát, — і вода її висохла, щоб приготóвити дорогу царям, які від схід сонця. 13 І я бачив, що вихóдили з уст змія, і з уст звіріни, і з уст неправдивого пророка три духи нечисті, як жáбі, — 14 це духи дéмонські, що чинять ознáки. Вони виходять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. 15 Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одежу свою береже, щоб нагій не ходити, і щоб не бачили гáньби його! 16 І зібраав їх на місце, яке по-єврейському зветься Армагеддóн. 17 Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний залунав від небесного храму з престолу, говорячи: „Сталося!“ 18 І сталися бlyскавки й гúrkіt та gróbmi, і сталося велике трясіння землі, якого не булó, відкóli людýna живе на землі. Великий такий землетrús, такий міцний! 19 І місто велике розпáлося на три частини, і попадали лібдські містá. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина Його лютого gnív. 20 І зник кожен обстрів, і не знайдено gíp! 21 І великий град, як важкі týgarí, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, — бо кара Його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анголів, що мають сім чащ, і говорив зо мною, кáжучи: „Підйди, — я покажу тобі засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма вóдами. 23 нею розпусту чинили зéмні царі, і вином розпусту її впивались мéшканці землі“. 3 І в дусі повів він мене на пустиню. І побачив я жíнку, що сиділа на червоній звіріні, переповнений іменáми богозневáжними, яка мала сім голів і десять rógіv. 4 А жíнка була одягнена в порфíru й кармазín, і приздоблена золотом і дорогоцінним камінням та pérлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидоти та нечести розпусти її. 5 А на чолі її було написане im'я, таємниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гидоти землі“. 6 І бачив я жíнку, p'yanu від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і, бачивши її, дивувávся я дивом великим. 7 А ангол промовив до мене: „Чого ти дивуєшся? Я скажú тебе таємницю жíнки й звіріни, яка носить її, яка має сім голів і десять rógіv. 8 Звіріна, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безбóдні — і пíде вона на погибль. А мéшканці землі, що їхні імена не записані в книгу життя від закладин світу, дивуватися будуть, як побачать, що звіріна була — і нема, і з'явиться. (Abyssos g12) 9 Тут розум, що має він мудрість. Сім голів — це сім gíp, що на них сидить жíнка. І сім царів, — 10 п'ять їх упало, один є, другий іще не прийшов, а як прийde, то мусить він трохи пробути. 11 І звіріна, що булá — і

нема, і вона — сама вóсьма й з сімох, і йде на погибль. 12 А десять тих рогів, що бачив ти їх, — то десять царів, що ще не прийняли царства, але прýйтуть влáду царську із звіріною на одну годину. 13 Вони мають одну думку, а силу та влáду свою віддадуть звіріні. 14 Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець переможе їх, бо Він — „Господь над панами та Цар над царями“. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні. 15 І говорити до мене: „Вóди, що бачив ти їх, де сидить та розпúсниця, то нарбdi та люди, і племéна та языки. 16 А десять рогів, що ти бачив їх, та звіріна, — вони зненáвидять розпусницю, спустóшать її й обнажа́ть, і з'їдять її тіло, і огнем її спалять. 17 І Бог дав їм до серця, щоб волю чинили Його, маючи одну думку, і щоб царство свое віддалi звіріні, аж поки не вýповниться словá Бóжі. 18 А жíнка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земнimi“.

18 Після цього побачив я іншого ангола, що схóдив із неба, і що влáду велику він мав. І земля освітилась від слави його. 2 І він гучним голосом кликнув, говорячи: „Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею дéмонів, і схóвищем усякому дóхoví нечистому, і схóвищем усіх ptákhіv нечистих та ненáвидних, з бо лютим вином розпусту своєї він напоїв всi нарбdi! І зéмні царі з ним розпусту чинили, а земні купці збагатіli від сили розкóбї Його!“ 4 І почув я інший голос із неба, який говорив: „Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спíльнíkámi gríhív його, і щоб не потрапили в карапáні його. 5 Гríhi бо його досяглі аж до неба, і Бог згадав про неправди його. 6 Відплатіть ви йому, як і він вам платив, і вдвое подвойте йому за вчинки його! Удвое налийте до чаši, що нею він вам наливав! 7 Скільки він слáвив себе та розкошувáv, стíльки mýki та смутku завдайте йому! Бо в серці своєму говорить: „Сиджú, я цариця, і я не вдова, і бачити смутку не бúду!“ 8 Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спáleniй буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його!“ 9 І будуть плакати та голосити за ним царі земні, що з ним розпусту чинили та розкошувáli, коли побачать дим пожежi його. 10 Вони через страх його мuk стоятимуть здáлека та говоритимуть: „Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутне, бо суд твій прийшов однієї години!“ 11 І земні купцí будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує вже їхнього vantажу, — 12 vantажу золота, і срíbla, і каміння дорогоцінного, і перél, і віссónu, і порfíri, і шовку, і кармазínu, і всякого дерева запашного, і всякого посуду з слонової кости, і всякого посуду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармурóвого, 13 і корiцí, і шафránu, і пáхощív, і міrrí, і ливáну, і вина, і оливи, і тонкóї муки, і пшеници, і товару, і овець, і кóней, і возів, і рабів, і душ лібдських. 14 І плодí пожадлівості душі твоїв відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе,

— і вже їх ти не знайдеш! 15 Купці цими речами, що вони збагатилися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, 16 і казати: „Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазин, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, 17 бо за одну годину згинуло таке велике багатство“. І кожен стерпік, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, 18 і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ 19 I вони посипали поброхом голови свої, і закричали, плачучи та голосячи, і кажучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорогоцінностей збагатилися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! 20 Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ 21 I один сильний ангол узяв великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгіном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! 22 I голос гуслярів, і співаків, і сопільників, і сурмаців уже не буде чуттій в тобі! I вже не знайдеться в тобі жодного мистецтва й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чуттій в тобі! 23 I світло свічників вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чуттій в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожжитством були зведені всі народи! 24 Bo в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усіх на землі“.

19 По цьому почув я нáче гучний голос великого нáтовпу в небі, який говорив: „Алілуя! Спасіння, і слава, і сила Господéві нашему, 2 правдиві бо та справедливі суді Його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпустою, і помстив за кров Своїх рабів з її рук!“ 3 I вдруге сказали вони: „Алілуя! I з неї дим виступає на вічні вікі!“ (aiōn g165) 4 I попáдали двадцять чотири стáрці й чотири тварíни, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амін, алілуя!“ 5 A від престолу вийшов голос, що клíкав: „Хваліть Бога нашого, усі раби Його, і всі, хто боїться Його, і малі, і велиki!“ 6 I почув я нíби голос великого нáтовпу, і нáче шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: „Алілуя, бо запанував Господь, наш Бог Вседержитель! 7 Радімо та тішмося, і даймо славу Йому, бо весілля Агнця настало, і жона Його себе приготувала!“ 8 I iй дáно було зодягнутися в чистий та світливий віссон, бо віссон — то праведність святих. 9 I сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликані на весільну вечерю Агнця!“ I сказав він мені: „Це правдиві Божі слова!“ 10 I я впав до його нíг, щоб вклонитись йому. A він каже мені: „Таж нí! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, — Богові вклонися!“ Bo засвідчення Ісусове, — то дух пророцтва. 11 I побачив я небо відкрите. I ось білій кінь, а Той, Хто на ньому сидів, звється Вірний і Правдивий, і Він праведно

судить і воює. 12 Очі Його — немов пólум'я огняні, а на голові Його — багато вінців. Він іm'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. 13 I зодýгнений був Він у шату, покрашену кров'ю. A Йому на іm'я: Слово Боже. 14 A війська небесні, зодягнені в білій та чистий віссон, їхали вслід за Ним на білих конях. 15 A з Його уст виходив гострий меч, щобним бити народи. I Він пástиме їх зализним жезлом, і Він буде топтати чавільо вина лю того гніву Бога Вседержителя! 16 I Він має на шаті й на стéгнах Своїх написане ймення: „Цар над царями, і Господь над панами“. 17 I бачив я одного ангела, що на сонці стояв. I він гучним голосом клíкнув, кáжучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, 18 щоб ви ілі тіла царів, і тіла тýсячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і маліх, і великих“. 19 I я побачив звіріну, і земних царів, і війська їхні, зібрани, щоб учinitи війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом Його. 20 I схóплена була звіріна, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тих, хто знамено звіріни прийняв і поклонився був образовії. Обое вони були вкинені живими до огняного озера, що сіркою горіло. (Limne Pyr g3041 g4442) 21 A решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. I все птаство наїлося їхніми трупами.

20 I бачив я ангола, що схóдив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдáни великі в руці своїй. (Abyssos g12) 2 I схóпів вій змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатана, і зв'язав його на тисячу рóків, — 3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб народи не звóдив уже, аж поки не скінчиться тисяча рóків. A по цьому він розв'язаний буде на короткий час. (Abyssos g12) 4 I бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд ім був дáний, — і душі стятих за свідчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звіріні, ані образовії, і не прийняли знамено на чола свої та на руку свою. I вони ожили, і царювали з Христом тисячу рóків. 5 A інші померлі не ожили, аж поки не скінчиться тисяча рóків. Це перше воскресіння. 6 Блаженні і святі, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу рóків. 7 Коли ж скінчиться тисяча рóків, сатана буде випущений із в'язниці своєї. 8 I вийде він звóдити народи, що вони на чотирьох краях землі, Гóга й Magóga, щоб зібрати їх до бóю, а число їхнє — як мóрський пісок. 9 I вийшли вони на ширину землі, і оточили тáбір святих та улóблene місто. I зійшов огонь з неба, — і пожер їх. 10 A диявол, що звóдив їх, був укинений в озеро огняні та сірчані, де звіріна й пророк неправдивий. I мучені будуть вони дені і ніч на вічні вікі. (aiōn g165, Limne Pyr g3041 g4442) 11 I я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лиця Його втекла

земля й небо, і місця для них не знайшлόся. 12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнулися книги, і розгорнулась інша книга, — то книга життя. І сужено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. 13 І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і сужено їх згідно з їхніми вчинками. (Hadēs g86) 14 Смерть же та ад були вкинені в озеро отгнянє. Це друга смерть, — озеро отгнянє. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укіннений буде в озеро отгнянє. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 І бачив я небо новé й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не було. 21 я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалім, що сходив із неба від Бога, що був приготуваний, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. 3 І почув я гучний голос із престолу, який кликав: „Оцé оселя Бога з людьмí, і Він житиме з ними! Вони бúдуть народом Його, і Сам Бог буде з ними“, 4 „і Бог кожну слізу з очей їхніх зітрé“, і не буде вже смерти. Аñі смутку, аñі крику, аñі болю вже не буде, бо перше минулося!“ 5 І сказав Той, Хто сидить на престолі: „Ось новé все творі!“ І говорить: „Напиши, що слова цí правдиві та вірні!“ 6 І сказав Він мені: „Сталося! Я Альфа й Омéга, Початок і Кінець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерéла живої води. 7 Переможець наслідить усе, і Я бýду Богом для нього, а він Мені буде за сина! 8 А лякливим, і невíрним, і мерзкýм, і душогубам, і розпусникам, і чарівникам, і ідолýнам, і всім неправдовомцям, — їхня частина в озерах, що горить огнем та сіркою“, а це — друга смерть! (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 І прийшов до мене один із семи анголíв, що мають сім чаш, наповнених сінома останніми карами, та й промовив до мене, говорячи: „Ходи, покажу я тобі невісту, жону Агнця“. 10 І заніс мене духом на гору велику й високу, і місто велике мені показав, — святий Єрусалім, що сходив із неба від Бога. 11 Славу Божу він мас. А світлість його подібна до каменя дорогоцінного, як каменя ясписа, що блищити, як кришталь. 12 Мур воно мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять анголів та імення написані, а вони — імення дванадцятьх племéн синів Ізраїля. 13 Від схóду три брами, і від пíвночі три брами, і від пíвдня три брами, і від захóду три брами. 14 І міський мур мав дванадцять пíдвалин, а на них дванадцять імен дванадцяти апостолів Агнця. 15 А той, хто зо мною говорив, мав мíру, — золоту троствíну, щоб змíряти місто, і брами його і його мур. 16 А місто чотирикутне, а довжинá його така, як і ширинá. І він змíряв місто троствíною на дванадцять тисяч стадíй; довжинá, і ширинá, і вишинá його рівні. 17 І змíряв він мura його на сто сорок чотири лíктí міри лібдської, яка й мíра ангола. 18 Його мур був збудований з яспису, а місто було — щире золото, подібне до чистого скла. 19 Пíдвалини муру міського

прикрáшені були всяким дорогоцінним камінням. Перша пíдвалина — яспис, друга — сапфíр, третя — халкідóн, четверта — смарágd, 20 пíята — сардóнікс, шоста — сárдій, сьома — хризолít, восьма — берíл, дев'ята — топáz, десята — хрисопrás, одинадцята — якínt, дванадцята — аметíst. 21 А дванадцять брам — то дванадцять перлíн, і кожна брама зокréма булá з однієї перлíни. А вулиці міста — щире золото, прозóрі, як скло. 22 А храму не бачив я в ньому, бо Госпóдь, Бог Вседержитель — то йому храм і Агнець. 23 І місто не має потреби нí в сонці, нí в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо Божа його освітила, а світильник для нього — Агнець. 24 І нарóди ходитимуть у світлі його, а зéмні царі принесу́ть свою славу до нього. 25 А брами його зачинятись не бúдуть удень, бо там нóчі не будé. 26 І принесу́ть до нього славу й честь нарóдів. 27 І не вvíде до нього нíщо нечисте, анí той, хто чинить гидóту й неправду, але тільки тí, хто записаний у книзі життя Агнця“.

22 І показав він мені чисту рíку живої води, яснú, мов кришталь, що випливала з престолу Бога й Агнця. 2 Посеред його вулиці, і по цей бíк і по той бíк рíкі — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця приносячи плíд свíj. А листя дерев — на вздороблення народів. 3 І жодного прокляття більше не бúde. І будé в ньому престол Бога та Агнця, а раби Його будуть служити Йому, 4 і побачать лицé Його, а Ймення Його — на їхніх чóлах. 5 А нóчі вже більше не бúde, і не бúde потреби в світлі світильника, аñі в світлі сонця, бо освітлює їх Госпóд, Бог, а вони царюватимуть вічні вíkí. (aíon g165) 6 І сказав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Госпóдь, Бог дúхів пророчих, послав Свого áнгола, щоб він показав своїм рабам, щó незабáром статися мусить. 7 Otto, незабáром прихóджу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цíєї книги!“ 8 І, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до нíг ангола, що мені це показував, щоб вклонитись Йому. 9 І сказав він до мене: „Таж нí! Бо я спíвслуга твíй і братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цíєї книги. Богові вклонися!“ 10 І сказав він до мене: „Не запечатуй слів прoroцтва цíєї книги. Час бо близький! 11 Неправедний — хай чинить неправедність ще, і поганий — хай ще опогáнюється. А праведний — хай ще чинить праведність, а святий — нехай ще освічається! 12 Otto, незабáром прихóджу, і зо Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з дíламі його. 13 Я Альфа й Омéга, Перший і Останній, Початок і Кінець. 14 Блаженní, хто випере шáти свої, щоб мати право на дерево життя, і ввійти бráмами в місто! 15 А поза нím будуть пси, і чарівникі, і розпусники, і душогуби, і ідолýни, і кожен, хто любить та чинить неправду. 16 Я, Ісус, послав Свого Ангола, щоб засвідчити вам це у Церквáх. Я корінь і рíд Давíдів, зоря яснá і досвітня! 17 А Дух і невіста говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай

каже: „Прийди!“І хто пра́гне, хай прийде, і хто хоче,
хай воду життя бере дárмо!“ **18** Свідкую я кожному,
хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього
додасть що, та накладé на нього Бог карí, що написані
в книзі оцій. **19** А коли хто що відійме від слів книги
пророцтва цього, то відійме Бог частку його від дерева
життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій.
20 Той, Хто свідкýє, говорить оце: „Так, – незабáром
прийдý!“Амінь. Прийди, Господи Ісусе! **21** Благодáть
Господа нашого Ісуся Христа зо всімá вами! Амінь.

H. PISAN.

І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалим, що сходив із неба від Бога, що був приготуваний, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними! Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними“, Об'явлення 21:2-3

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogienko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До філіпп'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aīdios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aiōn

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Іvana 4:14
Від Іvana 6:51
Від Іvana 6:58
Від Іvana 8:35
Від Іvana 8:51
Від Іvana 8:52
Від Іvana 9:32
Від Іvana 10:28
Від Іvana 11:26
Від Іvana 12:34
Від Іvana 13:8
Від Іvana 14:16

aiōnios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Іvana 3:15
Від Іvana 3:16
Від Іvana 3:36
Від Іvana 4:14
Від Іvana 4:36
Від Іvana 5:24
Від Іvana 5:39
Від Іvana 6:27
Від Іvana 6:40
Від Іvana 6:47
Від Іvana 6:54
Від Іvana 6:68

Від Івана 10:28

Від Івана 12:25

Від Івана 12:50

Від Івана 17:2

Від Івана 17:3

Дії 13:46

Дії 13:48

До римлян 2:7

До римлян 5:21

До римлян 6:22

До римлян 6:23

До римлян 16:25

До римлян 16:26

2 до коринтян 4:17

2 до коринтян 4:18

2 до коринтян 5:1

До галатів 6:8

2 до колоніян 1:9

2 до колоніян 2:16

1 Тимофію 1:16

1 Тимофію 6:12

1 Тимофію 6:16

2 Тимофію 1:9

2 Тимофію 2:10

До Тита 1:2

До Тита 3:7

До Филимона 1:15

До євреїв 5:9

До євреїв 6:2

До євреїв 9:12

До євреїв 9:14

До євреїв 9:15

До євреїв 13:20

1 Петра 5:10

2 Петра 1:11

1 Івана 1:2

1 Івана 2:25

1 Івана 3:15

1 Івана 5:11

1 Івана 5:13

1 Івана 5:20

Юда 1:7

Юда 1:21

Об'явлення 14:6

eleēsē

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22

Від Матвія 5:29

Від Матвія 5:30

Від Матвія 10:28

Від Матвія 18:9

Від Матвія 23:15

Від Матвія 23:33

Від Марка 9:43

Від Марка 9:45

Від Марка 9:47

Від Луки 12:5

Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23

Від Матвія 16:18

Від Луки 10:15

Від Луки 16:23

Дії 2:27

Дії 2:31

1 до коринтян 15:55

Об'явлення 1:18

Об'явлення 6:8

Об'явлення 20:13

Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20

Об'явлення 20:10

Об'явлення 20:14

Об'явлення 20:15

Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35

Буття 42:38

Буття 44:29

Буття 44:31

Числа 16:30

Числа 16:33

Повторення Закону 32:22

1 Самуїлова 2:6

2 Самуїлова 22:6

1 царів 2:6

1 царів 2:9

Йов 7:9

Йов 11:8

Йов 14:13

Йов 17:13

Йов 17:16

Йов 21:13

Йов 24:19

Йов 26:6

Псалми 6:5

Псалми 9:17

Псалми 16:10

Псалми 18:5

Псалми 30:3

Псалми 31:17

Псалми 49:14

Псалми 49:15

Псалми 55:15

Псалми 86:13

Псалми 88:3

Псалми 89:48

Псалми 116:3

Псалми 139:8

Псалми 141:7

Приповісті 1:12

Приповісті 5:5

Приповісті 7:27

Приповісті 9:18

Приповісті 15:11

Приповісті 15:24

Приповісті 23:14

Приповісті 27:20

Приповісті 30:16

Екклезіаст 9:10

Пісня над піснями 8:6

Ісая 5:14

Ісая 7:11

Ісая 14:9

Ісая 14:11

Ісая 14:15

Ісая 28:15

Ісая 28:18

Ісая 38:10

Ісая 38:18

Ісая 57:9

Єзекійль 31:15

Єзекійль 31:16

Єзекійль 31:17

Єзекійль 32:21

Єзекійль 32:27

Осія 13:14

Амос 9:2

Йона 2:2

Авакум 2:5

Tartaroō

2 Петра 2:4

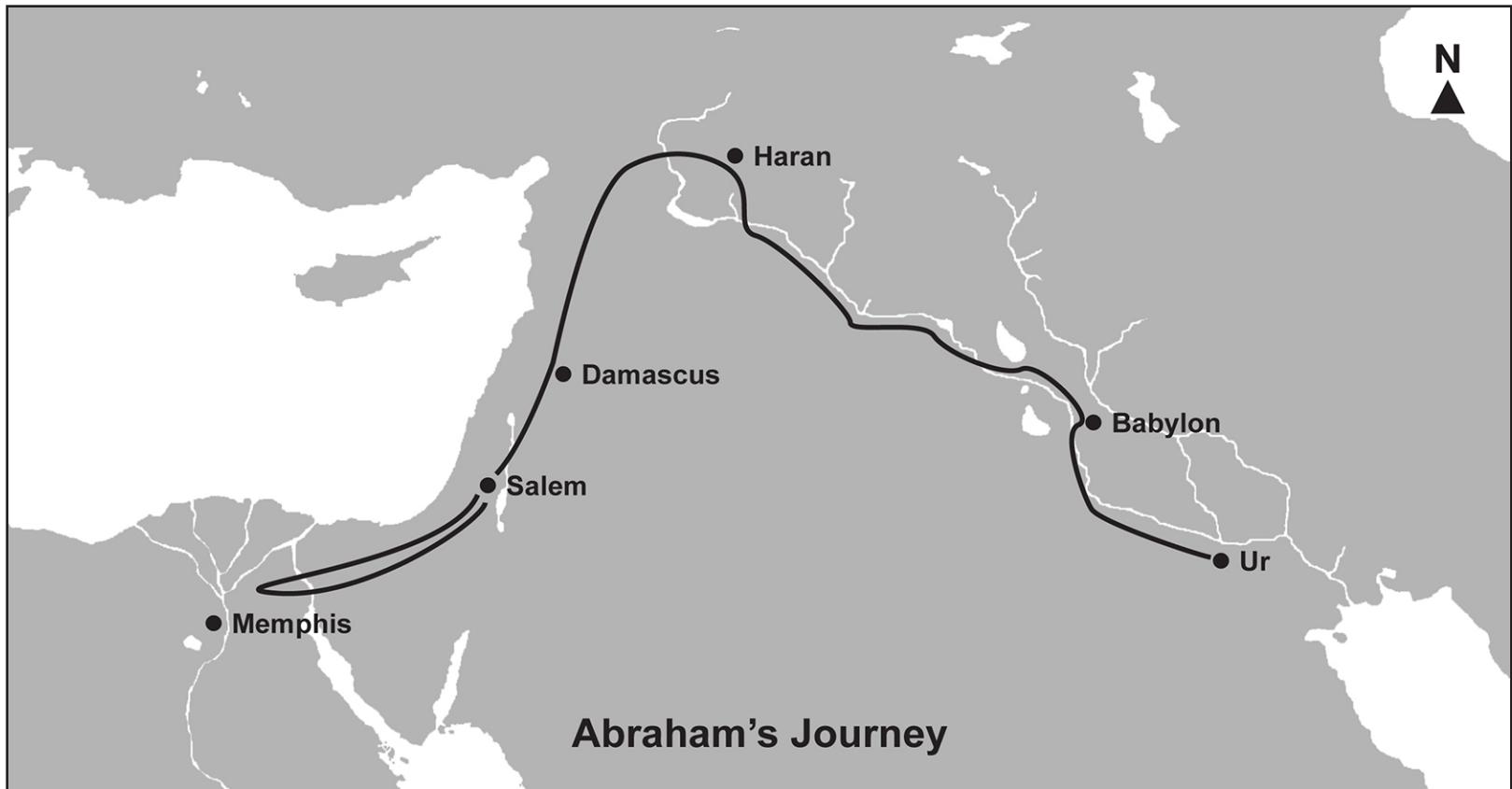
Questioned

Буття 36:2

Ісус Навін 15:22

Ісус Навін 19:26

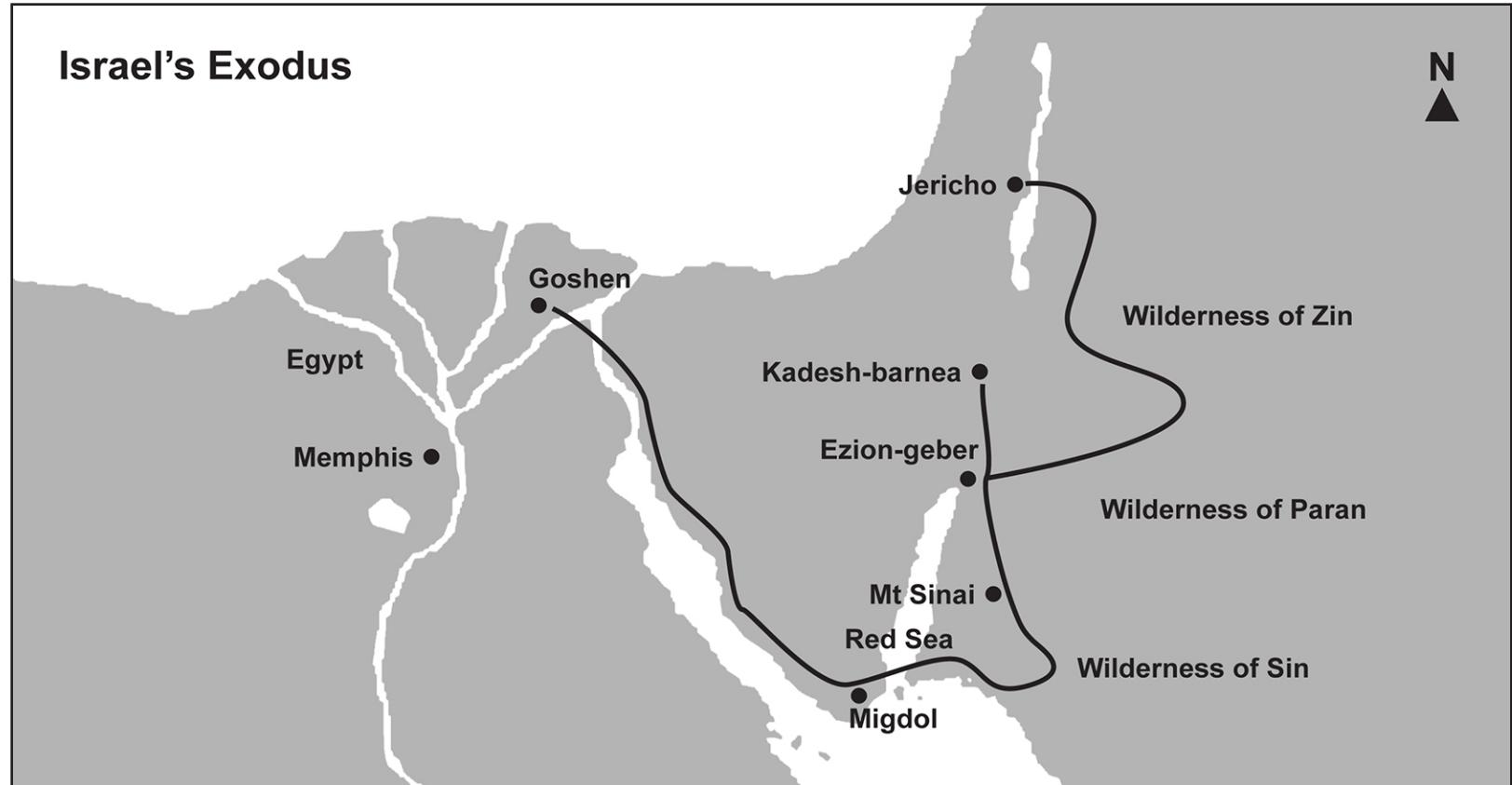
1 хроніки 7:21

Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. - До євреїв 11:8

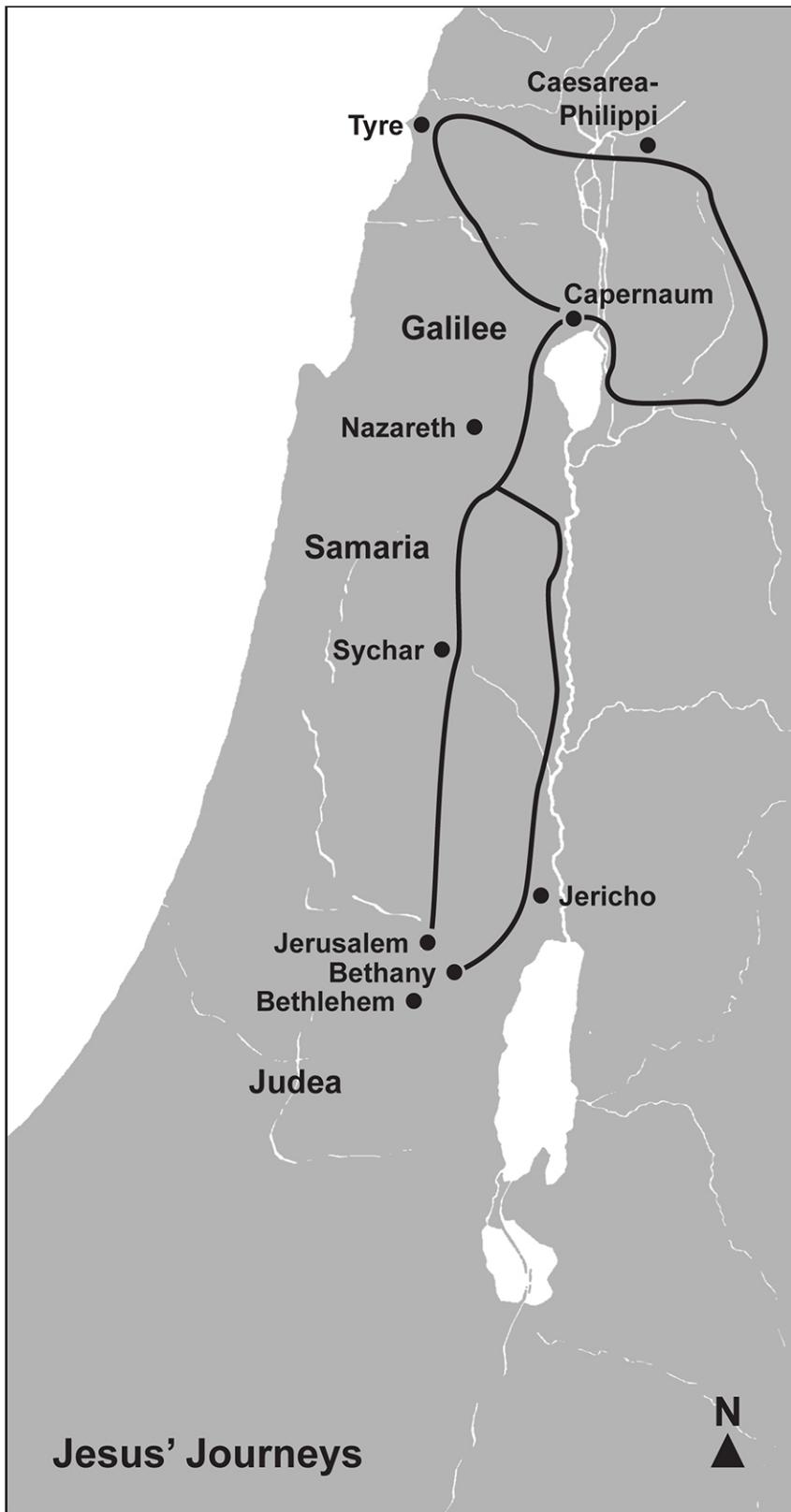
Israel's Exodus

N

І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі філістимської, хоч була близька вона.

Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував твой народ, коли він побачить війну, і не вернүвся до Єгипту“ - Вихід 13:17

Бо Син Людський прийшов не на те, щоб слугили Йому, але щоб послужити, і дішу Свою дати на вигут за багатьох. - Від Марка 10:45

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для зві їцання Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you,*" John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19